

Terapeutická Bible

Překlad: Jeruzalémská Bible (Jeruzalem)

Tato poslední verze byla dokončena 18.7. 2024 v 21:41.

*Spirituální aktivita dokáže překlenout desetiletí terapií.
Musí to být ale opravdový duchovní život, ne spirituální bypass –
předstírání zbožnosti před lidmi k zamaskování vnitřní prázdnoty.*

Gabor Maté

Závislí na kofeinu
si self-medikují ADHD.
Gabor Maté

Čtyři fáze duchovního růstu

Víra je růst; začne znovuzrozením (Jn 3:7), ale nikdo by si nepřál, aby jeho novorozeně zůstalo navždycky miminem; růst je právem očekáván.

Podle Scotta Pecka* existují čtyři fáze duchovního růstu: (1) chaotická, (2) formální/institucionální (zákonická), (3) skeptická a (4) mystická. Růst probíhá směrem od první ke čtvrté a bývá plynulý; hranice mezi jednotlivými fázemi nejsou vyhrocené. Nepomáhá k tomu však kumulace teoretického poznání; mezi fázemi rosteme přijetím poznané pravdy, ať je jakákoliv, kdekoliv a s jakýmikoliv implikacemi pro náš vlastní život. Může se stát (a často stává), že naše odhodlanost a vytrvalost bude vyzkoušena *utrpením, které od Boha přijímáme* (Jb 2:10). Růst vždycky bolí; jako výstižná ilustrace slouží korýši a podobní tvorové s exoskeletonem: Dokud jsou uzavřeni ve své ochranné skrýši, nemohou růst. Mají-li vyrůst, musejí svou schránku opustit, alespoň dočasně, ale tím se stávají zranitelnými. Totéž platí pro nás a náš duchovní stav: bez zranitelnosti nevyrosteme.

Chaotická fáze je typická pro lidi, kteří daleko nevyrostli. Nesouvisí to s tím, jak dlouho jsou křesťany. Existují křesťané v důchodovém věku, kteří vyrostli v křesťanských rodinách, a přesto nikdy nevykročili z této počáteční fáze. Tito lidé nejsou pevní ve víře, bývají ochotni ke kompromisům v přesvědčení, že hřích (hlavně ten jejich) se nemusí brát tak moc vážně. Nevadí jim říkat i dělat věci v přímém rozporu s Bibli. Často jsou soběstřední (to malé děti bývají); milují písně, ve kterých „já“ je nejčastějším podmětem: „Mám tě rád“.

Druhá fáze je zákonická, člověk je odhodlán k zodpovědnému životu podle Božího Slova, ale lidé v této fázi mívají tendenci k netrpělivosti s lidmi v chaotické fázi, protože to jsou přece takoví neukáznění hříšníci. Zákoníci milují tradice, protože konzervují nejen ty správné články víry, ale také pravidla, která je podle nich nutno dodržovat. Ta jsou vždy stanovena tak, aby oni sami vypadali jako ti nejzbožnější, na rozdíl ode všech ostatních. Ti, kdo v této fázi ustrnou, mohou projevovat tendenci k vytvoření svého vlastního nebiblického náboženství: Mají naprosto jasno, co je v církvi přijatelné a co ne – od hudebních nástrojů po druh a dokonce i barvu oblečení.

Třetí fáze je skeptická, protože v ní člověk začne pochybovat o tom, co mu bylo vštěpováno a dosud pouze přejímal, ale teď už se s tím nehodlá spokojit, chce se přesvědčit sám, a tak hledá pravdu na vlastní pěst. Umělá nařízení autorit, uvízlých ve druhé fázi, která nemají oporu v Bibli, nepovažuje za závazná. Může se stát, že některé tradiční věci přehodnotí a zamítne, ale hledá-li pravdu poctivě, dříve či později ji nalezne (Mt 7:8) a přijme za svou.

V této skupině najdeme i mnoho vědeckých pracovníků, kteří o sobě říkají, že jsou nevěřící, ale svou profesí i životem hledají pravdu, kdekoliv by mohla být nalezena. Paradoxně jsou duchovně zralejší, než zákoníci a chaotici druhé a první fáze, protože opravdu hledají pravdu se záměrem se jí podřídit, až ji najdou, nejen fráze k papouškování a skrývání svých slabín za ně. (Což pochopitelně neplatí o těch vědcích, kteří před pravdou dávají přednost názoru svých sponzorů.)

Církev trápí věčné dilema: Jak dostat své členy ze druhé fáze do čtvrté bez vstupu do rizikové fáze třetí, kde vymknou kontrole.

Čtvrtou fázi Scott Peck nazývá mystickou, protože člověk v ní má natolik úzký vztah s živým Bohem, že nepocituje nenávisť vůči nikomu, jen soucit, lásku a bezpodmínečné přijetí. Čím většího hříšníka vidí, tím více mu ho je líto a tím více se snaží ho přivést ke změně postojů (pokání). Neznamena to postoj „Já jsem OK, ty jsi OK.“ Spíše je to tak, že člověk je schopen vidět Boží setbu v každém člověku. Má-li dost moudrosti, dokáže někdy dokonce i odhadnout, kde se jedinec zrovna nachází na své duchovní cestě, a přizpůsobit směr rozhovoru povzbuzením k dalšímu růstu.

Pro první tři fáze platí pravidlo, že lidé vzhlížejí k těm, kdo jsou o jednu fázi dál, než oni sami, a pohlížejí spatra na ty, kdo jsou níže. Avšak nenávidí ty, kdo jsou dále o více než jednu fázi. Mystikové ve čtvrté fázi věří týmhž doktrínám jako zákoníci ve druhé fázi, ale v takové svobodě, jaká zákoníky děsí a jakou chaotici první fáze vůbec nedovedou pochopit; kdyby ji chtěli napodobit, skončili by v synkretickém přesvědčení, že dovoleno je všechno (1Kor 8:4–13).

Ti, kdo mají striktnější omezení, jsou slabší ve víře (1Kor 8:7) a ti silnější na ně musí brát ohled (1Kor 8:13), byť ne za cenu „diktatury slabých“ (2Kor 11:20–21).

Bible má co říct všem; a říká jim to tak, aby je vedla k neustálému růstu. Tragické je, když se člověk v některé fázi zasekne a zůstane v tom, co si osvojil a považuje za bezpečné a jisté (viz obr. *Komfortní zóna* na str. 5). Takové zamrznutí na příliš dlouhou dobu nikdy není zdravý stav; vajíčko se buďto vylíhne anebo zkaží. Znamená to nicméně, že pokud rosteme, pak opakované čtení stejných míst v Bibli otevírá nové pohledy a nabízí další možné interpretace.

* Podle knihy *Different Drum*, česky *V jiném rytmu*.

Terapeutická Bible

V této studijní Bibli jsou některé komentující texty označeny jednou ze čtyř ikon. Všechny zobrazují nějaký druh poživatin, vzhledem k tomu, že Boží Slovo bývá kromě jiného přirovnáváno k různým potravinám (1Pt 2:2; Ř 14:2; Jn 6:35; Žd 5:12).

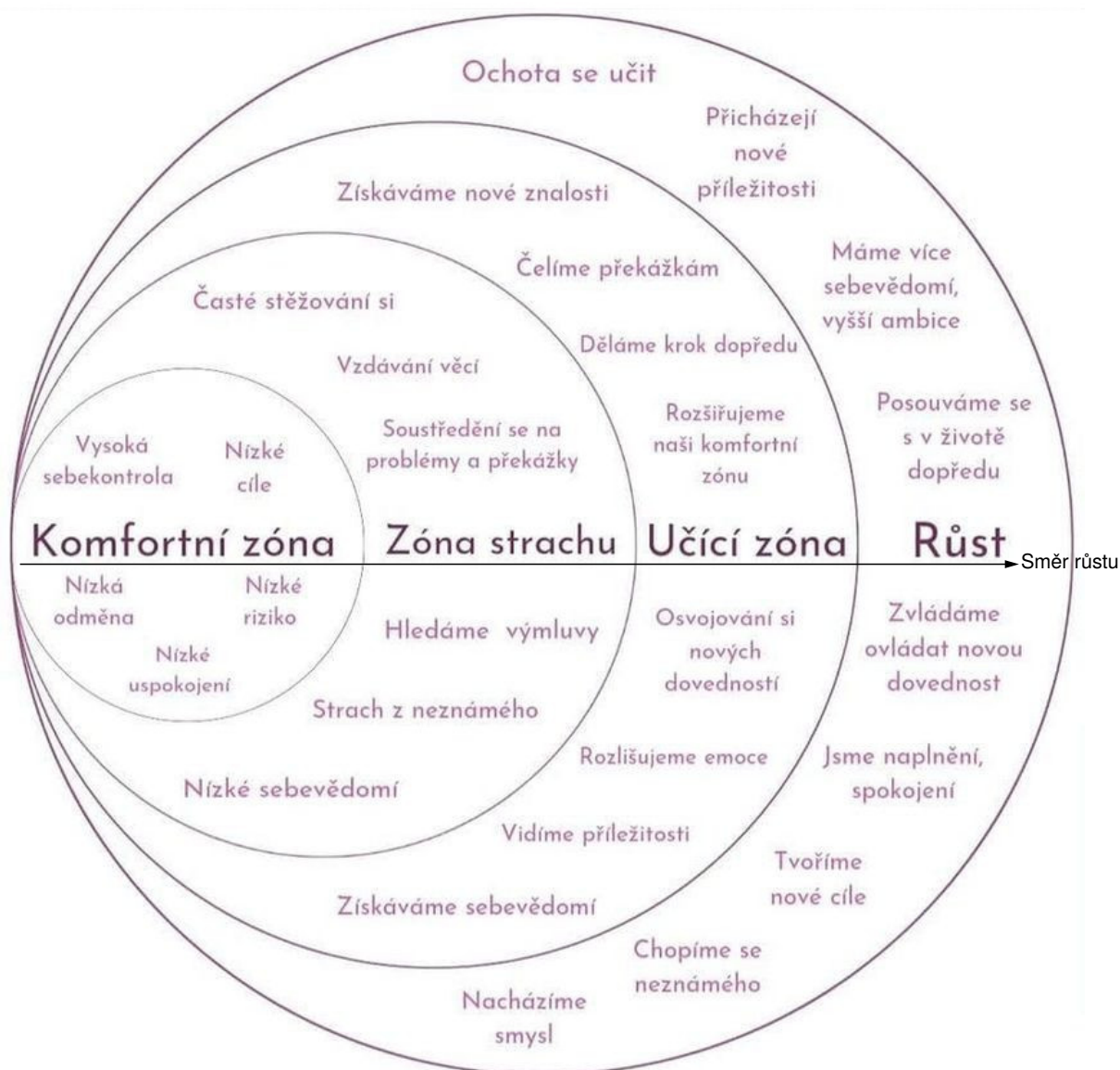
Ty zhruba odpovídají čtyřem fázím růstu podle Scotta Pecka: obrázek lahvičky s kojeneckou výživou (🍼) naznačuje text vhodný pro první, novorozeneckou, soběšřednou, chaotickou fázi.

Druhá fáze je indikována obrázkem vegetariánské stravy (🥗), třetí obrázkem chleba (🍞) a konečně čtvrtá fáze ikonou masa (🍖), které nejedí všichni.

Je z toho také zřejmé, že ne všechno je vhodné pro všechny. Ne všichni dokážou přijmout všechno (Mt 19:11); pro obtížnou přijatelnost některých částí Ježíšova učení od něho mnozí odpadli (Jn 6:60, 66). Proto tady bude namísto jistá sebekázeň čtenáře. Pokud Bibli otevíráte poprvé, komentáře označené čímkoliv vyšším než kojeneckou lahvičkou vám mohou připadat v rozporu s tím, jak Boha zatím znáte. Takové texty můžete ignorovat nebo odložit do kategorie „temporálního agnosticizmu“ – zatím nevím, co si o tom mám myslet, ale třeba na to časem přijdu. Do té doby vám může takové učení připadat nestravitelné.

Taky nemusíte souhlasit se vším, na co narazíte. Židé často používají vtipný prohoz o tom, že kde se sejdou dva Židé, tam máte tři názory. Reflektuje to tu moudrost poznání, že nesouhlasit ve všem je normální; do čím větší hloubky se noříme, tím více se naše názory mohou rozcházet a není na tom nic špatného. Pluralita názorů z nás nedělá nepřátele (i když někteří zapřísáhlí zákoníci druhé fáze by se o to hádali).

Komfortní zóna

Příklad

Jak příklad nám může posloužit jednoduché zkoumání odpovědi na otázku, proč některému jednání (činu, myšlence, emoci) říkáme *hřích*.

 Je to hřích, protože mi to tak vštěpovali ti, kdo mě vedli k víře.

 Je to hřích, protože to říká Bible (a naše tradice).

 Je to špatné, protože to v konečném důsledku ubližuje lidem – nejen hříšníku samotnému, ale i jeho okolí.

 Je to hřích, protože nevede k uzdravení, nýbrž k závislosti na falešném, pomíjivém uspokojení. Bible (nikoliv tradice sama bez biblické opory!) to nazývá hřichem, protože Bůh chce naše uzdravení z traumatu; chce nás zastavit na naší vlastní cestě hledání úlevy, která nás zanechává neuzdravené a vždycky končí špatně.

Ikonou třetí fáze () jsou označeny i poznámky, které nesouvisí s uzdravením z traumatu, ale s jakýmkoliv jiným diskutabilním tématem. Některé jsou apologetického rázu, některé přinášejí nové, netradiční interpretace. Lze s nimi nesouhlasit a polemizovat.

Uzdravení

 Uzdravení nastává někde mezi třetí a čtvrtou fází. Nebývá lacino a snadno dosažitelné. Některé změny mohou být náhlé a radikální, je to však růst; vždy je kam pokračovat, i když substanciální uzdravení již nastalo.

Aby člověk sebral odhodlání odloupat ze své osobnosti ony hříšné návyky (některé považujeme za „přijatelné“ hříchy, takže nejsou tak nápadné, např. když někdo používá službu jako masku, za kterou skrývá své sobecké motivy), potřebuje bezpečné, láskyplné, bezpodmínečné přijímající prostředí. Jinak se jen obrní v obavě, aby do obnažené nezhojené rány někdo znovu nebol.

Takové prostředí by měla poskytovat církev. Nedá se to však předepsat, nařídít, naplánovat. Je zapotřebí spontánní nezištné lásky mezi členy navzájem i vůči příchozím. Strojené, okázalé projevy lásky „z povinnosti“ nebudou dlouho fungovat; okamžikem prozření zapůsobí maximálně kontraproduktivně: Odradí jedince od setrvání v takovém společenství.

Pokud uzdravení začne (patrně někde ve třetí fázi), pak pravděpodobně potrvá dlouho, podle toho, z jak těžkých minulých okolností člověk potřebuje vytáhnout a jak je pružný v ochotě přijmout nepříjemnou a bolestivou pravdu o sobě i o těch, kdo mu ublížili, a měnit se.

Po dosažení čtvrté fáze bývá člověk substanciálně uzdraven. Ve čtvrté fázi je pokorný a dávno dobře ví, že pořád je čemu se učit a kam růst, že zcela hotovi nejsme nikdy. Občasné relapsy jsou součástí každé rekonvalescence.

Zároveň začíná chápat smysl utrpení: Ocel se nestane mečem bez velkého žaru a drtivých úderů na kovadlině. Jedinec je přetaven, zbaven strusky, ve které vyrostl, vykován a připraven k použití; je mu jasné, že touto trnitou cestou neprošel proto, aby si požeňání moudrosti, takto nabyté, nechal pro sebe. Kdo miluje Boha, miluje své bližní (1Jn 4:21).

 Jedním z kroků k uzdravení je přijetí sebe sama, takový, jaký jsem. Říkáme, že tak nás přijímá Ježíš, avšak vyžaduje to upřesnění.

Je pravda, že k Ježíši může přijít kdokoliv. To je ovšem začátek nové cesty. Ve svém hříšném stavu člověk může přijít k Ježíši, ale nemůže v něm zůstat (1Jn 3:6; 5:18). Proměněné srdce netouží hřešit; touží líbit se Bohu. Kristovo bezpodmínečné přijetí nemůže sloužit jako licence na hřích.

Podobně jedinec, hledající uzdravení, musí přijmout sám sebe bezpodmínečně, takový, jaký je, přestože ví, že je špatný a hříšný. Slovy Mela Gibsona, musí „obejmout svůj kaktus“; vzít na vědomí, že moje duše má i své stinné stránky.

Ale musí to udělat proto, že jedině když se přijme takový, jaký je, může se začít měnit. Přijmout se bezpodmínečně, takový, jaký jsem, ale zůstat takovým a neměnit se, tvrdit, že je to v pořádku, nikam nevede. To bychom ovocem svého života jen dokazovali, že jsme stále mrtví ve svých hříších (Jn 8:24; 1Kor 15:7) a směřujeme do zahynutí bez naděje (Ef 2:12).

Změna je možná a nastává hluboko uvnitř. Ve světle Kristovy milosti jsou i naše minulá zranění nicotná a malicherná, přestože mohla být (a v některých případech bohužel byla) drsná a drastická. Uzdravení neznámá zlehčovat je.

Kristova milost je tak neskonale větší, že i takové trosky, jaké z nás udělala naše traumata, přijímá do svého království. Proto už nepotřebujeme na sebemenší podnět reagovat jako týraná šelma nějakým svým sebeobraným mechanismem (= hřichem), který jsme si kdysi podvědomě osvojili (a proto je silnější než naše vědomé rozhodování).

Naše slabosti, selhání a hříchy nám Kristus odpustil, a nabádá nás, abychom stejně tak odpustili těm, kdo ublížili nám ([Mt 6:14](#); [Mk 11:25](#)). Naše odpuštění nezmění pachatele, který se provinil proti nám, ale vysvobodí nás z okovů, které nás k němu poutaly (srv. [pozn. Lk 18:39](#)).

Jestliže dosáhneme svobody, kterou pro nás Kristus vydobyl, můžeme růst a zároveň sloužit. Bude nás čistit ([Jn 15:2](#)), což může bolet, ale to nevadí, protože budeme vědět, že to není trestání za hřích, nýbrž projev důvěry, že dokážeme přinést ještě větší úrodu.

Tato bolest již není nesnesitelná jako ta stará zranění z doby, kdy jsme se nemohli bránit; tentokrát už je to součást růstu. Každý růst bolí, vždycky znamená nějakou ztrátu, nikdy už to nebude stejné jako dřív.

Ale tak to má být, tak je to správné. Je to bolest a sebezapření, provázející každý seriózní výcvik (představme si sportovce, horolezce, vojáka apod.) a každý růst. Srv. čl. [Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí u Jn 8](#).

Na této cestě nás čekají ta největší dobrodružství.

A nejsme na ní sami.

První Mojžíšova (Genesis)

Úvod

Přehled

Autor:

Mojžíš

Záměr:

Učit generaci Izraelitů, odcházející z Egypta, o Božím plánu pro ně coby národ na pozadí rané historie světa a života patriarchů.

Datum:

1446–1406 př.Kr.

Klíčové pravdy:

Přestože hřích zničil ideální svět, který Bůh Izraele stvořil, vykoupení přijde skrze Boží vyvolený lid. Životy Abrahama, Izáka a Jákoba poskytují poznání o povaze Boží smlouvy s jeho lidem i o jejich naději do budoucnosti. Životy Josefa a jeho bratří naznačují způsoby, jakými Boží lid má (i nemá) jednat se svými bližními.

Autor

Vzhledem ke skutečnosti, že Genesis je součástí jednotného Pentateuchu, určení autorství nemůže být odděleno od kompozice knih Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium (viz „Úvod do Pentateuchu“). Důkazy, týkající se Genesis samotné, vedou k přesvědčení, že Mojžíš, inspirován Duchem Svatým, vtiskl knize její esenciální tvar, pročež může být po právu nazván jejím autorem. Pozdější inspirovaní editoři knihu zmodernizovali a doplnili na mnoha místech do podoby, ve které ji známe dnes.

Novozákonní svědectví potvrzuje Mojžíšovo autorství. Pán Ježíš řekl: „Mojžíš vám dal obřízku“ (Jn 7:22; viz též Sk 15:1), rituál ustanovený exkluzivně v Gn 17. Mojžíšovo vrcholné vzdělání na egyptském dvoře, jeho výjimečné duchovní obdarování a Boží povolání ho jedinečně kvalifikují pro kompozici esenciálního obsahu a tvaru Pentateuchu. Zakladatel izraelské teokracie by už z pouhé nezbytnosti dal Izraeli jeho prehistorii, význam a cíl, jakož i zákon.

Každá významnější politická či náboženská komunita starověku uchovávala tradice svého určujícího původu. Vyzdvihovat vlastní dějiny je součástí každého národního obrození (české nevyjímaje; srv. Úvod k Paralipomenon). Stejným způsobem Genesis poskytuje teologickou i etickou podporu Tóry: Izraelův jedinečný smluvní vztah s Hospodinem (Dt 9:5).

Kromě toho je na místě očekávat, že zakladatel Izraele nabídne pravdivou verzi stvoření světa coby polemické vyvrácení překroucených či smyšlených verzí, přítomných ve všech pohanských náboženstvích jakožto mýty o stvoření (viz poznámky k 1:1–2:3).

Tento pohled je podporován důkazy stáří Genesis. Jejich prvních jedenáct kapitol má mnoho podobnosti i záměrných kontrastů s mýty starého Blízkého Východu, které jsou prokazatelně starší než Pentateuch a byly tedy Mojžíšovi známy (např. Enuma Eliš, Epos o Atrahasisovi a jedenáctá tabulka Eposu o Gilgamešovi — mezopotámské verze vzniku světa a potopy). Jména a zvyky v příbězích patriarchů (kap. 12–50) odrážejí svou dobu výstižně, což ukazuje na starého autora, používajícího spolehlivé dokumenty. Texty Ebla (24. století př.Kr.) zmiňují muže jménem Ebrium, který je velmi pravděpodobně Eber (česky Heber) z 10:21; texty Mari (8. století př.Kr.) potvrzují mezi jinými jména jako Abrahám, Jákob a Emorejec. Praxe garance práv prvorozených (tj. privilegií navíc pro nejstaršího syna; 25:5–6, 32–34) byla na starém Blízkém východě rozšířena; prodej dědictví (25:29–34) je v této oblasti zdokumentován v různých obdobích. Adopce otroka (15:3) se vyskytuje v listu Larsa (dopis, adresovaný králi města Larsa ze starobabylónského období) a adopce Efraima a Manase jejich dědečkem (48:5) lze přirovnat k podobné adopci vnuka v Ugaritu (14. století př.Kr.). Dar otrokyně coby součást věna a její nabídnutí manželovi neplodnou manželkou (16:1–6; 30:1–3) je doloženo Chamurapiho Zákoníkem (18. století př.Kr.).

Některé náboženské praktiky patriarchů jsou dokonce starší než Mojžíš. Uctívali Boha pod jmény jako El Olam („Věčný Bůh“ 21:33) a El Šadaj („Všemohoucí Bůh“ 17:1). Tato jména se nikde v Tóře znovu nevyškytují kromě El Šadaj Ex 6:3 (Nu 24:4, 16 obsahuje pouze samotné Šadaj).

V rozporu s Mojžíšovým Zákonem a bez vypravěčovy cenzury Jákob vztyčil kamenný památník (28:18–22; Dt 16:21–22), Abraham se oženil s nevlastní sestrou (20:12; Lv 18:9) a Jákob si vzal dvě sestry zároveň (29:15–30; Lv 18:18).

Kromě toho 27 ze 38 jmen, kterými jsou nazýváni patriarchové a jejich rodiny, se nikdy znovu v Bibli nevyskytují. Jedině Genesis nazývá Hebron „Mamre“ (13:18; 14:13, 24; 18:1; 23:17, 19; 25:9; 35:27; 49:30; 50:13) a jediné Genesis zmiňuje Padan-Aram (25:20; 28:2, 5–7; 31:18; 33:18; 35:9, 26; 46:15). Tyto detaily indikují nejen to, že Mojžíš čerpal ze starých zdrojů, nýbrž i to, že Genesis byla napsána v rané historii Izraele, kdy nebylo zapotřebí ospravedlňovat či odsuzovat tyto pradávne zvyklosti.

Doba a místo vzniku

Z předpokladu spojení Genesis a jejího obsahu s Mojžíšem a jeho dobou vyplývá závěr, že esenciální podobu a obsah knihy lze datovat kolem roku 1400 př.Kr. Vzhledem k tomu, že David (kolem roku 1000 př.Kr.) biblický záznam o stvoření světa (Gn 1) zhudebnil (Ž 8), můžeme považovat vznik první kapitoly ve druhém miléniu př.Kr. za potvrzený. Ačkoliv se v textu ojediněle vyskytují výrazy, známé toliko z poloviny druhého tisíciletí př.Kr. (viz pozn. ke „starší“ v 25:23), neměli bychom přehlédnout, že gramatika a místní jména v Genesis (viz pozn. k „Dan“ v 14:14), podobně jako ve zbytku Pentateuchu, byla zmodernizována. Rovněž seznam králů v 36:31–43 se jeví jako dodatek pocházející z doby po Saulovi.

Neexistuje dost důkazů k jednoznačnému závěru, kdy přesně Mojžíš zkomponoval Genesis. Mohl ji napsat jako povolání pro první generaci Exodu na cestě z Egypta, anebo (pravděpodobněji) v návaznosti na zbytek Pentateuchu pro druhou generaci, připravující se na moábských pláních na dobytí Kanaanu.

Původní adresáti

Kniha Genesis byla sepsána, aby povzbudila Izraelity, čelící mnoha obtížím v procesu oddělování se od minulosti v egyptském otroctví a příprav na vstup do země zaslíbené. Příběhy poskytují prolog k závazkům, před kterými národ stál v době Mojžíšově. Např. Genesis si explicitně všímá rituálu obřizky (17:9–14) a dodržování Sabatu (2:2–3). Důležitější však je, že Genesis zaznamenává vznik Izraele na pozadí dějin celého lidstva a konfliktu mezi královstvím Božím a královstvím hada — konfliktu, ve kterém má národ Izrael sehrát klíčovou roli. Genesis rovněž připomíná vyvolení Izraele k jedinečnému smluvnímu vztahu s jediným Bohem. Podle této smlouvy se potomci patriarchů stanou významným národem v zemi zaslíbené, skrze nějž dojdou požehnání pohané.

Záměr a zvláštnosti

Kniha je pojmenována (v souladu se starodávným zvykem nazývat knihy jejich prvními slovy) hebrejským titulem *beresit* (בְּרֵאשִׁית „na počátku“). Na základě svého obsahu nese v řečtině titul Genesis (ΓΕΝΕΣΙ „původ“).

Oba tituly jsou náležité, protože kniha se věnuje původu posvátné historie.

Analýza literární struktury Genesis odhaluje následující pozoruhodnosti: Prolog (1:1–2:4) je vyznačen svým začátkem a koncem: V hebrejštině je slovosled z 1:1 (kde „stvořil“ předchází „nebe i zemi“) obrácen v 2:1–4 (kde „nebe a země předchází „stvoření“).

Po prologu se Genesis dělí na deset částí, označených formulí „Toto jsou rody...“ Po tomto nadpise vždy následuje rodokmen zmíněné osoby a/nebo příběh, ve kterém vystupují její významní potomci. První tři takové „rody“ zachycují historii před potopou, zbývajících sedm po potopě. První tři (před potopou) tvoří paralelu k prvním třem ze sedmi (po potopě): Obsahují příběhy o vývoji lidstva obecně při stvoření z vody původního chaosu a pak znovustvoření po potopě (záznam jedna a čtyři); rodokmen zbožných, nesoucích záchranu a vykoupení skrze Seta a Sema (záznamy dva a pět); a konečně příběhy epochálních smluv s Noemem a Abrahamem (záznamy tři a šest). Poslední dva páry rozšiřují Abrahamovu linii kontrastem příběhů jeho odmítnutých potomků Izmaele a Ezaua (záznamy sedm a devět) s příběhy vyvolených Izáka a Jákoba (záznamy osm a deset). Klíčem k příběhu je často uvozující zjevení: např. zaslíbení Abrahamovi (12:1–3), prenatalní známky rivalit mezi Jákobem a Ezauem (25:22–23) či Josefovy sny (37:1–11). Přechodná pasáž je vždy na konci každého záznamu (4:25–26; 6:1–8; 9:18–29 a 11:10–26, viz Úvod: Osnova). Závěrečná sekce posledního záznamu obsahuje silné spojení s knihou Exodus svým vyústěním v přísahu, jíž Josef zavázal své bratry, aby odnesli jeho nabalzamované tělo zpět do Kanaanu, až je navštíví jejich Bůh a vyvede je z Egypta (50:24–26; Ex 13:19).

Orientace knihy na původ Izraele se odvíjí na pozadí zájmu o záležitosti, týkající se celého světa. Mojžíš nám říká, že předtím, než Bůh vyvolil patriarchy (tzn. praotce Izraele, kap. 12-50), že lidstvo si nárokovalo nezávislost na něm pohrdnutím jeho příkazy (kap. 2-3). Lidé demonstrovali svou zkaženost formálním (nominálním) náboženstvím, bratrovraždou a bezuzdnou mstou (reprezentovanou Kainem v kap. 4); tyranii, harémy a neustále zlým myšlením (reprezentovaným bezbožnými vládci v 6:1-8); a vypínáním jejich vlastního království proti Bohu (reprezentovaným Nimrodovou neslavnou věží z 10:8-12; viz pozn. k 11:1-9). Boží verdikt o lidstvu zní: „Myšlenky lidského srdce jsou od dětství jen zlé.“ Za touto temnou historií se skrývá duchovní otec padlého lidstva: zlomyslný a úskočný ďábel (kap. 3). Bůh zázračně a svrchovanou mocí proměnil temný a tajemný chaos z počátku světa (1:2) v nádhernou domovinu pro lidstvo, které do ní uvedl coby do odpočinku (1:3-2:3). Stejně svrchovaně vyvolil lid své smlouvy k porážce Satana (3:15) a k požehnání do zkaženého světa (12:1-3). Bezpodmínečnou láskou vyvolil patriarchy Abrahama, Izáka a Jákoba a zaslíbil jim, že z jejich potomků učiní národ, jehož určením bude přinést požehnání celé zemi — zaslíbení, zahrnující v sobě potomstvo, zemi a krále navěky (12:1-3, 7; 13:14-17; 17:1-8; 26:2-6; 28:10-15). Dříve, než se Jákob narodil nebo než mohl vykonat cokoli dobrého či zlého, Bůh ho vyvolil místo jeho staršího dvojčete Ezaua (25:21-23). Bůh dokonce použil Judovu skandální křivdu vůči Támar, stejně jako Támařinu smělou lest, aby tyto hříšníky začlenil do mesiánské linie (kap. 38). Nebeský Král demonstroval svou slávu, s jakou vládne, když zázrakem uchoval uchoval matriarchy nedotčeny v pohanských harémech (12:10-20; 20:1-18; 26:7-11) nebo když otevřel jejich neplodná lůna (17:15-22; 18:1-15; 21:1-7; 25:21; 29:31; 30:22).

Často převrátil lidské očekávání vyvolením mladšího k tomu, aby zdědil požehnání namísto staršího (viz pozn. 25:23). Smělá proroctví i detailně podrobně rozpracované typy dosvědčují, že Bůh řídí dějiny. Např. Noe prorokoval Semovo porobení Kanaánu (9:24-26) a Abraham se stal předobrazem (fraktálem, typem; srv. čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8 na str. 21](#)) většího (Mojžíšova) Exodu, když ho Bůh vyvedl z Egypta s velkým bohatstvím (viz pozn. k 12:10-20).

Bůh naklonil srdce svých vyvolených k důvěře v jeho zaslíbení a k poslušnosti jeho příkazům. Abraham věřil, že mu Bůh požehná nesčíselným potomstvím, navzdory všem nadějím, a Bůh mu tuto víru počítal za spravedlnost (15:6; Ř 4:3). Spoléhaje na jistotu Božích zaslíbení, Abraham netrval na svých nárocích na Zemi (kap. 13); podobně později Jákob, když se nakonec naučil spoléhat na Hospodina (32:10-13), symbolicky vrátil dědičné požehnání Ezauovi (kap. 33). Na říká, že předtím, než Bůh vyvolil patriarchy (tzn. praotce Izraele, kap. 12-50), že lidstvo si nárokovalo nezávislost na něm pohrdnutím jeho příkazy (kap. 2-3). Lidé demonstrovali svou zkaženost formálním (nominálním) náboženstvím, bratrovraždou a bezuzdnou mstou (reprezentovanou Kainem v kap. 4); tyranii, harémy a neustále zlým myšlením (reprezentovaným bezbožnými vládci v 6:1-8); a vypínáním jejich vlastního království proti Bohu (reprezentovaným Nimrodovou neslavnou věží z 10:8-12; viz pozn. 11:1-9). Boží verdikt o lidstvu zní: „Myšlenky lidského srdce jsou od dětství jen zlé.“ Za touto temnou historií se skrývá duchovní otec padlého lidstva: zlomyslný a úskočný ďábel (kap. 3).

Bůh zázračně a svrchovanou mocí proměnil temný a tajemný chaos z počátku světa (1:2) v nádhernou domovinu pro lidstvo, které do ní uvedl coby do odpočinku (1:3-2:3). Stejně svrchovaně vyvolil lid své smlouvy k porážce Satana (3:15) a k požehnání do zkaženého světa (12:1-3). Bezpodmínečnou láskou vyvolil patriarchy Abrahama, Izáka a Jákoba a zaslíbil jim, že z jejich potomků učiní národ, jehož určením bude přinést požehnání celé zemi — zaslíbení, zahrnující v sobě potomstvo, zemi a krále navěky (12:1-3, 7; 13:14-17; 17:1-8; 26:2-6; 28:10-15). Dříve, než se Jákob narodil nebo než mohl vykonat cokoli dobrého či zlého, Bůh ho vyvolil místo jeho staršího dvojčete Ezaua (25:21-23). Bůh dokonce použil Judovu skandální křivdu vůči Támar, stejně jako Támařinu smělou lest, aby tyto hříšníky začlenil do mesiánské linie (kap. 38). Nebeský Král demonstroval svou slávu, s jakou vládne, když zázrakem uchoval uchoval matriarchy nedotčeny v pohanských harémech (12:10-20; 20:1-18; 26:7-11) nebo když otevřel jejich neplodná lůna (17:15-22; 18:1-15; 21:1-7; 25:21; 29:31; 30:22). Často převrátil lidské očekávání vyvolením mladšího k tomu, aby zdědil požehnání namísto staršího (viz pozn. 25:23). Smělá proroctví i detailně podrobně rozpracované typy dosvědčují, že Bůh řídí dějiny. Např. Noe prorokoval Semovo porobení Kanaánu (9:24-26) a Abraham se stal předobrazem (fraktálem, typem; srv. čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8 na str. 21](#)) většího (Mojžíšova) Exodu, když ho Bůh vyvedl z Egypta s velkým bohatstvím (viz pozn. 12:10-20). Bůh naklonil srdce svých vyvolených k důvěře v jeho zaslíbení a k poslušnosti jeho příkazům. Abraham věřil, že mu Bůh požehná nesčíselným potomstvím, navzdory všem nadějím, a Bůh mu tuto víru

počítal za spravedlnost (15:6). Spoléhaje na jistotu Božích zaslíbení, Abraham netrval na svých nárocích na Zemi (kap. 13); podobně později Jákob, když se nakonec naučil spoléhat na Hospodina (32:10–13), symbolicky vrátil dědičné požehnání Ezauovi (kap. 33). Na začátku Josefova příběhu prodá Juda Josefa do otroctví (37:26–28), avšak k jeho konci je bývalý otrokář ochoten stát se sám otrokem namísto svého bratra (44:33–34). Josef odpustil svým bratrům zotročení a pokus o vraždu bez nároku na potrestání v důvěře, že i takovéto odporné hříchy mohou posloužit Božímu záměru (45:4–8; 50:20–21).

Dlužno poznamenat, že s interpretací Genesis je spojeno několik obtíží. Tenze mezi biblickým pojetím stvoření světa a názorem mnohých (nicméně zdaleka ne všech!) moderních vědců je nepřehlédnutelná. Různé modely pro integraci teologie a dalších vědních oborů jsou uvedeny v teologickém článku Stáří světa v Gn 1.

Dominující témata

Tematicky se kniha dělí na dvě hlavní části: Prvních 11 kapitol zachycuje velký rámec — prehistorii celého světa. Tato část je zaměřena na události. Čteme zde známé příběhy o Adamovi a Evě, Kainovi a Ábelovi, o Noemově arše, o babylónské věži. Jsou to texty, ve kterých málo slov nese hodně významu a závažných důsledků. Co se zde stane jako jediná událost, ovlivní následující staletí a tisíciletí.

Zbytek knihy (Gn 12–50) je věnován osobnostem. Počínaje kapitolou 12 se Genesis zaměřuje na jednu rodinu: Abrahama a jeho potomky. Celý zbytek Bible se týká víceméně této jedné rodiny. Toto tvrzení však vyžaduje upřesnění: Bible sice věnuje pozornost převážně potomkům Abrahamovým, nicméně je tomu tak proto, že právě z nich má vzejít požehnání všem národům světa (12:3).

V knize Genesis se objevuje množství témat, která jsou zřídka znovu zmíněna v SZ, zato však se k nim Bible vrací docela podrobně v NZ. Zde jsou některá z nich:

- manželství (Ef 5:22–33)
- pád člověka (Ř 5:12–21; 1Tm 2:14)
- Kainova žárlivost (Žd 11:4; 1Jn 3:12)
- Abrahamova věrnost (Žd 4:1–3)
- Ezauova zkaženost (Žd 12:16–17)
- potopa světa (Mt 24:38; Lk 17:27; Žd 11:7>)
- potopa světa (Mt 24:38; Lk 17:27; Žd 11:7)
- darovaná spravedlnost (Ř 4:3–5)
- rivalita mezi syny zaslíbení a syny těla (Ga 4:1–7)

Jak číst Genesis

Genesis patří mezi nejoblíbenější knihy Starého Zákona. Je plná zajímavých postav, příběhů a událostí. Je jako základ domu, na kterém stojí všechno ostatní. Vypráví příběh mnoha začátků: vznik vesmíru, první hřích, počátek procesu Boží záchrany padlého lidstva.

Nesmíme zapomenout, že Genesis (stejně jako ostatně celá Bible) vznikla vznikla možná půl druhého milénia před Kristem. Při čtení se pokusme vcítit se do prožívání Izraelitů, opouštějících egyptské otroctví v těchto počátcích historie.

Jak to asi četli oni? Co v tom viděli? Co je oslovovalo? Proč například je nejvíce prostoru věnováno Josefovi, ačkoliv nejdůležitější je bezesporu Abraham? Protože Josefův příběh vysvětluje, kde jsme se vzali v Egyptě. Proč je zdůrazněno, že Kain byl zemědělec, kdežto Ábel pastýř (4:2)? Protože jsou to Egypťané, naši otrokáři, kdo obdělává půdu, a my, Izraelité jsme jim odporní právě proto, že jsme pastevcí (46:34). Tak se můžeme identifikovat s Ábelem, jenž nevině trpí křivdu (4:8) rukou Kaina, který je zosobněním Egypťanů (stejně jako oni i Kain staví města a pojmenovává je po svých synech 4:17; Ex 1:11). Proč máme záznam o tom, že Noe proklel Kanaána, Chámovu syna (9:25), a ne o tom, jak proklel Cháma samotného, který si svou neúctou prokletí vysloužil (v. 22)? Prokletí Cháma nám může být lhostejné, to je mrtvá historie, ale prokletí Kanaána, to je pro nás živě aktuální! Mojžíš je zapsal pro nás, abychom si připomněli, že do země Kanaánu nemíříme náhodou, ale že nám právem patří už od první generace po potopě (v. 26). Některé komentující texty na příslušných místech přibližují tyto a podobné souvislosti.

Kristus v Genesis

Co se začalo v Genesis, došlo svého naplnění v Kristu. Rodokmen, začínající v kapitole 5 a pokračující v kapitole 11, dochází úplnosti narozením Ježíše Krista (Mt 1; Lk 3:23–38). On je

ten Abrahamovi zaslíbený potomek (17:7; srv. Ga 3:16), v němž všechny národy země dojdou požehnání (12:3). Všichni, kdo jsou v něho pokřtěni, jsou potomci Abrahamovi (Ga 3:27–29).

Noe předpověděl, že Jafetitě naleznou spásu skrze Semity (9:27). Toto proroctví se naplnilo v Novém Zákoně (Ř 11, srv. pozn. 9:27). Bůh sám předpověděl, že sítě ženy porazí Satana (3:15). Toto potomstvo je Kristus a jeho církve (Ř 16:20; Zj 12:17). Nevěsta pro Adama je předobrazem nevěsty pro Krista (2:18–25; Ef 5:22–32). Ježíš je kněz podle řádu Melchisedechova (14:18–20; Žd 7). Ráj, ztracený vinou prvního Adama, je obnoven zásluhou posledního (1Kor 15:45).

Osnova

A. Předpotopní historie (1:1–11:9)

1. Prolog: Stvoření nebes a země (1:1–2:3)
2. Příběh nebe a země (2:4–4:26)
 - Zkouška Adama a Evy (2:4–25)
 - Pád a jeho důsledky (3:1–24)
 - Nárůst hříchu v Kainově linii (4:1–24)
 - Zbožný pozůstatek (4:25–26)
3. Adamův rodokmen (5:1–6:8)
 - Smluvní linie Setova (5:1–32)
 - Nárůst hříchu před potopou (6:1–8)
4. Příběh Noemův (6:9–9:29)
 - Příprava na potopu (6:9–7:10)
 - Potopa a záchrana (7:11–8:19)
 - Boží smlouva o stabilitě přírody (8:20–9:17)
 - Proroctví o Noemových synech (9:18–29)
5. Sem Cham a Jáfet (10:1–11:9)
 - Přehled národů (10:1–32)
 - Nárůst zla v Babylónu (11:1–9)

Na úsvitu dějin Bůh ustanovil ideální řád světa. Hřích lidí zkažil Boží svět, nicméně Bůh započal proces vykoupení a záchrany celého stvoření způsobem, který přímo vedl k vyvedení Izraele z Egypta a k jeho dobytí Kanaanu.

B. Raná historie patriarchů (11:10–37:1)

1. Sem (11:10–26)
2. Abraham (11:27–25:11)
 - Abrahamův rodokmen (11:27–32)
 - Abrahamova Země a potomci (12:1–22:19)
 - Migrace do Země zaslíbené (12:1–9)
 - Vysvobození z Egypta (12:10–20)
 - Lotovo oddělení od Země (13:1–18)
 - Vítězství nad východními králi (14:1–24)
 - Smlouva ohledně Země (15:1–21)
 - Zavržení Hagar a Izmaele (16:1–16)
 - Boží smlouva ohledně potomstva a Země (17:1–27)
 - Sára bude mít syna (18:1–15)
 - Abraham, Lot a Sodoma (18:16–19:38)

Životy Abrahama, Izáka a Jákoba nabízejí na mnoha místech porozumění způsobu, jakým Bůh později použije Izrael coby nástroj vykoupení. Jeho smluvní zaslíbení země a početného potomstva byly věrnými v Izraeli předávány z generace na generaci.

- Smlouva ohledně Země (15:1–21)
- Zavržení Hagar a Izmaele (16:1–16)
- Boží smlouva ohledně potomstva a Země (17:1–27)
- Sára bude mít syna (18:1–15)
- Abraham, Lot a Sodoma (18:16–19:38)
- Spravedlnost a přímluva za Sodomu (18:16–33)
- Lotova záchrana (19:1–29)
- Lot a jeho dcery (19:30–38)
 - Abrahamova přímluva za Abimeleka (20:1–18)
 - Narození Izáka (22:1–21)
 - Abrahamova smlouva s Abimelelem (21:22–34)
 - Abrahamova zkouška a ujištění (22:1–19)
- Přesun pozornosti na Izáka (22:20–25:11)
 - Rebečina rodina (22:20–24)
 - Sářina smrt (23:1–20)
 - Rebeka pro Izáka (24:1–67)
 - Izák jediným dědicem (25:1–6)
 - Abrahamova smrt (25:7–11)
- Izmael (25:12–18)
- Izák a Jákob (25:19–27:40)
- 3. Jákob v Zemi (25:19–27:40)
 - Rivalita mezi Jákobem a Ezauem (25:19–34)
 - Izák a Abimelek (26:1–35)
 - Jákobova krádež Ezauova požehnání (27:1–40)
- 4. Jákob v cizině (27:41–33:17)
 - Jákobův útěk před Ezauem (27:41–28:9)
 - Jákobův zikurat na útěku (28:10–22)
 - Konflikt s Lábanem (29:1–30)
 - Zrození kmenových patriarchů (29:31–30:24)
 - Jákobův odchod od Lábana (30:25–31:55)
 - Zikurat cestou zpět (32:1–32)
 - Ezauovo smíření s Jákobem (33:1–17)
- 3. Jákob zpátky v Zemi (33:18–35:29)
 - a. Krize v Šechemu (33:18–34:31)
 - b. Ujištění v Bet-elu (35:1–15)
 - c. Závěrečné cesty a události (35:16–29)
- E. Ezau (36:1–37:1)

III. Josefova historie (37:2– 50:26)

A. Patriarchové rozdělení a v disharmonii (37:2– 41:57)

1. Josefovy divné sny (37:2– 11)
2. Josef prodán do otroctví (37:12– 36)
3. Zkorumpovanost patriarchů v Kanaanu (38:1– 30)
4. Josefova integrita v Putifarově domě (39:1– 19)
5. Josefova neochvějná víra ve vězení (39:20– 40:23)
6. Josef vyvýšen nad celým Egyptem (41:1– 57)

B. Patriarchové spolu a v harmonii (42:1– 47:28)

1. Josefova první zkouška bratrů (42:1– 38)
2. Josefova druhá zkouška bratrů (43:1– 34)
3. Josefova třetí zkouška bratrů (44:1– 34)
4. Josefovo smíření s bratry (45:1– 28)
5. Migrace všech patriarchů do Egypta (46:1– 30)
6. Patriarchové v zemi Gošen (46:31– 47:28)

C. Budoucnost patriarchů v Zemi (47:29– 50:26)

1. Jákob a Země (47:29– 50:14)
 - a. Jákobova vůle ohledně jeho pohřbu (47:29– 31)
 - b. Jákobovo požehnání synům (48:1– 49:28)
 - c. Jákobova smrt a pohřeb v Kanaanu (49:29– 50:14)
2. Josef a Země (50:15– 26)
 - a. Josefovo znovuujištění (50:15– 21)
 - b. Josefova poslední slova a smrt (50:22– 26)

36638f1 (Update)

III. Josefova historie (37:2–50:26)

A. Patriarchové rozdělení a v disharmonii (37:2–41:57)

1. Josefovy divné sny (37:2–11)
2. Josef prodán do otroctví (37:12–36)
3. Zkorumpovanost patriarchů v Kanaanu (38:1–30)
4. Josefova integrita v Putifarově domě (39:1–19)
5. Josefova neochvějná víra ve vězení (39:20–40:23)
6. Josef vyvýšen nad celým Egyptem (41:1–57)

B. Patriarchové spolu a v harmonii (42:1–47:28)

1. Josefova první zkouška bratrů (42:1–38)

Zkušenosti Josefa a jeho bratrů učily izraelské kmeny loajalitu vůči Bohu k sobě navzájem, neboť směřovaly ke vznešenému cíli – stát se Hospodinovým nástrojem vykoupení.

- 2. Josefova druhá zkouška bratrů (43:1–34)
- 3. Josefova třetí zkouška bratrů (44:1–34)
- 4. Josefovo smíření s bratry (45:1–28)
- 5. Migrace všech patriarchů do Egypta (46:1–30)
- 6. Patriarchové v zemi Gošen (46:31–47:28)
- C. Budoucnost patriarchů v Zemi (47:29–50:26)
 - 1. Jákob a Země (47:29–50:14)
 - a. Jákobova vůle ohledně jeho pohřbu (47:29–31)
 - b. Jákobovo požehnání synům (48:1–49:28)
 - c. Jákobova smrt a pohřeb v Kanaanu (49:29–50:14)
 - 2. Josef a Země (50:15–26)
 - a. Josefovo znovujistění (50:15–21)
 - b. Josefova poslední slova a smrt (50:22–26)

1 Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. ²Země byla pustá a prázdná, tma halila propast, Boží vítr vířil nad vodami. ³Bůh řekl: „Budiž světlo,“ a bylo světlo. ⁴Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy. ⁵Bůh nazval světlo „den“ a tmu „noc“. Byl večer a bylo jitro: první den. ⁶Bůh řekl: „Ať je obloha uprostřed vod a odděluje jedny vody od druhých,“ a stalo se tak. ⁷Bůh udělal oblohu oddělující vody, jež jsou pod oblohou, od vod, jež jsou nad oblohou, ⁸a Bůh nazval oblohu „nebe“. Byl večer a bylo jitro: druhý den. ⁹Bůh řekl: „Ať se vody, jež jsou pod oblohou, slíjí v jedinou spoustu a ať se ukáže souš,“ a stalo se tak. ¹⁰Bůh nazval souš zemi a onu spoustu vod mořem, a Bůh viděl, že je to dobré. ¹¹Bůh řekl: „Ať se země zazelená zelení, bylinami nesoucími semena a ovocnými stromy dávajícími na zemi podle svých druhů plody se semeny,“ a stalo se tak. ¹²Země vydala zeleň: byliny nesoucí semena podle svých druhů a stromy dávající podle svých druhů plody se semeny, a Bůh viděl, že je to dobré. ¹³Byl večer a bylo jitro: třetí den. ¹⁴Bůh řekl: „Ať jsou svítilny na nebeské obloze, aby oddělovaly den a noc: ať slouží jako znamení jak pro svátky, tak pro dny i roky; ¹⁵ať jsou svítilny na nebeské obloze, aby osvětlovaly zemi,“ a stalo se tak. ¹⁶Bůh udělal dvě hlavní svítilny: velkou svítilnu jako vládkyni dne a malou svítilnu jako vládkyni noci a hvězdy. ¹⁷Bůh je umístil na nebeskou oblohu, aby osvětlovaly zemi, ¹⁸aby vládly dnu a noci, aby oddělovaly světlo a tmu, a Bůh viděl, že je to dobré. ¹⁹Byl večer a bylo jitro: čtvrtý den. ²⁰Bůh řekl: „Ať se vody zahemží hemžením živých tvorů a ať ptáci létají nad zemí blízko nebeské oblohy,“ a stalo se tak. ²¹Bůh stvořil velké mořské hady a všechny živé tvory, kteří se hýbají a kteří se hemží ve vodách podle jejich druhu, a všechny opeřence podle jejich druhu, a Bůh viděl,

1:1–2 *Stvoření*. Věda shrnuje vesmír do těchto pěti pojmů: čas, prostor, hmota, energie a pohyb. Bible také o milénia dříve: Na počátku (čas) Bůh stvořil (energie) nebe (prostor) a zemi (hmota); Duch Boží se vznášel (pohyb) nad vodami.

1:1–31 *Symetrických šest dní*. První tři dny Bůh připravoval prostředí pro obyvatele, které pak do nich umisťoval druhé tři dny. Čtvrtý den stvořil nebeská tělesa, pro které již bylo připraveno světlo první den. Pátý den stvořil živočichy obývající vody a vzduch, které na ně čekaly od druhého dne. A šestý den stvořil suchozemské tvory včetně člověka, na které se pevnina těšila ode dne třetího.

1:1 *Na počátku*. Zatímco pohanské vnímání času je cyklické, v neko-

nečných opakováních stejných sezón, biblický koncept času je lineární – má počátek, střed (někde v něm se právě nacházíme) a bude mít i konec. Je to příběh. Příběh, který má autora.

1:3 *Budiž světlo*. Světlo, které bylo dříve než Slunce (vv. 14–18) je možná ono pravé světlo, které osvětluje každého člověka, které Bible identifikuje s Kristem, (Jn 1:4, 5, 9, 3:19, 8:12, 9:5, 12:35–36, 12:46); možná to, kterým zářily tváře některých lidí výjimečně blízko Bohu (Ex 34:35, Sk 6:15), možná mezi nimi není rozdíl.

1:14 *Svátky*. Hebr. *Moedim* (מוֹעֲדִים) znamená „svátky“. V Lv 23:2 tentýž výraz (מוֹעֲדִים) uvozuje výčet svátků.

že je to dobré. ²² Bůh jim požehnal a řekl: „Buďte plodní, rozmnožujte se, zaplňte mořské vody a ptáci ať se rozmnožují na zemi.“ ²³ Byl večer a bylo jitro: pátý den. ²⁴ Bůh řekl: „Ať země vydá živé tvory podle jejich druhu: dobytek, drobné živočichy, divoká zvířata podle jejich druhu,“ a stalo se tak. ²⁵ Bůh udělal divoká zvířata podle jejich druhu, dobytek podle jeho druhu i všechny drobné živočichy lezoucí po zemi podle jejich druhu, a Bůh viděl, že je to dobré. ²⁶ Bůh řekl: „Učinme člověka ke svému obrazu, aby se nám podobal, a oni ať vládnou mořským rybám, nebeským ptákům, dobytku, všem divokým zvířatům a všem drobným živočichům, kteří se plazí po zemi.“ ²⁷ Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k Božím obrazu jej stvořil, stvořil jej jako muže a ženu. ²⁸ Bůh jim požehnal a řekl jim: „Buďte plodní, rozmnožujte se, naplňte zemi a podrobte si ji; vládněte mořským rybám, nebeským ptákům a všem živým tvorům, kteří se pohybují po zemi.“ ²⁹ Bůh řekl: „Dávám vám všechny byliny nesoucí semena na veškerém povrchu země a všechny stromy, jež mají plody nesoucí semena; to bude vaše potrava. ³⁰ Všem divokým zvířatům, všem nebeským ptákům, všemu, co se plazí po zemi a co má v sobě život, dávám za potravu všechnu zeleň rostlin,“ a stalo se tak. ³¹ Bůh viděl vše, co učinil, a bylo to velmi dobré. Byl večer a bylo jitro: šestý den.

2 Tak byly dokončeny nebe i země se všemi svými zástupy. ² Sedmého dne skončil Bůh dílo, které učinil, a sedmého dne odpočinul po všem díle, které učinil. ³ Bůh požehnal sedmému dni a posvětil jej, neboť v něm odpočinul po veškerém díle stvoření. ⁴ (a) Takové byly dějiny nebe a země při stvoření. (b) V době, kdy Bůh Jahve udělal zemi a nebe, ⁵ nebyl na zemi ještě žádný polní keř a žádná polní bylina dosud nevypučela, neboť Bůh Jahve nedal padat dešti na zemi a nebyl ještě člověk, jenž by obdělával půdu. ⁶ Nicméně ze země prýštil proud a zavlažoval celý povrch země. ⁷ Tu Bůh Jahve utvořil z hlíny země člověka, vdechl do jeho nozder dech života a člověk se stal živou bytostí. ⁸ Bůh Jahve vysadil zahradu na východě v Edenu a postavil do ní člověka, kterého utvořil. ⁹ Bůh Jahve učinil, že ze země vyrostly všemožné druhy stromů svůdných na pohled a dobrých na jídlo, pak strom života uprostřed zahrady a strom poznání dobra a zla. ¹⁰ Z Edenu vytékala řeka, aby zavlažovala zahradu, pak se dělila a tvořila čtyři ramena: ¹¹ První se nazývá Pišon: oblévá celou zemi Chavilu, kde je zlato; ¹² zlato této země je čisté a nachází se tam i bdelium a kámen karneol. ¹³ Druhá řeka se nazývá Gichon; oblévá celou zemi Kuš. ¹⁴ Třetí řeka se nazývá Tigris; teče na východ od Ašuru. Čtvrtá řeka je Eufrat. ¹⁵ Bůh Jahve vzal člověka a usadil ho v zahradě Edenu, aby ji obdělával a střežil. ¹⁶ A Bůh Jahve dal člověku tento příkaz: „Smiš jíst ze všech stromů v zahradě. ¹⁷ Ale ze stromu poznání dobra a zla nebudeš jíst, neboť v den, kdy z něho pojíš, propadneš smrti.“ ¹⁸ Bůh Jahve řekl: „Není dobré, aby byl člověk sám. Musím mu udělat pomocníka, která by se k němu hodila.“ ¹⁹ Bůh Jahve utvořil ze země rovněž všechna divoká zvířata a všechny nebeské ptáky a přivedl je k člověku, aby viděl, jak je pojmenuje: každý z nich měl nést jméno, jaké mu dá člověk. ²⁰ Člověk dal jména veškerému dobytku, nebeským ptákům, všem divokým zvířatům, ale pomocníci pro člověka, jež by se k němu hodila, nenašel. ²¹ Tu Bůh Jahve seslal na člověka mrákotu a on usnul. Vzal jedno z jeho žeber a jeho místo vyplnil masem. ²² Pak z žeber, jež vzal z člověka, vytvořil Bůh Jahve ženu a přivedl ji člověku. ²³ Tu člověk zvolal: „Tentokrát je to kost z mých kostí a maso

1:26 Učinme. Plurál pro kralické teology znamenal „Zřetelné o svatě Trojici, tedy o jediném Bohu a trojím v osobách, svědectví,“ podobně jako v 11:7. Když Bůh chtěl stvořit vodní živočichy, promluvil k moři (1:20). Když chtěl stvořit rostliny, promluvil k zemi (24). Když chtěl stvořit člověka, promluvil sám k sobě. Ryba bez vody zemře, stejně tak strom bez půdy. A člověk bez Boha. Bůh je pro člověka přirozené prostředí. Život má ten, kdo v něm zůstává (Jn 15:5). **1:28 Cíl obrazu Božího.** Záměr, s jakým Bůh vsadil člověka do světa, je dvojitý: množit se a vládnout nad zemí. Abraham měl dvojitou starost, týkající se právě těchto dvou oblastí: Byl bezdětný a nevládl zemi (15:1–7). Kristův pokyn jít ke všem národům a získávat z nich učedníky („zrestaurované“ obrazy Boží, které byly zničené hříchem) je echo prvních slov, která lidé od Boha slyšeli (Mt 28:19).

2:1 Stvoření nebo evoluce? Obě náboženství (ano, evoluce je náboženství, vyžaduje víru; nemá důkazy, o které by se mohla opřít) vysvětlují, co pozorujeme. Avšak liší se radikálně: Biblické křesťanství říká, že člověk je významný; je věčný, proto důležitější než státní, který mu má sloužit; dobro a zlo existují objektivně; morálku určuje Bůh, jenž je láska; poznání pravdy podřídí systém. Podle evoluce však: člověk je bezvýznamný otrok Státu (jenž je bůh, chodící po zemi); dobro ani zlo neexistují, jen moc; morálku diktují vítězové; poznání pravdy systém podřívá (proto musí být cenzurována a potírána).

2:7 Utvořil. Hebr. jatzar. (יצר) stejný výraz, jaký se používá pro hrnčíře, který dává tvar hliněné nádobě („hrnčíř“ v Jr 18:4 má tento základ). V této kapitole se objevuje i ve verších 8 a 19. Srv pozn. 22.

2:10–14 Kde by Eden? Slovo „Eden“ (עֵדֵן) znamená babylónsky „plán, rovina“. To je důvod, proč se většina teologů domnívá, že původní Boží zahrada byla někde v Mezopotámii, snad na území dnešního Iráku. Hebrejsky však „Eden“ znamená „rozkošný“, což zahrada jistě byla, a hornatý terén se tím apriorně nevylučuje. Lokalizace jmény řek (z nichž některé již neexistují) ztotožňuje původní rajskou zahradu se zemí zaslíbenou Abrahamovi Lze spekulovat i o tom, že pohoří, obklopující příkopovou propadlinu (tzv. rift valley), kudy teče Jordán, mohla vzniknout až jako výsledek Noemovy potopy (před potopou to mohla být rovina, srv. [Mapa mořského dna](#) na str. 20).

2:12 Bdelium. O etymologii tohoto slova se vedou debaty. Někteří navrhuji sanskrtský původ, jiní spatřují příbuznost se slovem *badal* (בַּדְלָל). Nikdo neví přesně, co by to mělo být, ačkoliv se zdá, že v době sepsání Genesis to bylo něco všeobecně dobře známého. Jediný další výskyt tohoto výrazu v Bibli je v Nu 11:7, kde je k němu přirovnávána barva nebeského pokrmu many. Snad proto některé cizí překlady překládají bdelium jako perlu, zatímco některé české jako vonnou pryskyřici.

2:17 Propadneš smrti. Dosl. *zemřeš, zemřeš.* Opakování je v Bibli vždy pro zdůraznění. Pleonasmus smrti (*mut-mut* מוֹת מוֹת) ve své živé negaci znovu opakuje had (3:4 לֹא-מוֹת הַמָּוֶת), nikoliv však Eva. Dábel zná Boží Slovo lépe než lidé.

2:22 Vytvořil. Na rozdíl od Adamova stvoření (viz pozn. 7) přišla Eva na svět procesem, vystiženým slovesem *banah* ve tvaru *jiben* (יָבַן)

z mého masa! Bude se nazývat 'žena', ona totiž byla vzata z muže!"²⁴ Proto muž opouští svého otce a svou matku a přiklání se ke své ženě a stávají se jediným tělem.²⁵ A oba byli nazí, člověk i jeho žena, a jeden před druhým se nestyděli.

3 Had byl nejlstivější ze všech polních živočichů, které udělal Bůh Jahve. Řekl ženě: „Tak tedy Bůh řekl: 'Nebudete jíst ze všech stromů v zahradě?'“² Žena hadovi odpověděla: „Smíme jíst ovoce ze stromů v zahradě.“³ Ale o ovoci stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: 'Nebudete z něho jíst, nedotknete se ho pod trestem smrti.'“⁴ Had na to ženě odvětil: „To vůbec ne! Nezemřete!“⁵ Ovšem Bůh ví, že v den, kdy z něho pojíte, se vám otevřou oči a budete jako bohové, kteří znají dobro a zlo.“⁶ Žena viděla, že je to strom dobrý k jídlu a lákavý na pohled a že ten strom je žádoucí k získání soudnosti. Vzala jeho ovoce a pojedla. Dala z něho i svému muži, jenž byl s ní, a on pojedl.⁷ Tu se jim oběma otevřely oči a oni poznali, že jsou nazí; sešili fíkové listy a udělali si z nich suknice.⁸ Uslyšeli krok Boha Jahva, jenž se procházel v zahradě v denním vánku, a člověk i jeho žena se skryli před Bohem Jahvem mezi stromy zahrady.⁹ Bůh Jahve zavolal na člověka a řekl: „Kde jsi?“¹⁰ „Slyšel jsem tvůj krok v zahradě,“ odpověděl člověk; „bál jsem se, protože jsem nahý, a schoval jsem se.“¹¹ „A kdo ti pověděl, že jsi nahý?“ pokračoval. „Ty jsi tedy jedl ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst!“¹² Člověk odpověděl: „To žena, kterou jsi mi dal za družku, mi dala z toho stromu a já jsem jedl!“¹³ Bůh Jahve řekl ženě: „Co jsi to udělala?“ a žena odpověděla: „To had mě svedl a já jsem jedla.“¹⁴ Tu Bůh Jahve řekl hadovi: „Protože jsi to udělal, buď zlořečený mezi vším dobytčím a všemi divokými zvířaty. Budeš se plazit po břiše a žrát prach po všechny dny svého života.“¹⁵ Nepřátelství položím mezi tebe a ženu, mezi tvé a její potomstvo. Ono ti rozdrtí hlavu a ty je zasáhneš do paty.“¹⁶ Ženě řekl: „Rozmnožím útrapy tvého těhotenství, v bolestech budeš rodit syny. Tvá žádostivost tě bude pudit k tvému muži a on bude nad tebou vládnout.“¹⁷ Člověku řekl: „Protože jsi poslechl hlasu své ženy a pojedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst, buď zlořečena kvůli tobě země! Jen s námahou z ní budeš dobývat obživu po všechny dny svého života.“¹⁸ Bude ti plodit trní a bodláčí a ty budeš jíst polní trávu.“¹⁹ V potu tváře budeš jíst svůj chléb, dokud se nenavrátiš do země, protože z ní jsi byl vzat. Neboť prach jsi a v prach se obrátíš.“²⁰ Člověk nazval svou ženu „Eva“, protože byla matkou všech živých.²¹ Bůh Jahve udělal člověku a jeho ženě kožené suknice a oblékl je do nich.²² Pak řekl Bůh Jahve: „Hle, člověk se teď stal jakoby jedním z nás, zná totiž dobro a zlo. Jen aby nyní nevztáhl ruku a neutrlh též ovoce ze stromu života, nepojedl z něho, a tak nebyl živ navěky!“²³ A Bůh Jahve ho vyhnal ze zahrady Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat.²⁴ Vyhostil člověka a postavil před zahradu Eden cherubíny a plamen blyskavého meče, aby střežili cestu ke stromu života.

4 Člověk poznal Evu, svou ženu, ona počala a porodila Kaina a řekla: „Z vůle Jahvovy jsem získala muže.“² Dala život též Kainovu bratru Abelovi. Abel se stal pastýřem bravu a Kain obdělával půdu.³ Po jisté době

Sloveso banah je příbuzné se slovem *binah* (בִּינָה), které znamená „inteligence“ (např. „rozum“ v Iz 11:2). Ženy jsou nadány větší schopností poznání než muži od počátku. Je prokázáno, že ženy mají více mozkových buněk, než muži. Umožňuje jim to nejen „multi-tasking“ vnímání a zpracovávání podnětů, ale i zvýšenou citlivost na ně.

3:1 Ženě. Proč si Satan vybral ženu? Ne proto, že by ženy byly obecně slabší než muži, ale proto že dosud neměla jméno; to dostala až v 3:20, po hříchu již spáchaném. Přestože napadá i křesťany jisté si svou identitou, ti nejistí jsou snadná kořist, je prakticky jisté, že podlehnou na první pokušení. Viz čl. *Identita v Kristu* u Ef 2:6.

3:2 Smíme jíst. První pokušení na světě bylo zaměřené na nedostatek. Měli spoustu všeho nejlepšího, ale jim to nestačilo, chtěli se zabývat tím, co jim chybělo. Jsme hříšníci jako každý druhý, a víme, že bychom zasloužili smrt (R 6:23) a že cokoliv menšího než smrt je nezasloužená milost. Jestli se nám v útlém dětství nedostalo pozornosti, jakou jsme potřebovali – bezpodmínečné lásky proto, kým jsme, ne podmíněčné, teprve až něco dokážeme – pak nám to opravdu bude chybět po celý život. Naše hříchy jsou sebeobrané mechanismy, které si dítě osvojilo automaticky, podvědomě, a které už v dospělosti nepotřebuje, ale mozek už je tak nastaven, aby své dítě pořád chránil. Nemusíme se donekonečna nímrat v křivdách na nás napáchaných. Kristova milost je neskonale větší než cokoliv, co nás mohlo poškodit, jakkoliv těžké a hrozné. Vykoupil nás z prokletí hříchů nejen našich vlastních, ale i hříchů jiných lidí, na nás napáchaných. Nezapírejme ho (2Pt 2:1) návratem zpátky k tomu, z čeho už jsme byli

vysvobozeni (22).

3:6 Dobrý k jídlu ... lákavý na pohled ... strom je žádoucí k získání soudnosti. Trojí pokušení jsou ďáblovy zbraně (1Jn 2:16). Eva selhala ve všech, Kristus ve všech zvítězil (Lk 4:3–13).

3:15 Hlavu ... patu. Verš Gn 3:15 je tzv. *protoevangelium* – první zmínka o Mesiáši v Bibli. Obě části těla jsou proroctvím o kříži: Patu Satan Kristu rozdrtil, když mu římsí vojáci při ukřižování probodli patní kosti, hlavu rozdrtil Satanovi Kristus, když ho svou smrtí porazil (Žd 2:14 a pozn.).

3:16–19 Rozbitý obraz. Obraz Boží, poškozený hříchem, neprestal být obrazem Božím. Bůh neřekl Evě, že už se nemusí množit, ani Adamovi, že už se nemusí starat o zemi. Původní úkol (množit se a vládnout, viz 1:28) pořád zůstává. Je tu však zásadní rozdíl: Od této chvíle už to bude spojeno s bolestí a trápením.

3:16 Pudit ... vládnout. Někteří vykladači vztahují prokletí ženy k předcházejícímu textu o bolestivém porodu, a docházejí k závěru, že žena bude toužit po manželovi (a tudíž i po dětech s ním) navzdory bolestem (porodním i rodičovským) a za cenu podstoupení rizika úmrtnosti rodiček (v biblických dobách nesrovnatelně vyššího než dnes). Jiní vztahují závěr verše 16 k následujícímu textu o Adamově uposlechnutí Evy a v prokletí ženy spatřují její touhu muže ovládat. Empirická zkušenost se zdá dávat za pravdu oběma interpretacím. V obou případech má ženě pomáhat muž. Příliš mnoho žen trpí frustrací způsobenou manželstvím a mateřstvím, protože příliš mnoho mužů selhává v roli manžela a otce (Ef 5:25–33; 6:4).

se přihodilo, že Kain předložil plody země jako obětní dar Jahvovi ⁴ a že také Abel přinesl v oběť prvorozené ze svého stáda, ba i jejich tuk. Tu Jahve příznivě přijal Abela a jeho obětní dar. ⁵ Nepřijal však příznivě Kaina a jeho obětní dar a Kaina to velice rozjitřilo a jeho tvář se zkormoutila. ⁶ Jahve řekl Kainovi: „Proč jsi rozjitřený a proč se tvá tvář zkormoutila? ⁷ Jsi-li dobře naladěn, což nepozdvihneš hlavu? Nejsi-li však dobře naladěn, nestojí u tvých dveří hřích jako skrčené zvíře, které po tobě prahne; budeš je umět zkrotit?“ ⁸ Kain přesto řekl svému bratru Abelovi: „Vyděme ven,“ a tu když byli v širém poli, vrhl se Kain na svého bratra Abela a zabil ho. ⁹ Jahve řekl Kainovi: „Kde je tvůj bratr Abel?“ On odpověděl: „Nevím. Jsem snad strážcem svého bratra?“ ¹⁰ Jahve pokračoval: „Co jsi to učinil? Slyš, jak krev tvého bratra ke mně křičí ze země! ¹¹ Nyní buď proklet a vyhnán z úrodné půdy, jež otevřela ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra. ¹² Budeš-li obdělávat půdu, už ti nedá úrodu a budeš tulákem po zemi, nebudeš mít stání.“ ¹³ Tu Kain řekl Jahvovi: „Můj trest je nesnesitelně těžký. ¹⁴ Pohled! Ty mě dnes vyháníš z úrodné půdy, budu se muset skrýt daleko od tvé tváře a budu tulák po zemi, nebudu mít stání. Ale první, kdo přijde, mě zabije!“ ¹⁵ Jahve mu odpověděl: „Zabije-li někdo Kaina, stejně i jemu se dostane sedmeronásobné pomsty,“ a Jahve vtiskl Kainovi znamení, aby ho první příchozí neubil. ¹⁶ Kain odešel Jahvovi z očí a usídlil se v zemi Nod, na východ od Edenu. ¹⁷ Kain poznal svou ženu, jež počala a porodila Henocha. Vystavěl město a dal tomu městu jméno svého syna Henocha. ¹⁸ Henochovi se narodil Irad a Irad zplodil Mechujaela a Mechujael zplodil Metušaela a Metušael zplodil Lamecha. ¹⁹ Lamech si vzal dvě ženy, první se jmenovala Ada, druhá se jmenovala Sila. ²⁰ Ada porodila Jabala, jenž se stal praotcem těch, kdo žijí pod stany a mají stáda. ²¹ Jeho bratr se jmenoval Jubal: stal se praotcem všech, kdo hrají na lyru a šalmaj. ²² Sila zase porodila Tubal-Kaina, ten se stal praotcem všech kovářů, obrábějících měď a železo; Tubal-Kain měl sestru Naamu. ²³ Lamech řekl svým ženám: „Ado a Silo, slyšte můj hlas; Lamechovy ženy, poslouvejte má slova: Zabil jsem muže za jediné zranění, dítě za jediné škrábnutí. ²⁴ Kain je mstěn sedmkrát, ale Lamech sedmdesátkrát sedmkrát.“ ²⁵ Adam poznal svou ženu, porodila syna a dala mu jméno Set, „neboť,“ jak řekla, „Bůh mi popřál dalšího potomka namísto Abela, protože toho Kain zabil.“ ²⁶ I Setovi se narodil syn a on mu dal jméno Enoš. Ten první vzýval Jahvovo jméno.

5 Toto je soupis Adamova potomstva: V den, kdy Bůh stvořil Adama, učinil ho k Boží podobě. ² Stvořil je jako muže a ženu, požehnal jim a dal jim v ten den, kdy byli stvořeni, jméno „Člověk“. ³ Když bylo Adamovi sto třicet let, zplodil jako k svému obrazu sobě podobného syna a dal mu jméno Set. ⁴ Doba, po kterou Adam po Setově narození žil, trvala osm set let, a zplodil syny a dcery. ⁵ Celkem se Adam dožil devíti set třiceti let, potom zemřel. ⁶ Když bylo Setovi sto pět let, zplodil Enoše. ⁷ Po Enošově narození žil Set osm set sedm let a zplodil syny a dcery. ⁸ Celkem se Set dožil devíti set dvanácti let, potom zemřel. ⁹ Když bylo Enošovi devadesát let, zplodil Kenana. ¹⁰ Po Kenanově narození žil Enoš osm set patnáct let a zplodil syny a dcery. ¹¹ Celkem se Enoš dožil devíti set pěti let, potom zemřel. ¹² Když bylo Kenanovi sedmdesát let, zplodil Mahalaleela. ¹³ Po Mahalaleelově narození žil Kenan osm set čtyřicet let a zplodil syny a dcery. ¹⁴ Celkem se Kenan dožil devíti set deseti let, potom zemřel. ¹⁵ Když bylo Mahalaleelovi šedesát pět let, zplodil Jereda. ¹⁶ Po Jeredově narození žil Mahalaleel osm set třicet let a zplodil syny a dcery. ¹⁷ Celkem se Mahalaleel dožil osmi set devadesáti pěti let, potom zemřel. ¹⁸ Když bylo Jeredovi sto šedesát dvě léta, zplodil Henocha. ¹⁹ Po Henochově narození žil Jered osm set let a zplodil syny a dcery. ²⁰ Celkem se Jered dožil devíti set šedesáti dvou let, potom zemřel. ²¹ Když bylo Henochovi šedesát pět let, zplodil Matuzalema. ²² Henoch chodil s Bohem. Po Matuzalemově narození žil Henoch tři sta let a zplodil syny a dcery. ²³ Celkem se Henoch dožil tří set šedesáti pěti let. ²⁴ Henoch chodil s Bohem, pak zmizel, protože Bůh ho vzal s sebou. ²⁵ Když bylo Matuzalemovi sto

4:3–4 Plody země ... prvorozené. Někteří se domnívají, že Bůh bratrům sdělil jakési pokyny, které nemáme v Bibli zaznamenány, kterých se asi Abel držel, kdežto Kain nikoliv. To se sice nedá vyloučit, avšak ani potvrdit; je to čirá spekulace, z níž nelze vyvozovat žádné závěry. Jiní jsou toho názoru, že Bůh trval na oběti krvavé, nebo ještě specifictěji, beránka (22:8; Lv 9:3; 14:22–25; Nu 9:5; Jn 1:29, 36; Sk 8:32; 1Kor 5:7; 1Pt 1:19; Zj 5:6, 12; 6:1; 7:17; 17:14; 21:22–23). První bratři však žili staletí před Zákonem, mimoto i Zákon zná přijatelné nekrvavé oběti (Lv 2:2, 13–16; 7:9–13). Nový Zákon vrhá na incident více světla: Abel přinesl Bohu lepší oběť než Kain svou vírou (Žd 11:4). Tato víra se promítla do činů (Jk 2:14–26): Abel přinesl oběť z prvorozených ovcí a z jejich tuku – tedy z toho nejlepšího, co mohl nabídnout, kdežto Kain vzal něco z úrody – vykonal formální, nominální rituál, jen tak, aby se neřeklo, aniž by k němu přiložil srdce. Bůh Kaina varuje (vv. 6–7), protože ví, že jeho skutky, na rozdíl od Abelových, jsou zlé (1Jn 3:12). V případě obou bratrů se jejich víra poznala po ovoci (Mt 7:16–20; 12:33; Lk 6:44). Naplnilo se na

nich pravidlo, každý žije podle toho, čemu věří (2Pa 20:20; Mk 11:24; Lk 8:50; Jn 12:36; Sk 16:31).

4:7 Budeš je umět zkrotit. Bůh Kaina varoval, leč marně. Stejně tak varoval Noemovu generaci po 120 let (6:3), ale také bez výsledku. Většina proroků narážela na stejně zatvrzelou odezvu, Ježíš a jeho apoštolové nebyli výjimkou. Dnešní církve už pro jistotu varování vůbec nepoužívá: Laikové je nechtějí slyšet a kazatelé nejsou ochotni riskovat své živobytí. Kdo miluje pravdu neochvějně, musí počítat s tím, že bude umlčen.

4:13 Můj trest je nesnesitelně těžký. Jestli Kain něčeho na svém hříchu litoval, byla to výše trestu. Nepřiznal se sám, byl přistižen a lhal (9). Lítost nad přistižením a nad nepřijemností důsledků je pořád soběstředná: provinilci vadí, že byl dopaden. Pokání je však trápení nad hříchem samotným, nad tím, jak to ublížilo druhým, a jak to uráží Boha. Kající hříšník si nikdy nemyslí, že by jeho trest byl příliš vysoký; ví, že by si zasloužil smrt (Ř 6:23) a že cokoliv menšího než smrt je milost (Lk 18:13).

Není důležité, jak dlouho, ale jak dobře jste žili.

Seneca

osmdesát sedm let, zplodil Lamecha. ²⁶ Po Lamechově narození žil Matuzalem sedm set osmdesát dvě léta a zplodil syny a dcery. ²⁷ Celkem se Matuzalem dožil devíti set šedesáti devíti let, potom zemřel. ²⁸ Když byla Lamechovi sto osmdesát dvě léta, zplodil syna. ²⁹ Dal mu jméno Noe, neboť, jak řekl: „tento syn nám přinese v naší práci a dřině našich rukou útěchu dobytou z půdy, kterou Jahve proklel.“ ³⁰ Po Noemově narození žil Lamech pět set devadesát pět let a zplodil syny a dcery. ³¹ Celkem se Lamech dožil sedmi set sedmdesáti sedmi let, potom zemřel. ³² Když dosáhl Noe věku pěti set let, zplodil Sema, Chama a Jafeta.

6 Když počal vzrůstat počet lidí na tváři země a rodily se jim četné dcery, ² shledali synové Boží, že se jim lidské dcery líbí, a tak si brali za ženy všechny, jichž se jim zachtělo. ³ Jahve řekl: „Aby můj duch nebyl věčně odpovědný za člověka, jenž je přece tělo, ať jeho život napříště trvá pouze sto dvacet let.“ ⁴ V těch dnech (a také později) povstalo na zemi pokolení Nefilim, to když se synové Boží spojovali s dcerami lidskými a ony jim rodily děti; to jsou ti hrdinové dávných dob, ti proslulí mužové. ⁵ Jahve viděl, že zlovolnost člověka na zemi je veliká a že v jeho srdci se po celý den vytvářejí jen zlé záměry. ⁶ Jahvovi bylo líto, že udělal na zemi člověka, a rmoutil se ve svém srdci. ⁷ A Jahve řekl: „Vyhladím z tváře země lidi, které jsem stvořil – a s lidmi dobytek, drobné živočichy a nebeské ptáky –, neboť je mi líto, že jsem je udělal.“ ⁸ Ale Noe nalezl v Jahvových očích milost. ⁹ Toto je Noemův příběh: Noe byl člověk spravedlivý, bezúhonný mezi svými současníky a chodil s Bohem. ¹⁰ Noe zplodil tři syny, Sema, Chama a Jafeta. ¹¹ Země se vůči Bohu zkazila, naplnila se násilím. ¹² Bůh viděl zemi: byla zcela zvrácená, neboť veškeré tělo si vedlo na zemi zvráceně. ¹³ Bůh řekl Noemovi: „Nadešel konec veškerého těla, rozhodl jsem tak, neboť kvůli lidem je země plná samého násilí a já už je brzy ze země odstraním. ¹⁴ Udělej si archu ze smolného dřeva, uděláš ji z rákosu a vymažeš zevnitř i zvenčí asfaltem. ¹⁵ A uděláš ji takto: tři sta loket bude archa dlouhá, padesát loket široká, třicet loket vysoká. ¹⁶ Nahoře na arše uděláš střechu a dokončíš ji o loket výše; vchod do archy umístíš na bok a uděláš v arše první, druhé a třetí poschodí. ¹⁷ A já přivedu na zemi vody, potopu, abych pod nebem vyhladil veškeré tělo, jež má v sobě dech života: vše, co je na zemi, má zahynout. ¹⁸ Ale s tebou sjednám svou smlouvu, ty vejdeš do archy a s tebou i tví synové, tvá žena a ženy tvých synů. ¹⁹ Ze všeho živého, z veškerého těla dáš do archy vejít po dvou z každého druhu, abys je spolu se sebou uchoval naživu; ať je to jeden samec a jedna samice. ²⁰ Z každého druhu ptáků, z každého druhu dobytka, z každého druhu pozemských drobných živočichů vejde s tebou jeden pár, abys je uchoval naživu. ²¹ A ty se přitom opatří vším možným jídlem a udělej si z něho zásobu: bude to sloužit za potravu tobě i jim.“ ²² Noe tak učinil; udělal vše, co mu Bůh přikázal.

7 Jahve řekl Noemovi: „Vejdí s celou svou rodinou do archy, neboť jsem shledal, že ty jsi v mých očích jediný spravedlivý v tomto pokolení. ² Ze všech čistých živočichů vezmeš po sedmi párech, samce se samicí; z živočichů nečistých vezmeš jeden pár, samce se samicí, ³ (a také z nebeských ptáků po sedmi párech, samce se samicí), aby se udrželo jejich pokolení na celé zemi. ⁴ Neboť již po sedmi dnech sešlu déšť na celou zemi, potrvá čtyřicet dní a čtyřicet nocí, a vyhladím z tváře země všechny bytosti, které jsem udělal.“ ⁵ Noe vykonal vše, co mu Jahve přikázal. ⁶ Noemovi bylo šest set let, když na zemi přišly vody, potopa. ⁷ Noe – se svými syny, svou ženou a ženami svých synů – vešel do archy, aby unikl vodám potopy. ⁸ (Z čistých živočichů i nečistých živočichů, ptáků i všeho, co se plazí po zemi, ⁹ vešel do Noemovy archy vždy jeden pár, samec se samicí, jak to Bůh Noemovi nařídil.) ¹⁰ Po sedmi dnech přišly na zemi vody potopy. ¹¹ V šestistém roce Noemova života, v druhém měsíci, sedmnáctého dne toho měsíce, v onom dni vytryskly všechny prameny z velké propasti a otevřela se všechna stavidla v nebeské klenbě. ¹² Po čtyřicet dní a čtyřicet nocí padal na

6:5 V jeho srdci ... jen zlé záměry. Zatímco lidský soud je omezen na viditelné a prokazatelné *skutky*, Bůh hledí k srdci. Příliš často je znechucen tím, co tam vidí, přestože vnější chování může být společensky přijatelnou pokrytečkou maskou (Lk 16:15).

6:15 300x50x30. V mnoha populárních ilustracích je archa vyobrazena jako loď se špičatou zdviženou příďí. Noemovo plavidlo však vypadalo jako dlouhý hranol (loket je asi 50 nebo 60 cm); jestli připomínalo nějakou loď, pak tanker, jenž pojme velký náklad a je velmi stabilní na vlnách. Bez pohyblivého *kormidla* se archa nedala ovládat a posádka byla zcela závislá na Bohu. Pohanské verze potopy světa zkrusují detaily, a proto jsou nedůvěryhodné. Epos o Gilgamešovi líčí loď, ve kterém Utanapištim přežil potopu, jako krychli; legenda jihoamerických Indiánů zase jako kanoi vydlabanou z kmene. V žádném podobném

vratkém plavidle by se nedal přežít rok na moři.

7:11 Vytryskly. Hebrejské slovo *nib'keu* (נִבְקְעוּ) je stejného slovního základu jako výraz, použitý v 2Kr 8:12 a 15:16 pro těhotné, „zroztínané“ mečem. Mapa mořského (viz [Mapa mořského dna](#) na str. 20) dna ukazuje pohoří mezi kontinenty se šterbinou ve hřebenu, kudy přetlak roztrhl pevninu a spodní vodu poslal nadzvukovou rychlostí do stratosféry, kde zkondenzovala a 40 dní pršela zpátky na zem, zatímco do uprázdněného místa po ní se propadly rozsáhlé plochy pevniny. Byla to Noemova potopa, co rozervalo původní pangeu a rozeslalo kontinenty do jejich dnešních pozic. Kolize kontinentů, vystupujících nad hladinu, s nadzdviženým mořským dnem by pak mohla vysvětlovat zrod pohoří jako Kordillery.

zemi dešť. ¹³ Ještě téhož dne vešli do archy Noe, jeho synové Sem, Cham a Jafet s Noemovou ženou a třemi ženami synů ¹⁴ a s nimi divoká zvířata všeho druhu, dobytek všeho druhu, všechny druhy drobných živočichů, kteří se plazí po zemi, všechno, co létá, všichni ptáci a vše, co má křídla. ¹⁵ Vedle Noema vešlo do archy po jednom páru veškerého těla, všeho, co má v sobě dech života, ¹⁶ a ti, kteří tam vešli, byli samec a samice od všeho, co je tělem, jak mu to Bůh přikázal. A Jahve zavřel za Noemem bránu. ¹⁷ Po čtyřicet dní byla na zemi potopa; vod přibývalo a nadnesly archu, která tak byla vyzdvižena nad zemi. ¹⁸ Vody stoupaly a na zemi jich velice přibývalo a archa vyplula na hladinu vod. ¹⁹ Vody stoupaly na zemi stále víc a víc a zakryly i všechny vysoké hory pod celým nebem. ²⁰ Vody vystoupily o patnáct loket výš, úplně pokryly hory. ²¹ Tu zahynulo veškeré tělo, jež se pohybuje na zemi: ptáci, dobytek, divoká zvířata a všechno, co se hemží po zemi, a všichni lidé. ²² Všechno, co mělo dech života v nozdrách, to znamená vše, co bylo na pevné zemi, zemřelo. ²³ Takto zmizely všechny bytosti, jež byly na povrchu země, od člověka po zvířata, drobné živočichy a nebeské ptáky: byly vyhlazeny ze země a zůstal jen Noe a to, co s ním bylo v arše. ²⁴ Velká voda na zemi trvala sto padesát dní.

8 Tu si Bůh vzpomněl na Noema a na všechna divoká zvířata a na všechny dobytek, který s ním byl v arše; Bůh seslal na zemi vítr a vody se zklidnily. ² Prameny z propasti a nebeská stavidla byly uzavřeny – dešť byl zadržen, aby už nepadal z nebe, ³ a vody pozvolna ustupovaly ze země – po sto padesáti dnech vody poklesly ⁴ a sedmého měsíce, sedmnáctého dne toho měsíce, se archa zastavila na pohoří Ararat. ⁵ Vody nadále opadávaly až do desátého měsíce a prvního dne desátého měsíce se ukázaly vrcholky hor. ⁶ Po čtyřiceti dnech otevřel Noe okno, které udělal v arše, ⁷ a vypustil havrana, jenž odlétal a přilétal nazpět až do doby, kdy vody na zemi byly vysušeny. ⁸ Tu Noe vypustil holubici, kterou měl u sebe, aby viděl, zda vod na povrchu

7:13 Věřit v Boha, v Ježíše, v evangelium, v Pravdu... samo o sobě nestačí; je to jako okukovat Noemovy archu před potopou a věřit, že by se udržela na vodě, kdyby tam nějaká byla. Důležité je *byť v ní*. Křesťané mají zkoumat sami sebe, ne jestli mají víru, ale zda *jsou ve víře* (2Kor 13:4).

7:14 **Zvířata všeho druhu.** Genetikové spočítali, že dnešní rozmanitost živočichů se mohla rozvíjet z původního počtu asi jednoho tisíce druhů (např. všechny šelmy psovitě mohou mít společného předka). Takové množství by se do Noemovy archy hravě vměstnalo i se zásobami potravin; měla kapacitu jako několik dlouhých nákladních vlaků

(522 nákladních vagonů).

7:16 **Jahve zavřel za Noemem.** Bůh varoval zkaženou generaci Noemovu po 120 let, co trvala stavba archy (6:3). Proč za sebou nezavřel Noe sám? Protože venku zůstali lidé, které tam čekalo zahynutí. Je to Hospodin, kdo rozhoduje, že období nabídky spásy netrvá věčně, ale stanoví mu konec (Ž 95:8; Žd 3:7–8, 15; 4:7).

7:20 **O patnáct loket výš.** Byla-li hladina více než sedm metrů nad nejvyššími vrcholky, potopa byla globální. Nejvyšší hory té doby mohly být výrazně nižší než dnešní osmitisícovky; ty naopak mohly vzniknout teprve až jako důsledek potopy (srv. [Mapa mořského dna](#) na str. 20).

Mapa mořského dna

země ubylo.⁹ Holubice nenašla místo, kam by usedla, a vrátila se k němu do archy, neboť na celém povrchu země byla voda; natáhl ruku, uchopil ji a vzal nazpět k sobě do archy.¹⁰ Čekal ještě sedm dalších dní a pak znovu vypustil holubici z archy.¹¹ Holubice se k němu navečer vrátila a hle, v zobáčku měla úplně čerstvou olivovou ratolest! Tak Noe poznal, že vod na povrchu země ubylo.¹² Počkal ještě sedm dalších dní a vypustil holubici a ta se k němu už nevrátila.¹³ Tehdy, v šestistém prvním roce Noemova života, v prvním měsíci, prvního dne toho měsíce, vyschly vody na zemi. Noe pozvedl střechu archy; podíval se a hle: povrch půdy byl suchý!¹⁴ V druhém měsíci, dvacátého sedmého dne toho měsíce, byla země suchá.¹⁵ Tu Bůh promluvil takto k Noemovi:¹⁶ „Vyjdi z archy a s tebou i tvá žena, tví synové a ženy tvých synů.“¹⁷ Všechny živočichy, kteří jsou s tebou, veškeré tělo, ptáky, dobytek a vše, co se plazí po zemi, vyveď s sebou: ať se na zemi rychle rozmohou, ať jsou plodní a rozmnoží se na zemi.“¹⁸ Noe vyšel se svými syny, svou ženou a ženami svých synů;¹⁹ a všechna divoká zvířata, všechnen dobytek, všichni ptáci, všichni drobní živočichové, kteří se plazí po zemi, vyšli podle druhů jedni za druhými z archy.²⁰ Noe postavil Jahvovi oltář, vzal ze všech čistých zvířat a ze všech čistých ptáků a přinesl na oltáři v oběť celopaly.²¹ Jahve vdechl příjemnou vůni a pravil sám k sobě: „Už nikdy neprokleji zemi kvůli člověku, protože záměry lidského srdce jsou zlé už od dětství, už nikdy neudeřím na vše živé, jako jsem to učinil.“²² Pokud země potrvá, setby ani žně, chladno ani horko, léto ani zima, den ani noc už neustanou.“

8:12 Se k němu už nevrátila. Země byla potopou očištěna ode všeho zlého (6:5, 12–13); tím byla připravena pro spočinutí čistého tvora, jakým je holubice. Při Ježíšově křtu se také Ježíš – čistý Syn Boží

– vynořuje z vody a Duch svatý v podobě holubice na něm spočine (Lk 3:21–22).

Fraktály v Bibli

„Fraktál“ je původně matematický pojem k označení objektů ze skutečné přírody (nikoliv geometrické konstrukce) jako stromy, hory, mraky apod., které opakují svůj tvar při jakémkoliv měřítku zvětšení. Květák má tvar podobný padáku, ale když z něho ulomíme větvičku, má taky tentýž tvar, i když je menší. A sama se skládá z dalších menších větviček (a ty zase z dalších) a všechny mají podobný tvar. Květák je fraktál.

Platí to i o událostech. Graf kolísání cen určitého zboží za týden vykazuje podobnou křivku jako graf za měsíc, jako graf za rok a za deset let. Můžeme z toho vyvodit poznání s důsledkem pro vlastní život: Jak vypadá jeden náš den, tak bude nakonec vypadat celý náš život.

V Bibli je nepřehledné množství situací, které jsou navzájem propojeny tolika společnými rysy, že je lze považovat za vzorec či fraktál. Díky terminologii Nového Zákona je můžeme také označit jako „typologii“. Všechny znamenají, že události, instituce či osoby, navzájem spojené něčím významným, tento význam skutečně zdůrazňují opakováním ve fraktálu. V některých případech jsme oprávněni se domnívat, že bibličtí autoři na ně upozorňovali záměrně.

Například:

- Boží stvoření, jak je líčí první kapitoly Genesis, ukazují vody, které je nutno oddělit (Gn 1:6), Božího Ducha vznášejícího se nad nimi, a pustinu (v. 2).
- Potopa světa je fraktál tohoto příběhu o stvoření: vody, které se znovu spojily (a uvedly tak

svět do původního neobyvatelného chaosu, 7:11), byly před přistáním archy na souši opět rozděleny, aby udělaly místo zemi, dosud pusté, než ji zaplní život z Noemovy archy (8:17); holubice se vznášela nad vodami ještě před uvíznutím na pevnině (8:8–12).

- Exodus z Egypta je fraktál stvoření: Egypt je země zpusťovaná deseti Božími ranami, Boží lid odchází skrze rozdělené vody, Duch Boží se nad nimi vznáší jako orel (Dt 32:11); vyjdou rovnou na poušť.
- Jozue, pověřen Mojžíšem, vede lid skrze rozdělené vody Jordánu.
- Podobně Eliáš předal vůdcovství Elišovi, který stejně jako jeho mentor rozdělil vody, aby mohl projít, odešel s větším požehnáním Ducha, než jakého se dostalo Eliášovi.
- Evangelisté si dali záležet, aby jejich čtenáři vnímali Jana Křtitele jako Elijáše, jehož návrat před Vystoupením Mesiáše je předpovězen prorokem Malachiášem (Mal 4:5–6).
- Ježíš odchází od křtu s větším zmocněním Ducha, než jakým disponoval Jan.
- Ježíš byl dokonce pokřtěn na tomtéž místě, kde rozdělený Jordán překročili Eliáš a Eliáša (Eliša dvakrát).
- Ježíš se při svém křtu vynoří z vody, Duch Boží je přítomen v podobě holubice, a odejde přímo na poušť (Mt 3:16–4:1; Lk 3:21–22 a 4:1).
- Křest všech křesťanů má svůj předobraz v potopě světa (1Pt 3:18–22).
- Křesťané jsou nové stvoření (2Kor 5:17–18).

Kdo chce duhu, musí se smířit s deštěm.

Dolly Parton

9 Bůh požehnal Noemovi a jeho synům a řekl jim: „Budte plodní, rozmnožujte se, naplňte zemi.² Ať z vás mají strach a hrůzu všichni pozemští živočichové a všichni nebeští ptáci a stejně tak i všechno, co se hemží po zemi, i všechny mořské ryby: jsou vám vydáni do rukou.³ Všechno, co se pohybuje a má v sobě život, vám bude sloužit za potravu, dávám vám to právě tak jako zeleň rostlin.⁴ Jenomže nebudete spolu s masem jíst i jeho duši, totiž krev.⁵ Ale budu od vás požadovat účty za krev každého z vás. Takový účet budu požadovat od všech živočichů i od člověka, od lidí navzájem pak budu požadovat účty za duši člověka.⁶ Krev toho, kdo prolévá krev člověka, člověkem bude prolita. Neboť k obrazu Božímu byl člověk učiněn.⁷ A vy buďte plodní, rozmnožujte se, rozmáhejte se na zemi a ovládněte ji.“⁸ Bůh promluvil k Noemovi a jeho synům takto:⁹ „Hle, sjednávám svou smlouvu s vámi a s vašimi potomky po vás¹⁰ a se všemi živými bytostmi, které jsou s vámi, s ptáky, dobyt看em, všemi divokými zvířaty, jež jsou s vámi, zkrátka se vším, co vyšlo z archy, se všemi pozemskými živočichy.¹¹ Sjednávám s vámi svou smlouvu: žádné tělo nebude napříště zničeno vodami potopy, už nenastane potopa, jež by zpusťovala zemi.“¹² A Bůh řekl: „Hle, znamení smlouvy, kterou stanovím mezi sebou a vámi i všemi živými bytostmi, které jsou s vámi, pro příští pokolení:¹³ vkládám svůj luk do mračen, ten se stane znamením smlouvy mezi mnou a zemí.¹⁴ Když nakupím mračna nad zemí a v mračnech se ukáže duha,¹⁵ rozpomenou se na smlouvu mezi sebou a vámi a všemi živými bytostmi, zkrátka veškerým tělem, a vody se už nikdy nepromění v potopu, jež by zničila veškeré tělo.¹⁶ Když bude v mračnech duha, uvidím ji a rozpomenou se na věčnou smlouvu, jež je mezi Bohem a všemi živými bytostmi, zkrátka veškerým tělem, které je na zemi.“¹⁷ Bůh řekl Noemovi: „Takové je znamení smlouvy, kterou sjednávám mezi sebou a veškerým tělem, které je na zemi.“¹⁸ Z archy vyšli Noemovi synové, byli to Sem, Cham a Jafet; Cham je otec Kanaánův.¹⁹ Tito tři byli Noemovými syny a od nich se zalidnila celá země.²⁰ Rolník Noe se dal do vysazování vinice.²¹ Napil se vína a v opojení se uvnitř stanu obnažil.²² Kanaánův otec Cham spatřil otcovu nahotu a upozornil na to oba své bratry venku.²³ Ale Sem a Jafet vzali plášť, oba si jej dali na ramena, pozpátku vešli do stanu a přikryli otcovu nahotu; tváře měli odvrácené a otcovu nahotu nespatriili.²⁴ Když Noe procitl z opilosti, dozvěděl se, co udělal jeho nejmladší syn.²⁵ A řekl: „Zlořečený buď Kanaán! Ať je pro své bratry nejposlednějším z otroků!“²⁶ A rovněž řekl: „Požehnaný buď Jahve, Semův Bůh, a ať Kanaán je Semovým otrokem!“²⁷ Jafetovi ať dá Bůh dost místa, ať bydlí v Semových stanech a Kanaán ať je jeho otrokem!“²⁸ Po potopě žil Noe ještě tři sta padesát let.²⁹ Celkem se Noe dožil devíti set padesáti let, potom zemřel.

10 Toto je potomstvo synů Noemových, Sema, Chama a Jafeta, jimž se po potopě narodili synové:² Jafetovi synové: Gomer, Magog, Médové, Javan, Tubal, Mešek, Tiras.³ Gomerovi synové: Aškenaz, Rifat, Togarma.⁴ Javanovi synové: Eliša, Taršiš, Kitanci, Dodanité.⁵ Od nich se započal rozchod po ostrovech národů. To byli Jafetovi synové podle svých zemí a každý podle svého jazyka, podle svých rodů a podle svých národů.⁶ Chamovi synové: Kuš, Misrajim, Put, Kanaán.⁷ Kušovi synové: Seba, Chavila, Sabta, Rama, Sabteka. Ramovi synové: Šeba, Dedan.⁸ Kuš zplodil Nimroda, který byl prvním mocnářem na zemi.⁹ Byl to udatný lovec před Jahvem, a proto se říká: „Jako Nimrod, udatný lovec před Jahvem.“¹⁰ Oporami jeho říše byly Babel, Ereka a Akkad, města, jež leží vesměs v zemi Šinear.¹¹ Z této země vzešel Ašur a postavil Ninive, Rechobot-Ir, Kalach¹² a Resen mezi Ninive a Kalachem (je to velké město).¹³ Misrajim zplodil muže z Ludu, Anamu, Lehabu, Naftuchu,¹⁴ Patrosu, Kašluchu a Kaftoru, odkud vzešli Filišťané.¹⁵ Kanaán zplodil svého prvorozence Sidona, pak Cheta¹⁶ a Jebusana, Amoritu, Girgašitu,¹⁷ Chivitu, Arkitu, Sinitu,¹⁸ Arvaditu, Šemaritu, Hamatitu; pak se kanaánské rody rozptýlily.¹⁹ Hranice Kanaánců šla od Sidonu směrem ke Geraru a ke Gaze, pak směrem k Sodomě, Gomoře, Admě a Seboim a až k Leše.²⁰ To byli Chamovi synové podle svých rodů a jazyků, podle svých zemí a národů.²¹ Potomstvo se narodilo rovněž Semovi, praotci všech synů Heberových a staršímu bratru Jafetovu.²² Semovi synové: Alam, Ašur, Arpakšad, Lud, Aram.²³ Aramovi synové: Us, Chul, Geter a Maš.²⁴ Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Hebera.²⁵ Heberovi se narodili dva synové: první se jmenoval Peleg, v jeho době totiž byla rozdělena země, jeho bratr se pak jmenoval Joktan.²⁶ Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha,²⁷ Hadorama, Uzala, Diklu,²⁸ Obala, Abimaela, Šebu,²⁹ Ofira,

9:22 Spatřil otcovu nahotu. Tato fráze bývá často používána jako eufemismus pro nějaký sexuální projev. Nevíme, čeho přesně se Cham dopustil, i kdyby však ničeho horšího, než že zveřejnil otcovu ostudu, bylo to dost na to, aby si vysloužil otcovo prokletí. Cítí rodiče (Ex 20:12), i kdyby se nám zdálo, že máme důvod se za ně stydět, znamená jejich hanbu nešířit; vyvyšovat naopak jejich důstojnost.

9:25 Zlořečený buď Kanaán! Pro Izraelity, odcházející z Egypta, na cestě do Země zaslíbené, není důležité, jak byl proklet Cham, který

Noema urazil, ponižil a ztrapnil před jeho ostatními syny, nýbrž výslovně Chamův syn Kanaán, jehož území mají dobýt. Epizoda s opilým Noemem jim dodává povzbuzení: Už Noe Kanaána proklel, aby byl naším otrokem (my jsme si to nevymysleli); nyní jenom naplníme jeho slova.

9:27 Ať bydlí v Semových stanech. Tato figura znamená „přesídlení“ (srv. Jb 18:14–15). Toto zaslíbení došlo naplnění ve Sk 14:27 a v Ř 11.

Chavilu, Jobaba; ti všichni jsou Joktanovými syny. ³⁰ Sídlili od Meši směrem k Sefaru, pohoří na východě. ³¹ To byli Semovi synové podle svých rodů a jazyků, podle svých zemí a národů. ³² To byly rody Noemových potomků podle svých rodokmenů a podle svých národů. Od nich po potopě započal rozchod národů po zemi.

11 Všichni hovořili tímž jazykem a týmiž slovy. ² Jak se lidé stěhovali na východ, našli v zemi Šinear údolí a usadili se v něm. ³ Řekli si mezi sebou: „Do toho! Udělejme si cihly a vypalme je v ohni!“ Cihlu měli místo kamene a živici místo malty. ⁴ Řekli: „Do toho! Vystavějme si město a věž, jejíž vrchol pronikne nebesa! Zjednejme si věhlas a nebudme rozptýleni po celé zemi!“ ⁵ Jahve sestoupil, aby se podíval na město a věž, které lidé postavili. ⁶ A Jahve řekl: „Hle, jsou všichni jedním lidem a hovoří tímž jazykem a toto je počátek jejich podnikání! Nyní už pro ně nebude žádný záměr neuskutečnitelný. ⁷ Do toho! Sestupme! A zmateme tam jejich řeč, aby už jedni druhým nerozuměli.“ ⁸ Jahve je odtud rozptýlil po celém povrchu země a oni přestali to město budovat. ⁹ Proto se mu dostalo jména Babel, neboť právě v něm Jahve zmátl řeč všech obyvatel země a odtud je rozptýlil po celém povrchu země. ¹⁰ Toto je Semovo potomstvo: Když bylo Semovi sto let, dva roky po potopě, zplodil Arpakšada. ¹¹ Po Arpakšadově narození žil Sem pět set let a zplodil syny a dcery. ¹² Když bylo Arpakšadovi třicet pět let, zplodil Šelacha. ¹³ Po Šelachově narození žil Arpakšad čtyři sta tři léta a zplodil syny a dcery. ¹⁴ Když bylo Šelachovi třicet let, zplodil Hebera. ¹⁵ Po Heberově narození žil Šelach čtyři sta tři léta a zplodil syny a dcery. ¹⁶ Když byla Heberovi třicet čtyři léta, zplodil Pelega. ¹⁷ Po Pelegově narození žil Heber čtyři sta třicet let a zplodil syny a dcery. ¹⁸ Když bylo Pelegovi třicet let, zplodil Reua. ¹⁹ Po Reuově narození žil Peleg dvě stě devět let a zplodil syny a dcery. ²⁰ Když byla Reuovi třicet dvě léta, zplodil Seruga. ²¹ Po Serugově narození žil Reu dvě stě sedm let a zplodil syny a dcery. ²² Když bylo Serugovi třicet let, zplodil Nachora. ²³ Po Nachorově narození žil Serug dvě stě let a zplodil syny a dcery. ²⁴ Když bylo Nachorovi dvacet devět let, zplodil Teracha. ²⁵ Po Terachově narození žil Nachor sto devatenáct let a zplodil syny a dcery. ²⁶ Když bylo Terachovi sedmdesát let, zplodil Abrama, Nachora a Harana. ²⁷ Toto je Terachovo potomstvo: Terach zplodil Abrama, Nachora a Harana. Haran zplodil Lota. ²⁸ Haran zemřel před svým otcem Terachem ve své rodné zemi, v chaldejském Uru. ²⁹ Abram i Nachor se oženili: Abramova žena se jmenovala Saraj; Nachorova žena se jmenovala Milka, byla to Haranova dcera, Haran byl otcem Milky a Jisky. ³⁰ Avšak Saraj byla neplodná, neměla děti. ³¹ Terach vzal svého syna Abrama, svého vnuka Lota, Haranova syna, a svou snachu Saraj, Abramovu ženu. Vyvedl je z Uru Chaldejců, aby šli do kanaánské země, když však přišli do Charanu, usadili se tam. ³² Terach se dožil dvou set pěti let, potom zemřel v Charanu.

12 Jahve řekl Abramovi: „Opusť svou zemi, své příbuzné a dům svého otce a jdi do země, kterou ti označím. ² Udělám z tebe velký národ, požehnám ti, oslavím tvé jméno; buď požehnaním: ³ Požehnám těm, kdo ti budou žehnat, zavrhnou ty, kdo ti budou zlořečit. Tebou si budou žehnat všechny rody země.“ ⁴ Abram odešel, jak mu Jahve řekl, a Lot odešel s ním. Když opustil Charan, bylo Abramovi sedmdesát pět let. ⁵ Abram vzal svou ženu Saraj, svého synovce Lota, veškerý majetek, který si nashromáždili, a všechnu čeleď, kterou získal v Charanu; vydali se na cestu do kanaánské země a došli do ní. ⁶ Abram prošel zemí až k posvátnému místu v Sichemu, k dubu More. V zemi byli tehdy Kanaánci. ⁷ Jahve se zjevil Abramovi a řekl: „Tvému potomstvu dám tuto zemi.“ A Abram tam postavil oltář Jahvovi, jenž se mu zjevil. ⁸ Odešel odtud do hor na východ od Betelu a rozbil tam stan; Betel měl na západ a na východ Aj. Tam postavil Jahvovi oltář a vzýval jeho jméno. ⁹ Od tábořiště k tábořišti šel potom Abram do Negebu. ¹⁰ V zemi byl hlad a Abram sešel do Egypta; usadil se tam, neboť hlad na zemi těžce doléhal. ¹¹ Když se chystali vejít do Egypta, řekl své ženě Saraj: „Hleď, vím, že jsi žena krásná na pohled. ¹² Až tě uvidí Egypťané, řeknou: ‘Je to jeho žena’, mne zabijí a tebe nechají naživu. ¹³ Řekni, prosím tě, že jsi má sestra, aby se mnou kvůli tobě dobře zacházeli a aby mě s ohledem na tebe nechali naživu.“ ¹⁴ A opravdu, když Abram přišel do Egypta, viděli Egypťané, že žena je velice krásná. ¹⁵ Faraonovi hodnostáři ji spatřili a vychválili ji faraonovi; a žena byla odvedena do jeho paláce. ¹⁶ Faraon kvůli ní s Abramem velmi dobře naložil: měl brav, skot, osly, otroky, služby, oslice, velbloudy. ¹⁷ Ale Jahve postihl faraona i jeho dům velkými ranami kvůli Abramově ženě Saraj. ¹⁸ Faraon povolal Abrama a řekl mu: „Cos mi to udělal? Proč jsi mi neoznámil, že je to tvá žena? ¹⁹ Proč jsi řekl: ‘Je to má sestra’, takže já jsem si ji vzal za ženu? Tady teď máš svou ženu: vezmi si ji a odejdi!“ ²⁰ Faraon ho svěřil mužům, kteří ho odvedli zpět na hranice a spolu s ním i jeho ženu a všechno, co mu patřilo.

11:9 Jahve zmátl řeč. Boží soud u babylónské věže má svůj protipól v Letnicích, kdy Bůh nadpřirozeným zásahem (vylitím Ducha Svatého) překlenul mezilidské bariéry, vzniknuvší zmatením jazyků (Sk 2:4–11).

11:16 Heberovi. Od něho odvozují svůj původ všechna slova, příbuzná s čímkoliv hebrejským: Hebrejové, hebrejština apod.

12:10–20 Vysvobození z Egypta. Abrahamův odchod z Egypta typizoval pozdější Exodus celého národa: Všechno začalo hladomorem

(v. 10; 47:4). Egypťané ubližovali Božímu lidu (vv. 12–15; Ex 1:11–14). Bůh postihl Egypt ranami (v. 17; Ex 8–11). Egypťané nechali Boží lid odejít, poté, co jej zahrnuli svým bohatstvím (v. 16, 20; Ex 12:33–36). Vraceli se do Země pouští, se zastávkami (13:3; Ex 17:1). Nakonec dorazili do Země, kde uctivali Hospodina (13:3; Ex 15:17). Viz Ž 105:11–45.

13 Z Egypta vystoupil Abram se svou ženou a se vším, co mu patřilo, nazpět do Negebu a spolu s ním také Lot. ² Abram byl velice bohatý, měl mnoho stád, stříbra i zlata. ³ Jeho tábořiště ho vedla z Negebu do Betelu, k místu, kde stával poprvé mezi Betelem a Ajem jeho stan, ⁴ k místu oltáře, který tam předtím postavil, a tam Abram vyzýval Jahvovo jméno. ⁵ Lot, jenž Abrama doprovázel, měl rovněž brav i skot a také stany. ⁶ Země nepostačovala, aby se mohli usadit pospolu; měli příliš velké majetky, než aby mohli spolu bydlet. ⁷ Došlo k hádce mezi pastýři Abramových a Lotových stád (zemi tehdy obývali Kanaánci a Perizité). ⁸ Abram tedy řekl Lotovi: „Ať nejsou sváry mezi mnou a tebou, mezi mými a tvými pastýři, jsme přece bratři! ⁹ Což nemáš před sebou celou zemi? Odděl se ode mne. Dáš-li se vlevo, půjdu já doprava, dáš-li se vpravo, půjdu já doleva.“ ¹⁰ Lot zvedl oči a viděl celou planinu Jordánu – bylo to ještě předtím, než Jahve zničil Sodomu a Gomoru –, byla na všech místech až k Soaru zavlažována jako Jahvova zahrada, jako egyptská země. ¹¹ Lot si vyvolil celou planinu Jordánu a vystěhoval se na východ; tak se jeden od druhého oddělili. ¹² Abram se usadil v kanaánské zemi a Lot se usadil ve městech na planině, rozbil své stany až k Sodomě. ¹³ Muži v Sodomě byli velcí zločinci a hříšníci proti Jahvovi. ¹⁴ Po Lotově odchodu řekl Jahve Abramovi: „Pozvedni oči a pohlédni z místa, na němž stojíš, k severu i k jihu, k východu i k západu. ¹⁵ Veškerou zemi, kterou vidíš, dám na věky tobě a tvému potomstvu. ¹⁶ Jako prach země učiním tvé potomstvo: až bude možno spočítat zrnka prachu země, pak spočtou i tvé potomstvo! ¹⁷ Vzhůru! Procházej zemí křížem krážem, neboť já ti ji dám.“ ¹⁸ Abram sebral své stany a usadil se u Mamreova dubu, který je v Hebronu, a tam postavil Jahvovi oltář.

14 V té době vedli Amrafael, král Šinearů, Arjok, král Elasarů, Kedor-Laomer, král Alamu, a Tideal, král Gojimů, ² válku proti Berovi, králi Sodomy, Biršovi, králi Gomory, Šineabovi, králi Admy, Šemeberovi, králi Seboimu a králi Bely (to je Soaru). ³ Tito druzí králové se spojili v údolí Sidim (to je Slané moře). ⁴ Dvanáct let předtím byli poddáni Kedor-Laomerovi, třináctého roku se však vzbouřili. ⁵ Čtrnáctého roku přišli Kedor-Laomer a králové, kteří byli s ním. Porazili Refaity v Ašerot-Karnajimu, Zuzity v Hamu, Emity na pláni u Kirjatajimu, ⁶ Chority v pohoří Seir až k El-Paranu, který leží na kraji pouště. ⁷ Pak obchvatem přitáhli k Prameni soudu (to je Kadeš); pohubili celé území Amalečanů a bili také Amority, kteří obývali Chasason-Tamar. ⁸ Tu vytáhli král Sodomy, král Gomory, král Admy, král Seboimu a král Bely (to je Soaru) a sešikovali se v údolí Sidim proti nim, ⁹ proti Kedor-Laomerovi, králi Elamu, Tidealovi, králi Gojimů, Amrafaelovi, králi Šinearů a Arjokovi, králi Elasarů: čtyři králové proti pěti! ¹⁰ Údolí Sidim pak bylo plné živich studní; král Sodomy a král Gomory do nich na útěku spadli, ostatní přehli do hor. ¹¹ Vítězové pobrali veškerý majetek Sodomy a Gomory a všechny jejich zásoby a odtáhli. ¹² Zajali také Lota (Abramova synovce) i s jeho majetkem a odtáhli; on bydlel v Sodomě. ¹³ Jistý uprchlík to přišel oznámit Hebreji Abramovi, jenž pobýval u dubu Amority Mamrea, bratra Eškolova a Anerova; byli to Abramovi spojenci. ¹⁴ Když se Abram dozvěděl, že jeho příbuzný byl odveden do zajetí, sebral své věrné, tři sta osmnáct mužů, kteří se narodili v jeho domě, a stíhal s nimi nepřátele až k Danu. ¹⁵ V noci je se svými lidmi z různých stran napadl, porazil je a pronásledoval až k Chobě na sever od Damašku. ¹⁶ Dobyl nazpět všechny majetek a také svého příbuzného Lota s jeho majetkem a s jeho ženami a muži. ¹⁷ Když se Abram vracel po porážce Kedor-Laomera a králů, kteří byli s ním, vyšel mu v údolí Šave (to je v Králově údolí) vstříc král Sodomy. ¹⁸ Melchizedech, král Šalemu, přinesl chléb a víno; byl knězem Nejvyššího Boha. ¹⁹ Pronesl toto požehnání: „Abramovi žehnej Nejvyšší Bůh, který stvořil nebe a zemi, ²⁰ a požehnaný buď Nejvyšší Bůh, jenž ti vydal do rukou tvé nepřátele.“ A Abram mu dal ze všeho desátek. ²¹ Král Sodomy řekl Abramovi: „Dej mi lidi a sám si vezmi majetek.“ ²² Ale Abram odpověděl králi

13:10 Oči. Lot podlehl „žádosti očí“ – upřednostnil, co se líbilo jeho zraku (srv. pozn. 1Jn 2:16).

14:14 Dan. Jméno bylo dodatečně zaktualizováno z původního Laiš (Sd 18:29).

Hebrejské určení směru

Hebrejská koncovka „ah“ (ה) má kromě jiných významů (např. může indikovat femininum, ženský rod) i určení směru. Spjatost hebrejštiny se zemí je patrná i z pojmenování světových stran, např. ve verši 13:14:

- *Negba* (נֶגְבָּהּ) dosl. „do Negevu“, pouště na jihu Izraele.

- *Tzafna* (צַפְנָה) dosl. „k Zafoně“, hoře v Sýrii severně od Izraele
- *Kedma* (קֶדְמָה) dosl. „do Edenu“, protože Bůh založil zahradu Eden na východě (*mikedem* 2:8).
- *Yama* (יָמָה) dosl. „k moři“ (*yam* je moře), tedy západním směrem.

Sodomy: „Pozvedám ruku před Nejvyšším Bohem, který stvořil nebe i zemi: ²³ nevezmu ani nitku, ani řemínek od sandálů, nic z toho, co ti patří, a ty nebudeš moci říci: ‘Obohatil jsem Abrama.’ ²⁴ Pro mne nic. Jen to, co snědli mí služebníci, a podíl mužů, kteří přišli se mnou, Anera, Eškola a Mamrea; ti si svůj podíl vezmou.“

15 Po těchto událostech se Abrámovi ve vidění ozvalo Jahvovo slovo: „Neboj se, Abrame! Jsem tvůj štít, tvá odměna bude převeliká.“ ² Abram odpověděl: „Můj Pane Jahve, co bys mi dal? Odejdu bez dítěte...“ ³ Abram řekl: „Hle, nedal jsi mi potomstvo a dědit po mně bude některý z mužů mého domu.“ ⁴ Tu se mu ozvalo toto Jahvovo slovo: „Ne, ten tvým dědicem nebude, bude jím někdo, kdo vzejde z tvé krve.“ ⁵ Vyvedl ho ven a řekl: „Pozvedni oči k nebi a spočítej hvězdy, můžeš-li je spočítat,“ a řekl mu: „Takové bude tvé potomstvo.“ ⁶ Abram uvěřil Jahvovi a On mu to připočetl k spravedlnosti. ⁷ Řekl mu: „Jsem Jahve, který tě vyvedl z Uru Chaldejců, abych ti dal do vlastnictví tuto zemi.“ ⁸ Abram odpověděl: „Můj Pane Jahve, podle čeho poznám, že ji budu vlastnit?“ ⁹ Řekl mu: „Dojdi mi pro tříletou jalovici, tříletou kozu, tříletého berana, hrdličku a holoubě.“ ¹⁰ Přivedl mu všechna ta zvířata, rozpůlil je a položil vždy půlku proti půlce; ptáky však nerozpůlil. ¹¹ Dravci se slétali na zabitá zvířata, ale Abram je odháněl. ¹² Když se slunce nachylovalo k západu, zmocnila se Abrama hluboká malátnost a hle: přepadl ho veliký děs. ¹³ Jahve řekl Abramovi: „Věz však, že tví potomci budou cizinci v zemi, která jim nebude patřit. Budou tam otroky a po čtyři sta let tam budou zakoušet útlak. ¹⁴ Já však budu soudit také národ, jemuž budou poddáni, a oni pak odejdou s velkým majetkem. ¹⁵ Ty sám se odebereš v pokoji ke svým otcům, budeš pochován ve šťastném stáří. ¹⁶ Oni se sem vrátí až ve čtvrtém pokolení, neboť ničemnost Amoritů nedosáhne dříve svého vrcholu.“ ¹⁷ Když zapadlo slunce a rozprostřela se tma, hle, mezi rozpůlenými zvířaty prošly dýmající pec a ohnivá pochoděň. ¹⁸ Onoho dne uzavřel Jahve s Abramem smlouvu tohoto znění: „Dám tvému potomstvu tuto zemi od egyptské Řeky až k veletoku, řece Eufratu, ¹⁹ Kenity, Kenizity, Kadmonity, ²⁰ Chetity, Perizity, Refaity, ²¹ Amority, Kanaance, Girgašity a Jebusany.“

16 Od své ženy Saraj neměl Abram dítě. Ona však měla egyptskou služku Hagar ² a Saraj řekla Abramovi: „Podívej se, prosím tě: Jahve nedovolil, abych porodila. Vejdi tedy k mé služce. Snad se mi dostane děti od ní.“ A Abram poslechl Sarajina hlasu. ³ Takto když uplynulo deset let, během nichž Abram přebýval v kanaánské zemi, vzala jeho žena Saraj svou služku, Egyptanku Hagar, a dala ji za ženu svému manželu Abramovi. ⁴ On k Hagar vešel a ta otěhotněla. Když viděla, že je těhotná, přestala si vážit své paní. ⁵ Tu řekla Saraj Abramovi: „Tou urážkou, jež se mi stala, jsi vinen ty. Dala jsem ti do náruče svou služku a od chvíle, kdy je těhotná, už si mne přestala vážit. Ať mezi mnou a tebou soudí Jahve.“ ⁶ Abram řekl Saraj: „Nuže dobře, tvá služka je v tvých rukou, učíš s ní, co uznáš za vhodné.“ Saraj ji natolik týrala, že služka před ní uprchla. ⁷ U pramene vody na poušti, u pramene, jenž je na cestě do Šuru, ji potkal Jahvův anděl. ⁸ Řekl: „Hagar, služko Saraj, odkud přicházíš a kam jdeš?“ Ona odpověděla: „Utíkám před svou paní Saraj.“ ⁹ Jahvův anděl řekl: „Vrať se ke své paní a buď jí poddána.“ ¹⁰ Jahvův anděl jí řekl: „Rozmnožím velice tvé potomstvo, takže je nebude možno spočítat.“ ¹¹ Jahvův anděl jí řekl: „Jsi těhotná a porodíš syna a dáš mu jméno Izmael, neboť Jahve vyslyšel tvou sklíčenost. ¹² Bude to muž jako divoký osel, jeho ruka proti všem, ruka všech proti němu, usídli se před tváří všech svých bratrů.“ ¹³ Jahvovi, který k ní mluvil, dala Hagar jméno: „Ty jsi El Roj,“ řekla totiž: „Dívala jsem se zde ještě za tím, kdo se na mne dívá?“ ¹⁴ Proto dostala tato studna jméno studna Lachaj Roj; leží mezi Kadešem a Beredem. ¹⁵ Hagar porodila Abramovi syna a Abram dal synovi, jež Hagar porodila, jméno Izmael. ¹⁶ Abramovi bylo osmdesát šest let, když jej Hagar učinila Izmaelovým otcem.

17 Když Abram dosáhl věku devadesáti devíti let, zjevil se mu Jahve a řekl mu: „Jsem El Šadaj, chod přede mnou a buď dokonalý. ² Stanovím svou smlouvu mezi sebou a tebou a nesmírně tě rozmnožím.“ ³ A Abram padl tváří k zemi. Bůh k němu takto promluvil: ⁴ „Hle, já, a má smlouva s tebou: staneš se otcem četných národů. ⁵ A už tě nebudou nazývat Abram, ale tvé jméno bude Abrahám, neboť tě činím otcem

15:18 *Země Zaslíbená.* Izraelité, odcházející z Egypta, pro které Mojžíš píše Genesis, měli důvod k přesvědčení, že se vracejí na začátek do místa původní zahrady Edenu přinejmenším symbolicky, pravděpodobně však i geograficky (Gn 2:10–14).

16:5 *Jsi vinen ty.* Abraham sklízí ovoce svého hříchu – přitakání manželčině nedůvěře v Boží zaslíbení a následnému souhlasu se společensky přijatelným hříchem (v. 3). Mnoho manželů má podobnou zkušenost, kdy jim manželka vyčítá, že vyhověli jejímu přání. Empatický manžel dokáže vnímat manželčiny emoce a nehádat se o slova. Moudrý jim dokáže předcházet; když ne přímo uzdravit, pak

alespoň nedráždit. Viz čl. [Uzdravení je možné](#) na str. 26.

16:7 *Jahvův anděl.* Někteří jsou toho názoru, že by se mohlo jednat o preinkarnační zjevení Krista. Tuto domněnku se zdá potvrzovat první osoba ve verši 10. Avšak viz jeho [poznámku](#).

16:10 *Rozmnožím.* První osoba vypadá na první pohled, jakože mluví Bůh sám. V takovém případě by anděl z v. 7 byl jen popis toho, jak se asi tato nadpřirozená bytost mohla jevit lidským zrakům, podobně jako v Ex 3:2, 6. Není to však nutně jediná interpretace. Anděl je posel, jako takový reprezentuje toho, kdo ho vyslal, a tudíž může mluvit jeho jménem i v první osobě, přestože s ním není totožný.

četných národů. ⁶ Učiním tě nesmírně plodným, učiním z tebe národy a vzejdou z tebe králové. ⁷ Sjednám svou smlouvu mezi sebou a tebou a tvým potomstvem po tobě, z pokolení na pokolení, smlouvu věčnou, abych byl tvým Bohem a Bohem tvého potomstva po tobě. ⁸ Zemi, v níž přebýváš, celou kanaánskou zemi dám tobě a tvému potomstvu po tobě do vlastnictví navěky a budu vaším Bohem.“ ⁹ Bůh řekl Abrahámovi: „A ty budeš zachovávat mou smlouvu, s tebou i tvé potomstvo po tobě, z pokolení na pokolení. ¹⁰ A hle, má smlouva, jež se bude zachovávat mezi mnou a vámi, to znamená tvým potomstvem po tobě: ať je obřezán každý z vás, kdo je mužského pohlaví. ¹¹ Dáte si obřezat maso své předkožky a to bude znamením smlouvy mezi mnou a vámi. ¹² Když bude osm dní starý, bude obřezán každý z vás, kdo je mužského pohlaví, z pokolení na pokolení. Ať už se narodí v domě, nebo bude koupen za peníze od některého cizince, který není z tvého potomstva, ¹³ je třeba obřezat i toho, kdo se narodí v domě, i toho, kdo bude koupen za peníze. Má smlouva bude vyznačena na vašem těle jako smlouva věčná. ¹⁴ Neobřezanec, ten, kdo je mužského pohlaví a nebude mu odříznuto maso předkožky, bude vyloučen ze svého příbuzenstva: porušil mou smlouvu.“ ¹⁵ Bůh řekl Abrahámovi: „Svou ženu Saraj už nebudeš nazývat Saraj, ale její jméno je Sára. ¹⁶ Požehnám jí a dokonce ti od ní dám syna; požehnám jí, stanou se z ní národy, vzejdou z ní králové národů.“ ¹⁷ Abrahám padl tváří k zemi a dal se do smíchu, neboť si v duchu říkal: „Narodí se stoletému muži syn a bude Sára, které je devadesát let, rodit?“ ¹⁸ Abrahám řekl Bohu: „Ó, kéž by Izmael žil před tvou tváří!“ ¹⁹ Bůh však pokračoval: „Nikoli, leč tvá žena Sára ti dá syna, nazveš ho Izák, sjednám s ním svou smlouvu jako smlouvu věčnou, abych byl jeho Bohem a Bohem jeho potomstva po něm. ²⁰ Vyslyšel jsem tě i pokud jde o Izmaela: žehnám mu, učiním ho plodným, dám mu nesmírně vzrůst, zplodí dvanáct knížat a učiním z něho velký národ. ²¹ Ale svou smlouvu sjednám s Izákem, jehož ti porodí Sára za rok v tuto dobu.“ ²² Když Bůh domluvil, vznesl se od Abraháma. ²³ Tu Abrahám vzal svého syna Izmaela, všechny, kdo se narodili v jeho domě, všechny, které získal za peníze, zkrátka všechny, kdo z lidí v Abrahámově domě byli mužského pohlaví, a obřezal ještě téhož dne maso jejich předkožky, jak mu to řekl Bůh. ²⁴ Abrahámovi bylo devadesát devět let, když obřezali maso jeho předkožky, ²⁵ a jeho synu Izmaelovi bylo třináct let, když obřezali maso jeho předkožky. ²⁶ Ještě téhož dne byli obřezáni Abrahám a jeho syn Izmael ²⁷ a všichni mužové v jeho domě, ti, kteří se narodili v domě nebo byli koupeni od cizince za peníze, všichni byli obřezáni spolu s ním.

Uzdravení je možné

 Kdykoliv se někomu spouští vzkypělé emoce, nežije v tu chvíli v přítomnosti, nýbrž v minulosti, kdy stejné emoce zažíval poprvé. Protože to bylo v situaci, ze které nebylo úniku (např. ve velmi útlém věku, kdy malé dítě nemá, jak se bránit), zapsalo se do jeho nervového systému trauma. To teď opakovaně volá po uzdravení

Nikdy není pozdě mít šťastné dětství.

Tom Robbins

spouštěním původních emocí v původní intenzitě pokaždé, když něco připomene starý traumatizující zážitek. Emoce si ho pamatují, i když ještě nebyl vyvinut hipokampus (roste mezi 1,5 až 4 roky věku), takže si nedokážeme nic vybavit. Naše automatické, podvědomé sebeobránné reakce si mozek osvojil v době, kdy se rapidně vyvíjel, a tak se staly defaultním nastavením pro zbytek života a tvoří to, čemu pak říkáme naše osobnost nebo přesněji naše hříšná přirozenost.

Jestli věříme Bibli coby Božímu Slovu, pak naše podvědomé, iracionální chování dříve či později nutně narazí na Boží zákaz takového hříchu (Ř 7:9–10). Pak máme na vybranou ze dvou možností: (1) zatvrdit se, poslechnout své vnitřní

deformující nastavení, odmítnout Boha a obhajovat své právo na hřích, anebo (2) hledat, jak naplnit Boží vůli, přestože to znamená popření sebe sama. (Nakonec se ukáže, že teprve odložením hříšných závislostí doopravdy najdeme sami sebe, ale to nejde vidět předem; to objevíme, až když své hříchy opustíme, protože milujeme Boha (Dt 6:5) nade všechno, nezištně.)

Může trvat dlouhou dobu a stát mnoho trpkých životních situací, než se odhodláme k opuštění svých „lepších nápadů“ a dáme Bohu za pravdu, že jeho cesta je pro nás skutečně nejlepší (Jn 14:6). Terapie obeznámené s traumatem mohou být nápomocné. Spiritualita (pravá, skutečná, živá víra v živého Boha, nikoliv spirituální bypass – formální okázalá zbožnost, která potřebuje publikum) dokáže nahradit roky takových terapií, protože její cíl je vyšší: věčná spása. Uzdravení duše, zraněné traumatem, je pak vlastně jen vedlejší produkt této snahy, nikoliv cíl samotný.

Sářína bezvýhodná situace byla její neplodnost. Její sebeobránná reakce bylo rozhodnutí vzít věci do vlastních rukou a zachránit se sama. Hříšnost tohoto chování spočívala v nedůvěře v Boží výslovné zaslíbení (15:4).

Srv. čl. *Tři roviny poznání* u Jn 8 na str. 600.

18 Jahve se mu zjevil u Mamreova dubu, když za největšího denního parna seděl u vchodu do svého stanu. ²Zvedl oči a hle, spatřil, že před ním stojí tři mužové; jakmile je uviděl, vyběhl jim od vchodu do stanu naproti a poklonil se až k zemi. ³Řekl: „Pane, prosím tě, jestliže jsem našel milost v tvých očích, neodcházej laskavě, aniž se zastavíš u svého služebníka. ⁴Ať přinesou trochu vody, umyjete si nohy a ulehnete pod stromem. ⁵Já bych došel pro kousek chleba a vy se posílíte, než půjdete dále, proto jste přece zašli za svým služebníkem!“ Oni odpověděli: „Učiň tedy, jak jsi řekl.“ ⁶Abrahám si pospíšil do stanu za Sárou a řekl: „Vezmi rychle tři míry mouky, jemné výrazkové mouky, uhněť ji a připrav placky.“ ⁷Potom Abrahám běžel ke stádu, vzal z něho mladé a pěkné tele; dal je služebníkovi a ten je spěšně upravil. ⁸Vzal tvaroh, mléko, tele, jež uchystal, a všechno před ně položil; stál vedle nich pod stromem a oni jedli. ⁹Otázali se ho: „Kde je tvá žena Sára?“ On odpověděl: „Je ve stanu.“ ¹⁰Host řekl: „Přijdu k tobě příští rok; a to tvá žena Sára bude mít syna.“ Za ním, u vchodu do stanu, poslouchala Sára. ¹¹Ovšem Abrahám a Sára byli staří, pokročilého věku, a Sára už nemívala to, co mívají ženy. ¹²A tak se Sára v duchu zasmála a řekla si: „Teď, když jsem uvadla, zakusím potěšení! A můj manžel, který je stařec!“ ¹³Jahve však Abrahámovi řekl: „Proč se Sára smála a říkala si: ‘Cožpak já ještě budu rodit, když už jsem zestárlá?’ ¹⁴Je Jahvovi něco přespříliš zázračné? Za rok v tuto dobu se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“ ¹⁵Sára zapírala: „Nesmála jsem se,“ měla totiž strach, on však odvětil: „Ano, smála ses.“ ¹⁶Muži povstali, odešli z toho místa a zamířili k Sodomě. Abrahám je šel doprovodit. ¹⁷Jahve si řekl: „Mám skrýt před Abrahámem, co hodlám učinit? ¹⁸Vždyť Abrahám se stane velkým a mocným národem a všechny národy země si jím budou žehnat. ¹⁹Neboť jsem jej vyvolil, aby předepsal svým synům a svému domu po sobě, aby se drželi Jahvovy cesty, tím že budou konat spravedlnost a právo, a tak Jahve uskuteční pro Abraháma to, co mu slíbil.“ ²⁰Jahve tedy řekl: „Křik proti Sodomě a Gomoře je převeliký! Jejich hřích je přetěžký! ²¹Chci sestoupit a podívat se, zda udělali či neudělali vše, nač ukazuje křik proti nim, jenž vystoupil až ke mně; tak se to dozvím.“ ²²Mužové odtud odešli a ubírali se do Sodomy. Jahve dosud stál před Abrahámem. ²³On k němu přistoupil a řekl: „Zahubíš skutečně spravedlivého s hříšníkem? ²⁴Možná je v tom městě padesát spravedlivých. Opravdu je zahubíš a neodpustíš městu pro padesát spravedlivých, kteří v něm bydlí? ²⁵Taková věc ti ani nepřijde na mysl, abys usmrtil spravedlivého s hříšníkem, aby se tak spravedlivému dařilo stejně jako hříšníkov. To ti ani nepřijde na mysl! Což soudce vši země nečiní po právu?“ ²⁶Jahve odpověděl: „Naleznu-li v Sodomě ve městě padesát spravedlivých, odpustím celé obci kvůli nim.“ ²⁷Abrahám pokračoval: „Jsem velice smělý, že mluvím ke svému Pánu, ač jsem prach a popel. ²⁸Ale snad do padesáti spravedlivých bude pět chybět: dáš pro pět lidí zahynout celému městu?“ On odpověděl: „Nikoli, naleznou-li tam čtyřicet pět spravedlivých.“ ²⁹Abrahám se znovu ujal slova a řekl: „Možná jich tam bude jenom čtyřicet,“ a On odpověděl: „Neučiním to kvůli těm čtyřiceti.“ ³⁰Abrahám řekl: „Ať se můj Pán nehněvá a já smím promluvit: snad se jich tam najde třicet,“ a On odpověděl: „Neučiním to, naleznou-li jich třicet.“ ³¹I řekl: „Jsem velice smělý, že hovořím ke svému Pánu: snad se jich najde dvacet,“ a On odpověděl: „Nezničím kvůli dvaceti.“ ³²I řekl: „Ať se můj Pán nehněvá, promluví už naposled: snad se jich najde deset,“ a On odpověděl: „Nezničím kvůli deseti.“ ³³Jakmile Jahve domluvil s Abrahámem, odešel a Abrahám se vrátil domů.

19 Když oba andělé přišli navečer do Sodomy, seděl Lot v městské bráně. Jakmile je Lot uviděl, šel jim naproti a sklonil tvář k zemi. ²Řekl: „Prosím vás, Pánové, zastavte se laskavě u svého služebníka, zůstaňte na noc, umyjte si nohy a ráno půjdete zase svou cestou,“ oni však odpověděli: „Nikoli, strávíme noc na tomto prostranství.“ ³On však na ně tolik naléhal, že šli k němu a vstoupili do jeho domu. Připravil jim pokrm, dal napéci nekvašené chleby a oni pojedli. ⁴Ještě než se uložili ke spánku, obklopili dům muži z města, sodomští obyvatelé, od mladíků až po starce, všechen lid bez výjimky. ⁵Zavolali si Lota a řekli mu: „Kde jsou ti muži, kteří k tobě dnes v noci přišli? Přiveď nám je, abychom si jich užili.“ ⁶Lot k nim vyšel ke vchodu, zavřel za sebou dveře ⁷a řekl: „Prosím vás, bratři, nedopouštějte se zla! ⁸Poslyšte: mám dvě dcery, obě jsou ještě panny, ty vám přivedu a udělejte si s nimi, co se vám zlíbí, ale pokud jde o ty muže, nic jim nedělejte, protože vešli do stínu mého přístřeší.“ ⁹Oni však odpověděli: „Táhni odtud! Vida ho, přišel sem jako cizinec a dělá tu soudce! Tak dobře, uděláme ti něco ještě horšího než jim!“ Silně na Lota dotírali a postupovali dopředu, aby rozbili dveře. ¹⁰Mužové však vystrčili ruce, vtáhli Lota k sobě do domu a opět dveře zavřeli. ¹¹A ty muže, kteří byli před vchodem, ranili od nejmenšího až po největšího slepotou, takže nebyli s to najít vchod. ¹²Mužové řekli Lotovi: „Máš zde ještě někoho? Své syny, dcery, všechny, kdo v tomto městě k tobě patří, odtud odved.

18:2 Tři mužové. Viz pozn. 1:26.

18:32 Deset. Číslo deset tvoří společenství. Synagogální bohoslužba nezačne, nesejde-li se alespoň deset účastníků. Méně než deset je nutno zachránit individuálně, jako Lot a jeho rodina (19:15–17). Proto jsou křesťané solí země (Mt 5:13). V den soudu může být

kdokoliv z nás oním jedním, chybějícím do počtu.

19:8 Udělejte si s nimi, co se vám zlíbí. Perverze v Lotově srdci (ochota vydat vlastní dcery ke znásilnění) se dočkala své realizace, když to nakonec byly ony samy, kdo znásilnil opilého Lota (vv. 31–36).

¹³ My totiž toto místo zničíme, neboť křik, jenž se proti nim zvedl před Jahvovu tvář, je veliký a Jahve nás poslal, abychom je vyhladili.“ ¹⁴ Lot zašel promluvit se svými nastávajícími zeti, kteří si měli brát za manželky jeho dcery, a řekl jim: „Vzhůru, opusťte toto místo, neboť Jahve město zničí.“ Ale jeho nastávající zetové se domnívali, že žertuje. ¹⁵ Když se začalo rozednívat, naléhali andělé na Lota a říkali: „Vzhůru! Vezmi svou ženu a obě své dcery, jež zde máš, aby trest určený městu nepostihl i tebe.“ ¹⁶ A protože váhal, vzali ho mužové pro slitování, jež s ním měl Jahve, za ruku, stejně učinili i s jeho ženou a oběma dcerami. Vyvedli je a zanechali venku za městem. ¹⁷ Když ho vedli ven, řekl jeden: „Uteč, je-li ti život milý! Neohlížej se, nikde na planině se nezastavuj, uteč do hor, abys nebyl zasažen!“ ¹⁸ Lot jim odpověděl: „Nikoli, prosím tě, Pane! ¹⁹ Tvůj služebník našel milost v tvých očích a tys mi projevil tím, že jsi mě zachoval naživu, velké slitování. Ale já do hor utéci nemohu, aniž mě to neštěstí zastihne a já zemřu.“ ²⁰ Pohled, zde je dost blízko město, kam by se dalo utéci, a je bezvýznamné. Dovol, abych tam utekl – není snad bezvýznamné? – a abych zůstal naživu!“ ²¹ On mu odpověděl: „Prokáži ti ještě i tuto milost a nezbořím město, o němž mluvíš. ²² Rychle, uteč se tam, neboť nemohu nic dělat, dokud tam nedojdeš.“ Proto se tomu městu dostalo jména Soar. ²³ Ve chvíli, kdy nad zemi vycházelo slunce a Lot vcházel do Soaru, ²⁴ seslal Jahve na Sodomu a Gomoru sirný a ohnivý déšť od Jahva ²⁵ a zničil ona města a celou planinu i se všemi obyvateli měst a pozemským rostlinstvem. ²⁶ A Lotova žena se ohlédla a proměnila se v solný sloup. ²⁷ Abrahám vstal za časného jitra a přišel na místo, kde předtím stál před Jahvem, ²⁸ pohlédl směrem k Sodomě, Gomoře a celé planině a hle, viděl, jak z krajiny stoupá dým jako kouř z nějaké výhně. ²⁹ Když takto Bůh ničil města na planině, při zkáze měst, v nichž přebýval Lot, vzpomněl si na Abraháma a vyvedl Lota z místa pohromy. ³⁰ Lot vyšel ze Soaru a usídlil se s oběma dcerami v horách, neboť se neodvažoval v Soaru setrvat. Usadil se i s oběma dcerami v jedné jeskyni. ³¹ Starší dcera řekla mladší: „Náš otec zestárl a v zemi není muže, který by se s námi spojil, jak se to děje všude ve světě.“ ³² Pojd, dejme otci napít vína a budeme s ním spát, tak si od otce vzbudíme potomstvo.“ ³³ Daly té noci otci napít vína a starší dcera se položila vedle svého otce, který nevěděl, ani že si přilehla, ani že vstala. ³⁴ Nazítří řekla starší dcera mladší: „Včera jsem s otcem spala já, dáme mu napít vína ještě i této noci a spát s ním budeš ty; tak si z našeho otce vzbudíme potomstvo.“ ³⁵ Daly otci napít vína ještě i té noci a mladší dcera se položila vedle něho a on nevěděl, ani že si přilehla, ani že vstala. ³⁶ Obě Lotovy dcery ze svého otce otěhotněly. ³⁷ Starší porodila syna a dala mu jméno Moab; stal se praotcem dnešních Moabitů. ³⁸ Mladší rovněž porodila syna a dala mu jméno Ben Ammí; stal se praotcem dnešních synů Amonových.

20 Abrahám se odtud odebral do země negebské a usadil se mezi Kadešem a Šurem. Pobýval v Geraru.

² Abrahám řekl o své ženě Sáře: „To je má sestra,“ a gerarský král Abimelek si dal Sáru odvést. ³ Ale Bůh v noci navštívil Abimeleka ve snu a řekl mu: „Zemřeš kvůli ženě, kterou jsi vzal, neboť je to žena provdaná.“ ⁴ Abimelek, který se k ní dosud nepřiblížil, řekl: „Můj Pane, což zabiješ i nevinného?“ ⁵ Vždyť on sám mi řekl: ‘Je má sestra’, a ona, ano, ona sama řekla: ‘To je můj bratr.’ Udělal jsem to s dobrým svědomím a čistými rukama!“ ⁶ Bůh mu ve snu odpověděl: „I já vím, že jsi to udělal s dobrým svědomím, a tak jsem tě sám zadržel, abys proti mně nezhrěšil; proto jsem nedovolil, aby ses jí dotkl. ⁷ Nyní ženu toho muže vrať: on je prorok a bude se za tebe přimlouvat, abys žil. Nevrátíš-li jí však, věz, že jistě zemřeš a s tebou celá tvá rodina.“ ⁸ Abimelek časně ráno vstal a zavolal všechny své služebníky. Vypravoval jim celou věc a muže pojal velký strach. ⁹ Pak si Abimelek zavolal Abraháma a řekl mu: „Cos nám to udělal? Čím jsem tě urazil, že přivoláváš na mne a na mé království tak velkou vinu? Jednal jsi se mnou, jak se jednat nemá.“ ¹⁰ A Abimelek řekl Abrahámovi: „Co tě vedlo k tomu, žes tak jednal?“ ¹¹ Abrahám odpověděl: „Řekl jsem si: dozajista tady není bázně Boží a zabijí mě kvůli mé ženě. ¹² A pak, ona je opravdu má sestra, je to dcera mého otce, ne však dcera mé matky, a stala se tedy mou ženou. ¹³ A tu jsem jí řekl, když mi Bůh dal bloudit daleko od mé rodiny: ‘Prokaž mi tu laskavost a všude, kam přijdeme, o mně říkej, že jsem tvůj bratr.’“ ¹⁴ Abimelek vzal něco bravu a skotu, sluhy a služky a dal je Abrahámovi a vrátil mu jeho ženu Sáru. ¹⁵ Abimelek také řekl: „Pohled, má země je před tebou otevřena. Usad se, kde se ti zlíbí.“ ¹⁶ Sáře řekl: „Zde je tisíc stříbrňáků, jež dávám tvému bratru. Bude to pro tebe jakoby závoj přehozený přes oči všech, kdo jsou s tebou, a ze všeho jsi ospravedlněna.“ ¹⁷ Abrahám se přimlouval u Boha a Bůh uzdravil Abimeleka, jeho ženu a jeho služky, aby mohli mít děti. ¹⁸ Neboť Jahve předtím uzavřel kvůli Abrahámově ženě Sáře lůno všech žen v Abimelekově domě.

21 Jahve navštívil, jak řekl, Sáru a učinil jí podle svého slibu. ² Sára počala a porodila již letitému Abrahámovi syna v čase, který označil Bůh. ³ Synovi, jenž se mu narodil, jehož porodila Sára, dal Abrahám jméno Izák.

⁴ Abrahám obřezal svého syna Izáka, když mu bylo osm dní, jak mu to nařídil Bůh. ⁵ Abrahámovi bylo sto let, když se mu narodil syn Izák. ⁶ A Sára řekla: „Bůh mi dal proč se smát, všichni, kdo to zvědí, se na mne budou

usmívat.“⁷ Řekla také: „Kdo by byl řekl Abrahámovi, že Sára bude kojít děti! Vždyť jsem jeho stáří dala syna.“⁸ Chlapec rostl a byl odstaven a Abrahám v den, kdy byl Izák odstaven, vystrojil velkou hostinu.⁹ A Sára si povšimla, že syn, který se Abrahámovi narodil z Egyptanky Hagar, si pohrává s jejím synem Izákem.¹⁰ I řekla Abrahámovi: „Vyžeň tu služku i s jejím synem, syn této služky nesmí dědit spolu s mým synem Izákem.“¹¹ Tato řeč se Abraháma velice dotkla, vždyť šlo o jeho syna,¹² ale Bůh mu řekl: „Nermut se kvůli dítěti a své služce, přivól ke všemu, co od tebe Sára žádá, neboť potomstvo, jež uchová tvé jméno, vzejde z Izáka,¹³ ale i ze služčina syna udělám velký národ, neboť i on je z tvého rodu.“¹⁴ Abrahám časné ráno vstal, vzal chléb a měch s vodou, dal je Hagar a vysadil jí chlapce na ramena, pak ji propustil. Ona se vydala na bludnou cestu pouště do Beršeby.¹⁵ Když došla voda v měchu, odložila chlapce pod jeden keř¹⁶ a sama si šla sednout naproti, asi na dostřel luku. Říkala si totiž: „Nechci se dívat, jak chlapec umírá!“ a sedla si naproti a dala se do křiku a pláče.¹⁷ Bůh slyšel křik dítěte a Boží anděl zavolal z nebe na Hagar a řekl jí: „Co je ti, Hagar? Neboj se, neboť Bůh uslyšel křik dítěte na tom místě, kde je.“¹⁸ Vzhůru, pozvedni dítě a pevně je drž, neboť já z něho udělám velký národ.“¹⁹ Bůh otevřel Hagar oči a ona spatřila studnu. Šla naplnit měch a dala dítěti napít.²⁰ Bůh byl s ním, on rostl a přebýval na poušti a stal se z něho lukostřelec.²¹ Přebýval na poušti Paran a matka mu vybrala ženu z egyptské země.²² V tom čase přišel za Abrahámem Abimelek s velitelem svého vojska pikolem a řekl mu: „Bůh je s tebou ve všem, co děláš.“²³ Nyní mi zde při Bohu přísahaj, že neoklameš ani mne, ani můj rod a přibuzenstvo a že budeš chovat vůči mně a vůči této zemi, kam jsi přišel jako host, stejné přátelství, jaké jsem prokázal já tobě.“²⁴ Abrahám odpověděl: „Ano, tak přísahám!“²⁵ Abrahám činil Abimelekovi výčitky kvůli studnám, které násilím zabrali Abimelekovi služebníci.²⁶ A Abimelek odpověděl: „Nevím, kdo to mohl udělat, ty sám jsi mě o tom nikdy neuvědomil a já sám jsem o tom dodneška nic nevěděl.“²⁷ Abrahám vzal něco bravu a skotu a dal to Abimelekovi a oba uzavřeli smlouvu.²⁸ Abrahám oddělil od stáda sedm ovcí²⁹ a Abimelek se ho zeptal: „Co znamená těch sedm ovcí, které jsi dal stranou?“³⁰ Odpověděl: „To abys přijal těchto sedm ovcí z mé ruky, aby byly svědectvím, že tuto studnu jsem vyhloubil opravdu já.“³¹ Takto dostalo to místo jméno Beršeba, protože tam oba přísahali.³² Po uzavření smlouvy v Beršebě vstal Abimelek i s velitelem svého vojska pikolem a navrátil se do země Filištanů.³³ Abrahám zasadil v Beršebě tamaryšek a vzýval tam Jahva, věčného Boha.³⁴ Abrahám dlouho přebýval v zemi Filištanů.

22 Po těchto událostech se stalo, že Bůh zkoušel Abraháma a řekl mu: „Abraháme, Abraháme!“ On odpověděl: „Tu jsem!“² Bůh řekl: „Vezmi svého syna Izáka, svého jediného, jež máš rád, a odejdi do země Morija a tam ho na hoře, kterou ti označím, přineseš v oběť jako celopal.“³ Abrahám časné zrána vstal, osedlal osla a vzal s sebou dva služebníky a svého syna Izáka. Naštípal dříví k celopalu a vydal se na cestu k místu, které mu Bůh jmenoval.⁴ Třetího dne zvedl Abrahám oči a zdálky to místo uviděl.⁵ Abrahám řekl svým služebníkům: „Zůstaňte tu s oslem. Já a chlapec půjdeme až tam, budeme se klanět a navrátíme se k vám.“⁶ Abrahám vzal dříví k celopalu a naložil je na svého syna Izáka, sám vzal do ruky oheň a nůž a oba společně odešli.⁷ Izák se obrátil na svého otce Abraháma a řekl: „Otče!“ Odpověděl: „Ano, synu!“ – A on pokračoval: „Máme oheň a dříví, ale kde je beránek k celopalu?“⁸ Abrahám odpověděl: „Bůh sám se, synu, postará o beránka k celopalu,“ a oba společně odešli.⁹ Když došli na místo, jež Bůh označil, postavil tam Abrahám oltář a rozložil dříví, pak svázal svého syna Izáka a položil ho na dříví na oltář.¹⁰ Abrahám natáhl ruku a uchopil nůž, aby zabil svého syna.¹¹ Ale Jahvův anděl na něho z nebe zavolal a řekl: „Abraháme, Abraháme!“ Odpověděl: „Tu jsem.“¹² Anděl řekl: „Nevztahuj na chlapce ruku! Nečiň mu nic zlého! Nyní vím, že se bojíš Boha: neodepřel jsi mi svého syna, svého jediného.“¹³ Abrahám zvedl oči a spatřil berana, který se za rohy zachytil v křoví, a Abrahám přikročil, vzal berana a přinesl ho v oběť jako celopal místo svého syna.¹⁴ To místo Abrahám pojmenoval: „Jahve se stará,“ takže se dodnes říká: „Jahve se na hoře postará.“¹⁵ Jahvův anděl podruhé z nebe zavolal na Abraháma¹⁶ a řekl: „Přísahám sám při sobě, Jahvovo slovo: protože jsi to učinil, protože jsi neodepřel svého syna, svého jediného,¹⁷ zahrnu tě vrchovatě požehnáním, rozmnožím tvé potomstvo jako hvězdy na nebi a jako písek, jenž je na mořském břehu, a tví potomci dobudou bránu svých nepřátel.¹⁸ Protože jsi mě poslechl, budou si tvým potomstvem žehnat všechny národy země.“¹⁹ Abrahám se vrátil ke svým služebníkům a vydali se společně na cestu do Beršeby. Abrahám sídlil v Beršebě.²⁰ Po těchto událostech oznámili Abrahámovi, že i Milka porodila jeho bratru Nachorovi syny: ²¹ prvorozeného Usa, jeho bratra Buza, Kemuela, Aramova otce, ²² Keseda, Chazoa, Pildaše, Jidlafa, Betuela ²³ (a Betuel zplodil Rebeku). To je osm dětí, které Abrahámovu bratru Nachorovi dala Milka. ²⁴ Měl vedlejší ženu jménem Reuma a ta měla tyto děti: Tebacha, Gachama, Tachaše a Maaku.

21:33 Tamaryšek. Když vložíte do úst větvičku tamaryšku, poznáte, že je slaný. Obsah soli v jeho ratolestech se podílí na schopnosti absorbovat atmosférickou vlhkost. Takový strom dokáže přežít v poušti,

kde nejen vrhá stín, ale i produkuje chladný vzduch; funguje jako „přírodní klimatizace“.

23 Sára se dožila sto dvaceti sedmi let,² a zemřela v Kirjat-Arbě, to je v Hebronu, v kanaánské zemi. Abrahám zahájil smuteční slavnosti a nářek nad Sárou.³ Potom Abrahám od své mrtvé vstal a takto promluvil k synům Chetovým:⁴ „Jsem u vás usedlým cizincem. Poskytněte mi u vás místo pro hrob, abych odnesl svou mrtvou a pochoval ji.“⁵ Synové Chetovi dali Abrahámovi tuto odpověď:⁶ „Pane, raději poslyš ty nás. Jsi u nás jako Boží kníže, pochovej svou mrtvou v nejlepším z našich hrobů, nikdo ti neodepře svůj hrob, abys mohl pochovat svou mrtvou.“⁷ Abrahám vstal a poklonil se před lidem země, před Chetovými syny⁸ a takto k nim promluvil: „Souhlasíte-li, abych odnesl svou mrtvou a pochoval ji, vyslyšte mě a přimlouvejte se za mne u Socharova syna Efrona,⁹ aby mi postoupil jeskyni Makpela, která mu patří a která leží na konci jeho pole. Ať mi ji před vámi postoupí za plnou cenu jako místo pro hrob.“¹⁰ Efron pak seděl mezi Chetovými syny a Chetita Efron odpověděl Abrahámovi před zraky Chetových synů, před zraky všech, kteří procházeli branou jeho města:¹¹ „Můj Pane, raději poslyš ty mne! Dávám ti pole a dávám ti také jeskyni, která tam je, dávám ti je darem před zraky všech synů mého lidu. Pochovej svou mrtvou.“¹² Abrahám se poklonil před lidem země¹³ a takto před zraky lidu země promluvil k Efronovi: „Kdybys mě aspoň vyslechl: zaplatím ti za pole, přijmi ode mne jeho cenu a já tam pochovám svou mrtvou.“¹⁴ Efron Abrahámovi odpověděl:¹⁵ „Můj Pane, raději poslyš ty mne, takový pozemek za čtyři sta šekelů stříbra, co to pro nás znamená? Pochovej svou mrtvou.“¹⁶ Abrahám vyjádřil souhlas s Efronem a Abrahám navázil Efronovi stříbro, o němž před zraky Chetových synů hovořil, tedy čtyři sta šekelů stříbra běžných mezi obchodníky.¹⁷ Efronovo pole, které je v Makpele naproti Mamre, pole i jeskyně, jež na něm leží, a všechny stromy, které jsou na tomto poli na jeho hranicích, takto¹⁸ přešly před očima Chetových synů, všech, kdo procházejí branou jeho města, do Abrahámovy vlastnictví.¹⁹ Potom Abrahám pochoval svou ženu Sáru v jeskyni na poli v Makpele, naproti Mamre (což je Hebron) v kanaánské zemi.²⁰ Takto Abrahám získal od Chetových synů pole a jeskyni, jež na něm leží, jako místo pro hrob.

24 Abrahám byl tehdy stařec pokročilého věku a Jahve Abrahámovi ve všem žehnal.² Abrahám řekl nejstaršímu služebníkovvi ze svého domu, správci všeho svého majetku: „Polož svou ruku pod mé stehno.³ Zavazuji tě přísahou při Jahvovi, Bohu nebe a Bohu země, že nevezmeš pro mého syna ženu z dcer Kanaánců, uprostřed nichž bydlím.“⁴ Půjdeš naopak do mé země, k mým příbuzným a vybereš ženu pro mého syna Izáka.“⁵ Služebník se ho otázel: „Možná že ta žena se mnou nebude chtít odejít do této země; mám odvést tvého syna nazpět do země, odkud jsi vyšel?“⁶ Abrahám mu odpověděl: „Chraň se tam mého syna odvést! ⁷ Jahve, Bůh nebe a Bůh země, který mě vzal z mého otcovského domu a ze země mých příbuzných, který mi řekl a který mi přísahal, že dá tuto zemi mému potomstvu, Jahve pošle před tebou svého anděla, abys odtud vzal ženu pro mého syna.“⁸ A pokud ta žena nebude chtít s tebou odejít, budeš zproštěn přísahy, již ti ukládám. Jen tam nevod nazpět mého syna.“⁹ Služebník položil ruku pod stehno svého pána Abraháma a složil mu žádanou přísahu.¹⁰ Služebník vzal ze stáda svého pána deset velbloudů, vydal se na cestu do Aram Naharajimu, do Nachorova města, a s sebou vzal od svého pána všelijaké drahocennosti.¹¹ Před městem, poblíž studny, zastavil ve večerní hodině velbloudy k odpočinku, v hodině, kdy ženy vycházejí čerpat vodu.¹² A řekl: „Jahve, Bože mého pána Abraháma, buď mi dnešního dne nakloněn a ukaž svou přízeň vůči mému pánu Abrahámovi!“¹³ Stojím zde poblíž pramene a dcery obyvatel města vycházejí, aby čerpaly vodu.¹⁴ Dívka, které řeknu: ‘Nakloň džbán, abych se napil’, a která odpoví: ‘Pij a já napojím také tvé velbloudy’, bude tou, kterou jsi určil pro svého služebníka Izáka, a já tak poznám, že jsi ukázal přízeň vůči mému pánu.“¹⁵ Ještě nedomluvil a už vyšla Rebeka, byla to dcera Betuela, syna Milky, ženy Abrahámovy bratra Nachora; na rameni nesla džbán.¹⁶ Dívka byla velice krásná, byla panna, žádný muž se k ní dosud nepřiblížil. Sestoupila k prameni, naplnila si džbán a šla nazpět.¹⁷ Služebník k ní přiběhl a řekl: „Prosím tě, dej mi ze džbánu napít trochu vody.“¹⁸ Ona odpověděla: „Pij, můj pane,“ a rychle spustila džbán na ruku a dala mu napít.¹⁹ Když ho napojila, řekla: „Budu čerpat vodu také pro tvé velbloudy, dokud neuhasí žízeň.“²⁰ Rychle vyprázdnila džbán do žlabu, běžela znovu ke studni načerpat další vodu a čerpala ji pro všechny velbloudy.²¹ Muž ji mlčky pozoroval a přemýšlel, zda ho Jahve už přivedl k cíli nebo nikoli.²² Když velbloudi dopili, vzal muž zlatý kroužek o váze poloviny šekelu a vložil jí ho do chřípí, na paže jí pak dal dva zlaté náramky, jež vážily po deseti šekelech,²³ a řekl: „Čí jsi dcera? Pověz mi, prosím tě. Je u tvého otce místo, abych tam strávil noc?“²⁴ Odpověděla: „Jsem dcera Betuelova, syna, jehož Milka porodila Nachorovi,“²⁵ a pokračovala: „U nás je dostatek slámy a píce, máme i místo k přenocování.“²⁶ Tu se muž hluboce poklonil a klaněl se Jahvovi²⁷ a řekl: „Buď požehnán Jahve, Bůh mého pána Abraháma, jenž nešetřil svou přízní a dobrotou vůči mému pánu. Jahve vedl mé kroky k bratru mého pána!“²⁸ Dívka běžela oznámit své matce, co se přihodilo.²⁹ Rebeka měla bratra, který se jmenoval Laban a Laban vyběhl ven k muži u pramene.³⁰ Jakmile spatřil kroužek a náramky, které na sobě měla jeho sestra, a uslyšel, jak jeho sestra Rebeka říká: „Tak a tak se mnou ten muž hovořil,“ šel za tím mužem a shledal, že dosud stojí

vedle velbloudů u pramene. ³¹ Řekl mu: „Pojď, Jahvův požehnaný! Proč zůstáváš venku, když už jsem vyklidil dům a udělal místo pro velbloudy.“ ³² Muž se odebral do domu a Laban odstrojil velbloudy, dal velbloudům slámu a píci a jemu a mužům, kteří ho doprovázeli, vodu, aby si umyli nohy. ³³ Uvedli ho ke stolu, on však řekl: „Nepojím, dokud neřeknu, co mám říci,“ a Laban odpověděl: „Mluv.“ ³⁴ Řekl: „Jsem Abrahámův služebník. ³⁵ Jahve vrchovatě zahrnul mého pána požehnaním a on převelice zbohatl: dal mu brav a skot, stříbro a zlato, služebníky a služky, velbloudy a osly. ³⁶ Žena mého pána Abraháma Sára mu porodila, když už byl starý, syna, jemuž zůstavil veškerý svůj majetek. ³⁷ Musel jsem svému pánu složit tuto přísahu: ‘Nevezmeš pro mého syna ženu z dcer Kanaánců, jejichž zemi obývám. ³⁸ Běda ti, nepůjdeš-li vybrat ženu pro mého syna do mého otcovského domu, k mé rodině!’ ³⁹ Řekl jsem svému pánu: ‘Možná že ta žena nebude chtít se mnou jít’, ⁴⁰ a on mi odpověděl: ‘Jahve, před nímž jsem chodil, pošle s tebou svého anděla, povede tě k cíli a ty vezmeš pro mého syna ženu z mé rodiny, z mého otcovského domu. ⁴¹ Mé kletby se zprostitíš jen tak: půjdeš k mé rodině, a odmítne-li tě, zprostitíš se mé kletby!’ ⁴² Dnes jsem došel k prameni a řekl jsem: ‘Jahve, Bože mého pána Abraháma, ukaž, prosím tě, jsi-li hotov dovést k cíli cestu, po níž jdu. ⁴³ Stojím zde u pramene, dívka, která vyjde nabrat vodu a které řeknu: Prosím tě, dej mi napít trochu vody ze džbánu, ⁴⁴ a která mi odpoví: Napij se ty sám a já načerpám i pro tvé velbloudy, bude ženou, kterou Jahve určil pro syna mého pána.’ ⁴⁵ Ještě jsem neskončil tuto samomluvu a už vyšla Rebeka se džbánem na rameni. Sestoupila k prameni a čerpala. Řekl jsem jí: ‘Dej mi, prosím tě, napít!’ ⁴⁶ Ona rychle sundala džbán a řekla: ‘Pij a já napojím i tvé velbloudy.’ Napil jsem se a ona napojila i mé velbloudy. ⁴⁷ Zeptal jsem se jí: ‘Čí jsi dcera?’ a ona odpověděla: ‘Jsem dcera Betuela, syna, jehož Milka dala Nachorovi.’ Tu jsem vložil tento kroužek do jejího chřípí a tyto náramky na její paže ⁴⁸ a hluboce jsem se poklonil a klaněl se Jahvovi, velebil jsem Jahva, Boha mého pána Abraháma, jenž mě vedl cestou laskavosti, abych vzal pro syna svého pána dceru jeho bratra. ⁴⁹ Jste-li nyní ochotni ukázat mému pánu přízeň a laskavost, sdělte mi to, pokud nikoli, sdělte mi to, abych se obrátil napravo, nebo nalevo.“ ⁵⁰ Laban a Betuel se ujali slova a řekli: „Věc přichází od Jahva, my ti nemůžeme říci ani ano, ani ne. ⁵¹ Rebeka zde stojí před tebou: vezmi ji a odejdi s ní, ať se stane ženou syna tvého pána, jak řekl Jahve.“ ⁵² Když Abrahámův služebník uslyšel tato slova, poklonil se před Jahvem až k zemi. ⁵³ Vytáhl stříbrné a zlaté šperky i šaty a dal je Rebece, bohatě obdaroval také jejího bratra a matku. ⁵⁴ On i muži, kteří ho doprovázeli, pojedli a popili a zůstali na noc. Když ráno vstali, řekl: „Propusťte mě k mému pánu.“ ⁵⁵ Tu řekli Rebečin bratr a matka: „Ať s námi dívka ještě zůstane aspoň tak deset dnů, pak odejde.“ ⁵⁶ On jim však odpověděl: „Nezdržujte mě, poněvadž sám Jahve mě dovedl k cíli. Propusťte mě, ať mohu jít k svému pánu.“ ⁵⁷ Oni řekli: „Zavolejme dívku a zeptejme se jí, co si o tom myslí ona.“ ⁵⁸ Zavolali Rebeku a řekli jí: „Půjdeš s tímto mužem?“ a ona odpověděla: „Půjdu.“ ⁵⁹ Propustili tedy svou sestru Rebeku s její chůvou, Abrahámovým služebníkem a jeho muži. ⁶⁰ Požehnali Rebece těmito slovy: „Sestro naše, ty se staň tisícem desetitísíců! Ať tvé potomstvo dobude bránu svých nepřátel!“ ⁶¹ Rebeka a její služky vstaly, nasedly na velbloudy a vydaly se s mužem na cestu. Služebník vzal Rebeku a odešel. ⁶² Izák se vrátil od studny v Lachaj Roj, bydlel totiž v zemi Negeb. ⁶³ Izák v podvečer vyšel projít se do polí a když pozvedl oči, viděl, že přicházejí velbloudi. ⁶⁴ I Rebeka zvedla oči a spatřila Izáka. Seskočila z velblouda ⁶⁵ a řekla služebníkovi: „Kdo je ten muž, který tam jde v polích nám naproti?“ Služebník odpověděl: „To je můj pán“; tu vzala závoj a zahalila se. ⁶⁶ Služebník vyprávěl Izákovi o všem, co pořídil, ⁶⁷ a Izák uvedl Rebeku do svého stanu: vzal si ji a stala se jeho ženou a měl ji rád. A Izák se utěšil nad ztrátou své matky.

25 Abrahám si vzal ještě jednu ženu, jež se jmenovala Keturá. ² Porodila mu Zimrana, Jokšana, Medana, Madiana, Jišbaka a Suacha. ³ Jokšan zplodil Šebu a Dedana a Dedanovi synové byli Ašuritě, Letušité a Leumité. ⁴ Madianovi synové: Efa, Efer, Chanok, Abida, Eldaa. Ti všichni jsou synové Ketuřini. ⁵ Abrahám dal celé své jmění Izákovi. ⁶ Synům vedlejších žen pak Abrahám dal dary a odeslal je ještě za svého života daleko od svého syna Izáka na východ, do východních zemí. ⁷ Abrahám se dožil celkem sto sedmdesáti pěti let. ⁸ Pak Abrahám vydechl naposled, zemřel ve šťastném stáří, letitý a sytý života a byl přibrán ke svým otcům. ⁹ Jeho synové Izák a Izmael ho pohřbili do jeskyně Makpela na poli Socharova syna Chetity Efrona, které leží naproti Mamre. ¹⁰ To je pole, které Abrahám koupil od Chetových synů; byli tam pohřbeni Abrahám a jeho žena Sára. ¹¹ Po Abrahámově smrti požehnal Bůh jeho synovi Izákovi a Izák přebýval poblíž studny Lachaj Roj. ¹² Toto je potomstvo Abrahámova syna Izmaela, kterého mu porodila Sářina egyptská služka Hagar. ¹³ Toto jsou jména Izmaelových synů, podle jejich jmen a rodů: Izmaelův prvorozený Nebajot, pak Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Mišma, Duma, Massa, ¹⁵ Hadad, Tema, Jetur, Nafiš a Kedma. ¹⁶ To jsou Izmaelovi synové a taková mají jména podle svých stanových vesnic a ležení, je to dvanáct náčelníků téhož počtu kmenů. ¹⁷ Izmael se dožil celkem sto třiceti sedmi let. Pak vydechl naposled, zemřel a byl přibrán ke svým otcům. ¹⁸ Přebýval v krajích od Chavily až k Šuru, jenž leží na východ od Egypta směrem k Asýrii. Usadil se svým bratrům na očích. ¹⁹ Toto je příběh Abrahámova syna Izáka. Abrahám zplodil Izáka. ²⁰ Izákovi bylo čtyřicet

let, když se oženil s dcerou Aramejce Betuela z Padan-Aramu a sestrou Aramejce Labana Rebekou. ²¹ Izák úpěnlivě prosil Jahva za svou ženu, neboť byla neplodná: Jahve ho vyslyšel a jeho žena Rebeka otěhotněla. ²² Děti v jejím lůně do sebe strkaly a ona řekla: „Je-li tomu tak, nač mám žít?“ Šla se tedy dotázat Jahva ²³ a Jahve jí řekl: „Ve tvém lůně jsou dva národy, dvojí lid, jenž z tebe vzejde, se rozdělí, lid bude vládnout lidu, starší bude sloužit mladšímu.“ ²⁴ Když nadešel čas porodu, shledalo se, že v sobě nosila dvojčata. ²⁵ Vyšel první: byl rezavý a celý jakoby chlupatý kožíšek, dali mu jméno Ezau. ²⁶ Pak vyšel jeho bratr a rukou svíral Ezauovu patu; dali mu jméno Jakub. Když se narodili, bylo Izákovi šedesát let. ²⁷ Chlapci rostli: z Ezaua se stal obratný lovec, honil se po stepi, Jakub byl tichý, zdržoval se ve stanech. ²⁸ Izák měl raději Ezaua, neboť mu chutnala zvěřina, ale Rebeka měla raději Jakuba. ²⁹ Jednou Jakub připravil polévku a Ezau se vrátil vyčerpaný z pole. ³⁰ Ezau řekl Jakobovi: „Dej mi sníst to rezavé, tady to rezavé, jsem vyčerpaný.“ – Proto se mu začalo říkat Edom. – ³¹ Jakub řekl: „Napřed mi prodej své prvorozenectví.“ ³² Ezau odpověděl: „Hle, co nejdřív umřu, k čemu mi bude prvorozenectví?“ ³³ Jakub pokračoval: „Napřed mi slož přísahu.“ Ezau mu složil přísahu a prodal Jakobovi své prvorozenectví. ³⁴ Jakub mu tedy dal chleba a čočkovou polévku, on pojedl, popil, vstal a odešel. Více si Ezau prvorozenectví nevážil.

26 V zemi propukl hlad, jiný hlad než ten dřívější, který byl za dnů Abrahámových, a Izák se odebral do Geraru ke králi Filištanů Abimelekovu. ² Zjevil se mu Jahve a řekl: „Nechod do Egypta; zůstaň v zemi, kterou ti označím. ³ Přebývej v této zemi, budu s tebou a budu ti žehnat, neboť tobě a tvému potomstvu dám všechny tyto kraje a dodržím přísahu, kterou jsem složil tvému otci Abrahámovi. ⁴ Rozmnožím tvé potomstvo jako nebeské hvězdy, dám mu všechny tyto kraje, a tvým potomstvem si budou žehnat všechny národy země ⁵ na oplátku za poslušnost Abraháma, jenž zachovával můj řád, má příkázání, má pravidla a mé zákony.“ ⁶ A tak Izák zůstal v Geraru. ⁷ Místní muži se ho vyptávali na jeho ženu a on odpověděl: „Je to má sestra.“ Měl strach říci „má žena“, jelikož si myslel: „Místní muži mě kvůli Rebece zabijí, neboť je krásná.“ ⁸ Už tam byl delší dobu, když tu se král Filištanů Abimelek jednou podíval z okna a spatřil, jak se Izák laská se svou ženou Rebekou. ⁹ Abimelek povolal Izáka a řekl: „Určitě je to tvá žena! Jak jsi nám mohl říci: ‘Je to má sestra?’“ Izák mu odpověděl: „Říkal jsem si: mohl bych kvůli ní umřít.“ ¹⁰ Abimelek pokračoval: „Cos nám to udělal? Tak tak že se nestalo, že by někdo z lidu spal s tvou ženou a tys nás obtížil vinou!“ ¹¹ Abimelek tedy vydal všemu lidu tento rozkaz: „Kdokoli se dotkne toho muže a jeho ženy, bude vydán na smrt.“ ¹² Izák v té zemi osel pole a toho roku sklídl stonásobnou úrodu. Jahve mu žehnal ¹³ a on bohatl, bohatl čím dál tím víc, až se stal velikým boháčem. ¹⁴ Měl stáda skotu i bravu a mnoho služebníků. Filištané mu začali závidět. ¹⁵ Všechny studny, které vykopali Abrahámovi služebníci – za časů jeho otce Abraháma – Filištané ucpali a zasyпали hlínou. ¹⁶ Abimelek řekl Izákovi: „Odejdí od nás, neboť ses vzmohl a jsi teď daleko mocnější než my.“ ¹⁷ Izák tedy odtamtud odešel a utábořil se v údolí Geraru a usadil se tam. ¹⁸ Izák nanovo vykopal studny, jež předtím vykopali služebníci jeho otce Abraháma a jež Filištané po Abrahámově smrti ucpali, a pojmenoval je stejně, jako je předtím pojmenoval jeho otec. ¹⁹ Izákovi služebníci kopali v údolí a našli tam studny s pramenitou vodou. ²⁰ Ale pastýři z Geraru se začali přít s Izákovými pastýři a říkali: „Ta voda je naše!“ Izák tu studnu pojmenoval Esek, protože se tam s ním hádali. ²¹ Vykopali další studnu a zase o ni povstala hádka, pojmenoval ji Sitna. ²² Odešel tedy odtamtud a vykopali ještě jinou studnu a o tu spor nevznikl, pojmenoval ji Rechobot a řekl: „Nyní nám Jahve dal volný prostor, aby se nám v této zemi dobře dařilo.“ ²³ Vystoupil odtud do Beršeby. ²⁴ Oné noci se mu zjevil Jahve a řekl: „Jsem Bůh tvého otce Abraháma. Ničeho se neboj, neboť jsem s tebou. Požehnám ti, rozmnožím tvé potomstvo, s ohledem na svého služebníka Abraháma.“ ²⁵ On tu zbudoval oltář a vzýval Jahvovo jméno. Postavil si tam stan. Izákovi služebníci vyvrtali studnu. ²⁶ Abimelek se svým příbuzným Achuzatem a s velitelem svého vojska pikolem se za ním z Geraru přišel podívat. ²⁷ Izák jim řekl: „Proč za mnou chodíte? Přece mě nenávidíte a vyhnali jste mě od vás.“ ²⁸ Oni odpověděli: „Přesvědčili jsme se, že s tebou je Jahve, a tak jsme řekli: Ať mezi námi a tebou stojí přísaha a uzavřeme s tebou smlouvu; ²⁹ přísahaj, že nám neuděláš nic zlého, protože jsme tě nijak nesužovali, prokazovali jsme ti jen dobro a nechali jsme tě v pokoji odejít. Nyní jsi Jahvův požehnaný.“ ³⁰ On jim vystrojil hostinu, i pojedli a popili. ³¹ Časně zrána vstali a navzájem si přísahali. Pak je Izák propustil a oni od něho v pokoji odešli. ³² Nu a právě toho

25:23 Starší. Hebrejské slovo zde použité pro nejstaršího syna (*rab* רַב) bylo doposud nalezeno pouze v akkádské literatuře z poloviny druhého tisíciletí př.Kr. Srv. Úvod: Doba a místo vzniku.

Bude sloužit mladšímu. Jákob za svou nadřazenost vděčil Božímu svrchovanému vyvolení, nikoliv přirozenému právu (Dt 21:15–17). Toto prorocství dochází svého naplnění i v dalších generacích: Bůh žehná Josefovi místo Rubenovi (48:15–16; srv. 49:3–4), Efraimovi místo Manasesovi (48:17–19).

25:26 Jakub. Může znamenat „následovat, být za“, ale může také znamenat „vytlačit, předstihnout“; pochází z hebrejského slova pro „patu“. Význam „lživý“ (např. 27:36) pochází z manévrování s patou: Když někdo běží a druhý za ním mu kopne do paty právě zdvižené nohy tak, aby špičkou zaškolil o svou vlastní druhou nohu, ten útočník, který takto skolil prchajícího, se projevil jako „Jákob“. Izákův syn Jákob se takto choval celé své mládí (25:31–34; 27:19–29; 30:37–43), než se setkal s andělem (32:24–30).

dne přinesli Izákovi jeho služebníci zprávu o studni, kterou kopali, a řekli: „Našli jsme vodu!“³³ Pojmenoval tu studnu Šeba. Proto se to město až dodneška nazývá Beršeba.³⁴ Když bylo Ezauovi čtyřicet let, vzal si za ženu Jehudit, dceru Chetity Beeriho, a Basmat, dceru Chetity Elona.³⁵ Tyto ženy způsobily Izákovi a Rebece mnoho hořkosti.

27 Izák zestárl a oči mu zeslábly, takže už neviděl. Zavolal svého staršího syna Ezaua a řekl mu: „Synu můj!“ a Ezau odpověděl: „Ano!“² On pokračoval: „Vidíš, jsem starý a nevím, kdy umřu.“³ Vezmi nyní své zbraně, svůj toulec a luk, vyjdi do polí a zabij pro mne nějakou zvěřinu.⁴ Připrav mi lahodný pokrm, jak jej mám rád, a přines mi jej, ať pojím, aby ti má duše, než zemřu, požehnala.“ –⁵ Izákově rozmluvě se synem Ezauem však naslouchala Rebece. – Ezau vyšel nalovit otci zvěř.⁶ Rebece řekla svému synu Jakobovi: „Právě jsem slyšela, jak otec říká tvému bratru Ezauovi: ⁷‘Přines mi nějakou zvěřinu a připrav mi lahodný pokrm, pojím, a než umřu, před Jahvem ti požehnám.’⁸ A teď mě, synu, poslouchej, a udělej to, co ti nařídím: ⁹Jdi ke stádu a přines mi z něho dvě pěkná kůzlata, a já z nich připravím pro tvého otce lahodný pokrm, jak jej má rád.¹⁰ Ty jej otci předložíš, a on se nají, aby ti, než umře, požehnal.“¹¹ Jakub řekl své matce Rebece: „Pohleď, můj bratr Ezau je chlupatý, a já mám kůži zcela hladkou.“¹² Třeba si mě otec ohmatá, uvidí, že si z něho tropím žerty, a já na sebe tak přivolám místo požehnání prokletí.“¹³ Matka mu však odpověděla: „Beru tvé prokletí na sebe, synu můj! Jen mne poslechni a jdi mi pro ta kůzlata.“¹⁴ Šel pro ně, přinesl je matce a ta z nich připravila lahodný pokrm, jak jej měl jeho otec rád.¹⁵ Rebece vzala nejpěknější šaty svého staršího syna Ezaua, jež měla v domě, a oblékla do nich svého mladšího syna Jakuba.¹⁶ Pokryla mu kozlečímí kožkami paže a hladkou část krku.¹⁷ Pak vložila svému synu Jakobovi do rukou lahodný pokrm a chléb, které připravila.¹⁸ On šel k otci a řekl: „Otče!“ Ten odpověděl: „Ano! Který ty jsi, můj synu?“¹⁹ Jakub řekl otci: „Jsem tvůj prvorozenec Ezau, udělal jsem, cos mi přikázal. Vstaň, prosím, sedni si a pojez z mého úlovku, aby mi tvá duše požehnala.“²⁰ Izák řekl svému synu Jakobovi: „Jak jsi to rychle nalovil, synu!“ – On odpověděl: „To mi byl nakloněn Jahve, tvůj Bůh.“²¹ Izák řekl Jakobovi: „Přistup tedy blíž, abych tě ohmatal, synu, abych zvěděl, zda jsi můj syn Ezau, nebo ne.“²² Jakub přistoupil ke svému otci Izákovi, on si ho ohmatal a řekl: „Hlas je Jakubův, ale paže jsou Ezauovy!“²³ Nepoznal ho, protože měl paže chlupaté jako jeho bratr Ezau, a tak mu požehnal.²⁴ Řekl: „Jsi opravdu můj syn Ezau?“ a on odpověděl: „Ano.“²⁵ Izák pokračoval: „Posluž mi, ať pojím ze synova úlovku, aby ti má duše požehnala.“ Obsloužil ho, a on pojedl, podal mu víno, a on se napil.²⁶ Jeho otec Izák mu řekl: „Přistup blíž a obejmi mě, synu!“²⁷ Přistoupil a objal otce, a ten vdechl pach jeho šatů. Požehnal mu takto: „Ano, pach mého syna je jako vůně úrodného pole, kterému požehnal Jahve.“²⁸ Ať ti dá Bůh rosu z nebe a žírnou půdu, hojnost pšenice a vína!²⁹ Ať ti slouží národy, ať se před tebou sklánějí kmeny! Buď pánem svých bratrů, ať se před tebou sklánějí synové tvé matky! Zlořečen buď, kdo ti bude zlořečit, požehnan buď, kdo ti bude žehnat!“³⁰ Izák skončil požehnání Jakobovi a Jakub právě odcházel od svého otce Izáka, když se navrátil z lovu jeho bratr Ezau.³¹ I on připravil lahodný pokrm a donesl jej otci. Řekl mu: „Ať můj otec vstane a pojí ze synova úlovku, aby mi tvá duše požehnala.“³² Jeho otec Izák se ho otázal: „Kdo jsi?“ – On odpověděl: „Jsem tvůj prvorozený syn Ezau.“³³ Tu se Izák celý roztrásl a řekl: „A kdo je tedy ten, jenž ulovil zvěř a přinesl mi ji? V dobré víře jsem pojedl, než jsi přišel, a požehnal jsem mu a požehnání mu zůstane!“³⁴ Jakmile Ezau uslyšel otcova slova, velmi hlasitě a trpce vykřikl a řekl svému otci: „Požehnej, otče, také mně!“³⁵ On však odpověděl: „Tvůj bratr lstivě, přišel a přisvojil si tvé požehnání.“³⁶ Ezau pokračoval: „To proto, že se jmenuje Jakub, mě podvackrát odstrčil? Vzal mi prvorozenectví a teď mi vzal i požehnání! Ale pro mne,“ dodal, „sis nějaké požehnání neponechal?“³⁷ Izák se ujal slova a odpověděl Ezauovi: „Ustanovil jsem ho tvým pánem, dal jsem mu všechny jeho bratry za služebníky, obdaril jsem ho pšenicí a vínem. Co bych mohl udělat pro tebe, synu?“³⁸ Ezau řekl otci: „Jenom to je tedy, otče, celé tvé požehnání? Požehnej mi, otče, také!“ Izák mlčel a Ezau se dal do pláče.³⁹ Tu se jeho otec Izák ujal slova a řekl: „Daleko od žírné půdy bude tvé obydlí, daleko od rosy, jež padá z nebe.“⁴⁰ Budeš žít ze svého meče, budeš sloužit svému bratru. Ale když se osvobodíš, svrhneš jeho jho ze své šíje.“⁴¹ Ezau pojal k Jakobovi nenávisť kvůli požehnání, které mu dal otec, a v duchu si řekl: „Blíží se dny smutku za mého otce. A pak svého bratra Jakuba zabij.“⁴² Když Rebece donesli slova jejího staršího syna Ezaua, dala zavolat mladšího syna Jakuba a řekla mu: „Tvůj bratr Ezau se ti chce pomstít a zabít tě.“⁴³ Teď mě, synu, poslouchej: odejdi, uteč se k mému bratru Labanovi do Charanu.⁴⁴ Pobudeš u něho nějaký čas, než se bratrova rozlícenost uklidní,⁴⁵ než se od tebe odvrátí bratrův hněv, a on zapomene na to, cos mu udělal: pak tam pro tebe pošlu. Proč bych vás oba měla v jediném dni ztratit?“⁴⁶ Rebece řekla Izákovi: „Znechtivil se mi život kvůli Chetovým dcerám. Vezme-li si i Jakub za ženu nějakou Chetovu dceru, jako jsou tamty, nějakou dceru této země, nač mi bude život?“

27:29 Zlořečen ... zlořečit, požehnan ... žehnat. Boží plán růstu Království skrze smlouvu s Abrahamem pokračuje Izákovým požeháním Jakobovi, které je ozvěnou Božího zaslíbení Abrahamovi (12:3;

srv. 28:3–4).

27:40 Svrhneš jeho jho ze své šíje. To se naplnilo za krále Jehorama ve 2Kr 8:20.

Přítomnost je moment, ve kterém se čas dotýká věčnosti.

C.S. Lewis

28 Izák zavola Jakuba, požehnal mu a dal mu tento příkaz: „Neber si ženu z kanaánských dcer.“² Vzhůru! Jdi do Padan-Aramu k otci své matky Betuelovi, a tam si vyber ženu z dcer matčina bratra Labana.³ Ať ti požehná El Šadaj, ať tě učiní plodným a rozmnoží tě, aby ses stal sborem národů.⁴ Ať udělí tobě i tvému potomstvu Abrahámovo požehnání, tak abys měl ve vlastnictví zemi, v níž přebýváš a kterou Bůh dal Abrahamovi.“⁵ Izák propustil Jakuba a on odešel do Padan-Aramu k Labanovi, synu Aramejce Betuela a bratru Jakobovy a Ezauovy matky Rebeky.⁶ Ezau viděl, že Izák požehnal Jakobovi a poslal ho do Padan-Aramu, aby se tam oženil, a že mu při požehnání dal tento příkaz: „Neber si ženu z kanaánských dcer.“⁷ A Jakub uposlechl otce a matku a odešel do Padan-Aramu.⁸ Ezau pochopil, že jeho otec Izák nerad vidí kanaánské dcery,⁹ šel tedy k Izmaelovi a vzal si – k ženám, které už měl – ještě i Nebajotovu sestru Machalat, dceru Abrahámovy syna Izmaela.¹⁰ Jakub odešel z Beršeby a vydal se do Charanu.¹¹ Náhodou přišel na jedno místo a strávil tam noc, neboť slunce už zapadlo. Vzal odtud kámen, dal si ho pod hlavu a přespal tam.¹² Měl sen: Zdálo se mu o žebříku, který byl zasazen v zemi a jehož vrcholek dosahoval až do nebe a po němž vystupovali a sestupovali Boží andělé!¹³ A hle: stanul před ním Jahve a řekl: „Jsem Jahve, Bůh tvého praotce Abraháma a Bůh Izákův. Zem, na které ležíš, dávám tobě a tvému potomstvu.“¹⁴ Tvé potomstvo bude čtené jako prach země, rozšíříš se na západ i na východ, na sever i na jih, a všechny rody země se budou tebou a tvým potomstvem žehnat.¹⁵ Jsem s tebou, budu tě chránit všude, kam půjdeš, a přivedu tě nazpět do této země, neboť tě neopustím, aniž bych splnil to, co jsem ti slíbil.“¹⁶ Jakub se probudil ze spánku a řekl: „Opravdu, na tomto místě je Jahve, a já jsem to nevěděl!“¹⁷ Dostal strach a řekl: „Jak je to místo strašlivé! Není to nic menšího než dům Boží a brána nebeská!“¹⁸ Časně zrána vstal, vzal kámen, který mu posloužil za podhlavník, vztyčil jej jako stélu a na jeho vrcholek vylil olej.¹⁹ Dal tomu místu jméno Betel, předtím se však to město jmenovalo Luz.²⁰ Jakub učinil tento slib: „Bude-li Bůh se mnou a ochrání mě na cestě, kudy půjdu, dá-li mi chleba k jídlu a šaty, abych se oblékl, vrátím-li se živ a zdráv k otci, pak bude Jahve můj Bůh,“²² a tento kámen, který jsem vztyčil jako stélu, bude domem Božím a ze všeho, co mi daruješ, ti budu věrně platit desátek.“

29 Jakub vykročil a putoval do země synů Východu.² A hle, uviděl studnu v poli a poblíž ní ležela tři stáda bravu; u té studny se totiž napájela stáda, ale otvor do ní zakrýval velký kámen.³ Když se tam všechna stáda shromáždila, odvalil se kámen z otvoru do studny, brav se napojil a pak se kámen dával zpět na místo, na otvor do studny.⁴ Jakub se otázal pastýřů: „Bratři, odkud jste?“ a oni odpověděli: „Jsme z Charanu.“⁵ Řekl jim: „Znáte Nachorova syna Labana?“ – „Známe ho,“ odpověděli.⁶ Zeptal se jich: „Daří se mu dobře?“ Odpověděli: „Daří se mu dobře, a teď sem právě přichází se stádem jeho dcera Ráchel.“⁷ Jakub řekl: „Ještě je jasný den, není čas zahánět dobytek domů. Napojte zvířata a vraťte se na pastvu.“⁸ Ale oni odpověděli: „Nemůžeme to udělat, dokud se neshromáždí všechna stáda a dokud se neodvalí kámen z otvoru do studny, pak teprve zvířata napojíme.“⁹ Ještě během jejich rozhovoru došla Ráchel se stádem svého otce, byla totiž pastýřka.¹⁰ Jakmile Jakub uviděl dceru svého strýce Labana Ráchel a stádo svého strýce Labana, přistoupil, odvalil z otvoru do studny kámen a napojil dobytek svého strýce Labana.¹¹ Jakub políbil Ráchel a pak se rozvzykal.¹² Zpravil Ráchel o tom, že je příbuzný jejího otce a Rebečin syn, a ona to běžela sdělit otci.¹³ Jakmile Laban uslyšel, že jde o sestřina syna Jakuba, vyběhl mu naproti, sevřel ho do náruče, zasypal ho polibky a odvedl ho do domu. A Jakub mu vypověděl celý ten příběh.¹⁴ Tu mu Laban řekl: „Ano, ty jsi z mých kostí a z mého masa!“ a Jakub u něho zůstal celý měsíc.¹⁵ Tu řekl Laban Jakobovi: „Máš mi sloužit zadarmo jen proto, že jsi můj příbuzný? Udej mi, jaká by měla být tvá mzda.“¹⁶ Laban pak měl dvě dcery: starší se jmenovala Lea a mladší Ráchel.¹⁷ Lea měla laskavé oči, ale Ráchel měla pěknou postavu a krásnou tvář.¹⁸ a Jakobovi se líbila Ráchel. Odpověděl: „Budu ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel.“¹⁹ Laban řekl: „Bude lepší, dám-li ji tobě než nějakému cizinci, zůstaň u mne.“²⁰ Jakub tedy sloužil za Ráchel po sedm roků, jež mu uběhly jako několik dní, tolik ji měl rád.²¹ Potom řekl Jakub Labanovi: „Můj čas se naplnil, a proto mi dej mou ženu, abych k ní vešel!“²² Laban svolal všechny místní obyvatele a vystrojil hostinu.²³ Večer však vzal svou dceru Leu a přivedl ji Jakobovi; a on se s ní spojil! –²⁴ Laban dal své dceři Lee za služebnou svou služku Zilpu. –²⁵ Nadešlo ráno a hle, byla to Lea! Jakub řekl Labanovi: „Cos mi to udělal? Cožpak jsem u tebe nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě oklamal?“²⁶ Laban odpověděl: „V našem kraji není zvykem vdávat mladší dceru před

28:12 Vystupovali a sestupovali Boží andělé. Jákob viděl zikurat, místo, kde se nebe potkává se zemí. NZ učí, že ta pravá „cesta do

nebes“ je Ježíš. Viz pozn. Jn 1:51.

starší. ²⁷ Ale dokonči jen tento svatební týden a já ti potom dám i tu druhou jako cenu za službu, kterou u mne budeš konat dalších sedm let.“ ²⁸ Jakub tak učinil: dokončil svatební týden a Laban mu dal za ženu svou dceru Ráchel. ²⁹ Svě dceři Ráchel dal Laban za služebnou svou služku Bilhu. ³⁰ Jakub se spojil s Ráchel a měl Ráchel raději než Leu; sloužil u svého strýce ještě dalších sedm let. ³¹ Jahve viděl, že Lea je zanedbávána, a učinil ji plodnou, zatímco Ráchel zůstávala neplodná. ³² Lea počala a porodila syna, jehož pojmenovala Ruben, neboť, jak řekla, „Jahve viděl mou tíseň; nyní mě bude mít můj manžel rád.“ ³³ Zase počala a porodila syna; řekla: „Jahve slyšel, že jsem zanedbávána, a dal mi také tohoto syna;“ a pojmenovala ho Simeon. ³⁴ Zase počala a porodila syna; řekla: „Tentokrát se můj manžel ke mně přikloní, neboť jsem mu dala tři syny,“ a pojmenovala ho Levi. ³⁵ Zase počala a porodila syna; řekla: „Tentokrát vzdám chválu Jahvovi;“ proto ho pojmenovala Juda. Potom přestala rodit děti.

30 Když Ráchel viděla, že ona sama Jakubovi děti nerodí, začala na sestru žárlit a řekla Jakubovi: „Učiň, ať mám také děti, nebo umřu!“ ² Jakub se rozhněval na Ráchel a řekl: „Cožpak já jsem na místě Boha, jenž ti odepřel mateřství?“ ³ Ona pokračovala: „Zde je má služka Bilha. Vejdi k ní a ona ať porodí na má kolena: jejím prostřednictvím budu mít i já děti!“ ⁴ Dala mu tedy za ženu svou služku Bilhu a Jakub se s ní spojil. ⁵ Bilha počala a porodila Jakubovi syna. ⁶ Ráchel řekla: „Bůh mi zjednal spravedlnost, dokonce mě i vyslyšel a dal mi syna;“ proto ho pojmenovala Dan. ⁷ Ráchelina služka Bilha zase počala a porodila Jakubovi druhého syna. ⁸ Ráchel řekla: „Bojovala jsem proti své sestře Boží boje a zvítězila jsem;“ a pojmenovala ho Neftalí. ⁹ Když Lea viděla, že přestala rodit děti, vzala svou služku Zilpu a dala ji Jakubovi za ženu. ¹⁰ Leina služka Zilpa porodila Jakubovi syna. ¹¹ Lea řekla: „To je štěstí!“ a pojmenovala ho Gad. ¹² Leina služka Zilpa porodila Jakubovi druhého syna. ¹³ Lea řekla: „Pro mé blaho! Neboť ženy mi budou blahopřát;“ a pojmenovala ho Ašer. ¹⁴ Když si Ruben jednou v době obilních žní vyšel do polí, našel tam jablíčka lásky a přinesl je své matce Lee. Ráchel řekla Lee: „Dej mi, prosím tě, ta jablíčka lásky od tvého syna,“ ¹⁵ ale Lea jí odpověděla: „Nestačí tedy, žes mi vzala manžela, a chceš mi brát i jablíčka lásky od mého syna?“ Ráchel pokračovala: „Nu dobře, ať s tebou této noci spí výměnou za jablíčka lásky od tvého syna.“ ¹⁶ Když se Jakub večer vrátil z pole, vyšla mu Lea naproti a řekla: „Musíš přijít ke mně, neboť jsem si tě vzala do zástavy za jablíčka lásky od mého syna,“ a on s ní té noci spal. ¹⁷ Bůh vyslyšel Leu, ona počala a porodila Jakubovi pátého syna. ¹⁸ Lea řekla: „Bůh mi dal mzdu za to, že jsem manželovi dala svou služku;“ a pojmenovala ho Izachar. ¹⁹ Lea zase počala a porodila Jakubovi šestého syna. ²⁰ Lea řekla: „Bůh mi věnoval krásný dar, od nynějška mě manžel bude mít v úctě, neboť jsem mu dala šest synů;“ a pojmenovala ho Zabulon. ²¹ Potom porodila dceru a pojmenovala ji Dína. ²² Tehdy se Bůh rozpomenul na Ráchel, vyslyšel ji a učinil ji plodnou. ²³ Počala a porodila syna; řekla: „Bůh ode mne odňal hanbu;“ ²⁴ a se slovy: „Kéž mi Jahve přidá ještě dalšího syna,“ ho pojmenovala Josef. ²⁵ Poté, když Ráchel porodila Josefa, řekl Jakub Labanovi: „Nech mě odejít, abych šel domů do své země. ²⁶ Dej mi mé ženy, za které jsem ti sloužil, i mé děti, abych mohl odejít. Víš dobře, jaké služby jsem ti prokázal.“ ²⁷ Laban mu řekl: „Pokud jsem našel milost v tvých očích... Ze všeteč jsem seznal, že mi Jahve požehnal kvůli tobě.“ ²⁸ A dodal: „Stanov si tedy svou mzdu a já ti zaplatím.“ ²⁹ On odpověděl: „Víš dobře, jak jsem ti sloužil a co se stalo mým přičiněním z tvého majetku. ³⁰ To málo, co jsi měl, než jsem přišel, nesmírně vzrostlo a Jahve ti žehnal na každém mém kroku. Kdy budu konečně i já pracovat sám pro svůj dům?“ ³¹ Laban pokračoval: „Kolik ti mám zaplatit?“ Jakub odpověděl: „Nemusíš mi zaplatit nic: uděláš-li pro mne to, co ti nyní řeknu, ujmu se opět péče o tvá stáda. ³² Projdu dnes celé tvé stádo. Odděl z něho všechny kusy černé barvy z ovcí a všechny kozy, které jsou skvrnité a kropenaté. To bude má mzda ³³ a takto se prokáže má poctivost: až si přijdeš ověřit mou mzdu, všechny mé kozy, jež nebudou kropenaté či skvrnité, a všechny mé ovce, jež nebudou černé, se budou pokládat za něco, co jsem ukradl.“ ³⁴ Laban řekl: „Dobře, ať se stane, jak jsi řekl.“ ³⁵ Toho dne oddělil všechny pruhované a skvrnité kozy, všechny kropenaté a skvrnité kozy, všechny kusy, které na sobě měly bílá místa, a všechny kusy černé barvy mezi ovcemi. Svěřil je svým synům ³⁶ a vzdálil se na tři dny cesty od Jakuba. Jakub pásl zbytek Labanova bravu. ³⁷ Jakub vzal čerstvé topolové, mandloňové a platanové proutky a oloupal na nich bílé proužky, a tak obnažil běl na proutcích. ³⁸ Proutky, jež oloupal, kladl zvířatům před oči do koryt, do žlabů, kam zvířata chodila pít, a zvířata se při napájení pářila. ³⁹ Pářila se tedy před proutky a vrhala potom pruhovaná, kropenatá a skvrnitá mláďata. ⁴⁰ A ovce zase Jakub dal stranou a obracel tato zvířata ke všemu, co bylo v Labanově stádu pruhované, a ke všemu, co tam bylo černé. Takto si vytvořil vlastní stáda, která nedával dohromady se stády Labanovými. ⁴¹ Navíc ještě pokaždé, když se pářila statná zvířata, kladl Jakub proutky do koryt zvířatům před oči, tak aby se před těmi proutky pářila. ⁴² Když zvířata byla neduživá, nekladl je tam, a tak to, co bylo neduživé, připadlo Labanovi, co bylo statné, připadlo Jakubovi. ⁴³ Tak ten muž nesmírně zbohatl a měl množství dobytka, měl služby i služebníky, velbloudy i osly.

31 Jakub se dozvěděl, že Labanovi synové říkají: „Jakub sebral všechno, co patří našemu otci, celé to bohatství si nahromadil na úkor našeho otce.“² Podle toho, jak se Laban tvářil, viděl Jakub, že už s ním není zajedno jako dříve.³ Jahve řekl Jakobovi: „Vrať se do země svých otců, do své vlasti, a já budu s tebou.“⁴ Jakub dal zavolat Ráchel a Leu do polí, kde byla jeho stáda,⁵ a řekl jim: „Z výrazu tváře vašeho otce vidím, že už se mnou nesmýšlí tak jako dříve, ale Bůh mého otce byl se mnou.“⁶ Vy samy víte, že jsem vašemu otci sloužil ze všech sil.⁷ Váš otec si se mnou zahrával, desetkrát změnil mou mzdu, ale Bůh mu nedovolil, aby mi uškodil.⁸ Pokaždé když říkal: ‘Tvá mzda bude to, co je kropenaté,’ vrhala všechna zvířata kropenatá mládata; pokaždé když říkal: ‘Tvá mzda bude to, co je pruhované,’ vrhala všechna zvířata pruhovaná mládata,⁹ a Bůh tak odňal vašemu otci jeho dobytek a dal ho mně.¹⁰ V době říje dobytka se stalo, že jsem pozvedl oči a viděl ve snu, jak kozlové, kteří právě skákali na samice, byli pruhovaní, skvrnití nebo strakatí.¹¹ Boží anděl mi ve snu řekl: ‘Jakube,’ a já jsem odpověděl: ‘Ano!’¹² On řekl: ‘Pozvedni oči a hled: všichni kozlové, kteří skáčou na samice, jsou pruhovaní, skvrnití nebo strakatí, neboť jsem viděl všechno, co ti Laban dělá.’¹³ Jsem Bůh, jenž se ti zjevil v Betelu, kde jsi pomazal stělu a kde jsi mi učinil slib. Nyní vzhůru, vyjdi z této země a vrať se do své vlasti!“¹⁴ Ráchel a Lea mu takto odpověděly: „Máme snad ještě nějaký podíl a nějaké dědictví v otcově domě?“¹⁵ Nepohlíží na nás jako na cizinky, když nás prodal a naše peníze potom projedl?“¹⁶ Ano, veškeré bohatství, jež Bůh odňal našemu otci, patří nám a našim dětem. Učiň tedy nyní vše, co ti Bůh řekl.“¹⁷ Jakub vstal, naložil své děti a ženy na velbloudy¹⁸ a veškerý svůj dobytek hnal před sebou; se vším majetkem, který vyzískal, s dobytkem, jenž mu patřil a jehož nabyl v Padan-Aramu, se vydal ke svému otci Izákovi do kanaánské země.¹⁹ Laban už před tím odešel stříhat své stádo a Ráchel ukradla domácí modly patřící jejímu otci.²⁰ Jakub obelstil Aramejce Labana, nevzbudil v něm podezření, že utíká.²¹ Uprchl se vším, co měl, odešel, překročil Řeku a zamířil k hoře Galaad.²² Třetího dne Labanovi oznámili, že Jakub uprchl.²³ Vzal s sebou své bratry, pronásledoval ho sedm dní cesty a dostihl ho u hory Galaad.²⁴ Bůh navštívil Aramejce Labana v nočním vidění a řekl mu: „Chraň se Jakobovi cokoli říkat.“²⁵ Laban dostihl Jakuba, jenž rozbil svůj stan v horách, a Laban rozbil svůj stan na hoře Galaad.²⁶ Laban řekl Jakobovi: „Cos to udělal, zes mě obelstil a zes odvedl mé dcery jako válečné zajatky?“²⁷ Proč jsi tajně uprchl a oklamal mě, místo abys mě upozornil, tak abych tě mohl vyprovodit s jásotem a se zpěvy, s bubínky a lyrami?“²⁸ Nedopřál jsi mi, abych objal své syny a své dcery. Jednal jsi opravdu pošetile!“²⁹ Byl bych s to ublížit ti, ale Bůh tvého otce mi minulé noci řekl toto: ‘Chraň se Jakobovi cokoli říci!’³⁰ Tak tys nyní odešel, protože se ti tolik stýskalo po otcově domě! Ale proč jsi mi ukradl mé bůžky?“³¹ Jakub odpověděl Labanovi takto: „Měl jsem strach, říkal jsem si, že mi odejmeš své dcery.“³² Ale ten, u něhož najdeš své bůžky, nezůstane naživu: před našimi bratry prozkoumej, co ti z mých věcí náleží, a vezmi si to.“ Jakub totiž nevěděl, že je Ráchel ukradla.³³ Laban šel prohledat Jakubův stan, pak Lein stan, pak stan obou služek a nenašel nic. Vyšel z Leina stanu a vešel do Ráchelina stanu.³⁴ Ráchel však vzala domácí modly, dala je do velbloudího sedla a posadila se na ně; Laban prohledal celý stan a nenašel nic.³⁵ Ráchel řekla otci: „Nepohlížej, můj pane, hněvivě na to, že nemohu v tvé přítomnosti stát, mám totiž právě to, co je u žen obvyklé.“ Laban hledal a modly nenašel.³⁶ Jakub se rozhněval a pustil se do Labana. A Jakub Labana takto oslovil: „Jaký zločin jsem spáchal, jaké je mé provinění, že ses na mne tak zuřivě vrhl?“³⁷ Prohledal jsi všechny mé věci: našel jsi vůbec něco z věcí, jež náleží do tvého domu? Předlož to zde před mými bratry a svými bratry, ať oni mezi námi dvěma rozsoudí!“³⁸ Hle, je tomu dvacet let, co jsem u tebe, tvé ovce a tvé kozy nepotratily a já jsem nejedl berany z tvého stáda.³⁹ Zvířata, která rozsápaly šelmy, jsem ti nepřinašels, sám jsem vynahrazoval jejich ztrátu, ty jsi je ode mne požadoval, ať jsem byl oloupen ve dne nebo ať jsem byl oloupen v noci.⁴⁰ Ve dne mě sužovalo vedro, v noci chlad, a spánek prchal z mých očí.⁴¹ Hle, je tomu dvacet let, co jsem ve tvém domě: sloužil jsem ti čtrnáct let za obě tvé dcery a šest let za své stádo, a ty jsi desetkrát změnil mou mzdu.⁴² Kdyby se mnou nebyl býval Bůh mého otce, Bůh Abrahámův, Příbuzný Izákův, ty bys mě byl poslal pryč s prázdnými rukama. Ale Bůh viděl mé útrapy a dřinu mých paží, a minulé noci vyřkl svůj soud.“⁴³ Laban odpověděl Jakobovi takto: „Tyto dcery jsou mé dcery, tyto děti jsou mé děti, tento dobytek je můj dobytek, všechno, co tu vidíš, je mé. Ale co bych mohl dnes udělat těmto svým dcerám a dětem, které přivedly na svět?“⁴⁴ Nuže, uzavřeme smlouvu, ty a já... a to buď svědkem mezi mnou a tebou.“⁴⁵ Tu Jakub vzal kámen a vztyčil jej jako stělu.⁴⁶ A Jakub řekl svým bratrům: „Nasbírejte kameny.“ Oni nasbírali kameny a udělali z nich hromadu a tam na té hromadě pojedli.⁴⁷ Laban ji pojmenoval Jegar Sahaduta a Jakub ji pojmenoval Galeed.⁴⁸ Laban řekl: „Ať je dnes tato hromada jako svědek mezi mnou a tebou.“ Proto ji pojmenoval Galeed⁴⁹ a Mispá, poněvadž řekl: „Jahve nechť je strážným mezi mnou a tebou, až budeme jeden druhému z dohledu.“⁵⁰ Budeš-li zle zacházet s mými dcerami nebo vezmeš-li si další ženy kromě mých dcer, hled, ačkoli s námi nikdo není: Bůh je svědkem mezi mnou a tebou.“⁵¹ A Laban řekl Jakobovi: „Pohled na tuto hromadu, kterou jsem navršil mezi mnou a tebou, pohled na tuto stělu.“⁵² Tato hromada je svědkem, ta stěla je svědkem, že já nesmím překročit tuto hromadu k tobě a ty nesmíš překročit tuto hromadu a tuto stělu

ke mně se zlými úmysly.⁵³ Ať Bůh Abrahámův a bůh Nachorův soudí mezi námi.“ A Jakub složil přísahu při Příbuzném svého otce Izáka.⁵⁴ Jakub přinesl na hoře obět a pozval své bratry k jídlu. Pojedli a přenocovali na té hoře.

32 Laban časně ráno vstal, objal své vnuky a dcery a požehnal jim. Potom Laban odešel a vrátil se domů.² Jakub šel dál svou cestou a tu proti němu stanuli Boží andělé.³ Když je spatřil, řekl Jakub: „To je tábor Boží,“ a dal tomu místu jméno Machanajim.⁴ Jakub před sebou vypravil posly do země Seir, do edomské stepi, ke svému bratru Ezauovi.⁵ Dal jim tento příkaz: „Takto promluvíte k mému pánu Ezauovi: toto je poselství od tvého služebníka Jakuba: Pobyval jsem u Labana a zdržel jsem se tam až dodneška.⁶ Získal jsem hovězí dobytek i osly, brav, služebníky i služky. Rád bych o tom zpravil svého pána, abych našel v jeho očích milost.“⁷ Poslové se vrátili k Jakubovi a řekli: „Šli jsme k tvému bratru Ezauovi. On sám ti nyní přichází naproti a má s sebou čtyři sta mužů.“⁸ Jakub dostal veliký strach a bylo mu úzko. Rozděлил tedy lidi, kteří s ním byli, a brav i skot na dva tábory.⁹ Řekl si: „Zamíří-li Ezau k jednomu z táborů a zaútočí na něj, zbylý tábor se bude moci zachránit.“¹⁰ Jakub řekl: „Jahve, Bože mého otce Abraháma a Bože mého otce Izáka, který jsi mi přikázal: ‘Navrať se do své země a do své vlasti a já ti prokáži dobro,’¹¹ nejsem hoděn vši přízně a vši dobroty, kterou jsi prokázal svému služebníku. Když jsem zde překračoval Jordán, neměl jsem nic než svou hůl, a nyní mohu vytvořit dva tábory.¹² Zachraň mě laskavě z rukou mého bratra Ezaua, neboť mám z něho strach, aby nepřišel a nepobil nás, matku i s dětmi.“¹³ Ty sám jsi přece řekl: ‘Zahrnu tě dobrodiním a rozmnožím tvé potomstvo jako mořský písek, kterého je tolik, že ho nikdo nemůže spočítat.’“¹⁴ A Jakub na tom místě přenocoval. Ze svého majetku vybral vhodné věci jako dar pro svého bratra Ezaua:¹⁵ dvě stě koz a dvacet kozlů, dvě stě ovcí a dvacet beranů,¹⁶ třicet kočících velbloudic i s mláďaty, čtyřicet krav a deset býků, dvacet oslic a deset oslátek.¹⁷ Svěřil je svým služebníkům, každé stádo zvlášť, a služebníkům řekl: „Jděte napřed a ponechteje mezi stády mezery.“¹⁸ Prvnímu dal tento rozkaz: „Až tě potká můj bratr Ezau a zeptá se tě: ‘Čí jsi? Kam jdeš? Komu patří to, co je před tebou?’¹⁹ pak odpovíš: ‘Je to tvého služebníka Jakuba, je to dar, jež posílá svému pánu Ezauovi, a on sám přichází za námi.’“²⁰ Tyž rozkaz dal druhému a třetímu a všem, kteří kráčeli za stády, a řekl jim: „Takto tedy promluvíte k Ezauovi, až ho naleznete,²¹ a řeknete: ‘I tvůj služebník Jakub sám přichází za námi.’“ Říkal si totiž: „Usmírím si ho darem, který mě bude předcházet, potom mu teprve půjdu na oči sám, snad mi odpustí.“²² Dar tedy odeslal napřed a sám zůstal onu noc v táboře.²³ Ještě téže noci vstal, vzal obě ženy, obě služky, svých jedenáct dětí a přešel brod Jaboku.²⁴ Vzal je, převedl přes bystrinu a přepravil přes ni též všechno, co měl.²⁵ A Jakub zůstal sám. A kdosi s ním zápasil až do prvního úsvitu.²⁶ Vida, že ho nepřemůže, udeřil ho do kyčelního kloubu, takže se během boje Jakubovi vymkl kyčel.²⁷ Řekl: „Pusť mě, už přece svítá,“ ale Jakub odpověděl: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš.“²⁸ On se ho otázal: „Jak se jmenuješ?“ – Odpověděl: „Jakub.“²⁹ On pokračoval: „Už ti nebudou říkat Jakub, nýbrž Izrael, neboť jsi byl silný proti Bohu i proti lidem a zvítězil jsi.“³⁰ Jakub vyslovil tuto žádost: „Zjev mi, prosím tě, své jméno,“ on však odpověděl: „Proč ode mne žádáš mé jméno?“ a na místě mu požehnal.³¹ Jakub dal tomu místu jméno Penuel, neboť, jak řekl: „Tváří v tvář jsem viděl Boha a vyvázl jsem životem.“³² Při východu slunce minul Penuel a kulhal kvůli kyčli.³³ Proto Izraelité až do dnešního dne nejedí sedací šlachy, která je v kyčelním kloubu, protože on udeřil Jakuba do kyčelního kloubu, do sedací šlachy.

33 Jakub pozvedl oči a uviděl, že přichází Ezau v doprovodu čtyř set mužů. Tu rozdělil děti mezi Leu, Ráchel a obě služky,² do čela postavil služky s jejich dětmi, o něco dále Leu s jejími dětmi a ještě dále Ráchel a Josefa.³ On sám je nicméně předešel dopředu, a než přistoupil ke svému bratru, sedmkrát se poklonil až k zemi.⁴ Ezau mu však vyběhl naproti, vzal ho do náručí, vrhl se mu kolem krku a s pláčem ho políbil.⁵ Když pozvedl oči a spatřil ženy a děti, otázal se: „Kdo je to tady s tebou?“ Jakub odpověděl: „To jsou děti, jimiž Bůh obdařil tvého služebníka.“⁶ Služky přistoupily a ony i jejich děti se poklonily.⁷ Přistoupila také Lea se svými dětmi a všichni se poklonili; nakonec přistoupili Ráchel a Josef a poklonili se.⁸ Ezau se zeptal: „Co chceš dělat s celou tou výpravou, kterou jsem potkal?“ – Odpověděl: „To abych našel milost v očích svého pána.“⁹ Ezau pokračoval: „Mám všeho dost, bratře, ponech si, co ti patří.“¹⁰ Ale Jakub řekl: „Prosím tě, ne! Pokud jsem našel milost v tvých očích, přijmi z mých rukou můj dar. Já jsem totiž čelil setkání s tebou, jako se čelí setkání s Bohem, a tys mě přijal dobře.“¹¹ Přijmi tedy dar, jež ti přináším, neboť Bůh mi přál a já mám vše, co potřebuji,“ a Ezau na jeho naléhání souhlasil.¹² Potom řekl: „Zvedněme tábor a vykročíme, já půjdu v čele.“¹³ Ale Jakub mu odpověděl: „Můj pán ví, že děti jsou choulostivé a že musím myslet i na ovce a krávy se sajícími mláďaty; stačilo by je jediný den schvátit a všechny dobytek mi pojde.“¹⁴ Nechtě tedy můj pán jde napřed před svým služebníkem a já poputuji pomalu, jak bude moci stádo, jež mám před sebou, jak budou moci děti, a nakonec také dojdou do Seiru ke svému pánovi.“¹⁵ Tu Ezau řekl: „Ponechám tu s tebou aspoň

část mužů ze svého doprovodu!“ Ale Jakub odpověděl: „Nač? Jen když naleznu milost v očích svého pána!“
¹⁶ Ezaú se onoho dne vydal opět na cestu do Seiru, ¹⁷ avšak Jakub se odebral do Sukotu, postavil si tam dům a zhotovil také přístřešky pro dobytek; proto se tomu místu dostalo názvu Sukot. ¹⁸ Potom Jakub po návratu z Padan-Aramu přišel živ a zdrav do města Sichemu v kanaánské zemi a utábořil se naproti tomu městu. ¹⁹ Koupil si od synů Sichemova otce Chamora za sto stříbrných penízů kus pole, kde si postavil stan, ²⁰ a vztyčil tam oltář, jež pojmenoval: „El, Izraelův Bůh.“

34 Dina, dcera, již Jakubovi porodila Lea, si vyšla, aby si prohlédla tamější dívky. ² Uviděl ji kníže té země, Sichem, syn Chivity Chamora, unesl ji, spal s ní a spáchal na ní násilí. ³ Jeho srdce se však k Jakubově dceři Dině naklonilo, zamiloval si tu dívku a mluvil k jejímu srdci. ⁴ Sichem takto promluvil k svému otci Chamorovi: „Tu dívku mi namluv za ženu.“ ⁵ Jakub se dozvěděl, že on zneuctil jeho dceru Dinu, jelikož však jeho synové byli v polích se stádem, zachoval Jakub až do jejich návratu mlčení. ⁶ Sichemův otec Chamor se vydal k Jakubovi, aby s ním promluvil. ⁷ Když se Jakubovi synové vrátili z polí a dozvěděli se o tom, pobouřilo je to: těch mužů se zmocnil velký hněv nad tím, že on spáchal na Izraelovi takovou hanebnost tím, že spal s Jakubovou dcerou: něco takového se nesmí dít! ⁸ Chamor k nim takto promluvil: „Můj syn Sichem se zamiloval do vaší dcery, prokažte mu laskavost a dejte mu ji za ženu. ⁹ Spojte se s námi: vy nám budete dávat své dcery a budete si od nás brát naše. ¹⁰ Budete bydlet s námi a země vám bude otevřena: můžete v ní přebývat, volně jí procházet, usadit se tu.“ ¹¹ Sichem řekl dívčinu otci a bratrům: „Kéž bych našel milost ve vašich očích, dám vám, co ode mne budete žádat! ¹² Uložte mi velkou částku jako cenu a jako dar, zaplatím tolik, kolik si ode mne vyžádáte, ale dejte mi tu dívku za ženu!“ ¹³ Jakubovi synové odpověděli Sichemovi a jeho otci Chamorovi, hovořili však lživě, protože on zneuctil jejich sestru Dinu. ¹⁴ Řekli jim: „Takovou věc nemůžeme udělat, dát naši sestru neobřezanému muži, to je totiž u nás hanba. ¹⁵ Nedáme vám souhlas, leč s touto podmínkou: abyste se stali takovými jako my a dali obřezat veškeré vaše mužské pohlaví. ¹⁶ Potom vám budeme dávat své dcery, budeme si sami brát vaše, budeme s vámi bydlet a vytvoříme jediný lid. ¹⁷ Ale neposlechnete-li nás v tom, co se týká obřízky, vezmeme si svou dceru a odejdeme.“ ¹⁸ Jejich slova se Chamorovi a Chamorovu synu zalíbila. ¹⁹ Mladík tu věc bez váhání provedl, neboť byl do Jakubovy dcery zamilován; a on požíval v celé své rodině největší vážnosti. ²⁰ Chamor a jeho syn Sichem vešli do brány svého města a takto promluvíli k mužům svého města: „Ti muži mají dobré úmysly; ať bydlí v naší zemi, budou jí volně procházet, země jim bude v celém rozsahu otevřena, budeme si brát za ženy jejich dcery a budeme jim dávat své dcery. ²² Ale ti muži budou souhlasit s tím, že s námi budou bydlet a vytvoří s námi jeden lid, pouze pod tou podmínkou: aby totiž u nás všichni, kdo jsou mužského pohlaví, byli obřezáni tak, jako jsou oni sami. ²³ Nebudou pak jejich stáda, jejich majetek, veškerý jejich dobytek naše? Vyslovme jim jen souhlas, aby s námi zůstali.“ ²⁴ Chamora a jeho syna Sichema vyslechli všichni, kdo procházeli branou jejich města, a všichni příslušníci mužského pohlaví se dali obřezat. ²⁵ Když však potom trpěli v bolestech, vzali třetího dne dva Jakubovi synové a Dinini bratři, totiž Simeon a Levi, každý svůj meč a vytáhli bez odporu proti městu: pobili veškeré mužské pohlaví. ²⁶ Probodli mečem Chamora a jeho syna Sichema, odvedli Dinu ze Sichemova domu a odešli. ²⁷ Jakubovi synové přepadli kvůli zneuctění své sestry raněné a vyplenili město. ²⁸ Poblali jejich brav a skot i osly, co bylo ve městě i co bylo v polích. ²⁹ Zmocnili se všeho jejich majetku, všech jejich dětí i žen a vyloupili vše, co bylo v domech. ³⁰ Jakub řekl Simeonovi a Levimu: „Uvedli jste mě do zlého postavení, upadnu kvůli vám v nenávisť u obyvatel této země, u Kanaánců a Perizitů; mám málo lidí, oni se proti mně shromáždí, porazí mě a já budu zničen i s celým svým domem.“ ³¹ Oni však namítli: „Smí snad někdo s naší sestrou jednat jako s nevěstkou?“

35 Bůh řekl Jakubovi: „Vzhůru! Vystup do Betelu a usad' se tam. Postavíš tam oltář Bohu, jenž se ti zjevil, když jsi prchal před svým bratrem Ezaúem.“ ² Jakub řekl své rodině a všem, kdo byli s ním: „Zbavte se cizích bohů, které máte u sebe, očistěte se a převlečte si šaty. ³ Vzhůru, vystupme do Betelu! Já tam postavím oltář Bohu, který mě vyslyšel, když jsem byl v tísni, a pomáhal mi během cesty, kterou jsem vykonal.“ ⁴ Vydali Jakubovi všechny cizí bohy, jež měli v majetku, a kruhy, jež nosili v uších, a Jakub je zakopal pod dub, který stojí poblíž Sichemu. ⁵ Strhli tábor a na sousední města padla Boží hrůza: Jakubovy syny nepronásledovali. ⁶ Jakub přišel i se všemi svými muži do Luzu v kanaánské zemi, to je do Betelu. ⁷ Tam postavil oltář a dal tomu místu jméno El Betel, neboť se mu tam zjevil Bůh, když prchal před svým bratrem. ⁸ Tehdy zemřela Rebečina kojná Debora a pohřbili ji pod Betelem, pod dub; proto jej pojmenovali Dub nářků. ⁹ Bůh se Jakubovi opět zjevil po jeho návratu z Padan-Aramu a požehnal mu. ¹⁰ Bůh mu řekl: „Jmenuješ se Jakub, ale už ti nebudou říkat Jakub, tvé jméno bude Izrael.“ A tak mu říkali Izrael. ¹¹ Bůh mu řekl: „Jsem El Šadaj. Buď plodný a rozmnož se. Vzejde z tebe národ, celé shromáždění národů, z tvých beder vzejdou králové. ¹² Zemi, kterou jsem dal Abrahámovi a Izákovi, dávám tobě, a po tobě dám tuto zemi i tvému potomstvu.“ ¹³ A Bůh se od

něho opět vznesl. ¹⁴ Na místě, kde k němu mluvil, vztyčil Jakub stélu, kamennou stélu, a vykonal na ní úlitbu a vylil olej. ¹⁵ A Jakub dal místu, na kterém k němu Bůh mluvil, jméno Betel. ¹⁶ Odešli z Betelu. Zbýval jim ještě kousek cesty do Efraty, když tu Ráchel slehla. Měla obtížný porod, ¹⁷ a jelikož těžce rodila, řekla jí porodní bába: „Uklidni se, máš totiž opět syna!“ ¹⁸ Ona však umírala a ve chvíli, kdy z ní unikal život, ho pojmenovala Ben-Oni, ale otec mu dal jméno Benjamin. ¹⁹ Ráchel zemřela a pochovali ji na cestě do Efraty, to je do Betléma. ²⁰ Jakub vztyčil na jejím hrobě stélu, je to stéla Ráchelina hrobu, která podnes stojí. ²¹ Izrael odešel a rozbil svůj stan za Migdal-Ederem. ²² V době, kdy Izrael pobýval v tomto kraji, vešel Ruben k souložnici svého otce Bilze a spal s ní a Izrael se to dozvěděl. Jakubových synů bylo celkem dvanáct. ²³ Leini synové: Jakubův prvorozenec Ruben, potom Simeon, Levi, Juda, Izachar a Zabulon. ²⁴ Ráchelini synové: Josef a Benjamin. ²⁵ Synové Rácheliny služky Bilhy: Dan a Neftali. ²⁶ Synové Leiny služky Zilpy: Gad a Ašer. To jsou synové, kteří se Jakubovi narodili v Padan-Aramu. ²⁷ Jakub přišel ke svému otci Izákovi do Mamre do Kirjat-Arby, to je do Hebronu, kde přebývali Abrahám i Izák. ²⁸ Izák se dožil sto osmdesáti let ²⁹ a Izák vydechl naposled. Zemřel letitý a sytý svých dní a byl přibrán ke svým otcům; synové Ezau a Jakub ho pochovali.

36 Toto je Ezauovo, totiž Edomovo potomstvo. ² Ezau si vzal ženy z kanaánských dcer: Adu, dceru Chetity Elona; Oholibamu, dceru Any, syna Chority Sibeona; ³ Izmaelovu dceru Basmat, sestru Nebajotovu. ⁴ Ada Ezauovi porodila Elifaze, Basmat porodila Reuela, ⁵ Oholibama porodila Jeuše, Jalama a Koracha. To jsou Ezauovi synové, kteří se mu narodili v kanaánské zemi. ⁶ Ezau vzal své ženy, syny a dcery, všechny lidi ze svého domu, dobytek a všechny soumary, zkrátka veškerý majetek, jež získal v kanaánské zemi, a odešel do země Seir, daleko od svého bratra Jakuba. ⁷ Měli totiž oba příliš rozsáhlé majetky, než aby mohli bydlet pospolu, a země, kde pobývali, jim nemohla vzhledem k jejich jmění stačit. ⁸ A tak se Ezau usadil v pohoří Seir. Ezau je Edom. ⁹ Toto je potomstvo praotce Edomu Ezaua v pohoří Seir. ¹⁰ Toto jsou jména Ezauových synů: Elifaz, syn Ezauovy ženy Ady, a Reuel, syn Ezauovy ženy Basmat. ¹¹ Elifazovi synové byli: Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenaz. ¹² Ezauův syn Elifaz měl vedlejší ženu Timnu a ta mu porodila Amaleka. To jsou synové Ezauovy ženy Ady. ¹³ Toto jsou Reuelovi synové: Nachat, Zerach, Šama, Miza. To byli synové Ezauovy ženy Basmat. ¹⁴ Toto jsou synové Ezauovy ženy Oholibamy, dcery Sibeonova syna Any: porodila Ezauovi Jeuše, Jalama a Koracha. ¹⁵ Toto jsou náčelníci Ezauových synů: Synové Ezauova prvorozence Elifaza: náčelník Teman, náčelník Omar, náčelník Sefo, náčelník Kenaz, ¹⁶ náčelník Gatam, náčelník Amalek. To jsou náčelníci v edomské zemi pocházející od Elifaza, to jsou Adini synové. ¹⁷ A toto jsou synové Ezauova syna Reuela: náčelník Nachat, náčelník Zerach, náčelník Šama, náčelník Miza. To jsou náčelníci v edomské zemi pocházející od Reuela, to jsou synové Ezauovy ženy Basmat. ¹⁸ A toto jsou synové Ezauovy ženy Oholibamy: náčelník Jeuš, náčelník Jalam, náčelník Korach. To jsou náčelníci pocházející od Ezauovy ženy a Anovy dcery Oholibamy. ¹⁹ To jsou Ezauovi synové a to jsou jejich náčelníci. To je Edom. ²⁰ Toto jsou domorodci oné země, synové Chority Seira: Lotan, Šobal, Sibeon, Ana, ²¹ Dišon, Eser, Dišan, to jsou náčelníci Choritů v edomské zemi, Seirovi synové. ²² Lotanovi synové byli: Chori a Hemam a Lotanova sestra byla Timna. ²³ Toto jsou Šobalovi synové: Alvan, Manachat, Ebal, Šefo, Onam. ²⁴ Toto jsou Sibeonovi synové: Aja a Ana – to je onen Ana, který na poušti nalezl, když pásł osly svého otce Sibeona, prameny horké vody. ²⁵ Toto jsou Anovy děti: Dišon, Oholibama, Anova dcera. ²⁶ Toto jsou Dišonovi synové: Chemdan, Ešban, Jitran, Keran. ²⁷ Toto jsou Eserovi synové: Bilhan, Zaavan, Akan. ²⁸ Toto jsou Dišanovi synové: Us a Aran. ²⁹ Toto jsou náčelníci Choritů: náčelník Lotan, náčelník Šobal, náčelník Sibeon, náčelník Ana, ³⁰ náčelník Dišon, náčelník Eser, náčelník Dišan. To jsou podle svých rodů náčelníci Choritů v zemi Seir. ³¹ Toto jsou králové, kteří panovali v edomské zemi, dříve než panoval kterýkoli král Izraelitů. ³² V Edomu panoval Beorův syn Bela a jeho město se jmenovalo Dinhaba. ³³ Bela zemřel a na jeho místě panoval Zerachův syn Jobab z Bosry. ³⁴ Jobab zemřel a na jeho místě panoval Chušam z temanské země. ³⁵ Chušam zemřel a na jeho místě panoval Bedadův syn Hadad, který porazil v moabském tažení Madianity a jehož město se jmenovalo Avit. ³⁶ Hadad zemřel a na jeho místě panoval Samla z Masreky. ³⁷ Samla zemřel a na jeho místě panoval Šaul z Rechobot-Naharu. ³⁸ Šaul zemřel a na jeho místě panoval Akborův syn Baal-Chanan. ³⁹ Akborův syn Baal-Chanan zemřel a na jeho místě panoval Hadad; jeho město se jmenovalo Pau; jeho žena se jmenovala Mehetabeel, dcera Matreda z Me-Zahabu. ⁴⁰ Toto jsou jména Ezauových náčelníků podle jejich rodů, jejich míst, jejich jmen: náčelník Timna, náčelník Alva, náčelník Jetet, ⁴¹ náčelník Oholibama, náčelník Ela, náčelník Pinon, ⁴² náčelník Kenaz, náčelník Teman, náčelník Mibsar, ⁴³ náčelník Magdiel, náčelník Iram. To jsou edomští náčelníci podle svých sídel v zemi, jež je jejich vlastnictvím. To je otec Edomu Ezau.

35:22 Spal s ní. Činy mají své důsledky, byť mnohdy ne okamžitě. Jákob o tomto pohanění mluvil až do dne, kdy ze smrtelného lože

rozdával svým synům požehnání, pak teprve Ruben sklídl, co tady kdysi zasel (49:4). Srv. též pozn. Sd 8:3 a Sk 15:17.

37 Ale Jakub sídlil v zemi, kde přebýval už jeho otec, v kanaánské zemi. ²Toto je Jakubův příběh. Josefovi bylo sedmnáct let. Byl mladičkový a hlídal ovce se svými bratry, se syny otcových žen Bilhy a Zilpy, a Josef donášel otcí, co se o nich mluvilo zlého. ³Izrael měl Josefa raději než všechny své ostatní děti, neboť byl synem jeho stáří, a dal mu udělat zdobenou suknicí. ⁴Bratři viděli, že ho otec má raději než, všechny své ostatní syny, a začali ho nenávidět, nebyli už s to přátelsky s ním promluvit. ⁵Tu měl Josef sen a vyprávěl o něm bratrům a ti ho nenáviděli ještě víc. ⁶Řekl jim: „Poslechněte si, jaký jsem měl sen: ⁷zdálo se mi, že jsme na poli svazovali snopy, a tu se můj snop vztyčil, zůstal stát, a vaše snopy ho obklopily a klaněly se mému snopu.“ ⁸Bratři mu odpověděli: „Ty bys nám tedy rád panoval jako král anebo bys nám rád vládl jako pán?“ a nenáviděli ho kvůli jeho snům a kvůli jeho řečem ještě víc. ⁹Měl pak další sen, který vyprávěl svým bratrům. Řekl: „Měl jsem ještě jeden sen. Zdálo se mi, že se mi klaněly slunce, měsíc a jedenáct hvězd.“ ¹⁰To vyprávěl otcí a bratrům, ale otec ho vyplísnil a řekl mu: „To se ti zdál pěkný sen. Což se před tebou já, tvá matka a tví bratři budeme klanět až k zemi?“ ¹¹Bratři na něho žárlili, ale otec to vše uchovával v paměti. ¹²Bratři odešli pást otcův brav do Sichemu. ¹³Izrael řekl Josefovi: „Nejsou tví bratři na pastvě v Sichemu? Pojď sem, pošlu tě za nimi,“ a on odpověděl: „Jsem přichystán.“ ¹⁴Řekl mu: „Jdi se tedy podívat, jak se daří tvým bratrům a dobytku, a vrať se se zprávou.“ Vyslal ho z údolí Hebronu a Josef dorazil do Sichemu. ¹⁵Když bloudil po polích, potkal ho jakýsi muž a ten muž se ho otázal: „Co hledáš?“ ¹⁶On odpověděl: „Hledám své bratry. Ukaž mi, prosím tě, kde pasou svá stáda.“ ¹⁷Ten muž řekl: „Odtud už odešli, slyšel jsem, jak říkají: ‘Pojďme do Dotanu.’“ Josef se vydal hledat bratry a našel je v Dotanu. ¹⁸Spatřili ho už z dálky, a než k nim došel, potají se domluvili, že ho usmrtí. ¹⁹Řekli si mezi sebou: „Vida, přichází ten s těmi sny! ²⁰Teď pojďme, zabijme ho a hodme do nějaké cisterny; řekneme, že ho sežralo dravé zvíře. Uvidíme, co bude z jeho snů!“ ²¹Uslyšel to však Ruben a zachránil ho z jejich rukou. Řekl: „Neukládejme mu o život!“ ²²Ruben jim řekl: „Neprolévejte krev! Hodte ho do této cisterny na poušti, ale nevztahujte na něho ruku!“ To aby ho zachránil z jejich rukou a přivedl zpět k otcí. ²³Když tedy Josef došel k bratrům, svlékli mu suknicí, tu zdobenou suknicí, kterou měl na sobě. ²⁴Chopili se ho a hodili ho do cisterny; byla to prázdná cisterna, voda v ní nebyla. ²⁵Pak si sedli, aby pojedli. Když zvedli oči, tu spatřili karavanu Izmaelitů, kteří přicházeli z Galaadu. Na velbloudech měli naložený tragant, balzám, ladánium, které odváželi do Egypta. ²⁶Tu řekl Juda bratrům: „Jaký by byl užitek z toho, kdybychom zabili svého bratra a utajili jeho krev?“ ²⁷Pojďte, prodáme ho těm Izmaelitům, ale ruku na něho nevztahujme, je to náš bratr, je ze stejného masa jako my.“ A bratři ho poslechli. ²⁸Tu šli kolem jacísi muži, byli to madianští kupci; a vytáhli Josefa z cisterny. Prodali Josefa Izmaelitům za dvacet stříbrných šekelů a oni ho odvedli do Egypta. ²⁹Když Ruben přišel opět k cisterně, Josef už tam nebyl! Ruben si roztrhl šaty, ³⁰a když se vrátil k bratrům, řekl: „Ten chlapec tam už není! A kam se teď podějí já?“ ³¹Vzali Josefovou suknicí, podřízli kozla a namočili suknicí do krve. ³²Odeslali zdobenou suknicí, dali ji donést otcí s tímto vzkazem: „Tohleto jsme našli! Podívej se, zda to snad není suknicí tvého syna.“ ³³On se podíval a řekl: „Je to suknicí mého syna. Sežralo ho nějaké dravé zvíře, Josef byl rozsápán na kusy!“ ³⁴Jakub si roztrhl šaty, oblékl si kol beder žíněný šat a dlouho truchlil pro syna. ³⁵Přišli k němu všichni synové a dcery, aby ho utěšili, ale on jakoukoli útěchu odmítl a řekl: „Nikoli, ve smutku chci sestoupit do šeuolu ke svému synovi!“ Tak ho otec oplakával. ³⁶Madianité ho zatím v Egyptě prodali faraonovu kleštěnci a veliteli stráží Putifarovi.

38 Někdy v té době se přihodilo, že se Juda oddělil od bratrů a uchýlil se k jednomu muži v Adulamu, jenž se jmenoval Chira. ²Tam Juda spatřil dceru jistého Kanaánce, jenž se jmenoval Šua, vzal si ji za ženu a spojil se s ní. ³Ona počala a porodila syna, jehož pojmenovala Er. ⁴Počala znovu a porodila syna, jehož pojmenovala Onan. ⁵Ještě jednou porodila syna, jehož pojmenovala Šela; když se jí narodil, dlela právě v Kezibu. ⁶Juda vybral ženu pro svého prvorozence Era: jmenovala se Tamar. ⁷Ale Judův prvorozenec Er se Jahvovi znelíbil, a tak ho usmrtil. ⁸Tu řekl Juda Onanovi: „Vejdí k bratrově ženě, splň k ní švagrovskou povinnost a zajisti bratrovi potomstvo.“ ⁹Onan ovšem věděl, že by to potomstvo nebylo jeho, a tak pokaždé, když se spojoval s bratrovou ženou, vyléval semeno na zem, tak aby nedal bratrovi potomky. ¹⁰To, co činil, se Jahvovi znelíbilo, a tak usmrtil i jeho. ¹¹Tu Juda řekl své snaše Tamar: „Vrať se jakožto vdova ke svému otcí a vyčkej, až doroste můj syn Šela.“ Říkal si: „On nesmí zemřít jako jeho bratři.“ Tamar se tedy vrátila k otcí. ¹²Uplynulo mnoho dní a Judova žena, Šuova dcera, zemřela. Když se Juda utěšil, vypravil se i se svým přítelem Chirou z Adulamu do Timny na stráž svých ovcí. ¹³Tamar na to upozornili a řekli: „Hle, tvůj tchán jde nahoru do Timny, aby tam stříhal své ovce.“ ¹⁴Ona tedy odložila vdovské šaty, vzala si závoj, zahalila se a posadila se ke vstupu do Enajim, které leží na cestě do Timny. Viděla totiž, že Šela už zatím dorostl a že ona mu nebyla dána za

38:6 Tamar. Jméno znamená „datlová palma“. I když je slovo etymologicky příbuzné s tamaryškem (srv. např. 21:33 a pozn.), je to jiný strom.

manželku. ¹⁵ Juda ji zpozoroval, a protože měla zahalenou tvář, pokládal ji za nevěstku. ¹⁶ Zamířil k ní na tu cestu a řekl: „Dovol, abych šel s tebou.“ Nevěděl, že je to jeho snacha. Ona se však zeptala: „Co mi za to dáš, když půjdeš se mnou?“ ¹⁷ Odpověděl: „Pošlu ti kůzle ze stáda.“ Ale ona pokračovala: „Ano, dáš-li mi, než je pošleš, nějakou zástavu.“ ¹⁸ On se zeptal: „Jakou zástavu ti mám dát?“ a ona odpověděla: „Své pečetidlo a svou tkanici a hůl, kterou máš v ruce.“ Dal jí to a šel s ní, a ona s ním otěhotněla. ¹⁹ Vstala, odešla, odložila závoj a opět si oblékla vdovské šaty. ²⁰ Juda poslal po svém příteli z Adulamu kůzle, aby dostal z rukou té ženy nazpět zástavu, on ji však nenalezl. ²¹ Vyptával se místních lidí: „Kde je ta nevěstka, která byla v Enajim na cestě?“ Ale oni odpovídali: „Tam nikdy žádná nevěstka nebyla!“ ²² Vrátil se tedy k Judovi a řekl: „Nenašel jsem ji. A místní lidé mi dokonce říkali, že tam nikdy žádná nevěstka nebyla.“ ²³ Juda odpověděl: „Ať si to všechno nechá, jen abychom nebyli k smíchu, ale já jsem tady to kůzle opravdu poslal, a tys ji marně hledal.“ ²⁴ Asi o tři měsíce později Judu upozornili: „Tvá snacha Tamar se spustila a následkem své nepřístojnosti dokonce otěhotněla.“ Tu Juda přikázal: „Ať ji vyvedou ven a zaživa upálí.“ ²⁵ Ale když ji vedli, poslala tchánovi vzkaz: „Otěhotněla jsem s mužem, jemuž náleží tyto věci.“ Řekla: „Prohlédni si tedy, či je to pečetidlo, ta tkanice a ta hůl.“ ²⁶ Juda si je prohlédl a řekl: „Ona je spravedlivější než já. Já jsem jí totiž opravdu nedal svého syna Šelu.“ Ale potom už s ní neobcoval. ²⁷ Když nadešel čas slehnutí, ukázalo se, že má v lůně dvojčata. ²⁸ Během porodu jeden z nich vystrčil ruku a porodní bába se jí chopila a se slovy: „Tento vyšel první,“ na ni uvázala šarlatovou nit. ²⁹ Stalo se však, že ruku opět stáhl a vyšel jeho bratr. Tu řekla: „Ty sis udělal pěkný průlom!“ a pojmenovali ho Peres. ³⁰ Pak vyšel jeho bratr, jenž měl na ruce šarlatovou nit, a jeho pojmenovali Zerach.

39 Josefa tedy odvedli do Egypta. Od Izmaelitů, kteří ho tam přivedli, ho koupil jistý Egyptan, faraonův kleštěnec a velitel stráží Putifar. ² Jahve pak pomáhal Josefovi, jemu se vše dařilo a zůstal v domě svého egyptského pána. ³ Jelikož pán viděl, že mu Jahve pomáhá a že dává v jeho ruku zdar všemu, co podnikne, ⁴ nalezl Josef v jeho očích milost; dostal příkaz obsluhovat svého pána, jenž ho učinil správcem domu a svěřil mu veškerý svůj majetek. ⁵ A od chvíle, kdy mu dal na starost svůj dům a veškerý svůj majetek, žehnal Jahve s ohledem na Josefa Egyptanovu domu: Jahvovo požehnání se dotklo všeho, co měl v domě i na poli. ⁶ Tu vložil Josefovi do rukou péči o vše, co měl, a díky jemu se nestaral už o nic jiného než o své jídlo. Josef měl krásnou postavu a krásnou tvář. ⁷ Po těch událostech se stalo, že se do Josefa zahleděla pánova manželka a řekla: „Lehni si ke mně!“ ⁸ On však odmítl a řekl pánově manželce: „Když mě tu můj pán má, nestará se o nic, co se děje v domě, a svěřil mi veškerý svůj majetek.“ ⁹ On sám nemá v tomto domě větší moc nežli já: nezakázal mi nic než právě tebe, protože ty jsi jeho žena. Jak bych mohl spáchat tak velké zlo a zhřešit proti Bohu?“ ¹⁰ Ačkoliv k Josefovi promlouvala den co den, nesvolil k tomu, aby jí ležel po boku, aby se jí oddal. ¹¹ Jednoho dne pak přišel Josef do domu za prací a v domě nebyl žádný ze sloužících. ¹² Žena ho uchopila za šaty a řekla mu: „Lehni si ke mně!“ On však jí zanechal šat v rukou, dal se na útěk a vyběhl ven. ¹³ Když viděla, že jí nechal v rukou šat a že utekl ven, ¹⁴ zavolala na své sloužící a řekla jim: „Podívejte se na to! Přivedl nám sem Hebreje, aby si s námi zahrával! Přistoupil ke mně, aby se mnou souložil, ale já jsem mocně vykřikla, ¹⁵ a on když uslyšel, že pozvedám hlas a volám o pomoc, nechal u mne svůj šat, dal se na útěk a vyběhl ven.“ ¹⁶ Položila šat vedle sebe, čekajíc, až přijde domů pán. ¹⁷ A pak mu vypravovala totéž: „Hebrejský otrok, kterého jsi nám přivedl, se ke mně přiblížil, aby si se mnou zahrával, ¹⁸ a když jsem pozvedla hlas a volala o pomoc, zanechal u mne svůj šat a utekl ven.“ ¹⁹ Když manžel uslyšel, jak mu žena říká: „Hle, tak se mnou jednal tvůj otrok,“ vzplanul hněvem. ²⁰ Pán dal Josefa zadržet a uvrhnout do žaláře, tam kde byli drženi královi vězňové. A tak zůstal v žaláři. ²¹ Ale Jahve Josefovi pomáhal, rozprostřel nad ním svou dobrotu a způsobil, že nalezl milost v očích vrchního žalářníka. ²² Vrchní žalářník svěřil Josefovi všechny vězně, kteří byli v žaláři; on řídil vše, co se tam dělo. ²³ Vrchní žalářník se ani v nejmenším nestaral o to, co mu svěřil, protože mu pomáhal Jahve a dával zdar všemu, co podnikal.

39:2 Jahve pak pomáhal Josefovi. Úspěch člověka je podle Bible definován nikoliv blahobytem, materiální nadřazeností, prestiží nebo čímkoliv podobně pomíjivým, nýbrž tím, že s ním je Bůh, ať už se dostane do jakýchkoliv okolností (srv. např. [Da 3:25](#)).

V domě svého egyptského pána. V době, kdy univerzální konsenzus (to, čemu věří všichni) říká, že každému národu vládne jeho lokální božstvo, je docela provokativní naznačit, že Josefův Bůh není omezen na žádné území; že vládne kdekoliv na celém světě. Egyptané to jednou poznají z vlastní palčivé zkušenosti ([Ex 12:12](#)).

39:6 Než o své jídlo. Putifar, dnes bychom řekli „šéf sekuriťáků“, velitel faraonovy osobní ochranky (viz [verš 1](#)), byl kromě jiného také

zodpovědný za pokrmy pro panovníka; žili v dobách, kdy bylo běžné zbavit se vládce otravou. Nemohl by svěřit péči o jídlo Josefovi, cizinci, i kdyžby chtěl, přestože všechno ostatní mu svěřit neváhal. Je projevem Boží ironie, že navzdory této Putifarově nedůvěře přijde den, kdy faraon sám svěří Josefovi celý Egypt právě ve věci péče o potraviny ([41:40](#)).

39:9 Zhřešit proti Bohu. Boží blízkost nebyla Josefovou magickou mocí, jak zůstat spravedlivým, nýbrž jeho morálním kompasem, poskytující vedení. Na rozdíl od Judy ([38:11, 18](#)) je Josef chválen pro úctu ke společenským (a obecně lidským) hodnotám. Jestliže Josef dokáže být věrný Bohu dokonce i v cizině, Izrael nemá pro svou nevěru výmluvu ve své zemi. Srv. [Ex 19:5](#)

40 Po těch událostech se stalo, že se číšník egyptského krále a jeho stolník provinili proti svému pánu, egyptskému králi. ²Faraon se rozhněval na oba své kleštěnce, vrchního číšníka i vrchního stolníka, ³uvrhl je do vazby u náčelníka stráží, do žaláře, kde byl držen i Josef. ⁴Náčelník stráží jim dal k ruce Josefa, aby jim posluhoval, a oni zůstali nějaký čas ve vazbě. ⁵Tu měli oba, číšník i stolník egyptského krále drženi v žaláři, jedné noci sen, jenž měl pro každého z nich určitý význam. ⁶Když za nimi přišel ráno Josef, všiml si, že jsou rozmrzelí, ⁷a tak se faraonových kleštěnců, kteří s ním byli u jeho pána ve vazbě, otázal: „Proč se dnes tak zasmušile tváříte?“ ⁸Oni mu odpověděli: „Měli jsme sen a není tu nikdo, kdo by ho vyložil.“ Josef jim řekl: „Výklad snů dává Bůh, ale tak mi vyprávějte!“ ⁹Vrchní číšník vyprávěl Josefovi svůj sen a řekl: „Zdalo se mi, že mám před sebou vinný keř ¹⁰a na tom keři byly tři výhonky; jakmile vyrašil, hned vyhnal do květů a bobule hroznů uzrály. ¹¹Měl jsem v ruce faraonovu číši, vzal jsem hrozny, vymáčkal jsem je do číše a vložil jsem číši faraonovi do rukou.“ ¹²Josef mu řekl: „Hle, co to znamená: tři výhonky představují tři dny. ¹³Již za tři dny povznese faraon do výše tvou hlavu a vrátí ti tvůj úřad; vložíš faraonovi do rukou jeho číši, jako jsi dělal dřívě, když jsi býval jeho číšníkem. ¹⁴Vzpomeň si na mne, až se ti bude dobře dařit, a buď tak hodný a promluv o mně s faraonem, ať mi dá vyjít z tohoto domu. ¹⁵Já jsem byl totiž unesen ze země Hebrejů a ani zde jsem neudělal nic, za co by mě měli uvrhnout do vězení.“ ¹⁶Vrchní stolník viděl, že je to příznivý výklad, a tak Josefovi řekl: „I já jsem měl sen; měl jsem na hlavě tři košíky pečiva. ¹⁷V košíku, který byl navrchu, byly všechny druhy pečiva, jež jídá faraon, ale z košíku na mé hlavě je zobali ptáci.“ ¹⁸Josef mu odpověděl takto: „Hle, co to znamená: tři košíky představují tři dny. ¹⁹Již za tři dny povznese faraon do výše tvou hlavu, pověsí tě na šibenici a ptáci z tebe budou klovat maso.“ ²⁰A skutečně, třetího dne, v den svých narozenin, vystrojil faraon hostinu pro všechny své hodnostáře a povznesl před svými hodnostáři do výše hlavu vrchního číšníka a vrchního stolníka. ²¹Vrchnímu číšníkovi navrátil zpět číšnický úřad, a on vložil do faraonovy ruky číši, ²²vrchního stolníka pak dal pověsit; tak jak jim to Josef vysvětlil. ²³Leč vrchní číšník se na Josefa nerozpomenul, zapomněl na něho.

41 O dva roky později se stalo, že měl faraon sen: stál poblíž Nilu ²a uviděl, jak z Nilu vystupuje sedm tučných krav, pěkných na pohled, které se začaly pást v rákosí. ³Tu však po nich z Nilu vystoupilo sedm dalších krav, hubených a šeredných na pohled a postavily se na břeh Nilu vedle těch prvních. ⁴A ty hubené krávy, šeredné na pohled, sežraly těch sedm tučných krav, pěkných na pohled. Nato se faraon probudil. ⁵Opět usnul a měl další sen: z jediného stvolu vyrůstalo sedm mohutných a pěkných klasů. ⁶Tu však po nich vypučelo sedm slabých klasů, sežehnutých východním větrem. ⁷A těch sedm slabých klasů pohltilo těch sedm mohutných a plných klasů. Tu se faraon probudil: a hle, byl to sen! ⁸Znepokojený faraon si dal ráno povolat všechny kouzelníky a všechny mudrce Egypta a vyprávěl jim svůj sen, ale nikdo ho nedokázal faraonovi vysvětlit. ⁹Tu faraona oslovil vrchní číšník a řekl: „Musím dnes vyznat své provinění! ¹⁰Faraon se rozhněval na své služebníky, mne a vrchního stolníka, a uvrhl je do vazby u velitele stráží. ¹¹On i já jsme měli téže noci sen, ale význam toho snu byl pro každého z nás odlišný. ¹²Byl tam s námi jistý mladý Hebrej, otrok velitele stráží. Vyprávěli jsme mu své sny a on nám je vyložil: každému z nás podal výklad jeho snu. ¹³A přesně, jak to vysvětlil, se pak stalo: já jsem byl uveden nazpět do úřadu a toho druhého oběsili.“ ¹⁴Tu dal faraon povolat Josefa, jehož narychlo přivedli z vězení. Oholil se, převlékl si šaty a předstoupil před faraona. ¹⁵Faraon řekl Josefovi: „Měl jsem sen a nikdo ho nedokáže vyložit. Ale o tobě jsem slyšel, že postačí, abys uslyšel o nějakém snu, a hned ho umíš vyložit.“ ¹⁶Josef faraonovi odpověděl: „Na mně nezáleží. Příznivou odpověď dá faraonovi Bůh.“ ¹⁷Tu faraon takto promluvil k Josefovi: „Ve snu se mi zdálo, že stojím na břehu Nilu. ¹⁸A hle, z Nilu vystoupilo sedm tučných krav, pěkných na pohled, a pásly se v rákosí. ¹⁹Avšak hle, po nich vystoupilo sedm jiných krav, byly vychrtlé, velmi šeredné na pohled a hubené, v celé egyptské zemi jsem nikdy tak šeredné neviděl. ²⁰Ty hubené a šeredné krávy sežraly ty tučné krávy, těch prvních sedm. ²¹A když je pohltily, nebylo znát, že je pohltily, neboť vypadaly stále tak šeredně jako na počátku. Nato jsem se probudil. ²²Pak jsem ve snu viděl, jak z jediného stvolu vyrůstá sedm plných a pěkných klasů. ²³Avšak hle, po nich vypučelo sedm vyschlých a slabých klasů, sežehnutých východním větrem. ²⁴A ty slabé klasy pohltily těch sedm pěkných klasů. Říkal jsem to kouzelníkům, ale nenašel se nikdo, kdo by mi podal výklad.“ ²⁵Josef řekl faraonovi: „Faraonovi se zdál jeden jediný sen: Bůh faraonovi zvěstoval, co skuteční. ²⁶Těch sedm pěkných krav představuje sedm let a těch sedm pěkných klasů představuje sedm let, je to jeden a týž sen. ²⁷Těch sedm hubených a šeredných krav, které vystupují poté, představuje sedm let a stejně tak těch sedm slabých klasů, sežehnutých východním

40:14 Vzpomeň si. Ježíš při své Poslední večeři mluvil o chlebu a vínu, a apeloval přítom na naši paměť (Lk 22:19). Faraonovi služebníci, pracující s vínem a chlebem, jsou fraktálem (srv. čl. [Fraktály v Bibli](#)), který ukazuje na Ježíše.

41:8 Kouzelníky ... mudrce. Kněží, kteří se vedle formálních rituálů svého náboženství navíc i pyšlili svým okultním poznáním. **Nikdo.** viz [Da 2:10–11](#).

větrem: znamená to, že nastane sedm let hladu.²⁸ To je to, co jsem faraonovi řekl; Bůh ukázal faraonovi, co uskuteční.²⁹ Hle, nadejde sedm let, kdy bude v celé egyptské zemi veliká hojnost;³⁰ po nich bude následovat sedm let hladu a v egyptské zemi se zapomene na všechnu hojnost; hlad zemi vyčerpá³¹ a vzhledem k onomu hladu, jenž bude následovat, nebude v zemi ani potuchy po tom, co to byla hojnost, neboť hlad bude velmi krutý.³² A jestliže se faraonův sen dvakrát opakoval, bylo to proto, že věc je u Boha pevně rozhodnuta a že Bůh ji neprodleně uskuteční.³³ Ať nyní faraon vyvolí rozvážného a moudrého muže a ať ho ustanoví nad egyptskou zemi.³⁴ Ať faraon jedná a ať jmenuje nad zemi úředníky: uloží egyptské zemi po sedm let hojnosti pětinou daň;³⁵ oni shromáždí všechny potraviny oněch hojných let, která nadejdou, uskladní obilí pod faraonovu pravomoc, uloží potraviny do měst a ponechají je tam.³⁶ Tyto potraviny poslouží v zemi jako zásoba pro oněch sedm let hladu, která se snesou na egyptskou zemi, a země nezahyne hladem.³⁷ Tato řeč se faraonovi i všem jeho hodnostářům zalíbila³⁸ a faraon řekl hodnostářům: „Což nalezneme jiného podobného muže, v němž by byl duch Boží?“³⁹ Tu faraon Josefovi řekl: „Když ti to Bůh dal všechno poznat, není nikoho, kdo by byl tak rozvážný a moudrý jako ty.⁴⁰ Ty sám budeš správcem mého paláce a všechen můj lid se bude podřizovat tvým rozkazům, já tě budu převyšovat jen trůnem.“⁴¹ Faraon řekl Josefovi: „Hle, ustanovuji tě nad celou egyptskou zemi,“⁴² a faraon sňal z ruky prsten a nasadil ho na ruku Josefovi, oblékl ho do oděvu z jemné lněné látky a na krk mu vložil zlatý náhrdelník.⁴³ Dal ho posadit do druhého nejkrásnějšího vozu po svém vlastním a vyvolávalo se před ním: „Abrek.“ Takto byl ustanoven nad celou egyptskou zemi.⁴⁴ Faraon řekl Josefovi: „Jsem faraon, ale bez tvého dovolení nikdo v celé egyptské zemi nepozvedne ruku ani nohu.“⁴⁵ A faraon dal Josefovi jméno Sofnat-Paneach a za manželku mu dal Asnat, dceru kněze Potifery z Onu. A Josef se vydal po egyptské zemi.⁴⁶ Když se Josef objevil před egyptským králem, faraonem, bylo mu třicet let; a Josef se vzdálil od faraona a projížděl celou egyptskou zemi.⁴⁷ Během sedmi let hojnosti země velice štědře rodila⁴⁸ a on shromažďoval všechny potraviny těch sedmi let, kdy byla v egyptské zemi hojnost, a ukládal tyto potraviny do měst, do každého města svázal potraviny z okolního venkova.⁴⁹ Josef nashromáždil obilí jako písku v moři, takové množství, až je museli přestat počítat, neboť to překračovalo veškerou míru.⁵⁰ Ještě než nadešla léta hladu, narodili se Josefovi dva synové, které mu dala dcera kněze Potifery z Onu Asnat.⁵¹ Josef dal staršímu jméno Manases, neboť, jak řekl: „Bůh mi dal zapomenout na všechno mé trápení a na celou otcovu rodinu.“⁵² Druhého pak pojmenoval Efraim, neboť, jak řekl: „Bůh mě učinil v zemi mého neštěstí plodným.“⁵³ Tu skončilo sedm let hojnosti, jež panovala v egyptské zemi,⁵⁴ a jak Josef řekl, započalo sedm let hladu. Ve všech zemích byl hlad, ale v celé egyptské zemi byl chléb.⁵⁵ Pak začala trpět i celá egyptská země a lid požadoval velmi hlučně od faraona chléb, leč faraon řekl všem Egyptanům: „Jděte za Josefem a učiňte, co vám řekne.“⁵⁶ Hlad řádil po celém světě. – Tu Josef otevřel všechny obilní sklady a prodával Egyptanům zrní. Hlad v egyptské zemi se dále zhoršoval.⁵⁷ Ze všech končin světa přicházeli lidé do Egypta a nakupovali u Josefa zrní, neboť hlad se po celém světě zhoršoval.

42 Když Jakub viděl, že v Egyptě je na prodej zrní, řekl svým synům: „Proč otálíte a hledíte jeden na druhého?² Dozvěděl jsem se,“ řekl jim, „že v Egyptě je na prodej zrní. Zajděte tam a nakupte nám tam zrní, abychom zůstali naživu a nezemřeli.“³ Deset Josefových bratrů tedy odešlo, aby v Egyptě nakoupili obilí.⁴ Josefova bratra Benjamina Jakub s ostatními neposlal, říkal si: „Nesmí se mu přihodit nic zlého.“⁵ Izraelovi synové šli tedy v zástupu jiných příchozích nakupovat zrní, neboť v kanaánské zemi řádil hlad.⁶ Zrní všemu lidu v zemi prodával Josef, jenž měl svrchovanou moc nad celou zemi. Josefovi bratři přišli a poklonili se mu až k zemi.⁷ Jakmile Josef bratry spatřil, poznal je, předstíral však, že jim je úplně cizí, a mluvil s nimi příkře. Zeptal se jich: „Odkud přicházíte?“ a oni odpověděli: „Z kanaánské země, abychom nakoupili potraviny.“⁸ Takto Josef poznal své bratry, ale oni ho nepoznali.⁹ Josef si vzpomněl na sny, které se mu o nich kdysi zdály, a řekl jim: „Jste špehové! Přišli jste proto, abyste vyzkoumali zranitelná místa země.“¹⁰ Oni se ohrazovali: „Ne, pane! Tví služebníci přišli nakoupit potraviny.“¹¹ Jsme všichni synové jediného muže, jsme poctiví, tví služebníci nejsou špehové.“¹² On jim však řekl: „Nikolí, přišli jste si prohlédnout zranitelná místa země.“¹³ Odpověděli: „Nás, tvých služebníků, bylo dvanáct bratrů, všichni jsme syny téhož muže v kanaánské zemi, nejmladší je teď s naším otcem a jeden z nás již není naživu.“¹⁴ Josef pokračoval: „Je to tak, jak jsem vám řekl, jste špehové!“¹⁵ Hle, podstoupíte tuto zkoušku: Jako že je živ faraon, neodejete odtud, dokud sem nepřijde váš nejmladší bratr!¹⁶ Vyšlete jednoho z vás pro svého bratra a vy ostatní zůstanete jako vězni. Tak se ověří vaše slova a uvidí se, zda je ve vás pravda, nebo ne. Pokud ne, jako že je živ faraon, jste špehové!“¹⁷ A vrhl je všechny na tři dny do vězení.¹⁸ Třetího dne jim Josef řekl: „Protože se bojím Boha, uděláte tedy, abyste vyvázli životem, toto:¹⁹ Jste-li poctiví, ať jeden z vašich bratrů zůstane zde ve vězení: ostatní odejděte a odnese si zrní, jež potřebují vaše rodiny.“²⁰ Přivedete mi svého nejmladšího bratra, tak se potvrdí vaše slova a vy nezemřete.“ – Oni to udělali. –²¹ Říkali si mezi sebou: „Teď si opravdu odpykáváme to, co jsme udělali svému bratrovi: viděli jsme tíseň jeho duše, když nás žádal o slitování, a nevyšly jsme ho. To proto na nás přišla tahle

tíseň.“²² Ruben jim na to odvětil: „Což jsem vám neřikal, abyste na tom chlapci nepáchali hřích? Ale vy jste mě neposlouchali, a hle, teď se na nás požaduje účet za jeho krev.“²³ Nevěděli, že jim Josef rozumí, protože s nimi hovořil s pomocí tlumočnicka.²⁴ On se tedy od nich vzdálil a zaplakal. Pak se k nim vrátil a hovořil s nimi: vybral si z nich Simeona a před jejich očima ho dal spoutat.²⁵ Josef dal rozkaz naplnit jejich zavazadla obilím, vrátit každému do jeho pytle peníze a poskytnout jim zásoby na cestu. Tak se jim také stalo.²⁶ Naložili zrní na své osly a odešli.²⁷ Když se však utábořili na noc, otevřel jeden z nich svůj pytel s obilím, aby nakrmil osla, a tu uviděl své peníze, jež ležely nahoře v pytli s obilím.²⁸ Řekl bratrům: „Vrátili mi peníze, jsou tady, v mém pytli s obilím!“ Tu je opustila odvaha, s rozzechvěním hleděli jeden na druhého a říkali si: „Co nám to Bůh udělal?“²⁹ Když se vrátili do kanaánské země ke svému otci Jakobovi, vyprávěli mu vše, co se jim přihodilo.³⁰ Řekli: „Muž, který je pánem země, s námi hovořil příkře a domníval se, že v té zemi děláme špehy.“³¹ Řekli jsme mu: ‘Jsme poctiví, nejsme špehové,³² je nás dvanáct bratrů, synů jediného otce, jeden z nás už není naživu a nejmladší je nyní s otcem v kanaánské zemi.’³³ Ale ten muž, jenž je pánem té země, nám odpověděl: ‘Hle, jak se dozvím, zda jste poctiví: zanechte u mne jednoho ze svých bratrů, vezměte si zrní, jež potřebují vaše rodiny, a odejděte,³⁴ přiveďte mi však svého nejmladšího bratra a já poznám, že nejste špehové, ale že jste poctiví. Pak vám vrátím vašeho bratra a budete smět v zemi volně cestovat.’“³⁵ Když vyprazdňovali své pytle, hle, každý měl v pytli svůj váček s penězi, a když viděli své váčky s penězi, dostali oni i jejich otec strach.³⁶ Tu jim jejich otec Jakob řekl: „Připravujete mě o mé děti. Už tu není Josef, není tu ani Simeon a chcete mi vzít Benjamin, a to všechno dopadá na mne!“³⁷ Ruben však otci řekl: „Vydáš mé dva syny na smrt, jestliže ti ho nepřivedu nazpět. Svěř mi ho a já ti ho vrátím!“³⁸ Ale on pokračoval: „Můj syn tam s vámi nepůjde. Jeho bratr zemřel a on zůstal sám. Kdyby se mu po cestě, kterou podniknete, stalo neštěstí, způsobili byste, že by mé šediny v zármutku sestoupily do šeolu.“

43 Ale hlad tížil zemi,² a když dojedli zrní, které přinesli z Egypta, řekl jim otec: „Jděte a zase nám nakupte nějaké potraviny.“³ Juda mu odpověděl: „Ten muž nás výslovně varoval: ‘Nebudete ke mně uvedeni, pokud s vámi nebude váš bratr!’⁴ Jsi-li ochoten s námi pustit našeho bratra, půjdeme tam a nakoupíme ti potraviny,⁵ ale když ho s námi nenecháš odejít, nepůjdeme tam, protože nám ten muž řekl: ‘Nebudete ke mně uvedeni, pokud s vámi nebude váš bratr.’“⁶ Izrael řekl: „Proč jste mi způsobili bolest a říkali tomu muži, že máte ještě jednoho bratra?“ –⁷ „To je tím,“ odpověděli, „že se nás ten muž vyptával na nás a na naši rodinu a dotazoval se: ‘Je váš otec ještě naživu, máte ještě bratra?’ a my jsme podle toho odpovídali. Což jsme mohli vědět, že řekne: ‘Přiveďte svého bratra?’“⁸ Tu Juda řekl svému otci Izraelovi: „Pust' toho hochu se mnou. Pojďme, vydejme se na cestu, abychom si zachránili život a abychom nezemřeli ani my, ani ty sám, ani všichni, o něž se musíme starat.⁹ Ručím za něho a po mně budeš požadovat úcty; jestliže se mi stane, že ti ho nepřivedu nazpět a nepostavím ti ho opět na oči, ponesu za to po celý život vinu.“¹⁰ Kdybychom se nebyli tolik omeškávali, byli bychom teď už podruhé nazpět!“¹¹ Jejich otec Izrael jim tedy řekl: „Protože to musí být, učinite tedy toto: vezměte do svých zavazadel nejlepší plodiny naší země a přineste je tomu muži darem, trochu balzámu a trochu medu, něco tragantu a ladána, pistácie a mandle.“¹² Vezměte s sebou další peněžní obnos a doneste nazpět peníze, jež ležely nahoře ve vašich obilních pytlích: možná, že to byla nějaká mýlka.“¹³ Vezměte svého bratra a odejděte, vraťte se k tomu muži.“¹⁴ Kež vám El Šadaj dopřeje, abyste u toho muže našli milosrdenství, a kež vám dopřeje, abyste přivedli nazpět bratra, jehož jste tam zanechali, i Benjamin. A já nechť ztratím své děti, mám-li je ztratit!“¹⁵ Našinci vzali tedy s sebou onen dar, dvakrát tolik peněz a Benjamin; odešli a dorazili do Egypta a objevili se před Josefem.¹⁶ Když je Josef uviděl i s Benjaminem, řekl správci svého domu: „Zaveď ty muže do domu, poraz dobytče a připrav je, neboť ti mužové se mnou budou v poledne obědovat.“¹⁷ Muž učinil, jak mu Josef přikázal, a odvedl našince do Josefova domu.¹⁸ Našinci měli strach z toho, že je vedou do Josefova domu, a říkali si: „To nás sem vedou kvůli penězům, které se tehdy poprvé našly v našich obilních pytlích: přepadnou nás, vrhnou se na nás a uvrhnou nás do otroctví i s našimi osly.“¹⁹ Přistoupili tedy k Josefovu správci a oslovili ho u vchodu do domu.²⁰ Řekli: „Promiň, pane, přišli jsme sem poprvé nakoupit potraviny,²¹ a když jsme se pak utábořili na noc a otevřeli jsme své obilní pytle, hle, peníze každého z nás ležely nahoře v pytli, byly to naše peníze, dobře spočítané, a my je s sebou neseme nazpět.“²² Na nákup potravin jsme přinesli další obnos. Nevíme, kdo nám dal do pytlů naše peníze.“²³ On však odpověděl: „Budte klidní a nemějte strach! To váš Bůh a Bůh vašeho otce vám do pytlů vložil poklad, peníze od vás jsem v pořádku dostal,“ a přivedl jim Simeona.²⁴ Ten muž zavedl našince do Josefova domu, přinesl jim vodu na umytí nohou a dal pít jejich oslům.²⁵ Zatímco čekali, až Josef v poledne přijde, přichystali bratři dar, dozvěděli se totiž, že tam mají obědovat.²⁶ Když se Josef vrátil do domu, dali mu dar, který měli s sebou, a klaněli se až k zemi.²⁷ On je však přátelsky pozdravil a otázal se: „Jak se daří vašemu starému otci, o kterém jste mi vyprávěli, je dosud naživu?“²⁸ Oni odpověděli: „Tvému služebníkovi, našemu otci, se daří dobře, je dosud naživu,“ a poklekli a klaněli se.²⁹ Josef pozvedl oči, spatřil svého bratra, syna své matky Benjamin

a zeptal se: „Tak to je ten váš nejmladší bratr, o kterém jste mi vyprávěli?“ pak se obrátil přímo na něho: „Ať ti, synu, Bůh dá milost.“³⁰ A Josef spěšně vyšel, neboť se ho nad bratrem zmocnilo dojetí a do očí se mu draly slzy; vešel do svého pokoje a tam zaplakal.³¹ Pak si umyl obličej, vrátil se a přemáhaje se nařídil: „Prostírejte na stůl.“³² Prostřeli jemu zvlášť, jim zvlášť i Egyptanům, kteří jedli u Josefa, zvlášť, neboť Egyptané nemohou stolovat společně s Hebreji: mají to v ošklivosti.³³ Seděli tváří k němu, každý na svém místě od nejstaršího k nejmladšímu, a našinci pohlíželi s údivem jeden na druhého.³⁴ On jim však dal přinést ze svého pokrmu čestné porce a Benjaminova porce pětkrát převyšovala porce ostatních. Také s ním popili a rozjařili se.

44 Pak Josef řekl svému správci: „Napln pytle těch mužů tolika potravinami, kolik jich mohou unést, a nahoru do pytle dej každému jeho peníze.“² Mou stříbrnou číši pak vlož nahoru do pytle toho nejmladšího i s částkou, kterou zaplatil za zrní.“ A on učinil, jak mu Josef řekl.³ Když nadešlo ráno, propustili našince i s jejich osly.⁴ Oni však nedošli daleko, sotva vyšli z města, řekl Josef svému správci: „Vzhůru! Rozběhni se za těmi muži, dohoň je a řekni jim: Proč jste splatili dobré zlým? ⁵ Což to není věc, jež slouží mému pánu k pití a také k věštění? Co jste udělali, je špatné!“⁶ Dohonil je tedy a opakoval jim ta slova.⁷ Oni však odpověděli: „Proč náš pán takto hovoří? Tví služebníci neměli ani pomyslení, aby něco takového udělali.“⁸ Podívej se přece: peníze, které jsme našli nahoře ve svých obilních pytlích, jsme ti z kanaánské země donesli nazpět, jak bychom mohli ukrást z domu tvého pána stříbro nebo zlato? ⁹ Ten z tvých služebníků, u něhož se najde ta věc, bude vydán na smrt a my sami se staneme pánovými otroky.“¹⁰ On pokračoval: „Dobře! Ať je po vašem; ten, u něhož se najde ta věc, bude mým otrokem, ale vy ostatní budete volní.“¹¹ Každý rychle sundal na zem svůj obilní pytel a každý jej otevřel.¹² Prohlížel je počínaje od nejstaršího a konče nejmladším a číše se našla v pytli Benjaminově!¹³ Tu si roztrhli šaty, každý opět naložil náklad na svého osla a vrátili se do města.¹⁴ Když Juda a jeho bratři vešli do Josefova domu, Josef tam dosud byl a oni před ním padli k zemi.¹⁵ Josef se jich otázel: „Co jste to provedli? Cožpak jste nevěděli, že muž jako já umí věštit?“¹⁶ a Juda odpověděl: „Co máme našemu pánovi říci, jak máme mluvit a jak se ospravedlnit? To Bůh odhalil vinu tvých služebníků. Stáváme se tedy pánovými otroky, my i ten, u něhož se našla ta číše.“¹⁷ Ale on namítl: „Ani mi na mysl nepřijde, abych takto jednal. Muž, u něhož se našla číše, bude mým otrokem, vy se však v pokoji vraťte ke svému otci.“¹⁸ Tu k němu přistoupil Juda a řekl: „Prosím tě, můj pane, dovol, aby tvůj služebník promluvil jedno slůvko k tvým uším, aniž přitom vzplane proti tvému služebníkovi tvůj hněv, neboť ty jsi skutečně jako faraon!“¹⁹ Můj pán položil svým služebníkům tuto otázku: ‘Máte ještě otce nebo dalšího bratra?’²⁰ A my jsme svému pánovi odpověděli: ‘Máme starého otce a nejmladšího bratra, který se otci narodil ve stáří; bratr toho nejmladšího zemřel a on zůstal jako jediný syn své matky a je to otcův miláček!’²¹ Ty jsi na to řekl svým služebníkům: ‘Přiveďte mi ho, ať na něm spočine můj pohled!’²² Odpověděli jsme svému pánu: ‘Hoch nemůže odejít od otce; když od otce odejde, bude z toho otec mít smrt!’²³ Ale ty jsi na své služebníky naléhal: ‘Jestliže sem s vámi nepřijde váš nejmladší bratr, nebudete už ke mně víckrát uvedeni.’²⁴ A tak když jsme přišli nazpět k tvému služebníkovi, mému otci, vyřídili jsme mu pánova slova.²⁵ A když nám otec řekl: ‘Jděte a zase nám nakupte nějaké potraviny,’²⁶ odpověděli jsme: ‘Nemůžeme tam jít. Nepůjdeme tam, ledaže s námi půjde náš nejmladší bratr, neboť nemůžeme být k tomu muži uvedeni, pokud s námi nebude náš nejmladší bratr.’²⁷ A tu nám tvůj služebník, můj otec, řekl: ‘Víte dobře, že má manželka mi dala jen dva syny; ²⁸ jeden z nich mě opustil a já jsem řekl: byl rozsápán na kusy! a dodneška jsem ho nespatriil.’²⁹ Když mi teď vezmete ještě i tohoto a když se mu přihodí nějaké neštěstí, způsobíte, že mé šediny v zármutku sestoupí do šeolu.’³⁰ Jestliže nyní přijdu k tvému služebníkovi, svému otci, aniž s námi bude hoch, na jehož duši on lpí celou svou duší, ³¹ tu jakmile uvidí, že hoch s námi není, zemře, a tví služebníci způsobí, že šediny tvého služebníka, našeho otce, v zármutku sestoupí do šeolu.³² A tvůj služebník se u svého otce za hochu zaručil těmito slovy: ‘Jestliže ti ho nepřivedu nazpět, ponesu vůči svému otci po celý život vinu.’³³ Ať tedy nyní zůstane tvůj služebník u svého pána jako otrok na hochově místě, on pak ať jde nazpět se svými bratry.³⁴ Jak bych totiž mohl jít nazpět k otci, aniž by hoch byl se mnou? Nechci se dívat na neštěstí, jež by zasáhlo mého otce.“

45 Tu se Josef už před všemi muži ze své družiny neovládl a vykřikl: „Ať ode mne všichni odejdou!“ a ve chvíli, kdy se Josef dával poznat svým bratrům, u něho nikdo nezůstal; ² on však úplně nahlas plakal a všichni Egyptané to slyšeli a ta zpráva pronikla do faraonova paláce.³ Josef řekl bratrům: „Jsem Josef! Žije ještě můj otec?“ a bratři mu nedokázali odpovědět, protože byli rozechvěni, že ho vidí.⁴ Tu Josef bratrům řekl: „Přistupte ke mně!“ a oni k němu přistoupili. Řekl: „Jsem váš bratr Josef, kterého jste prodali do Egypta.“⁵ Ale teď už nad tím nebudte smutní a nermuťte se, že jste mě sem prodali, neboť mě sem před vámi poslal Bůh, a to proto, aby vám zachránil život.⁶ Hle, v zemi totiž už dva roky vládne hlad a nadejde ještě dalších pět let, kdy se nebude orat ani žnout.⁷ Bůh mě vyslal před vámi, aby zajistil pokračování vašeho pokolení v zemi a aby

zachránil vaše životy pro velké vysvobození.⁸ Takže jste mě sem neposlali vy, nýbrž Bůh, a on mě ustanovil jako faraonova otce, jako pána nad celým jeho domem, jako místopředsedu v celé egyptské zemi.⁹ Jděte rychle nazpět k mému otci a řekněte mu: 'Takto mluví tvůj syn Josef: Bůh mě ustanovil pánem nad celým Egyptem. Přijď bez meškání ke mně.'¹⁰ Budeš bydlet v zemi Gošen a budeš v mé blízkosti, ty sám, tvé děti, tví vnuci, tvůj brav i skot a všechno, co ti náleží.¹¹ Já se tady postarám o tvou výživu, neboť hlad potrvá ještě pět let, abys netrpěl nouzí ani ty, ani tvá rodina a všechno, co máš.'¹² Vidíte na vlastní oči, vidí to i můj bratr Benjamin, že to k vám mluví má ústa.¹³ Povězte mému otci o vši slávě, které jsem v Egyptě dosáhl, a o všem, co jste viděli, a pospěšte si, abyste sem otce přivedli.'¹⁴ Tu se vrhl kolem krku svému bratru Benjaminovi a rozplakal se. Benjamin mu v objetí také plakal.¹⁵ Pak zlíbal všechny své bratry a s pláčem je objímal. Potom s ním bratři ještě dále hovořili.¹⁶ Zpráva o příchodu Josefových bratrů se dostala do faraonova paláce a faraonovi i jeho hodnostářům to bylo milé.¹⁷ Faraon k Josefovi takto promluvil: 'Řekni svým bratrům: 'Udělejte toto. Naložte na svá zvířata náklad a odejděte do kanaánské země.'¹⁸ Vezměte svého otce a své rodiny a vraťte se ke mně; dám vám nejlepší půdu v Egyptě a budete se sytit tukem země.'¹⁹ A ty sám jim dej tento příkaz: 'Učiňte toto. Odveďte si z Egypta povozy pro své malé děti a ženy, vezměte svého otce a přijďte.'²⁰ Ani jednou se s lítostí neohlížejte za tím, co opustíte, neboť co je v celém Egyptě nejlepší, bude vaše.'²¹ Izraelovi synové to tak udělali. Josef jim obstaral podle faraonova příkazu povozy a vybavil je zásobami na cestu.²² Každému z nich dal sváteční šaty, ale Benjaminovi dal tři sta šekelů stříbra a patery sváteční šaty.²³ Podobně poslal otci deset oslů naložených nejlepšími egyptskými plodinami a deset oslic, které nesly obilí, chléb a různé potraviny otci na cestu.²⁴ Pak bratry propustil. Když odcházeli, ještě jim řekl: 'Na cestě se neznepokojujte!²⁵ Odstoovali tedy z Egypta a došli do Kanaánu k svému otci Jakobovi.²⁶ Zvěštovali mu: 'Josef dosud žije, dokonce to právě on spravuje celou egyptskou zemi!' Ale jeho srdce zůstalo netečné, neboť jim nevěřil.²⁷ Nicméně když opakovali všechna slova, která jim Josef řekl, když uviděl povozy, které pro něho Josef poslal, tu se duch jejich otce Jakuba probral k životu.²⁸ A Izrael řekl: 'To stačí. Můj syn Josef je dosud naživu. Musím se na něho, než zemřu, ještě podívat!'

46 Izrael odešel se vším, co mu patřilo. Když dorazil do Beršeby, přinesl oběť Bohu svého otce Izáka² a Bůh řekl Izraelovi v nočním vidění: 'Jakube, Jakube!' a on odpověděl: 'Tu jsem.'³ Bůh pokračoval: 'Jsem El, Bůh tvého otce. Neboj se odejít do Egypta, neboť tam z tebe udělám velký národ.⁴ Já s tebou do Egypta odejdu a já tě z něho potom také vyvedu a Josef ti zatlačí oči.'⁵ Jakub odešel z Beršeby a Izraelovi synové posadili svého otce Jakuba, své malé děti a své ženy na povozy, které faraon poslal, aby ho odvezly.⁶ Odvedli s sebou svá stáda a vše, čeho nabyli v kanaánské zemi, a přišli do Egypta, Jakub a s ním všechno jeho potomstvo:⁷ jeho synové a synové jeho synů, jeho dcery a dcery jeho synů, zkrátka do Egypta s sebou odvedl všechny své potomky.⁸ Toto jsou jména Izraelových synů, kteří přišli do Egypta, Jakub a jeho synové. Jakubův nejstarší Ruben⁹ a Rubenovi synové: Henoch, Palu, Chesron, Karmi.¹⁰ Simeonovi synové: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Sochar a syn Kanaánky Šaul.¹¹ Leviho synové: Geršon, Kehat, Merari.¹² Judovi synové: Er, Onan, Šela, Peres a Zerach (Er a Onan však zemřeli už v kanaánské zemi) a Peresovi synové: Chesron a Chamul.¹³ Izacharovi synové: Tola, Puva, Jašub a Šimron.¹⁴ Zabulonovi synové: Sered, Elon, Jachleel.¹⁵ To jsou synové, které Jakobovi v Padan-Aramu porodila Lea, patří k nim ještě její dcera Dina, celkem, synů i dcer, třiatřicet osob.¹⁶ Gadovi synové: Sefon, Chagí, Šuni, Esbon, Eri, Arodí a Areli.¹⁷ Ašerovi synové: Jimna, Jišva, Jišvi, Beria a jejich sestra Serach; Beriovi synové: Cheber a Malkiel.¹⁸ To jsou synové Zilpy, kterou Laban dal své dceři Lee; ona je porodila Jakobovi, šestnáct osob.¹⁹ Synové Jakobovy ženy Ráchel: Josef a Benjamin.²⁰ Josef měl v Egyptě děti Manasesa a Efraima, kteří se narodili Asnat, dceři Potifery, kněze z Onu.²¹ Benjaminovi synové: Bela, Beker, Ašbel, Gera, Naaman, Echi, Roš, Mupim, Chupim a Ard.²² To jsou synové, jež Jakobovi porodila Ráchel, celkem čtrnáct osob.²³ Danovi synové: Chušim.²⁴ Neftaliovi synové: Jachseel, Guni, Jeser a Šilem.²⁵ To jsou synové Bilhy, kterou dal Laban své dceři Ráchel: ona je porodila Jakobovi, celkem sedm osob.²⁶ Všech příslušníků Jakobovy rodiny, kteří z něho vzešli a kteří přišli do Egypta, nepočítají-li se manželky Jakobových synů, bylo celkem šedesát šest.²⁷ Josefovi synové, kteří se mu narodili v Egyptě, byli celkem dva. Celkový počet příslušníků Jakobovy rodiny po příchodu do Egypta: sedmdesát.²⁸ Izrael vyslal Judu napřed k Josefovi s tím, že má před něho předstoupit v Gošenu; a došli do země Gošen.²⁹ Josef dal zapráhnout do svého vozu a vyjel vstříc svému otci Izraelovi do Gošenu. Jakmile před něj předstoupil, vrhl se mu do náruče, dlouho plakal a držel ho v objetí.³⁰ Izrael řekl Josefovi: 'Nyní už mohu zemřít, poté co jsem opět spatřil tvou tvář a když jsi dosud naživu!'³¹ Tu Josef řekl svým bratrům a otcově rodině: 'Půjdu zpravit faraona a řeknu mu: 'Mí bratři s otcovou rodinou, kteří byli v kanaánské zemi, teď přišli ke mně.'³² Ti muži jsou pastýři – starali se o stáda – a mají s sebou svůj brav i skot a všechno, co jim patří.'³³ A tak až si vás faraon zavolá a zeptá se vás: 'Jaké je vaše zaměstnání?'³⁴ odpovíte: 'Tví služebníci se starali od nejútlejšího mládí až podnes

o stáda, my sami stejně jako už naši otcové.' Tak budete moci zůstat v zemi Gošen.' Egyptané totiž mají všechny pastýře v ošklivosti.

47 Josef tedy šel zpravit faraona. Řekl: „Můj otec a mí bratři přišli z kanaánské země se svým bravem a skotem a se vším, co jim náleží: už jsou v zemi Gošen.“² Vzal s sebou pět bratrů a představil je faraonovi.³ Ten se bratrů zeptal: „Jaké je vaše zaměstnání?“ a oni odpověděli: „Tví služebníci jsou pastýři, my sami stejně jako už naši otcové.“⁴ Řekli také faraonovi: „Přišli jsme, abychom zde v zemi pobývali, neboť pro stáda tvých služebníků se už nenašla žádná pastva: kanaánskou zemi totiž sužuje hlad. Dovol tedy, aby tví služebníci směli přebývat v zemi Gošen.“⁵ (a) Tu faraon řekl Josefovi: (b) „Ať bydlí v zemi Gošen, a je-li ti známo, že jsou mezi nimi schopní muži, ustanov je za správce mých vlastních stád.“ (5b) Jakub a jeho synové přišli k Josefovi do Egypta. Dozvěděl se to egyptský král, faraon, a řekl Josefovi: „Přišli k tobě tvůj otec a bratři. (6a) Egyptská země je ti otevřena: usad svého otce a bratry v nejlepším kraji.“⁷ Tu Josef uvedl k faraonovi svého otce Jakuba a představil mu ho a Jakub faraona pozdravil.⁸ Faraon se Jakuba zeptal: „Kolik je ti let?“⁹ a Jakub faraonovi odpověděl: „Let mého pobytu na zemi bylo sto třicet, má léta byla krátká a nešťastná a nedostihla věku mých otců, let jejich pobytu.“¹⁰ Jakub pozdravil faraona a rozloučil se s ním.¹¹ Josef usadil otce a bratry a dal jim v egyptské zemi podle faraonova příkazu pozemky v nejlepším kraji, v zemi Ramses.¹² Josef zaopatřil chléb pro otce, bratry a pro celou otcovu rodinu podle počtu osob, o něž se museli starat.¹³ Na celé zemi nebylo chleba, neboť nouze byla tak krutá, že egyptská země i kanaánská země umdlévaly hladem.¹⁴ Výměnou za nakupované zrní vyzískal Josef všechny peníze, jež byly v Egyptě a v kanaánské zemi, a odevzdal tyto peníze do faraonova paláce.¹⁵ Když byly všechny peníze v egyptské zemi a v kanaánské zemi vyčerpány, přišli všichni Egyptané za Josefem a řekli: „Dej nám chléb! Proč bychom ti měli umřít před očima. Peníze už přece vůbec nejsou.“¹⁶ Tu jim Josef řekl: „Nejsou-li už vůbec peníze, odevzdejte svá stáda a já vám dám chléb výměnou za vaše stáda.“¹⁷ Přivedli Josefovi svá stáda a on jim dával chléb za koně, brav, skot i osly; živil je ten rok chlebem výměnou za jejich stáda.¹⁸ Když ten rok uplynul, vrátili se k němu i následujícího roku a řekli mu: „Nemůžeme svému pánu skrývat tuto věc: peníze jsou opravdu vyčerpány a dobytek už také náleží našemu pánu, teď už pro našeho pána zbývají jen naše těla a naše půda.“¹⁹ Proč bychom ti měli i se svou půdou umřít před očima? Kup tedy za chléb naše osoby i naši půdu a my budeme i se svou půdou faraonovými nevolníky. Ale dej nám osivo, abychom zůstali naživu a nezemřeli a aby naše půda nezpustla.“²⁰ Josef tak skoupil pro faraona veškerou egyptskou půdu, protože Egyptany natolik tísnil hlad, že mu každý prodal své pole, a země přešla do rukou faraonovi.²¹ Lidi samotné pak od jednoho konce egyptského území k druhému uvrhl do nevolnictví.²² Nevykoupil jedině půdu kněží, neboť kněží dostávali od faraona důchod a žili z důchodu, jež dostávali od faraona. Proto nemuseli svou půdu prodat.²³ Potom Josef řekl lidu: „Koupil jsem vás tedy i s vaší půdou pro faraona. Zde máte osivo, abyste mohli osít svou půdu.“²⁴ Ale pětinu sklizně budete muset odevzdat faraonovi, zbývající čtyři části vám zůstanou na polní osivo, na výživu pro vás, pro vaše rodiny a na výživu pro lidi, o něž se staráte.“²⁵ Oni odpověděli: „Tys nám zachránil život! Kéž bychom jen našli v pánových očích milost a budeme faraonovými nevolníky.“²⁶ Josef z toho udělal pravidlo, jež platí pro půdu v Egyptě až podnes: pětina se odvádí faraonovi. Pouze půda kněží nepřešla do faraonova majetku.²⁷ Izrael se tedy usídlil v egyptské zemi, v kraji Gošen. Nabyli tam jmění, byli plodní a velice se rozmnožili.²⁸ Jakub žil v egyptské zemi sedmnáct let a Jakub se dožil sto čtyřiceti sedmi let.²⁹ Když se Izraelovi blížil čas jeho smrti, zavolal svého syna Josefa a řekl mu: „Chováš-li ke mně lásku, vlož svou ruku pod mé stehno, prokaž mi laskavost a dobrotu. Nepohrbívej mě v Egyptě!³⁰ Až ulehnu ke svým otcům, odneseš mě z Egypta a pochováš mě do jejich hrobu.“ Odpověděl: „Učiním, jak jsi řekl.“³¹ Ale otec naléhal: „Odpřísáhni mi to,“ a on mu přísahal, zatímco Izrael se klaněl v hlavách svého lože.

48 Po těch událostech se stalo, že Josefovi řekli: „Hle, tvůj otec je nemocen!“ a on s sebou vzal oba své syny, Manasesa a Efraima.² Když Jakubovi ohlásili: „Hle, přišel k tobě tvůj syn Josef,“ vzchopil se Izrael a posadil se na loži.³ Potom Jakub Josefovi řekl: „V Luzu v kanaánské zemi, se mi zjevil El Šadaj, požehnal mi⁴ a řekl mi: 'Učiním tě plodným a rozmnožím tě, učiním z tebe shromáždění národů a dám ti tuto zemi do věčného vlastnictví a po tobě i tvým potomkům.'⁵ Nyní oba tví synové, kteří se ti narodili v egyptské zemi ještě předtím, než jsem k tobě přišel do Egypta, budou mými, Efraim a Manases budou moji stejně jako Ruben a Simeon.⁶ Děti, jež jsi zplodil po nich, budou tvé, poneseš kvůli dědictví jména svých bratrů.⁷ Když jsem se vracel z Padanu, zemřela cestou v kanaánské zemi k mému neštěstí tvá matka Ráchel, chyběl už jen kousek cesty do Efraty, a já jsem ji tam pochoval na cestě do Efraty – to je Betléma.“⁸ Izrael spatřil oba Josefovy syny a zeptal se: „Kdo to je?“⁹ „To jsou synové, které mi zde dal Bůh,“ odpověděl Josef otcí a ten pokračoval: „Přived' mi je, abych jim požehnal.“¹⁰ Izraelovy oči totiž byly stářím zakalené, už neviděl a Josef je přivedl

až k němu, on je políbil a objal. ¹¹ A Izrael Josefovi řekl: „Nemyslel jsem si, že ještě někdy spatřím tvou tvář, a hle, Bůh mi dopřál dokonce i pohled na tvé potomky!“ ¹² Tu mu je Josef sundal z klína a sklonil se až k zemi. ¹³ Josef je oba vzal, Efraima pravou rukou, tak aby stál po Izraelově levici, Manasesa levou rukou, tak aby stál po Izraelově pravici, a přistrčil je k němu. ¹⁴ Ale Izrael natáhl pravou ruku a položil ji na hlavu mladšímu Efraimovi a levou ruku položil na hlavu Manasesovi, dal ruce křížem – Manases totiž byl starší. ¹⁵ Takto poželhal Josefovi: „Ať Bůh, před nímž chodili mí otcové Abrahám a Izák, ať Bůh, který byl mým pastýřem po celou dobu mého života až do dneška, ¹⁶ ať anděl, můj vykupitel ode všeho zlého, požehná těmto dětem, ať v nich přežije mé jméno a jméno mých předků Abraháma a Izáka, ať rostou a ať se množí na zemi!“ ¹⁷ Josef ovšem viděl, že otec klade pravou ruku na Efraimovu hlavu, a nezamlouvalo se mu to. Chopil se otcovy ruky, aby ji přenesl z Efraimovy hlavy na hlavu Manasesovu, ¹⁸ a Josef otci řekl: „Tak ne, otče, starší je tento, polož pravici na hlavu jemu.“ ¹⁹ Ale otec odmítl a řekl: „Vím, synu, vím: i z něho se stane lid, i on bude veliký. Přesto však jeho mladší bratr bude větší než on, z jeho potomstva vzejde mnoho národů.“ ²⁰ Toho dne jim poželhal slovy: „Budte v Izraeli ve vážnosti a necht se říká: Kéz tě Bůh učiní podobným Efraimovi a Manasesovi!“ Tak dal Efraimovi přednost před Manasesem. ²¹ Potom Izrael Josefovi řekl: „Hle, brzy již zemřu, avšak Bůh bude s vámi a zavede vás nazpět do země vašich otců.“ ²² A tobě já dávám o Sichem víc než tvým bratrům, dobyl jsem jej svým mečem a lukem na Amoritech.“

49 Jakub povolal své syny a řekl: „Sejděte se, abych vám zvěstoval, co vás potká v běhu věků. ² Shromážděte se, slyšte, Jakubovi synové, slyšte svého otce Izraele. ³ Rubene, ty jsi můj prvorozenec, má zdatnost, prvotina mého mužství, plnost hrdosti a plnost síly, ⁴ vodám podobná záplava: a nebudeš naplněn, neboť jsi vkročil na otcovo lůžko, a tak jsi, proti mně, zneuctil mé lože! ⁵ Simeon a Levi jsou bratři, dovedli až do konce své násilné pikle. ⁶ Ať má duše nevstupuje do jejich rady, ať se mé srdce nepoutá k jejich spolku, neboť oni ve hněvu zabili muže, ve svévoli zmrzčili býky. ⁷ Proklet buď jejich hněv pro svou krutost, proklet buď jejich vztek pro svou tvrdost. Rozdělím je v Jakubovi, rozptýlím je v Izraelovi. ⁸ Judo, tebe budou bratři chválit, tvá ruka spočívá na šíji tvých nepřátel a synové tvého otce se budou před tebou sklánět. ⁹ Juda je mladý lev; posílen jsi, synu, kořistí; sedl si, ulehl jako lev, jako lvice, kdo ho přiměje vstát? ¹⁰ Od Judy se nevzdálí žezlo, jeho nohy nepřestanou svírat velitelskou hůl, dokud nepřijde ten, jemuž ona náleží, jehož budou poslouchat národy. ¹¹ Přivazuje své oslátko k révě, k vinnému keři mládě své oslice, pere si oděv ve víně, svůj šat v krvi hroznů, ¹² oči má zkaleny vínem, zuby má bílé mlékem. ¹³ Zabulon sídlí na mořském pobřeží, je námořník na lodích, po boku má Sidon. ¹⁴ Izachar je statný osel natažený uprostřed ohrad. ¹⁵ Viděl, že odpočinek je příhodný, že země je příjemná, nastavil hřbet jařmu, stal se robotujícím otrokem. ¹⁶ Dan soudí svůj lid; tak jako každý Izraelův kmen. ¹⁷ Ať je Dan jako had na cestě, jako rohatá zmije na pěšině, jež štípe koně do hlezna, takže jezdec padá nazad! ¹⁸ Jahve, doufám v tvou spásu! ¹⁹ Gada olupují lupiči, i on je olupuje a je jim v patách. ²⁰ Ašerův chléb je žírný: dodává královské pokrmy. ²¹ Neftali je bystrá laň, jež vrhá krásné kolouchy. ²² Josef je plodný štěp u pramene, jehož ratolesti přerůstají zed. ²³ Lučištníci ho pobouřili, vystřelili a pustili se do něho. ²⁴ Ale jejich luk zlámal kdosi mocný, sílu jejich paží zlomily ruce Jakubova Mocného, jméno Izraelova Kamene, ²⁵ Bůh tvého otce, který ti pomáhá, El Šadaj, který ti žehná: Požehnání nebes na výsostech, požehnání podzemní propasti, požehnání prsů a lůna, ²⁶ požehnání klasů a květů, požehnání prastarých hor, přitažlivá síla věčných pahorků ať sestoupí na Josefovou hlavu, na čelo toho, jenž je posvěcen mezi svými bratry. ²⁷ Benjamin je dravý vlk, ráno hltá, co ulovil, až do večera rozděluje kořist.“ ²⁸ Tito všichni tvoří Izraelovy kmeny: je jich dvanáct; a to všechno jim řekl jejich otec. Poželhal jim: každému dal takové požehnání, jaké mu patřilo. ²⁹ Potom jim dal tento příkaz: „Budu přibrán k svému lidu. Pochovejte mě vedle mých otců do jeskyně, která leží na poli Chetity Efrona, ³⁰ do jeskyně na poli Makpela, naproti Mamre v kanaánské zemi, které Abrahám koupil od Chetity Efrona jako místo pro hrob. ³¹ Tam byli pochováni Abrahám a jeho žena Sára, tam byli pochováni Izák a jeho žena Rebeka, tam jsem já pochoval Leu. ³² Je to pole a k němu náležící jeskyně, jež byly zakoupeny od Chetových synů.“ ³³ Když Jakub dokončil pokyny, jež dával synům, položil si nohy zpět na lože, vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.

50 Tu se Josef vrhl na otcovu tvář, skropil ji slzami a zulíbal. ² Pak dal Josef lékařům, kteří u něho byli ve službě, příkaz, aby jeho otce nabalžámovali a lékaři Izraele nabalžámovali. ³ Trvalo to čtyřicet dní, neboť tak dlouho balžamování trvá. Egypťané ho oplakávali sedmdesát dní. ⁴ Když uplynul čas nářků, promluvil Josef ve faraonově paláci takto: „Chováte-li ke mně přátelství, doneste k faraonovým uším tuto zprávu: ⁵ Můj otec mě zavázal touto přísahou: ‘Brzy už zemřu,’ řekl mi, ‘a mám hrob, který jsem si vyhloubil v kanaánské zemi; tam mě pochováš.’ Ať je mi tedy dovoleno odejít, abych pochoval svého otce, a pak se vrátím.“ ⁶ Faraon

odpověděl: „Odejdi a pochovej svého otce podle přísahy, kterou ti uložil.“⁷ Josef odešel, aby pochoval otce, a spolu s ním vyšli i všichni faraonovi úředníci, hodnostáři jeho paláce a všichni hodnostáři egyptské země,⁸ jakož i celá Josefova rodina, jeho bratři a rodina jeho otce. V zemi Gošen ponechali jenom nemohoucí a brav a skot.⁹ Jeli s ním i vozy a jezdcí; byl to nanejvýš velkolepý průvod.¹⁰ Když došli do Goren-Atad – je to na druhé straně Jordánu, uspořádali tam velkou a důstojnou smuteční slavnost a Josef vykonal za svého otce sedmidenní smutek.¹¹ Kanaánci, kteří obývali tu zem, viděli smuteční slavnost v Goren-Atadu a říkali: „Hle, Egypťané drží velký smutek;“ a proto bylo to místo pojmenováno Abel-Misrajim; je to na druhé straně Jordánu.¹² Synové vykonalí, co jim otec uložil,¹³ a přenesli ho do kanaánské země a pochovali do jeskyně na poli Makpela naproti Mamre, které Abrahám kdysi koupil od Chetity Efrona jako místo pro hrob.¹⁴ Potom se Josef vrátil do Egypta a s ním i jeho bratři a všichni, kdo spolu s ním odešli pochovat jeho otce.¹⁵ Když Josefovi bratři viděli, že je otec mrtev, říkali si: „Co když s námi teď Josef bude jednat jako s nepřáteli a oplatí nám všechno zlé, co jsme mu udělali?“¹⁶ A tak Josefovi poslali vzkaz: „Před smrtí tvůj otec projevil takto svou vůli:¹⁷ ‘Řeknete Josefovi toto: Ach, odpusť svým bratrům jejich zločin a hřích, všechno zlé, co ti učinili!’ Nyní tedy laskavě promiň zločin služebníků Boha tvého otce.“ A Josef při slovech, s kterými se na něho obrátili, zaplakal.¹⁸ Přišli sami jeho bratři, vrhli se mu k nohám a říkali: „Měj nás za své otroky!“¹⁹ Ale Josef jim odpověděl: „Ničeho se nebojte! Jsem snad na místě Božím?“²⁰ Zlo, které jste měli v úmyslu mi udělat, obrátil Boží záměr v dobro, tak aby se splnilo to, co se děje dnes: aby se zachránil život početnému lidu.²¹ Ničeho se už nebojte: já sám vás budu živit, stejně jako ty, jež máte na starosti.“ Utěšil je a laskavě s nimi hovořil.²² A tak Josef a rodina jeho otce bydleli v Egyptě a Josef žil sto deset let.²³ Josef viděl svá pravnoučata od Efraima a také synové Manasesova syna Makira se narodili na Josefových kolenou.²⁴ Nakonec Josef řekl svým bratrům: „Brzy už zemřu, ale vás navštíví Bůh a vyvede vás z této země do země, kterou přísahou zaslíbil Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi.“²⁵ A Josef zavázal Izraelovy syny touto přísahou: „Až vás navštíví Bůh, odnesete odtud mé ostatky.“²⁶ Josef zemřel ve věku sto deseti let, nabalzámovali ho a uložili ho v Egyptě do rakve.

Druhá Mojžíšova (Exodus)

Úvod

1 Toto jsou jména Izraelitů, kteří vstoupili s Jakubem do Egypta; každý tam přišel se svou rodinou: ²Ruben, Simeon, Levi a Juda, ³Izachar, Zabulon a Benjamin, ⁴Dan a Neftali, Gad a Ašer. ⁵Jakubových potomků bylo celkem sedmdesát osob, Josef v Egyptě už byl. ⁶Potom Josef zemřel, stejně i jeho bratři a celé ono pokolení. ⁷Izraelité byli plodní a rozmnožovali se, byli stále početnější a mocnější, až jich byla ta země plná. ⁸V Egyptě nastoupil nový král, který Josefa neznal. ⁹Řekl svému lidu: „Hle, izraelský lid je už silnější a mocnější než my. ¹⁰Učiňme tedy moudré opatření a zabraňme mu v růstu, jinak by v případě války zvětšil počet našich protivníků. Bojoval by proti nám a potom by odešel ze země.“ ¹¹Ustanovili tedy nad Izraelem dráby, aby mu ztěžovali život pracemi, k nimž ho budou nutit. Tak vystavěl Faraonovi Pitom a Ramses, města pro sklady. ¹²Ale čím víc mu ztrpčovali život, tím víc rostl a vzrůstal se jeho počet, takže z Izraelitů začali mít hrůzu. ¹³Egyptané Izraelity nutili pracovat ¹⁴a ztrpčovali jim život tvrdými pracemi: přípravou jílu, tvarováním cihel, rozličnými polními robotami a všemi možnými pracemi, k nimž je nutili. ¹⁵Egyptský král řekl hebrejským porodním bábám, z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Pua: ¹⁶„Když budete pomáhat ženám Hebrejů při porodu, dívejte se na oba kameny. Bude-li to syn, zabte ho, bude-li to dcera, nechte ji naživu.“ ¹⁷Ale ty porodní báby se bály Boha, nečinily, co jim egyptský král řekl, a nechávaly chlapce naživu. ¹⁸Egyptský král je zavolal a řekl jim: „Proč jste to tak dělaly a nechávaly chlapce naživu?“ ¹⁹Ony faraonovi odpověděly: „Ženy Hebrejů nejsou jako Egyptanky, jsou silné, než k nim porodní bába přijde, mají po porodu.“ ²⁰Bůh porodním bábám přál; lid pak se velmi rozmnožil a velmi se rozmohl. ²¹Protože se porodní báby bály Boha, on jim dal potomstvo. ²²Tehdy faraon vydal všemu svému lidu tento rozkaz: „Každého syna, který se narodí, hodte do Řeky, ale každou dceru nechte naživu.“

2 Jistý muž z Leviho domu šel a vzal si za ženu jednu Leviho dceru. ²Ona počala a porodila syna. Když viděla, jak je krásný, po tři měsíce ho skrývala. ³Když už ho nemohla déle skrývat, vzala pro něho košík z papyru, vymazala ho asfaltem a smolou, vložila do něho dítě a odložila je do rákosí na břehu Řeky. ⁴Sestra dítěte se postavila opodál a dívala se, co se s ním stane. ⁵Tu k Řece přišla faraonova dcera a koupala se tam a její služky se zatím procházely po břehu Řeky. Zpozorovala košík v rákosí a poslala pro něj služku. ⁶Otevřela jej a spatřila dítě: byl to chlapec a plakal. Bylo jí ho líto a řekla: „To je jeden z těch malých Hebrejů.“ ⁷Tu řekla chlapcova sestra faraonově dceři: „Mám ti přivést nějakou kojnou z hebrejských žen, která ti dítě odkojí?“ – ⁸„Přiveď,“ odpověděla jí faraonova dcera. Dívka tedy šla pro chlapcovu matku. ⁹Faraonova dcera jí řekla: „Odesi si to dítě a koj mi je, mzdu ti budu vyplácet já sama.“ Žena si tedy dítě odnesla a kojila je. ¹⁰Když dítě odrostlo, přivedla je k faraonově dceři, která s ním jednala jako se synem a dala mu jméno Mojžíš, neboť jak říkala: „vytáhla jsem ho z vody.“ ¹¹Tenkrát se stalo, že Mojžíš, který zatím dospěl, se šel podívat za svými bratry. Viděl, že jsou nuceni robotovat; viděl rovněž, jak jakýsi Egyptan bije jednoho z jeho bratří, Hebreje. ¹²Rozhlédl se na všechny strany, a když viděl, že tam nikdo není, zabil Egyptana a ukryl ho do písku. ¹³Následujícího dne tam přišel zase, právě když se dva Hebrejové rvali. „Proč biješ svého druha?“ řekl útočníkovi. ¹⁴On odpověděl: „Kdopak tě ustanovil naším vůdcem a soudcem? To mě chceš zabít, tak jak jsi zabil toho Egyptana?“ Mojžíš se polekal a řekl si: „Jistě se o té věci ví.“ ¹⁵Faraon o té věci uslyšel a ukládal Mojžíšovi o život. Mojžíš utekl daleko od faraona; odešel do madianské země a posadil se tam u jedné studny. ¹⁶Jistý madianský kněz pak měl sedm dcer. Přišly čerpat vodu a naplnit žlaby na napájení otcova bravu. ¹⁷Znenadání se tam objevili jacísi pastýři a zahrnali je. Mojžíš vstal, přišel jim na pomoc a brav napojil. ¹⁸Ony se vrátily ke svému otci Reuelovi a on jim řekl: „Proč se dnes vracíte tak brzy?“ ¹⁹Řekly mu: „Jakýsi Egyptan nás zachránil z rukou pastýřů; dokonce nám načerpal vodu a napojil brav.“ – ²⁰I zeptal se svých dcer: „A kde je? Pročpak jste toho člověka opustily? Pozvěte ho k jídlu.“ ²¹Mojžíš souhlasil, že se u toho muže usadí, a on mu dal svou dceru Siporu. ²²Porodila syna, jemuž on dal jméno Geršom, neboť jak řekl: „jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“ ²³Během té dlouhé doby zemřel egyptský král. Izraelité úpěli v otroctví; křičeli a jejich volání o pomoc dolehlo z hloubi jejich otroctví k Bohu. ²⁴Bůh uslyšel jejich úpění; Bůh si vzpomněl na svou smlouvu s Abrahámem, Izákem a Jakubem. ²⁵Bůh uviděl Izraelity a Bůh poznal...

3 Mojžíš pásl brav svého tchána, madianského kněze Jetra; zavedl jej až za poušť a došel k Boží hoře Chorebu. ² Uprostřed keře, ve šlehajícím ohni, se mu zjevil Jahvův anděl. Mojžíš se díval: ten keř planul, a přece se ten keř nestravoval. ³ Mojžíš řekl: „Půjdu oklikou, prohlédnu si ten zvláštní úkaz, i proč se ten keř nestravuje.“ ⁴ Jahve viděl, že jde oklikou, aby se podíval, a Bůh na něho zprostřed keře zavolal. „Mojžíši, Mojžíši,“ řekl a on odpověděl: „Tu jsem.“ ⁵ Řekl: „Nepřibližuj se sem, zuj si z nohou sandály, neboť místo, na němž stojíš, je posvátná země.“ ⁶ A řekl: „Jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův.“ A tu si Mojžíš zastřel tvář, neboť se bál pohlédnout na Boha. ⁷ Jahve řekl: „Dobře jsem viděl bídu svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem, jak křičí pod svými utlačovateli; ano, vím o jeho úzkostech.“ ⁸ Sestoupil jsem, abych jej osvobodil z rukou Egyptanů a vyvedl jej z této země do bohaté a širé země, do země oplývající mlékem a medem, do příbytků Kanaánců, Chetitů, Amoritů, Perizitů, Chivitů a Jebusanů. ⁹ Nyní křik Izraelitů dolehl až ke mně, a já jsem viděl, jak je Egyptané utlačují. ¹⁰ Ty teď jdi, posílám tě k faraonovi, vyved Izraelity, můj lid, z Egypta.“ ¹¹ Mojžíš Bohu řekl: „Kdo jsem, abych mohl jít k faraonovi a vyvést Izraelity z Egypta?“ ¹² Bůh řekl: „Já budu s tebou a toto je znamení, které ti ukáže, že já jsem tě poslal. Až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře.“ ¹³ Mojžíš Bohu řekl: „Hle, půjdu za Izraelity a řeknu jim: ‘Bůh vašich otců mě poslal za vámi.’ Ale co když mi řeknou: ‘Jak se jmenuje?’ co jim řeknu?“ ¹⁴ Bůh řekl Mojžíšovi: „Já jsem ten, který jsem.“ A řekl: „Hle, Izraelitům řekneš toto: ‘Já jsem’ mě poslal k vám.“ ¹⁵ Bůh Mojžíšovi dále řekl: „K Izraelitům promluvíš takto: ‘Poslal mě k vám Jahve, Bůh vašich otců, Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův. To je mé jméno na věky, tak mě budou z pokolení na pokolení vzývat.’“ ¹⁶ Jdi, svolj starší Izraele a řekni jim: ‘Zjevil se mi Jahve, Bůh vašich otců, Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův, a řekl mi: Navštívil jsem vás a viděl jsem, jak s vámi v Egyptě nakládají, ¹⁷ a tak jsem řekl – vyvedu vás z egyptského soužení do země Kanaánců, Chetitů, Amoritů, Perizitů, Chivitů a Jebusanů, do země, která oplývá mlékem a medem.’“ ¹⁸ Vyslechnou tvůj hlas a půjdeš i se staršími Izraele k egyptskému králi a řeknete mu: ‘Jahve, Bůh Hebrejů, nám přišel naproti. Ty nám tedy dovol odejít do pouště, na tři dny cesty, abychom obětovali Jahvovi, svému Bohu.’“ ¹⁹ Víím ovšem, že egyptský král vás propustí, jen bude-li k tomu přinucen pevnou rukou. ²⁰ Proto vztáhnu ruku a postihnu Egypt nejrůznějšími divy, které v jeho středu vykonám; potom vás propustí. ²¹ Zjednám tomuto lidu přízeň Egyptanů, a až budete odcházet, nepůjdete s prázdnými rukama. ²² Žena si od své sousedky a od své spolubydlící vyžádá stříbrné předměty, zlaté předměty a šatstvo. Nosit je budou vaši synové a vaše dcery a Egyptany o ně oberete.“

4 Mojžíš se znovu ujal slova a řekl: „A co když mi neuvěří a nevyslechnou můj hlas a naopak mi řeknou: Nezjevil se ti Jahve!“ ² Jahve mu řekl: „Co máš v ruce?“ – „Hůl,“ řekl. – ³ „Hoď ji na zem,“ řekl mu Jahve. Mojžíš ji hodil na zem, hůl se proměnila v hada a Mojžíš se před ním dal na útěk. ⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Natáhni ruku a vezmi ho za ocas.“ Natáhl ruku, vzal ho, a on se mu v ruce změnil opět v hůl... ⁵ „Aby uvěřili, že se ti zjevil Jahve, Bůh jejich otců, Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův.“ ⁶ Dále mu Jahve řekl: „Dej si ruku za ňadra.“ Dal si ruku za ňadra a pak ji vytáhl, a hle, jeho ruka byla malomocná, bílá jako sníh. ⁷ Jahve mu řekl: „Dej si znovu ruku za ňadra.“ Dal si znovu ruku za ňadra a vytáhl ji ze záňadrí, a hle, ruka byla opět taková jako celé tělo. ⁸ „Nuže, nebudou-li ti věřit a nepřesvědčí-li je první znamení, uvěří kvůli druhému

3:2 Jahvův anděl. Může se jednat o preinkarnační zjevení Krista. Srv. 24:10 a jeho poznámku.

3:6 Neboť se bál pohlédnout na Boha. Mojžíš se oprávněně obával přímého pohledu na Boha, věděl, že za takovou zkušenost se platí

životem (33:20). Přesto si ale zakryl tvář až poté, co Boží manifestaci v ohni viděl, vždyť právě pohled na plameny vzbudil jeho zvědavost (v. 3). Nebyl jediný; něco podobného zažil i Abraham (Gn 15:17) a po odchodu z Egypta i všichni Izraelité (13:21). Srv. pozn. 24:10.

Boží vlastní jméno

Na hoře Choreb se Mojžíš opovážil zeptat Boha na jméno. Boží záhadná odpověď „Jsem, který jsem“ je podivná, protože to není jméno, nýbrž něco jako motto, slogan. V původní hebrejštině Bůh říká: *ehiyeh asher ehiyeh* (אֲשֶׁר אֶהְיֶה אֶהְיֶה). Podobnost slovesa „jsem“ a nejsvatějšího Božího jména J–H–V–H (יהוה) je nápadně zřejmá. Obě slova mají spojitost s bytím; jsou to tvary slovesa „být“.

Hlubší analýza odhalí, že technicky vzato tato fráze znamená „Budu, který budu.“ Je v budoucím, nikoliv přítomném čase. Sdělení, které se tím nese, je to, že Boží povaha je navěky neměnná. Je stabilní a důvěryhodný, věrný svému zaslíbení, že „je tentýž včera i dnes i navěky“ (Žd 13:8). **!!! DO-PSAT !!!** Jehova

znamení. ⁹ A neuvěří-li ani po těchto dvou znameních a nebudou-li poslouchat tvůj hlas, nabereš vodu z Řeky a rozliješ ji po zemi a voda, kterou načerpáš z Řeky, se na suché zemi promění v krev. ¹⁰ Mojžíš řekl Jahvovi: „Odpusť mi, můj Pane, nemám dar řeči od věčerejška ani od předvěčerejška a dokonce ani ne od chvíle, kdy oslovuješ svého služebníka, má ústa i můj jazyk jsou totiž těžkopádné.“ ¹¹ Jahve mu řekl: „Kdo dal člověku ústa? Kdo činí němým či hluchým, jasnozřivým či slepým? Nejsem to já, Jahve? ¹² Nyní jdi, já budu s tvými ústy a naznačím ti, co máš říci.“ ¹³ Mojžíš opět řekl: „Odpusť mi, můj Pane, pošli, prosím tě, koho chceš.“ ¹⁴ Jahve vzplál proti Mojžíšovi hněvem a řekl: „Což nemáš svého bratra Árona, levitu? Víím, že on mluví dobře; hle, přichází ti vstříc, a až tě spatří, jeho srdce zaplesá. ¹⁵ Promluvíš s ním a vložíš do jeho úst slova. Já budu s tvými ústy i s jeho ústy a naznačím vám, co máte dělat. ¹⁶ On bude mluvit k lidu za tebe; on ti bude ústy a ty mu budeš bohem. ¹⁷ A tuto hůl si vezmi do ruky, jí totiž vykonáš ta znamení.“ ¹⁸ Mojžíš odešel a vrátil se ke svému tchánu Jetrovi. Řekl mu: „Dovol mi odejít a vrátit se k mým bratrům, kteří jsou v Egyptě. Rád bych věděl, zda jsou ještě naživu.“ Jetro mu odpověděl: „Jdi v pokoji.“ ¹⁹ Jahve řekl v Madianu Mojžíšovi: „Jdi, vrať se do Egypta, neboť všichni, kdo ti chystali záhubu, zemřeli.“ ²⁰ Mojžíš vzal svou ženu a svého syna, posadil se na osla a vrátil se do egyptské země. Do ruky si Mojžíš vzal Boží hůl. ²¹ Jahve řekl Mojžíšovi: „Zatímco se budeš vracet do Egypta, uvažuj o zázracích, které jsem ti svěřil: vykonáš je před faraonem, ale já mu zatvrdím srdce a on lid nepropustí. ²² Ty tedy faraonovi řekneš: Takto mluví Jahve. Mým prvorozeným synem je Izrael. ²³ Řekl jsem ti: ‘Nech odejít mého syna, aby mi sloužil.’ Poněvadž ty však ho nechceš nechat odejít, tak já zahubím tvého prvorozeného syna.“ ²⁴ Během cesty při noclehu se s ním střetl Jahve a hleděl ho usmrtit. ²⁵ Sipora vzala křemen, odřízla svému synovi předkožku a dotkla se jí jeho nohou. A řekla: „Jsi mým manželem krve.“ ²⁶ A On od něho odstoupil. Ona totiž řekla „manželem krve“, a to se vztahuje na obřízku. ²⁷ Jahve řekl Áronovi: „Jdi naproti Mojžíšovi směrem do pouště.“ On odešel, setkal se s ním na Boží hoře a objal ho. ²⁸ Mojžíš pověděl Áronovi o Jahvovi, jenž ho poslal, o všech jeho slovech a o všech znameních, která mu přikázal vykonat. ²⁹ Mojžíš odešel s Áronem a shromáždili starší Izraelitů. ³⁰ Áron opakoval všechna slova, jež Jahve řekl Mojžíšovi; před očima lidu vykonal znamení. ³¹ Lid uvěřil a zaradoval se, že Jahve navštívil Izraelity a viděl jejich bídu. Poklekli a klaněli se.

5 Potom se Mojžíš a Áron vydali k faraonovi a řekli mu: „Takto mluví Jahve, Izraelův Bůh: Propusť můj lid, aby mi uspořádal na poušti slavnost.“ ² Faraon odpověděl: „Kdo je Jahve, že já mám poslouchat jeho hlas a propustit Izraele? Já Jahva neznám a Izraele nepropustím.“ ³ Oni řekli: „Bůh Hebrejů nám přišel vstříc. Dovol nám odejít do pouště, na tři dny cesty, a obětovat Jahvovi, našemu Bohu, protože jinak nás on postihne morem nebo mečem.“ ⁴ Egyptský král jim řekl: „Mojžíši a Árone, proč chcete lid odvést od práce? Vraťte se ke své robotě.“ ⁵ Faraon řekl: „Teď, když je lidu v zemi tolik, chcete, aby přestal robotovat?“ ⁶ Dohlížitelům nad lidem a dozorcům vydal faraon téhož dne následující rozkaz: ⁷ „Už tomu lidu nedávejte jako ještě včera a předevčirem řezanku na tvarování cihel, slámu, kterou potřebují, ať si nasbírají sami. ⁸ Uložte jim však stejný počet cihel, jaký zhotovovali včera a předevčirem, a nic jim neslevujte, neboť jsou to lenoši. Právě proto křičí: ‘Pojďme obětovat svému Bohu.’ ⁹ Ať je těm mužům ztížena práce, aby měli co dělat a neposlouchali ty ošidné řeči.“ ¹⁰ Dohlížitelé nad lidem a dozorcí šli a lidu řekli: „Takto mluví faraon: Už vám nedám řezanku. ¹¹ Sežeňte si řezanku sami, kde umíte, ale z práce se vám nesleví nic.“ ¹² Lid se tedy rozešel po celé egyptské zemi a sbíral po strništích slámu, aby si z ní nadělal řezanku. ¹³ Dozorcí na ně doráželi: „Dodělejte každodenní práci, jako když jste řezanku měli.“ ¹⁴ Dozorcí Izraelitů, ti, které jim určili faraonovi dohlížitelé, byli zbiti se slovy: „Proč jste dnes nedodělali předepsaný počet cihel tak jako včera a předevčirem?“ ¹⁵ Dozorcí Izraelitů si přišli k faraonovi stěžovat se slovy: „Proč se tak zachází s tvými služebníky? ¹⁶ Tví služebníci již nedostávají řezanku a říká se nám: ‘Dělejte cihly’, a ještě tvé služebníky bijí...“ ¹⁷ Odpověděl: „Jste lenoši lenošní, a proto říkáte: ‘Chceme jít obětovat Jahvovi.’ ¹⁸ Teď jděte pracovat. Řezanku nedostanete, ale odvedete stanovený počet cihel.“ ¹⁹ Dozorcí Izraelitů viděli, když jim bylo řečeno: „Denní výrobu cihel nijak snížit nesmíte,“ že je s nimi zle. ²⁰ Když odešli od faraona, narazili na Mojžíše a Árona, kteří stáli přímo před nimi. ²¹ Řekli jim: „Ať se Jahve na vás podívá a ať soudí! Způsobili jste, že si nás faraon i jeho služebníci zošklivili, a dali jste jim do ruky meč, aby nás zabili.“ ²² Mojžíš se obrátil k Jahvovi a řekl mu: „Pane, proč trápíš ten lid? Proč jsi mě poslal? ²³ Od té doby, co jsem byl u faraona a co jsem s ním ve tvém jménu mluvil, trápí on tento lid a ty nečiníš nic, abys svůj lid osvobodil.“

6 Tu Jahve řekl Mojžíšovi: „Nyní uvidíš, co faraonovi udělám. Silná ruka ho přinutí, aby je propustil, silná ruka ho přinutí, aby je vypudil ze své země.“ ² Bůh promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: „Jsem Jahve. ³ Zjevil jsem se Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi jako El Šadaj, ale své jméno Jahve jsem jim poznat nedal. ⁴ Také jsem s nimi uzavřel svou smlouvu, abych jim dal kanaánskou zemi, zemi, kde sídlili jako cizinci. ⁵ A já jsem slyšel

úpění Izraelitů, které porobili Egypťané, a vzpomněl jsem si na svou smlouvu.⁶ Proto tedy Izraelitům řekneš: Jsem Jahve a zbavím vás poroby Egypťanů, vysvobodím vás z jejich otroctví a vykoupím vás vztaženou paží a velkými tresty.⁷ Vyvolím si vás za svůj lid a budu váš Bůh. A vy poznáte, že já jsem Jahve, váš Bůh, který vás zbavil roboty u Egypťanů.⁸ Potom vás uvedu do země, kterou jsem podle své přísahy dal Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi, a já, Jahve, vám ji dám jako dědictví.“⁹ Tak mluvil Mojžíš k Izraelitům, oni však Mojžíše neposlouchali, protože ve svém tvrdém otroctví sotva popadali dech.¹⁰ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu:¹¹ „Jdi říci faraonovi, egyptskému králi, aby Izraelity propustil ze své země.“¹² Ale Mojžíš se před Jahvem ujal slova a řekl: „Izraelité mě neposlouchali, jak by mě poslouchal faraon? Vždyť já nejsem výřečný.“¹³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a poslal je k faraonovi, egyptskému králi, aby propustil Izraelity z egyptské země.¹⁴ Toto jsou hlavy jejich rodin: Synové Izraelova prvorozence Rubena: Henoah, Palu, Chesron a Karmi; to jsou Rubenovy kmeny.¹⁵ Simeonovi synové: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Sochar, a syn Kanaánky Šaul; to jsou Simeonovy kmeny.¹⁶ Toto jsou jména Leviho synů a jejich potomstva: Geršon, Kehat a Merari. Levi žil sto třicet sedm let.¹⁷ Geršonovi synové: Libni a Šimej se svými kmeny.¹⁸ Kehatovi synové: Amram, Jischar, Hebron a Uziel. Kehat žil sto třicet tři léta.¹⁹ Merariho synové: Machli a Muši. To jsou Leviho kmeny a jejich potomstvo.²⁰ Amram se oženil se svou tetou Jokebed a ona mu dala Árona a Mojžíše. Amram žil sto třicet sedm let.²¹ Jischarovi synové byli: Korach, Nefeg a Zikri,²² a Uzielovi synové: Mišael, Elsafan a Sitri.²³ Áron se oženil s Aminadabovou dcerou a Nachšonovou sestrou Elišebou a ona mu dala Nadaba, Abihua, Eleazara a Itamara.²⁴ Korachovi synové: Asir, Elkana a Abiasaf; to jsou kmeny Korachovců.²⁵ Áronův syn Eleazar si vzal za ženu jednu z Putielových dcer, jež mu porodila Pinchase. To jsou hlavy rodin Leviovců podle svých kmenů.²⁶ Právě jim, Áronovi a Mojžíšovi, řekl Jahve: „Vyvedte Izraelity z egyptské země po jejich oddílech.“²⁷ A právě oni, Mojžíš a Áron, mluvili s faraonem, egyptským králem, aby vyvedli Izraelity z Egypta.²⁸ Onoho dne, kdy Jahve mluvil k Mojžíšovi v egyptské zemi,²⁹ Jahve Mojžíšovi řekl: „Já jsem Jahve. Řekni faraonovi, egyptskému králi, vše, co já řeknu tobě.“³⁰ Mojžíš před Jahvem řekl: „Já nejsem výřečný, jak by mě faraon poslouchal?“

7 Jahve řekl Mojžíšovi: „Hleď, učinil jsem z tebe pro faraona boha a tvůj bratr Áron bude tvým prorokem.² Ty mu budeš říkat vše, co ti přikáži, a tvůj bratr Áron to bude opakovat faraonovi, aby on propustil Izraelity ze své země.³ Já však faraonovi zatvrdím srdce a v egyptské zemi rozmnožím svá znamení a své zázraky.⁴ Faraon vás poslouchat nebude, a já tedy vztáhnu ruku na Egypt a velikým soudem vyvedu z egyptské země své oddíly, svůj lid, Izraelity.⁵ A až vztáhnu ruku proti Egypťanům a vyvedu od nich Izraelity, poznají Egypťané, že jsem Jahve.“⁶ Mojžíš a Áron učinili, jak jim Jahve nařídil.⁷ Když mluvili s faraonem, bylo Mojžíšovi osmdesát a Áronovi třiaosmdesát let.⁸ Jahve řekl Mojžíšovi a Áronovi:⁹ „Řekne-li vám faraon, abyste udělali nějaký zázrak, řekneš Áronovi: Vezmi svou hůl, hoď ji před faraona a ať se promění v hada.“¹⁰ Mojžíš a Áron šli k faraonovi a učinili, jak Jahve nařídil. Áron hodil svou hůl před faraona a jeho služebníky, a ona se proměnila v hada.¹¹ Faraon si však také povolal mudrce a čarodějníky, a egyptští kouzelníci provedli pomocí svých čar totéž.¹² Všichni odhodili své hole a ony se proměnily v hady, leč Áronova hůl jejich hole pohltila.¹³ Faraonovo srdce se přesto zatvrdilo a on je nevyslechl, jak to Jahve předpověděl.¹⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Faraonovo srdce se neoblomilo a on odmítl lid propustit.“¹⁵ Jdi za faraonem zítra ráno, ve chvíli, kdy chodí k vodě, a počkej na něho na břehu Řeky. Do ruky si vezmeš hůl, která se proměnila v hada.¹⁶ Řekneš mu: Poslal mě k tobě Jahve, Bůh Hebrejů, abych ti řekl: ‘Propuť můj lid, aby mi na poušti sloužil.’ Až dosud jsi neposlouchal.¹⁷ Takto mluví Jahve: Z tohoto poznáš, že jsem Jahve. Holí, kterou držím v ruce, udeřím do vody v Řece, a ona se promění v krev.¹⁸ Ryby v Řece leknou, Řeka bude zapáchat a Egypťané už nebudou moci vodu z Řeky pít.“¹⁹ Jahve řekl Mojžíšovi: „Řekni Áronovi: Vezmi svou hůl a vztáhni ruku nad vody v Egyptě, nad řeky a průplavy, nad močály a všechny vodní nádrže – a ony se promění v krev a celá egyptská země, ba i stromy a kamení budou plny krve.“²⁰ Mojžíš a Áron učinili, jak jim Jahve nařídil. Pozvedl svou hůl a před očima faraona a jeho služebníků udeřil do vody v Řece a všechna voda v Řece se proměnila v krev.²¹ V Řece lekly ryby a Řeka začala zapáchat; a Egypťané již nemohli vodu z Řeky pít; po celé egyptské zemi byla krev.²² Leč faraonovi kouzelníci provedli pomocí svých čar totéž; faraonovo srdce se zatvrdilo a on je nevyslechl, jak to Jahve předpověděl.²³ Faraon se vrátil a vešel do svého domu a vůbec tomu nevěnoval pozornost.²⁴ Všichni Egypťané kopali kolem Řeky a hledali pitnou vodu, neboť vodu z Řeky nemohli pít.²⁵ Od chvíle, kdy Jahve zasáhl Řeku, uplynulo sedm dnů.²⁶ Jahve řekl Mojžíšovi: „Jdi za faraonem a řekni mu: Takto

6:8 Dědictví. Hebrejský výraz pro „dědictví“, „vlastnictví“ je *moraša* (מורשה). Je odvozen z kořene JRS – dědictví, ale v tomto případě je to ojedinělé slovo, rezervované výhradně pro Zemi Zaslíbenou. Na rozdíl od běžného jeruša ve významu „dědictví“, které člověk může zdědit po příbuzném a rozmřat, toto *moraša* vyžaduje aktivní podíl každé

generace na úsilí kultivovat ji a předat dalším generacím. Význam je bližší českému výrazu „odkaz“.

6:20 Jokebed. Jméno Mojžíšovy matky znamená „Hospodin je slavný“.

mluví Jahve: 'Propust' můj lid, aby mi sloužil.'²⁷ Jestliže ty odmítneš ho propustit, já zamořím celé tvé území žabami.²⁸ Řeka se žabami bude jen hemžit, vylezou a vlezou ti do domu, do komnaty, v níž spíš, na lůžko, do domů tvých služebníků i tvého lidu, do tvých pecí a tvých díží.²⁹ Žáby polezou dokonce po tobě, po tvém lidu a po tvých služebnících."

8 Jahve řekl Mojžíšovi: „Řekni Áronovi: Vztáhni ruku s holí nad řeky, průplavy a bažiny a vyved' žáby na egyptskou zemi.“² Áron vztáhl ruku nad egyptské vody, žáby vylezly a pokryly egyptskou zemi.³ Ale kouzelníci provedli pomocí svých čar totéž a na egyptskou zemi vyvedli žáby.⁴ Faraon povolal Mojžíše a Árona a řekl: „Proste Jahva, aby ode mne a mého lidu žáby odvrátil, a já se zaručuji, že propustím lid, aby obětoval Jahvovi.“⁵ Mojžíš řekl faraonovi: „Měj si výhodu! Na kdy mám vyprosít pro tebe, pro tvé služebníky a pro tvůj lid, aby žáby zmizely od tebe a z vašich domů a zůstaly jen v Řece?“⁶ Řekl: „Na zítřek.“ Mojžíš pokračoval: „Stane se podle tvého slova, abys věděl, že není nikdo jako náš Bůh Jahve.⁷ Žáby zmizí od tebe, z tvých domů, od tvých služebníků, od tvého lidu a budou už jen v Řece.“⁸ Mojžíš a Áron odešli od faraona a Mojžíš volal k Jahvovi kvůli žabám, jimiž on postihl faraona.⁹ Jahve učinil, oč Mojžíš žádal, a žáby v domech, ve dvorech a na polích pošly.¹⁰ Nahrnulí je na hromady a celá země se z toho naplnila zápachem.¹¹ Faraon viděl, že přišla úleva, neoblomil své srdce a neposlechl je, jak to Jahve předpověděl.¹² Jahve řekl Mojžíšovi: „Řekni Áronovi: Napráhni svou hůl a udeř do prachu země a on se promění po celé egyptské zemi v komáry.“¹³ Áron vztáhl ruku s holí a udeřil do prachu země a na lidech i zvířatech byli komáři a všechen zemský prach po celé egyptské zemi se proměnil v komáry.¹⁴ Egyptští kouzelníci prováděli pomocí svých čar totéž, aby komáry zahnalí, ale nepodařilo se jim to, a komáři byli na lidech i zvířatech.¹⁵ Kouzelníci řekli faraonovi: „Je to prst Boží,“ ale faraonovo srdce se zatvrdilo a on je nevyslechl, jak to Jahve předpověděl.¹⁶ Jahve řekl Mojžíšovi: „Vstaň časně zrána, a až půjde faraon k vodě, postav se před něho. Řekneš mu: Takto mluví Jahve: 'Propust' můj lid, aby mi sloužil.'¹⁷ Nepropustíš-li můj lid, sešlu na tebe, na tvé služebníky, na tvůj lid a na tvé domy ovády. Domy Egyptanů, ba i půda, na níž budou stát, budou plné ovádů.¹⁸ A toho dne vyjmu zemi Gošen, kde sídlí můj lid, aby tam ovádi nebyli, abys ty věděl, že já jsem Jahve uprostřed této země.¹⁹ Odliším svůj lid od tvého lidu; a toto znamení se uskuteční zítra.“²⁰ Jahve to učinil a do faraonova domu, do domů jeho služebníků a do celé egyptské země vniklo velké množství ovádů; země byla od ovádů zpustošená.²¹ Faraon povolal Mojžíše a Árona a řekl jim: „Jděte a obětujte svému Bohu v této zemi.“²² Mojžíš odpověděl: „Tak to udělat nelze, neboť oběti, které přinášíme našemu Bohu Jahvovi, jsou pro Egyptany ohavností. Což nás Egyptané neukamenují, když jim před očima budeme přinášet oběti, které oni mají v ošklivosti?“²³ Půjďme do pouště, na tři dny cesty, a tam budeme obětovat našemu Bohu Jahvovi, jak nám řekl.“²⁴ Faraon řekl: „Já vás propustím, abyste svému Bohu obětovali na poušti, ale nesmíte jít příliš daleko. Proste za mne.“²⁵ Mojžíš řekl: „Hned jakmile od tebe odejdu, budu prosit Jahva. Zítra ovádi zmizí od faraona, od jeho služebníků a od jeho lidu. Ale ať se nám faraon přestane posmívat tím, že nepropouští lid, aby mohl Jahvovi obětovat.“²⁶ Mojžíš odešel od faraona a prosil Jahva.²⁷ Jahve učinil, oč Mojžíš žádal, a ovádi zmizeli od faraona, od jeho služebníků a od jeho lidu; nezůstal z nich ani jeden.²⁸ Ale faraon ani tentokrát neoblomil své srdce a lid nepropustil.

9 Jahve řekl Mojžíšovi: „Jdi za faraonem a řekni mu: Takto mluví Jahve, Bůh Hebrejů: 'Propust' můj lid, aby mi sloužil.'² Nepropustíš-li ho a budeš-li ho dále zdržovat,³ tu Jahvova ruka zasáhne tvá stáda, jež jsou na polích, koně, osly, velbloudy, skot a brav velmi těžkým morem.⁴ Jahve rozliší Izraelova stáda od stád Egyptanů a z toho, co patří Izraelitům, nepojde nic.⁵ Jahve stanovil dobu a řekl: Jahve to v této zemi učiní zítra.“⁶ Na druhý den to Jahve učinil a Egyptanům posla všechna stáda, ale ze stád Izraelitů nepošlo ani jediné zvíře.⁷ Faraon to dal vyšetřit a hle, z Izraelových stád nepošlo ani jediné zvíře. Ale faraonovo srdce se neoblomilo a on lid nepropustil.⁸ Jahve řekl Mojžíšovi a Áronovi: „Naberte si plné hrsti sazí z pece, a ať je Mojžíš faraonovi před očima vyhodí do povětří.⁹ Promění se v celé egyptské zemi v jemný prach a vyvolají u lidí i zvířat po celém Egyptě vředy hnisajících neštovic.“¹⁰ Vzali si saze z pece a postavili se před faraona; Mojžíš je vyhodil do povětří a lidé i zvířata byli pokryti vředy hnisajících neštovic.¹¹ Kouzelníci se pro vředy nemohli před Mojžíše postavit, neboť kouzelníci byli plni vředů, tak jako všichni Egyptané.¹² Jahve zatvrdil faraonovi srdce a on je nevyslechl, jak to Jahve Mojžíšovi předpověděl.¹³ Jahve řekl Mojžíšovi: „Vstaň časně zrána a postav se před faraona. Řekni mu: Takto mluví Jahve, Bůh Hebrejů: 'Propust' můj lid, aby mi sloužil.'¹⁴ Neboť tentokrát na tebe samého, na tvé služebníky a na tvůj lid sešlu všechny své pohromy, abys poznal, že na celé zemi není nikdo jako já.¹⁵ Kdybych byl vztáhl ruku a byl na vás, na tebe a na tvůj lid, seslal mor, byl bys zmizel z povrchu země.¹⁶ Nechal jsem tě však přežít, abys viděl mou sílu a aby se mé jméno hlásalo po celé zemi.¹⁷ Zacházíš povýšeně s mým lidem, když ho nepropouštíš.¹⁸ Nuže zítra touto dobou sešlu tak silné

krupobití, jaké v Egyptě ode dne, kdy trvá, až dodnes ještě nebylo. ¹⁹ A teď dej odvést do bezpečí svá stáda a vše, co ti patří na polích. Na vše, co bude na polích, co nebude odvedeno domů, ať je to člověk nebo zvíře, spadne krupobití a vše zahyne. ²⁰ Ten z faraonových služebníků, jenž se bál Jahvova slova, zahnal spěšně své otroky a svá stáda do domů. ²¹ Ale ten, jenž si Jahvova slova k srdci nevzal, ponechal své otroky a svá stáda na polích. ²² Jahve řekl Mojžíšovi: „Vztáhni ruku k nebi, a ať na celou egyptskou zemi, na lidi, zvířata a na všechny rostliny v polích v egyptské zemi přijde krupobití.“ ²³ Mojžíš vztáhl k nebi svou hůl a Jahve zahřměl a spustil krupobití. Blesk udeřil do země a Jahve spustil krupobití na egyptskou zemi. ²⁴ Kroupy padaly a uprostřed krupobití šlehal oheň, tak silné krupobití nezažili Egypťané ve své zemi od té doby, co jsou národem. ²⁵ Krupobití v celé egyptské zemi potlouklo vše, co bylo na polích, lidi i zvířata. Krupobití potlouklo všechny rostliny na polích a polámalo všechny stromy v polích. ²⁶ Jen v zemi Gošen, kde byli Izraelité, kroupy nepadaly. ²⁷ Faraon dal zavolat Mojžíše a Árona a řekl jim: „Tentokrát jsem zhřešil, v právu je Jahve, já a můj lid jsme se provinili. ²⁸ Proste Jahva. Už bylo dost hromobití a krupobití. Zaručuji se, že vás propustím, už tu dlouho nezůstanete.“ ²⁹ Mojžíš mu řekl: „Až vyjdu z města, vztáhnu ruce k Jahvovi, hromobití ustane a už nebude krupobití, abys poznal, že země patří Jahvovi. ³⁰ Vím však dobře, že ani ty, ani tví služebníci se Boha Jahva zase nebudete bát.“ ³¹ Len a ječmen byly potlučeny, neboť ječmen stál v klasech a len kvetl. ³² Pšenice a špalda potlučeny nebyly, protože jsou pozdní. ³³ Mojžíš odešel od faraona a z města; vztáhl ruce k Jahvovi, hromobití a krupobití ustala a na zemi se už nelil déšť. ³⁴ Když faraon viděl, že déšť, krupobití a hromobití ustala, zase začal hřešit a jeho srdce ani srdce jeho služebníků se neoblomila. ³⁵ Faraonovo srdce se zatvrdilo a on Izraelity nepropustil, jak to Jahve Mojžíšovým prostřednictvím předpověděl.

10 Jahve řekl Mojžíšovi: „Jdi za faraonem, neboť to já jsem způsobil, že se jeho srdce a srdce jeho služebníků neoblomila, abych v jejich středu vykonal svá znamení, ² abys ty mohl vyprávět svému synovi a synovi svého syna, jak jsem si pohrával s Egypťany a jaká znamení jsem mezi nimi vykonal, a abyste věděli, že já jsem Jahve.“ ³ Mojžíš a Áron šli za faraonem a řekli mu: „Takto mluví Jahve, Bůh Hebrejů: Jak dlouho ještě budeš odmítat se přede mnou pokorit? Propuť můj lid, aby mi sloužil. ⁴ Odmítneš-li propustit můj lid, sešlu již zítra na tvé území kobyly. ⁵ Pokryjí povrch půdy a půdu již nebude možno vidět. Sežerou všechno, co uniklo krupobití a co po něm zůstalo; sežerou všechny vaše stromy, které rostou na polích. ⁶ Naplní tvé domy, domy všech tvých služebníků i domy všech Egypťanů, něco takového nikdy neviděli tví otcové a otcové tvých otců ode dne, kdy přišli na svět, až dodnes.“ Pak se obrátil a odešel od faraona. ⁷ Služebníci řekli faraonovi: „Jak dlouho on ještě pro nás bude pastí? Propuť ty muže, aby sloužili Jahvovi, svému Bohu. Copak dosud nechápeš, že Egypt jde do zkázy?“ ⁸ Mojžíše a Árona zavolali zpět k faraonovi a on jim řekl: „Jděte sloužit Jahvovi, svému Bohu, ale kdo všechno odejde?“ ⁹ Mojžíš odpověděl: „Vezmeme s sebou své mladíky i své starce, vezmeme s sebou své syny i své dcery, svůj brav i svůj skot, neboť je to pro nás Jahvova slavnost.“ ¹⁰ Faraon řekl: „To s vámi bude Jahve, když propustím vás, vaše ženy a vaše děti! Hleďte, jak špatné máte záměry! ¹¹ Ne! Jahvovi jděte sloužit vy muži, vždyť o to přece žádáte.“ A byli od faraona vyhnáni. ¹² Jahve řekl Mojžíšovi: „Vztáhni ruku nad egyptskou zemi, ať přijdou kobyly; ať zaplaví egyptskou zem a sežerou všechny byliny v zemi, vše, co ušetřilo krupobití.“ ¹³ Mojžíš vztáhl svou hůl nad egyptskou zemi a Jahve zvedl nad zemí východní vítr, který dul po celý ten den a po celou noc. Když přišlo ráno, přivál východní vítr kobyly. ¹⁴ Kobyly zaplavily celou egyptskou zemi, v převelikém počtu se usadily po celém území Egypta. Předtím tam nikdy tolik kobytek nebylo a nebylo jich tam tolik už nikdy ani potom. ¹⁵ Pokryly celý povrch země, a země byla zpustošena. Sežraly všechny byliny v zemi a všechno ovoce na stromech, které zůstaly po krupobití; v celé egyptské zemi nezbylo nic zeleného na stromech či na polních bylinách. ¹⁶ Faraon ve spěchu povolal Mojžíše a Árona a řekl: „Zhřešil jsem proti Jahvovi, vašemu Bohu, i proti vám. ¹⁷ A teď tě prosím, odpuť mi jen ještě pro tentokrát mou vinu a proste Jahva, svého Boha, aby ode mne odvrátil tuto zhoubnou pohromu.“ ¹⁸ Mojžíš odešel od faraona a prosil Jahva. ¹⁹ Jahve změnil vítr ve velice silný západní vítr, jenž odnesl kobyly a zavál je k Rákosovému moři. Na celém egyptském území nezůstala ani jediná kobylka. ²⁰ Ale Jahve zatvrdil faraonovo srdce a on Izraelity nepropustil. ²¹ Jahve řekl Mojžíšovi: „Vztáhni ruku k nebi, a ať egyptskou zemi zahálí hmatatelná tma.“ ²² Mojžíš vztáhl ruku k nebi a nad celou egyptskou zemí se na tři dny rozestřela hustá tma. ²³ Lidé už neviděli jeden na druhého a nikdo se po tři dny nehýbal z místa, ale všichni Izraelité měli, tam kde bydleli, světlo. ²⁴ Faraon zavolal Mojžíše a řekl mu: „Jděte sloužit Jahvovi, ale váš skot a brav zde musí zůstat. Smějí s vámi jít i vaše ženy a děti.“ ²⁵ Mojžíš řekl: „Ty sám nám musíš poskytnout oběti a celopaly, abychom je přinesli Jahvovi, našemu Bohu. ²⁶ Půjdu s námi i naše stáda, ani noha nezůstane, neboť právě z nich budeme brát k službě Jahvovi, našemu Bohu; a my sami, dokud tam nedojdeme, nebudeme vědět, jak Jahvovi sloužit.“ ²⁷ Ale Jahve zatvrdil faraonovo srdce a on je nechtěl propustit. ²⁸ Faraon řekl Mojžíšovi: „Pryč odtud! Dej si pozor! Už se přede mnou neukazuj, neboť v ten den, kdy se přede mnou ukážeš, zemřeš.“ ²⁹ A Mojžíš řekl: „Tys to řekl, už se před tebou nikdy neukáží.“

11 Jahve řekl Mojžíšovi: „Sešlu ještě jednu ránu na faraona a na Egypt a potom vás on odtud pošle pryč. Až vás pošle pryč, bude po všem, ba dokonce vás odtud vyžene.“² Promluv tedy k lidu, ať si každý muž vyžádá od svého souseda, každá žena od své sousedky stříbrné předměty a zlaté předměty.“³ Jahve způsobil, že lid našel milost v očích Egypťanů. Sám Mojžíš byl v egyptské zemi v očích faraonových služebníků i v očích lidu nanejvýš vynikající osobností.⁴ Mojžíš tedy řekl: „Takto mluví Jahve: Kolem půlnoci projdu Egyptem⁵ a v egyptské zemi zemřou všichni prvorození, jak faraonův prvorozený, který má zasednout na jeho trůn, tak prvorozený sluzky, která stojí za mlýnským kamenem, stejně tak i všechno prvorozené z dobytka.“⁶ Tehdy zavládne po celé egyptské zemi veliký nářek, jaký tam nikdy nebyl a jaký tam už nikdy nebude.⁷ Ale u žádného Izraelity na nikoho, ať na člověka či na zvíře, nezaštěkne ani pes, abys věděl, že Jahve rozlišuje Izraele od Egypta.⁸ A pak všichni tihle tví služebníci přijdou za mnou, budou se mi klanět a přitom říkat: ‘Jdi pryč, ty i všechen tvůj lid, který jde za tebou!’ Potom já odejdu.“ A rozhněvaně vyšel od faraona.⁹ Jahve řekl Mojžíšovi: „Faraon vás nevyslechne, aby se mé zázraky v egyptské zemi rozmnožily.“¹⁰ Mojžíš a Áron vykonali před faraonem všechny ty zázraky, ale Jahve zatvrdil faraonovo srdce a on nepustil Izraelity ze své země.

Jak dlouho byli Izraelité v Egyptě?

Čtyři sta třicet let, které uvádí Ex 12:40, je matematicky nemožný údaj: Mojžíšovi bylo 80 let, když začal deseti ranami devastovat Egypt před odchodem z něho (7:7); jeho otec Amram se dožil 137 let (6:20) a jeho otec, Mojžíšův děd Kehat žil do svých 133 let (6:18) a ten byl jedním z těch, kdo do Egypta přišli za Josefem (Gn 46:11, 26).

Kdyby Kehat byl novorozeně, když přišel do Egypta, a zplodil by Amrama v rok své smrti ve svých 133 letech, a kdyby se Mojžíš narodil Amramovi v rok jeho smrti ve 137 letech, pak snadným součtem $133+137+80=350$ dojdeme k diskrepanci – nemáme 430 let ani zdaleka. I kdybychom z velkorysosti přidali rok či dva, po které se mohly táhnout egyptské rány (jednu úrodu zničilo krupobití v 9:25 a druhou, tedy nejméně o půl roku později kobylky v 10:15), pořád nám chybí kolem 80 let.

A to ještě počítáme hraniční, nejzazší možné a málo pravděpodobné údaje. Daleko pravděpodobnější je, že Kehat už nebyl novorozeně, když se dostal do Egypta, tím spíše, že Gn 46:11 uvádí jeho jméno *mezi* jeho sourozenci, takže zřejmě nebyl nejmladší z rodiny, když se dali na cestu. A taky lze předpokládat, že Amrama zplodil dříve než ve svých 133 letech věku, podobně jako Amram sám se nestal otcem Mojžíšovým ve svých 137 letech. Amramova manželka byla zároveň jeho teta (6:20); mohla být mladší než on, ale asi ne o sto let. Je vysoce pravděpodobné, že byli vrstevníci. A faraonova dcera by pro své nově nalezené miminko nevybrala jako kojnou (2:9) stoletou stařenu. To nám dává ještě méně času než mezních 350 let. Kde je 430 let?

Odpověď je v Ga 3:16–17. 430 let uplynulo od doby, kdy Abraham vešel do Kanánu a Bůh mu tam zaslíbil dědice (Gn 12:3–5,7; 15:5–6).

Proč tedy máme v Ex 12:40–41 výslovně řečeno, že byli v Egyptě 430 let? Protože všechny moderní překlady Bible jsou přeloženy z mezinárodně uznávaného standardu – masoretského textu Starého Zákona, jak nám jej uchovává tzv. Leningradský kodex (zveřejněný coby tzv. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*).

Kopie, kterou konzervuje Leningradský kodex, pochází z 11. století po Kr. Masoretský text samotný je mnohem starší; rozdílů mezi ním a Samaritánským Pentateuchem či LXX si všimá už církevní historik Eusebius ve čtvrtém století. Od sedmého století židovští písmáci, tzv. masoretové, opatrovali hebrejský text akcenty a samohláskami, čímž výrazně zvýšili jeho srozumitelnost pro každého, kdo se hebrejštinu učí jako cizí jazyk.

Septuaginta (LXX) je řecký překlad SZ, pořízený kolem roku 250 př. Kr. z originálu staršího, než je masoretský text; stejně tak Samaritánský Pentateuch. Oba tyto dokumenty obsahují (na rozdíl od masoretského textu) frázi „a v Kanánu“. Podle těchto starších (tedy můžeme předpokládat, že původnějších) dokumentů byli 430 let v Egyptě a v Kanánu.

Vzhledem k tomu, že autoři LXX a Samaritánského Pentateuchu používali jako svůj zdroj starší hebrejský rukopis, a oba dokumenty nezávisle na sobě navzájem shodně obsahují frázi „a v Kanánu“, lze považovat za bezpečné přesvědčení, že v původním hebrejském originále tato fráze byla obsažena. Totéž potvrzuje i historik 1. století Josephus Flavius (Židovské Starožitnosti 2.15.2). Taková interpretace je v souladu s Ga 3:16–17. Apoštol

12 Jahve řekl Mojžíšovi a Áronovi v egyptské zemi: ² „Tento měsíc bude pro vás v čele ostatních měsíců, bude pro vás prvním měsícem v roce. ³ Promluvte k celé Izraelově obci a řekněte jí: Ať každý desátého dne tohoto měsíce vezme jednoho beránka na rodinu, jednoho beránka na domácnost. ⁴ Je-li domácnost tak málo početná, že nestačí na jednoho beránka, přibere podle počtu osob nejbližšího souseda domácnosti. Toho beránka vyberete podle toho, co každý stačí sníst. ⁵ Ten beránek bude bezvadný, rok starý samec. Vyberete si ho z jehňat nebo kůzlat. ⁶ Ponecháte si ho až do čtrnáctého dne onoho měsíce a pak ho za soumraku celá Izraelova obec podřízne. ⁷ Vezmou z něho trochu krve a pomažou jí obě veřeje a příčný trám domu, v němž se bude jíst. ⁸ Té noci se bude jíst maso upečené na ohni; bude se jíst s nekvašenými chleby a hořkými bylinami. ⁹ Nejezte z něho nic syrového ani vařeného ve vodě, jen upečené na ohni, s hlavou, nožkami i vnitřnostmi. ¹⁰ Do rána z něho nic neponecháte, co by zbylo do rána, spálíte v ohni. ¹¹ Budete jej jíst takto: s přepásanými bedry, opánky na nohou a holí v ruce. Sníte jej co nejrychleji, je to Jahvova pascha. ¹² Té noci projdu Egyptem a pobiji všechny prvorozence v egyptské zemi, jak lidí, tak zvířata, a já Jahve vykonám soud nad všemi egyptskými bohy. ¹³ Krev bude vaším znamením na domech, v nichž přebýváte. Když uvidím krev, projdu kolem a vy uniknete ničivé pohromě, až budu bít egyptskou zemi. ¹⁴ Ten den si budete připomínat a budete jej slavit jako Jahvův svátek, budete jej slavit ve svých pokoleních, je to trvalé nařízení. ¹⁵ Po sedm dní budete jíst nekvašené

12:11 Bedra přepásaná ... obuv na nohách. Viz čl. [Fraktál Exodu](#) u [Sk 12](#) na str. 620).

Pavel uměl a četl hebrejsky ([Sk 26:14](#)). Masoretický text obsahuje chybu, kterou jsme schopni odhalit porovnáním s jinými verzemi (LXX, Samaritánský Pentateuch, Josephus Flavius). Máme dva nebo tři svědky ([Dt 19:15](#); [2Kor 13:1](#)), shodně potvrzující přesnější a původnější verzi textu.

Jak dlouho tedy byli v Kanánu? Abrahamovi bylo 75 let, když tam vešel ([Gn 12:4](#)). O 25 let později, když mu bylo 100, se mu narodil Izák ([Gn 21:5](#)). O dalších 60 let později, když Izákovi bylo 60, narodil se Jákob ([Gn 25:26](#)). Když Jákobovi bylo 130 let, sestoupil s celou rodinou za Josefem do Egypta ([Gn 47:9](#)). Snadným součtem $25+60+130=215$ dojdeme k počtu let, která strávili v Kanánu. Je to přesná polovina celkového počtu let 430, která podle LXX, Samaritánského Pentateuchu a [Ga 3:16–17](#) byli v Kanánu a v Egyptě dohromady.

Na pobyt v Egyptě pak zbývá druhých 215 let, což je z matematického hlediska velmi dobře možné; je to výrazně méně než maximálních 350 let, které by dovolovaly životní rozsahy Mojžíše a jeho předků.

A to ještě celých 215 let v Egyptě nebyli otroky. Nový faraon, který neznal Josefa, povstal až po jeho smrti ([Ex 1:6, 8](#)). Josefovi bylo 30, když vstoupil do faraonových služeb ([Gn 41:46](#)). Poté následovalo 7 let hojnosti ([Gn 41:47](#)), po jejich uplynutí bylo Josefovi 37; a po nich pak 7 let hladu ([Gn 41:53–54](#)). Když hladomor trval 2 roky ([Gn 45:6](#)) přišla celá Jákobova rodina za Josefem do Egypta. Josefovi tedy bylo 39 na počátku 215 let, po které byli v Egyptě.

Josef se dožil věku 110 let ([Gn 50:22](#)). Izraelité byli v Egyptě za Josefova života 71 let ($110-39=71$). Z celkových 215 let, která strávili

v Egyptě, přinejmenším 71 let nebyli otroky. Maximální počet let, kdy mohli být v otroctví, je 144 ($215-71=144$). Zároveň minimální počet let, po která byli v otroctví, je 80: Mojžíš, který se narodil už do otroctví, měl 80 let, když poprvé předstoupil před faraona s požadavkem propuštění Izraele ([Ex 7:7](#)). Mezi Josefovou smrtí a Mojžíšovým narozením uplynulo 64 let. Někdy v této době nový faraon Izraelity zotročil. Celkově tedy byli otroky ne více než 144 let a ne méně než 80 let.

Co si ale myslet o [Gn 15:13](#)? Není tam výslovně řeč o čtyřsetletém otroctví v Egyptě?

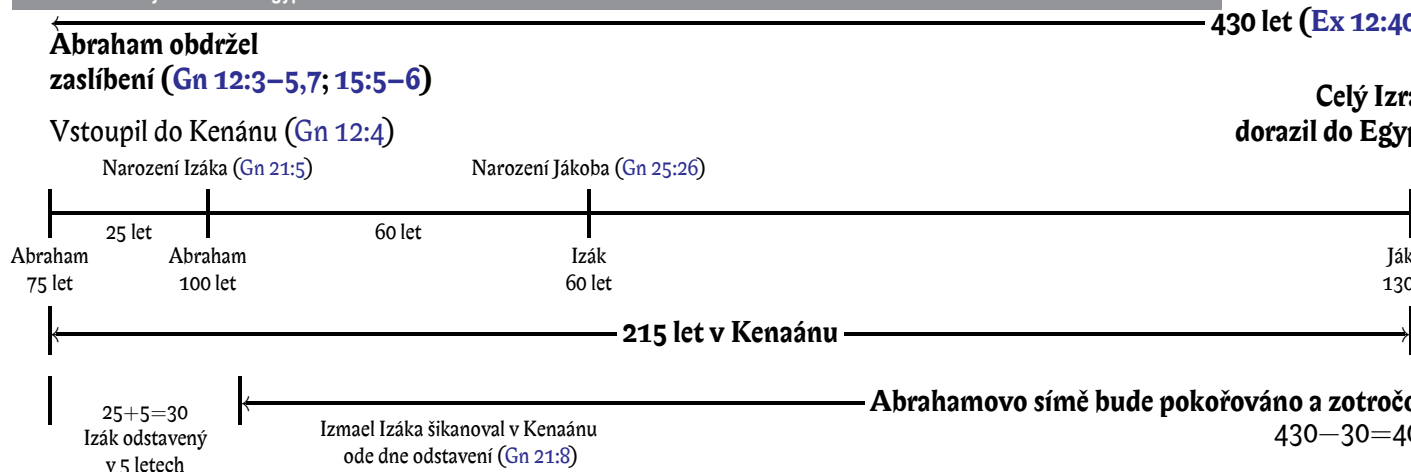
Není. Musíme číst pozorně. Abrahamovi Bůh zaslíbil o jeho potomstvu, že bude 400 let přebývat „v zemi, která jim nebude patřit“, kde „Budou tam otroky a ... tam budou zakoušet útlak.“ Kanán byl také země, která Izraelitům v té době ještě nepatřila, stejně jako Egypt. Izák a Jákob byli Abrahamovo potomstvo; podobně jako množství Izraelitů později v Egyptě. Izmael ubližoval Izákovi ([Gn 21:9](#); [Ga 4:29](#)); símě Abrahamovo (Izák) trpělo útisk (trápení Izmaelem) v zemi, která nebyla jeho (v Kanánu).

Abrahamovi se Izák narodil, když byl v Kanánu 25 let. Izmael trápil Izáka ode dne, kdy byl odstaven ([Gn 21:8](#)). Podle *The Jewish Agency for Israel* býval v talmudické době zvyk oslavovat odstavení dítěte kdykoliv mezi osmnácti měsíci a pěti lety jeho věku. A Rabi Joshua k tomu dodává doporučení, aby dítě bylo kojeno až do pěti let (Ketubot 60). Kdyby byl Izák odstaven v pěti letech svého věku a od toho dne mu Izmael začal ubližovat, pak ($25+5=30$; $430-30=400$) se naplňuje slovo o přesně čtyřech stech letech, po které má být Abrahamovo potomstvo pokořováno a zotročováno v zemi, která nebude jeho ([Gn 15:13](#)).

chleby. Hned prvního dne odstraníte ze svých domů kvas, neboť kdokoli v době od prvního do sedmého dne pojí kvašeného chleba, bude vyloučen z Izraele. ¹⁶ Prvního dne budete mít posvátné shromáždění a sedmého dne posvátné shromáždění. Tehdy nebudete konat žádné dílo, připravíte jen to, co každý sní. ¹⁷ Svátek nekvašených chlebů budete zachovávat, neboť onoho dne jsem vyvedl vaše oddíly z egyptské země. Budete zachovávat ten den ve svých pokoleních, je to trvalé nařízení. ¹⁸ V prvním měsíci budete večer čtrnáctého dne a až do večera jedenadvacátého dne jíst nekvašené chleby. ¹⁹ Po sedm dní se ve vašich domech neoctne kvas, neboť kdokoli pojí kvašeného chleba, bude vyloučen z Izraelovy obce, ať je to cizinec nebo domorodec. ²⁰ Nebudete jíst kvašený chléb, všude, kde budete pobývat, budete jíst nekvašené chleby. ²¹ Mojžíš svolal všechny starší Izraele a řekl jim: „Jděte a obstarajte si pro své rodiny po beránku a obětujte paschu. ²² Potom vezmete svazek yzopu, smočíte ho v krvi, jež je v míse, a tou krví z mísy se dotknete příčného trámu i obou veřejí. A z vás ať nikdo nepřekročí až do rána práh svého domu. ²³ Až bude Jahve procházet Egyptem, aby ho bil, uvidí krev na příčném trámu a na obou veřejích, projde kolem těch dveří a nedovolí Zhoubci vniknout do vašich domů a bít. ²⁴ Toto ustanovení budete zachovávat jako nařízení navěky pro tebe i pro tvé syny. ²⁵ Až vejдете do země, kterou vám Jahve dá, jak to řekl, budete tento obřad zachovávat. ²⁶ A když vám vaši synové řeknou: ‘Co pro vás tento obřad znamená?’ ²⁷ vy jim řeknete: ‘To je oběť paschy pro Jahva, který přešel kolem domů Izraelitů v Egyptě, když bil Egypt, naše domy však šetřil.’“ Tu lid poklekl a klaněl se. ²⁸ Izraelité odešli a učinili, co Jahve přikázal Mojžíšovi a Áronovi. ²⁹ Uprostřed noci pobil Jahve všechny prvorozence v egyptské zemi, jak faraonova prvorozenec, který měl zasednout na jeho trůn, tak prvorozenec zajatce ve vězení, a všechno prvorozené z dobytka. ³⁰ Faraon v noci vstal, stejně tak jeho služebníci a všichni Egyptané, a v Egyptě propukl veliký nářek, neboť nebylo domu, v němž by nebyl nějaký mrtvý. ³¹ Faraon zavolal v noci Mojžíše a Árona a řekl jim: „Vy i Izraelité vstaňte a odejděte zprostřed mého lidu a jděte sloužit Jahvovi, jak jste si žádali. ³² Vezměte si také svůj brav a skot, jak jste si žádali, odejděte a dejte také mně požehnání.“ ³³ Egyptané naléhali na lid a spěšně jej měli k odchodu ze země; říkali totiž: „Všichni pomřeme.“ ³⁴ Lid si odnášel na ramenou v dížích zabalených do pláštíků těsto, ještě než stačilo vykynout. ³⁵ Izraelité udělali, co jim řekl Mojžíš, a vyžádali si od Egyptanů stříbrné předměty, zlaté předměty a šatstvo. ³⁶ Jahve způsobil, že lid našel v očích Egyptanů milost, a oni jim to poskytli. Takto Egyptany oloupili. ³⁷ Izraelité v počtu asi šesti set tisíc pěších mužů – jen mužů, jejich rodiny se v to nepočítají – odešli z Ramsesu směrem na Sukot. ³⁸ S nimi šla všelijaká cháska a rovněž obrovská stáda bravu a skotu. ³⁹ Z těsta, které odnesli z Egypta, si napekli nekvašené placky, neboť to těsto nenakynulo: když je vyháněli z Egypta, nemohli se zdržovat ani si přichystat zásoby na cestu.

⁴⁰ V Egyptě Izraelité pobýli čtyři sta třicet let. ⁴¹ Právě toho dne, kdy končilo údobí oněch čtyř set třiceti let, vykročily všechny Jahvovy oddíly z egyptské země. ⁴² Ona noc, v níž Jahve bděl nad jejich odchodem z Egypta, má být pro všechny Izraelity, pro jejich pokolení, nocí bdění pro Jahva. ⁴³ Jahve řekl Mojžíšovi a Áronovi: „Takový bude řád paschy: žádný cizinec z ní nebude jíst. ⁴⁴ Ale každý otrok získaný za peníze z ní smí, když ho obřežeš, pojíst. ⁴⁵ Přistěhovalec ani námezdník z ní jíst nebudou. ⁴⁶ Jíst se bude jen v jednom domě a nevynesete z toho domu ani kousek masa. Žádnou kost z ní nezlomíte. ⁴⁷ Bude ji konat celá Izraelova obec. ⁴⁸ Jestliže cizinec, který u tebe sídlí, chce konat paschu pro Jahva, musí být obřezán v jeho domě každý, kdo je mužského pohlaví; pak mu bude dovoleno ji konat, bude v zemi jako domorodec; ale žádný neobřezanec z toho pojíst nesmí. ⁴⁹ Zákon bude týž pro domorodce i pro cizince sídlícího mezi vámi.“ ⁵⁰ Všichni Izraelité učinili, jak Jahve nařídil Mojžíšovi a Áronovi. ⁵¹ Právě toho dne Jahve vyvedl Izraelity podle jejich oddílů z egyptské země.

Jak dlouho byli Izraelité v Egyptě?

13 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: ² „Zasvěť mi mezi Izraelity vše prvorozené, prvotiny mateřského lůna. Ať člověk nebo zvíře, je můj.“ ³ Mojžíš řekl lidu: „Rozpomeňte se na ten den, kdy jste vyšli z Egypta, z domu otroctví, neboť Jahve vás odtud vyvedl silou své ruky: nebude se jíst kvašený chléb. ⁴ Odcházíte dnes v měsíci abibu. ⁵ Až tě Jahve uvede do země Kanaánců, Chetitů, Amoritů, Chivitů a Jebusanů, o které přísahal tvým otcům, že ti ji dá, do země, která oplývá mlékem a medem, budeš v týž měsíc konat tento obřad. ⁶ Po sedm dní budeš jíst nekvašené chleby a sedmý den bude slavnost pro Jahva. ⁷ Po dobu těch sedmi dnů se budou jíst nekvašené chleby a kvašený chléb se u tebe nesmí objevit, ani na celém tvém území se nesmí objevit nic kvašeného. ⁸ Toho dne promluvíš takto ke svému synovi: ‘Je to kvůli tomu, co pro mne Jahve učinil, když jsem odcházel z Egypta.’ ⁹ Bude ti to znamením na tvé ruce, připomínkou na tvém čele, abys měl stále v ústech Jahvův zákon, neboť Jahve tě vyvedl silnou rukou z Egypta. ¹⁰ Budeš zachovávat tento zákon rok po roce v předepsaný čas. ¹¹ Až tě Jahve uvede do země Kanaánců, jak to tobě i tvým otcům přísahal, a až ti ji dá, ¹² postoupíš Jahvovi každou bytost, která vyjde jako první z mateřského lůna, a každý první vrh zvířat, která ti patří: co je mužského pohlaví, je Jahvovo. ¹³ Prvorozená oslátka vykoupíš kusem bravu. Nevykoupíš-li je, zlomíš jim vaz, ale vykoupíš každého lidského prvorozence ze svých synů. ¹⁴ Až se tě zítra tvůj syn otáže: ‘Co to znamená?’ řekneš mu: ‘Silou své ruky nás Jahve vyvedl z Egypta, z domu otroctví. ¹⁵ Když se faraon zdráhal a nechtěl nás propustit, zahubil Jahve všechny prvorozence v egyptské zemi, jak prvorozence lidí, tak prvorozence dobytka. A proto já Jahvovi obětuji vše, co je mužského pohlaví a vychází jako první z mateřského lůna, a vykupuji každého prvorozeného ze svých synů.’ ¹⁶ Bude to pro tebe znamením na tvé ruce, páskou na tvém čele, neboť Jahve nás silou své ruky vyvedl z Egypta.“ ¹⁷ Když faraon propustil lid, nevedl jej Bůh cestou v kraji Filišťanů, i když byla nejbližší, neboť Bůh si řekl, že při vyhlídce na boje by lid mohl všeho litovat a vrátit se do Egypta. ¹⁸ Bůh tedy vedl lid oklikou, cestou pouští u Rákosového moře. Z egyptské země vyšli Izraelité dobře vyzbrojeni. ¹⁹ Mojžíš s sebou odnesl Josefovy ostatky, neboť Josef Izraelity zapřísáhl slovy: „Ano, Bůh vás navštíví a vy pak odtud s sebou odnesete mé ostatky.“ ²⁰ Odešli ze Sukotu a utábořili se v Etamu na okraji pouště. ²¹ Jahve šel s nimi ve dne v oblakovém sloupu, aby jim ukázal cestu, a v noci v ohnivém sloupu, aby jim svítil, aby mohli jít ve dne i v noci. ²² Oblakový sloup neopouštěl lid ve dne, ani ohnivý sloup v noci.

14 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: ² „Řekni Izraelitům, ať jdou touž cestou zpět a utáboří se před Pi-Chirottem, mezi Migdolem a mořem, před Baal-Sefonem. Budete tábořit na břehu moře, naproti tomu místu. ³ Faraon řekne o Izraelitech: ‘Vida, teď bloudí krajem, poušť je pohltila.’ ⁴ Já zatvrdím faraonovo srdce a on se pustí za nimi. Oslavím se na úkor faraona a všeho jeho vojska a Egyptané poznají, že já jsem Jahve.“ Oni to učinili. ⁵ Když egyptskému králi oznámili, že lid uprchl, změnili faraon i jeho služebníci vůči lidu své srdce. Řekli: „Co jsme to udělali, že jsme Izraelitům dovolili odejít z našich služeb!“ ⁶ Faraon dal zapřáhnout do svého vozu a odvedl s sebou vojsko. ⁷ Vzal si šest set vybraných vozů a všechny vozy z Egypta; na každém z nich jeli důstojníci. ⁸ Jahve zatvrdil srdce faraona, egyptského krále, a on se pustil za Izraelity, vycházejícími pod pevnou rukou. ⁹ Egyptané – všichni faraonovi koně, jeho vozy, jeho jezdcí a jeho vojsko – se za nimi pustili a dostihli je, když tábořili na břehu moře u Pi-Chirotu před Baal-Sefonem. ¹⁰ Když se faraon blížil, pozdvihli Izraelité oči, a hle, Egyptané je pronásledují. Izraelité dostali velký strach a volali k Jahvovi. ¹¹ Řekli Mojžíšovi: „Což se v Egyptě nedostávalo hrobů, že jsi nás zavedl zemřít na poušť? Cos nám to udělal, že jsi nás vyvedl z Egypta?“ ¹² Neříkali jsme ti v Egyptě: Nech nás ve službách Egyptanů, protože je lépe sloužit

13:9 Na ... ruce ... čele. Viz pozn. Dt 6:8.

; Ga 3:16–17)

rael
pta (Gn 47:9)

Mojžíš obdržel
Zákon (Ex 24:12)

Opustil Egypt (Ex 12:41)

215 let v Egyptě

váno v zemi, která nebude jejich, po 400 let (Gn 15:13)

Izrael utiskován v Egyptě (Ex 1:11)

Egyptanům než zemřít v poušti?“¹³ Mojžíš řekl lidu: „Nebojte se! Vydržte a uvidíte, co Jahve udělá, aby vás dnes zachránil, neboť ty Egyptany, které dnes vidíte, už víckrát nikdy nevidíte.“¹⁴ Jahve bude bojovat za vás a vám postačí být zticha.“¹⁵ Jahve řekl Mojžíšovi: „Proč ke mně voláš? Řekni Izraelitům, ať se zase vydají na cestu.“¹⁶ Ty pozvedni svou hůl a vztáhni ruku nad moře a rozčísni je, aby Izraelité mohli suchou nohou vkročit doprostřed moře.¹⁷ Já zatvrdím srdce Egyptanů, oni tam vkročí za nimi a já se oslavím na úkor faraona, všeho jeho vojska, jeho vozů a jeho jezdců.¹⁸ Egyptané poznají, že jsem Jahve, až se oslavím na úkor faraona, jeho vozů a jeho jezdců.“¹⁹ Boží anděl, který kráčel před Izraelovým táborem, se přesunul a kráčel za nimi a oblakový sloup před nimi se přesunul a zůstal za nimi.²⁰ Dostal se mezi tábor Egyptanů a Izraelův tábor. Oblak byl temný a noc uběhla, aniž se jeden k druhému mohli po celou noc přiblížit.²¹ Mojžíš vztáhl ruku nad moře a Jahve po celou noc zaháněl moře silným východním větrem; vysušil je a všechny vody se rozdělily.²² Izraelité vkročili doprostřed moře a napravo i nalevo jim vody stály jako zeď.²³ Egyptané je pronásledovali a všichni faraonovi koně, jeho vozy a jeho jezdci vnikli za nimi doprostřed moře.²⁴ Za ranní hlídky pohlédl Jahve z ohnivého a oblakového sloupu směrem k táboru Egyptanů a uvrhl tábor Egyptanů ve zmatek.²⁵ Zarazil kola jejich vozů, takže jely dále jen s velkými potížemi. Egyptané řekli: „Prchněme před Izraelem, protože Jahve s nimi bojuje proti Egyptanům!“²⁶ Jahve řekl Mojžíšovi: „Vztáhni ruku nad moře, ať se vody nahnou zpět na Egyptany, na jejich vozy a na jejich jezdce.“²⁷ Mojžíš vztáhl ruku nad moře a za úsvitu se moře vrátilo na své místo. Egyptané se s ním na útěku srazili a Jahve povalil Egyptany doprostřed moře.²⁸ Vody se navalily zpět a pokryly vozy a jezdce veškerého faraonova vojska, kteří za nimi pronikli do moře. Nezůstal z nich ani jediný.²⁹ Izraelité zato kráčeli suchou nohou středem moře a napravo i nalevo jim vody stály jako zeď.³⁰ Onoho dne zachránil Jahve Izraele z rukou Egyptanů a Izrael spatřil na břehu moře mrtvé Egyptany.³¹ Izrael viděl hrdinský čin, jež vykonal Jahve proti Egyptanům. Lid se bál Jahva, uvěřil v Jahva a v jeho služebníka Mojžíše.

15 Tehdy Mojžíš a Izraelité zazpívali Jahvovi tuto píseň: „Zpívám Jahvovi, neboť se pokryl slávou, koně i s jezdcem vrhl do moře.² Jah je má síla a můj zpěv, jemu vděčím za svou spásu. On je můj Bůh, já ho slavím, Bůh mého otce a já ho velebím.³ Jahve je chrabrá válečník, jeho jméno je Jahve.⁴ Vrhel do moře vozy faraonovy i jeho vojsko, výkvět jeho důstojníků pohltilo Rákosové moře.⁵ Hlubiny je pokrývají, klesli jako kámen na dno propasti.⁶ Tvá pravice, Jahve, vyniká silou, tvá pravice, Jahve, tříští nepřítel na kusy.⁷ Přemírou své velebnosti srážíš své odpůrce, tvůj rozpoutaný hněv je šířá jako slámu.⁸ Dechem tvého chrípí se nakupily vody, vlny se vztyčily jako hráz, v mořských hlubinách strnuly propasti.⁹ Nepřítel si řekl: 'Budu pronásledovat, dostihnu, o kořist se rozdělím, má duše se jí přesytí, odepnu meč, má ruka je zahubí.'¹⁰ Tys zadul svým dechem, moře je pokrylo, jak olovo se potopili do nesmírných vod.¹¹ Kdo je jako ty mezi bohy, Jahve? Kdo je jako ty, vznešený svatostí, strašlivý hrdinskými činy, divotvůrce?¹² Tys vztáhl pravici, země je pohltila.¹³ Tvá milost vedla lid, jež jsi vykoupil, tvá síla jej vedla k tvému svatému příbytku.¹⁴ Národy slyšely, chvějí se, bolesti svírají obyvatele fílišťanské země.¹⁵ Tu jsou vzrušeni náčelníci Edomu, moabských knížat se zmocňuje hrůza, potácejí se všichni, kdo bydlí v Kanaánu.¹⁶ Doléhá na ně hrůza a strach, síla tvé paže je obrací v kámen, dokud přechází tvůj lid, Jahve, dokud přechází ten lid, který sis získal.¹⁷ Přivedeš je a zasadíš na své dědičné hoře, na místě, kde sis, Jahve, udělal příbytek, svatostánek, Pane, který připravily tvé ruce.¹⁸ Jahve bude kralovat navždy a na věky.“¹⁹ Neboť když faraonova jízda, jeho vozy a jezdci vstoupili do moře, zavalil je Jahve mořskými vodami, zatímco Izraelité kráčeli suchou nohou středem moře.²⁰ Áronova sestra, prorokyně Mirjam, vzala do ruky bubínky a všechny ženy šly s bubínky za ní a sborem tančily.²¹ A Mirjam jim předzpěvovala: „Zpívejte Jahvovi, neboť se pokryl slávou, koně i s jezdcem vrhl do moře.“²² Mojžíš odvedl Izraele od Rákosového moře, zamířili do pouště Šur a tři dny kráčeli pouští, aniž našli vodu.²³ Když však dorazili do Mary, nemohli vodu z Mary pít, protože byla hořká, a proto se jí také říkalo Mara.²⁴ Lid reptal proti Mojžíšovi a říkal: „Co budeme pít?“²⁵ Mojžíš volal k Jahvovi a Jahve mu ukázal kus dřeva. Mojžíš je hodil do vody a voda zeslázla. A tam jim on stanovil právo a řád; tam je podrobil zkoušce.²⁶ Potom řekl: „Budeš-li opravdu poslouchat hlasu Jahva, svého Boha, a dělat, co je v jeho očích správné, budeš-li naslouchat jeho příkázáním a zachovávat všechny jeho zákony, pak tě nepostihnu nížádným zlem z těch, jimiž jsem postihl Egypt, neboť já jsem Jahve, jenž tě uzdravuje.“²⁷ Potom šli do Elimu, kde je dvanáct pramenů a sedmdesát palem, a tam se u vody utábořili.

16 Odešli z Elimu a patnáctého dne druhého měsíce, jenž následoval po jejich odchodu z Egypta, přišla celá obec Izraelitů na poušť Sin, ležící mezi Elimem a Sinajem.² Na poušti začala celá obec Izraelitů reptat

15:22 Šur. Jedna z možných alternativ na cestě z Egypta (viz Exodus 15:22) – Úvod: Doba a místo vzniku). Zde našel anděl Hospodinův Hagar, prochající od Sáry (Gn 16:7).

proti Mojžíšovi a Áronovi. ³ Izraelité jim řekli: „Proč jsme jen nezemřeli Jahvovou rukou v egyptské zemi, když jsme sedávali u hrnců s masem a jídali chleba do sytosti! Na poušť jste nás přivedli jistě jen proto, abyste celý tento zástup umořili hladem.“ ⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Z nebeských výšin vám sešlu chléb jako déšť. Lidé vyjdou ven a každý den si nasbírají denní dávku; chci je tak zkoušet, abych viděl, budou-li kráčet podle mého zákona, či ne.“ ⁵ A když si šestého dne budou připravovat, co si donesli, budou mít dvojnásobek toho, co denně nasbírají.“ ⁶ Mojžíš a Áron řekli celé obci Izraelitů: „Dnes večer poznáte, že z egyptské země vás vyvedl Jahve, ⁷ a zrána spatříte Jahvovu slávu. Neboť on slyšel, jak jste reptali proti Jahvovi. A co jsme my, abyste reptali proti nám?“ ⁸ Mojžíš řekl: „Dnes večer vám dá Jahve najíst masa a ráno chleba do sytosti, neboť Jahve slyšel, jak proti němu reptáte. Co jsme my? Nereptáte proti nám, ale proti Jahvovi.“ ⁹ Mojžíš řekl Áronovi: „Řekni celé obci Izraelitů: Předstupte před Jahva, neboť on slyšel vaše reptání.“ ¹⁰ Ještě když Áron mluvil k celé obci Izraelitů, obrátili se směrem k poušti, a hle, v oblaku se zjevila Jahvova sláva. ¹¹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: ¹² „Slyšel jsem reptání Izraelitů. Promluv k nim a řekni jim: Za soumraku budete jíst maso a zrána se nasytíte chlebem. Tehdy poznáte, že já jsem Jahve, váš Bůh.“ ¹³ Večer přiletěly křepelky a pokryly tábor a zrána bylo celé okolí tábora pokryto rosou. ¹⁴ Když se ta rosná pokrývka vypařila, objevilo se na povrchu pouště cosi drobného, zrnitého, jemného jako jíní na zemi. ¹⁵ Když to Izraelité spatřili, říkali jeden druhému: „Co je to?“ neboť nevěděli, co to je. Mojžíš jim řekl: „Toto je chléb, jež vám Jahve dal k jídlu.“ ¹⁶ Hle, co Jahve přikázal: ať si každý nasbírá, co stačí sníst, jeden gomor na osobu. Vezmete si každý podle počtu osob, které máte ve stanu.“ ¹⁷ Izraelité to udělali a jedni si nasbírali mnoho, jiní málo. ¹⁸ Když měřili podle gomoru, pak ten, kdo si nasbíral mnoho, neměl toho nadmíru, a ten, kdo si nasbíral málo, měl toho dost: každý nasbíral tolik, co stačil sníst. ¹⁹ Mojžíš jim řekl: „Ať si z toho nikdo nedělá zásobu na zítřejší den.“ ²⁰ Někteří Mojžíše neposlechli a udělali si z toho zásobu na příští den, ale dali se do toho červi a začalo to zapáchat. Mojžíš se na ně rozhněval. ²¹ Sbírali to každé ráno, každý, co stačil sníst, a když slunce začínalo hřát, rozpouštělo se to. ²² Šestého dne pak si nasbírali dvojnásobek chleba, dva gomory na osobu, a všichni náčelníci obce to přišli Mojžíšovi oznámit. ²³ Řekl jim: „Hle, co řekl Jahve. Zítřek je dnem naprostého odpočinku, sobota zasvěcená Jahvovi. Upečte, co chcete upéci, uvařte, co chcete uvařit, a všechno, co zbude, si nechte do zítřka v zásobě.“ ²⁴ Nechali si to do zásoby na příští den, jak to Mojžíš nařídil; nezapáchalo to a nebyli v tom červi. ²⁵ Mojžíš řekl: „snězte to dnes, neboť dnes je Jahvova sobota, dnes byste to v polích nenalezli.“ ²⁶ Šest dnů to budete sbírat, avšak sedmého dne, v sobotu, to tam nebude.“ ²⁷ A přece někteří lidé sedmého dne vyšli, aby si to nasbírali, ale nenašli to. ²⁸ Jahve řekl Mojžíšovi: „Jak dlouho se ještě budete zdráhat poslouchat má přikázání a mé zákony? ²⁹ Pohleďte, Jahve vám dal sobotu, a proto vám šestého dne dává chleba na dva dny. Zůstaňte každý doma, tam, kde jste, sedmého dne ať nikdo nevychází.“ ³⁰ A tak sedmého dne lid odpočíval. ³¹ Izraelův dům to pojmenoval mana. Vypadalo to jako koriandrové semeno, bylo to bílé a chutnalo to jako medové koláče. ³² Mojžíš řekl: „Hle, co nařídil Jahve: Naplňte tím jeden gomor a uchovejte ho pro své potomky, aby viděli, jakým chlebem jsem vás živil na poušti, když jsem vás vyvedl z egyptské země.“ ³³ Mojžíš řekl Áronovi: „Vezmi nějakou nádobu a dej do ní plný gomor many a polož ji před Jahva, aby se to uchovalo pro vaše pokolení.“ ³⁴ Jak Jahve nařídil Mojžíšovi, položil to Áron před Svědectví, aby se to tam uchovávalo. ³⁵ Izraelité jedli manu po čtyřicet let, dokud nedošli do obývaných končin; jedli manu, dokud nepřišli na hranice kanaánské země. ³⁶ Gomor je jedna desetina efy.

17 Celá obec Izraelitů odešla z pouště Sin, na Jahvův příkaz se vydala k dalším stanovištím a utábořili se v Refidim, kde lid neměl vodu na pití. ² Obořil se na Mojžíše; říkali: „Dej nám vodu, ať se napijeme!“ Mojžíš jim řekl: „Proč to svalujete na mne? Proč pokoušíte Jahva?“ ³ Lid tam trpěl žízní, lid reptal proti Mojžíšovi a říkal: „Proč jsi nás vyvedl z Egypta? Tos chtěl umořit žízní mne, mé děti i má zvířata?“ ⁴ Mojžíš volal k Jahvovi a řekl: „Co mám pro ten lid udělat? Vždyť mě za chvíli ukamenují.“ ⁵ Jahve řekl Mojžíšovi: „Postav se do čela lidu a vezmi s sebou několik Izraelových starších; do ruky si vezmi svou hůl, tu, kterou jsi udeřil do Řeky, a jdi.“ ⁶ Hle, já budu stále před tebou, tam na skále (na Chorebu) udeříš do skály, vytryskne z ní voda a lid se napije.“ Mojžíš to udělal před očima Izraelových starších. ⁷ To místo nazval Massa a Meriba, protože Izraelité vyhledávali hádky a protože pokoušeli Jahva a říkali: „Je uprostřed nás Jahve, nebo ne?“ ⁸ Znenadání se objevili Amalečané a bojovali v Refidim s Izraelem. ⁹ Tehdy řekl Mojžíš Jozuovi: „Vyber si nějaké muže a zítra vytáhni do boje s Amalekem; já budu stát s Boží holí v ruce nahoře na kopci.“ ¹⁰ Jozue udělal, co mu Mojžíš řekl, vytáhl do boje s Amalekem a Mojžíš, Áron a Chur vystoupili na vrchol kopce. ¹¹ Když měl Mojžíš pozdvížené ruce, vítězil Izrael, a když je spustil, vítězil Amalek. ¹² Jelikož Mojžíšovi těžkly ruce, vzali kámen a vložili jej pod něho. Usedl si naň a Áron a Chur mu podpírali ruce, jeden z jedné, druhý z druhé strany. Tak jeho ruce zůstaly pevné až do západu slunce. ¹³ Jozue ostřím meče zničil Amaleka a jeho lid. ¹⁴ Tu řekl Jahve Mojžíšovi: „Napiš to do knihy, aby se o tom uchovala paměť, a ohlas Jozuovi, že Amalekovu

památku vyhladím z povrchu zemského.“¹⁵ Potom Mojžíš vystavěl oltář, jež pojmenoval Jahve-Nissi,¹⁶ řekl totiž: „S Jahvovou korouhví v ruce! Jahve je ve válce s Amalekem z pokolení na pokolení.“

18 Mojžíšův tchán, madianský kněz Jetro, se doslechl o všem, co Bůh učinil pro Mojžíše a pro Izraele, svůj lid: jak Jahve vyvedl Izraele z Egypta.² Poté když Mojžíš propustil svou ženu Siporu, vzal Mojžíšův tchán Jetro ji³ a také oba jeho syny. Jeden se jmenoval Geršom, řekl totiž: „Jsem přistěhovalec v cizí zemi,“⁴ druhý se jmenoval Eliezer, neboť: „Bůh mého otce je mé útočiště a vysvobodil mě před faraonovým mečem.“⁵ Mojžíšův tchán Jetro přišel za Mojžíšem s jeho syny a jeho ženou na poušť, tam, kde tábořil, k Boží hoře.⁶ Mojžíšovi řekli: „Hle, přichází k tobě tvůj tchán Jetro a provází ho tvá žena s oběma svými syny.“⁷ Mojžíš vyšel tchánovi vstříc, poklonil se před ním, objal ho, a když se vzájemně poptali po zdraví, odešli do stanu.⁸ Mojžíš tchánovi vyprávěl o všem, co kvůli Izraeli učinil Jahve faraonovi a Egyptanům, a o všech souzeních, jež cestou zakusili a z nichž je Jahve vysvobodil.⁹ Jetro měl radost ze všeho dobrodiní, které Jahve prokázal Izraelovi, z toho, že jej vysvobodil z ruky Egyptanů.¹⁰ Tu Jetro řekl: „Buď požehnan Jahve, jenž vás vysvobodil z ruky Egyptanů a z ruky faraonovy, jenž vysvobodil lid z egyptského područí.“¹¹ Teď vím, že Jahve je větší než všichni bohové...“¹² Mojžíšův tchán Jetro přinesl celopal a oběti Bohu. Áron a všichni Izraelovi starší přišli a pojedli před Bohem s Mojžíšovým tcháňem.¹³ Druhého dne se Mojžíš posadil, aby rozsuzoval lid, a lid zatím u něho stál od rána do večera.¹⁴ Když Mojžíšův tchán viděl, co on všechno pro lid dělá, řekl mu: „Co to děláš, že všechny záležitosti lidu vyřizuješ sám? Proč zasedáš sám, zatímco všechen lid od rána do večera stojí u tebe?“¹⁵ Mojžíš tchánovi řekl: „Lid totiž chodí za mnou, aby se poradil s Bohem.“¹⁶ Mají-li nějakou záležitost, přijdou za mnou. Rozsuzuji mezi nimi a poučuji je o Božích ustanoveních i o jeho zákonech.“¹⁷ Tchán Mojžíšovi řekl: „Děláš to špatně!“¹⁸ Určitě se vyslíš, ty i lid, který je s tebou, neboť takový úkol je pro tebe příliš těžký, sám na něj nestačíš.¹⁹ Nyní poslyš radu, kterou ti dám, aby Bůh byl s tebou. Buď zástupcem lidu před Bohem a sám přednášej Bohu jejich záležitosti.²⁰ Uč je ustanovením a zákonům, poučuj je o cestě, po níž mají jít, a o tom, jak se mají chovat.²¹ Vyber si však ze všeho lidu schopné, bohabojné, poctivé, nepodplatitelné muže a ustanov je nad nimi jako náčelníky nad tisíci, náčelníky nad sty, náčelníky nad padesáti a náčelníky nad desíti.²² Oni budou rozsuzovat lid v každé době. Každou závažnou záležitost přednesou tobě a každou menší záležitost rozsoudí sami. Odlehčí si tak své břímě a oni ať je nesou s tebou.²³ Učiníš-li to tak a nařídí-li ti to Bůh, obstojíš a rovněž všechen tento lid se bude moci v míru navrátit domů.“²⁴ Mojžíš poslechl tcháňovy rady a učinil vše, co on řekl.²⁵ Mojžíš si z celého Izraele vybral schopné muže a ustanovil je za náčelníky lidu: náčelníky nad tisíci, náčelníky nad sty, náčelníky nad padesáti a náčelníky nad desíti.²⁶ A oni rozsuzovali lid v každé době, každou závažnou záležitost přednášeli Mojžíšovi a každou menší záležitost rozsuzovali sami.²⁷ Pak Mojžíš svého tchána propustil a on se zase vydal do své země.

19 Třetího měsíce po svém odchodu z egyptské země, ten den Izraelité došli na sinajskou poušť.² Odešli z Refidim a došli na sinajskou poušť a utábořili se na poušti; tam, naproti hoře, se Izrael utábořil.³ Tehdy Mojžíš vystoupil k Bohu. Jahve ho z hory zavolal a řekl mu: „Takto promluvíš k Jakobovu domu, prohlásíš Izraelitům:“⁴ „Viděli jste sami, co jsem udělal Egyptanům a jak jsem vás vynesl na orlích křídlech a přivedl k sobě.“⁵ Budete-li nyní naslouchat mému hlasu a dodržovat mou smlouvu, budete můj zvláštní majetek mezi všemi národy, neboť mně patří celá země.“⁶ Budete pro mne královstvím kněží, svatým národem.“⁷ To jsou slova, jež řekneš Izraelitům.“⁸ Mojžíš šel a svolal starší lidu a přednesl jim vše, co mu Jahve nařídil,⁹ a celý národ jednomyslně odpověděl: „Vše, co Jahve řekl, uděláme.“¹⁰ Mojžíš přednesl slova lidu Jahvovi.¹¹ Jahve řekl Mojžíšovi: „Přijdu k tobě v hustém oblaku, aby lid slyšel, až s tebou budu mluvit, a provzdy v tebe uvěřil.“¹² A Mojžíš přednesl slova lidu Jahvovi.¹³ Jahve řekl Mojžíšovi: „Jdi k lidu a dbej, aby se dnes a zítra posvětil; ať si vyperou oděv“¹⁴ a jsou připraveni na pozítří, neboť pozítří sestoupí Jahve před očima všeho lidu na horu Sinaj.¹⁵ Potom vymez obvod hory a řekni: ‘Střežte se vstoupit na horu nebo se třeba jen dotknout jejího okraje. Kdokoli se hory dotkne, bude vydán na smrt.’¹⁶ Nikdo na něho nevztáhne ruku; bude ukamenován nebo proklán šípy, ať je to člověk či zvíře, nebude žít.’¹⁷ Až zazní beraní roh, pak oni vystoupí na horu.“¹⁸ Mojžíš sestoupil z hory a šel k lidu, přikázal, aby se posvětil, a oni si vyprali oděv.¹⁹ Potom řekl lidu: „Budte připraveni na pozítří, nepřibližujte se k ženě.“²⁰ Pozítří pak od samého rána nad horou hřmělo, blýskalo se a stál nad ní hustý oblak a také zazníval mohutný zvuk rohu, a všechen lid v táboře se chvěl.²¹ Mojžíš vyvedl lid z tábora vstříc Bohu a oni stanuli na úpatí hory.²² Hora Sinaj pak byla plná dýmu, neboť tam v ohni sestoupil Jahve; dým z ní stoupal jako z tavící pece a celá hora se prudce zachvívala.²³ Zvuk rohu stále sílil; Mojžíš mluvil a Bůh mu v hromobití odpovídal.²⁴ Jahve sestoupil na horu Sinaj, na vrchol hory. Jahve zavolal Mojžíše na vrchol hory a Mojžíš vystoupil.²⁵ Jahve řekl Mojžíšovi: „Sestup dolů a varuj lid, aby nepřekračoval hranice, aby se požíval na Jahva, neboť mnoho z nich by zahynulo.“²⁶ Ba i kněží, kteří se k Jahvovi přibližují, se musí

posvětit, aby se Jahve na ně neobořil.“²³ Mojžíš řekl Jahvovi: „Lid nemůže na horu Sinaj vystoupit, neboť ty sám jsi nás varoval: vytyč obvod hory a vyhlás ji za posvátnou.“²⁴ Jahve pokračoval: „Nuže sestup a vystupte ty a Áron. Ale kněží a lid ať nepřekračují hranice, aby vystoupili k Jahvovi, aby se na ně neobořil.“²⁵ Mojžíš tedy sestoupil k lidu a řekl mu...

20 Bůh vyslovil všechna tato slova a řekl: ² „Já jsem Jahve, tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. ³ Nebudeš mít jiné bohy přede mnou. ⁴ Neuděláš si žádnou sochu, nic, co se podobá tomu, co je nahoře na nebi nebo dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵ Těmto bohům se nebudeš klanět a nebudeš jim sloužit, neboť já, Jahve, tvůj Bůh, jsem žárlivý Bůh, který trestám vinu otců na dětech, vnucích a pravnucích za ty, kteří mě nenávidí, ⁶ ale který dávám milost tisícům za ty, kteří mě milují a dodržují má přikázání. ⁷ Nevylovíš nadarmo jméno Jahva, svého Boha, neboť Jahve neponechá bez trestu toho, kdo nadarmo vysloví jeho jméno. ⁸ Pomni sobotního dne, abys jej světil. ⁹ Po šest dnů budeš pracovat a konat veškeré své dílo; ¹⁰ ale sedmý den je sobota pro Jahva, tvého Boha. Nebudeš konat žádné dílo ani ty, ani tvůj syn, ani tvá dcera, ani tvůj služebník, ani tvá služka, ani tvá zvířata, ani cizinec, který dlí v tvých branách. ¹¹ Neboť v šesti dnech udělal Jahve nebe, zemi, moře a vše, co je v nich, ale sedmého dne si odpočinul, a proto požehnal Jahve sobotní den a posvětil jej. ¹² Cti otce svého a matku svou, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh. ¹³ Nezabiješ. ¹⁴ Nezcizoložíš. ¹⁵ Nepokradeš. ¹⁶ Nevydáš lživé svědectví proti svému bližnímu. ¹⁷ Nebudeš dychtit po domu svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního, ani po jeho služebníkovi, ani po jeho služce, ani po jeho býku, ani po jeho oslu, po ničem z toho, co patří tvému bližnímu.“¹⁸ Při všem tom hromobití, blýskání, zvucích rohu a při pohledu na dýmající horu dostal všecken lid strach a stál opodál. ¹⁹ Řekli Mojžíšovi: „Mluv k nám ty a my ti budeme naslouchat; ale Bůh ať k nám nemluví, neboť to pak je smrt.“²⁰ Mojžíš řekl lidu: „Nebojte se. Bůh přišel proto, aby vás zkoušel, aby ve vás zůstala jeho bázeň a abyste nehřešili.“²¹ Lid stál opodál a Mojžíš přistoupil k temnému oblaku, kde byl Bůh. ²² Jahve řekl Mojžíšovi: „Takto promluvíš k Izraelitům: Sami jste viděli, jak jsem k vám mluvil z nebeských výšin. ²³ Vedle mne si neuděláte bohy ze stříbra a bohy ze zlata si také neuděláte. ²⁴ Uděláš mi hliněný oltář, abys měl na čem zabíjet své celopaly i své pokojné oběti, svůj skot i svůj brav. Na každém místě, kde připomenu své jméno, přijdu za tebou a požehnám ti. ²⁵ Uděláš-li mi kamenný oltář, nestavěj ho z otesaných kamenů, neboť opracováním dlátem bys jej znesvětil. ²⁶ A k mému oltáři nebudeš vystupovat po schodech, aby se tam neukázala tvá nahota.“

21 „Toto jsou zákony, jež jim dáš. ² Když si koupíš hebrejského otroka, potrvá jeho služba šest let, sedmého roku odejde, bude volný a nic nezaplatí. ³ Přišel-li sám, sám odejde, a byl-li ženatý, jeho žena odejde s ním. ⁴ Ožení-li ho jeho pán a dá-li mu žena syny nebo dcery, žena a její děti zůstanou v pánově vlastnictví a on odejde sám. ⁵ Jestliže však ten otrok řekne: ‘Mám rád svého pána, svou ženu a své děti, nechci být propuštěn’, ⁶ předvede ho jeho pán k Bohu, předvede ho ke křídlu nebo k veřejím dveřím; propíchne mu ucho šídlem a otrok zůstane navždy v jeho službách. ⁷ Prodá-li někdo svou dceru za služku, neodejde ona tak, jako odcházejí otroci. ⁸ Znelíbí-li se pánovi, jenž si ji pro sebe vybral, dá ji on vykoupit; nesmí ji prodat cizímu lidu, a tak se na ní dopustit podvodu. ⁹ Určí-li ji pro svého syna, bude s ní zacházet podle zvyku platného pro dcery. ¹⁰ Vezme-li si sám jinou ženu, neomezí tu první v jídle ani v oděvu ani v manželských právech. ¹¹ Připraví-li ji o tyto tři věci, odejde ona bez placení, aniž by složila peníze. ¹² Kdokoli někoho udeří a způsobí mu smrt, bude vydán na smrt. ¹³ Jestliže ho nepronásledoval, ale Bůh mu ho dal na dosah ruky, určím ti místo, kam se může utéci. ¹⁴ Ale jestliže někdo půjde tak daleko, že jiného zabije lstí, odtrhneš ho i od mého oltáře, aby byl vydán na smrt. ¹⁵ Kdo udeří svého otce nebo svou matku, bude vydán na smrt. ¹⁶ Kdo unese nějakého člověka, bude vydán na smrt, ať už ho prodal, nebo ať se najde v jeho držení. ¹⁷ Kdo zlořečí svému otci nebo své matce, bude vydán na smrt. ¹⁸ Budou-li mít muži nějaký spor a jeden druhého udeří kamenem či pěstí tak, že on na to nezemře, ale bude upoután na lože, bude ten, kdo udeřil, jestliže on vstane a bude moci chodit po venku, byť jen o holi, ¹⁹ zproštěn viny; bude ho však muset odškodnit za ztrátu pohyblivosti a až do uzdravení o něj pečovat. ²⁰ Udeří-li někdo svého otroka – či svou služku – holí, a on mu zemře pod rukou, propadne pomstě. ²¹ Jestliže on však den či dva přežije, pomstěn nebude, neboť byl získán za peníze. ²² Jestliže muži při rvačce povalí těhotnou ženu a ona potratí, ale neutrpí jiný úraz, zaplatí viník odškodné, které uloží pán

21:11 Oprávněný rozvod? Většina konzervativních pastorů trvá na tom, že k rozvodu manželství křesťanů opravňuje jediné manželská nevěra (Mt 5:32). Avšak starozákonní pokyny pro jednání s otroky připomínají, že skutečný důvod je dezerce (opuštění) – trvalé zanedbávání fyzických potřeb: stravy, oděvu a sexu. Nевěra může (ale nemusí) být součástí dezerce. Domácí násilí lze bezpochyby považo-

vat za dezerci: nejen zanedbání, ale hrubé porušení základních potřeb včetně bezpečí. Boží vůli pro dnešní křesťany vyvozujeme inferencí: Jestliže otrokyně má garantovanou svobodu opustit manžela, který se o ni nestará (a být tak volná pro jiného), čím spíše ji má zákonná manželka?

té ženy, zaplatí podle usnesení rozhodčích. ²³ Dojde-li však k úrazu, dáš život za život, ²⁴ oko za oko, zub za zub, nohu za nohu, ²⁵ spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, zranění za zranění. ²⁶ Udeří-li někdo do oka svého otroka – nebo do oka svou služku – a tak ho na jedno oko oslepí, vrátí mu svobodu jako náhradu za oko. ²⁷ A vyrazí-li zub svému otrokovi – nebo zub své služce –, vrátí mu svobodu jako náhradu za zub. ²⁸ Potrká-li býk muže – či ženu – a způsobí mu smrt, bude ten býk ukamenován a maso z něho se nebude jíst, ale majitel býka bude zproštěn viny. ²⁹ Jestliže však ten býk byl trkavý již od dřívějška a majitel, který o tom věděl, ho nehlídal, a způsobí-li smrt muže či ženy, bude ten býk ukamenován a jeho majitel bude vydán na smrt. ³⁰ Bude-li mu uloženo výkupné, musí dát za vykoupení svého života vše, co mu je ukládáno. ³¹ Potrká-li chlapce nebo dívku, bude s ním naloženo podle tohoto zvyku. ³² Potrká-li býk otroka či služku, zaplatí jeho majitel jejich pánovi cenu – třicet šekelů – a býk bude ukamenován. ³³ Jestliže někdo nechá otevřenou cisternu nebo vykopá-li cisternu a nezakryje ji a spadne-li do ní býk či osel, ³⁴ odškodní majitel cisterny jeho majitele, dá mu peněžitou náhradu a mrtvé zvíře mu zůstane. ³⁵ Utrká-li něčí býk cizího býka a způsobí mu smrt, prodají majitelé živého býka a o jeho cenu se podělí, rozdělí si také mrtvé zvíře. ³⁶ Je-li však všeobecně známo, že ten býk byl trkavý už od dřívějška, a majitel ho nehlídal, dá živého býka v náhradu za mrtvého býka a mrtvé zvíře bude jeho. ³⁷ Ukradne-li někdo býka či jehně a pak je porazí a prodá, vrátí čtyři kusy skotu za býka a čtyři kusy bravu za jehně.

22 Jestliže zloděj přistižený při prorážení zdi utrhá smrtelnou ránu, nebude jeho krev pomstěna. ² Stalo-li se to však už po východu slunce, jeho krev pomstěna bude. Musí dát náhradu, a nemá-li z čeho, bude prodán, aby se nahradilo, co ukradl. ³ Jestliže u něho bude ukradené zvíře, býk, osel či kus bravu, nalezeno živé, dá dvojnásobnou náhradu. ⁴ Dává-li někdo spásat pole či vinici a nechá-li spást cizí pole, nahradí spasenou část toho pole podle jeho výnosu. Nechal-li spást celé pole, bude se náhrada řídit podle nejlepší sklizně toho pole či té vinice. ⁵ Vypukne-li oheň a spálí-li trní a stráví-li stohy, žeň či pole, ten, kdo požár založil, nahradí, co spálil. ⁶ Svěří-li někdo někomu do úschovy peníze či nějaké předměty a budou tam ukradeny, dá zloděj, bude-li dopaden, dvojnásobnou náhradu. ⁷ Není-li zloděj dopaden, přiblíží se pán domu k Bohu, aby dosvědčil, že nevztáhl ruku na cizí majetek. ⁸ V každém sporu o býka, o osla, o kus bravu, o oděv či o jakýkoli ztracený předmět, o němž se řekne: 'Ano, to je ono', bude spor přednesen Bohu. Ten, koho Bůh prohlásí za viníka, dá tomu druhému dvojnásobnou náhradu. ⁹ Svěří-li někdo někomu do opatrování osla, býka, kus bravu nebo jakékoli jiné zvíře a to zvíře pojde, zlomí si končetinu nebo je beze svědků uneseno, ¹⁰ rozhodne mezi oběma stranami přísaha při Jahvovi, zda opatrovník vztáhl ruku na cizí majetek či nikoli. Majitel si vezme, co zůstává, a opatrovník nebude muset dávat náhradu. ¹¹ Kdyby však ukradené zvíře bylo u něho, navrátí jej majiteli. ¹² Bude-li zvíře roztrháno divokými šelmami, přinese roztrhané zvíře jako svědectví a nebude muset dávat náhradu. ¹³ Půjčí-li si někdo od někoho zvíře a ono si zlomí končetinu či v nepřítomnosti majitele pojde, musí náhradu dát. ¹⁴ Bude-li však majitel u zvířete, náhradu dávat nemusí. Je-li majitelem pronajímatel, obdrží cenu za pronájem. ¹⁵ Svede-li někdo dosud nezasnoubenou pannu a souloží s ní, zaplatí cenu a ožení se s ní. ¹⁶ Odmítne-li její otec dát mu ji, zaplatí částku rovnající se ceně stanovené za panny[.] ¹⁷ Neponecháš naživu čarodějnici. ¹⁸ Kdokoli se spáří se zvířetem, bude vydán na smrt. ¹⁹ Kdo obětuje jiným bohům, propadne klatbě. ²⁰ Nebudeš sužovat cizince a nebudeš ho utiskovat, neboť jste byli cizinci v egyptské zemi. ²¹ Nebudete týrat vdovu ani sirotka. ²² Budeš-li ho týrat a on ke mně zavolá, uslyším jeho křik; ²³ můj hněv zaplane a zahubím vás mečem: z vašich žen budou vdovy a z vašich dětí sirotci. ²⁴ Půjčís-li peníze svému krajanovi či domorodci, jenž u tebe přebývá, nebudeš mu půjčovat na zástavu a nebudete mu ukládat úroky. ²⁵ Vezmeš-li si od někoho do zástavy plášť, vrátíš mu ho při západu slunce. ²⁶ Je to jeho jediná příkrývka, je to plášť, do něhož halí své tělo, v čem se uloží ke spánku? Bude-li ke mně volat, uslyším ho, neboť já soucitný jsem! ²⁷ Nebudeš se rouhat Bohu a nebudeš zlořečit náčelníkovi svého lidu. ²⁸ Bez otálení rozdávej ze své hojnosti a ze svého nadbytku. Prvorozeného ze svých synů dáš mně. ²⁹ Stejně naložíš se svým skotem a bravem: po sedm dnů zůstane u matky, osmého dne mi ho dáš. ³⁰ Budete mi svatými lidmi. Nebudete jíst maso ze zvířete, jež roztrhala šelma v polích, předhodíte je psům.

23 Nebudeš rozšiřovat nepravdivé zvěsti. Nepodpoříš ničemu nespravedlivým svědectvím. ² Nespolečíš se s většinou k páčání zla ani nebudeš v rozepři svědčit podle většiny, abys pokrývil právo, ³ ani nebudeš nadřžovat nuzákovi v jeho rozepři. ⁴ Narazíš-li na zatoulaného vola či osla svého nepřítele, musíš mu ho přivést nazpět. ⁵ Uvidíš-li, že osel toho, jenž tě nenávidí, padá pod svým nákladem, nezůstávej stát stranou; s ním mu půjdeš na pomoc. ⁶ Nepokřívíš právo svého chudého v jeho rozepři. ⁷ Drž se stranou lživých záležitostí. Nedej zahynout nevinnému ani spravedlivému a neospravedlňuj viníka. ⁸ Nebudeš přijímat dary, neboť dar jasnozřivé lidi oslepuje a podkopává věc spravedlivých. ⁹ Nebudeš utiskovat cizince. Víte, co zakouší cizinec,

vždyť jste sami byli cizinci v egyptské zemi. ¹⁰ Po šest let budeš osívat půdu a úrodu svážet do stodoly. ¹¹ Ale sedmého roku ji ponecháš ležet ladem a úrody se vzdáš; snědí ji chudí tvého lidu, a co po nich zůstane, sní polní zvěř. Stejně naložíš se svou révou a se svým olivovníkem. ¹² Po šest dnů budeš konat své práce a sedmého dne v práci ustaneš, aby si odpočinul tvůj vůl a tvůj osel a aby syn tvé služby i cizinec nabrali dech. ¹³ Budete dávat pozor na vše, co jsem vám řekl, a nevzpomenete jméno jiných bohů: ať je nikdo neuslyší vyjít z tvých úst. ¹⁴ Tříkrát do roka mi budeš slavit svátky. ¹⁵ Budeš zachovávat Svátek nekvašených chleběů. Po sedm dnů, tak jak jsem ti to nařídil, budeš jíst nekvašené chleby ve stanovený čas měsíce abibu, neboť v onom měsíci jsi vyšel z Egypta. Nepředstoupíte přede mne s prázdnýma rukama. ¹⁶ Budeš zachovávat svátek žní, prvotin své setby v polích, a na konci roku svátek sklizně, když budeš z polí svážet plod své práce. ¹⁷ Tříkrát do roka předstoupí veškeré tvé obyvatelstvo mužského pohlaví před Pána Jahva. ¹⁸ Nebudeš obětovat krev mé oběti s kvašeným chlebem a tuk z mé slavnosti nebude uchováván do příštího dne. ¹⁹ Přineseš do domu Jahva, svého Boha, nejlepší prvotiny ze své půdy. Nebudeš vařit kůzle v mléce jeho matky. ²⁰ Hle, pošlu před tebou anděla, aby nad tebou po cestě bděl a přivedl tě na místo, jež jsem ti určil. ²¹ Uctívej ho a naslouchej jeho hlasu a nebouríš se proti němu, neodpustil by vám vaše přestupky, neboť v něm přebývá mé Jméno. ²² Jestliže však budeš jeho hlasu bedlivě naslouchat a budeš dělat, co říkám, budu nepřitelem tvých nepřátel a odpůrcem tvých odpůrců. ²³ Můj anděl půjde před tebou a zavede tě k Amoritům, Chetitům, Perizitům, Kanaáncům, Chivitům, Jebusanům, a já je vyhladím. ²⁴ Nebudeš se klanět jejich bohům, ani jim nebudeš sloužit; nebudeš dělat to, co dělají oni, zničíš však jejich bohy a rozbiješ jejich stély. ²⁵ Budete sloužit Jahvovi, svému Bohu, a já požehnám tvému chlebu a tvé vodě a odvrátím od tebe nemoc. ²⁶ Žádná žena v tvé zemi nepotratí ani nebude neplodná a já vrchovatě naplním počet tvých dní. ²⁷ Budu před tebou rozsévat svou hrůzu, uvrhnu ve zmatek všechny národy, k nimž pronikneš, a všechny tvé nepřátele obrátím na útěk. ²⁸ Pošlu před tebou sršně, kteří před tebou zaženu Chivity, Kanaánce a Chetity. ²⁹ Nezaženu je před tebou za jediný rok, aby se země neproměnila v poušť, kde by se na tvůj úkor rozmnožila polní zvěř. ³⁰ Budu je před tebou zahánět postupně, až se rozplodíš natolik, že budeš s to přijmout zemi za dědictví. ³¹ Vytyčím ti hranice od Rákosového moře k moři Filišťanů a od pouště k Řece, neboť vám vydám do rukou obyvatele té země a ty je před sebou zaženeš. ³² Neuzavřeš smlouvu s nimi, ani s jejich bohy. ³³ Nebudou bydlet ve tvé zemi, aby tě nesvedli k hříchu proti mně, neboť bys sloužil jejich bohům a to by pro tebe byla léčka.“

24 Řekl Mojžíšovi: „Ty, Áron, Nádab, Abihu a sedmdesát Izraelových starších vystupte k Jahvovi; a zdálky se budete klanět. ² K Jahvovi se přiblíží pouze Mojžíš. Oni se nepřiblíží a lid s ním nevystoupí.“ ³ Mojžíš přednesl lidu všechna Jahvova slova a všechny zákony a veškerý lid jedním hlasem odpověděl; řekli: „Všechna slova, která Jahve pronesl, budeme plnit.“ ⁴ Mojžíš zapsal všechna Jahvova slova, potom časné ráno vstal a postavil na úpatí hory oltář a dvanáct stél pro dvanáct Izraelových kmenů. ⁵ Potom poslal mladé Izraelity, aby přinesli celopaly a zabili Jahvovi jako pokojnou oběť mladé býky. ⁶ Mojžíš vzal polovinu krve a dal ji do mís a druhou polovinu krve rozlil po oltáři. ⁷ Vzal knihu smlouvy a předčítal z ní lidu, jenž prohlásil: „Uděláme poslušně vše, co řekl Jahve.“ ⁸ Mojžíš vzal krev, vylil ji na lid a řekl: „Toto je krev smlouvy, kterou s vámi prostřednictvím všech těchto ustanovení uzavřel Jahve.“ ⁹ Mojžíš vystoupil, stejně tak Áron, Nadab, Abihu a sedmdesát Izraelových starších. ¹⁰ Spatřili Izraelova Boha. Pod nohama měl jakoby safírové dláždění, čiré jako samo nebe. ¹¹ Nevztáhl ruku na předáky Izraelitů. Pohlédli na Boha, pak pojedli a popili. ¹² Jahve řekl Mojžíšovi: „Vystup ke mně na horu a zůstaň tu, abych ti mohl předat kamenné tabule – Zákon a přikázání –, které jsem napsal pro jejich poučení.“ ¹³ Mojžíš vstal, stejně tak i jeho služebník Jozue, a vystoupili na Boží horu. ¹⁴ Řekl starším: „Počkejte zde na nás až do našeho návratu; jsou s vámi Áron a Chur, ať se ten, kdo potřebuje něco vyřídit, obrátí na ně.“ ¹⁵ Pak Mojžíš vystoupil na horu. Oblak zahalil horu. ¹⁶ Jahvova sláva spočinula na hoře Sinaji a oblak ji zakrýval po šest dnů. Sedmého dne zavolal Jahve Mojžíše zprostřed oblaku. ¹⁷ Jahvova sláva se očím Izraelitů jevila jako šířící plamen na vrcholku hory. ¹⁸ Mojžíš vstoupil do oblaku a vystoupil na horu. A Mojžíš zůstal na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

25 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: ² „Řekni Izraelitům, aby pro mne vybrali daň. Daň vezmete ode všech, které k tomu pobádá srdce. ³ A přijímejte od nich tuto daň: zlato, stříbro a bronz; ⁴ fialový a šarlatový purpur, karmazín, jemný len a kozí srst; ⁵ beraní kůže obarvená na červeno, jemnou kůži a akáciové dřevo; ⁶ olej pro svítilnu, vonné látky na olej k pomazání a vonné kadidlo; ⁷ karneolové kameny a drahokamy

24:10 Spatřili Izraelova Boha. Na první pohled zřetelná diskrepance s veršemi jako např. 3:6; Jn 1:18; 1Jn 4:12 nebo 20. Světlo však vnáší Ježíš svým upřesněním, že nikdo neviděl Otce (Jn 6:46). Takže ti, o kterých Bible říká, že Boha viděli, viděli někoho jiného než Otce.

Mnoho variant nezbyvá: viděli buďto Syna nebo Ducha svatého. Duch Svatý přichází, aby vzdal slávu Ježíši Kristu (Jn 16:14), místo aby obracel pozornost lidí na sebe, takže můžeme mít za to, že osoba, kterou viděli ti, kdo viděli Boha, je Syn. Srv. též pozn. 3:6.

k zasazení do efodu a pektorálu. ⁸ Udělej mi svatyni, abych mohl sídlit v jejích středu. ⁹ Vše uděláš podle vzoru Příbytku a vzoru jeho vybavení, které ti ukáži. ¹⁰ Z akáciového dřeva uděláš dva a půl lokte dlouhou, jeden a půl lokte širokou a jeden a půl lokte vysokou archu. ¹¹ Zevnitř i zvenčí ji potáhneš ryzím zlatem a uděláš na ní kolem dokola zlatou lištu. ¹² Odliješ pro ni čtyři zlaté kruhy a připevníš je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy z jedné strany a dva kruhy z druhé. ¹³ Uděláš také tyče z akáciového dřeva; potáhneš je zlatem ¹⁴ a zasuneš ty tyče, na nichž se archa bude přenášet, do kruhů, jež má připevněné po stranách. ¹⁵ Ty tyče zůstanou v kruzích archy a nebudou se odtud vyťahovat. ¹⁶ Do archy vložíš Svědectví, které ti dám. ¹⁷ Uděláš také dva a půl lokte dlouhou a jeden a půl lokte širokou slitovnici z ryzího zlata. ¹⁸ Uděláš z tepaného zlata dva cheruby, uděláš je k oběma koncům slitovnice. ¹⁹ Jednoho z cherubů udělej k jednomu konci a druhého cheruba k druhému konci: uděláš cheruby tak, aby tvořili celek se slitovnicí na obou jejích koncích. ²⁰ Cherubové budou mít křídla rozpjatá vzhůru a čelem k sobě budou svými křídly chránit slitovnici. Tváře cherubů budou obráceny ke slitovnici. ²¹ Slitovnici položíš navrch na archu a do archy vložíš Svědectví, které ti dám. ²² Tam se s tebou budu setkávat. Z místa nad slitovnicí mezi dvěma cheruby, kteří jsou na Arše svědectví, odtud ti budu dávat svá nařízení pro Izraelity. ²³ Uděláš dva lokty dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký stůl z akáciového dřeva. ²⁴ Potáhneš jej ryzím zlatem a kolem dokola mu uděláš zlatou lištu. ²⁵ Kolem dokola mu uděláš jednu píď široké rozpěry a kolem rozpěr uděláš zlatou lištu. ²⁶ Uděláš k němu čtyři zlaté kruhy a ty kruhy připevníš na čtyři rohy vzniklé u jeho čtyř noh. ²⁷ Ty kruhy budou umístěny vedle rozpěr, aby se do nich zasunuly tyče, na nichž se stůl bude přenášet. ²⁸ Uděláš tyče z akáciového dřeva a potáhneš je zlatem; na nich se bude stůl přenášet. ²⁹ Uděláš k němu talíře, číše, konvice i misky na úlitby; uděláš je z ryzího zlata ³⁰ a na ten stůl přede mne budeš ustavičně klást předkladné chleby. ³¹ Uděláš svícen z ryzího zlata; svícen, jeho podstavec i dřík budou vytepané; jeho kalichy, poupata i květy s ním budou tvořit jediný celek. ³² Po stranách z něho bude vybíhat šest ramen: tři ramena svícnu po jedné straně, tři ramena svícnu po druhé straně. ³³ Na prvním rameni budou tři kalichy ve tvaru mandloňového květu s poupětem a květem; i na druhém rameni budou tři kalichy ve tvaru mandloňového květu s poupětem a květem; tak tomu bude u všech šesti ramen vycházejících ze svícnu. ³⁴ Na svícnu samém budou čtyři kalichy ve tvaru mandloňového květu s poupětem a květem: ³⁵ jedno poupě pod dvěma prvními rameny vycházejícími ze svícnu, jedno poupě pod dvěma následujícími rameny a jedno poupě pod oběma posledními rameny – tedy u šesti ze svícnu vybíhajících ramen. ³⁶ Poupata a ramena budou se svícnem tvořit jediný celek a vše bude uděláno z jednoho kusu tepaného zlata. ³⁷ Pak k němu uděláš sedm lamp. Lampy se nasadí tak, aby svítily před něj. ³⁸ Kratiknoty a popelníky k němu budou z ryzího zlata. ³⁹ Uděláš jej i všechno jeho příslušenství z jednoho talentu ryzího zlata. ⁴⁰ Dívej se a tvoř podle vzoru, jenž ti je ukázán na hoře.

26 Příbytek pak uděláš z deseti pruhů látky z jemného skaného lnu, z fialového a šarlatového purpuru a z karmazínu. Uděláš je s vyšitými cheruby. ² Jeden pruh bude dlouhý dvacet osm loket, široký čtyři lokty a všechny pruhy budou mít stejný rozměr. ³ Pět z těch pruhů bude navzájem spojeno, i druhých pět pruhů bude navzájem spojeno. ⁴ Na okraji prvního pruhu na konci spojeného kusu uděláš poutka z fialového purpuru a stejně tak to uděláš u okraje pruhu, jenž ukončuje druhý spojený kus. ⁵ Uděláš padesát poutek na první pruh a padesát poutek na okraj pruhu druhého spojeného kusu, tak aby si poutka navzájem odpovídala. ⁶ Uděláš také padesát zlatých spon a těmi sponami sepeš pruhy jeden k druhému. Takto bude Příbytek z jediného kusu. ⁷ Uděláš pruhy z látky z kozí srsti na stan nad Příbytkem. Uděláš jich jedenáct. ⁸ Jeden pruh bude třicet loket dlouhý, čtyři lokty široký. Všech jedenáct pruhů bude mít stejné rozměry. ⁹ Spojíš pět pruhů na jedné straně, šest pruhů na druhé straně a šestý pruh přehrneš na přední stranu stanu. ¹⁰ Na okraj prvního pruhu na konci prvního spojeného kusu uděláš padesát poutek a padesát poutek na okraj pruhu druhého spojeného kusu. ¹¹ Uděláš padesát bronzových spon a navlékneš ty spony do poutek, tak aby se spojil stan, jenž takto bude z jediného kusu. ¹² Z toho, co bude spadat z přebývajících pruhů stanu, bude polovina přebývajícího pruhu spadat přes zadní stranu Příbytku. ¹³ Přebývající loket po obou stranách délky pásů stanu bude spadat po stranách Příbytku, tak aby jej to z obou stran překrývalo. ¹⁴ Pro stan uděláš pokrývku z beraních kůží obarvených na červeno a pokrývku z jemné kůže navrch. ¹⁵ Uděláš pro Příbytek desky z akáciového dřeva, jež budou stát. ¹⁶ Každá deska bude deset loket dlouhá a jeden a půl lokte široká. ¹⁷ Každá deska bude mít dva sdružené čepy. Uděláš to stejně u všech desek Příbytku. ¹⁸ Ty desky uděláš pro zřízení Příbytku: dvacet desek pro jižní stranu směrem k poledni. ¹⁹ Pod těch dvacet desek uděláš čtyřicet stříbrných podstavců: dva podstavce pod jednu desku k oběma jejím čepům, dva podstavce pod další desku k oběma jejím čepům. ²⁰ Z druhé strany Příbytku, ze severní strany, bude dvacet desek ²¹ a čtyřicet stříbrných podstavců: dva podstavce pod jednou deskou, dva podstavce pod další deskou. ²² Pro zadní stranu Příbytku směrem k moři uděláš šest desek ²³ a dvě desky uděláš pro rohy zadní strany Příbytku. ²⁴ Ty desky budou vespod po délce spojeny a zůstanou spojeny až k hornímu konci do výše prvního kruhu. Tak tomu bude v případě

obou desek určených do obou rohů. ²⁵ Celkem tedy bude osm desek s příslušnými stříbrnými podstavci, tedy šestnáct podstavců: dva podstavce pod první deskou, dva podstavce pod další deskou. ²⁶ Uděláš příčky z akáciového dřeva: pět k deskám prvního boku Příbytku; ²⁷ pět příček k deskám druhého boku Příbytku a pět příček k deskám, jež vytvářejí směrem k západu zadní stranu Příbytku. ²⁸ Střední příčka položená v poloviční výši bude spojovat desky z jednoho konce na druhý. ²⁹ Desky potáhneš zlatem, uděláš k nim zlaté kruhy, do nichž se zasounou příčky, a příčky potáhneš zlatem. ³⁰ Takto zbuduješ Příbytek podle vzoru, jenž ti byl ukázán na hoře. ³¹ Uděláš oponu z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu s vyšitými cheruby. ³² Zavěsíš ji na čtyři zlatem potažené akáciové sloupy opatřené zlatými háčky, postavené na čtyřech stříbrných podstavcích. ³³ Oponu umístíš pod spony: a tam, za tu oponu, vnesíš Archu svědectví a opona pro vás bude označovat oddělení svatyně od velesvatyně. ³⁴ Na Archu Svědectví do velesvatyně položíš slitovnici. ³⁵ Na vnější stranu opony postavíš stůl a naproti němu, na jižní stranu Příbytku, svícen, a stůl dáš na severní stranu Příbytku. ³⁶ Pro vchod do stanu uděláš protkávaný závěs z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. ³⁷ K tomuto závěsu uděláš pět akáciových sloupů a potáhneš je zlatem, háčky k nim budou zlaté, a odliješ k nim pět bronzových podstavců.

27 Uděláš pět loket dlouhý, pět loket široký oltář z akáciového dřeva, ten oltář bude čtvercový, vysoký tři lokty. ² Na jeho čtyři úhly uděláš rohy, které s ním budou tvořit jeden celek, a potáhneš je bronzem. ³ Uděláš k němu nádoby na odnášení mastného popela, lopaty, kropicí misky, vidlice a kadidelnice. Veškeré oltářní příslušenství uděláš z bronzu. ⁴ Uděláš k němu bronzovou mříž ve tvaru sítě a na čtyři konce této sítě uděláš čtyři bronzové kruhy. ⁵ Umístíš ji dolů pod oltářní římsu, tak aby byla v poloviční výšce oltáře. ⁶ K oltáři uděláš tyče, tyče z akáciového dřeva, a potáhneš je bronzem. ⁷ Ty tyče se zastrčí do kruhů, tak aby tyče byly po obou stranách oltáře, když se bude přenášet. ⁸ Uděláš jej dutý, z prken, uděláš jej tak, jak ti to bylo ukázáno na hoře. ⁹ Uděláš nádvoří Příbytku. Na jižní straně směrem k poledni budou mít záclony nádvoří z jemného skaného lnu délku sto loket (pro první stranu). ¹⁰ K nim dvacet sloupů a dvacet podstavců: budou bronzové; háčky ke sloupům a tyče k nim stříbrné. ¹¹ Stejně tak na severní stranu uděláš záclony o délce sta loket; k nim dvacet sloupů a dvacet podstavců: budou bronzové; háčky ke sloupům a tyče k nim stříbrné. ¹² Šířka nádvoří na straně k moři obsáhne padesát loket záclon s deseti sloupy a deseti podstavci. ¹³ Šířka nádvoří na východní straně, k východu, bude činit padesát loket. ¹⁴ K jedné straně vchodu patnáct loket záclon se třemi sloupy a třemi podstavci; ¹⁵ k druhé straně vchodu patnáct loket záclon se třemi sloupy a třemi podstavci. ¹⁶ V bráně do nádvoří bude dvacet loket pestře vyšitého závěsu z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu, k němu čtyři sloupy a čtyři podstavce. ¹⁷ Všechny sloupy okolo nádvoří budou spojeny stříbrnými tyčemi; háčky k nim budou stříbrné a podstavce bronzové. ¹⁸ Délka nádvoří bude sto loket, šířka padesát loket a výška pět loket. Všechny záclony budou z jemného skaného lnu a podstavce k nim budou bronzové. ¹⁹ Všechno příslušenství pro veškerou službu Příbytku, všechny kolíky k němu i k nádvoří budou bronzové. ²⁰ Ty pak nařídíš Izraelitům, aby ti opatřili pro svítilnu olej z roztlučených oliv, tak aby hořela trvale lampa. ²¹ Áron a jeho synové umístí tuto lampu do Stanu setkávání na vnější stranu opony, která visí před Svědectvím, tak aby před Jahvem hořela od večera do rána. Je to trvalé nařízení pro pokolení Izraelitů.

28 Ty pak k sobě předved' z Izraelitů svého bratra Árona i s jeho syny, aby zastával můj kněžský úřad: Árona, Nadaba a Abihua, Eleazara a Itamara, Áronovy syny. ² Pro svého bratra Árona uděláš posvátná roucha, jež mu budou k slavnostní ozdobě. ³ Obrátíš se na všechny zručné muže, které jsem zahrnul dovedností, a oni udělají Áronova roucha, tak aby byl posvěcen k zastávání mého kněžského úřadu. ⁴ Toto budou roucha, jež udělají: pektorál, efod, plášť, vyšívaná suknice, turban a pás. Udělají posvátná roucha pro tvého bratra Árona a pro jeho syny, aby zastávali můj kněžský úřad. ⁵ Vezmou zlato, fialový a šarlatový purpur, karmazín a jemný len. ⁶ Udělají efod vyšívaný zlatem z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. ⁷ Budou k němu připevněny dva nárameníky: on k nim bude připevněn oběma svými konci. ⁸ Šerpa, jež je na něm k přivazování, bude zhotovená týmž způsobem a bude s ním tvořit jeden celek: bude ze zlata, z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. ⁹ Pak vezmeš dva karneolové kameny, na něž vyryješ jména Izraelitů; ¹⁰ šest z jejich jmen na první kámen a šest zbývajících jmen na druhý kámen, v pořadí podle narození. ¹¹ Jména Izraelitů vyryješ na ty kameny po způsobu kamenáře, jenž ryje pečeti; a zasadíš je do zlatých šatonů. ¹² Umístíš oba kameny na nárameníky efodu jako památník Izraelitů.

28:11 Do zlatých šatonů. Bůh nejen naše jména zná, má je zlatem vyryté v kameni. Nejdou vygumovat (Zj 3:5). Jestli ale se od Boha odvrátíme, napliveme mu do tváře a řekneme mu: „Ty nejsi můj Bůh!“ – pak tím jen prokážeme, že jsme mu nikdy nepatřili (32:33). Každý někdy zhřeší, tomu se prakticky nedá vyhnout (proto Boží Zákon obsahuje i obětní systém; Bůh počítá s tím, že budeme hřešit). Před Bohem

však nejvíc záleží na stavu srdce – když už jsme zhřešili, radujeme se a mneme si ruce nad svobodou dělat si, co chceme, anebo se trápíme, že si neumíme pomoci a zase jsme selhali, udělali to, co víme, že se Bohu nelíbí? Jinými slovy: Litujeme svých hříchů nebo si v nich libujeme?

*Proto je tak dobře, když je naděje,
že někoho máš, kdo tě miluje.
kdo zná tvoje jméno, ba i příjmení,
kdo je nosí zlatým písmem vrytý v kameni.*

Otcovy děti

Takto Áron bude před Jahvem nosit na obou ramenou jejich jména, aby je připomínal. ¹³ Uděláš zlaté smyčky ¹⁴ a dva řetízky z ryzího zlata, jež uděláš jako šňůrky ve tvaru vinutých trásní a tyto vinuté řetízky dáš do těch smyček. ¹⁵ Uděláš pektorál rozhodnutí vyšíváný stejně jako efod. Uděláš jej ze zlata, z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. ¹⁶ Bude čtvercový a dvojité, jednu píd dlouhý, jednu píd široký. ¹⁷ Ozdobíš jej zasazenými drahokamy, uspořádanými do čtyř řad: sardonix, topas, smaragd v první řadě; ¹⁸ v druhé řadě alamandin, safír a diamant; ¹⁹ v třetí řadě achát, hyacint a ametyst; ²⁰ ve čtvrté řadě chryzolit, karneol a jaspis. ²¹ Ty kameny budou na jména Izraelitů a bude jich dvanáct, podle jejich jmen, budou vryté jako pečeti, každý na jméno jednoho z dvanácti kmenů. ²² K pektorálu uděláš řetízky z ryzího zlata ve tvaru vinutých trásní. ²³ Uděláš k pektorálu dva zlaté kroužky a připevníš je k oběma jeho koncům ²⁴ a obě zlaté vinuté trásně přivážeš k oběma kroužkům připevněným na obou koncích pektorálu. ²⁵ Druhé dva konce obou vinutých trásní přivážeš k oběma smyčkám a umístíš je zepředu na nárameníky efodu. ²⁶ Uděláš dva zlaté kroužky a připevníš je na oba konce pektorálu u vnitřního okraje efodu. ²⁷ Uděláš dva zlaté kroužky a připevníš je vpředu dole na oba nárameníky efodu poblíž místa, kde se připínají nad šerpou efodu. ²⁸ Kroužky pektorálu se připevní ke kroužkům efodu šňůrkou z fialového purpuru, aby pektorál ležel na šerpě a nemohl se oddělit od efodu. ²⁹ Takto Áron vždy, když vejde do svatyně, ponese na pektorálu rozhodnutí jména Izraelitů na svém srdci jako památník před Jahvem. ³⁰ K pektorálu rozhodnutí připojíš urim a tumim, budou na Áronově srdci, když vstoupí před Jahva, a Áron bude vždy před Jahvem nosit na srdci rozhodnutí Izraelitů. ³¹ Uděláš plášť k efodu, celý z fialového purpuru; ³² uprostřed bude mít otvor pro hlavu; jeho otvor bude mít kolem dokola neroztrhatelný lem, utkaný jako otvor v drátěném krunýři. ³³ Na jeho obrubu uděláš kolem dokola granátová jablka z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu a mezi ně kolem dokola zlaté zvonečky: ³⁴ jeden zlatý zvoneček a jedno granátové jablko, jeden zlatý zvoneček a jedno granátové jablko kolem dokola po obrubě jeho pláště. ³⁵ Áron jej bude nosit, když bude konat službu, když bude vcházet do svatyně před Jahva nebo když z ní bude vycházet, bude slyšet jejich zvuk a nezemře. ³⁶ Uděláš květ z ryzího zlata a vyryješ do něj do hloubky jako pečeti: 'Zasvěcen Jahvovi'. ³⁷ Připevníš jej na šňůrku z fialového purpuru a bude na turbanu: bude na turbanu vpředu. ³⁸ Bude na Áronově čele a Áron tak na sebe vezme všechny poklesky spočívající na posvátných věcech, které budou Izraelité zasvěcovat, na všech posvátných darech. Bude neustále na jeho čele, aby jim tak přivolával Jahvovu přízeň. ³⁹ Utkáš suknicí z jemného lnu; uděláš turban z jemného lnu a protkávaný pás. ⁴⁰ Pro Áronovy syny uděláš suknic a pásy. Uděláš jim rovněž čepice, jež pro ně budou slavnostní ozdobou. ⁴¹ Takto oblékneš svého bratra Árona a jeho syny, potom je pomazeš, uvedeš je do úřadu a posvětiš je k mému kněžství. ⁴² Abys přikryl jejich nahotu, udělej jim plátěné spodky, jež budou sahat od beder až po stehna. ⁴³ Áron a jeho synové je budou nosit, když vjdou do Stanu setkávání nebo když se přiblíží k oltáři při službě ve svatyni, aby se neobtěžili vinou, jež by jim přivedila smrt. Toto je trvalé nařízení pro Árona a jeho potomstvo po něm.

29 Toto jim uděláš, abys je posvětil k mému kněžství. Vezmi jednoho mladého býka a dva bezvadné berany, ² dále nekvašené chleby, nekvašené koláče uhnětené s olejem, nekvašené placky potřené olejem, které uděláš z výrazkové pšeničné mouky. ³ Nakladeš je do jednoho koše a obětuješ je v tom koši současně s býkem a oběma berany. ⁴ Předvedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a umyješ je vodou. ⁵ Vezmeš roucha a oblékneš Áronovi suknicí, plášť k efodu, efod, pektorál a připneš mu šerpu efodu. ⁶ Na hlavu mu dáš turban a na něj připevníš znamení svatého posvěcení. ⁷ Vezmeš olej k pomazání, vyliješ mu jej na hlavu a pomazeš ho. ⁸ Potom předvedeš jeho syny a oblečeš je do suknic. ⁹ Přepásáš je pásem a nasadíš jim čepice. Pak jim bude kněžství náležet trvalým nařízením. Uvedeš v ně Árona a jeho syny. ¹⁰ Předvedeš mladého býka před Stan setkávání. Áron a jeho synové položí ruce na býkovu hlavu, ¹¹ potom toho býka před Jahvem u vchodu do Stanu setkávání porazíš. ¹² Vezmeš trochu býkovy krve a prstem jí potřeš rohy oltáře; všechnu krev vyliješ u paty oltáře. ¹³ Vezmeš všechny tuk obalující vnitřnosti, tukovou vrstvu od jater, obě ledviny s přilehlým tukem a obrátíš je na oltáři v dým. ¹⁴ Avšak maso toho mladého býka, jeho kůži a jeho trus spálíš na ohni mimo tábor, neboť je to oběť za hřích. ¹⁵ Potom vezmeš jednoho z beranů; Áron a jeho synové položí ruce na beranovu hlavu, ¹⁶ potom toho berana porazíš a vezmeš jeho krev, kterou rozliješ kolem dokola celého

oltáře. ¹⁷ Berana rozčtvrtíš, umyješ jeho vnitřnosti a nohy a rozložíš je na jeho čtvrti a hlavu. ¹⁸ Potom celého berana obrátíš na oltáři v dým. Je to celopal Jahvovi. Je to vůně uspokojení, žertva ohněm pro Jahva. ¹⁹ Potom vezmeš druhého berana; Áron a jeho synové položí ruce na beranovu hlavu; ²⁰ porazíš toho berana. Vezmeš trochu jeho krve a potřeseš jí Áronovi lalůček pravého ucha, lalůček pravého ucha jeho synům, palec na jejich pravé ruce a palec na jejich pravé noze. Potom rozliješ krev kolem dokola celého oltáře. ²¹ Vezmeš trochu krve, jež je na oltáři, a trochu oleje k pomazání a pokropíš tím Árona i jeho roucha, stejně tak jeho syny i roucha jeho synů; takto bude posvěcen on i jeho roucha, stejně tak jeho synové a roucha jeho synů. ²² Z toho berana vezmeš tuk, ocas, tuk obalující vnitřnosti, tukovou vrstvu od jater, ledviny s přilehlým tukem a také pravou nohu, neboť je to beran k uvedení do úřadu. ²³ Vezmeš rovněž z koše nekvašených chlebů, který je před Jahvem, jeden kulatý chléb, jeden koláč s olejem a jednu placku. ²⁴ To všechno položíš na dlaně Áronovi a na dlaně jeho synům a učiníš pohyb předkládání před Jahvem. ²⁵ Pak jim to opět vezmeš z rukou a obrátíš to na oltáři v dým, navíc k celopalu, ve vůni uspokojení před Jahvem. Je to žertva ohněm pro Jahva. ²⁶ Vezmeš hrudí berana k Áronovu uvedení do úřadu a učiníš s ním pohyb předkládání před Jahvem; bude to tvůj podíl. ²⁷ Posvětiš hrudí, jež bylo předloženo, a také nohu, jež byla vyzdvihnuta, které byly předloženy a vyzdvihnuty z berana k uvedení Árona a jeho synů do úřadu. ²⁸ To budou podle trvalého nařízení dostávat Áron a jeho synové od Izraelitů, neboť je to vyzdvihnutí, Jahvovo vyzdvihnutí, které Izraelité dávají ze svých pokojných obětí, vyzdvihnutí Jahvovi. ²⁹ Áronova posvátná roucha po něm přejdou na jeho syny, kteří si je obléknou při svém pomazání a svém uvádění do úřadu. ³⁰ Onen z Áronových synů, jenž bude knězem po něm a jenž bude vcházet do Stanu setkávání, aby sloužil ve svatyni, je bude oblékat po sedm dní. ³¹ Vezmeš berana k uvedení do úřadu a maso z něho uvaříš na posvátném místě. ³² Áron a jeho synové budou jíst u vchodu do Stanu setkávání maso z toho berana a chléb, který je v koši. ³³ Pojedí to, co jim při jejich uvádění do úřadu a posvěcování na kněze posloužilo k usmíření za viny. Nikdo nepovoláný z toho jíst nebude, neboť jsou to posvátné věci. ³⁴ Zbude-li do rána něco z masa oběti k uvedení do úřadu a z chleba, spálíš tento zbytek v ohni, nebude se jíst: je to posvátná věc. ³⁵ Takto to uděláš s Áronem a jeho syny podle všeho toho, co jsem ti nařídil: do úřadu je budeš uvádět po sedm dní. ³⁶ Každý den také obětuješ mladého býka jakožto oběť za hřích – na usmíření. Když budeš konat usmíření pro oltář, přineseš za něj jednu oběť za hřích a pomazeš jej, abys jej posvětil. ³⁷ Po sedm dní budeš konat usmíření pro oltář a budeš jej posvěcovat. Pak bude svrchovaně posvátný a vše, co se oltáře dotkne, bude posvátné. ³⁸ Toto pak budeš přinášet v oběť na oltáři: každodenně a po všechny časy dva jednorocní beránky. ³⁹ Jednoho z těchto beránek budeš přinášet v oběť ráno a druhého za soumraku; ⁴⁰ spolu s prvním beránkem desetinu efy výrazkové mouky uhnětené se čtvrtkou hínu oleje z roztlučných oliv a úlitbu čtvrtky hínu vína. ⁴¹ Druhého beránka přineseš v oběť za soumraku s obdobnou nekrvavou obětí a úlitbou jako ráno: jakožto vůni uspokojení, jakožto obětní dar žertvy ohněm pro Jahva. ⁴² Bude to pro všechna vaše pokolení ustavičný celopal u vchodu do Stanu setkávání před Jahvem, tam kde se s tebou budu setkávat, abych k tobě promlouval. ⁴³ Na tom místě se budu setkávat s Izraelity a ono bude posvěceno mou slávou. ⁴⁴ Posvětim Stan setkávání a oltář. Posvětim rovněž Árona a jeho syny, aby zastávali můj kněžský úřad. ⁴⁵ Budu přebývat uprostřed Izraelitů a budu jejich Bůh ⁴⁶ a oni poznají, že jsem Jahve, jejich Bůh, jenž je vyvedl z egyptské země, aby přebýval mezi nimi, já Jahve, jejich Bůh.

30 Uděláš oltář k pálení kadidla, uděláš jej z akáciového dřeva. ² Jeden loket dlouhý, jeden loket široký, bude čtvercový, vysoký bude dva a půl lokte; jeho rohy s ním budou tvořit jediný celek. ³ Jeho svrchní část, stěny kolem dokola i s rohy potáhneš ryzím zlatem, kolem dokola mu uděláš zlatou lištu. ⁴ Uděláš k němu pod lištu na oba boky dva zlaté kruhy, uděláš je na obou stěnách, na zasunutí tyčí k jeho přenášení. ⁵ Tyto tyče uděláš z akáciového dřeva a potáhneš je zlatem. ⁶ Postavíš jej před oponu, jež visí před Archou svědectví – před slitovnicí, jež je na Svědectví –, kde se s tebou budu setkávat. ⁷ Áron tam bude každého rána pálit vonné kadidlo, bude je pálit, když bude upravovat lampy. ⁸ A když bude Áron za soumraku zase umísťovat lampy, bude je pálit opět. Bude to pro vaše pokolení ustavičné pálení kadidla před Jahvem. ⁹ Nebudete na něm přinášet obyčejné kadidlo, ani celopal, ani nekrvavou oběť a nevyležete na něj žádnou úlitbu. ¹⁰ Jednou do roka vykoná Áron na rozích tohoto oltáře smírný obřad. Krví oběti za hřích bude konat v den smíření jednou do roka smírný obřad za sebe, za vaše pokolení. Je svrchovaně posvátný, Jahvův. ¹¹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: ¹² „Až budeš sčítáním zjišťovat počet Izraelitů, dá každý z nich Jahvovi výkupné za svůj život, aby mezi nimi při sčítání nepropukla žádná pohroma. ¹³ Kdokoli je podroben sčítání, dá půl šekelu podle šekelu svatyně: dvacet gér na šekel. Tato půle šekelu bude vyzdvihnutím Jahvovi. ¹⁴ Kdokoli je podroben sčítání, to je každý, kdo dosáhl věku dvaceti let a starší, dá Jahvovi vyzdvihnutí. ¹⁵ Až bude dávat vyzdvihnutí Jahvovi jako

29:18 Celého. Zápalná oběť shoří celá. Řecký překlad v LXX z Lv 1:3 (viz jeho pozn.) dal vzniknout slovu *holokaust*. Viz též pozn. Ř 12:1.

29:37 Co se oltáře dotkne, bude posvátné. předobraz Krista (30:29).

výkupné za vaše životy, nedá bohatý více a chudý nedá méně než půl šekelu.¹⁶ Vezmeš peníze z výkupného Izraelitů a dáš je na službu ve Stanu setkávání; pro Izraelity to bude před Jahvem památník výkupného za vaše životy.¹⁷ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu:¹⁸ „Uděláš bronzovou nádrž na bronzovém podstavci na omývání. Postavíš ji mezi Stan setkávání a oltář a dáš do ní vodu,¹⁹ kterou si Áron a jeho synové budou umývat ruce a nohy.²⁰ Když budou vstupovat do Stanu setkávání, umyjí se vodou, aby nezemřeli; když budou přistupovat k oltáři, aby konali službu, aby obrátili v dým obětní dar žertvy ohněm pro Jahva,²¹ umyjí si ruce a nohy, aby nezemřeli: toto je trvalé nařízení pro něho i jeho potomky, pro jejich pokolení.“²² Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu:²³ „Ty pak vezmi vybrané vonné látky: pět set šekelů čisté myrhy, polovinu vonné skořice, dvě stě padesát šekelů, polovinu puškvorce, dvě stě padesát šekelů,²⁴ pět set šekelů kasie – podle šekelu svatyně – a jeden hín olivového oleje.²⁵ Uděláš z nich posvátný olej k pomazání, vonnou směs, jakou míchá voňavkář: bude to posvátný olej k pomazání.²⁶ Pomazeš jím Stan setkávání a Archu svědectví,²⁷ stůl se vším příslušenstvím, svícen s příslušenstvím, oltář vůní,²⁸ oltář celopalů se vším příslušenstvím, nádrž i její podstavec.²⁹ Posvětiš je, budou tak svrchovaně posvátné a vše, co se jich dotkne, bude posvátné.³⁰ Pomazeš Árona a jeho syny a posvětiš je, aby zastávali můj kněžský úřad.³¹ Pak se obrátíš k Izraelitům a řekneš jim: Toto pro vás bude pro vaše pokolení posvátný olej k pomazání.³² Nevylije se na tělo obyčejného člověka a neuděláte si jemu podobný, stejného složení. Je to posvátná věc, bude pro vás posvátná.³³ Kdokoli udělá stejnou vonnou směs a pomaze jí někoho nepovoláného, bude vyloučen ze svého lidu.“³⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Vezmi vonná koření: styrax, onyx, galban, vonná koření a čisté kadidlo, ode všeho stejnou dávku;³⁵ uděláš z nich, tak jak je míchá voňavkář, vonnou směs k pálení, posolenou, čistou, posvátnou.³⁶ Část z ní rozdrtíš na jemný prášek a něco z toho dáš před Svědectví do Stanu setkávání, tam kde se s tebou budu setkávat. Bude pro vás svrchovaně posvátná.³⁷ Vonnou směs, kterou takto uděláš, si ve stejném složení neuděláte sami pro sebe. Bude pro tebe posvátná, vyhrazená Jahvovi.³⁸ Kdokoli si udělá stejnou, aby čichal její vůni, bude vyloučen ze svého lidu.“

31 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu:² „Hled! Jmenovitě jsem určil Besaleela, syna Uriho, syna Churova z Judova kmene.³ Naplnil jsem ho Božím duchem ve zručnosti, chápavosti a znalosti pro všechny druhy prací;⁴ aby navrhoval plány a prováděl je ve zlatě, ve stříbře a v bronzu;⁵ aby opracovával kameny na vsazování, aby obráběl dřevo a prováděl všechny druhy prací.⁶ Hle, dávám mu k ruce Achisamakova syna Oholiaba z Danova kmene a vložil jsem moudrost do srdcí všem mužům moudrého srdce, tak aby udělali vše, co jsem ti nařídil:⁷ Stan setkávání, Archu svědectví, slitovnici, která je na ní, a všechno vybavení Stanu;⁸ stůl se vším příslušenstvím, čistý svícen se vším příslušenstvím, oltář vůní,⁹ oltář celopalů se vším příslušenstvím, nádrž i s podstavcem;¹⁰ nádherná roucha pro kněze Árona k zastávání kněžského úřadu, roucha jeho synů;¹¹ olej k pomazání a vonné kadidlo pro svatyni. Všechno budou dělat tak, jak jsem ti nařídil.“¹² Jahve řekl Mojžíšovi:¹³ „Ty pak promluv k Izraelitům a řekni jim: Budete vskutku dodržovat mé soboty, neboť je to znamení mezi mnou a vámi, pro vaše pokolení, aby se vědělo, že já jsem Jahve, jenž vás posvěcuje.¹⁴ Budete dodržovat sobotu, neboť je pro vás posvátná. Kdo ji znesvěti, bude vydán na smrt; kdokoli bude v ten den konat nějakou práci, bude vyloučen ze středu svého lidu.¹⁵ Po šest dní se bude konat práce, ale sedmý den bude dnem úplného odpočinku, zasvěceným Jahvovi. Kdokoli bude v sobotní den pracovat, bude vydán na smrt.¹⁶ Izraelité budou dodržovat sobotu, budou zachovávat sobotu ve svých pokoleních, je to věčná smlouva.¹⁷ Je to trvalé znamení mezi mnou a Izraelity, neboť po šest dní Jahve dělal nebe a zemi, ale sedmého dne si odpočinul a oddechl si.“¹⁸ Když přestal mluvit s Mojžíšem na hoře Sinaji, předal mu obě desky Svědectví, kamenné desky popsané prstem Božím.

32 Když lid viděl, že Mojžíš dlouho nesestupuje z hory, shromáždil se lid kolem Árona a řekl mu: „Vzhůru, udělej nám nějakého boha, který by kráčel před námi, neboť nevíme, co se stalo s oním Mojžíšem, mužem, jenž nás vyvedl z egyptské země.“² Áron jim odpověděl: „Sejměte svým ženám, svým synům a svým dcerám zlaté kruhy, které mají v uších, a přineste mi je.“³ Všechni lid si z uší snal zlaté kruhy a přinesli je Áronovi.⁴ On přijal zlato z jejich rukou: rozpustil je v kadluba a udělal z něho sochu telete; tu řekli: „Zde je, Izraeli, tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země.“⁵ Když to Áron uviděl, postavil před sochou oltář a učinil toto prohlášení: „Zítřka je Jahvova slavnost.“⁶ Nazítří časně ráno vstali, obětovali celopaly a přinášeli pokojné oběti. Lid se usadil k jídlu a pití, pak vstali a veselili se.⁷ Tu řekl Jahve Mojžíšovi: „Vzhůru! Sestup, neboť tvůj lid, který jsi

31:14 Sobotu. Hebr. sabat: odpočinek. Den sobotní v některých českých překladech Bible znamená den odpočinku. Hebrejský sabat je etymologický kořen české soboty. Jestli někdo upřednostňuje svícení soboty, nikdo mu nebrání (Ř 14:5); neměli bychom však ze svých osobních či denominačních preferencí učinit zákonické bříme, které

bychom uvalovali na ostatní (Ř 14:12–13). Rozdělovat kvůli takové malichernosti církev je neužitečné a hříšné (Gal 4:9–13).

32:6 Veselili se. Tzn. páchali nepřístojnosti – orgie včetně sexuálních hříchů (byli obnaženi 32:25). Eufemismus skrývající podobný obsah vidíme např. v Sd 16:25.

vyvedl z egyptské země, jedná zvráceně.⁸ Velmi brzy se odvrátili od cesty, kterou jsem jim předepsal. Z kovu si odlili tele a klaněli se mu. Přinášeli mu oběti a říkali: Zde je, Izraeli, tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země.“⁹ Jahve řekl Mojžíšovi: „Viděl jsem ten lid, je to tvrdošijný lid.“¹⁰ Teď mě nech, můj hněv vzplane proti nim a já je vyhladím; z tebe však udělám velký národ.“¹¹ Mojžíš se snažil upokojit Jahva, svého Boha, a řekl: „Proč by, Jahve, měl vzplanout tvůj hněv proti tvému lidu, který jsi velikou silou a svou mocnou rukou vyvedl z Egypta?“¹² Proč by měli Egypťané říkat: ‘Ze zloby je vyvedl, aby je nechal zahynout v horách a vyhladil je z tváře země?’ Ustup od svého prudkého hněvu a upust od zla, jež jsi chtěl dělat svému lidu.“¹³ Vzpomeň si na své služebníky Abraháma, Izáka a Izraele, kterým jsi sám při sobě přísahal a kterým jsi řekl: Rozmnožím vaše potomstvo jako hvězdy na nebi a vašim potomkům dám celou tu zem, o níž jsem s vámi mluvil, a ona bude navěky jejich dědictvím.“¹⁴ A Jahve upustil od zla, jímž hrozil svému lidu.“¹⁵ Mojžíš se obrátil a sestoupil z hory s oběma deskami Svědectví v ruce, s deskami popsány po obou stranách, popsány po jedné i po druhé straně.“¹⁶ Desky byly Božím dílem a písmo bylo Božím písmem vyrytým na desky.“¹⁷ Jozue uslyšel, jak lid hlučí a vykřikuje, a řekl Mojžíšovi: „V táboře je válečný ryk!“¹⁸ On však řekl: „To nezní zpěvy o vítězství, to nezní zpěvy o porážce, to slyším znít střídající se zpěvy.“¹⁹ A tu když se přiblížil k táboru, uviděl tele a sborový tanec. Mojžíš vzplanul hněvem; odhodil desky z ruky a rozbil je na úpatí hory.“²⁰ Vzal tele, které zhotovili, spálil je na ohni, rozemlel je na jemný prášek, a tím posypal vodu, kterou dal Izraelitům vypít.“²¹ Mojžíš řekl Áronovi: „Co ti udělal ten lid, že jsi jej zatížil tak velikým hříchem?“²² Áron odpověděl: „Ať můj pán neplane hněvem, sám víš, že tento lid je zlý.“²³ Řekli mi: ‘Udělej nám nějakého boha, který by krácel před námi, neboť nevíme, co se stalo s oním Mojžíšem, mužem, jenž nás vyvedl z egyptské země.’“²⁴ Řekl jsem jim: ‘Kdokoli má zlato, ať je odevzdá.’ Oni mi je dali. Hodil jsem je do ohně a z něho vyšlo tohle tele.“²⁵ Mojžíš viděl, že si lid počíná bezuzdně, neboť Áron je uprostřed jejich protivníků vydal na pospas hanbě,²⁶ a Mojžíš se postavil k bráně tábora a řekl: „Kdo je pro Jahva, ke mně!“ Seskupili se kolem něho všichni Leviho synové.“²⁷ Řekl jim: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: každý si opásejte bedra mečem, procházejte od brány k bráně táborem a zabíjejte, tu svého bratra, tu svého přítele, tu svého příbuzného.“²⁸ Leviho synové udělali, co Mojžíš řekl, a z lidu toho dne padlo asi tři tisíce mužů.“²⁹ Mojžíš řekl: „Dnes jste se uvedli do Jahvovy služby, tu za cenu svého syna, tu za cenu svého bratra, tak aby vám on dnes dal požehnání.“³⁰ Nazířil řekl Mojžíš lidu: „Vy jste se dopustili velikého hříchu. Vystoupím nyní k Jahvovi. Snad budu moci váš hřích odčinit!“³¹ Mojžíš se tedy vrátil k Jahvovi a řekl: „Běda! Ten lid se dopustil velikého hříchu. Zhotovili si boha ze zlata.“³² Kdybys jim laskavě přece ten hřích odpustil... Jinak mě, prosím tě, vymaž z knihy, kterou jsi napsal!“³³ Jahve řekl Mojžíšovi: „Ze své knihy vymažu toho, kdo proti mně zhřešil.“³⁴ Nyní jdi, zaveď lid tam, kam jsem ti řekl. Hle, můj anděl půjde před tebou, ale v den, kdy je navštívím, potrestám je za jejich hřích.“³⁵ A Jahve bil lid, protože zhotovil tele, to, které zhotovil Áron.

33 Jahve řekl Mojžíšovi: „Jdi, vyprav se odtud ty i lid, jež jsi vyvedl z egyptské země, do země, o níž jsem v přísaze Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi řekl, že ji dám jejich potomstvu.“² Pošlu před tebou anděla a vypudím Kanaánce, Amority, Chetity, Perizity, Chivity a Jebusany.“³ Odejdi do země, jež oplývá mlékem a medem, já však nepůjdu ve tvém středu, abych tě cestou nevyhladil, neboť jsi tvrdošijný lid.“⁴ Když uslyšel tuto přísnou řeč, oblékl se lid do smutku a nikdo si už na sebe nevezl šperky.“⁵ Tu Jahve řekl Mojžíšovi: „Řekni Izraelitům: Jste tvrdošijný lid, kdybych šel třeba jen chvílku ve tvém středu, vyhladil bych tě. A teď odlož své šperky, ať vím, jak s tebou mám jednat.“⁶ Od hory Chorebu se tedy Izraelité zbavili svých šperků.“⁷ Mojžíš bral Stan a stavěl si ho mimo tábor, daleko od tábora. Nazval jej Stan setkávání a kdokoli se potřeboval poradit s Jahvem, odcházel ke Stanu setkávání, který stál mimo tábor.“⁸ Pokaždé když Mojžíš odcházel ke Stanu, všechen lid vstával a každý se postavil u vchodu do svého stanu a díval se za Mojžíšem, dokud nevešel do Stanu.“⁹ Pokaždé když Mojžíš vstupoval do Stanu, sestupoval oblakový sloup, stál u vchodu do Stanu a On hovořil s Mojžíšem.“¹⁰ Všechen lid viděl oblakový sloup, který stál u vchodu do Stanu, a všechen lid vstával a každý se u vchodu svého stanu klaněl.“¹¹ Jahve hovořil s Mojžíšem tváří v tvář, tak jako hovoří člověk se svým přítelem, on se potom navracel do tábora, ale jeho pomocník, mladík Jozue, Nunův syn, neopouštěl vnitřek Stanu.“¹² Mojžíš řekl Jahvovi: „Hleď, říkáš mi: ‘Vyveď ten lid’, a nesděluješ mi, koho pošleš se mnou. Vždyť jsi přece řekl: ‘Znám tě jménem a našel jsi milost v mých očích.’“¹³ Jestliže jsem tedy našel milost v tvých očích, dej mi laskavě poznat své cesty, abych tě poznal a našel milost v tvých očích. Uvaž také, že tento národ je tvůj lid.“¹⁴ Jahve řekl: „Půjdu já sám a nechám tě odpočinout.“¹⁵ A on řekl: „Nepůjdeš-li ty sám, nevyváděj nás odtud;“¹⁶ podle čeho se pak pozná, že já i tvůj lid jsme našli milost v tvých očích? Ne-li podle toho, že půjdeš s námi? Tak abychom se já i tvůj lid lišili od všech národů, které jsou na tváři země.“¹⁷ Jahve řekl Mojžíšovi: „Ještě i to, co jsi řekl, udělám, neboť jsi našel milost v mých očích a znám tě jménem.“¹⁸ On mu řekl: „Dovol mi, prosím, pohlédnout na tvou slávu.“¹⁹ I řekl: „Předvedu ti celou svou krásu a vyslovím před tebou jméno Jahve. Dávám milost tomu, komu jsem milostiv, slitovávám se nad tím, s kým mám slitování.

²⁰ Ale ty,“ řekl, „mou tvář spatřit nemůžeš, neboť člověk mě nemůže spatřit a žít.“ ²¹ Jahve dále řekl: „Zde vedle mne je místo; postavíš se na skálu.“ ²² Až půjde kolem má sláva, dám tě do rozsedliny ve skále a zakryji tě rukou, dokud nepřejdou. ²³ Potom ruku odtáhnou a ty uvidíš má záda; mou tvář však spatřit nelze.“

34 Jahve řekl Mojžíšovi: „Vytesej dvě kamenné desky, podobné těm prvním, vystup ke mně na horu a já na ty desky napíše slova, která byla na prvních deskách, jež jsi rozbil.“ ² Buď připraven ráno, hned ráno vystup na horu Sinaj a tam na vrcholku hory na mne čekej. ³ Nikdo nesmí jít s tebou; ba nikdo se nesmí na celé hoře ani objevit. Ba ani dobytek, skot a brav, se před tou horou nesmí pást.“ ⁴ On tedy vytesal dvě kamenné desky podobné těm prvním; Mojžíš časně zrána vstal, vystoupil na horu Sinaj, jak mu Jahve přikázal, a do ruky si vzal obě ty kamenné desky. ⁵ Jahve sestoupil v oblaku a on tam s ním zůstal. Vzával Jahvovo jméno. ⁶ Jahve kolem něho prošel a on zavolal: „Jahve, Jahve, laskavý a slitovný Bůh, pomalý ke hněvu, bohatý milostí a věrností; ⁷ který svou milost uchovává tisícům, strpí vinu, přestupek i hřích, nenechává však nic bez trestu a viny otců trestá na dětech a vnucích až do třetího a čtvrtého pokolení.“ ⁸ Mojžíš neprodleně padl na kolena na zem a klaněl se, ⁹ potom řekl: „Jestliže jsem, Pane, skutečně našel milost v tvých očích, nechť, prosím, můj Pán kráčí uprostřed nás, i když je ten lid tvrdošjný, odpusť nám naše viny a naše hříchy a učiň z nás své dědictví.“ ¹⁰ On řekl: „Hle, uzavřu s tebou smlouvu: před vším lidem učiním divy, jaké se nestaly v žádné zemi ani v žádném národě. Lid, v jehož středu žiješ, uvidí Jahvovo dílo, neboť to, co s tebou udělám, bude cosi strašlivého. ¹¹ Zachovávej tedy, co ti dnes přikazuji. Zaženu před tebou Amority, Kanaánce, Chetity, Perizity, Chivity a Jebusany. ¹² Stráž se uzavřít smlouvu s obyvateli země, do níž vejdeš, aby se ti nestali ve tvém středu léčkou. ¹³ Zboříte jejich oltáře, na kusy roztrháte jejich stély a rozsekáte jejich posvátné kůly. ¹⁴ Nebudeš se klanět jinému bohu, neboť Jahvovo jméno je Žárlivý; je to žárlivý Bůh. ¹⁵ Neuzavírej smlouvu s obyvateli země, neboť by tě pozvali, když smilní se svými bohy a přinášejí jim oběti, a ty bys jedl z jejich obětí, ¹⁶ bral by sis jejich dcery pro své syny, jejich dcery by smilnily se svými bohy a uvedly by do smilstva se svými bohy i tvé syny. ¹⁷ Neuděláš boha z litého kovu. ¹⁸ Budeš zachovávat Svátek nekvašených chlebů. Po sedm dní budeš v určený čas měsíce abibu jíst nekvašené chleby, jak jsem ti to přikázal, protože v měsíci abibu jsi vyšel z Egypta. ¹⁹ Každý tvor, který vyjde jako první z mateřského lůna, je můj: každý samec, všechno prvorozené z tvého bravu nebo skotu. ²⁰ Prvorozená oslátka vykoupíš kusem bravu, a nevykoupíš-li je, zlomíš jim vaz. Vykoupíš všechny prvorozence ze svých synů a nikdo se přede mnou neobjeví s prázdnými rukama. ²¹ Po šest dní budeš pracovat, sedmý den však budeš odpočívat, i při orbě nebo při žních budeš odpočívat. ²² Budeš slavít Svátek týdnů, prvotiny obilních žní a svátek sklizně na sklonku roku. ²³ Tříkrát za rok se veškeré tvé mužské obyvatelstvo ukáže před Pánem Jahvem, Bohem Izraele. ²⁴ Vyženu před tebou národy a rozšířím tvé hranice a nikdo nebude dychtit po tvém území, když třikrát do roka odejdeš, aby ses ukázal před Jahvem, svým Bohem. ²⁵ Nebudeš obětovat krev mé oběti spolu s kvašeným chlebem a oběť paschy nebude uschována do následujícího dne. ²⁶ Přineseš do domu Jahva, svého Boha, tu nejlepší z prvotin své půdy a nebudeš vařit kůzle v mléce jeho matky.“ ²⁷ Jahve řekl Mojžíšovi: „Zaznamenej písemně tato slova, neboť za těchto podmínek jsem uzavřel svou smlouvu s tebou a s Izraelem.“ ²⁸ Mojžíš tam zůstal s Jahvem po čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Nejedl ani nepil. A psal na desky slova smlouvy – Deset slov. ²⁹ Když Mojžíš opět sestupoval z hory

Proč Mojžíš nesouhlasil s Hospodínem?

Dříve řekl Hospodin Mojžíšovi, že pošle svého anděla, který povede Izrael, ať ho poslouchají, jinak jim neodpustí (23:23). Mojžíš přednesl Hospodinu vskutku smělý požadavek: naléhal, aby Hospodin provázel Izrael osobně. Trval na Boží osobní přítomnosti umíněně jako malé dítě, dokonce odmítl kamkoliv se hnout, kdyby Hospodin neměl být s nimi (33:12–16). Proč byl tak drzý? Proč s Hospodínem nesouhlasil?

Svůj důvod Mojžíš odhalil v 34:9: „... nebo lid jest tvrdé šíje, a milostiv buď nepravosti naší a hříchu našemu, a měj nás za dědictví.“ Mojžíšův argument byl tento: Hospodin měl jít s Izraelem právě proto, že je to tvrdošjný lid! Vzhledem k tomu, že Bůh již byl řekl, že anděl jim neodpustí, když

mu budou vzdorovat (23:21; 32:34), Mojžíšovi bylo jasné, že jejich jedinou nadějí je přesvědčit Hospodina, aby to byl On sám, kdo s nimi půjde namísto anděla. Mojžíš dobře věděl, že jedině Boží blízkost nabízí Božímu lidu naději do budoucna. I kdyby byl Hospodin skrytý ve skále, jenom On mohl (na rozdíl od anděla) odpustit „nepravost a přestoupení i hřích“ (34:7.)

 Kromě jiného nás tím Mojžíš učí, že když vycházíme ze zjeveného Božího Slova coby premisy, používáním logiky (rozumu) musíme dojít k závěru, který implikuje. Znát premisu, ale ignorovat ji (chovat se, jako kdyby z ní nic nevyplývalo), mívá fatální důsledky (srv. Mt 7:26–27 nebo pozn. Da 5:22).

Sinaje, měl Mojžíš při sestupu z hory v ruce obě desky Svědectví a Mojžíš nevěděl, že plet jeho tváře září, protože on s ním rozmlouval. ³⁰ Áron a všichni Izraelité viděli Mojžíše a hle, plet jeho tváře zářila a oni měli strach k němu přistoupit. ³¹ Mojžíš je zavolal; Áron a všichni náčelníci obce k němu tedy přišli a Mojžíš k nim promluvil. ³² Pak přistoupili všichni Izraelité a on jim nařídil všechno, o čem Jahve mluvil na hoře Sinaji. ³³ Když k nim Mojžíš přestal mluvit, dal si na tvář roušku. ³⁴ Když vcházel před Jahva, aby s ním rozmlouval, odkládal Mojžíš roušku, dokud zase nevyšel. Když vyšel, říkal Izraelitům, co mu bylo nařízeno, ³⁵ a Izraelité viděli, že Mojžíšova tvář září. Pak si Mojžíš opět dal na tvář roušku, dokud nevešel, aby mluvil s Ním.

35 Mojžíš shromáždil celou obec Izraelitů a řekl jim: „Hle, Jahve nařídil, abychom dělali toto: ² Po šest dní se bude pracovat, ale sedmý den pro vás bude posvátný den, den úplného odpočinku zasvěcený Jahvovi. Kdokoli bude toho dne konat nějakou práci, bude vydán na smrt. ³ Nezapálíte v sobotní den v žádném ze svých příbytků oheň.“ ⁴ Mojžíš řekl celé obci Izraelitů: „Hle, Jahve nařídil toto: ⁵ Vyzvedněte ze svého majetku pro Jahva daň. Ať všichni, které k tomu pobádá srdce, přinesou Jahvovi daň: zlato, stříbro a bronz; ⁶ fialový a šarlatový purpur, karmazín, jemný len a kozí srst; ⁷ beraní kůže obarvené na červeno, jemnou kůži a akáciové dřevo; ⁸ olej pro svítlnu, vonné látky na olej k pomazání a vonné kadidlo; ⁹ karneolové kameny a drahokamy k zasazování do efodu a pektorálu. ¹⁰ Ať ti z vás, kdo jsou zruční, přijdou udělat vše, co Jahve nařídil: ¹¹ Příbytek, jeho stan a pokrývku, jeho spony, desky, příčky, sloupy a podstavce; ¹² archu a příslušné tyče, slitovnici a oponu závěsu; ¹³ stůl s tyčemi a vším příslušenstvím a také předkladné chleby; ¹⁴ svícen na osvětlení, jeho příslušenství, lampy a také olej pro svítlnu; ¹⁵ oltář vůní a příslušné tyče, olej k pomazání, vonné kadidlo a závěs ke vchodu, pro vchod do Příbytku; ¹⁶ oltář celopalů s bronzovou mříží, tyče a veškeré příslušenství k němu, nádrž a její podstavec; ¹⁷ záclony pro nádvoří, jeho sloupy, podstavce a oponu pro vchod do nádvoří; ¹⁸ kolíky pro Příbytek a kolíky pro nádvoří s příslušnými provazy; ¹⁹ nádherná roucha pro službu ve svatyni – posvátná roucha pro kněze Árona a roucha jeho synů pro zastávání kněžského úřadu.“ ²⁰ Tehdy celá obec Izraelitů od Mojžíše odešla. ²¹ Potom všichni, které k tomu ponoukalo srdce, všichni, které k tomu pobádala duše, přinášeli Jahvovi daň pro práci na Stanu setkávání, pro veškerou službu v něm a na posvátná roucha. ²² Přišli mužové i ženy, všichni, které k tomu ponoukalo srdce, přinášeli sponky, kruhy, prsteny, náhrdelníky, všemožné druhy zlatých předmětů, všichni, kteří věnovali Jahvovi zlato. ²³ Všichni, kdo náhodou měli nějaký fialový a šarlatový purpur, karmazín, jemný len, kozí srst, beraní kůže obarvené na červeno a jemnou kůži, přinášeli je. ²⁴ Všichni, kdo věnovali daň ve stříbře a bronz, přinášeli Jahvovi daň a všichni, kdo náhodou měli nějaké akáciové dřevo pro práce, jež bylo třeba vykonat, je přinášeli. ²⁵ Všechny zručné ženy vlastnoručně předly a přinášely, co upředly: fialový a šarlatový purpur, karmazín a jemný len. ²⁶ Všechny ženy, které k tomu vzhledem k jejich zručnosti ponoukalo srdce, spřádaly kozí srst. ²⁷ Náčelníci přinášeli karneolové kameny a drahokamy k zasazení do efodu a pektorálu, ²⁸ vonné látky a olej pro svítlnu, na olej k pomazání a na vonné kadidlo. ²⁹ Všichni Izraelité, mužové i ženy, které ponoukalo srdce, aby přispěli ke všem pracím, jež Jahve Mojžíšovým prostřednictvím nařídil vykonat, přinášeli Jahvovi obětní dar. ³⁰ Mojžíš řekl Izraelitům: „Hleďte, Jahve jmenovitě určil Besaleela, syna Uriho, syna Churova z Judova kmene. ³¹ Naplnil ho Božím duchem ve zručnosti, chápavosti a znalosti pro všechny druhy prací; ³² aby navrhoval plány a prováděl je ve zlatě, ve stříbře a v bronz, ³³ aby opracovával kameny na vsazování, aby obráběl dřevo a prováděl všechny druhy uměleckých děl. ³⁴ Jemu i Achisamakovu synovi Oholiabovi z Danova kmene vložil do srdce schopnost vyučovat. ³⁵ Naplnil je zručností všech, kdo dělají všechny druhy prací a kdo navrhují plány, aby vykonávali všechny druhy prací, všechny práce tkalce, kovotepce, vyšíváče a sešíváče fialového a šarlatového purpuru, karmazínu i jemného lnu.“

36 Besaleel, Oholiab a všichni muži, kterým Jahve dal zručnost a chápavost, aby uměli udělat všechnu potřebnou práci na svatyni, budou dělat vše tak, jak to Jahve nařídil. ² Mojžíš tedy k provedení práce předvolal Besaleela, Oholiaba a všechny zručné muže, jimž Jahve dal zručnost, všechny, které ponoukalo srdce, aby přilnuli k práci. ³ Dostali od Mojžíše všechno, co Izraelité přinesli jako daň pro provedení práce při budování svatyně. Jelikož přinášeli i nadále každého rána své obětní dary, ⁴ všichni zruční muži, kteří prováděli všechny práce na svatyni, zanechali práce, kterou právě dělali, přišli ⁵ a řekli Mojžíšovi: „Lid přináší více, než je zapotřebí pro práci, kterou Jahve nařídil udělat.“ ⁶ Mojžíš vydal rozkaz a po táboře se rozhlásilo: „Ať už nikdo, muž ani žena, nedělá nic pro daň svatyně,“ a lidu zabránili cokoli přinášet. ⁷ Materiál stačil k provedení

34:29 Září. Hebrejský výraz KRN קָרַן lze číst dvěma způsoby: *karan* (קָרַן) ve významu svítit nebo zářící; anebo *keren* (קֶרֶן), což znamená (zvířecí) roh. Někteří komentátoři se mylně domnívají, že jsou to dva významy téhož slova; jsou to však dvě různá slova. Rohy na Mojžíšově hlavě, jak je zobrazuje např. Michelangelova socha, jsou důsledkem

tohoto mylného čtení Bible, konzervovaného např. jejím latinským překladem Vulgátou (*cornuta*). Mojžíšova tvář zářila po času stráveném v Hospodinově blízkosti (34:35); možná vypadal podobně, jako ho viděli Ježíšovi učedníci na hoře proměnění (Mt 17:2–3; srv. Sk 6:15).

všech prací a dokonce ho bylo nazbyt.⁸ Mezi těmi, kdo pracovali, udělali všichni zruční muži Příbytek. Udělal ho z deseti pruhů látky z jemného skaného lnu, z fialového a šarlatového purpuru a z karmazínu s vyšitými cheruby.⁹ Jeden pruh byl dlouhý dvacet osm loket a široký čtyři lokty; všechny pruhy měly stejné rozměry.¹⁰ Spojil ty pruhy, pět z jedné strany, pět z druhé.¹¹ Na okraji prvního pruhu na konci prvního spojeného kusu udělal poutka z fialového purpuru, stejně tak to udělal na okraji posledního pruhu druhého spojeného kusu.¹² Udělal padesát poutek na první pruh a padesát poutek na okraj pruhu druhého spojeného kusu, tak aby si navzájem odpovídala.¹³ Udělal padesát zlatých spon a těmi sponami pruhy sepnul jeden ke druhému: takto byl Příbytek z jednoho kusu.¹⁴ Potom udělal pruhy z látky z kozí srsti na stan, jenž je nad Příbytkem. Udělal jich jedenáct.¹⁵ Jeden pruh byl třicet loket dlouhý a čtyři lokty široký: všech jedenáct pruhů mělo stejné rozměry.¹⁶ Spojil pět pruhů na jedné straně, šest pruhů na druhé straně.¹⁷ Na okraj posledního pruhu prvního spojeného kusu udělal padesát poutek a padesát poutek udělal na okraj pruhu druhého spojeného kusu.¹⁸ Udělal padesát bronzových spon, aby se spojil stan a aby tak byl z jednoho kusu.¹⁹ Udělal ke stanu jednu pokrývku z beraních kůží obarvených na červeno a jednu z jemné kůže navrch.²⁰ Udělal pro Příbytek desky z akáciového dřeva, jež mají stát.²¹ Každá ta deska byla deset loket dlouhá a jeden a půl lokte široká;²² každá ta deska měla dva sdružené čepy. Udělal to stejně u všech desek Příbytku.²³ Udělal desky pro Příbytek: dvacet desek pro jižní stranu, směrem k poledni.²⁴ Pod těch dvacet desek udělal čtyřicet stříbrných podstavců, dva podstavce pod jednu desku k oběma jejím čepům, dva podstavce pod další desku k oběma jejím čepům.²⁵ Pro druhou stranu Příbytku, směrem k severu, dvacet desek²⁶ a čtyřicet stříbrných podstavců: dva podstavce pod jednu desku, dva podstavce pod další desku.²⁷ Pro zadní stranu Příbytku, směrem k západu, udělal šest desek.²⁸ Udělal také dvě desky pro rohy zadní strany Příbytku.²⁹ Byly na základně spojeny a zůstaly spojeny až k hornímu konci do výše prvního kruhu. Tak to udělal u obou desek k oběma rohům.³⁰ Bylo tam osm desek se šestnácti stříbrnými podstavci, dva podstavce pod každou deskou.³¹ Udělal příčky z akáciového dřeva:³² pět k deskám prvního boku Příbytku, pět k deskám druhého boku Příbytku a pět k deskám zadní strany Příbytku, směrem k moři.³³ Udělal střední příčku, aby spojovala v poloviční výši desky z jednoho konce na druhý.³⁴ Potáhl desky zlatem a udělal k nim zlaté kruhy, do nichž se měly zasunout příčky, a potáhl příčky zlatem.³⁵ Udělal oponu z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu s vyšitými cheruby.³⁶ Udělal k ní čtyři akáciové sloupy, jež potáhl zlatem, k nim zlaté háčky, a odlil pro ni čtyři stříbrné podstavce.³⁷ Ke vchodu do stanu udělal protkávaný závěs z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu³⁸ a také pět sloupů s háčky k nim; jejich hlavice a tyče potáhl zlatem; k nim pět podstavců: ty byly bronzové.

37 Besaleel udělal archu z akáciového dřeva. Byla dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká.² Zevnitř i zvenčí ji potáhl ryzím zlatem a udělal na ní kolem dokola zlatou lištu.³ Odlil pro archu čtyři zlaté kruhy k jejím čtyřem nohám: dva kruhy z jedné strany a dva kruhy z druhé.⁴ Udělal tyče z akáciového dřeva a potáhl je zlatem.⁵ Potom ty tyče zasunul do kruhů upevněných po stranách archy, aby se archa dala nosit.⁶ Udělal dva a půl lokte dlouhou a jeden a půl lokte širokou slitovnici z ryzího zlata.⁷ Udělal z tepaného zlata dva cheruby, udělal je k oběma koncům slitovnice:⁸ jednoho cheruba k tomuto konci, jednoho cheruba k onomu konci, udělal cheruby tak, aby tvořili se slitovnicí na obou jejích koncích jeden celek.⁹ Cherubové měli křídla rozpjatá vzhůru a čelem k sobě svými křídly chránili slitovnici; tváře cherubů byly obráceny ke slitovnici.¹⁰ Udělal dva lokty dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký stůl z akáciového dřeva.¹¹ Potáhl jej ryzím zlatem a kolem dokola udělal zlatou lištu.¹² Kolem dokola udělal jednu píď široké rozpěry a kolem rozpěr udělal zlatou lištu.¹³ Odlil k němu čtyři zlaté kruhy a ty kruhy připevnil na čtyři rohy vytvořené z jeho čtyř noh.¹⁴ Kruhy byly umístěny vedle rozpěr, aby se do nich zasunovaly tyče, na nichž se stůl nosí.¹⁵ Na přenášení stolu udělal tyče z akáciového dřeva a potáhl je zlatem.¹⁶ Udělal příslušenství, jež mělo být na stole: talíře, číše, misky a konvice na úlitby; vše z ryzího zlata.¹⁷ Udělal svícen z ryzího zlata. Z tepaného zlata udělal svícen, jeho podstavec a dřík. Jeho kalichy, poupata i květy s ním tvořily jeden celek.¹⁸ Po stranách z něho vybíhalo šest ramen: tři ramena svícnu po jedné straně, tři ramena svícnu po druhé straně.¹⁹ Na prvním rameni byly tři kalichy ve tvaru mandloňového květu, s poupětem a květem. Na druhém rameni byly tři kalichy ve tvaru mandloňového květu, s poupětem a květem. Tak tomu bylo u všech šesti ramen vybíhajících ze svícnu.²⁰ Na svícnu samém byly čtyři kalichy ve tvaru mandloňového květu, s poupětem a květem:²¹ jedno poupě pod oběma prvními rameny vycházejícími ze svícnu, jedno poupě pod oběma následujícími rameny, jedno poupě pod oběma posledními rameny – tedy u šesti ramen vybíhajících ze svícnu.²² Poupata i ramena tvořila se svícnem jeden celek a vše bylo uděláno z jediného kusu tepaného zlata.²³ Pak k němu udělal sedm lamp s příslušnými kratiknoty a popelníky z ryzího zlata.²⁴ Svícen a všechno jeho příslušenství udělal z jednoho talentu ryzího zlata.²⁵ Udělal z akáciového dřeva oltář vůni, jeden loket dlouhý a jeden loket široký – tedy čtvercový a vysoký dva lokty; jeho rohy s ním tvořily jeden celek.²⁶ Jeho svrchní

část, stěny kolem dokola a rohy potáhl ryzím zlatem, kolem dokola udělal zlatou lištu. ²⁷ Udělal k němu pod lištu na oba boky dva zlaté kruhy: na obě stěny na zasunutí tyčí k jeho přenášení. ²⁸ Ty tyče udělal z akáciového dřeva a potáhl je zlatem. ²⁹ Udělal také – tak jako voňavkář – posvátný olej k pomazání a vonné kadidlo.

38 Udělal z akáciového dřeva oltář celopalů pět loket dlouhý, pět loket široký – tedy čtvercový – a tři lokty vysoký. ² Na jeho čtyři úhly udělal rohy, které s ním tvořily jeden celek, a potáhl je bronzem. ³ Udělal všechno příslušenství k oltáři: nádoby na popel a lopaty, kropící misky, vidlice a kadidelnice. Všechno oltářní příslušenství udělal z bronzu. ⁴ Udělal k oltáři pod římsu odspodu až do poloviční výšky bronzovou mříž ve tvaru sítě. ⁵ Odlil čtyři kruhy ke čtyřem úhlům bronzové mříže, aby se do nich zasouvaly tyče. ⁶ Udělal tyče z akáciového dřeva a potáhl je bronzem. ⁷ Zastrčil ty tyče do kruhů připevněných po obou stranách oltáře, aby se jejich pomocí přenášel; udělal je dutý, z prken. ⁸ Udělal bronzovou nádrž a k ní bronzový podstavec ze zrcadel žen, které konaly službu u vchodu do Stanu setkávání. ⁹ Udělal nádvoří. Na jižní straně, směrem k poledni, měly v nádvoří záclony z jemného skaného lnu sto loket. ¹⁰ Dvacet sloupů k nim a dvacet podstavců k nim: ty byly bronzové; háčky ke sloupům a tyče k nim byly stříbrné. ¹¹ Také na severní straně sto loket; dvacet sloupů k nim a dvacet podstavců k nim: ty byly bronzové; háčky ke sloupům a tyče k nim byly stříbrné. ¹² Na západní straně měly záclony padesát loket, k nim deset sloupů a k nim deset podstavců. Háčky ke sloupům a tyče k nim byly stříbrné. ¹³ A na východní straně, směrem k východu, padesát loket. ¹⁴ K jedné straně bylo patnáct loket záclon se třemi sloupy a třemi podstavci. ¹⁵ Ke druhé straně – z jedné a druhé strany u brány do nádvoří – bylo patnáct loket záclon se třemi sloupy a třemi podstavci. ¹⁶ Všechny záclony obklopující ohradu nádvoří byly z jemného skaného lnu. ¹⁷ Podstavce sloupů byly bronzové; háčky sloupů a tyče k nim byly stříbrné; obložení jejich hlavic bylo stříbrné a všechny sloupy nádvoří byly opatřeny stříbrnými tyčemi. ¹⁸ Závěs v bráně do nádvoří byl protkávaný, udělaný z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. Byl dlouhý dvacet loket, vysoký (v šíři) pět loket, podobně jako záclony nádvoří. ¹⁹ Čtyři sloupy k nim a čtyři podstavce k nim byly bronzové; jejich háčky byly stříbrné, obložení jejich hlavic a tyče k nim byly stříbrné. ²⁰ Všechny kolíky okolo Příbytku a nádvoří byly bronzové. ²¹ Zde je vyúčtování k Příbytku – Příbytku svědectví – provedené na Mojžíšův rozkaz, práce Leviovců za pomoci Itamara, syna Árona, kněze. ²² Besaleel, syn Churova syna Uriho, z Judova kmene, udělal vše, co Jahve nařídil Mojžíšovi, ²³ a s ním Achisamakův syn Oholiab z Danova kmene, kovotepec, vyšivač, sešivač fialového a šarlatového purpuru, karmazínu a jemného skaného lnu. ²⁴ Úhrn zlata použitého pro práce, pro veškeré práce na svatyni (bylo to zasvěcené zlato): dvacet devět talentů a sedm set třicet šekelů, podle šekelu svatyně. ²⁵ Stříbro ze sčítání obce: sto talentů a tisíc sedm set sedmdesát pět šekelů podle šekelu svatyně; ²⁶ jeden beka na hlavu, půl šekelu podle šekelu svatyně na každého ze sčítaných, těch šesti set tří tisíců pěti set padesáti, kdo měli dvacet let a více. ²⁷ Sto talentů stříbra na odlití podstavců svatyně a podstavců k oponě: sto podstavců na sto talentů, jeden talent na podstavec. ²⁸ Z tisíce sedmi set sedmdesáti pěti šekelů udělal háčky ke sloupům, obložil jejich hlavice a udělal tyče k nim. ²⁹ Zasvěceného bronzu bylo sedmdesát talentů a dva tisíce čtyři sta šekelů; ³⁰ z něho udělal podstavce pro vchod do Stanu setkávání, bronzový oltář, bronzovou mříž k němu a všechno příslušenství k oltáři; ³¹ podstavce ohrady nádvoří, podstavce brány do nádvoří, všechny kolíky Příbytku a všechny kolíky ohrady nádvoří.

39 Udělali bohoslužebná roucha z fialového a šarlatového purpuru a z karmazínu pro službu ve svatyni. Udělali posvátná roucha určená Áronovi, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ² Udělali efod ze zlata, z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. ³ Vytepali zlaté plíšky a rozřezali je na nitky, aby jimi propleli fialový a šarlatový purpur, karmazín a jemný len, jako to dělá mistr zhotovující brokát. ⁴ Udělali k němu dva nárameníky, které k němu byly připevněny, on k nim byl připevněn oběma svými konci. ⁵ Šerpa, jež je na něm k přivazování, s ním tvořila jeden celek a byla zhotovena týmž způsobem: byla ze zlata, z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ⁶ Opracovali karneolové kameny zasazené do zlatých šatonů, na nichž byla vyryta jako na pečetidle jména Izraelitů. ⁷ Ty kameny umístili na nárameníky efodu jako památník Izraelitů, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ⁸ Udělali pektorál vyšíváný stejně jako efod, ze zlata, z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu. ⁹ Byl čtvercový a dvojitý, jednu píd dlouhý, jednu píd široký. ¹⁰ Ozdobili ho čtyřmi řadami drahokamů: sardonix, topas a smaragd v první řadě; ¹¹ v druhé řadě: alamandin, safír a diamant; ¹² v třetí řadě: achát, hyacint a ametyst; ¹³ ve čtvrté řadě: chryzolit, karneol a jaspis. Byly zasazené ve zlatých šatonech. ¹⁴ Ty kameny byly na jména Izraelitů, bylo jich dvanáct, podle jejich jmen, byly vyryté jako na pečetidlech, každý na jméno jednoho z dvanácti kmenů. ¹⁵ K pektorálu udělali řetízky z ryzího zlata ve tvaru vinutých trásní. ¹⁶ Udělali dvě zlaté smyčky a dva zlaté kroužky a připevnili oba kroužky k oběma okrajům pektorálu. ¹⁷ Přivázali obě

zlaté vinuté třásně k oběma kroužkům na okrajích pektorálu¹⁸ a oba konce vinutých třásní přivázali k oběma smyčkám: takto je umístili zepředu na nárameníky efodu.¹⁹ Udělali také dva zlaté kroužky a připevnili je na oba okraje pektorálu, na spodní okraj na straně u efodu.²⁰ Udělali ještě dva zlaté kroužky a připevnili je zepředu dole na nárameníky efodu poblíž místa, kde se připínají nad šerpou efodu.²¹ Kroužky pektorálu připevnili ke kroužkům efodu šňůrkou z fialového purpuru, aby pektorál ležel nad šerpou efodu a nemohl se oddělit od efodu, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²² Potom udělali plášť k efodu utkaný celý z fialového purpuru.²³ Otvor uprostřed toho pláště byl jako otvor v drátěném krunýři; ten otvor měl kolem dokola neroztrhateľný lem.²⁴ Na obrubu pláště udělali granátová jablka z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z jemného skaného lnu.²⁵ Udělali také zvonečky z ryzího zlata a rozmístili ty zvonečky mezi granátová jablka; jeden zvoneček, jedno granátové jablko, jeden zvoneček, jedno granátové jablko kolem dokola po obrubě pláště, jenž se měl nosit při službě, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²⁷ Potom udělali pro Árona a jeho syny suknice z jemného tkaného lnu;²⁸ turban z jemného lnu, čepice z jemného lnu, spodky z jemného skaného lnu,²⁹ protkávané pásy z jemného skaného lnu, z fialového a šarlatového purpuru a z karmazínu, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.³⁰ Potom udělali z ryzího zlata květ – znamení posvátného posvěcení – a vyryli do něho do hloubky jako na pečetidlo: „Zasvěcen Jahvovi“. ³¹ Navrch dali šňůrku z fialového purpuru, aby se připevnila nahoru na turban, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.³² Takto byly skončeny všechny práce na Příbytku, na Stanu setkávání; ve všem si Izraelité počínali, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.³³ Přinesli Mojžíšovi Příbytek, Stan a všechno jeho příslušenství, spony, desky, příčky, sloupy a podstavce k němu;³⁴ pokrývku z beraních kůží obarvených na červeno, pokrývku z jemné kůže a oponu k zahalení;³⁵ Archu svědectví s příslušnými tyčemi a se slitovnicí;³⁶ stůl, všechno jeho příslušenství a předkladné chleby;³⁷ svícen z ryzího zlata, lampy k němu – řadu lamp – a všechno jeho příslušenství a také olej pro svítlnu;³⁸ zlatý oltář, olej k pomazání, vonné kadidlo a závěs ke vchodu do Stanu;³⁹ bronzový oltář s bronzovou mříží, tyčemi a vším příslušenstvím; nádrž a její podstavec;⁴⁰ záclony nádvoří, jeho sloupy, podstavce a závěs pro bránu do nádvoří, příslušné provazy, kolíky a také všechno příslušenství pro službu v Příbytku, pro Stan setkávání;⁴¹ bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni – posvátná roucha pro kněze Árona a roucha jeho synů pro zastávání kněžského úřadu.⁴² Izraelité udělali všechny práce, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.⁴³ Mojžíš viděl všechnu práci; udělali ji, jak to Jahve nařídil. A Mojžíš jim požehnal.

40 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu:² „Prvního dne prvního měsíce postavíš Příbytek, Stan setkávání,³ uložíš tam Archu svědectví a zahalíš archu oponou.⁴ Donesíš stůl a rozložíš příslušné vybavení. Donesíš svícen a nasadíš příslušné lampy.⁵ Postavíš zlatý oltář vůně před Archu svědectví a dáš závěs ke vchodu do Příbytku.⁶ Postavíš oltář celopalů před vchod do Příbytku, do Stanu setkávání.⁷ Postavíš nádrž mezi Stan setkávání a oltář a dáš do ní vodu.⁸ Kolem dokola zřídiš nádvoří a dáš závěs do brány do nádvoří.⁹ Vezmeš olej k pomazání a pomazeš Příbytek a všechno, co je uvnitř; posvětiš jej i všechno jeho příslušenství a on bude svrchovaně posvátný.¹⁰ Pomazeš oltář celopalů a všechno jeho příslušenství, oltář posvětiš a oltář bude svrchovaně posvátný.¹¹ Pomazeš nádrž i její podstavec a posvětiš je.¹² Potom předvoláš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání, umyješ je vodou¹³ a oblečeš Áronovi jeho posvátná roucha, pomazeš ho a posvětiš ho, aby zastával můj kněžský úřad.¹⁴ I jeho syny předvoláš, oblečeš jim suknice¹⁵ a pomazeš je, jako jsi pomazal jejich otce, aby zastávali můj kněžský úřad. Proveďte se to proto, aby jim pomazání propůjčilo kněžství na věky v jejich pokoleních.“¹⁶ Mojžíš to udělal. Udělal všechno, jak to Jahve nařídil.¹⁷ Prvního dne prvního měsíce druhého roku byl postaven Příbytek.¹⁸ Mojžíš postavil Příbytek; položil podstavce, umístil desky, položil příčky a vztyčil sloupy.¹⁹ Napjal stan Příbytku a dal přes něj pokrývku stanu, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²⁰ Vzal Svědectví a vložil je do archy. Položil na archu tyče a dal na archu slitovnici.²¹ Uložil archu do Příbytku a zavěsil oponu k zahalení; zahalil tak Archu svědectví, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²² Postavil stůl do Stanu setkávání na severní stranu Příbytku, na vnější stranu závěsu,²³ a uspořádal před Jahvem chléb, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²⁴ Naproti stolu na jižní stranu Příbytku dal do Stanu setkávání svícen²⁵ a nasadil před Jahvem lampy, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²⁶ Zlatý oltář postavil do Stanu setkávání před závěs²⁷ a zapálil na něm vonné kadidlo, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²⁸ Potom pověsil do vchodu do Příbytku závěs.²⁹ Oltář celopalů postavil ke vchodu do Příbytku, do Stanu setkávání, a přinesl na něm celopal a nekrvavou oběť, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.³⁰ Nádrž postavil mezi Stan setkávání a oltář a na omývání do ní dal vodu,³¹ kterou si Mojžíš, Áron a jeho synové umývali ruce a nohy.³² Když vstupovali do Stanu setkávání nebo přistupovali k oltáři, umývali se, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.³³ Kolem dokola Příbytku a oltáře zřídil nádvoří a do brány k nádvoří pověsil závěs. Tak Mojžíš skončil práce.³⁴ Oblak pokryl Stan setkávání a Jahvova sláva naplnila Příbytek.³⁵ Mojžíš nemohl vejít do Stanu setkávání, neboť na něm spočíval oblak a Jahvova sláva naplňovala Příbytek.³⁶ Na všech svých zastávkách se Izraelité vydávali na pochod, jakmile se oblak zvedl nad Příbytek.³⁷ Pokud se oblak nezvedal, nevydávali se na pochod, až do dne, kdy se

zvedl. ³⁸ Při všech zastávkách byl totiž celému Izraelovu domu na očích ve dne Jahvův oblak na Příbytku a v noci byl uvnitř oheň.

Třetí Mojžíšova (Leviticus)

Úvod

1 Jahve zavolal Mojžíše a ze Stanu setkávání k němu promluvil a řekl mu: ²Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Když někdo z vás bude předkládat Jahvovi obětní dar, můžete tento dar přinést ve skotu nebo v bravu. ³Je-li jeho dar celopalem skotu, přinese v oběť bezvadného samce; přinese jej u vchodu do Stanu setkávání, aby byl před Jahvem příznivě přijat. ⁴Položí ruku na hlavu oběti a ona bude příznivě přijata, aby se tak nad ním provedl smírný obřad. ⁵Potom zabije toho býka před Jahvem a Áronovi synové, kněží, budou přinášet v oběť krev. Rozlejí ji po obvodu oltáře, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ⁶Potom oběť stáhne z kůže, rozseká na čtvrti, ⁷Áronovi synové, kněží, přinesou na oltář oheň a na tento oheň rozloží dřevo. ⁸Potom Áronovi synové, kněží, rozloží na dřevo narovnané na oltářním ohni čtvrti, hlavu a tuk. ⁹Ten muž omyje ve vodě vnitřnosti a nohy a kněz pak všechno na oltáři obrátí v dým. Tento celopal bude pro Jahva žertvou ohněm ve vůni upokojení. ¹⁰Je-li jeho darem brav, jehně nebo kůzle přinášené jako celopal, přinese v oběť bezvadného samce. ¹¹Zabije ho před Jahvem na severní straně oltáře a Áronovi synové, kněží, rozlejí krev po obvodu oltáře. ¹²Pak jej rozseká na čtvrti a kněz je i s hlavou a tukem rozloží na dřevo narovnané na oltářním ohni. ¹³Ten muž omyje ve vodě vnitřnosti a nohy a kněz všechno přinese v oběť a obrátí na oltáři v dým. Ten celopal bude pro Jahva žertvou ohněm ve vůni upokojení. ¹⁴Je-li jeho darem Jahvovi celopal z ptactva, bude obětovat hrdličku nebo holoubě. ¹⁵Kněz je bude přinášet v oběť na oltáři, stiskne mu hrdlo, utrhne hlavu a obrátí ji na oltáři v dým; pak z něho bude vymačkána krev na oltářní stěnu. ¹⁶Pak od něho oddělí vole a peří; ty vyhodí na východní stranu oltáře, na místo, kam se odkládá mastný popel. ¹⁷Rozsekne to ptáče na dvě poloviny, z jedné i druhé strany jedno křídlo, ale neoddělí je od sebe. Potom kněz na oltáři, na dřevě narovnaném na ohni, obrátí ptáče v dým. Tento celopal bude pro Jahva žertvou ohněm ve vůni upokojení.

2 Přináší-li někdo Jahvovi nekrvavou oběť, bude jeho darem výrazková mouka, na niž se nalije olej a položí kadidlo. ²Zanese to Áronovým synům, kněžím; vezme z toho plnou hrst výrazkové mouky a olej a všechno kadidlo a kněz to obrátí na oltáři v dým jakožto připomínku, žertvu ohněm pro Jahva ve vůni upokojení. ³Zbytek nekrvavé oběti, přesvatý podíl z Jahvových pokrmů, připadne Áronovi a jeho synům. ⁴Když budeš přinášet nekrvavou oběť z těsta pečeného v peci, bude výrazková mouka upravena jako nekvašené koláče uhnětené s olejem nebo jako nekvašené placky potřené olejem. ⁵Je-li tvým darem nekrvavá oběť pečená na plechu, výrazková mouka uhnětená s olejem bude bez kvasu. ⁶Rozlámeš ji na kousky a poleješ ji olejem. Je to nekrvavá oběť. ⁷Je-li tvým darem nekrvavá oběť upečená ve formě, bude výrazková mouka upravena s olejem. ⁸Doneseš Jahvovi nekrvavou oběť, která byla takto připravena. Předloží se knězi, který ji zanese k oltáři. ⁹Z té oběti kněz oddělí připomínku, kterou obrátí na oltáři v dým jako žertvu ohněm pro Jahva ve vůni upokojení. ¹⁰Zbytek nekrvavé oběti, přesvatý podíl z Jahvových žertev, připadne Áronovi a jeho synům. ¹¹Žádná z nekrvavých obětí, které budete přinášet Jahvovi, nebude připravována s kvasem, neboť nikdy nebudete obracet v dým jakožto žertvu ohněm pro Jahva ani kvas, ani med. ¹²Přinesete je Jahvovi jako oběť prvotin, ale na oltář jako vůně upokojení nepřijdou nikdy. ¹³Posolíš každou nekrvavou oběť, kterou přineseš, a nikdy neopomeneš dát na svou oběť sůl smlouvy svého Boha; ke každému daru připojíš oběť soli svému Bohu. ¹⁴Přinášíš-li Jahvovi nekrvavou oběť prvotin, budeš tuto oběť prvotin podávat v podobě klasů pražených v ohni nebo v podobě pečeného chleba z umletého obilí. ¹⁵Přidáš k tomu olej a položíš na to kadidlo, je to nekrvavá oběť; ¹⁶a kněz z toho obrátí v dým připomínku spolu s částí chleba a oleje (a se vším kadidlem) jakožto žertvu ohněm pro Jahva.

3 Je-li jeho oběť pokojnou obětí a přináší-li samce či samici ze skotu, přinese před Jahvem v oběť bezvadný kus. ²Položí ruku na hlavu oběti a zabije ji u vchodu do Stanu setkávání. Potom Áronovi synové, kněží, rozlejí krev po obvodu oltáře. ³Část této pokojné oběti přinese jakožto žertvu ohněm pro Jahva: tuk obalující vnitřnosti, všechny tuk, který je na vnitřnostech, ⁴obě ledviny s tukem, jenž přiléhá k nim a také k bedrům, tukovou vrstvu, kterou oddělí od jater a od ledvin. ⁵Áronovi synové obrátí tuto část na oltáři v dým vedle

1:3 Celopalem. Oběť zápalná, na rozdíl od povinné oběti za hřích, je dobrovolná, přinášena ochotným srdcem (srv. 16:24). V LXX je zde použito slovo *holokautoma* (ὁλοκαύτωμα), které dalo vznik výrazu *holokaust*. Jeho synonymum ve v. 15 (*thysiasterion* θυσιαστήριον)

používá apoštol Pavel ve výzvě křesťanům, aby svá těla proměnili na takovou oběť (Ř 12:1 θυσία), čili aby ve službě Bohu shořeli beze zbytku, bez jakýchkoli zadržek vlastního zajištění.

celopalu, na dřevě narovnaném na ohni. Bude to žertva ohněm pro Jahva ve vůni upokojení. ⁶ Přináší-li pokojnou oběť pro Jahva z bravu, přinese bezvadného samce či samici. ⁷ Přináší-li jehně, přinese je v oběť před Jahvem, ⁸ položí ruku na hlavu oběti a zabije ji před Stanem setkávání, potom Áronovi synové rozlejí její krev po obvodu oltáře. ⁹ Z této pokojné oběti dá Jahvovi jako žertvu ohněm tuk: celý ocas, jež oddělí těsně u kostrče, tuk obalující vnitřnosti, všečen tuk, který je na vnitřnostech, ¹⁰ obě ledviny s tukem, jež přiléhá k nim a také k bedrům, tukovou vrstvu, kterou oddělí od jater a od ledvin. ¹¹ Kněz obrátí tuto část na oltáři v dým jakožto pokrm, žertvu ohněm pro Jahva. ¹² Je-li jeho darem koza, přinese ji v oběť před Jahvem, ¹³ položí jí ruku na hlavu a zabije ji před Stanem setkávání a Áronovi synové rozlejí její krev po obvodu oltáře. ¹⁴ Toto z ní potom přinese jakožto žertvu ohněm pro Jahva: tuk obalující vnitřnosti, všečen tuk, který je na vnitřnostech, ¹⁵ obě ledviny s tukem, jež přiléhá k nim a také k bedrům, tukovou vrstvu, kterou oddělí od jater a od ledvin. ¹⁶ Kněz tyto části obrátí na oltáři v dým jakožto pokrm, žertvu ohněm pro Jahva ve vůni upokojení. Všečen tuk náleží Jahvovi. ¹⁷ Je to trvalý zákon pro všechny vaše potomky, ať budete dlít na kterémkoli místě: nebudete jíst ani tuk, ani krev.

4 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Promluv k Izraelitům, řekni jim: Zhřeší-li někdo nedopatřením proti kterémukoli z Jahvových přikázání a spáchá některý z oněch zapovězených činů, ³ zhřeší-li to kněz posvěcený pomazáním a uvalí tak vinu i na lid, přinese Jahvovi za hřích, jež spáchal, jakožto oběť za hřích býka, bezvadný kus skotu. ⁴ Přivede toho býka před Jahva ke vchodu do Stanu setkávání, položí mu ruku na hlavu a zabije ho před Jahvem. ⁵ Potom kněz posvěcený pomazáním vezme trochu krve toho býka a donese ji do Stanu setkávání. ⁶ Smočí si v té krvi prst a sedmkrát jí bude kropit před oponou svatyně, před Jahvem. ⁷ Potom kněz potře trochu té krve rohy oltáře vůni dýmajících před Jahvem ve Stanu setkávání a vyleje všechnu krev z toho býka u paty oltáře celopalů, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ⁸ Ze všeho tuku onoho býka přineseného v oběť za hřích vyzdvihne toto: tuk obalující vnitřnosti, všečen tuk, který je na vnitřnostech, ⁹ obě ledviny s tukem, jež přiléhá k nim a také k bedrům, tukovou vrstvu, kterou oddělí od jater a ledvin – ¹⁰ stejnou část, jakou odebírá z pokojné oběti –, a kněz obrátí tyto kusy v dým na oltáři celopalů. ¹¹ Býkovu kůži, všechno jeho maso, hlavu, nohy, vnitřnosti a trus, ¹² celého býka, dá vynést mimo tábor na čisté místo, na místo, kam se skládá mastný popel. Spálí ho na ohni ze dřeva; býk bude tedy spálen na místě, kam se skládá mastný popel. ¹³ Zhřeší-li nedopatřením celé izraelské společenství a spáchá-li, aniž si to společenství uvědomí, některou z věcí zapovězených Jahvovými přikázáními, ¹⁴ přinese společenství, když bude hřích, za nějž nese zodpovědnost, rozpoznán, v oběť za hřích býka, bezvadný kus ze skotu. Přivede ho před Stan setkávání; ¹⁵ starší obce položí před Jahvem ruce na hlavu toho býka a před Jahvem bude zabit. ¹⁶ Potom kněz posvěcený pomazáním donese do Stanu setkávání trochu krve toho býka. ¹⁷ Smočí si v krvi prst a sedmkrát jí bude kropit před oponou, před Jahvem. ¹⁸ Potom potře trochu té krve rohy oltáře, který stojí před Jahvem ve Stanu setkávání, pak vyleje všechnu krev u paty oltáře celopalů, který je u vchodu do Stanu setkávání. ¹⁹ Potom vyzdvihne ze zvířete všečen tuk a obrátí jej na oltáři v dým. ²⁰ Naloží s tím býkem stejně, jako by byl naložil s býkem obětovaným za hřích. Tak se s ním naloží, a jakmile kněz vykoná nad členy společenství smírný obřad, bude jim odpuštěno. ²¹ Dá vynést býka mimo tábor a spálí ho stejně, jako by byl spálil předchozího býka. Toto je oběť za hřích společenství. ²² V případě, že hřeší některý náčelník a nedopatřením udělá některou z věcí zapovězených přikázáními Jahva, svého Boha, a tak se proviní, ²³ (nebo když je upozorněn na takto spáchaný hřích), přinese jako obětní dar kozla, bezvadného samce. ²⁴ Položí ruku na kozlovu hlavu a zabije ho na místě, kde se před Jahvem zabíjejí celopaly. Je to oběť za hřích: ²⁵ kněz vezme na prst trochu krve oběti a potře jí rohy oltáře celopalů. Pak vyleje krev u paty oltáře celopalů ²⁶ a všečen tuk z ní obrátí na oltáři v dým, tak jako tuk z pokojné oběti. Kněz takto vykoná nad tím náčelníkem smírný obřad, aby ho zbavil hříchu, a jemu bude odpuštěno. ²⁷ Zhřeší-li nedopatřením někdo z lidu země a proviní se tím, že udělá některou z věcí zapovězených Jahvovými přikázáními, ²⁸ (nebo když je na spáchaný hřích upozorněn), přinese jako obětní dar za hřích, jehož se dopustil, kozu, bezvadnou samici. ²⁹ Položí ruku na hlavu oběti a zabije ji na místě, kde se zabíjejí celopaly. ³⁰ Kněz vezme na prst trochu její krve a potře jí rohy oltáře celopalů. Pak vyleje všechnu krev u paty oltáře. ³¹ Potom oddělí všečen tuk, jako se odděluje tuk pokojné oběti, a kněz ho obrátí na oltáři v dým, ve vůni upokojení pro Jahva. Takto kněz nad ním vykoná smírný obřad a jemu bude odpuštěno. ³² Chce-li přinést pro takovou oběť jehně, přivede bezvadnou samici. ³³ Položí ruku na hlavu oběti a zabije ji jako oběť za hřích na místě, kde se zabíjejí zápalné oběti. ³⁴ Kněz vezme na prst trochu krve z této oběti a potře jí rohy oltáře celopalů. Pak z ní všechnu krev vyleje u paty oltáře. ³⁵ Oddělí z ní všečen tuk, jako se odděluje z jehněte pokojné oběti, a kněz obrátí tyto kusy na oltáři v dým spolu se žertvami ohněm pro Jahva. Kněz takto vykoná nad oním mužem smírný obřad za hřích, jež spáchal, a jemu bude odpuštěno.

5 Jestliže někdo zhřeší v některém z těchto případů: Měl po vyslechnutí zaklínací formule svědčit, neboť viděl nebo věděl, avšak nic neprohlásil, a nese tíži své viny; ² nebo se někdo dotkne nějaké nečisté věci, ať je to cokoli, zdechliny nečistého zvířete, nečistého domácího zvířete, nečistého drobného živočicha, a bezděčně se stává nečistým a zodpovědným; ³ nebo se dotkne nějaké, ať jakékoli, lidské nečistoty, která dotykem znečišťuje; nepovšimne si toho, pak to zpozoruje a stává se za to zodpovědným; ⁴ nebo některému jedinci unikne nějaká nepříznivá nebo příznivá přísaha ve všech možných případech, kde muž může nerozvážně přísahat; nepovšimne si toho; pak to zpozoruje a stává se za to zodpovědným; ⁵ je-li zodpovědným v některém z těchto případů, musí vyznat spáchaný hřích, ⁶ přivede Jahvovi jakožto oběť odškodnění za spáchaný hřích samici bravu (ovci nebo kozu), v oběť za ten hřích; a kněz nad ním vykoná smírný obřad, který ho zbaví hříchu. ⁷ Nemá-li prostředky, aby si opatřil jeden kus bravu, přinese Jahvovi v oběť zadostiučinění za hřích, který spáchal, dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno jako oběť za hřích a druhé jako celopal. ⁸ Donese je knězi, jenž přinese v oběť napřed to, které je určeno k oběti za hřích. Při stisknutí krčku mu kněz zlomí vaz, ale neutrhne hlavičku. ⁹ Krví té oběti pokropí oltářní stěnu, zbytek krve pak bude vymačkáán u paty oltáře. Je to oběť za hřích. ¹⁰ Druhého ptáka pak přinese jako celopal podle pravidel. Kněz takto vykoná nad tím mužem smírný obřad za hřích, jež spáchal, a jemu bude odpuštěno. ¹¹ Nemá-li prostředky, aby si opatřil dvě hrdličky nebo dvě holoubata, přinese jako obětní dar za spáchaný hřích jednu desetinu efy výrazkové mouky; nebude do ní přidávat olej, nepoloží na ni kadidlo, neboť je to oběť za hřích. ¹² Přinese ji knězi a ten z ní vezme plnou hrst jako připomínku a obrátí ji v dým na oltáři vedle žertev ohněm pro Jahva. Je to oběť za hřích. ¹³ Kněz takto vykoná nad tím mužem smírný obřad za hřích, jež spáchal v některém z oněch případů, a jemu bude odpuštěno. Kněz má v těchto případech stejná práva jako při nekrvavé oběti. ¹⁴ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁵ Dopustí-li se někdo zpronevěry a nedopatřením zhřeší tím, že zkrátí Jahva na jeho posvátných právech, přivede Jahvovi v oběť odškodnění bezvadného berana ze svého stáda, ocenitelného v šekelích stříbra podle sazby šekelu svatyně. ¹⁶ Vyrovná, čím jeho hřích zkrátí posvátná práva, přidá nad to jednu pětinu hodnoty a odevzdá to knězi. On nad ním vykoná smírný obřad s beranem oběti odškodnění a jemu bude odpuštěno. ¹⁷ Zhřeší-li někdo a udělá, aniž to zpozoruje, některou z věcí zapovězených Jahvovými příkázáními, bude zodpovědný a ponese tíži své viny. ¹⁸ Přivede knězi jakožto oběť bezvadného berana ze svého stáda, podléhajícího ocenění. Kněz nad ním vykoná smírný obřad pro nevědomky spáchané nedopatření a jemu bude odpuštěno. ¹⁹ Je to oběť odškodnění, ten muž byl určitě vůči Jahvovi zodpovědný. ²⁰ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²¹ Zhřeší-li někdo a dopustí se vůči Jahvovi zpronevěry tím, že oklame svého krajana v případě věci svěřené do úschovy, do opatrování, nebo uzmutí nějakého předmětu, nebo odírá-li tohoto krajana, ²² nebo najde-li nějaký ztracený předmět a zapře jej, nebo složí-li krivou přísahu ve věci kteréhokoli hříchu, jež může člověk spáchat, ²³ zhřeší-li a stává se tak zodpovědným, musí vrátit to, co uzmul nebo si vyžádal navíc, věc, která mu byla svěřena do úschovy, ztracený předmět, který našel, ²⁴ nebo jakýkoli předmět, v jehož případě složil krivou přísahu. V den, kdy se sám zodpovídá, vrátí majiteli toho předmětu onu částku a nad to přidá pětinu. ²⁵ Potom přivede Jahvovi jako oběť odškodnění bezvadného berana ze svého stáda; ten se ocení podle hodnoty skládané knězi za oběť odškodnění. ²⁶ On nad ním vykoná před Jahvem smírný obřad a jemu bude odpuštěno, ať byl čin, jímž se provinil, jakýkoli.

6 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Dej Áronovi a jeho synům tyto příkazy: Toto je řád celopalu. (Je to celopal, jenž je ve výhni na oltáři po celou noc až do rána a jež stravuje oheň na oltáři.) ³ Kněz si obleče lněnou suknicí a na těle bude mít lněné spodky. Pak odklidí mastný popel celopalu stráveného ohněm na oltáři a složí jej vedle oltáře. ⁴ Potom si svlékne oděv, obleče si jiný a odnese ten popel na čisté místo mimo tábor. ⁵ Oheň, jenž na oltáři stravuje celopal, neuhasne. Kněz ho bude každého rána udržovat dřevem. Rozloží tam celopal a obrátí v dým tuk z pokojných obětí. ⁶ Na oltáři bude hořet trvale oheň, aniž uhasne. ⁷ Toto je řád nekrvavé oběti: Jeden z Áronových synů ji donese před Jahva před oltář, ⁸ vyzdvihne z ní hrst výrazkové mouky (s olejem a veškerým kadidlem, jež k ní bylo přidáno), na oltáři z ní obrátí v dým památku jako vůni upokojení Jahvovi ⁹ a potom Áron a jeho synové snědí zbytek jako nekvašené chleby. Budou to jíst na čistém místě na nádvoří Stanu setkávání. ¹⁰ Část mých pokrmů, kterou jim dávám, nebudou péci s kvasem. Je to přesvatý podíl, stejně jako oběť za hřích a oběť zadostiučinění. ¹¹ Každý, kdo je z Áronových potomků mužského pohlaví, smí jíst tento podíl z Jahvových pokrmů (je to trvalý zákon pro vaše potomky) a vše, co se ho dotkne, bude tím posvěceno. ¹² Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: ¹³ Toto je obětní dar, který přinesou Jahvovi Áron a jeho synové v den svého pomazání: desetina efy výrazkové mouky jakožto trvalá nekrvavá oběť, polovina ráno, polovina večer. ¹⁴ Bude připravena s olejem na plechu jako směs; těsto doneseš v podobě několika kousků jako nekrvavou oběť, kterou přineseš jakožto vůni upokojení Jahvovi. ¹⁵ Kněz z jeho synů, jenž přijme pomazání, udělá totéž. Je to trvalý zákon. Jahvovi se celá tato nekrvavá oběť promění v dým. ¹⁶ Každá nekrvavá oběť,

kteřou přináší kněz, musí být úplnou obětí, nebude se z ní jíst. ¹⁷Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁸Promluv k Áronovi a jeho synům, řekni jim: Toto je řád oběti za hřích. Příslušné obětní zvíře bude zabito před Jahvem tam, kde se zabíjí celopal. Je to přesvatá věc. ¹⁹Kněz, který tuto oběť přinese, ji sní. Bude se jíst na posvátném místě na nádvoří Stanu setkávání. ²⁰Vše, co se dotkne masa z ní, bude posvěceno, a jestliže na oděv vystříkne krev, bude skvrna vyčištěna na posvátném místě. ²¹Hliněná nádoba, v níž se vařilo maso, se rozbije, a bude-li vařeno v bronzové nádobě, vydrhne se ta nádoba a důkladně se vypláchne vodou. ²²Každý mužský příslušník kněžského rodu z toho smí jíst, je to přesvatá věc; ²³nebude se však jíst žádná z obětí přinesených za hřích, jejichž krev bude nesena do Stanu setkávání k vykonání smíru ve svatyni; ty budou vydány ohni.

7 Toto je řád oběti odškodnění: Je to přesvatá věc. ²Obětní zvíře se zabije tam, kde se zabíjejí celopaly, a kněz rozleje jeho krev po obvodu oltáře. ³Pak z něho přinese v oběť všechn tuk: ocas, tuk obalující vnitřnosti, ⁴obě ledviny s tukem, jenž přiléhá k nim a také k bedrům, tukovou vrstvu, kterou oddělí od jater a od ledvin. ⁵Kněz obrátí tyto kusy na oltáři v dým jako žertvy ohněm pro Jahva. Je to oběť odškodnění: ⁶Každý mužský příslušník kněžského rodu z ní smí jíst. Bude se jíst na posvátném místě, je to přesvatá věc. ⁷Jak pro oběť za hřích, tak pro oběť odškodnění platí týž řád. Knězi případně obětní dar, s nímž provedl smírný obřad. ⁸Kůže obětního zvířete, jež někdo předvede některému knězi, aby bylo přineseno jakožto celopal, případně tomuto knězi. ⁹Každá nekrvavá oběť pečená v peci, každá nekrvavá oběť připravená ve formě nebo na plechu případně knězi, který ji přinese. ¹⁰Každá nekrvavá oběť uhnětená s olejem nebo suchá případně všem Áronovým synům bez rozdílu. ¹¹Toto je řád pokojné oběti, která se přinese Jahvovi. ¹²Připojuje-li ji někdo k oběti s chválou, přidá k ní dar nekvašených koláčů uhnětených s olejem, nekvašených placek potřených olejem a výrazkové mouky ve směsi ve tvaru koláčů uhnětených s olejem. ¹³Tento dar se tedy přidá ke kvašeným chlebovým koláčům a k pokojné oběti s chválou. ¹⁴Jeden z koláčů tohoto daru se předloží k vyzdvižení pro Jahva; případně knězi, který proleje krev pokojné oběti. ¹⁵Maso té oběti se sní téhož dne, kdy byl přinesen dar, aniž se ponechá cokoli do příštího rána. ¹⁶Je-li obětní zvíře přineseno jako záslibná nebo dobrovolná oběť, bude se jíst toho dne, kdy bude přineseno, a také následujícího dne, ¹⁷třetího dne se však to, co by zbylo z masa oběti, uvrhne do ohně. ¹⁸Stane-li se, že se bude třetího dne jíst maso přinesené jako pokojná oběť, nebude ten, kdo ji přinesl, příznivě přijat. Nebude mu na ni brán zřetel, je to zkažené maso, a ten, kdo z něho pojí, ponese tíži své viny. ¹⁹Maso, které přišlo do styku s čímkoli nečistým, se nesmí jíst, uvrhne se do ohně. Kdokoli je čistý, smí jíst maso, ²⁰ale bude-li někdo ve stavu nečistoty a bude jíst maso z pokojné oběti přinesené Jahvovi, bude vyloučen ze svého rodu. ²¹Dotkne-li se někdo čehokoli nečistého, člověka, zvířete nebo jakékoli nečisté věci, a potom pojí maso z pokojné oběti přinesené Jahvovi, bude vyloučen ze svého rodu. ²²Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²³Promluv k Izraelitům, řekni jim: Nebudete jíst tuk z býka, berana či kozy. ²⁴Tuk z mrtvého či roztrhaného zvířete se může k čemukoli použít, ale jíst jej nebudete. ²⁵Kdokoli totiž jí tuk zvířete, z něhož se přináší nějaký pokrm Jahvovi, bude vyloučen ze svého rodu. ²⁶Ať bydlíte kdekoli, nebudete jíst krev, ať jde o ptáka nebo zvíře. ²⁷Kdokoli jí krev, ať jakoukoli, bude vyloučen ze svého rodu. ²⁸Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²⁹Promluv k Izraelitům, řekni jim: Ten, kdo přináší Jahvovi pokojnou oběť, donese mu část své oběti jako dar. ³⁰Vlastníma rukama donese Jahvovu žertvu, to je tuk, jenž přiléhá k hrudí, s nímž musí provést úkon předkládání před Jahva. ³¹Kněz obrátí tuk na oltáři v dým a hrudí případně Áronovi a jeho synům. ³²Jako vyzdvižení ze svých pokojných obětí dáte vy knězi pravou kýtu. ³³Tato pravá kýta bude podílem toho z Áronových synů, který obětoval krev a tuk pokojné oběti. ³⁴Zadržuji totiž Izraelitům z jejich pokojných obětí hrudí k předkládání a kýtu vyzdvižení; dávám je knězi Áronovi a jeho synům, je to pro Izraelity trvalý zákon. ³⁵Takový byl Áronův podíl a podíl jeho synů ze žertev ohněm pro Jahva v den, kdy je on předvedl Jahvovi, aby byli jeho kněžími. ³⁶Jahve Izraelitům nařizuje, aby jim to dali v den jejich pomazání: trvalý zákon pro všechny jejich potomky. ³⁷Takový je řád týkající se celopalu, nekrvavé oběti, oběti za hřích, oběti odškodnění, uvedení do úřadu a pokojné oběti. ³⁸Toto nařídil Jahve Mojžíšovi na hoře Sinaji v den, kdy Izraelitům nařídil, aby přinášeli Jahvovi na sinajské poušti dary.

8 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²Vezmi Árona, s ním jeho syny, roucha, olej k pomazání, býka k oběti za hřích, oba berany, koš nekvašených chlebů. ³Potom svolej celou obec ke vchodu do Stanu setkávání. ⁴Mojžíš se zachoval podle Jahvových příkazů, obec se shromáždila u vchodu do Stanu setkávání ⁵a Mojžíš jí řekl: „Hle, Jahve mi nařídil udělat toto.“ ⁶Předvolal Árona a jeho syny a umyl je ve vodě. ⁷Oblékl mu suknicí, připjal mu pás, oděl ho pláštěm a vložil na něj efod. Pak ho přepásal šerpou efodu a pevně mu ji uvázal. ⁸Položil na něj pektorál, do něhož dal urim a tumim. ⁹Na hlavu mu nasadil turban a na přední stranu turbanu zlatý květ; je to znamení posvátného posvěcení, takové, jaké Jahve předepsal Mojžíšovi. ¹⁰Potom vzal Mojžíš olej k pomazání, pomazal Příbytek a vše, co je v něm, aby jej posvětil. ¹¹Sedmkrát pokropil oltář a jeho

přislušenství, nádrž a její podstavec, aby je posvětil. ¹² Vylil Áronovi na hlavu olej k pomazání a pomazal ho, aby ho posvětil. ¹³ Pak Mojžíš předvolal Áronovy syny, oblékl jim suknice, na něž jim připjal pásy, a nasadil jim čepice, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ¹⁴ Potom dal přivést býka k oběti za hřích. Áron a jeho synové položili ruku na hlavu této oběti ¹⁵ a Mojžíš ji zabil. Pak si vzal na prst krev a potřel jí rohy obvodu oltáře, aby z oltáře sejmul hřích. Potom vylil krev k patě oltáře, jež posvětil tím, že nad ním provedl smírný obřad. ¹⁶ Pak vzal všechnen tuk obalující vnitřnosti, tukovou vrstvu od jater, obě ledviny i s tukem a obrátil to na oltáři v dým. ¹⁷ Býkovu kůži, maso a trus však spálil mimo tábor, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ¹⁸ Potom dal předvést berana k celopalu. Áron a jeho synové položili ruku na hlavu tohoto berana ¹⁹ a Mojžíš jej zabil. Jeho krev rozlil po obvodu oltáře. ²⁰ Pak toho berana rozčtvrtil a hlavu, čtvrti i tuk obrátil na oltáři v dým. ²¹ Omyl ve vodě vnitřnosti a nohy a obrátil na oltáři v dým celého berana. Byl to celopal ve vůni upokojení, žertva ohněm pro Jahva, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ²² Pak dal předvést druhého berana, berana oběti k uvedení do úřadu. Áron a jeho synové položili ruku na hlavu tohoto berana ²³ a Mojžíš jej zabil. Vzal z něho něco krve, potřel jí Áronovi lalůček pravého ucha, palec na pravé ruce a palec na pravé noze. ²⁴ Pak předvolal Áronovy syny a potřel jim tou krví lalůček pravého ucha, palec na pravé ruce a palec na pravé noze. Potom Mojžíš rozlil tu krev po obvodu oltáře; ²⁵ vzal také tuk: ocas, všechnen tuk přiléhající k vnitřnostem, tukovou vrstvu od jater, obě ledviny i s tukem, pravou kýtu. ²⁶ Z koše nekvašených chlebů postaveného před Jahvem vzal nekvašený koláč, olejový chlebový koláč a placku, které přidal k tuku a pravé kýtě. ²⁷ Všechno to vložil do rukou Áronovi a jeho synům a učinil pohyb předkládání před Jahva. ²⁸ Pak jim to Mojžíš opět vzal z rukou a obrátil to na oltáři v dým vedle celopalu. Byla to oběť uvedení do úřadu, ve vůni upokojení, žertva ohněm pro Jahva. ²⁹ Mojžíš vzal také hrudí a učinil pohyb předkládání před Jahva. Byla to část berana k uvedení do úřadu, která připadla Mojžíšovi, jak to Jahve Mojžíšovi nařídil. ³⁰ Potom vzal Mojžíš trochu oleje k pomazání a trochu krve, jež byla na oltáři; pokropil tím Árona a jeho roucha a také jeho syny a jejich roucha. Posvětil tak Árona a jeho roucha a také jeho syny a jejich roucha. ³¹ Tu Mojžíš řekl Áronovi a jeho synům: „Uvařte maso u vchodu do Stanu setkávání. Tam je též pojíte, stejně jako chléb uložený v koši oběti k uvedení do úřadu, jak jsem to nařídil, když jsem řekl: ‘Snědí jej Áron a jeho synové.’” ³² Co z masa a chleba zbude, spálíte. ³³ Po dobu sedmi dní neopustíte vchod do Stanu setkávání, dokud neskončí čas vašeho uvádění do úřadu, neboť k vašemu uvedení do úřadu bude zapotřebí sedmi dní. ³⁴ Jahve přikázal, aby se postupovalo tak, jak se postupovalo dnes, aby se nad vámi provedl smírný obřad, ³⁵ a po sedm dní ve dne v noci setrváte u vchodu do Stanu setkávání a budete zachovávat Jahvův řád; takto nezemřete. To je totiž příkaz, jež jsem obdržel.“ ³⁶ Áron a jeho synové udělali vše, co Jahve Mojžíšovým prostřednictvím nařídil.

9 Osmého dne svolal Mojžíš Árona, jeho syny a starší Izraele; ² řekl Áronovi: „Vezmi jedno tele k oběti za hřích a jednoho berana k celopalu, oba bez vady, a přiveď je před Jahva.“ ³ Potom řekneš Izraelitům: „Vezměte jednoho kozla k oběti za hřích, jedno tele a jednoho ročního beránka (oba bez vady) k celopalu, ⁴ jednoho býka a jednoho berana k pokojným obětem, jež se mají zabít před Jahvem, a konečně nekrvavou oběť uhnětenou s olejem. Dnes se vám totiž zjeví Jahve.“ ⁵ Přivedli před Stan setkávání, co Mojžíš přikázal, pak přistoupila celá obec a stála před Jahvem. ⁶ Mojžíš řekl: „Hle, toto vám Jahve nařídil udělat, aby se vám zjevila jeho sláva.“ ⁷ Pak se Mojžíš obrátil k Áronovi: „Přístup k oltáři, přines svou oběť za hřích a svůj celopal a proved' tak smírný obřad za sebe a za svůj dům. Předlož pak obětní dary lidu a proved' za něj smírný obřad, jak to nařídil Jahve.“ ⁸ Áron přistoupil k oltáři, zabil tele k oběti za svůj vlastní hřích. ⁹ Potom mu Áronovi synové podali krev; smočil v ní prst a potřel jí rohy oltáře, pak vylil krev k patě oltáře. ¹⁰ Tuk oběti za hřích, ledviny a tukovou vrstvu od jater obrátil na oltáři v dým, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi; ¹¹ maso a kůži spálil mimo tábor. ¹² Potom přinesl celopal, Áronovi synové mu podali krev z něho; on ji vylil po obvodu oltáře. ¹³ Podali mu také oběť rozsekanou na čtvrti i hlavu a on je na oltáři obrátil v dým. ¹⁴ Omyl vnitřnosti a nohy a obrátil je na oltáři v dým vedle celopalu. ¹⁵ Potom předložil obětní dar lidu: vzal kozla k oběti za hřích lidu, zabil ho a vykonal s ním oběť za hřích, stejným způsobem jako s tím prvním. ¹⁶ Pak si dal předvést celopal a postupoval podle pravidla. ¹⁷ Potom si dal donést nekrvavou oběť, vzal z ní plnou hrst a obrátil ji na oltáři v dým vedle ranního celopalu. ¹⁸ Nakonec zabil býka a berana jako pokojné oběti pro lid. Áronovi synové mu podali jejich krev a on ji rozlil po obvodu oltáře. ¹⁹ Tuk z toho býka a z toho berana, ocas, okolní tuk, ledviny, vrstvu tuku od jater ²⁰ položil na hrudí a obrátil je na oltáři v dým. ²¹ S hrudími a pravou kýtou učinil Áron pohyb předkládání před Jahva, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ²² Áron pozvedl ruce k lidu a požehnal mu. Když takto dokonal oběť za hřích, celopal a pokojnou oběť, sestoupil; ²³ vešel s Mojžíšem do Stanu setkávání. Potom odtud oba vyšli, aby požehnali lidu. Jahvova sláva se zjevila všemu lidu, ²⁴ od Jahva vyšlehl plamen a strávil na oltáři celopal a tuk. Při tomto pohledu všechnen lid hlasitě zajásal a všichni padli tváří k zemi.

10 Áronovi synové Nadab a Abihu vzali každý svou kadidelnici. Vložili do nich oheň, na nějž položili kadidlo, a přednesli před Jahva nepatřičný oheň, jaký jim on nepředepsal. ²Tu od Jahva vyšlehl plamen, jenž je pohltil, a oni před Jahvem zahynuli. ³Tu řekl Mojžíš Áronovi: „Stalo se, co Jahve prohlásil těmito slovy: Na svých blízkých ukazují svou svatost a před vším lidem ukazují svou slávu.“ Áron mlčel. ⁴Mojžíš zavolal Mišaela a Elsafana, syny Áronova strýce Uziela, a řekl jim: „Přistupte a odnesete své bratry daleko od svatyně, mimo tábor.“ ⁵Oni přistoupili a odnesli je v jejich vlastních suknicích mimo tábor, jak řekl Mojžíš. ⁶Mojžíš řekl Áronovi a jeho synům Eleazarovi a Itamarovi: „Nerozpouštějte si vlasy ani si netrhejte šaty, nezemřete. On se totiž rozhněval na celou obec, a vaše bratry, oběti Jahvova ohně, opláče celý Izraelův dům. ⁷Neopouštějte vchod do Stanu setkávání, abyste nezemřeli, máte totiž na sobě olej Jahvova pomazání.“ Oni se zachovali podle Mojžíšových slov. ⁸Jahve promluvil k Áronovi a řekl: ⁹„Když ty a s tebou tví synové půjdete do Stanu setkávání, nepijte víno ani jiný kvašený nápoj; pak nezemřete. Je to trvalý zákon pro všechny vaše potomky. ¹⁰Stejně tak ať to je, když oddělujete posvátné od světského, nečisté od čistého ¹¹a když seznamujete Izraelity s kterýmkoli z ustanovení, jež vám Mojžíšovým prostřednictvím vyhlásil Jahve.“ ¹²Mojžíš řekl Áronovi a jeho synům, kteří zůstali naživu, Eleazarovi a Itamarovi: „Vezměte nekrvavou oběť, která zbývá z Jahvových pokrmů. Jezte z ní nekvašené chleby vedle oltáře, neboť je to přesvatá věc. ¹³Potom ji sníte na posvátném místě, je to podíl z Jahvových žertev předepsaný pro tebe a tvé syny; tak mi to bylo přikázáno. ¹⁴Hrudí, jež se předkládá, a kýtu vyzdvižení budete jíst na čistém místě, ty a s tebou tví synové a tvé dcery; je to předepsaný podíl pro tebe i tvé syny, který se ti dává z pokojných obětí Izraelitů. ¹⁵Kýta vyzdvižení a hrudí, jež se předkládá, které doprovázejí stravovaný tuk, jsou přineseny v oběť pohybem předkládání před Jahva a pak připadají tobě a s tebou tvým synům; a to na základě trvalého zákona, jak to Jahve nařídil.“ ¹⁶Mojžíš se tehdy dotazoval po kozlu přineseném v oběť za hřích: hle, spálili ho! Rozhněval se na Áronovy syny, kteří zůstali naživu, Eleazara a Itamara. ¹⁷„Proč jste nesnědli tuto oběť na posvátném místě?“ řekl. „Je to přece přesvatá věc, jež vám byla dána, aby z obce byla snáta vina, tím že nad ní provedete před Jahvem smírný obřad. ¹⁸Jelikož krev z ní nebyla vnesena dovnitř do svatyně, měli jste tam sníst maso, jak jsem vám přikázal.“ ¹⁹Áron řekl Mojžíšovi: „Hleď, oni dnes přinesli svou oběť za hřích a svůj celopal před Jahvem! Kdyby bylo šlo o mne, kdybych já byl dnes pojedl ze zvířete obětovaného za hřích, to by se bylo Jahvovi zdálo správné?“ ²⁰Mojžíš to vyslechl a zdálo se mu to správné.

11 Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl jim: ²Promluvte k Izraelitům, řekněte jim: Ze všech pozemských živočichů smíte jíst tato zvířata: ³Smíte jíst každého živočicha, který má kopyto rozdělené, rozštěpené ve dva paznehty, a který přežvykuje. ⁴Avšak z těch, kdo přežvykují nebo kdo mají rozdělené kopyto, nesmíte jíst tyto druhy: Za nečistého budete pokládat velblouda, protože je to sice přežvýkavec, ale kopyto rozdělené nemá; ⁵za nečistého budete pokládat damana, protože je to sice přežvýkavec, ale kopyto rozdělené nemá; ⁶za nečistého budete pokládat zajíce, protože je to sice přežvýkavec, ale kopyto rozdělené nemá; ⁷za nečistého budete pokládat vepře, protože má sice kopyto rozdělené, rozštěpené ve dva paznehty, ale nepřežvykuje. ⁸Nebudete jíst jejich maso ani se dotýkat jejich zdechliny, budete je pokládat za nečisté. ⁹Ze všeho, co žije ve vodě, smíte jíst toto: Smíte jíst všechno, co má ploutve a šupiny a žije ve vodě, v mořích či řekách. ¹⁰Ale všechno, co v mořích či řekách ploutve a šupiny nemá, budete mezi všemi vodními drobnými živočichy a všemi živými tvory, kteří se tam najdou, pokládat za odporné. ¹¹Budete je pokládat za odporné, jejich maso nebudete jíst a budete si ošklivit jejich zdechliny. ¹²Budete pokládat za odporné všechno, co žije ve vodě a nemá ploutve a šupiny. ¹³Mezi ptáky budete pokládat za odporné tyto, nebudou se jíst, je to odporná věc: supa, orlosupa, mořského orla, ¹⁴černého luňáka, různé druhy červeného luňáka, ¹⁵všechny druhy havrana, ¹⁶pštrosa, puštíka, racka a různé druhy krahujce, ¹⁷sovu ušatou, kormorána, sovu pálenou, ¹⁸ibise, pelikána, bílého supy, ¹⁹čápa a různé druhy volavky, dudka, netopýra. ²⁰Budete pokládat za odporné všechny drobné okřídlence, kteří chodí po čtyřech. ²¹Z těch všech drobných okřídlenců, kteří chodí po čtyřech, smíte jíst pouze tyto: ty, kteří vedle nožiček mají další nožky na skákání po zemi. ²²Tyto pak smíte jíst: různé druhy stěhovavých kobilek, kobilek sol-am, kobilek chargol, kobilek chagab. ²³Avšak všechny drobné čtyřnohé okřídlence budete pokládat za odporné. ²⁴Přenesou na vás nečistotu: kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude až do večera nečistý. ²⁵Kdokoli bude přenášet jejich zdechlinu, musí si vyprat oděv a bude nečistý až do večera. ²⁶A živočichy, kteří mají kopyto, ne však rozštěpené, a kteří nepřežvykují, budete pokládat za nečisté, kdokoli se jich dotkne, bude nečistý. ²⁷A ty čtvernohé živočichy, kteří našlapují přímo na chodidla, budete pokládat za nečisté; kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera, ²⁸a kdokoli bude přenášet jejich zdechlinu, musí si vyprat oděv a bude nečistý až do večera. Budete je pokládat za nečisté. ²⁹Z drobných živočichů, kteří lezou po zemi, pak budete pokládat za nečisté tyto: krtka, krysu a různé druhy ještěrek: ³⁰gekona, koach, letaah, chameleona a tinchamet. ³¹To jsou živočichové, jež budete

ze všech drobných živočichů pokládat za nečisté. Kdokoli se jich dotkne, když jsou zdechlí, bude nečistý až do večera. ³² Každý předmět, na nějž některý z nich zdechlý spadne, se tím stává nečistým: každé dřevěné náradí, oděv, kůže, pytel, jakékoli náradí vůbec. Opláchne se vodou a zůstane nečisté až do večera; pak bude zase čisté. ³³ Každou hliněnou nádobu, do níž některý z nich spadne, rozbijete; její obsah se tím stává nečistým. ³⁴ Všechna potrava k jídlu bude nečistá, i když se navlhčí vodou; všechen nápoj k pití bude nečistý, ať je to nádoba jakákoli. ³⁵ Všechno, nač spadne některá z jejich zdechlin, bude nečisté; pec i topeniště budou zbořeny, neboť jsou nečisté a pro vás nečisté budou, ³⁶ (nicméně prameny, cisterny a vodní plochy zůstanou čisté); kdokoli se dotkne některé z jejich zdechlin, bude nečistý. ³⁷ Spadne-li některá z jejich zdechlin na jakékoli osivo, zůstane to osivo čisté, ³⁸ bylo-li však to zrní navlhčeno vodou a spadne na ně některá z jejich zdechlin, budete je pokládat za nečisté. ³⁹ Pojde-li některé ze zvířat, jež vám slouží za potravu, bude ten, kdo se dotkne jeho zdechliny, nečistý až do večera, ⁴⁰ ten kdo bude jíst maso z jeho zdechliny, musí si vyprat oděv a bude nečistý až do večera, kdo bude přenášet jeho zdechlinu, musí si vyprat oděv a bude nečistý až do večera. ⁴¹ Každý drobný živočich, který se hemží po zemi, je odporný, nebude se jíst. ⁴² Všechno, co se plazí po břiše, všechno, co chodí po čtyřech či více nohách, zkrátka veškeré drobné živočichy, kteří se hemží po zemi, nebudete jíst, neboť jsou odporní. ⁴³ Všemi těmito hemžícími se drobnými živočichy se vy sami nečiňte odpornými, neznečišťujte se jimi a dbejte, aby oni neznečišťovali vás. ⁴⁴ Neboť já, Jahve, jsem váš Bůh. Vy jste se posvětili a stali jste se svatými, neboť já jsem svatý; neznečišťujte se tedy všemi těmi drobnými živočichy, kteří lezou po zemi. ⁴⁵ Ano,; já Jahve jsem vás vyvedl z egyptské země, abych byl váš Bůh, budete tedy svatí, protože já jsem svatý. ⁴⁶ Takový je zákon o zvířatech, ptácích, o všem živém, co se pohybuje ve vodě, a o všem, co leze po zemi. Jeho cílem je oddělení čistého a nečistého, zvířat, která se smějí jíst, a zvířat, která se jíst nesmějí.

12 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Promluv k Izraelitům, řekni jim: Je-li některá žena těhotná a porodí chlapce, bude po sedm dní nečistá tak jako v době nečistoty svých měsíčků. ³ Osmého dne se dítěti obřeže předkožka ⁴ a ona ještě po třiatřicet dní bude dále očišťovat svou krev. Nebude se dotýkat ničeho zasvěceného a nepůjde do svatyně, dokud neskončí čas jejího očišťování. ⁵ Porodí-li dceru, bude nečistá dva týdny jako během svých měsíčků a navíc bude po šedesát šest dní očišťovat svou krev. ⁶ Až bude skončeno období jejího očišťování, ať za chlapce nebo za dívku, přinese knězi ke vchodu do Stanu setkávání jednorozčinného beránka k celopalu a holoubě či hrdličku v oběť za hřích. ⁷ Kněz to přinese v oběť před Jahvem, vykoná nad ní smírný obřad a ona bude očištěna od svého krvotoku. Takový je zákon o ženě, jež porodí syna nebo dceru. ⁸ Není-li s to sehnat potřebnou částku na jeden kus bravu, vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k celopalu a druhé k oběti za hřích. Kněz nad ní vykoná smírný obřad a ona bude očištěna.

13 Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl: ² Utvoří-li se některému člověku na kůži zduření, lišej nebo skvrna, lze předpokládat, že jde o případ malomocenství kůže. Přivedou ho ke knězi Áronovi

12:1–4 Očišťování rodičky. Mariina oběť za novorozence Ježíška (viz pozn. 12:8) musela být předána v chrámové bráně; Marie mohla vstoupit do chrámu teprve po ukončení poporodní očišťovací pro-

cedury.

12:8 Dvě hrdličky nebo dvě holoubata. Možnost levnější oběti pro nemajetné připomíná, že Ježíšovi rodiče byli chudobní (Lk 2:24).

Rituální nečistota

Rituální nečistota byla součástí všedního života. Nebyl to hřích; čas od času se jí nevyhnul prakticky nikdo. Znamenala ovšem karanténu – vyloučení z Božího lidu, zákaz vstupu do chrámu (12:4) jako předobraz nebeského Jeruzaléma (Zj 21:27).

Nečisté mohlo být cokoliv: zvíře (1:1–31), náradí (v. 32), nádoba (11:33; 19:15), pokrm či nápoj (v. 34), pec či krb (v. 35), oděv (13:47–59), dům (14:34–45) anebo člověk, ať už pro kožní chorobu (13:1–45), krvotok (15:19) či smrt (Nu 9:7, 10).

Dotek čehokoliv nečistého znečistí (11:24–28, 36, 19:16; 22:4–6 apod.) To je pochopitelné: Když hodíme čistou košili do bahnitě kaluže, výsledkem nebude čistá voda, nýbrž špinavá košile. Prorok

Ageus je poslán ke kněžím, aby tento princip potvrdil (Ag 2:12–13).

Proto je neslýchaně šokující, když se Ježíš malomocných (Mt 8:2–3; Mk 1:42; Mt 11:5; Lk 7:22), trpících krvotokem (Mt 9:20–22; Mk 5:25–34; Lk 8:43–48) či mrtvých (Lk 7:12–15) nejen neštlítí dotknout, ale sám není znečištěn, ba naopak: *oni jsou očištěni!*

Všem bylo jasné, že tady není nějaký obyčejný rabín se svými žáky, putující krajinou. Tady je někdo tak svatý, že ho neomezují nejen Mojžíšův zákon, ale ani přírodní zákony. Toto je Bůh sám, vtělený do člověka, Pán nad stvořením, disponující mocí Zákondárce i Stvořitele.

nebo k některému z jeho synů, kněží. ³Kněz prohlédne vyrážku na kůži. Jestliže na nemocném místě zbělely chloupky, jestliže vyrážka na pokožce tvoří propadlinu, jde opravdu o případ malomocenství; zpozoruje-li to kněz, prohlásí toho člověka za nečistého. ⁴Je-li však na kůži bílá skvrna a chybí zřetelné propadání kůže i zbělení chloupků, oddělí kněz nemocného na sedm dní. ⁵Sedmého dne ho prohlédne. Zjistí-li na vlastní oči, že vyrážka trvá, aniž se po kůži rozšířila, oddělí ho ještě na sedm dní ⁶a znovu ho prohlédne sedmého dne. Zjistí-li, že vyrážka zbledla a že se nerozšířila dále po kůži, prohlásí kněz toho člověka za čistého: jde o lišej. On si vypere šaty a potom bude čistý. ⁷Jestliže se však nemocnému poté, když ho kněz prohlédl a prohlásil za čistého, lišej rozšířil po kůži, předstoupí před něho znovu. ⁸Když ho prohlédne a zjistí, že se lišej rozšířil po kůži, prohlásí ho kněz za nečistého: jde o malomocenství. ⁹Když se na některém člověku objeví choroba na způsob malomocenství, odvedou ho ke knězi. ¹⁰Kněz ho prohlédne, a zjistí-li na kůži bělavý nádor spolu se zbělením chloupků a vytvořením vředu, ¹¹je to zastaralé malomocenství na kůži. Kněz ho prohlásí za nečistého. Neoddělí ho, je bez nejmenší pochyby nečistý. ¹²Šíří-li se však malomocenství po kůži, pokryje-li ji choroba celou a prostírá se od hlavy až k patě, kamkoli kněz pohlédne, ¹³prohlédne nemocného a po zjištění, že mu malomocenství pokrývá celé tělo, prohlásí nemocného za čistého. Jelikož zbělelo vše, je čistý. ¹⁴Nicméně v den, kdy se na něm objeví vřed, bude nečistý. ¹⁵Po prohlédnutí vředu ho kněz prohlásí za nečistého: vřed je nečistá věc, je to malomocenství. ¹⁶Jestliže však vřed opět zbledá, vyhledá ten člověk kněze, ¹⁷on ho prohlédne, a zjistí-li, že vyrážka zbledla, prohlásí nemocného za čistého: je čistý. ¹⁸Když se někomu na kůži vytvořil vřed, který se vyléčil, ¹⁹a na místě toho vředu se vytvoří bělavý nádor nebo bíle narůžovělá skvrna, ukáže se ten člověk knězi. ²⁰On ho prohlédne; zjistí-li zřetelné propadání kůže a zbělení chloupků, prohlásí ho kněz za nečistého; jde o případ malomocenství, jež bují ve vředu. ²¹Jestliže kněz při prohlídce nezjistí ani bílé chloupky, ani propadání kůže, nýbrž zblednutí té vyrážky, oddělí nemocného na sedm dní. ²²Prohlásí ho za nečistého, pokud se ta vyrážka rozšířila po kůži: je to případ malomocenství. ²³Nepostupuje-li však skvrna a nešíří se, je to jizva po vředu: kněz prohlásí toho člověka za čistého. ²⁴Když má někdo na kůži spáleninu a pak ta spálenina zhnisá a vytvoří se na ní bíle načervenalá nebo bělavá skvrna, ²⁵kněz ho prohlédne. Zjistí-li zbělení chloupků nebo zřetelné propadání té skvrny do kůže, pak se šíří ve spálenině malomocenství. Kněz toho člověka prohlásí za nečistého: je to případ malomocenství. ²⁶Jestliže kněz při prohlídce naopak nezjistí žádné bílé chloupky na skvrně ani propadání kůže, nýbrž zblednutí té skvrny, oddělí ho kněz na sedm dní. ²⁷Sedmého dne ho prohlédne, a pokud se choroba na kůži rozšířila, prohlásí ho za nečistého: je to případ malomocenství. ²⁸Nepostupuje-li skvrna a nešíří se po kůži a pokud naopak zbledla, je to pouze zduření způsobené spáleninou. Kněz prohlásí toho člověka za čistého, je to jen jizva po spálenině. ²⁹Má-li některý muž nebo žena nějakou ránu na hlavě nebo na bradě, ³⁰kněz tu ránu prohlédne, a zjistí-li zřetelné poklesnutí kůže spolu s nažloutlými a tenkými chloupky, prohlásí nemocného za nečistého. Je to prašivina, totiž malomocenství hlavy nebo brady. ³¹Zjistí-li kněz při prohlídce tohoto případu prašiviny, že tam vůbec není zřetelné poklesnutí kůže ani nažloutlé chloupky, oddělí postiženého prašivinou na sedm dní. ³²Sedmého dne tu vyrážku prohlédne, a zjistí-li, že se prašivina nerozšířila, že tam nejsou žádné nažloutlé chloupky, že tam vůbec není zřetelné poklesnutí kůže, ³³oholí se nemocný, přičemž ovšem vynechá místo postižené prašivinou, a kněz ho podruhé oddělí na sedm dní. ³⁴Sedmého dne tu vyrážku prohlédne, a zjistí-li, že se po kůži nerozšířila, že tam není zřetelné poklesnutí kůže, prohlásí kněz toho nemocného za čistého. On si vypere oděv a bude čistý. ³⁵Jestliže se nicméně po tomto očištění prašivina po kůži rozšířila, ³⁶kněz ho prohlédne: zjistí-li rozšíření prašiviny po kůži, znamená to, že nemocný je nečistý, nebude se ověřovat, zda jsou chloupky nažloutlé. ³⁷Kdežto když se ukáže, že prašivina nepostupuje, vyrazejí-li tam černé chloupky, znamená to, že nemocný je vyléčen. Je čistý a kněz ho prohlásí za čistého. ³⁸Objeví-li se nějakému muži či ženě na kůži skvrny a jsou-li tyto skvrny bílé, ³⁹kněz je prohlédne. Zjistí-li, že tyto skvrny na kůži jsou matně bílé, jde o vyrážku, jež se rozbujela na kůži: nemocný je čistý. ⁴⁰Ztratí-li nějaký člověk vlasy vzadu na hlavě, je to pleš na hlavě, je čistý. ⁴¹Ztratí-li pak vlasy vpředu na hlavě, je to pleš na čele, je čistý. ⁴²Jestliže se mu však vzadu na hlavě nebo na čele objeví bíle načervenalá vyrážka, znamená to, že se tomu člověku na čele nebo vzadu na hlavě rozbujelo malomocenství. ⁴³Kněz ho prohlédne, a zjistí-li mu vzadu na hlavě nebo na čele bíle načervenalé zduření, jež vypadá stejně jako malomocenství kůže, ⁴⁴znamená to, že ten člověk je malomocný; je nečistý. Kněz ho musí prohlásit za nečistého, je zasažen malomocenstvím na hlavě. ⁴⁵Malomocný, který je postižen touto chorobou, bude nosit roztržený oděv, bude mít rozpuštěné vlasy; přikryje si knír a bude křičet: „Nečistý, nečistý!“ ⁴⁶Dokud potrvá jeho choroba, bude nečistý a jakožto nečistý se bude zdržovat stranou: jeho příbytek bude mimo tábor. ⁴⁷Je-li malomocenstvím zasažen nějaký oděv, ať je to oděv vlněný či lněný, ⁴⁸vlněná či lněná tkanina nebo pokrývka, kůže nebo jakákoli práce v kůži, ⁴⁹je to případ malomocenství, který je nutno, pokud je skvrna na onom oděvu, kůži, tkanině, pokrývce nebo koženém předmětu nazelenalá nebo načervenalá, ukázat knězi. ⁵⁰Kněz tu vyrážku prohlédne a ten předmět na sedm dní oddělí. ⁵¹Zpozoruje-li

sedmého dne, že se ta vyrážka na tom oděvu, tkanině, pokrývce, kůži nebo jakémkoli koženém předmětu rozšířila, je to případ nakažlivého malomocenství: postižený předmět je nečistý.⁵² Spálí ten oděv, tkaninu, vlněnou či lněnou pokrývku, jakýkoli kožený předmět, na nichž se objevila ta vyrážka, neboť je to nakažlivé malomocenství, jež musí být stráveno ohněm.⁵³ Zjistí-li však kněz při prohlídce, že se vyrážka na onom oděvu, tkanině, pokrývce nebo jakémkoli koženém předmětu nerozšířila,⁵⁴ nařídí, aby se napadený předmět vypral a opět jej na sedm dní oddělil.⁵⁵ Prohlédne po vyprání vyrážku, a zjistí-li, že i když se nerozšířila, její podoba se nezměnila, je ten předmět nečistý. Spálí ho v ohni: je rozežraný na rubu i na líci.⁵⁶ Zjistí-li však kněz při prohlídce, že po očištění vyrážka zbledla, vytrhne ji z oděvu, z kůže, z tkaniny nebo z pokrývky.⁵⁷ Pokud se ovšem ta vyrážka objeví na tom oděvu, tkanině, pokrývce, jakémkoli koženém předmětu znovu, znamená to, že ta vyrážka je živá, a to, co zasáhla, tedy spálíš ohněm.⁵⁸ A oděv, tkanina, pokrývka a jakýkoli kožený předmět, u nichž se ta vyrážka po vyprání ztratila, budou čisté poté, co budou podruhé vyprány.⁵⁹ Takový je zákon o případech malomocenství na vlněných nebo plátěných oděvech, na tkaninách, pokrývkách nebo jakémkoli koženém předmětu, jde-li o to, zda mají být prohlášeny za čisté nebo nečisté.

14 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:² Pro malomocného v den jeho očišťování platí tento zákon. Přivedou ho ke knězi³ a kněz vyjde z tábora. Zjistí-li po prohlídce, že se malomocný ze svého malomocenství vyléčil,⁴ nařídí, aby se pro člověka, jenž má být očištěn, vzali dva živí a čistí ptáci, cedrové dřevo, červcová červeň a yzop.⁵ Pak nařídí, aby se jeden z ptáků zabil na hliněném hrnci nad tekoucí vodou.⁶ Dosud živého ptáka pak vezme, stejně jako cedrové dřevo, červcovou červeň, yzop, a všechno (včetně živého ptáka) to ponoří do krve ptáka zabitého nad tekoucí vodou.⁷ Potom sedmkrát pokropí člověka, jenž má být očištěn od malomocenství, a když ho prohlásí za čistého, vypustí živého ptáka do polí.⁸ Ten, jenž se očišťuje, si vypere oděv, oholí si všechny chlupy, umyje se ve vodě a bude čistý. Potom se vrátí do tábora, ale sedm dní setrvá mimo svůj stan.⁹ Sedmého dne si oholí všechny chlupy: vlasy, vousy, obočí; musí si oholit všechny chlupy. Když si vypere šaty a umyje se ve vodě, bude čistý.¹⁰ Osmého dne vezme dva bezvadné beránky, jednu bezvadnou roční ovečku, tři desetiny efy výrazkové mouky uhnětené s olejem na nekrvavou oběť a log oleje.¹¹ Kněz, jenž provádí očišťování, postaví člověka, jenž má být očištěn, i s jeho obětními dary před Jahva ke vchodu do Stanu setkávání.¹² Potom vezme jednoho z beránek. Přinese ho spolu s logem oleje jako oběť odškodnění. Učiní s nimi pohyb předkládání před Jahva.¹³ Zabije toho beránka na posvátném místě, tam, kde se zabíjejí obětní zvířata k obětem za hřích a k celopalům. Tato oběť odškodnění připadne knězi jako oběť za hřích, je to přesvatá věc.¹⁴ Kněz vezme z této oběti krev. Potře jí očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy.¹⁵ Potom vezme ten log oleje a naleje si ho trochu do dlaně levé ruky.¹⁶ Namočí si jeden prst pravé ruky v oleji, který má v dlani levé ruky, a tím olejem bude před Jahvem prstem sedmkrát kropit.¹⁷ Pak potře očišťovanému trochou oleje, která mu zbývá v dlani, lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy, navíc ke krvi z oběti odškodnění.¹⁸ Zbytek oleje, který má v dlani, dá očišťovanému na hlavu. Tak se nad ním před Jahvem provede smírný obřad.¹⁹ Potom kněz vykoná oběť za hřích a dokoná nad očišťovaným smírný obřad za jeho nečistotu. Pak zabije celopal,²⁰ vloží na oltář celopal a nekrvavou oběť. Když kněz takto dokoná nad tím člověkem smírný obřad, bude on čistý.²¹ Je-li chudý a bez dostatečných prostředků, vezme jen jednoho beránka, a to k oběti odškodnění, a ten se přinese v oběť podle pohybu předkládání, aby se nad tím člověkem dokoná smírný obřad. Vezme také pouze jednu desetinu efy výrazkové mouky uhnětené s olejem na nekrvavou oběť a log oleje,²² nakonec – pokud je s to si je opatřit – dvě hrdličky nebo dvě holoubata, z nichž jedno bude určeno k oběti za hřích a druhé k celopalu.²³ A osmého dne to vše ke svému očištění donese knězi ke vchodu do Stanu setkávání, před Jahva.²⁴ Kněz vezme beránka k oběti odškodnění a log oleje. Přinese je v oběť pohybem předkládání před Jahva.²⁵ Potom zabije onoho beránka k oběti odškodnění, vezme z něho krev a potře jí očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy.²⁶ Naleje si olej do dlaně levé ruky²⁷ a tím olejem, který má v dlani levé ruky, bude před Jahvem prstem sedmkrát kropit.²⁸ Potře jím očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místě, kde byly potřeny krví oběti odškodnění.²⁹ Zbytek oleje v dlani dá očišťovanému na hlavu a provede tak nad ním před Jahvem smírný obřad.³⁰ Jedno holoubě nebo jednu hrdličku – podle toho, co on je s to si opatřit – přinese³¹ jako oběť za hřích a druhé jako celopal doprovázený nekrvavou obětí – tím, co byl s to si opatřit. Kněz tak provede před Jahvem nad očišťovaným smírný obřad.³² Takový je zákon o tom, kdo je postižen malomocenstvím a není s to se postarat o své očištění.³³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl:³⁴ Až přijdete do kanaánské země, kterou vám dávám do majetku, a já pak v zemi, jež bude vaším vlastnictvím, postihnu některý dům malomocenstvím,³⁵ půjde jeho majitel, upozorní kněze a řekne: „Viděl jsem v domě cosi jako malomocenství.“³⁶ Kněz nařídí, aby se dům, než přijde tu chorobu prohlédnout, vyprázdnil; tak se nic z toho, co v něm je, nestane nečistým. Poté kněz přijde na obhlídku domu,³⁷ a jestliže po prohlídce zjistí, že na zdech domu jsou nazelenalé nebo načervenalé dolíky, které se propadají do zdi,³⁸ vyjde

kněz z domu ke dveřím a dá ho na sedm dní zavřít. ³⁹ Sedmého dne se vrátí, a zjistí-li po prohlídce, že se choroba na zdech domu rozšířila, ⁴⁰ nařídí, aby se vybouraly kameny napadené chorobou a vyhodily za město někam na nečisté místo. ⁴¹ Pak dá oškrábat všechny vnitřní stěny domu a seškrábaná omítka se pak rozsype někde na nečistém místě mimo město. ⁴² Vezmou se jiné kameny, jimiž se nahradí ty původní, a jiná omítka na nové omítnutí domu. ⁴³ Jestliže se po odnešení kamenů, odstranění omítky a omítnutí domu choroba znovu rozbují, ⁴⁴ přijde kněz a prohlédne jej; zjistí-li, že se choroba rozšířila, je v domě nakažlivé malomocenství; dům je nečistý. ⁴⁵ Zboří se, kameny, dříví i veškerá omítka z něho se odnesou za město někam na nečisté místo. ⁴⁶ Kdokoli vejde do toho domu během veškeré doby, kdy je uzavřen, bude až do večera nečistý. ⁴⁷ Kdokoli v něm přespí, musí si vyprat šaty. Kdokoli v něm pojí, musí si vyprat šaty. ⁴⁸ Zjistí-li však kněz, když přijde prohlédnout tu chorobu, že se v domě po omítnutí už neobjevila, prohlásí dům za čistý, protože ta choroba se vyhojila. ⁴⁹ K oběti za hřích domu vezme dva ptáky, cedrové dřevo, červcovou červeň a yzop. ⁵⁰ Zabije jednoho z ptáků na hliněném hrnci nad nějakou tekoucí vodou. ⁵¹ Pak vezme cedrové dřevo, yzop, červcovou červeň a dosud živého ptáka a namočí je v krvi zabitého ptáka a v tekoucí vodě. Sedmkrát pokropí dům, ⁵² a když ptačí krví, tekoucí vodou, živým ptákem, cedrovým dřevem, yzopem a červcovou červeň přinese oběť za hřích domu, ⁵³ vypustí živého ptáka za město do polí. Když se takto nad tím domem vykonal smírný obřad, bude dům čistý. ⁵⁴ Toto je zákon o všech případech malomocenství a prašiviny, ⁵⁵ malomocenství oděvů a domů, ⁵⁶ o nádorech, lišejích a skvrnách. Stanoví dobu čistoty a nečistoty. ⁵⁷ Toto je zákon o malomocenství.

15 Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl: ² Promluvte k Izraelitům; řeknete jim: Má-li některý muž výtok, jenž mu uniká z těla, je tento výtok nečistý. ³ Jeho nečistota, pokud bude mít ten výtok, bude spočívat v tomto: Je nečistý, ať jeho tělo výtok vypouští nebo jej zadržuje. ⁴ Každé lože, na němž bude takový muž spát, bude nečisté, a každý kus nábytku, na nějž si sedne, bude nečistý. ⁵ Kdo se dotkne jeho lože, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ⁶ Kdo si sedne na nějaký kus nábytku, na němž předtím seděl takový muž, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ⁷ Kdo se dotkne těla takového muže, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ⁸ Jestliže takový muž potřísní čistou osobu slinou, musí si tato osoba vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistá až do večera. ⁹ Každé sedlo, na němž takový muž cestoval, bude nečisté. ¹⁰ Všichni, kdo se dotknou jakéhokoli předmětu, jež měl pod sebou, budou nečistí až do večera. Kdo bude takový předmět přenášet, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ¹¹ Všichni, jichž se takový muž dotkne, aniž si před tím opláchl ruce, si musí vyprat oděv, umýt se ve vodě a budou nečistí až do večera. ¹² Hliněná nádoba, jíž se takový muž dotkne, se rozbije a jakékoli dřevěné nářadí se musí opláchnout. ¹³ Když se takový muž uzdraví, odpočítá pro své očišťování sedm dní. Musí si vyprat oděv, umýt si tělo v tekoucí vodě a bude čistý. ¹⁴ Osmého dne vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata a přijde před Jahva ke vchodu do Stanu setkávání, aby je předal knězi. ¹⁵ S jedním kněz vykoná oběť za hřích, s druhým celopal. Kněz tak nad ním před Jahvem provede smírný obřad za jeho výtok. ¹⁶ Když bude mít některý muž výron semene, musí si umýt celé tělo ve vodě a bude nečistý až do večera. ¹⁷ Každý oděv a všechno, co je z kůže, co bylo potřísněno výronem semene, se musí vyprat ve vodě a bude nečisté až do večera. ¹⁸ Když má některá žena manželský styk s mužem, musí se oba potom umýt ve vodě a budou nečistí až do večera. ¹⁹ Má-li některá žena výtok krve a když z jejího těla vytéká krev, setrvává sedm dní v nečistotě svých měsíčků. ²⁰ Každé lože, na němž si takto poskvrněna lehne, bude nečisté, každý kus nábytku, na němž si sedne, bude nečistý. ²¹ Kdokoli se dotkne jejího lože, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ²² Kdokoli se dotkne kteréhokoli kusu nábytku, na němž seděla, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ²³ Je-li na loži nebo na kusu nábytku, na němž ona seděla, nějaký předmět, bude ten, kdo se ho dotkne, nečistý až do večera. ²⁴ Jestliže s ní některý muž souloží, postihne ho nečistota jejích měsíčků. Bude nečistý po sedm dní. Každé lože, na němž on bude spát, bude nečisté. ²⁵ Když bude mít některá žena několikadenní výtok krve mimo dobu svých měsíčků anebo když se její měsíčky protáhnou, bude po celou dobu takového výtoku v témže stavu nečistoty jako během doby svých měsíčků. ²⁶ Stejně tomu bude po celou dobu jejího výtoku u každého lože, na němž lehává, tak jako u lože, na němž lehává v době svých měsíčků. Každý kus nábytku, na němž si sedne, bude nečistý jako při jejích měsíčkách. ²⁷ Kdokoli se jich dotkne, bude nečistý, musí si vyprat oděv, umýt se ve vodě a bude nečistý až do večera. ²⁸ Když se uzdraví ze svého výtoku, odpočítá sedm dní a pak bude čistá. ²⁹ Osmého dne vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata a donese je knězi ke vchodu do Stanu setkávání. ³⁰ S jedním kněz vykoná oběť za hřích a s druhým celopal. Kněz tak nad ní před Jahvem provede smírný obřad za výtok, jenž ji činil nečistou.

15:13 V tekoucí vodě. Při kontaktu s infekcí mají být ruce umyty tekoucí vodou. Encyclopedia Britannica zdokumentovává, že v roce 1845 Dr. Ignaz Semmelweis ve Vídni byl zděšen úmrtností rodiček, dosahující až 30%. Všiml si, že lékaři po ohledání mrtvoly rovnou

přistupovali k asistenci u další rodičky, aniž by si mezitím umyli ruce. Dr. Semmelweis prosadil, aby si umývali ruce tekoucí vodou před každým porodem, a úmrtnost okamžitě klesla na 2%.

³¹Upozorníte Izraelity na jejich nečistoty, aby kvůli nim nezemřeli, kdyby poskvrnili můj Příbytek, jenž stojí uprostřed nich. ³²Toto je zákon o muži, který má výtok, o tom, jehož znečišťuje výron semene, ³³o ženě při nečistotě měsíčků, o muži či ženě, kteří mají výtok, o muži, který souloží s nečistou ženou.

16 Jahve k Mojžíšovi promluvil po smrti dvou Áronových synů, kteří zahynuli, když před Jahva předložili nepatřičný oheň. ²Jahve řekl Mojžíšovi: Promluv k svému bratru Áronovi: ať nevchází do svatyně za oponu před slitovnicí, která je na arše, v kteroukoli chvíli. Mohl by zemřít, neboť já se zjevuji nad slitovnicí v oblaku. ³Do svatyně bude vcházet takto: s býkem určeným k oběti za hřích a s beranem k celopalu. ⁴Oblékne si posvěcenou lněnou suknicí, přímo na těle bude mít lněné spodky, přepásá se lněným pásem, na hlavu si stočí lněný turban. To je posvátné roucho, které si obleče poté, když se umyje ve vodě. ⁵Od obce Izraelitů dostane dva kozly určené k oběti za hřích a jednoho berana k celopalu. ⁶Když přinese v oběť býka za svůj vlastní hřích a vykoná smírný obřad za sebe a za svůj dům, ⁷vezme Áron ty dva kozly a postaví je před Jahva ke vchodu do Stanu setkávání. ⁸Pak bude tahat za oba kozly losy, jeden los přitom přidělí Jahvovi, druhý Azazelovi. ⁹Áron přinese v oběť kozla, na něhož padl los „Jahvovi“, vykoná s ním oběť za hřích. ¹⁰Kozla, na něhož padl los „Azazelovi“, postaví živého před Jahva a provede nad ním smírný obřad, aby byl poslán do pouště k Azazelovi. ¹¹Áron přinese v oběť býka oběti za svůj vlastní hřích, pak provede smírný obřad za sebe a za svůj dům a toho býka zabije. ¹²Pak naplní jednu kadidelnici žhavými uhlíky vzatými z oltáře před Jahvem a vezme dvě plné hrsti jemného vonného kadidla. Vše zanese za oponu ¹³a položí před Jahvem kadidlo na oheň; oblakem kadidla zahalí slitovnicí, která je na Svědectví, a nezemře. ¹⁴Pak vezme trochu býkovy krve a prstem jí pokropí východní bok slitovnice; před slitovnicí bude takto krví prstem kropit sedmkrát. ¹⁵Potom zabije kozla určeného k oběti za hřích lidu a zanese krev z něho za oponu. S touto krví naloží jako s krví býkovou, bude jí kropit slitovnicí a před slitovnicí. ¹⁶Provede tak smírný obřad nad svatyní za nečistoty Izraelitů, za jejich přestupky a za všechny jejich hříchy. Totéž provede i se Stanem setkávání, který spolu s nimi přebývá uprostřed jejich nečistot. ¹⁷Od chvíle, kdy on vejde do svatyně, aby konal smír, a dokud opět nevyjde, nesmí ve Stanu setkávání nikdo být! Když provede smír za sebe, za svůj dům a za celé shromáždění Izraele, ¹⁸vyjde, půjde k oltáři, který je před Jahvem, a provede nad oltářem smírný obřad. Vezme trochu býkovy krve a kozlový krev a pomaže jí rohy na obvodu oltáře. ¹⁹Prstem bude tou krví oltář sedmkrát kropit. Tím oltář očistí a oddělí jej od nečistot Izraelitů. ²⁰Jakmile dokončí smířování svatyně, Stanu setkávání a oltáře, dá si přivést dosud živého kozla. ²¹Áron mu položí na hlavu obě ruce a jemu k tíži vyzná všechny viny Izraelitů, všechny jejich přestupky a všechny jejich hříchy. Když takto uvalí na kozlovu hlavu tuto tíži, odešle ho do pouště pod vedením muže, který bude pohotově, ²²a ten kozel na sobě odnese všechny jejich viny někam na vyprahlé místo. Po odeslání kozla do pouště ²³se Áron vrátí do Stanu setkávání, svlékne si lněný oděv, který si oblékl ke vstupu do svatyně. Odloží jej tam ²⁴a umyje si vodou tělo na posvěceném místě. Pak si ten oděv opět obleče a vyjde, aby přinesl svůj celopal a celopal lidu. Provede smírný obřad za sebe a za lid; ²⁵tuk oběti za hřích obrátí na oltáři v dým. ²⁶Ten, kdo odvedl kozla Azazelovi, si musí vyprat oděv a umýt si tělo vodou, potom se smí vrátit do tábora. ²⁷A býk a kozel přinesení v oběť za hřích, jejichž krev byla zanesena do svatyně k provedení smírného obřadu, se odnesou mimo tábor a jejich kůže, maso i trus se spálí v ohni. ²⁸Ten, kdo je spálí, si musí vyčistit oděv, umýt si tělo vodou, potom se smí vrátit do tábora. ²⁹To pro vás bude trvalý zákon. Sedmého měsíce, desátého dne toho měsíce, se budete postit a nebudete konat žádnou práci, ani domorodec, ani cizinec, jenž s vámi bydlí. ³⁰Toho dne se totiž nad vámi provede smírný obřad, abyste byli očištěni. Budete před Jahvem čisti ode všech svých hříchů. ³¹Bude to pro vás sobotní odpočinek a budete se postit. Je to trvalý zákon. ³²Kněz, který obdržel pomazání a svěcení, aby konal službu na místě svého otce, provede smírný obřad. Obleče si lněný oděv, posvátné roucho; ³³provede smíření posvěcené svatyně, Stanu setkávání a oltáře. Pak provede smírný obřad nad kněžími a nad vším lidem obce. ³⁴Bude to pro vás trvalý zákon; jednou za rok se bude provádět nad Izraelity smírný obřad za všechny jejich hříchy. A udělali, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.

17 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²Promluv k Áronovi, jeho synům a ke všem Izraelitům. Řekneš jim: Toto je příkaz, který dal Jahve: ³Každý člověk z Izraelova domu, který v táboře nebo mimo tábor zabije býka, beránka nebo kozu, ⁴aniž ho předvedl ke vchodu do Stanu setkávání, aby z něho učinil obětní dar Jahvovi před jeho příbytkem, bude zodpovědný za prolitou krev, bude vyloučen ze středu svého lidu. ⁵Takto budou Izraelité nosit knězi pro Jahva před vchod do Stanu setkávání oběti, které by chtěli konat na poli, a udělají z nich pokojné oběti Jahvovi. ⁶Kněz vyleje krev na Jahvův oltář, který stojí u vchodu do

16:15 Oběti za hřích. Oběť za hřích je nutná, vyžadovaná ode všech. ("v." 24) je dobrovolná; k té jsme vyzýváni my (Ř 12:1; srv. pozn. 1:3). Ukazuje na Krista, pravou oběť za hřích lidí (Iz 53:10). Oběť zápalná

Stanu setkávání, a tuk obrátí v dým jako vůni upokojení pro Jahva. ⁷ Už nebudou přinášet své oběti těm chlupatým bésům, kteří je přiváděli ke smilstvu. Tento zákon je trvalý zákon pro ně i pro jejich potomky. ⁸ Řekneš jim ještě toto: Každý člověk z Izraelova domu nebo kterýkoli cizinec sídlící mezi vámi, jenž přinese celopal nebo oběť, ⁹ aniž ji předvedl ke vchodu do Stanu setkávání, aby ji přinesl Jahvovi, bude vyloučen ze svého rodu. ¹⁰ Proti každému člověku z Izraelova domu nebo kterémukoli cizinci sídlícímu mezi vámi, jenž pojí krev, jakoukoli krev, proti člověku, který pojí krev, se obrátím a vyloučím ho ze středu jeho lidu. ¹¹ Ano, v krvi je život těla. Onu krev jsem vám dal já, abyste prováděli na oltáři smírný obřad za své životy: krev je totiž smířením za život. ¹² Proto jsem také řekl Izraelitům: „Nikdo z vás nebude jíst krev a cizinec, který sídlí mezi vámi, nebude jíst krev.“ ¹³ Kdokoli, ať Izraelita nebo cizinec sídlící mezi vámi, uloví nějakou zvěř nebo ptáka, které smíte jíst, musí vylít jejich krev a přikrýt ji hlínou. ¹⁴ Neboť v krvi je život veškerého těla a já jsem řekl Izraelitům: „Nebudete jíst krev žádného těla, neboť v krvi je život veškerého těla, a kdokoli ji bude jíst, bude zahluzen.“ ¹⁵ Kdokoli, ať domorodec nebo cizinec, sní pošlé nebo roztrhané zvíře, musí si vyprat oděv a umýt se vodou; bude nečistý až do večera, pak bude čistý. ¹⁶ Ale nevypere-li si jej a neumyje si tělo, ponese tíži své viny.

18 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Já jsem Jahve, váš Bůh. ³ Nebudete si počínat, jak se děje v egyptské zemi, kde jste bydleli, nebudete si počínat, jak se děje v kanaánské zemi, kam vás já vedu. Nebudete se řídit jejich zákony, ⁴ budete naopak uplatňovat mé zvyky a dodržovat mé zákony, řídit se budete podle nich. Já jsem Jahve, váš Bůh. ⁵ Budete dodržovat mé zákony a mé zvyky: kdo je bude plnit, nalezne v nich život. Já jsem Jahve. ⁶ Nikdo z vás se nepřiblíží ke své blízké příbuzné, aby odkryl její nahotu. Já jsem Jahve. ⁷ Neodkryješ nahotu svého otce ani nahotu své matky. Je to tvá matka, neodkryješ její nahotu. ⁸ Neodkryješ nahotu ženy svého otce, je to sama nahota tvého otce. ⁹ Neodkryješ nahotu své sestry, ať je dcerou tvého otce nebo dcerou tvé matky. Ať se narodila v domě, ať se narodila mimo, neodkryješ její nahotu. ¹⁰ Neodkryješ nahotu dcery svého syna: ani nahotu dcery své dcery, neboť jejich nahota je tvá vlastní nahota. ¹¹ Neodkryješ nahotu dcery ženy svého otce, zrozené z tvého otce. Je to tvá sestra, nesmíš odkrýt její nahotu. ¹² Neodkryješ nahotu sestry svého otce, neboť je to tělo tvého otce. ¹³ Neodkryješ nahotu sestry své matky, neboť je to samo tělo tvé matky. ¹⁴ Neodkryješ nahotu bratra svého otce; nepřiblížíš se tedy k jeho manželce, neboť je to žena tvého strýce. ¹⁵ Neodkryješ nahotu své snachy. Je to žena tvého syna, neodkryješ její nahotu. ¹⁶ Neodkryješ nahotu ženy svého bratra, neboť je to sama nahota tvého bratra. ¹⁷ Neodkryješ nahotu ženy i s nahotou její dcery; nevezmeš si dceru jejího syna ani dceru její dcery, abys odkryl jejich nahotu. Jsou tvým vlastním tělem, bylo by to krvesmilstvo. ¹⁸ Nevezmeš si do svého harému určitou ženu a zároveň její sestru, tak že bys za sestřina života odkryl její nahotu. ¹⁹ Nepřiblížíš se k ženě, kterou měsíčky činí nečistou, abys odkryl její nahotu. ²⁰ Nedáš své manželské lože ženě svého krajana, stal by ses tak nečistým. ²¹ Nevydáš své děti, aby prošly Molochem, a nezneuctíš tak jméno svého Boha. Já jsem Jahve. ²² Nebudeš souložit s mužem, jako se souloží s ženou. Je to ohavnost. ²³ Neposkytneš své lože žádnému zvířeti; stal by ses tak nečistým. Žena se nedá zvířeti, aby se s ním spářila. Byla by to hanebnost. ²⁴ Neznečišťujte se ničím takovým; znečistily se tím národy, které před vámi zaháním. ²⁵ Země se stala nečistou, já jsem stihl trestem její vinu a země musela své obyvatele vyvrhnout. ²⁶ Vy však budete dodržovat mé zákony a mé zvyky, nedopustíte se žádné z těch ohavností, a to ani domorodec, ani cizinec sídlící mezi vámi. ²⁷ Neboť všechny tyto ohavnosti páchali lidé, kteří bydleli v této zemi před vámi, a země se tak stala nečistou. ²⁸ Učiníte-li ji nečistou vy, zda vás nevyvrhne, tak jako vyvrhla národ, který tam byl před vámi? ²⁹ Ano, kdokoli spáchá některou, ať jakoukoli z těchto ohavností, všichni, kdo je spáchají, budou vyloučeni ze svého lidu. ³⁰ Dodržujte má pravidla, aniž byste uplatňovali ony ohavné zákony, kterých se používalo před vámi: ony vás pak neznečistí. Já jsem Jahve, váš Bůh.

19 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Promluv k celé obci Izraelitů. Řekneš jim: Buďte svatí, neboť já Jahve, váš Bůh, jsem svatý. ³ Každý z vás se bude bát své matky a svého otce. A budete dodržovat mé soboty. Já jsem Jahve, váš Bůh. ⁴ Neobracejte se k modlám a nedávejte si odlévat bohy z kovu. Já jsem Jahve, váš Bůh. ⁵ Konáte-li pokojnou oběť Jahvovi, přinášejte ji tak, abyste byli příznivě přijati. ⁶ Bude se z ní jíst v den oběti a následujícího dne; co z ní zbude do třetího dne, spálí se v ohni. ⁷ Kdyby z ní někdo jedl třetího dne, byl by to zkažený pokrm, který by vůbec nezjednal příznivé přijetí. ⁸ Kdo z něho bude jíst, ponese tíži své viny, neboť zneuctil Jahvovu svatost: takový člověk bude vyloučen ze svého lidu. ⁹ Když budete sklízet úrodu své země, nebudete žnout až na sám kraj pole. Nebudeš sbírat klásky po své sklizni, ¹⁰ nebudeš paběrkovat na své vinici a nebudeš sbírat spadlé ovoce ve svém sadu. Zanecháš to chudákovi a cizinci. Já jsem Jahve, váš

17:11 V krvi. Ještě v 19. století se pacientům „pouštělo žilou“ velká ztráta krve znamená ztrátu života. a mnozí na takovou léčbu zemřeli. Dnes víme, že v krvi je život; příliš

Bůh. ¹¹ Nikdo z vás se nedopustí vůči svému krajanovi krádeže, přetvářky nebo podvodu. ¹² Nebudeš v mém jménu křivě přísahat; zneuctil bys jméno svého Boha. Já jsem Jahve. ¹³ Nebudeš vykořisťovat svého bližního a nebudeš ho okrádat: dělníkova mzda u tebe nezůstane až do příštího rána. ¹⁴ Nebudeš zlořečit němému a nepostavíš slepému do cesty překážku, leč budeš se bát svého Boha. Já jsem Jahve. ¹⁵ Při soudu se nedopustíte bezpráví. Nebudeš nadržovat chudákovi, ani se nedáš oslnit mocným: podle práva budeš soudit svého krajana. ¹⁶ Nebudeš pomlouvat svůj lid a nebudeš ohrožovat krev svého bližního. Já jsem Jahve. ¹⁷ Nebudeš v srdci chovat nenávisť ke svému bratru. Musíš kárat svého krajana, a tak neponeseš tíži hříchu. ¹⁸ Nebudeš se mstít a nebudeš chovat zášť vůči synům svého lidu. Budeš milovat svého bližního jako sebe samého. Já jsem Jahve. ¹⁹ Budete dodržovat mé zákony. Nespáříš ve svém dobytku dvě zvířata různého druhu, neoseješ své pole dvojím různým druhem zrní, nebudeš nosit oděv z dvojího druhu látky. ²⁰ Jestliže určitý muž souloží s nějakou ženou a je-li tato žena služkou a souložnicí jiného muže, od něhož nebyla vykoupena a který jí nedal svobodu, bude první muž zákonně postižitelný, avšak nezemřou, neboť ona nebyla svobodná. ²¹ On přinese Jahvovi oběť odškodnění u vchodu do Stanu setkávání. Bude to beran k odškodnění. ²² S tímto beranem k odškodnění provede kněz nad tím mužem před Jahvem smírný obřad za spáchaný hřích; a hřích, jež spáchal, mu bude odpuštěn. ²³ Až vejdete do té země a zasadíte si nějaký ovocný strom, budete jeho plody pokládat jakoby za jeho předkožku. Po tři roky pro vás budou neobřezanou věcí, nebude se z nich jíst. ²⁴ Čtvrtého roku budou všechny jeho plody zasvěceny ve svátku chvály Jahvovi. ²⁵ Teprve pátého roku budete smět jeho plody jíst a sklízet ovoce pro sebe. Já jsem Jahve, váš Bůh. ²⁶ Nebudete jíst nic s krví, nebudete provádět věštění ani zaříkání. ²⁷ Nebudete zaoblovat okraj svých vlasů, nebudeš si přistřihovat okraj svého vousu. ²⁸ Nebudete si do těla dělat zářezy za mrtvého a nebudete provádět tetování. Já jsem Jahve. ²⁹ Nezneuctuj svou dceru, nedělej z ní nevěstku; takto nebude země zhanobena a nepropadne celá krvesmilstvu. ³⁰ Budete dodržovat mé soboty a ctít mou svatyni. Já jsem Jahve. ³¹ Neobracejte se k příznakům a nevyhledávejte věstce, poskvrnili by vás. Já jsem Jahve, váš Bůh. ³² Povstaneš před bělovlasou hlavou, budeš ctít osobu starce a budeš se bát svého Boha. Já jsem Jahve. ³³ Sídli-li s vámi ve vaší zemi cizinec, nebudete ho sužovat. ³⁴ Cizinec, který s vámi sídlí, pro vás bude jako krajan a budeš ho milovat jako sebe samého, neboť jste byli cizinci v egyptské zemi. Já jsem Jahve, váš Bůh. ³⁵ Nedopustíte se bezpráví při soudu, ať v mírách délky, váhy nebo objemu. ³⁶ Budete mít správné váhy, správná závaží, správnou efu, správný hin. Já jsem Jahve, váš Bůh, jenž vás vyvedl z egyptské země. ³⁷ Dodržujte všechny mé zákony a všechny mé zvyky, uplatňujte je. Já jsem Jahve.

20 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Řekneš Izraelitům: Kdokoli, ať Izraelita nebo cizinec sídlící v Izraeli, vydá některého ze svých synů Molochovi, musí zemřít. Mužové země ho ukamenují, ³ já se proti tomu člověku obrátím a vyloučím ho ze středu jeho lidu, neboť tím, že vydal jednoho ze svých synů Molochovi, poskvrnil mou svatyni a zneuctil mé svaté jméno. ⁴ Budou-li mužové země chtít nad tím člověkem, když vydá jednoho ze svých synů Molochovi, přivřít oči a nevydají-li ho na smrt, ⁵ postavím se proti tomu člověku a jeho rodu já. Vyloučím ho ze středu jejich lidu, jeho a všechny, kteří po něm budou ve smilstvu následovat Molocha. ⁶ Proti člověku, který se bude obracet k příznakům a věstcům, aby je následoval ve smilstvu, se obrátím a vyloučím ho ze středu jeho lidu. ⁷ Posvětíte se, abyste byli svatí, neboť já jsem Jahve, váš Bůh. ⁸ Budete dodržovat mé zákony a budete je uplatňovat, neboť svatými vás činím já, Jahve. ⁹ Tedy: Kdokoli bude zlořečit svému otci nebo své matce, musí zemřít. Jelikož zlořečil svému otci nebo své matce, padne jeho krev na něho samého. ¹⁰ Muž, který se dopustí cizoložství se ženou svého bližního, musí zemřít, on i jeho spoluvinice. ¹¹ Muž, který souloží se ženou svého otce, odkryl otcovu nahotu. Musí zemřít oba, jejich krev padne na ně. ¹² Muž, který souloží se svou snachou: oba musí zemřít. Poskvrnili se, jejich krev padne na ně. ¹³ Muž, který souloží s mužem, jako se souloží s ženou: oba spáchali ohavnost, musí zemřít, jejich krev padne na ně. ¹⁴ Muž, který si vezme za manželku určitou ženu spolu s její matkou: je to krvesmilstvo. On i ony budou upáleni, aby u vás nebylo nižádné krvesmilstvo. ¹⁵ Muž, který poskytne své lože nějakému zvířeti: on musí zemřít a zvíře zabijete. ¹⁶ Žena, která se přiblíží ke kterémukoli zvířeti, aby se s ním spojila: zabiješ ženu i to zvíře. Musí zemřít, jejich krev padne na ně. ¹⁷ Muž, který si vezme za manželku svou sestru, dceru svého otce nebo dceru své matky: spatří-li on její nahotu a ona spatří nahotu jeho, je to hanebnost. Budou zahlazeni před očima příslušníků svého lidu, protože on odkryl nahotu své sestry a ponese tíži své viny. ¹⁸ Muž, který souloží s ženou během jejich měsíčků a odkryje její nahotu: obnažil zdroj její krve, ona sama odkryla zdroj své krve, a tak budou oba vyloučeni ze středu svého lidu. ¹⁹ Neodkryješ nahotu sestry své matky ani sestry svého otce. Obnažil své vlastní tělo, ponese tíži své viny. ²⁰ Muž, který souloží se ženou svého strýce z otcovy strany: odkryl strýcovu nahotu, ponese tíži svého hříchu a zemřou bezdětní. ²¹ Muž, který si bere za manželku ženu svého bratra: je to poskvrna, odkryl bratrovu nahotu, zemřou bezdětní. ²² Budete dodržovat všechny mé zákony, všechny mé zvyky a budete je uplatňovat; tak vás země, kam vás vedu, abyste tam sídlili, nevyvrhne. ²³ Nebudete následovat zákony národů, které před vámi zaháním, neboť ony dělaly všechny ty věci a já jsem si

je zprotivil. ²⁴ Proto jsem vám řekl: „Ujmete se jejich půdy, já sám vám ji dávám do vlastnictví, zemi, která oplývá mlékem a medem.“ Já Jahve, váš Bůh, jsem vás oddělil od oněch národů. ²⁵ Oddělujte tedy čisté zvíře od nečistého, čistého ptáka od nečistého. Vy sami se nestávejte odpornými kvůli zvířatům, ptákům, kvůli všemu, co se plazí po zemi: přiměl jsem vás, abyste je oddělili jako nečisté. ²⁶ Budte mi zasvěceni, protože já Jahve jsem svatý a oddělím vás ode všech oněch národů, abyste byli můmi. ²⁷ Muž nebo žena mezi vámi, který by byl zaklínač duchů nebo věštec: budou vydáni na smrt, ukamenují je, jejich krev padne na ně.

21 Jahve řekl Mojžíšovi: Promluv ke kněžím, Áronovým synům; řekneš jim: Nikdo z nich se nestane nečistým u mrtvoly někoho ze svého lidu, ² pokud nepůjde o jeho nejbližší příbuzné: matku, otce, syna, dceru, bratra. ³ Pro svou panenskou sestru, jež zůstává jeho blízkou příbuznou, protože nepatřila muži, se stát nečistým smí; ⁴ pro ženu provdanou v jeho lidu se nečistým nestane: znesvětil by se. ⁵ Nebudou si vystřihávat na hlavě lysinu, nebudou si holit okraje vousů a nebudou si dělat na těle zářezy. ⁶ Budou zasvěceni svému Bohu a jméno svého Boha neznesvětlí: oni totiž nosí Jahvovy žertvy, potravu svého Boha, a musí být ve stavu svatosti. ⁷ Nevezmou si za manželku zneuctěnou a znesvěcenou ženu, ani ženu, kterou manžel zapudil, protože kněz je zasvěcen svému Bohu. ⁸ Budeš s ním jednat jako se svatou bytostí, neboť přináší v oběť potravu tvého Boha. Bude pro tebe svatou bytostí, protože já jsem svatý, já Jahve, jenž vás posvěcuji. ⁹ Jestliže se dcera muže, který je knězem, znesvětlí smilstvem, znesvěcuje svého otce a musí být upálena v ohni. ¹⁰ Kněz, jenž má přednostní postavení mezi svými bratry, na jehož hlavu je vylit olej k pomazání a jenž je uveden do úřadu oblečením posvátných rouch, si nerozváže vlasy, neroztrhne si oděv, ¹¹ nepřiblíží se k tělu žádného nebožtíka a nestane se nečistým ani kvůli svému otci, ani kvůli své matce. ¹² Nevyjde ze svatého místa, aby tak neznesvětil svatyni svého Boha, neboť přímo na sobě nosí posvěcení olejem pomazání svého Boha. Já jsem Jahve. ¹³ Vezme si za manželku ženu, jež byla dosud pannou. ¹⁴ Vdovu, zapuzenou ženu nebo ženu znesvěcenou smilstvem si za manželku nevezme; vezme si za manželku jediné pannu ze svého lidu; ¹⁵ neznesvětlí nikterak své potomstvo, neboť jsem ho posvětil já, Jahve. ¹⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁷ Promluv k Áronovi a řekni mu: Nikdo z tvých potomků, ať je to v kterémkoli pokolení, nepřistoupí, aby přinášel v oběť pokrm svého Boha, má-li nějakou tělesnou vadu. ¹⁸ Neboť žádný muž, má-li nějakou tělesnou vadu, se nesmí přiblížit, ať je slepý nebo chromý, ať je to zohyzděný nebo znetvořený muž, ¹⁹ muž, jenž má zlomenou nohu nebo ruku, ²⁰ hrbatý, křivičný, muž postižený zánětem očí, vyrážkou nebo hnisavými ranami, nebo kleštěnec. ²¹ Žádný z potomků kněze Árona se nesmí přiblížit, aby přinášel Jahvovy žertvy, má-li nějakou tělesnou vadu; má tělesnou vadu, nepřiblíží se, aby přinesl v oběť potravu svého Boha. ²² Smí jíst z pokrmů svého Boha přesvaté věci a svaté věci, ²³ ale nepřikročí k oponě a nepřistoupí k oltáři: má tělesnou vadu a nesmí znesvětit mé posvátné předměty, neboť jsem je posvětil já, Jahve. ²⁴ A Mojžíš to řekl Áronovi, jeho synům a všem Izraelitům.

22 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Promluv k Áronovi a jeho synům: ať se zasvěcují posvátnými obětními dary Izraelitů, aniž znesvětlí mé svaté jméno; oni je kvůli mně musí posvěcovat. Já jsem Jahve. ³ Řekni jim: Každý muž z vašeho potomstva, jenž se přiblíží ve stavu nečistoty k posvátným darům, které Izraelité zasvěcují Jahvovi, bude od mé tváře, ať je to v kterémkoli pokolení, vyloučen. Já jsem Jahve. ⁴ Každý muž z Áronova potomstva, který bude postižen malomocenstvím nebo výtokem, nebude jíst svaté věci, dokud nebude očištěn. Ten, kdo se dotkl všeho, co znečistila nějaká mrtvola, ten, kdo měl výron semene, ⁵ ten, kdo se dotkl jakéhokoli drobného živočicha a stal se nečistým, nebo se dotkl člověka, který ho znečistil vlastní nečistotou, ať je jakákoli, ⁶ zkrátka kdokoli, kdo se něčeho takového dotkl, bude nečistý až do večera a nesmí jíst svaté věci, dokud si neumyje tělo vodou. ⁷ Po západu slunce bude očištěn, a potom bude smět jíst svaté věci, neboť je to jeho potrava. ⁸ Nebude jíst pošlé nebo roztrhané zvíře, tak by ho postihla nečistota. Já jsem Jahve. ⁹ Ať dodržují má pravidla a neobtěžkávají se hříchem; zemřeli by, kdyby je znesvětili, posvětil jsem je já, Jahve. ¹⁰ Žádný neknež nebude jíst svaté věci: ani kněžův host, ani najatý služebník nebudou jíst svaté věci. ¹¹ Jestliže však kněz koupí za peníze nějakou osobu, může ten člověk jíst jako ten, kdo se narodil v domě; jedí totiž jeho vlastní potravu. ¹² Provádá-li se dcera některého kněze za nekneže, nesmí jíst posvátná vyzdvižení; ¹³ jestliže však ovdoví nebo bude zapuzena a vzhledem k tomu, že nemá děti, se musí vrátit do otcova domu – jako za svého mládí – bude jíst otcovu potravu. Žádný neknež ji nebude jíst: ¹⁴ jestliže některý člověk sní nedopatřením nějakou svatou věc, nahradí ji knězi a navíc přidá pětinu. ¹⁵ Nebudou nikterak znesvěcovat posvátné obětní dary, které Jahvovi vyzdvihli Izraelité. ¹⁶ Kdyby je jedli, obtížili by Izraelity vinou, která by si vyžadovala odškodnění, neboť ty dary jsem posvětil já, Jahve. ¹⁷ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁸ Promluv k Áronovi a jeho synům, ke všem Izraelitům; řekneš jim: Každý člověk z Izraelova domu nebo každý cizinec sídlící v Izraeli, jenž nese svůj obětní dar jako slib nebo dobrovolný dar a učiní z něho celopal pro Jahva, ¹⁹ musí přinést, aby byl příznivě přijat, bezvadného samce, býka, berana nebo kůzle. ²⁰ Nebudete přinášet v oběť

takového, jenž by měl nějakou vadu, neboť ten by vám nezjednal příznivé přijetí.²¹ Přináší-li někdo Jahvovi pokojnou oběť, aby splnil nějaký slib nebo aby učinil dobrovolný dar ze skotu nebo z bravu, musí to zvíře být, aby on byl příznivě přijat, bezvadné; žádná vada na něm nebude.²² Nebudete Jahvovi přinášet v oběť zvíře, jež je slepé, chromé, zmrzačené, jež na sobě má vředy, lišej nebo hnisavé rány. Žádný díl z takových zvířat nebude položen na oltář jako žertva Jahvovi.²³ Zakrslý nebo znetvořený kus skotu nebo bravu můžeš dát jako dobrovolný dar, nezjedná však příznivé přijetí jako splnění slibu.²⁴ Nebudete Jahvovi přinášet v oběť zvíře, které má zadržaná, rozdrčená, vyrvaná nebo vyřezaná varlata. Nebudete to dělat ve své zemi²⁵ a nepřijmete nic takového z rukou některého cizince, abyste to přinesli v oběť jako potravu svého Boha. Jejich znetvořenost je totiž vada a tato obětní zvířata by vám nezjednala příznivé přijetí.²⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:²⁷ Po narození zůstane tele, jehně nebo kůzle sedm dní u své matky. Od osmého může zjednat příznivé přijetí jako žertva Jahvovi.²⁸ Nezabijete týž den zvíře a jeho mládě, ať je to tele nebo jehně.²⁹ Konáte-li Jahvovi oběť s chválou, učíte to tak, abyste byli příznivě přijati:³⁰ ještě téhož dne se sní, aniž se z ní cokoli ponechá do příštího rána. Já jsem Jahve.³¹ Budete dodržovat má přikázání a plnit je. Já jsem Jahve.³² Nezneseš mé svaté jméno, abych já Jahve, jenž vás posvěcuje, byl posvěcen uprostřed Izraelitů.³³ Já, jenž jsem vás vyvedl z egyptské země, abych byl vaším Bohem, já jsem Jahve.

23 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:² Promluv k Izraelitům; řekneš jim: (Jahvovy slavnosti, k nimž je svoláte, jsou tato má posvátná shromáždění.) Toto jsou mé slavnosti:³ Po šest dní se bude pracovat, ale sedmý den bude dnem úplného odpočinku, dnem posvátného shromáždění, kdy nebudete konat žádnou práci. Ať bydlíte kdekoli, je to Jahvova sobota.⁴ Toto jsou Jahvovy slavnosti, posvátná shromáždění, k nimž zavoláte Izraelity ke stanovenému datu:⁵ Prvního měsíce, čtrnáctého dne toho měsíce za soumraku, je Pascha pro Jahva⁶ a patnáctého dne toho měsíce je svátek nekvašených chlebů pro Jahva. Po sedm dní budete jíst chleby bez kvasu.⁷ První den pro vás bude posvátným shromážděním, nebudete konat žádnou služebnou práci.⁸ Po sedm dní budete Jahvovi přinášet žertvu. Sedmého dne, v den posvátného shromáždění, nebudete konat žádnou služebnou práci.⁹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:¹⁰ Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Až vejдете do země, kterou vám dávám, a až tam budete sklízet obilí, donesete knězi první snop ze své sklizně.¹¹ On jej úkonem předkládání před Jahva přinese v oběť, tak abyste byli příznivě přijati. Toto předkládání provede kněz v den následující po sobotě¹² a v ten den, kdy budete konat toto předkládání, přinesete Jahvovi v oběť celopal jednoholetého bezvadného beránka.¹³ Nekrvavou obětí k němu toho dne budou dvě desetiny výrazkové mouky uhnětené s olejem, žertva ohněm pro Jahva ve vůni upokojení; úlitbou vína k němu bude čtvrtina hínu.¹⁴ Před tím dnem nebudete jíst chléb, pražené klasy nebo pečený chléb, dokud totiž nedonesete obětní dar vašeho Boha. Je to trvalý zákon pro vaše potomky, ať bydlíte kdekoli.¹⁵ Ode dne následujícího po sobotě, dne, v němž donesete snop k předkládání, napočítáte sedm úplných týdnů.¹⁶ Napočítáte padesát dní až po den, jenž bude následovat po sedmé sobotě, a tehdy přinesete Jahvovi další nekrvavou oběť.¹⁷ Donesete ze svých příbytků chléb k oběti pohybem předkládání, ve dvou kusech ze dvou desetin výrazkové mouky upečené s kvasem jako prvotiny pro Jahva.¹⁸ Vedle chleba přinesete jako celopaly pro Jahva sedm bezvadných ročních beránek, jednoho býka a dva berany, doprovázené nekrvavou obětí a úlitbou, žertvy ohněm pro Jahva ve vůni upokojení.¹⁹ Vykonáte oběť za hřích s jedním kozlem a pokojnou oběť se dvěma beránky narozenými v tom roce.²⁰ Kněz je přinese v oběť pohybem předkládání před Jahva vedle chleba prvotin. Vedle obou beránek jsou to posvátné věci pro Jahva, které připadnou knězi.²¹ Téhož dne svoláte shromáždění; bude pro vás posvátné, nebudete konat žádnou služebnou práci. Je to trvalý zákon pro vaše potomky, ať bydlíte kdekoli.²² Když budete sklízet ve své zemi obilí, nebudeš žnout až na sám kraj svého pole a nebudeš po žních sbírat klásky. Ponecháš to chudákovi a cizinci. Já jsem Jahve, váš Bůh.²³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:²⁴ Promluv k Izraelitům; řekni jim: V sedmém měsíci bude pro vás první den toho měsíce dnem odpočinku, halasným vytrubováním, posvátným shromážděním.²⁵ Nebudete konat žádnou služebnou práci a přinesete Jahvovi žertvu.²⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:²⁷ Naproti tomu desátý den onoho sedmého měsíce je Dnem smíření. Tehdy to pro vás bude posvátné shromáždění. Budete se postit a přinesete Jahvovi žertvu.²⁸ Toho dne nebudete konat žádnou práci, neboť je to Den smíření, kdy se nad vámi provede smírný obřad před Jahvem, vaším Bohem.²⁹ Ano, kdokoli se toho dne nebude postit, bude vyloučen ze svého lidu;³⁰ kohokoli, kdo bude v ten den konat nějakou práci, zahladím ze středu jeho lidu.³¹ Nebudete konat žádnou práci, je to trvalý zákon pro vaše potomky, ať bydlíte kdekoli.³² Bude to pro vás den dokonalého odpočinku. Budete se postit; od večera devátého dne toho měsíce, od toho večera až do večera následujícího zanecháte práce.³³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:³⁴ Promluv k Izraelitům; řekni jim: Patnáctého dne toho sedmého měsíce bude Svátek stánků pro Jahva, po sedm dní.³⁵ Prvního dne, v den posvátného shromáždění, nebudete konat žádnou služebnou práci.³⁶ Po sedm dní budete přinášet Jahvovi žertvu. Osmý den bude pro vás posvátné shromáždění, přinesete Jahvovi žertvu. Je to den setkání, nebudete konat žádnou služebnou práci.³⁷ To

jsou Jahvovy slavnosti, k nimž svoláte Izraelity, posvátná shromáždění, určená, aby se Jahvovi přinášely žertvy, celopaly, nekrvavé oběti, oběti, úlitby podle řádu vlastního každému dni, ³⁸ nepočítaje Jahvovy soboty, záslibné a dobrovolné dary, které budete dávat Jahvovi. ³⁹ Naproti tomu patnáctého dne sedmého měsíce, po skončení sklizně plodů země, budete po sedm dní slavit Jahvův svátek. První a osmý den budou dny odpočinku. ⁴⁰ Prvního dne vezmete pěkné ovoce, palmové ratolesti, větve hustých stromů a vrb a po sedm dní se budete před Jahvem, svým Bohem, radovat. ⁴¹ Tak budete po sedm dní v roce slavit svátek pro Jahva. Je to trvalý zákon pro vaše potomky. V sedmém měsíci budete konat tento svátek. ⁴² Sedm dní budete bydlet pod stánky. Všichni izraelští rodáci budou bydlet pod stánky, ⁴³ aby vaši potomci věděli, že jsem Izraelitům dal bydlet pod stánky, když jsem je vyvedl z egyptské země. Já jsem Jahve, váš Bůh. ⁴⁴ A Mojžíš popsal Izraelitům Jahvovy slavnosti.

24 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Nařid Izraelitům, aby ti donesli olej z roztlučených oliv pro svícen, aby se tak zažehl věčný plamen. ³ A tento plamen Áron umístí do Stanu setkávání před oponu Svědectví. Bude tam před Jahvem od večera do rána, natrvalo. Je to trvalé nařízení pro vaše potomky. ⁴ Áron rozestaví před Jahva na čistý svícen lampy, natrvalo. ⁵ Vezmeš výrazkovou mouku a upečeš z ní dvanáct koláčů; každý ze dvou desetín. ⁶ Pak je položíš ve dvou řadách po šesti na čistý stůl, který stojí před Jahvem. ⁷ Na každou řadu vložíš čisté kadidlo. Bude to pokrm obětovaný jakožto připomínka, žertva pro Jahva. ⁸ Natrvalo se budou každého sobotního dne klást před Jahva. Izraelité je budou odvádět právem věčné smlouvy; ⁹ ony budou náležet Áronovi a jeho synům, kteří je budou jíst někde na posvátném místě, neboť je to pro něho přesvatý podíl z Jahvových žertev. Je to trvalý zákon. ¹⁰ Syn jisté Izraelitky, jenž však měl za otce Egyptana, vyšel z domu, a když byl uprostřed Izraelitů, dal se v táboře do hádky s mužem, jenž byl Izraelita. ¹¹ A syn Izraelitky se rouhal Jménu a proklínal je. Přivedli ho tedy k Mojžíšovi (jeho matka se jmenovala Šelomit, dcera Dibriho z Danova kmene). ¹² Dali ho pod dobrou stráž, aby o něm rozhodli toliko podle Jahvova příkazu. ¹³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁴ Dej vyvést toho, jenž vyřkl prokletí, z tábora. Všichni, kdo ho slyšeli, mu položí ruce na hlavu a celá obec ho bude kamenovat. ¹⁵ Potom takto promluvíš k Izraelitům: Každý člověk, který proklíná svého Boha, ponese tíži svého hříchu. ¹⁶ Kdo se rouhá Jahvovu jménu, musí zemřít, celá obec ho bude kamenovat. Ať je to cizinec nebo domorodec, zemře, bude-li se rouhat tomu Jménu. ¹⁷ Ubije-li nějaký člověk lidskou bytost, ať je to kdokoli, musí zemřít. ¹⁸ Kdo zabije zvíře, musí za ně dát náhradu: život za život. ¹⁹ Jestliže nějaký člověk poraní svého krajana, dostane se mu téhož, co sám udělal: ²⁰ zlomeninu za zlomeninu, oko za oko, zub za zub. Sám podstoupí takovou újmu, jakou způsobil jinému člověku; ²¹ kdo zabije nějaké zvíře, musí za ně dát náhradu, a kdo zabije člověka, musí zemřít. ²² Rozsudek bude u vás týž, ať jde o domorodce nebo o cizince, neboť já jsem Jahve, váš Bůh. ²³ Když Mojžíš takto promluvil k Izraelitům, vyvedli muže, který vyřkl prokletí, z tábora a ukamenovali ho. Tak splnili to, co Jahve nařídil Mojžíšovi.

25 Jahve promluvil na hoře Sinaji k Mojžíšovi; řekl: ² Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Až přijdete do země, kterou vám dávám, bude půda odpočívat jednu sobotu pro Jahva. ³ Po šest let budeš osévat své pole, po šest let budeš ořezávat svou vinici a budeš z nich sklízet plody. ⁴ Ale sedmého roku bude mít půda svůj sobotní odpočinek, sobotu pro Jahva: nebudeš osévat své pole a nebudeš ořezávat svou vinici, ⁵ nebudeš žnout klasy, jež nebudou svazovány do snopů, a nebudeš sklízet své hrozny, jež nebudou prořezávány. Pro půdu to bude rok odpočinku. ⁶ Sama sobota půdy vás bude živit, tebe, tvého služebníka, tvou služku, tvého nádeníka, tvého hosta, zkrátka ty, kdo u tebe budou bydlet. ⁷ I tvému dobytku a zvířatům tvé země budou sloužit za potravu všechny její plodiny. ⁸ Napočítáš sedm ročních týdnů, sedmkrát sedm let, to je dobu sedmi ročních týdnů, čtyřicet devět let. ⁹ Sedmého měsíce, desátého dne toho měsíce, dáš zaznít rohu, v Den smíření budete v celé zemi troubit na roh. ¹⁰ Prohlásíte tento padesátý rok za svatý a vyhlásíte osvobození všech obyvatel země. Bude to pro vás milostivé léto; každý z vás nabude znovu svého dědictví, každý z vás se vrátí ke svému rodu. ¹¹ Tento padesátý rok pro vás bude milostivým létem: nebudete sít, nebudete žnout klasy, jež nebudou svazovány do snopů, nebudete sklízet vinnou révu, která poroste volně. ¹² Milostivé léto pro vás bude posvátnou věcí, budete jíst polní plodiny. ¹³ V onom milostivém léto nabudete každý znovu svého dědictví. ¹⁴ Prodáváš-li svému krajanovi nebo kupuješ-li od něho, ať nikdo nepoškozuje svého bratra! ¹⁵ Od krajana budeš kupovat se zřetelem na počet let, jež uplynula od milostivého léta; on ti stanoví cenu se zřetelem na počet sklizní. ¹⁶ Čím větší bude počet těch let, tím větší zaplatíš cenu, při menším počtu let ji zaplatíš o to menší, neboť on ti prodává určitý počet sklizní. ¹⁷ Ať nikdo z vás nepoškozuje svého krajana, ale měj bázeň před svým Bohem, neboť já jsem Jahve, váš Bůh. ¹⁸ Budete uplatňovat mé zákony a mé zvyky, budete je dodržovat a uplatňovat, a tak budete přebývat v té zemi v bezpečí. ¹⁹ Půda bude vydávat své plody,

vy budete jíst dosyta a budete přebývat v bezpečí.²⁰ Pro případ, že byste řekli: „Co budeme v tom sedmém roce jíst, nebudeme-li sít a nebudeme-li sklízet své plodiny?“ –²¹ Předepsal jsem svému požehnání, abyste ho šestého roku došli v takové míře, aby zabezpečilo plodiny na tři roky.²² Když budete osmého roku sít, budete moci jíst staré plodiny ještě až do devátého roku; až do doby, kdy vzejdou plodiny toho roku, budete jíst ty staré.²³ Půda se nebude prodávat se ztrátou veškerých práv, neboť půda patří mně a vy jste pro mne pouze cizinci a hosty.²⁴ U každého pozemkového majetku ponecháte právo zpětného odkupu půdy.²⁵ Upadne-li tvůj bratr do nesnázi a musí prodat něco ze svého dědictví, přijde k němu jeho nejbližší příbuzný a uplatní své rodinné právo na to, co jeho bratr prodává.²⁶ Ten, kdo nemá nikoho, kdo by toto právo uplatnil, může, až najde prostředky na zpětný odkup,²⁷ spočítat roky, během nichž má ještě trvat zcizení, uhradit kupci částku za zbývající dobu a nabýt nazpět svého dědictví.²⁸ Nenajde-li prostředky na tuto úhradu, zůstane prodaná půda nabyvateli až do milostivého léta. Ten odtud v milostivém létu odejde a ujme se svého vlastního dědictví.²⁹ Prodá-li někdo obytný dům ve městě obehnaném hradbou, bude mít právo na zpětný odkup až do vypršení roku následujícího po prodeji; jeho právo zpětného odkupu je omezeno na ten rok,³⁰ a pokud zpětný odkup nebude proveden k vypršení toho roku, bude ten dům v hrazeném městě majetkem nabyvatele a jeho potomků s vyloučením jakýchkoli jiných práv: v milostivém létu z něho nemusí odejít.³¹ Ale domy ve vesnicích neobehnaných hradbou budou pokládány za domy ležící na venku, budou zahrnuty pod právo zpětného odkupu a v milostivém létu z nich nabyvatel musí odejít.³² Pokud jde o levitská města, o domy v městech, jež jsou jejich majetkem, ty jsou zahrnuty pod trvalé právo odkupu v jejich prospěch.³³ A bude-li účinkem práva zpětného odkupu postižen levita, opustí v milostivém létu prodaný majetek a vrátí se do svého domu, do města, kde má nárok na majetek. Domy levitských měst jsou totiž jejich majetkem uprostřed Izraelitů³⁴ a orná pole patřící k těmto městům nesmějí být prodávána, neboť je to jejich trvalý majetek.³⁵ Upadne-li tvůj bratr, jenž s tebou žije, do nesnázi a nebude s to vůči tobě obstát, podpoříš ho jako cizince nebo hosta a on bude žít s tebou.³⁶ Neber mu práci ani zisk, ale měj bázeň před svým Bohem a tvůj bratr ať žije s tebou.³⁷ Nebudeš mu dávat peníze, tak abys z toho měl zisk, ani potravu, tak abys za ni vybíral úroky:³⁸ já jsem Jahve, váš Bůh, který vás vyvedl z egyptské země, abych vám dal kanaánskou zemi, abych byl vaším Bohem.³⁹ Upadne-li tvůj bratr vůči tobě do nesnázi a prodá-li se ti, nebudeš mu ukládat otrockou práci,⁴⁰ bude u tebe jako námezdník nebo jako host a bude u tebe pracovat až do milostivého léta.⁴¹ Pak tě i se svými dětmi opustí a vrátí se ke svému rodu, ujme se opět vlastnictví svých otců.⁴² Oni jsou totiž mými služebníky, je jsem vyvedl z egyptské země a nesmějí se prodávat tak, jako se prodává otrok.⁴³ Nebudeš ho ovládat násilím, ale budeš mít bázeň před svým Bohem.⁴⁴ Služebníci a služebnice, které budeš mít, budou pocházet z národů, jež vás obklopují; z těch si smíte kupovat služebníky a služebnice.⁴⁵ Navíc je smíte kupovat z dětí hostů, kteří u vás sídlí, i z jejich rodin, jež s vámi žijí a jež oni zplodili na vaší půdě: ti budou vaším vlastnictvím⁴⁶ a vy je smíte ponechat jako dědictví svým synům po vás, kteří je tak budou mít v trvalém vlastnictví. Budete je mít za otroky, ale vaše bratry, Izraelity, nebude nikdo ovládat násilím.⁴⁷ Dosáhne-li nějaký cizinec nebo člověk, jenž je tvým hostem, určité zámožnosti, zatímco tvůj bratr vůči němu upadne do nesnázi a prodá se onomu cizinci, onomu hostu nebo potomku rodiny některého usídlence,⁴⁸ bude mít po dokonání prodeje právo na vykoupení a některý z jeho bratrů ho může vykoupit.⁴⁹ Mohou ho vykoupit jeho strýc z otcovy strany, syn jeho strýce, nebo některý z členů jeho rodiny, anebo má-li na to prostředky, může se vykoupit sám.⁵⁰ V dohodě s tím, kdo ho koupil, provede součet let spadajících mezi rok prodeje a milostivé léto; částka prodejní ceny bude vyčíslena v poměru k těmto letům, přičemž se jeho dny budou počítat jako dny námezdníkovy.⁵¹ Zbývá-li ještě mnoho let, jež mají uplynout, splatí podle jejich počtu jako hodnotu svého výkupného určitou část své prodejní ceny.⁵² Zbývá-li již jen málo let, jež mají uplynout do milostivého léta, vypočítá podle jejich počtu to, co zaplatí za své vykoupení,⁵³ tak jako kdyby byl placen podle let. Nebude se s ním před tvýma očima svévolně zacházet.⁵⁴ Pokud nebyl vykoupen žádným ze zmíněných způsobů, odejde i se svými dětmi v milostivém létu.⁵⁵ Neboť Izraelité jsou služebníky mými; jsou to mí služebníci, které jsem vyvedl z egyptské země. Já jsem Jahve, váš Bůh.

26 Neuděláte si modly, nevztýčíte si sochu ani stélu, ve své zemi nepostavíte pomalované kameny, jimž byste se klaněli, neboť já jsem Jahve, váš Bůh.² Budete dodržovat mé soboty a ctít mou svatyni. Já jsem Jahve.³ Budete-li se chovat podle mých zákonů, budete-li dodržovat má přikázání a plnit je,⁴ budu vám v příhodnou dobu dávat potřebné deště, půda vydá své plody a strom v poli své ovoce,⁵ budete mlátit až do vinobraní a víno budete sklízet až do doby setí. Najíte se dosyta chleba a budete v bezpečí bydlet ve své zemi.⁶ Dám pokoj v zemi a vy budete spát, aniž by vás cokoli děsilo. Odstraním ze země škodlivá zvířata. Vaší zemí neprojde meč.⁷ Budete pronásledovat své nepřátele a oni neodolají vašemu meči.⁸ Bude vás pět a budete jich pronásledovat sto. Bude vás sto a budete jich pronásledovat deset tisíc a vaši nepřátelé neodolají vašemu meči.⁹ Obrátím se k vám, rozmnožím vás a rozmnožím a zachovám svou smlouvu s vámi.¹⁰ Nakrmíte

se z předešlé sklízně a pak ještě budete muset vyklízet staré zrno, abyste udělali místo novému.¹¹ Zřídím uprostřed vás svůj příbytek a neodvrhnu vás.¹² Budu žít uprostřed vás, budu vaším Bohem a vy budete mým lidem.¹³ Já jsem Jahve, váš Bůh, jenž vás vyvedl z egyptské země, abyste už nebyli jejími služebníky; rozbil jsem tyče vašeho jařma a dal jsem vám kráčet se vztyčenou hlavou.¹⁴ Nebudete-li mě však poslouchat a nebudete plnit všechna tato přikázání,¹⁵ odvrhnete-li mé zákony, znechutíte si mé zvyky a zrušíte mou smlouvu, tím že nebudete plnit všechna má přikázání,¹⁶ budu i já stejně jednat vůči vám. Sešlu na vás třesení a také vysilení a horečku, jež opotřebovávají zrak a vyčerpávají dech. Marná bude vaše setba, živit se jí budou vaši nepřátelé.¹⁷ Obrátím se proti vám a vaši nepřátelé vás porazí. Budou vám vládnout vaši protivníci a vy budete utíkat, aniž by vás někdo pronásledoval.¹⁸ A jestliže mě i přesto nebudete poslouchat, budu vás nadále za vaše hříchy trestat sedminásobně.¹⁹ Zlomím vaši pyšnou moc a způsobím, že nebe pro vás bude železné a země měděná;²⁰ vaše síla se bude nadarmo stravovat, půda vám už nedá plody a strom v poli vám už nedá ovoce.²¹ Postavíte-li se mi na odpor a nebudete mě chtít poslouchat, nakupím na vás ony rány za vaše hříchy sedminásobně.²² Vypustím na vás divoká zvířata, která vám odnesou vaše děti, pohubí váš dobytek a zničí vás tak, že vaše cesty zpustnou.²³ A jestliže to vás nenapraví a budete-li se mi stále stavět na odpor,²⁴ postavím se na odpor i já vám a k tomu i já vás budu bít za vaše hříchy sedminásobně.²⁵ Pošlu proti vám meč, který pomstí smlouvu. Tehdy se shromáždíte ve svých městech, ale já do vašeho středu pošlu mor a vy budete vydáni napospas nepříteli.²⁶ Až vám zlomím tyč s chlebem, bude vám ten chléb péci třeba deset žen v jedné peci a donesou vám ten chléb odvážený a vy budete jíst, aniž byste se nasýtíli.²⁷ A jestliže mě ani přesto nebudete poslouchat a budete se mi stavět na odpor,²⁸ postavím se vám rozlíceně na odpor, ano, já vás potrestám za vaše hříchy sedminásobně.²⁹ Budete jíst maso svých synů a budete jíst maso svých dcer.³⁰ Zničím vaše výšiny, rozmetám vaše kadidlové oltáře, nakupím vaše mrtvoly na mrtvoly vašich model a odvrhnu vás.³¹ Vaše města obrátím v trosky, zpusťším vaše svatyně a nebudu už vdechovat vaše vůně upokojení.³² Já sám zpusťším zemi a vaši nepřátelé, kteří přijdou, aby v ní bydleli, nad tím budou žasnout.³³ Vás pak rozptýlím mezi národy. Vytasím proti vám meč, abych vaši zemi obrátil v pustinu a vaše města v trosky.³⁴ A tehdy, během všech oněch dní zpusťšení, až vy budete v zemi svých nepřátel, vyrovná země své soboty. Tehdy bude země odpočívat a bude moci vyrovnat své soboty.³⁵ Bude odpočívat po všechny dny zpusťšení, což nečinila během sobotních dnů, když jste v ní bydleli.³⁶ Těm z vás, kteří přežijí, naplním srdce strachem; až je v zemi jejich nepřátel bude pronásledovat třeba šustot suchého listí, budou utíkat, jako se utíká před mečem, a padnou, i když je nikdo pronásledovat nebude.³⁷ Budou jeden přes druhého klopýtat jako před mečem a nikdo je nebude pronásledovat! Nebudete s to obstát před svými nepřáteli,³⁸ zahynete mezi národy a pohltní vás země vašich nepřátel.³⁹ Ti z vás, kteří přežijí, zahynou za své viny v zemi svých nepřátel; zahynou i za viny svých otců, jež se připojí k jejich vinám.⁴⁰ Tehdy vyznají své viny i viny svých otců, viny spáchané z nevěry vůči mně, či spíš z odporu proti mně.⁴¹ I já se jim postavím na odpor a odvedu je do země jejich nepřátel. Tehdy se pokoří jejich neobřezané srdce, tehdy odpykají své viny.⁴² Já se rozpomenu na svou smlouvu s Jakubem i na svou smlouvu s Izákem i na svou smlouvu s Abrahámem, rozpomenu se i na tu zemi.⁴³ Země, kterou opustili, vyrovná své soboty, když po jejich odchodu zůstane zpusťšená. Ale oni musí odpykat svou vinu, protože odvrhli mé zvyky a zošklivili si mé zákony.⁴⁴ To nicméně nebude všechno: až budou v zemi svých nepřátel, neodvrhnu je a nezošklivím si je do té míry, abych s nimi skoncoval a zrušil svou smlouvu s nimi, neboť já jsem Jahve, jejich Bůh.⁴⁵ Rozpomenu se jim ku prospěchu na smlouvu uzavřenou s prvními pokoleními, která jsem před očima národů vyvedl z egyptské země, abych já, Jahve, byl jejich Bůh.⁴⁶ To jsou nařízení, zvyky a zákony, které Mojžíšovým prostřednictvím stanovil mezi sebou a Izraelity Jahve na hoře Sinaji.

27 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Chce-li se někdo s Jahvem vyrovnat za slib, který učinil v hodnotě určité osoby, ³ bude muž od dvaceti do šedesáti let oceněn na padesát šekelů stříbra – šekelu svatyně –, ⁴ ocenění za ženu bude třicet šekelů; ⁵ od pěti do dvaceti let bude chlapec oceněn na dvacet šekelů, děvče na deset šekelů; ⁶ od jednoho měsíce do pěti let bude chlapec oceněn na pět šekelů stříbra, děvče na tři šekely stříbra; ⁷ od šedesáti let výše bude muž oceněn na patnáct šekelů a žena na deset šekelů. ⁸ Jestliže slibující není s to dostat tomuto ocenění, předvede tu osobu knězi. Ten ji ocení, ale udělá to podle prostředků slibujícího. ⁹ Půjde-li o zvířata, která lze přinést Jahvovi jako obětní dar, bude každé zvíře, které se dává Jahvovi, zasvěcenou věcí. ¹⁰ Nelze je ani vyměnit, ani nahradit, dát dobré za špatné, ani špatné za dobré. Jestliže někdo zamění jedno zvíře za druhé, budou zasvěcenými věcmi jedno i druhé. ¹¹ Půjde-li o nečisté zvíře, které nelze Jahvovi přinést jako obětní dar, předvede se, ať je jakékoli, knězi ¹² a ten je ocení a posoudí, je-li dobré či špatné; jeho ocenění bude platné, ¹³ ale bude-li je někdo chtít vykoupit, zvýší se toto ocenění o jednu pětinu. ¹⁴ Zasvěti-li některý člověk Jahvovi svůj dům, kněz jej ocení, posoudí, má-li velkou nebo skrovnou hodnotu. Knězovo ocenění bude platné, ¹⁵ ale jestliže ten muž, který zaslíbil dům, ho chce vykoupit, zvýší to ocenění o jednu pětinu a dům mu připadne nazpět. ¹⁶ Zasvěti-li některý člověk Jahvovi

jedno z polí svého dědictví, ocení se v poměru ke svému výnosu, a to na padesát stříbrných šekelů za jeden korec ječmene. ¹⁷ Zasvěti-li to pole během milostivého léta, zůstane se při tomto ocenění, ¹⁸ zasvěti-li je však po milostivém létu, vypočítá kněz jeho cenu v poměru k rokům, které ještě mají uplynout do milostivého léta, a z ocenění se určitá částka srazí. ¹⁹ Chce-li to pole vykoupit, zvýší to ocenění o jednu pětinu a pole mu případně nazpět. ²⁰ Nevykoupí-li je, ale prodá někomu jinému, právo na vykoupení se ruší; ²¹ když je pak v milostivém létu nabyvatel musí opustit, stane se věcí zasvěcenou Jahvovi, tak jako pole zaslíbené pod klatbou: vlastnictví toho muže přechází na kněze. ²² Zasvěti-li Jahvovi pole, jež koupil, jež však netvoří součást jeho dědictví, ²³ vypočítá kněz odhadní cenu úměrně k době, jež má uplynout do milostivého léta, a ten muž ještě téhož dne zaplatí onen obnos jako věc zasvěcenou Jahvovi. ²⁴ V milostivém létu pole případně nazpět tomu, kdo je prodal, tomu, kdo je v zemi jeho vlastníkem. ²⁵ Veškerá ocenění budou prováděna v šekelech svatyně, jeden šekel má hodnotu dvaceti gér. ²⁶ Nikdo nicméně nemůže zasvětit ze svého dobytka prvorozený kus, jenž Jahvovi náleží podle práva; náleží Jahvovi, ať je to skot či brav. ²⁷ Je-li to však nečisté zvíře, může být vykoupeno za odhadní cenu zvýšenou o jednu pětinu; nebude-li vykoupeno, prodá se to zvíře za odhadní cenu. ²⁸ Nic z toho, co některý člověk zaslíbí Jahvovi pod klatbou, nesmí nicméně být prodáno nebo vykoupeno, nic z toho, co může mít, ať jde o lidi, zvířata nebo dědičná pole. Vše pod klatbou je přesvatá věc, jež náleží Jahvovi. ²⁹ Žádná lidská bytost zaslíbená pod klatbou nemůže být vykoupena, bude vydána na smrt. ³⁰ Každý desátek ze země vybíraný z polních plodin nebo z ovoce stromů náleží Jahvovi; je to věc zasvěcená Jahvovi. ³¹ Chce-li některý muž vykoupit část svého desátku, zvýší její hodnotu o jednu pětinu. ³² V každém desátku ze skotu a bravu bude věcí zasvěcenou Jahvovi desetina všeho, co prochází pod pastýřskou holí. ³³ Nebude se třídit na dobrý a špatný, nebude se provádět záměna: provede-li někdo záměnu, budou zvíře i jeho náhrada posvátnými věcmi bez možnosti vykoupení. ³⁴ To jsou příkazy, které Jahve dal Mojžíšovi na hoře Sinaji pro Izraelity.

Čtvrtá Možíšova (Numeri)

Úvod

1 Prvního dne druhého měsíce druhého roku po odchodu z egyptské země promluvil Jahve k Mojžíšovi na poušti Sinaj, ve Stanu setkávání. Rekl: ² „Provedte sčítání celé obce Izraelitů podle rodů a rodin tak, že budete hlavu po hlavě počítat jména veškerého mužského pohlaví. ³ Ty a Áron sepíšete podle jejich útvarů v boji všechny bojeschopné muže z Izraele, kteří mají dvacet let a více. ⁴ Z každého kmene vám bude stát po boku jeden muž, náčelník rodiny. ⁵ Toto jsou jména těch, kdo vám budou pomáhat: Za Rubena Šedeurův syn Elisur. ⁶ Za Simeona Surišadajův syn Šelumiel. ⁷ Za Judu Aminadabův syn Nachšon. ⁸ Za Izachara Suarův syn Netaneel. ⁹ Za Zabulona Chelonův syn Eliab. ¹⁰ Za Josefovy syny: za Efraima Amihudův syn Elišama; za Manasesa Pedasurův syn Gamliel. ¹¹ Za Benjamína Gideoniho syn Abidan. ¹² Za Dana Amišadajův syn Achiezer. ¹³ Za Ašera Okranův syn Pagiel. ¹⁴ Za Gada Reuelův syn Eljasaf. ¹⁵ Za Neftaliho Enanův syn Achira.“ ¹⁶ Byli to muži v obci vážení; byli knížaty kmene svého praotce; v Izraeli stáli v čele tisíců. ¹⁷ Mojžíš a Áron vzali tyto muže, kteří byli jmenovitě označeni, ¹⁸ a prvního dne druhého měsíce shromáždili celou obec. Izraelité určili podle rodů a rodin své příbuzenské vztahy a byla hlava po hlavě zaznamenána jména mužů od dvacetiletých výše. ¹⁹ Mojžíš je sepsal na poušti Sinaj tak, jak mu to nařídil Jahve. ²⁰ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy synů Izraelova prvorozence Rubena, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ²¹ Z Rubenova kmene jich napočítali čtyřicet šest tisíc pět set. ²² Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Simeonových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ²³ Ze Simeonova kmene jich napočítali padesát devět tisíc tři sta. ²⁴ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Gadových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ²⁵ Z Gadova kmene jich napočítali čtyřicet pět tisíc šest set padesát. ²⁶ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Judových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ²⁷ Z Judova kmene jich napočítali sedmdesát čtyři tisíce šest set. ²⁸ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Izacharových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ²⁹ Z Izacharova kmene jich napočítali padesát čtyři tisíce čtyři sta. ³⁰ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Zabulonových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ³¹ Ze Zabulonova kmene jich napočítali padesát sedm tisíc čtyři sta. ³² Josefovi synové: Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Efraimových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ³³ Z Efraimova kmene jich napočítali čtyřicet tisíc pět set. ³⁴ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Manasesových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ³⁵ Z Manasesova kmene jich napočítali třicet dva tisíce dvě stě. ³⁶ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Benjaminových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ³⁷ Z Benjaminova kmene jich napočítali třicet pět tisíc čtyři sta. ³⁸ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Danových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ³⁹ Z Danova kmene jich napočítali šedesát dva tisíce sedm set. ⁴⁰ Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Ašerových synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ⁴¹ Z Ašerova kmene jich napočítali čtyřicet jeden tisíc pět set. ⁴² Když se určily podle rodů a rodin příbuzenské vztahy Neftaliho synů, byla hlava po hlavě zaznamenána jména veškerého mužského pohlaví, všech bojeschopných od dvacetiletých výše. ⁴³ Z Neftaliho kmene jich napočítali padesát tři tisíce čtyři sta. ⁴⁴ To byli ti, které sčítali Mojžíš, Áron a knížata Izraele, jichž bylo dvanáct, jeden za každou z jejich rodin. ⁴⁵ Všichni Izraelité od dvacetiletých výše, všichni bojeschopní v Izraeli, byli sečtení podle rodin. ⁴⁶ Celkový počet sčítaných činil šest set tři tisíce pět set padesát. ⁴⁷ Ale Leviovce ani jejich otcovský kmen s nimi nesčítali. ⁴⁸ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ⁴⁹ „Kmen Leviho však nespisuj a nesčítej ho mezi Izraelity. ⁵⁰ Ale sám si Leviovce zapiš ke službě Příbytku svědectví, všeho jeho zařízení a všeho, co k němu patří. Oni budou nosit Příbytek a všechno jeho zařízení, budou u něho mít službu a budou kolem něho tábořit. ⁵¹ Když se příbytek bude přemísťovat, Leviovci ho složí; když Příbytek spočine na místě, Leviovci ho postaví. Každý nepovoláný, který se k němu přiblíží, bude vydán na smrt. ⁵² Izraelité budou tábořit každý ve svém táboře, každý u svého praporu, podle svých oddílů. ⁵³ Ale Leviovci budou tábořit kolem Příbytku

svědectví. Takto proti obci Izraelitů nepropukne hněv. A Leviovci budou zabezpečovat službu u Příbytku svědectví.“⁵⁴ Izraelité se v každém ohledu podvolili tomu, co Jahve nařídil Mojžíšovi. Udělali to tak.

2 Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl: ² „Izraelité budou tábořit každý u svého praporu, pod znaky svých rodin. Budou tábořit okolo Stanu setkávání, v určité vzdálenosti. ³ Na východě se utáboří: Směrem na východ prapor Judova tábora podle svých oddílů. Kníže Judových synů: Aminadabův syn Nachšon. ⁴ Jeho úhrn: sedmdesát čtyři tisíce šest set sčítaných. ⁵ Vedle něho táboří: Izacharův kmen. Kníže Izacharových synů: Suarův syn Netaneel. ⁶ Jeho úhrn: padesát čtyři tisíce čtyři sta sčítaných. ⁷ Zabulonův kmen. Kníže Zabulonových synů: Chelonův syn Eliab. ⁸ Jeho úhrn: padesát sedm tisíc čtyři sta sčítaných. ⁹ Podle oddílů je sčítaných Judova tábora celkem sto osmdesát šest tisíc čtyři sta. Oni vytáhnou první. ¹⁰ Na jihu prapor Rubenova tábora podle svých oddílů. Kníže Rubenových synů: Šedeurův syn Elisur. ¹¹ Jeho úhrn: čtyřicet šest tisíc pět set sčítaných. ¹² Vedle něho táboří: Simeonův kmen. Kníže Simeonových synů: Surišadajův syn Šelumiel. ¹³ Jeho úhrn: padesát devět tisíc tři sta sčítaných. ¹⁴ Gadův kmen. Kníže Gadových synů: Reuelův syn Eljasaf. ¹⁵ Jeho úhrn: čtyřicet pět tisíc šest set padesát sčítaných. ¹⁶ Podle oddílů je sčítaných Rubenova tábora celkem sto padesát jeden tisíc čtyři sta padesát sčítaných. Oni vytáhnou druhé. ¹⁷ A potom vyrazí Stan setkávání, protože tábor Leviovců leží uprostřed ostatních táborů. Odchází se v pořadí, jak se táboří, každý pod svým praporem. ¹⁸ Na západě prapor Efraimova tábora podle svých oddílů. Kníže Efraimových synů: Amihudův syn Elišama. ¹⁹ Jeho úhrn: čtyřicet tisíc pět set sčítaných. ²⁰ Vedle něho: Manasesův kmen. Kníže Manasesových synů: Pedasurův syn Gamliel. ²¹ Jeho úhrn: třicet dva tisíce dvě stě sčítaných. ²² Benjaminův kmen. Kníže Benjaminových synů: Gideoniho syn Abidan. ²³ Jeho úhrn: třicet pět tisíc čtyři sta sčítaných. ²⁴ Podle oddílů je sčítaných Efraimova tábora celkem sto osm tisíc sto. Oni vytáhnou třetí. ²⁵ Na severu prapor Danova tábora podle svých oddílů. Kníže Danových synů: Amišadajův syn Achiezer. ²⁶ Jeho úhrn: šedesát dva tisíce sedm set sčítaných. ²⁷ Vedle něho táboří: Ašerův kmen. Kníže Ašerových synů: Okranův syn Pagiel. ²⁸ Jeho úhrn: čtyřicet jeden tisíc pět set sčítaných. ²⁹ Neftaliho kmen. Kníže Neftaliho synů: Enanův syn Achira. ³⁰ Jeho úhrn: padesát tři tisíce čtyři sta sčítaných. ³¹ Sčítaných Danova tábora je celkem sto padesát sedm tisíc šest set; oni vytáhnou poslední. Všichni podle svých praporů.“ ³² To byli Izraelité, kteří byli sčítáni podle rodin. Podle oddílů je sčítaných z těchto táborů celkem šest set tři tisíce pět set padesát. ³³ Ale Leviovci, jak to Jahve přikázal Mojžíšovi, nebyli s Izraelity sčítáni. ³⁴ Izraelité se v každém ohledu podvolili tomu, co Jahve nařídil Mojžíšovi. A tak tábořili rozdělení na prapory. A tak vytáhli, každý ve svém rodu, každý se svou rodinou.

3 Toto je Áronovo a Mojžíšovo potomstvo v době, kdy Jahve mluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj. ² Toto jsou jména Áronových synů: prvorozený Nadab, pak Abihu, Eleazar, Itamar. ³ To jsou jména Áronových synů, kněží, kteří přijali pomazání a kteří byli uvedeni v kněžský úřad, aby ho vykonávali. ⁴ Nadab a Abihu zemřeli před Jahvem v poušti Sinaj, když před něho přinesli nepatřičný oheň. Neměli děti, a tak za přítomnosti svého otce Árona vykonávali kněžský úřad Eleazar a Itamar. ⁵ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ⁶ „Předved' Leviho kmen a dej ho k službám knězi Áronovi: budou mu přísluňovat. ⁷ Budou konat službu Příbytku, a tak na sebe vezmou péči, jež přísluší jemu i celé obci před Stanem setkávání. ⁸ Budou se starat o veškeré zařízení Stanu setkávání a budou konat službu Příbytku, a tak na sebe vezmou péči, jež přísluší Izraelitům. ⁹ Áronovi a jeho synům dáš Levioce jako 'darované'; budou mu darováni od Izraelitů. ¹⁰ Sepíšeš Árona a jeho syny, kteří budou plnit svůj kněžský úkol. Ale každý nepovolaný, který se přiblíží, bude vydán na smrt.“ ¹¹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹² „Hleď. Já jsem si uprostřed Izraelitů vybral Levioce namísto všech prvorozených, kteří otevírají u Izraelitů mateřské lůno; ti Leviovci jsou tedy moji. ¹³ Neboť mi patří každý prvorozený. Onoho dne, kdy jsem pobil všechny prvorozence v egyptské zemi, jsem si zasvětil všechno prvorozené v Izraeli, jak u lidí, tak u dobytka. Jsou moji; já jsem Jahve.“ ¹⁴ Jahve promluvil k Mojžíšovi na poušti Sinaj a řekl: ¹⁵ „Spočítáš Leviho syny podle rodin a rodů; spočítáš veškeré mužské pohlaví od jednoměsíčních výše.“ ¹⁶ Mojžíš je na Jahvův příkaz spočítal, jak mu to Jahve nařídil. ¹⁷ Toto jsou jména Leviho synů: Geršon, Kehat a Merari. ¹⁸ Toto jsou jména Geršonových synů: Libni a Šimej; ¹⁹ Kehatovi synové podle rodů: Amram, Jischar, Hebron a Uziel. ²⁰ Merariho synové podle rodů: Machli a Muši. To jsou Leviho rody seskupené do rodin. ²¹ Z Geršona pocházel rod Libniovců a rod Šimejovců. Jsou to rody Geršonovců; ²² celkový počet sčítaných mužského pohlaví od jednoměsíčních výše u nich činil sedm tisíc pět set. ²³ Rody Geršonovců tábořily za Příbytkem, na západě. ²⁴ Rodovým knížetem Geršonovců byl Laelův syn Eljasaf. ²⁵ Geršonovi synové měli ve Stanu setkávání na starosti Příbytek, Stan a jeho pokrývku, závěs u vchodu ke Stanu setkávání, ²⁶ oponu nádvoří, závěs ke vchodu do nádvoří, které obklopuje Příbytek a oltář, a nakonec provazy potřebné ke vši té službě. ²⁷ Z Kehata pocházely rody Amramiovců, Jischarovců, Hebronovců a Uzielovců. Jsou to rody Kehatovců; ²⁸ celkový počet sčítaných mužského pohlaví od jednoměsíčních výše u nich činil osm tisíc tři sta. Dostali na starost

svatyni.²⁹ Rody Kehatovců tábořily na jižní straně Příbytku.³⁰ Rodovým knížetem rodu Kehatovců byl Uzielův syn Elisafan.³¹ Měli na starosti archu, stůl, svícen, oltáře, posvátné předměty ke službě, závěs a veškeré zařízení k němu.³² Knížetem Leviho knížat byl syn kněze Árona Eleazar. Dohlížel na ty, kteří měli na starosti svatyni.³³ Z Merariho pocházely rod Machliovců a rod Mušiovců. Jsou to rody Merariovců;³⁴ celkový počet sčítaných mužského pohlaví od jednoměsíčních výše u nich činil šest tisíc dvě stě.³⁵ Rodovým knížetem rodu Merariovců byl Abichailův syn Suriel. Tábořili na severní straně Příbytku.³⁶ Merariho synové měli na starosti desky Příbytku, jeho příčky, sloupy a podstavce, veškeré příslušenství k němu a všechno jeho zařízení,³⁷ také i sloupy obklopující nádvoří, podstavce k nim, kolíky k nim a provazy k nim.³⁸ Konečně na východě, před Příbytkem, před Stanem setkávání směrem na východ, tábořili Mojžíš, Áron a jeho synové, kteří měli ve jménu Izraelitů na starosti svatyni. Každý nepovolaný, který by se přiblížil, měl být vydán na smrt.³⁹ Celkové množství sčítaných Leviovců, které Mojžíš na Jahvův příkaz vyčíslil podle rodů, počet mužského pohlaví od jednoměsíčních výše, činilo dvacet dva tisíce.⁴⁰ Jahve řekl Mojžíšovi: „Proveď sčítání všech prvorozených Izraelitů mužského pohlaví od jednoměsíčních výše; spočti jejich jména.⁴¹ Pak mně, Jahvovi, namísto prvorozených Izraele přidělíš Leviovců a stejně tak jejich dobytek namísto prvorozených dobytčat Izraelitů.“⁴² Jak mu to Jahve nařídil, spočítal Mojžíš všechny prvorozené Izraelity.⁴³ Sčítání jmen prvorozených od jednoměsíčních výše vyšlo na celkový počet dvacet dva tisíce dvě stě sedmdesát tři.⁴⁴ Tu Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:⁴⁵ „Vezmi Leviovců namísto všech prvorozených Izraelitů a namísto jejich dobytka dobytek Leviovců; Leviovců budou moji, moji, Jahvovi.“⁴⁶ K vykoupení dvou set sedmdesáti tří prvorozených Izraelitů, kteří přesahují počet Leviovců,⁴⁷ vezmeš po pěti šekelech za hlavu; vezmeš je podle šekelu svatyně, šekel po dvaceti gerách.⁴⁸ Pak to stříbro dáš Áronovi a jeho synům k vykoupení těch, kteří přebývají.“⁴⁹ Mojžíš to stříbro přijal k vykoupení těch, kteří nebyli vykoupeni pro nedostatečný počet Leviovců.⁵⁰ Přijal stříbro od prvorozených Izraelitů, tisíc tři sta šedesát pět šekelů podle šekelu svatyně.⁵¹ Stříbro z tohoto výkupného vyplatil Mojžíš na Jahvův příkaz Áronovi a jeho synům, jak to Jahve přikázal Mojžíšovi.

4 Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl:² „Proveďte podle rodů a rodin sčítání těch Leviovců, kteří jsou Kehatovými syny:³ všech mužů od třiceti do padesáti let, kteří by měli vytáhnout do boje a kteří budou plnit svůj úkol ve Stanu setkávání.⁴ Služba Kehatových synů ve Stanu setkávání bude taková: péče o přesvaté věci.⁵ Až vytáhne tábor, přijdou Áron a jeho synové sejmut oponu závěsu. Jí přikryjí archu Svědectví.⁶ Nahoru dají potah z jemné kůže a na něj rozestrou látku celou z fialového purpuru. Potom zasunou k arše tyče.⁷ Na stůl k předkládání rozestrou látku z purpuru a na ni uloží talíře, číše, misky a konvičky k úlitbě; bude tam i chléb ke stálému předkládání.⁸ Přes to rozestrou karmazínovou látku a tu překryjí potahem z jemné kůže. Potom zasunou ke stolu tyče.⁹ Pak vezmou purpurovou látku a jí přikryjí svícen na svícení, lampy, kratiknoty a popelníky k němu a všechny nádoby na olej, užívané k jeho obsluze.¹⁰ Uloží jej i všechno jeho příslušenství na potah z jemné kůže a dají ho na nosítka.¹¹ Na zlatý oltář rozestrou látku z purpuru a přikryjí jej potahem z jemné kůže. Potom k němu zasunou tyče.¹² Pak vezmou všechny předměty používané ke službě ve svatyni. Uloží je na látku z purpuru, přikryjí je potahem z jemné kůže a všechno to položí na nosítka.¹³ Až odstraní z oltáře mastný popel, rozestrou na něj látku ze šarlatu,¹⁴ na niž uloží všechny předměty, jichž se užívá ke službě, kadidelnice, vidlice, lopaty, kropící číše, všechno oltářní příslušenství. Přes to rozestrou potah z jemné kůže; potom zasunou tyče.¹⁵ Když Áron a jeho synové dokončí zahalování posvátných věcí a všeho příslušenství k nim, ve chvíli, kdy tábor vytáhne, přijdou je Kehatovi synové odnést, ale nedotknou se toho, co je posvěcené: zemřeli by. Toto mají na starosti Kehatovi synové ve Stanu setkávání.¹⁶ Ale Eleazarovi, synovi kněze Árona, připadne, aby bděl nad olejem svítilny, nad vůněmi z vonných bylin, nad trvalou nekrvavou obětí, nad olejem k pomazání; musí bdít nad celým Příbytkem, nade vším, co v něm je: nad posvátnými věcmi a jejich příslušenstvím.“¹⁷ Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi. Řekl:¹⁸ „Nevylučujte z počtu Leviovců kmen Kehatovců.¹⁹ Kvůli nim tedy jedněte tak, aby oni žili a nevystavovali se smrti tím, že se přiblíží k přesvatým věcem: Áron a jeho synové každého z nich postaví na místo jeho služby a k jeho břemeni.²⁰ Tak se vyhnou tomu, že by vstoupili a byť jen na okamžik pohlédli na posvátné věci: zemřeli by!“²¹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:²² „Proveď také sčítání Geršonových synů podle rodin a rodů:²³ Budeš sčítat všechny muže od třiceti do padesáti let, bojeschopné, kteří budou konat službu ve Stanu setkávání.²⁴ Toto bude služba rodů Geršonovců, jejich úkoly a jejich břemena.²⁵ Budou nosit tkané části Příbytku, Stan setkávání s plachtou a plachtu z jemné kůže, která jej přikrývá, vstupní závěs ke Stanu setkávání,²⁶ opony nádvoří, vstupní závěs k bráně nádvoří, jež obklopuje Příbytek a oltář, provazy a všechno obřadní příslušenství, všechny nutné potřeby. Budou konat službu.²⁷ Veškerá tato služba Geršonových synů – úkoly i břemena – se bude dít na příkazy Árona a jeho synů: budete na ně muset dohlížet, jak dodržují, co mají na starosti.²⁸ To bude služba rodů Geršonovců ve Stanu setkávání. Službou budou spadat pod Itamara, syna kněze Árona.“²⁹ „Proveď sčítání Merariho synů

podle rodů a rodin. ³⁰ Provedeš sčítání všech mužů od třiceti do padesáti let, bojeschopných, kteří budou konat službu ve Stanu setkávání. ³¹ Toto je břímě, které na sebe vezmou, a veškerá služba, která jim připadne ve Stanu setkávání: desky Příbytku, jeho příčky, sloupy a podstavce. ³² Sloupy obklopující nádvoří, podstavce k nim, kolíky k nim, provazy k nim a všechno zařízení k nim. Uděláte soupis jejich jmen i s předměty, jež na sebe vezmou jako břemena. ³³ To bude služba rodů Merariovců. Při vsi své službě ve Stanu setkávání budou spadat pod Itamara, syna kněze Árona. ³⁴ Mojžíš, Áron a knížata obce provedli sčítání Kehatových synů podle rodů a rodin; ³⁵ všech mužů od třiceti do padesáti let, bojeschopných a pověřených službou ve Stanu setkávání. ³⁶ U jejich rodů se napočítalo dva tisíce sedm set padesát sčítaných. ³⁷ To byl počet sčítaných z rodů Kehatovců, všech, kteří měli sloužit ve Stanu setkávání a které na Jahvův příkaz, jež sdělil Mojžíš, spočítali Mojžíš a Áron. ³⁸ Provedlo se sčítání Geršonových synů podle rodů a rodin: ³⁹ všech mužů od třiceti do padesáti let, bojeschopných a pověřených službou ve Stanu setkávání. ⁴⁰ Napočítalo se dva tisíce šest set třicet sčítaných podle rodů a rodin. ⁴¹ To byl počet sčítaných z rodů Geršonovců, všech, kteří měli sloužit ve Stanu setkávání a které na Jahvův příkaz spočítali Mojžíš a Áron. ⁴² Provedlo se sčítání rodů Merariho synů podle rodů a rodin: ⁴³ všech mužů od třiceti do padesáti let, bojeschopných a pověřených službou ve Stanu setkávání. ⁴⁴ U jejich rodů se napočítalo tři tisíce dvě stě sčítaných. ⁴⁵ To byl počet sčítaných z rodů Merariovců, které na Jahvův příkaz, jež sdělil Mojžíš, spočítali Mojžíš a Áron. ⁴⁶ Celkový počet Leviovců, které Mojžíš, Áron a knížata Izraele sčítali podle rodů a rodin – ⁴⁷ všech mužů od třiceti do padesáti let schopných k obřadní službě a k obsluze při přenášení Stanu setkávání –, ⁴⁸ dosáhl osmi tisíc pěti set osmdesáti sčítaných. ⁴⁹ Na Jahvův příkaz, jež sdělil Mojžíš, se provedlo jejich sčítání a každému se přidělila jeho služba a břímě; byli sčítáni, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.

5 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Přikaz Izraelitům, aby z tábora vyloučili každého malomocného, každou osobu postiženou výtokem, nebo která se znečistila mrtvolou. ³ Ať muže či ženu, vyloučíte je, vyhostíte je z tábora. Takto Izraelité neposkvrní svůj; tábor, kde sídlím uprostřed nich.“ ⁴ Izraelité to udělali: vyloučili je z tábora. Izraelité jednali, jak to Jahve řekl Mojžíšovi. ⁵ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ⁶ „Promluv k Izraelitům. Dopustí-li se nějaký muž nebo žena některého z hříchů, jimiž se Jahve o něco připravuje, má tato osoba vinu. ⁷ Vyzná spáchaný hřích a v náhradu dá dlužnou částku zvýšenou o jednu pětinu. Dá to v náhradu tomu, vůči němuž má vinu. ⁸ Nemá-li však ten člověk žádného příbuzného, jemuž lze tu náhradu dát, pak náhrada, jíž je povinen Jahvovi, případně knězi, nepočítaje v to berana na smíření, s nímž kněz nad viníkem provede smírný obřad. ⁹ Neboť ze všeho, co mu Izraelité zasvětili či přinesli, má kněz právo vyzdvižení. ¹⁰ Každému patří věci, které zasvětil; to, co každý předá knězi, náleží knězi.“ ¹¹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹² „Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Má-li někdo ženu, která se dostala na scestí a podvedla ho, ¹³ pokud se s touto ženou bez manželova vědomí nějaký muž tělesně stýkal a ona se v tajnosti poskvrnila, aniž proti ní byli svědkové a aniž byla přistižena při činu, ¹⁴ a přijde-li na toho manžela duch žárlivosti a způsobí, že on žárlí na svou ženu, jež se zneuctila, nebo také, přijde-li na něho tento duch žárlivosti a způsobí, že on žárlí na svou nevinnou ženu, ¹⁵ přivede ten muž svou ženu před kněze a přinese za ni v obětní dar desetinu efy ječné mouky. Nevyleje na ni olej a nedá na ni kadidlo, neboť je to ‘oběť žárlivosti’, nekrvavá vzpomínková oběť, která má připomínat vinu. ¹⁶ Kněz tu ženu předvolá a postaví ji před Jahva. ¹⁷ Pak nabere z hliněné nádoby pramenité vody, sebere prach z podlahy Příbytku a rozsype ho na tu vodu. ¹⁸ Postaví tu ženu před Jahva, rozpustí jí vlasy a vloží jí do rukou nekrvavou vzpomínkovou oběť (to znamená oběť žárlivosti). Ale vody hořkosti a prokletí budou v knězových rukou. ¹⁹ Potom kněz tu ženu podrobí přísaze. Řekne jí: ‘Není-li pravda, že s tebou, zatímco patříš svému manželovi, souložil nějaký muž, že ses dostala na scestí a poskvrnila se, ať ti tyto vody hořkosti a prokletí neuškodí! ²⁰ Ale je-li pravda, že ses dostala na scestí, zatímco patříš svému manželovi, že jsi se poskvrnila a že jsi sdílela lože s jiným mužem, než je tvůj manžel...’ ²¹ Zde kněz tu ženu podrobí zaklínací přísaze. Řekne jí: ‘...ať Jahve dá, abys ve svém lidu sloužila ke kletbám a přísahám, tím že dá uvadnout tvému pohlaví a vzduje ti břicho! ²² Ať ti tyto vody prokletí vniknou do útroh, aby se ti vzdulo břicho a povadlo ti pohlaví!’ Žena odpoví: ‘Amen! Amen!’ ²³ Pak kněz ty kletby napíše a smyje je do vod hořkosti. ²⁴ Dá ženě ty vody hořkosti a prokletí vypít a ty vody prokletí do ní vniknou, tak aby jí byly hořké. ²⁵ Potom kněz z ženiných rukou vezme oběť žárlivosti, podá ji pohybem předkládání před Jahva a zanesse ji na oltář. ²⁶ Vezme z ní hrst jako připomínku a obrátí ji na oltáři v dým. Dá ty vody vypít té ženě. ²⁷ A když jí je dá vypít, pak jí vody prokletí, které do ní vnikají, budou hořké, je-li pravda, že se poskvrnila tím, že podvedla manžela: břicho se jí vzduje, pohlaví jí povadne a ona bude svému lidu sloužit za příklad při zlořečení. ²⁸ Jestliže se naopak neposkvrnila a je-li čistá, zůstane beze škody a bude mít děti. ²⁹ To je řád pro případ žárlivosti, když se nějaká žena, zatímco patří svému manželovi, dostala na scestí a poskvrnila se, ³⁰ nebo když na nějakého muže přišel duch žárlivosti a způsobil, že on žárlí na svou ženu. Když ten manžel

přivede tu ženu před Jahva, bude s ní kněz jednat cele podle tohoto řádu. ³¹ Manžel bude prostý viny; žena svou vinu ponese.“

6 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Hodlá-li některý muž nebo žena splnit určitý slib, slib nazirátu, jímž se zaslíbil Jahvovi, ³ bude se vystříhávat vína a kvašených nápojů, nebude pít ocet udělaný z jednoho či druhého, nebude pít žádnou hroznovou šťávu, nebude jíst čerstvé ani sušené hrozny. ⁴ Po celou dobu svého zasvěcení nevezme žádný plod z vinného keře, od šťávy z nezralých hroznů až po výlisky. ⁵ Po celou dobu, kdy bude zasvěcen svým slibem, nepřejede po jeho hlavě břitva; dokud neuplyne čas, na nějž se zaslíbil Jahvovi, bude zasvěcen a nechá si volně růst vlasy. ⁶ Po celý čas svého zasvěcení Jahvovi se nepřiblíží k mrtvému; ⁷ neposkvrní se ani kvůli otci, ani kvůli matce, ani kvůli bratrovi, ani kvůli sestře, kdyby snad zemřeli, neboť má na hlavě zasvěcení svého Boha. ⁸ Po celý čas svého nazirátu je Jahvovým zasvěceným. ⁹ Zemře-li někdo vedle něho náhlou smrtí a poskvrní jeho zasvěcené vlasy, oholí si v den svého očišťování vlasy, sedmého dne si oholí hlavu. ¹⁰ Osmého dne přinese knězi ke vchodu do Stanu setkávání dvě hrdličky nebo dvě holoubata. ¹¹ Kněz jedno přinese v oběť za hřích a druhé jako celopal; pak nad tím člověkem vykoná obřad smíření za poskvrnění oním mrtvým. Toho dne si ten muž zasvětil hlavu; ¹² na čas svého nazirátu se zasvětil Jahvovi a jako oběť odškodnění přivede jednorozčného beránka. Dotud uplynulý čas se nebude počítat, neboť jeho vlasy byly poskvrněny. ¹³ Toto je řád nazira pro den, kdy vyprší čas jeho zasvěcení. Bude přiveden ke vchodu do Stanu setkávání ¹⁴ a donese Jahvovi svůj obětní dar: k celopalu jednorozčného bezvadného beránka; k oběti za hřích jednorozčného bezvadného ovečku; k pokojné oběti bezvadného berana; ¹⁵ koš nekvašených koláčů z výražkové mouky uhnětených s olejem, nekvašené placky potřené olejem s přidruženými nekrvavými oběťmi a úlitbami. ¹⁶ Když to všechno donese před Jahva, vykoná kněz nazirovu oběť za hřích a celopal. ¹⁷ On sám vykoná pokojnou oběť s beranem a s nekvašenými chleby z koše a kněz přinese přidruženou nekrvavou oběť a úlitbu. ¹⁸ Potom si nazir u vchodu do Stanu setkávání oholí zasvěcené vlasy, vezme vlasy ze své zasvěcené hlavy a vloží je do ohně pokojné oběti. ¹⁹ Kněz vezme uvařenou beraní plec, nekvašený koláč z koše a nekvašenou placku. Až si nazir oholí vlasy, vloží mu to do ruky. ²⁰ On to podá pohybem předkládání před Jahva; je to vedle hrudí k předkládání a kýty vyzdvižení svatá věc připadající knězi. Od té chvíle smí nazir pít víno. ²¹ To je řád týkající se nazira. Jestliže vedle svých vlasů přislíbil Jahvovi nějaký osobní obětní dar, splní (nehledě na to, co mu dovolí jeho prostředky) navíc k tomu, co předpokládá řád o jeho vlasech, onen slib, jež učinil.“ ²² Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²³ „Promluv k Áronovi a jeho synům a řekni jim: Izraelitům budete žehnat takto.; Řeknete jim: ²⁴ „Ať ti Jahve žehná a ať tě chrání! ²⁵ Ať pro tebe Jahve rozzáří svou tvář a ať je ti milostiv! ²⁶ Ať ti Jahve odkryje svou tvář a přinese ti pokoj! ²⁷ Ať takto vkládají mé jméno nad Izraelity a já jim požehnám.“

7 Toho dne, kdy Mojžíš dokončil stavbu Příbytku, jej se všim jeho zařízením pomazal a posvětil, stejně tak i oltář se všim příslušenstvím. Když to vše pomazal a posvětil, ² podala knížata Izraele obětní dar; byli to náčelníci rodin, byli kmenovými knížaty a řídili sčítání. ³ Předvedli svůj obětní dar před Jahva: šest krytých vozů a dvanáct býků, jeden vůz za dvě knížata a za každého po jednom býku. Předvedli je před Příbytek. ⁴ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ⁵ „Přijmi je od nich a ať jsou přiděleni ke službě Stanu setkávání. Dáš je Leviovcům, každému podle jeho úkolu.“ ⁶ Mojžíš vzal vozy a býky a dal je Leviovcům. ⁷ Geršonovým synům podle jejich úkolu dal dva vozy a čtyři býky. ⁸ Merariho synům dal podle úkolu, který měli plnit pod vedením Itamara, syna kněze Árona, čtyři vozy a osm býků, ⁹ Kehatovým synům však z toho nedal nic, neboť oni měli posvátné břemeno, jež jim připadlo, nosit na ramenou. ¹⁰ Knížata potom podala obětní dar k posvěcení oltáře. V den jeho pomazání donesli svůj obětní dar před oltář ¹¹ a Jahve řekl Mojžíšovi: „Ať každý den přináší jeden z knížat svůj obětní dar k posvěcení oltáře.“ ¹² Prvního dne donesl svůj obětní dar Aminadabův syn Nachšon z Judova kmene. ¹³ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výražkovou moukou uhnětenou s olejem, ¹⁴ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ¹⁵ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozčného beránka k celopalu, ¹⁶ jednoho kozla k oběti za hřích ¹⁷ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozčných beránků. To byl obětní dar Aminadabova syna Nachšona. ¹⁸ Druhého dne donesl svůj obětní dar Suarův syn Netaneel, kníže Izachara. ¹⁹ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výražkovou moukou uhnětenou s olejem, ²⁰ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ²¹ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozčného beránka k celopalu, ²² jednoho kozla k oběti za hřích ²³ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozčných beránků. To byl obětní dar Suarova syna Netaneela. ²⁴ Třetího dne donesl svůj obětní dar Chelonův syn Eliab, kníže Zabulonových

synů. ²⁵ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ²⁶ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ²⁷ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ²⁸ jednoho kozla k oběti za hřích ²⁹ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Chelonova syna Eliaba. ³⁰ Čtvrtého dne donesl svůj obětní dar Sedeurův syn Elisur, kníže Rubenových synů. ³¹ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ³² jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ³³ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ³⁴ jednoho kozla k oběti za hřích ³⁵ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Sedeurova syna Elisura. ³⁶ Pátého dne donesl svůj obětní dar Surišadajův syn Šelumiel, kníže Simeonových synů. ³⁷ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ³⁸ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ³⁹ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁴⁰ jednoho kozla k oběti za hřích ⁴¹ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Surišadajova syna Šelumiela. ⁴² Šestého dne donesl svůj obětní dar Reuelův syn Eljasaf, kníže Gadových synů. ⁴³ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁴⁴ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁴⁵ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁴⁶ jednoho kozla k oběti za hřích ⁴⁷ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Reuelova syna Eljasafa. ⁴⁸ Sedmého dne donesl svůj obětní dar Amihudův syn Elišama, kníže Efraimových synů. ⁴⁹ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁵⁰ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁵¹ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁵² jednoho kozla k oběti za hřích ⁵³ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Amihudova syna Elišamy. ⁵⁴ Osmého dne donesl svůj obětní dar Pedasurův syn Gamliel, kníže Manasesových synů. ⁵⁵ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁵⁶ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁵⁷ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁵⁸ jednoho kozla k oběti za hřích ⁵⁹ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Pedasurova syna Gamliela. ⁶⁰ Devátého dne donesl svůj obětní dar Gideoniho syn Abidan, kníže Benjaminových synů. ⁶¹ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁶² jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁶³ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁶⁴ jednoho kozla k oběti za hřích ⁶⁵ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Gideoniho syna Abidana. ⁶⁶ Desátého dne donesl svůj obětní dar Amišadajův syn Achiezer, kníže Danových synů. ⁶⁷ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁶⁸ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁶⁹ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁷⁰ jednoho kozla k oběti za hřích ⁷¹ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Amišadajova syna Achiezera. ⁷² Jedenáctého dne donesl svůj obětní dar Okranův syn Pagiel, kníže Ašerových synů. ⁷³ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁷⁴ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁷⁵ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁷⁶ jednoho kozla k oběti za hřích ⁷⁷ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Okranova syna Pagiela. ⁷⁸ Dvanáctého dne donesl svůj obětní dar Enanův syn Achira, kníže Neftaliho synů. ⁷⁹ Jeho obětní dar zahrnoval: jeden stříbrný pohár o váze sto třiceti šekelů, jeden stříbrný kropicí pohár o sedmdesáti šekelech (v šekelech svatyně), oba naplněné k nekrvavé oběti výrazkovou moukou uhnětenou s olejem, ⁸⁰ jeden zlatý pohár o deseti šekelech, plný kadidla, ⁸¹ jednoho býka, jednoho berana a jednoho jednorozního beránka k celopalu, ⁸² jednoho kozla k oběti za hřích ⁸³ a k pokojné oběti dva býky, pět beranů, pět kozlů, pět jednorozních beránků. To byl obětní dar Enanova syna Achiry. ⁸⁴ To byly obětní dary knížat Izraele k posvěcení oltáře v den jeho pomazání: dvanáct stříbrných pohárů, dvanáct stříbrných kropicích pohárů, dvanáct zlatých pohárů. ⁸⁵ Každý stříbrný pohár vážil sto třicet

šekelů a každý kropicí pohár sedmdesát, takže stříbro na těch předmětech vážilo celkem dva tisíce čtyři sta šekelů svatyně. ⁸⁶ Každý z dvanácti zlatých pohárů naplněných kadidlem vážil deset šekelů v šekelech svatyně, takže zlato těch pohárů vážilo celkem sto dvacet šekelů. ⁸⁷ Celkové množství dobytka k celopalu: dvanáct býků, dvanáct beranů, dvanáct jednorozných beránků spolu s přidruženými nekrvavými oběťmi. K oběti za hřích dvanáct kozlů. ⁸⁸ Celkové množství dobytka k pokojné oběti: čtyřadvacet býků, šedesát beranů, šedesát kozlů, šedesát jednorozných beránků. To byly obětní dary posvěcení oltáře po jeho pomazání. ⁸⁹ Když Mojžíš vcházel do Stanu setkávání, aby se na Něho obracel, slyšel hlas, jenž k němu mluvil shora ze slitovnice, kterou nese Archa svědectví mezi oběma cheruby. Tehdy se na Něho obracel.

8 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Promluv k Áronovi; řekneš mu: ‘Až budeš rozmísťovat lampy, ať padá světlo těch sedmi lamp před svícen.’“ ³ Áron to udělal. Rozmístit lampy na přední stranu svícnu, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ⁴ Ten svícen bylo dílo z tepaného zlata včetně dřívku a koruny, které byly rovněž z tepaného zlata. Ten svícen byl udělán v souladu s viděním, které o tom měl Mojžíš od Jahva. ⁵ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ⁶ „Vezmi ze středu Izraelitů Levioce a očisti je. ⁷ Toto uděláš, abys je očistil: pokropíš je očistnou vodou, oni si oholí celé tělo a vyperou si šaty, pak budou čisti. ⁸ Potom vezmou jednoho býka s přidruženou nekrvavou obětí výrazkové mouky uhnětené v oleji a ty vezmeš ještě jednoho býka k oběti za hřích. ⁹ Pak předvedeš Levioce před Stan setkávání a shromáždíš celou obec Izraelitů. ¹⁰ Až Levioce předvedeš před Jahva, položí na ně Izraelité ruce. ¹¹ Potom Áron pohybem předkládání před Jahvem přinese Levioce jako oběť od Izraelitů. Tak budou určeni k službě Jahvovi. ¹² Potom položí Leviovcí ruku na hlavu těch býků a ty s jedním zvířetem vykonáš oběť za hřích a s druhým celopal Jahvovi, tak aby se nad Leviovcí vykonal smírný obřad. ¹³ Až postavíš Levioce před Árona a jeho syny, přineseš je pohybem předkládání v oběť Jahvovi. ¹⁴ Tak vyjmeš ze středu Izraelitů Levioce, aby mi náleželi. ¹⁵ Pak začnou Leviovcí konat službu ve Stanu setkávání. Očistíš je a pohybem předkládání je přineseš v oběť, ¹⁶ protože mi jsou mezi Izraelity postoupeni jako ‘darování’. Nahrazují ty, kteří otvírají mateřské lůno, veškeré prvorozence; přisvojil jsem si je mezi Izraelity. ¹⁷ Mně přece patří u Izraelitů vše prvorozené, ať člověk nebo zvíře: zasvětil jsem si to v den, kdy jsem pobil všechny prvorozence v egyptské zemi, ¹⁸ a namísto všech prvorozených Izraelitů jsem si vzal Levioce. ¹⁹ Ze středu Izraelitů dávám Levioce Áronovi a jeho synům jako ‘darované’; budou za Izraelity konat obřadní službu ve Stanu setkávání a budou nad nimi provádět smírný obřad, tak aby nikdo z Izraelitů nebyl zasažen za to, že se přiblížil ke svatyni.“ ²⁰ Mojžíš, Áron a celá obec Izraelitů jednali s Leviovcí podle všeho, co o nich Jahve nařídil Mojžíšovi; tak s nimi Izraelité jednali. ²¹ Leviovcí se očistili, vyprali si šaty a Áron je pohybem předkládání před Jahvem přinesl v oběť. Potom nad nimi vykonal smírný obřad, aby je očistil. ²² Leviovcům bylo dovoleno konat službu ve Stanu setkávání za přítomnosti Árona a jeho synů. Podle toho, co Jahve Mojžíšovi o Leviovcích předepsal, tak se s nimi jednalo. ²³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²⁴ „Toto platí o Leviovcích. Od svých pětadvaceti let musí Leviovec konat službu a plnit určitý úkol ve Stanu setkávání. ²⁵ Od padesáti let už nebude povinen službou; nebude už mít žádný úkol; ²⁶ přesto bude svým bratrům pomáhat při zajišťování povinností ve Stanu setkávání, ale službu už mít nebude. Tak to budeš dělat, pokud jde o povinnosti Leviovců.“

9 Prvního měsíce druhého roku po odchodu z Egypta promluvil Jahve k Mojžíšovi v poušti Sinaj a řekl: ² „Ať Izraelité slaví v určený čas Paschu. ³ Budete ji slavít v určený čas, čtrnáctého dne tohoto měsíce za soumraku. Budete ji slavít podle všech příslušných zákonů a zvyků.“ ⁴ Mojžíš řekl Izraelitům, aby oslavili Paschu. ⁵ Slavili ji v poušti Sinaj prvního měsíce, čtrnáctého dne toho měsíce za soumraku. Izraelité udělali vše, co Jahve nařídil Mojžíšovi. ⁶ A našli se muži, kteří se poskrvnili mrtvým; nemohli toho dne slavít Paschu. Vyhledali téhož dne Mojžíše a Árona ⁷ a řekli jim: „Poskrvnili jsme se mrtvým. Proč bychom měli být vyloučení a nesměli přinášet v určený čas uprostřed Izraelitů Jahvův obětní dar?“ ⁸ Mojžíš jim odpověděl: „Zůstaňte tu a já vyslechnu, co o vás Jahve nařizuje.“ ⁹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁰ „Promluv k Izraelitům a řekni jim: Bude-li někdo z vás či z vašich potomků poskrvněný mrtvým nebo bude-li na daleké cestě, bude Paschu pro Jahva slavít. ¹¹ Budou ji slavít druhého měsíce, čtrnáctého dne za soumraku. Budou ji jíst s nekvašenými chleby a hořkými bylinami; ¹² nic z ní nesmí zůstat do rána, nezlomí mu žádnou kost. Budou ji slavít podle celého řádu Paschy. ¹³ Zanedbá-li však slavení Paschy ten, kdo je čistý nebo kdo nebyl na cestách, bude vyloučen ze svého plemene. Nepřinesl v určený čas Jahvův obětní dar, ponese tíži svého hříchu. ¹⁴ Sídli-li mezi vámi nějaký cizinec a slaví-li Paschu pro Jahva, bude ji slavít podle řádu a zvyků Paschy. Budete mít jen jeden zákon, jak pro cizince, tak pro domorodce. ¹⁵ V den, kdy postavili Příbytek, pokryl oblak Příbytek, Stan setkávání. Od večera do rána spočíval na Příbytku v podobě ohně. ¹⁶ Tak ho bez přestání pokrýval oblak a do rána na sebe bral podobu ohně. ¹⁷ Když se oblak zvedal nad Stan, tehdy Izraelité vytáhli; na místě, kde

se oblak zastavoval, tam Izraelité tábořili.¹⁸ Na Jahvův příkaz Izraelité odcházeli a na jeho příkaz tábořili. Tábořili tak dlouho, dokud oblak spočíval nad Příbytkem.¹⁹ Zůstával-li oblak nad Příbytkem po dlouhé dni, uctívali Izraelité Jahva a neodcházeli.²⁰ Stalo-li se však, že oblak zůstal nad příbytkem málo dní, tu tábořili na Jahvův příkaz a na Jahvův příkaz odcházeli.²¹ Stalo-li se, že oblak spočíval od večera do rána a pak se ráno zvedl, tu odcházeli. Nebo se také zvedal poté, kdy spočíval jeden den a jednu noc, a tu odcházeli.²² Nebo zase prodléval dva dny, jeden měsíc nebo jeden rok; pokud oblak spočíval nad Příbytkem, tábořili Izraelité na místě, ale když se zvedal, odcházeli.²³ Na Jahvův příkaz tábořili a na Jahvův příkaz odcházeli. Uctívali Jahva podle Jahvových příkazů, jež sdělil Mojžíš.

10 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Udělej si dvě trubky; uděláš je z tepaného stříbra. Jimi budeš svolávat obec a dávat táborům znamení k odchodu. ³ Když se na ně zatroubí, shromáždí se celá obec k tobě, ke vchodu do Stanu setkávání. ⁴ Zatroubí-li se však jen na jednu trubku, shromáždí se k tobě knížata, náčelníci tisíců Izraele. ⁵ Budete-li troubení provázet pokřikem, odejdou tábory položené na východě. ⁶ Při druhém zatroubení provázeném pokřikem odejdou tábory položené na jihu. K odchodu se troubení bude provázet pokřikem, ⁷ ale ke shromáždění obce se bude troubit bez pokřiku. ⁸ Na trubky budou troubit Áronovi synové, kněží; je to pro vás a pro vaše potomky trvalé nařízení. ⁹ Když budete ve své zemi muset vytáhnout do války proti nepříteli, který vás utlačuje, budete troubit na trubky a vyrazíte pokřik: připomenete se před Jahvem, svým Bohem, a budete osvobozeni od svých nepřátel. ¹⁰ Ve dnech svých svátků, slavností nebo novoluní budete na trubky troubit při svých celopalech a pokojných obětech a ony vás připomenou vašemu Bohu. Já jsem Jahve, váš Bůh.“ ¹¹ Druhého roku, druhého měsíce, dvanáctého dne toho měsíce, se zvedl nad Příbytkem setkávání oblak. ¹² Izraelité odešli podle pochodového uspořádání z pouště Sinaj. Oblak se zastavil na poušti Paran. ¹³ Na Jahvův příkaz, jež sdělil Mojžíš, odešli v čele: ¹⁴ v čele odešel prapor tábora Judových synů podle svých jednotek. V čele Judova úhrnu byl Aminadabův syn Nachšon; ¹⁵ v čele úhrnu kmene Izacharových synů podle jejich jednotek byl Suarův syn Netaneel; ¹⁶ v čele úhrnu kmene Zabulonových synů podle jejich jednotek byl Chelonův syn Eliab. ¹⁷ Pak byl rozebrán Příbytek a tehdy odešli Geršonovi synové a Merariho synové, kteří nosili Příbytek. ¹⁸ Potom odešel prapor tábora Rubenových synů podle jejich jednotek. V čele jeho úhrnu byl Šeaurův syn Elisur; ¹⁹ v čele úhrnu Simeonových synů podle jejich jednotek byl Surišadajův syn Šelumiel; ²⁰ v čele úhrnu kmene Gadových synů podle jejich jednotek byl Reuelův syn Eljasaf. ²¹ Pak odešli Kehatovi synové, kteří nosili svatyni (Příbytek se stavěl před jejich příchodem). ²² Potom odešel prapor tábora Efraimových synů podle svých jednotek. V čele jeho úhrnu byl Amihudův syn Elišama; ²³ v čele úhrnu Manasesových synů podle jejich jednotek byl Pedasurův syn Gamliel; ²⁴ v čele úhrnu kmene Benjaminových synů podle jejich jednotek byl Gideoniho syn Abidan. ²⁵ Nakonec v zadním voji všech táborů odešel prapor tábora Danových synů podle svých jednotek. V čele jeho úhrnu byl Amišadajův syn Achiezer; ²⁶ v čele úhrnu kmene Ašerových synů podle jejich jednotek byl Okranův syn Pagiel; ²⁷ v čele úhrnu Neftaliho synů podle jejich jednotek byl Enanův syn Achira. ²⁸ To bylo pochodové uspořádání Izraelitů podle jejich jednotek. A odešli. ²⁹ Mojžíš řekl Chobabovi, synovi svého tchána Madianity Reuela: „Odcházíme do země, o níž Jahve řekl: Dám vám ji. Pojd' s námi a my ti prokážeme dobrodiní, neboť Jahve Izraeli přislíbil štěstí.“ ³⁰ „Nepůjdu,“ odpověděl mu, „ale půjdu do své země a ke svým příbuzným.“ – ³¹ „Neopouštěj nás,“ pokračoval Mojžíš. „Znáš přece místa, kde máme v poušti tábořit, a tak budeš našima očima. ³² Půjdeš-li s námi, dáme ti to štěstí, které Jahve dá nám.“ ³³ Odešli od Jahvovy hory a urazili tři dny cesty. Archa Jahvovy úmluvy šla po ty tři dny cesty před nimi, aby jim hledala místo k zastávce. ³⁴ Ve dne, když vyšli z tábora, nad nimi byl Jahvův oblak. ³⁵ Když odcházela archa, Mojžíš říkal: „Vzhůru, Jahve, ať se rozprchnou tví nepřátelé, ať se ti, kdo tě nenávidí, dají před tebou na útěk!“ ³⁶ A na zastávce říkal: „Vrať se, Jahve, k četrým tisícům Izraele.“

11 Ale lid se dal do naříkání zlého Jahvovým uším a Jahve jej slyšel. Vzplanul jeho hněv a vznítil se u nich Jahvův oheň: spaloval jeden konec tábora. ² Lid volal k Mojžíšovi, on se přimluvil u Jahva a oheň uhasl. ³ Nazvali tedy to místo Tabeera, protože se u nich vznítil Jahvův oheň. ⁴ Tu se sebranky, která se přimísila k lidu, zmocnila lačnost. I sami Izraelité se znovu dali do pláče a říkali: „Kdo nám dá najíst masa? ⁵ Ach! Když si tak vzpomeneme! Ty ryby, které jsme jedli v Egyptě zadarmo, ty okurky, melouny, salát, cibule a česnek! ⁶ Teď hyneme, nemáme nic; naše oči vidí už jen samou manu!“ ⁷ Mana se podobala koriandrovým zrnům a vypadala jako pryskyřice bdélium. ⁸ Lid se rozcházel a sbíral ji; pak ji drtili na žernovu nebo roztloukali paličkou; nakonec ji vařili v hrnci a dělali z ní placky. Chutnala jako olejový koláč. ⁹ Když na tábor v noci padala rosa, padala tam i mana. ¹⁰ Mojžíš slyšel, jak lid pláče, každá rodina u vchodu do svého stanu. Jahvův hněv mocně vzplanul. Mojžíše to velice rozrušilo ¹¹ a řekl Jahvovi: „Proč ubližuješ svému služebníkovvi? Proč jsem

nenalezl milost v tvých očích, že jsi na mne vložil tíži všeho toho lidu? ¹² Což jsem já všečen ten lid počal, což jsem ho já porodil, že mi říkáš: 'Nes ho v náručí, jako nosí chůva dítě u prsu, do země, kterou jsem přísahou slíbil jeho otcům?' ¹³ Kde vezmu maso pro všečen ten lid, když na mne se slzami dotírají a říkají: 'Dej nám najíst masa?' ¹⁴ Já sám nemohu všečen ten lid unést: je to na mne příliš těžké. ¹⁵ Chceš-li se mnou tak nakládat, raději mě zabij! Ach, kdybych tak byl našel milost v tvých očích, abych už neviděl své neštěstí!' ¹⁶ Jahve řekl Mojžíšovi: „Shromáždí mi sedmdesát starších Izraele, o nichž víš, že jsou staršími a dozorcí lidu. Přivedeš je ke Stanu setkávání, kde se spolu s tebou postaví. ¹⁷ Sestoupím a budu s tebou mluvit; vezmu však z Ducha, který je na tobě, a dám jej na ně. Takto oni ponese tíži toho lidu s tebou a ty už ji neponeseš sám. ¹⁸ Tomu lidu řekneš: Posvěťte se na zítřek a budete jíst maso, protože jste Jahvovi do uší plakali a říkali: 'Kdo nám dá najíst masa? V Egyptě nám bylo dobře!' Nuže, Jahve vám dá najíst masa. ¹⁹ Nebudete je jíst jenom jeden den nebo dva nebo pět nebo deset nebo dvacet, ²⁰ ale pěkně celý měsíc, až vám poleze ven nozdrami a zošklívíte si je, protože jste odvrhli Jahva, jenž je ve vašem středu, a plakali jste před ním a říkali: 'Proč jsme jen odešli z Egypta?'“ ²¹ Mojžíš řekl: „Lid, u něhož jsem, má šest set tisíc pěších mužů, a ty říkáš: Po celý měsíc jim budu dávat jíst maso! ²² Kdyby se pro ně pobil brav i skot, stačilo by jim to? Kdyby se pro ně vybraly všechny ryby z moře, stačilo by jim to?“ ²³ Jahve Mojžíšovi odpověděl: „Což má Jahve tak krátkou ruku? Uvidíš, zda se slovo, které jsem ti řekl, splní, či ne.“ ²⁴ Mojžíš vyšel ven a pověděl lidu Jahvova slova. Potom shromáždil sedmdesát starších lidu a rozestavil je kolem Stanu. ²⁵ Jahve sestoupil v oblaku. Promluvil k němu a vzal z Ducha, který na něm spočíval, a dal jej na těch sedmdesát starších. Když na nich Duch spočinul, prorokovali, ale potom se to neopakovalo. ²⁶ Dva muži zůstali v táboře; jeden se jmenoval Eldad a druhý Medad. Spočinul na nich Duch; ačkoli nepřišli ke Stanu, patřili k zapsaným. Začali prorokovat v táboře. ²⁷ Jeden mladík se rozběhl a oznámil to Mojžíšovi: „Hle, Eldad a Medad,“ řekl, „prorokují v táboře.“ ²⁸ Nunův syn Jozue, který již od mládí sloužil Mojžíšovi, se ujal slova a řekl: „Mojžíši, můj pane, zabraň jim v tom!“ ²⁹ Mojžíš mu odpověděl: „Snad bys kvůli mně nežárlil? Ach! Kéž by všečen Jahvův lid mohl být prorokem a Jahve mu dal svého Ducha!“ ³⁰ Pak se Mojžíš a s ním i starší Izraele vrátili do tábora. ³¹ Od moře se zvedl vítr, jež seslal Jahve, přivál křepelky a srazil je na tábor. Z jedné i z druhé strany tábora jich bylo na jeden den cesty daleko a na výšku dva lokty od země. ³² Lid byl celý den, celou noc i příští den na nohou a sbíral ty křepelky: kdo jich nasbíral nejméně, ten jich měl deset chomerů; pak je rozložili kolem tábora. ³³ Ještě měli maso v zubech, ještě je nerozžvýkali, a už proti lidu vzplanul Jahvův hněv. Jahve je postihl převelikou ranou. ³⁴ Pojmenovali to místo Kibrot-Taava, neboť tam pochovali ty lidi, kteří propadli své lačnosti. ³⁵ Z Kibrot-Taavy lid odešel do Chaserotu a utábořili se v Chaserotu.

12 Mirjam i s Áronem mluvila proti Mojžíšovi kvůli té kušitské ženě, kterou si vzal. On se totiž oženil s kušitskou ženou. ² A říkali: „Mluvil snad Jahve jenom k Mojžíšovi? Což nemluvil také k nám?“ Jahve slyšel. ³ Mojžíš byl ovšem velmi pokorný muž, nejpokornější, jakého kdy nosila země. ⁴ Vtom řekl Jahve Mojžíšovi, Áronovi a Mirjam: „Přijďte všichni tři ke Stanu setkávání.“ Všichni tři šli ⁵ a Jahve sestoupil v oblakovém sloupu a stanul u vchodu do Stanu. Zavolal Árona a Mirjam; oba předstoupili. ⁶ Jahve řekl: „Slyšte tedy má slova: Je-li mezi vámi prorok, zjevují se mu ve vidění, promlouvám k němu ve snu. ⁷ Není to tak s mým služebníkem Mojžíšem, jemu je svěřen celý můj dům. ⁸ Mluví s ním tváří v tvář, zjevně, nikoli v hádankách, a on vidí Jahvovu podobu. Proč jste se odvážili mluvit proti mému služebníku Mojžíšovi?“ ⁹ Vzplanul proti nim Jahvův hněv. Odešel ¹⁰ a oblak opustil Stan. Hle, Mirjam dostala malomocenství, zbělela jako sníh. Áron se k ní obrátil: dostala malomocenství. ¹¹ Áron řekl Mojžíšovi: „Pomoc! Můj pane! Nesvaluj na nás, prosím, trest za hřích, jehož jsme se tak pošetile dopustili a jímž jsme se provinili. ¹² Prosím tě, ať ona není jako nějaké nedochůdče, které má, když vychází z matčina lůna, napůl rozežrané tělo!“ ¹³ Mojžíš úpěnlivě prosil Jahva: „Bože,“ řekl, „rač ji, prosím tě, uzdravit!“ ¹⁴ Tu Jahve Mojžíšovi řekl: „A kdyby jí naplival do tváře její otec, nesetřvala by po sedm dní v hanbě? Ať je po sedm dní vyloučena z tábora a potom ať je opět přijata.“ ¹⁵ Mirjam byla po sedm dní vyloučena z tábora. Lid neodešel, dokud se nevrátila. ¹⁶ Pak lid odešel z Chaserotu a šel tábořit do pouště Paran.

13 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Vyšli po jednom muži z každého kmene, aby prozkoumali zemi Kanaán, kterou dávám Izraelitům. Vyšlete všechna jejich knížata.“ ³ Na Jahvův příkaz je Mojžíš vyslal z pouště Paran. Všichni ti muži byli náčelníci Izraelitů. ⁴ Toto jsou jejich jména: Za Rubenův kmen Zakurův syn Šamua; ⁵ za Simeonův kmen Choriho syn Šafat; ⁶ za Judův kmen Jefuneho syn Kaleb; ⁷ za Izacharův kmen Josefův syn Jigeal; ⁸ za Efraimův kmen Nunův syn Hošea; ⁹ za Benjaminův kmen Rafuův syn Palti; ¹⁰ za Zabulonův kmen Sodiho syn Gadiel; ¹¹ za Josefův kmen, za kmen Manasesův Susiho syn Gadi; ¹² za Danův kmen Gemaliho syn Amiel; ¹³ za Ašerův kmen Mikaelův syn Setur; ¹⁴ za Neftaliho kmen Vafsiho syn Nachbi;

¹⁵ za Gadův kmen Makiho syn Geuel. ¹⁶ To jsou jména mužů, které Mojžíš vyslal na průzkum té země. Potom dal Mojžíš Nunovu synu Hošeovi jméno Jozue. ¹⁷ Mojžíš je vyslal na průzkum země Kanaánu: „Vystupte do Negebu, potom vystupte do hor. ¹⁸ Podívejte se, jaká ta země je; jaký je lid, jenž ji obývá, silný či slabý, roztroušený či početný; ¹⁹ jaká je země, kterou obývá, dobrá či špatná; jaká jsou města, která obývá, tábory či opevněná města; ²⁰ jaká je zem, úrodná či chudá, zalesněná či nikoli. Hlavu vzhůru. Naberte z plodů té země.“ Bylo to v době raných hroznů. ²¹ Šli prozkoumat tu zem, od pouště Sin až k Rechobu, Vstupu do Hamatu. ²² Nahoru šli Negebem a došli k Hebronu, kde žili Anakovci Achiman, Šešaj a Talmaj. (Hebron byl založen sedm let před Tanisem v Egyptě.) ²³ Došli do údolí Eškol; uřízli tam jeden šlahoun a jeden hrozen révy, což nesli dva na jedné tyči, a také granátová jablka a fíky. ²⁴ To místo pojmenovali údolí Eškol podle onoho hroznu, jež tam Izraelité uřízli. ²⁵ Po čtyřiceti dnech se z průzkumu té země vrátili. ²⁶ Přišli za Mojžíšem, Áronem a celou obcí Izraele v Kadeši, v poušti Paran. Podali jim i celé obci zprávu a ukázali jim plody té země. ²⁷ Vyprávěli jim toto: „Šli jsme do té země, kam jsi nás vyslal. Opravdu oplývá mlékem a medem; toto jsou její plody. ²⁸ Lid, jenž ji obývá, je nicméně mocný; města jsou opevněná, velmi velká; viděli jsme tam dokonce Anakovy potomky. ²⁹ Oblast Negebu obývají Amalečané; hory Chetitě, Amorité, Jebusané; mořské pobřeží a břehy Jordánu Kanaánci.“ ³⁰ Kaleb oslovil lid shromážděný u Mojžíše: „Musíme vyrazit,“ říkal, „a dobýt tu zem: dokážeme to.“ ³¹ Ale muži, kteří ho doprovázeli, odpověděli: „Nemůžeme proti tomu lidu vyrazit, neboť je silnější než my.“ ³² A začali před Izraelity hanět zem, v níž byli na průzkumu: „Země, kterou jsme prozkoumávali, je taková země, jež pohlcuje své obyvatele. Všichni, které jsme tam viděli, jsou muži vysokého vzrůstu. ³³ Viděli jsme tam i obry (Anakovy syny, potomstvo Obrů). Připadali jsme si jako kobyly a tak nějak jsme jistě připadali i jim.“

14 Tu celá obec pozvedla hlas; vykřikovali; a oné noci lid plakal. ² Všichni Izraelité reptali proti Mojžíšovi a Áronovi a celá obec bez rozdílu jim řekla: „Že jsme nezemřeli v egyptské zemi! Že jsme nezemřeli aspoň tady na poušti! ³ Proč nás Jahve vede do té země, abychom padli mečem, aby se naše ženy a naše děti staly kořistí? Nebylo by lépe vrátit se do Egypta?“ ⁴ A jeden druhému říkali: „Ustanovme si vůdce a vraťme se do Egypta.“ ⁵ Mojžíš a Áron padli před celou shromážděnou obcí Izraelitů tváří k zemi. ⁶ Z těch, kdo prováděli v té zemi průzkum, si Nunův syn Jozue a Jefuneho syn Kaleb roztrhli oděv. ⁷ Řekli celé obci Izraelitů: „Ta země, kterou jsme byli prozkoumat, je dobrá, velmi dobrá země. ⁸ Bude-li nám Jahve nakloněn, uvede nás do té země a dá nám ji. Je to půda oplývající mlékem a medem. ⁹ Nevzpírejte se však proti Jahvovi. A lidu té země se vy nebojte, neboť jej naráz spolkneme. Je opustil jejich ochranný stín a s námi je Jahve. A tak se jich nebojte.“ ¹⁰ Celá obec bez rozdílu mluvila o tom, že je ukamenuje, když tu se všem Izraelitům ve Stanu setkávání zjevila Jahvova sláva. ¹¹ A Jahve řekl Mojžíšovi: „Jak dlouho ještě mnou bude ten lid pohrdat? Jak dlouho ještě bude odmítat ve mne uvěřit navzdory znamením, jež jsem u něho vykonal? ¹² Postihnu jej morem, všeho ho zbavím. Z tebe však udělám větší a mocnější lid, než je on.“ ¹³ Mojžíš Jahvovi odpověděl: „Vždyť Egyptané zvěděli, že jsi od nich tento lid vlastní silou vyvedl. ¹⁴ Řekli to obyvatelům této země. Zvěděli, že ty, Jahve, jsi uprostřed tohoto lidu, jemuž se dáváš vidět tváří v tvář; že tvůj oblak, Jahve, stojí nad nimi; že před nimi ve dne kráčíš v oblakovém sloupu, v noci v ohnivém sloupu. ¹⁵ Necháš-li tento lid zahynout jako jednoho muže, řeknou si národy, které o tobě slyšely: ¹⁶ ‚Jahve nemohl ten lid uvést do země, kterou mu přísahou zaslíbil, a tak ho na poušti pobil.‘ ¹⁷ Ne, můj Pane, ať se nyní projeví tvá síla! Podle tvého slova: ¹⁸ ‚Jahve je pomalý ke hněvu, bohatý dobrotivostí, strpí vinu a přestupek, nenechává však nic bez trestu, on, jenž trestá viny otců na dětech až do třetího a čtvrtého pokolení.‘ ¹⁹ Odpusť tedy vinu toho lidu podle velikosti své dobrotivosti, právě tak, jak jsi s ním nakládal od Egypta až potud.“ ²⁰ Jahve řekl: „Odpouštím mu, jak jsi řekl. ²¹ Ale – jako že žiji! a Jahvova sláva naplňuje celou zemi! – ²² všichni ti muži, kteří viděli mou slávu a znamení, která jsem vykonal v Egyptě a na poušti, ti muži, kteří mě už desetkrát pokoušeli a neposlechli přitom mého hlasu, ²³ neuvidí zemi, kterou jsem přísahou slíbil jejich otcům. Nikdo z těch, kdo mnou pohrdají, ji neuvidí. ²⁴ Ale svého služebníka Kaleba, protože jeho oživoval jiný duch a protože on mě dokonale poslouchal, toho do země, ve které byl, uvedu a jeho potomstvo ji bude mít v majetku. ²⁵ (Amalečané a Kanaánci bydlí na rovině.) Zítřka se obraťte a vraťte se na poušť směrem k moři Suf.“ ²⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi. Řekl: ²⁷ „Tato zvrhla obec, jež proti mně reptá, jak dlouho ještě? Slyšel jsem nářky, jimiž Izraelité proti mně reptají. ²⁸ Řekni jim: Jako že žiji – Jahvův výrok – naložím s vámi zcela podle slov, která jste mi vyslovili do uší. ²⁹ Na této poušti padnou vaše mrtvoly, vy všichni sčítaní, vy všichni spočtení od dvacetiletých výše, vy, kteří jste proti mně reptali. ³⁰ Přísahám, že nevstoupíte do té země, o níž jsem zdviženou rukou složil přísahu, že vás v ní usadím. Ale Jefuneho syna Kaleba, Nunova syna Jozua, ³¹ vaše malé děti, o nichž jste říkali, že se

stanou kořistí, ty tam uvedu a ony poznají zem, kterou jste vy pohrdli. ³² Vaše mrtvoly však padnou na této poušti, ³³ a dokud na poušti nebudou vaše mrtvoly v plném počtu, budou se vaši synové po poušti po čtyřicet let potulovat a ponesou tíži vaší nevěry. ³⁴ Po čtyřicet dní jste prozkoumávali tu zem. Každý den platí za jeden rok: čtyřicet let ponesete tíži svých vin a poznáte, co je to, když mě opustíte. ³⁵ Já, Jahve, jsem promluvil; takto naložím s celou touto zvrhlou obcí, která se proti mně spojila. Zde na této poušti nebude ani jeden chybět, tady zemřou.“ ³⁶ Ty muže, které Mojžíš vyslal na průzkum oné země a kteří po svém návratu hanobením té země popudili celou obec Izraele, aby proti němu reptala, ³⁷ ty muže, kteří zlovolně hanobili tu zemi, zasáhla před Jahvem smrt. ³⁸ Z mužů, kteří byli na průzkumu té země, zůstali naživu jen Nunův syn Jozue a Jefuneho syn Kaleb. ³⁹ Mojžíš přednesl ta slova všem Izraelitům a lid se dal do velkého nářku. ⁴⁰ Pak brzy ráno vstali, vystupovali na vrchol hory a říkali: „Hle, vystupujeme na toto místo, kvůli němuž Jahve řekl, že jsme zhřešili.“ ⁴¹ Mojžíš odpověděl: „Proč překračujete Jahvův příkaz? Nepodaří se to. ⁴² Nikam nevystupujte, neboť Jahve není ve vašem středu; nedávejte se porazit od svých nepřátel. ⁴³ Ano, Amalečané a Kanaánci jsou zde před vámi a vy padnete mečem, protože jste se odvrátili od Jahva a protože Jahve s vámi není.“ ⁴⁴ Oni přesto ve své domýšlivosti na vrchol hory vystoupili. Ani archa Jahvovy úmluvy, ani Mojžíšův tábor neopustili. ⁴⁵ Amalečané a Kanaánci, kteří na té hoře bydleli, sestoupili, porazili je a rozprášili je až k Chormě.

15 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Promluv k Izraelitům, řekneš jim: Až vejdete do země, v níž budete bydlet a kterou vám dávám, ³ a budete konat žertvu ohněm pro Jahva jako celopal nebo oběť, buď ke splnění nějakého slibu, nebo jako dobrovolný obětní dar, anebo u příležitosti svých slavností – a tak připravovat z vašeho skotu či bravu vůni upokojení pro Jahva –, ⁴ přinese obětující jako svůj osobní obětní dar Jahvovi nekrvavou oběť jedné desetiny výrazkové mouky uhnětené se čtvrtinou hínu oleje. ⁵ K celopalu nebo k oběti vykonáš navíc úlitbu jedné čtvrtiny hínu vína na každého beránka. ⁶ K beranovi vykonáš nekrvavou oběť dvou desetin výrazkové mouky uhnětené se třetinou hínu oleje ⁷ a úlitbu jedné třetiny hínu vína, které přineseš jako vůni upokojení pro Jahva. ⁸ Přinášíš-li býka jako celopal nebo jako oběť, abys splnil nějaký slib, nebo jako pokojnou oběť Jahvovi, ⁹ přinese se navíc ke zvířeti nekrvavá oběť tří desetin výrazkové mouky uhnětené s polovinou hínu oleje ¹⁰ a přineseš úlitbu půl hínu vína jako žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva. ¹¹ Tak se to bude dělat u každého býka, každého berana nebo každého kusu bravu, ovce či kozy. ¹² Podle počtu obětních zvířat, která máte zabít, to budete tak dělat u každého z nich až do chvíle, kdy už žádné nezbude. ¹³ Tak to bude dělat každý muž z vašeho lidu, když bude přinášet žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva. ¹⁴ A bude-li s vámi nebo s vašimi potomky žít nějaký cizinec, bude přinášet žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva: jak to děláte vy, tak to bude dělat ¹⁵ shromáždění. Pro vás i pro cizince bude jen jeden zákon. Je to trvalý zákon pro vaše potomky: před Jahvem tomu bude tak pro vás i pro cizince. ¹⁶ Bude jen jeden zákon a jedno právo pro vás i pro cizince, který u vás sídlí.“ ¹⁷ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁸ „Promluv k Izraelitům, řekneš jim: Až vejdete do země, do níž vás vedu, ¹⁹ budete muset, až budete jíst chléb oné země, konat vyzdvižení pro Jahva. ²⁰ Jako prvotinu ze svých díží vyzdvihnete jeden koláč; toto vyzdvižení vykonáte jako vyzdvižení z humna. ²¹ Dar Jahvovi vyzdvihnete z toho nejlepšího ze svých díží. To se týká vašich potomků. ²² Nedodržíte-li nedopatřením některé z oněch příkázání, která Jahve vypočetl Mojžíšovi ²³ (vše, co Jahve nařídil Mojžíšovým prostřednictvím vám i vašim pokolením ode dne, kdy to všechno nařídil), ²⁴ bude se dít toto: Stalo-li se mimoděk ono nedopatření obci, vykoná celá obec celopal jednoho mladého býka jako vůni upokojení pro Jahva spolu s nekrvavou obětí a úlitbou přidruženými podle pravidla a přinese v oběť za hřích jednoho kozla. ²⁵ Kněz provede nad celou obcí Izraelitů smírný obřad a jim bude odpuštěno, protože je to nedopatření. Až přinesou svůj obětní dar v žertvu ohněm pro Jahva a předloží před Jahva svou oběť za hřích, aby napravili své nedopatření, ²⁶ bude odpuštěno celé obci Izraelitů a také cizinci, který sídlí mezi nimi, protože lid bez rozdílu jednal nedopatřením. ²⁷ Zhřešila-li nedopatřením jediná osoba, přinese v oběť za hřích roční kůzle. ²⁸ Kněz provede před Jahvem smírný obřad nad osobou, která pobloudila oním hříchem z nedopatření; vykoná nad ní smírný obřad a jí bude odpuštěno, ²⁹ ať jde o domorodce z Izraelitů anebo o cizince, který se mezi nimi usídlil. Pro toho, kdo jedná nedopatřením, budete mít jen jeden zákon. ³⁰ Ale ten, kdo jedná s rozmyslem, ať je to domorodce nebo cizinec, uráží Jahva. Takový jedinec bude vyloučen ze středu svého lidu: ³¹ pohrdl Jahvovým slovem a přestoupil jeho příkázání. Tento jedinec musí být odstraněn, jeho vina je v něm.“ ³² V době, kdy Izraelité byli na poušti, byl jeden muž přistižen, jak v sobotní den sbírá dříví. ³³ Ti, kdo ho přistižili při sbírání dříví, ho přivedli k Mojžíšovi, Áronovi a celé obci. ³⁴ Dali ho pod dobrou stráž, neboť nebylo dosud stanoveny, jak se s ním má naložit. ³⁵ Jahve řekl Mojžíšovi: „Ten muž musí být vydán na smrt. Ať ho celá obec za táborem ukamenuje.“ ³⁶ Celá obec ho vyvedla z tábora a kamenovala ho, až zemřel, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ³⁷ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ³⁸ „Promluv k Izraelitům; řekneš jim pro jejich pokolení, aby si udělali štrápec k cípům svých oděvů a přidělali si k těm štrápcům na cípech nit z fialového purpuru. ³⁹ Budete tedy mít štrápec a při pohledu na něj si připomenete všechna Jahvova

příkázání. Budete je pak plnit, aniž byste se už řídili žádostivostí svých srdcí a svých očí, které vás zaváděly ke smilstvu. ⁴⁰Tak se rozpomenete na všechna má přikázání, budete je plnit a budete zasvěcenými svého Boha. ⁴¹Já Jahve, váš Bůh, jsem vás vyvedl z egyptské země, abych vám byl Bohem, já Jahve, váš Bůh.

16 Korach, syn Jischara, syna Leviho syna Kehata, Eliabovi synové Datan a Abiram a Peletův syn On (Eliab a Pelet byli synové Rubenovi) byli pyšní; ²spolu s dvěma sty padesáti Izraelity, knížaty obce, proslulými muži, kteří požívali vážnosti při slavnostech, povstali proti Mojžíšovi. ³Srotili se tedy proti Mojžíšovi a Áronovi a říkali jim: „Překračujete míru! Posvěcená je přece celá obec, všichni její členové, to uprostřed nich je Jahve. Proč se povyšujete nad Jahvovu obec?“ ⁴Když to Mojžíš uslyšel, padl tváří k zemi. ⁵Potom řekl Korachovi a celé jeho skupině: „Zítra ráno dá Jahve najevo, kdo mu patří, kdo je posvěcený muž, jemuž on bude dovolovat, aby se k němu přiblížil. Komu dovolí, aby se k němu přiblížil, je ten, koho si vyvolil. ⁶Hle, co uděláte: vezměte od Koracha a celé jeho skupiny kadidelnice, ⁷dejte do nich oheň a zítra na něj před Jahvem položte kadidlo. Koho si Jahve vyvolí, ten bude zasvěceným mužem. Překračujete míru, Leviho synové!“ ⁸Mojžíš řekl Korachovi: „Slyšte tedy, Leviho synové! ⁹Je vám málo, že vás Izraelův Bůh odlišil od obce Izraele tím, že vás k sobě povolal, abyste konali službu Jahvovu Příbytku, že vás postavil před tuto obec, když za ni konáte službu? ¹⁰On tě k sobě povolal a s tebou i všechny tvé bratry Levioce, a vy ještě chcete být kněžími! ¹¹Ty a tvá skupina jste se tudíž spojili proti Jahvovi: tak co je Áron, že proti němu reptáte?“ ¹²Mojžíš poslal pro Eliabovy syny Datana a Abirama. Oni odpověděli: „Nepřijdeme. ¹³Není dost na tom, že jsi nás přiměl opustit zemi, která oplývá mlékem a medem, abychom pomřeli na této poušti, to se chceš nad námi ještě vynášet jako kníže? ¹⁴Ach! Nezavedl jsi nás do země, která oplývá mlékem a medem, a nedal jsi nám pole a sady za dědictví! Hodláš ty muže oslepit? Nepřijdeme.“ ¹⁵Mojžíš se prudce rozhněval a řekl Jahvovi: „Nedbej na jejich nekrvavé oběti. Já jsem jim nevzal ani osla a nikomu z nich jsem neublížil.“ ¹⁶Mojžíš řekl Korachovi: „Přijďte ty i celá tvá skupina zítra před Jahva, ty i oni a také Áron. ¹⁷Ať si každý vezme svou kadidelnici, dá do ní kadidlo a ať každý přinese svou kadidelnici před Jahva – dvě stě padesát kadidelnic. Také ty i Áron přineste každý svou kadidelnici.“ ¹⁸Každý si vzal svou kadidelnici, dal do ní oheň a na něj položil kadidlo. Potom se postavili u vchodu do Stanu setkávání, Mojžíš a Áron také. ¹⁹Korach naproti nim shromáždil celou obec ke vchodu do Stanu setkávání a Jahvova sláva se ukázala celé obci. ²⁰Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi. Řekl: ²¹„Oddělte se od této obce, v okamžiku ji zničím.“ ²²Oni padli tváří k zemi a zvolali: „Bože, Bože duchů, kteří ožívují každé tělo, rozhněváš se na celou obec, když jeden jediný zhřeší?“ ²³Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²⁴„Promluv k té obci a řekni: ‘Vzdalte se od Korachova obydlí.’“ ²⁵Mojžíš vstal a odešel k Datanovi a Abiramovi; starší Izraele šli za ním. ²⁶Promluvil k obci a řekl: „Pro smilování, odstupte od stanů těch zvrhlých mužů a nedotýkejte se ničeho, co jim patří, aby vás nesklátily všechny jejich hříchy.“ ²⁷Oni odstoupili z blízkosti Korachova domu. Datan a Abiram vyšli a stáli se svými ženami, syny a mladšími dětmi u vchodu svých stanů. ²⁸Mojžíš řekl: „Podle toho poznáte, že k vykonání všech těchto děl mě poslal Jahve a že je nedělám podle své vlastní hlavy: ²⁹zemrou-li tito mužové přirozenou smrtí, zasažení rozsudkem společným pro všechny lidi, znamená to, že mě Jahve neposlal. ³⁰Udělá-li však Jahve něco neslýchaného, otevře-li země svá ústa a pohltí je i vše, co jim patří, a oni sestoupí zaživa do šeolu, poznáte, že ti mužové odvrhli Jahva.“ ³¹Když skončil tuto řeč, pukla jim půda pod nohama, ³²země otevřela svá ústa a pohltila je, jejich rodiny i všechny Korachovy lidi a veškerý jeho majetek. ³³Sestoupili zaživa do šeolu, oni i vše, co jim náleželo. Země se nad nimi opět zavřela a oni zmizeli ze středu shromáždění. ³⁴Při jejich křiku prchli všichni Izraelité, kteří byli v jejich blízkosti. Říkali si totiž: „Aby nás nepohltila země!“ ³⁵Od Jahva vyšlehl oheň a strávil těch dvě stě padesát mužů, kteří nesli kadidlo.

17 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ²„Řekni Eleazarovi, synovi kněze Árona, ať z toho žhoucího popela sebere kadidelnice a ten oheň do daleka rozmetá, ³neboť ty kadidelnice hříchu jsou za cenu života těch mužů posvěceny. Jelikož byly přineseny před Jahva a jelikož jsou zasvěcené, ať se z jejich kovu vytepají desky k pokrytí oltáře. Ty budou pro Izraelity znamením.“ ⁴Kněz Eleazar vzal bronzové kadidelnice, jež přinesli muži, které zahubil oheň. Vykovaly se z nich desky k pokrytí oltáře. ⁵Ty připomínají Izraelitům, že nikdo nepovoláný, kdo není z Áronova potomstva, nesmí přistoupit a pálit před Jahvem kadidlo, jinak ho stihne trest Koracha a jeho skupiny, jak to Mojžíšovým prostřednictvím řekl Jahve. ⁶Příštího dne reptala celá obec Izraelitů proti Mojžíšovi a Áronovi a říkala: „Způsobili jste záhubu Jahvova lidu.“ ⁷A protože se obec srocovala proti Mojžíšovi a Áronovi, oni se obrátili ke Stanu setkávání. Tu jej zahalil oblak a ukázala se Jahvova sláva. ⁸Mojžíš a Áron se tedy odebrali před Stan setkávání. ⁹Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁰„Odejděte ze středu té obce; v okamžiku ji zničím.“ Oni padli tváří k zemi. ¹¹Pak řekl Mojžíš Áronovi: „Vezmi kadidelnici, dej do ní oheň z oltáře, na něj polož kadidlo a spěchej k obci a proved nad ní smírný obřad.“

Neboť od Jahva vyšel hněv: rána propukla.“¹² Áron ji vzal, jak řekl Mojžíš, a běžel doprostřed shromáždění; ale mezi lidem už propukla rána. Vložil kadidlo a provedl nad lidem smírný obřad.¹³ Pak se postavil mezi mrtvé a živé; rána se zastavila.¹⁴ Bylo tam čtrnáct tisíc sedm set obětí té rány, nepočítaje ty, kteří zemřeli kvůli Korachovi.¹⁵ Potom se Áron vrátil k Mojžíšovi ke vchodu Stanu setkávání: rána byla zastavena.¹⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:¹⁷ „Promluv k Izraelitům. Ať ti odevzdají za každou rodinu jeden prut; ať ti všichni jejich náčelníci za své rodiny odevzdají dvanáct prutů. Jméno každého z nich napíšeš na jeho prut;¹⁸ a na Leviho prut napíšeš jméno Áronovo, neboť jeden prut je za náčelníka rodin Leviho.¹⁹ Pak je položíš do Stanu setkávání, před Svědectví, kde se s tebou setkávám.“²⁰ Muž, jehož prut vyraší, bude ten, jehož vyvolím; takto nedopustím, aby až ke mně dostoupilo reptání, které Izraelité proti vám pronášejí.“²¹ Mojžíš promluvil k Izraelitům a všechna jejich knížata mu odevzdala po jednom prutu, dvanáct prutů za souhrn jejich otcovských rodin; Áronův prut byl mezi nimi.²² Mojžíš je položil před Jahva do Stanu svědectví.²³ Když Mojžíš přišel příštího dne do Stanu svědectví, byl vyrašený Áronův prut za Leviho rod: pupeny se rozpušly, květy se rozvily a mandle dozrály.²⁴ Mojžíš vzal od Jahva všechny pruty nazpět a přinesl je všem Izraelitům, oni to zaznamenali a každý si vzal nazpět svůj prut.²⁵ Tu řekl Jahve Mojžíšovi: „Áronův prut dej zase před Svědectví, kde bude jeho obřadní místo jako znamení pro ty buřiče. Zmaří jejich reptání, ono už nebude stoupat až ke mně, a oni nezemřou.“²⁶ Mojžíš udělal, jak mu to Jahve nařídil. Tak udělal.²⁷ Izraelité řekli Mojžíšovi: „Teď jsme ztraceni! Hyneme! Všichni hyneme!“²⁸ Kdokoli se kvůli obětnímu daru přiblíží k Jahvovu Příbytku, umírá. Spějeme až do posledního ke zkáze?“

18 Tu řekl Jahve Áronovi: „Ty, tví synové a s tebou dům tvého otce poneseš tíži vin spáchaných proti svatyni. Ty a s tebou tví synové poneseš tíži vin svého kněžského úřadu.² Ať s tebou přistoupí i tví bratři z větve Leviho, kmene tvého otce. Ať se k tobě přidruží a ať ti slouží, tobě i tvým synům, před Stanem svědectví.³ Oni budou zabezpečovat službu tvou i službu celého Stanu. Pod podmínkou, že se nepřiblíží k posvátným předmětům ani k oltáři, nezemřou oni ani vy.⁴ Přidruží se k tobě, vezmou si na starost Stan setkávání při veškeré službě Stanu a nikdo nepovoláný se k vám nepřiblíží.⁵ Vy převezmete starost o svatyni a starost o oltář a proti Izraelitům již nezakročí hněv.⁶ Já jsem si ze středu Izraelitů vzal vaše bratry Levioce, abych vám je daroval. Jako ‘darování’ náleží Jahvovi, aby konali službu Stanu setkávání.⁷ Ty a tví synové převezmete kněžské úkoly ve všem, co se týká oltáře, a ve všem, co je za oponou. Budete konat obřadní službu, kterou přiznávám vašemu kněžskému úřadu. Ale nepovoláný, který se přiblíží, zemře.“⁸ Jahve řekl Áronovi: „Já jsem ti dal na starost to, co se pro mne vyzdvihuje. Všechno, co Izraelité zasvěcují, ti dávám jako podíl, který je na základě trvalého nařízení určen tobě i tvým synům.⁹ Toto ti připadne z přesvatých věcí a z přinášených žertev: všechny obětní dary, které mi Izraelité navracejí jako nekrvavou obět, obět za hřích, obět odškodnění; je to přesvatá věc, která připadne tobě i tvým synům.¹⁰ Budete se živit přesvatými věcmi. Smí je jíst každý, kdo je mužského pohlaví. Budeš je pokládat za posvátné.¹¹ Připadne ti ještě toto: na základě trvalého nařízení dávám tobě i tvým synům a tvým dcerám to, co je vyzdvíženo z obětních darů Izraelitů, ze všeho, co je podáváno pohybem předkládání. Kdokoli je v tvém domě čistý, smí to jíst.¹² Všechno nejlepší z oleje, všechno nejlepší z mladého vína a z obilí, ty prvotiny, které oni podávají Jahvovi, dávám tobě.¹³ Připadnou ti všechny první plodiny jejich země, které oni přinášejí Jahvovi; kdokoli je v tvém domě čistý, smí je jíst.¹⁴ Připadne ti všechno, co je v Izraeli postiženo klatbou.¹⁵ Připadne ti všechno prvorozené, které se přináší Jahvovi, vzešlé z veškerého těla, ať člověka nebo zvířete; musíš však dát vykoupit prvorozence člověka a dáš vykoupit prvorozené nečistého zvířete.¹⁶ Dáš je vykoupit v měsíci zrození a oceníš je na pět stříbrných šekelů podle šekelu svatyně, což je dvacet ger.¹⁷ Pouze prvorození krávy, ovce a kozy nebudou vykupování. Jsou posvátnou věcí: jejich krev vyleješ na oltář, jejich tuk obrátíš v dým jako žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva¹⁸ a jejich maso připadne tobě, stejně jako hrudí k předkládání a pravá kýta.¹⁹ Veškerá vyzdvížení z posvátných věcí, která Izraelité konají pro Jahva, dávám na základě trvalého nařízení tobě i tvým synům a tvým dcerám. Je to před Jahvem pro tebe a s tebou i pro tvé potomstvo věčná smlouva solí.“²⁰ Jahve řekl Áronovi: „V jejich zemi nebudeš mít žádné dědictví, v jejich středu pro tebe nebude žádný podíl. Tvým podílem a tvým dědictvím uprostřed Izraelitů budu já.²¹ Hle: Leviho synům dávám za dědictví výměnou za jejich služby, za službu, kterou konají ve Stanu setkávání, každý desátek vybraný v Izraeli.²² Izraelité se už nebudou přibližovat ke Stanu setkávání: obtížili by se hříchem a zemřeli by.²³ Službu Stanu setkávání bude konat Levi a Leviovcí poneseš tíži jejich vin. Je to trvalé nařízení pro vaše pokolení: Leviovcí nebudou mít uprostřed Izraelitů žádné dědictví,²⁴ neboť Leviovcům dávám za dědictví desátek, který Izraelité vyzdvihují pro Jahva. Proto jsem jim řekl, že nebudou mít uprostřed Izraelitů žádné dědictví.“²⁵ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:²⁶ „Promluvíš k Leviovcům a řekneš jim: Když budete vybírat od Izraelitů desátek, který vám od nich dávám za dědictví, zadržíte z něho vyzdvížení pro Jahva, desátek z desátku.²⁷ Bude to náhrada za vyzdvížení, jež má být vzato za vás, stejně jako se bere obilí z humna a mladé víno z kádě.“²⁸ Tak i vy zadržíte Jahvovo vyzdvížení ze

všech desátků, které vyberete od Izraelitů. To, co pro Jahva vyzdvihnete, dáte knězi Áronovi. ²⁹Ze všech darů, které obdržíte, zadržíte Jahvovo vyzdvižení; zadržíte posvátný podíl z toho nejlepšího ze všech věcí. ³⁰Řekněš jim: Všechny tyto dary, až z nich vyzdvihnete to nejlepší, budou Leviovcům nahrazovat výnos humna a výnos kádě. ³¹Vy i vaši lidé je smíte jíst na kterémkoli místě: je to mzda za vaši službu ve Stanu setkávání. ³²Jakmile z toho vyzdvihnete to nejlepší, nebudete kvůli tomu zatíženi žádným hříchem; nezneuctíte věci, jež Izraelité zasvětili, a nezemřete.“

19 Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi. Řekl: ²„Toto je nařízení Zákona, jež Jahve předepsal. Promluv k Izraelitům. Ať ti přivedou bezvadnou a nepoškozenou červenohnědou krávu, která nenesla jho. ³Dáte ji knězi Eleazarovi. Vyvedou ji mimo tábor a před ním ji zabijí. ⁴Potom vezme kněz Eleazar na prst trochu krve obětního zvířete a bude tou krví sedmkrát kropit směrem ke vchodu do Stanu setkávání. ⁵Pak se kráva před jeho očima spálí; spálí se z ní kůže, maso, krev i trus. ⁶Kněz potom vezme cedrové dřevo, yzop a červcovou červeň a vhodí to do ohně, na němž se spaluje kráva. ⁷Pak si vypere šaty, umyje si tělo vodou, poté se vrátí do tábora, ale bude nečistý až do večera. ⁸Ten, kdo bude krávu spalovat, si vypere šaty, umyje si tělo vodou a bude nečistý až do večera. ⁹Popel z té krávy sebere muž, který je čistý, a odloží jej za tábor na čisté místo. Zůstane k obřadnímu použití obce Izraelitů, na přípravu očištné vody; je to oběť za hřích. ¹⁰Ten, kdo sebere popel z té krávy, si vypere šaty a bude nečistý až do večera. Bude to trvalé nařízení pro Izraelity stejně jako pro cizince, který sídlí mezi nimi. ¹¹Kdo se dotkne nějaké mrtvoly, ať je ten mrtvý kdokoliv, bude nečistý sedm dní. ¹²Třetího a sedmého dne se těmi vodami očistí a bude čistý; neočistí-li se však třetího a sedmého dne, čistý nebude. ¹³Kdokoli se dotkl někoho mrtvého, těla umírajícího člověka, a neočistil se, poskvrňuje Jahvův Příbytek; takový člověk bude vyloučen z Izraele, neboť po něm nestekly očištné vody, je nečistý, jeho nečistota je v něm. ¹⁴Toto je zákon o člověku, který zemře ve stanu. Kdokoliv do toho stanu vstoupí a kdokoliv v něm je, bude nečistý po sedm dní. ¹⁵Stejně tak je nečistá každá otevřená nádoba, která nebyla uzavřena pokličkou nebo převázaná. ¹⁶Kdokoli se v polích dotkne zavražděného člověka, mrtvoly, lidských kostí nebo hrobu, bude nečistý po sedm dní. ¹⁷Pro takového nečistého člověka se vezme trochu popela z oběti spálené v oběť za hřích. Na něj se do nějaké nádoby nalije pramenitá voda. ¹⁸Potom některý čistý muž vezme yzop a ponoří ho do té vody. Pak pokropí stan, všechny nádoby a všechny osoby, které tam jsou, i toho, kdo se dotkl kostí, zavražděného člověka, mrtvoly nebo hrobu. ¹⁹Ten čistý muž pokropí nečistého třetí a sedmý den a sedmého dne jej zbaví hříchu. Pak si nečistý člověk vypere šaty, umyje se vodou a večer bude čistý. ²⁰Ale nečistý člověk, který by se opomenul takto očistit, bude vyloučen z obce, neboť by poskvrnil Jahvovu svatyni. Nestekly po něm očištné vody, je nečistý. ²¹Bude to pro ně trvalé nařízení. Ten, kdo kropil očištnými vodami, si vypere šaty, a ten, kdo se těch vod dotkl, bude nečistý až do večera. ²²Všechno, čeho se nečisté dotklo, bude nečisté a osoba, která se toho dotkla, bude nečistá až do večera.“

20 Izraelité, celá obec, došli prvního měsíce na poušť Sin. Lid se usadil v Kadeši. Tam zemřela Mirjam a tam byla pohřbena. ²Obci se nedostávalo vody; a tak se shlukli proti Mojžíšovi a Áronovi. ³Lid se obořil na Mojžíše: „Proč jsme jen nezhylnuli,“ říkali, „jako zhylnuli naši bratři před Jahvem! ⁴Proč jste zavedli Jahvovo shromáždění na tuhle poušť? Abychom tu pomřeli my i naše zvířata? ⁵Proč jste nás vyvedli z Egypta? Abyste nás zavedli na tohle neblahé místo? Je to místo, jež se nehodí k setbě, nejsou tu fíkovníky, vinná réva ani granátovníky, dokonce ani pitná voda!“ ⁶Mojžíš a Áron opustili shromáždění a přišli ke vchodu do Stanu setkávání. Padli tváří k zemi a ukázala se jim Jahvova sláva. ⁷Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ⁸„Vezmi prut a ty i tvůj bratr Áron shromážděte obec. Pak před jejich očima řekněte této skále, ať vydá své vody. Vyveď pro ně z této skály vodu a napojíš obec i její dobytek.“ ⁹Mojžíš vzal prut, jenž byl před Jahvem, jak on mu to přikázal. ¹⁰Mojžíš a Áron svolali shromáždění před tu skálu a on jim pak řekl: „Poslyšte tedy, vy buřiči. Vyvedeme pro vás vodu z téhle skály?“ ¹¹Mojžíš pozvedl ruku a dvakrát udeřil prutem do skály: voda v hojnosti vytryskla, obec a její dobytek se napili. ¹²Pak řekl Jahve Mojžíšovi a Áronovi: „Jelikož jste nevěřili, že se dokážu v očích Izraelitů posvětit, neuvedete toto shromáždění do země, kterou mu dávám.“ ¹³Toto jsou ty vody Meriby, kde se Izraelité obořili na Jahva a kde on jim projevil svou svatost. ¹⁴Mojžíš vypravil z Kadeše posly: „Králi Edomu. Takto mluví tvůj bratr Izrael. Dobře víš, jaké útrapy nás potkaly. ¹⁵Naši otcové odešli do Egypta, kde jsme zůstali mnoho dní. Ale Egypťané nás i naše otce trápili. ¹⁶Volali jsme k Jahvovi. Uslyšel náš

20:11 Dvakrát. Někteří komentátoři jsou toho názoru, že Mojžíš nevesel do Země proto, že se stal nedůtklivým *soudcem* lidu, ačkoliv měl zůstat jeho *přímluvcem*; že mu poté, co právě pochoval svou setru Miriam (1), došla trpělivost s nevděčnými donekonečna reptajícími. Přestože taková aplikace má co říct, text říká, že to byl trest za Mojžíšovu a Áronovu nedůvěru (12). Srv. pozn. 12.

20:12 Jelikož jste nevěřili. Zdá se, že když Mojžíš udeřil do skály poprvé, žádná voda nevytryskla, a on pod tlakem přihlížejícího davu zapochyboval, zda Boha slyší správně, a zkusil to pro jistotu ještě jednou (11). Toto zaváhání ho stálo vstup do Země Zaslíbené. Jakoby Bůh byl nejpřísnější na ty, kdo jsou Mu nejbliž; taková si nemohou dovolit totéž, co jiní, kteří nejsou v takové Boží blízkosti (srv. 1Pt 4:17).

hlas a poslal nám anděla, který nás vyvedl z Egypta. Teď jsme tady v Kadeši, ve městě, které je na pomezí tvého území. ¹⁷ Rádi bychom, vyhovuje-li ti to, prošli tvou zemí. Nepůjdeme přes pole ani přes vinice; nebudeme pít vodu ze studní; půjdeme královskou cestou a neodchýlíme se napravo ani nalevo, dokud nepřejdeme tvé území.“ ¹⁸ Edom mu odpověděl: „Ke mně nevkročíš, jinak ti vytáhnou vstříc ve zbrani.“ ¹⁹ Izraelité mu řekli: „Půjdeme po hlavní cestě; napijeme-li se já a má stáda tvé vody, zaplatím za ni. Nejde o nic jiného, než abys mě nechal pěšky projít.“ ²⁰ Edom odpověděl: „Neprojdeš,“ a Edom mu vytáhl vstříc ve velkém množství a ve velké síle. ²¹ Když Edom takto Izraeli odepřel průchod svým územím, Izrael odtamtud odbočil. ²² Odešli z Kadeše a Izraelité, celá obec, došli k hoře Hór. ²³ Jahve promluvil k Mojžíšovi a Áronovi na hoře Hór, na hranicích edomské země. Řekl: ²⁴ „Ať je Áron příbrán ke svým příbuzným: neboť on nemá vstoupit do země, kterou dávám Izraelitům, protože jste se u vod Meriby vzpírali mému hlasu.“ ²⁵ Vezmi Árona a jeho syna Eleazara a vyved' je na horu Hór. ²⁶ Pak svlékneš Áronovi jeho oděv a oblékneš do něho jeho syna Eleazara a Áron bude příbrán ke svým příbuzným: tam musí zemřít.“ ²⁷ Mojžíš udělal, co Jahve nařídil. Před očima celé obce vystoupili na horu Hór. ²⁸ Mojžíš svlékl Áronovi jeho oděv a oblékl do něho jeho syna Eleazara; a tam na vrcholu hory Áron zemřel. Potom Mojžíš a Eleazar z hory opět sestoupili. ²⁹ Celá obec viděla, že Áron skonal, a celý Izraelův rod Árona po třicet dní oplakával.

21 Král Aradu, Kanaánc, jenž bydlel v Negebu, se dozvěděl, že Izrael přichází cestou z Atarim. Zaútočil na Izraele a některé z jeho lidu zajal. ² Izrael tedy učinil Jahvovi tento slib: „Vydáš-li tento lid do mé moci, uvalím na jeho města klatbu.“ ³ Jahve vyslyšel Izraelův hlas a vydal Kanaánce do jeho moci. Uvalili na ně i na jejich města klatbu. Dali tomu místu jméno Chorma. ⁴ Z hory Hór odešli cestou k moři Suf, aby obešli zemi Edom. Cestou lid ztratil trpělivost. ⁵ Mluvil proti Bohu a proti Mojžíšovi: „Proč jste nás vyvedli z egyptské země? Abychom zemřeli na této poušti? Neboť zde není ani chléb, ani voda; téhle hladové stravy už máme až po krk.“ ⁶ Tu Bůh poslal na lid ohnivě hady, jejichž uštknutím mnoho lidí v Izraeli zahynulo. ⁷ Lid přišel a řekl Mojžíšovi: „Zhřešili jsme, že jsme mluvili proti Jahvovi a proti tobě. Přimluv se u Jahva, aby od nás ty hady odvrátil.“ Mojžíš se za lid přimlouval ⁸ a Jahve mu odpověděl: „Zpodob si Ohnivce a dej ho na nějakou korouhev. Kdokoli bude uštknut a podívá se na něj, zůstane naživu.“ ⁹ Mojžíš tedy zpodobil měděného hada a dal ho na korouhev, a pokud některého muže uštkl had, podíval se na toho měděného hada a zůstal naživu. ¹⁰ Izraelité odešli a utábořili se v Obotu. ¹¹ Potom odešli z Obotu a utábořili se v Ije-Abarim, na poušti hraničící na straně vycházejícího slunce s Moabem. ¹² Odtud odešli a utábořili se na potoce Zeredu. ¹³ Odtud odešli a utábořili se za Arnonem. Tento potok v poušti vytékal ze země Amoritů. Neboť Arnon byl na hranicích Moabu, mezi Moabity a Amority. ¹⁴ Proto se také říká v knize Jahvových válek:…Vaheb u Sufy a potok Arnon ¹⁵ a svah rokle, jenž se sklání ke krajině Ar a opírá se o hranici Moabu. ¹⁶ A odtud šli do Beeru – A o této studni Jahve Mojžíšovi řekl: „Shromáždí lid a já jim dám vodu.“ ¹⁷ Tu Izrael zazpíval tuto píseň: O Studni. Opěvujte ji, ¹⁸ studnu, kterou vykopala knížata, kterou vyvrtali náčelníci lidu žezlem, svými holemi. – a z pouště do Matany, ¹⁹ z Matany do Nachalielu, z Nachalielu do Bamotu ²⁰ a z Bamotu do údolí, jež se otvírá do moabských polí, k výšinám Pisgy, jež je obrácena k poušti a vévodí jí. ²¹ Izrael vypravil posly se vzkazem ke králi Amoritů Sichonovi: ²² „Chtěl bych projít tvou zemí. Neodbočíme přes pole ani přes vinice; nebudeme pít vodu ze studní; půjdeme královskou cestou, dokud nepřejdeme tvé území.“ ²³ Ale Sichon nenechal Izraele projít svou zemí. Shromáždil všechny svůj lid, vytáhl do pouště Izraeli vstříc a došel až do Jahsy, kde svedl s Izraelem bitvu. ²⁴ Izrael ho pobil ostrým meče a dobyl jeho zem od Arnonu až po Jabok, až k synům Amonovým, neboť Jazer leží na amonské hranici. ²⁵ Izrael se zmocnil všech těch měst. Obsadil všechna města Amoritů, Češbon a všechno, co k němu patřilo. ²⁶ Češbon byl totiž hlavním městem krále Amoritů Sichona. A Sichon válčil předtím s prvním králem Moabu a odňal mu celou jeho zem až po Arnon. ²⁷ A proto říkají básníci: Pojdte do Češbonu, ať se zase vystaví, ať je dobře založeno Sichonovo město! ²⁸ Z Češbonu vyšlehl oheň, plamen ze Sichonova města, pozřel Ar Moab, pohltil výšiny Arnonu. ²⁹ Běda ti, Moabe! Jsi ztracen, Kemošův lide! On dělá ze svých synů uprchlíky a ze svých dcer zajatkyň krále Amoritů, Sichona. ³⁰ Ale jejich potomstvo bylo zničeno od Češbonu až po Dibon a my jsme založili oheň od Nofachu a až po Medbu. ³¹ Izrael se usadil v zemi Amoritů. ³² Mojžíš poslal na výzvědy do Jazeru a Izrael se ho zmocnil i s tím, co k němu patřilo; vyhnal Amority, kteří tam bydleli. ³³ Potom se vydali směrem k Bašanu a vystoupili tam. Král Bašanu Og jim vytáhl vstříc se vším svým lidem a svedl s ním v Edrej bitvu. ³⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Neboj se, neboť jsem ho vydal do tvé moci, jeho, všechny jeho lid i jeho zem. Naložíš s ním, jak jsi naložil s králem Amoritů Sichonem, který bydlel v Češbonu.“ ³⁵ Porazili jeho, jeho syny a jeho lid a nikdo jim neunikl. Zmocnili se jeho země.

22 Potom Izraelité odešli a šli tábořit do moabských stepí za Jordán, k Jerichu. ² Siporův syn Balak viděl všechno, co Izrael udělal Amoritům; ³ Moaba zachvátila hrůza před tím lidem, byl totiž velice četný.

Moab měl z Izraelitů strach; ⁴řekl starším Madianu: „Hledte na to množství, které kolem nás všechno spásá, jako spásá vůl polní travu.“ Králem Moabu byl tenkrát Siporův syn Balak. ⁵Vypravil posly k Beorovu synovi Balaamovi do Petoru na Řece v zemi synů Amavových. Říkal mu: „Hle, ten lid, jenž vyšel z Egypta, pokryl celou zem; usadil se naproti mně. ⁶Přijď tedy, prosím tě, a proklej mi ten lid, neboť on je mocnější než já. Tak ho budeme s to porazit a zahnat ze země. Já totiž vím: komu požehnáš, je požehnaný, koho prokleješ, je prokletý.“ ⁷Starší Moabu a starší Madianu odešli se mzdou pro věstce v rukou. Vyhledali Balaama a vyřídili mu Balakova slova. ⁸Řekl jim: „Zůstaňte tu přes noc a odpovím vám podle toho, co mi řekne Jahve.“ Moabská knížata zůstala u Balaama. ⁹Bůh přišel k Balaamovi a řekl mu: „Kdo jsou ti muži, kteří jsou u tebe?“ ¹⁰Balaam Bohu odpověděl: „Moabský král, Siporův syn Balak, mi vzkázal toto: ¹¹Hle, ten lid, jenž vyšel z Egypta, pokryl celou zem. Přijď tedy a proklej mi ho; já s ním pak budu s to válčit a zahnat ho.“ ¹²Bůh řekl Balaamovi: „Nepůjdeš s nimi. Nebudeš proklínat ten lid, neboť je požehnaný.“ ¹³Balaam ráno vstal a řekl knížatům, jež poslal Balak: „Odejděte do své země, neboť Jahve odmítá pustit mě s vámi.“ ¹⁴Moabská knížata vstala, odebrala se k Balakovi a řekla mu: „Balaam odmítl s námi přijít.“ ¹⁵Balak vypravil opět knížata, ale ve větším počtu a váženější než ta první. ¹⁶Odebrali se k Balaamovi a řekli mu: „Tak promluvil Siporův syn Balak: Neodmítej, prosím tě, a přijď až ke mně. ¹⁷Neboť ti prokáži převeliké pocty a udělám vše, co mi řekneš. Přijď tedy a proklej mi ten lid.“ ¹⁸Balaam Balakovým vyslancům takto odpověděl: „I kdyby mi Balak dal svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych v ničem překročit příkaz Jahva, svého Boha, ať v malé či velké věci. ¹⁹Ted tu i vy zůstaňte přes noc a já seznám, co by mi Jahve ještě mohl říci.“ ²⁰Bůh za Balaamem v noci přišel a řekl mu: „Nepřišli pro tebe ti muži? Vstaň a odejdi s nimi. Uděláš však jen to, co ti řeknu.“ ²¹Ráno Balaam vstal, osedlal si oslici a odešel s moabskými knížaty. ²²Jeho odchod vzbudil Jahvův hněv a Jahvův Anděl se mu postavil do cesty, aby mu zabránil projít. On seděl na oslici, doprovázeli ho dva jeho chlapci. ²³A oslice viděla Jahvova Anděla, jak stojí na cestě s obnaženým mečem v ruce; odbočila z cesty do polí. Ale Balaam bil oslici, aby ji přivedl zpět na cestu. ²⁴Jahvův Anděl se potom postavil do úvozu mezi vinice, napravo i nalevo byla zeď. ²⁵Oslice viděla Jahvova Anděla, přitiskla se ke zdi a dřela o ni Balaamovi nohu. Zase ji bil. ²⁶Jahvův Anděl se přesunul a postavil se do soutěsky, kde nebylo možno uhnout napravo ani nalevo. ²⁷Když oslice viděla Jahvova Anděla, lehla si pod Balaamem. Balaam se rozhněval a bil oslici holí. ²⁸Tu otevřel Jahve oslici ústa a ona Balaamovi řekla: „Co jsem ti udělala, že jsi mě takhle třikrát zbil?“ ²⁹Balaam oslici odpověděl: „Protože sis ze mne tropila blázný! Kdybych byl měl v ruce meč, už bych tě byl zabil.“ ³⁰Oslice Balaamovi řekla: „Což nejsem tvá oslice, na níž jezdíš odjakživa až dodnes? Což mám ve zvyku se k tobě takhle chovat?“ On odpověděl: „Ne.“ ³¹Tu Jahve otevřel Balaamovi oči. On uviděl Jahvova Anděla, jak stojí s obnaženým mečem na cestě. Uklonil se a padl tváří k zemi. ³²Jahvův Anděl mu řekl: „Proč jsi takhle tu svou oslici třikrát zbil? To já jsem ti přišel zahradit cestu; neboť pokud jsem tu já, ta cesta nikam nepovede. ³³Oslice mě viděla a po třikrát se mi vyhnula. To jsi měl štěstí, že se vyhnula, protože bych tě byl už zabil. Ji bych však byl nechal naživu.“ ³⁴Balaam Jahvovu Andělu odpověděl: „Zhřešil jsem. Nevěděl jsem totiž, že přede mnou na té cestě stojíš. A teď, pokud se ti to nelíbí, se vrátím.“ ³⁵Jahvův Anděl Balaamovi odpověděl: „Jdi s těmi muži. Jenom neříkej nic víc, než co ti budu říkat.“ Balaam odešel s knížaty, jež k němu vypravil Balak. ³⁶Balak se tedy dozvěděl, že Balaam přichází, a vydal se mu naproti směrem k Ar Moabu, na hranici Arnonu, na sám konec území. ³⁷Balak řekl Balaamovi: „Což jsem pro tebe nevypravil posly? Proč jsi ke mně nepřišel? Cožpak jsem nebyl s to tě poctít?“ ³⁸Balaam Balakovi odpověděl: „Přišel jsem k tobě a jsem zde. Smím teď něco říci? To slovo, které mi do úst vloží Bůh, to řeknu.“ ³⁹Balaam s Balakem odešli. Došli do Kirjat-Chusotu. ⁴⁰Balak zabil skot i brav a kusy z něho předložil Balaamovi a knížatům, jež ho doprovázela. ⁴¹Potom vzal Balak ráno Balaama a vyvedl ho na Bamot-Baal, odkud mohl dohlédnout na kraj tábora.

23 Balaam řekl Balakovi: „Postav mi tady sedm oltářů a dej mi sem sedm býků a sedm beranů.“ ²Balak udělal, jak Balaam řekl, a na každém oltáři přinesl po jednom býku a po jednom beranu jako celopal. ³Pak řekl Balaam Balakovi: „Postůj před svými celopaly a já zatím půjdu. Možná Jahve dá, že ho potkám. Co mi ukáže, to ti vyjevím.“ A odešel na holé návrší. ⁴Bůh vyšel Balaamovi vstříc a on mu řekl: „Rozestavil jsem těch sedm oltářů a na každém oltáři jsem přinesl po jednom býku a po jednom beranu jako celopal.“ ⁵Jahve mu tedy vložil do úst slovo a řekl mu: „Vrať se k Balakovi a takto budeš mluvit.“ ⁶Balaam se k němu tedy vrátil; našel ho, jak se všemi knížaty Moabu stále stojí u svého celopal. ⁷Proslovl svůj výrok v básni: „Balak mě povolává z Aramu, král Moabu z hor Kedem: ‘Přijď, proklej mi Jakuba, přijď, hřímej proti Izraeli.’“ ⁸Jak bych proklínal, když neproklíná Bůh? Jak bych hřímal, když nehřímá Jahve? ⁹Ano, vidím ho z hřebene skály, dívám se na něj z vrcholu pahorků. Hle, lid, jenž přebývá stranou, nepočítá se mezi národy. ¹⁰Kdo by spočetl Jakubův prach? Kdo by vyčísil záplavu Izraele? Kéž bych zemřel smrtí spravedlivých! Kéž by můj konec byl takový jako jejich!“ ¹¹Balak řekl Balaamovi: „Cos mi to udělal! Vzal jsem tě, abys proklel mé nepřátele, a ty jim žehnáš!“ ¹²Balaam pokračoval: „Nemám snad dbát na to, abych řekl, co mi Jahve vložil do úst?“ ¹³Balak

mu řekl: „Pojď tedy se mnou jinam. Z toho lidu, ježž zde vidíš, vidíš pouze okraj, všechen ho nevidíš. Proklej mi ho odtamtud.“¹⁴ Odvedl ho na Pole hlídek, k vrcholku Pisgy. Postavil tam sedm oltářů a na každém oltáři přinesl po jednom býku a po jednom beranu jako celopal.¹⁵ Balaam řekl Balakovi: „Postůj před těmi celopaly a já zatím půjdu čekat.“¹⁶ Jahve vyšel Balaamovi vstříc, vložil mu do úst slovo a řekl mu: „Vrať se k Balakovi a takto budeš mluvit.“¹⁷ Vrátil se tedy k Balakovi; našel ho, jak stále stojí se všemi knížaty Moabu u svých celopalů. „Co řekl Jahve?“ zeptal se ho Balak.¹⁸ A Balaam pronesl svůj výrok v básni: „Povstaň, Balaku, a poslouchej, popřej mi sluchu, Siporův synu.¹⁹ Bůh není člověk, aby lhal, není syn Adamův, aby bral nazpět své slovo. Což on říká, a nečiní, mluví, a neplní?“²⁰ Dostal jsem za úkol žehnat, budu žehnat a nebudu mluvit jinak.²¹ Nezpozoroval jsem v Jakobovi zlo, neviděl jsem utrpení v Izraeli. Jahve, jeho Bůh, je s ním; zaznívá u něho královský jásot.²² Bůh ho vyvádí z Egypta. Je pro něj jakoby buvolími rohy.²³ Není totiž znamení proti Jakobovi, není věštby proti Izraeli. I kdyby se řeklo Jakobovi a Izraeli: ‘Co tedy dělá Bůh?’²⁴ Ejhle, lid povstává jako lvice, zvedá se jako lev: neulehá, dokud nepohltil svou kořist a nevypil krev těch, jež zabil.“²⁵ Balak řekl Balaamovi: „Neproklínej ho, budiž! Aspoň mu však nežehnej!“²⁶ Balaam Balakovi odpověděl: „Což jsem ti neřekl: Všechno, co řekne Jahve, to udělám?“²⁷ Balak řekl Balaamovi: „Pojď tedy, odvedu tě jinam. Tam snad Bůh bude pokládat za dobré, abys ho proklel.“²⁸ Balak odvedl Balaama na vrcholek Peoru, jenž vévodí poušti.²⁹ Pak řekl Balaam Balakovi: „Postav mi tu sedm oltářů a dej mi sem sedm býků a sedm beranů.“³⁰ Balak udělal, jak Balaam řekl, a na každém oltáři přinesl po jednom býku a po jednom beranu jako celopal.

24 Tu Balaam viděl, že Jahve pokládá za dobré, aby žehnal Izraeli. Nevydal se jako předtím vyhledávat znamení, ale obrátil se tváří k poušti.² Když pozvedl oči, uviděl Balaam Izrael, rozložený podle kmenů; přišel na něho Boží duch³ a on proslovl svůj výrok v básni. Řekl: „Výrok Beorova syna Balaama, výrok muže pronikavého zraku,⁴ výrok toho, jenž poslouchá Boží slova. On vidí, co dává vidět Šadaj, dostává se mu Boží odpovědi a jeho oči se otvírají.⁵ Jak jsou krásné tvé stany, Jakube, a tvé příbytky, Izraeli!⁶ Jako širá údolí, jako zahrady na břehu řeky, jako aloe, která vysázel Jahve, jako cedry poblíž vod!⁷ Hrdina roste ve svém potomstvu, vládne nad četnými národy. Jeho král je větší než Agag, jeho královská moc vzrůstá.⁸ Bůh ho vyvádí z Egypta, je pro něj jakoby buvolími rohy. On požívá mrtvolu svých nepřátel, láme jim kosti.⁹ Sedl si, ulehl jako lev, jako lvice: kdo ho přiměje vstát? Buď požehnan, kdo ti žehná, a proklet, kdo tě proklíná!“¹⁰ Balak se na Balaama rozhněval. Zatlaskal a řekl Balaamovi: „Poslal jsem pro tebe, abys proklel mé nepřátele, a hle, ty jim žehnáš a dokonce třikrát!¹¹ A teď zmiz a jdi si domů. Řekl jsem, že tě zahrnu poctami. Jahve tě o to připravil.“¹² Balaam Balakovi odpověděl: „Což jsem neřekl už tvým poslům: ¹³‘I kdyby mi Balak dal svůj dům plný stříbra a zlata, nemohl bych překročit Jahvův příkaz, ani sám od sebe udělat dobré nebo zlé; co řekne Jahve, to řeknu já?’¹⁴ Teď, když odcházím ke svým, pojď, oznámím ti, co ten lid v budoucnosti udělá tvému lidu.“¹⁵ Tu proslovl svůj výrok v básni. Řekl: „Výrok Beorova syna Balaama, výrok muže pronikavého zraku,¹⁶ výrok toho, jenž poslouchá Boží slova, toho, jenž zná poznání Nejvyššího. On vidí, co dává vidět Šadaj, dostává se mu Boží odpovědi a jeho oči se otvírají.¹⁷ Vidím ho – ale ne nyní, pozoruji ho – ale ne zblízka: Hvězda vzešlá z Jakuba se stává náčelníkem, zvedá se žezlo vzešlé z Izraele. Bije Moaba do spánků a všechny Setovy syny do lebky.¹⁸ Edom se stává dobytou zemí; dobytou zemí Seir. Izrael ukazuje svou moc.¹⁹ Jakub vládne nad svými nepřáteli a hubí utečence z Aru.“²⁰ Balaam uviděl Amaleka, pronesl svůj výrok v básni. Řekl: „Amalek, prvotina národů! Ale jeho potomstvo navždy zahyne.“²¹ Potom uviděl Kenity, pronesl svůj výrok v básni. Řekl: „Tvůj příbytek, Kajine, byl stálý a tvé hnízdo bylo položeno na skále.²² Ale to hnízdo náleží Beorovi; jak dlouho budeš v zajetí Ašuru?“²³ Potom proslovl svůj výrok v básni. Řekl: „Národy od Moře se shromažďují na severu,²⁴ koráby od Kitim. Utiskují Ašura, utiskují Ebera, i on zahyne navždy.“²⁵ Potom Balaam vstal, odešel a vrátil se domů. I Balak šel svou cestou.

25 Izrael se usadil v Šitimu. Lid začal páchat smilstvo s dcerami Moabu.² Ony ho přizvaly k obětem svým bohům; lid jedl a klaněl se jejich bohům;³ protože se Izrael takto spustil s Baalem z Peoru, vzplanul proti němu Jahvův hněv.⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Vezmi všechny náčelníky lidu. Před tváří slunce je pro Jahva naráž na kůl: pak se Jahvův planoucí hněv od Izraele odvrátí.“⁵ Mojžíš řekl soudcům Izraele: „Ať každý vydá na smrt ty ze svých mužů, kteří se spustili s Baalem z Peoru.“⁶ Najednou přišel jeden muž z Izraelitů a přímo před očima Mojžíše a celé obce Izraelitů, kteří plakali u vchodu do Stanu setkávání, přiváděl svým bratrům onu Madianitku.⁷ Když to uviděl kněz Pinchas, syn Áronova syna Eleazara, povstal ze středu obce, uchopil kopí,⁸ šel za tím Izraelitou do ústraní a tam je oba, Izraelitu i tu ženu, bodl přímo do břicha. Pohroma, jež stíhala Izraelity, se zastavila.⁹ Dvacet čtyři tisíce jich na ni zemřelo.¹⁰ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹¹ „Kněz Pinchas, syn Áronova syna Eleazara, odvrátil od Izraelitů mé rozhněvání, protože se ho mezi nimi zmocnila

táž žárlivost jako mne; proto jsem ve své žárlivosti Izraelity zcela nepobil.¹² Proto říkám: Popřávám mu svou smlouvu pokoje.¹³ Bude to pro něho a po něm pro jeho potomstvo smlouva, která mu bude zajišťovat kněžství navždycky. Jako odměnu za žárlivost pro svého Boha smí vykonávat nad Izraelity smírný obřad.“¹⁴ Ten zabitý Izraelita (byl zabit s tou Madianitkou) se jmenoval Zimri, syn Salua, knížete jedné Simeonovy rodiny.¹⁵ Ta žena, ona zabitá Madianitka, se jmenovala Kozbi, dcera Sura, jenž byl v Madianu náčelníkem jednoho rodu, jedné rodiny.¹⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:¹⁷ „Dorážejte na Madianity a bijte je.“¹⁸ Protože oni doráželi na vás svými úskoky, když šlo o Peor a o jejich sestru Kozbi, dceru jednoho knížete z Madianu, která byla zabita v den pohromy, k níž došlo kvůli Peoru.“¹⁹ Po té pohromě

26 Jahve promluvil k Mojžíšovi a k Áronovu synovi, knězi Eleazarovi. Řekl: ² „Provedte sčítání celé obce Izraelitů podle rodin: všech bojeschopných v Izraeli, kteří mají dvacet let a více.“³ Mojžíš a kněz Eleazar je tedy sčítali v moabských stepích, u Jordánu poblíž Jericha.⁴ (Jak to Jahve nařídil Mojžíšovi a Izraelitům, když odcházeli z egyptské země.) Dvacetiletí a starší muži:⁵ Izraelův prvorozenec Ruben. Rubenovi synové: od Henocha rod Henochovců; od Palua rod Paluovců;⁶ od Chesrona rod Chesronovců; od Karmiho rod Karmiovců.⁷ To byly rody Rubenovců. Zahrnovaly čtyřicet tři tisíce sedm set třicet sčítaných.⁸ Paluovi synové: Eliab.⁹ Eliabovi synové: Nemuel, Datan a Abiram. Ten Datan a Abiram, muži požívající v obci vážnosti, povstali proti Mojžíšovi a Áronovi; patřili do Korachovy tlupy, když povstala proti Jahvovi.¹⁰ Země otevřela svá ústa a pohltila je (stejně jako Koracha, když zahynula ta tlupa), když oheň strávil těch dvě stě padesát mužů. Stali se znamením.¹¹ Korachovi synové nezahynuli.¹² Simeonovi synové podle rodů: od Nemuela rod Nemuelovců; od Jamina rod Jaminovců; od Jakina rod Jakinovců;¹³ od Zeracha rod Zerachovců; od Šaula rod Šaulovců.¹⁴ To byly rody Simeonovců. Zahrnovaly dvacet dva tisíce dvě stě sčítaných.¹⁵ Gadovi synové podle rodů: od Sefona rod Sefonovců; od Chagiho rod Chagiovců; od Šuniho rod Šuniovců;¹⁶ od Ozniho rod Ozniovců; od Eriho rod Eriovců;¹⁷ od Aroda rod Arodovců; od Areliho rod Areliovců.¹⁸ To byly rody Gadových synů. Zahrnovaly čtyřicet tisíc pět set sčítaných.¹⁹ Judovi synové: Er a Onan. Er a Onan zemřeli v kanaánské zemi.²⁰ Z Judových synů se staly rody: od Šely rod Šelovců; od Perese rod Peresovců; od Zeracha rod Zerachovců.²¹ Peresovi synové byli: od Chesrona rod Chesronovců; od Chamula rod Chamulovců.²² To byly Judovy rody. Zahrnovaly sedmdesát šest tisíc pět set sčítaných.²³ Izacharovi synové podle rodů: od Toly rod Tolovců; od Puvy rod Puvovců;²⁴ od Jašuba rod Jašubovců; od Šimrona rod Šimronovců.²⁵ To byly Izacharovy rody. Zahrnovaly šedesát čtyři tisíce tři sta sčítaných.²⁶ Zabulonovi synové podle rodů: od Sereda rod Serečovců; od Elona rod Elonovců; od Jachleela rod Jachleelovců.²⁷ To byly Zabulonovy rody. Zahrnovaly šedesát tisíc pět set sčítaných.²⁸ Josefovi synové podle rodů: Manases a Efraim.²⁹ Manasesovi synové: od Makira rod Makirovců; a Makir zplodil Galaada; od Galaada rod Galaadovců.³⁰ Toto jsou Galaadovi synové: od Iezera rod Iezerovců; od Cheleka rod Chelekovců;³¹ Asriel, rod Asrielovců; Šekem, rod Šekemovců;³² Šemida, rod Šemidovců; Chefer, rod Cheferovců.³³ Cheferův syn Selofchad neměl syny, ale dcery: toto jsou jména Selofchadových dcer: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsa.³⁴ To byly Manasesovy rody. Zahrnovaly padesát dva tisíce sedm set sčítaných.³⁵ A toto jsou Efraimovi synové podle rodů: od Šutelacha rod Šutelachovců; od Bekera rod Bekerovců; od Tachana rod Tachanovců.³⁶ Toto jsou Šutelachovi synové: od Erana rod Eranovců.³⁷ To byly rody Efraimových synů. Zahrnovaly třicet dva tisíce pět set sčítaných. To byli Josefovi synové podle rodů.³⁸ Benjaminovi synové podle rodů: od Bely rod Belovců; od Ašbela rod Ašbelovců; od Achirama rod Achiramovců;³⁹ od Šefufama rod Šefufamovců; od Chufama rod Chufamovců.⁴⁰ Belovi synové byli Ard a Naaman: od Arda rod Ardovců, od Naamana rod Naamanovců.⁴¹ To byli Benjaminovi synové podle rodů. Ty zahrnovaly čtyřicet pět tisíc šest set sčítaných.⁴² Toto jsou Danovi synové podle rodů: od Šuchama rod Šuchamovců. To byly Danovy rody, podle rodů.⁴³ Všechny rody Šuchamovců zahrnovaly šedesát čtyři tisíce čtyři sta sčítaných.⁴⁴ Ašerovi synové podle rodů: od Jimny rod Jimnovců; od Jišviho rod Jišviovců; od Berii rod Beriovců.⁴⁵ Od Beriových synů: od Chebera rod Cheberovců; od Malkiela rod Malkielovců.⁴⁶ Ašerova dcera se jmenovala Sarach.⁴⁷ To byly rody Ašerových synů. Zahrnovaly padesát tři tisíce čtyři sta sčítaných.⁴⁸ Neftaliho synové podle rodů: od Jachseela rod Jachseelovců; od Guniho rod Guniovců;⁴⁹ od Jesera rod Jeserovců; od Šilema rod Šilemovců.⁵⁰ To byly Neftaliho kmene rozdělené podle rodů. Neftaliho synové zahrnovali čtyřicet pět tisíc čtyři sta sčítaných.⁵¹ Izraelitů tedy bylo šest set jeden tisíc sedm set třicet sčítaných.⁵² Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl:⁵³ „Těm bude podle počtu zapsaných rozdělena země do dědictví.⁵⁴ Tomu, kdo má větší počet, dáš větší území, tomu, kdo má menší počet, menší území; každému se dá dědictví v poměru k počtu jeho sčítaných.⁵⁵ Země se nicméně bude dělit losem. Každý dostane dědictví podle počtu jmen v otcovských kmenech;⁵⁶ dědictví každého kmene bude rozděleno losem a přitom se bude brát zřetel na větší či menší počet.“⁵⁷ Toto jsou sčítání Leviovci podle rodů: od Geršona rod Geršonovců; od Kehata rod Kehatovců; od Merariho rod Merariovců.⁵⁸ Toto jsou Leviho rody: rod Libniovců, rod Chebronovců, rod Machliovců, rod Mušiovců, rod Korachovců. Kehat zplodil Amrama.

⁵⁹ Amramova žena se jmenovala Jokebed, dcera Leviho, jež se mu narodila v Egyptě. Porodila Amramovi Árona, Mojžíše a jejich sestru Mirjam. ⁶⁰ Áron zplodil Nadaba a Abihua, Eleazara a Itamara. ⁶¹ Nadab a Abihu zemřeli, když před Jahva přinesli nepatřičný oheň. ⁶² Celkem bylo dvacet tři tisíce sčítaných mužského pohlaví od jednoměsíčních výše. Nebyli totiž sčítáni s Izraelity, protože uprostřed nich nedostali dědictví. ⁶³ To byli muži, které sčítali Mojžíš a kněz Eleazar, kteří provedli to sčítání Izraelitů v moabských stepích, u Jordánu poblíž Jericha. ⁶⁴ Nikdo z nich nepatřil k těm, které sčítali Mojžíš a kněz Áron, když vyčíslili Izraelity na poušti Sinaj; ⁶⁵ neboť Jahve jim to řekl: ti zemřou na poušti a nezůstane z nich nikdo, s výjimkou Jefuneho syna Kaleba a Nunova syna Jozua.

27 Tu přistoupily Selofchadovy dcery. To byl syn Chefera, syna Galaadova, syna Makirova, syna Manasesova; byl z rodů Josefova syna Manasesa. Toto jsou jména jeho dcer: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsa. ² Předstoupily u vchodu do Stanu setkávání před Mojžíše, před kněze Eleazara, před knížata a celou obec a řekly: ³ „Náš otec zemřel na poušti. Nebyl při straně, jež se utvořila proti Jahvovi, na straně Korachově; zemřel za svůj vlastní hřích, aniž měl syna. ⁴ Proč by mělo jméno našeho otce z jeho rodu vymizet? Když tedy neměl syna, dej uprostřed bratrů našeho otce nějaké území nám.“ ⁵ Mojžíš přednesl jejich případ před Jahvem ⁶ a Jahve promluvil k Mojžíšovi. Řekl: ⁷ „Selofchadovy dcery promluvily správně. Dáš jim tedy území, které bude jejich dědictvím uprostřed bratrů jejich otce; převedeš na ně dědictví jejich otce. ⁸ Potom takto promluvíš k Izraelitům: Zemře-li nějaký muž, aniž měl syna, převedete dědictví na jeho dceru. ⁹ Nemá-li dceru, dáte dědictví jeho bratrům. ¹⁰ Nemá-li bratry, dáte dědictví bratrům jeho otce. ¹¹ Nemá-li jeho otec bratry, dáte dědictví tomu z jeho rodu, kdo je jeho nejbližším příbuzným: ten se ho ujme. To bude pro Izraelity právním pravidlem, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.“ ¹² Jahve řekl Mojžíšovi: „Vystup na tuto horu v pohoří Abarim a podívej se na zemi, kterou jsem dal Izraelitům. ¹³ Až se na ni podíváš, budeš tak jako tvůj bratr Áron přibrán ke svým příbuzným. ¹⁴ Neboť jste se vzepřeli v poušti Sin, když se mnou obec vyhledávala svár a já jsem vám přikázal, abyste před ní vodou prokázali mou svatost.“ (To jsou ty vody Meriby v Kadeši v poušti Sin.) ¹⁵ Mojžíš promluvil k Jahvovi a řekl: ¹⁶ „Ať Jahve, Bůh duchů, kteří ožívují veškeré tělo, ustanoví nad touto obcí muže, ¹⁷ jenž by v jejich čele vycházel a vracel se, jenž by je vyváděl a navracel, aby Jahvova obec nebyla jako stádo bez pastýře.“ ¹⁸ Jahve Mojžíšovi odpověděl: „Vezmi Nunova syna Jozua, muže, v němž přebývá duch. Vložíš na něho ruku. ¹⁹ Potom ho přiveď před kněze Eleazara a celou obec a před nimi mu dáš své příkazy ²⁰ a předáš mu část své vážnosti, aby ho celá obec Izraelitů poslouchala. ²¹ On bude stát před knězem Eleazarem, který se za něho před Jahvem dotáže podle obřadu urim. Na jeho příkaz s ním budou všichni Izraelité, celá obec, vycházet a vracet se.“ ²² Mojžíš udělal, jak Jahve nařídil. Vzal Jozua, přivedl ho před kněze Eleazara a celou obec, ²³ vložil na něho ruku a dal mu své příkazy, jak to Mojžíšovým prostřednictvím řekl Jahve.

28 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Napiš Izraelitům toto: Budete dbát, abyste mi v určený čas nosili můj obětní dar, mou potravu v podobě žertvy ohněm ve vůni upokojení. ³ Řekneš jim: Toto je žertva, kterou budete přinášet Jahvovi: Každý den dva jednoroční bezvadné beránky jako trvalý celopal. ⁴ Z prvního beránka uděláš ranní celopal a z druhého večerní celopal, ⁵ s nekrvavou obětí jedné desetiny efy výrazkové mouky uhnětené se čtvrtinou hínu panenského oleje. ⁶ Je to trvalý celopal vykonaný kdysi na hoře Sinaji ve vůni upokojení, žertva ohněm pro Jahva. ⁷ Přidruženou úlitbou bude jedna čtvrtina hínu na každého beránka; úlitba kvašeného nápoje pro Jahva se bude rozlévat ve svatyni. ⁸ A druhého beránka přineseš jako večerní celopal; uděláš to se stejnou nekrvavou obětí a se stejnou úlitbou jako ráno; jako žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva. ⁹ V sobotní den přinesete dva jednoroční bezvadné beránky a dvě desetiny výrazkové mouky jako nekrvavou oběť uhnětenou s olejem a také přidruženou úlitbu. ¹⁰ Sobotní celopal se každou sobotu připojí k trvalému celopalu, taktéž i přidružená úlitba. ¹¹ Na počátku svých měsíců vykonáte pro Jahva celopal: dva býky, jednoho berana a sedm jednoročních bezvadných beránek; ¹² na každého býka tři desetiny výrazkové mouky jako nekrvavou oběť uhnětenou s olejem; na každého berana dvě desetiny výrazkové mouky jako nekrvavou oběť uhnětenou s olejem; ¹³ na každého beránka jednu desetinu výrazkové mouky jako nekrvavou oběť uhnětenou s olejem. Je to celopal přinášený ve vůni upokojení, žertva ohněm pro Jahva. ¹⁴ Přidruženými úlitbami budou půl hínu vína na býka, třetina hínu na berana a čtvrtina hínu na beránka. Takový bude měsíc po měsíci celopal měsíce, po všechny měsíce roku. ¹⁵ Navíc k trvalému celopalu bude Jahvovi přinášen spolu s přidruženou úlitbou jeden kozel jako oběť za hřích. ¹⁶ Prvního měsíce, čtrnáctého dne toho měsíce, je Jahvova Pascha ¹⁷ a patnáctého dne toho měsíce je sváteční den. Po sedm dní se budou jíst nekvašené chleby. ¹⁸ Prvního dne bude posvátné shromáždění. Nebudete konat žádnou služebnou práci. ¹⁹ Budete Jahvovi přinášet žertvy ohněm jako celopal: dva býky, jednoho berana, sedm

jednoročních bezvadných beránků.²⁰ Přidruženou nekrvavou obětí z výrazkové mouky uhnětené s olejem budou tři desetiny na býka, dvě desetiny na berana²¹ a jedna desetina na každého ze sedmi beránků.²² A jeden kozel jako oběť za hřích, aby se nad vámi provedl smírný obřad.²³ To budete dělat navíc k rannímu celopalu, přinášenému jako trvalý celopal.²⁴ Budete to dělat po sedm dní, každý den. Je to potrava, žertva ohněm ve vůni upokojení pro Jahva; přináší se navíc k trvalému celopalu a k úlitbě k němu přidružené.²⁵ Sedmého dne budete mít posvátné shromáždění; nebudete konat žádnou služebnou práci.²⁶ V den prvotin, až budete při svém Svátku týdnů Jahvovi přinášet nekrvavou oběť z nových plodin, budete mít posvátné shromáždění; nebudete konat žádnou služebnou práci.²⁷ Vykonáte celopal ve vůni upokojení pro Jahva: dva býky, jednoho berana, sedm jednoročních beránků.²⁸ Přidruženou nekrvavou obětí z výrazkové mouky uhnětené s olejem budou tři desetiny na každého býka, dvě desetiny na každého berana,²⁹ jedna desetina na každého ze sedmi beránků.³⁰ A jeden kozel bude v oběť za hřích, aby se nad vámi provedl smírný obřad.³¹ To budete dělat navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbám k ní přidruženým.

29 V sedmém měsíci, prvního toho měsíce, budete mít posvátné shromáždění; nebudete konat žádnou služebnou práci. Bude to pro vás den pokřiků.² Vykonáte celopal ve vůni upokojení pro Jahva: jednoho býka, jednoho berana, sedm jednoročních bezvadných beránků.³ Přidruženou nekrvavou obětí výrazkové mouky uhnětené s olejem budou tři desetiny na býka, dvě desetiny na berana,⁴ jedna desetina na každého ze sedmi beránků.⁵ A jeden kozel bude v oběť za hřích, aby se nad vámi provedl smírný obřad.⁶ To navíc k měsíčnímu celopalu a k nekrvavé oběti k němu, k trvalému celopalu a nekrvavé oběti a úlitbám podle pravidla k němu připojeným – ve vůni upokojení, jako žertvy ohněm pro Jahva.⁷ Desátého dne toho sedmého měsíce budete mít posvátné shromáždění. Budete se postit a nebudete konat žádnou práci.⁸ Vykonáte Jahvovi celopal ve vůni upokojení: jednoho býka, jednoho berana, sedm jednoročních beránků, jež vyberete bez vady.⁹ Přidruženou nekrvavou obětí z výrazkové mouky uhnětené s olejem budou tři desetiny na býka, dvě desetiny na berana,¹⁰ jedna desetina na každého ze sedmi beránků.¹¹ Jeden kozel bude přinesen v oběť za hřích. To navíc ke zvířeti obětovanému za hřích o svátku smíření, k trvalému celopalu a k nekrvavé oběti a úlitbám k němu připojeným.¹² Patnáctého dne sedmého měsíce budete mít posvátné shromáždění, nebudete konat žádnou služebnou práci a po sedm dní budete slavit svátek pro Jahva.¹³ Přinesete celopal, žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva, třináct býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků.¹⁴ Přidruženými nekrvavými obětmi z výrazkové mouky uhnětené s olejem budou tři desetiny na každého ze třinácti býků, dvě desetiny na každého ze dvou beranů,¹⁵ jedna desetina na každého ze čtrnácti beránků.¹⁶ Přidá se jeden kozel v oběť za hřích. To navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbě k němu.¹⁷ Druhého dne: dvanáct býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků;¹⁸ přidruženou nekrvavou oběť a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;¹⁹ jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbám k němu.²⁰ Třetího dne: jedenáct býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků;²¹ přidruženou nekrvavou oběť a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;²² jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbě k němu.²³ Čtvrtého dne: deset býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků;²⁴ přidruženou nekrvavou oběť a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;²⁵ jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbě k němu.²⁶ Pátého dne: devět býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků;²⁷ přidružené nekrvavé oběti a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;²⁸ jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbě k němu.²⁹ Šestého dne: osm býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků;³⁰ přidruženou nekrvavou oběť a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;³¹ jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbám k němu.³² Sedmého dne: sedm býků, dva berany, čtrnáct jednoročních bezvadných beránků;³³ přidružené nekrvavé oběti a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;³⁴ jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbě k němu.³⁵ Osmého dne budete mít shromáždění. Nebudete konat žádnou služebnou práci.³⁶ Přinesete celopal, žertvu ohněm ve vůni upokojení pro Jahva: jednoho býka, jednoho berana, sedm jednoročních bezvadných beránků;³⁷ přidruženou nekrvavou oběť a úlitby vykonané dle pravidla podle počtu býků, beranů a beránků;³⁸ jednoho kozla k oběti za hřích; navíc k trvalému celopalu, k nekrvavé oběti a úlitbě k němu.³⁹ Toto budete konat pro Jahva při svých slavnostech, navíc ke svým záslibným obětním darům a svým dobrovolným obětním darům, svým celopalům, nekrvavým obětím a úlitbám a ke svým pokojným obětím.“

30 Mojžíš promluvil k Izraelitům ve shodě se vším, co mu Jahve nařídil.² Mojžíš promluvil k náčelníkům kmenů Izraelitů. Řekl: „Hle, co přikázal Jahve:³ Učiní-li nějaký muž slib Jahvovi nebo na sebe přísahu

vezme výslovný závazek, neporuší slovo: vykoná vše, co mu vyšlo z úst. ⁴ Učiní-li nějaká žena slib Jahvovi nebo vezme-li na sebe výslovný závazek ještě v době mládí, když bydlí v domě svého otce, ⁵ a on jí, když se dozví o jejím slibu či o závazku, jež na sebe vzala, nic neřekne, bude její slib, ať jakýkoli, platný a závazek, jež na sebe vzala, ať jakýkoli, bude platný. ⁶ Jestliže se však její otec v den, kdy se to dozví, proti tomu ohradí, žádný z jejích slibů a žádný ze závazků, jež na sebe vzala, platný nebude. Jahve jí to nebude mít za zlé, protože se proti tomu ohradil její otec. ⁷ Provdá-li se a bude-li vázána sliby nebo nějakým závazkem, který neuváženě vypustila z úst, ⁸ a dozví se to její manžel a v den, kdy o tom byl zpraven, jí nic neřekne, budou její sliby platné a závazky, jež na sebe vzala, budou platné. ⁹ Jestliže se však její manžel v den, kdy se to dozví, proti ní ohradí, zruší slib, jenž jí váže, nebo závazek neuváženě vyšlý z jejích úst, jenž jí zavazuje. Jahve jí to nebude mít za zlé. ¹⁰ Slib ovdovělé nebo zapuzené ženy a všechny závazky, které na sebe vzala, budou pro ni platné. ¹¹ Učinila-li slib nebo na sebe pod přísahou vzala nějaký závazek v domě svého manžela ¹² a manžel jí, když se to dozvěděl, nic neřká a neohrazuje se proti ní, bude její slib, ať jakýkoli, platný a závazek, jež na sebe vzala, ať jakýkoli, bude platný. ¹³ Jestliže je však její manžel, když se to dozví, zruší v den, kdy byl o nich zpraven, nebude platné nic, co vyšlo z jejích úst, ať slib nebo závazky. Jelikož je její manžel zrušil, Jahve jí to nebude mít za zlé. ¹⁴ Každý slib i každou přísahu, jež zavazuje ženu, může její manžel prohlásit za platné nebo zrušit. ¹⁵ Jestliže jí nazítří její manžel nic neřekl, znamená to, že prohlašuje její slib, ať jakýkoli, nebo její závazek, ať jakýkoli, za platný. Prohlásil je za platné, pokud jí nic neřekl v den, kdy o nich byl zpraven. ¹⁶ Jestliže však zpraven byl a zruší je později, pak tíží viny, jež by padla na jeho ženu, ponese on. ¹⁷ To jsou zákony, které Jahve předepsal Možíšovi, pokud jde o vztah mezi mužem a jeho ženou a mezi otcem a jeho dcerou, když v mládí ještě bydlí v otcově domě.

31 Jahve promluvil k Možíšovi a řekl: ² „Napln pomstu Izraelitů na Madianitech. Pak budeš příbrán ke svým příbuzným.“ ³ Možíš promluvil k lidu takto: „Ať se někteří z vás vyzbrojí k Jahvovu tažení proti Madianu, aby se Madianu splatila mzda Jahvovy pomsty. ⁴ Vypravíte do pole tisíc mužů za každý izraelský kmen.“ ⁵ Ty tisíce z Izraele, po tisíci na kmen, poskytly dvanáct tisíc mužů vyzbrojených k tažení. ⁶ Možíš je vypravil do pole, po tisíci za kmen, a připojil k nim syna kněze Eleazara Pinchase s posvátnými předměty a trubkami k pokřikům. ⁷ Podnikli tažení proti Madianu, jak to Jahve nařídil Možíšovi, a zabili všechny mužského pohlaví. ⁸ Kromě toho zabili krále Madianu Eviho, Rekema, Sura, Chura a Rebu, pět madianských králů: rovněž zabili mečem Beorova syna Balaama. ⁹ Izraelité odvedli do zajetí ženy Madianitů s jejich malými dětmi, uloupili všechnen jejich dobytek, všechna jejich stáda a všechnen jejich majetek. ¹⁰ Zapálili města, která oni obývali, a také jejich tábořiště. ¹¹ Pak vzali všechnu svou kořist, vše, co zajali, zvířata i lidi, ¹² přivedli zajatce, lup i kořist Možíšovi a knězi Eleazarovi a celé obci Izraelitů až do tábora v moabských stepích, které leží u Jordánu poblíž Jericha. ¹³ Možíš, kněz Eleazar a všechna knížata obce jim vyšli z tábora vstříc. ¹⁴ Možíš se rozhněval na vojevůdce, náčelníky tisíců a náčelníky stovek, kteří se vraceli z té válečné výpravy. ¹⁵ Řekl jim: „Proč jste nechali naživu všechny ženy? ¹⁶ Ony byly na Balaamovu radu pro Izraelity příčinou nevěry vůči Jahvovi ve věci Peoru. Odtud ta pohroma, jež řádila v Jahvově obci. ¹⁷ Zabijte tedy všechny děti mužského pohlaví. Zabijte také všechny ženy, které poznaly muže a sdílely jeho lože. ¹⁸ Nechte naživu jen malé dívky, které nesdílely mužovo lože, a ty ať jsou vaše. ¹⁹ A vy, kteří jste někoho zabili nebo jste se dotkli nějaké mrtvoly, tábořte sedm dní mimo tábor. Třetího a sedmého dne očistěte sebe i své zajatce; ²⁰ očistěte také veškerý oděv, všechny kožené předměty, všechny tkaniny z kozí srsti, všechny dřevěné předměty.“ ²¹ Kněz Eleazar řekl bojovníkům, kteří se vraceli z onoho tažení: „Hle, článek Zákona, jež Jahve předepsal Možíšovi. ²² Ale zlato, stříbro, bronz, železo, cín, olovo, ²³ vše, co může vejít do ohně, necháte projít ohněm a bude to čisté; ale očistěno to bude teprve čistými vodami. A vše, co nemůže vejít do ohně, ponoříte do vody.“ ²⁴ Sedmého dne si vyperete oděv a budete čisti. Potom se smíte navrátit do tábora. ²⁵ Jahve promluvil k Možíšovi a řekl: ²⁶ „Spolu s knězem Eleazarem a náčelníky rodin obce spočti lup a zajatce, lidi i zvířata. ²⁷ Potom rozdělíš lup na polovinu mezi bojovníky, kteří podnikli tažení, a celek obce. ²⁸ Jako dávkou pro Jahva vyzdvihneš z podílu bojovníků, kteří podnikli tažení, po jednom z pěti set z lidí, ze skotu, z oslů i z bravu. ²⁹ Vezmeš to z té poloviny, která jim připadá, a dáš to knězi Eleazarovi jako vyzdvížení pro Jahva. ³⁰ Z poloviny, která připadá Izraelitům, vezmeš po jednom z padesáti z lidí, ze skotu, z oslů a z bravu, ze všech zvířat, a dáš to Leviovcům, kteří mají na starosti Jahvův Příbytek.“ ³¹ Možíš a kněz Eleazar udělali, jak to Jahve přikázal Možíšovi. ³² A lup, zbytek kořisti, kterou uloupil oddíl, jenž vytáhl do pole, obnášel šest set sedmdesát pět tisíc kusů bravu, ³³ sedmdesát dva tisíce kusů skotu, ³⁴ šedesát jeden tisíc oslů, ³⁵ a pokud šlo o lidi, o ženy, které nesdílely mužovo lože, celkem třicet dva tisíce osob. ³⁶ Polovina z toho byla přidělena těm, kteří podnikli tažení, tedy tři sta třicet sedm tisíc pět set kusů bravu, ³⁷ z toho šest set sedmdesát pět jako dávka pro Jahva, ³⁸ třicet šest tisíc kusů skotu, z toho sedmdesát dva jako dávka pro Jahva, ³⁹ třicet tisíc pět set oslů, z toho šedesát jeden jako dávka pro Jahva, ⁴⁰ a šestnáct tisíc osob, z toho třicet dvě jako dávka pro Jahva. ⁴¹ Možíš dal dávkou vyzdvíženou

pro Jahva knězi Eleazarovi, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ⁴² Pokud jde o polovinu, která připadla Izraelitům a kterou Mojžíš oddělil od poloviny bojovníků, ⁴³ tato polovina, podíl obce, obnášela tři sta třicet sedm tisíc pět set kusů brávy, ⁴⁴ třicet šest tisíc kusů skotu, ⁴⁵ třicet tisíc pět set oslů ⁴⁶ a šestnáct tisíc osob. ⁴⁷ Z této poloviny, podílu Izraelitů, vzal Mojžíš po jednom z padesáti z lidí i ze zvířat a dal je Leviovcům, kteří mají na starosti Jahvův Příbytek, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi. ⁴⁸ Velitelé tisíců, které podnikly tažení, náčelníci tisíců a náčelníci stovek, přišli za Mojžíšem ⁴⁹ a řekli mu: „Tví služebníci sečetli bojovníky, jež měli pod sebou; ani jeden z nich nechybí. ⁵⁰ Proto každý přinášíme jako obětní dar Jahvovi, co jsme našli ze zlatých věcí, náramky na paže a na zápěstí, prsteny, náušnice, pektorály, to nám poslouží jako usmíření před Jahvem.“ ⁵¹ Mojžíš a kněz Eleazar od nich to zlato, všechny ty šperky, přijali. ⁵² Toto vyzdvižení zlata od náčelníků tisíců a náčelníků stovek, které vykonali pro Jahva, vyneslo celkem šestnáct tisíc sedm set padesát šekelů. ⁵³ Každý bojovník měl svou vlastní kořist pro sebe. ⁵⁴ Ale Mojžíš a kněz Eleazar přijali zlato od náčelníků tisíců a náčelníků stovek a přinesli je do Stanu setkávání, aby bylo připomínkou Izraelitů před Jahvem.

32 Rubenovi synové a Gadovi synové měli veliká, převeliká stáda. A viděli, že země Jazer a země Galaad jsou kraj vhodný k chovu dobytka. ² Gadovi synové a Rubenovi synové tedy přišli za Mojžíšem, knězem Eleazarem a knížaty obce a řekli jim: ³ „Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Chešbon, Eleale, Sebam, Nebo a Meon, ⁴ ta země, kterou Jahve dobyl před obcí Izraele, ta země je vhodná k chovu dobytka a tví služebníci dobytek chovají.“ ⁵ Řekli: „Jestliže jsme našli milost v tvých očích, ať je ta země dána do vlastnictví tvým služebníkům; nepřeváděj nás přes Jordán.“ ⁶ Mojžíš odpověděl Gadovým a Rubenovým synům: „Vaši bratři by šli do boje a vy byste zůstali zde? ⁷ Proč berete Izraelitům odvahu k přechodu do země, kterou jim Jahve dal? ⁸ To udělali vaši otcové, když jsem je poslal z Kadeš-Barne, aby se podívali na tu zemi. ⁹ Došli až do údolí Eškol, viděli tu zemi, pak vzali Izraelitům odvahu, takže oni do země, kterou jim Jahve dal, nešli. ¹⁰ Proto v ten den vzplanul Jahvův hněv a on se zapřísáhl: ¹¹ „Uvidí-li kdy ti muži, kteří vyšli z Egypta a kteří mají přinejmenším dvacet let, tu zemi, kterou jsem přísahou slíbil Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi..., neboť mě neochvějně nenásledovali ¹² kromě Kaleba, syna Kenizity Jefuneho a Nunova syna Jozua: ti ovšem Jahva následovali neochvějně!“ ¹³ Jahvův hněv vzplanul proti Izraeli a on je nechal, aby po čtyřicet let bloudili pouští, dokud úplně nevymizí celé to pokolení, které dělalo, co se Jahvovi nelíbí. ¹⁴ A hle, vy povstáváte na místě svých otců jako odnož rodu hříšníků, abyste zase roznítili Jahvův planoucí hněv proti Izraeli! ¹⁵ Odvrátíte-li se od něho, on ještě prodlouží pobyt na poušti a vy budete příčinou záhuby všeho toho lidu.“ ¹⁶ Oni přistoupili k Mojžíšovi a řekli mu: „Chtěli bychom zde postavit ovčí ohrady pro svá stáda a města pro své malé děti. ¹⁷ Ale my sami se chopíme zbraní v čele Izraelitů, dokud je nedovedeme na místo, jež jim je určeno; naše malé děti zůstanou v opevněných městech v bezpečí před obyvateli této země. ¹⁸ My se nevrátíme domů, dokud se každý z Izraelitů neujme svého dědictví. ¹⁹ Neboť my nebudeme vlastnit dědictví s nimi na druhém břehu Jordánu, ani dále, protože nám připadne dědictví na této straně Jordánu, na východě.“ ²⁰ Mojžíš jim řekl: „Splníte-li tato slova, jste-li hotovi k boji před Jahvem, ²¹ dokud on před sebou nezažene všechny své nepřátele, a překročí-li všichni, kdo mezi vámi nosí zbraně, před Jahvem Jordán, ²² pak až zem bude podrobena Jahvovi, se budete odtud smět vrátit; budete s Jahvem i s Izraelem vyrovnáni a tato zem bude vašim vlastnictvím před Jahvem. ²³ Ale nebudete-li tak jednat, zhřešíte proti Jahvovi a vězte, že vás váš hřích dostihne. ²⁴ Postavte tedy města pro své děti a ohrady pro svůj brav: ale co jste slíbili, to udělejte.“ ²⁵ Gadovi synové a Rubenovi synové řekli Mojžíšovi: „Tví služebníci udělají, co náš pán předepsal. ²⁶ Naše děti, naše ženy, naše stáda a všechny náš dobytek jsou zde, ve městech Galaadu, ²⁷ ale tví služebníci, všichni, kteří jsou vyzbrojeni k tažení, půjdou před Jahvem, aby bojovali, jak to řekl náš pán.“ ²⁸ Tu Mojžíš o nich vydal příkazy knězi Eleazarovi, Nunovu synu Jozuovi a náčelníkům rodin kmenů Izraele. ²⁹ Mojžíš jim řekl: „Jestliže Gadovi synové a Rubenovi synové, všichni, kteří nosí zbraně, překročí s vámi Jordán a budou bojovat před Jahvem, dáte jim, až si tu zemi podrobíte, do vlastnictví zemi Galaad. ³⁰ Ale nepůjdou-li s vámi ve zbrani, pak své vlastnictví dostanou uprostřed vás, v zemi Kanaán.“ ³¹ Gadovi synové a Rubenovi synové odpověděli: „Co Jahve řekl tvým služebníkům, to uděláme. ³² My přejdeme ve zbrani před Jahvem do země Kanaán; ty nás uveď do vlastnictví našeho dědictví za Jordánem.“ ³³ Mojžíš jim – Gadovým synům, Rubenovým synům a polovině kmene Josefova syna Manasesa – dal království krále Amoritů Sichona, království krále Bašanu Oga, zemi i s městy na jejím území, pohraniční města té země. ³⁴ Gadovi synové postavili Dibon, Atarot a Aroer, ³⁵ Atrot-Šofan, Jazer, Jogbohu, ³⁶ Bet-Nimru, Bet-Haran, opevněná města a ohrady pro brav. ³⁷ Rubenovi synové postavili Chešbon, Eleale, Kirjatajim, ³⁸ Nebo, Baal-Meon (jejichž jména byla změněna), Sibmu. Pojmenovali města, která postavili. ³⁹ Synové Manasesova syna Makira odešli do Galaadu. Dobyli ho a zahrnuli Amority, kteří tam byli. ⁴⁰ Mojžíš dal Galaad Manasesovu synovi Makirovi a ten se tam usadil. ⁴¹ Manasesův syn Jair se vypravil a zmocnil se jejich stanových vesnic a pojmenoval je Jairovy stanové vesnice. ⁴² Nobach se zmocnil Kenatu a měst v jeho obvodu a pojmenoval ho svým vlastním jménem Nobach.

33 Toto jsou zastávky, jimiž Izraelité prošli, když pod Mojžíšovým a Áronovým vedením vyšli podle svých útvarů z egyptské země. ² Když na Jahvův příkaz odcházeli, zaznamenával Mojžíš písemně místa, odkud vycházeli. Toto jsou jejich zastávky podle toho, jak vycházeli. ³ Prvního měsíce odešli z Ramsesu. Patnáctého dne prvního měsíce, nazítří po Velikonocích, odešli Izraelité pod pevnou rukou před očima celého Egypta. ⁴ Egypťané pohřbívali ty, které jim Jahve pobil, všechny prvorozence: Jahve vykonal soud nad jejich bohy. ⁵ Izraelité odešli z Ramsesu a utábořili se v Sukotu. ⁶ Potom odešli ze Sukotu a utábořili se v Etamu, který je na pomezí pouště. ⁷ Odešli z Etamu, vrátili se k Pi-Chirotu, jenž leží naproti Baal-Sefonu, a utábořili se před Migdolem. ⁸ Odešli z Pi-Chirotu, přešli přes moře a došli na poušť, a po třídenním pochodu pouští Etam se utábořili v Maře. ⁹ Odešli z Mary a došli do Elimu. V Elimu je dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem; utábořili se tam. ¹⁰ Odešli z Elimu a utábořili se u Rákosového moře. ¹¹ Odešli od Rákosového moře a utábořili se v poušti Sin. ¹² Odešli z pouště Sin a utábořili se v Dofce. ¹³ Odešli z Dofky a utábořili se v Aluši. ¹⁴ Odešli z Aluše a utábořili se v Refidimu; tam lid nenašel vůbec vodu k pití. ¹⁵ Odešli z Refidimu a utábořili se v poušti Sinaj. ¹⁶ Odešli z pouště Sinaj a utábořili se v Kibrot-Taavě. ¹⁷ Odešli z Kibrot-Taavy a utábořili se v Chaserotu. ¹⁸ Odešli z Chaserotu a utábořili se v Ritmě. ¹⁹ Odešli z Ritmy a utábořili se v Rimon-Peresu. ²⁰ Odešli z Rimon-Peresu a utábořili se v Libně. ²¹ Odešli z Libny a utábořili se v Rise. ²² Odešli z Risy a utábořili se v Kehelatě. ²³ Odešli z Kehelaty a utábořili se na hoře Šefer. ²⁴ Odešli z hory Šefer a utábořili se v Charadě. ²⁵ Odešli z Charady a utábořili se v Makhelotu. ²⁶ Odešli z Makhelotu a utábořili se v Tachatu. ²⁷ Odešli z Tachatu a utábořili se v Terachu. ²⁸ Odešli z Terachu a utábořili se v Mitce. ²⁹ Odešli z Mítky a utábořili se v Chašmoně. ³⁰ Odešli z Chašmony a utábořili se v Moserotu. ³¹ Odešli z Moserotu a utábořili se v Bene-Jaakanu. ³² Odešli z Bene-Jaakanu a utábořili se v Chor-Gidgadu. ³³ Odešli z Chor-Gidgadu a utábořili se v Jotbatě. ³⁴ Odešli z Jotбаты a utábořili se v Abroně. ³⁵ Odešli z Abrony a utábořili se v Esjon-Geberu. ³⁶ Odešli z Esjon-Geberu a utábořili se na poušti Sin: to je Kadeš. ³⁷ Odešli z Kadeše a utábořili se na hoře Hór, na pomezí země Edom. ³⁸ Kněz Áron vystoupil na Jahvův příkaz na horu Hór a tam zemřel ve čtyřicátém roce po odchodu Izraelitů z egyptské země, v pátém měsíci, prvního toho měsíce. ³⁹ Áronovi bylo, když zemřel na hoře Hór, sto dvacet tři let. ⁴⁰ Král Aradu, Kanaánc, který sídlil v Negebu v zemi Kanaán, byl zpraven o příchodu Izraelitů. ⁴¹ Oni odešli z hory Hór a utábořili se v Salmoně. ⁴² Odešli ze Salmony a utábořili se ve Funonu. ⁴³ Odešli z Funonu a utábořili se v Obotu. ⁴⁴ Odešli z Obotu a utábořili se na území Moabu v Ije-Abarimu. ⁴⁵ Odešli z Ijim a utábořili se v Dibon-Gadu. ⁴⁶ Odešli z Dibon-Gadu a utábořili se v Almon-Diblatajimu. ⁴⁷ Odešli z Almon-Diblatajimu a utábořili se na horách Abarim, naproti Nebu. ⁴⁸ Odešli z hor Abarim a tábořili ve stepích Moabu u Jordánu, poblíž Jericha. ⁴⁹ Tábořili u Jordánu mezi Bet-Ješimotem a Abel-Sítimem, ve stepích Moabu. ⁵⁰ Jahve promluvil k Mojžíšovi ve stepích Moabu, u Jordánu, poblíž Jericha. Řekl: ⁵¹ „Promluv k Izraelitům; řekneš jim: Až překročíte Jordán směrem do kanaánské země, ⁵² zaženete před sebou všechny obyvatele té země. Zničíte jejich malované obrazy, zničíte všechny jejich sochy z litého kovu a zpusťte všechny jejich výšiny. ⁵³ Budete tu zem mít v majetku a budete tam bydlet, neboť jsem vám tu zemi dal do majetku. ⁵⁴ Losem ji rozdělíte mezi své rody. Početnějšímu dáte větší dědický podíl, méně početnému dáte menší dědický podíl. Každý bude mít majetek tam, kam mu padne los. Dělení provedete ve svých kmenech. ⁵⁵ Nezaženete-li však před sebou obyvatele té země, stanou se vám ti, které ponecháte, trním v očích, bodci v bocích, budou vás utiskovat v zemi, ve které budete sídlit, ⁵⁶ a já s vámi naložím tak, jak jsem zamýšlel naložit s nimi.“

34 Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ² „Naříd Izraelitům toto, řekneš jim: Až vejdete do té země (Kanaán), hle, to je země, jež se stane vaším dědictvím. Je to země Kanaán podle svých hranic. ³ Jižní kraj vašeho území se bude rozprostírat od pouště Sin, která hraničí s Edomem. Z východní strany začne vaše jižní hranice na konci Slaného moře. ⁴ Pak odbočí na jih směrem ke Svahu štirů, projde přes Sin a vyústí na jihu v Kadeš-Barne. Potom půjde směrem k Chasar-Adaru a projde Asmonem. ⁵ Z Asmonu potom hranice odbočí směrem k Egyptskému potoku a vyústí u Moře. ⁶ Vaší mořskou hranicí bude Velké moře; toto ohrazení bude vaší hranicí na západě. ⁷ A toto je vaše severní hranice. Povedete čáru od Velkého moře až k hoře Hór, ⁸ potom od hory Hór povedete čáru až ke Vstupu do Hamatu a hranice vyústí v Sedadu. ⁹ Půjde směrem k Zifronu a vyústí v Chasar-Enanu. To bude vaše severní hranice. ¹⁰ Potom si vyznačíte východní hranici od Chasar-Enanu do Šefamu. ¹¹ Hranice půjde dolů od Šefamu směrem k Charbelu, na východ od Ajinu. Půjde dále dolů, až se dotkne východního pobřeží moře Kineret. ¹² Potom povede hranice podél Jordánu a vyústí u Slaného moře. To bude vaše země i hranice, která tvoří její obvod.“ ¹³ Tu Mojžíš nařídil Izraelitům toto: „Zde je země, kterou si rozdělíte losem a o níž Jahve předepsal, že má být dána devíti kmenům a polovině kmene. ¹⁴ Neboť kmen Rubenových synů se svými rodinami a kmen Gadových synů se svými rodinami již své dědictví dostaly; polovina Manasesova kmene také své dědictví dostala. ¹⁵ Ty dva kmene a polovina kmene dostaly své

dědictví na východě za Jordánem u Jericha, kde vychází slunce.“¹⁶ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁷ „Toto jsou jména mužů, kteří vám rozdělí zemi: kněz Eleazar a Nunův syn Jozue, ¹⁸ a za každý kmen si vezmete jednoho knížete k dělení země. ¹⁹ Toto jsou jména oněch mužů: Za Judův kmen Jefuneho syn Kaleb; ²⁰ za kmen Simeonových synů Amihudův syn Šemuel; ²¹ za Benjaminův kmen Kisonův syn Elidad; ²² za kmen Danových synů Jogliho syn, kníže Buki; ²³ za Josefovy syny, za kmen Manasesových synů Efodův syn, kníže Chaniel; ²⁴ za kmen Efraimových synů Šiftanův syn, kníže Kemuel; ²⁵ za kmen Zabulonových synů Parnakův syn, kníže Elisafan; ²⁶ za kmen Izacharových synů Azanův syn, kníže Paltiel; ²⁷ za kmen Ašerových synů Šelomiho syn, kníže Achniud; ²⁸ za kmen Neftaliho synů Amihudův syn, kníže Pedahel.“²⁹ To jsou ti, jimž Jahve přikázal, aby Izraelitům přidělili jejich dědictví v zemi Kanaán.

35 Jahve promluvil k Mojžíšovi ve stepích Moabu, u Jordánu, poblíž Jericha. Řekl: ² „Naříd Izraelitům, aby z dědictví, jež vlastní, dali Leviovcům města, aby tam bydleli, a kolem těch měst pastviny. Dáte je Leviovcům. ³ Ta města budou jejich příbytkem a přilehlé pastviny budou pro jejich dobytek, jejich stáda a všechna jejich zvířata. ⁴ Pastviny přiléhající k městům, jež dáte Leviovcům, se budou rozprostírat na tisíc loket od městských hradeb kolem dokola. ⁵ Vně města odměříte na východní straně dva tisíce loket, dva tisíce loket na jižní straně, dva tisíce loket na západní straně, dva tisíce loket na severní straně, město bude uprostřed a budou to pastviny těch měst. ⁶ Městy, která dáte Leviovcům, bude šest útočištných měst, jež jim postoupíte, aby se tam mohl utéci vrah; navíc však dáte dvačtyřicet měst. ⁷ Celkem dáte Leviovcům čtyřicet osm měst, města s pastvinami. ⁸ Ta města, která dáte z vlastnictví Izraelitů, vezmete ve větším počtu od toho, kdo má mnoho, v menším počtu od toho, kdo má málo. Každý dá Leviovcům ze svých měst v poměru k dědictví, které dostal.“⁹ Jahve promluvil k Mojžíšovi a řekl: ¹⁰ „Promluv takto k Izraelitům. Až přejdete přes Jordán do země Kanaán, ¹¹ vyberete si města, z nichž uděláte útočištná města, kam by se uchýlil vrah, který někoho zabil nedopatřením. ¹² Ta města vám budou sloužit za útočiště před krevním mstitelem a vrah nebude muset zemřít, dokud se nedostaví k soudu před obcí. ¹³ Města, která dáte, pro vás budou šesti útočištnými městy: ¹⁴ tři, která dáte za Jordánem, a tři, která dáte v zemi Kanaán, budou útočištnými městy. ¹⁵ Izraelitům, stejně jako cizinci i hostu, kteří u vás žijí, bude těch šest měst sloužit za útočiště, kam by se mohl utéci každý, kdo někoho nechtě zabil. ¹⁶ Jestliže ho však udeřil nějakým železným předmětem, a tak mu způsobil smrt, je to vrah. Vrah bude vydán na smrt. ¹⁷ Jestliže ho udeřil nějakým kamenem, jenž je s to zabít, a zabil ho, je to vrah. Vrah bude vydán na smrt. ¹⁸ Nebo jestliže ho udeřil nějakým dřevěným nástrojem, jenž je s to zabít, a zabil ho, je to vrah. Vrah bude vydán na smrt. ¹⁹ Vraha usmrtí krevní mstitel. Když ho potká, usmrtí ho. ²⁰ Jestliže vrah do své oběti z nenávisti strčil nebo jestliže po ní, aby ji zasáhl, hodil nějaký smrtící předmět ²¹ anebo jestliže jí z nepřátelství zasadil smrtící rány pěstí, musí ten, kdo zabil, zemřít; je to vrah, kterého krevní mstitel, až ho potká, usmrtí. ²² Jestliže však do své oběti strčil náhodou, bez nepřátelství, nebo jestliže na ni hodil nějaký předmět, aniž se jí snažil zasáhnout, ²³ anebo jestliže na ni shodil, aniž ji viděl, nějaký kámen, jenž je s to zabít, a tak jí přivodil smrt, a přitom k ní nechoval nijakou nenávist a nepřál jí nic zlého, ²⁴ rozsoudí obec podle těchto pravidel mezi tím, kdo zabil, a krevním mstitelem ²⁵ a vraha zachrání z ruky krevního mstitele. Pošle ho nazpět do útočištného města, kam se utekl, a on tam zůstane až do smrti velekněze, který byl pomazán svatým olejem. ²⁶ Jestliže snad vrah vyjde z území útočištného města, kam se utekl, ²⁷ a krevní mstitel ho potká mimo území jeho útočištného města, smí ho krevní mstitel bez obav z odvety zabít: ²⁸ neboť vrah musí zůstat ve svém útočištném městě až do veleknězovy smrti; teprve po veleknězově smrti se smí vrátit do země, kde má svůj majetek. ²⁹ To bude právním pravidlem pro vás a pro vaše pokolení všude, kde budete sídlit. ³⁰ Při každé záležitosti vraždy bude vrah vydán na smrt na základě výpovědi svědků; ale jediný svědek nemůže vznést hrdelní obžalobu. ³¹ Nepřijmete výkupné za život vraha hodného smrti; musí totiž zemřít. ³² Nepřijmete výkupné za někoho, kdo se chce po útěku do svého útočištného města před veleknězovou smrtí vrátit a sídlit ve své zemi. ³³ Neznesvětíte zemi, v níž jste. Zemi znesvěcuje krev a pro zemi není jiného smíru za prolitou krev než krev toho, jenž ji prolil. ³⁴ Neznečistíš zemi, v níž sídlíte a uprostřed níž sídlím já. Neboť já, Jahve, sídlím uprostřed Izraelitů.“

36 Předstoupili náčelníci rodiny z rodu synů Galaada, syna Manasesova syna Makira, z rodu jednoho z Josefových synů. Ujali se slova před Mojžíšem a knížaty, náčelníky rodin Izraelitů, ² a řekli: „Jahve nařídil našemu pánovi, aby dal Izraelitům zemi a rozdělil ji losem; a náš pán dostal od Jahva příkaz, aby dědický podíl našeho bratra Selofchada dal jeho dcerám. ³ A jestliže si ony vezmou za muže člena některého jiného izraelského kmene, bude jejich podíl odloučen od podílu našich otců. Podíl kmene, k němuž ony budou náležet, se zvětší a podíl, který dal los nám, se zmenší. ⁴ A když pro Izraelity nadejde milostivé léto, bude podíl těch žen připojen k podílu kmene, k němuž budou patřit, a bude odloučen od podílu našeho kmene.“⁵ Na Jahvův příkaz dal

Mojžíš Izraelitům tento příkaz. Řekl: „Kmen Josefových synů promluvil správně. ⁶Hle, co Jahve nařizuje Selofchadovým dcerám: vezmou si za muže, koho chtějí, jen když se provdají do některého rodu z kmene svého otce. ⁷Podíl Izraelitů nebude přecházet z kmene na kmen: Izraelité zůstanou spjati každý s podílem svého kmene. ⁸Každá dívka, která vlastní podíl v některém z kmenů Izraelitů, se musí provdat do některého rodu svého otcovského kmene, aby si tak Izraelité uchovali každý svůj otcovský podíl. ⁹Podíl nebude možno převádět z jednoho kmene na druhý: každý z kmenů Izraelitů zůstane spjat se svým podílem.“ ¹⁰Selofchadovy dcery udělaly, jak Jahve nařídil Mojžíšovi. ¹¹Selofchadovy dcery Machla, Tirsá, Chogla, Milka a Noa si vzaly za muže syny svých strýců z otcovy strany. ¹²Jelikož se provdaly do rodů synů Josefova syna Manasesa, připadl jejich podíl kmeni rodu jejich otce. ¹³To jsou příkázání a zákony, které Jahve Mojžíšovým prostřednictvím předepsal Izraelitům ve stepích Moabu, u Jordánu, poblíž Jericha.

Pátá Mojžíšova (Deuteronomium)

Úvod

1 Toto jsou slova, kterými se Mojžíš k celému Izraeli obrátil za Jordánem, v poušti, v Arabě naproti Sufu, mezi Paranem a Tofelem, Labanem, Chaserotem a Di-Zahabem. – ² Je to jedenáct dní pochodu od Chorebu cestou v pohoří Seir až do Kadeš-Barne. – ³ Bylo to čtyřicátého roku, prvního dne jedenáctého měsíce; Mojžíš tehdy promluvil k Izraelitům podle všeho, co mu pro ně Jahve nařídil. ⁴ Porazil krále Amoritů Sichona, který sídlil v Chešbonu, a krále Bašanu Oga, který sídlil v Aštarotu a v Edrej. ⁵ A za Jordánem, v moabské zemi, se Mojžíš rozhodl, že vyhlásí tento Zákon. Řekl: ⁶ Jahve, náš Bůh, k nám promluvil na Chorebu: „Na této hoře jste již prodlévali dost dlouho. ⁷ Jděte pryč, odejděte a jděte na horu Amoritů, ke všem, kteří obývají Arabu, Horu, Nízinu, Negeb a mořské pobřeží, jděte do kanaánské země a do Libanonu až k velké řece, k řece Eufratu. ⁸ To je země, kterou jsem vám dal; jděte tedy a převezměte tu zemi, kterou Jahve přísahou slíbil vašim otcům Abrahamovi, Izákovi a Jakubovi a jejich potomkům po nich.“ ⁹ Tehdy jsem vám řekl: „Nejsem s to starat se o vás sám. ¹⁰ Jahve, váš Bůh, vás rozmnožil a teď jste četní jako hvězdy na nebi. ¹¹ Jahve, Bůh vašich otců, vás rozmnoží ještě tisícnásobně a požehná vám, jak vám řekl! ¹² Jak bych tedy sám nesl vaše trpkosti, vaše obviňování a vaše rozepře? ¹³ Vezměte tedy z každého svého kmene moudré, prozíravé a zkušené muže, z nichž bych vám udělal náčelníky.“ ¹⁴ Vy jste mi odpověděli: „Co navrhuješ, je dobré.“ ¹⁵ Vzal jsem tedy vaše kmenové náčelníky, moudré a zkušené muže, a dal jsem vám je za náčelníky: náčelníky tisíců, stovek, padesátek a desítek a dozorce pro vaše kmeny. ¹⁶ Tehdy jsem zároveň předepsal vašim soudcům: „Vyslechnete své bratry a budete zjednávat spravedlnost mezi kterýmkoli mužem a jeho bratrem nebo cizincem, který vedle něho sídlí. ¹⁷ Při rozsuzování nebudete nikomu stranit, nýbrž vyslechnete malého stejně jako velkého. Nebudete se bát člověka, neboť rozsudek náleží Bohu. Bude-li některý případ pro vás příliš nesnadný, pošlete mi jej, abych si jej vyslechl.“ ¹⁸ Předepsal jsem vám tehdy vše, co máte dělat. ¹⁹ Odešli jsme z Chorebu a vstoupili, jak nám nařídil Jahve, náš Bůh, na onu velkou a strašlivou poušť, kterou jste viděli cestou k hoře Amoritů, a došli jsme do Kadeš-Barne. ²⁰ Tehdy jsem vám řekl: „Hle, přišli jste k této hoře Amoritů, kterou nám dal Jahve, náš Bůh. ²¹ Pohleď, Jahve, tvůj Bůh, ti dal tuto zemi. Vystup a převezmi ji, jak ti to řekl Jahve, Bůh tvých otců; neboj se a nestrachuj.“ ²² Všichni jste za mnou přišli a řekli jste mi: „Vyšleme před sebou nějaké muže, aby tu zemi prozkoumali; podají nám zprávu o cestě, kterou máme jít, a o městech, kam budeme moci vejít.“ ²³ Ta rada se mi zdála dobrá a vybral jsem z vás dvanáct mužů, po jednom z každého kmene. ²⁴ Oni se vydali směrem k hoře, vystoupili na ni a došli na výzvědy do údolí Eškol. ²⁵ Vzali s sebou plody té země, přinesli nám je a řekli nám: „Je to šťastná země, kterou nám dal Jahve, náš Bůh.“ ²⁶ Ale vy jste odmítli tam jít a vzbouřili jste se proti hlasu Jahva, svého Boha, ²⁷ a zehrali jste ve svých stanech a říkali: „Z nenávisti k nám nás Jahve vyvedl z egyptské země, aby nás vydal do moci Amoritů a aby nás zničil. ²⁸ Kam to máme jít? Naši bratři nás odradili, když řekli: Je to větší lid a je větší postavy než my, města jsou veliká a jejich hradby čnějí až do nebe. A dokonce jsme tam viděli Anakovce.“ ²⁹ Řekl jsem vám: „Netřeste se a nemějte z nich strach. ³⁰ Jahve, váš Bůh, který vám kráčí v čele, bude bojovat za vás, tak jak jste viděli, že to dělal v Egyptě. ³¹ Viděl jsi to také na poušti: Jahve, tvůj Bůh, tě podporoval, jako muž podporuje svého syna, po celou cestu, po níž jste šli až sem.“ ³² Tehdy však nikdo z vás neuvěřil v Jahva, svého Boha, ³³ který před vámi šel po cestě, aby vám hledal místo k táboření, za noci v ohni, aby vám svítil na cestu, za dne v oblaku. ³⁴ K Jahvovi dolehly vaše řeči, rozhněval se a učinil tuto přísahu: ³⁵ „Ani jeden z mužů tohoto zvrhlého pokolení neuvidí onu šťastnou zemi, o níž jsem přísahal, že ji dám vašim otcům, ³⁶ s výjimkou Jefuneho syna Kaleba: on ji uvidí a jemu a jeho synům dám tu zemi, po které on chodil, neboť dokonale poslouchal Jahva.“ ³⁷ Kvůli vám se Jahve rozhněval dokonce i na mne a řekl mi: „Ani ty tam nevejdeš.“ ³⁸ Vejde tam tvůj služebník, Nunův syn Jozue. Posilni ho, neboť on uvede Izraele do vlastnictví té země. ³⁹ Ale vejdou tam vaše malé děti, o kterých jste tvrdili, že budou vydány za kořist, vaši synové, kteří ještě neumějí rozlišovat dobré a zlé, jim ji dám, oni ji budou vlastnit. ⁴⁰ Vy pak se otočte a vraťte se nazpět na poušť, směrem k moři Suf.“ ⁴¹ Tehdy jste mi odpověděli: „Zhřešili jsme proti Jahvovi, svému Bohu. Půjdeme a budeme bojovat, jak nám nařídil Jahve, náš Bůh.“ Každý jste se opásal zbraněmi a vystrojili jste se, abyste vystoupili na tu horu. ⁴² Ale Jahve mi řekl: „Řekni jim: Nevystupujte vzhůru a nebojujte, neboť nejsem uprostřed vás; ať vás vaši nepřátelé neporazí.“ ⁴³ Ať jsem k vám mluvil, jak mluvil, neposlouchali jste mě a vzbouřili jste se proti Jahvovu hlasu, domýšlivě jste vystoupili na tu horu. ⁴⁴ Amorité, kteří tu horu obývají, vám vyšli vstříc, pronásledovali vás jako včely a pobíjeli vás v Seiru až k Chormě. ⁴⁵ Při návratu jste před Jahvem plakali; on neposlouchal váš hlas a nevsímal si vás. ⁴⁶ Proto jste museli po mnoho dní zůstat v Kadeši, tak dlouho, jak jste tam zůstali.

2 Potom jsme se otočili a odešli jsme na poušť směrem k moři Suf, jak mi přikázal Jahve. Dlouhé dny jsme obcházeli pohoří Seir. ² Tehdy mi Jahve řekl: ³ „To pohoří jste už obcházeli dost dlouho: jděte směrem na sever. ⁴ A lidu dej tento příkaz: Budete procházet územím svých bratří, Ezauových synů, kteří obývají Seir. Oni se vás bojí a vy budete ostražitě pozorováni. ⁵ Ne abyste je popouzeli, neboť z jejich země vám nedám nic, ani píd: pohoří Seir jsem dal do majetku Ezauovi. ⁶ Potravu, kterou budete jíst, si od nich kupte za peníze, za peníze si od nich kupte vodu, kterou budete pít. ⁷ Neboť Jahve, tvůj Bůh, požehnal ve všem tvému podnikání: bděl nad tvým pochodem přes velkou poušť. Hle, Jahve, tvůj Bůh, je s tebou už čtyřicet let, aniž ti cokoli chybělo.“ ⁸ Prošli jsme tedy přes své bratry, Ezauovy syny, kteří bydlí v Seiru, cestou přes Arabu, Elat a Esjon-Geber; pak jsme změnilí směr a zamířili jsme k moabské poušti. ⁹ Tehdy mi Jahve řekl: „Neútoč na Moab, nepopouzej ho k boji; neboť z jeho území ti nedám nic; Ar jsem dal do majetku Lotovým synům. ¹⁰ (Předtím tam přebývali Emité, velký, početný národ vysoké postavy, jako Anakovci. ¹¹ Právě tak jako Anakovci byli považováni za Refaity, ale Moabitě jim říkají Emité. ¹² Stejně tak v Seiru přebývali dříve Chorité, které Ezauovi synové vyhnali a vyhubili, a pak se usadili na jejich místě, tak jako to ve své zemi, v dědictví, které obdržel od Jahva, udělal Izrael.) ¹³ Nyní vzhůru! Překročte potok Zered.“ Překročili jsme tedy potok Zered. ¹⁴ Od Kadeš-Barne k přechodu přes potok Zered trvala naše bludná pouť třicet osm let; takto z tábora zmizelo celé pokolení mužů schopných nosit zbraně, jak jim to přísahal Jahve. ¹⁵ Jahvova ruka byla proti nim, aby jim dala úplně zmizet z tábora. ¹⁶ Když smrt ze středu lidu odstranila až do posledního ty muže schopné nosit zbraň, ¹⁷ obrátil se na mne Jahve těmito slovy: ¹⁸ „Právě procházíš Ar, moabskou zemi, ¹⁹ a brzy se octneš před Amonovými syny. Neútoč na ně, nepopouzej je; neboť ze země Amonových synů ti nedám nic: dal jsem ji do majetku Lotovým synům. ²⁰ (Pokládala se také za zemi Refaitů; dříve tam bydleli Refaité – Amonité jim říkají Zamzumovci – ²¹ velký, početný lid vysoké postavy jako Anakovci. Jahve je vyhladil před Amonity, kteří je vyhnali a usadili se na jejich místě, ²² tak jako to udělal pro Ezauovy syny, kteří bydlí v Seiru, když před nimi vyhladil Chority, které oni vyhnali a až do dnešního dne se usadili na jejich místě. ²³ Tak se stalo i Avitům, kteří bydleli v táborech až ke Gaze: vyhladili je Kaftoritě, kteří přišli z Kaftoru, a usadili se na jejich místě.) ²⁴ Vzhůru! Vytáhněte a překročte potok Arnon. Pohled, vydávám ti do rukou chešborského krále, Amoritu Sichona i jeho zem. Začni s výbojem; popud ho k boji. ²⁵ Ode dneška rozšířím hrůzu a strach před tebou mezi národy, které jsou kdekoli pod nebem: kdokoli se doslechne, že přicházíš, propadne zmatku a bude se chvěť úzkostí.“ ²⁶ Z pouště Kedemot jsem vypravil k chešborskému králi Sichonovi posly s těmito slovy pokoje: ²⁷ „Zamyslím projít tvou zemí; půjdu svou cestou, aniž bych se odchyloval napravo či nalevo. ²⁸ Budu jíst potravu, kterou mi prodáš za peníze, a budu pít vodu, kterou mi přenecháš za peníze. Chci jen pěšky projít, ²⁹ jako mi to dovolili Ezauovi synové, kteří bydlí v Seiru, a Moabitě, kteří bydlí v Aru, jen co bych překročil Jordán a vešel do země, kterou nám dává Jahve, náš Bůh.“ ³⁰ Ale chešborský král Sichon nesouhlasil, abychom k němu vkročili; neboť Jahve, tvůj Bůh, mu ochromil ducha a zatvrdil srdce, aby ti ho vydal do rukou, jako je tomu podnes. ³¹ Jahve mi řekl: „Pohled, začal jsem ti vydávat Sichona a jeho zemi; začni s výbojem a zmocni se jeho země.“ ³² Sichon nám se vším svým lidem pochodoval vstříc do Jahsy, aby s námi bojoval. ³³ Jahve, náš Bůh, nám ho vydal a my jsme porazili jeho i jeho syny a všechn jeho lid. ³⁴ Pak jsme se zmocnili všech jeho měst a postihli jsme klatbou celá města ženatých mužů, ženy i děti, aniž cokoli uniklo, ³⁵ s výjimkou dobytka, který byl naší kořistí vedle kořisti z dobytých měst. ³⁶ Od Aroeru, který leží na okraji údolí Arnonu, a města, které je v údolí, až do Galaadu pro nás nebylo nedosažitelného města, Jahve, náš Bůh, nám je všechna vydal. ³⁷ Nepřiblížil ses však k zemi Amonitů, ani ke krajině potoka Jabok, ani k městům v pohoří, ani k čemukoli ze všeho, co zakázal Jahve, náš Bůh.

3 Potom jsme se dali cestou k Bašanu a vystoupili jsme k němu. Král Bašanu Og se vším svým lidem nám pochodoval vstříc, aby s námi v Edrej bojoval. ² Jahve mi řekl: „Neboj se ho, protože jsem ti vydal do rukou jeho, všechn jeho lid i jeho zemi. Naložíš s ním, jako jsi naložil s amoritským králem Sichonem, který bydlí v Chešbonu.“ ³ Jahve, náš Bůh, nám vydal do rukou rovněž krále Bašanu Oga a všechn jeho lid. Porazili jsme je tak, že nám ani jeden neunikl. ⁴ V té době jsme se potom zmocnili všech jeho měst; nebylo města, jehož bychom jim nebyli odňali: šedesát měst, celý argobský svaz, Ogovo království v Bašanu, ⁵ všechna opevněná města obehnaná vysokými hradbami a opatřená branami a zavorami; a to nepočítám velmi četná města Perizitů. ⁶ Postihli jsme klatbou, jako jsme to udělali chešborskému králi Sichonovi, a vydali jsme klatbě všechna ta města ženatých mužů, ženy i děti; ⁷ ale všechn dobytek a všechno, co z těch měst bylo ukořistěno, se stalo naší kořistí. ⁸ Takto jsme tenkrát oběma amoritským králům z druhého břehu Jordánu odňali zemi od potoka Arnonu až k hoře Hermonu ⁹ (Sidoňané nazývají Hermon Sirjon, Amorité mu říkají Senir): ¹⁰ všechna města Náhorní roviny, celý Galaad a celý Bašan až k Ogovým hlavním městům v Bašanu Salce a Edrej. ¹¹ (Ten Og, král Bašanu, byl posledním potomkem Refaitů: jeho lože je ono železné lože, jež lze

vidět v Rabě Amonitů, je dlouhé devět loket a široké čtyři, počítáno podle mužského lokte.)¹² Tehdy jsme převzali tu zemi od Aroeru na potoce Arnonu. Polovinu pohoří Galaadu i s jeho městy jsem dal Rubenovcům a Gadovcům.¹³ Polovinu Manasesova kmene jsem dal zbytek Galaadu a celé Ogovo království, Bašan. (Celý argobský svaz, celý Bašan, to, co se nazývá zemí Refaitů.¹⁴ Manasesův syn Jair se zmocnil celého argobského svazu až k hranicím Gešurovců a Maakatovců a až do dneška jej – ten Bašan – pojmenoval svým jménem: „Jairovy stanové vesnice.“)¹⁵ Makirovi jsem dal Galaad.¹⁶ Od Galaadu až k potoku Arnonu, to jsem dal Rubenovcům a Gadovcům, střed tohoto potoka přitom vyznačuje hranici, a až k Jaboku, tento potok přitom vyznačuje hranici s Amonity.¹⁷ Araba a Jordán sloužily jako hranice od Kineretu až k moři u Araby (Slanému moři) na úpatí svahů Pisgy, směrem na východ.¹⁸ Tehdy jsem vám dal tento příkaz: „Jahve, váš Bůh, vám dal do majetku tuto zemi. Přejděte ve zbroji před svými bratry, Izraelity, přede všemi bojovníky,¹⁹ jenom vaše ženy, vaše děti a vaše stáda (neboť vím, že máte početná stáda) zůstanou ve městech, která jsem vám dal,²⁰ dokud Jahve nedopřeje oddechu vašim bratrům tak jako vám a dokud i oni nebudou vlastnit zemi, kterou jim dává Jahve, váš Bůh, na druhé straně Jordánu; potom se každý vrátíte ke svému majetku, jež jsem vám dal.“²¹ Tehdy jsem dal Jozuovi tento příkaz: „Vidíš na vlastní oči všechno, co Jahve, náš Bůh, udělal oběma těm králům; stejně naloží Jahve i se všemi královstvími, jimiž budeš procházet.“²² Nebudete se jich vůbec bát: bojuje za vás Jahve, váš Bůh.“²³ Tehdy jsem Jahva požádal o jednu milost:²⁴ „Můj Pane, Jahve, ty, jenž jsi počal svému služebníkovu ukazovat svou velikost a mocnou ruku, jež... Který bůh na nebi a na zemi jedná, jako jednáš ty, a s touž mocí?“²⁵ Nemohl bych tam přejít a spatřit onu šťastnou zemi na druhé straně Jordánu, ono šťastné pohoří a Libanon?“²⁶ Ale Jahve se kvůli vám na mne rozhněval a vůbec mě nevyslyšel. Řekl mi: „Dost! Dál už se mnou o tom nemluv!“²⁷ Vystup na vrcholek Pisgy, rozhlédni se na západ, na sever, na jih a na východ; podívej se na vlastní oči, neboť ty ten Jordán nepřekročíš.“²⁸ Vydej příkazy Jozuovi, posilni ho, utvrď ho, neboť v čele tohoto lidu přejde on; na něm je, aby je uvedl do vlastnictví země, kterou uvidíš.“²⁹ Potom jsme zůstali v údolí naproti Bet-Peoru.

4 A nyní, Izraeli, slyš zákony a zvyky, kterým vás dnes učím, abyste je uplatňovali: abyste žili a abyste vešli do země, kterou vám dává Jahve, Bůh vašich otců, a abyste ji převzali.² Nic k tomu, co vám nařizují, nepřidáte a nic z toho neuberete, budete však dodržovat přikázání Jahva, svého Boha, tak, jak vám je předepisují.³ Na vlastní oči vidíte, co udělal Jahve v Baal-Peoru: kdokoli šel za Baalem z Peoru, toho Jahve, tvůj Bůh, vyhladil z tvého středu;⁴ ale vy, kteří jste setrvali při Jahvovi, svém Bohu, jste dodnes všichni naživu.⁵ Pohleď! Učím vás zákonům a zvykům, jak mi to nařídil Jahve, můj Bůh, abyste je uplatňovali v zemi, kterou převezmete.⁶ Dodržujte je a uplatňujte je, tak budete v očích národů moudří a rozvášní. Ony, až se seznámí se všemi těmito zákony, zvolají: „Je jen jeden moudrý a obezřelý lid, je to tento velký národ!“⁷ Kde se totiž najde takový velký národ, jehož bohové by se mu tak přiblížili, jako je nám blízko Jahve, náš Bůh, pokaždé když ho vzýváme?⁸ A kde se najde takový velký národ, jehož zákony a zvyky by byly tak správné, jako je celý tento Zákon, který vám dnes předepisují?⁹ Měj se však na pozor! Dávej dobrý pozor na svůj život, nezapomínej na ty věci, které viděly tvé oči, a nedej, aby v kterémkoli dni tvého života odešly z tvého srdce; uč jim naopak své syny a syny svých synů.¹⁰ V den, kdy jsi stál na Chorebu před Jahvem, svým Bohem, mi Jahve řekl: „Shromáždí mi lid, aby vyslechli má slova, tak aby se mě naučili bát, pokud budou žít na zemi, a aby tomu naučili své syny.“¹¹ A vy jste tehdy přistoupili a stáli jste poblíž hory; hora planula ohněm až do samého nebe – nebe potmělého tmavými a hučícími mraky!¹² Jahve k nám tehdy promluvil zprostřed ohně; slyšeli jste zvuk slov, ale nerozeznávali jste žádnou podobu, nic než hlas.¹³ On vám zjevil svou smlouvu a nařídil vám, abyste ji plnili, těch Deset slov, která vepsal na dvě kamenné desky.¹⁴ Mně pak zároveň Jahve nařídil, abych vás učil zákonům a zvykům, které máte uplatňovat v zemi, do níž vcházíte, abyste ji převzali.¹⁵ Dávejte si sami na sebe dobrý pozor: poněvadž jste v ten den, kdy k vám Jahve mluvil na Chorebu zprostřed ohně, neviděli žádnou podobu,¹⁶ nepokažte se a nedělejte si žádnou sochu, jež by cokoli zpodobovala: ať mužskou či ženskou postavu,¹⁷ podobu některého z pozemských zvířat, podobu některého z ptáků, kteří létají po nebi,¹⁸ podobu některého z plazů, kteří se hemží po zemi, podobu některé z ryb, které žijí ve vodách pod zemí.¹⁹ Když pozdvihneš oči k nebi, když spatříš slunce, měsíc, hvězdy a veškeré nebeské vojsko, nedej se strhnout, aby ses před nimi klaněl a sloužil jim. Jahve, tvůj Bůh, je dal jako podíl všem národům, které jsou pod nebem,²⁰ vás však Jahve vzal, vyvedl vás z té tavné pece, z Egypta, abyste se stali lidem jeho dědictví, jako je tomu dodnes.²¹ Kvůli vám se na mne Jahve rozhněval; přísahal, že nepřekročím Jordán a že nevejdu do té šťastné země, kterou ti dává za dědictví.²² Ano, zemřu zde v této zemi a ten Jordán nepřekročím. Ale vy jej překročíte a převezmete tu šťastnou zemi.²³ Chraňte se, abyste nezapomněli na smlouvu, kterou s vámi uzavřel Jahve, váš Bůh, a abyste si přes zákaz Jahva, svého Boha, nezhotovili sochu, ať čehokoli;²⁴ neboť Jahve, tvůj Bůh, je šířavý oheň, žárlivý Bůh.²⁵ Až zplodíš děti a vnuky a až zestárnete v té zemi, až se pokazíte, zhotovíte si nějakou sochu, uděláte to, co je zlé v očích Jahva, tvého Boha, takže se rozhněvá²⁶ беру si dnes proti vám

za svědka nebe i zemi –, zmizíte rychle z té země, kterou převezmete, až překročíte Jordán. Nebudete tam dlouho žít, neboť budete opravdu vyhubeni. ²⁷ Jahve vás rozptýlí mezi národy a zbude z vás pouze malý počet uprostřed národů, mezi něž vás Jahve zavede. ²⁸ Budete tam sloužit bohům udělaným lidskou rukou ze dřeva a z kamene, kteří nevidí a neslyší, nejedí a nečichají. ²⁹ Odtud budeš hledat Jahva, svého Boha, a nalezněš ho, budeš-li ho hledat celým srdcem a celou duší. ³⁰ Ve tvé tísní tě stihnou všechna tato slova, ale na konci času se vrátíš k Jahvovi, svému Bohu, a budeš poslouchat jeho hlas; ³¹ neboť Jahve, tvůj Bůh, je milosrdný Bůh, jenž tě neopustí ani tě nezničí a jenž nezapomene na smlouvu, kterou přísahou uzavřel s tvými otci. ³² Ptej se tedy někdejších věků, které tě předcházely ode dne, kdy Bůh stvořil člověka na zemi: ozvalo se někdy od jednoho konce nebe k druhému tak vznešené slovo? Bylo někdy slyšet nějaké podobné? ³³ Je nějaký lid, který by slyšel hlas živého Boha, mluvícího zprostřed ohně, jak jsi slyšel ty, a zůstal naživu? ³⁴ Je nějaký bůh, který by si přišel zkouškami, znameními, zázraky a bitvami, silnou rukou a vztaženou paží a velkými hrůzami pro nějaký národ doprostřed jiného národa, což všechno jsou věci, které pro vás tobě před očima udělal Jahve, náš Bůh, v Egyptě? ³⁵ Tobě dal, abys to všechno viděl, abys poznal, že Jahve je pravý Bůh a že jiného není. ³⁶ Z nebe ti dal slyšet svůj hlas, aby tě poučil, a na zemi ti dal shlédnout svůj oheň a zprostřed ohně jsi slyšel jeho slova. ³⁷ Protože miloval tvé otce a po nich vyvolil jejich potomstvo; vyvedl tě z Egypta a zjevil svou přítomnost a svou velkou sílu, ³⁸ vyhnal před tebou národy větší a silnější, než jsi ty, uvedl tě do jejich země a dal ti ji za dědictví, jak jím zůstává dodnes. ³⁹ Poznej tedy dnes a rozjíměj o tom v srdci: Jahve, on a nikdo jiný, je Bůh vysoko na nebi, stejně jako zde na zemi. ⁴⁰ Dodržuj jeho zákony a příkázání, které ti dnes předepisují, abyste ty i tví synové po tobě byli šťastni a dlouho žili na zemi, kterou ti navždy dává Jahve, tvůj Bůh. ⁴¹ Tehdy Mojžíš vybral tři města na východě za Jordánem, ⁴² kam by se mohl utéci vrah, který nechť zabil svého bližního, aniž předtím vůči němu choval zakořeněnou nenávist: může si útekem do některého z těchto měst zachránit život. ⁴³ Byl to Beser v poušti na vrchovině pro Rubenovce; Ramot v Galaadu pro Gadovce; Golan v Bašanu pro Manasesovce. ⁴⁴ Toto je zákon, který Mojžíš předložil Izraelitům. ⁴⁵ Toto jsou ustanovení, zákony a zvyky, které po odchodu z Egypta dal Mojžíš Izraelitům ⁴⁶ za Jordánem, v údolí poblíž Bet-Peoru, v zemi amoritského krále Sichona, který sídlil v Češbonu. Mojžíš a Izraelité ho po svém odchodu z Egypta porazili ⁴⁷ a zmocnili se jeho země, stejně jako země krále Bašanu Oga – oba byli amoritskými králi na východě za Jordánem, ⁴⁸ od Aroeru, který je na svahu nad potokem Arnonem, až k hoře Sijon (to je Hermon) – ⁴⁹ a celé Araby na východě za Jordánem až k moři Araby na úpatí svahů Pisgy.

5 Mojžíš svolal všechny Izrael a řekl jim: Slyš, Izraeli, zákony a zvyky, které vám dnes proslovuji do uší. Naučte se jim a zachovávejte je, abyste je uplatňovali. ² Jahve, váš Bůh, s vámi na Chorebu uzavřel smlouvu. ³ Tuto smlouvu Jahve neuzavřel s našimi otci, nýbrž s námi, s námi, kteří jsme dnes zde všichni živí. ⁴ Na té hoře k vám tvář v tvář mluvil Jahve uprostřed ohně ⁵ a já jsem tehdy stál mezi Jahvem a vámi, abych vám sdělil Jahvova slova; neboť vy jste ze strachu před ohněm na tu horu nevystoupili. On řekl: ⁶ „Já jsem Jahve, tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. ⁷ Nebudeš mít jiné bohy přede mnou. ⁸ Neuděláš si žádnou sochu ničeho, co se podobá tomu, co je nahoře na nebi nebo dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁹ Těmto bohům se nebudeš klanět, ani jim nebudeš sloužit. Neboť já, Jahve, tvůj Bůh, jsem žárlivý Bůh, jenž trestám vinu otců na dětech, vnucích a pravnučích těch, kteří mě nenávidí, ¹⁰ ale jenž dávám milost tisícům těch, kdo mě milují a dodržují má příkázání. ¹¹ Nevyslovíš nadarmo jméno Jahva, svého Boha, neboť Jahve neponechá bez trestu toho, kdo nadarmo vysloví jeho jméno. ¹² Zachovávej sobotní den a posvěcuj ho, jak ti to přikázal Jahve, tvůj Bůh. ¹³ Po šest dní budeš pracovat a konat všechnu svou práci, ¹⁴ ale sedmý den je sobota pro Jahva, tvého Boha. Tehdy nebudeš konat žádnou práci, ani ty, ani tvůj syn, ani tvá dcera, ani tvůj služebník, ani tvá služebnice, ani tvůj vůl, ani tvůj osel, ani žádné z tvých zvířat, ani cizinec, který dlí v tvých branách. Tak si budou moci stejně jako ty odpočinout tvůj služebník a tvá služebnice. ¹⁵ Vzpomeň si, žes byl v otroctví v egyptské zemi a že tě z něho vyvedl Jahve, tvůj Bůh, silnou rukou a vztaženou paží; proto ti Jahve, tvůj Bůh, přikázal, abys dodržoval sobotní den. ¹⁶ Cti otce svého a matku svou, jak ti to přikázal Jahve, tvůj Bůh, abys byl dlouho živ a bylo ti dobře na zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh. ¹⁷ Nezapomínej. ¹⁸ Nezcizoložíš. ¹⁹ Nepokradeš. ²⁰ Nevydáš křivé svědectví proti svému bližnímu. ²¹ Nebudeš dychtit po ženě svého bližního, nezatoužíš ani po jeho domě, ani po jeho poli, ani po jeho služebníkovi či služce, ani po jeho volovi či oslovi: po ničem, co patří tvému bližnímu.“ ²² To jsou slova, s nimiž se k vám obrátil Jahve, když jste byli všichni shromážděni na té hoře. Promluvil k vám silným hlasem zprostřed ohně, v oblaku a temnotách. Nic k nim nepřidal a napsal je na dvě kamenné desky, které mi dal. ²³ Nuže, když jste uslyšeli z temnot vycházet onen hlas, zatímco hora byla v ohni, přišli jste vy všichni, náčelníci kmenů a starší, ke mně ²⁴ a řekli jste mi: „Hle, Jahve, náš Bůh, nám ukázal svou slávu a svou velikost a my jsme slyšeli zprostřed ohně jeho hlas. Poznali jsme dnes, že Bůh může mluvit k člověku a člověk zůstane naživu. ²⁵ Proč bychom však nyní měli zemřít? Neboť kdybychom nadále poslouchali hlas Jahva, svého Boha, mohl by nás ten velký oheň pohltnout a my bychom

mohli zemřít. ²⁶Je opravdu smrtelník, jenž by zůstal naživu, kdyby jako my uslyšel hlas živého Boha mluvícího zprostředk ohně? ²⁷Ty přístup a vylechni vše, co bude říkat Jahve, náš Bůh, pak nám budeš opakovat, co ti Jahve, náš Bůh, řekne: my to budeme poslouchat a budeme to uplatňovat.“ ²⁸Jahve uslyšel, co jste říkali, a řekl mi: „Slyšel jsem slova toho lidu. Vše, co ti řekli, je správné.“ ²⁹Ach, kdyby jejich srdce dokázalo být stále takové, aby se mě báli a dodržovali má přikázání, tak aby byli oni i jejich synové provždy šťastní. ³⁰Jdi a řekni jim: ‘Vraťte se do svých stanů!’ ³¹Ty však zůstaneš zde u mne, řeknu ti všechna přikázání, zákony a zvyky, jimž je budeš učit a jež oni budou uplatňovat v zemi, kterou jim dávám do vlastnictví.“ ³² Dodržujte a plňte! Tak vám to nařídil Jahve, váš Bůh. Neodchylujte se napravo ani nalevo. ³³Půjďte ve všem cestou, kterou vám vyznačil Jahve, váš Bůh, tak budete žít a budete mít šťastný a dlouhý život v zemi, kterou převezmete.

6 Toto jsou přikázání, zákony a zvyky, v nichž máte být z příkazu Jahva, svého Boha, vyučení, abyste je plnili v zemi, kterou převezmete. ²Takto, budeš-li se bát Jahva, svého Boha, po všechny dny svého života, budeš-li zachovávat všechny jeho zákony a jeho přikázání, které ti dnes nařizují, budeš dlouho žít ty, tvůj syn i syn tvého syna. ³Kéž bys, Izraeli, dokázal poslouchat, dodržovat a plnit to, co tě učiní šťastným a co tě rozmnoží, jak ti to řekl Jahve, Bůh tvých otců, když ti dával zemi, která oplývá mlékem a medem. ⁴Slyš, Izraeli: Jahve, náš Bůh, je jediný Jahve. ⁵Budeš milovat Jahva, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší i veškerou svou silou. ⁶Ať tato slova, která ti dnes předepisují, zůstanou ve tvém srdci! ⁷Budeš je opakovat svým synům, budeš jim je říkat, ať sedíš doma, ať jdeš po cestě, ať ležíš, ať stojíš; ⁸přípevníš si je na ruku jako znamení, na čelo jako pásku; ⁹napišeš je na veřeje svého domu a na své brány. ¹⁰Až tě Jahve, tvůj Bůh, zavede do země, o které tvým otcům, Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi, přísahal, že ti ji dá, do velkých a kvetoucích měst, která jsi nestavěl, ¹¹do domů plných všelikého majetku, které jsi neplnil, ke studnám, které jsi nevykopal, k révě a olivovníkům, které jsi nesázal, pak tedy, až budeš jíst a nasytíš se, ¹²chraň se zapomenout na Jahva, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. ¹³Jahva, svého Boha, se budeš bát, jemu budeš sloužit, v jeho jménu budeš přísahat. ¹⁴Nechodte za jinými bohy z bohů národů, které vás obklopují, ¹⁵neboť on je

6:2 Budeš-li se bát Jahva. Viz pozn. 13

6:5 Budeš milovat Jahva. Milovat krále znamená poslouchat ho, dělat, co říká (Jn 14:15). Proto je toto přikázání vysloveno jedním dechem s přikázáním Boha se bát (v. 13) ve smyslu respektu a úcty, jaká náleží králi. Strach ve smyslu hrůzy a děsu z krále patří zlým, kteří jeho nařízení porušují; takoví se právem obávají jeho trestu.

6:8 Na ruku ... na čelo. Malé krabičky, obsahující biblické texty, zvané *tefillin* (תפילין), řecky *fylyktérie* (φυλακτήρια), např. v Mt 23:5. Konzervativní Židé si je dodnes připěvňují na čelo a na ruku, když se modlí. Číslo šelmy ze Zj 13:16 a Nepřítelova parafráze původního Božího příkazu. Služebníci zla budou označeni tam, kde služebníci živého Boha mají nosit označení, že patří jemu. K pravidelné modlitbě je vždy vhodný nějaký rituál, ať už je to oddělený čas (2Kr 16:15; Ezd 9:5;

Ž 141:2; Da 6:11; 9:21) nebo tělesná poloha (Gn 24:26; Ex 34:8; 1Pa 29:20; 2Pa 6:13; 20:18; 29:30; Ezd 9:5; Neh 8:6; Ž 95:6; 141:2; Iz 45:23; Jr 36:7; Da 6:11; Lk 24:52; Jn 9:38; Sk 7:60; 1Kor 14:25; Ef 3:14; Zj 4:10; 5:8, 14; 11:16; 19:4) či púst (2Sa 12:6; 1Kor 21:27; Est 4:16; Neh 1:4; Ž 69:11; Mt 9:15; Mk 2:19–20; Lk 5:35). Tzv. „střední modlitbička“ – rychlá a krátká modlitba v urgentní nouzi (Neh 2:4) – je mimořádná, výjimečná; nelze na ni redukovat veškerý modlitební život. Zaměňovat modlitbu za usínání v relaxační poloze vyjadřuje náš disrespekt vůči Všemohoucímu Králi.

6:13 Se budeš bát. „Bázeň Boží“ jde ruku v ruce s přikázáním Boha milovat (srv. v. 5). Milovat krále znamená poslouchat ho, dělat, co říká (Jn 14:15).

Celým srdcem

Hebrejské slovo pro srdce, *lev* (לֵב) se v Bibli vyskytuje na stovkách míst. V biblickém chápání *lev* není jen neúnavná krevní pumpa. Reprezentuje vnitřní svébytnost člověka, jeho vlastní ego. Díky němu dokážeme milovat, plakat, soucítit i hřešit. „Duše“ je výraz, kterým toto vnitřní já častěji označujeme mimo biblický kontext. Hebrejšтина, bohatá na významy, příkládá srdci množství morálních kvalit.

Co je v srdci?

Zde je několik příkladů toho, jak Bible slovem *lev* vyjadřuje širokou rozmanitost lidských osobností a postojů:

- úctyhodný je spravedlivý, dosl. „přímého srdce“ (*jišrelev* יֵשֶׁר־לֵב), např. Ž 7:10;
- tvrdohlavý je zatvrdilého srdce, např. v Ez 3:7 (*kašelev* קָשֵׁי־לֵב),

- arogantní je pyšného srdce, dosl. „povýšeného srdce“ (*gevalev* גִּבְהַ־לֵב), např. Př 16:5;
- nečestný a nepoctivý má srdce dvojité, dosl. „srdce a srdce“ (*lev valev* לֵב וְלֵב), asi podobně, jako když česky řekneme: „Mluví tak i tak,“ např. Ž 12:3;
- odvážný, zmužilého srdce je dosl. „mocného srdce“ (*amitz libo* אִמִּץ לִבּוֹ) např. Am 2:16;
- kající má srdce skroušené a potřené, dosl. „zložené a sevřené“ Ž 51:19 (*lev nišbar venidkeh* לֵב־נִשְׁבַּר וְנִדְכָה)
- a volá k Bohu o čisté (*lev tahor* לֵב טָהוֹר) Ž 51:12;

Tímto svým „celým srdcem“ (*bekal lebabeka* בְּכָל־לִבְבְּךָ) máme milovat Hospodina nade všechno (6:5).

Bůh žárlivý, Jahve, tvůj Bůh, který je ve tvém středu. Vzplanul by proti tobě hněv Jahva, tvého Boha, a on by tě vyhladil z tváře země. ¹⁶ Nebudete pokoušet Jahva, svého Boha, jako jste ho pokoušeli v Masse. ¹⁷ Budete dodržovat přikázání Jahva, svého Boha, jeho pokyny a zákony, které ti předepsal, ¹⁸ a budeš dělat to, co je správné a dobré v Jahvových očích, aby ti bylo dobře a abys převzal tu šťastnou zemi, o které Jahve tvým otcům přísahal, ¹⁹ že z ní před tebou zažene všechny tvé nepřátele; tak to řekl Jahve. ²⁰ Až se tě zítra tvůj syn zeptá: „Co to jsou ty pokyny, ty zákony a ty zvyky, které vám předepsal Jahve, náš Bůh?“ ²¹ řekneš svému synovi: „Byli jsme faraonovými otroky v Egyptě a Jahve nás svou mocnou rukou z Egypta vyvedl. ²² Jahve nám před očima vykonal znamení a velké a hrozné zázraky proti Egyptu, faraonovi a celému jeho domu. ²³ Ale nás odtud vyvedl, aby nás zavedl do země, kterou přísahou slíbil našim otcům, a aby nám ji dal. ²⁴ A Jahve nám nařídil, abychom plnili všechny ty zákony, tak abychom se báli Jahva, svého Boha, aby nám bylo stále dobře a abychom žili, jak nám to až dosud dopřával. ²⁵ Toto bude naše spravedlnost: dodržovat a plnit všechna ona přikázání před Jahvem, naším Bohem, jak nám to nařídil.“

7 Až tě Jahve, tvůj Bůh, zavede do země, kterou převezmeš, padnou před tebou četné národy: Chetitě, Girgašité, Amorité, Kanaánci, Perizité, Chivité a Jebusané, sedm národů četnějších a mocnějších, než jsi ty. ² Jahve, tvůj Bůh, ti je vydá a ty je porazíš. Postihneš je klatbou. Neuzavřeš s nimi smlouvu, nedáš jim milost. ³ Nebudeš s nimi sjednávat manželství, nedáš svou dceru jejich synovi, ani si nevezmeš jejich dceru pro svého syna. ⁴ Neboť tvůj syn by byl odvrácen od toho, aby chodil za mnou; sloužil by jiným bohům; a vzplanul by proti vám Jahvův hněv a on by tě rychle vyhladil. ⁵ Ale naložíte s nimi takto: zničíte jejich oltáře, rozbijete jejich stély, skácíte jejich posvátné kůly a spálíte jejich modly. ⁶ Neboť ty jsi lid zasvěcený Jahvovi, svému Bohu, tebe si vyvolil Jahve, tvůj Bůh, za svůj lid mezi všemi národy, jež jsou na zemi. ⁷ Nepřilnul k vám Jahve a nevyvolil si vás proto, že jste nejpočetnější ze všech národů, neboť vy jste nejméně početní mezi všemi národy. ⁸ Leč z lásky k vám a proto, aby dodržel přísahu, kterou složil vašim otcům, vás Jahve vyvedl mocnou rukou a vysvobodil tě z domu otroctví, z moci faraona, egyptského krále. ⁹ Poznáš tedy, že Jahve, tvůj Bůh, je pravý Bůh, věrný Bůh, jenž zachovává svou smlouvu a svou lásku na tisíc pokolení vůči těm, kteří ho milují a dodržují jeho přikázání, ¹⁰ jenž však trestá přímo na jejich osobě ty, kteří ho nenávidí. Zahubí bez meškání toho, kdo ho nenávidí, a trestá ho přímo na jeho osobě. ¹¹ Budeš tedy dodržovat přikázání, zákony a zvyky, které ti dnes předepisují, abys je plnil. ¹² Za to, že jsi těmto zvykům naslouchal, dodržoval je a plnil, zachová ti Jahve, tvůj Bůh, smlouvu a lásku, které přísahal tvým otcům. ¹³ Bude tě milovat, bude ti žehnat, rozmnoží tě; na zemi, o níž přísahal tvým otcům, že ti ji dá, požehná plodu tvého lůna i plodu tvé půdy, tvému obilí, tvému mladému vínu, tvému oleji, vrhu tvých krav i přírůstku tvých ovcí. ¹⁴ Dostane se ti více požehnaní než všem národům. Nikdo, ať muž či žena, u tebe nebude neplodný, žádný samec ani samice z tvého dobytka. ¹⁵ Jahve od tebe vzdálí každou nemoc; nepostihne tě těžkými egyptskými chorobami, jež jsi poznal, ale pošle je na všechny, kdo tě nenávidí. ¹⁶ Pohltíš tedy všechny ony národy, které ti Jahve, tvůj Bůh, vydává, tvé oko s nimi nebude mít slitování a nebudeš sloužit jejich bohům: neboť tím bys padl do léčky. ¹⁷ Možná si v srdci řekneš: „Ty národy jsou početnější než já, jak bych je mohl vyhnat?“ ¹⁸ Neboj se jich: vzpomeň si tedy, co Jahve, tvůj Bůh, udělal faraonovi a celému Egyptu, ¹⁹ na velké zkoušky, jež viděly tvé oči, na znamení a divy, na silnou ruku a vztaženou paži, jimiž tě vyvedl Jahve, tvůj Bůh. Tak to udělá Jahve, tvůj Bůh, i se všemi těmi národy, před nimiž máš strach. ²⁰ Jahve, tvůj Bůh, pošle navíc i sršně, aby zničili ty, kteří by zůstali a kteří by se před tebou ukryli. ²¹ Nechvěj se tedy před nimi, neboť uprostřed tebe je Jahve, tvůj Bůh, veliký a strašlivý Bůh. ²² Ty národy před tebou Jahve, tvůj Bůh, zničí ponenáhlu; nemůžeš je vyhladit okamžitě, aby se tobě na škodu nerozmnožila divoká zvířata, ²³ ale Jahve, tvůj Bůh, ti je vydá, ony upadnou do velkých zmatků, až nakonec budou zničeny. ²⁴ Vydá ti do ruky jejich krále a ty vymažeš pod nebem jejich jméno: nikdo před tebou neobstojí, dokud je nevyhladiš. ²⁵ Spálíte sochy jejich bohů a nezatoužíš po zlatě a stříbře, které je pokrývá. Kdyby ses jich zmocnil, padl bys do léčky; neboť Jahvovi, tvému Bohu, je ta věc ohavná. ²⁶ Nevneseš do svého domu ohavnou věc, abys nebyl postižen klatbou tak jako ona. Budeš je pokládat za odporné a ohavné, neboť jsou stíženy klatbou.

8 Budete dodržovat všechna přikázání, o kterých vám dnes nařizují, abyste je plnili tak, abyste žili, abyste se rozmnožili a abyste vešli do země, kterou Jahve přísahou slíbil vašim otcům, a abyste ji vlastnili. ² Vzpomeň si na celou cestu, kterou tě po čtyřicet let přiměl konat na poušti Jahve, tvůj Bůh, aby tě pokořil, vyzkoušel tě a poznal do hloubky tvé srdce: budeš-li dodržovat jeho přikázání či nikoli. ³ Pokořil tě, dal ti

8:2 Tě po čtyřicet let přiměl konat. Mesiáš byl považován za dokonalé ztělesnění Izraele: Vystaven stejným zkouškám, ale obstojí v nich. Ježíš opakuje historii Izraele nápadně stejnými okolnostmi: Je Bohem veden na poušť (Lk 4:1), kde setrvá 40 dní a kde je vystaven pokušení

(4:2; srv. pozn. 3).

8:3 Dal ti pocítit hlad. Viz pozn. 2. Ježíš byl podroben i této zkoušce (Lk 4:2). Obstál, protože jeho zbrání byl meč Duchy (Ef 6:17) – citoval z tohoto verše (Lk 4:4).

pocítit hlad, dal ti k jídlu manu, kterou jste neznali ani ty, ani tví otcové, aby ti ukázal, že člověk není živ jen chlebem, ale že člověk žije vším, co vychází z Jahvových úst. ⁴ Během těch čtyřiceti let se oděv, který jsi nosil, neopotřeboval a neopuchla ti noha! ⁵ Pochop tedy, že Jahve, tvůj Bůh, tě trestal, jako trestá otec své dítě, ⁶ a dodržuj přikázání Jahva, svého Boha, abys krácel po jeho cestách a aby ses ho bál. ⁷ Ale Jahve, tvůj Bůh, tě vede do šťastné země, do země potoků a pramenů, které tryskají z propasti v údolích i na horách, ⁸ do země pšenice a ječmene, vinné révy, fíkovníků a granátovníků, do země olivovníků, oleje a medu, ⁹ do země, kde ti chléb nebude odměřován a kde ti nic nebude chybět, do země, kde jsou železné kameny a kde budeš v horách těžit měď. ¹⁰ Budeš jíst, nasytíš se a budeš dobrořečit Jahvovi, svému Bohu, v té šťastné zemi, kterou ti dal. ¹¹ Chraň se zapomenout na Jahva, svého Boha, nedbat jeho přikázání, jeho zvyků a jeho zákonů, které ti dnes předepisují. ¹² Až budeš jíst a nasytíš se, až postavíš krásné domy a budeš v nich bydlet, ¹³ až uvidíš, jak se ti množí skot i brav, jakou hojnost máš stříbra a zlata, jak se rozrůstá veškeré tvé jmění, ¹⁴ ať se tím vším nepovyšuje tvé srdce! Nezapomínej přitom na Jahva, svého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví: ¹⁵ na něho, který tě převedl přes onu velkou a hroznou poušť, zemí ohnivých hadů, štírů a žízně; na něho, který na bezvodém místě pro tebe vyvedl z nejtvrďší skály vodu; ¹⁶ na něho, který ti v poušti dával jíst manu, kterou neznali tví otcové, aby tě pokořil a vyzkoušel tě, tak abys měl šťastnou budoucnost. ¹⁷ Chraň se, aby sis v srdci neřekl: „Díky své síle, zdatnosti své ruky jsem jednal s takovou mocí.“ ¹⁸ Vzpomeň si na Jahva, svého Boha: tu sílu, abys jednal s takovou mocí, ti dal on, dodržuje tak stejně jako dnes smlouvu, kterou přísahal tvým otcům. ¹⁹ Zapomeň-li ovšem na Jahva, svého Boha, budeš-li chodit za jinými bohy, budeš-li jim sloužit a klanět se před nimi, dnes to proti vám dosvědčují, zahynete. ²⁰ Jako národy, které před vámi zahubí Jahve, stejně tak zahynete vy sami za to, že jste neposlouchali hlas Jahva, svého Boha.

9 Slyš, Izraeli. Dnes už téměř překračuješ Jordán, abys šel vyhnat národy, které jsou větší a mocnější než ty, a dobýt velká města, jejichž opevnění sahá až k nebi. ² Ti Anakovci jsou velký lid vysokého vzrůstu. Znáš jej, slyšel jsi, jak se říká: „Kdo může čelit Anakovým synům?“ ³ Poznej dnes, že před tebou půjde Jahve, tvůj Bůh, jako sžírající oheň, jenž je zničí; a on ti je podrobí; ty je potom vyženeš, rychle je zahubiš, jak ti to řekl Jahve. ⁴ Neříkej si v srdci, až je Jahve, tvůj Bůh, před tebou zažene: „Pro mé správné jednání mě Jahve přivedl, abych nabyt té země,“ zatímco Jahve ty národy ve tvůj prospěch vyhání kvůli jejich nepravosti. ⁵ Ty nenabýváš jejich země ani kvůli svému správnému jednání, ani kvůli přímosti svého srdce, ale Jahve, tvůj Bůh, vyhání ty národy ve tvůj prospěch kvůli jejich zvrácenosti; a také proto, aby dostal slovu, jímž se zapřísáhl tvým otcům, Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi. ⁶ Poznej dnes, že jsi nedostal od Jahva, svého Boha, tu šťastnou zemi do majetku zásluhou svého správného jednání: jsi totiž tvrdošijný lid. ⁷ Vzpomeň si. Nezapomínej, že jsi v poušti rozhněval Jahva, svého Boha. Ode dne odchodu z egyptské země až do příchodu na toto místo jste se proti Jahvovi bouřili. ⁸ Na Chorebu jste Jahva rozhněvali a Jahve se na vás rozlil tak, že vás málem zničil. ⁹ Vystoupil jsem na tu horu, abych vzal kamenné desky, desky smlouvy, kterou s vámi Jahve uzavíral. Zůstal jsem na té hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí, aniž jsem jedl chléb a pil vodu. ¹⁰ Jahve mi dal dvě kamenné desky popsané prstem Božím, shodující se ve všem se slovy, která vám v den shromáždění řekl na té hoře zprostředk ohně. ¹¹ Po čtyřiceti dnech a čtyřiceti nocích, poté co mi předal obě kamenné desky, desky smlouvy, ¹² mi Jahve řekl: „Vstaň, spěšně odtud sestup, neboť tvůj lid jedná zvráceně, ten lid, který jsi vyvedl z Egypta. Bez meškání sešli z cesty, kterou jsem jim předepsal: udělali si modlu z litého kovu.“ ¹³ Potom mi Jahve řekl: „Viděl jsem ten lid; je to tvrdošijný lid. ¹⁴ Nech mě, abych je zničil a abych vymazal jejich jméno z povrchu zemského; a abych z tebe udělal mocnější a početnější národ, než je on!“ ¹⁵ Sestoupil jsem z hory, jež celá plála ohněm; v obou rukou jsem měl obě desky smlouvy. ¹⁶ A viděl jsem, že jste právě zhřešili proti Jahvovi, svému Bohu. Udělali jste si tele z litého kovu: bez meškání jste sešli z cesty, kterou vám Jahve předepsal. ¹⁷ Uchopil jsem obě desky, oběma rukama jsem je odhodil a rozbil jsem vám je před očima. ¹⁸ Pak jsem se vrhl před Jahvem na zem; jako poprvé jsem zůstal po čtyřicet dní a čtyřicet nocí, aniž jsem jedl chléb a pil vodu, kvůli všem těm hříchům, které jste spáchali, když jste dělali to, co je zlé v Jahvových očích, až jste ho rozhněvali. ¹⁹ Měl jsem totiž strach z toho hněvu, z té rozlícenosti, jež unášela Jahva proti vám tak, že vás málem zničil. A ještě i tentokrát mě Jahve vyslyšel. ²⁰ I na Árona se Jahve prudce rozhněval, takže ho málem zahubil. Přimlouval jsem se také za Árona. ²¹ Ono dílo hříchu, které jste zhotovili, ono tele, jsem vzal, spálil jsem je v ohni, roztloukl jsem je, rozdrtil jsem je na jemný prach a prach z něho jsem hodil do potoka, jenž stéká z hory. ²² I v Tabeře a v Masse a v Kibrot-Taavě jste Jahva rozhněvali. ²³ A když vás Jahve chtěl odvést z Kadeš-Barne a říkal: „Běžte a převezměte zemi, kterou jsem vám dal,“ vzbouřili jste se proti příkazu Jahva, svého Boha, neuvěřili jste v něj, ani jste neposlouchali jeho hlas. ²⁴ Bouřili jste se proti Jahvovi ode dne, kdy vás poznal. ²⁵ Vrhli jste se tedy před Jahva na zem a těch čtyřicet dní a čtyřicet nocí jsem zůstal ležet, neboť Jahve mluvil o tom, že vás zničí. ²⁶ Přimlouval jsem se u Jahva a řekl jsem mu: „Můj Pane, Jahve, neníč svůj lid a své dědictví, lid, jež jsi vysvobodil svou velikostí a jež jsi silnou rukou vyvedl z Egypta. ²⁷ Vzpomeň si

na své služebníky Abraháma, Izáka a Jakuba a nedbej na neposlušnost toho lidu, na jeho zvrácenost a hřích, ²⁸aby pak neřekli v zemi, odkud jsi nás vyvedl: 'Jahve je nedokázal dovést do země, o níž k nim mluvil, vyvedl je z nenávisťi vůči nim, aby je nechal pomřít v poušti.' ²⁹Ale oni jsou tvůj lid, tvé dědictví, vyvedl jsi je svou velkou mocí a svou vztaženou paží!"

10 Tehdy mi Jahve řekl: „Vytesej dvě kamenné desky, jako byly ty první, vystup ke mně na horu a udělej si archu ze dřeva. ²Napiši na ty desky slova, která byla na prvních deskách, jež jsi rozbil, potom ty desky uložíš do archy.“ ³Udělal jsem archu z akáciového dřeva, vytesal jsem obě kamenné desky podobné těm prvním a s oběma deskami v ruce jsem vystoupil na horu. ⁴On jako poprvé napsal na ty desky Deset slov, která vám v den shromáždění Jahve říkal na té hoře zprostřed ohně. Potom mi je Jahve dal. ⁵Sestoupil jsem opět z hory, vložil jsem desky do archy, kterou jsem udělal, a ony tam zůstaly, jak mi to Jahve nařídil. ⁶Izraelité přešli od studny Bene Jaakan do Mosery a tam zemřel Áron; byl tam pochován a jako kněz po něm nastoupil jeho syn Eleazar. ⁷Odtud odešli do Gudgody a z Gudgody do Jotbaby, do země bohaté na vodní toky. ⁸Tehdy Jahve oddělil Leviho kmen, aby až podnes nosil archu Jahvovy smlouvy, stál před Jahvem, sloužil mu a žehnal v jeho jménu. ⁹Proto Levi neměl žádný podíl ani dědictví se svými bratry: jeho dědictvím je Jahve, jak mu to řekl Jahve, tvůj Bůh. ¹⁰A já jsem dlel na té hoře jako poprvé čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Ještě i protentokrát mě Jahve vyslyšel a Jahve upustil od tvého zničení. ¹¹Jahve mi však řekl: „Vzhůru! Odejdi a vytáhni v čele toho lidu, aby šli převzít zemi, o níž jsem jejich otcům přísahal, že jim ji dám.“ ¹²A nyní, Izraeli, co od tebe žádá Jahve, tvůj Bůh, než aby ses bál Jahva, svého Boha, abys chodil po všech jeho cestách, abys ho miloval, abys sloužil Jahvovi, svému Bohu, z celého svého srdce a z celé své duše, ¹³abys dodržoval Jahvova přikázání a jeho zákony, které ti dnes pro tvé blaho předepisují? ¹⁴Jahvovi, tvému Bohu, vskutku náleží nebe a nebesa nebes, země a vše, co je na ní. ¹⁵A přece Jahve přilnul jenom k tvým otcům, zamiloval si je a po nich vyvolil ze všech národů jejich potomstvo, vás samotné, ještě i dnes. ¹⁶Obrežte si srdce a nebuďte už tvrdošíjní, ¹⁷neboť Jahve, váš Bůh, je Bůh bohů a Pán pánů, veliký Bůh, vítězný a strašlivý, který nikomu nestraní a dary nepřijímá. ¹⁸On zjednává právo sirotku a vdově, miluje cizince, dává mu chléb a oděv. (¹⁹Milujte cizince, neboť jste byli cizinci v egyptské zemi.) ²⁰Jahva, svého Boha, se budeš bát, jemu budeš sloužit, k němu přilneš a v jeho jménu budeš přísahat. ²¹Jeho musíš chválit a on je tvůj Bůh: vykonal pro tebe velké a hrozné věci, které spatřily tvé oči; ²²a zatímco tvých otců, když přišli do Egypta, bylo pouze sedmdesát, učinil tě nyní Jahve tak početným jako nebeské hvězdy.

11 Budeš milovat Jahva, svého Boha, a budeš vždy dodržovat jeho pravidla, jeho zákony, zvyky a přikázání. ²Zkušenost jste udělali vy a nikoli vaši synové. Oni neměli tu zkušenost a nezakusili ponaučení od Jahva, vašeho Boha, jeho velikost, jeho silnou ruku a jeho vztaženou paží, ³znamení a skutky, které vykonal uprostřed Egypta proti faraonovi, egyptskému králi, a celé jeho zemi, ⁴to co udělal vojskům Egypta, jeho koním a jeho vozům, jak na ně vrátil vody Rákosového moře, když vás pronásledovali, a jak je až dodneška zničil; ⁵to, co pro vás udělal na poušti, dokud jste nedošli sem; ⁶to, co udělal synům Rubenovce Eliaba Datanovi a Abiramovi, když země otevřela svá ústa a pohltila je uprostřed celého Izraele i s jejich rodinami, stany a všemi muži, kteří šli v jejich stopách. ⁷To vaše vlastní oči viděly toto veliké Jahvovo dílo. ⁸Budete dodržovat všechna přikázání, která vám dnes předepisují, abyste byli silní a dobyli zemi, kterou půjdete převzít, ⁹abyste přebývali dlouho na zemi, kterou Jahve přísahou slíbil vašim otcům a jejich potomkům, na zemi, která oplývá mlékem a medem. ¹⁰Neboť země, do níž vejdeš, abys ji převzal, není jako egyptská země, odkud jste vyšli, kde po osetí bylo nutné zalévat nohou, tak jako se zalévá zeleninová zahrada. ¹¹Ale ta země, kterou půjdete převzít, je zemí hor a údolí zavlažovaných nebeským deštěm. ¹²O tu zemi pečuje Jahve, tvůj Bůh, oči Jahva, tvého Boha, na ní spočívají stále, od začátku do konce roku. ¹³Budete-li opravdu poslouchat má přikázání, která vám dnes předepisují, milovat Jahva, svého Boha, a sloužit mu z celého svého srdce a z celé své duše, zajisté ¹⁴dám vaší zemi v příhodný čas déšť, podzimní déšť i jarní déšť, a ty budeš moci sklízet svou pšenici, mladé víno a olej, ¹⁵tvému dobytku dám trávu v poli a ty budeš jíst a nasytíš se. ¹⁶Chraňte se, aby se vaše srdce nedala svést: zbloudili byste, sloužili byste jiným bohům a klaněli se jim; ¹⁷a vzplanul by proti vám Jahvův hněv, on by zavřel nebesa, nebyl by už déšť, země by už nedávala své plody a brzy byste v té šťastné zemi, kterou vám Jahve dává, zahynuli. ¹⁸Tato slova, která vám říkám, si vložte do srdce a do duše, připevněte si je na ruku jako znamení, na čelo jako pásku. ¹⁹Učte jim své syny a opakujte jim je, ať sedíš doma, ať jdeš po cestě, ať ležíš, ať stojíš. ²⁰Napišeš je na veřeje svého domu a na své brány, ²¹abyste vy i vaši synové byli dlouho živi na zemi, o které Jahve přísahal vašim otcům, že jim ji dá, tak dlouho, pokud bude trvat nebe nad zemí. ²²Neboť budete-li opravdu dodržovat všechna ona přikázání, jež vám předepisují, žít podle nich, milovat Jahva, svého Boha, kráčet po všech jeho cestách a lnout k němu, ²³vyžene Jahve ve váš prospěch všechny ony

národy, a vy vyženete národy, jež jsou větší a mocnější než vy.²⁴ Každé místo, na něž šlápne chodidlo vaší nohy, bude vaše; vaše území se bude prostírat od pouště, od Libanonu, od Řeky, řeky Eufratu, až k západnímu moři.²⁵ Nikdo před vámi neobstojí, Jahve, váš Bůh, způsobí, že se vás, jak vám řekl, budou bát a obávat po celé širé zemi, po níž budete šlapat.²⁶ Hled! Nabízím vám dnes požehnání a prokletí.²⁷ Požehnání, budete-li poslouchat přikázání Jahva, svého Boha, která vám dnes předepisují,²⁸ prokletí, nebudete-li poslouchat přikázání Jahva, svého Boha, sejdete-li z cesty, kterou vám dnes předepisují, a budete-li chodit za jinými bohy, které jste neznali.²⁹ Až tě Jahve, tvůj Bůh, zavede do země, do níž vkročíš, abys ji převzal, položíš požehnání na horu Garizim a prokletí na horu Ebal. (³⁰ Tyto hory stojí, jak známo, za Jordánem, cestou na západ, v zemi Kanaánců, kteří obývají Arabu, naproti Gilgalu poblíž dubu More.)³¹ Brzy totiž překročíte Jordán, abyste převzali zemi, kterou vám dává Jahve, váš Bůh. Budete ji vlastnit, budete v ní přebývat³² a budete dodržovat všechny zákony a zvyky, které dnes před vámi vyhlašuji, a žít podle nich.

12 A toto jsou zákony a zvyky, které budete dodržovat a podle nichž budete žít v zemi, kterou ti dal do majetku Jahve, Bůh tvých otců, po všechny dny, pokud budete na této půdě živi.² Zahladíte všechna místa, kde národy, které vyháníte, slouží svým bohům, na vysokých horách, na kopcích, pod každým zeleným stromem.³ Zničíte jejich oltáře, rozbijete jejich stély; jejich posvátné kůly spálíte, sochy jejich bohů pokácíte a zahladíte na tom místě jejich jméno.⁴ Vůči Jahvovi, svému Bohu, budete jednat jinak.⁵ Budete vyhledávat Jahva, svého Boha, pouze na místě, které si on vyvolí mezi všemi vašimi kmeny, aby na něm postavil své Jméno a dal mu tam přebývat.⁶ Tam budete přinášet své celopaly a své oběti, své desátky a dary svých rukou, své záslibné obětní dary a své dobrovolné obětní dary, prvorozené kusy svého skotu a bravu,⁷ budete tam jíst před Jahvem, svým Bohem, a budete se vy i vaše domy radovat ze všech svých prací, protože ti požehnal Jahve, tvůj Bůh.⁸ Nebudete jednat tak, jako dnes; jednáme my zde: každý dělá, co se mu líbí,⁹ poněvadž jste ještě nevešli do državy a dědictví, které ti dává Jahve, tvůj Bůh.¹⁰ Brzy překročíte Jordán a budete přebývat v zemi, kterou vám dává Jahve, váš Bůh, jako dědictví: usadí vás tam v bezpečí před všemi vašimi okolními nepřáteli a vy budete mít bezpečný příbytek.¹¹ Na místě, jež si zvolí Jahve, váš Bůh, aby tam dal přebývat svému jménu, budete přinášet vše, co vám předepisují, své celopaly a své oběti, své desátky, dary svých rukou a všechny výborné věci, které jste slibem zasvětili Jahvovi;¹² budete se tak radovat před Jahvem, svým Bohem, vy, vaši synové i vaše dcery, vaši služebníci a vaše služebnice, i levita, který u vás přebývá, protože nemá s vámi podíl ani dědictví.¹³ Chraň se přinášet své celopaly na všech posvátných místech, která uvidíš,¹⁴ budeš smět přinášet své celopaly a plnit vše, co jsem ti nařídil, pouze na místě, které si Jahve vyvolí v jednom z tvých kmenů.¹⁵ Přesto budeš smět pokaždé, když si budeš přát, v každém ze svých měst zabíjet a jíst tolik masa, kolik ti dá požehnání Jahva, tvého Boha. Čistý i nečistý je smí jíst, tak jako by to bylo maso gazely nebo jelena.¹⁶ Krev ovšem jíst nebudete, ale vyleješ ji na zem jako vodu.¹⁷ Nebudeš smět ve svých městech jíst desátek ze své pšenice, ze svého mladého vína nebo ze svého oleje, ani prvorozené kusy ze svého skotu nebo bravu, ani žádný ze svých záslibných obětních darů nebo ze svých dobrovolných obětních darů, ani z toho, co předložíš svými rukama Jahvovi.¹⁸ Ale budeš to jíst před Jahvem, svým Bohem, na místě, které si zvolí Jahve, tvůj Bůh, a jenom tam: ty, tvůj syn a tvá dcera, tvůj služebník a tvá služebnice, i levita, který je u tebe. Budeš se radovat před Jahvem, svým Bohem, ze všech svých prací.¹⁹ Na své půdě se chraň, abys pominul, pokud budeš živ, levitu.²⁰ Až Jahve, tvůj Bůh, rozšíří, jak ti řekl, tvé území a ty zvoláš: „Rád bych se najedl masa,“ budeš-li si přát pojíst masa, můžeš to dělat po libosti.²¹ Bude-li od tebe místo, které si zvolí Jahve, tvůj Bůh, aby tam postavil své Jméno, příliš daleko, můžeš zabíjet skot i brav, který ti Jahve dá, tak jak jsem ti to nařídil; budeš to jíst ve svých městech, kolik se ti zachce,²² ale budeš je jíst, jako se jí gazela nebo jelen: čistý i nečistý z něho budou jíst společně.²³ Jenom se chraň, abys nejedl krev, neboť krev, to je duše, a ty nesmíš jíst duši spolu s masem.²⁴ Nebudeš ji jíst, vylíšeš ji na zem jako vodu.²⁵ Nebudeš ji jíst, abys byl šťastný ty a po tobě i tvůj syn, když budete konat vše, co je správné v Jahvových očích.²⁶ Ale posvátné věci, které ti budou patřit, a věci, které jsi zasvětil, odneseš na to místo, které si Jahve zvolí.²⁷ Přineseš celopal masa a krve na oltáři Jahva, svého Boha; pokud jde o tvé oběti, jejich krev se rozlije na oltář Jahva, tvého Boha, a ty sníš maso.²⁸ Poslušně dodržuj a plň všechny tyto příkazy, které ti dávám, tak abys byl navždy šťastný ty a po tobě tvůj syn, když budete konat, co je v očích Jahva, tvého Boha, dobré a správné.²⁹ Až Jahve, tvůj Bůh, skoncuje s národy, k nimž se ubíráš, abys je před sebou vyhnal, až je vyženeš a budeš bydlet v jejich zemi,³⁰ chraň se, aby ses nedal, až budou před tebou vyhlazeny, lapit dle jejich příkladu do léčky, abys nevyhledával jejich bohy a neříkal: „Jak ty národy sloužily svým bohům? Já to budu dělat také tak.“³¹ Vůči Jahvovi, svému Bohu, tak jednat nebudeš. Neboť Jahve to vše má v ošklivosti a nenávidí, co ony dělaly pro své bohy: ony dokonce pro své bohy upalují v ohni své syny a své dcery!

13 Všechno, co vám nařizují, budete dodržovat a konat, aniž byste k tomu přidávali nebo z toho ubírali. ² Povstane-li ve tvém středu nějaký prorok nebo někdo, kdo se obírá sny, a bude ti nabízet nějaké znamení nebo zázrak ³ a řekne-li, až k tomu znamení či ohlášenému zázraku dojde: „Pojďme za jinými bohy (které ty jsi neznal) a služme jim,“ ⁴ nebudeš poslouchat slova onoho proroka, ani sny onoho snílka. To vás zkouší Jahve, váš Bůh, zda opravdu milujete Jahva, svého Boha, z celého svého srdce a z celé své duše. ⁵ Chodit budete za Jahvem, svým Bohem, jeho se budete bát, jeho příkázání budete dodržovat, jeho hlasu budete poslušni, jemu budete sloužit, k němu budete lnout. ⁶ Onen prorok nebo ten, kdo se obírá sny, musí zemřít; on totiž vyzýval k odpadu od Jahva, tvého Boha, který vás vyvedl z egyptské země a vykoupil tě z domu otroctví, a on by tě byl svedl daleko od cesty, po které ti přikázal kráčet Jahve, tvůj Bůh. Vyhladiš zlo ze svého středu. ⁷ Bude-li se tvůj bratr, syn tvého otce nebo syn tvé matky, tvůj syn, tvá dcera, manželka, která spočívá na tvých prsou, nebo druh, jenž je tvým druhým já, potají pokoušet, aby tě svedl, a bude-li ti říkat: „Pojďme sloužit jiným bohům,“ které neznali tví otcové ani ty, ⁸ z bohů blízkých či dalekých národů, které vás obklopují z jednoho konce země na druhý, ⁹ nebudeš s ním souhlasit, nebudeš ho poslouchat, tvé oko bude bez slitování, neušetříš ho a neskryješ jeho vinu. ¹⁰ Ano, musíš ho usmrtit, tvá ruka se první pozdvihne proti němu, aby ho vydala na smrt, a ruka veškerého lidu bude v popravě pokračovat. ¹¹ Budeš ho kamenovat, až zemře: neboť on se tě pokoušel svést daleko od Jahva, tvého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví! ¹² Celý Izrael bude, až se to dozví, jat bázní a přestane konat ve tvém středu ono zlo. ¹³ Uslyšíš-li o tom, že v některém z měst, jež ti dal Jahve, tvůj Bůh, abys tam bydlel, ¹⁴ svedli nějakí muži, ničemové vzešli z tvého plemene, své spoluobčany a řekli: „Pojďme sloužit jiným bohům,“ které jste neznali, ¹⁵ prozkoumáš tu věc, vyšetříš to, bedlivě se na to vyptáš. Prokáže-li se a zjistí-li se opravdu, že ve tvém středu došlo ke spáchání takové ohavnosti, ¹⁶ musíš obyvatele toho města pobít ostrým mečem, postihneš klatbou je i všechno, co je v něm; ¹⁷ všechnu kořist z něho shromáždíš doprostřed veřejného prostranství a spálíš to město i se vši kořistí z něho, celé je přineseš v obět Jahvovi, svému Bohu. Navždy zůstane v troskách, nebude nikdy znovu vystavěno. ¹⁸ Z toho, co propadlo klatbě, si nic neponecháš, aby Jahve upustil od svého planoucího hněvu, aby ti prokázal milosrdenství, aby se nad tebou slitoval a aby tě rozmnožil, jak to přísahal tvým otcům ¹⁹ pod podmínkou, že budeš poslouchat hlas Jahva, svého Boha, a dodržovat všechna jeho příkázání, která ti dnes předepisují, a konat to, co je v očích Jahva, tvého Boha, správné.

14 Jahve, váš Bůh, vás má jako syny. Kvůli mrtvému si neuděláte zářezy ani lysinu na čele. ² Neboť ty jsi národ zasvěcený Jahvovi, svému Bohu, a Jahve si tě vyvolil, abys byl jeho vlastním lidem mezi všemi národy, které jsou na zemi. ³ Nebudete jíst nic z toho, co je ohavné. ⁴ Toto jsou zvířata, která smíte jíst: hovězí dobytek, ovce, koza, ⁵ jelen, gazela, daněk, kozorožec, antilopa, přímorožec, muflon. ⁶ Smíte jíst každé zvíře, které má kopyto rozdělené, rozštěpené ve dva paznehty, a které přezvykuje. ⁷ Z přezvýkavců a zvířat s rozděleným a rozštěpeným kopytem nicméně nesmíte jíst tato: velblouda, zajíce a damana, kteří přezvykují, ale nemají rozdělené kopyto; ty budete pokládat za nečisté. ⁸ Rovněž ne vepře, jenž má sice rozdělené a rozštěpené kopyto, ale nepřezvykuje; toho budete pokládat za nečistého. Nebudete jíst jejich maso a nebudete se dotýkat jejich zdechlín. ⁹ Ze všeho, co žije ve vodě, smíte jíst toto: všechno, co má ploutve a šupiny, smíte jíst. ¹⁰ Ale to, co nemá ploutve a šupiny, jíst nebudete, budete to pokládat za nečisté. ¹¹ Smíte jíst každého čistého ptáka, ¹² ale tyto ptáky jíst nesmíte: supa, orlosupa, mořského orla, ¹³ černého luňáka, různé druhy červeného luňáka, ¹⁴ všechny druhy havrana, ¹⁵ pštrosa, puštíka, racka a různé druhy krahujce, ¹⁶ sovu ušatou, sovu pálenou, ibise, ¹⁷ pelikána, bílého supa, kormorána, ¹⁸ čápa a různé druhy volavky, dudka, netopýra. ¹⁹ Za nečisté budete pokládat všechny drobné okřídlenec, nebudete je jíst. ²⁰ Smíte jíst všechno čisté ptactvo. ²¹ Nesmíte jíst žádné pošlé zvíře. Dáš je cizinci, který u tebe sídlí, aby je snědl, nebo je prodej některému cizinci zvenku. Ty jsi totiž lid zasvěcený Jahvovi, svému Bohu. Nebudeš vařit kůzle v mléce jeho matky. ²² Každý rok musíš vzít desátek ze všeho, co ti vynese setba na polích, ²³ a před Jahvem, svým Bohem, na místě, které on vyvolí, aby tam dal přebývat svému jménu, budeš jíst desátek ze své pšenice, svého mladého vína a svého oleje, prvorozené kusy svého skotu a svého bravu; tak se navždy naučíš bát se Jahva, svého Boha. ²⁴ Bude-li pro tebe cesta příliš dlouhá, nebudeš-li moci přinést desátek, protože to místo, které Jahve zvolí, aby tam dal přebývat svému Jménu, je od tebe příliš daleko, pak když ti Jahve, tvůj Bůh, požehná, ²⁵ přeměníš jej v peníze, ty peníze sevřeš do ruky a půjdeš na místo, které si vyvolil Jahve, tvůj Bůh; ²⁶ tam vyměníš ty peníze za vše, co si budeš přát, skot nebo brav, víno nebo kvašený nápoj, vše, nač budeš mít chuť. Budeš tam jíst před Jahvem, svým Bohem, a budeš se i se svým domem radovat. ²⁷ Nepřehlédneš levitu, který je ve tvých branách, protože on s tebou nemá podíl ani dědictví. ²⁸ Po třech letech vyzvedneš všechny desátky ze svých sklizní onoho roku a složíš je u svých dveří. ²⁹ Pak přijde jíst levita (protože s tebou nemá podíl ani dědictví), cizinec, sirotek a vdova z tvého města, a nasytí se tím. Tak ti Jahve, tvůj Bůh, požehná při všech pracích, do nichž se dájí tvé ruce.

15 Po sedmi letech budeš dávat prominutí. ²To prominutí bude spočívat v tomto: každý, kdo obdržel od svého bližního zástavu v osobě, mu dá prominutí, nebude vykořisťovat svého bližního ani svého bratra, když se on bude dovolávat Jahva o prominutí. ³Smíš vykořisťovat cizince, ale svého bratra od práva, jež na něho máš, osvobodíš. ⁴Ať u tebe tedy nejsou chudí. Neboť Jahve ti v zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, za dědictví, abys ji vlastnil, dá své požehnání ⁵pouze tehdy, budeš-li opravdu poslouchat hlas Jahva, svého Boha, a dodržovat všechna ona přikázání, která ti dnes předepisují, a žít podle nich. ⁶Požehná-li ti Jahve, tvůj Bůh, tak jak ti řekl, budeš půjčovat četným národům, aniž by sis potřeboval vypůjčovat od nich, a budeš ovládat četné národy, aniž by ony ovládaly tebe. ⁷Najde se u tebe mezi tvými bratry v některém z měst tvé země, kterou ti dal Jahve, tvůj Bůh, někdo chudý? Nezatvrdíš své srdce, neuzavřeš svou ruku před svým chudým bratrem, ⁸nýbrž mu svou ruku otevřeš a půjčíš mu, co mu chybí. ⁹Ne abys choval v srdci takovéto špatné myšlenky: „Hle, sedmý rok, rok prominutí, je za dveřmi,“ a hleděl zle na svého chudého bratra, aniž bys mu něco dal; on by se odvolal proti tobě k Jahvovi a ty bys byl obtížen hříchem! ¹⁰Když mu dáváš, musíš mu dávat z celého srdce, neboť Jahve, tvůj Bůh, ti za to požehná při všem tvém podnikání a při všech tvých pracích. ¹¹Chudí zajisté z této země nevymizí; proto ti dávám toto přikázání: musíš otevřít ruku svému bratru, tomu, kdo je ve tvé zemi ponížený a chudý. ¹²Prodá-li se ti tvůj hebrejský bratr, ať muž nebo žena, bude ti sloužit šest let. Sedmého roku ho propustíš na svobodu ¹³a propouštěje ho na svobodu nepopustíš ho s prázdnými rukama. ¹⁴Naložíš mu na ramena jako dar něco ze svého bravu, svého humna a svého lisu, dáš mu to podle toho, v čem ti požehnal Jahve, tvůj Bůh. ¹⁵Vzpomeneš si, že jsi býval v otroctví v egyptské zemi a že tě Jahve, tvůj Bůh, vykoupil: to proto ti dnes dávám tento příkaz. ¹⁶Řekne-li ti však: „Nechci tě opustit,“ má-li rád tebe a tvůj dům, je-li u tebe šťastný, ¹⁷vezmeš šidlo, propíchněš mu jím na dveřích ucho, a on bude navždy tvým služebníkem. Stejně se zachováš ke své služebnici. ¹⁸Ať ti není příliš zatěžko propustit ho na svobodu; ten, kdo ti bude sloužit šest let, stojí za dvojnásobek mzdy nádeníka. A Jahve, tvůj Bůh, ti požehná ve všem, co budeš dělat. ¹⁹Každého prvorozeného samečka své krávy nebo své ovce zasvětit Jahvovi, svému Bohu. Prvorozeného samečka své krávy nenecháš pracovat, ani nebudeš stříhat prvorozeného samečka své ovce. ²⁰Každoročně je sníte, ty a tvá rodina, před Jahvem, svým Bohem, na místě, které si Jahve vyvolí. ²¹Bude-li mít nějakou vadu, ať bude kulhavý nebo slepý, s jakoukoli těžkou vadou, nezabiješ ho Jahvovi, svému Bohu; ²²sníš ho doma, čistí i nečistí pohromadě, jako bys jedl gazelu nebo jelena; ²³jenom krev z něho jíst nebudeš, vyleješ ji na zem jako vodu.

16 Zachovávej měsíc abib a oslavuj Jahvovi, svému Bohu, Velikonoce, protože v měsíci abibu tě Jahve, tvůj Bůh, vyvedl v noci z Egypta. ²Budeš Jahvovi, svému Bohu, obětovat paschu ze skotu a z bravu na místě, které si Jahve, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam dal přebývat svému jménu. ³Nebudeš k obětovanému zvířeti jíst kvašený chléb; po sedm dní k němu budeš jíst nekvašený chléb – chléb strasti –, neboť egyptskou zemi jsi opustil ve velkém spěchu: tak budeš po všechny dny svého života vzpomínat na den, kdy jsi vyšel z egyptské země. ⁴Po sedm dní se u tebe na celém tvém území neuvidí kvas a z masa, které jsi obětoval večer prvního dne, se nesmí nic uchovat do příštího dne. ⁵Nesmíš obětovat paschu v některém z měst, která ti dá Jahve, tvůj Bůh, ⁶ale budeš obětovat paschu večer při západu slunce, v hodinu svého odchodu z Egypta, na místě, které si vyvolí Jahve, tvůj Bůh, aby tam dal přebývat svému jménu. ⁷Připravíš ji a sníš ji na místě, které si vyvolí Jahve, tvůj Bůh, pak se odtud ráno vrátíš a půjdeš do svých stanů. ⁸Po šest dní budeš jíst nekvašené chleby, sedmého dne bude shromáždění pro Jahva, tvého Boha; a nebudeš konat žádnou práci. ⁹Odpočítáš sedm týdnů. Až začne srp žnout klasy, pak začneš počítat oněch sedm týdnů. ¹⁰Potom budeš slavit Jahvovi, svému Bohu, Svátek týdnů s dobrovolným obětním darem, který učiní tvá ruka podle toho, v čem ti Jahve, tvůj Bůh, požehná. ¹¹Před Jahvem, svým Bohem, se budeš radovat na místě, které si vyvolí Jahve, tvůj Bůh, aby tam dal přebývat svému jménu: ty, tvůj syn i tvá dcera, tvůj služebník i tvá služebnice, levita, který je ve tvých branách, cizinec, sirotek a vdova, kteří žijí ve tvém středu. ¹²Vzpomeneš si, že jsi byl v otroctví v egyptské zemi, a budeš dodržovat tyto zákony a plnit je. ¹³Budeš slavit Svátek stánků po sedm dní ve chvíli, kdy budeš svázet plody svého humna a svého lisu. ¹⁴Při tvém svátku se budete radovat ty, tvůj syn i tvá dcera, tvůj služebník i tvá služebnice, levita i cizinec, sirotek i vdova, kteří jsou ve tvých branách. ¹⁵Po sedm dní budeš slavit Jahva, svého Boha, na místě, které si Jahve vyvolí; neboť Jahve, tvůj Bůh, ti požehná při všech tvých sklizních a při všech tvých pracích, aby tvá radost byla úplná. ¹⁶Tříkrát do roka se všichni, kdo u tebe jsou mužského pohlaví, ukážou před Jahvem, tvým Bohem, na místě, které si on vyvolí: při Svátku nekvašených chlebů, při Svátku týdnů, při Svátku stánků. Nikdo nepředstoupí před Jahva s prázdnými rukama; ¹⁷ale každý dá podle míry požehnání, které ti dá Jahve, tvůj Bůh. ¹⁸Ustanovíš soudce a dozorce v každém městě, které ti dává Jahve, tvůj Bůh, pro všechny tvé kmeny; oni budou soudit lid spravedlivými výroky. ¹⁹Nepokřivíš právo, nebudeš mít ohled na osoby a nebudeš přijímat dar, neboť dar zaslepuje oči moudrých a ničí věc spravedlivých. ²⁰Budeš

vyhledávat jen a jen spravedlnost, abys žil a vlastnil zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh. ²¹ Nezasadíš si vedle oltáře Jahva, svého Boha, jež si postavíš, posvátný kůl, ať z jakéhokoli dřeva, ²² a nevztýčíš stělu, jež by byla Jahvovi, tvému Bohu, odporná.

17 Nezabiješ Jahvovi, svému Bohu, takový kus skotu či bravu, jenž by měl nějaký kaz nebo jakoukoli vadu, neboť Jahve, tvůj Bůh, to má v ošklivosti. ² Najde-li se ve tvém středu, v některém z měst, jež ti dá Jahve, tvůj Bůh, nějaký muž či nějaká žena, kteří by dělali, co je špatné v očích Jahva, tvého Boha, a překračovali jeho smlouvu, ³ kteří by chodili sloužit jiným bohům a klaněli se jim a slunci, měsíci nebo jinému nebeskému vojsku, což jsem já nepřikázal, ⁴ a tobě to bude oznámeno, pak jestliže se tato věc, poté co jsi o ní uslyšel a dobře ji vyšetřil, prokáže a jestliže se skutečně zjistí, že v Izraeli došlo ke spáchání takové ohavnosti, ⁵ vyvedeš onoho muže nebo onu ženu provinilé zlým skutkem k branám svého města a ukamenuješ onoho muže nebo onu ženu až k smrti. ⁶ Nikdo nemůže být odsouzen k smrti, leč by proti němu vypovídali dva nebo tři svědkové, nikdo nebude vydán na smrt při výpovědi jediného svědka. ⁷ Svědkové pozdvihnou jako první ruku k popravě odsouzence, pak pozdvihne ruku všechen lid. Vyhladíš zlo ze svého středu. ⁸ Budeš-li muset rozsuzovat nějaký případ, na nějž nebudeš stačit, věc vraždy, rozepří nebo ublížení na těle, jakoukoli při ve svém městě, odejdeš a půjdeš na místo, které si vyvolí Jahve, tvůj Bůh, ⁹ vyhledáš leviovské kněze a úřadujícího soudce. Oni provedou vyšetření a oznámí ti rozsudek. ¹⁰ Ty se zachováš podle slova, které ti oni oznámí na tom místě, které si vyvolí Jahve, a budeš hledět, abys jednal podle všech jejich pokynů. ¹¹ Zachováš se podle rozhodnutí, které ti oni oznámí, a podle rozsudku, který vynesou, a neodchýlíš se napravo ani nalevo od slova, které ti oni oznámí. ¹² Bude-li někdo jednat opovážlivě a neposlechne-li ani kněze, který tam stojí ve službě Jahva, svého Boha, ani soudce, takový člověk zemře. Vyhladíš z Izraele zlo. ¹³ Lid se to dozví, dostane strach a přestane jednat opovážlivě. ¹⁴ Řekneš-li si, až přijdeš do oné země, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, až ji převezmeš a budeš tam bydlet: „Rád bych nad sebou ustanovil krále jako všechny okolní národy,“ ¹⁵ musíš nad sebou ustanovit krále, jež si vyvolí Jahve, tvůj Bůh, ten, koho nad sebou ustanovíš králem, bude někdo ze tvých bratrů, nesmíš si dosadit za krále nějakého cizince, jenž by nebyl tvým bratrem. ¹⁶ On však ať nezvětšuje počet svých koní a ať nevodí lid, aby rozmnožil svou jízdu, zpátky do Egypta, neboť Jahve vám řekl: „Touto cestou se nikdy nevrátíte.“ ¹⁷ Ať nerozmnožuje počet svých žen, to by mohlo vést na scestí jeho srdce. Ať přehnaně nerozmnožuje své stříbro a své zlato. ¹⁸ Až nastoupí na královský trůn, musí pro svou potřebu napsat na svitek opis tohoto zákona, jež budou říkat do pera leviovští kněží. ¹⁹ Nedá jej z ruky; bude jej číst po všechny dny svého života, aby se naučil bát se Jahva, svého Boha, tím že bude dodržovat všechna slova tohoto zákona, stejně jako tato pravidla, a plnit je. ²⁰ Tak se vyhne tomu, že by se vynášel nad své bratry, a neodchýlí se od oněch přikázání napravo ani nalevo. Pod touto podmínkou budou on i jeho synové dlouho na trůně v Izraeli.

18 Leviovští kněží, všechen Leviho kmen, nebudou vůbec mít podíl ani dědictví s Izraelem, budou žít z pokrmů přinášených Jahvovi a z jeho majetku. ² Tento kmen nebude mít dědictví uprostřed svých bratrů; jeho dědictvím bude Jahve, tak jak mu to řekl. ³ Toto jsou práva kněží vůči lidu, vůči těm, kdo přinášejí v oběť skot nebo brav: knězi se bude dávat plec, čelisti a žaludek. ⁴ Dáš mu prvotiny ze své pšenice, ze svého mladého vína a ze svého oleje, stejně jako prvotiny ze strážce svého bravu. ⁵ Jeho totiž vyvolil Jahve, tvůj Bůh, mezi všemi kmeny, aby on i jeho synové navždycky stáli před Jahvem, tvým Bohem, konali Boží službu a dávali v Jahvově jménu požehnání. ⁶ Přijde-li Leviovec sídlící v některém ze tvých měst kdekoli v Izraeli, protože si to přeje, na místo, které si vyvolí Jahve, ⁷ bude tam sloužit ve jménu Jahva, svého Boha jako všichni jeho leviovští bratři, kteří tam stojí před Jahvem, ⁸ a bude jíst stejný díl jako oni, aniž se bude počítat to, co získal prodejem svého jmění. ⁹ Až vejdeš do země, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, nebudeš se učit páchat tytéž ohavnosti jako tamní národy. ¹⁰ Nenajde se u tebe nikdo, kdo by předal svého syna či svou dceru ohni, kdo by provozoval věštění, zařikání, hadačství nebo čarodějnictví, ¹¹ nikdo, kdo by užíval kouzel, kdo by se dotazoval příznaků a věštců, kdo by vyvolával mrtvé. ¹² Neboť kohokoli, kdo dělá takové věci, si Jahve, tvůj Bůh, oškliví a právě pro tyto ohavnosti Jahve, tvůj Bůh, zahání před tebou ony národy. ¹³ Ty budeš vůči Jahvovi, svému Bohu, bez poskvrny. ¹⁴ Neboť ony národy, které vyháníš, poslouchaly kouzelníky a věstce, ale tím Jahve, tvůj Bůh, tebe nezaopatřil. ¹⁵ Jahve, tvůj Bůh, ti z tvého středu vzbudí mezi tvými bratry proroka, jako jsem já, toho budete poslouchat. ¹⁶ Právě o to jsi žádal Jahva, svého Boha, na Chorebu v den shromáždění: „Abych nezemřel, nebudu už poslouchat hlas Jahva, svého Boha, a nebudu se už dívat na ten velký oheň,“ ¹⁷ a Jahve mi řekl: „Dobře promluvili.“ ¹⁸ Vzbudím jim ze středu jejich bratrů tobě podobného proroka, vložím mu do úst svá slova a on jim řekne vše, co mu přikáži. ¹⁹ Neposlechne-li některý muž má slova, která pronese onen prorok v mém jménu, pak za to na tom muži budu požadovat účty já sám. ²⁰ Odváží-li se však nějaký prorok říkat v mém jménu slovo, které jsem nenařídil říkat, a bude-li mluvit ve jménu jiných bohů, takový prorok

zemře.“²¹ Možná si v srdci řekneš: „Jak poznáme, že ono slovo Jahve neřekl?“²² Jestliže ten prorok mluvil v Jahvově jménu a jeho slovo zůstává bez účinku a nenaplnuje se, pak Jahve to slovo neřekl. Prorok mluvil opovážlivě. Nemusíš se ho bát.

19 Až Jahve, tvůj Bůh, vyhladí národy, jejichž zemi ti dává Jahve, tvůj Bůh, až je vyženeš a až budeš bydlet v jejich městech a jejich domech,² oddělíš si uprostřed země, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, do majetku, tři města.³ Budeš k nim udržovat dobrý přístup a rozdělíš území země, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, za dědictví, na tři díly: to aby do těch měst mohl utéci každý vrah.⁴ S tím, jenž si smí zachránit život, když tam uteče, je to takto: Někdo udeřil svého bližního nechtě, aniž k němu choval zakořeněnou nenávist⁵ (třeba někdo jde se svým bližním do lesa rubat dříví, jeho ruka se sekerou se rozmáchne, aby porazil strom, železo vylítne z topůrka a smrtelně zasáhne jeho druhá): ten smí utéci do některého z oněch měst a zachovat si život.⁶ Nemělo by se stát, aby krevní mstitel v hněvivém rozohnění pronásledoval vraha a aby mu délka cesty umožnila ho dosáhnout a smrtelně ho zasáhnout – onoho člověka, jenž není hoden smrti, protože nechoval zakořeněnou nenávist vůči své oběti.⁷ Dávám ti tedy tento příkaz: „Oddělíš si tři města,“⁸ a zvětší-li Jahve, tvůj Bůh, jak přísahal tvým otcům, tvé území a dá ti celou zemi, kterou slíbil dát tvým otcům –⁹ pod podmínkou, že budeš dodržovat všechna přikázání, která ti dnes předepisují, a žít podle nich, že budeš milovat Jahva, svého Boha, a chodit vždycky po jeho cestách –, pak k těm třem městům přidáš tři další.¹⁰ Tak nebude uprostřed země, kterou ti dává za dědictví Jahve, tvůj Bůh, prolita nevinná krev: jinak by ta krev byla na tobě.¹¹ Stane-li se však, že nějaký muž, jenž svého bližního nenávidí, mu nastaví léčku, vrhne se na něho a smrtelně ho zasáhne a pak se uteče do některého z oněch měst,¹² pošlou tam starší jeho města pro něho, vezmou ho a vydají ho krevnímu mstiteli, aby zemřel.¹³ Tvé oko bude bez slitování. Vyhladíš z Izraele všechno prolévání nevinné krve a budeš šťastný.¹⁴ Nebudeš v dědictví, jež obdržíš, v zemi, kterou ti dává do majetku Jahve, tvůj Bůh, přemísťovat mezníky svého bližního, které zasadili předkové.¹⁵ Jediný svědek nemůže postačit k usvědčení člověka z jakékoli viny či přestupku; ať je přestupek jakýkoli, bude věc stanovena podle výpovědi dvou nebo tří svědků.¹⁶ Povstane-li proti nějakému muži nespravedlivý svědek a obviní ho ze vzpoury,¹⁷ dostaví se oba ti muži, kteří mají před Jahvem onu rozepři, před kněze a soudce, kteří právě konají úřad.¹⁸ Soudci tu věc dobře vyšetří, a ukáže-li se, že jde o lživého svědka, který lživě obvinil svého bratra,¹⁹ naložíte s ním tak, jak on zamýšlel naložit se svým bratrem. Vyhladíš zlo ze svého středu.²⁰ Až se to dozvědí ostatní, budou jati bázní a přestanou ve tvém středu páchat takové zlo.²¹ Tvé oko bude bez slitování.

20 Když odejdeš do války proti svým nepřátelům a uvidíš koně, vozy a lid četnější než jsi ty, nebudeš z toho mít strach; neboť s tebou je Jahve, tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země.² Když se už budete chystat k boji, předstoupí dopředu kněz a promluví k lidu.³ Řekne jim: „Slyš, Izraeli, vy, kteří se dnes chystáte k boji proti svým nepřátelům, ať vaše srdce nezeslábně! Nemějte strach ani úzkost a nechvějte se před nimi.⁴ Neboť Jahve, váš Bůh, kráčí s vámi, aby bojoval za vás proti vašim nepřátelům a aby vás zachránil.“⁵ Potom k lidu promluví dozorcí a řeknou: „Kdo si vystavěl nový dům a dosud jej nezasvětil? Ten ať odejde a vrátí se domů, aby on nezhynul v boji a jej nezasvětil někdo jiný!“⁶ Kdo vysadil vinici a dosud z ní nesklidil první plody? Ten ať odejde a vrátí se domů, aby on nezhynul v boji a z ní nesklidil první plody někdo jiný!“⁷ Kdo se zasnoubil s ženou a dosud ji nepojal za manželku? Ten ať odejde a vrátí se domů, aby on nezhynul v boji a ji si nevezal za manželku někdo jiný!“⁸ Dozorcí řeknou lidu ještě toto: „Kdo má strach a cítí, že jeho odvaha umdlévá? Ten ať odejde a vrátí se domů, aby svým srdcem nepodlamoval srdce svých bratří!“⁹ Když pak dozorcí přestanou promlouvat k lidu, zaujmou v jeho čele svá místa velitelé oddílů.¹⁰ Když přitáhneš k nějakému městu, abys s ním bojoval, nabídneš mu mír.¹¹ Přijme-li jej a otevře ti své brány, bude ti všečen lid, který v něm bydlí, povinován robotou a prací.¹² Odmítne-li však mír a svede s tebou boj, oblehneš je.¹³ Jahve, tvůj Bůh, je vydá do tvé ruky a ty pobiješ všechny jeho mužské příslušníky ostřím meče.¹⁴ Ženy, děti, dobytek, všechno, co je ve městě, veškerá kořist z něho ti však padne v plen. Budeš jíst kořist od svých nepřátel, které ti vydal Jahve, tvůj Bůh.¹⁵ Takto naložíš s městy, která jsou od tebe hodně daleko a která nepatří oněm národům.¹⁶ Ve městech oněch národů, která ti Jahve, tvůj Bůh, dává za dědictví, neponecháš naživu nic.¹⁷ Ano, postihneš je klatbou, ony Chetity, ony Amority, ony Kanaánce, ony Perizity, ony Chivity, ony Jebusany, tak jak ti to přikázal Jahve, tvůj Bůh,¹⁸ aby vás naučili konat všechny ty ohavnosti, jež oni konají pro své bohy: hřešili byste proti Jahvovi, svému Bohu!¹⁹ Útočíš-li na nějaké město a musíš-li je dlouho obléhat, než je dobudeš, nepoškodiš jeho stromy, nenapřáhneš proti nim sekeru; budeš se jimi živit, aniž je pokácíš. Což je strom v polích člověk, abys s ním jednal jako s obléhaným?“²⁰ Nicméně ty stromy, o nichž víš, že nejsou ovocnými stromy, smíš poškozovat, kácet je a dělat z nich obléhací náspy proti onomu městu, jež s tebou válčí, dokud ono nepodlehne.

21 Nalezne-li se na půdě, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, do majetku, zavražděný člověk ležící v polích, aniž by se vědělo, kdo ho zabil, ² půjdou tví starší a tví dozorcí změřit vzdálenost mezi obětí a okolními městy ³ a určí, které z měst leží té oběti nejbliž. Potom starší onoho města vezmou jalovici, která ještě nikdy nebyla užita k práci ani netahala pod jármem. ⁴ Starší onoho města odvedou tu jalovici k nějakému vodnímu toku, který nevysychá, na místo, které nebylo zoráno ani oseto, a tam nad tím vodním tokem zlomí té jalovici vaz. ⁵ Přistoupí kněží, Leviho synové; je totiž Jahve, tvůj Bůh, vyvolil ke své službě, a aby v Jahvově jménu dávali požehnání, a jim přísluší, aby rozhodovali o každém sporu a o každém násilném skutku. ⁶ Pak si všichni starší onoho města, jež leželo nejbliž zabitému muži, umyjí ve vodním toku nad zabitou jalovicí ruce. ⁷ Pronesou tato slova: „Naše ruce neprolily tuto krev a naše oči nic neviděly. ⁸ Odpusť, Jahve, Izraeli, svému lidu, ty, který jsi jej vykoupil, a nedej prolít nevinnou krev uprostřed svého lidu Izraele.“ A ta krev jim bude odpuštěna. ⁹ Ty však vyhladiš ze svého středu veškeré prolévání nevinné krve, chceš-li konat, co je v Jahvových očích spravedlivé. ¹⁰ Když odejdeš do války proti svým nepřítelům a Jahve, tvůj Bůh, ti je vydá do rukou a ty budeš odvádět zajatce ¹¹ a spatříš mezi nimi pěkně rostlou ženu a zamiluješ si ji, můžeš si ji vzít za ženu ¹² a odvést si ji domů. Oholí si hlavu a ostríhá si nehty ¹³ a odloží svůj šat zajatkyně; zůstane ve tvém domě a celý měsíc bude oplakávat svého otce a svou matku. Potom se k ní smíš přiblížit, jednat jako manžel, a ona bude tvou ženou. ¹⁴ Stane-li se, že se ti přestane líbit, propustíš ji a bude volná, neprodáš ji za peníze: nesmíš z ní mít zisk, protože jsi s ní obcoval. ¹⁵ Má-li nějaký muž dvě ženy, jednu, kterou má rád, a druhou, kterou rád nemá, a dá-li mu milovaná žena i ta druhá syny a stane-li se, že nejstarší je od ženy, kterou rád nemá, ¹⁶ nesmí ten muž v den, kdy bude rozdělovat synům své jmění, nakládat se synem ženy, kterou má rád, jako s nejstarším na úkor skutečně nejstaršího syna ženy, kterou on rád nemá. ¹⁷ Za nejstaršího však uzná syna oné ženy a dá mu dvojnásobný díl ze všeho, co má, neboť tento syn, prvotina jeho síly, má prvorozenecké právo. ¹⁸ Má-li některý muž zhýralého a neposlušného syna, který nechce poslouchat ani hlas svého otce, ani hlas své matky a který je, když ho potrestají, neposlouchá tím spíš, ¹⁹ vezmou ho otec a matka a vyvedou ho ven ke starším města, k bráně toho místa. ²⁰ Řeknou starším svého města: „Tento náš syn je na scestí, je neposlušný a neposlouchá nás, je to zhýralec a pijan.“ ²¹ Tu ho všichni mužové města budou kamenovat, až zemře. Vyhladiš zlo ze svého středu, celý Izrael o tom uslyší a bude se bát. ²² Jestliže byl nějaký muž, jenž se provinil hrdelním zločinem, vydán na smrt, a ty ho pak pověsíš na strom, ²³ nesmí být jeho mrtvola ponechána na tom stromě přes noc; téhož dne ho pohrbíš, neboť pověšený je Božím prokletím a ty neznečistíš půdu, kterou ti Jahve, tvůj Bůh, dává za dědictví.

22 Uvidíš-li, že se zatoulal vůl tvého bratra nebo nějaký kus jeho bravu, neodkradeš se, ale zavedeš je nazpět svému bratru. ² Není-li tvůj bratr ze sousedství anebo neznáš-li ho, vezmeš je k sobě a budeš je mít u sebe, dokud si pro ně tvůj bratr nepřijde; pak mu je vrátíš. ³ Stejně tak to uděláš s jeho oslem, stejně tak to uděláš s jeho pláštěm, stejně tak to uděláš s každou věcí, kterou tvůj bratr ztratil a ty najdeš; nemáš právo se z toho vyvléci. ⁴ Uvidíš-li, že na cestě padl osel či vůl tvého bratra, neodkradeš se, ale pomůžeš ho svému bratru zvednout. ⁵ Žena nebude nosit mužský šat a muž si neobleče ženský oděv: kdokoli tak jedná, toho má Jahve, tvůj Bůh, v ošklivosti. ⁶ Narazíš-li cestou na ptačí hnízdo s ptáčky nebo s vejci na stromě nebo na zemi a bude-li na ptáčatech nebo na vejcích sedět matka, nesebereš tu matku na mláďatech. ⁷ Matku nech uletět; pro sebe si vezmeš mláďata. Tak budeš mít hojnost a dlouhý život. ⁸ Když si postavíš nový dům, uděláš na střeše zábradlí; takto se tvůj dům nevydá v nebezpečí krevní msty v případě, že by někdo spadl. ⁹ Na svou vinici nebudeš sít nic jiného, aby nebylo všechno zasvěceno: jak plod tvé setby, tak plod tvé vinice. ¹⁰ Nebudeš orat zároveň s volem a oslem. ¹¹ Nebudeš nosit oděv utkaný napůl z vlny, napůl ze lnu. ¹² Uděláš střapce na všech čtyřech lemech šatu, do něhož se odíváš. ¹³ Ožení-li se nějaký muž s nějakou ženou, spojí se s ní a potom si ji zprotiví ¹⁴ a přičítá jí poklesky, veřejně ji hanobí a říká: „Neshledal jsem na ženě, kterou jsem si vzal za manželku a k níž jsem se přiblížil, známky panenství,“ ¹⁵ vezmou otec té mladé ženy a její matka známky jejího panenství a předloží je v bráně starším toho města. ¹⁶ Tehdy řekne otec té mladé ženy starším: „Dal jsem tuto svou dceru za ženu tomuto muži, on si ji zprotivil“ ¹⁷ a hle, přičítá jí poklesky a říká: ‘Neshledal jsem u tvé dcery známky panenství.’ Nuže, zde jsou známky panenství mé dcery.“ A rozestřou před staršími města plátno. ¹⁸ Starší toho města se chopí onoho muže, potrestají ho ¹⁹ a uloží mu za to, že veřejně hanobil izraelskou pannu, pokutu sta stříbrných, jež dají otci té mladé ženy. Bude jí mít za ženu a nikdy ji nesmí zapudit. ²⁰ Prokáže-li se však ta věc a u té mladé ženy se neshledají známky panenství, ²¹ vyvedou ji k bráně domu jejího otce a mužové města ji budou kamenovat, až zemře, za to, že v Izraeli spáchala hanebnost a zneuctila dům svého otce.

21:19 Vyvedou ho ven ke starším. Mojžíšův Zákon je ojedinelý mezi všemi starověkými kodexy, protože je to první zákoník na světě, který rodičům nedovoluje potrestat své dítě smrtí, nýbrž ukládá jim

povinnost předložit případ k posouzení autoritám (srv. Lv 24:11). Bible tímto veršem obsahuje první kodifikovanou právní ochranu dětí.

Vyhleďš zlo ze svého středu. ²² Bude-li přistižen nějaký muž při souložích s provdanou ženou, oba zemřou: muž, který souložil s tou ženou, i ta žena. Vyhleďš zlo z Izraele. ²³ Je-li nějaká dívka, panna, zasnoubena muži a jiný muž ji potká ve městě a souloží s ní, ²⁴ vyvedete je oba k bráně toho města a budete je kamenovat, až zemřou: tu mladou dívku, protože nevolala ve městě o pomoc, a toho muže, protože obcoval se ženou svého bližního. Vyhleďš zlo ze svého středu. ²⁵ Ale pokud ten muž potkal tu zasnoubenou dívku v polích, znásilnil ji a souložil s ní, zemře ten muž, jenž s ní souložil, sám; ²⁶ té dívce neuděláš nic, není v ní hřích, jenž si zaslouží smrti. Ten případ je podobný, jako když se nějaký muž vrhne na svého bližního, aby ho zabil: ²⁷ potkal ji totiž na poli a ta zasnoubená dívka snad křičela, aniž jí kdokoli přišel na pomoc. ²⁸ Potká-li nějaký muž dívku, pannu, která není zasnoubená, zmocní se jí a souloží s ní a je přistižen při činu, ²⁹ dá ten muž, který s ní souložil, otci té dívky padesát stříbrných; ona bude jeho ženou, protože s ní obcoval, a on ji nikdy nesmí zapudit.

23 Žádný muž si nevezme manželku svého otce a nestáhne z ní cíp otcova pláště. ² Muž s rozdrčenými varlaty nebo s useknutým pyjem nebude přijat do Jahvova shromáždění. ³ Míšenec nebude přijat do Jahvova shromáždění: ani jeho potomci v desátém pokolení nebudou přijati do Jahvova shromáždění. ⁴ Amonita a Moabita nebudou přijati do Jahvova shromáždění; ani jejich potomci v desátém pokolení nebudou přijati do Jahvova shromáždění, a to navždy; ⁵ protože vám nepřišli vstříc s chlebem a vodou, když jste po odchodu z Egypta byli na cestě, a protože najali Beorova syna Balaama, aby ti zlořečil z Petoru v Aram Naharajim. ⁶ Ale Jahve, tvůj Bůh, nechtěl slyšet Balaama a Jahve, tvůj Bůh, pro tebe změnil zlořečení v požehnání, neboť Jahve, tvůj Bůh, tě miloval. ⁷ Nikdy, pokud budeš naživu, nebudeš usilovat o jejich prospěch a štěstí. ⁸ Edomitu nebudeš mít v ošklivosti, neboť je to tvůj bratr. Egyptana nebudeš mít v ošklivosti, neboť jsi byl cizincem v jeho zemi. ⁹ Jejich potomci budou ve třetím pokolení přijati do Jahvova shromáždění. ¹⁰ Když se položíš táborem proti svým nepřítelům, vystříháš se všeho zlého. ¹¹ Najde-li se mezi tvými příslušníky muž, který není čistý následkem nočního výronu semene, vyjde z tábora a nevrátí se tam. ¹² Navečer se umyje a při západu slunce se smí vrátit do tábora. ¹³ Budeš mít jisté místo mimo tábor a tam budeš chodit ven. ¹⁴ Ve své výstroji budeš mít motyku, a když si půjdeš ven dřepnout, kopneš motykou a přikryješ své výkaly. ¹⁵ Neboť Jahve, tvůj Bůh, prochází vnitřkem tábora, aby tě chránil a aby ti vydal tvé nepřátele. Proto tvůj tábor musí být posvátný, Jahve u tebe nesmí spatřit nic nechutného; odvrátil by se od tebe! ¹⁶ Otroka, který se k tobě uchýlil od svého pána, nevydáš jeho pánu, aby ho zavrel. ¹⁷ Zůstane s tebou mezi tvými příbuznými na místě, které si vybere v některém z tvých měst, kde se bude dobře cítit; nebudeš ho obtěžovat. ¹⁸ Mezi izraelskými dcerami nebudou posvátné nevěstky, ani mezi izraelskými syny posvátní prodejní smilníci. ¹⁹ Nedoneseš do domu Jahva, svého Boha, mzdu nevěstky ani plat psa, ať jsi udělal jakýkoli slib, neboť obojí má Jahve, tvůj Bůh, v ošklivosti. ²⁰ Nebudeš půjčovat na úrok svému bratru, ať jde o půjčku peněz nebo potravin nebo čehokoli, za co se požaduje úrok. ²¹ Cizinci smíš půjčovat na úrok, ale svému bratru budeš půjčovat bezúročně, aby ti Jahve, tvůj Bůh, požehnal při všech pracích v zemi, do níž vejdeš, abys ji převzal. ²² Učiniš-li nějaký slib Jahvovi, svému Bohu, nebudeš otálet s jeho splněním: Jahve, tvůj Bůh, je od tebe bude bezpochyby požadovat a ty by ses obtížil hříchem. ²³ Ale zdržíš-li se slibu, hříchem se neobtížíš. ²⁴ Co vychází z tvých úst, dodrž a splň slib, který jsi vlastními ústy dobrovolně dal Jahvovi, svému Bohu. ²⁵ Prochází-li vinicí svého bližního, smíš po libosti jíst hrozny až dosyta, ale nedáš si je do svého koše. ²⁶ Prochází-li zralým obilím svého bližního, smíš rukama trhat klasy, ale nevztáhneš na zralé obilí svého bližního srp.

24 Dejme tomu, že nějaký muž si vzal ženu a dokonal manželství, ale ta žena nenalezla milost v jeho očích a on přišel na nějakou vadu, kterou jí lze přičíst; sepsal tedy pro ni západný list a dal jí ho, potom ji poslal od sebe pryč; ² ona opustila jeho dům, odešla a náležela dalšímu muži. ³ Zprotiví-li si jí potom onen další muž a sepíše pro ni západný list, dá jí ho a pošle ji od sebe pryč (nebo stane-li se, že ten další muž, jenž si jí vzal za manželku, zemře), ⁴ nesmí si jí znovu za manželku vzít, poté co se takto znečistila, její první manžel, který ji zapudil. Neboť tohle je v Jahvových očích ohavnost a ty nesmíš uvést do hříchu zemi, kterou ti Jahve, tvůj Bůh, dává za dědictví. ⁵ Ožení-li se nějaký muž, nepůjde k vojsku a nebudou ho chodit domů obtěžovat, zůstane jeden rok doma, bude ode všeho volný k radosti ženě, kterou si vzal. ⁶ Do zástavy se nebude brát mlýn ani mlýnský kámen, bylo by to, jako by se bral do zástavy sám život. ⁷ Najde-li se člověk, který unese jednoho ze svých bratrů, z Izraelitů – ať už ho vykořistuje sám, nebo ho prodá –, pak tento zloděj zemře. Vyhleďš zlo ze svého středu. ⁸ V případě malomocenství dbej na to, abys pečlivě zachovával a plně sledoval všechno, čemu vás naučí leviovští kněží. Budete zachovávat a plnit, co jsem jim nařídil. ⁹ Vzpomeň si, co Jahve, tvůj Bůh, udělal Mirjam, když jste byli po odchodu z Egypta na cestě. ¹⁰ Půjčuješ-li na zástavu svému bližnímu, nevejdeš k němu do domu, aby sis tu zástavu, ať je jakákoli, vzal. ¹¹ Budeš stát venku a muž, jemuž půjčuješ, ti donese zástavu ven. ¹² A bude-li to chudý muž, nepodržíš jeho zástavu, když půjdeš na lože, ¹³ vrátíš mu ji při

západu slunce, on se uloží ve svém plášti, bude ti žehnat a bude to dobrý skutek v očích Jahva, tvého Boha. ¹⁴ Nebudeš vykořisťovat nuzného a chudého nádeníka, ať je z tvých bratrů, nebo cizinec, který u tebe sídlí. ¹⁵ Dáš mu jeho mzdu každý den, aniž nad tím dluhem zapadne slunce, neboť on je chudý a netrpělivě na tu mzdu čeká. Takto pro ni nezavolá proti tobě k Jahvovi. Jinak by na tobě byla vina. ¹⁶ Otcové nebudou vydáni na smrt za syny, ani synové za otce. Každý bude vydán na smrt za svůj vlastní zločin. ¹⁷ Nebudeš poškozovat právo cizince a sirotka, nevezmeš si do zástavy vdovín oděv. ¹⁸ Vzpomeň si, že jsi byl v otroctví v egyptské zemi a že Jahve, tvůj Bůh, tě z ní vykoupil, proto ti také nařizují, abys plnil tato slova. ¹⁹ Když budeš sklízet úrodu na svém poli, zapomeň-li na poli snop, nevracej se pro něj. Bude pro cizince, sirotka a vdovu, aby ti Jahve, tvůj Bůh, požehnal při všech tvých pracích. ²⁰ Když budeš klátit svůj olivovník, nevrátíš se k němu potom už pro nic. Co zůstane, bude pro cizince, sirotka a vdovu. ²¹ Když budeš sklízet svou vinici, nepůjdeš na ni potom nic paběrkovat. Co zůstane, bude pro cizince, sirotka a vdovu. ²² A vzpomeneš si, žeš byl v otroctví v egyptské zemi, proto ti také nařizují, abys plnil tato slova.

25 Když budou mít muži spor, půjdou k soudu, aby se mezi nimi rozhodlo: právo se přisoudí tomu, kdo je v právu, vina tomu, kdo se provinil. ² Zaslouží-li si ten, kdo se provinil, bití, dá ho soudce před sebou položit na zem a vysázet mu určitý počet ran, úměrný jeho proviněním. ³ Může ho odsoudit ke čtyřiceti ranám, ne však k většímu počtu, aby při větším počtu nedošlo k těžkému pohmoždění a aby tobě před očima nebyl ponížován tvůj bratr. ⁴ Nezavážeš hubu volovi při výmlatu obilí. ⁵ Bydlí-li bratři pospolu a jeden z nich zemře bezdětný, neprovdá se žena zesnulého jinam, za muže z cizí rodiny. Vejde k ní její švagr a uplatní, tím, že si ji vezme za manželku, švagrovskou povinnost, ⁶ a prvorozený, kterého ona porodí, znovu povznese jméno jeho zesnulého bratra; takto jeho jméno nebude z Izraele vyhlazeno. ⁷ Odmítne-li však ten muž vzít si svou švagrovou, vyhledá ona starší v bráně a řekne: „Nemám švagra, který by byl ochoten znovu povznést jméno svého bratra v Izraeli, on nesouhlasí, aby v můj prospěch vykonal svou švagrovskou povinnost.“ ⁸ Starší jeho města předvolají toho muže a promluví k němu. Když on předstoupí, řekne: „Odmítám si ji vzít.“ ⁹ Ta, které dluží švagrovskou povinnost, k němu v přítomnosti starších přistoupí, sundá mu z nohy střevíc, naplne mu do tváře a pronese tato slova: „Tak se děje muži, který znovu nepovznese dům svého bratra,“ ¹⁰ a jeho dům se bude v Izraeli nazývat takto: „dům bosákův“. ¹¹ Když se spolu perou mužové, nějaký muž a jeho bratr, a žena jednoho z nich se přiblíží, a aby od svého muže odvrátila rány toho druhého, vztáhne ruku a chytne ho za ohanbí, ¹² usekneš jí ruku, aniž se tvůj pohled slituje. ¹³ Nebudeš mít ve svém vaku dvojí závaží, jedno těžké a druhé lehké. ¹⁴ Ve tvém domě nebude dvojí míra, jedna velká a druhá malá. ¹⁵ Budeš mít neporušené a přesné závaží a budeš mít plnou a přesnou míru, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh. ¹⁶ Neboť Jahve, tvůj Bůh, má v ošklivosti kohokoli, kdo koná tyto věci, kohokoli, kdo se dopouští zpronevěry. ¹⁷ Vzpomeň si, co ti udělal Amalek, když jste byli na cestě při svém odchodu z Egypta. ¹⁸ Vyšel ti vstříc na cestě a zezadu, poté co jsi přešel, zaútočil na neschopné pochodu; když jsi byl unavený a vyčerpaný, on se nebál Boha. ¹⁹ Až tě Jahve, tvůj Bůh, usadí do bezpečí před všemi tvými okolními nepřáteli v zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, za dědictví, abys ji vlastnil, vymažeš vzpomínku na Amaleka z povrchu zemského. Nezapomeň!

26 Až dojdeš do země, kterou ti dává za dědictví Jahve, tvůj Bůh, až ji budeš vlastnit a budeš v ní bydlet, ² budeš vyzdvihovat prvotiny ze všech plodin půdy, jež tvým přičiněním vyrostou v zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh. Vložíš je do nůše a odebereš se na místo, které si vyvolí Jahve, tvůj Bůh, aby tam dal přebývat svému jménu. ³ Vyhledeš kněze, který bude právě v úřadě, a řekneš mu: „Prohlašuji dnes Jahvovi, svému Bohu, že jsem přišel do země, o které Jahve přísahal našim otcům, že nám ji dá.“ ⁴ Kněz ti vezme z ruky nůši a položí ji před oltář Jahva, tvého Boha. ⁵ Ty vysloviš před Jahvem, svým Bohem, tato slova: „Můj otec byl kočovný Aramejec, který sešel do Egypta a pobýval tam v malém počtu, než se tam stal velkým, mocným a početným národem. ⁶ Egypťané nás týrali, trýznili nás a nakládali na nás tvrdou robotu. ⁷ My jsme volali k Jahvovi, Bohu svých otců. Jahve vyslyšel náš hlas, viděl naši bídu, naše utrpení a náš útlak ⁸ a Jahve nás vyvedl z Egypta silnou rukou a vztaženou paží, velkým strachem, znamením a divy. ⁹ Zavedl nás sem a dal nám tuto zemi, zemi, která oplývá mlékem a medem. ¹⁰ Hle, nyní přináším prvotiny plodů půdy, kterou jsi mi, Jahve, dal.“ Položíš je před Jahvem, svým Bohem, a budeš se klanět před Jahvem, svým Bohem. ¹¹ Potom se budeš radovat ze všech těch dobrých věcí, jimiž tebe i tvůj dům obdařil Jahve, tvůj Bůh – tebe, stejně jako levitu a cizince, který je u tebe. ¹² Třetího roku, v roce desátku, až přestaneš vybírat desátek ze vší své

24:19 Pro cizince, sirotka a vdovu. Majetníci mají Bohem stanovenou povinnost ponechávat část své úrody sociálně slabým a nezajištěným. Dnes je tento princip naplňován daňovou povinností a sociální podporou. Jako všeho, i toho lze zneužít. Od nás však Bůh nechce,

abychom posuzovali něčí oprávněnost či nárok (Mt 7:1–2; Lk 6:36–37); to posoudí Bůh sám spravedlivěji, než to dokážeme my, kteří plevel od pšenice oddělit nedovedeme (Mt 13:29–30).

úrody a až jej předáš levitovi, cizinci, vdově a sirotkovi a až oni jej ve tvých městech snědí a nasytí se jím, ¹³řekneš před Jahvem, svým Bohem: „Vzal jsem ze svého domu, co bylo zasvěceno. Ano, dal jsem to levitovi, cizinci, sirotkovi a vdově podle všech přikázání, která jsi mi dal, aniž jsem tvá přikázání překročil nebo na ně zapomněl. ¹⁴Nic jsem z toho nesnědl, když jsem měl smutek, nic jsem z toho nevzal, když jsem byl nečistý, nic jsem nedal pro mrtvého. Poslechl jsem hlasu Jahva, svého Boha, a jednal jsem podle všeho, co jsi mi nařídil. ¹⁵Ze svého svatého příbytku, z nebes, shlédni na Izraele, svůj lid, a požehnej mu, stejně tak i zemi, kterou jsi nám dal, jak jsi přísahal našim otcům, zemi, která oplývá mlékem a medem.“ ¹⁶Jahve, tvůj Bůh, ti dnes nařizuje, abys uplatňoval tyto zákony a zvyky; budeš je dodržovat a uplatňovat z celého svého srdce a z celé své duše. ¹⁷Od Jahva se ti dnes dostalo prohlášení, že on bude tvým Bohem – ale pod podmínkou, že ty budeš chodit po jeho cestách, že budeš dodržovat jeho zákony, jeho přikázání a jeho zvyky a že budeš poslouchat jeho hlas. ¹⁸A Jahvovi se od tebe dnes dostalo prohlášení, že ty budeš jeho vlastním lidem, jak on ti řekl – ale pod podmínkou, že budeš dodržovat všechna jeho přikázání; ¹⁹on tě pak povznes ve cti, v proslulosti a ve slávě nade všechny národy, které udělal, a ty budeš lidem zasvěceným Jahvovi, svému Bohu, tak jak on ti to řekl.

27 Mojžíš a starší Izraele dali lidu tento příkaz: „Dodržujte všechna přikázání, která vám dnes předepisují. ²Až překročíte Jordán do země, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, postavíš velké kameny, obilíš je vápnem ³a napíšeš na ně všechna slova tohoto Zákona, ve chvíli, kdy budeš přecházet, abys vešel do země, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh, země, která oplývá mlékem a medem, jak ti to řekl Jahve, Bůh tvých otců. ⁴A až překročíte Jordán, postavíte ty kameny na hoře Ebal, jak vám to dnes nařizují, a nalíš je vápnem. ⁵Postavíš tam Jahvovi, svému Bohu, oltář z kamenů, které neopracovalo železo. ⁶Oltář Jahva, svého Boha, postavíš z neotesaných kamenů a na tom oltáři budeš přinášet celopaly Jahvovi, svému Bohu, ⁷tam budeš zabíjet pokojné oběti, které budeš na místě jíst, a budeš se radovat před Jahvem, svým Bohem. ⁸Napíšeš na ty kameny všechna slova tohoto zákona: dobře je vyryj.“ ⁹Potom Mojžíš a leviovští kněží řekli veškerému Izraeli: „Zmlkni a slyš, Izraeli. Dnes jsi se stal lidem pro Jahva, svého Boha. ¹⁰Budeš poslouchat hlas Jahva, svého Boha, a budeš plnit všechna přikázání a zákony, které ti dnes předepisují.“ ¹¹A Mojžíš toho dne dal tedy lidu tento příkaz: ¹²„Až překročíte Jordán, na horu Garizim, aby žehnali lidu, se postaví tyto: Simeon a Levi, Juda a Izachar, Josef a Benjamin. ¹³A na horu Ebal k proklínání se postaví tyto: Ruben, Gad a Ašer, Zabulon, Dan a Neftali. ¹⁴Leviovci se ujmou slova a hlasitě řeknou všem Izraelitům: ¹⁵Buď proklet člověk, který dělá tesanou nebo litou modlu, ohavnost pro Jahva, dílo řemeslníkovy rukou, a dá ji na skryté místo. – A všechen lid odpoví a řekne: Amen. ¹⁶Buď proklet, kdo hanebně zachází se svým otcem a matkou. – A všechen lid řekne: Amen. ¹⁷Buď proklet, kdo přemísťuje mezník svého bližního. – A všechen lid řekne: Amen. ¹⁸Buď proklet, kdo způsobí, že slepec zbloudí na cestě. – A všechen lid řekne: Amen. ¹⁹Buď proklet, kdo křiví právo cizince, sirotka a vdovy. – A všechen lid řekne: Amen. ²⁰Buď proklet, kdo souloží se ženou svého otce, neboť z ní stahuje cíp otcova pláště. – A všechen lid řekne: Amen. ²¹Buď proklet, kdo souloží s jakýmkoli zvířetem. – A všechen lid řekne: Amen. ²²Buď proklet, kdo souloží se svou sestrou, dcerou svého otce nebo dcerou své matky. – A všechen lid řekne: Amen. ²³Buď proklet, kdo souloží se svou tchyní. – A všechen lid řekne: Amen. ²⁴Buď proklet, kdo potají zabije svého bližního. – A všechen lid řekne: Amen. ²⁵Buď proklet, kdo přijme dar, aby postihl smrtí neviný život. – A všechen lid řekne: Amen. ²⁶Buď proklet, kdo neponechává v platnosti slova tohoto Zákona, aby je plnil. – A všechen lid řekne: Amen.“

28 Nuže tedy, budeš-li vskutku poslouchat hlasu Jahva, svého Boha, a dodržovat všechna ona přikázání, jež ti dnes předepisují, a žít podle nich, pozvedne tě Jahve, tvůj Bůh, nad všechny národy země. ²Přijdou k tobě a dostihnou tě všechna požehnání, jež následují; to že jsi poslouchal hlasu Jahva, svého Boha. ³Budeš požehnan ve městě a budeš požehnan na poli. ⁴Budou požehnány plod tvého života, plod tvé půdy, plod tvého dobytka, vrh tvých krav a přírůstek tvých ovcí. ⁵Budou požehnány tvá nůše i tvá díže. ⁶Budeš požehnan, když vcházíš, a budeš požehnan, když vycházíš. ⁷Nepřátele, kteří by se postavili proti tobě, ti Jahve dopřeje porazit: po jedné cestě na tebe vytáhnou, po sedmi cestách před tebou budou prchat. ⁸Jahve přikáže požehnání, aby s tebou bylo ve tvých sýpkách i při tvých pracích, bude ti žehnat v zemi, kterou ti dává Jahve, tvůj Bůh. ⁹Jahve z tebe udělá, jak ti přísahal, lid, který mu je zasvěcen, budeš-li dodržovat přikázání Jahva, svého Boha, a budeš-li chodit po jeho cestách. ¹⁰Všechny národy země uvidí, že nosíš Jahvovo jméno, a budou se tě bát. ¹¹Jahve způsobí, že budeš překypovat statky: plodem svého života, plodem svého dobytka a plodem své půdy na té zemi, o níž tvým otcům přísahal, že ti ji dá. ¹²Jahve pro tebe otevře nebesa, svůj znamenitý poklad, aby dal tvé zemi v pravý čas déšť a požehnal všem tvým pracím. Zabereš četné národy a ty sám nebudeš zabrán. ¹³Jahve tě postaví do čela a ne na konec, budeš vždy jen nahoře a vůbec ne dole, budeš-li poslouchat přikázání

Jahva, svého Boha, která ti dnes předepisují, abys je dodržoval a plnil, ¹⁴ aniž se odchýlíš napravo či nalevo od kteréhokoli z těch slov, která vám dnes předepisují, tím, že bys chodil za jinými bohy a sloužil jim. ¹⁵ Nebudeš-li však poslouchat hlasu Jahva, svého Boha, tím, že nebudeš dodržovat jeho přikázání a jeho zákony, které ti dnes předepisují, přijdou k tobě a dostihnou tě všechna prokletí, jež následují. ¹⁶ Budeš proklet ve městě a budeš proklet na poli. ¹⁷ Budou proklety tvá nůše i tvá díže. ¹⁸ Budou proklety plod tvého života i plod tvé půdy, vrh tvých krav a přírůstek tvých ovcí. ¹⁹ Budeš proklet, když vcházíš, a budeš proklet, když vycházíš. ²⁰ Jahve na tebe sešle zlořečení, uhranutí a prokletí ve všech tvých pracích, takže budeš zničen a rychle zahyneš za zvrácenost svých činů, za to, že jsi mě opustil. ²¹ Jahve způsobí, že na tobě ulpí mor, až tě úplně stráví na té zemi, do níž vejdeš, abys ji převzal. ²² Jahve tě zasáhne vysílením, horečkou, zápalem, zimnicí, suchem, obilnou rzí a snětí, které tě budou pronásledovat, dokud nezahyneš. ²³ Nebesa nad tvou hlavou budou měděná a země pod tebou bude železná. ²⁴ Z deště tvé země udělá Jahve prach a písek, ty na tebe budou padat z nebe, až tě úplně zničí. ²⁵ Jahve dopřeje tvým nepřátelům, aby tě porazili; po jedné cestě na ně vytáhneš, po sedmi cestách před nimi budeš prchat a budeš k výstraze všem královstvím země. ²⁶ Tvá mrtvola bude pastvou všeho nebeského ptactva a všech pozemských zvířat, aniž je kdokoli zaplaší. ²⁷ Jahve tě zasáhne egyptskými vředy, dýmějemi, strupy, rudými skvrnami, z nichž se nebudeš moci vyléčit. ²⁸ Jahve tě zasáhne třestěním, slepotou a pomatením smyslů, ²⁹ takže budeš v pravé poledne chodit tápavě, tak jako jde slepý tápavě ve tmě, a tvé podnikání k ničemu nepovede. Budou tě stále jen vykořisťovat a olupovat a nikdo tě nezachrání. ³⁰ Zasnoubíš se se ženou, ale mít ji bude jiný muž; vystavíš si dům, ale nebudeš v něm bydlet; vysadíš vinici, ale neotrháš z ní první plody. ³¹ Před očima ti podřežou tvého vola a ty ho nebudeš jíst; budeš u toho, když ti seberou tvého osla, a už ti nebude navrácen; tvé ovce budou vydány tvým nepřátelům a nikdo tě nebude bránit. ³² Tví synové a tvé dcery budou vydáni cizímu národu; každý den si budeš ničit oči, jak za nimi budeš hledět, a tvé ruce v tom nic nezmohou. ³³ Plod tvé půdy a ovoce tvé námahy sní lid, který neznáš. Budeš stále jen vykořisťován a drcen. ³⁴ Pomateš se z toho, co uvidí tvé oči. ³⁵ Jahve tě zasáhne ošklivými vředy na kolenou a na nohou a od chodidel až po temeno hlavy se z nich nebudeš moci vyléčit. ³⁶ Tebe a krále, kterého si postavíš do čela, odvede Jahve k národu, jež jsi nepoznal ty ani tví otcové, a ty tam budeš sloužit jiným bohům, ze dřeva a z kamene. ³⁷ Všem národům, ke kterým tě Jahve odvede, budeš k úžasu, smíchu a posměchu. ³⁸ Rozhodíš na pole mnoho osiva a sklídíš málo, neboť je uloupí kobyłka. ³⁹ Vysadíš vinici a budeš na ní pracovat a nebudeš pít víno ani nic neotrháš, neboť ji sežere červ. ⁴⁰ Po celém svém území budeš mít olivovníky a nebudeš se mazat olejem, neboť tvé olivovníky budou pokáceny. ⁴¹ Zplodíš syny a dcery, ale nebudou tví, neboť odejdou do zajetí. ⁴² Všechny tvé stromy a všechno ovoce z tvé půdy se stane kořistí hmyzu. ⁴³ Cizinec, který je u tebe, se na tvůj účet bude povznášet stále výš a výš a ty budeš klesat stále níž a níž. ⁴⁴ On zabere tebe a ty nebudeš s to zabrat jeho; on bude stát v čele a ty budeš vzadu. ⁴⁵ Všechny tyto kletby k tobě přijdou, budou tě pronásledovat a dostihnou tě, až tě zničí, když nebudeš poslouchat hlasu Jahva, svého Boha, a dodržovat jeho přikázání a jeho zákony, které ti předepsal. ⁴⁶ Na tobě i na tvém potomstvu budou navěky znamením a divem. ⁴⁷ Jelikož jsi nesloužil Jahvovi, svému Bohu, v radosti a štěstí dávaném hojností všech věcí, ⁴⁸ budeš sloužit nepříteli, jehož Jahve pošle proti tobě, ve hladu, zízni, nahotě, v úplné nouzi. On ti bude na šíji vkládat železné jho, dokud tě nezničí. ⁴⁹ Jako orla, jež vzlétá, na tebe Jahve přivede od konce země daleký národ. Bude to národ, jehož jazyk nebudeš znát; ⁵⁰ národ tvrdé tváře, nebude se ohlízet na stáří, nebude mít slitování s mládím. ⁵¹ Bude jíst plod tvého dobytka i plod tvé půdy, až tě zničí, nenechá ti ani pšenici, ani víno, ani olej, ani vrh krávy, ani přírůstek ovce, dokud tě nezahubí. ⁵² Bude tě obléhat ve všech tvých městech, dokud nepadnou tvé nejvyšší a nejlépe opevněné hradby, ve všech městech, kde budeš ve své zemi hledat bezpečí. Bude tě obléhat ve všech městech v celé zemi, kterou ti dá Jahve, tvůj Bůh. ⁵³ Během toho obležení budeš v oné tísní, do níž tě zatlačí tvůj nepřítel, jíst plod svého lůna, maso svých synů a svých dcer, které ti dal Jahve, tvůj Bůh. ⁵⁴ Nejvybíravější a nejzhýčkanější z tvých příbuzných bude vrhat zlobné pohledy na svého bratra, a dokonce i na ženu, kterou objímá, a na ty ze svých dětí, jež mu budou zbývat, ⁵⁵ a nebude se s nikým z nich chtít podělit o maso svých synů, jež bude jíst: neboť mu nic nezbude vzhledem k obležení a k tísní, do níž tě uvrhne tvůj nepřítel ve všech tvých městech. ⁵⁶ Nejvybíravější a nejzhýčkanější z žen tvého lidu, ta, jež je tak ohleduplná a zhýčkaná, že by se ani nebyla pokoušela našlápnout chodidlem na zem, bude vrhat zlobné pohledy na muže, kterého objímá, a dokonce i na svého syna nebo na svou dceru, ⁵⁷ na plodové lůžko, jež vyšlo z jejího lůna, a na dítě, které přivádí na svět, a ukryje se, aby je snědla, když bude všeho zbavena vzhledem k obležení a k tísní, do níž tě uvrhne tvůj nepřítel ve všech tvých městech. ⁵⁸ Nebudeš-li dodržovat a plnit v bázni z onoho slavného a strašlivého jména Jahva, tvého Boha, všechna slova tohoto Zákona zapsaná v této knize, ⁵⁹ zasáhne Jahve těmito ohromujícími pohromami tebe i tvé potomstvo: velkými a vytrvalými pohromami, zhoubnými a úpornými nemocemi. ⁶⁰ Pošle k tobě zpátky ty egyptské choroby, kterých ses tak bál, a ony na tobě ulpí. ⁶¹ A ještě víc: Jahve na tebe přivede i všechny pohromy a nemoci, jež tato kniha Zákona neuvádí. ⁶² Z vás, kteří jste byli četní jak nebeské hvězdy, zbude jen pár mužů. Protože jsi neposlechl hlasu Jahva, svého Boha,

⁶³ zahubí a zničí vás Jahve stejně rád, jako vás rád obšťastňoval a rozmnožoval. Budete vyrváni ze země, do níž vejdeš, abys ji převzal. ⁶⁴ Jahve tě rozptýlí mezi všechny národy, z jednoho konce světa na druhý, tam budeš sloužit jiným bohům, které neznali tví otcové ani ty, ze dřeva a z kamene. ⁶⁵ Mezi těmi národy nepoznáš klid a nenajde se tam odpočinek pro chodidlo tvých nohou, ale Jahve ti tam dá roztržené srdce, vyhaslé oči, krátký dech. ⁶⁶ Už předem pro tebe bude život únavný, ve dne v noci se budeš děsit a nebudeš si jist životem. ⁶⁷ Ráno řekneš: „Kéž by byl večer!“ a večer řekneš: „Kéž by bylo ráno!“ kvůli hrůze, jež ti bude svírat srdce, a kvůli podívané, kterou spatří tvé oči! ⁶⁸ Jahve tě pošle nazpět do Egypta na lodích nebo cestou, o které jsem ti řekl: „Vickrát ji neuvidíš!“ A tam se budete prodávat svým nepřátelům za sluhy a služky a nenajdete kupce. ⁶⁹ Toto jsou slova smlouvy, o které Jahve nařídil Mojžíšovi, aby ji s Izraelity uzavřel v moabské zemi, vedle smlouvy, kterou s nimi uzavřel na Chorebu.

29 Mojžíš svolal veškerý Izrael a řekl jim: Viděli jste vše, co Jahve před vašimi očima udělal egyptské zemi, jak faraonovi a všem jeho služebníkům, tak celé jeho zemi: ² ony velké zkoušky, které jsi sám viděl, ona znamení a ony velikolepé divy. ³ Ale až dodneška vám Jahve nedal srdce, abyste poznávali, oči, abyste viděli, uši, abyste slyšeli. ⁴ Vodil jsem vás po čtyřicet let po poušti, a neopotřebovaly se na vás šaty ani sandály na tvých nohou. ⁵ Neměli jste k jídlu chléb a k pití víno nebo kvašený nápoj, abyste z vlastní zkušenosti poznali, že já, Jahve, jsem váš Bůh. ⁶ Potom jste přišli na toto místo. Češbónský král Sichon a bašanský král Og proti nám vytáhli, aby se s námi bili, ale my jsme je porazili. ⁷ Dobyli jsme jejich zemi a dali jsme ji do dědictví Rubenovi, Gadovi a polovině Manasesova kmene. ⁸ Dodržujte slova této smlouvy a plňte je, abyste měli úspěch ve všem, co podnikáte. ⁹ Hle, dnes stojíte před Jahvem, svým Bohem: vaši náčelníci kmenů, vaši starší, vaši dozorcí, všichni izraelští mužové, ¹⁰ s vašimi dětmi a vašimi ženami (a také cizinec, který je v tvém táboře, stejně jako ten, kdo ti štípe dříví, a ten, kdo ti čerpá vodu), ¹¹ a vejdeš ve smlouvu Jahva, svého Boha, odpřísáhnutou s kletbou, ve smlouvu, kterou on s tebou dnes uzavřel, ¹² aby on dnes udělal lid z tebe, zatímco sám pro tebe bude Bohem, jak ti to řekl a jak to přísahal tvým otcům Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi. ¹³ Tuto smlouvu neuzavírám a tuto kletbu nevyslovuji dnes pouze pro vás, ¹⁴ nýbrž jak pro toho, který zde stojí s námi před Jahvem, vaším Bohem, tak pro toho, který zde s námi dnes není. ¹⁵ Ano, vy víte, s kým jsme bydleli v Egyptě, kým jsme prošli, jakými národy jste procházeli. ¹⁶ Viděli jste jejich hrůzy a jejich modly, to dřevo, kámen, zlato a stříbro tam u nich. ¹⁷ Ať mezi vámi není muž ani žena, rod ani kmen, jejichž srdce by se dnes odvracelo od Jahva, našeho Boha, a kteří by šli sloužit bohům oněch národů! Ať mezi vámi není kořen, z něhož by vyrostl mák a pelyněk! ¹⁸ Bude-li si někdo po vyslechnutí této kletby sám v sobě v srdci pochvalovat a řekne-li si: „Budu-li kráčet podle smělosti vlastního srdce, nebude mi nic chybět, jako že dostatek vody zažene žízeň,“ ¹⁹ nebude mu Jahve ochoten prominout. Neboť proti tomuto muži vzplane Jahvův hněv a žárlivost, vrhne se naň všechno prokletí zapsané v této knize a Jahve vymaže jeho jméno ze země. ²⁰ Jahve ho k jeho neštěstí postaví mimo všechny kmeny Izraele podle všech kleteb smlouvy zapsané v knize tohoto Zákona. ²¹ Příští pokolení, pokolení vašich synů, kteří povstanou po vás, a také cizinec přišedší z jakési daleké země, uvidí pohromy, které postihnou tuto zemi, a nemoci, které tam Jahve rozpoutá, a zvolají: ²² „Síra, sůl, celá jeho země je spálena, už se tam nebude sít, nic tam už nevzejde, žádná bylina už tam neporooste. Tak byly proměněny Sodoma a Gomora, Adma a Seboim, které Jahve zpustošil ve svém hněvu a své rozlícenosti!“ ²³ A všechny národy zvolají: „Proč Jahve takto jednal s tou zemí? Proč došlo k vzplanutí toho velkého hněvu?“ ²⁴ A řekne se: „Protože oni se zřekli smlouvy Jahva, Boha svých otců, kterou on s nimi uzavřel tím, že je vyvedl z egyptské země; ²⁵ to proto, že oni šli a sloužili jiným bohům a klaněli se jim, bohům, které neznali, ani od něho nedostali za podíl, ²⁶ vzplanul Jahvův hněv proti této zemi a způsobil, že na ni přišlo všechno prokletí zapsané v této knize. ²⁷ Jahve je s hněvem, rozlíceností a velkým rozhořčením vyrval z jejich země a vrhl je do jiné země, jak je to dnes.“ ²⁸ Skryté věci náleží Jahvovi, našemu Bohu, ale zjevené věci náleží nám a našim synům navždy, abychom plnili všechna slova tohoto Zákona.

30 Až se na tobě vyplní všechna tato slova, toto požehnání i toto prokletí, která jsem ti předložil, budeš-li totiž o nich rozvažovat ve svém srdci mezi všemi národy, mezi nimiž ti Jahve, tvůj Bůh, dá bloudit, ² vrátíš-li se k Jahvovi, svému Bohu, budeš-li ty i tví synové z celého svého srdce a z celé své duše poslouchat jeho hlasu ve všem, co ti dnes nařizují, ³ přivede Jahve, tvůj Bůh, nazpět tvé zajatce, slituje se nad tebou, shromáždí tě znovu ze všech oněch národů, mezi něž tě Jahve, tvůj Bůh, rozptýlil. ⁴ I kdybys byl vyhoštěn až na sám konec nebes, i odtud by tě Jahve, tvůj Bůh, opět shromáždil a přišel by si tam pro tebe, ⁵ aby tě odvedl nazpět do země, kterou vlastnili tví otcové, abys ji vlastnil i ty, abys tam byl šťastný a aby ses tam rozmnožil ještě víc než tví otcové. ⁶ Jahve, tvůj Bůh, obřeže srdce tobě a tvému potomstvu, abys miloval Jahva, svého Boha, z celého svého srdce a z celé své duše, a tak byl živ. ⁷ Jahve, tvůj Bůh, způsobí, že ty kletby padnou na

tvé nepřátele a na tvé protivníky, kteří tě pronásledovali.⁸ A ty budeš znovu poslouchat hlas Jahva, svého Boha, budeš plnit všechna jeho přikázání, která ti dnes předepisují.⁹ Jahve, tvůj Bůh, ti dopřeje zdar ve všem, co budeš podnikat, v plodu tvého lůna, v plodu tvého dobytka a v plodu tvé půdy. Neboť Jahve bude opět rád tvému štěstí, jako byl rád štěstí tvých otců,¹⁰ budeš-li poslouchat hlasu Jahva, svého Boha, a dodržovat jeho přikázání a jeho nařízení zapsaná v knize tohoto Zákona, vrátíš-li se k Jahvovi, svému Bohu, z celého svého srdce a z celé své duše.¹¹ Neboť tento Zákon, který ti dnes předepisují, není pro tebe nesplnitelný, ani ti není nedosažitelný.¹² Není na nebesích, abys mohl říkat: „Kdo nám pro něj vystoupí na nebesa, abychom jej slyšeli, a tak jej plnili?“¹³ Není za mořem, abys mohl říkat: „Kdo nám pro něj půjde za moře, abychom jej slyšeli, a tak jej plnili?“¹⁴ Neboť to slovo je zcela blízko u tebe, je v tvých ústech a v tvém srdci, abys je plnil.¹⁵ Hleď, dnes ti předkládám život a štěstí, smrt a neštěstí.¹⁶ Budeš-li poslouchat přikázání Jahva, svého Boha, která ti dnes předepisují, a budeš-li milovat Jahva, svého Boha, budeš-li chodit po jeho cestách, budeš-li dodržovat jeho přikázání, jeho zákony a jeho zvyky, budeš žít a budeš se rozmnožovat, Jahve, tvůj Bůh, ti požehná v zemi, do níž vcházíš, abys ji převzal.¹⁷ Odvrátí-li se však tvé srdce, nebudeš-li poslouchat a dáš-li se svést, aby ses klaněl jiným bohům a sloužil jim,¹⁸ dnes vám prohlašuji, že určitě zahynete a že nebudete dlouho živi na zemi, do níž po přechodu Jordánu vkročíte, abyste ji převzali.¹⁹ Beru si dnes proti vám za svědka nebe i zemi: předkládám ti život nebo smrt, požehnání nebo prokletí. Vyvol tedy život, abyste ty i tvé potomstvo žili²⁰ v lásce k Jahvovi, svému Bohu, poslouchající jeho hlasu a lnouce k němu; neboť v tom je tvůj život, stejně jako dlouhé trvání tvého pobytu na zemi, o které Jahve přísahal tvým otcům Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi, že jim ji dá.

31 Mojžíš se obrátil k celému Izraeli těmito slovy:² „Je mi dnes sto dvacet let. Už vám nemohu stát v čele a Jahve mi řekl: ‘Tento Jordán nepřekročíš.’³ Před tebou půjde Jahve, tvůj Bůh, on před tebou zničí ty národy a vyžene je. Před tebou půjde Jozue, tak jak to řekl Jahve.⁴ Jahve s nimi naloží, jako naložil s amoritskými králi Sichonem a Ogem a s jejich zemí: zničil je.⁵ Jahve vám je vydá a vy s nimi naložíte v každém ohledu podle přikázání, která jsem vám předepsal.⁶ Buďte silní a vydržte, nebojte se a nechvějte se před nimi, neboť s tebou jde Jahve, tvůj Bůh: on tě nenechá na holičkách a neopustí tě.“⁷ Pak Mojžíš zavolal Jozua a před očima celého Izraele mu řekl: „Buď silný a vydrž: vejdeš s tímto lidem do země, o níž Jahve přísahal jejich otcům, že jim ji dá, a ty jim ji odevzdáš do vlastnictví.⁸ Před tebou jde Jahve, on bude s tebou; nenechá tě na holičkách a neopustí tě. Neboj se, nestrachuj se.“⁹ Mojžíš sepsal tento Zákon a dal jej kněžím, synům Leviho, kteří nosí archu Jahvovy smlouvy, a rovněž všem starším Izraele.¹⁰ Mojžíš jim dal tento příkaz: „Každých sedm let, v čase určeném pro rok prominutí, o Svátku stánků,¹¹ když se celý Izrael, aby uzřel tvář Jahva, svého Boha, odebrá na místo, které si on vyvolil, budeš přednášet tento Zákon do uší veškerému Izraeli.¹² Shromáždí lid, muže, ženy, děti, cizince, který je ve tvých branách, aby slyšeli, aby se naučili bát se Jahva, vašeho Boha, a aby dodržovali a plnili všechna slova tohoto Zákona.¹³ Jejich synové, kteří jej ještě neznají, budou slyšet a naučí se bát se Jahva, vašeho Boha, po všechny dny, kdy budete žít na zemi, kterou převezmete po přechodu Jordánu.“¹⁴ Jahve řekl Mojžíšovi: „Hle, nadcházejí dny tvé smrti, zavolej Jozua. Zdržujte se ve Stanu setkávání, abych mu dal své příkazy.“ Mojžíš a Jozue se odebrali do Stanu setkávání.¹⁵ Jahve se ukázal ve Stanu v oblakovém sloupu; oblakový sloup stanul u vchodu do Stanu.¹⁶ Jahve řekl Mojžíšovi: „Hle, ulehneš ke svým otcům a tento lid je už už hotov oddat se smilstvu, tím že bude chodit za bohy cizí země, do níž vzbuzku vkročí. Opustí mě a poruší smlouvu, kterou jsem s ním uzavřel.¹⁷ Ještě onoho dne proti němu vzplane můj hněv, opustím je a skryji jim svou tvář. Postihne je celá spousta zel a útrap, aby je pohltily, takže toho dne řekne: ‘Nepostihla mě tato zla právě proto, že v mém středu není můj Bůh?’¹⁸ Ano, a já v onen den skryji svou tvář kvůli všemu zlu, které on spáchal tím, že se obrátil k jiným bohům.¹⁹ Napište si nyní takovouto píseň; nauč jí Izraelity, vlož jim ji do úst, aby mi posloužila proti Izraelitům jako svědek.²⁰ On, jež vedu do té země, kterou jsem přísahou slíbil jeho otcům a která oplývá mlékem a medem, bude jíst, nasýtí se, ztuční, potom se obrátí k jiným bohům, těm budou sloužit, mnou budou pohrdat, a on poruší mou smlouvu.²¹ Ale až je postihnou nespočetná zla a útrapy, vznese tato píseň proti němu svědectví; neboť jeho potomstvo ji nezapomene. Ano, znám úmysly, které dnes pojímá, dokonce ještě než jsem jej zavedl do země, o níž jsem přísahal.“²² A Mojžíš toho dne napsal onu píseň a naučil jí Izraelity.²³ On dal Nunovu synu Jozuovi tento příkaz: „Buď silný a vydrž, neboť ty zavedeš Izraelity do země, kterou jsem jim přísahou slíbil, a já budu s tebou.“²⁴ Když do knihy vepsal slova tohoto Zákona až do konce,²⁵ dal Mojžíš levitům, kteří nosí archu Jahvovy smlouvy, tento příkaz:²⁶ „Vezměte knihu tohoto Zákona. Uložte ji vedle archy smlouvy Jahva, svého Boha. Ať tam slouží proti tobě jako svědek.²⁷ Neboť znám tvého vzpurného ducha a tvou tvrdošijnost. Vzpíráte-li se Jahvovi už dnes, když jsem ještě naživu s vámi, čím spíš to bude po mé smrti.²⁸ Svolejte ke mně všechny starší svých kmenů a své dozorce, aby ode mne vyslechli ona slova, беру si proti nim za svědky nebe i zemi.²⁹ Neboť vím, že po mé smrti se určitě pokazíte, sejdete z cesty, kterou jsem vám předepsal; v budoucnu vás stihne neštěstí za to, že budete dělat,

co je v Jahvových očích špatné, tím že ho budete dráždit díly svých rukou.“³⁰ Potom Mojžíš přednesl do uší celého shromáždění Izraele až do posledního slova tuto píseň:

32 Nebesa, slyšte, a já budu hovořit; země, poslouchej, co řeknu!² Ať se mé učení lije jako déšť, ať mé slovo padá jako rosa, jako přeháňky na zelenající se trávu, jako lijáky na trávnick!³ Neboť budu vzývat Jahvovo jméno; vy velebte našeho Boha.⁴ On je Skála, jeho dílo je dokonalé, neboť všechny jeho cesty jsou právo. Je to Bůh věrný a prostý nepravosti, on je Spravedlnost a Příměst. ⁵ Zkazili se ti, které on zplodil bez vady, to prohanané a potměšilé pokolení. ⁶ Takto odplácíte Jahvovi? Pošetilý, nemoudrý lide! Což on není tvůj otec, který tě přivedl na svět, on, jenž tě udělal a jímž trváš? ⁷ Vzpomeň si na dávné dny, uvažuj o těch rocích, od věku do věku. Ptej se svého otce, ať tě o tom poučí, svých starších, ať ti to řeknou. ⁸ Když Nejvyšší dával národům jejich dědictví, když rozdělil lidské syny, stanovil hranice národů podle počtu Božích synů; ⁹ leč údělem Jahvovým byl jeho lid, jeho dědičným podílem byl Jakub. ¹⁰ Nachází ho na území pouště, v pochmurné samotě stepi. Ohrazuje ho, vychovává ho, chrání ho jako zřítelnici svého oka. ¹¹ Tak jako orel, jenž bdí nad svým hnízdem, vznáší se nad svými mláďaty, rozprostírá svá křídla a bere ho, nosí ho na své peruti. ¹² Vede ho jediný Jahve, cizí bůh s ním není žádný. ¹³ On ho usazuje na výšiny země, živí ho plody hor, dává mu okusit med ze skály a olej z tvrdého kamene, ¹⁴ kyselé mléko krav a mléko ovcí s tukem pastvin, berany z bašanského plemene a kozly s tučností pšeničného zrna a na pití krev kvasícího hrozu. ¹⁵ Jakub pojedl, nasytil se, Ješurun se vykrmil a vzpínal se. (Vykrmil ses, zesílil jsi, ztloustl jsi.) Odmítl Boha, který ho udělal, a zneuctil Skálu, svou spásu. ¹⁶ Kvůli cizákům vyvolali jeho žárlivost, rozdráždili ho ohavnostmi. ¹⁷ Obětovali démonům, kteří nejsou Bohem, bohům, které neznali, nedávno nově přichozím, kterých se nebáli jejich otcové. ¹⁸ (Zapomínáš na Skálu, která tě přivedla na svět, už si nevzpomínáš na Boha, který tě zplodil!) ¹⁹ Jahve to viděl a ve svém hněvu odvrhl jeho syny a jeho dcery. ²⁰ Řekl: Ukryji před nimi svou tvář a uvidím, co se s nimi stane. Neboť je to zvrácené pokolení, synové bez věrnosti. ²¹ Vyvolali mou žárlivost nebohem, rozdráždili mě svými nicotami; nuže dobrá! Já vyvolám jejich žárlivost nelidem, rozdráždím je nejapným národem! ²² Ano, z mého hněvu vyšlehl oheň, bude pálit až do hlubin šeolu; pohltí zemi i to, co ona plodí, rozpálí úpatí hor. ²³ Vrhnu na ně pohromy, vystřelím na ně své šípy. ²⁴ Budou zesláblí hladem, pohlceni morem a hořkou metlou. Pošlu na ně zub šelem a také jed plazů. ²⁵ Venku sklátí syny meč, uvnitř zavládne zděšení. Zahynou společně mladík i dívka, kojeneček i bělovlasý stařec. ²⁶ Řekl jsem: Opravdu bych je rozdrtil na prach, odstranil bych památku na ně mezi lidmi, ²⁷ kdybych se neobával nadutosti nepřitele. V tom ať se jejich protivníci nemýlí! Ať neříkají: „Vítězí tu naše ruka a Jahve zde neudělal nic.“ ²⁸ Neboť je to národ krátkozraký, nemá špetku soudnosti. ²⁹ Kdyby byli moudří, určitě by dopadli dobře, byli by s to rozpoznat svou budoucnost. ³⁰ Jak to, že tedy jediný muž obrací na útěk tisíc, a jak to, že dva pronásledují deset tisíc, ne-li proto, že je jejich Skála prodala a že Jahve je vydal? ³¹ Ale jejich skála není jako naše Skála; není na našich nepřátelích, aby se za nás přimlouvali. ³² Neboť jejich vinice pochází z vinice sodomské a z výsadby gomorské; jejich hrozny jsou jedovaté hrozny, plody jejich révy jsou hořké, ³³ jejich víno je hadí jed, prudký zmijí jed. ³⁴ Ale on, což není u mne v bezpečí, zapečetěn v mých pokladech? ³⁵ Mně náleží pomsta a odplata pro dobu, kdy jejich noha klopýtne. Neboť den jejich zkázy je blízký; jejich osud dostává rychlý spád! ³⁶ (Neboť Jahve zjedná svému lidu právo, slituje se nad svými služebníky.) Neboť on uvidí, že se jejich zdatnost vyčerpává, že už nezbyvá ani svobodný, ani nevolník. ³⁷ Tu řekne: kde jsou jejich bohové, skála, u níž hledali útočiště, ³⁸ ti, kteří jedli tuk jejich obětí, pili víno jejich úliteb? Ať povstanou a pomohou vám, ať jsou nad vámi přístřeším! ³⁹ Hledte nyní, že já, já jím jsem, a že nikdo jiný není se mnou Bohem! Já dávám smrt a já dávám život; když jsem udeřil, vyléčím opět já (a z mé ruky nikdo nevysvobozuje). ⁴⁰ Ano, já zvedám ruku k nebi a říkám: Jako že žiji navěky, ⁴¹ až naostřím svůj blýskavý meč, chopí se má ruka práva. Svým protivníkům splatím stejnou mincí, těm, kdo mě nenávidí, to oplatím. ⁴² Své šípy opojím krví a můj meč se nasytí masem: krví zraněných a zajatců, rozčuchanými hlavami nepřátel. ⁴³ Nebesa, jásejte s ním, a ať se mu klanějí Boží synové! Národy, jásejte s jeho lidem, a ať všichni Boží poslové utvrdí jeho sílu! Neboť on pomstí krev svých služebníků, svým protivníkům splatí stejnou mincí, těm, kdo ho nenávidí, to oplatí a očistí zemi svého lidu. ⁴⁴ Mojžíš přišel s Nunovým synem Jozuem a přednesl do uší lidu všechna slova této písně. ⁴⁵ Když Mojžíš vyřkl všechna tato slova, jimiž se obracel k veškerému Izraeli, ⁴⁶ řekl jim: „Dávejte na všechna tato slova dobrý pozor; beru je dnes za svědky proti vám a vy předepíšete svým synům, aby je dodržovali a plnili všechna slova tohoto Zákona. ⁴⁷ Není to pro vás plané slovo, neboť je to váš život a jím budete dlouho živi na zemi, kterou převezmete po přechodu Jordánu.“ ⁴⁸ Téhož dne promluvil Jahve k Mojžíšovi a řekl mu: ⁴⁹ „Vystup na toto pohoří Abarim, na horu Nebo v moabské zemi naproti Jerichu, a pohlédni na kanaánskou zemi, kterou dávám Izraelitům do majetku. ⁵⁰ Zemři na té hoře, na kterou vystoupíš, a budeš přibrán ke svým příbuzným, jako byl ke svým přibrán tvůj bratr Áron, jenž zemřel na hoře Hór. ⁵¹ Protože jste mi byli nevěrní uprostřed Izraelitů u vod v Meribě-Kadeši, v poušti Sin, protože

jste neukázali uprostřed Izraelitů mou svatost,⁵² uvidíš tu zem jenom zvenčí, ale nesmíš do té země, kterou dávám Izraelitům, vejít.“

33 Toto je požehnání, které Boží muž Mojžíš před smrtí proslovil nad Izraelity.² Řekl: Jahve přišel ze Sinaje, vzešel kvůli nim na obzoru od Seiru, zazářil od hory Paran. Přišel kvůli nim od shromáždění v Kadeši, od jeho jihu až ke Svahům.³ Ty, který miluješ praotce, máš v ruce všechny svaté. Leželi zemdlení u tvých nohou a utíkali pod tvé vedení.⁴ (Mojžíš nám předepsal zákon.) Jakubovo shromáždění vchází ve své dědictví;⁵ v Ješurunovi byl král, když se shromáždili náčelníci lidu, když se setkaly kmeny Izraele.⁶ Ruben ať žije a ať neumírá a ať žije malý počet jeho mužů!⁷ Hle, toto řekl o Judovi: Slyš, Jahve, Judův hlas a přiveď ho nazpět k jeho lidu. Ať jeho ruce brání jeho právo, přijď mu na pomoc proti jeho nepřítelům.⁸ O Levím řekl: Dej Levimu svá urim a svá tumim muži, jemuž jsi dal milost, poté co jsi ho zkoušel v Masse, co jsi naň uhodil u vod v Meribě.⁹ On řekl o svém otci a své matce: „Neviděl jsem ho.“ Svě bratry už nezná, ke svým synům se nehlásí. Ano, oni podrželi tvé slovo a zachovávají tvou smlouvu.¹⁰ Učí Jakuba tvým zvykům a Izraele tvému Zákonu. Okuřují kadidlem tvé chřípí a kladou na tvůj oltář celopal.¹¹ Požehnej, Jahve, jeho udatnosti a příznivě přijmi dílo jeho rukou. Rozbij bedra jeho protivníků a těch, kdo ho nenávidí, aby neobstáli!¹² O Benjaminovi řekl: Jahvův miláček, odpočívá v bezpečí vedle něho. Nejvyšší ho chrání po všechny dny a přebývá mezi jeho stráněmi.¹³ O Josefovi řekl: Jeho zemi Jahve žehná. Patří mu to nejlepší z nebeské rosy a z podzemní propasti,¹⁴ nejlepší z toho, čemu dává růst slunce, z toho, co pučí při každé proměně měsíce,¹⁵ prvotiny starobylých pohoří, to nejlepší z někdejších kopců,¹⁶ to nejlepší z půdy a z toho, co ona plodí, přízeň toho, jenž obývá keř. Ať roste hojnost vlasů na Josefově hlavě, na lebce posvěceného mezi bratry!¹⁷ Býkův prvorozenec, jemu náleží sláva. Jeho rohy jsou rohy buvolí, jimiž bije národy až do nejzazších končin země. Takové jsou Efraimovy desetitisíce, takové jsou Manasesovy tisíce.¹⁸ O Zabulonovi řekl: Buď šťastný, Zabulone, při svých výpravách i ty, Izachare, ve svých stanech.¹⁹ Na hoře, kam chodí národy vzývat, přinášejí oběti za úspěch, neboť oni si sají hojnost z moří a poklady skryté v písku.²⁰ O Gadovi řekl: Buď požehnan, kdo dává Gadovi dost místa. On odpočívá jako lvice; roztrhal paži, tvář i hlavu.²¹ Potom si přisvojil prvotiny, tak viděl, že mu je vyhrazen náčelnický podíl. Přišel jako náčelník lidu, poté co naplnil Jahvovu spravedlnost a jeho rozsudky nad Izraelem.²² O Danovi řekl: Dan je mladý lev, jenž se vrhá na Bašan.²³ O Neftalim řekl: Neftali, nasycený přízní, zahrnutý Jahvovými požehnáními, přebírá západ a jih.²⁴ O Ašerovi řekl: Požehnaný buď Ašer mezi všemi syny! Ať je štědře obdařen mezi svými bratry a ať si smáčí nohu v oleji.²⁵ Ať jsou tvé závory železné a měděné a ať tvé bezpečí trvá po všechny tvé dny!²⁶ Nikdo se nevyrovná Ješurunovu Bohu, aby ti pomáhal, jezdí na nebesích a na oblacích ve své velebnosti!²⁷ Pradávný Bůh, to je tvé útočiště. Zde na zemi je on tím dávným ramenem, které před tebou zahání nepřitele; to on říká: Znič!²⁸ Izrael přebývá v bezpečí. Jakubův pramen je oddělen pro zemi pšenice a vína; samo nebe tam dává kanout rose.²⁹ Jsi šťasten, Izraeli! Kdo je jako ty, vítězný lide? Jahve je štít, který tě podporuje, meč, který tě vede ke skvělému vítězství. Tví nepřátelé tě budou chtít zkazit, ale ty jim pošlapeš záda.

34 Tehdy Mojžíš odešel z Moabských stepí, vystoupil na horu Nebo, na vrcholek Pisgy naproti Jerichu, a Jahve mu ukázal celou zemi Galaad až k Danovi,² celého Neftalího, zemi Efraimovu a Manasesovu, celou Judovu zemi až k západnímu moři,³ Negeb, okrsek údolí Jericha, města palem, až k Soaru.⁴ Jahve mu řekl: „Hle, země, kterou jsem přísahou slíbil Abrahamovi, Izákovi a Jakubovi těmito slovy: Dám ji tvému potomstvu. Dopřál jsem ti, abys ji uviděl na vlastní oči, ale nevejdeš do ní.“⁵ A právě tam, v moabské zemi, zemřel podle Jahvova příkazu Jahvův služebník Mojžíš;⁶ on ho pochoval v údolí, v moabské zemi, naproti Bet-Peoru. Až podnes nikdo neví o jeho hrobě.⁷ Mojžíšovi bylo, když zemřel, sto dvacet let; jeho oko nebylo vyhaslé, jeho zdatnost nebyla vyčerpaná.⁸ Izraelité oplakávali v moabských stepích Mojžíše po třicet dní. Dny nářků při smutku za Mojžíše skončily.⁹ Nunův syn Jozue byl naplněn duchem moudrosti, neboť Mojžíš na něho vložil ruce. Izraelité poslouchali jeho, neboť jednali podle příkazu, který Jahve dal Mojžíšovi.¹⁰ V Izraeli už nepovstal prorok podobný Mojžíšovi, takový, jehož znal Jahve tváří v tvář.¹¹ Kolik znamení a zázraků mu Jahve dal vykonat v egyptské zemi proti faraonovi a celé jeho zemi!¹² Jak mocnou ruku osvědčil a jak velkou hrůzu rozpoutal Mojžíš před očima celého Izraele!

Jozue

Úvod

1 Po smrti Jahvova služebníka Mojžíše promluvil Jahve k Mojžíšovu pomocníkovi, Nunovu synu Jozuovi, a řekl mu: ² „Můj služebník Mojžíš zemřel; nyní vzhůru! Překroč tenhle Jordán do země, kterou jim (Izraelitům) dávám, ty i všechen tento lid. ³ Každé místo, na něž šlápne chodidlo vaší nohy, vám dávám, jak jsem to řekl Mojžíšovi. ⁴ Od pouště a Libanonu až k velké Řece, k řece Eufratu (celá země Chetitů), a až k Velkému moři, směrem k západu slunce, to bude vaše území. ⁵ Po celou dobu tvého života před tebou nikdo neobstojí: budu s tebou, jako jsem byl s Mojžíšem, neopustím tě a nenechám tě na holičkách. ⁶ Buď silný a vydrž, neboť právě ty odevzdáš tomuto lidu do vlastnictví zemi, o níž jsem jeho otcům přísahal, že mu ji dám. ⁷ Ale buď silný a rozhodně vydrž a dbej, abys ve všem jednal podle veškerého Zákona, jež ti předepsal můj služebník Mojžíš. Neuchyľuj se od něho napravo ani nalevo, abys měl úspěch ve všem, co podnikneš. ⁸ Ať je kniha tohoto Zákona stále na tvých rtech: rozjíměj o ní ve dne v noci a dbej, abys jednal podle všeho, co v ní je napsáno. Pak budeš šťastný ve svém podnikání a budeš mít úspěch. ⁹ Což jsem ti nedal tento příkaz: Buď silný a vydrž! Buď bez obav a beze strachu, neboť Jahve, tvůj Bůh, je s tebou ve všem, co podnikáš.“ ¹⁰ Pak Jozue vydal dozorcům lidu tento příkaz: ¹¹ „Projděte tábořem, dejte lidu tento příkaz: udělejte si zásoby, neboť za tři dny překročíte tento Jordán, abyste převzali zemi, kterou vám Jahve, váš Bůh, dává do vlastnictví.“ ¹² Pak Jozue takto promluvil k Rubenovcům, Gadovcům a polovině Manasesova kmene: ¹³ „Připomeňte si, co vám nařizoval Jahvův služebník Mojžíš: Jahve, váš Bůh, vám popřál odpočinek a dal vám tady tu zemi. ¹⁴ Vaše ženy, vaše malé děti a vaše stáda mohou zůstat v zemi, kterou vám dal Mojžíš za Jordánem. Ale vy, všichni válečníci, přejdete v bojových útvarech v čele svých bratrů a budete jim pomáhat, ¹⁵ dokud Jahve nepopřeje odpočinek vašim bratrům tak jako vám a dokud i oni nepřevzou zemi, kterou jim dává Jahve, váš Bůh. Pak se budete smět vrátit do země, která vám patří, a převezmete ji, tu zemi, kterou vám dal Jahvův služebník Mojžíš za Jordánem, směrem k východu slunce.“ ¹⁶ Oni na to Jozuovi odpověděli: „Vše, co jsi nám nařídil, uděláme a na všechna místa, kam nás pošleš, půjdeme. ¹⁷ Právě tak, jako jsme ve všem poslouchali Mojžíše, budeme poslouchat i tebe. Kéž by jen byl Jahve s tebou, tak jako byl s Mojžíšem! ¹⁸ Kdokoli se vzepře proti tvým příkazům a nebude poslouchat tvá slova, nechť už mu nařídíš cokoli, ať je vydán na smrt! Ty pak buď silný a vydrž.“

2 Nunův syn Jozue vyslal ze Šitim potají dva muže na zvědy a řekl: „Jděte, prozkoumejte tu zemi a Jericho.“ Šli tam, zašli do domu jisté nevěstky jménem Rahab a přespali tam. ² Králi Jericha se doneslo: „Hle, dnes v noci sem přišli nějakí muži, Izraelité, aby proslídili zemi.“ ³ Tu král Jericha poslal k Rahabě se vzkazem: „Vyveď ty muže, kteří k tobě přišli – kteří zavítali do tvého domu –, neboť oni přišli proto, aby proslídili celou zemi.“ ⁴ Ta žena však oba muže vzala a ukryla je. „Je to pravda,“ řekla, „ti muži ke mně přišli, ale já jsem nevěděla, odkud jsou. ⁵ Za soumraku, když se měla zavírat městská brána, ti muži odešli, a já nevím, kam šli. Vydejte se rychle za nimi a doženete je.“ ⁶ A vyvedla je nahoru na terasu a ukryla je pod lněné pazdřeň, které tam měla uložené. ⁷ Muži je pronásledovali směrem k Jordánu, k brodům. Jakmile ti, kdo je stíhali, odešli, zavřela se brána. ⁸ Oni sami ještě neulehli a už za nimi na terasu vystoupila Rahab. ⁹ Řekla jim: „Vím, že vám Jahve dal tuto zemi, že jste naším postrachem a že když jste se sem přiblížili, všechny obyvatele země zachvátila hrůza. ¹⁰ Neboť jsme se dozvěděli, že Jahve před vámi, když jste vycházeli z Egypta, vysušil vody Rákosového moře, i o tom, co jste na druhé straně Jordánu udělali oběma amoritským králům Sichonovi a Ogovi, jež jste vydali klatbě. ¹¹ Když jsme se to dozvěděli, opustila nás srdnatost a nikdo si před vámi nezachoval odvalu, neboť Jahve, váš Bůh, je Bůh stejně tak vysoko na nebi jako zde na zemi. ¹² Přisahejte mi tedy nyní při Jahvovi, že jelikož jsem já s vámi naložila laskavě, naložíte i vy laskavě s domem mého otce a dáte mi o tom hodnověrné znamení; ¹³ že darujete život mému otci a mé matce, mým bratrům, mým sestrám, všem, kdo jim náleží, a že nás uchráníte před smrtí.“ ¹⁴ Tu jí ti muži řekli: „To spíš sami zemřeme, aspoň pokud nevyzradíte naši věc. Až nám Jahve vydá tuto zemi, budeme s tebou jednat laskavě a věrně.“ ¹⁵ Pak je spustila po provaze z okna, její dům totiž stál vedle hradeb, ona sama bydlela v hradební zdi. ¹⁶ „Jděte do hor,“ řekla jim, „aby vás nenašli vaši pronásledovatelé. Skrývejte se tam po tři dny, dokud se vaši pronásledovatelé nevrátí, a potom jděte svou cestou.“ ¹⁷ Muži jí řekli: „Hle, přísahu, kterou jsi nás zavázala, splníme takto: ¹⁸ až přijdeme do této země, připevníš k oknu, z něhož jsi nás spustila, tuto šňůru ze šarlatové příze a shromáždíš u sebe v domě svého otce, matku, bratry a celou svou rodinu. ¹⁹ Krev kohokoli, kdo projde dveřmi tvého domu a vyjde ven, padne

na jeho hlavu a my budeme prosti viny; ale krev kohokoli, kdo zůstane s tebou v domě, padne, pokud na něho někdo vztáhne ruku, na naši hlavu.²⁰ Vyradíš-li však naši věc, budeme zproštěni té přísahy, kterou jsi nás dnes zavázala.“²¹ Ona odpověděla: „Ať je to tak!“ Propustila je a oni odešli. Pak připevnila k oknu šarlatovou šňůru.²² Oni odešli a šli do hor. Zůstali tam po tři dny, dokud se nevrátili jejich pronásledovatelé. Ti prohledali celou cestu, aniž je našli.²³ Pak ti dva muži zase odešli z hor, přebrodili se a odebrali se k Nunovu synu Jozuovi, jemuž vypověděli vše, co je potkalo.²⁴ Řekli Jozuovi: „Jahve nám vydal do rukou celou tu zemi a její obyvatele;; už před námi zachvátila hrůza.“

3 Jozue časně ráno vstal a se všemi Izraelity odešel ze Šitim. Šli až k Jordánu a před přechodem tam přenocovali.² Po třech dnech prošli dozorcí táborem³ a dali lidu tento příkaz: „Až uvidíte archu smlouvy Jahva, svého Boha, a leviovské kněze, kteří ji nosí, opustíte místo, na němž jste, a půjdete za ní,⁴ (b) abyste věděli, kudy máte jít, protože tou cestou jste nikdy nešli. (a) Ať je však mezi vámi a archou vzdálenost asi tak dva tisíce loket: nepřibližujte se k ní.“⁵ Jozue řekl lidu: „Pospěťte se, neboť zítra Jahve uprostřed vás vykoná divy.“⁶ Pak Jozue řekl kněžím: „Vezměte archu smlouvy a jděte v čele lidu.“ Oni vzali archu smlouvy a postoupili do čela lidu.⁷ Jahve řekl Jozuovi: „Ještě dnes tě začnu povznášet v očích celého Izraele, aby věděl, že tak jako jsem byl s Mojžíšem, budu s tebou.“⁸ A ty dáš kněžím, kteří nosí archu smlouvy, tento příkaz: ‘Až dojdete na břeh vod Jordánu, postavíte se do Jordánu.’“⁹ Jozue potom řekl Izraelitům: „Přistupte a poslyšte slova Jahva, svého Boha.“¹⁰ A Jozue řekl: „Podle tohoto poznáte, že je uprostřed vás živý Bůh a že on před vámi dozajista zažene Kanaánce, Chetity, Chivity, Perizity, Girgašity, Amority a Jebusany.“¹¹ Hle: archa smlouvy Pána celé země vás předejde do Jordánu.¹² Ihned vyberete mezi kmeny Izraele dvanáct mužů, po jednom muži z každého kmene.¹³ Jakmile kněží, kteří nosí archu Jahva, Pána celé země, ponoří chodidlo své nohy do vod Jordánu, budou vody Jordánu rozraženy, vody přitékající shora se zastaví jako jediná stěna.“¹⁴ A když lid opustil své stany, aby překročil Jordán, nesli kněží v čele lidu archu smlouvy.¹⁵ Jakmile nosiči archy došli k Jordánu a nohy kněží, kteří nesli archu, se dotkly vod – Jordán totiž po celou dobu žní teče plným proudem –,¹⁶ zastavily se vody tekoucí shora a vytvořily ve velké vzdálenosti, v Adamu, městě, které leží vedle Sartanu, jedinou stěnu, a vody, které tečou k moři Araby, Slanému moři, se zatím úplně oddělily. Lid přešel naproti Jerichu.¹⁷ Zatímco celý Izrael přecházel po suchu, stáli kněží, kteří nesli archu Jahvovy smlouvy, nepohnutě na suchu uprostřed Jordánu, dokud celý národ nepřešel přes Jordán.

4 Když celý národ už přešel přes Jordán, promluvil Jahve k Jozuovi a řekl mu:² „Vyberte si z lidu dvanáct mužů, po jednom muži z každého kmene,³ a dejte jim tento příkaz: ‘Vezměte odtud zprostředka Jordánu, z místa, kde stanuly nohy kněží, dvanáct kamenů, odnesete je s sebou a položíte v tábořišti, kde budete přenocovat.’“⁴ Jozue zavolal těch dvanáct mužů, které mezi Izraelity označil, po jednom muži z každého kmene,⁵ a Jozue jim řekl: „Předjďte před archu Jahva, svého Boha, až doprostřed Jordánu a každý si vezměte na rameno jeden kámen, podle počtu izraelských kmenů,⁶ abyste si z nich ve svém středu udělali znamení; a až se vás zítra vaši synové zeptají: ‘Čím jsou pro vás tyto kameny?’⁷ pak jim řeknete: ‘To že se před archou Jahvovy smlouvy rozdělily vody Jordánu: když přecházela Jordán, vody Jordánu se rozdělily. Ty kameny jsou pro Izraelity památkou navždycky!’“⁸ Izraelité provedli Jozuovy příkazy: vzali zprostředka Jordánu podle počtu kmenů Izraelitů dvanáct kamenů, jak to Jahve řekl Jozuovi, přenesli je do tábořiště a položili je tam.⁹ Uprostřed Jordánu, na místě, kde spočinuly nohy kněží, kteří nosí archu smlouvy, potom Jozue vztyčil dvanáct kamenů a jsou tam podnes.¹⁰ Kněží, kteří nosí archu smlouvy, stáli uprostřed Jordánu, dokud se nevyplnilo všechno, co Jozue, jak mu Jahve nařídil, lidu řekl (podle všeho, co Mojžíš nařídil Jozuovi); a lid spěšně přecházel.¹¹ Když lid už přešel, přesunula se Jahvova archa s kněžímí do čela lidu.¹² Rubenovi synové, Gadovi synové a polovina Manasesova kmene přešli v bojovém útvaru do čela Izraelitů, jak jim to řekl Mojžíš.¹³ Přecházeli hotovi k boji před Jahvem v počtu asi čtyřiceti tisíc válečníků ve zbrani k jerišské pláni.¹⁴ Toho dne povznesl Jahve Jozua v očích celého Izraele, jenž se ho bál, tak jako se bál Mojžíše za jeho života.¹⁵ Jahve řekl Jozuovi:¹⁶ „Dej kněžím, kteří nosí Archu svědectví, příkaz, aby vyšli z Jordánu.“¹⁷ A Jozue kněžím přikázal: „Vyjděte z Jordánu!“¹⁸ A když kněží nesoucí archu Jahvovy smlouvy vyšli zprostřed Jordánu a když se chodidlo jejich nohou dotklo pevné země, navrátily se vody Jordánu do svého řečiště a začaly téci plným proudem tak jako předtím.¹⁹ Lid vyšel z Jordánu a utábořil se v Gilgalu, na východním pomezí Jericha, desátého dne prvního měsíce.²⁰ V Gilgalu Jozue vztyčil oněch dvanáct kamenů, které vzali z Jordánu.²¹ Potom řekl Izraelitům: „Až se zítra vaši synové zeptají svých otců: ‘Co je to za kameny?’²² pak svým synům vysvětlíte: ‘To Izrael zde přešel suchou nohou tento Jordán,²³ protože Jahve, váš Bůh, před vámi vysušil vody Jordánu,

3:15–17 Brána na Východě. Protože Izraelité na cestě z Egypta měli důvod věřit, že země zaslíbená jejich praotci Abrahamovi je totožná

s původní rajsou zahradou Eden (srv. Gn 2:10–14 a Gn 15:18), vstoupili do ní překročením Jordánu od východu, kde má bránu (Gn 3:24).

dokud jste nepřešli, jako to Jahve, váš Bůh, učinil s Rákosovým mořem, které před námi vysušil, dokud jsme je tehdy nepřešli, ²⁴ aby všechny národy země poznaly, jak mocná je Jahvova ruka, a aby se vždy bály Jahva, vašeho Boha.“

5 Když se všichni králové Amoritů, kteří bydleli za Jordánem, směrem na západ, a všichni králové Kanaánců, kteří bydleli naproti moři, dozvěděli, že Jahve vysušil vody Jordánu před Izraelity, dokud oni nepřešli, opustila je srdnatost a ztratili před Izraelity odvahu. ² Tehdy řekl Jahve Jozuovi: „Udělej si nože z křemene a znovu (podruhé) obřež Izraelity.“ ³ Jozue si udělal nože z křemene a obřezal Izraelity na Pahorku předkožek. ⁴ Toto je důvod, proč Jozue udělal onu obrízku: veškeré obyvatelstvo mužského pohlaví, jež vyšlo z Egypta ve věku, kdy bylo s to nosit zbraň, pomřelo cestou po odchodu z Egypta na poušti. ⁵ Nu a všechn tento vystěhovalý lid byl obřezaný; ale neobřezali nikoho ze všeho lidu, který se narodil na poušti, cestou po odchodu z Egypta; ⁶ neboť Izraelité chodili pouští po čtyřicet let, dokud nezhybnul celý národ, totiž muži, kteří vyšli z Egypta ve věku, kdy byli s to nosit zbraň; oni neposlechli Jahvův hlas a Jahve jim přísahal, že jim nedá spatřit zemi, o níž jejich otcům přísahal, že nám ji dá, zemi, která oplývá mlékem a medem. ⁷ Jejich syny pak postavil na jejich místo a je právě Jozue obřezal: byli neobřezaní, neboť cestou je neobřezali. ⁸ Když se skončila obrízka celého národa, zůstali na místě v tábore až do svého uzdravení. ⁹ Tu řekl Jahve Jozuovi: „Dnes jsem z vás sňal egyptské zneuctění.“ Proto nazývají až podnes to místo jménem Gilgal. ¹⁰ Izraelité tábořili v Gilgalu a tam čtrnáctého dne toho měsíce večer oslavili na jerišské pláni Velikonoce. ¹¹ Následujícího dne po Velikonocích pojedli z plodin té země: téhož dne nekvašené chleby a pražené klasy. ¹² Toho následujícího dne, když jedli z místních plodin, už neměli manu. Jelikož už Izraelité neměli manu, živili se od toho roku plody kanaánské země. ¹³ A Jozue, jenž byl poblíž Jericha, pozvedl oči a uviděl jakéhosi muže, jenž před ním stál s obnaženým mečem v ruce. Jozue k němu přistoupil a řekl mu: „Patříš k nám, nebo k našim nepřátelům?“ ¹⁴ On odpověděl: „Ne! Jsem však vojevůdce Jahvova vojska a teď jsem přišel.“ Jozue padl tváří k zemi, klaněl se mu a řekl: „Co říká můj pán svému služebníkov?“ ¹⁵ Vojevůdce Jahvova vojska Jozuovi odpověděl: „Zuj si střevice z nohou, neboť místo, na němž jsi, je svaté.“ A Jozue to udělal.

6 A Jericho se uzavřelo a zatarasilo (proti Izraelitům): nikdo odtud nevycházel a nikdo tam nevcházel. ² Tu Jahve řekl Jozuovi: „Hleď! Vydávám ti do rukou Jericho i jeho krále, výkvět mužů. ³ Budete obcházet město, vy všichni bojovníci (tak, že je obejdete jednou dokola, a tak to budeš dělat po šest dní. ⁴ Sedm kněží ponese před archou sedm trub z beraních rohů. Sedmého dne obejdete město sedmkrát a kněží budou troubit na trouby). ⁵ Až zazní beraní roh (až uslyšíte zvuk trouby), vyrazí všechn lid mohutný válečný pokřik a hradba města se namísto zhroutí; pak lid nastoupí do útoku, každý přímo před sebe.“ ⁶ Nunův syn Jozue zavolal kněze a řekl jim: „Vezměte archu smlouvy a sedm kněží ať před Jahvovou archou nese sedm trub z beraních rohů.“ ⁷ Pak řekl lidu: „Jděte a obejděte město a přední voj ať jde před Jahvovou archou.“ ⁸ (Stalo se, jak Jozue lidu řekl.) Sedm kněží, kteří nesli před Jahvem sedm trub z beraních rohů, šlo a troubilo na trouby; po nich šla archa Jahvovy smlouvy, ⁹ přední voj šel před kněžími, kteří troubili na trouby, a zadní voj šel za archou: šli a troubili na trouby. ¹⁰ Lidu dal Jozue následující příkaz: „Nekřičte a ať není slyšet váš hlas (ať vám z úst nevyjde ani slovo) až do dne, kdy vám řeknu: ‘Vyrazte válečný pokřik!’ Pak vyrazíte válečný pokřik.“ ¹¹ Na jeho pokyn obešla Jahvova archa město (obešla je jednou dokola), pak se vrátila do tábora, kde přenocovali. ¹² Jozue vstal časně zrána a kněží vzali Jahvovu archu. ¹³ Sedm kněží, kteří kráčeli se sedmi troubami z beraních rohů před Jahvovou archou, troubilo během pochodu na trouby, zatímco přední voj šel před nimi, zadní voj za Jahvovou archou a pochodovali za zvuku trub. ¹⁴ Jedenkrát obešli (druhého dne) město a vrátili se do tábora; tak to dělali po šest dnů. ¹⁵ Sedmého dne vstali hned za svítání a obešli (podle stejného obřadu) město sedmkrát. (Pouze toho dne obešli město sedmkrát.) ¹⁶ Posedmé zatroubili kněží na trouby a Jozue řekl lidu: „Vyrazte válečný pokřik, neboť Jahve vám vydal město! ¹⁷ Město bude pod klatbou zaslíbeno Jahvovi se vším, co v něm je. Pouze nevěstka Rahab vyvázne životem a také všichni, kdo jsou s ní v jejím domě, protože ukryla zvědy, které jsme poslali. ¹⁸ Vy si však na tu klatbu dávejte dobrý pozor, abyste z chtivosti nevzali něco, co je pod klatbou, neboť tak byste klatbu přenesli na izraelský tábor a přinesli byste mu neštěstí. ¹⁹ Všechno stříbro a všechno zlato, všechny bronzové a železné předměty budou zasvěceny Jahvovi, přijdou do jeho pokladu.“ ²⁰ Lid vyrazil válečný pokřik a troubilo se na trouby. Když uslyšel zvuk trub, vyrazil lid mohutný válečný pokřik a hradba se na místě zhroutila. Lid ihned vyrazil k městu, každý přímo před sebe, a zmocnili se města. ²¹ Vydali klatbě vše, co bylo ve městě, muže i ženy, mladé i staré, ba i býky, ovce a osly, a pobili je ostrím meče. ²² Jozue řekl těm dvěma mužům, kteří vyzvídali v zemi: „Vstupte do domu té nevěstky a vyvedte odtud tu ženu se všemi, kteří jí patří, tak jak jste jí to přísahali.“ ²³ Ti mladíci, zvědové, se tam odebrali a vyvedli odtud Rahab, jejího otce, matku, bratry a všechny, kdo jí patřili. Vyvedli odtud také celý její rod a odvedli

je na bezpečné místo mimo tábor Izraele. ²⁴ Město i všechno, co v něm bylo, spálili, kromě stříbra, zlata a bronzových a železných předmětů, které vydali do pokladu Jahvova domu. ²⁵ Ale nevěstce Rahabě a také domu jejího otce a všem, kdo jí patřili, daroval Jozue život. Zůstala uprostřed Izraele až dodnes, protože ukryla zvědy, které Jozue poslal na výzvědy do Jericha. ²⁶ Tehdy si Jozue vyžádal tuto přísahu: „Bud' před Jahvem proklet člověk, který povstane, aby znovu zbudoval toto město (Jericho)! Založí je na svém nejstarším a jeho brány položí na svého nejmladšího!“ ²⁷ A Jahve byl s Jozuem, jehož proslulost se rozšířila po celé zemi.

7 Izraelité se však provinili porušením klatby: Akan, syn Karmiho, syna Zerachova syna Zabdiho z Judova kmene, si vzal to, co spadalo pod klatbu, a proti Izraelitům vzplanul Jahvův hněv. ² A Jozue vyslal muže z Jericha do Aje (který je u Bet-Avenu), na východ od Betelu, a řekl jim: „Jděte na výzvědy do té země.“ Šli na výzvědy do Aje. ³ Když se vrátili nazpět k Jozuovi, řekli mu: „Ať tam nechodí všecken lid, ale na Aj ať zaútočí jen asi tak dva nebo tři tisíce mužů. Nenamáhej tím všecken lid, vždyť jich tam není mnoho.“ ⁴ Z lidu tam šlo jen asi tři tisíce mužů, ale dali se před obyvateli Aje na útěk. ⁵ Obyvatelé Aje jim pobili asi šestatřicet mužů, pak je pronásledovali před bránu až k Šebarim a na svahu je rozdrtili. Tu lid pozbyl srdnatost a jeho odvaha se vytratila. ⁶ Tu si Jozue roztrhl šat, až do večera ležel tváří k zemi před Jahvovou archou, stejně jako starší Izraele, a všichni si posypali hlavu prachem. ⁷ Jozue řekl: „Běda, Pane, Jahve, proč jsi trval na tom, že převedeš tento lid přes Jordán, když nás vydáváš do ruky Amoritovi a necháváš nás hynout? Ach, kdybychom se byli mohli usídlit za Jordánem!“ ⁸ Odpusť mi, Pane! Co mám teď říci, když se Izrael dal na útěk před svými nepřáteli? ⁹ Dozvědí se to Kanaánci i všichni obyvatelé této země, spojí se proti nám a vyhladí naše jméno ze země. Co tedy uděláš pro své velké jméno?“ ¹⁰ Jahve řekl Jozuovi: „Povstaň! Proč zůstáváš takhle ležet?“ ¹¹ Izrael zhřešil, porušil smlouvu, kterou jsem mu uložil: Ano! Vzali si to, co bylo pod klatbou, a dokonce to ukradli a dokonce to ukryli a dokonce to dali mezi své věci. ¹² Izraelité tedy nedokážou obstát před svými nepřáteli, dají se před svými nepřáteli na útěk, protože propadli klatbě. Neodstraní-li ze svého středu předmět klatby, nebudu už s vámi. ¹³ Vstaň, posvět lid a řekneš: Posvěťte se na zítřek, neboť Jahve, Bůh Izraele, mluví takto: Klatba je, Izraeli, ve tvém středu; nedokážeš obstát před svými nepřáteli, dokud neodstraníš klatbu, která je ve vašem středu. ¹⁴ Zítřa ráno tedy předstoupíte podle kmenů, a kmen, jež Jahve označí losem, předstoupí podle rodin, a rodina, již Jahve označí losem, předstoupí muž po muži. ¹⁵ Konečně ten, kdo bude ve věci klatby označen losem, bude vydán ohni, on i vše, co mu patří, protože překročil smlouvu s Jahvem a spáchal v Izraeli hanebnost.“ ¹⁶ Jozue časně ráno vstal; nechal nastoupit Izraele podle kmenů a losem byl označen Judův kmen. ¹⁷ Předvolal Judovy rody a losem byl označen Zerachův rod. Předvolal Zerachův rod podle rodin a losem byl označen Zabdi. ¹⁸ Jozue předvolal Zabdiho rodinu, jednoho muže po druhém, a losem byl označen Akan, syn Karmiho, syna Zerachova syna Zabdiho z Judova kmene. ¹⁹ Tu řekl Jozue Akanovi: „Synu, vzdej slávu Jahvovi, Bohu Izraele, a vzdej mu čest; vyznej mi, co jsi udělal, a nic mi neskrývej.“ ²⁰ Akan Jozuovi odpověděl: „Opravdu, proti Jahvovi, Bohu Izraele, jsem zhřešil já, a hle, co jsem udělal. ²¹ V kořisti jsem uviděl krásný plášť ze Šinearu a dvě stě šekelů stříbra a také jeden zlatý prut o váze padesáti šekelů, zatoužil jsem po tom a vzal jsem si to. Je to ukryto v zemi uprostřed mého stanu, stříbro je vespod.“ ²² Jozue vypravil posly a ti utíkali ke stanu a ve stanu byl skutečně ukryt ten plášť a pod ním stříbro. ²³ Vzali všechno ze středu stanu, přinesli to Jozuovi a všem Izraelitům a složili to před Jahva. ²⁴ Tu vzal Jozue Zerachova syna Akana a vyvedl ho i se stříbrem, pláštěm a zlatým prutem, s jeho syny, dcerami, jeho býkem, oslem, bravem, stanem a vším, co mu patřilo, do údolí Akor. Celý Izrael ho doprovázel. ²⁵ Jozue řekl: „Proč jsi nám přinesl neštěstí? Ať dnes Jahve přinese neštěstí tobě!“ a celý Izrael ho kamentoval (a vydali je ohni a házeli na ně kamení). ²⁶ Navršili nad ním velkou hromadu kamení, která stojí ještě dnes. Tu Jahve upustil od svého zhoucího hněvu. Proto až dodnes nazývají to místo údolí Akor.

8 Tehdy řekl Jahve Jozuovi: „Bud' bez obav a beze strachu! Vezmi si s sebou všechny válečníky. Vzhůru! Vystup proti Aji. Hleď: vydávám ti do rukou krále Aje, jeho lid, jeho město i jeho zemi. ² Naložíš s Ajem a s jeho králem, jako jsi naložil s Jerichem a jeho králem. Jako kořist si vezmete pouze svršky a dobytek. Hleď proti městu připravit útok zezadu, ze zálohy.“ ³ Jozue povstal se všemi válečníky a vytáhli proti Aji. Jozue si vybral třicet tisíc výtečných mužů a v noci je odeslal pryč ⁴ s tímto příkazem: „Pozor! Připravíte proti městu útok zezadu, ze zálohy, aniž byste se od města příliš vzdalovali, a buďte všichni ve střehu.“ ⁵ Já a všichni, kdo jsou se mnou, se přiblížíme k městu, a až proti nám muži z Aje vytáhnou jako poprvé, dáme se před nimi na útěk. ⁶ Oni se pak vydají za námi a my je odlákáme daleko od města, neboť oni si říkají: ‘Utíkají před námi jako poprvé.’ ⁷ Pak vy vystoupíte ze zálohy a zmocníte se města: Jahve, váš Bůh, vám je vydá do rukou. ⁸ Až bude město dobyt, vydáte je ohni, tak budete jednat podle Jahvova slova. Hleďte, dal jsem vám příkaz.“ ⁹ Když je Jozue propustil, šli na místo určené pro tu zálohu a postavili se mezi Betel a Aj, na západ od

Aje. Jozue přenocoval uprostřed lidu, ¹⁰ příštího dne potom časně zrána vstal, vykonal přehlídku lidu a se staršími Izraele vytáhl v čele lidu proti Aji. ¹¹ Všichni válečníci, kteří byli s ním, vytáhli, přitáhli až před město a utábořili se na sever od Aje, mezi nimi a městem leželo údolí. ¹² Jozue vzal asi pět tisíc mužů a umístil je do zálohy mezi Betel a Aj, na západ od města. ¹³ Lid postavil celý tábor, který ležel na sever od města, i zálohu na západ od města. Té noci odešel Jozue doprostřed planiny. ¹⁴ Jakmile to uviděl ajský král, muži z města spěšně vstávali a vycházeli, tak aby on i všechen jeho lid vytáhl proti Izraeli a bojoval s ním na svahu, který je naproti Arabě; nevěděl však, že je proti němu za městem přichystán útok ze zálohy. ¹⁵ Jozue a celý Izrael se od nich nechali porazit a dali se na útěk po cestě do pouště. ¹⁶ Všechnen lid, který byl ve městě, je s velkým křikem začal pronásledovat. Při pronásledování Jozua se vzdálili od města. ¹⁷ V Aji (ani v Betelu) nezůstal jediný muž, jenž by nepronásledoval Izraele: nechali město otevřené a pronásledovali Izraele. ¹⁸ Tu řekl Jahve Jozuovi: „Vztáhni k Aji šavli, kterou máš v ruce, neboť ti to město vydám do ruky.“ Tu Jozue vztáhl k Aji šavli, kterou měl v ruce. ¹⁹ A jakmile napráhl ruku, vystoupily zálohy kvapně ze svého stanoviště, rozběhly se, pronikly do města, zmocnily se ho a spěšně je vydaly ohni. ²⁰ Muži z Aje se obrátili a viděli: hle, z města stoupá k nebi dým. Nikdo z nich nenašel odvahu prchnout na tu či onu stranu, zatímco lid, jenž utíkal k poušti, se obrátil proti svým pronásledovatelům. ²¹ Když Jozue a celý Izrael viděli, že se zálohy zmocnily města a že z města stoupá dým, obrátili se a zaútočili na muže z Aje. ²² Ostatní jim vytáhli z města naproti, takže se muži z Aje octli uprostřed Izraelitů, majíce jedny z jedné a druhé z druhé strany. Oni je pobíjeli, takže z nich nikdo nakonec nezůstal naživu, nikdo nevyvázl. ²³ Zajali však živého krále Aje a přivedli ho k Jozuovi. ²⁴ Když Izrael pozabíjel všechny obyvatele Aje na polích i v poušti, kam je pronásledovali, a když všichni až do posledního padli ostrým meče, vrátil se všechen Izrael do Aje a pobil ostrým meče jeho obyvatelstvo. ²⁵ Celkový počet všech, kdo toho dne padli, ať mužů či žen, činil dvanáct tisíc, vesměs lidí z Aje. ²⁶ Jozue nespustil svou ruku, kterou napráhl se šavlí, dokud nevydal všechny obyvatele Aje klatbě. ²⁷ Jako kořist si Izrael podle příkazu, jež dal Jahve Jozuovi, vzal z toho města pouze dobytek a svršky. ²⁸ Jozue vypálil Aj a navždy jej obrátil v sutiny, pusté místo až podnes. ²⁹ A krále Aje pověsili až do večera na strom; ale při západu slunce Jozue přikázal, aby jeho mrtvolu ze stromu sňali. Pak ho pohodili ke vchodu do městské brány a navršili nad ním velkou hromadu kamení, která stojí až podnes. ³⁰ Potom Jozue postavil Jahvovi, Bohu Izraele, oltář na hoře Ebal, ³¹ jak to Jahvův služebník Mojžíš nařídil Izraelitům, podle toho, co je napsáno v Mojžíšově Zákoně: oltář z neotesaných kamenů, jež neopracovalo železo. Přinesli na něm Jahvovi celopaly a zabíjeli pokojné oběti. ³² Jozue tam napsal na kameny opis Mojžíšova Zákona, jež on napsal před Izraelity. ³³ Celý Izrael se svými staršími, dozorcí a soudci stál po obou stranách archy naproti leviovským kněžím, kteří nosili archu Jahvovy smlouvy, cizinci tak jako domorodci, polovina na temeni hory Garizim a polovina na temeni hory Ebal, jak to nařídil Jahvův služebník Mojžíš, aby se dávalo lidu Izraele nejprve požehnání. ³⁴ Potom Jozue přečetl všechna slova Zákona – požehnání i prokletí – podle všeho toho, co je psáno v knize Zákona. ³⁵ Ze všeho, co Mojžíš nařídil, nebylo ani slovo, které by Jozue nebyl přečetl před celým shromážděním Izraele včetně žen, dětí a cizinců, kteří chodí uprostřed nich.

9 Když se to dozvěděli všichni králové, kteří byli na této straně Jordánu, v horách, v nížině a na celém pobřeží Velkého moře směrem k Libanonu, Chetitě, Amorité, Kanaánci, Perizité, Chivitě a Jebusané, ² spojili se, aby jednomyslně bojovali proti Jozuovi a Izraeli. ³ Obyvatelé Gabaonu se dozvěděli, jak Jozue naložil s Jerichem a Ajem, ⁴ a tak se sami rovněž uchýlili ke Isti. Šli a opatřili se zásobami a na osly naložili své pytle a staré, popraskané a sešíváné měchy na víno. ⁵ Na nohou měli staré zalátané střevíce a na sobě staré šaty. Všechnen chléb, který si nesli k jídlu, byl okoralý a rozdrobený. ⁶ Přišli do tábora v Gilgalu za Jozuem a řekli jemu i izraelským mužům: „Přicházíme z daleké země, uzavřete s námi tedy smlouvu.“ ⁷ Izraelští muži těm Chivitům odpověděli: „Kdo ví, zda nebydlíte uprostřed nás? Jak bychom pak s vámi mohli uzavřít smlouvu?“ ⁸ Oni Jozuovi odpověděli: „Jsme tví služebníci.“ – „Ale kdo jste,“ vyptával se jich Jozue, „a odkud přicházíte?“ ⁹ Oni odpověděli: „Tví služebníci přicházejí z velmi daleké země kvůli věhlasu Jahva, tvého Boha, neboť jsme slyšeli o něm, o všem, co udělal v Egyptě, ¹⁰ a o všem, co udělal oběma amoritským králům, kteří žili za Jordánem, Sichonovi, králi Chešbonu, a Ogovi, králi Bašanu, který žil v Aštarotu. ¹¹ Tu nám naši starší a všichni obyvatelé naší země řekli: ‘Vezměte si s sebou zásoby na cestu, jděte jim naproti a řekněte jim: Jsme vaši služebníci, uzavřete s námi tedy smlouvu!’ ¹² Hle, náš chléb: byl úplně teplý, když jsme si jej doma v den, kdy jsme odcházeli k vám, brali do zásoby, a hle, teď je okoralý a rozdrobený. ¹³ Hle, tyto měchy na víno, které jsme plnili úplně nové, jsou popukané. Hle, naše střevíce a šaty jsou předlouhým pochodem obnošené.“ ¹⁴ Přední muži přijali jejich zásoby a nezeptali se na Jahvův výrok. ¹⁵ Jozue přivolí k míru s nimi, uzavřel s nimi smlouvu, že je ponechá naživu, a hodnostáři obce jim to odpřísáhli. ¹⁶ A stalo se, že tři dny po uzavření smlouvy vyšlo najevo, že je to sousední lid, jenž žije uprostřed Izraele. ¹⁷ Izraelité odešli z tábora a třetího dne přišli do jejich měst. Jejich městy byly Gabaon, Kefira, Beerot a Kirjat-Jearim. ¹⁸ Izraelité je nenapadli, protože

jim hodnostáři obce přísahali při Jahvovi, Bohu Izraele, ale celá obec proti předním mužům reptala. ¹⁹Tu všichni přední mužové řekli celému shromáždění: „Přísahali jsme jim při Jahvovi, Bohu Izraele, nemůžeme už tedy na ně sáhnout. ²⁰Hle, co jim uděláme: Ponech je naživu, abychom na sebe nepřivolali hněv pro přísahu, kterou jsme jim složili.“ ²¹A přední mužové jim řekli: „Ať si žijí, ale ať jsou ve službách celé obce dřevorubci a nosiči vody.“ Tak k nim promluví přední mužové. ²²Jozue zavolal Gabaonany a řekl jim: „Proč jste nás podvedli a řekli: ‘Jsme velmi daleko od vás,’ když bydlíte uprostřed nás? ²³Napříště jste prokletí a už navždy budete v otroctví jako dřevorubci a nosiči vody v domě mého Boha.“ ²⁴Oni Jozuovi odpověděli: „To protože tvým služebníkům vskutku pověděli o příkazu, jež dal Jahve, tvůj Bůh, svému služebníku Mojžíšovi, že vám vydá celou tuto zemi a že před vámi vyhladí všechny její obyvatele. A tak jsme se, když jste se blížili, začali velice strachovat o život. A proto jsme tedy tak jednali.“ ²⁵A hle, nyní jsme ve tvých rukou, udělej s námi, co se ti zdá být dobré a spravedlivé.“ ²⁶Udělal to tak s nimi; vysvobodil je z rukou Izraelitů a oni je nezabili. ²⁷Onoho dne z nich Jozue až dodnes učinil dřevorubce a nosiče vody ve službě obce a Jahvova oltáře na místě, které si on vyvolí.

10 A stalo se, že se jeruzalémský král Adoni-Sedek dozvěděl, že se Jozue zmocnil Aje, že jej vydal klatbě a naložil s Ajem a jeho králem tak, jako naložil s Jerichem a jeho králem, a že obyvatelé Gabaonu uzavřeli s Izraelem mír a zůstali v jeho středu. ²Bylo z toho zděšení, protože Gabaon byl stejně veliké město jako jedno z královských měst (byl větší než Aj) a všichni jeho obyvatelé byli válečníci. ³Tu jeruzalémský král Adoni-Sedek poslal se vzkazem k hebronskému králi Hohamovi, k jarmutskému králi Pireamovi, k lakišskému králi Jafiovi a k eglonskému králi Debirovi: ⁴„Přitáhněte tedy ke mně a pomozte mi porazit Gabaon, protože on uzavřel s Jozuem a Izraelity mír.“ ⁵Když se takto spojili, vytáhlo těch pět amoritských králů, totiž jeruzalémský král, hebronský král, jarmutský král, lakišský král a eglonský král, i se všemi svými vojsky; oblehli Gabaon a zaútočili na něj. ⁶Muži z Gabaonu poslali k Jozuovi se vzkazem do tábora v Gilgalu: „Neopouštěj své služebníky, pospěš si a přitáhni až k nám, abys nás zachránil a pomohl nám, neboť se proti nám spojili všichni amoritští králové, kteří bydlí v horách.“ ⁷Jozue vytáhl z Gilgalu i se všemi válečníky a celým výkvětem vojska. ⁸Jahve řekl Jozuovi: „Neboj se jich, vydal jsem ti je do rukou, žádný z nich ti neodolá.“ ⁹Jozue je po celonočním pochodu z Gilgalu znenadání přepadl. ¹⁰Jahve je před Izraelem rozprášil a připravil jim u Gabaonu těžkou porážku; dokonce je pronásledoval cestou po stráni Betchoronu a bil je až do Azeky (a až do Makedy). ¹¹A zatímco utíkali před Izraelem po svahu Betchoronu, vrhal na ně Jahve až do Azeky obrovské kroupy z nebe a oni umírali. Těmi kroupami jich pomřelo víc než ostrím meče Izraelitů. ¹²Tehdy se Jozue obrátil k Jahvovi, v ten den, kdy Jahve vydal Izraelitům Amorigy, Jozue před Izraelem řekl: „Slunce, zastav se nad Gabaonem, a ty, měsíci, nad údolím Ajalon!“ ¹³A slunce se zastavilo a měsíc stanul, dokud se lid nepomstil svým nepřátelům. Což to není napsáno v Knize Spravedlivého? Slunce stanulo uprostřed nebe a téměř po celý den nespěchalo k západu. ¹⁴Ani předtím ani potom nebylo podobného dne, kdy Jahve poslechl hlasu člověka. Jahve totiž bojoval za Izraele. ¹⁵Jozue a s ním celý Izrael se vrátili do tábora v Gilgalu. ¹⁶A těch pět králů uteklo a schovalo se v jeskyni u Makedy. ¹⁷Zpravili o tom Jozua: „Právě se našlo těch pět králů,“ řekli mu, „skrývají se v jeskyni u Makedy.“ ¹⁸Jozue řekl: „Přivalte ke vchodu do té jeskyně velké kameny a postavte k ní muže, ať tam hlídají. ¹⁹A vy zde nestůjte, stíhejte své nepřátele, odřízněte jim ústup a nedovolte jim, aby se dostali do svých měst, neboť Jahve, váš Bůh, vám je vydal do rukou.“ ²⁰Když Jozue a Izraelité dovršili tu porážku, kterou jim připravili, tak obrovskou, že je až vyhladili, stáhli se ti, kdo vyvázli živí, do opevněných měst. ²¹Všechn lid se vrátil živ a zdrav do tábora v Makedě k Jozuovi a proti Izraelitům se neodvážil nikdo nic podniknout. ²²Tu Jozue řekl: „Uvolněte vchod do jeskyně a vyvedte odtud těch pět králů a přiveďte mi je.“ ²³Udělalí to a vyvedli těch pět králů z jeskyně a přivedli mu je: jeruzalémského krále, hebronského krále, jarmutského krále, lakišského krále a eglonského krále. ²⁴Když ty krále vyvedli, povolal Jozue všechny izraelské muže a velitelům válečníků, kteří ho provázeli, řekl: „Předstupte a stoupněte těmto králům nohou na šíji.“ Postoupili kupředu a stoupli jim nohou na šíji. ²⁵„Buďte bez obav a beze strachu,“ řekl jim Jozue, „buďte však silní a vydržte, neboť takto naloží Jahve se všemi nepřáteli, s nimiž budete muset bojovat.“ ²⁶Potom je Jozue ubil a dal je pověsit na pět stromů, na kterých zůstali viset až do večera. ²⁷Ve chvíli, kdy zapadalo slunce, je na Jozuův příkaz sňali ze stromů a hodili je do jeskyně, v níž se předtím skrývali. Ke vchodu do jeskyně postavili velké kameny, ty tam zůstaly až do dnešního dne. ²⁸Téhož dne se Jozue zmocnil Makedy a pobil ji i jejího krále ostrím meče: vydal je klatbě se vším, co tam bylo živého, aniž nechal někoho uniknout, a s králem Makedy naložil tak, jako naložil s králem Jericha. ²⁹Od Makedy přešel Jozue s celým Izraelem k Libně a zaútočil na ni. ³⁰Jahve vydal Izraeli do rukou také ji a jejího krále a on ji vybil ostrím meče se vším, co v ní bylo živého; nenechal tam nikoho naživu. S jejím králem naložil tak, jako naložil s králem Jericha. ³¹Od Libny přešel Jozue s celým Izraelem k Lakiši, oblehl jej a zaútočil na něj. ³²Jahve vydal Lakiš do rukou Izraele, jenž se ho druhého dne zmocnil a vybil jej ostrím meče se vším, co v něm bylo živého, právě tak jako to udělal s Libnou. ³³Tehdy vytáhl Lakiši

na pomoc gezerský král Horam, ale Jozue porazil jej i jeho lid a neponechal mu nikoho naživu.³⁴ Od Lakiše přešel Jozue s celým Izraelem k Eglonu. Oblehli jej a zaútočili na něj.³⁵ Téhož dne se ho zmocnili a vybili jej ostrým mečem. Toho dne vydal klatbě všechno, co v něm bylo živého, právě tak jako to udělal s Lakišem.³⁶ Od Eglonu vytáhl Jozue s celým Izraelem k Hebronu a zaútočil na něj.³⁷ Zmocnili se jej a pobili ostrým mečem jej i jeho krále a všechny osady, jež k němu patřily, a vše, co tam bylo živého. Nenechal nikoho naživu, právě tak jako to udělal s Eglonem. Vydal klatbě jej i vše, co v něm bylo živého.³⁸ Pak se Jozue s celým Izraelem obrátil k Debiru a zaútočil na něj.³⁹ Zmocnil se jej i jeho krále a všech osad, které k němu patřily; pobili je ostrým mečem a vydali klatbě vše, co tam bylo živého; neponechal nikoho naživu. Tak jako naložil s Hebronem, naložil Jozue s Debirem a jeho králem, právě tak jako naložil s Libnou a jejím králem.⁴⁰ Tak si Jozue podrobil celou tu zemi, totiž: Pohoří, Negeb, Nížinu a zavlažované svahy se všemi jejich králi. Neponechal nikoho naživu a všechny živé tvory vydal klatbě, jak to přikázal Jahve, Izraelův Bůh;⁴¹ Jozue je bil od Kadeš Barne až ke Gaze a po celém okrsku od Gošenu až ke Gabaonu.⁴² Všech těch králů i s jejich územím se Jozue zmocnil rázem, protože za Izraele bojoval Jahve, Bůh Izraele.⁴³ Potom se Jozue s celým Izraelem vrátil do tábora v Gilgalu.

11 Když se to dozvěděl chasorský král Jabin, dal zpravit meromského krále Jobaba, šimronského krále, akšafského krále² a krále, kteří bydlí v horách na severu, na pláni na jih od Kinerotu, v nížině a na svazích Doru na západě.³ Kanaánci byli na východě a na západě, Amorité, Chetitě, Perizité a Jebusané v horách, Chivitě na úpatí Hermonu v zemi Mísba.⁴ Vyzazili, měli s sebou všechna svá vojska, lid četný jako písek na mořském břehu, a také obrovské množství koní a vozů.⁵ Všichni ti králové si dali sraz, přišli a společně tábořili u vod Meromu, aby bojovali s Izraelem.⁶ Tu Jahve řekl Jozuovi: „Neměj před nimi strach, neboť zítra v tuto hodinu budou probodáni ranami a všechny je vydám Izraeli; přesekáš šlachy jejich koním a spálíš jejich vozy.“⁷ Jozue je se všemi svými válečníky znenadání dostihl u vod Meromu a přepadl je.⁸ Jahve je vydal Izraeli do rukou a on je bil a pronásledoval až k Velkému Sidonu a až k Misrefotu na západ a na východ až k údolí Mispy. Bil je, až jim neponechal nikoho naživu.⁹ Jozue s nimi naložil, jak mu řekl Jahve: přesekal jejich koním šlachy a jejich vozy vydal ohni.¹⁰ Tenkrát se Jozue vrátil a zmocnil se Chasoru, jehož krále zabil ranou mečem. Chasor byl kdysi hlavním městem všech těch království.¹¹ Na základě klatby také pobili ostrým mečem vše, co tam bylo živého. Nenechali tam živou duši a Chasor byl vydán ohni.¹² Všech měst těch králů i všech jejich králů se Jozue zmocnil a pobil je ostrým mečem na základě klatby, jak to nařídil Jahvův služebník Mojžíš.¹³ Všechna ta města, která se na svých pahorcích tyčila z rozvalin, Izrael nicméně nevypálil, pouze Chasor Jozue vypálil.¹⁴ A všechnu kořist z těchto měst včetně dobytka si Izraelité vzali jako lup. Ale všechny lidské bytosti pobili ostrým mečem a vyhladili je. Nenechali tam živou duši.¹⁵ To, co Jahve nařídil svému služebníkovi Mojžíšovi, nařídil Mojžíš Jozuovi a Jozue to vykonal, aniž zanedbal jediné slovo z toho, co Jahve Mojžíšovi nařídil.¹⁶ Takto se Jozue zmocnil celé té země: Pohoří, celého Negebu a celé země Gošenu, Nížiny, Araby, pohoří Izraele a jeho nížiny.¹⁷ Od Lysé hory, jež se zvedá směrem k Seiru, až k Baal-Gadu v údolí Libanonu na úpatí Hermonu se zmocnil všech jejich králů, které dal ubít k smrti.¹⁸ Jozue se všemi těmi králi válčil po dlouhé dny;¹⁹ žádné město neuzavřelo s Izraelity mír kromě Chivitů, kteří bydleli v Gabaonu: všech ostatních se zmocnili bojem.²⁰ Neboť Jahve rozhodl, že všem těm lidem zatvrdí srdce, tak aby bojovali proti Izraeli, aby propadli klatbě a aby pro ně nebylo odpuštění, ale aby byli vymýceni, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi.²¹ Tehdy Jozue přišel a vyhubil Anakovce z Pohoří, z Hebronu, z Debiru, z Anabu, z celého Judova pohoří a z celého pohoří Izraele: vydal je i s jejich městy klatbě.²² S výjimkou Gazy, Gatu a Ašdodu nezůstal v zemi Izraelitů žádný Anakovec.²³ Jozue se zmocnil celé té země přesně tak, jak to Jahve řekl Mojžíšovi, a dal ji do dědictví Izraeli podle jeho rozdělení na kmeny. A země si odpočinula od války.

12 Toto jsou králové země, které Izraelité porazili a jimž vzali území za Jordánem, směrem na východ, od potoka Arnonu až k pohoří Hermonu s celou Arabou na východě:² Sichon, král Amoritů, který bydlel v Češbonu, měl území od Aroeru, jenž leží na kraji údolí Arnonu, včetně středu údolí, polovinu Galaadu až k Jaboku, potoku, jenž je hranicí s Amonity;³ Arabu až k moři Kinerot na východě a až k moři Araby neboli Slanému moři na východě směrem k Bet-Ješimotu, a na jihu úpatí zavlažovaných svahů Pisgy.⁴ Og, král Bašanu, jeden z posledních Refaitů, který bydlel v Aštarotu a v Edrej,⁵ měl v majetku horu Hermon a Salku, celý Bašan až k hranici Gešurovců a Maakatovců a polovinu Galaadu až k hranicím češbonského krále Sichona.⁶ Jahvův služebník Mojžíš a Izraelité je porazili a Jahvův služebník Mojžíš tu zemi dal do vlastnictví Rubenovcům, Gadovcům a polovině Manasesova kmene.⁷ Toto jsou králové země, jež Jozue a Izraelité porazili za Jordánem směrem na západ, od Baal-Gadu v údolí Libanonu až k Lysé hoře, která se zvedá směrem k Seiru, a jejichž dědictví Jozue přidělil izraelským kmenům podle jejich rozdělení:⁸ v Pohoří a v Nížině, v Arabě a na zavlažovaných svazích, na Poušti a v Negebu, u Chetitů, Amoritů, Kanaánců, Perizitů, Chivitů

a Jebusanů. ⁹Král Jericha, jeden; král Aje u Betelu, jeden; ¹⁰král Jeruzaléma, jeden; král Hebronu, jeden; ¹¹král Jarmutu, jeden; král Lakiše, jeden; ¹²král Eglonu, jeden; král Gezeru, jeden; ¹³král Debiru, jeden; král Gederu, jeden; ¹⁴král Chormy, jeden; král Aradu, jeden; ¹⁵král Libny, jeden; král Adulamu, jeden; ¹⁶král Makedy, jeden; král Betelu, jeden; ¹⁷král Tapuachu, jeden; král Cheferu, jeden; ¹⁸král Afeku, jeden; král Šáronu, jeden; ¹⁹král Meromu, jeden; král Chasoru, jeden; ²⁰král Šimron Meromu, jeden; král Akšafu, jeden; ²¹král Tanaku, jeden; král Megída, jeden; ²²král Kedeše, jeden; král Jokneamu na Karmelu, jeden; ²³král Doru na svazích Doru, jeden; král národů v Galileji, jeden; ²⁴král Tirsy, jeden; počet všech těch králů: třicet jeden.

13 A Jozue zestárl a pokročil věkem. Jahve mu řekl: „Hle, jsi starý, pokročilého věku, a přece zbývá převzít velmi velkou zemi. ²Toto je veškerá země, jež zbývá: Všechny oblasti Filištanů a celá země Gešurovců; ³od Šichoru, který leží naproti Egyptu, až k hranici Ekronu na severu, to se počítá za kanaánské. Pět knížaty Filištanů jsou kníže Gazy, kníže Ašdodu, kníže Aškelonu, kníže Gatu a kníže Ekronu; Avité jsou ⁴na jihu. Celá země Kanaánců a Meara, jež patří Sidoňanům, až k Afece a až k hranici Amoritů; ⁵potom země Gebalanů s celým Libanonem směrem na východ, od Baal-Gadu na úpatí hory Hermon až ke Vstupu do Hamatu. ⁶Všechny obyvatele pohoří od Libanonu až k Misrefotu na západě, všechny Sidoňany vyženu před Izraelity já. Ty jen tu zemi přiděl v dědictví Izraelitům, jak jsem ti to nařídil. ⁷Nadešla chvíle, abys tu zemi rozdělil v dědictví mezi devět kmenů a polovinu Manasesova kmene: dáš jim ji od Jordánu až k Velkému moři na západě; Velké moře bude jejich hranicí.“ ⁸A druhá polovina Manasesova kmene už dostala spolu s Rubenovci a Gadovci dědictví, které jim dal Mojžíš na východě za Jordánem, jak jim je tehdy dal Jahvův služebník Mojžíš: ⁹od Aroeru, který je na okraji údolí Arnonu, s městem, které leží na dně údolí a celou plošinou od Medby až k Dibonu; ¹⁰všechna města krále Amoritů Sichona, který vládl v Češbonu, až k hranici Amonitů. ¹¹Potom Galaad a území Gešurovců a Maakatovců s celým pohořím Hermonem a s veškerým Bašanem až k Salce; ¹²a v Bašanu celé království Oga, jež vládl v Aštarotu a v Edrej a byl posledním žijícím Refaitou. Mojžíš ty dva krále porazil a zbavil majetku. ¹³Ale Izraelité nevyhnali Gešurovce ani Maakatovce, a tak jsou Gešur a Maaka ještě dnes uprostřed Izraele. ¹⁴Leviho kmen byl jediný, jemuž se nedostalo dědictví: jeho dědictvím byl Jahve, Bůh Izraele, jak mu to řekl. ¹⁵Mojžíš dal kmeni Rubenových synů jeden díl podle jejich rodů. ¹⁶Patřily jim tedy: území od Aroeru, který je na kraji údolí Arnonu, s městem, které leží na dně údolí, celá planina až k Medbě, ¹⁷Cešbon se všemi městy, která jsou na té planině: Dibonem, Bamot-Baalem, Bet-Baal-Meonem, ¹⁸Jahsou, Kedemotem, Mefatem, ¹⁹Kirjatajimmem, Sibmou a v pohoří Araby Seret-Šacharem; ²⁰Bet-Peor, zavlažované svahy Pisgy, Bet-Ješimot, ²¹všechna města na planině a celé království krále Amoritů Sichona, který vládl v Češbonu; Mojžíš porazil jeho, stejně jako Sichonovy vazaly, madianská knížata Eviho, Rekema, Sura, Chura, Rebu, kteří bydleli v té zemi. ²²S těmi, jež pobili, zabili Izraelité ostrím meče i Beorova syna, věštce Balaama. ²³Takto byl hranicí Rubenovců Jordán a jeho území. To bylo dědictví Rubenových synů podle jejich rodů, s městy a jejich vesnicemi. ²⁴Mojžíš dal Gadovu kmeni, Gadovým synům, jeden podíl podle jejich rodů. ²⁵Patřilo jim území: Jazer, všechna města Galaadu, polovina země Amonitů až k Aroeru, který je naproti Rabě, ²⁶a od Češbonu až k Ramat-Mispě a Betonimu; od Machanajimu až po území Lo-Debaru, ²⁷a v údolí: Bet-Haram, Bet-Nimra, Sukot, Safon – zbytek království češbonského krále Sichona –, Jordán a území táhnoucí se až na sám konec moře Kineret na východě za Jordánem. ²⁸To bylo dědictví Gadových synů podle jejich rodů s jejich městy a jejich vesnicemi. ²⁹Mojžíš dal polovině Manasesova kmene jeden podíl podle jejich rodů. ³⁰Patřilo jim území: celý Bašan od Machanajimu, celé království bašanského krále Oga, všechny Jairovy stanové vesnice v Bašanu, tedy šedesát měst. ³¹Polovina Galaadu a také Aštarot a Edrej, Ogova královská města v Bašanu, připadly synům Manasesova syna Makira, polovině Makirových synů podle jejich rodů. ³²Toto dal Mojžíš za dědictví ve stepích Moabu za Jordánem naproti Jerichu na východě. ³³Ale Leviho kmeni Mojžíš dědictví nedal: jeho dědictvím je Jahve, Bůh Izraele, jak mu to řekl.

14 Toto dostali Izraelité za dědictví v kanaánské zemi, toto jim dali za dědictví kněz Eleazar a Nunův syn Jozue spolu s rodovými náčelníky kmenů Izraele. ²Své dědictví dostávali losem, jak to Mojžíšovým prostřednictvím pro těch devět a půl kmene nařídil Jahve. ³Neboť na druhé straně Jordánu dal Mojžíš dědictví dvěma a půl kmeni, ale Leviovcům mezi nimi dědictví nedal. ⁴Josefovi synové totiž tvořili dva kmene, Manasesa a Efraima, a Leviovcům v té zemi nebyl dán žádný podíl, leda města, kde by bydleli, s přílehlými pastvinami pro jejich dobytek a jejich stáda. ⁵Izraelité udělali, jak to Jahve nařídil Mojžíšovi, a rozdělili zemi. ⁶Judovi synové přišli za Jozuem do Gilgalu a Jefuneho syn, Kenizita Kaleb, mu řekl: „Víš přece, co řekl Jahve o mně a o tobě Božímu muži Mojžíšovi v Kadeš Barne. ⁷Bylo mi čtyřicet let, když mě Jahvův služebník Mojžíš poslal z Kadeš Barne na výzvědy do této země, a já jsem mu podal poctivou zprávu. ⁸Ale bratři, kteří šli se mnou, brali lidu odvahu, zatímco já jsem dokonale poslouchal Jahva, svého Boha. ⁹Tenkrát složil Mojžíš

tuto přísahu: 'Země, po níž kráčela tvá noha, bude navěky patřit tobě a tvému potomstvu jako dědictví, tím si buď jist, protože jsi dokonale poslouchal Jahva, mého Boha.' ¹⁰ Od té doby mě Jahve podle svého slibu uchoval naživu. To prohlášení Mojžíšovi učinil Jahve před pětáctýřiceti lety, Izrael šel tehdy pouští, a hle, teď je mi pětásmdesát let. ¹¹ Jsem dnes právě tak statný jako v den, kdy mi Mojžíš svěřil to poslání, a mám dnes stejnou sílu, abych bojoval, vycházel a vcházal, jakou jsem měl tenkrát. ¹² Je na čase dát mi ono pohoří, o němž ke mně tenkrát Jahve mluvil. Tenkrát ses dozvěděl, že tam jsou Anakovci a velká opevněná města; bude-li však se mnou Jahve, vyženu je, jak to Jahve řekl. ¹³ Jozue požehnal Jefuneho synu Kalebovi a dal mu za dědictví Hebron. ¹⁴ A tak zůstal Hebron až podnes dědictvím Jefuneho syna, Kenizity Kaleba, protože on bez umdlení chodil za Jahvem, Bohem Izraele. ¹⁵ Kdysi se Hebron jmenoval Kirjat-Arba. Arba byl největší muž z Anakovců. A země si odpočinula od války.

15 Úděl kmene Judových synů podle jejich rodů ležel směrem k hranici Edomu, od pouště Sin směrem k jihu až ke Kadeši na jihu. ² Jejich jižní hranice vycházela od samého konce Slaného moře, od zátoky, která je obrácena k jihu, ³ směřovala k jižní části svahu Štírů, protínala Sin a stoupala na jih od Kadeš Barne; prošla Chesronem a stoupala k Adaru a odbočovala ke Karce; ⁴ potom hranice procházela Asmonem a vyústovala u Egyptského potoka, až skončila u moře. To bude vaše jižní hranice. ⁵ Na východě bylo hranicí Slané moře až k ústí Jordánu. Na severu vycházela hranice ze zátoky u ústí Jordánu. ⁶ Hranice stoupala k Bet-Chogle, procházela severně od Bet-Araby a stoupala ke Kameni Rubenova syna Bohana. ⁷ Pak hranice stoupala od údolí Akor k Debiru a stáčela se na sever směrem ke kamennému kruhu, jenž je naproti svahu Adumim, který leží na jih od Potoka. Hranice vedla k vodám En-Šemeš a došla k En-Rogel. ⁸ Pak stoupala roklí Ben-Hinom a šla z jihu k Jebusanovu úbočí – to je Jeruzalému –, stoupala na vrcholek hory, která na severním konci pláně Refaitů uzavírá ze západní strany roklí Hinom. ⁹ Z vrcholku hory hranice zahýbala k prameni vod Neftoah a směřovala k městům na hoře Efron, odkud se stáčela směrem k Baale – to je Kirjat-Jearimu. ¹⁰ Z Baaly se hranice odkláněla na západ k pohoří Seir a podél úbočí hory Jearim obráceného na sever – to je Kesalonu – klesala k Bet-Šemeši, protínala Timnu, ¹¹ došla ke svahu Ekronu obrácenému na sever, stáčela se k Šikaronu a vedla přes horu Baala, až došla k Jabneelu. Hranice skončila u moře. ¹² Západní hranici tvořilo Velké moře. To byla kolem dokola hranice Judových synů podle jejich rodů. ¹³ Jefuneho synovi Kalebovi dali podle Jahvových příkazů Jozuovi podíl uprostřed Judových synů: Kirjat-Arbu, město Anakova otce – to je Hebron. ¹⁴ Kaleb odtud vyhnal všechny tři Anakovy syny: Anakovy potomky Šešaje, Achimana a Talmaje. ¹⁵ Odtamtud vyšel proti obyvatelům Debiru; Debir se kdysi jmenoval Kirjat-Sefer. ¹⁶ Tehdy Kaleb řekl: „Tomu, kdo porazí Kirjat-Sefer a zmocní se ho, dám za manželku svou dceru Aksu.“ ¹⁷ Zmocnil se ho Otniel, syn Kalebova bratra Kenaze, a on mu dal za manželku svou dceru Aksu. ¹⁸ Když přišla ke svému muži, navedl ji, aby svého otce požádala o pole. Tu ona seskočila z osla a Kaleb se jí zeptal: „Co chceš?“ ¹⁹ Ona odpověděla: „Prokaž mi laskavost. Když už jsi mě vyhostil do země Negeb, tedy mi dej nějaké vodní prameny.“ A on jí dal horní prameny a dolní prameny. ²⁰ To bylo dědictví kmene Judových synů podle jejich rodů. ²¹ Města na nejzazším okraji kmene Judových synů, na edomské hranici v Negebu: Kabseel, Arad, Jagur, ²² Kina, Dimon, Aroer, ²³ Kedeš, Chasor-Jitnan, ²⁴ Zif, Telem, Bealot, ²⁵ Chasor-Chadata, Kerijot-Chesron – to je Chasor –, ²⁶ Amam, Šema, Molada, ²⁷ Chasar-Gada, Češmon, Bet-Pelet, ²⁸ Chasar-Šual, Beršeba a co k ní patří, ²⁹ Baala, Ijim, Esem, ³⁰ Eltolad, Kesil, Chorma, ³¹ Siklag, Madmana, Sansana, ³² Lebaot, Šilchim, Ain a Rimon: celkem dvacet devět měst s příslušnými vesnicemi. ³³ V Nížíně: Eštaol, Sorea, Ašna, ³⁴ Zanuach, En-Ganim, Tapuach, Enam, ³⁵ Jarmut, Adulam, Soko, Azeka, ³⁶ Šaarajim, Aditajim, Gedera a Gederotajim: čtrnáct měst s příslušnými vesnicemi. ³⁷ Senan, Chadaša, Migdal-Gad, ³⁸ Dilean, Mispa, Jokteel, ³⁹ Lakiš, Boskat, Eglon, ⁴⁰ Kabon, Lachmas, Kitliš, ⁴¹ Gederot, Bet-Dagon, Naama a Makeda: šestnáct měst s příslušnými vesnicemi. ⁴² Libna, Eter, Ašan, ⁴³ Jiftach, Ašna, Nesib, ⁴⁴ Keila, Akzib a Mareša: devět měst s příslušnými vesnicemi. ⁴⁵ Ekron s tím, co k němu patří, a s příslušnými vesnicemi. ⁴⁶ Od Ekronu až k moři vše, co leží na straně Ašdodu s příslušnými vesnicemi. ⁴⁷ Ašdod s tím, co k němu patří, a s příslušnými vesnicemi, Gaza s tím, co k ní patří, a s příslušnými vesnicemi až k Egyptskému potoku; a Velké moře tvořilo hranici. ⁴⁸ V Pohoří: Šamír, Jatír, Soko, ⁴⁹ Dana, Kirjat-Sefer, dnes Debir, ⁵⁰ Anab, Eštemoa, Anim, ⁵¹ Gošen, Cholon a Gilo: jedenáct měst s příslušnými vesnicemi. ⁵² Arab, Duma, Ešan, ⁵³ Janum, Bet-Tapuach, Afeka, ⁵⁴ Chumta, Kirjat-Arba, dnes Hebron, a Sior: devět měst s příslušnými vesnicemi. ⁵⁵ Maon, Karmel, Zif, Juta, ⁵⁶ Jizreel, Jorkeam, Zanuach, ⁵⁷ Kajin, Gibe a Timna: deset měst s příslušnými vesnicemi. ⁵⁸ Chalchul, Betsur, Gedor, ⁵⁹ Maarat, Bet-Anot a Eltekon: šest měst s příslušnými vesnicemi. Tekoa, Efrata, dnes Betlém, Peor, Etam, Kulon, Tatam, Sores, Karem, Galim, Beter a Manach: jedenáct měst s příslušnými vesnicemi. ⁶⁰ Kirjat-Baal – to je Kirjat-Jearim – a Raba: dvě města s příslušnými vesnicemi. ⁶¹ Na Poušti: Bet-Araba, Midin, Sekaka, ⁶² Nibšan, Město Soli a Engadi: šest měst s příslušnými vesnicemi. ⁶³ Ale Jebusany, kteří bydleli v Jeruzalémě, Judovi synové vyhnat nemohli, a proto dodnes vedle Judových synů bydlí v Jeruzalémě Jebusané.

16 Úděl Josefových synů na východě vycházel od Jordánu u Jericha – od jerišských vod –, což je poušť, která stoupá od Jericha k betelským horám, ² pak vycházel od Betelu k Luzu a vedl k hranici Arkitů v Atarotu; ³ potom klesal na západ k hranici Jafletovců, až k hranici Nízkého Betchoronu a až ke Gezeru, odtud k moři, kde končil. ⁴ To bylo dědictví Josefových synů Efraima a Manasesa. ⁵ Pokud jde o území Efraimových synů podle jejich rodů, byl hranicí jejich dědictví Atrot-Arak až k Hornímu Betchoronu, ⁶ potom hranice došla k moři... Mikmetat na severu a hranice se stáčela na východ k Taanat-Silo, které protínala na východě směrem k Janoachu; ⁷ od Janoachu klesala k Atarotu a Naaře, dotýkala se Jericha a došla k Jordánu. ⁸ Z Tapuachu šla hranice na západ, k potoku Kana, a končila u moře. To bylo dědictví kmene Efraimových synů podle jejich rodů, ⁹ vedle měst vyhrazených Efraimovým synům uprostřed dědictví Manasesových synů, všech těch měst s příslušnými vesnicemi. ¹⁰ Kanaánci, kteří bydleli v Gezeru, však vůbec nevyhnali a oni zůstali až dodnes uprostřed Efraima a podléhají robotě.

17 Úděl Manasesova kmene – on byl totiž Josefovým prvorozeným – vyšel nejprve pro Manasesova prvorozence, Galaadova otce Makira, protože to byl válečník; dostal Galaad a Bašan. ² Potom vyšel pro ostatní Manasesovy syny podle jejich rodů: synům Abiezerovým, synům Chelekovým, synům Asrielovým, synům Šekemovým, synům Cheférovým a synům Šemidovým: to byli mužští potomci Josefova syna Manasesa podle svých rodů. ³ Selofchad, syn Chefera, syna Galaada, syna Makira, syna Manasesa, neměl syny, ale pouze dcery, jež se jmenovaly takto: Machla, Noa, Chogla, Milka a Tirsá. ⁴ Ty předstoupily před kněze Eleazara, před Nunova syna Jozua a před přední muže a řekly: „Jahve nařídil Mojžíšovi, aby nám dal dědictví uprostřed našich bratrů.“ Dali jim tedy podle Jahvova příkazu dědictví mezi bratry jejich otce. ⁵ A tak Manasesovi kromě země Galaadu a Bašanu ležícího za Jordánem připadlo deset podílů, ⁶ protože Manasesovy dcery obdržely dědictví mezi jeho syny. A země Galaad patřila dalším Manasesovým synům. ⁷ Manasesovou hranicí byl na Ašerově straně Mikmetat, jenž se táhne naproti Sichemu a odtud napravo k Jašibu, který je na prameni v Tapuachu. ⁸ Manasesovi patřil tapuašský kraj, ale Tapuach na Manasesově hranici náležel Efraimovým synům. ⁹ Hranice klesala k potoku Kana; na jih od tohoto potoka ležela Efraimova města kromě těch, která měl Efraim uprostřed Manasesových měst; Manasesova hranice byla na sever od potoka a končila u moře. ¹⁰ Jih patřil Efraimovi a sever Manasesovi, s mořem jako pomezím; na severu se dotýkali Ašera a na východě Izachara. ¹¹ Manases měl s Izacharem a Ašerem Bet-Šean a města, která k němu patřila, Jibleam a města, která k němu patřila, obyvatele Doru a měst, která k němu patřila, obyvatele Tanaku a Megída a měst, která k nim patřila: tři ze Stráně. ¹² Ale jelikož Manasesovi synové nebyli s to převzít tato města, podařilo se Kanaáncům v té zemi zůstat. ¹³ Když Izraelité zesílili, přinutili nicméně Kanaánci k robotě, ale nevyhnali je. ¹⁴ Josefovi synové se obrátili k Jozuovi těmito slovy: „Proč jsi mi dal za dědictví jen jeden úděl, jediný podíl, když z Jahvova požehnání jsem početný lid?“ ¹⁵ Jozue jim řekl: „Jsi-li početný lid, vystup do zalesněné krajiny a na vlastní pěst si vykuč les v kraji Perizitů a Refaitů, když je pro tebe Efraimovo pohoří příliš těsné.“ ¹⁶ Josefovi synové řekli: „To pohoří nám nestačí a navíc všichni Kanaánci, kteří bydlí na půdě na rovině, jak ti z Bet-Šeanu a z měst, která k němu patří, tak ti z roviny Jizreelu, mají železné vozy.“ ¹⁷ Jozue řekl Josefovu domu, Efraimovi a Manasesovi: „Jsi početný lid a máš velkou sílu, nebudeš mít jen jeden los, ¹⁸ ale budeš mít pohoří; je pravda, že je to les, ale ty jej vykučíš a jeho pomezí bude tvoje. Ba i Kanaánci vyženeš, třebaže mají železné vozy a třebaže jsou silní.“

18 V Silu, kde postavili Stan setkávání, se shromáždila celá obec Izraelitů; byla jim podrobena celá země. ² Ale mezi Izraelity zůstalo sedm kmenů, které nedostaly své dědictví. ³ Tu řekl Jozue Izraelitům: „Jak dlouho ještě budete otálet s převzetím země, kterou vám dal Jahve, Bůh vašich otců? ⁴ Vyberte si po třech mužích z každého kmene a já je odešlu, půjdou, projdou tu zemi a pořídí se zřetelem na dědičné podíly její popis, potom se vrátí ke mně. ⁵ Rozdělí tu zemi na sedm dílů. Juda zůstane na svém území na jihu a příslušníci Josefova domu zůstanou na svém území na severu. ⁶ Pořídíte tedy popis sedmi dílů té země a přinesete mi ho sem, abych zde před Jahvem, vaším Bohem, mohl za vás losovat. ⁷ Ale Leviovci mezi vámi žádný podíl mít nebudou: jejich dědictvím bude Jahvův kněžský úřad.“ A Gad, Ruben a polovina Manasesova kmene své dědictví, jež jim dal Jahvův služebník Mojžíš, dostali na východě, za Jordánem. ⁸ Ti muži vstali a odešli. Těm, kdo šli pořizovat popis té země, dal Jozue tento příkaz: „Jděte, projděte tu zemi a popište ji, pak přijďte zase za mnou a já zde v Silu za vás budu před Jahvem vrhat los.“ ⁹ Ti muži odešli, prošli zemí a v sedmi částech ji podle měst popsali do knihy, pak se vrátili zpět k Jozuovi do tábora v Silu. ¹⁰ Jozue za ně v Silu před Jahvem vrhal los a Jozue tam mezi Izraelity rozdělil tu zemi podle jejich podílů. ¹¹ Nejprve připadl jeden úděl kmeni Benjaminových synů podle jejich rodů: území jejich údělu leželo mezi Judovými syny a Josefovými syny. ¹² Na

severní straně vycházela jejich hranice od Jordánu, stoupala po jerišském úbočí na severu, šplhala se po pohoří k západu a došla k poušti u Bet-Avenu. ¹³Odtud vedla hranice k Luzu, po úbočí Luzu, dnes Betelu, na jihu; klesala k Atrot-Araku na pohoří, které je na jih od Nízkého Betchoronu. ¹⁴Hranice zahýbala a na západní straně se od hory, která je na jihu naproti Betchoronu, stáčela k jihu, až došla k městu Judových synů Kirjat-Baalu, dnes Kirjat-Jearimu. To byla západní strana. ¹⁵Toto je strana jižní: od samého konce Kirjat-Jearimu šla hranice ke Gasinu a došla k prameni neftoašských vod, ¹⁶pak klesala na sám konec hory, která se tyčí naproti údolí Ben-Hinom na pláni Refaitů na severu a klesala do údolí Hinom k Jebusanovu úbočí na jihu a klesala k En-Rogelu. ¹⁷Potom zahýbala k severu, až došla k En-Šemeši, a došla ke kamennému kruhu, jenž je naproti svahu Adumim, pak klesala ke Kameni Rubenova syna Bohana. ¹⁸Dále vedla ke Ketefu na úbočí Bet-Araby obráceném na sever a klesala k Arabě; ¹⁹potom hranice vedla po úbočí Bet-Chogly na sever a hranice skončila u severní zátoky Slaného moře, při samém jižním konci Jordánu. To byla jižní hranice. ²⁰Na východní straně tvořil hranici Jordán. To bylo podle obvodu jejich hranice dědictví Benjaminových synů podle jejich rodů. ²¹Města kmene Benjaminových synů podle jejich rodů byla: Jericho, Bet-Chogla, Emek-Kesis, ²²Bet-Araba, Semarajim, Betel, ²³Avim, Para, Ofra, ²⁴Kefar-Amoni, Ofni, Gaba: dvanáct měst s příslušnými vesnicemi. ²⁵Gabaon, Rama, Beerot, ²⁶Mispa, Kefira, Mosa, ²⁷Rekem, Jirpeel, Tareala, ²⁸Sela-Elef jebuský – to je Jeruzalém –, Gibe a Kirjat: čtrnáct měst s příslušnými vesnicemi. To bylo dědictví Benjaminových synů podle jejich rodů.

19 Druhý los vyšel na Simeona, na kmen Simeonových synů podle jejich rodů: jejich dědictví leželo uprostřed dědictví Judových synů. ²Za dědictví dostali Beršebu, Šebu, Moladu, ³Chasar-Šual, Balu, Esem, ⁴Eltolad, Betul, Chormu, ⁵Siklag, Bet-Markabot, Chasar-Susu, ⁶Bet-Lebaot a Šaruchen: třináct měst s příslušnými vesnicemi; ⁷Ain, Rimon, Eter, Ašan: čtyři města s příslušnými vesnicemi, ⁸se všemi vesnicemi ležícími v okolí těch měst až k Baalat-Beeru a Ramě v Negebu. To bylo dědictví kmene Simeonových synů podle jejich rodů. ⁹Dědictví Simeonových synů bylo vzato z údělu synů Judových, protože pro Judovy syny byl jejich podíl příliš velký; Simeonovi synové tedy dostali své dědictví uprostřed dědictví Judových synů. ¹⁰Třetí los padl Zabulonovým synům podle jejich rodů: území jejich dědictví se prostíralo až k Sadudu; ¹¹jejich hranice stoupala na západ k Maraale, dotýkala se Dabešetu i potoka, který je naproti Jokneamu. ¹²Hranice se stáčela od Sadudu k východu, tam kde vychází slunce, až k hranici Kislot-Táboru, došla k Daberatu a stoupala k Jafii. ¹³Odtud vedla k východu, na východ ke Gat-Cheferu a Ita-Kasinu, došla k Rimonu a stočila se k Neji. ¹⁴Severní hranice se stáčela k Chanatonu a končila v údolí Jiftach-El; ¹⁵dále Katat, Nahalal, Šimron, Jireala a Betlém: dvanáct měst s příslušnými vesnicemi. ¹⁶To bylo dědictví Zabulonových synů podle jejich rodů: tato města s příslušnými vesnicemi. ¹⁷Čtvrtý los vyšel na Izachara, na Izacharovy syny podle jejich rodů. ¹⁸Jejich území se rozkládalo směrem k Jizreelu a zahrnovalo Kesulot, Šunem, ¹⁹Chafarajim, Šion, Anacharat, ²⁰Daberat, Kišjon, Ebes, ²¹Remet, En-Ganim, En-Chadu a Bet-Pases. ²²Hranice se dotýkala Táboru, Šachasimy a Bet-Šemeše a hranice končila u Jordánu: šestnáct měst s příslušnými vesnicemi. ²³To bylo dědictví kmene Izacharových synů podle jejich rodů: města s příslušnými vesnicemi. ²⁴Pátý los vyšel na kmen Ašerových synů podle jejich rodů. ²⁵Jejich území zahrnovalo: Chelkat, Chalí, Beten, Akšaf, ²⁶Alamelek, Amead a Mišeal; na západě se dotýkalo Karmelu a toku Libnatu. ²⁷Tam, kde vychází slunce, šlo až k Bet-Dagonu, dotýkalo se Zabulona, údolí Jiftach-El na severu, Bet-Emeku a Neielu a na levé straně došlo ke Kabulu, ²⁸dále Abdon, Rechob, Chamon a Kana, až k Velkému Sidonu. Potom šla hranice k Ramě a až k opevněnému městu Tyru; ²⁹potom šla hranice k Chose a skončila u moře, u Machalebu a Akzibu, ³⁰dále Akko, Afek a Rechob: dvaadvacet měst s příslušnými vesnicemi. ³¹To bylo dědictví kmene Ašerových synů podle jejich rodů: tato města s příslušnými vesnicemi. ³²Na Neftaliho syny vyšel šestý los, na Neftaliho syny podle jejich rodů. ³³Jejich hranice šla od Chelefu a od Dubu Saananim, dále Adami-Nekeb a Jabneel až k Lakumu, a končila u Jordánu. ³⁴Na západě vedla hranice k Aznot-Táboru, odtud došla k Chukoku a dotýkala se Zabulona na jihu, Ašera na západě a Jordánu na východě. ³⁵Opevněnými městy byly: Sidim, Ser, Hamat, Rakat, Kineret, ³⁶Adama, Rama, Chasor, ³⁷Kedeš, Edrej, En-Chasor, ³⁸Jireon, Migdal-El, Chore m, Bet-Anat a Bet-Šemeš: devatenáct měst s příslušnými vesnicemi. ³⁹To bylo dědictví kmene Neftaliho synů podle jejich rodů: města s příslušnými vesnicemi. ⁴⁰Na kmen Danových synů podle jejich rodů vyšel sedmý los. ⁴¹Území jejich dědičného podílu zahrnovalo: Soreu, Eštaol, Ir-Šemeš, ⁴²Šaalbim, Ajalon, Silatu, ⁴³Elon, Timnu, Ekron, ⁴⁴Elteke, Gibeton, Baalat, ⁴⁵Azor, Bene-Berak a Gat-Rimon; ⁴⁶a u moře Jerakon s územím, jež je naproti Jafě. ⁴⁷Ale Danovi synové o své území přišli, proto Danovi synové vytáhli do boje s Lešemem, zmocnili se ho a pobili ho ostřím meče. Když se ho zmocnili, usadili se tam a Lešem pojmenovali Dan, jménem svého praotce Dana. ⁴⁸To bylo dědictví kmene Danových synů podle jejich rodů: tato města s příslušnými vesnicemi. ⁴⁹Když dokončili dělení země podle hranic, dali Izraelité ve svém středu dědictví Nunovu synu Jozuovi; ⁵⁰na Jahvův příkaz mu dalí město, které si vyžádal: Timnat-Serach v Efraimově pohoří; on to město přestavěl a usídlil se tam. ⁵¹To jsou

dědičné podíly, které kněz Eleazar, Nunův syn Jozue a rodoví náčelníci losem před Jahvem u vchodu do Stanu setkávání rozdělili v Silu mezi kmeny Izraele. Tak bylo rozdělení té země dokončeno.

20 Jahve řekl Jozuovi: ² „Promluv k Izraelitům a řekni jim: Určete si útočištná města, o nichž jsem k vám mluvil Mojžíšovým prostřednictvím, ³ do nichž se uchýlí vrah, který někoho zabil nedopatřením (nechtěně), a jež vám budou sloužit za útočiště před krevním mstitelem. ⁴ (Do některého z těchto měst se tedy má vrah uchýlit. Postaví se ke vchodu do městské brány a předloží svůj případ starším toho města. Oni ho vpustí do svého města a určí mu místo, kde mezi nimi bude bydlet. ⁵ Bude-li ho pronásledovat krevní mstítel, nevydají mu vraha do rukou, protože on svého bližního zabil nechtěně, aniž proti němu choval zakořeněnou nenávist. ⁶ Bude muset zůstat v tom městě), dokud se nedostaví k soudu před obec (až do smrti velekněze, který je v té době v úřadě. Teprve potom se vrah smí navrátit do svého města a do svého domu, do města, z něhož uprchl.)“ ⁷ Zasvětili tedy Kedeš v Galileji, v Neftaliho pohoří, Sichem v Efraimově pohoří a Kirjat-Arbu – to je Hebron – v Judově pohoří. ⁸ Na východ od Jericha, na druhé straně Jordánu, označili Beser Rubenova kmene na náhorní plošině v poušti, Ramot Gadova kmene v Galaadu a Golan Manasesova kmene v Bašanu. ⁹ To byla města označená pro všechny Izraelity i pro cizince, kteří sídlí mezi nimi, aby tam mohl utéci kdokoli, kdo někoho zabil nedopatřením, a aby unikl, dokud se nedostaví před obec, ruce krevního mstitele.

21 Tehdy přišli rodoví náčelníci Leviovců za knězem Eleazarem, za Nunovým synem Jozuem a za rodovými náčelníky kmenů Izraele, ² bylo to v Silu, v kanaánské zemi, a řekli jim: „Jahve Mojžíšovým prostřednictvím nařídil, aby nám byla dána města, v nichž bychom bydleli, a příslušné pastviny pro náš dobytek.“ ³ Izraelité tedy dali Leviovcům podle Jahvova příkazu ze svého dědictví zmíněná města s příslušnými pastvinami. ⁴ Losovali pro rody Kehatovců: synům kněze Árona připadlo mezi Leviovcí třináct měst od kmene Judova, Simeonova a Benjaminova; ⁵ ostatním Kehatovým synům podle jejich rodů připadlo deset měst od kmene Efraimova, Danova a od poloviny kmene Manasesova. ⁶ Geršonovým synům podle jejich rodů připadlo třináct měst od kmene Izacharova, Ašerova, Neftaliho a od poloviny Manasesova kmene v Bašanu. ⁷ Merariho synům podle jejich rodů připadlo dvanáct měst od kmene Rubenova, Gadova a Zabulonova. ⁸ Tato města a příslušné pastviny určili losováním Izraelité Leviovcům, jak to Mojžíšovým prostřednictvím přikázal Jahve. ⁹ Od Judova kmene a od Simeonova kmene dali tato města, jejichž jména byla uvedena. ¹⁰ Nejprve to byl podíl Áronových synů, kteří patří k rodu Kehatovců, k Leviho synům, neboť první los padl na ně. ¹¹ V Judově pohoří jim dali město Anakova otce Kirjat-Arbu – to je Hebron – s okolními pastvinami. ¹² Ale polnosti tohoto města a příslušné vesnice dali do vlastnictví Jefuneho synu Kalebovi. ¹³ Synům kněze Árona dali útočištné město pro vraha Hebron s příslušnými pastvinami, pak také Libnu a příslušné pastviny, ¹⁴ Jatir a příslušné pastviny, Eštemou a příslušné pastviny, ¹⁵ Cholon a příslušné pastviny, Debir a příslušné pastviny, ¹⁶ Ašan a příslušné pastviny, Jutu a příslušné pastviny a Bet-Semeš a příslušné pastviny: devět měst od těch dvou kmenů. ¹⁷ Od Benjaminova kmene Gabaon a příslušné pastviny, Gebu a příslušné pastviny, ¹⁸ Anaton a příslušné pastviny a Almon a příslušné pastviny: čtyři města. ¹⁹ Celkový počet měst kněží, Áronových synů: třináct měst a příslušné pastviny. ²⁰ Rody Kehatových synů, Leviovcí, kteří zbývali z Kehatových synů, dostaly města svého údělu od Efraimova kmene. ²¹ V Efraimově pohoří jim dali útočištné město pro vraha Sichem s příslušnými pastvinami, pak také Gezer a příslušné pastviny, ²² Kibsajim a příslušné pastviny a Betchoron a příslušné pastviny: čtyři města. ²³ Od Danova kmene Elteke a příslušné pastviny, Gibeton a příslušné pastviny; ²⁴ Ajalon a příslušné pastviny a Gat-Rimon a příslušné pastviny: čtyři města. ²⁵ Od poloviny Manasesova kmene Tanak a příslušné pastviny a Jibleam a příslušné pastviny: dvě města. ²⁶ Celkem: deset měst a příslušné pastviny pro zbývající rody Kehatových synů. ²⁷ Geršonovým synům z leviovských rodů dali od poloviny Manasesova kmene útočištné město pro vraha Golan v Bašanu a Aštarot s příslušnými pastvinami: dvě města. ²⁸ Od Izacharova kmene Kišjon a příslušné pastviny, Daberat a příslušné pastviny, ²⁹ Jarmut a příslušné pastviny a En-Ganim a příslušné pastviny: čtyři města. ³⁰ Od Ašerova kmene Mišeal a příslušné pastviny, Abdon a příslušné pastviny, ³¹ Chelkat a příslušné pastviny a Rechob a příslušné pastviny: čtyři města. ³² Od Neftaliho kmene útočištné město pro vraha Kedeš v Galileji s příslušnými pastvinami, Chamot-Dor a příslušné pastviny a Kartan a příslušné pastviny: tři města. ³³ Celkový počet měst Geršonovců podle jejich rodů: třináct měst a příslušné pastviny. ³⁴ Rodu Merariho synů, zbytku Leviovců, připadly od Zabulonova kmene Jokneam a příslušné pastviny, Karta a příslušné pastviny, ³⁵ Rimon a příslušné pastviny a Nahalal a příslušné pastviny: čtyři města. ³⁶ Od Rubenova kmene, na druhé straně Jordánu od Jericha, útočištné město pro vraha Beser na náhorní plošině v poušti s příslušnými pastvinami, Jahsa a příslušné pastviny, ³⁷ Kedemot a příslušné pastviny a Mefaat a příslušné pastviny: čtyři města. ³⁸ Od Gadova kmene útočištné město pro vraha Ramot v Galaadu s příslušnými pastvinami, Machanajim a příslušné pastviny, ³⁹ Chešbon a příslušné pastviny a Jazer a příslušné

pastviny: čtyři města. ⁴⁰ Celkový počet měst, která byla údělem zbytku leviovských rodů, Merariho synů podle jejich rodů: dvanáct měst. ⁴¹ Celkový počet měst Leviovců uprostřed území Izraelitů činil čtyřicet osm měst s příslušnými pastvinami. ⁴² Každé z těch měst zahrnovalo město a příslušné pastviny v okolí. Tak tomu bylo se všemi těmi městy. ⁴³ Takto Jahve dal Izraelitům celou zemi, o níž přísahal, že ji dá jejich otcům. Převzali ji a usadili se tam. ⁴⁴ Jahve se postaral, aby měli klid na všech svých hranicích, právě tak, jak to přísahal jejich otcům, a ze všech jejich nepřátel před nimi žádný neobstál. Všechny jejich nepřátele jim Jahve vydal do rukou. ⁴⁵ Ze všech slibů, které Jahve dal Izraelovu domu, se ani jeden neminul účinkem: vše se splnilo.

22 Jozue svolal Rubenovce, Gadovce a polovinu Manasesova kmene ² a řekl jim: „Zachovávali jste vše, co vám přikázal Jahvův služebník Mojžíš, a pokaždé, když jsem vám dal nějaký příkaz, jste poslechli můj hlas. ³ Už dlouho a až podnes jste neopustili své bratry zachovávající poslušnost vůči přikázáním Jahva, svého Boha. ⁴ Nyní Jahve, váš Bůh, dopřál vašim bratrům odpočinek, jež jim slíbil. Vraťte se tedy do svých stanů, do země, kde jste se usadili a kterou vám za Jordánem dal Jahvův služebník Mojžíš. ⁵ Jen dobře dbejte, abyste plnili přikázání a Zákon, jež vám předepsal Jahvův služebník Mojžíš: abyste milovali Jahva, svého Boha, abyste vždycky chodili po jeho cestách, abyste zachovávali jeho přikázání, abyste k němu lnuli a sloužili mu z celého svého srdce a z celé své duše.“ ⁶ Jozue jim požehnal a propustil je; a oni odešli do svých stanů. ⁷ Jedné polovině Manasesova kmene dal Mojžíš území v Bašanu; druhé polovině dal Jozue jiné území uprostřed jeho bratrů, na západním břehu Jordánu. Když je propouštěl k jejich stanům, Jozue jim požehnal ⁸ a řekl jim: „Vrátíte se do svých stanů s velkým bohatstvím, s hojností dobytka, stříbrem, zlatem, bronzem, železem a velkým množstvím oděvů; o kořist po svých nepřátelích se rozdělíte se svými bratry.“ ⁹ Rubenovi synové a Gadovi synové šli spolu s polovinou Manasesova kmene nazpět, opustili Izraelity v Silu, v kanaánské zemi, a odešli do Galaadu, kde se usadili podle Jahvova příkazu, jež sdělil Mojžíš. ¹⁰ Když došli ke kruhu kamenů z Jordánu, které jsou v kanaánské zemi, postavili tam Rubenovi synové, Gadovi synové a polovina Manasesova kmene na břehu Jordánu oltář, velmi okázalý oltář. ¹¹ Doslechli se o tom Izraelité. Vida, říkalo se, Rubenovi synové, Gadovi synové a polovina Manasesova kmene postavili na kanaánské straně poblíž kruhu z jordánských kamenů, na břehu Izraelitů, ten oltář. ¹² Celá obec Izraelitů se po té zprávě shromáždila v Silu, aby proti nim vytáhla a válčila s nimi. ¹³ Izraelité poslali k Rubenovým synům, Gadovým synům a polovině Manasesova kmene do galaadské země Eleazarova syna, kněze Pinchase, ¹⁴ a s ním deset předních mužů, jednoho předního muže na rodinu za každý kmen Izraele, každý z nich byl rodovým náčelníkem mezi rody Izraele. ¹⁵ Když přišli k Rubenovým synům, Gadovým synům a polovině Manasesova kmene do galaadské země, řekli jim: ¹⁶ „Takto mluví celá Jahvova obec: Co znamená ta nevěra, které jste se dopustili vůči Bohu Izraele tím, že jste se dnes odvrátili od Jahva a postavili si oltář? To je dnes vzpourou proti Jahvovi. ¹⁷ Což nemáte dost na tom zločinu v Peoru, z něhož se nám dosud navzdory pohromě, která řádila proti celé Jahvově obci, nepodařilo očistit? ¹⁸ A vy se dnes odvracíte od Jahva, a protože se vy dnes bouříte proti Jahvovi, vzplane zítra jeho hněv proti celé obci Izraele. ¹⁹ Což je země, kde jste se usadili, nečistá? Přejděte do země, kde se usadil Jahve, tam kde byl postaven jeho příbytek, a usadte se mezi námi. Ale nebuďte se proti Jahvovi a nestrhávejte nás do své vzpoury tím, že si stavíte oltář soupeřící s oltářem Jahva, našeho Boha. ²⁰ Nepostihl snad hněv, když byl ve věci klatby nevěrný Zerachův syn Akan, celou obec Izraele, třebaže to byl jedinec? Což on nemusel za svůj zločin zemřít?“ ²¹ Rubenovi synové, Gadovi synové a polovina Manasesova kmene se ujali slova a odpověděli rodovým náčelníkům Izraele: ²² „Bůh bohů Jahve, Bůh bohů Jahve to dobře ví a Izrael se to musí dozvědět: jestliže jsme se proti Jahvovi dopustili vzpoury nebo nevěry, ať nás dnes odmítne zachránit, ²³ a jestliže jsme postavili oltář, abychom se odvrátili od Jahva a abychom na něm přinášeli celopal a nekrvavou obět nebo abychom tam konali pokojné oběti, ať nás za to Jahve volá k zodpovědnosti! ²⁴ Doopravdy jsme tak jednali z oprávněné starostlivosti: Zítra by vaši synové mohli říci našim: ‘Co vy máte společného s Jahvem, Bohem Izraele? ²⁵ Nepoložil snad Jahve mezi nás a vás – Rubenovy syny a Gadovy syny – hranici, totiž Jordán? Vy nemáte s Jahvem žádný podíl.’ Tak by vaši synové způsobili, že by se naši přestali bát Jahva. ²⁶ A tak jsme si řekli: Postavme si ten oltář, jenž by nebyl určen k celopalům ani k obětem, ²⁷ nýbrž k tomu, aby byl svědkem mezi námi a vámi a mezi našimi potomky po nás, aby potvrdoval, že služba Jahvovi se před ním slaví s našimi celopaly, s našimi obětními zvířaty a našimi pokojnými oběťmi. Vaši synové tedy nebudou moci našim zítra říci: ‘Vy nemáte na Jahvovi žádný podíl!’ ²⁸ A my jsme si řekli: Kdyby to přesto náhodou řekli buď nám samým, nebo zítra našim potomkům, odpověděli bychom jim: ‘Pohleďte na tu stavbu Jahvova oltáře, kterou udělali naši otcové nikoli pro celopaly nebo oběti, nýbrž na svědectví mezi námi a vámi.’ ²⁹ Ani pomýšlení, že bychom se bouřili proti Jahvovi a odvraceli se dnes od cesty za Jahvem tím, že bychom stavěli oltář, na němž by se přinášely oběti, celopaly nebo nekrvavé oběti a jenž by soupeřil s oltářem Jahva, našeho Boha, postaveným před jeho příbytkem.“ ³⁰ Když kněz Pinchas, přední muži obce a náčelníci rodů Izraele, kteří ho provázeli, vyslechli slova, jež pronesli Rubenovi synové, Gadovi synové a Manasesovi synové, schválili je. ³¹ Eleazarův

syn, kněz Pinchas, pak Rubenovým synům, Gadovým synům a Manasesovým synům řekl: „Dnes víme, že je Jahve v našem středu, protože jste se vůči němu nedopustili té velké nevěry; uchránili jste tedy Izraelity před Jahvovým trestem.“³² Když Eleazarův syn, kněz Pinchas, a přední muži odešli od Rubenových synů a od Gadových synů, vrátili se z galaadské země do kanaánské země k Izraelitům a přinesli jim tu odpověď.³³ Izraelitům se to líbilo; Izraelité vzdali díky Bohu a už nemluvili o tom, že proti nim vytáhnou, aby s nimi válčili a zpusťovali zemi, v níž bydlí Rubenovi synové a Gadovi synové.³⁴ Rubenovi synové a Gadovi synové pojmenovali oltář..., „neboť,“ jak říkali, „on bude svědkem mezi námi, že Bůh je Jahve.“

23 A dlouho poté, co Jahve dopřál Izraeli pokoj uprostřed všech nepřátel, kteří ho obklopovali – když Jozue zestárl, pokročil věkem –,² svolal Jozue veškerého Izraele, jeho starší, náčelníky, soudce a dozorce, a řekl jim: „Já jsem starý a pokročilého věku;³ a vy jste viděli všechno, co Jahve, váš Bůh, kvůli vám udělal všem těm národům; Jahve, váš Bůh, bojoval za vás.⁴ Hledte, já jsem pro vás vylosoval jako dědictví pro vaše kmeny ty národy, jež zbývají, a všechny národy, jež jsem vyhladil od Jordánu až k Velkému moři na západě.⁵ Jahve, váš Bůh, je sám před vámi zažene, vyžene je před vámi a vy převezmete jejich zemi, jak vám to řekl Jahve, váš Bůh.⁶ Ukažte tedy, že jste velmi silní, abyste dodrželi a konali vše, co je napsáno v knize Mojžíšova Zákona, aniž byste se od toho odchylovali napravo či nalevo,⁷ aniž byste se mísili s těmi národy, které dosud vedle vás zbývají. Nevyslovíte jméno jejich bohů, nebudete je vzývat ve svých přísahách, nebudete jim sloužit a nebudete se před nimi klanět.⁸ Naopak, budete lnout k Jahvovi, svému Bohu, jak jste to dělali až podnes.⁹ Jahve před vámi vyhnal velké a silné národy a nikdo před vámi až dodneška nebyl s to obstát.¹⁰ Jeden jediný z vás jich mohl pronásledovat tisíc, neboť Jahve, váš Bůh, sám bojoval za vás, jak vám to řekl.¹¹ Budete pečlivě dbát, abyste milovali Jahva, svého Boha, jde vám totiž o život.¹² Stane-li se však, že se odvrátíte a spojíte se s pozůstatky těch národů, které ještě zbývají vedle vás, že s nimi budete uzavírat sňatek, že se smísíte vy s nimi a ony s vámi,¹³ pak vězte, že Jahve, váš Bůh, už nadále nebude před vámi ty národy vyhánět: budou pro vás sítí, léčkou, trním v bocích a bodlácím v očích, dokud nezmizíte z té dobré půdy, kterou vám dal Jahve, váš Bůh.¹⁴ Hle, já dnes odcházím cestou celého světa. Uznejte z celého svého srdce a ze vši své duše, že ze všech slibů, které vám dal Jahve, váš Bůh, se ani jeden neminul účinkem: vše se vám splnilo, ani jeden se neminul účinkem.¹⁵ Nuže! Stejně tak, jako se splnil každý slib, jež vám dal Jahve, váš Bůh, stejně tak na vás Jahve splní všechny své hrozby, až vás dokonce i zažene z této dobré půdy, kterou vám dal Jahve, váš Bůh.¹⁶ Překročíte-li totiž smlouvu, kterou vám uložil Jahve, váš Bůh, budete-li sloužit jiným bohům, budete-li se před nimi klanět, pak proti vám vzplane Jahvův hněv a vy rychle zmizíte z té dobré země, kterou on vám dal.“

24 Jozue shromáždil všechny kmeny Izraele v Sichemu; potom svolal všechny starší Izraele, jeho náčelníky, soudce, dozorce, a oni se seřadili před Bohem.² Pak Jozue řekl všemu lidu: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Za Řekou bydlili kdysi vaši otcové, Abrahámův a Nachorův otec Terach, a sloužili jiným bohům.³ Tu jsem vzal vašeho otce Abraháma z druhé strany Řeky a vodil jsem ho celou kanaánskou zemí, rozmnožil jsem jeho potomstvo a dal jsem mu Izáka.⁴ Izákovi jsem dal Jakuba a Ezaua. Ezauovi jsem dal do vlastnictví pohoří Seir. Jakub a jeho synové sešli do Egypta.⁵ Potom jsem poslal Mojžíše a Árona a bil jsem Egypt divy, které jsem způsobil v jeho středu; potom jsem vás odtud vyvedl.⁶ Vyvedl jsem tedy vaše otce z Egypta a vy jste přišli k moři; Egypťané s vozy a jezdci pronásledovali vaše otce k Rákosovému moři.⁷ Tu oni volali k Jahvovi a on mezi vás a Egypťany rozestřel hustou mlhu, obrátil na ně moře a ono je zavalilo. Na vlastní oči jste viděli, co jsem v Egyptě udělal, pak jste dlouho pobývali v poušti.⁸ Potom jsem vás uvedl do země Amoritů, kteří bydlí za Jordánem. Válčili s vámi a já jsem vám je vydal do rukou, takže jste převzali jejich zemi, neboť jsem je před vámi zničil.⁹ Pak povstal k válce s Izraelem moabský král, Siporův syn Balak, a poslal pro Beorova syna Balaama, aby vás proklel.¹⁰ Já jsem však Balaama nechtěl vyslechnout: musel vám dokonce požehnat a já jsem vás zachránil z jeho ruky.¹¹ Pak jste přešli Jordán a dostali jste se k Jerichu, ale obyvatelé Jericha s vámi válčili, Amorité, Perizité, Kanaánci, Chetitě, Girgašité, Chivitě a Jebusané, a já jsem vám je vydal do rukou.¹² Poslal jsem před vámi sršně, kteří před vámi zahnali oba amoritské krále, za to nevděčíš ani svému meči, ani svému luku.¹³ Dal jsem vám půdu, na níž jste nevyvaložili žádnou námahu, města, která jste nepostavili a v nichž jste se usadili, vinice a olivové háje, které jste nevyasadili a které jsou vaší potravou.¹⁴ A nyní se bojte Jahva a služte mu dokonale a se vši upřímností; odstraňte bohy, jimž sloužili vaši otcové za Řekou a v Egyptě, a služte Jahvovi.¹⁵ Zdá-li se vám, že není dobré sloužit Jahvovi, vyvolte si dnes, komu chcete sloužit, buď bohům, jimž sloužili vaši otcové za Řekou, nebo bohům Amoritů, v jejichž zemi teď bydlíte. Ale já a moje rodina budeme sloužit Jahvovi.“¹⁶ Lid odpověděl: „Ani pomyslení, že bychom opustili Jahva a sloužili jiným bohům!¹⁷ Vždyť Jahve, náš Bůh, nás a naše otce vyvedl z egyptské země, z domu otroctví, on před našima očima způsobil velká znamení a chránil nás po celou cestu, kterou jsme šli, a mezi všemi národy, přes

něž jsme procházeli. ¹⁸ A Jahve před námi zahnal všechny národy, i Amority, kteří bydleli v této zemi. I my budeme sloužit Jahvovi, neboť on je náš Bůh. ¹⁹ Tu řekl Jozue lidu: „Vy nedokážete sloužit Jahvovi, neboť on je Bůh svatý, Bůh žárlivý, který nestrpí vaše přestupky ani vaše hříchy. ²⁰ Opuštíte-li Jahva a budete-li sloužit bohům cizincovým, on s vámi naloží opět zle a poté, co vám prokázal dobro, vás zničí.“ ²¹ Lid Jozuovi odpověděl: „Ne! Sloužit budeme Jahvovi.“ ²² Tu řekl Jozue lidu: „Jste sami proti sobě svědky, že jste volili Jahva, abyste mu sloužili.“ Oni odpověděli: „Jsme svědky.“ – ²³ „Odvrhňte tedy cizincovy bohy, kteří jsou ve vašem středu, a nakloňte své srdce k Jahvovi, Bohu Izraele.“ ²⁴ Lid Jozuovi řekl: „Budeme sloužit Jahvovi, svému Bohu, poslouchat budeme jeho hlas.“ ²⁵ Toho dne uzavřel Jozue za lid smlouvu; stanovil mu v Sichemu ustanovení a právo. ²⁶ Jozue ta slova napsal do knihy Božího Zákona. Potom vzal veliký kámen a vztyčil ho tam pod dubem, který je v Jahvově svatyni. ²⁷ Pak Jozue řekl všemu lidu: „Hle, tento kámen bude proti nám svědkem, neboť on slyšel všechna slova, kterými se na nás Jahve obrátil; bude svědkem proti vám, aby vám zabránil zapřít vašeho Boha.“ ²⁸ Potom Jozue poslal lid nazpět, každého do jeho dědičného údělu. ²⁹ Po těchto událostech Jahvův služebník, Nunův syn Jozue, ve věku sto deseti let zemřel. ³⁰ Pohřbili ho na území, jež dostal za dědictví, v Timnat-Serachu, který leží v Efraimově pohoří, na sever od hory Gaaš. ³¹ Izrael sloužil Jahvovi během celého Jozuova života a během celého života starších, kteří Jozua přežili a kteří poznali celé dílo, jež Jahve pro Izraele vykonal. ³² A Josefovy ostatky, které Izraelité přinesli z Egypta, pohřbili v Sichemu, na kusu pole, které Jakub koupil od synů Sichemova otce Chamora za sto stříbrných a které se stalo dědictvím Josefových synů. ³³ Potom zemřel Áronův syn Eleazar a pohřbili ho v Gibeji, městě, jež bylo dáno jeho synovi Pinchasovi v Efraimově pohoří.

Soudců

Úvod

1 Po Jozuově smrti se Izraelité dotazovali Jahva a říkali: „Kdo z nás potáhne první proti Kanaáncům a bude s nimi bojovat?“² A Jahve odpověděl: „První potáhne Juda, hle, dávám mu tu zemi do rukou.“³ Tu řekl Juda svému bratru Simeonovi: „Vytáhni se mnou do území, které mi určil los, zaútočíme na Kanaánce, a také já potáhnu s tebou do tvého území.“ A Simeon šel s ním.⁴ Juda tedy vytáhl a Jahve jim vydal do rukou Kanaánce a Perizity a v Bezecku rozprášili deset tisíc mužů.⁵ Když v Bezecku zastihli Adoni-Bezeka, svedli s ním bitvu a rozprášili Kanaánce a Perizity.⁶ Adoni-Bezek uprchl, ale oni ho pronásledovali, chytili ho a utáli mu palce u rukou i u nohou.⁷ Tehdy Adoni-Bezek řekl: „Sedmdesát králů s utatými palci u rukou i u nohou sbíralo drobtý pod mým stolem. Jak jsem činil, tak mi Bůh odplácí.“ Odvedli ho do Jeruzaléma a tam zemřel.⁸ (Judovi synové zaútočili na Jeruzalém, dobyli ho, pobili ho ostrým mečem a město vypálili.)⁹ Pak Judovi synové vyšli do boje s Kanaánci, kteří bydlí v Pohoří, v Negebu a v Nížině.¹⁰ Potom se Juda vypravil proti Kanaáncům, kteří bydlili v Hebronu – Hebron se dříve jmenoval Kirjat-Arba – a porazili Šešaje, Achimana a Talmaje.¹¹ Odtud vyšli proti obyvatelům Debiru – Debir se dříve jmenoval Kirjat-Sefer.¹² A Kaleb řekl: „Tomu, kdo zvítězí nad Kirjat-Seferem a dobude ho, dám za ženu svou dceru Aksu.“¹³ Dobil jej Kenazův syn Otniel, Kalebův mladší bratr, a on mu dal za ženu svou dceru Aksu.¹⁴ Když přišla, navedl ji, aby otce požádala o pole. Tu ona seskočila z osla a Kaleb se jí zeptal: „Co chceš?“¹⁵ Odpověděla mu: „Prokaž mi laskavost. Když už jsi mě vyhostil do negebské země, tedy mi dej nějaké vodní prameny.“ A Kaleb jí dal horní prameny i dolní prameny.¹⁶ Synové Mojžíšova tchána, Kenity Chobaba, šli s Judovými syny z Města palem až do judské pouště, jež je v aradském Negebu, a spolu s lidem se tam usadili.¹⁷ Potom Juda odešel se svým bratrem Simeonem. Porazili Kanaánce, kteří bydleli v Sefatu, a vydali jej klatbě. Proto to město pojmenovali Chorma.¹⁸ Potom se Juda zmocnil Gazy a okolního území.¹⁹ A Jahve byl s Judou, jenž opanoval pohoří, ale obyvatele roviny nebyl s to vyhnat, protože měli železné vozy.²⁰ Hebron, jak to Mojžíš uložil, dali Kalebovi, který odtud vyhnal tři Anakovy syny.²¹ Pokud jde o Jebusany, kteří bydleli v Jeruzalémě, Benjaminovi synové je nevyhnali a Jebusané bydlí v Jeruzalémě s Benjaminovými syny až dodneška.²² Odešel také Josefův dům, do Betelu, a Jahve byl s ním.²³ Josefův dům dal proti Betelu provést průzkum. (To město se dříve jmenovalo Luz.)²⁴ Zvědové spatřili jakéhosi muže, jenž vycházel z města. Řekli mu: „Ukaž nám, kudy se tam dá vejít, a my ti darujeme milost.“²⁵ On jim ukázal, kudy vejít do města. Oni pobili město ostrým mečem, ale toho muže nechali s celým jeho rodem odejít.²⁶ Ten muž odešel do země Chetitů a postavil město, jež pojmenoval Luz. Tak se jmenuje dodnes.²⁷ Manases nebyl s to vyhnat Bet-Šean a co k němu patří, ani Tanak a co k němu patří, ani obyvatele Doru a toho, co k němu patří, ani obyvatele Jibleamu a toho, co k němu patří, ani obyvatele Megida a toho, co k němu patří: Kanaánci se v té zemi udrželi.²⁸ Ovšem když Izrael zesílil, podrobil Kanaánce robotě, ale nevyhnal je.²⁹ Ani Efraim nevyhnal Kanaánce, kteří bydleli v Gezeru, takže tam Kanaánci nadále bydleli s ním.³⁰ Zabulon nevyhnal obyvatele Kitronu ani obyvatele Nahalolu. Kanaánci zůstali uprostřed Zabulona, ale byli přinuceni k robotě.³¹ Ašer nevyhnal obyvatele Akka ani obyvatele Sidonu, Machalebu, Akzibu, Chelby, Afiku ani Rechobu.³² Ašerovci tedy přebývali uprostřed Kanaánců, kteří bydleli v té zemi, neboť je nevyhnali.³³ Neftali nevyhnal obyvatele Bet-Šemeše ani obyvatele Bet-Anatu a bydlel uprostřed Kanaánců, kteří bydleli v té zemi, ale obyvatele Bet-Šemeše a Bet-Anatu přinutil k robotě.³⁴ Amorité zatlačili Danovy syny do hor a nenechali je sestoupit do roviny.³⁵ Amorité se udrželi v Har-Cheresu, v Ajalonu a v Šaalbimu, ale když ruka Josefova domu nabyla na pádnosti, byli podrobeni robotě. (³⁶Území Edomitů se rozkládá od Svahu škorpionů ke Skále a pak dále stoupá.)

2 Jahvův anděl vystoupil od Gilgalu k Betelu a řekl: „Vyvedl jsem vás z Egypta a zavedl jsem vás do této země, kterou jsem přísahou slíbil vašim otcům. Říkal jsem: ‘Nikdy nezruším svou smlouvu s vámi.’² A vy zase nebudete uzavírat smlouvu s obyvateli této země, nýbrž skáćíte jejich oltáře.’ Nuže, neuposlechli jste mého hlasu. Co jste tam udělali?“³ Dobře, řekl jsem: Ty národy před vámi vůbec nezaženu. Budou pro vás utlačovateli a jejich bohové vám budou léčkou.“⁴ Když se Jahvův anděl obrátil těmito slovy na všechny Izraelity, začal lid křičet a plakat.⁵ Pojmenovali to místo Bokim a přinesli tam Jahvovi oběti.⁶ Tehdy Jozue propustil lid a Izraelité odešli každý do svého dědictví, aby tu zemi zabrali.⁷ Lid sloužil Jahvovi během celého Jozuova života a během celého života starších, kteří Jozua přežili a kteří poznali všechna veliká díla, jež Jahve pro Izraele udělal.⁸ Jahvův služebník, Nunův syn Jozue, ve věku sto deseti let zemřel.⁹ Pohřbili ho na území, jež dostal do dědictví, v Timnat-Cheresu v Efraimově pohoří, na sever od hory Gaaš.¹⁰ A když také toto

pokolení bylo přibráno ke svým otcům, nastoupilo po něm jiné pokolení, které už neznalo Jahva, ani to, co pro Izraele udělal. ¹¹ Tu Izraelité dělali, co je v Jahvových očích zlé, a sloužili baalům. ¹² Opustili Jahva, Boha svých otců, který je vyvedl z egyptské země, a chodili za jinými bohy z bohů okolních národů. Klaněli se jim, dráždili Jahva, ¹³ opustili Jahva a sloužili Baalovi a aštartám. ¹⁴ Tu vzplanul proti Izraeli Jahvův hněv. Dal je napospas plenitelům, kteří je oloupili, vydal je nepřátelům, kteří je obklopovali, a oni už nebyli s to svým nepřátelům odolat. ¹⁵ Při všech jejich výpravách zasahovala Jahvova ruka proti nim a škodila jim, jak jim to Jahve řekl a jak jim to Jahve přísahal. Byli v nejzazší tísní. ¹⁶ Tehdy jim Jahve vzbudil soudce, kteří je zachránili z ruky těch, kdo je olupovali. ¹⁷ Ale oni neposlouchali ani své soudce, smilnili s jinými bohy a klaněli se jim. Velmi rychle se odvrátili od cesty, po níž chodili jejich otcové poslušní Jahvových příkázání; oni je vůbec nenapodobili. ¹⁸ Kdykoli jim Jahve vzbudil soudce, byl Jahve se soudcem a zachraňoval je, pokud soudce žil, z rukou jejich nepřátel, neboť Jahve se dal pohnout tím, jak úpěli. ¹⁹ Ale po soudcově smrti znovu začínali se zvrácenostmi, ještě hůř než jejich otcové. Chodili za jinými bohy, sloužili jim a klaněli se jim a v ničem neupouštěli od činů a zatvrzelého jednání svých otců. ²⁰ Tu proti Izraeli vzplanul Jahvův hněv a on řekl: „Protože tento lid porušil smlouvu, kterou jsem předepsal jeho otcům, a protože nenaslouchal mému hlasu, ²¹ nezaženu už před ním od nynějška žádný z národů, které Jozue, když umřel, nechal přežít,“ ²² aby se Izrael jejich prostřednictvím vyzkoušel, tak aby se vidělo, zda bude chodit po Jahvových cestách, jako po nich chodili jeho otcové, nebo ne. ²³ Proto Jahve nechal ty národy přežít, nezahnal je hned a nevydal je Jozuovi do rukou.

3 Toto jsou národy, které Jahve nechal přežít, aby jejich prostřednictvím vyzkoušel všechny Izraelity, kteří nepoznali žádnou z kanaánských válek ² (stalo se to jen pro ponaučení potomků Izraelitů, proto aby se naučili válečnému umění; aspoň ti, kteří je dříve neznali): ³ pět filišťánských knížat a všichni Kanaánci, Sidoňané a Chetitě, kteří bydleli v Libanonském pohoří od hory Baal-Hermon až ke Vstupu do Hamatu. ⁴ Posloužili k vyzkoušení Izraele, aby se poznalo, zda budou dodržovat příkázání, která Jahve dal Mojžíšovým prostřednictvím jejich otcům. ⁵ A Izraelité bydleli uprostřed Kanaánců, Chetitů, Amoritů, Perizitů, Chivitů a Jebusanů, ⁶ brali si za manželky jejich dcery, dávali vlastní syny jejich dcerám a sloužili jejich bohům. ⁷ Izraelité dělali, co je v Jahvových očích zlé. Zapomínali na Jahva, svého Boha, a sloužili baalům a Ašerám. ⁸ Tu proti Izraeli vzplanul Jahvův hněv, on je vydal do rukou edomského krále Kušan-Rišeatajima a Izraelité Kušan-Rišeatajimovi otročili osm let. ⁹ Tehdy Izraelité volali k Jahvovi a Jahve Izraelitům vzbudil zachránce, který je vysvobodil, Otniela, syna Kalebova mladšího bratra Kenaze. ¹⁰ Byl na něm Jahvův duch; stal se soudcem Izraele a vytáhl do boje. Jahve mu vydal edomského krále Kušan-Rišeatajima do rukou a on nad Kušan-Rišeatajimmem zvítězil. ¹¹ Země pak měla po čtyřicet let pokoj. Potom Kenazův syn Otniel zemřel. ¹² Izraelité opět začali dělat, co je v Jahvových očích zlé, a Jahve proti Izraeli posílil moabského krále Eglona, protože oni dělali, co je v Jahvových očích zlé. ¹³ Eglon si přibrál Amonovy syny a Amaleka, vytáhl proti Izraeli, porazil ho a zmocnil se Města palem. ¹⁴ Izraelité otročili moabskému králi Eglonovi osmnáct let. ¹⁵ Tehdy Izraelité volali k Jahvovi a Jahve jim vzbudil zachránce, Gerova syna Benjaminovce Ehuda, který byl levák. Izraelité ho pověřili, aby donesl moabskému králi Eglonovi poplatek. ¹⁶ Ehud si udělal dýku s ostrím na obě strany, dlouhou jeden gomed, a připjal si ji pod šaty k pravému boku. ¹⁷ Odevzdal tedy moabskému králi Eglonovi poplatek. Ten Eglon byl velice tlustý. ¹⁸ Po odevzdání poplatku propustil Ehud muže, kteří jej donesli. ¹⁹ Sám však došel k Modlám, jež jsou poblíž Gilgalu, potom se vrátil a řekl: „Mám pro tebe, králi, tajné poselství.“ Král odpověděl: „Ticho!“ a všichni, kdo byli kolem něho, odešli. ²⁰ Ehud k němu přistoupil, on seděl v horním pokoji, který měl pro sebe vyhrazený a kde byl chládek. Ehud mu řekl: „Mám pro tebe, králi, Boží slovo.“ A on hned vstal ze sedátka. ²¹ Tu Ehud natáhl levou ruku, vzal si od pravého boku dýku a vrazil ji králi do břicha. ²² S ostrím tam vešel dokonce i jílec, a tuk se za ostrím zavřel, neboť Ehud mu nevytáhl dýku z břicha. ²³ Ehud vyšel záchodem, zavřel za sebou dveře horního pokoje a zastrčil závoru. ²⁴ Když byl venku, přišli opět služebníci a dívali se: dveře horního pokoje byly zavřeny na závoru. Řekli si: „Uřčitě si v koutku v chladném pokoji přikrývá nohy.“ ²⁵ Donekonečna čekali, neboť on pořád dveře horního pokoje neotvíral. Nakonec vzali klíč a otevřeli: jejich pán ležel na zemi mrtev. ²⁶ Zatímco čekali, Ehud uprchl. Minul Modly a dostal se do bezpečí do Seiry. ²⁷ Hned po svém příchodu zatroubil v Efraimově pohoří na roh a Izraelité spolu s ním sešli z hor, on stál v čele. ²⁸ A řekl jim: „Pojďte za mnou, neboť Jahve vám vydal vašeho nepřítele Moaba do rukou.“ Šli tedy za ním, odřízli Moabovi přechod přes brody v Jordánu a nikoho nenechali projít. ²⁹ Pobili tedy moabské obyvatele v počtu asi deseti tisíc, vesměs silných a udatných mužů, a ani jeden neunikl. ³⁰ Tenkrát Moab klesl pod Izraelovou rukou a země měla osmdesát let pokoj. ³¹ Po něm přišel Anatův syn Šamgar. Ten rozprášíl bodcem na voly Filišťany v počtu šesti set mužů, i on zachránil Izraele.

4 Po Ehudově smrti začali Izraelité opět dělat, co je v Jahvových očích zlé, ² a Jahve je vydal kanaánskému králi Jabinovi, který panoval v Chasoru. Náčelníkem jeho vojska byl Sisera, jenž bydlel v Charošet-Gojim.

³Tehdy Izraelité úpěli k Jahvovi. Neboť Jabin měl devět set železných vozů a tvrdě Izraelity po dvacet let utlačoval. ⁴V té době soudila Izraele Lapidotova žena, prorokyně Debora. ⁵Zasedala pod Debořinou palmou mezi Ramou a Betelem v Efraimově pohoří a Izraelité k ní chodili, aby došli spravedlnosti. ⁶Poslala pro Abinoamova syna Baraka z Kedeše v Neftalim a řekla mu: „Což Jahve, Izraelův Bůh, nenařídil: ‘Jdi, pochoduj k hoře Tábor a vezmi s sebou deset tisíc mužů z Neftaliho synů a ze Zabulonových synů?’ ⁷ Přilákám k tobě k potoku Kišonu náčelníka Jabinova vojska Siseru s jeho vozy a mužstvem a vydám ti je do rukou.“ ⁸ Barak jí odpověděl: „Půjdeš-li se mnou, půjdu, ale nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu, neboť nevím, v který den mi Jahvův anděl popřeje úspěch.“ – ⁹ „Půjdu tedy s tebou,“ řekla mu, „jenže na cestě, po níž půjdeš, si nezískáš čest ty, neboť Siseru Jahve vydá do rukou ženě.“ Tu Debora vstala a odebrala se s Barakem do Kedeše. ¹⁰ Barak svolal do Kedeše Zabulona a Neftaliho. Šlo za ním deset tisíc mužů a Debora vytáhla s ním. ¹¹ Kenita Cheber se oddělil od Kajinova kmene a od rodu synů Mojžíšova tchána Chobaba; rozbil stan u dubu v Saananim, nedaleko od Kedeše. ¹² Siserovi oznámili, že Abinoamův syn Barak vystoupil na horu Tábor. ¹³ Sisera povolal všechny své vozy, devět set železných vozů, a všechno mužstvo, jež měl, od Charošet-Gojim až k potoku Kišonu. ¹⁴ Debora řekla Barakovi: „Vstaň, neboť nadešel den, kdy ti Jahve vydal Siseru do rukou. Ano! Což Jahve nejde před tebou?“ A Barak sešel z hory Tábor a za ním deset tisíc mužů. ¹⁵ Jahve postihl Siseru, všechny jeho vozy a celé jeho vojsko panickou hrůzou před Barakem. Sisera seskočil ze svého vozu a pěšky utekl. ¹⁶ Barak pronásledoval vozy a vojsko až do Charošet-Gojim. Celé Siserovo vojsko padlo ostrším meče a ani jeden muž neunikl. ¹⁷ Sisera nicméně prchal pěšky směrem ke stanu ženy Kenity Chebera Jael, neboť mezi chasorským králem Jabinem a domem Kenity Chebera vládl mír. ¹⁸ Jael vyšla Siserovi vstříc a řekla mu: „Zastav se, můj pane, zastav se u mne. Ničeho se neboj!“ Zastavil se u ní pod stanem a ona ho přikryla houní. ¹⁹ Řekl jí: „Dej mi, prosím tě, napít trochu vody, mám žízeň.“ Otevřela měch s mlékem, dala mu napít a znovu ho přikryla. ²⁰ Řekl jí: „Postůj u vchodu do stanu a přijde-li někdo, bude se tě vyptávat a řekne: ‘Je tady nějaký muž?’ odpovíš: ‘Ne’.“ ²¹ Ale Cheberova žena Jael vzala stanový kolík, uchopila do ruky kladivo, tiše se k němu přiblížila, zarazila mu kolík do spánku, až se zabodl do země. On tvrdě spal, byl celý zmožený; takto zemřel. ²² A tu se objevil Barak, jež pronásledoval Siseru. Jael mu vyšla vstříc: „Pojd,“ řekla mu, „a já ti ukáži muže, jehož hledáš.“ Vešel k ní: Sisera ležel mrtev s kolíkem ve spánku. ²³ Bůh tedy toho dne před Izraelity pokořil kanaánského krále Jabina. ²⁴ Ruka Izraelitů doléhala na kanaánského krále Jabina čím dál tvrději, až kanaánského krále Jabina zničili.

5 Toho dne Debora a Abinoamův syn Barak takto zazpívali: ² Za to, že si válečníci v Izraeli rozpustili vlasy, za to, že se dobrovolně nabídl lid, velejte Jahva! ³ Slyšte, králové! Naslouchejte, knížata! Já budu zpívat Jahvovi. Oslavím Jahva, Boha Izraele. ⁴ Jahve, když jsi vyšel ze Seiru, když jsi postupoval z edomských polí, zatrásla se země, nebesa přetekla, mraky chrlily vodu. ⁵ Zalily se hory před Jahvem, před Jahvem ze Sinaje, před Jahvem, Bohem Izraele. ⁶ Za dnů Anatova syna Šamgara, za dnů Jaeliných už nebyly žádné karavany; ti, kdo odcházeli po cestách, se ubírali postranními stezkami. ⁷ Vesnice byly mrtvé v Izraeli, byly mrtvé, dokud jsi nepovstala, Deboro, dokud jsi nepovstala, matko v Izraeli! ⁸ Vybírali si nové bohy, a tak byla válka za dveřmi; štít ani kopí nebylo vidět pro čtyřicet tisíc v Izraeli! ⁹ Mé srdce jde vstříc náčelníkům Izraele, s dobrovolníky z lidu! Velejte Jahva! ¹⁰ Vy, kteří jezdíte na bílých oslicích, sedáte na pokrývkách, i vy, kdo jdete cestou, zpívejte ¹¹ do jáso tu pastýřů u napajedel. Tam se oslavují Jahvova dobrodiní, jeho dobrodiní pro jeho vesnice v Izraeli! (Tehdy Jahvův lid sešel k branám.) ¹² Vzbud se, vzbud se, Deboro! Vzbud se, vzbud se, hlasitě zapěj píseň! Hlavu vzhůru! Vstávej, Baraku! A zajmi ty, kteří zajali tebe, Abinoamův synu! ¹³ A tak Izrael sešel k branám, za svou věc vyšel Jahvův lid jako hrdina. ¹⁴ Efraimova knížata jsou v údolí. Za tebou je mezi tvými Benjamin. Z Makira vyšli náčelníci, ze Zabulona ti, kdo nosí velitelskou hůl. ¹⁵ S Deborou jsou Izacharova knížata a Neftali s Barakem se v údolí pustil po jeho stopách. V Rubenových rodech se vedly dlouhé domluvy. ¹⁶ Proč jsi zůstal v ohradách a u stád poslouchal hvízdání? (V Rubenových rodech se vedly dlouhé domluvy.) ¹⁷ Galaad zůstal za Jordánem a Dan, proč ten žije na lodích? Ašer se omeškal na břehu moře, klidně bydlí ve svých přístavech. ¹⁸ Zabulon je lid, jež pohrdl smrtí, stejně tak Neftali, na výšinách země. ¹⁹ Přišli králové, oni bojovali, a tak oni bojovali s kanaánskými králi v Tanaku, u vod Megída, ale stříbro neukořistili. ²⁰ Z výšin nebe bojovaly hvězdy, ze svých drah bojovaly proti Siserovi. ²¹ Potok Kišon je smetl, potok z dávných dob, potok Kišon! Směle pochoduj, má duše! ²² A tak do půdy zabušila koňská kopyta: cválají, cválají jako váleční oři! ²³ Proklejte Meroz, říká Jahvův anděl, proklejte, proklejte jeho obyvatele: neboť nepřišli Jahvovi na pomoc, na pomoc Jahvovi mezi hrdiny. ²⁴ Požehnaná mezi ženami buď Jael (žena Kenity Chebera), mezi

4:4 Lapidotova žena. Bible většinou (hlavně ve SZ) uvádí jména žen pod autoritou nějakého muže, manžela, otce apod. NZ tuto tradici opouští (např. Lk 8:2; 10:38–39; Sk 16:14 a další). Je tomu tak z toho důvodu, že v Kristu jsou tradiční mezilidské bariéry překonány, protože

v potřebě Spasitele jsou si všichni rovni (Ga 3:28).

Debora. Jméno této soudkyně znamená „včela“. Někteří v tom vidí symbol skryté smrtící zbraně proti nepříteli (žihadla), ale to není důvod, pro který je zde uvedena.

ženami, jež bydlí ve stanech, buď požehnaná! ²⁵ On žádal vodu, ona dala mléko, v číši vznešených podala smetanu. ²⁶ Natáhla ruku a uchopila kolík, pravici a uchopila pořádné kladivo. Udeřila Siseru, rozbila mu hlavu, prorazila a roztříštila mu spánek. ²⁷ On se jí zhroutil mezi nohy, padl, položil se, k nohám se jí zhroutil, padl. Tam, kam se zhroutil, tam zničen padl. ²⁸ Z okna se vyklání, číhá Siserova matka, přes mřížoví: „Proč jeho vůz stále nepřijíždí? Proč jsou jeho spřežení tak pomalá?“ ²⁹ Nejchytřejší z jeho kněžen jí odpovídá a ona si sama pro sebe opakuje: ³⁰ „Určitě sbírají, dělí si kořist: jednu dívku, dvě dívky na každého válečníka! Kořist vyšívaných látek pro Siseru, jednu, dvě výšivky na krk mně!“ ³¹ Takto zahynou všichni tví nepřátelé, Jahve! A ti, kdo tě milují, ať jsou jako slunce, když vychází ve své síle! A země měla po čtyřicet let pokoj.

6 Izraelité dělali, co je v Jahvových očích zlé: Jahve je vydal na sedm let do rukou Madianu ² a Madianova ruka těžce doléhala na Izraele. Aby Madianu unikli, užívali Izraelité rozsedin v horách, jeskyní a úkrytů. ³ Pokaždé když Izrael zasel, Madian vytáhl spolu s Amalekem a syny Východu, vytáhli proti Izraeli ⁴ a utábořili se na jeho půdě, poničili plody země až k okolí Gazy. Neponechávali Izraeli nic na obživu, ani jeden kus brávy, ani jednoho býka, ani jednoho osla, ⁵ neboť přicházeli se svými stády a stany, početní jako kobyly; je a jejich velbloudy nešlo ani spočítat; a zaplavovali zemi a pustošili ji. ⁶ Takto Madian uvrhl Izraele do veliké bídy a Izraelité volali k Jahvovi. ⁷ Když Izraelité volali kvůli Madianovi k Jahvovi, ⁸ poslal Jahve Izraelitům proroka, jenž jim řekl: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Já jsem vás vyvedl z Egypta a já jsem vás odvedl z domu otroctví. ⁹ Vysvobodil jsem vás z rukou Egyptanů a z rukou všech, kdo vás utiskovali. Zahnal jsem je před vámi, dal jsem vám jejich zemi ¹⁰ a řekl jsem vám: ‘Jsem Jahve, váš Bůh. Nebudete se bát bohů Amoritů, v jejichž zemi bydlíte.’ Ale vy jste mému hlasu nenaslouchali.“ ¹¹ Jahvův anděl přišel a posadil se pod terebint v Ofře, který patřil Joašovi z Abiezeru. Jeho syn Gedeon mlátil obilí v lisu, aby je uchránil před Madianem, ¹² a tu se mu zjevil Jahvův anděl a řekl mu: „Jahve s tebou, chrabřý bojovníku!“ ¹³ Gedeon mu odpověděl: „Dovol, můj Pane! Je-li Jahve s námi, odkud se bere to všechno, co na nás přichází? Kde jsou všechny ty divy, o nichž nám vyprávějí naši otcové, když říkají: ‘Což nás Jahve nevyvedl z Egypta?’ A nyní nás Jahve opustil, vydal nás do moci Madianu...“ ¹⁴ Tu se k němu Jahve obrátil a řekl mu: „Jdi v síle, která tě oživuje, a zachrániš Izraele z Madianovy ruky. Což tě neposílám já?“ – ¹⁵ „Promiň, můj Pane!“ odpověděl mu Gedeon, „jak mám zachránit Izraele? Můj rod je nejchudší v Manasesovi a já jsem poslední v otcově domě.“ ¹⁶ Jahve mu odpověděl: „Budu s tebou a porazíš Madiana, jako kdyby to byl jediný muž.“ ¹⁷ Gedeon mu řekl: „Jestliže jsem našel milost v tvých očích, dej mi znamení, že to ke mně mluvíš ty.“ ¹⁸ Neodcházej odtud, prosím tě, dokud se k tobě nevrátím. Přinesu ti svůj obětní dar a položím jej před tebe.“ A on odpověděl: „Zůstanu, než se vrátíš.“ ¹⁹ Gedeon odešel, připravil kůzle a z jedné efy mouky udělal nekvašené chleby. Dal maso do koše a šťávu do nádoby, pak mu vše přinesl pod terebint. Když přicházel, ²⁰ řekl mu Jahvův anděl: „Vezmi maso a nekvašené chleby, polož je na tuto skálu a šťávu rozlej.“ A Gedeon to udělal. ²¹ Tu Jahvův anděl napráhl konec hole, kterou držel v ruce, a dotkl se masa a nekvašených chlebů. Ze skály vyšlehl oheň, strávil maso a nekvašené chleby a Jahvův anděl mu zmizel z očí. ²² Tu Gedeon viděl, že to byl Jahvův anděl, a řekl: „Běda! Můj Pane Jahve! To jsem tedy viděl tváří v tvář Jahvova anděla?“ ²³ Jahve mu odpověděl: „Pokoj s tebou! Ničeho se neboj: nezemřeš.“ ²⁴ Gedeon na tom místě postavil Jahvovi oltář a pojmenoval ho Jahve-Pokoj. Ten oltář je v Ofře u Abiezeru až podnes. ²⁵ Té noci se přihodilo, že Jahve řekl Gedeonovi: „Vezmi otcova býka, toho sedmiletého býka, a zboříš Baalův oltář, který patří tvému otci, a rozsekáš posvátný kůl, jenž stojí vedle něho. ²⁶ Potom vystavíš Jahvovi, svému Bohu, na vrcholku tohoto opevněného místa správně upravený oltář. Pak vezmeš toho býka a spálíš ho jako celopal na dřevě toho posvátného kůlu, jež rozsekáš.“ ²⁷ Gedeon tedy vzal deset mužů ze svých služebníků a udělal, jak mu Jahve nařídil. Ale protože se příliš bál své rodiny a mužů z města, neudělal to za bílého dne, udělal to v noci. ²⁸ Příštího dne ráno muži z města vstali; Baalův oltář byl zničen, posvátný kůl, jenž stával vedle něho, byl rozsekán a na právě postaveném oltáři byl přinesen býk jako celopal. ²⁹ Tu si navzájem říkali: „Kdo to udělal?“ Pátrali, dotazovali se a řekli: „Udělal to Joašův syn Gedeon.“ ³⁰ Tu řekli muži z města Joašovi: „Vyveď svého syna a ať zemře, neboť zničil Baalův oltář a rozsekal posvátný kůl, jenž stával vedle něho.“ ³¹ Joaš odpověděl všem, kdo před ním stáli: „Máte snad vy hájit Baala? Máte mu snad vy chodit na pomoc? (Kdokoli hájí Baala, musí být vydán na smrt, dříve než se rozední.) Je-li bohem, ať se hájí on sám, když mu Gedeon zničil oltář.“ ³² Onoho dne pojmenovali Gedeona Jerubaal, neboť se říkalo: „Ať na něho Baal uvalí vinu, když mu zničil oltář!“ ³³ Celý Madian, Amalek a synové Východu se shromáždili, překročili Jordán a utábořili se na Jizreelské pláni. ³⁴ Jahvův duch zahalil Gedeona, on zatroubil na roh a Abiezer se za ním seskupil. ³⁵ Vypravil posly k celému Manasesovi, který se za ním rovněž seskupil, a vypravil posly k Ašerovi, k Zabulonovi a k Neftalimu, a oni mu vytáhli vstříc. ³⁶ Gedeon řekl Bohu: „Chčeš-li

opravdu mou rukou vysvobodit Izraele, jak jsi řekl, ³⁷ hle, rozprostírám na humno vlněné rouno: bude-li rosa jenom na rouně, a všechna půda zůstane suchá, tu seznám, že vysvobodíš, jak jsi řekl, Izraele mou rukou.“ ³⁸ A stalo se tak. Gedeon příštího dne časně zrána vstal, vyždímal rouno a z rouna vymačkal rosu, plnou číši vody. ³⁹ Gedeon ještě řekl Bohu: „Nehněvej se na mne, promluví-li ještě jednou. Dovol, ať naposled udělám zkoušku rounem: ať zůstane suché jen rouno a ať je rosa všude na půdě!“ ⁴⁰ A Bůh to tak oné noci udělal. Jen rouno zůstalo suché, a všude na půdě byla rosa.

7 Jerubaal (to je Gedeon) vstal časně zrána, stejně tak všechen lid, který byl s ním, a utábořil se v En-Charodu; Madianův tábor ležel na sever od jeho tábora, v údolí na úpatí pahorku More. ² Tu Jahve řekl Gedeonovi: „Máš s sebou příliš mnoho lidu, než abych mu vydal Madiana do rukou; Izrael by z toho mohl získat slávu na můj úkor a říci: ‘Vysvobodila mě má vlastní ruka!’“ ³ A nyní tedy provolej do uší lidu toto: ‘Ať ten, kdo má strach a kdo se třese, jde nazpět a ať se dívá z hory Gelboe.’“ Dvacet dva tisíce mužů z lidu šlo nazpět a zbylo jich deset tisíc. ⁴ Jahve řekl Gedeonovi: „Lidu je stále příliš mnoho. Odved’ je dolů k vodě a tam je pro tebe vyzkouším. Ten, o němž ti řeknu: ‘Ať jde s tebou’, ten půjde s tebou. A každý muž, o němž ti řeknu: ‘Ať s tebou nechodí’, ten nepůjde.“ ⁵ Gedeon tedy odvedl lid dolů k vodě a Jahve mu řekl: „Všechny, kteří budou chlemtat vodu jazykem, jako chlemtá pes, postavíš na jednu stranu. A všechny, kteří si kleknou, aby se napili, postavíš na druhou.“ ⁶ Těch, kdo chlemtali vodu rukama do úst, bylo tři sta. Všichni zbylí z lidu si k pití klekli. ⁷ Tu Jahve řekl Gedeonovi: „S těmi třemi sty muži, kteří chlemtali vodu, vás zachráním a vydám ti Madiana do rukou. Ať jde všechen lid nazpět, každý domů.“ ⁸ Vzali zásoby lidu a jejich rohy, potom Gedeon poslal všechny Izraelity nazpět, každého pod jeho stan, a ponechal si jen těch tři sta. Madianův tábor ležel v údolí pod jeho táborem. ⁹ A stalo se, že mu té noci Jahve řekl: „Vstaň, sejdi do toho tábora, neboť ti jej vydávám do rukou.“ ¹⁰ Máš-li nicméně strach sejít, sejdi do toho tábora se svým služebníkem Purou; ¹¹ poslechni, co říkají; to tě povzbudí a vytrhneš proti tomu táboru.“ Sešel tedy se svým služebníkem Purou až na okraj předsunutých hlídek tábora. ¹² Madian, Amalek a všichni synové Východu leželi v údolí, bylo jich jako kobylek; měli bezpočet velbloudů, jako písku na mořském břehu. ¹³ Gedeon tedy přišel a hle, jeden muž vyprávěl svému druhovi, co se mu zdálo; říkal: „Měl jsem tento sen: do Madianova tábora se valil pecen ječného chleba, dovalil se ke stanu, narazil na něj a převrátil ho vzhůru nohama.“ ¹⁴ Jeho druh mu odpověděl: „To nemůže být nic jiného než meč Izraelity, Joašova syna Gedeona. Bůh mu vydal do rukou Madiana a celý tábor.“ ¹⁵ Když Gedeon uslyšel vyprávění o snu a jeho výklad, poklonil se, pak se vrátil do Izraelova tábora a řekl: „Vzhůru! Neboť Jahve vám vydal Madianův tábor do rukou!“ ¹⁶ Potom Gedeon rozdělil svých tři sta mužů na tři skupiny. Všem rozdál rohy a prázdné džbány a v těch džbánech pochodně. ¹⁷ „Dívejte se na mne,“ řekl jim, „a dělejte to jako já! Až dojdou na okraj tábora, to co udělám, uděláte také!“ ¹⁸ Já i všichni, kdo jsou se mnou, zatroubíme na roh; tehdy i vy zatroubíte na roh kolem celého tábora a budete křičet: Za Jahva a za Gedeona!“ ¹⁹ Gedeon a těch sto mužů, kteří ho doprovázeli, došli na okraj tábora na začátku půlnoční hlídky, právě když se rozestavěly stráže; zatroubili na roh a rozbili džbány, jež měli v rukou. ²⁰ Tu všechny tři oddíly zatroubily na roh a rozbily své džbány; do levé ruky uchopili pochodně, do pravé ruky rohy, troubili na ně a křičeli: „Meč za Jahva a za Gedeona!“ ²¹ A stáli bez hnutí, každý na svém místě okolo tábora. Tu nastal v celém táboře zmatek a Madianité se s křikem dali na útěk. ²² Zatímco těch tři sta mužů troubilo na roh, způsobil Jahve, že v celém táboře obracel každý meč proti svému druhovi. Všichni utíkali až do Bet-Šity, k Sartanu, až ke břehu Abel-Mecholy naproti Tabatu. ²³ Izraelští muži se shromáždili, z Neftaliho, z Ašera a z celého Manasesa, a pronásledovali Madiana. ²⁴ Gedeon vypravil do celého Efraimova pohoří posly se vzkazem: „Vytáhněte proti Madianovi a obsadte před ním zdroje vody až k Bet-Baře a k Jordánu.“ Všichni muži z Efraima se shromáždili a obsadili zdroje vody až k Bet-Baře a k Jordánu. ²⁵ Zajali oba madianské náčelníky, Oreba a Zeeba. Oreba zabil u Orebovy skály a Zeeba u Zeebova lisu. Pronásledovali Madiana a přinesli Gedeonovi z Jordán Orebovu a Zeebovu hlavu.

8 A muži z Efraima řekli Gedeonovi: „Jak to s námi jednáš? Nesvolal jsi nás, když jsi šel bojovat proti Madianu?“ A zhurta se do něho pustili. ² On jim odpověděl: „Co jsem vlastně ve srovnání s vámi udělal? Což není Efraimovo paběrkování víc než Abiezerovo vinobraní?“ ³ Do vašich rukou vydal Bůh náčelníky Madianu, Oreba a Zeeba. Co jsem zmohl ve srovnání s vámi?“ Po těch slovech jejich rozhorlení proti němu opadlo. ⁴ Gedeon přišel k Jordánu a překročil jej, ale on i těch tři sta mužů, které měl s sebou, byli vysílení pronásledováním. ⁵ Řekl tedy mužům ze Sukotu: „Prosím vás, dejte oddíl, který jde za mnou, chlebové placky, je totiž vysílený a já stíhám madianské krále Zebacha a Salmunu.“ ⁶ Ale sukotští náčelníci odpověděli: „Což už máš v hrsti Zebachovu a Salmunovu ruku, abychom dávali tvému vojsku chléb?“ – ⁷ „Dobrá!“ odvětil

8:3 Jejich rozhorlení ... opadlo. Slova mají své důsledky. Gedeonova diplomatická odpověď předešla krveprolití. O pár generací později

Jefte nebyl tak prozíravý a příkrost jeho slov stála národ 42000 životů (12:1–6). Srv. též pozn. Gn 35:22 a Sk 15:17.

Gedeon, „až mi Jahve vydá do rukou Zebacha a Salmunu, rozdrásám vaše těla na trní v poušti a na bodlácích.“⁸ Odtud táhl do Penuelu a stejně promluvil i k mužům z Penuelu, kteří odpověděli tak jako muži ze Sukotu.⁹ On odvětil i mužům z Penuelu: „Až se vrátím jako vítěz, zničím tuto věž.“¹⁰ Zebach a Salmuna se zdržovali se svým vojskem v Karkoru: asi s patnácti tisíci muži, všemi, kdo zbyli z vojska synů Východu. Padlých bylo asi sto dvacet tisíc mužů, kteří se chopili meče.¹¹ Gedeon vytáhl cestou těch, kteří bydlí pod stany, na východ od Nobachu a od Jogbohy a rozprášil to vojsko, zatímco se domnívalo, že je v bezpečí.¹² Zebach a Salmuna uprchli. On je pronásledoval a zabil oba madianské krále, Zebacha i Salmunu. Vojsko pak obrátil na útěk.¹³ Po té bitvě se Joašův syn Gedeon vrátil zpět přes svah Chares.¹⁴ Zadržel jednoho mladíka ze sukotských mužů, vyslyšel ho, a on mu sepsal jména náčelníků Sukotu a starších, sedmdesáti sedmi mužů.¹⁵ Gedeon se pak odebral k mužům ze Sukotu a řekl: „Tady jsou Zebach a Salmuna, kvůli nimž jste se mi vysmívali a říkali: Což už máš v hrsti Zebachovu a Salmunovu ruku, abychom dali chléb tvým vysíleným mužům?“¹⁶ Chopil se tedy starších města, vzal trní z pouště a bodláky a rozdrásal muže ze Sukotu.¹⁷ Zničil penuelskou věž a pobil obyvatele toho města.¹⁸ Potom řekl Zebachovi a Salmunovi: „Jak vlastně vypadali ti muži, které jste zabili na Táboru?“ – „Podobali se ti,“ odpověděli. „Každý z nich vypadal jako královský syn.“ –¹⁹ „To byli mí bratři, synové mé matky,“ pokračoval Gedeon. „Jako že žije Jahve! Kdybyste je byli ponechali naživu, nezabil bych vás.“²⁰ Tu přikázal svému nejstaršímu synovi Jeterovi: „Vzhůru! Zabij je.“ Hoch však nevytasil meč, neodvažoval se, neboť byl ještě mladý.²¹ Tu řekli Zebach a Salmuna: „Povstaň ty a udeř nás, vždyť jaký je muž, takovou má sílu.“ Gedeon tedy povstal, zabil Zebacha a Salmunu a vzal půlměsíčky, které měli na krku jejich velbloudi.²² Muži z Izraele řekli Gedeonovi: „Vládni nám, ty, tvůj syn i tvůj vnuk, protože tys nás zachránil z Madianovy ruky.“²³ Ale Gedeon jim odpověděl: „Já vám nebudu vládnout a můj syn také ne, neboť vládnout vám bude Jahve.“ –²⁴ „Dovolte mi,“ pokračoval Gedeon, „abych vás o něco požádal. Ať mi každý z vás dá jeden kroužek ze své kořisti.“ Poražení totiž měli zlaté kroužky, neboť to byli Izmaelitě.²⁵ „Dáme ti je rádi,“ odpověděli. On tedy rozprostřel svůj plášť a každý mu tam hodil jeden kroužek ze své kořisti.²⁶ Váha těch zlatých kroužků, které si vyžádal, činila tisíc sedm set šekelů zlata, a to se nepočítaly půlměsíčky, náušnice a purpurová roucha, která nosili madianští králové, a rovněž se nepočítaly náhrdelníky, které měli na krku jejich velbloudi.²⁷ Gedeon z nich udělal efod, který uložil ve svém městě, v Ofře. Tam jako on smilnil celý Izrael a byla to léčka pro Gedeona a jeho dům.²⁸ Takto byl Madian před Izraelity ponížen. Už nepozvedl hlavu a země měla pokoj po čtyřicet let, tak dlouho, pokud žil Gedeon.²⁹ Joašův syn Jerubaal tedy odešel a přebýval ve svém domě.³⁰ Gedeon měl sedmdesát synů, kteří z něho vzešli, neboť měl mnoho žen.³¹ I jeho vedlejší manželka, která sídlila v Sichemu, mu porodila syna a on mu dal jméno Abimelek.³² Joašův syn Gedeon po šťastném stáří zemřel a pochovali ho v hrobě jeho otce Joaše, v abiezerské Ofře.³³ Po Gedeonově smrti Izraelité opět začali smilnit s baaly a vzali si za boha Baal-Berita.³⁴ Izraelité si už nevzpomínali na Jahva, svého Boha, který je vysvobodil z ruky všech jejich okolních nepřátel.³⁵ A domu Jerubaala-Gedeona neprojevíli vděčnost, kterou si zasloužil za všechno dobro, jež Izraeli prokázal.

9 Jerubaalův syn Abimelek odešel do Sichemu k bratrům své matky a oslovil je i celý rod matčina otcovského domu těmito slovy:² „Vyřídte tedy, prosím vás, sichemským předákům: Co je pro vás lepší? Mít za pány sedmdesát lidí, všechny Jerubaalovy syny, nebo mít jen jednoho pána? Vzpomeňte si ostatně, že já jsem z vašich kostí a z vašeho masa!“³ Právě jak to řekl, promluvili o něm bratři jeho matky ke všem sichemským předákům, a jejich srdce se k Abimelekovi naklonilo, neboť si říkali: „Je to náš bratr!“⁴ Dali mu tedy sedmdesát šekelů stříbra z chrámu Baal-Berita a Abimelek jich užil k naverbování ničemů, dobrodruhů, kteří se k němu přidali.⁵ Potom se odebral do otcova domu v Ofře a pobil na jednom a témže kameni své bratry, Jerubaalovy syny, sedmdesát mužů. Nejmladší Jerubaalův syn Jotam nicméně unikl, protože se schoval.⁶ Potom se všichni sichemští předáci a celé Bet-Milo shromáždili a prohlásili poblíž Dubu stély, který je v Sichemu, Abimeleka za krále.⁷ Ohlásili to Jotamovi. On šel a postavil se na vrchol hory Garizim a hlasitě na ně volal: „Slyšte mě, sichemští předáci, aby vás slyšel Bůh! Jednoho dne se stromy vydaly na cestu, aby pomazaly krále, jenž by jim vládl. Řekly olivovníku: ‘Buď naším králem!’⁸ Olivovník jim odpověděl: ‘Mám se snad zřící svého oleje, jenž vzdává čest bohům i lidem, a jít se kymácet nad stromy?’⁹ Olivovník jim odpověděl: ‘Mám se snad zřící své sladkosti a svého skvělého ovoce a jít se kymácet nad stromy?’¹⁰ Tu řekly stromy fíkovníku: ‘Pojď, ty buď naším králem!’¹¹ Fíkovník jim odpověděl: ‘Mám se snad zřící svého sladkosti a svého skvělého ovoce a jít se kymácet nad stromy?’¹² Tu řekly stromy vinné révě: ‘Pojď, ty buď naším králem.’¹³ Vinná réva jim odpověděla: ‘Mám se snad zřící svého vína, které blaží bohy i lidi, a jít se kymácet nad stromy?’¹⁴ Tu řekly všechny stromy trnitému keři: ‘Pojď, ty buď naším králem!’¹⁵ A trnitý keř stromům odpověděl: ‘Pomazete-li mě s dobrým úmyslem, abych vám vládl, přijďte se schovat do mého stínu. Jinak z trnitého keře vyšlehne oheň a stráví libanonské cedry!’¹⁶ Nuže tedy, jestliže jste jednali s dobrým úmyslem a zcela poctivě a králem jste učinili Abimeleka, jestliže jste se dobře zachovali vůči Jerubaalovi a jeho domu, jestliže jste s ním jednali, jak si zaslouhoval za své činy –¹⁷ třebaže můj otec za vás bojoval, dával za vás v sázku život, vysvobodil vás z Madianovy ruky,

¹⁸ vy jste dnes povstali proti domu mého otce, pobili jste na jednom a témže kameni jeho syny, sedmdesát mužů, a ustanovili jste nad sichemskými předáky za krále Abimeleka, syna jeho otrokyně, protože on je váš bratr! ¹⁹ – jestliže jste tedy dnes jednali s dobrým úmyslem a zcela poctivě vůči Jerubaalovi a celému jeho domu, ať je Abimelek vaší radostí a vy radostí jeho! ²⁰ Jinak ať z Abimeleka vyšlehně oheň a stráví předáky ze Sichemu a z Bet-Mila a ať z předáků ze Sichemu a z Bet-Mila vyšlehně oheň a stráví Abimeleka!“ ²¹ Potom se Jotam dal na útěk, zachránil se a odebral se do Beeru, kde se usadil, aby unikl svému bratru Abimelekovi. ²² Abimelek panoval nad Izraelem tři roky. ²³ Potom Bůh seslal ducha nesváru mezi Abimeleka a sichemské předáky a sichemští předáci Abimeleka zradili. ²⁴ Stalo se to, aby byl pomstěn zločin spáchaný na sedmdesáti Jerubaalových synech a aby jejich krev padla na jejich bratra Abimeleka, který je pobil, a také na sichemské předáky, kteří mu pomáhali pobít jeho bratry. ²⁵ Sichemští předáci na něho tedy nastražili zálohy na vrcholku hor a olupovali každého, kdo se kolem nich ubíral po cestě. Abimelekovi to oznámili. ²⁶ Sichemem náhodou procházel Obedův syn Gaal v doprovodu svých bratrů a získal si důvěru sichemských předáků. ²⁷ Ti vyšli do polí, sklízeli své vinice, šlapali hrozny, pořádali radovánky a vešli do chrámu svého boha. Jedli tam a pili a zlořečili Abimelekovi. ²⁸ Tu Obedův syn Gaal vykřikl: „Kdo je Abimelek a co je Sichem, že my máme být jeho otroky? Nemá spíš Jerubaalův syn a jeho zástupce Zebul sloužit mužům Sichemova otce Chamora? Proč bychom byli otroky my? ²⁹ Kdo mi dá do rukou tento lid, abych vyhnal Abimeleka, a já bych mu řekl: Posilni své vojsko a vytáhni!“ ³⁰ Správce města Zebul se dozvěděl o řečech Obedova syna Gaala a rozhněvalo ho to. ³¹ Vypravil tajně k Abimelekovi posly, aby mu vyřídili: „Hle, Obedův syn Gaal přišel se svými bratry do Sichemu a pobuřují město proti tobě. ³² Proto v noci vstaň i s muži, které máš u sebe, a polož se do zálohy v polích, ³³ ráno potom při východu slunce vyrazíš a vyřítíš se na město. Až ti Gaal a muži, kteří jsou s ním, vytrhnou naproti, naložíš s nimi, jak budeš moci.“ ³⁴ Abimelek se tedy v noci vydal na cestu se všemi muži, které měl u sebe, a rozložili se ve čtyřech oddílech do zálohy naproti Sichemu. ³⁵ Právě když Obedův syn Gaal vyšel a zastavil se v městské bráně, vystoupil Abimelek a muži, kteří byli s ním, ze zálohy. ³⁶ Gaal uviděl ten oddíl a řekl Zebulovi: „Hle, nějakí muži scházejí z vrcholu hory.“ – „To je stín těch hor,“ odpověděl mu Zebul, „a ty to pokládáš za muže.“ ³⁷ Gaal zase pokračoval: „Hle, nějakí muži scházejí tam od Pupku země a další oddíl přichází cestou od Dubu věštců.“ ³⁸ Tu mu Zebul řekl: „Kam jsi dal jazyk? Tys přece říkal: ‘Kdo je Abimelek, že my máme být jeho otroky?’ Nejsou to ti muži, jimiž jsi pohrdal? Teď vyjdi a sved’ s nimi bitvu.“ ³⁹ A Gaal vyšel v čele sichemských předáků a svedl s Abimelekiem bitvu. ⁴⁰ Abimelek pronásledoval Gaala a on před ním uprchl a mnoho jeho mužů padlo, dříve než se dostali k bráně. ⁴¹ Abimelek tedy zůstal v Arumě a Zebul vyhnal Gaala a jeho bratry a nedovolil jim, aby bydleli v Sichemu. ⁴² Příštího dne vyšel lid do polí a Abimelek se to dozvěděl. ⁴³ Vzal své muže, rozdělil je na tři oddíly a položil se v polích do zálohy. Když viděl, že lidé vyšli z města, vyrazil na ně a rozsekal je na kusy. ⁴⁴ Zatímco Abimelek a oddíl, který byl s ním, vyrazili kupředu a postavili se ke vchodu do městské brány, druhé dva oddíly se vrhly na všechny, kdo byli v polích, a pobily je. ⁴⁵ Abimelek celý den útočil na město. Když je dobyl, pobil jeho obyvatele, město rozbořil a posypal je solí. ⁴⁶ Po této zprávě se odebrali všichni předáci z Migdal-Sichemu do sklepení El-Beritova chrámu. ⁴⁷ Jakmile se Abimelek dozvěděl, že se tam shromáždili všichni předáci z Migdal-Sichemu, ⁴⁸ vystoupil on i celé jeho vojsko na horu Salmon. Vzal do ruky sekeru, usekl jednu větev stromu, zvedl ji, dal si ji na rameno a řekl mužům, kteří ho doprovázeli: „Rychle udělejte po mně, co jste viděli, že dělám.“ ⁴⁹ Všichni jeho muži tedy začali sekát, každý jednu větev, pak šli za Abimelekiem, naskládali větve na sklepení a zapálili je nad těmi, kdo byli uvnitř. Všichni obyvatelé Migdal-Sichemu, asi tisíc mužů a žen, rovněž zahynuli. ⁵⁰ Potom Abimelek táhl na Tebes, oblehl je a dobyl. ⁵¹ Uprostřed města byla opevněná věž, kam se uchýlili všichni muži a ženy a všichni předáci města. Zavřeli za sebou bránu a pak vystoupili na terasu věže. ⁵² Abimelek se dostal až k věži a zaútočil na ni. Když se blížil k bráně věže, aby ji podpálil, ⁵³ hodila mu jedna žena na hlavu mlýnský kámen a rozrazila mu lebku. ⁵⁴ On hned zavolal mladíka, který mu nosil zbroj, a řekl mu: „Vytas meč a zabij mě, aby se o mně neříkalo: ‘Zabila ho žena.’“ Jeho zbrojnoš ho probodl a on zemřel. ⁵⁵ Když Izraelité viděli, že je Abimelek mrtev, vrátili se všichni domů. ⁵⁶ Takto Bůh způsobil, že na Abimeleka padlo zlo, které on způsobil svému otci, když povraždil svých sedmdesát bratrů. ⁵⁷ A Bůh rovněž způsobil, že na hlavy Sichemitů padla všechna jejich špatnost. Takto se na nich splnila kletba Jerubaalova syna Jotama.

10 Po Abimelekovi povstal k záchraně Izraele Tola, syn Dodova syna Puy. Byl z Izachara a bydlel v Efraimově pohoří. ² Byl soudcem v Izraeli třiaadvacet let, potom zemřel a byl pochován v Šamiru. ³ Po něm povstal Jair z Galaadu, který soudil Izraele dvaadvacet let. ⁴ Měl třicet synů, kteří jezdili na třiceti oslátkách a měli třicet měst, jež se ještě dnes v galaadské zemi jmenují Jairovy stanové vesnice. ⁵ Potom Jair zemřel a byl pochován v Kamonu. ⁶ Izraelité opět začali dělat, co je v Jahvových očích zlé. Sloužili baalům a aštarám a také bohům Aramu a Sidonu, bohům Moabu, Amonitů i Filištanů. Opustili Jahva a už mu nesloužili. ⁷ Tu proti Izraeli vzplanul Jahvův hněv a on je vydal do rukou Filištanům a do rukou Amonitům. ⁸ Ti Izraelity od

toho roku po osmnáct let drtili a utlačovali, všechny Izraelity, kteří bydlili za Jordánem v amoritské zemi, v Galaadu.⁹ Amonité překročili Jordán a bojovali také s Judou, Benjaminem a s Efraimovým domem a Izrael se octl ve svrchované tísní.¹⁰ Tu Izraelité volali k Jahvovi a říkali: „Zhřešili jsme proti tobě, neboť jsme opustili Jahva, svého Boha, a sloužili baalům.“¹¹ A Jahve řekl Izraelitům: „Když vás Egypťané a Amonité, Amonité a Filišťané,¹² když vás Sidoňané, Amalek a Madian utlačovali a vy jste ke mně volali, nezachránil jsem vás snad z jejich rukou?¹³ Ale vy jste mě opustili a sloužili jste jiným bohům. Proto už vás nezachráním.¹⁴ Jděte! Volejte k bohům, které jste si vyvolili! Ať vás zachrání v čase vaší tísně oni!“¹⁵ Izraelité Jahvovi odpověděli: „Zhřešili jsme! Jednej s námi, jak se ti zlíbí, jenom nás dnes vysvobod!“¹⁶ Odklidili od sebe cizí bohy, které měli, a sloužili Jahvovi. Tu Jahve už dále nesnesl Izraelovo utrpení.¹⁷ Amonité se sešli a utábořili se v Galaadu. Izraelité se shromáždili a utábořili se v Mispě.¹⁸ Tu si lid, náčelníci Galaadu, mezi sebou řekli: „Který muž se ujme útoku na Amonovy syny? Ten bude náčelníkem všech obyvatel Galaadu.“

11 Galaadán Jefte byl chrabřý bojovník. Byl to syn jedné nevěstky. A Jefte zplodil Galaad.² Ale Galaadovi porodila syny i jeho manželka, a když synové této manželky vyrostli, vyhnali Jefte a řekli mu: „Na dědictví našeho otce nebudeš mít podíl, neboť jsi synem cizí ženy.“³ Jefte utekl daleko od svých bratrů a usadil se v zemi Tob. Utvořila se kolem něho tlupa budižkníčemů, kteří s ním podnikali výpady.⁴ A nějakou dobu poté se Amonité dali do boje proti Izraeli.⁵ A když Amonité zaútočili na Izraele, šli galaadští starší do země Tob pro Jefteho.⁶ „Pojď,“ řekli, „buď naším velitelem v boji s Amonity.“⁷ Ale Jefte galaadským starším odpověděl: „Což jste proti mně nepojali nenávisť a nevyhnali mě z otcova domu? Proč jste za mnou přišli až teď, když jste v tísní?“⁸ Galaadští starší Jeftemu odvětili: „Proto jsme se k tobě teď zase vrátili. Pojď s námi, budeš bojovat s Amonity a budeš naším náčelníkem, náčelníkem všech galaadských obyvatel.“⁹ Jefte galaadským starším odpověděl: „Odvedete-li si mě nazpět, abych bojoval s Amonity, a vydá-li mi je Jahve na milost, pak budu vašim náčelníkem.“ –¹⁰ „Ať je Jahve mezi námi svědkem,“ odpověděli Jeftovi galaadští starší, „neuděláme-li to tak, jak jsi řekl!“¹¹ Jefte tedy odešel s galaadskými staršími. Lid si ho postavil do čela jako náčelníka a velitele; a Jefte opakoval všechny své podmínky v Mispě, před Jahvem.¹² Jefte vypravil posly ke králi Amonitů, aby mu vyřídili: „Co tedy máme my dva mezi sebou, že jsi přišel válčit s mou zemí?“¹³ Král Amonitů odpověděl Jeftovým poslům: „To proto, že se Izrael v době, kdy vyšel z Egypta, zmocnil mé země od Arnonu až k Jaboku a k Jordánu. Vrať to nyní po dobrém!“¹⁴ Jefte vypravil ke králi Amonitů posly znovu¹⁵ a řekl mu: „Tak mluví Jefte. Izrael se nezmocnil ani země Moabu, ani země Amonitů.¹⁶ Když vyšel z Egypta, ubíral se Izrael pouští až k Rákosovému moři a dorazil do Kadeše.¹⁷ Tehdy Izrael vypravil posly ke králi Edomu, aby mu řekli: ‘Dovol mi, prosím tě, abych prošel tvou zemí!’ Ale král Edomu o tom nechťel ani slyšet. Vypravil je také ke králi Moabu, on odmítl a Izrael zůstal v Kadeši,¹⁸ pak šel dále do pouště, obešel zemi Edomu a zemi Moabu a dostal se na východ od moabské země. Lid tábořil za Arnonem a nevstoupil na moabské území, protože Arnon je hranicí Moabu.¹⁹ Potom Izrael vypravil posly ke králi Amoritů Sichonovi, který vládl v Češbonu, a Izrael mu vzkázal: ‘Dovol mi, prosím tě, abych prošel tvou zemí až ke svému cíli.’²⁰ Ale Sichon odmítl Izraeli průchod svým územím, shromáždil celé své vojsko, které tábořilo v Jahse, a pustil se proti Izraeli do boje.²¹ Jahve, Bůh Izraele, vydal Sichona a celé jeho vojsko do rukou Izraeli, on je rozprášil a Izrael převzal celou zemi Amoritů, kteří obývali onu krajinu.²² Takto byla jeho majetkem celá země Amoritů od Arnonu až k Jaboku a od pouště až k Jordánu.²³ A nyní, když Jahve, Bůh Izraele, před svým lidem Izraelem vyhnal Amonity, bys nás vyháněl ty?²⁴ Což nemáš všechno, co ti dal do vlastnictví tvůj bůh Kemoš? Stejně tak všechno, co Jahve, náš Bůh, odňal těm, kdo to vlastnili, máme my!²⁵ Jsi snad lepší než moabský král, Sipurův syn Balak? Dostal se on s Izraelem do sporu? Bojoval s ním?²⁶ Když se Izrael usadil v Češbonu a v tom, co k němu patří, v Aroeru a v tom, co k němu patří, a také ve všech městech, která jsou na březích Arnonu (tři sta let), proč jste si je zase nedobyli tenkrát?²⁷ Já jsem proti tobě nezhrěšil, ale ty se ke mně chováš špatně, když proti mně válčíš. Ať Soudce Jahve dnes rozsoudí mezi Izraelity a králem Amonitů.“²⁸ Ale král Amonitů neposlouchal slova, která mu Jefte vzkázal.²⁹ Jahvův duch byl na Jeftovi a on procházel Galaadem a Manasesem, prošel Mispou v Galaadu a z Mispy v Galaadu se dostal k Amonitům.³⁰ A Jefte učinil Jahvovi slib: „Vydáš-li mi do rukou Amonity,³¹ bude ten, kdo mi první vyjde naproti z bran mého domu, až se budu vracet jako vítěz z boje proti Amonitům, náležet Jahvovi a já ho přinesu v oběť jako celopal.“³² Jefte přešel k Amonitům, zaútočil na ně a Jahve mu je vydal do rukou.³³ Bil je od Aroeru až k Minitu (dvacet měst) a až k Abel-Keramimu. Byla to převeliká porážka; a Amonité byli před Izraelity pokořeni.³⁴ Když se Jefte vrátil do Mispy, do svého domu, hle, vyšla mu naproti jeho dcera a tančila za zvuku bubínků. Bylo to jeho jediné dítě. Mimo ni neměl syna ani dceru.³⁵ Jakmile ji spatřil, roztrhl si šaty a vykřikl: „Ach, dcerko, ty mě skutečně soužíš! Jsi z těch, kdo mi přinášejí neštěstí! Já jsem se zavázal před Jahvem a nemohu to vzít nazpět.“³⁶ Odpověděla mu: „Otče, zavázal ses vůči Jahvovi, nalož se mnou podle toho závazku, který jsi na sebe vzal, když ti Jahve dopřál pomsty nad tvými nepřáteli Amonity.“³⁷ Potom otci řekla: „Buď mi dopřáno toto! Dej mi volnost na dva měsíce. Odejdu

se toulat po horách, se svými družkami opláči své panenství.“ –³⁸ „Jdi,“ řekl jí a dovolil jí na dva měsíce odejít. Ona tedy i se svými družkami odešla a oplakávala na horách své panenství.³⁹ Když uplynuly dva měsíce, vrátila se k otci a on na ní splnil slib, který pronesl. Nepoznala muže. A odtud pochází v Izraeli tento zvyk:⁴⁰ rok od roku odcházejí Izraelovy dcery po čtyři dny nařikat nad dcerou Galaadana Jefta.

12 Muži z Efraima se shromáždili, překročili Jordán ve směru k Safonu a řekli Jeftovi: „Proč jsi šel bojovat s Amonity, aniž jsi nás pozval, abychom táhli s tebou? Zapálíme ti dům nad hlavou!“² Jefta jim odpověděl: „Já a můj lid jsme podstoupili těžkou srážku s Amonity. Volal jsem vás na pomoc, a vy jste mě z jejich rukou nevysvobodili.³ Když jsem viděl, že mi nikdo nepřichází na pomoc, dal jsem život v sázku, táhl jsem proti Amonitům a Jahve mi je vydal do rukou. Proč jste tedy dnes proti mně vytáhli do války?“⁴ Tu Jefta shromáždil všechny muže z Galaadu, svedl s Efraimem bitvu a Galaadané Efraima rozprášili; oni totiž říkali: „Vy Galaadané jste jenom uprchlíci z Efraima uprostřed Efraima a uprostřed Manasesa!“⁵ Potom Galaad odřízl Efraimovi brody přes Jordán, a když uprchlíci z Efraima říkali: „Nechte mě přejít,“ ptali se muži z Galaadu: „Jsi Efraimovec?“ Pokud odpověděl: „Ne,“⁶ pak mu řekli: „Dobrá, řekni Šibolet!“ On řekl: „Šibolet,“ neboť to nedokázal tak vyslovit. Tu se ho chopili a u jordánského brodu ho zabili. Tehdy padlo z Efraima čtyřicet dva tisíce mužů.⁷ Jefta soudil Izraele po šest let, potom Galaadan Jefta zemřel a byl pochován ve svém městě v Galaadu.⁸ Po něm byl soudcem v Izraeli Ibsan z Betléma.⁹ Měl třicet synů a třicet dcer. Ty vyvdal ven a dal si zvenku přivést třicet snach pro své syny. Soudcem v Izraeli byl sedm let.¹⁰ Potom Ibsan zemřel a byl pochován v Betlémě.¹¹ Po něm byl soudcem v Izraeli Elon ze Zabulona. Soudil Izraele deset let.¹² Potom Elon ze Zabulona zemřel a byl pochován v Ajalonu, v Zabulonově zemi.¹³ Po něm byl soudcem v Izraeli Abdon, syn Hilela z Pireatonu.¹⁴ Měl čtyřicet synů a třicet vnuků, kteří jezdili na sedmdesáti oslátkách. Soudil Izraele osm let.¹⁵ Potom Abdon, syn Hilela z Pireatonu, zemřel a byl pochován v Pireatonu, v Efraimově zemi v horách Amalečanů.

13 Izraelité opět začali dělat, co je v Jahvových očích zlé, a Jahve je na čtyřicet let vydal do rukou Filišťanů.² Ze Soreje pocházel jeden muž z Danova kmene, jmenoval se Manoach. Jeho žena byla neplodná a neměla děti.³ Té ženě se zjevil Jahvův anděl a řekl jí: „Jsi neplodná a nemělas děti,⁴ ale počneš a porodíš syna. Od nynějška si dávej dobrý pozor! Nepij ani víno, ani kvašený nápoj a nejez nic nečistého.⁵ Neboť počneš a porodíš syna. Po jeho hlavě nepřejede břitva, neboť to dítě bude už v matčině lůně Božím nazirem. On začne zachraňovat Izraele z ruky Filišťanů.“⁶ Žena se vrátila a řekla manželovi: „Oslovil mě jakýsi Boží muž, který byl tak vznešený, že se podobal Božímu andělu. Neptala jsem se ho, odkud přichází, a on mi nepověděl své jméno.⁷ Ale řekl mi: ‚Počneš a porodíš syna. Od nynějška nepij ani víno, ani kvašený nápoj a nejez nic nečistého, neboť to dítě bude od matčina lůna až do dne své smrti Božím nazirem!‘“⁸ Tu Manoach úpěnlivě vzýval Jahva a řekl: „Pane, prosím tě! Ať ten Boží muž, kterého jsi poslal, k nám přijde ještě jednou a ať nás poučí, co máme dělat s tím dítětem, až se narodí!“⁹ Bůh Manoacha vyslyšel a Boží anděl přišel znovu za ženou, když seděla na poli a její manžel Manoach s ní nebyl.¹⁰ Žena to šla rychle oznámit manželovi a řekla mu: „Hle, zjevil se mi ten muž, který za mnou tehdy přišel.“¹¹ Manoach vstal, šel za svou ženou, přišel k tomu muži a řekl mu: „Ty jsi ten muž, který mluvil s mou ženou?“ A on odpověděl: „Jsem to já.“ –¹² „Až se tvé slovo splní,“ řekl mu Manoach, „jaké pravidlo bude pro to dítě platit a co má dělat?“¹³ Jahvův anděl Manoachovi odpověděl: „Ať se tato žena vystříhá všeho, co jsem jí zakázal.¹⁴ Ať nepožívá nic z toho, co pochází z vinné révy, ať nepije víno ani kvašený nápoj, ať nejí nic nečistého a ať zachovává vše, co jsem jí předepsal.“¹⁵ Tu řekl Manoach Jahvovu andělovi: „Dovol, abychom tě zdrželi a připravili ti kůzle.“¹⁶ (b) Manoach totiž nevěděl, že je to Jahvův anděl. (a) A Jahvův anděl Manoachovi řekl: „I kdybys mě zdržel, tvé jídlo bych nejedl, ale chceš-li připravit celopal, přines jej v oběť Jahvovi.“¹⁷ Tu Manoach řekl Jahvovu andělovi: „Jak se jmenuješ, abychom tě, až se tvé slovo splní, mohli ctít?“¹⁸ Jahvův anděl mu odpověděl: „Proč bych ti měl povědět své jméno? Je podivuhodné.“¹⁹ Tu Manoach vzal kůzle a také nekrvavou oběť a přinesl to na skále jako celopal Jahvovi, který působí podivuhodné věci. Manoach a jeho žena se dívali.²⁰ A když plamen stoupal z oltáře k nebi, Jahvův anděl před očima Manoacha a jeho ženy vystoupil v tom plameni vzhůru a oni padli tváří k zemi.²¹ Jahvův anděl se potom už Manoachovi ani jeho ženě neukázal a tu Manoach pochopil, že to byl Jahvův anděl.²² „Určitě zemřeme,“ řekl Manoach své ženě, „neboť jsme viděli Boha.“²³ „Kdyby byl Jahve měl v úmyslu nás usmrtit,“ odpověděla mu jeho žena, „nebyl by z naší ruky přijal celopal ani nekrvavou oběť, nebyl by nám to vše ukázal a zároveň by nám nebyl pověděl takové věci.“²⁴ Žena porodila syna a pojmenovala

13:4 Nepij ... nejez. Plod je ovlivněn tím, co matka konzumuje. Přestože krev matky a plodu se nemísí, placenta neodfiltruje ani hormony; je-li těhotná matka ve stresu, dítě má ještě rok po narození zvýšenou hladinu stresových hormonů (adrenalinu a kortizolu). Ty

dokážou trvale poškodit mozek, protože ho zaplavují v době kdy se rapidně vyvíjí. Řízenou terapií, obeznámenou s traumatem, lze některé následky zneutralizovat a uzdravit i v dospělém věku.

ho Samson. Hoch rostl, Jahve mu žehnal²⁵ a v Danově táboře mezi Soreou a Eštalonem ho začal podněcovat Jahvův duch.

14 Samson sešel do Timny a v Timně si mezi dcerami Filištanů povšiml jedné ženy.² Přišel nazpět a oznámil to otci a matce: „V Timně jsem si všiml jedné ženy mezi dcerami Filištanů,“ řekl. „Vezmi ji tedy pro mne za manželku.“³ Otec i s matkou mu řekli: „Což nejsou ženy mezi dcerami tvých bratrů a ve všem mém lidu, aby sis šel brát ženu mezi ty neobřezané Filištany?“ Ale Samson otci odpověděl: „Vezmi pro mne ji, neboť právě ona se mi líbí.“⁴ Otec a matka nevěděli, že to přichází od Jahva, který hledal důvod ke sporu s Filištany, neboť v té době Filištané vládli nad Izraelem.⁵ Samson sešel do Timny, a když přicházel k vinicím v Timně, uviděl mladého lva, který mu šel s řevem vstříc.⁶ Spustil se na něho Jahvův duch a Samson, aniž měl cokoli v ruce, roztrhl toho lva jako se trhá kůzle; ale otci ani matce nepověděl, co udělal.⁷ Odešel, pohovořil s tou ženou a ona se mu zalíbila.⁸ Po nějakém čase se Samson vrátil, aby se s ní oženil. Cestou odbočil, aby se podíval na mrtvolu toho lva a hle, ve lví kostře byl včelí roj a med.⁹ Nabral si z něho do ruky a cestou ho jedl. Když se vrátil k otci a matce, dal jim z toho, oni jedli, ale neřekl jim, že to nabral ze lví kostry.¹⁰ Otec potom přišel k té ženě a Samson tam uspořádal hostinu, neboť mládenci to tak dělají.¹¹ Vybrali mu, když to viděli, třicet společníků, aby u něho zůstali.¹² Tu jim Samson řekl: „Dovolte mi, abych vám dal hádanku. Rozluštíte-li ji během sedmi hodovních dnů, dám vám třicet kusů jemného plátna a třicately sváteční šaty.“¹³ Ale nedokázete-li mi ji rozluštit, dáte mi vy třicet kusů jemného plátna a třicately sváteční šaty.“ – „Dej nám tu hádanku,“ odpověděli mu, „posloucháme.“¹⁴ On jim tedy řekl: „Ze žrouta vyšlo žrádlo, ze siláka vyšla sladkost.“ Ale po tři dny tu hádanku nedokázali rozluštit.¹⁵ Čtvrtého dne řekli Samsonově ženě: „Obalamuť svého manžela, aby nám tu hádanku vyložil, jinak tě upálíme i s domem tvého otce. To jste nás sem pozvali, abyste nás obrali?“¹⁶ Tu se žena rozplakala Samsonovi na rameni: „Máš pro mne jen nenávisť,“ říkala, „nemáš mě rád. Dal jsi synům mého lidu hádanku a mně jsi ji nevyložil.“ On jí odpověděl: „Nevyložil jsem ji ani svému otci a své matce, a tobě bych ji měl vykládat?“¹⁷ Ona mu plakala na rameni po sedm dní, pokud trvala hostina. Protože na něj dotírala, řekl jí sedmého dne rozluštění, ale ona řešení té hádanky řekla synům svého lidu.¹⁸ Muži z toho města tedy řekli sedmého dne Samsonovi, než odešel do ložnice: „Co je sladší nežli med a co silnější než lev?“ On jim odsekl: „Kdybyste nebyli orali s mou klisnou, nebyli byste uhádli mou hádanku.“¹⁹ Tu se na něho spustil Jahvův duch, on odešel do Aškelonu, zabil tam třicet mužů, vzal jejich svršky a dal sváteční šaty těm, kdo mu vyložili tu hádanku; pak se mocně rozhněvaný odebral do otcova domu.²⁰ Samsonovu ženu potom dali jeho druhovi, který mu byl za mládence.

15 Za nějaký čas potom se Samson v době obilních žní odebral zase podívat na svou ženu, měl s sebou kůzle a prohlásil: „Chci vejít ke své ženě do jejího pokoje.“ Ale tchán mu to nedovolil.² „Řekl jsem si,“ namítl mu, „že se ti zprotivila, a dal jsem ji tvému druhovi. Ale není snad její mladší sestra lepší než ona? Ať je tvá místo ní!“³ Samson jim odvětil: „Tentokrát se s Filištany vyrovnám jen tak, že jim udělám něco zlého.“⁴ Samson tedy odešel, pochytal tři sta lišek, vzal pochodně a obrátil zvířata ocasy proti sobě a vložil jednu pochodně doprostřed mezi oba ocasy.⁵ Zapálil pochodně a pak vypustil lišky do úrody Filištanů, podpálil tak snopy a nepožaté obilí, a dokonce i vinice a olivy.⁶ Filištané se ptali: „Kdo to udělal?“ A odpověď byla: „To Samson, zeť toho Timnity, neboť on mu vzal jeho ženu a dal ji jeho druhovi.“ Tu Filištané přišli a zahubili tu ženu i dům jejího otce v plamenech.⁷ „Dobrá,“ řekl jim Samson, „když jednáte takto, nepřestanu, dokud se vám nepomstím.“⁸ Bil je hlava nehlava a byla to důkladná porážka. Potom sestoupil do jeskyně v etamské skále a setrval tam.⁹ Filištané vytáhli, utábořili se v Judovi a udělali nájezd na Lechi.¹⁰ „Proč jste na nás přitáhli?“ řekli jim na to muži z Judy. „Přitáhli jsme, abychom spoutali Samsona,“ odpověděli, „abychom s ním naložili, jako on naložil s námi.“¹¹ Tři tisíce mužů z Judy sestoupilo k jeskyni v etamské skále a řekli Samsonovi: „Nevíš, že Filištané jsou našimi pány? Cos nám to udělal?“ On jim odpověděl: „Jak oni naložili se mnou, tak jsem já naložil s nimi.“¹² Tu mu řekli: „Přišli jsme, abychom tě spoutali a vydali tě do rukou Filištanům.“ – „Přisahejte mi,“ řekl jim, „že mě sami nezabijete.“ –¹³ „Ne,“ odpověděli mu, „chceme tě jen spoutat a vydat tě jim do rukou, ale ovšemže tě nechceme usmrtit.“ Tu ho spoutali dvěma novými provazy a vytáhli ho ze skály.¹⁴ Když přicházel do Lechi a Filištané mu běželi s vítězoslavným pokřikem vstříc, spustil se na Samsona Jahvův duch, provazy, které měl na pažích, byly jakoby lněná vlákna sežehnutá ohněm a pouta se mu smekla z rukou.¹⁵ Našel dosud čerstvou oslí čelist, natáhl ruku, sebral jí a pobil s ní tisíc mužů.¹⁶ Tu Samson řekl: „Oslí čelisti jsem z nich udělal hromadu, oslí čelisti jsem pobil tisíc mužů.“¹⁷ Když domluvil, odhodil čelist daleko od sebe, proto to místo pojmenovali Ramat-Lechi.¹⁸ Jelikož strádal palčivou žízňí, vyzýval Jahva a řekl: „To tys způsobil rukou svého služebníka toto veliké vítězství, a nyní mám zemřít žízňí a padnout do rukou neobřezaných?“¹⁹ Tu Bůh rozpoltil kotlinu, která je v Lechi, a vylila se z ní voda. Samson se napil,

přišel k sobě a znovu ožil. Proto ten pramen, který je v Lechi dodnes, pojmenovali En-Kore.²⁰ Samson byl soudcem v Izraeli v období Filištanů dvacet let.

16 Potom se Samson odebral do Gazy, uviděl tam jednu nevěstku a vešel k ní.² Mužům v Gaze oznámili: „Přišel sem Samson.“ Postavili hlídky a číhali celou noc u městské brány. Celou noc byli potichu. „Počkejme do svítání,“ říkali si, „a zabijeme ho.“³ Ale Samson zůstal ležet do půlnoci a o půlnoci vstal, chopil se křídel městské brány i obou veřejí, tyčí je vylomil, naložil si je na ramena a vynesl je až na vrchol hory, která se tyčí naproti Hebronu.⁴ Potom se zamiloval do jedné ženy z údolí Sorek, která se jmenovala Dalila.⁵ Knížata Filištanů přišla za ní a řekla jí: „Sveď ho a zjistí, odkud pochází ta jeho velká síla, jak bychom se ho mohli zmocnit a svázat ho, abychom ho zkontrolovali. A my ti každý dáme jedenáct set šekelů stříbra.“⁶ Dalila řekla Samsonovi: „Pověz mi, prosím tě, odkud pochází tvá velká síla a čím by bylo třeba tě spoutat, abys byl přemožen.“⁷ Samson jí odpověděl: „Kdyby mě svázali sedmi čerstvými dosud nevysušenými tětivami od luku, pozbyl bych svou statnost a byl bych jako obyčejný člověk.“⁸ Filištánská knízkata přinesla Dalile sedm čerstvých dosud nevysušených tětiv od luku a ona ho jimi spoutala.⁹ V pokoji měla ukryté muže a zavolala na něho: „Samsone, Filištané nad tebou!“ On přetrhal tětivy luku, jako se trhá šňůrka z koudele, když cítí oheň. Tak zůstalo tajemství jeho síly nepoznáno.¹⁰ Tu řekla Dalila Samsonovi: „Podvedl jsi mě a navykládal jsi mi lži. Teď mi však prozrad, čím by bylo třeba tě spoutat.“¹¹ On jí odpověděl: „Kdyby mě pevně spoutali novými provazy, které nikdy nebyly použity, zeslábl bych a byl bych jako obyčejný člověk.“¹² Tu Dalila vzala nové provazy, spoutala ho jimi, pak na něho zavolala: „Samsone, Filištané nad tebou!“ A měla v pokoji ukryté muže. Ale on přetrhal provazy, které měl na pažích, jako nit.¹³ Tu řekla Dalila Samsonovi: „Až doposud jsi mě podváděl a vykládal mi lži. Pověz mi, čím tě spoutat.“ On jí odpověděl: „Kdybys vetkala sedm pletenců mých vlasů do osnovy nějaké látky a tloučením paličkou je přirazila, pozbyl bych svou sílu a byl bych jako obyčejný člověk.“¹⁴ Ona ho uspala, potom vetkala sedm pletenců jeho vlasů do osnovy, tloučením paličkou je přirazila a zavolala na něho: „Samsone, Filištané nad tebou!“ On se probudil ze spánku a vytrhl paličku i s osnovou.¹⁵ Dalila mu řekla: „Jak můžeš říkat, že mě máš rád, když tvé srdce není při mně? Hle, už třikrát jsi mě podvedl a neprozradil mi, odkud pochází tvá velká síla.“¹⁶ A když ho celé dny zaháněla svými řečmi do úzkých a dorážela na něho, byl k smrti vyčerpaný.¹⁷ Otevřel jí srdce dokořán: „Po mé hlavě nikdy nepřejela břitva,“ řekl jí, „neboť jsem od matčina lůna Božím nazírem. Kdyby mě oholili, pak by mě opustila má síla, pozbyl bych svou statnost a byl bych jako všichni lidé.“¹⁸ Tu Dalila pochopila, že jí otevřel srdce dokořán, dala zavolat filištánská knízkata a řekla jim: „Tentokrát přijďte, neboť mi otevřel srdce dokořán.“ A filištánská knízkata k ní přišla a stříbro měli s sebou.¹⁹ Ona si uspala Samsona na klíně, zavolala jednoho muže a dala mu z hlavy oholit sedm pletenců jeho vlasů. Tím nad ním nabyla vlády a jeho opustila síla.²⁰ Zavolala: „Samsone, Filištané nad tebou!“ On se vzbudil ze spánku a řekl si: „Dostanu se z toho jako jindy a vyprostím se.“ Ale nevěděl, že Jahve od něho odstoupil.²¹ Filištané se ho chopili, vypíchli mu oči a odvedli ho dolů do Gazy. Svázali ho dvojitým bronzovým řetězem a on otáčel ve vězení mlýnským kamenem.²² Nicméně mu po oholení vlasy zase začaly růst.²³ Filištánská knízkata se shromáždila, aby přinesla velkou oběť svému bohu Dagonovi a oddala se radovánkám. Říkala: „Náš bůh nám vydal do rukou našeho nepřítele Samsona.“²⁴ Jakmile lid spatřil svého boha, vykřikoval mu na počest a říkal: „Náš bůh nám vydal do rukou našeho nepřítele Samsona, který pustošil naši zemi a rozmnožoval naše mrtvé.“²⁵ A protože se jejich srdce rozveselilo, zvolali: „Přiveďte Samsona, ať nás pobaví!“ Přivedli tedy Samsona z vězení a on před nimi dělal všelijaké kousky, pak ho postavili mezi sloupy.²⁶ Tu Samson řekl chlapci, který ho vodil za ruku: „Veď mě, až se dotknu sloupů, na kterých spočívá ta budova, abych se o ně opřel.“²⁷ A ta budova byla plná mužů a žen. Byla tam všechna filištánská knízkata a na terase bylo asi tři tisíce mužů a žen, kteří se dívali na Samsonovy kousky.²⁸ Samson vzýval Jahva a zvolal: „Pane, Jahve, prosím tě, rozpomeň se na mne, dej mi, Bože, ještě i tentokrát sílu a ať se jedním rázem pomstím Filištanům za obě své oči.“²⁹ A Samson nahmatal dva střední sloupy, na nichž spočívala ta budova, opřel se o ně, o jeden pravou paží, o druhý levou paží,³⁰ a zvolal: „Ať zemřu i s Filištany!“ Vší silou zatlačil a budova se zřítila na knízkata a na všechny lidi, který tam byl. Těch, které zahubil umíraje, bylo víc než těch, které zahubil zaživa.³¹ Přišli jeho bratři a celý dům jeho otce a odnesli ho. Odešli nazpět a pochovali ho mezi Soreou a Eštalonem v hrobě jeho otce Manoacha. Soudil Izraele dvacet let.

17 V Efraimově pohoří žil jeden muž, který se jmenoval Mikajehu.² Řekl své matce: „Těch jedenáct set šekelů stříbra, které ti vzali a kvůli nimž jsi vyslovila kletbu – a dokonce jsi mi řekla... – nuže to stříbro je zde, vzal jsem je já.“ Jeho matka řekla: „Jahve požehnej mému synovi!“³ On vrátil těchto jedenáct set šekelů stříbra matce a ona řekla: „Zasvětila jsem to stříbro opravdu Jahvovi, vlastní rukou, pro svého syna, aby se udělala tesaň socha a odlitá kovová modla, ale nyní ti je chci vrátit.“ On však to stříbro vrátil matce.⁴ Tu

jeho matka vzala dvě stě šekelů stříbra a dala je slévačovi. On z něho udělal tesanou sochu (a odlitou kovovou modlu), kterou dali do Mikajehova domu. ⁵ Onen muž, Mika, měl Boží dům; udělal efod a terafim a naplnil ruku jednomu ze svých synů, jenž se stal jeho knězem. ⁶ V té době nebyl v Izraeli král a každý si dělal, co se mu zlíbilo. ⁷ V Betlémě v Judovi byl jeden mladík z Judova rodu, jenž byl Leviovec a sídlil tam jako cizinec. ⁸ Tento muž opustil město Betlém v Judovi a odešel, aby se usadil tam, kde by to bylo možné. Na své cestě přišel do Efraimova pohoří, do Mikova domu. ⁹ Mika se ho zeptal: „Odkud přicházíš?“ – „Jsem Leviovec z Betléma v Judovi,“ odpověděl ten muž. „Jsem na cestě, abych se usadil tam, kde to bude možné.“ – ¹⁰ „Usídlí se u mne,“ řekl mu Mika, „buď mi otcem a knězem a já ti budu dávat deset šekelů stříbra ročně, oděv a stravu.“ ¹¹ Leviovec souhlasil, že se u toho muže usídlí, a tak byl ten mladík jakoby jeden z jeho synů; ¹² Mika naplnil tomu Leviovcovi ruku; mladík se stal jeho knězem a bydlel v Mikově domě. ¹³ „A nyní,“ řekl Mika, „vím, že mi Jahve bude prokazovat dobrodiní, protože mám za kněze toho Leviovce.“

18 V té době nebyl v Izraeli král. A v té době hledal Danův kmen nějaké území, aby tam bydlel, neboť až dotud mu žádné území mezi Izraelovými kmeny nepřipadlo. ² Danovci vyslali pět chrabrých mužů ze svého rodu, ze Soreje a z Eštalonu, aby propátrali zemi a prozkoumali ji. Řekl jim: „Jděte tu zemi prozkoumat.“ Těch pět mužů přišlo do Efraimova pohoří až k Mikovu domu a strávili tam noc. ³ Když byli blízko domu, poznali po hlase mladého Leviovce, přišli tam a řekli mu: „Kdo tě sem přivedl? Co tu děláš? A co tu máš?“ ⁴ On jim odpověděl: „Mika pro mne udělal to a to. Najal mě a já mu dělám kněze.“ – ⁵ „Porad se tedy s Bohem,“ odvětili mu, „abychom zvěděli, zda nás cesta, po níž jdeme, dovede ke zdaru.“ ⁶ „Jděte v pokoji,“ odpověděl jim kněz, „vaši cestu má Jahve před očima.“ ⁷ Těch pět mužů tedy odešlo a přišli do Lajiše. Viděli, že lidé, kteří v něm bydlí, žijí v bezpečí po způsobu Sidoňanů, že jsou klidní a důvěřiví, že v té zemi není v ničem nedostatek či jakékoli omezení, že jsou daleko od Sidoňanů a nemají žádné spojení s Aramejci. ⁸ Vrátili se tedy ke svým bratrům v Soreji a v Eštalonu a ti se jich zeptali: „Co nám přinášíte?“ ⁹ Oni řekli: „Vzhůru, pojďme na ně, neboť jsme viděli tu zemi, je výborná. Ale vy na to nic neříkáte! Neváhejte s odchodem a pojďte tu zemi převzít. ¹⁰ Až tam přijдете, najdete tam důvěřivý lid. Ta země je rozsáhlá a Bůh vám ji dal do rukou. Je to místo, kde nechybí nic z toho, co člověk může na zemi mít.“ ¹¹ Odešli tedy odtud, od rodu Danovců, ze Soreje a z Eštalonu, bylo jich šest set mužů vyzbrojených do války. ¹² Vytáhli a utábořili se v Kirjat-Jearimu v Judovi. Proto se ještě dnes to místo jmenuje Danův tábor. Leží na západ od Kirjat-Jearimu. ¹³ Odtud se vydali do Efraimova pohoří a došli k Mikovu domu. ¹⁴ Tu se ujalo slova těch pět mužů, kteří předtím šli propátrat tu zemi, a řekli svým bratrům: „Víte, že zde v těchto domech jsou efod a terafim, tesaná socha a odlitá kovová modla? A teď se podívejte, co máte udělat.“ ¹⁵ Odbočili tam, šli k domu mladého Leviovce, k Mikovu domu, a pozdravili ho. ¹⁶ Zatímco šest set mužů, Danovců vyzbrojených do války, stálo na prahu u dveří, ¹⁷ přišlo těch pět mužů, kteří předtím šli propátrat zemi, vešli dovnitř, vzali tesanou sochu, efod, terafim a odlitou kovovou modlu a kněz zatím stál na prahu u dveří se šesti sty muži vyzbrojenými do války. ¹⁸ Ti tedy vešli do Mikova domu a vzali tesanou sochu, efod, terafim a odlitou kovovou modlu. Ale kněz jim řekl: „Co tu děláte?“ – ¹⁹ „Mlč!“ odpověděli mu. „Dej si ruku na ústa a pojď s námi. Budeš nám otcem a knězem. Je pro tebe lépe být knězem jediného muže, než být knězem celého kmene a rodu v Izraeli?“ ²⁰ Kněz se nad tím zaradoval, vzal efod, terafim a také tesanou sochu a odešel uprostřed oddílu. ²¹ Pokračovali v cestě dosavadním směrem, odešli a ženy, děti, stáda a zavazadla umístili do čela. ²² Byli již daleko od Mikova domu, když muži, kteří bydleli v domech sousedících s Mikovým domem, vyhlásili poplach a začali Danovce pronásledovat. ²³ Když za Danovci křičeli, oni se obrátili a řekli Mikovi: „Co je ti, že tak křičíš?“ – ²⁴ „Vzali jste mi mého boha, kterého jsem si zhotovil,“ odpověděl jim, „a kněze také. Odcházíte a co zbývá mně? Jak mi můžete říkat: Co je ti?“ ²⁵ Danovci mu odvětili: „Ať už neslyšíme tvůj hlas! Jinak by na vás snadno mohli udeřit rozlícení muži. Vydáváš se v nebezpečí, že přivedeš sebe i svůj dům do záhuby!“ ²⁶ Danovci šli svou cestou a Mika, jenž viděl, že jsou silnější, se otočil a vrátil se domů. ²⁷ Když tak Danovci sebrali boha, kterého zhotovil Mika, a kněze, jehož měl, táhli na Lajiš, proti tomu pokojnému a důvěřivému lidu. Pobili ho ostřím meče a město vydali plamenům. ²⁸ Nebyl tu nikdo, kdo by mu pomohl, neboť bylo daleko od Sidonu a s Aramejci nemělo žádné spojení. Leželo v údolí, které se rozprostírá směrem k Bet-Rechobu. Oni to město znovu postavili, usadili se v něm ²⁹ a pojmenovali je Dan, podle jména svého otce Dana, který se narodil z Izraele. Původně se to město ovšem jmenovalo Lajiš. ³⁰ Danovci si postavili tu tesanou sochu. Jehonatan, syn Mojžíšova syna Geršoma, a po něm jeho synové byli kněžskými Danova kmene až do dne, kdy obyvatelé té země byli odvedeni do vyhnanství. ³¹ Postavili si tesanou sochu, kterou udělal Mika, a ona tam zůstala po celou dobu, pokud trval Boží dům v Silu.

19 V té době – tenkrát v Izraeli nebyl král – byl jeden muž, Leviovec, a ten sídlil hluboko v Efraimově pohoří. Vzal si za vedlejší manželku jednu ženu z Judova Betléma. ² Když se ta jeho vedlejší manželka

jednou rozhněvala, opustila ho a vrátila se do otcova domu v Judově Betlémě a nějakou dobu, čtyři měsíce, tam zůstala. ³ Její manžel odešel, vyhledal ji, aby promluvil k jejímu srdci a přivedl si ji nazpět; měl s sebou služebníka a dva osly. Když přicházel k domu otce té mladé ženy, otec ho uviděl a vyšel mu celý rozradostněný vstříc. ⁴ Jeho tchán, otec té mladé ženy, ho zdržel a on u něho pobyl tři dny, jedli tam a pili a nocovali tam. ⁵ Čtvrtého dne se brzy ráno vzbudili a Leviovec se chystal k odchodu, když tu otec té mladé ženy zeťovi řekl: „Občerstvi se a sněz si kousek chleba, potom půjdete.“ ⁶ Posadili se a dali se spolu oba do jídla a pití, potom otec mladé ženy tomu muži řekl: „Udělej mi, prosím tě, k vůli, že zde přenocuješ, a ať se tvé srdce raduje.“ ⁷ Jelikož muž vstával k odchodu, tchán na něho naléhal a on tam zase přenocoval. ⁸ Pátého dne Leviovec časné zrána vstal k odchodu, ale otec mladé ženy mu řekl: „Napřed se, prosím tě, občerstvi!“ Zdrželi se takto až do sklonku dne a oba společně jedli. ⁹ Manžel vstal k odchodu i se svou vedlejší manželkou a služebníkem a tu mu tchán, otec mladé ženy, řekl: „Hle, den se nachyluje k večeru, zůstaňte na noc tady a ať se tvé srdce raduje. Zítřa odejdete časné zrána a vrátíš se do svého stanu.“ ¹⁰ Ale muž odmítl zůstat na noc, vstal, odešel a došel na dohled k Jebusu – to je k Jeruzalému. Měl s sebou dva osedlané osly a také svou vedlejší ženu a služebníka. ¹¹ Když byli blízko Jebusu, den se už značně nachýlil. Služebník řekl svému pánovi: „Pojď tedy, prosím tě, odbočme k tomuto městu Jebusanů a přenocujme tam.“ ¹² Pán mu odpověděl: „Neodbočíme k městu cizinců, kteří vůbec nejsou Izraelity, ale půjdeme dále až do Gibeje.“ ¹³ A ještě služebníkovi řekl: „Pojďme a pokusme se dostat na noc do některého z těchto míst: do Gibeje nebo do Ramy.“ ¹⁴ Šli tedy ještě dále a pokračovali v cestě. Když docházeli před Benjaminovu Gibeu, zapadlo slunce. ¹⁵ Obrátili se tedy tím směrem, aby v Gibeji přenocovali. Leviovec tam vešel a sedl si v tom městě na náměstí, nikdo jim však nenabídl ve svém domě nocleh. ¹⁶ Tu se objevil jakýsi stařec, který se navečer vracel z práce v polích. Byl to muž z Efraimova pohoří, který sídlil v Gibeji, zatímco místní lidé byli Benjaminovci. ¹⁷ Když pozvedl oči, všiml si poutníka na náměstí: „Kam jdeš,“ řekl mu ten stařec, „a odkud přicházíš?“ ¹⁸ A on mu odpověděl: „Cestujeme z Judova Betléma do nitra Efraimova pohoří. Odtamtud totiž jsem. Šel jsem do Judova Betléma a vracím se domů, ale nikdo mi nenabídl ve svém domě pohostinství. ¹⁹ Přitom máme slámu a píci pro své osly, mám také chléb a víno pro sebe, pro tvou služku i pro mladíka, jenž doprovází tvého služebníka. Nic nám nechybí.“ – ²⁰ „Buď vítán,“ rychle odpověděl stařec, „dovol mi, abych se postaral o všechno, co potřebuješ, ale nepřenocuj na náměstí.“ ²¹ Uvedl ho tedy k sobě do domu a dal oslům píci. Poutníci si umyli nohy, potom pojedli a popili. ²² Zatímco se posilovali, hle, kolem domu se srotili nějakí muži z toho města, ničemové, silně zabušili na dveře a řekli tomu starci, pánovi domu: „Vyved' toho muže, který k tobě přišel, ať ho poznáme.“ ²³ Tu k nim pán domu vyšel a řekl jim: „Nikoli, bratři, prosím vás, nedělejte zločin. Když už ten muž vešel ke mně do domu, nedopouštějte se téhle hanebnosti. ²⁴ Hle, tady je má dcera, je to panna. Vydám vám ji. Užijte si jí a udělejte si, co vám libo, ale nedopouštějte se takové hanebnosti vůči onomu muži.“ ²⁵ Ti muži ho nechtěli poslouchat. Tu ten muž vzal svou vedlejší manželku a vyvedl jim ji ven. Oni ji poznali a zneužívali ji po celou noc až do rána, a když začalo svítat, nechali ji být. ²⁶ K ránu ta žena přišla a padla u vchodu do domu toho muže, u něhož byl její manžel, a zůstala tam, až se rozednilo. ²⁷ Její manžel ráno vstal, otevřel dveře domu a vycházel, aby pokračoval v cestě, když tu uviděl, že ta žena, jeho vedlejší manželka, leží u vchodu do domu, s rukama na prahu. ²⁸ „Vstaň,“ řekl jí, „a pojďme pryč.“ Nikdo neodpovídal. Tu ji naložil na osla a vydal se na zpáteční cestu domů. ²⁹ Když došel do domu, vzal nůž, chopil se své vedlejší manželky, rozřezal ji úd po údu na dvanáct dílů a rozeslal to pak po celém území Izraele. ³⁰ Svým vyslancům vydal příkazy: „Hle, řekněte všem Izraelitům toto: Viděl někdy někdo něco podobného ode dne, kdy Izraelité odešli z egyptské země až podnes? Uvažte to, poraďte se a rozhodněte.“ A všichni, kdo to viděli, říkali: „Nikdy se nic podobného nepříhodilo a nevidělo ode dne, kdy Izraelité odešli z egyptské země až podnes.“

20 Všichni Izraelité tedy vyšli a celá obec se jako jeden muž od Dana až k Beršebě a galaadské zemi shromáždila u Jahva v Mispě. ² Náčelníci všeho lidu, všechny kmeny Izraele se zúčastnili shromáždění Božího lidu, čtyři sta tisíc pěších mužů, kteří umějí zacházet s mečem. ³ Benjaminovci se dozvěděli, že Izraelité přitáhli do Misy... Tu Izraelité řekli: „Vyprávějte nám, jak byl ten zločin spáchán!“ ⁴ Slova se ujal Leviovec, manžel té zabitě ženy, a řekl: „Přišel jsem se svou vedlejší ženou do Gibeje v Benjaminovi, abych tam přenocoval. ⁵ Obyvatelé Gibeje proti mně povstali a v noci obklíčili dům, ve kterém jsem byl; mne chtěli zabít a mou vedlejší ženu znásilnili tak, až z toho měla smrt. ⁶ Vzal jsem tedy svou vedlejší ženu, rozsekal jsem ji na kusy a rozeslal jsem ji po celém Izraelově dědictví, neboť oni se v Izraeli dopustili mrzkosti a hanebnosti. ⁷ Izraelité, jste tady všichni. Poraďte se a hned tady se rozhodněte.“ ⁸ Všechnen lid vstal jako jediný muž a řekl: „Nikdo z nás se nevrátí pod svůj stan, nikdo z nás neodejde do svého domu!“ ⁹ Nyní podnikneme proti Gibeji toto: Budeme losovat ¹⁰ a vezmeme ze všech kmenů Izraele po deseti mužích ze sta, po stu z tisíce a po tisíci z deseti tisíců, ti opatří potraviny pro lid, aby po jejich příchodu naložil s Benjaminovou Gibeou podle hanebnosti, jež byla v Izraeli spáchána.“ ¹¹ Takto se proti tomu městu shromáždili všichni muži z Izraele, semknutí jako jeden muž.

¹² Izraelské kmeny vypravily vyslance k celému Benjaminovu kmeni se vzkazem: „Co je to za zločin, jenž byl u vás spáchán? ¹³ Nyní vydejte ty muže, ty ničemy, kteří jsou v Gibeji, abychom je vydali na smrt a abychom vymýtili ze středu Izraele zlo.“ Ale Benjaminovci nechtěli své bratry Izraelity poslechnout. ¹⁴ Benjaminovci opustili svá města a shromáždili se v Gibeji k boji s Izraelity. ¹⁵ Onoho dne byli spočítáni Benjaminovci, kteří přišli z různých měst, bylo jich dvacet šest tisíc mužů, kteří uměli zacházet s mečem; nepočítali se do toho obyvatelé Gibeje. ¹⁶ V celém tomto vojsku bylo sedm set vynikajících mužů, leváků. Ti všichni uměli zamířit kamenem z praku na jediný vlas a nechybit ho. ¹⁷ Také muži z Izraele byli spočítáni, Benjamin se nepočítal; bylo jich čtyři sta tisíc, samých bojovníků, kteří uměli zacházet s mečem. ¹⁸ Dali se na pochod a šli do Betelu poradit se s Bohem. „Kdo z nás vytáhne jako první do boje proti Benjaminovcům?“ tázali se Izraelité. A Jahve odpověděl: „Jako první vytáhne Juda.“ ¹⁹ Ráno se Izraelité dali na pochod a rozbili tábor naproti Gibeji. ²⁰ Izraelští muži nastoupili k boji proti Benjaminovi, seřadili se k bitvě naproti Gibeji. ²¹ Ale Benjaminovci vyšli z Gibeje a pobili toho dne dvacet dva tisíc mužů z Izraele. (23) Izraelité přišli a až do večera naříkali před Jahvem, potom se tázali Jahva a řekli: „Mám se ještě dávat do boje proti synům svého bratra Benjaminova?“ A Jahve odpověděl: „Táhněte proti němu!“ ²² Tu vojsko mužů z Izraele nabylo opět odvahy a rovnou se seřadilo k bitvě na témže místě jako prvního dne. ²³ — ²⁴ Druhého dne se tedy Izraelité přiblížili k Benjaminovcům, ²⁵ ale Benjamin proti nim toho druhého dne z Gibeje vytáhl a pobil z Izraelitů ještě osmnáct tisíc mužů, byli to vesměs bojovníci, kteří uměli zacházet s mečem. ²⁶ Tu všichni Izraelité a všechnen lid zamířili do Betelu, naříkali, posadili se tam před Jahvem, postili se celý den až do večera a přinesli před Jahvem celopaly a pokojné oběti; ²⁷ potom se Izraelité tázali Jahva. — Tehdy byla archa Boží smlouvy na tom místě ²⁸ a k její službě tam v té době byl syn Áronova syna Eleazara Pinchas. — Řekli: „Mám ještě odejít do boje se syny svého bratra Benjaminova, nebo mám přestat?“ A Jahve odpověděl: „Táhněte, neboť zítra vám je vydám do rukou.“ ²⁹ Tu Izrael rozložil oddíly do zálohy okolo celé Gibeje. ³⁰ Třetího dne vytáhli Izraelité proti Benjaminovcům a jako pokaždé se seřadili naproti Gibeji k bitvě. ³¹ Benjaminovci vytáhli proti lidu a dali se vylákat daleko od města. Začali jako pokaždé pobíjet na cestách, které vedou vzhůru po polích, jedna k Betelu a druhá ke Gibeji, muže z lidu: asi třicet mužů z Izraele. ³² Benjaminovci si řekli: „Už je porážíme jako poprvé,“ ale Izraelité si už předtím řekli: „Budeme utíkat a vylákáme je na cesty daleko od města.“ ³³ Tu všichni muži z Izraele opustili svá postavení a seřadili se u Baal-Tamaru, zatímco izraelská záloha vyrazila ze svého postavení na západ od Geby. ³⁴ Deset tisíc vynikajících mužů, vybraných z celého Izraele, se dostalo ke Gibeji; boj byl urputný a ti zbylí netušili, jaké je potkalo neštěstí. ³⁵ Jahve Benjaminova před Izraelem porazil a toho dne pobili Izraelité Benjaminovi dvacet pět tisíc sto mužů, kteří vesměs uměli zacházet s mečem. ³⁶ Benjaminovci viděli, že byli poraženi. — Muži z Izraele ustoupili před Benjaminem, protože počítali se zálohou, kterou položili proti Gibeji. ³⁷ Muži ze zálohy se spěšně vrhli na Gibeju; rozestoupili se a celé město pobili ostrým mečem. ³⁸ A mezi muži z Izraele a muži ze zálohy byla tato úmluva: muži ze zálohy měli dát znamení dýmem stoupajícím z města; ³⁹ nato by se bojující muži z Izraele obrátili čelem vzad. Benjamin začal tím, že pobil Izraelitům lidi, asi třicet mužů. „Určitě je už zase porážíme,“ říkali si, „jako při prvním boji.“ ⁴⁰ Ale nad městem se začal zvedat sloup dýmu, ono znamení, a když se Benjamin otočil, zpozoroval, že celé město stoupá v plamenech k nebi. ⁴¹ Tu se muži z Izraele obrátili čelem vzad a Benjaminovce zachvátila hrůza, neboť viděli, že je postihlo neštěstí. ⁴² Utíkali před muži z Izraele směrem k poušti, ale bojovníci jim byli v patách a ti, kteří přicházeli od města, je pobíjeli, napadajíce je ze zadu. ⁴³ Oblíčili Benjaminova, bez oddechu ho pronásledovali a naproti Gebě, na straně, kde vychází slunce, jej rozdrtili. ⁴⁴ Z Benjaminova padlo osmnáct tisíc mužů, vesměs mužů chrabřejších. — ⁴⁵ Tu se obrátili zády a utíkali do pouště, ke skále Rimon. Na cestách se sesbíralo pět tisíc mužů, potom byli Benjaminovi v patách až ke Gideomu a zabili mu dva tisíce mužů. ⁴⁶ Celkový počet Benjaminovců, kteří toho dne padli, činil dvacet pět tisíc mužů, kteří uměli zacházet s mečem, a byli to vesměs chrabří muži. ⁴⁷ Šest set mužů se obrátilo zády a utekli do pouště ke skále Rimon. Zůstali tam čtyři měsíce. ⁴⁸ Muži z Izraele se vrátili k Benjaminovcům, pobili ostrým mečem mužské obyvatelstvo města a dokonce i dobytek a všechno, co našli. Podpálili také všechna města, na která narazili.

21 V Mispě odpřísáhli izraelští muži toto: „Nikdo z nás nedá Benjaminovi za manželku svou dceru.“ ² Lid se odebral do Betelu, až do večera tam zůstal sedět před Bohem a vzdychal a usedavě plakal: ³ „Jahve, Bože Izraele,“ říkali, „proč má dnes v Izraeli chybět jeden Izraelův kmen?“ ⁴ Příštího dne lid časně zrána vstal a postavil tam oltář: přinesl celopaly a pokojné oběti. ⁵ Potom Izraelité řekli: „Kdo ze všech Izraelových kmenů nepřišel na shromáždění k Jahvovi?“ Pod slavnostní přísahou se totiž prohlásilo, že kdokoliv by nepřišel do Mispy k Jahvovi, jistotně zemře. ⁶ A Izraelity pojala lítost nad jejich bratrem Benjaminem. Říkali: „Dnes byl z Izraele vyloučen jeden kmen. ⁷ Co uděláme, abychom opatřili manželky těm, kteří zbývají, když jsme při Jahvovi přísahali, že jim své dcery za manželky nedáme?“ ⁸ Zjišťovali tedy: „Který z Izraelových kmenů nepřišel k Jahvovi do Mispy?“ A přišlo se na to, že do tábora na shromáždění nepřišel nikdo z Jabeše v Galaadu.

⁹Lid se totiž spočetl a nebyl tam nikdo z obyvatel Jabeše v Galaadu. ¹⁰Obec tam tedy poslala dvanáct tisíc ze svých chrabrych mužů s tímto příkazem: „Jděte a pobijte ostrím meče obyvatele Jabeše v Galaadu včetně žen a dětí.“ ¹¹A uděláte toto: postihnete klatbou všechno, co je mužského pohlaví, a všechny ženy, které poznaly mužovo lože, ale panny ponecháte naživu.“ A udělali to tak. ¹²Mezi obyvateli Jabeše v Galaadu našli čtyři sta panenských dívek, které nesdílely mužovo lože, a ty odvedli do tábora (do Sila, které je v kanaánské zemi). ¹³Celá obec pak vypravila vyslance k Benjaminovcům, kteří byli u skály Rimon, aby jim nabídla mír. ¹⁴Benjamin se tedy vrátil. Dali jim z žen z Jabeše v Galaadu ty, které byly ponechány naživu, ale nebylo jich dost pro všechny. ¹⁵Lid pojala lítost nad Benjaminem, protože Jahve udělal trhlinu v kmenech Izraele. ¹⁶„Co uděláme, abychom opatřili ženy těm, kteří zbývají,“ říkali starší obce, „když ženy z Benjaminu byly vyhubeny?“ ¹⁷Dodali: „Jak uchovat Benjaminovi zbytek, aby z Izraele nebyl vyhlazen jeden kmen?“ ¹⁸Neboť my jim své dcery za manželky dát už nemůžeme.“ Izraelité totiž odpřísáhli toto: „Ten, kdo dá ženu Benjaminovi, buď proklet!“ ¹⁹„Ale je tu Jahvův svátek,“ řekli, „který se každoročně slaví v Silu.“ (To město leží na sever od Betelu, na východ od cesty, která stoupá od Betelu do Sichemu, a na jih od Lebony.) ²⁰Poradili tedy Benjaminovcům: „Jděte a ukryjte se do zálohy ve vinicích.“ ²¹Budete na číhané, a až dívky ze Sila vyjdou, aby tančily ve sboru, vyjdete vy z vinic a každý z vás si pro sebe unese ženu z dívek v Silu a odejdete do Benjaminovy země. ²²Přijdou-li jejich otcové a bratři, aby se s námi přeli, řekneme jim: Dopřejte nám je, neboť jsme nemohli pro každého vzít ženu v boji, a vy jste jim je dát nemohli, neboť to byste se byli provinili.“ ²³Benjaminovci to tak udělali a z tanečnic, které unesli, si vzali tolik, kolik bylo jich samotných, potom odešli, vrátili se do svého údělu, postavili znovu města a usadili se v nich. ²⁴Izraelité se potom rozešli, každý odešel ke svému kmeni a rodu, a vrátili se odtud, každý do svého údělu. ²⁵V té době nebyl v Izraeli král a každý si dělal, co se mu zlíbilo.

Rút

Úvod

1 Za časů, kdy vládli soudci, propukl v zemi hlad a jeden muž z Judova Betléma odešel se svou ženou a svými dvěma syny a pobýval v Moabských polích. ²Ten muž se jmenoval Elimelek, jeho žena Noemi a jeho dva synové Machlon a Kiljon; byli to Efratané, z Judova Betléma. Když přišli na Moabská pole, usadili se tam. ³Noemin muž Elimelek zemřel a zůstala po něm ona a její dva synové. ⁴Ti se oženili s Moabítkami; jedna se jmenovala Orpa a druhá Rut. Zůstali tam asi deset let. ⁵Potom oba, Machlon i Kiljon, také zemřeli a Noemi zůstala sama, bez obou synů i bez manžela. ⁶A tak se chystala se snachami k návratu z Moabských polí, neboť se v Moabských polích dozvěděla, že Bůh navštívil svůj lid a dal mu chléb. ⁷Ona i snachy tedy opustily místo, kde přebývaly, a vydaly se na zpáteční cestu do Judovy země. ⁸Noemi řekla oběma svým snachám: „Jděte přece a každá se vraťte do domu své matky. Ať s vámi Jahve nakládá laskavě, jako jste vy nakládaly laskavě s těmi, kdo zemřeli, i se mnou! ⁹Ať Jahve každé z vás dopřeje, abyste našly manžela a pokojný život u něho v jeho domě!“ Objala je, ale ony začaly křičet a naříkat ¹⁰a řekly: „Ne! Vrátime se s tebou k tvému lidu.“ – ¹¹„Jděte nazpět, dcery,“ odpověděla Noemi, „proč byste chodily se mnou? Což mám ještě v lůně syny, kteří by se mohli stát vašimi manželzy? ¹²Jděte zpět, dcery, odejděte, neboť já už jsem na vdávání moc stará! I kdybych přece jen řekla: ‘Mám ještě nějakou naději, ještě dnes v noci budu patřit svému muži a budu mít syny’, ¹³čekaly byste, až dorostou? Zřekly byste se sňatku? Ne, dcery! Jsem kvůli vám plná hořkosti, neboť se proti mně pozvedla Jahvova ruka.“ ¹⁴Ony opět začaly křičet a naříkat, potom Orpa tchyni objala a vrátila se ke svému lidu, ale Rut se jí držela i nadále. ¹⁵Tu Noemi řekla: „Hleď, tvá švagrová se vrátila ke svému lidu a ke svému bohu; vrať se i ty a jdi za ní.“ ¹⁶Rut odpověděla: „Nenuť mě, abych tě opustila a odešla od tebe, neboť kam půjdeš, půjdu, kde zůstaneš, zůstanu; tvůj lid bude můj lid a tvůj Bůh bude můj Bůh. ¹⁷Tam, kde zemřeš, zemřu a tam budu pochována. Toto zlo ať na mne Jahve dopustí a tamto ještě přidá, jestliže nás nerozdělí teprve smrt!“ ¹⁸Když Noemi viděla, že si Rut umínila jít s ní, přestala na ni naléhat. ¹⁹Obě tedy odešly a přišly do Betléma. Jejich příchod do Betléma vzrušil celé město: „Je to opravdu Noemi?“ vykřikovaly ženy. ²⁰„Už mi neříkejte Noemi,“ odpověděla jim, „říkejte mi Mara, neboť Šadaj mě naplnil hořkostí. ²¹Odcházela jsem zahrnutá vším a Jahve mě s prázdnou přivádí zpět! Proč byste mi měly říkat Noemi, když proti mně svědčil Jahve a když mě Šadaj sklíčil?“ ²²Takto se vrátila Noemi a spolu s ní její snacha, Moabítka Rut, která se navrátila z Moabských polí. Přišly do Betléma na počátku sklizně ječmene.

2 Noemi měla jednoho příbuzného z manželovy strany. Byl to vážený muž, jenž náležel ke stejnému rodu jako Elimelek, jmenoval se Boaz. ²Moabítka Rut řekla Noemi: „Dovol, abych šla na pole paběrkovat klasy za tím, v jehož očích naleznu milost.“ Ona jí odpověděla: „Jdi, dcero.“ ³Rut tedy odešla a šla na pole paběrkovat za ženci klasy. Šťastná náhoda ji zavedla na kus půdy, která patřila Boazovi z Elimelekova rodu. ⁴A hle, Boaz právě přicházel z Betléma: „Jahve bud s vámi!“ řekl žencům, a oni odpověděli: „Ať ti Jahve žehná!“ ⁵Pak se Boaz zeptal onoho ze svých služebníků, který dozíral na žence: „Čí je ta mladá žena?“ ⁶a služebník, který dozíral na žence, odpověděl: „Tato mladá žena je ta Moabítka, která se vrátila s Noemi z Moabských polí. ⁷Řekla: ‘Dovol mi paběrkovat a sbírat, co za ženci spadne ze snopů.’ A tak přišla a zůstala; od rána až do teď si sotva oddechla.“ ⁸Boaz řekl Rut: „Slyšíš, dcero, že ano? Nechoď paběrkovat na jiné pole, neodcházej odtud, ale přidej se k mým služkám. ⁹Podívej se na ten kus půdy, který se sklízí, a jdi za nimi. Věz, že jsem služebníkům zakázal, aby tě uhodili. Budeš-li mít žízeň, jdi ke džbánům a napij se toho, co načerpali.“ ¹⁰Tu Rut padla tváří k zemi, klaněla se a řekla mu: „Jak to, že jsem našla milost v tvých očích, takže se mě ujímáš, ačkoli jsem jen cizinka?“ – ¹¹„Vždyť mi přece vyprávěli,“ řekl jí Boaz, „o všem, co jsi po smrti svého manžela udělala pro svou tchyni; jak jsi opustila otce, matku a svou rodnou zemi a odešla jsi k lidu, který jsi nikdy, včera ani předevčírem, neznala. ¹²Kéž ti Jahve odplatí za to, co jsi udělala, a kéž se ti od Jahva, Boha Izraele, pod jehož křídla ses přišla ukrýt, dostane plné odměny!“ ¹³Ona řekla: „Kéž bych stále nacházela milost v tvých očích, můj pane! Utěšil jsi mě a promluvil jsi k srdci své služebnice, a já zatím ani jedné z tvých služebnic nejsem rovna.“ ¹⁴Když byl čas k jídlu, řekl Boaz Rut: „Pojd' blíž, pojez z tohoto chleba a smoč si své sousto v octě.“ Usedla tedy po bok žencům a Boaz jí také upražil hodně zrní. Když se dosyta najedla, ještě jí zbylo. ¹⁵Když vstala k paběrkování, dal Boaz svým služebníkům tento příkaz: „Nechte ji paběrkovat mezi snopy, a ne abyste ji obtěžovali. ¹⁶A naopak hleďte, abyste sami vytrousili pár klasů ze svých pokosů, upustíte je, ona je bude moci sesbírat a vy na ni nebudete křičet.“ ¹⁷Rut na poli paběrkovala až do večera, a když to, co posbírala, vymlátíla, byla toho asi jedna efa ječmene. ¹⁸Odesla to, vrátila se do města a její tchyně viděla,

co ona napaběrkovala; ukázala jí to, co si odložila do zásoby, když se dosyta najedla, a dala jí to.¹⁹ „Kde jsi dnes paběrkovala,“ řekla jí tchyně, „kde jsi pracovala? Ať je požehnán ten, kdo se tě ujal!“ Rut své tchyni pověděla, u koho pracovala; řekla: „Muž, u něhož jsem dnes pracovala, se jmenuje Boaz.“²⁰ Noemi své snaše řekla: „Ať mu požehná Jahve, který živým i mrtvým neustále prokazuje svou přízeň!“ A Noemi dodala: „Ten muž je náš blízký příbuzný, patří k těm, kdo na nás mají výkupní právo.“²¹ Moabitka Rut řekla tchyni: „Řekl mi také: Zůstaň s mými služebníky, dokud nedokončí sklizeň.“²² Noemi své snaše Rut řekla: „Bude dobré, dcero, budeš-li chodit s jeho služkami, aspoň ti na jiném poli nebudou ubližovat.“²³ A zůstala mezi Boazovými služkami, paběrkovala až do konce sklizně ječmene a sklizně pšenice a bydlela se svou tchyní.

3 Její tchyně Noemi jí řekla: „Dcero, neměla bych se ti postarat o nějaké zaopatření, abys byla šťastná?² Nuže! Což není ten Boaz, za jehož služebnicemi jsi chodila, naším příbuzným? Dnes v noci má na humně provívat ječmen.³ Umyj se tedy a navoň, vezmi si plášť a jdi na to humno, ale nedej se mu poznat, dokud se nenají a nenapije.⁴ Až ulehne, obhlédni místo, kde odpočívá, potom půjdeš, uvolníš si kousek místa u jeho nohou a lehneš si. On sám ti poví, co máš dělat.“⁵ A Rut jí odpověděla: „Udělám všechno, co mi říkáš.“⁶ Sešla tedy na to humno a udělala všechno, co jí tchyně přikázala.⁷ Boaz se najedl a napil, pak se v dobré náladě uložil ke spánku vedle hromady ječmene. A tu se potichoučku přiblížila Rut, uvolnila si kousek místa u jeho nohou a lehla si.⁸ Uprostřed noci se muž zachvěl; obrátil se a viděl, že mu u nohou leží nějaká žena.⁹ „Kdo jsi?“ řekl. „Jsem tvoje služebnice Rut,“ řekla mu. „Rozprostři nad svou služebnicí cíp svého pláště, ty máš totiž výkupní právo.“ –¹⁰ „Buď, dcero, požehnána od Jahva,“ řekl, „tento druhý skutek lásky, ježž konáš, předčí ten první, neboť jsi nehledala mladíky, ať chudé či bohaté.“¹¹ A nyní buď, dcero, bez obav, učiním pro tebe vše, co mi řekneš, neboť všechen lid u brány mého města ví, že jsi dokonalá žena!¹² Je sice pravda, že mám výkupní právo, nicméně je tu jeden ještě bližší příbuzný než já.¹³ Zůstaň zde přes noc, a bude-li on ráno chtít vůči tobě uplatnit své právo, dobrá, ať tě vykoupí; nebude-li tě však chtít vykoupit, pak jako že žije Jahve, vykoupím tě já. Zůstaň ležet až do rána.“¹⁴ Zůstala tedy ležet u jeho nohou až do rána, potom než nadešla hodina, kdy jeden člověk může rozpoznat druhého, vstala; on si říkal: „Nemělo by se vědět, že ta žena přišla na humno.“¹⁵ A tak řekl: „Nastav plášť, ježž máš na sobě, a podrž ho.“ Podržela ho a on odměřil šest měr ječmene, naložil je na ni, ona pak šla nazpět do města.¹⁶ Rut se vrátila ke své tchyni a ta jí řekla: „S jakou přicházíš, dcero?“ Rut jí vyprávěla o všem, co pro ni ten muž udělal.¹⁷ Řekla: „Dal mi těchto šest měr ječmene se slovy: Nevrátíš se ke své tchyni s prázdnými rukama.“ –¹⁸ „Klidně vyčekej, dcero,“ řekla jí Noemi, „dokud se nedozvíš, jak ta věc dopadne; ten muž jistě neustane, dokud ji ještě dnes nevyřídí.“

4 A Boaz šel k bráně, sedl si tam a tu kolem náhodou šel ten příbuzný, o kterém Boaz mluvil. „Hej,“ řekl Boaz, „pojď sem a posad' se tady.“ Muž přišel a posadil se.² Boaz vybral deset mužů ze starších města: „Posaďte se tu,“ řekl, a oni se posadili.³ Pak řekl tomu, který měl výkupní právo: „Noemi, která se vrátila z Moabských polí, prodává kus půdy, který patřival našemu bratru Elimelekovi.“⁴ Řekl jsem si tedy, že tě o tom zpravím a řeknu ti: ‘Kup ho před těmi, kdo tady sedí, a před staršími mého lidu.’ Chceš-li uplatnit své výkupní právo, vykupuj, nechceš-li však, ohlaš mi to, abych to věděl. Jsi první, kdo má výkupní právo, já jsem až po tobě.“ On odpověděl: „Ano, chci vykupovat.“⁵ Ale Boaz řekl: „Toho dne, kdy z Noeminy ruky získáš to pole, získáš i ženu zemřelého, Moabitku Rut, tak abys uchoval jméno zemřelého na jeho majetku.“⁶ Tu ten, jenž měl výkupní právo, odpověděl: „Nemohu své právo uplatnit, protože se obávám, že bych poškodil svůj majetek. Uplatni své výkupní právo pro sebe, neboť já je uplatnit nemohu.“⁷ A tenkrát bylo v Izraeli zvykem stvrzovat v případě výkupu nebo dědictví celou záležitost takto: jeden si sundal opánek a dal jej druhému. Takovým způsobem se v Izraeli svěřilo.⁸ A tak ten, který měl výkupní právo, řekl Boazovi: „Proved' tu koupi pro sebe,“ a sundal si opánek.⁹ Boaz řekl starším a všemu lidu: „Dnes jste svědky toho, že z rukou Noemi získávám vše, co patřivalo Elimelekovi, a vše, co patřivalo Machlonovi a Kiljonovi,¹⁰ a že zároveň získávám za ženu vdovu po Machlonovi, Moabitku Rut, abych uchoval jméno zemřelého na jeho dědictví a aby jméno zemřelého nebylo vyloučeno ze středu jeho bratrů ani od brány jeho města. Dnes jste toho svědky.“¹¹ Všechen lid, který byl u brány, odpověděl: „Jsme toho svědky,“ a starší odpověděli: „Ať dá Jahve, aby žena, která vstoupí do tvého domu, byla podobná Ráchel a Lee, které společně zbudovaly Izraelův dům. Staň se mocným v Efratě a udělej si jméno v Betlémě.“¹² Ať se díky potomstvu, jež ti Jahve dopřeje od této mladé ženy, podobá tvůj dům domu Perese, jehož porodila Judovi Tamar.“¹³ Boaz si vzal Rut a ona se stala jeho ženou. Vešel k ní, Jahve dal, že Rut počala a porodila syna.¹⁴ Ženy pak řekly Noemi: „Buď veleben Jahve, který ti dnes neodepřel někoho, kdo by tě vykoupil. Ať se v Izraeli provolává jeho jméno!“¹⁵ On bude tvým utěшитelem a oporou tvého stáří, neboť jeho matkou je tvá snacha, která tě miluje a která je pro tebe lepší než sedm synů.“¹⁶ A Noemi vzala dítě, položila si je na klín a starala se o ně ona.¹⁷ Sousedky mu daly jméno, řekly: „Noemi se narodil

syn,“ a pojmenovaly ho Obed. Je to otec Davidova otce Jišaje. ¹⁸Toto je Peresovo potomstvo: Peres zplodil Chesrona. ¹⁹Chesron zplodil Rama a Ram zplodil Aminadaba. ²⁰Aminadab zplodil Nachšona a Nachšon zplodil Salmona. ²¹Salmon zplodil Boaze a Boaz zplodil Obed. ²²A Obed zplodil Jišaje a Jišaj zplodil Davida.

První Samuelova

Úvod

1 Byl jeden muž z Ramatajimu, Sufovec z Efraimova pohoří, a jmenoval se Elkana, syn Jerochama, syna Elihua, syna Tochua, syna Efraimovce Sufa. ² Měl dvě ženy: jedna se jmenovala Anna, druhá Penina; ale zatímco Penina měla děti, Anna neměla žádné. ³ Ten muž každoročně odcházel ze svého města klanět se a obětovat Jahvovi Sabaot v Silu (tam byli jako Jahvovi kněží oba Eliho synové, Chofni a Pinchas). ⁴ Jednoho dne přinesl Elkana oběť. – Měl ve zvyku dávat díly své ženě Penině a všem svým synům a dcerám ⁵ a Anně dával jenom jeden, třebaže měl Annu nejraději, ale Jahve ji učinil neplodnou. ⁶ Její sokyně ji také urážela, aby ji rozhněvala, protože Jahve učinil její lůno neplodným. ⁷ To se stávalo každoročně, urážela ji pokaždé, když chodili do Jahvova chrámu. – A Anna tedy plakala a netkla se jídla. ⁸ Tu jí její manžel Elkana řekl: „Anno, proč pláčeš a nejíš? Proč jsi nešťastná? Což já pro tebe neznamenujím víc než deset synů?“ ⁹ Pojedli v síni a poté Anna vstala a stanula před Jahvem – kněz Eli seděl na své stoličce u veřejných dveří v Jahvově svatyni. ¹⁰ S hořkostí v duši se modlila k Jahvovi a velice plakala. ¹¹ Udělala tento slib: „Jahve Sabaot! Shlédni, prosím, na bídu své služebnice, vzpomeň si na mne, nezapomínej na svou služebnici a dej jí synáčka, a já ho pak na celý život dám Jahvovi a po jeho hlavě nepřejede břitva.“ ¹² Jak se tak dlouze před Jahvem modlila, pozoroval Eli její ústa. ¹³ Anna mluvila úplně potichu: rty se jí pohybovaly, ale hlas slyšet nebylo, a Eli si myslel, že je opilá. ¹⁴ Tu jí Eli řekl: „Jak dlouho ještě budeš opilá? Prober se už z toho vína!“ ¹⁵ Ale Anna odpověděla takto: „Nikoli, můj pane, jsem pouze zarmoucená žena, nepila jsem víno ani kvašený nápoj, vylévám si před Jahvem duši. ¹⁶ Nepokládej svou služebnici za nějakou ničemnici: mluvila jsem až dosud z přemíry soužení a zklamání.“ ¹⁷ Tu jí Eli odpověděl: „Jdi v pokoji a kéž ti Bůh Izraele dopřeje, oč jsi ho žádala.“ ¹⁸ Ona řekla: „Kéž tvá služebnice nalezne milost v tvých očích,“ a žena odešla svou cestou; pojedla a její tvář už byla jiná. ¹⁹ Časně ráno vstali, poklonili se Jahvovi a potom se vydali nazpět a přišli domů, do Ramy. Elkana se spojil se svou ženou Annou a Jahve se na ni rozpomněl. ²⁰ Anna počala, a když se naplnil čas, porodila syna, kterého pojmenovala Samuel, „neboť,“ jak řekla, „jsem si ho vyprosila od Jahva.“ ²¹ Její manžel Elkana odešel s celou rodinou, aby Jahvovi přinesl výroční oběť a splnil svůj slib. ²² Ale Anna nešla, neboť svému manželovi řekla: „Ne dříve, než bude chlapec odstaven! Pak ho tam zavedu, ukáže se před Jahvem a zůstane tam navždy.“ ²³ Její manžel Elkana jí odpověděl: „Dělej, jak se ti líbí, a vyčkej, až ho odstaviš. Ať jenom Jahve vyplní své slovo!“ Žena tedy zůstala a kojila chlapce, až ho odstavila. ²⁴ Když ho odstavila, vzala ho s sebou, a také tříletého býka, jednu efu mouky a měch vína, a uvedla ho do Jahvova chrámu v Silu; chlapec byl mladičkář. ²⁵ Zabili býka a přivedli chlapce Elimu. ²⁶ Řekla: „Prosím, můj pane! Jako že žiješ, můj pane, já jsem ta žena, která tady vedle tebe stála a modlila se k Jahvovi. ²⁷ To jsem se modlila o tohoto chlapce a Jahve mi dopřál, oč jsem ho žádala. ²⁸ Já ho zase předávám na všechny dny jeho života Jahvovi: je předán Jahvovi.“ A tu se před Jahvem klaněli.

2 Tu se Anna takto modlila: „Mé srdce jásá Jahvovi, můj roh se pozvedá v mém Bohu, má ústa jsou doširoka otevřena proti mým nepřítelům, neboť se raduji ze tvé pomoci. ² Nikdo není Svatý jako Jahve, (neboť kromě tebe není nikdo), není skály, jako je náš Bůh. ³ Přestaňte s těmi zpupnými řečmi, ať z vašich úst nevychází nadutost. Bůh hlubokého vědění, toť Jahve, na něm je, aby vážil skutky. ⁴ Luk mocného je zlomen, leč slabnoucí jsou opásáni silou. ⁵ Sytí se dávají najímat za chléb a hladoví přestávají pracovat. Neplodná žena rodí sedmkrát, leč matka četných dětí uvadá. ⁶ Smrt i život dává Jahve, on dává sestoupit do šeuolu a vyjít z něho. ⁷ Ochuzuje a obohacuje Jahve, on ponizuje a také povyšuje. ⁸ On vyprošťuje slabého z prachu, chudáka pozvedá ze smetiště, aby jim dal zasednout se vznešenými a vykázal jim čestnou stoličce; neboť sloupy země jsou Jahvovy, on na ně položil svět. ⁹ On střeží krok svých věrných, leč zlovolníci mizí v tmách (neboť silou člověk nevitězí). ¹⁰ Jahve, jeho nepřítelé jsou roztříštěni, Nejvyšší hřímá na nebesích. Jahve soudí končiny země, dává sílu svému Králi, vyvyšuje zdatnost svého Pomazaného.“ ¹¹ Elkana odešel do Ramy, do svého domu, ale chlapec zůstal, aby před tváří kněze Eliho sloužil Jahvovi. ¹² A Eliho synové byli ničemové, kteří se nestarali o Jahva, ¹³ ani o práva kněží vůči lidu: přinášel-li někdo oběť, přicházel knězův služebník, když se vařilo maso, s trojzubou vidlicí, ¹⁴ píchal do kotle nebo do hrnce nebo do mísy nebo do nádoby, a kněz si přisvojoval vše, co se na vidlici napíchlo; takto se jednalo se všemi Izraelity, kteří tam do Sila přicházeli. ¹⁵ A knězův služebník dokonce přicházel ještě předtím, než se obrátil tuk v dým, a říkal tomu, kdo obětoval: „Dej pro kněze maso na pečení, on od tebe vařené maso nepřijme, jenom syrové maso.“ ¹⁶ A pokud mu ten muž říkal: „Napřed se musí obrátit tuk v dým, pak si pro sebe vezmi po libosti,“ on odpovídal: „Ne, dáš mi to hned, jinak to vezmu násilím.“ ¹⁷ Hřích těch mladíků před Jahvem byl převeliký, neboť se chovali pohrdavě vůči

obětnímu daru přinášenému Jahvovi. ¹⁸ Samuel byl v Jahvově službě, chlapec oděný lněnou suknicí. ¹⁹ Matka mu dělávala pláštík a každoročně mu ho nosovala, když chodila se svým manželem přinášet výroční obět. ²⁰ Eli žehnal Elkanovi a jeho ženě a říkal: „Ať ti Jahve dá od této ženy potomstvo namísto půjčky, kterou ona předala Jahvovi,“ a oni odcházeli domů. ²¹ Jahve Annu navštívil, ona počala a porodila tři syny a dvě dcery; mladý Samuel vyrůstal u Jahva. ²² Ačkoli byl Eli velmi letitý, byl zpraven o všem, co jeho synové dělali celému Izraeli. ²³ Řekl jim: „Proč jednáte tak, jak o tom slyším od všeho lidu? ²⁴ Ne, moji synové, ty zvěsti, které, jak slyším, roznáší Jahvův lid, nejsou pěkné. ²⁵ Hřeší-li člověk proti jinému člověku, bude rozhodčím Bůh, ale hřeší-li člověk proti Jahvovi, kdo se za něho přimluví?“ Oni nicméně otcův hlas neposlouchali. To proto, že se Jahvovi zalíbilo, aby propadli smrti. ²⁶ Zatím mladý Samuel stále rostl postavou i milostí, jak u Jahva, tak u lidí. ²⁷ Jeden Boží muž přišel k Elimu a řekl mu: „Takto mluví Jahve. Hle, zjevil jsem se domu tvého otce, když byli v Egyptě otroky faraonova domu. ²⁸ Odlišil jsem ho ode všech kmenů Izraele, aby konal můj kněžský úřad, aby vystupoval k mému oltáři, aby obracel v dým obětní dar, aby přede mnou nosil efod, a postoupil jsem rodu tvého otce veškeré maso, jež Izraelité přinášejí v obět. ²⁹ Proč pošlapáváte obětní dar a obět, které jsem nařídil pro svůj Příbytek, a proč ctíš své syny více nežli mne, tím že se vykrmujete nejlepším ze všech obětních darů Izraele, mého lidu? ³⁰ A proto – výrok Jahva, Boha Izraele – i když jsem řekl, že tvůj rod a rod tvého otce budou přede mnou chodit navždy, nyní – Jahvův výrok – se toho vyvaruji! Neboť ctím ty, kteří ctí mne, a ti, kdo mnou pohrdají, jsou pokládáni za nic. ³¹ Hle, přicházejí dny, kdy srazím tvé rameno a rameno domu tvého otce, tak aby ve tvém domě nebylo starce. ³² Vedle Příbytku se budeš dívat na všechno dobro, které prokáží Izraeli, a ve tvém domě nebude nikdy žádný stařec. ³³ Podržím některého z tvých příbuzných u svého oltáře, aby se mu strávily oči a aby zchradla jeho duše, ale tvůj dům jako celek zahyne mečem mužů. ³⁴ Předzvěstí ti bude to, co se přihodí oběma tvým synům, Chofnimu a Pinchasovi: oba téhož dne zemřou. ³⁵ Vzbudím si věrného kněze, který bude jednat podle mého srdce a mého přání, zajistím mu dům, jenž potrvá, a on bude stále chodit před mým pomazaným. ³⁶ Kdokoli z tvé rodiny zbude, přijde se mu klanět, aby měl stříbrňáček a chlebovou placku, a řekne: ‘Prosím tě, přidej mě k jakémukoli kněžskému úřadu, abych měl k obživě kousek chleba.’“

3 Mladý Samuel tedy sloužil před tváří Eliho Jahvovi; v té době se zřídka stávalo, že by Jahve mluvil, vidění nebyla častá. ² Nu a jednoho dne ležel Eli ve svém pokoji – oči mu začínaly slábnout a už špatně viděl – ³ Boží lampa dosud nebyla zhasnuta a Samuel ležel v Jahvově svatyni, tam kde byla Boží archa. ⁴ Jahve zavolal: „Samueli, Samueli!“ On odpověděl: „Tu jsem,“ ⁵ a běžel k Elimu a řekl: „Tu jsem, přece jsi mě volal.“ – „Nevolal jsem tě,“ řekl Eli, „jdi si zase lehnout.“ Šel si lehnout. ⁶ Jahve ho opět zavolal: „Samueli, Samueli!“ On vstal a šel k Elimu a řekl: „Tu jsem, přece jsi mě volal.“ – „Nevolal jsem tě, synu,“ řekl Eli, „jdi si zase lehnout.“ ⁷ Samuel ještě neznal Jahva a Jahvovo slovo se mu doposud nezjevilo. ⁸ Jahve opět zavolal Samuela, už potřetí. On vstal a šel k Elimu a řekl: „Tu jsem, přece jsi mě volal.“ Tu Eli pochopil, že hoch volal Jahve, ⁹ a řekl Samuelovi: „Jdi si lehnout, a zavolá-li někdo na tebe, řekneš: Mluv, Jahve, neboť tvůj služebník poslouchá,“ a Samuel si odešel lehnout na své místo. ¹⁰ Jahve přišel a byl tam. Zavolal jako předtím: „Samueli, Samueli!“ a Samuel odpověděl: „Mluv, neboť tvůj služebník poslouchá.“ ¹¹ Jahve Samuelovi řekl: „Chystám se udělat v Izraeli něco takového, že komukoli, kdo se o tom dozví, z toho zazní v obou uších. ¹² Onoho dne vykonám proti Elimu od začátku až do konce vše, co jsem řekl o jeho domu. ¹³ Ohlásíš mu, že odsuzuji jeho dům navždy; protože on věděl, že jeho synové zlořečí Bohu, a nepotrestal je. ¹⁴ Proto – Eliho domu to přísahám – ani obět, ani obětní dar nikdy vinu Eliho domu nesmažou.“ ¹⁵ Samuel odpočíval až do rána, potom otevřel brány Jahvova chrámu. Samuel se bál vyprávět Elimu o tom vidění, ¹⁶ ale Eli ho zavolal a řekl: „Samueli, synu!“ a on odpověděl: „Tu jsem.“ ¹⁷ Zeptal se: „Jaké je slovo, jež ti řekl? Nic mi nezatajuj! Toto zlo ať na tebe Bůh dopustí a tamto ještě přidá, zatajíš-li mi jediné slovo z toho, co ti řekl.“ ¹⁸ Tu mu Samuel vyprávěl vše, nic mu nezatajil. Eli řekl: „On je Jahve, ať činí, co se mu zlíbí!“ ¹⁹ Samuel rostl a Jahve byl s ním a on nenechal padnout k zemi nic z toho, co mu řekl. ²⁰ Celý Izrael od Dana až po Beršebu věděl, že byl Samuel pověřen, aby byl Jahvovým prorokem. ²¹ Jahve se nadále ukazoval v Silu, protože se v Silu zjevoval Samuelovi,

4 a Samuelovo slovo bylo pro celého Izraele jako slovo Jahvovo. Eli byl velmi letitý a jeho synové setrvali při svém špatném jednání vůči Jahvovi. V té době se přihodilo, že se Filištané shromáždili k boji proti Izraeli, a Izraelité vytáhli do boje proti nim. Utábořili se u Eben-Ezeru, zatímco Filištané tábořili v Afeku. ² Filištané se sešikovali proti Izraeli, došlo k tuhému boji a Izrael byl před Filištanou poražen: bylo zabito kolem čtyř tisíc mužů v řadách, v otevřeném poli. ³ Vojsko se vrátilo do tábora a starší Izraele řekli: „Proč Jahve dopustil, že nás dnes Filištané porazili? Pojďme do Sila pro archu našeho Boha, ať přijde do našeho středu a ať nás zachrání před nadvládou našich nepřátel.“ ⁴ Vojsko poslalo do Sila a přinesli odtud archu Jahva Sabaot,

jenž sídlí na cherubech; oba Eliho synové, Chofni i Pinchas, archu doprovázeli. ⁵ Když Jahvova archa dorazila do tábora, všichni Izraelité mohutně zakřičeli, až zaduněla země. ⁶ Filišťané uslyšeli hluk pokřiku a řekli: „Co znamená ten velký pokřik v táboře Hebrejů?“ a dozvěděli se, že do tábora dorazila Jahvova archa. ⁷ Tu dostali Filišťané strach, neboť si říkali: „Do tábora přišel Bůh!“ Řekli: „Běda nám! Tedy něco podobného se dříve nestalo. ⁸ Běda nám! Kdo nás vysvobodí z ruky toho mocného Boha? To on postihl Egypt všemožnými ranami na poušti. ⁹ Seberte odvahu a buďte zmužilí, Filišťané, abyste nebyli poddáni Hebrejům, tak jako oni byli poddáni vám; buďte zmužilí a bojujte!“ ¹⁰ Filišťané svedli bitvu, Izraelité byli poraženi a každý utíkal ke svým stanům; bylo to veliké krveprolití a na straně Izraele padlo třicet tisíc pěšáků. ¹¹ Boží archa byla zajata a oba Eliho synové, Chofni i Pinchas, zemřeli. ¹² Jeden muž z Benjaminu vyběhl z bitevní řady a téhož dne dorazil s roztrženými šaty a s hlavou pokrytou prachem do Sila. ¹³ Když přišel, seděl Eli na své stolici vedle brány a vyhlížel na cestu, neboť se mu chvělo srdce o Boží archu. Ten muž tedy přinesl novinu do města a celé město bylo samý křik. ¹⁴ Eli ten křik ulyšel a zeptal se: „Co je to za velký hluk?“ Ten muž přispěchal a podal Elimu zprávu. – ¹⁵ Jemu bylo devadesát osm let, měl strnulý pohled a už neviděl. – ¹⁶ Ten muž Elimu řekl: „Přicházím z tábora, dnes jsem utekl z bitevní řady,“ a on se ho zeptal: „Co se stalo, synu?“ ¹⁷ Posel odpověděl: „Izrael utekl před Filišťany, vojsko dokonce utržilo velkou porážku a také oba tví synové jsou mrtvi a Boží archa padla do zajetí!“ ¹⁸ Při této zmínce o Boží arše spadl Eli nazad ze své stolice, napříč přes bránu, zlomil si vaz a zemřel, neboť to byl letitý a těžký muž. Soudil Izraele po čtyřicet let. ¹⁹ A jeho snacha, Pinchasova žena, byla těhotná, právě měla porodit. Jakmile se dozvěděla novinu o zajetí Boží archy a o tchánově a manželově smrti, schoulila se a porodila, neboť ji zachvátily bolesti. ²⁰ Ježto byla na umření, řekly jí ženy, které jí pomáhaly: „Měj důvěru, porodila jsi syna!“ ale ona neodpověděla a nedbala na to. ²¹ Pojmenovala toho chlapce Ikabod a řekla: „Z Izraele byla vyhoštěna sláva,“ tím narážela na zajetí Boží archy a na tchána a manžela. ²² Řekla: „Z Izraele byla vyhoštěna sláva, protože byla zajata Boží archa.“

5 Když se Filišťané zmocnili Boží archy, dovezli ji z Eben-Ezeru do Ašdodu. ² Filišťané vzali Boží archu, zanesli ji do Dagonova chrámu a postavili ji vedle Dagona. ³ Když Ašdodané příštího dne ráno vstali a přišli do Dagonova chrámu, hle, Dagon ležel tváří dolů na zemi před Jahvovou archou. Zdvihli Dagona a opět ho postavili na místo. ⁴ Ale když příštího dne časně ráno vstali, hle, Dagon ležel tváří dolů na zemi před Jahvovou archou a Dagonova hlava a obě ruce byly uťaty a válely se na prahu; na místě zůstal jen Dagonův trup. ⁵ Proto až podnes Dagonovi kněží a všichni, kdo vcházejí do Dagonova chrámu, nešlápnou v Ašdodu na Dagonův práh. ⁶ Jahvova ruka těžce spočinula na Ašdodanech: poničil je a postihl je nádory; Ašdod i okolní území. ⁷ Když muži z Ašdodu viděli, co se děje, řekli: „Ať u nás nezůstává archa Boha Izraele, neboť jeho ruka se vzepřela proti nám a proti našemu bohu Dagonovi.“ ⁸ Dali si tedy svolat všechna filišťanská knížata a řekli: „Co máme dělat s archou Boha Izraele?“ Oni rozhodli: „Archa Boha Izraele odejde do Gatu,“ a přenesli archu Boha Izraele. ⁹ Ale když ji přinesli, byla nad tím městem Jahvova ruka a vypuklo tam převeliké zděšení: obyvatelé toho města byli od nejmenšího do největšího zasaženi, vyrazily se jim nádory. ¹⁰ Poslali tedy Boží archu do Ekronu, ale když Boží archa dorazila do Ekronu, Ekroňané vzkřikli: „Přivezli mi archu Boha Izraele, aby mne i můj lid uvrhli do záhuby!“ ¹¹ Dali svolat všechna filišťanská knížata a řekli: „Pošlete archu Boha Izraele zase pryč a ať se vrátí na své místo a nepřivodí mně a mému lidu smrt.“ V celém městě totiž panovalo smrtelné zděšení, tak těžce na něm spočinula Boží ruka. ¹² Lidé byli, pokud nezemřeli, zasaženi nádory a úzkostný křik stoupal z města až k nebi.

6 Jahvova archa byla na území Filišťanů sedm měsíců. ² Filišťané se obrátili na kněze a věstce a ptali se: „Co máme s Jahvovou archou dělat? Určete nám, jak ji máme poslat na její místo?“ ³ Oni odpověděli: „Chcete-li poslat archu Boha Izraele nazpět, neposílejte ji nazpět s prázdnou, ale zaplatte mu nějaké odškodné. Pak se uzdravíte a budete vědět, proč se předtím jeho ruka od vás neodvrátila.“ ⁴ Zeptali se: „Jaké má být to odškodné, které mu máme zaplatit?“ Oni odpověděli: „Podle počtu filišťanských knížat: pět zlatých nádorů a pět zlatých myší, neboť vás i vaše knížata postihla táž rána. ⁵ Udělejte obrazy svých nádorů a obrazy svých myší, které pustoší zemi, a vzdejte Bohu Izraele slávu. Snad se jeho ruka nadlehčí nad vámi, vašimi bohy a vaší zemí. ⁶ Proč byste zatvrzovali své srdce, jako je zatvrdili Egypťané a faraon? Cožpak je, když je Bůh přítiskl, nepropustili? ⁷ Nyní vezměte a připravte nový vůz a dvě krávy po otelení, které nenosily jařmo: ty krávy zapřáhnete do toho vozu a jejich telata odvedete nazpět do chléva. ⁸ Vezmete Jahvovu archu a položíte ji na ten vůz. Zlaté předměty, které mu platíte jako odškodné, pak dáte do truhly vedle ní a necháte ji jít svou cestou. ⁹ Potom se dívejte: vydá-li se na cestu ke svému území, k Bet-Šemeši, pak nám to velké zlo způsobil on, pakliže ne, budeme vědět, že nás nepostihla jeho ruka a že se nám to přihodilo náhodou.“ ¹⁰ Ti muži to tak učinili: vzali dvě krávy po otelení a zapřáhli je do vozu, telata však zadrželi ve chlévě. ¹¹ Na vůz položili

Jahvovu archu a také truhlu, v níž byly zlaté myši a obrazy jejich nádorů.¹² Krávy se daly přímo na cestu k Bet-Šemeši a šly stále touž cestou, při chůzi bučely a neodchylovaly se napravo ani nalevo. Filištánská knížata za nimi šla až na pomezí Bet-Šemeše.¹³ Muži z Bet-Šemeše sklízeli na pláni obilí. Když zvedli oči, uviděli archu a vyšli jí s radostí vstříc.¹⁴ Když vůz dojel na pole Jozua z Bet-Šemeše, zastavil se tam. Byl tam velký kámen. Rozštípalí dřevo vozu a přinesli ty krávy Jahvovi v oběť jako celopal.¹⁵ Leviovcí snali Jahvovu archu a truhlu, jež byla vedle ní a v níž byly ty zlaté předměty, a všechno položili na ten velký kámen. Muži z Bet-Šemeše ten den přinesli celopaly a konali oběti Jahvovi.¹⁶ Když to viděla filištánská knížata, vrátila se téhož dne do Ekronu.¹⁷ Toto jsou zlaté nádory, které Filišťané zaplatili Jahvovi jako odškodné: jeden za Ašdod, jeden za Gazu, jeden za Aškelon, jeden za Gat, jeden za Ekron.¹⁸ A zlatých myši tolik, jako všech měst Filišťanů, měst těch pěti knížat, od opevněných měst až po otevřené vesnice. Svědkem je velký kámen, na který položili Jahvovu archu a který je dosud na poli Jozua z Bet-Šemeše.¹⁹ Při pohledu na Jahvovu archu se mezi betšemešskými muži neradovali Jechoniášovi synové, a Jahve z nich sedmdesát mužů pobil. A lid měl smutek, protože jej Jahve tvrdě bil.²⁰ Tu muži z Bet-Šemeše řekli: „Kdo může obstát před Jahvem, Svatým Bohem? Ke komu on půjde, někam daleko od nás?“²¹ Vypravili posly k obyvatelům Kirjat-Jearimu s těmito slovy: „Filišťané vrátili Jahvovu archu. Sejděte a vynesete ji k vám.“

7 Muži z Kirjat-Jearimu přišli a odnesli Jahvovu archu. Dovezli ji do Abinadabova domu, na výšinu, a posvětili jeho syna Eleazara, aby Jahvovu archu střezil.² Ode dne, kdy postavili archu do Kirjat-Jearimu, uplynula dlouhá doba – dvacet let – a celý Izraelův dům vzdychal po Jahvovi.³ Tu promluvil Samuel k celému Izraelovu domu takto: „Vracíte-li se k Jahvovi z celého srdce, odstraňte ze svého středu cizí bohy a aštarty, upněte své srdce k Jahvovi a služte výhradně jemu: pak vás osvobodí z rukou Filišťanů.“⁴ Izraelité tedy odstranili baaly a aštarty a sloužili výhradně Jahvovi.⁵ Samuel řekl: „Shromážděte veškerý Izrael v Mispě a já budu za vás snažně prosit Jahva.“⁶ Shromáždili se tedy v Mispě, čerpali vodu, rozlévali ji před Jahvem, ten den se postili a říkali: „Zhřešili jsme proti Jahvovi.“ A Samuel v Mispě soudil Izraelity.⁷ Když se Filišťané dozvěděli, že se Izraelité shromáždili v Mispě, vytáhla filištánská knížata k útoku proti Izraelovi. Izraelité se to dozvěděli a měli z Filišťanů strach.⁸ Řekli Samuelovi: „Bez ustání vzývej Jahva, našeho Boha, aby nás osvobodil z ruky Filišťanů.“⁹ Samuel vzal neodstavené jehně a přinesl je jako úplný celopal Jahvovi, vzýval Jahva za Izraele a Jahve ho vyslyšel.¹⁰ Zatímco Samuel přinášel v oběť ten celopal, dali se Filišťané do boje proti Izraeli, ale Jahve toho dne s velkým duněním zahrml na Filišťany, zasáhl je zděšením a oni byli před Izraelem poraženi.¹¹ Izraelští muži vyrazili z Mispy a pronásledovali Filišťany a pobíjeli je až pod Bet-Kar.¹² Tu Samuel vzal kámen a vztyčil jej mezi Mispou a Zubem a pojmenoval ho Eben-Ezer a řekl: „Až sem nám pomáhal Jahve.“¹³ Filišťané byli pokořeni. Už se na území Izraele nevrátili a Jahvova ruka těžce spočívala na Filišťanech po celý Samuelův život.¹⁴ Města, která Filišťané Izraeli vzali, mu připadla nazpět, od Ekronu až po Gat, a Izrael osvobodil jejich území z ruky Filišťanů. Mezi Izraelem a Amority byl mír.¹⁵ Samuel soudil Izraele po celý svůj život.¹⁶ Každoročně konal okružní cestu přes Betel, Gilgal, Mispu a soudil Izraele na všech těch místech.¹⁷ Pak se vracel do Ramy, neboť tam měl svůj dům a tam soudil Izraele. Postavil tam Jahvovi oltář.

8 Když Samuel zestárl, ustanovil za soudce v Izraeli své syny.² Jeho starší syn se jmenoval Joel, mladší Abija, byli soudci v Beršebě.³ Ale jeho synové nenásledovali jeho příkladu: byli ziskuchtiví, přijímali dary a křivili právo.⁴ Všichni starší Izraele se sešli a vyhledali Samuela v Ramě.⁵ Řekli mu: „Zestárl jsi a tví synové nenásledují tvého příkladu. A tak nám tedy ustanov krále, aby nás soudil, jako všechny národy.“⁶ Samuelovi se to nelíbilo, že řekli: „Dej nám krále, aby nás soudil,“ a vzýval Jahva.⁷ Jahve však Samuelovi řekl: „Vyhov lidu ve všem, co ti říká, neboť oni nezavrhlí tebe, zavrhlí mne, když už nechtějí, abych nad nimi kraloval já.“⁸ Všechno, co udělali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes mně – opustili mne a sloužili cizím bohům –, to dělají i tobě.⁹ A tak tedy vyhov jejich žádosti. Jenom je budeš slavnostně varovat a poučíš je o právu krále, který nad nimi bude vládnout.“¹⁰ Samuel opakoval lidu, který od něho žádal krále, všechna Jahvova slova.¹¹ Řekl: „Hle, toto je právo krále, jenž nad vámi bude vládnout. Vezme vaše syny a přidělí je ke svému vozatajstvu a ke svým koním a oni budou běhat před jeho vozem.“¹² Zaměstná je jako náčelníky tisíců a jako náčelníky padesáti; budou mu muset orat jeho ornou půdu, sklízet jeho žeň, zhotovovat jeho válečné zbraně a výstroj jeho vozů.¹³ Vezme si vaše dcery za voňavkářky, kuchařky a pekařky.¹⁴ Vezme vaše nejlepší pole, vaše vinice a vaše olivové háje a dá je svým hodnostářům.¹⁵ Z vaší obdělané půdy a z vašich vinic bude vybírat desátek a dá jej svým kleštěncům a svým hodnostářům.¹⁶ Nejlepší z vašich služebníků, z vašich služebnic a z vašich volů a vašich oslů si vezme a užije jich k práci pro sebe.¹⁷ Bude vybírat desátek z vašich stád a vy sami se stanete otroky.¹⁸ Toho dne budete vykřikovat kvůli králi, jehož jste si vyvolili, ale Jahve vám toho dne neodpoví!“¹⁹ Lid odmítl Samuela poslechnout a řekl: „Ne! Budeme mít krále,“²⁰ i my budeme jako

všechny národy: náš král nás bude soudit, potáhne nám v čele a bude bojovat naše boje.“²¹ Samuel vyslechl všechna slova lidu a opakoval je do uší Jahvovi.²² Jahve mu však řekl: „Vyhov jejich žádosti a nastol jim krále.“ Tu Samuel řekl mužům z Izraele: „Vraťte se každý do svého města.“

9 Mezi Benjaminovci byl muž, jenž se jmenoval Kiš, syn Abiela, syna Serora, syna Bekorata, syna Afiacha; byl to Benjaminovec, urozený muž.² Měl syna jménem Saul, který byl v květu let a krásný. Nikdo mezi Izraelity nebyl krásnější než on: byl o hlavu větší než všichni ostatní.³ Saulovu otci Kišovi se zatoulaly oslice, a tak Kiš řekl svému synovi Saulovi: „Vezmi s sebou jednoho ze služebníků a jdi, hledej ty oslice.“⁴ Prošli Efraimovo pohoří, prošli zemi Šališu, prošli zemi Šaalim: nebyly tam; prošli Benjaminovu zemi, nic nenašli.⁵ Když došli do země Suf, řekl Saul služebníkově, jenž ho doprovázel: „Pojďme! Vraťme se, aby se otec místo o oslice nezačal znepokojoval o nás.“⁶ Ale on mu odpověděl: „Hle, v tomto městě bydlí Boží muž. Je to proslulý člověk, všechno, co řekne, se určitě stane. Pojďme tam tedy, snad nás poučí o cestě, kterou jsme podnikli.“⁷ Saul svému služebníkově řekl: „Půjdeme-li tam, co tomu muži přineseme? Chléb z našich pytlů už je pryč a nemáme nic, co bychom tomu Božím muži přinesli za odměnu. Co jiného máme?“⁸ Služebník se opět ujal slova a řekl Saulovi: „Náhodou mám u sebe čtvrt šekelu stříbra, dám jej tomu Božím muži a on nás poučí o naší cestě.“⁹ —¹⁰ Saul svému služebníkově řekl: „Dobře jsi promluvil, pojďme tedy!“ A šli do města, kde byl ten Boží muž.¹¹ Když stoupali po svahu k městu, potkali dívky, které vycházely čerpat vodu, a zeptali se jich: „Je tam ten vidoucí?“ — (9) Dříve se totiž v Izraeli říkalo, když se někdo šel radit s Bohem: „Pojďme tedy k vidoucímu,“ neboť místo „prorok“ jako dnes se dříve říkalo „vidoucí“. ¹² Ony jim odpověděly takto: „Je tam, šel právě před tebou. Teď si pospěš: on dnes přišel do města, neboť dnes je na výšině obět za lid.“¹³ Jakmile vejдете do města, najdete ho, ještě než vystoupí na výšinu, aby pojedl. Lid před jeho příchodem nebude jíst, neboť on musí obět posvětit: až potom budou pozvani jíst. Teď jděte nahoru: najdete ho okamžitě.“¹⁴ Šli tedy nahoru do města. Když vcházeli do brány, vycházel proti nim Samuel, který se ubíral na výšinu.¹⁵ A den předtím, než Saul přišel, zjevil Jahve Samuelovi toto: ¹⁶ „Zítra v tuto hodinu,“ řekl, „ti pošlu jednoho muže z Benjaminovy země, dáš mu pomazání jako vévodovi mého lidu Izraele a on osvobodí můj lid z ruky Filišťanů, neboť já jsem viděl bídu svého lidu a jeho křik dolehl až ke mně.“¹⁷ A když Samuel spatřil Saula, Jahve ho upozornil: „Hle, to je muž, o kterém jsem ti řekl: To on bude soudit můj lid.“¹⁸ Saul přistoupil v bráně k Samuelovi a řekl: „Ukaž mi, prosím tě, kde je dům vidoucího.“¹⁹ Samuel Saulovi odpověděl: „Já jsem ten vidoucí. Běž přede mnou nahoru na výšinu. Budete dnes se mnou jíst. Zítra ráno se s tebou rozloučím a vyložím ti vše, co máš na srdci.“²⁰ A o ty oslice, které jsi před třemi dny ztratil, se neznepokojuj, našly se. Ostatně, komu náleží všechno bohatství v Izraeli? Ne snad tobě a celému domu tvého otce?“²¹ Saul odpověděl takto: „Což nejsem Benjaminovec, z nejmenšího kmene z Izraele, a což má rodina není nejmenší ze všech z Benjaminova kmene? Proč mi říkáš taková slova?“²² Samuel odvedl Saula a jeho služebníka. Uvedl je do sálu a vykázal jim místa v čele pozvaných, jichž bylo asi třicet.²³ Potom Samuel řekl kuchaři: „Předlož ten díl, který jsem ti dal s tím, abys jej nechal stranou.“²⁴ Kuchař vyzdvihl kýtu a oháňku, položil je před Saula a řekl: „Hle, máš před sebou, co se dalo stranou. Jez!..“ Toho dne pojedl Saul se Samuelem.²⁵ Sešli z výšiny do města. Saulovi připravili lože na terase²⁶ a on ulehl. Hned za rozbřesku zavolał Samuel na terasu na Saula. „Vstávej,“ řekl, „jdu se s tebou rozloučit.“ Saul vstal a oba vyšli ven, Samuel i on.²⁷ Sešli na okraj města a tu Samuel Saulovi řekl: „Naříd služebníkově, aby šel napřed, ale ty nyní zůstaň a uslyšíš ode mne Boží slovo.“

10 Samuel vzal nádobku s olejem a vylil jej Saulovi na hlavu, pak ho objal a řekl: „Což tě nepomazal za vévodu svého lidu Izraele Jahve? Ty budeš soudit Jahvův lid a osvobodíš ho z ruky jeho okolních nepřátel. A toto ti bude znamením, že tě pomazal Jahve za vévodu nad svým dědictvím.“² Až ode mne dnes odejdeš, potkáš u Ráchelina hrobu na Benjaminových hranicích... dva muže a oni ti řeknou: ‘Oslice, které jsi šel hledat, se našly. Tvůj otec už zapomněl na tu věc s oslicemi, znepokojuje se o vás a říká si: Co by se mělo udělat pro mého syna?’³ Když půjdeš dále, dojdeš k Dubu na Táboru a tam potkáš tři muže, kteří půjdou vzhůru k Bohu do Betelu, jeden ponese tři kůzlata, další ponese tři pecny chleba, poslední ponese jeden měch s vínem.⁴ Pozdraví tě a dají ti dva chleby a ty je z jejich ruky přijmeš.⁵ Potom přijdeš do Boží Gibey (kde je filišťanský místodržící), a až budeš vcházet do města, narazíš na houf proroků, kteří budou scházet z výšiny, před nimi harfa, bubínek, flétna a citera, a budou ve vytržení.⁶ Tehdy se na tebe snese Jahvův duch a ty upadneš do vytržení s nimi a budeš proměněn v jiného člověka.⁷ Až se ta znamení pro tebe uskuteční, jednej podle okolností, neboť Bůh je s tebou.⁸ Půjdeš přede mnou dolů do Gilgalu a tam se s tebou setkám, abych přinesl v oběť celopaly a zabil pokojné oběti. Vyčkáš sedm dní, až za tebou přijdu, a já tě poučím, co máš dělat.“⁹ Jakmile se otočil k Samuelovi zády a odešel, změnil mu Bůh srdce a všechna ona znamení se ještě téhož dne splnila.¹⁰ Přišli odtud do Gibey a hle, přicházel mu naproti houf proroků; snesl se na něho Boží duch a on

upadl uprostřed nich do vytržení. ¹¹ Když lidé, kteří ho dlouho znali, viděli, že prorokuje s proroky, říkali jeden druhému: „Co se to stalo Kišovu synovi? Je i Saul mezi proroky?“ ¹² Jeden muž z té skupiny pokračoval: „A kdo je jejich otec?“ Proto se začalo říkat jako přísloví: „Je i Saul mezi proroky?“ ¹³ Když se dostal ze zanícení, vrátil se do Gibey. ¹⁴ Saulův strýc se zeptal jeho i služebníka: „Kde jste byli?“ – „Hledali jsme oslice,“ odpověděl. „Nic jsme neviděli a šli jsme k Samuelovi.“ ¹⁵ Strýc Saulovi řekl: „Vyprávěj mi tedy, co vám Samuel říkal.“ ¹⁶ Saul strýci odpověděl: „Ohlásil nám jenom, že se oslice našly,“ ale nevyprávěl mu o tom, co mu Samuel řekl o královské hodnosti. ¹⁷ Samuel svolal lid k Jahvovi do Misy ¹⁸ a řekl Izraelitům: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Já jsem vyvedl Izraele z Egypta a osvobodil jsem vás z nadvlády Egypta a všech království, která vás utiskovala. ¹⁹ Ale vy jste dnes odvrhli svého Boha, který vás zachraňoval ze všech vašich nesnází a ze všech vašich úzkostí, a řekli jste: ‘Ne, ale ustanov nad námi krále!’ Nyní tedy předstupte před Jahva podle kmenů a podle rodů.“ ²⁰ Samuel předvolal všechny Izraelovy kmeny a losem byl označen Benjaminův kmen. ²¹ Předvolal Benjaminův kmen podle rodů a označen byl rod Matriho. Předvolal rod Matriho, muže po muži, a označen byl Kišův syn Saul; hledali ho, ale nenašli ho. ²² Tázali se tedy Jahva: „Přišel ten muž sem?“ A Jahve odpověděl: „Tamhle je, schovaný mezi výstrojí.“ ²³ Běželi tam pro něho a on se ukázal uprostřed lidu: byl o hlavu větší než všichni ostatní. ²⁴ Samuel řekl veškerému lidu: „Viděli jste toho, koho Jahve vyvolil? Nemá sobě rovného mezi vším lidem.“ A všichni začali jásat a volali: „Ať žije král!“ ²⁵ Samuel lidu vyložil královo právo a zapsal je do knihy, kterou uložil před Jahva. Potom Samuel propustil lid, každého do jeho domova. ²⁶ Rovněž Saul se vrátil domů do Gibey a s ním odešli stateční, jejichž srdce se dotkl Bůh. ²⁷ Ničemové však řekli: „Jak nás tenhle ten zachrání?“ Pohrdli jím a nepřinesli mu dar.

11 Asi o měsíc později rozbil Amonita Nachaš tábor naproti galaadskému Jabeši. Všichni muži z Jabeše Nachašovi řekli: „Sjednej s námi smlouvu a my ti budeme sloužit.“ ² Ale Amonita Nachaš jim odpověděl: „Hle, budu s vámi vyjednávat za tuto cenu: všem vám vylopnu pravé oko a to bude má výzva celému Izraeli.“ ³ Starší Jabeše mu řekli: „Povol nám sedmidenní příměří. Vypravíme posly po celém území Izraele, a nepřijde-li nám nikdo na pomoc, vzdáme se ti.“ ⁴ Poslové přišli do Saulovy Gibey a vyložili věci lidu do uší a všechen lid se dal do křiku a nářku. ⁵ A hle, Saul se vracel z pole se svými voly a zeptal se: „Co je tomu lidu, že tak nařiká?“ Vyprávěli mu o slovech mužů z Jabeše, ⁶ a když Saul o těch věcech uslyšel, snesl se na něho Jahvův duch a on vzplál velkým hněvem. ⁷ Vzal pár volů a rozsekal je na kusy, jež rozeslal po poslech do celého území Izraele s těmito slovy: „Toto se stane s voly kohokoli, kdo nepotáhne za Saulem.“ Na lid padl Jahvův děs a vyrazili jako jeden muž. ⁸ On vykonal v Bezeku jejich přehlídku: bylo tam tři sta tisíc Izraelitů a třicet tisíc mužů z Judy. ⁹ Řekl poslům, kteří předtím přišli: „Rekněte mužům z galaadského Jabeše: Zítra za slunečního žáru vám přijde pomoc.“ Poslové tu novinu sdělili po svém návratu jabešským mužům a oni se zaradovali. ¹⁰ Řekli Nachašovi: „Zítra k vám vyjdeme a vy nám uděláte vše, co se vám zlíbí.“ ¹¹ Příštího dne rozestavil Saul vojsko do tří sborů, které v době ranní hlídky zaplavily pole a pobíjely Amonity až do největšího denního žáru. Ti, kteří přežili, se rozprchli, nezůstali ani dva pohromadě. ¹² Tehdy lid řekl Samuelovi: „Kdo tedy říkal: ‘Což nad námi bude vládnout Saul?’ Vydejte ty muže, abychom je vydali na smrt.“ ¹³ Ale Saul řekl: „Tohoto dne nebude nikdo vydán na smrt, neboť dnes Jahve způsobil v Izraeli spásu.“ ¹⁴ Potom Samuel lidu řekl: „Pojďte, půjdeme do Gilgalu a tam obnovíme královskou hodnost.“ ¹⁵ Všechen lid se odebral do Gilgalu a Saul tu byl před Jahvem v Gilgalu prohlášen králem. Zabili tam před Jahvem pokojné oběti a Saul i všichni muži z Izraele se oddali velkému veselí.

12 Samuel řekl veškerému Izraeli: „Vyhověl jsem všemu, co jste ode mne žádali, a dal jsem vám krále, aby nad vámi vládl. ² Od nynějška před vámi bude kráčet král. Já jsem zestárl, zešedivěl jsem a moji synové jsou mezi vámi. Kráčet jsem před vámi od mládí až do tohoto dne. ³ Jsem zde! Vydejte proti mně svědectví před Jahvem a před jeho pomazaným: Komu jsem vzal vola a komu jsem vzal osla? Koho jsem ošidil a koho jsem utlačoval? Od koho jsem přijal úplatek, abych přivřel oči? Nahradím vám to.“ ⁴ Oni odpověděli: „Ty jsi nás nešidil ani neutlačoval, od nikoho jsi nic nepřijal.“ ⁵ Řekl jim: „Jahve je proti vám svědkem a jeho pomazaný je dnes svědkem, že jste v mých rukou nic nenalezli,“ a oni odpověděli: „Je svědkem.“ ⁶ Tu řekl Samuel lidu: „Svědkem je Jahve, který vzbudil Mojžíše a Árona a který vyvedl vaše otce z egyptské země. ⁷ Nyní předstupte, abych s vámi před Jahvem vedl při a abych vám připomenul všechna dobrodiní, která Jahve vykonal pro vás a pro vaše otce: ⁸ Když Jakub přišel do Egypta, Egypťané je utiskovali a vaši otcové volali k Jahvovi. On poslal Mojžíše a Árona, kteří vyvedli vaše otce z Egypta, a on je usadil na tomto místě. ⁹ Oni však zapomněli na Jahva, svého Boha, a on je vydal do rukou náčelníka chasorského vojska Sisery, do rukou Filišťanů a moabského krále, kteří s nimi vedli válku. ¹⁰ Oni volali k Jahvovi: ‘Zhřešili jsme,’ říkali, ‘neboť jsme opustili Jahva a sloužili baalům a aštartám. Nyní nás osvobod z ruky našich nepřátel a my ti budeme

sloužit!’¹¹ Tehdy Jahve poslal Jerubaala, Baraka, Jefta, Samuela, vysvobodil vás od vašich okolních nepřátel a vy jste přebývali v bezpečí.¹² Když jste nicméně viděli, jak proti vám táhne král Amonitů Nachaš, řekli jste mi: ‘Ne, nad námi musí vládnout král!’ A přece vašim králem je Jahve, váš Bůh!¹³ Nyní je toto váš král, jehož jste si vyvolili. Jahve nad vámi ustanovil krále.¹⁴ Budete-li se bát Jahva a sloužit mu, budete-li ho poslouchat a nebudete-li se bouřit proti jeho příkazům, budete-li vy sami i král, který nad vámi bude vládnout, chodit za Jahvem, svým Bohem, bude dobře!¹⁵ Ale nebudete-li poslouchat Jahva, budete-li se bouřit proti jeho příkazům, pak na vás i na vašeho krále těžce dolehne Jahvova ruka.¹⁶ Ještě jednou předstupte a pohledte na velký div, který Jahve dělá před vašima očima.¹⁷ Nejsou teď právě obilní žně? Nuže, budu vyzývat Jahva a on sešle hrom a déšť. Zřetelně poznejte, jak závažné je zlo, které jste vůči Jahvovi spáchali, když jste si pro sebe žádali krále.“¹⁸ Samuel vyzýval Jahva a on téhož dne seslal hrom a déšť a všechen lid se velmi obával Jahva i Samuela.¹⁹ Všichni Samuelovi říkali: „Modli se k Jahvovi, svému Bohu, za své služebníky, abychom nezemřeli: nasadili jsme korunu všem svým hříchům, když jsme si pro sebe žádali krále.“²⁰ Ale Samuel lidu řekl: „Nebojte se. Ano, spáchali jste všechno to zlo. Jenom se neodvracejte od Jahva a služte mu z celého srdce.²¹ Neodvracejte se k nicotným modlám, které k ničemu nejsou, které v ničem nepomohou, neboť je to pouhá nicota.²² Jahve totiž nezavrhně svůj lid pro čest svého velkého jména, neboť Jahve si z vás ráčil udělat svůj lid.²³ A kéž já se vystříhám toho hříchu proti Jahvovi, že bych se za vás přestal modlit a učit vás dobré a přímé cestě.²⁴ Jenom se bojte Jahva a služte mu upřímně z celého srdce, neboť pohledte na ten velký div, který mezi vámi udělal.²⁵ Budete-li však páchat zlo, zahynete vy i váš král.“

13 Saulovi bylo, když se stal králem,... let a vládl nad Izraelem... let.² Saul si z Izraele vybral tři tisíce mužů; dva tisíce jich byly se Saulem v Mikmasu a v Betelském pohoří, jeden tisíc jich byl s Jonatanem v Benjaminově Gebě a zbytek lidu Saul odeslal nazpět, každého do jeho stanu.³ Jonatan zabil filišťanského místodržícího, který byl v Gibeji, a Filišťané se dozvěděli, že se Hebrejové vzbouřili. Saul dal troubit na roh po celé zemi⁴ a celý Izrael se dozvěděl tu novinu: „Saul zabil filišťanského místodržícího, Izrael už upadl u Filišťanů v nenávist!“ a lid se seskupil v Gilgalu za Saulem.⁵ Filišťané se shromáždili k boji s Izraelem, tři tisíce vozů, šest tisíc koní a zástup tak početný jako písek na mořském břehu, a utábořili se v Mikmasu, na východ od Bet-Avenu.⁶ Když Izraelité viděli, že jsou v tísní, oni jim totiž byli v patách, schovávali se muži v jeskyních, dírách, skalních trhlinách, podzemních chodbách a cisternách.⁷ Přešli také přes jordánské brody do Gadovy země a do Galaadu. Saul byl dosud v Gilgalu a lid za ním se třásl.⁸ Čekal sedm dní, které mu podle lhůty stanovil Samuel, ale Samuel do Gilgalu nepřišel a vojsko Saula opustilo a rozprchlo se.⁹ On tedy řekl: „Přiveďte mi celopal a pokojné oběti,“ a přinesl v oběť celopal.¹⁰ Tu když končil s celopalem, přišel Samuel a Saul mu vyšel vstříc, aby ho pozdravil.¹¹ Samuel řekl: „Cos to udělal?“ a Saul odpověděl: „Viděl jsem, že mě vojsko opouští a rozprchává se, že tys zatím ve stanovený den nepřišel a že se Filišťané shromáždili v Mikmasu.¹² Řekl jsem si: Teď na mne Filišťané přijdou do Gilgalu a já jsem neupokojil Jahva. A tak jsem se přemohl a přinesl jsem v oběť celopal.“¹³ Samuel Saulovi řekl: „Jednal jsi jako blázen! Nezachoval jsi příkaz, který ti dal Jahve, tvůj Bůh. Jahve by jinak byl utvrdil tvou královskou moc nad Izraelem navždycky,¹⁴ ale nyní tvá královská moc nevydrží. Jahve si našel muže podle svého srdce, protože ty jsi nezachoval, co ti Jahve přikázal.“¹⁵ Samuel vstal a odešel z Gilgalu svou cestou. Co zbývalo z lidu, táhlo za Saulem naproti bojovníkům a přišlo z Gilgalu do Benjaminovy Geby. Saul vykonal přehlídku oddílu, který měl u sebe: bylo tam asi šest set mužů.¹⁶ Saul a jeho syn Jonatan a oddíl, který byl s nimi, sídlili v Benjaminově Gebě a Filišťané tábořili v Mikmasu.¹⁷ Z filišťanského tábora vytáhl ve třech tlupách sbor záškodníků: jedna tlupa se vydala směrem k Ofře do země Šual,¹⁸ jedna tlupa se vydala směrem k Betchoronu a jedna tlupa se vydala směrem k výšině, která ční nad Údolím hyen, poblíž pouště.¹⁹ V celé izraelské zemi nebyl žádný kovář, neboť Filišťané si řekli: „Musí se zabránit, aby Hebrejové zhotovovali meče nebo kopí.“²⁰ A tak všichni Izraelité chodili k Filišťanům a každý si u nich dával nově vykovat radlici, sekeru, teslici nebo srp.²¹ Cena za radlice a sekery byla dvě třetiny šekelu, třetina šekelu za naostření teslice a vyrovnání bodců.²² A tak se stalo, že v den bitvy neměl ve vojsku, které bylo za Saulem a Jonatanem, nikdo v ruce meč ani kopí. Saul a jeho syn Jonatan je však měli.²³ Filišťanská hlídka odešla k průsmyku u Mikmasu.

14 Jednoho dne řekl Saulův syn Jonatan svému zbrojnošovi: „Pojď, pronikneme až k hlídce Filišťanů, kteří jsou na druhé straně,“ svého otce však o tom nezpravil.² Saul seděl na okraji Geby pod granátovníkem, jenž je poblíž humna, a oddíl, který tam byl s ním, čítal asi šest set mužů.³ Efod nesl Achija, syn Achituba, bratra Ikaboda, syna Pinchase, syna Eliho, Jahvova kněze v Silu. Oddíl si nepovšiml, že Jonatan odešel.⁴ V soutěsce, kterou se Jonatan pokoušel projít, aby se dostal k filišťanské hlídce, je jedna skalní špice z jedné strany a jedna skalní špice z druhé strany. Jedna se jmenuje Boses a druhá Sene;⁵ první špice je na severu

naproti Mikmasu, druhá je na jihu, naproti Gebě. ⁶ Jonatan řekl svému zbrojnošovi: „Pojď, pronikneme až k hlídce těch neobřezanců. Snad pro nás Jahve něco udělá, neboť Jahvovi nic nezabrání dát zvítězit, ať je jich mnoho nebo málo.“ ⁷ Zbrojnoš mu odpověděl: „Udělej vše, k čemu se naklání tvé srdce. Jsem s tebou, mé srdce je jako tvé srdce.“ ⁸ Jonatan řekl: „Teď přejdeme k těm mužům a ukážeme se jim.“ ⁹ Řeknou-li nám: ‘Nehýbejte se, dokud k vám nedojdeme’, zůstaneme na místě a nevystoupíme k nim.“ ¹⁰ Ale řeknou-li nám: ‘Pojďte k nám nahoru,’ vystoupíme, neboť nám je Jahve vydal do rukou: to pro nás bude znamením.“ ¹¹ Když se oba ukázali u filištánské hlídky, řekli jim Filišťané: „Hle, Hebrejové vylézají z děr, kam se schovali,“ ¹² a muži na hlídce se obrátili k Jonatanovi a jeho zbrojnošovi a řekli: „Pojďte k nám nahoru, ať vám něco povíme.“ Tu Jonatan řekl svému zbrojnošovi: „Vystupuj za mnou, neboť Jahve je vydal Izraeli do rukou.“ ¹³ Jonatan šel nahoru pomáhaje si rukama i nohama a zbrojnoš šel za ním; oni padali před Jonatanem a jeho zbrojnoš je za ním dobíjel. ¹⁴ Toto první krveprolití, které způsobil Jonatan a jeho zbrojnoš, si vyžádalo dvaceti mužů... ¹⁵ V táboře, na poli a mezi vším lidem zavládl strach, hrůza zachvátila i hlídku a sbor záškodníků, země se třásla a bylo to Boží zděšení. ¹⁶ Saulovy stráže, které byly v Benjaminově Gebě, viděly, že se tábor hýbá sem a tam, ¹⁷ a Saul řekl oddílu, který byl s ním: „Vyvolávejte podle jmen a podívejte se, kdo z našich lidí odešel.“ Vyvolávali a hle, nepřítomni byli Jonatan a jeho zbrojnoš! ¹⁸ Tu řekl Saul Achijovi: „Přines efod,“ on totiž nosil před Izraelem efod. ¹⁹ Ale zatímco Saul mluvil s knězem, rozruch ve filištánském táboře se vzdmáhal a Saul knězi řekl: „Stáhni svou ruku nazpět.“ ²⁰ Saul a celý oddíl, který byl s ním, se seskupili a přišli na místo boje: hle, tam tasili meč jedni proti druhým, nesmírné zděšení! ²¹ Hebrejové, kteří se předtím dali do služeb Filišťanů a kteří s nimi přitáhli do tábora, od nich rovněž odpadli a připojili se k Izraelitům, kteří byli se Saulem a Jonatanem. ²² Po zprávě, že jsou Filišťané na útěku, je všichni Izraelité, kteří se schovávali v Efraimově pohoří, začali také pronásledovat a bojovali s nimi. ²³ Toho dne dal Jahve vítězství Izraeli. Boj se rozšířil až za Betchoron. ²⁴ Jelikož byli izraelští muži ten den tísněni, zaklínal Saul lid těmito slovy: „Buď zlořečený muž, který něco pojí před večerem, dokud se nepomstím svým nepřátelům!“ A nikdo z lidu neokusil žádný pokrm. ²⁵ A přímo na poli tam ležela plástev medu. ²⁶ Lid přišel k té medové plástvi a med tekla, ale nikdo nepozvedl ruku k ústům, neboť lid se bál té vyslovené přísahy. ²⁷ Jonatan však neslyšel otce, když lidu ukládal tu přísahu. Napráhl špicí hole, kterou měl v ruce, a ponořil ji do medové plástve, pak přiložil ruku k ústům; tu se mu rozjasnily oči. ²⁸ Ale kdosi z oddílu se ujal slova a řekl: „Tvůj otec uložil lidu tuto přísahu: ‘Buď zlořečen muž,’ řekl, ‘který by dnes něco pojedl!’“ ²⁹ Jonatan odpověděl: „Otec uvedl zemi do neštěstí! Podívejte se přece, oč jasnější mám oči, když jsem okusil trochu toho medu.“ ³⁰ Tím spíš, kdyby lid dnes byl pojedl z kořisti, kterou našel u nepřítele, nebyla by pak bývala porážka Filišťanů ještě větší? ³¹ Toho dne pobili Filišťany od Mikmasu až k Ajalonu a lid byl úplně vyčerpaný. ³² Tu se lid vrhl na kořist, vzal brav, voly, telata, přímo na zemi je zabíjel a začal je pojídat i s krví. ³³ Saula o tom zpravili takto: „Lid právě teď hřeší proti Jahvovi, jí s krví!“ Řekl tedy: „Byli jste nevěrní! Přivalte mi sem nějaký velký kámen!“ ³⁴ Potom Saul řekl: „Rozejděte se mezi lid a řekněte: Ať mi každý přivede svého býka nebo svého berana; zabijete je zde a pojíte, aniž byste hřešili proti Jahvovi, tím že byste jedli s krví.“ Každý z mužů přivedl, co měl v tu noc, a zabíjeli to na tom místě. ³⁵ Saul postavil Jahvovi oltář; byl to první oltář, jež mu postavil. ³⁶ Saul řekl: „Vypravme se v noci pronásledovat Filišťany, pleňme je až do svítání, nenecháme jim ani jednoho muže.“ Odpověděli mu: „Udělej, co se ti líbí.“ Ale kněz řekl: „Přístupme zde k Bohu!“ ³⁷ Saul se dotazoval Boha: „Mám jít pronásledovat Filišťany? Vydáš je Izraeli do rukou?“ On mu však toho dne neodpověděl. ³⁸ Saul tedy řekl: „Předstupte sem vy všichni, náčelníci lidu! Důkladně prověřte, v čem spočívá dnešní vina.“ ³⁹ Jako že žije Jahve, který dává Izraeli vítězství, i kdyby šlo o mého syna Jonatana, určitě zemře!“ Nikdo ze všeho lidu se neodvážil mu odpovědět. ⁴⁰ On řekl celému Izraeli: „Postavte se na jednu stranu a já se svým synem Jonatanem se postavíme na druhou,“ a lid Saulovi odpověděl: „Dělej, co se ti líbí.“ ⁴¹ Tu Saul řekl: „Jahve, Bože Izraele, proč jsi dnes neodpověděl svému služebníkovvi? Je-li vina na mně nebo na mém synu Jonatanovi, dej, Jahve, Bože Izraele, urim, je-li vina na tvém lidu Izraeli, dej tumim.“ Označeni byli Saul a Jonatan a lid vyvázl. ⁴² Saul řekl: „Vrhejte los mezi mnou a mým synem Jonatanem,“ a označen byl Jonatan. ⁴³ Tu řekl Saul Jonatanovi: „Přiznej se, cos udělal.“ Jonatan odpověděl: „Jenom jsem okusil špičkou hole, kterou jsem měl v ruce, trochu medu. Jsem hotov zemřít.“ ⁴⁴ Saul pokračoval: „Toto zlo ať na mne Bůh dopustí a tamto ještě přidá, nezemřeš-li, Jonatane!“ ⁴⁵ Lid však Saulovi řekl: „Což má zemřít Jonatan, on, který způsobil v Izraeli toto velké vítězství? Střezme se toho! Jako že žije Jahve, z jeho hlavy nepadne na zem ani vlas, neboť když on dnes jednal, byl s ním Bůh!“ A tak lid Jonatana vykoupil a on nezemřel. ⁴⁶ Saul se vzdal pronásledování Filišťanů a Filišťané dorazili do své země. ⁴⁷ Saul si zabezpečil královskou moc nad Izraelem a vedl válku na všechny strany, proti všem svým nepřátelům, proti Moabu, Amonitům, Edomu, králi Soby a Filišťanům; kam se obrátil, tam zvítězil. ⁴⁸ Konal divy udatností, bil Amalečany a osvobodil Izraele z rukou těch, kdo jej plenili. ⁴⁹ Saul měl syny Jonatana, Išija a Malki-Šuu. Jeho dvě dcery se jmenovaly starší Merab a mladší Mikal. ⁵⁰ Saulova žena, Achimaasova dcera, se jmenovala Achinoam. Náčelník jeho vojska, syn Saulova strýce Nera, se jmenoval Abner; ⁵¹ Saulův otec Kiš a Abnerův

otec Ner byli syny Abielovými.⁵² Pokud Saul žil, trvala urputná válka proti Filišťanům. Saul si získal všechny statečné a všechny chrabré muže, které spatřil.

15 Samuel řekl Saulovi: „Mne poslal Jahve, abych tě pomazal za krále nad jeho lidem Izraelem. Slyš tedy Jahvova slova.² Takto mluví Jahve Sabaot: Rozhodl jsem se potrestat to, co Amalek udělal Izraeli, když se mu při odchodu z Egypta postavil do cesty.³ Nyní jdi, udeř na Amaleka, uvrhni klatbu na něho i na vše, co má, neměj s ním slitování, pobij muže i ženy, děti i kojence, skot i ovce, velbloudy i osly.“⁴ Saul svolal lid a provedl v Telamu jeho přehlídku: dvě stě tisíc pěšáků (a deset tisíc mužů z Judy).⁵ Saul postoupil až k Amalekovu městu a položil se do zálohy v rokli.⁶ Saul řekl Kenitům: „Odejděte, odlučte se od Amalečanů, abych vás nesmetl spolu s nimi, vy jste totiž byli ke všem Izraelitům, když odcházeli z Egypta, laskaví.“ A Kenité se od Amalečanů odloučili.⁷ Saul pobíjel Amalečany od Chavily směrem na Šur, který leží na východ od Egypta.⁸ Krále Amalečanů Agaga zajal živého a vykonává klatbu pobil všechny lid ostřím meče.⁹ Ale Saul a vojsko ušetřili Agaga a nejlepší kusy z bravu a skotu, tučná zvířata a beránky, zkrátka vše, co bylo dobré; nechtěli je postihnout klatbou. Ale veškeré podřadné a bezcenné stádo klatbou postihli.¹⁰ Samuelovi se takto ozvalo Jahvovo slovo:¹¹ „Lituji, že jsem Saulovi dal královskou moc, on se totiž ode mne odvrátil a nevykonával mé příkazy.“ Samuel se rozohnil a volal k Jahvovi po celou noc.¹² Ráno Samuel vyšel vstříc Saulovi. Dali mu tuto zprávu: „Saul odešel na Karmel, aby tam vztyčil vítězný památník, pak zase šel dále a sešel do Gilgalu.“¹³ Samuel přišel k Saulovi a Saul mu řekl: „Ať ti Jahve žehná! Vyplnil jsem Jahvův příkaz.“¹⁴ Ale Samuel se zeptal: „Co je to za bečení, které mi stoupá do uší, a to bučení, jež slyším?“ –¹⁵ „Přivedli je od Amaleka,“ odpověděl Saul, „lid totiž ušetřil nejlepší kusy z bravu a skotu, aby je přinesl v oběť Jahvovi, tvému Bohu. Zbytek jsme postihli klatbou.“¹⁶ Ale Samuel Saulovi řekl: „Přestaň už a nech mě, abych ti ohlásil, co mi Jahve zjevil této noci.“ On mu řekl: „Mluv.“¹⁷ Samuel tedy řekl: „Což nejsi, jakkoli jsi ve vlastních očích malý, vévodou kmenů Izraele? Jahve tě pomazal za krále nad Izraelem.“¹⁸ Vyslal tě na výpravu a řekl ti: ‘Jdi, postihni klatbou ty hříšníky, Amalečany, veď s nimi válku až do vyhlazení.’¹⁹ Proč jsi neuposlechl Jahva? Proč ses vrhl na kořist a udělal, co se Jahvovi nelíbí?“²⁰ Saul Samuelovi odpověděl: „Uposlechl jsem Jahva! Vydal jsem se na výpravu, na niž mě on poslal, přivedl jsem krále Amalečanů Agaga a Amaleka jsem postihl klatbou.“²¹ Z kořisti lid vzal z bravu a skotu to nejlepší z toho, co propadlo klatbě, aby to obětoval Jahvovi, tvému Bohu, v Gilgalu.“²² Ale Samuel řekl: „Líbí se Jahvovi celopaly a oběti tak jako poslušnost vůči Jahvovu slovu? Ano, poslušnost je lepší než oběť, učenlivost lepší než tuk beranů.“²³ Vzpouza je jako hřích čarodějství, jako zločin s terafim je vypínavost! Protože jsi odvrhl Jahvovo slovo, odvrhl tě on, už nebudeš králem!“²⁴ Saul řekl Samuelovi: „Zhřešil jsem, že jsem překročil Jahvův příkaz a tvá přikázání, protože jsem měl strach z lidu a poslechl jsem jej.“²⁵ Nyní, prosím tě, odpusť mou vinu, vrať se se mnou, abych se klaněl Jahvovi.“²⁶ Ale Samuel Saulovi odpověděl: „Nevrátím se s tebou: jelikož jsi odvrhl Jahvovo slovo, Jahve odvrhl tebe, už nebudeš králem nad Izraelem.“²⁷ Když se Samuel obracel k odchodu, chytil se Saul cípu jeho pláště, ten se odtrhl.²⁸ A Samuel mu řekl: „Dnes od tebe Jahve odtrhl královskou moc nad Izraelem a dal ji tvému bližnímu, který je lepší než ty.“²⁹ (Sláva Izraele přece nelže a nelituje, neboť to není člověk, aby litoval.)³⁰ Saul řekl: „Zhřešil jsem, ale přece tě prosím, prokaž mi čest před staršími mého lidu a před Izraelem a vrať se se mnou, ať se pokloním Jahvovi, tvému Bohu.“³¹ Samuel se vrátil spolu se Saulem a Saul se klaněl Jahvovi.³² Potom Samuel řekl: „Přiveďte mi krále Amalečanů Agaga,“ a Agag k němu vrávoravě přišel a řekl: „Opravdu, smrt je hořká!“³³ Samuel řekl: „Za to, že tvůj meč zbavoval ženy dětí, bude tvá matka mezi ženami zbavena svého dítěte!“ A Samuel podřezal Agaga před Jahvem v Gilgalu.³⁴ Samuel odešel do Ramy a Saul šel vzhůru domů, do Saulovy Gibey.³⁵ Samuel už Saula až do smrti nespatriil. Samuel totiž nad Saulem plakal, ale Jahve litoval, že ho udělal králem nad Izraelem.

16 Jahve řekl Samuelovi: „Jak dlouho ještě budeš plakat nad Saulem, když já jsem ho odvrhl, aby už nevládl nad Izraelem? Naplň svůj roh olejem a jdi! Posílám tě k Betlémanu Jišajovi, neboť jsem si vyvolil krále mezi jeho syny.“² Samuel řekl: „Jak bych tam mohl jít? Saul se to dozví a zabije mě!“ Ale Jahve pokračoval: „Vezmeš s sebou jalovici a řekneš: ‘Přišel jsem, abych obětoval Jahvovi.’“³ Pozveš Jišaje k oběti a já sám ti určím, co máš udělat: pomazeš mi toho, o kterém ti řeknu.“⁴ Samuel udělal, co mu Jahve nařídil. Když přišel do Betléma, vyšli mu starší města vstříc, třásli se a ptali se: „Znamená tvůj příchod něco dobrého, vidoucí?“ –⁵ „Ano,“ odpověděl Samuel, „přišel jsem, abych přinesl oběť Jahvovi. Očistěte se a pojdte se mnou k oběti.“ Očistil Jišaje a jeho syny a pozval je k oběti.⁶ Když přišli a Samuel spatřil Eliaba, řekl si: „Zajisté, Jahve má svého pomazaného před sebou!“⁷ Ale Jahve Samuelovi řekl: „Nehleď na jeho zevnějšek, ani na jeho vysokou postavu, neboť já jsem ho zamítl. Boží záměry nejsou jako záměry člověka, neboť člověk se dívá na zevnějšek, ale Jahve se dívá do srdce.“⁸ Jišaj zavolal Abinadaba a předvedl ho před Samuela; ten řekl: „Ani toho si Jahve

nevyvolil.“⁹ Jišaj předvedl Šamu, ale Samuel řekl: „Ani toho si Jahve nevyvolil.“¹⁰ Tak Jišaj předvedl před Samuela svých sedm synů, ale Samuel Jišajovi řekl: „Z nich si Jahve nevyvolil žádného.“¹¹ Zeptal se Jišaje: „To už jsou všichni tví chlapi?“ a on odpověděl: „Zbývá ještě nejmladší, hlídá stádo.“ Tu Samuel Jišajovi řekl: „Pošli pro něho, neboť neusedneme ke stolu, dokud on sem nepřijde.“¹² Jišaj pro něho poslal: on byl ryšavý, měl pěkný pohled a pěknou postavu. A Jahve řekl: „Jdi, udělal mu pomazání; to je on!“¹³ Samuel vzal roh s olejem a uprostřed jeho bratrů ho pomazal. Od toho dne a nadále se na Davida snesl Jahvův duch. Samuel se pak vydal na cestu a odešel do Ramy.¹⁴ Jahvův duch se odvrátil od Saula a děsival ho zlý duch pocházející od Jahva.¹⁵ Tu Saulovi řekli jeho služebníci: „Hle, děsívá tě zlý duch od Boha.“¹⁶ Ať náš pán vydá příkaz a služebníci, kteří jsou ti k ruce, vyhledají nějakého muže, jenž umí hrát na citeru: když tě přepadne zlý duch od Boha, on na ni bude hrát a tobě bude lépe.“¹⁷ Saul řekl služebníkům: „Najděte mi tedy nějakého muže, který dobře hraje, a přiveďte mi ho.“¹⁸ Jeden ze služebníků se ujal slova a řekl: „Viděl jsem jednoho syna Betlémana Jišaje: umí hrát a je to udatný člověk, bojovník, dobře mluví, je krásný a Jahve je s ním.“¹⁹ Saul tedy spěšně vypravil posly k Jišajovi s tímto příkazem: „Pošli mi svého syna Davida, který je u stáda.“²⁰ Jišaj vzal pět chlebů, měch s vínem, kůzle a všechno to po svém synu Davidovi poslal Saulovi.²¹ David přišel k Saulovi a vstoupil do jeho služeb. Saul k němu pojal velkou náklonnost a David se stal jeho zbrojnošem.²² Saul poslal Jišajovi vzkaz: „Ať tedy David zůstane v mých službách, získal si totiž mou přízeň.“²³ A tak pokaždé, když Saula přepadala duch od Boha, bral David citeru a hrál na ni; Saul se pak vždy uklidnil, bývalo mu lépe a zlý duch od něho odstupoval.

17 Filišťané shromáždili svá vojska k válce, soustředili se v Judově Soku a utábořili se mezi Sokem a Azekou, v Efes-Damimu.² Saul a Izraelité se soustředili a utábořili se v Údolí terebintu a seřadili se naproti Filišťanům k bitvě.³ Filišťané obsadili horu na jedné straně, Izraelité obsadili horu na druhé straně a mezi nimi bylo údolí.⁴ Z filišťanských řad vyšel jeden zápasník. Jmenoval se Goliáš z Gatu a byl vysoký šest loket a jednu píď.⁵ Na hlavě měl bronzovou přilbu a byl oděný do šupinatého krunýře; ten krunýř vážil pět tisíc šekelů bronzu.⁶ Na nohou měl bronzové nákolennice a přes rameno měl bronzový palaš.⁷ Násada jeho kopí byla jako tkalcův činek a špice jeho kopí vážila šest set šekelů železa. Před ním kráčel štítonoš.⁸ Vyzývavě se postavil před izraelské šiky a křičel na ně: „Proč jste vyšli a sešikovali se k bitvě? Což já nejsem Filišťan a vy nejste Saulovi služebníci? Vyberte si jednoho muže, ať ke mně sejde.⁹ Zvítězí-li v boji se mnou a skolí mě, pak my budeme vašimi služebníky, zvítězím-li nad ním a skolím ho já, pak se stanete našimi služebníky vy, budete nám podrobni.“¹⁰ Ten Filišťan také řekl: „Já jsem dnes vmetl izraelským šikům výzvu. Dejte mi jednoho muže a změříme se v osobním souboji!“¹¹ Když Saul a veškerý Izrael uslyšeli ta Filišťanova slova, byli ohromeni a měli velký strach.¹² David byl synem jednoho Efrašana z Judova Betléma, který se jmenoval Jišaj a měl osm synů. Ten muž byl v Saulově době starý a obtížený lety.¹³ Tři nejstarší Jišajovi synové odešli do války za Saulem. Ti jeho tři synové, kteří odešli do války, se jmenovali: nejstarší Eliab, druhý Abinadab a třetí Sama.¹⁴ David byl nejmladší a ti tři starší odešli za Saulem. (¹⁵ David odcházel a přicházel ze služby u Saula, aby se staral o otcova stáda v Betléme.¹⁶ Ten Filišťan předstupoval ráno a večer a předváděl se tak po čtyřicet dní.)¹⁷ Jišaj řekl svému synovi Davidovi: „Zanes přece svým bratrům tady tu efu praženého zrní a těch deset chlebů, jdi rychle do tábora za svými bratry.¹⁸ A těchto deset homolek sýra přineseš náčelníkovi tisíce. Přeptáš se po zdraví svých bratrů a doneseš si od nich nějakou zástavu.“¹⁹ Jsou se Saulem a se všemi izraelskými muži v Údolí terebintu a válčí s Filišťany.²⁰ David časně ráno vstal, zanechal stádo hlídači, vzal ty věci a odešel, jak mu Jišaj nařídil. Přišel do tábořiště ve chvíli, kdy vojsko vycházelo na svá stanoviště a dávalo se do válečného pokřiku.²¹ Izrael a Filišťané se seřadili šik proti šiku.²² David ponechal svůj náklad u strážce zavazadel, běžel k šikům a ptal se svých bratrů, jak se jim daří.²³ Zatímco s nimi mluvil, vyšel z filišťanských šiků ten zápasník (jmenoval se Goliáš, Filišťan z Gatu). Řekl táž slova jako předtím a David je uslyšel.²⁴ Jakmile toho člověka uviděli, všichni Izraelité utekli daleko od něho a velice se báli.²⁵ Muži z Izraele řekli: „Viděli jste toho muže, který jde nahoru? Jde nahoru, aby vmetl výzvu Izraeli. Toho, kdo ho skolí, zahrne král bohatstvím, dá mu svou dceru a osvobodí jeho otcovský dům v Izraeli od daně.“²⁶ David se zeptal mužů, kteří mu stáli nablízku: „Co udělají tomu, kdo skolí toho Filišťana a zbaví Izraele hanby? Co je ten neobřezaný Filišťan zač, aby metal výzvu oddílům živého Boha?“²⁷ Lid mu odpověděl jako předtím: „To a to udělají tomu, kdo

17:2 Údolí. Hebrejský výraz pro „údolí“ Elah je *emek* (עמק), široké údolí, skoro rovina, obklopená horami, na rozdíl od „údolí“ ve verši 3, kde se střetl David s Goliášem (viz pozn. 3).

17:3 Údolí. Údolí, do něhož z protilehlých stran hleděly nepřátelské armády a kde se Goliáš rouhal, je úzké, prakticky o průřezu ve tvaru písmene „V“. Hebrejské slovo, kterým je označeno, je *Gai* (גַּי). To by napovídalo, že ke střetu došlo spíše na východním konci údolí Elah,

kde se zužuje.

17:17 Jišaj. Údolím Elah vedla jedna z důležitých cest, která se táhla až k Betlému. Davidova otce svíraly obavy nejen o život synů, sloužících v Saulově armádě, ale také o výsledek bitvy: Bylo mu jasné, že Kdyby Saul prohrál, další město na řadě, které padne do rukou nepřátel, bude Betlém.

ho skolí.“²⁸ Jeho nejstarší bratr Eliab ho slyšel, jak mluví s těmi muži, a Eliab se na Davida rozzlobil a řekl: „Proč jsi sem chodil? Komu jsi svěřil těch pár ovcí na poušti? Znáš tvou opovázlivost a tvé zlomyslné srdce: přišel jsi jen, aby ses podíval na bitvu!“²⁹ David odpověděl: „Co jsem udělal? To už se nesmí ani mluvit?“³⁰ Odvrátil se od něho a obrátil se na někoho jiného. Položil stejnou otázku a odpověděli mu jako poprvé.³¹ Lidé slyšeli Davidova slova a opakovali je Saulovi, jenž si ho dal předvést.³² David řekl Saulovi: „Ať kvůli němu nikdo neztrácí odvahu. Tvůj služebník půjde a bude se s tím Filišťanem bit.“³³ Ale Saul Davidovi odpověděl: „Nemůžeš vyrazit proti tomu Filišťanovi a bojovat s ním, neboť jsi pouhý chlapec a on je válečník od mládí.“³⁴ Ale David Saulovi řekl: „Když tvůj služebník pásal otcovy ovce a přišel lev nebo medvěd a odnášel ovci ze stáda,³⁵ pronásledoval jsem ho, udeřil na něho a vyrval jsem mu ovci z tlamy. A když se mi postavil na odpor, chytil jsem ho za srst na Bradě a ubil jsem ho k smrti.“³⁶ Tvůj služebník ubil lva i medvěda, s tím neobřezaným Filišťanem to dopadne jako s jedním z nich, protože on vyzýval oddíly živého Boha.“³⁷ David dále řekl: „Jahve, jenž mě zachránil z drápů lva a medvěda, mě zachrání i z rukou toho Filišťana.“ Saul tedy Davidovi řekl: „Jdi a Jahve buď s tebou!“³⁸ Saul oblékl Davida do svého válečného oděni, dal mu na hlavu bronzovou přilbu a navlékl mu krunýř.³⁹ Před oděni opásal Davida svým mečem. David se pokusil jít, neboť nebyl vycvičený, a řekl Saulovi: „Neumím v tom chodit, neboť nejsem vycvičený.“ Tak ho z toho svlékli.⁴⁰ David vzal do ruky svou hůl, vybral si v potoce pět oblázků a dal si je do své pastýřské brašny, do své torny, a pak krácel s prakem v ruce na toho Filišťana.⁴¹ Filišťan šel stále blíž a blíž k Davidovi, před ním šel jeho štítonos.⁴² Filišťan se podíval na Davida, a když ho uviděl, pohrdl jím, byl totiž mladý – byl ryšavý, krásného vzhledu.⁴³ Filišťan Davidovi řekl: „Cožpak jsem pes, že na mne jdeš s holemi?“ A Filišťan proklínal Davida při svých bozích.⁴⁴ Filišťan Davidovi řekl: „Pojď za mnou, abych dal tvé tělo nebeským ptákům a polní zvěři!“⁴⁵ Ale David Filišťanovi odpověděl: „Jdeš proti mně s mečem, kopím a palašem; ale já proti tobě jdu ve jménu Jahva Sabaot, Boha Izraelových oddílů, které jsi vyzval.“⁴⁶ Dnes mi tě Jahve vydá do ruky, skolím tě, utnu ti hlavu, ještě dnes dám tvou mrtvolu a mrtvoly filišťanského vojska nebeským ptákům a divoké zvěři. Celá země zví, že v Izraeli je Bůh,⁴⁷ a celé toto shromáždění zví, že Jahve nedává vítězství mečem ani kopím, neboť Jahve je pán bitvy a vydává vás do našich rukou.“⁴⁸ Jakmile Filišťan vykročil a šel Davidovi vstříc, vystoupil David z šiků a běžel Filišťanovi naproti.⁴⁹ Sáhl do brašny, vzal z ní jeden kámen a vystřelil ho z praku. Zasáhl Filišťana do čela; kámen se mu zaryl do čela a on padl tváří na zem.⁵⁰ Tak David slavně zvítězil nad Filišťanem prakem a kamenem: skolil toho Filišťana a usmrtil ho; David neměl v ruce meč.⁵¹ David se rozběhl a stanul nad Filišťanem; chopil se jeho meče, vytáhl ho z pochvy, dorazil Filišťana a utal mu jím hlavu. Když Filišťan viděl, že jejich zápasník je mrtev, uprchli.⁵² Muži z Izraele a z Judy se hnuli, vyrazili válečný pokřik a pronásledovali Filišťany až do blízkosti Gatu a až k branám Ekronu. Cesta od Šaarajimu až ke Gatu a k Ekronu byla poseta mrtvými Filišťany.⁵³ Izralité se vrátili z onoho úporného pronásledování a vyplnili filišťanský tábor.⁵⁴ David vzal Filišťanovu hlavu a přinesl ji do Jeruzaléma; a jeho zbraně si dal do svého stanu.⁵⁵ Když Saul viděl, jak David vychází vstříc Filišťanovi, zeptal se náčelníka vojska Abnera: „Čí syn je ten mladík, Abner?“ A Abner odpověděl: „Jako že žiješ, králi, nic o tom nevím.“⁵⁶ Král řekl: „Poptej se, čí syn je ten chlapec.“⁵⁷ Když David zabil Filišťana a vrátil se, vzal ho Abner a předvedl ho s Filišťanovou hlavou v ruce před Saula.⁵⁸ Saul se ho zeptal: „Čí syn jsi, mladý muži?“ David odpověděl: „Tvého služebníka, Betlémana Jišaje.“

18 Po skončení rozhovoru se Saulem přilnula Jonatanova duše k Davidově duši a Jonatan si ho zamiloval jako sebe samého.² Saul ho ještě téhož dne pozdržel a nedovolil mu, aby se vrátil k otci.³ Jonatan s Davidem uzavřel úmluvu, neboť ho měl rád jako sebe samého.⁴ Jonatan svlékl plášť, který měl na sobě, a dal ho Davidovi,

17:28 Nejstarší z Davidových bratrů a zároveň první, koho Hospodin odmítl (16:6-7). David se nenechal zviklat, zůstal soustředěný na svůj cíl, vědom si svého pomazání (16:13), přestože naráží na nepochopení ze strany vlastní rodiny. Tři ze sedmi Davidových bratrů máme specifikovány jménem (17:13), stejně jako v případě jejich odmítnutí Hospodinem o kapitulu dříve (16:6-9). Vyděme-li z předpokladu, že když někomu něco velmi vadí, zraňuje ho to, pak je to kvůli minulosti, ne přítomnosti (Kdy jsme tuto emoci pocítovali poprvé a proč? Srv. Viz čl. *Uzdravení je možné* na str. 26.), pak můžeme spekulovat, že Eliab se rozčiloval pro svůj vlastní komplex méněcennosti: Nikdo z nás nedokáže Goliáše porazit, proč nám to tady musíš připomínat? Každopádně David udělal dobře, že se držel Boha a nelpěl na rodině (Mt 19:29; Mk 10:30), když viděl, že jejich srdce s ním stejně není a nikdy nebylo.

17:33 Pouhý chlapec ... od mládí. Hebrejské výrazy, postihující věk obou bojovníků, jsou příbuzná: David je „mladý muž“ *na'ar* (נער) a Goliáš je bojovníkem od „mládí“ *nurav* (נוראב). Znamená to, že David

nebyl desetileté dítě, jak bývá vyobrazen v populárních biblických ilustracích. Byl ve věku, v jakém se Goliáš začal učit boji; ale ještě mu nebylo dvacet, aby mohl být zařazen do armády. Byl tedy adolescent, možná kolem 17 let (srv. pozn. 38).

17:38 Do svého válečného oděni. Saul byl o hlavu vyšší než všichni ostatní (9:2). David v jeho válečné zbroji nenamítá, že je mu to velké, nýbrž, že na to není zvyklý (v. 39). Srv. pozn. 33.

17:52 Šaarajimu. Dosl. „dvě brány.“ Donedávna bylo toto „místo dvou bran“ obestřeno tajemstvím – nikdo nevěděl, co má znamenat a kde by se tak mohlo nacházet. Teprve archeologické objevy ve 21. století odhalily na místě starodávných ruin, zvaném arabsky Qeiyafa, pozůstatky opevněného izraelského města, které mělo překvapivě dvě brány. Je pravděpodobné, že ho vybudoval David, když byl králem. V den, kdy porazil Goliáše, tedy ještě neexistovalo. Autor knih Samuelových, píšící o životě Davidově po době jeho vlády, použil jméno města již dávno stojícího a známého, aby svým čtenářům přiblížil, kudy tehdy nepřátelé prchali.

stejně tak i své odění a dokonce i meč, luk a opasek. ⁵Na svých vyjíždkách, kamkoli ho Saul poslal, sklízel David úspěchy a Saul ho postavil do čela válečníků; byl oblíben mezi vším lidem a dokonce i mezi Saulovými hodnostáři. ⁶Při návratu, když se David vrátil po zabítí Filišťana, vyšly ženy ze všech izraelských měst naproti králi Saulovi a zpívaly a tančily za zvuků bubínků, radostných výkřiků a chřestítek. ⁷Tančící ženy zpívaly toto: „Saul pobil své tisíce a David své desetitisíce.“ ⁸Saul byl velice pohněván a ta věc se mu nelíbila. Řekl: „Davidovi přisoudili desetitisíce a mně tisíce, už mu chybí jenom královská hodnost!“ ⁹A od toho dne pohlízel Saul na Davida žárlivým okem. ¹⁰Den potom přepadl Saula zlý duch od Boha a on začal ve svém domě bésnit. David hrál jako jindy na citeru a Saul měl v ruce kopí. ¹¹Saul máchl kopím a řekl: „Přibodnu Davida ke zdi,“ ale David mu dvakrát uhnul. ¹²Saul měl z Davida strach, Jahve byl totiž s ním a od Saula se odvrátil. ¹³Tehdy ho Saul od sebe vzdálil a ustanovil ho náčelníkem tisíce: on vycházel a vracel se v čele lidu. ¹⁴Na všech svých výpravách měl David úspěchy a Jahve byl s ním. ¹⁵Když Saul viděl jeho velké úspěchy, bál se ho, ¹⁶ale všichni v Izraeli i v Judovi měli Davida rádi, neboť v jejich čele vycházel a vracel se. ¹⁷Saul řekl Davidovi: „Zde je má nejstarší dcera Merab, dám ti ji za ženu, jenom mi statečně služ a vybojuj Jahvovy války.“ Saul si řekl: „Ať nepadne mou rukou, nýbrž rukou Filišťanů!“ ¹⁸David Saulovi odpověděl: „Kdo jsem já a jaký je můj původ, rodina mého otce v Izraeli, abych se stal královým zetěm?“ ¹⁹Ale když přišla chvíle, kdy měla být Saulova dcera Merab dána Davidovi, dali ji Adrielovi z Mecholy. ²⁰Saulova dcera Mikal se zamilovala do Davida a ohlásili to Saulovi, jemuž to bylo vhod. ²¹Řekl si: „Dám mu ji, ale ona pro něho bude pastí a spočine na něm ruka Filišťanů.“ (Saul řekl dvakrát Davidovi: „Dnes budeš mým zetěm.“) ²²Saul tedy dal svým služebníkům tento příkaz: „Promluvte vskrytu s Davidem a řekněte: ‘Líbíš se králi a všichni jeho služebníci tě mají rádi, staň se tedy královým zetěm.’“ ²³Saulovi služebníci opakovali tato slova Davidovi do uší, ale David namítl: „Což je to ve vašich očích maličkost, stát se královým zetěm? Já jsem jen chudý a bezvýznamný člověk.“ ²⁴Služebníci o tom podali Saulovi zprávu: „Toto jsou slova, jež řekl David.“ ²⁵Saul odpověděl: „Řeknete Davidovi toto: ‘Král nechce věno, ale sto předkožek Filišťanů, aby se vykonala pomsta na králových nepřátelích.’“ Saul počítal s tím, že David tak padne do rukou Filišťanům. ²⁶Saulovi služebníci donesli tato slova Davidovi a on shledal, že je to dobrá cesta, jak se stát královým zetěm. Lhůta ještě neuplynula ²⁷a David se vypravil do pole a odešel se svými muži. Zabil Filišťanům dvě stě mužů, přinesl jejich předkožky a odpočítal je králi, aby se stal jeho zetěm. Saul mu tedy dal za ženu svou dceru Mikal. ²⁸Saul musel uznat, že Jahve je s Davidem a že celý Izraelův dům ho miluje. ²⁹Tu měl Saul z Davida ještě větší strach a pojal proti němu nepřátelství na všechny dny. ³⁰Filišťanská knížata podnikala tažení, ale pokaždé když podnikla tažení, sklízel David větší úspěchy než všichni Saulovi důstojníci a získal si převelikou proslulost.

19 Saul oznámil svému synovi Jonatanovi a všem svým hodnostářům, že má v úmyslu usmrtit Davida. Ale Saulův syn Jonatan byl Davidovi velice nakloněn ²a takto Davida varoval: „Můj otec Saul usiluje, aby tě usmrtil. Měj se tedy zítra ráno na pozoru, zůstaň v úkrytu a schovej se. ³Já vyjdu a postavím se vedle svého otce na poli, kde budeš, promluví o tobě s otcem, uvidím, co se děje, a oznámím ti to.“ ⁴Jonatan říkal svému otci Saulovi o Davidovi dobré věci a takto k němu mluvil: „Ať král nehřeší proti svému služebníkovi Davidovi, neboť on se proti tobě ničím neprovinil, co udělal, to bylo spíš velice na prospěch. ⁵Dal v sázku svůj život, skolil toho Filišťana a Jahve připravil celému Izraeli velké vítězství: viděl jsi to a radoval ses. Proč bys hřešil krví nevinného, kdybys dal Davida bezdůvodně usmrtit?“ ⁶Saul ustoupil Jonatanovým slovům a složil tuto přísahu: „Jako že žije Jahve, on nezemře!“ ⁷Tu Jonatan zavolal Davida a sdělil mu všechny ty věci. Pak ho přivedl k Saulovi a David se ujal služby jako předtím. ⁸Jelikož znovu vypukla válka, vytáhl David do pole a bojoval s Filišťany; způsobil jim těžkou porážku a oni před ním utekli. ⁹A Saula se zmocnil zlý duch od Jahva: když seděl ve svém domě s kopím v ruce a David hrál na citeru, ¹⁰pokusil se Saul přibodnout Davida kopím ke zdi, ale on uhnul Saulově ráně a ten zabodl kopí do zdi. David se dal na útěk a zachránil se. Těže noci ¹¹poslal Saul náhončí, aby hlídali Davidův dům, chtěl ho hned ráno vydat na smrt. Ale Davidova žena Mikal mu dala tuto výstrahu: „Neunikneš-li této noci, bude zítra po tobě!“ ¹²Mikal spustila Davida z okna. On odešel, dal se na útěk a zachránil se. ¹³Mikal vzala terafim, položila jej na lože, do hlav mu dala pletenec z kozích chlupů a přikryla ho oděvem. ¹⁴Když Saul vypravil posly, aby se zmocnili Davida, řekla: „Je nemocný.“ ¹⁵Ale Saul opět vypravil posly, aby se podívali za Davidem, a řekl jim: „Přineste mi ho na loži, já ho vydám na smrt!“ ¹⁶Poslové vešli a hle, na loži byl terafim s pletencem z kozích chlupů v hlavách! ¹⁷Saul řekl Mikal: „Proč jsi mě tak zradila a nechala odejít mého nepřítel, aby mi unikl?“ Mikal Saulovi odpověděla: „To on mi řekl: Nech mě odejít, nebo tě zabiji!“ ¹⁸David se tedy dal na útěk a unikl. Přišel k Samuelovi do Ramy a vyprávěl mu o všem, co mu Saul udělal. On a Samuel se usadili v kobkách. ¹⁹Saulovi podali tuto zprávu: „Hle, David je v kobkách v Ramě.“ ²⁰Saul vypravil posly, aby se Davida zmocnili, a oni uviděli sbor prorokujících proroků, Samuel jim stál v čele. Tu se Boží duch zmocnil Saulových poslů a oni také upadli do vytržení. ²¹Oznámili to Saulovi, jenž vypravil další posly, a oni také upadli do vytržení. Saul vypravil třetí skupinu poslů a oni také

upadli do vytržení. ²²Tu odešel sám do Ramy a přišel k velké cisterně, která je v Seku. Ptal se, kde jsou Samuel a David, a dostal odpověď: „Jsou v kobkách v Ramě.“ ²³Odebral se tedy odtud do kobek v Ramě. Ale i jeho se zmocnil Boží duch a on kráčel ve vytržení, až došel ke kobkám v Ramě. ²⁴I on si svlékl oděv, i on upadl před Samuelem do vytržení, pak se nahý zhroutil a zůstal tak celý den a celou noc. Odtud je přísloví: „Je i Saul mezi proroky?“

20 David utekl z kobek, které jsou v Ramě, přišel a řekl Jonatanovi do očí: „Co jsem vlastně udělal, jak jsem se provinil, jaký zločin jsem spáchal na tvém otci, že mi ukládá o život?“ ² On mu odpověděl: „Na nic takového ani nepomysli! Nezemřeš. Můj otec nepodniká nic, aniž se mi svěří, ať je to důležité, či nikoli. Proč by otec přede mnou skrýval tohle? To je vyloučeno!“ ³ David vyřkl tuto přísahu: „Tvůj otec moc dobře ví, že se těším tvé přízni, a řekl si: ‘Ať se Jonatan nic nedozví, aby ho to nermoutilo!’ Ale jako že žije Jahve a jako že žiješ ty sám, od smrti mě dělí pouhý krůček.“ ⁴ Jonatan Davidovi řekl: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ ⁵ David Jonatanovi odpověděl: „Zítřka je novoluní a měl bych s králem zasednout k jídlu, ale ty mě propustíš a já se budu schovávat v polích až do večera.“ ⁶ Povšimne-li si tvůj otec mé nepřítomnosti, řekneš: ‘David mě naléhavě žádal, aby směl odběhnout do svého města Betléma, neboť se tam slaví výroční oběť za celý rod.’ ⁷ Řekne-li: ‘Dobrá,’ je tvůj služebník zachráněn, ale rozhněvá-li se, věz, že se rozhodl k neštěstí.“ ⁸ Prokaž laskavost svému služebníkovu, vždyť jsi ho k sobě připojil úmluvou v Jahvově jménu, a jsem-li vinen, sám mě usmrtí; proč bys mě měl vodit až k otci?“ ⁹ Jonatan pokračoval: „Na nic takového ani nepomysli. Kdybych opravdu věděl, že otec je rozhodnut přivodit na tebe neštěstí, což bych tě nevaroval?“ ¹⁰ David se Jonatana zeptal: „Kdo mě bude varovat, když ti otec odpoví tvrdě?“ ¹¹ Jonatan Davidovi řekl: „Pojď, vyjděme do polí,“ a oba vyšli do polí. ¹² Jonatan Davidovi řekl: „Při Jahvovi, Bohu Izraele! Zítřka v tuto hodinu budu vyzvídat u otce: dopadne-li to pro Davida dobře a nepošlu-li k tobě, abych ti to svěřil, ¹³ ať na Jonatana Jahve toto zlo dopustí a tamto ještě přidá. Bude-li se otci zdát správné, aby přivodil neštěstí, sdělím ti to a nechám tě jít; odejdeš živ a zdrav a ať je Jahve s tebou, jako byl s mým otcem!“ ¹⁴ Bude-li ještě živ, kéž mi prokážeš Jahvovu dobrotu: zemřu-li, ¹⁵ nikdy neodníměj svou dobrotu od mého domu. Až Jahve zahladí z tváře země Davidovy nepřátele, ¹⁶ ať není Jonatanovo jméno zahlazeno spolu se Saulovým domem, jinak z toho bude Jahve požadovat na Davidovi účty.“ ¹⁷ Jonatan složil znovu přísahu Davidovi, protože ho měl z celé duše rád. ¹⁸ Jonatan mu řekl: „Zítřka je novoluní a tvé nepřítomnosti si všimnou, neboť tvé místo bude prázdné.“ ¹⁹ Pozitíří si tvé nepřítomnosti budou teprve všimati; půjdeš na to místo, kde jsi byl skryt tenkrát, sedneš si poblíž onoho návrší, které znáš.“ ²⁰ A já budu pozitíří střílet k tomu místu šípy, jako bych se střefoval do terče.“ ²¹ Pošlu šíponoše: ‘Jdi! Vyhledej ten šíp!’ Řeknu-li tomu šíponoši: ‘Šíp leží tady před tebou, vezmi ho,’ přijď, znamená to, že to pro tebe dopadá dobře a že se nic neděje, jako že žije Jahve.“ ²² Ale řeknu-li tomu hochovi: ‘Šíp je tamhle za tebou,’ odejde, neboť tě posílá pryč Jahve.“ ²³ Pokud jde o slovo, které jsme si ty a já vyměnili, Jahve je navždy mezi námi svědkem.“ ²⁴ David se tedy ukryl v polích. Nastalo novoluní a král se posadil ke stolu, aby pojedl. ²⁵ Král si sedl na své obvyklé místo u zdi, Jonatan se posadil naproti, Abner si sedl vedle Saula a Davidovo místo zůstalo neobsazeno. ²⁶ Saul nicméně toho dne nic neřekl, myslel si: „Je to náhoda, není čistý.“ ²⁷ Příštího dne novoluní, druhého dne, zůstalo Davidovo místo neobsazeno a Saul řekl svému synovi Jonatanovi: „Proč nepřišel Jišajův syn včera ani dnes k jídlu?“ ²⁸ Jonatan Saulovi odpověděl: „David mě naléhavě žádal, abych mu dovolil jít do Betléma.“ ²⁹ Řekl mi: ‘Propust mě, prosím tě, máme totiž ve městě rodovou oběť a mí bratři se po mně shánějí; nyní, pokud jsem získal tvou přízeň, mi dovol, abych se vytratil, a já se půjdu podívat za svými bratry!’ Proto tedy nepřišel ke královu stolu.“ ³⁰ Saul vzplanul proti Jonatanovi hněvem a řekl mu: „Ty synu poběhlce! Což nevím, že se zastáváš ke své hanbě a k hanbě nahoty své matky Jišajova syna?“ ³¹ Pokud bude Jišajův syn žít na zemi, nebudeš v bezpečí ty ani tvé kralování. Nyní ho dej vyhledat a přiveď mi ho, neboť propadl smrti.“ ³² Jonatan odporoval svému otci a řekl mu: „Proč by měl zemřít? Co udělal?“ ³³ Tu po něm Saul máchl kopím, chtěje ho zasáhnout, a Jonatan pochopil, že otec už o Davidově smrti rozhodl. ³⁴ Jonatan vstal rozpalený hněvem od stolu a nic toho druhého dne měsíce nepojedl, protože se zarmoutil kvůli Davidovi, protože ho otec urazil. ³⁵ Ráno příštího dne vyšel Jonatan do polí na schůzku s Davidem; doprovázel ho mladý šíponoš. ³⁶ Řekl šíponošovi: „Běž a vyhledej šípy, které budu střílet.“ Šíponoš odběhl a Jonatan vystřelil šíp tak, aby ho přeletěl. ³⁷ Když šíponoš došel k místu, kde byl šíp, jež Jonatan vystřelil, on na něho zavolal: „Není ten šíp tamhle za tebou?“ ³⁸ Jonatan na šíponoše ještě zavolal: „Rychle! Pospěš si, nezastavuj se.“ Jonatanův sluha sebral šíp a přinesl jej svému pánovi. ³⁹ Šíponoš nic netušil, jen Jonatan a David věděli, oč jde. ⁴⁰ Jonatan předal zbraně šíponošovi a řekl mu: „Jdi a odnes to do města.“ ⁴¹ Zatímco se šíponoš vracel, David u návrší vstal, padl tváří k zemi a třikrát se poklonil, potom se navzájem objali a oba si spolu velice poplakali. ⁴² Jonatan Davidovi řekl: „Jdi v pokoji. A pokud jde o slib, který jsme oba odpřísáhli při Jahvovu jménu, ať je Jahve navždycky svědkem mezi mnou a tebou, mezi mým a tvým potomstvem.“

21 David vstal a odešel a Jonatan se vrátil do města. ² David přišel do Nobu ke knězi Achimelekovi. On vyšel Davidovi vstříc, třásl se a zeptal se ho: „Proč jsi sám a nikdo s tebou není?“ ³ David knězi Achimelekovi odpověděl: „Král mi dal jistý příkaz a řekl mi: ‘Ať se nikdo nedozví o poslání, kterým tě pověřuji, a o příkazu, který ti dávám!’ A se svými muži jsem si dal schůzku na určitém místě. ⁴ A teď, máš-li po ruce pět chlebů, dej mi je, nebo něco, co se najde.“ ⁵ Kněz odpověděl: „Obyčejný chléb po ruce nemám, je tu jen zasvěcený chléb – pokud se ovšem tví muži zdrželi styků se ženami.“ ⁶ David knězi odpověděl: „Samozřejmě, ženy nám byly zakázány jako vždycky, když vycházím do pole, a věci těch mužů jsou čisté. Je to světské tažení, ale oni jsou dnes opravdu tělesně čisti, pokud jde o tamtu věc.“ ⁷ Kněz mu tedy dal to, co bylo zasvěceno, neboť tam nebyl jiný chléb než předkladný chléb, který se bere nazpět od Jahva, aby se nahradil, když se bere, čerstvým chlebem. ⁸ A téhož dne tam byl jeden ze Saulových služebníků, který se zdržel před Jahvem; jmenoval se Doeg Edomský a byl nejstatnější ze Saulových pastýřů. ⁹ David řekl Achimelekovi: „A nemáš tu po ruce nějaké kopí nebo meč? Ta králova záležitost byla tak naléhavá, že jsem si s sebou nevezl svůj meč ani svou výzbroj.“ ¹⁰ Kněz odpověděl: „Je tu meč Filištana Goliáše, kterého jsi skolil v Údolí terebintu, je zabalený v plášti za efodem. Chceš-li, vezmi si jej, jiný tu není.“ David odpověděl: „Nemá sobě rovného, dej mi ho.“ ¹¹ David vstal a uprchl toho dne daleko od Saula a přišel ke gatskému králi Akišovi. ¹² Ale služebníci Akišovi řekli: „Což to není David, král země? Není to ten, jemuž se při tancích zpívalo: ‘Saul pobil své tisíce a David své desetitisíce?’“ ¹³ David o těch slovech přemýšlel a měl veliký strach z gatského krále Akiše. ¹⁴ A tak se před jejich očima stavěl šileným a předstíral v jejich rukou pomatenost: bubnoval na křídla dveří a slintal do vousů. ¹⁵ Akiš řekl služebníkům: „Vždyť vidíte, že je to blázen. Proč mi ho přivádíte? ¹⁶ Mám snad málo bláznů, že mi přivádíte tohoto, aby mě otravoval svými hloupostmi? Má snad vejít ke mně do domu?“

22 David odtud odešel a uchýlil se do jeskyně Adulam. Jeho bratři a celá rodina se to dozvěděli a přišli tam za ním. ² Shromáždili se kolem něho muži, kteří byli v tísní, všichni, kdo měli věřitele, všichni nespokojenci, a on se stal jejich náčelníkem. Bylo tam s ním asi čtyři sta mužů. ³ Odtud se David odebral do Mispy v Moabu a řekl moabskému králi: „Dovol, aby s vámi zůstali můj otec a má matka, než se dozvím, co pro mne udělá Bůh.“ ⁴ Ponechal je u moabského krále a oni u něho zůstali po celou dobu, kdy byl David v úkrytu. ⁵ Prorok Gad Davidovi řekl: „Nezůstávej v úkrytu, odejdi a zajdi hluboko do judské země.“ David odešel a odebral se do lesa Cheret. ⁶ Saul se dozvěděl, že byl spatřen David a muži, kteří ho provázeli. Saul byl v Gibeji, seděl na výšině pod tamaryškem, v ruce měl kopí a stáli u něho všichni jeho hodnostáři. ⁷ A Saul řekl hodnostářům, kteří u něho stáli: „Poslyšte přece, Benjaminovci! Což vám i Jišajův syn dá všechna pole a vinice a všechny vás bude jmenovat náčelníky tisíců a náčelníky stovek, ⁸ že jste se všichni proti mně spikli? Nikdo mě neupozorní, když se můj syn spolčuje s Jišajovým synem, nikdo z vás se nade mnou neslituje a neprozradí mi, že můj syn proti mně postavil mého služebníka jako nepřítele, jak se to dnes ukazuje.“ ⁹ Slova se ujal Edomita Doeg, který stál vedle Saulových hodnostářů, a řekl: „Viděl jsem Jišajova syna, jak přišel do Nobu k Achitubovu synovi Achimelekovi. ¹⁰ On se kvůli němu dotazoval Jahva, dal mu potraviny a také mu odevzdal meč Filištana Goliáše.“ ¹¹ Saul tedy dal předvolat Achitubova syna kněze Achimeleka a celou jeho rodinu, kněžstvo z Nobu, a oni všichni přišli ke králi. ¹² Saul řekl: „Slyš tedy, Achitubův synu!“ a on odpověděl: „Zde jsem, můj pane.“ ¹³ Saul mu řekl: „Proč jste se ty a Jišajův syn proti mně spikli? Dal jsi mu chléb a meč a dotazoval ses kvůli němu Boha, aby se on proti mně postavil jako nepřítel, jako se to děje dnes.“ ¹⁴ Achimelek králi odpověděl: „A koho přece lze mezi tvými služebníky přirovnat k věrnému Davidovi, královi zeti, veliteli tvé osobní stráže, muži, jenž ve tvém domě požívá úcty? ¹⁵ Což jsem se kvůli němu začal dotazovat Boha dnes? Nic jiného mě ani nenapadlo. Ať král nepřičítá svému služebníku a celé jeho rodině nic k tíži, neboť tvůj služebník o tom všem ani tak ani onak nic nevěděl.“ ¹⁶ Král pokračoval: „Zemřeš, Achimeleku, ty i celá tvá rodina.“ ¹⁷ Král přikázal běžcům, kteří před ním stáli: „Přistupte a usmrťte ty Jahvovy kněze, neboť i oni podali Davidovi pomocnou ruku, věděli, že prchá, a neupozornili mě.“ Ale královi strážci nechtěli vztáhnout ruku na Jahvovy kněze a pobít je. ¹⁸ Tu řekl král Doegovi: „Přistup ty a pobij ty kněze.“ Edomita Doeg přistoupil a sám kněze pobil: usmrtil toho dne osmdesát pět mužů, kteří nosili lněnou suknicí. ¹⁹ A kněžské město Nob vybil Saul ostřím meče, muže i ženy, děti i kojence, voly, osly, ovce. ²⁰ Unikl jenom jeden syn Achitubova syna Abimeleka. Jmenoval se Ebjatar a utekl k Davidovi. ²¹ Ebjatar Davidovi oznámil, že Saul pobil Jahvovy kněze, ²² a David mu řekl: „Věděl jsem tenkrát, že to Edomita Doeg, když tam byl, určitě Saulovi oznámí! Já nesu odpovědnost za život všech tvých příbuzných. ²³ Zůstaň u mne a neboj se, u mne jsi totiž dobře chráněn: kdo ukládá o život mně, ukládá o život i tobě.“

23 Davidovi přinesli tuto zprávu: „Filišťané obléhají Keilu a plení humna.“ ² David se dotazoval Jahva: „Mám vytáhnout a porazím Filišťany?“ ³ Davidovi mužové však řekli: „Už zde v Judovi se máme čeho bát, tím

spíš, když půjdeme do Keily proti filišťanským oddílům!“⁴ David se ještě jednou dotazoval Jahva a Jahve odpověděl: „Vyprav se! Sejdi ke Keile, neboť já ti vydávám Filišťany do rukou.“⁵ David tedy šel se svými muži ke Keile, zaútočil na Filišťany, pobral jim stáda a způsobil jim velkou porážku. Tak David osvobodil obyvatele Keily. –⁶ Když se Achimelekův syn Ebjatar uchýlil k Davidovi, sešel s efodem v ruce do Keily.⁷ Když Saulovi oznámili, že David vešel do Keily, řekl: „Bůh mi ho vydal do rukou, neboť se chytil do léčky, když vešel do města s branami a závorami!“⁸ Saul svolal všechny lid do zbraně, aby sešli ke Keile a obklíčili Davida a jeho muže.⁹ Když David zvěděl, že Saul osnuje zlé záměry proti němu, řekl knězi Ebjatarovi: „Přines efod.“¹⁰ David řekl: „Jahve, Bože Izraele, tvůj služebník slyšel, že Saul se chystá přijít do Keily, aby město kvůli mně zničil.“¹¹ Přijde Saul, jak se dozvěděl tvůj služebník? Jahve, Bože Izraele, dej, prosím, svému služebníkovi zprávu!“ Jahve odpověděl: „On přijde.“¹² David se zeptal: „Vydají keilští předáci mne a mé muže Saulovi do rukou?“ Jahve odpověděl: „Vydají vás.“¹³ Tu David odešel i se svými asi šesti sty muži, vyšli z Keily a bloudili nazdařbůh. Saulovi oznámili, že David z Keily unikl, a on od výpravy upustil.¹⁴ David pobýval na poušti v úkrytech: pobýval na poušti Zif v horách a Saul po něm neustále pátral, ale Bůh mu ho do rukou nevydal.¹⁵ David si uvědomil, že Saul podniká vše možné, aby mu ukládal o život. David byl tehdy v Choreši, v poušti Zif.¹⁶ Saulův syn Jonatan se vydal na cestu, přišel za Davidem do Choreše a ve jménu Božím ho povzbuzoval.¹⁷ Řekl mu: „Neměj strach, neboť ruka mého otce Saula tě nedostihne. Nad Izraelem budeš vládnout ty a já budu druhý po tobě; i sám můj otec Saul to dobře ví.“¹⁸ Oba uzavřeli před Jahvem úmluvu. David zůstal v Choreši a Jonatan odešel domů.¹⁹ Muži ze Zifu přišli k Saulovi do Gibeje a řekli mu: „Neschovává se snad mezi námi David v úkrytech v Choreši na kopci Chakila na jih od stepi?“²⁰ A teď, králi, když tam budeš chtít jít, jdi: na nás bude, abychom ho králi vydali do rukou.“²¹ Saul odpověděl: „Ať vám Jahve žehná, že jste se mnou měli slitování.“²² Jděte tedy, ještě získejte zprávy, dobře si povšimněte místa, kam pospíší jeho kroky; řekli mi, že on je velice vychytralý.²³ Všimněte si všech skrýší, kam zalézá, a přijďte za mnou, až si budete jisti. Potom s vámi půjdu, a je-li v zemi, budu ho štvát po všech Judových rodech.“²⁴ Oni se vydali na cestu, odešli do Zifu před Saulem. David a jeho muži byli na poušti Maon, na rovině na jih od stepi.²⁵ Saul a jeho muži odešli a pátrali po něm. Davidovi to oznámili a on sešel do úžlabiny, která leží na poušti Maon. Saul se to dozvěděl a pronásledoval Davida v poušti Maon.²⁶ Saul a jeho muži šli po jednom úbočí hory, David a jeho muži po druhém úbočí. David zoufale prchal před Saulem a Saul a jeho muži se snažili dostat se za Davidem a jeho muži, aby se jich zmocnili,²⁷ když tu k Saulovi přišel posel se vzkazem: „Rychle pojď, do země vtrhli Filišťané!“²⁸ Saul tedy přestal pronásledovat Davida a vytáhl proti Filišťanům. Proto nazvali to místo Úžlabina rozdělení.

24 David odtamtud vyšel vzhůru a usídlil se ve skrýších na Engadi.² Když se Saul vrátil po pronásledování Filišťanů, oznámili mu toto: „David je na poušti Engadi.“³ Tu Saul vzal tři tisíce mužů vybraných z celého Izraele, odešel a pátral po Davidovi a jeho mužích na východ od Skály kozorožců.⁴ Přišel k ohradám pro ovce, které jsou poblíž cesty: byla tam jeskyně, kam Saul odešel, aby si zakryl nohy. Uvnitř té jeskyně seděli David a jeho muži⁵ a mužové Davidovi řekli: „Hle, to je den, kdy ti Jahve říká: Já ti vydávám do rukou tvého nepřítele, nalož s ním, jak se ti zlíbí.“ David vstal a pokradmu uřízl cíp Saulova pláště.⁶ Potom se mu rozbušilo srdce, že uřízl ten cíp Saulova pláště.⁷ Řekl svým mužům: „Jahve mě chraň, abych tak jednal vůči svému pánovi, abych na něho vztáhl ruku, on je přece Jahvův pomazaný.“⁸ Těmito slovy zadržel David své muže a nedovolil jim, aby se na Saula vrhli. On opustil jeskyni a šel svou cestou.⁹ David potom vstal, vyšel z jeskyně a zavolal za ním: „Můj pane králi!“ Saul se ohlédl a David se uklonil až k zemi a padl na tvář.¹⁰ Potom David Saulovi řekl: „Proč posloucháš lidí, kteří říkají: ‘Hle, David usiluje o tvou zkázu?’“¹¹ Právě dnes tvé oči viděly, jak mi tě Jahve vydal v jeskyni do rukou, ale já jsem odmítl tě zabít, ušetřil jsem tě a řekl jsem: Nevztáhnu ruku na svého pána, neboť je to Jahvův pomazaný.¹² Otče, pohleď, pohleď přece na cíp svého pláště v mé ruce: když jsem byl s to uříznout cíp tvého pláště a nezabil jsem tě, otevřeně přiznej, že ve mně není špatnosti ani zločinu. Nezhřešil jsem proti tobě a ty zatím strojíš nástrahy na můj život, abys mi jej vzal.¹³ Ať mezi mnou a tebou rozsoudí Jahve, ať mě Jahve na tobě pomstí, ale má ruka se tě nedotkne!¹⁴ (Jak říká staré přísloví: Ze špatných vychází špatnost a má ruka se tě nedotkne.)¹⁵ Za kým vytáhl král Izraele do pole, koho stíháš? Chciplého psa, pouhou blechu!¹⁶ Ať je Jahve rozhodčím, ať soudí mezi mnou a tebou, ať prozkoumá a brání mou věc a kéž mi dá za pravdu tím, že mě vysvobodí z tvé ruky!“¹⁷ Když David takto k Saulovi domluvil, řekl Saul: „Je to opravdu tvůj hlas, můj synu Davide?“ a Saul začal křičet a plakat.¹⁸ Potom Davidovi řekl: „Jsi spravedlivější než já, neboť jsi mi prokázal dobro a já jsem ti ubližoval.“¹⁹ Dnes jsi vůči mě ukázal svou dobrotivost, protože Jahve ti mě vydal do rukou a tys mě nezabil.²⁰ Když člověk potká svého nepřítele, nechá ho prostě jít jeho cestou? Ať ti Jahve odplatí za to dobro, jež jsi mi dnes prokázal.²¹ Nyní vím, že určitě budeš vládnout a že královská moc nad Izraelem bude v tvých rukou pevná.²² Přísaha je mi tedy při Jahvovi, že nepotlačíš mé potomky po mně

a že nevyhladiš mé jméno z mé rodiny.“²³ David to Saulovi odpřisáhl. On odešel domů, zatímco David a jeho muži vystoupili nazpět do úkrytu.

25 Samuel zemřel. Celý Izrael se shromáždil a oplakával ho; pochovali ho u něho doma, v Ramě. David odešel a sešel do pouště Maon.² V Maonu byl jeden muž, který měl hospodářství na Karmelu; byl to velice bohatý člověk, měl tři tisíce ovcí a tisíc koz a tehdy byl právě na Karmelu na stříži svého stáda.³ Ten muž se jmenoval Nabal a jeho žena Abigail; ale zatímco žena byla velmi rozšafná a krásná na pohled, muž byl hrubý a zlomyslný; byl to Kalebovec.⁴ Když se David na poušti dozvěděl, že Nabal stříhá své stádo,⁵ vyslal deset hochů a řekl jim: „Jděte vzhůru na Karmel, zajděte za Nabalem a pozdravujte ho ode mne.⁶ K mému bratrovi promluvíte takto: „Zdar tobě, zdar tvému domu, zdar všemu, co ti patří!“⁷ A teď, dozvídám se, že máš stříhače. A tví pastýři byli s námi, my jsme je neobtěžovali a po celou dobu, kdy byli na Karmelu, nezmizelo nic z toho, co jim patřilo.⁸ Zeptej se svých služebníků a oni ti to povědí. Kéž se hochům u tebe dostane dobrého přijetí, neboť jsme přišli ve sváteční den. Dej, prosím tě, co máš při ruce, svým služebníkům a svému synovi Davidovi.“⁹ Když Davidovi hoši přišli, vyřídili Nabalovi od Davida všechna tato slova a čekali.¹⁰ Ale Nabal se obrátil na Davidovy služebníky a řekl jim: „Kdo je to David, kdo je to Jišajův syn? Dnes je až moc služebníků, kteří utíkají od svých pánů.“¹¹ To mám vzít svůj chléb, své víno, maso ze svých porážek pro své stříhače a věnovat je lidem, kteří přicházejí já nevím odkud?“¹² Davidovi hoši se vydali opět na cestu a vrátili se. Když přišli, zopakovali všechna ta slova Davidovi.¹³ Tu David řekl svým mužům: „Všichni se opásejte mečem!“ Všichni se opásali meči, i David se opásal svým mečem a asi čtyři sta mužů vytáhlo za Davidem, zatímco dvě stě jich zůstalo u zavazadel.¹⁴ Nabalovu ženu Abigail upozornil jeden z jejích služebníků a řekl jí: „David vypravil z pouště posly, aby pozdravili našeho pána, ale on se na ně osopil.“¹⁵ A ti muži se k nám přece chovali moc dobře, neobtěžovali nás a nic jsme neztratili po celou dobu, když jsme byli venku a pohybovali se v jejich blízkosti.¹⁶ V noci i ve dne kolem nás byli jako hradba po celou dobu, kdy jsme s nimi byli a pásli stádo.¹⁷ Teď se podívej a uznej, co bys mohla udělat, neboť záhuba našeho pána a celého jeho domu je hotová věc, a on je budižkničemu, jemu se nic říci nedá.“¹⁸ Abigail rychle vzala dvě stě chlebů, dva měchy s vínem, pět upravených ovcí, pět satů praženého zrní, sto sušených hroznů, dvě stě fíkových koláčů a naložila to na osly.¹⁹ Řekla svým služebníkům: „Jděte přede mnou a já jdu za vámi,“ ale svého manžela Nabala o tom nezpravitla.²⁰ Zatímco jela na oslu a sjížděla za ohybem hory, David a jeho muži sestupovali naproti ní a ona se s nimi setkala.²¹ A David si říkal: „Bylo to tedy nadarmo, když jsem v poušti chránil všechno, co tomu chytrákovy patří, a když nic z toho, co mu náleží, nezmizelo! Splácí mi dobré zlym!“²² Toto zlo ať Bůh na Davida dopustí a tamto ještě přidá, ponechám-li do zítřejšího rána naživu ze všech jeho příbuzných někoho, kdo je mužského pohlaví.“²³ Jakmile Abigail spatřila Davida, spěšně seskočila z osla, padla před Davidem na tvář a klaněla se mu až k zemi.²⁴ Vrhla se mu k nohám a řekla: „Ať je ta vina na mně, můj pane! Ať tvá služebnice smí promluvit do tvých uší a vyslechni, prosím, slova své služebnice!“²⁵ Ať můj pán nedbá na toho ničemu, toho Nabala, neboť on nosí právem své jméno: jmenuje se Tupec a opravdu úplně otupěl. Ale já, tvá služebnice, jsem neviděla hochy, které poslal můj pán.²⁶ Nyní, můj pane, jako že žije Jahve, jako že žiješ ty, při Jahvovi, který ti zabránil, aby ses dopustil krveprolití a aby sis zjednal právo vlastní rukou, ať se stejně jako Nabalovi stane tvým nepřátelem a těm, kteří hledí mému pánovi uškodit!²⁷ A ten dar, který tvá služebnice přináší svému pánovi, buď odevzdán hochům, kteří chodí ve stopách mého pána.²⁸ Odpusť, prosím tě, své služebnici tu urážku! Jahve beztoho zajistí mému pánovi trvalý dům, neboť můj pán bojuje Jahvovy války a po celý svůj život se na tobě nenajde nic zlého.²⁹ A povstane-li nějaký muž, aby tě pronásledoval a ukládal ti o život, bude duše mého pána uložena v míšku života u Jahva, tvého Boha, zatímco duši tvých nepřátel on vystřelí z kapsy praku.³⁰ Až tedy Jahve vyplní mému pánovi všechno to dobré, co o tobě řekl, a až tě ustanoví vévodou nad Izraelem,³¹ ať tě neznepokojuje a ať si můj pán nemusí vyčítat, že prolil zbytečně krev a že si zjednal právo vlastní rukou. Až Jahve prokáže mému pánovi dobro, vzpomeň si na svou služebnici.“³² David Abigail odpověděl: „Buď veleben Jahve, Bůh Izraele, který mi tě dnes poslal naproti.“³³ Buď požehnána tvá moudrost a ty buď požehnána, že jsi mě dnes zadržela, abych neprolil krev a nezjednal si právo vlastní rukou.³⁴ Ale jako že žije Jahve, Bůh Izraele, který mi zabránil, abych ti ublížil, kdybys nebyla ke mně tak rychle přišla, přísahám ti, Nabalovi by do ranního svítání nebyl zůstal vůbec nikdo z mužského pohlaví.“³⁵ David přijal, co mu přinesla, a řekl jí: „Odejdi v pokoji domů. Hled, vyslyšel jsem tě a dal jsem ti milost.“³⁶ Když Abigail přišla k Nabalovi, on ve svém domě hodoval. Královská hostina: Nabal se veselil a byl úplně opilý; a tak mu až do úsvitu nic neprozradila.³⁷ Když se Nabal ráno vyspal z opilosti, vyprávěla mu jeho žena o té věci: tu mu v hrudi zmrtvělo srdce a on jakoby zkameněl.³⁸ Asi za deset dní Jahve Nabala zasáhl a on zemřel.³⁹ Když se David dozvěděl, že je Nabal mrtev, řekl: „Buď veleben Jahve, jenž mi zjednal právo za urážku, které se mi dostalo od Nabala, a jenž zadržel svého služebníka, aby nespáchal zlo. Jahve způsobil, že Nabalova špatnost padla zpět na jeho hlavu.“ David poslal k Abigail s žádostí o sňatek.⁴⁰ Davidovi služebníci tedy vyhledali

Abigail na Karmelu a řekli jí: „Poslal nás k tobě David, aby si tě vzal za ženu.“⁴¹ Ona se v mžiku poklonila tváří k zemi a řekla: „Tvá služebnice je jako otrokyně, která má umývat nohy služebníkům svého pána.“⁴² Abigail rychle povstala a nasedla na osla; s doprovodem pěti služek odešla za Davidovými posly a stala se jeho ženou.⁴³ David se oženil také s Achinoam z Jizreelu a měl je za ženy obě.⁴⁴ Saul dal svou dceru Mikal, Davidovu ženu, Lajišovu synovi Paltimu z Galimu.

26 Muži ze Zifu přišli do Gibeje a řekli Saulovi: „Což se David neskrývá na pahorku Chakila na okraji stepi?“² Saul se vydal na cestu a sešel do pouště Zif, doprovázelo ho tři tisíce mužů, výkvět Izraele, aby na poušti Zif polapili Davida.³ Saul se utábořil na pahorku Chakila, který je na okraji stepi poblíž cesty. David se zdržoval na poušti a viděl, že Saul za ním přišel na poušť.⁴ David vypravil zvědy a dozvěděl se, že Saul skutečně přišel.⁵ Tu se David vydal na cestu a přišel na místo, kde tábořil Saul. Uviděl místo, kde nocovali Saul a náčelník jeho vojska, Nerův syn Abner. Saul nocoval na tábořišti a oddíl tábořil kolem něho.⁶ David se obrátil na Chetitu Achimeleka a na Serujina syna a Joabova bratra Abišaje a řekl jim: „Kdo chce se mnou sejít do tábora až k Saulovi?“ Abišaj odpověděl: „Já s tebou sejdu.“⁷ David a Abišaj tedy v noci zamířili k oddílu, našli Saula, jak leží a spí v tábořišti, u hlavy měl své kopí zaražené do země a Abner a vojsko nocovali kolem něho.⁸ Tu řekl Abišaj Davidovi: „Dnes ti Bůh vydal do rukou tvého nepřítele. Nuže, dovol mi, abych ho jeho vlastním kopím jednou ranou přibodl k zemi a druhou už mu nebudu muset dávat!“⁹ Ale David Abišajovi řekl: „Nezabíjej ho! Kdo by směl vztáhnout ruku na Jahvova pomazaného a zůstat bez trestu?“¹⁰ David dodal: „Jako že žije Jahve, zasáhne ho Jahve, buď až přijde jeho den a on zemře, anebo až půjde do boje a zahyne v něm.“¹¹ Ale ať mě Jahve chrání, abych vztáhl ruku na Jahvova pomazaného! Nyní tedy vezmi kopí, které má u hlavy, a džbán s vodou a pojďme pryč.“¹² David vzal Saulovi od hlavy kopí a džbán s vodou a odešli: nikdo nic neviděl, nikdo o tom nevěděl, nikdo se nevbudil, všichni spali, protože je přepadla malátnost od Jahva.¹³ David přešel na druhou stranu a postavil se v dále na vrcholek hory; byla mezi nimi velká vzdálenost.¹⁴ Tu David zavolal na vojsko a na Nerova syna Abnera: „Neodpovíš mi, Abnere?“ řekl. A Abner odpověděl: „Kdo jsi, kdo to voláš?“¹⁵ David Abnerovi řekl: „Nejsi snad muž? A kdo se ti v Izraeli vyrovná? Proč jsi tedy nebděl nad králem, svým pánem? Neboť kdosi z lidu přišel, aby krále, tvého pána, zabil.“¹⁶ Cos udělal, není dobré. Jako že žije Jahve, zasluhujete si smrt, že jste nebděli nad svým pánem, Jahvovým pomazaným. Nyní se tedy podívej, kde je královo kopí a džbán s vodou, které byly u jeho hlavy.“¹⁷ A Saul poznal Davidův hlas a zeptal se: „Je to opravdu tvůj hlas, můj synu Davide?“ – „Ano, můj pane králi,“ odpověděl David.¹⁸ A pokračoval: „Proč tedy můj pán pronásleduje svého služebníka? Co jsem udělal, čím jsem se provinil?“¹⁹ Nyní ať král, můj pán, laskavě vyslechne slova svého služebníka: popouzí-li tě proti mně Jahve, ať je upokojen obětním darem, ale dělají-li to lidé, ať jsou před Jahvem zlořečení, neboť mě dnes zapudili, takže již nemám účast na Jahvově dědictví, jako by řekli: ‘Jdi sloužit cizím bohům!’²⁰ A nyní ať má krev není vylita na zem daleko od Jahva! Král Izraele opravdu vyšel a slídí po mém životě, tak jako se pronásleduje v horách koroptev.“²¹ Saul řekl: „Zhřešil jsem! Vrať se, můj synu Davide, už ti nebudu ubližovat, když můj život měl dnes v tvých očích takovou cenu. Ano, jednal jsem jako blázen a velmi těžce jsem se mýlil.“²² David odpověděl: „Zde je královo kopí. Ať jeden z hochů přejde a přijde si pro ně.“²³ Jahve každému odplatí podle jeho spravedlnosti a věrnosti: dnes mi tě Jahve vydal do rukou a já jsem nechtěl vztáhnout ruku proti Jahvovu pomazanému.²⁴ Tak jako tvůj život měl dnes v mých očích velkou váhu, tak můj život bude mít velkou váhu v Jahvových očích a on mě vysvobodí z každé tísně.“²⁵ Saul Davidovi řekl: „Buď požehnán, můj synu Davide. Určitě budeš mít úspěch v tom, co podnikneš.“ David šel svou cestou a Saul se vrátil domů.

27 David si v duchu řekl: „Jednoho dne zahynu Saulovou rukou, nezbyvá mi nic lepšího než utéci do země Filištanů. Saul upustí od toho, aby mě nadále pronásledoval po celém území Izraele, a já uniknu jeho ruce.“² David se tedy vydal na cestu a přešel se šesti sty muži, které měl, ke králi Gatu, Maokovu synovi Akišovi.³ David se usadil u Akiše v Gatu, on i jeho mužové, každý se svou rodinou, David s oběma svými ženami, s Achinoam z Jizreelu a s Abigail, ženou Nabala z Karmelu.⁴ Saula zpravili, že se David uchýlil do Gatu, a on ho přestal hledat.⁵ David řekl Akišovi: „Prosím tě, jestliže jsem našel milost v tvých očích, ať mi popřejí místo v některém z venkovských měst, kde bych se mohl usídlit. Proč by měl tvůj služebník bydlet vedle tebe v královském městě?“⁶ Ještě téhož dne mu Akiš dal Siklag. Proto Siklag až podnes náleží judským králům.⁷ Doba, kterou David strávil na filišťanském území, trvala jeden rok a čtyři měsíce.⁸ David a jeho muži podnikli nájezd proti Gešurovcům, Girzanům a Amalečanům, neboť to jsou kmeny, které obývají kraj, jenž se táhne od Telamu směrem k Šuru a až k egyptské zemi.⁹ David tu zemi pustošil a nenechával naživu muže ani ženu, bral brav i skot, osly, velbloudy, oděvy, potom se vracel a přicházel k Akišovi.¹⁰ Když se Akiš ptával: „Kam jste dnes podnikli nájezd?“ odpovídal David, že to bylo proti Judovu Negebu, nebo Jerachmeelovu

Negebu, nebo Negebu Kenitů. ¹¹ David neponechával naživu muže ani ženu, jež by odvedl do Gatu, říkal si: „Aby proti nám nepodalí zprávu a neřekli: ‘Hle, David udělal toto!’“ Takto jednal po celou dobu, kdy pobýval na filišťanském území. ¹² Akiš Davidovi důvěřoval; říkal si: „On se určitě Izraeli, svému lidu, zprotivil a bude navždy mým služebníkem.“

28 V té době Filišťané shromáždili svá vojska k válce, aby bojovali s Izraelem, a Akiš řekl Davidovi: „Abys věděl, půjdeš se mnou k vojsku, ty i tví mužové.“ ² David Akišovi odpověděl: „Beztak nyní poznáš, co tvůj služebník udělá.“ Tu Akiš Davidovi řekl: „Nuže dobře! Ustanovím tě natrvalo svým tělesným strážcem.“ ³ Samuel byl mrtev, všechen Izrael ho oplakal a pochovali ho v jeho městě Ramě. Saul vyhnal ze země zaklínače a věštce. ⁴ Zatímco se Filišťané seskupili a pak se utábořili v Šunemu, Saul shromáždil celého Izraele a tábořili v Gelboe. ⁵ Když Saul uviděl filišťanský tábor, dostal strach a srdce se mu silně rozechvělo. ⁶ Saul se dotazoval Jahva, ale Jahve mu neodpověděl ani ve snech, ani losy, ani prostřednictvím proroků. ⁷ Saul tedy řekl svým služebníkům: „Vyhledejte mi nějakou zaklínačku, zajdu za ní a dotáži se jí,“ a služebníci mu odpověděli: „Jedna čarodějka je v En-Doru.“ ⁸ Saul se přestrojil a vzal si na sebe jiné šaty, potom s dvěma muži odešel a v noci přišli k té ženě. Řekl jí: „Prosím tě, věsti mi pomocí ducha zemřelého a vyvolej mi toho, o kterém ti řeknu.“ ⁹ Ale žena mu odpověděla: „No tohle, ty sám víš, co udělal Saul a jak ze země vymýtil zaklínače a věštce. Proč strojíš léčku na můj život, abys mě zahubil?“ ¹⁰ Saul jí tedy složil při Jahvovi tuto přísahu: „Jako že žije Jahve,“ řekl, „nevystavíš se pro tuto věc žádnému odsouzení.“ ¹¹ Žena se zeptala: „Koho ti mám vyvolat?“ a on odpověděl: „Vyvolej mi Samuela.“ ¹² Tu žena uzřela Samuela, mocně vykřikla a řekla Saulovi: „Proč jsi mě oklamal? Ty jsi Saul!“ ¹³ Král jí řekl: „Neboj se! Co ale vidíš?“ a žena Saulovi odpověděla: „Vidím příznak, který vystupuje ze země.“ ¹⁴ Saul se jí zeptal: „Jak vypadá?“ a žena odpověděla: „To vystupuje stařec zahalený v plášti.“ Tu Saul poznal, že to je Samuel, sklonil se tváří k zemi a klaněl se. ¹⁵ Samuel řekl Saulovi: „Proč jsi porušil můj klid a vyvolal mě?“ – „To proto,“ odpověděl Saul, „že jsem ve veliké tísní: Filišťané se mnou vedou válku a Bůh se ode mne odvrátil, už mi neodpovídá ani prostřednictvím proroků, ani ve snu. A tak jsem tě zavola, abys mi pověděl, co mám dělat.“ ¹⁶ Samuel řekl: „Proč se dotazovat mne, když se Jahve od tebe odvrátil a stal se tvým protivníkem?“ ¹⁷ Jahve ti učinil, jak ti to mým prostřednictvím řekl: vyrval z tvých rukou královskou moc a dal ji tvému bližnímu Davidovi, ¹⁸ protože jsi neposlechl Jahva a neuspokojil jeho planoucí hněv proti Amalekovi. Proto s tebou Jahve dnes takto naložil. ¹⁹ A navíc Jahve vydá v téže chvíli jako tebe do rukou Filišťanům tvůj lid, Izraele. Zítřa budete ty i tví synové se mnou; tábor Izraele rovněž, Jahve ho vydá do rukou Filišťanům.“ ²⁰ Saul ihned padl jak dlouhý tak široký na zem. Samuelova slova ho vyděsila; navíc mu chyběly síly, protože celý den a celou noc nic nepojedl. ²¹ Žena přišla k Saulovi, a když viděla, jak je poděšený, řekla mu: „Hleď, tvá služebnice tě poslechla, vydala jsem život všanc a poslechla jsem rozkazy, které jsi mi dal.“ ²² Teď, prosím tě, zase ty vyslechni hlas své služebnice: dovol mi, abych ti posloužila kouskem chleba, pojez a naber sil, aby ses zase vydal na cestu.“ ²³ Saul odmítl: „Nebudu jíst,“ řekl. Ale jeho služebníci ho nutili, žena také a on ustoupil jejich naléhání. Vstal ze země a usedl na lehátko. ²⁴ Žena u sebe měla vykrmené tele. Rychle je porazila, vzala mouku, uhnětla a dala péci nekvašené chleby. ²⁵ Obsloužila Saula a jeho muže. Oni pojedli, pak vstali a ještě téže noci odešli.

29 Filišťané soustředili všechna svá vojska v Afeku, zatímco Izraelité tábořili u pramene, který je v Jizreelu. ² Filišťanská knížata táhla v řadách po setninách a tisících a David a jeho muži táhli s Akišem poslední. ³ Filišťanská knížata se zeptala: „Co je to za Hebreje?“ a Akiš filišťanským knížatům odpověděl: „Ale to je David, služebník izraelského krále Saula! Hle, už je se mnou rok nebo dva a neshledal jsem nic, co bych mu mohl ode dne, kdy se ke mně uchýlil, až dodnes vyčítat.“ ⁴ Filišťanská knížata se na něho rozhněvala a řekla mu: „Pošli toho muže pryč a ať odejde na místo, které jsi mu vykázal. Ať s námi nechodí do války a neobráti se v boji proti nám! Jak by si koupil přízeň svého pána, ne-li hlavami mužů tady kolem?“ ⁵ Což to není David, o kterém se sborově zpívalo: ‘Saul pobil své tisíce a David své desetitisíce?’“ ⁶ Akiš tedy zavola Davida a řekl mu: „Jako že žije Jahve, jsi upřímný a já bych byl rád, kdybys se mnou vycházel a vracel se do tábora, neboť jsem na tobě neshledal nic zlého ode dne, kdy jsi ke mně přišel, až dodneška. Ale u knížat nejsi v oblibě.“ ⁷ Obrat se tedy a odejdi v pokoji, abys nepopouzel filišťanská knížata.“ ⁸ David řekl Akišovi: „Ale co jsem tedy udělal a co můžeš svému služebníkovu ode dne, kdy jsem vstoupil do tvé služby, až podnes vyčítat, abych nesměl jít a bojovat s nepřáteli krále, svého pána?“ ⁹ Akiš Davidovi odpověděl: „Ty jsi mi opravdu milý jako Boží anděl, jenomže filišťanská knížata řekla: ‘On s námi do boje jít nesmí.’“ ¹⁰ Vstaň tedy časné zrána se služebníky svého pána, kteří přišli s tebou, a jděte na místo, které jsem vám vykázal. Nechovej vůbec v srdci zatrplost, jsi mi totiž milý. Brzy ráno vstanete, a jakmile se rozední, odejdete.“ ¹¹ David a jeho muži časné vstali a hned ráno odešli a navrátili se do filišťanské země. Filišťané pak táhli do Jizreelu.

30 Dva dny nato přišli David a jeho muži do Siklagu. A Amalečané předtím podnikli loupežnou výpravu do Negebu a proti Siklagu; vyplenili Siklag a vydali jej ohni. ²Zajali ženy a všechny lidi, kteří tam byli, velké i malé. Nikoho nezabili, ale odvedli je a pokračovali v cestě. ³Když tedy David a jeho muži přišli do města, viděli, že je vypálené a že jejich ženy, synové a dcery byli uneseni. ⁴Tu David a celý oddíl, který ho doprovázel, začali křičet a plakat až do úplného vysílení. ⁵Obě Davidovy ženy, Achinoam z Jizreelu i Abigail, žena Nabala z Karmelu, byly odvedeny do zajetí. ⁶David byl ve veliké tísní, neboť muži hovořili o tom, že ho ukamenují; všichni totiž měli duši plnou hořkosti, každý kvůli svým synům a dcerám. Ale David znovu našel odvahu v Jahvovi, svém Bohu. ⁷David řekl Achimelekovu synovi, knězi Ebjatarovi: „Prosím tě, přines mi efod,“ a Ebjatar přinesl Davidovi efod. ⁸Tu se David dotazoval Jahva a zeptal se: „Mám pronásledovat tu hordu a dostihnu ji?“ Odpověď zněla: „Pronásleduj, neboť ji určitě dostihneš a zajaté osvobodíš.“ ⁹David odešel se šesti sty muži, kteří ho provázeli, a přišli k potoku Besor. ¹⁰David pokračoval v pronásledování se čtyřmi sty muži, ale dvě stě jich zůstalo, ti, kdo byli příliš unaveni, než aby překročili potok Besor. ¹¹V poli našli jakéhosi Egyptana a přivedli ho k Davidovi. Dali mu chleba, on ho snědl a dali mu napít vody. ¹²Dali mu také spoustu fíků a dva sušené hrozny. On pojedl a opět přišel k sobě; předtím totiž tři dny a tři noci nic nejedl ani nepil. ¹³David se ho zeptal: „Komu patříš a odkud jsi?“ On odpověděl: „Jsem mladý Egyptan, otrok jednoho Amalečana. Můj pán mě nechal být, protože jsem byl nemocný, už je to dnes tři dny.“ ¹⁴Podnikli jsme loupežnou výpravu proti Negebu Keretanů a Judovu Negebu a proti Kalebovu Negebu a podpálili jsme Siklag.“ ¹⁵David se ho zeptal: „Zavedl bys mě k té hordě?“ On odpověděl: „Přísaha je mi při Bohu, že mě neusmrtíš a že mě nevydáš mému pánovi, a já tě k té hordě dovedu.“ ¹⁶Dovedl ho tam tedy a hle, byli rozptýleni po celém kraji, jedli, pili a hýřili kvůli vši té velké kořisti, kterou si donesli ze země Filišťanů a z Judovy země. ¹⁷David je pobíjel od svítání až do večera následujícího dne. Nikdo z nich neunikl kromě čtyř set mladíků, kteří nasedli na velbloudy a ujeli. ¹⁸David zachránil všechno, co Amalečané vzali – David vysvobodil také obě své ženy. ¹⁹Nic neztratili, od maličkostí až k velkým věcem, od kořisti až k synům a dcerám, nic z toho, co jim bylo odňato: David odvedl nazpět vše. ²⁰Vzali všechno brav a skot, přihnali jej před něho a říkali: „Hle, Davidova kořist!“ ²¹David přišel k těm dvěma stům mužů, kteří byli příliš unaveni, než aby byli šli za ním, a které zanechal u potoka Besor. Šli vstříc Davidovi a oddílu, který ho doprovázel; David k nim přistoupil i s oddílem a popřál jim dobrého dne. ²²Ale všichni zlovolníci a ničemové mezi muži, kteří šli s Davidem, se ujali slova a řekli: „Když oni s námi nešli, ať se jim nedává nic z kořisti, kterou jsme zachránili, jenom každému jeho žena a děti: ať si je odvedou a jdou pryč!“ ²³Ale David řekl: „Bratři, nejednejte takto s tím, čeho nám dopřál Jahve: on nás zachránil a vydal nám do rukou tu hordu, která na nás přišla.“ ²⁴Kdo by v tom s vámi souhlasil? Neboť: Jaký je podíl toho, kdo odešel do boje, takový buď podíl toho, kdo zůstal u zavazadel. Budou se dělit společně.“ ²⁵A od toho dne z toho udělal pro Izraele pravidlo a obyčej, které přetrvávají ještě i dnes. ²⁶Když přišel do Siklagu, poslal David starším Judy podle jejich měst část kořisti s tímto poselstvím: „Hle, to je dar pro vás, vzatý z kořisti od Jahvových nepřátel,“ starším: ²⁷do Betulu, do Ramy v Negebu, do Jatiru, ²⁸do Aroeru, do Sífmotu, do Estchemoy, ²⁹na Karmel, do Jerachmeelových měst, do měst Kenitů, ³⁰do Chormy, do Bor-Ašanu, do Eteru, ³¹do Hebronu a do všech míst, která David se svými muži navštěvoval.

31 Filišťané svedli s Izraelem bitvu a Izraelité před Filišťany prchali a ubiti k smrti padali na hoře Gelboe. ²Filišťané stíhali Saula a jeho syny a zabili Saulovy syny Jonatana, Abinadaba a Malki-Šuu. ³Tíže boje se svezla na Saula. Překvapili ho lučištníci a ti lučištníci ho těžce zranili. ⁴Tu Saul řekl svému zbrojnoši: „Vytáhni meč a probodni mě, aby nepřišli ti neobřezanci a nepohrávali si se mnou.“ Jeho zbrojnoš však nechtěl, protože ho naplnila hrůza. Saul tedy vzal svůj meč a nalehl na něj. ⁵Když zbrojnoš viděl, že je Saul mrtev, nalehl i on na svůj meč a zemřel s ním. ⁶Takto zemřeli toho dne zároveň Saul, jeho tři synové a jeho zbrojnoš. ⁷Když Izraelité, kteří byli na druhé straně údolí, a ti, kteří byli na druhé straně Jordánu, viděli, že izraelští muži utíkají a že Saul a jeho synové zahynuli, opustili svá města a dali se na útěk. Přišli Filišťané a usadili se tam. ⁸Když Filišťané šli příštího dne olupovat mrtvolky, našli Saula a jeho tři syny, jak leží na hoře Gelboe. ⁹Uťali mu hlavu a odebrali mu jeho zbraně a dali je nosit kolem dokola po filišťanské zemi, aby tu dobrou novinu ohlásili svým modlám a svému lidu. ¹⁰Uložili jeho zbraně v Ašartině chrámu; jeho tělo pověsili na hrady Bet-Šanu. ¹¹Když se obyvatelé Jabeše v Galaadu dozvěděli, co udělali Filišťané Saulovi, ¹²všichni hrdinové se vydali na cestu a po celonočním pochodu snali z hradeb Bet-Šanu tělo Saula i jeho synů, přinesli je do Jabeše a tam je spálili. ¹³Pak vzali jejich ostatky, pochovali je pod tamaryškem v Jabeši a po sedm dní se postili.

Druhá Samuelova

Úvod

1 Po Saulově smrti zůstal David, který se vrátil z boje proti Amalečanům, dva dny v Siklagu. ²Třetího dne přišel jeden muž z tábora od Saula. Měl roztrhané šaty a hlavu pokrytou prachem. Když přišel k Davidovi, vrhl se na zem a klaněl se. ³David mu řekl: „Odkud přicházíš?“ On odpověděl: „Vyvázl jsem z tábora Izraele.“ ⁴David se zeptal: „Co se stalo? Pověz mi to přece!“ Ten muž řekl: „Stalo se, že lid utekl z bitvy a mnozí z lidu padli a zemřeli. Dokonce jsou mrtví i Saul a jeho syn Jonatan.“ ⁵David se zeptal mladého posla: „Jak víš, že Saul a jeho syn Jonatan jsou mrtví?“ ⁶Mladý posel odpověděl: „Náhodou jsem právě byl na hoře Gelboe a viděl jsem Saula, jak se opírá o své kopí a v patách mu byli vozy a jezdci. ⁷Obrátil se, zpozoroval mě a zavolal mě. Odpověděl jsem: ‘Tady jsem!’ ⁸On se mě zeptal: ‘Kdo jsi?’ a já jsem mu řekl: ‘Jsem Amalečan.’ ⁹Tu mi řekl: ‘Přístup ke mně a zabij mě, jímá mě totiž závrať, třebaže život mám ještě plně v sobě.’ ¹⁰Přistoupil jsem tedy a usmrtil jsem ho, věděl jsem totiž, že pokud padne, už to nepřežije. Potom jsem vzal čelenku, kterou měl na hlavě, a náramek, který měl na paži, a přinesl jsem je sem svému pánovi.“ ¹¹Tu David uchopil svůj šat a roztrhl jej a všichni muži, kteří byli s ním, udělali totéž. ¹²Nařikali, plakali a až do večera se postili kvůli Saulovi, jeho synovi Jonatanovi, Jahvovu lidu a Izraelovu domu, protože oni padli mečem. ¹³David se zeptal mladého posla: „Odkud jsi?“ a on odpověděl: „Jsem syn jednoho cizince, Amalečana, který zde sídlí.“ ¹⁴David mu řekl: „Jak to, že ses nebál vztáhnout ruku a zahubit Jahvova pomazaného?“ ¹⁵David zavolal jednoho z mladíků a řekl: „Přístup a zabij ho!“ Skolil ho a on zemřel. ¹⁶David mu řekl: „Ať tvá krev padne zpět na tvou hlavu, neboť proti tobě svědčila tvá ústa, když jsi říkal: ‘To já jsem usmrtil Jahvova pomazaného.’“ ¹⁷David zanotoval tento žalozpěv nad Saulem a nad jeho synem Jonatanem. ¹⁸Řekl (aby naučil Judovy syny zacházet s lukem; je to zapsáno v Knize Spravedlivého): ¹⁹„Což na tvých výšinách zahynul skvost Izraele? Kterak padli ti hrdinové? ²⁰Nevyhlašujte to v Gatu, nevěstujte to v ulicích Aškelonu, aby se neveselily dcery Filištanů, aby neplesaly dcery neobřezanců! ²¹Hory Gelboe, na vás ani rosa, ani déšť, vy zrádná pole, vždyť tam byl zneuctěn štít hrdinů! ²²Saulův štít nebyl pomazán olejem, nýbrž krví zraněných, tukem bojovníků; Jonatanův luk nikdy neustoupil, ani Saulův meč se nevracel naprázdno. ²³Saul a Jonatan, milovaní a spanilí, v životě ani ve smrti rozdělení nebyli. Rychlejší byli než orli, nad lvy byli silnější. ²⁴Dcery Izraele, plačte nad Saulem, který vás odíval šarlatem a jemným lnem, který připínal zlaté šperky na váš šat. ²⁵Kterak padli ti hrdinové uprostřed boje? Jonatane, rmoutím se nad tvou smrtí, ²⁶svírá se mi nad tebou srdce, bratře můj, Jonatane. Byl jsi mi milý a drahý, tvé přátelství mě okouzlovalo víc než láska žen. ²⁷Kterak padli ti hrdinové, nazmar přišly válečné zbraně?“

2 Potom se David takto dotazoval Jahva: „Mám jít do některého z Judových měst?“ a Jahve mu odpověděl: „Jdi!“ David se zeptal: „Kam mám jít?“ a odpověď zněla: „Do Hebronu.“ ²David tam šel a také obě jeho ženy, Achinoam z Jizreelu a Abigail, žena Nabala z Karmelu. ³David odvedl také muže, kteří s ním byli, každého s jeho rodinou, a oni se usadili v hebronských městech. ⁴Přišli mužové z Judy a pomazali tam Davida za krále nad Judovým domem. Davidovi oznámili, že obyvatelé Jabeše z Galaadu pochovali Saula. ⁵Tu David vypravil k mužům z Jabeše posly a vzkázal jim: „Ať vám Jahve požehná, že jste vykonali tento milosrdný skutek vůči svému pánu Saulovi a že jste ho pohřbili. ⁶Ať vám Jahve projeví milosrdenství a dobrotivost a já vám také prokáži dobro za to, že jste tak jednali. ⁷A nyní se vzchopte a buďte stateční, neboť Saul, váš pán, je mrtev. Pokud jde o mne, Judův dům mě pomazal, abych byl jeho králem.“ ⁸Nerův syn Abner, náčelník Saulova vojska, odvedl Saulova syna Išbaala a převedl ho do Machanajimu. ⁹Ustanovil ho králem nad Galaadem, nad Ašerovci, nad Jizreelem, Efraimem, Benjaminem a nad vším Izraelem. ¹⁰Saulovu synovi Išbaalovi bylo, když se stal izraelským králem, čtyřicet let a vládl dva roky. K Davidovi se připojil jen Judův dům. ¹¹Doba, po kterou David vládl v Hebronu nad Judovým domem, trvala sedm let a šest měsíců. ¹²Nerův syn Abner a stráž Saulova syna Išbaala podnikli tažení z Machanajimu do Gabaonu. ¹³Serujin syn Joab a Davidův strážní oddíl se rovněž vydali na pochod; potkali se u gabaonského rybníka. Zastavili se, jedni na jedné straně rybníka, druzí na druhé. ¹⁴Abner řekl Joabovi: „Ať vstanou mladíci a ať se před námi bijí!“ Joab odpověděl: „Ať vstanou!“ ¹⁵Vstali a byli odpočítáni: dvanáct z Benjaminu za Saulova syna Išbaala a dvanáct z Davidovy stráže. ¹⁶Každý z nich popadl svého protivníka za hlavu a vrazil mu do boku svůj meč, takže padli všichni zároveň. Proto pojmenovali to místo: Pole boků; leží v Gabaonu. ¹⁷A tak byla toho dne velice krutá bitva a Abner a muži z Izraele byli před Davidovým strážním oddílem poraženi. ¹⁸Byli tam tři Serujini synové, Joab, Abišaj a Asael. A Asael běhal hbitě jako divoká gazela. ¹⁹Vrhl se do pronásledování Abnera a neodchýlil se napravo ani

nalevo od jeho stopy.²⁰ Abner se obrátil a řekl: „To jsi ty, Asaeli?“ a on odpověděl: „Ano.“²¹ Tu Abner řekl: „Obrat se napravo nebo nalevo, chytň si některého z mladíků a vezmi si jeho zbroj.“ Ale Asael nechtěl od něho odstoupit.²² Abner řekl Asaelovi ještě jednou: „Odstup ode mne, abych tě nesrazil k zemi. Jak bych mohl pohlédnout do tváře tvému bratru Joabovi?“²³ Jelikož on však odmítal odstoupit, vrazil mu Abner do břicha spodní konec svého kopí a kopí mu vyšlo zády: padl tam a na místě zemřel. Všichni, kdo přišli na místo, kde padl a zemřel Asael, se zastavovali.²⁴ Joab a Abišaj začali pronásledovat Abnera, a když zapadalo slunce, přišli na kopec Ama, který je na východ od Giachu, na cestě do gabaonské pouště.²⁵ Benjaminovci se seskupili za Abnerem do sevřeného útvaru a zastavili se na vrcholku jednoho kopce.²⁶ Abner zavolal na Joaba a řekl: „Což bude meč požírat věčně? Nevíš, že to skončí v hořkosti? Nač čekáš, že neporučíš těm mužům, aby zanechali pronásledování svých bratrů?“²⁷ Joab odpověděl: „Jako že žije Jahve, kdybys nebyl promluvil, byl by každý z těchto mužů upustil od pronásledování svého bratra až ráno.“²⁸ Joab dal zatroubit na roh a celé vojsko se zastavilo; už nepronásledovali Izraele a boj ustal.²⁹ Abner a jeho muži postupovali celou tu noc Arabou, překročili Jordán a po pochodu, jenž trval celé dopoledne, přišli do Machanajimu.³⁰ Joab shromáždil, když přestal pronásledovat Abnera, celý oddíl: Davidův strážní oddíl ztratil devatenáct mužů a Asaela,³¹ ale Benjaminovi, Abnerovým lidem, pobil Davidův strážní oddíl tři sta šedesát mužů.³² Asaela odnesli a pochovali ho v hrobě jeho otce, který je v Betlémě. Joab a jeho muži pochodovali celou noc, a když přicházeli do Hebronu, svítalo.

3 Válka mezi Saulovým domem a Davidovým domem se protahovala, ale David stále sílil, zatímco Saulův dům slábl.² V Hebronu se Davidovi narodili synové; byli to: jeho prvorozený Amnon, jenž se narodil Achinoam z Jizreelu;³ druhý Kileab, jenž se narodil Abigail, ženě Nabala z Karmelu; třetí Absalom, syn Maaky, dcery krále Gešuru Talmaje;⁴ čtvrtý Adoniáš, syn Hagit; pátý Šefatja, syn Abital;⁵ šestý Jitream, jenž se narodil Davidově ženě Egle. Ti se narodili Davidovi v Hebronu.⁶ A během války mezi Saulovým domem a Davidovým domem se stalo toto: Abner si v Saulově domě osoboval veškerou moc.⁷ Byla tam jedna Saulova vedlejší žena, Ajova dcera, která se jmenovala Rispa, a Abner si ji vzal. Išbaal řekl Abnerovi: „Proč ses přiblížil k vedlejší ženě mého otce?“⁸ Abner se po těch Išbaalových slovech velice rozhněval a řekl: „Což jsem nějaká psí hlava? Jsem plný blahovůle vůči domu tvého otce Saula, jeho bratrům a přátelům, nevydávám tě do Davidových rukou a ty mi teď děláš výčitky kvůli nějaké mrzutosti se ženou!“⁹ Toto zlo ať Bůh na Abnera přivodí a tamto ještě přidá, nesplním-li to, co Jahve přísahou slíbil Davidovi,¹⁰ že odejme od Saulova domu královskou moc a nastolí Davida na trůn nad Izraelem i nad Judou od Danu až po Beršebu.“¹¹ Išbaal se neodvážil Abnerovi odpovědět ani slovo, protože z něho měl strach.¹² Abner vypravil k Davidovi posly se vzkazem: „... uzavři se mnou smlouvu a já tě budu podporovat a shromáždím kolem tebe celého Izraele.“¹³ David odpověděl: „Dobře, uzavřu s tebou smlouvu. Požaduji od tebe jen jedinou věc: nebudeš u mne přijat, pokud mi nepřivedeš, až ke mně přijdeš, Saulovu dceru Mikal.“¹⁴ A David vypravil k Saulovu synovi Išbaalovi posly se vzkazem: „Vrať mi mou ženu Mikal, kterou jsem si získal za sto předkožek Filištanů.“¹⁵ Išbaal pro ni poslal k jejímu manželovi, Lajišovu synovi Paltielovi.¹⁶ Její manžel odešel s ní a šel za ní s plácem až do Bachurimu. Potom mu Abner řekl: „Vrať se!“ a on se vrátil.¹⁷ Abner vyjednával se staršími Izraele a řekl jim: „Hle, již dlouho toužíte, aby byl vaším králem David.¹⁸ Nyní tedy jednejte, protože Jahve řekl o Davidovi toto: ‘Prostřednictvím svého služebníka Davida vysvobodím svůj lid Izraele z ruky Filištanů a od všech jeho nepřátel!’“¹⁹ Abner promluvil také k Benjaminovi, potom šel do Hebronu, aby Davidovi vyložil, co všechno schválili Izraelité a celý Benjaminův dům.²⁰ Abner v doprovodu dvaceti mužů přišel k Davidovi do Hebronu a David uspořádal pro Abnera a muže, kteří byli s ním, hostinu.²¹ Potom Abner řekl Davidovi: „Vzhůru! Shromáždím celého Izraele u krále, svého pána: sjednám s tebou úmluvu a budeš vládnout nade vším, co si budeš přát!“ David propustil Abnera a on v pokoji odešel.²² Stalo se, že se Davidův strážní oddíl a Joab tehdy vraceli z loupežné výpravy a přinášeli si obrovskou kořist, a Abner už u Davida v Hebronu nebyl, protože ho David propustil a on v pokoji odešel.²³ Když přišel Joab a celý oddíl, jenž šel za ním, upozornili Joaba, že ke králi přišel Nerův syn Abner a že on ho nechal opět v pokoji odejít.²⁴ Tu Joab vešel ke králi a řekl: „Cos to udělal? Abner k tobě přišel, proč jsi ho tedy nechal odejít?“²⁵ Znáš Nerova syna Abnera. Přišel, aby tě oklamal, aby poznal, jak přicházíš a odcházíš, aby se dozvěděl o všem, co děláš!“²⁶ Joab odešel od Davida a vypravil bez Davidova vědomí za Abnerem posly, kteří ho přivedli nazpět od cisterny v Síře.²⁷ Když Abner přišel do Hebronu, vzal si ho Joab pod záminkou, že si s ním v klidu promluví, stranou za bránu a tam mu zasadil kvůli krvi svého bratra Asaela smrtelnou ránu do břicha.²⁸ Když se o tom pak dozvěděl David, řekl: „Já a mé království jsme před Jahvem navždy nevinní krví Nerova syna Abnera:²⁹ ať padne na hlavu Joabovi a na celou jeho rodinu! Ať v Joabově domě nikdy nechybějí lidé postižení výtokem nebo malomocenstvím, muži dobří na to, aby drželi přeslici, nebo kteří padají pod mečem anebo kterým se nedostává chleba!“³⁰ (Joab a jeho bratr Abišaj zabili Abnera, protože on usmrtil jejich bratra Asaela v boji u Gabaonu.)³¹ David řekl

Joabovi a celému oddílu, který ho doprovázel: „Roztrhněte si šat, oblečte si žíněný oděv a truchlete nad Abnerem,“ a král David kráčel za márami. ³² Abnera pochovali v Hebronu; král na hrobě propukl v pláč a všechen lid plakal také. ³³ Král nad Abnerem zazpíval tento žalozpěv: „Což měl Abner zemřít jako umírá šílenec? ³⁴ Tvé ruce nebyly svázané, tvé nohy nebyly sevřeny do želez. Padl jsi, jako se padá před zločinci!“ a lid plakal dvojnásob. ³⁵ Všechen lid přišel za Davidem a vyzýval ho, aby něco pojedl, dokud je ještě světlo, ale David učinil tuto přísahu: „Toto zlo ať na mne Bůh dopustí a tamto ještě přidá, okusím-li před západem slunce chleba či čehokoli jiného.“ ³⁶ Všechen lid si toho všiml a shledal, že je to správné, neboť se všim, co král dělal, lid souhlasil. ³⁷ Toho dne všechen lid a celý Izrael pochopili, že král neměl se smrtí Nerova syna Abnera nic společného. ³⁸ Král řekl svým hodnostářům: „Což nevíte, že dnes padl v Izraeli kníže a velký muž? ³⁹ Já jsem nyní, jakkoli jsem pomazaným králem, slabý a ti muži, Serujini synové, jsou silnější než já. Ať Jahve splatí zlému podle jeho zloby!“

4 Když se Saulův syn dozvěděl, že Abner zemřel v Hebronu, sklesly mu ruce a celý Izrael byl ohromen. ² A Saulův syn měl dva náčelníky tlup, kteří se jmenovali jeden Baana a druhý Rekab. Byli to synové Rimona z Beerotu a Benjaminovci, neboť i Beerot se počítá k Benjaminovi. ³ Muži z Beerotu se uchýlili do Gitajimu, kde zůstali až do dnešního dne jako cizí usídlenci. ⁴ Saulův syn Jonatan měl syna, který byl chromý na obě nohy. Bylo mu pět let, když z Jizreelu přišla zpráva o Saulovi a Jonatanovi. Jeho chůva ho vzala s sebou a utíkala, ale jak při útěku spěchala, chlapec spadl a zmrzačil se. Jmenoval se Meribaal. ⁵ Synové Rimona z Beerotu Rekab a Baana se vydali na cestu a přišli do Išbaalova domu v nejparnější hodinu dne, když on odpočíval. ⁶ Vrátná, která čistila obilí, si zdřímala a spala. Rekab a jeho bratr Baana proklouzli kolem ⁷ a vešli do domu, kde ležel na posteli ve své ložnici. Ubili ho k smrti a uťali mu hlavu, potom hlavu vzali s sebou a šli celou noc po cestě k Arabě. ⁸ Přinesli Išbaalovu hlavu Davidovi do Hebronu a řekli králi: „Zde je hlava Saulova syna Išbaala, tvého nepřítele, který ti ukládal o život. Jahve dnes dopřál králi, našemu pánu, pomstu nad Saulem a jeho plemenem.“ ⁹ Ale David se obrátil na Rekaba a jeho bratra Baanu, syny Rimona z Beerotu, a řekl jim: „Jako že žije Jahve, který mě vysvobodil z veškeré tísně! ¹⁰ Ten, jenž mi ohlásil Saulovu smrt, si myslel, že mi přináší radostnou zvěst, a já jsem se ho chopil a popravil jsem ho v Siklagu, abych mu tu jeho radostnou zvěst splatil! ¹¹ Tím spíš, když lupiči zabili počestného muže v jeho domě na jeho loži! Což od vás nemám požadovat účet za jeho krev a vyhladit vás ze země?“ ¹² David tedy dal rozkaz mladíkům a oni je vydali na smrt. Usekali jim ruce a nohy a pověsili je u rybníka v Hebronu. Išbaalovu hlavu vzali a pohřbili ji v Abnerově hrobě v Hebronu.

5 Tehdy k Davidovi do Hebronu přišly všechny kmeny Izraele a řekly: „Hleď, jsme z tvých kostí a z tvého masa. ² Již dávno, když nad námi vládl Saul, jsi s Izraelem vycházel a vracel ses ty, a Jahve ti řekl: Ty budeš pást můj lid Izraele a ty se staneš vévodou Izraele.“ ³ Všichni starší Izraele tedy přišli ke králi do Hebronu, král David s nimi uzavřel v Hebronu před Jahvem smlouvu a oni pomazali Davida na krále nad Izraelem. ⁴ Davidovi bylo, když se ujal panování, třicet let a vládl čtyřicet let. ⁵ V Hebronu vládl sedm let a šest měsíců nad Judou; v Jeruzalémě vládl třiatřicet let nad celým Izraelem a nad Judou. ⁶ David se svými muži táhl na Jeruzalém proti Jebusanům, kteří obývali tu zemi, a oni Davidovi řekli: „Sem nevkročíš! Odtud tě odezenou slepí a kulhaví“ (to znamená: David sem nevkročí). ⁷ Ale David se zmocnil pevnosti Sionu; to je Davidovo město. ⁸ Toho dne David řekl: „Kdokoli bude bít Jebusany a vystoupí kanálem...“ Pokud jde o ty kulhavé a slepé, David je v duši nenávidí. (Proto se říká: Slepý a kulhavý nevkročí do Chrámu.) ⁹ David se usadil v pevnosti a pojmenoval ji Davidovo město. Potom David postavil po jeho obvodu zeď, od Mila směrem dovnitř. ¹⁰ David se stále vzdmáhal a Jahve, Bůh Sabaot, byl s ním. ¹¹ Král Tyru Chiram vypravil k Davidovi poselstvo s cedrovým dřevem, tesaři a kameníky, kteří Davidovi postavili dům. ¹² Tehdy David poznal, že ho Jahve potvrdil za krále nad Izraelem a že kvůli Izraeli, svému lidu, povznáší jeho královskou moc. ¹³ Po svém příchodu z Hebronu si David vzal v Jeruzalémě další vedlejší ženy a manželky a narodili se mu synové a dcery. ¹⁴ Toto jsou jména dětí, které měl v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Natan, Šalomoun, ¹⁵ Jibchar, Elišua, Nefeg, Jafia, ¹⁶ Elišama, Baaljada a Elifelet. ¹⁷ Když se Filišťané dozvěděli, že byl David pomazán za krále nad Izraelem, všichni vytáhli, aby se ho zmocnili. David se po té zprávě uchýlil do úkrytu. ¹⁸ Filišťané přišli a rozložili se v údolí Refaitů. ¹⁹ Tehdy se David dotazoval Jahva: „Mám zaútočit na Filišťany?“ zeptal se. „Vydáš mi je do rukou?“ Jahve Davidovi odpověděl: „Zaútoč! Určitě ti vydám Filišťany do rukou.“ ²⁰ David se tedy odebral do Baal-Perasimu a tam je David porazil. A řekl: „Jahve mi v mých nepřítelích otevřel průval, jako když se provalí vody.“ Proto to místo pojmenovali Baal-Perasim. ²¹ Oni tam zanechali své bohy; David a jeho lidé je odnesli. ²² Filišťané znovu vytáhli a rozložili se v údolí Refaitů. ²³ David se dotazoval Jahva a on mu odpověděl: „Neútoč na ně zepředu, obejdí je ze zadu a udeř na ně od břestovců. ²⁴ Až zaslechneš šramot kroků ve vrcholku břestovců,

pak si prospěš: to před tebou vychází Jahve, aby bil filišťanské vojsko.“²⁵ David učinil, jak mu Jahve přikázal, a bil Filišťany od Gabaonu až k příchodu ke Gezeru.

6 David opět shromáždil veškerý výkvět Izraele, třicet tisíc mužů.² David a celé vojsko, jež ho doprovázelo, se vydali na cestu a odešli do Baaly v Judovi, aby odtud odnesli Boží archu, která nese jméno Jahva Sabaot, trůnícího na cherubech.³ Naložili Boží archu na nový vůz a odvezli ji z Abinadabova domu, jenž stojí na kopci. Vůz řídili Abinadabovi synové Uza a Achijo.⁴ Uza kráčel vedle Boží archy a Achijo kráčel před ní.⁵ David a celý Izraelův dům tančili před Jahvem ze všech sil a zpívali za zvuků citer, harf, bubínků, chřestidel a cymbálů.⁶ Když docházeli k Nakonovu humnu, natáhl Uza ruku k Boží arše a zadržel ji, protože býci ji málem převrhli.⁷ Tu proti Uzovi vzplál Jahvův hněv: Bůh ho na místě pro to provinění udeřil a on tam vedle Boží archy zemřel.⁸ Davida mrzelo, že se Jahve vrhl na Uzu, a to místo dostalo jméno Peres-Uza, které si podrželo až dodnes.⁹ Toho dne dostal David strach z Jahva a řekl: „Jak by Jahvova archa mohla vejít ke mně?“¹⁰ A tak David nechtěl přechovávat Jahvovu archu u sebe v Davidově městě a zavezl ji k Obed-Edomovi z Gatu.¹¹ Jahvova archa zůstala tři měsíce u Obed-Edoma z Gatu a Jahve žehnal Obed-Edomovi a celé jeho rodině.¹² Králi Davidovi oznámili, že Jahve kvůli Boží arše požehnal Obed-Edomově rodině a všemu, co mu patří. Tu David odešel a dal za velkého jáсотu přenést Boží archu z Obed-Edomova domu do Davidova města.¹³ Když nosiči Jahvovy archy udělali šest kroků, obětoval býka a tučné tele.¹⁴ David tančil a točil se ze všech sil před Jahvem, opásal si lněnou suknicí.¹⁵ David a celý Izraelův dům přenášeli s pokřikem a troubením na roh Jahvovu archu.¹⁶ A když Jahvova archa vcházela do Davidova města, dívala se Saulova dcera Mikal z okna a viděla krále Davida, jak skáče a točí se před Jahvem, a ve svém srdci jím pohrdla.¹⁷ Vnesli Jahvovu archu dovnitř a složili ji na její místo do stanu, který pro ni dal David postavit, a David přinesl před Jahvem celopaly a pokojné oběti.¹⁸ Když David skončil s celopaly a pokojnými oběťmi, požehnal lidu ve jménu Jahva Sabaot.¹⁹ Potom podělil všechen lid, celý zástup Izraelitů, muže i ženy: každého bochánkem chleba, hromadou datlí a hrozinkovým koláčem, potom se všichni rozešli domů.²⁰ Když se David obrátil, aby požehnal lidem ve svém domě, vyšla mu naproti Saulova dcera Mikal a řekla: „Král Izraele si dnes věru prokázal čest, když se dnes obnažil před očima služek svých služebníků, jak by se obnažil nějaký budižkničemu!“²¹ Ale David Mikal odpověděl: „Tančím přece před Jahvem! Jako že žije Jahve, který mi dal přednost před tvým otcem a celým jeho domem a ustanovil mě vévodou celého Izraele, Jahvova lidu, budu před Jahvem tančit“²² a ponížím se ještě víc. V tvých očích budu bezcenný, ale u těch služek, o nichž mluvíš, u těch budu ve vážnosti.“²³ A Saulova dcera Mikal neměla až do dne své smrti dítě.

7 Když se král zabydlel ve svém domě a když ho Jahve zbavil všech nepřátel, kteří ho obklopovali,² řekl král proroku Natanovi: „Hleď přece! Bydlím v domě z cedrového dřeva a Boží archa bydlí pod stanem!“³ Natan králi odpověděl: „Jdi a udělej vše, co máš na srdci, neboť Jahve je s tebou.“⁴ Ale téže noci se Natanovi takto ozvalo Jahvovo slovo:⁵ „Jdi a řekni mému služebníku Davidovi: Takto mluví Jahve. Což mi ty postavíš dům, abych v něm bydlel?“⁶ Nikdy jsem nebydlel v domě ode dne, kdy jsem vyvedl Izraelity z Egypta, až podnes, ale byl jsem dnes zde, zítra onde pod stanem a přístřeškem.⁷ Řekl jsem snad během celé té doby, kdy jsem putoval se všemi Izraelity, jedinému ze soudců Izraele, které jsem ustanovil jako pastýře svého lidu Izraele: ‘Proč mi nestavíte dům z cedrového dřeva?’⁸ Hleď, co nyní řekneš mému služebníku Davidovi. Takto mluví Jahve Sabaot: Já jsem tě vzal z pastvy od ovcí, abys byl vévodou mého lidu Izraele.⁹ Byl jsem s tebou všude, kam jsi šel; potlačil jsem před tebou všechny tvé nepřátele. Dám ti velké jméno jako jméno velikánů země.¹⁰ Určím místo svému lidu Izraeli, zasadím ho tam, on na tom místě zůstane, už se nebude zmítat a zlovolníci ho nebudou utlačovat jako dříve,¹¹ od doby, kdy jsem nad svým lidem Izraelem ustanovoval soudce; zbavím tě všech tvých nepřátel. Jahve ti ohlašuje, že ti zbuduje dům.¹² A až se tvé dny naplní a ty budeš uložen se svými otcí, zachovám po tobě rod vzešlý z tvých útrob (a upevním jeho královskou moc.¹³ On postaví dům mému Jménu) a já navždy upevním jeho královský trůn.¹⁴ Budu mu otcem a on mi bude synem: spáchá-li zlo, budu ho trestat lidskou metlou a ranami, jaké dávají lidé.¹⁵ Ale nebude mu odňata má přízeň, jako jsem ji odňal Saulovi, kterého jsem před tebou zapudil.¹⁶ Tvůj dům a tvá královská moc přede mnou potrvají navždy, tvůj trůn bude navždy upevněn.“¹⁷ Natan sdělil Davidovi všechna tato slova a celé toto zjevení.¹⁸ Tu král David vešel a posadil se před Jahvem a řekl: „Kdo jsem, Jahve, Pane, a jaký je můj dům, že jsi mě dovedl až sem?“¹⁹ Ale to je ještě v tvých očích příliš málo, Jahve, Pane, a rozšiřuješ své sliby také na dům svého služebníka pro dalekou budoucnost. Hle, to je osud člověka, Jahve, Pane.²⁰ Co by ti mohl David ještě říci, když ty sám jsi vyznamenal svého služebníka, Jahve, Pane!²¹ Kvůli svému slovu a podle svého srdce jsi byl tak velkodušný, že jsi poučil svého služebníka.²² Proto jsi veliký, Jahve, Pane, nikdo není jako ty a není jiného Boha než ty sám, jak to zvěděly naše uši.²³ Což je na zemi jiný takový lid, jako je tvůj lid Izrael, jehož by nějaký bůh přišel

vykoupit, aby z něho udělal svůj lid, aby ho učinil proslulým a vykonal pro něj velké a hrozné věci, tím že by před svým lidem zahnal národy a bohy? ²⁴ Ustanovil jsi tedy, aby tvůj lid Izrael byl tvým lidem navždy, a ty, Jahve, jsi se stal jeho Bohem. ²⁵ Nyní, Jahve, Bože, vždy zachovávej slib, který jsi učinil svému služebníkovvi a jeho domu, a jedneť tak, jak jsi řekl. ²⁶ Tvé jméno bude navždy vyvyšováno a bude se říkat: Jahve Sabaot je Bůh nad Izraelem. Dům tvého služebníka Davida před tebou potrvá. ²⁷ Neboť ty, Jahve Sabaot, Bože Izraele, jsi svému služebníkovvi zjevil toto: 'Postavím ti dům!' Proto tvůj služebník nalezl odvahu, aby k tobě vznesl tuto modlitbu. ²⁸ Ano, Jahve, Pane, ty jsi Bůh, tvá slova jsou pravda a ty činiš svému služebníkovvi tento krásný slib. ²⁹ Svol tedy k tomu, že požehnáš domu svého služebníka, aby před tebou trval navždy. Neboť ty, Jahve, Pane, jsi promluvil a tvým požehnáním bude dům tvého služebníka požehnan navždy."

8 Potom se stalo, že David porazil Filišťany a pokořil je. David Filišťanům vyrval z rukou... ² Porazil také Moabity, položil je na zem a změřil je šňůrou: dvě šňůry jich naměřil k vydání na smrt a jednu celou šňůru k ponechání naživu, a Moabitě se stali Davidovými poddanými a platili mu daň. ³ David porazil Rechobova syna Hadadezera, krále Soby, když on vytáhl, aby svou moc rozšířil i na Řeku. ⁴ David mu vzal tisíc sedm set vozatajů a dvacet tisíc pěšáků a David přesekal šlachy všem spřežením, ponechal si z nich jenom sto. ⁵ Aramejci z Damašku přišli králi Soby Hadadezerovi na pomoc, ale David Aramejcům pobil dvaadvacet tisíc mužů. ⁶ Potom David ustanovil místodržitele v damašském Aramu a Aramejci se stali Davidovými poddanými a platili mu daň. Kamkoli David šel, dával mu Jahve vítězství. ⁷ David vzal zlaté kruhové štíty, které nosila Hadadezerova stráž, a odnesl je do Jeruzaléma. ⁸ Z Hadadezerových měst Tebachu a Berotaje vzal král David obrovské množství bronzu. ⁹ Když se král Hamatu Tou dozvěděl, že David rozprášil celé Hadadezerovo vojsko, ¹⁰ vypravil spěšně ke králi Davidovi svého syna Hadorama, aby ho pozdravil a blahopřál mu, že vedl s Hadadezerem válku a že ho porazil, neboť Hadadezer a Tou spolu válčili. Hadoram přinášel stříbrné, zlaté i bronzové předměty. ¹¹ Král David je rovněž zasvětil Jahvovi spolu se stříbrem a zlatem, které zasvětil předtím a které pocházelo od všech národů, jež si podrobil, ¹² Arama, Moaba, Amonitů, Filišťanů, Amaleka, a které pocházelo také z kořisti sebrané Rechobovu synovi Hadadezerovi, králi Soby. ¹³ David si získal proslulost, když se vrátil poté, co v Solném údolí porazil Edomity v počtu osmnácti tisíc. ¹⁴ Ustanovil v Edomu místodržitele a všichni Edomitě se stali Davidovými poddanými. Kamkoli David šel, dával mu Jahve vítězství. ¹⁵ David vládl nad celým Izraelem a vykonával právo a spravedlnost pro veškerý svůj lid. ¹⁶ Vojsku velel Serujin syn Joab; heroldem byl Achiludův syn Jehošafat; ¹⁷ kněžími byli Sadok a syn Achitubova syna Achimeleka Ebjatar; písařem byl Seraja; ¹⁸ Jehojadův syn Benajahu velel Keretanům a Peletanům; Davidovi synové byli kněžími.

9 David se zeptal: „Je ještě naživu někdo ze Saulovy rodiny, abych s ním laskavě naložil z ohledu na Jonatana?“ ² A Saulova rodina měla jednoho služebníka, který se jmenoval Siba. Povolali ho k Davidovi a král mu řekl: „Ty jsi Siba?“ On odpověděl: „Jsem ti k službám.“ ³ Král se ho zeptal: „Nezbývá někdo ze Saulovy rodiny, abych s ním naložil tak laskavě, jak laskavě jedná Bůh?“ Siba králi odpověděl: „Je ještě jeden Jonatanův syn, který je chromý na obě nohy.“ ⁴ „Kde je?“ zeptal se král a Siba králi odpověděl: „Je v domě Amielova syna Makira v Lo-Debaru.“ ⁵ Král David tedy pro něho poslal do domu Amielova syna Makira z Lo-Debaru. ⁶ Když přišel k Davidovi, padl Meribaal, syn Saulova syna Jonatana, na tvář a klaněl se. David řekl: „Meribaale!“ a on odpověděl: „To jsem já, jsem ti k službám.“ ⁷ David mu řekl: „Neměj strach, neboť s tebou chci naložit laskavě z ohledu na tvého otce Jonatana. Vrátil ti všechny polnosti tvého děda Saula a budeš stále jíst u mého stolu.“ ⁸ Meribaal se poklonil a řekl: „Kdo je tvůj služebník, abys prokazoval milost takovému chciplému psu, jako jsem já?“ ⁹ Potom král zavolal Saulova služebníka Siby a řekl mu: „Všechno, co náleží Saulovi a jeho rodině, dávám synovi tvého pána. ¹⁰ Budeš pro něho i se svými syny a otroky obdělávat polnosti, budeš z nich sklízet úrodu, která bude zabezpečovat rodině tvého pána chléb, ježž bude jíst; ovšem syn tvého pána Meribaal bude stále jíst u mého stolu.“ A Siba měl patnáct synů a dvacet otroků. ¹¹ Siba králi odpověděl: „Tvůj služebník udělá vše, co král, můj pán, svému služebníkovvi nařídil.“ Meribaal tedy jídal u Davidova stolu jako jeden z královských synů. ¹² Meribaal měl synka, který se jmenoval Mika. Všichni, kdo bydleli u Siby, byli v Meribaalových službách. ¹³ Ale Meribaal sídlil v Jeruzalémě, protože stále jedl u králova stolu. Byl chromý na obě nohy.

10 Potom se stalo, že zemřel král Amonitů a že namísto něho vládl jeho syn Chanun. ² David si řekl: „Prokáži Nachašovu synovi Chanunovi stejné laskavosti, jako mně prokázal jeho otec,“ a vypravil své služebníky, aby mu projevili soustrast nad jeho otcem. Ale když Davidovi služebníci přišli do země Amonitů, ³ řekla knížata Amonitů svému vládci Chanunovi: „Domníváš se, že David k tobě poslal těšitele proto, že snad chce uctít tvého otce? Neposlal k tobě David své služebníky spíš proto, aby prozkoumali město, tak aby poznal

jeho opevnění a zbořil je?“⁴ Chanun se tedy chopil Davidových služebníků, dal jim zpolovice oholit vous a ustrihnout jim šaty v polovině výšky až k hýždím, potom je propustil.⁵ Když o tom zpravili Davida, poslal jim někoho naproti, protože ti muži byli velice pohaněni, a král jim vzkázal: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám zase nenaroste vous, pak se vrátíte.“⁶ Amonité dobře viděli, že se Davidovi zošklivili, a tak vypravili posly, aby jim najali za žold Aramejce z Bet-Rechobu a Aramejce ze Soby, dvacet tisíc pěších mužů, krále Maaky, tisíc mužů, a knížete Tobu, dvanáct tisíc mužů.⁷ Když se to David dozvěděl, vypravil Joaba s celým vojskem, s hrdiny.⁸ Amonité vytáhli a sešikovali se k bitvě u vchodu do brány, zatímco Aramejci ze Soby a z Rechobu a muži z Tobu a z Maaky zůstali stranou v širém poli.⁹ Když Joab viděl, že má bojové řady zároveň před sebou i za sebou, vybral veškerý výkvět Izraele a sešikoval jej čelem k Aramejcům.¹⁰ Zbytek vojska svěřil svému bratru Abišajovi a sešikoval jej čelem k Amonitům.¹¹ Řekl: „Nabudou-li Aramejci nade mnou převahu, přijdeš mi na pomoc; nabudou-li nad tebou převahu Amonité, přijdu ti na pomoc já.“¹² Hlavu vzhůru a ukažme se jako silní za náš lid a za města našeho Boha. Ať Jahve udělá, co se mu zlíbí.“¹³ Joab a oddíl, který byl s ním, se dali do boje proti Aramejcům a oni před nimi utekli.¹⁴ Když Amonité viděli, že Aramejci utekli, dali se před Abišajem na útěk a vešli nazpět do města. Joab se potom navrátil z války proti Amonitům a vrátil se do Jeruzaléma.¹⁵ Když Aramejci viděli, že byli před Izraelem poraženi, soustředili své síly.¹⁶ Hadadezer vypravil posly a povolal do zbraně Aramejce, kteří jsou na druhém břehu Řeky. Ti přišli v čele s náčelníkem Hadadezerova vojska Šobakem do Chelamu.¹⁷ Bylo to oznámeno Davidovi a on shromáždil celý Izrael, překročil Jordán a přišel do Chelamu. Aramejci se seřadili naproti Davidovi a svedli s ním bitvu.¹⁸ Ale Aramejci se před Izraelem dali na útěk a David jim pobil sedm set spřežení a čtyřicet tisíc mužů; srazil také jejich velitele Šobaka, který tam zemřel.¹⁹ Když všichni králové, kteří byli poddáni Hadadezerovi, viděli, že byli před Izraelem poraženi, uzavřeli s Izraelity mír a byli jim podrobeni. Aramejci se báli nadále Amonity podporovat.

11 Na přelomu roku, v době, kdy králové začínají svá tažení, vypravil David Joaba se svým strážním oddílem a s celým Izraelem: oni pobili Amonity a začali obléhat Rabu. David nicméně zůstal v Jeruzalémě.² Stalo se, že David navečer vstal z lože, a jak se procházel po terase paláce, spatřil z té terasy ženu, jež se právě koupala. Ta žena byla velmi krásná.³ David se na tu ženu dal vyptat a dostalo se mu odpovědi: „To je přece Betsabe, Elianova dcera a žena Chetity Uriáše.“⁴ Tu David poslal náhončí a dal si ji přivést. Ona k němu přišla a on s ní spal, jelikož se právě očistila po svých měsíčkách. Potom se vrátila k sobě do domu.⁵ Ta žena počala a poslala Davidovi vzkaz: „Jsem těhotná!“⁶ Tu David vzkázal Joabovi: „Pošli mi Chetitu Uriáše,“ a Joab poslal Uriáše k Davidovi.⁷ Když k němu Uriáš přišel, zeptal se David, co je s Joabem a s vojskem a s válkou.⁸ Potom David Uriášovi řekl: „Zajdi k sobě do domu a umyj si nohy.“ Uriáš vyšel z paláce, odkud za ním hned poslali dar z královského stolu.⁹ Ale Uriáš ulehl u dveří paláce spolu se všemi strážemi svého pána a k sobě do domu nezašel.¹⁰ Davida o tom zpravili; řekli mu: „Uriáš nezašel k sobě do domu.“ David se Uriáše zeptal: „Což nepřicházíš z cesty? Proč sis nezašel k sobě do domu?“¹¹ Uriáš Davidovi odpověděl: „Archa, Izrael i Juda bydlí pod stánky, můj pán Joab a stráž mého pána táboří v širém poli a já bych šel k sobě do domu, abych jedl, pil a spal se svou ženou! Jako že žije Jahve a jako že žiješ ty sám, něco takového neudělám!“¹² Tu David řekl Uriášovi: „Zůstaň zde ještě dnes a zítra tě propustím.“ Uriáš tedy zůstal toho dne v Jeruzalémě. Příštího dne¹³ ho David pozval, aby spolu s ním jedl a pil a opil ho. Uriáš večer odešel, lehl si na lůžko spolu se strážemi svého pána, ale k sobě do domu nezašel.¹⁴ Následujícího rána napsal David dopis Joabovi a poslal jej po Uriášovi.¹⁵ V dopise psal: „Postavte Uriáše do největší bitevní vřavy a pak za ním ucouvněte: ať je zasažen a ať zemře.“¹⁶ Joab, který obléhal město, Uriáše postavil na místo, kde byli, jak věděl, statní válečníci.¹⁷ Muži z města podnikli výpad a zaútočili na Joaba. Padli někteří z vojska, z Davidových strážních oddílů, a zemřel také Chetita Uriáš.¹⁸ Joab Davidovi poslal hlášení o všech podrobnostech boje.¹⁹ Poslovi dal tento příkaz: „Až králi dovyprávíš o všech podrobnostech boje,²⁰ pak pokud vybuchne králův hněv a on ti řekne: ‘Proč jste se přiblížili k městu a svedli bitvu? Což jste nevěděli, že se střílí seshora z hradeb?’²¹ Kdo zabil Jerubaalova syna Abimeleka? Nebyla to snad žena, která na něho seshora z hradeb hodila mlýnský kámen, a on v Tebesu zemřel?’ řekneš: Zemřel také tvůj služebník Chetita Uriáš.“²² Posel odešel a po svém příchodu přednesl Davidovi celé poselství, jímž ho Joab pověřil. David se na Joaba rozhněval a řekl poslovi: „Proč jste

11:2 Navečer vstal. David si neplní své povinnosti. Není s vojskem v bitvě, jak se sluší na krále (v. 1), a celý den se povaluje, až znuděně vstane večer. ☞ Existuje něco jako duchovní banka, kam si na své konto vkládáme depozit, kdykoliv se modlíme, čteme Písmo, sloužíme Bohu či bližním apod. Pak máme kam sáhnout v případě nouze a pokušení nás nezaskočí nepřipravené. ☞ David zanedbal nejen své královské povinnosti, ale i svou duchovní sebekázeň. Proto se lhal, když byl vystaven pokušení – neměl čím se bránit. ☞ Knihy

Samuelovy a Královské byly sepsány pro judské zajatce v Babylóně, proto si text nebere servítky a ukazuje Davida nejen jako hrdinu, ale i jako hříšníka, protože čtenáři potřebují připomenout, že právě hříchy vládců je dostaly do otroctví. Když stejnou historii zaznamenávají knihy Paralipomenon, žádnou zmínku o hříchu s vdanou ženou nenajdeme, protože Paralipomenon jsou psány pro navrátilce ze zajetí, a v době národního obrození potřebují čtenáři kladné vzory bez poskvrny. ☞ Viz pozn. Mt 26:41.

se přibližovali k hradbám toho města a sváděli bitvu? Což jste nevěděli, že se střílí seshora z hradeb? Kdo zabil Jerubaalova syna Abimeleka? Nebyla to snad žena, která na něho seshora z hradeb hodila mlýnský kámen, a on v Tebesu zemřel? Proč jste se přibližovali k hradbám?“ ²³ Posel Davidovi odpověděl: „Ti muži totiž nad námi nabyli převahu a vyšli k nám do širokého pole, my jsme je zatlačili zpět až ke vchodu do brány, ²⁴ ale lučičtí stříleli na tvé strážní oddíly seshora z hradeb, někteří z králových strážních oddílů zahynuli a zemřel také tvůj služebník Chetita Uriáš.“ ²⁵ Tu David poslovi řekl: „Hleď, řekneš Joabovi toto: ‘Netrap se nad tím: meč pohltí jednu toho, podruhé onoho. Zesil útok proti tomu městu a znič je!’ Takhle mu vrátíš odvahu.“ ²⁶ Když se Uriášova žena dozvěděla, že její manžel Uriáš zemřel, oplakala svého muže. ²⁷ Když smutek skončil, poslal pro ni David a přijal ji k sobě a ona se stala jeho ženou. Porodila mu syna. Ale skutek, jehož se David dopustil, se Jahvovi nelíbil.

12 Jahve poslal k Davidovi proroka Natana. On k němu vešel a řekl mu: „V jednom městě byli dva mužové, jeden bohatý a druhý chudý. ² Ten bohatý měl bravu a skotu v převelické hojnosti. ³ Ten chudý neměl nic než jedinou ovečku, jedinou, maličkou, kterou si koupil. Krmil ji a ona u něho rostla s jeho dětmi, jedla jeho chléb a pila z jeho číše, spala v jeho klíně; byla jakoby jeho dcera. ⁴ K bohatému muži zavítal host a on šetřil a nevzal ze svého bravu nebo skotu, čím by posloužil poutníkovi, jenž k němu přišel. Ukradl ovečku toho chudého muže a připravil ji pro svého návštěvníka.“ ⁵ David se na toho muže prudce rozhněval a řekl Natanovi: „Jako že žije Jahve, muž, který to udělal, je hoden smrti! ⁶ Nahradí tu ovečku čtyřnásobně za to, že se dopustil toho činu a že neměl slitování.“ ⁷ Tu Natan Davidovi řekl: „Ten muž jsi ty. Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Pomazal jsem tě na krále Izraele, zachránil jsem tě ze Saulovy ruky, ⁸ vydal jsem ti dům tvého pána, vložil jsem ti do náruče ženy tvého pána, dal jsem ti Izraelův a Judův dům a není-li to dost, přidám ti ještě cokoli. ⁹ Proč jsi pohrdl Jahvem a udělal, co se mu nelíbí? Zasáhl jsi mečem Chetitu Uriáše, jeho ženu sis vzal za ženu, jeho jsi dal zahubit mečem Amonitů. ¹⁰ Teď už se meč nikdy neodvrátí od tvého domu, protože jsi mnou pohrdl a protože jsi vzal ženu Chetity Uriáše, aby se stala tvou ženou. ¹¹ Takto mluví Jahve: Způsobím, že proti tobě povstane neštěstí z tvého vlastního domu. Tobě před očima vezmu tvé ženy a vydám je tvému bližnímu, on bude s tvými ženami spát a slunce to uvidí. ¹² Ty jsi jednal vskrytu, ale já to vykonám před tváří celého Izraele a před tváří slunce!“ ¹³ David řekl Natanovi: „Zhrěšil jsem proti Jahvovi!“ Tu Natan Davidovi řekl: „I Jahve ti tvou vinu odpouští, nezemřeš. ¹⁴ Ale protože jsi v této věci potupil Jahva, dítě, které se ti narodí, zemře.“ ¹⁵ A Natan odešel domů. Jahve zasáhl dítě, které Davidovi dala Uriášova žena, a ono těžce onemocnělo. ¹⁶ David za to dítě úpěnlivě prosil Boha: přísně se postil, vrátil se domů a strávil noc leže na holé zemi. ¹⁷ Hodnostáři jeho domu stáli kolem něho a chtěli ho pozvednout ze země, ale on odmítl a nevzal si s nimi nic k jídlu. ¹⁸ Sedmého dne dítě zemřelo. Davidovi služebníci měli strach mu oznámit, že dítě zemřelo. Říkali si totiž: „Když bylo dítě naživu, mluvili jsme k němu a on nás neposlouchal. Jak mu můžeme říci, že je dítě mrtvé? Proveďte něco zlého!“ ¹⁹ David si všiml, že si služebníci mezi sebou šeptají, a pochopil, že dítě zemřelo. David se svých služebníků zeptal: „Dítě zemřelo?“ a oni odpověděli: „Ano.“ ²⁰ Tu David vstal ze země, vykoupal se, navoněl se a převlékl si šaty. Potom vešel do Jahvovy svatyně a klaněl se. Když se vrátil domů, požádal, aby mu předložili jídlo, a pojedl. ²¹ Jeho služebníci mu řekli: „Co to děláš? Pokud bylo dítě naživu, postil ses a plakal jsi a nyní, když dítě zemřelo, vstaneš a bereš si jídlo!“ ²² On odpověděl: „Pokud bylo dítě naživu, postil jsem se a plakal, neboť jsem si říkal: Kdo ví? Možná se Jahve nade mnou slituje a dítě bude žít. ²³ Teď když zemřelo, proč bych se postil? Mohu je přivést nazpět? Já půjdu za ním, ale ono se ke mně nevrátí.“ ²⁴ David utěšil svou ženu Betsabe. Šel k ní a spal s ní. Ona počala a porodila syna, jemuž dala jméno Šalomoun. Jahve ho měl v lásce ²⁵ a oznámil to prostřednictvím proroka Natana. Ten ho podle Jahvova slova pojmenoval Jedidja. ²⁶ Joab vyrazil k útoku proti Rabě Amonitů a zmocnil se královského města. ²⁷ Tu Joab vypravil k Davidovi posly, aby mu řekli: „Zaútočil jsem na Rabu, zmocnil jsem se vodního města. ²⁸ Nyní seber zbytek vojska, rozlož se proti městu táborem a obsaď je ty, abych to město nedobyl a nedal mu své jméno já.“ ²⁹ David shromáždil celé vojsko a šel k Rabě, vyrazil k útoku proti městu a zmocnil se ho. ³⁰ Sňal Milkomovi z hlavy korunu, jež vážila jeden talent zlata; byl v ní zasazen drahokam, který se stal ozdobou Davidovy hlavy. Z města odnesl obrovské množství kořisti. ³¹ Obyvatelstvo pak vyvedl, postavil je k pilám, železným špičákům

12:5 Rozhněval. Je běžné, že jsme naplněni negativními emocemi, kdykoli v hříšníkovi poznáváme sami sebe. Náš vztek a touha po trestu se spouští podvědomě jako snaha odvrátit pozornost od nás samotných, zejména v oblasti, kde sami máme problém. V řecké mytologii je Medúza nestvůra s hadím tělem, ženskou hlavou a hady místo vlasů; odporná na pohled natolik, že kdokoli v ní pohlédne přímo, zkamení. Hlavu jí nakonec usekne Perseus poté, co ji sleduje v odlesku svého štítu jako v zrcadle. Je to výstižná ilustrace našich

snah vyrovnat se s vlastním traumatem (jehož následky jsou naše hříchy v podobě sebeobraných reakcí): Přímý pohled na vlastní trauma paralyzuje. Ale můžeme je odhalit v zrcadle – v paralelním, podobném příběhu někoho jiného. Některé příběhy mohou přispět k našemu růstu (potažmo i uzdravení), protože se v nich poznáme.

12:15–22 David se chová překvapivě. Davidovo chování udivuje jeho služebníky, kteří jsou přesvědčeni, že vědí, jak „se slušit“ chovat se v podobné situaci. David však jedná jako někdo, kdo živého Boha zná.

nebo sekerám a zaměstnal je při zpracovávání cihel; stejně nakládal se všemi městy Amonitů. David a celé jeho vojsko se vrátili do Jeruzaléma.

13 A potom se stalo toto. Davidův syn Absalom měl sestru, byla krásná a jmenovala se Tamar a zamiloval se do ní Davidův syn Amnon. ² Amnona to soužilo, až se kvůli své sestře Tamar roznemohl, neboť ona byla panna a Amnon neviděl možnost, jak by jí cokoli udělal. ³ Ale Amnon měl přítele jménem Jonadab, syna Davidova bratra Šimey, a ten Jonadab byl velice chytrý muž. ⁴ Řekl mu: „Čím to je, králův synu, že jsi každé ráno tak skleslý? Nevysvětlíš mi to?“ Amnon mu odpověděl: „To proto, že miluji Tamar, sestru svého bratra Absaloma.“ ⁵ Tu mu Jonadab řekl: „Ulehni na lože, dělej, že jsi nemocný, a až tě přijde navštívit otec, řekneš mu: ‘Dovol, aby mi přišla dát najíst má sestra Tamar; připraví jídlo mně před očima, tak abych to viděl, a já z její ruky pojím’.“ ⁶ Amnon tedy ulehl a dělal, že je nemocný. Král ho přišel navštívit a Amnon králi řekl: „Dovol, aby přišla má sestra Tamar a aby připravila mně před očima pár placek a já se z její ruky posilním.“ ⁷ David poslal k Tamar do paláce se vzkazem: „Zajdi za svým bratrem Amnonem a připrav mu jídlo.“ ⁸ Tamar se odebrala do domu svého bratra Amnona. On ležel. Vzala těsto, uhnětla je, jemu před očima udělala placky a dala ty placky péci. ⁹ Potom vzala pánev a vyklopila je před něj, ale on odmítl jíst. Amnon řekl: „Ať jdou všichni ode mne pryč.“ A všichni od něho odešli. ¹⁰ Tu řekl Amnon Tamar: „Přines mi to jídlo do přístěnku, abych se z tvé ruky posilnil,“ a Tamar vzala placky, které udělala, a přinesla je svému bratru Amnonovi do přístěnku. ¹¹ Když mu podávala jídlo, chopil se jí a řekl jí: „Pojď, sestro, spi se mnou!“ ¹² Ale ona odpověděla: „Ne, bratře, nečih mi násilí, protože takhle se v Izraeli nejedná, nepáchej tuto hanebnost. ¹³ Kam bych se poděla já se svou hanbou? A ty by ses stal v Izraeli hanebníkem. Teď přece promluv s králem: on ti neodmítne mě dát.“ ¹⁴ Ale on ji nechtěl slyšet, přemohl ji, učinil jí násilí a spal s ní. ¹⁵ Pak ji Amnon začal velice nenávidět – nenávisť, kterou ji stíhal, převyšovala lásku, kterou k ní choval předtím – a Amnon jí řekl: „Vstaň! Jdi pryč!“ ¹⁶ Ona mu řekla: „Ne, bratře, kdybys mě vyhnal, bude to ještě horší zlo než to, cos mi udělal předtím.“ Ale on ji nechtěl poslouchat. ¹⁷ Zavolal hocha, který mu sloužil, a řekl mu: „Zbav mě té holky, vyhod ji ven a zamkni za ní dveře!“ ¹⁸ (Ona na sobě měla přepychovou tuniku, jakou kdysi nosívaly neprovdané královské dcery.) Služebník ji vyvedl a zamkl za ní dveře. ¹⁹ Tamar vzala prach, nasypala si ho na hlavu, roztrhla přepychovou tuniku, kterou měla na sobě, dala si ruku na hlavu, odešla a cestou hlasitě naříkala. ²⁰ Její bratr Absalom jí řekl: „Byl snad u tebe tvůj bratr Amnon? Nyní, má sestro, mlč, je to tvůj bratr, neber si tu věc k srdci.“ Tamar zůstala opuštěná v domě svého bratra Absaloma. ²¹ Když se o celé té příhodě dozvěděl král David, byl nad tím velice pohněván, ale nechtěl dělat nesnáze svému synovi Amnonovi, jehož miloval, protože to byl jeho prvorozenec. ²² A Absalom od té doby s Amnonem nemluvil, Absalom totiž začal Amnona nenávidět kvůli tomu násilí, jež on udělal jeho sestře Tamar. ²³ Když měl o dva roky později Absalom v Baal-Chasoru, který leží poblíž Efraima, stříhače, pozval všechny královny syny. ²⁴ Absalom se odebral ke králi a řekl: „Hle, tvůj služebník má stříhače. Ať král a jeho hodnostáři laskavě jdou s tvým služebníkem.“ ²⁵ Král Absalomovi odpověděl: „Ne, synu, není třeba, abychom šli všichni a byli ti na obtíž.“ Absalom naléhal, ale on nechtěl jít a propustil ho. ²⁶ Absalom ještě řekl: „Dovol aspoň, aby s námi šel můj bratr Amnon.“ A král řekl: „Proč by s tebou chodil?“ ²⁷ Ale Absalom naléhal a on s ním pustil Amnona i všechny královny syny. Absalom připravil královskou hostinu ²⁸ a dal služebníkům tento příkaz: „Dávejte pozor! Až se Amnonovo srdce rozjaří vínem a až vám řeknu: ‘Bijte Amnona,’ usmrtíte ho. Nemějte strach, což jsem vám to nenařídil já? Seberte odvahu a ukažte, že jste srdnatí.“ ²⁹ Absalomovi služebníci naložili s Amnonem, jak jim Absalom přikázal. Tu všichni královi synové vstali, každý vyskočil na svého mezka a uprchli. ³⁰ Když byli na cestě, doslechl se David toto: „Absalom zabil všechny královny syny, nezbyvá z nich ani jediný!“ ³¹ Král vstal, roztrhl si oděv a lehl si na zem; všichni jeho hodnostáři stáli s roztrženými oděvy. ³² Ale syn Davidova bratra Šimey Jonadab se takto ujal slova: „Ať můj pán neříká, že byli zahubeni všichni mladíci, královi synové, mrtev je pouze Amnon: Absalom to zamýšlel udělat ode dne, kdy Amnon zneuctil jeho sestru Tamar. ³³ Ať si nyní král, můj pán, nebere do hlavy, že zahynuli všichni královi synové. Nikoli, pouze Amnon je mrtev ³⁴ a Absalom uprchl.“ Mladík, který stál na stráži, pozvedl oči a spatřil početnou skupinu, která se blížila po cestě od Bachurimu. Stráž přišla ohlásit králi: „Viděl jsem nějaké muže, kteří sestupují po cestě od Bachurimu po úbočí hory.“ ³⁵ Tu řekl Jonadab králi: „To přicházejí královi synové: bylo to tak, jak řekl tvůj služebník.“ ³⁶ Sotva domluvil, vešli královi synové a začali křičet a plakat: také král a všichni jeho hodnostáři hlasitě plakali. ³⁷ Absalom utekl a odebral se k Amihudovu synovi Talmajovi, králi Gešuru; král držel po celý čas smutek za svého syna. ³⁸ Absalom utekl a odebral se do Gešuru; zůstal tam tři roky. ³⁹ Králův duch se přestal hněvat na Absaloma, neboť oželel Amnonovu smrt.

14 Serujin syn Joab poznal, že se královo srdce přiklání k Absalomovi. ² Tu Joab poslal do Tekoje pro jednu chytrou ženu a řekl jí: „Prosím tě, předstírej, že jsi ve smutku, obleč si smuteční oděv, neužívej voňavky,

buď jako žena, která už po řadu dní nosí smutek za mrtvého.³ Půjdeš ke králi a tak k němu promluvíš.“ Joab jí vložil potřebná slova do úst.⁴ Žena z Tekoje šla tedy ke králi, padla tváří k zemi a klaněla se, potom řekla: „Králi, pomoz!“⁵ Král se jí zeptal: „Co je s tebou?“ Ona odpověděla: „Běda, jsem vdova. Můj manžel zemřel⁶ a tvá služebnice měla dva syny. Pohádali se spolu na poli, nebyl tam nikdo, kdo by je od sebe odtrhl, jeden udeřil druhého a zabil ho.“⁷ A hle, celý rod povstal proti tvé služebnici a řekl: ‘Vydej toho bratrovraha: vydáme ho na smrt, zaplatí za život svého bratra, jehož zabil, a zároveň zničíme dědice.’ Takto uhasí jiskru, která mi zbývá, a neponechají mému manželovi na tváří země nic, ani jméno, ani potomka.“⁸ Král té ženě řekl: „Jdi domů, já sám vydám o tobě příkazy.“⁹ Žena z Tekoje řekla králi: „Můj pane králi. Ať ta vina padne na mne a na mou rodinu, král a jeho trůn jsou v tom bez viny.“¹⁰ Král pokračoval: „Přiveď ke mně toho, kdo tě ohrožoval, a už ti víckrát škodit nebude.“¹¹ Ona řekla: „Ať král laskavě pronese jméno Jahva, svého Boha, aby krevní mstitel nerozmnožil zkázu a nezahubil mého syna!“ On tedy řekl: „Jako že žije Jahve, tvému synovi nepadne z hlavy na zem jediný vlas!“¹² Žena pokračovala: „Ať tvá služebnice smí králi, svému pánu, říci slovíčko,“ a on odpověděl: „Mluv.“¹³ Žena řekla: „A proč tedy král zamýšlel totéž proti Božím lidu – vyslovením tohoto rozsudku se sám uznává vinným –, když nepovolal nazpět toho, jež vyhnal?“¹⁴ Jsme smrtelní a jsme jako vody, které stékají na zem a které se nedají zachytit, a Bůh nepozdvihuje mrtvolu: ať si to král tedy rozmyslí a ať vyhoštěnec nezůstává daleko od něho ve vyhnanství.“¹⁵ Teď jsem právě přišla promluvit s králem, svým pánem, o té věci, protože mi lidé naháněli strach a tvá služebnice si řekla: Promluví ke králi a snad král prosbu své služebnice splní.“¹⁶ Neboť král bude souhlasit s tím, že vysvobodí svou služebnici z rukou muže, který hodlá mne a zároveň mého syna vyloučit z Božího dědictví.“¹⁷ Tvá služebnice řekla: Kéž slovo krále, mého pána, přinese uklidnění. Neboť král, můj pán, vystihuje dobro a zlo jako Boží anděl. Ať je s tebou Jahve, tvůj Bůh!“¹⁸ Tu se král ujal slova a řekl té ženě: „Prosím tě, neuhýbej před otázkou, kterou ti položím.“ Žena odpověděla: „Ať král, můj pán, mluví.“¹⁹ Král se zeptal: „Není s tebou v tom všem Joabova ruka?“ Žena odvětila: „Jako že žiješ, můj pane králi, není možno uhnout napravo ani nalevo od toho, co řekl král, můj pán: ano, ten příkaz mi dal tvůj služebník Joab, on vložil všechna ta slova tvé služebnici do úst.“²⁰ Tvůj služebník Joab tak jednal, aby tu věc zastřel, ale můj pán má moudrost Božího anděla, ví o všem, co se děje na zemi.“²¹ Král potom řekl Joabovi: „Dobře, udělám tu věc: jdi, přiveď mladíka Absaloma nazpět.“²² Joab padl tváří k zemi, klaněl se a velebil krále. Potom Joab řekl: „Tvůj služebník dnes poznává, že našel milost v tvých očích, můj pane králi, protože král splnil prosbu svého služebníka.“²³ Joab se vydal na cestu, šel do Gešuru a přivedl Absaloma nazpět do Jeruzaléma.²⁴ Král nicméně řekl: „Ať se uchýlí do svého domu, u mne se mu přijetí nedostane.“ Absalom se uchýlil do svého domu a nedostalo se mu přijetí u krále.²⁵ V celém Izraeli nebyl nikdo tak krásný jako Absalom, komu by bylo možné vzdávat tolik chvály: nebylo na něm vady od paty nohou až po temeno hlavy.²⁶ Když si ostříhal hlavu – stříhal si ji každoročně, protože ho to moc tížilo, tak se stříhal – vážil své vlasy: bylo to dvě stě šekelů, královská váha.²⁷ Absalomovi se narodili tři synové a jedna dcera, která se jmenovala Tamar; byla to krásná žena.²⁸ Absalom zůstal dva roky v Jeruzalémě, aniž se mu dostalo přijetí u krále.²⁹ Absalom povolal Joaba, aby ho poslal ke králi, ale Joab nechtěl a nepřišel k němu, povolal ho ještě podruhé, ale on nechtěl a nepřišel.³⁰ Absalom řekl svým služebníkům: „Vidíte Joabovo pole, které leží u mého pole a na kterém je ječmen, jděte a podpalte je.“ Absalomovi služebníci to pole podpálili.³¹ Joab přišel za Absalomem do jeho domu a řekl mu: „Proč tví služebníci podpálili pole, které mi patří?“³² Absalom Joabovi odpověděl: „Hle, vzkazoval jsem ti toto: Přijď sem, chci tě vypravit ke králi s tímto poselstvím: ‘Proč jsem se vracel z Gešuru? Bylo by pro mne lépe, kdybych tam ještě byl.’ Nyní chci, aby se mi dostalo přijetí u krále, a jsem-li vinen, ať mě vydá na smrt!“³³ Joab se odebral ke králi a přednesl mu ta slova. Potom zavolał Absaloma. On přišel ke králi, poklonil se mu a vrhl se před králem tváří k zemi. A král Absaloma políbil.

15 Potom se přihodilo, že si Absalom obstaral vůz a koně a běhalo před ním padesát mužů.² Absalom časně ráno vstával a stavěl se na okraj cesty, jež vede k bráně, a pokaždé když se nějaký muž, který vedl při, měl dostavit před králův soud, Absalom se na něho obracel a ptal se ho: „Z kterého jsi města?“ On odpovídal: „Tvůj služebník je z jednoho z kmenů Izraele.“³ Tu mu Absalom říkal: „Hleď, tvá věc je dobrá a spravedlivá, ale nebudeš mít nikoho, kdo by tě u krále vyslechl.“⁴ Absalom pokračoval: „Ach! Kdo mě ustanoví soudcem v zemi? Přišli by ke mně všichni, kdo mají nějakou při nebo soud, a já bych jim učinil po právu!“⁵ A když k němu někdo přistupoval, aby se mu poklonil, on napřáhl ruku, přitáhl si ho k sobě a políbil ho.⁶ Absalom takto jednal se všemi Izraelity, kteří se dovolávali králova soudu, a Absalom sváděl srdce mužů z Izraele.⁷ Po čtyřech letech řekl Absalom králi: „Dovol, abych odešel do Hebronu a splnil slib, který jsem učinil Jahvovi.“⁸ Když jsem totiž byl v Gešuru v Aramu, učinil tvůj služebník tento slib: Přivede-li mě Jahve nazpět do Jeruzaléma, vzdám v Hebronu Jahvovi poctu.“⁹ Král mu řekl: „Jdi v pokoji.“ On se tedy vydal na cestu a šel do Hebronu.¹⁰ Absalom spěšně vypravil posly ke všem kmenům Izraele se vzkazem: „Až uslyšíte zvuk rohu, řeknete: Absalom se stal v Hebronu králem.“¹¹ S Absalomem odešlo z Jeruzaléma dvě stě mužů;

byli pozváni a přišli bezelstně, aniž o něčem věděli.¹² Absalom poslal pro Davidova rádce, Giloňana Achitofela, do jeho města Gila a měl ho u sebe, když přinášel oběti. Spiknutí bylo mocné a počet Absalomových stoupenců stále vzrůstal.¹³ Kdosi přišel k Davidovi se zprávou a řekl: „Srdce mužů Izraele přešlo k Absalomovi.“¹⁴ Tu řekl David všem svým hodnostářům, kteří s ním byli v Jeruzalémě: „Vzhůru, prchněme! Jinak Absalomovi neunikneme. Pospěšme si s odchodem, aby si nepřispíšil on a nezaútočil na nás, aby nám nezpůsobil neštěstí a nepobil město ostrým mečem.“¹⁵ Královi hodnostáři mu odpověděli: „Ať si král, náš pán, zvolí cokoli, jsme ti k službám.“¹⁶ Král vyšel pěšky s celou svou rodinou; deset vedlejších žen král nicméně ponechal, aby strážily palác.¹⁷ Král vyšel pěšky se vším lidem a zastavili se u posledního domu.¹⁸ Všichni jeho hodnostáři mu stáli po boku. Před králem pochodovali všichni Keretané, všichni Peletané, Itaj a všichni Gaťané, kteří spolu s ním přišli z Gatu: šest set mužů.¹⁹ On řekl Gaťanovi Itajovi: „Proč jdeš s námi i ty? Vrať se a zůstaň s králem, neboť jsi cizinec, jsi dokonce vyhnanec ze své země.“²⁰ Přišel jsi včera a dnes bys měl kvůli mně s námi bloudit, když jdu vstříc dobrodružství? Vrať se a odveď s sebou své bratry a ať ti Jahve prokáže milosrdenství a dobrotu.“²¹ Ale Itaj králi odpověděl: „Jako že žije Jahve a jako že žije král, můj pán, všude, kde bude král, můj pán, tam bude, ať živ či mrtev, také tvůj služebník.“²² David tedy řekl Itajovi: „Jdi a přejdi.“ A Gaťan Itaj přešel se všemi svými muži a s celou svou družinou.²³ Všechny lid plakal a velice vzlykal. Král stál v potoce Cedronu a všechny lid před ním pochodoval směrem k poušti.²⁴ Byl tam i Sadok a všichni Leviovci, kteří nesli Boží archu. Boží archu složili u Ebjataru, dokud všechny lid nevypochodoval z města.²⁵ Král Sadokovi řekl: „Odnes Boží archu zpět do města. Naleznu-li v Jahvových očích milost, on mě přivede nazpět a dovolí mi, abych opět uviděl jeho i jeho příbytek,²⁶ a řekne-li: ‘Nelíbí se mi,’ jsem zde: ať se mnou naloží, jak se mu líbí.“²⁷ Král řekl knězi Sadokovi: „Hleďte, ty a Ebjatar se vraťte v pokoji do města a s vámi oba vaši synové, tvůj syn Achimaas a Ebjatarův syn Jehonatan.“²⁸ Hleďte, já se budu zdržovat u přechodů na poušti, dokud mi od vás nepříjde zpráva o tom, co je nového.“²⁹ Sadok a Ebjatar tedy odnesli Boží archu nazpět do Jeruzaléma a zůstali tam.³⁰ David šel s pláčem vzhůru po Olivové hoře, měl zahalenou hlavu a byl bos a všechny lid, který byl s ním, měl zahalenou hlavu a šel s pláčem vzhůru.³¹ Tehdy Davida upozornili, že mezi těmi, kdo se spikli s Absalomem, je Achitofel, a David řekl: „Kéz, Jahve, zmateš Achitofelovy rady!“³² Když David docházel na vrchol, tam, kde se uctívá Bůh, viděl, že mu jde naproti Arkita Chušaj, Davidův důvěrný přítel: měl roztrženou tuniku a hlínu na hlavě.³³ David mu řekl: „Odejdeš-li se mnou, budeš mi na obtíž.“³⁴ Ale vrátíš-li se do města a řekneš-li Absalomovi: ‘Budu tvým služebníkem, můj pane králi, předtím jsem sloužil tvému otci, nyní budu sloužit tobě,’ pak v můj prospěch překazíš, co bude radit Achitofel.³⁵ Nebudou snad s tebou kněží Sadok a Ebjatar? O všem, co uslyšíš v paláci, zpravíš kněze Sadoka a Ebjataru.³⁶ Oni u sebe mají své dva syny, Sadok Achimaasa a Ebjatar Jehonatana: jejich prostřednictvím mi sdělíte všechno, co se dozvíte.“³⁷ Davidův důvěrný přítel Chušaj se vrátil do města ve chvíli, kdy do Jeruzaléma přicházel Absalom.

16 Když byl David kousek za vrcholem, přišel mu vstříc Meribaalův služebník Siba s párem osedlaných oslů, kteří nesli dvě stě chlebů, sto sušených vinných hroznů, sto kusů právě uzrálého ovoce a jeden měch vína.² Král se Siby zeptal: „Nač to bude?“ A Siba odpověděl: „Na oslech pojede králova rodina, chléb a ovoce budou mít k jídlu mladí vojáci a vína se napije, kdo bude na poušti unavený.“³ Král se zeptal: „A kde je syn tvého pána?“ A Siba králi řekl: „Hle, zůstal v Jeruzalémě, neboť si řekl: Dnes mi Izraelův dům vrátí otcovo království.“⁴ Tu král řekl Sibovi: „Všechno, co má Meribaal, je tvé.“ Siba řekl: „Klaním se ti. Kéz bych byl hoden přízně tvých očí, můj pane králi!“⁵ Když David docházel k Bachurimu, vyšel odtud jistý muž z téhož rodu, jako byla Saulova rodina. Jmenoval se Šimej, syn Gerův, a když vycházel, pronášel kletby.⁶ Házel kamení na Davida a na všechny hodnostáře krále Davida, přestože krále zprava i zleva obklopovalo celé vojsko a všichni hrdinové.⁷ Šimej ho proklínal těmito slovy: „Táhni, táhni, ty krvavý muži, ničemo!“⁸ Jahve dopustil, že na tebe padla veškerá krev Saulova domu, jehož královskou moc jsi uchvátil, proto Jahve dal královskou moc do rukou tvého syna Absaloma. Hle, propadáš se do neštěstí, protože jsi krvavý muž.“⁹ Serujin syn Abišaj řekl králi: „Má tenhle chcípý pes proklínat krále, mého pána? Dovol, abych přešel a usekl mu hlavu.“¹⁰ Ale král odpověděl: „Co je mi do vás, Serujini synové? Proklíná-li a jestliže mu Jahve nařídil: ‘Proklínej Davida,’ kdo by mu tedy směl říci: ‘Proč jsi tak jednal?’“¹¹ David řekl Abišajovi a všem svým hodnostářům: „Hleďte, syn, který vzešel z mého ledví, mi ukládá o život. Tím spíš nyní tento Benjaminovec! Nechte ho proklínat, jestliže mu to Jahve nařídil.“¹² Třeba Jahve přihlédne k mé bídě a splatí mi dobrým za to jeho dnešní prokletí.“¹³ David a jeho muži šli dál svou cestou. Šimej sám postupoval souběžně s ním po svahu hory, a jak šel, pronášel kletby, házel kamení a metal hlínu.¹⁴ Král a všechny lid, který ho doprovázel, přišli celí vyčerpaní do... a tam nabrali opět dech.¹⁵ Absalom vstoupil do Jeruzaléma se všemi muži z Izraele a Achitofel byl s ním.¹⁶ Když k Absalomovi přišel Davidův důvěrný přítel, Arkita Chušaj, řekl Chušaj Absalomovi: „Ať žije král! Ať žije král!“¹⁷ A Absalom řekl Chušajovi: „To ke svému příteli chováš tak malou náklonnost? Proč jsi neodešel se svým přítelem?“¹⁸ Chušaj Absalomovi odpověděl: „Ne, chci být s tím, koho si vyvolil Jahve

a tento lid a všichni muži z Izraele, s tím zůstanu! ¹⁹ A pak, komu budu sloužit? Ne snad jeho synovi? Jako jsem sloužil tvému otci, tak budu sloužit tobě.“ ²⁰ Absalom řekl Achitofelovi: „Poradte se: co máme dělat?“ ²¹ Achitofel Absalomovi odpověděl: „Vejdí k vedlejším ženám svého otce, které ponechal, aby strážily palác: celý Izrael se dozví, že ses svému otci zprotivil, a upevní se tím odvaha tvých přívrženců.“ ²² Pro Absaloma tedy postavili na terase stan a Absalom vešel před očima celého Izraele k otcovým vedlejším ženám. ²³ Rada, kterou tehdy Achitofel dal, platila jako výrok, jenž přišel od Boha; tak tomu bylo s každou Achitofelovou radou, jak u Davida, tak u Absaloma.

17 Achitofel řekl Absalomovi: „Dovol mi, abych si vybral dvanáct tisíc mužů a vypravil se ještě této noci pronásledovat Davida. ² Napadnu ho, když bude unavený a skleslý, vyděsím ho a všečen lid, který je s ním, se dá na útěk. Pak zabiji jen samotného krále ³ a přivedu ti nazpět všečen lid, vrátí se k tobě jako nevěsta k manželovi: usiluješ o život jen jedinému muži a všečen lid bude zachráněn.“ ⁴ Ten návrh se zalíbil Absalomovi i všem starším Izraele. ⁵ Přesto Absalom řekl: „Zavolej ještě Arkitu Chušaje, ať si také poslechneme, co k tomu má říci on.“ ⁶ Chušaj přišel k Absalomovi a Absalom mu řekl: „Achitofel mluvil tak a tak. Máme udělat, co nám řekl? Pokud ne, promluv ty sám.“ ⁷ Chušaj Absalomovi odpověděl: „Tentokrát není rada, kterou dal Achitofel, dobrá.“ ⁸ A Chušaj pokračoval: „Víš, že tvůj otec a jeho muži jsou hrdinové a že jsou rozdráždění jako divoká medvědice, které sebrali mláďata. Tvůj otec je válečník, nenechá vojsko v noci odpočívat. ⁹ Nyní se skrývá v nějaké prohlubni nebo někde jinde. Bude-li náš oddíl mít hned od počátku ztráty, rozšíří se ve vojsku, které jde za Absalomem, pověst, že došlo k pohromě. ¹⁰ Pak i statečný, který má srdce podobné lvímu, ztratí odvahu, neboť celý Izrael ví, že tvůj otec je hrdina a že ti, kdo ho doprovázejí, jsou stateční. ¹¹ Já dávám tuto radu: ať se kolem tebe shromáždí celý Izrael, od Danu po Beršebu, tak četný jako zrnka písku na mořském břehu, a ty osobně půjdeš v jejich středu. ¹² Dostihneme ho, ať bude kdekoli, vrhneme se na něho, jako když padá na zem rosa, a neponecháme naživu jeho ani nikoho ze všech mužů, kteří ho doprovázejí. ¹³ Jestliže se uchýlí do některého města, celý Izrael přinese k tomu městu provazy a stáhneme je do potoka, až se z něho nenajde ani kamínek.“ ¹⁴ Absalom a všichni izraelští muži řekli: „Rada Arkitu Chušaje je lepší než rada Achitofelova.“ Jahve se rozhodl zmařit Achitofelův obratný záměr, aby na Absaloma přivodil neštěstí. ¹⁵ Chušaj poté řekl kněžím Sadokovi a Ebjatarovi: „Achitofel dal Absalomovi a starším Izraele takovou a takovou radu, ale já jsem poradil to a to. ¹⁶ Nyní rychle pošlete k Davidovi s upozorněním a řekněte mu: ‘Netáboř tuto noc u přečhodů v poušti, ale urychleně přejdi na druhou stranu, aby král a celé vojsko, jež ho doprovází, nebyli zničeni.’“ ¹⁷ Jehonatan a Achimaas vyčkávali u Valchářova pramene: měla k nim přijít se zprávou jistá služka a oni sami měli jít zpravit krále Davida, neboť se nemohli prozradit tím, že by byli vešli do města. ¹⁸ Spatřil je však jakýsi mladík a oznámil to Absalomovi. Tu oba spěšně odešli a přišli do domu jednoho muže v Bachurimu. Na dvoře u něho byla cisterna, oni do ní sestoupili. ¹⁹ Žena vzala plachtu, natáhla ji přes otvor cisterny a navrch rozhodila rozdrčené zrní, takže nebylo nic poznat. ²⁰ Absalomovi služebníci vešli k té ženě a do domu a zeptali se: „Kde jsou Achimaas a Jehonatan?“ a žena jim odpověděla: „Přešli kolem a šli odtud k vodě.“ Oni hledali, a když nic nenašli, vrátili se do Jeruzaléma. ²¹ Achimaas a Jehonatan vylezli po jejich odchodu z cisterny a šli upozornit krále Davida: „Vydejte se na cestu a pospěšte si, abyste překročili vodu, neboť Achitofel radil, pokud jde o vás, tak a tak.“ ²² David a celé vojsko, které ho provázelo, se tedy vydali na cestu a překročili Jordán; za svítání nezbyl nikdo, kdo by nebyl Jordán překročil. ²³ Když pak Achitofel viděl, že se nejedná podle jeho rady, osedlal si osla a vydal se na cestu domů, do svého města. Dal do pořádku svůj dům, pak se oběsil a zemřel. Pohřbili ho v hrobě jeho otce. ²⁴ Když Absalom přešel přes Jordán se všemi muži z Izraele, došel už David do Machanajimu. ²⁵ Absalom postavil do čela vojska namísto Joaba Amasu. A Amasa byl synem muže, jenž se jmenoval Jitra izmaelský a jenž se spojil s Jišajovou dcerou a sestrou Joabovy matky Seruji Abigail. ²⁶ Izrael a Absalom rozbili svůj tábor v zemi Galaad. ²⁷ Když David přišel do Machanajimu, přinesli Nachašův syn Šobi z Raby Amonitů, Amielův syn Makir z Lo-Debaru a Galaadán Barzilaj z Roglímu ²⁸ žíněnky na lože, koberce, poháry a nádoby. V nich byla pšenice, ječmen, mouka, pražená zrna, boby, čočka, ²⁹ med, kyselé mléko a kravské a ovčí sýry, darovali to Davidovi a lidu, jenž ho doprovázel, aby se tím nasýtli. Řekli si totiž: „Vojsko v poušti trpělo hladem, únavou a žízni.“

18 David provedl přehlídku oddílů, které byly s ním, a postavil jim do čela náčelníky tisíců a náčelníky stovek. ² David rozdělil vojsko na tři sbory: třetinu pod velení Joaba, třetinu pod velení Serujina syna a Joabova bratra Abišaje, třetinu pod velení Gašana Itaje. Potom David oddílům řekl: „I já s vámi vytáhnou do války.“ ³ Ale oddíly odpověděly: „Ty odejít nesmíš. Kdybychom se totiž dali na útěk my, nebude se na to dbát, a kdyby zemřela polovina z nás, nebude se na to dbát, zatímco ty jsi jako deset tisíc z nás. A pak, bude lépe, když budeš připraven, abys nám z města přišel na pomoc.“ ⁴ David jim řekl: „Udělám, co pokládáte za správné.“ Král stál

vedle brány, zatímco vojsko vycházelo v jednotkách po stovkách a tisících.⁵ Král přikázal Joabovi, Abišajovi a Itajovi: „Z ohledu na mne ušetřete mladého Absaloma!“ a celé vojsko slyšelo, že král dal všem náčelníkům tento příkaz o Absalomovi.⁶ Vojsko vytáhlo přímo do pole vstříc Izraeli a bitva se odehrála v Efraimově lese.⁷ Vojsko Izraele bylo od Davidových strážních oddílů poraženo a ten den došlo k velké porážce, jež zasáhla dvacet tisíc mužů.⁸ Boj se rozptýlil po celé krajině a toho dne si les vyžádal ve vojsku více obětí než meč.⁹ Absalom náhodou narazil na Davidovy strážní oddíly. Absalom jel na mezku a ten mezek vběhl pod větev velkého dubu. Absalom uvízl hlavou na dubu a zůstal viset mezi nebem a zemí, zatímco mezek, na kterém jel, pokračoval v cestě.¹⁰ Kdosi si toho všiml a upozornil Joaba: „Právě jsem viděl Absaloma,“ řekl, „jak visí na dubu.“¹¹ Joab odpověděl muži, jenž přinášel tu zprávu: „Když jsi ho viděl, proč jsi ho na místě nesrazil? Já sám bych ti byl dal deset šekelů stříbra a jeden opasek!“¹² Ale ten muž Joabovi odpověděl: „I kdybych v dlaních potěžkával tisíc šekelů stříbra, ruku na králova syna bych nevztáhl. Na vlastní uši jsme slyšeli, jak král tobě i Abišajovi a Itajovi dal tento příkaz: ‘ Z ohledu na mne ušetřete mladého Absaloma. ’¹³ I kdybych lhal sám sobě, před králem nezůstává nic utajeno a ty, ty by ses držel stranou.“¹⁴ Tu Joab řekl: „Nebudu s tebou takhle ztrácet čas.“ Vzal do rukou tři kopí a zabodl je do srdce Absalomovi, který byl na dubu dosud živý.¹⁵ Potom přistoupilo deset mladíků, Joabových zbrojnošů, ti Absaloma srazili a dobili ho.¹⁶ Tu dal Joab zatroubit na roh a vojsko přestalo pronásledovat Izraele, neboť Joab vojsko zadržel.¹⁷ Vzali Absaloma, hodili ho hluboko v lese do velké jámy a navršili nad ním obrovskou hromadu kamení. Všichni Izraelité se rozutekli, každý ke svým stanům.¹⁸ Dokud žil, postaral se Absalom, aby si vztyčil stélu, jež je v Králově údolí, neboť si řekl: „Nemám syna, který by připomínal mé jméno,“ a dal své jméno té stéle. Ještě dnes ji nazývají Absalomův pomník.¹⁹ Sadokův syn Achimaas řekl: „Poběžím a oznámím králi tu radostnou zvěst, že mu Jahve učinil po právu a vysvobodil ho od jeho nepřátel.“²⁰ Ale Joab mu řekl: „Dnes bys šťastné poselství nepřinesl, přineseš je jindy, ale dnes bys nedonesl radostnou zvěst, protože zemřel králův syn.“²¹ A Joab řekl Kušitovi: „Jdi a oznam králi vše, co jsi viděl.“ Kušita se před Joabem poklonil a odběhl.²² Sadokův syn Achimaas znovu naléhal a řekl Joabovi: „Ať se stane cokoliv, i já chci běžet za tím Kušitou.“ Joab řekl: „Proč bys běžel, synu, nedostaneš za to žádnou odměnu.“²³ On pokračoval: „Ať se stane cokoliv, poběžím!“ Joab mu řekl: „Běž tedy.“ A Achimaas odběhl cestou po Planině a Kušitu předběhl.²⁴ David seděl mezi oběma branami. Strážný vystoupil na terasu brány na hradby, pozdvihl oči a povšiml si osamělého běžícího muže.²⁵ Strážný zavolal a upozornil krále a král řekl: „Je-li sám, pak má na rtech dobrou novinu.“ Jak se ten muž přibližoval,²⁶ uviděl strážný dalšího běžícího muže a strážný, který stál nahoře na bráně, zavolal: „Hle, další osamělý běžící muž.“ A David řekl: „I ten je poslem s dobrou zprávou.“²⁷ Strážný řekl: „Poznávám způsob běhu toho prvního, tak běhá Sadokův syn Achimaas.“ Král řekl: „To je poctivý muž, přichází s dobrou novinou.“²⁸ Achimaas přistoupil ke králi a řekl: „Buď zdrav!“ Poklonil se před králem tváří k zemi a pokračoval: „Buď veleben Jahve, tvůj Bůh, jenž vydal muže, kteří vztáhli ruku proti králi, mému pánu!“²⁹ Král se zeptal: „Daří se dobře mladému Absalomovi?“ a Achimaas odpověděl: „Ve chvíli, kdy králův služebník Joab vypravoval tvého služebníka, jsem viděl velký zmatek, ale nevím, co to bylo.“³⁰ Král řekl: „Odstup a zůstaň tady.“ On odstoupil a vyčkával.³¹ Tu přišel Kušita a řekl: „Ať král, můj pán, zví dobrou novinu. Jahve ti dnes učinil po právu a osvobodil tě ode všech, kteří se proti tobě vzepřeli.“³² Král se Kušity zeptal: „Daří se dobře mladému Absalomovi?“ A Kušita odpověděl: „Ať osud toho mladíka potká nepřátele krále, mého pána, a všechny, kteří se proti tobě zlovolně vzepřeli!“

19 Tu se král zachvěl. Vystoupil do horního pokoje v bráně a dal se do pláče, vzlykal a říkal: „Můj synu Absalome! Můj synu! Můj synu Absalome! Že jsem nezemřel namísto tebe! Absalome, můj synu! Můj synu!“² Joabovi oznámili: „Hle, král pláče a nařiká nad Absalomem.“³ Vítězství se toho dne změnilo pro celé vojsko ve smutek, toho dne se vojsko totiž dozvědělo, že král má zármutek kvůli svému synovi.⁴ A toho dne se vojsko do města vrátilo pokradmu, jako se vytrácí vojsko, jež se útěkem z bitvy pokrylo hanbou.⁵ Král si zahalil tvář a nahlas vykřikoval: „Můj synu Absalome! Absalome, synu můj! Synu můj!“⁶ Joab se odebral dovnitř ke králi a řekl: „Dnes pokrýváš hanbou tvář všech svých služebníků, kteří dnes zachránili život tobě, tvým synům i tvým dcerám, tvým ženám i tvým vedlejšími ženám,⁷ protože miluješ ty, kdo tě nenávidí, a nenávidíš ty, kdo tě milují. Dnes jsi opravdu ukázal, že náčelníci a vojáci pro tebe nejsou ničím, neboť nyní vím, že kdyby Absalom žil a my bychom všichni dnes byli mrtví, shledal bys, že je to velice dobré.“⁸ Vzchop se, prosím tě, vyjdi a uklidni své vojáky, protože, přísahám to při Jahvovi, nevyjdeš-li, nikdo u tebe této noci nezůstane a to pro tebe bude neštěstí větší, než byla všechna neštěstí, jež tě potkala od mládí až podnes.“⁹ Král vstal a šel si sednout k bráně. Ohlásili to celému vojsku: „Hle,“ řekli, „král sedí u brány,“ a celé vojsko se odebralo před krále. Izrael se rozutekl, každý ke svým stanům.¹⁰ Ve všech kmenech Izraele se všichni přeli. Říkalo se: „To král nás vysvobodil z ruky našich nepřátel, to on nás zachránil z ruky Filišťanů a nyní musel utéci ze země, daleko od Absaloma.“¹¹ A Absalom, jehož jsme pomazali, aby nad námi vládl, zemřel v bitvě. Proč tedy neděláte nic, abyste přivedli krále nazpět?“¹² Co se povídalo v celém Izraeli, se doneslo až ke králi. Tu král

David poslal se vzkazem ke kněžím Sadokovi a Ebjatarovi: „Promluvte takto k Judovým starším: ‘Proč byste měli být poslední, kdo přivede krále nazpět domů?’¹³ Jste mi bratři, jste z mého masa a kostí, proč byste měli být poslední, kdo přivede krále nazpět?’¹⁴ A řekněte Amasovi: ‘Což nejsi z mých kostí a masa? Toto zlo ať na mne Bůh dopustí a tamto přidá, nebudeš-li navždy v mých službách jako náčelník vojska, na Joabově místě.’“¹⁵ Takto opět spojil srdce všech mužů v Judovi jako jediného muže a oni poslali ke králi se vzkazem: „Vrať se, ty i všichni tví služebníci.“¹⁶ Král se tedy vrátil a došel k Jordánu. Juda přišel do Gilgalu králi naproti, aby králi pomohl přejít Jordán.¹⁷ S muži z Judy přišel králi ve spěchu vstříc Benjaminovec z Bachurimu, Gerův syn Šimej.¹⁸ Měl s sebou tisíc mužů z Benjaminu. Služebník Saulova domu Siba a s ním jeho patnáct synů a dvacet služebníků předešli u Jordánu krále¹⁹ a podnikli všechno, aby převedli královu rodinu a udělali, co mu bude libo. Gerův syn Šimej se králi, když přecházel Jordán, vrhl k nohám²⁰ a řekl králi: „Ať mi můj pán nepřičítá vinu! Nevzpomínej na to zlo, které tvůj služebník spáchal toho dne, kdy král, můj pán, vyšel z Jeruzaléma. Ať si to král nebere k srdci!²¹ Neboť tvůj služebník uznává, že zhrěšil, a hle, dnes jsem tu jako první z celého Josefova domu, kdo přišel králi, svému pánu, naproti.“²² Tu se ujal slova Serujin syn Abišaj a řekl: „Což si Šimej nezasluhuje smrt za to, že zlořečil Jahvovu pomazanému?“²³ Ale David řekl: „Co je mi do vás, Serujini synové, že se mi dnes stavíte na odpor? Což dnes může být v Izraeli někdo vydán na smrt? Což si nejsem jist, že jsem dnes králem nad Izraelem?“²⁴ Král řekl Šimejovi: „Nezemřeš,“ a král mu to odpřisáhl.²⁵ Saulův syn Meribaal přišel také králi naproti. Nepečoval o své nohy ani o své ruce, nezastříhl si knír, nevypral si šaty ode dne, kdy král odešel, až do dne, kdy se v pokoji vrátil.²⁶ Když přicházel z Jeruzaléma králi naproti, král se ho zeptal: „Proč jsi nešel se mnou, Meribaale?“²⁷ On odpověděl: „Můj pane králi, oklamal mě můj služebník. Tvůj služebník mu řekl: ‘Osedlej mi oslici, nasednu na ni a pojedu s králem,’ tvůj služebník je totiž mrzák.²⁸ On pomluvil tvého služebníka u krále, mého pána. Ale král, můj pán, je jako Boží anděl: jednej, jak se ti zdá správné!²⁹ Neboť celá rodina mého otce si od krále, mého pána, zasloužila jen smrt, a ty jsi přece přijal svého služebníka mezi ty, kdo jedí u tvého stolu. Jakým právem bych ještě u krále mohl o něco žadonit?“³⁰ Král řekl: „K čemu dále mluvit. Rozhoduji, že ty a Siba se o polnosti podělíte.“³¹ Meribaal řekl králi: „Ať si on jen vezme všechno, když se král, můj pán, vrátil v pokoji domů!“³² Galaadan Barzilaj sešel z Roglimu a pokračoval v cestě s králem až k Jordánu a u Jordánu se s ním rozloučil.³³ Barzilaj byl velmi letitý, bylo mu osmdesát let. Během králova pobytu v Machanajimu se mu staral o živobytí, byl to totiž velice bohatý muž.³⁴ Král řekl Barzilajovi: „Pojď se mnou dále a já se postarám o to, co u mne v Jeruzalémě budeš potřebovat.“³⁵ Barzilaj však králi odpověděl: „Kolik let života mi zbývá, že mám jít s králem do Jeruzaléma?“³⁶ Je mi teď osmdesát let, což dokáží rozlišovat, co je dobré a co je špatné? Vychutná tvůj služebník to, co jí a pije? Jsem s to slyšet hlas zpěváků a zpěvaček? K čemu by tvůj služebník byl ještě králi, svému pánu, na obtíž?³⁷ Tvůj služebník nanejvýš s králem překročí Jordán, ale proč by mi král uděloval takovou odměnu?³⁸ Dovol svému služebníkovi, aby se vrátil: zemřu ve svém městě blízko otcova a matčina hrobu. Ale je tady tvůj služebník Kimhan, ať on jde dále s králem, mým pánem, a s ním jednej, jak se ti zdá správné.“³⁹ Král řekl: „Ať tedy jde se mnou dále Kimhan, udělám pro něho, co se ti bude líbit, a o cokoli mě požádáš, to pro tebe udělám.“⁴⁰ Všechnen lid přešel Jordán, král přešel, políbil Barzilaje a pozhnal mu a on se vrátil domů.⁴¹ Král pokračoval v cestě do Gilgalu a Kimhan šel s ním. Krále doprovázel všechnen lid z Judy a také polovina lidu z Izraele.⁴² A hle, ke králi přišli všichni muži z Izraele a řekli mu: „Proč nám tě odňali naši bratři, mužové z Judy, a převedli krále a jeho rodinu a s ním všechny Davidovy muže přes Jordán?“⁴³ Všichni mužové z Judy odpověděli mužům z Izraele: „To protože mi je král příbuzensky bližší! Proč by ses kvůli tomu hněval? Jedlí jsme na královy útraty anebo nám on přinesl nějaký podíl?“⁴⁴ Mužové z Izraele odsekli a řekli mužům z Judy: „Mám z krále deset dílů a navíc jsem starší než ty, proč jsi mnou zhrdl? Což jsem nemluvil první o tom, že se můj král má vrátit?“ Ale řeč mužů z Judy byla ostřejší než řeč mužů z Izraele.

20 Byl při tom jistý ničema, který se jmenoval Šeba, syn Bikriho, Benjaminovec. Zatroubil na roh a řekl: „Nemáme podíl s Davidem, nemáme dědictví na Jišajovu synovi! Každý ke svým stanům, Izraeli!“² Všichni mužové z Izraele Davida opustili a šli za Bikriho synem Šebou, ale mužové z Judy se přimkli ke krokům svého krále od Jordánu až do Jeruzaléma.³ David se vrátil do svého paláce v Jeruzalémě. Král vzal těch deset vedlejších žen, které zanechal, aby střežily palác, a dal je pod dozor. Postaral se jim o zaopatření, ale už se k nim nepřiblížil a ony žily odděleně až do smrti jako vdovy po žijícím muži.⁴ Král řekl Amasovi: „Svolej mi muže z Judy, dávám ti tři dny, aby ses sem dostavil.“⁵ Amasa odešel svolat Judu, ale promeškal lhůtu, kterou mu David stanovil.⁶ Tu řekl David Abišajovi: „Bikriho syn Šeba je pro nás nyní nebezpečnější než Absalom. Ty si vezmi strážní oddíly svého pána a stíhej ho, aby se nedostal do opevněných měst a neunikl nám.“⁷ Za Abišajem vytáhli do boje Joab, Kereťané, Peletané a všichni hrdinové, a odešli z Jeruzaléma pronásledovat Bikriho syna Šebu.⁸ Byli u velkého kamene, který je v Gabaonu, a tu před ně přišel Amasa. Joab pak měl na sobě vojenský šat, přes nějž měl přepásaný meč upevněný v pochvě na bedrech; ten vyklouzl

a vypadl. ⁹Joab se Amasy zeptal: „Daří se ti dobře, bratře?“ A chopil se pravou rukou Amasova vousu, aby ho políbil. ¹⁰Amasa si nepovšiml meče, jež měl Joab v ruce, a on mu jím proklál břicho a rozházel mu vnitřnosti po zemi. Nemusel mu ani dávat další ránu a Amasa zemřel, zatímco Joab a jeho bratr Abišaj se pustili do pronásledování Bikriho syna Šeby. ¹¹Jeden z Joabových mladých vojáků zůstal na stráž u Amasy a říkal: „Kdokoli, kdo miluje Joaba a je pro Davida, ať jde za Joabem.“ ¹²Amasa se ovšem válel v krvi uprostřed cesty. Když ten muž viděl, že se všichni zastavují, odtáhl Amasu z cesty do tábora a přehodil přes něj oděv, protože viděl, že se všichni, kdo k němu přicházejí, zastavují. ¹³Když byl Amasa odklizen z cesty, všichni muži šli dále za Joabem pronásledovat Bikriho syna Šebu. ¹⁴Ten obešel všechny kmeny Izraele až k Abel-Bet-Maace a všechny Bikriovce... Oni se shromáždili a vešli také za ním. ¹⁵Do Abel-Bet-Maaky ho přišli oblehnout a proti městu navršili násep, jenž se opíral o přední zeď, a celé vojsko doprovázející Joaba hloubilo podkopy, aby povalili hradby. ¹⁶Z města zavolala jistá moudrá žena: „Slyšte! Slyšte! Řekněte Joabovi: Přístup, ráda bych k tobě promluvila.“ ¹⁷On předstoupil a ta žena se zeptala: „Ty jsi Joab?“ On odpověděl: „Ano.“ Ona mu řekla: „Poslyš slovo své služebnice.“ Odpověděl: „Poslouchám.“ ¹⁸Ona promluvila takto: „Dříve se obvykle říkávalo: Ať se zeptají v Abelu a v Danu, zda se už skoncovalo s tím, ¹⁹co stanovili věrní v Izraeli. A ty se snažíš zbořit město, ba matku měst v Izraeli. Proč chceš zničit Jahvovo dědictví?“ ²⁰Joab odpověděl: „Ne, ani zdaleka ne! Nechci ničit ani bořit. ²¹O to nejde; ale proti králi, proti Davidovi, se vzbouřil jistý muž z Efraimova pohoří jménem Šeba, Bikriho syn. Vydejte jeho samého a já skoncuji s obléháním města.“ Žena řekla Joabovi: „Dobře, jeho hlavu ti hodíme přes hradby.“ ²²Žena šla promluvit ke všemu lidu, jak jí to ukládala její moudrost: Bikriho synovi Šebovi usekli hlavu a hodili ji Joabovi. On dal zatroubit na roh a odtáhli od města, každý ke svým stanům. Joab sám se vrátil ke králi do Jeruzaléma. ²³Joab velel celému vojsku; Jehojadův syn Benajahu velel všem Kereťanům a Peleťanům; ²⁴Adoram byl náčelníkem nad robotami; Achiludův syn Jehošafat byl heroldem; ²⁵Šija byl písařem; Sadok a Ebjatar byli kněžími. ²⁶Navíc byl Davidovým knězem Jairovec Ira.

21 Za Davidových časů byl po tři roky za sebou hlad. David vyhledal Jahvovu tvář a Jahve řekl: „Na Saulovi a na jeho rodině lpí krev, protože on vydal na smrt Gabaoňany.“ ²Král povolal Gabaoňany a řekl jim. – Ti Gabaoňané nebyli Izraelité, byl to zbytek Amoritů a Izraelité se jim zavázali přísahou. Ale Saul se je snažil ve své horlivosti pro Izraelity a pro Judu pobít. – ³David tedy Gabaoňanům řekl: „Co se vám má udělat a jaké odškodnění, abyste požehnali Jahvovu dědictví?“ ⁴Gabaoňané mu odpověděli: „Nám nejde v té věci Saula a jeho rodiny o stříbro nebo zlato a nejde nám o to, abychom nějakého muže v Izraeli zabíjeli.“ David řekl: „Co řeknete, to pro vás udělám.“ ⁵(a)Řekli tedy králi: (6a)„Ať je nám vydáno sedm synů (5b)muže, který nás hubil a který měl v úmyslu nás zničit, abychom se už neudrželi na území Izraele, ⁶(b)a my je před Jahvem v Gabaonu na Jahvově hoře rozčtvrtíme.“ A král řekl: „Vydám je.“ ⁷Král ušetřil Meribaala, syna Saulova syna Jonatana, kvůli přísaze při Jahvovi, jež je oba, Davida i Saulova syna Jonatana, vázala. ⁸Král vzal dva syny, které Saulovi dala Ajova dcera Rispa, Armoniho a Meribaala, a pět synů, které dala Saulova dcera Merab Barzilajovu synovi Adrielovi z Mecholy. ⁹Vydal je Gabaoňanům do rukou a oni je tam na hoře před Jahvem rozčtvrtili. Všech sedm padlo najednou; byli vydáni na smrt v prvních dnech žní, na začátku sklizně ječmene. ¹⁰Ajova dcera Rispa vzala žíněný šat a rozprostřela si jej na skále od počátku sklizně ječmene až do chvíle, kdy na ně spadla z nebe voda, a nedopustila, aby se na ně ve dne vrhali nebeští ptáci a v noci divoká zvířata. ¹¹Davida zpravili o tom, co udělala Saulova vedlejší žena, Ajova dcera Rispa. ¹²Tu David šel a vyžádal si od představených Jabeše v Galaadu ostatky Saula a jeho syna Jonatana. Oni je předtím odnesli z pláně u Bet-Šanu, kde je pověsili Filišťané, když Filišťané Saula porazili v Gelboe. ¹³David odtud odnesl ostatky Saula a jeho syna Jonatana a připojil je k ostatkům těch popravených. ¹⁴Saulovy ostatky, Jonatanovy ostatky a ostatky popravených pohřbili v Benjaminově zemi, v Sele, do hrobu Saulova otce Kiše. Udělali vše, co král přikázal, a Bůh se potom nad zemí slitoval. ¹⁵Filišťané vedli zase další válku proti Izraeli. David vytrhl se svým strážním oddílem. Bojovali s Filišťany a David byl unaven. ¹⁶Byl tam jeden zápasník z Rafových potomků. Jeho kopí vážilo tři sta šekelů bronzu, byl opásán novým mečem a chlubil se, že zabije Davida. ¹⁷Tomu však přišel na pomoc Serujin syn Abišaj, udeřil toho Filišťana a usmrtil ho. Mužové tehdy Davida zapřísahali a řekli: „Už s námi nepůjdeš do boje, abys nezhasil Izraelovu svítilnu!“ ¹⁸Potom propukla válka s Filišťany v Gobu. Tehdy zabil Sibekaj z Chuší Rafova potomka Safa. ¹⁹Zase propukla válka s Filišťany v Gobu a Jairův syn Elhanan z Betléma zabil Goliáše z Gatu; dřevo jeho kopí bylo jako tkalcovský činek. ²⁰A zase se v Gatu bojovalo a byl tam jeden muž velké postavy, který měl na každé ruce a na každé noze po šesti prstech, celkem čtyřiašest prstů. Byl to také Rafuův potomek. ²¹Když vyzýval Izraele k boji, srazil ho Jehonatan, syn Davidova bratra Šimey. ²²Ti čtyři byli potomci Rafy z Gatu a padli rukou Davida a jeho strážních oddílů.

22 David se k Jahvovi obrátil, když ho Jahve osvobodil ode všech jeho nepřátel a ze Saulovy ruky, slovy této písně. ²Řekl: Jahve je má skála a má tvrz a můj osvoboditel, ³je to můj Bůh. V něm hledám ochranu,

ve své skále, svém štítu a svém rohu spásy, své pevnosti a svém útočišti. Můj zachránce, zachránil jsi mě před násilím. ⁴ Vyzývám Jahva, hodného chvály, a jsem zachráněn před svými nepřáteli. ⁵ Oblévaly mě vlny smrti, děsily mě přívaly Beliálovy, ⁶ ovjely mě sítě šeolu, čekaly na mne léčky smrti. ⁷ Ve své tísní jsem vyzýval Jahva a ke svému Bohu jsem zakřičel; on ze svého chrámu uslyšel můj hlas a můj křik dolehl k jeho uším. ⁸ A země se roztrásla a zavravorala, základy nebes se zachvěly (jeho hněvem byly roztrženy); ⁹ k jeho chřípí vystoupil dým a zíral oheň z jeho úst (vzplanulo tam řeřavé uhlí). ¹⁰ Naklonil nebesa a sestoupil, temný mrak pod nohama; ¹¹ seděl na cherubovi a letěl, vznášel se na křídlech větru. ¹² Obklopil se temnotami, jeho stan – temnota vod, jeden mrak na druhém; ¹³ záře před ním zažehla krupobití a řeřavé uhlí. ¹⁴ Jahve zahřměl z nebes, Nejvyšší pozvedl svůj hlas; ¹⁵ vystřelil své šípy a rozprášil je, dal zazářit blesku a zahnal je. ¹⁶ A ukázalo se dno moří, odhalily se základy světa, když zaburácela, Jahve, tvá hrozba, když zadul dech jeho chřípí. ¹⁷ Sesílá shůry a chápe se mě, vytahuje mě z nesmírných vod, ¹⁸ vysvobozuje mě od mocného nepřítele, od protivníků silnějších, než jsem já. ¹⁹ Čekali na mne v den mého neštěstí, ale mou oporou byl Jahve; ²⁰ on mě vyprostil, dal mi volnost, zachránil mě, neboť mě má rád. ²¹ Jahve mi odplácí podle mé spravedlnosti, odměňuje mě podle čistoty mých rukou, ²² neboť jsem zachovával Jahvovy cesty, neodchýlil jsem se daleko od svého Boha. ²³ Jeho soudy mám všechny před sebou, nezamítl jsem jeho nařízení, ²⁴ ale jsem vůči němu bezúhonný, mám se na pozoru před hříchem. ²⁵ A Jahve mě odměňuje podle mé spravedlnosti, mé čistoty, kterou vidí na vlastní oči. ²⁶ Jsi věrný vůči věrnému, bezúhonný vůči bezúhonnému, ²⁷ čistý vůči tomu, kdo je čistý, ale lstivý vůči prohnanému, ²⁸ ty, jenž zachraňuješ lid pokorných a ponižuješ povýšené oči. ²⁹ Ty, Jahve, jsi má svítlna, můj Bůh ozařuje mou temnotu; ³⁰ s tebou prolamují opevnění, se svým Bohem přeskakují hradbu. ³¹ Bůh, jeho cesta je bezúhonná a Jahvovo slovo ryzí. On je štít pro kohokoli, kdo v něm hledá ochranu. ³² Kdo je tedy Bůh kromě Jahva, kdo je Skála, ne-li náš Bůh? ³³ Ten Bůh, jenž mě opásá silou a činí mou cestu bezúhonnou, ³⁴ díky němuž se mé nohy vyrovnají nohám laní, díky němuž stojím na výšinách, ³⁵ jenž cvičí mé ruce k boji, mé paže k napnutí železného luku. ³⁶ Dáváš mi svůj štít spásy, bez ustání mi popřáváš sluchu, ³⁷ dáváš volnost mým krokům a mé kotníky nijak neochably. ³⁸ Pronásleduji své nepřátele a vyhlazuji je a nevracím se, dokud s nimi není konec; ³⁹ pobízím je, nemohou povstat, padají, mám je pod nohama. ⁴⁰ Opásal jsi mě silou k boji, díky tobě přede mnou útočníci prchají; ⁴¹ díky tobě vidím záda svých nepřátel a vyhlazuji ty, kdo mě nenávidí. ⁴² Křičí, a zachránce nikde, k Jahvovi, ale žádná odpověď; ⁴³ drtím je jako písek na náměstích, šlapu po nich jako po blátě v uličkách. ⁴⁴ Vysvobozuješ mě z rozepří národů a stavíš mě národům do čela, lid, jež jsem neznal, je mi poddán, ⁴⁵ dvoří se mi synové cizinců, jen napínají uši a poslouchají mě, ⁴⁶ synové cizinců slábnou, třesou se a opouštějí své útulky. ⁴⁷ Ať žije Jahve a buď velebena má Skála, buď vyvyšován Bůh mé spásy, ⁴⁸ ten Bůh, jenž mi dopomáhá k pomstě a drtí národy pode mnou, ⁴⁹ jenž mě zachraňuje před nepřáteli. Ty mě vyvyšuješ nad ty, kdo na mne útočí, osvobozuješ mě od násilníka. ⁵⁰ Proto tě budu chválit, Jahve, u pohanů a chci hrát tvému jménu. ⁵¹ On znovu a znovu vysvobozuje svého krále a projevuje lásku svému pomazanému, Davidovi a jeho potomkům na věky.

23 Toto jsou poslední Davidova slova: Výrok Jišajova syna Davida, výrok vysoce postaveného muže, pomazaného Jakubova Boha, pěvce Izraelových písní. ² Mnou promlouval Jahvův duch, jeho slovo je na mém jazyce. ³ Jakubův Bůh promluvil, Izraelova Skála mi řekla: Ten, kdo vládne lidem spravedlivě a kdo vládne v bázni Boží, ⁴ je jako světlo jitra při východu slunce (jitra bez mraků), jež dá po dešti zazářit trávniku země. ⁵ Ano, Bohu nablízku je stálý můj dům, on se mnou uzavřel věčnou smlouvu ve všem stanovenou a dobře zabezpečenou; což on nedává vpučet vši mé spásy a všemu mému potěšení? ⁶ Ale muži Beliálovi jsou všichni jako trn, jenž se odhazuje, protože je nikdo neuchopí rukou: ⁷ nikdo se jich nedotkne, leda železem nebo dřevcem kopí, a jsou spáleni v ohni. ⁸ Toto jsou jména Davidových hrdinů: Chakmoňan Išbaal, náčelník Tří; to on máchl kopím a bylo osm set obětí najednou. ⁹ Po něm Dodův syn, Achochita Eleazar, jeden ze tří hrdinů. Byl s Davidem v Pas-Damimu, když se tam Filišťané shromáždili k boji a když před nimi izraelští muži ustoupili. ¹⁰ Ale on vydržel a pobíjel Filišťany, dokud nedostal do zmalátnělé ruky s mečem křeč. Toho dne Jahve způsobil velké vítězství; a vojsko se vrátilo za ním, ale už jen proto, aby loupilo. ¹¹ Po něm Elův syn, Hararita Šama. Filišťané byli soustředěni v Lechi. Bylo tam pole samá čočka; vojsko se dalo před Filišťany na útěk, ¹² on se však postavil doprostřed toho pole, uhájil je a porazil Filišťany. Jahve způsobil velké vítězství. ¹³ Tři ze Triceti vyrazili a přišli na začátku zni do jeskyně v Adulamu k Davidovi, zatímco rota Filišťanů tábořila v údolí Refaitů. ¹⁴ David byl tehdy v úkrytu a v Betlémě byl předvoj Filišťanů. ¹⁵ David vyslovil toto přání: „Kdo mi dá napít vody ze studny, která je u betlémské brány?“ ¹⁶ Ti tři hrdinové se probili filišťanským táborem a načerpali vodu ze studny, která je u betlémské brány; odnesli ji a podali ji Davidovi, ale on se jí nechtěl napít a vylil ji jako úlitbu Jahvovi. ¹⁷ Řekl: „Jahve mě chraň, abych něco takového udělal! To je krev mužů, kteří šli vydat všanc svůj

život!“ Nechtěl se tedy napít. Hle, co udělali ti tři hrdinové.¹⁸ Náčelníkem Třiceti byl Joabův bratr, Serujin syn Abišaj. To on máchl kopím a bylo tři sta obětí a proslavil se mezi Třiceti.¹⁹ Byl proslulejší než těch Třicet a stal se jejich hejtmanem, ale mezi Tři se nepočítal.²⁰ Udatný muž, Jehojadův syn Benajahu, nešetřil hrdinskými činy; pocházel z Kabseelu; to on porazil dva hrdiny z Moabu a to on jednou, když sněžilo, slezl do cisterny a ubil tam lva.²¹ Zabil také jednoho Egyptana vysoké postavy. Ten Egyptan měl v ruce kopí, ale on proti němu vyšel s holí, vyrval Egyptanovi kopí z ruky a zabil ho jeho vlastním kopím.²² Toto tedy vykonal Jehojadův syn Benajahu a proslavil se mezi Třiceti hrdiny.²³ Byl proslulejší než těch Třicet, ale mezi Tři se nepočítal. David ho postavil do čela své osobní stráže.²⁴ Ke Třiceti patřil Joabův bratr Asael. Dodův syn Elchanan z Betléma.²⁵ Šama z Charodu. Elika z Charodu.²⁶ Cheles z Bet-Peletu. Ikešův syn Ira z Tekoje.²⁷ Abiezer z Anatotu. Sibekaj z Chuši.²⁸ Salmon z Achochu. Mahraj z Netofy.²⁹ Baanův syn Cheled z Netofy. Ribajův syn Itaj z Benjaminovy Gibey.³⁰ Benajahu z Pireatonu. Hidaj od gaašských potoků.³¹ Abibaal z Bet-Araby. Azmavet z Bachurimu.³² (a) Eljachba ze Šaalbonu. Jašen z Gimza.³³ (a) Šamův syn (32b) Jehonatan (33b) z Hararu. Šararův syn Achiam z Hararu.³⁴ Achasbajův syn Elifelet z Bet-Maaky. Achitofelův syn Eliam z Gila.³⁵ Chesraj z Karmelu. Paaraj z Arabu.³⁶ Natanův syn Jigeal ze Soby. Gadovec Bani.³⁷ Amonita Selek. Nachraj z Beerotu, zbrojnoš Serujina syna Joaba.³⁸ Ira z Jatiru. Gareb z Jatiru.³⁹ Chetita Uriáš. Celkem třicet sedm.

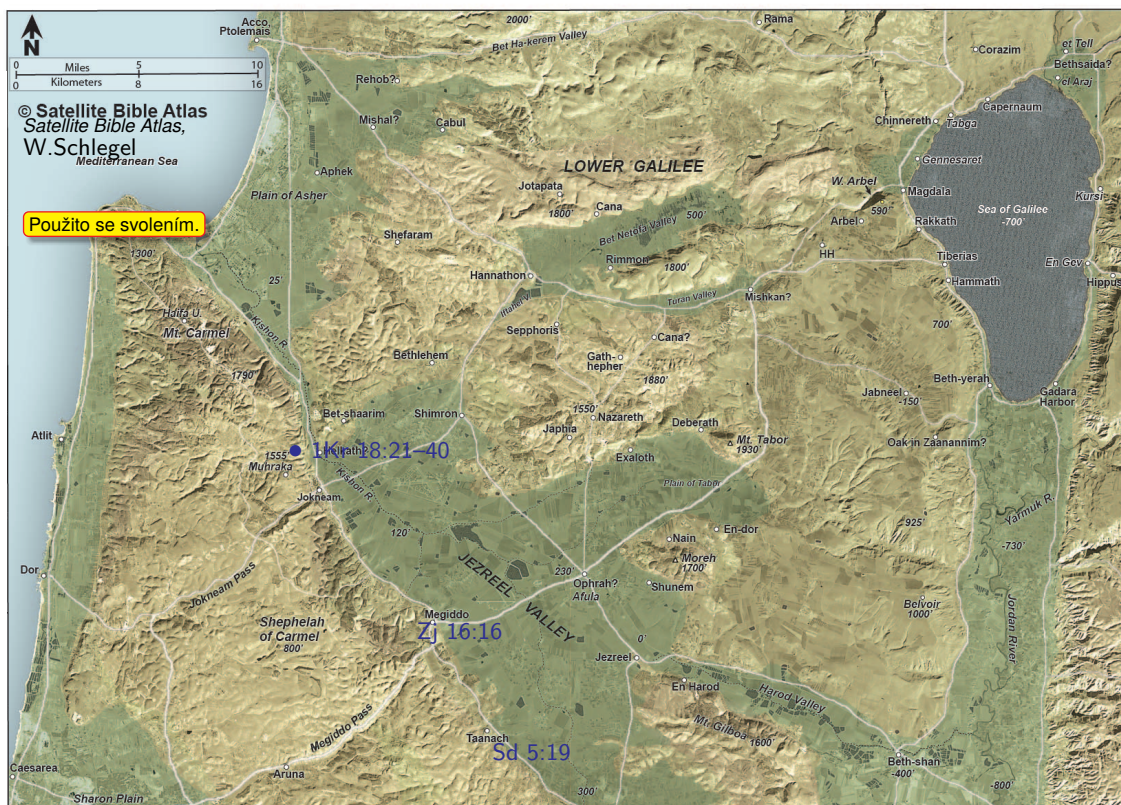
24 Proti Izraelitům opět vzplanul Jahvův hněv a on proti nim podnítil Davida: „Jdi,“ řekl, „sečti Izraele a Judu.“² Král řekl Joabovi a náčelníkům vojska, kteří byli s ním: „Tak projděte všemi kmeny Izraele, od Danu po Beršebu, a proveďte sčítání lidu, abych poznal počet obyvatelstva.“³ Joab králi odpověděl: „Ať Jahve, tvůj Bůh, rozmnoží lid, pokud jej může král, můj pán, vidět na vlastní oči, ještě stokrát, ale proč touží král, můj pán, po tomhle?“⁴ Králův příkaz byl nicméně Joabovi a náčelníkům vojska vnucen a Joab a náčelníci vojska od krále odešli a sčítali lid Izraele.⁵ Překročili Jordán a započali Aroerem a městem, jež je uprostřed údolí, šli ke Gadovcům a k Jazeru.⁶ Pak šli do Galaadu a do země Chetitů, do Kadeše, odebrali se do Danu a z Danu odbočili k Sidonu.⁷ Potom se dostali k pevnosti Tyru a do všech měst Chivitů a Kanaánců a došli do Negebu v Judovi, do Beršeby.⁸ Když prošli celou zemí, vrátili se po devíti měsících a dvaceti dnech do Jeruzaléma.⁹ Joab králi odevzdal počet, jenž vyšel při sčítání lidu: v Izraeli bylo osm set tisíc bojovníků tasících meč a v Judovi pět set tisíc mužů.¹⁰ Potom se Davidovi nad tím, že sčítal lid, rozbušilo srdce a David řekl Jahvovi: „Veliký hřích jsem spáchal! Nyní, Jahve, laskavě promiň svému služebníkovu tuto vinu, neboť jsem spáchal velkou pošetilost.“¹¹ Když David příštího dne ráno vstal, ozvalo se proroku Gadovi, Davidovu vidoucímu, toto Jahvovo slovo:¹² „Jdi a řekni Davidovi: Takto mluví Jahve. Nabízím ti tři věci, jednu z nich si vyber, a já ti ji vykonám.“¹³ Gad se tedy odebral k Davidovi a sdělil mu toto: „Mají nastat ve tvé zemi tři roky hladu, nebo máš po tři měsíce prechat před svým nepřitelem, jenž tě bude pronásledovat, anebo má být v tvé zemi po tři dny mor? Nyní přemýšlej a uvaž, co mám odpovědět tomu, jenž mě posílá!“¹⁴ David Gadovi řekl: „Je mi velmi úzko... Ach, upadněme do rukou Jahvových, neboť jeho milosrdenství je veliké, ať však neupadnu do rukou lidí!“¹⁵ David si tedy vybral mor. Bylo to v době obilních žní. Jahve poslal do Izraele mor od rána až do stanovené doby, pohroma zasáhla lid a z lidu zemřelo od Danu až po Beršebu sedmdesát tisíc mužů.¹⁶ Anděl vztáhl svou ruku k Jeruzalému, aby jej vyhladil, ale Jahve zalitoval toho zla a řekl andělovi, který vyhlazoval lid: „Dosti! Teď svou ruku odtáhni.“ Jahvův anděl byl u humna Jebusana Arauny.¹⁷ Když David viděl anděla, který bil lid, řekl Jahvovi: „Zhřešil jsem já, to zlo jsem spáchal já, ale tihle zde, to je stádo, co udělali oni? Ať tedy tvá ruka spočine těžce na mně a na mé rodině!“¹⁸ Toho dne se Gad odebral k Davidovi a řekl mu: „Jdi vzhůru a postav Jahvovi oltář na humně Jebusana Arauny.“¹⁹ David tedy šel vzhůru podle Gadova slova, jak mu to Jahve nařídil.²⁰ Arauna vzhlédl a viděl, jak k němu přicházejí král a jeho hodnostáři. – Arauna právě mlátil pšenici. – Vyšel a poklonil se před králem tváří k zemi.²¹ Arauna řekl: „Proč přišel král, můj pán, ke svému služebníkovu?“ A David odpověděl: „Abych od tebe koupil toto humno, aby se tu postavil oltář Jahvovi. Tak se od lidu odvrátí pohroma.“²² Tu Arauna řekl králi: „Ať si je můj pán vezme a ať přinese v oběť, co se mu zlíbí. Tady jsou býci k zápalné oběti, smyk a jařmo býků na dřevo.“²³ Služebník krále, mého pána, dává všechno králi!“ A Arauna králi řekl: „Ať Jahve, tvůj Bůh, příznivě přijme tvůj obětní dar!“²⁴ Ale král Araunovi řekl: „Nikoli! Chci to od tebe odkoupit a zaplatit to, nechci Jahvovi, svému Bohu, přinášet celopaly, jež by mě nic nestály.“ A David koupil to humno i býky za peníze, za padesát šekelů.²⁵ David tam postavil Jahvovi oltář a přinesl celopaly a pokojné oběti. Tu se Jahve nad zemí slitoval a pohroma se od Izraele odvrátila.

První Královská

Úvod

1 Král David byl stařec pokročilého věku; dávali mu přikrývku, ale on se nezahřál. **2** Tu mu jeho služebníci řekli: „Ať se pro krále, našeho pána, vyhledá nějaká dívka, jež bude králi posluhovat a bude o něho pečovat: bude léhat na tvé hrudi, a králi, našemu pánu, bude teplo.“ **3** Když se tedy po celém území Izraele hledala krásná dívka, našli Abišag ze Šunemu a přivedli ji králi. **4** Tato dívka byla nanejvýš krásná; pečovala o krále a sloužila mu, ale on ji nepoznal. **5** A Hagitin syn Adoniáš si hrál na knížete a říkal: „Vládnout budu já!“ Opatřil si vůz a spřežení a padesát strážců, kteří před ním běhali. **6** Otec se mu, pokud žil, nestavěl na odpor a neřekl mu: „Proč se tak chováš?“ I on byl velmi sličný a jeho matka ho porodila po Absalomovi. **7** Smluvil se se Serujiným synem Joabem a s knězem Ebjatarem, kteří se k Adoniášovi přidali; **8** ale ani kněz Sadok, ani Jehoadův syn Benajahu, ani prorok Natan, ani Šimej a Rej, ani Davidovi hrdinové při Adoniášovi nebyli. **9** Když jednou Adoniáš zabíjel u Klouzavého kamene, který je poblíž Valchářova pramene, ovce, býky a tučná telata, pozval všechny své bratry, královské prince, a všechny Judovce v králově službě, **10** ale nepozval proroka Natana, ani Benajahua, ani hrdiny, ani svého bratra Šalomouna. **11** Tu řekl Natan Šalomounově matce Betsabe: „Nedoslechla ses, že Hagitin syn Adoniáš se stal bez vědomí našeho pána Davida králem?“ **12** Dobrá! Teď mi dovol, abych ti dal radu, abys zachránila život sobě i svému synu Šalomounovi. **13** Jdi, vejdi ke králi Davidovi a řekni mu: ‘Což jsi ty, králi, můj pane, nesložil své služebnici přísahu: Tvůj syn Šalomoun bude vládnout po mně a na můj trůn zasedne on? Jak to tedy, že se králem stal Adoniáš?’ **14** A ve chvíli, kdy tam budeš a ještě budeš rozmlouvat s králem, vejdu po tobě já a podpořím tvá slova.“ **15** Betsabe se odebrala ke králi do jeho komnaty (on byl velice starý a obsluhovala ho Abišag ze Šunemu). **16** Poklekla a poklonila se před králem a král řekl: „Co si přeješ?“ **17** Ona mu odpověděla: „Můj pane, ty jsi přísahal své služebnici při Jahvovi, svém Bohu: ‘Tvůj syn Šalomoun bude vládnout po mně a na můj trůn zasedne on.’ **18** A hle, nyní se králem stal Adoniáš a ty, králi, můj pane, že bys o tom nic nevěděl? **19** On totiž zabil spoustu býků, tučných telat a ovcí a pozval všechny královské prince, kněze Ebjatara, generála Joaba, ale tvého služebníka Šalomouna nepozval! **20** A přece celý Izrael vzhlíží, králi, můj pane, k tobě, abys ty mu označil následníka krále, mého

Události kolem údolí Jezreel

pána. ²¹ A až král, můj pán, ulehne se svými otci, já a můj syn Šalomoun si to odpykáme!“ ²² Ještě mluvila, když přišel prorok Natan. ²³ Králi ohlásili: „Je tu prorok Natan.“ On vešel ke králi a poklonil se před ním tváří k zemi. ²⁴ Natan řekl: „Králi, můj pane, tys tedy ustanovil: ‘Bude po mně vládnout a na můj trůn zasedne Adoniáš!’ ²⁵ Neboť on dnes odešel, zabil spoustu býků, tučných telat a ovcí a pozval všechny královské prince, důstojníky vojska a kněze Ebjataru; hle, oni před ním jedí a pijí a volají: ‘Ať žije král Adoniáš!’ ²⁶ Ale mne, tvého služebníka, kněze Sadoka, Jehojadova syna Benajahua a tvého služebníka Šalomouna, nás nepozval. ²⁷ Je to možné, že ta věc vychází od krále, mého pána, a že jsi svým věrným neoznámil, kdo bude následovat na trůně po králi, mém pánu?“ ²⁸ Král David se ujal slova a řekl: „Zavolejte mi Betsabe.“ Ona vešla ke králi a stanula před ním. ²⁹ Tu jí král složil tuto přísahu: „Jako že žije Jahve, jenž mě vysvobodil ze všech mých úzkostí, ³⁰ jak jsem ti přísahal při Jahvovi, Bohu Izraele, že tvůj syn Šalomoun bude po mně vládnout a zasedne namísto mne na trůně, tak to ještě dnes vykonám.“ ³¹ Betsabe poklekla, tváří k zemi se poklonila před králem a řekla: „Ať žije na věky můj pán, král David!“ ³² Potom král David řekl: „Zavolejte mi kněze Sadoka, proroka Natana a Jehojadova syna Benajahua.“ Oni vešli ke králi ³³ a on jim řekl: „Vezměte s sebou královský strážní oddíl, posadte mého syna Šalomouna na mou vlastní mulu a odvedte ho do Gichonu. ³⁴ Tam mu kněz Sadok a prorok Natan dají pomazání na krále Izraele, budete troubit na roh a volat: ‘Ať žije král Šalomoun!’ ³⁵ Pak za ním vystoupíte, on vejde, usedne na můj trůn a bude vládnout namísto mne, neboť vévodou nad Izraelem a nad Judou jsem ustanovil jeho.“ ³⁶ Jehojadův syn Benajahu králi odpověděl: „Amen. Takto ať mluví Jahve, Bůh mého pána krále. ³⁷ Jako byl Jahve s králem, mým pánem, ať je i se Šalomounem a ať povznese jeho trůn ještě víc než trůn mého pána, krále Davida!“ ³⁸ Kněz Sadok, prorok Natan, Jehojadův syn Benajahu, Keretáné a Peletáné odešli, posadili Šalomouna na královu mulu a odvedli ho do Gichonu. ³⁹ Kněz Sadok vzal ze Stanu roh s olejem a pomazal Šalomouna, troubilo se na roh a všechen lid volal: „Ať žije král Šalomoun!“ ⁴⁰ Potom všechen lid šel vzhůru za ním a lid hrál na flétnu a projevoval velkou radost, křičeli, až pukala země. ⁴¹ Adoniáš a všichni jeho spoluhodovníci ten hluk uslyšeli; právě skončili s jídlem. Také Joab slyšel hlas rohu a zeptal se: „Co je to v tom vzrušeném městě za lomoz?“ ⁴² Ještě mluvil a hle, přišel syn kněze Ebjataru Jonatan a Adoniáš řekl: „Pojď sem! Ty jsi přece poctivý muž a určitě přinášíš dobrou zprávu.“ ⁴³ Jonatan odpověděl: „Ach ano! Náš pán, král David, udělal králem Šalomouna! ⁴⁴ Král s ním poslal kněze Sadoka, proroka Natana, Jehojadova syna Benajahua, Keretány a Peletány, oni ho posadili na královu mulu, ⁴⁵ kněz Sadok a prorok Natan ho v Gichonu pomazali na krále, vyšli odtamtud s radostným křikem a město je vzrušené; to je ten hluk, který jste slyšeli. ⁴⁶ A co víc: Šalomoun se posadil na královský trůn ⁴⁷ a královi hodnostáři přišli našemu pánu, králi Davidovi, blahopřát a řekli: ‘Ať tvůj Bůh oslaví Šalomounovo jméno ještě víc než tvé jméno a ať vyvýší jeho trůn ještě víc než tvůj!’ a král se na loži poklonil ⁴⁸ a potom takto promluvil: ‘Buď veleben Jahve, Bůh Izraele, jenž dovolil, aby mé oči dnes uviděly, jak jeden z mých potomků sedí na mém trůně!’“ ⁴⁹ Tu se všech Adoniášových hostů zmocnilo zděšení, vstali a každý odešel po svém. ⁵⁰ Adoniáš sám měl strach ze Šalomouna, vstal a odešel se chytit rohů oltáře. ⁵¹ Šalomounovi to sdělili takto: „Hle, Adoniáš se zalekl krále Šalomouna, chytil se rohů oltáře se slovy: Ať mi král Šalomoun napřed odpřisáhne, že nedá svého služebníka usmrtit mečem.“ ⁵² Šalomoun řekl: „Bude-li se chovat jako čestný muž, nepadne mu ani vlasek na zem, ale zjistí-li se, že se provinil, pak zemře.“ ⁵³ A Šalomoun nařídil, aby ho odvedli od oltáře; on šel, klaněl se před Šalomounem, a ten mu řekl: „Jdi do svého domu.“

2 Když se Davidův život chýlil ke konci, dal svému synovi Šalomounovi tato naučení: ² „Odcházím cestou celého světa. Buď silný a ukaž, že jsi muž! ³ Budeš se řídit pravidly Jahva, svého Boha, tím že budeš chodit po jeho cestách, dodržovat jeho zákony, jeho přikázání, jeho nařízení a jeho pokyny podle toho, co je napsáno v Mojžišově zákoně, abys měl úspěch při všech svých dílech a všech svých záměrech, ⁴ tak aby Jahve splnil onen slib, jež mi dal: ‘Budou-li tví synové dávat pozor na své chování a budou věrně přede mnou chodit z celého svého srdce a ze vši své duše, budeš na trůně Izraele vždycky někoho mít.’ ⁵ Víš také, co mi udělal Serujin syn Joab, co udělal oběma vojevůdcům vojska Izraele, Nerovu synovi Abnerovi a Jeterovu synovi Amasovi, jak je zabil, jak pomstil v míru krev války a poskrvnil nevinnou krví opasek mých beder a opánek mých nohou; ⁶ budeš jednat rozvážně a nenecháš jeho bílé vlasy sestoupit v pokoji do šeolu. ⁷ A se syny Galaadovce Barzilaje budeš jednat dobrotivě a oni budou mezi těmi, kdo jedí u tvého stolu, neboť tak mě podporovali oni, když jsem utíkal před tvým bratrem Absalomem. ⁸ Máš u sebe Benjaminovce z Bachurimu, Gerova syna Šimeje, který mě strašlivě proklínal v den, kdy jsem odcházel do Machanajimu, ale přišel mi naproti k Jordánu a já jsem mu při Jahvovi přísahal, že ho nezabiji mečem. ⁹ Ty ovšem ho nenecháš bez trestu, a jelikož jsi obezřelý muž, budeš už vědět, co mu udělat, abys jeho bílé vlasy přivedl do šeolu v krvi.“ ¹⁰ A David ulehl se svými otci a pochovali ho v Davidově městě. ¹¹ Davidova vláda nad Izraelem trvala čtyřicet let: sedm let vládl v Hebronu, třiatřicet let vládl v Jeruzalémě. ¹² Šalomoun zasedl na trůn svého otce Davida a jeho moc se velice upevnila. ¹³ Hagitin syn Adoniáš se odebral k Šalomounově matce Betsabe. Zeptala se ho: „Přinášíš pokoj?“ On odpověděl: „Ano.“

¹⁴ Řekl: „Musím s tebou promluvit.“ Ona řekla: „Mluv.“ ¹⁵ On pokračoval: „Dobře víš, že mi náležela královská hodnost a že celý Izrael počítal s tím, že budu vládnout, ale královská hodnost mi unikla a připadla mému bratrovi, neboť mu přišla od Jahva.“ ¹⁶ Teď mám k tobě jedinou prosbu, neodbyvej mě.“ Ona mu řekla: „Mluv.“ ¹⁷ On pokračoval: „Řekni, prosím tě, králi Šalomounovi – vždyť tebe on neodbude –, aby mi dal za ženu Abišag ze Šunemu.“ ¹⁸ Ona odpověděla: „Dobře, promluví o tobě s králem.“ ¹⁹ Betsabe se tedy odebrala ke králi Šalomounovi, aby s ním promluvila o Adoniášovi, a král jí povstal vstříc a poklonil se před ní, potom usedl na svůj trůn, pro královu matku přistavili stolec a ona usedla po jeho pravici. ²⁰ Řekla: „Mám k tobě jen malou žádost, neodbyvej mě.“ Král jí odpověděl: „Žádej, matko, vždyť tebe neodbudu.“ ²¹ Ona pokračovala: „Ať dají Abišag ze Šunemu za ženu tvému bratru Adoniášovi.“ ²² Král Šalomoun opět promluvil a řekl matce: „A proč žádáš pro Adoniáše Abišag ze Šunemu? Žádej tedy pro něho královskou hodnost. Vždyť on je můj starší bratr a má za sebou kněze Ebjataru a Serujina syna Joaba!“ ²³ A král Šalomoun takto při Jahvovi přísahal: „Toto zlo ať na mne Bůh dopustí a tamto k němu ještě přidá, jestliže Adoniáš nepronese toto slovo za cenu svého života.“ ²⁴ Nu dobrá, jako že žije Jahve, který mě potvrdil a usadil na trůn mého otce Davida a který jemu, jak mu to slíbil, dal dům, ještě dnes bude Adoniáš vydán na smrt.“ ²⁵ A král Šalomoun tím pověřil Jehojadova syna Benajahua, ten ho udeřil mečem a on zemřel. ²⁶ Knězi Ebjatarovi pak král řekl: „Jdi do Anatotu na svůj statek, neboť si zaslouhuješ smrt, ale já tě dnes neusmrtím, neboť jsi nosil Jahvovu archu před mým otcem Davidem a sdílel jsi všechny zkoušky mého otce.“ ²⁷ A Šalomoun vyloučil Ebjataru z Jahvova kněžského úřadu, naplňuje tak slovo, které Jahve vyslovil proti Eliho rodu v Silu. ²⁸ Když tato zpráva došla k Joabovi – protože Joab se totiž postavil na Adoniášovu stranu, ačkoli na Absalomovu stranu se předtím nepostavil –, uprchl do Jahvova Stanu a chytil se rohů oltáře. ²⁹ Ozámili to králi Šalomounovi: „Joab se utekl do Jahvova Stanu a hle, je vedle rohů oltáře.“ Tu Šalomoun poslal k Joabovi se vzkazem: „Co tě to napadlo, žes utekl k oltáři?“ Joab odpověděl: „Měl jsem z tebe strach a uchýlil jsem se k Jahvovi.“ Tu Šalomoun poslal Jehojadova syna Benajahua a řekl mu: „Jdi a udeř ho!“ ³⁰ Benajahu šel do Jahvova Stanu a řekl mu: „Na králův příkaz, vyjdi ven!“ On odpověděl: „Ne, zemřu zde.“ Benajahu podal o té věci zprávu králi: „Hle, co řekl Joab a co mi odpověděl.“ ³¹ Král mu řekl: „Udělej, jak ti řekl: udeř ho, potom ho pohřbi. Takto dnes ze mne a z mé rodiny sejmeš nevinnou krev, kterou Joab prolil.“ ³² Jahve dá, že jeho krev padne na jeho hlavu, protože on udeřil dva muže, kteří byli spravedliví a lepší než on, a zabil je mečem bez vědomí mého otce Davida: Nerova syna Abnera, vojevůdce vojska Izraele, a Jeterova syna Amasu, vojevůdce vojska Judy. ³³ Ať jejich krev padne navěky na hlavu Joaba a jeho potomstva, ale David a jeho potomstvo a jeho panovnický rod a jeho trůn ať mají vždycky Jahvův pokoj!“ ³⁴ Jehojadův syn Benajahu odešel, udeřil Joaba, vydal ho na smrt a pohřbili ho na jeho pozemku v poušti. ³⁵ Král postavil namísto něho do čela vojska Jehojadova syna Benajahua; a král postavil na Ebjatarovo místo kněze Sadoka. ³⁶ Král si předvolal Šimeje a řekl mu: „Postav si dům v Jeruzalémě, budeš tam bydlet, ale nikam jinam odtud neodcházej.“ ³⁷ Věz dobře, že v den, kdy vyjdeš a překročíš rokli Cedronu, určitě zemřeš. Tvá krev bude na tvé hlavě.“ ³⁸ Šimej králi odpověděl: „Dobře. Jak král, můj pán, nařídil, tak tvůj služebník udělá,“ a Šimej dlouho přebýval v Jeruzalémě. ³⁹ Ale po třech letech se stalo, že dva Šimejovi otroci se utekli ke gatskému králi, Maakovu synovi Akišovi, a Šimej byl upozorněn: „Tví otroci jsou v Gatu.“ ⁴⁰ Tu Šimej vstal, osedlal si osla a odejel do Gatu k Akišovi pro své otroky; Šimej šel a přivedl své otroky z Gatu nazpět. ⁴¹ Šalomounovi oznámili, že Šimej šel z Jeruzaléma do Gatu a že se vrátil. ⁴² Král si předvolal Šimeje a řekl mu: „Což jsem tě nezavázal přísahou při Jahvovi a neupozornil jsem tě: ‘Věz dobře, že v den, kdy vyjdeš a půjdeš kamkoli jinam, určitě zemřeš?’ A tys mi řekl: ‘Tvé slovo, jež jsem slyšel, je správné.’“ ⁴³ Proč jsi nezachoval přísahu Jahvovi a příkaz, který jsem ti sdělil?“ ⁴⁴ Potom král Šimejovi řekl: „Znáš zpaměti všechno zlo, které jsi způsobil mému otci Davidovi; Jahve způsobil, že tvá špatnost padne na tvou vlastní hlavu.“ ⁴⁵ Ale král Šalomoun ať je požehnan a ať Davidův trůn přetrvá před Jahvem navěky!“ ⁴⁶ Král vydal příkaz Jehojadovu synovi Benajahuovi, on vyšel, udeřil Šimeje a ten zemřel. Tehdy se upevnila v Šalomounově ruce královská hodnost.

3 Šalomoun se stal zetěm faraona, egyptského krále; vzal si za ženu faraonovu dceru a uvedl ji zatím do Davidova města, než dokončí stavbu svého paláce, Jahvova Chrámu a jeruzalémských hradeb. ² Lid obětoval na výšinách, neboť v té době dosud nepostavili dům Jahvovu Jménu. ³ Šalomoun miloval Jahva: choval se podle pokynů svého otce Davida; jenže přinášel oběti a kadidlo na výšinách. ⁴ Král šel do Gabaonu, aby tam obětoval, neboť tam ležela největší výšina – Šalomoun na tom oltáři přinesl tisíc celopalů. ⁵ V Gabaonu se Šalomounovi v noci ve snu zjevil Jahve. Bůh řekl: „Žádej, co ti mám dát.“ ⁶ Šalomoun odpověděl: „Osvědčil jsi svému služebníkovi, mému otci Davidovi, velkou přízeň a on před tebou chodil ve věrnosti, spravedlnosti a přimosti srdce; zachoval jsi mu onu velkou přízeň a dovolil jsi, aby jeden z jeho synů seděl dnes na jeho trůně.“ ⁷ Nyní, Jahve, můj Bože, jsi za krále ustanovil namísto mého otce Davida, svého služebníka, a já jsem zcela mladý muž, neumím si počínat vladařsky. ⁸ Tvůj služebník je uprostřed lidu, jež jsi vyvolil, lidu četného, tak četného, že ho nelze spočítat ani sečíst. ⁹ Dej svému služebníkovi srdce plné rozvážnosti, aby vládl tvému lidu,

aby rozlišoval mezi dobrem a zlem, neboť kdo by mohl vládnout tvému lidu, jenž je tak velký?“¹⁰ Očím Pána se zalíbilo, že Šalomoun vznesl tuto žádost;¹¹ a Bůh mu řekl: „Protože jsi žádal o toto a nežádal sis pro sebe ani dlouhý život, ani bohatství, ani život svých nepřátel, nýbrž sis pro sebe vyžádal schopnost rozvážného rozlišování,¹² hle, udělám, co jsi řekl: dávám ti moudré a rozumné srdce, jaké neměl nikdo před tebou a jaké nebude mít nikdo po tobě.“¹³ A dokonce i to, oč jsi nežádal, ti dávám také: bohatství a slávu jako nikomu z králů.¹⁴ A budeš-li chodit po mých cestách, zachovávat mé zákony a má přikázání, jak to dělal tvůj otec David, dopřeji ti dlouhý život.“¹⁵ Šalomoun se probudil a hle, byl to sen. Vrátil se tedy do Jeruzaléma a postavil se před archu Pánovy smlouvy; přinesl celopaly a pokojné oběti a vystrojil všem svým služebníkům hostinu.¹⁶ Tehdy ke králi přišly dvě nevěstky a stanuly před ním.¹⁷ Jedna z těch žen řekla: „Prosím tě, můj pane! Já a tato žena bydlíme v témže domě a já jsem porodila dítě, když ona byla v domě.“¹⁸ Stalo se, že za tři dny po mém slehnutí porodila dítě i tato žena; byly jsme spolu, nebyl s námi nikdo cizí, v domě jsme byly samy dvě.¹⁹ A syn této ženy jednou v noci zemřel, protože ona ho zalehla.²⁰ Vstala uprostřed noci, vzala od mého boku, zatímco tvá služebnice spala, mého syna; položila si ho na klín a svého mrtvého syna položila na klín mně.²¹ Vstala jsem, abych nakojila svého syna, a hle, byl mrtvý! Ale ráno jsem si ho prohlédla a hle, nebyl to můj syn, jehož jsem porodila.“²² Tu řekla druhá žena: „To není pravda! Naživu je můj syn a mrtvý je tvůj syn!“ a první opět promluvila: „To není pravda! Mrtvý je tvůj syn a můj syn je naživu!“ Takto se před králem hádaly²³ a on prohlásil: „Tahle říká: ‘Hle, toto je můj syn, je naživu, a mrtvý je tvůj syn!’ a tamta říká: ‘To není pravda! To tvůj syn je mrtvý a naživu je můj syn!’“²⁴ Doneste mi meč,“ nařídil král; před krále donesli meč;²⁵ on řekl: „Rozdělte to živé dítě vedví a dejte půlku jedné a půlku druhé.“²⁶ Tu se žena, jejíž syn byl naživu, obrátila na krále, vzplanul v ní totiž soucit s jejím synem, a řekla: „Prosím tě, můj pane! Ať jí to dítě dají živé a ať je nezabíjejí!“ ale ta druhá říkala: „Nebude ani můj, ani tvůj, dělte!“²⁷ Tu se král ujal slova a řekl: „Dejte živé dítě té první, nezabíjejte je. Ona je matka.“²⁸ Celý Izrael se dozvěděl o rozsudku, který vynesl král, a ctili krále, protože viděli, že je v něm Boží moudrost ke konání práva.

4 Král Šalomoun byl králem nad celým Izraelem² a toto byli jeho vysocí hodnostáři: Sadokův syn Azarjahu, kněz.³ Šišovi synové Elichaf a Achija, písaři. Achiludův syn Jehošafat, herold.⁴ (Jehoadův syn Benajahu, náčelník vojska. Sadok a Ebjatar, kněží.)⁵ Natanův syn Azarjahu, náčelník místodržících. Natanův syn Zabud, králův důvěrný přítel.⁶ Achišar, správce paláce. Joabův syn Eliab, náčelník vojska. Abdův syn Adoram, náčelník nad robotou.⁷ Šalomoun měl nad celým Izraelem dvanáct místodržících, kteří zásobovali krále a jeho dům; na každého připadalo, aby se o to staral jeden měsíc v roce.⁸ Toto jsou jejich jména: Churův syn, v Efraimově pohorí.⁹ Dekerův syn, v Makasu, Šaalbimu, Bet-Šemeši, Ajalonu, Bet-Chananu.¹⁰ Chesedův syn v Arubotu; měl Soko a celou chefskou zemi.¹¹ Abinadabův syn: všechny svahy Doru. Měl za ženu Šalomounovu dceru Tabaat.¹² Achiludův syn Baana, v Tanaku a Megidu až za Jokmeam a celý Bet-Šean nad Jizreelem, od Bet-Šeanu až po Abel-Mecholu, která je naproti Sartanu.¹³ Geberův syn, v galaadském Ramotu; měl stanové vesnice Manasesova syna Jaira, které jsou v Galaadu; měl území Argobu, který je v Bašanu, šedesát opevněných měst, obehnaných hradbami s bronzovými závorami.¹⁴ Idův syn Achinadab, v Machanajimu.¹⁵ Achimaas v Neftalim; také on se oženil s jednou Šalomounovou dcerou, s Basmat.¹⁶ Chušajův syn Baana, v Ašerovi a na strmých mořských březích.¹⁷ Paruachův syn Jehošafat, v Izacharovi.¹⁸ Elův syn Šimej, v Benjaminovi.¹⁹ Uriho syn Geber, v Gadově zemi, v zemi krále Amoritů Sichona a krále Bašanu Oga. Navíc byl jeden místodržící, jenž byl v zemi.²⁰ Juda a Izrael byli početní, tak početní jako písek, který je na břehu moře, jedli a pili a šťastně žili.

5 Šalomoun rozšířil svou moc na všechna království od Řeky až po zem Filištanů a až k egyptské hranici. Ona přinášela poplatky a sloužila Šalomounovi po celý jeho život.² Šalomoun dostával každý den tyto potraviny: třicet korů výrazkové mouky a šedesát korů mouky,³ deset krmných volů, dvacet pasených volů, sto ovcí, a to se nepočítali jeleni, gazely, antilopy a vykrmené kukačky.⁴ On totiž vládl nad celým Zaeufratím – od Tifsachu až po Gazu, nade všemi králi v Zaeufratím – a na všech svých hranicích kolem měl pokoj.⁵ Juda a Izrael bydleli po celý Šalomounův život v bezpečí, každý pod svou vinicí a pod svým fíkovníkem, od Danu až po Beršebu.⁶ Šalomoun měl k službě svých vozů čtyři tisíce stání a dvanáct tisíc koní.⁷ Tito místodržící se starali o výživu pro Šalomouna a všechny, kdo měli přístup ke královu stolu, každý během jednoho měsíce; nedopustili, aby cokoli chybělo.⁸ Dodávali také na místo, kde toho bylo zapotřebí, ječmen a slámu pro koně a tažná zvířata, každý podle pokynu, jež obdržel.⁹ Bůh dal Šalomounovi nesmírně velkou moudrost a rozum a mysl tak rozlehlou jako písek, který je na břehu moře.¹⁰ Šalomounova moudrost byla větší než moudrost všech synů Východu a než všechna moudrost Egypta.¹¹ Byl moudřejší než kdokoli jiný, víc než Ezrachovec Etan, než Macholovi synové Heman, Kalkol a Darda; jeho proslulost se rozšířila mezi všemi okolními národy.

¹²Proslovl tři tisíce průpovědí a jeho písní bylo pět tisíc. ¹³Mluvil o rostlinách od cedru, který je na Libanonu, až po yzop, jenž roste na zdech; mluvil také o čtvernožcích, o ptácích, o plazech a o rybách. ¹⁴Ze všech národů přicházeli naslouchat Šalomounově moudrosti a holdovali mu všichni pozemští králové, kteří slyšeli mluvit o jeho moudrosti. ¹⁵Tyrský král Chiram vypravil své služebníky s poselstvím k Šalomounovi, neboť se dozvěděl, že ho pomazali na krále namísto jeho otce, a Chiram býval vždycky Davidovým přítelem. ¹⁶A Šalomoun poslal Chiramovi tento vzkaz: ¹⁷„Víš dobře, že můj otec David nemohl postavit chrám Jménu Jahva, svého Boha, kvůli válce, kterou s ním nepřátelé vedli ze všech stran, dokud je Jahve nepoložil pod chodidlo jeho nohou. ¹⁸Nyní mi Jahve, můj Bůh, dal kolem dokola klid: nehrozí mi ani protivník, ani nepřízeň osudu. ¹⁹Pomyslím tedy na to, že postavím chrám Jménu Jahva, svého Boha, podle toho, co Jahve řekl mému otci Davidovi: ‘Tvůj syn, kterého posadím namísto tebe na tvůj trůn, ten postaví Chrám mému Jménu.’ ²⁰Nyní přikaz, aby mi narubali stromy na Libanonu, mí služebníci budou s tvými služebníky a budu ti platit za tvé služebníky pronájem podle všeho, co mi určíš. Víš zajisté, že u nás není nikdo, kdo by se vyznal v kácení stromů tak jako Sidoňané.“ ²¹Když Chiram uslyšel Šalomounova slova, měl velkou radost a řekl: „Bud’ dnes veleben Jahve, který dal Davidovi tak moudrého syna, jenž poroučí onomu velkému lidu!“ ²²A Chiram oznámil Šalomounovi toto: „Obdržel jsem tvůj vzkaz. Já uspokojím všechna tvá přání stran cedrového dřeva a jalovcového dřeva. ²³Mí služebníci je svezou z Libanonu k moři, dám je vléci po moři až na místo, které mi oznámíš, tam je rozvázu a ty si je převezmeš. Ty zase zajistíš podle mého přání zásobování mého domu.“ ²⁴Chiram obstaral Šalomounovi tolik cedrového dřeva a jalovcového dřeva, kolik ho chtěl, ²⁵a Šalomoun dal Chiramovi dvacet tisíc korů pšenice jako potravu pro jeho dům a dvacet tisíc batů nejjemnějšího oleje. To dával každoročně Šalomoun Chiramovi. ²⁶Jahve Šalomounovi dopřál moudrost, jak mu to slíbil; mezi Chiramem a Šalomounem vládla dobrá shoda a oba uzavřeli dohodu. ²⁷Král Šalomoun vybral v celém Izraeli robotníky; těch robotníků bylo třicet tisíc. ²⁸Posílal je na Libanon, deset tisíc měsíčně, střídali se: jeden měsíc byli na Libanonu a dva měsíce doma. Náčelníkem nad robotou byl Adoram. ²⁹Šalomoun měl také sedmdesát tisíc nosičů a osmdesát tisíc kameníků v horách, ³⁰a to se nepočítali úředníci místodržících, kteří řídili jeho práce; těch bylo tři tisíce tři sta a poroučeli lidu zaměstnanému při pracích. ³¹Král nařídil, ať se vylámou velké bloky, vybrané kameny, kvádry, aby se položily základy Chrámu. ³²Šalomounovi dělníci a Chiramovi dělníci a muži z Gebalu přitesávali a na místo kladli dřevo a kámen na stavbu Chrámu.

6 Jahvův Chrám postavil ve čtyřtém osmdesátém roce po odchodu Izraelitů z egyptské země, ve čtvrtém roce Šalomounovy vlády nad Izraelem, v měsíci zivu, což je druhý měsíc. ²Chrám, který král Šalomoun Jahvovi postavil, byl šedesát loket dlouhý, dvacet široký a dvacet pět vysoký. ³Ulam před hekalem Chrámu byl dlouhý dvacet loket ve směru šířky Chrámu a deset loket široký ve směru délky Chrámu. ⁴Chrám udělal okna se zárubněmi a mřížemi. ⁵K chrámové zdi připojil přístavbu kolem hekalu a debiru a udělal kolem dokola postranní podlaží. ⁶Spodní podlaží bylo široké pět loket, střední šest loket a třetí sedm loket, neboť kolem Chrámu zevně umístil výstupky, takže to nebylo připojeno ke chrámovým zdem. ⁷(Chrám se stavěl z kamenů z lomu; v Chrámě nebylo během jeho stavby slyšet ani kladiva, ani špičáky, ani žádný železný nástroj.) ⁸Vstup na spodní podlaží byl u pravého rohu Chrámu a padacími dveřmi se vstupovalo na střední podlaží a ze středního na třetí. ⁹Postavil Chrám a dokončil jej a zastřešil Chrám kazetovým stropem z cedrového dřeva. ¹⁰Postavil přístavbu k celému Chrámu; byla pět loket vysoká a s Chrámem byla spojena cedrovými trámy. ¹¹Šalomounovi se ozvalo Jahvovo slovo: ¹²„Pokud jde o ten dům, který právě stavíš, budeš-li chodit podle mých zákonů, budeš-li plnit má nařízení a budeš-li věrně následovat má přikázání, pak na tobě splním své slovo, to, které jsem řekl tvému otci Davidovi, ¹³a budu bydlet uprostřed Izraelitů a neopustím svůj lid, Izraele.“ ¹⁴Šalomoun postavil Chrám a dokončil ho. ¹⁵Vnitřní stranu chrámových zdí opatřil cedrovými deskami – od podlahy Chrámu až ke stropním trámům dal uvnitř dřevěné obložení – a podlahu Chrámu pokryl jalovcovými deskami. ¹⁶Počínaje od zadní stěny Chrámu postavil od podlahy až k trámům z cedrových desek dvacet loket, ty byly vyděleny z Chrámu pro debir, velesvatyni. ¹⁷Chrám měl čtyřicet loket – to je hekal – před debirem. ¹⁸Ve vnitřku Chrámu bylo cedrové dřevo s vyřezávanými ozdobami, tykvicemi a růžicemi; všechno bylo z cedru, kámen nebylo vůbec vidět. ¹⁹Upravil uvnitř Chrámu debir, aby se tam uložila archa Jahvovy smlouvy. ²⁰Debir byl dvacet loket dlouhý, dvacet loket široký a dvacet loket vysoký, a obložil jej ryzím zlatem; udělal cedrový oltář ²¹před debirem a obložil jej zlatem. ²²Zlatem obložil celý Chrám, úplně celý Chrám. ²³V debiru udělal dva cheruby ze dřeva divokého olivovníku... Byl deset loket vysoký. ²⁴Jedno cherubovo křídlo mělo pět loket a druhé cherubovo křídlo mělo pět loket, tedy deset loket od jednoho konce jeho křídel k druhému. ²⁵Druhý cherub měl také deset loket: týž rozměr a stejné vypracování u obou cherubů. ²⁶Výška jednoho cheruba činila dvacet loket, stejně tak u druhého. ²⁷Postavil cheruby doprostřed vnitřní místnosti; svá křídla rozprostírali tak, že křídlo jednoho se dotýkalo zdi, křídlo druhého se dotýkalo další zdi a že křídla obou se dotýkala uprostřed místnosti, křídlo u křídla. ²⁸A obložil cheruby zlatem. ²⁹Po všech

zdech Chrámu kolem dokola vyřezal postavy cherubů, palmové ratolesti a růžice, uvnitř i venku.³⁰ Podlahu Chrámu pokryl uvnitř i venku zlatem.³¹ Udělal dveře k debiru s veřejemi ze dřeva divokého olivovníku se zárubněmi o pěti výstupcích,³² obě křídla dveří ze dřeva divokého olivovníku. Vyřezal postavy cherubů, palmové ratolesti a růžice, které obložil zlatem; cheruby a palmové ratolesti potáhl tenkou vrstvou zlata.³³ Stejně tak ke dveřím k hekalu udělal veřeje ze dřeva divokého olivovníku, zárubně o čtyřech výstupcích,³⁴ obě křídla dveří z jalovcového dřeva: jedno křídlo mělo dvě lišty, jimiž bylo obito, druhé křídlo mělo dvě lišty, jimiž bylo obito.³⁵ Vyřezal cheruby, palmové ratolesti a růžice a obložil je zlatem přitíštěným k řezbě.³⁶ Postavil zeď vnitřního nádvoří ze tří vrstev otesaného kamene a z jedné vrstvy cedrových fošen.³⁷ Ve čtvrtém roce, v měsíci zivu, byly položeny základy Chrámu;³⁸ v jedenáctém roce, v měsíci bulu – to je osmý měsíc – byl Chrám dokončen podle celého svého rozvrhu a celého svého uspořádání. Šalomoun jej postavil za sedm let.

7 Na svém paláci pak Šalomoun pracoval po třináct let, až byl zcela dokončen.² Postavil Dům Libanonského lesa, sto loket dlouhý, padesát loket široký a třicet loket vysoký, na čtyřech řadách cedrových sloupů a na těch sloupech byly cedrové fošny.³ V horní části byl obložen cedrovým dřevem až k deskám, které byly na sloupech.⁴ Byly tam tři řady architrávů, celkem čtyřicet pět, tedy patnáct na jednu řadu, stály natříkrát proti sobě.⁵ Všechny brány a veřeje měly obdélníkové zárubně a stály čelem natříkrát proti sobě.⁶ Udělal padesát loket dlouhou a třicet loket širokou sloupovou dvoranu..., vpředu měla předsíň.⁷ Udělal trůnní dvoranu, kde soudil, je to soudní dvorana; byla obložena cedrovým dřevem od země až k trámům.⁸ Jeho soukromé obydlí, v jiném nádvoří a vzhledem ke dvoraně uvnitř, mělo týž ráz; pro faraonovu dceru, s níž se oženil, tam byl také dům podobný té dvoraně.⁹ Všechny tyto budovy byly z vybraných kamenů, jež odpovídaly otesaným kamenům, upravených zvenčí i uvnitř pilou od základů až po dřevo výztuhy –¹⁰ jejich základy byly z vybraných kamenů, z velkých kamenů o deseti a osmi loktech,¹¹ a nahoře byly vybrané kameny, jež odpovídaly otesaným kamenům, a cedrové dřevo¹² a zvenčí měl velký dvůr kolem dokola tři vrstvy otesaných kamenů a jednu vrstvu cedrových fošen, stejně jako vnitřní nádvoří Jahvova Chrámu a chrámová dvorana.¹³ Šalomoun poslal pro Chirama z Tyru;¹⁴ byl to syn jedné vdovy z Neftalioho kmene, ale jeho otec byl Tyřan, řemeslník pracující s bronzem. On byl nadán zručností, obratností a věděním k provádění jakékoli práce v bronzu. Přišel ke králi Šalomounovi a provedl všechny jeho práce.¹⁵ Odlil dva bronzové sloupy; výška jednoho sloupu činila osmnáct loket a jeho obvod změřila nit o dvanácti loktech; stejně tak druhý sloup.¹⁶ Pro temena sloupů udělal dvě hlavice odlité z bronzu; výška jedné hlavice činila pět loket a výška druhé hlavice činila pět loket.¹⁷ Udělal dvoje mřížování na přikrytí obou oblounů hlavice, které byly na temeni sloupů, jedno mřížování pro jednu hlavici a jedno mřížování pro druhou hlavici.¹⁸ (a) Udělal granátová jablka, byly jich dvě řady okolo každého mřížování,¹⁹ (b) celkem čtyři stovky,²⁰ byla připevněna k vřetenu, které bylo za mřížováním; dvě stě granátových jablek bylo kolem jedné hlavice (18b) a stejně tak u druhé hlavice. (19a) Hlavice, které byly na temeni sloupů, měly tvar květů.²¹ Ty sloupy postavil před dvoranu svatyně; postavil pravý sloup a pojmenoval ho Boaz.²² Tak bylo dokončeno dílo sloupů.²³ Udělal moře z litého kovu o deseti loktech od okraje k okraji, kruhového obvodu, pět loket vysoké; jeho obvod se změřil nití o třiceti loktech.²⁴ Pod jeho okrajem byly tykvice, které je celé lemovaly; obtáčely moře kolem dokola na třiceti loktech; ty tykvice byly ve dvou řadách, byly odlity zároveň s ním.²⁵ Spočivalo na dvanácti býcích: tři hleděli na sever, tři hleděli na západ, tři hleděli na jih a tři hleděli na východ; moře se zvedalo nad nimi a jejich zadky byly vesměs obráceny dovnitř.²⁶ Jeho tloušťka činila jednu dlaň a jeho okraj měl stejný tvar jako okraj číše, jako květ. Pojalo dva tisíce batů.²⁷ Udělal všech deset bronzových podstavců; každý podstavec byl čtyři lokty dlouhý, čtyři lokty široký a tři lokty vysoký.²⁸ Byly udělány takto: měly rám a na rámu příčky rámu.²⁹ Na příčkách rámu byli lvi, býci a cherubové a nad rámem byl nosník; pod lvy a býky byly točenice ve tvaru...³⁰ Každý podstavec měl čtyři bronzová kola a bronzové osy; jeho čtyři nohy měly osazení pod nádrží a ta osazení byla odlita...³¹ Jeho otvor od zkřížení osazení až nahoru měl jeden a půl lokte; jeho otvor byl okrouhlý ve tvaru nosníku nádoby, a rovněž na tom otvoru byly plastiky; ale příčky byly čtverhranné a nikoli okrouhlé.³² Všechna čtyři kola byla pod příčkami. Čepy kol byly v podstavci; kola byla vysoká jeden a půl lokte.³³ Kola měla tvar jako kola u vozu: jejich čepy, loukotě, paprsky i náboje, všechno bylo odlité.³⁴ Bylo tam čtveré osazení, na čtyřech rozích každého podstavce: podstavec a osazení k němu tvořily jeden celek.³⁵ Na vrcholku podstavce byl nosník o výšce poloviny lokte, měl kruhový obvod; na vrcholku podstavce byly kolíky; příčky s ním tvořily jeden celek.³⁶ Na pásy vyryl cheruby, lvy, palmety... a kolem točenice.³⁷ Takto udělal těch deset podstavců: stejně odlití, stejná míra pro všechny.³⁸ Udělal deset bronzových nádrží, každá nádrž pojala čtyřicet batů a každá nádrž měla čtyři lokty, jedna nádrž na každý podstavec z těch deseti podstavců.³⁹ Umístil podstavce, pět vedle pravé strany Chrámu a pět vedle levé strany Chrámu; moře pak umístil opodál, k pravé straně Chrámu na jihovýchodě.⁴⁰ Chiram udělal nádoby na popel, lopaty, kropicí misky. Dokončil pro Jahvův Chrám

celé dílo, jímž ho pověřil král Šalomoun: ⁴¹ dva sloup; dva oblouny hlavice, které byly na temeni sloupů; dvojí mřížování na příkrytí obou oblounů hlavice, které byly na temeni sloupů; ⁴² čtyři sta granátových jablek pro obojí mřížování; granátová jablka každého mřížování byla ve dvou řadách; ⁴³ všech deset podstavců a všech deset nádrží na těchto podstavcích; ⁴⁴ jediné moře a dvanáct býků pod to moře; ⁴⁵ nádoby na popel, lopaty, kropicí misky. Všechny tyto předměty, jež Chiram králi Šalomounovi udělal pro Jahvův Chrám, byly z leštěného bronzu. ⁴⁶ Odliš je na jordánské pláni mezi Sukotem a Sardanem, přímo do země; ⁴⁷ vzhledem k jejich obrovskému množství váhu toho bronzu nespočítali. ⁴⁸ Šalomoun uložil všechny předměty, které udělal, v Jahvově Chrámě, zlatý oltář i stůl ze zlata, na němž jsou předkladné chleby; ⁴⁹ svícny z ryzího zlata, pět vpravo, pět vlevo před debirem; kvítky, lampy, kratiknoty ze zlata; ⁵⁰ nádrže, nože, kropicí misky, číše a kadidelnice z ryzího zlata; otočné čepy ze zlata ke dveřím vnitřní místnosti – to je velesvatyně – a hekalu. ⁵¹ Tak byla skončena veškerá práce, kterou udělal král Šalomoun pro Jahvův Chrám, a Šalomoun přinesl to, co zasvětil jeho otec David, stříbro, zlato a nádoby, a dal to do pokladnice Jahvova Chrámu.

8 Tehdy Šalomoun svolal do Jeruzaléma starší Izraele, aby se z Davidova města, což je Sion, přenesla archa Jahvovy smlouvy. ² Všichni muži z Izraele se shromáždili během svátku v měsíci etanimu (to je sedmý měsíc) u krále Šalomouna ³ a kněží nesli archu ⁴ a stan setkávání se všemi posvátnými předměty, které v něm byly. ⁵ Král Šalomoun a s ním celý Izrael před archou obětovali ovce a skot v nesčíslném a nespočitatelném množství. ⁶ Kněží donesli archu Jahvovy smlouvy na její místo, pod křídla cherubů. ⁷ Cherubové totiž rozpínali svá křídla nad místem, kde byla archa, a kryli svrchu archu a tyče k ní. ⁸ Ty byly natolik dlouhé, že jejich konce bylo vidět ze svatyně před debirem, ale odjinud ne. ⁹ V arše nebylo nic kromě dvou kamenných desek, jež tam vložil Mojžíš na Chorebu, desek smlouvy, kterou Jahve uzavřel s Izraelity při jejich odchodu z egyptské země; zůstaly tam až dodnes. ¹⁰ A když kněží vyšli ze svatyně, naplnil Jahvův Chrám oblak ¹¹ a kněží nemohli kvůli oblaku dále konat svou službu: Jahvova sláva naplňovala Jahvův Chrám! ¹² Tu Šalomoun řekl: „Jahve se rozhodl bydlet v temném oblaku. ¹³ Ano, postavil jsem ti knížecí obydlí, sídlo, kde bydlíš navěky.“ ¹⁴ Potom se král obrátil a požel celému shromáždění Izraele a celé shromáždění Izraele stálo. ¹⁵ Řekl: „Bud' veleben Jahve, Bůh Izraele, který svou rukou splnil, co svými ústy slíbil těmito slovy mému otci Davidovi: ¹⁶ 'Ode dne, kdy jsem vyvedl z Egypta svůj lid Izraele, jsem si ve všech kmenech Izraele nevyvolil město, aby se tam postavil dům, kde by bylo mé Jméno, ale vyvolil jsem Davida, aby velel mému lidu Izraeli.' ¹⁷ Můj otec David se obíral myšlenkou, že postaví dům Jménu Jahva, Boha Izraele, ¹⁸ ale Jahve mému otci Davidovi řekl: 'Obíral ses myšlenkou, že postavíš dům mému Jménu, a dobře jsi udělal. ¹⁹ Jenomže ten dům nepostavíš ty, dům mému Jménu postaví tvůj syn vzešlý z tvých beder.' ²⁰ Jahve uskutečnil slovo, které vyřkl: nastoupil jsem po svém otci Davidovi a usedl jsem na Izraelův trůn, jak řekl Jahve, vystavěl jsem dům Jménu Jahva, Boha Izraele, ²¹ a určil jsem tam místo pro archu, v níž je smlouva, kterou Jahve uzavřel s našimi otci, když je vyvedl z egyptské země.“ ²² Potom se Šalomoun před celým shromážděním Izraele postavil před Jahvův oltář; vztáhl ruce k nebi ²³ a řekl: „Jahve, Bože Izraele! Není žádný Bůh tobě podobný vysoko na nebesích ani zde na zemi, tobě, jenž jsi věrný smlouvě a zachovášš přízeň svým služebníkům, když před tebou chodí celým svým srdcem. ²⁴ Dodržel jsi svému služebníku, mému otci Davidovi, slib, který jsi mu dal, a co jsi řekl svými ústy, splnil jsi dnes svou rukou. ²⁵ A nyní, Jahve, Bože Izraele, dodrž svému služebníku, mému otci Davidovi, slib, který jsi mu dal, když jsi řekl: 'Nebudeš nikdy bez potomka, který bude přede mnou sedět na trůně Izraele, pod podmínkou, že tví synové budou dbát na své chování a budou přede mnou chodit tak, jako jsi přede mnou chodil ty sám.' ²⁶ Ať se tedy nyní, Bože Izraele, ověří slovo, které jsi dal svému služebníku, mému otci Davidovi! ²⁷ Bude však Bůh opravdu bydlet s lidmi na zemi? Hle, nebesa a nebesa nebes ho nemohou obsáhnout, tím méně tento dům, který jsem postavil! ²⁸ Dbej na modlitbu a na snažnou prosbu svého služebníka, Jahve, můj Bože, slyš volání a modlitbu, které dnes tvůj služebník před tebou vznáší! ²⁹ Ať jsou tvé oči ve dne v noci otevřeny nad tímto domem, nad tímto místem, o němž jsi řekl: 'Mé Jméno bude zde,' slyš modlitbu, kterou tvůj služebník bude na tomto místě konat. ³⁰ Slyš snažnou prosbu svého služebníka a svého lidu Izraele, když se budou na tomto místě modlit. Ty slyš z místa, kde sídlíš na nebi, slyš a odpusť. ³¹ Stane-li se, že nějaký člověk zhřeší proti svému bližnímu a ten nad ním vyřkne zaklínací přísahu a uloží mu přísahat před tvým oltářem v tomto Chrámě, ³² ty slyš na nebi a jednej; rozsud' mezi svými služebníky: prohraš zlého člověka za viníka, tím že dáš, aby jeho chování padlo na jeho hlavu, a ospravedlň nevinného, tím že mu odplatíš podle jeho spravedlnosti. ³³ Když tvůj lid Izrael bude poražen před nepřítelem, protože proti tobě zhřešil, vrátí-li se k tobě, bude chválit tvé Jméno, modlit se k tobě v tomto Chrámě a snažně tě prosit, ³⁴ ty na nebi slyš, odpusť hřích svého lidu Izraele a přiveď ho nazpět do země, kterou jsi dal jeho otcům. ³⁵ Když bude nebe zavřené a nebude deště, protože proti tobě zhřešili, budou-li se modlit na tomto místě, chválit tvé Jméno a kát se ze svých hříchů, protože jsi je

pokořil, ³⁶ ty na nebi slyš, odpusť hřích svého služebníka a svého lidu Izraele – ukážeš jim dobrou cestu, po níž mají chodit – a svaž deštěm svou zemi, kterou jsi dal svému lidu za dědictví. ³⁷ Když zemi zasáhne hlad, mor, rez nebo sněť, když se objeví kobylky nebo sarančata, když nepřítel tohoto lidu oblehne některou z jeho bran, když přijde jakákoli metla nebo nákaza, ³⁸ vztáhne-li kdokoli, kdo cítí výčitky svědomí, své ruce k tomuto Chrámu s jakoukoli modlitbou nebo snažnou prosbou, ³⁹ ty slyš na nebi, kde sídlíš, odpusť a jednej: odplat každému člověku podle jeho jednání, protože ty znáš jeho srdce – ty jsi jediný, kdo zná srdce všech –, ⁴⁰ tak aby se tě báli po všechny dny, pokud budou žít na zemi, kterou jsi dal našim otcům. ⁴¹ I cizince, který není u tvého lidu Izraele, přijde-li kvůli tvému Jménu z daleké země – ⁴² neboť o tvém velkém Jménu, o tvé silné ruce a o tvé vztažené paži se doslechnou –, přijde-li a bude-li se modlit v tomto Chrámě, ⁴³ ty ho slyš na nebi, kde sídlíš, vyslyš všechny prosby toho cizince, aby všechny národy země uznaly tvé Jméno a bály se tě, jako to dělá tvůj lid Izrael, a aby poznaly, že tento Chrám, který jsem vystavěl, nese tvé Jméno. ⁴⁴ Odejde-li tvůj lid do války proti svým nepřátelům po cestě, po které ho pošleš, a bude-li se modlit k Jahvovi obrácen směrem k městu, které sis vyvolil, a k Chrámu, který jsem postavil tvému Jménu, ⁴⁵ slyš na nebi jeho modlitbu a jeho snažnou prosbu a zjednej mu právo. ⁴⁶ Když budou proti tobě hřešit – neboť není člověka, který by nehřešil –, když se na ně rozhněváš, vydáš je nepříteli, a když je dobyvatelé odvedou do zajetí do nepřátelské země, ať daleké nebo blízké, ⁴⁷ půjdou-li v zemi, kam budou odvečeni, do sebe, budou-li se kát a snažně tě v zemi dobyvatelů prosit a říkat: ‘Zhřešili jsme, jednali jsme špatně, zvrhli jsme se,’ ⁴⁸ vrátí-li se v zemi nepřátel, kteří je odvěkli, z celého svého srdce a z celé své duše k tobě a budou-li se k tobě modlit obrácení k zemi, kterou jsi dal jejich otcům, k městu, které sis vyvolil, a Chrámu, který jsem vystavěl tvému Jménu, ⁴⁹ slyš na nebi, kde sídlíš, ⁵⁰ odpusť svému lidu hříchy, jichž se proti tobě dopustil, a všechny vzpoury, jimiž se provinili, dej, aby našli milost před svými dobyvateli a oni s nimi měli slitování; ⁵¹ jsou přece tvým lidem a tvým dědictvím, je jsi vyvedl z Egypta, z oné výhně na železo. ⁵² Měj otevřené oči nad snažnými prosbami svého služebníka a svého lidu Izraele, abys vyslyšel veškeré jejich volání, jež k tobě budou vysílat. ⁵³ Ty jsi je totiž oddělil jako své dědictví mezi všemi národy země, jak jsi to prohlásil prostřednictvím svého služebníka Mojžíše, když jsi, Jahve, Pane, vyvedl naše otce z Egypta!‘ ⁵⁴ Když Šalomoun dokončil celou tu modlitbu a celou tu snažnou prosbu k Jahvovi, vstal z místa před Jahvovým oltářem, na něž s rukama vztaženýma k nebi poklekl, ⁵⁵ a stál. Hlasitě poželhal celému shromáždění Izraele ⁵⁶ a řekl: „Buď veleben Jahve, který dopřál svému lidu Izraeli podle všech svých slibů pokoj; ze všech dobrých slov, která vyřkl prostřednictvím svého služebníka Mojžíše, neselhalo ani jediné. ⁵⁷ Ať je Jahve, náš Bůh, s námi, jako byl s našimi otci, ať nás neopouští a neodvrhne! ⁵⁸ Ať nakloní naše srdce k sobě, abychom chodili po všech jeho cestách a dodržovali přikázání, zákony a nařízení, jež dal našim otcům. ⁵⁹ Kéž tato slova, která jsem ve snažné modlitbě vyřkl před Jahvem, zůstanou ve dne v noci před Jahvem, naším Bohem, aby zjednával právo svému služebníkovi a právo svému lidu Izraeli podle potřeb každého dne; ⁶⁰ všechny národy země tak poznají, že jenom Jahve je Bůh, že žádný jiný není, ⁶¹ a vaše srdce bude cele patřit Jahvovi, našemu Bohu, bude zachovávat jeho zákony a dodržovat jeho přikázání tak jako nyní.“ ⁶² Král a spolu s ním celý Izrael obětovali před Jahvem. ⁶³ Jako pokojné oběti, které předložil Jahvovi, přinesl Šalomoun dvaadvacet tisíc kusů skotu a sto dvacet tisíc ovcí a král a všichni Izraelité posvětili Jahvův Chrám. ⁶⁴ Toho dne král zasvětil střed nádvoří, které je před Jahvovým Chrámem; právě tam obětoval celopal, nekrvavou obět a tuk z pokojných obětí, protože bronzový oltář, který byl před Jahvem, byl příliš malý, než aby pojal celopal, nekrvavou obět a tuk z pokojných obětí. ⁶⁵ Tenkrát Šalomoun slavil před Jahvem, naším Bohem, svátek, a s ním všichni Izraelité, velké shromáždění od Vstupu do Hamatu až k Egyptskému potoku, po sedm dní. ⁶⁶ Osmého dne potom ty lidi propustil: oni velebili krále a odcházeli každý domů, byli veselí, měli spokojené srdce nad vším tím dobrem, které Jahve prokázal svému služebníkovi Davidovi a svému lidu Izraeli.

9 Když Šalomoun dokončil stavbu Jahvova Chrámu, královského paláce a všeho, co se Šalomounovi zlíbilo udělat, ² zjevil se Jahve Šalomounovi podruhé, tak jako se mu předtím zjevil v Gabaonu. ³ Jahve mu řekl: „Dopřávám sluchu modlitbě a snažné prosbě, kterou jsi ke mně vznesl. Posvěcuji tento dům, který jsi vystavěl, a vkládám do něho navěky své Jméno; mé oči a mé srdce tam budou navždy. ⁴ Tobě pak, budeš-li přede mnou chodit, jako to dělal tvůj otec David, v nevinnosti srdce a přímosti, budeš-li jednat podle všeho, co ti přikazují, a budeš-li zachovávat mé zákony a má nařízení, ⁵ navždy udržím tvůj královský trůn nad Izraelem, jak jsem to slíbil tvému otci Davidovi, když jsem řekl: ‘Budeš mít na trůně Izraele vždycky potomka’; ⁶ ale opustíte-li mě, vy a vaši synové, nebudete-li zachovávat má přikázání a zákony, které jsem vám stanovil, půjdete-li sloužit jiným bohům a budete-li jim vzdávat poctu, ⁷ pak vyrvu Izraele ze země, kterou jsem mu dal; tento Chrám,; jež jsem zasvětil svému Jménu, od sebe odvrhnu a Izrael bude k smíchu a posměchu všem národům. ⁸ Nad tímto vznešeným Chrámem budou žasnout všichni, kdo půjdou kolem něho, zahvízdnou a řeknou: ‘Proč to Jahve udělal té zemi a tomu Chrámu?’ ⁹ a odpověď bude: ‘Protože oni opustili Jahva, svého Boha, který vyvedl jejich otce z egyptské země, přilnuli k jiným bohům a vzdávali jim poctu a sloužili jim, to proto na

ně Jahve seslal všechna tato zla.“¹⁰ Po dvaceti letech, během nichž Šalomoun stavěl obě budovy, Jahvův Chrám a královský palác¹¹ (tyrský král Chiram mu dodával cedrové a jalovcové dřevo a zlato, tolik, kolik on chtěl), dal tedy král Šalomoun Chiramovi dvacet měst v galilejské zemi.¹² Chiram přišel z Tyru, aby se podíval na ta města, jež mu dal Šalomoun, a nelíbila se mu;¹³ řekl: „Cos mi to dal za města, bratře?“ a až dodnes se jim říká: země Kabul.¹⁴ Chiram poslal králi sto dvacet talentů zlata.¹⁵ Takto to bylo s robotou, k níž král Šalomoun povolával kvůli stavbě Jahvova Chrámu, svého vlastního paláce, Mila a jeruzalémských hradeb, Chasoru, Megida, Gezeru,¹⁶ (faraon, egyptský král, podnikl tažení, dobyl Gezer, vypálil ho a vybil Kanaance, kteří v něm bydleli, potom to město dal jako svatební dar své dceři, Šalomounově ženě,¹⁷ a Šalomoun Gezer znovu postavil), Dolního Betchoronu,¹⁸ Baalatu, Tamaru na poušti, v zemi,¹⁹ všech měst pro sklady, která měl Šalomoun, měst pro vozy a koně i toho, co se Šalomounovi zlíbilo postavit v Jeruzalémě, na Libanonu a v celé zemi, která mu byla poddána.²⁰ Vše, co zbylo z Amoritů, Chetitů, Perizitů, Chivitů a Jebusanů, kteří nebyli Izraelity,²¹ z jejich potomků, kteří po nich zůstali v zemi a které Izraelité nebyli s to postihnout klatbou, povolal Šalomoun jako otrocké robotníky; jsou jimi dodnes.²² Neuložil však otrockou robotu Izraelitům, ti spíš sloužili jako vojáci; byli jeho strážemi, jeho hodnostáři a jeho zbrojnoši, důstojníky jeho vozatajstva a jeho jízdy.²³ To jsou úředníci místodržících, kteří řídili Šalomounovy práce; bylo jich pět set padesát a poroučeli lidu zaměstnanému na těch pracích.²⁴ Jakmile faraonova dcera odešla z Davidova města do svého domu, který jí on postavil, tak vystavěl Milo.²⁵ Šalomoun přinášel třikrát do roka celopaly a pokojné oběti na oltáři, který postavil Jahvovi, a obracel před Jahvem v dým své spalované obětní dary. Udržoval Chrám v dobrém stavu.²⁶ V Esjon-Geberu, který je u Elatu na březích Rudého moře v edomské zemi, vystrojil král Šalomoun loďstvo.²⁷ S Šalomounovými služebníky poslal Chiram na ty lodi své služebníky, námořníky, kteří znali moře.²⁸ Jeli do Ofiru a přivezli odtud čtyři sta dvacet talentů zlata a předali je králi Šalomounovi.

10 Královna ze Sáby se dozvěděla o Šalomounově proslulosti a přišla ho vyzkoušet hádankami.² Přijela do Jeruzaléma s převelikým průvodem, s velbloudy naloženými vonnými látkami, obrovským množstvím zlata a drahokamy. Když přišla k Šalomounovi, předložila mu všechno, o čem přemýšlela,³ ale Šalomoun jí ke všem jejím otázkám podal ponaučení a žádná nebyla pro krále tajemstvím, jež by nebyl s to objasnit.⁴ Když královna ze Sáby viděla veškerou Šalomounovu moudrost, palác, který si postavil,⁵ jak se jedlo u jeho stolu, jak seděli jeho hodnostáři, jak obsluhovali jeho muži a jaké měli oděvy, jeho soupravu na pití, celopaly, jež přinášel v Jahvově Chrámě, byla v ní malá dušička⁶ a králi řekla: „Co jsem o tobě a o tvé moudrosti slyšela ve své zemi, byla tedy pravda!⁷ Nechtěla jsem věřit tomu, co se říkalo, dokud bych sama nepřišla a neviděla to na vlastní oči, ale ve skutečnosti mi nepověděli ani polovinu: překonáváš moudrostí a blahobytem proslulost, o níž jsem se doslechla.⁸ Blahoslavené jsou tvé ženy, blahoslavení tihle tví služebníci, kteří stále stojí před tebou a naslouchají tvé moudrosti!⁹ Buď veleben Jahve, tvůj Bůh, který ti prokázal svou přízeň, když tě posadil na trůn Izraele; to proto, že miluje Izraele navěky, ustanovil tě Jahve králem, abys vykonával právo a spravedlnost.“¹⁰ Dala králi sto dvacet talentů zlata, velké množství vonných látek a drahokamů; královna ze Sáby přinesla Šalomounovi tak velkou hojnost vonných látek, že jí podobná už nebyla přivezena nikdy.¹¹ Stejně tak Chiramovo loďstvo, které přiváželo zlato z Ofiru, dovezlo odtud velké množství dřeva almugím a drahokamy.¹² Král udělal ze dřeva almugím podpěry pro Jahvův Chrám a pro královský palác, lyry a harfy pro hudebníky. To dřevo almugím už nedochází, až dodnes je nikdo neviděl.¹³ Král Šalomoun pak královně ze Sáby vedle darů, kterých jí naložil se štědrostí hodnou krále Šalomouna, věnoval vše, čeho se jí zachtělo. Ona se potom vrátila a šla se svými služebníky do své země.¹⁴ Váha zlata, které Šalomounovi docházelo za jeden rok, činila šest set šedesát šest zlatých talentů,¹⁵ aniž se počítalo to, co plynulo z dávek od kupců, ze zisků obchodníků a ode všech králů Arabů a od místodržitelů země.¹⁶ Král Šalomoun udělal dvě stě velkých štítů z tepaného zlata, na každý z nich užil šest set šekelů zlata,¹⁷ a tři sta malých štítů z tepaného zlata, na každý z nich užil tří min zlata, a uložil je v Domě Libanonského lesa.¹⁸ Král udělal také velký trůn ze slonoviny a potáhl jej čistým zlatem.¹⁹ Ten trůn měl šest stupňů, opěradlo navrchu zakulacené a boční opěradla z jedné i druhé strany sedadla; u těch opěradel stáli dva lvi²⁰ a z jedné i z druhé strany těch šesti stupňů stálo dvanáct lvů. Nic podobného neudělali v žádném království.²¹ Všechny nádoby krále Šalomouna na pití byly zlaté a všechno zařízení Domu Libanonského lesa bylo z ryzího zlata; neboť v Šalomounově době se stříbrem pohrdalo.²² Král měl totiž na moři vedle Chiramova loďstva taršíšské loďstvo a každé tři roky se taršíšské loďstvo vracelo s nákladem zlata, stříbra, slonoviny, opic a kočkodanů.²³ Král Šalomoun převyšoval bohatstvím a moudrostí všechny krále země.²⁴ Všichni si přáli, aby je král Šalomoun přijal, tak aby těžili

9:27 Chiram. Chiramovi služebníci jsou Féničané, vyhlášení mořeplavci.

9:28 Ofiru. Marco Polo, benátský cestovatel 13. století, zmiňuje zemi Karazan, oplývající zlatem, které její lidé hledají v řekách a potocích,

a kterého je tolik, že je velmi laciné a lidé místo zlatých peněz používají raději indické mušle. Mohla to být ona záhadná biblická země Ofir?

10:1 Ze Sáby. Dnešní Jemen.

z moudrosti, kterou mu Bůh vložil do srdce,²⁵ a každý přinášel dar: stříbrné nádoby a zlaté nádoby, oděvy, zbraně, vonné látky, koně a muly; takto rok co rok.²⁶ Šalomoun shromáždil vozy a koně; měl tisíc čtyři sta vozů a dvanáct tisíc koní a rozmístil je do měst pro vozy a ke králi do Jeruzaléma.²⁷ Král způsobil, že v Jeruzalémě bylo stříbro tak málo vzácné jako kamení a cedry tak četné jako fíkovníky v Dolní Zemi.²⁸ Šalomounovi koně pocházeli z Musuru a z Kilikie, královi dohazovači je dováželi za peníze z Kilikie.²⁹ Jeden vůz byl dodán z Egypta za šest set šekelů stříbra; jeden kůň stál pět set padesát šekelů. Totéž platilo pro krále Chetitů a krále Aramu, kteří je dováželi jejich prostřednictvím.

11 Král Šalomoun miloval – vedle faraonovy dcery – mnoho cizích žen: Moabitky, Amonitky, Edomitky, Sidoňanky, Chetitky,² z oněch národů, o nichž Jahve Izraelitům řekl: „Nepůjďte k nim a oni nepůjdou k vám; určitě by odvrátili vaše srdce ke svým bohům.“ Ale Šalomoun k nim přilnul láskou;³ měl sedm set manželek knížecího stavu a tři sta vedlejších žen.⁴ Když byl Šalomoun starý, odvrátily mu jeho ženy srdce k jiným bohům a jeho srdce už nepatřilo plně Jahvovi, jeho Bohu, jako srdce jeho otce Davida.⁵ Šalomoun chodil za Aštartou, božstvem Sidoňanů, a za Milkomem, ohyzdou Amonitů.⁶ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, a neposlouchal ho dokonale jako jeho otec David.⁷ Právě tehdy Šalomoun postavil svatyni ohyzdě Moabu Kemošovi, na hoře na východ od Jeruzaléma, a ohyzdě Amonitů Milkomovi.⁸ Tak to udělal pro všechny své cizí ženy, které přinášely svým bohům kadidlo a oběti.⁹ Jahve se na Šalomouna rozhněval, protože se jeho srdce odvrátilo od Jahva, Boha Izraele, jenž se mu dvakrát zjevil¹⁰ a jenž mu tehdy zakázal chodit za jinými bohy; on však tento příkaz nezachoval.¹¹ Jahve tehdy Šalomounovi řekl: „Protože ses tak choval a protože jsi nezachoval mou smlouvu a předpisy, které jsem ti dal, určitě ti vyrvu tvé království a dám je jednomu z tvých služebníků.¹² Jenže z ohledu na tvého otce Davida to neudělám za tvého života; vyrvu je z ruky tvému synovi.¹³ A ještě mu nevyrvu celé království: ponechám tvému synovi z ohledu na svého služebníka Davida a na Jeruzalém, který jsem si vyvolil, jeden kmen.“¹⁴ Jahve Šalomounovi vzbudil nepřítel, Edomitu Hadada z edomského královského rodu.¹⁵ Když David porazil Edom, pobil vše, co v Edomu bylo mužského pohlaví, zatímco náčelník vojska Joab odešel pohřbit mrtvé.¹⁶ (Joab a celý Izrael tam zůstali po šest měsíců, až bylo v Edomu zničeno vše, co bylo mužského pohlaví);¹⁷ Hadad uprchl spolu s Edomity, kteří sloužili jeho otci, do Egypta. Hadad byl tehdy mladý hoch.¹⁸ Odešli z Madianu a přišli do Paranu; vzali s sebou muže z Paranu a šli do Egypta k faraonovi, egyptskému králi, který mu dal dům, postaral se o jeho obživu a dal mu pozemek.¹⁹ Hadad se u faraona těšil velké přízni, a on ho oženil se sestrou své ženy, sestrou Velké Paní Tachpenes.²⁰ Tachpenesina sestra mu porodila syna Genubata, jehož Tachpenes vychovávala ve faraonově paláci, a Genubat žil ve faraonově paláci mezi faraonovými dětmi.²¹ Když se Hadad v Egyptě dozvěděl, že David ulehl se svými otci a že náčelník vojska Joab je mrtev, řekl faraonovi: „Propust' mě a já půjdu do své země.“²² Faraon mu řekl: „Co ti u mne chybí, že usiluješ odejít do své země?“ On odpověděl: „Nic, ale propust' mě.“ (25b) Tohoto zla se dopustil Hadad: měl odpor proti Izraeli a vládl nad Edomem.²³ Šalomounovi vzbudil Bůh protivníka také v Eljadovu synovi Rezonovi. Ten utekl od svého pána, krále Soby Hadadezera;²⁴ připojili se k němu různí muži a on se stal náčelníkem tlupy (a tehdy je David pobil). Rezon se zmocnil Damašku, usadil se tam a vládl nad Damaškem.²⁵ (a) Byl protivníkem Izraele po celý Šalomounův život.²⁶ Jeroboam byl syn Efraimovce Nebata ze Sereďy a jeho matka byla vdova jménem Serua; byl v Šalomounových službách a vzbouřil se proti králi.²⁷ Jeho vzpoura se udála takto: Šalomoun stavěl Milo, uzavíral mezeru ve městě svého otce Davida.²⁸ Ten Jeroboam byl zámožný muž; Šalomoun si všiml, jak ten mladík plní svůj úkol, a pověřil ho dozorem nad robotou celého Josefova domu.²⁹ Stalo se, že Jeroboama, když vyšel z Jeruzaléma, na cestě oslovil prorok Achija ze Sila: byl oblečen v novém plášti a oba byli na poli sami.³⁰ Achija vzal nový plášť, který měl na sobě, a roztrhal jej na dvanáct kusů.³¹ Potom řekl Jeroboamovi: „Vezmi si deset kusů, neboť Jahve, Bůh Izraele, mluví takto: Hle, vyrvu království ze Šalomounovy ruky a dám ti těch deset kmenů.³² On bude mít jeden kmen z ohledu na mého služebníka Davida a na Jeruzalém, město, jež jsem si vyvolil ze všech kmenů Izraele.³³ To proto, že on mě opustil, že se klaněl před Aštartou, bohyní Sidoňanů, Kemošem, bohem Moabu, Milkomem, bohem Amonitů, a že nechodil po mých cestách, takže by dělal, co je v mých očích správné, nesledoval mé zákony ani má nařízení jako jeho otec David.³⁴ Ale království nevezmu z ruky jemu, neboť jeho jsem ustanovil knížetem na celou dobu jeho života z ohledu na svého služebníka Davida, kterého jsem vyvolil a který zachovával má přikázání a mé zákony;³⁵ království odejmu z ruky jeho synovi a dám je tobě, totiž těch deset kmenů.³⁶ Přece však jeho synovi ponechám jeden kmen, aby můj služebník David měl přede mnou stále lampu v Jeruzalémě, městě, jež jsem vyvolil, abych tam vložil své Jméno.³⁷ A tebe vezmu, abys vládl nade vším, nad čím budeš chtít, a budeš králem nad Izraelem.³⁸ Budeš-li poslouchat ve všem, co ti přikáží, budeš-li chodit po mých cestách a dělat, co je v mých očích správné, tak, že budeš zachovávat mé zákony a má přikázání, jako to dělal můj služebník David, pak budu s tebou a vystavím ti dům tak stálý, jako jsem vystavěl Davidovi. Dám ti Izraele³⁹ a pokořím proto Davidovo potomstvo; nicméně ne navždy.“⁴⁰ Šalomoun

se snažil Jeroboama usmrtit; on odešel a uprchl do Egypta, k egyptskému králi Šešonkovi, a zůstal v Egyptě až do Šalomounovy smrti. ⁴¹ Zbytek Šalomounových příběhů, všechno, co udělal, i jeho moudrost, což to není zapsáno v knize Šalomounových příběhů? ⁴² Šalomounova vláda v Jeruzalémě nad celým Izraelem trvala čtyřicet let. ⁴³ Pak Šalomoun ulehl se svými otci a pohřbili ho ve městě jeho otce Davida a namísto něho vládl jeho syn Roboam.

12 Roboam se odebral do Sichemu, neboť celý Izrael přišel, aby ho prohlásil králem, právě v Sichemu. (² Jakmile zpravili Nebatova syna Jeroboama – byl dosud v Egyptě, kam utekl před králem Šalomounem –, vrátil se z Egypta. ³ Dali zavolat Jeroboama a on přišel i s celým shromážděním Izraele.) Promluvili takto k Roboamovi: ⁴ „Tvůj otec ztížil naše jho, ulehči nyní tvrdou robotu svého otce, tíží jha, které on na nás vložil, a my ti budeme sloužit!“ ⁵ Řekl jim: „Odstupte na tři dny, potom se ke mně vraťte,“ a lid odešel. ⁶ Král Roboam se radil se staršími, kteří byli ve službách jeho otce Šalomouna, pokud žil, a ptal se: „Jakou odpověď mám podle vaší rady tomu lidu dát?“ ⁷ Odpověděli mu: „Uděláš-li se dnes služebníkem těch mužů, poddáš-li se a obrátíš se k nim s dobrými slovy, pak budou navěky tvými služebníky.“ ⁸ Ale on zavrhl radu, kterou dali starší, a dotázal se mladíků, kteří mu sloužili, svých druhů z dětství. ⁹ Ptal se jich: „Co radíte, abychom odpověděli tomu lidu, jenž ke mně mluvil takto: ‘Ulehči jho, které na nás vložil tvůj otec?’“ ¹⁰ Mladíci, jeho druhové z dětství, mu odpověděli: „Hle, co řekneš tomu lidu, jenž ti řekl: ‘Tvůj otec přitížil našemu jhu, ale ty náš náklad ulehči,’ hle co jim odpovíš: ‘Můj malíček je tlustší než bedra mého otce!’“ ¹¹ A tak můj otec na vás naložil těžké jho, já k vašemu jhu ještě přidám; můj otec vás trestal důtkami, já vás budu trestat biči s železnými bodci!“ ¹² Jeroboam šel třetího dne se vším lidem k Roboamovi podle příkazu, který on dal: „Vraťte se ke mně třetího dne.“ ¹³ Král dal lidu tvrdou odpověď, zavrhl radu, kterou mu dali starší, ¹⁴ a podle rady mladíků k nim promluvil takto: „Můj otec přitížil vašemu jhu, já k vašemu jhu ještě přidám; můj otec vás trestal důtkami, já vás budu trestat biči s železnými bodci.“ ¹⁵ Král tedy lid oslyšel, byl to Jahvův zásah, aby se splnilo slovo, jež bylo prostřednictvím Achiji ze Sila řečeno Nebatovu synovi Jeroboamovi. ¹⁶ Když Izraelité viděli, že je král oslyšel, řekli mu na to: „Jaký máme podíl v Davidovi? Nemáme dědictví v Jišajově synu. Do svých stanů, Izraeli! A nyní se, Davide, starej o svůj dům.“ A Izrael odešel do svých stanů. ¹⁷ A Izraelitům, kteří bydleli v Judových městech, vládl Roboam. ¹⁸ Král Roboam spěšně vyslal náčelníka nad robotou Adorama, ale celý Izrael ho kamenoval a on zemřel; tu byl král Roboam nucen nastoupit na svůj vůz a prchnout do Jeruzaléma. ¹⁹ A Izrael se oddělil od Davidova domu až po dnešní den. ²⁰ Když se celý Izrael dozvěděl, že se vrátil Jeroboam, zavolali ho do shromáždění a udělali ho králem nad celým Izraelem; k Davidovu domu se připojil samojediný kmen Judův. ²¹ Roboam se odebral do Jeruzaléma; svolal celý Judův dům a Benjaminův kmen, tedy sto osmdesát tisíc vybraných válečníků, aby bojovali s Izraelovým domem a vrátili království Šalomounovu synovi Roboamovi. ²² Ale Božimu muži Šemajovi se takto ozvalo Boží slovo: ²³ „Řekni judskému králi, Šalomounovu synovi Roboamovi, celému Judovu domu, Benjaminovi a všemu zbývajícimu lidu toto: ²⁴ Takto mluví Jahve. Nebojujte proti svým bratřím Izraelitům; ať se každý vrátí domů, protože tato událost pochází ode mne.“ Oni poslechli Jahvovo slovo a vydali se na zpáteční cestu, jak Jahve řekl. ²⁵ Jeroboam opevnil Sichem v Efraimově pohoří a přebýval tam. Potom odtud odešel a opevnil Penuel. ²⁶ Jeroboam si sám k sobě řekl: „Jak věci stojí, vrátí se království Davidovu domu. ²⁷ Bude-li chodit lid nadále přinášet oběti do Jahvova Chrámu v Jeruzalémě, vrátí se srdce lidu k jeho pánu, judskému králi Roboamovi, a mne zabijí.“ ²⁸ Uvažoval a pak udělal dvě zlatá telata a řekl lidu: „Do Jeruzaléma jste chodili už dost dlouho! Izraeli, zde je tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země.“ ²⁹ Jedno postavil v Betelu ³⁰ a před druhým šel lid v průvodu až do Danu. ³¹ Zřídil chrám výšin a ustanovil kněze, které vzal z obecného lidu, kteří nebyli Leviho syny. ³² Jeroboam slavil svátek osmého měsíce, patnáctého dne toho měsíce, jako svátek, který se slavil v Judovi, a vystoupil k oltáři. Hle, takto jednal v Betelu, obětoval telatům, která udělal, a ustanovil v Betelu kněze výšin, které zřídil. ³³ Vystoupil k oltáři, který udělal, patnáctého dne osmého měsíce, v měsíci, který si libovolně vybral, stanovil pro Izraelity svátek a vystoupil k oltáři, aby přinášel obět.

13 Na Jahvův příkaz přišel z Judy do Betelu jeden Boží muž ve chvíli, kdy Jeroboam stál u oltáře a přinášel obět, ² a z Jahvova příkazu provolal proti oltáři toto: „Oltáři, oltáři! Takto mluví Jahve: Hle, v Davidově domě se narodil syn jménem Josiáš, ten na tobě zabije kněze výšin, kteří na tobě přinášeli oběti, a spálí na tobě lidské kosti.“ ³ Zároveň podal znamení: „Toto je znamení, že mluvil Jahve: Hle, oltář se rozpukne a popel, který je na něm, se rozsype.“ ⁴ Když král uslyšel, co ten Boží muž říká proti betelskému oltáři, vztáhl ruce od oltáře se slovy: „Chopte se ho!“ ale ruka, kterou napřáhl proti tomu muži, uschla, takže ji už nemohl připažít, ⁵ oltář se rozpukl a popel se řinul z oltáře podle znamení, jež podal na Jahvův příkaz ten Boží muž. ⁶ Král znovu promluvil a řekl Božimu muži: „Snažně tě prosím, upokoj Jahva, svého Boha, aby se má ruka mohla ke

mně vrátit.“ Boží muž upokojil Jahva, ruka se vrátila ke králi a byla jako dříve. ⁷ Král Božímu muži řekl: „Pojď se mnou do domu, aby ses osvěžil, a já ti dám dar.“ ⁸ Ale Boží muž králi řekl: „I kdybys mi dal polovinu svého domu, nepůjdu s tebou. Nebudu na tomto místě nic jíst ani pít, ⁹ neboť jsem dostal od Jahva toto přikázání: Nebudeš nic jíst ani pít a nevrátíš se touže cestou.“ ¹⁰ A odešel jinou cestou, nezamířil znovu na cestu, po níž do Betelu přišel. ¹¹ V Betelu bydlil jeden starý prorok a jeho synové přišli a vyprávěli mu o všem, co toho dne udělal v Betelu ten Boží muž; vyprávěli svému otci i o slovech, která řekl králi. ¹² On se jich zeptal: „Kterou cestou se dal?“ a synové mu ukázali cestu, po níž se dal Boží muž, jenž přišel z Judy. ¹³ On řekl svým synům: „Osedlejte mi osla“; osedlali mu osla a on na něho nasedl. ¹⁴ Rozjel se za Božím mužem a našel ho, jak sedí pod terebintem; zeptal se ho: „Ty jsi ten Boží muž, jenž přišel z Judy?“ a on odpověděl: „Ano.“ ¹⁵ Prorok mu řekl: „Pojď se mnou domů něco pojíst.“ ¹⁶ On však odpověděl: „Nesmím se s tebou vrátit, ani tady nic jíst nebo pít, ¹⁷ neboť jsem od Jahva dostal tento příkaz: Nebudeš tam nic jíst ani pít a nevrátíš se cestou, po níž půjdeš tam.“ ¹⁸ Tu mu řekl: „I já jsem prorok jako ty a z Jahvova příkazu mi řekl jeden anděl toto: Přiveď ho s sebou domů, aby se najedl a napil“; lhal mu. ¹⁹ Boží muž se s ním tedy vrátil a pojezd u něho v domě a napil se. ²⁰ A když seděli u stolu, ozvalo se prorokovi, který ho přivedl, Jahvovo slovo ²¹ a on se obrátil k Božímu muži, jenž přišel z Judy: „Takto mluví Jahve. Protože ses vzepřel proti Jahvovu příkazu a nezachoval jsi přikázání, které ti dal Jahve, tvůj Bůh, ²² protože ses vrátil a jedl jsi a pil na místě, o němž ti řekl, abys tam nejedl ani nepil, nepřijde tvá mrtvola do hrobu tvých otců.“ ²³ Když dojezd a dopil, osedlal mu prorok osla, on šel nazpět a odešel. ²⁴ Na cestě ho potkal lev a zabil ho, jeho mrtvola zůstala ležet na cestě, osel stál u něho, také ten lev se zdržoval poblíž mrtvoly. ²⁵ Šli kolem něj lidé a viděli tu mrtvolu ležící na cestě a lva, který se zdržoval poblíž mrtvoly, a přišli to říci do města, kde bydlel ten starý prorok. ²⁶ Když se to dozvěděl prorok, který ho přiměl, aby šel nazpět, řekl: „To je ten Boží muž, který se vzepřel Jahvovu příkazu! A Jahve ho vydal lvovi, jenž ho skolil a zabil podle slova, které řekl Jahve!“ ²⁷ Řekl svým synům: „Osedlejte mi osla,“ a oni ho osedlali. ²⁸ Odejel a našel jeho mrtvolu ležící na cestě, osla a lva, kteří stáli vedle mrtvoly; lev mrtvolu nesežral ani nezlomil oslovi vaz. ²⁹ On zvedl mrtvolu Božího muže a naložil ji na osla a odvezl ji do města, kde bydlel, aby nařikal a pochoval ho. ³⁰ Uložil mrtvolu do svého vlastního hrobu a oplakali ho: „Běda, můj bratře!“ ³¹ Když ho pochoval, promluvil takto ke svým synům: „Až zemřu, pochováte mě do téhož hrobu jako toho Božího muže; uložte mé kosti vedle jeho kostí.“ ³² Neboť se opravdu splní to slovo, které na Jahvův příkaz pronesl proti betelskému oltáři a proti všem svatyním na výšinách, které jsou v samařských městech.“ ³³ Jeroboam se po té události neodvrátil od svého špatného jednání, ale nadále ustanovoval kněze výšin z mužů vzatých z obecného lidu: kdo chtěl, toho uvedl v úřad, aby se stal knězem výšin. ³⁴ Toto jednání způsobilo, že Jeroboamův dům upadl do hříchu, a bylo příčinou jeho zkázy a jeho vyhlazení z tváře země.

14 Tenkrát onemocněl Jeroboamův syn Abija ² a Jeroboam řekl své ženě: „Vstaň, prosím tě, převleč se, aby se nepoznalo, že jsi Jeroboamova žena, a jdi do Sila. Tam je prorok Achija: to on předpověděl, že budu vládnout nad tímto lidem.“ ³ Vezmi s sebou deset chlebů, pamlsky a hrnec medu a jdi za ním: poví ti, co se má stát s tím dítětem.“ ⁴ Jeroboamova žena to udělala: vstala, šla do Sila a vešla k Achijovi. On neviděl, vzhledem ke svému vysokému věku měl strnulý pohled. ⁵ Jahve mu však řekl: „Hle, přichází Jeroboamova žena, aby si od tebe vyžádala výrok o svém synovi, je totiž nemocný; promluvíš k ní tak a tak. Ona přijde a bude se vydávat za někoho jiného.“ ⁶ Jakmile Achija zaslechl, že se u dveří ozývají její kroky, řekl: „Vejdí, Jeroboamova žena. Proč by ses vydávala za někoho jiného, když mám pro tebe tvrdé poselství?“ ⁷ Jdi a řekni Jeroboamovi: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Vyzdvihl jsem tě zprostřed lidu a ustanovil jsem tě za vévodu svého lidu Izraele, ⁸ vytrhl jsem Davidovu domu království a dal jsem je tobě. Ale ty jsi nebyl jako můj služebník David, který zachovával má přikázání a který za mnou chodil z celého svého srdce a dělal jen to, co se mi líbí; ⁹ ty jsi jednal hůře než všichni tví předchůdci, šel jsi a zhotovil sis jiné bohy, odlité modly, k mému hněvu, a mne jsi hodil za sebe.“ ¹⁰ Proto přivodím na Jeroboamův dům neštěstí, vyhladím vše, co je v Jeroboamově rodině mužského pohlaví, svázané i svobodné v Izraeli, vymetu Jeroboamův dům, jako se dokonale vymete hnůj. ¹¹ Ty z Jeroboamovy rodiny, kteří zemřou ve městě, sežerou psi a ty, kteří zemřou v polích, sežerou nebeští ptáci, neboť Jahve promluvil.“ ¹² A ty vstaň a jdi domů: ve chvíli, kdy tvé nohy vejdou do města, chlapec zemře. ¹³ Celý Izrael ho opláče a pochovají ho. On totiž bude jediný z Jeroboamovy rodiny, kdo bude položen do hrobu, neboť jen v něm se v Jeroboamově domě našlo cosi příjemného Jahvovi, Bohu Izraele. ¹⁴ Jahve ustanoví krále nad Izraelem, který vyhladí Jeroboamův dům. ¹⁵ Jahve otřese Izraelem, jako se třese rákos ve vodě, vyrve Izraele z té dobré země, kterou dal jeho otcům, a rozptýlí ho na druhý břeh Řeky, protože oni si k Jahvově hněvu udělali posvátné kůly. ¹⁶ Opustí Izraele kvůli hříchům, které spáchal Jeroboam a které jeho přičiněním spáchal Izrael.“ ¹⁷ Jeroboamova žena vstala a odešla. Přišla do Tirsy, a když překročila práh domu, byl chlapec již mrtev. ¹⁸ Pochovali ho a celý Izrael ho oplakal, jak řekl Jahve prostřednictvím svého služebníka, proroka Achiji. ¹⁹ Zbytek Jeroboamových příběhů, jak válčil a vládl, to je zapsáno v knize Letopisů

izraelských králů. ²⁰ Jeroboamova vláda trvala dvaadvacet let, potom ulehl se svými otci a namísto něho vládl jeho syn Nadab. ²¹ Šalomounův syn Roboam se stal králem nad Judou; když nastoupil, bylo mu jednačtyřicet let a vládl sedmáct let v Jeruzalémě, ve městě, které si Jahve vyvolil ve všech kmenech Izraele, aby tam dal přebývat svému Jménu. Jeho matka se jmenovala Naama, Amonitka. ²² Dělal, co se Jahvovi nelíbí; dráždil jeho žárlivost víc než jeho otcové všemi hříchy, jichž se dopustili, ²³ když si postavili výšiny, vztyčili stély a posvátné kůly na každém vyvýšeném pahorku a pod každým zeleným stromem. ²⁴ V zemi se dokonce někteří oddávali posvátnému smilstvu. On napodobil všechny ohavnosti národů, které Jahve před Izraelity zahnal. ²⁵ Pátého roku krále Roboama vytáhl proti Jeruzalému egyptský král Šešonk. ²⁶ Museli mu vydat poklady Jahvova Chrámu a poklady královského paláce, úplně všechno, dokonce i zlaté štíty, které udělal Šalomoun. ²⁷ Král Roboam udělal místo nich bronzové štíty a svěčil je velitelům strážního oddílu, který hlídal u brány královského paláce. ²⁸ Strážce je braly pokaždé, když šel král do Jahvova Chrámu, pak je zase odnášely do sítě stráží. ²⁹ Zbytek Roboamových příběhů, vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ³⁰ Mezi Roboamem a Jeroboamem se po celou dobu válčilo. ³¹ Roboam ulehl se svými otci a pohřbili ho v Davidově městě. Namísto něho vládl jeho syn Abijam.

15 Osmnáctého roku Nebatova syna, krále Jeroboama, se stal judským králem Abijam ² a vládl v Jeruzalémě tři roky; jeho matka se jmenovala Maaka, dcera Absalomova. ³ Napodobil hříchy, které před ním páchal jeho otec, a jeho srdce nepatřilo cele Jahvovi, jeho Bohu, jako srdce jeho předka Davida. ⁴ Z ohledu na Davida mu přesto Jahve, jeho Bůh, dal v Jeruzalémě svítilnu, takže po něm podržel v Jeruzalémě jeho syna a Jeruzalém ušetřil. ⁵ David totiž dělal, co je v Jahvových očích správné, a nevyhýbal se ničemu z toho, co mu on během celého jeho života přikázal (až na příhodu s Chetitou Uriášem). ⁽⁶⁾ ⁷ Zbytek Abijamových příběhů, vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? Mezi Abijamem a Jeroboamem se válčilo. ⁸ Potom Abijam ulehl se svými otci a pohřbili ho v Davidově městě; namísto něho vládl jeho syn Asa. ⁹ Dvacátého roku izraelského krále Jeroboama se stal judským králem Asa ¹⁰ a vládl v Jeruzalémě jednačtyřicet let; jeho bába se jmenovala Maaka, dcera Absalomova. ¹¹ Asa dělal, co je v Jahvových očích správné, jako jeho předek David. ¹² Vyhnal ze země ty, kdo se oddávali posvátnému smilstvu, a potlačil všechny modly, které udělali jeho otcové. ¹³ Dokonce i své bábě odňal hodnost Velké Paní, protože ona udělala ohyzdu pro Ašeru; Asa skácel její ohyzdu a spalil ji v údolí Cedronu. ¹⁴ Výšiny nezmizely; přesto patřilo Asovo srdce po celý jeho život cele Jahvovi. ¹⁵ Uložil v Jahvově Chrámě obětní dary, jež zasvětil jeho otec, i své vlastní obětní dary, stříbro, zlato a vybavení. ¹⁶ Mezi Asou a izraelským králem Bašou se totiž, pokud žili, válčilo. ¹⁷ Izraelský král Baša vytáhl proti Judovi a opevnil Ramu, aby judskému králi Asovi zahradil cesty. ¹⁸ Tu Asa vzal stříbro a zlato, jež zbývalo v pokladnicích Jahvova Chrámu a v pokladnicích královského paláce. Předal je svým služebníkům a vypravil je s tímto poselstvím k aramskému králi Ben-Hadadovi, synovi Chezjonova syna Tabrimona, který sídlil v Damašku: ¹⁹ „Smlouva mezi mnou a tebou, mezi mým otcem a tvým otcem! Posílám ti darem stříbro a zlato: pojď, zruš svou smlouvu s izraelským králem Bašou, ať on ode mne odtáhne!“ ²⁰ Ben-Hadad vyslyšel krále Asu a poslal své vojenské náčelníky proti městům Izraele: dobyl Ijon, Dan, Abel-Bet-Maaku, celý Kinerot a dokonce i celou zemi Neftaliho. ²¹ Když se to Baša dozvěděl, přerušil práce v Ramě a vrátil se do Tirsy. ²² Král Asa svolal celého Judu, nikdo nebyl osvobozen; odnesli kameny a dřevo, kterými Baša opevňoval Ramu, a král tím opevnil Gebu v Benjaminovi a Mispu. ²³ Zbytek Asových příběhů, veškerá jeho udatnost a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? Jenže ve stáří byl nemocný na nohy. ²⁴ Asa ulehl se svými otci a pohřbili ho ve městě jeho předka Davida. Namísto něho vládl jeho syn Josafat. ²⁵ Jeroboamův syn Nadab se stal izraelským králem ve druhém roce judského krále Asy a vládl nad Izraelem dva roky. ²⁶ Dělal, co se Jahvovi nelíbí: napodobil jednání svého otce a hřích, do něhož on strhl Izraele. ²⁷ Spikl se proti němu Achijův syn Baša z Izacharova domu a zabil ho u Gibetonu, flišťanského města, jež Nadab s celým Izraelem obléhal. ²⁸ Baša ho zahubil ve třetím roce judského krále Asy a vládl namísto něho. ²⁹ Když se stal králem, vybil celý Jeroboamův rod, aniž kohokoli ušetřil, až jej vyhladil podle slova, které řekl Jahve prostřednictvím svého služebníka Achiji ze Sila, ³⁰ kvůli hříchům, jež on spáchal a do nichž strhl Izraele, a protože rozhněval Jahva, Boha Izraele. ³¹ Zbytek Nadabových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ⁽³²⁾ ³³ Třetího roku judského krále Asy se Achijův syn Baša stal v Tirse králem nad Izraelem na čtyřiaadvacet let. ³⁴ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, a napodobil Jeroboamovo chování i hřích, do něhož on strhl Izraele.

16 Chananiho synovi Jehuovi se takto ozvalo Jahvovo slovo proti Bašovi: ² „Vyzdvihl jsem tě z prachu a ustanovil jsem tě vévodou nad svým lidem Izraelem, ale tys napodobil Jeroboamovo chování a tvým přičiněním spáchal můj lid Izrael hříchy, jež mě dráždí. ³ Proto vymetu Bašu a jeho dům: naložím s tvým

domem tak, že se bude podobat domu Nebatova syna Jeroboama.⁴ Toho z Bašovy rodiny, kdo zemře ve městě, sežerou psi, a toho, kdo zemře v polích, sežerou nebeští ptáci.“⁵ Zbytek Bašových příběhů, co udělal, i jeho hrdinské činy, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů?⁶ Baša ulehl se svými otci a pohřbili ho v Tirse. Namísto něho vládl jeho syn Ela.⁷ Jahvovo slovo bylo navíc Bašovi a jeho domu prostřednictvím Chananiho syna, proroka Jehua, sděleno jednak kvůli všemu zlu, jehož se on dopustil vůči Jahvovi, když ho dráždil díly svých rukou, aby jeho dům byl jako dům Jeroboamův, jednak proto, že on tento dům vyhladil.⁸ Dvacátého šestého roku judského krále Asy se v Tirse stal na dva roky králem nad Izraelem Bašův syn Ela.⁹ Spikl se proti němu jeho důstojník Zimri, velitel poloviny vozů. Zatímco on byl v Tirse a opíjel se v domě Arsy, správce paláce v Tirse,¹⁰ Zimri ve dvacátém sedmém roce judského krále Asy vešel, udeřil ho a zabil, potom vládl namísto něho.¹¹ Když nastoupil a jakmile zasedl na trůn, pobil celou Bašovu rodinu, z níž neponechal nikoho z mužského pohlaví, a také jeho příbuzné a důvěrníky.¹² Zimri vyhladil celý Bašův dům podle slova, které Jahve pronesl prostřednictvím proroka Jehua proti Bašovi,¹³ za všechny hříchy Baši a jeho syna Ely, do nichž strhli Izraele svými marnými modlami, když dráždili Jahva, Boha Izraele.¹⁴ Zbytek Elových příběhů a všechno, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů?¹⁵ Dvacátého sedmého roku judského krále Asy se v Tirse stal králem na sedm dní Zimri. Lid tehdy tábořil před Gibetonem, který náleží Filišťanům.¹⁶ Když vojsko v poli obdrželo tuto zprávu: „Zimri se spikl a dokonce zabil krále!“ celý Izrael ještě téhož dne prohlásil v táboře králem nad Izraelem velitele vojska Omriho.¹⁷ Omri a s ním celý Izrael ukončili obléhání Gibetonu, přišli a sevřeli Tirsu.¹⁸ Když Zimri viděl, že je město dobytto, vešel do věže královského paláce. Zapálil nad sebou palác a zahynul.¹⁹ Stalo se to pro hřích, který spáchal, když dělal, co se Jahvovi nelíbí, a napodoboval chování Jeroboama a hřích, do něhož on strhl Izraele.²⁰ Zbytek Zimriho příběhů a spiknutí, které zosnoval, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů?²¹ Tehdy se izraelský lid rozdělil: jedna polovina se připojila ke Ginatovu synovi Tibnimu a chtěla ho udělat králem, druhá polovina k Omrimu.²² Ale Omriho strana nabyla vrchu nad stranou Ginatova syna Tibniho; Tibni zemřel a králem se stal Omri.²³ Třicátého prvního roku judského krále Asy se na dvanáct let stal králem nad Izraelem Omri. Šest let vládl v Tirse.²⁴ Potom koupil od Šemera za dva talenty stříbra horu Samaří; postavil tam město, které podle jména Šemera, majitele té hory, pojmenoval Samaří.²⁵ Omri dělal, co se Jahvovi nelíbí, a byl horší než všichni jeho předchůdci.²⁶ Napodoboval ve všem chování Nebatova syna Jeroboama a hříchy, do nichž on strhl Izraele, když jejich marnými modlami dráždil Jahva, Boha Izraele.²⁷ Zbytek Omriho příběhů, co udělal, a jeho hrdinské činy, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů?²⁸ Omri ulehl se svými otci a pohřbili ho v Samaří. Namísto něho vládl jeho syn Achab.²⁹ Omriho syn Achab se stal králem nad Izraelem v třicátém osmém roce judského krále Asy a vládl v Samaří nad Izraelem dvaadvacet let.³⁰ Omriho syn Achab dělal, co se Jahvovi nelíbí, a byl horší než všichni jeho předchůdci.³¹ To nejmenší bylo, že napodobil hříchy Nebatova syna Jeroboama; vzal si za ženu Jezabel, dceru krále Sidoňanů Itobaala, a začal sloužit Baalovi a klanět se před ním;³² zbudoval oltář v Baalově chrámě, který postavil v Samaří.³³ Achab také vztyčil posvátný kůl a dopustil se ještě dalších urážek, když dráždil Jahva, Boha Izraele, více než všichni izraelští králové, kteří byli před ním.³⁴ Za jeho času Chiel z Betelu postavil znovu Jericho; za cenu svého prvorozeného Abirama položil jeho základy a za cenu svého nejmladšího Seguba postavil jeho brány, podle slova, které Jahve vyřkl prostřednictvím Nunova syna Jozua.

17 Tišban Eliáš z Tišbe v Galaadu řekl Achabovi: „Jako že žije Jahve, Bůh Izraele, jemuž sloužím, v těchto letech nebude rosa ani déšť, leda na můj příkaz.“² Jahvovo slovo se mu ozvalo takto:³ „Odejdi odtud a dej se k východu a ukryj se u potoka Keritu, jenž je na východ od Jordánu.“⁴ Budeš pít z toho potoka a já přikazuji havranům, aby ti tam dávali jíst.“⁵ Odešel tedy a udělal, co mu Jahve řekl, šel a usadil se u potoka Keritu, na východ od Jordánu.⁶ Havrani mu přinášeli ráno chléb a večer maso a pil z potoka.⁷ Ale za nějakou dobu se stalo, že potok vyschl, neboť v zemi nebyl déšť.⁸ Tu se mu ozvalo Jahvovo slovo takto:⁹ „Vstaň a jdi do Sarepty, jež patří k Sidonu, a zůstaneš tam. Hle, přikazuji tam jedné vdově, aby ti dávala jíst.“¹⁰ On vstal a šel do Sarepty. Když přicházel ke vchodu do města, byla tam jedna vdova a sbírala dříví; obrátil se na ni a řekl jí: „Dones mi přece ve džbánku trochu vody a já se napiji!“¹¹ Když pro ni šla, volal za ní: „Přines mi přece kousek chleba v ruce!“¹² Ona odpověděla: „Jako že žije Jahve, tvůj Bůh! Nemám pečený chléb; mám jen hrst mouky a trochu oleje ve džbánku, teď sbírám pár kousků dříví, připravím to pro sebe a pro svého syna, pojíme a zemřeme.“¹³ Ale Eliáš jí řekl: „Ničeho se neboj, jdi a udělej to, jak říkáš; jenom mi z toho napřed připrav malou placku a přines mi ji: pak to uděláš pro sebe a svého syna.“¹⁴ Neboť takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Džbán s moukou se nevyčerpá, džbánek s olejem se nevyprázdí až do dne, kdy Jahve sešle déšť na tvář země.“¹⁵ Ona šla a udělala, jak řekl Eliáš, a pojedli ona, on i její syn.¹⁶ Džbán s moukou se nevyčerpá a džbánek s olejem se nevyprázdnil podle slova, které Eliášovým prostřednictvím řekl Jahve.¹⁷ Po těch událostech se stalo, že syn paní domu onemocněl a jeho nemoc byla tak prudká, že nakonec skončil.¹⁸ Tu ona řekla Eliášovi:

„Co je mi po tobě, Boží muži? Tak tys ke mně přišel proto, abys mi připomněl mé viny a usmrtil mého syna!“
¹⁹ On jí řekl: „Dej mi svého syna“; vzal jí ho z klína, vynesl ho do horního pokoje, kde bydlel, a položil ho na své lože.
²⁰ Potom vzýval Jahva a řekl: „Jahve, můj Bože, i ty tedy přeješ zlo té vdově, která mě hostí, že necháváš jejího syna zemřít?“
²¹ Rozepjal se třikrát nad chlapcem a vzýval Jahva: „Jahve, můj Bože, prosím tě, dej, ať se do tohoto chlapce vrátí jeho duše!“
²² Jahve vyslyšel Eliášovo volání, duše se do chlapce vrátila a on obživil.
²³ Eliáš ho vzal a snesl ho z horního pokoje do domu a podal ho matce; a Eliáš řekl: „Hle, tvůj syn je živý.“
²⁴ Žena mu odpověděla: „Nyní vím, že jsi Boží muž a že Jahvovo slovo v tvých ústech je pravda!“

18 Uplynula delší doba a třetího roku se Eliášovi takto ozvalo Jahvovo slovo: „Jdi a ukaž se Achabovi, sešlu na tvář země déšť,“² a Eliáš odešel, aby se ukázal Achabovi. Jelikož se hlad v Samaří zhoršoval,³ dal Achab zavolat správce paláce Obadjahua – ten Obadjahu se velice bál Jahva:⁴ když Jezabel pobíjela Jahvovy proroky, vzal sto proroků a ukryl je po padesáti v jedné jeskyni, kde je opatroval chlebem a vodou –⁵ a Achab Obadjahuovi řekl: „Pojď! Projdeme zemí, ke všem pramenům a potokům; možná nalezneme trávu, abychom udrželi naživu koně a mezky a neporáželi dobytek.“⁶ Rozdělili si zemi a procházeli jí: Achab odešel sám jednou cestou a Obadjahu odešel sám jinou cestou.⁷ Jak putoval, hle, potkal Eliáše; poznal ho, poklonil se tváří k zemi a řekl: „Tady jsi tedy, můj pane Eliáši.“⁸ Odpověděl mu: „Tady jsem! Jdi a řekni svému pánovi: Eliáš je tady.“⁹ Ale on řekl: „Jaký hřích jsem spáchal, že vydáváš svého služebníka Achabovi do rukou, aby mě usmrtil?“¹⁰ Jako že žije Jahve, tvůj Bůh, není národa ani království, kam by můj pán pro tebe nebyl poslal, a když dostal odpověď: ‘Tady není,’ uložil tomu království a tomu národu, aby přísahaly, že tě nenašly.¹¹ A nyní přikazuješ: ‘Jdi a řekni svému pánovi: Eliáš je tady,’¹² ale až od tebe odejdu, unese tě kdovíkam Jahvův duch, já půjdu a uvědomím Achaba, on tě nenajde a mne zabije! A tvůj služebník se přece od mládí bojí Jahva.¹³ Což mému pánovi neoznámili, co jsem udělal, když Jezabel pobíjela Jahvovy proroky? Ukryl jsem sto Jahvových proroků po padesáti v jedné jeskyni a opatroval jsem je chlebem a vodou.¹⁴ A nyní přikazuješ: ‘Jdi a řekni svému pánovi: Eliáš je tady.’ Ale on mě zabije!“¹⁵ Eliáš odpověděl: „Jako že žije Jahve Sabaot, jemuž sloužím, ukáži se mu ještě dnes.“¹⁶ Obadjahu odešel naproti Achabovi a oznámil mu to; a Achab šel Eliášovi vstříc.¹⁷ Jakmile Eliáše uviděl, Achab mu řekl: „Tady jsi, ty pohromo Izraele!“¹⁸ Eliáš odpověděl: „Pohromou Izraele nejsem já, nýbrž ty a tvá rodina, protože vy jste opustili Jahva a ty jsi chodil za baaly.¹⁹ Nyní pošli, ať se u mne shromáždí celý Izrael na hoře Karmel spolu se čtyřmi sty padesáti Baalovými proroky, kteří jedí u Jezabelina stolu.“²⁰ Achab svolal celého Izraele a shromáždil proroky na hoře Karmelu.²¹ Eliáš přistoupil k veškerému lidu a řekl: „Jak dlouho ještě budete kulhat jednou nohou sem, druhou tam? Je-li Bohem Jahve, chodte za ním; je-li jím Baal, chodte za ním.“ A lid mu nedokázal nic odpovědět.²² Eliáš pokračoval: „Já zůstávám sám jako Jahvův prorok a Baalových proroků je čtyři sta padesát.²³ Dejte nám dva mladé býky; ať si z nich oni jednoho vyberou pro sebe, ať ho rozsekají a položí na dřevo, ale oheň ať tam nerozdělávají. Já připravím toho druhého býka a oheň tam nerozdělám.²⁴ Vy budete vzývat jméno svého boha a já budu vzývat Jahvovo Jméno: bůh, který odpoví ohněm, ten je Bůh.“ Všechn lid odpověděl: „To je správné.“²⁵ Tu řekl Eliáš Baalovým prorokům: „Vyberte si jednoho býka a začněte, neboť jste početnější. Vzývejte jméno svého boha, ale oheň nerozdělávejte.“²⁶ Oni vzali býka a připravili ho a vzývali Baalovo jméno od rána až do poledne a říkali: „Baale, odpověz nám!“ Ale nezazněl žádný hlas, žádná odpověď; a oni tančili a poklekali před oltářem, který udělali.²⁷ V poledne se jim Eliáš vysmál a řekl: „Křičte hlasitěji, vždyť je to bůh: má nějaké starosti nebo mrzutosti, nebo je na cestách, možná spí a vzbudí se!“²⁸ Oni křičeli hlasitěji a podle svého zvyku se sekali meči a kopími, až jim tekla krev.²⁹ Když minulo poledne, začali věstit až do chvíle, kdy se podává obětní dar, ale nezval se žádný hlas, žádná odpověď, žádná známka pozornosti.³⁰ Tu řekl Eliáš veškerému lidu: „Přistupte ke mně.“ A všichni lid k němu přistoupil. On opravil Jahvův oltář, který byl zbořený.³¹ Eliáš vzal dvanáct kamenů podle počtu kmenů synů Jakuba, k němuž se Jahve obrátil se slovy: „Tvé jméno bude Izrael,“³² a postavil oltář Jahvovu Jménu. Kolem oltáře udělal strouhu o obsahu dvou satů zrní.³³ Rozložil dřevo, rozsekal býka a položil ho na dřevo.³⁴ Potom řekl: „Naplněte vodou čtyři džbány a vylejte ji na celopal a na dřevo,“ a udělali to; řekl: „Ještě jednou,“ a udělali to ještě jednou; řekl: „Ještě potřetí,“ a udělali to potřetí.³⁵ Voda se rozlila kolem oltáře, a dokonce i strouha byla plná vody.³⁶ V hodinu, kdy se přináší obětní dar, přistoupil prorok Eliáš a řekl: „Jahve, Bože Abrahámův, Izákův a Izraelův, ať se dnes pozná, že jsi Bůh v Izraeli, že já jsem tvůj služebník a že jsem všechny tyto věci vykonal na tvůj příkaz.³⁷ Odpověz mi, Jahve, odpověz mi, aby ten lid poznal, že ty, Jahve, jsi Bůh a že ty obracíš jejich srdce!“³⁸ A spadl oheň od Jahva a strávil celopal i dřevo a pohltil vodu, která byla ve strouze.³⁹ Všechn lid to viděl; lidé padli tváří k zemi a řekli: „Jahve, to je Bůh! Jahve, to je Bůh!“⁴⁰ Eliáš jim řekl: „Chopte se Baalových proroků, ať ani jeden z nich neunikne!“ a oni se jich chopili. Eliáš je dal odvést k potoku Kišonu a tam je pobil.⁴¹ Eliáš řekl Achabovi: „Jdi vzhůru, pojez a popij, neboť slyším hučení deště.“⁴² Zatímco Achab šel vzhůru, aby se najedl a napil, Eliáš šel vzhůru na vrchol Karmelu, sklonil se k zemi a dal si tvář mezi kolena.⁴³ Svému služebníkovi řekl: „Jdi přece vzhůru a podívej se směrem k moři.“ Šel vzhůru, podíval

se a řekl: „Není tam vůbec nic.“ Eliáš pokračoval: „Vrať se tam sedmkrát.“⁴⁴ Posedmý služebník řekl: „Hle, z moře vystupuje mráček malý jako lidská ruka.“ Tu Eliáš řekl: „Jdi vzhůru a řekni Achabovi: Zapráhni a jed' dolů, aby tě nezastavil déšť.“⁴⁵ Nebe se rázem zatemnilo mraky a bouří a spustil se velký déšť. Achab nasedl na vůz a odejel do Jizreelu.⁴⁶ Nad Eliášem byla Jahvova ruka, opásal si bedra a běžel před Achabem, dokud nedorazil do Jizreelu.

19 Achab pověděl Jezabel o všem, co udělal Eliáš a jak pobil mečem všechny proroky.² Tu Jezabel vypravila k Eliášovi posla s těmito slovy: „Toto zlo ať na mne bohové dopustí a tamto k němu ještě přidají, nenaložím-li zítra v tuto hodinu s tvým životem jako s životem jednoho z nich.“³ On měl strach, vstal a odešel, aby si zachránil život. Přišel do Beršeby, která je v Judsku, a ponechal tam svého služebníka.⁴ Sám šel den cesty pouští a pak si sedl pod kručinku. Přál si zemřít a řekl: „Teď je toho dost, Jahve! Vezmi si můj život, vždyť já nejsem lepší než mí otcové.“⁵ Ulehl a usnul. Ale hle, dotkl se ho anděl a řekl mu: „Vstaň a pojez.“⁶ Podíval se, a hle, u hlavy měl placku opečenou na vyhrátých kamenech a džbán s vodou. Najedl se a napil, pak si opět lehl.⁷ Ale Jahvův anděl přišel podruhé, dotkl se ho a řekl: „Vstaň a pojez, jinak bude cesta pro tebe příliš dlouhá.“⁸ Vstal, najedl se a napil, potom posílený tou stravou šel čtyřicet dní a čtyřicet nocí až na Boží horu Choreb.⁹ Tam vstoupil do jeskyně a zůstal v ní na noc. Hle, ozvalo se mu takto Jahvovo slovo: „Co zde děláš, Eliáši?“¹⁰ On odpověděl: „Jsem plný žárlivé horlivosti pro Jahva Sabaot, protože Izraelité opustili tvou smlouvu, protože zbořili tvé oltáře a tvé proroky zabil mečem. Já jsem zůstal sám a oni usilují o můj život.“¹¹ Bylo mu řečeno: „Vyjdi a postav se před Jahva na hoře.“ A hle, Jahve přešel. Nastala velká smršť, tak silná, že štěpila hory a tříštila skály před Jahvem, ale Jahve v té smršti nebyl; a po té smršti zemětřesení, ale Jahve v tom zemětřesení nebyl;¹² a po zemětřesení oheň, ale Jahve v tom ohni nebyl; a po ohni šum lehkého vánku.¹³ Jakmile jej Eliáš zaslechl, zahalil si pláštěm tvář, vyšel a postavil se u vchodu jeskyně. Tu k němu dolehl hlas, jenž řekl: „Co tu děláš, Eliáši?“¹⁴ On odpověděl: „Jsem plný žárlivé horlivosti pro Jahva Sabaot, protože Izraelité opustili tvou smlouvu, protože zbořili tvé oltáře a tvé proroky pobili mečem. Já jsem zůstal sám a oni usilují o můj život.“¹⁵ Jahve mu řekl: „Jdi, vrať se toutéž cestou k damašské poušti. Půjdeš a pomážeš Chazaela za aramejského krále.¹⁶ Pomážeš Nimšihu syna Jehua za izraelského krále a pomážeš Šafatova syna Elizea z Abel-Mecholy za proroka namísto sebe.¹⁷ Kdo unikne Chazaelovu meči, toho usmrtí Jehu, a kdo unikne Jehuovu meči, toho usmrtí Elizeus.¹⁸ Ale ušetřím v Izraeli sedm tisíců, všechna kolena, která nepoklekla před Baalem, a všechna ústa, která ho nepolíbila.“¹⁹ On odtud odešel a našel Šafatova syna Elizea, jenž oral s dvanácti páry volů, sám byl u dvanáctého páru. Eliáš kolem něho prošel a hodil na něho svůj plášť.²⁰ Elizeus opustil své voly, běžel za Eliášem a řekl: „Dovol mi, abych políbil otce a matku, pak půjdu za tebou.“ Eliáš mu odpověděl: „Jdi, vrať se; co jsem ti přece udělal?“²¹ Elizeus od něho odešel, vzal pár volů a zabil je. Uvařil ty voly na jejich postroji a dal svým lidem a oni pojedli. Potom vstal a šel za Eliášem jako jeho služebník.

20 Aramejský král Ben-Hadad shromáždil celé své vojsko – měl s sebou dvaatřicet králů, koně a vozy – a přišel, oblehl Samaří a zaútočil na ně.² Vypravil do města posly k izraelskému králi Achabovi³ s tímto vzkazem: „Takto mluví Ben-Hadad. Tvé stříbro a tvé zlato jsou mé, tvé ženy a tvé děti zůstávají tobě.“⁴ Izraelský král odpověděl takto: „K tvým službám, můj pane králi! Jsem tvůj se vším, co mi náleží.“⁵ Ale poslové se vrátili a řekli: „Takto mluví Ben-Hadad. Vzkázal jsem ti: ‘Dej mi své stříbro a své zlato, své ženy a své děti.’⁶ Věz najisto, že zítra v tuto hodinu ti pošlu své služebníky, oni prohledají tvůj dům a domy tvých služebníků, uchvátí všechno, co se jim bude líbit, a odnesou to.“⁷ Izraelský král svolal všechny starší země a řekl: „Otevřeně uznejte, že on s námi smýšlí zle! Žádá po mně mé ženy a mé děti a já jsem mu přece neodmítl své stříbro a své zlato.“⁸ Všichni starší a všecken lid mu řekli: „Neposlechni, nedávej souhlas!“⁹ On tedy dal Ben-Hadadovým poslům tuto odpověď: „Řekněte mému pánu králi: Všechno, co jsi od svého služebníka žádal poprvé, udělám; ale ten další požadavek splnit nemohu.“ A poslové s tou odpovědí odešli.¹⁰ Tu mu Ben-Hadad poslal toto poselství: „Toto zlo ať na mne bohové dopustí a tamto k němu ještě přidají, je-li v Samaří dosti hrstí sutí pro všecken lid, který jde za mnou!“¹¹ Ale izraelský král odpověděl: toto: „Řekněte: Ať se ten, kdo si zapíná opasek, nechlubí tak jako ten, kdo jej rozpíná.“¹² Když se to dozvěděl Ben-Hadad – právě popíjel s králi pod stany – přikázal svým služebníkům: „Na místa,“ a oni se postavili na svá stanoviště proti městu.¹³ Tu vyhledal izraelského krále Achaba jeden prorok a řekl mu: „Takto mluví Jahve. Viděl jsi ten velký zástup? Hle, dnes ti ho vydám do ruky a ty uznáš, že já jsem Jahve.“¹⁴ Achab řekl: „Kým, jak?“ Prorok pokračoval: „Takto mluví Jahve: Prostřednictvím mladých zbrojnošů náčelníků okrsků.“ Achab se zeptal: „Kdo začne boj?“ Prorok odpověděl: „Ty.“¹⁵ Achab vykonal přehlídku mladých zbrojnošů náčelníků okrsků. Bylo jich dvě stě třicet dva. Po nich vykonal přehlídku celého vojska, všech Izraelitů, těch bylo sedm tisíc.¹⁶ V poledne udělali výpad, Ben-Hadad se zatím i se svými spojenci, dvaatřiceti králi, opíjel pod stany.¹⁷ Nejprve vytáhli

mladí zbrojnoši náčelníků okrsků. K Ben-Hadadovi poslali se vzkazem: „Ze Samaří vytáhli nějakí muži.“¹⁸ On řekl: „Jestliže vytáhli k míru, zajmte je živé, a jestliže vytáhli k boji, také je zajmte živé!“¹⁹ Oni tedy vytáhli z města; mladí zbrojnoši náčelníků okrsků, potom za nimi vojsko,²⁰ a udeřili, muž proti muži. Aram uprchl a Izrael ho pronásledoval; aramejský král Ben-Hadad se zachránil na jednom koni ze spřežení.²¹ Tu vytáhl izraelský král, vzal koně a vozy a způsobil Aramu velkou porážku.²² Ten prorok přistoupil k izraelskému králi a řekl mu: „Vzhůru. Naber odvahu a bedlivě uvažuj, co máš dělat, neboť na přelomu roku proti tobě vytáhne aramejský král.“²³ Aramejskému králi řekli jeho služebníci: „Jejich Bůh je Bohem hor, proto nad námi zvítězili. Ale svedme s nimi boj na rovině a určitě nad nimi zvítězíme my.“²⁴ Udělej tedy toto: sesad ony krále a postav na jejich místa správce.²⁵ Sám seber tak velké vojsko, jako bylo to, jež tě opustilo, s týmž počtem koní a s týmž počtem vozů; pak s nimi bojujme na rovině a určitě nad nimi zvítězíme.“ Poslechl jejich rady a udělal to tak.²⁶ Na přelomu roku povolal Ben-Hadad Aramejce do zbraně a šel k Afeku, aby s Izraelem svedl bitvu.²⁷ Izraelité byli svoláni do zbraně a opatření potravou a vytáhli proti nim. Když se naproti nim rozložili, byli Izraelité jako dvě stáda koz, kdežto Aramejci pokrývali zemi.²⁸ Boží muž oslovil izraelského krále a řekl: „Takto mluví Jahve. Protože Aram řekl, že Jahve je Bůh hor, a nikoli Bůh plání, vydám do tvé ruky celý tento velký zástup, a ty poznáš, že já jsem Jahve.“²⁹ Po sedm dní tábořili naproti sobě. Sedmého dne došlo k boji a Izraelité pobili Aramejce, sto tisíc pěšáků v jednom dni.³⁰ Zbytek se uchýlil do Afeku, do města, ale hradba se zřítla na dvacet sedm tisíc mužů, kteří zbývali. A Ben-Hadad se dal na útěk a uchýlil se ve městě do místnosti v ústraní.³¹ Jeho služebníci mu řekli: „Hleď. Slýchali jsme, že izraelští králové jsou králové milosrdní. Dejme si kolem beder pytlou a kolem hlavy provazy a vzdáme se izraelskému králi: snad ti daruje život.“³² Obtočili si bedra pytlou a hlavy provazy, šli k izraelskému králi a řekli: „Takto mluví tvůj služebník Ben-Hadad: ‘Kéž si zachovám život.’“ Odpověděl: „On je tedy dosud naživu? Je to můj bratr!“³³ Muži to měli za dobré znamení a spěšně ho vzali za slovo a řekli: „Ben-Hadad je tvůj bratr.“ Achab pokračoval: „Jděte pro něho.“ Ben-Hadad se k němu odebral a on ho přibral k sobě do vozu.³⁴ Ben-Hadad mu řekl: „Vrátím města, která vzal můj otec tvému otci; ty si zřídíš trhy v Damašku, jako je míval můj otec v Samaří.“ „A já,“ řekl Achab, „ti na základě smlouvy daruji svobodu.“ Achab s ním uzavřel smlouvu a daroval mu svobodu.³⁵ Jeden z bratří proroků řekl na Jahvův příkaz svému druhovi: „Uhoď mě,“ ale ten muž odmítl a neuhodil ho.³⁶ Tu mu řekl: „Protože jsi neuposlechl Jahvova hlasu, zabije tě lev, jakmile ode mne odejdeš“; jak odcházel, potkal lva a ten ho zabil.³⁷ Ten prorok šel a vyhledal jiného muže a řekl: „Uhoď mě.“ Muž ho uhořil a poranil ho.³⁸ Prorok odešel a počkal si na cestě na krále – páskou nad očima se k nepoznání změnil.³⁹ Když kolem přecházel král, on na něho zavolal: „Tvůj služebník šel do boje a tu kdosi opustil řady a přivedl mu jednoho muže s těmito slovy: ‘Pohlídej toho muže. Ztratí-li se, dáš život za život, anebo zaplatíš talent stříbra.’“⁴⁰ A zatímco tvůj služebník měl všude možně co dělat, ten muž zmizel.“ Izraelský král mu řekl: „To je rozsudek nad tebou. Ty sám jsi jej pronesl.“⁴¹ On si hned strhl pásku, kterou měl nad očima, a izraelský král poznal, že je to jeden z proroků.⁴² Řekl králi: „Takto mluví Jahve: Protože jsi nechal uniknout muže, který mi byl vydán klatbou, tvůj život odpovídá za jeho život a tvůj lid za jeho lid.“⁴³ A izraelský král odešel, byl zasmušilý a rozhněvaný, a vrátil se do Samaří.

21 Po těchto událostech se stalo toto: Nabot z Jizreelu měl vinici vedle paláce samařského krále Achaba² a Achab k Nabotovi promluvil: „Postup mi svou vinici, udělám si z ní zelinářskou zahradu, leží totiž zcela blízko mého domu; výměnou ti dám nějakou lepší vinici anebo, je-li ti to milejší, dám ti to, co stojí, ve stříbře.“³ Ale Nabot Achabovi řekl: „Jahve mě chraň, abych ti postoupil dědictví po svých otcích!“⁴ Achab odešel domů, byl zasmušilý a rozhněvaný nad slovem, které mu řekl Nabot z Jizreelu: „Nepostoupím ti dědictví po svých otcích.“ Lehl si na lože, odvrátil tvář a nechtěl jíst.⁵ Přišla k němu jeho žena Jezabel a řekla mu: „Proč se tvůj duch rozmrzel a proč nejíš?“⁶ Odpověděl jí: „Mluvil jsem s Nabotem z Jizreelu a řekl jsem mu: ‘Postup mi svou vinici za stříbro anebo, chceš-li, dám ti výměnou jinou vinici.’ Ale on řekl: ‘Já svou vinici nepostoupím.’“⁷ Tu mu jeho žena Jezabel řekla: „Ty jsi opravdu pěkný král nad Izraelem! Vstaň a pojez a ať se tvé srdce upokojí, vinici Nabota z Jizreelu ti dám já.“⁸ Napsala v Achabově jménu listy, které zapečetila královskou pečetí, a ty listy poslala starším a představeným, kteří bydleli s Nabotem.⁹ V těch listech napsala: „Vyhleďte půst a posadte Nabota do čela lidu.“¹⁰ Naproti němu posadte dva ničemy, kteří ho takto obviní: ‘Zlořečil jsi Bohu a králi!’ Vyvedte ho ven, kamenujte ho, a ať zemře!“¹¹ Muži z Nabotova města, starší a představení, kteří bydleli v jeho městě, to udělali, jak jim Jezabel nařídila, jak to bylo napsáno v listech, které jim poslala.¹² Vyhlásili půst a postavili Nabota do čela lidu.¹³ Tu přišli ti dva ničemové, posadili se naproti němu a ti ničemové před lidem takto svědčili proti Nabotovi: „Nabot zlořečil Bohu a králi.“ Vyvedli ho za město, kamenovali ho a on zemřel.¹⁴ Potom poslali se vzkazem k Jezabel: „Nabot byl ukamenován a je mrtev.“¹⁵ Když se Jezabel dozvěděla, že Nabot byl ukamenován a že je mrtev, řekla Achabovi: „Vstaň a převezmi vinici Nabota z Jizreelu, který ti ji nechtěl postoupit za stříbro, neboť Nabot už nežije, je mrtev.“

¹⁶ Když se Achab dozvěděl, že je Nabot mrtev, vstal a odešel na vinici Nabota z Jizreelu a převzal ji. ¹⁷ Tu se takto ozvalo Jahvovo slovo Tišbanu Eliášovi: ¹⁸ „Vstaň a jdi vstříc Achabovi, izraelskému králi v Samaří. On je na Nabotově vinici, přišel tam, aby si ji přivlastnil. ¹⁹ Řekneš mu toto: Takto mluví Jahve: Zavraždil jsi a ještě k tomu uchvacuješ! Proto mluví Jahve takto: na témže místě, kde chlemtali psi Nabotovu krev, budou psi chlemtat i krev tvoji.“ ²⁰ Achab řekl Eliášovi: „Tak jsi mě dostihl, můj nepříteli!“ Eliáš odpověděl: „Ano, dostihl jsem tě. Protože jsi jednal jako podvodník a dělal, co se Jahvovi nelíbí, ²¹ hle, uvalím na tebe neštěstí: vymetu tvé plemeno, vyhladím v Izraeli mužské příslušníky Achabovy rodiny, svázané i svobodné. ²² Nalozím s tvým domem jako s domem Nebatova syna Jeroboama a Achijova syna Baši, neboť jsi vyvolal můj hněv a způsobil, že Izrael hřeší. ²³ (I proti Jezabel pronesl Jahve slovo: ‘Psi roztrhají Jezabel v poli u Jizreelu.’) ²⁴ Toho z Achabovy rodiny, kdo zemře ve městě, sežerou psi a toho, kdo zemře v polích, sežerou nebesští ptáci.“ ²⁵ Nebyl opravdu nikdo, kdo by jednal tak prohnaně jako Achab, když dělal, co se Jahvovi nelíbí, protože ho svedla jeho manželka Jezabel. ²⁶ Jednal zcela ohavně, přiklonil se k modlám, jako to dělali Amorité, které Jahve zahnal před Izraelity. ²⁷ Když Achab uslyšel ta slova, roztrhl si oděv, oblékl si přímo na tělo pytlouinu a chodil pomalu. ²⁸ Tu se Tišbanu Eliášovi takto ozvalo Jahvovo slovo: ²⁹ „Viděl jsi, jak se Achab přede mnou pokořil? Protože se přede mnou pokořil, nepřivodím to neštěstí v jeho době, přivodím to neštěstí na jeho dům až v době jeho syna.“

22 Po tři roky se žilo v klidu, mezi Aramem a Izraelem se nebojovalo. ² Třetího roku přišel izraelského krále navštívit judský král Josafat. ³ Izraelský král řekl svým hodnostářům: „Dobře víte, že Ramot v Galaadu je náš, a neděláme nic, abychom ho vyrvali z rukou aramejského krále.“ ⁴ Řekl Josafatovi: „Půjdeš se mnou bojovat k Ramotu v Galaadu?“ Josafat izraelskému králi odpověděl: „Se mnou to bude jako s tebou, s mými muži jako s tvými muži, s mými koňmi jako s tvými koňmi.“ ⁵ Josafat nicméně řekl izraelskému králi: „Prosím tě, dotaz se napřed na Jahvovo slovo.“ ⁶ Izraelský král shromáždil proroky v počtu asi čtyř set a zeptal se jich: „Mám jít a zaútočit na Ramot v Galaadu, nebo od toho mám upustit?“ Odpověděli: „Vytáhni, Jahve jej vydá králi do rukou.“ ⁷ Ale Josafat řekl: „Není zde žádný jiný Jahvův prorok, jehož prostřednictvím bychom se mohli dotázat?“ ⁸ Izraelský král Josafatovi odpověděl: „Je tu ještě jeden muž, jehož prostřednictvím se lze Jahva dotazovat, ale já ho nenávidím, neboť on mi neprorokuje nikdy dobré, vždy jen zlé, je to Jimlův syn Micheáš.“ Josafat řekl: „Ať král takto nemluví!“ ⁹ Izraelský král zavolal jednoho kleštěnce a řekl: „Rychle přiveď Jimlova syna Micheáše.“ ¹⁰ Izraelský král a judský král Josafat seděli každý ve slavnostním hávu na svém stolci na humně před branou Samaří a všichni proroci se před nimi oddávali svému vytržení. ¹¹ Kenaanův syn Sedechiáš si udělal železné rohy a řekl: „Takto mluví Jahve. Tímto nabereš na rohy Aramejce až do posledního.“ ¹² A všichni proroci předpovídali stejně a říkali: „Vytáhni do Ramotu v Galaadu! Vyhraješ, Jahve jej vydá králi do rukou.“ ¹³ Posel, který šel pro Micheáše, mu řekl: „Hle, proroci mluví jakoby jedněmi ústy králi ku prospěchu. Hleď mluvit jako jeden z nich a předpovídej úspěch.“ ¹⁴ Ale Micheáš odpověděl: „Jako že žije Jahve! Co mi Jahve řekne, to vypovím!“ ¹⁵ Přišel ke králi a král se ho zeptal: „Micheáši, máme jít do Ramotu v Galaadu a bojovat, nebo od toho máme upustit?“ On mu odpověděl: „Vytáhni! Vyhraješ. Jahve jej vydá králi do rukou.“ ¹⁶ Ale král mu řekl: „Kolikrát tě mám zapřísahat, abys mi říkal v Jahvově jménu jen pravdu?“ ¹⁷ On tedy prohlásil: „Viděl jsem, jak celý Izrael je rozprašený na horách jako stádo bez pastýře. A Jahve řekl: Už nemají pána, ať se každý vrátí v pokoji domů!“ ¹⁸ Tu řekl izraelský král Josafatovi: „Neříkal jsem ti, že on mi neprorokuje dobré, nýbrž zlé?“ ¹⁹ Micheáš pokračoval: „Poslechni si spíš Jahvovo slovo. Viděl jsem Jahva, jak sedí na svém trůně; po jeho pravici i levici před ním stálo celé nebeské vojsko. ²⁰ Jahve se zeptal: ‘Kdo oklame Achaba, aby vytáhl proti Ramotu v Galaadu a aby tam podlehl?’ Oni odpovídali jeden tak, druhý onak. ²¹ Tu předstoupil Duch a stanul před Jahvem. Řekl: ‘Já ho oklamu.’ Jahve se ho zeptal: ‘Jak?’ ²² On odpověděl: ‘Půjdu a učiním se v ústech všech jeho proroků duchem lži.’ Jahve řekl: ‘Oklameš ho, podaří se ti to. Jdi a udělej to.’ ²³ Tedy hle, Jahve vložil ducha lži do úst všem tvým prorokům, kteří jsou zde, ale Jahve proti tobě vyřkl neštěstí.“ ²⁴ Tu přistoupil Kenaanův syn Sedechiáš a uhodil Micheáše do tváře slovy: „Kudy mne opustil Jahvův duch, aby mluvil s tebou?“ ²⁵ Micheáš hbitě odpověděl: „To uvidíš ten den, až budeš utíkat, aby ses schoval do místnosti v ústraní.“ ²⁶ Izraelský král nařídil: „Chop se Micheáše a předej ho správci města Amonovi a královu synu Joašovi. ²⁷ Řekneš jim: Takto mluví král. Uvrhněte tohoto muže do vězení a živte ho výhradně chlebem a vodou, dokud se živ a zdrav nevrátí.“ ²⁸ Micheáš řekl: „Vrátíš-li se živ a zdrav, nemluvil mými ústy Jahve.“ ²⁹ Izraelský král a judský král Josafat vytáhli proti Ramotu v Galaadu. ³⁰ Izraelský král řekl Josafatovi: „Já se přestrojím a půjdu do boje, ale ty si oblékni svůj šat!“ Izraelský král se přestrojil a vyšel do boje. ³¹ Aramejský král vydal svým velitelům vozů tento příkaz: „Nezaútočíte na malého ani na velkého, jen na izraelského krále.“ ³² Když velitelé vozů uviděli Josafata, řekli: „To je určitě izraelský král,“ a zaměřili boj směrem k němu; ale Josafat provolal svůj válečný pokřik, ³³ a když velitelé vozů viděli, že to není izraelský král, šli od něho pryč. ³⁴ Jeden muž napjal svůj luk, aniž věděl, na koho míří, a zasáhl izraelského

krále mezi lehký krunýř a články kyrysu. On řekl svému vozataji: „Obrát se a vyvez mě z vřavy, protože je mi špatně.“³⁵ Ale boj se toho dne rozhořel, krále podpírali a on stál na svém voze tváří v tvář Aramejcům a večer zemřel; krev z jeho rány vytékala na dno vozu.³⁶ Při západu slunce se táborem rozlehl křik: „Každý do svého města a každý do své země!“³⁷ Král je mrtev!“ Šli do Samaří a v Samaří krále pohřbili.³⁸ Jeho vůz důkladně opláchli v rybníce v Samaří, psi chlemtali krev a nevěstky se v ní koupaly podle slova, které řekl Jahve.³⁹ Zbytek Achabových příběhů, vše, co udělal, dům ze slonoviny, který postavil, všechna města, která vystavěl, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů?⁴⁰ Achab ulehl se svými otci a namísto něho vládl jeho syn Ochoziáš.⁴¹ Asův syn Josafat se stal králem nad Judou ve čtvrtém roce izraelského krále Achaba.⁴² Josafatovi bylo, když nastoupil, třicet pět let a vládl v Jeruzalémě pětadvacet let; jeho matka se jmenovala Azuba, dcera Šilchiho.⁴³ Následoval zcela jednání svého otce Asy, aniž se odchýlil, dělal, co je v Jahvových očích správné.⁴⁴ Jenomže výšiny nezmizely; lid nadále přinášel na výšinách oběti a kadidlo.⁴⁵ Josafat žil v pokoji s izraelským králem.⁴⁶ Zbytek Josafatových příběhů, chrabrost, kterou ukázal, a války, které svedl, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů?⁴⁷ Vymýtil ze země zbytek těch, kteří se oddávali posvátnému smilstvu a kteří přečkali dobu jeho otce Asy.⁴⁸ Nad Edomem nebyl ustanoven král a král⁴⁹ Josafat postavil v Taršíši lodi, aby jely pro zlato do Ofiru, ale jet tam nemohl, neboť ty lodi v Esjon-Geberu ztroskotaly.⁵⁰ Tu řekl Achabův syn Ochoziáš Josafatovi: „Mí služebníci pojedou na lodích s tvými služebníky“; ale Josafat nesouhlasil.⁵¹ Josafat ulehl se svými otci a pohřbili ho ve městě jeho praotce Davida; namísto něho vládl jeho syn Joram.⁵² Achabův syn Ochoziáš se stal v Samaří králem nad Izraelem v sedmnáctém roce judského krále Josafata a vládl nad Izraelem dva roky.⁵³ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, a chodil po cestě svého otce a po cestě své matky a po cestě Nebatova syna Jeroboama, který strhl Izraele do hříchu.⁵⁴ Uctíval Baala a klaněl se před ním a dráždil Jahva, Boha Izraele, právě tak, jako to dělal jeho otec.

Druhá Královská

Úvod

1 Po Achabově smrti se proti Izraeli vzbouřil Moab. ² Protože Ochoziáš spadl z balkonu svého příbytku v Samaří a bylo to s ním špatné, vypravil posly a řekl jim: „Jděte a dotážete se Baal Zebuba, boha Ekronu, abych se dozvěděl, zda se z této své choroby uzdravím.“ ³ Ale Jahvův anděl řekl Tišbanu Eliášovi: „Vzhůru! Jdi naproti poslům samařského krále a řekni jim: Což tedy není Bůh v Izraeli, že se jdete dotazovat Baal Zebuba, boha Ekronu? ⁴ Proto mluví Jahve takto: Z lože, na něž jsi ulehl, nevstaneš, určitě zemřeš.“ A Eliáš odešel. ⁵ Poslové se vrátili k Ochoziášovi a on jim řekl: „Proč jen se vracíte?“ ⁶ Odpověděli mu: „Oslovil nás jeden muž a řekl nám: ‘Jděte, vraťte se ke králi, který vás vypravil, a řekněte mu: Takto mluví Jahve. Což tedy není Bůh v Izraeli, že posíláš s dotazem k Baal Zebubovi, bohu Ekronu? Proto z lože, na něž jsi ulehl, nevstaneš, určitě zemřeš.’“ ⁷ On se jich zeptal: „Jak vypadal ten muž, který vás oslovil a řekl vám ta slova?“ ⁸ A oni mu odpověděli: „Byl to muž, jenž měl rouno a kolem beder koženou suknicí.“ On řekl: „To je Tišban Eliáš!“ ⁹ Poslal velitele padesáti s padesátkou mužů a ten k němu vyšel vzhůru – on seděl na vrcholu hory – a řekl mu: „Boží muži! Král nařídil: Sestup!“ ¹⁰ Eliáš odpověděl a veliteli padesáti řekl: „Jsem-li Boží muž, ať sestoupí z nebe oheň a pohltí tebe i tvou padesátku,“ a z nebe sestoupil oheň a pohltil jeho i padesátku. ¹¹ Král k němu poslal znovu jiného velitele padesáti s padesátkou mužů, ten vyšel vzhůru a řekl mu: „Boží muži! Král vydal tento příkaz: Rychle sestup!“ ¹² Eliáš odpověděl a řekl mu: „Jsem-li Boží muž, ať sestoupí z nebe oheň a pohltí tebe i tvou padesátku,“ a z nebe sestoupil oheň a pohltil jeho i padesátku. ¹³ Král poslal ještě třetího velitele padesáti s padesátkou mužů. Ten třetí velitel padesáti přišel, poklekl před Eliášem na kolena a takto ho snažně prosil: „Boží muži! Kéž má můj život a život tvých padesáti služebníků zde trochu ceny ve tvých očích!“ ¹⁴ Z nebe sestoupil oheň a pohltil první dva velitele padesáti a jejich padesátky mužů; ale kéž má nyní můj život trochu ceny ve tvých očích!“ ¹⁵ Jahvův anděl řekl Eliášovi: „Sestup s ním, neboj se ho.“ On vstal, sešel s ním ke králi, ¹⁶ jemuž řekli: „Takto mluví Jahve. Protože jsi vypravil posly, aby se dotazovali Baal Zebuba, boha Ekronu, nuže, nevstaneš z lože, na něž jsi ulehl, určitě zemřeš.“ ¹⁷ On zemřel podle Jahvova slova, jež vyřkl Eliáš. Namísto něho se stal králem jeho bratr Joram – ve druhém roce judského krále, Josafatova syna Jorama; on totiž neměl syna. ¹⁸ Zbytek Ochoziášových příběhů, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů?

2 Toto se stalo, když Jahve vzal Eliáše ve víru do nebe: Eliáš a Elizeus odešli z Gilgalu ² a Eliáš řekl Elizeovi: „Zůstaň přece zde, vždyť Jahve mě posílá jen do Betelu,“ ale Elizeus odpověděl: „Jako že žije Jahve a jako že žiješ ty sám, neopustím tě!“ a šli do Betelu. ³ Bratři proroci, kteří sídlí v Betelu, vyšli Elizeovi naproti a řekli mu: „Víš, že dnes Jahve odnese tvého pána tobě nad hlavu?“ Řekl: „Já to vím také; ticho!“ ⁴ Eliáš mu řekl: „Elizee! Zůstaň přece zde, vždyť Jahve mě posílá jen do Jericha,“ ale on odpověděl: „Jako že žije Jahve a jako že žiješ ty sám, neopustím tě!“ a šli do Jericha. ⁵ Bratři proroci, kteří sídlí v Jerichu, přistoupili k Elizeovi a řekli mu: „Víš, že dnes Jahve odnese tvého pána tobě nad hlavu?“ Řekl: „Já to vím také; ticho!“ ⁶ Eliáš mu řekl: „Zůstaň přece zde, vždyť Jahve mě posílá jen k Jordánu,“ ale on odpověděl: „Jako že žije Jahve a jako že žiješ ty sám, neopustím tě!“ a oba odešli. ⁷ Přišlo padesát bratrů proroků a zastavili se opodál, v dálce, zatímco oni oba stáli na břehu Jordánu. ⁸ Tu Eliáš vzal svůj plášť, svinul jej a udeřil do vod, ony se rozdělily na jednu a druhou stranu, a oba přešli suchou nohou. ⁹ Jakmile přešli, řekl Eliáš Elizeovi: „Žádej: co pro tebe mohu udělat, než od tebe budu vzat?“ A Elizeus odpověděl: „Ať mi připadne dvojitý podíl tvého ducha!“ ¹⁰ Eliáš pokračoval: „Žádáš věc nesnadnou: budeš-li mě vidět, až budu od tebe brán, stane se ti to; pokud ne, nestane se to.“ ¹¹ A jak šli a hovořili spolu, hle, vjel mezi ně ohnivý vůz s ohnivými koňmi a Eliáš vystoupil ve víru do nebe. ¹² Elizeus to viděl a volal: „Otče! Otče! Izraelův voze i jeho spřežení!“ Potom ho už neviděl, uchopil svůj šat a roztrhl jej vedví. ¹³ Zvedl Eliášův plášť, jenž se smekl, vrátil se a stanul na břehu Jordánu. ¹⁴ Vzal Eliášův plášť a udeřil do vod se slovy: „Kde je Jahve, Eliášův Bůh?“ Udeřil do vod, ony se rozdělily na jednu a druhou stranu, a Elizeus přešel. ¹⁵ Bratři proroci to zdálky viděli a řekli: „Eliášův duch spočinul na Elizeovi!“ Šli mu naproti a klaněli se před ním k zemi. ¹⁶ Řekli mu: „S tvými služebníky je zde padesát hrdinů. Dovol, aby šli hledat tvého pána, možná, že ho Jahvův duch odnesl a svrhl na nějakou horu nebo do nějakého údolí,“ ale on odpověděl: „Nikoho neposílejte.“ ¹⁷ Ale protože ho obtěžovali a naléhali, řekl: „Pošlete!“ Poslali tedy padesát mužů a ti hledali po tři dny, aniž ho našli. ¹⁸ Vrátili se k Elizeovi, jenž zůstal v Jerichu, a on jim řekl: „Což jsem vás nevaroval, abyste nechodili?“ ¹⁹ Muži z toho města řekli Elizeovi: „Ve městě se příjemně žije, jak může náš pán vidět, ale vody jsou nezdravé a země plodí nedochůdčata.“ ²⁰ On řekl: „Doneste mi novou misku

a dejte do ní sůl,“ a oni mu ji přinesli. ²¹ Šel tam, kde prýštily ty vody, vhodil tam sůl a řekl: „Takto mluví Jahve. Ozdravuji tyto vody, už odtud nepřijde smrt ani nedochůdce.“ ²² A ty vody se podle slova, jež vyřkl Elizeus, až do dnešního dne ozdravily. ²³ Odtud vyšel vzhůru do Betelu, a jak šel vzhůru po cestě, vyšli z města mladí chlapci, posmívali se mu a říkali: „Pojď nahoru, ty vyholenče! Pojď nahoru, ty vyholenče!“ ²⁴ On se otočil, uviděl je a v Jahvově jménu je proklel. Tu vyšly z lesa dvě medvědice a dvačtyřicet těch chlapců roztrhaly. ²⁵ On odtud odešel na horu Karmel, pak se vrátil do Samaří.

3 Achabův syn Joram se stal králem nad Izraelem v Samaří v osmnáctém roce judského krále Josafata a vládl dvanáct let. ² Dělal, co se Jahvovi nelíbí; ale přece ne jako jeho otec a matka, neboť odstranil Baalovu stélu, kterou udělal jeho otec. ³ Jenomže setrval při hříších, do nichž strhl Izraele Nebatův syn Jeroboam, a neodvrátil se od nich. ⁴ Moabský král Meša byl chovatelem stád a odváděl jako poplatek izraelskému králi sto tisíc jehňat a sto tisíc beranů s vlnou; ⁵ ale po Achabově smrti se moabský král proti izraelskému králi vzbouřil. ⁶ Tehdy vyšel král Joram ze Samaří a vykonal přehlídku celého Izraele. ⁷ Potom vzkázal judskému králi toto poselství: „Vzbouřil se proti mně moabský král. Půjdeš se mnou do Moabu válčit?“ Judský král odpověděl: „Půjdu. Se mnou bude jako s tebou, s mým lidem jako s tvým lidem, s mými koňmi jako s tvými koňmi!“ ⁸ Dodal: „Kterou cestou potáhneme?“ A on odpověděl: „Cestou po edomské poušti.“ ⁹ Izraelský král, judský král a edomský král odtáhli. Udělali zacházku sedmi dní pochodu a vojsku a soumarům, kteří šli za ním, se nedostávalo vody. ¹⁰ Izraelský král zavola: „Běda! Stalo se, že Jahve zavola nás, tři krále, aby nás vydal do rukou Moabu!“ ¹¹ Ale judský král řekl: „Což tu není nějaký Jahvův prorok, abychom se jeho prostřednictvím Jahva dotázali?“ Tu odpověděl jeden ze služebníků izraelského krále: „Je tu Šafatův syn Elizeus, který lil vodu na ruce Eliášovi.“ ¹² Judský král řekl: „On zná Jahvovo slovo.“ Izraelský král, judský král a edomský král tedy k němu sešli. ¹³ Ale Elizeus řekl izraelskému králi: „Co je mi po tobě? Jdi si za proroky svého otce a za proroky své matky!“ Izraelský král mu odpověděl: „Ale ne! Stalo se, že Jahve zavola nás, tři krále, aby nás vydal do rukou Moabu!“ ¹⁴ Elizeus pokračoval: „Jako že žije Jahve Sabaot, jemuž sloužím, kdybych neměl ohled na judského krále, na tebe bych nedbal, vůbec bych se na tebe ani nepodíval. ¹⁵ Teď mi přiveďte někoho, kdo hraje na lyru.“ A spočinula na něm Jahvova ruka, zatímco ten hudebník hrál, ¹⁶ a on řekl: „Takto mluví Jahve: ‘Vykopejte v tomto údolí jámy a jámy,’ ¹⁷ neboť Jahve mluví takto: ‘Neuvidíte vítr, neuvidíte déšť a toto údolí se naplní vodou a napijete se vy, vaše vojsko i vaši soumaří.’ ¹⁸ A to je v Jahvových očích ještě málo, protože on vám vydá do rukou Moab. ¹⁹ Vybijete všechna jejich opevněná města, pokácíte všechny užitkové stromy, ucpete všechny prameny a zpusťte všechna nejlepší pole tím, že je zaházíte kamením.“ ²⁰ A ráno, v tu hodinu, kdy se přináší obětní dar, hle, směrem od Edomu přitekla voda a údolí se jí naplnilo. ²¹ Když se Moabitě dozvěděli, že ti králové vytáhli do boje proti nim, byli svoláni všichni, kdo byli v bojeschopném věku, a stáli na hranicích. ²² Když ráno vstali a slunce ozářilo vody, viděli Moabitě zdálky vody rudé jako krev. ²³ Řekli: „To je krev! Ti králové určitě jeden druhého zabili, bili se mezi sebou. A nyní, Moabe, dej se do plnění!“ ²⁴ Když však došli k táboru Izraelitů, Izraelité povstali a bili Moabity, kteří se před nimi dali na útěk; a oni se vrhli kupředu a rozsekávali je na kusy. ²⁵ Ničili města, každý hodil po kameni na všechna nejlepší pole, aby je naplnili, ucpávali všechny prameny a poráželi všechny užitkové stromy. Nakonec zůstal jen Kir-Cheresu: prakovníci ho obklíčili a ostřelovali ho. ²⁶ Když moabský král viděl, že není s to boji odolat, vzal s sebou sedm set mužů ozbrojených mečem, aby provedli průlom a dostali se k aramejskému králi, ale nepodařilo se jim to. ²⁷ Vzal tedy svého nejstaršího syna, který měl vládnout namísto něho, a přinesl ho na hradbách jako celopal. Na Izraelitech byl velký hněv, odtáhli daleko od něho a vrátili se do země.

4 Žena jednoho z bratrů proroků úpěnlivě prosila Elizea: „Tvůj služebník, můj manžel, zemřel, a ty víš, že se tvůj služebník bál Jahva. A přišel věřitel, aby vzal mé dvě děti a udělal si z nich otroky.“ ² Elizeus jí řekl: „Co pro tebe mohu udělat? Řekni mi, co máš doma?“ Odpověděla: „Tvá služka nemá doma vůbec nic až na baňku s olejem.“ ³ Řekl tedy: „Jdi a vypůjč si venku nádoby ode všech svých sousedů, prázdné nádoby, a ne nějak málo!“ ⁴ Pak se vrátíš, zavřeš za sebou a za svými syny dveře a budeš nalévat do všech těch nádob olej a vždy, až budou plné, je budeš dávat stranou.“ ⁵ Ona od něho odešla a zavřela dveře za sebou a svými syny; oni jí drželi nádoby a ona bez přestání nalávala. ⁶ A když byly ty nádoby plné, řekla synovi: „Podej mi ještě nějakou nádobu,“ ale on odpověděl: „Už žádná nádoba není.“ Tu přestal olej téci. ⁷ Šla a podala zprávu Božímu muži a on řekl: „Jdi, prodej ten olej, vykoupíš zástavu a ze zbytku budeš ty i tví synové žít!“ ⁸ Když jednou Elizeus procházel Šunemem, pozvala ho jedna urozená žena, jež tam žila, ke stolu. Od té doby tam pokaždé, když procházel, chodil jíst. ⁹ Ona řekla svému manželovi: „Hleď. Víím určitě, že to u nás vždy prochází svatý Boží muž. ¹⁰ Postavme mu tedy zděný horní pokojík a dáme mu tam lože, stůl, sedátko a lampu: když k nám přijde, uchýlí se tam.“ ¹¹ Když tam jednou přišel, uchýlil se do horního pokoje a ulehl tam. ¹² Řekl svému služebníkovi

Gechazimu: „Zavolej tu hodnou Šunamitku.“ – On ji zavola a ona před ním stanula. – ¹³ Elizeus pokračoval: „Řekni jí: Dala sis s námi všechnu tuto práci. Co se pro tebe dá udělat? Ztratit za tebe slovo u krále nebo u velitele vojska?“ Ale ona odpověděla: „Bydlím zde mezi svými.“ ¹⁴ On pokračoval: „Tak co se pro ni dá udělat?“ Gechazi odpověděl: „Nuže! Nemá syna a její manžel je letitý.“ ¹⁵ Elizeus řekl: „Zavolej ji.“ – Služebník ji zavola a ona stanula u vchodu. – ¹⁶ „Příštího roku v tuto dobu,“ řekl, „budeš chovat v náručí syna.“ Ale ona řekla: „Ne, můj pane, neklam svou služku.“ ¹⁷ A ta žena počala a porodila syna v tu dobu, jak jí řekl Elizeus. ¹⁸ Chlapec vyrostl. Jednoho dne přišel za svým otcem k žencům ¹⁹ a řekl otcovi: „Ach, má hlava, má hlava!“ a otec přikázal jednomu služebníkovvi, aby ho odnesl k matce. ²⁰ On ho vzal a dovedl ho matce; zůstal jí až do poledne na klíně a zemřel. ²¹ Ona vyšla nahoru a položila ho na lože Božího muže, zavřela dveře a vyšla. ²² Zavolala svého manžela a řekla: „Pošli mi některého služebníka s oslicí, pojedu za Božím mužem a vrátím se.“ ²³ On se zeptal: „Proč k němu jdeš dnes? Není novoluní ani sobota,“ ale ona odpověděla: „Buď klidný.“ ²⁴ Dala osedlat oslici a řekla služebníkovvi: „Veď mne, jdi! Nezastavuj mi cestou, pokud ti nepřikáže.“ ²⁵ Odjela a šla za Božím mužem na horu Karmel. Když ji Boží muž zdálky uviděl, řekl svému služebníku Gechazimu: „Hleď, ta hodná Šunamitka. ²⁶ Teď jí běž naproti a zeptej se jí: Daří se ti dobře? Daří se dobře tvému manželovi? Daří se dobře tvému chlapci?“ Ona odpověděla: „Dobře.“ ²⁷ Když došla k Božím muži na hoře, objala mu nohy. Gechazi přistoupil a chtěl ji odstrčit, ale Boží muž řekl: „Nechej ji, neboť ona má v duši hořkost; Jahve mi to skryl, nic mi neohlásil.“ ²⁸ Ona řekla: „Což jsem svého pána žádala o syna? Neříkala jsem ti, abys mě nešálil?“ ²⁹ Elizeus řekl Gechazimu: „Opásej si bedra, vezmi do ruky mou hůl a jdi! Potkáš-li někoho, nepozdravíš ho, a pozdraví-li tě někdo, neodpovíš mu. Vztáhneš nad chlapce mou hůl.“ ³⁰ Ale chlapcova matka řekla: „Jako že žije Jahve a jako že žiješ ty sám, neopustím tě.“ Tu vstal a šel za ní. ³¹ Gechazi je předešel a vztáhl hůl nad chlapce, ale nebylo hlasu ani odezvy. Šel nazpět Elizeovi naproti a oznámil mu toto: „Chlapec se nevzbudil.“ ³² Elizeus přišel do domu; tam byl mrtvý chlapec a ležel na jeho vlastním loži. ³³ On vešel, za oběma zavřel dveře a modlil se k Jahvovi. ³⁴ Pak vystoupil na lože, natáhl se na chlapce, položil svá ústa na jeho ústa, své oči na jeho oči, své ruce na jeho ruce, skrčil se na něho a chlapcovo tělo se zahřálo. ³⁵ Pak opět začal chodit sem a tam po domě, potom opět vyšel nahoru a opět se na něho skrčil, takto sedmkrát: tu chlapec kýchl a otevřel oči. ³⁶ On zavola Gechaziho a řekl mu: „Přiveď tu hodnou Šunamitku.“ On ji zavola. Když k němu přišla, řekl: „Vezmi si svého syna.“ ³⁷ Vešla, padla mu k nohám, klaněla se až k zemi, pak si vzala syna a odešla. ³⁸ Když byl v zemi hlad, vrátil se Elizeus do Gilgalu. Jelikož před ním seděli bratři proroci, řekl svému služebníkovvi: „Postav na oheň ten velký hrnec a uvař pro bratry proroky polévku.“ ³⁹ Jeden z nich vyšel do polí, aby nasbíral nějaké byliny, našel jakési divoké šlahouny a natrhal si z nich plné šaty tykvic. Vrátil se a nakrájel je na kousky do hrnce s polévkou, protože nevěděl, co to je. ⁴⁰ Nalili mužům k jídlu. Ale oni, sotvaže tu polévku okusili, hned zakřičeli: „Boží muži! V tom hrnci je smrt!“ A nemohli jíst. ⁴¹ Tu Elizeus řekl: „Dobrá, přineste mouku.“ Hodil ji do hrnce a řekl: „Nalej mužům, a ať jedí.“ – V hrnci už nebylo nic špatného. ⁴² Jakýsi muž přišel z Baal-Šalíši a přinesl Božím muži chléb prvotín, dvacet ječných chlebů a čerstvé zrní v klasu. On přikázal: „Dej to mužům, a ať se najedí.“ ⁴³ Ale jeho služebník odpověděl: „Jak bych tím obsloužil sto lidí?“ On pokračoval: „Dej to mužům, a ať se najedí, neboť Jahve promluvil takto: ‘Bude se jíst a ještě zbude.’“ ⁴⁴ Obsloužil je, oni se najedli a ještě podle Jahvova slova zbylo.

5 Velitel vojska aramejského krále Naaman byl velice vážený muž a požíval u svého pána velké přízně, neboť právě jeho prostřednictvím dopřál Jahve Aramejcům vítězství; ale tento muž byl malomocný. ² Aramejci vytáhli na loupežný nájezd a odvedli z izraelského území děvčátko, které se dostalo do služby k Naamanově ženě. ³ Řeklo své paní: „Ach! Kdyby se jen můj pán obrátil na toho proroka ze Samaří! On by ho zbavil malomocenství.“ ⁴ Naaman to šel oznámit svému pánovi. „Hle,“ řekl, „tak a tak mluvila mladá dívka, jež pochází z izraelské země.“ ⁵ Aramejský král odpověděl: „Odejdi tedy, pošlu izraelskému králi list.“ Naaman odešel, vzal si s sebou deset talentů stříbra, šest tisíc šekelů zlata a deset svátečních oděvů. ⁶ Předložil izraelskému králi list tohoto znění: „Zároveň s tímto listem ti posílám svého služebníka Naamana, abys ho zbavil malomocenství.“ ⁷ Když si ten list přečetl, roztrhl si izraelský král oděv a řekl: „Což jsem nějaký bůh, který je s to dát smrt a život, že on mi nařizuje, abych někoho zbavil malomocenství? Samozřejmě, všimněte si, že on se mnou vyhledává spor!“ ⁸ Když se však Elizeus dozvěděl, že si izraelský král roztrhl oděv, vzkázal králi: „Proč sis roztrhl oděv? Ať tedy přijde za mnou a pozná, že je v Izraeli prorok.“ ⁹ Naaman přišel se svým sprežením a vozem a zastavil se u dveří Elizeova domu ¹⁰ a Elizeus k němu vypravil posla se vzkazem: „Jdi a vykoupej se sedmkrát v Jordánu a tvé tělo bude opět čisté.“ ¹¹ Naaman se rozhněval, odešel a řekl: „Říkal jsem si: Určitě vyjde a sám se ukáže, pak bude vzývat jméno Jahva, svého Boha, zamává rukou nad nemocným místem a uzdraví, co je malomocné.“ ¹² Což nejsou damašské řeky Abana a Parpar lepší než všechny vody Izraele? Nemohl bych se vykoupat v nich, a tak být očištěn?“ Otočil se a s hněvem odejel. ¹³ Přistoupili však jeho služebníci a takto ho oslovili: „Otče! Kdyby ti ten prorok přede-psal něco nesnadného, nebyl bys to

udělal? Tím spíš, když ti řekl: 'Vykoupej se a budeš očištěn.'¹⁴ On tedy šel a ponořil se podle Elizeova slova sedmkrát do Jordánu: jeho tělo bylo opět čisté jako tělo malého dítěte.-¹⁵ Vrátil se s celým svým doprovodem k Elizeovi, vešel, předstoupil před něho a řekl: „Ano, od nynějška vím, že není Bůh na celé zemi, leč v Izraeli! Nyní, prosím tě, přijmi od svého služebníka dar.“¹⁶ Ale Elizeus odpověděl: „Jako že žije Jahve, jemuž sloužím, nepřijmu nic.“ Naaman ho nutil, aby přijal, on však odmítl.¹⁷ Tu Naaman řekl: „Když tedy ne, dovol, aby tvému služebníkovu dali tolik půdy, kolik se naloží na dva mezky, neboť tvůj služebník už nebude přinášet celopal ani obět jiným bohům než Jahvovi.“¹⁸ Jenom ať Jahve tvému služebníkovu promine toto: když můj pán chodí do Rimonova chrámu a klaní se tam, opírá se o mé rámě a já se skláním v Rimonově chrámě tehdy, když to dělá on; ať Jahve laskavě svému služebníku promine toto jednání!¹⁹ Elizeus mu odpověděl: „Jdi v pokoji,“ a Naaman kus cesty odešel.²⁰ Elizeův služebník Gechazi si řekl: „Můj pán toho Aramejce Naamana šetřil, když od něho nepřijal, co on mu dával. Jako že žije Jahve, poběžím za ním a něco od něho dostanu.“²¹ A Gechazi se vydal za Naamanem. Když ho Naaman uviděl, jak za ním běží, seskočil mu vstříc z vozu a zeptal se: „Je vše v pořádku?“²² On odpověděl: „V pořádku. Můj pán mě poslal, abych ti řekl: Právě ke mně přišli dva mladíci z Efraimova pohoří, bratři proroci. Dej pro ně, prosím tě, jeden talent stříbra a dva sváteční oděvy.“²³ Naaman řekl: „Prosím tě, vezmi laskavě dva talenty,“ a naléhal; svázal ty dva talenty stříbra do dvou pytlů spolu se dvěma svátečními oděvy, předal to dvěma svým služebníkům a oni to nesli před Gechazim.²⁴ On jim je, když přišli do Ofelu, vzal z rukou a složil je v domě; pak ty muže propustil a oni odešli.²⁵ On sám se odebral ke svému pánovi. Elizeus se ho zeptal: „Odkud přicházíš, Gechazi?“ Odpověděl: „Tvůj služebník nikam nešel.“²⁶ Ale Elizeus mu řekl: „Což tam nebylo mé srdce, když kdosi tobě vstříc opouštěl svůj vůz? Nyní jsi dostal stříbro a můžeš si za ně koupit zahrady, olivovníky a vinnou révu, brav a skot, služebníky a služky.“²⁷ Ale na tobě a na tvém potomstvu navždy ulpí Naamanovo malomocenství.“ A Gechazi od něho odešel bílý jako sníh od malomocenství.

6 Bratři proroci řekli Elizeovi: „Hle, to místo, kde poblíž tebe bydlíme, je pro nás příliš těsné.² Pojďme tedy až k Jordánu; tam si každý vezmeme jeden trám a uděláme si příbytek tam.“ On odpověděl: „Jděte.“³ Jeden z nich řekl: „Buď tak laskav a pojď se svými služebníky,“ a on odpověděl: „Půjdu.“⁴ Odešel s nimi. Když přišli k Jordánu, sekali dřevo.⁵ A jak jeden z nich rubal svůj trám, spadlo železné ostří do vody a on vykřikl: „Běda, můj pane! A ještě bylo vypůjčené!“⁶ Ale Boží muž se ho zeptal: „Kam spadlo?“ a on mu to místo ukázal. Tu ulomil kousek dřeva, hodil jej na to místo a železo vyplavalo.⁷ Řekl: „Vytáhni je,“ a ten muž natáhl ruku a vzal je.⁸ Aramejský král válčil s Izraelem. Konal poradu se svými důstojníky a řekl: „Provedete vpád proti tomu a tomu místu.“⁹ Ale Elizeus poslal izraelskému králi vzkaz: „Měj se ohledně toho místa na pozoru, neboť tam vpadnou Aramejci,“¹⁰ a izraelský král poslal muže na to místo, o němž mu Elizeus řekl. On ho upozorňoval a král se měl na pozoru a to nejen jednou nebo dvakrát.¹¹ Srdce aramejského krále se nad tou věcí vzrušilo, svolal své důstojníky a zeptal se jich: „Nepovíte mi, kdo nás u izraelského krále zrazuje?“¹² Jeden z jeho důstojníků odpověděl: „Ne, můj pane králi; to izraelský prorok Elizeus vyjevuje izraelskému králi slova, která pronášíš ve své ložnici.“¹³ On řekl: „Jděte, podívejte se, kde je, a já pošlu, aby ho zajali.“ Oznámili mu toto: „Hle, on je v Dotanu.“¹⁴ Tu tam král poslal koně, vozy a silný oddíl, který v noci přišel a město obklíčil.¹⁵ Příštího dne Elizeus časně ráno vstal a vyšel ven. A hle, město obstupoval oddíl s koňmi a vozy! Jeho služebník mu řekl: „Ach! Můj pane, co budeme dělat?“¹⁶ On však odpověděl: „Neměj strach, neboť s námi je jich víc než s nimi.“¹⁷ A Elizeus se takto pomodlil: „Jahve, prosím, otevři mu oči, ať vidí.“ Jahve otevřel služebníkovu oči a on uviděl: hle, hora kolem Elizea byla pokryta koňmi a ohnivými vozy.¹⁸ Když Aramejci scházeli směrem k němu, Elizeus se takto pomodlil k Jahvovi: „Postihni, prosím, ty muže vlčí mlhou,“ a on je podle Elizeova slova postihl vlčí mlhou.¹⁹ Tu jim Elizeus řekl: „Tohle není cesta a tohle není město. Pojďte se mnou a já vás zavedu k muži, jehož hledáte.“ Ale odvedl je do Samaří.²⁰ Když vešli do Samaří, řekl Elizeus: „Jahve, otevři těm mužům oči, a ať vidí.“ Jahve jim otevřel oči a oni uviděli: hle, byli uprostřed Samaří!²¹ Když je uviděl izraelský král, řekl Elizeovi: „Mají se pobít, otče?“²² Ale on odpověděl: „Nezabíjej je. Vydáváš snad na smrt třeba i ty, které zajmeš svým mečem a lukem? Nabídní jim chleba a vody, ať se najedí a napijí a ať si jdou ke svému pánovi.“²³ Král jim vystrojil velkou hostinu; když se najedli a napili, propustil je a oni odešli ke svému pánovi. Aramejské tlupy se pak už na izraelské území nevrátily.²⁴ Potom se stalo, že aramejský král Ben-Hadad shromáždil celé své vojsko, přitáhl a oblehl Samaří.²⁵ V Samaří byl velký hlad a obležení bylo tak kruté, že oslí hlava stála osmdesát šekelů stříbra a pětadvacet divokých cibulí pět šekelů stříbra.²⁶ Když izraelský král přecházel po hradbách, zavolala na něho jedna žena: „Pomoz, můj pane králi!“²⁷ On odpověděl: „Nepomůže-li ti Jahve, čím bych ti mohl pomoci já? Něčím z humna nebo z lisu?“²⁸ Potom jí král řekl: „Co je ti?“ Ona pokračovala: „Tahle žena mi řekla: 'Dej svého syna, dnes si ho sníme a zítra sníme mého syna.'“²⁹ Uvařily jsme mého syna a snědly jsme ho; den na to jsem jí řekla: 'Dej svého syna, sníme si ho,' ale ona svého syna schovala.“³⁰ Když král uslyšel slova té ženy, roztrhl si šat; král přecházel po hradbách

a lid viděl, že vespod má přímo na těle pytlou. ³¹ Řekl: „Toto zlo ať na mne Jahve dopustí a tamto k němu ještě přidá, zůstane-li dnes Šafatovu synu Elizeovi hlava na ramenu!“ ³² Elizeus seděl ve svém domě a starší seděli s ním a král napřed vypravil posla. Ale ještě než posel k němu došel, řekl Elizeus starším: „Viděli jste, že ten vrahův syn dal příkaz, aby mi srazili hlavu! Hleďte, až přijde ten posel, zavřete dveře a odrazte ho těmi dveřmi. Což se za ním neozývají kroky jeho pána?“ ³³ Ještě k nim mluvil a už k němu vstupoval král a říkal: „Hle, všechno zlo pochází od Jahva! Proč bych měl ještě Jahvovi důvěřovat?“

7 Elizeus řekl: „Slyš Jahvovo slovo! Takto mluví Jahve: Zítřej v tuto hodinu bude v samařské bráně k dostání míra krupice za jeden šekel a dvě míry ječmene za jeden šekel.“ ² Zbrojnoš, o jehož rámě se král opíral, Elizeovi odpověděl: „I kdyby se stalo, že by Jahve udělal okna v nebi, splnilo by se toto slovo?“ Elizeus řekl: „Uvidíš na vlastní oči, ale jíst z toho nebudeš.“ ³ U vchodu do brány byli čtyři muži – byli totiž malomocní – a ti si mezi sebou říkali: „Proč tu zůstáváme a čekáme, až zemřeme? ⁴ Rozhodneme-li se vejít do města, ve městě je hlad a my tam zemřeme, zůstaneme-li zde, zemřeme rovněž. Pojďme. Utečme a přejdeme do tábora Aramejců, ponechají-li nás naživu, budeme žít, a zabijí-li nás, ech což, zemřeme!“ ⁵ Za soumraku vstali a šli do tábora Aramejců; přišli na okraj tábora a hle, nikdo tam nebyl! ⁶ Jahve totiž dal v táboře Aramejců zaznít hukotu vozů a koní, hukotu velkého vojska, a oni si mezi sebou řekli: „Izraelský král proti nám najal za žold chetitské krále a egyptské krále, aby vytáhli proti nám.“ ⁷ Vstali a za soumraku utekli: opustili své stany, své koně a osly, zkrátka tábor, tak jak stál, a utekli, aby si zachránili život. ⁸ Ti malomocní tedy přišli na okraj tábora a vnikli do jednoho stanu; najedli se a napili, pak odtud odnesli stříbro, zlato a oděvy a šli je schovat. Pak se vrátili, vnikli do jiného stanu a odnesli z něho kořist a šli ji schovat. ⁹ Tu si mezi sebou řekli: „Děláme něco, co se nemá. Tento den je dnem radostné zvěsti a my mlčíme! Budeme-li čekat až do rána, postihne nás trest. Teď pojďte! Pojďme, a přineseme tu zprávu do paláce.“ ¹⁰ Přišli, zavolali na strážu u městské brány a ohlásili jim: „Šli jsme do tábora Aramejců. Nikdo tam není, není tam slyšet člověka, jen uvázaní koně, uvázaní osli a jejich stany, tak jak jsou.“ ¹¹ Strážu u brány zakřičely a zpráva se donesla dovnitř do paláce. ¹² Král v noci vstal a řekl svým hodnostářům: „Vysvětlím vám, co nám Aramejci udělali. Jelikož vědí, že jsme vyhladověli, opustili tábor, schovali se v polích a řekli si: oni vyjdou z města, my je zajmeme živé a vejдем do města.“ ¹³ Jeden z jeho hodnostářů odpověděl: „Ať se tedy vezme pět ze živých koní, kteří tu ještě zbývají – dopadne to s nimi stejně jako se všemi, kteří uhynuli –, vypustíme je a uvidíme.“ ¹⁴ Vzali dvě spřežení a král je vypustil za Aramejci se slovy: „Běžte a podívejte se.“ ¹⁵ Šli za nimi až k Jordánu; cesta byla poseta oděvy a výstrojí, které Aramejci zanechali, jak byli zděšení; poslové se vrátili a zpravili krále. ¹⁶ Lid vyšel a drancoval tábor Aramejců: míra krupice byla k dostání za jeden šekel a dvě míry ječmene za jeden šekel, podle Jahvova slova. ¹⁷ Král postavil k bráně zbrojnoše, o jehož rámě se obvykle opíral, aby tam dohlížel; lid ho v bráně ušlapal a on zemřel podle toho, co řekl Boží muž, (toho, co řekl, když k němu přišel král. ¹⁸ Stalo se, co Boží muž králi řekl: „Budou k dostání dvě míry ječmene za šekel a míra krupice za šekel, zítřej v tuto hodinu v samařské bráně.“ ¹⁹ Zbrojnoš Božímu muži odpověděl: „I kdyby se stalo, že by Jahve udělal okna v nebi, splnilo by se toto slovo?“ Elizeus řekl: „Uvidíš to na vlastní oči, ale jíst z toho nebudeš.“ ²⁰ A to se mu také stalo: lid ho ušlapal v bráně a on zemřel.)

8 Elizeus řekl ženě, již vzkřísil syna: „Vstaň, odejdi se svou rodinou a pobývej v cizině, tam kde budeš moci, neboť Jahve přivolal na sedm let hlad, už na zemi přichází.“ ² Žena vstala a udělala, co řekl Boží muž: odešla i se svou rodinou a pobývala sedm let v zemi Filištanů. ³ Po sedmi letech se ta žena vrátila ze země Filištanů a šla se dovolávat krále ohledně svého domu a svého pole. ⁴ Král rozmlouval se služebníkem Božího muže Gechazim a říkal: „Vyprávěj mi o všech velkých věcech, které Elizeus udělal.“ ⁵ On právě králi vyprávěl o vzkříšení mrtvého chlapce, když se žena, již Elizeus vzkřísil syna, přišla ke králi dovolat ohledně svého domu a svého pole; a Gechazi řekl: „Můj pane králi, toto je ta žena a toto je její syn, kterého Elizeus vzkřísil.“ ⁶ Král se ženy vyptával a ona mu to vylíčila. Tu jí král dal jednoho kleštěnce a přikázal mu: „Ať se jí vrátí vše, co jí patří, a veškeré výnosy z pole ode dne, kdy opustila zemi, až dodnes.“ ⁷ Elizeus přišel do Damašku. Aramejský král Ben-Hadad byl nemocný a ohlásili mu: „Boží muž přišel až k nám.“ ⁸ Tu král řekl Chazaelovi: „Vezmi s sebou nějaký dar, jdi Božímu muži naproti a dotaz se jeho prostřednictvím Jahva, abych se dozvěděl, zda se uzdravím z té nemoci, kterou mám.“ ⁹ Chazael šel Elizeovi naproti a vzal s sebou jako dar vše, co bylo v Damašku nejlepšího, náklad čtyřiceti velbloudů. Přišel, postavil se před něho a řekl: „Poslal mě tvůj syn, aramejský král Ben-Hadad, abych se tě zeptal: Uzdravím se z té nemoci, kterou teď mám?“ ¹⁰ Elizeus mu odpověděl: „Běž a řekni mu: ‘Můžeš se uzdravit,’ ale Jahve mi ukázal, že on určitě zemře.“ ¹¹ Potom Božímu muži ztuhly rysy, hleděl nanejvyš strnule a rozplakal se. ¹² Chazael řekl: „Proč můj pán pláče?“ Elizeus odpověděl: „To protože vím o zlu, které způsobíš Izraelitům: zapálíš jejich pevnosti, zabiješ

mečem výkvět jejich bojovníků, utlučeš jejich malé děti, rozpáráš jejich těhotné ženy.“¹³ Chazael řekl: „Ale co je tvůj služebník? Jak by takový pes mohl vykonat tuto velkou věc?“ Elizeus odpověděl: „V Jahvově vidění jsem tě viděl jako aramejského krále.“¹⁴ Chazael odešel od Elizea a šel ke svému pánovi a on se ho zeptal: „Co ti řekl Elizeus?“ Odpověděl: „Řekl mi, že se můžeš uzdravit.“¹⁵ Příštího dne vzal pokrývku, namočil ji do vody a rozprostřel mu ji na tvář. Ben-Hadad zemřel a Chazael vládl namísto něho.¹⁶ Pátého roku izraelského krále, Achabova syna Jorama, se stal judským králem Josafatův syn Joram.¹⁷ Bylo mu, když nastoupil, dvaatřicet let a vládl v Jeruzalémě osm let.¹⁸ Napodobil jednání izraelských králů, jako to dělal Achabův dům, protože si vzal manželku z Achabova domu, a dělal, co se Jahvovi nelíbí.¹⁹ Jahve nicméně nechtěl Judu zničit kvůli svému služebníkovi Davidovi, podle slibu, který mu dal, že mu před sebou vždy ponechá lampu.²⁰ V jeho době se z judské nadvlády vyprostil Edom a ustanovil si krále.²¹ Joram přešel do Sairu a s ním všechny vozy... V noci vstal a s ním také náčelníci vozů a prorazil edomské šíky, jež ho obklopovaly; lid utekl ke svým stanům.²² Tak se Edom zprostil až dodneška Judovy nadvlády; vzbouřila se také Libna. Tenkrát...²³ Zbytek Joramových příběhů, vše co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů?²⁴ Joram ulehl se svými otci a pohřbili ho s jeho otci v Davidově městě. Namísto něho vládl jeho syn Ochoziáš.²⁵ Dvanáctého roku izraelského krále, Achabova syna Jorama, se stal judským králem Joramův syn Ochoziáš.²⁶ Ochoziášovi bylo, když nastoupil, dvaadvacet let a vládl v Jeruzalémě jeden rok. Jeho matka, dcera izraelského krále Omriho, se jmenovala Atalie.²⁷ Napodoboval jednání Achabovy rodiny a dělal, co se Jahvovi nelíbí, jako Achabova rodina, byl s ní totiž sešvagřen.²⁸ Šel s Achabovým synem Joramem bojovat s aramejským králem Chazaelem do galaadského Ramotu. Ale Aramejci Jorama zranili.²⁹ Král Joram se vrátil do Jizreelu, aby si dal ošetřit zranění utržená od Aramejců v Ramotu, když bojoval s aramejským králem Chazaelem, a judský král, Joramův syn Ochoziáš, přišel do Jizreelu navštívit Achabova syna Jorama, protože on byl chorý.

9 Prorok Elizeus povolal jednoho z bratrů proroků a řekl mu: „Opásej si bedra, vezmi s sebou tuto lahvičku s olejem a jdi do galaadského Ramotu.² Až tam přijdeš, hled vyhledat Jehua, syna Nimšiho syna Jehošafata. Až ho najdeš, vezmi ho stranou od jeho druhů a zaveď ho do pokoje v ústraní.³ Vezmeš lahvičku s olejem a vyleješ mu ho na hlavu se slovy: 'Takto mluví Jahve. Pomazal jsem tě na krále Izraele,' potom otevři dveře a bez meškání uteč.“⁴ Mladík odešel do galaadského Ramotu.⁵ Když přišel, velitelé vojska seděli pospolu; on řekl: „Potřebuji s tebou mluvit, veliteli.“ Jehu se zeptal: „S kým z nás?“ Odpověděl: „S tebou, veliteli.“⁶ Tu Jehu vstal a vešel do domu. Mladík mu vylil olej na hlavu a řekl mu: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Pomazal jsem tě na krále nad Jahvovým lidem, nad Izraelem.“⁷ Vybiješ rodinu svého pána Achaba a já pomstím krev svých služebníků, proroků, a všech Jahvových služebníků na Jezabel⁸ a na celé Achabově rodině. Vyhladím mužské příslušníky Achabovy rodiny, svázané i svobodné v Izraeli.⁹ Naložím s Achabovou rodinou jako s rodinou Nebatova syna Jeroboama a s rodinou Achijova syna Baši.¹⁰ Jezabel pak sežerou psi na poli v Jizreelu, nikdo ji nepohřbí. Potom otevřel dveře a uprchl.¹¹ Jehu vyšel a šel za důstojníky svého pána. Oni se ho zeptali: „Je vše v pořádku? Proč k tobě ten blázen přišel?“ Odpověděl: „Však toho člověka a jeho písničku znáte.“¹² Ale oni řekli: „Vytáčíš se! Tak nám to vysvětlí!“ Řekl: „Mluvil se mnou tak a tak a řekl: Takto mluví Jahve. Pomazal jsem tě na izraelského krále.“¹³ Všichni hned vzali pláště a rozprostřeli mu je pod nohy, přímo na schody; zatroubili na roh a volali: „Jehu je král!“¹⁴ Syn Nimšiho syna Jehošafata Jehu nastrojil spiknutí proti Joramovi. – Joram tehdy se vším Izraelem hájil galaadský Ramot proti útoku aramejského krále Chazaela.¹⁵ Ale král Joram se předtím vrátil do Jizreelu, aby si dal ošetřit zranění, jež mu způsobili Aramejci v bojích, které vedl proti aramejskému králi Chazaelovi. – Jehu řekl: „Je-li vaše smýšlení takové, ať nikdo nevyklouzne z města a nezanese tu novinu do Jizreelu.“¹⁶ Jehu nasedl na vůz a odjel do Jizreelu. Joram tam byl upoután na loži a judský král Ochoziáš byl u něho na návštěvě.¹⁷ Strážný, jenž stál na věži v Jizreelu, viděl, jak přijíždí Jehuův oddíl, a ohlásil: „Vidím jakýsi oddíl.“ Joram nařídil: „Ať vezmou nějakého jezdce a pošlou ho těm mužům naproti a ať se zeptá: Je vše v pořádku?“¹⁸ Jezdec přijel Jehuovi vstříc a zeptal se: „Takto mluví král: Je vše v pořádku?“ – „Co je ti po tom, zda je vše v pořádku?“ odpověděl Jehu. „Zařaď se za mne.“ Strážný ohlásil: „Posel k nim dorazil a nevrací se.“¹⁹ Král vypravil druhého jezdce; on k nim dorazil a zeptal se: „Takto mluví král: Je vše v pořádku?“ – „Co je ti po tom, zda je vše v pořádku?“ odpověděl Jehu. „Zařaď se za mne.“²⁰ Strážný ohlásil: „On k nim dorazil a nevrací se. Takhle jezdí Nimšiho syn Jehu; jede jako šilence!“²¹ Joram řekl: „Ať zapřáhnou!“ a zapřáhli do jeho vozu. Izraelský král Joram a judský král Ochoziáš odjeli Jehuovi naproti každý na svém voze. Dorazili k němu na poli Nabota z Jizreelu.²² Jakmile Joram uviděl Jehua, zeptal se: „Je vše v pořádku, Jehu?“ On odpověděl: „Co je to za otázku, když pořád trvají smilstva tvé matky Jezabel a všechny její čáry!“²³ Joram otočil, dal se na útěk a řekl Ochoziášovi: „Zrada, Ochoziáší!“²⁴ Jehu napjal luk, zasáhl Jorama mezi lopatky, šíp proklál králi srdce a on se zhroutil na vůz.²⁵ Jehu řekl svému zbrojnoši Bidkarovi: „Odnes ho a hoď ho na pole Nabota z Jizreelu. Vzpomeň si: když jsme ty a já byli oba na voze za jeho otcem Achabem, pronesl nad ním Jahve tento rozsudek: ²⁶‘Potvrzuji to! Viděl jsem včera Nabotovu

krev a krev jeho synů, Jahvův výrok. Splatím týmž přímo na tomto poli, Jahvův výrok! Odnes ho tedy a hoď ho podle Jahvova slova na to pole.“²⁷ Když to uviděl judský král Ochoziáš, dal se na útěk cestou k Bet-Ganu, ale Jehu ho pronásledoval a nařídil: „Zabijte i jeho!“ Na svahu Gur, který je poblíž Jibleamu, ho na jeho voze zranili a on se uchýlil do Megida a tam zemřel.²⁸ Jeho služebníci ho na voze odvezli do Jeruzaléma a pochovali ho do jeho hrobu v Davidově městě.²⁹ Judským králem se Ochoziáš stal v jedenáctém roce Achabova syna Jorama.³⁰ Jehu se vrátil do Jizreelu a Jezabel se to dozvěděla. Nalíčila si oči, ozdobil si hlavu, vyhlížela z okna,³¹ a když Jehu překračoval práh, řekla: „Je vše v pořádku, Zimri, vrahu svého pána?“³² Jehu pozdvihl hlavu k oknu a řekl: „Kdo je se mnou, kdo?“ A vyklonili se k němu dva nebo tři kleštěnci.³³ Řekl: „Shodte ji dolů.“ Shodili ji dolů, její krev postříkala koně i zeď a Jehu přešel po jejím těle.³⁴ Vešel dovnitř, najedl se a napil, potom nařídil: „Postarejte se o tu prokletou a pohřbete ji, neboť je to královská dcera.“³⁵ Šli ji pochovat, ale našli z ní jen lebku, ruce a nohy.³⁶ Vrátili se a zpravili o tom Jehua, jenž řekl: „To je Jahvovo slovo, které pronesl prostřednictvím svého služebníka, Tišbana Eliáše: ‘Jezabelino tělo sežerou na poli v Jizreelu psi, jezabelina mrtvola bude jako hnůj rozházený po poli, takže nebude možno říci: To je Jezabel!’“

10 V Samaří bylo sedmdesát Achabových synů. Jehu napsal listy, jež odeslal do Samaří velitelům města, starším a opatrovníkům Achabových dětí. Řekl: ² „Nyní – až vám dojde tento list – u sebe máte syny svého pána, máte vozy a koně, opevněné město a zbraně. ³ Posuďte, který ze synů vašeho pána je nejlepší a nejvhodnější, posadte ho na trůn jeho otce a bojujte za dům svého pána.“ ⁴ Oni měli převeliký strach a řekli: „Hle, neodolali mu dva králové, jak bychom mu mohli odolat my?“ ⁵ Správce paláce, velitel města, starší a opatrovníci poslali Jehuovi toto poselství: „Jsme tví služebníci, uděláme vše, co nařídíš, krále nevyhlásíme, udělej, co se ti zlíbí.“ ⁶ Jehu jim napsal druhý list, v němž říkal: „Jste-li tedy pro mne a chcete-li mě poslouchat, vezměte s sebou hlavy mužů z rodu svého pána a přijďte za mnou zítra v tuto hodinu do Jizreelu.“ (U předních mužů ve městě bylo sedmdesát králových synů a oni je vychovávali.) ⁷ Jakmile jim ten list došel, vzali královy syny, všech sedmdesát pozabíjeli, dali jejich hlavy do košů a poslali mu je do Jizreelu. ⁸ Posel přišel Jehuovi ohlásit: „Přinesli hlavy králových synů.“ On řekl: „Složte je až do rána na dvě hromady u vchodu do brány.“ ⁹ Ráno vyšel, postavil se a řekl všemu lidu: „Nic si nevyčítejte! To já jsem se spikl proti svému pánu a zavraždil jsem ho, ale všichni tihle, kdo zabil je?“ ¹⁰ Vězte tedy, že nic z výroku, který Jahve pronesl proti Achabově rodině, nepadne na zem: Jahve učinil, co řekl prostřednictvím svého služebníka Eliáše.“ ¹¹ A Jehu pobil všechny, kdo zbývali z Achabova domu v Jizreelu, všechny jeho předáky, jeho důvěrníky, jeho kněze; žádného z nich nenechal uniknout. ¹² Jehu odešel a šel do Samaří. Cestou, když byl v Bet-Ekedu Pastýřů, ¹³ se potkal s bratry judského krále Ochoziáše a zeptal se: „Kdo jste?“ Oni odpověděli: „Jsme Ochoziášovi bratři a přicházíme pozdravit královy syny a syny královny matky.“ ¹⁴ Prikázal: „Zajměte je živé.“ Zajali je živé a on je pobil v cisterně v Bet-Ekedu, bylo jich dvačtyřicet, nešetřil z nich ani jediného. ¹⁵ Když odtud odešel, potkal se s Rekabovým synem Jonadabem, jenž mu přicházel naproti; pozdravil ho a řekl mu: „Je tvé srdce upřímně s mým, jako je mé srdce s tvým?“ Jonadab odpověděl: „Ano.“ – „Když tedy ano, podej mi ruku.“ Jonadab mu podal ruku a Jehu ho posadil vedle sebe na vůz. ¹⁶ Řekl mu: „Pojed se mnou, budeš obdivovat mou horlivost pro Jahva,“ a odvezl ho na svém voze. ¹⁷ Vjel do Samaří a pobil všechny, kdo v Samaří byli z Achabovy rodiny ještě naživu, vyhladil ji podle slova, jež Jahve řekl Eliášovi. ¹⁸ Jehu shromáždil všecken lid a řekl mu: „Achab trochu uctíval Baala, Jehu ho bude uctívat velice. ¹⁹ Nyní mi zavolejte všechny Baalovy proroky a všechny jeho kněze, ať ani jeden nechybí, hodlám totiž přinést Baalovi velkou oběť. Kdokoli zůstane stranou, ztratí život.“ – Jehu jednal lživě, aby Baalovy ctitele zničil. – ²⁰ Nařídil: „Svolejte svaté shromáždění pro Baala“, a svolali je. ²¹ Jehu vypravil posly do celého Izraele a přišli všichni Baalovi ctitelé, nezůstal ani jediný, jenž by nebyl přišel. Odebrali se do Baalova chrámu, jenž se naplnil od jedné zdi ke druhé. ²² Jehu řekl strážci šatny: „Vynes oděvy pro všechny Baalovy ctitele,“ a on pro ně vynesl oděvy. ²³ Jehu přišel do Baalova chrámu s Rekabovým synem Jonadabem a řekl Baalovým ctitelům: „Dobře se přesvědčte, zda jsou tady výhradně Baalovi ctitelé, zda s vámi nejsou nějakí služebníci Jahvovi,“ ²⁴ a předstoupil a přinášel oběti a celopalý. Jehu rozestavěl venku osmdesát svých mužů a řekl: „Nechá-li někdo z vás uniknout jediného z mužů, které vám vydám, zaplatí za jeho život svým životem.“ ²⁵ Když Jehu dokončil celopal, nařídil strážím a zbrojnošům: „Vstupte, bijte je. Ať ani jediný nevyjde!“ Stráže a zbrojnoši vstoupili, pobili je ostřím meče a došli až ke svatyni Baalova chrámu. ²⁶ Odnesli z Baalova chrámu posvátný kůl a spálili ho. ²⁷ Zbořili Baalovu stělu, zbořili také Baalův chrám a udělali z něho žumpu a tak to zůstalo až podnes. ²⁸ Tak Jehu odstranil Baala z Izraele. ²⁹ Jehu se nicméně neodvrátil od hříchů Nebatova syna Jeroboama, do nichž on strhl Izraele, od zlatých telat v Betelu a v Danu. ³⁰ Jahve řekl Jehuovi: „Protože jsi dobře provedl, co mi bylo milé, a protože jsi splnil vše, co jsem měl na srdci proti Achabovu domu, budou tví synové sedět na trůně Izraele až do čtvrtého pokolení.“ ³¹ Ale Jehu se neřídil věrně a z celého svého srdce zákonem Jahva, Boha Izraele, neodvrátil se od hříchů Jeroboama, do nichž on strhl Izraele. ³² V té době začal Jahve oklešťovat Izraele a Chazael porážel Izraelity na celém území, ³³ od

Jordánu k východu slunce, celou galaadskou zemi, zemi Gadovců, Rubenovců, Manasesovců, od Aroeru, který je na potoce Arnonu, Galaad a Bašan. ³⁴Zbytek Jehuových příběhů, všechno, co udělal, všechny jeho hrdinské činy, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ³⁵Ulehl se svými otci a pohřbili ho v Samaří. Namísto něho se stal králem jeho syn Joachaz. ³⁶Jehu vládl nad Izraelem v Samaří dvacet osm let.

11 Když se Ochoziášova matka Atalie dozvěděla, že její syn zemřel, pustila se do vyhlazování veškerého královského potomstva. ²Ale dcera krále Jorama a Ochoziášova sestra Jehošeba potají z hloučku královských synů, které pobíjeli, vyprostila svého synovce Joaše a uložila ho spolu s jeho kojnou do pokoje s lůžky; takto ho ukryla před Atalíí a on nebyl vydán na smrt. ³Zůstal u ní šest let, byl schován v Jahvově Chrámě, zatímco Atalie vládla nad zemí. ⁴Sedmého roku poslal Jehojada pro setníky Kariü a stráží a dal si je přivést k sobě do Jahvova Chrámu. Uzavřel s nimi úmluvu, uložil jim přísahu a ukázal jim králova syna. ⁵Dal jim tento příkaz: „Hle, uděláte toto: třetina z vás, stráž, jež má hlídku v královském paláci a je v sobotní den střídána, (⁶) ⁷a oba vaše ostatní oddíly, celá stráž, jež nastupuje v sobotní den a ujímá se hlídky v Jahvově Chrámě, ⁸obstoupíte krále; každý bude mít v rukou své zbraně a kdokoli, kdo by chtěl prorazit vaše řady, bude vydán na smrt. Budete doprovázet krále, když bude vcházet a vycházet.“ ⁹Setníci udělali vše, co jim kněz Jehojada nařídil. Každý z nich vzal své muže, stráž, jež je střídána v sobotní den, i stráž, jež v sobotní den nastupuje, a přišli ke knězi Jehojadovi. ¹⁰Kněz dal setníkům kopí a štíty krále Davida, jež byly v Jahvově Chrámě. ¹¹Stráže se zbraněmi v rukou se seřadily od jižního rohu až k severnímu rohu Chrámu a obklíčily chrámový oltář. ¹²Tu Jehojada vyvedl králova syna, vložil na něho čelenku a předal mu doklad smlouvy; prohlásili ho za krále a pomazali ho. Tleskali a volali: „Ať žije král!“ ¹³Když Atalie uslyšela obecný halas, odebrala se k lidu do Jahvova Chrámu. ¹⁴Když uviděla krále, který stál, jak bývalo zvykem, na vyvýšeném místě, knížata a trubače vedle krále, všechn lid země, jenž jásal radostí a troubil na trubky, roztrhla si Atalie šaty a volala: „Zrada! Zrada!“ ¹⁵Tu dal kněz Jehojada příkaz velitelům vojska a řekl jim: „Vyvedte ji mezi řadami, a půjde-li někdo za ní, ať je zabit ostrým mečem.“ Kněz si totiž říkal: „Nesluší se, aby byla zabita v Jahvově Chrámě.“ ¹⁶Vložili na ni ruku, a když přicházela Koňskou branou do královského paláce, vydali ji tam na smrt. ¹⁷Jehojada uzavřel mezi Jahvem, králem a lidem smlouvu, již se lid zavazoval, že bude lidem Jahvovým; stejně tak mezi králem a lidem. ¹⁸Všechn lid země se pak odebral k Baalovu chrámu a zbořil jej; důkladně rozbili jeho oltáře a jeho obrazy a zabili před oltáři Baalova kněze Matana. Kněz zřídil strážní stanoviště k Jahvovu Chrámě, ¹⁹potom vzal setníky, Karie a stráže a všechn lid země. Odvedli krále z Jahvova Chrámu a vešli Branou stráží do paláce. Joaš zasedl na trůn králů. ²⁰Všechn lid země plesal, ale město se nehýbalo. Atalii pak usmrtili mečem v královském paláci.

12 Joašovi bylo, když nastoupil, sedm let. ²V sedmém Jehuově roce se Joaš stal králem a vládl v Jeruzalémě čtyřicet let; jeho matka se jmenovala Sibja a byla z Beršeby. ³Joaš dělal, co se Jahvovi líbí, po celý život, vychoval ho totiž kněz Jehojada. ⁴Jenomže nezmizely výšiny a lid nadále na výšinách přinášel oběti a kadidlo. ⁵Joaš řekl kněžím: „Všechny peníze z posvátných dávek, jež se přinášejí v Jahvově Chrámě, peníze z osobních poplatků a všechny peníze dobrovolně dávané Chrámě ⁶budou přijímat kněží, každý od lidí, které zná, a provedou v Chrámě všechny opravy, jež se mají udělat.“ ⁷A ve dvacátém třetím roce krále Joaše kněží Chrám dosud neopravili; ⁸tu si král Joaš zavolal kněze Jehojadu i ostatní kněze a řekl jim: „Proč neopravujete Chrám? Už nesmíte přijímat peníze od lidí, které znáte, dáte je za poškození Chrámě.“ ⁹Kněží souhlasili, že už nebudou brát peníze od lidu a nebudou povinni opravovat Chrám. ¹⁰Kněz Jehojada vzal truhlu, v jejím víku prorazil otvor a postavil ji vedle stély, vpravo, když se vchází do Jahvova Chrámu, a kněží – strážcové prahu do ní vkládali veškeré peníze odevzdávané Jahvovu Chrámě. ¹¹Když viděli, že je v truhle mnoho peněz, přicházel královský písař a dávali dohromady a počítali peníze, jež byly v Jahvově Chrámě. ¹²Když byly peníze prověřeny, předávaly se stavitelům přiděleným k Jahvovu Chrámě a oni je vynakládali na tesaře a stavební dělníky, kteří pracovali na Jahvově Chrámě, ¹³na zedníky a kameníky, na nákup dřeva a kvádrů, jež byly určeny k opravě Jahvova Chrámu, zkrátka na všechny výdaje na opravu Chrámě. ¹⁴V Jahvově Chrámě se však z peněz, jež tam byly odevzdány, nedělaly stříbrné nádoby, ani nože, ani kropící misky, ani trubky, vůbec žádný zlatý či stříbrný předmět, ¹⁵dávaly se stavitelům, kteří je užívali k opravě Jahvova Chrámu. ¹⁶Muži, jimž se dávaly do rukou peníze, aby je předávali řemeslníkům, nevedli účty, jednali totiž poctivě. ¹⁷Pokud jde o peníze, jež se platily za usmíření za nějaký přestupek nebo hřích, ty Jahvovu Chrámě odevzdávány nebyly, náležely kněžím. ¹⁸Tehdy odešel aramejský král Chazael do války proti Gatu a dobyl jej, potom se chystal táhnout proti Jeruzalému. ¹⁹Judský král Joaš vzal všechno, co zasvětili jeho otcové, judští králové Josafat, Joram a Ochoziáš, i co zasvětil on sám, a všechno zlato, jež se našlo v pokladnicích Jahvova Chrámě a královského paláce; všechno to poslal aramejskému králi Chazaelovi a on od Jeruzaléma odtáhl. ²⁰Zbytek Joašových příběhů a vše, co udělal, není

to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ²¹Jeho hodnostáři povstali a zosnovali spiknutí; zabili Joaše v Bet-Milo... ²²Zabili ho Šimeatin syn Jozakar a Šomerův syn Jehozabad a on zemřel. Pohřbili ho s jeho otci v Davidově městě a namísto něho vládl jeho syn Amasiáš.

13 Ve dvacátém třetím roce judského krále, Ochoziášova syna Joaše, se stal králem nad Izraelem v Samaří Jehuův syn Joachaz. Vládl sedmáct let. ²Dělal, co se Jahvovi nelíbí, a napodoboval hřích Nebatova syna Jeroboama, do něhož on strhl Izraele; neodvrátil se od něho. ³Tu vzplanul proti Izraelitům Jahvův hněv a on je po všechn čas vydával aramejskému králi Chazaelovi a Chazaelovu synovi Ben-Hadadovi. ⁴Ale Joachaz se snažil Jahva upokojit a Jahve ho vyslyšel, neboť viděl útlak, jemuž byl Izrael vystaven od aramejského krále. ⁵Jahve dal Izraelovi osvoboditele, který jej vyprostil z aramejské nadvlády a Izraelité bydleli ve svých stanech jako dříve. ⁶Jenomže se neodvrátili od Jeroboamova hříchu, do něhož on strhl Izraele; setrvali v něm, a v Samaří dokonce zůstal stát posvátný kůl. ⁷Jahve ponechal Joachazovi jako vojsko pouze padesát jezdců, deset vozů a deset tisíc opěšalých mužů; aramejský král je vyhledal a způsobil, že byli jako písek, po němž se šlape. ⁸Zbytek Joachazových příběhů, vše, co udělal, i jeho hrdinské činy, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ⁹Joachaz ulehl se svými otci, pohřbili ho v Samaří a namísto něho vládl jeho syn Joaš. ¹⁰Ve třicátém sedmém roce judského krále Joaše se stal králem nad Izraelem v Samaří Joachazův syn Joaš; vládl šestnáct let. ¹¹Dělal, co se Jahvovi nelíbí; neodvrátil se od hříchu Nebatova syna Jeroboama, do něhož on strhl Izraele; setrval v něm. ¹²Zbytek Joašových příběhů, vše, co udělal, i jeho hrdinské činy, to, jak válčil s judským králem Amasiášem, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ¹³Joaš ulehl se svými otci a na jeho trůn nastoupil Jeroboam. Joaš byl pohřben v Samaří spolu s izraelskými králi. ¹⁴Když Elizea postihla nemoc, na niž měl zemřít, sešel k němu izraelský král Joaš, rozplakal se mu před očima a řekl: „Otče! Otče! Izraelův voze i jeho spřežení!“ ¹⁵Elizeus mu řekl: „Dojdi pro luk a šípy,“ a on šel pro luk a šípy. ¹⁶Elizeus řekl králi: „Napni luk,“ a on jej napjal. Elizeus položil své ruce na královy ruce, ¹⁷potom řekl: „Otevři okno na východ,“ a on je otevřel. Tu Elizeus řekl: „Šíp Jahvova vítězství! Šíp vítězství proti Aramu! Porazíš Arama v Afeku na hlavu.“ ¹⁸Elizeus řekl: „Vezmi šípy“; a on je vzal. Elizeus řekl králi: „Tluč o zem,“ on třikrát udeřil a přestal. ¹⁹Tu se na něho Boží muž rozhněval: „Měl jsi udeřit pětkrát nebo šestkrát! Tak bys byl porazil Arama na hlavu; nyní ho porazíš jenom třikrát!“ ²⁰Elizeus zemřel a pohřbili ho. Do země podnikali každoročně vpády tlupy Moabitů. ²¹Stalo se, že lidé, kteří pohřbívali jakéhosi muže, uviděli tu tlupu, hodili toho muže do Elizeova hrobu a odešli. Muž se dotkl Elizeových ostatků: obživil a postavil se na nohy. ²²Aramejský král Chazael utlačoval Izraelity po celou dobu Joachazova života. ²³Ale Jahve jim odpustil a smiloval se nad nimi. Obrátil se k nim kvůli smlouvě, kterou uzavřel s Abrahámem, Izákem a Jakubem; nechtěl je zničit a nezavrhl je daleko od své tváře. ²⁴Aramejský král Chazael zemřel a namísto něho vládl jeho syn Ben-Hadad. ²⁵Tu Joachazův syn Joaš dobyl nazpět z rukou Chazaelova syna Ben-Hadada města, která Chazael předtím zbrojnou mocí odňal jeho otci Joachazovi. Joaš ho třikrát porazil a znovu získal Izraelova města.

14 Ve druhém roce izraelského krále, Joachazova syna Joaše, se stal judským králem Joašův syn Amasiáš. ²Bylo mu, když nastoupil, dvacet pět let a vládl v Jeruzalémě devěťadvacet let; jeho matka se jmenovala Jehoadan a byla z Jeruzaléma. ³Dělal, co se Jahvovi líbí, přece však ne jako jeho předek David; ve všem napodobil svého otce Joaše. ⁴Jenže výšiny nezmizely a lid nadále na výšinách přinášel oběti a kadidlo. ⁵Když ve svých rukou upevnil královskou moc, zabil ty ze svých hodnostářů, kteří předtím zabili krále, jeho otce. ⁶Syny vrahů však na smrt nevydal podle toho, co je napsáno v knize Mojžíšova zákona, kde Jahve nařídil: Otcové nebudou vydáni na smrt za syny, ani synové za otce, ale každý bude vydán na smrt za svůj vlastní zločin. ⁷To on porazil v Solném údolí Edomity v počtu deseti tisíců mužů a on mocí dobyl Skálu, dal jí jméno Jokteel, které nese až podnes. ⁸Tehdy Amasiáš vypravil posly k izraelskému králi Joašovi, synu Jehuova syna Joachaze, se vzkazem: „Pojď a změřme se!“ ⁹Izraelský král Joaš odeslal nazpět judskému králi Amasiášovi toto poselství: „Bodlák z Libanonu žádal od libanonského cedru: ‘Dej svou dceru za ženu mému synovi,’ ale přešla divoká zvířata z Libanonu a bodlák rozšlapala. ¹⁰Dosáhl jsi vítězství nad Edomem a to ti stoupá do hlavy! Užívej si slávy a zůstaň doma. Nač bys přivolával neštěstí a přivodil pád svůj a s tebou i pád Judy?“ ¹¹Ale Amasiáš neposlechl a izraelský král Joaš se vypravil do pole. On a judský král Amasiáš se změřili v Bet-Šemeši, jenž náleží Judovi. ¹²Juda byl před Izraelem poražen a každý utekl do svého stanu. ¹³Judského krále Amasiáše, syna Ochoziášova syna Joaše, pak izraelský král Joaš v Bet-Šemeši zajal a odvedl ho do Jeruzaléma. Udělal v jeruzalémských hradbách průlom o čtyřech stech loktech, od Efraimovy brány až k Nárožní bráně. ¹⁴Vzal všechno zlato a stříbro a všechno vybavení, jež bylo v Jahvově Chrámě a v pokladnici královského paláce, k tomu ještě rukojmí, a vrátil se do Samaří. ¹⁵Zbytek Joašových příběhů, vše, co udělal, a jeho hrdinské činy,

i to, jak válčil s judským králem Amasiášem, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ¹⁶ Joaš ulehl se svými otci a pohřbili ho v Samaří vedle izraelských králů: namísto něho vládl jeho syn Jeroboam. ¹⁷ Judský král, Joašův syn Amasiáš, žil ještě patnáct let po smrti izraelského krále, Joachazova syna Joaše. ¹⁸ Zbytek Amasiášových příběhů, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ¹⁹ V Jeruzalémě proti němu zosnovali spiknutí, on se utekl k Lakiši, ale poslali za ním do Lakiše a vydali ho tam na smrt. ²⁰ Převezení ho koně a byl pohřben v Jeruzalémě vedle svých otců v Davidově městě. ²¹ Všechny judský lid vyvolil Oziáše, jemuž bylo šestnáct let, a udělal ho králem namísto jeho otce Amasiáše. ²² On postavil znovu Elat a navrátil ho, poté co král ulehl se svými otci, Judovi. ²³ V patnáctém roce judského krále, Joašova syna Amasiáše, se stal izraelským králem v Samaří Joašův syn Jeroboam; vládl jednačtyřicet let. ²⁴ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, neodvrátil se ode všech hříchů Nebatova syna Jeroboama, do nichž on strhl Izraele. ²⁵ On získal nazpět území Izraele od Vstupu do Hamatu až k moři Araby podle toho, co Jahve, Bůh Izraele, řekl prostřednictvím svého služebníka, Amitajova syna, proroka Jonáše, jenž pocházel z Gat-Chafaru. ²⁶ Jahve totiž viděl přehořkou tíseň Izraele: svázání i svobodní ti tam, nebyl nikdo, kdo by Izraeli přispěl na pomoc. ²⁷ Jahve se rozhodl, že vymaže Izraele z povrchu zemského, a zachránil ho rukama Joašova syna Jeroboama. ²⁸ Zbytek Jeroboamových příběhů, vše co udělal, a jeho hrdinské činy, jak válčil a jak navrátil Judovi a Izraelovi Damašek a Hamat, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ²⁹ Jeroboam ulehl se svými otci. Pohřbili ho v Samaří vedle izraelských králů a namísto něho vládl jeho syn Zachariáš.

15 Ve dvacátém sedmém roce izraelského krále Jeroboama se stal judským králem Amasiášův syn Oziáš. ² Bylo mu, když nastoupil, šestnáct let a vládl v Jeruzalémě dvaapadesát let; jeho matka se jmenovala Jekoljahu a byla z Jeruzaléma. ³ Dělal, co se Jahvovi líbí, jako vše, co dělal jeho otec Amasiáš. ⁴ Jenže výšiny nezmizely a lid nadále přinášel na výšinách oběti a kadidlo. ⁵ Jahve však krále zasáhl a on byl postižen až do dne své smrti malomocenstvím. Zůstal zavřený v komnatě; jeho syn Jotam byl pánem paláce a spravoval lid. ⁶ Zbytek Oziášových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ⁷ Oziáš ulehl se svými otci, pohřbili ho v Davidově městě a namísto něho se stal králem jeho syn Jotam. ⁸ Ve třicátém osmém roce krále Oziáše se stal v Samaří na šest měsíců králem nad Izraelem Jeroboamův syn Zachariáš. ⁹ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, jako to dělali jeho otcové, neodvrátil se od hříchů Nebatova syna Jeroboama, do nichž on strhl Izraele. ¹⁰ Jabešův syn Šalum se proti němu spikl, ubil ho k smrti v Jibleamu a stal se králem namísto něho. ¹¹ Zbytek Zachariášových příběhů je zapsán v knize Letopisů izraelských králů. ¹² Stalo se, co řekl Jahve Jehuovi: „Tví synové budou sedět na izraelském trůně až do čtvrtého pokolení“; a bylo to tak. ¹³ Jabešův syn Šalum se stal králem ve třicátém devátém roce judského krále Oziáše a vládl v Samaří jeden měsíc. ¹⁴ Gadiho syn Menachem vytáhl z Tirsy, vstoupil do Samaří, ubil tam k smrti Jabešova syna Šaluma a stal se králem namísto něho. ¹⁵ Zbytek Šalumových příběhů a spiknutí, jež zosnoval, to je zapsáno v knize Letopisů izraelských králů. ¹⁶ Tehdy právě Menachem potrestal Tapuach – zabil všechny, kdo v něm byli – i území, jež k němu počínajíc Tirsou patří, protože mu neotevřeli brány; potrestal město a rozpáral všechny těhotné ženy. ¹⁷ Ve třicátém devátém roce judského krále Oziáše se stal králem nad Izraelem Gadiho syn Menachem; vládl v Samaří deset let. ¹⁸ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, neodvrátil se od hříchů Nebatova syna Jeroboama, do nichž on strhl Izraele. V jeho době ¹⁹ vpadl do země asyrský král Pul. Menachem dal Pulovi tisíc talentů stříbra, aby on ho podpořil a upevnil v jeho rukou královskou moc. ²⁰ Menachem vybral tuto částku od Izraele, ode všech významných osobností, po padesáti šekelech stříbra na hlavu, a dal ji asyrskému králi. Tu se asyrský král vrátil nazpět a tam v zemi nezůstal. ²¹ Zbytek Menachemových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů izraelských králů? ²² Menachem ulehl se svými otci a namísto něho se stal králem jeho syn Pekachja. ²³ V padesátém roce judského krále Oziáše se stal na dva roky králem nad Izraelem v Samaří Menachemův syn Pekachja. ²⁴ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, neodvrátil se od hříchů Nebatova syna Jeroboama, do nichž on strhl Izraele. ²⁵ Jeho zbrojnoš, Remaljahův syn Pekach, se proti němu spikl a zabil ho v Samaří ve věži královského paláce... Bylo s ním padesát mužů z Galaadu. Usmrtil krále a vládl namísto něho. ²⁶ Zbytek Pekachjových příběhů a vše, co udělal, to je zapsáno v knize Letopisů izraelských králů. ²⁷ V padesátém druhém roce judského krále Oziáše se stal králem nad Izraelem v Samaří Remaljahův syn Pekach; vládl dvacet let. ²⁸ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, neodvrátil se od hříchů Nebatova syna Jeroboama, do nichž on strhl Izraele. ²⁹ V době izraelského krále Pekacha přišel asyrský král Teglat-Falasar a zmocnil se Ijonu, Abel-Bet-Maaky, Janoachu, Kedeše, Chasoru, Galaadu, Galileje, celé Neftaliho země, a obyvatele odvedl do Asyrie. ³⁰ Elův syn Ozeáš zosnoval spiknutí proti Remaljahuovu synovi Pekachovi, ubil ho k smrti a stal se králem namísto něho. ³¹ Zbytek Pekachových příběhů a vše, co udělal, to je zapsáno v knize Letopisů izraelských králů. ³² Ve druhém roce izraelského krále, Remaljahuova syna Pekacha, se stal judským králem Oziášův syn Jotam. ³³ Bylo mu, když nastoupil, dvacet pět let a vládl v Jeruzalémě šestnáct let; jeho matka se jmenovala Jeruša, dcera Sadokova. ³⁴ Dělal, co se Jahvovi líbí, ve všem napodobil jednání svého otce Oziáše.

³⁵ Jenže výšiny nezmizely, lid nadále přinášel na výšinách oběti a kadidlo. To on postavil Horní bránu Jahvova Chrámu. ³⁶ Zbytek Jotamových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ³⁷ V těch dnech začal Jahve posílat proti Judovi aramejského krále Rasona a Remaljahuova syna Pekacha. ³⁸ Jotam ulehl se svými otci, pohřbili ho ve městě jeho předka Davida a namísto něho se stal králem jeho syn Achaz.

16 V sedmnáctém roce Remaljahuova syna Pekacha se stal judským králem Jotamův syn Achaz. ² Achazovi bylo, když nastoupil, dvacet let a vládl v Jeruzalémě šestnáct let. Nedělal, co se líbí Jahvovi, jeho Bohu, jako to dělal jeho předek David. ³ On napodobil jednání izraelských králů, a dokonce podle ohavných zvyků národů, jež Jahve zahnal před Izraelity, dal svému synu projít ohněm. ⁴ Přinášel oběti a kadidlo na výšinách, na kopcích a pod každým zeleným stromem. ⁵ Tehdy odešli aramejský král Rason a izraelský král, Remaljahuův syn Pekach, do války proti Jeruzalému, obléhali ho, ale nebyli s to jej zdolat. ⁶ (V té době získal edomský král pro Edom nazpět Elat; vypudil Judovce z Elatu, vešli tam Edomité a zůstali tam až podnes.) ⁷ Tu Achaz vypravil k asyrskému králi Teglat-Falasarovi posly se vzkazem: „Jsem tvůj služebník a tvůj syn! Přijď mě vysvobodit z rukou aramejského krále a izraelského krále, kteří proti mně povstali.“ ⁸ Achaz vzal stříbro a zlato, jež se našlo v Jahvově Chrámě a v pokladnicích královského paláce, a poslal to všechno darem asyrskému králi. ⁹ Asyrský král ho vyslyšel, vytáhl proti Damašku a zmocnil se ho; obyvatele odvedl do Kiru a Rasona usmrtil. ¹⁰ Král Achaz šel za asyrským králem Teglat-Falasarem do Damašku a uviděl oltář, který byl v Damašku. Tu král Achaz poslal knězi Urijovi obraz toho oltáře a jeho vzor s podrobnostmi o jeho uspořádání. ¹¹ Kněz Urija ten oltář postavil; všechny pokyny, jež král Achaz poslal z Damašku, kněz Urija provedl, ještě než se král Achaz z Damašku vrátil. ¹² Když král Achaz přišel z Damašku, uviděl oltář, přistoupil k němu a vystoupil na něj. ¹³ Obrátil na tom oltáři v dým svůj celopal a své nekrvavé oběti, vylil svou úlitbu a rozlil krev svých pokojných obětí. ¹⁴ A oltář, který býval před Jahvem, přenesl z místa před Chrámem, kde býval mezi novým oltářem a Jahvovým Chrámem, a postavil jej vedle nového oltáře směrem k severu. ¹⁵ Král Achaz dal knězi Urijovi toto přikázání: „Ranní celopal a večerní nekrvavou obět, králův celopal a jeho nekrvavou obět, celopal, nekrvavou obět a úlitby všeho lidu budeš obracet v dým na tomto velkém oltáři; budeš na něj rozlévat všechnu krev z celopalů a obětí. O bronzový oltář se budu starat já.“ ¹⁶ Kněz Urija udělal vše, co mu král Achaz nařídil. ¹⁷ Král Achaz rozbil pojízdné podstavce, odpojil od nich příčky a nádrže, bronzové moře sňal z býků, kteří je podpírali, a položil je na kamenné dláždění. ¹⁸ Z ohledu na asyrského krále odstranil z Jahvova Chrámu vyvýšené místo pro trůn, jež předtím postavili, a vnější vchod pro krále. ¹⁹ Zbytek Achazových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ²⁰ Achaz ulehl se svými otci, pohřbili ho v Davidově městě a namísto něho vládl jeho syn Ezechiáš.

17 Ve dvanáctém roce judského krále Achaze se stal králem nad Izraelem v Samaří Elův syn Ozeáš; vládl devět let. ² Dělal, co se Jahvovi nelíbí, nicméně ne jako jeho předchůdci, izraelští králové. ³ Asyrský král Salmanasar vytáhl proti Ozeášovi, on se mu poddal a platil mu daň. ⁴ Ale asyrský král odhalil, že ho Ozeáš zrazuje: on totiž vypravil posly k egyptskému králi do Saidu a neodvedl jako každoročně asyrskému králi daň. Tu ho asyrský král dal uvrhnout v okovech do vězení. ⁵ Asyrský král vpadl do celé země, přišel a po tři roky obléhal Samaří. ⁶ V devátém Ozeášově roce asyrský král Samaří dobyl a odvedl Izraelity do Asýrie. Usadil je v Chalachu a na gozanské řece Chaboru a ve městech Médů. ⁷ Došlo k tomu, protože Izraelité hřešili proti Jahvovi, svému Bohu, který je vyvedl z egyptské země a zachránil je před nadvládou faraona, egyptského krále. Oni uctívali jiné bohy. ⁸ Řídili se zvyky národů, které Jahve před nimi zahnal. ⁹ Izraelité pronášeli nepřístojná slova proti Jahvovi, svému Bohu, stavěli výšiny všude, kde bydleli, od strážních věží až po opevněná města. ¹⁰ Vztyčovali si stély a posvátné kůly na každém vyvýšeném pahorku a pod každým zeleným stromem. ¹¹ Obětovali na všech výšinách po způsobu národů, které Jahve před nimi vypudil, a dopouštěli se tam zlých skutků a vyvolávali Jahvův hněv. ¹² Uctívali modly, třebaže jim Jahve řekl: „Tohle dělat nebudete.“ ¹³ A Jahve přece prostřednictvím všech proroků a všech vidoucích dával Izraelovi a Judovi tento přísný příkaz a říkal: „Odvraťte se od svého špatného chování a zachovávejte má přikázání a mé zákony podle celého Zákona, jež jsem předepsal vašim otcům a jež jsem jim sdělil prostřednictvím svých služebníků proroků.“ ¹⁴ Ale oni neposlechli a byli tvrdošijnější, než byli jejich otcové, kteří nevěřili v Jahva, svého Boha. ¹⁵ Pohrdali jeho zákony i smlouvou, kterou on uzavřel s jejich otci, a přesnými příkazy, jež jim sdělil. V honbě za Marností se sami stali marností po vzoru okolních národů, třebaže jim Jahve přikázal, aby to nedělali jako ony. ¹⁶ Odvrhli všechna přikázání Jahva, svého Boha, a udělali si odlité modly, ta dvě telata, udělali si posvátný kůl, klaněli se všemu nebeskému vojsku a uctívali Baala. ¹⁷ Dávali svým synům a svým dcerám procházet ohněm, obírali se věštěním a čarováním, zaprodávali se ke konání zla v Jahvových očích a vyvolávali jeho hněv. ¹⁸ Tu se

Jahve na Izraele nanejvýš rozhněval a odstranil ho od své tváře. Zůstal jenom samojediný Judův kmen.¹⁹ Ani Juda nezachovával přikázání Jahva, svého Boha, a řídil se zvyky, které nastolil Izrael.²⁰ A Jahve zapudil celé izraelské plemeno, pokořil je a vydal je plenitelům, až je nakonec odvrhl daleko od své tváře.²¹ Oddělil totiž Izraele od Davidova domu a Izrael prohlásil za krále Nebatova syna Jeroboama; Jeroboam odvrátil Izraele od Jahva a strhl ho do velkého hříchu.²² Izraelité napodobovali hřích, který spáchal Jeroboam, neodvrátili se od něho,²³ až nakonec Jahve odstranil Izraele od své tváře, jak to ohlásil prostřednictvím svých služebníků, proroků; odvekl Izraelity daleko od jejich země, do Asýrie, kde jsou ještě dnes.²⁴ Asyrský král dal přivést lidi z Babylonu, z Kuty, z Avy, z Hamatu a ze Sefarvajimu a usadil je namísto Izraelitů ve městech Samařska; oni převzali Samařsko a bydleli v jeho městech.²⁵ Při svém usídlení v zemi ze začátku nectili Jahva a on na ně poslal Ivy, kteří mezi nimi způsobili spoušť.²⁶ Oni řekli asyrskému králi: „Národy, které jsi odvekl a usídlil ve městech Samařska, neznají obřad boha té země a on na ně poslal Ivy. Ti je usmrcují, protože ony neznají obřad boha té země.“²⁷ Tu asyrský král vydal tento příkaz: „Ať tam odvedou jednoho z kněží, které jsem odtud odvekl, ať jde, usídlí se tam a ať je naučí obřad boha té země.“²⁸ Tu přišel jeden z kněží, kteří byli odvečeni ze Samařska, a usadil se v Betelu; učil je, jak se má ctít Jahve.²⁹ Každý národ si udělal své bohy a postavil je do chrámů na výšinách, které udělali Samaritáni, jednal tak každý národ ve městech, kde bydlel.³⁰ Muži z Babylonu udělali Sukot-Benota, muži z Kuty Nergala, muži z Hamatu Ašimu,³¹ Avité Nibchaze a Tartaka a muži ze Sefarvajimu spalovali své děti v ohni na počest bohů Sefarvajimu Adrameleka a Anameleka.³² Ctíli také Jahva a ustanovili si a vzali si mezi sebe kněze výšin, kteří za ně konali bohoslužby v chrámech na výšinách.³³ Ctíli Jahva a sloužili svým bohům podle obřadů národů, od nichž byli odvečeni.³⁴ Ještě dnes se oddávají svým dávným obřadům. Oni neuctívali Jahva a neřídili se podle jeho pravidel a jeho obřadů, zákona a přikázání, které Jahve předepsal Jakubovým dětem, jimž dal jméno Izrael.³⁵ Jahve s nimi uzavřel smlouvu a dal jim tento předpis: „Nebudete ctít cizí bohy, nebudete se jim klanět, nebudete jim vzdávat pocty a nebudete jim přinášet oběti.“³⁶ Vaše úcta, klanění a vaše oběti budou náležet výhradně Jahvovi, jenž vás vyvedl velkou mocí své vztážené paže z egyptské země.³⁷ Budete zachovávat pravidla a obřady, zákon a přikázání, které vám písemně dal, tak abyste se podle nich vždy řídili, a nebudete ctít cizí bohy.³⁸ Nezapomínejte na smlouvu, kterou jsem s vámi uzavřel, a nectěte cizí bohy,³⁹ ctěte výhradně Jahva, svého Boha, a on vás vysvobodí z ruky všech vašich nepřátel.“⁴⁰ Ale oni neposlechli a nadále se oddávají svým dávným obřadům.⁴¹ A tak ty národy ctily Jahva i uctívaly své modly; jejich děti a děti jejich dětí to dnes dělají, jako to dělali jejich otcové.

18 Ve třetím roce izraelského krále, Elova syna Ozeáše, se stal judským králem Achazův syn Ezechiáš.² Bylo mu, když nastoupil, dvacet pět let a vládl v Jeruzalémě devětadvacet let; jeho matka se jmenovala Abija, Zekarjova dcera.³ Dělal, co se Jahvovi líbí, a napodobil všechno, co dělával jeho předek David.⁴ To on zrušil výšiny, rozbil stély, rozsekal posvátné kůly a rozbil měděného hada, kterého zhotovil Mojžíš. Až do té doby mu totiž Izraelité přinášeli oběti; nazývali ho Nechuštan. –⁵ Svou důvěru vložil v Jahva, Boha Izraele. Žádný judský král po něm se s ním nedal srovnat; a před ním také ne.⁶ Lnul stále k Jahvovi, aniž se od něho kdy odvrátil, a zachovával přikázání, která Jahve předepsal Mojžíšovi.⁷ A tak byl Jahve s ním a on měl úspěch ve všem, co podnikl. Vzbouřil se proti asyrskému králi a už mu nebyl poddán.⁸ Porazil Filištany až ke Gaze a zpusťoval jejich území od strážných věží až k pevnostem.⁹ Ve čtvrtém Ezechiášově roce, který byl sedmým rokem izraelského krále, Elova syna Ozeáše, zaútočil asyrský král Salmanasar na Samaři a oblehl je.¹⁰ Po třech letech bylo dobyto. Samaři padlo v šestém Ezechiášově roce, který byl devátým rokem izraelského krále Ozeáše.¹¹ Asyrský král odvekl Izraelity do Asýrie a usadil je v Chalachu a na gozanské řece Chaboru a ve městech Médů.¹² Stalo se to, protože neposlouchali slovo Jahva, svého Boha, a protože porušili jeho smlouvu, všechno, co předepsal Jahvův služebník Mojžíš. Nic neposlouchali a nic nekonali.¹³ Ve čtrnáctém roce krále Ezechiáše vytáhl asyrský král Senacherib proti všem judským opevněným městům a zmocnil se jich.¹⁴ Tu poslal judský král Ezechiáš asyrskému králi do Lakiše toto poselství: „Jednal jsem špatně! Odvrát ode mne své rány. Skloním se před tím, co mi uložíš.“ Asyrský král žádal od judského krále Ezechiáše tři sta talentů stříbra a třicet talentů zlata.¹⁵ A Ezechiáš odevzdal všechno stříbro, které bylo v Jahvově Chrámě a v pokladnicích královského paláce.¹⁶ Tehdy Ezechiáš strhal obložení křídel a veřejí dveří Jahvovy svatyně, které judský král... obložil kovem, a vydal je asyrskému králi.¹⁷ Asyrský král vypravil z Lakiše ke králi Ezechiášovi do Jeruzaléma vrchního číšníka s velikým sborem vojska. On tedy vytáhl k Jeruzalému, a když přišel, zaujal postavení vedle strouhy Horního rybníka, jenž je na cestě k Valchářovu poli.¹⁸ Předvolal si krále. Vyšli mu vstříc správce paláce, Chilkijahuův syn Eljakim, písař Šebna a herold, Asafův syn Joach.¹⁹ Vrchní číšník jim řekl: „Řekněte Ezechiášovi: Takto mluví velký král, asyrský král. Čemu tak důvěřuješ, nač se spoléháš? ²⁰ Představuješ si, že slova do větru se vyrovnají radě a statečnosti při vedení války? Komu to důvěřuješ, že ses proti mně vzbouřil? ²¹ Hle, spoléháš se na podporu oné zlomené třtiny, Egypta, která pronikne rukou tomu, kdo se o ni opírá, a probodne ji. Faraon, egyptský král, je takový ke všem, kdo se na něho spoléhají. ²² Možná mi řeknete: ‘ Máme

důvěru v Jahva, svého Boha,' ale což Ezechiáš právě jemu nezrušil výšiny a oltáře, když řekl mužům z Judy a z Jeruzaléma: 'Budete se klanět před tímto oltářem v Jeruzalémě?'²³ Nuže! Vsaď se s mým pánem, asyrským králem: dám ti dva tisíce koní, seženeš-li k nim jezdce!²⁴ Jak bys zahnal na ústup jediného z nejnepatrnějších služebníků mého pána? Ale ty ses spolehl na Egypt, že budeš mít vozy a jezdce!²⁵ A pak, není to Jahvova vůle, že jsem přitáhl proti tomuto místu, abych je zpustošil? Právě Jahve mi řekl: Vytáhni proti té zemi a zpustoš ji!²⁶ Eljakim, Šebna a Joach řekli vrchnímu číšníkovi: „Prosím tě, mluv ke svým služebníkům aramejsky, protože tomu my rozumíme, nemluv k nám judsky, když to může slyšet lid, jenž je na hradbách.“²⁷ Ale vrchní číšník jim řekl: „Což mě můj pán poslal, abych ty věci řekl tvému pánovi nebo tobě, ne snad spíš těm mužům, kteří sedí na hradbách a jsou odsouzeni, aby spolu s vámi jedli své výkaly a pili svou moč?“²⁸ Tu se vrchní číšník postavil a zakřičel silným hlasem v judském jazyce a pronesl tato slova: „Slyšte slovo velkého krále, asyrského krále.²⁹ Takto mluví král: Ať vás Ezechiáš neklame, neboť on vás z mé ruky nemůže vysvobodit.³⁰ Ať ve vás Ezechiáš neudrží důvěru v Jahva, když říká: 'Jahve nás určitě vysvobodí, toto město nepadne asyrskému králi do rukou.'³¹ Neposlouchejte Ezechiáše, neboť asyrský král mluví takto: Uzavřete se mnou mír, podrobte se mi a každý z vás bude jíst plod své révy a svého fíkovníku, každý bude pít vodu ze své cisterny,³² dokud nepřijdu a neodvedu vás do země podobné vaší zemi, do země obilí a moštu, země chleba a vinohradů, země oleje a medu, abyste tam žili a nezemřeli. Ale neposlouchejte Ezechiáše, neboť on vás klame, když říká: 'Jahve nás vysvobodí!'³³ Což některý z bohů národů opravdu vysvobodil z rukou asyrského krále svou zemi?³⁴ Kde jsou bohové Hamatu a Arpadu, kde jsou bohové Sefarvajimu, Heny a Ivy, kde jsou bohové samařské země? Vysvobodili z mé ruky Samařsko?³⁵ Kteří ze všech bohů zemí vysvobodili z mé ruky svou zemi, aby Jahve osvobodil Jeruzalém?“³⁶ Oni mlčeli a neodpověděli mu ani slovo, neboť tak zněl králův příkaz: „Neodpovíte mu.“³⁷ Správce paláce, Chilkijahuův syn Eljakim, písař Šebna a herold, Asafův syn Joach, přišli s roztrženými šaty k Ezechiášovi a přednesli mu slova vrchního číšníka.

19 Když to králi Ezechiášovi vyprávěli, roztrhl si šat, zahalil se pytlou a odebral se do Jahvova Chrámu.² Poslal správce paláce Eljakima, písaře Šebnu a starší kněžstva zahalené v pytlou k Amosovu synovi, proroku Izaiášovi.³ Řekli mu: „Takto mluví Ezechiáš: Tento den je dnem úzkosti, trestu a potupy. Děti jsou donošené, ale chybí síla k porodu.⁴ Kéž Jahve, tvůj Bůh, slyší slova vrchního číšníka, kterého poslal jeho pán, asyrský král, aby urážel živého Boha, a kéž Jahve, tvůj Bůh, potrestá ta slova, jež slyšel! Modli se za zbytek, který ještě přetrvává.“⁵ Když hodnostáři krále Ezechiáše přišli k Izaiášovi,⁶ on jim řekl: „Řekněte svému pánovi: Takto mluví Jahve: Neměj strach ze slov, jež jsi slyšel, z rouhání, které proti mně chrlili sluhové asyrského krále.⁷ Hle, uvedu do něho ducha a on se po jedné zprávě, kterou uslyší, vrátí do své země a v jeho zemi jej nechám padnout mečem.“⁸ Vrchní číšník se vrátil a našel asyrského krále, jak právě bojuje proti Libně. Vrchní číšník se totiž dozvěděl, že král odtáhl z Lakiše,⁹ neboť obdržel o kušském králi Tirhakovi tuto zprávu: „Hle, on proti tobě vytáhl do války.“ Senacherib znovu vypravil k Ezechiášovi posly se vzkazem:¹⁰ „Takto promluví k judskému králi Ezechiášovi: Ať tě tvůj Bůh, na něhož se spoléháš, neklame a neříká: 'Jeruzalém nebude vydán asyrskému králi do rukou!'“¹¹ Dozvěděl ses, co asyrští králové udělali všem zemím, jak je vydali klatbě, a ty že budeš osvobozen!¹² Cožpak bohové národů osvobodili ty, které zhubili mí otcové, Gozan, Charan, Resef i Edenity, kteří byli v Tel-Basaru?¹³ Kde je král Hamatu, král Arpadu, král Lajiru, Sefarvajimu, Heny a Ivy?“¹⁴ Ezechiáš vzal ten list z rukou posly a přečetl jej. Potom vystoupil do Jahvova Chrámu a rozložil jej před Jahvem.¹⁵ A Ezechiáš se před Jahvem takto modlil: „Jahve, Bože Izraele, jenž trůníš nad cheruby, ty jsi jediný Bůh všech pozemských království, ty jsi udělal nebe i zemi.¹⁶ Dopřej sluchu, Jahve, a slyš, otevři oči, Jahve, a viz! Slyš slova Senacheriba, jenž vzkázal urážky živému Bohu.¹⁷ Je pravda, Jahve, asyrští králové vyhladili národy,¹⁸ uvrhli do ohně jejich bohy, protože to nebyli bohové, ale díla lidských rukou ze dřeva a z kamene, a tak je oni zničili.¹⁹ Nyní nás však, Jahve, náš Bože, zachraň z jeho ruky, úpěnlivě tě o to prosím, a ať všechna pozemská království poznají, že ty jediný jsi Bůh, Jahve!“²⁰ Tu Amosův syn Izaiáš poslal k Ezechiášovi se vzkazem: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Slyšel jsem modlitbu, s níž ses na mne obrátil kvůli asyrskému králi Senacheribovi.²¹ Hle, výrok, který Jahve proti němu pronesl: Ona tebou pohrdá, vysmívá se ti panna, dcera sionská. Potřásá za tebou hlavou dcera jeruzalémská.²² Koho jsi tedy urazil, komu ses rouhal? Proti komu jsi hlasitě mluvil a pozvedl svůj pyšný zrak? Proti Izraelovu Svatému!“²³ Svými posly jsi urazil Pána. Řekl jsi: 'Se svými četnými vozy jsem vyjel na vrcholek hor, na poslední vršky Libanonu. Pokácel jsem jeho vysoký cedrový les a jeho nejkrásnější cypřiše. Dostal jsem se do jeho posledního útulku, do jeho lesní obory.²⁴ Já jsem vykopal cizí vody a pil jsem z nich, chodidlem svých nohou jsem vysušil všechny egyptské řeky.'²⁵ Slyšíš dobře? Odedávna jsem to připravoval, v pradávných dnech jsem to měl v úmyslu, nyní to uskutečňuji. Tvým určením bylo obracet v hromady trosek opevněná města.²⁶ Jejich obyvatelé s ochablými rukama, vyčerpání a zmatení, byli jako polní byliny, zeleň trávníku, tráva na střeše a pole neoraná ve východním větru.²⁷ Když vstáváš a když usedáš, když vycházíš nebo vcházíš, já to vím.²⁸ Protože ses proti mně rozběsil,

protože tvá zpupnost dostoupila k mým uším, protáhnu svůj kruh tvým chřipím a své udidlo tvými pysky, odvedu tě nazpět po cestě, kterou jsi přišel. ²⁹Toto ti bude znamením: Tento rok se bude jíst vypadané zrní a příští rok zrní z úhoru, ale třetí rok sejte a sklízejte, sázejte révu a jezte z jejích plodů. ³⁰Zbytek Judova rodu, jenž přežil, vydá nové kořeny dole a plody nahoře. ³¹Neboť z Jeruzaléma vzejde zbytek a ti, kdo vyvázli, z hory Sionu. Způsobí to zárlivá láska Jahva Sabaot. ³²Hle tedy, co Jahve říká o asyrském králi: On do tohoto města nevejde, nevstřelí do něho šíp, nenastaví proti němu štít, nenavrší zde násep. ³³Vrátí se cestou, která ho přivedla, nevejde do tohoto města, Jahvův výrok. ³⁴Budu toto město chránit a zachráním je kvůli sobě a svému služebníku Davidovi. ³⁵Téže noci vyšel Jahvův anděl a zasáhl v asyrském táboře sto osmdesát pět tisíc mužů. Ráno při probuzení to už byly jen mrtvoly. ³⁶Asyrský král Senacherib strhl tábor a odtáhl. Vrátil se a zůstal v Ninive. ³⁷Když se jednou klaněl v chrámě svého boha Nisrocha, zabili ho mečem jeho synové Adramelek a Sareser a uprchli do araratské země. Namísto něho se stal králem jeho syn Asarchadon.

20 V těch dnech Ezechiáš na smrt onemocněl. Přišel k němu Amosův syn, prorok Izaiáš, a řekl mu: „Takto mluví Jahve. Uspořádej svůj dům, neboť zemřeš, nebudeš žít.“ ²Ezechiáš se obrátil ke zdi a takto se modlil k Jahvovi: ³„Ach, Jahve, vzpomeň si, prosím tě, že jsem si před tebou vedl věrně a se vši poctivostí srdce a že jsem dělal, co bylo v tvých očích dobré.“ A Ezechiáš proléval hojné slzy. ⁴Izaiáš ještě nevyšel z ústředního dvora a už k němu dolehlo Jahvovo slovo: ⁵„Vrať se a řekni Ezechiášovi, vévodovi mého lidu: Takto mluví Jahve, Bůh tvého předka Davida. Slyšel jsem tvou modlitbu, viděl jsem tvé slzy. Uzdravím tě: za tři dny vstoupíš do Jahvova Chrámu. ⁶Přidám ke tvému životu patnáct let, vysvobodím tebe i toto město z ruky asyrského krále, budu toto město kvůli sobě a svému služebníku Davidovi chránit.“ ⁷Izaiáš řekl: „Vezměte hrudu fíků.“ Vzali jednu, přiložili ji na vřed a král se uzdravil. ⁸Ezechiáš řekl Izaiášovi: „Podle jakého znamení poznám, že mě Jahve uzdraví a že za tři dny vstoupím do Jahvova Chrámu?“ ⁹Izaiáš odpověděl: „Hle, toto je znamení od Jahva, že učiní, co řekl: Chceš, aby stín postoupil o deset stupňů, nebo aby o deset stupňů ustoupil?“ ¹⁰Ezechiáš řekl: „To je pro stín maličkost zvětšit se o deset stupňů! Ne! Ať raději stín o deset stupňů ustoupí!“ ¹¹Prorok Izaiáš vzýval Jahva a on způsobil, že stín na stupních, po nichž sestupovalo slunce, na stupních k Achazovu hornímu pokoji, ustoupil o deset stupňů. ¹²V té době poslal babylonský král, Baladanův syn Merodak-Baladan, Ezechiášovi listy a dar, neboť se dozvěděl o jeho nemoci a zotavení. ¹³Ezechiáš se nad tím zaradoval a ukázal poslům svou klenotnici, stříbro, zlato, vonné látky, vzácný olej a také svou zbrojnicí a všechno, co měl ve svých skladech. Nebylo nic, co by jim Ezechiáš ve svém paláci a na celém svém panství nebyl ukázal. ¹⁴Tu přišel ke králi Ezechiášovi prorok Izaiáš a zeptal se ho: „Co říkali ti muži a odkud k tobě přišli?“ Ezechiáš odpověděl: „Přišli z daleké země, z Babylonu.“ ¹⁵Izaiáš pokračoval: „Co viděli v tvém paláci?“ Ezechiáš odpověděl: „Viděli všechno, co je v mém paláci, v mých skladech, není nic, co bych jim nebyl ukázal.“ ¹⁶Tu řekl Izaiáš Ezechiášovi: „Slyš Jahvovo slovo: ¹⁷Nadcházejí dny, kdy všechno, co je ve tvém paláci, všechno, co až dodnes nashromáždili tví otcové, bude odneseno do Babylonu, nic nezůstane, říká Jahve. ¹⁸Ze synů, kteří vzešli z tebe, z těch, které jsi zplodil, některé vezmou a budou z nich kleštěnci v paláci babylonského krále.“ ¹⁹Ezechiáš řekl Izaiášovi: „Jahvovo slovo, jež zvěstuješ, je příznivé.“ Pomyslel si totiž: „Proč ne? Bude-li během mého života pokoj a bezpečí!“ ²⁰Zbytek Ezechiášových příběhů, všechny jeho hrdinské činy i to, jak postavil rybník a vodovod, aby se do města přiváděla voda, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ²¹Ezechiáš ulehl se svými otci a namísto něho vládl jeho syn Manases.

21 Manasesovi bylo, když nastoupil, dvanáct let a vládl v Jeruzalémě pětapadesát let; jeho matka se jmenuovala Chefsiba. ²Dělal, co se Jahvovi nelíbí, napodoboval ohavnosti národů, které Jahve před Izraelity zahnal. ³Znovu zbudoval výšiny, které jeho otec Ezechiáš zničil, vztyčil oltáře Baalovi a zhotovil posvátný kůl, jako to udělal izraelský král Achab, klaněl se všemu nebeskému vojsku a uctíval je. ⁴Postavil oltáře v Jahvově Chrámě, o němž Jahve řekl: „Své Jméno vložím do Jeruzaléma.“ ⁵V obou nádvořích Jahvova Chrámu postavil oltáře všemu nebeskému vojsku. ⁶Svému synovi dal projít ohněm. Obíral se zařikáváním a věštěním, ustanovil zaklínače a věstce, konal četné skutky, na něž Jahve pohlíží jako na špatné, a tak vyvolával jeho hněv. ⁷Modlu Ašeru, kterou udělal, postavil do Chrámu, o němž Jahve řekl Davidovi a jeho synovi Šalomounovi: „Do tohoto Chrámu a do Jeruzaléma, města, jež jsem si vyvolil ve všech kmenech Izraele, vložím navždy své Jméno. ⁸Už nedopustím, aby kroky Izraelitů bloudily daleko od země, kterou jsem dal jejich otcům, pokud budou bdít, aby žili podle všeho, co jsem jim přikázal, podle celého Zákona, jež jim předepsal můj služebník Mojžíš.“ ⁹Ale oni neposlechli, Manases je svedl z cesty, takže jednali hůře nežli národy, jež Jahve před Izraelity vyhladil. ¹⁰Tehdy Jahve takto promluvil prostřednictvím svých služebníků proroků: ¹¹„Protože judský král Manases spáchal tyto ohavnosti, protože se dopustil horších věcí, než bylo všechno, co před ním udělali Amorité, a protože strhl i Judu, aby hřešil s jeho modlami, ¹²Jahve, Bůh Izraele, mluví takto: Hle, přivedím na Jeruzalém

a na Judu takové neštěstí, že každému, kdo se o nich dozví, zazní v obou uších. ¹³ Natáhnu nad Jeruzalém stejnou šňůru jako nad Samaří, stejnou olovnici jako u Achabova domu, vydrhnu Jeruzalém, jako se drhne mísa, jež se po vydrhnutí překlopí. ¹⁴ Odvrhnu zbytky svého dědictví, vydám je do rukou jejich nepřátel, poslouží za kořist a zisk všem svým nepřítelům, ¹⁵ protože dělali, co se mi nelíbí, a vyvolávali můj hněv ode dne, kdy jejich otcové vyšli z Egypta, až podnes.“ ¹⁶ Manases také vedle hříchů, jež jeho přičinením spáchal Juda, když v Jahvových očích špatně jednal, proléval v tak velkém množství nevinnou krev, že zaplavila Jeruzalém z jednoho konce na druhý. ¹⁷ Zbytek Manasesových příběhů a všechno, co udělal, hříchy, které spáchal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ¹⁸ Manases ulehl se svými otci a pohřbili ho v zahradě jeho paláce, v Uzově zahradě; namísto něho vládl jeho syn Amon. ¹⁹ Amonovi bylo, když nastoupil, dvaadvacet let a vládl v Jeruzalémě dva roky; jeho matka se jmenovala Mešulemet, Charusova dcera, a byla z Jotby. ²⁰ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, jako to dělal jeho otec Manases. ²¹ Ve všem se řídil jednáním svého otce, uctíval modly, sloužil jim a klaněl se jim. ²² Opustil Jahva, Boha svých předků, a nechodil po Jahvově cestě. ²³ Amonovi služebníci se proti němu spikli a zabili krále v jeho paláci. ²⁴ Ale lid země pobil všechny, kdo se účastnili spiknutí proti králi Amonovi, a prohlásil namísto něho za krále jeho syna Josiáše. ²⁵ Zbytek Amonových příběhů a všechno, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ²⁶ Pohřbili ho v hrobě jeho otce v Uzově zahradě a namísto něho vládl jeho syn Josiáš.

22 Josiášovi bylo, když nastoupil, osm let a vládl v Jeruzalémě jednatřicet let; jeho matka se jmenovala Jedida, Adajova dcera, a byla z Boskatu. ² Dělal, co se Jahvovi líbí, a napodoboval ve všem jednání svého předka Davida, aniž se od něho odchýlil nalevo či napravo. ³ V osmnáctém roce krále Josiáše poslal král písaře Šafana, syna Mešulamova syna Asaljahua, do Jahvova Chrámu; ⁴ řekl mu: „Jdi za veleknězem Chilkijahuem, ať dá dohromady peníze, jež byly přineseny do Jahvova Chrámu a jež strážcové prahu přijali od lidu. ⁵ Ať se předají stavitelům přiděleným k Jahvovu Chrámu a oni ať je vynaloží na dělníky, kteří pracují na opravách v Jahvově Chrámě, ⁶ na tesaře, stavební dělníky a zedníky, na nákup dřeva a tesaného kamene určeného k opravě Chrámu. ⁷ Ať se však od nich za peníze, jež jsou jim předány, nežádá vyúčtování, neboť oni jednájí poctivě.“ ⁸ Velekněz Chilkijahu řekl písaři Šafanovi: „Nalezl jsem v Jahvově Chrámě knihu Zákona.“ A Chilkijahu tu knihu dal Šafanovi a on ji četl. ⁹ Písař Šafan přišel ke králi a ohlásil mu toto: „Tví služebníci,“ řekl, „dali dohromady peníze, jež byly v Chrámě, a předali je stavitelům přiděleným k Jahvovu Chrámu.“ ¹⁰ Potom písař Šafan králi oznámil: „Kněz Chilkijahu mi dal jednu knihu,“ a Šafan ji před králem četl. ¹¹ Když král slyšel slova obsažená v knize Zákona, roztrhl si oděv. ¹² Dal knězi Chilkijahuovi, Šafanovu synu Achikamovi, Mikajovu synu Akborovi, písaři Šafanovi a královu služebníku Asajovi tento příkaz: ¹³ „Jděte se za mne a za lid dotázat Jahva na slova této knihy, která právě byla nalezena. Velký musí být Jahvův hněv, jenž proti nám vzplanul, protože naši otcové neposlouchali slova této knihy a nežili podle všeho, co je tam napsáno.“ ¹⁴ Kněz Chilkijahu, Achikam, Akbor, Šafan a Asaja se odebrali k prorokyni Chuldě, manželce strážce oděvů Šaluma, syna Charchasova syna Tikvy; bydlela v Jeruzalémě, v novém městě. Předložili jí tu věc ¹⁵ a ona jim odpověděla: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Řekněte muži, jenž vás ke mně poslal: ¹⁶ „Takto mluví Jahve. Přivedím neštěstí na toto místo a na jeho obyvatele, všechno to, co říká kniha, kterou četl judský král, ¹⁷ protože oni mě opustili a protože obětovali jiným bohům, aby mě dráždili svými činy. Můj hněv proti tomuto místu vzplanul, nezhasne.“ ¹⁸ A řeknete judskému králi, jenž vás poslal, abyste se dotázali Jahva: ‘Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Slova, která jsi slyšel...’ ¹⁹ Ale protože se tvé srdce obměkčilo a protože ses pokořil před Jahvem, když jsi uslyšel, co jsem pronesl proti tomuto místu a jeho obyvatelům, kteří budou postiženi hrůzou a prokletím, a protože sis roztrhl oděv a plakal přede mnou, i já jsem slyšel, Jahvův výrok. ²⁰ Proto tě připojím k tvým otcům, budeš v pokoji uložen do svého hrobu, tvé oči neuvidí všechna neštěstí, jež na toto místo přivedím.“ Oni tu odpověď přinesli králi.

23 Tu dal král k sobě svolat všechny starší z Judy a z Jeruzaléma ² a král vstoupil do Jahvova Chrámu se všemi muži z Judy a se všemi obyvateli Jeruzaléma, kněžími a proroky a se vším lidem, od nejmenšího do největšího. Předčítal před nimi vše, co obsahovala kniha smlouvy nalezená v Jahvově Chrámě. ³ Král stál na vyvýšeném místě a uzavřel před Jahvem smlouvu, jež jej zavazovala, že bude chodit za Jahvem a dodržovat jeho přikázání, jeho pokyny a jeho zákony z celého svého srdce a ze vší své duše, aby tak uskutečnil ustanovení smlouvy zapsané v té knize. Všechnen lid k té smlouvě přistoupil. ⁴ Chilkijahuovi, knězi, jenž byl jeho zástupcem, a strážcům prahu nařídil král, aby vynesli z Jahvovy svatyně všechny předměty, jež byly udělány pro Baala, pro Ašeru a pro veškeré nebeské vojsko; spálil je za Jeruzalémem na poli u Cedronu a popel z nich zanesl do Betelu. ⁵ Odstranil nepravé kněze, které předtím uvedli v úřad judští králové a kteří obětovali na výšinách, v Judových městech a v okolí Jeruzaléma, i kněze, kteří obětovali Baalovi, slunci, měsícům, souhvězdím a veškerému

nebeskému vojsku. ⁶ Odesl z Jahvova Chrámu za Jeruzalémem do údolí Cedronu posvátný kůl a spálil jej v údolí Cedronu; obrátil jej v popel a popel z něho vhodil do hromadného hrobu. ⁷ Zbořil obydlí těch, kdo se oddávali posvátnému smilstvu, jež bylo v Jahvově Chrámě a v němž ženy tkaly závoje pro Ašeru. ⁸ Povolal z judských měst všechny kněze a znesvětil od Geby až po Beršebu výšiny, kde tito kněží předtím obětovali. Zbořil výšinu bran, která byla u brány místodržícího města Jozua, nalevo, když se vchází do městské brány. ⁹ Kněží výšin ovšem nesměli přistupovat k Jahvovu oltáři v Jeruzalémě, ale jedli uprostřed svých bratrů nekvašené chleby. ¹⁰ Znesvětil Tofet v údolí Ben-Hinom, aby už nikdo nedával svému synovi nebo dceři procházet na Molochovu počest ohněm. ¹¹ Odklidil koně, které judští králové zasvětili slunci u vchodu do Jahvova Chrámu, poblíž komnaty kleštěnce Netan-Meleka ve vedlejších budovách, a sluneční vůz spálil ohněm. ¹² Oltáře, které byly na střeše a které postavili judští králové, a oltáře, které postavil Manases v obou nádvořích Jahvova Chrámu, král rozbořil, roztloukl je tam a prach z nich vhodil do údolí Cedronu. ¹³ Výšiny, které bývaly naproti Jeruzalému, na jih od Olivové brány, a které postavil izraelský král Šalomoun Ašartě, ohyzdě Sidoňanů, Kemošovi, ohyzdě Moabitů, a Milkomovi, ohyzdě Amonitů, král znesvětil. ¹⁴ Roztloukl také stély, rozsekal posvátné kůly a místa, kde stávaly, zasypal lidskými kostmi. ¹⁵ Stejně tak s oltářem, jenž býval v Betelu, s výšinou, kterou postavil Nebatův syn Jeroboam, jenž strhl Izraele do hříchu; on rozbořil také tento oltář a tuto výšinu, roztloukl kameny z něho a obrátil je v prach; spálil posvátný kůl. ¹⁶ Josiáš se otočil a uviděl hroby, které tam byly na té hoře; poslal, aby vzali kosti z těch hrobů, a spálil je na tom oltáři. Takto jej znesvětil a splnil tak Jahvovo slovo, které ohlásil Boží muž, když Jeroboam během svátku stál u toho oltáře. Když se Josiáš otočil, pozvedl oči ke hrobu toho Božího muže, jenž ohlásil tyto věci, ¹⁷ a zeptal se: „Co to tu vidím za pomník?“ Muži z města mu odpověděli: „To je hrob Božího muže, jenž přišel z Judy a jenž ohlásil ty věci, které ty jsi vykonal proti tomu oltáři.“ – ¹⁸ „Ponechte jej v pokoji,“ řekl král, „a nikdo ať neruší jeho kosti.“ Ponechali tedy jeho kosti netknuté spolu s kostmi proroka, jenž byl ze Samařska. ¹⁹ Josiáš rovněž odstranil všechny chrámy na výšinách, které byly v samařských městech a které postavili izraelské králové, aby dráždili Jahva, a naložil s nimi stejně, jako jednal v Betelu. ²⁰ Všechny kněze těch výšin, kteří tam byli, pozabíjel na těch oltářích a spálil tam lidské kosti. Potom se vrátil do Jeruzaléma. ²¹ Král dal všemu lidu tento příkaz: „Oslavte Velikonoce ke cti Jahva, svého Boha, tak jak je to zapsáno v této knize smlouvy.“ ²² Takové Velikonoce jako tyto se neslavily ode dnů soudců, kteří spravovali Izraele, a po celou dobu izraelských králů a judských králů. ²³ Teprve v osmnáctém roce krále Josiáše se v Jeruzalémě k Jahvově cti slavily takové Velikonoce. ²⁴ Navíc Josiáš odklidil zaklínače a věštce, domácí bůžky a modly a všechny ohavnosti, jež se vidávaly v judské zemi a v Jeruzalémě, a vyplnil tak slova Zákona zapsaná v knize, kterou našel kněz Chilkijahu v Jahvově Chrámě. ²⁵ Před ním nebyl žádný král, jenž by se byl jako on obrátil k Jahvovi z celého svého srdce, ze vsí své duše a ze vsí své síly, v úplné věrnosti Mojžíšovu Zákonu, a po něm nepovstal takový, jenž by se s ním dal srovnat. ²⁶ A Jahve přesto neupustil od zápalu svého velikého hněvu, jenž vzplanul proti Judovi kvůli pohoršení, která mu způsobil Manases. ²⁷ Jahve rozhodl: „Odstráním od sebe i Judu, tak jako jsem odstranil Izraele, zavrhnou toto město, které jsem vyvolil, Jeruzalém, a Chrám, o němž jsem řekl: Zde bude mé Jméno.“ ²⁸ Zbytek Josiášových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů judských králů? ²⁹ Za jeho času táhl faraon Necho, egyptský král, naproti asyrskému králi k řece Eufratu. Král Josiáš vytáhl proti němu, ale Necho ho při první srážce v Megidu zahubil. ³⁰ Jeho služebníci převezli z Megida jeho tělo na voze, dovezli ho nazpět do Jeruzaléma a pohřbili ho do jeho hrobu. Lid země vzal Josiášova syna Joachaze, pomazali ho a prohlásili ho za krále namísto jeho otce. ³¹ Joachazovi bylo, když nastoupil, třidvacet let a vládl v Jeruzalémě tři měsíce; jeho matka se jmenovala Chamital, Jirmejahuova dcera, a byla z Libny. ³² Dělal, co se Jahvovi nelíbí, zcela tak jako to dělávali jeho otcové. ³³ Faraon Necho ho v Rible na území Hamatu uvrhl do okovů, aby už v Jeruzalémě nevládl, a zemi uložil daň sta talentů stříbra a... talentů zlata. ³⁴ Faraon Necho ustanovil králem Josiášova syna Eljakima namísto jeho otce Josiáše a změnil mu jméno na Jojakim. Joachaze pak vzal, odvedl ho do Egypta a on tam zemřel. ³⁵ Jojakim odevzdal faraonovi stříbro a zlato, ale aby odevzdal částku, kterou faraon požadoval, musel zemi uložit daň, od každého vybral podle jeho majetku zlato a stříbro, jež se mělo dát faraonovi Nechovi. ³⁶ Jojakimovi bylo, když nastoupil, pětadvacet let a vládl v Jeruzalémě jedenáct let; jeho matka se jmenovala Zebida, Pedajova dcera, a byla z Rummy. ³⁷ Dělal, co se Jahvovi nelíbí, zcela tak jako to dělávali jeho otcové.

24 Babylonský král Nabuchodonozor podnikl v jeho době tažení a Jojakim mu byl po tři léta poddán, potom se proti němu znovu vzbouřil. ² On na něho poslal tlupy Chaldeců, tlupy Aramejců, tlupy Moabitů, tlupy Amonitů, poslal je na Judu, aby ho zničil podle slova, které Jahve pronesl prostřednictvím svých služebníků proroků. ³ Judovi se to přihodilo jedině kvůli hněvu Jahva, jenž ho chtěl odstranit od své tváře za Manasesovy hříchy, za všechno, co on udělal, ⁴ a také za nevinnou krev, kterou prolil, když zaplavil Jeruzalém nevinnou krví. Jahve nechtěl odpustit. ⁵ Zbytek Jojakimových příběhů a vše, co udělal, není to snad zapsáno v knize Letopisů

judských králů? ⁶Jojakim ulehl se svými otci a namísto něho vládl jeho syn Jojakin. ⁷Egyptský král už nevytáhl ze své země, neboť babylonský král dobyl všechno, co patřivalo egyptskému králi, od Egyptského potoka až po řeku Eufrat. ⁸Jojakinovi bylo, když nastoupil, osmnáct let a vládl v Jeruzalémě tři měsíce; jeho matka se jmenovala Nechušta, Elnatanova dcera, a byla z Jeruzaléma. ⁹Dělal, co se Jahvovi nelíbí, zcela tak jako to dělával jeho otec. ¹⁰V té době vytáhli proti Jeruzalému důstojníci babylonského krále Nabuchodonozora a město bylo obklíčeno. ¹¹Babylonský král Nabuchodonozor přišel a sám na město, když je jeho důstojníci obléhali, zaútočil. ¹²Tu se judský král Jojakin vzdal babylonskému králi i se svou matkou, svými důstojníky, hodnostáři a kleštěnci a babylonský král je zajal; bylo to v osmém roce jeho vlády. ¹³Odnesl si všechny poklady Jahvova Chrámu i poklady královského paláce a rozbil všechny zlaté předměty, které izraelský král Šalomoun zhotovil pro Jahvovu svatyni, jak to Jahve ohlásil. ¹⁴Odvedl celý Jeruzalém do vyhnanství, všechny hodnostáře a všechny významné osobnosti, tedy deset tisíc vyhnanců, a všechny kováře a zámečníky; ponecháno bylo jen nejchudší obyvatelstvo země. ¹⁵Odvlekl Jojakina do Babylonu; stejně tak královu matku, královny ženy, jeho kleštěnce, urozené muže té země, odeslal je do vyhnanství z Jeruzaléma do Babylonu. ¹⁶Všechny zámožné muže v počtu sedmi tisíc, kováře a zámečníky v počtu jednoho tisíce, všechny muže schopné nosit zbraně zavedl babylonský král do vyhnanství do Babylonu. ¹⁷Babylonský král ustanovil králem namísto Jojakina jeho strýce Matanju, jemuž změnil jméno na Sedechiáš. ¹⁸Sedechiášovi bylo, když nastoupil, jednadvacet let a vládl v Jeruzalémě jedenáct let; jeho matka se jmenovala Chamital, Jirmejahuova dcera, a byla z Libny. ¹⁹Dělal, co se Jahvovi nelíbí, stejně jako to dělal Jojakim. ²⁰To se Jeruzalému a Judovi stalo kvůli Jahvovu hněvu, až je on nakonec odvrhl od své tváře. Sedechiáš se proti babylonskému králi vzbouřil.

25 V devátém roce jeho vlády, v desátém měsíci, desátého toho měsíce, přišel babylonský král Nabuchodonozor a zaútočil s celým svým vojskem na Jeruzalém, utábořil se před městem a obehnal je náspem. ²Město bylo obleženo až do Sedechiášova jedenáctého roku. ³Ve čtvrtém měsíci, devátého toho měsíce, když ve městě řádl hladomor a obyvatelstvo už nemělo nic k jídlu, ⁴udělali průlom v městských hradbách. Tehdy král utekl v noci se všemi válečníky branou mezi oběma zdmi, která je poblíž královny zahrady – Chaldejci měli město v obklíčení – a dal se cestou k Arabě. ⁵Chaldejské oddíly krále pronásledovaly a dostihly ho v jerišských rovinách, kde se od něho všichni vojáci do daleka rozutekli. ⁶Chaldejci se krále chopili a vedli ho do Ribly k babylonskému králi, jenž ho postavil před soud. ⁷Dal Sedechiášovi před očima zabít jeho syny, potom Sedechiášovi vypíchal oči, uvrhl ho do želez a odvedl ho do Babylonu. ⁸V pátém měsíci, sedmého toho měsíce – bylo to v devatenáctém roce babylonského krále Nabuchodonozora – vtáhl velitel stráže Nebuzaradan, důstojník babylonského krále, do Jeruzaléma. ⁹Zapálil Jahvův Chrám, královský palác a všechny domy v Jeruzalémě. ¹⁰Chaldejské oddíly, které byly s velitelem stráže, rozbořily hradby, jimiž byl obehnán Jeruzalém. ¹¹Velitel stráže Nebuzaradan odvezl zbytek obyvatelstva ponechaného ve městě, přeběhlíky, kteří přešli k babylonskému králi, a zbývající dav. ¹²Z drobného lidu země velitel stráže jednu část ponechal jako vinaře a jako orače. ¹³Chaldejci rozbili bronzové sloupy Jahvova Chrámu, pojezdňé podstavce a bronzové moře, které byly v Jahvově Chrámě, a bronz z nich odnesli do Babylonu. ¹⁴Vzali také nádoby na popel, lopaty, nože, nádobky na kadidlo a všechno bronzové náčiní, jež sloužilo k bohoslužbě. ¹⁵Velitel stráže vzal kadidelnice a kropící misky, všechno, co bylo ze zlata, a všechno, co bylo ze stříbra. ¹⁶Pokud jde o oba sloupy, jediné moře a pojezdňé podstavce, jež Šalomoun zhotovil pro Jahvův Chrám, nebylo možné vyčíslit, co bronz ze všech těchto předmětů vážil. ¹⁷Výška jednoho sloupu činila osmnáct loket, měl bronzovou hlavici a výška hlavice činila pět loket; kolem hlavice bylo mřížování a granátová jablka, všechno z bronzu. Stejně tomu bylo s druhým sloupem. ¹⁸Velitel stráže uvěznil vrchního kněze Seraju i kněze, jenž ho zastupoval, Sefanjahua i všechny tři strážce prahu. ¹⁹Z města uvěznil jednoho kleštěnce, představeného válečníků, pět z králových důvěrníků, kteří byli nalezeni ve městě, písaře velitele vojska, jenž dohlížel na odvody, a šedesát mužů ze země, kteří byli nalezeni ve městě. ²⁰Velitel stráže Nebuzaradan je vzal a přivedl je k babylonskému králi do Ribly ²¹a babylonský král je v zemi Hamat v Rible vydal na smrt. Takto byl Juda odvečen daleko od své země. ²²A nad obyvatelstvo, které zůstalo v Judově zemi a které babylonský král Nabuchodonozor zanechal, postavil král Godoliáše, syna Šafanova syna Alikama. ²³Všichni důstojníci oddílů a jejich muži se dozvěděli, že babylonský král ustanovil Godoliáše místodržícím, a přišli k němu do Misy: Netanjův syn Jišmael, Kareachův syn Jochanan, Netofan Seraja, Tanchumetův syn, Maakatovec Jaazanjahu i se svými muži. ²⁴Godoliáš jim i jejich mužům přísahal a řekl jim: „Nebojte se ničeho od Chaldeců, zůstaňte v zemi, služte babylonskému králi a tak se vám povede dobře.“ ²⁵Ale v sedmém měsíci přišel syn Elišamova syna Netanji Jišmael, jenž byl z královského rodu, a s ním deset mužů a zabili Godoliáše a Judovce i Chaldejce, kteří s ním byli v Mispě. ²⁶Tu všecken lid od nejmenšího do největšího i velitelé oddílů odešli a šli do Egypta, protože měli z Chaldeců strach. ²⁷Ve třicátém sedmém roce po odvezení judského krále Jojakina, ve dvanáctém měsíci, dvacátého sedmého toho měsíce, udělal babylonský král Evil-Merodak v roce svého nástupu na trůn milost judskému králi Jojakinovi a vyvedl ho

z vězení. ²⁸Laskavě k němu mluvil a přiznal mu vyšší stolec, než měli jiní králové, kteří s ním byli v Babylonu. ²⁹Jojakin svlékl svůj šat zajatce a jedl stále u králova stolu, po celý svůj život. ³⁰Král neustále zajišťoval jeho zaopatření, po celý jeho život.

25:30 Zaopatření. Zajištění pokrmem z královského stolu, podobně jako v případě Daniela a jeho přátel ([Da 1:5](#)).

První Paralipomenon (1. Letopisů)

Úvod

1 Adam, Set, Enoš, ² Kenan, Mahalaleel, Jered, ³ Henoš, Matuzalem, Lamech, ⁴ Noe, Sem, Cham, Jafet. ⁵ Jafetovi synové: Gomer, Magog, Médové, Javan, Tubal, Mešek, Tiras. ⁶ Gomerovi synové: Aškenaz, Rifat, Togarma. ⁷ Javanovi synové: Eliša, Taršiš, Kitanci, Dodanité. ⁸ Chamovi synové: Kuš, Misrajim, Put, Kanaán. ⁹ Kušovi synové: Seba, Chavila, Sabta, Rama, Sabteka. Ramovi synové: Šeba, Dedan. ¹⁰ Kuš zplodil Nimroda, který byl prvním mocnářem na zemi. ¹¹ Misrajim zplodil Ludany, Anamce, Lehabany, Naftuchany, ¹² Patrusany, Kašluchany a Kaftority, z nichž vzešli Filištané. ¹³ Kanaán zplodil svého prvorozence Sidona, pak Cheta ¹⁴ a Jebusana, Amoritu, Girgašitu, ¹⁵ Chivitu, Arkitu, Sinitu, ¹⁶ Arvaditu, Semaritu, Hamatitu. ¹⁷ Semovi synové: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud a Aram. Aramovi synové: Us, Chul, Geter a Mešek. ¹⁸ Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Ebera. ¹⁹ Eberovi se narodili dva synové: první se jmenoval Peleg, v jeho době totiž byla rozdělena země, jeho bratr se pak jmenoval Joktan. ²⁰ Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha, ²¹ Hadorama, Uzala, Diklu, ²² Ebal, Abimaela, Šebu, ²³ Ofira, Chavilu, Jobaba; ti všichni jsou Joktanovými syny. ²⁴ Arpakšad, Šelach, ²⁵ Eber, Peleg, Reu, ²⁶ Serug, Nachor, Terach, ²⁷ Abram – to je Abrahám. ²⁸ Abrahámovi synové: Izák a Izmael. ²⁹ Toto je jejich potomstvo: Izmaelův prvorozenec Nebajot, pak Kedar, Adbeel, Mibsam, ³⁰ Mišma, Duma, Masa, Hadad, Tema, ³¹ Jetur, Nafiš a Kedma. To jsou Izmaelovi synové. ³² Synové Abrahámovy vedlejší ženy Ketury. Porodila Zimrana, Jokšana, Medana, Madiana, Jišbaka a Šuacha. Jokšanovi synové: Šeba a Dedan. ³³ Madianovi synové: Efa, Efer, Chanok, Abida, Eldaa. Ti všichni jsou Ketuřini synové. ³⁴ Abrahám zplodil Izáka. Izákovi synové: Ezau a Izrael. ³⁵ Ezauovi synové: Elifaz, Reuel, Jeuš, Jalam a Korach. ³⁶ Elifazovi synové: Teman, Omar, Sefi, Gatam, Kenaz, Timna, Amalek. ³⁷ Reuelovi synové: Nachat, Zerach, Šama, Miza. ³⁸ Seirovi synové: Lotan, Šobal, Sibeon, Ana, Dišon, Eser, Dišan. ³⁹ Lotanovi synové: Chori a Homam. Lotanova sestra Timna. ⁴⁰ Šobalovi synové: Aljan, Manachat, Ebal, Šefi, Onam. Sibeonovi synové: Aja a Ana. ⁴¹ Anovi synové: Dišon. Dišonovi synové: Chamran, Ešban, Jitran, Keran. ⁴² Eserovi synové: Bilhan, Zaavan, Jaakan. Dišanovi synové: Us a Aran. ⁴³ Toto jsou králové, kteří panovali v edomské zemi, dříve než panoval kterýkoli král Izraelitů: Beorův syn Bela, a jeho město se jmenovalo Dinhaba. ⁴⁴ Bela zemřel a namísto něho panoval Zerachův syn Jobab z Bosry. ⁴⁵ Jobab zemřel a namísto něho panoval Chušam z temanské země. ⁴⁶ Chušam zemřel a namísto něho panoval Bedadův syn Hadad, který porazil na Moabských polích Madianity; jeho město se jmenovalo Avit. ⁴⁷ Hadad zemřel a namísto něho panoval Samla z Masreky. ⁴⁸ Samla zemřel a namísto něho panoval Šaul z Rechobot-Naharu. ⁴⁹ Šaul zemřel a namísto něho panoval Akborův syn Baal-Chanan. ⁵⁰ Baal-Chanan zemřel a namísto něho panoval Hadad. Jeho město se jmenovalo Paj; jeho žena se jmenovala Mehetabeel, dcera Matreda z Me-Zahabu. ⁵¹ Hadad zemřel a tehdy byli v Edomu náčelníci: náčelník Timna, náčelník Alja, náčelník Jetet, ⁵² náčelník Oholibama, náčelník Ela, náčelník Pinon, ⁵³ náčelník Kenaz, náčelník Teman, náčelník Mibsar, ⁵⁴ náčelník Magdiel, náčelník Iram. To jsou edomští náčelníci.

2 Toto jsou Izraelovi synové: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Izachar a Zabulon, ² Dan, Josef a Benjamin, Neftali, Gad a Ašer. ³ Judovi synové: Er, Onan a Šela. Všichni tři se narodili z Kanaánky Bat-Šui. Judův prvorozenec Er se znelíbil Jahvovi; usmrtil ho. ⁴ Judova snacha Tamar mu porodila Perese a Zeracha. Celkem bylo Judových synů pět. ⁵ Peresovi synové: Chesron a Chamul. ⁶ Zerachovi synové: Zimri, Etan, Heman, Kalkol a Darda, celkem pět. ⁷ Karmiho synové: Akar, který byl neštěstím Izraele, protože porušil klatbu. ⁸ Etanovi synové: Azarja. ⁹ Chesronovi synové. Jemu se narodili: Jerachmeel, Ram, Kelubaj. ¹⁰ Ram zplodil Aminadaba, Aminadab zplodil Nachšona, knížete Judových synů, ¹¹ Nachšon zplodil Salmu a Salma zplodil Boaze. ¹² Boaz zplodil Obeda a Obed zplodil Jišaje. ¹³ Jišaj zplodil svého prvorozence Eliaba, druhého Abinadaba, třetího Šimeu, ¹⁴ čtvrtého Netaneela, pátého Radaje, ¹⁵ šestého Osema, sedmého Davida. ¹⁶ Jejich sestrami byly Seruja a Abigail. Serujini synové: Abišaj, Joab a Asael; tři. ¹⁷ Abigail porodila Amasu, Amasovým otcem byl Izmaelita Jeter. ¹⁸ Chesronův syn Kaleb zplodil se svou ženou Azubou Jeriot; toto jsou jeho synové: Ješer, Šobab a Ardon. ¹⁹ Azuba zemřela a Kaleb se oženil s Efratou, která mu porodila Chura. ²⁰ Chur zplodil Uriho a Uri zplodil Besaleela. ²¹ Potom se Chesron spojil s dcerou Galaadova otce Makira. Oženil se s ní, když mu bylo šedesát let, a ona mu porodila Seguba. ²² Segub zplodil Jaira, který měl třiaadvacet měst v galaadské zemi. ²³ Potom jim Aram a Gešur vzali Jairovy vesnice, Kenat, a co k němu přísluší, šedesát měst. To vše patřovalo synům Galaadova otce Makira. ²⁴ Po Chesronově smrti se Kaleb spojil se ženou svého otce Chesrona

Efratou a ona mu porodila otce Tekoje Ašechuru.²⁵ Nejstarší Chesronův syn Jerachmeel měl syny: svého prvorozence Rama, Bunu, Orena, Osema, Achiju.²⁶ Jerachmeel měl další ženu jménem Atara; byla to matka Onamova.²⁷ Synové Jerachmeelova prvorozence Ramy byli Maas, Jamin a Eker.²⁸ Onamovi synové byli Šamaj a Jada. Šamajovi synové: Nadab a Abišur.²⁹ Abišurova žena se jmenovala Abichail; porodila mu Achbana a Molida.³⁰ Nadabovi synové: Seled a Efraim. Seled zemřel bez synů.³¹ Efraimovi synové: Jišej; Jišejovi synové: Šešan; Šešanovi synové: Achlaj.³² Synové Šamajova bratra Jady: Jeter a Jonatan. Jeter zemřel bez synů.³³ Jonatanovi synové: Pelet a Zaza. To byli Jerachmeelovi synové.³⁴ Šešan neměl syny, ale dcery. Měl egyptského služebníka, jemuž říkali Jarcha,³⁵ Šešan mu dal za manželku svou dceru. Ona mu porodila Ataje.³⁶ Ataj zplodil Natana, Natan zplodil Zabada,³⁷ Zabad zplodil Eflala, Eflal zplodil Obeda,³⁸ Obed zplodil Jehua, Jehu zplodil Azarju,³⁹ Azarja zplodil Chelesa, Cheles zplodil Eleasu,⁴⁰ Eleasa zplodil Sismaje, Sismaj zplodil Šaluma,⁴¹ Šalum zplodil Jekamju, Jekamja zplodil Elišamu.⁴² Synové Jerachmeelova bratra Kaleba: jeho prvorozenec Meša; je to otec Zifův. Jeho syn Mareša, otec Hebronův.⁴³ Hebronovi synové: Korach, Tapuach, Rekem a Šema.⁴⁴ Šema zplodil Jorkeamova otce Rahama. Rekem zplodil Šamaje,⁴⁵ Šamajův syn byl Maon a Maon byl otcem Betsurovým.⁴⁶ Kalebova vedlejší žena Efa porodila Charana, Mosu a Gazeza. Charan zplodil Gazeza.⁴⁷ Jahdajovi synové: Regem, Jotam, Gešan, Pelet, Efa a Šaaf.⁴⁸ Kalebova vedlejší žena Maaka porodila Šebera a Tirchanu.⁴⁹ Porodila Madmanova otce Šaafa a Makbenova otce a Gibeova otce Ševu. Kalebovou dcerou byla Aksa.⁵⁰ To byli Kalebovi potomci. Synové prvorozence Efraty Chura: otec Kirjat-Jearimu Šobal,⁵¹ Betlechemův otec Salma, Bet-Gaderův otec Charef.⁵² otec Kirjat-Jearimu Šobal měl syny: Haroeho, tedy polovinu Manachatitů,⁵³ a kirjatjearimské rody, Jitrity, Putity, Šumatity a Mišraity. Vzešli z nich muži ze Soreje a z Eštaolu.⁵⁴ Salmovi synové: Betlechem, Netofatité, Atrot Bet-Joab, polovina Manachatitů, Soreatité,⁵⁵ rody Sofritů bydlících v Jabesu, Tireatité, Šimeatité, Sukatité. To jsou Kenité, kteří pocházejí od Hamata, otce Rekabova domu.

3 Toto jsou Davidovi synové, kteří se mu narodili v Hebronu: nejstarší Amon z Achinoam z Jizreelu; druhý Danijel z Abigail z Karmelu;² třetí Absalom, syn Maaky, dcery krále Gešuru Talmaje; čtvrtý Adoniáš, syn Hagit;³ pátý Šefatja z Abital; šestý Jitream z jeho ženy Egly.⁴ Těch, kteří se mu narodili v Hebronu, kde vládl sedm let a šest měsíců, bylo tedy šest. Třiatřicet let vládl v Jeruzalémě.⁵ Toto jsou synové, kteří se mu narodili v Jeruzalémě: Šimea, Šobab, Natan, Šalomoun, všichni čtyři jako děti Amielovy dcery Bat-Šuy;⁶ Jibchar, Elišama, Elifelet,⁷ Nogah, Nefeg, Jafia,⁸ Elišama, Eljada, Elifelet: devět.⁹ Toto jsou všichni Davidovi synové nepočítaje syny vedlejších žen. Jejich sestra byla Tamar.¹⁰ Šalomounův syn: Roboam; jeho syn Abija, jeho syn Asa, jeho syn Josafat,¹¹ jeho syn Joram, jeho syn Ochoziáš, jeho syn Joaš,¹² jeho syn Amasiáš, jeho syn Azariáš, jeho syn Jotam,¹³ jeho syn Achaz, jeho syn Ezechiáš, jeho syn Manases,¹⁴ jeho syn Amon, jeho syn Josiáš.¹⁵ Josiášovi synové: nejstarší Jochanan, druhý Jojakim, třetí Sedechiáš, čtvrtý Šalum.¹⁶ Jojakimovi synové: jeho syn Jechoniáš, jeho syn Sedechiáš.¹⁷ Synové zajatého Jechoniáše: jeho syn Šealtiel,¹⁸ potom Malkiram, Pedaja, Šeneasar, Jekamja, Hošama, Nedabja.¹⁹ Pedajovi synové: Zorobabel a Šimej. Zorobabelovi synové: Mešulam a Chananja; jejich sestrou byla Šelomit.²⁰ Mešulamovi synové: Čašuba, Ohel, Berekja, Časadja, Jušab-Chesed: pět.²¹ Chananjovi synové: Pelatja; jeho syn Ješaja, jeho syn Refaja, jeho syn Arnan, jeho syn Obadja, jeho syn Šekanja.²² Šekanjovi synové: Šemaja, Chatus, Jigeal, Bariach, Nearja, Šafat: šest.²³ Nearjovi synové: Eljoenaj, Chizkija, Azrikam: tři.²⁴ Eljoenajovi synové: Hodajvahu, Eljašib, Pelaja, Akub, Jochanan, Delaja, Anani: sedm.

4 Judovi synové: Peres, Chesron, Karmi, Chur, Šobal.² Šobalův syn Reaja zplodil Jachata a Jachat zplodil Achumaje a Lehada. To jsou rody Soreatitů.³ Toto jsou Abi-Etam, Jizreel, Jišma a Jidbaš, jejichž sestra se jmenovala Hasleponi.⁴ Penuel byl otcem Gedorovým, Ezer otcem Chušovým. To jsou synové Chura, prvorozence Efraty, otce Betlechemova.⁵ Otec Tekoje Ašechur měl dvě ženy: Cheleu a Naaru.⁶ Naara mu porodila Achuzama, Chefera, Timnity a Achašarity. To jsou Naařini synové.⁷ Cheleini synové: Seret, Sochar, Etnan.⁸ Kos zplodil Anuba, Sobebu a rody Harumova syna Acharchela.⁹ Jabes předčil své bratry. Jeho matka mu dala jméno Jabes a řekla: „Porodila jsem v úzkosti.“¹⁰ Jabes vzýval Boha Izraele a řekl: „Požehnáš-li mi opravdu, pak zvětšíš mé území, tvá ruka bude se mnou, odvrátíš ode mne neštěstí a má úzkost skončí.“ Bůh mu dopřál, oč žádal.¹¹ Šuchův bratr Kelub zplodil Mechira; je to otec Eštonův.¹² Ešton zplodil Bet-Rafu, Paseacha, Ir-Nachašova otce Techinu. To jsou muži od Rekaba.¹³ Kenazovi synové: Otniel a Seraja. Otnielovi synové: Chata a Meonotaj;¹⁴ Meonotaj zplodil Ofru. Seraja zplodil Joaba, otce Ge-Charašimu. Byli to totiž řemeslníci.¹⁵ Synové Jefuneho syna Kaleba: Ir, Ela a Naam. Elovi synové: Kenaz.¹⁶ Jehaleleelovi synové: Zif, Zifa, Tirja, Asareel.¹⁷ Ezrovi synové: Jeter, Mered, Efer, Jalon. Ona potom počala Mirjama, Šamaje a Jišbu, otce Eštemoy,¹⁸ jemuž judská žena porodila Gedorova otce Jereda, Sokova otce Chebera a otce

Zanoachu Jekutiela. To jsou synové faraonovy dcery Bitji, kterou si vzal za ženu Mered.¹⁹ Synové Hodijovy ženy, sestry Nachama, otce Garmovce Keily a Maakatovce Eštemoy.²⁰ Šimonovi synové: Amnon, Rina, Ben-Chanan, Tilon. Jišejovi synové: Zochet a Ben-Zochet.²¹ Synové Judova syna Šely: Er, otec Leky, Lada, otec Mareši, a rody výrobců kmentu v Bet-Ašbeji.²² Jokim, mužové z Kozeby, Joaš a Saraf, kteří se, než se vrátili do Betléma, šli oženit do Moabu. (To jsou dávné události.)²³ To oni byli hrnčíři a bydleli v Netajimu a v Gedeře. Přebývali tam s králem, byli přiděleni k jeho dílně.²⁴ Simeonovi synové: Nemuel, Jamim, Jarib, Zerach, Šaul.²⁵ Jeho syn Šalum, jeho syn Mibsam, jeho syn Mišma.²⁶ Mišmovi synové: jeho syn Chamuel, jeho syn Zakur, jeho syn Šimej.²⁷ Šimej měl šestnáct synů a šest dcer, ale jeho bratři mnoho dětí neměli a soubor jejich rodů se nerozvíjel tak jako Judovi synové.²⁸ Bydleli v Beršebě, Moladě a Chasar-Šualu,²⁹ Bilze, Esemu a Toladu,³⁰ Betuelu, Chormě a Siklaгу,³¹ Bet-Markabotu, Chasar-Susimu, Bet-Bereji, Šaarajimu. To byla až do Davidovy vlády jejich města.³² Jako vesnice měli: Etam, Ain, Rimon, Token a Ašan, pět měst,³³ a všechny vesnice, jež tato města až po Baalat obklopovaly. Tam přebývali a tam byli zapsáni:³⁴ Mešobab, Jamlek, Amasjův syn Joša,³⁵ Joel, Jehu, syn Jošibji, syna Asielova syna Seraji,³⁶ Eljoenaj, Jakuba, Ješochaja, Asaja, Adiel, Jesimiel, Benaja,³⁷ Ziza, Ben-Šifej, Ben-Alon, Ben-Jedaja, Ben-Šimri, Ben-Semaja.³⁸ Tito podle jmen spočtení muži byli knížaty ve svých rodech a jejich rodiny se nesmírně rozrostly.³⁹ Šli od Gerarského průsmyku až na východní stranu údolí a hledali pastvu pro svůj brav.⁴⁰ Našli dobré a žírné pastviny, země byla rozsáhlá, klidná a upokojená. Dříve tam totiž bydleli Chamovci.⁴¹ Simeonovci zapsaní podle jmen přišli v době judského krále Ezechiáše; dobyli jejich stany a přístřeší, které se tam nacházely. Vydali je klatbě, jež trvá ještě dnes, a usadili se na jejich místě, neboť tam byly pastviny pro jejich brav.⁴² Někteří z nich, ze Simeonových synů, odešli do pohorí Seir: pět set mužů, kteří měli v čele Jišejovy syny Pelatju, Nearju, Refaju, Uziela.⁴³ Porazili zbytek uniknuvších Amalečanů a zůstali tam až dodnes.

5 Synové Izraelova prvorozence Rubena. On byl totiž prvorozený; ale když zhanobil lože svého otce, bylo jeho prvorozenecké právo dáno synům Izraelova syna Josefa a on už se za prvorozeného nepočítal.² Juda nabyt převahu nad svými bratry a dostalo se mu toho, že z něho vzešel kníže, ale prvorozenecké právo náleželo Josefovi.³ Synové Izraelova prvorozence Rubena: Hnoch, Palu, Chesron, Karmi.⁴ Joelovi synové: jeho syn Šemaja, jeho syn Gog, jeho syn Šimej,⁵ jeho syn Mika, jeho syn Reaja, jeho syn Baal,⁶ jeho syn Beera, jehož odvedl do zajetí asyrský král Teglat-Falasar. Byl knížetem Rubenovců.⁷ Jeho bratři podle rodů, seskupení podle svého příbuzenství: v čele Jeiel, Zekarjahu,⁸ Bela, syn Azaze, syna Joelova syna Šemy. Ruben, jenž se usadil v Aroeru, se rozšířil až po Nebo a Baal-Meon.⁹ Na východě jeho bydliště dosahovalo až na práh pouště, kterou ohraničuje Eufkrat, protože měl v galaadské zemi četná stáda.¹⁰ V Saulově době vedli válku s Hagřity, padli jim do rukou a Hagřité se usídlili v jejich stanech v celé východní oblasti Galaadu.¹¹ Jím po boku dleli v bašanské zemi až po Salku Gadovi synové:¹² v čele Joel, druhý Šafam, potom Janaj a Šafat v Bašanu.¹³ Jejich bratři podle rodin: Mikael, Mešulam, Šeba, Joraj, Jakan, Zia, Eber: sedm.¹⁴ Toto jsou Abichailovi synové: Ben-Churi, Ben-Jaroach, Ben-Galaad, Ben-Mikael, Ben-Ješišaj, Ben-Jachdo, Ben-Buz.¹⁵ Hlavou jejich rodiny byl Achi, syn Guniho syna Abdiela.¹⁶ Byli usazeni v Galaadu, v Bašanu a v tom, co k němu patří, a také na všech pastvinách Šaronu až k jejich nejzazším hranicím.¹⁷ Všichni byli zapsáni v době judského krále Jotama a izraelského krále Jeroboama.¹⁸ Rubenovi synové, Gadovi synové, polovina Manasesova kmene, někteří z jejich bojovníků, mužů vyzbrojených štítem, mečem, lukostřelců a vycvičených v boji, v počtu 44 760 bojeschopných,¹⁹ vedli válku s Hagřity v Jeturu, s Nafišem a s Nodabem.²⁰ Bůh jim proti nim přišel na pomoc a Hagřité i všichni jejich spojenci jim padli do rukou, protože oni v boji volali k Bohu a byli vyslyšeni, protože v něho složili svou důvěru.²¹ Uloupili stáda Hagřitů, 50 000 velbloudů, 250 000 kusů bravu, 2000 oslů a 100 000 osob,²² protože boj vedl Bůh, byla většina zabita. A oni se až do vyhnanství usadili na jejich místě.²³ Synové z poloviny Manasesova kmene se usídlili v zemi mezi Bašanem a Baal-Hermonem, Senirem a horou Hermon. Byli početní.²⁴ Toto jsou náčelníci jejich rodin: Efer, Jišej, Eliel, Azriel, Jirmeja, Hodavja, Jachdiel. Byli to stateční hrdinové, proslulí mužové, hlavy svých rodin.²⁵ Byli však nevěrní Bohu svých otců, smilnili s bohy národů země, které Bůh před nimi zničil.²⁶ Bůh Izraele vzbudil nevoli asyrského krále Pula a asyrského krále Teglat-Falasara. Ten odvedl Rubena, Gada a polovinu Manasesova kmene a odvedl je do Chalachu a na Chabor, do Hary a ke gozanské řece. Jsou tam ještě dnes.²⁷ Leviho synové: Geršon, Kehat a Merari.²⁸ Kehatovi synové: Amram, Jischar, Hebron, Uziel.²⁹ Amramovi synové: Áron, Mojžíš a Mirjam. Áronovi synové: Nadab a Abihu, Eleazar a Itamar.³⁰ Eleazar zplodil Pinchase, Pinchas zplodil Abišuu,³¹ Abišua zplodil Bukiho, Buki zplodil Uziho,³² Uzi zplodil Zerachju. Zerachja zplodil Merajota,³³ Merajot zplodil Amarju, Amarja zplodil Achituba.³⁴ Achitub zplodil Sadoka, Sadok zplodil Achimaase,³⁵ Achimaas zplodil Azarju. Azarja zplodil Jochanana.³⁶ Jochanan zplodil Azarju. To on vykonával kněžský úřad v Chrámě, který v Jeruzalémě postavil Šalomoun.³⁷ Azarja zplodil Amarju, Amarja zplodil Achituba,³⁸ Achitub zplodil Sadoka, Sadok zplodil Šaluma,³⁹ Šalum zplodil Chilkiju, Chilkija zplodil Azarju,⁴⁰ Azarja zplodil Seraju, Seraja zplodil

Jehosadaka ⁴¹ a Jehosadak musel odejít, když Jahve poslal Nabuchodonozorovou rukou Judu a Jeruzalém do vyhnanství.

6 Leviho synové: Geršom, Kehat a Merari. ² Toto jsou jména Geršomových synů: Libni a Šimej. ³ Kehatovi synové: Amram, Jischar, Hebron, Uziel. ⁴ Merariho synové: Machli a Muši. To jsou Leviho rody seskupené podle svých otců. ⁵ Za Geršoma: jeho syn Libni, jeho syn Jachat, jeho syn Zima, ⁶ jeho syn Joach, jeho syn Ido, jeho syn Zerach, jeho syn Jeotraj. ⁷ Kehatovi synové: jeho syn Aminadab, jeho syn Korach, jeho syn Asir, ⁸ jeho syn Elkana, jeho syn Ebjasaf, jeho syn Asir, ⁹ jeho syn Tachat, jeho syn Uriel, jeho syn Uzija, jeho syn Šaul. ¹⁰ Elkanovi synové: Amasaj a Achimot. ¹¹ Jeho syn Elkana, jeho syn Sofaj, jeho syn Nachat, ¹² jeho syn Eliab, jeho syn Jerocham, jeho syn Elkana. ¹³ Elkanovi synové: prvorozený Samuel a druhý Abija. ¹⁴ Merariho synové: Machli, jeho syn Libni, jeho syn Šimej, jeho syn Uza, ¹⁵ jeho syn Šimea, jeho syn Chagija, jeho syn Asaja. ¹⁶ Toto jsou ti, které David pověřil řízením zpěvu v Jahvově Chrámě, když tam došla klidu archa. ¹⁷ Než Šalomoun postavil v Jeruzalémě Jahvův Chrám, byli ve zpěvácké službě před příbytkem Stanu setkávání, plnili svůj úkol a řídili se podle svých pravidel. ¹⁸ Toto jsou ti, kdo zastávali ten úkol, a jejich synové: Z Kehatových synů: zpěvák Heman, syn Joela, syna Samuela, ¹⁹ syna Elkany, syna Jerochama, syna Eliela, syna Toacha, ²⁰ syna Sufa, syna Elkany, syna Machata, syna Amasaje, ²¹ syna Elkany, syna Joela, syna Azarji, syna Sefanji, ²² syna Tachata, syna Asira, syna Ebjasafa, syna Koracha, ²³ syna Jischara, syna Kehata, syna Izraelova syna Leviho. ²⁴ Po pravici mu stál jeho bratr Asaf: Asaf, syn Berekjahua, syna Šimey, ²⁵ syna Mikaela, syna Baaseji, syna Malkiji, ²⁶ syna Etniho, syna Zeracha, syna Adaji, ²⁷ syna Etana, syna Zimy, syna Šimeje, ²⁸ syna Jahata, syna Leviho syna Geršoma. ²⁹ Nalevo jejich bratři, synové Merariho: Etan, syn Kišiho, syna Abdiho, syna Maluka, ³⁰ syna Chašabji, syna Amasji, syna Chilkiji, ³¹ syna Amsiho, syna Baniho, syna Šemera, ³² syna Machliho, syna Mušiho, syna Leviho syna Merariho. ³³ Jejich bratři levitě se zcela věnovali službě Příbytku Božího Chrámu. ³⁴ Áron a jeho synové obraceli v dým obětní dary na oltáři celopalů a na kadidlovém oltáři; výhradně se starali o přesvaté věci a o smírný obřad nad Izraelem; řídili se podle všeho, co nařídil Boží služebník Mojžíš. ³⁵ Toto jsou Áronovi synové: jeho syn Eleazar, jeho syn Pinchas, jeho syn Abišua, ³⁶ jeho syn Buki, jeho syn Uzi, jeho syn Zerachja, ³⁷ jeho syn Merajot, jeho syn Amarja, jeho syn Achitub, ³⁸ jeho syn Sadok, jeho syn Achimaas. ³⁹ Toto jsou místa, kde bydlí podle hranic svých ležení. Áronovým synům z Kehatova rodu (protože los padl na ně) ⁴⁰ dali Hebron v Judově zemi s okolními pastvinami. ⁴¹ Venkov a vesnice v něm dali Jefuneho synu Kalebovi, ⁴² ale Áronovým synům dali útočištná města: Hebron, Libnu a příslušné pastviny, Jatir, Eštemou a příslušné pastviny, ⁴³ Chilez a příslušné pastviny, Debir a příslušné pastviny, ⁴⁴ Ašan a příslušné pastviny, Bet-Šemeš a příslušné pastviny. ⁴⁵ Od Benjaminova kmene jim dali Gebu a příslušné pastviny, Alemet a příslušné pastviny, Anatot a příslušné pastviny. Jejich rody zabíraly celkem třináct měst. ⁴⁶ Ostatní Kehatovi synové obdrželi losem deset měst vzatých rodům kmene, poloviny kmene, poloviny Manasesa. ⁴⁷ Geršomovi synové a jejich rody obdrželi třináct měst vzatých od Izacharova kmene, Ašerova kmene, Neftalioho kmene a Manasesova kmene v Bašanu. ⁴⁸ Merariho synové a jejich rody obdrželi losem dvanáct měst vzatých od Rubenova kmene, Gadova kmene a Zabulonova kmene. ⁴⁹ Izraelité přidělili Leviovcům tato města s příslušnými pastvinami. ⁵⁰ Od kmene Judových synů, Simeonových synů a Benjaminových synů rovněž tažením losu jim přidělili města, jimž oni dali svá jména. ⁵¹ Města území několika Kehatových rodů byla vzata od Efraimova kmene. ⁵² Byla jim dána následující útočištná města: Sichem a příslušné pastviny v Efraimově pohoří, Gezer a příslušné pastviny, ⁵³ Jokmeam a příslušné pastviny, Betchoron a příslušné pastviny, ⁵⁴ Ajalon a příslušné pastviny, Gat-Rimon a příslušné pastviny; ⁵⁵ stejně tak od poloviny Manasesova kmene: Aner a příslušné pastviny, Bileam a příslušné pastviny. To je rod ostatních Kehatových synů. ⁵⁶ Pro Geršomovy syny se vzalo od poloviny Manasesova kmene: Golan v Bašanu a příslušné pastviny, Aštarot a příslušné pastviny – ⁵⁷ od Izacharova kmene: Kadeš a příslušné pastviny, Daberat a příslušné pastviny, ⁵⁸ Ramot a příslušné pastviny, Anem a příslušné pastviny – ⁵⁹ od Ašerova kmene: Mašal a příslušné pastviny, Abdon a příslušné pastviny, ⁶⁰ Chukok a příslušné pastviny, Rechob a příslušné pastviny – ⁶¹ od Neftalioho kmene: Kedeš v Galileji a příslušné pastviny, Chamon a příslušné pastviny, Kirjatajim a příslušné pastviny. ⁶² Pro ostatní syny Merariho: od Zabulonova kmene: Rimon a příslušné pastviny, Tábor a příslušné pastviny – ⁶³ za Jordánem směrem k Jerichu, na východ od Jordánu od Rubenova kmene: Beser v poušti a příslušné pastviny, Jachsa a příslušné pastviny, ⁶⁴ Kedemot a příslušné pastviny, Mefaat a příslušné pastviny – ⁶⁵ od Gadova kmene: Ramot v Galaadu a příslušné pastviny, Machanajim a příslušné pastviny, ⁶⁶ Chešbon a příslušné pastviny, Jazer a příslušné pastviny.

7 Za Izacharovy syny: Tola, Pua, Jašub, Šimron: čtyři. – ² Tolovi synové: Uzi, Refaja, Jeriel, Jachmaj, Jibsam, Šemuel, hlavy Tolových rodin. Ty čítaly v Davidově době 22 600 statečných hrdinů seskupených

podle svého příbuzenství. ³ Uziho synové: Jizrachja. Jizrachjovi synové: Mikael, Obadja, Joel, Jišija. Celkem pět hlav ⁴ zodpovídajících za bojové oddíly, které čítaly 36 000 mužů rozdělených podle svého příbuzenství a svých rodin; bylo tam totiž mnoho žen a dětí. ⁵ Měli bratry, kteří příslušeli ke všem Izacharovým rodům, udatné hrdiny v počtu 87 000 mužů; všichni patřili k jednomu seskupení. ⁶ Benjamin: Bela, Beker, Jediael: tři. ⁷ Belovi synové: Esbon, Uzi, Uziel, Jerimot a Iri: pět, hlavy rodin, stateční hrdinové seskupující 22 034 mužů. ⁸ Bekerovi synové: Zemira, Joaš, Eliezer, Eljoenaj, Omri, Jeremot, Abija, Anatot, Aletmet, ti všichni byli Bekerovi synové; ⁹ hlavy svých rodin, udatní hrdinové, seskupovali podle svého příbuzenství 20 200 mužů. ¹⁰ Jediaelovi synové: Bilhan. Bilhanovi synové: Jeuš, Benjamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Taršiš, Achišachar. ¹¹ Všichni tito Jediaelovi synové se stali hlavami rodin, statečnými hrdiny v počtu 17 200 bojeschopných a k boji hotových mužů. ¹² Šupim a Chupim. Irovi synové: Chušim; jeho syn: Acher. ¹³ Neftaliho synové: Jachaziel, Guni, Jeser, Šalum. Byli to synové Bilhy. ¹⁴ Manasesovi synové: Asriel, jehož porodila jeho aramejská vedlejší žena. Ta porodila Galaadova otce Makira. ¹⁵ Makir vzal ženu pro Chupima a Šupima. Jeho sestra se jmenovala Maaka. Druhý se jmenoval Selofchad. Selofchad měl dcery. ¹⁶ Makirova žena Maaka porodila syna, jehož pojmenovala Pereš. Jeho bratr se jmenoval Šereš a jeho synové Ulam a Rekem. ¹⁷ Ulamovi synové: Bedan. To byli synové Galaada, syna Manasesova syna Makira. ¹⁸ Jeho sestrou byla Moleket. Ta porodila Išehoda, Abiezera a Machlu. ¹⁹ Šemida měl syny: Achjana, Sichema, Likchiho a Aniamu. ²⁰ Efraimovi synové: Šutelach. Jeho syn Bered, jeho syn Tachat, jeho syn Eleada, jeho syn Tachat, ²¹ jeho syn Zabad, jeho syn Šutelach, Ezer a Elead. Zabili je rodáci z té země, muži z Gatu, neboť oni šli loupit jejich stáda. ²² Jejich otec Efraim nad tím dlouho nařikal a jeho bratři ho přišli utěšovat. ²³ Odešel tedy za svou ženou; ona počala a porodila syna, jehož pojmenovala Beria, neboť „jeho dům byl v neštěstí“. ²⁴ Měl dceru Šeeru, které postavil Betchoron, Dolní i Horní, a Uzen-Šeeru. ²⁵ Jeho syn Refach, jeho syn Šutelach, jeho syn Tachan, ²⁶ jeho syn Ladan, jeho syn Amihud, jeho syn Elišama, ²⁷ jeho syn Non, jeho syn Jozue. ²⁸ Měli pozemky a bydleli v Betelu a v tom, co k němu patří, v Naaranu na východě, v Gezeru a v tom, co k němu patří, na západě, v Sichemu a v tom, co k němu patří, a dokonce v Aji a v tom, co k ní patří. ²⁹ Bet-Šean s tím, co k němu patří, Tanak s tím, co k němu patří, Megido s tím, co k němu patří, Dor s tím, co k němu patří, byly v rukou Manasesových synů. Tam tedy přebývali synové Izraelova syna Josefa. ³⁰ Ašerovi synové: Jimna, Jišva, Jišvi, Beria; jejich sestra Serach. ³¹ Beriovi synové: Cheber a Malkiel. To je otec Birzajitův. ³² Cheber zplodil Jafleta, Šemera, Chotama a jejich sestru Šuu. ³³ Jafletovi synové: Pasak, Bimhal a Ašvat. To jsou Jafletovi synové. ³⁴ Synové jeho bratra Šemera: Rohga, Chuba a Aram. ³⁵ Synové jeho bratra Helema: Sofach, Jimna, Šeleš a Amal. ³⁶ Sofachovi synové: Suach, Charnefer, Šual, Beri a Jimra, ³⁷ Beser, Hod, Šama, Šilša, Jitran a Beera. ³⁸ Jitranovi synové: Jefune, Pispá, Ara. ³⁹ Ulovi synové: Arach, Chaniel, Risja. ⁴⁰ Ti všichni byli Ašerovi synové, hlavy rodin, vybraní muži, udatní hrdinové, první z knížat, seskupovali se do bojových oddílů čítajících dvacet šest tisíc mužů.

8 Benjamin zplodil svého prvorozence Belu, druhého Ašbela, třetího Achirama, ² čtvrtého Nochu, pátého Rafu. ³ Bela měl syny: Adara, Ehudova otce Geru, ⁴ Abišuu, Naamana a Achoacha, ⁵ Geru, Šefufama a Churama. ⁶ Toto jsou Ehudovi synové. To oni byli hlavami rodin obyvatel Geby a odvedli je do zajetí do Manachatu: ⁷ Naaman, Achija a Gera. To on je odvedl do zajetí; zplodil Uzu a Achichuda. ⁸ Poté když zapudil své ženy Chušim a Baaru, zplodil v Moabských polích Šacharajima. ⁹ Od své nové ženy měl syny Jobaba, Sibju, Mešu, Malkoma, ¹⁰ Jeuse, Sakju, Mirmu. To byli jeho synové, náčelníci rodin. ¹¹ Od Chušim měl syny Abituba a Elpaala. ¹² Elpaalovi synové: Eber, Mišeam a Šemed; to on postavil Ono a Lod s tím, co k němu patří. ¹³ Beria a Šema. Byli hlavami rodin obyvatel Ajalonu a zahnali na útěk obyvatele Gatu. ¹⁴ Jeho bratr: Šešak, Jeremot, ¹⁵ Zebadja, Arad, Eder, ¹⁶ Mikael, Jišpa a Jocha byli syny Beriovými. ¹⁷ Zebadja, Mešulam, Chizki, Chaber, ¹⁸ Jišmeraj, Jizlia, Jobab byli syny Elpaalovými. ¹⁹ Jakim, Zikri, Zabdi, ²⁰ Eljoenaj, Siltaj, Eliel, ²¹ Adaja, Beraja, Šimrat byli syny Šimejovými. ²² Jišpan, Eber, Eliel, ²³ Abdon, Zikri, Chanan, ²⁴ Chananja, Elam, Antotija, ²⁵ Jífdeja, Penuel byli syny Šešakovými. ²⁶ Šamšeraj, Šecharja, Atalja, ²⁷ Jaarešja, Elija, Zikri byli syny Jerochamovými. ²⁸ To byly hlavy rodin seskupené podle svého příbuzenství. Bydleli v Jeruzalémě. ²⁹ V Gabaonu bydlel otec Gabaonu Jeiel, jehož žena se jmenovala Maaka, ³⁰ jeho prvorozený syn Abdon, pak také Sur, Kiš, Baal, Ner, Nadab, ³¹ Gedor, Achjo, Zaker a Miklot. ³² Miklot zplodil Šimeu; ale oni na rozdíl od svých bratrů bydleli se svými bratry v Jeruzalémě. ³³ Ner zplodil Kiše, Kiš zplodil Saula, Saul zplodil Jonatana, Malki-Šuu, Abinadaba a Ešbaala. ³⁴ Jonatanův syn: Meribaal. Meribaal zplodil Miku. ³⁵ Mikovi synové: Piton, Melek, Tarea, Achaz. ³⁶ Achaz zplodil Jehoadu, Jehoada zplodil Aletmeta, Azmaveta a Zimriho. Zimri zplodil Mosu. ³⁷ Mosa zplodil Bineu. Jeho syn Rafa, jeho syn Eleasa, jeho syn Asel. ³⁸ Asel měl šest synů, toto jsou jejich jména: jeho prvorozenec Azrikam, potom Jišmael, Šearja, Obadja, Chanan. Ti všichni byli Aselovými syny. ³⁹ Synové jeho bratra Ešeka: jeho prvorozenec Ulam, druhý Jeuš, třetí Elifelet. ⁴⁰ Ulam měl syny, hrdinné a statečné muže, lukostřelce. Ti měli mnoho synů a vnuků, sto padesát. Ti všichni byli Benjaminovými syny.

9 Když byli všichni Izraelité kvůli zanedbání svých povinností odvečeni do Babylonu, byli rozčleněni podle skupin a byli zapsáni do knihy judských a izraelských králů. ² Jako první bydleli ve svých městech a na svém majetku Izraelité, kněží, levité a „darovaní“, ³ v Jeruzalémě bydleli Judovci, Benjaminovci, Efraimovci a Manasesovci. ⁴ Utaj, syn Amihuda, syna Omriho, syna Imriho, syna Baniho, jednoho ze synů Judova syna Perese. ⁵ Ze Šelovců: nejstarší Aseja a jeho synové. ⁶ Ze Zerachových synů: Jeuel. Navíc jejich bratři: šest set devadesát mužů. ⁷ Z Benjaminových synů: Salu, syn Mešulama, syna Hasenuova syna Hodavji, ⁸ Jibnija, syn Jerochamův; Ela, syn Mikriho syna Uziho; Mešulam, syn Šefatji, syna Jibnijova syna Reuela. ⁹ Měli devět set padesát šest bratrů seskupených podle svého příbuzenství. Všichni ti mužové byli náčelníci, každý své rodiny. ¹⁰ Z kněží: Jedaja, Jehojarib, Jakin, ¹¹ Azarja, syn Chilkiji, syna Mešulama, syna Sadoka, syna Merajota, syna představeného Božího Chrámu Achituba. ¹² Adaja, syn Jerochama, syna Malkijova syna Pašchura, Maasaj, syn Adiela, syna Jachzery, syna Mešulama, syna Imerova syna Mešilemita. ¹³ Měli bratry, náčelníky rodin, tisíc sedm set šedesát udatných hrdinů, kteří byli přiděleni ke službě Božího Chrámu. ¹⁴ Z levitů: Šemaja, syn Chašuba, syna Azrikama, syna Chašabji ze synů Merariho. ¹⁵ Bakbakar, Chereš, Galal. Matanja, syn Miky, syna Asafova syna Zikriho. ¹⁶ Obadja, který bydlel ve vesnicích Netofanů, syn Šemaji, syna Jedutunova syna Galala, Berekja, syn Elkanova syna Asy. ¹⁷ Vrátní: Šalum, Akub, Talmon, Achiman a jejich bratři. Náčelník Šalum ¹⁸ stává ještě nyní u královské brány na východě. To oni byli vrátnými tábora Leviovců: ¹⁹ Šalum, syn Koracha, syna Korachova syna Ebjasafa, a jeho bratři Korachovci z téže rodiny se věnovali službě; střežili prahy Stanu a jejich otcové, zodpovědní za Jahvův tábor, hlídali přístup k němu. ²⁰ Jejich zodpovědným představeným kdysi býval Eleazarův syn Pinchas (at je Jahve s ním!). ²¹ Mešelemjův syn Zachariáš býval vrátným u vchodu do Stanu setkávání. ²² Vrátní prahů náleželi všichni k předním mužům, bylo jich dvě stě dvanáct. Byli seskupeni ve svých vesnicích. Je pro jejich věrnost ustanovili David a vidoucí Samuel. ²³ Se svými syny nesli odpovědnost za brány Jahvova Chrámu, domu Stanu. ²⁴ Na čtyřech světových stranách stávali vrátní, na východě, na západě, na severu a na jihu. ²⁵ Jejich bratři, kteří bydleli v jejich vesnicích, za nimi čas od času na týden přicházeli; ²⁶ neboť ti čtyři náčelníci vrátných tam přebývali trvale. Byli to levité, kteří nesli zodpovědnost za komory a zásoby Božího domu. ²⁷ Trávili noc v blízkosti Božího domu, protože ho střežili a museli jej každého rána otevírat. ²⁸ Někteří z nich měli na starosti bohoslužebné předměty, počítali je, když je přinášeli a vynášeli. ²⁹ Někteří další nesli zodpovědnost za vybavení, za všechno posvátné vybavení, za výražkovou mouku, víno, olej, kadidlo a vonné látky, ³⁰ zatímco vonné směsi určené pro vůně připravovali kněží. ³¹ Jeden z levitů, Mitiťja – byl to prvorozenec Korachovce Šaluma –, měl pro svou věrnost na starosti přípravu obětních darů pečených na plechu. ³² Z jejich bratrů dostali někteří Kehatovci na starost chleby, jež mají být každou sobotu kladeny do řad. ³³ Toto jsou zpěváci, náčelníci levitských rodin. Byli odděleni do chrámových místností, protože měli na starosti ve dne i v noci službu. ³⁴ To byli náčelníci levitských seskupení podle svého příbuzenství. Tito náčelníci bydleli v Jeruzalémě. ³⁵ V Gabaonu bydlel Gabaonův otec Jeiel, jehož žena se jmenovala Maaka, ³⁶ a jeho prvorozený syn Abdon, pak také Sur, Kiš, Baal, Ner, Nadab, ³⁷ Gedor, Achjo, Zekarja a Miklot. ³⁸ Miklot zplodil Šimeama. Ale oni na rozdíl od svých bratrů bydleli se svými bratry v Jeruzalémě. ³⁹ Ner zplodil Kiše, Kiš zplodil Saula, Saul zplodil Jonatana, Malki-Šuu, Abinadaba, Ešbaala. ⁴⁰ Jonatanovi synové: Meribaal. Meribaal zplodil Miku. ⁴¹ Mikovi synové: Piton, Melek, Tachrea. ⁴² Achaz zplodil Jaru, Jara zplodil Alemeta, Azmaveta a Zimriho; Zimri zplodil Mosu. ⁴³ Mosa zplodil Bineu. Jeho syn Refaja, jeho syn Eleasa, jeho syn Asel. ⁴⁴ Asel měl šest synů, toto jsou jejich jména: jeho prvorozenec Azrikam, Jišmael, Šearja, Obadja, Chanan; to jsou Aselovi synové.

10 Filištané svedli s Izraelem bitvu. Izraelité před nimi prchali a ubiti k smrti padli na hoře Gelboe. ² Filištané stíhali Saula a jeho syny a zabili Saulovy syny Jonatana, Abinadaba a Malki-Šuu. ³ Tíže boje se svezla na Saula. Překvapili ho lučištníci a ti lučištníci ho zranili. ⁴ Tu Saul řekl svému zbrojnoši: „Vytáhni meč a probodni mě, aby nepřišli ti neobřezanci a nepohrávali si se mnou.“ Jeho zbrojnoš však nechtěl, neboť ho naplnila hrůza. Saul tedy vzal svůj meč a nalehl na něj. ⁵ Když zbrojnoš viděl, že je Saul mrtev, nalehl i on na svůj meč a zemřel s ním. ⁶ Takto zemřeli společně Saul, jeho tři synové a celý jeho dům. ⁷ Když všichni Izraelité, kteří byli v tom údolí, viděli, že izraelští muži utíkají a že Saul a jeho synové zahynuli, opustili svá města a dali se na útěk. Přišli Filištané a usadili se tam. ⁸ Když Filištané šli příštího dne okrádat mrtvolky, našli Saula a jeho syny, jak leží na hoře Gelboe. ⁹ Obrali ho, vzali jeho zbraně a dali je nosit kolem dokola po filištánské zemi, aby tu dobrou novinu ohlásili svým modlám a svému lidu. ¹⁰ Uložili jeho zbraně v domě svého boha; jeho lebku pak přibili v Dagonově chrámě. ¹¹ Když se všichni obyvatelé Jabeše v Galaadu dozvěděli všechno, co Filištané udělali Saulovi, ¹² vydali se všichni stateční muži na cestu. Sňali těla Saula a jeho synů, přinesli je do Jabeše, pohřbili jejich ostatky pod tamaryškem v Jabeši a sedm dní se postili. ¹³ Saul zemřel, protože byl nevěrný vůči

Jahvovi; nezachovával Jahvovo slovo a navíc se ptal a dotazoval zaklínačky. ¹⁴ Jahva se nedotazoval a on ho zahubil a přenesl královskou hodnost na Jišajova syna Davida.

11 Tu se v Hebronu okolo Davida shromáždili všichni Izraelité a řekli: „Hled! Jsme z tvých kostí a z tvého masa. ² Ty jsi se s Izraelem vrátil a vycházel již dávno, i tehdy, když nad námi vládl Saul, a Jahve, tvůj Bůh, ti řekl: ‘Ty budeš pást můj lid Izraele, a ty se staneš vévodou mého lidu Izraele’.“ ³ Všichni starší Izraele tedy přišli ke králi do Hebronu. David s nimi v Hebronu uzavřel před Jahvem smlouvu a oni pomazali Davida za izraelského krále podle Jahvova slova, které sdělil Samuel. ⁴ David s celým Izraelem táhl na Jeruzalém (to je Jebus); obyvatelé té země byli Jebusané. ⁵ Obyvatelé Jebusu Davidovi řekli: „Sem nevkročíš.“ Ale David se zmocnil sionské pevnosti; to je Davidovo město. ⁶ A David řekl: „Kdokoli první zabije nějakého Jebusana, stane se náčelníkem a knížetem.“ Serujin syn Joab šel první a stal se náčelníkem. ⁷ David se usadil v pevnosti, proto ji pojmenoval Davidovo město. ⁸ Potom znovu postavil obvod města, jak Milo, tak obvod, a zbytek města znovu postavil Joab. ⁹ David se stále vzdával Jahve Sabaot byl s ním. ¹⁰ Toto jsou náčelníci Davidových hrdinů, těch, kdo se s ním pod jeho vládou stali mocnými a kdo ho s celým Izraelem podle Jahvova slova o Izraeli udělali králem. ¹¹ Toto je soupis Davidových hrdinů. Chakmonih syn Jašobeam, náčelník Tří, to on se rozmáchl kopím proti třem stům a rázem je pobil. ¹² Po něm Dodův syn, Achochita Eleazar. Byl jedním ze Tří hrdinů. ¹³ Byl s Davidem v Pas-Damimu, když se tam Filišťané shromáždili k boji. Bylo tam pole celé oseté ječmenem; vojsko se dalo před Filišťany na útěk, ¹⁴ ale oni se postavili doprostřed toho pole, uhájili je a Filišťany porazili. Jahve tak způsobil velké vítězství. ¹⁵ Tři ze Třiceti sešli k Davidovi na skálu poblíž jeskyně v Adulamu, zatímco rota Filišťanů tábořila v údolí Refaitů. ¹⁶ David byl tehdy ve skalní skrýši, zatímco v Betlémě byl ještě filišťanský místodržící. ¹⁷ David vyslovil toto přání: „Kdo mi dá napít vody ze studny, která je u betlémské brány?“ ¹⁸ Tu tři se probili filišťanským táborem, načerpali vody ze studny, která je u betlémské brány; odnesli ji a podali Davidovi, ale on ji nechtěl pít a vylil ji jako úlitbu Jahvovi. ¹⁹ Řekl: „Bůh mě chraň, abych něco takového udělal! Mám pít krev těchto mužů za cenu jejich života? Neboť oni ji přinesli vydávajícе všanc svůj život!“ Nechtěl tedy pít. Hle, toto udělali ti Tři hrdinové. ²⁰ Náčelníkem Třiceti byl Joabův bratr Abišaj. To on se rozmáchl kopím proti třem stům a rázem je pobil a proslavil se mezi Třiceti. ²¹ Byl proslulejší než těch Třicet a stal se jejich hejtmanem, ale mezi Tři se nepočítal. ²² Udatný muž, Jehojadův syn Benaja, nešetřil hrdinskými činy; pocházel z Kabseelu. To on porazil oba hrdiny z Moabu, to on jednou, když sněžilo, slezl a zabil v cisterně lva. ²³ Zabil také toho Egyptana, pětiloketního obra, který měl v ruce kopí podobné tkalcovu činku; vyšel proti němu s holí, vyrval Egyptanovi kopí z ruky a zabil ho jeho vlastním kopím. ²⁴ Toto vykonal Jehojadův syn Benaja a proslavil se mezi Třiceti hrdiny. ²⁵ Byl proslulejší než těch Třicet, ale mezi Tři se nepočítal; David ho postavil do čela své osobní stráže. ²⁶ Udatní hrdinové: Joabův bratr Asael, Dodův syn Elchanan z Betléma, ²⁷ Šamot z Charoru, Pelonita Cheles, ²⁸ Ikešův syn Ira z Tekoji, Abiezer z Anatotu, ²⁹ Sibekaj z Chuši, Ilaj z Achochu, ³⁰ Mahraj z Netofy, Baanův syn Cheled z Netofy, ³¹ Ribajův syn Itaj z Gibey Benjaminových synů, Benaja z Pireatonu, ³² Churaj od gaašských potoků, Abiel z Bet-Araby, ³³ Azmavet z Bachurimu, Eljachba z Šaalbonu, ³⁴ Bene-Chašem z Gizonu, Šageův syn Jonatan z Hararu, ³⁵ Sakarův syn Achiam z Hararu, Urův syn Elifelet, ³⁶ Čefer z Mekery, Pelonita Achija, ³⁷ Chesro z Karmelu, Ezbajův syn Naaraj, ³⁸ Natanův bratr Joel, Hagriho syn Mibchar, ³⁹ Amonita Selek, Nachraj z Beerotu, zbrojnoš Serujina syna Joaba, ⁴⁰ Ira z Jatiru, Gareb z Jatiru, ⁴¹ Chetita Uriáš, Achlajův syn Zabad, ⁴² Adina, syn Rubenovce Šizy, náčelník Rubenovců a zodpovídající za Třicet, ⁴³ Maakův syn Chanan, Mitňan Jošafat, ⁴⁴ Uzija z Aštarotu, synové Chotama z Aroeru Šama a Jeuel, ⁴⁵ Šimriho syn Jediel a jeho bratr Jocha tisejský, ⁴⁶ Machavan Eliel, Elnamovi synové Jeribaj a Jošavja, Moabita Jitma, ⁴⁷ Eliel, Obed a Jaasiel ze Soby.

12 Toto jsou ti, kdo za Davidem přišli do Siklagu, když se ještě nuceně zdržoval daleko od Kišova syna Saula; byli to hrdinové, váleční bojovníci, ² kteří byli s to střílet z luku pravou i levou rukou a užívat přitom kameny a šipy. Z bratrů Benjaminovce Saula: ³ náčelník Achiezer a Šemajův syn Joaš z Gibeje, Azmavetovi synové Jeriel a Pelet, Beraka a Jehu z Anatotu, ⁴ Jišmaja z Gabaonu, hrdina mezi Třiceti a v čele Třiceti; ⁵ Jirmeja, Jachaziel, Jochanan a Jozabad z Gederotu, ⁶ Eleuzaj, Jerimot, Belaja, Šemarjahu, Šefatjahu z Charifu, ⁷ Elkana, Jišijahu, Azareel, Joezer, Jašobeam, Korachovci, ⁸ Joela, Zebadja, synové Jerochama z Gedoru. ⁹ Gadovci se odštěpili a přišli za Davidem do jeho útulku na poušti. Byli to udatní hrdinové, válečníci hotoví k boji, kteří uměli zacházet se štítem i s kopím. Vypadali jako lvi; hbitostí se podobali gazelám na horách. ¹⁰ Náčelníkem byl Ezer, druhý Obadja, třetí Eliab, ¹¹ čtvrtý Mašmana, pátý Jirmeja, ¹² šestý Ataj, sedmý Eliel, ¹³ osmý Jochanan, devátý Elzabad, ¹⁴ desátý Jirmejahu, jedenáctý Makbanaj. ¹⁵ To byli Gadovi synové, náčelníci sboru; jeden velel stovce, pokud byl malý, tisíci, pokud byl velký. ¹⁶ To oni překročili prvního měsíce Jordán, tehdy, když všude teče plným proudem, a zahrnali na útěk obyvatele břehů jak na východě, tak na západě.

¹⁷Někteří Benjaminovci a Judovci také odešli a vyhledali Davida a jeho útulek. ¹⁸David před ně předstoupil, ujal se slova a řekl jim: „Přicházíte-li ke mně jako přátelé, abyste mi přispěli na pomoc, jsem hotov se s vámi spojit, ale je-li to proto, abyste mě ku prospěchu mých nepřátel oklamali, když se mé ruce nedopustily žádné křivdy, ať to vidí Bůh našich otců a zjedná spravedlnost.“ ¹⁹Tedy Duch zahalil náčelníka Třiceti Amasaje: „Jdi, Davide! Pokoj buď s tebou, Jišajův synu, pokoj tobě, pokoj tomu, kdo ti pomáhá, neboť tvým pomocníkem je tvůj Bůh.“ David je přijal a zařadil je mezi náčelníky vojska. ²⁰Někteří Manasesovci se odebrali k Davidovi, když přicházel s Filišťany bojovat proti Saulovi. Ale nepřispěli jim na pomoc, neboť knížata Filišťanů se poradila a pak Davida poslala nazpět se slovy: „Šel by se vzdát svému pánu Saulovi za cenu našich hlav!“ ²¹On tedy odcházel do Siklagu a tu se k němu odebralo několik Manasesovců: Adnach, Jozabad, Jediel, Mikael, Jozabad, Elihu, Siltaj, náčelníci Manasesových tisíců. ²²Pro Davida a jeho vojsko to byla posila, neboť to vesměs byli udatní hrdinové a stali se ve vojsku důstojníky. ²³David totiž den po dni přijímal posily, takže jeho tábor se stal obrovským táborem. ²⁴Toto je počet válečníků vyzbrojených do války, kteří za Davidem šli do Hebronu, aby na něho podle Jahvova příkazu přenesli Saulovu královskou hodnost. ²⁵Judovi synové nosící štít a kopí: šest tisíc osm set válečníků vyzbrojených do války; ²⁶ze Simeonových synů sedm tisíc sto hrdinů statečných ve válce; ²⁷z Leviho synů čtyři tisíce šest set ²⁸a také Jehojada, který velel Áronovcům, jichž bylo tři tisíce sedm set; ²⁹mladý statečný hrdina Sadok a dvaadvacet důstojníků z jeho rodiny; ³⁰z Benjaminových synů tři tisíce Saulových bratří, většina z nich do té doby byla ve službách Saulova domu; ³¹z Efraimových synů dvacet tisíc osm set udatných hrdinů, proslulých mužů svých rodin; ³²z poloviny Manasesova kmene osmnáct tisíc mužů jmenovitě určených, aby šli Davida prohlásit za krále; ³³z Izacharových synů, kteří uměli rozpoznat chvíli, kdy má Izrael jednat, i to, jak to má dělat, dvě stě náčelníků a pod jejich velením všichni jejich bratři; ³⁴ze Zabulona padesát tisíc mužů schopných vojenské služby v bojovém pořádku, se zbraněmi všeho druhu a hotových s odhodlaným srdcem přispět na pomoc; ³⁵z Neftaliho tisíc důstojníků a s nimi třicet sedm tisíc mužů vybavených štítem a kopím; ³⁶z Danovců dvacet osm tisíc šest set mužů v bojovém pořádku; ³⁷z Ašera čtyřicet tisíc mužů odcházejících v bojovém pořádku do války; ³⁸ze Zajordání sto dvacet tisíc mužů z Rubena, z Gada, z poloviny Manasesova kmene, s válečnými zbraněmi všeho druhu. ³⁹Všichni tito válečníci přicházející v dobrém pořádku na posilu se z plna srdce odebrali do Hebronu, aby prohlásili Davida za krále nad celým Izraelem; všichni ostatní Izraelité byli ovšem zajedno, že se královská hodnost má udělit Davidovi. ⁴⁰Po tři dny tam zůstali a jedli a pili s Davidem. Jejich bratři pro ně vše připravili; ⁴¹a k tomu ještě z okolí a až z Izachara, Zabulona a Neftaliho jim posílali na oslech, velbloudech, mezcích a volech potraviny: mouku, fíky a hrozinkové koláče, víno a olej, spoustu skotu a bravu, protože v Izraeli byla radost.

13 David se radil s důstojníky tisíců a stovek a se všemi veliteli. ²Rekl celému shromáždění Izraele: „Vyhovuje-li vám to a rozhoduje-li takto Jahve, náš Bůh, vypravíme posly k našim ostatním bratřím ze všech Izraelových území a také ke kněžím a levitům do jejich měst a na přilehlá pole, aby se k nám přidali. ³Pak přeneseme archu našeho Boha, za Saulových časů jsme se totiž o ni nestarali.“ ⁴Celé shromáždění rozhodlo, že se to vykoná, neboť v očích všeho lidu to byla správná věc. ⁵David shromáždil celého Izraele od egyptského Šichoru až ke Vstupu do Hamatu, aby se z Kirjat-Jearimu přenesla Boží archa. ⁶Potom David a všechen Izrael šli do Baaly, ke Kirjat-Jearimu v Judovi, aby odtud odnesli archu Boha, jenž nese jméno Jahve trůnící na cherubech. ⁷Boží archu naložili na nový vůz v Abinadabově domě. Vůz řídili Uza a Achjo. ⁸David a celý Izrael tančili ze všech sil před Bohem a zpívali za zvuku citer, harf, bubínků, cymbálů a trubek. ⁹Když docházeli k Humnu oštěpu, natáhl Uza ruku, aby zadržel archu, neboť volí ji málem převrhli. ¹⁰Tu proti Uzovi vzplanul Boží hněv, ten ho zabil, protože vztáhl ruku na archu; Uza tam před Bohem zemřel. ¹¹Davida mrzelo, že se Jahve vrhl na Uzu, a dal tomu místu jméno Peres-Uza, jež si podrželo až dodnes. ¹²Toho dne dostal David z Boha strach a řekl: „Jak bych měl k sobě přivést Boží archu?“ ¹³A David archu k sobě do Davidova města nepřenesl, ale dal ji zavézt k domu Obed-Edoma v Gat. ¹⁴Boží archa zůstala u Obed-Edoma, v jeho domě, po tři měsíce; Jahve žehnal Obed-Edomovu domu a všemu, co mu patřilo.

14 Tyrský král Chiram vypravil k Davidovi poselstvo s cedrovým dřevem, zedníky a tesaři, aby mu postavili dům. ²Tedy David poznal, že ho Jahve potvrdil za izraelského krále a že jeho královská hodnost byla kvůli jeho lidu Izraeli vysoce povznesena. ³V Jeruzalémě si David vzal další ženy a zplodil další syny a dcery. ⁴Toto jsou jména dětí, jež se mu narodily v Jeruzalémě: Šamua, Šobab, Natan, Šalomoun, ⁵Jibchar, Elišua, Elpalet, ⁶Nogah, Nefeg, Jafia, ⁷Elišama, Baaljada, Elifelet. ⁸Když se Filišťané dozvěděli, že byl David pomazán na krále celého Izraele, všichni se vypravili, aby se ho zmocnili. David jim po té zprávě vytáhl vstříc. ⁹Filišťané přišli a rozložili se v údolí Refaitů. ¹⁰Tedy se David dotazoval Boha: „Mám zaútočit na Filišťany?“ ptal se, „vydáš mi je do rukou?“ Jahve mu odpověděl: „Zaútoč! A já ti je vydám do rukou.“ ¹¹Oni vyšli na Baal-Perasim

a tam je David porazil. A David řekl: „Bůh mou rukou otevřel v mých nepřátelích průval, jako když se provalí vody.“ Proto to místo pojmenovali Baal-Perasim. ¹² Oni tam zanechali své bohy. „Ať shoří v ohni,“ řekl David. ¹³ Filišťané se opět začali v údolí rozestupovat. ¹⁴ David se znovu dotazoval Boha a Bůh mu odpověděl: „Neútoč na něj! Jdi do určité vzdálenosti za něj, obejdi je a udeř na ně od břestovců.“ ¹⁵ A až zaslechneš šramot kroků ve vrcholcích břestovců, pak započneš boj: to před tebou vychází Bůh, aby bil filišťanské vojsko.“ ¹⁶ David udělal, jak mu Bůh přikázal: rozprášil filišťanské vojsko od Gabaonu až ke Gezeru. ¹⁷ Davidova proslulost se rozšířila po všech krajích a Jahve způsobil, že se ho všechny národy bály.

15 Nastavěl si v Davidově městě budovy, uchystal místo pro Boží archu, postavil pro ni stan, ² potom řekl: „Boží archu mohou přenést jedině levité; neboť Jahve je vyvolil, aby nosili Jahvovu archu a navěky zajišťovali u ní službu.“ ³ Tu David svolal do Jeruzaléma všechen Izrael, aby dal přenést Jahvovu archu na místo, které pro ni připravil. ⁴ Shromáždil Áronovy syny a Leviovce: ⁵ za Kehatovy syny hodnostáře Uriela a sto dvacet jeho bratrů, ⁶ za Merariho syny hodnostáře Asaju a dvě stě dvacet jeho bratrů, ⁷ za Geršomovy syny hodnostáře Joela a sto třicet jeho bratrů, ⁸ za Elisafanovy syny hodnostáře Šemaju a dvě stě jeho bratrů, ⁹ za Hebronovy syny hodnostáře Eliela a osmdesát jeho bratrů, ¹⁰ za Urielovy syny hodnostáře Aminadaba a sto dvanáct jeho bratrů. ¹¹ David povolal kněze Sadoka a Ebjatara, levity Uriela, Asaju, Joela, Šemaju, Eliela a Aminadaba; ¹² řekl jim: „Jste hlavy levitských rodin; posvěťte se, vy i vaši bratři, a přeneste archu Jahva, Boha Izraele, na místo, které jsem pro ni připravil. ¹³ Protože jste přítom poprvé nebyli, Jahve se na nás obořil, neobrátili jsme se k němu podle pravidla.“ ¹⁴ Kněží a levité se posvětili k přenesení archy Jahva, Boha Izraele, ¹⁵ a levité odnesli Boží archu s tyčemi na ramenou, jak to podle Jahvova slova předepsal Mojžíš. ¹⁶ Tu řekl David hodnostářům levitů, aby rozestavěli své bratry zpěváky se všemi doprovodnými nástroji, citerami, lyrami a cymbály; bylo je slyšet, jak zaznívají hudbou, jež naplňovala radostí. ¹⁷ Levité postavili Joelova syna Hemana, jednoho z jeho bratrů, Berekjahuova syna Asafa, jednoho z jejich bratrů Merariovců, Kušajahuova syna Etana. ¹⁸ Oni s sebou měli své bratry podřízeného postavení, vrátně: Zekarjahu, Uziela, Šemiramota, Jechiela, Uniho, Eliaba, Benaju, Maasejahua, Matitjahua, Eliflehua, Miknejahua, Obed-Edoma, Jeiela; ¹⁹ zpěváci Heman, Asaf a Etan nádherně hráli na bronzový cymbál. ²⁰ Zekarja, Uziel, Šemiramot, Jechiel, Uni, Eliab, Maasejahu, Benaja hráli na uzlovou lyru. ²¹ Matitjahu, Eliflehu, Miknejahu, Obed-Edom, Jeiel a Azazjahu udávali rytmus a hráli na citeru na osmém tónu. ²² Kenanjahu, hodnostář levitů pověřených přenosem, velel při přenášení, protože se v tom vyznal. ²³ Berekja a Elkana zastávali úkol vrátných u archy. ²⁴ Kněží Šebanjahu, Jošafat, Netaneel, Amasaj, Zekarjahu, Benajahu a Eliezer troubili před Boží archou na trubku. Obed-Edom a Jechija byli vrátnými u archy. ²⁵ A tak David, starší Izraele a důstojníci tisíců dali od Obed-Edomova domu přenést za velkého jásotu archu Jahvovy smlouvy. ²⁶ A zatímco Bůh pomáhal levitům, kteří nesli archu Jahvovy smlouvy, bylo zabito sedm byků a sedm beranů. ²⁷ David oblečený v pláští z kmentu tančil a točil se, stejně tak i ostatní levité, nosiči archy, zpěváci i Kenanja, hodnostář pověřený přenosem. David měl na sobě rovněž lněný efod. ²⁸ Celý Izrael přenesl archu Jahvovy smlouvy s jásavým voláním za zvuku rohů, trubek a cymbálů, rozhlaholil lyry a citory. ²⁹ A když archa Jahvovy smlouvy docházela k Davidovu městu, dívala se Saulova dcera Mikal z okna a viděla, jak král David tančí a plesá; ve svém srdci jím pohrdla.

16 Vnesli Boží archu dovnitř a složili ji doprostřed stanu, který pro ni David dal postavit. Přinášeli před Bohem celopaly a pokojné oběti. ² Když David skončil s těmi celopaly a s těmi pokojnými oběti, požehnal v Jahvově jménu lidu. ³ Potom podělil všechny Izraelity, muže i ženy; každého bochníkem chleba, hromadou datlí a hrozinkovým koláčem. ⁴ David postavil levity do služby před Jahvovu archu, aby velebili, oslavovali a chválili Jahva, Boha Izraele, ⁵ jako prvního Asafa, druhého Zekarju, pak Uziela, Šemiramota, Jechiela, Matitju, Eliaba, Benajahua, Obed-Edoma a Jeiela. Oni hráli na lyru a na citeru, zatímco Asaf rozezníval cymbály. ⁶ Kněží Benajahu a Jachaziel neustále hráli před archou Boží smlouvy na trubku. ⁷ Toho dne David chválil Jahva jako první a svěřil Asafovi a jeho bratrům tento chvalozpěv: ⁸ Vzdávejte díky Jahvovi, volejte jeho jméno, rozhlášte mezi národy jeho veliké činy! ⁹ Opěvujte ho, hrajte mu, opakujte všechny jeho divy! ¹⁰ Honoste se jeho svatým jménem, radost srdcím, jež hledají Jahva! ¹¹ Vyhledávejte Jahva a jeho sílu, neúnavně hledejte jeho tvář! ¹² Připomínejte si, jaké divy učinil, jeho zázraky a soudy jeho úst! ¹³ Potomstvo jeho služebníka Izraele, Jakubovy děti, jeho vyvolení, ¹⁴ to je on, Jahve, náš Bůh; jeho soudy nad celou zemí! ¹⁵ Navěky si připomínejte jeho smlouvu, slovo vyhlášené pro tisíc pokolení, ¹⁶ úmluvu uzavřenou s Abrahámem, přísahu, kterou on složil Izákovi. ¹⁷ Pro Jakuba ji povýšil na zákon, pro Izraele na smlouvu věčnou, ¹⁸ když řekl: „Dávám ti zemi, Kanaán, váš dědičný podíl, ¹⁹ tu, kde vás bylo možno spočíst, bylo vás málo, v zemi jste byli cizinci.“ ²⁰ Oni chodili od národa k národu, z jednoho království k jinému lidu; ²¹ on nikomu nedovolil, aby je utiskoval, kvůli nim trestal krále: ²² „Nedotýkejte se těch, kdo jsou mi zasvěceni, mým prorokům nečiňte

zlé!“²³ Zpívejte Jahvovi, celá země! Hlásejte den po dni jeho spásu,²⁴ vyprávějte národům o jeho slávě, všem národům o jeho divech.²⁵ Převeliký Jahve a nejvyš hoden chvály, strašlivý, on je nade všechny bohy.²⁶ Nicota, všichni bohové národů. To Jahve udělal nebesa.²⁷ Před ním jas a vznešenost, v jeho svatyni moc a radost.²⁸ Přiznejte Jahvovi, rodiny národů, přiznejte Jahvovi slávu a moc,²⁹ přiznejte Jahvovi slávu jeho jména. Předkládejte obětní dar, neste jej před něho, klanějte se Jahvovi v jeho nádvoří svatosti!³⁰ Chvěj se před ním, celá země! On upevnil vesmír: nezakolísá.³¹ Raduj se, nebe! Jásej země! Mezi pohany říkejte: „To Jahve vládne!“³² Ať hučí moře i vše, co je naplňuje! Ať plesá pole i vše, co plodí!³³ Ať všechny lesní stromy křičí radostí před Jahvovou tváří! Vždyť on přichází, aby soudil zemi.³⁴ Vzdávejte díky Jahvovi, neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá navěky!³⁵ Říkejte: Zachraň nás, Bože naší spásy, shromáždí nás, vytrhni nás zprostřed pohanů, ať vzdáváme díky tvému svatému Jménu a radujeme se ve tvé chvále.³⁶ Buď veleben Jahve, Bůh Izraele, od věků až navěky! A všechen lid ať řekne Amen! Aleluja!³⁷ David tam před archou Jahvovy smlouvy ponechal Asafa a jeho bratry, aby před archou zajišťovali ustavičnou službu podle každodenního řádu,³⁸ stejně tak Obed-Edoma a šedesát osm jeho bratrů. Jedutunův syn Obed-Edom a Chosa byli vrátnými.³⁹ Kněze Sadoka a jeho bratry kněze pak ponechal před Jahvovým příbytkem na výšině Gabaonu,⁴⁰ aby Jahvovi neustále přinášeli celopaly na oltáři celopalů, ráno i večer, a aby dělali vše, co je napsáno v Jahvově zákoně předepsaném Izraeli.⁴¹ Byl tam s nimi Heman, Jedutun a ostatní, kdo patřili k předním mužům, kteří byli jmenovitě označeni, aby vzdávali Bohu díky, „neboť jeho láska trvá navěky“. ⁴² Byli s nimi Heman a Jedutun, pověření, aby rozeznávali trubky, cymbály a nástroje doprovázející Boží písně. Jedutunovi synové měli dozor u brány.⁴³ Všechen lid odešel, každý domů, a David se vrátil, aby požehnal lidem ve svém domě.

17 Když se David zabydlel ve svém domě, řekl proroku Natanovi: „Hleď, bydlím v domě z cedrového dřeva a archa Jahvovy smlouvy je pod závěsy.“² Natan Davidovi odpověděl: „Vše, co máš na srdci, udělej, neboť Bůh je s tebou.“³ Ale téže noci se Natanovi takto ozvalo Boží slovo:⁴ „Jdi a řekni Davidovi, mému služebníku: Takto mluví Jahve. Dům, abych v něm bydlel, mi nevystavíš ty.“⁵ Ne, nikdy jsem nebydlel v domě ode dne, kdy jsem vyvedl Izraele, až podnes, ale chodil jsem ze stanu do stanu a z přístřešku do přístřešku.⁶ Řekl jsem snad během celé té doby, kdy jsem putoval s celým Izraelem, jedinému ze soudců Izraele, které jsem ustanovil jako pastýře svého lidu: Proč mi nestavíte dům z cedrového dřeva?⁷ Hleď nyní, co řekneš mému služebníku Davidovi: Takto mluví Jahve Sabaot. Já jsem tě vzal z pastvy od ovcí, abys byl vévodou mého lidu Izraele.⁸ Byl jsem s tebou všude, kam jsi šel, potlačil jsem před tebou všechny tvé nepřátele. Dám ti takovou proslulost, jakou mají velikáni na zemi.⁹ Určím místo svému lidu Izraeli, zasadím ho tam a on na tom místě zůstane, už se nebude zmlát a zlovolníci ho nadále nebudou ničit jako dřevo,¹⁰ od doby, kdy jsem nad svým lidem Izraelem ustanovoval soudce. Zkrotím všechny tvé nepřátele. Jahve ti ohlašuje, že ti zbuduje dům,¹¹ a až bude plně načase, aby ses připojil ke svým otcům, zachovám po tobě potomstvo; bude to jeden z tvých synů a já upevním jeho vládu.¹² To on mi vystaví dům a já navěky upevním jeho trůn.¹³ Budu mu otcem a on mi bude synem; neodejmu mu svou přízeň, jako jsem ji odňal tomu, který byl před tebou.¹⁴ Zachovám ho navždy ve svém domě a ve svém království a jeho trůn bude navždy upevněn.“¹⁵ Natan sdělil Davidovi všechna tato slova a celé toto zjevení.¹⁶ Tu král David vešel, posadil se před Jahvem a řekl: „Kdo jsem, Bože Jahve, a jaký je můj dům, že jsi mě dovedl až sem?“¹⁷ Ale to je v tvých očích, Bože, příliš málo a rozšiřuješ své sliby na dům svého služebníka pro dalekou budoucnost. Ukazuješ mne jako sbor mužů, ten, kdo jej vyvyšuje, je Jahve, Bůh.¹⁸ Co by David pro tebe mohl ještě udělat s ohledem na slávu, kterou jsi dal svému služebníkově? Ty sám jsi vyznamenal svého služebníka.¹⁹ Jahve, kvůli svému služebníkově a podle svého srdce jsi byl tak velkodušný, že jsi zjevil všechny tyto veliké věci.²⁰ Jahve, nikdo není jako ty a není jiného Boha než ty sám, jak to zvěděly naše uši.²¹ Což je na zemi jiný takový lid, jako je tvůj lid Izrael, jehož by nějaký bůh přišel vykoupit, aby z něho udělal svůj lid, aby ho učinil proslulým a vykonal pro něj veliké a hrozné věci, tím že by před svým lidem, jež jsi vykoupil z Egypta, zahnal národy?²² Navždy sis daroval lid Izraele jako svůj lid a ty, Jahve, ses stal jeho Bohem.²³ A nyní ať trvá, Jahve, navždy slib, který jsi dal svému služebníkově a jeho domu, a jednej, jak jsi řekl.²⁴ Ať ten slib trvá a ať je tvé Jméno navždy vyvyšováno! Ať se říká: ‘Jahve Sabaot je Bůh Izraele, je Bohem pro Izraele.’ Dům tvého služebníka Davida bude před tebou upevněn,²⁵ neboť ty, můj Bože, jsi zjevil svému služebníkově toto: že mu vystavíš dům. Proto je tvůj služebník před tebou a modlí se k tobě.²⁶ Ano, Jahve, ty jsi Bůh a ty jsi učinil svému služebníkově tento krásný slib.²⁷ Ty jsi tedy svolil, že požehnáš domu svého služebníka, aby před tebou trval navždy. Neboť ty, Jahve, jsi dal požehnání: on je požehnaný navždy.“

18 Potom se stalo, že David porazil Filišťany a pokořil je. Vyrval Filišťanům z rukou Gat, a co k němu patří.² Potom porazil Moab, Moabitě byli Davidovi poddáni a platili daň.³ David porazil u Hamatu krále Soby Hadadezera, když on se chystal rozšířit svou moc na řeku Eufkrat.⁴ David mu vzal tisíc vozů, sedm tisíc

vozatajů a dvacet tisíc pěšáků a David přesekal šlachy všem spřežením, ponechal si z nich jenom sto.⁵ Aramejci z Damašku přišli králi Soby Hadadezerovi na pomoc, ale David Aramejcům pobil dvaadvacet tisíc mužů.⁶ Potom David ustanovil místodržitele v damašském Aramu, Aramejci byli Davidovi poddáni a platili mu daň. Kamkoli David šel, dával mu Jahve vítězství.⁷ David vzal zlaté kruhové štíty, které nosila Hadadezerova stráž, a odnesl je do Jeruzaléma.⁸ Z Hadadezerových měst Tibchatu a Kunu vzal David nesmírné množství bronzu, z něhož Šalomoun udělal bronzové moře, sloupy a bronzové nářadí.⁹ Když se král Hamatu Tou dozvěděl, že David rozprášil celé vojsko krále Soby Hadadezera,¹⁰ vypravil spěšně ke králi Davidovi svého syna Hadorama, aby ho pozdravil a blahopřál mu, že vedl s Hadadezerem válku a že ho porazil, neboť Hadadezer a Tou spolu válčili. Poslal všemožné zlaté, stříbrné a bronzové předměty;¹¹ král David je rovněž zasvětil Jahvovi spolu se stříbrem a zlatem, které vybral ode všech národů, Edomu, Moabu, Amonitů, Filištanů, Amaleka.¹² Serujin syn Abišaj porazil v Solném údolí Edomity v počtu osmnácti tisíc.¹³ Ustanovil v Edomu místodržitele a všichni Edomité se stali Davidovými poddanými. Kamkoli David šel, dával mu Bůh vítězství.¹⁴ David vládl nad celým Izraelem a vykonával právo a spravedlnost pro veškerý svůj lid.¹⁵ Vojsku velel Serujin syn Joab; heroldem byl Achiludův syn Jehošafat;¹⁶ kněžími byli Achitubův syn Sadok a Ebjatarův syn Achimelek; písařem byl Šavša;¹⁷ Jehojadův syn Benajahu velel Kereťanům a Peletanům. Davidovi synové byli prvními po králově boku.

19 Potom se stalo, že zemřel král Amonitů Nachaš a že namísto něho vládl jeho syn.² David si řekl: „Budu jednat s Nachašovým synem Chanunem dobrotivě, protože jeho otec jednal dobrotivě se mnou.“ A David k němu vypravil posly, aby mu projevili soustrast za jeho otce. Ale když Davidovi služebníci přišli do země Amonitů k Chanunovi, aby projevili soustrast,³ řekla knížata Amonitů Chanunovi: „Domníváš se, že David k tobě poslal těšitele proto, že snad chce uctít tvého otce? Nepřišli k tobě jeho služebníci spíš proto, aby v zemi vyzvídali, převraceli a špehovali?“⁴ Tu se Chanun chopil Davidových služebníků, oholil je, ustříhl jim šaty v polovině výšky až k hýždím, potom je propustil.⁵ Davidovi přišli oznámit, co se těm mužům stalo: poslal jim někoho naproti, protože ti muži byli velice pohaněni, a král jim vzkázal: „Zůstaňte v Jerichu, dokud vám zase nenaroste vous, potom se vrátíte.“⁶ Amonité dobře viděli, že se Davidovi zošklivili; Chanun a Amonité poslali tisíc talentů stříbra a najali si za žold Aramejce z Mezopotámie, Aramejce z Maaky a muže ze Soby, vozy a vozataje.⁷ Najali si za žold krále Maaky, jeho vojsko a třicet dva tisíce vozů; přišli a utábořili se před Medbou, zatímco Amonité vyšli ze svých měst, shromáždili se a pak přicházeli bojovat.⁸ Po té zprávě vypravil David Joaba s celým vojskem, s hrdiny.⁹ Amonité vytrhli a seřadili se k bitvě u vchodu do města, ale králové, kteří přišli, byli stranou v širém poli.¹⁰ Když Joab viděl, že má bojové řady zároveň před sebou i za sebou, vybral veškerý výkvet Izraele a sešikoval jej čelem k Aramejcům.¹¹ Zbytek vojska svěřil svému bratru Abišajovi a sešikoval jej čelem k Amonitům.¹² Rekl: „Nabudou-li Aramejci nade mnou převahu, přijdeš mi na pomoc; nabudou-li nad tebou převahu Amonité, podpořím tě já.“¹³ Hlavu vzhůru a ukažme se jako silní za náš lid a města našeho Boha! A ať Jahve udělá, co se mu zlíbí!“¹⁴ Joab a oddíl, který byl s ním, se dali do boje proti Aramejcům a oni před nimi utekli.¹⁵ Když Amonité viděli, že Aramejci utekli, ucouvli rovněž před Joabovým bratrem Abišajem a vrátili se do města. Tu se Joab navrátil do Jeruzaléma.¹⁶ Když viděli, že byli před Izraelem poraženi, vypravili Aramejci posly a povolali do zbraně Aramejce, kteří jsou na druhém břehu Řeky; v jejich čele byl Hadadezerův vojevůdce Šofak.¹⁷ Bylo to oznámeno Davidovi a on shromáždil celého Izraele, překročil Jordán, dostihl je a zaujal postavení poblíž nich. Potom se David seřadil naproti Aramejcům do bojového šiku a oni s ním svedli bitvu.¹⁸ Ale Aramejci se před Izraelem dali na útěk a David jim pobil sedm tisíc spřežení a čtyřicet tisíc pěšáků; zahubil také vojevůdce Šofaka.¹⁹ Když Hadadezerovi poddaní viděli, že jsou před Izraelem poraženi, uzavřeli s Davidem mír a byli mu podrobeni. Aramejci už pak nechtěli Amonity podporovat.

20 Na přelomu roku, v době, kdy králové začínají svá tažení, odvedl Joab vojsko a poplenil zemi Amonitů. Potom přišel a začal obléhat Rabu, zatímco David zůstal v Jeruzalémě. Joab dobyl Rabu a zboursal ji.² David sňal Milkomovi z hlavy korunu, jež tam byla. Zjistil, že váží jeden talent zlata a že v ní je zasazen drahokam. David si ji dal na hlavu. Z města odnesl obrovské množství kořisti.³ Obyvatelstvo pak vyvedl na práci k pilám, železným špičákům nebo sekerám. Tak jednal se všemi městy Amonitů. Potom se David a celé vojsko vrátili do Jeruzaléma.⁴ Potom pokračovala válka s Filištaný v Gezeru. Tehdy zabil Sibekaj z Chuši Sipaje, jednoho potomka Refaitů. Filištané byli pokořeni.⁵ Zase došlo k bitvě s Filištaný. Jairův syn Elchanan zabil Lachmiho, bratra Goliáše z Gatu; dřevo jeho kopí bylo jako tkalcovský činek.⁶ A zase se v Gatu bojovalo a byl tam jeden muž velké postavy, který měl dvacet čtyři prsty, šest na každé končetině. Byl to také Rafuův potomek.⁷ Když vyzýval Izraele k boji, zabil ho Jehonatan, syn Davidova bratra Šimey.⁸ Ti muži pocházeli od Rafy z Gatu a padli rukou Davida a jeho stráží.

21 Proti Izraeli povstal Satan a podnítl Davida, aby Izraelity sečetl. ² David řekl Joabovi a náčelníkům lidu: „Jděte spočítat Izraele od Beršeby k Danu, potom se vraťte a ten počet mi sdělte.“ ³ Joab odpověděl: „Ať Jahve rozmnoží svůj lid ještě stokrát. Můj pane králi, nejsou to všichni služebníci mého pána? Proč to můj pán zjišťuje? Proč by se Izrael měl provinít?“ ⁴ Králův příkaz byl nicméně Joabovi vnučen, Joab odešel, prošel celým Izraelem, potom se vrátil do Jeruzaléma. ⁵ Joab předal Davidovi číslo získané sčítáním lidu; celý Izrael čítal milion sto tisíc mužů tasících meč a Juda čtyři sta sedmdesát tisíc mužů tasících meč. ⁶ Králův příkaz se Joabovi natolik hnusil, že Leviho ani Benjamina nesčítal. ⁷ Bůh se na tu věc díval s nelibostí a bil Izraele. ⁸ Tu David řekl Bohu: „Je to velký hřích, jež jsem v té věci spáchal. Nyní laskavě promiň svému služebníkovu tu vinu, neboť jsem spáchal velkou pošestilost.“ ⁹ Tu Jahve řekl Gadovi, Davidovu vidoucímu: ¹⁰ „Jdi a řekni Davidovi: Takto mluví Jahve. Nabízím ti tři věci, jednu z nich si vyber a já ti ji vykonám.“ ¹¹ Gad se tedy odebral k Davidovi a řekl mu: „Takto mluví Jahve. Máš přijmout: ¹² buď tři roky hladu, nebo tříměsíční zkázu před svými nepřáteli s mečem svých protivníků v bedrech, anebo Jahvův meč a tři dny moru v zemi, přičemž by Jahvův anděl pustošil celé Izraelovo území. Nyní tedy uvaž, co mám odpovědět tomu, jenž mě posílá.“ ¹³ David Gadovi odpověděl: „Je mi velmi úzko..., ach, ať upadnu do rukou Jahvových, neboť jeho milosrdenství je nesmírné, ať však neupadnu do rukou lidí!“ ¹⁴ Jahve tedy poslal do Izraele mor a z Izraelitů padlo sedmdesát tisíc mužů. ¹⁵ Potom Bůh poslal anděla k Jeruzalému, aby jej vyhladil; ale ve chvíli, kdy on vyhlazoval, Jahve pohleděl a zalitoval toho zla; a řekl andělu zhoupci: „Dosti! Odtáhni ruku.“ Jahvův anděl tehdy stál u humna Jebusana Ornana. ¹⁶ Když David pozvedl oči, uviděl Jahvova anděla, jenž stál mezi nebem a zemí, v ruce měl tasený meč napřažený směrem k Jeruzalému. Tu David a starší oblečení v žíněném šatě padli tváří k zemi ¹⁷ a David Bohu řekl: „Což jsem nepřikázal sčítat lid já? Což jsem nezhrěšil a nespáchal to zlo já? Ale tihle zde, to je stádo, co udělali oni? Jahve, můj Bože, ať tedy tvá ruka spočine těžce na mně a na mé rodině, ale tvůj lid ať té pohromě unikne!“ ¹⁸ Tu řekl Jahvův anděl Gadovi: „Ať David jde vzhůru a postaví Jahvovi oltář na humně Jebusana Ornana.“ ¹⁹ David tedy šel vzhůru podle slova, jež mu Gad řekl v Jahvově jménu. ²⁰ Ornan se obrátil, uviděl anděla a se svými čtyřmi syny se schoval. Ornan právě mlátil pšenici ²¹ a tu k němu přišel David. Ornan se podíval, uviděl Davida, vyšel z humna a poklonil se před Davidem tváří k zemi. ²² Tu David řekl Ornanovi: „Postup mi území tohoto humna a já tam postavím oltář Jahvovi. Postup mi je za jeho plnou hodnotu ve stříbře. Tak se od lidu odvrátí pohroma.“ ²³ Tu Ornan řekl Davidovi: „Ber, a ať král, můj pán, udělá, co se mu zlíbí. Hleď: dávám býky k celopalům, smyk na dřevo a zrní k nekrvavé oběti. Dávám všechno.“ ²⁴ Ale král David Ornanovi odpověděl: „Nikolí! Chci to koupit za plnou hodnotu ve stříbře; neboť nechci vzít pro Jahva, co ti patří, a přinášet celopaly, jež by mě nic nestály.“ ²⁵ David dal Ornanovi za to místo zlato o váze šesti set šekelů. ²⁶ David tam postavil Jahvovi oltář a přinesl celopaly a pokojné oběti. Vzával Jahva; Jahve mu odpověděl tím, že z nebe seslal oheň na oltář celopalů ²⁷ a přikázal andělovi, aby zasunul meč nazpět do pochvy. ²⁸ Když David v té době viděl, že mu Jahve odpověděl na humně Jebusana Ornana, vykonal tam oběť. ²⁹ Jahvův Příbytek, který udělal Mojžíš na poušti, a oltář celopalů byly v té době na výšině Gabaonu, ³⁰ ale David tam nemohl před Boha jít, aby se na něho obrátil, tolik strachu mu nahnal meč Jahvova anděla.

22 Potom David řekl: „Právě zde je dům Boha Jahva a toto bude oltář pro celopaly Izraele.“ ² David přikázal, aby se shromáždili cizinci, kteří byli v Izraelově zemi, potom ustanovil lamače k otesávání kamenů na stavbu Božího domu. ³ Jinak David uskladnil mnoho železa na hřeby dveřních křídel a na skoby a také bronz v takovém množství, že se nedal zvážít, ⁴ a nespočetné množství cedrových kmenů, neboť Sidoňané a Tyrané Davidovi přivezli hojnost cedrových kmenů. ⁵ Potom David řekl: „Můj syn Šalomoun je mladý a slabý; a tento dům, jež má Jahvovi postavit, má být velkolepý, má být proslulý a slavný ve všech zemích. Vykonám k tomu pro něho přípravy.“ A tak David před smrtí vykonal velké přípravy; ⁶ potom zavolal svého syna Šalomouna a přikázal mu, aby postavil dům Jahvovi, Bohu Izraele. ⁷ David řekl Šalomounovi: „Můj synu, toužil jsem postavit dům pro Jméno Jahva, svého Boha. ⁸ Ale ozvalo se mi Jahvovo slovo: ‘Prolil jsi mnoho krve a svedl velké bitvy, nebudeš stavět dům mému Jménu, protože jsi přede mnou vylil na zemi mnoho krve. ⁹ Hle, narodil se ti syn; ten bude mužem pokoje a já mu zjednám pokoj se všemi jeho okolními nepřáteli, neboť jeho jméno bude Šalomoun a v jeho dnech dám Izraeli pokoj a klid. ¹⁰ On postaví dům mému Jménu, bude mým synem a já budu jeho otcem, upevním trůn jeho královské moci nad Izraelem navždy.’ ¹¹ Ať je Jahve, můj synu, nyní s tebou a dá, abys úspěšně dokončil stavbu domu Jahva, svého Boha, jak on to o tobě řekl. ¹² Ať ti ovšem dá prozíravost a rozvážnost, ať ti dá své příkazy o Izraeli, tak abys zachovával Zákon Jahva, svého Boha! ¹³ Nebudeš mít úspěch, leč když budeš zachovávat a plnit zákony a zvyky, které Jahve předepsal pro Izraele Mojžíšovi. Buď silný a vydrž! Neboj se, nechvěj se! ¹⁴ Hle, já jsem dokonce ve své chudobě byl s to odložit pro Jahvův dům sto tisíc talentů zlata, milion talentů stříbra, tolik broznu a železa, že je nelze zvážít. Uskladnil jsem také dřevo a kameny a ty přidáš další. ¹⁵ Budou s tebou mnozí řemeslníci, lamači, řezbáři, tesaři, znalci

všeho druhu ve všech řemeslech. ¹⁶ Pokud jde o zlato, stříbro, bronz a železo, nelze je spočítat. Jdi! Jednej a Jahve ať je s tebou.“ ¹⁷ Tu David přikázal všem izraelským hodnostářům, aby poskytli jeho synu Šalomounovi pomoc: ¹⁸ „Což s vámi není Jahve, váš Bůh? Neboť on vám dal všude klid, vždyť vydal do mých rukou obyvatele země a země byla podrobena Jahvovi a jeho lidu. ¹⁹ Nyní dejte své srdce a svou duši a hledejte Jahva, svého Boha. Jděte, stavějte svatyni Jahvovi, svému Bohu, abyste do toho domu postaveného Jahvovi jménu přinesli archu Jahvovy smlouvy a posvátné Boží předměty.“

23 Když zestárl a nasytil se dní, předal David královskou moc nad Izraelem svému synovi Šalomounovi. ² Shromáždil všechny hodnostáře Izraele, kněze a levity. ³ Sečetli třicetileté a starší levity. Když počítali hlavu po hlavě, shledali, že je to třicet osm tisíc mužů: ⁴ dvacet čtyři tisíce z nich bdělo nad službou v Jahvově domě, šest tisíc bylo dozorcí a soudci, ⁵ čtyři tisíce vrátnými a čtyři tisíce chválily Jahva na nástrojích, které k tomu udělal David. ⁶ Potom David rozdělil levity na třídy: Geršona, Kehata a Merariho. ⁷ Za Geršonovce: Ladan a Šimej. ⁸ Ladanovi synové: první Jechiel, Zetam, Joel, celkem tři. ⁹ Šimejovi synové: Šelomit, Chaziel, Haran, celkem tři. To jsou hlavy Ladanovy rodiny. ¹⁰ Šimejovi synové: Jachat, Zina, Jeuš, Beria; toto byli Šimejovi synové, celkem čtyři. ¹¹ Jachat byl nejstarší, druhý Ziza, potom Jeuš a Beria, kteří neměli mnoho dětí a byli zaznamenáni v jediné rodině. ¹² Kehatovi synové: Amram, Jischar, Hebron, Uziel, celkem čtyři. ¹³ Amramovi synové: Áron a Mojžiš. Áron byl oddělen, aby zasvěcoval přesvaté věci, on i jeho synové navěky, aby zapaloval kadidlo před Jahvem, sloužil mu a žehnal v jeho jménu navěky. ¹⁴ Mojžiš byl Boží muž, jehož synové obdrželi jméno od Leviho kmene. ¹⁵ Mojžišovi synové: Geršom a Eliezer. ¹⁶ Geršomovi synové: první Šebuel. ¹⁷ Byli tu Eliezerovi synové: první Rechabja. Eliezer jiné syny neměl, ale Rechabjovi synové byli nanejvýš početní. ¹⁸ Jischarovi synové: první Šelomit. ¹⁹ Hebronovi synové: první Jerijahu, druhý Amarja, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameam. ²⁰ Uzielovi synové: první Mika, druhý Jišija. ²¹ Merariho synové: Machli a Muši. Machliho synové: Eleazar a Kiš. ²² Eleazar zemřel, neměl syny, nýbrž dcery, které si odvedli Kišovi synové, jejich bratři. ²³ Mikovi synové: Machli, Eder, Jeremot, celkem tři. ²⁴ To byli Leviho synové podle rodin, hlavy domu a ti, které jmenovitě sčítali hlavu po hlavě; kdokoli byl dvacetiletý a starší, byl přidělen k službě Jahvovu domu. ²⁵ David totiž řekl: „Jahve, Bůh Izraele, dal svému lidu pokoj a přebývá navždy v Jeruzalémě. ²⁶ Levité už nebudou muset přenášet Příbytek a předměty určené k jeho službě.“ ²⁷ Podle těchto posledních Davidových slov byli totiž levité, kteří byli sečtení, dvacetiletí a starší. ²⁸ Mají za úkol stát pod příkazy Áronových synů ke službě Jahvova Chrámu v nádvořích a síních, k očišťování každé zasvěcené věci, konají službu Božího Chrámu. ²⁹ Mají také na starosti chléb, jenž má být předkládán, výrazkovou mouku určenou k nekrvavé oběti, nekvašené placky, placky, jež byly připraveny na plechu nebo jako směs, a všechny duté a délkové míry. ³⁰ Mají tam stát každého rána, aby oslavovali a chválili Jahva, a stejně tak večer ³¹ a také u každého obětního daru k celopalu Jahvovi při sobotách, novoluních a slavnostech podle počtu stanoveného pravidlem. Tento úkol na ně připadá před Jahvem neustále. ³² Zachovávají při službě Jahvovu Chrámu řád Stanu setkávání, řád svatyně a řád svých bratří, Áronových synů.

24 Třídy Áronových synů. Áronovi synové: Nadab, Abihu, Eleazar a Itamar. ² Nadab a Abihu před svým otcem zemřeli, aniž zanechali syny, a kněžími se stali Eleazar a Itamar. ³ David je rozdělil do tříd, stejně jako Sadoka, jednoho z Eleazarových synů, a Achimeleka, jednoho z Itamarových synů, a sečetl je podle jejich služeb. ⁴ Ukázalo se, že Eleazarovi synové měli více hlav hrdinů než Itamarovi synové; utvořilo se šestnáct tříd s hlavami rodin z Eleazarových synů a osm s hlavami rodin z Itamarových synů. ⁵ Rozdělili je losem, jedny i druhé; posvěcení hodnostáři, hodnostáři Boží byli mezi Eleazarovými syny stejně jako mezi Itamarovými syny. ⁶ Jeden z levitů, Netaneelův syn, dozorce Šemaja, je zapsal před králem, hodnostáři, knězem Sadokem, Ebjatarovým synem Achimelekem, hlavami kněžských a levitských rodin; jednou losovali pro každou rodinu Eleazarových synů, podruhé vždy za Itamarovy syny. ⁷ Jehojarib byl první, na něhož padl los, Jedaja druhý, ⁸ Charim třetí, Seorim čtvrtý, ⁹ Malkija pátý, Mijamin šestý, ¹⁰ Kos sedmý, Abija osmý, ¹¹ Ješua devátý, Šekanjahu desátý, ¹² Eljašib jedenáctý, Jakim dvanáctý, ¹³ Chupa třináctý, Išbaal čtrnáctý, ¹⁴ Bilga patnáctý, Imer šestnáctý, ¹⁵ Chezir sedmnáctý, Pises osmnáctý, ¹⁶ Petachja devatenáctý, Jechezkel dvacátý, ¹⁷ Jakin jednadvacátý, Gemul dvaadvacátý, ¹⁸ Delajahu třiadvacátý, Maazjahu čtyřiadvacátý. ¹⁹ Ti byli sečtení podle své služby, aby vcházeli do Jahvova Chrámu, jak bylo pro ně pravidlem, pravidlem, jež zůstavil jejich otec Áron, jak mu to předepsal Jahve, Bůh Izraele. ²⁰ K ostatním Leviho synům: Za Amramovy syny: Šubael. Za Šubaelovy syny: Jechdejahu. ²¹ Za Rechabjahua, za Rechabjahuovy syny: nejstarší Jišija. ²² Za Jischarovce Šelomot; za Šelomotovy syny Jachat. ²³ Hebronovi synové: první Jerija, druhý Amarjahu, třetí Jachaziel, čtvrtý Jekameam. ²⁴ Uzielovi synové: Mika; za Mikovy syny Šamir; ²⁵ Mikův bratr Jišija; za Jišijovy syny Zekarjahu. ²⁶ Merariho synové: Machli a Muši. Jaazijahuův syn, jeho syn; ²⁷ Merariho synové:

za jeho syna Jaazijahua Šoham, Zakur a Ibri; ²⁸ za Machliho Eleazar, který neměl syny; ²⁹ za Kiše: Kišův syn Jerachmeel. ³⁰ Mušihovo synové: Machli, Eder, Jerimot. To byli Leviho synové rozdělení podle rodin. ³¹ Tak jako jejich bratři Áronovi synové losovali před králem Davidem, Sadokem, Achimelekem a hlavami kněžských a levitských rodin, přední rodiny stejně jako ty nejmenší.

25 David a hodnostáři oddělili pro službu syny Asafovy, Hemanovy a Jedutunovy, proroky, kteří se doprovázeli na liry, citory a cymbály, a muži určení k té službě byli sečtení. ² Za Asafovy syny: Zakur, Josef, Netanja, Asareela; Asafovi synové spadali pod pravomoc svého otce, jenž prorokoval pod královým vedením. ³ Za Jedutuna: Jedutunovi synové: Gedaljahu, Seri, Ješajahu, Chašabjahu, Matitjahu; bylo jich šest pod vedením jejich otce Jedutuna, který na počest a chválu Jahvovi prorokoval za zvuku lyr. ⁴ Za Heman: Hemanovi synové: Bukijahu, Matanjahu, Uziel, Šebuel, Jerimot, Chananja, Chanani, Eliata, Gidalti, Romamti-Ezer, Jošbekaša, Maloti, Hotir, Machaziot. ⁵ Ti všichni byli syny králova vidoucího Heman; na Boží slovo troubili na roh. Bůh dal Hemanovi čtrnáct synů a tři dcery; ⁶ všichni na králův příkaz zpívali v Jahvově Chrámě pod vedením svého otce za zvuku cymbálů, citer a lyr, ve službě Božího Chrámu. Asaf, Jedutun, Heman, ⁷ ti, kdo se naučili zpívat Jahvovi, byli spočítáni se svými bratry; těch, kdo tomu rozuměli, bylo celkem dvě stě osmdesát osm. ⁸ Vylosovali si pořádek, jež měl zachovávat malý i velký, mistr i žák. ⁹ Jako první padl los na Asafovce Josefa. Druhý byl Gedaljahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁰ Třetí byl Zakur; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹¹ Čtvrtý byl Jisri; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹² Pátý byl Netanjahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹³ Šestý byl Bukijahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁴ Sedmý byl Jesareela; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁵ Osmý byl Ješajahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁶ Devátý byl Matanjahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁷ Desátý byl Šimej; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁸ Jedenáctý byl Azareel; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ¹⁹ Dvanáctý byl Chašabjahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁰ Třináctý byl Šubael; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²¹ Čtrnáctý byl Matitjahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²² Patnáctý byl Jeremot; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²³ Šestnáctý byl Chananjahu; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁴ Sedmnáctý byl Jošbekaša; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁵ Osmnáctý byl Chanani; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁶ Devatenáctý byl Maloti; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁷ Dvacátý byl Eljata; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁸ Jedenadvacátý byl Hotir; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ²⁹ Dvaadvacátý byl Gidalti; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ³⁰ Třiaadvacátý byl Machaziot; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct. ³¹ Čtyřiaadvacátý byl Romamti-Ezer; s jeho syny a jeho bratry jich bylo dvanáct.

26 Ke třídám vrátných: Za Korachovce: Mešelemjahu, syn Koracha, jednoho ze synů Ebjasafových. ² Mešelemjahu měl syny: prvního Zekarjahua, druhého Jediaela, třetího Zebadjahua, čtvrtého Jatniela, ³ pátého Elama, šestého Jehochanana, sedmého Eljoenaje. ⁴ Obed-Edom měl syny: nejstaršího Šemaju, druhého Jehozabada, třetího Joacha, čtvrtého Sacharu, pátého Netaneela, ⁵ šestého Amiela, sedmého Izachara, osmého Peuletaje; Bůh mu opravdu poželhal. ⁶ Jeho synovi Šemajovi se narodili synové, kteří měli pravomoc nad svými rodinami, protože to byli stateční hrdinové. ⁷ Šemajovi synové: Otni, Refael, Obed, Elzabad a jejich bratři, udatní Elihu a Semakjahu. ⁸ Ti všichni byli synové Obed-Edoma. Oni, jejich synové a jejich bratři si ve službě vedli velmi zdatně. Za Obed-Edoma: dvašedesát. ⁹ Mešelemjahu měl syny a bratry: osmnáct udatných mužů. ¹⁰ Chosa, jeden ze synů Merariho, měl syny: první byl Šimri, neboť sice nebyl nejstarší, ale jeho otec ho postavil do čela. ¹¹ Druhý byl Chilkija, třetí Tebaljahu, čtvrtý Zekarjahu. Celkem třináct Chosových synů a bratrů. ¹² Ti měli své třídy vrátných. Předáci těchto hrdinů měli obdobné úkoly, jako byly úkoly jejich bratrů ve službě Jahvova Chrámu. ¹³ Na každou bránu se losovalo po rodině, ať je malá či velká. ¹⁴ Pro východ padl los na Šelemjahua, jehož syn Zekarjahu dával obezřelé rady. Losovali a právě na něho padl sever. ¹⁵ Obed-Edom měl jih a jeho synové sklady. ¹⁶ Šupim a Chosa měli západ s Branou poraženého kmene a horní silnici. Pravidla k úkolům: ¹⁷ šest denně na východě, čtyři denně na severu, čtyři denně na jihu, po dvou u skladů; ¹⁸ pro Parbar na západě: čtyři u silnice, dva u Parbaru. ¹⁹ To byly třídy vrátných u Korachovců a Merariovců. ²⁰ Jejich bratři levité zodpovídali za poklady Božího Chrámu a byli určeni k pokladům zasvěcených obětních darů. ²¹ Ladanovi synové – Geršonovi synové z Ladana – měli Jechielovce za hlavy rodin Geršonovce Ladana. ²² Jechielovci Zetam a jeho bratr Joel zodpovídali za poklad Jahvova Chrámu. ²³ K Amramovcům, Jischarovcům, Hebronovcům a Uzielovcům: ²⁴ Šebuel, syn Mojžíšova syna Geršoma, byl představeným zodpovídajícím za poklady. ²⁵ Jeho bratři od Eliezera: jeho syn Rechabjahu, jeho syn Ješajahu, jeho syn Joram, jeho syn Zikri a jeho syn Šelomit. ²⁶ Tento Šelomit a jeho bratři zodpovídali za všechny poklady z obětních darů, jež zasvětil král David a hlavy rodin jakožto důstojníci tisíců, stovek

a sborů²⁷ (zasvětili je z válečné kořisti, aby obohatili Jahvův Chrám),²⁸ a také za všechno, co zasvětil vidoucí Samuel, Kišův syn Saul, Nerův syn Abner a Serujin syn Joab. Za všechno, co se zasvětilo, zodpovídali Šelomit a jeho bratři.²⁹ Za Jischarovce: Kenanjahu a jeho synové byli určeni pro světské záležitosti v Izraeli jakožto dozorcí a soudci.³⁰ Za Hebronovce: Čašabjahu a jeho bratři, tisíc sedm set bojovníků zodpovídajících za ochranu Izraele na západ od Jordánu, za všechny Jahvovy záležitosti a za službu králi.³¹ Za Hebronovce: předák Jerija. Ve čtrnáctém roce Davidovy vlády se pátralo po příbuzenstvu hebronovských rodin a shledalo se, že jsou mezi nimi udatní hrdinové v Jazeru v Galaadu.³² Pokud jde o Jerijovy bratry, dva tisíce sedm set bojovníků, hlav rodin, jmenoval je král David dohlížiteli nad Rubenovci, Gadovci a polovinou Manasesova kmene v každé Boží i královské záležitosti.

27 Izraelité podle svého počtu: Hlavy rodin, důstojníci tisíců a stovek a jejich dozorcí v královských službách pro všechno, co se týká tříd v činné jednoměsíční službě, po všechny měsíce roku. Každá třída měla čtyřicet tisíc mužů.² Za první třídu určenou na první měsíc zodpovídal Zabdielův syn Jašobeam. Zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.³ Byl to jeden z Peresových synů, velitel všech důstojníků sboru určeného na první měsíc.⁴ Za třídu druhého měsíce zodpovídal Achochita Dodaj; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.⁵ Důstojníkem třetího sboru, určeného na třetí měsíc, byl Benajahu, syn vrchního kněze Jehojady. Zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.⁶ To je ten Benajahu, který byl hrdinou ze Třiceti a zodpovídal za těch Třicet a za svou třídu. Měl syna Amizabada.⁷ Čtvrtým, určeným na čtvrtý měsíc, byl Joabův bratr Asael, po němž nastoupil jeho syn Zebadja. Zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.⁸ Pátým, určeným na pátý měsíc, byl Zarechovec, důstojník Šamhut. Zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.⁹ Šestým, určeným na šestý měsíc, byl Ikešův syn Ira z Tekoje; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹⁰ Sedmým, určeným na sedmý měsíc, byl Pelonita Cheles, jeden z Efraimových synů; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹¹ Osmým, určeným na osmý měsíc, byl Zarechovec Sibekaj z Chuši; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹² Devátým, určeným na devátý měsíc, byl Benjaminovec z Anatotu Abiezer; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹³ Desátým, určeným na desátý měsíc, byl Zarechovec z Netofy Machraj; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹⁴ Jedenáctým, určeným na jedenáctý měsíc, byl jeden z Efraimových synů, Benaja z Pireatonu; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹⁵ Dvanáctým, určeným na dvanáctý měsíc, byl Heldaj z Netofy od Otniela; zodpovídal za třídu čtyřicet tisíc mužů.¹⁶ Zodpovídající za kmeny Izraele: Zikriho syn Eliezer velel Rubenovcům, Maakův syn Šefatjahu Simeonovcům,¹⁷ Kemuelův syn Čašabja Leviovcům, Sadok Áronovcům,¹⁸ Elihu, jeden z Davidových bratrů, Judovcům, Mikaelův syn Omri Izacharovcům,¹⁹ Obadjahuův syn Jišmajahu Zabulonovcům, Azrielův syn Jerimot Neftaliovcům,²⁰ Azazjahuův syn Hošea Efraimovcům, Pedajahuův syn Joel polovině Manasesova kmene,²¹ Zekarjahuův syn Jido polovině Manasesova kmene v Galaadu, Abnerův syn Jaasiel Benjaminovcům,²² Jerochamův syn Azareel Danovcům. To byli důstojníci kmenů Izraele.²³ David neprovedl sčítání dvacetiletých a mladších, protože Bůh řekl, že rozmnoží Izraelity jako hvězdy na nebesích.²⁴ Serujin syn Joab začal provádět součet, ale nedokončil jej. Proto proti Izraeli vzplanul hněv a počet nedosáhl toho, co je v letopisech krále Davida.²⁵ Za zásobování krále zodpovídal Adielův syn Azmavet. Za zásobování ve městech, městečkách a venkovských pevnostech zodpovídal Uzijahuův syn Jehonatan.²⁶ Za zemědělské dělníky zaměstnané obděláváním půdy zodpovídal Kelubův syn Ezri.²⁷ Za vinohrady zodpovídal Ramův syn Šimej. Za ty, kdo byli ve vinohradech určeni k zásobám vína, zodpovídal Zabdi z Šefamu.²⁸ Za olivovníky a fíkovníky v Dolní zemi zodpovídal Baal-Chanan z Gederu. Za zásoby oleje zodpovídal Joaš.²⁹ Za skot pasoucí se v Šáronu zodpovídal Šitraj z Šáronu. Za skot v údolích zodpovídal Adlajův syn Šafat.³⁰ Za velbloudy zodpovídal Izmaelita Obil. Za oslice zodpovídal Jechdejahu z Meranotu.³¹ Za brav zodpovídal Hagrita Jaziz. Ti všichni zodpovídali za majetek, jenž náležel králi Davidovi.³² Davidův strýc Jehonatan, rádce, obezřelý muž a dozorce, se spolu s Chakmonihovým synem Jechielem staral o královny děti.³³ Achitofel byl královým rádcem. Arkita Chušaj byl královým přítelem.³⁴ Benajahuův syn Jehojada a Ebjatar nastoupili po Achitofelovi. Joab byl velitelem králových vojsk.

28 David shromáždil v Jeruzalémě všechny hodnostáře Izraele, hodnostáře kmenů a hodnostáře tříd v královských službách, důstojníky tisíců a stovek, hodnostáře, kteří měli na starosti veškerý majetek a stáda krále a jeho synů, a také kleštěnce a hrdiny, všechny udatné hrdiny.² Král David povstal a vstoje prohlásil: „Slyšte mě, bratři a lidé můj. Já jsem si přál postavit stálý příbytek pro archu Jahvovy smlouvy, pro podnož našeho Boha. Vykonal jsem přípravy na stavbu,³ ale Bůh mi řekl: ‘Nestavěj dům mému Jménu, neboť jsi válečník a prolil jsi krev.’⁴ Z celého domu mého otce vyvolil Jahve, Bůh Izraele, mne, abych byl navždy králem nad Izraelem. Judu totiž vyvolil za vůdce, mou rodinu vyvolil v Judově rodu a mne se mu ze synů mého otce zalíbilo dát za krále celému Izraeli.⁵ Ze všech mých synů – Jahve mi jich totiž dal mnoho – vyvolil mého syna

Šalomouna, aby on zasedl na trůn Jahvovy královské moci nad Izraelem. ⁶‘Můj dům a má nádvoří,’ řekl mi, ‘postaví tvůj syn Šalomoun, neboť jeho jsem si vyvolil za syna a budu mu otcem. ⁷Připravil jsem mu věčnou královskou hodnost, bude-li s odvahou jako dnes žít podle mých přikázání a mých zákonů.’ ⁸A nyní přede vším Izraelem, jenž nás vidí, před Jahvovým shromážděním, před naším Bohem, jenž nás slyší, dodržujte, zkoumejte přikázání Jahva, svého Boha, abyste drželi tuto dobrou zemi a abyste ji po sobě navždy předali do dědictví svým synům. ⁹Ty, můj synu Šalomoune, znej Boha svého otce, služ mu nerozděleným srdcem, ochotnou duší, neboť Jahve zkoumá všechna srdce a proniká veškeré úmysly, jež v nich vytanou. Budeš-li ho vyhledávat, dá se ti nalézt, opustíš-li ho, odvrhne tě navždy. ¹⁰Uvaž nyní, že Jahve tě vyvolil, abys mu postavil dům za svatyni. Buď pevný a jednej!’ ¹¹David dal svému synu Šalomounovi vzor předsíně, budov, skladů, horních pokojů, vnitřních komor, sálu na slitovnici; ¹²dal mu také popis všeho, co stanovil ohledně nádvoří Jahvova Chrámu, místností v obvodu, pokladů Božího Chrámu a posvátných zásob, ¹³tříd kněží a levitů, všech úkolů při službě u Jahvova Chrámu, všeho příslušenství pro službu u Jahvova Chrámu, ¹⁴zlata v prutech, zlata určeného na každý z předmětů k té či oné službě, stříbra v prutech určeného na všechny stříbrné předměty, na každý předmět k té či oné službě, ¹⁵prutů určených na zlaté svícny a lampy k nim, zlata v prutech určeného na každý svícen a lampy k němu, prutů určených na stříbrné svícny, na svícen a lampy k němu podle užití každého svícnu, ¹⁶zlata v prutech určeného na stoly na předkladné chleby, na každý z těch stolů, stříbra určeného na stříbrné stoly, ¹⁷vidlic, číší na úlitby, konvic z ryzího zlata, zlatých prutů na číše, na každou z číší, stříbrných prutů na číše, na každou z číší, ¹⁸prutů třibeného zlata určených na kadidlový oltář. Dal mu vzor Božího vozu, zlatých cherubů s rozpjatými křídly, která kryla archu Jahvovy smlouvy, ¹⁹souhrn podle všeho, co Jahve napsal svou rukou, aby vysvětlil veškerou práci, k níž dával vzor. ²⁰Tu řekl David svému synu Šalomounovi: „Buď pevný a odvážný, jednej beze strachu a nechvěj se, neboť Bůh Jahve, můj Bůh, je s tebou. Neponechá tě bez síly a bez podpory, dokud nedokončíš všechnu práci, jež se má vykonat pro Jahvův dům. ²¹Toto jsou třídy kněží a levitů k veškeré službě Božího domu, v celém díle ti bude pomáhat každý dobrovolník, jenž je zručný v kterékoli práci; jsou ti k ruce hodnostáři i všecken lid.“

29 Tu král David řekl celému shromáždění: „Můj syn Šalomoun, jehož vyvolil Bůh, je mladý a slabý, dílo je zato veliké, neboť ten palác není určen člověku, nýbrž Bohu Jahvovi. ²Připravoval jsem dům svého Boha ze všech sil: zlato na to, co má být ze zlata, stříbro na to, co má být ze stříbra, bronz na to, co má být z bronzu, železo na to, co má být ze železa, dřevo na to, co má být ze dřeva, karneoly, drahokamy na zasazení, karbunkuly a mnohobarevné kameny, všechny druhy drahokamů a množství alabastru. ³A co víc, co mám osobně ve zlatě a stříbře, to dávám domu svého Boha z lásky k domu svého Boha navíc k tomu, co jsem pro svatý Chrám připravil: ⁴tři tisíce talentů zlata v ofirském zlatě, sedm tisíc talentů stříbra, aby se jím potáhly stěny sálů. ⁵Pokud jde o zlato na to, co má být ze zlata, o stříbro na to, co má být ze stříbra, nebo o dílo zlatníkovy ruky, kdo z vás je dnes ochoten zasvětit je Jahvovi?“ ⁶Hodnostáři, hlavy rodin, hodnostáři kmenů Izraele, důstojníci tisíců a stovek a hodnostáři pověření královskými pracemi ochotni byli. ⁷Dali na službu Božímu Domu pět tisíc talentů zlata, deset tisíc dareků, deset tisíc talentů stříbra, osmnáct tisíc talentů bronzu a sto tisíc talentů železa. ⁸Když se k tomu přidalo všechno, co se shledalo z kamenů, odevzdali to všechno do pokladnice Jahvova Domu k rukám Geršonovce Jechiela. ⁹Lid se radoval nad tím, co udělali, neboť tyto dobrovolné obětní dary dali takto Jahvovi nerozděleným srdcem; sám král David nad tím pocítil velkou radost. ¹⁰Tehdy velebil před očima celého shromáždění Jahva. David řekl: „Buď veleben, Jahve, Bože našeho otce Izraele odevždy a navěky. ¹¹Jahve, tvá je velikost, síla, nádhera, stálost a sláva, neboť vše, co je na nebi i na zemi, je tvé. Jahve, tvá je královská moc: nade vše jsi svrchovaně vyvýšen. ¹²Předcházejí tě bohatství a sláva, jsi pánem všeho, ve tvé ruce jsou síla a moc, tvé ruce náležejí, aby kohokoli vyvyšovala a upevňovala. ¹³V této hodině, náš Bože, tě oslavujeme, chválíme tvou oslňující věhlasnost; ¹⁴neboť kdo jsem já a co je můj lid, abychom byli s to podávat takovéto obětní dary? Všechno totiž pochází od tebe a dali jsme ti to z tvé vlastní ruky. ¹⁵Neboť před tebou jsme pouhými cizinci a hosty jako všichni naši otcové; naše dny na zemi míjejí jako stín a není ani trochu naděje. ¹⁶Jahve, náš Bože, všechno, co jsme nahromadili, abychom postavili dům tvému svatému Jménu, pochází z tvé ruky a vše je tvé. ¹⁷Vím, můj Bože, že zkoumáš srdce a že máš zalíbení v přímosti, všechny tyto obětní dary jsem ti dal z přímého srdce a v tuto hodinu jsem s radostí viděl, jak ti zde tvůj přítomný lid dává tyto dobrovolné obětní dary. ¹⁸Jahve, Bože našich otců, Bože Abraháma, Izáka a Izraele, uchraň to navždy, vytvoř si z toho náklonnost srdce svého lidu a upevni jejich srdce v sobě. ¹⁹Mému synu Šalomounovi dej bezúhonné srdce, ať dodržuje tvá přikázání, tvá svědectví a tvé zákony a ať je všechny uplatňuje a vystaví ten palác, jež jsem připravil.“ ²⁰Potom David řekl celému shromáždění: „Velebte tedy Jahva, svého Boha.“ A celé shromáždění velebilo Jahva, Boha svých otců, pokleklo, klanělo se před Bohem a před králem. ²¹Potom, nazítří po onom dni, přinášeli Izraelité oběti a celopaly Jahvovi: tisíc býků, tisíc beranů, tisíc beránků s připojenými úlitbami a také mnoho obětí za celého Izraele. ²²Ten den jedli a pili

před Jahvem s velkým jásotem. Když potom podruhé udělali Davidova syna Šalomouna králem, pomazali ho v Jahvově jménu na vévodu a Sadoka pomazali na kněze. ²³ Šalomoun usedl na Jahvův trůn, aby vládl namísto svého otce Davida. Dařilo se mu dobře a celý Izrael ho poslouchal. ²⁴ Všichni hodnostáři, všichni hrdinové, a dokonce i všichni synové krále Davida se poddali králi Šalomounovi. ²⁵ Před očima celého Izraele povznesl Jahve Šalomounovu velikost k vrcholu a dal mu vládu takového lesku, jaký nepoznal žádný z těch, kdo nad Izraelem vládli před ním. ²⁶ Jišajův syn David vládl nad celým Izraelem. ²⁷ Jeho vláda nad Izraelem trvala čtyřicet let; v Hebronu vládl sedm let a v Jeruzalémě vládl třiatřicet let. ²⁸ Zemřel ve šťastném stáří, sytý dnů, bohatství i cti. Potom namísto něho vládl jeho syn Šalomoun. ²⁹ Příběhy krále Davida od začátku do konce jsou přece zapsány v příbězích vidoucího Samuela, v příbězích proroka Natana, v příbězích vidoucího Gada, ³⁰ s celou jeho vládou, jeho hrdinskými činy a se štěstím i neštěstím, jimiž musel projít on i Izrael a všechna království země.

Druhá Paralipomenon (2. Letopisů)

Úvod

1 Davidův syn Šalomoun se upevnil na trůně. Jahve, jeho Bůh, byl s ním a povznesl jeho velikost k vrcholu. ²Tedy Šalomoun promluvil k celému Izraeli, k důstojníkům tisíců a stovek, k soudcům a ke všem knížatům celého Izraele, hlavám rodin. ³Potom se Šalomoun s celým tím shromážděním odebral na výšinu v Gabaonu, tam totiž byl Boží Stan setkávání, jež udělal na poušti Jahvův služebník Mojžíš; ⁴ale David předtím přenesl Boží archu z Kirjat-Jearimu až na místo, které pro ni připravil: postavil jí totiž stan v Jeruzalémě. ⁵Bronzový oltář, který udělal syn Churova syna Uriho Besaleel, tam stál před Příbytkem Jahva, jehož se tam chodili Šalomoun a shromáždění dotazovat. ⁶Právě tam Šalomoun před Bohem vystoupil k bronzovému oltáři, který přiléhal ke Stanu setkávání, a přinesl na něm tisíc celopalů. ⁷Téže noci se Bůh ukázal Šalomounovi a řekl mu: „Žádej, co ti mám dát.“ ⁸Šalomoun Bohu odpověděl: „Osvědčil jsi mému otci Davidovi velkou přízeň a mne jsi ustanovil králem namísto něho. ⁹Jahve, Bože, slib, jež jsi dal mému otci Davidovi, se nyní plní, protože jsi mě ustanovil králem nad lidem tak početným jako prach země. ¹⁰Dej mi tedy nyní moudrost a vědění, abych jednal jako vévoda v čele toho lidu, neboť kdo by mohl vládnout lidu tak velkému, jako je tvůj?“ ¹¹Bůh Šalomounovi řekl: „Protože je tvé přání takové, protože jsi nežádal ani bohatství, ani poklady, ani slávu, ani život svých nepřátel, protože jsi dokonce nežádal o dlouhý život, nýbrž o moudrost a vědění, abys vládl mému lidu, nad nímž jsem tě ustanovil králem, ¹²moudrost a vědění jsou ti dány. Dávám ti rovněž bohatství, poklady a slávu, jaké neměl žádný z králů, kteří byli před tebou, a jaké vůbec nebudou mít ti, kteří přijdou po tobě.“ ¹³Šalomoun odešel z výšiny v Gabaonu do Jeruzaléma, daleko od Stanu setkávání; vládl nad Izraelem. ¹⁴Shromáždil vozy a koně; měl tisíc čtyři sta vozů a tisíc dvě stě koní a rozmístil je do měst pro vozy a ke králi do Jeruzaléma. ¹⁵Král způsobil, že stříbro a zlato byly v Jeruzalémě tak málo vzácné jako kamení a cedry tak četné jako sykomory v Dolní zemi. ¹⁶Šalomounovi koně se dováželi z Musuru a z Kilikie, královi dohazovači je za peníze přebírali v Kilikii. ¹⁷Odcházel také a dováželi z Egypta vozy, šest set šekelů za jeden; jeden kůň stál sto padesát šekelů; tak tomu bylo u všech králů Chetitů a králů Aramu, kteří je dováželi jejich prostřednictvím. ¹⁸Šalomoun přikázal, aby se postavil dům Jahvovu Jménu a další, v němž by on sám vládl.

2 Odvedl sedmdesát tisíc mužů na převoz, osmdesát tisíc na lámání kamenů v horách a tři tisíce šest set dozorčích. ²Potom Šalomoun odeslal tyrskému králi Churamovi toto poselství: „Jednej, jako jsi to udělal pro mého otce Davida, když jsi mu poslal cedry, aby si postavil dům, kde by sídlil. ³Hle, stavím dům Jménu Jahva, svého Boha, aby se uznala jeho svatost, aby se před ním pánilo vonné kadidlo, aby měl neustále předkladné chleby, aby se přinášely celopaly ráno i večer, při sobotách, novoluních a slavnostech Jahva, našeho Boha; a to v Izraeli navždy. ⁴Dům, jež stavím, bude veliký, neboť náš Bůh je větší než všichni bohové. ⁵Kdo by byl s to mu postavit dům, když ho nemohou obsáhnout nebesa a nebesa nebes? A kdo jsem já, abych mu stavěl dům – ne-li proto, aby před něho stoupal dým?“ ⁶Nyní mi pošli muže obratného ve zpracovávání zlata, stříbra, bronzu, železa, šarlatu, karmazínu a fialového purpuru a znalého ryteckého umění; bude pracovat s řemeslníky, kteří jsou u mne v Judovi a v Jeruzalémě, s těmi, které mi dal k ruce můj otec David. ⁷Posli mi z Libanonu kmeny cedru, jalovce a algumimu, neboť vím, že tví služebníci umějí kácet libanonské stromy. Mí služebníci budou pracovat s tvými. ⁸Připraví mi množství dřeva, protože dům, jež chci vystavět, bude mít udivující velikost. ⁹Vydávám pro dřevorubce, kteří budou kácet ty stromy, dvacet tisíc korů pšenice, dvacet tisíc korů ječmene, dvacet tisíc batů vína a dvacet tisíc batů oleje, to pro výživu tvých služebníků.“ ¹⁰Tyrský král Churam odpověděl listem, jež poslal Šalomounovi: „Protože Jahve miluje svůj lid, udělal jeho králem tebe.“ ¹¹Pak dodal: „Buď veleben Jahve, Bůh Izraele! Udělal nebe i zemi, dal králi Davidovi moudrého, rozumného a soudného syna, jenž vystaví dům Jahvovi a další, aby v něm sám vládl. ¹²Posílám také obratného a soudného muže, Churama-Abiho, ¹³syna jedné Danovkyně a tyrského otce. Umí zpracovávat zlato, stříbro, bronz, železo, kámen, dřevo, šarlat, fialový purpur, kment, karmazín, cokoli vyrýt a všelicos vymyslet. On bude pracovat s tvými řemeslníky a s řemeslníky tvého otce, mého pána Davida. ¹⁴At se tedy jeho služebníkům pošle pšenice, ječmen, olej a víno, o nichž mluvil můj pán. ¹⁵My pak na Libanonu narubáme veškeré dřevo, jež budeš potřebovat, přivezeme je na vorech přes moře do Jafy a ty je dáš dovézt do Jeruzaléma.“ ¹⁶Šalomoun provedl součet všech cizinců sídlících na území Izraele podle jejich sčítání, jež předtím provedl jeho otec David, a shledalo se jich sto padesát tři tisíce šest set. ¹⁷Sedmdesát tisíc z nich určil k převozům, osmdesát tisíc do lomů v horách, tři tisíce šest set k řízení prací těch mužů.

3 Šalomoun tedy začal stavbu Jahvova domu. Bylo to v Jeruzalémě na hoře Morija, tam, kde měl jeho otec vidění. Bylo to místo, jež připravil David, humno Jebusana Ornana. ² Šalomoun začal stavbu v druhém měsíci čtvrtého roku své vlády. ³ Hle, budova Božího domu, jež zřídil Šalomoun, byla šedesát loket – lokte staré míry – dlouhá a dvacet široká. ⁴ Předšíň, jež byla vpředu, byla dvacet loket dlouhá, což pokrývalo šířku domu, a sto dvacet loket vysoká. Šalomoun potáhl její vnitřek ryzím zlatem. ⁵ Pokud jde o velký sál, obložil jej jalovcovým dřevem a to pokryl ušlechtilým zlatem, na něž umístil ratolesti a věncoví. ⁶ Potom sál pokryl jiskřivými drahokamy; to zlato bylo zlato z Parvajimu, ⁷ pokryl jím sál, trámy, prahy, stěny i dveře a potom na stěny vyryl cheruby. ⁸ Potom vystavěl sál velesvatyně, jež byla dvacet loket dlouhá, což pokrývalo šířku velkého sálu, a dvacet loket široká. Obložil ji šesti sty talenty ušlechtilého zlata; ⁹ zlaté hřeby vážily padesát šekelů. Obložil zlatem horní pokoje. ¹⁰ V sále velesvatyně udělal dva cheruby – dílo z tepaného kovu – a obložil je zlatem. ¹¹ Křídla těch cherubů byla dvacet loket dlouhá, každé z nich mělo pět loket a jedno se dotýkalo stěny sálu, druhé křídla druhého cheruba. ¹² Jedno z pětiloketních křídel jednoho cheruba se dotýkalo stěny sálu; druhé pětiloketní křídlo se dotýkalo křídla druhého cheruba. ¹³ Křídla těch cherubů měřila rozpjatá dvacet loket. Oni sami stáli tváří obráceni do sálu. ¹⁴ Udělal oponu z fialového a šarlatového purpuru, z karmazínu a z kmentu; připojil na ni cheruby. ¹⁵ Před sálem udělal dva sloupy dlouhé třicet pět loket, které měly na vrcholku hlavici o pěti loktech. ¹⁶ V debiru udělal věncoví, které umístil nahoru na sloupy, a udělal sto granátových jablek, která dal do toho věncoví. ¹⁷ Postavil ty sloupy před hekal, jeden napravo, druhý nalevo, a pravý pojmenoval Jakin, levý Boaz.

4 Udělal bronzový oltář dvacet loket dlouhý, deset široký a dvacet vysoký. ² Potom odlil moře z litého kovu o deseti loktech od okraje k okraji, kruhového obvodu, pět loket vysoké; jeho obvod změřila nit o třiceti loktech. ³ Pod obvodem byla zvířata podobající se býkům, lemovala jej kolem dokola. Dvě řady těch býků byly zakřiveny na deseti loktech obvodu moře a byly odlity spolu s ním. ⁴ Moře spočívalo na dvanácti býcích, tři hleděli na sever, tři hleděli na západ, tři hleděli na jih, tři hleděli na východ: moře se zvedalo nad nimi a jejich zadky byly vesměs obráceny dovnitř. ⁵ Jeho tloušťka činila jednu píd' a jeho okraj měl stejný tvar jako okraj číše, jako květ. Pojalo tři tisíce batů. ⁶ Udělal deset nádrží a pět jich postavil napravo a pět nalevo, aby se v nich omývalo zabité zvíře k celopalu, tam je očišťovali, kněží se však umývali v moři. ⁷ Udělal všech deset zlatých svícňů podle předepsaného vzoru a dal je do hekalu, pět napravo a pět nalevo. ⁸ Udělal deset stolů a postavil je do hekalu, pět napravo a pět nalevo. Udělal sto zlatých kropicích číší. ⁹ Udělal nádvoří kněží, velký dvůr, a jeho brány, jež potáhl zlatem. ¹⁰ Moře pak umístil opodál na pravé straně, na jihovýchodě. ¹¹ Churam udělal nádoby na popel, lopaty, kropicí misky. Dokončil celé dílo pro Boží Chrám, jímž ho pověřil král Šalomoun: ¹² dva sloupy; oblouny hlavic, jež byly na temeni sloupů; obojí mřížování na přikrytí obou oblounů hlavic, jež byly na temeni sloupů; ¹³ čtyři sta granátových jablek pro obojí mřížování; granátová jablka pro každé mřížování byla ve dvou řadách; ¹⁴ všech deset podstavců a všech deset nádrží na ty podstavce; ¹⁵ jediné moře a dvanáct býků pod to moře; ¹⁶ nádoby na popel, lopaty, vidlice a všechno náradí, jež z leštěného bronzu udělal Churam-Abi pro krále Šalomouna, pro Jahvův Chrám. ¹⁷ Král je odlil přímo do země v jordánském okrsku mezi Sukotem a Sereidou. ¹⁸ Šalomoun udělal všechny ty předměty ve velkém množství, protože váha bronzu se nepočítala. ¹⁹ Šalomoun udělal všechny předměty určené pro Boží Chrám: zlatý oltář a stoly, na nichž byly předkladné chleby; ²⁰ svícny a lampy k nim z ryzího zlata, jež měly podle pravidla zářit před debirem; ²¹ kvítky, lampy a kratiknoty ze zlata (a bylo to ryzí zlato); ²² nože, kropicí číše, číše a kadidelnice z ryzího zlata; vchod do Chrámu, vnitřní dveře (pro velesvatyni) a dveře Chrámu (pro hekal), ze zlata.

5 Tak byla dokončena veškerá práce, kterou dělal Šalomoun pro Jahvův Chrám; a Šalomoun přinesl, co zasvětil jeho otec David, stříbro, zlato a všechny nádoby, a vložil je do pokladnice Božího Chrámu. ² Tehdy Šalomoun svolal do Jeruzaléma starší Izraele, všechny hlavy kmenů a knížata izraelských rodin, aby dal přenést do Davidova města, což je Sion, archu Jahvovy smlouvy. ³ Všichni muži z Izraele se shromáždili sedmého měsíce během svátku u krále. ⁴ Přišli všichni starší Izraele a archu nesli levitě. ⁵ Nesli archu a Stan setkávání se všemi posvátnými předměty, které v něm byly; přenášeli je levitští kněží. ⁶ Potom král Šalomoun a celá obec Izraele shromážděná u něho před archou obětovali ovce a skot v nescíslném a nespočítatelném množství. ⁷ Kněží donesli archu Jahvovy smlouvy na její místo do chrámového debiru, to je do velesvatyně, pod křídla cherubů. ⁸ Cherubové rozpínali svá křídla nad místem, kde byla archa, a chránili archu a tyče k ní. ⁹ Ty byly natolik dlouhé, že jejich konce bylo vidět ze svatyně před debirem, odjinud však ne; zůstaly tam až podnes. ¹⁰ V arše nebylo nic než ty dvě desky, jež tam vložil Mojžíš na Chorebu, když Jahve uzavřel s Izraelity po jejich odchodu z Egypta smlouvu. ¹¹ Když kněží vyšli ze svatyně – posvětili se totiž všichni kněží, kteří tam

byli, aniž se dodržoval řád tříd; ¹² úplně všichni levitští zpěváci: Asaf, Heman a Jedutun se svými syny a bratry se oblékli do kmentu a hráli na cymbály, na lyru a citeru, stáli přítom na východ od oltáře a doprovázelo je sto dvacet kněží, kteří hráli na trubku; ¹³ každý z těch, kdo hráli na trubku nebo zpívali, jednohlasně chválil a oslavoval Jahva; pozvedali hlas za zvuku trubek, cymbálů a doprovodných nástrojů a chválili Jahva, „neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá navěky,“ – Oblak Jahvovy slávy zaplnil svaté místo. ¹⁴ Kněží nemohli kvůli oblaku dále konat službu, neboť Boží Chrám naplňovala Jahvova sláva.

6 Tu Šalomoun řekl: „Jahve se rozhodl, že bude bydlet v temném oblaku. ² Já jsem ti postavil knížecí obydlí, sídlo, kde bys bydlel navěky.“ ³ Potom se král obrátil a požehnal celému shromáždění Izraele. Celé shromáždění Izraele stálo; ⁴ řekl: „Buď veleben Jahve, Bůh Izraele, který svou rukou splnil, co svými ústy slíbil mému otci Davidovi těmito slovy: ⁵ ‘Ode dne, kdy jsem vyvedl svůj lid z egyptské země, jsem si ve všech kmenech Izraele nevyvolil město, aby se tam postavil dům, kde by bylo mé Jméno, ani jsem si nevyvolil muže, jenž by byl vévodou mého lidu Izraele. ⁶ Ale vyvolil jsem Jeruzalém, aby tam bylo mé Jméno, a vyvolil jsem Davida, aby velel mému lidu Izraeli!’ ⁷ Můj otec David se obíral myšlenkou, že postaví dům Jménu Jahva, Boha Izraele, ⁸ ale Jahve mému otci Davidovi řekl: ‘Obíral ses myšlenkou, že postavíš dům mému Jménu, a dobře jsi udělal. ⁹ Jenomže ten dům nepostavíš ty, dům mému Jménu postaví tvůj syn vzešlý z tvých beder.’ ¹⁰ Jahve uskutečnil slovo, které vyřkl: nastoupil jsem po svém otci Davidovi a usedl jsem na Izraelův trůn, jak řekl Jahve, vystavěl jsem dům Jménu Jahva, Boha Izraele, ¹¹ a umístil jsem v něm archu, v níž je smlouva, kterou Jahve uzavřel s Izraelity.“ ¹² Potom se Šalomoun před celým shromážděním Izraele postavil před Jahvův oltář a vztáhl ruce. ¹³ Šalomoun udělal bronzový podstavec, který postavil doprostřed dvora; byl pět loket dlouhý, pět široký a tři vysoký. Šalomoun na něj vystoupil, postavil se tam a před veškerým shromážděním Izraele tam poklekl. Vztáhl ruce k nebi ¹⁴ a řekl: „Jahve, Bože Izraele! Není žádný Bůh tobě podobný na nebesích ani na zemi, tobě, jenž jsi věrný smlouvě a zachovááš přízeň svým služebníkům, když před tebou chodí celým svým srdcem. ¹⁵ Dodržel jsi svému služebníku, mému otci Davidovi, slib, který jsi mu dal, a co jsi řekl svými ústy, splnil jsi dnes svou rukou. ¹⁶ A nyní, Jahve, Bože Izraele, dodrž svému služebníku, mému otci Davidovi, slib, který jsi mu dal, když jsi řekl: ‘Nebudeš nikdy bez potomka, který bude přede mnou sedět na trůně Izraele, pod podmínkou, že tví synové budou dbát na své chování a kráčet podle mého zákona tak, jako jsi přede mnou chodil ty sám.’ ¹⁷ Ať se tedy nyní, Jahve, Bože Izraele, ověří slovo, které jsi řekl svému služebníku Davidovi! ¹⁸ Bude však Bůh opravdu bydlet s lidmi na zemi? Hle, nebesa a nebesa nebes ho nemohou obsáhnout, tím méně tento Dům, který jsem postavil! ¹⁹ Dbej na modlitbu a na snažnou prosbu svého služebníka, Jahve, můj Bože, slyš volání a modlitbu, které tvůj služebník před tebou vznáší! ²⁰ Ať jsou tvé oči ve dne v noci otevřeny nad tímto Domem, nad tímto místem, kam, jak jsi řekl, má být vloženo tvé Jméno. Slyš modlitbu, kterou tvůj služebník bude na tomto místě konat. ²¹ Slyš snažné prosby svého služebníka a svého lidu Izraele, když se budou na tomto místě modlit. Ty slyš z místa, kde sídlíš, z nebe, slyš a odpusť. ²² Zhřeší-li nějaký člověk proti svému bližnímu a ten nad ním vyřkne zaklínací přísahu a uloží mu přísahat před tvým oltářem v tomto Chrámě, ²³ ty slyš z nebe a jednej; rozsud' mezi svými služebníky: odplat' zlému člověku, co mu patří, tím že dáš, aby jeho chování padlo na jeho hlavu, a ospravedlň nevinného, tím že mu odplatíš podle jeho spravedlnosti. ²⁴ Bude-li tvůj lid Izrael poražen před nepřitelem, protože proti tobě zhřešil, a obrátí-li se, bude chválit tvé Jméno a modlit se a snažně před tebou v tomto Chrámě prosit, ²⁵ ty z nebe slyš, odpusť hřích svého lidu Izraele a přiveď ho nazpět do země, kterou jsi dal jemu stejně jako jeho otcům. ²⁶ Když bude nebe zavřené a nebude deště, protože proti tobě zhřešili, budou-li se modlit na tomto místě, chválit tvé Jméno, kát se ze svých hříchů, protože jsi je pokořil, ²⁷ ty z nebe slyš, odpusť hřích svých služebníků a svého lidu Izraele – ukážeš jim dobrou cestu, po níž mají chodit – a svaž deštěm svou zemi, kterou jsi dal svému lidu za dědictví. ²⁸ Když zemi zasáhne hlad, mor, rez nebo sněť, když se objeví kobylinky nebo sarančata, když nepřítel tohoto lidu oblehne některou z jeho bran, když přijde jakákoli metla nebo jakákoli nákaza, ²⁹ ať je to jakákoli modlitba nebo snažná prosba, ať je od kteréhokoli muže nebo od veškerého tvého lidu Izraele, zakouší-li se strast nebo bolest a vztahují-li se ruce k tomuto Chrámu, ³⁰ ty slyš z nebe, kde sídlíš, odpusť a odplat' každému člověku podle jeho chování, protože ty znáš jeho srdce – ty jediný znáš srdce lidí –, ³¹ takže oni se tě budou bát a budou chodit po tvých cestách po všechny dny, pokud budou žít na zemi, kterou jsi dal našim otcům. ³² I cizince, který není z tvého lidu Izraele, přijde-li z daleké země kvůli velikosti tvého Jména, tvé silné ruce a tvé vztažené paži, přijde-li a bude se modlit v tomto Chrámě, ³³ ty slyš z nebe, kde sídlíš, vyslyš všechny prosby toho cizince, aby všechny národy země uznaly tvé Jméno a bály se tě, jako to dělá tvůj lid Izrael, a aby poznaly, že tento Chrám, který jsem vystavěl, nese tvé Jméno. ³⁴ Odejde-li tvůj lid do války proti svým nepřátelům po cestě, po které ho pošleš, a bude-li se k tobě modlit obrácen směrem k městu, které sis vyvolil, a k Chrámu, který jsem postavil tvému Jménu, ³⁵ slyš z nebe jeho modlitbu a jeho snažnou prosbu a zjednej mu právo. ³⁶ Když budou proti tobě hřešit – neboť není člověka, který by nehřešil –, když se na ně rozhněváš, když je vydáš nepříteli a když je dobytélé

odvedou do zajetí do daleké nebo blízké země, ³⁷ půjdou-li v zemi, kam budou odvedeni, do sebe, budou-li se kát a snažně tě v zemi svého zajetí prosit a říkat: 'Zhrěšili jsme, jednali jsme špatně, zvrhli jsme se,' ³⁸ vrátí-li se v zemi svého zajetí, kam byli odvedeni, z celého svého srdce a z celé své duše k tobě a budou-li se modlit obrácení k zemi, kterou jsi dal jejich otcům, k městu, které sis vyvolil, a Chrámu, který jsem vystavěl tvému Jménu, ³⁹ slyš z nebe, kde sídlíš, slyš jejich modlitbu a jejich snažnou prosbu, zjednej jim spravedlnost a odpusť svému lidu hříchy, jichž se proti tobě dopustil. ⁴⁰ Nyní ať jsou, můj Bože, tvé oči otevřeny a tvé uši pozorné k modlitbám, jež se konají na tomto místě. ⁴¹ A nyní Povstaň, Jahve, Bože, spočín ty i archa tvé síly! Ať se tví kněží, Jahve, Bože, odějí spásou a tví věrní ať plesají ve štěstí! ⁴² Jahve, Bože, neodvracej tvář od svého pomazaného, vzpomeň si na milosti prokázané tvému služebníkovi Davidovi!"

7 Když se Šalomoun přestal modlit, sestoupil z nebe oheň, strávil celopal a oběti a Chrám naplnila Jahvova sláva. ² Kněží nemohli do Jahvova domu vejít, neboť Jahvův dům naplňovala Jahvova sláva. ³ Když všichni Izraelité viděli, jak z nebe sestoupil oheň a jak na Chrámě spočinula Jahvova sláva, sklonili se na dláždění tváří k zemi, klaněli se a velebili Jahva, „neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá navěky.“ ⁴ Král a všichni lidé před Jahvem obětovali. ⁵ Král Šalomoun zabil v oběť dvaadvacet tisíc býků a sto dvacet tisíc ovcí a král a všichni lidé posvětili Boží Chrám. ⁶ Kněží stáli na svém místě a levité velebili Jahva na nástrojích, jež udělal král David k doprovodu Jahvových písní, „neboť jeho láska trvá navěky“. Oni přednášeli chválu, jež složil David. Jim po boku hráli kněží na trubku a celý Izrael stál. ⁷ Šalomoun zasvětil střed nádvoří, které je před Jahvovým Chrámem, neboť právě tam přinesl celopaly a tuk z pokojných obětí. Bronzový oltář, který udělal Šalomoun, totiž nemohl pojmout celopal, nekrvavou oběť a tuk. ⁸ Tehdy Šalomoun slavil svátek po sedm dní a s ním všichni Izraelité, převeliké shromáždění od Vchodu do Hamatu až k Egyptskému potoku. ⁹ Osmého dne bylo slavnostní shromáždění, protože se po sedm dní slavilo posvěcení oltáře a po sedm dní se slavil svátek. ¹⁰ Triadvacátého dne sedmého měsíce Šalomoun poslal lid nazpět, každého domů, byli veselí a srdce měli spokojené nad dobrem, jež Jahve prokázal Davidovi, Šalomounovi a svému lidu Izraeli. ¹¹ Šalomoun dokončil Jahvův Chrám a královský palác a přivedl k dobrému konci vše, co si přál udělat v Jahvově a ve svém domě. ¹² Tu se Jahve zjevil v noci Šalomounovi a řekl mu: „Slyšel jsem tvou modlitbu a vyvolil jsem toto místo, aby bylo domem obětí. ¹³ Když uzavřu nebe a nebude se dostávat deště, když přikáži kobyčkám, aby pustošily zemi, když pošlu na svůj lid mor, ¹⁴ a můj lid, nad nímž se vzývá mé Jméno, se pokoří, bude se modlit, vyhledávat mou tvář a bude se kát nad svým špatným chováním, já z nebe uslyším, odpustím jeho hříchy a obnovím jeho zemi. ¹⁵ Od nynějška jsou mé oči otevřeny a mé uši pozorné k modlitbě konané na tomto místě. ¹⁶ Od nynějška jsem vyvolil a zasvětil tento dům, aby v něm bylo navždy mé Jméno; budou tam navždy mé oči a mé srdce. ¹⁷ Tobě pak, budeš-li přede mnou chodit, jako to dělal tvůj otec David, budeš-li jednat podle všeho, co ti přikazuji, a budeš-li zachovávat mé zákony a má nařízení, ¹⁸ udržím tvůj královský trůn, jak jsem se k tomu zavázal tvému otci Davidovi, když jsem řekl: 'Budeš mít vždy potomka, jenž bude vládnout v Izraeli.' ¹⁹ Ale opustíte-li mě, upustíte-li od zákonů a přikázání, které jsem vám přednesl, půjdete-li sloužit jiným bohům a budete-li jim vzdávat poctu, ²⁰ vyrvu Izraelity ze své země, kterou jsem jim dal; tento Chrám, jež jsem zasvětil svému Jménu, odvrhnu, způsobím, že bude k smíchu a posměchu všem národům. ²¹ Nad tímto Chrámem, jenž byl vznešený, budou žasnout všichni, kdo půjdou kolem něho, a řeknou: 'Proč to Jahve udělal té zemi a tomu Chrámu?' ²² A odpověď bude: 'Protože oni opustili Jahva, Boha svých otců, jenž je vyvedl z egyptské země, přilnuli k jiným bohům a vzdávali jim poctu a sloužili jim, to proto na ně seslal všechna tato zla.'“

8 Po dvaceti letech, během nichž Šalomoun stavěl Jahvův Chrám a svůj vlastní palác, ² opravil města, která mu dal Churam, a usídlil tam Izraelity. ³ Potom šel do Hamatu v Sobě a opanoval jej; ⁴ opravil Tadmor v poušti a všechna města pro sklady, která vybudoval v hamatské zemi. ⁵ Opravil Horní Betchoron a Dolní Betchoron, opevněná města opatřená hradbami, branami a závory, ⁶ a také Baalat, všechna města pro sklady, která měl Šalomoun, všechna města pro vozy a města pro koně, a co se Šalomounovi zlíbilo postavit v Jeruzalémě, na Libanonu a ve všech zemích, jež mu byly poddány. ⁷ Všechno, co zbývalo z Chetitů, Amoritů, Perizitů, Chivitů a Jebusanů, kteří nebyli Izraelity ⁸ a jejichž potomci zůstali po nich v zemi a nebyli od Izraelitů vyhlazeni, povolal Šalomoun za robotníky; jsou jimi stále. ⁹ Ale z Izraelitů Šalomoun neudělal otroky, kteří by pro něho pracovali, protože oni sloužili jako vojáci: byli důstojníky jeho zbrojnošů, důstojníky jeho vozatajstva a jeho jízdy. ¹⁰ Toto jsou důstojníci místodržících, které měl k ruce král Šalomoun: dvě stě padesát – ti veleli lidu. ¹¹ Šalomoun odvedl faraonovu dceru z Davidova města až do domu, který jí postavil. Říkal totiž: „Kvůli mně nemůže v paláci izraelského krále Davida bydlet žena: to jsou posvátná místa, kam přišla Jahvova archa.“ ¹² Tehdy Šalomoun přinesl Jahvovi celopaly na Jahvově oltáři, jež vystavěl před předsíní. ¹³ Podle každodenního řádu celopalů, v souladu s Mojžíšovým příkazem o sobotách, novoluních a všech

výročních slavnostech: Svátku nekvašených chlebů, Svátku týdnů a Svátku stánků,¹⁴ ustanovil podle pravidla svého otce Davida třídy kněží k jejich službě, levity k jejich úkolu chválit a přísluhovat vedle kněží podle každodenního řádu a ke každé bráně vrátne podle jejich příslušné třídy, neboť takové byly příkazy Božího muže Davida.¹⁵ Oni se v ničem dalším, dokonce ani když šlo o zásoby, neodchylovali od králových příkazů kněžím a levitům.¹⁶ A celé Šalomounovo dílo, jež bylo až do založení Jahvova Chrámu pouze připravené, bylo, když se Jahvův Chrám dokončil, dokonalé.¹⁷ Tehdy Šalomoun dorazil do Esjon-Geberu a do Elatu na mořský břeh v edomské zemi.¹⁸ Churam mu poslal lodí, na nichž přijeli jeho služebníci, a také služebníky, kteří znali moře. Spolu se Šalomounovými služebníky jeli do Ofiru a přivezli odtud čtyři sta padesát talentů zlata a předali je králi Šalomounovi.

9 Královna ze Sáby se dozvěděla o Šalomounově proslulosti a přišla do Jeruzaléma vyzkoušet Šalomouna hádankami. Přišla s převelikým bohatstvím, s velbloudy naloženými vonnými látkami, množstvím zlata a drahokamů. Když se odebrala k Šalomounovi, hovořila s ním o všem, o čem přemýšlela.² Šalomoun jí ke všem jejím otázkám podal ponaučení a žádá pro něho nebyla tajemstvím, jež by nebyl s to objasnit.³ Když královna ze Sáby viděla Šalomounovu moudrost, palác, který si postavil,⁴ jak se jedlo u jeho stolu, jak seděli jeho hodnostáři, jak obsluhovali jeho muži a jaké měli oděvy, jeho číšníky a jejich oděvy, celopaly, jež přinášel v Jahvově Chrámě, byla v ní malá dušička⁵ a řekla králi: „Co jsem ve své zemi slyšela o tobě a o tvé moudrosti, byla tedy pravda!⁶ Nechtěla jsem věřit tomu, co se říkalo, dokud bych sama nepřišla a neviděla to na vlastní oči, ale ve skutečnosti mi nepověděli ani polovinu o rozsahu tvé moudrosti: překonáváš proslulost, o níž jsem se doslechla.⁷ Blahoslavení jsou tví muži, blahoslavení tihle tví služebníci, kteří stále stojí před tebou a naslouchají tvé moudrosti!⁸ Buď veleben Jahve, tvůj Bůh, který ti prokázal svou přízeň, když tě posadil na svůj trůn jakožto krále ve jménu Jahva, tvého Boha; to protože tvůj Bůh miluje Izraele a chce ho navždy udržet, dal nad ním královskou moc tobě, abys vykonával právo a spravedlnost.“⁹ Dala králi sto dvacet talentů zlata, velké množství vonných látek a drahokamů. Vonné látky, jež královna ze Sáby králi Šalomounovi přinesla, neměly sobě rovných.¹⁰ Stejně tak Churamovi služebníci a Šalomounovi služebníci, kteří dovezli zlato z Ofiru, dovezli dřevo algumim a drahokamy.¹¹ Král udělal ze dřeva algumim podlahy pro Jahvův Chrám a pro královský palác, liry a harfy pro hudebníky; něco podobného v Judově zemi ještě nebylo viděno.¹² Král Šalomoun pak věnoval královně ze Sáby vše, čeho se jí zachtělo, nepočítaje to, co ona přinesla králi. Ona se potom vrátila a šla i se svými služebníky do své země.¹³ Váha zlata, které Šalomounovi docházelo za jeden rok, činila šest set šedesát šest talentů zlata,¹⁴ aniž se počítalo to, co plynulo z dávek od kupců a od dohazovačů – dovozců; všichni králové Arábie, všichni místodržitelé země přinášeli rovněž Šalomounovi zlato a stříbro.¹⁵ Král Šalomoun udělal dvě stě velkých štítů z tepaného zlata, na každý z nich užil šesti set šekelů tepaného zlata,¹⁶ a tři sta malých štítů z tepaného zlata, na každý z nich užil tří set šekelů zlata, a uložil je v galerii Libanonského lesa.¹⁷ Král udělal také velký trůn ze slonoviny a potáhl jej čistým zlatem.¹⁸ Ten trůn měl šest stupňů a jednu zlatou podnožku, které k němu byly připevněny, boční opěradla z jedné i z druhé strany sedadla a u opěradel dva stojící lvy.¹⁹ Z jedné i z druhé strany těch šesti stupňů stálo dvanáct lvů. Nic podobného nebylo viděno v žádném království.²⁰ Všechny nádoby krále Šalomouna na pití byly zlaté a všechno zařízení galerie Libanonského lesa bylo z ryzího zlata; neboť v Šalomounově době se stříbrem pohrdalo.²¹ Král měl totiž lodí plavící se s Churamovými služebníky do Taršíše a ty lodě se každé tři roky vracely s nákladem zlata, stříbra, slonoviny, opic a kočkodanů.²² Král Šalomoun převyšoval bohatstvím a moudrostí všechny krále země.²³ Všichni králové země si přáli, aby je král Šalomoun přijal, tak aby těžili z moudrosti, kterou mu Bůh vložil do srdce,²⁴ a každý přinášel dar: stříbrné nádoby a zlaté nádoby, oděvy, zbraně a vonné látky, koně a muly; takto rok co rok.²⁵ Šalomoun měl čtyři tisíce stání pro své koně a své vozy a dvanáct tisíc koní, které rozmístil do měst pro vozy a ke králi do Jeruzaléma.²⁶ Rozšířil svou moc nade všechny krále, od Řeky až po zemi Filištanů a až k egyptské hranici.²⁷ Způsobil, že stříbro bylo v Jeruzalémě tak málo vzácné jako kamení a cedry tak četné jako fíkovníky v Dolní zemi.²⁸ Koně pro Šalomouna se dováželi z Musuru a ze všech zemí.²⁹ Zbytek Šalomounových příběhů od počátku do konce, není to snad zapsáno v příbězích proroka Natana, v proroctví Achiji ze Sila a ve vidění vidoucího Jeda, jež se týkalo Nebatova syna Jeroboama?³⁰ Šalomoun vládl v Jeruzalémě čtyřicet let nad celým Izraelem.³¹ Potom ulehł se svými otci a pohřbili ho ve městě jeho otce Davida a namísto něho vládl jeho syn Roboam.

10 Roboam se odebral do Sichemu, neboť celý Izrael přišel, aby ho prohlásil králem právě v Sichemu.² Jakmile o tom zpravili Jeroboama – on byl v Egyptě, kam utekl před králem Šalomounem –, vrátil se z Egypta.³ Dali ho zavolat a on přišel s celým Izraelem. Promluvili takto k Roboamovi:⁴ „Tvůj otec ztížil naše jho, ulehči nyní tvrdou robotu svého otce, tíží jha, které on na nás vložil, a my ti budeme sloužit!“⁵ Odpověděl

jim: „Počkejte tři dny, potom se ke mně vraťte,“ a lid odešel. ⁶ Král Roboam se radil se staršími, kteří sloužili jeho otci Šalomounovi, pokud žil, a ptal se: „Jakou odpověď mám podle vaší rady tomu lidu dát?“ ⁷ Odpověděli mu: „Zachováš-li se k těm mužům přívětivě, budeš-li na ně laskavý a obrátíš se k nim s dobrými slovy, pak budou navždy tvými služebníky.“ ⁸ Ale on zavrhl radu, kterou mu dali starší, a dotázal se mladíků, kteří mu sloužili, svých druhů z dětství. ⁹ Ptal se jich: „Co radíte, abychom odpověděli tomu lidu, jenž ke mně mluvil takto: ‘Ulehči jho, které na nás vložil tvůj otec?’“ ¹⁰ Mladíci, jeho druhové z dětství, mu odpověděli: „Hle, co řekneš tomu lidu, jenž ti řekl: ‘Tvůj otec přitížil našemu jhu, ale ty náš náklad ulehči,’ hle, co jim odpovíš: ‘Můj malíček je tlustší než bedra mého otce!’“ ¹¹ A tak můj otec na vás naložil těžké jho, já k vašemu jhu ještě přidám; můj otec vás trestal důtkami, já to budu dělat biči s železnými bodci!“ ¹² Jeroboam šel třetího dne se vším lidem k Roboamovi podle příkazu, který on dal: „Vraťte se ke mně třetího dne.“ ¹³ Král jim odpověděl tvrdě. Král Roboam zavrhl radu starších ¹⁴ a podle rady mladíků k nim promluvil takto: „Můj otec přitížil vašemu jhu; já k vašemu jhu ještě přidám; můj otec vás trestal důtkami, já to budu dělat biči s železnými bodci.“ ¹⁵ Král tedy lid oslyšel, byl to Boží zásah, aby se splnilo slovo, jež Jahve řekl prostřednictvím Achiji ze Sila Nebatovu synovi Jeroboamovi ¹⁶ a všem Izraelitům, totiž že je král oslyší. Oni tedy králi na to řekli: „Jaký máme podíl v Davidovi? Nemáme dědictví v Jišajově synu. Každý do svých stanů, Izraeli! A nyní se, Davide, starej o svůj dům.“ Celý Izrael se vrátil do svých stanů. ¹⁷ A Izraelitům, kteří bydleli v Judových městech, vládl Roboam. ¹⁸ Král Roboam spěšně vyslal náčelníka nad robotou Adorama, ale Izraelité ho kamenovali a on zemřel; tu byl král Roboam nucen nastoupit na svůj vůz a prchnout do Jeruzaléma. ¹⁹ A Izrael se oddělil od Davidova domu až po dnešní den.

11 Roboam se odebral do Jeruzaléma; svolal Judův a Benjaminův dům, tedy sto osmdesát tisíc vybraných válečníků, aby bojovali s Izraelem a vrátili království Roboamovi. ² Ale Božímu muži Šemajovi se takto ozvalo Boží slovo: ³ „Řekni judskému králi, Šalomounovu synovi Roboamovi a všem Izraelitům, kteří jsou v Judovi a Benjaminovi, toto: ⁴ Takto mluví Jahve. Nebojujte proti svým bratrům; ať se každý vrátí domů, protože tato událost pochází ode mne.“ Oni poslechli Jahvovo slovo, a místo aby táhli proti Jeroboamovi, vrátili se nazpět. ⁵ Roboam bydlel v Jeruzalémě a postavil v Judovi opevněná města. ⁶ Opravil Betlém, Etam a Tekou, ⁷ Betsur, Soko, Adulam, ⁸ Gat, Marešu, Zif, ⁹ Adorajim, Lakiš, Azeku, ¹⁰ Soreu, Ajalon, Hebron; to byla opevněná města v Judovi a Benjaminovi. ¹¹ Mohutně je opevnil a dal do nich velitele a také zásoby potravin, oleje a vína. ¹² V každém z těch měst byly štíty a kopí. Udělal z nich nanejvýš pevná místa a byl pánem Judy a Benjaminu. ¹³ Kněží a levité, kteří byli v celém Izraeli, opustili svá území a usadili se u něho. ¹⁴ Levité totiž opustili své pastviny a své statky a přišli do Judy a do Jeruzaléma, protože Jeroboam a jeho synové je vyloučili z Jahvova kněžského úřadu. ¹⁵ Jeroboam předtím ustanovil kněze pro výšiny, pro chlupaté běsy a pro telata, která zhotovil. ¹⁶ Členové všech izraelských kmenů, kterým leželo na srdci, aby hledali Jahva, Boha Izraele, šli za nimi a přišli do Jeruzaléma, aby obětovali Jahvovi, Bohu svých otců. ¹⁷ Posilnili judské království a po tři roky podporovali Šalomounova syna Roboama, protože on po tři roky chodil po Davidově a Šalomounově cestě. ¹⁸ Roboam se oženil s Machalat, dcerou Davidova syna Jerimota, a Abichail, dcery Jišajova syna Eliaba. ¹⁹ Dala mu syny: Jeuše, Šemarju a Zahama. ²⁰ Po ní se oženil s Absalomovou dcerou Maakou, která mu porodila Abiju, Ataje, Zizu a Šelomita. ²¹ Roboam miloval Absalomovu dceru Maaku více než všechny své ostatní ženy a vedlejší ženy. Vzal si totiž osmnáct žen a šedesát vedlejších žen a zplodil dvacet osm synů a šedesát dcer. ²² Roboam udělal Maačina syna Abiju hlavou rodiny, knížetem mezi jeho bratry, aby ho udělal králem. ²³ Roboam byl obezřelý a rozmístil některé ze svých synů do všech krajů v Judovi a v Benjaminovi a do všech opevněných měst; hojně je zásobil potravinami a našel jim ženy.

12 Když se jeho královská moc ustavila a upevnila, opustil Roboam a s ním celý Izrael Jahvův zákon. ² Pátého roku Roboamovy vlády vytáhl proti Jeruzalému egyptský král Šešonk, protože město bylo Jahvovi nevěrné. ³ S tisícem dvěma sty vozy, šedesáti tisíci koňmi a nespočetným vojskem Libyjců, Sukanů a Kušitů, které s ním přišlo z Egypta, ⁴ dobyl Judova opěvněná města a došel k Jeruzalému. ⁵ Prorok Šemaja přišel za Roboamem a judskými hodnostáři, kteří se před Šešonkem shromáždili u Jeruzaléma, a řekl jim: „Takto mluví Jahve. Opustili jste mě, a tak jsem vás i já zanechal v Šešonkových rukou.“ ⁶ Tehdy se izraelští hodnostáři i král pokořili a řekli: „Jahve je spravedlivý.“ ⁷ Když Jahve viděl, že se pokořili, ozvalo se Šemajovi Jahvovo slovo takto: „Oni se pokořili, nevyhladím je; zakrátko jim dovolím, aby unikli, a můj hněv se na Jeruzalém nesnese Šešonkovými rukama.“ ⁸ Ale oni se stanou jeho otroky a posoudí, co to je sloužit mně a co sloužit královstvím zemí!“ ⁹ Egyptský král Šešonk táhl proti Jeruzalému. Museli mu vydat poklady Jahvova Chrámu a poklady královského paláce, úplně všechno, dokonce i všechny zlaté štíty, které udělal Šalomoun; ¹⁰ král Roboam udělal místo nich bronzové štíty a svěřil je velitelům stráží, které hlídaly u brány královského paláce; ¹¹ stráže je

pokaždé, když šel král do Jahvova Chrámu, braly, pak je zase odnášely do síně stráží. ¹² Ale protože se pokořil, odvrátil se od něho Jahvův hněv a nezničil ho úplně. A co víc, v Judovi se přihodily radostné události, ¹³ král Roboam byl s to upevnit se v Jeruzalémě a vládnout. Když nastoupil, bylo mu totiž jednačtyřicet let a vládl sedmnáct let v Jeruzalémě, ve městě, které si Jahve vyvolil ve všech kmenech Izraele, aby tam dal přebývat svému Jménu. Jeho matka se jmenovala Naama, Amonitka. ¹⁴ Dělal zlo, protože nenaklonil své srdce, aby hledal Jahva. ¹⁵ Roboamovy příběhy od počátku do konce, není to snad zapsáno v příbězích proroka Šemaji a vidoucího Ida? Mezi Roboamem a Jeroboamem se po celou dobu bojovalo. ¹⁶ Roboam ulehl se svými otci a byl pohřben v Davidově městě; namísto něho vládl jeho syn Abija.

13 Osmnáctého roku Jeroboamovy vlády se stal judským králem Abija ² a vládl v Jeruzalémě tři roky. Jeho matka se jmenovala Mikajahu, dcera Uriela z Gibey. Mezi Abijou a Jeroboamem se válčilo. ³ Abija začal boj s vojskem udatných válečníků – čtyřmi sty tisíci vybranými muži – a Jeroboam se proti němu sešikoval k bitvě s osmi sty tisíci vybranými muži, udatnými hrdiny. ⁴ Abija se položil na hoře Semarajim, jež leží v Efraimově pohoří, a zvolal: „Jeroboame a vy všichni Izraelité, slyšte mě! ⁵ Což nevíte, že Jahve, Bůh Izraele, dal navždy královskou moc nad Izraelem Davidovi? Je to pro něho a pro jeho syny nezlomitelná smlouva. ⁶ Nebatův syn Jeroboam, služebník Davidova syna Šalomouna, se vzepřel a vzbouřil proti svému pánovi; ⁷ spojili se s ním nicotní muži, ničemové a prosadili se proti Šalomounovu synovi Roboamovi. Roboam byl ještě pouhý mladík nesmělé povahy a nebyl s to jim odolat. ⁸ A nyní mluvíte o tom, že budete čelit Jahvově královské moci, kterou vykonávají Davidovi synové, a je vás tu obrovský zástup a jsou s vámi zlatá telata, která vám udělal Jeroboam jako bohy. ⁹ Což jste nevypudili Jahvovy kněze, Áronovy syny, a levity a neudělali jste si kněze, jako si je dělají národy zemi? Kdokoli přijde s jedním býkem a sedmi berany, aby se dal uvést v úřad, může se stát knězem toho, kdo není vůbec Bůh! ¹⁰ Naším Bohem je Jahve, a my jsme ho neopustili: Áronovi synové jsou kněžím v Jahvově službě a levité přisluhují. ¹¹ Každého rána a každého večera obrácíme v dým celopaly Jahvovi, máme vonné kadidlo, chleby předložené na čistém stole, zlatý svícen s lampami, které hoří každého večera. Protože my dodržujeme nařízení Jahva, svého Boha, jehož jste vy opustili. ¹² Hle, Bůh je s námi v čele, hle, jeho kněží a trubky, na které zatroubí, aby se proti vám vyrazil válečný pokřik! Izraelité, nebojujte s Jahvem, Bohem svých otců, protože ničeho nedosáhnete.“ ¹³ Jeroboam nechal zálohu, která sahala k jejich týlu, provést obchvat; vojsko stálo naproti Judovi a záloha vzadu za ním. ¹⁴ Když se Judovci obrátili, viděli, že se proti nim bojuje zepředu i zezadu. Volali k Jahvovi, kněží zatroubili na trubku, ¹⁵ judští muži provolali válečný pokřik, a zatímco provolávali ten pokřik, Bůh zasáhl před Abijou a Judou Jeroboama a celého Izraele. ¹⁶ Izraelité se dali před Judou na útěk a Bůh je vydal Judovcům do rukou. ¹⁷ Abija a jeho vojsko jim připravili bolestnou porážku: z Izraelitů padlo a zemřelo pět set tisíc vybraných mužů. ¹⁸ V té době byli Izraelité pokořeni, Judovi synové posílení, protože se opírali o Jahva, Boha svých otců. ¹⁹ Abija pronásledoval Jeroboama a dobyl na něm některá města: Betel, s tím, co k němu patří, Ješanu, s tím, co k němu patří, Efron, s tím, co k němu patří. ²⁰ Jeroboam tak pozbyl během Abijahuova života své moci; Jahve ho zasáhl a on zemřel. ²¹ Abijahu se upevnil; oženil se se čtrnácti ženami a zplodil dvaadvacet synů a šestnáct dcer. ²² Zbytek Abijových příběhů, jeho chování a jeho skutky jsou zapsány v Midraši proroka Ida. ²³ Potom Abija ulehl se svými otci a pohřbili ho v Davidově městě; namísto něho vládl jeho syn Asa. Země byla v jeho době deset let v klidu.

14 Asa dělal, co je v očích Jahva, jeho Boha, dobré a správné. ² Zrušil oltáře cizince a výšiny, rozbil stély, rozsekal ašery ³ a řekl Judovcům, aby hledali Jahva, Boha svých otců, a žili podle zákona a přikázání. ⁴ Zrušil ve všech judských městech výšiny a kadidlové oltáře. A tak království bylo pod jeho vládou pokojné; ⁵ opravil Judova opevněná města, neboť země byla pokojná a nevedla v těch letech žádnou válku, jelikož jí Jahve dal klid. ⁶ „Opravme ta města,“ řekl Judovi, „obklopme je hradbou, věžemi, branami a závorami; máme zemi dosud v rukou, protože jsme hledali Jahva, svého Boha; a tak nás hledal i on a dal nám klid na všech našich hranicích.“ Opravovali a prospívali. ⁷ Asa měl k ruce vojsko tři set tisíc Judovců, kteří nosili štít a kopí, a dvou set osmdesáti tisíc Benjaminovců, kteří nosili kulatý štít a střeleli z luku, vesměs udatných hrdinů. ⁸ Kušita Zerach udělal nájezd s vojskem tisíce tisíců a tří set vozů a přitáhl až k Mareše. ⁹ Asa mu vytáhl vstříc a seřadil se k bitvě v údolí Sefaty, u Mareši. ¹⁰ Asa vzýval Jahva, svého Boha, a řekl: „Není tobě podobného, Jahve, kdo by pomáhal mocnému stejně jako tomu, kdo je bezmocný. Sešli nám pomoc, Jahve, náš Bože! O tebe se opíráme a ve tvém jménu se střetáme s tímto zástupem. Jahve, ty jsi náš Bůh. Smrtník ať ti neodolá!“ ¹¹ Jahve Kušity před Asou a Judovci porazil. Kušité se dali na útěk ¹² a Asa je se svým vojskem pronásledoval až ke Geraru. Padlo tolik Kušitů, že nebyli s to přetrvat, neboť se před Jahvem a jeho táborem roztříštili. Sebralo se velké množství kořisti, ¹³ byla dobyta všechna města v okolí Geraru, neboť na nich těžce

spočinul Jahvův strach, a všechna byla vyplněna, neboť v nich bylo mnoho kořisti. ¹⁴ Vrhli se i na stany stád a oloupili velké množství ovcí a velbloudů, pak se vrátili do Jeruzaléma.

15 Na Odedova syna Azarjahua sestoupil Boží duch, ² on vyšel před Asu. Řekl mu: „Aso a vy všichni z Judy a z Benjaminu, slyšte mě! Jahve je s vámi, když vy jste s ním. Když ho hledáte, dá se vám nalézt, když ho opouštíte, opouští vás. ³ Izrael stráví mnoho dní bez věrného Boha, bez kněze, jenž by ho vyučoval, a bez Zákona; ⁴ ale ve své tísní se vrátí k Jahvovi, Bohu Izraele, bude ho hledat a Jahve se mu dá nalézt. ⁵ V té době nepozná žádný dospělý člověk pokoj, ale obyvatelé země budou tížit nejrůznější útrapy. ⁶ Národy se budou tříštit jeden o druhý, města jedno o druhé, neboť Bůh je postihne všemožnými nesnáze. ⁷ Vy však buďte pevní a ať vaše ruce nezeslábnou, neboť vaše činy dojdou své odměny.“ ⁸ Když Asa uslyšel tato slova a toto proroctví, rozhodl se, že odstraní z celé Judovy a Benjaminovy země a z měst, která dobyl v Efraimově pohorí, ohyzdné modly, potom dal do pořádku Jahvův oltář, který stál před Jahvovou předsíní. ⁹ Shromáždil celého Judu a Benjaminu a také Efraimovce, Manasesovce a Simeonovce, kteří s nimi bydleli, protože mnoho Izraelitů se připojilo k Asovi, když viděli, že s ním je Jahve, jeho Bůh. ¹⁰ Třetího měsíce patnáctého roku Asovy vlády se shromáždili v Jeruzalémě. ¹¹ Přinesli toho dne Jahvovi v oběť část kořisti, kterou si odnášeli, sedm set býků a sedm tisíc ovcí. ¹² Zavázali se smlouvou, že budou hledat Jahva, Boha svých otců, z celého svého srdce a z celé své duše; ¹³ kdokoli, kdo by nehledal Jahva, Boha Izraele, bude vydán na smrt, ať velký nebo malý, muž nebo žena. ¹⁴ Složili za zvuku trubek a rohů hlasitě a jednomyslně přísahu Jahvovi; ¹⁵ všichni Judovci se nad tou přísahou, kterou složili z celého srdce, radovali. Hledali Jahva zcela dobrovolně. On se jim tedy dal nalézt a dal jim na všech jejich hranicích klid. ¹⁶ Dokonce i své bábě Maace odňal král Asa hodnost Velké Paní, protože ona udělala ohyzdu pro Ašeru; Asa skácel její ohyzdu, obrátil ji v prach a spálil ji v údolí Cedronu. ¹⁷ Výšiny z Izraele nezmizely; přesto však Asovo srdce zůstalo po celý jeho život bezúhonné. ¹⁸ Uložil v Božím Chrámě svaté obětní dary svého otce a své vlastní obětní dary, stříbro, zlato a vybavení. ¹⁹ Až do třicátého pátého roku Asovy vlády nebyla válka.

16 Třicátého šestého roku Asovy vlády vytáhl proti Judovi izraelský král Baša; opevnil Ramu, aby judskému králi Asovi zahradil cesty. ² Tu Asa nabral v pokladnicích Jahvova Chrámu a královského paláce zlato a stříbro a poslal je s tímto poselstvím aramskému králi Ben-Hadadovi, který sídlil v Damašku: ³ „Smlouva mezi mnou a tebou, mezi mým otcem a tvým otcem! Posílám ti stříbro a zlato; pojď, zruš svou smlouvu s izraelským králem Bašou, ať on ode mne odtáhne!“ ⁴ Ben-Hadad vyslyšel krále Asu a poslal své vojenské náčelníky proti městům Izraele; dobyl Ijon, Dan, Abel-Majim a všechny sklady měst Neftaliho. ⁵ Když se to Baša dozvěděl, přerušil práce v Ramě a s opevňováním přestal. ⁶ Tu král Asa přivedl celého Judu; odnesli kameny a dřevo, kterými Baša opevňoval Ramu, a použili je na opevnění Geby a Mispy. ⁷ Tehdy vyhledal judského krále Asu vidoucí Chanani. Řekl mu: „Protože ses opřel o aramského krále a ne o Jahva, svého Boha, uniknou vojska aramského krále z tvých rukou. ⁸ Což Kušité a Libyjci nebyli početným vojskem s velkým množstvím vozů a koní? A nebyli ti vydáni do rukou, protože ses opíral o Jahva? ⁹ Protože Jahve přehlíží očima celou zemi a upevňuje ty, kdo se k němu obrací celým srdcem, jednal jsi tentokrát pošetile a od nynějška budeš mít válku.“ ¹⁰ Asa se do vidoucího pustil, uvrhl ho v kládě do vězení, neboť ho to rozhněvalo; v té době udělal proti části lidu tvrdá opatření. ¹¹ Asovy příběhy od počátku do konce jsou zapsány v knize judských a izraelských králů. ¹² Asa byl nemocný na nohy; měl ve třicátém devátém roce své vlády velmi těžkou nemoc; ani tehdy ve své nemoci se neutekl k Jahvovi, nýbrž k lékařům. ¹³ Asa ulehl se svými otcí a zemřel ve čtyřicátém prvním roce své vlády. ¹⁴ Pohřbili ho do hrobu, který si dal vyhloubit v Davidově městě. Položili ho na lože, jež bylo plné vonných látek, trestí a upravených mastí; zapálili mu skutečně velkolepý oheň.

17 Namísto něho vládl jeho syn Josafat a upevnil svou moc nad Izraelem. ² Vložil vojsko do všech opevněných Judových měst a ustanovil místodržící v Judově zemi a v Efraimových městech, jež dobyl jeho otec Asa. ³ Jahve byl s Josafatem, neboť on jednal tak, jak zpočátku jednal jeho otec, a nevyhledával baaly. ⁴ Vyhledával opravdu Boha svého otce a chodil podle jeho příkázání, aniž napodoboval skutky Izraele. ⁵ Jahve podržel království v jeho rukou; všichni Judovci platili Josafatovi daň, takže měl mnoho bohatství a cti. ⁶ Jeho srdce postupovalo kupředu po Jahvových cestách a on opět odstranil v Judovi výšiny a ašery. ⁷ Třetího roku své vlády poslal své hodnostáře: Ben-Chajila, Obadju, Zekarju, Netaneela, Mikajahua, aby vzdělávali judská města. ⁸ Doprovázeli je levité: levité Šemajahu, Netanjahu, Zebadjahu, Asael, Šemiramot, Jehonatan, Adonijahu, Tobijahu a také kněží Elišama a Jehoram. ⁹ Opatřili si knihu Jahvova Zákona, začali vyučovat v Judovi a obešli judská města a vzdělávali lid. ¹⁰ Jahvův strach se rozšířil nad všechna království zemi, která obklopovala Judu; s Josafatem neválčila. ¹¹ Filištané mu přinášeli jako daň dary a peníze; dokonce i Arabové mu přiváděli

brav: sedm tisíc sedm set beranů a sedm tisíc sedm set kozlů. ¹² Josafat se převělice vzdával; vybudoval v Judovi pevnosti a města se sklady. ¹³ V judských městech měl mnohé význačné dílo a v Jeruzalémě bojovníky, udatné hrdiny. ¹⁴ Toto je jejich rozdělení podle rodin. Za Judu: důstojníci tisíců: důstojník Adna s třemi sty tisíci udatnými hrdiny; ¹⁵ jemu byl podřízen důstojník Jehochanan s dvěma sty osmdesáti tisíci; ¹⁶ jemu byl podřízen Zikriho syn Amasja, jenž se dobrovolně přihlásil do Jahvovy služby s dvěma sty tisíci udatnými hrdiny. ¹⁷ Z Benjaminů: udatný hrdina Eljada s dvěma sty tisíci ozbrojenými lukem a kruhovým štítem; ¹⁸ jemu byl podřízen Jehozabad se sto osmdesáti tisíci vyzbrojenými k válce. ¹⁹ Ti sloužili králi a to se nepočítali muži, které on rozložil do opevněných míst v celém Judovi.

18 Josafat měl tedy mnoho bohatství a cti a sešvagřil se s Achabem. ² Po několika letech přišel a navštívil v Samaří Achaba. Achab pro něho a pro jeho průvod zabil spoustu ovcí a býků, aby ho podnítl k útoku na Ramot v Galaadu. ³ Izraelský král Achab řekl judskému králi Josafatovi: „Půjdeš se mnou k Ramotu v Galaadu?“ On mu odpověděl: „V bitvě to se mnou bude jako s tebou, s mými muži jako s tvými muži.“ ⁴ Josafat nicméně řekl izraelskému králi: „Prosím tě, dotaz se napřed na Jahvovo slovo.“ ⁵ Izraelský král shromáždil proroky v počtu čtyř set a zeptal se jich: „Máme jít a zaútočit na Ramot v Galaadu, nebo od toho mám upustit?“ Odpověděli: „Vytáhni, Bůh jej vydá králi do rukou.“ ⁶ Ale Josafat řekl: „Není zde žádný jiný Jahvův prorok, jehož prostřednictvím bychom se mohli dotázat?“ ⁷ Izraelský král Josafatovi odpověděl: „Je tu ještě jeden muž, jehož prostřednictvím se lze Jahva dotazovat, ale já ho nenávidím, neboť on mně neprorokuje nikdy dobré, ale stále zlé, je to Jimlův syn Micheáš.“ Josafat řekl: „Ať král takto nemluví!“ ⁸ Izraelský král zavolał jednoho kleštěnce a řekl: „Rychle přiveď Jimlova syna Micheáše.“ ⁹ Izraelský král a judský král Josafat seděli každý ve slavnostním oblečení na svém stolci; zasedali na humně před branou Samaří a všichni proroci se před nimi oddávali svému vytržení. ¹⁰ Kanaanův syn Sedechiáš si udělal železné rohy a řekl: „Takto mluví Jahve. Tímto nabereš na rohy Aramejce až do posledního.“ ¹¹ A všichni proroci předpovídali stejně a říkali: „Vytáhni do Ramotu v Galaadu! Vyhraješ, Jahve jej vydá králi do rukou.“ ¹² Posel, který šel pro Micheáše, mu řekl: „Hle, proroci mluví jakoby jedněmi ústy králi ku prospěchu. Hleď mluvit jako jeden z nich a předpověď úspěch.“ ¹³ Ale Micheáš odpověděl: „Jako že žije Jahve! Co můj Bůh řekne, to vypovím!“ ¹⁴ Přišel ke králi a král se ho zeptal: „Micheáši, máme jít bojovat do Ramotu v Galaadu, nebo od toho mám upustit?“ On odpověděl: „Vytáhněte! Vyhraje, jeho obyvatelé vám budou vydáni do rukou.“ ¹⁵ Ale král mu řekl: „Kolikrát tě mám zapřísahat, abys mi říkal v Jahvově jménu jen pravdu?“ ¹⁶ On tedy prohlásil: „Viděl jsem, jak celý Izrael je rozprášený na horách jako stádo bez pastýře. A Jahve řekl: Už nemají pána, ať se každý vrátí v pokoji domů!“ ¹⁷ Tu řekl izraelský král Josafatovi: „Neříkal jsem ti, že on mi neprorokuje dobré, nýbrž zlé?“ ¹⁸ Micheáš pokračoval: „Poslechněte si spíš Jahvovo slovo. Viděl jsem Jahva, jak sedí na trůně; po jeho pravici i levici před ním stálo celé nebeské vojsko. ¹⁹ Jahve se zeptal: ‘Kdo oklame izraelského krále Achaba, aby vytáhl proti Ramotu v Galaadu a aby tam podlehl?’ Oni odpovídali jeden tak, druhý onak. ²⁰ Tu předstoupil Duch a stanul před Jahvem. Řekl: ‘Já ho oklamu.’ Jahve se ho zeptal: ‘Jak?’ ²¹ On odpověděl: ‘Půjdu a učiním se v ústech všech jeho proroků duchem lži.’ Jahve řekl: ‘Oklameš ho, podaří se ti to. Jdi a udělej to.’ ²² Tedy hle, Jahve vložil ducha lži do úst tvým prorokům, kteří jsou zde, ale Jahve proti tobě vyřkl neštěstí.“ ²³ Tu přistoupil Kanaanův syn Sedechiáš a uhodil Micheáše do tváře slovy: „Kudy mne opustil Jahvův duch, aby mluvil s tebou?“ ²⁴ Micheáš hbitě odpověděl: „To uvidíš ten den, až budeš utíkat, aby ses schoval do místnosti v ústraní.“ ²⁵ Izraelský král přikázal: „Chopte se Micheáše a předejte ho správci města Amonovi a královi synovi Joašovi. ²⁶ Řeknete jim: Takto mluví král. Uvrhněte tohoto muže do vězení a živte ho výhradně chlebem a vodou, dokud se živ a zdrav nevrátím.“ ²⁷ Micheáš řekl: „Vrátíš-li se živ a zdrav, nemluvil mými ústy Jahve.“ ²⁸ Izraelský král a judský král Josafat šli proti Ramotu v Galaadu. ²⁹ Izraelský král řekl Josafatovi: „Já se přestrojím a půjdu do boje, ale ty si oblékni svůj šat!“ Izraelský král se přestrojil a vyšel do boje. ³⁰ Aramský král vydal svým velitelům vozů tento příkaz: „Nezaútočte na malého ani na velkého, jen na izraelského krále.“ ³¹ Když velitelé vozů uviděli Josafata, řekli: „To je izraelský král,“ a soustředili boj na něho; ale Josafat provolal svůj válečný pokřik, Jahve mu přišel na pomoc a Bůh je odtrhl daleko od něho. ³² Když velitelé vozů viděli, že to není izraelský král, šli od něho pryč. ³³ Jeden muž napjal svůj luk, aniž věděl, na koho míří, a zasáhl izraelského krále mezi lehký krunýř a články kyrsu. On řekl svému vozataji: „Obrať se vyvez mě z vřavy, protože je mi špatně.“ ³⁴ Ale boj se toho dne rozhořel, izraelský král zůstal stát na svém voze až do večera tváří v tvář Aramejcům a při západu slunce zemřel.

19 Judský král Josafat se vrátil živ a zdrav domů do Jeruzaléma. ² Syn vidoucího Chananiho Jehu mu vyšel vstříc a řekl králi Josafatovi: „Což se pomáhá ničemovi? Že bys měl rád ty, kteří nenávidí Jahva, abys tak na sebe přivolal jeho hněv? ³ Nicméně se na tobě našlo cosi dobrého, protože jsi vykořenil ze země ašery

a naklonil jsi své srdce k hledání Boha.“⁴ Josafat pobyl v Jeruzalémě a pak opět začal procházet mezi svým lidem od Beršeby až do Efraimova pohoří, aby ho přiváděl nazpět k Jahvovi, Bohu jeho otců.⁵ Ustanovil v zemi pro všechna Judova opevněná města soudce, v každém městě.⁶ Řekl těm soudcům: „Dávejte pozor na to, co děláte, neboť nesoudíte ve jménu lidí, ale v Jahvově, on je s vámi, když vynášíte rozsudek.“⁷ Ať na vás nyní spočívá bázeň z Jahva. Dávejte pozor na to, co děláte, protože Jahve, náš Bůh, neschvaluje ani podvody, ani výsady, ani přijímané dary.“⁸ Josafat kromě toho ustanovil v Jeruzalémě kněze, levity a hlavy izraelských rodin, aby vyhlášovali Jahvovy rozsudky a soudili pře. Bydleli v Jeruzalémě⁹ a Josafat jim takto dal své předpisy: „Budete plnit takové a takové úkoly v bázni před Jahvem, ve věrnosti a bezúhonnosti srdce.“¹⁰ Ať je pře, kterou před vámi přednesou vaši bratři usídlení ve svých městech, jakákoli: věc vraždy, sporu o Zákon, o nějaké příkázání, o výnosy nebo zvyky, budete jim to objasňovat, aby se nijak neprovinili před Jahvem a aby proti vám a vašim bratrům nevzplanul jeho hněv; budete-li takto jednat, neproviníte se.¹¹ Hle, v každé Jahvově věci na vás bude dohlížet první kněz Amarjahua a v každé královské věci hlava Judova domu Jišmaelův syn Zebadjahu. Levité vám budou sloužit jako dozorcí. Buďte pevní, plňte to a bude zde Jahve i štěstí.“

20 Potom Moabitě a Amonité odešli v doprovodu Meunitů do boje proti Josafatovi.² Josafata o tom zpravili takto: „Táhne proti tobě obrovský zástup z druhé strany moře, z Edomu; teď je v Chasason Tamaru, to je v Engadi.“³ Josafat dostal strach a obrátil se k Jahvovi. Obrátil se na něho a vyhlásil pro celého Judu půst.⁴ Judovci se shromáždili a hledali pomoc u Jahva; pomoc u Jahva vyhledávala dokonce všechna judská města.⁵ Během tohoto shromáždění Judovců a Jeruzalémánů v Jahvově Chrámě se Josafat postavil před novým nádvořím⁶ a zvolal: „Jahve, Bože našich otců, což ty nejsi Bůh, který je na nebesích? Nevládneš nade všemi královstvími národů právě ty? Ve tvé ruce jsou síla a moc a nikdo ti nemůže vzdorovat.“⁷ Nejsi ty náš Bůh, ty, který jsi před svým lidem Izraelem vyhnal obyvatele této země? Nedal jsi ji Abrahámovu plemeni, které budeš navěky milovat?⁸ Oni se tu usídlili, postavili tu svatyni tvému Jménu a řekli: ⁹‘Snese-li se na nás neštěstí, válka, trest, mor nebo hlad, postavíme se před tento Chrám a před tebe, neboť v tomto Chrámě je tvé Jméno. Budeme k tobě volat z hloubi své tísně, ty nás uslyšíš a zachráníš nás.’¹⁰ Pohled v této chvíli na Amonity, Moab a horaly ze Seiru; nedovolil jsi Izraeli, aby je přepadl, když přicházel z egyptské země, on se jim naopak vyhnul a nezničil je; ¹¹ hle, odměňují se nám tím, že přicházejí, aby nás vyhnali z majetku, který jsi nám odkáزال.¹² Náš Bože, nevypořádáš se s tím? Vždyť před tím obrovským zástupem, který na nás útočí, nemáme sílu. My nevíme, co máme dělat, a tak se naše zraky upírají na tebe.“¹³ Všichni Judovci stáli před Jahvem, dokonce i jejich rodiny, jejich ženy a synové.¹⁴ Jahvův Duch byl uprostřed shromáždění na Jachazielovi, synovi Zekarjahua, syna Benaji, syna Jeiela, syna levity Matanji, jednoho ze synů Asafových.¹⁵ Zvolal: „Slyšte, vy všichni Judovci a obyvatelé Jeruzaléma, i ty, králi Josafate! Takto k vám mluví Jahve: Nebojte se, neděste se před tímto obrovským zástupem, ten boj není váš, nýbrž Boží.“¹⁶ Vytáhněte zítra proti nim: hle, oni se dají po svahu Sis a vy se s nimi střetnete na hranici údolí, poblíž pouště Jeruel.¹⁷ Nebudete tam muset bojovat. Postůjte tam, zaujměte postavení, uvidíte spásu, jíž se vám dostává od Jahva. Judo a Jeruzaléme, nebojte se, neděste se, odejděte jim zítra vstříc a Jahve bude s vámi.“¹⁸ Josafat se sklonil tvář k zemi, všichni Judovci a obyvatelé Jeruzaléma se skláněli před Jahvem a klaněli se mu.¹⁹ Levité – Kehatovci a Korachovci – pak začali hlasitě chválit Jahva, Boha Izraele.²⁰ Časně ráno vstali a odešli na tekojskou poušť. Když odcházeli, Josafat stál a volal: „Slyšte mě, Judovci a obyvatelé Jeruzaléma! Věřte v Jahva, svého Boha, a obstojíte, věřte v jeho proroky a zvítězíte.“²¹ Poradil se s lidem a potom postavil dopředu před bojovníky Jahvovy zpěváky, kteří na sobě měli posvátné ozdoby, chválili ho a říkali: „Chvalte Jahva, neboť jeho láska trvá navěky.“²² Ve chvíli, kdy zanotovali tuto oslavu a chválu, nastražil Jahve léčku proti Amonitům, Moabu a horalům ze Seiru, kteří útočili na Judu, a oni tak byli poraženi.²³ Amonité a Moabitě se postavili proti obyvatelům pohoří Seir, aby je vydali klatbě a zničili je, ale tím, že vyhladili obyvatele Seiru, si pomáhali jen ke své vlastní zkáze.²⁴ Judovci odešli k místu, odkud bylo vidět na poušť, a chystali se postavit proti tomu zástupu, když už tam byly jen mrtvolky po zemi a nikdo nevyvázl.²⁵ Josafat šel se svým vojskem naloupit kořist; našla se tam hojnost dobytka, majetku, oděvů i drahocenných věcí; nabrali toho víc, než mohli unést, a tři dny strávili loupením té kořisti, tak byla hojná.²⁶ Čtvrtého dne se shromáždili v údolí Beraka; velebili tam totiž Jahva, odtud pochází jméno toho údolí Beraka, které se tomu místu dává až podnes.²⁷ Potom se všichni muži z Judy a z Jeruzaléma v čele s Josafatem celí rozradostnění vrátili do Jeruzaléma, neboť Jahve je obveselil na úkor jejich nepřátel.²⁸ Vstoupili do Jeruzaléma, do Jahvova Chrámů, za zvuků lyr, citer a trubek²⁹ a na všechna království země padl Boží strach, když se dozvěděla, že s nepřáteli Izraele bojoval Jahve.³⁰ Josafatova vláda byla pokojná a Bůh mu dal klid na všech jeho hranicích.³¹ Josafat vládl nad Judou; bylo mu, když nastoupil, třicet pět let a vládl v Jeruzalémě pětadvacet let; jeho matka se jmenovala Azuba, dcera Šilchiho.³² Následoval jednání svého otce Asy, aniž se odchýlil, dělal, co je v Jahvových očích správné.³³ Nicméně výšiny nezmizely a lid

neměl nadále své srdce zakotveno v Bohu svých otců. ³⁴Zbytek Josafatových příběhů od počátku do konce je zapsán ve Skutcích Chananiho syna Jehua, které byly pojaty do Knihy izraelských králů. ³⁵Potom se judský král Josafat spojil s izraelským králem Ochoziášem. To on ho ponoukal, aby jednal špatně. ³⁶Spolčil se s ním ke stavbě lodí, které měly plout do Taršíše; postavili je v Esjon-Geberu. ³⁷Tehdy proti Josafatovi prorokoval Eliezer, syn Dodavahua z Mareši, a řekl: „Protože ses spojil s Ochoziášem, prolomil Jahve tvá díla.“ Ty lodi se rozbily a nemohly vyplout do Taršíše.

21 Josafat ulehl se svými otci a pohřbili ho s nimi v Davidově městě; namísto něho vládl jeho syn Joram. ²Joram měl bratry, Josafatovy syny: Azarju, Jechiela, Zekarjahua, Azarjahua, Mikaela a Šefatjahua; ti všichni jsou synové izraelského krále Josafata. ³Jejich otec jim dal rozmanité dary ve stříbře, ve zlatě, v klenotech a také Judova opevněná města, ale královskou hodnost ponechal Joramovi, neboť on byl nejstarší. ⁴Joram se postavil do čela otcova království, a když se pak upevnil, pobil ostrým meče všechny své bratry a také některé izraelské hodnostáře. ⁵Joramovi bylo, když nastoupil, dvaatřicet let a vládl v Jeruzalémě osm let. ⁶Napodobil jednání izraelských králů, jako to dělal Achabův dům, protože se oženil s jednou Achabovou dcerou; a dělal, co se Jahvovi nelíbí. ⁷Jahve nicméně nechtěl zničit Davidův dům kvůli smlouvě, kterou s ním uzavřel, a podle slibu, který mu dal, že jemu a také jeho synům vždy ponechá svítlnu. ⁸V jeho době se z judské nadvlády vyprostil Edom a ustanovil si krále. ⁹Joram překročil hranici a s ním jeho důstojníci a všechny jeho vozy. V noci vstal a prorazil edomské šíky, jež ho obklíčovaly, s ním také náčelníci vozů. ¹⁰A Edom se zprostil až dodneška Judovy nadvlády. V této době se od jeho nadvlády osvobodila také Libna. On totiž opustil Jahva, Boha svých otců. ¹¹Právě také on zřídil na Judových horách výšiny, on způsobil, že obyvatelé Jeruzaléma smilnili a Judovci pobloudili. ¹²Tehdy mu došlo psaní od proroka Eliáše, v němž stálo: „Takto mluví Jahve, Bůh tvého otce Davida. Protože ses neřídil jednáním judského krále Asy, ¹³ale protože ses řídil jednáním izraelských králů a jsi příčinou smilstva Judovců a obyvatelů Jeruzaléma, tak jako jí byl dům Achabův, a protože jsi kromě toho vyvraždil své bratry, svou rodinu, kteří byli lepší než ty, ¹⁴postihne Jahve velkou pohromou tvůj lid a tvé syny, tvé ženy a veškerý tvůj majetek. ¹⁵Ty sám budeš postižen těžkými nemocemi, takovou chorobou útrob, že z té nemoci z tebe budou den po dni vycházet tvé útroby.“ ¹⁶Jahve proti Joramovi vzbudil nevoli Filišťanů a Arabů, sousedů Kušitů. ¹⁷Oni zaútočili na Judu, vtrhli do něho a loupili veškerý majetek, který náležel královu domu, a dokonce i jeho syny a jeho ženy, a nezůstal mu žádný jiný syn než nejmenší z nich, Ochoziáš. ¹⁸Po tom všem ho Jahve postihl nevyčitelnou nemocí útrob; ¹⁹přicházelo to den po dni a koncem druhého roku z něho útroby vyšly a on v krutých bolestech zemřel. Lid pro něho neudělal oheň, jaký dělával pro jeho otce. ²⁰Bylo mu, když nastoupil, dvaatřicet let a vládl v Jeruzalémě osm let. Odešel, aniž ho pohřešovali, a pohřbili ho v Davidově městě, ne však v královských hrobech.

22 Obyvatelé Jeruzaléma udělali namísto něho králem jeho nejmladšího syna Ochoziáše, protože starší povražďilo vojsko, které spolu s Araby vpadlo do tábora. Tak se judským králem stal Joramův syn Ochoziáš. ²Bylo mu, když nastoupil, dvaatřicet let a vládl v Jeruzalémě jeden rok. Jméno jeho matky bylo: Atalie, Omriho dcera. ³I on napodoboval jednání Achabova domu, neboť matka mu dávala špatné rady. ⁴Dělal, co se Jahvovi nelíbí, jako Achabova rodina, protože to právě jsou ti lidé, kteří se po smrti jeho otce k jeho zkáze stali jeho rádci. ⁵Kromě toho se řídil jejich příkladem a šel s izraelským králem, Achabovým synem Joramem bojovat s aramským králem Chazaelem do galaadského Ramotu. Ale Aramejci Jorama zranili; ⁶on se vrátil do Jizreelu, aby si dal ošetřit zranění utrpěná v Ramotu, když bojoval s aramským králem Chazaelem. Judský král, Joramův syn Ochoziáš, přišel do Jizreelu navštívit Achabova syna Jorama, protože on byl chorý. ⁷Bůh Ochoziášovi tou návštěvou u Jorama způsobil zkázu. Po svém příchodu vyjel spolu s Joramem naproti Nimšihovi synovi Jehuovi, jehož Jahve pomazal, aby tak skoncoval s Achabovým domem. ⁸Když se vypořádával s Achabovým domem, potkal Jehu Judovy hodnostáře a Ochoziášovy synovce, jeho služebníky; zabil je, ⁹potom začal hledat Ochoziáše. Zmocnil se ho, když se snažil ukrýt v Samaři, přivedli ho k Jehuovi a on ho popravil. Pohřbili ho však, protože říkali: „Je to syn Josafata, který celým svým srdcem vyhledával Jahva.“ V celém Ochoziášově domě nebyl nikdo, kdo by byl s to vládnout. ¹⁰Když se Ochoziášova matka Atalie dozvěděla, že její syn zemřel, pustila se do vyhlazování veškerého královského potomstva Judova domu. ¹¹Ale králova dcera Jehošeba potají z hloučku královských synů, které pobíjeli, vyprostila Ochoziášova syna Joaše a uložila ho spolu s jeho kojnou do pokoje s lůžky. Takto ho Jehošeba, dcera krále Jorama a manželka kněze Jehojady (a byla to Ochoziášova sestra), uchránila před Atalií a zabránila, aby ho ona zabila. ¹²Zůstal u nich šest let, byl schován v Božím Chrámě, zatímco Atalie vládla nad zemí.

23 Sedmého roku se Jehojada rozhodl. Poslal pro setníky, Jerochanova syna Azarju, Jehochananova syna Jišmaela, Obedova syna Azarjahua, Adajahuova syna Maasejahua, Zikriho syna Elišafata, kteří s ním

byli spojeni úmluvou.² Oni prošli Judou, shromáždili levity ze všech judských měst a hlavy izraelských rodin. Ti přišli do Jeruzaléma³ a celé toto shromáždění uzavřelo s králem v Božím Chrámě úmluvu. „Hle, králův syn,“ řekl jim Jehojada, „ať vládne, jak to Jahve prohlásil o Davidových synech.“⁴ Hle, uděláte toto: zatímco třetina z vás, kněží, levité a vrátní prahů vstoupí kvůli sobotě,⁵ třetina bude v královském paláci, třetina u Brány základů a všechn lid v nádvořích Jahvova Chrámu.⁶ Nikdo ať nevstupuje do Jahvova Chrámu, pouze kněží a levité ve službě, protože ti jsou posvěceni. Všechn lid zachová Jahvova nařízení.⁷ Levité, každý se svými zbraněmi v ruce, obstoupí krále a budou krále doprovázet, kamkoli půjde; ale kdokoli, kdo vstoupí do Chrámu, bude vydán na smrt.“⁸ Levité a všichni Judovci provedli vše, co jim kněz Jehojada nařídil. Každý vzal své muže, ty, kteří začínali týden, i ty, kteří jej končili, protože kněz Jehojada žádnou ze tříd nepustil.⁹ Potom dal kněz setníkům kopí, kulaté štíty a štíty krále Davida, jež byly v Božím Chrámě.¹⁰ Seřadil veškerý lid, každého se zbraní v ruce, od jižního rohu až k severnímu rohu Chrámu, obklíčili oltář a Chrám, tak aby obstoupili krále.¹¹ Pak vyvedli králova syna, vložili na něho čelenku a předali mu doklad smlouvy. Potom ho Jehojada a jeho synové pomazali na krále a zvolali: „Ať žije král!“¹² Když Atalie uslyšela volání lidu, který spěchal ke králi a s jásosem ho pozdravoval, odebrala se k lidu do Jahvova Chrámu.¹³ Když uviděla krále, který stál na vyvýšeném místě u vchodu, knížata a trubače vedle krále, všechn lid země, jenž jásal radostí a troubil na trubky, zpěváky s hudebními nástroji, kteří řídili zpívání chvalozpěvů, roztrhla si Atalie šaty a volala: „Zrada! Zrada!“¹⁴ Ale Jehojada poručil setníkům, kteří veleli oddílům, aby vyšli, a řekl jim: „Vyvedte ji mezi řadami, a půjde-li někdo za ní, ať je zabit ostrím mečem;“ kněz totiž říkal: „Nezabíjejte ji v Jahvově Chrámě.“¹⁵ Vložili na ni ruku, a když přišla ke královskému paláci, ke vchodu do Koňské brány, vydali ji tam na smrt.¹⁶ Jehojada uzavřel mezi veškerým lidem a králem smluvu, jíž se lid zavazoval, že bude lidem Jahvovým.¹⁷ Všechn lid se pak odebral k Baalovu chrámu a zbořil jej; rozbili jeho oltáře a jeho obrazy a zabili před oltáři Baalova kněze Matana.¹⁸ Jehojada zřídil strážní stanoviště k Jahvovu Chrámě svěřená levitským kněžím. Jim totiž dal David za podíl Jahvův Chrám, aby podle Davidových příkazů v radosti a se zpěvy přinášeli v obět Jahvovy celopaly, jak je napsáno v Mojžíšově Zákoně.¹⁹ Postavil vrátné ke vchodům do Jahvova Chrámu, aby tam v žádném případě nepronikl nějaký nečistý člověk.²⁰ Potom vzal setníky, významné muže, ty, kdo měli nějaký veřejný úřad, a všechn lid země; a odvedl krále z Jahvova Chrámu. Vešli do královského paláce ústředním obloukem Vrchní brány a posadili krále na královský trůn.²¹ Všechn lid země se radoval, ale město se nehýbalo. Atalii pak usmrtili mečem.

24 Joašovi bylo, když nastoupil, sedm let a vládl v Jeruzalémě čtyřicet let; jeho matka se jmenovala Sibja, byla z Beršeby.² Joaš dělal, co se Jahvovi líbí, po celý čas, kdy žil kněz Jehojada,³ který ho oženil se dvěma ženami, od nichž on měl syny a dcery.⁴ Potom si Joaš přál opravit Jahvův Chrám.⁵ Shromáždil kněze a levity a řekl jim: „Odejděte do judských měst a sbírejte u všech Izraelitů peníze na opravu Chrámu vašeho Boha, tolik, kolik bude každý rok zapotřebí. Pospěšte si s tou věcí.“ Ale levité nespěchali.⁶ Tu král zavola prvního z nich, Jehojadu, a řekl mu: „Proč jsi od levitů nepožadoval, aby z Judy a Jeruzaléma snesli daň Jahvova služebníka Mojžíše a shromáždění Izraele pro Stan svědectví?“⁷ Atalie a její synové, které ona zkazila, poškodili Boží Chrám a dokonce všechny posvátné dávky Jahvova Chrámu přidělili baalům.“⁸ A král přikázal, aby se udělala truhla, kterou postavili před bránu Jahvova Chrámu.⁹ V Judovi a v Jeruzalémě vyhlásili, že se má Jahvovi přinést daň, kterou Boží služebník Mojžíš uložil Izraeli na poušti.¹⁰ Všichni hodnostáři a všechn lid s radostí přicházeli, a co měli dávat, vhažovali do truhly až do úplného splacení.¹¹ Ve chvíli, kdy měla být truhla přinesena královské správě, jež byla v ruce levitů, viděli levité, že v ní je mnoho peněz; přišel královský písař s dohlížitelem prvního kněze; zvedli truhlu, odnesli ji, pak ji opět postavili na místo. Tak to dělali každý den a shromáždili mnoho peněz.¹² Král a Jehojada je dali staviteli přidělenému ke službě Jahvova Chrámu. Námezdníci, zedníci a tesaři se pustili do opravování Jahvova Chrámu; na jeho opravě pracovali také kováři a řemeslníci, kteří pracují s bronzem.¹³ Když se tedy stavitelé pustili do práce, rostly jim opravy pod rukama, znovu zbudovali Boží Chrám v jeho pravých rozměrech a zpevnili jej.¹⁴ Když skončili, přinesli králi a Jehojadovi zbytek peněz; zhotovilo se za ně zařízení pro Jahvův Chrám, nádoby ke službě a k celopalům, číše a zlaté a stříbrné předměty. Takto se mohl v Jahvově Chrámě přinášet po celou dobu, kdy žil Jehojada, ustavičný celopal.¹⁵ Potom Jehojada zestárl a sytý dnů zemřel. Bylo mu, když zemřel, sto třicet let.¹⁶ a pohřbili ho s králi v Davidově městě, protože se v Izraeli dobře choval vůči Bohu a jeho Chrámě.¹⁷ Po Jehojadově smrti se přišli před krále poklonit judští hodnostáři a tentokrát je král vyslechl.¹⁸ Judovci opustili Chrám Jahva, Boha svých otců, a uctivali posvátné kůly a modly. Kvůli tomuto provinění se na Judu a na Jeruzalém snesl Boží hněv.¹⁹ Byli k nim posláni proroci, aby je přivedli nazpět k Jahvovi; svědčili však proti nim, aniž by jim oni propůjčili sluch.²⁰ Boží Duch zahalil syna kněze Jehojady Zachariáše, jenž se postavil před lid a řekl mu: „Takto mluví Bůh. Proč překračujete Jahvova přikázání, takže nic nedokážete? Protože jste opustili Jahva, opouští on vás.“²¹ Tu se oni proti němu spojili a na králův příkaz ho na nádvoří Jahvova Chrámu

ukamenovali.²² Král Joaš zapomněl na velkodušnost, kterou mu osvědčoval Zachariášův otec Jehojada, a zabil jeho syna Zachariáše, který, když umíral, volal: „Jahve uvidí a bude požadovat účty!“²³ Na přelomu roku vytáhlo aramejské vojsko do války proti Joašovi. Dorazilo do Judy a k Jeruzalému, vyhladilo z obyvatel všechny hodnostáře a poslalo veškerou kořist po nich králi do Damašku.²⁴ Aramejské vojsko ovšem přišlo jen s málo muži, ale Jahve mu vydal do rukou vojsko početné – za to, že opustilo jeho, Boha svých otců. Aramejci se vypořádali s Joašem,²⁵ a když od něho odtáhli a zanechali ho těžce nemocného, spikli se proti němu jeho služebníci a zabil ho na jeho loži, aby pomstili syna kněze Jehojady. On zemřel a pohřbili ho v Davidově městě, ne však v královských hrobech.²⁶ Toto byli ti spiklenci: Zabad, syn Amonitky Šimeat, Jehozabad, syn Moabitky Šimrit.²⁷ Pokud jde o jeho syny, o velikost poplatku, který mu byl uložen, a o opravu Božího Chrámu, záznam o tom se najde v midraši knihy Králů. Namísto něho vládl jeho syn Amasiáš.

25 Amasiáš se stal králem ve věku dvaceti pěti let a vládl v Jeruzalémě devětatřicet let. Jeho matka se jmenovala Jehoadan a byla z Jeruzaléma.² Dělal, co se Jahvovi líbí, nicméně ne neochvějným srdcem.³ Když se království pod jeho vládou upevnilo, vydal na smrt ty ze svých hodnostářů, kteří předtím zabil krále, jeho otce.⁴ Jejich syny však nezahubil, protože v Zákoně v Mojžíšově knize je napsáno, že Jahve předepsal: Otcové nebudou vydáni na smrt za syny a synové nebudou vydáni na smrt za otce, ale každý bude vydán na smrt za svůj vlastní zločin.⁵ Amasiáš shromáždil Judovce a sestavil je do rodin s důstojníky tisíců a stovek pro celého Judu a Benjamina. Sečetl dvacetileté a starší a shledal, že jich je tři sta tisíc, výkvet bojeschopných mužů s kopím a štítem v ruce.⁶ Potom najal za sto talentů stříbra jako žoldnéře sto tisíc udatných hrdinů z Izraele.⁷ Tu k němu přišel jeden Boží muž a řekl mu: „Králi, izraelské oddíly se k tobě připojit nesmějí, neboť Jahve není ani s Izraelem, ani s nikým z Efraimovců.⁸ Neboť přijdou-li, nebude ti nic platné, když budeš udatně jednat a bojovat, Bůh stejně způsobí, že před svými nepřáteli klopýtněš, neboť moc podpořit a porazit má Bůh.“⁹ Amasiáš Božímu muži odpověděl: „Cože! A těch sto talentů, které jsem dal oddílu Izraelitů?“ – „Jahve má na to, aby ti dal mnohem více než tohle,“ řekl Boží muž.¹⁰ Amasiáš tedy oddělil od svého oddílu oddíl, jenž k němu přišel z Efraima, a poslal jej domů; ti muži byli vůči Judovi velice popuzeni a vrátili se domů s velkým hněvem.¹¹ Amasiáš se rozhodl, že vytáhne v čele svých oddílů, dorazil do Solného údolí a porazil deset tisíc seirských synů.¹² Judovci odvedli deset tisíc živých zajatců, zavedli je na vrchol Skály a odtud je svrhli dolů; všichni se roztříštili.¹³ A oddíl, jež Amasiáš propustil, místo aby ho s sebou odvedl do boje, napadl Judova města od Samaří po Betchoron, porazil třítisícový zástup a nashromáždil si velký lup.¹⁴ Když se vrátil ze svého vítězného tažení proti Edomitům, zavedl Amasiáš bohy seirských synů, udělal si z nich své bohy, klaněl se před nimi a páčil před nimi kadidlo.¹⁵ Proti Amasiášovi vzplanul Jahvův hněv; poslal mu proroka a ten mu řekl: „Proč vyhledáváš bohy onoho lidu, kteří ho nedokázali z tvé ruky zachránit?“¹⁶ Ještě k němu mluvil, když ho Amasiáš přerušil: „Jmenovali jsme tě královským poradcem? Přestaň, nechčeš-li, aby tě zabili.“ Prorok přestal, potom řekl: „Vím, že Bůh se poradil o tvé záhubě, protože ty jsi takto jednal a neposlechl jsi mé rady.“¹⁷ Judský král Amasiáš se poradil a potom poslal vzkaz izraelskému králi Joašovi, synu Jehuova syna Joachaze: „Pojď a změříme se!“¹⁸ Izraelský král Joaš odeslal nazpět judskému králi Amasiášovi toto poselství: „Bodlák z Libanonu žádal od libanonského cedru: ‘Dej svou dceru za ženu mému synovi,’ ale přešla divoká zvířata z Libanonu a bodlák rozšlapala.“¹⁹ Řekl jsi: ‘Hle, jsem vítěz nad Edomem,’ a to ti stoupá do hlavy! Užívej si slávy a zůstaň teď doma. Nač bys přivolával neštěstí a přivodil pád svůj a s tebou i pád Judy?“²⁰ Ale Amasiáš neposlechl; byl to čin Boha, jenž ty muže chtěl vydat za to, že vyhledávali edomské bohy.²¹ Izraelský král Joaš se vypravil do pole. On a judský král Amasiáš se změřili v Bet-Semeši, jenž náleží Judovi.²² Juda byl před Izraelem poražen a každý utekl do svého stanu.²³ Judského krále Amasiáše, syna Ochoziášova syna Joaše, pak izraelský král Joaš v Bet-Semeši zajal a odvedl ho do Jeruzaléma. Udělal v jeruzalémských hradbách průlom o čtyřech stech loktech, od Efraimovy brány až k Nárožní bráně.²⁴ Vzal všechno zlato a stříbro, všechno vybavení, jež bylo v Božím Chrámě u Obed-Edoma, poklady z královského paláce, rukojmí, a vrátil se do Samaří.²⁵ Judský král, Joašův syn Amasiáš, žil ještě patnáct let po smrti izraelského krále, Joachazova syna Joaše.²⁶ Zbytek Amasiášových příběhů od začátku do konce, není to snad zapsáno v knize judských a izraelských Králů?²⁷ Poté, co se Amasiáš odvrátil od Jahva, zosnovali proti němu v Jeruzalémě spiknutí; on se utekl k Lakiši, a dali ho do Lakiše stíhat a vydali ho tam na smrt.²⁸ Převezli ho na koních a pohřbili ho vedle jeho otců v Davidově městě.

26 Všechn judský lid vyvolil Oziáše, jemuž bylo šestnáct let, a udělal ho králem namísto jeho otce Amasiáše.² On postavil znovu Elat a poté, co král ulehl se svými otcí, ho navrátil Judovi.³ Oziášovi bylo, když nastoupil, šestnáct let a vládl v Jeruzalémě dvaapadesát let; jeho matka se jmenovala Jekoljahu a byla z Jeruzaléma.⁴ Dělal, co se Jahvovi líbí, jako vše, co dělal jeho otec Amasiáš;⁵ pokud žil Zekarjahu, jenž ho učil bázni Boží,

snažil se hledat Boha. Pokud hledal Jahva, dával mu Jahve úspěch. ⁶Vydal se do boje proti Filišťanům, zbořil hradby Gatu, hradby Jabne a Ašdodu, potom znovu postavil města v oblasti Ašdodu a u Filišťanů. ⁷Bůh mu pomáhal proti Filišťanům, Arabům, obyvatelům Gur-Baalu a Meunitům. ⁸Amonité platili Oziášovi daň. Jeho proslulost se rozšířila až k prahům Egypta, neboť se stal velice mocným. ⁹Oziáš postavil věže v Jeruzalémě u Nárožní brány, u Údolní brány, na Nároží, a opevnil je. ¹⁰Postavil také věže v poušti a vyhloubil mnoho cisteren, protože měl hojnost dobytka v Dolní zemi i na Náhorní rovině, orače a vinaře v horách a v sadech; měl totiž zálibu v zemědělství. ¹¹Oziáš měl vycvičené vojsko hotové vyrazit do pole, rozdělené na skupiny spočítané pod dohledem dozorce Jeiela a písaře Maasejahua; velel mu jeden z královských důstojníků Chananjahu. ¹²Celkový počet hlav rodin těch udatných hrdinů byl dva tisíce šest set. ¹³Velel polnímu vojsku, totiž třem stům sedmi tisícům pěti stům válečníků, kteří králi poskytovali proti nepříteli pomoc značné vojenské hodnoty. ¹⁴Při každém tažení jim Oziáš rozdával štíty, kopí, přilby, kyrsy, luky a kameny do praků. ¹⁵V Jeruzalémě dal udělat stroje, které vymysleli vynálezci a které se stavěly na věže a výstupky, aby se vrhaly šípy a velké kameny. Jeho věhlas se rozšířil do daleka a za svou moc vděčil vskutku zázračné pomoci. ¹⁶Když se stal mocným, zpychlo mu srdce, až ho dovedlo do zkázy; zpronevěřil se vůči Jahvovi, svému Bohu. Přišel do velkého sálu Jahvova Chrámu, aby tam na kadidlovém oltáři páčil kadidlo. ¹⁷Přišel kněz Azarjahu a také osmdesát udatných Jahvových kněží, ¹⁸postavili se proti králi Oziášovi a řekli mu: „Tobě, Oziáši, nepřisluší, abys Jahvovi páčil kadidlo, nýbrž kněžím, Áronovým synům, kteří jsou pro to posvěceni. Odejdi ze svatyně, neboť ses zpronevěřil a nemáš už nárok na slávu, která přichází od Jahva, Boha.“ ¹⁹Oziáš, jenž držel v rukou kadidelnici na vůně, se rozlétl. Ale když se na kněze rozlétl, vyrazilo mu před kněžím v Jahvově Chrámě u kadidlového oltáře na čele malomocenství! ²⁰První kněz Azarjahu a všichni kněží se k němu obrátili a viděli, že má na čele malomocenství. Spěšně ho vypudili a on sám spěchal s odchodem, neboť ho postihl Jahve. ²¹Král Oziáš byl postižen malomocenstvím až do dne své smrti. Zůstal zavřený v komnatě, malomocný, opravdu vyloučený z Jahvova Chrámu. Jeho syn Jotam byl pánem paláce a spravoval lid země. ²²Zbytek Oziášových příběhů od počátku do konce zapsal Amosův syn, prorok Izaiáš. ²³Potom Oziáš ulehl se svými otci a pohřbili ho s nimi na území královských hrobů, neboť říkali: „Je to malomocný.“ Namísto něho se stal králem jeho syn Jotam.

27 Jotamovi bylo, když nastoupil, dvacet pět let a vládl v Jeruzalémě šestnáct let; jeho matka se jmenovala Jeruša, dcera Sadokova. ²Dělal, co se Jahvovi líbí, ve všem napodobil jednání svého otce Oziáše. Jenom do Jahvovy svatyně nevešel. Lid však nadále propadal zkáze. ³To on postavil Horní bránu Jahvova Chrámu a udělal četné práce na zdi Ofelu. ⁴Postavil města v Judových horách a také pevnosti a věže na orné půdě. ⁵Bojoval s králem Amonitů. Zvítězil nad nimi a Amonité mu toho roku odevzdali sto talentů stříbra, deset tisíc korů pšenice a deset tisíc ječmene. Toto mu Amonité museli dodat; tak tomu bylo i druhého a třetího roku. ⁶Jotam se stal mocným, neboť si vedl před Jahvem, svým Bohem, pevně. ⁷Zbytek Jotamových příběhů, všechny jeho války a jeho cesta jsou zapsány v knize izraelských a judských Králů. ⁸Bylo mu, když nastoupil, dvacet pět let a vládl v Jeruzalémě šestnáct let. ⁹Potom Jotam ulehl se svými otci, pohřbili ho v Davidově městě a namísto něho se stal králem jeho syn Achaz.

28 Achazovi bylo, když nastoupil, dvacet let a vládl v Jeruzalémě šestnáct let. Nedělal, co se líbí Jahvovi, jako to dělal jeho předek David. ²On napodobil jednání izraelských králů a dokonce dal odlévat modly pro baaly, ³obracel v dým obětní dary v údolí Hinomových synů a podle ohavných zvyků národů, jež Jahve zahnal před Izraelity, dal svým synům projít ohněm. ⁴Přinášel oběti a kadidlo na výšinách, na kopcích a pod každým zeleným stromem. ⁵Jahve, jeho Bůh, ho vydal do rukou krále Aramejců. Ti ho porazili a odvedli mu mnoho zajatců, které zavedli do Damašku. Byl vydán také do rukou izraelského krále, jenž mu způsobil těžkou porážku. ⁶Remaljahuův syn Pekach zabil v Judovi v jediném dni sto dvacet tisíc vesměs udatných mužů za to, že opustili Jahva, Boha svých otců. ⁷Efraimský hrdina Zikri zabil králova syna Maasejahua, náčelníka paláce Azrikama a králova náměstka Elkanu. ⁸Izraelité svým bratřím zajali dvě stě tisíc žen, synů a dcer; navíc naloupili velkou kořist a všechno odvedli do Samaří. ⁹Byl tam jeden Jahvův prorok jménem Oded. Vyšel naproti oddílům, které přicházely do Samaří, a řekl jim: „Hle, Jahve, Bůh vašich otců, vám vydal do rukou Judovce, protože na ně byl rozhněván, ale vy jste je pobíjeli s takovým vztekem, že to sahá až k nebi. ¹⁰A teď mluvíte o tom, že z dětí Judy a Jeruzaléma naděláte své služebníky a služky! Ale což jste se sami neprovinili proti Jahvovi, svému Bohu? ¹¹Slyšte mě nyní, vraťte ty, které jste svým bratřím zajali, neboť vám hrozí planoucí Jahvův hněv.“ ¹²Tehdy vystoupili proti těm, kdo se vraceli z výpravy, někteří z efraimovských velitelů, Jehochananův syn Azarjahu, Mešilemotův syn Berekjahu, Šalumův syn Jechizkijahu, Chadlajův syn Amasa. ¹³Řekli jim: „Sem tyto zajatce nezavedete, protože tím, o čem mluvíte, by se na nás uvalilo provinění

proti Jahvovi, tím by se rozrostly naše hříchy a naše provinění, přitom je naše vina nesmírná a Izraele ohrožuje planoucí hněv.“¹⁴ Vojsko tedy zanechalo před důstojníky a celým shromážděním zajatce i kořist.¹⁵ Muži, kteří byli jmenovitě určeni, začali zajatce povzbuzovat. Vzali z kořisti a oblékli všechny, kdo byli nazí; oděli je, obuli je, nakrmili je, napojili je a poskytli jim přístřeší. Potom je odvedli nazpět, chromé svezli na oslech, a přivedli je k jejich bratřím do Jericha, města palem. Potom se vrátili do Samaří.¹⁶ Tehdy král Achaz poslal asyrskému králi žádost, aby mu poskytl pomoc.¹⁷ Edomité znovu přepadli Judu, porazili ho a odvedli zajatce.¹⁸ Filišťané se nahrnuli do měst Dolní země a Judova Negebu. Dobyli Bet-Šemeš, Ajalon, Gederot, Soko s tím, co k němu patří, Timnu s tím, co k ní patří, Gimzo s tím, co k němu patří, a usadili se tam.¹⁹ Jahve totiž pokořil Judu kvůli izraelskému králi Achazovi, který o Judu nedbal a byl Jahvovi nevěrný.²⁰ Zaútočil na něho asyrský král Teglath-Falasar a obléhal ho, ale nebyl s to ho přemoci;²¹ ale Achaz musel odevzdat část majetku Jahvova Chrámu a královských a knížecích domů a poslat je asyrskému králi, aniž od něho obdržel pomoc.²² Když byl obléhán, zhoršil svou nevěrnost vůči Jahvovi, on, král Achaz,²³ přinášel oběti damašským bohům, jimž padl za obět, a říkal: „Když bohové aramských králů přispívají na pomoc jim, budu jim obětovat, aby pomohli mně.“ Ale právě oni zavinili jeho pád i pád celého Izraele.²⁴ Achaz sebral zařízení Božího Chrámu, rozbil je, zavřel brány Jahvova Chrámu a nadělal oltáře na všech nárožích jeruzalémských ulic;²⁵ zřídil výšiny ve všech judských městech, aby se tam páliho kadidlo jiným bohům, a vyvolal rozjitření Jahva, Boha svých otců.²⁶ Zbytek jeho příběhů a celé jeho cesty od začátku do konce je vypsán v knize judských a izraelských Králů.²⁷ Achaz ulehl se svými otci, pohřbili ho ve městě, v Jeruzalémě, a nepřenesli ho do hrobů izraelských králů. Namísto něho vládl jeho syn Ezechiáš.

29 Ezechiáš se stal králem ve věku dvaceti pěti let a vládl v Jeruzalémě devěťadvacet let; jeho matka se jmenovala Abija, Zekarjahuova dcera.² Dělal, co se Jahvovi líbí, a napodobil všechno, co dělával jeho předek David.³ On otevřel brány Jahvova Chrámu v prvním měsíci prvního roku své vlády a opravil je.⁴ Potom předvolal kněze a levity, shromáždil je na východním prostranství⁵ a řekl jim: „Slyšte mě, levité! Teď se posvěťte, zasvěťte Chrám Jahva, Boha našich otců, a odstraňte ze svatyně poskvěru.“⁶ Naši otcové se zpronevěřili a dělali, co se Jahvovi, našemu Bohu, nelíbí. Opustili ho; odvrátili své tváře od Jahvova Příbytku a obrátili se k němu zády.⁷ Zavřeli dokonce brány předsíně, zhasli lampy, nepálili už kadidlo, nepřinášeli už Bohu Izraele ve svatyni celopaly.⁸ Jahvův hněv těžce spočinul na Judovi a Jeruzalémě; způsobil, že byli k hrůze, údesu a výsměchu, jak to na vlastní oči vidíte.⁹ A tak naši otcové padli mečem, naši synové, naše dcery a naše ženy odešli do zajetí.¹⁰ Nyní chci uzavřít smlouvu s Jahvem, Bohem Izraele, aby od nás odvrátil vzplanutí svého hněvu.¹¹ Mí synové, nebuďte už nedbalí, neboť vás vyvolil Jahve, aby vás měl před sebou, abyste mu sloužili, abyste se věnovali jeho uctívání a páliho mu kadidlo.“¹² Levité povstali; Amasajův syn Machat, Azarjahuův syn Joel z Kehatových synů; z Merariovců: Abdiho syn Kiš a Jehaleleelův syn Azarjahu; z Geršonovců: Zimův syn Joach a Joachův syn Eden;¹³ z Elisafanových synů: Šimri a Jeiel; z Asafových synů: Zekarjahu a Matanjahu;¹⁴ z Hemanových synů: Jechiel a Šimej; z Jedutunových synů: Šemaja a Uziel.¹⁵ Shromáždili své bratry, posvětili se, a jak král přikázal, přišli podle Jahvových slov očistit Jahvův Chrám.¹⁶ Kněží: vešli do Jahvova Chrámu a očistili jej. Vynesli na nádvoří Jahvova Chrámu všechny nečisté věci, které našli v Jahvově svatyni, a levité z nich udělali hromady, které odnositi ven, do údolí Cedronu.¹⁷ Jelikož začali s tímto posvěcováním prvního dne prvního měsíce, mohli osmého toho měsíce vejít do Jahvovy předsíně; osm dní věnovali posvěcování Jahvova Chrámu a skončili šestnáctého dne prvního měsíce.¹⁸ Potom se odebrali ke králi Ezechiášovi a řekli mu: „Úplně jsme očistili Jahvův Chrám, oltář celopalů a všechno jeho příslušenství, stůl na předkladné chleby a všechno jeho příslušenství.¹⁹ Všechny předměty, které odstranil během své bezbožné vlády král Achaz, jsme dali znovu na místo a posvětili; hle, jsou před Jahvovým oltářem.“²⁰ Král Ezechiáš hned vstal; shromáždil hodnostáře z města a vstoupil do Jahvova Chrámu.²¹ Přivedli sedm býků, sedm beranů a sedm beránek a také sedm kozlů na obět za hřích za království, za svatyni a za Judu. Tehdy král řekl kněžím, Áronovým synům, aby přinesli na Jahvově oltáři celopaly.²² Oni zabili býky; kněží zachytili krev a vylili ji na oltář. Potom zabili berany a vylili jejich krev na oltář, a beránky a vylili jejich krev na oltář.²³ Potom dali předvést před krále a shromáždění kozly určené k oběti za hřích a oni na ně vložili ruce.²⁴ Kněží je zabili a z jejich krve vylité na oltář udělali obět za hřích, aby vykonali smírný obřad nad celým Izraelem; král totiž přikázal, aby celopaly a oběti za hřích byly za celý Izrael.²⁵ Potom postavil do Jahvova Chrámu levity s cymbály, lyrami a citerami podle předpisů Davida, králova vidoucího Gada a proroka Natana; ten příkaz totiž přišel od Boha prostřednictvím jeho proroků.²⁶ Když postavili levity s Davidovými nástroji a kněze s trubkami,²⁷ přikázal Ezechiáš, aby se na oltáři přinesly celopaly; celopal začal, když zazněly Jahvovy zpěvy a rozezvučely se trubky doprovázené nástroji izraelského krále Davida.²⁸ Celé shromáždění se klanělo, každý zpíval chvalozpěvy nebo rozezníval trubky až do skončení celopalů.²⁹ Když se skončil celopal, král i všichni, kdo ho doprovázeli, v tom okamžiku poklekli a klaněli se.³⁰ Potom král Ezechiáš a hodnostáři řekli levitům,

aby chválili Jahva slovy Davida a vidoucího Asafa; oni to dělali, až se jich zmocnilo nadšení; potom padli a klaněli se.³¹ Tu se Ezechiáš ujal slova a řekl: „Nyní jste zasvěceni Jahvovi. Přistupte, doneste do Jahvova Chrámu obětní zvířata a oběti chvály.“ Shromáždění doneslo obětní zvířata a oběti chvály a veškeré druhy celopalů v záslibných darech.³² Počet obětních zvířat k těm celopalům činil sedmdesát býků, sto beranů, dvě stě beránků, všechno jako celopal Jahvovi;³³ bylo zasvěceno šest set býků a tři tisíce ovcí.³⁴ Kněží bylo nicméně příliš málo, než aby mohli rozsekat všechny ty celopaly, a dokud dílo nebylo skončeno a kněží posvěceni, přispívali jim ku pomoci jejich bratři levité; levité totiž byli spíš ochotni se posvěcovat než kněží.³⁵ Navíc tam byl přehojný celopal tuku z pokojných obětí a úlitby připojované k celopalu. Takto byla v Jahvově Chrámě obnovena bohoslužba.³⁶ Ezechiáš a všichni lidé se radovali, že Bůh pohnul lid, aby okamžitě jednal.

30 Ezechiáš vypravil posly k celému Izraeli a Judovi a dokonce napsal listy Efraimovi a Manasesovi, aby přišli do Jahvova Chrámu v Jeruzalémě slavit Velikonoce Jahvovi, Bohu Izraele.² Král, jeho hodnostáři a celé jeruzalémské shromáždění usoudili, že by se měly slavit ve druhém měsíci,³ protože v té chvíli už to udělat nebylo možné, když se kněží v dostatečném množství neposvětili a lid se neshromáždil v Jeruzalémě.⁴ Králi a celému shromáždění se to zdálo být správné.⁵ Rozhodli, že se pošle po celém Izraeli od Beršeby po Dan výzva, aby přišli slavit do Jeruzaléma Velikonoce Jahvovi, Bohu Izraele; málokterí se totiž předtím podřizovali Písmu.⁶ Rychlí poslové s listy od krále a hodnostářů odešli do celého Izraele a Judy. Podle králova příkazu měli říkat: „Izraelité, vraťte se k Jahvovi, Bohu Abrahámovu, Izákovu a Izraelovu, a on se vrátí k těm z vás, kdo zůstávají, když unikli z moci asyrského krále.⁷ Nebuďte jako vaši otcové a vaši bratři, kteří se zpronevěřili vůči Jahvovi, Bohu svých otců, a které on, jak vidíte, vydal zkáze.⁸ Nebuďte už tvrdošijní, jako byli vaši otcové. Poddejte se Jahvovi, pojdte do jeho svatyně, kterou on navždy posvětil, služte Jahvovi, svému Bohu, a on od vás odvrátí svůj planoucí hněv.⁹ Vraťte-li se opravdu k Jahvovi, naleznou vaši bratři a vaši synové milost před svými dobyvateli, vrátí se do této země, neboť Jahve, váš Bůh, je plný slitování a něžné lásky. Vraťte-li se k němu, on od vás neodvrátí svou tvář.“¹⁰ Od města k městu probíhali rychlí poslové Efraimovu a Manasesovu a dokonce i Zabulonovu zemi, ale posmívali se jim a tropili si z nich žerty.¹¹ Nicméně někteří muži z Ašera, z Manasesa a ze Zabulona se pokořili a do Jeruzaléma přišli.¹² Boží ruka působila spíše v Judovi, kde dala všem jediné srdce, aby vykonali, co podle Jahvova slova předepsali král a hodnostáři.¹³ V Jeruzalémě se shromáždil početný lid, aby ve druhém měsíci oslavil Svátky nekvašených chlebů. Nesmírně velké shromáždění¹⁴ začalo odnášet oltáře, které byly v Jeruzalémě, a všechna vykuřovaadla a odhodili je do údolí Cedronu.¹⁵ Čtrnáctého druhého měsíce zabili paschu. Kněží a levité byli velice zahanbení, posvětili se a mohli nést celopaly do Jahvova Chrámu.¹⁶ Potom se postavili na svá místa dle svých stanov podle zákona Božího muže Mojžíše. Kněží rozlévali krev, kterou brali z rukou levitů,¹⁷ neboť ve shromáždění bylo mnoho mužů, kteří se neposvětili, a levité byli pověřeni, aby zabíjeli velikonoční oběti za ty, kteří nebyli náležitě čistí, aby je Jahvovi zasvětili.¹⁸ Většina lidu, mnoho Efraimovců, Manasesovců, Izacharových a Zabulonových synů, se totiž neočistila; jedli paschu, aniž se podřizovali Písmu. Ale Ezechiáš se za ně modlil; řekl: „Ať Jahve ve své dobrotě přikryje vinu¹⁹ kohokoli, kdo se srdcem naklonil, aby hledal Boha Jahva, Boha svých otců, i když není patřičně čistý pro svaté věci!“²⁰ Jahve Ezechiáše vyslyšel a ponechal lid bez pohromy.²¹ Izraelité, kteří byli v Jeruzalémě, oslavovali po sedm dní ve velké radosti Svátek nekvašených chlebů, zatímco kněží a levité každý den ze všech sil chválili Jahva.²² Ezechiáš povzbuzoval levity, kteří se vesměs vyznali v Jahvových věcech a po sedm dní se účastnili hodů té slavnosti, slavili pokojné oběti a přitom chválili Jahva, Boha svých otců.²³ Potom celé shromáždění usoudilo, že bude slavit sedm dalších dní svátků, a udělali z nich sedm dní radosti.²⁴ Neboť judský král Ezechiáš pro shromáždění vykonal vyzdvihnutí tisíce býků a sedmi tisíc ovcí, další vykonali hodnostáři: tisíc býků a deset tisíc ovcí. Kněží se hromadně posvětili²⁵ a celé shromáždění Judovců se zaradovalo, stejně tak i kněží, levité, celé shromáždění, jež přišlo z Izraele; uprchlíci, kteří přišli z izraelské země, stejně jako ti, kdo bydleli v Judovi.²⁶ V Jeruzalémě byla velká radost, protože od dnů izraelského krále Davidova syna Šalomouna se nic podobného v Jeruzalémě neudálo.²⁷ Kněží a levité začali lidu žehnat. Jejich hlas byl vyslyšen a jejich modlitba přijata v jeho svatém Příbytku na nebesích.

31 Když to všechno skončilo, šli všichni Izraelité, kteří tam byli, do Judových měst a pobořili stély, rozsekali posvátné kůly, zničili výšiny a oltáře, aby toho úplně zbavili celého Judu, Benjamina, Efraima i Manasese. Potom se všichni Izraelité vrátili do svých měst, každý na svůj statek.² Ezechiáš opět ustanovil kněžské a levitské třídy, každého do jeho třídy podle jeho služby, ať byl kněz nebo levita, ať šlo o celopaly, o pokojné oběti, o bohoslužbu, o díkůvzdání nebo chvalo zpěv – v branách Jahvova tábora.³ Král vzal díl ze svého majetku na celopaly, na ranní a večerní celopaly, na celopaly sobot, novoluní a slavností, jak je napsáno v Jahvově Zákoně.⁴ Potom řekl lidu, obyvatelům Jeruzaléma, aby odevzdali díl kněží a levitů, aby oni mohli

zachovávat Jahvův Zákon. ⁵ Jakmile se toto slovo rozneslo, nashromáždili Izraelité prvotiny pšenice, vína, oleje, medu a všech zemědělských plodin a ode všeho přinášeli štědrý desátek. ⁶ Izraelité a Judovci, kteří bydleli v judských městech, přinesli desátek rovněž ze skotu a bravu a desátek ze svatých věcí, zasvěcených Jahvovi; přinášeli je jednu hromadu za druhou. ⁷ Ty hromady začali dělat ve třetím měsíci a skončili je v sedmém. ⁸ Ezechiáš a hodnostáři se přišli na ty hromady podívat a velebili Jahva i Izraele, jeho lid. ⁹ Ezechiáš se na to vyptal kněží a levitů. ¹⁰ Odpověděl mu první kněz Azarja ze Sadokova rodu a řekl: „Od prvních vyzdvižení přinesených do Jahvova Chrámu jsme jedli, nasýtli se a ještě jsme měli hojné přebytky, neboť Jahve svému lidu požehnal; a tahleta spousta, to tady zbývá.“ ¹¹ Ezechiáš přikázal, aby se daly do pořádku místnosti v Jahvově Chrámě. Udělalo se to ¹² a vyzdvižení, desátky a zasvěcené věci byly věrně přineseny. Jako správce za to odpovídal levita Konanjahu a zastupoval ho jeho bratr Šimej. ¹³ Jechiel, Azazjahu, Nachat, Asael, Jerimot, Jozabad, Eliel, Jismakjahu, Machat a Benajahu zde pod velením Konanjahua a jeho bratra Šimeje konali dozor za vlády krále Ezechiáše a za Azarjahua, představeného Božího Chrámu. ¹⁴ Syn levity Jimny Kore, strážce východní brány, měl na starosti dobrovolné obětní dary dávané Bohu; dodával Jahvovo vyzdvižení a přesvaté věci. ¹⁵ Eden, Minjamin, Ješua, Šemajahu, Amarjahu a Šekanjahu mu věrně přísluhovali v kněžských městech a podělovali své bratry rozdělené do tříd, velkého stejně jako malého, ¹⁶ a bez zřetele na jejich zaznamenání mezi muže, jimž bylo třicet let a starší, všechny, kteří chodili do Jahvova Chrámu podle každodenního řádu a zajišťovali podle svých tříd službu na svých úkolech. ¹⁷ Kněží byli zaznamenáni podle rodin a levité, jimž bylo dvacet let a starší, podle svých úkolů a svých tříd. ¹⁸ Byli zaznamenáni se všemi osobami, o které se starali, s ženami, syny a dcerami, s celým shromážděním, protože se museli věrně posvěcovat. ¹⁹ Za kněze, Áronovy syny, kteří byli na pozemcích pastvin svých měst a v každém městě, byli jmenovitě zapsáni mužové, aby podělovali každého mužského příslušníka kněžstva a všechny, kdo byli zaznamenáni mezi levity. ²⁰ Takto jednal Ezechiáš v celém Judovi. Dělal, co bylo před Jahvem, jeho Bohem, dobré, správné a poctivé. ²¹ Vše, co podnikl ve službě Božího Chrámu, pro Zákon a přikázání, dělal tak, že hledal z celého srdce Boha, a měl úspěch.

32 Po těchto projevech věrnosti došlo ke vpádu asyrského krále Senacheriba. Vtrhl do Judy, utábořil se před opevněnými městy a přikázal, aby mu prorazili jejich hradby. ² Když Ezechiáš zpozoroval, že Senacherib při svém příchodu míní zaútočit na Jeruzalém, ³ rozhodl se svými důstojníky a hrdiny, že ucpe vody pramenů, jež byly mimo město. Oni mu poskytli pomoc ⁴ a shromáždilo se mnoho mužů, aby ucpali prameny a také vodní proud, jenž protéká zemí. Říkali: „Proč by měli asyrští králové, až přijdou, najít hojnost vod?“ ⁵ Ezechiáš se opevnil: v hradbě dal vyzdít všechny trhliny, postavil nad ni věže a opatřil ji zvenčí další zdí, opravil Milo v Davidově městě a zhotovil množství metných zbraní a štítů. ⁶ Potom postavil do čela lidu vojevůdce, shromáždil je u sebe na prostranství u městské brány a takto je povzbuzoval: ⁷ „Budte pevní a vydržte; nebojte se, nechvějte se před asyrským králem a před celým tím davem, který ho doprovází, neboť to, co je s námi, je mocnější než to, co je s ním. ⁸ S ním je jenom paže z masa, ale s námi je Jahve, náš Bůh, který nám pomáhá a bojuje naše boje.“ Slova judského krále Ezechiáše lid posílila. ⁹ Potom asyrský král Senacherib, zatímco sám s celou svou mocí byl před Lakišem, vypravil do Jeruzaléma k judskému králi Ezechiášovi a ke všem Judovcům, kteří byli v Jeruzalémě, své služebníky. Řekli: ¹⁰ „Takto mluví asyrský král Senacherib: Nač spoléháte, čemu důvěřujete, že takhle zůstáváte v obleženém Jeruzalémě? ¹¹ Což vás Ezechiáš neklame, nevydává vás na smrt hladem a žízni, když říká: ‘Jahve, náš Bůh, nás vysvobodí z ruky asyrského krále?’ ¹² Což právě tento Ezechiáš nezrušil jeho výšiny a jeho oltáře a neprohlásil k Judovi a Jeruzalému: ‘Budete se klanět před jediným oltářem a na něm budete pálit kadidlo?’ ¹³ Nevíte, co jsme já a mí otcové udělali všem národům země? Byli bohové národů těch zemí s to vysvobodit je z mé ruky? ¹⁴ Který ze všech bohů národů, jež mí otcové vydali klatbě, byl s to vysvobodit svůj lid z mé ruky? Bude tedy váš bůh s to vysvobodit z mé ruky vás? ¹⁵ A nyní, ať vás Ezechiáš nešálí! Ať vás takto neklame! Nevěřte mu, neboť žádný bůh žádného národa ani žádného království není s to vysvobodit svůj lid z mé ruky ani z ruky mých otců; váš bůh vás z mé ruky nevysvobodí tím spíš.“ ¹⁶ Jeho služebníci ještě mluvili proti Jahvovi, Bohu, a jeho služebníku Ezechiášovi, ¹⁷ když Senacherib napsal list, aby Jahva, Boha Izraele, urážel; mluvil o něm takto: „Tak jako bohové národů nevysvobodili své národy z mé ruky, nevysvobodí z ní svůj lid ani bůh Ezechiášův.“ ¹⁸ Oni se obrátili na jeruzalémský lid, jenž byl na hradbách, a judsky na něj volali, aby ho zastrašili a rozrušili, a tak uchvátili město; ¹⁹ mluvili o Bohu Jeruzaléma jako o jednom z bohů národů země, díle lidských rukou. ²⁰ Za těchto okolností se král Ezechiáš a Amosův syn, prorok Izaiáš, modlili a úpěnlivě prosili nebe. ²¹ Jahve poslal anděla, který vyhladil všechny udatné hrdiny, hejtmany a hodnostáře v táboře asyrského krále; ten se vrátil do své země s tváří pokrytou hanbou; potom vešel do chrámu svého boha a tam ho někteří z jeho synů ubili mečem. ²² Takto Jahve zachránil Ezechiáše a obyvatele Jeruzaléma z ruky asyrského krále Senacheriba i z ruky všech ostatních. Dal jim klid na všech jejich hranicích. ²³ Mnozí přinášeli do Jeruzaléma obětní dar Jahvovi a dary judskému králi Ezechiášovi,

kteří v důsledku těchto událostí nabyli v očích všech národů vážnosti. ²⁴ V těch dnech Ezechiáš onemocněl a málem už umíral. Modlil se k Bohu a ten ho vyslyšel a dopřál mu zázrak. ²⁵ Ale Ezechiáš neodpověděl na dobrodiní, jehož se mu dostalo, jeho srdce zpychlo a na něm, na Judovi a na Jeruzalémě těžce spočinul Hněv. ²⁶ Ezechiáš se však pokořil za pýchu svého srdce a obyvatelé Jeruzaléma rovněž: pokud Ezechiáš žil, přestal na nich Jahvův hněv těžce spočívat. ²⁷ Ezechiáš měl přemíru bohatství a slávy. Nahromadil si poklady zlata, stříbra, drahokamů, mastí, klenotů a všemožných vzácných předmětů. ²⁸ Měl sklady pro svou úrodu obilí, vína a oleje, stáje pro různé druhy svého dobytka a ohrady pro svá stáda. ²⁹ Opatřil si osly a hojnost skotu a bravu. Bůh mu opravdu dal přemíru majetku. ³⁰ To Ezechiáš ucpal horní odtok vod Gichonu a svedl je k dolnímu konci Davidova města, na západ. Ezechiáš měl úspěch ve všem, co podnikl. ³¹ Dokonce i tehdy, když k němu babylonští hodnostáři vypravili posly, aby se vyptali na zázrak, jenž se v té zemi udál, opustil ho Bůh jen proto, aby ho zkoušel, aby poznal hlubiny jeho srdce. ³² Zbytek Ezechiášových příběhů, svědectví o jeho zbožnosti a jeho pracích jsou zapsány ve vidění Amosova syna, proroka Izaiáše, v knize judských a izraelských králů. ³³ Ezechiáš ulehl se svými otci a pohřbili ho na svahu hrobů Davidových synů. Když zemřel, vzdali mu poctu všichni Judovci a obyvatelé Jeruzaléma. Namísto něho vládl jeho syn Manases.

33 Manasesovi bylo, když nastoupil, dvanáct let a vládl v Jeruzalémě pětapadesát let. ² Dělal, co se Jahvovi nelíbí, napodoboval ohavnosti národů, které Jahve před Izraelity zahnal. ³ Znovu zbudoval výšiny, které jeho otec Ezechiáš zničil, vztyčil oltáře baalům, zhotovil posvátné kůly, klaněl se všemu nebeskému vojsku a uctíval je. ⁴ Postavil oltáře v Jahvově Chrámě, o němž Jahve řekl: „Mé Jméno bude navždy v Jeruzalémě.“ ⁵ V obou nádvořích Jahvova Chrámu postavil oltáře všemu nebeskému vojsku. ⁶ To on dal svým dětem projít ohněm v údolí Hinomových synů. Obíral se zaříkáváním, věštěním a čarodějnictvím, ustanovil zaklínače a věštce a konal četné skutky, na něž Jahve pohlíží jako na špatné, a tak vyvolával jeho hněv. ⁷ Modlu, kterou dal vyřezat, postavil do Božího Chrámu, o němž Jahve řekl Davidovi a jeho synovi Šalomounovi: „Do tohoto Chrámu a do Jeruzaléma, města, jež jsem si vyvolil ve všech kmenech Izraele, vložím navždy své Jméno.“ ⁸ Už neodvrátím kroky Izraelitů od země, kam jsem usadil vaše otce, pokud budou bdít, aby žili podle všeho, co jsem jim přikázal, podle celého Zákona, předpisů a zvyků, které sdělil Mojžíš.“ ⁹ Ale Manases svedl Judovce a obyvatele Jeruzaléma z cesty, takže jednali ještě hůře nežli národy, jež Jahve před Izraelity vyhladil. ¹⁰ Jahve mluvil k Manasesovi a jeho lidu, ale oni nepropůjčovali sluch. ¹¹ Tu proti nim Jahve přivedl vojevůdce asyrského krále, ti Manasese chytili háky, uvrhli ho do želez a odvedli do Babylonu. ¹² On se kvůli této zkoušce snažil Jahva, svého Boha, upokojit, hluboce se před Bohem svých otců pokořil; ¹³ modlil se k němu a on se dal obломit. Vyslyšel jeho úpěnlivou prosbu a opět ho uvedl do jeho královské hodnosti, do Jeruzaléma. Manases uznal, že Bůh jest Jahve. ¹⁴ Potom opravil vnější hradby Davidova města na západ od Gichonu, jenž leží v roklí, až k Rybí bráně; obklopovaly Ofel a on je o mnoho zvýšil. Do všech Judových měst dal vojevůdce. ¹⁵ Tehdy odstranil z Jahvova Chrámu cizincovy bohy a sochu a také všechny oltáře, které předtím postavil na chrámové hoře a v Jeruzalémě; vyhodil je za město. ¹⁶ Obnovil Jahvův oltář, přinášel na něm pokojné oběti a oběti chvály a přikázal Judovcům, aby sloužili Jahvovi, Bohu Izraele; ¹⁷ lid však nadále obětoval na výšinách, byť Jahvovi, svému Bohu. ¹⁸ Zbytek Manasesových příběhů, modlitba, kterou přednesl svému Bohu, a slova vidoucích, kteří se na něho obraceli ve jméno Jahva, Boha Izraele, jsou ve Skutcích izraelských králů. ¹⁹ Jeho modlitba a její vyslyšení, všechny jeho hříchy a jeho bezbožnost, místa, kde předtím, než se pokořil, zbudoval výšiny a vztyčil posvátné kůly a modly, jsou zaznamenány v Chozajových příbězích. ²⁰ Manases ulehl se svými otci a pohřbili ho v zahradě jeho paláce. Namísto něho vládl jeho syn Amon. ²¹ Amonovi bylo, když nastoupil, dvaadvacet let a vládl v Jeruzalémě dva roky. ²² Dělal, co se Jahvovi nelíbí, jako to dělal jeho otec Manases. Amon obětoval všem modlám, které udělal jeho otec Manases, a uctíval je. ²³ Nepokořil se před Jahvem, jako se pokořil jeho otec Manases; naopak on, Amon, se těžce provinil. ²⁴ Jeho služebníci se proti němu spiklil a zabili ho v jeho paláci; ²⁵ ale lid země pobil všechny, kdo se účastnili spiknutí proti Amonovi a prohlásil namísto něho za krále jeho syna Josiáše.

34 Josiášovi bylo, když nastoupil, osm let a vládl v Jeruzalémě jednatřicet let. ² Dělal, co se Jahvovi líbí, a následoval jednání svého předka Davida, aniž se od něho odchýlil nalevo či napravo. ³ V osmém roce své vlády, když byl ještě pouhý mladík, začal vyhledávat Boha svého předka Davida. Ve dvanáctém roce své vlády začal Judu a Jeruzalém očišťovat od výšin, posvátných kůlů, vyřezávaných a odlitých model. ⁴ Zbořily se před ním Baalovy oltáře, on vyvrátil kadidlové oltáře, které stály na nich, rozbil posvátné kůly, vyřezávané a odlité modly a obrátil je v prach, jež rozházel po hrobech těch, kdo jim přinášeli oběti. ⁵ Spálil kosti těch kněží na jejich oltářích, a tak Judu a Jeruzalém očistil. ⁶ V Manasesových, Efraimových, Simeonových a dokonce i v Neftaliho městech a na zpusťovaných územích, která je obklopovala, ⁷ rozbořil oltáře, posvátné kůly,

rozbil a na prach roztloukl modly, v celé izraelské zemi pokácel kadidlové oltáře, pak se vrátil do Jeruzaléma. ⁸ V osmnáctém roce své vlády, když chtěl očistit zemi a Chrám, vyslal Asaljahuova syna Šafana, místodržitele města Maasejahu a herolda, Joachazova syna Joacha, aby se opravil Chrám Jahva, jeho Boha. ⁹ Oni šli a odevzdali veleknězi Chilkijahuovi peníze, které předtím byly přineseny do Božího Chrámu a které sbírali levité, strážcové prahu: ty peníze pocházely z Manasesa, Efraima, z celého zbytku Izraele a také ode všech Judovců a Benjaminovců, kteří bydleli v Jeruzalémě. ¹⁰ Oni je předali stavitelům přiděleným k Jahvovu Chrámu a ti je užili na práce na obnově a opravě Chrámu. ¹¹ Dali je tesařům a stavebním dělníkům, aby se nakoupily otesané kameny a dřevo potřebné na výztuhu a na kostru budov, které poškodili judští králové. ¹² Ti muži na tom díle věrně pracovali; dohlíželi na ně Jachat a Obadjahu, levité z Merariho synů, Zekarja a Mešulam, dílovedoucí – Kehatovci, levité, kteří byli znalci nástrojů k doprovodu zpěvu, ¹³ ti, kteří byli v čele nosičů, a ti, kteří řídili stavitele všech druhů práce, a konečně několik levitů – dozorců, písařů a vrátných. ¹⁴ Když se odebíraly peníze uložené v Jahvově Chrámě, našel kněz Chilkijahu knihu Jahvova Zákona, jež sdělil Mojžíš. ¹⁵ Chilkijahu se ujal slova a řekl písaři Šafanovi: „Nalezl jsem v Jahvově Chrámě knihu Zákona.“ A Chilkijahu tu knihu dal Šafanovi. ¹⁶ Šafan knihu odevzdal králi a přednesl mu ještě toto: „Vše, co bylo tvým služebníkům svěřeno, provádějí, ¹⁷ dali dohromady peníze, které byly v Jahvově Chrámě, a odevzdali je do rukou podřízených a stavitelů.“ ¹⁸ Potom písař Šafan králi ohlásil: „Kněz Chilkijahu mi dal jednu knihu“; a Šafan z ní před králem předčítal. ¹⁹ Když slyšel slova Zákona, roztrhl si král oděv. ²⁰ Dal Chilkijahuovi, Šafatovu synovi Achikamovi, Mikovu synovi Abdonovi, písaři Šafanovi a královu služebníku Asajovi tento příkaz: ²¹ „Jděte se za mne a za zbytek Izraele a Judy dotázat Jahva na slova této knihy, která byla právě nalezena. Velký musí být Jahvův hněv, jenž se nad námi rozprostřel, protože naši otcové nezachovávali Jahvovo slovo a nežili podle všeho, co je v té knize napsáno.“ ²² Chilkijahu a královi muži se odebrali k prorokyni Chuldě, manželce strážce oděvů Šaluma, syna Chasrova syna Tokhata; bydlela v Jeruzalémě, v novém městě. Promluvili k ní v tom smyslu ²³ a ona odpověděla: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Řekněte mužům, jenž vás ke mně poslal: ²⁴ Takto mluví Jahve. Přivodím neštěstí na toto místo a na jeho obyvatele, všechna zlořečení napsaná v knize, kterou četli před judským králem, ²⁵ protože oni mě opustili a obětovali jiným bohům, aby mě dráždili všemi svými činy. Můj hněv proti tomuto místu vzplanul, nezasne. ²⁶ A řeknete judskému králi, jenž vás poslal, abyste se dotázali Jahva: Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Slova, která jsi slyšel...“ ²⁷ Ale protože se tvé srdce obměkčilo a protože ses pokořil před Bohem, když jsi uslyšel slova, jež on pronesl proti tomuto místu a jeho obyvatelům, protože ses pokořil, protože sis roztrhl oděv a plakal přede mnou, i já jsem tě slyšel, Jahvův výrok. ²⁸ Hle, připojím tě k tvým otcům, budeš v pokoji uložen do svého hrobu, tvé oči neuvidí všechna neštěstí, jež na toto místo a na jeho obyvatele přivodím.“ Oni tu odpověď přinesli králi. ²⁹ Tu dal král svolat všechny starší z Judy a z Jeruzaléma ³⁰ a král vstoupil do Jahvova Chrámu se všemi muži z Judy, s obyvateli Jeruzaléma, s kněžími, levity a se vším lidem od nejmenšího do největšího. Předčítal před nimi vše, co obsahovala kniha smlouvy nalezená v Jahvově Chrámě. ³¹ Král stál na vyvýšeném místě a uzavřel před Jahvem smlouvu, jež jej zavazovala, že bude chodit za Jahvem, dodržovat jeho přikázání, jeho pokyny a jeho zákony z celého svého srdce a ze vši své duše a plnit tak podmínky smlouvy napsané v té knize. ³² Přiměl kohokoli, kdo byl v Jeruzalémě nebo v Benjaminovi, aby k ní přistoupil, a obyvatelé Jeruzaléma se podřídili smlouvě s Bohem, Bohem svých otců. ³³ Josiáš odstranil každou ohavnou věc ze všech území, která patřila Izraelitům. Po celý svůj život přiváděl ke službě Jahvovi, jejich Bohu, každého, kdo byl v Izraeli. Oni se neodvrátili od Jahva, Boha svých otců.

35 Tehdy Josiáš oslavil v Jeruzalémě Velikonoce Jahvovi a paschu zabili čtrnáctého dne prvního měsíce. ² Josiáš uvedl kněze nazpět do jejich úřadů a zařídil, že byli schopni věnovat se službě Jahvovu Chrámu. ³ Potom řekl levitům – těm, kteří měli rozvážnost za veškerého Izraele a kteří byli zasvěceni Jahvovi: „Uložte svatou archu do Chrámu, který vystavěl izraelský král, Davidův syn Šalomoun. Už to není břemeno pro vaše ramena. Nyní služte Jahvovi, svému Bohu, a jeho lidu Izraeli. ⁴ Uspořádejte se podle rodin, podle svých tříd, jak to určil izraelský král David a sepsal jeho syn Šalomoun. ⁵ Zdržujte se ve svatyni, k službám částem rodin, k službám vašim bratřím nekněžím; levité budou mít podíl v rodině. ⁶ Zabijte paschu, posvěťte se a buďte k službám svým bratřím a jedněte podle Jahvova slova, které sdělil Mojžíš.“ ⁷ Josiáš tedy vyzdvihl pro nekněze brav, jehňata a kůzlata v počtu třiceti tisíc, velikonoční oběti pro všechny, kdo tam byli, a k tomu tři tisíce býků. Tento dobytek byl vzat z králova majetku. ⁸ Jeho hodnostáři rovněž vykonali vyzdvihnutí jakožto dobrovolný obětní dar pro lid, pro kněze a levity. Chilkijahu, Zekarjahu a Jechiel, představení Božího Chrámu, dali kněžím jako velikonoční oběti dva tisíce šest set kusů bravu a tři sta býků. ⁹ Hodnostáři levitů – Konanjahu, Šemajahu a jeho bratr Netaneel, Chašabjahu, Jeiel a Jozabad – vyzdvihli pro levity jakožto velikonoční oběti pět tisíc kusů bravu a pět set býků. ¹⁰ Řád bohoslužeb byl stanoven, kněží na svých místech a levité podle svých tříd, jak to král předepsal. ¹¹ Zabili paschu; kněží rozlévali krev, kterou dostávali z rukou levitů, a levité čtvrtili

oběti. ¹² Dali stranou celopal, aby jej dali neúplným rodinám z lidu, které měly Jahvovi dávat obětní dar, jak je to zapsáno v Mojžíšově knize; stejně tomu bylo se skotem. ¹³ Upekli paschu podle pravidla na ohni a posvátná jídla uvařili v kotlích, v hrncích a na hlubokých mísách a ve spěchu je roznášeli všemu lidu. ¹⁴ Potom připravili paschu pro sebe samé a pro kněze – kněží, Áronovi synové, se totiž až do noci starali o přinášení celopalů a tuku; proto levité připravili paschu pro sebe samé a pro kněze, Áronovy syny. ¹⁵ Zpěváci – Asafovi synové – byli na svých místech podle Davidova předpisu; ani Asaf, ani Heman, ani králův vidoucí Jedutun, ani vrátní u všech bran nemuseli opustit službu, protože jim vše připravili jejich bratři levité. ¹⁶ Takto byla v onen den uspořádána veškerá Jahvova bohoslužba, aby se podle předpisů krále Josiáše slavily Velikonoce a přinášely celopaly na Jahvově oltáři. ¹⁷ V té chvíli právě přítomní Izraelité slavili Velikonoce a po sedm dní Svátek nekvašených chlebů. ¹⁸ Takové Velikonoce jako tyto se neslavily od doby proroka Samuela, žádný izraelský král neslavil Velikonoce podobné těm, jež slavil Josiáš s kněžími, levity, všemi přítomnými Judovci a Izraelity a s obyvateli Jeruzaléma. ¹⁹ Tyto Velikonoce se slavily v osmáctém roce Josiášovy vlády. ²⁰ Poté, když Josiáš udělal všechno, aby uvedl do pořádku Chrám, vytáhl egyptský král Necho bojovat ke Karkemiši na Eufratu. Když mu král Josiáš vytáhl vstříc, ²¹ on k němu vypravil posly se vzkazem: „Co je mi po tobě, judský králi? Dnes neútočím na tebe, mám bojovat s jiným domem a Bůh mi řekl, abych si pospíšil. Nechej tedy jednat Boha, jenž je se mnou, aby nezpůsobil tvou zkázu.“ ²² Ale Josiáš neupustil od toho, že se s ním střetne, neboť byl pevně rozhodnut bojovat s ním a neposlouchal, co mu Necho v Božím jménu říká. Svedl bitvu v nížině u Megida; ²³ lučištníci střelili po králi Josiášovi a král řekl svým služebníkům: „Odneste mě, protože je mi velmi špatně.“ ²⁴ Jeho služebníci ho tedy vytáhli z jeho vozu, naložili ho na jiný z jeho vozů a odvezli ho do Jeruzaléma, kde zemřel. Pohřbili ho v hrobech jeho otců. Celý Juda a Jeruzalém Josiáše oplakávali; ²⁵ Jeremiáš složil nad Josiášem nárek, který všichni zpěváci a zpěvačky ještě dnes odříkávají ve svých nárcích nad Josiášem; v Izraeli se z toho stalo pravidlo a tyto zpěvy jsou zaznamenány v Nárcích. ²⁶ Zbytek Josiášových příběhů, svědectví o jeho zbožnosti, jež se shodovala se vším, co je zapsáno v Jahvově zákoně, ²⁷ jeho příběhy od počátku do konce, to vše je zapsáno v knize izraelských a judských králů.

36 Lid země vzal Josiášova syna Joachaze a udělali ho namísto jeho otce králem v Jeruzalémě. ² Joachazovi bylo, když nastoupil, třiadvacet let a vládl v Jeruzalémě tři měsíce. ³ Egyptský král ho odstranil z Jeruzaléma a zemi uložil daň sta talentů stříbra a jednoho talentu zlata. ⁴ Potom egyptský král ustanovil králem nad Judou a Jeruzalémem jeho bratra Eljakima a změnil mu jméno na Jojakim. Jeho bratra Joachaze pak Necho vzal a odvedl do Egypta. ⁵ Jojakimovi bylo, když nastoupil, pětadvacet let a vládl v Jeruzalémě jedenáct let; dělal, co se Jahvovi, jeho Bohu, nelíbí. ⁶ Babylonský král Nabuchodonozor proti němu podnikl tažení, uvrhl ho do želez, aby ho odvedl do Babylonu. ⁷ Nabuchodonozor odnesl do Babylonu také část zařízení Jahvova Chrámu a uložil je ve svém paláci v Babylonu. ⁸ Zbytek Jojakimových příběhů, ohavnosti, jež spáchal, a co proti němu bylo shledáno, to je zapsáno v knize judských a izraelských Králů. Namísto něho vládl jeho syn Jojakin. ⁹ Jojakinovi bylo, když nastoupil, osmáct let a vládl v Jeruzalémě tři měsíce a deset dní; dělal, co se Jahvovi nelíbí. ¹⁰ Na přelomu roku pro něho Nabuchodonozor poslal a dal ho spolu s vzácným zařízením Jahvova Chrámu odvést do Babylonu a králem nad Judou a Jeruzalémem ustanovil jeho bratra Sedechiáše. ¹¹ Sedechiášovi bylo, když nastoupil, jednadvacet let a vládl v Jeruzalémě jedenáct let. ¹² Dělal, co se Jahvovi, jeho Bohu, nelíbí. Nepokořil se před prorokem Jeremiášem, jenž přišel na Jahvův příkaz. ¹³ Kromě toho se vzbouřil proti králi Nabuchodonozorovi, jemuž přísahal při Bohu. Stal se tvrdošíjným a zatvrdil své srdce, místo aby se vrátil k Jahvovi, Bohu Izraele. ¹⁴ Navíc všichni přední kněží i lid byli stále nevěrnější, napodobovali všechny ohavnosti národů a poskvrňovali Chrám, jež si Jahve zasvětil v Jeruzalémě. ¹⁵ Jahve, Bůh jejich otců, jim neúnavně posílal posly, neboť chtěl svůj lid a svůj Příbytek ušetřit. ¹⁶ Ale oni si z Božích vyslanců tropili posměch, pohrdali jeho slovy, vysmívali se jeho prorokům, takže nakonec Jahvův hněv proti jeho lidu byl takový, že už naň nebylo léku. ¹⁷ Přivedl proti nim krále Chaldeců, jenž pobil jejich mladé válečníky ostřím meče v jejich svatyni a nešetřil ani mladíka, ani dívku, ani starce, ani bělovlasého muže. Bůh mu je všechny vydal do rukou. ¹⁸ Všechny předměty z Božího Chrámu, poklady krále a jeho hodnostářů, všechno to odvezl do Babylonu. ¹⁹ Boží Chrám spálili, jeruzalémské hradby zbořili, všechny paláce v něm zapálili a všechny cenné předměty v něm zničili. ²⁰ Potom Nabuchodonozor odvekl do Babylonu zbytek, který unikl meči; oni i jejich synové mu museli sloužit až do ustavení perského království, ²¹ plnice tak to, co řekl Jahve ústy proroka Jeremiáše: „Dokud země nesplatí své soboty, bude odpočívat po všechny dny zpustošení, dokud nepřejde sedmdesát let.“ ²² A prvního roku perského krále Kyra, aby se splnilo Jahvovo slovo, jež vyhlásil Jeremiáš, vzbudil Jahve ducha perského krále Kyra, jenž dal provolat a dokonce písemnými vyhláškami oznámit v celém svém království: ²³ „Takto mluví perský král Kyros: Jahve, Bůh nebe, mi dal všechna království země; on mne pověřil, abych mu vystavěl Chrám v Jeruzalémě, v Judovi. Kdokoli mezi vámi patří ke všemu jeho lidu, ať je jeho Bůh s ním a ať se vydá na cestu!“

Ezdráš

Úvod

1 Prvního roku perského krále Kyra, aby se splnilo Jahvovo slovo, jež vyhlásil Jeremiáš, vzbudil Jahve ducha perského krále Kyra, jenž dal provolat a dokonce písemnými vyhláškami oznámit v celém svém království: ² „Takto mluví perský král Kyros: Jahve, Bůh nebe, mi dal všechna království země, on mě pověřil, abych mu vystavěl Chrám v Jeruzalémě, v Judovi. ³ Kdokoli mezi vámi patří ke všemu jeho lidu, ať je jeho Bůh s ním! Ať se vydá na cestu do Jeruzaléma v Judovi a vystaví Chrám Jahva, Boha Izraele – to je Boha, jenž je v Jeruzalémě. ⁴ Ať všechny, kteří vyvázli, všude podpoří obyvatelstvo míst, kde oni sídlí, stříbrem, zlatem, výstrojí a zvířaty k jízdě a také dobrovolnými obětními dary pro Chrám Boha, který je v Jeruzalémě.“ ⁵ Tu hlavy rodin Judy a Benjamína, kněží a levité, zkrátka všichni, jejichž ducha probudil Bůh, povstali a šli do Jeruzaléma vystavět Jahvův Chrám; ⁶ a všichni jejich sousedé je všemožně podpořili: stříbrem, zlatem, výstrojí, zvířaty k jízdě a vzácnými dárky, nepočítajíc v to všechny dobrovolné obětní dary. ⁷ Král Kyros dal vyzdvihnout náčiní z Jahvova Chrámu, jež přinesl Nabuchodonozor z Jeruzaléma, a věnoval chrámu svého boha. ⁸ Perský král Kyros je předal do rukou pokladníka Mithridata a ten je odpočítal Judovu knížeti Šešbasarovi. ⁹ Toto je jeho seznam. Zlaté mísy: 30; stříbrné mísy: 1000; opravené: 29; ¹⁰ zlaté číše: 30; stříbrné číše: 1000; poškozené: 410; jiné náčiní: 1000. ¹¹ Celkový počet zlatého a stříbrného náčiní: 5400. To všechno přinesl Šešbasar nazpět, když povolal vyhnance z Babylonu do Jeruzaléma.

2 Toto jsou muži z kraje, kteří se vrátili ze zajetí a z vyhnanství i které babylonský král Nabuchodonozor odvedl do Babylonu; navrátili se do Jeruzaléma a do Judy, každý do svého města. ² Přišli se Zorobabelem, Jozem, Nehemiášem, Serajou, Reelajou, Nachamanim, Mordokajem, Bilšanem, Misparem, Bigvajem, Rechumem, Baanou. Seznam mužů z izraelského lidu. ³ Pareošovi synové: 2172; ⁴ Šefatjovi synové: 372; ⁵ Arachovi synové: 775; ⁶ Pachat-Moabovi synové, to znamená Jozuovi a Joabovi synové: 2812; ⁷ Elamovi synové: 1254; ⁸ Zatuovi synové: 945; ⁹ Zakajovi synové: 760; ¹⁰ Baniho synové: 642; ¹¹ Bebajovi synové: 623; ¹² Azgadovi synové: 1222; ¹³ Adonikamovi synové: 666; ¹⁴ Bigvajovi synové: 2056; ¹⁵ Adinovi synové: 454; ¹⁶ Aterovi synové, to znamená Jechizkijovi synové: 98; ¹⁷ Besajovi synové: 323; ¹⁸ Jorovi synové: 112; ¹⁹ Chašumovi synové: 223; ²⁰ Gibarovi synové: 95; ²¹ synové z Betléma: 123; ²² muži z Netofy: 56; ²³ muži z Anatotu: 128; ²⁴ synové z Azmavetu: 42; ²⁵ synové z Kirjat-Jearimu, Kefiry a Beerotu: 743; ²⁶ synové z Ramy a Geby: 621; ²⁷ muži z Mikmasu: 122; ²⁸ muži z Betelu a Aje: 223; ²⁹ synové z Neba: 52; ³⁰ synové z Magbiše: 156; ³¹ synové jiného Elama: 1254; ³² Charimovi synové: 320; ³³ synové z Lodu, Chadidu a Ona: 725; ³⁴ synové z Jericha: 345; ³⁵ Senaovi synové: 3630. ³⁶ Kněží. Jedajovi synové, to znamená Jozuův dům: 973; ³⁷ Imerovi synové: 1052; ³⁸ Pašchurovi synové: 1247; ³⁹ Charimovi synové: 1017. ⁴⁰ Levité. Jozuovi a Kadmielovi synové z Hodavjových synů: 74. ⁴¹ Zpěváci. Asafovi synové: 128. ⁴² Synové vrátných. Šalumovi synové, Aterovi synové, Talmonovi synové, Akubovi synové, Chatitovi synové, Šobajovi synové: celkem 139. ⁴³ „Darovaní“. Sichovi synové, Chasufovi synové, Tabaotovi synové, ⁴⁴ Kerosovi synové, Siahovi synové, Padonovi synové, ⁴⁵ Lebanovi synové, Chagabovi synové, Akubovi synové, ⁴⁶ Chagabovi synové, Šamlajovi synové, Chananovi synové, ⁴⁷ Gidelovi synové, Gacharovi synové, Reajovi synové, ⁴⁸ Resinovi synové, Nekodovi synové, Gazamovi synové, ⁴⁹ Uzovi synové, Paseachovi synové, Besajovi synové, ⁵⁰ Asnovi synové, synové Meunitů, synové Nefusitů, ⁵¹ Bakbukovi synové, Chakufovi synové, Charchurovi synové, ⁵² Baslutovi synové, Mechidovi synové, Charšovi synové, ⁵³ Barkosovi synové, Siserovi synové, Temachovi synové, ⁵⁴ Nesiachovi synové, Chatifovi synové. ⁵⁵ Synové Šalomounových otroků. Sotajovi synové, Soferetovi synové, Perudovi synové, ⁵⁶ Jaalovi synové, Darkonovi synové, Gidelovi synové, ⁵⁷ Šefatjovi synové, Chatilovi synové, synové Pokereta seabajmského, Amiho synové. ⁵⁸ Celkový počet „darovaných“ a synů Šalomounových otroků: 392. ⁵⁹ A ti ostatní, kteří přicházeli z Tel-Melachu, Tel-Charši, Kerubu, Adanu a Imeru, pak nemohli prokázat, zda jejich rodina a jejich plemeno jsou izraelského původu. ⁶⁰ Delajovi synové, Tobijovi synové, Nekodovi synové: 652. ⁶¹ A mezi syny kněží: Chobajovi synové, Hakosovi synové, synové Barzilaje – ten si kdysi vzal za ženu jednu z dcer Galaadovce Barzilaje a přijal jeho jméno za své. ⁶² Ti pátrali po svých rodopisných záznamech, ale nenašli je; byli tedy vyloučeni z kněžského úřadu jakožto nečistí ⁶³ a Jeho Ctihodnost jim zakázal jíst posvátné pokrmy, dokud nepovstane nějaký kněz pro urim a tumim. ⁶⁴ Počet celého shromáždění dosahoval 42 360 osob, ⁶⁵ nepočítaje v to jejich otroky a služky v počtu 7337. Měli také dvě stě zpěváků a zpěvaček. ⁶⁶ Koní bylo 736, mezků 245, ⁶⁷ velbloudů 435 a oslů 6720. ⁶⁸ Po svém příchodu k Jahvovu Chrámu, který je v Jeruzalémě, dali někteří z hlav rodin dobrovolné obětní dary na Boží Chrám, aby byl znovu zřízen na místě, kde stával.

⁶⁹ Podle svých možností odvedli do pokladnice pro bohoslužbu 61 000 zlatých drachem, 5000 min stříbra a 100 kněžských rouch. ⁷⁰ Kněží, levité a část lidu se usadili v Jeruzalémě; zpěváci, vrátní a „darovní“ ve svých městech a všichni ostatní Izraelité ve svých městech.

3 Izraelité tak byli ve svých městech, a když nadešel sedmý měsíc, shromáždil se všechen lid jako jediný muž v Jeruzalémě. ² Josadakův syn Jozue se svými bratry kněžími a Šealtielův syn Zorobabel se svými bratry začali nově stavět oltář Boha Izraele, aby se na něm přinášely celopaly, jak je psáno v Zákoně Božího muže Mojžíše. ³ Oltář obnovili na místě, kde stával – navzdory strachu, jež měli před národy té země – a přinášeli na něm celopaly Jahvovi, ranní a večerní celopaly; ⁴ oslavili Svátek stánků, jak je psáno, s tolika každodenními celopaly, kolik jich je na každý den určeno; ⁵ dále se kromě stálého celopalu určeného na soboty, novoluní a na všechny slavnosti zasvěcené Jahvovi přinášely ty, které chtěl každý Jahvovi přinést dobrovolně. ⁶ Od prvního dne sedmého měsíce se začaly Jahvovi přinášet celopaly, třebaže základy Jahvovy svatyně nebyly ještě položeny. ⁷ Pak dali peníze kameníkům a tesařům; Sidoňanům a Tyřanům dodali potraviny, nápoje a olej, aby na základě povolení, jež udělil perský král Kyros, zaslali po moři až do Jafy cedrové dřevo pocházející z Libanonu. ⁸ Druhého roku po svém příchodu k Božímu Chrámu v Jeruzalémě, druhého měsíce, začali Šealtielův syn Zorobabel a Josadakův syn Jozue se svými zbývajícími bratřími, kněžími, levity a se všemi muži, kteří se vrátili ze zajetí do Jeruzaléma, to dílo, a levitům, jimž bylo dvacet let a více, svěřili řízení prací na Jahvově Chrámě. ⁹ Jozue, jeho synové a jeho bratři, Kadmiel a jeho synové, Hodavjovi synové se tedy jako jeden muž pustili do řízení prací na staveništi Božího Chrámu. ¹⁰ Když stavitelé položili základy Jahvovy svatyně, kněží v rouchu předstoupili s trubkami a také levité, Asafovi synové, s cymbály a podle příkazů izraelského krále Davida chválili Jahva; ¹¹ zazpívali Jahvovi chvalozpěv a díkyvdání: „Neboť je dobrý, neboť jeho láska k Izraeli trvá navěky.“ A úplně všechen lid s hlasitým křikem chválil Jahva, protože Jahvův Chrám už měl základy. ¹² Avšak ne jeden z kněží, ne jeden z levitů a hlav rodin, kteří již byli letití a viděli kdysi první Chrám, velice hlasitě plakali, když se před jejich očima kladly základy, ale mnoho jiných pozvedalo hlasy k radostnému křiku. ¹³ A nikdo nebyl s to rozlišit šum radostného křiku od šumu nářků lidu; neboť křik lidu byl velice mohutný a ten hluk bylo slyšet do veliké dálky.

4 Když se však Judovi a Benjaminovi nepřátelé dozvěděli, že vyhnanci stavějí Jahvovi, Bohu Izraele, svatyni, ² sebrali se a šli za Zorobabelem, Jozuem a hlavami rodin a řekli jim: „Chceme stavět s vámi, neboť vyhledáváme jako vy vašeho Boha a obětujeme mu od časů asyrského krále Asarchadona, který nás sem přivedl.“ ³ Zorobabel, Jozue a ostatní hlavy izraelských rodin jim odpověděli: „Nijak se nesluší, abychom Chrám našemu Bohu stavěli vy i my: Jahvovi, Bohu Izraele, máme stavět jen my, jak nám to předepsal perský král Kyros.“ ⁴ Tu začal lid té země odrazovat Judovy muže a zastrašovat je, aby dál nestavěli. ⁵ Po celý čas perského krále Kyra až do vlády perského krále Dareia proti nim podpláceli rádce, aby zhatili jejich záměr. ⁶ Za Xerxovy vlády, na počátku jeho vlády, sepsali proti obyvatelům Judy a Jeruzaléma stížnost. ⁷ Za Artaxerxových časů psali proti Jeruzalému perskému králi Artaxerxovi Mitridat, Tabeel a ostatní jejich druhové. Text toho spisu byl napsán aramejským písmem a aramejským jazykem. ⁸ Potom místodržící Rechum, písař Šimšaj napsali králi Artaxerxovi proti Jeruzalému následující list – ⁹ místodržící Rechum, písař Šimšaj a ostatní jejich druhové; soudci a správci, perští úředníci; muži z Uruku, z Babylonu a ze Sus – totiž Elamité – ¹⁰ a ostatní národy, které velký a slavný Ašurbanipal odvedl a usídlil v samařských městech a ve zbylém Zaeufratí. ¹¹ Toto je opis listu, který mu poslali: „Králi Artaxerxovi, tví služebníci, muži ze Zaeufratí: Nyní tedy ¹² je nutno krále zpravit, že Židé, kteří odešli od tebe k nám a přišli do Jeruzaléma, znovu stavějí to vzpurné a zvrácené město; začínají obnovovat hradby a kopou základy. ¹³ Nyní je nutno krále zpravit, že bude-li to město znovu vystavěno a hradby obnoveny, nebudou se už platit daně, poplatky ani mýtné a že nakonec bude král poškozen. ¹⁴ Nyní vzhledem k tomu, že se sytíme solí paláce, nezdá se nám slušné hledět na pohanu páchanou na králi; a tak králi posíláme tyto zprávy, ¹⁵ aby se pátralo v zápisech tvých otců: v těch zápisech nalezněš a zjistíš, že to město je město vzpurné, osudné králům a krajům, a že se tam od dávných dob rozdmýchávaly vzpoury. Proto bylo to město zničeno. ¹⁶ Zpravujeme krále, že bude-li to město znovu vystavěno a jeho hradby opět vztyčeny, nebudeš mít brzy v Zaeufratí žádné území!“ ¹⁷ Král poslal tuto odpověď: „Místodržiteli Rechumovi, písaři Šimšajovi a ostatním jejich druhům sídlícím v Zaeufratí, pokoj! Nyní tedy ¹⁸ byl přede mnou v překladu přečten spis, který jste mi poslali. ¹⁹ Na můj příkaz se provedlo pátrání a shledalo se, že se to město od dávných časů bouřilo proti králům a že tam docházelo ke vzpourám a povstáním. ²⁰ V Jeruzalémě panovali mocní králové, kteří ovládali celé Zaeufratí: platily se jim daně, poplatky a mýtné. ²¹ Vydejte tedy příkaz, ať je podnik těch mužů přerušen: to město nesmí být znovu postaveno, dokud o tom já nerozhodnu. ²² Strážte se, abyste v této věci nejednali nedbale, aby se zlo k újmě králů nezhoršilo.“ ²³ Jakmile byl přečten opis spisu krále

Artaxerxa před místodržícím Rechumem, písařem Šimšajem a jejich druhy, oni odešli spěšně do Jeruzaléma k Židům a silou zbraní zastavili jejich práce. ²⁴Takto byly zastaveny práce na Božím Chrámě v Jeruzalémě: zůstaly přerušeny až do druhého roku vlády perského krále Dareia.

5 Tu začali Židům v Judovi a v Jeruzalémě prorokovat ve jménu Boha Izraele, který byl nad nimi, proroci Aggeus a Idův syn Zachariáš. ²Nato povstali Šealtielův syn Zorobabel a Josadakův syn Jozue a začali v Jeruzalémě stavět Boží Chrám: Boží proroci byli s nimi a poskytovali jim pomoc. ³Tentokrát za nimi přišli místodržící Zaeufratí Tatenaj, Šetar-Boznaj a jejich druhové a zeptali se jich: „Kdo vám dal povolení znovu stavět ten Chrám a obnovovat tu stavbu?“ ⁴Jak se jmenují muži, kteří tu budovu stavějí?“ ⁵Ale nad staršími Židů byly oči jejich Boha: oni je nenutili přestat, dokud by nepřišla zpráva Dareiovi a nepřišel nazpět úřední výnos o té záležitosti. ⁶Opis listu, jež Tatenaj, místodržící Zaeufratí, Šetar-Boznaj a jeho druhové, úředníci v Zaeufratí, odeslali králi Dareiovi. ⁷Obrátili se na něho se zprávou tohoto obsahu: „Králi Dareiovi, dokonalý pokoj! ⁸Je nutno zpravit krále, že jsme se odebrali do okrsku Judy, ke Chrámu velkého Boha: staví se z kamenných kvádrů a do zdí se zasazují trámy; práce se koná pilně a roste jim pod rukama. ⁹Dotazovali jsme se tedy těch starších a řekli jsme jim: ‘Kdo vám dal povolení znovu stavět ten Chrám a obnovovat tu stavbu?’ ¹⁰Dále jsme se vyptali na jejich jména, abychom tě o tom zpravili; tak jsme mohli připsat jména mužů, kteří těm lidem velí. ¹¹Oni nám odpověděli takto: ‘Jsme služebníci Boha nebe i země; stavíme znovu Chrám, který kdysi stával po mnoho let a jež postavil a dokončil jeden velký izraelský král. ¹²Ale když naši otcové rozhněvali Boha nebe, on je vydal do rukou babylonského krále, Chaldejce Nabuchodonozora, který ten Chrám zničil a lid odvedl do Babylonu. ¹³Ale v prvním roce babylonského krále Kyra vydal král Kyros příkaz, aby byl tento Boží Chrám znovu vystavěn; ¹⁴kromě toho dal Kyros zlaté a stříbrné náčiní Božího Chrámu, o něž Nabuchodonozor oloupil jeruzalémskou svatyni a jež přenesl do svatyně babylonské, z babylonské svatyně vyzdvihnout a předat jistému Šešbasarovi, kterého ustanovil místodržícím; ¹⁵řekl mu ‘Vezmi toto náčiní a jdi je zanést nazpět do jeruzalémské svatyně a ať je Boží Chrám znovu vystavěn na místě, kde stával’; ¹⁶ten Šešbasar tedy přišel, položil základy Božího Chrámu v Jeruzalémě; od té doby až do nynějška se staví a dosud není dokončen.’ ¹⁷Nyní tedy, zlíbí-li se králi, ať se hledá v královských pokladnicích v Babylonu, zda je pravda, že král Kyros vydal příkaz, aby byl v Jeruzalémě znovu postaven ten Boží Chrám. A ať nám pošlou královo rozhodnutí v té věci!“

6 A tak se na příkaz krále Dareia pátralo v pokladnicích, kde byly v Babylonu uloženy záznamy, ²a v Ekbatanech, pevnosti ležící v kraji Médů, se našel svitek tohoto obsahu: „Zápis: ³Prvního roku krále Kyra král Kyros přikázal: Boží Chrám v Jeruzalémě. Chrám bude znovu postaven jako místo, kde se přinášejí oběti, a jeho základy budou zachovány. Bude vysoký šedesát loket, široký šedesát loket. ⁴Budou tam čtyři vrstvy kamenných kvádrů a jedna vrstva dřeva. Útraty bude hradit králův dům. ⁵Nadto bude navraceno zlaté a stříbrné náčiní Božího Chrámu, které Nabuchodonozor odnesl z jeruzalémské svatyně a odvezl do Babylonu, tak aby vše přišlo na své místo v jeruzalémské svatyni a bylo uloženo v Božím Chrámě. ⁶Nyní tedy, Tatenaji, místodržící Zaeufratí, Šetar-Boznaji a vy, jejich druhové, přední úředníci v Zaeufratí, od toho odstupte, ⁷nechte judského místodržícího a starší Židů, ať na tom Božím Chrámě pracují: smějí ten Boží Chrám znovu postavit tam, kde stával. ⁸Toto jsou mé příkazy o vašem postupu vůči těm starším Židům ve věci znovupostavení toho Božího Chrámu: výdaje, jež mají, se těm mužům budou přesně a bez přestání vyplácet z královského jmění – to znamená ze zaeufratských daní. – ⁹Co potřebují k celopalům Bohu nebe: mladé býky, berany a jehňata a také pšenici, sůl, víno a olej, to se jim denně bude podle pokynů jeruzalémských kněží bez nedbalosti dodávat, ¹⁰aby se Bohu nebe přinášely libě vonící oběti a aby se konaly modlitby za život krále a jeho synů. ¹¹Dále přikazuji toto: komukoli, kdo překročí tento výnos, bude z domu vyrván trám, ten bude vztyčen a on na něj bude naražen; a z jeho domu se za ten zločin udělá smetiště. ¹²Ať Bůh, který tam dává sídlit svému Jménu, zahladí každého krále nebo každý lid, který by se pokusil toho nedbat a ten Boží Chrám v Jeruzalémě zničit! Ten příkaz jsem vydal já, Dareios. Ať je přesně proveden!“ ¹³A tak místodržící Zaeufratí Tatenaj, Šetar-Boznaj a jejich druhové provedli přesně pokyny, které poslal král Dareios. ¹⁴A starší Židů z vnuknutí proroka Aggea a Idova syna Zachariáše dále s úspěchem stavěli. Stavbu ukončili podle příkazu Boha Izraele a příkazu Kyra a Dareia. ¹⁵Ten Chrám byl dokončen dvacátého třetího dne měsíce adaru: bylo to šestého roku vlády krále Dareia. ¹⁶Izraelité – kněží, levité a ostatní vyhnanci – ten Boží Chrám s radostí posvětili; ¹⁷k posvěcení toho Božího Chrámu přinesli sto býků, dvě stě beranů, čtyři sta jehňat a jako obět za hřích celého Izraele dvanáct kozlů podle počtu Izraelových kmenů. ¹⁸Potom ustanovili, jak je psáno v Mojžíšově knize, k službě v Božím Chrámě v Jeruzalémě kněze podle jejich skupin a levity podle jejich tříd. ¹⁹Vyhnanci slavili Velikonoce čtrnáctého prvního měsíce. ²⁰Levité se očistili jako jeden muž: všichni byli čistí;

zabili tedy paschu pro všechny vyhnance, pro své bratry kněze i pro sebe samé.²¹ Paschu jedli: Izraelité, kteří se vrátili z vyhnanství, a všichni, kdo se rozešli s nečistotou národů země a přidali se k nim, aby vyhledali Jahva, Boha Izraele.²² Po sedm dní radostně slavili Svátek nekvašených chlebů, neboť Jahve je naplnil radostí tím, že k nim naklonil srdce asyrského krále, aby jim posílil ruce k práci na Božím Chrámě, Chrámě Boha Izraele.

7 Po těchto událostech přišel za vlády perského krále Artaxerxa Ezdráš, syn Seraji, syna Azarji, syna Chilkiji,² syna Šaluma, syna Sadoka, syna Achituba,³ syna Amarji, syna Azarji, syna Merajota,⁴ syna Zerachji, syna Uziho, syna Bukiho,⁵ syna Abišuy, syna Pinchase, syna Eleazara, syna velekněze Árona,⁶ ten Ezdráš přišel z Babylonu. Byl to znalec Písma zběhlý v Mojžíšově Zákoně, jež dal Jahve, Bůh Izraele. Protože nad ním byla ruka Jahva, jeho Boha, král mu dal vše, oč žádal.⁷ Sedmého roku krále Artaxerxa přišli do Jeruzaléma někteří Izraelité, kněží, levité, zpěváci, vrátní a „darovaní“.⁸ Přišel do Jeruzaléma pátého měsíce: byl to sedmý králův rok.⁹ Svůj odchod z Babylonu totiž určil na první den prvního měsíce a prvního dne pátého měsíce došel do Jeruzaléma: byla nad ním dobrotivá ruka jeho Boha!¹⁰ Neboť Ezdráš upíral své srdce na zkoumání Jahvova Zákonu, na to, aby podle něho žil a vyučoval v Izraeli zákonům a zvykům.¹¹ Toto je opis spisu, který král Artaxerxes předal knězi a znalci Písma Ezdrášovi, učenému vykladači Jahvových přikázání a jeho zákonů pro Izraele.¹² „Artaxerxes, král králů, knězi Ezdrášovi, znalému Zákonu a Boha nebe, dokonalý pokoj. Nyní tedy,¹³ vydal jsem příkaz, že kdokoli, kdo v mém království patří k lidu Izraele, jeho kněžím a jeho levitům a chce dobrovolně jít do Jeruzaléma, může odejít s tebou,¹⁴ neboť tebe vyslal král a jeho sedm rádců, abys podle Zákonu svého Boha, jež máš v rukou, přehlédl Judu a Jeruzalém¹⁵ a abys donesl stříbro a zlato, jež král a jeho rádcové dobrovolně darovali Bohu Izraele, jenž sídlí v Jeruzalémě,¹⁶ a také všechno stříbro a zlato, jež dostaneš v celé babylonské provincii s dobrovolnými obětními dary, jež dávají lid a kněží Chrámů svého Boha v Jeruzalémě.¹⁷ Za ty peníze se tedy postaráš o nákup býků, beranů, jehnat a také nekrvavých obětí a úliteb, jež k nim přísluší, dáš je jako obětní dar na oltář Chrámů vašeho Boha v Jeruzalémě;¹⁸ pokud jde o stříbro a zlato, jež zbudou, použijete jich ty a tví bratři, jak uznáte za vhodné, a budete se přitom řídit vůlí svého Boha.¹⁹ Náčiní, jež ti bylo předáno ke službě Chrámů tvého Boha, ulož před svým Bohem v Jeruzalémě.²⁰ Co bude dál pro Chrám tvého Boha zapotřebí a co přitom budeš mít opatřit ty, to opatříš z královské pokladny.²¹ Já sám, král Artaxerxes, vydávám všem pokladníkům ze Zaeufratí tento příkaz: ‘Ať se všemu, oč vás požádá kněz Ezdráš, znalý Zákonu Boha nebe, přesně vyhoví,²² až do výše sta talentů stříbra, sta korů pšenice, sta batů vína, sta batů oleje; soli mu dáte po libosti.²³ Vše, co přikazuje Bůh nebe, aby se nad královstvím krále a jeho synů nepozvedl Hněv.²⁴ Dále se vám dává na vědomí, že je zakázáno vybírat daň, poplatek nebo mýtné ode všech kněží, levitů, zpěváků, vrátných, ‘darovaných’, zkrátka od služebníků onoho Božího domu.’²⁵ A ty, Ezdráši, podle moudrosti svého Boha, kterou máš v rukou, ustanov dozorce a soudce, kteří by vykonávali spravedlnost pro všechny lid v Zaeufratí, to je pro všechny, kdo znají Zákon tvého Boha. Toho, kdo jej nezná, o něm musíte poučit.²⁶ Nad kýmkoli, kdo by nedodržel Zákon tvého Boha – což je Zákon králův –, ať je podle práva vynesena přísná rozsudek: smrti, vyhnanství, pokuty nebo vězení.“²⁷ Bud’ veleben Jahve, Bůh našich otců, který takto srdci krále vnukl, aby oslavil Jahvův Chrám v Jeruzalémě,²⁸ a který ke mně obrátil přízeň krále, jeho rádců a všech nejmocnějších královských úředníků. Já pak jsem nabyt odvahy, protože nade mnou byla ruka Jahva, mého Boha, a shromáždil jsem přední muže Izraele, aby odešli se mnou.

8 Toto jsou se svými rodokmeny hlavy rodin, které se mnou za vlády krále Artaxerxa odešly z Babylonu:² Z Pinchasových synů: Geršom; z Itamarových synů: Danijel; z Davidových synů: Šekanjův syn Chatuš; z Pareošových synů: Zekarja, s nímž bylo zapsáno sto padesát mužských příslušníků;⁴ z Pachat-Moabových synů: Zerachjův syn Eljoenaj a s ním dvě stě mužských příslušníků;⁵ ze Zatuových synů: Jachazielův syn Šekanja a s ním tři sta mužských příslušníků;⁶ z Adinových synů: Jonatanův syn Ebed a s ním padesát mužských příslušníků;⁷ z Elamových synů: Ataljův syn Ješaja a s ním sedmdesát mužských příslušníků;⁸ ze Šefatjových synů: Mikaelův syn Zabedja a s ním osmdesát mužských příslušníků;⁹ z Joabových synů: Jechielův syn Obadja a s ním dvě stě osmnáct mužských příslušníků;¹⁰ z Baniho synů: Josifjův syn Šelomit a s ním sto šedesát mužských příslušníků;¹¹ z Bebajových synů: Bebajův syn Zekarja a s ním dvacet osm mužských příslušníků;¹² z Azgadových synů: Hakatanův syn Jochanan a s ním sto deset mužských příslušníků;¹³ z Adonikamových synů: mladší, jejichž jména jsou zde: Elifelet, Jeiel a Šemaja, a s nimi šedesát mužských příslušníků;¹⁴ a z Bigvajových synů: Zabudův syn Utaj a s ním sedmdesát mužských příslušníků.¹⁵ Shromáždil jsem je u řeky, jež teče do Ahavy. Tam jsme tábořili tři dny. Povšiml jsem si, že je tam i lid, i kněží, ale nenašel jsem tam žádného levitu.¹⁶ Spěšně jsem tedy vypravil Eliezera, Ariela, Šemaju, Elnatana, Jariba,

Elnatana, Natana, Zekarju a Mešulama, rozvážné muže,¹⁷ a poslal je k předákovi obce Kasifje Idovi; do úst jsem jim vložil slova, jimiž se měli obrátit na Ida a jeho bratry sídlící v obci Kasifja: měli nám poskytnout sloužící pro Chrám našeho Boha.¹⁸ A díky dobrotivé ruce našeho Boha, která byla nad námi, nám poskytl jednoho obezřelého muže ze synů Machliho, syna Izraelova syna Leviho, Šerebju a jeho syny a jeho bratry; osmnáct mužů;¹⁹ dále Chašabju a s ním jeho bratra Ješaju ze synů Merariho a také jejich syny: dvacet mužů.²⁰ A z „darovaných“, jež David a přední mužové obstarali levitům, aby jim sloužili: dvě stě dvacet „darovaných“. Všichni byli jmenovitě zapsáni.²¹ Vyhlásil jsem tam u řeky Ahavy půst: měli jsme se před svým Bohem pokorit a žádat ho o šťastnou cestu pro nás, pro osoby, jež jsme měli na starosti, a všechn náš majetek.²² Byl bych se totiž styděl požadovat od krále oddíl a jezdce, kteří by nás cestou chránili před nepřítelem; králi jsme naopak prohlásili: „Ruka našeho Boha se příznivě rozprostírá nade všemi, kdo ho hledají; ale jeho moc a jeho hněv je nade všemi, kdo ho opouštějí.“²³ Postili jsme se tedy a vzývali s tímto úmyslem svého Boha a on nás vyslyšel.²⁴ Vyvolil jsem si dvanáct z předních kněží, dále Šerebju a Chašabju a s nimi deset jejich bratří;²⁵ odvážil jsem jim stříbro, zlato a náčiní, obětní dary, které pro Chrám našeho Boha věnovali král, jeho rádci, jeho velmoži a všichni Izraelité, kteří tam byli přítomni.²⁶ Odvážil jsem tedy a předal jim do rukou šest set padesát talentů stříbra, sto kusů stříbrného náčiní po dvou talentech, sto talentů zlata,²⁷ dvacet zlatých číší po tisíci darecích a dvě nádoby z krásně se třpytící mědi vzácné jako zlato.²⁸ Prohlásil jsem jim: „Jste zasvěceni Jahvovi; toto náčiní je posvátné; toto stříbro a toto zlato je zaslíbeno Jahvovi, Bohu vašich otců.“²⁹ Bďte nad ním a strážte je, dokud je neodvážíte v sálech Jahvova Chrámu v Jeruzalémě před předními kněžími a levity a hlavami rodin Izraele.“³⁰ Kněží a levité si tedy vzali na starost takto odvážené stříbro, zlato a náčiní, aby je přenesli do Jeruzaléma, do Chrámu našeho Boha.³¹ Dvanáctého prvního měsíce jsme odešli od řeky Ahavy a šli jsme do Jeruzaléma: ruka našeho Boha byla nad námi a chránil nás po cestě před útoky nepřátel a plenitelů.³² Došli jsme do Jeruzaléma a tři dny jsme tam odpočívali.³³ Čtvrtého dne bylo v Chrámě našeho Boha odváženo stříbro, zlato a náčiní a předáno do rukou Urijova syna kněze Meremota, s nímž byl Pinchasův syn Eleazar; vedle nich stáli levité, Jozuův syn Jozabad a Binujův syn Noadja.³⁴ Všechno bylo podle počtu a váhy. Zapsala se celková váha. Tenkrát³⁵ přinesli vyhnanci, ti, kdo se vraceli ze zajetí, Bohu Izraele celopaly: dvanáct býků za celého Izraele, devadesát šest beranů, sedmdesát dvě jehňata, dvanáct kozlů za hřích: vše jako celopal Jahvovi.³⁶ A králova nařízení předali královským satrapům a zaeufratským místodržícím a oni přišli lidu a Božímu Chrámu pomáhat.

9 Když to bylo vyřízeno, přistoupili ke mně přední mužové a řekli: „Izraelský lid, kněží a levité se vůbec nerozešli s národy země, jež jsou pohrouženy do svých ohavností – s Kanaánci, Chetity, Perizity, Jebusany, Amonity, Moabity, Egyptany a Amority –,² ale brali si z jejich dcer pro sebe a své syny manželky: svaté plemeno se smísilo s národy země; přední mužové a představení se na této nevěrnosti podíleli jako první!“³ Při té zprávě jsem si roztrhl oděv a plášť, rval jsem si vlasy a vousy a sklíčeně jsem se posadil.⁴ Tvář v tvář této nevěrnosti vyhnanců se kolem mne shromáždili všichni, kdo se chvěli při slovech Boha Izraele. A já jsem zůstal sklíčeně sedět až do večerní nekrvavé oběti.⁵ Při večerní nekrvavé oběti jsem ze své zemdlenosti povstal; s roztrženým šatem a pláštěm jsem padl na kolena, vztáhl jsem ruce k Jahvovi, svému Bohu,⁶ a řekl jsem: „Můj Bože, stydím se a hanbím pozvedat k tobě svou tvář, můj Bože. Neboť naše nepravosti se rozmnožily, až nám přerostly přes hlavu, a naše provinění se navršila až k nebi.⁷ Od časů našich otců až dodnes jsme převelice provinili: za své nepravosti jsme byli my, naši králové a naši kněží vydáni do rukou králů země, zajetí, drancování a hanbě, jako je tomu dnes.⁸ Ale nyní nám na krátký čas Jahve, náš Bůh, dal milost, že nám uchoval ty, kdo vyvázli, a dopřál nám, abychom se usídlili na jeho svatém místě: tak nám náš Bůh osvětil oči a v našem otroctví nám poskytl trochu oddechu.⁹ Neboť my jsme otroci; ale náš Bůh nás v našem otroctví nikterak neopustil: získal nám přízeň perských králů, a tak nám dopřál oddech, abychom mohli zase pozdvihnout Chrám našeho Boha a opravit jeho zříceniny a opatřil nám bezpečný útulek v Judovi a v Jeruzalémě.¹⁰ Ale teď, můj Bože, co můžeme po tomhle říci? Neboť jsme opustili tvá přikázání,¹¹ která jsi prostřednictvím svých služebníků proroků předepsal takto: ‘Země, do níž vstoupíte, abyste ji převzali, je země poskvrněná poskvrnou národů země, ohavnostmi, jimiž ji od jednoho konce na druhý spolu se svými nečistotami zamořily.’¹² Nuže! Nedávejte své dcery jejich synům a jejich dcery si neberte pro své syny: nikdy se nestarejte o jejich pokoj ani o jejich štěstí, abyste zesílili, jedli nejlepší pokrmy té země a zůstavili ji svým synům v dědictví navěky.’¹³ Což bychom po tom všem, co se nám pro naše zlé činy a pro naše velké provinění přihodilo – i když jsi, náš Bože, zmenšil váhu našich nepravostí a ponechal jsi nám tady ty, kdo vyvázli –,¹⁴ mohli ještě přestupovat tvá přikázání a spolčovat se s těmi ohavnými lidmi? Což by ses nerozohněval tak, že bys nás zničil, aniž by přežival nějaký zbytek a někdo, kdo by vyvázl?¹⁵ Jahve, Bože Izraele, jsi spravedlivý, neboť hrstka nás vyvázla, jako je tomu dnes. Stojíme tu před tebou se svým proviněním! Ano, kvůli tomu je nemožné, abychom před tebou obstáli!“

10 Když se Ezdráš s pláčem a klaněním před Božím Chrámem takto modlil a vyznával, sešlo se kolem něho obrovské shromáždění Izraele, muži, ženy a děti, a lid velice plakal. ²Tu se ujal slova jeden z Elamových synů, Jechielův syn Šekanja, a řekl Ezdrášovi: „Zradili jsme svého Boha, když jsme pojali za manželky cizí ženy, které jsme si vzali z národů země. Nuže! Navzdory tomu je pro Izraele ještě naděje. ³Před svým Bohem se slavnostně zavážeme, že propustíme všechny své ženy – cizinky i děti, které se z nich narodily, a tak se podřídíme radě mého pána i těch, kteří se chvějí při příkázáních našeho Boha. Ať se jedná podle Zákona! ⁴Vstaň! Ta záležitost se týká tebe, ale my budeme po tvém boku! Odvahu a do toho!“ ⁵Ezdráš tedy vstal a uložil předním kněžím i levitům a celému Izraeli přísahu, že budou jednat, jak bylo řečeno. ⁶Ezdráš odešel z prostranství před Božím Chrámem a odebral se do pokoje Eljašibova syna Jochanana, kde strávil noc, aniž jedl chléb a pil vodu, protože truchlil kvůli nevěrnosti vyhnanců. ⁷V Judovi a v Jeruzalémě vyhlásili všem vyhnancům, že se mají shromáždit v Jeruzalémě: ⁸komukoli, kdo by tam do tří dnů nepřišel, měl propadnout – podle náhledu předních mužů a starších – všechnen majetek klatbě a on sám měl být vyloučen ze společenství vyhnanců. ⁹Všichni muži z Judy a z Benjaminu se tedy ve třech dnech shromáždili v Jeruzalémě: bylo to devátého měsíce, dvacátého dne toho měsíce; všechnen lid se postavil na prostranství Božího Chrámu, chvěl se kvůli té věci i proto, že byl prudký liják. ¹⁰Tu kněz Ezdráš vstal a prohlásil jim: „Dopustili jste se nevěrností, když jste pojali za manželky cizí ženy: tak se kvůli vám rozrostlo provinění Izraele! ¹¹Nyní však vzdejte díky Jahvovi, Bohu svých otců, a vyplňte jeho vůli tím, že se odloučíte od národů země a od cizích žen.“ ¹²Celé shromáždění hlasitě odpovědělo: „Ano, musíme jednat podle tvých rozkazů! ¹³Ale lid je četný a je údobí dešťů: není možno zůstat venku: a pak to není záležitost na jeden či dva dny, neboť se nás v té věci vzpurně chovalo mnoho. ¹⁴Celé shromáždění at zastupují naši přední mužové: všichni, kdo v našich městech pojali za manželky cizí ženy, přijdou v stanovené dny v doprovodu starších a soudců z každého města, dokud neodvrátíme hněv našeho Boha vyvolaný touto věcí.“ ¹⁵Proti tomuto postupu se postavili pouze Asaelův syn Jonatan a Tikvův syn Jachzeja, které podpořili Mešulam a levita Šabtaj. ¹⁶Vyhnanci jednali, jak bylo navrženo. Kněz Ezdráš si vybral hlavy rodin podle jejich domů, všechny jmenovitě vyznačené. Začali zasedat prvního dne desátého měsíce, aby tu věc prozkoumali. ¹⁷A prvního dne prvního měsíce byli hotovi se všemi muži, kteří pojali za manželky cizí ženy. ¹⁸Z kněží, jak se shledalo, pojali za manželky cizí ženy tito: ze synů Josadakova syna Jozua a jeho bratrů: Maaseja, Eliezer, Jarib a Gedalja; ¹⁹zavázali se přísahou, že své ženy propustí, a za své provinění přinesli v oběť zadostiučinění jednoho berana; ²⁰z Imerových synů: Chanani a Zebadja; ²¹z Charimových synů: Maaseja, Elija, Šemaja, Jechiel a Uzija; ²²z Pašchurových synů: Eljoenaj, Maaseja, Jišmael, Netaneel, Jozabad a Eleasa. ²³Z levitů: Jozabad, Šimej, Kelaja – čili Kelita –, Petachja, Jehuda a Eliezer. ²⁴Ze zpěváků: Eljašib a Zakur. Z vrátných: Šalum, Telem a Uri. ²⁵A z Izraelitů: z Pereošových synů: Ramja, Jizija, Malkija, Mijamin, Eleazar, Malkija a Benaja; ²⁶z Elamových synů: Matanja, Zekarja, Jechiel, Abdi, Jeremot a Elija; ²⁷z Zatuových synů: Eljoenaj, Eljašib, Matanja, Jeremot, Zabad a Aziza; ²⁸z Bebajových synů: Jochanan, Chananja, Zabaj a Atlaj; ²⁹z Bigvajových synů: Mešulam, Maluk, Jedaja, Jašub, Jišal, Jeremot; ³⁰z Pachat-Moabových synů: Adna, Kelal, Benaja, Maaseja, Matanja, Besaleel, Binuj a Menase; ³¹z Charimových synů: Eliezer, Jišija, Malkija, Šemaja, Šimeon, ³²Binjamin, Maluk, Šemarja; ³³z Chašumových synů: Matenaj, Matatja, Zabad, Elifelet, Jeremaj, Menase, Šimej; ³⁴z Baniho synů: Maadaj, Amram, Joel, ³⁵Benaja, Bedja, Kelaja, ³⁶Vanja, Meremot, Eljašib, ³⁷Matanja, Matenaj a Jaasaj; ³⁸z Binujových synů: Šimej, ³⁹Šelemja, Natan a Adaja; ⁴⁰z Zakajových synů: Šašaj, Šaraj, ⁴¹Azareel, Šelemja, Šemarja, ⁴²Šalum, Amarja, Josef; ⁴³z Nebových synů: Jeiel, Matatja, Zabad, Zebina, Jadaj, Joel, Benaja. ⁴⁴Ti všichni pojali za manželky cizí ženy: propustili je, ženy i děti.

Nehemjáš

Úvod

1 Slova Chakaljova syna Nehemiáše: Když jsem byl v měsíci kislevu dvacátého roku v pevnosti v Susách, ² přišel jeden z mých bratří, Chanani, s muži z Judy. Dotazoval jsem se jich na Židy – na ty, kteří vyvázli, zbyli po zajetí – a na Jeruzalém. ³ Oni mi odpověděli: „Ti, kteří zbyli po zajetí, jsou tam v kraji ve velké tísní a zahanbení, ve hradbách Jeruzaléma jsou průlomy a jeho brány byly spáleny.“ ⁴ Při těch slovech jsem usedl a rozplakal se; po několik dní jsem truchlil, postil jsem se a modlil jsem se před Bohem nebe. ⁵ A řekl jsem: „Ach! Jahve, Bože nebe, ty velký a strašlivý Bože, jenž uchováváš smlouvu a milost těm, kteří se tě bojí a zachovávají tvá přikázání, ⁶ ať je tvé ucho pozorné a tvé oči otevřené, abys uslyšel modlitbu svého služebníka. Obracím se s ní teď k tobě ve dne v noci za tvé služebníky Izraelity a vyznávám hříchy Izraelitů, které jsme proti tobě spáchali: já sám i dům mého otce jsme zhřešili! ⁷ Jednali jsme vůči tobě velmi špatně, když jsme nezachovávali tvá přikázání, zákony a zvyky, jež jsi předepsal svému služebníku Mojžíšovi. ⁸ Vzpomeň si však na slovo, jež jsi předepsal svému služebníku Mojžíšovi: ‘Budete-li nevěrní, rozptýlím vás mezi národy; ⁹ jestliže se však ke mně vrátíte a budete-li zachovávat má přikázání a žít podle nich, pak vaše vyhoštěnce, i kdyby byli na samém konci nebes, odtud shromáždím a přivedu je na místo, které jsem vyvolil, abych tam dal přebývat svému Jménu.’ ¹⁰ Oni jsou tví služebníci a tvůj lid, který jsi vykoupil svou mocí a silou své paže! ¹¹ Ach! Pane, ať je tvé ucho pozorné k modlitbě tvého služebníka, k modlitbě tvých služebníků, kteří mají zálibení v bázni z tvého Jména. Snažně tě o to prosím, dopřej nyní svému služebníkovu zdaru a dosáhni pro něho dobrého přijetí u toho muže.“ Byl jsem tehdy královým číšníkem.

2 V měsíci nisanu, dvacátého roku krále Artaxerxa, jsem vzal víno, protože jsem měl víno na starosti, a podal je králi. Předtím jsem nikdy nebyl smutný. ² Proto mi král řekl: „Proč se tak smutně tváříš? Přece nejsi nemocný? Ne, je to zajisté něco, co rmoutí srdce!“ Velice jsem se polekal ³ a řekl jsem králi: „Ať je král živ navěky! Jak se nemám smutně tvářit, když město, v němž jsou hroby mých otců, je v troskách a jeho brány jsou sežehnuty ohněm?“ ⁴ Král mi řekl: „Oč tedy žádáš?“ Vyzýval jsem Boha nebe ⁵ a králi jsem odpověděl: „Zlíbí-li se králi a máš-li být spokojen se svým služebníkem, dovol mi odejít do Judy, do města hrobů mých otců, abych je znovu postavil.“ ⁶ Král se mě zeptal – po jeho boku tehdy seděla královna: „Jak dlouho tvá cesta potrvá? Kdy se vrátíš?“ Stanovil jsem mu dobu, jež králi vyhovovala, a on mi dovolil odejít. ⁷ Ještě jsem králi řekl: „Líbí-li se to králi, ať mi dají listy pro místodržící Zaeufratí, aby mi povolili průchod, dokud nedorazím do Judy; ⁸ a také list pro dohlázeatele královské obory Asafa, aby mi dodal stavební dřevo na brány chrámové pevnosti, městské hradby a dům, v němž budu bydlet.“ Král mi v tom vyhověl, neboť nade mnou byla dobrotivá ruka mého Boha. ⁹ Odebral jsem se tedy k zaeufratským místodržícím a odevzdal jsem jim královy listy. Král mi dal jako doprovod důstojníky vojska a jezdece. ¹⁰ Když se to dozvěděli Choronita Sanbalat a amonitský úředník Tobija, velice je to pohněvalo, že nějaký muž přišel pracovat pro dobro Izraelitů. ¹¹ Po příchodu do Jeruzaléma jsem tam tři dny zůstal. ¹² Pak jsem spolu s několika muži v noci vstal a nikomu jsem nesvěřil, co mi můj Bůh vnukl, že mám pro Jeruzalém vykonat, a neměl jsem s sebou jiné zvíře k jízdě kromě svého vlastního. ¹³ V noci jsem tedy vyjel Údolní branou, odebral jsem se před Dračí pramen, pak ke Hnojné bráně: prohlédl jsem jeruzalémské hradby, jež měly průlomy a jejichž brány byly spáleny. ¹⁴ Pokračoval jsem cestou k Studniční bráně a ke Královu rybníku a už jsem nenacházel pro zvíře, na němž jsem seděl, průchod. ¹⁵ Potmě jsem tedy, stále prohlížeje hradby, vystoupil roklí nazpět a vstoupil jsem opět Údolní branou. Tak jsem se vrátil, ¹⁶ aniž představení věděli, kde jsem byl nebo co jsem dělal. Až dotud jsem Židům nic nesdělil: ani kněžím, ani velmožům, ani úředníkům, ani ostatním vedoucím díla; ¹⁷ tehdy jsem jim řekl: „Vidíte, v jaké jsme tísní: Jeruzalém je v troskách, jeho brány jsou spálené. Pojďte! Postavme znovu jeruzalémské hradby, a už nás nebudou urážet!“ ¹⁸ A vysvětlil jsem jim, jak nade mnou byla dobrotivá ruka mého Boha a rovněž jsem jim vyprávěl o slovech, která řekl král. „Vstaňme a stavějme!“ zvolali a posílili si ruce k tomu krásnému dílu. ¹⁹ Při těch zprávách se nám Choronita Sanbalat, amonitský úředník Tobija a Arab Gešem posmívali, s pohrdáním se na nás dívali a říkali: „Co to děláte? To se vzbouříte proti králi?“ ²⁰ Ale já jsem jim odpověděl takto: „Bůh

2:2 Proč se tak smutně tváříš? Králův dotaz nebyl projevem starostlivé péče. V perském královském paláci se nesmělo truchlit (Est 4:2). Význam otázky je spíše přeložitelný jako: „Než tě dám popravit, budu tak benevolentní, že ti dám šanci. Máš nějaký rozumný důvod, proč

nevíš, jak se chovat v přítomnosti krále?“ Proto se Nehemiáš velmi vylekal, když mu došlo, že jeho zachmuřenost neunikla králově pozornosti.

nebe nám dopřeje úspěch. My, jeho služebníci, se pustíme do stavby. Vy pak nemáte v Jeruzalémě podíl, ani právo, ani památku.“

3 Velekněz Eljašib a jeho bratři kněží povstali a stavěli Ovcí bránu; udělali jí kostru, upevnili jí křídla, zástrčky a závory a pokračovali až k Věži stovky a až k Chananeelově věži. ² Vedle nich stavěli muži z Jericha; vedle nich stavěl Imriho syn Zakur. ³ Senaovi synové stavěli Rybnou bránu; udělali jí kostru, upevnili jí křídla, zástrčky a závory. ⁴ Vedle nich opravoval Meremot, syn Hakosova syna Uriji; vedle něho opravoval Mešulam, syn Mešezabeelova syna Berekji; vedle něho opravoval Baanův syn Sadok. ⁵ Vedle něho opravovali muži z Tekoje, ale jejich hodnostáři odmítli poddat svou šíji ke službě svým pánům. ⁶ Bránu Nové čtvrti pak opravovali Paseachův syn Jojada a Besodjův syn Mešulam; udělali jí kostru, upevnili jí křídla, zástrčky a závory. ⁷ Vedle nich opravovali Melatja z Gabaonu a Jadon z Merenotu a také muži z Gabaonu a z Misy ve jménu místodržícího Zaeufatí. ⁸ Vedle nich opravoval člen cechu zlatníků Uziel a vedle něho opravoval Chananja z cechu voňavkářů: opevňovali Jeruzalém až k široké hradbě. ⁹ Vedle nich opravoval náčelník poloviny jeruzalémského okrsku, Churův syn Refaja. ¹⁰ Vedle nich opravoval před svým domem Charumafův syn Jedaja; vedle něho opravoval Chašabnejův syn Chatuš. ¹¹ Charimův syn Malkija a Pachat-Moabův syn Chašub opravovali následující úsek až k Věži peci. ¹² Vedle nich opravoval náčelník poloviny jeruzalémského okrsku, Lochešův syn Šalum i se svými syny. ¹³ Údolní bránu pak opravovali Chanun a obyvatelé Zanoachu; postavili ji, upevnili jí křídla, zástrčky a závory a udělali tisíc loket zdi až k Hnojné bráně. ¹⁴ Hnojnou bránu pak opravoval i se svými syny náčelník okrsku Bet-Kerem, Rekabův syn Malkija: upevnil jí křídla, zástrčky a závory. ¹⁵ Studniční bránu pak opravoval náčelník okrsku Misy, Kol-Chozeho syn Šalum; postavil ji, upevnil jí křídla, zástrčky a závory. Opravil rovněž zeď cisterny Siloe sousedící s královskou zahradou až ke schodišti, jež sestupuje do Davidova města. ¹⁶ Za ním opravoval náčelník poloviny betsurského okrsku, Azbukův syn Nechemja, až k místu naproti Davidovým hrobům, až po zbudovanou cisternu a až do po Dům hrdinů. ¹⁷ Za ním opravovali levité: Baniho syn Rechum; vedle něho opravoval za svůj okrsek náčelník poloviny keilského okrsku Chašabja; ¹⁸ vedle něho opravovali jejich bratři: náčelník poloviny keilského okrsku, Chenadadův syn Binuj; ¹⁹ vedle něho opravoval další úsek náčelník Misy, Ješuův syn Ezer, naproti svahu ke Zbrojnici, u Ohbí. ²⁰ Za ním opravoval další úsek Zabajův syn Baruk, od Ohbí až k bráně domu velekněze Eljašiba. ²¹ Za ním opravoval další úsek Meremot, syn Hakosova syna Uriji, od vchodu do Eljašibova domu až k jeho konci. ²² Za ním na opravách pracovali kněží, kteří bydleli v tom okrsku. ²³ Za nimi opravovali naproti svým domům Benjamin a Chašub. Za nimi opravoval vedle svého domu Azarja, syn Ananjova syna Maaseji. ²⁴ Za ním opravoval další úsek Chenadadův syn Binuj, od Azarjova domu až k Ohbí a k Nároží. ²⁵ Za ním opravoval Uzajův syn Palal naproti Ohbí a věži, která vyčnívá nad Horním královským palácem a stojí na žalárním nádvoří. Za ním opravoval Pareášův syn Pedaja ²⁶ až před Vodní bránu na východ a až po vyčnívající věž. ²⁷ Za ním opravovali další úsek muži z Tekoje naproti velké vyčnívající věži až ke zdi Ofelu. ²⁸ Od Koňské brány pracovali na opravách kněží, každý naproti svému domu. ²⁹ Za nimi opravoval naproti svému domu Imerův syn Sadok. Za ním opravoval strážce Východní brány, Šekanjův syn Šemaja. ³⁰ Za ním opravovali další úsek Šelemjův syn Chananja a Chanun, šestý syn Salafův. Za ním opravoval naproti svému příbytku Berekjův syn Mešulam. ³¹ Za ním opravoval Malkija z cechu zlatníků až po příbytek „darovaných“ a kupců naproti Strážní bráně, až k hornímu Rohovému sálu. ³² A mezi Horním rohovým sálem a Ovcí branou opravovali zlatníci a kupci. ³³ Když se Sanbalat dozvěděl, že znovu stavíme hradby, rozhněval se a byl velice popuzený. Posmíval se Židům ³⁴ a vykřikoval před svými bratry a před samařskou šlechtou: „Do čeho se to tam ti bídí Židé pouštějí?... Nechají toho? Nebo budou obětovat? Nebo to za jeden den dokončí? Oživí ty z hromad trosek vytažené a dokonce ožehnuté kameny?“ ³⁵ Vedle něho stál Amonita Tobija; řekl: „Kdyby na to, co stavějí, vyskočil šakal, tak tu jejich kamennou hradbu zbourá!“ ³⁶ Slyš, náš Bože, jak námi pohrdají! Dej, ať ty jejich urážky padnou zpět na jejich hlavu. Vydej je pohrdání v nějaké zemi zajetí! ³⁷ Neodpouštěj jejich nepravost a ať před tebou není smazán jejich hřích: vždyť oni urazili budovatele! ³⁸ Dále jsme stavěli hradby, které byly celé opraveny až do poloviční výšky. Lid měl do práce chuť.

4 Když se Sanbalat, Tobija, Arabové, Amonité a Ašdoďané dozvěděli, že opravy jeruzalémských hradeb postupují – že průlom se začínají zaplňovat –, nesmírně se rozhněvali; ² všichni si vzájemně přísahali, že přijdou a zaútočí na Jeruzalém a mne že zahanbí. ³ Vzyvali jsme tedy svého Boha a k ochraně města jsme proti nim stavěli ve dne v noci stráž. ⁴ V Judovi se však říkalo: „Nosičům ubývá sil, těch trosek je přemnoho, nikdy se nám nepodaří ty hradby znovu postavit!“ ⁵ A naši nepřátelé prohlašovali: „Dříve než se oni něco dozvědí a něco zpozorují, objevíme se uprostřed nich: pak je pobijeme a s tím podnikem skončujeme!“ ⁶ Přicházeli Židé, kteří bydleli poblíž nich, a desetkrát nás varovali: „Táhnou proti nám ze všech míst, kde bydlí!“ ⁷ Postavili jsme se

tedy dolů do prostoru za hradbami, na nechráněná místa; rozmístil jsem lid podle rodin, s jejich meči, kopími a luky.⁸ Když jsem viděl, jak se bojí, povstal jsem a před velmoži, úředníky a ostatním lidem jsem prohlásil toto: „Nebojte se těch mužů! Pomyslete na velkého a strašlivého Pána a bojujte za své bratry, syny, dcery, ženy a za své domy!“⁹ Když se naši nepřátelé dozvěděli, že jsme byli zpraveni a že Bůh zhatil jejich záměr, stáhli se a my jsme se všichni vrátili na hradby, každý ke své práci.¹⁰ Ale od toho dne se na práci podílela pouze polovina mužů; ostatní se ozbrojili kopími, štíty, luky a pancíři a stáli za celým Judovým domem,¹¹ jenž stavěl hradby. I nosiči byli ozbrojeni: jednou rukou konal každý svou práci, ve druhé svíral oštěp.¹² Každý z těch, kdo stavěli, měl při práci k boku připevněný meč. Vedle mne stál trubač s rohem.¹³ Řekl jsem velmožům, úředníkům a ostatnímu lidu: „Staveniště je velké a rozlehlé a my jsme rozptýleni po hradbách, jedni daleko od druhých:¹⁴ shromážděte se kolem nás na místě, odkud uslyšíte zvuk rohu, a náš Bůh bude bojovat za nás.“¹⁵ Takto jsme pracovali od prvního úsvitu až do chvíle, kdy se objevily hvězdy.¹⁶ Tenkrát jsem ještě lidu řekl: „Každý musí se svým služebníkem přenocovat v Jeruzalémě: tak využijeme noci ke hlídání a dne k práci.“¹⁷ Ale ani já, ani mí muži, ani muži na stráž, kteří chodili se mnou, jsme neodložili oděv; každý měl po pravici oštěp.

5 Muži z lidu a jejich ženy si začali velice stěžovat na své židovské bratry.² Jedni říkali: „Musíme dávat své syny a své dcery do zástavy, abychom dostali obilí, abychom jedli a žili.“³ Jiní říkali: „Musíme zastavovat svá pole, vinice a domy, abychom za hladu dostali obilí.“⁴ A ještě jiní říkali: „Na vyrovnání královy daně jsme si museli vypůjčit peníze na svá pole a vinice;⁵ a třebaže jsme z téhož masa jako naši bratři a naše děti se vyrovnají jejich, musíme své syny a své dcery vydávat do otroctví; některé z našich dcer v otroctví jsou! Nic v tom nezmůžeme, když naše pole a vinice již patří jiným.“⁶ Když jsem uslyšel jejich stížnosti a ta slova, velice jsem se rozhněval.⁷ V duchu jsem přemýšlel, a pak jsem takto vyplínil velmože a úředníky: „Jaké břemeno každý z vás nakládá na svého bratra!“ Svolal jsem proti nim velké shromáždění⁸ a řekl jsem jim: „Podle svých možností jsme vykoupili své židovské bratry, kteří se prodali národům. A teď prodáváte své bratry vy, abychom je my vykupovali!“ Mlčeli a neměli, co by odpověděli.⁹ Pokračoval jsem: „Co děláte, není dobré. Nechcete chodit v bázni našeho Boha, abyste se vyhnuli urážkám národů, našich nepřátel?“¹⁰ I já, mí bratři a mí muži jsme jim půjčili peníze a obilí. Upustte tedy od toho dluhu.¹¹ Vraťte jim bez meškání jejich pole, vinice, olivy a jejich domy a promiňte jim dluh v penězích, obilí, víně a oleji, jež jste jim půjčili.“¹² Oni odpověděli: „Vrátíme; už od nich nebudeme nic požadovat; budeme jednat, jak jsi řekl.“ Zavolal jsem tedy kněze a uložil jim přísahu, že budou jednat podle toho slibu.¹³ Pak jsem vytřepal záhyb svého šatu a řekl jsem: „Ať Bůh takto vytřepe z jeho domu a jeho majetku každého muže, který nedodrží toto slovo: ať je takto vytřepán a vyprázdněn!“ A celé shromáždění odpovědělo: „Amen!“ A chválilo Jahva. A lid jednal podle toho závazku.¹⁴ A navíc jsme já a mí bratři ode dne, kdy mě král ustanovil místodržícím v Judově zemi, od dvacátého do třicátého druhého roku krále Artaxerxa, po dvanáct let nikdy nejedli místodržitelství chléb.¹⁵ Bývalí místodržící, mí předchůdci, lid vydírali: brali od něho na chléb každý den čtyřicet šekelů stříbra; lid utlačovali i jejich služebníci. Já jsem naproti tomu z bázně Boží nikdy takto nejednal.¹⁶ Horlivě jsem rovněž pracoval na těch hradbách, i když mi nepatřilo žádné pole! Zapojili se tam do díla všichni mí muži.¹⁷ U mého stolu jídali velmoži a úředníci v počtu sto padesáti osob, nepočítaje ty, kteří k nám přicházeli z okolních národů.¹⁸ Každodenně se připravoval na můj náklad jeden býk, šest vybraných ovcí a drůbež; každých deset dnů se přinášelo mnoho měchů vína. Navzdory tomu jsem nikdy neuplatňoval nárok na místodržitelství chléb, neboť na ten lid doléhala těžká služba.¹⁹ Připomeň si, můj Bože, k mému dobru vše, co jsem pro ten lid udělal!

6 Když se Sanbalat, Tobija, Arab Gešem a ostatní naši nepřátelé dozvěděli, že jsem znovu postavil hradby a že v nich už nezůstal ani jeden průlom – tenkrát jsem ovšem ještě neupevnil křídla v branách –,² poslali mi Sanbalat a Gešem toto poselství: „Přijď, sejdeme se v Kefirimu, v údolí Ono.“ Přemýšleli však, jak by mi ublížili.³ Vypravil jsem k nim tedy posly s touto odpovědí: „Zaměstnává mě veliké dílo a nemohu přijít: proč by se to dílo mělo zastavit, kdybych je opustil a šel za vámi?“⁴ Čtyřikrát mi poslali stejné pozvání a já jsem jim nazpět poslal stejnou odpověď.⁵ Pak mi Sanbalat se stejným úmyslem poslal svého služebníka popáté s otevřeným listem,⁶ v němž bylo napsáno: „Mezi národy se proslýchá a Gašmu potvrzuje, že prý ty a Židé zamýšlíte vzpouru; proto prý stavíš ty hradby; ty prý se máš stát jejich králem;⁷ dokonce jsi prý ustanovil proroky, aby v Jeruzalémě ve tvůj prospěch prohlašovali: V Judovi je král! Tyhle pověsti se teď donesou ke královým uším: přijď tedy, ať se společně poradíme.“⁸ Já jsem mu však vzkázal: „Nic takového, co tvrdíš, se nepříhodilo a je to jen výmysl tvého srdce!“⁹ Oni všichni nás totiž chtěli zastrašit a říkali si: „Jejich ruce se z toho podniky unaví a on se nikdy neuskuteční.“ Já jsem si naopak ruce posiloval!¹⁰ Jednou jsem šel k Šemajovi, synovi Mehetabeelova syna Delaji, jenž byl zaneprázdněn. On prohlásil: „Odeberme se do Božího Chrámu, dovnitř do svatyně: dveře svatyně dobře zavřeme, neboť přijdou a zabijí tě, ano, dnes v noci přijdou

a zabijí tě!“¹¹ Já jsem však odpověděl: „Muž jako já že má utíkat? A který muž mého stavu by vešel, aby si zachránil život, do svatyně? Ne, nepůjdu!“¹² Poznal jsem, že ho neposlal Bůh, ale že on nade mnou ten výrok pronesl, protože ho koupil Tobija,¹³ abych se vystrašil, abych tak jednal, a tím abych zhřešil; to by jim posloužilo, aby pošpinili mé jméno a mohli mě urážet!¹⁴ Vzpomeň si, můj Bože, na Tobiju za to, co spáchal; a také na prorokyni Noadju a na ostatní proroky, kteří mě chtěli zastrašit.¹⁵ Hradby byly dokončeny 25. elulu, za dvaapadesát dnů.¹⁶ Když se to dozvěděli všichni naši nepřátelé a když to uviděly všechny národy kolem nás, byl to v jejich očích velký div a oni poznali, že to dílo bylo dokonáno díky našemu Bohu.¹⁷ V téže době judští velmoži stále častěji posílali listy Tobijovi a Tobijovy listy docházely jim;¹⁸ on měl totiž v Judovi mnoho spojenců, protože byl zetěm Arova syna Šekanji a jeho syn Jochanan si vzal za ženu dceru Berekjova syna Mešulama.¹⁹ Oni přede mnou dokonce vychvalovali jeho dobré skutky a donášeli mu má slova. A Tobija posílal listy, aby mě zastrašil.

7 Když byly hradby opět postaveny a když jsem upevnil křídla bran, byli ustanoveni vrátní (zpěváci a levité).² Správu Jeruzaléma jsem svěřil svému bratru Chananimu a veliteli pevnosti Chananjovi, protože to byl důvěryhodný muž a bál se Boha víc než mnozí jiní;³ řekl jsem jim: „Brány Jeruzaléma se budou otvírat, teprve až začne slunce hřát; a ještě bude vysoko, když se budou muset zavírat a uzavřít jejich křídla na závoru; budou postaveny strážní hlídky vybrané z jeruzalémských obyvatel, každá na svém místě a každá před svým domem.“⁴ Město bylo prostorné a veliké, ale jen řídké osídlené a nebyly v něm vytvořeny rodiny.⁵ A tak mi můj Bůh vnukl, abych shromáždil velmože, úředníky a lid a abych provedl jejich rodopisný soupis. Našel jsem rodopisný záznam těch, kteří se vrátili na počátku, a shledal jsem, že je tam zapsáno:⁶ Toto jsou muži z kraje, kteří se vrátili ze zajetí a z vyhnanství. Poté, co je odvedl babylonský král Nabuchodonozor, vrátili se do Jeruzaléma a do Judy, každý do svého města.⁷ Přišli se Zorobabelem, Jozuem, Nehemiášem, Azarjou, Raamjou, Nachamanim, Mordokajem, Bilšanem, Misperetem, Bigvajem, Nechumem, Baanou. Počet mužů z lidu Izraele:⁸ Pareošovi synové: 2172;⁹ Šefatjovi synové: 372;¹⁰ Arachovi synové: 652;¹¹ Pachat-Moabovi synové, to znamená Jozuovi a Joabovi synové: 2818;¹² Elamovi synové: 1254;¹³ Zatuovi synové: 845;¹⁴ Zakajovi synové: 760;¹⁵ Binujovi synové: 648;¹⁶ Bebajovi synové: 628;¹⁷ Azgadovi synové: 2322;¹⁸ Adonikamovi synové: 667;¹⁹ Bigvajovi synové: 2067;²⁰ Adinovi synové: 655;²¹ Aterovi, to znamená Chizkijovi synové: 98;²² Chašumovi synové: 328;²³ Besajovi synové: 324;²⁴ Charifovi synové: 112;²⁵ Gabaonovi synové: 95;²⁶ muži z Betléma a z Netofy: 188;²⁷ muži z Anatotu: 128;²⁸ muži z Bet-Azmavetu: 42;²⁹ muži z Kirjat-Jearimu, Kefiry a Beerotu: 743;³⁰ muži z Ramy a Geby: 621;³¹ muži z Mikmasu: 122;³² muži z Betelu a z Aje: 123;³³ muži z jiného Neba: 52;³⁴ synové jiného Elama: 1254;³⁵ Charimovi synové: 320;³⁶ synové z Jericha: 345;³⁷ synové z Lodu, Chadidu a Ona: 721;³⁸ Senaovi synové: 3930.³⁹ Kněží: Jedajovi synové, to znamená Jozuův dům: 973;⁴⁰ Imerovi synové: 1052;⁴¹ Pašchurovi synové: 1247;⁴² Charimovi synové: 1017.⁴³ Levité: Jozuovi, to znamená Kadmielovi synové, Hodevovi synové: 74.⁴⁴ Zpěváci: Asafovi synové: 148.⁴⁵ Vrátní: Šalumovi synové, Aterovi synové, Talmonovi synové, Akubovi synové, Chatitovi synové, Šobajovi synové: 138.⁴⁶ „Darování“: Sichovi synové, Chasufovi synové, Tabaotovi synové,⁴⁷ Kerosovi synové, Siahovi synové, Padonovi synové,⁴⁸ Lebanovi synové, Chagabovi synové, Šalmajovi synové,⁴⁹ Chanani synové, Gidelovi synové, Gacharovi synové,⁵⁰ Reajovi synové, Resinovi synové, Nekodovi synové,⁵¹ Gazamovi synové, Uzovi synové, Paseachovi synové,⁵² Besajovi synové, synové Meunitů, synové Nefusitů,⁵³ Bakbukovi synové, Chakufovi synové, Charchurovi synové,⁵⁴ Baslitovi synové, Mechidovi synové, Charšovi synové,⁵⁵ Barkosovi synové, Siserovi synové, Temachovi synové,⁵⁶ Nesiachovi synové, Chatifovi synové.⁵⁷ Synové Šalomounových otroků: Sotajovi synové, Soferetovi synové, Peridovi synové,⁵⁸ Jaalovi synové, Darkonovi synové, Gidelovi synové,⁵⁹ Šefatjovi synové, Chatilovi synové, synové Pokereta sebjajimského, Amonovi synové.⁶⁰ Celkový počet „darovaných“ a synů Šalomounových otroků: 392.⁶¹ Následující muži, kteří přicházeli z Tel-Melachu, Tel-Charši, Kerubu, Adonu a Imeru, nemohli prokázat, zda jejich rodina a jejich rod jsou izraelského původu:⁶² Delajovi synové, Tobijovi synové, Nekodovi synové: 642.⁶³ A mezi kněžími: Chobajovi synové, Hakosovi synové, synové Barzilaje – ten si kdysi vzal za ženu jednu z dcer Galaadovce Barzilaje a přijal za své jeho jméno.⁶⁴ Ti pátrali po svém rodopisném záznamu, ale nenašel se: byli tedy vyloučeni z kněžského úřadu jakožto nečistí⁶⁵ a Jeho Ctihodnost jim zakázala jíst posvátné pokrmy, dokud nepovstane nějaký kněz pro urim a tumim.⁶⁶ Počet celého shromáždění dosahoval 42 360 osob,⁶⁷ nepočítaje v to jejich otroky a služky v počtu 7337. Měli také 245 zpěváků a zpěvaček.⁶⁸ Napočítalo se 435 velbloudů a 6720 oslů.⁶⁹ Některé hlavy rodin dávaly dary na práce. Jeho Ctihodnost vložila do pokladny tisíc zlatých drachem, padesát číši a třicet kněžských rouch.⁷⁰ Hlavy rodin vložily do pokladny prací dvacet tisíc zlatých drachem a dva tisíce dvě stě min stříbra.⁷¹ Dary ostatního lidu pak činily dvacet tisíc zlatých drachem, dva tisíce min stříbra a šedesát sedm kněžských rouch.⁷² Kněží, levité a část lidu se usadili v Jeruzalémě; vrátní, zpěváci,

„darování“ ve svých městech a všichni ostatní Izraelité ve svých městech. Izraelité tak byli ve svých městech, a když nadešel sedmý měsíc,

8 shromáždil se všecken lid jako jediný muž na prostranství před Vodní branou. Znalci Zákona řekli Ezdrášovi, aby přinesl knihu Mojžíšova zákona, jež Jahve předepsal Izraeli. ² Kněz Ezdráš tedy přinesl Zákon před shromáždění složené z mužů, žen a všech, kdo dospěli k rozumu. Bylo to prvního dne sedmého měsíce. ³ Předčítal z knihy na prostranství před Vodní branou od svítání až do poledne před muži, ženami a těmi, kdo dospěli k rozumu: všecken lid pozorně naslouchal knize Zákona. ⁴ Znalec Zákona Ezdráš stál na vyvýšeném dřevěném stupni, jež pro ten účel postavili; vedle něho stáli: po jeho pravici Matitja, Šema, Anaja, Urija, Chilkija a Maaseja a po jeho levici Pedaja, Mišael, Malkija, Čašum, Čašbadana, Zekarja a Mešulam. ⁵ Ezdráš otevřel knihu před očima všeho lidu – stál totiž výše než všecken lid – a když ji otevřel, všecken lid povstal. ⁶ Tu Ezdráš velebil Jahva, velikého Boha; všecken lid se zdviženýma rukama odpověděl: „Amen! Amen!“ Pak se sklonili a tváří k zemi se před Jahvem klaněli. ⁷ (Jozue, Bani, Šerebja, Jamin, Akub, Šabtaj, Hodija, Maaseja, Kelita, Azarja, Jozabad, Chanan, Pelaja, což byli levité, vysvětlovali lidu Zákon a lid přítom stál.) ⁸ A Ezdráš předčítal z knihy Božího Zákona, překládal a vykládal: takto rozuměli tomu, co se četlo. ⁹ Tu řekl (Jeho Ctihodnost Nehemiáš a) znalec Zákona Ezdráš (a levité, kteří poučovali lid) všemu lidu: „Tento den je svatý Jahvovi, vašemu Bohu! Nebudte smutní, neplačte!“ Všecken lid totiž, když slyšel slova Zákona, plakal. ¹⁰ Dále jim řekl: „Jděte, jezte tučné maso, pijte sladké nápoje a přineste podíl tomu, kdo nemá nic připraveno. Neboť toto je den svatý našemu Pánu! Nijak se nermuťte: Jahvova radost je vaší tvrzí!“ ¹¹ A levité uklidňovali všecken lid a říkali: „Mlčte: toto je den svatý. Nijak se nermuťte!“ ¹² A všecken lid odešel a jedl, pil, rozdělával podíly a oddával se velikému jáсотu: pochopili totiž slova, která jim byla oznámena. ¹³ Druhého dne se hlavy rodin všeho lidu, kněží a levité shromáždili kolem znalce Zákona Ezdráše, aby zkoumali slova Zákona. ¹⁴ V Zákoně, který Jahve předepsal Mojžíšovým prostřednictvím, našli psáno, že Izraelité budou během svátku sedmého měsíce přebývat pod stánky ¹⁵ a že ve všech městech a v Jeruzalémě budou ohlašovat a rozhlašovat: „Jděte do hor a přineste odtud olivové, sosnové, myrtové a palmové větve i větve jiných listnatých stromů, abyste, jak je psáno, udělali stánky.“ ¹⁶ Lid odešel: přinesli větve a udělali si stánky, každý na své střeše, ve svých dvorech, na nádvořích Božího Chrámu, na prostranství u Vodní brány a na prostranství u Efraimovy brány. ¹⁷ Celé shromáždění, ti, kteří se vrátili ze zajetí, tak postavilo stánky a bydlelo v nich – Izraelité nic takového neudělali ode dnů Nunova syna Jozua až do tohoto dne. A byl převeliký jáсот. ¹⁸ Ezdráš předčítal každý den, od prvního do posledního, z knihy Božího Zákona. Po sedm dnů se slavil svátek; osmého bylo podle předpisu slavnostní shromáždění.

9 Dvacátého čtvrtého dne onoho měsíce se Izraelité oblečení v zíněných oděvech a s hlavou posypanou prachem shromáždili k postu. ² Izraelovo plemeno se oddělilo ode všech lidí cizího původu; vstojе vyznali své hříchy a nepravosti svých otců. ³ Čtvrt dne četli vstojе a každý na svém místě v knize Zákona Jahva, svého Boha; během dalších čtvrtí vyznávali své hříchy a klaněli se před Jahvem, svým Bohem. ⁴ Levité Jozue, Binuj, Kadmiel, Šebanja, Buni, Šerebja, Bani, Kenani se postavili na vyvýšený stupeň a silným hlasem volali k Jahvovi, svému Bohu, ⁵ a levité Jozue, Kadmiel, Bani, Čašabneja, Šerebja, Hodija, Šebanja, Petachja říkali: „Vstaňte, velejte Jahva, svého Boha!“ Buď veleben, Jahve, náš Bože, od věčnosti do věčnosti! Ať se velebí tvé Jméno slávy, které přesahuje všechno velebení a chválu! ⁶ Ty, Jahve, jsi Jediný! Ty jsi udělal nebesa, nebesa nebes a všechno jejich vojsko, zemi a vše, co je na ní, moře a vše, co je v nich. To vše oživuješ ty a nebeské vojsko se před tebou klaní. ⁷ Ty jsi Jahve, Bůh, jenž si vyvolil Abrama, vyvedl ho z Uru Chaldejců a dal mu jméno Abrahám. ⁸ Když jsi shledal, že má před tebou věrné srdce, sjednal jsi s ním smlouvu, abys mu dal zemi Kanaánce, Chetity a Amorigy, Perizity, Jebusana a Girgašity, jemu a jeho potomstvu. A dodržel jsi své sliby, neboť jsi spravedlivý. ⁹ Viděl jsi bídu našich otců v Egyptě, slyšel jsi jejich volání u Rákosového moře. ¹⁰ Způsobil jsi znamení a divy proti faraonovi, všem jeho sluhům a všemu lidu jeho země; neboť jsi viděl, jak vůči nim byli zpupní. Získal sis proslulost, která dosud trvá. ¹¹ Moře jsi před nimi otevřel: prošli středem moře suchou nohou. Do hlubin jsi svrhl jejich pronásledovatele jako kámen do vzdutých vod. ¹² Oblakovým sloupem jsi je vedl ve dne, v noci sloupem ohnivým, aby před nimi ozářil cestu, po níž se měli ubírat. ¹³ Sestoupil jsi na horu Sinaj a z nebe k nim mluvil; a dal jsi jim spravedlivá nařízení, bezpečné zákony, vynikající pravidla a přikázání; ¹⁴ uvedls jim ve známost svou svatou sobotu; předepsal jsi jim přikázání, pravidla a Zákon prostřednictvím svého služebníka Mojžíše. ¹⁵ Z nebe jsi jim poskytl chléb, když hladověli, ze skály jsi dal vytrysknout vodě, když žíznil. Přikázal jsi jim, aby šli a převzali zemi, o níž jsi přísahal, že jim ji dáš. ¹⁶ Ale naši otcové zpychli, byli tvrdošijní, vůbec neposlouchali tvé přikazy. ¹⁷ Odmítali poslechnout zapomínající na divy, které jsi pro ně vykonal; byli tvrdošijní, vzali si do hlavy, že se vrátí do Egypta, k svému otroctví. Ale ty jsi Bůh ochotný

odpouštět, plný slitování a lásky, pomalý ke hněvu a bohatý v dobrotivosti: neopustil jsi je! ¹⁸ I když si zhotovili tele z litého kovu, prohlásili: „Toto je tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta!“ a velice se rouhali, ¹⁹ ty ve své nezměrné lásce jsi je na poušti neopustil: nevzdálil se od nich oblakový sloup, aby je vedl po cestě ve dne, ani v noci sloup ohnivý, aby před nimi ozářil cestu, po níž se měli ubírat. ²⁰ Dal jsi jim svého dobrého ducha, aby je učinil moudrými, neodňal jsi svou manu od jejich úst a dal jsi jim vodu, když žíznil. ²¹ Čtyřicet let jsi o ně pečoval na poušti: nic jim nechybělo, jejich oděv se neopotřeboval, ani jim neopuchly nohy. ²² A vydal jsi jim království a národy a přidělil jim je jako hraniční kraje: převzali zemi Sichona, krále Češbonu, a zemi Oga, krále Bašanu. ²³ A rozmnožil jsi jejich syny jako hvězdy na nebi a uvedl jsi je do země, o níž jsi řekl jejich otcům, aby tam vstoupili a převzali ji. ²⁴ Synové do té země vpadli a dobyli ji a tys před nimi ponížil obyvatele té země, Kanaánce, které jsi jim vydal do rukou, jejich krále a národy té země, aby s nimi naložili podle libosti; ²⁵ oni se zmocnili opevněných měst a žírné půdy; zdědili domy oplývající vším majetkem, cisterny již vyhloubené, vinice, olivovníky, hojnost ovocných stromů: pojedli, nasýtli se, ztučněli, těšili se z tvého nezměrného dobra. ²⁶ Hle, nebyli však poslušní, vzbouřili se proti tobě a tvůj Zákon hodili za hlavu, zabíjeli proroky, kteří je varovali, aby ti je přivedli nazpět, a velice se rouhali. ²⁷ Tu jsi je vydal do rukou jejich utlačovatelů a ti je utiskovali. V době svého útisku k tobě volali, a ty jsi je z nebe slyšel a ve své nezměrné lásce jsi jim dával zachránce, kteří je osvobozovali z rukou jejich utiskovatelů. ²⁸ Ale sotva měli pokoj, už zase před tebou konali zlo a ty jsi je vydával do rukou jejich nepřátel a ti je utlačovali. Oni k tobě znovu volali, a ty jsi je z nebe slyšel: kolikrát jsi je jen ve své lásce vysvobodil! ²⁹ Varoval jsi je, abys je přivedl nazpět ke svému Zákonu, ale oni zpychli, neposlouchali tvá přikázání, hřešili proti tvým nařízením, právě proti těm, v nichž nachází život muž, jenž je zachovává, nastavovali vzpurné rameno, byli tvrdošíjní a vůbec neposlouchali. ³⁰ Měl jsi s nimi trpělivost po mnoho let, varoval jsi je svým Duchem, prostřednictvím svých proroků, ale oni neposlouchali. Tu jsi je vydal do rukou národům zemi. ³¹ Ve své nezměrné lásce jsi je nevyhladil, neopustil jsi je, neboť jsi Bůh plný slitování a lásky. ³² A nyní, náš Bože, ty Bože veliký, mocný a strašlivý, jenž zachováváš smlouvu a dobrotu, nepokládej za málo všechnu tu sklíčenost, jež padla na nás, na naše krále, naše přední muže, naše kněze, naše proroky a všechny tvůj lid od dob asyrských králů až podnes. ³³ Byl jsi spravedlivý ve všem, co na nás přišlo, neboť jsi ukázal svou věrnost, zatímco my jsme jednali špatně. ³⁴ Ano, naši králové, naši přední mužové, naši kněží a naši otcové se neřídili tvým Zákonem, nedbali na tvá přikázání a na povinnosti, které jsi jim ukládal. ³⁵ Dokud byli ve svém království uprostřed velkého dobra, jež jsi jim poskytoval, a v širé a úrodné zemi, kterou jsi před ně položil, nesloužili ti a neodvrátili se od svých zlých činů. ³⁶ Hle, dnes jsme porobeni a v zemi, kterou jsi dal našim otcům, aby se těšili z jejich plodů a jejího dobra, hle, tam jsme my v porobě. ³⁷ Z jejich plodin mají užitek králové, které jsi nám dal za naše hříchy a kteří po libosti nakládají s našimi osobami a naším dobyt看em. Jsme ve velké bídě.

10 ...Vzhledem k tomu všemu na sebe bereme pevný závazek, a to písemně. Na zpečetěném záznamu jsou zapsáni naši přední mužové, naši levité a naši kněží... ² Na zpečetěném záznamu byli zapsáni: Chakaljův syn Nehemiáš a Sidkija, ³ Seraja, Azarja, Jirmeja, ⁴ Pašchur, Amarja, Malkija, ⁵ Chatuš, Šebanja, Maluk, ⁶ Charim, Meremot, Obadja, ⁷ Danijel, Gineton, Baruk, ⁸ Mešulam, Abija, Mijamin, ⁹ Maazja, Bilgaj, Šemaja: to jsou kněží. ¹⁰ Dále levité: Azanjův syn Jozue, Binuj ze synů Chenadadových, Kadmiel, ¹¹ a jejich bratři Šekanja, Hodavja, Kelita, Pelaja, Chanan, ¹² Mika, Rechob, Chašabja, ¹³ Zakur, Šerebja, Šebanja, ¹⁴ Hodija, Bani, Kenani. ¹⁵ Předáci lidu: Pareoš, Pachat-Moab, Elam, Zatu, Bani, ¹⁶ Buni, Azgad, Bebj, ¹⁷ Adonija, Bigvaj, Adin, ¹⁸ Ater, Chizkija, Azur, ¹⁹ Hodija, Chašum, Besaj, ²⁰ Charif, Anatot, Nobaj, ²¹ Magpiaš, Mešulam, Chezir, ²² Mešezabeel, Sadok, Jadua, ²³ Pelatja, Chanan, Anaja, ²⁴ Hošea, Chananja, Chašub, ²⁵ Ločeš, Pilcha, Šobek, ²⁶ Rechum, Chašabna, Maaseja, ²⁷ Achija, Chanan, Anan, ²⁸ Maluk, Charim, Baana. ²⁹ ... a ostatní lid, kněží, levité, vrátní, zpěváci, „darovaní“, zkrátka všichni, kdo se odloučili od národů zemi a přilnuli k Božímu Zákonu, a také jejich ženy, jejich synové a dcery, všichni, kdo dospěli k rozumu, ³⁰ se připojují ke svým bratřím a předním mužům a pod kletbou a přísahou se zavazují, že budou chodit podle Božího Zákona daného prostřednictvím Božího služebníka Mojžíše, že budou dodržovat a zachovávat všechna přikázání Jahva, našeho Boha, jeho zvyklosti a jeho zákony. ³¹ Zejména: nebudeme nadále dávat své dcery národům země a nebudeme si nadále pro své syny brát jejich dcery. ³² Přinesou-li národy země v sobotní den na prodej nějaké zboží nebo jakoukoli plodinu, v sobotní den ani v zasvěcený den od nich nic nekoupíme. Sedmého roku se zřekneme plodů půdy a veškerých pohledávek. – ³³ Jako povinnost jsme si uložili: dávat ročně třetinu šekelu na bohoslužbu v Chrámě našeho Boha: ³⁴ na předkladný chléb, na trvalou nekrvavou oběť a trvalý celopal, na oběti o sobotách, novoluních, slavnostech a na posvátné pokrmy, na oběti za hřích, jež Izraeli zajišťují smíření, zkrátka na veškerou službu v Chrámě našeho Boha; ³⁵ Rovněž jsme my, kněží, levité a lid, vyřídili losováním otázku dodávek dřeva, které má Chrám našeho Boha po řadě dávat každoročně ve stanovených datech každá rodina, aby se páliło na oltáři Jahva, našeho Boha, jak je psáno v Zákoně. ³⁶ a každoročně přinášet

Jahvovu Chrámův prvotiny naší půdy a prvotiny všeho ovoce ze všech stromů³⁷ a také vše prvorozené našich synů a našeho dobytka, jak je psáno v Zákoně – protože vše prvorozené našeho skotu a bravu přinášené do Chrámův našeho Boha je určeno kněžím konajícími službu v Chrámě našeho Boha.³⁸ Nejlepší podíl z našeho těsta, z ovoce všech stromů, z mladého vína a z oleje dále přineseme do síní Chrámův našeho Boha kněžím; a desátek z naší půdy levitům – levité sami budou vybírat desátek ve všech městech našeho náboženství;³⁹ kněz, Áronův syn, bude provázet levity, když budou vybírat desátek; levité dopraví desátek z desátku do Chrámův našeho Boha, do síní pokladnice;⁴⁰ neboť právě do těch síní Izraelité a levité přinášejí dávky obilí, vína a oleje, tam je také nádobí svatyně, službu konajících kněží, vrátných a zpěváků. Už nebudeme zanedbávat Chrám našeho Boha.

11 Tehdy se přední muži z lidu usadili v Jeruzalémě. Zbytek lidu losoval s tím, že každý desátý muž půjde sídlit do svatého města Jeruzaléma, zatímco devět ostatních by zůstalo ve městech.² A lid velebil muže, kteří se dobrovolně uvolili sídlit v Jeruzalémě.³ Toto jsou přední mužové kraje, kteří se usadili v Jeruzalémě a v Judových městech. Izraelité, kněží, levité, „darovaní“ a synové Šalomounových otroků bydleli ve svých městech, každý na svém majetku.⁴ V Jeruzalémě bydleli Judovi synové a Benjaminovi synové: Z Judových synů: Ataja, syn Uziji, syna Zekarji, syna Amarji, syna Šefatji, syna Mahalaleela z Peresových potomků;⁵ Maaseja, syn Baruka, syna Kol-Chozeho, syna Chazaji, syna Adaji, syna Jojariba, syna Šelova potomka Zekarji.⁶ Celkový počet Peresových potomků usazených v Jeruzalémě činil 468 urozených mužů.⁷ Toto jsou Benjaminovi synové: Salu, syn Mešulama, syna Joeda, syna Pedaji, syna Kolaji, syna Maaseji, syna Ješajova syna Itiela,⁸ a jeho bratři Gabaj, Salaj: 928.⁹ Velel jim Zikriho syn Joel a v zastoupení velel městu Hasenuův syn Jehuda.¹⁰ Z kněží: Jedaja, syn Jojakima, syna¹¹ Seraji, syna Chilkiji, syna Mešulama, syna Sadoka, syna Achitubova syna Merajota, představený Božího Chrámův,¹² a jeho bratři, kteří se věnovali chrámové službě: 822; Adaja, syn Jerochama, syna Pelalji, syna Amsiho, syna Zekarji, syna Malkijova syna Pašchura,¹³ a jeho bratři, hlavy rodin: 242; a Amasaj, syn Azareela, syna Achzaje, syna Imerova syna Mašilemota,¹⁴ a jeho bratři, urození muži. Velel jim Hagadolův syn Zabdiel.¹⁵ Z levitů: Šemaja, syn Chašuba, syna Azrikama, syna Buniho syna Chašabji;¹⁶ Šabtaj a Jozabad – ti mezi levitskými náčelníky zodpovídali za vnější záležitosti Božího Chrámův;¹⁷ Matanja, syn Miky, syna Asafova syna Zabdiho, řídil chvalozpěvy, předzpěvoval díkůvzdání k modlitbě; Bakbukja, druhý z jeho bratří; Obadja, syn Šamuje, syna Jedutunova syna Galala.¹⁸ Celkový počet levitů ve Svatém městě: 284.¹⁹ Vrátní: Akub, Talmon a jejich bratři, kteří konali stráž v branách: 172.²⁰ –²¹ „Darovaní“ bydleli v Ofelu; v čele „darovaných“ stáli Sicha a Gišpa. –²² Předákem jeruzalémských levitů byl Uzi, syn Baniho, syna Chašabji, syna Mikova syna Matanji; patřil k Asafovým synům, zpěvákům pověřeným službou v Božím Chrámě;²³ platila pro ně totiž královská směrnice a stanovy zpěvákům určovaly den po dni jejich úkol. –²⁴ Mešezabeelův syn Petachja, který patřil k synům Judova syna Zeracha, byl králem k ruce ve všech záležitostech lidu. (20) Zbývající Izraelité, kněží a levité pak bydleli ve všech Judových městech, každý na svém statku,²⁵ a ve vesnicích ležících v jejich polích. Někteří Judovi synové bydleli v Kirjat-Arbě a v tom, co k ní patří, v Dibonu a v tom, co k němu patří, v Jekabseelu a ve vesnicích jeho obvodu,²⁶ v Ješuji, v Moladě, v Bet-Peletu,²⁷ v Chasar-Šualu, v Beršebě a v tom, co k ní patří,²⁸ v Siklagu, v Mekoně a v tom, co k ní patří,²⁹ v En Rimonu, v Soreji, v Jarmutu,³⁰ Zanoachu, Adulamu a vesnicích jeho obvodu, Lakiši a jeho polnostech, Azece a v tom, co k ní patří: usídlili se tedy od Beršeby až po údolí Hinom.³¹ Někteří Benjaminovi synové obývali Gebu, Mikmas, Aju a Betel a také to, co k němu patří,³² Anatot, Nob, Ananju,³³ Chasor, Ramu, Gitajim,³⁴ Chadid, Seboim, Nebalat,³⁵ Lod a Ono a Údolí řemeslníků.³⁶ Jak v Judovi, tak v Benjaminovi byly skupiny levitů.

12 Toto jsou kněží a levité, kteří se vrátili se Šealtielovým synem Zorobabelem a s Jozuem: Seraja, Jirmeja, Ezdráš,² Amarja, Maluk, Chatuš,³ Šekanja, Rechum, Meremot,⁴ Ido, Gineton, Abija,⁵ Mijamin, Maadja, Bilga,⁶ Šemaja; a dále: Jojarib, Jedaja,⁷ Salu, Amok, Chilkija, Jedaja. Ti byli předáci kněží; a jejich bratři v Jozuově době,⁸ to znamená levité, byli: Jozue, Binuj, Kadmiel, Šerebja, Jehuda, Matanja – ten se svými bratry řídil chvalozpěv díkůvzdání,⁹ zatímco Bakbukja, Uni a jejich bratři stávali naproti nim podle svých příslušných tříd.¹⁰ Jozue zplodil Jojakima; Jojakim zplodil Eljašiba; Eljašib Jojadu;¹¹ Jojada zplodil Jochanana; a Jochanan zplodil Jaduu.¹² V Jojakimově době měly kněžské rodiny jako své hlavy: Serajova rodina: Meraju; Jirmejova rodina: Chananju;¹³ Ezdrášova rodina: Mešulama; Amarjova rodina: Jehochanana;¹⁴ Malukova rodina: Jonatana; Šebanjova rodina: Josefa;¹⁵ Charimova rodina: Adnu; Merajotova rodina: Chelkaje;¹⁶ Idova rodina: Zekarju; Ginetonova rodina: Mešulama;¹⁷ Abijova rodina: Zikriho; Minjaminova rodina:....; Moadjova rodina: Piltaje;¹⁸ Bilgova rodina: Šamuu; Šemajova rodina: Jehonatana;¹⁹ a dále: Jojaribova rodina: Matenaje; Jedajova rodina: Uzihou;²⁰ Salajova rodina: Kalaje; Amokova rodina: Ebera;²¹ Chilkijova rodina: Chašabju;

Jedajova rodina: Netaneela.²² V době Eljašiba, Jojady, Jochanana a Jaduy byly hlavy kněžských rodin zapsány do knihy Kronik až do vlády Peršana Dareia.²³ Leviho synové. Hlavy rodin byly zapsány do knihy Kronik, ale jen do doby Eljašibova vnuka Jochanana.²⁴ Hlavami levitů byli: Čašabja, Šerebja, Jozue, Binuj, Kadmiel; a jejich bratři, kteří stávali při chvalozpěvu a díkůčinění čelem k nim, podle pokynů Božího muže Davida, třída vedle třídy,²⁵ byli: Matanja, Bakkukja a Obadja. Vrátní Mešulam, Talmon a Akub pak stávali na stráži u skladů vedle bran.²⁶ Ti žili v době Jojakima, syna Josadakova syna Jozua, a v době místodržícího Nehemiáše a Ezdráše, kněze znalého Zákona.²⁷ Když se světily jeruzalémské hradby, šlo se pro levity do všech míst, kde sídlili, a přivedli je do Jeruzaléma: aby se posvěcení slavilo za jásotu, se zpěvy díkůvzdání a hudbou cymbálů, louten a citer.²⁸ Zpěváci, Leviho synové, se tedy shromáždili z okrsku kolem Jeruzaléma, z vesnic Netofanů,²⁹ z Bet-Gilgalu, z polností Geby a Azmavetu: zpěváci si totiž postavili vesnice kol dokola Jeruzaléma.³⁰ Kněží a levité se sami očistili, pak očistili lid, brány a hradby.³¹ Potom jsem přikázal Judovým předním mužům, aby vstoupili na hradby, a sestavil jsem dva velké sbory. První kráčel po hřebeni hradeb doprava, směrem k Hnojné bráně;³² za ním šli Hošaja a polovina Judových předních mužů –³³ a také Azarja, Ezdráš, Mešulam,³⁴ Jehuda, Binjamin, Šemaja a Jirmeja³⁵ vybraní z kněží, ti měli trubky; potom Zekarja, syn Jonatana, syna Šemaji, syna Matanji, syna Miky, syna Asafova syna Zakura,³⁶ se svými bratry Šemajou, Azareelem, Milalajem, Gilalajem, Maajem, Netaneelem, Jehudou, Chananim, ti měli hudební nástroje Božího muže Davida. A v jejich čele kráčel znalec Zákona Ezdráš. –³⁷ U Studniční brány šli stále přímo, vzhůru, vedle schodiště Davidova města, po hřebeni hradeb a po svahu k Davidovu paláci až k Vodní bráně na východě.³⁸ Druhý sbor pak kráčel doleva: šel jsem za ním s polovinou předních mužů z lidu po hřebeni hradeb, přes Věž pecí a až k široké hradbě,³⁹ pak přes Efraimovu bránu, Rybí bránu, Chananeelovu věž a Věž stovky až k Ovčí bráně; zastavili jsme se u Strážní brány.⁴⁰ Potom oba sbory zaujaly místo v Božím Chrámě. Měl jsem s sebou polovinu vysokých úředníků⁴¹ a také kněze Eljakima, Maaseju, Minjamina, Miku, Eljoenaje, Zekarju, Chananju, ti měli trubky,⁴² a dále Maaseju, Šemaju, Eleazara, Uziho, Jehochanana, Malkiju, Elama a Ezera. – Zpěváci se ozvali pod Jizrachjovým vedením.⁴³ Toho dne se přinášely velké oběti a muži se oddávali radosti, to protože jim Bůh zavalil k radosti velkou příčinu; radovaly se i ženy a děti. A jeruzalémskou radost bylo slyšet do daleka.⁴⁴ Nad síněmi určenými pro zásoby, vyzdvihnutí, prvotiny a desátky ustanovili tenkrát muže, kteří by tam shromažďovali z městských pozemků podíly, jež Zákon přiznává kněžím a levitům. Neboť Juda se radoval nad službu konajícími kněžím a levitům. –⁴⁵ Oni totiž zajišťovali službu jejich Bohu a službu při očišťování – stejně tak zpěváci a vrátní – podle předpisů Davida a jeho syna Šalomouna.⁴⁶ Neboť odedávna, ode dnů Davidových a Asafových, býval nad zpěváky a nad písněmi a díkůvzdáními Bohu určen představený.⁴⁷ Za Zorobabelových časů a za Nehemiášových časů dával tedy celý Izrael zpěvákům a vrátným podíly, které jim náležely podle jejich každodenních potřeb. Levitům se předávaly posvátné dávky a levité je předávali Áronovým synům.

13 Tenkrát se lidu předčítalo z Mojžíšovy knihy a shledalo se, že je tam napsáno: „Amonita a Moabita nebudou přijati do Božího shromáždění, a to navždy,² neboť nepřišli Izraelitům vstříc s chlebem a vodou. Najali proti nim Balaama, aby jim zlořečil, ale náš Bůh změnil zlořečení v požehnání.“³ Jakmile uslyšeli Zákon, vyloučili z Izraele všechny cizí živly.⁴ Ale předtím byl nad síněmi Chrámu našeho Boha ustanoven kněz Eljašib. Protože byl spřízněn s Tobijou,⁵ zařídil mu prostornou síň, kam se dříve dávaly obětní dary, kadidlo, nářadí, desátek z obilí, z vína a z oleje, to znamená podíly levitů, zpěváků a vrátných a to, co se vyzvíhovalo pro kněze.⁶ Během toho všeho jsem byl mimo Jeruzalém, neboť ve třicátém devátém roce babylonského krále Artaxerxa jsem odešel ke králi; ale za nějaký čas jsem požádal krále o dovolenou⁷ a vrátil jsem se do Jeruzaléma. Tu jsem se dozvěděl o tom zlém skutku, jehož se Eljašib dopustil v Tobijův prospěch tím, že mu zařídil síň v nádvoří Božího Chrámu.⁸ Velice se mi to nelíbilo: vyhodil jsem tedy ven, mimo síň, všechno Tobijovo zařízení⁹ a přikázal jsem, aby se síň očistily, potom jsem tam dal vrátit nářadí Božího Chrámu, obětní dary a kadidlo.¹⁰ Dozvěděl jsem se také, že se už nedovázely podíly levitů a že levité a zpěváci pověřeni službou utekli každý na své pole.¹¹ Proto jsem takto vyplísnil vysoké úředníky: „Proč se Boží Chrám zanedbává?“ Shromáždil jsem je tedy a znovu jsem je ustanovil k jejich úkolům.¹² Tu celý Juda přinesl do skladů desátek z obilí, z vína a z oleje.¹³ Nad sklady jsem ustanovil kněze Šelemju, dozorce Sadoka, jednoho z levitů Pedaju a jim k ruce Chanana, syna Matanjova syna Zakura, neboť ti byli pokládáni za bezúhonné; jejich povinností bylo podělovat své bratry.¹⁴ Proto si, můj Bože, na mne vzpomeň: nezahlad' zbožné skutky, které jsem vykonal pro Chrám svého Boha a pro službu v něm.¹⁵ V těch dnech jsem v Judovi uviděl muže, kteří v sobotní den šlapali v lisu; jiní přinášeli snopy obilí, nakládali je spolu s vínem, hrozny, fíky a nejrůznějším nákladem na osly a chtěli to v sobotní den zavézt do Jeruzaléma: varoval jsem je, aby žádné potraviny neprodávali.¹⁶ I do samého Jeruzaléma přinášeli Tyřané, kteří tam bydleli, ryby a zboží všeho druhu a v sobotní den je prodávali Judovcům.¹⁷ Vyplísnil jsem proto Judovy velmože a prohlásil jsem k nim: „Co to děláte za hanebnost, že

znesvěcujete sobotní den! ¹⁸ Což tak nejednali vaši otcové? Pak náš Bůh přivodil na nás a na celé toto město všechno to neštěstí. A vy, když znesvěcujete sobotu, zvětšujete hněv proti Izraeli.“ ¹⁹ A tak těsně před sobotou, jakmile dospěl stín k jeruzalémským branám, jsem přikázal, aby byla uzavřena křídla, a řekl jsem, aby je opět otevřeli až po sobotě. Postavil jsem několik ze svých mužů k branám, aby v sobotní den nepřišel dovnitř žádný náklad. ²⁰ Jednou nebo dvakrát přenocovali kupci, pokoutní obchodníci se zbožím všeho druhu, mimo Jeruzalém, ²¹ ale já jsem je varoval a prohlásil jsem k nim: „Proč byste nocovali v okolí hradeb? Začnete-li nanovo, vztáhnu na vás ruku!“ Od té chvíle už víckrát v sobotní den nepřišli. ²² Prikázal jsem levitům, aby se očistili a přišli hlídat brány, tak aby se svatě zachovával sobotní den. I proto si na mne, můj Bože, vzpomeň a podle svého velikého milosrdenství se nade mnou smiluj! ²³ V těch dnech jsem také viděl Židy, kteří si vzali za manželky ašdodské, amonitské nebo moabitské ženy. ²⁴ Z jejich dětí polovina mluvila ašdodsky nebo jazykem toho či onoho lidu, ale židovsky už mluvit neuměly. ²⁵ Vyplísnil jsem je a proklel jsem je, několik jsem jich udeřil, vyrval jsem jim vlasy a při Bohu jsem je zapřísahal: „Nesmíte dávat své dcery jejich synům, ani si žádnou z jejich dcer brát pro své syny nebo sami pro sebe za ženu! ²⁶ Což právě tím nezhřešil izraelský král Šalomoun? V tolika národech se mu nepodobal žádný král; jeho Bůh ho miloval; Bůh ho učinil králem nad celým Izraelem. I jeho svedly cizí ženy ke hříchu! ²⁷ Což budeme muset slyšet, jak se říká, že se i vy dopouštíte tohoto velkého zločinu zrady našeho Boha, že se ženíte s cizími ženami?“ ²⁸ Jeden ze synů velekněze Jojady, Eljašibova syna, byl zetěm Choronity Sanbalata. Odehnal jsem ho daleko od sebe. ²⁹ Vzpomeň si na ty muže, můj Bože, za tu potupu způsobenou kněžskému úřadu a smlouvě kněží a levitů. ³⁰ Očistil jsem je tedy ode všech cizích žvlů. Pro kněze a levity jsem stanovil nařízení, která vymezovala každému jeho úkol. ³¹ Stanovil jsem je rovněž pro dodávky dříví v určené dny a pro prvotiny. Vzpomeň si na mne, můj Bože, k mému štěstí!

Ester

Úvod

1 Bylo to za Asuerových časů, za onoho Asuera, jehož vláda se rozprostírala od Indie po Etiopii, tedy nad sto dvaceti sedmi kraji. ² Když tenkrát seděl v pevnosti v Susách na královském trůně, ³ vystrojil ve třetím roce svého kralování hostinu, které sám předsedal, pro všechny své vysoké hodnostáře a přední služebníky z perského a médského vojska, urozené muže a místodržitele krajů. ⁴ Chtěl před jejich očima po dlouhou řadu dní, přesně po sto osmdesát, vystavovat na odiv bohatství a velkolepost svého království, jakož i nádherný lesk své velikosti. ⁵ Když ta doba uplynula, uspořádal král na prostranství v zahradě královského paláce sedmidenní hostinu pro obyvatele pevnosti Susy, od největšího po nejmenšího. ⁶ Byly tam samé závěsy z bílého plátna a fialového purpuru připevněné šňůrami z kmentu a červeného purpuru, které zase byly zavěšeny na stříbrných kruzích upevněných na sloupech z bílého mramoru, samá zlatá a stříbrná lehátka postavená na dlažbě ze vzácných kamenů, bílého mramoru, perleti a mozaik! ⁷ Na pití číše ze zlata, každá jiná, a hojnost vína, které král rozdával s královskou štědrostí. ⁸ Královské nařízení nicméně k pití nenutilo, neboť král všem hodnostářům svého domu nařídil, aby se s každým zacházelo tak, jak mu to vyhovovalo. ⁹ Královna Vašti zase pořádala v Asuerově královském paláci hostinu pro ženy. ¹⁰ Sedmého dne rozkázal král rozjařený vínem Mehumanovi, Bizetovi, Charbonovi, Bigtovi, Abgatovi, Zetarovi a Karkasovi, sedmi kleštěncům přiděleným do osobních služeb krále Asuera, ¹¹ aby mu přivedli královnu Vašti ozdobenou královskou čelenkou, aby se před lidem a vysokými hodnostáři pochlubil její krásou. Byla totiž velmi krásná. ¹² Ale královna Vašti odmítla přijít na králův příkaz, který jí vyřídili kleštěnci. Král se nanejvýš rozlítil a vzplál hněvem. ¹³ Obrátil se na mudrce zběhlé ve znalosti zákonů, – neboť tak se projednávaly královské záležitosti: za přítomnosti všech, kdo byli zběhlí ve znalosti zákonů a práva. ¹⁴ Povolal k sobě Karšena, Šetara, Admatu, Taršíše, Meresa, Marsenu a Memukana, sedm vysokých perských a médských hodnostářů, kteří směli pohlížet na královu tvář a zasedali v království na předních místech. ¹⁵ „Co se má podle zákona,“ řekl, „udělat s královnou Vašti za to, že neuposlechla příkazu krále Asuera, který jí vyřizovali kleštěnci?“ ¹⁶ A Memukan před králem a vysokými hodnostáři odpověděl. „Královna Vašti se neprovinila pouze proti králi, ale i proti všem vysokým hodnostářům a proti veškerému obyvatelstvu, jež žije po všech krajích krále Asuera. ¹⁷ O královnině jednání se nepochybně dozvedí všechny ženy a budou na své manžely hledět s pohrdáním. Budou moci říkat: ‘Sám král Asuerus rozkázal, aby mu přivedli královnu Vašti, a ona nepřišla!’ ¹⁸ Ještě dnes ženy vysokých perských a médských hodnostářů budou se všemi královými vysokými hodnostáři hovořit o tom, co se dozveděly o královnině chování, a bude z toho mnoho pohrdání a mnoho hněvu. ¹⁹ Je-li to králova svrchovaná vůle, ať vydá nařízení, jež se jako neodvolatelné zapíše mezi zákony Peršanů a Médů, aby se Vašti zakázalo objevit se před králem Asuerem, ať král udělí její královskou hodnost jiná a lepší, než je ona. ²⁰ Pak se králem vyslovený příkaz rozhlásí po celém jeho království, jež je velké, a ženy pak budou svým mužům vzdávat čest, od nejvyššího po nejnižšího.“ ²¹ Tato řeč se králi a jeho vysokým hodnostářům zalíbila a král se zařídil podle Memukanovy rady. ²² Do všech krajů říše rozeslal listy, do každého kraje v jeho písmu a ke každému lidu v jeho jazyce, aby všichni manželé byli doma pány.

2 Za nějaký čas poté si král Asuerus, když se utišil jeho hněv, vzpomněl na Vašti, připomenul si, jak se zachovala, jak o ní bylo rozhodnuto. ² Dvořané, kteří právě u krále měli službu, mu řekli: „Ať se pro krále hledají krásné a neporušené dívky. ³ Ať král ustanoví ve všech krajích svého království zmocněnce, kteří by shromáždili veškeré krásné a neporušené dívky do pevnosti v Susách, do harému, pod pravomoc králova kleštěnce, strážce žen Hegeho. On jim dá vše, co potřebují k péči o krásu, ⁴ a dívka, která se králi zalíbí, nastoupí po Vašti jako královna.“ Králi se ta rada zalíbila a učinil tak. ⁵ A v pevnosti v Susách žil Žid jménem Mardocheus, syn Jaira, syna Kišova syna Šimeje, z Benjaminova kmene, ⁶ který byl vysídlen z Jeruzaléma mezi zajatci, jež zároveň s judským králem Jechoniášem odvezl babylonský král Nabuchodonozor, ⁷ a který tehdy byl pěstounem jisté Hadasy, neboli Ester, dcery svého bratra, protože ona neměla otce ani matku. Měla krásnou postavu a příjemný zevnějšek, a když jí zemřeli rodiče, Mardocheus ji vzal s sebou. ⁸ Po vyhlášení králova rozkazu a nařízení se v pevnosti v Susách shromáždila spousta dívek, které byly svěřeny Hegemu. Ester vzali a odvedli do královského paláce. A když byla tak jako ostatní svěřena do péče strážce žen Hegeho, ⁹ dívka se mu zalíbila a získala si jeho přízeň. Dbal o ni, aby jí co nejrychleji dal, co jí náleželo k okrase a výživě, a navíc jí přidělil sedm komorných vybraných z králova domu, pak ji i s komornými přemístil do lepších

komnat v harému. ¹⁰ Ester neprozradila ani svůj lid, ani své příbuzenství, protože jí to Mardocheus zakázal. ¹¹ On se každý den procházel před harémovou předsíní, aby se dozvěděl o Esterině zdraví a o všem, co se jí přihodilo. ¹² Každá dívka měla po uplynutí lhůty stanovené předpisem o ženách, totiž po dvanácti měsících, předstoupit, až na ni přijde řada, před krále Asuera. Toto přípravné údobí bylo rozvrženo takto: po šest měsíců používaly dívky myrhového oleje a po dalších šest měsíců balzámu a mastí, které ženy potřebují k péči o svou krásu. ¹³ Když předstupovala před krále, dostala každá dívka vše, o čem požádala, aby si to vzala s sebou, až bude přecházet z harému do královského paláce. ¹⁴ Šla tam večer a druhého dne ráno odcházela do jiného harému, který byl svěřen královskému kleštěnci Šaašgazovi, pověřenému hlídáním vedlejších žen. Ke králi se nevracela, pokud si jí král nezamiloval a jmenovitě ji nepovolal zpět. ¹⁵ Ale když byla na radě, aby šla ke králi Ester, dcera Abichaila, jenž byl zase strýcem Mardochea, který jí přijal za vlastní, nevyžádala si nic víc než to, co jí určil královský kleštětec Hege, pověřený hlídáním žen. A hle, Ester našla milost u všech, kteří ji viděli. ¹⁶ Ke králi Asuerovi do královského paláce ji přivedli desátého měsíce, což je tebet, v sedmém roce jeho vlády, ¹⁷ a král jí dal přednost přede všemi ostatními ženami, přijal ji laskavěji a milostivěji než kteroukoli jinou dívku. Vložil jí tedy na hlavu královskou čelenku a vyvolil si jí za královnu místo Vašti. ¹⁸ Potom král uspořádal všem vysokým hodnostářům a služebníkům velikou hostinu, Esterinu hostinu, všem krajům popřál jeden den odpočinku a s královskou štědrostí rozdával dary. ¹⁹ Když jako dívky přecházela do druhého harému, ²⁰ neprozradila Ester ani své příbuzenstvo, ani svůj lid, tak jak jí to nařídil Mardocheus, jehož radami se i nadále řídila, tak jako v době, když byl jejím poručníkem. ²¹ Mardocheus byl tehdy ve službě u královské brány. Dva nespokojení královští kleštěnci ze sboru strážců prahu, Bigtan a Tereš, se spikli, aby vztáhli ruku na krále Asuera. ²² Mardocheus to odhalil, zpravil královnu Ester a ona pak Mardocheovým jménem o tom promluvila s králem. ²³ Vyšetřováním se věc potvrdila. Ti dva byli posláni na šibenici a zpráva o té události byla v králově přítomnosti zapsána do knihy Kronik.

3 Za nějaký čas potom vyznamenal král Asuerus Hamdatova syna Amanu ze země Agag. Povýšil ho, dal mu přednostní postavení před všemi jeho druhy v úřadě, vysokými hodnostáři, ² a všichni královi služebníci pověřeni službou u jeho brány před ním poklekli a klaněli se mu, neboť takový byl králův příkaz. Mardocheus odmítl sklonit koleno a klanět se. ³ „Proč překračuješ královský příkaz?“ řekli Mardocheovi královi služebníci pověřeni u královské brány. ⁴ Ale nadarmo mu to opakovali každý den, on je neposlouchal. Udali to tedy Amanovi, aby viděli, zda Mardocheus vytrvá ve svém postoji (neboť on jim řekl, že je Žid). ⁵ Aman tedy zjistil, že Mardocheus před ním nesklání koleno, ani se mu neklaní: vybuchl nad tím zlostí. ⁶ Jelikož ho zpravili o Mardocheově lidu, zdálo se mu, že by bylo málo postihnout jen jeho, a usmyslel si, že dá s Mardocheem vyhladit všechny Židy usidlené v celém Asuerově království. ⁷ Dvanáctého Asuerova roku, prvního měsíce, což je nisan, se před Amanovým očima tahal „pur“ (to znamená los) na den a na měsíc. Když los padl na dvanáctý měsíc, což je adar, ⁸ řekl Aman králi Asuerovi: „Mezi obyvatelstvem ve všech krajích tvého království je rozptýlen zvláštní lid. Jeho zákony se nepodobají zákonům nikoho jiného a královské zákony jsou pro něho mrtvou literou. Není v králově zájmu, aby byl ponechán v pokoji. ⁹ Ať je tedy podepsána jeho zkáza, uzná-li to král za dobré, a já jeho úředníkům vyplatím ve prospěch královského pokladu deset tisíc talentů stříbra.“ ¹⁰ Tu král sňal z ruky prsten a dal jej pronásledovateli Židů, Agagitovi Amanovi, Hamdatovu synovi. ¹¹ „Nech si své stříbro,“ odpověděl mu. „A pokud jde o ten lid, vydávám ti jej, dělej s ním, co budeš chtít!“ ¹² Královským písařům byla tedy poslána obsílka na třináctý den prvního měsíce a písmem každého kraje a v jazyce každého lidu bylo zapsáno vše, co Aman nařídil královým satrapům, místodržcím každého kraje a vysokým hodnostářům každého národa. Reskript byl podepsán Asuerovým jménem, zapečetěn jeho prstenem ¹³ a spěšní poslové předali všem krajům v království listy nařizující v témže dni, totiž v třináctém dvanáctého měsíce, což je adar, zničit, pobít a vyhladit všechny Židy, od jinochů po starce, včetně žen a dětí, a vyplnit jejich majetky. ¹⁴ Opis tohoto výnosu, který měl být ve všech krajích vyhlášen jako zákon, byl mezi vším obyvatelstvem zveřejněn, aby se všichni na určený den připravili. ¹⁵ Na králův příkaz se urychleně rozjeli spěšní poslové. Nejprve byl výnos vyhlášen v pevnosti v Susách. A zatímco král a Aman neúnavně hodovali a pili, ve městě Susách vládlo zděšení.

4 Jakmile se Mardocheus dozvěděl, co se stalo, roztrhl si oděv a vzal si pytlovinu a popel. Potom prošel celým městem, jež se naplnilo jeho bolestnými nářky, ² a došel až před Královskou bránu, kterou nesměl projít nikdo oblečený v pytlovině. ³ V krajích, všude kam došel ten příkaz a královské nařízení, byli Židé samý smutek, půst, slzy a nářky. Pro mnohé se staly ložem pytlovina a popel. ⁴ Ester o tom zpravily její služky a kleštěnci. Královny se zmocnila úzkost. Poslala Mardocheovi šaty, aby si je oblékl a odložil pytlovinu. On je však odmítl. ⁵ Ester tedy povolala Hataka, jednoho z kleštěnců, které jí král dal k službám, a vypravila

ho k Mardocheovi s úkolem, aby se přeptal, co se stalo, a dotázal se ho na důvody jeho chování. ⁶ Hatak vyšel a vydal se za Mardocheem na prostranství před Královskou bránu. ⁷ Mardocheus ho zpravil o tom, co se děje, a obzvlášť o částce, kterou Aman nabídl za vyhlazení Židů vyplatit králově pokladnici. ⁸ Také mu předal opis výnosu o vyhlazení zveřejněného v Susách: měl jej ukázat Ester, aby o tom věděla. A královně uložil, aby šla ke králi a trpělivě ho prosila o shovívavost a hájila věc lidu, k němuž patří. ⁹ Hatak se vrátil a přinesl to poselství Ester. ¹⁰ Ona odpověděla a přikázala, aby opakoval její slova Mardocheovi: ¹¹ „Královi služebníci a obyvatelé krajů, všichni vědí, že pro kohokoli, ať muže či ženu, kdo vstoupí bez vyzvání až do vnitřní předsíně ke králi, platí jen jeden zákon: musí zemřít, pokud k němu král nevztáhne své zlaté žezlo a milostivě mu nedaruje život. A již po třicet dní jsem nebyla pozvána, abych ke králi přišla!“ ¹² Mardocheovi vyřídili tato Esterina slova ¹³ a on odpověděl: „Nemysli si, že budeš, když jsi v paláci, samojediná ze Židů zachráněna. ¹⁴ Bude tomu právě naopak. Budeš-li tvrdohlavě mlčet, když jsou věci tak daleko, přijdou spása a osvobození Židům odjinud a zahynete ty a dům tvého otce. Kdo ví? Snad právě kvůli příležitosti, jako je tato, jsi došla královské hodnosti?“ ¹⁵ Ester mu vzkázala: ¹⁶ „Shromáždí všechny Židy v Susách. Postěte se za mne. Po tři dny a po tři noci nejezte a nepijte. A já se svými služkami budu zachovávat týž půst. Předstoupím takto připravena navzdory zákonu před krále, a mám-li zahynout, zahynu.“ ¹⁷ Mardocheus odešel a vykonal, co mu Ester uložila.

5 Když skončila třetího dne své modlitby, odložila své prosebnické šaty a oblékla se do vši své nádhery. ² Zvedl své zlaté žezlo a položil je Ester na krk, objal ji a řekl jí: ³ „Co je, královno Ester?“ řekl jí král. „Řekni mi, co si přeješ, a i kdyby to byla polovina království, předem je tvá!“ – ⁴ „Ráčil by král,“ odpověděla Ester, „přijít dnes i s Amanem na hostinu, kterou jsem mu připravila?“ – ⁵ „Ať ihned zpraví Amana, aby se vyplnilo Esterino přání,“ řekl nato král. A pak přišli král s Amanem na hostinu, kterou Ester připravila, ⁶ a během hostiny král opět řekl Ester: „Řekni mi, co si žádáš, je to předem tvé! Řekni mi, co si přeješ, a i kdyby to byla polovina království, je to hotová věc!“ – ⁷ „Co si žádám, co si přeji?“ řekla Ester. ⁸ „Jestliže jsem skutečně v králových očích našla milost, chce-li laskavě vyslyšet mou žádost a vyplnit mé přání, ať zítra přijde král zase s Amanem na hostinu, kterou pro ně uspořádám, a já tam vykonám králův rozkaz.“ ⁹ Toho dne vyšel Aman rozradostněn a s jásotem v srdci, ale když u Královské brány uviděl Mardochea a on před ním nepovstal, ani se nepohnul z místa, zaplátl proti němu hněvem. ¹⁰ Nicméně se ovládl. Když se vrátil domů, zavola své přátele a svou ženu Zereš ¹¹ a dlouho před nimi hovořil o svém oslnivém bohatství, o svých početných dětech, o všem, čím ho král zahrnul, aby ho pozvedl a vyvýšil nad všechny své vysoké hodnostáře a služebníky. ¹² „To není vše,“ dodal. „Královna Ester mě a jen mne samotného s králem právě pozvala na hostinu, kterou pro něho pořádala, a navíc jsem opět s králem pozván na zítřek. ¹³ Ale co je mi to všechno platné, dokud budu vidět toho Žida Mardochea, jak sedí u Královské brány!“ – ¹⁴ „Vždyť dej postavit padesát loket vysokou šibenici,“ odpověděli mu jeho žena a přátelé, „a zítra ráno požádáš krále, aby na ni Mardochea pověsili! Pak můžeš jít vesele s králem na tu hostinu!“ Amana ta rada nadchla a dal šibenici přichystat.

6 Protože té noci krále míjel spánek, požádal o knihu Paměti neboli Kronik, aby si z ní dal předčítat. ² Bylo tam o tom, jak Mardocheus udal Bigtana a Tereše, ony dva kleštěnce, strážce prahu, kteří se provinili tím, že strojili úklady proti Asuerovu životu. ³ „A jaká pocta, jaká hodnost,“ dotazoval se král, „byla za to tomu Mardocheovi udělena?“ – „Neudělalo se pro něho nic,“ odpověděli dvořané, kteří měli službu. ⁴ Král se jich tedy zeptal: „Kdo je v předsíni?“ Bylo to právě v okamžiku, kdy do vnější předsíně královského paláce přišel Aman s žádostí ke králi, aby dal pověsit Mardochea na šibenici, kterou pro něho postavil, ⁵ takže dvořané odpověděli: „To stojí v předsíni Aman.“ – „Ať vejde,“ nařídil král, ⁶ a hned po jeho příchodu: „Jak se má jednat s mužem, jehož chce král poctit?“ – „Koho jiného by chtěl král poctit než mne?“ řekl si Aman. ⁷ „Král chce někoho poctit?“ odpověděl tedy, ⁸ „ať vezmou knížecí šat z těch, které nosí král, ať přivedou koně z těch, na nichž král jezdí, a na hlavu ať mu dají královskou čelenku.“ ⁹ Pak se šat i kůň svěří jednomu z nejvznešenějších královských vysokých hodnostářů. A on onoho muže, jehož chce král poctit, oblékne do toho šatu a na tom koni ho vyvede na velké prostranství a bude před ním volat: Hledte, jak se jedná s mužem, jehož chce král poctit!“ – ¹⁰ „Neztrácej ani okamžik,“ odpověděl král Amanovi, „vezmi šat i koně a všechno, co jsi právě řekl, udělej Židovi Mardocheovi, jenž je ve službě u Královské brány. A nevynechej nic z toho, co jsi říkal!“ ¹¹ Aman tedy vzal šat i koně, oblékl Mardochea a pak ho na koni prováděl po velkém prostranství a volal před ním: „Hledte, jak se jedná s mužem, jehož chce král poctit.“ ¹² Potom se Mardocheus navrátil ke Královské bráně, zatímco ohromený Aman spěšně kráčel se zahalenou tváří domů. ¹³ Svě ženě Zereš a všem svým přátelům vyprávěl, co se právě stalo. Jeho žena Zereš a přátelé mu řekli: „Právě začínáš klesat před Mardocheem, je-li z židovského rodu, nedokážeš se už z toho vzpamatovat. Budeš před ním naopak padat stále hlouběji.“

¹⁴ Rozhovor ještě neskončil a už pro Amana přišli královi kleštěnci, aby ho ve spěchu odvedli na hostinu, kterou pořádala Ester.

7 Král a Aman šli hodovat ke královně Ester ² a také toho druhého dne řekl král při hostině Ester: „Řekni mi, co si žádáš, královno Ester, je to předem tvé! Řekni mi, co si přeješ; i kdyby to byla polovina království, je to hotová věc!“ – ³ „Jestliže jsem, králi, skutečně nabyla milosti v tvých očích,“ odpověděla mu královna Ester, „a je-li to tvá svrchovaná vůle, daruj mi život, to je má žádost, i život mého lidu, to je mé přání. ⁴ Neboť můj lid i já jsme vydáni, aby nás vyhledali, vyvraždili a zničili. Kdybychom tak jen byli vydáni za otroky nebo služky, byla bych mlčela. Ale při této příležitosti nebude pronásledovatel s to nahradit škodu, která z toho králi vzejde.“ ⁵ Ale Asuerus se ujal slova a řekl královně Ester: „Kdo je to? Kdo je ten muž, který chtěl takto jednat?“ ⁶ Ester nato: „Ten pronásledovatel, ten nepřítel je Aman, to on je ten bídák!“ Při pohledu na krále a královnu Aman ztuhl hrůzou. ⁷ Rozzuřený král vstal, opustil hostinu a odebral se do zahrady paláce, zatímco Aman zůstal u královny Ester, aby ji úpěnlivě žádal o život, neboť až příliš dobře cítil, že král už rozhodl o jeho záhubě. ⁸ Když se král vrátil ze zahrady do hodovní síně, shledal, že se Aman sesul na pohovku, na níž ležela královna Ester. „Po tom všem bude ještě u mne v paláci znásilňovat královnu?“ vykřikl. Sotvaže mu to slovo vyšlo z úst, padl na Amanovu hlavu závoj. ⁹ Jeden z kleštěnců, Charbona, před králem řekl: „Právě máme jednu padesát loket vysokou šibenici, kterou dal Aman nachystat pro Mardochea, jenž promluvil pro královo dobro; stojí hotová před jeho domem.“ – „Ať ho na ni pověsí,“ nařídil král. ¹⁰ Amana tedy pověsili na šibenici, kterou postavil pro Mardochea, a králův hněv se utišil.

8 Ještě téhož dne dal král Asuerus královně Ester dům pronásledovatele Židů Aman a Mardocheus byl představen králi, jemuž Ester přiznala, čím pro ni je. ² Král už předtím odebral svůj prsten Amanovi; sňal si ho z prstu a dal ho Mardocheovi, jemuž Ester zase svěřila správcovství nad Amanovým domem. ³ Ester šla podruhé promluvit s králem. Vrhla se mu k nohám, plakala, naklonila si ho, aby překazila zlobu Agagity Aman a záměr, jež pojal proti Židům. ⁴ Král k ní vztáhl své zlaté žezlo. Ester tedy vstala a postavila se před ním. ⁵ „Je-li to králova svrchovaná vůle,“ řekla mu, „a jestliže jsem skutečně před ním nalezla milost, zdá-li se mu má žádost spravedlivá a jsem-li já sama příjemná jeho očím, ať laskavě výslovně odvolá listy, jež Hamdatův syn, Agagita Aman, dal napsat k záhubě Židů ve všech královských krajích.“ ⁶ Jak bych mohla hledět na svůj lid v neštěstí, které na něho dopadne? Jak bych mohla být svědkem vyhlazení svého příbuzenstva?“ ⁷ Král Asuerus královně Ester a Židovi Mardocheovi odpověděl: „Pokud jde o mne, když jsem dal oběsit Aman, protože chtěl zahubit Židy, dal jsem jeho dům Ester.“ ⁸ A vy o Židech napište ve jménu krále, co se vám bude zdát dobré. Pak pečete královským prstenem. Neboť každý výnos sestavený ve jménu krále a zapečetěný jeho prstenem je neodvolatelný.“ ⁹ Ihned byli svoláni královští písaři – bylo to třiadvacátého dne třetího měsíce, což je sivan – a na Mardocheův rozkaz napsali Židům, satrapům, místodržícím, vysokým hodnostářům krajů rozkládajících se od Indie po Etiopii, tedy sto dvaceti sedmi krajům, každému kraji v jeho písmě, každému lidu v jeho jazyce a Židům v jejich písmě a v jejich jazyce. ¹⁰ Tyto listy sestavené ve jménu krále Asuera a zapečetěné jeho pečeti vezli spěšní poslové jedoucí na koních z královských hřebčinců. ¹¹ Židům, ať byli z kteréhokoli města, v nich král dával právo, aby se shromáždili k zabezpečení svého života, a současně jim dovoľoval vyhledit, pobít a zničit i se ženami a dětmi všechny ozbrojené muže z národů nebo krajů, kteří by je chtěli napadnout, a jejich majetek také vyplnit. ¹² To se mělo dít ve všech krajích krále Asuera v týž den, třináctého dne dvanáctého měsíce, což je adar. ¹³ Opis tohoto výnosu, který měl být v každém kraji vyhlášen jako zákon, byl zveřejněn mezi všemi národy, aby byli Židé v určený den připraveni pomstít se svým nepřátelům. ¹⁴ Na králův příkaz vyjeli ve velkém spěchu a neprodleně spěšní poslové na královských koních. Výnos byl zveřejněn i v pevnosti v Susách. ¹⁵ Mardocheus vyšel od krále, byl oblečen do královského šatu z fialového purpuru a bílého plátna, na hlavě měl velkou zlatou čelenku, měl na sobě plášť z kmentu a červeného purpuru. V celém městě Susách se ozývalo veselí. ¹⁶ Pro Židy to byl den světla, jásotu, radosti a slavného vítězství. ¹⁷ Ve všech krajích, ve všech městech, kam došla nařízení královského výnosu, byli Židé samé veselí, jásot, hodování a oslavování. Mnozí z obyvatelstva té země se stali Židy, neboť na ně ze Židů dolehl strach.

9 Když třináctého dne dvanáctého měsíce adaru, na nějž se nepřátelé Židů těšili jako na den, v němž je zdeptají, vstoupila v platnost nařízení královského výnosu, situace se obrátila: své nepřátele zdeptali Židé. ² Ve všech krajích krále Asuera se shromáždili ve městech, kde bydleli, aby mohli udeřit na ty, kdo

7:7 Rozzuřený. Peršané projednávali všechna závažná rozhodnutí dvakrát: jednou pod vlivem alkoholu, podruhé za střízlivá. To proto, že uzákonění čehokoliv bylo jednou provždy nezvratné (srv. 1:19; 8:8

a Da 6:8, 12. Aby nepřehlédli nebo nepodcenili nějaký důležitý aspekt, uchylovali se k debatě bez zábran.

osnovali jejich zkázu. Nikdo se jim nestavěl na odpor, neboť na všech národech spočíval strach ze Židů.³ Vysocí hodnostáři, satrapové, místodržící, královští úředníci, všichni ze strachu před Mardocheem Židy podporovali.⁴ Mardocheus byl vskutku význačnou osobností v paláci, jeho proslulost se šířila po všech krajích: z Mardochea se stal slavný muž.⁵ Židé tedy pobili mečem všechny své nepřátele. Byla to velká řež, úplné vyhlazování, a se svými protivníky dělali, co se jim zlíbilo.⁶ Jen v pevnosti v Susách Židé pobili a zahubili pět set mužů,⁷ zejména Paršandatu, Dalfona, Aspatu,⁸ Poratu, Adalju, Aridatu,⁹ Parmaštu, Arisaje, Aridaje a Jezatu,¹⁰ deset synů pronásledovatele Židů, Hamdatova syna Amana. Do plenění se však nedali.¹¹ O počtu obětí zabitých v pevnosti v Susách se král dozvěděl ještě téhož dne.¹² Král řekl královně Ester: „Jenom v pevnosti v Susách Židé vydali na smrt a zahubili pět set mužů a také deset Amanových synů. Co teprve udělali v ostatních královských krajích! A teď mi řekni, oč žádáš, předem je to tvé! Řekni mi, co si ještě přeješ, je to hotová věc!“ –¹³ „Je-li to králova svrchovaná vůle,“ odpověděla Ester, „nemohli by Židé v Susách ještě i zítra využít výnosu platícího pro dnešek? A mrtvoly deseti Amanových synů ať se pověsí na šibenici!“¹⁴ Nato král vydal rozkaz, výnos byl v Susách rozhlášen a deset Amanových synů bylo pověšeno.¹⁵ A tak se Židé ze Sus shromáždili i čtrnáctého dne adaru a zabili v Susách tři sta mužů, ale do plenění se nedali.¹⁶ Také Židé z královských krajů se shromáždili, aby si zabezpečili život. Anž se dali do plenění, zabili sedmdesát pět tisíc svých protivníků, tak se zbavili svých nepřátel.¹⁷ Bylo to třináctého dne měsíce adaru. Čtrnáctého dne odpočívali a ten den učinili dnem hodování a jásotu.¹⁸ Židé ze Sus, kteří se shromáždili třináctého a čtrnáctého adaru, odpočívali patnáctého dne a také oni učinili ten den dnem hodování a jásotu.¹⁹ Tím se vysvětluje, že Židé z venkova, kteří bydlí v neopevněných vesnicích, oslavují veselím, hostinami a vzájemným vyměňováním výslužek čtrnáctý den adaru,²¹ Ukládal jim v nich, aby každého roku slavili čtrnáctý a patnáctý den adaru,²² protože to jsou dny, kdy se Židé zbavili svých nepřátel, a ten měsíc je měsícem, kdy jejich zármutek ustoupil veselí a žal slavnostem. Vyzýval je tedy, aby z oněch dnů učinili dny hodování a jásotu, aby si během nich vzájemně vyměňovali výslužky a aby štedře obdarovávali chudé.²³ Židé přijali tyto obyčeje, jež začali zachovávat a o nichž jim Mardocheus napsal:²⁴ Hamdatův syn, Agagita Aman, pronásledovatel všech Židů, osnoval jejich záhubu a tahal „pur“, to znamená los, na jejich zahanbení a zkázu.²⁵ Když však vstoupil ke králi a žádal ho, aby dal oběsit Mardochea, obrátil se zlý záměr, jež pojal proti Židům, proti němu a na šibenici byli pověšeni on a jeho synové.²⁶ To je důvod, proč byly ty dny nazvány Purim, od slova „pur“. Proto také podle znění onoho Mardocheova listu, podle toho, co oni sami poznali, či podle toho, co se doslechli,²⁷ přijali Židé dobrovolně pro sebe, své potomstvo i pro všechny, kdo se k nim přidají, závazek, že budou určité rok co rok slavit, jak je psáno a podle jejich času, ty dva dny.²⁸ Budou-li se tak z pokolení na pokolení, v každé rodině, v každém kraji, v každém městě připomínat a oslavovat, pak tyto dny Purim u Židů nepominou, jejich památka v lůně jejich rodu nezahyne.²⁹ Aby tomuto druhému listu dala váhu zákona, Abichailova dcera, královna Ester, se vší vážností napsala³⁰ a jako slova míru a příkaz k věrnosti všem Židům ze sto dvaceti sedmi krajů Asuerova království rozeslala listy,³¹ v nichž jim uložila, aby zachovávali podle jejich času dny Purim, jak jim to nařídil Žid Mardocheus, a způsobem, jak k tomu byli oni sami i jejich rod zavázáni, a připojila k tomu předpisy o postu a nárcích.³² A tak Esterino nařízení stanovilo zákon o Purim a bylo zapsáno do knihy.

10 Král Asuerus vybral na pevnině i na mořských ostrovech daň.² Všechny jeho udatné a chrabré činy a také zpráva o důstojenství jím povzneseného Mardochea, to vše je zapsáno v knize Kronik králů Médů a Peršanů.³ Neboť Žid Mardocheus byl první po králi Asuerovi. Byl to muž, jehož si Židé vážili a jež množství jeho bratří milovalo, vyhledával dobro svého lidu a staral se o štěstí svého rodu.

Jób

Úvod

1 V zemi Us byl kdysi muž jménem Job: muž bezúhonný a přímý, bál se Boha a vystříhal se zlého. ² Narodilo se mu sedm synů a tři dcery. ³ Měl také sedm tisíc ovcí, tři tisíce velbloudů, pět set párů skotu a pět set oslic a velmi četné služebnictvo. Byl to nejzámožnější muž ze všech synů Východu. ⁴ Jeho synové měli ve zvyku chodit na hostiny, které po řadě strojil každý z nich, a posílávali pro své tři sestry, aby jedly a pily s nimi. ⁵ Jakmile ta řada hodokvasů skončila, Job je povolával a očišťoval je a na druhý den za úsvitu přinášel za každého z nich celopal. Říkal si totiž: „Možná, že mí synové zhřešili a zlořečili ve svém srdci Bohu!“ Tak to Job dělával pokaždé. ⁶ Jednou, když Boží synové předstupovali před Jahva, přišel mezi nimi i Satan. ⁷ Tehdy Jahve řekl Satanovi: „Odkud přicházíš?“ – „Z toulek a potulek po zemi,“ odpověděl. ⁸ A Jahve pokračoval: „Všiml sis mého služebníka Joba? Na zemi se mu nikdo nevyrovná: bezúhonný a přímý muž, bojí se Boha a vystříhá se zlého!“ ⁹ A Satan na to: „Což se Job bojí Boha zadarmo? ¹⁰ Což jsi jej i jeho dům a jeho statek kol dokola neohradil? Požehnal jsi všemu, co podniká, v zemi se to hemží jeho stády. ¹¹ Vztáhni však ruku a sáhni mu na majetek; přísahám ti, že ti bude do tváře zlořečit!“ – ¹² „Budiž!“ řekl Jahve Satanovi, „máš moc nade vším jeho majetkem. Chraň se jen vztáhnout ruku na něho.“ A Satan odešel ze slyšení u Jahva. ¹³ Jednou, když Jobovi synové a dcery právě jedli a pili u svého nejstaršího bratra, ¹⁴ přišel posel a řekl Jobovi: „Tvůj dobytek oral a oslice se pásly vedle něho, ¹⁵ když tu se na ně vrhli Sabejští a unesli je a předtím ještě pobili ostřím meče služebníky. Já jediný jsem vyvázl a utekl jsem, abych ti to oznámil.“ ¹⁶ Ještě mluvil, když tu se objevil jiný a řekl: „Z nebe spadl Boží oheň; sežehl ovce i pastýře a úplně je spálil. Já jediný jsem vyvázl a utekl jsem, abych ti to oznámil.“ ¹⁷ Ještě mluvil, když tu se objevil jiný a řekl: „Chaldejci rozdělení na tři tlupy podnikli nájezd na velbloudy, odvěkli je a předtím ještě pobili ostřím meče služebníky. Já jediný jsem vyvázl a utekl jsem, abych ti to oznámil.“ ¹⁸ Ještě mluvil, když tu se objevil jiný a řekl: „Tví synové a tvé dcery jedli a pili víno v domě svého nejstaršího bratra. ¹⁹ A hle, z pouště zadul prudký vítr. Obořil se na všechny čtyři rohy domu, ten na mladé lidi spadl a oni zahynuli. Já jediný jsem vyvázl a utekl jsem, abych ti to oznámil.“ ²⁰ Tu Job vstal, roztrhl si oděv a oholil si hlavu. Pak padl na zem, klaněl se ²¹ a řekl: „Nahý jsem vyšel z mateřského lůna, nahý se tam vrátím. Jahve dal, Jahve vzal: buď Jahvovo jméno pochváleno!“ ²² Ve všem tom neštěstí Job vůbec nezhrěšil a neobracel se na Boha s pošetilými výčitkami.

2 Jindy, když Boží synové předstupovali před Jahva, přišel mezi nimi i Satan. ² Tehdy Jahve řekl Satanovi: „Odkud přicházíš?“ – „Z toulek a potulek po zemi,“ odpověděl. ³ A Jahve pokračoval: „Všiml sis mého služebníka Joba? Na zemi se mu nikdo nevyrovná: bezúhonný a přímý muž, bojí se Boha a vystříhá se zlého! Setrvává ve své bezúhonnosti a nadarmo jsi mě proti němu k jeho zkáze popouzel.“ ⁴ A Satan na to: „Kůži za kůži! Člověk se vzdá všeho, co má, aby si zachránil život! ⁵ Vztáhni však ruku a sáhni mu na kosti a na maso: přísahám ti, že ti bude do tváře zlořečit!“ – ⁶ „Budiž!“ řekl Jahve Satanovi, „volně si s ním nakládej, nicméně ber ohled na jeho život.“ ⁷ A Satan odešel ze slyšení u Jahva. Postihl Joba od chodidel po temeno hlavy zhoubnými vředy. ⁸ Job si vzal střep, aby se škrábal, a usadil se v popelu. ⁹ Tu mu jeho žena řekla: „Nač máš být dál bezúhonný? Zlořeč přece Bohu a zemři!“ ¹⁰ Job jí odpověděl: „Mluvíš jako bláznivá. Přijímáme-li štěstí jako dar od Boha, nemáme stejně přijmout i neštěstí?“ Při vši té pohromě Job slovy nijak nezhrěšil. ¹¹ Zprávu o všech neštěstích, jež Joba postihla, uslyšeli jeho tři přátelé. Odešli každý ze své země, Elifaz z Temanu, Bildad ze Šuachu, Sofar z Naamatu. Společně se rozhodli, že ho půjdou politovat a těšit. ¹² Když na něho zdálky upřeli oči, nepoznali ho. Tu propukli v pláč. Všichni si roztrhli oděv a na hlavu si nasypali prach. ¹³ Pak

1:8 Bezúhonný a přímý. Bůh má o člověku naději, Satan nikoliv. Komu z nich uvěříme, podle toho bude vypadat i náš život, včetně našich postojů vůči ostatním.

1:12 Chraň se jen vztáhnout ruku. Nemají pravdu ta náboženství, která věří na věčný souboj vyrovnaných sil dobra a zla. Satan, ztělesnění nejhoršího zla, je jako vzteklost pes na řetězu v Boží ruce: Nemůže, kam ho Bůh nepustí (srv. v. 2:6).

1:22 Nezhřešil. Jobovy rány, jimiž se mu rázem zhroutil celý dosavadní život, nejsou trest za hřích, jak si někteří včetně Jobových přátel myslí.

2:9 Zlořeč ... Bohu a zemři. V době, kdy nikdo neměl potuchy o posmrtném životě a všichni věřili, že Bůh je instantní karma, odplácující podle zásluh v tomto životě, je nutno slova Jobovy manželky chápat jako projev milosrdenství, jako pokus o eutanázii, snahu ukrátkit jeho trápení. Podle všeobecně přijímané víry, kterou sdílela, kdyby Job proklel Boha, Bůh by ho za to ztrestal smrtí, která by ho vykoupila z utrpení. Job však, přestože donedávna měl všechny důvody věřit témuž, co ostatní (byl zbožný a zahrnut požehnaním), odmítá takto manipulovat s Bohem ve snaze dosáhnout svých cílů.

Utrpení nám bylo přislíbeno. Je součástí programu. Dokonce nám bylo řečeno „Blahoslavení lkající“ (Mt 5:4), a já to беру. Není to nic, s čím bych nepočítal. Ale přesto je to jiné, když se to týká vás samotných, ne druhých, a doopravdy, ne jen v představách.

C.S. Lewis

se vedle něho posadili na zem a zůstali tak sedm dní a sedm nocí. Žádný ho při pohledu na tak velkou bolest neoslovil.

3 Nakonec Job otevřel ústa a zlořečil dni svého narození. ²Ujal se slova a řekl: ³Kež zhyne den, jenž viděl mé narození, i noc, jež ohlásila: „Právě byl počat chlapec!“ ⁴Ten den ať je temnotou, Bůh shůry ať se o něj nehlásí a světlo ať nad ním nezazáří! ⁵Ať si ho vymůže nazpět tma a hustý stín, ať se nad ním položí mračno, ať se stane kořistí zatmění! ⁶Ano, ať si ho přivlastní temno, ať se nepočítá ke dnům roku, vůbec se neřadí do počtu měsíců! ⁷Ta noc ať je neplodná, ať nepozná výkřiky radosti! ⁸Ať ji proklínají, kdo proklínají dny a jsou hotovi probudit Leviatana! ⁹Ať se zastřou hvězdy jejího úsvitu, ať marně čeká na světlo a neuvidí, jak se otvírají víčka jitřenky! ¹⁰Neboť mi nezavřela bránu lůna, aby před mýma očima skryla utrpení. ¹¹Proč jsem nezemřel, když jsem vyšel z klína, nezhylnul hned po narození? ¹²Proč se našla dvě kolena, jež mě přijala, dva prsy, jež mě kojily? ¹³Teď bych ležel v pokoji, spal bych spánkem dávajícím oddech ¹⁴s králi a velkými zemskými rádci, kteří si vystavěli příbytky na pustých místech, ¹⁵nebo s knížaty, která mají hojnost zlata a stříbra plné hroby. ¹⁶Anebo bych vůbec nebyl jako ukryté nedonošené dítě, jako dítě, jež neuzří světlo. ¹⁷Tam přestává shon zlovolníků, tam si odpočinou vyčerpaní. ¹⁸I zajatci jsou ponecháváni na pokoji, už neuslyší pokřikování dozorce. ¹⁹Tam malí a velcí splynou a otrok zase nabude svobody. ²⁰Nač dávat světlo nešťastnému, život těm, kdo v srdci mají hořkost, ²¹kdo touží po smrti, zatímco ona nepřichází, kdo po ní pátrají víc než po pokladu? ²²Potěšili by se tváří in tvář mohyle, zaplesali by, kdyby dospěli k hrobu. ²³K čemu ten dar člověku, jenž už nevidí svou cestu a jehož Bůh uzavírá do něho samého? ²⁴Za pokrm mám své vzdechy, mé hořekování se rozlévá jako voda. ²⁵Všechny mé obavy se stávají skutečností a děje se mi, čeho se bojím. ²⁶Není pro mne klidu ani pokoje a mé útrapy zahánějí odpočinek.

4 Elifaz z Temanu se ujal slova a řekl: ²Promluví-li se s tebou, sneseš to? Kdo by však mohl mlčet! ³Hleď, mnohým jsi dával ponaučení, vracíval jsi sílu slabým rukám; ⁴tvá slova napřimovala vrávorajícího člověka, posilovala podlamující se kolena. ⁵A nyní, když došlo na tebe, ztrácíš trpělivost, sám jsi postižen a jsi zcela otřesen! ⁶Nevnuká ti důvěru tvá zbožnost, nedodává ti jistotu tvůj bezúhonný život? ⁷Vzpomeň si: zahynul někdo neviný, kdepak bylo vidět vyhlazení spravedlivých? ⁸Mluví ze zkušenosti: kdo obdělávají nepravost a sejí neštěstí, sklízí je. ⁹Hynou pod dechem Božím, jsou zničeni dýchnutím jeho hněvu. ¹⁰Řev lva, křik šelmy i tesáky lvíčete se lámou. ¹¹Lev hyne nedostatkem kořisti a mláďata lvíce se rozutečou. ¹²I já jsem měl kradmé zjevení, mé ucho zaslechlo jeho šepot. ¹³V hodině, kdy duchem neklidně zmitají sny, kdy lidé přepadá malátnost, ¹⁴otřásla mnou hrůza a všechny mé kosti naplnila děsem. ¹⁵Jakýsi závan mi sklouzl po tváři, zježil mi chlupy na těle. ¹⁶Kdosi povstal... nepoznal jsem jeho tvář, ale ten obraz mi zůstal před očima. Bylo ticho... pak bylo slyšet hlas: ¹⁷„Což je smrtelník spravedlivý před Bohem, může být člověk před svým Tvůrcem čist? ¹⁸Bůh nedůvěruje ani svým služebníkům a své anděly usvědčuje z omylu. ¹⁹Co říci o obyvatelích těch domů z hlíny, které samy stojí na prachu? Jako mol se rozdrtí; ²⁰jeden den stačí, a jsou rozbity na padrt. Zmizí navždy, neboť nikdo je nepřivede nazpět. ²¹Vyrván je jejich stanový kolík a oni umírají bez moudrosti.“

5 Teď volej! Dostane se ti odpovědi? Ke komu ze svatých se obrátíš? ²Roztrpčenost vpravdě zabíjí pošelého a prchlivost hubí hlupáka. ³Já jsem viděl toto: jeden z nich zapouštěl kořeny a najednou byl jeho příbytek proklet. ⁴Jeho synové ztratili veškerou oporu, jsou sklíčení u brány, bez ochránce; ⁵jejich sklizní se živí hladoví, neboť Bůh jim ji bere od úst, a zíziví muži baží po jejich majetku. ⁶Ne, bída netryská ze země, soužení neklíčí z půdy. ⁷To člověk plodí soužení, jako let orlů vyhledává výšku. ⁸Já sám bych se utekl k Bohu, jemu bych předložil svou při. ⁹On je původcem děl velikolepých a nevyzpytatelných, divů, které nelze spočítat. ¹⁰Rozlévá na zemi déšť, sesílá vody na pole. ¹¹Chce-li pozvednout ponížené, přivést zarmoucené k vrcholu štěstí, ¹²zhatí záměry chytráků a ti neuspějí se svými pletichami. ¹³Moudré polapí do pastí jejich zchytralosti, z prohnanych rádců udělá hlupáky. ¹⁴Za bílého dne se střetnou s temnotou, v poledne tápají jako v noci. ¹⁵Vyrve jim z tlamy zničeného muže i chudáka z rukou mocného. ¹⁶Tu slabý znovu nabývá naděje a nespravedlnost musí zavřít ústa. ¹⁷Ano, šťasten člověk, jehož Bůh trestá! A tak nezhrdej Šadajovým

poučením!- ¹⁸ On raní, pak ovazuje ránu, on udeří, pak svou rukou uzdravuje, ¹⁹ šestkrát tě vyprostí z úzkosti a po sedmé tě ušetří zlého. ²⁰ Za hladu tě zachrání před smrtí; ve válce z dosahu meče. ²¹ Budeš uchráněn před bičem jazyka, bez obavy, když se přiblíží plenitel. ²² Vysměješ se suchu i mrazu a nebudeš se bát pozemských zvířat. ²³ S kamením na polích budeš mít úmluvu, mír bude mezi tebou a divou zvěří. ²⁴ Shleďáš, že tvůj stan vzkvétá, až navštívíš svůj ovčín, nic v něm nebude chybět. ²⁵ Uvidíš, jak se rozrůstá tvé potomstvo, jak pučí tvé výhonky jako polní tráva. ²⁶ Do hrobu vstoupíš v plné zralosti, jako se ve svůj čas pěchuje stoh. ²⁷ To vše jsme vyzkoumali: je to pravda! Na tobě je, abys poslouchal a měl z toho prospěch.

6 Job se ujal slova a řekl: ² Ach, kdyby se dal můj zármutek zvážit, daly se na váhu položit všechny mé bolesti zároveň! ³ Je to však těžší než písek moří: a tak jsou má slova neuvážená. ⁴ Zabodly se do mne Šadajovy šípy, svou duši piji jejich jed a v řadě proti mně stojí Boží hrůzy. ⁵ Viděl někdo, jak divoký osel hýká nad štávnatou travou, jak bučí býk, když má píci na dosah? ⁶ Jídá se snad mdlý pokrm bez soli, má vaječný bílek nějakou chuť? ⁷ Nuže, čeho se odmítá dotknout má chuť, to je mou potravou v nemoci. ⁸ Ach! Ať se tedy vyplní má modlitba, ať Bůh odpoví na mé očekávání! ⁹ Ať On přivolí, abych byl rozdrčen, ať pohne rukou a odstraní mě! ¹⁰ Budu mít aspoň tu útěchu, ten záchvív radosti v krutém utrpení, že jsem nezapřel nařízení Svátého. ¹¹ Což mám dost síly, abych čekal? Když je mi určen takový konec, nač je mi trpělivost? ¹² Což je má síla jako skála, je mé tělo z bronzu? ¹³ Budu mít nicotu za oporu a neprchla snad ode mne do dálky všechna pomoc? ¹⁴ Odepřít slitování svému bližnímu znamená odvrhnout bázeň před Šadajem. ¹⁵ Mí bratři zklamali jako bystřina, jako tok pomíjivých bystřin. ¹⁶ Led zatemňuje jejich vody, nad nimi taje sníh, ¹⁷ ale jakmile nastane horké údobí, vyschnou, ztratí se ve slunečním žáru. ¹⁸ Karavany kvůli nim opouštějí stezky, hrouží se do pouště a ztrácejí se v ní. ¹⁹ Karavany z Temy k nim upírají oči, doufají v ně průvodci ze Sábý. ²⁰ Jejich důvěra je zklamána, když k nim dojdou, jsou zmateny. ²¹ Takoví jste v tuto hodinu pro mne: když mě vidíte, zmocňuje se vás hrůza, dostáváte strach. ²² Řekl jsem vám snad: „Něco mi darujte, věnujte za mne nějaký dar ze svého majetku; ²³ vyrvěte mě ze sevření utlačovatele, vysvobodte mě z rukou násilníka?“ ²⁴ Poučte mě, pak umlknu; ukažte mi, v čem jsem snad pochybil. ²⁵ Nestranné řeči se snesou bez obtíží, ale na co míří vaše posudky? ²⁶ Hodláte udělovat důtku za slova, za zoufalé řeči, jež odnáší vítr? ²⁷ Šli byste tak daleko, že byste metali los o sirotka, nedbali o svého přítele! ²⁸ Nuže, prosím vás, podívejte se na mne! Do očí! Já lhát nebudu. ²⁹ Vzpamatujte se, žádnou nespravedlnost; vzpamatujte se, vždyť stále zůstávám v právu. ³⁰ Což je na mých rtech zlo? Což mé patro už neumí rozpoznat neštěstí?

7 Není to, co koná muž na zemi, dobou služby, nevede tu život nádeníka? ² Jako otrok vzdychající po stínu nebo dělník upínající se na mzdu ³ mám za úděl měsíce zklamání, za podíl noci utrpení. ⁴ Když ležím na loži, říkám si: „Kdy nadejde den?“ Sotva vstanu: „Kdy už budu mít večer?“ A bláznivé myšlenky mě trýzní až do úsvitu. ⁵ Havěť a nečisté strupy mi pokrývají tělo, kůže mi puká a hnisá. ⁶ Mé dny uběhly rychleji než tkalcovský čunek a zmizely bez naděje. ⁷ Rozpomeň se, že můj život je pouhé dechnutí, že mé oči už neuvidí štěstí! ⁸ Za chvíli uniknu každému pohledu, tvé oči budou na mně spočívat a já budu pryč. ⁹ Jako se rozplývá a pomíjí oblak, kdo sestoupí do šeolu, zpět odtud nevystoupí. ¹⁰ Nevrací se bydlet do svého domu a jeho příbytek už ho nezná. ¹¹ A proto už nemohu mlčet, promluví v úzkosti svého ducha, v trpkosti své duše si zanaříkám. ¹² Jsem já snad moře či mořská obluda, že se proti mně staví stráž? ¹³ Řeknu-li: „Lože mi dá úlevu, mé lůžko zmírní můj nárek,“ ¹⁴ pak mi naháníš hrůzu ve snech, děsíš mě vidinami. ¹⁵ Ach! Chtěl bych být zardoušen, raději smrt než ty mé bolesti! ¹⁶ Stravuji se, nebudu žít pořad; a tak mě nech, můj život je pouhé dechnutí! ¹⁷ Co tedy je člověk, že mu přikládáš takovou váhu, že na něho upínáš svou pozornost, ¹⁸ že na něho každého rána dohlížíš, že ho každým okamžikem zkoumáš? ¹⁹ Přestaneš se na mne konečně dívat, abych měl čas polknout slinu? ²⁰ Pokud jsem zhřešil, co jsem tím udělal tobě, ty bedlivý pozorovateli člověka? Proč sis mě vzal za terč, proč jsem ti na obtíž? ²¹ Nemůžeš ode mne strpět urážku, přejít mou vinu? Vždyť brzy budu ležet v prachu, budeš mě hledat a já už nebudu.

8 Bildad ze Šuachu se ujal slova a řekl: ² Jak dlouho budeš takhle mluvit a vést řeči podobné prudkému větru? ³ Což Bůh může převrátit právo, Šadaj překroutit spravedlnost? ⁴ Jestliže tví synové proti němu

7:16 Nebudu žít pořad. Job nepočítá se změnou k lepšímu, vnímá své trápení jako trvalé. Malé dítě, které nemá pojem o čase, prožívá své emoce podobně: Když je vystaveno utrpení, je přesvědčeno, že to tak bude věčně. Tím se ocitá v pekle. Potřebuje ukonejšit, aby uvěřilo, že bolest jednou přejde. Potřebuje podržet – fyzicky i emocionálně. To měli udělat Jobovi přátelé; místo soucitné empatie a pláče s pláčícími se ho však snaží napravit deptáním, že si za to může sám.

7:21 Já už nebudu. Job, stejně jako všichni v jeho době (a nejen tehdy), věřil, že Bůh odměňuje podle zásluh v životě na tomto světě: Zbožný bude požehnaný a bezbožný prokletý. Tento verš prozrazuje, že (stejně jako všichni) nevěří na život po smrti. Protože však věří, že Všemohoucí je spravedlivý, nechápe, co se to tedy stalo; ví, že to nebyl trest za hříchy. Později díky svému utrpení dozraje k poznání Boží spravedlnosti, *přesahující* tento pozemský život (19:25–26).

zhřešili, potrestal je za jejich viny. (6a) A pokud jsi byl bez vady a přímý, ⁵ hledej Boha, úpěnlivě pros Šadaje. ⁶ (b) Už nyní nad tebou zazáří jeho světlo a on obnoví dům spravedlivého. ⁷ Tvůj bývalý stav ti bude připadat jako nic, tak velká bude tvoje budoucnost. ⁸ Ptej se minulého pokolení, rozjímej o zkušenosti, které nabyli jeho otcové. ⁹ My, včera narození, nevíme nic, náš život na zemi pomíjí jako stín. ¹⁰ Ale oni, oni tě poučí, promluví k tobě a jejich myšlenka to takto rozsoudí: ¹¹ „Raší snad papyrus mimo močál? Může bez vody rákos růst? ¹² Když je ještě svěží a neutržený, usychá dříve než každá jiná bylina. ¹³ To je osud těch, kdo zapomínají na Boha, tak hyne naděje bezbožníka. ¹⁴ Jeho důvěra je pouhé babí léto, jeho bezpečí – pavoukův dům. ¹⁵ Opře-li se o svůj příbytek, ten povolí, zhroučí se, zachytí-li se ho. ¹⁶ Na slunci byl plný mízy, vyháněl mladé letorosty nad zahradu. ¹⁷ Kořeny měl spleteny na kamenitém pahorku, čerpal život uprostřed skal. ¹⁸ Je-li vytržen ze svého místa, jeho místo ho zapírá: ‘Nikdy jsem tě nevidělo!’ ¹⁹ A hle, hnije na cestě, zatímco z půdy klíčí jiní. ²⁰ Ne, Bůh neodvrhne bezúhonného muže, nepřispěje ku pomoci zlovolným. ²¹ Tvá ústa se mohou zase naplnit smíchem, na tvých rtech může zazářit radost. ²² Tví nepřátelé budou pokryti hanbou a stan zlovolných zmizí.“

9 Job se ujal slova a řekl: ² Opravdu, dobře vím, že je to takto: což by se člověk mohl před Bohem ospravedlnit? ³ Tomu, kdo se s ním rád pře, neodpoví ani na jednu věc z tisíce. ⁴ Kdo z nejmoudřejších a nejsilnějších by mu tedy beztrestně vzdoroval? ⁵ Přesouvá pohoří, aniž to zpozorují, a ve svém hněvu je převrací. ⁶ Vychyluje zemi z jejího místa a otřásá jejími sloupy. ⁷ Zakáže slunci a ono nevyjde, klade pečeť na hvězdy. ⁸ On sám rozestřel nebesa a šlape moři na hřbet. ⁹ Udělal Medvědici a Oriona, Plejády i Komory jihu. ¹⁰ Je původcem velkolepých a nevyzpytatelných děl, divů, jež nelze spočítat. ¹¹ Přejde-li kolem mne, nevidím ho a on proklouzne nepozorovaně. ¹² Chopí-li se kořisti, kdo mu v tom zabrání a kdo se mu odváží říci: „Co děláš?“ ¹³ Bůh neupouští od svého hněvu: před ním se krčí nohsledové Rahaby. ¹⁴ A já bych se chtěl hájit? Vyhledával bych si proti němu důkazy? ¹⁵ I když jsem v právu, nač mu odmlouvat? Je to můj soudce, bylo by třeba ho úpěnlivě prosit. ¹⁶ A kdyby se i na mou výzvu ráčil dostavit, nemohu uvěřit, že by vyslechl můj hlas, ¹⁷ on, jenž mě drtí pro jeden vlas, jenž pro nic za nic množí mé rány ¹⁸ a nedá mi ani nabrat dech, tolik mě sytí hořkostí! ¹⁹ Utéci se k síle? Ve zdatnosti vede on! K soudu? Ale kdo jej tedy obešle? ²⁰ Ospravedlním-li se, jeho ústa mě mohou odsoudit; prohlásit, že jsem zvrácený, pokládám-li se za bezúhonného. ²¹ Jsem však bezúhonný? Už to sám ani nevím a opovrhují životem! ²² Vždyť je to všechno stejné a já se odvažuji říci: on hubí právě tak poctivého muže jako zlovolníka. ²³ Když se znenadání spustí smrtelná pohroma, vysmívá se tísní nevinných. ²⁴ V zemi vydané moci zlovolníka klade závoj na tvář soudců. Když ne on, kdo tedy? ²⁵ Mé dny ubíhají rychleji než běžec, prchají, aniž uzřely štěstí. ²⁶ Klouzají jako člunky z rákosu, jako se orel vrhá na kořist. ²⁷ Rozhodnu-li se zarazit svůj nárek, zatvářít se jinak, abych vypadal vesele, ²⁸ zmocní se mě děs nad všemi mými bolestmi, neboť vím, ty mě za nevinného nemáš. ²⁹ A jestliže jsem spáchal zlo, nač se mám marně namáhat? ³⁰ To se mám umýt mydlicí, mám si očistit ruce louhem? ³¹ Potápíš mě tedy do špíny, ba i mé šaty ze mne mají hrůzu! ³² Vždyť on není jako já, není člověk: nelze mu odmlouvat, spolu s ním se dostavit před soud. ³³ Není mezi námi rozhodčí, jenž by na nás oba vložil ruku, ³⁴ jenž by ode mne odvrátil jeho krutost, zapudil úděs nad hrůzou z něho! ³⁵ Přesto však nebojácně promluví, vždyť ve svých očích takový nejsem!

10 Protože se mi oškliví život, dám volný průchod svému nářku, vyleji hořkost své duše. ² Řeknu Bohu: Neodsuzuj mě, prozrad' mi, proč mi přičítáš vinu. ³ Dělá ti dobře, že mi činíš násilí, že pokořuješ dílo svých rukou a že podporuješ záměry zlovolných? ⁴ Máš snad tělesné oči a díváš se tak jako lidé? ⁵ Je snad tvůj život bytím smrtelníků, míjejí tvé roky jako dny člověka? ⁶ Ty, který vyšetřuješ mou vinu a pátraš po mém hříchu, ⁷ víš dobře, že jsem nevinný a že mě před tvými rukama nikdo neuchrání! ⁸ Tvé ruce mě ztvárnily, utvořily; pak sis to rozmyslel a chtěl bys mě zničit! ⁹ Vzpomeň si: udělal jsi mě, jako se hněte hlína, a pošleš mě nazpět do prachu. ¹⁰ Což jsi mě neslil jako mléko a nenechal srazit jako sýr, ¹¹ neoblékl do kůže a masa, neutkal z kostí a šlach? ¹² Pak jsi mě obdařil životem a starostlivě jsi bděl nad mým dechem. ¹³ Choval jsi však postranní myšlenku; vím, že sis vyhradil ¹⁴ dohled nad tím, zda hřeším, a že mě nezprostitíš mých vin. ¹⁵ Jsem-li vinen, běda mi! Jsem-li v právu, neodvážím se pozvednout hlavu, jak jsem nasycený urážkami, zpítý trápením! ¹⁶ Jsi hrdý jako lev a pronásleduješ mě, množíš si na mně své hrdinské činy, ¹⁷ obnovuješ své útoky, tvůj vztek na mne vzrůstá, tvá čerstvá vojska na mne jdou jedno po druhém. ¹⁸ Ach! Proč jsi mi dal vyjít z lůna? Tehdy bych byl zahynul: žádné oko by mě nevidělo, ¹⁹ byl bych, jako bych nikdy nebyl, z břicha by mě byli přenesli do hrobu. ²⁰ A dny méhožití trvají tak krátce! Už mě tedy nepozoruj a popřej mi trochu radosti, ²¹ než nenávratně odejdu do země temnot a hustého stínu, ²² kde vládne tma a nepořádek, kde se sám jas podobá tmavé noci.

8:8 Minulého pokolení ... otcové. Bildad se odvolává na tradici, kdežto Job má osobní zkušenost s živým Bohem. Zákonníci, kteří lpí na víře papouškováním toho, jak jim byla předána (protože nic

jiného neznají), nedokážou porozumět někomu, kdo má s Bohem živý vztah. Viz Úvod k Bibli.

11 Sofar z Naamatu se ujal slova a řekl: ²Zůstane mluvka bez odpovědi? Stačí být hovorný, aby člověk měl pravdu? ³Umlčí tvé tlachání ostatní, budeš se posmívat a nikdo tě neusadí? ⁴Řekl jsi: „Mé chování je čisté, ve tvých očích jsem bez úhony.“ ⁵Ale kdyby Bůh chtěl promluvit, otevřít rty a odpovědět ti, ⁶kdyby ti odhalil tajemství moudrosti, jež matou všechny důvtip, poznal bys, že Bůh od tebe žádá účet za tvou vinu. ⁷Hodláš zkoumat hloubku Boží, dostihnout Šadajovu mez? ⁸Je vyšší než nebesa: co si počneš? Hlubší než šeo! co poznáš? ⁹Ke změření by byla delší než země a širší nežli moře. ¹⁰Zasáhne-li a uzavře i svolá shromáždění, kdo mu v tom zabrání? ¹¹Vždyť on zná obojetnost člověka; vidí zločin a všímá si jej. ¹²Proto se nerozumný musí umoudřit a muž s mravy divokého osla se dát ochočit. ¹³Nuže, naprav svoje smýšlení, vztáhni k němu své dlaně! ¹⁴Zřekneš-li se zla, za něž bys byl zodpovědný, a nenecháš pod svými stany bydlet nepravost, ¹⁵pozvedneš čisté čelo, budeš neochvějný a nebudeš se bát. ¹⁶Na své neštěstí už nepomyšlíš, zůstane po něm vzpomínka jako po plynoucích vodách. ¹⁷Pak začne život zářivější než poledne a sama temnota bude jako jitro. ¹⁸Budeš mít důvěru, neboť je naděje, i po zmatku ulehneš v bezpečí: ¹⁹Když budeš odpočívat, nikdo tě nevyruší a mnoho lidí bude vyhledávat tvou přízeň. ²⁰Zlovolní, ti obracejí vyhaslé oči, nedostává se jim žádného útočiště, jejich nadějí je jejich poslední výdech.

12 Job se ujal slova a řekl: ²Vy jste opravdu hlasem lidu, s vámi vymře moudrost. ³I já mám rozum tak jako vy, v ničem za vámi nezůstávám pozadu a kdopak by tohle všechno nevěděl? ⁴Ale člověk je na posměch svému příteli, když volá k Bohu, aby dostal odpověď. Spravedlivý bez úhony je terčem posměchu. ⁵„K neštěstí i pohrdání,“ míní šťastní lidé, „ránu navíc tomu, kdo vrávorá!“ ⁶A přece jsou stany plenitelů v pokoji: plné bezpečí pro ty, kdo popouzejí Boha, i pro toho, kdo si Boha bere do hrsti! ⁷Ptej se přece dobytka, aby tě poučil, nebeských ptáků, abys dostal zprávu. ⁸Pozemští plazi dají ti ponaučení, poučí tě mořské ryby. ⁹Neboť kdo z nich všech neví, že to vše udělala Boží ruka! ¹⁰On má ve své moci duše všeho živého a dech veškerého lidského těla. ¹¹Což ucho neoceňuje řeč, tak jako patro vychutnává pokrm? ¹²Moudrost náleží starcům a rozum přísluší vysokému věku. ¹³V Něm však sídlí moudrost i moc, jemu náleží rada i rozum. ¹⁴Zboří-li on, nikdo nedokáže znovu vystavět, uvězní-li někoho, nikdo neotevře. ¹⁵Zadrží-li vody, je sucho, vypustí-li je, zpřevracejí zemi. ¹⁶V něm je síla i důvtip, jemu patří zbloudilý i ten, kdo ho z cesty svádí. ¹⁷Hlupáky dělá z rádců země a soudce postihuje šílenstvím. ¹⁸Rozvazuje pás králům a obtáčí jejich bedra provazem. ¹⁹Kněze nechává chodit bosky a podvrací uznávané mocnosti. ²⁰Odnímá slovo nejvíc sebevědomým, starce zbavuje rozumu. ²¹Vylévá potupu na urozené, uvolňuje opasek silákům. ²²Odhaluje hlubiny temnot, na světlo přivádí hustý stín. ²³Rozšiřuje národy, pak je přivádí na mizinu, dává, že se národy rozrostou, pak je hubí. ²⁴Odnímá ducha vévodům země, nechává je bloudit po bezcestné poušti, ²⁵tápat v temnotách beze světla a potácet se jako v opilosti.

13 To vše jsem viděl na vlastní oči, slyšel na vlastní uši a pochopil. ²Vím toho tolik jako vy, v ničem za vámi nezůstávám pozadu. ³Mám však co říkat Šadajovi, chci činit výtky Bohu. ⁴Ale vy jste jenom dryáčníci, prazvláštní lékaři! ⁵Kdo vás tedy naučí mlčení, jedině moudrosti, která vám sluší! ⁶Poslouchejte, prosím vás, mé stížnosti, dávejte pozor na obhajobu mých rtů. ⁷Hodláte bránit Boha nespravedlivou řečí a lživými slovy? ⁸Takhle se stavíte na jeho stranu, děláte se jeho obhájci? ⁹Bylo by dobré, kdyby vás prozkoumal? Lze se mu posmívat tak jako člověku, s nímž si pohráváte? ¹⁰Dal by vám přísnou důtku za vaši tajnou předpojatost. ¹¹Což vás neděsí jeho vznešenost? Nedopadá z něho na vás hrůza? ¹²Vaše naučená ponaučení jsou výroky z popele, vaše obhajoby, obhajoby z hlíny. ¹³Mlčte! Teď budu mluvit já, ať se mi stane cokoli. ¹⁴Beru si do zubů své tělo, do rukou si kladu svůj život, ¹⁵On mě může zabít: nemám jinou naději, než že před ním obhájím své chování. ¹⁶A právě to mě zachrání, neboť bezbožník by se před něho předstoupit neodvážil. ¹⁷Poslyšte, poslyšte má slova, popřejte sluchu tomu, co prohlásím. ¹⁸Hle: předstoupím před soud s vědomím, že jsem v právu. ¹⁹Kdo chce proti mně vést při? Předem přijímám, že budu muset zmlknout a že zahynu! ²⁰Učiň mi jenom dva ústupky, pak se nebudu ukrývat daleko od tvé tváře: ²¹Odtáhni svou ruku, jež na mně spočívá, a už mě neděs svou hrůzou. ²²Pak začni rokovat a já odpovím; nebo spíš budu mluvit já a odpověď mi dáš ty. ²³Kolik jsem spáchal provinění a hříchů? Řekni mi, jaký byl můj přestupek, můj hřích? ²⁴Proč ukrýváš svou tvář a pokládáš mě za svého nepřítele? ²⁵Chceš děsit list zmítaný větrem, pronásledovat suché stéblo? ²⁶Že proti mně vynášíš hořké rozsudky a přičítáš mi viny mládí, ²⁷žeš mi dal nohy do klády, pozoruješ všechny mé stezky a značíš si stopy mých kroků! ²⁸A on se rozpadá jako červotočivé dřevo nebo jako šat, ježž rozežírámol,

14 ten člověk zrozený z ženy, jenž má život krátký, ale trápení do sytosti. ²Podobá se květu, rozkvétá, pak uvadá, bez ustání prchá jako stín. ³A tuto bytost nikdy nespouštíš z očí, přivádíš ji před sebe na soud!

⁴Kdo však vytěží čisté z nečistého? Nikdo! ⁵Poněvadž jeho dny jsou sečteny a počet jeho měsíců závisí od tebe a ty mu určuješ nepřekročitelnou mez, ⁶odvrát od něho oči a nechej ho, ať jako nádeník skončí svůj den. ⁷Strom si uchová naději, když ho skácejí, může zase ožít a jeho výhonky vyrážejí dále. ⁸I s kořeny, jež v zemi zestárly, a pahýlem, jenž v půdě odumřel, ⁹jakmile cítí vodu, vyraší a vyžene větvoví jako mladá sazenice. ¹⁰Ale když zemře člověk, zůstává bezvládný, když naposled vydechne smrtelník, kam se tedy poděl? ¹¹Vody moře mohou zmizet, řeky mohou vyprahnout a vyschnout: ¹²Když člověk jednou ulehne, už nepovstane, dříve se opotřebují nebesa, než se on vzbudí nebo bude probuzen ze svého spánku. ¹³Ach! Kdybys mi poskytl přístřeší v šeolu, kdybys mě tam ukryl, dokud potrvá tvůj hněv, kdybys mi určil lhůtu, a pak si na mne vzpomněl: ¹⁴– vždyť, když už člověk zemře, může zase ožít? – Po všechny dny své služby bych čekal, až by mě přišli vystřídat. ¹⁵Ty bys zavolał a já bych ti odpověděl; zase bys chtěl užít dílo svých rukou. ¹⁶A zatímco teď počítáš všechny mé kroky, už bys pak nečíhal na můj hřích, ¹⁷můj přestupek bys zapečetil do mísku a zakryl bys mé provinění. ¹⁸Běda! Tak jako se hora nakonec sesuje, skála se posune ze svého místa, ¹⁹voda opotřebuje kameny, příval odnese půdu, tak naději člověka ničíš ty. ²⁰Nadobro ho sražíš a on odchází, zohyždíš ho, pak ho propouštíš. ²¹Požívají-li jeho synové úcty, on o tom nic neví, pohrdá-li se jimi, on to nepozoruje. ²²Souží ho jen jeho tělo, naříká jen sám nad sebou.

15 Elifaz z Temanu se ujal slova a řekl: ²Což moudrý člověk odpovídá lehkomyšlnými důvody a sytí se východním větrem? ³Což se brání neužitečnými slovy a řečmi bez prospěchu? ⁴Ty děláš ještě víc: potlačuješ bázeň, uvádíš v nevážnost zbožné rozmluvy. ⁵Taková slova ti vnucuje tvá vina a za svůj přijímáš jazyk prohnaných. ⁶Tvá vlastní ústa tě odsuzují a nikoli já, ba i tvé rty svědčí proti tobě. ⁷Což ses narodil jako první z lidí? Byl jsi zrozen dříve než pahorky? ⁸Naslouchal jsi Boží radě a uchvátíl jsi moudrost? ⁹Co víš, co bychom nevěděli my, čemu rozumíš, co je nad naše chápání? ¹⁰Mezi námi je těž sněhobílá hlava, stařec obtížený léty více než tvůj otec. ¹¹Pokládáš za tak málo tu Boží útěchu a umírněný způsob naší řeči? ¹²Jak tě unášá srdce! A jak koulíš očima, ¹³když obracíš proti Bohu svůj hněv a pronášíš ty své řeči! ¹⁴Jak by mohl člověk být čistý, jak by zůstal spravedlivý, kdo je zrozen z ženy? ¹⁵Bůh nedůvěřuje ani svým svatým a nebesa nejsou v jeho očích čistá. ¹⁶Oč méně ta ohavná a zkažená bytost, člověk, jenž pije nepravost jako vodu! ¹⁷Chci tě poučit, poslouvej mě, zpravit tě o své zkušenosti ¹⁸a o podání moudrých, kteří zůstali věrni svým otcům, ¹⁹jimž jediným byla dána země, aniž se k nim přimísil kterýkoli cizinec. ²⁰„Život zlovolného je neustálé trápení, spočteny jsou roky přisouzené krutovládci. ²¹V uších mu zní volání na poplach, v hlubokém míru se naň vrhá ničitel. ²²Nepočítá už s tím, že by unikl temnotám, a vidí, že je určen meči, ²³příkázán za pastvu supovi. Ví, že jeho zkáza je blízká. Hodina temnot ²⁴ho děsí, sklíčenost a úzkost ho zaplavují jako král rozhodnutý k útoku. ²⁵Pozvedal ruku proti Bohu, odvažoval se vzdorovat Šadajovi! ²⁶Vyrazil na něho se skloněnou hlavou, se štítem o mohutných vypuklinách. ²⁷Tvář se mu pokryla tukem, na ledví mu narostlo sádlo. ²⁸Obsadil zničená města, domy, v nichž se nebydlelo a jež hrozily sesutím; ²⁹neobohatí se však, jeho majetek nevydrží, už nerozestře po kraji svůj stín, (neunikne temnotám), ³⁰plamen vysuší jeho mladé výhonky, jeho květ odnese vítr. ³¹Ať se nespolehá na svůj vysoký vzrůst, neboť by podléhal sebeklamu. ³²Předčasně uschnou jeho palmy a jeho větve se už nezazelenají. ³³Jako vinná réva setře své zelené plody, jako olivovník shodí svoje květy. ³⁴Ano, plemeno bezbožníka je neplodné, stan prodejného muže stráví oheň. ³⁵Kdo počíná soužení, plodí neštěstí a nese v sobě plod zklamání.“

16 Job se ujal slova a řekl: ²Kolikrát jsem už slyšel takové řeči a jací jste to zarmucující těšitelé! ³„Bude už konec těm jalovým řečem?“ Nebo zase: „Jaké zlo tě má k tomu, že se bráníš?“ ⁴Ach! I já bych dokázal mluvit jako vy, kdybyste byli na mém místě; malo místa nad carou pozn. mohl bych vás zaspávat řečmi a potrásat nad vámi hlavou, ⁵slovy vás posilovat, pak přestat hýbat rty. ⁶Ale když mluvím, mé utrpení neustává, odmlčím-li se, co z něho mizí? ⁷A nyní mě zahání do úzkých; tys postihl hrůzou všechny lidi kolem mne ⁸a oni na mne dotírají, ten, kdo mě tupí, se stal mým svědkem, staví se proti mně, do očí mě viní; ⁹jeho hněv drásá a pronásleduje mě a cení skřípající zuby. Mí protivníci si o mne ostří své pohledy ¹⁰a výhrůžně otvírají ústa. Jejich výsměch mě zasahuje jako políčky; vespolek se proti mně srocují. ¹¹Ano, Bůh mě vydal lidem nespravedlivým, zlovolníkům do rukou mě uvrhl. ¹²Žil jsem si klidně, když tu mnou otrásl, chopil mě za šíji, aby mě zlomil. Udělal si ze mne terč: ¹³obkličuje mě svými šípy, bez milosti mi probodává ledví a rozlévá na zem moji žluč. ¹⁴Otvírá ve mně jeden průlom za druhým, vrhá se na mne jako válečník. ¹⁵Ušil jsem si na kůži pytlouinu, své čelo vrhl do prachu. ¹⁶Tvář mi zrudla slzami a stín mi pokrývá víčka. ¹⁷Přesto v mých rukou není vůbec násilí a má modlitba je čistá. ¹⁸Země, nepřikrývej mou krev, a ať můj křik stoupá bez ustání. ¹⁹Od nynějška mám v nebesích svědka, tam nahoře stojí můj zastánc. ²⁰Ten vykládá mé myšlenky u Boha, před nímž tečou mé slzy, ²¹ať hájí věc člověka, jenž má spor s Bohem, jako brání svého bližního smrtelník. ²²Protože roky mého života jsou sečteny a odcházím cestou bez návratu.

17 Můj dech se ve mně vyčerpává a scházejí se mí hrobaři. ² Mými druhy jsou jen posměváčci, jejichž tvrdost trýzní mé probdělé noci. ³ Polož si tedy sám před sebe mou záruku, kdo by si totiž se mnou chtěl plácnout? ⁴ Uzavřel jsi jejich srdce rozumu, proto se žádná ruka nezvedne. ⁵ Jako ten, kdo zve své přátele k dělení, zatímco oči jeho synů se stravují touhou, ⁶ stal jsem se terčem posměchu lidí, člověkem, jemuž se plivá do tváře. ⁷ Mé oči hasnou zármutkem, mé údy se trátí jako stín. ⁸ Při tomto pohledu přímí lidé žasnou, nevinny se rozhořčují na bezbožníka, ⁹ spravedlivý se upevňuje ve své cestě, vzrůstá síla muže čistých rukou. ¹⁰ Nuže, vy všichni, dejte se zas do toho a já mezi vámi nenajdu jediného moudrého! ¹¹ Mé dny utekly i s mými záměry a struny mého srdce se strhaly. ¹² Z noci se chce dělat den; prý už je blízko světlo zahánějící temnoty. ¹³ Mou nadějí je bydlet v šeolu, rozprostřít si lože v temnotách. ¹⁴ Volám na hrob: „Jsi můj otec!“ Na červa: „Ty jsi má matka a má sestra!“ ¹⁵ Kde tedy je moje naděje? A mé štěstí, kdo je spatří? ¹⁶ Sestoupí po mém boku do šeolu, propadnou se i ony v prach?

18 Bildad ze Šuachu se ujal slova a řekl: ² Jak ještě dlouho budete klást překážky řečem? Uvažujte, pak budeme mluvit. ³ Proč nás pokládáš za zvířata, což v tvých očích platíme za hovada? ⁴ Kvůli tobě, který se drásáš ve svém vzteku, snad zpustne země a skály opustí své místo? ⁵ Zlovolníkovu světlo musí zhasnout, jeho žhoucí plamen už nesmí zářit. ⁶ Světlo pod jeho stanem se kalí, lampa, jež mu svítila, zhasíná. ⁷ Jeho rázné kroky se krátí, on ve svých záměrech klopýtá. ⁸ Vždyť jeho nohy ho ženou do sítě a on kráčí vpřed mezi tenata. ⁹ Osídlo mu zachycuje patu a past se nad ním zavírá. ¹⁰ Smyčka, jež ho má chytit, je ukryta v zemi, na stezce ho čeká jáma. ¹¹ Ze všech stran ho děsí hrůzy a jdou za ním krok za krokem. ¹² Jeho druhem se stává hlad, neštěstí mu stojí po boku. ¹³ Nemoc mu šíří kůži, Prvorozenec Smrti mu hryže údy. ¹⁴ Vytrhují ho z přístřeší jeho stanu a ty ho povlečeš ke Králi děsů. ¹⁵ Můžeš bydlet ve stanu, který mu už nepatří, a jeho ovčín posypou sírou. ¹⁶ Dole mu usychají kořeny, nahoře mu uvadá větvoví. ¹⁷ Vzpomínka na něj mizí ze země, v kraji zaniká jeho jméno. ¹⁸ Vyhánějí ho ze světla do temnot, je vyhošťován ze země. ¹⁹ Mezi svým lidem nemá pokolení ani potomstvo, tam, kde přebývá, po něm nikdo nezůstane. ²⁰ Jeho konec ohromuje západ a východ jímá děs. ²¹ Není jiný úděl pro příbytky nespravedlnosti. Toto se stane s místem kohokoli, kdo neuznává Boha.

19 Job se ujal slova a řekl: ² Jak dlouho mě ještě budete soužit a drtit svými řečmi? ³ Hle, už podesáté mě urážíte a bez ostychu se mnou špatně nakládáte. ⁴ I kdybych byl pobloudil, můj poklesek by zůstal pouze ve mně. ⁵ Ale když opravdu myslíte, že nade mnou máte vrch, a kladete mi mou potupu za vinu, ⁶ vězte, že sám Bůh mi ublížil a zapředl mě do své sítě. ⁷ Volám-li, že se děje násilí, žádná odpověď; odvolávám-li se, soud nikde. ⁸ Postavil mi do cesty nepřekročitelnou zeď, mé stezky zavalil temnotou. ⁹ Zbavil mě slávy, korunu mi sňal z hlavy. ¹⁰ Ze všech stran mě podrývá, abych zmizel, vyvrací mou naději jako strom. ¹¹ Plane proti mně hněvem a pokládá mě za svého protivníka. ¹² Vespolek přišla jeho vojska; prorazila si ke mně přístupovou cestu, utábořila se okolo mého stanu. ¹³ Mé bratry ode mne vzdálil, mí známí se mi snaží vyhábat. ¹⁴ Mí příbuzní a mí důvěrní přátelé zmizeli, hosté mého domu na mne zapomněli. ¹⁵ Mé služky mě pokládají za vetřelce, jsem v jejich očích cizincem. ¹⁶ Volám-li svého služebníka, on neodpovídá a sám ho musím úpěnlivě prosit. ¹⁷ Mé ženě je odporný můj dech, mým vlastním bratřím můj zápach. ¹⁸ Ba i výrostci mi dávají najevo pohrdání, vstanu-li, začnou si mě dobírat. ¹⁹ Všichni mí důvěrní druhové se mě hrozí, mí oblíbenci se obrátili proti mně. ²⁰ Mé maso pod kůží propadá hnilobě a kosti se mi obnažují jako zuby. ²¹ Slitujte se, slitujte se nade mnou, přátelé moji! Neboť mě zasáhla Boží ruka. ²² Proč se na mne vrháte jako sám Bůh, aniž se nasytíte mým masem? ²³ Ach! Přál bych si, aby má slova byla sepsána, aby byla vyryta jako nápis, ²⁴ železným dlátem a bodcem navěky vytesána do skály! ²⁵ Já vím, že můj Obhájce žije, že on jako poslední povstane nad prachem. ²⁶ Po mém probuzení mě postaví vedle sebe a ve svém těle uzřím Boha. ²⁷ Ten, jehož uvidím, bude na mé straně; ten, na nějž budou hledět mé oči, nebude cizinec. A mé ledví ve mně se stravuje. ²⁸ Když říkáte: „Jak ho sklíčit, jakou na něm najdeme záminku?“ ²⁹ Bojte se sami meče, neboť proti vinám vzplane hněv a vy poznáte, že soud je.

20 Sofar z Naamatu se ujal slova a řekl: ² Také mé myšlenky se bouří k odpovědi, proto se mě zmocňuje taková netrpělivost. ³ Dostalo se mi ponaučení, jež mě uráží, ale můj duch mi napovídá odpověď. ⁴ Nevíš, že odevždy, od doby, kdy byl na zem postaven člověk, ⁵ je zlovolníkovu veselí krátké a radost bezbožníka trvá jen okamžik? ⁶ I kdyby jeho postava sahala až do nebe, kdyby se hlavou dotýkal mraků, ⁷ jako přízrak mizí navěky, a kdo ho vídali, říkají: „Kde je?“ ⁸ Ulétá jako nepolapitelný sen, prchá jako noční vidina. ⁹ Oko navyklé naň hledět ho už nevidí, svému příbytku se stává neviditelným. ¹⁰ Jeho synové budou muset odškodnit chudé, jeho děti navrátí jeho bohatství. ¹¹ Jeho kosti byly plné mladistvé síly: ta s ním teď leží v prachu. ¹² Zlo

chutnávalo jeho ústům sladce, ukryval je pod jazykem,¹³ pečlivě je opatroval, zadržoval je vprostřed ponebí.¹⁴ Tento pokrm se v jeho útrokách kazí, stává se uvnitř jedovatou žlučí.¹⁵ Musí vyzvrátit pohlcené bohatství a Bůh ho nutí vrátit nepoctivě získanou věc.¹⁶ Nasával zmijí jed: jazyk zmije ho zabíjí.¹⁷ Už nepozná potoky oleje, proudy medu a mléka.¹⁸ Až bude vracet své zisky, ztratí svůj veselý vzhled, to spokojené vzezření z dob, kdy se mu dařily obchody.¹⁹ Protože ničil chýše chudých, kradl domy, místo aby je stavěl,²⁰ protože jeho choutky byly nenasytné, nezachrání ho jeho poklady;²¹ protože nikdo neunikl jeho hltavosti, nepotrvá jeho bohatství.²² Za plné hojnosti ho zachvátí úzkost, bída se na něho vrhne ze vši síly,²³ Bůh na něj vypustí svůj planoucí hněv, vrhne na jeho tělo déšť šípů.²⁴ Prchne-li před železnou zbraní, provrtá ho bronzový luk.²⁵ Ze zad mu trčí šíp, z jater trřpytivý hrot. Táhnou proti němu hrůzy,²⁶ všechny skryté temnoty jsou tu, aby ho uchvátily. Šzírá ho oheň, jež nikdo nezažihá, a stravuje, co zbylo v jeho stanu.²⁷ Nebesa odhalují jeho nepravost a povstává proti němu země.²⁸ Výnos jeho domu odtéká jako potoky v den hněvu.²⁹ To je osud, jež Bůh chystá zlovolnému, dědictví, jež určuje prokletému.

21 Job se ujal slova a řekl: ² Poslyšte, poslyšte má slova, dopřejte mi té útěchy. ³ Strpte, abych promluvil i já; až skončím, posmívejte se po libosti. ⁴ Copak já svaluji vinu na nějakého člověka? Ztrácím trpělivost bezdůvodně? ⁵ Věnujte mi pozornost: užasnete a položíte si ruku na ústa. ⁶ Já sám, když na to pomyslím, jsem zděšený, mé tělo zachvacuje třes. ⁷ Proč zůstávají zlovolníci naživu, dožívají se stáří a zvětšují svou moc? ⁸ Jejich potomstvo se před nimi upevňuje a jejich ratolesti jim přetrvávají před očima. ⁹ Pokoj jejich domů se nemá čeho bát, Boží přísnost je šetří. ¹⁰ Jejich býk bezpečně oplodňuje, jejich kráva se telí a nezmetá. ¹¹ Své hochy nechávají pobíhat jako ovce, své děti poskakovat jako jeleny. ¹² Zpívají s bubínky a citerami, radují se za zvuku flétny. ¹³ Jejich život se dokoná ve štěstí, v pokoji sestupují do šeolu. ¹⁴ A oni přesto říkají Bohu: „Odstup od nás, nelíbí se nám poznávat tvé cesty! ¹⁵ Co je Šadaj, že mu máme sloužit, jaký z toho máme užitek, když ho vzýváme?“ ¹⁶ Což oni nedrží své štěstí v rukou a což Bůh není zapuzen z rady zlovolníků? ¹⁷ Vidíme často, že lampa bezbožníka uhasíná, že se na něho snáší neštěstí, že Boží hněv ničí jeho majetek, ¹⁸ že ho vítr honí jako slámu, že vír ho unáší jako plevu? ¹⁹ Vyčkává snad Bůh, že ho ztrestá v jeho dětech? Ale ať je přece potrestán on sám a ať to ví! ²⁰ Ať na vlastní oči vidí svou zkázu, ať se napájí Šadajovým hněvem! ²¹ Co mu záleží na tom, jaký osud potká jeho dům po něm, když bude ukončen sled jeho měsíců? ²² Ale učíme snad Boha vědění, jeho, jenž soudí nebeské bytosti? ²³ A zase: jeden umírá v plné síle, na vrcholu štěstí a pokoje, ²⁴ s boky

21:7–17 Zlí prosperují. Spor mezi Jobem a jeho utěšovately je doposud v teoretické rovině: Zatímco oni mu tvrdí, že hříšníci sklízejí svou odplatu již v tomto životě (a tím naznačují, že by Job měl vyznat své hříchy, aby se mu vrátilo požehnání), Job prozrazuje větší porozumění světu, když připomíná, že svévolníci se ne vždy dožívají odplaty za své zločiny, a naopak spravedliví trpívají bez viditelné pří-

činy. Bible mu dává za pravdu: Bůh neochránil před vraždou Ábela, ale Kaina (Gn 4:15); na trůnu byl Herodes a ve vězení popraven Jan Křtítel (Mk 6:17–28); propuštěn byl Barabáš a na smrt vydán Ježíš (Lk 23:18–25). Jobův argument však nebude vzat v potaz a konflikt brzy přeroste v osobní urážky na Jobovu adresu (22:5–11).

Smysl utrpení

Jobovo utrpení přispělo k jeho duchovnímu růstu. Na začátku příběhu má Job všechny důvody věřit témuž co všichni ostatní: že Bůh je instant karma. Byl zbožnější, a také bohatší než většina jeho vrstevníků. Všichni byli přesvědčeni, že spravedlnost je na tomto světě, protože o životě po smrti nic nevěděli. Ještě v desáté kapitole Job počítá s tím, že smrt je konec všeho, nejhlubší temnota, kde i úsvit je jenom tma (10:20–22).

*Život je hrozná
černá studna
a hloubku pozná,
kdo je u dna.*

Jiří Suchý

Rozjímání nad tragédiemi, které ho postihly, o kterých ale věděl, že nejsou trestem za hříchy, ho přivedlo k jistotě, že musí existovat ještě jiný svět, ve kterém je spravedlnost opravdu férová. A když ne v tomto životě, pak tedy jedině v životě, který bude následovat po tomto pozemském, plném nevyřešené nespravedlnosti.

A tak v devatenácté kapitole vyznává: „já vím, že vykupitel můj živ jest, a že v den nejposlednější nad prachem se postaví“ (19:25) s jistotou, že se ním sám setká (v. 26). Jobovo poznání Boha se rozšířilo díky utrpení, kterým prošel, bez něhož by k tomu ale nedošlo.

Ti, kdo Boha milují stejně věrně a neochvějně jako Job, spolu s ním mohou dojít k poznání, že Bůh dokáže i ty nejhorší životní proměnit v dobro pro ně samotné i pro mnohé další, přestože to může trvat dlouho. Srv. pozn. Ř 8:28.

oplývajícími tukem, s kostmi, v nichž je šťavnatý morek.²⁵ A druhý hyne s hořkostí v duši, aniž okusil štěstí.²⁶ Pospolu uléhají do prachu a přikryje je červ.²⁷ Ach! Dobře vím, co si myslíte, jak špatně o mně smýšlíte.²⁸ Říkáte: „Co se stalo s domem velkého pána, kde je stan, v němž bydleli zlovolníci?“²⁹ Neptáte se pocestných, přehlížíte, co vypravují?³⁰ V den pohromy bývá zlovolník ušetřen, v den hněvu bývá uchráněn.³¹ A kdo mu tedy do očí vytýká jeho chování a splácí mu, co on udělal?³² Zanesou ho na hřbitov, kde bdí nad svou mohylou.³³ Hroudy rokle mu jsou sladké a všechno obyvatelstvo jde v průvodu za ním.³⁴ Co tedy znamenají vaše plané útěchy? A jaký klam je ve vašich odpovědích!

22 Elifaz z Temanu se ujal slova a řekl:² Může být člověk k užítku Bohu, když rozumná bytost je užitečná jen sama sobě?³ Má Šadaj zájem o tvou spravedlnost, získá něco z tvého bezúhonného chování?⁴ To snad pro tvou zbožnost tě trestá a přichází se s tebou soudit?⁵ Není to spíš pro tvou velkou špatnost, pro tvé bezmezné viny?⁶ Požadoval jsi bezdůvodně zástavy od svých bratří, obíral jsi nahé o oděv;⁷ opomíjel jsi napojit žíznivého a odmítal jsi chleba hladovému;⁸ vydával jsi půdu pochopovi, aby se na ní usídlil oblíbenec;⁹ posílal jsi vdovy pryč s prázdnými rukama a drtil jsi ramena sirotků.¹⁰ Proto tě obchvacují sítě a děsí tě nenadálé hrůzy.¹¹ Světlo potemnělo, ty už nevidíš a zavaluje tě spousta vod.¹² Což není Bůh nejvýše na nebesích, což nevidí hlavy hvězd?¹³ A protože je tam nahoře, tys řekl: „Co ví Bůh? Může soudit přes temný mrak?“¹⁴ Mračna jsou pro něho neprůhledným závojem a on se prochází po obvodu nebes.“¹⁵ Chceš tedy chodit tou prastarou cestou, po níž šlapali zvrácení muži?¹⁶ Ti byli uchvázeni předčasně a řeka zatopila jejich základy.¹⁷ Protože oni říkali Bohu: „Jdi od nás pryč! Co nám Šadaj může udělat?“¹⁸ A on plnil majetkem jejich domy a přitom byl od úradku zlovolníků daleko!¹⁹ Při pohledu na to se spravedliví radovali a bezúhonný muž se jim vysmíval:²⁰ „Jak byli naši protivníci potlačeni! a jaký to oheň pohltil jejich nadbytek!“²¹ Nuže! Usmiř se s ním a uzavři mír: tak se ti navrátí štěstí.²² Přijmi z jeho úst poučení, jeho slova si vlož do srdce.²³ Vrátiš-li se k Šadajovi v pokoře, odstraníš-li ze svého stanu nespravedlnost,²⁴ odložíš-li do prachu své zlato, Ofir mezi oblázky v potoce,²⁵ bude pro tebe Šadaj zlatými pruty a hromadou stříbra.²⁶ Pak se budeš těšit ze Šadaje a pozvedneš k Bohu svou tvář.²⁷ Tvé modlitby on vyslyší a ty budeš moci splnit svoje sliby.²⁸ Všechno tvé podnikání se ti zdaří a na tvé cestě zazáří světlo.²⁹ Neboť on ponižuje pýchu vzpurných, ale zachraňuje člověka se sklopenými očima.³⁰ Osvobozuje člověka bez viny; měj čisté srdce a budeš zachráněn.

23 Job se ujal slova a řekl:² Stále je můj nářek vzpourou; jeho ruka nadále tíží navzdory mému úpění.³ Ach! Kdybych věděl, jak ho zastihnout, jak dojít až k jeho příbytku,⁴ zahájil bych před ním při, má ústa by byla plná stížností.⁵ Poznal bych, jak zní jeho odpověď, dával bych pozor, co mi řekne.⁶ Vložil by do toho sporu se mnou všechnu svou sílu? Ne, stačilo by mu, aby mi věnoval pozornost.⁷ Rozpoznal by ve svém protivníku přímého člověka a já bych dosáhl vítězství své věci navěky.⁸ Jdu-li na východ, on tam není, na západ, nevidím ho.⁹ Když ho hledám na severu, nedá se rozeznat, zůstává neviditelný, obrátím-li se k jihu.¹⁰ A přece všechno mé počínání on zná! Ať mě dá do výhně: jako ryzí zlato odtud vyjdu!¹¹ Má noha se přimkla k jeho krokům, chodil jsem po jeho cestě bez odchýlení;¹² nezanedbával jsem příkázání jeho rtů, uchovával jsem v nitru slova jeho úst.¹³ Ale on rozhoduje, kdo u něho přivodí změnu? Co si usmyslel, to splní.¹⁴ Vykoná tedy rozsudek nade mnou jako tolik svých jiných nařízení!¹⁵ A proto jsem před ním vyděšený; čím víc na to myslím, tím větší mi nahání strach.¹⁶ Bůh zlomil mou odvalu, Šadaj mě naplňuje hrůzou.¹⁷ Vždyť jsem nebyl zničen před temnotami, ale on pokryl mou tvář tmou.

24 Proč Šadaj nemá v záloze nějaký čas a jeho věrní neuvidí jeho dny?² Zlovolníci posunují mezníky, odvlékají stádo i pastýře.³ Sirotkům se odvádí osel, vdově se bere do zástavy býk.⁴ Nuzní se odklízejí z cesty, také všichni chudí v zemi se skrývají.⁵ Jako divocí osli z pouště vycházejí za svou prací, od úsvitu slídí po nějaké kořisti a večer po chlebu pro své děti.⁶ Žnou na ničemových polích, plení zlovolníkovu vinici.⁽¹⁰⁾ Odcházejí nazí, neoděni; nosí snopy a mají hlad.⁽¹¹⁾ V pravém polední zůstávají mezi dvěma zídkami; šlapou v kádích a mají žízeň.⁷ Přenocují nazí, neoděni, bez příkrývky proti chladu.⁸ Promáčí je liják z hor; nemají přístřešek, a tak se tisknou ke skále.⁹ Sirotek je odtrháván od prsu, chudákův kojeneček je brán do zástavy.¹⁰ — ¹¹ — ¹² Z města je slyšet, jak sténají umírající, jak ranění jedním dechem volají o pomoc. A Bůh je nadále k modlitbě hluchý.¹³ Jiní patří k těm, kdo odmítají světlo: zneuznávají jeho cesty, nechodívají po jeho stezkách.¹⁴ Je tma, když vstává vrah, aby zabil chudého a nuzného. Během noci obchází zloděj, ^(16a) v temnotách proráží domy.¹⁵ Cizoložníkovu oko číhá na soumrak: „Nikdo mě neuvidí,“ říká a dává si na tvář závoj.¹⁶ ^(b) Za dne se ukrývají ti, kdo nechtějí znát světlo.¹⁷ Pro ně všechny se jitro mění v temnoty, protože pak zakoušejí jejich hrůznost.¹⁸ Je už jen stéblem na hladině vod, jeho statek je v zemi proklínán, nikdo nejde cestou k jeho vinici.¹⁹ Tak jako suché horko odklízí sníh, tak šeol toho, jenž zhrěšil.²⁰ Lůno, jež ho utvořilo,

na něj zapomíná a o jeho jménu se už nečiní zmínka. Tak je nepravost sražena jako strom. ²¹Týral neplodnou ženu bez dětí, byl tvrdý na vdovu. ²²Ale Ten, jenž se silou zmocňuje krutovládce, povstává a odnímá mu jistotu života. ²³Nechával ho, aby se opřel o klamně bezpečí, ale očima dozíral na jeho kroky. ²⁴Načas byl pozdvížen a pak mizí, hroutí se jako vytrhávaná lebeda, vadne jako vrcholek klasů. ²⁵Není to tak? Kdo mě usvědčí ze lži a obrátí má slova vniveč?

25 Bildad ze Šuachu se ujal slova a řekl: ²Strašlivý je to vládce, Ten, jenž působí, že na jeho výsostech vládne pokoj. ³Dají se spočítat jeho stáda? Proti komu nevyšlehne jeho blesk? ⁴A člověk by si myslel, že je před Bohem spravedlivý, že byl čistý, kdo se narodil z ženy? ⁵Ba i měsíc je bez lesku, hvězdy nejsou v jeho očích čisté. ⁶Oč méně člověk, ten červ, lidský syn, takový červíček?

26 Job se ujal slova a řekl: ²Jak dobře dokážeš podpořit slabého, přispět na pomoc umdlelé paži! ³Jak dobré rady dáváš neznalému, jak oplýváš věděním, jak si se vším poradit! ⁴Ale ke komu se tyhle řeči obracejí a jaký má původ duch, jenž z tebe vychází? ⁵Stíny se chvějí pod zemí, vody a jejich obyvatelé jsou plní hrůzy. ⁶Šeol je před ním obnažen, Zánik nezahalen. ⁷On rozprostřel Sever nad prázdnem, zemi zavěsil bez opory. ⁸Vody uzavírá do mraků, aniž se oblak pod jejich vahou protrhne. ⁹Zakrývá tvář měsíce v úplňku a rozvine přes něj svůj oblak. ¹⁰Vyznačil kruh na hladině vod, na pomezí světla a temnot. ¹¹Sloupy nebes jsou otřeseny, jsou ohromeny, když on hrozí. ¹²Svou silou rozvířil moře, svou pohotovostí rozdrtil Rahab. ¹³Jeho dech rozjasnil nebesa, jeho ruka proklála prchajícího hada. ¹⁴To vše je vnější vzhled jeho děl a my z toho zachycujeme jen slabou ozvěnu. Ale burácení jeho moci, kdo je pochopí?

27 A Job pokračoval ve svých průpovědích a řekl: ²Při živém Bohu, jenž mi odpírá spravedlnost, při Šadajovi, jenž mě naplňuje hořkostí, ³pokud v sobě budu mít trochu života, pokud bude mými nozdrami procházet Boží dech, ⁴neřeknou mé rty nic špatného, můj jazyk nevyšloví žádnou lež. ⁵Vůbec mi nepřijde na mysl, abych vám dal za pravdu, budu až do posledního dechu tvrdit, že jsem nevinný. ⁶Trvám na své spravedlnosti a nepovolím, ve svědomí se za své dny nemusím rdít. ⁷Ať mého nepřítele potká úděl zlovolného, mého protivníka úděl nespravedlivého. ⁸Jakápak naděje zbývá bezbožníkovi, když snažně prosí a pozvedá k Bohu svou duši? ⁹Což Bůh slyší jeho volání, když se na něho snáší tíseň? ¹⁰Což se těšil ze Šadaje, vzýval každým okamžikem Boha? ¹¹Ale já vás poučuji o moci Boží a nic ze Šadajových myšlenek vám neskrývám. ¹²A když jste to všichni dokázali pozorovat, nač ty vaše marné řeči do prázdna? ¹³Takovýto úděl určuje Bůh zlovolníkovi, toto dědictví dostává násilník od Šadaje. ¹⁴Má-li mnoho synů, je to pro meč, a jeho potomci nenasytí svůj hlad. ¹⁵Ty, kteří přežijí, pohřbí mor a vdovy po nich je nebudou moci oplakat. ¹⁶Nakupí-li stříbra jako prachu, nahromadí-li šatstva jako hlíny, ¹⁷ať je hromadí! Obleče si je spravedlivý, peníze dostane za podíl nevinný. ¹⁸Postavil si pavoučí dům, vystavěl si hlídačovu chatrč: ¹⁹uléhá jako boháč, je to však naposled, když otevře oči – nikde nic. ²⁰Hrůzy ho přepadají za bílého dne, v noci ho unáší vír. ²¹Východní vítr ho pozvedá a strhne, vytrhuje ho z místa, kde bydlí. ²²Bez milosti se do něho všichni strefují, musí prchat před hrozícíma rukama. ²³Tleská se jeho zkáze, kamkoli jde, je vypískán.

28 Na stříbro jsou doly, na zlato místo, kde se tříbí. ²Železo se dobývá ze země, roztavený kámen vydá měď. ³S temnotou je skoncováno, až k nejzazší mezi se vykopává temný a tmavý kámen. ⁴Cizinci prorážejí šachty v nenavštěvovaných místech a v zavěšení se kývají daleko od lidí. ⁵Země, z níž vzhází chléb, je zespod pustošena ohněm. ⁶Kameny tam jsou ložisky safíru a také částeczek zlata. ⁷Dravý pták nezná stezku k nim, supovo oko ji nespatri. ⁸Nešlapou po ní hrdé šelmy, lev o ni nikdy nezavádil. ⁹Člověk doráží na křemen, převrací od kořene hory. ¹⁰Do skal proráží kanály, pozorně hledí na každý cenný předmět. ¹¹Zkoumá prameny řek, vynáší na světlo, co zůstalo skryto. ¹²Ale moudrost, ta pochází odkud? Kde se nachází porozumění? ¹³Člověk cestu k ní nezná, nenajde se na zemi živých. ¹⁴Propast prohlašuje: „Není ve mně!“ a moře: „U mne není!“ ¹⁵Nelze ji získat za ryzí zlato, zaplatit ji vahou stříbra, ¹⁶ocenit ji zlatem z Ofiru, vzácným achátem nebo safírem. ¹⁷Nelze s ní srovnávat zlato či sklo, nedá se vyměnit za nádobu z ryzího zlata. ¹⁸Korály a křišťál nestojí za zmínku, lepší by bylo lovit moudrost než perly. ¹⁹Topas z Kuše je vedle ní bezcenný a čisté zlato ztrácí svou směnnou váhu. ²⁰Ale moudrost, ta pochází odkud? Kde se nachází porozumění? ²¹Uhýbá před očima všeho živého, skrývá se před nebeskými ptáky. ²²Zánik a smrt prohlašují: „Pověst o její proslulosti dolehla k našim uším.“ ²³Jediný Bůh rozpoznal její cestu a on poznal, kde se nachází. ²⁴(Vždyť vidí až na

26:7 Zemi zavěsil bez opory. Kdysi byla věda přesvědčena, že Země zavěšena na ničem. spočívá na hřbetě obrovského zvířete. Dnes víme, že letí prostorem,

*Proměň svá zranění v moudrost.
Oprah Winfrey*

konec země, zpozoruje vše, co je pod nebesy.)²⁵ Když chtěl dodat váhy větru, měřit vody mírou,²⁶ když uložil zákon dešti, dráhu burácení hromu,²⁷ tehdy ji uviděl a ocenil, pronikl ji a dokonce ji prozkoumal.²⁸ Potom řekl člověku: „Bázeň před Pánem, to je moudrost; vyhýbat se zlu, to je porozumění.“

29 Job pokračoval ve svých průpovědích a řekl: ² Kdo mi dá, abych opět prožíval minulé měsíce, ony dny, kdy nade mnou bděl Bůh, ³ kdy mi jeho lampa svítívala nad hlavou a jeho světlo mě vedlo v temnotách! ⁴ Kéž bych zase mohl spatřit dny svého podzimu, kdy Bůh chránival můj stan, ⁵ kdy Šadaj bydlíval se mnou a kolem mne byly mé děti; ⁶ kdy jsem si koupával nohy v mléce a ze skály vytékaly potoky oleje! ⁷ Když jsem vyšel k městské bráně, když jsem si na náměstí postavil sedadlo, ⁸ mladí muži se vzdálili, jakmile mě uviděli, starci povstávali. ⁹ Hodnostáři přerušovali své hovory a kladli si ruku na ústa. ¹⁰ Hlas knížat utíchal a jazyk se jim lepil na patro. ¹¹ Když mě slyšeli, blahopřáli mi, když mě viděli, svěřili o mně. ¹² Vždyť jsem vysvobožoval chudáka v tísní i sirotka postrádajícího opory. ¹³ Snášelo se na mne požehnání umírajícího a vracel jsem radost do vdovina srdce. ¹⁴ Oblékal jsem si spravedlnost jako oděv, právo jsem měl za plášť a turban. ¹⁵ Slepému jsem byl očima, nohama kulhavému. ¹⁶ Otcem chudých jsem býval já, při neznámého jsem vyšetřoval. ¹⁷ Lámal jsem tesáky nespravedlivému muži, ze zubů jsem mu rval jeho kořist. ¹⁸ A říkal jsem: „Takto hrdý zemřu po dnech četných jako písek. ¹⁹ Mé kořeny mají přístup k vodě, v noci se na mé listy klade rosa. ²⁰ Má sláva bude stále nová a luk v mé ruce opět nabude síly.“ ²¹ — ²² — ²³ — ²⁴ — ²⁵ —

30 A teď jsem na posměch lidem, kteří jsou mladší než já a jejichž otcové v mých očích byli nízcí i na to, abych je přidružil ke psům svého stáda. ² Síla jejich rukou by mi beztak nebyla bývala k užtku, ztratili všecku svou zdatnost, ³ vyčerpala se nouzí a hladem, vždyť oni ohlodávali kořeny na stepi, na onom temném místě zkázy a spouště; ⁴ trhali lebedu mezi keřky, chléb si dělali z kořenů kručinky. ⁵ Jsou vyloučení ze společnosti lidí, jež na ně pokřikuje jako na zloděje, ⁶ bydlí na svazích roklí, v jeskyních nebo skalních puklinách. ⁷ Z houští je slyšet jejich hulákání, tlačí se pod bodláčím. ⁸ Jako syny ničemů, ba spíš mužů beze jména, je odvrhuje země. ⁹ A hle, teď na mne skládají posměšné písničky, jsem jim pro smích! ¹⁰ Jala je hrůza a stojí opodál, nevázaně si přede mnou odplivují. ¹¹ A protože On povolil můj luk a srazil mě, oni přede mnou odhazují uzdu. ¹² Jejich plemeno povstává po mé pravici, čhách, zda jsem v klidu, a razí si ke mně neblahé cesty. ¹³ Uzavírají mi každý východ, využívají toho k mé záhubě a nikdo je nezastavuje, ¹⁴ pronikají jakoby širokým průlomem a já se válím pod troskami. ¹⁵ Hrůzy se obracejí proti mně, má jistota je zahánána jako větrem, mé naděje na záchranu mizí jako mrak. ¹⁶ A teď se ve mně ztrácí život, postihly mě dny soužení. ¹⁷ V noci mi bolest proráží kosti, a co ve mně hlodá, nespí. ¹⁸ On mě prudce chytil za oděv, sevřel za límec mého spodního šatu. ¹⁹ Mrští mnou do bláta, jsem jako prach a popel. ²⁰ Volám k tobě a ty neodpovídáš, předstupuji a ty si mne ani nevšímneš. ²¹ Začal jsi na mne být krutý, pustila se do mne tvá rázná ruka. ²² Unášíš mě na větru a dáváš mi zanikat v bouři. ²³ Ano, vím, že mě obracíš k smrti, místo setkání všeho živého. ²⁴ A přece, což jsem vztáhl ruku na chudého, když se v tísní dožadoval spravedlnosti? ²⁵ Neplakal jsem nad tím, kdo má strastiplný život, nezakusil soucit s nuzným? ²⁶ Doufal jsem ve štěstí a přišlo neštěstí; očekával jsem světlo: a hle, tma. ²⁷ Bez ustání to vře v mých útrobach, postihly mě dny utrpení. ²⁸ Když kráčím zachmuřen, nikdo mě nepotěší, povstanu-li ve shromáždění, to abych křičel. ²⁹ Stal jsem se bratrem šakalů a druhem pštosů. ³⁰ Kůže na mně zčernala, kosti mi spaluje horečka. ³¹ Má harfa je naladěna na smuteční zpěvy, má flétna na hlas plačících.

31 Uzavřel jsem smlouvu se svýma očima, že neupřu pohled na žádnou pannu. ² Ach, jak to tedy Bůh shůry rozděljuje, jaký úděl určuje Šadaj ze svého nebe? ³ Nechystá snad neštěstí nespravedlivému a protivnosti lidem páchajícím zlo? ⁴ Což nevidí mé chování, nepočítá všechny mé kroky? ⁵ Chodil jsem snad se lži, chvátal jsem za klamem? ⁶ Ať mě zváží na přesných vahách: on, Bůh, uzná mou bezúhonnost! ⁷ Jestliže se mé kroky uchýlily z přímé cesty, jestliže mé oči zavedly mé srdce a jestliže na mých rukou lpí poskvrna, ⁸ ať jiný jí, co jsem zasil, a ať jsou vytrhány mé mladé výhonky! ⁹ Jestliže nějaká žena svedla mé srdce, jestliže jsem slídl u dveří svého bližního, ¹⁰ ať má žena začne mlít pro druhého, ať s ní obcují jiní! ¹¹ To bych se byl dopustil necudnosti, zločinu podléhajícího soudu, ¹² byl by to oheň, jenž šírá až k zániku, a strávil by všečen můj výnos. ¹³ Jestliže jsem zneuznal práva svého služebníka, své služky, když měly se mnou spory, ¹⁴ co udělám, až povstane Bůh? Až bude vyšetřovat, co odpovím? ¹⁵ Nestvořil je jako mne v útrobach? V lůně nás utvořil týž Bůh. ¹⁶ Což jsem byl necitelný k potřebám slabých, nechal jsem tesknit vdoviny oči? ¹⁷ Což jsem pojídal sám svůj kousek chleba a nerozdělil se o něj se sirotkem? ¹⁸ Vždyť Bůh mě od dětství vchoval jako otec, vedl mě od mateřského

lůna! ¹⁹Viděl jsem nuzáka bez oděvu, chudého bez přikrývky, ²⁰aniž mi požehnala jejich bedra za to, že je zahřálo rouno mých beránek? ²¹Máchl jsem snad rukou proti sirotkovi s vědomím, že mám podporu v bráně? ²²Pak ať mi odpadne rameno od šíje a paže ať se mi zláme v lokti! ²³Vždyť by se na mne snesla Boží hrůza, neobstál bych před jeho vznešeností! ²⁴Což jsem složil svou důvěru ve zlato a ryzímu zlatu říkal: „Ty mé bezpečí“? ²⁵Což jsem se radoval, že mám hojný majetek, nad bohatstvím, jež jsem získal svýma rukama? ²⁶Při pohledu na slunce v jeho jasu, na měsíc na jeho zářivé dráze ²⁷dalo se mé srdce snad v tajnosti svěst, abych jim rukou posílal políbení? ²⁸I to by bylo zločinné provinění, protože bych byl zapřel nejvyššího Boha. ²⁹Radoval jsem se snad nad pohromou svého nepřítele, jásal jsem, když ho stíhalo neštěstí, ³⁰já, který jsem nedovoloval svému jazyku, aby zhřešil, aby s kletbou žádal o jeho život? ³¹A neříkali snad muži z mého stanu: „Najde se někdo, koho by on nebyl nasýtil masem?“ ³²Nikdy cizinec nespal venku, pocestnému zůstávaly mé dveře otevřené. ³³Zastíral jsem snad své přestupky před lidmi, svá provinění ukryval v nitru? ³⁴Bál jsem se snad lidských řečí, obával se pohrdání od rodin a byl jsem snad zticha, neodvažuje se vyjít ze dveří? ³⁵Ach! Kdo tedy způsobí, že mě vyslechnou? Řekl jsem své poslední slovo: je na Šadajovi, aby odpověděl! Spis, který sepsal můj protivník, ³⁶chci nést na svém rameni, ověřit se jím jako členkou. ³⁷Podám mu zprávu o všech svých krocích a budu k němu kráčet jako kníže. ³⁸Volá-li má půda po pomstě proti mně a pláče-li spolu s ní její brázdy, ³⁹jestliže jsem zadarmo jedl její plody, umořil její majitele, ⁴⁰(a) ať na ní místo pšenice roste trní, namísto ječmene smrdutá tráva! (b) Konec Jobových slov.

32 Tihle tři mužové přestali Jobovi odpovídat, protože on se pokládal za spravedlivého. ²Ale tu se rozhněval Elihu, syn Buzana Barakeela z Ramova rodu. Jeho hněv vzplanul proti Jobovi, protože on si činil nárok, že má pravdu proti Bohu; ³vzplanul rovněž proti jeho třem přátelům, kteří nenalezli, co by namítli, a tak ponechávali vinu na Bohu. ⁴Zatímco mluvili s Jobem, Elihu vyčkával, protože byli starší než on; ⁵když však viděl, že ti tři mužové už nemají v ústech odpověď, jeho hněv vybuchl. ⁶A ujal se slova on, Elihu, syn Buzana Barakeela, a řekl: Jsem ještě zcela mladý a vy jste starci; proto jsem se bál a ostýchal dát vám najevo, co vím. ⁷Říkal jsem si: „Promluví věk, hojné roky dají poznat moudrost.“ ⁸V člověku je to vskutku jakýsi duch, je to Šadajův dech, ten skýtá poznání. ⁹Vysoký věk moudrost nedává, ani stáří smysl pro to, co je správné. ¹⁰A tak vás vybízím, abyste mě poslouchali, protože zase já dám najevo, co vím. ¹¹Až dosud jsem čekal na vaše slova, nastavoval jsem uši vašim úvahám, zatímco každý hledal, co by řekl. ¹²Svou pozornost jsem soustředil na vás. A vidím, že nikdo Joba neumlčel, nikdo z vás nevyvrátil jeho slova. ¹³Neříkejte tedy: „Nalezli jsme moudrost, naše nauka je od Boha, ne od lidí.“ ¹⁴Takto já rozprávět nebudu, já Jobovi odpovím jinak. ¹⁵Oni se zarazili, neodpovídali; nedostávalo se jim slov. ¹⁶A já jsem čekal! Poněvadž už nemluví, poněvadž přestali odpovídat, ¹⁷ujmu se slova zase já, i já ukáži, co vím. ¹⁸Protože jsem plný slov, tísní mě jakýsi vnitřní dech. ¹⁹V hrudi mám jakoby nové víno, jež hledá cestu ven a trhá nové měchy. ²⁰Mluvením si ulevím, otevřu rty a odpovím. ²¹Nebudu se stavět na ničí stranu, nikomu nebudu říkat lichotivá slova. ²²Lichotit vůbec neumím, vždyť můj Stvořitel by mě co nevidět smetl.

33 Ale ty, Jobe, laskavě vyslechni, co řeknu, nastraž uši na všechna má slova. ²Hle, otevírám ústa, jazykem článkuje slova na svém patře. ³Mé srdce vydá slova poznání, mé rty se budou vyjadřovat s upřímností. ⁴— ⁵Můžeš-li, odpověz mi! Připrav se přede mne, postav se mi! ⁶Hleď, jsem ti roven, žádný bůh nejsem, z hlíny jsem uhněten jako ty. (4) Udělal mě Boží duch, oživil mě Šadajův dech. ⁷A tak tě má hrůza nevydělá, má ruka na tobě těžce nespočine. ⁸Jak jsi mohl přede mnou říci – neboť jsem slyšel zvuk tvých slov: ⁹„Jsem čistý, prostý přestupku, jsem neporušený, prostý viny.“ ¹⁰On však proti mně hledá záminky a pokládá mě za svého nepřítele. ¹¹Nohy mi dává do klády a dohlíží na všechny mé stezky?“ ¹²A v tom, za to ti ručím, ses zmýlil, neboť Bůh člověka převyšuje. ¹³Proč s ním vyhledávat spory za to, že ti neodpovídá na každé slovo? ¹⁴Bůh mluví tak a pak zase jinak, a člověk na to nedává pozor. ¹⁵Ve snech, v nočních vidinách, když se na lidi snáší malátnost a oni jsou na svých ložích ponořeni do spánku, ¹⁶tehdy jim mluví do uší, děsí je zjeveními, ¹⁷aby člověka odvrátil od toho, co dělá, a skoncoval s jeho pýchou. ¹⁸Tak chrání jeho duši před jámou, jeho život před průchodem stokou. ¹⁹Trestá ho také utrpením, když leží na bídném loži, když se bez ustání chvějí jeho kosti, ²⁰když si jeho duše oškliví potravu a jeho chuť lahůdky; ²¹když se jeho tělo vůči hledně stravuje a obnažují se dotud skryté kosti; ²²když se jeho duše blíží jámě a jeho život příbytku mrtvých. ²³Najde-li se tehdy vedle něho Anděl, Prostředník, jeden z tisíce, jenž tomu člověku připomíná, co má dělat, ²⁴slitovává se nad ním a prohlašuje: „Ušetří ho před sestupem do jámy: našel jsem výkupné za jeho život,“ ²⁵pak jeho tělo nabude zase mladistvou svěžest, on se vrátí do dnů svého jinošství. ²⁶Modlí se k Bohu, jenž mu vrací svou přízeň, on se v radosti na něho přichází podívat. Bližnímu oznamuje své ospravedlnění ²⁷a před lidmi dává zaznít této písni: „Hřešival jsem a porušoval právo: Bůh se mnou naložil podle mého provinění. ²⁸Ušetřil

mou duši, že neprošla jámou, a dopřál mému životu potěšení ze světla.“²⁹ Hle, toto vše dělá Bůh dvakrát, třikrát pro člověka,³⁰ aby vyrval jámě jeho duši a dal nad ním zazářit světlu živých.³¹ Dávej pozor, Jobe, dobře mě poslouvej, mlč, mám ještě co povědět.³² Máš-li co říci, odpověz mi, mluv, neboť si přeji dát ti zapravdu.³³ Když ne, poslouvej mne, buď potichu a já tě naučím moudrosti.

34 Elihu pokračoval ve své řeči a řekl:² A vy, moudří, slyšte má slova, vy, učení, popřejte mi sluchu.³ Protože ucho oceňuje řeči, jako patro vychutnává pokrmu.⁴ Společně zkoumejme, co je správné, podívejme se spolu, co je dobré.⁵ Job řekl: „Jsem spravedlivý a Bůh mě zbavuje mého práva.⁶ Můj soudce je vůči mně krutý; má rána je nevyhládivelná, aniž jsem se dopustil zločinu.“⁷ Kde se najde takový člověk jako Job, který by pil posměch jako vodu,⁸ chodil touž cestou se zločinci, kráčet stejným krokem jako zlovolníci?⁹ Neřekl snad: „Člověku nijak neprospívá, má-li zálibu ve společenství s Bohem?“¹⁰ A tak mě poslouvejte jako rozumní mužové. Ať se vzdálí od Boha zlo, od Šadaje nespravedlnost!¹¹ Vždyť on odplácí člověku podle jeho skutků, s každým nakládá podle jeho chování.¹² Bůh vpravdě nikdy nejedná špatně, Šadaj právo neporušuje.¹³ Kdo tedy do jeho péče svěřil zemi, kdo na něho naložil celý vesmír?¹⁴ Kdyby k sobě nazpět přivedl svého ducha, kdyby svůj dech soustředil v sobě,¹⁵ veškeré tělo by rázem zahynulo a člověk by se obrátil v prach.¹⁶ Dokážeš-li to pochopit, poslouvej, dopřej sluchu zvuku mých slov.¹⁷ Což by uměl vládnout nepřítel práva? Odvážil by ses odsoudit všemocného Spravedlivého?¹⁸ Jeho, který řekne králi: „Ničemo!“ urozeným nadá zlovolníků,¹⁹ nebere ohled na knížata a významného člověka od slabého nerozliší. Vždyť všichni jsou dílem jeho rukou.²⁰ Umírají náhle v hluboké noci, mocní hynou a mizí a on bez námahy odstraňuje krutovládcy.²¹ Neboť jeho oči dohlížejí na cesty člověka a on pozoruje všechny jeho kroky.²² Nejsou takové temnoty a hustý stín, kde by se mohli ukrýt zločinci.²³ On člověku neposílá předvolání, aby se dostavil před Boha k soudu.²⁴ Láme mocné bez vyšetřování a jiné staví na jejich místo.²⁵ To protože zná jejich díla! Za noci je sráží, pak se po nich šlape.²⁶ Jako zločince je políčkuje, na veřejnosti je spoutává,²⁷ protože se od něho odvrátili, nepochopili nic z jeho cest,²⁸ až způsobili, že k němu stoupal křik slabého, že uslyšel volání pokorných.²⁹ Zůstává-li však bez hnutí a nikdo jím neotřese, zahaluje-li si tvář a nedává se spatřit, je to proto, že se nad národy i jednotlivci slitovává,³⁰ vyproštuje bezbožného ze sítí zármutku,³¹ když on Bohu říká: „Byl jsem sveden, už nebudu páchat zlo,³² jestliže jsem zhřešil, pouč mne, jestliže jsem se dopustil nespravedlnosti, už to víckrát neudělám.“³³ Měl by snad podle tebe trestat, poněvadž ty odmítáš jeho rozhodnutí? Jelikož je volba na tobě a ne na mně, poděl se s námi o to, co víš!³⁴ Ale rozumní mužové mi řeknou stejně jako každý rozumný člověk, jenž mě poslouchá:³⁵ „Job rozumně nemluví, jeho řečem schází soudnost.“³⁶ Rač ho tedy do hloubky prozkoumat za ty jeho odpovědi hodné zlovolníků.³⁷ Vždyť ke svému hříchu přidává vzpouru, skoncovává mezi námi s právem a kupí svá slova proti Bohu.“

35 Elihu pokračoval ve své řeči a řekl:² Myslíš si, že si zajistíš své právo, potvrdíš svou spravedlnost před Bohem,³ když se mu odvážíš říkat: „Co tobě na tom záleží, nebo jakou já mám z toho výhodu, jestliže jsem hřešil, nebo ne?“⁴ Dobrá! Já odpovím tobě a zároveň i tvým přátelům.⁵ Pozoruj nebesa a podívej se, pohled, oč výše jsou oblaka nežli ty!⁶ Hřešíš-li, jak ho tím poškodíš? Kupíš-li urážku na urážku, uděláš jemu něco zlého?⁷ Jsi-li spravedlivý, co mu dáváš, nebo co přijímá z tvé ruky?⁸ Tvá zloba postihuje muže, jako jsi ty, smrtelníkům platí tvá spravedlnost.⁹ Ti sténají pod tíží útlaku, volají o pomoc pod krutovládou velmožů,¹⁰ ale nikdo nepomyslí, že by řekl: „Kde je Bůh, můj Tvůrce, jenž v noci dává rázem zaznít jásavým zpěvům,¹¹ díky němuž jsme obezřelejší než divoká zvířata, moudřejší než nebeští ptáci?“¹² Tu se volá, a on neodpovídá pro pýchu zlovolníků.¹³ Bůh jistě neposlouchá domyšlivost, Šadaj jí pozornost nevěnuje.¹⁴ Což teprve, když říkáš: „Nevidím ho, můj spor před ním je zahájen a já čekám.“¹⁵ Nebo zas: „Jeho hněv netrestá a zdá se, že on si vzpoury člověka nevšímá.“¹⁶ Job tedy otevírá ústa, jen aby mluvil do prázdna, z neznalosti kupí slova na slova.

36 Elihu pokračoval a řekl:² Měj trochu strpení a dej se ode mne poučit, neboť jsem neřekl v Boží prospěch vše.³ Chci své vědění čerpat velmi zdaleka, abych ospravedlnil svého Stvořitele.⁴ Má slova opravdu nevědí o lži a vedle tebe je muž dokonalého poznání.⁵ Bůh nezavrhuje člověka čistého srdce,⁶ zlovolného nenechává v plné síle žít. Zjednává spravedlnost chudým,⁷ prosazuje práva spravedlivého. Když pozdvihuje krále na trůn a když ti, kdo provždy sedí na stolci, se vyvyšují,⁸ tu je spoutává řetězy, jsou chyceni do pout zármutku.⁹ Osvětluje jim jejich činy a pyšná provinění, která spáchali.¹⁰ Dává, aby jejich uši uslyšely varování, přikazuje jim, aby se odvrátili od zlého.¹¹ Poslouchají-li a projeví-li poslušnost, skončí se jejich dny ve štěstí a jejich roky ve slastech.¹² Když ne, procházejí stokou a hynou jako pošetílí.¹³ Ano, zatvrzelí, kteří setrvávají ve svém hněvu a nevolají o pomoc, když on je spoutává,¹⁴ umírají v květu mládí a jejich životem se pohrdá.

¹⁵ Ale on zachraňuje chudého jeho chudobou, v bídě otevírá jeho ucho. ¹⁶ Také tebe chce vyrvat z tvé úzkosti. Zatímco sis užíval bezmeznou hojnost a na tvém stole přetékal tuk, ¹⁷ neprojednával jsi rozepří zlovolníků a nevyhověl jsi žádosti sirotka. ¹⁸ Dej si pozor, aby tě hojnost nesvedla, nepokazily tě bohaté dary. ¹⁹ Předvolej velmože stejně jako muže, jenž nemá zlato, muže mocné paže stejně jako slabého. ²⁰ Nedrtí ty, kdo ti jsou cizí, abys na jejich místa stavěl své příbuzné. ²¹ Stráž se, aby ses nedal strhnout k nespravedlnosti, neboť právě proto tě zkouší zármutek. ²² Hleď, Bůh je vznešený svou silou a s jakým pánem ho lze porovnat? ²³ Kdo mu ukázal cestu, po které má jít, kdo by se mu odvážil říci: „Dopustil ses nespravedlnosti?“ ²⁴ Pomýšlej spíš na to, abys velebil jeho dílo, jež člověk oslavil chvalozpěvy. ²⁵ Je to podívaná pro všechny, na ně se člověk dívá zdálky. ²⁶ Ano, Bůh je tak velký, že přesahuje naše poznání, a počet jeho let je nedozírný. ²⁷ On odpařuje vodní kapky, déšť rozprašuje v mlhu. ²⁸ A mraky jej vylévají, zalévají jím lidský dav. (31) On jimi udržuje naživu národy, jimž dává hojnou stravu. ²⁹ Kdo také pochopí rozprostření jeho oblaků, hrozivé burácení jeho stanu? ³⁰ Rozestírá před sebou mlhu, pokrývá vrcholky hor. ³¹ — ³² Sevřenýma rukama pozvedá blesk a určuje mu, jaký má cíl. ³³ Jeho hřmotem oznamuje svůj příchod, proti nepravosti vzplane hněvem.

37 Samo mé srdce se nad tím chvěje a vymrštuje se ze svého místa. ² Slyšte, slyšte hřmot jeho hlasu, burácení, jež vychází z jeho úst! ³ Jeho blesk je vypuštěn pod šíří nebes, dosahuje konců země. ⁴ Za ním duní jakýsi hlas, neboť Bůh hřmí svým vznešeným hlasem. A nezadržuje své blesky, dokud se jeho hlas ozývá. ⁵ Ano, Bůh nám ukazuje divy, koná velkolepá díla, jež nás přesahují. ⁶ Když říká sněhu: „Padej na zemi!“, lijákům: „Hustě se lijte!“, ⁷ tu přerušuje práci lidí, aby v tom každý poznal jeho dílo. ⁸ Zvířata se vracejí do svých doupat a ukrývají se ve svých norách. ⁹ Z Komory jihu vychází orkán a severní větry přinášejí chlad. ¹⁰ Božím dechem se tvoří led a tuhne hladina vod. ¹¹ Oblaka zatěžuje vláhou a bouřná mračna vysílají jeho blesk. ¹² A on je nechává kroužit a řídí jejich střídání. Ony ve všem plní jeho příkazy na tváři jeho pozemského světa. ¹³ Bud' ke ztrestání národů země, nebo pro dílo nějakého dobrodíní je sesílá. ¹⁴ Poslouchej to, Jobe, nevzpírej se a přemýšlej o Božích divcích. ¹⁵ Víš, jak jim Bůh poroučí a jak jeho mrak dává zasvitit blesku? ¹⁶ Víš, v jaké rovnováze zavěšuje mraky zázrakem dokonalého poznání? ¹⁷ Když tě pálí oděv a když země znehybní pod jižním větrem, ¹⁸ můžeš ty jako on sklenout oblohu ztuhlou jako zrcadlo z litého kovu? ¹⁹ Pouč mě, co se mu má říci: kvůli našim temnotám je lépe, abychom se už přestali přít. ²⁰ Mají má slova pro něho význam, je zpraven o příkazech někoho z lidí? ²¹ Na chvíli přestává být vidět světlo, když je zatemní mračna; pak zavane vítr a smete je ²² a od severu přichází jas. Bůh se obklopuje hrůznou září; ²³ on, Šadaj, je nám nedostizitelný. Je svrchovaný silou a nestranností, Pán ve spravedlnosti neznající útisku, ²⁴ tím nutí lidi k bázni; jemu patří úcta všech rozumných duchů.

38 Jahve Jobovi odpověděl z hlubin bouře a řekl: ² Kdo to tady zatemňuje mé záměry nesmyslnými řečmi? ³ Opásej si bedra jako hrdina: budu se tě tázat a ty mě poučíš. ⁴ Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi? Mluv, je-li tvé poznání jasné. ⁵ Kdo jí určil míry, věděl bys to, nebo kdo nad ní natáhl šňůru? ⁶ V jakou oporu jsou zapuštěny její podstavce, kdo pokládal její úhelný kámen ⁷ za radostného souzvuku jitřních hvězd a jednohlasého jásotu Božích synů? ⁸ Kdo uzavřel moře vraty, když stoupalo z hlubin, když se dmulo; ⁹ když jsem na ně jako šat položil oblak a z temných mračen mu udělal pleny; ¹⁰ když jsem mu vykrojil mez a postavil brány a závoru? ¹¹ „Dále už nepůjdeš,“ řekl jsem mu, „zde se bude třítit zpupnost tvých vln!“ ¹² Poručil jsi jedenkrát v životě jitru? Vykázal místo jitřence, ¹³ aby uchopila zemi za okraje a setřásla s ní zlovolníky? ¹⁴ Tehdy jí měnil v pečetní hlínu a zabarvuje jako oděv; ¹⁵ zlovolníkům odnímá jejich světlo, láme paži, která se pozvedala. ¹⁶ Pronikl jsi až k mořským pramenům, chodil jsi po dně Propasti? ¹⁷ Ukázal ti někdo brány Smrti, viděl jsi vratné krajiny Stínu? ¹⁸ Máš představu o rozlohách země? Vyprávěj, když to všechno znáš. ¹⁹ Na které straně přebývá světlo a kde sídlí temnota, ²⁰ abys je mohl zavést do jejich panství, poslat je k jejich příbytku? ²¹ Víš-li to, pak proto, že ses tehdy narodil, a velký je počet tvých dní! ²² Dostal ses až k zásobárnám sněhu? Viděl jsi zásoby na krupobití, ²³ jež uchovávám pro doby nouze, pro dny boje a války? ²⁴ Na které straně se dělí blesk, kde se po zemi žene východní vítr? ²⁵ Kdo proráží příkop lijáku, razí cestu rachocení hromu, ²⁶ aby dal spadnout dešti na zemi bez lidí, na poušť, kde nikdo nebydlí, ²⁷ aby zavlážil zpustošené samoty, dal vyklíčit trávu na stepi? ²⁸ Má snad déšť nějakého otce, nebo kdo plodí kapky rosy? ²⁹ Z jakých útroch vzchází led a kdo rodí jíní nebes, ³⁰ když vody tvrdnou jako kámen a když se zhutňuje hladina propasti? ³¹ Můžeš svázat pouta Plejádám, povolit provazy Orionu, ³² přivést v pravý čas Korunu, vodit Medvědici s mláďaty? ³³ Znáš zákony nebes, ukládáš zemi, co je v nich psáno? ³⁴ Stoupá tvůj hlas až k oblakům a poslouchají tě spousty vod? ³⁵ Vylétají na tvůj příkaz blesky a říkají ti: „Tady jsme“? ³⁶ Kdo vložil moudrost do ibise, dal poznání kohoutovi? ³⁷ Kdo je povolán k počítání a naklání nebeské měchy, ³⁸ když se hromadí prach a hroudy se lepí jedna k druhé? ³⁹ Lovíš kořist pro lvici, ukájíš hlad lvíčat, ⁴⁰ když jsou skrčena ve svých brložích, když číhají v houští? ⁴¹ Kdo připravuje pokrm krkavci, když jeho mláďata křičí k Bohu a vzpínají se nemajíce potravu?

39 Víš, kdy kozorožci plodí svá mláďata? Pozoroval jsi laně pracující k porodu? ² Kolik měsíců jsou březí, jaká je doba jejich slehnutí? ³ Tehdy se přikrčí a vrhnou mladé, zbavují se své tíže. ⁴ A když jejich mláďata naberou sil a vyrostou, odcházejí do pouště a k nim se už nevracejí. ⁵ Kdo pustil na svobodu onagra, rozvázal oprat' divokému oslu? ⁶ Jemu jsem dal za obydlí step, za domov solnou planinu. ⁷ Posmívá se ruchu měst a neslyší mezkařovo hulákání. ⁸ Pátrá v horách, svých pastvinách, a hledá vše, co se zelená. ⁹ Uvolí se buvol, aby ti sloužil, nocoval u tebe, u jeslí? ¹⁰ Přivážeš mu na šíji oprat', bude za tebou vláčet brázdy? ¹¹ Můžeš počítat s jeho převelikou silou a ponechat na něm tíži svých prací? ¹² Budeš si jist, že se vrátí, a bude sbírat zrní na tvém humně? ¹³ Lze srovnávat křídlo pštrosice s opěřením čápa a sokola? ¹⁴ Ona zanechává svá vejce na zemi, svěruje je horkosti půdy. ¹⁵ Zapomíná, že na ně může šlápnout něčí noha, že je může rozdrtit divoké zvíře. ¹⁶ Jako na cizí je tvrdá na svá mláďata, neznepokojuje se zbytečnou námahou. ¹⁷ Bůh ji totiž zbavil moudrosti, nepřidělil jí vůbec rozum. ¹⁸ Jakmile se však vztyčí a povstane, odolá koni i s jezdcem. ¹⁹ Dáváš udatnost koni, odíváš mu šíji hřívou? ²⁰ Působíš, že skáče jako kobyłka? Jeho pyšné řehání šíří hrůzu. ²¹ Z radosti hrabe kopyty v údolí, rázně vyráží vstříc zbraním. ²² Vysmívá se strachu a ničeho se nebojí, neustupuje před mečem. ²³ Rozeznívá se na něm toulec, blyštivé kopí i oštěp. ²⁴ On se chvěje netrpělivostí a pádí, když zazní trubka, už se neudrží: ²⁵ při každém zatroubení zařičí: „Hiii“, Zdaleka větrí bitvu, hřímavý hlas náčelníků a výkřiky. ²⁶ Cožpak tvou soudností vzlétá sokol, k jihu rozpíná svá křídla? ²⁷ Vznesl se na tvůj příkaz orel a staví si na výšinách hnízdo? ²⁸ Skála se mu stává nočním obydlím, skalnatý štít pevností. ²⁹ Odtud číhá na kořist a jeho oči ji zpozorují zdaleka. ³⁰ Jeho mláďata chlemtají krev, kde jsou zabití, tam je on.

40 Tu se Jahve obrátil na Joba a řekl mu: ² Ustoupí Šadajův protivník? Odpoví ten, kdo posuzoval Boha? ³ A Job Jahvovi odpověděl: ⁴ Mluvil jsem lehkovážně: co ti mám namítnout? Spíš si položím ruku na ústa. ⁵ Promluvil jsem jednou, opakovat nebudu, dvakrát, nedodám nic. ⁶ Jahve Jobovi odpověděl z hlubin bouře a řekl: ⁷ Opásej si bedra jako hrdina: budu se tě tázat a ty mě poučíš. ⁸ Chceš opravdu zrušit můj rozsudek, odsoudit mě, abys zajistil své právo? ⁹ Má tvá paže božskou sílu, může obdobně hřímat tvůj hlas? ¹⁰ Tak se ozdob vznešeností a velikostí, oděj se leskem a slávou. ¹¹ Dej vybuchnout zběsilosti svého hněvu, pohledem ohni nadutce. ¹² Pohledem poniž pyšného muže, namíste rozdrť zlovolníka. ¹³ Oba je zahrabej do země, každého z nich uvězni do žaláře. ¹⁴ A já sám ti vzdám čest, neboť si můžeš zajistit svou pravici spásu. ¹⁵ Ale jen se podívej na Behemota, kterého jsem stvořil jako tebe! Živí se trávou jako skot. ¹⁶ Hleď, jeho síla sídlí v jeho bedrech, jeho zdatnost ve svalstvu jeho břicha. ¹⁷ Ocas vztyčuje jako cedr, šlachy na stehnech se mu proplétají. ¹⁸ Jeho kosti jsou měděné roury, jeho kostra jako z kovaného železa. ¹⁹ On je první z Božích děl. Jeho tvůrce mu pohrozil mečem, ²⁰ zapověděl mu horské kraje i všechna divoká zvířata, jež tam pobíhají. ²¹ Pod lotosy leží, skrývá se v rákosí bažin. ²² Lotosový příkrov mu skýtá stín a chrání ho potační vrby. ²³ Vystupuje-li řeka z břehů, on se nevzrušuje; i kdyby mu až do tlamy vystříkl třeba Jordán, nehne brvou. ²⁴ Kdopak ho tedy polapí očima, klacky mu prorazí chrčípí? ²⁵ A Leviatana ulovíš na udici, zkrotíš mu provazem jazyk? ²⁶ Protáhneš mu nozdrami rákos, prorazíš mu čelist hákem? ²⁷ Bude se tě dlouze doprošovat, mluvit k tobě bázlivým hlasem? ²⁸ Zaváže se ti smlouvou, a tak se ti stane sluhou na celý život? ²⁹ Bude ti jako vrabec krátit dlouhou chvíli, uvážeš ho pro radost svým dcerám? ³⁰ Dají ho do prodeje nějací společníci a pak se rozprodá mezi kupce? ³¹ Provrtáš mu kůži oštěpy, vrazíš mu jako rybě do hlavy harpunu? ³² Jen na něho polož ruku: když si na ten boj vzpomeneš, už to víckrát neuděláš!

41 Klamná by byla tvá naděje: vždyť srazit dokáže pouhý pohled na něho. ² Zdivočí, když ho někdo probudí, kdo mu může čelit tváří v tvář? ³ Kdo se s ním utkal a neodpykal si to? Pod celým nebem nikdo! ⁴ Promluví také o jeho údech, vypovím jeho neporovnatelnou sílu. ⁵ Kdo odkryl zeředu jeho spodní šat, pronikl do jeho dvojího krunýře? ⁶ Kdo otevřel vrata jeho tlamy? Okolo jeho zubů vládne děs! ⁷ Jeho hřbet jsou řady štítů, jež uzavírá pečeť z kamene. ⁸ Sousedí spolu tak těsně, že jimi nepronikne ani dech. ⁹ Přiléhají jeden k druhému a vytvářejí celek bez trhliny. ¹⁰ On svým kýchnutím srší světlo, jeho oči se podobají víčkům jitřenky. ¹¹ Z tlamy mu tryskají pochodně, unikají z ní ohnivé jiskry. ¹² Jeho nozdry chrlí dým jako kotel vroucí na ohni. ¹³ Jeho dech by zapálil uhlí, z tlamy mu vychází plamen. ¹⁴ Na jeho šíji pevně sedí síla a před ním skáče násilí. (17) Když se zvedá, dostávají vlny strach a mořský příboj ustupuje. ¹⁵ Laloky jeho těla se pojí dohromady, nezviklatelně k němu přiléhají, ¹⁶ Jeho srdce je tvrdé jako skála, odolné jako spodek mlýnského žernovu. ¹⁷ — ¹⁸ Meč ho

39:9 Nikoliv bájná mytologická a pohádková bytost v podobě koně s dlouhým rohem, trčícím z čela, nýbrž tvor, kterému dnes říkáme nosorožec. Existuje jich několik druhů, některé v tak nízkém počtu, že jsou považovány za kriticky ohrožené. Některé mají dva rohy (např.

nosorožec tuonosý nebo dvourohý), některé jen jeden (např. nosorožec sumatérský či indický). Takoví by nejlépe kvalifikovali na biblický popis jednorožce (vv. 10>-1112).

zasahuje a neutkví v něm, stejně tak kopí, metaná střela či oštěp. ¹⁹Železo je pro něho pouhou slámou a měď zpuchřelým dřevem. ²⁰Šípy z luku ho nezaženou na útěk: kameny z praku bere jako stébla slámy. ²¹Kyj mu připadá jako stéblo slámy, posmívá se drnčícímu kopí. ²²Pod sebou má ostré střepiny, přejíždí po bahně jako brány. ²³Přivádí propast do varu jako kotel, moře mění ve vykuřovadlo. ²⁴Zanechává za sebou světelnou brázdu, hlubina vyhlíží jako pokrytá bílým rounem. ²⁵Na zemi mu nikdo není roven, byl utvořen nebojácny. ²⁶Nejvznešenějším hledí do tváře, je králem nade všemi syny pýchy.

42 A Job dal Jahvovi tuto odpověď: ²Vím, že jsi všemohoucí, co si usmyslíš, můžeš uskutečnit. ³A já jsem tvé záměry zastíral nesmyslnými řeči. A tak jsi vyprávěl o velkolepých dílech, jimž nerozumím, o divech, jež mě přesahují a jež neznám. ⁴(Poslouchej, nech mě mluvit, budu se tě tázat a ty mě poučíš.) ⁵Znal jsem tě jen z doslechu, ale teď tě mé oči spatřily. ⁶Proto odvolávám a trápím se v prachu a popelu. ⁷Když Jahve takto promluvil k Jobovi, obrátil se k Elifazovi z Temanu: „Můj hněv vzplanul proti tobě a oběma tvým přátelům, protože vy jste o mně nemluvili poctivě, jak to dělal můj služebník Job. ⁸A nyní si opatřete sedm býků a sedm beranů, pak jděte za mým služebníkem Jobem. Přineste za sebe celopal a můj služebník Job se za vás přitom pomodlí. Vezmu na něho ohled a nepostihnu vás svou nemilostí, že jste o mně nemluvili, jako můj služebník Job, poctivě.“ ⁹Elifaz z Temanu, Bildad ze Šuachu, Sofar z Naamatu odešli vykonat Jahvův příkaz. A Jahve měl na Joba ohled. ¹⁰A zatímco se Job přimlouval za své přátele, obnovil Jahve jeho bývalý stav; a Jahve dokonce Jobův majetek zdvojnásobil. ¹¹I přišli k němu všichni jeho bratři a všechny jeho sestry a všichni, kdo k němu dříve často chodívali. Společně s ním jedli v jeho domě chléb, litovali ho a utěšovali ho kvůli všem těm pohromám, jimiž ho Jahve předtím postihl. Každý mu daroval jeden stříbrný peníz, každý mu zanechal zlatý prsten. ¹²V novém postavení žehnal Jahve Jobovi ještě více než v bývalém. Měl čtrnáct tisíc ovcí, šest tisíc velbloudů, tisíc párů hovězího dobytka a tisíc oslic. ¹³Měl sedm synů a tři dcery. ¹⁴První pojmenoval „Hrdlička“, druhou „Skořice“ a třetí „Roh na kadidlo“. ¹⁵V celé zemi nebylo krásnějších žen nad Jobovy dcery. A otec jim dal podíl na dědictví spolu s jejich bratry. ¹⁶Potom Job žil ještě sto čtyřicet let a viděl své syny a syny svých synů až do čtvrtého pokolení. ¹⁷Potom Job zemřel obtížen léty a sytý života.

Žalmy

Úvod

1 Šťastný muž, jenž nedbá rady bezbožníků a na cestě pobloudilých nepostává ani nezasedá mezi posměváčky, ²ale má zalíbení v Jahvově zákoně a ve dne v noci si tiše přeřikává jeho zákon. ³Je jako strom zasazený u vodních toků; ten ve svůj čas ponese plod a jeho listí nikdy neuschne; vše, co dělá, se zdaří. ⁴ne tak bezbožníci, ne tak! Ti jsou jako pleva unášená větrem. ⁵A tak bezbožníci neobstojí na Soudu, ani pobloudili ve shromáždění spravedlivých. ⁶Neboť cestu spravedlivých Jahve zná, ale cesta bezbožníků se vniveč obrací.

2 K čemu ty národy, jež se bouří, ony národy, jež nadarmo reptají? ²Králové země povstávají, knížata kují pikle proti Jahvovi a proti jeho Mesiáši: ³„Zpřetrhejme jejich pouta, zbavme se jejich okovů!“ ⁴Ten, jenž sídlí na nebesích, se tím baví, Jahve se jím vysmívá. ⁵Rozhněvaný k nim pak promlouvá, ve svém rozlícení je děsí: ⁶„To já jsem pomazal svého krále na Sionu, na své svaté hoře.“ ⁷Vyslovím Jahvovo nařízení: On mi řekl: „Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil.“ ⁸Požádej a dám ti národy v dědictví, za panství končiny země; ⁹roztříštíš je železným žezlem, jako hrncířovy nádoby je rozbiješ.“ ¹⁰A nyní, králové, pochopte, napravte se, soudcové země! ¹¹Služte s bázní Jahvovi, ¹²s chvěním mu líbejte nohy; když se rozhněvá, zajdete na cestě: rázem vzplane jeho hněv. Šťastný, kdo v něm nalézá útočiště!

3 Žalm. Davidův. Když prchal před svým synem Absalomem. ²Jahve, kolik jen je mých utiskovatelů, kolik těch, kdo proti mně povstávají, ³kolik těch, kdo říkají o mé duši: „Nenalezne spásu ve svém Bohu!“ Pomlka. ⁴Ale ty, Jahve, ty mě obklopuješ jako štít, má slávo! Ty mi napřimuješ hlavu. ⁵Hlasitě volám k Jahvovi, on mi ze své svaté hory odpovídá. Pomlka. ⁶A já uléhám a usínám, probouzím se: Jahve je má opora. ⁷Nebojím se těch mužů, těch tisíců, kteří se proti mně kol dokola shlukují. ⁸Povstaň, Jahve! Zachraň mě, můj Bože! Udeříš do tváře všechny mé protivníky, zuby bezbožníků vylámeš. ⁹Od Jahva spása! Tvé požehnání na tvůj lid! Pomlka.

4 Sbornistrův. Se strunnými nástroji. Žalm. Davidův. ²Když volám, odpověz mi, Bože mé spravedlnosti, v úzkosti dals mi vydechnout: slituj se nade mnou, vyslyš mou modlitbu! ³Jak dlouho, synové člověka, budou vaše srdce sklíčená, k čemu ta záliba v nicotě, ten běh za klamem? Pomlka. ⁴Vězte, pro svého přítele dělá Jahve divy, Jahve slyší, když k němu volám. ⁵Třešte se a už nehřešte, mluvte v srdci a na svém loži mlčte. Pomlka. ⁶Přinášejte spravedlivé oběti a spolehněte se na Jahva. ⁷Mnozí říkají: „Kdo nám ukáže štěstí?“ Dej, ať světlo tvé tváře vzejde nad námi. Jahve, ⁸tys mi vložil do srdce víc radosti, než bývá ve dnech hojnosti pšenice a mladého vína. ⁹Inhned v pokoji uléhám a spím, to ty mi, Jahve, dáváš bydlet stranou, v bezpečí.

5 Sbornistrův. Na flétnách. Žalm. Davidův. ²Slyš mé slovo, Jahve, povšimni si mého nářku, ³pozorně vyslechni mé hlasitě volání, můj Králi a můj Bože! Vždyť se modlím k tobě, ⁴Jahve! Zrána slyšíš můj hlas; zrána pro tebe konám přípravy a zůstávám ve střehu. ⁵Ty nejsi Bůh, jenž by měl zálibu v nepravosti, zlovolník není tvým hostem; ⁶ne, nadutci neobstojí před tvým pohledem. Nenávidíš všechny, kdo konají zlo, ⁷podvodníky vrháš do záhuby; muže krve a klamu Jahve nenávidí. ⁸Já však pro tvou velikou lásku mám přístup do tvého domu; klaním se ke tvému posvátnému Chrámu, proniká mě bázeň před tebou. ⁹Jahve, veď mě ve své spravedlnosti kvůli těm, kdo na mne číhají, učíš svou cestu přede mnou přímou. ¹⁰Ne, nic v jejich ústech není hodno důvěry, v nitru mají jen zkázu, chřtán jejich je zející hrob, za med se vydává jejich jazyk. ¹¹Nalož s nimi jako s viníky, Bože, ať ve svých pletichách ztroskotají, za jejich nesčetné zločiny je zapuď, za to, že se proti tobě bouřili. ¹²Radost všem, jimž jsi útočištěm, plesání navždycky, chráníš je, v tobě jásají, kdo milují tvé jméno. ¹³Ty zehnáš spravedlivému, Jahve, svou přízni jako štítem ho věncíš.

1:1 **Nedbá ... nepostává ... nezasedá.** Přísudky v prvním verši prvního žalmu (dosl. *nehodí – nestojí – neseďá*) tvoří antiklimax — významovou řadu sestupné tendence. Umíme si představit, co by následovalo, kdyby sekvence pokračovala: *nelehá*. Naznačuje se tím, že hříšná cesta je lepkavá: Kdo se rozhodne na ní setrvat, zabydlí se natolik, že opustit ji bude nakonec mnohem těžší, než na ni na začátku vstoupit.

4:4 **Hněv bez hříchu.** Nikde není psáno, že hněv musí být automaticky vždy hříšný. Jsme nabádáni, abychom nehřešili, když se hněváme (Ef 4:26); Bůh sám umí planout hněvem (Ex 15:7; Nu 25:4; Zj 15:1). Mezi hněvem spravedlivým a nespravedlivým je však úzká hranice (Jk 1:20) a my si pokyn nehřešit v hněvu potřebujeme neustále připomínat.

6 Sbornistrův. Na strunných nástrojích. Na osmistrunném. Žalm. Davidův. ²Jahve, netrestej mě ve svém hněvu, nekárej mě ve svém rozlícení. ³Měj se mnou slitování, Jahve, jsem u konce svých sil, uzdrav mě, Jahve, mé kosti se třesou, ⁴celá má duše se třese. Ale ty, Jahve, jak dlouho ještě? ⁵Navrať se, Jahve, osvobod mou duši, zachraň mě pro svou lásku. ⁶Neboť ve smrti se na tebe nevzpomene; kdo by tě v šeolu chválil? ⁷Vyčerpá jsem se hořekováním, každou noc své lože skráním, slzami své lůžko smáčím, ⁸mé oko je stráveno pláčem. Opovázliví jsou všichni, kdo mě utlačují; ⁹ pryč ode mne všichni, kdo konáte zlo! Vždyť Jahve slyší mé hlasité vzlyky. ¹⁰Jahve slyší mou snažnou prosbu, Jahve přijme mou modlitbu. ¹¹Všichni mí nepřátelé, zmatení, rozechvění, v náhlém zmatku ať couvnou nazpět!

7 Nářek. Davidův. Zpíval ho Jahvovi kvůli Benjaminovci Kušovi. ²Jahve, můj Bože, k tobě se utíkám, zachraň mě, vysvobod mě od všech, kdo mě pronásledují; ³ať mou duši neuchvátí jako lev, ten, který rve, a není, kdo by vysvobodil. ⁴Jahve, můj Bože, jestliže jsem to udělal, zanechal na svých rukou bezpráví, ⁵jestli zlem jsem splatil svému dobrodinci, nespravedlivého utiskovatele ušetřil, ⁶ať nepřítel pronásleduje mou duši a dostihne ji, ať zašlape můj život do země a mé útroby srazí do prachu. Pomlka. ⁷Povstaň, Jahve, ve svém hněvu, proti běsnění mých utlačitelů se postav, probud se, můj Bože. Ty pořádaš soud. ⁸Ať tě obklopí shromáždění národů, buď opět nad nimi. ⁹(Jahve je rozhodčím národů.) Sud mě, Jahve podle mé spravedlnosti a podle mé bezúhonnosti. ¹⁰Skoncuji se zlomyslností bezbožníků, utvrď spravedlivého, ty, který zkoumáš srdce i ledví, spravedlivý Bože! ¹¹To Bůh je štítem, jenž mě kryje, on, zachránce přímých srdcí, ¹²Bůh, spravedlivý soudce, pomalý k hněvu, ale Bůh vždy hrozivý ¹³pro toho, kdo se nenavrací. Ať si nepřítel ostří meč, ať napíná svůj luk a ať ho chystá, ¹⁴pro sebe si chystá nástroje smrti a ze svých šípů dělá střely ohnivé; ¹⁵hle, chystá se porodit zlobu, počal trápení, rodí zklamání. ¹⁶Odkrývá jámu a hloubí ji, spadne do díry, kterou udělal; ¹⁷na jeho hlavu se vrátí jeho trápení, na lebku mu padne jeho násilí. ¹⁸Vzdávám díky Jahvovi za jeho spravedlnost, hraji jméno Nejvyššího.

8 Sbornistrův. Na Gatově... Žalm. Davidův. ²Jahve, náš Pane, jak mocné je tvé jméno po celé zemi! Znovu a znovu promlouvá o tvé vznešenosti, vyšší nežli nebesa, ³ústý dětí, těch nejmenších, jako pevnost jsi ustanovil kvůli svým protivníkům, abys pokořil nepřítele a buřiče. ⁴Při pohledu na tvé nebe, dílo tvých prstů, na měsíc a hvězdy, jež jsi upevnil, ⁵co je vůbec smrtelník, že na něj pamatuješ, Adamův syn, že ho ráčíš navštěvovat? ⁶Udělal jsi ho o málo menším než bohy, věčíš ho slávou a krásou, ⁷aby vládl nad dílem tvých rukou, všechno jsi mu k nohám položil, ⁸ovečky i býky, všechny pospolu, k tomu i polní zvěř, ⁹nebeské ptactvo i mořské ryby, když se vydá po stezkách moří. ¹⁰Jahve, náš Pane, jak mocné je po celé zemi tvé jméno!

9 Sbornistrův. Na hoboji a harfě. Žalm. Davidův. ²Álef. Vzdávám ti, Jahve, z celého srdce díky, vypovídám o všech tvých dílech, ³v tobě jásám a raduji se, hraji tvému Jménu, Nejvyšší. ⁴Bét. Mí nepřátelé se stahují, ochabují, hynou před tvou tváří, ⁵když jsi mě soudil a zjednal mi právo sedět na trůně jako spravedlivý soudce. ⁶Gimel. Zdolal jsi pohany, zahubil bezbožníka, zahladil navždy a navěky jejich jméno; ⁷je po nepříteli, trosky bez konce, města jsi rozbořil a památka na ně zhylnula. HleHé., ⁸Jahve věčně zasedá, upevňuje k soudu svůj trůn; ⁹On bude svět soudit spravedlivě, národy rozsoudí podle práva. ¹⁰Vav. Ať je Jahve pevností pro utištěného, pevností v dobách úzkosti! ¹¹Na tebe spoléhají, kdo znají tvé jméno, neopouštíš ty, kdo tě hledají, Jahve. ¹²Zajin. Hrajte Jahvovi, jenž sídlí na Sionu, vyprávějte mezi národy o jeho velikých činech! ¹³Po krvi se ptá a vzpomene si na ni, on nezapomíná na křik nešťastných. ¹⁴Chet. Slituj se nade mnou, Jahve, pohled na mé neštěstí, odvádíš mě nazpět od bran smrti, ¹⁵ať vypovídám o vši tvé chvále v branách Sionské dcery, rozradostně nad tvou spásou. ¹⁶Tet. Pohané se zřítily do jámy, kterou vykopali, do sítě, kterou nastražili, se chytily jejich noha. ¹⁷Jahve se dal poznat, vynesl rozsudek, spoutal bezbožníka v díle jeho rukou. Sordina. ¹⁸Jod. Ať se bezbožníci vrátí do šeolu, všichni ti pohané, kteří na Boha zapomínají. ¹⁹Kaf. Vždyť ubohý až do konce není zapomenut, naděje nešťastných nezhyne na věky. ²⁰Povstaň, Jahve, ať nezvítězí člověk, ať jsou pohané souzeni před tvou tváří! ²¹Vrhní na ně, Jahve, hrůzu, ať pohané poznají, že jsou jen lidé! Pomlka.

10 Lámed. Proč, Jahve, zůstáváš daleko, skrýváš se v dobách tísně? ²Bezbožníková pýcha pronásleduje nešťastníka, jenž se dá oklamat jeho úskoky. ³(Mém.) Bezbožník si pochvaluje žádosti své duše, chtivý muž, když žehná, pohrdá Jahvem, ⁴(Nún.) bezbožník, nadutec, ten vůbec nehledá: „Bůh není“, to jediné má v mysli. ⁵V každém okamžiku se mu vše daří, tvé soudy jsou na něho příliš vysoké, on soptí na všechny své protivníky. ⁶V srdci si říká: „Vydržím od věků do věků.“ Jeho neštěstí nepotkalo, a ⁷zlořečí. (Sámek.)

Pé. Podvod a násilí mu plní ústa, pod jazykem má soužení a zlý čin, ⁸ sedí na číhané v rákosí, ve skrytu zabíjí nevinného. A jin. Očima slídí po ubožákovi, ⁹ dobře ukryt na číhané jako lev ve svém houští, na číhané, aby unesl nešťastníka, unáší nešťastníka, vleče ho do své sítě. ¹⁰ (Čáde.) Slídí, dřepí, krčí se, ubožák upadá do jeho moci; ¹¹ on si říká v srdci: „Bůh zapomíná, zakrývá si tvář, aby neviděl až na konec.“ ¹² Kóf. Povstaň, Jahve, Bože, pozvedni svou ruku, nezapomínej na nešťastné. ¹³ Proč se má bezbožník rouhat Bohu, říkat si v srdci: „Ty pátrat nebudeš!“ ¹⁴ Réš. Tys viděl soužení a pláč, díváš se, aby ses jich ujal. Tobě se svěruje chudák, tobě sirotek, ty mu pomáháš. ¹⁵ Šín. Zlámej paži bezbožnému, ničemnému, budeš hledat jeho bezbožnost, už ji nenajdeš. ¹⁶ Jahve je král navěky a navždy, pohané zmizeli z jeho země. ¹⁷ Táv. Přání pokorných, Jahve, slyšíš, upevňuješ jim srdce, nastavuješ ucho, ¹⁸ abys soudil sirotka a utiskovaného, ať muž zrozený ze země už nenahání strach.

11 Sbornistrův. Davidův. V Jahvovi mám své útočiště. Proč říkáte mé duši: „Uleť si, ptáče, na svou horu.“ ² Hleď, bezbožníci si napínají luk, kladou na tětivu šíp a ve stínu míří na upřímná srdce, ³ jsou-li zbořeny základy, co zmůže spravedlivý? ⁴ Jahve ve svém paláci svatosti, Jahve, na nebesích je jeho trůn, jeho oči pozorují svět, jeho víčka zkoumají Adamovy syny. ⁵ Jahve zkoumá spravedlivého i bezbožníka. Kdo miluje násilí, toho z duše nenávidí. ⁶ Na bezbožníky bude dštít žhavé uhlí a síru a do jejich číše jako úděl vítr plamenů. ⁷ Jahve je spravedlivý, miluje právo, upřímná srdce budou hledět na jeho tvář.

12 Sbornistrův. Na osmistrunném. Žalm. Davidův. ² Pomož, Jahve, s tvými přáteli je konec, mezi Adamovými syny věrní vymizeli. ³ Každý svému bližnímu jen lže, klamné rty, řeč dvojakého srdce. ⁴ Ať Jahve vymytí každý klamný ret, jazyk, který žvaní nadutě, ⁵ ty, kteří praví: „Naší silou je jazyk, máme přece své rty, kdo by byl naším pánem?“ ⁶ Pro nešťastníka, jehož okrádají, pro chudáka, jenž sténá, nyní povstávám, prohlašuje Jahve: zajistím spásu těm, kdo po ní žízní. ⁷ Jahvova slova jsou slova upřímná, ryzí stříbro, jež ze země vychází sedmkrát vytríbené; ⁸ ty, Jahve, nad tím budeš bdít. Ochrániš ho navždy od té havěti; ⁹ odevšad odejdou bezbožníci, ten vrchol podlosti synů Adamových.

13 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Jak dlouho, Jahve, na mne budeš zapomínat? Až do konce? Jak dlouho mi budeš skrývat svou tvář? ³ Jak dlouho si budu do duše vnášet vzpuru, do srdce ve dne v noci žal? Jak dlouho bude mít můj odpůrce navrch? ⁴ Shlédni, odpověz mi, Jahve, můj Bože! Rozjasni mé oči, ať neusnu ve smrt. ⁵ Ať neřekne odpůrce: „Vítězím nad ním,“ ať mi utlačovatelé nejásají, když vidí, že kolísám! ⁶ A já se svěruji tvé lásce; ať zaplesá mé srdce, až je přijme tvá spása, ať zpívám Jahvovi za dobro, jež mi prokázal, ať hrají jménu Jahva, Nejvyššího!

14 Sbornistrův. Davidův. Řekl si blázen v srdci: „Ne, Bůh už není!“ Zkažené, ohavné jsou jejich skutky, ne, už není žádný počestný člověk. ² Z nebe se sklání Jahve k synům Adamovým, aby viděl, je-li tam jediný rozumný, jediný, jenž hledá Boha. ³ Všichni jsou na scestí, vespolek zvrácení. Ne, počestný člověk už není, ne, už ani jediný. ⁴ Což to nevědí ti všichni, kdo konají zlo? Požirají můj lid, hle, takový chléb jedí, Jahva nevzývají. ⁵ Tam budou zasaženi děsem, děsem bez příčiny, neboť Bůh stojí při pokolení spravedlivých: ⁶ vy zesměšňujete vzpuru chudého, ale jeho útočištěm je Jahve. ⁷ Kdo sešle ze Sionu spásu Izraeli? Když Jahve přivede nazpět svůj lid: jásot Jakubovi a radost pro Izraele!

15 Žalm. Davidův. Jahve, kdo bude bydlet ve tvém stanu, kdo bude přebývat na tvé svaté hoře? ² Ten, kdo chodí bez vady, kdo jedná spravedlivě a ze srdce říká pravdu, ³ jazyk přitom drží na uzdě; kdo v ničem neuráží svého bratra, netupí svého bližního, ⁴ s pohrdáním hledí na zavrženého, ale ctí ty, kdo se bojí Jahva; kdo ke své škodě přísahá, aniž to odvolává, ⁵ nepůjčuje peníze na úrok, nic nepřijímá, aby poškodil nevinného. Kdo takto jedná, nikdy neklopýtne.

16 Polohlasem. Davidův. Ochraňuj mě, Bože, k tobě se utíkám. ² Řekl jsem Jahvovi: můj Pán jsi ty, štěstí nenalézám v žádném ³ z pozemských běsů. Ti mámí všechny, kdo je milují, ⁴ je plno jejich model, běhají za nimi. Vylévat jim v úlitbu krev? Nikdy! Dát jejich jménům vystoupit na své rty? Nikdy! ⁵ Jahve, můj dědický podíl a má číše, ty jsi zárukou mého údělu; ⁶ šňůra mi vyznačuje ohradu slastí, to dědictví se mi zdá nádherné. ⁷ Velebím Jahva, stal se mi rádcem, ba i v noci mě poučuje mé srdce. ⁸ Neúnavně jsem před sebe stavěl Jahva, on je mi po pravici, a tak nekolísám. ⁹ Proto mé srdce jásá, mé útroby plesají a mé tělo spočine v bezpečí;

¹⁰ neboť ty neponecháš mou duši v šeolu, nedopustíš, aby tvůj přítel spatřil jámu. ¹¹ Naučíš mě cestě života, před tvou tvář plnost radosti, věčné slasti ve tvé pravici.

17 Modlitba. Davidova. Jahve, slyš: spravedlnost, buď pozorný k mému volání, popřej sluchu mé modlitbě, na mých rtech není klamu. ² Z tvé tváře vzejde soud nade mnou, tvé oči jsou upřeny na poctivost. ³ Zkoumáš mé srdce, za noci mě navštívuješ, zkoušíš mě a nic nenalézáš, není ve mně reptání: nijak nezhřešila má ústa ⁴ po způsobu lidí. Slovo tvých rtů jsem já dodržel, na předepsaných stezkách ⁵ setrvávají mé kroky, ve tvých stopách, ať mé nohy neklopýtnou. ⁶ Jsem zde, volám tě, neboť, Bože, odpovídáš! Nastav mi ucho, slyš má slova. ⁷ Ukaž svou milost, ty jsi zachráncem těch, kdo se před útočníky utíkají ke tvé pravici. ⁸ Chraň mě jako zřítkelnicí oka, do stínu svých křídel mě skryj ⁹ před pohledy těch bezbožníků, kteří mě ničí, těch nepřátel do hloubi duše, oni mě obkličují. ¹⁰ Uzavřeli se ve svém tuku, mluví – v ústech nadutost. ¹¹ Táhnou proti mně, nyní mě obstupují, mají mne na očích, aby mě srazili k zemi. ¹² Podobají se lvu, který už už chce trhat, a lvíčeti skrčenému ve své skrýši. ¹³ Povstaň, Jahve, napadni ho, poval ho, osvoboď mou duši svým mečem od toho bezbožníka, ¹⁴ svou rukou, Jahve, od smrtelníků, od smrtelníků, kteří mají v životě svůj podíl na tomto světě! Těm naplníš břicho svými zásobami, jejich synové budou nasyceni a zbytek ponechají svým dětem. ¹⁵ Já budu ve spravedlnosti hledět na tvou tvář, při probuzení se nasytím tvým obrazem.

18 Sbornistrův. Jahvova služebníka Davida, jenž se k Jahvovi obrátil slovy této písně, když ho Jahve osvobodil ode všech jeho nepřátel a ze Saulovy ruky. Řekl: ² Miluji tě, Jahve, má sílo, (můj zachránce, zachránils mě před násilím). ³ Jahve je má skála a má tvrz, můj osvoboditel, je to můj Bůh. V něm hledám ochranu, ve své skále, svém štítě a své síle spásy, své pevnosti a svém útočišti. ⁴ Vžívám Jahva, hodného chvály, a jsem zachráněn před svými nepřáteli. ⁵ Oblévaly mě vlny smrti, děsily mě přívaly Beliálovy, ⁶ ovjely mě sítě šeolu, čekaly na mne léčky smrti. ⁷ Ve své tísní jsem vzýval Jahva a ke svému Bohu jsem zakřičel; on ze svého chrámu uslyšel můj hlas a můj křik dolehl k jeho uším. ⁸ A země se roztřásla a zavravorala, základy hor se zachvěly, (jeho hněvem byly roztřeseny); ⁹ k jeho chřípí vystoupil dým a šířal oheň z jeho úst, (vzplanulo tam řeřavé uhlí). ¹⁰ Naklonil nebesa a sestoupil, temný mrak pod nohama; ¹¹ seděl na cherubovi a letěl, vznášel se na křídlech větru. ¹² Z temnot si udělal závoj, jeho stan – temnota vod, jeden mrak na druhém; ¹³ záře před ním zažehla krupobití a řeřavé uhlí. ¹⁴ Jahve zahrml z nebes, Nejvyšší pozvedl svůj hlas; ¹⁵ vystřelil své šípy a rozprášil je, vrhl blesky a zahnal je. ¹⁶ A ukázalo se dno moře, odhalily se základy světa, když zaburácela, Jahve, tvá hrozba, když zadul dech tvého chřípí. ¹⁷ Sesílá shůry a chápe se mě, vytahuje mě z nesmírných vod, ¹⁸ vysvobozuje mě od mocného nepřítele, od protivníků silnějších, než jsem já. ¹⁹ Čekali na mne v den mého neštěstí, ale mou oporou byl Jahve; ²⁰ on mě vyprostil, dal mi volnost, zachránil mě, neboť mě má rád. ²¹ Jahve mi odplácí podle mé spravedlnosti, odměňuje mě podle čistoty mých rukou, ²² neboť jsem zachovával Jahvovy cesty, neodchýlil jsem se daleko od svého Boha. ²³ Jeho soudy mám všechny před sebou, nezamítl jsem jeho nařízení, ²⁴ ale jsem vůči němu bezúhonný, mám se na pozoru před hříchem. ²⁵ A Jahve mě odměňuje podle mé spravedlnosti, mé čistoty, kterou vidí na vlastní oči. ²⁶ Jsi věrný vůči věrnému, bezúhonný vůči bezúhonnému, ²⁷ čistý vůči tomu, kdo je čistý, ale lstivý vůči prohnanému, ²⁸ ty, jenž zachraňuješ lid pokorných a ponižuješ povýšené oči. ²⁹ Ty, Jahve, jsi má svítilna, můj Bůh ozařuje mou temnotu; ³⁰ s tebou prolamují opevnění, se svým Bohem přeskakují hradbu. ³¹ Bůh, jeho cesta je bezúhonná a Jahvovo slovo ryzí. On je štít pro každého, kdo v něm hledá ochranu. ³² Kdo je tedy Bůh kromě Jahva, kdo je Skála, ne-li náš Bůh? ³³ Ten Bůh, jenž mě opásává silou a činí mou cestu bezúhonnou, ³⁴ díky němuž se mé nohy vyrovnají nohám laní a díky němuž stojím na výšinách, ³⁵ jenž cvičí mé ruce k boji, mé rámě k napnutí železného luku. ³⁶ Dáváš mi svůj štít spásy, (tvá pravice mě podpírá), bez ustání mi popřáváš sluchu, ³⁷ dáváš volnost mým krokům a mé kotníky nijak neochably. ³⁸ Pronásleduji své nepřátele a doháním je, nepřestávám, dokud s nimi není konec, ³⁹ pobízím je, nemohou povstat, padají, mám je pod nohama. ⁴⁰ Opásal jsi mě silou k boji, díky tobě přede mnou útočníci přechají; ⁴¹ díky tobě vidím záda svých nepřátel a vyhlazuji ty, kdo mě nenávidí. ⁴² Křičí, a zachránce nikde, k Jahvovi, avšak žádná odpověď; ⁴³ drtím je jako písek ve větru, šlapu po nich jak po blátě v uličkách. ⁴⁴ Vysvobozuješ mě z rozeprání mého lidu a stavíš mě národům do čela, lid, jež jsem neznal, je mi poddán, ⁴⁵ dvoří se mi synové cizinců, jen napínají uši a poslouchají mě, ⁴⁶ synové cizinců slábnou, třesou se a opouštějí své útulky. ⁴⁷ Ať žije Jahve. A buď velebena má Skála, buď vyvyšován Bůh mé spásy, ⁴⁸ ten Bůh, jenž mi dopomáhá k pomstě a sklání pode mne národy! ⁴⁹ Když mě osvobozuješ od zuřivých nepřátel, vyvyšuješ mě nad ty, kdo na mne útočí, osvobozuješ mě od násilníka. ⁵⁰ Proto tě budu chválit, Jahve, u pohanů chci hrát tvému jménu. ⁵¹ On znovu a znovu vysvobozuje svého krále a projevuje lásku svému pomazanému, Davidovi a jeho potomkům navěky.

19 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Nebesa vypravují Boží slávu a dílo jeho rukou zvěstuje obloha; ³ den ji dni oznamuje, vypráví o ní a noc noci předává poučení. ⁴ Nižádné vyprávění, nižádná řeč, nižádný hlas, který lze uslyšet, ⁵ ale před celou zemí vystupují její tahy a její slova až na pokraj světa. On tam nahoře postavil slunci stan ⁶ a ono jako ženich vychází ze své komnaty, je plné síly a raduje se, že běží po své dráze. ⁷ Na okraji nebes vychází a jeho běh dosahuje k opačnému konci, před jeho zárem nic se neukryje. ⁸ Jahvův zákon je dokonalý, posila pro duši; Jahvovo svědectví je pravdivé, moudrost prostého. ⁹ Jahvovy předpisy jsou přímé, radost pro srdce; Jahvovo přikázání je průzračné, osvětluje oči. ¹⁰ Bázeň před Jahvem je čistá, navěky se nepohne; Jahvovy soudy jsou pravda, vždy nestranné, ¹¹ žádoucí nad zlato, nad zlato nejryzejší; jeho slova jsou sladší než med, než šťáva pláství. ¹² A tak se jimi tvůj služebník dává prodchnout, je velmi prospěšné je zachovávat. ¹³ Kdo však přijde na své chybné kroky? Od skrytého zla mě očisti. ¹⁴ Uchraň také svého služebníka před pýchou, ať nade mnou nemá vůbec vládu! Pak budu bezúhonný a prostý velkého hříchu. ¹⁵ Přijmi slova mých úst a šepot mého srdce bez ustání před tebou, Jahve, má skálo, můj vykupiteli!

20 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Kéž ti v den tísně Jahve odpoví, ať tě jméno Jakubova Boha chrání! ³ Ať ti sešle pomoc ze svatyně a ze Sionu ať tě podepře! ⁴ Ať se na všechny tvé obětní dary rozpomene, na tvůj celopal, ať je mu příjemný. Pomlka. ⁵ Ať ti dává, co si tvoje srdce žádá, a ať napomáhá všem tvým záměrům. ⁶ Ať jásáme radostí ve tvé spáse, kéž ve jménu svého Boha vztyčíme korouhve! Ať Jahve vyplní všechna tvá přání! ⁷ Nyní vím, že Jahve dává spásu svému mesiáši, ze svatých nebes mu odpoví spásnými pohyby své pravice. ⁸ Jedněm vozy, druhým koně, nám náleží vzývat jméno Jahva, našeho Boha. ⁹ Oni se sklánějí, oni padají, my stojíme, my se držíme. ¹⁰ Jahve, zachraň krále, odpověz nám v den, kdy budeme volat.

21 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Ve tvé síle, Jahve, se raduje král, tolik jásá nad tím, žes ho zachránil! ³ Dopřál jsi mu, po čem toužilo jeho srdce, neodmítl jsi přání jeho rtů. Pomlka. ⁴ Neboť jsi mu vyšel vstříc skvělým pozhnáním, korunu z ryzího zlata na hlavu jsi mu vsadil; ⁵ dopřál jsi mu život, o nějž žádal, dlouhé dny, stále a povždy. ⁶ Velkou slávu má, žes ho zachránil, nádheru a lesk jsi na něho vložil; ⁷ ano, tys ho navěky učinil pozhnáním, těšíš ho štěstím blízko své tváře; ⁸ ano, král skládá svou důvěru v Jahva, milost Nejvyššího jej před chybným krokem chrání. ⁹ Tvá ruka najde všechny tvé protivníky, tvá pravice najde tvé nepřátele; ¹⁰ výheň z nich uděláš v den své tváře, Jahve je pohltí ve svém hněvu, spolkně je oheň; ¹¹ jejich plod odejmeš ze země, jejich semeno zprostřed synů Adamových. ¹² Oni na tebe valili neštěstí, záměr promysleli: nesvedou nic. ¹³ Ano, ty je obrátíš nazpět, svým lukem na ně zamíříš. ¹⁴ Povstaň, Jahve, ve své síle! Tvé udatnosti budeme zpívat, budeme hrát.

22 Sbornistrův. Na „Laň za svítání“. Žalm. Davidův. ² Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil, slova, jež křičím, mě vůbec nespasí! ³ Bože můj, ve dne volám a neodpovídáš, v noci pro mě není ztišení. ⁴ A ty, Svátý, jenž přebýváš ve chválách Izraele, ⁵ v tebe důvěřovali naši otcové, důvěřovali a tys je osvobodil, ⁶ k tobě volali a unikali, v tebe doufali a nebývali zahanbeni. ⁷ A já, červ a ne člověk, na posměch lidem, lidu k opovržení, ⁸ všichni, kdo mě vidí, mě tupí, ústy se pošklebují, potřásají hlavou. ⁹ Spoléhal na Jahva, on ať ho vysvobodí, ať ho vysvobodí, když je jeho přítel. ¹⁰ Tys mě vyvedl z lůna, byls mým bezpečím u ňader mé matky, ¹¹ k tobě jsem byl vržen, jakmile jsem vyšel z útroby, od lůna mé matky, jsi ty můj Bůh. ¹² Nevzdaluj se, blíží se úzkost, není pomoci! ¹³ Četní býci mě obstupují, silná zvířata z Bašanu mě obkličují; ¹⁴ rozvírá se na mne jejich tlama, lvi trhající a řvoucí. ¹⁵ Jako voda se tratím a všechny mé kosti se z kloubů uvolňují; mé srdce se podobá vosku, taje mi vprostřed útroby; ¹⁶ patro mám vyschlé jako střep a jazyk se mi lepí k čelisti. Srážíš mě do prachu smrti. ¹⁷ Četní psi mě obstupují, tlupa ničemů mě obklopuje; jako by mé ruce i nohy měli roztrhat. ¹⁸ Všechny mé kosti se dají spočítat, lidé mě vidí, dívají se na mne; ¹⁹ můj šat si dělí mezi sebou a o můj oděv metají los. ²⁰ Ale ty, Jahve, nebuď daleko, má sílo, rychle mi pomoz; ²¹ vysvobod' od meče mou duši, od psí tlapy jediné, co mám; ²² zachraň mě ze lví tlamy, od býčího rohu mou ubohou duši. ²³ Budu hlásat tvé jméno svým bratřím, uprostřed shromáždění tě budu chválit: ²⁴ „Vy, kdo se bojíte Jahva, chvalte ho, celé Jakubovo pokolení, oslavujte ho, bojte se ho, celé Izraelovo pokolení.“ ²⁵ Neboť on vůbec nepohrdal nouzí nuzného, ani

19:13 Skrytého. Tajná, skrytá, nevědomá poblouzení – to je hříšné chování, které se nám automaticky spouští z nevědomé roviny mysli jakožto osvojená reakce bezmocného dítěte na bolest, kterou kdysi prožívalo. Neuzdravené trauma se takto projevuje, i když je člověk věkem sice dospělý, ale emocemi předškolák nebo kojeneček. Do určitého věku (u každého jednotlivce jiného) Bůh hříchy nepočítá

(srv. Ř 7:9–10 a pozn.). Od dospělých nicméně očekává, že po svém znovuzrození (Jn 3:3) nezůstanou napařád kojenci (1Pt 2:2; 1Kor 3:2), ale ve víře porostou (Žd 5:12–14; 1Kor 13:11).

19:14 Pýchou. Vědomé hříchy; to co děláme, přestože dobře víme, že se to Bohu příčí. Za ty ke zodpovědnosti voláni jsme (srv. pozn. 12).

ji neměl v opovržení, ani před ním neskrýval svou tvář, ale když on ho vzýval, naslouchal. ²⁶ Od tebe vzchází můj chvalozpěv ve velkém shromáždění; splním své sliby před těmi, kdo se ho bojí. ²⁷ Chudí budou jíst a nasytí se. Jahva budou chválit, kdo ho hledají: „ať vaše srdce žije navěky!“ ²⁸ Všechny dálavy země se rozpomenou a vrátí se k Jahvovi; všechny rodiny národů se před ním budou klanět. ²⁹ Královská moc patří Jahvovi, Pánu národů. ³⁰ Ano, jen před ním se budou klanět všichni mocní země, před ním se ohnou všichni, kdo v prach sestupují; a za toho, kdo již nežije, ³¹ mu poslouží jeho potomstvo; to bude zvěstovat Pána věkům ³² budoucím, to bude vyprávět příštím národům o jeho spravedlnosti; vykonal ji on!

23 Žalm. Davidův. Jahve je můj pastýř, nic mi nechybí. ² Na palouky svěží trávy mě vyvádí. Vede mě k vodám, kde mohu odpočívat, ³ tam mi posilňuje duši; vodí mě po stezkách spravedlnosti pro své jméno. ⁴ I kdybych procházel temnou roklí, žádného zla se nebojím, vždyť tys mi nablízku; je tu tvá hůl, tvá berla pastýřská, ty jsou má útěcha. ⁵ Stůl pro mě prostíráš tváří v tvář mým protivníkům; hlavu mi mažeš vonným olejem, má číše přetéká. ⁶ Ano, zahrnuje mě přízeň a dobrota po všechny dny mého života; mým příbytkem je Jahvův dům na dlouhé, předlouhé časy.

24 Žalm. Davidův. Jahvova je země i vše, co ji naplňuje, svět i vše, co v něm přebývá; ² On ji založil nad moři a nad řekami ji upevnil. ³ Kdo vystoupí na Jahvovu horu? A kdo bude stát na jeho svatém místě? ⁴ Muž s čistýma rukama, ryzího srdce: jeho duše nemíří k nicotnostem, on nepřisáhá, aby klamal. ⁵ Odnese si Jahvovo požehnání a spravedlnost od Boha, své spásy. ⁶ Je to pokolení těch, kdo ho hledají, kdo vyhledávají tvou tvář, Bože Jakubův. Pomlka. ⁷ Brány, pozvedněte štíty v průčelí, nadzdvihněte se, dávné brány, ať vejde král slávy! ⁸ Kdo je ten král slávy? Je to Jahve, silný, udatný, Jahve udatný v bojích. ⁹ Brány, pozvedněte štíty v průčelí, nadzdvihněte se, dávné brány, ať vejde král slávy! ¹⁰ Kdo je ten král slávy? Jahve Sabaot, to on je král slávy. Pomlka.

25 Davidův. Álef. K tobě, Jahve, pozvedám svou duši, ² můj Bože. Bét. Na tebe spoléhám, ať nejsem zahanben, ať se mi nepřátelé nesmějí! ³ Gimel. Nedojde hanby, kdo v tebe doufá, ale hanba tomu, kdo bezdůvodně zrazuje. ⁴ Dálet. Dej mi, Jahve, poznat své cesty, pouč mě o svých stezkách. ⁵ Hé. Veď mě ve své pravdě, uč mě, ty jsi Bůh, má spása. (Vav.) V tebe doufám po celý den (7c) pro tvou dobrotu, Jahve. ⁶ Zajin. Vzpomeň na svou něžnou lásku, Jahve, na svou lásku, vždyť ona je od věků. ⁷ Chet. Nevzpomínej na pobloudění mého mládí, ale podle své lásky vzpomeň na mne! ⁸ Tet. Přímý a dobrotivý je Jahve, on, jenž přivádí zbloudilý na správnou cestu, ⁹ Jod. jenž pokorné vede ke spravedlnosti, jenž učí nešťastné své cestě. ¹⁰ Kaf. Všechny Jahvovy stezky jsou láska a pravda pro toho, kdo jeho smlouvu a předpisy dodržuje. ¹¹ Lámed. Pro své jméno, Jahve, odpust' má provinění, jsou totiž velika. ¹² Mém. Je-li muž, jenž se bojí Jahva, on ho přivádí na správnou cestu, po níž se má dát; ¹³ Nún. jeho duše bude bydlet ve štěstí, jeho potomstvo bude vlastnit zemi. ¹⁴ Sámek. Jahvovo tajemství je pro ty, kdo se ho bojí, jeho smlouva, aby měli poznání. ¹⁵ Ajin. Mé oči jsou upřeny na Jahva, neboť on vyproštuje mé nohy ze sítě. ¹⁶ Pé. Obrat se ke mně, slituj se nade mnou, vždyť jsem tak samotný a nešťastný. ¹⁷ Čáde. Uvolni úzkost mého srdce, vyprosti mě z mých trápení. ¹⁸ (Kóf.) Pohled na mé neštěstí a mé soužení, zahlad' veškerá má pobloudění. ¹⁹ Réš. Hled', jak mnoho mám nepřátel, s jak prudkou nenávistí na mne nevraží. ²⁰ Šín. Ochraň mou duši, vysvoboď mě, ať nejsem zahanben, k tobě se utíkám. ²¹ Tá v. Ať mě chrání bezúhonnost a přímost, v tebe doufám, Jahve. ²² Vykup Izraele, Bože, ze všech jeho úzkostí.

26 Davidův. Dopřej mi, Jahve, spravedlnost, já jsem kráček bezúhonně, opírám se o Jahva a nescházím z cesty. ² Zkoumej mě, Jahve, podrob mě zkoušce, vypal v ohni mé ledví i mé srdce; ³ mám před očima tvou lásku a kráčím ve tvé pravdě. ⁴ Nesedal jsem s podvodníkem, k pokrytcům nechci vstupovat; ⁵ nenáviděl jsem stranu ničemů, s bezbožníkem nechci zasedat. ⁶ Umývám si ruce v nevinosti a kolem tvého oltáře, Jahve, obcháším, ⁷ dávám zaznít díkůvzdání, vypovídám o všech tvých dívech; ⁸ Jahve, miluji krásu tvého Domu a místo, kde přebývá tvá sláva. ⁹ Nepřidružuj mou duši k pobloudilým, ani můj život k mužům krve; ¹⁰ oni mají

23:5 Hlavu mi mažeš. Mouchy běžně obtěžovaly ovce tím, že jim lezly po hlavě, do nozder i do uší. Ovce se snaží zbavit se jich tím, že tlučou hlavou o skálu, někdy až za ceny ztráty života. Pečující pastýř jim uleví tím, že jim hlavy pomaže olejem, tím je zbaví parazitů. Žalm nás ujišťuje, že Bůh své ovce ochraňuje i před dotěrnými „mouchami“ uvnitř naší hlavy – myšlenkami, pocity, emocemi, vzpomínkami, výčitkami,

těžkým svědomím... Úleva nevzejde z toho, že starou křivdu, na kterou nedokážu přestat myslet, konečně jednou svým nekonečným přemítáním „vyřeším“, ale z toho, že se obtížným hmyzem přestanu zabývat. Malý hmyz, který nahlodává nějaké důležité základy, zašlápnu a nediskutuji s ním.

v rukou potupu, jejich pravice je plná úplatků. ¹¹ Já ovšem chci kráčet bezúhonně, vykup mě, měj se mnou slitování; ¹² má noha stojí na cestě přímé, ve shromážděních tě, Jahve, velebím.

27 Davidův. Jahve je mé světlo a má spása, koho bych se bál? Jahve je zástita mého života, před kým bych se třásl? ² Když proti mě táhnou ničemové, aby mé tělo pohltili, pak ti mí nepřátelé, moji sokové, vrávorají a padají. ³ I když se proti mně utáboří vojsko, mé srdce se neleká; i když proti mně vypukne válka, já přece důvěřuji. ⁴ Jedno od Jahva žádám, o to usiluji, abych přebýval v Jahvově domě po všechny dny svého života, abych okoušel Jahvovu sladkost, vyhledával jeho palác. ⁵ Vždyť on mi poskytuje přístřeší ve svém stánku v den neštěstí; schovává mě ve skrýši svého stanu, pozvedá mě na skálu. ⁶ Teď pozvedám hlavu nad soky, kteří mě obstupují, a přicházím obětovat do jeho stanu oběti s jásotem. Chci zpívat, chci Jahvovi hrát. ⁷ Slyš, Jahve, můj křik a volání, měj slitování, odpověz mi! ⁸ O tobě řeklo mé srdce: „Hledej jeho tvář.“ Tvou tvář tedy hledám, Jahve, ⁹ svou tvář mi neukryvej. Hněvivě neodstrkuj svého služebníka, vždyť ty jsi má pomoc. Neodvrhuj, neopouštěj mě, Bože mé spásy. ¹⁰ Opustí-li mě otec i matka, Jahve mě přijme. ¹¹ Uč mě, Jahve, své cestě, po přímé cestě mě veď kvůli těm, kdo na mne číhají; ¹² Nevydávej mě choutkám mých protivníků: povstali proti mně nepraví svědkové, kteří rozněcují násilí. ¹³ Věřím, že uvidím Jahvovu dobrotu v zemi živých. ¹⁴ Doufej v Jahva, buď srdnatý a odvážný, v Jahva doufej.

28 Davidův. K tobě, Jahve, volám, má skálo, nebuď hluchý! Ať mě tvé mlčení neučiní podobným těm, kdo v jámu sestupují! ² Slyš hlas mé modlitby, když k tobě volám, když pozvedám ruce, Jahve, k tvé velesvatyni. ³ Nevláčeť mě s bezbožníky, s těmi, kdo zlé páchají, kdo mluví k bližnímu o pokoji, a v srdcích mají zlo. ⁴ Odplat jim, Jahve, podle jejich skutků, a dle zlomyslnosti jejich činů, podle díla jejich rukou je odměň, jejich mzdou je vyplat. ⁵ Oni přehlížejí Jahvovy skutky, dílo tvých rukou: ať on je srazí a více nepostaví! ⁶ Veleben buď Jahve, neboť naslouchá hlasu mé modlitby. ⁷ Jahve je má síla a můj štít, v něho mé srdce důvěřuje; dostalo se mi pomoci, mé tělo znovu rozkvetlo, z celého srdce vzdávám díky. ⁸ Jahve je síla svého lidu, pevnost spásy svého mesiáše. ⁹ Zachraň svůj lid, požehnej svému dědictví, veď je, nes je navěky!

29 Žalm. Davidův. Přiznávejte Jahvovi, synové Boží, přiznávejte Jahvovi slávu a moc, ² přiznávejte Jahvovi slávu jeho jména, klaňte se Jahvovi v lesku jeho svatosti. ³ Jahvův hlas nad vodami, Bůh slávy hřímá; Jahve nad spoustami vod, ⁴ mohutný hlas Jahvův, burácející Jahvův hlas; ⁵ Hlas Jahvův láme cedry, Jahve láme libanonské cedry, ⁶ učiní, aby Libanon jak tele poskočil a Sirjon jako volek. ⁷ Jahvův hlas vykřesává ohnivé blesky, ⁸ Jahvův hlas otřásá pouští, Jahve otřásá pouští v Kadeši. ⁹ Jahvův hlas otřásá terebinty, osekává vzrostlý les. V jeho paláci vše volá: Sláva! ¹⁰ Jahve zasedl nad potopou, zasedl Jahve jako věčný král. ¹¹ Jahve dává moc svému lidu, Jahve svému lidu v pokoji žehná.

30 Žalm. Chvalozpěv k posvěcení Domu. Davidův. ² Vyvyšuji tě, Jahve, tys mě pozvedl, nedopustils, aby se mi posmívali mí nepřátelé. ³ Jahve, můj Bože, k tobě jsem volal, tys mě uzdravil. ⁴ Jahve, tys vyprostil mou duši ze šeolu, mezi těmi, kdo v jámu sestupují, jsi mě oživil. ⁵ Hrajte Jahvovi, kdo ho milujete, vzdejte chválu tomu, co připomíná jeho svatost. ⁶ Jeho hněv trvá okamžik, jeho přízeň po celý život; večer se uhostí slzy, ráno zajásá radost. ⁷ Já jsem ve svém štěstí říkal: „Na věky mnou nic neotřese!“ ⁸ Jahve, tvá přízeň mě postavila na mohutné hory, jak jen skryješ svou tvář, rozechvějí se. ⁹ K tobě, Jahve, volám, od svého Boha žádám slitování: ¹⁰ Co získáš mou krví, když sestoupím do hrobu? Což tě chválí prach, ten zvěstuje tvou pravdu? ¹¹ Slyš, Jahve, měj se mnou slitování, Jahve, buď mou pomocí. ¹² Změnils můj smutek v tanec, vysvlékls mě z pytloviny a opásal mě veselím; ¹³ a tak ti mé srdce bude zpívat, už nebudu mlčet, Jahve, můj Bože, navěky tě budu chválit.

31 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² V tobě, Jahve, mám své útočiště. Ať nejsem navždy zahanben! Ve své spravedlnosti mě osvobod, vyprosti mě, ³ nakloň ke mně ucho, pospěš si! Buď pro mne mohutnou skálou, opevněným domem k mé záchraně, ⁴ neboť má skála, má hradba jsi ty, pro své jméno mě provázej, veď mě! ⁵ Vyprosti mě ze sítě, kterou mi nastražili, neboť má síla jsi ty; ⁶ do tvých rukou odevzdávám svého ducha, ty mě, Jahve, vykupuješ. Bože pravdy, ⁷ ty nenávidíš sluhy marných model; já jsem si jist Jahvem: ⁸ ať já sám a plesám ve tvé lásce! Ty, jenž jsi viděl mou bídu, poznal stísněnost mé duše, ⁹ jsi mě nevydal do rukou nepřítelů, mým krokům jsi dal volnost. ¹⁰ Měj se mnou slitování, Jahve, padla na mne tíseň! Pláč mi stravuje oči, hrdlo i útroby. ¹¹ Neboť můj život chřadne v hoři a mé roky ve vzdychání, má síla podléhá bídě a mé kosti se stravují. ¹² Všichni, kdo mě utlačují dělají ze mne pohoršení; své sousedy jen znechucují, děším své přátele. Ti, kdo

mě vídají na ulici, pryč ode mne utíkají¹³ jako od mrtvého, na něhož srdce zapoměla, jako od nějakého vyvrhele.¹⁴ Slyším pomluvy lidí, hrůza ze všech stran! O závod se proti mně srocují, kují pikle, aby mě zbavili života.¹⁵ A já se spoléhám na tebe, Jahve, říkám: Můj Bůh jsi ty!¹⁶ Mé dny jsou ve tvé ruce, vysvobod' mě z nepřátelských rukou, jež mě krutě pronásledují;¹⁷ dej, ať se nad tvým služebníkem rozjasní tvoje tvář, zachraň mě svou láskou.¹⁸ Na mne, jenž tě, Jahve, vzývám, ať nepadne hanba, hanba však na bezbožníky! Ať jdou němě do šeu; ¹⁹kež umlčíš lživé rty, které o spravedlivém mluví drze, s pýchou a pohrdáním.²⁰ Jak velká je, Jahve, tvá dobrot! Uchováš ji pro toho, kdo se tě bojí, uštědřuješ ji tomu, kdo se k tobě utíká před tváří Adamových synů.²¹ Ukrýváš je v bezpečí své tváře daleko od pletich lidí; schováš je pod stan daleko od vojny jazyků.²² Požehnaný Jahve, jenž pro mne vykonal divy lásky (v hrazeném městě)!²³ A já jsem ve svém neklidu říkal: „Jsem odstrčen daleko od tvých očí!“ A přece jsi hlas mé modlitby slyšel, když jsem k tobě zavolal.²⁴ Milujte Jahva, všichni jeho zbožní, on uchovává své věrné, ale Jahve splácí i s úroky tomu, kdo si vede pyšně.²⁵ Vzmuzte se, buďte zas srdnatí, vy všichni, kdo doufáte v Jahva!

32 Davidův. Báseň. Šťastný, komu je odpuštěn hřích, kdo je zproštěn viny!² Šťastný muž, jemuž Jahve nepřičítá jeho provinění a jehož duch je prostý podvodu!³ Mlčel jsem a mé kosti chřadly, jak jsem po celý den skučel;⁴ tvá ruka ve dne v noci na mně těžce spočívala; mé srdce se proměnilo ve slámu uprostřed letního žáru. Pomlka.⁵ Svou vinu jsem ti přiznal, své provinění jsem nijak neskrýval; řekl jsem: Půjdu k Jahvovi vyznat svůj hřích. A tys mi mé provinění odpustil, mou vinu prominul. Pomlka.⁶ A tak se každý tvůj zbožný k tobě modlí v hodině úzkosti. I když se rozlije povodeň, nemůže ho dostihnout.⁷ Jsi pro mne útočiště, před úzkostí mě chráníš, zpěvy vysvobození mě obklopuješ. Pomlka.⁸ Poučím tě, seznámím tě s cestou, jíž se máš dát, budu tě mít na očích, radu ti dám.⁹ Nebud' jako kůň či mezek, jenž oprati ani uzdě nerozumí: jde si ho zkrotit, nic nenaděláš, on k tobě nepůjde!¹⁰ Četná jsou trápení bezbožníkova, kdo důvěřuje v Jahva, toho obklopuje milost.¹¹ Radujte se v Jahvovi, jásejte, spravedliví, plesejte, všechna upřímná srdce.

33 Radostně volejte k Jahvovi, spravedliví, upřímným srdcím přísluší chvála.² Na harfě vzdávejte díky Jahvovi, na desetistrunné lyře mu hrejte;³ zpívejte mu novou píseň, doprovázejte jáсот vším, co umíte.⁴ Přímé je Jahvovo slovo a pravda je celé jeho dílo;⁵ má rád spravedlnost a právo, Jahvovy lásky je plná země.⁶ Jahvovým slovem byla učiněna nebesa, dechem jeho úst veškeré jejich vojsko;⁷ on shromažďuje vody moří jako hráz, do zásobárny ukládá hlubiny vod.⁸ Ať se před Jahvem chvěje celá země, ať se ho bojí všichni obyvatelé světa!⁹ On mluví, a děje se, on velí, a tu se stane.¹⁰ Jahve maří záměry pohanů, hatí úmysly národů;¹¹ ale Jahvův záměr přetrvává navždy, úmysly jeho srdce od věků do věků.¹² Šťastný lid, jehož Bohem je Jahve, národ, jež on si za dědictví vyvolil!¹³ Shůry z nebes hledí Jahve, vidí všechny Adamovy syny;¹⁴ z místa, kde má příbytek, sleduje všechny obyvatele země;¹⁵ on sám utváří srdce, rozpoznává všechny jejich skutky.¹⁶ Nezachrání krále velká síla, statečného neuchová jeho zdatnost veliká.¹⁷ Klamné zdání, že kůň stačí k záchraně, v jeho velké síle východiska není.¹⁸ Hle, Jahvovo oko spočívá na těch, kdo se ho bojí, na těch, kdo doufají v jeho lásku,¹⁹ aby uchránil jejich duši od smrti a ponechal je naživu v době hladu.²⁰ Naše duše očekává Jahva, on je naší pomocí a štítem;²¹ v něm je radost našeho srdce, v jeho svatém jménu naše víra.²² Budiž na nás tvá láska, Jahve, jako je v tobě naše naděje.

34 Davidův. Když před Abimelekem zastíral, že je rozumný, dal se od něho vyhnat a odešel.² Álef. Budu velebit Jahva v každé době, jeho chvála je v mých ústech neustále;³ Bét. v Jahvovi je chvála mé duše, ať naslouchají pokorní, ať plesají!⁴ Gimel. Oslavujte se mnou Jahva, vychvalujme spolu jeho jméno.⁵ Dálet. Hledám Jahva, on mi odpovídá a ze všech mých děsů mě vyprošťuje.⁶ Hé. Kdo k němu hledí, rozzáří se a na jeho tváři nebude hanba.⁷ Zajin. Ubohý zavolal, Jahve slyší a ze všech jeho úzkostí ho zachraňuje.⁸ Chet. Utáboří se Jahvův anděl kolem svých věrných a vyprošťuje je.⁹ Tet. Okuste a vize, jak je Jahve dobrý, šťastný, kdo se v něm ukrývá!¹⁰ Jod. Bojte se, vy svatí, Jahva, kdo se ho bojí, nic nepostrádá.¹¹ Kaf. Lvičata mají nouzi, hladovějí, kdo hledá Jahva, nic dobrého nepostrádá.¹² Lámed. Pojďte, synové, poslyšte mě, Jahvově bázni vás naučím.¹³ Mém. Kde je člověk, jenž touží po životě, jenž se tak těší na dny, v nichž by viděl štěstí?¹⁴ Nún. Chraň svůj jazyk před zlem, své rty před klamnými slovy.¹⁵ Sámek. Vyhybej se zlu, konej dobro, vyhledávej pokoj a o něj usiluj.¹⁶ Ajin. Spravedlivým – Jahvovy oči, a na jejich volání – jeho uši;¹⁷ Pé. Jahvova tvář proti těm, kdo činí zlo, ať se ze země odstraní památka na ně.¹⁸ Čáde. Oni volají, Jahve poslouchá, ze všech jejich úzkostí je vysvobozuje;¹⁹ Kóf. blízký je Jahve zlomeným srdcím, zachraňuje sklíčené myslí.²⁰ Réš. Neštěstí za neštěstím na spravedlivého, ale ze všech ho Jahve vysvobodí;²¹ Šín. Jahve chrání všechny jeho kosti, ani jedna nebude zlomena.²² Tá v. Zlo zabije bezbožníka, kdo nenávidí spravedlivého, bude pykat.²³ Jahve vykupuje duši svých služebníků, kdo se v něm ukryje, pykat nebude.

Být dospělý je špinavá práce, ale někdo to dělat musí.

Robert Fulghum

35 Davidův. Obžaluj, Jahve, ty, kdo na mě žalují, napadni ty, kdo mě napadají; ² vezmi krunýř a štít a povstaň mi ku pomoci; ³ zamávej kopím a píkou proti mým pronásledovatelům. Řekni mé duši: „Tvou spásou jsem já.“ ⁴ Hanba a potupa padni na ty, kdo pasou po mé duši! Zpátky: ať zahanbeně ustoupí, kdo osnují mé neštěstí. ⁵ Ať jsou plevou ve větru a žene je Jahvův anděl, ⁶ jejich cesta ať je temná a kluzká a Jahvův anděl ať je pronásleduje! ⁷ Oni mi bezdůvodně nastražili síť, vyhloubili pro mne jámu, ⁸ aniž to vědí, přichází na ně zkáza; síť, kterou nastražili, je polapí, do jámy padnou. ⁹ A má duše bude jásat v Jahvovi, radovat se v jeho spáse. ¹⁰ Všechny mé kosti řeknou: Jahve, kdo je jako ty, kdo by osvobodil slabého od silného, chudáka od vyděrače? ¹¹ Svědkové lži povstávají, a já je neznám. Jsou mi kladeny otázky, ¹² zlým za dobré se mi splácí, můj život zplanel. ¹³ A když oni byli nemocní, já jsem se oděl pytlou, pokořoval jsem se postem a v mém nitru se opětovně ozývala modlitba, ¹⁴ jako pro přítele, pro bratra, jsem chodil sem a tam; jako ve smutku za matku jsem se zarmouceně skláněl. ¹⁵ Oni se smějí mému pádu, srocují se, srocují se proti mně; cizinci, aniž to vím, rvou bez oddechu: ¹⁶ padnu-li, obklíčí mě, skřípou proti mně zuby. ¹⁷ Pane, jak dlouho tomu budeš přihlížet? Zachraň mou duši před jejich řáděním, před lvičaty jedině, co mám. ¹⁸ Vzdám díky ve velkém shromáždění, mezi četným lidem tě budu chválit. ¹⁹ Ať se mi nesmějí, kdo se na mne neprávem hněvají, a ať na sebe nemrkají, kdo mě bez příčiny nenávidí! ²⁰ Oni vůbec nemluví o pokoji k tichým této země; přemílají proradná slova ²¹ a otvírají si na mne ústa dokořán; říkají: Ha! Ha! Viděli jsme to na vlastní oči! ²² Tys viděl, Jahve, už nemlč, Pane, nebuď ode mne daleko; ²³ vzbud' se, povstaň za mé právo, Pane, můj Bože, za mou při; ²⁴ suď mě podle své spravedlnosti, Jahve, můj Bože, ať se mi neposmívají! ²⁵ Ať si v srdci neříkají: Ha! Na mou věru! Ať neříkají: Pohltili jsme ho! ²⁶ Hanba a zároveň potupa na ty, kdo se smějí mému neštěstí; ať poleje hanba a stud ty, kdo se vyvyšují na můj úkor! ²⁷ Smích a výkřiky radosti pro ty, jež blaží moje spravedlnost, ti ať neustále říkají: „Veliký je Jahve, jehož blaží pokoj jeho služebníka!“ ²⁸ A můj jazyk bude stále mluvit o tvé spravedlnosti, po celý den o tvé chvále.

36 Sbornistrův. Jahvova služebníka. Davidův. ² Výrokem pro bezbožného je hřích, jež má v hloubi srdce; na Boží bázeň vůbec nehledí. ³ Vidí se příliš lichotivým okem, než aby odhalil a nenáviděl své provinění; ⁴ slova jeho úst: podvod a zlý čin, je konec, moudrý nebude. Kde jde o dobro, ⁵ on osnuje zlý čin ještě i na loži; zatvrzele setrvává na cestě, jež není dobrá, od té špatné neustoupí. ⁶ Jahve, na nebesích tvá láska, až k oblakům tvá pravda; ⁷ tvá spravedlnost je jako Boží hory, tvé soudy – velká propast. Člověku i dobytku pomáháš, Jahve, ⁸ jak je tvá láska drahocenná, Bože. A tak Adamovi synové mají útočiště ve stínu tvých křídel. ⁹ Opájejí se tukem tvého domu, z proudu svých slastí je napájíš; ¹⁰ v tobě je pramen života, tvým světlem vidíme světlo. ¹¹ Zachovej svou lásku těm, kdo tě znají, a svou spravedlnost upřímným srdcím. ¹² Ať mě nedostihne noha pyšných, ať mě nezažene ruka bezbožníků! ¹³ Hle, padli ti, kdo konají zlo, jsou srazeni, povstat nemohou.

37 Davidův. Álef. Nerozhořčuj se na ničemy, nežárli na strůjce klamu: ² rychle jako tráva uvadnou, uschnou jako zeleň na lučinách. ³ Bét. Spoléhej na Jahva a konej dobro, obývej zemi a žij poklidně, ⁴ raduj se v Jahvovi: on ti poskytne víc, než po čem touží tvé srdce. ⁵ Gimel. Jahvovi svěř svůj osud, spoléhej na něho, jednat bude on; ⁶ tvou spravedlnost rozzáří jako světlo, jako polední jas tvoje právo. ⁷ Dálet. Buď klidný před Jahvem a očekávej ho, nerozhořčuj se na povýsence, na člověka, jenž se uchyluje k pletichám. ⁸ Hé. Konec se zlostí, upušt' od hněvu, nerozhořčuj se, to je jen ke zlému, ⁹ vždyť ničemové budou vykořeneční, kdo doufá v Jahva, obdrží zemi. ¹⁰ Vav. Ještě chvíli a bezbožník nebude, poptáváš se po jeho místě, on už

36:2 Bezbožného. Většina českých překladů se lehce vzdaluje od původního významu: *Převrácenost zkaženého říká v mém srdci, že není bázně Boží před jeho očima.* Je to zajímavá introspektivní sonda: Ačkoliv nevidíme do nitra druhého člověka, jeho chování nám napoví (a náš vnitřní hlas to potvrdí), v jakém stavu je jeho vztah s Bohem. Někteří (žel, mnozí) zákoníci (podobně jako Jobovi přátelé) rádi posuzují něčí vztah s Bohem podle toho, co se mu děje, vnějšími okolnostmi, které mu přicházejí do života, nikoliv zralostí jeho chování, postojů a reakcí na ně.

37:7 Buď klidný. Nikoliv: Budu si krmit křivdu a emoční vzkypllost, ale když nastane čas na modlitbu, tak na to na chvíli přestanu myslet. Před Bohem mluví celé naše srdce (Dt 6:5); naše myšlenky

včetně emocí mohou být zbožné nebo hříšné. Když dokážeme v poslušnosti Božího Slova své spuštěné emoce umlčet – ne přemocť je silou jako balón stlačený pod vodu, nýbrž opravdu se jich zřít, „vypustit je“, a tak je zbavit síly, aby už s nás už neovládaly – pak už jsme substanciálně uzdraveni. Tím se nám podařilo pravou zbožností překlenout dekady trauma-informovaných terapií. Znamená to větší zodpovědnost, musíme být stále ve střehu, budeme mít tendenci k relapsům (jsou pravidelnou součástí každé rekonvalescence), nikdy nesmíme usnout na vavřínech, ale už víme, jak na to. Pořád budou vznikat situace, připomínající stará traumata, ve kterých emoce budou vystaveny pokušení se znovu spustit, ale už budou jako pohádkové Jezinky, škrábající pouze zvenčí na zamčené dveře.

není; ¹¹ ale pokorní obdrží zemi, budou se těšit velikému pokoji. ¹² Zajin. Bezbožník strojí spiknutí proti spravedlivému a skřípe proti němu zuby; ¹³ Pán se mu vysmívá, neboť vidí, že přichází jeho den. ¹⁴ Chet. Bezbožníci tasí meč, napínají luk, aby zabili přímého muže, aby skolili chudého a slabého; ¹⁵ meč jim vnikne do srdce a jejich luky budou zlomeny. ¹⁶ Tet. Lepší je trocha, kterou má spravedlivý, než mnoho majetku, jež má bezbožník; ¹⁷ neboť bezbožníkovy paže budou zlomeny, ale spravedlivé podporuje Jahve. ¹⁸ Jod. Jahve zná život dokonalých, věčné bude jejich dědictví; ¹⁹ nepadne na ně hanba ve zlých dnech, za hladu budou nasyceni. ²⁰ Kaf. Bezbožníci nicméně zahynou, oni, nepřátelé Jahvovi; zajdou jako luční kvítí, v dýmu odejdou. ²¹ Lámed. Bezbožník si vypůjčuje a nevrací, spravedlivý má slitování, dává; ²² ti, kterým žehná, obdrží zemi, ti, kterým zlořečí, budou vymýceni. ²³ Mém. Jahve vede kroky člověka, jsou pevné a jeho chůze se mu líbí; ²⁴ když upadne, nezůstane ležet, neboť ho rukou podpírá Jahve. ²⁵ Nún. Byl jsem mladý a pak jsem zestárl, neviděl jsem spravedlivého, že by byl opuštěn, ani jeho potomstvo, že by hledalo chléb. ²⁶ Po celý den má slitování, půjčuje, jeho potomstvo bude požehnané! ²⁷ Sámek. Vyhybej se zlu, konej dobro, budeš mít provždy příbytek; ²⁸ neboť Jahve miluje právo, neopouští své přátele. Ajin. Ti, kdo konají zlo, budou navždy zničeni a potomstvo bezbožníků bude vymýceno; ²⁹ spravedliví obdrží zemi, budou tam bydlet navěky. ³⁰ Pé. Ústa spravedlivého šeptají moudrost a jeho jazyk ohlašuje právo; ³¹ zákon svého Boha má v srdci, jeho kroky nekolísají. ³² Čáde. Bezbožník číhá na spravedlivého a hledí ho zahubit; ³³ jeho ruce ho Jahve nezustaví, před soudem nenechá odsoudit. ³⁴ Kóf. Doufej v Jahva a zachovávej jeho cestu, on tě povznese, abys obdržel zemi: uvidíš, jak jsou bezbožníci vymýceni. ³⁵ Réš. Viděl jsem zuřivého bezbožníka, tyčil se jak libanonský cedr; ³⁶ přešel jsem, hle, už nebyl, hledal jsem ho, nebyl k nalezení. ³⁷ Šín. Hleď na dokonalého, viz přímého člověka: mírumilovný bude mít potomstvo; ³⁸ ale hříšníci budou všichni zničeni, potomstvo bezbožníků vymýceno. ³⁹ Tá v. Spása spravedlivých přichází od Jahva, jejich pevnosti v době úzkosti; ⁴⁰ Jahve je vysvobozuje a pomáhá jim, vysvobodí je od bezbožníků, zachrání je, když se k němu uchylují.

38 Žalm. Davidův. Jako připomínka. ² Jahve, netrestej mě ve svém hněvu, nekárej mě ve svém rozlícení. ³ Zabodly se do mne tvoje šípy, dopadla na mne tvá ruka, ⁴ když ses rozhněval, nezůstalo na mém těle nic nedotčeno, po mém provinění není v mých kostech nic zdravého. ⁵ Mé viny mi přerůstají přes hlavu, jsou pro mne břemenem nad míru tíživým; ⁶ mé rány zapáchají a zahnívají kvůli mé pošetlosti; ⁷ zohyžděný, zemdlený, vyčerpaný, celý den se zmitám ve smutku. ⁸ Mé ledví je v jednom ohni, na mém těle už není zdravého místečka; ⁹ rozbitý, zdrcený, vyčerpaný, skučím – tak duní mé srdce. ¹⁰ Pane, vše, po čem toužím, je před tebou, tobě můj vzdech skryt není; ¹¹ srdce mi bije, opouští mě síla a dokonce i světlo mých očí. ¹² Přátelé i druhové se odvracejí od mé rány, mí nejbližší se drží opodál; ¹³ kladou léčky, kdo štvou mou duši, mluví o zločinu, kdo usilují o mé neštěstí, celý den přemítají o zradách. ¹⁴ A já jako hluchý neslyším, jsem jako němý, jenž neotvírá ústa, ¹⁵ jako člověk, jenž nic neslyšel a nemá v ústech odpověď. ¹⁶ V tebe, Jahve, doufám, ty odpovíš, Pane, můj Bože. ¹⁷ Řekl jsem: „Ať si mě nedobírají, ať nade mnou nenabudou vrchu, když má noha kolísá!“ ¹⁸ Jsem odsouzen k pádu, mám před sebou trápení bez oddechu. ¹⁹ Ano, svou vinu vyznávám, mám úzkost ze svého provinění. ²⁰ Je plno těch, kdo mi bezdůvodně nepřejí, je zástup těch, kdo mě neprávem nenávidí, ²¹ kdo mi zlým splácejí za dobré, kdo mě obviňují, když vyhledávám dobro. ²² Neopouštěj mě, Jahve, můj Bože, nebud ode mne daleko; ²³ rychle mi přijď na pomoc, Pane, má spáso!

39 Sbornistrův. Jedutunův. Žalm. Davidův. ² Řekl jsem: „Půjdu po své cestě a nedopustím, aby můj jazyk pobloudil, ponechám si v ústech roubík, pokud přede mnou bude bezbožník.“ ³ Zmlkl jsem, byl jsem zticha a klidný; když jsem viděl jeho štěstí, rozjitřilo se mé utrpení. ⁴ Hořelo ve mně srdce, jak jsem na to stále myslel, oheň vzplanul a můj jazyk počal hovořit: ⁵ „Dej mi, Jahve, poznat můj konec i to, jaká je míra mých dnů, ať zvlím, jak jsem křehký.“ ⁶ Hleď, na píď jsi mi odměřil dny, můj čas je před tebou jako nic; je pouhý vzdech každý člověk, jenž povstává, ⁷ je pouhý stín lidská bytost, která jde, je pouhý vzdech bohatství, jež hromadí, nevědouc, kdo ho pobere. ⁸ A nyní, co mohu očekávat, Pane? Má naděje je v tobě. ⁹ Ode všech mých hříchů mě osvobod, nedej, abych byl k smíchu pošetilci. ¹⁰ Mlčím, neotvíráám ústa, protože nyní jednáš ty. ¹¹ Vzdal ode mne své rány, pod úderem tvé ruky chřadnu. ¹² Když káráš viny, napravuješ člověka, jako mol ničíš jeho touhy, pouhý vzdech jsou všechny lidské bytosti. Pomlka. ¹³ Slyš mou modlitbu, Jahve, propůjč sluch mému volání, nezůstávej hluchý k mým nářkům. Vždyť u tebe jsem cizinec, jen kolemjdoucí, jako všichni mí otcové. ¹⁴ Odvrát svůj pohled, ať vydechnu, než odejdu a už nebudu.“

40 Sbornistrův. Davidův. Žalm. ² Doufal jsem v Jahva pevnou nadějí, on se ke mně sklonil, uslyšel mé volání. ³ Vytrhl mě z bouřlivého víru, z blátivého bahna; postavil mé nohy na skálu a utvrdil mé kroky. ⁴ Do úst mi vložil novou píseň, chválu našemu Bohu; mnozí uvidí a budou se bát, budou mít důvěru v Jahva. ⁵ Šťastný

je takový muž, jenž skládá svou důvěru v Jahva, neobrací se ke vzbouřencům, kteří zbloudili ve lži! ⁶ Kolik věcí jsi učinil ty, Jahve, můj Bože, v tvých dívech, v tvých úmyslech s námi se ti nikdo nevyrovná! Chci to ohlašovat, opět a opět říkat, je jich tolik, že je nelze spočítat. ⁷ Nechtěl jsi krvavou ani nekrvavou obět, otevřel jsi mi ucho, nepožadoval jsi celopal ani obětní zvíře, ⁸ a tak jsem řekl: Hle, přicházím. Ve svitku knihy je mi předepsáno, ⁹ abych konal tvou vůli; můj Bože, přál jsem si mít tvůj zákon v hloubi svého nitra. ¹⁰ Zvěstoval jsem Jahvovu spravedlnost ve velkém shromáždění; hled, neuzavírám své rty, a ty to víš. ¹¹ Neutajil jsem tvou spravedlnost v hloubi svého srdce, pověděl jsem o tvé věrnosti, tvé spáse, neskrýval jsem tvou lásku a tvou pravdu velkému shromáždění. ¹² Ty, Jahve, vůči mě neustáváš v projevech své něžné lásky! Tvá láska a tvá pravda mě budou bez ustání chránit. ¹³ Neboť mě obléhají pohromy, nedají se spočítat; nazpět na mne dopadají má provinění, už ani nevidím; je jich hojněji, než mám vlasů na hlavě, a mně se nedostává odvahy. ¹⁴ Jahve, prosím, pomoz mi! Jahve, pospěš mi na pomoc! ¹⁵ Hanba a potupa ať padne na všechny, kdo pasou po mé duši, aby ji zahubili! Zpátky! Ať jsou zahanbeni, kdo jsou potěšeni mým neštěstím! ¹⁶ Ať užasnou hanbou, kdo mi říkají: Cha! Cha! ¹⁷ Radost v tobě a veselí všem, kdo tě hledají! Ať stále znovu říkají: „Bůh je veliký!“, kdo milují tvou spásu! ¹⁸ Já pak jsem ubohý a nešťastný, Pán na mne myslí. Tys má pomoc a spasitel, můj Bože, neotálej.

41 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Šťastný, kdo myslí na chudého a na slabého: ve dni neštěstí ho Jahve zachraňuje; ³ Jahve ho chrání, dává mu život a štěstí na zemi: ne, chtíci jeho nepřátel ho nevydává! ⁴ Jahve mu pomáhá, když je na bolestném loži; přestýláš celé lůžko, na němž churaví. ⁵ Já jsem řekl: „Měj se mnou slitování, Jahve! Uzdrav mou duši, vždyť jsem proti tobě zhřešil!“ ⁶ Když o mně mluví mí nepřátelé, působí mi škodu: „Kdy zemře, kdy zahyne jeho jméno?“ ⁷ Přijdou-li mě navštívit, vedou prázdné řeči, venku pak se srdcem plným zloby lají. ⁸ O závod si o mně šeptají všichni, kdo mě nenávidí, mně samému přičítají neštěstí, jež na mně leží. ⁹ „To jej zachvacuje pekelná rána, teď když ulehl, už nepovstane.“ ¹⁰ I ten, jemuž jsem se svěřoval, na něhož jsem spoléhal a jenž jídal můj chléb, se na můj úkor povyšuje. ¹¹ Ale ty, Jahve, se nade mnou slituj, dej, ať povstanu, splatím, co patří těm mužům: ¹² tak poznám, že jsi můj přítel, když nade mnou už nebude znít nepřítelův křik; ¹³ a já, jemuž pomáháš, budu bez úhony, tys mě navždy postavil před svou tvář. ¹⁴ Bud požehnán Jahve, Bůh Izraele, od věků na věky. Amen! Amen!

42 Sbornistrův. Báseň. Korachových synů. ² Jako prahne laň po pramenité vodě, tak prahne má duše po tobě, můj Bože. ³ Má duše žízni po Bohu, po živém Bohu, kdy půjdu a spatřím Boží tvář? ⁴ Mé slzy jsou mi chlebem ve dne, v noci, vždyť já po celý den slyším, jak se říká: Kde je ten tvůj Bůh? ⁵ Ano, vzpomínám si a má duše ve mně přetéká, ubíral jsem se pod střechu Převelikého, k domu Božímu, vprostřed radostného křiku, díkůvzdání, vprostřed ruchu slavnosti. ⁶ Proč bys, má duše, umdlěla a sténala nade mnou? Doufej v Boha: zas mu budu vzdávat díky, On je spása mé tváře ⁷ a můj Bůh! Má duše ve mně umdlévá, a tu se rozpomenu na tebe: od jordánské země a od Hermonu, na tebe, pokorná horo. ⁸ Propast volala propast za hluku tvých stavidel a spousta tvých přívalů a tvých vln přese mne se přelila. ⁹ Jahve sesílá svou milost ve dne a dokonce i v noci, ona mi vnuká zpěv, jenž je modlitbou k mému živému Bohu. ¹⁰ Řeknu Bohu, své skále: proč na mne zapomínáš? Proč bych měl odcházet ve smutku, nepřitelem sklíčen? ¹¹ Jsem k smrti zasažen ve svých kostech, mí protivníci mě urážejí a opakují mi po celý den: Kde je ten tvůj Bůh? ¹² Proč bys, má duše, umdlěla a sténala nade mnou? Doufej v Boha: zas mu budu vzdávat díky, Spáse mé tváře a svému Bohu!

43 Suď mě, Bože, obhajuj mou při proti lidem bez lásky; od proradného a zvráceného muže mě vysvobď. ² Ty jsi Bůh mé síly: proč bys mě odvrhoval? Proč bych měl odcházet ve smutku, nepřitelem sklíčen? ³ Sešli své světlo a svou pravdu, ty mě povedou, přivedou mě na tvou svatou horu, až do tvých příbytků. ⁴ A půjdu k Božímu oltáři, až k Bohu své radosti. Budu plesat, na harfě ti vzdávat díky, Bože, můj Bože. ⁵ Proč bys, má duše, umdlěla a sténala nade mnou? Doufej v Boha: zas mu budu vzdávat díky, On je spása mé tváře a můj Bůh!

44 Sbornistrův. Korachových synů. Báseň. ² Bože, na vlastní uši jsme slyšeli, naši otcové nám vyprávěli o díle, jež jsi vykonal za jejich dnů, za dávných dnů ³ a svou rukou. Abys je usadil, vyhnal jsi národy, abys jim dal vyrůst, národy jsi stíhal; ⁴ zemi nedobyl jejich meč, vítěze z nich neučinila jejich paže, ale byla to tvá pravice a tvá paže a světlo tvé tváře, vždyť jsi je měl rád. - ⁵ Ty, můj králi, můj Bože, jsi rozhodoval o Jakobových vítězstvích; ⁶ tebou jsme poráželi své protivníky, tvým jménem jsme šlapali po těch, kdo na nás útočili. ⁷ Neskládal jsem důvěru do svého luku, vítězem mě neučinil můj meč; ⁸ tebou jsme vítězili nad svými protivníky, ty jsi zahanboval naše nepřátele; ⁹ v Bohu jsme plesávali celý den, neustále oslavovali tvé

jméno. Pomlka. ¹⁰A přece jsi nás odvrhl a potupil, už netáhneš s našimi vojsky; ¹¹přivádíš nás k ústupu před protivníkem, naši nepřátelé s chutí plenili. ¹²Jako jatečná zvířata nás vydáváš a rozptýlil jsi nás mezi národy; ¹³prodáváš svůj lid náramně lacino a tím obchodem se neobohatíš. ¹⁴Působíš, že jsme pohanou pro své sousedy, k smíchu a posměchu svému okolí; ¹⁵děláš z nás pořekadlo pro národy, lidé nad námi hlavou potřásají. ¹⁶Své zneuctění mám před sebou po celý den a hanba mi pokrývá tvář, ¹⁷za křiků urážek a rouhání, při pohledu na nenávisť a pomstu. ¹⁸To vše se nám stalo, aniž jsme na tebe zapomněli, aniž jsme zradili tvou smlouvu, ¹⁹aniž se naše srdce odvrátila, aniž naše kroky opustily tvou stezku: ²⁰zdeptal jsi nás v kraji šakalů, zahalil jsi nás stínem smrti. ²¹Kdybychom byli zapomněli na jméno svého Boha, vztahovali ruce k bohu cizímu, ²²což by to Bůh nebyl zpozoroval, on, jenž ví o tajnostech srdce? ²³To pro tebe nás po celý den pobíjejí, nakládají s námi jako s jatečnými ovce. ²⁴Povstaň, proč spíš, Pane? Probud' se, neodvrhuj až do konce! ²⁵Proč skrýváš svou tvář, zapomínáš na náš útlak, na naši bídu? ²⁶Vždyť se naše duše sesula do prachu, naše břicho se lepí k zemi. ²⁷Vzhůru, přijď nám na pomoc, vykup nás pro svou lásku!

45 Sbornistrův. Na nápěv: O lilíích... Korachových synů. Báseň. Milostný zpěv. ²Mé srdce se zachvívalo líbeznými slovy, přednáším své dílo pro krále, můj jazyk je rákosem hbitého písaře. ³Jsi krásný, nejkrásnější z lidských dětí, půvab se rozlévá po tvých rtech. Proto ti Bůh na věky žehná. ⁴Připni si, hrdino, k bedrům meč, v nádheře a lesku ⁵jeď, vzhůru do sedla za pravdu, zbožnost, spravedlnost. Napni tětivu luku, s ním je tvá pravice hrozivá! ⁶Tvé šípy jsou ostré, hle, máš národy pod sebou, odvahu ztrácí královi nepřátelé. ⁷Tvůj trůn je od Boha navždy a navěky! Žezlem práva je žezlo tvé vlády! ⁸Miluješ spravedlnost, bezbožnost nenávidíš. Proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal olejem radosti jako žádného z tvých soků; ⁹tvůj šat je samá vůně aloe a myrhy. Harfy ze slonovinových paláců tě okouzlují. ¹⁰Královské dcery jsou mezi tvými milými; po tvé pravici paní pokrytá ofirským zlatem. ¹¹Slyš, dcero, hled' a nastav ucho, zapomeň na svůj lid a na otcovský dům, ¹²potom král zatouží po tvé kráse: on je tvůj Pán, před ním se skloň! ¹³Dcera Tyru rozveselí tvou líc dary a nejbohatší národy ¹⁴četnými skvosty, zlatem vykládanými. Oděnou ¹⁵brokátem královskou dceru přivádějí dovnitř ke králi, za ní jdou panny. Jsou přiváděny družky, jež jsou jí určeny; ¹⁶v radosti a plesání vcházejí do králova paláce. ¹⁷Namísto tvých otců k tobě přijdou synové; učiníš z nich knížata po celé zemi. ¹⁸Chci, aby tvé jméno trvalo od věků do věků, ať tě chválí národy po věky věků.

46 Sbornistrův. Korachových synů. Na hoboji. Píseň. ²Bůh je naše útočiště a síla, pomoc vždy podávaná v úzkosti. ³A tak se nezalekneme, promění-li se země, zakolísají-li pohoří v hloubi moří, ⁴když hučí a vrou jejich vody a když se vzdouvají, až se třesou hory. (S námi je Jahve Sabaot: naše pevnost, Jakubův Bůh!) Pomlka. ⁵Řeka! Její ramena blaží Boží město, ona posvěcuje příbytky Nejvyššího. ⁶Je v něm Bůh; ono nemůže zakolísat, Bůh mu pomáhá od časného jitra; ⁷národy hučely, království kolísala, On pozvedl hlas, země se rozpadá. ⁸S námi je Jahve Sabaot: naše pevnost, Jakubův Bůh! Pomlka. ⁹Pojďte, uvažujte o Jahvových velkých činech, o něm, jenž naplňuje zemi úžasem. ¹⁰Činí přítrž válkám až na konec země, luk zlomil, kopí rozlámal, štíty spalil v ohni. ¹¹„Ustaňte, rozpoznajte, že já jsem Bůh, povýšený nad národy, vyvýšený nad zemi!“ ¹²S námi je Jahve Sabaot: naše pevnost, Jakubův Bůh. Pomlka.

47 Sbornistrův. Korachových synů. Žalm. ²Všechny národy, zatleskejte, jásejte Bohu vstříc za hlaholu radosti! ³To je Jahve, Nejvyšší, strašlivý, veliký král nade vši zemí. ⁴On udržuje národy pod naším jhem a pohany pod našima nohama. ⁵Vyvolil pro nás naše dědictví, chloubu Jakuba, jehož miluje. Pomlka. ⁶Bůh vystupuje za jáсотu, Jahve za hlaholu rohu. ⁷Zatrubte našemu Bohu, zatrubte, zatrubte našemu králi, zatrubte! ⁸On je král vši země, zatrubte Bohu, ať je to známo! ⁹Bůh, ten vládne nad pohany, Bůh sedí na svém svatém trůně. ¹⁰Knížata národů se sdružují: je to lid Abrahámová Boha. Bohu náleží pozemské trůny, vystoupil na ten nejvyšší.

48 Píseň. Žalm. Korachových synů. ²Veliký je Jahve a nejvyš chvályhodný ve městě našeho Boha, posvátná hora ³skvostně se vypíná, radost vši země; hora Sion, srdce Severáku, město velikého krále: ⁴Bůh zprostřed svých paláců ukázal, že je pevností. ⁵Hle, králové se spojili, společně postupují; ⁶spatřili a náhle užasli, zděšeně uprchli. ⁷Celí se tam roztráslí, chvěli se jako rodička, ⁸to byl východní vítr, jenž tříští lodí taršišské. ⁹Jak nám to řekli, tak jsme viděli ve městě svého Boha, ve městě Jahva Sabaot; Bůh je upevnil navěky. Pomlka. ¹⁰Rozjímáme, Bože, o tvé lásce uprostřed tvého Chrámu! ¹¹Jak tvé jméno, Bože, tak i tvá chvála až na konec země! Tvá pravice oplývá spravedlností, ¹²hora Sion plesá; Judovy dcery jásají nad tvými soudy. ¹³Obcházejte Sion, probíhejte jím, počítejte jeho věže; ¹⁴ať se vaše srdce přimykají k jeho zdem, dopodrobna popište jeho paláce: abyste vyprávěli budoucím věkům, ¹⁵že On je Bůh, náš Bůh na věky věků, On nás vede!

49 Sbornistrův. Korachových synů. Žalm. ² Slyšte to, všechny národy, naslouchejte, všichni obyvatelé světa, ³ mužové prostí i vznešení, pospolu bohatí i chudí! ⁴ Má ústa pronášejí moudrost a šepot mého srdce poznání, ⁵ ucho nakláním k průpovědi, na lyře rozřeším svou hádanku. ⁶ K čemu se bát ve dnech neštěstí? Zlomyslnost je mi v patách a obklíčuje mě: ⁷ oni spoléhají na svůj majetek, přemírou svého bohatství se honosí. ⁸ Ale své vykoupení si člověk nekoupí, ani Bohu za sebe nesplatí výkupné: ⁹ je drahé vykoupení jeho duše a vždy bude mnoho chybět, ¹⁰ aby člověk přežil a nikdy neviděl hrob. ¹¹ Spatří, jak umírají moudří, jak stejně hyne blázen a pošetilec, kteří zanechávají svůj majetek druhým. ¹² Jejich hroby jsou pak navždy jejich domy a jejich příbytky od věků do věků a oni po sobě pojmenovali své země! ¹³ Člověk je ve svém přepychu nechápvavý, podobá se němému dobytku. ¹⁴ A tak jdou, jistí sami sebou, a končí spokojeni se svým údělem. Pomlka. ¹⁵ Stádo, které se zahání do šeolu. Na pastvu je vede Smrt, vládnout nad nimi budou přímí muži. Jejich obraz se ráno rozplyne, šeol, to je jejich sídlo! ¹⁶ Ale mou duši Bůh vykoupí ze spárů šeolu a vezme si mě. Pomlka. ¹⁷ Neboj se, když se člověk obohacuje, když vzrůstá sláva jeho domu. ¹⁸ Až umře, nemůže si z toho odnést nic, jeho sláva s ním dolů nesestoupí. ¹⁹ Jeho duše, které za života žehnal – a dostává se ti pochvaly, že ses o sebe postaral – ²⁰ se připojí k potomstvu jeho otců, které už nikdy neuvidí světlo. ²¹ Člověk je ve svém přepychu nechápvavý, podobá se němému dobytku.

50 Žalm. Asafův. Bůh bohů, Jahve, žaluje, předvolává zemi od východu k západu. ² Bůh září ze Sionu plného krásy; ³ přichází náš Bůh, mlčet nebude. Před ním sžírá oheň, kol něho divoká bouře; ⁴ předvolává shůry nebesa i zemi, aby soudil svůj lid. ⁵ „Shromážděte přede mne ty, kdo mi patří, kdo stvrdili mou smlouvu přinášením oběti.“ ⁶ Nebesa ohlašují jeho spravedlnost: „Soudcem je Bůh sám!“ Pomlka. ⁷ „Slyš, můj lide, žaluji, Izraeli, a zapřísahám tě, já, Bůh, tvůj Bůh. ⁸ Tvé oběti neobviňuji, tvé celopaly, jež jsou stále přede mnou; ⁹ nevezmu z tvého domu býka, ani z tvých ohrad kozly. ¹⁰ Neboť mi patří všechna lesní divoká zvěř, zvířata na horách, po tisících; ¹¹ znám všechny nebeské ptáky, mé je každé polní zvíře. ¹² Budu-li mít hlad, tobě to říkat nepůjdu, neboť můj je svět, i co je na něm. ¹³ Mám jíst maso býků, krev kozlů mám pít? ¹⁴ Přines Bohu obětí díkůvzdání, splň své sliby Nejvyššímu; ¹⁵ volej ke mně v den tísně, osvobodím tě a ty mě oslavíš.“ ¹⁶ Bezbožníkovi však Bůh ohlašuje: „K čemu odříkáváš má přikázání, proč máš v ústech mou smlouvu, ¹⁷ ty, který nenávidíš rád a za záda házíš má slova? ¹⁸ Vidíš-li zloděje, bratříš se, u cizoložníků jsi jako doma; ¹⁹ svá ústa vydáváš zlu a tvůj jazyk osnuje klam. ²⁰ Usedáš a hned obviňuješ svého bratra, zneuctíváš syna své matky. ²¹ Pohled, co děláš, a já mám mlčet? Myslíš si, že jsem jako ty? Odhaluji tě a říkám ti to do očí. ²² Dávejte dobrý pozor, vy, kdo zapomínáte na Boha, abych neuchvátil, a nebude, kdo by osvobodil! ²³ Kdo přináší díkůvzdání, oslavuje mě, přímému muži ukáží Boží spásu.“

51 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Když k němu přišel prorok Natan, protože on vešel k Betsabe. ³ Slituj se nade mnou, Bože, ve své dobrotě, ve své velké lásce zahlad' můj hřích, ⁴ smyč ze mne úplně mou špatnost a od mého provinění mě očisti. ⁵ Neboť svůj hřích já znám, mé provinění je přede mnou bez ustání; ⁶ proti tobě, jen proti tobě jsem zhřešil, co je v tvých očích trestuhodné, jsem udělal. Abys ukázal svou spravedlnost, když mluvíš, a aby se zjevilo tvé vítězství, když soudíš. ⁷ Hled: narodil jsem se v nepravosti, má matka mě počala jako hříšníka. ⁸ Ale ty miluješ pravdu v hlubinách bytosti, vskrytu mě učíš moudrosti. ⁹ Yzopem odstraň mé poskvrnny, budu čistý, umyj mě, budu bělejší nežli sníh. ¹⁰ Dej, ať zase slyším radost a veselí, ať tančí kosti, které jsi zdrtil. ¹¹ Odvrát svou tvář od mých provinění a veškerou mou špatnost zahlad'. ¹² Bože, stvoř mi čisté srdce, v mé hrudi obnov ducha stálosti ¹³ neodvrhuj mě daleko od své tváře, neodnímej mi ducha své svatosti. ¹⁴ Vrať mi radost ze své spásy, utvrď ve mně ducha velkodušnosti. ¹⁵ Hříšníky budu učit tvým cestám, k tobě se odeberou zbloudilí. ¹⁶ Osvobod' mě od krve, Bože, Bože mé spásy, a můj jazyk bude jásat vstříc tvé spravedlnosti; ¹⁷ Pane, otevři mé rty a má ústa budou hlásat tvou chválu. ¹⁸ Neboť ty si nikterak nelibuješ v oběti, o celopal nestojíš. ¹⁹ Obětí Bohu je zkroušený duch, zkroušeným, zdrceným srdcem, Bože, nepohrdáš. ²⁰ Rád prokazuj Sionu dobro: postav opět jeruzalémské hradby! ²¹ Pak budeš mít zálibu v obětech spravedlnosti – v celopalu i úplné nekrvavé oběti – pak se budou přinášet v obětí býčci na tvém oltáři.

52 Sbornistrův. Báseň. Davidova. ² Když Edomita Doeg přišel, upozornil Saula a řekl mu: „David vešel do Achimelekova domu.“ ³ Proč by ses pyšnil zlem, mrzký násilníku, po celý den ⁴ přemítal o zločinu? Tvůj jazyk je tenká břitva, strůjce podvodu. ⁵ Máš raději zlo než dobro, lež nežli spravedlnost; Pomlka. ⁶ máš rád

50:16 **Odříkáváš.** Bůh nestojí o pokrytce, kteří o něm mluví, byť pravdivě, avšak sami podle jeho slova nežijí (vv. 17–21). Bohu nepřináší

slávu „objektivní“ fakta o něm, ale svědectví proměněného života (srv. čl. *Proč andělé nezvěstují evangelium?* Sk 10 na str. 619).

každé slovo, jež šířá, podvodný jazyku. ⁷ Proto tě Bůh rozdrťí, bude tě ničit až do konce, vyrve tě ze stanu, vymýtí tě ze země živých. Pomlka. ⁸ Uvidí spravedliví, budou se bát, vysmějí se mu: ⁹ „Vida, člověk, který nepostavil svou tvrz v Bohu, ale důvěřoval v množství svého majetku, zakládal si na svém zločinu!“ ¹⁰ A já jako zelený olivovník v Božím domě, spoléhám na lásku Boží navždy a navěky. ¹¹ Chci ti vzdávat díky navěky, neboť jsi zasáhl, a doufám ve tvé jméno, neboť je dobré, před těmi, kdo tě milují.

53 Sbornistrův. V nemoci. Báseň. Davidova. ² Rekl si blázen v srdci: „Ne, Bůh už není!“ Jsou neupřímní, zkažení, ohavní, ne, počestný člověk už není. ³ Z nebes se sklání Bůh k synům Adamovým, aby viděl, je-li tam jediný rozumný, jediný, jenž hledá Boha? ⁴ Všichni sešli z cesty, vespolek zvrácení. Ne, počestný člověk už není, ne, už ani jediný. ⁵ Vědí to pachatelé zla? Požírají můj lid, hle, takový chléb jedí, Boha nevzývají. ⁶ Tam budou zasaženi děsem, děsem bez příčiny. Neboť Bůh rozmetává kosti toho, kdo tě obléhal, upadli do hanby, neboť Bůh je odvrhuje. ⁷ Kdo sešle ze Sionu spásu Izraeli? Když Bůh přivede nazpět svůj lid, já sot Jakubovi a radost pro Izraele!

54 Sbornistrův. Na strunných nástrojích. Báseň. Davidova. ² Když Zifané přišli a řekli Saulovi: „Neskrývá se snad u nás David?“ ³ Bože, zachraň mě svým jménem, svou mocí mi zjednej právo; ⁴ Bože, slyš mou modlitbu, vyslechni slova mých úst! ⁵ Proti mně povstali pyšní, zběsilci pronásledují mou duši, není u nich místo pro Boha. Pomlka. ⁶ Ale hle, Bůh mi přichází na pomoc, Pán je s těmi, kdo podpírají mou duši. ⁷ Ať padne zlo na ty, kdo na mne číhají, Jahve, svou pravdou je znič! ⁸ Z celého srdce ti přinesu obět, vzdám díky tvému jménu, neboť je dobré, ⁹ neboť mě vysvobodilo ze vši úzkosti, mohu shlížet na své nepřátele.

55 Sbornistrův. Na strunných nástrojích. Báseň. Davidova. ² Slyš, Bože, mou modlitbu, neunikej před mou prosbou, ³ věnuj mi pozornost, odpověz mi, naříkám, až blouzním. Chvějí se ⁴ při křiku nepřítele, při povyku bezbožníka; oni mě zavalují zločiny, vztekla mě obviňují. ⁵ Srdce se ve mně svíjí, padají na mne smrtelné úzkosti; ⁶ pronikají mnou bázeň a chvění, svírá mě mrazení. ⁷ A říkám: Kdo mi dá křídla jako holubici, abych vzlétl a usedl. ⁸ Hle, ulétl bych do daleka, usídlil bych se na poušti. Pomlka. ⁹ Brzy bych měl útočiště proti větru pomluvy a vichru, ¹⁰ jenž šířá, Pane, a proti bezuzdnosti jejich jazyka. Vidím totiž násilí a nesvár ve městě, ¹¹ ty ve dne v noci obcházejí po jeho hradbách. Zločin a nesnáz jsou uvnitř, ¹² zhouba je uvnitř; z jeho tržiště nikdy nemizí podvod a útisk. ¹³ Kdyby mě tak urážel nepřítel, mohl bych to snést; kdyby se proti mně stavěl můj protivník, mohl bych uniknout. ¹⁴ Ale ty, muž mého stavu, můj přítel, můj důvěrník, ¹⁵ s nímž mě pojila něžná důvěrnost v Božím domě! Ať odejdou ve zmatku, ¹⁶ ať se na ně vrhne smrt, ať zaživa sestoupí do šeolu, neboť zlo je u nich, v jejich obydlí. ¹⁷ Já však volám k Bohu a Jahve mě zachrání; ¹⁸ večer, ráno i v poledne naříkám a chvějí se. On slyší mé volání, ¹⁹ pokojně vykupuje mou duši z války, kterou proti mně vedou: oni se se mnou soudí. ²⁰ Bůh uslyší, pokoří je, on, jenž trůní od počátku, oni se nezmění, Boha se nebojí. ²¹ Napřahuje ruce proti svým spojencům, svou úmluvu porušil; ²² hebčí než smetana jsou jeho ústa, a jeho srdce vede válku, jeho řeči jsou nad olej lahodnější, a jsou to obnažené meče. ²³ Slož své břemeno na Jahva a on ti přispěje ku pomoci, nemůže navždy ponechat spravedlivého, aby se potácel. ²⁴ A ty, Bože, svrhneš do jámy zkázy ony muže krve a klamu, dřív než jim uplyne polovina života. A já spoléhám na tebe.

56 Sbornistrův. Na „Útlak vzdálených knížat“. Davidův. Polohlasem. Když se ho v Gatu zmocnili Filišťané. ² Slituj se nade mnou, Bože, dorážejí na mne, po celý den mě tísní útočníci. ³ Kdo na mne číhají, celý den na mne dorážejí, je mnoho těch, kdo na mne shůry útočí. ⁴ V den, kdy se bojím, já spoléhám na tebe. ⁵ Na Boha, jehož slovo chválím, na Boha spoléhám a už se nebojím, co mi může udělat tělo? ⁶ Po celý den osočují má slova, vymýšlejí na mne kdejakou špatnost; ⁷ Srocují se, skrývají se, slídí po mých stopách, jako by chtěli mou duši zaskočit. ⁸ Za ten zločin je odvrhni, ve svém hněvu, Bože, sraž národy! ⁹ Ty jsi spočetl má zklamání, seber mé slzy do svého měchu! ¹⁰ Pak mí nepřátelé ustoupí, v den, kdy zavolám. Vím to, Bůh mi přeje. ¹¹ Na Boha, jehož slovo chválím, na Jahva, jehož slovo chválím, ¹² na Boha spoléhám a už se nebojím, co mi může udělat člověk? ¹³ Beru, Bože, na sebe sliby, jež jsem ti učinil, dostojím díkůčinění, jež ti ode mne náleží, ¹⁴ neboť jsi zachránil mou duši před smrtí, abych krácel před Boží tváří ve světle živých.

57 Sbornistrův. „Nenič“. Davidův. Polohlasem. Když utekl před Saulem do jeskyně. ² Slituj se nade mnou, Bože, slituj se nade mnou, k tobě se utíkám má duše, do stínu tvých křídel se utíkám, dokud nepřejde pohroma. ³ Volám k Bohu, k Nejvyššímu, k Bohu, jenž pro mne udělal vše: ⁴ ať zasáhne z nebes a zachrání mě, ať zmate toho, kdo na mne doráží, Pomlka. ať Bůh sešle svou lásku a svou pravdu. ⁵ Má duše ulehla mezi

lvy, kteří požírají Adamovy syny; jejich zuby – kopí a šípy, jejich jazyk nabroušený meč. ⁶Bože, vznes se nad nebesa! Na celou zemi tvá sláva! ⁷Oni nastavovali mým krokům síť, a má duše se podrobila; kopali přede mnou jámu, padli do ní. Pomlka. ⁸Mé srdce je připravené, Bože, mé srdce je připravené; chci zpívat, chci ti hrát! ⁹Probuď se, má slávo; probuď se, harfo, citero, kéž probudím jitřenku! ¹⁰Chci tě chválit u národů, Pane, hrát ti v zemích; ¹¹veliká až k nebesům je tvá láska, tvá pravda až k oblakům. ¹²Bože, vznes se nad nebesa. Na celou zemi sláva tvá!

58 Sbornistrův. „Nenič“. Davidův. Polohlasem. ²Pronášíte, vy mocní, skutečně spravedlivý soud, soudíte podle práva Adamovy syny? ³Ale ne! Srdcem osnujete klam, vaše ruce na zemi váží svévoli. ⁴Už od lůna jsou na scestí bezbožníci, už od narození zbloudili, kdo mluví klamně; ⁵jedovatí jsou jako hadí jed, hluší jsou jako zmije, jež zacpává si uši, ⁶aby neslyšela hlas zařikávačů, zaklínače, jenž dovede zaklínat. ⁷Bože, vylámej jim v ústech zuby, lvícatům vytrhej tesáky, Jahve. ⁸Ať se vytratí jako odtékající vody, jako tráva, po níž se šlape, ať povadnou! ⁹Jako slímák, který se rozpouští, nebo dítě, jež žena potratila a jež slunce nespátří! ¹⁰Dřív než vyrazí v trny jako hloží – zelené či spálené –, ať je v bouři odnese hněv! ¹¹Radost spravedlivému, když vidí pomstu: umyje si nohy v krvi bezbožníka. ¹²A řekne se: ano, spravedlivému se dostane odměny; ano, je Bůh, jenž na zemi soudí.

59 Sbornistrův. „Nenič“. Davidův. Polohlasem. Když Saul poslal střežit jeho dům, aby ho vydal na smrt. ²Osvobod mě od mých nepřátel, můj Bože, před těmi, kdo na mne útočí, mě chraň, ³osvobod mě od strůjců zla, před muži prolévajícími krev mě spas. ⁴Hle, číhají na mou duši, mocní mě osočují; ač ve mně není hřích či provinění, Jahve, ⁵ač jsem bez viny, přibíhají a chystají se. Probuď se, buď přede mnou a hled, ⁶a ty, Jahve, Bože Sabaot, Bože Izraele, povstaň a navštiv všechny ty pohany, bez slitování nade všemi těmi zločinnými zrádci. Pomlka. ⁷Vracejí se večer, vrčí jako pes, potloukají se městem. ⁸Hle, laj z plna hrdla, na jejich rtech jsou meče: „Je někdo, kdo by slyšel?“ ⁹Ty, Jahve, se tím bavíš, všem pohanům se posmíváš, ¹⁰má sílo, k tobě vzhlížím. Ano, Bůh je má pevnost, ¹¹Bůh mé lásky ke mně přichází, Bůh mi ukáže ty, kdo na mne číhají. ¹²Jen je nepobíjej, ať můj lid nezapomíná, svou mocí učíš, ať bloudí a jsou pronásledováni, náš štíte, Pane! ¹³Hřích na jejich ústech je slovo jejich rtů: ať jsou tedy lapeni na vlastní pýchu za rouhání, za lež, kterou roztrušují. ¹⁴Nič ve svém hněvu, nič, ať už nejsou! A ať se ví, že Bůh je Pán v Jakubovi, až do končin země! Pomlka. ¹⁵Vracejí se večer, vrčí jako pes, potloukají se městem; ¹⁶hle, ženou se za jídlem, dokud se nenasytí, reptají. ¹⁷A já budu zpívat o tvé síle, jásat za jitra nad tvou láskou; byl jsi pro mne pevností, útočištěm v den mé úzkosti. ¹⁸Má sílo, budu ti hrát; ano, Bůh je má pevnost. Bůh mé lásky.

60 Sbornistrův. Na „Lilie je předpis“. Polohlasem. Davidův. K ponaučení. ²Když bojoval s Aramem Naharajim a Aramem ze Soby a když se Joab vrátil, aby pobil v Solném údolí Edom, dvanáct tisíc mužů. ³Bože, odvrhl jsi nás, zlomil, byl jsi rozhněván, vrať se k nám! ⁴Rozechvěl jsi zemi, rozpoltil jsi ji; zacel její trhliny, vždyť kolísá! ⁵Ukázal jsi svému lidu tvrdost, dal jsi nám napít vína závratí, ⁶dal jsi svým věrným znamení, že je střelbou z luku stihla pohroma. Pomlka. ⁷Ať jsou osvobozeni ti, které miluješ, zachraňuj svou pravici a odpověz nám. ⁸Bůh promluvil ve své svatyni: „Jásám, dělím Sichem, rozměřuji údolí Sukot. ⁹Můj je Galaad, můj je Manases, Efraim, zbroj mé hlavy, Juda, má velitelská hůl, ¹⁰Moab, misa, v níž se umývám! Na Edom svůj střevíc házím. Jen si vykřikuj o vítězství nade mnou, Filištansko!“ ¹¹Kdo mě povede do opevněného města, kdo mě zavede až do Edomu, ¹²ne-li ty, Bože, jenž jsi nás odvrhl, Bože, jenž už s našimi vojsky netáhneš. ¹³Přispěj nám na pomoc v útlaku: k ničemu je záchrana od člověka! ¹⁴S Bohem vykonáme chrabré činy a on pošlape naše utlačitele.

61 Sbornistrův. Na strunných nástrojích. Davidův. ²Slyš, Bože, mé volání, buď pozorný k mé modlitbě. ³Z končin země k tobě volám, nedostává se mi odvahy. Ke skále, k níž mám tak daleko, mě doved. ⁴Neboť ty jsi pro mne útočiště, pevná věž proti nepříteli. ⁵Ať navždy bydlím ve tvém stanu a schovávám se v úkrytu tvých křídel! Pomlka. ⁶Neboť ty, Bože, mým přáním nasloucháš: uděluješ dědictví těch, kdo se bojí tvého jména. ⁷Ke královým dnům přidej dny; jeho léta: pokolení za pokolením. ⁸Ať sedí navždy na trůnu před Boží tváří. Lásku a Věrnost pověř jeho ochranou. ⁹Pak budu neustále hrát tvému jménu, den po dni plnit své sliby.

62 Sbornistrův... Jedutun. Žalm. Davidův. ²Jen v Bohu odpočine duše moje, od něho je má spása; ³On jediný je má skála, moje spása, má pevnost, neklopýtám. ⁴Jak dlouho se budete vrhat na člověka a srážet ho, vy všichni, jako hradbu, která se naklání, jako zeď, která se hroutí? ⁵Pouhá šalba jsou jejich záměry,

s oblibou svádějí; ústy živě žehnají, v nitru zlořečí. Pomlka. ⁶Jen v Bohu odpočín, duše moje, od něho pochází má naděje; ⁷on jediný je má skála, má spása, má pevnost, neklopýtám; ⁸v Bohu je má spása a má sláva, skála mé síly. V Bohu je mé útočiště, ⁹spoléhejte na něho, lide můj, v každý čas, před ním vylejte své srdce, Bůh je nám útočištěm. Pomlka. ¹⁰Pouhým dechem jsou Adamovi synové, lží jsou synové člověka; kdyby společně vystoupili na váhu, méně než dech by byli. ¹¹Nespolehejte na násilí, nepachtěte se po loupežích, k bohatství, když vzrůstá, své srdce neupínejte! ¹²Jedenkrát Bůh promluvil, dvakrát jsem slyšel. Toto: že síla náleží Bohu, ¹³tobě, Pane, láska; a tohle: ty splácíš člověku podle jeho skutků.

63 Žalm. Davidův. Když byl na Judské poušti. ²Bože, ty jsi můj Bůh, tebe hledám, má duše po tobě žízni, po tobě prahne mé tělo, vyschlá zem, žíznivá, bez vody. ³Ano, ve svatyni jsem o tobě rozjímal hledě na tvou moc a tvou slávu. ⁴Lepší než život je tvá láska; na mých rtech bude tvá chvála. ⁵Ano, za svého života tě chci velebit, pozvedat ruce ve tvém jménu; ⁶jako tukem a morkem se sytí má duše, rty plesají, chvála je v mých ústech. ⁷Když na tebe myslím na lůžku, v noci bdím a o tobě přemýšlím, ⁸o tobě, jenž jsi byl mou pomocí, a ve stínu tvých křídel plesám; ⁹má duše se tiskne k tobě, oporou je mi tvá pravice. ¹⁰Leč ti, kdo ženou mou duši do záhuby, ať sestoupí do hlubin země! ¹¹Ať jsou vydáni ostří meče, ať se stanou podílem šakalů! ¹²A král se bude radovat v Bohu; kdo při něm přísahá, dostane se mu chvály, zatímco lháři budou mít zavřená ústa.

64 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ²Slyš, Bože, můj hlasitý nárek, můj život chraň před strachem z nepřítele; ³před tlupou ničemů mě skryj, před smečkou strůjců zla! ⁴Oni si brousí jazyk jako meč, šíp, hořké slovo, si chystají, ⁵aby vskrytu střileli na nevinného, náhle vystřelí a ničeho se nebojí. ⁶Povzbuzují se ke konání ničemností, promýšlejí, jak nastavit pasti, říkají: „Kdo je uvidí ⁷a prohlédne naše tajemství?“ On je prohlédne, ten, jenž hledí do nitra člověka a do hlubin srdce. ⁸Bůh vystřelil šíp, byli raněni znenadání; ⁹dal, že padli kvůli svému jazyku, všichni, kdo je vidí, potřásají hlavou. ¹⁰Každý člověk se pak bude bát, bude oznamovat, co Bůh činí a porozumí jeho dílu. ¹¹Spravedlivý se bude radovat v Jahvovi a k němu se bude utíkat; v něm se upokojí všechna přímá srdce.

65 Sbornistrův. Žalm. Davidův. Píseň. ²Tobě náleží chvála, Bože na Sionu; slib tobě daný ať se plní: ³ty nasloucháš modlitbě. Až k tobě přichází veškeré tělo ⁴se svými hříšnými činy; silnější než my jsou naše provinění, ale ty je smýváš. ⁵Šťastný je tvůj vyvolený, tvůj důvěrný přítel, přebývá ve tvých nádvořích. Nasyťme se dobrem tvého domu, svatými věcmi tvého Chrámu. ⁶Odpovídáš nám divy spravedlnosti, Bože naší spásy, naděje končin země a dalekých ostrovů; ⁷ty, jenž svou silou upevňuješ hory, jenž se opásáváš mocí, ⁸jenž utišeješ hukot moří, hukot jejich vln. V národech to vře, ⁹děs přichází na obyvatele končin země; tvá znamení naplňují jáсотem brány jitra i večera. ¹⁰Navštěvuješ zemi, až přetéká, zahrnuješ ji bohatstvím. Boží potok je naplněn vodou, připravuješ klasy. Takto ji připravuješ: ¹¹svlažuješ její brázdy srovnáváje její hroudy, kypříš ji lijáky, žehnáš tomu, co v ní klíčí. ¹²Věncíš rok svou dobrotou, ve stopách tvé dráhy se řine tuk; ¹³pastviny na poušti jsou zaplaveny, pahorky lemuje veselí; ¹⁴louky se odívají stády, údolí se halí pšenící, výkřiky radosti, ó písňe!

66 Sbornistrův. Píseň. Žalm. Jásej Bohu vstříc, celá země, ²zpívejte ke slávě jeho jména, chvalte ho slávou, jež mu přísluší, ³říkejte Bohu: Jak jsi strašlivý! Tvá díla odpovídají tvé síle. Z tvých nepřátel se stávají lichotníci; ⁴celá země se před tebou klaní, zpívá ti, zpívá tvému jménu. Pomlka. ⁵Pojďte, pohleďte na Boží skutky, ve slavných činech pro Adamovy syny je strašlivý: ⁶změnil moře na pevnou zemi, řeku přešli suchou nohou. Naše radost je tedy v něm, ⁷ve vládci věčné moci. Bdí s očima upřenýma na národy, na vzpurníky, aby opět nepovstali. Pomlka. ⁸Národy, velebte našeho Boha, pozvedněte hlas k jeho chvále, ⁹on navrací naši duši životu a naše nohy chrání před chybným krokem. ¹⁰Zkoušel jsi nás, Bože, tříbil, jako se tříbí stříbro; ¹¹zavedl jsi nás do sítě, sevřel jsi naše bedra; ¹²dopustil jsi, že nám smrtelník jezdil po hlavě; procházeli jsme ohněm i vodou, potom jsi nám popřál nabrat opět dechu. ¹³Přicházím do tvého domu s celopaly, plním tobě dané sliby, ¹⁴ které mi otevřely rty, které pronášela má ústa, když mi bylo úzko. ¹⁵Přinesu ti tučné celopaly, s dýmem z beranů, učiním to s býky i kozly. Pomlka. ¹⁶Pojďte, poslyšte, já budu vypravovat, vy všichni bohobojní, co on učinil pro mou duši. ¹⁷K němu volala má ústa a také můj jazyk ho velebil. ¹⁸Kdybych byl zpozoroval ve svém srdci zlobu, Pán by mi vůbec nebyl naslouchal. ¹⁹A přece mi Bůh naslouchal, byl pozorný k hlasu mé modlitby. ²⁰Buď veleben Bůh, jenž nezamítl mou modlitbu, ani ode mne nevzdálil svou lásku.

67 Sbornistrův. Na strunné nástroje. Žalm. Píseň. ²Ať je nám Bůh milostiv a žehná nám, ať nad námi zazáří jeho tvář! Pomlka. ³Na zemi budou známy tvé cesty, mezi všemi národy tvá spása. ⁴Ať ti národy

vzdávají díky, Bože, ať ti díky vzdávají všechny národy! ⁵ Ať národy plesají a zpívají, neboť ty soudíš svět spravedlivě, soudíš národy správně, na zemi vládneš národům. Pomlka. ⁶ Ať ti národy vzdávají díky, Bože, ať ti díky vzdávají všechny národy! ⁷ Země vydala svůj plod, Bůh, náš Bůh nám poželal. ⁸ Ať nám Bůh žehná a jeho ať se bojí všechny dálavy země.

68 Sbornistrův. Davidův. Žalm. Píseň. ² Ať Bůh povstane a jeho nepřátelé se rozptýlí a jeho protivníci uprchnou před jeho tváří. ³ Jako se rozptyluje dým, tak je rozptyluješ; jako taje vosk před ohněm, tak hynou bezbožníci před Bohem. ⁴ Ale spravedliví plesají před Boží tváří, jásají a tančí radostí. ⁵ Zpívejte Bohu, hrejte jeho jménu, prorážejte cestu Jezdci na oblacích, jásejte v Jahvovi, tančete před jeho tváří. ⁶ Otec sirotků, mstitel vdov, to je Bůh ve svém svatém místě; ⁷ Bůh dává osamělému dům k přebývání, zajatcům otvírá bránu ke štěstí, ale buřiči zůstávají na vyprahlé půdě. ⁸ Bože, když jsi vyšel před svým lidem, když jsi šlapal po poušti, ⁹ země se třásla; Pomlka. i sama nebesa tála před Bohem, před Bohem, Bohem Izraele. ¹⁰ Štědře jsi, Bože, vyžil dešť, své vysílené dědictví jsi upevnil; ¹¹ tvá rodina našla sídlo, to sídlo, jež jsi, Bože, ve své dobrotě připravoval chudému. ¹² Pán vydal příkaz, je to ohlášení nespočetného vojska. ¹³ A velitelé vojska upalovali, kráska rozděljuje doma kořist. ¹⁴ Když odpočíváte mezi dvěma zídkami, křídla Holubice se pokrývají stříbrem a její peří zeleně zlatým odleskem; ¹⁵ když Šadaj rozhání krále, díky jí sněží na Temnou horu. ¹⁶ Boží hora je bašanská hora! Pyšně strmící hora je bašanská hora! ¹⁷ Proč byste žárlily, hory pyšně strmící, na horu, na níž zatoužil sídlit Bůh? Ano, Jahve tam bude bydlet až do konce. ¹⁸ Božích vozů jsou tisíce desetitisíců; Pán přišel ze Sinaje do svatyně. ¹⁹ Vystoupil jsi na výšinu, pochytil zajatce, přijal jako poplatek muže, ba i buřiče, aby měl Bůh, Jahve, příbytek. ²⁰ Buď veleben Pán den po dni! Bůh, naše spása, o nás pečuje. Pomlka. ²¹ Bůh, jehož máme, je Bůh, jenž osvobozuje, smrti dává uniknout Pán Jahva; ²² ale Bůh proráží hlavu svých nepřátel, vlasatou lebku obcházejícího zločince. ²³ Pán řekl: „Popřádám návrat z Bašanu, popřádám návrat z mořských hlubin, ²⁴ abys ponořil nohu do krve, aby měl jazyk tvých psů podíl z nepřátel.“ ²⁵ Byly vidět tvé průvody, Bože, průvody mého Boha, mého krále ke svatyni: ²⁶ zpěváci kráčeli napřed, hudebníci vzadu, uprostřed tloukly dívky na bubínky. ²⁷ Sborově velebili Boha: Jahva, od počátků Izraele. ²⁸ Byl tam Benjamin, nejmladší kráčel vpředu; Judova knížata v pestrobarevných šatech, Zabulonova knížata, Neftaliho knížata. ²⁹ Poruč, můj Bože, podle své moci, podle moci, Bože, které jsi užil pro nás, ³⁰ ze svého chrámu nad Jeruzalémem. K tobě přijdou králové, přinesou dary. ³¹ Pohroz zvířeti z rákosí, tlupě býků s národy telat, jež se koří s pruty stříbra! Rozežen národy, jež mají rády válku. ³² Z Egypta přijdou velmoži, Etiopie vzepne ruce k Bohu. ³³ Králové země, zpívejte Bohu, hrejte ³⁴ Jezdci na nebesích, na dávných nebesích. Pomlka. Hle, on pozvedá hlas, mocný hlas: ³⁵ uznejte Boží moc. Nad Izraelem je jeho jas, v oblacích jeho moc; ³⁶ bázeň budí Bůh ze své svatyně. To je on, Bůh Izraele, jenž dává lidu sílu a moc. Veleben budíž Bůh!

69 Sbornistrův. Na nápěv: O liliích... Davidův. ² Zachraň mě, Bože, neboť vody mi pronikly až k duši. ³ Nořím se do bahna propastí a nic není pevného; sestoupil jsem do hlubiny vod a proud mě zaplavuje. ⁴ Křičím do umdlení, pálí mě hrdlo, čekáním na mého Boha mi vyhasly oči. ⁵ Početnější než vlasy na hlavě jsou ti, kdo mě bez příčiny nenávidí; mocní jsou, kdo mě ničí, kdo se na mne neprávem hněvají. (Mám vracet, co jsem nevezl?) ⁶ Bože, ty znáš mou pošestlost, zjevná jsou před tebou má provinění. ⁷ Ať se za mne nerdí, kdo v tebe doufají, Jahve Sabaot! Ať se za mne nestydí, kdo tě hledají, Bože Izraele! ⁸ To kvůli tobě snáším potupu, tvář mi pokrývá hanba, ⁹ pro své bratry jsem cizincem, neznámým pro syny své matky; ¹⁰ neboť mě stravuje horlivost pro tvůj dům, urážky těch, kdo urážejí tebe, na mne dopadají. ¹¹ Soužím svou duši postem, a vynáší mi to urážky; ¹² jako oděv si vezmu pytlouinu, a pro ně se stanu terčem posměchu, ¹³ povídají si o mně muži sedící v bráně a prozpěvují si pijáci silných nápojů. ¹⁴ A když já se na tebe, Jahve, obrátím s modlitbou v příhodný čas, odpověz mi, Bože, ve své velké lásce, v pravdě své spásy. ¹⁵ Vytáhni mě z bahna, ať se neponořím, ať uniknu svým protivníkům, hlubině vod! ¹⁶ Příval vod ať mě nezaplaví, propast ať mě nepohlčí, ať mě nepolapí ústa jámy! ¹⁷ Odpověz mi, Jahve, vždyť tvá láska je dobrotivá; ve své velké něžné lásce ke mně shlédni; ¹⁸ před svým služebníkem neskrývej svou tvář, tíží mě útisk, rychle mi odpověz; ¹⁹ pojd' blíž k mé duši, pomsti ji, už kvůli mým nepřítelům mě vykup. ²⁰ Ty víš, jak jsem tupen, zahanbován a haněn. Před sebou máš všechny mé utlačovatele. ²¹ Potupa mi zlomila srdce, až umdlévám. Doufal jsem v soucit, ale marně, v utěšitele, a nenašel jsem je. ²² Za pokrm mi dali jed, v mé žízni mě napájeli octem. ²³ Ať je jim léčkou jejich stůl a jejich hojnost pastí; ²⁴ ať se jim zatemní oči, aby již neviděli, v každé chvíli zbavuj síly jejich bedra! ²⁵ Vylej na ně své rozlícení, ať je zasáhne oheň tvého hněvu; ²⁶ ať se jejich přístřeší promění v poušť, ať jejich stany zůstanou neobývané: ²⁷ oni se vrhají na toho, jehož ty biješ, rány tvé oběti rozmnožují. ²⁸ Nakládej na ně vinu za vinou, ať už se jim nedostává tvé spravedlnosti; ²⁹ ať jsou vymazáni z knihy života, vyloučení z počtu spravedlivých. ³⁰ A mne, shrbeného, zraněného, kéž narovná, Bože, tvá spása! ³¹ Budu chválit Boží

jméno písní, důkuvzdáním je oslavovat;³² to se líbí Jahvovi více nežli býk, silné zvíře s rohy a kopyty.³³ Pokorní uviděli, plesají; vy, kdo hledáte Boha, ať vaše srdce žije!³⁴ Neboť Jahve chudé vyslyší, svými zajatci nepohrdá.³⁵ Ať mu jásají vstříc nebe i země, moře i vše, co se v něm hýbe!³⁶ Neboť Bůh zachrání Sion, Judova města opět postaví, tam se bude bydlet, to bude jejich;³⁷ potomstvo jeho služebníků je dědí, a kdo milují jeho jméno, tam přebývají.

70 Sbornistrův. Davidův. Jako připomínka.² Bože, prospěš mi na pomoc, Jahve, pomoz mi!³ Hanba a potupa padni na ty, kdo pasou po mé duši! Zpátky, ať jsou zahanbeni, kdo jsou potěšeni mým neštěstím;⁴ ať ustoupí a jsou pohaněni, kdo říkají: Cha! Cha!⁵ Radost v tobě a veselí všem, kdo tě hledají; ať stále znovu říkají: „Bůh je veliký!“⁶ kdo milují tvou spásu!⁶ Já pak jsem ubohý a nešťastný, Bože, přijď rychle! Tys má pomoc a můj spasitel, Jahve, neotálej!

71 V tobě, Jahve, mám své útočiště, ať nejsem navždy zahanben!² Ve své spravedlnosti mě braň, osvobod mě, nakloň ke mně ucho a zachraň mě.³ Buď pro mne pohostinným skaliskem, vždy dostupným; rozhodl jsi, že mě zachráníš, neboť má skála, má hradba jsi ty.⁴ Můj Bože, osvobod mě z ruky bezbožníkovy, z pěsti podvodníkovy a násilníkovy.⁵ Vždyť tys má naděje, Pane, Jahve, má víra od mládí.⁶ V tobě mám oporu už od lůna, ty jsi můj podíl od útroby mé matky, tobě patří má neutuchající chvála.⁷ Mnozí mě pokládali za div, ale mé bezpečné útočiště jsi ty.⁸ Má ústa oplývají tvou chválou, tvou skvělost opěvují po celý den.⁹ Neodvrhuj mě v době mého stáří, když mi ubývá sil, neopouštěj mě.¹⁰ Neboť o mně mluví mí nepřátelé, kdo číhají na mou duši, se domlouvají:¹¹ „Bůh ho opustil, pronásledujte ho, chopte se ho, nemá nikoho, kdo by ho bránil.“¹² Bože, nebuď ode mne daleko, můj Bože, prospěš mi na pomoc!¹³ Hanba a zkáza padni na ty, kdo útočí na mou duši; zneuctění a ponížení ať padne na ty, kdo pasou po mém neštěstí!¹⁴ A já v neutuchající naději tě budu stále víc a víc chválit;¹⁵ má ústa budou vyprávět o tvé spravedlnosti, o tvé spáse po celý den.¹⁶ Přijdu v Jahvově moci, abych připomínal tvou spravedlnost, ji jedinou.¹⁷ Bože, ty jsi mě učil od mladosti a až dosud hlásám tvé divy.¹⁸ Jsem stár, obtížený lety, Bože, neopouštěj mě, ať zvěstuji tvou paži budoucím věkům, tvou moc¹⁹ a tvou spravedlnost, Bože, až k oblakům! Ty, který jsi učinil veliké věci, Bože, kdo je jako ty?²⁰ Ty, který jsi mi ukázal tolik zla a tísně, zase přijdeš a oživíš mě. Zase přijdeš a vyprostíš mě z propasti země,²¹ budeš mě živit ve vysokém věku, přijdeš mě potěšit.²² Já ti budu vzdávat díky na lyře ve tvé pravdě, můj Bože, budu ti hrát na harfě, Izraelův Svátý.²³ Ať zaplesají mé rty, ať ti budu hrát i má duše, již jsi vykoupil!²⁴ Můj jazyk po celý den šeptá o tvé spravedlnosti: hanba a potupa padni na ty, kdo usilují o mé neštěstí!

72 Šalomounův. Bože, dej králi svou soudnost, královskému synu svou spravedlnost,² ať nad tvým lidem vynáší spravedlivý rozsudek a rozsuzuje tvé slabé.³ Přineste, hory, i vy pahorky, pokoj lidu. Spravedlivě⁴ bude soudit drobný lid, zachrání syny ubožáků, rozdrtí jejich katany.⁵ Potrvá pod sluncem a měsícem od věků do věků;⁶ sestoupí jako déšť na otavu, jako mžení pro závlahu země.⁷ V jeho dnech pokvete spravedlnost a veliký mír, dokud nezanikne měsíc;⁸ bude vládnout od moře k moři, od Řeky až do končin země.⁹ Před ním se skloní Zvíře, jeho nepřátelé budou lízat prach;¹⁰ králové Taršíše a ostrovů odvedou daně. Králové ze Sáby a ze Seby podají obětní dar;¹¹ všichni králové se před ním budou klanět, všichni pohané mu budou sloužit.¹² Neboť on osvobozuje chudáka, když volá, a maličkého, jenž nemá pomocníka;¹³ má soucit se slabým a chudým, zachraňuje duši chudáků.¹⁴ Od útlaku, násilí vykupuje jejich duši, drahocenná je v jeho očích jejich krev.¹⁵ (Ať žije a ať mu dají zlato ze Sáby!) Modlitby za něho se budou konat bez oddechu, po celý den se mu bude žehnat.¹⁶ Hojnost pšenice ať je na zemi, ať se vlní na vrcholku hor, jako Libanon, když probouzí své plody a své květy, jako tráva země!¹⁷ Navěky buď velebno jeho jméno, stále ať trvá pod sluncem! V něm budou požehnána všechna plemena země, ať ho všichni pohané blahoslaví!¹⁸ Buď veleben Jahve, Bůh Izraele, jedině On koná divy;¹⁹ buď navždy velebno jeho slavné jméno, celá zem ať je plna jeho slávy! Amen! Amen!²⁰ Konec modliteb Jišajova syna Davida.

73 Žalm. Asafův. Ale Bůh přece je k Izraeli dobrý, Pán k lidem čistého srdce.² Chybělo málo, a má noha by klopýtala, trošku, a mé kroky by klouzaly,³ jak jsem záviděl nadutcům, když jsem viděl blahobytné bezbožníků.⁴ Nepotkávají je žádná soužení, nic nekazí jejich skvělý zjev;⁵ daleko od nich je lidské trápení,

73:1 Asafův. Tento žalm byl zřejmě mezi těmi, které se zpívaly v chrámu během Ezechiášovy reformy (srv. 2Pa 29:30), jak napovídá jména jeho autora v titulu. Zabývá se nikoliv častou otázkou, proč se špatné věci dějí dobrým lidem, ale jejím protějškem: proč se dobré

věci dějí špatným lidem? Přemítání a rozjímání nad zdánlivě neřešitelnou záhadou přivedla žalmistu k poznání, že rozdíl je v cíli cesty, na které je člověk zastížen setkáním s Bohem (vv. 17–19; srv. Ř 8:28 a pozn. Ez 3:17–21).

nejsou postiženi s Adamem. ⁶Proto je pýcha jejich náhrdelníkem, násilí šatem, do něhož se halí; ⁷z dobrého bydlá jim vzchází zlomyslnost, klamem jim přetéká srdce. ⁸Vysmívají se, vynášejí zlo, pyšně vynášejí sílu, ⁹jejich ústa si přisvojují nebesa a jejich jazyk rejdí po zemi. ¹⁰Proto se za nimi hrne můj lid: k nim přitékají vody hojnosti. ¹¹Říkají: „Jak by to Bůh věděl? Má Nejvyšší o něčem ponětí?“ ¹²Hleďte na ně, jsou to bezbožníci, a stále si v klidu bohatnou! ¹³Ale proč jsem si přece uchovával čisté srdce a umýval si ruce v nevinnosti? ¹⁴Když jsem byl po celý den bit a každé ráno jsem snášel trest, ¹⁵kdybych byl řekl: „Budu mluvit jako oni,“ byl bych zradil rod tvých synů. ¹⁶A tak jsem přemýšlel, abych pochopil: jaké to bylo utrpení v mých očích! ¹⁷Až do dne, kdy jsem vešel do božských svatyní, kde jsem prohlédl, jaký je stihne osud. ¹⁸Ale ty jsi z nich vlastně udělal cosi klamného, srážíš je do velikého zmatku. ¹⁹Ach, jak z nich jde najednou hrůza, když zmizeli, když je dorazil děs! ²⁰Jako snem při procitnutí, Pane, když se vzbudíš, pohrdáš jejich obrazem. ²¹Tehdy, když mi hořklo srdce a když jsem měl probodené ledví, ²²já hlupák jsem nechápal, byl jsem vedle tebe jako dobytče. ²³A mne, jenž jsem zůstával u tebe, jsi uchopil za pravou ruku, ²⁴svou radou mě povedeš a ke slávě mě přitáhneš. ²⁵Koho bych tedy měl mít v nebi? Jsem-li s tebou, nemám na zemi žádné přání. ²⁶A mé tělo a mé srdce zchradly, skálo mého srdce, můj podíl, Bože, navěky? ²⁷Hle, kdo se od tebe vzdaluje, ten zahyne, vyhladiš ty, kdo vůči tobě páchají cizoložství. ²⁸Pro mne je dobrem přistupovat k Bohu, vložil jsem své útočiště v Pána, abych vyprávěl o všech tvých divcích.

74 Báseň. Asafova. Proč bys, Bože, napořád odvrhoval, dýmal hněvem proti stádu, které paseš? ²Pamatuj na své shromáždění, které sis od počátku získal, které jsi vykoupil, na kmen svého dědictví a na tu horu Sion, na níž sis udělal příbytek. ³Zaměř své kroky vzhůru k té spoušti bez konce: ve svatyni všechno poplenil nepřítel; ⁴na místě tvých shromáždění zazníval řev tvých protivníků, své znaky dali na čelní štít brány, znaky, ⁵které jsme neznali. Jako v hlubokém lese sekerami ⁶káceli křídla bran a bušili širočinou a kyjem; ⁷vydali tvou svatyni ohni, až do základů zneuctili příbytek tvého jména. ⁸V srdci si řekli: „Rozdrťme je naráz!“ Každé místo svatého shromáždění spálili v zemi. ⁹Ustala naše znamení, už nejsou proroci a nikdo mezi námi neví, jak dlouho ještě. ¹⁰Jak dlouho ještě, Bože, se bude utiskovatel rouhat, tvé jméno až do konce bude urážet nepřítel? ¹¹Proč odtahuješ svou ruku, ponecháváš svou pravici v skrytu svého klína? ¹²Vždyť, Bože, ty jsi můj král od prvopočátku, původce osvobození uprostřed země, ¹³ty jsi svou mocí rozčísł moře, obludám ve vodách jsi rozbil hlavy; ¹⁴ty jsi roztržštil Leviatanovy hlavy a udělal z nich pastvu divoké zvěře, ¹⁵ty jsi dal vytrysknout prameni a bystrině, ty jsi vysušil nevysychající řeky, ¹⁶tobě náleží den a tobě náleží noc, ty jsi dal rád světlu a slunci, ¹⁷ty jsi vytyčil všechna pomezí země, léto i zimu ty jsi učinil. ¹⁸Pamatuj, Jahve, nepřítel se rouhá, pošetilý lid uráží tvé jméno. ¹⁹Nevydávej zvěři duši své hrdličky, až do konce nezapomínej na život svých nešťastných. ²⁰Přihlédni ke smlouvě. Jsou naplněny brlohy země, ta doupata násilí. ²¹Ať se utlačovaný nevrátí pokrytý hanbou, ať chudý a nešťastný chválí tvé jméno! ²²Povstaň, Pane, obhajuj svou při, pamatuj na pošetilce, jenž se ti po celý den rouhá! ²³Nezapomínej na povyk svých protivníků, na křik svých nepřátel, jenž se stále vzmahá!

75 Sbornistrův. „Nenič.“ Žalm. Asafův. Píseň. ²Tobě vzdáváme díky, Bože, vzdáváme díky a vzýváme tvé jméno, vyprávíme o tvých divcích. ³„Ve chvíli, kterou určím, vynesu já sám spravedlivý rozsudek; ⁴země se hrouť i všichni její obyvatelé; její sloupy jsem upevnil já sám. Pomlka. ⁵Řekl jsem nadutcům: pryč s nadutostí! Bezbožníkům: nepozvedejte hlavu, ⁶nepozvedejte tak vysoko svou hlavu, nemluvte tvrdošjně.“ ⁷Vždyť už nikoli od východu k západu, už nikoli na horské poušti ⁸soudí Bůh, On v pravdě jednoho ponizuje nebo pozvedá druhého: ⁹Jahve má v ruce číši, nápoj plný šumícího vína; naleje z něho, oni budou srkat jeho sedlinu, budou pít všichni bezbožníci země. ¹⁰A já zvěstovat budu navždy, budu hrát Jakubovu Bohu; ¹¹zlomím sílu bezbožníků a síla spravedlivého povstane.

76 Sbornistrův. Na strunné nástroje. Žalm. Asafův. Píseň. ²V Judovi je Bůh znám, v Izraeli veliké je jeho jméno, ³jeho stan utkvěl v Salemu a jeho příbytek na Sionu; ⁴tam zlomil blesky luku, štít, meč a válku. Pomlka. ⁵Jak jsi zářivý, a proslulý pro ty kupy kořisti, ⁶jež jim byla odňata; hrdinové spali svým spánkem, všem těm bojovníkům selhaly paže, ⁷když tys pohrozil, Jakubův Bože, vůz i kůň strnuli. ⁸Ty jsi strašlivý! Kdo odolá před tvou tváří, když vzplane tvůj hněv! ⁹Z nebe dáváš zaznít rozsudku, země má strach a mlčí, ¹⁰když Bůh povstává k soudu, aby zachránil všechny pokorné na zemi. Pomlka. ¹¹Lidský hněv ti vzdává chválu, těmi, kdo unikli Hněvu, se opásáš; ¹²učiňte sliby, splňte je Jahvovi, svému Bohu, kdo ho obklopujete, přineste obětní dar Děsivému; ¹³on bere dech knížatům, děsí pozemské krále.

77 Sbornistrův... Jedutun. Asafův. Žalm. ²K Bohu stoupá můj hlas: volám, k Bohu stoupá můj hlas: On mě slyší. ³V den úzkosti jsem hledal Pána; v noci jsem bez oddechu vztahoval ruku, má duše odmítala

útěchu. ⁴Vzpomínám na Boha a sténám rozjímám a užij se mi dech. Pomlka. ⁵Zadržel jsi víčka mých očí, jsem rozrušený, nemohu mluvit; ⁶myslel jsem na minulé dny, na dávné roky ⁷vzpomínám, v noci si šeptám v srdci, rozjímám a můj duch se táže: ⁸Což Pán vždy odvrhne, přestává ukazovat svou přízeň? ⁹Vyčerpala se jeho láska natrvalo, skončilo Slovo na věky věků? ¹⁰Což Bůh zapomíná na slitování anebo rozhněván uzavírá své nitro? Pomlka. ¹¹A říkám: „To mě zraňuje: změnila se pravice Nejvyššího.“ ¹²Vzpomínám na Jahvovy hrdinské činy, ano, vzpomínám na dávné doby, na tvé divy, ¹³šeptám si o celém tvém díle a o tvých hrdinských činech rozjímám: ¹⁴Bože, svaté jsou tvé cesty! Který bůh je velký jako Bůh! ¹⁵Ty, Bůh, jenž koná divy, jsi mezi národy dal poznat svou sílu, ¹⁶svou paží jsi vykoupil svůj lid, děti Jakubovy a Josefovy. Pomlka. ¹⁷Vody tě viděly, Bože, vody tě viděly a celé se rozehvěly, také propasti se zmítaly. ¹⁸Mraky vylily vody, z oblaků bily hromy, létaly i tvé šípy. ¹⁹Burácející hlas tvého hromu. Tvé blesky ozařovaly svět, země se zmítala a chvěla. ²⁰Mořem vedla tvá cesta, tvá stezka nespočetnými vodami a tvé stopy nikdo nepoznal. ²¹Jako stádo vedl jsi svůj lid rukou Mojžíšovou a Áronovou.

78 Báseň. Asafova. Lide můj, poslyš, můj zákon; slovům mých úst nastav uši; ²otvírám ústa v podobenstvích, tajemství minulosti připomínám. ³Slyšeli jsme to a poznali, naši otcové nám to vyprávěli; ⁴nesmlčíme to jejich dětem, budeme to vyprávět pokolení, jež přichází; o Jahvových chvályhodných činech i o jeho moci, o divech, tak jak je udělal; ⁵ustavil svědectví v Jakubovi, vložil zákon do Izraele; přikázal našim otcům, aby o tom zpravili své děti, ⁶aby to znalo pokolení, jež přichází, děti, které se mají narodit. Ať povstanou, ať vyprávějí svým dětem, ⁷ať vkládají svou naději v Boha, ať nezapomínají na Boží hrdinské činy a jeho přikázání ať zachovávají; ⁸ať nejsou po příkladu svých otců buřičským a chvástavým pokolením, pokolením srdce nestálého a ducha Bohu nevěrného. ⁹Efraimovi synové, lukostřelci, v den bitvy se otočili; ¹⁰nedodržovali Boží smlouvu, odmítali kráčet v jeho zákoně; ¹¹zapomněli na jeho hrdinské činy, na divy, které jim ukázal: ¹²před jejich otci udělal div v egyptské zemi, na taniských polích. ¹³Rozčísil moře a převedl je, postavil vody jako hráz; ¹⁴ve dne oblakem je vodil, svitem ohně po celou noc; ¹⁵Rozčísil skály na poušti a jako z hojnosti propastných vod je napojil; ¹⁶ze skály vyvedl potoky a vodám dal stékat v proudech. ¹⁷Ale ještě více proti němu hřešili a vzdorovali Nejvyššímu na bezvodém místě; ¹⁸pokoušeli Boha ve svém srdci žádající jídlo podle své chuti. ¹⁹Mluvili proti Bohu, řekli: „Což Bůh dokáže na poušti prostřít stůl? ²⁰Hle, udeři do skály, vody tečou, potoky se řinou, ale může dát chléb anebo poskytnout svému lidu maso?“ ²¹Tu Jahve uslyšel, rozhněval se, proti Jakubovi vyšlehl plamen a potom povstal proti Izraeli hněv, ²²protože neměli víru v Boha, neměli důvěru v jeho spásu. ²³Oblakům nahoře poručil, otevřel brány nebes; ²⁴k obživě jim seslal déšť many, dal jim pšenici z nebes; ²⁵chlebem Silných se živil člověk, on jim poslal potravu do sytosti. ²⁶Pozvedl v nebesích východní vítr, svou mocí dal, aby přišel vítr jižní, ²⁷seslal na ně déšť masa jako prachu, drůbeže jako písku moří, ²⁸dal, aby to spadlo doprostřed jeho tábora, kol dokola jeho příbytku. ²⁹Oni jedli a dobře se nasýtily, posloužil jim tím, po čem toužili; ³⁰oni se ze svých choutek nevzpamatovali, to jídlo ještě měli v ústech, ³¹když proti nim povstal Boží hněv: on pobíjel v řadách statných, srážel Izraelovy mladíky. ³²Všemu navzdory hřešili dále, nedůvěřovali jeho divům. ³³On jedním dechem skoncoval s jejich dny, velkým děsem s jejich roky. ³⁴Když je pobíjel, hledali ho, vraceli se, spěchali k němu. ³⁵Rozpomínali se, že Bůh je jejich skála, Bůh, Nejvyšší, jejich vykupitel! ³⁶A lichotili mu svými ústy, svým jazykem mu však lhali. ³⁷Jejich srdce nebylo spolehlivé při něm, neměli víru v jeho smlouvu. ³⁸On tedy ve své něžné lásce smazával viny, místo co by pustošil, neúnavně upouštěl od svého hněvu, místo co by oživoval veškeré své rozlícení. ³⁹Vzpomínal si, že oni, to tělo, jsou dech, který odchází a nevrací se. ⁴⁰Kolikrát mu na poušti vzdorovali, uráželi ho v pustinách! ⁴¹Opět a opět pokoušeli Boha, uráželi Izraelova Svatého, ⁴²vůbec si nevzpomněli na jeho ruku, ani na den, kdy on je zachránil před protivníkem. ⁴³On, jenž v Egyptě ukázal svá znamení, své zázraky na taniských polích, ⁴⁴obrátil v krev jejich řeky, jejich potoky, aby neměli co pít. ⁴⁵Poslal na ně ovády, kteří žrali, žáby, které je sužovaly, ⁴⁶vydal sarančeti jejich sklizně a jejich dřinu kobylce; ⁴⁷zničil krupobitím jejich vinici a jejich fíkovníky mrazem; ⁴⁸jejich dobytek vydal napospas krupobití a jejich stáda bleskům. ⁴⁹Vypustil na ně oheň svého hněvu, prchlivost a rozlícenost a úzkost, celý průvod andělů zhouby; ⁵⁰prorazil stezku svému hněvu. Nechránil jejich duši od smrti, moru vydal jejich život; ⁵¹pobil každého prvorozence v Egyptě, výkvět plemene v Chamových stanech. ⁵²Pobízel jako ovce svůj lid, vodil je jako stádo na poušti, ⁵³vedl je bezpečně, byli bez obav, jejich nepřátele přikrylo moře. ⁵⁴Přivedl je ke svému svatému území, na horu, kterou dobyla jeho pravice; ⁵⁵zahnal před nimi pohany, šňůrou jim vyměřil dědictví; pod jejich stanem usídlil Izraelovy kmeny. ⁵⁶Oni pokoušeli Boha, Nejvyššího, vzdorovali mu, odmítali uchovávat jeho svědectví; ⁵⁷scházeli z cesty, zrazovali jako jejich otcové, otáčeli se jako zrádný luk; ⁵⁸pobuřovali ho svými výšinami, svými modlami v něm budili žárlivost. ⁵⁹Bůh slyšel a rozhněval se, úplně odvrhl Izraele; ⁶⁰opustil sídlo v Silu, stan, kde bydlel u lidí. ⁶¹Svou sílu vydal do zajetí, do rukou nepřítelů svůj lesk; ⁶²vydal svůj lid napospas meči, na své dědictví se rozhněval. ⁶³Jeho mladíky pohltil oheň, jeho pannám se nedostalo písně svatební, ⁶⁴jeho kněží padli mečem, nenaříkaly jeho vdovy. ⁶⁵Jako spáček se vzbudil Pán, jako

hrdina zmožený vínem. ⁶⁶ Bil své nepřátele do zad, navždy je vydal hanbě. ⁶⁷ Odvrhl Josefův stan, nevyvolil Efraimův kmen; ⁶⁸ Judův kmen vyvolil, horu Sion, kterou miluje. ⁶⁹ Jako výšiny postavil svou svatyni, jako zemi, jíž dal navždy základy. ⁷⁰ Vyvolil svého služebníka Davida, vzal ho z ovčích ohrad, ⁷¹ od ovcí s jehnaty ho zavola, aby pásł Jakuba, jeho lid, a Izraele, jeho dědictví; ⁷² on je pásł s bezúhonným srdcem a moudrou rukou je vedl.

79 Žalm. Asafův. Bože, přišli pohané do tvého dědictví, poskvrnili tvůj posvátný Chrám; z Jeruzaléma udělali hromadu trosek, ² předhodili mrtvoly tvých služebníků jako pastvu nebeským ptákům, těla tvých lidí pozemským zvířatům. ³ Jako vodu prolévali krev kol dokola Jeruzaléma, a není jediného hrobníka. ⁴ Hle, jsme na pohanu svým sousedům, k smíchu a posměchu svému okolí. ⁵ Jak dlouho, Jahve, potrvá tvůj hněv, napořád? Bude tvá žárlivost pálit jako oheň? ⁶ Vylej své rozlíčení na pohany, na ty, kteří tě neznají, a na království, která nevzývají tvé jméno. ⁷ Vždyť oni pohltili Jakuba a zpusťovali jeho příbytek. ⁸ Neuchovávej proti nám v paměti hříchy předků, pospěš si, svou něžnou láskou nás předejdi, jsme u konce svých sil; ⁹ pomoz nám, Bože naší spásy, pro slávu svého jména; zahlaď, Jahve, naše hříchy, vysvoboď nás pro své jméno. ¹⁰ Proč by měli pohané říkat: „Kde je jejich Bůh?“ Ať před našima očima poznají pohané pomstu za krev tvých služebníků, jež byla vylita! ¹¹ Ať před tebe dojde zajatcova stížnost, svěřence smrti ušetří svou mocnou paží. ¹² Odplat našim sousedům sedmkrát, plnou měrou, čím urazili, tu urážku, jíž se dopustili na tobě, Pane. ¹³ A my, tvůj lid, stádo z tvého ovčína, ti budeme vzdávat díky navždy a od věků do věků budeme hlásat tvou chválu.

80 Sbornistrův. Na nápěv: Lilie jsou naučeními. Asafův. Žalm. ² Pastýři Izraele, slyš, ty, jenž vodiš Josefa jako stádo, ty, jenž sídlíš nad Cheruby, zazáři ³ před Efraimem, Benjaminem a Manasesem, probud svou udatnost a přijď nám na pomoc. ⁴ Bože, dej, ať se navrátíme, dej zazářit své tváři, a budeme zachráněni. ⁵ Jak dlouho ještě, Jahve, Bože Sabaot, se budeš rozpalovat hněvem, když se tvůj lid modlí? ⁶ Živil jsi jej chlebem slz, napájel vrchovatě slzami; ⁷ dopouštíš, že se pro nás sváří naši sousedé a naši nepřátelé se nám posmívají. ⁸ Bože Sabaot, dej, ať se navrátíme, dej zazářit své tváři, a budeme zachráněni. ⁹ Byla vinná réva: vykopáváš ji z Egypta, zaháníš národy, abys ji zasadil; ¹⁰ uvolňuješ jí místo, ona zapouští kořeny a naplňuje zemi. ¹¹ Hory byly zahaleny jejím stínem a jejími letorosty Boží cedry; ¹² rozprostírala své šlahouny až k moři a své odnože směrem k Řece. ¹³ Proč jsi prolomil její ohrady – a každý kolemjdoucí ji obírá, ¹⁴ kanec z lesů ji plení a polní zvěř ji hltá? ¹⁵ Bože Sabaot, navrať se už konečně, pohleď z nebe a viz, navštiv tu révu, ¹⁶ ochraň ji, tvá pravice ji zasadila. ¹⁷ Spálili ji v ohni jako smetí, výčtkou tvé tváře zahynou. ¹⁸ Tvá ruka buď nad mužem po tvé pravici, nad Adamovým synem, jehož jsi utvrdil! ¹⁹ Už nikdy nepůjdeme daleko od tebe, vrať nám život, ať je vzýváno tvé jméno. ²⁰ Jahve, Bože Sabaot, dej, ať se navrátíme, dej zazářit své tváři, a budeme zachráněni.

81 Sbornistrův. Na... Z Gatu. Asafův. ² Křičte radostí Bohu, naší síle, jásejte vstříc Jakobovu Bohu. ³ Dejte se do hraní, uhoďte na bubínek, na líbeznou harfu a lyru; ⁴ trubte na roh při novoluní, při úplňku, v den našeho svátku. ⁵ Neboť Izrael má zákon, rozhodnutí Jakobova Boha, ⁶ svědectví, jež uložil v Josefovi, když vytáhl na egyptskou zem. Je slyšet neznámou mluvu: ⁷ „Od jha jsem uvolnil jeho rámě, jeho ruce odložily koš; ⁸ v úzkosti jsi volal, zachránil jsem tě. Z bouře, v níž jsem byl ukryt, jsem ti odpověděl, zkoušel jsem tě u vod Meriby. Pomlka. ⁹ Slyš, můj lide, zapřisahám tě, Izraeli, kdybys mě tak poslouchal. ¹⁰ Nebudeš mít nepravého boha, neklaněj se bohu cizímu, ¹¹ to já, Jahve, jsem tvůj Bůh, jenž tě vyvedl z egyptské země, otevři ústa dokořán, a já je naplním. ¹² Můj lid neposlouchal můj hlas, Izrael se mi nepodrobil; ¹³ ponechal jsem je jejich zatvrzelému srdci, oni chodili a dělali si podle svého. ¹⁴ Ach, kdyby mě můj lid poslouchal, kdyby Izrael chodil po mých cestách, ¹⁵ v okamžiku bych porazil jeho protivníky a obrátil bych svou ruku proti jeho utlačovatelům. ¹⁶ Jahvovi nepřátelé by mu lichotili a jejich doba by navždy zašla, ¹⁷ byl bych ho živil výbornou pšenici, byl bych tě nasytil medem ze skály.“

82 Žalm. Asafův. Bůh povstává v božské radě, uprostřed bohů soudí: ² „Jak dlouho budete krivě soudit, nadržovat bezbožníkům? Pomlka. ³ Sudte ve prospěch slabého a sirotka, ubohému, nuznému zjednejte spravedlnost; ⁴ osvobodte slabého a chudého, z ruky bezbožníků ho vyprostěte. ⁵ Nevědí, nechápou, jdou temnotou, celá země se v základech otrásá. ⁶ Já že jsem řekl: vy jste bohové, synové Nejvyššího, vy všichni? ⁷ Ale ne, vy zemřete jako každý člověk, do jednoho, knížata, padnete!“ ⁸ Povstaň, Bože, sud zemi, neboť vládneš nade všemi národy.

83 Žalm. Píseň. Asafova. ² Bože, nezůstávej němý, nemlč, už neodpočívej, Bože! ³ Hle, tví protivníci reptají, tví nepřátelé pozvedají hlavu. ⁴ Proti tvému lidu osnují spiknutí, kují pikle proti těm, jež chráníš, ⁵ a říkají:

„Pojďte, vymýtíte je z národů, ať už se nevzpomene na Izraelovo jméno!“⁶ Všichni svorně kují pikle, proti tobě zpečetili smlouvu: ⁷ stany Edomu i Izmaelitě, Moab i Hagarité, ⁸ Gebal, Amon, Amalek, Filištansko s obyvateli Tyru, ⁹ ba i Asýrie se k nim připojila, nabízí pomoc Lotovým synům. Pomlka. ¹⁰ Nalož s nimi jako s Madianem a se Siserou, jako s Jabinem u potoka Kišonu; ¹¹ byli zničeni v En-Doru, pohnojili jimi hroudu. ¹² S jejich knížaty nalož jako s Orebem a Zeebem, jako se Zebachem a Salmunou, se všemi jejich vůdci, ¹³ kteří říkali: My budeme vládnout nad Božími příbytky! ¹⁴ Můj Bože, nalož s nimi jako s kroužícím chmýřím bodláku, jako se stéblem, jímž zmitá vítr. ¹⁵ Jako když oheň pohlcuje les, jako když plamen rozpaluje hory, ¹⁶ tak je svou bouří pronásleduj, tvůj víchr ať je pln děsem. ¹⁷ Tvář jim pokrýj hanbou, ať hledají tvé jméno, Jahve! ¹⁸ Hanba a děs na ně padni navždy, zmatek a záhuba, ¹⁹ a ať to zvědí: jen ty neseš jméno Jahve, Nejvyšší nad celou zemí.

84 Sbornistrův. Na... Z Gatu. Korachových synů. Žalm. ² Jak milé jsou tvé příbytky, Jahve Sabaot! ³ Má duše vzdychá a teskní po Jahvových nádvořích, mé srdce a mé tělo křičí radostí k živému Bohu. ⁴ I vrabec našel domov a vlaštovka své hnízdo, kam si ukládá mláďata: tvé oltáře, Jahve Sabaot, můj Králi a můj Bože. ⁵ Šťastní, kdo bydlí v tvém domě, chválí tě bez ustání. Pomlka. ⁶ Šťastní lidé, jejichž síla je v tobě, kteří v srdci uchovávají cesty vzhůru. ⁷ Když projdou Údolím balzámovníku, zůstává tam po sobě pramen, zahalí je podzimní déšť, přemíra pozehnání. ⁸ Jdou z výšiny na výšinu, Bůh se jim zjevuje na Sionu. ⁹ Jahve, Bože Sabaot, slyš mou modlitbu, popřej sluchu, Bože Jakubův; Pomlka. ¹⁰ Bože, náš štíte, pohled, popatři na tvář svého pomazaného. ¹¹ Lepší je jeden den ve tvých nádvořích než tisíc po mé chuti, setrávat na prahu domu svého Boha než bydlet ve stanu bezbožníka. ¹² Neboť Jahve, Bůh, je hradba a štít, dává milost a slávu; Jahve neodmítá štěstí těm, kdo krácejí cestou bezúhonnosti. ¹³ Jahve Sabaot, šťasten, kdo spoléhá na tebe.

85 Sbornistrův. Korachových synů. Žalm. ² Zalíbení máš, Jahve, ve své zemi, navracíš Jakubovy zajatce; ³ rušíš provinění svého lidu, přikrýváš veškerý jeho hřích; Pomlka. ⁴ odkládáš všechnu svou prchlivost, upouštíš od svého planoucího hněvu. ⁵ Dej, ať se navrátíme, Bože naší spásy, utiš svou nevoli proti nám! ⁶ Což na nás budeš navždy rozhněván, od věku do věku zachováš svůj hněv? ⁷ Což se nevrátíš, abys nás oživil? A bude se tvůj lid v tobě radovat? ⁸ Ukaž nám, Jahve, svou lásku, ať se nám dostane tvé spásy! ⁹ Poslouchám. Co říká Bůh? Co Jahve říká, je pokoj pro jeho lid i jeho přátele, pokud se nevrátí ke své pošestlosti. ¹⁰ Blízká je jeho spása tomu, kdo se ho bojí, a Sláva bude sídlit v naší zemi. ¹¹ Láska a Pravda se setkávají, Spravedlnost a Pokoj se objímají; ¹² Pravda vyklíčí ze země a z nebe se skloní Spravedlnost. ¹³ Sám Jahve dopřeje štěstí a naše země vydá svůj plod; ¹⁴ Spravedlnost bude před ním kráčet a svými kroky vyznačí cestu.

86 Modlitba. Davidova. Nakloň ucho, Jahve, odpověz mi, vždyť jsem tak ubohý a nuzný; ² chraň mou duši, jsem přece tvůj přítel, spas svého služebníka, jenž na tebe spoléhá. Ty jsi můj Bůh, ³ slituj se nade mnou, Pane, tebe volám po celý den; ⁴ obvesel duši svého služebníka, když svou duši pozvedám k tobě, Pane. ⁵ Pane, jsi odpuštění a dobrota, jsi plný lásky ke všem, kdo tě volají; ⁶ Jahve, slyš mou modlitbu, povšimni si mého naříkání. ⁷ V den úzkosti tě volám, neboť ty mi odpovídáš, Pane; ⁸ mezi bohy není ani jeden jako ty, není nic, co by se podobalo tvým dílům. ⁹ Všichni pohané přijdou a budou se ti klanět, Pane, a budou vzdávat chválu tvému jménu; ¹⁰ neboť jsi veliký a konáš divy, ty, Bože, jenom ty. ¹¹ Nauč mě, Jahve, svým cestám, abych krácel ve tvé pravdě, soustřeď mé srdce na bázeň svého jména. ¹² Vzdávám ti díky z celého srdce, Pane, můj Bože, navěky budu tvému jménu vzdávat chválu, ¹³ neboť tvá láska ke mně je veliká, vytrhl jsi mou duši z hlubin šeolu. ¹⁴ Bože, povstali proti mně pyšní, tlupa zuřivců pronásleduje mou duši, na tebe oni neberou zřetel. ¹⁵ Ale ty, Pane, Bože něžné lásky a slitování, pomalý ke hněvu, plný lásky a pravdy, ¹⁶ obrať se ke mně, slituj se nade mnou! Dej svému služebníku svou sílu a svou spásu synovi své služby, ¹⁷ dobrotivě mi pokyň. Uvidí mí nepřátelé a zardí se, neboť ty, Jahve, mi pomáháš a utěšuješ mě.

87 Korachových synů. Žalm. Píseň. Jeho základ je na svatých horách, ² Jahve jej má rád, má raději brány Sionu než všechny Jakubovy příbytky. ³ On mluví o tobě ke tvé slávě, město Boží: Pomlka. ⁴ „Připočtu Rahab a Babylon mezi ty, kdo mě znají, vizte Tyros, Filištansko nebo Etiopii, kdekdo se tam narodil.“ ⁵ Ale o Sionu se řekne: „Tam se narodil každý člověk,“ a upevňuje jej sám Nejvyšší. ⁶ Jahve zapisuje do soupisu národy: „Kdekdo se tam narodil,“ Pomlka. ⁷ i knížata, stejně jako děti. V tobě si všichni budují příbytek.

88 Píseň. Žalm. Synů Korachových. Sbornistrův. V nemoci. V zármutku. Báseň. Domorodce Hemana. ² Jahve, Bože mé spásy, když před tebou v noci křičím, ³ ať má modlitba dojde až k tobě, popřej sluchu mým vzlykům. ⁴ Neboť bédami je nasycena má duše, a můj život je na pokraji šeolu; ⁵ jako bych už patřil k těm,

kdo sestoupili do jámy, jsem vyřízený člověk: ⁶ jsem zahrán k mrtvým, podobám se zabíjím, kteří leží v hrobě, těm, na něž si už nevzpomeneš, při kterých už není tvá ruka. ⁷ Položil jsi mě do přehluboké jámy, do temnot, do propasti; ⁸ těžce na mně spočívá tvůj hněv, veškeré své přívaly vyléváš. Pomlka. ⁹ Vzdálil jsi ode mne mé druhy, mne jsi jim zošklivil; jsem zavřený a nemohu vyjít, ¹⁰ mé oko chřadne neštěstím. Volám tě, Jahve, po celý den, ruce k tobě vzpínám: ¹¹ „Což děláš divy pro mrtvé, vstávají snad stíny, aby tě chválily? Pomlka. ¹² Mluví se o tvé lásce v hrobě, o tvé pravdě v místě záhuby? ¹³ Znají tvé divy ve tmách a tvou spravedlnost v zemi zapomnění?“ ¹⁴ A já, Jahve, k tobě volám, už ráno ti jde vstříc má modlitba; ¹⁵ proč odstrkuješ, Jahve, mou duši, daleko ode mne skrýváš svou tvář? ¹⁶ Jsem nešťastný a umírám od dětství, tvé děsy jsem zakusil, jsem v koncích; ¹⁷ na mne se snesl tvůj hněv, tvé hrůzy mě přivedly vniče. ¹⁸ Obklopují mě po celý den jako voda, všechny najednou se nade mnou zavírají. ¹⁹ Vzdaluješ ode mne přátele a blízké, za společníci mám temnotu.

89 Báseň. Domorodce Etana. ² Navždy opěvuji Jahvovu lásku, navždy zpívám, od věků do věků mé slovo zvěstuje tvou pravdu. ³ Neboť tys řekl: navždy je zbudována láska, svou pravdu zakládáš v nebesích. ⁴ „Uzavřel jsem smlouvu se svým vyvoleným, přísahal jsem svému služebníku Davidovi: ⁵ Navždy jsem založil tvé potomstvo, od věků do věků ti budu trůn.“ Pomlka. ⁶ Nebesa vzdávají dík za tvůj div, Jahve, za tvou pravdu ve shromáždění svatých. ⁷ Kdo se tedy v oblacích rovná Jahvovi, kdo ze synů bohů je Jahvovi roven? ⁸ Bůh je strašlivý v radě svatých, je velký a hrozný pro všechny kol sebe, ⁹ Jahve, Bože Sabaot, kdo je jako ty? Jahve, jsi mocný, tvá pravda tě obklopuje. ¹⁰ Ty zvládáš vypínavost moře, když se jeho vlny zvedají, uklidniš je ty; ¹¹ ty jsi roztal Rahab jako mrtvolu, svou mocnou paží jsi rozptýlil své protivníky. ¹² Tvá jsou nebesa, tvá je i země, svět, i co je na něm, jsi založil ty; ¹³ sever i jih jsi stvořil ty, Tábor i Hermon plesají ve tvém jménu radostí. ¹⁴ Tvá je ta paže i její udatnost, mocná je tvá ruka, vznešená tvá pravice. ¹⁵ Spravedlnost a Právo jsou oporou tvého trůnu, Láska a Pravda kráčejí před tvou tvář. ¹⁶ Šťasten je lid, jenž umí zdravit s jásotem, oni půjdou, Jahve, v záři tvé tváře; ¹⁷ ve tvém jménu plesají po celý den, tvou spravedlností se povznášejí. ¹⁸ Leskem jejich moci jsi ty, svou přízni povznášíš naši sílu; ¹⁹ neboť Jahvovi patří náš štít, jemu, Svatému Izraele, patří náš král. ²⁰ Ve vidění jsi kdysi promluvil a svým přátelům jsi řekl: „Přispěl jsem na pomoc jednomu reku, nejmladšího ze svého lidu jsem povznesl. ²¹ Vyhledal jsem svého služebníka Davida, pomazal jsem ho svým svatým olejem; ²² pro něho bude má ruka pevná a také má paže ho posílí. ²³ Protivník ho nedokáže oklamat, zvrhlík ho nedokáže sklíčit; ²⁴ rozdrtím před ním ty, kdo na něho útočí, jeho nepřátele pobijí. ²⁵ Má pravda a má láska jsou s ním, mým jménem se povznese jeho síla; ²⁶ jeho ruku položím nad moře a nad řeky jeho pravici. ²⁷ Bude mi říkat: ‘Ty jsi můj otec, můj Bůh a skála mé spásy!’ ²⁸ Takto ho udělám nejstarším a nejvyšším nad pozemskými králi. ²⁹ Navždy mu zachovám svou lásku, hodnověrná je pro něho má smlouva; ³⁰ stanovil jsem, že jeho potomstvo potrvá navždy a jeho trůn jako dny nebes. ³¹ Opustí-li jeho synové můj zákon, nebudou-li kráčet podle mých rozhodnutí, ³² znesvěti-li mé předpisy a nebudou-li dodržovat má přikázání, ³³ navštívím metlami jejich hřích, ranami jejich zlý čin, ³⁴ ale svou lásku mu neodejmu, nezklamou ve své pravdě. ³⁵ Svou smlouvu neznesvětim, proti dechu svých rtů nepůjdu; ³⁶ jednou jsem přísahal při své svatosti: lhát Davidovi? Nikdy! ³⁷ Jeho potomstvo bude navždy a jeho trůn jako slunce přede mnou, ³⁸ tak jako je navždy ustaven měsíc, pravdivý svědek v oblaku.“ Pomlka. ³⁹ Ale ty jsi odvrhl a zapudil, na svého pomazaného ses rozlítl; ⁴⁰ zapřel jsi smlouvu svého služebníka, až do prachu jsi srazil, znesvětil jeho členku. ⁴¹ Prolomil jsi všechna jeho ohrazení, jeho pevnosti jsi změnil v rozvaliny; ⁴² oloupil ho každý, kdo šel kolem, svým sousedům byl vydán na posměch. ⁴³ Povznesl jsi ty, kdo na něho útočili, všechny jeho protivníky jsi rozradostnil; ⁴⁴ o skálu jsi zlomil jeho meč, v boji jsi ho nepodpořil. ⁴⁵ Odňal jsi jeho zárné žezlo, až do prachu svrhl jeho trůn; ⁴⁶ zkrátil jsi dny jeho mladosti, nahnul jsi na něho hanbu. Pomlka. ⁴⁷ Jak dlouho se, Jahve, budeš skrývat? Napořád? Bude jako oheň planout tvůj hněv? ⁴⁸ Vzpomeň si na mne: jak dlouho zde budu? Pro jakou nicotu jsi stvořil Adamovy syny? ⁴⁹ Kdo tedy bude žít, aniž by spatřil smrt, kdo uchrání svou duši před spárem šeolu? Pomlka. ⁵⁰ Kde jsou prvotiny tvé lásky, Pane? Přísahal jsi Davidovi při své pravdě. ⁵¹ Vzpomeň si, Pane, na potupení svého služebníka, na má prsa dopadají všechny šípy národů; ⁵² tak tupili, Jahve, tví protivníci, tak tupili šlépěje tvého pomazaného! ⁵³ Buď veleben Jahve na věky! Amen! Amen!

90 Modlitba. Božího muže Mojžíše. Pane, byl jsi naším útočištěm od věků do věků. ² Dříve než se zrodily hory, než se narodily země a svět, odvěků navěky jsi Bůh. ³ Ty navracíš smrtelníka v prach a říkáš: „Vraťte se, synové Adamovi!“ ⁴ Neboť tisíc let je ve tvých očích jako včerejší den, jenž mine, jako jedna noční hlídka. ⁵ Noříš je do spánku, ráno budou jako tráva, jež raší; ⁶ ráno vykvétá a raší, večer uvadá a schne. ⁷ Tvůj hněv nás hubí, tvá rozlícenost děsí. ⁸ Položil jsi před sebe naše provinění, naše tajnosti do jasu své tváře. ⁹ Pod tvou rozlíceností ubývá všech našich dnů, dokonáváme svá léta jako vzdech. ¹⁰ Naše léta trvají tak sedmdesát roků, osmdesát, jsme-li při síle; je-li jich mnoho, jsou jen obtíž a zklamáním, neboť rychle pomínou a my odlétáme.

¹¹Kdo ví, jak silný je tvůj hněv, a kdo v bázni před tebou zná tvou rozlícenost? ¹²Nauč nás, jak máme počítat své dny, ať dojdeme k moudrosti srdce! ¹³Vrať se, Jahve, jak dlouho ještě? Ustrň se nad svými služebníky. ¹⁴Z rána nás nasyt' svou láskou, každý den se budeme radovat a zpívat. ¹⁵Radostmi nám splat' dny, kdy jsi nás trestal, a léta, kdy jsme poznali neštěstí. ¹⁶Kéž tví služebníci uzří tvé dílo, tvůj jas spočin' na jejich dětech! ¹⁷Spočin' na nás laskavost Páně! Utvrď dílo našich rukou!

91 Kdo bydlí v úkrytu u Eljona, noc tráví v Šadajově stínu ²a říká Jahvovi: Mé útočiště, má pevnost, můj Bože, na něhož spoléhám! ³To on tě vyprošťuje ze sítě ptáčníka, jenž přičinlivě ničí; ⁴přikryje tě svými křídly, máš útočiště pod jeho perutěmi. Zbrojí a štítem je jeho pravda. ⁵Nebudeš se bát ani nočních hrůz, ani šípu, jenž létá za dne, ⁶ani moru, jenž ve tmě kráčí, ani pohromy, jež pustoší o polednách. ⁷Ať si padne po tvém boku tisíc a deset tisíc po tvé pravici, ty zůstaneš mimo dosah. ⁸Postačí, aby se tvé oči podívaly, a uvidíš mzdu bezbožníků, ⁹ty, jenž říkáš: Jahve je mé útočiště, a jenž si z Eljona děláš útulek. ¹⁰Neštěstí se na tebe nemůže snést, k tvému stanu se nepřiblíží pohroma: ¹¹on o tobě dal příkaz svým andělům, aby tě chránili na všech tvých cestách. ¹²Na svých rukou tě ponosou, abys nohou nenarazil o kámen; ¹³po šelmě a zmiji budeš kráčet, pošlapeš lvíče a draka. ¹⁴Protože ke mně lne, vysvobodím ho, vyvýším ho, protože zná mé jméno. ¹⁵Volá mě a já mu odpovídám: „Jsem mu nablízku v tísní, osvobozuji ho a oslavuji, ¹⁶dlouhým životem ho chci nasytit a dám, že spatří mou spásu.“

92 Žalm. Píseň. Pro sobotní den. ²Je dobré vzdávat Jahvovi díky, hrát tvému jménu, Nejvyšší, ³zrána hlásat tvou lásku, tvou věrnost za nocí, ⁴na desetistrunné lyře a na citeře s ševelením harfy. ⁵Oblažil jsi mě, Jahve, svými činy, před dílem tvých rukou volám: ⁶„Jak veliké jsou tvé činy, Jahve, jak hluboké tvé myšlenky!“ ⁷Hloupý člověk to neví, pošetilý tomu vůbec nerozumí. ⁸Raší-li bezbožníci jako tráva, rozkvétají-li všichni zlosynové, je to jen proto, aby byli navždy srazeni, ⁹ale ty, Jahve, jsi na věky povýšen. ¹⁰Hle, tví nepřátelé hynou, všichni zlosynové se rozprchnou; ¹¹dáváš mi zdatnost býka, čerstvý olej na mne vyléváš; ¹²mé oko uvidělo ty, kdo po mně slídili, mé ucho uslyšelo ničemníky. ¹³Spravedlivý vzejde jako palma, poroste jako libanonský cedr. ¹⁴Jsou zasazeni v Jahvově domě a vzejdou v nádvoří našeho Boha. ¹⁵Ještě i ve stáří nesou ovoce, jsou stále svěží a kvetou, ¹⁶aby hlásali, že Jahve je přímý: má Skála, nepravosti v něm není.

93 Jahve kraluje, oděl se vznešeností, oděl se Jahve, obklopil mocí. Ano, svět je stálý, nezakolísá. ²Tvůj trůn je upevněn od počátku, ty jsi odevždy. ³Pozvedají řeky, Jahve, pozvedají řeky hlas, pozvedají řeky hlas a hučí; ⁴nad hlas nesčetných vod, vznešenější nad příboj moře, vznešený je Jahve na výsostech. ⁵Tvé svědectví je plně věrohodné, svatost je ozdobou tvého domu, Jahve, po dlouhé, předlouhé dny.

94 Bože mstiteli, Jahve, Bože mstiteli, objev se! ²Povstaň, soudce země, odplatu dej zpupným! ³Jak dlouho budou ještě bezbožníci, Jahve, jak dlouho budou ještě bezbožníci jásat? ⁴Chrlí nadávky, mluví nadutě, naparují se všichni zlomyslníci. ⁵A co tvůj lid, Jahve, jež oni drtí, a co tvé dědictví, jež utlačují, ⁶vдовu a cizince rdousí a sirotka vraždí! ⁷A říkají: „Jahve nevidí, Jakubův Bůh nedává pozor.“ ⁸Dávejte pozor vy, ze všech nejhoupější; pošetilci, kdy dojdete poznání? ⁹On, jenž vsadil ucho, že by neslyšel? Když vytvořil oko, že by neviděl? ¹⁰On, jenž kárá národy, že by nepotrestal? On, jenž učí člověka poznání, ¹¹Jahve zdá lidské myšlenky, ví, že jsou pouhým závanem. ¹²Šťastný člověk, jehož káráš, Jahve, a jehož poučuješ svým zákonem, ¹³abys mu dal odpočinek ve zlých dnech, zatímco pro bezbožníka se kope jáma. ¹⁴Neboť Jahve svůj lid nezanedbává, neopouští své dědictví; ¹⁵na soudu opět zavládne spravedlnost, doprovodí ji všechna přímá srdce. ¹⁶Kdo za mne povstane proti ničemům, kdo za mne zasedne proti zlomyslným? ¹⁷Kdyby mi nepřišel na pomoc Jahve, přebývala by má duše brzy v mlčení. ¹⁸Když říkám: „Má noha kolísá,“ tvá láska, Jahve, mě podpírá; ¹⁹v přemíře starostí, jež mě zaplavují, dává tvá útěcha slast mé duši. ²⁰Což jsi spojencem soudu zkázy, jenž povyšuje nepořádek na zákon? ²¹Útočí se na život spravedlivého a krev nevinného se odsuzuje. ²²Ale Jahve je pro mne pevností a můj Bůh skálou mého útočiště; ²³obrací jejich zlý čin proti nim a za jejich zlomyslnost je umlčí, umlčí je Jahve, náš Bůh!

95 Pojďme, radostně volejme k Jahvovi, s jáсотem pozdravujme Skálu naší spásy; ²přicházejme k jeho tváři s díkůvzdáním, za zvuku harfy ho pozdravujme s jáсотem. ³Neboť vskutku veliký Bůh je Jahve, Veliký král nade všemi bohy; ⁴v jeho ruce jsou hlubiny země jemu patří i výšiny hor; ⁵jeho je moře, on je učinil, pevnina, jeho ruce ji utvořily. ⁶Vejděte, skloňme se, klanějme se, poklekněme před Jahvem, jenž nás učinil. ⁷Neboť on je náš Bůh a my lid jeho pastvy, stádo jeho ruky. Kéž byste dnes naslouchali jeho hlasu! ⁸„Nezatvrzujte svá

srdce jako v Meribě, jako v den Massy na poušti, ⁹kde mě vaši otcové zkoušeli, pokoušeli mě, i když viděli mé skutky!“ ¹⁰Po čtyřicet let mi to pokolení bylo protivné, a řekl jsem: Stále ta bloudící srdce, ti mužové nepoznali mé cesty. ¹¹Tu jsem ve svém hněvu přísahal: „Nikdy mého odpočinku nedojdou.“

96 Zpívejte Jahvovi novou píseň! Zpívejte Jahvovi! Celá země! ²Zpívejte Jahvovi, velebte jeho jméno! Hlásejte den po dni jeho spásu, ³vyprávějte pohanům o jeho slávě, všem národům o jeho dívech! ⁴Veliký je Jahve a nejvyš hoděn chvály, strašlivý, on je nade všechny bohy! ⁵Nicota, všichni bohové národů. To Jahve udělal nebesa, ⁶před ním jas a vznešenost, v jeho svatyni moc a krása. ⁷Přiznejte Jahvovi, rodiny národů, přiznejte Jahvovi slávu a moc, ⁸přiznejte Jahvovi slávu jeho jména. Předkládejte obětní dar, vejděte do jeho nádvoří, ⁹klaňte se Jahvovi v lesku jeho svatosti. Chvěj se před ním, celá země. ¹⁰Mezi pohany říkejte: „To Jahve vládne.“ Svět je stálý, ani se nepohne. O národech on rozhoduje podle práva. ¹¹Raduj se, nebe! Jásej, země! Ať hučí moře i vše, co je naplňuje! ¹²Ať plesá pole i všechno, co plodí, ať všechny lesní stromy křičí radostí ¹³před Jahvovou tváří, vždyť on přichází, vždyť on přichází soudit zemi; bude soudit svět ve spravedlnosti a národy ve své pravdě.

97 Jahve kraluje! Jásej, země, četné ostrovy ať plesají! ²Temnota a Mračno ho obklopují, Spravedlnost a Právo jsou oporou jeho trůnu. ³Oheň se před ním žene a vůkol pohlcuje jeho protivníky; ⁴jeho blesky ozařují svět, země to vidí a otřásá se. ⁵Hory tají jako vosk před Pánem celé země; ⁶nebesa rozhlašují jeho spravedlnost a všechny národy vidí jeho slávu. ⁷Hanba modloslužebníkům, těm, kdo se chlubí marnostmi; klanějte se před ním všichni bohové. ⁸Sion slyší a plesá, Judovy dcery jásají nad tvými soudy, Jahve. ⁹Neboť ty jsi, Jahve, Nejvyšší nad celou zemí, všechny bohy značně převyšuješ. ¹⁰Jahve miluje toho, kdo nemá v lásce zlo, zachovává duše těch, kdo mu patří, a z ruky bezbožníků je osvobozuje. ¹¹Světlo vzchází pro spravedlivého a radost pro člověka přímého srdce. ¹²Spravedliví, plesejte v Jahvovi, chvalte to, co připomíná jeho svatost.

98 Žalm. Zpívejte Jahvovi novou píseň, neboť učinil divy; spása mu přišla z jeho pravice, z jeho svaté paže. ²Jahve dal poznat svou spásu, očím pohanů zjevil svou spravedlnost, ³rozpomenul se na svou lásku a věrnost vůči Izraelovu domu. Všechny dálavy země uviděly spásu našeho Boha. ⁴Pozdravujte Jahva s jáсотem, celá země, vykřikujte radostí! ⁵Vyhrávejte Jahvovi na harfě, za zvuků nástrojů; ⁶jásejte za zvuků trubky a rohu před tváří krále Jahva. ⁷Ať hučí moře, i co je naplňuje, svět, i kdo v něm sídlí; ⁸ať všechny řeky tleskají a hory ať křičí radostí ⁹před Jahvovou tváří, neboť on přichází, aby soudil zemi, svět bude soudit ve spravedlnosti a národy podle práva.

99 Jahve kraluje, národy se chvějí, zasedá na cherubech, země vrávorá; ²veliký je Jahve na Sionu. Povznáš se nade všechny národy; ³ony ať velebí tvé velké a strašlivé jméno: je svaté ⁴a mocné. Ty jsi král, jenž miluje právo ustanovil jsi nestrannost, právo a spravedlnost, v Jakobovi jednáš ty. ⁵Vyvyšujte Jahva, našeho Boha, klaňte se u jeho podnoží; on je svatý. ⁶Mojžíš, Áron mezi jeho kněžími a Samuel, volající k jeho jménu, dovolávali se Jahva, a on jim odpovídal. ⁷V oblakovém sloupu s nimi mluvil, oni dodržovali jeho svědectví, Zákon, jež jim dal. ⁸Jahve, náš Bože, tys jim odpovídal, byls jim Bohem odpuštění, ale mstil ses za jejich zlé skutky. ⁹Vyšvyšujte Jahva, našeho Boha, klaňte se k jeho svaté hoře, svatý je Jahve, náš Bůh.

100 Žalm. K díkůvzdání. Jásejte vstříc Jahvovi! Celá země! ²Služte Jahvovi s veselím, přicházejte k němu s radostnými zpěvy. ³Vězte, to Jahve je Bůh, on nás učinil a my jsme jeho, jeho lid a stádo z jeho ovčína. ⁴Přicházejte k jeho branám s díkůvzdáním, do jeho nádvoří s chvalozpěvem, vzdávejte mu díky, velebte jeho jméno! ⁵Je dobrý Jahve, jeho láska trvá navěky a od věků do věků jeho pravda.

101 Davidův. Žalm. Budu zpívat o lásce i právu, tobě, Jahve, budu hrát; ²budu kráčet vpřed po cestě dokonalých: kdy ke mně přijdeš? Půjdu za bezúhonností svého srdce ve svém domě; ³nepostavím si před oči nic hanebného. Nenávidím chování pobloudilých, nijak se mne nedotýká; ⁴ pryč ode mne, záludné srdce, zlovolníka, toho neznám. ⁵Kdo potají hanobí svého bližního, toho umlčím; povýšené oko, naduté srdce vystát nemohu. ⁶Upírám zraky na věrné v zemi, ať zůstávají se mnou; kdo kráčí po cestě dokonalých, bude mým služebníkem. ⁷Není v mém domě místo pro strůjce podvodu; kdo mluví lživě, neobstojí před mýma očima. ⁸Ráno umlčím všechny ty bezbožníky v zemi, abych vyvrhl z Jahvova města všechny, kdo páchají zlo.

102 Modlitba za nešťastného, jenž je sklíčený a vylévá své hoře před Jahvem. ² Jahve, slyš mou modlitbu, ať mé volání až k tobě dospěje; ³ neskrývej svou tvář daleko ode mne v den, kdy mě svírá úzkost; nakloň ke mně své ucho, v den, kdy tě volám, pospěš, odpověz mi! ⁴ Vždyť mé dny se trátí jako dým, mé kosti žhnou jak výheň; ⁵ jsem podupán jako tráva, srdce mi usychá a zapomínám sníst svůj chléb; ⁶ od samého naříkání kůže se mi přilepila ke kostem. ⁷ Podobám se sově v poušti, jsem jako pušník v rozvalinách; ⁸ bdím a sténám jako pták na střeše v osamění; ⁹ celý den mě mí nepřátelé tupí, kdo mě chválili, ti mnou zlořečí. ¹⁰ Popel je chléb, který jím, do svého nápoje mísím slzy: ¹¹ pro tvůj hněv a rozlícenost, neboť jsi mě pozdvihl a pak odvrhl; ¹² mé dny jsou jak stín, jenž se vytrácí, a já usychám jako tráva. ¹³ Ale ty, Jahve, trůníš navždy, paměť o tobě od věků do věků! ¹⁴ Ty povstaneš, obměkčený vůči Sionu, neboť nadešel čas slitovat se nad ním, neboť přišla hodina; ¹⁵ vždyť tví služebníci vroucně milují jeho kameny, nad jeho prachem je jímá lítost. ¹⁶ A pohané se budou bát Jahvova jména a tvé slávy všichni králové země; ¹⁷ až Jahve opět vystaví Sion, ukáže se tak ve své slávě; ¹⁸ obrátí se k modlitbě oloupeného, jeho modlitbou nepohrdne. ¹⁹ Toto se napíše pro příští věk a nový lid bude chválit Boha: ²⁰ sklonil se z výše své svatyně Jahve a z nebes pohleděl na zemi, ²¹ aby povzdech zajatcův vyslyšel, aby svěrence smrti osvobodil, ²² tak aby se na Sionu rozhlásilo Jahvovo jméno, jeho chvála v Jeruzalémě, ²³ až se spojí národy a království, aby uctívaly Jahva. ²⁴ Cestou ochabla má síla; krátkost mých dnů ²⁵ mi dej poznat, neboť mě zprostřed mých dní, od věků do věků jdou tvé roky. ²⁶ Už pradávno jsi dal zemi základy a nebesa jsou dílem rukou tvých; ²⁷ ona pominou, ty zůstáváš, všechna se opotřebují jako oděv, měníš je, jako šat se mění. ²⁸ Ale ty jsi týž, bez konce jsou tvá léta. ²⁹ Synové tvých služebníků budou mít příbytek a jejich potomstvo před tebou potrvá.

103 Davidův. Veleb Jahva, má duše, celé mé nitro – veleb jeho svaté jméno. ² Veleb Jahva, má duše, nezapomínej na žádné z jeho dobrodiní. ³ Na něho, jenž ti odpouští všechny urážky, jenž tě léčí z každé nemoci, ⁴ jenž vykupuje z jámy tvůj život, jenž tě věnuje láskou a něhou; ⁵ jenž sytí dobrými věcmi tvá léta – a tvé mládí se obnovuje jako orel. ⁶ Jahve, jenž koná dílo spravedlnosti a zjednává právo všem utlačovaným, ⁷ zjevil své záměry Mojžíšovi, synům Izraele své hrdinské činy. ⁸ Jahve je laskavost a slitování, pomalý ke hněvu a plný lásky, ⁹ nevede až do konce svůj spor, netrvá navždy jeho nevraživost; ¹⁰ nenakládá s námi podle našich vin, nesplácí nám podle našich urážek. ¹¹ Jak vysoko jsou nebesa nad zemí, tak mocná je jeho láska k tomu, kdo se ho bojí; ¹² jak daleko je východ od západu, tak od nás vzdaluje naše hříchy. ¹³ Jak laskavý je otec ke svým synům, tak laskavý je Jahve k tomu, kdo se ho bojí, ¹⁴ ví, z čeho jsme uhnětení, má v paměti, že jsme prach. ¹⁵ Člověk! Jeho dny jsou jako tráva, jako polní květ rozkvétá; ¹⁶ jen závan po něm přejde a už není, už nikdy jej nepozná místo, kde býval. ¹⁷ Ale Jahvova láska k tomu, kdo se ho bojí, je odevždy navždy i jeho spravedlnost pro syny jejich synů, ¹⁸ pro ty, kdo dodržují jeho smlouvu, kdo pamatují na to, aby plnili jeho vůli. ¹⁹ Jahve si postavil trůn v nebesích, nade vším vládne jeho královská moc. ²⁰ Velebte Jahva, všichni jeho andělé, mocní hrdinové, kteří plní jeho slovo, pozorní k hlasu jeho slova. ²¹ Velebte Jahva, všechna jeho vojska, služebníci, vykonavatelé jeho přání. ²² Velebte Jahva, všechna jeho díla všude, kde se prostírá jeho panství. Veleb Jahva, má duše.

104 Veleb Jahva, má duše, Jahve, můj Bože, jsi tak veliký! Oděl ses nádherou a leskem, ² zahalil ses světlem jako pláštěm a jako stan rozvíjíš nebesa, ³ na vodách si stavíš horní komnaty; z oblaků si děláš vůz a na křídlech větru letíš kupředu; ⁴ větry si bereš za posly, za služebníky ohnivých plamenů. ⁵ Zemi stavíš na základy, nezakolísá na věky věků. ⁶ Propastí ji pokrýváš jako šatem, nad horami stály vody. ⁷ Když pohrožíš, dávají se na útěk, při hlasu tvého hromu prchají; ⁸ přeskakují hory, stékají po údolích k místu, kteréš jim určil; ⁹ stanovíš hranici, již nelze překročit, aby se opět nevrátily a nezaplavily zemi. ¹⁰ V roklích dáváš vyvěrat pramenům, plynou mezi horami, ¹¹ napájají veškerá polní zvířata, divocí osli tiší u nich žížeň; ¹² pobývá u nich ptactvo nebeské, pod listovím pozvedá hlas. ¹³ Ze svých horních komnat napájíš hory, země se sytí plodem tvých děl; ¹⁴ dáváš růst travě pro dobytek i rostlinám k užítku lidem, aby si dobývali ze země chléb ¹⁵ a víno, jež obveseluje srdce člověka, aby olej rozjasňoval tváře a chléb posiloval srdce člověka. ¹⁶ Napájají se Jahvovy stromy, libanonské cedry, jež zasadil; ¹⁷ na nich hnízdí ptáci, na jejich vrcholku má domov čáp; ¹⁸ kamzíkům patří vysoké hory, damanům útulek ve skalách. ¹⁹ Udělal měsíc, aby údobí vyznačoval, slunce ví, kdy má zapadnout. ²⁰ Rozestíráš tmu, je to noc; v ní se hemží všechna lesní zvířata. ²¹ Lvíčata řvou po kořisti a žádají od Boha svou potravu. ²² Když vychází slunce, stahují se, a jdou ulehnout do svých brlohů; ²³ za svým dílem vychází člověk – konat až do večera, co má na práci. ²⁴ Jak četná jsou tvá díla, Jahve! Moudře jsi je všechna udělal, země je plná tvého bohatství. ²⁵ Hle, širé moře s rozlehlými zálivami a v něm nespočetné hemžení – velcí i malí živočichové –, ²⁶ plují si po něm lodě i Leviatan, jehož jsi utvořil, aby ses mu smál. ²⁷ Ti všichni od tebe

čekají, že jim dáš najíst, když přijde čas; ²⁸ dávaš jim, oni si berou, otvíráš ruku, oni se nasytí. ²⁹ Ukryváš svou tvář, oni se vyděsí, zadržíš jim dech, zanikají, navracejí se ve svůj prach. ³⁰ Sesíláš svůj dech, jsou stvořeni, obnovuješ tvář země. ³¹ Navždy ať trvá Jahvova sláva, ať se Jahve těší ze svých děl! ³² Pohlíží na zemi, ona se chvěje, dotýká se hor, ony dýmají! ³³ Chci zpívat Jahvovi, dokud jsem živ, chci svému Bohu hrát, pokud jsem na světě. ³⁴ Kéž se mu líbí moje řeč, já svou radost mám v Jahvovi. ³⁵ Hříšníci ať zmizí ze země, bezbožníci ať už žádní nejsou! Veleb Jahva, má duše.

105 Aleluja! Vzdávejte díky Jahvovi, volejte jeho jméno, zvěstujte mezi národy jeho velké činy, ² opěvujte ho, hrajte mu, vyprávějte o všech jeho dívech; ³ honoste se jeho svatým jménem, radost srdcím, jež hledají Jahva! ⁴ Vyhledávejte Jahva a jeho sílu, neúnavně hledejte jeho tvář; ⁵ připomínejte si, jaké divy učinil, i jeho zázraky a soudy jeho úst. ⁶ Potomstvo jeho služebníka Abraháma, děti jeho vyvoleného Jakuba, ⁷ to je on, Jahve, náš Bůh, jeho soudy nad celou zemí. ⁸ Povždy se rozpomíná na svou smlouvu, slovo vyhlášené pro tisíc pokolení, ⁹ úmluvu uzavřenou s Abrahámem, přísahu, kterou on složil Izákovi. ¹⁰ Pro Jakuba ji povýšil na zákon, pro Izraele na smlouvu věčnou, ¹¹ když řekl: „Dávám ti zemi – Kanaán, váš dědičný podíl.“ ¹² Dokud se dali spočítat, bylo jich málo, byli v zemi cizinci, ¹³ dokud chodili od národa k národu, z jednoho království k jinému lidu, ¹⁴ on nikomu nedovolil, aby je utiskoval, kvůli nim trestal krále: ¹⁵ „Nedotýkejte se těch, kdo jsou mi zasvěceni, mým prorokům nečiňte zlé.“ ¹⁶ Přivolał na zemi hlad, zlomil jejich tyč s chlebem; ¹⁷ poslal před nimi jednoho muže, Josefa prodaného za otroka. ¹⁸ Pouty ztrýznili jeho nohy, na hrdlo mu dali železa; ¹⁹ minul čas, jeho výrok se splnil, Jahvovo slovo jej ospravedlnilo. ²⁰ Král poslal, ať ho propustí, vládce národů, aby mu otevřeli; ²¹ ustanovil ho pánem nad svým domem, správcem všeho svého bohatství, ²² aby po libosti poučoval jeho knížata, jeho starší naučil moudrosti. ²³ Izrael přešel do Egypta, Jakub prodléval v Chamově zemi. ²⁴ On dal jeho lidu hojně vzrůstat, posílil ho více nežli jeho protivníky, ²⁵ těm změnil srdce, takže pojali nenávist k jeho lidu a s jeho služebníky jednali lstivě. ²⁶ Poslal svého služebníka Mojžíše, Árona, jehož si vyvolil, ²⁷ udělali u nich znamení, o kterých mluvil, zázraky v Chamově zemi. ²⁸ Seslal temnotu a zatmělo se, ale oni se postavili jeho příkazům na odpor. ²⁹ Změnil jejich vody v krev a zahubil jejich ryby. ³⁰ Jejich země se hemžila žábami až do komnat králů; ³¹ řekl, a přiletěly mouchy, komáři nad celým krajem. ³² Místo deště jim dal krupobití, ohnivě plameny na jejich zemi; ³³ zasáhl jejich révu i jejich fík, polámal v jejich kraji stromy. ³⁴ Řekl, a přiletěly kobylky, sarančata – a bylo jich bezpočtu – ³⁵ a sežraly v jejich zemi každou bylinu a sežraly plody jejich půdy. ³⁶ Pobíl v jejich zemi každého prvorozence, všecken výkvět jejich plemene, ³⁷ je pak se zlatem a stříbrem vyvedl a v jejich kmenech nikdo neklopýtal. ³⁸ Egypt se radoval, že odešli, jala ho nad tím hrůza; ³⁹ on rozvinul oblak, aby je přikryl, oheň, aby svítil v noci. ⁴⁰ Žádali, a dal přiletět koroptvím, chlebem z nebes je nasýtil; ⁴¹ otevřel skálu, vytryskly vody, na suchém místě tekly jako řeka. ⁴² Rozpomenu se na posvátné slovo, jež dal Abrahámovi, svému služebníku, ⁴³ a vyvedl svůj lid za jáсотu, své vyvolené za výkřiků radosti. ⁴⁴ Dal jim země pohanů, po námaze národů dědili oni, ⁴⁵ aby dodržovali jeho nařízení a aby zachovávali jeho zákony.

106 Aleluja! Vzdávejte díky Jahvovi, neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá navěky! ² Kdo vypoví Jahvovy chrabré činy, kdo dá zaznít vší jeho chvále? ³ Šťasten, kdo zachovává právo, kdo v každé době žije podle spravedlnosti! ⁴ Vzpomeň si na mne, Jahve, z lásky ke svému lidu, navštiv mě svou spásou, ⁵ ať vidím štěstí tvých vyvolených a raduji se nad radostí tvého lidu, chlubím se spolu s tvým dědictvím! ⁶ Provinili jsme se spolu se svými otci, sešli jsme z cesty, zapřeli jsme; ⁷ naši otcové v Egyptě neporozuměli tvým divům. Nerozpomenuli se na tvou velkou lásku, protivili se Nejvyššímu u Rákosového moře. ⁸ On je pro své jméno zachránil, aby dal poznat svou chrabrost. ⁹ Pohrozil Rákosovému moři, ono vyschlo, vedl je přes propasti jako po poušti, ¹⁰ zachránil je z ruky nepřitele, vykoupil je z ruky protivníka. ¹¹ A vody přikryly jejich utlačovatele, ani jediný z nich neunikl. ¹² Tu uvěřili jeho slovům, zazpívali jeho chválu. ¹³ Ve spěchu zapomínali na jeho činy, dokonce ani na jeho záměr nečekali; ¹⁴ vzplanuli na poušti chtíčem, na odlehlých místech pokoušeli Boha. ¹⁵ On jim dopřál, čeho si žádali: na jejich duše poslal horečku; ¹⁶ záviděli v táboře Mojžíšovi, Áronovi, Jahvovu svatému. ¹⁷ Země se otvírá, pohlcuje Datana a přikrývá Abiramovu tlupu; ¹⁸ proti jejich tlupě se zažihá oheň, plamen spaluje odpadlíky. ¹⁹ Na Chorebu si zhotovili tele, klaněli se před litým kovem; ²⁰ zaměnili svou slávu za obraz býka, jenž požívá trávu. ²¹ Zapomínali na Boha, svého zachránce, původce velkých věcí v Egyptě, ²² divů v Chamově zemi, hrůz v Rákosovém moři. ²³ On mluvil o tom, že je zahubí, nebýt toho, že Mojžíš, jeho vyvolený, se před ním neustále za to bil, aby jeho ničivý hněv odvrátil. ²⁴ Odmítli rajskou zemi, neměli víru v jeho slova; ²⁵ ve svých stanech reptali, neposlouchali Jahvův hlas. ²⁶ Pozdvihl na ně svou ruku, aby je na poušti pobíl, ²⁷ aby pobíl jejich potomstvo u pohanů, aby je rozmetal do různých zemí. ²⁸ Vzali na sebe jařmo Baal-Peora a jedli oběti mrtvých. ²⁹ Rozhořčili ho svými činy, přihnula se na ně pohroma. ³⁰ Tu povstává

Pinchas, zakročuje, tu se pohroma zastavuje;³¹ je za to spravedlivě oceňován od věků do věků a navždy.³² Hněvali ho u vod Meriby; jejich vinou se potázel Mojžíš se zlou,³³ neboť oni roztrpčili jeho ducha a příliš rychle promluvily jeho rty.³⁴ Nevyhladili ty národy, o nichž jim to Jahve řekl,³⁵ a mísili se s pohany, učili se jejich způsobům.³⁶ Sloužili jejich modlám, ty se pro ně staly léčkou!³⁷ Obětovali své syny a své dcery zlým duchům.³⁸ Prolévají nevinnou krev, krev svých synů a svých dcer, obětovali je kanaánským modlám, a ta zem se zhanobila krví.³⁹ Poskvrňovali se svými činy, tím, co dělali, se dopouštěli smilstva;⁴⁰ Jahve se proti svému lidu rozohnil, zošklivil si své dědictví.⁴¹ Vydal je do rukou pohanům, opanovali je jejich nepřátelé,⁴² jejich protivníci nad nimi krutě vládli, oni se skláněli pod jejich rukama.⁴³ Mnohokrát a mnohokrát je vysvobodil, ale oni se ze vzrodu bouřili a propadali se do své viny;⁴⁴ on shlédł na jejich tíseň, když slyšel jejich volání.⁴⁵ Rozpomenul se kvůli nim na svou smlouvu, pohnula jím jeho veliká láska;⁴⁶ dopřál jim, že vzbudili soucit všech, kteří je drželi v zajetí.⁴⁷ Zachraň nás, Jahve, náš Bože, shromáždí nás zprostřed pohanů, abychom vzdávali dík tvému svatému jménu, abychom se radovali ve tvé chvále.⁴⁸ Buď veleben Jahve, Bůh Izraele, od věků až navěky! A všechen lid ať řekne: Amen!

107 Aleluja! Vzdávejte díky Jahvovi, neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá navěky!² To řeknou Jahvovi vykopení, které on vykoupil z ruky utiskovatele,³ které shromáždil z různých zemí, od východu i západu, severu i jihu.⁴ Bloudili po poušti, po odlehlých místech a nenalezali cestu k obydlému městu,⁵ měli hlad a zvláště žízeň, duše v nich umdlávala.⁶ A volali v úzkosti k Jahvovi, on je z jejich tísně vysvobodil,⁷ poslal je přímoú cestou, tak aby šli k obydlému městu.⁸ Ať vzdávají Jahvovi díky za jeho lásku, za jeho divy pro Adamovy syny!⁹ Nasytil lačnou duši, hladovou duši zahrnul statky.¹⁰ Přebývali ve stínu a temnotě, v zajetí bídy a okovů,¹¹ za to, že se protivili Božímu příkazu a pohrdali záměrem Nejvyššího,¹² on zkrušil útrapou jejich srdce, klesali, a nikde nikdo ku pomoci.¹³ A volali v úzkosti k Jahvovi, on je z jejich tísně vysvobodil,¹⁴ vytrhl je ze stínu a temnoty, zlomil jejich pouta.¹⁵ Ať vzdávají Jahvovi díky za jeho lásku, za jeho divy pro Adamovy syny!¹⁶ Neboť on rozbil bronzové brány, železné závory roztržil.¹⁷ Byli nerozumní na cestách hříchů, ubozí kvůli svým vinám,¹⁸ každou potravu si ošklivili, dotýkali se bran smrti.¹⁹ A volali v tísní k Jahvovi, on je z jejich úzkosti vysvobodil.²⁰ Seslal své slovo, uzdravil je, z jámy vyrval jejich život.²¹ Ať vzdávají Jahvovi díky za jeho lásku, za jeho divy pro Adamovy syny!²² Ať obětují oběti díkyvzdání, ať v radostných zpěvech připomínají jeho díla!²³ Pustili se na lodích na moře, obchodovali na širých vodách;²⁴ uviděli Jahvova díla, jeho divy v propastech.²⁵ Řekl a vyvolal bouřlivý vítr, který vzdul vlny;²⁶ oni stoupali k nebi, pak padali do propastí, jejich duše tonula v bolesti,²⁷ vířili, jako opilec se potáceli, všechna jejich moudrost byla ta tam.²⁸ A volali v úzkosti k Jahvovi, on je z jejich tísně vysvobodil.²⁹ Umlčel bouři a vlny se utišily.³⁰ Oni se radovali nad jejich uklidněním, on je dovedl až do vytouženého přístavu.³¹ Ať vzdávají Jahvovi díky za jeho lásku, za jeho divy pro Adamovy syny!³² Ať ho opěvují ve shromáždění lidu, v radě starších ať ho chválí!³³ Proměňoval řeky v poušť a prameny vody v žízeň,³⁴ plodný kraj v solnou pustinu pro zlobu obyvatel.³⁵ Ale změnil poušť ve vodní hladinu, suchou zemi v pramen vody;³⁶ tam usídlil vyhladovělé a oni založili obydlené město.³⁷ Osévají pole, vysazují vinice a pěstují plody ke sklizni.³⁸ Žehná jim a oni se rozrůstají, nedá, aby ubývalo jejich dobytka.³⁹ Ubylo jich, zeslábli v sevření bolestí a útrap;⁴⁰ on vylil na knížata opovržení a zavedl je do zmatku bez cesty.⁴¹ Chudáka však pozvedá z bídy, jako stádo rozmnožuje rodiny;⁴² přímá srdce to vidí a radují se, vše, co lže, má zavřená ústa.⁴³ Kdo je moudrý? Ať ty věci pozoruje a porozumí Jahvově lásce!

108 Píseň. Žalm. Davidův. ² Mé srdce je připraveno, Bože, – chci zpívat, chci hrát! – Vzhůru, má slávo, ³ probuď se, harfo, citero, kéž probudím jitřenku! ⁴ Chci tě chválit u národů, Jahve, v zemích ti vyhrávat; ⁵ tvá láska nebesa přesahuje, tvá pravda až k oblakům. ⁶ Bože, vznes se nad nebesa. Po celé zemi tvá sláva! ⁷ Ať jsou osvobozeni ti, které miluješ, svou pravici zachraňuj a odpověz nám. ⁸ Bůh promluvil ve své svatyni: „Jásám, dělím Sichem, rozměřuji údolí Sukot. ⁹ Můj je Galaad, můj je Manases, Efraim, zbroj mé hlavy, Juda, má velitelská hůl. ¹⁰ Moab, mísa, v níž se umývám, na Edom svůj střevíc házím, nad Filištánskem vítězně zajásám.“ ¹¹ Kdo mě povede do opevněného města, kdo mě zavede až do Edomu, ¹² ne-li Bůh, ne-li ty, jenž jsi nás odvrhl, Bože, jenž už s našimi vojsky netáhneš. ¹³ Přispěj nám na pomoc v útlaku, na nic je záchrana od člověka! ¹⁴ S Bohem vykonáme chrabré činy a on pošlape naše utlačitele.

109 Sbornistrův. Davidův. Žalm. Bože mé chvály, nemlč nadále! ² Zlá ústa a ústa podvodná se proti mně otvírají. Mluví se na mne jazykem lživým, ³ slovy nenávisti jsem obklopen, útočí se na mne bez příčiny. ⁴ V odplatu za mé přátelství mě obviňují, zatímco já jsem samá modlitba, ⁵ přivádějí na mne neštěstí v odplatu za dobrodiní, nenávist v odplatu za mé přátelství. ⁶ „Pošli proti němu zlovolníka, ať po jeho pravici povstane žalobce; ⁷ od soudu ať vyjde jako viník, ať se mu modlitba počítá za hřích! ⁸ Ať mu jsou ukráceny dny, jiný ať

převezme jeho úřad; ⁹ať se jeho děti stanou sirotky a jeho žena vdovou! ¹⁰Jeho synové ať bloudí a bloudí, ať žebrají a ať je vyženou z jejich rozvalin; ¹¹ať celý jeho majetek shrábne lichvář, cizinec ať rozchvátí, co on získal! ¹²Ať k němu už nikdo není laskavý, ať nikdo nemá slitování s jeho sirotky, ¹³ať je jeho potomstvo vymýceno, v jediném pokolení ať je vymazáno jeho jméno! ¹⁴Ať se Jahve rozpomene na provinění jeho otců, ať není smazán hřích jeho matky; ¹⁵neustále ať jsou před Jahvem, aby památka na ně byla ze země vymýcena!“
¹⁶On si nevpomněl, že má být laskavý, pronásledoval chudého a nešťastného, až k smrti člověka zlomeného srdce. ¹⁷Miloval kletbu: ona na něho přichází! Neměl zálibu v požehnání: ono od něj odchází! ¹⁸Odíval se do kletby jako do pláště, ona mu jako voda proniká do nitra a jako olej do kostí. ¹⁹Ať je pro něho šatem, jenž ho halí, pásem, jenž ho neustále svírá. ²⁰Takovou mzdu kéž dostanou od Jahva mí žalobci, kteří proti mé duši mluví zle! ²¹Ale ty, Jahve, za mne jednej podle svého jména, vysvobod mě, vždyť tvá láska je dobrotivá. ²²Jsem totiž ubohý a nešťastný, srdce v mém nitru je zraněno; ²³jako traticí se stín odcházím, byl jsem smeten jako kobylka. ²⁴Postím se, až se mi podlamují kolena, mé tělo je vyhublé z nedostatku oleje; ²⁵stal jsem se pro ně pohanou, kdo mě vidí, potrásají hlavou. ²⁶Pomoz mi, Jahve, můj Bože, podle své lásky mě zachraň: ²⁷ať to vědí – je to tvá ruka, ty, Jahve, hle, tvé dílo! ²⁸Oni proklínají a ty budeš žehnat, oni útočí, hanba jim a radost pro tvého služebníka! ²⁹Ať se odějí ponižením, kdo mě obviňují, zahalí se hanbou jako pláštěm! ³⁰Veliké díky Jahvovi na mých rtech, chvála jemu uprostřed zástupů; ³¹vždyť on stojí chudákovi po pravici, aby jeho duši zachránil před těmi, kdo ho soudí.

110 Davidův. Žalm. Jahvův výrok k mému Pánu: „Zasedni po mé pravici, dokud nepoložím tvé nepřátele za podnož tvých nohou.“ ²Tvé mocné žezlo napřáhne Jahve: ze Sionu vládni uprostřed svých nepřátel. ³V den tvého zrození je ti dána vláda, posvátné pocty od lůna, od úsvitu tvého mládí. ⁴Jahve přísahal, neodvolá to: „Ty jsi knězem navěky podle řádu Melchizedechova.“ ⁵Po tvé pravici, Pane, pobíjí krále v den svého hněvu, ⁶soudí národy, kupí mrtvolu, a široko daleko po zemi sráží hlavy. ⁷Cestou se napije z potoka, proto povznese hlavu.

111 Aleluja! Álef. Z celého srdce vzdávám Jahvovi díky Bét. v kruhu spravedlivých i ve shromáždění. ²Gimel. Velká jsou Jahvova díla, Dálet. kdo je miluje, má je zkoumat. ³Hé. Co udělal, je nádhera a jas, Vav. jeho spravedlnost trvá navěky. Zajin. ⁴Zanechává památku na své dívky, Chet. Něžná láska a slitování, to je Jahve. ⁵Tet. Dává pokrm tomu, kdo se ho bojí, Jod. svou smlouvu má stále na paměti. ⁶Kaf. Ukazuje svému lidu mocné činy, Lámed. když mu dědictví národů odevzdá. ⁷Mém. Spravedlnost a pravda – díla jeho rukou, Nún. věrnost – všechny jeho zákony ⁸Sámek. stanovené navždy a navěky, Ajin. plněné v přímosti a v pravdě. ⁹Pé. Sesílá svému lidu osvobození, Čáde. svou smlouvu vyhlašuje navždy; Kóf. svaté a strašlivé je jeho jméno. ¹⁰Rěš. Počátek moudrosti je bázeň před Jahvem; Šín. jsou prozíraví, kdo se jí drží. Táv. Jeho chvála trvá navěky.

112 Aleluja! Álef. Šťastný člověk, jenž se bojí Jahva Bét. a má velkou zálibu v jeho příkazech. ²Gimel. Mocné bude na zemi jeho potomstvo Dálet. a požehnané pokolení přímých mužů. ³Hé. Hojnost a blahobyt v jeho domě, Vav. jeho spravedlnost trvá navěky. Zajin. ⁴Vzchází ve tmě, je světlem upřímných srdcí, Chet. slitováním, něžnou láskou i spravedlností. ⁵Tet. Blažený muž, jenž se slitovává a půjčuje, Jod. jenž své věci spravuje dle práva. ⁶Kaf., nikdy nezakolísá, Lámed. ve věčné paměti bude spravedlivý. ⁷Mém. Nebojí se zpráv o neštěstí, Nún. pevné je jeho srdce, důvěruje v Jahva; ⁸Sámek. v srdci má jistotu, nebojí se; Ajin. nakonec své nepřátele změří pohledem. ⁹Pé. Štědře obdarovává, dává chudým, Čáde. jeho spravedlnost trvá navěky, Kóf. jeho zdatností vzrůstá jeho věhlas. ¹⁰Rěš. Bezbožník to vidí a plane hněvem, Šín. skřípe zuby a chřadne. Táv. Zajdou choutky bezbožníků.

113 Aleluja! Chvalte, Jahvovi služebníci, chvalte Jahvovo jméno! ²Bud' velebeno Jahvovo jméno nyní i navěky! ³Od východu slunce až po jeho západ budiž chváleno Jahvovo jméno! ⁴Výše než všechny národy je Jahve! Výše než veškerá nebesa jeho sláva! ⁵Kdo je jako Jahve, náš Bůh, on, jenž se pozdvihuje, aby usedl na trůn, ⁶a sklání se, aby viděl nebesa i zemi? ⁷Z prachu pozvedá slabého, ze smetiště zdvihá chudého, ⁸aby ho posadil mezi knížata, mezi knížata svého lidu. ⁹Neplodnou v jejím domě usadí jako matku šťastnou svými syny.

114 Aleluja! Když Izrael vyšel z Egypta, Jakubův dům z lidu cizáckého, ²stal se mu Juda svatyní a Izrael panstvím. ³Moře to vidí a prchá, Jordán couvá nazpět; ⁴hory poskakují jako berani a pahorky jako jehňata. ⁵Co je ti, moře, že prcháš, Jordáne, že couváš nazpět, ⁶a vám, hory, že poskakujete jako berani,

pahorky jako jehňata? ⁷ Chvěj se, země, před tváří Páně, před tváří Jakubova Boha, ⁸ jenž mění skálu v rybník a oblázek v pramen. –

115 Ne nám, Jahve, ne nám, ale svému jménu přiznej slávu pro svou lásku a pro svou pravdu! ² Ať neříkají pohané: „Kde je jejich Bůh?“ ³ Náš Bůh, ten je na nebesích, vše, co se mu zlíbí, udělá. ⁴ Jejich modly – zlato a stříbro, dílo lidské ruky! ⁵ Mají ústa, a nemluví, mají oči, a nevidí, ⁶ mají uši, a neslyší, mají nos, a nečichají. ⁷ Jejich ruce přece nehmatají, jejich nohy přece nechodí, z jejich hrdla nevyjde ani hlásek. ⁸ Jim budou podobní ti, kdo je udělali, kdokoli, kdo na ně spoléhá. ⁹ Izraelův dome, spoléhej na Jahva, na něho, svou pomoc a štít! ¹⁰ Áronův dome, spoléhej na Jahva, na něho, svou pomoc a štít! ¹¹ Kdo se bojíte Jahva, mějte důvěru v Jahva, v něho, svou pomoc a štít! ¹² Jahve na nás pamatuje, požehná, požehná Izraelovu domu, požehná Áronovu domu, ¹³ požehná těm, kdo se bojí Jahva, malým i velkým. ¹⁴ Kéž dá Jahve, abyste se rozrůstali, vy i vaše děti! ¹⁵ Ať vám požehná Jahve, jenž učinil nebe i zemi! ¹⁶ Nebe je nebe Jahvovo, zemi dal Adamovým synům. ¹⁷ Ne, mrtví Jahva nechválí, nikdo z těch, kdo sestupují do mlčení; ¹⁸ ale my, živí, my Jahva velebíme nyní i navěky.

116 Aleluja! Miluji. Vždyť Jahve slyší, jak volám v modlitbě, ² když mi propůjčuje sluch v den, kdy volám. ³ Svírala mě osidla smrti, síť šeolu; tiskly mě úzkost a zármutek, ⁴ volal jsem Jahvovo jméno. Smiluj se, Jahve, osvobod mou duši! ⁵ Jahve má slitování, je spravedlivý, náš Bůh je něžná láska. ⁶ Jahve ochraňuje prosté lidi, slábl jsem, on mě zachránil. ⁷ Upokoj se, má duše, neboť Jahve ti prokázal dobro. ⁸ Uchránil mou duši před smrtí, mé oči před slzami a mé nohy před chybným krokem: ⁹ budu kráčet před Jahvovou tváří po zemi živých. ¹⁰ Věřím i tehdy, když říkám: „Jsem až příliš nešťastný,“ ¹¹ byl jsem tak zmaten, že jsem řekl: „Každý člověk je samá lež.“ ¹² Jak odplatím Jahvovi vše dobré, co mi prokázal? ¹³ Pozvednu kalich spásy, budu volat Jahvovo jméno. ¹⁴ Splním své sliby Jahvovi, ano, před vším jeho lidem! ¹⁵ Tíživá je v Jahvových očích smrt jeho přátel. ¹⁶ Ach, Jahve, jsem tvůj služebník, jsem tvůj služebník, syn tvé služebnice, rozvázal jsi moje pouta. ¹⁷ Obětují ti oběť díkůvzdání, budu volat Jahvovo jméno. ¹⁸ Splním své sliby Jahvovi, ano, před vším jeho lidem, ¹⁹ v nádvořích Jahvova domu, uprostřed tebe, Jeruzaléme!

117 Aleluja! Chvalte Jahva, všechny národy, oslavujte ho, všechny země! ² Mocná je jeho láska k nám, na věky jeho pravda.

118 Aleluja! Vzdávejte díky Jahvovi, neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá na věky! ² Ať říká Izraelův dům: jeho láska trvá na věky! ³ Ať říká Áronův dům: jeho láska trvá na věky! ⁴ Ať říkají, kdo se bojí Jahva: jeho láska trvá na věky! ⁵ Ve své tísní jsem volal k Jahvovi, on mě vyslyšel, dal mi volnost. ⁶ Jahve je mi nakloněn, já už se nebojím, co mi může udělat člověk? ⁷ Jahve je mi nakloněn, v něm mám pomocníka, změřil jsem pohledem své nepřátele. ⁸ Lepší je utéci se k Jahvovi nežli spoléhat na člověka; ⁹ lepší je utéci se k Jahvovi nežli spoléhat na mocné. ¹⁰ Obklopili mě všichni pohané, v Jahvově jménu po nich seknu; ¹¹ obklopili mě, sevřeli, v Jahvově jménu po nich seknu; ¹² obklopili mě jako vosy, plápolali jako hořící trní, v Jahvově jménu po nich seknu. ¹³ Vráželi do mne, vráželi, aby mě skolili, ale Jahve mi přišel na pomoc; ¹⁴ má síla a má píseň je Jahve, byl mou záchranou. ¹⁵ Pokřik radosti a záchranu ve stanech spravedlivých: „Jahvova pravice vykonala chrabré činy, ¹⁶ Jahvova pravice vítězí, Jahvova pravice vykonala chrabré činy!“ ¹⁷ Ne, nezemřu, budu žít a budu ohlašovat Jahvova díla; ¹⁸ přísně mě ztrestal Jahve, leč smrti mě nevydal. ¹⁹ Otevřete mi brány spravedlnosti, vejdu, budu vzdávat díky Jahvovi! ²⁰ Zde je Jahvova brána, tou vejdou spravedliví. ²¹ Vzdávám ti díky, neboť jsi mě vyslyšel, byl jsi mou záchranou. ²² Kámen, který stavitelé odvrhli, stal se kvádrem nárožním; ²³ Jahvovo je to dílo, byl to div v našich očích. ²⁴ Toto je den, který učinil Jahve, je pro nás jáсотem a radostí! ²⁵ Ach, Jahve, dej spásu! Ach, Jahve, dej vítězství! ²⁶ Buď požehnan v Jahvově jménu ten, kdo přichází! Žehnáme vám z Jahvova domu. ²⁷ Jahve je Bůh, dává nám světlo. Seřadte se v průvod s ratolestmi v ruce až k rohům oltáře. ²⁸ Tys můj Bůh, vzdávám ti díky, můj Bože, tebe vyvyšuji; vzdávám ti díky, neboť jsi mě vyslyšel, byl jsi mou záchranou. ²⁹ Vzdávejte díky Jahvovi, neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá na věky!

119 Álef. Šťastní, jejichž cesta je bez úhony, ti, kteří kráčejí v Jahvově zákoně! ² Šťastní, kdo dodržují jeho svědectví a kdo ho z celého srdce hledají ³ a kdo nepáchajíce zlo kráčejí po jeho cestách! ⁴ Ty vyhledáváš své předpisy, mají se zachovávat v úplnosti. ⁵ Kéž se mé cesty utvrdí, abych zachovával tvou vůli. ⁶ Pak nebudu nijak zahanben, když opět spatřím všechna tvá přikázání. ⁷ Upřímným srdcem ti budu vzdávat díky, poučen o tvých spravedlivých soudech. ⁸ Tvou vůli chci zachovávat, neopouštěj mě nadobro. ⁹ Bět. Jak má mladík uchovat svou cestu čistou? Zachováváním tvého slova. ¹⁰ Z celého srdce hledám tebe, od tvých přikázání se

neodchyluji. ¹¹ V srdci jsem uchoval tvé sliby, abych vůči tobě nijak nepochybil. ¹² Jsi tak požehnaný, Jahve, pouč mě o své vůli! ¹³ Svými rty jsem vyjmenoval všechny soudy tvých úst. ¹⁴ Nad cestou tvého svědectví se raduji více než nad jakýmkoli bohatstvím. ¹⁵ O tvých předpisech chci rozjímat a hledět na tvé stezky. ¹⁶ Ve tvé vůli nalézám své potěšení, nezapomínám na slovo tvé. ¹⁷ Gimel. Buď dobrotivý k svému služebníku a budu živ, budu zachovávat tvé slovo. ¹⁸ Otevři mi oči: budu hledět na divy tvého zákona. ¹⁹ Jsem přece na zemi cizincem, neskrývej mi tedy svá přikázání. ²⁰ Má duše se v každé době stravuje touhou po tvých soudech. ²¹ Svaluješ vinu na pyšné, prokleté, kteří překračují tvá přikázání. ²² Zbav mě urážky a pohrdání, neboť já dodržuji tvé svědectví. ²³ Ať si zasedají a mluví proti mně knížata, tvůj služebník rozjímat o tvé vůli. ²⁴ Tvé svědectví, to jsou mé slasti, tvá vůle – moji rádcové. ²⁵ Dálet. Má duše přilnula k prachu, oživ mě podle svého slova. ²⁶ Vypočítávám své cesty, ty mi odpovídáš, pouč mě o své vůli. ²⁷ Dej, ať porozumím cestě tvých předpisů, o tvých dívech budu rozjímat. ²⁸ Má duše se rozplývá v zármutku, pozdvihni mě podle svého slova. ²⁹ Odvrát mě od cesty lži, dej mi milost svého zákona. ³⁰ Zvolil jsem cestu pravdy, podřizuji se tvým soudům. ³¹ Přimykám se ke tvému svědectví, Jahve, kež mě nezklameš. ³² Běžím po cestě tvých přikázání, vždyť tys dal mému srdci volnost. ³³ Hé. Pouč mě, Jahve, o cestě své vůle, chci si ji ponechat jako odměnu. ³⁴ Dej, ať porozumím a ať dodržuji tvůj zákon, ať ho zachovávám z celého srdce. ³⁵ Veď mě na cestu svých přikázání, neboť tam je mé potěšení. ³⁶ Nakloň mé srdce k svému svědectví a nikoli k zisku. ³⁷ Osvobod mě oči od nicotných obrazů, oživ mě svým slovem. ³⁸ Dodrž svůj slib svému služebníku, aby panovala bázeň před tebou. ³⁹ Osvobod mě od urážky, jež mě děsí, tvé soudy jsou vítány. ⁴⁰ Hle, toužil jsem po tvých předpisech, oživ mě svou spravedlností. ⁴¹ Vav. Ať ke mně přijde tvá láska, Jahve, tvá spása, jak jsi slíbil! ⁴² Ať slovem pohotově odpovídám na urážku, neboť spoléhám na tvé slovo. ⁴³ Neodnímej mi z úst slovo pravdy, vždyť doufám ve tvé soudy. ⁴⁴ Budu tvůj zákon zachovávat bez oddechu, navždy a na věky. ⁴⁵ Budu si volně kráčet, vždyť vyhledávám tvé předpisy. ⁴⁶ Před králi promluví o tvém svědectví a nebudu se vůbec hanbit. ⁴⁷ Tvá přikázání mi byla slastí, velice jsem si je zamiloval. ⁴⁸ Vztahuji ruce k tvým přikázáním, jež miluji, o tvé vůli rozjímám. ⁴⁹ Zajin. Rozpomeň se na slovo dané svému služebníku, jímž jsi mi dal naději. ⁵⁰ To je má útěcha v bídě: oživuje mě tvůj slib. ⁵¹ Pyšní se mi po libosti posmívali, já jsem v tvém zákoně neochabl. ⁵² Připomínám si tvé dávné soudy, Jahve, a utěšuji se. ⁵³ Zmocňuje se mě hněv nad bezbožnými, kteří opouštějí tvůj zákon. ⁵⁴ Tvá vůle je pro mne písní, tam, kde přebývám jako cizinec. ⁵⁵ V noci si připomínám tvé jméno, Jahve, a zachovávám tvůj zákon. ⁵⁶ Pro mne platí toto: dodržování tvých předpisů. ⁵⁷ Chet. Mým údělem, Jahve, jak jsem řekl, je zachování tvých slov. ⁵⁸ Z celého srdce chci obměkčit tvou tvář, slituj se nade mnou, jak jsi slíbil! ⁵⁹ Přemítám o svých cestách a vracím se k tvému svědectví. ⁶⁰ Spěšně a bez prodlení zachovávám tvá přikázání. ⁶¹ Sítě bezbožníků mě obkličují, nezapomínám na tvůj zákon. ⁶² Vstávám o půlnoci a vzdávám ti díky za tvé spravedlivé soudy, ⁶³ vždyť jsem spojencem všech, kdo se tě bojí a dodržují tvé předpisy. ⁶⁴ Tvá láska, Jahve, naplňuje zemi, pouč mě o své vůli. ⁶⁵ Tet. Prokázal jsi svému služebníku dobro, Jahve, podle svého slova. ⁶⁶ Nauč mě rozvaze a věděni, vždyť mám víru ve tvá přikázání. ⁶⁷ Dokud jsem nebyl zkrúšen, bloudil jsem, nyní si hledím tvého slibu. ⁶⁸ Ty, dobrotivý a dobře činící, pouč mě o své vůli. ⁶⁹ Pyšní mě klamou lži, já celým srdcem dodržuji tvé předpisy. ⁷⁰ Necitelné je jejich srdce, jako ze sádra, pro mne je slastí tvůj zákon. ⁷¹ Je pro mne k dobrému, jsem-li zarmoucen, abych se poučil o tvé vůli. ⁷² Je pro mne k dobrému zákon z tvých úst, víc než miliony ve zlatě a stříbře. ⁷³ Jod. Tvé ruce mě učinily a upevnily, dej mi porozumění, naučím se tvým přikázáním. ⁷⁴ Kdo se tě bojí, vidá mě s radostí, neboť doufám ve tvé slovo. ⁷⁵ Vím, Jahve, že spravedlivé jsou tvé soudy, žeš mě zkrúšil právem. ⁷⁶ Ať je mi útěchou tvá láska, jak jsi to slíbil svému služebníku! ⁷⁷ Ať mě potká tvá něžná láska, a budu žít, neboť tvůj zákon je pro mne slastí. ⁷⁸ Hanba pyšným, kteří mě zavalují lží! Já rozjímám o tvých předpisech. ⁷⁹ Ať se ke mně přikloní, kdo se tě bojí a kdo znají tvé svědectví! ⁸⁰ Ať je mé srdce bez vady, jde-li o tvou vůli, pak nebudu zahanben. ⁸¹ Kaf. Až do konce půjde má duše za tvou spásou, doufám ve tvé slovo. ⁸² Až do konce mé oči za tvým slibem, kdy mě utěšíš? ⁸³ Podobám se měchu vystavenému kouři, a přece nezapomínám na tvou vůli. ⁸⁴ Jak dlouhé budou dny tvého služebníka, kdy budeš soudit mé pronásledovatele? ⁸⁵ Pyšní mi hloubí jámy v rozporu s tvým zákonem. ⁸⁶ Pravdou jsou všechna tvá přikázání: pomoz mi, když mě pronásleduje lež. ⁸⁷ Málem už se mnou na této zemi skoncovali, a přesto tvé předpisy neopustím. ⁸⁸ Dle své lásky mě oživuj, budu dodržovat svědectví tvých úst. ⁸⁹ Lámed. Navěky, Jahve, tvé slovo, neměnné na nebesích; ⁹⁰ od věků do věků tvá pravda, upevnil jsi zemi, ona trvá. ⁹¹ Vše dodnes trvá podle tvých soudů, neboť všechno ti slouží. ⁹² Kdyby tvůj zákon pro mne nebyl slastí, dávno bych zahynul v bídě. ⁹³ Nikdy nezapomenu na tvé předpisy, ty mě jimi oživuješ. ⁹⁴ Jsem tvůj, zachraň mě, vyhledávám tvé předpisy. ⁹⁵ Číhají na mne bezbožníci, aby mě zahubili, já však chápu tvé svědectví. ⁹⁶ Dohlédl jsem na konec každé dokonalosti: jak nedohledné je tvé přikázání! ⁹⁷ Mém. Jak miluji tvůj zákon! Po celý den o něm rozjímám. ⁹⁸ Moudřejším mě činíš nad mé nepřátele svým přikázáním, je stále u mne. ⁹⁹ Více důvtipu mám než všichni mí učitelé, o tvém svědectví rozjímám. ¹⁰⁰ Více porozumění mám než všichni starci, dodržuji všechny tvé předpisy. ¹⁰¹ Od každé zlé cesty chráním své kroky, abych zachovával tvé slovo. ¹⁰² Od tvých soudů se neodvracím, protože mě učíš ty. ¹⁰³ Jak sladký je na mém ponebí tvůj slib, nad med sladší v mých ústech!

¹⁰⁴Tvé předpisy mi dávají chápavost a nenávidím každou cestu lži. ¹⁰⁵Nún. Svítilnou pro mé kroky je tvé slovo, světlem na mé cestě. ¹⁰⁶Zachovávám, co jsem přísahal, budu se držet tvých spravedlivých soudů. ¹⁰⁷Jsem na dně bída, Jahve, oživ mě podle svého slova. ¹⁰⁸Přijmi se zalíbením obětní dar mých úst, Jahve, pouč mě o svých soudech. ¹⁰⁹Svou duši mám neustále v rukou, nezapomínám na tvůj zákon. ¹¹⁰I když mi bezbožníci nastražují léčku, neuchyluji se od tvých předpisů. ¹¹¹Tvé svědectví je mým dědictvím navždy, je radostí mého srdce. ¹¹²Nakláním své srdce, aby konalo tvou vůli, v tom je odměna navždy. ¹¹³Sámek. Nenávidím dvojaká srdce a miluji tvůj zákon. ¹¹⁴Ty, mé útočiště, můj štíte, doufám ve tvé slovo. ¹¹⁵Odvratte se ode mne, zlovolníci, chci dodržovat přikázání svého Boha. ¹¹⁶Buď mi oporou, jak jsi slíbil, a budu žít, nezahanbuj mé očekávání. ¹¹⁷Buď mi podporou a budu spasen, tvou vůli budu mít stále na očích. ¹¹⁸Srážíš všechny, kdo překračují tvou vůli, lživý je jejich výpočet. ¹¹⁹Za rez pokládáš všechny bezbožníky země, proto miluji tvé svědectví. ¹²⁰Hrůzou před tebou se chvěje mé tělo, tvých soudů se bojím. ¹²¹Ajin. Vykonával jsem soud a spravedlnost, nevydávaj mě mým katanům. ¹²²K dobrému buď spojen se svým služebníkem, ať mě nemučí pyšní lidé. ¹²³Až do konce jdou mé oči za tvou spásou, za tvým slibem spravedlnosti. ¹²⁴Jednej se svým služebníkem podle své lásky, pouč mě o své vůli. ¹²⁵Jsem tvůj služebník, dej mi porozumění, a poznám tvé svědectví. ¹²⁶Je čas jednat, Jahve, tvůj zákon byl porušen. ¹²⁷Proto miluji tvá přikázání víc než zlato a než ryzí zlato. ¹²⁸Proto se řídím všemi tvými předpisy a nenávidím každou cestu lži. ¹²⁹Pé. Tvé svědectví je tak podivuhodné, proto je má duše uchovává. ¹³⁰Když se ukáže tvé slovo, osvěcuje a prostí lidé pochopí. ¹³¹Dokořán otevírám ústa a nadechuji se v dychtivosti po tvých přikázáních. ¹³²Shlédni ke mně, slituj se nade mnou, je to právo těch, kdo milují tvé jméno. ¹³³Dle svého slibu upevni mé kroky, ať nade mnou nezvítězí zlo. ¹³⁴Vykup mě z muk, jež působí člověk, budu zachovávat tvé předpisy. ¹³⁵Pro svého služebníka rozjasni svou tvář, pouč mě o své vůli. ¹³⁶Mé oči se zalévají slzami, neboť se nezachovává tvůj zákon. ¹³⁷Čáde. Jak jsi spravedlivý, Jahve! Jak přímé jsou tvé soudy. ¹³⁸Své svědectví ukládáš jako spravedlnost, jako úplnou pravdu. ¹³⁹Má horlivost mě stravuje, vždyť mí utlačovatelé zapomínají na tvé slovo. ¹⁴⁰Tvůj slib je plně vyzkoušen, tvůj služebník jej má rád. ¹⁴¹I když jsem ubohý a pohrdají mnou, nezapomínám na tvé předpisy. ¹⁴²Věčnou spravedlností je tvá spravedlnost, pravdou je tvůj zákon. ¹⁴³Dolehly na mne úzkost, útlak, tvá přikázání jsou mi slastí. ¹⁴⁴Věčná spravedlnost je tvé svědectví, dej mi porozumění, a budu žít. ¹⁴⁵Kóf. Volám z celého srdce, odpověz mi, Jahve, budu dodržovat tvou vůli. ¹⁴⁶Volám tě, zachraň mě, budu se držet tvého svědectví. ¹⁴⁷Předbíhám úsvit a úpěnlivě prosím, doufám ve tvé slovo. ¹⁴⁸Mé oči předbíhají noční hlídku, abych rozjímal o tvém slibu. ¹⁴⁹Ve své lásce slyš můj hlas, Jahve, dle svých soudů mě oživ. ¹⁵⁰Mí pronásledovatelé se ženou za hanebností, vzdalují se tvého zákona. ¹⁵¹Ty jsi nablízku, Jahve, pravda jsou všechna tvá přikázání. ¹⁵²Již dávno jsem věděl o tvém svědectví, že jsi je ustanovil navždy. ¹⁵³Řés. Pohleď na mou bídu, vysvobod' mě, vždyť nezapomínám na tvůj zákon. ¹⁵⁴Obhajuj mou při, braň mě, podle svého slibu mě oživ. ¹⁵⁵Daleko od bezbožníků je spása, oni se nepídí po tvé vůli. ¹⁵⁶Hojná je tvá něžná láska, Jahve, podle svých soudů mě oživ. ¹⁵⁷Četní jsou mí pronásledovatelé, mí utlačovatelé, nechabl jsem ve tvém svědectví. ¹⁵⁸Viděl jsem odpadlíky, ošklivili se mi, oni si nehledí tvého slibu. ¹⁵⁹Pohleď, jak miluji tvé předpisy, Jahve, podle své lásky mě oživ. ¹⁶⁰Pravda, základ tvého slova, na věky tvé spravedlivé soudy. ¹⁶¹Šín. Bezdůvodně mě pronásledují knížata, mé srdce se obává tvého slova. ¹⁶²Raduji se nad tvým slibem, jako bych našel velikou kořist. ¹⁶³Lež nenávidím, hnusím si ji, tvůj zákon miluji. ¹⁶⁴Sedmkrát za den tě chválím za tvé spravedlivé soudy. ¹⁶⁵Veliký pokoj těm, kdo milují tvůj zákon, nic pro ně není pohoršením. ¹⁶⁶Čekám na tvou spásu, Jahve, následuji tvá přikázání. ¹⁶⁷Má duše se drží tvého svědectví, bezvýhradně je miluji. ¹⁶⁸Držím se tvých předpisů, tvého svědectví, všechny mé cesty máš před sebou. ¹⁶⁹Táv. Ať se mé volání přiblíží k tvé tváři, Jahve, svým slovem mi dej porozumění. ¹⁷⁰Ať má modlitba přijde před tvou tvář, slibem svým mě vysvobod'. ¹⁷¹Ať mé rty hlásají tvou chválu, neboť mě poučuješ o své vůli. ¹⁷²Ať můj jazyk opakuje tvůj slib, neboť všechna tvá přikázání jsou spravedlivá. ¹⁷³Ať je mi tvá ruka ku pomoci, neboť jsem si vyvolil tvé předpisy. ¹⁷⁴Toužím po tvé spáse, Jahve, tvůj zákon je mi slastí. ¹⁷⁵Ať má duše žije ke tvé chvále, tvé soudy ať jsou mi ku pomoci! ¹⁷⁶Bloudím jako ztracená ovce, vyhledej svého služebníka. Ne, nezapomněl jsem na tvá přikázání.

120 Poutní píseň. Když mě jímá úzkost, k Jahvovi volám, on mi odpovídá. ²Jahve, vysvobod' mě od zrádných rtů, od proradného jazyka! ³Co ti dá a co ti přidá proradný jazyk? ⁴Rváčovy šipy, které se ostří v řeřavém uhli z kručinek. ⁵Běda mi, že žiji v Mešek, že bydlím v kedarských stanech. ⁶Má duše příliš dlouho žila mezi muži, kteří nenávidí pokoj. ⁷Mluví-li já o pokoji, oni jsou pro válku.

121 Poutní píseň. Pozvedám oči k horám: odkud přijde mi pomoc? ²Pomoc mi přichází od Jahva, který učinil nebe i zemi. ³Ať nedopustí, by tvá noha klopytla! Ať nezaspí tvůj strážce! ⁴Hleď, nespí, ani nepodřimuje strážce Izraele. ⁵Jahve je tvůj strážce, skýtá ti stín, Jahve po tvé pravici. ⁶Za dne tě nezraní slunce, ani za noci měsíc. ⁷Jahve tě chrání od všeho zlého, chrání tvou duši. ⁸Jahve střeží tvůj odchod i návrat, nyní a navěky.

- 122** Poutní píseň. Davidova. Zaradoval jsem se, když mi řekli: Pojdme do Jahvova domu! ²Konečně se zastavují naše nohy v tvých branách, Jeruzaléme! ³Jeruzalém vystavěný jako město, semknuté v jediný celek, ⁴tady, kam vystupují kmeny, Jahvovy kmeny, má Izrael proč vzdávat díky Jahvovu jménu. ⁵Vždyť tady jsou soudní stolce, stolce Davidova domu. ⁶Svolávejte pokoj na Jeruzalém: ať odpočívají tvé stany! ⁷Ať vejde pokoj do tvých zdí: odpočinek do tvých paláců! ⁸Kvůli mým bratřím, mým přátelům, dovol mi říci: pokoj tobě! ⁹Kvůli domu Jahva, našeho Boha, se modlím za tvé štěstí!
- 123** Poutní píseň. Pozvedám oči k tobě, jenž sídlíš v nebesích; ²tak, jako oči služebníků k ruce jejich pánů. Jako oči služebnice k ruce její paní, tak hledí naše oči k Jahvovi, našemu Bohu, dokud se nad námi neslituje. ³Slituj se nad námi, Jahve, slituj se nad námi, přemnohé pohrdání nás sytí; ⁴naše duše je až přesycena posměšky nadutých! (Pohrdání je pro pyšné!)
- 124** Poutní píseň. Davidova. Bez Jahva, jenž při nás stál, – to ať řekne Izrael –, ²bez Jahva, jenž při nás stál, když se na nás vrhali, ³byli by nás pohltili zaživa v zápalu svého hněvu. ⁴Byly by nás vody zaplavily, přelil by se přes nás příval, ⁵přelil by se přes naši duši jako zpěněné vody. ⁶Požehnaný Jahve, jenž nás nevydal jejich zubům za kořist! ⁷Naše duše unikla jako pták z ptáčnickovy sítě. Sít se protrhla a my jsme unikli; ⁸naše pomoc je ve jménu Jahva, který učinil nebe i zemi.
- 125** Poutní píseň. Kdo se opírá o Jahva, podobá se hoře Sionu: nic jím neatřese, je navždy pevný. ²Kolem Jeruzaléma jsou hory! Právě tak je kolem svého lidu Jahve nyní a navěky. ³Nikdy nespočine bezbožné žezlo na podílu spravedlivých, aby se nevztáhla ke zločinu ruka spravedlivých. ⁴Dobře čiň, Jahve, dobrým lidem, kteří mají přímost v srdci. ⁵Ale potměšilce, zhýralce ať odežene Jahve spolu se zlovolníky! Pokoj Izraeli!
- 126** Poutní píseň. Když Jahve přivedl nazpět sionské zajatce, byli jsme jako ve snu; ²tu naše ústa byla plná smíchu a naše rty písni. Tu se mezi pohany říkalo: Jaké to divy pro ně udělal Jahve! ³Jaké to divy pro nás udělal Jahve, radovali jsme se. ⁴Přiveď, Jahve, nazpět naše zajaté jako potoky v Negebu! ⁵Kdo sejí v slzách, sklízejí se zpěvem. ⁶Odchází, odchází s pláčem, kdo nese semeno; přichází, přichází se zpěvem, kdo si přináší snopy.
- 127** Poutní píseň. Šalomounova. Nestaví-li dům Jahve, nadarmo se namáhají stavitelé; nestřeží-li město Jahve, nadarmo bdí hlídka. ²Marné je časně vstávat, pozdě uléhat ke spánku a pojídat chléb zármutku, zatímco on svého miláčka ve spánku přízní zahrnuje. ³Dědictvím od Jahva jsou synové, odměnou plod ledví; ⁴jako šípy v hrdinově ruce jsou synové mládí. ⁵Šťastný takový muž, jenž si jimi naplnil toulec; nejsou zahanbeni, když u brány vedou při se svými nepřáteli.
- 128** Poutní píseň. Šťastní všichni, kdo se bojí Jahva a krácejí po jeho cestách! ²Prací svých rukou se budeš živit, blaho a štěstí tobě! ³Tvá manželka: plodná réva uvnitř tvého domu. Tví synové: olivové sazenice okolo stolu. ⁴Hle, takovými statky bude požehnan muž, jenž se bojí Jahva. ⁵Ať ti Jahve požehná ze Sionu! Kéž ve štěstí vidíš Jeruzalém po všechny dny svého života ⁶a uvidíš syny svých synů. Pokoj Izraeli!
- 129** Poutní píseň. Tolik mě od mládí sužovali, – to ať řekne Izrael –, ²tolik mě od mládí sužovali, vrchu nenabyli. ³Na mém hřbetě orali oráči, vyorávali dlouhé brázdy; ⁴spravedlivý Jahve zpřetrhal pouta bezbožníků. ⁵Ať jsou zahanbeni, zahnání všichni nepřátelé Sionu; ⁶ať jsou jako tráva na střeších, jež uschne, než ji vytrhají! ⁷Jí si nenaplní ruku žnec, ani vazač klín ⁸a kolemjdoucí neřeknou: Jahvovo požehnání na vás! Žehnáme vám v Jahvově jménu!
- 130** Poutní píseň. Z hlubin volám k tobě, Jahve: ²Pane, slyš můj hlas. Ať tvé ucho zpozorní k volání mé modlitby! ³Budeš-li přihlížet k vinám, Jahve, Pane, kdo obstojí? ⁴Ale u tebe je odpuštění, aby trvala bázeň před tebou. ⁵Doufám, Jahve, doufá má duše ve tvé slovo; ⁶má duše čeká na Pána více než strážce na svítání; více než strážce na svítání ⁷ať Izrael čeká na Jahva! Neboť u Jahva je slitování, u něho je hojnost vykoupení; ⁸on vykoupí Izraele ze všech jeho provinění.

- 131** Poutní píseň. Davidova. Jahve, nemám pyšné srdce, ani pohled povýšený. Nedal jsem se cestou velikášství ani věcí neobvyklých, které nad mé síly jsou. ² Ne, v pokoji a mlčení chovám svou duši jako malé dítě u své matky, jak dětátko je ve mně má duše. ³ Vlož, Izraeli, svou naději v Jahva nyní a navěky!
- 132** Poutní píseň. Nezapomeň, Jahve, Davidovi všechnu jeho námahu, ² přísahu, kterou Jahvovi složil, jeho slib Jakubovu Mocnému: ³ „Nevejdu pod stan, můj dome, nevstoupím na lože k odpočinku, ⁴ nedopřeji spánek svým očím a odpočinutí svým víčkům, ⁵ dokud nenajdu místo pro Jahva, sídlo Jakubovu Mocnému!“ ⁶ Hle, mluví se o ní v Efratě, našli jsme ji na Polích u lesa! ⁷ Vejděme na místo, kde On přebývá, klaňme se před jeho podnoží. ⁸ Povstaň, Jahve, ke svému odpočinku, ty i archa tvé síly. ⁹ Tví kněží se odívají spravedlností, tví věrní se hlasitě radují. ¹⁰ Pro svého služebníka Davida, neodvracej tvář od svého mesiáše. ¹¹ Jahve přísahal Davidovi, to je pravda, od níž nikdy neuhýbá: „Plod vzešlý z tvého ledví posadím na trůn tobě zhotovený. ¹² Dodrží-li tví synové mou smlouvu, mé svědectví, jemuž jsem je naučil, budou sami jejich synové navždy zasedat na trůně tobě zhotoveném.“ ¹³ Neboť Jahve si vyvolil Sion, přál si pro sebe toto sídlo: ¹⁴ „Zde je můj odpočinek navždy, tady budu zasedat, vždyť jsem si to přál. ¹⁵ Jeho potravě budu žehnat požehnáním, jeho chudé nasytím chlebem, ¹⁶ jeho kněze odějí spásou a jeho věrní budou plesat radostí. ¹⁷ Tady vzbudím Davidovi potomstvo, připravím svítilnu pro svého mesiáše: ¹⁸ jeho nepřátele odějí hanbou, ale na něm se zaskvěje jeho čelenka.“
- 133** Poutní píseň. Davidova. Hledte! Jak je dobré, jak je milé, když bratři všichni bydlí pospolu! ² Je to jako skvělý olej na hlavu, jenž splývá na vous, jenž splývá na vous Áronův, na límec jeho rouch. ³ Je to jako rosa z Hermonu, jež stéká na sionské výšiny; tam si přál Jahve požehnání, život navěky.
- 134** Poutní píseň. Vzhůru! Velebte Jahva, všichni Jahvovi služebníci, kteří sloužíte v Jahvově domě, v nádvořích domu našeho Boha. Za nocí ² pozvedejte své ruce ve svatyni a velebte Jahva. ³ Ať ti Jahve požehná ze Sionu, on, jenž učinil nebe i zemi!
- 135** Aleluja! Chvalte Jahvovo jméno, chvalte, Jahvovi služebníci, ² kteří konáte službu v Jahvově domě, v nádvořích domu našeho Boha. ³ Chvalte Jahva, neboť Jahve je dobrý, hrajte jeho jméno, neboť je sladké. ⁴ Jakuba si Jahve vyvolil, Izraele, z něhož si učinil svůj úděl. ⁵ Já vím, že veliký je Jahve, že náš Pán převyšuje všechny bohy. ⁶ Vše, co se Jahvovi líbí, to činí na nebi i na zemi, v mořích i všech propastech. ⁷ Když dává vystoupit mrakům od konce země, blesky vyvolává déšť, vyvádí vítr ze svých komor. ⁸ Pobil egyptské prvorozence od člověka po dobytče, ⁹ seslal znamení a divy doprostřed tebe, Egypte, na faraona i všechny jeho služebníky. ¹⁰ Pobil ve velkém množství pohany, zahubil udatné krále, ¹¹ Sichona, krále Amoritů, i Oga, krále Bašanu, i všechna království Kanaánu; ¹² a dal jejich zemi v dědictví, v dědictví svému lidu Izraeli. ¹³ Jahve, tvé jméno trvá navždy, Jahve, vzpomínka na tebe od věků do věků. ¹⁴ Vždyť Jahve rozsuzuje ve prospěch svého lidu, má soucit se svými služebníky. ¹⁵ Modly pohanů jsou zlato a stříbro, dílo lidské ruky! ¹⁶ Mají ústa, a nemluví, mají oči, a nevidí. ¹⁷ Mají uši, a neslyší, v jejich ústech není závan dechu. ¹⁸ Jako s nimi to dopadne s těmi, kdo je udělali, s kýmkoli, kdo v ně skládá důvěru. ¹⁹ Izraelův dome, velebte Jahva, Áronův dome, velebte Jahva, ²⁰ Leviho dome, velebte Jahva, kdo se bojíte Jahva, velebte Jahva. ²¹ Buď veleben Jahve na Sionu, on, jenž přebývá v Jeruzalémě!
- 136** Aleluja! Vzdávejte díky Jahvovi, neboť je dobrý, neboť jeho láska trvá na věky! ² Vzdávejte díky Bohu bohů, neboť jeho láska trvá na věky! ³ Vzdávejte díky Pánu pánů, neboť jeho láska trvá na věky! ⁴ Jedině on učinil divy, neboť jeho láska trvá na věky! ⁵ On učinil moudře nebesa, neboť jeho láska trvá na věky! ⁶ On upevnil zemi nad vodami, neboť jeho láska trvá na věky! ⁷ On udělal velké svítilny, neboť jeho láska trvá na věky! ⁸ Slunce, aby vládlo nade dnem, neboť jeho láska trvá na věky! ⁹ Měsíc a hvězdy, aby vládly nad nocí, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁰ Pobil Egypt v jeho prvorozencích, neboť jeho láska trvá na věky! ¹¹ A vyvedl odtud Izraele, neboť jeho láska trvá na věky! ¹² Silnou rukou a vztaženou paží, neboť jeho láska trvá na věky! ¹³ Rozděлил na dvě části Rákosové moře, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁴ A Izraeli dal projít jeho středem, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁵ A svrhl do něho faraona a jeho vojsko, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁶ Vedl svůj lid na poušti, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁷ Pobil mocné krále, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁸ Zahubil obávané krále, neboť jeho láska trvá na věky! ¹⁹ Sichona, krále Amoritů, neboť jeho láska trvá na věky! ²⁰ A Oga, krále Bašanu, neboť jeho láska trvá na věky! ²¹ Dal jejich zemi v dědictví, neboť jeho láska trvá na věky! ²² V dědictví

Izraeli, svému služebníkovi, neboť jeho láska trvá na věky! ²³ Rozpomenul se na nás v našem ponížení, neboť jeho láska trvá na věky! ²⁴ Zachránil nás z ruky utlačovatelů, neboť jeho láska trvá na věky! ²⁵ Veškerému tělu dává chléb, neboť jeho láska trvá na věky! ²⁶ Vzdávejte díky Bohu nebe, neboť jeho láska trvá na věky!

137 Na břehu babylonských řek jsme sedávali a plakávali, když jsme vzpomínali na Sion; ² na topoly kolem jsme zavěšovali své harfy. ³ A tu od nás žádali naši žalárnici, abychom zpívali, naši únosci, abychom se radovali, a říkali: „Zaspívejte nám nějakou píseň sionskou.“ ⁴ Jak bychom mohli zpívat Jahvovu píseň na cizí půdě? ⁵ Zapomenu-li na tebe, Jeruzaléme, ať mi uschne pravice! ⁶ Ať se mi jazyk přilepí k patru, přestanu-li na tebe vzpomínat, nebudu-li Jeruzalém pokládat za vrchol své radosti! ⁷ Nezapomeň, Jahve, Edomovým synům jeruzalémský den, kdy říkali: „Pryč s ním! bořte až do základů!“ ⁸ Babylonská dcero, ty musíš zahynout, šťastný, kdo ti oplatí zla, která jsi nám přinesla, ⁹ šťastný, kdo uchopí a roztříští tvé děti o skálu!

138 Davidův. Vzdávám ti díky, Jahve, z celého srdce, ty jsi slyšel slova mých úst. Zpívám ti před anděly, ² klaním se ke tvému posvátnému Chrámu. Vzdávám díky tvému jménu pro tvou lásku a tvou pravdu, tvůj slib ještě převyšil tvůj věhlas. ³ V den, kdy jsem volal, jsi mě vyslyšel, v mé duši jsi rozhojnil sílu. ⁴ Všichni králové země ti vzdávají díky, Jahve, neboť slyší sliby tvých úst; ⁵ velebí Jahvovy cesty: „Veliká je Jahvova sláva! ⁶ Vznesený je Jahve! A vidí pokorné a zdaleka rozpoznává pyšné.“ ⁷ Kráčím-li uprostřed úzkostí, dáváš mi žít, i když mí nepřátelé zuří; vztahuješ ruku a tvá pravice mě zachraňuje, ⁸ Jahve pro mne udělá vše; Jahve, tvá láska trvá na věky, dílo svých rukou neopouštíš.

139 Sbornistrův. Davidův. Žalm. Jahve, zkoumáš mě a znáš mě; ² ať vstávám či sedám, ty to víš, mé myšlenky zdáli pronikáš; ³ ať chodím či ležím, ty to vnímáš, všechny mé cesty jsou ti důvěrně známé. ⁴ Slovo ještě nemám ani na jazyku a hle, Jahve, znáš je celé; ⁵ zezadu i zepředu mě obepínáš, položil jsi na mne svou dlaň. ⁶ Je to div vědění, jenž mě přesahuje, výše, jíž nemohu dosáhnout. ⁷ Kam jít, abych se vzdálil od tvého ducha, kam prchnout, abych byl daleko od tvé tváře? ⁸ Zdolám-li nebesa, jsi tam, ulehnu-li do šeuolu, jsi tu. ⁹ Beru si křídla jitrěnky, spočinu co nejdále v moři, ¹⁰ i tam mě vodí tvá ruka, chápe se mě tvá pravice. ¹¹ Řeknu: „Ať mě tísni temnota, ať mi je opaskem noc“; ¹² ani temnota není před tebou tmavá a noc svítí jako den. ¹³ Ty jsi utvořil mé ledví, ty jsi mě utkal v životě mé matky; ¹⁴ vzdávám ti díky za tolik zázraků: za div, jímž jsem já, div, jímž jsou tvá díla. Mou duši jsi dobře znal, ¹⁵ mé kosti nebyly před tebou skryty, když jsem byl vskrytu utvářen, sprádan v hloubi země. ¹⁶ Jako zárodek mě viděly tvé oči, ve tvé knize jsou zapsány všechny ty dny, jež byly stanoveny, a je v ní každý z nich. ¹⁷ Ale pro mne jsou tvé myšlenky tak nesnadné, Bože, jak je velkolepý jejich souhrn! ¹⁸ Když je počítám, je jich víc než písku; skončím-li, stále jsem u tebe. ¹⁹ Kéž bys, Bože, zabil bezbožníka! Mužové krve, odejděte ode mne! ²⁰ Ti, kteří o tobě mluví potměšile, kteří tvé myšlenky nepokládají za nic. ²¹ Jahve, což nemám v nenávisti toho, kdo tě nenávidí, neošklivím si ty, kdo povstávají proti tobě? ²² Nenávidím je, jak nejvíc mohu, jsou to pro mne nepřátelé. ²³ Zkoumej mě, Bože, poznej mé srdce, probádej mě, poznej mou starostlivost; ²⁴ Dohlédni na mou cestu, ať není osudná, veď mě na cestu věčnosti.

140 Sbornistrův. Žalm. Davidův. ² Vysvobod mě, Jahve, od zlých lidí, proti násilníkovi mě braň, ³ proti těm, jejichž srdce zamýšlí zlo, u nichž je válka po celý den hostem, ⁴ kteří ostří svůj jazyk tak jako had, se zmijím jedem pode rtem. Pomlka. ⁵ Ochraň mě, Jahve, před rukama bezbožníka, proti násilníkovi mě braň, proti těm, kdo zamýšlejí podrazit mi nohu, ⁶ (b)kdo natahují pod mé nohy síť, (6a)proti nadutcům, kteří přede mnou skryli jámu a léčky, (6c)na cestu mi položili nástrahy. Pomlka. ⁷ Rekl jsem Jahvovi: Můj Bůh jsi ty, slyš, Jahve, volání mé modlitby. ⁸ Jahve, můj Pane, sílo mé spásy, v den bitvy mi kryješ hlavu. ⁹ Nepřivoluj, Jahve, k choutkám bezbožníků, nedej, aby měla úspěch jejich spiknutí. Ať nade mne obléhatele nezvedají ¹⁰ hlavu, Pomlka. ať je zavalí zlovolnost jejich rtů; ¹¹ ať na ně prší žhavé uhlíky, svržení ať jsou do propasti a pak už nepovstanou; ¹² ať už pomlouvač nestojí na zemi, ať zlo pronásleduje násilníka až k smrti! ¹³ Vím, že Jahve zjedná právo nešťastným, zjedná spravedlnost chudým. ¹⁴ Ano, spravedliví vzdají dík tvému jménu, svatí budou žít před tvou tvář.

141 Žalm. Davidův. Jahve, volám tě, pospěš ke mně, slyš můj hlas, jenž tě volá; ² ať stoupá má modlitba před tvou tvář jako kadidlo, ruce, jež pozvedám, jako večerní obětní dar! ³ Postav, Jahve, stráž k mým ústům, bdi u brány mých rtů. ⁴ Zadrž mé srdce od zlé řeči a bezbožnosti ve společenství těch, kdo páchají zlo. Ne, neokusím jejich rozkoši! ⁵ Ať mě udeří spravedlivý jako přítel a napraví mě, bezbožníkův olej ať nezdobí mou hlavu, vždyť bych si při jejich zlých skutcích ještě zadal. ⁶ Jsou vydáni panství Skály, svému soudci, ti, kdo

s potěšením slýchali, jak říkám: ⁷ „Jako na zemi roztrášený mlýnský kámen se rozptýlily naše kosti v ústech šeolu.“ ⁸ K tobě, Jahve, se obracejí mé oči, v tobě se ukrývám, neobnaž mou duši; ⁹ zachraň mě, ať neupadnu do léčky, kterou mi chystají, do pasti těch, kdo páchají zlo. ¹⁰ Ať padají bezbožníci každý do své sítě, zatímco já vyvážnu.

142 Báseň. Davidova. Když byl v jeskyni. Modlitba. ² K Jahvovi křičím! Úpěnlivě prosím. K Jahvovi křičím! Úpěnlivě žadoním. ³ Vylévám před ním svou stížnost, svou sklíčenost kladu před něho, ⁴ když se mi nedostává dechu; ale ty, ty mou stezku znáš. Na cestě, kudy jdu, mi nastražili léčku. ⁵ Pohlédni napravo a viz, není nikoho, kdo by mě poznával. Útočiště přede mnou uhýbá, není nikoho, kdo by dbal o mou duši. ⁶ Volám k tobě, Jahve, říkám: Tys mé útočiště, můj podíl v zemi živých! ⁷ Věnuj pozornost mému volání, jsem u konce svých sil. Osvobod' mě od mých pronásledovatelů, oni jsou silnější nežli já! ⁸ Vyved' z vězení mou duši, ať vzdávám díky tvému jménu! Spravedliví mě obstoupí kvůli dobru, jež jsi mi prokázal.

143 Žalm. Davidův. Jahve, slyš mou modlitbu, popřej sluchu mým snažným prosbám, ve své věrnosti, ve své spravedlnosti mi odpověz; ² nepoháněj svého služebníka k soudu, nikdo živý před tebou nenachází ospravedlnění. ³ Nepřítel pronásleduje mou duši, do země zadupává můj život: dává mi přebývat v temnotách jako těm, kdo jsou navždy mrtví; ⁴ dech ve mně vyhasíná, srdce se mi v nitru plní děsem. ⁵ Vzpomínám si na dávné dny, přemítám o tvých dílech, o díle tvých rukou rozjímám; ⁶ vztahuji k tobě ruce, má duše je půda žiznící po tobě. Pomlka. ⁷ Rychle přijď, odpověz mi, Jahve, jsem u konce s dechem; neskrývej daleko ode mne svou tvář, byl bych z těch, kdo sestupují do jámy. ⁸ Dej, ať zrána poznám tvou lásku, vždyť počítám s tebou; dej, ať znám cestu, po níž mám jít, vždyť k tobě svou duši pozvedám. ⁹ Osvobod' mě od mých nepřátel, Jahve, u tebe jsem v bezpečí; ¹⁰ nauč mě konat, co je tvou vůlí, vždyť ty jsi můj Bůh; tvůj dobrý duch ať mě vede po rovné zemi. ¹¹ Pro své jméno, Jahve, dej, ať žiji ve tvé spravedlnosti; mou duši vytrhni z úzkosti, ¹² ve své lásce vyhlad' mé nepřátele; všechny utlačovatele mé duše znič, vždyť já jsem tvůj služebník.

144 Davidův. Buď veleben Jahve, má skála, jenž učí mé ruce boji a mé prsty bitvě, ² má láska a má pevnost, má tvrz a můj osvoboditel, můj štít, v něm mám útočiště, on mi podrobuje národy. ³ Jahve, co je tedy člověk, že se k němu znáš, lidská bytost, že na ni myslíš? ⁴ Člověk se podobá dechu, jeho dny jsou jako stín, jenž mine. ⁵ Jahve, skloň svá nebesa a sestup, dotkni se hor, ať zadýmají; ⁶ dej zazářit blesku a vyvráť je, své šípy vypusť a otrěs jimi. ⁷ Shůry napřáhni ruku, zachraň mě, vytáhni mě z nesmírných vod, z ruky synů cizinců, ⁸ jejichž ústa mluví o nicotnostech a pravice je pravící věrolomnosti. ⁹ Bože, novou píseň ti zpívám, na desetistrunné lyře ti hraji, ¹⁰ tobě, jenž dáváš králům vítězství, jenž zachraňuješ svého služebníka Davida. Od meče neštěstí ¹¹ mě zachraň, vytrhni mě z ruky cizinců, jejichž ústa mluví o nicotnostech a pravice je pravící věrolomnosti. ¹² Hle, naši synové jsou jako sazenice už v mládí vzrostlé; naše dcery – nárožní sloupy, obrazy paláce. ¹³ Naše sýpky jsou plné, přetékají plodinami všeho druhu, našich ovcí jsou tisíce, desetitisíce, na našich pláních, ¹⁴ náš dobytek má dobrou váhu, nikde trhlina ani skulina a na náměstích u nás nikdo nenaříká. ¹⁵ Šťastný lid, jemuž se takto daří, šťastný lid, jehož Bůh je Jahve!

145 Chvála. Davidova. Álef. Oslavuji tě, Králi můj, Bože, velebím tvé jméno vždy a na věky; ² Bét. chci tě veleben každý den, budu chválit tvé jméno vždy a na věky; ³ Gimel. veliký je Jahve a hodný veškeré chvály, jeho velikost nelze vystihnout. ⁴ Dálet. Věk bude věku vychvalovat tvá díla, oznamovat tvé hrdinské činy. ⁵ Hé. Jas slávy je tvůj věhlas! Opět a opět si vypravují o tvých dílech. ⁶ Vav. Bude se mluvit o tvé strašlivé moci a já budu vyprávět o tvé velikosti; ⁷ Zajin. připomínat se bude tvá nezměrná dobrota, s jasotem se bude pozdravovat tvá spravedlnost. ⁸ Chet. Něžná láska a slitování, to je Jahve pomalý ke hněvu a plný lásky; ⁹ Tet. ke všem je Jahve dobrotivý a projevuje lásku k veškerým svým dílům. ¹⁰ Jod. Ať ti všechna tvá díla vzdávají díky, Jahve, tví přátelé ať tě velebí; ¹¹ Kaf. ať mluví o slávě tvého kralování, ať hovoří o tvé udatnosti, ¹² Lámed. aby seznámili Adamovy syny s tvými hrdinskými činy, s jasem tvého kralování! ¹³ Mém. Tvé království je království všech věků, tvá říše z pokolení na pokolení! (Nún.) Jahve je pravdivý ve všech svých slovech, láskyplný ve všech svých dílech; ¹⁴ Sámek. Jahve zachytne všechny, kdo padají, všechny sehnuté napřimuje. ¹⁵ Ajin. Všichni na tebe upírají oči, doufají; dáváš jim potravu v pravý čas; ¹⁶ Pé. ty otevíráš ruku a po libosti sytíš vše živé. ¹⁷ Čáde. Jahve je spravedlivý ve všech svých cestách, láskyplný ve všech svých dílech; ¹⁸ Kóf. blízký je Jahve těm, kdo ho vzývají, všem, kdo ho vzývají v pravdě. ¹⁹ Réš. Plní přání těch, kdo se ho bojí, slyší jejich volání a zachrání je; ²⁰ Šín. Jahve chrání všechny, kdo ho milují, bezbožníky vesměs zničí. ²¹ Táv. Ať má ústa hlásají Jahvovu chválu, ať veškeré tělo velebí jeho svaté jméno, vždy a navěky!

- 146** Aleluja! Chval Jahva, má duše! ²Chci Jahva chválit, pokud žiji, chci svému Bohu hrát, pokud se držím naživu. ³Nespoléhejte na knížata, na syna z hlíny, ten zachránit nemůže! ⁴Vydechne, opět se vrací ve svou hlínu, v ten den berou za své jeho myšlenky. ⁵Šťastný, kdo má podporu od Jakubova Boha a doufá v Jahva, svého Boha, ⁶v něho, jenž učinil nebe i zemi, moře a vše, co je na nich a v něm! On uchovává navždy pravdu, ⁷zjednává spravedlnost utiskovaným, dává hladovým chléb, Jahve snímá okovy. ⁸Jahve navrací zrak slepým, Jahve napřimuje sehnuté, ⁹Jahve chrání cizince, podporuje sirotka a vdovu. (8c)Jahve miluje spravedlivé, (9c)ale mate cestu bezbožným, ¹⁰Jahve vládne na věčné časy, tvůj Bůh, Sione, od věků do věků.
- 147** Aleluja! Chvalte Jahva – dobré je zpívat, našeho Boha – milá je chvála. ²Jahve buduje Jeruzalém! Shromáždí odvečené z Izraele, ³on, jenž léčí zlomená srdce a zavazuje jejich rány, ⁴jenž určuje počet hvězd, a každou nazývá jejím jménem. ⁵Je veliký náš Pán, všemohoucí, jeho moudrost nelze vystihnout. ⁶Jahve podporuje pokorné, až k zemi snižuje bezbožníky. ⁷Zanotujte Jahvovi díkyvzdání, na harfě hrajte našemu Bohu: ⁸jemu, jenž nebe zahaluje oblaky, zemi chystá déšť, dává trávě rašit na horách a rostlinám k službě člověku, ⁹škýtá potravu dobytku, křičícím havraním mláďatům. ¹⁰Nemá potěšení ze zdatnosti koně, nelíbí se mu ani mužné svaly; ¹¹Jahve má zalíbení v těch, kdo se ho bojí, v těch, kdo doufají v jeho lásku. ¹²Oslavuj Jahva, Jeruzaléme, chval svého Boha, Sione! ¹³On upevnil závory tvých bran, v tvém středu požehnal tvým dětem; ¹⁴v pokoji zabezpečuje tvou půdu, sytí tě žírnou pšenicí. ¹⁵Sesílá na zemi svůj hlas, rychle běží jeho slovo; ¹⁶sníh nadílí jako vlnu, jinovatku sype jako popel. ¹⁷Po drobtech rozhazuje svůj led: kdo může odolat jeho chladu? ¹⁸sesílá své slovo a přivodí tání, zavane svým větrem, vody tekou. ¹⁹Zjevuje své slovo Jakubovi, Izraeli své zákony a soudy; ²⁰takto nejednal s žádným lidem, není jiný, jenž by byl poznal jeho soudy.
- 148** Aleluja! Chvalte Jahva z nebes, chvalte ho na výšinách, ²chvalte ho, všichni jeho andělé, chvalte ho, všechna jeho vojska! ³Chvalte ho, slunce a měsíce, chvalte ho, všechny zářící hvězdy, ⁴chvalte ho, nebesa nebes a vody nad nebesy! ⁵Ať chválí Jahvovo jméno: on přikázal, ony byly stvořeny; ⁶postavil je provždy a na věky pod zákon, který nikdy nepomine. ⁷Chvalte Jahva ze země, mořské obludy, všechny propasti, ⁸ohni a krupobití, sněhu a mlho, bouřná vichřice, vykonavatelko jeho slova, ⁹hory, všechny pahorky, ovocný strome, všechny cedry, ¹⁰divoká zvěři, veškerý dobytku, plaze i ptáku, jenž létáš, ¹¹králové země, všechny národy, knížata, všichni soudcové země, ¹²mladíci a také panny, starci i s dětmi! ¹³Ať chválí Jahvovo jméno: vznešené je jeho jméno, On sám, jeho velebnost je nad zemí i nebem! ¹⁴Zvyšuje zdatnost svého lidu, která je chloubou všech jeho přátel, synů Izraele, lidu jemu blízkého.
- 149** Aleluja! Zpívejte Jahvovi novou píseň: jeho chválu ve shromáždění těch, kdo mu náleží! ²Izraelova radost je v jeho tvůrci, jásoť synů Sionu v jejich králi, ³jeho jméno budiž chváleno tancem, jemu ať se hraje na harfu a bubínek. ⁴Vždyť Jahve má zalíbení ve svém lidu, spásou zdobí pokorné, ⁵kdo mu náleží, plesají ve slávě, jásavě ze svého místa volají: ⁶velebí Boha z plného hrdla, s dvojsečným mečem v rukou; ⁷aby vykonali pomstu na národech, na pohanech trest, ⁸aby řetězy spoutali jejich krále, železnými pouty jejich hodnostáře, ⁹aby na nich vykonali rozsudek, jak je psáno: za to buď sláva všem, kdo jemu náleží!
- 150** Aleluja! Chvalte Boha v jeho svatyni, chvalte ho na jeho vznešené obloze, ²chvalte ho v jeho hrdínských dílech, chvalte ho ve vši jeho velikosti! ³Chvalte ho zvučným troubením rohu, chvalte ho harfou i citerou, ⁴chvalte ho tancem i bubínkem, chvalte ho strunnými nástroji i flétnami, ⁵chvalte ho zvučnými cymbály, chvalte ho vítěznými cymbály! ⁶Vše, co dýchá, ať chválí Jahva! Aleluja!

Prísloví

Úvod

1 Prísloví izraelského krále, Davidova syna Šalomouna: ² aby se poznala moudrost a kázeň, aby se proniklo až do hloubi promluv, ³ aby se získala obezřelá kázeň – spravedlnost, soudnost, přímost –, ⁴ aby se prostým dostalo dovednosti, mladému muži vědění a rozmyslu. ⁵ Ať moudrý poslouchá, zvětší své znalosti a zkušený muž se vzdělá ve schopnosti věst, ⁶ aby se vniklo do přísloví a temných průpovědí, do výroků mudrců a jejich hádanek. ⁷ Bázeň z Jahva: základ vědění: blázní pohrdají moudrostí i kázní. ⁸ Slyš, můj synu, otcovo naučení, nepohrdej poučením své matky: ⁹ je to věnec milosti pro tvou hlavu, náhrdelníky tobě na hrdlo. ¹⁰ Můj synu, chtějí-li tě svádět hříšníci, nedej se! ¹¹ Řeknou-li: „Pojď s námi, ukryjme se a prolijme krev, počíhejme si bez důvodu na nevinného; ¹² jako šeol je pohltně zaživa, úplně, jako ty, kdo sestupují do jámy! ¹³ Najdeme všelijaké vzácné věci, kořistí si naplníme domy; ¹⁴ s námi si vylosuješ svůj podíl, všichni budeme mít společný měsíc!“ ¹⁵ Nechoď, můj synu, s nimi po jejich cestě, odvrát své kroky od jejich stezky, ¹⁶ vždyť jejich nohy pádí ke zlu, spěchají prolévat krev; ¹⁷ protože marně se natahuje síť před očima všeho, co létá. ¹⁸ Oni se schovávají, aby prolili svou vlastní krev, na sebe samotné jsou na číhané! ¹⁹ Takové jsou stezky každého muže bažícího po loupeži: koho ta ovládne, toho o život připraví. ²⁰ Moudrost křičí po ulicích, na náměstích pozvedá hlas, ²¹ na nárožích křižovatek volá, u bran ve městě pronáší svou řeč: ²² „Jak dlouho ještě budete, vy bláhoví, milovat bláhovost? A posměváčci si budou libovat v posměchu? A hlupáci budou nenávidět vědění? ²³ Obrátte se, když vás napomínám, já vám vyliji své srdce a dám vám poznat svá slova. ²⁴ Jelikož jsem volala, a vy jste se zdráhali, jelikož jsem vztahovala ruku, a nikdo si toho nevšímal, ²⁵ jelikož jste nedbali o veškeré mé rady a nestáli jste o mé napomínání, ²⁶ budu se zase já smát vašim úzkostem, budu se vysmívat, když na vás dolehne hrůza, ²⁷ když na vás dolehne hrůza jako bouře a vaše úzkost se přizene jako vír, když na vás dopadne utrpení a tíseň. ²⁸ Pak mě budou volat, ale já neodpovím, budou mě hledat, a nenajdou mě. ²⁹ Nenáviděli vědění, nevyvolili si bázeň z Jahva, ³⁰ nestáli o mou radu, pohrdali vším mým napomínáním: ³¹ budou tedy jíst ovoce svých návyků, svými vlastními radami se nasytí! ³² Neboť bláhové zabijí jejich poblouzení, hlupáky vede jejich bezstarostnost ke zkáze; ³³ ale kdo mne poslouchá, zůstává v bezpečí, bude klidný, neštěstí se nebude bát.“

2 Můj synu, přijmeš-li má slova, uchováš-li si v sobě mé předpisy, ² takže budeš ušima pozorně naslouchat moudrosti a srdcem se klonit k rozumu, ³ ano, budeš-li užívat chápavosti, budeš-li se dožadovat rozumu, ⁴ budeš-li jej vyhledávat jako stříbro, budeš-li jej vykopávat jako hledač pokladů, ⁵ pak pochopíš bázeň z Jahva, nalezeš poznání Boha. ⁶ Protože moudrost dává Jahve, z jeho úst vychází vědění a rozum. ⁷ Pro přímé muže on vyhrazuje svou radu, je štítem těch, kdo žijí v poctivosti; ⁸ je na strážní na stezkách soudnosti, bdí nad cestou svých věrných. ⁹ Pak pochopíš spravedlnost, soudnost a přímost, všechny cesty ke štěstí. ¹⁰ Když ti do srdce vejde moudrost, vědění se stane slastí tvé duše, ¹¹ bude nad tebou bdít obezřelost, rozum tě bude střežit, ¹² aby tě vzdálil od špatné cesty, od člověka, jenž mluví zvráceně, ¹³ od těch, kdo opouštějí přímé stezky a zabíhají na cesty temné; ¹⁴ radují se, když páchají zlo, libují si ve zvrácenosti; ¹⁵ jejich stezky jsou křivolaké, jejich cesty jsou zálučné. ¹⁶ Aby tě také uchránil od cizí ženy, od neznámé a jejích mámivých slov; ¹⁷ ona opustila přítele svého mládí, ona zapomněla na smlouvu svého Boha; ¹⁸ její dům se naklání ke smrti, její cesty vedou ke stínům. ¹⁹ Z těch, kdo jdou k ní, se ani jeden nevrací, už se nedostanou na stezky života. ²⁰ Takto se budeš ubírat po cestě dobrých lidí, budeš se držet stezky spravedlivých. ²¹ Protože přímí lidé budou obývat zemi, poctivci na ní zůstanou; ²² Ale ničemové budou ze země vyhlazeni, zrádci z ní budou vyrváni.

3 Můj synu, nezapomínej na moje ponaučení a tvé srdce ať dodržuje mé předpisy, ² vždyť ony prodlouží tvé dny, rozmnoží roky tvého života a tvou spokojenost. ³ Ať tě neopustí zbožnost a věrnost. Připni si je na hrdlo, zapiš si je na tabulku svého srdce. ⁴ Tak nalezeš přízeň a úspěch v očích Boha i lidí. ⁵ Spolehni se na Jahva z celého srdce, neopírej se o vlastní soudnost; ⁶ při všech svých krocích mu projevuj vděčnost a on tvé stezky urovná. ⁷ Nepředstavuj si, že jsi moudrý, boj se Jahva a odvrát se od zlého: ⁸ bude to blahodárné pro tvé tělo a osvěží to tvé kosti. ⁹ Uctívej Jahva svými statky a prvotinami všeho svého výnosu; ¹⁰ pak tvé sýpky budou překypovat obilím a tvé kádě budou přetékat mladým vínem. ¹¹ Nepohrdej, můj synu, Jahvovým potrestáním a neber ve zlém jeho pokárání, ¹² vždyť Jahve kárá toho, koho miluje, jako otec syna, jehož má vroucně rád. ¹³ Šťastný člověk, jenž našel moudrost, člověk, jenž nabývá rozumu! ¹⁴ Vždyť získat ji je lepší

než získat stříbro, její výnos je nad zlato. ¹⁵ Je drahocennější než perly, z toho, co si přeješ, se jí nic nevyrovná. ¹⁶ V její pravici: délka života! V její levici: bohatství a čest! ¹⁷ Její cesty jsou plné slasti, všechny její stezky vedou k blaženosti. ¹⁸ Je stromem života tomu, kdo ji uchopí, a kdo ji třímá, nabývá štěstí. ¹⁹ Moudrostí založil Jahve zemi, nebesa ustavil rozumem. ²⁰ Jeho uměním byly vyhloubeny propasti a oblaka po kapkách dávají rosu. ²¹ Můj synu, zachovávej rovnováhu a obezřelost, nespouštěj je z očí; ²² budou životem tvé duše a půvabem tvého hrdla. ²³ Půjdeš bezpečně svou cestou, tvá noha nezakopne. ²⁴ Ulehneš-li, nic tě nebude děsit, až budeš ležet, budeš sladce spát. ²⁵ Neboj se ani nenadálé hrůzy, ani útoku ze strany zlovolníků, ²⁶ neboť tvou jistotou bude Jahve, on uchrání tvé kroky před léčkou. ²⁷ Neodpírej dobrodiní tomu, kdo na ně má právo, když je v tvé moci je prokázat. ²⁸ Neříkej svému bližnímu: „Jdi pryč! Přijď příště! Zítří ti dám!“, když můžeš dát ihned. ²⁹ Neosnuj nic zlého proti svému bližnímu, když on k tobě chová důvěru. ³⁰ S nikým neměj bezdůvodně spory, když ti nikterak neublížil. ³¹ Nezávid' násilníkovi, nikdy si nevol jeho cesty, ³² vždyť zvrhlíky si Jahve oškiví, zato z přímých lidí si dělá důvěrné přátele. ³³ Jahvova kletba na zlovolníkově domě! – ale příbytku spravedlivých on žehná. ³⁴ Posměváčkům se posmívá, ale chudým věnuje svou přízeň. ³⁵ Sláva je podíl moudrých, hlupáci však podědí pohrdání.

4 Slyšte, mí synové, otcovské ponaučení, buďte pozorní k poznávání rozumnosti. ² Vždyť já vám odevzdávám dobrou nauku: neopouštějte mé učení. ³ Býval jsem synem svému otci, něžným jedináčkem v očích své matky. ⁴ A on mě poučoval takto: „Ať tvé srdce uchovává má slova, zachovávej mé předpisy a budeš žít; ⁵ Osvoj si moudrost, osvoj si rozumnost, nezapomínej na ni, neodchyluj se od slov mých úst. ⁶ Neopouštěj ji, ona tě bude střežit, miluj ji, bude nad tebou bdít. ⁷ Počátek moudrosti: osvoj si moudrost, všechno, co máš, dej za rozumnost! ⁸ Sevři ji a ona tě povznese, bude tvou slávou, když ji obejměš; ⁹ na hlavu ti vloží čelenku milosti, daruje ti korunu cti.“ ¹⁰ Slyš, můj synu, přijmi má slova, a roky tvého života se rozmnoží. ¹¹ Cestě moudrosti jsem tě učil, vodil jsem tě po stezce přímosti. ¹² Při chůzi nebudou tísněny tvé kroky, poběžíš-li, neklopýtneš. ¹³ Chop se kázně, neopouštěj ji, podrž ji, je to tvůj život. ¹⁴ Nechoď po stezce zlovolníků, neubírej se cestou ničemů. ¹⁵ Vyhní se jí, nechod' tudy, odvrát se, přejdi mimo. ¹⁶ Vždyť oni neusnou, dokud nespáchají zlo, mívají spánek, když kvůli nim někdo neklopýtne; ¹⁷ vždyť jedí chléb zloby a pijí víno násilníků. ¹⁸ Cesta spravedlivých je jako světlo úsvitu, jehož záře roste až do bílého dne; ¹⁹ cesta zlovolníků je jako temnota: nevědí, o co klopýtají. ²⁰ Můj synu, dávej pozor na má slova, mým výrokům nakloň sluch! ²¹ ať neujdou tvému pohledu, v hloubi srdce je uchovej! ²² Vždyť tomu, kdo je nalezne, jsou životem a zdravím veškerému tělu. ²³ Víc než nad čímkoli bdi nad svým srdcem, právě z něho tryská život. ²⁴ vzdaluj od sebe zvrácená ústa a klamné rty odežeň. ²⁵ Tvé oči ať se dívají zpřímá, tvůj pohled ať míří přímo před tebe. ²⁶ Urovnej si stezku pro své kroky a všechny tvé cesty ať se upevní. ²⁷ Neuchyluj se napravo ani nalevo, svou nohu odvrát od zlého.

5 Můj synu, dávej pozor na mou moudrost, nakloň sluch mému rozumu, ² aby ses řídil opatrností a tvé rty aby uchovávaly vědění. Nevšímej si zvrhlé ženy, ³ protože ze rtů cizinky kane med a nad olej jemnější je její ponebí; ⁴ ale nakonec je hořká jako plyněk, ostrá jako dvojsečný meč. ⁵ Její nohy sestupují ke smrti, její kroky dospívají do šeu; ⁶ zdaleka se neubírá po stezkách života, chůzi má nejistou a neví o tom. ⁷ A nyní mě, synové, poslouchejte, neodchylujte se od slov mých úst: ⁸ jdi svou cestou, daleko od ní, ke vchodu do jejího domu se nepřibližuj, ⁹ aby nevydala jinému tvou čest, nelitostnému muži tvá léta, ¹⁰ aby z tvého jmění netyli cizinci, aby plod tvé práce nepřipadl neznámým ¹¹ a abys, až budeš u konce, až bude tvé tělo a tvé maso stráveno, nezaskučel ¹² a nevzkřikl: „Běda, nenáviděl jsem kázeň, mé srdce pohrdalo výtkou; ¹³ neposlouchal jsem hlas svých učitelů, k těm, kdo mě poučovali, jsem sluch nenakláněl! ¹⁴ Jen málo chybí k dovršení mého neštěstí uprostřed shromáždění a obce!“ ¹⁵ Pij vodu z vlastní cisterny, vodu tryskající ze tvé studny! ¹⁶ Tvé prameny by vytekly ven, tvé potoky na veřejná prostranství. ¹⁷ Ať zůstanou jenom tobě a ne spolu s tebou i cizincům! ¹⁸ Buď požehnan tvůj pramen! Ze ženy svého mládí se těš: ¹⁹ z té vlídné laně, půvabné gazely! Ať tě její řadra opájejí v každý čas, buď stále nadšen její láskou! ²⁰ Proč by ses, můj synu, měl dát obloudit cizinkou a objímat klín neznámé? ²¹ Vždyť Jahvovy oči pozorují mužovy cesty a dozírají na všechny jeho stezky. ²² Ničema uvízne ve vlastních zlých činech, lapí se v pouta svého hříchu. ²³ Zemře na nedostatek kázně, zbloudí z přemíry své poštilosti.

6 Můj synu, jestliže ses zaručil za svého bližního, jestliže jsi dal ruku za někoho cizího, ² jestliže ses zavázal slovy svých úst, jsi-li slovy svých úst zaskočen, ³ pak, můj synu, udělej toto, abys z toho vyvázl, protože jsi upadl do rukou svého bližního: Jdi, klaněj se, naléhej na svého bližního, ⁴ nedopřej spánku svým očím ani klidu svým víčkům, ⁵ vyklouzni jako gazela z osidla nebo jako pták z ptáčnickových rukou. ⁶ Jdi se podívat na mravence, lenochu, pozoruj jeho zvyky a zmoudří: ⁷ nemá nadřízeného, dozorce ani náčelníka, ⁸ a přece si v létě

zajišťuje živobytí a shromažďuje si v době žní potravu.⁹ Jak dlouho budeš ještě ležet, lenochu? Kdy povstaneš ze svého spánku?¹⁰ Pospat si, trochu si zdřímnout, trochu se natáhnout a zkrřížit ruce –¹¹ a jako tulák přijde bída a nouze jako žebrák.¹² Ničema, nespravedlivý muž chodí se zkrřívenými ústy,¹³ pomrkává, plete nohama, prsty dává znamení.¹⁴ Srdce má prohnané, o zlu přemítá v každé době, vyvolává hádky.¹⁵ Znenadání proto přijde jeho zkáza, bez pomoci bude v okamžení rozdrčen.¹⁶ Je šest věcí, které Jahve nenávidí, sedm, jež se mu hnusí:¹⁷ pyšné oči, prolhaný jazyk, ruce, jež prolévají nevinnou krev,¹⁸ srdce, jež přemítá o hříšných záměrech, nohy, jež spěšně běží za zlem,¹⁹ křivý svědek, jenž pronáší lži, rozsévač sporů mezi bratry.²⁰ Dodržuj, můj synu, otcovy předpisy, matčino poučení nezavrhuje.²¹ Neustále si je vštěpuj do srdce, na hrdlo si je přivaž.²² Povedou tě při tvých krocích, budou tě střežit při tvém odpočinku, až se vzbudíš, budou s tebou rozprávět.²³ Vždyť předpis je svítlna, poučení je světlo; napomínání ke kázní jsou cestou života,²⁴ jež tě mají uchránit před špatnou ženou, před úlisným jazykem cizinky.²⁵ Ve svém srdci nebaž po její kráse, nedej se lapit jejími kradnými pohledy,²⁶ neboť nevěstku dostaneš za skývu chleba, ale vdaná žena má zálsk na drahocenný život.²⁷ Může člověk nosit v klíně oheň, aniž si zapálí šat?²⁸ Může člověk chodit po žhavých uhlících, aniž si popálí nohy?²⁹ Tak dopadne, kdo běhá za ženou svého bližního: kdo se o to pokouší, nevyvázne beze škody.³⁰ Není v opovržení zloděj, jenž krade, aby si naplnil žaludek, když má hlad;³¹ a přece, je-li chycen, nahradí sedminásobně, vydá všechn majetek svého domu.³² Cizoložit je však nesmyslné, tak jedná, kdo vyhledává vlastní zkázu!³³ Sklízí rány a pohrdání, jeho potupa nebude nikdy smazána.³⁴ Neboť žárlivost rozněcuje manželův vztek, v den pomsty nebude mít slitování,³⁵ nebude brát zřetel na žádnou náhradu, s ničím nebude souhlasit, i když budeš dávat sebevíc.

7 Můj synu, zachovávej má slova, u sebe uchovej mé předpisy.² Dodržuj mé předpisy a budeš žít, mé poučení ať je jako zřítelnice tvých očí.³ Připevni si je na prsty, zapiš si je na tabulku svého srdce.⁴ Moudrosti řekni: „Jsi má sestra!“ rozumnost nazvi příbuznou,⁵ aby tě zachránila před cizí ženou, před neznámou, jež vede úlisné řeči.⁶ Byl jsem u okna svého příbytku, a tak jsem se podíval mřížovím⁷ a viděl jsem mezi bláhovými mladíky, mezi dětmi jsem si povšiml chlapce bez rozumu.⁸ Ten prochází uličkou poblíž nároží, kde dlí ona, a dochází na cestu k jejímu domu,⁹ za soumraku, v podvečer, uprostřed noci a stínu.¹⁰ A hle, vstříc mu přichází jakási žena v šatu nevěstky, s klamem v srdci.¹¹ Je smělá a drzá; její nohy doma nevydrží.¹² Tu na ulici, tu na náměstí, na všech nárožích stojí na číhané.¹³ Chytí ho a obejmě ho a nestoudně mu řekne:¹⁴ „Měla jsem přinést pokojnou oběť, dnes jsem své sliby splnila,¹⁵ proto jsem ti vyšla vstříc, abych tě vyhledala, a našla jsem tě.“¹⁶ Na lehátko jsem si rozprostřela pokrývky, vyšívané tkaniny, egyptskou látku,¹⁷ lože jsem pokropila myrhou, aloe a skořicí.¹⁸ Pojď! Zpíjeme se láskou až do rána! Užijeme si v rozkoši!¹⁹ Vždyť manžel není doma: odejel na dalekou cestu,²⁰ odnesl vak s dukáty, domů se vrátí za úplňku.“²¹ Stále ho přesvědčuje, až ho svede, strhne ho úlisným půvabem svých rtů.²² On jde ihned za ní jako vůl na porážku, jako blázen kráčeující do okovů,²³ až mu šíp probodne játra, jako pták, jenž se vrhá do sítě nevěda, že mu jde o život.²⁴ A nyní mě, synové, poslouvejte, dávejte pozor na slova mých úst:²⁵ Ať se tvé srdce na její cesty neodchýlí, nezabloudí na její stezky,²⁶ neboť je mnoho těch, které smrtelně zranila, i nejzdatnější byli všichni jejími oběťmi.²⁷ Její obydlí je cesta do šeuolu, svah k nádvoří mrtvých.

8 Což Moudrost nevolá? Což Rozum nepozvedá hlas?² Na vrcholek výšin, jež se tyčí nad cestou, na rozcestí se staví;³ poblíž bran, u vchodu do města, na přístupových cestách křičí:⁴ „Lidé! Vás volám, můj hlas se obrací na lidské děti.“⁵ Prostácci! Naučte se dovednosti, hlupáci, nabuďte rozumu.⁶ Slyšte, mám vám říci závažné věci, otvírám rty, abych vyřkla přímá slova.⁷ Pravdu prohlašuje moje ponebí, protože zlo se mým rtům oškliví.⁸ Všechna slova mých úst jsou správná, není v nich nic klamného ani zálsudného.⁹ Všechna jsou upřímná pro toho, kdo jim rozumí, přímá pro toho, kdo našel vědění.¹⁰ Přijímejte mou kázeň a ne peníze, vědění raději než ryzí zlato.¹¹ Vždyť moudrost má větší cenu nežli perly a nic z toho, po čem lidé prahnou, se jí nevyrovná.¹² Já, Moudrost, přebývám s dovedností, ovládám rozvážné vědění.¹³ (Bázeň z Jahva je nenávisť ke zlu.) Nenávidím pýchu a nadutost, špatné chování a křivá ústa.¹⁴ Patří mi rada a obezřetnost, jsem soudnost, má je moc!¹⁵ Mnou kralují králové a vznešení vyhlašují právo;¹⁶ mnou vládnou knížata i velmoži, zákonití soudcové.¹⁷ Miluji ty, kdo mě milují, kdo mě horlivě hledá, nalézá mě.¹⁸ U mne jsou bohatství a sláva, stále jmění i spravedlnost.¹⁹ Mé ovoce je lepší než zlato, než ryzí zlato, mé plody jsou lepší než vytríbené stříbro.²⁰ Kráčím po cestě spravedlnosti, po stezce práva,²¹ abych získala jmění těm, kdo mě milují, a naplnila jejich pokladnice.²² Jahve mě stvořil jako prvotinu svého díla, dříve nežli svá díla nejdávnější.²³ Od věčnosti jsem byla ustanovena, od počátku, dřív než povstala země.²⁴ Ještě nebyly propasti, a byla jsem zrozena, když ještě nebyly prameny hojných vod.²⁵ Dříve než byly zasazeny hory, ještě před pahorky jsem byla zrozena;²⁶ dříve než udělal zemi a širý kraj a první živly světa.²⁷ Když upevňoval nebesa, byla jsem tam, když vyznačoval kruh

na povrchu propasti. ²⁸ Když zhušťoval mračna z výsosti, když se vzdouvaly prameny propasti, ²⁹ když moři určoval jeho mez – a vody jeho břeh nepřekročí –, když vyznačoval základy země, ³⁰ byla jsem mu po boku jako stavitel, den po dni jsem pro něho byla potěšením, po celý čas jsem před ním skotačila, ³¹ skotačila jsem na povrchu jeho země, své potěšení jsem nacházela mezi lidskými dětmi. ³² A nyní mě, mí synové, poslouchejte: Šťastní, kdo zůstávají na mých cestách! ³³ Poslouchejte ponaučení a zmoudřete, nepohrdejte jím. ³⁴ Šťastný člověk, který mě poslouchá, který bdí den po dni u mých bran a střeží jejich veřeje! ³⁵ Neboť kdo mě nachází, nachází život, dosáhne Jahvovy přízně; ³⁶ kdo však proti mně hřeší, zraňuje svou duši, kdokoli mě nenávidí, má rád smrt.“

9 Moudrost si postavila dům, vytesala sedm sloupů, ² porazila dobytek, uchystala si víno, prostřela také svůj stůl. ³ Vypravila služky a na pahorcích, nahore ve městě prohlásila: ⁴ „Kdo je prostoduchý? Ať jde sem!“ Pošetilému člověku říká: ⁵ „Přijďte, pojezte mého chleba, napijte se vína, které jsem uchystala! ⁶ Zanechte hlouposti a budete žít, chodte zpráva po cestě rozumu.“ ⁷ Kdo kárá posměváčka, přivolává na sebe pohrdání, hanbu, kdo napomíná zlovolníka. ⁸ Nekárej posměváčka, nenáviděl by tě, pokárej moudrého, bude tě mít rád. ⁹ Dávej moudrému: zmoudří ještě víc; poučuj spravedlivého, rozmnoží své znalosti. ¹⁰ Základ moudrosti: bázeň z Jahva! vědění svatých, to je rozum. ¹¹ Neboť mnou se množí tvé dny a tobě přibývá roků života. ¹² Jsi-li moudrým, jsi jím pro sebe, jsi-li posměváček, ty sám za to poneseš trest. ¹³ Paní Pošetilost je prchlivá, bláhová a neví nic. ¹⁴ Usedá u dveří svého domu, na trůn, nahore ve městě, ¹⁵ a volá na kolemjdoucí, kteří jdou přímo svou cestou: ¹⁶ „Kdo je prostoduchý? Ať si zajde sem!“ Pošetilému člověku říká: ¹⁷ „Kradené vody jsou sladké a chutný je chléb tajnosti!“ ¹⁸ On neví, že tam jsou Stíny a že její hosté jsou v údolích seou.

10 Šalomounova přísloví. Moudrý syn obveseluje otce, hloupý syn zarmucuje matku. ² Nepoctivě získané poklady neprospívají, ale spravedlnost vysvobozuje od smrti. ³ Jahve nenechává hladovět spravedlivého, chtivost zlovolníků však potlačuje. ⁴ Nedbalá ruka ochuzuje, ruka pilných obohacuje. ⁵ Obezřelý muž bude v létě shromažďovat, muž ničemný bude o žních spát. ⁶ Požehnání na hlavu spravedlivého, ale ústa bezbožníků skrývají násilí. ⁷ Na spravedlivého se vzpomíná s požehnáním, jméno zlovolných trouchniví. ⁸ Muž moudrého srdce přijímá příkazy, muž pošetilých rtů spěje ke zkáze. ⁹ Kdo chodí poctivě, chodí v bezpečí, kdo jde po křivolaké cestě, bývá odhalen. ¹⁰ Kdo přimhuřuje oči, působí trápení, kdo otevřeně kárá, uklidňuje. ¹¹ Zdroj života: ústa spravedlivého, ale ústa bezbožníků skrývají násilí. ¹² Nenávist rozdmýchává spory, láska překrývá všechny urážky. ¹³ Na rtech rozumného muže dlí moudrost, na zádech pošetilého hůl. ¹⁴ Moudří hromadí vědění, ale bláznova ústa jsou hrozícím nebezpečím. ¹⁵ Boháčovo jmění je jeho pevností; strastí slabých je jejich nouze. ¹⁶ Mzda spravedlivého vede k životu, výdělek zlovolníka ke hříchu. ¹⁷ Kráčí k životu, kdo zachovává kázeň; kdo si nevšímá pokárání, zabloudí. ¹⁸ Rty lháře ukrývají nenávist; kdo pomlouvá, je hlupák. ¹⁹ Nadbytek slov se neobejde bez urážky; chytrý je, kdo zadržuje své rty. ²⁰ Ryzí stříbro je jazyk spravedlivého, srdce zlovolníků má cenu pramalou. ²¹ Rty spravedlivého užíví celý zástup, ale blázni umírají na nedostatek rozumu. ²² Obohacuje Jahvovo požehnání a úsilí k tomu nepřidává nic. ²³ Pro hlupáka je hračkou oddávat se zločinu a pro rozumného muže pěstovat moudrost. ²⁴ Zlovolníka stihne, čeho se bojí, spravedlivému je dáno, co si přeje. ²⁵ Když přešla bouře, zlovolník je pryč; Ale spravedlivý má základ na věky. ²⁶ Co zubům ocet, kouř očím, to lenoch tomu, kdo ho posílá. ²⁷ Bázeň z Jahva prodlužuje život, roky zlého budou ukráceny. ²⁸ Očekávání spravedlivých je radostí, naděje zlovolníků zahyne. ²⁹ Jahvova cesta je pro poctivého člověka hradbou, pro zločince zkázou. ³⁰ Spravedlivý nebude nikdy zviklán, ale zlovolníci bydlet v zemi nebudou. ³¹ Ústa spravedlivého vyslovují moudrost, zvrácený jazyk bude vyříznut. ³² Rty spravedlivého vědí o laskavosti, ústa zlovolníků o zvrácenosti.

11 Falešné váhy jsou Jahvovi ohavností, ale správné závaží má jeho přízeň. ² Za nadutostí přichází pohrdání, ale u pokorných přebývá moudrost. ³ Poctivost vede přímé muže, zvrácenost přivádí zrádce do zkázy. ⁴ V den rozlícení bude bohatství bez užitku, ale spravedlnost vysvobozuje od smrti. ⁵ Spravedlnost napřimuje poctivému člověku cestu, zlovolník se hrouť ve své zlobě. ⁶ Spravedlnost zachraňuje přímé muže, zrádci uvíznou ve své chtivosti. ⁷ Zlovolníková naděje hyne jeho smrtí, spoléhání na bohatství bývá zmařeno. ⁸ Spravedlivý uniká úzkosti, místo něho k ní dospívá zlovolník. ⁹ Svými ústy ničí bezbožník bližního, vyváznou svým věděním spravedliví. ¹⁰ Nad štěstím spravedlivých obec plesá, při zkáze bezbožníků zní křik radosti. ¹¹ Požehnáním přímých mužů se staví město, ústy zlovolníků se bourá. ¹² Kdo pohrdá svým bližním, nemá rozum, rozumný muž mlčí. ¹³ Šíří pomluvy, kdo odhaluje tajemství, spolehlivý duch je, kdo věc ukrývá. ¹⁴ Z nedostatku vedení se lid hrouť, úspěch zaručuje velký počet rádců. ¹⁵ Kdo ručí za cizince, sobě škodí, je v bezpečí, kdo záruku nerad dává. ¹⁶ Půvabná žena si získává poctu, násilníci získávají bohatství. ¹⁷ Milosrdný

muž prokazuje dobro sám sobě, ale muž neoblomný týrá vlastní tělo. ¹⁸ Zlovolník koná práci, jež přináší zklamání, kdo seje spravedlnost, má odměnu jistou. ¹⁹ Kdo zakládá spravedlnost, jde k životu, kdo následuje zlo, ke smrti. ²⁰ Ohavností pro Jahva je zálučné srdce, on miluje ty, kdo si vedou poctivě. ²¹ Zlovolník zaručeně neujde trestu, ale plemeno spravedlivých se zachrání. ²² Zlatý kroužek v prasečím rypáku je žena krásná, leč bez rozumu. ²³ Spravedliví si přejí jen dobro, nadějí zlých je hněv. ²⁴ Někdo je štědrý a jeho bohatství vzrůstá, jiný bez míry hromadí, a jen chudne. ²⁵ Duše, která žehná, bude prospívat, a kdo napájí, bude napojen. ²⁶ Lid proklíná lichváře s obilím, požehnání na hlavu toho, kdo je prodává. ²⁷ Kdo míří k dobru, dojde přízně, kdo jde za zlem, toho zlo postihne. ²⁸ Kdo spoléhá na bohatství, padne, ale spravedliví vyraší jako listí. ²⁹ Kdo svůj dům zanechává v nepořádku, dědí vítr a blázen se stává otrokem moudrého. ³⁰ Plodem spravedlivého je strom života; moudrý si podrobuje duše. ³¹ Dostává-li spravedlivý zde na zemi svou odplatu, čím spíše zlovolník a hříšník.

12 Kdo miluje kázeň, miluje vědění, kdo nenávidí pokárání, je hlupák. ² Dobrý člověk přivolává Jahvovu přízeň, ale člověka zlomyslného Jahve odsuzuje. ³ Zlobou se nelze utvrdit, ale nic neotřese kořenem spravedlivých. ⁴ Zdatná žena věncí svého muže, ale jako kostižer je pro něho žena nehodná. ⁵ Záměry spravedlivého směřují ke spravedlnosti, pletichy zlovolníka ke klamu. ⁶ Slova zlovolníků jsou krvavé léčky, ale muže přímé jejich ústa osvobozují. ⁷ Když jsou zlovolníci povaleni, je po nich veta, dům spravedlivých stojí trvale. ⁸ Muži se vzdává chvála podle jeho zdravého rozumu, zálučné srdce je terčem urážek. ⁹ Lepší obyčejný člověk, jenž má služebníka, než muž, jenž se vynáší, a nemá chleba. ¹⁰ Spravedlivý ví, co potřebují jeho zvířata, ale zlovolníkovo nitro je kruté. ¹¹ Kdo obdělává svou půdu, bude nasycen chlebem, kdo se honí za přeludy, je bez rozumu. ¹² Bezbožník si libuje v síti zlovolníka, ale kořen spravedlivých dává užitek. ¹³ Ve zločinu rtů je chmurná léčka, spravedlivý se však vymaní z úzkosti. ¹⁴ Dobrem se člověk sytí z ovoce svých úst, každý dostává odplatu za své skutky. ¹⁵ Bláznovým očím se jeho cesta zdá přímá, moudrý člověk však naslouchá radě. ¹⁶ Blázen dává najevo svou zlost v mžiku, ale chytrý muž své pohrdání zastírá. ¹⁷ Kdo vyjevuje pravdu, hlásá spravedlnost, křivý svědek je samý klam. ¹⁸ Kdo nerozvážně mluví, zraňuje jako meč, jazyk moudrých uzdravuje. ¹⁹ Spravedlivý ret je upevněn na věky, jen na okamžik však jazyk klamný. ²⁰ Kdo přemítá o zlu, má v srdci podvod, pokojným rádcům patří radost. ²¹ Spravedlivého nepotká žádné zklamání, zlovolníky však zavaluje neštěstí. ²² Ohavností jsou pro Jahva prolhané rty; on miluje ty, kdo žijí podle pravdy. ²³ Chytrý muž tají své vědění, srdce hlupáků rozhlašuje svou pošetilost. ²⁴ Pilné ruce případně vedení, nedbalá ruka bude dřít. ²⁵ Strádání sklíčuje srdce člověka, ale dobré slovo ho rozveseluje. ²⁶ Spravedlivý ukazuje cestu svému druhovi, zlovolníky jejich cesta zavádí. ²⁷ Nedbalost si zvěřinu neupeče, píle je však člověku vzácným bohatstvím. ²⁸ Na stezce spravedlnosti je život, cesta zvrácených vede ke smrti.

13 Moudrý syn poslouchá, co otec káže, posměváček na výtku nedbá. ² Dobrem se člověk žije z ovoce svých úst, ale duše zrádců se krmí násilím. ³ Kdo bdí nad svými ústy, uchovává si život, kdo své rty otevírá doširoka, jde do zkázy. ⁴ Lench čeká, ale hladoví dále, hlad pilných bývá ukojen. ⁵ Spravedlivý nenávidí lživé slovo, ale zlovolník zneuctívá a hanobí. ⁶ Spravedlnost zachovává toho, kdo jde cestou poctivosti, hřích působí zkázu zlovolníka. ⁷ Někdo si hraje na boháče, a nemá nic, jiný dělá chudáka, a má velké jmění. ⁸ Bohatství bývá výkupným za život člověka, ale chudý na výtku nedbá. ⁹ Světlo spravedlivého je radostné, lampa zlovolníků zhasíná. ¹⁰ Nadutost plodí jen sváry; kdo přijímá rady, v tom přebývá moudrost. ¹¹ Kvapně nabyté bohatství postupně mizí, kdo po špetkách shromažďuje, zbohatne. ¹² Srdce nesnáší vleklé čekání; uspokojená touha je stromem života. ¹³ Kdo pohrdá slovem, jde do zkázy, kdo ctí přikázání, bude zachráněn. ¹⁴ Ponaučení moudrého je zdrojem života, lze se jím vyhnout léčkám smrti. ¹⁵ Velká míra zdravého rozumu zajišťuje přízeň, cesta zrádců je drsná. ¹⁶ Každý chytrý člověk jedná po zralé úvaze, hlupák staví na odív svou pošetilost. ¹⁷ Ničemný posel upadá do neštěstí, věrný posel přináší uzdravení. ¹⁸ Bída a pohrdání tomu, kdo se zřiká kázně, čest tomu, kdo dá na pokárání. ¹⁹ Uspokojená touha lahodí duši. Hlupákům se oškliví odvrátit se od zla. ²⁰ Kdo kráčí s moudrými, zmoudří, kdo se stýká s hlupáky, zkazí se. ²¹ Hříšníkovi je v patách neštěstí; štěstí odměňuje spravedlivé. ²² Dětem svých dětí zanechává dědictví dobrý člověk, majetek hříšníků případně spravedlivému. ²³ Hojnost potravy dá pole chudých; někteří lidé hynou z nedostatku spravedlnosti. ²⁴ Kdo šetří rákosku, nenávidí svého syna, kdo ho miluje, trestá hojně. ²⁵ Spravedlivý jí a nasytí se, břicho zlovolníků křičí hlady.

14 Moudrost si staví dům, Pošetilost jej vlastní rukou boří. ² Kdo kráčí přímo, bojí se Jahva, kdo schází z jeho cest, pohrdá jím. ³ V bláznových ústech je výhonek pýchy, moudré střeží jejich rty. ⁴ Žádný dobytek, prázdný žlab; zdatný býk, hojný výnos. ⁵ Hodnověrný svědek nelže, ale křivý svědek vydechuje lež.

⁶ Posměváček se honí za moudrostí, leč marně, pro rozumného muže je vědění snadné. ⁷ Odvrát se od hlupáka, učené rty bys nepoznal. ⁸ Chytrý muž má za moudré dozírat na své chování, ale pošetilost hlupáků je samý klam. ⁹ Blázní se posmívají oběti za hřích, ale u přímých mužů bývá laskavost. ¹⁰ Srdce zná svůj vlastní zármutek a nikdo cizí nesdílí jeho radost. ¹¹ Dům zlovolníků bude rozbořen, stan mužů přímých bude vzkvétat. ¹² Leckterá cesta se někomu zdá být přímá, ale nakonec je to cesta smrti. ¹³ Ba i ve smíchu nachází srdce trápení a radost končí v žal. ¹⁴ Zkažené srdce se sytí tím, co podniká, a dobrý člověk svými skutky. ¹⁵ Bláhový věří všemu, co se říká, chytrý muž své kroky hlídá. ¹⁶ Moudrý se bojí zla a odvrací se, hlupák je nadutý a sebejistý. ¹⁷ Muž, jenž se hned rozhněvá, dělá hlouposti, zlomyslný muž je odporný. ¹⁸ Údělem bláhových je pošetilost, chytrí lidé si udělají věnec z vědění. ¹⁹ Zlovolníci se klanějí před dobrými a bezbožníci u dveří spravedlivých. ²⁰ Chudák se protiví i svému sousedovi, je však mnoho těch, kdo mají rádi bohatce. ²¹ Hřeší, kdo pohrdá svým bližním; šťastný, kdo má slitování s chudáky. ²² Nebloudí se snad, když se osnuje zlo? Milosrdenství a věrnost tomu, kdo se snaží o dobro. ²³ Každá námaha přináší zisk, tlachání plodí jen nouzi. ²⁴ Korunou moudrých je jejich bohatství; pošetilost hlupáků je pošetilost. ²⁵ Věrohodný svědek zachraňuje životy, kdo pronáší lži, je podvodník. ²⁶ V bázní z Jahva je mocné bezpečí; on je útočištěm svým dětem. ²⁷ Bázeň z Jahva je zdrojem života, lze se jím vyhnout léčkám smrti. ²⁸ Početný lid je králova sláva; úbytek obyvatelstva je zkázou knížete. ²⁹ Muž pomalý ke hněvu je plný rozumu, kdo je prchlivý, vyzvedá pošetilost. ³⁰ Životem těla je mírné srdce; ale závist hlodá kosti. ³¹ Kdo utiskuje slabého, uráží jeho Stvořitele; ctí ho, kdo je dobrý k nešťastným. ³² Zlovolník je sražen vlastní zlobou, spravedlivý nachází útočiště ve své bezúhonnosti. ³³ V rozumném srdci přebývá moudrost; nerozpozná se v srdcích hlupáků. ³⁴ Spravedlnost zvětšuje národ, hřích je hanbou národů. ³⁵ Králova přízeň míří k rozumnému služebníkovu a jeho hněv k tomu, kdo dělá ostudu.

15 Přívětivá odpověď uklidňuje zlost, urážlivé slovo hněv rozpoutává. ² Jazyk moudrých zpřijemňuje vědění, ústa hlupáků chrlí pošetilost. ³ Všude jsou Jahvovy oči, pozorují zlovolné i dobrotivé. ⁴ Zklidňující jazyk je stromem života, zvrácený jazyk láme srdce. ⁵ Blázen pohrdá otcovským trestem, kdo dbá na pokárání, je chytrý. ⁶ Hojný je majetek v domě spravedlivého, ale zlovolníkovy zisky jsou zdrojem neklidu. ⁷ Rty moudrých šíří vědění, ne tak srdce hlupáků. ⁸ Obět zlovolníků se Jahvovi oškliví, ale modlitba přímých mužů je mu slastí. ⁹ Jahve si oškliví špatné chování; ale má rád toho, kdo jde za spravedlností. ¹⁰ Přísný trest tomu, kdo sejde ze stezky; kdo nenávidí pokárání, zemře. ¹¹ Šeol i zánik jsou před Jahvem: oč víc srdce lidských dětí. ¹² Posměváčkovi se nelíbí, je-li napomínán, s moudrými téměř nikdy nechodívá. ¹³ Radostné srdce rozjasňuje tvář, zarmoucené srdce sklíčuje ducha. ¹⁴ Rozumné srdce vyhledává vědění, ústa hlupáků se sytí pošetilostí. ¹⁵ Pro chudáka jsou všechny dny špatné, pro radostné srdce je tu neustálá hostina. ¹⁶ Lepší je málo spolu s bázní z Jahva; než bohatá pokladnice spolu s neklidem. ¹⁷ Lepší je troška zeleniny spolu s láskou než tučný vůl spolu s nenávistí. ¹⁸ Prchlivý muž vyvolává hádku, muž pomalý ke hněvu spor utiňuje. ¹⁹ Lenochova cesta je jako plot z trní, stezka přímých mužů je široká a rovná. ²⁰ Moudrý syn obveseluje otce, hloupý muž pohrdá svou matkou. ²¹ Pošetilost je radostí muži bez rozumu, rozumný muž jde přímo svou cestou. ²² Bez zralé úvahy záměry ztroskotávají, díky četným rádcům se uskutečňují. ²³ Člověk má radost, když mu z úst zazní odpověď, jak dobrá je odpověď v pravý čas. ²⁴ Prozíravému muži patří stezka života, jež vede vzhůru, aby se vyhnul šeolu dole. ²⁵ Jahve boří dům zpupných, ale znovu vztyčuje mezník vdovy. ²⁶ Jahve si ošliví zlé záměry; ale laskavá slova jsou čistá. ²⁷ Kdo dychtí po lupu, znepokojuje svůj dům, kdo nenávidí dary, bude žít. ²⁸ Srdce spravedlivého přemítá, než odpoví, ústa zlovolníků chrlí zlobu. ²⁹ Jahve se straní zlovolných, ale slyší modlitbu spravedlivých. ³⁰ Laskavý pohled potěší srdce, dobrá zpráva oživuje síly. ³¹ Ucho pozorné k blahodárnému pokárání má příbytek mezi moudrými. ³² Kdo odmítá trest, sám sebou pohrdá, kdo poslouchá pokárání, nabývá rozumu. ³³ Bázeň z Jahva je pravidlem moudrosti, slávě předchází pokora.

16 Na člověku záleží záměry srdce, od Jahva přichází odpověď. ² V očích člověka jsou všechny jeho cesty čisté, ale Jahve bere v potaz mysl lidí. ³ Svěť Jahvovi svá díla a tvé záměry se uskuteční. ⁴ Jahve vše učinil k určitému cíli, dokonce i zlovolníka pro den neštěstí. ⁵ Jahve si oškliví každé zpupné srdce; ono nepochybně trestu neujde. ⁶ Zbožností a věrností se smývá vina, bázní z Jahva se uhýbá od zla. ⁷ Najde-li Jahve zalíbení v chování některého člověka, smíří s ním dokonce i jeho nepřátele. ⁸ Lepší je málo spolu se spravedlností než hojné zisky spolu s bezprávím. ⁹ Člověk rozvažuje v srdci nad svou cestou, ale jeho kroky upevňuje Jahve. ¹⁰ Výrok je na rtech králových, jeho ústa při rozsudku neselžou. ¹¹ Váhy i správné mísky náleží Jahvovi, všechna závaží ve váčku jsou jeho dílem. ¹² Králové si oškliví páchání zla, vždyť trůn stojí na spravedlnosti. ¹³ Spravedlivé rty získávají královu přízeň, on miluje toho, kdo mluví přímo. ¹⁴ Králova zuřivost je poselkyní smrti, ale moudrý muž ji utiňuje. ¹⁵ Ve světle královy tváře je život; jako jarní déšť je jeho laskavost. ¹⁶ Oč lepší je získat moudrost než zlato! Nabytí rozumu má přednost před stříbrem. ¹⁷ Vyhýbat se zlu, to je cesta

přímých mužů; kdo bdí nad svými kroky, život si uchová. ¹⁸ Nadutost předchází zkáze a zpupný duch pádu. ¹⁹ Lepší je být pokorný s chudými, než se dělit s pyšnými o kořist. ²⁰ Kdo dává pozor na slovo, nalézá štěstí, kdo spoléhá na Jahva, je blahoslavený. ²¹ O moudrém srdci se hlásá, že je rozumné, mírnost rtů rozmnožuje vědění. ²² Zdravý rozum je tomu, kdo jej má, pramenem života, pošetilost bláznů je jejich trestem. ²³ Srdce moudrého dává chytrost jeho ústům a jeho rtům bohaté vědění. ²⁴ Přívětivá slova jsou medovou pláští: sladkou ponebí, tělu blahodárnou. ²⁵ Leckterá cesta se někomu zdá být přímá, ale nakonec je to cesta smrti. ²⁶ Za dělníka pracuje chuť k jídlu, protože ho pohánějí jeho ústa. ²⁷ Ničema vyvolává neštěstí: je jako hořící oheň na jeho rtech. ²⁸ Prohnaný muž rozsévá svár, pomlouvač rozděluje důvěrné přátele. ²⁹ Násilný muž svádí svého bližního a vede ho na cestu, jež není dobrá. ³⁰ Kdo zavírá oči a přemítá o podvodech, kdo se hryže do rtů, ten spáchal zlo. ³¹ Bílé vlasy jsou věncem cti, jenž se najde na cestách spravedlnosti. ³² Lepší je muž pomalý ke hněvu než hrdina, muž, jenž se ovládá, než dobyvatel měst. ³³ Kostka se vrhá do záhybu šatu, rozhodnutí závisí na Jahvovi.

17 Lepší je sousto suchého chleba a klid než dům ve sváru plný obětí. ² Chytrý služebník předčí nehodného syna, s bratry bude mít dědický podíl. ³ Na stříbro výheň, na zlato pec, na zkoušení srdcí Jahve. ⁴ Zlovolník dbá na zlolajná ústa, lhář propůjčuje sluch zvrácenému jazyku. ⁵ Kdo se vysmívá chudákovi, uráží jeho Stvořitele, kdo se směje nešťastnému, neujde trestu. ⁶ Korunou starců jsou děti jejich dětí; hrdostí dětí – jejich otec. ⁷ K pošetilému se nehodí vybraný jazyk, ještě méně ke knížeti jazyk prolhaný. ⁸ Dar je pro dárce čarovným kamenem, ať se obrátí kamkoli, má úspěch. ⁹ Kdo přes urážku přehazuje závoj, pěstuje přátelství, kdo opakuje, co bylo, rozděluje důvěrné přátele. ¹⁰ Výtka působí na rozumného muže víc než sto ran na hlupáka. ¹¹ Zlovolník vyhledává samou vzpuru, bude však proti němu vypraven krutý posel. ¹² Raději potkat medvědice, která přišla o mláďata, než pošetilce, když třeští. ¹³ Tomu, kdo zlem splácí za dobré, neštěstí od domu neodejde. ¹⁴ Začít hádku je jako dát volnost vodám; než vypukne spor, odstup. ¹⁵ Osvobození viníka a odsouzení spravedlivého: dvě věci, jež se Jahvovi stejně oškliví. ¹⁶ Na co má hlupák v ruce peníze? Na koupi moudrosti? Na to on nestačí. ¹⁷ Přítel miluje v každé době, dojde-li k protivenství, rodí se bratr. ¹⁸ Má krátký rozum, kdo dá ruku a zaručí se za svého bližního. ¹⁹ Miluje urážku, kdo miluje spor, kdo se chová pyšně, pěstuje si zkázu. ²⁰ Kdo má záluďné srdce, nenalézá štěstí, upadá do neštěstí, kdo má zvrácený jazyk. ²¹ Kdo zplodí hlupáka, má z toho zármutek; otec poštilého nemá téměř žádnou radost! ²² Radostné srdce prospívá zdraví, stísněný duch vysouší kosti. ²³ Zlovolník přijímá potajmu dar, aby překroutil právo. ²⁴ Rozumný člověk má před sebou moudrost, ale hlupákovy pohledy směřují na sám konec světa. ²⁵ Pošetilý syn je otci k zármutku a k hořkosti té, jež ho zrodila. ²⁶ Není dobré pokutovat spravedlivého, bít vznešené se přičií právu. ²⁷ Kdo zadržuje svá slova, zná vědění, klidný duch je muž rozumný. ²⁸ Ba i blázna, když mlčí, pokládají za moudrého, za rozumného toho, kdo zavírá své rty.

18 Kdo žije stranou, řídí se vlastní libovůlí, proti každé radě se bouří. ² Hlupákovi se nelíbí být rozumný, rád však předvádí své city. ³ Když přijde zloba, přijde také urážka, spolu s pohrdáním potupa. ⁴ Hlubokými vodami jsou lidská slova: rozvodněným potokem, pramenem moudrosti. ⁵ Není dobré napomáhat zlovolníkovi, aby byl u soudu odmrštěn spravedlivý. ⁶ Hlupákovy rty se pouštějí do sporu a jeho ústa volají po výprasku. ⁷ Hlupákova ústa jsou pro něho zkázou a jeho rty léčkou jeho života. ⁸ Pomlouvačovy řeči jsou lahůdky, jež sestupují až nejhloběji do útrob. ⁹ Každý, kdo je líný při práci, je bratrem ničitelovým. ¹⁰ Pevnou věží je Jahvovo jméno! Spravedlivý k ní spěchá a je v bezpečí. ¹¹ Boháčův majetek je jeho pevností: vysokou hradbou, jak si myslí on. ¹² Zkáze předchází povýšenost lidského srdce, slávě pokora. ¹³ Kdo odpoví dříve, než vyslechl, je poštilce a sklídí hanbu. ¹⁴ Lidský duch dokáže snášet nemoc, je-li však duch skleslý, kdo jej pozvedne? ¹⁵ Rozumné srdce získává poznání, ucho moudrých vyhledává vědění. ¹⁶ Dar otevírá člověku cestu a zjednává mu přístup k velmožům. ¹⁷ Prvnímu ve sporu se dává za pravdu, stačí, aby se objevil protivník, a je usvědčen. ¹⁸ Los ukončuje hádky a rozhoduje mezi mocnými. ¹⁹ Uražený bratr je horší než opevněné město a hádky jsou jako závory na hradní věži. ²⁰ Plodem svých úst sytí člověk svůj žaludek, sytí se ovocem svých rtů. ²¹ Smrt i život jsou v moci jazyka, kdo jej mají rádi, budou jíst jeho plod. ²² Kdo našel ženu, našel štěstí, dosáhl Jahvovy přízně. ²³ Chudý mluví a přitom úpěnlivě prosí, bohatč odpovídá tvrdě. ²⁴ Jsou přátelé, kteří přivádějí do zkázy, jsou jiní nad bratra dražší.

19 Lepší je chudák, jenž si vede poctivě, než muž záluďných rtů, jenž je pouhý hlupák. ² Kde chybí vědění, tam neprospívá horlivost, kdo přidává do kroku, schází z cesty. ³ Pošetilost převrací chování člověka a jeho srdce se pak rozhněvá na Jahva. ⁴ Bohatství rozmnožuje přátele, chudák však svého přítele pozbývá. ⁵ Křivý svědek neujde trestu, kdo pronáší lži, nevyvázne. ⁶ Mnozí do očí lichotí velkodušnému muži, všichni

jsou přátelé toho, kdo dává. ⁷ Chudáka nenávidí všichni jeho bratři, tím spíš ho opouštějí jeho přátelé. Dává se do hledání slov, nikde nic! ⁸ Kdo si osvojuje rozum, je sám sobě drahý, kdo uchovává rozumnost, nalézá štěstí. ⁹ Křivý svědek neujde trestu, kdo pronásí lži, zahyne. ¹⁰ Nesluší se, aby hlupák žil v přepychu, ještě méně, aby otrok vládl knížatům. ¹¹ Zdravý rozum činí muže pomalým ke hněvu, on je pak hrdý, že promíjí urážku. ¹² Jako lví řev je králova zuřivost, ale jeho přízeň jako rosa na trávě. ¹³ Pošetilý syn je pro otce pohromou, ženiny hádky okapem, z něhož bez přestání teče. ¹⁴ Dům i majetek jsou dědictvím po otci, ale rozumnou ženu dává Jahve. ¹⁵ Leností se upadá do malátnosti, nedbalá duše bude hladovět. ¹⁶ Zachováváním příkázání zachovává člověk sám sebe, kdo však jeho cestami pohrdá, zemře. ¹⁷ Kdo dává almužnu chudému, půjčuje Jahvovi, a on za ten dobrý skutek odplatí. ¹⁸ Dokud je naděje, trestej svého syna, ale nedej se unést, abys ho usmrtil. ¹⁹ Prchlivý muž se vystavuje pokárání; šetříš-li ho, zhoršuješ jeho pochybení. ²⁰ Vyslechni radu, přijmi potrestání, abys byl nakonec moudrý. ²¹ V mužově srdci jsou četné úmysly, ale pevný zůstává záměr Jahvův. ²² Od člověka si lidé přejí slitování; mají raději chudáka než lháře. ²³ Bázeň z Jahva vede k životu, člověk jí a spí bez obav z neštěstí. ²⁴ Lenoch sahá rukou do talíře, ale není ani s to pozvednout ji k ústům. ²⁵ Udeř posměváčka, a z bláhového bude chytrý; pokárej rozumného muže, on porozumí vědění. ²⁶ Kdo týrá otce a vyhání matku, je ničemný a bezectný syn. ²⁷ Přestaň, můj synu, poslouchat ponaučení, a vzdálíš se slovům vědění! ²⁸ Ničemný svědek se posmívá právu; ústa zlovolníků polykají nepravost. ²⁹ Tresty jsou pro posměváčky, rány pro hřbet hlupáků.

20 Posměch ve víně! Drzost v opojení! Kdo tam zabloudí, moudrý není. ² Jako lví řev je králův hněv! Kdo jej rozněcuje, hřeší sám proti sobě. ³ Muže ctí, vyhne-li se sporu, kdejaký blázen se však rozvzteklí. ⁴ Na podzim lenoch neoře, o žních hledá, a nikde nic. ⁵ Hlubokou vodou je rada lidskému srdci, rozumnému muži stačí čerpat. ⁶ Mnoho lidí se prohlašuje za dobrotivé, kdo však najde muže věrného? ⁷ Spravedlivý, jenž si vede poctivě, po sobě zanechá šťastné děti! ⁸ Král, jenž zasedá na soudním stolci, rozptýlí svým pohledem vše zlé. ⁹ Kdo může říci: „Očistil jsem své srdce, jsem prostý hříchu?“ ¹⁰ Dvojí závaží, dvojí míra, k obojímu má Jahve odpor. ¹¹ Už podle projevu mladíka se dá poznat, zda je jeho jednání ryzí a zda je přímé. ¹² Ucho, jež slyší, oko, jež vidí, obojí udělal Jahve. ¹³ Nelibuj si v pospávání, zchudl bys; měj oči otevřené, budeš mít chleba dosyta! ¹⁴ „Špatné! Prašpatné! Mizerné!“ Říká kupec, když však odchází, blahopřeje si. ¹⁵ Je tu zlato a nejrozmanitější perly, leč nejdrahocennější jsou poučené rty. ¹⁶ Vezmi mu šaty, protože se zaručil za cizince, ve prospěch neznámých, vezmi od něho zástavu! ¹⁷ Lahodný je člověku chléb podvodu, ale potom jsou ústa plná šterku. ¹⁸ Poradou se utvrzují záměry: moudře si spočti vedení války. ¹⁹ Šířitel pomluvy prozrazuje tajemství; nespolečuj se s tím, kdo má stále otevřená ústa! ²⁰ Kdo zlořečí svému otci a své matce, uvidí, jak jeho lampa v hloubi temnot zhasíná. ²¹ Zpočátku rychle nabytý majetek nakonec nebude požehnán. ²² Neříkej: „Oplatím to zlo!“ Spolehni na Jahva, on tě zachrání. ²³ Jahve má v ošklivosti dvojí závaží; falešné váhy, to není dobré. ²⁴ Jahve řídí lidské kroky: jak by člověk pochopil svou cestu? ²⁵ Pro člověka je léčkou, když zavolá: „Toto je zasvěceno!“, a po slibu se rozmýšlí. ²⁶ Moudrý král provívá zlovolníky a přejíždí po nich kolem. ²⁷ Jahvovou lampou je duch člověka, který proniká až do hloubi jeho nitra. ²⁸ Zbožnost a věrnost drží u krále stráž; o zbožnost se opírá jeho trůn. ²⁹ Chloubou mladíků je jejich zdatnost, ozdobou starců jejich šediny. ³⁰ Krvácející zranění jsou lékem na zlobu, rány jdou až do hloubi nitra.

21 Jako plynoucí voda je královo srdce v rukou Jahva, jenž je naklání, kamkoli se mu zlíbí. ² V očích člověka jsou všechny jeho cesty přímé, ale Jahve zpytuje srdce. ³ Žít podle spravedlnosti a práva má u Jahva větší cenu nežli obětí. ⁴ Povýšené pohledy, povznesená srdce – pochodeň zlovolníků – je to jen a jen hřích. ⁵ Nač pomyslí pilný, je jen k užitku; kdo se ukvapí, má jen nouzi! ⁶ Hromadění pokladů lživým jazykem: prchává marnost toho, kdo vyhledává smrt. ⁷ Zlovolníky sklátí jejich násilnost, protože odmítají žít podle práva. ⁸ Křivolaká je cesta zločinného muže, ale skutky nevinného jsou přímé. ⁹ Lepší je bydlet v koutku na střeše než sdílet dům s hašteřivou ženou. ¹⁰ Duše zlovolníka si přeje zlo, v jeho očích nenajde bližní milost. ¹¹ Když se posměváček trestá, bláhový se umoudří; když se poučuje moudrý, ten přijímá vědění. ¹² Spravedlivý pozoruje zlovolníkův dům: vrhá zlovolníky do neštěstí. ¹³ Kdo zavírá ucho před voláním slabého, bude sám křičet, a nikdo mu neodpoví. ¹⁴ Tajný dar utišuje hněv, kradmý dárek prudkou zuřivost. ¹⁵ Pro spravedlivého je radost žít podle práva, ale pro zlomyslné je to postrach. ¹⁶ Kdo zachází daleko od cesty rozvážnosti, spočine ve shromáždění stínů. ¹⁷ Nuzákem bude, kdo miluje radovánky, nezbohatne, kdo má rád víno a dobré jídlo. ¹⁸ Zlovolník je výkupným za spravedlivého; namísto přímých mužů – zrádce. ¹⁹ Lepší je bydlet v pusté zemi než s hašteřivou a zatrpklou ženou. ²⁰ V příbytku moudrého je vzácný poklad a olej, ale hlupák je prohýří. ²¹ Kdo jde za spravedlností a milosrdenstvím, nalezne život, spravedlnost a čest. ²² Moudrý zdolá město válečníků, bourá hradbu, na niž spoléhalo. ²³ Kdo chrání svá ústa a svůj jazyk, chrání se sám před úzkostí. ²⁴ Nadutý,

povyšený, jmenuje se „posměváček“! Jedná s nezřízenou nadutostí. ²⁵Lenochova touha je příčinou, že zemře, protože jeho ruce odmítají pracovat. ²⁶Bezbožník se celý den trápí touhou, spravedlivý dává a nikdy neodmítá. ²⁷Obět zlovolníků je ohavnost, zvláště když ji přinášejí ve zlé vůli. ²⁸Křivý svědek zahyne, kdo však umí poslouchat, bude mluvit na věky. ²⁹Zlovolník se tváří sebevědomě, přímý muž utvrzuje své chování. ³⁰Není moudrost, ani rozum, ani rada před Jahvem. ³¹Kůň se vystrojí pro den bitvy, ale vítězství patří Jahvovi.

22 Proslulost je nad velké bohatství, přízeň nad zlato a stříbro. ²Bohatý a chudý se setkávají, oba je učinil Jahve. ³Chytrý muž spatří neštěstí a ukrývá se, bláhoví jdou k vlastní škodě dál. ⁴Plodem pokory je bázeň z Jahva, bohatství, čest a život. ⁵Trní a léčky jsou na cestě zvráceného, komu záleží na životě, ten se jí vyhýbá. ⁶Dej mladíkovi poučení podle jeho vloh, až zestárne, neodvrátí se od něho. ⁷Boháč ovládá chudé, dlužník je otrokem věřitele. ⁸Kdo seje nespravedlnost, sklízí neštěstí a hůl jeho hněvu se ztratí. ⁹Laskavý muž bude požehnan, protože ze svého chleba dává chudému. ¹⁰Vyžeň posměváčka, a hádka ustane, spor a pohrdání se utiší. ¹¹Kdo miluje čistá srdce, kdo má milost na svých rtech, má za přítele krále. ¹²Jahvovy oči chrání vědění, ale řeči zrádce on mate. ¹³Lenoch říká: „Venku je lev! Na ulici budu usmrčen!“ ¹⁴Hluboká jáma jsou ústa cizinek: koho Jahve zavrhuje, ten do ní padne. ¹⁵Pošetilost je zahrnuta v mladíkově srdci, metla výchovy ho od ní osvobozuje. ¹⁶Je-li utiskován chudák, obohatí ho to, dává-li se boháči, chudne tím. ¹⁷Nastav ucho, slyš slova moudrých, přilni svým srdcem k mému vědění. ¹⁸vždyť bude k radosti, uchováš-li je ve svém nitru, budeš-li je mít vždy pohotově na svých rtech. ¹⁹Aby tvá důvěra byla v Jahvovi, chci dnes poučit i tebe. ²⁰Nenapsal jsem snad pro tebe třicet oddílů rad a poučení, ²¹abych ti dal poznat jistotu pravdivých slov a ty abys přinesl nazpět tomu, kdo tě pošle, slova spolehlivá? ²²Neobírej slabého, vždyť je slabý, a neutiskuj u brány chudého, ²³vždyť jejich spor bere za svůj Jahve a jejich uchvatitelům život uchvátí. ²⁴Nespolčuj se s prchlivým mužem, nechod s mužem popudlivým, ²⁵aby ses nenaučil jeho mravům a neshledal v nich léčku pro svůj život. ²⁶Nebuď mezi těmi, kdo dávají ruku, kdo se zaručují za dluhy; ²⁷nebudeš-li mít čím zaplatit, vezmou ti lože, jež máš pod sebou. ²⁸Neposouvej starodávný mezník, jež zasadili tví otcové. ²⁹Vidíš muže pohotového k dílu? Ten bude ve službách králů; ve službách bezvýznamných lidí nebude.

23 Posadíš-li se k velmožovu stolu, dej si dobrý pozor na to, co máš před sebou; ²dej si nůž na krk, jsi-li nenasytný. ³Neprahni po jeho pokrmech, neboť je to potrava šalebná. ⁴Nenamáhej se získávat bohatství, svého rozumu už k tomu neužívej. ⁵Pozvedneš-li k němu oči, už tu není, protože si umí připnout křídla jak orel letící k nebi. ⁶Nejez chléb muže, jenž hledí závistně, neprahni po jeho pokrmech. ⁷Vždyť on je vypočítavost sama: „Jez a pij!“ říká ti, ale srdcem s tebou není. ⁸Sousto sotva polknuté zvrátíš a zbytečná budou tvá lichotivá slova. ⁹Nepromlouvej k uším hlupáka, pohrdl by vybraností tvých slov. ¹⁰Neposouvej starodávný mezník, nevstupuj na pole sirotků, ¹¹neboť jejich mstitel je mocný, on proti tobě za svůj vezme jejich spor. ¹²Přilni svým srdcem k řádu, svými ušima ke slovům vědění. ¹³Nešetři u dítěte trestem, udeříš-li je rákoskou, nezemře na to! ¹⁴Udeříš-li je rákoskou, vysvobodíš jeho duši ze šeolu. ¹⁵Můj synu, bude-li tvé srdce moudré, bude plesat srdce mé ¹⁶a mé nitro zajásá, když tvé rty budou říkat, co je správné. ¹⁷Ať tvé srdce nezávidí hříšníkům, ale celý den ať setrvává v bázni z Jahva, ¹⁸vždyť je tu budoucnost a tvá naděje nebude zmařena. ¹⁹Slyš, můj synu, staň se moudrým a veď své srdce touto cestou... ²⁰Nebuď mezi těmi, kdo se opíjejí vínem, ani mezi těmi, kdo se cpou masem, ²¹vždyť pijan a žrout se ochuzují a otupělost obléká do hadrů. ²²Slyš svého otce, jenž tě zplodil, nezhrdej svou matkou, když zestárla. ²³Kupuj pravdu – neprodávej ji – moudrost, kázeň a rozum. ²⁴Na vrcholu blaha je otec spravedlivého; kdo přivedl na svět moudrého, těší se z toho. ²⁵Tvůj otec a tvá matka se budou radovat a veselit se bude ta, jež tě porodila. ²⁶Můj synu, věnuj mi pozornost, ať tvé oči najdou zalíbení v mé cestě: ²⁷hlubokou jámou je nevěstka, těsnou studnou je cizinka. ²⁸I ona cihá jako lupič v záloze, rozmnožuje mezi muži zrádce. ²⁹Komu „ach“? Komu „běda“? Komu sváry? Komu nářky? Komu rány hlava nehlava? Komu zakalené oči? ³⁰Těm, kdo vysedávají u vína, kdo vyhledávají míchané nápoje. ³¹Nehleď na víno, jak se červená! Jak září v číši! Jak hladce stéká! ³²Nakonec uštkne jako had, štípne jako zmije. ³³Tvé oči uvidí podivné věci, tvé srdce promluví nesmysly. ³⁴Budeš jako muž, jenž leží na širém moři, nebo ten, jenž leží na špici stožáru. ³⁵„Zbilí mě, vůbec mě to nebolí! Ztloukli mě, nic jsem necítil! Až se probudím?... Budu chtít zase!“

24 Nezávid' zlovolníkům, nepřej si s nimi být, ²vždyť jejich srdce pomýšlí jen na násilí, jejich rty promlouvají jen o neštěstí. ³Moudrostí se staví dům, rozumem se upevňuje; ⁴vědění se plní jeho sýpky vším drahocenným a žádoucím jměním. ⁵Moudrý muž je plný síly, poučený muž upevňuje svou zdatnost; ⁶vždyť

napřed uvážíš, jak povedeš válku, a úspěch zaručuje velký počet rádců. ⁷ Pro blázna je moudrost nedostupnou pevností: u městské brány ústa neotevře. ⁸ Kdo zamýšlí páchat zlo, nazývá se mistrem v úskoku. ⁹ Pošetilost sní jen o hříchu, posměváček se lidem hnusí. ¹⁰ Dáš-li se sklíčit za špatného dne, tvá zdatnost málo znamená. ¹¹ Vysvobod' ty, kdož jsou posláni na smrt, kéž bys zachránil vlečené na popravu! ¹² Řekneš snad: „My jsme to nevěděli?“ Což to nechápe ten, jenž váží srdce? Ovšemže to ví ten, jenž utvořil tvou duši; on člověku splácí podle jeho skutků. ¹³ Jez med, můj synu, neboť je dobrý, plástev medu je sladká tvému ponebí. ¹⁴ Věz, že taková bude moudrost pro tvou duši. Nalezneš-li ji, kyne tí budoucnost a tvá naděje nepřijde nazmar. ¹⁵ Nečíhej, zlovolníku, u domu spravedlivého; nepustož jeho obydlí. ¹⁶ Protože spravedlivý sedmkrát padne a povstane, ale zlovolníci ve strasti klopýtají. ¹⁷ Upadne-li tvůj nepřítel, neraduj se, ať tvé srdce nejásá nad jeho klopýtnutím, ¹⁸ aby to Jahva, až to uvidí, nemrzelo a neodvrátil od něho svůj hněv. ¹⁹ Nerozohňuj se kvůli zlovolníkům, nežárli na bezbožníky. ²⁰ Vždyť zlovolníkům nekyne budoucnost: lampa bezbožníků pohasíná. ²¹ Můj synu, boj se Jahva a krále; nespolečuj se s novotáři: ²² neboť jejich zkáza přijde zcela nenadále a jaká přijde pohroma od jednoho i od druhého, kdo to ví? ²³ I toto je ještě od moudrých: Není dobré brát při soudech ohled na osoby. ²⁴ Kdokoli řekne zlovolníkovi: „Jsi spravedlivý,“ tomu lidé zlořečí, toho národy haní; ²⁵ ale kdo trestají, jsou na tom dobře, na ně přijde šťastné požehnání. ²⁶ Polibek na rty dává, kdo odpovídá upřímně. ²⁷ Zaříd' si své dílo venku a připrav je na polích; potom si postavíš dům. ²⁸ Nevydávej lehkovážné svědectví proti svému bližnímu, neklam svými rty. ²⁹ Neříkej: „Jak udělal on mně, udělám já jemu! Každému oplatím podle jeho skutků!“ ³⁰ Šel jsem kolem lenochova pole, kolem vinice muže bez rozumu. ³¹ Nuže: vše zarostlo kopřivami, povrch byl pokryt bodláčím, sesula se kamenná zídka. ³² Když jsem to uviděl, zamyslel jsem se, když jsem se podíval, vzal jsem si toto ponaučení: ³³ „Trošku si pospat, trošku si zdřímnout, trošku se natáhnout a založit si ruce, ³⁴ a jako tulák přijde bída a nouze jako žebrák!“

25 I toto jsou ještě Šalomounova přísloví, která přepsali mužové judského krále Ezechiáše. ² Boží slávou je věc utajit, slávou králů ji prozkoumat. ³ Nebesa pro svou výši, země pro svou hloubku a srdce králů jsou neproniknutelná. ⁴ Zbav stříbro strusky, bude pak dokonale očištěno; ⁵ zbav krále zlovolníka, a jeho trůn se utvrdí ve spravedlnosti. ⁶ Před králem se netvař zpupně, nestavěj se na místo velmožů; ⁷ neboť je lepší, když ti řeknou: „Vystup sem nahoru!“, než abys byl před knížetem ponížen. Z toho, co viděly tvé oči, ⁸ nedělej ukvapeně předmět sváru, vždyť co si nakonec počneš, jestliže tě tvůj bližní zahanbí? ⁹ Vyříd' si spor se svým bližním, ale nevyzrazuj cizí tajemství, ¹⁰ aby tě ten, kdo slyší, nepotupil a nepostihla tě nenávratná pohroma. ¹¹ Stříbrem tepaná zlatá jablka je slovo řečené vhod. ¹² Zlatý prsten, skvost z jemného zlata je moudrá výtka pozornému uchu. ¹³ Jako svěží sníh v době žní je věrný posel: posiluje duši svého pána. ¹⁴ Mraky a vítr, ale žádný déšť! Takový je muž, jenž královsky slibuje, ale nic nedodrží. ¹⁵ Trpělivostí se dá oblomit soudce, mírný jazyk drtí kosti. ¹⁶ Nalezl jsi med? Dosať se ho najež; chraň se, aby ses ho přejedl, zvrátil bys ho. ¹⁷ Chod' zřídka do domu bližního, abys ho neunavil a on tě nezačal nenávidět. ¹⁸ Kyj, meč, ostrý šíp je muž, jenž křivě svědčí proti bližnímu. ¹⁹ Zkažený zub, kulhavá noha je zrádce, na něž spoléháme v den neštěstí – ²⁰ to jako by se v mrazivém čase svlékal plášť. Lít ocet na ledek je zpívat písničky zarmoucenému srdci. ²¹ Má-li tvůj nepřítel hlad, dej mu najíst, má-li žízeň, dej mu napít: – ²² tak shrneš žhavé uhlí na jeho hlavu a Jahve ti to odplatí. ²³ Severák plodí déšť, licoměrný jazyk popuzenou tvář. ²⁴ Lepší je bydlet v koutku na střeše než sdílet dům s hašteřivou ženou. ²⁵ Svěží voda pro žíznivé hrdlo je dobrá zpráva z daleké země. ²⁶ Podupaná studánka, znečištěný pramen je spravedlivý, jenž se chvěje před zlovolníkem. ²⁷ Není dobré jíst příliš mnoho medu a vyhledávat samou slávu. ²⁸ Otevřené město bez hradeb je muž, jenž se neovládá.

26 Jako sníh létu nebo déšť žním, tak málo sluší pocty hlupákům. ² Vrabec unikne, vlaštovka ulétne, stejně tak svého cíle nedosáhne svévolná kletba. ³ Bič na koně, uzda na osla, hlupákům na hřbet hůl. ⁴ Neodpovídej pošetilci podle jeho pošetilsti, aby ses mu sám nezačal podobat. ⁵ Odpovídej pošetilci podle jeho pošetilsti, aby se on sám sobě nezdál moudrým. ⁶ Mrzačí se, napájí se násilím, kdo posílá vzkaz po hlupákovi. ⁷ Nepevné jsou nohy kulhavého; tak i přísloví v ústech hlupáků. ⁸ Přivazovat kámen k praku je vzdávat čest hlupákovi. ⁹ Trní raší v opilcově ruce jako přísloví v hlupákových ústech. ¹⁰ Lučištník, jenž kdekoho zraňuje, je ten, kdo najímá kolemdoucího hlupáka a opilce. ¹¹ Jako se vrací pes ke svým zvratkům, navrací se hlupák ke své pošetilsti. ¹² Vidíš muže, jenž sám sobě připadá moudrý? Víc se dá očekávat od blázna. ¹³ Lenoch říká: „Na cestě je šelma! Na ulicích lev!“ ¹⁴ Dveře se otáčejí ve svých veřejích a lenoch na svém loži. ¹⁵ Lenoch sahá rukou do talíře: k ústům ji pozvednout ho unavuje. ¹⁶ Lenoch se sám sobě zdá moudřejší než sedm lidí, kteří šetrně odpovídají. ¹⁷ Za uši chytá psa běžícího kolem, kdo se plete do cizí hádky. ¹⁸ Jako člověk zachvácený

šilenstvím, jenž vypouští ohnivé střely, šípy a smrt,¹⁹ je člověk, jenž lže svému druhovi, a pak říká: „Vždyť to byl jen žert.“²⁰ Není-li dřevo, uhasíná oheň, není-li pomlouvač, utichá hádka.²¹ Uhlí do výhně, dříví na oheň je hašteřivý muž na rozdmýchávání hádek.²² Pomlouvačovy řeči jsou lahůdky, jež sestupují až do nejhlubších útrob.²³ Nečistěné stříbro nanesené na jíl jsou žhoucí rty a zlé srdce.²⁴ Kdo nenávidí, mate svými řečmi, ale v jeho nitru tkví podvod;²⁵ začne-li obmyslně mluvit, nespolehej na to, vždyť v jeho srdci je sedm ohavností.²⁶ Nenávist se může halit lstí – ve shromáždění svou zlobu odhalí.²⁷ Kdo kope jámu, padá do ní, balvan se svalí na toho, kdo ho valí.²⁸ Lživý jazyk nenávidí své oběti, úlisná ústa přivodí pád.

27 Neblahopřej si k zítřku, vždyť nevíš, co zrodí dnešek.² Ať tě chválí jiný, a ne tvá vlastní ústa, cizinec, a ne tvoje rty!³ Těžký je kámen, tíživý písek, ale těžší než obojí: zlost nad pošetilcem.⁴ Krutá je zuřivost, dravý hněv, kdo však obstojí před žárlivostí?⁵ Lepší je otevřená výtka než skrytá láska.⁶ Věrné jsou rány od přítele, lživé polibky od nepřítele.⁷ Nasyčené hrdlo pohrdá medem, hladovému hrdlu se vše hořké zdá sladké.⁸ Jako ptáče, jež bloudí daleko od svého hnízda, je muž bloudící daleko od své vlasti.⁹ Srdce víc rozradostňují olej a voňavka i něha přátelství než zalíbení v sobě samém.¹⁰ Neopouštěj svého přítele, ani přítele otcova; v den, kdy jsi zarmoucen, nechoď do bratrova domu. Lepší je blízký soused než vzdálený bratr.¹¹ Buď moudrý, synu, a potěš mé srdce, ať mohu odpovědět tomu, kdo mě uráží.¹² Chytrý muž spatří neštěstí a ukrývá se, bláhoví jdou k vlastní škodě dál.¹³ Vezmi mu šaty: zaručil se za cizince, za neznámé od něho vezmi zástavu.¹⁴ Žehná-li někdo od rána hlasitě svému bližnímu, přičítá se mu to jako kletba.¹⁵ Okap, z něhož za deštivého dne bez ustání teče, je totéž jako hašteřivá žena!¹⁶ Kdo ji chce uchopit, uchopí vítr a jeho pravice narazí na olej.¹⁷ Železo se ostří železem, člověk se tříbí tváří v tvář svému bližnímu.¹⁸ Hlídač fíkovníku jídá z jeho ovoce, kdo pečuje o svého pána, bude ctěn.¹⁹ Jako voda zrdcadlí tvář, tak člověka srdce člověka.²⁰ Nenasytné jsou šeol i zánik, také lidské oči jsou nenasytné.²¹ Na stříbro je výheň, na zlato pec: člověk je takový, jakou má pověst.²² Kdybys pošetilce drtil v hmoždíři (palicí, spolu se zrním), pošetilst by se od něho neodloučila.²³ Dobře poznávej stav svého dobytka, svému stádu věnuj péči;²⁴ vždyť bohatství netrvá věčně a čelenka se nepředává z věku do věku.²⁵ Až sklidiš trávu, až se objeví otava, až shrabeš seno z hor,²⁶ pak ať máš beránky, aby ses oblékl, kozly, abys koupil pole,²⁷ hojnost koziho mléka, aby ses vyživil, abys dal potravu svému domu a živobyť svým služkám.

28 Zlovolník přehá, i když ho nikdo nepronásleduje, spravedliví jsou smělí jako lvíčata.² Když se země bouří, je mnoho knížat, při rozumném a znalém muži trvá stálost.³ Zlovolný člověk, jenž utiskuje slabé, je pustošivým deštěm: je po chlebu.⁴ Kdo opouští zákon, vychvalují zlovolníka, hněvají se na ně ti, kdo zákon dodržují.⁵ Zlovolníci nechápou právo, kdo hledají Jahva, chápou vše.⁶ Lepší je chudák, jenž si vede poctivě, než muž záluďných cest, byť bohatý.⁷ Kdo zachovává zákon, je rozumný syn, kdo se stýká se zhýralci, dělá otcí hanbu.⁸ Kdo rozmnožuje své jmění lichvou a úroky, shromažďuje pro toho, kdo tím obdaruje chudé.⁹ Zapává-li si někdo uši, aby neslyšel zákon, je i jeho modlitba ohavností.¹⁰ Kdo zavádí přímé lidi na špatnou cestu, padne do vlastní jámy. Poctiví muži se budou těšit štěstí.¹¹ Bohatý je ve vlastních očích moudrý, ale rozumný chudák ho odhalí.¹² Když jásají spravedliví, je to nádhera, když povstávají zlovolníci, lidé se vytrácejí.¹³ Kdo zastírá své zločiny, nebude mít úspěch; kdo je příznává a upouští od nich, dosáhne milosti.¹⁴ Šťastný je muž, jenž je stále znepokojen; kdo si zatvrzuje srdce, upadne do neštěstí.¹⁵ Řvoucí lev, medvěd, jenž skáče, je ničemný vládce nad slabým lidem.¹⁶ Kníže bez rozumu hojně vydírá, kdo nenávidí hrabivost, prodlouží si život.¹⁷ Muž provinilý vraždou bude prchat až po hrob: Jen ho nezastavujte!¹⁸ Kdo se chová poctivě, bude zachráněn; kdo záluďně chodí po dvou cestách, padne na jedné z nich.¹⁹ Kdo obdělává svou půdu, bude nasycen chlebem, kdo se honí za přeludy, bude nasycen nouzí.²⁰ Věrný muž bude zahrnut požehnáním, kdo chce rychle zbohatnout, neujde trestu.²¹ Je špatné komukoli stranit, ale pro sousto chleba se člověk dopouští zločinu.²² Muž žádostivého pohledu se pachtí po majetku a neví, že ho stihne nouze.²³ Kdo druhého kárá, dojde nakonec přízně spíš než lichotník.²⁴ Kdo okrádá otce a matku a říká: „To nic!“, je spolčenec lupiče.²⁵ Závistivý muž se pouští do hádky, tomu, kdo spoléhá na Jahva, se bude dařit.²⁶ Kdo důvěřuje vlastnímu rozumu, je hlupák, kdo kráčí s moudrostí, bude zachráněn.²⁷ Kdo dává chudým, nemá nouzi, ale kdo zavírá oči, je hojně proklínán.²⁸ Když povstávají zlovolníci, každý se skrývá; zhynou-li, spravedliví se rozmáhají.

29 Kdo je tvrdošijný vůči výtka, bude náhle a nenapravitelně zlomen.² Když se vzchájejí spravedliví, lid plesá; když vládnou zlovolníci, lid úpí.³ Kdo miluje moudrost, obveseluje svého otce, kdo se stýká s nevěstkami, promrhává své jmění.⁴ Spravedlností přivádí král zemi k rozkvětu, ale vyděrač ji vede ke zkáze.⁵ Muž, jenž lichotí svému bližnímu, nastavuje jeho krokům síť.⁶ Ve zlovolníkově urážce je past, spravedlivý však jása a raduje se.⁷ Spravedlivý zná při slabých, zlovolník nemá rozum, aby ji poznal.⁸ Posměváčci uvádějí

město do varu, ale moudří hněv utišují. ⁹ Soudí-li se moudrý s hlupákem, ať se hněvá či žertuje, klidu nedojde. ¹⁰ Krvežízniví lidé nenávidí poctivého muže, ale přímí lidé se o něho ucházejí. ¹¹ Hlupák dává své prchlivosti vždy volný průchod, ale moudrý ji potlačuje, a tak uklidňuje. ¹² Přijímá-li vládce lživé zprávy, jsou všichni jeho služebníci ničemové. ¹³ Chudák i utiskovatel se setkávají: světlo od Jahva dostávají oba. ¹⁴ Král, jenž spravedlivě soudí slabé, má svůj trůn upevněný na věky. ¹⁵ Rákoska a pokárání udělají moudrost, mladík ponechaný sám sobě dělá hanbu své matce. ¹⁶ Když se rozmáhají zlovolníci, rozmáhá se zločin, ale spravedliví budou svědky jejich pádu. ¹⁷ Trestej svého syna, zanechá tě v klidu a bude rozkoší tvé duše. ¹⁸ Chyběj-li vidění, žije lid bezuzdně; šťastný, kdo zachovává zákon. ¹⁹ Otroka slovy nepotrestáš: i když porozumí, neposlechne. ²⁰ Vidíš muže ukvapeného v řeči? Více se dá očekávat od hlupáka. ²¹ Je-li otrok od dětství hýčkan, je z něho nakonec nevďěčník. ²² Hněvivý muž se pouští do hádky, prchlivý muž kupí urážky. ²³ Muž bude pokořen svou pýchou, kdo má pokorného ducha, dojde cti. ²⁴ Má podíl se zlodějem a nenávidí sám sebe, kdo slyší zapřísahání a nepodá udání. ²⁵ Bázeň před lidmi je past, kdo spoléhá na Jahva, je v bezpečí. ²⁶ Mnozí vyhledávají vládcovu přízeň, ale od Jahva přichází právo každému. ²⁷ Spravedlivým se hnusí nespravedlivý člověk, zlovolníkovi se hnusí, kdo je na přímé cestě.

30 Slova Jakeova syna Agura z Massy. Výrok toho muže k Iteelovi, a k Iteelovi a Ukalovi. ² Ano, jsem nehloupější z lidí a nemám ani trochu lidského rozumu, ³ nenaučil jsem se moudrosti a vědění svatých mi není známo. ⁴ Kdo vystoupil na nebe a pak odtud sestoupil? Kdo do svých dlaní nabral vítr? Kdo svázal do svého pláště vody? Kdo upevnil všechny konce země? Jak se jmenuje? Jak se jmenuje jeho syn, zdalipak to víš? ⁵ Každé Boží slovo je vyzkoušeno, je štítem tomu, kdo se v něm ukrývá. ⁶ K jeho řečem nic nepřidávej, aby tě nepokáral a neměl tě za lháře. ⁷ Úpěnlivě tě prosím o dvě věci, dopřej mi je, než zemřu: ⁸ odezeň ode mne klam a lživá slova, nedávej mi chudobu ani bohatství, dej, abych ochutnal svůj díl chleba, ⁹ tak abych se kvůli nadbytku neodvrátil a neřekl: „Kdo je Jahve?“ Nebo zase, abych kvůli nouzi nekradl a nezneuctil jméno svého Boha. ¹⁰ Neočernuj otroka u jeho pána, aby tě neproklel a tys nenesl za to trest. ¹¹ Je čeládka, jež proklíná svého otce a nežehná své matce, ¹² čeládka čistá ve vlastních očích, jejíž poskvrna však smazána není, ¹³ čeládka povyšovaných pohledů a zpupných víček, ¹⁴ čeládka, jejíž zuby jsou meče, dásně nože, jež mají pohltnout a ze země vyloučit chudáky a zprostředkují lidem nešťastníky. ¹⁵ Pijavice má dvě dcery: „Dej sem! Dej sem!“ Jsou tři nenasytitelné věci a čtyři, jež nikdy neřeknou: „Dost!“ ¹⁶ Šeol, neplodné lůno, půda, jež se vodou nenasytí, oheň, jež nikdy neřekne: „Dost!“ ¹⁷ Oko, jež přezírá otce a pohrdá náležitou poslušností matce, vyklovou havrani od potoka, sežerou je orli. ¹⁸ Jsou tři věci, na něž nestačím, a čtyři, které neznám: ¹⁹ orlova cesta po nebi, hadova cesta po skále, cesta lodi po širém moři, mužova cesta u mladé ženy. ²⁰ Takto se chová cizoložná žena: nají se, pak si utře ústa a řekne: „Neudělala jsem nic zlého!“ ²¹ Pod třemi věcmi se chvěje zem a jsou čtyři, jež nemůže unést: ²² otroka, jenž se stane králem, přesyceného hrubce, ²³ protivnou dívku, když se provdá, služku, jež dědí po své paní. ²⁴ Na zemi jsou čtyři malínci tvorové, ale nad moudré moudřejší: ²⁵ mravenci, slabounký národ, ale v létě si zajišťuje potravu; ²⁶ damani, malátný národ, ale přebývají ve skalách; ²⁷ kobylinky, krále nemají, ale všechny táhnou pěkně v šiku; ²⁸ ještěrka, ta se chytne do ruky, ale chodí si po královských palácích. ²⁹ Tři si krásně chodí a čtyři si krásně vykračují: ³⁰ lev, nejstatečnější ze zvířat, jenž necouvne před ničím; ³¹ rozložitý kohout nebo kozel a král, když promlouvá k lidu. ³² Pokud jsi byl natolik hloupý, že ses rozlítl, i pokud jsi to rozvážil, polož si ruku na ústa! ³³ Vždyť tlačíš-li na mléko, je z toho máslo, tlačíš-li na nos, je z toho krev, tlačíš-li na hněv, je z toho hádka.

31 Slova krále Massy Lemuela, jimž ho naučila matka. ² Co tedy, můj synu! Co, synu mého lůna! Co, synu mých slibů! ³ Nevydávej svou zdatnost ženám, ani své cesty těm, které hubí krále. ⁴ Nesluší se pro krále, Lemueli, nesluší se pro krále pít víno, ani pro knížata mít zálibu v nápoji, ⁵ aby při pití nezapomněli na to, co je stanoveno, a nepokřivili právní spor všech ubohých. ⁶ Obstarvej opojný nápoj tomu, kdo má zemřít, víno tomu, kdo je plný hořkosti: ⁷ ať se napije, ať zapomene na svou bídu, ať si už nevzpomíná na své neštěstí! ⁸ Otevři ústa ve prospěch němého, za věc všech opuštěných; ⁹ otevři ústa, suď spravedlivě, obhajuj věc chudého a nešťastného. ¹⁰ Álef. Řádnou ženu kdo nalezne? Má mnohem větší cenu než perly! ¹¹ Bét. Spoléhá na ni srdce manželovo, je mu k užítku bez meškání. ¹² Gimel. Je pro něho štěstím, nikoli neštěstím po všechny dny jeho života. ¹³ Dálet. Hledí si vlny a lnu a pracuje čilou rukou. ¹⁴ Hé. Podobá se obchodním korábům: zdaleka přiváží potravu. ¹⁵ Vav. Ještě za tmy vstává, rozděluje rodině jídlo a příkazy služkám. ¹⁶ Zajin. Pomyslí-li na pole, koupí je; z výnosu svých rukou vysazuje vinici. ¹⁷ Chet. Rázně si opasává bedra a ukazuje sílu svých paží. ¹⁸ Tet. Ví, že se jí dílo daří, za noci jí nezhasíná lampa. ¹⁹ Jod. Klade ruku na přeslici, prsty se chápe vřetena. ²⁰ Kaf. Napřahuje ruce k chudákovi, vztahuje paže k nešťastným. ²¹ Lámed. Nebojí se o svůj dům, když sněží, vždyť celá její rodina nosí dvojí oděv. ²² Mém. Zhotovuje si pokrývky, má oděv ze lnu a purpuru. ²³ Nún. Jejeho manželka

*Srdce ženy by mělo být tak blízko Bohu,
že by muž měl hledat Boha, aby našel ji.*

C.S. Lewis

znají u bran města, zasedá mezi staršími země. ²⁴Sámek. Tká látky a prodává je, kupci dodává opasek. ²⁵Ajin. Síla a důstojnost jsou jejím šatem, usmívá se vstříc příštímu dni. ²⁶Pé. Moudře otevírá ústa, na jazyku má zbožné naučení. ²⁷Cáde. Bdí nad chodem domu, nejí chléb zahálky. ²⁸Kóf. Její synové povstávají a prohlašují ji za blahoslavenou, její manžel o ní pronáší chvalořeč: ²⁹Réš. „Mnohé ženy vykonaly velké činy, ty však je všechny předčíš!“ ³⁰Šín. Půvab je klamem! Krása marností! Ženě, jež se bojí Jahva, té je třeba blahopřát! ³¹Táv. Věnujte jí díl výnosu jejich rukou a u bran ať jí chvalořečí její díla.

Kazatel

Úvod

1 Slova Davidova syna Koheleta, krále v Jeruzalémě. ² Marnost nad marnost, říká Kohelet; marnost nad marnost, všechno je marnost. ³ K čemu je člověku všechna námaha, kterou vynakládá pod sluncem? ⁴ Jedno pokolení odchází, druhé pokolení přichází, ale země trvá stále. ⁵ Slunce vychází, slunce zapadá, spěchá ke svému místu a tam vychází. ⁶ Vítr vane k jihu, stáčí se k severu, stáčí se, stáčí a vane a na své dráze se obrací vítr. ⁷ Všechny řeky tečou k moři a moře se nenaplní. K místu, kam řeky tečou, tam budou téci i nadále. ⁸ Všechna slova unavují! Nikdo nemůže říci, že se oko nenasytí vidění a ucho nedosytí tím, co slyšelo. ⁹ Co bylo, to bude, co se stalo, bude se opět dít a nic nového není pod sluncem! ¹⁰ Je-li něco, o čem by se řeklo: „Hle, to je nové!“ – ve staletích, jež nám předcházela, to bylo. ¹¹ Na minulé není vzpomínky a také ne na ty z budoucích časů: nezbude na ně žádná vzpomínka u těch, kdo přijdou potom. ¹² Já, Kohelet, jsem byl izraelským králem v Jeruzalémě. ¹³ S moudrostí jsem se celým srdcem věnoval vyhledávání a zkoumání všeho, co se děje pod nebem. Je to lopotný úkol, který dal Bůh lidským dětem, aby si ho hleděly. ¹⁴ Díval jsem se na všechna díla, která pod sluncem se dějí: a hle, vše je marnost a honba za větrem! ¹⁵ Co je zkřivené, nedá se narovnat, co chybí, nedá se dopočíst. ¹⁶ Řekl jsem si v srdci: Hle, nahromadil jsem a nakupil moudrosti víc než kdokoli přede mnou v Jeruzalémě a v srdci jsem prohlédl všemožnou moudrost a vědění. ¹⁷ Celým srdcem jsem se věnoval tomu, abych porozuměl moudrosti a vědění, hlouposti a pošetilosti, a pochopil jsem, že i to vše je dychtění po větru. ¹⁸ Mnoho moudrosti, mnoho hoře; více vědění, více bolesti.

2 Řekl jsem si v srdci: Pojď tedy, ať ti dám zakusit radost, poznej štěstí! A hle, i to je marnost. ² O smíchu jsem řekl: „hloupost“ a o radosti: „k čemu je?“ ³ Rozhodl jsem se sám u sebe, že vydám své tělo pití a přitom své srdce povedu v moudrosti, že se přikloním k pošetilosti, abych viděl, co lidem přísluší dělat pod nebem po všechny dny jejich života. ⁴ Byl jsem velkorysý. Vystavěl jsem si paláce, vysadil jsem si vinice, ⁵ udělal jsem si zahrady a sady a zasadil jsem tam všechny ovocné stromy. ⁶ Udělal jsem si cisterny a vodou z nich jsem zavlažoval své vysázené mladé stromky. ⁷ Nakoupil jsem otroky a služky, měl jsem hojnost služebnictva a stád skotu i bravu, víc než kdokoli přede mnou v Jeruzalémě. ⁸ Také jsem si nahromadil zlato a stříbro, poklady králů i krajů. Opatřil jsem si zpěváky a zpěvačky a veškerý přepych lidských dětí, truhlici za truhlicí. ⁹ Vyvýšil jsem se a překonal jsem kohokoliv, kdo v Jeruzalémě byl přede mnou, a má moudrost mi zůstala. ¹⁰ Neodepřel jsem svým očím nic z toho, po čem zatoužily, nepřipravil jsem své srdce o žádnou radost, protože jsem se radoval z veškeré své práce, a to byl můj úděl při veškeré mé práci. ¹¹ Tu jsem přemýšlel o všech dílech svých rukou a o veškeré námaze, kterou jsem na ně vynaložil: a hle, všechno je marnost a honba za větrem, pod sluncem se nedá nic získat! ¹² Potom jsem začal přemýšlet o moudrosti, hlouposti a pošetilosti: Hledme, co bude dělat králův následovník? To, co už se dělalo. ¹³ Viděl jsem, že moudrost má vrch nad pošetilostí jako den nad temnotou. ¹⁴ Moudrý má oči otevřené, ale pošetilý kráčí v temnotách. Ale i já vím, že oba čeká týž úděl. ¹⁵ Tu jsem si řekl v srdci: „Úděl pošetilého bude též údělem mým, nač jsem tedy byl moudrý?“ Řekl jsem si, že i to je marnost. ¹⁶ Není trvalé vzpomínky na moudrého ani na pošetilého a v příštích dnech se na oba zapomene: moudrý zkrátka a dobře zemře spolu s pošetilým. ¹⁷ Nenávidím život, protože to, co se dělá pod sluncem, se mi nelíbí: všechno je marnost a honba za větrem. ¹⁸ Nenávidím práci, kterou jsem namáhavě konal pod sluncem a kterou zůstavuji svému následovníkovi: ¹⁹ kdo ví, bude-li moudrý, nebo blázen? A přece bude pánem veškeré mé práce, kterou jsem namáhavě konal a při které jsem si moudře vedl pod sluncem; i to je marnost. ²⁰ Mé srdce z toho nakonec pozbylo odvahy kvůli vši té námaze, kterou jsem pod sluncem vynaložil. ²¹ Vždyť hle, člověk, který pracoval s moudrostí, vědáním a úspěchem, pak dává svůj podíl tomu, jenž nepracoval: i to je marnost a je to těžká křivda. ²² Vždyť co zůstává člověku z veškeré jeho námahy a ze všeho úsilí, kvůli němuž se jeho srdce plahočilo pod sluncem? ²³ Ano, všechny jeho dny jsou bolestné a jeho úkol je namáhavý: ani v noci si nemůže odpočinout: i to je marnost! ²⁴ Pro člověka je štěstí jen v tom, že jí a pije, a v potěšení, jež nalézá ve své práci, a vidím, že i to svou rukou dává Bůh, ²⁵ vždyť kdo bude jíst a kdo bude pít, nepřijde-li to od něho? ²⁶ Dává moudrost, vědění a radost tomu, komu se mu líbí, a hříšníkovi dává za úkol, aby sbíral a shromažďoval pro toho, kdo se Bohu líbí. I to je marnost a honba za větrem.

3 Všechno má svou chvíli a každá věc pod sluncem má svůj čas. ² Čas rodit a čas umírat; čas sázet a čas zasazené vytrhávat. ³ Čas zabíjet a čas uzdravovat; čas ničit a čas stavět. ⁴ Čas plakat a čas se smát; čas

naříkat a čas tančit. ⁵ Čas házet kameny a čas je sbírat; čas objímat a čas odříkat se objímání. ⁶ Čas hledat a čas ztrácat; čas uchovávat a čas odhazovat. ⁷ Čas trhat a čas sešívát; čas mlčet a čas hovořit. ⁸ Čas milovat a čas nenávidět; čas k válce a čas k míru. ⁹ Jaký užitek nalézá ten, kdo pracuje, v námaze, kterou vynakládá? ¹⁰ Dívám se na úkol, který Bůh dává lidským dětem: ¹¹ všechno, co on dělá, dělá v pravý čas. Vložil jim do srdce souhrn času, ale člověk přitom nedokáže pojmut od počátku do konce to, co Bůh dělá. ¹² A vím, že pro člověka není štěstí, leda v rozkoši a blahobytu v průběhu života. ¹³ A když člověk jí, pije a nalézá štěstí ve své práci, je to Boží dar. ¹⁴ Ví, že vše, co Bůh udělal, bude navždy. K tomu není co přidat, z toho není co ubrat a Bůh si počíná tak, abychom se ho báli. ¹⁵ Co je, již bylo, co bude, již je. Bůh vyhledává pronásledovaného. ¹⁶ Rozhlížím se dále pod sluncem: na místě práva je zločin, na místě spravedlivého je zločinec; ¹⁷ a říkám si v srdci: spravedlivého i zločince bude soudit Bůh, protože je zde čas pro všechny věci a pro každý čin. ¹⁸ Říkám si v srdci o lidských dětech: to proto, aby je Bůh zkoušel a ukázal jim, že jsou zvířata. ¹⁹ Vždyť úděl člověka a úděl zvířete je týž úděl: jako umírá on, tak umírá ono a oba mají týž dech. Člověk není v ničem zvířeti nadřazený, vždyť všechno je marnost. ²⁰ Všechno odchází na stejné místo: všechno povstává z prachu, všechno se navrací v prach. ²¹ Kdo ví, zda dech člověka stoupá vzhůru a zda dech zvířete klesá dolů k zemi? ²² Vidím, že pro člověka není štěstí, leda v tom, že se raduje ze svého díla, vždyť to je jeho podíl. Kdo mu tedy ukáže, co bude po něm?

4 Díval jsem se ještě na veškerý útlak, k němuž dochází pod sluncem: Hle, slzy utiskovaných, a nemají utěšitele; a síla je na straně utlačovatelů, a nemají utěšitele. ² Tu blahopřeji mrtvým, kteří jsou již mrtví, spíš než živým, kteří jsou ještě naživu. ³ A šťastnější než obojí je ten, kdo ještě nežije a nevidí nespravedlnost, k níž dochází pod sluncem. ⁴ A vidím, že každá práce a každý úspěch je jen závistí jednoho vůči druhému: je to marnost a honba za větrem! ⁵ Blázen si založí paže a užírá se. ⁶ Lepší je hrst odpočinku než dvě hrsti práce k honbě za větrem. ⁷ Vidím ještě další marnost pod sluncem: ⁸ třeba někdo osamělý, který nemá nikoho k sobě, ani syna, ani bratra; všechna jeho dřina nezná mezí a jeho oči se nenasytí bohatstvím: „Pro koho tedy pracuji a odříkám se štěstí?“ I to je marnost a je to lopotný úkol. ⁹ Lépe je dvěma než samotnému, neboť tak přináší práce dobrý užitek. ¹⁰ Když dojde k pádu, pozvedá jeden druhého; ale jak je s tím, kdo padá a nemá nikoho, kdo by ho pozvedl? ¹¹ A když uléhají dva, zahřívají se, ale jak se zahřeje, kdo je sám? ¹² Tam, kde osamělý člověk je sražen, dva odolají a trojitá nit se těžko přetrhne. ¹³ Lepší je chudý a moudrý chlapec než starý a pošetilý král, jenž si už nedá poradit. ¹⁴ I když vyšel z vězení, aby vládl, a i když se narodil v království jako žebrák, ¹⁵ vidím všechny živé pod sluncem, jak jdou a přidávají se k tomu chlapci, tomu druhému, uchvatiteli, ¹⁶ a on stojí v čele davu bez konce. Ale ti, kdo přijdou potom, se z toho radovat nebudou, protože i to je marnost a dychtění po větru. ¹⁷ Dej pozor na své kroky, když jdeš do Božího domu: přistupovat a poslouchat je lepší než obět, kterou přinášíš pošetilí, ale oni nevědí, že konají zlo.

5 Nepobízej své rty, aby se tvé srdce neukvapilo a nevyřklo slovo před Bohem, neboť Bůh je na nebi a ty na zemi; ať tedy jsou tvá slova nečetná. ² Neboť z mnoha starostí vzchází sen, z mnoha slov hlas pošetilce. ³ Učiníš-li Bohu slib, neotálej ho splnit, neboť Bůh nemiluje pošetilce. Svůj slib splň. ⁴ A lepší je nečinit slib, než ho učinit a nesplnit. ⁵ Nedovoluj svým ústům, aby z tebe udělala hříšníka. A neříkej pak poslovi, že to bylo nedopatření: proč dávat Bohu podnět, aby se na tebe rozhněval a zničil dílo tvých rukou? ⁶ Vždyť z mnoha snů pocházejí marnost a množství slov. Měj tedy bázeň před Bohem. ⁷ Vidíš-li v některém kraji, že je chudák utiskován, spravedlnost a právo zlehčovány, nebuď tím překvapen; vždyť nad určitou vládou bdí vyšší vláda a nad nimi ještě vyšší. ⁸ Ale výnos, který si člověk bere z půdy, patří všem, pole slouží králi. ⁹ Kdo miluje peníze, penězi se nenasytí, kdo miluje hojnost, tomu to nevynáší: i to je marnost. ¹⁰ Kde je hojnost majetku, je hojnost těch, kdo jej projídají: jaký z toho má majitel užitek, ne-li podívanou pro oči? ¹¹ Spánek pracujícího je sladký, ať pojedl málo nebo moc; ale bohatému nedá jeho nasycení spát. ¹² Je jedna křiklavá křivda, kterou vidím pod sluncem: bohatství, které jeho majitel uchovává k vlastní škodě. ¹³ Ve špatném obchodě toto bohatství ztrácí, přivede na svět syna, a nemá už v ruce nic. ¹⁴ Jak vyšel zcela nahý z matčina lůna, tak se vrací, jako předtím přišel. Ze své práce nezískal nic, co by mu zůstalo v ruce. ¹⁵ I to je křiklavá křivda, že odchází tak, jak přišel: Jaký užitek má z toho, že pracoval pro vítr? ¹⁶ A pak, všechny jeho dny mijejí v temnotě, smutku, v četných zármutcích, nemoci a rozčilení. ¹⁷ Hle, viděl jsem toto: štěstí, jež přísluší člověku, je jíst a pít a nalézat potěšení ve vší práci, kterou koná pod sluncem po všechny dny života, které mu dává Bůh, protože to je jeho podíl. ¹⁸ A každý člověk, jemuž Bůh dává bohatství a jmění, jemuž dopřává, aby se z něho živil a přijímal z něho svůj podíl a aby se radoval ze své práce: je to Boží dar. ¹⁹ On totiž příliš nevzpomíná na dny svého života, pokud Bůh zaměstnává jeho srdce radostí.

6 Je další zlo, jež vidím pod sluncem a jež je pro člověka těžké: ² třeba takový muž, kterému Bůh dává bohatství, jmění a slávu a kterému nechybí nic z toho, po čem může toužit; ale Bůh mu nedopřává, aby si z toho užíval a užívá si toho cizinec: to je marnost a kruté utrpení. ³ Třeba takový muž, který měl sto dětí a žil mnohá léta, a přestože jeho roky byly hojné, nenasytil se štěstím a nemá dokonce ani hrob: vidím, že nedonošené dítě je šťastnější než on. ⁴ Přišlo do marnosti, odchází do temnot a v temnotách je pohřbeno jeho jméno. ⁵ Neuvidělo ani slunce a nepoznalo je: odpočívá se mu lépe než onomu muži. ⁶ A kdyby on byl žil i dvakrát tisíc let; nebyl by okusil štěstí; což neodcházejí všichni na jediné místo? ⁷ Každá námaha, kterou člověk vynakládá, je pro jeho ústa, a přece jeho choutky nejsou nikdy uspokojeny. ⁸ Jakou výhodu má moudrý před pošetilým? A jak je to s nuzákem, který ví, jak se má chovat před živými? ⁹ Lepší je to, co vidí oči, než hnutí touhy, i to je marnost a honba za větrem! ¹⁰ Co bylo, bylo již pojmenováno, a je známo, co je člověk: nemůže se soudit s tím, kdo je silnější než on. ¹¹ Čím víc je slov, tím víc je marnosti: jaký z toho má člověk prospěch? ¹² A kdo ví, co člověku přísluší v jeho životě, během dnů toho marného života, který on tráví jako stín? Kdo člověku ohlásí, co se má stát pod sluncem po něm?

7 Lepší je jméno nežli drahocenný olej a den smrti než den narození. ² Lepší je jít do domu smutku než do domu hostiny, protože to je konec každého člověka; a tak živý nad tím bude přemýšlet. ³ Lepší je žal nežli smích, neboť se smutnou tváří je možno mít radostné srdce. ⁴ Srdce moudrého je v domě smutku, srdce pošetilých v domě radosti. ⁵ Lepší je poslouchat napomenutí moudrého než poslouchat zpěv pošetilého; ⁶ vždyť jako praskot trní pod kotlem je smích pošetilého, a to je také marnost. ⁷ Ale z útlaku se moudrý zblázní a dar vrhá srdce do záhuby. ⁸ Lepší je konec něčeho nežli počátek, lepší je trpělivost než domýšlivost. ⁹ Nespěchej s hněvem, neboť rozhněvanost přebývá v srdcích pošetilců. ¹⁰ Neříkej: „Jak to, že minulost byla lepší než přítomnost?“ Neboť k takové otázce tě nevede moudrost. ¹¹ Moudrost je dobrá jako dědictví, prospívá těm, kdo vidí slunce. ¹² Vždyť moudrost chrání, jako chrání peníze, a výhodou vědění je, že moudrost dává život těm, kdo ji mají. ¹³ Pohlédni na Boží dílo: kdo jen bude moci narovnat, co on ohnul? ¹⁴ V den štěstí buď šťastný a v den neštěstí, hled: Bůh zkrátka a dobře udělal jedno i druhé, aby člověk za sebou nic nenacházel. ¹⁵ Za svého marného života jsem viděl vše: spravedlivého, jak hyne ve své spravedlnosti, i bezbožníka, jak přežívá ve své bezbožnosti. ¹⁶ Nebuď přehnaně spravedlivý a nedělej se příliš moudrým, proč by ses měl zničit? ¹⁷ Nedělej se přehnaně zlým a nebuď pošetilý, proč umírat, než přijde tvůj čas? ¹⁸ Je dobré držet se jednoho a nepouštět z ruky druhé, protože kdo se bojí Boha, nalezne obojí. ¹⁹ Moudrost činí moudrého silnějším nad deset správců města. ²⁰ Na zemi není muž tak spravedlivý, aby konal dobro, aniž by někdy zhřešil. ²¹ Nevěnuj ostatně pozornost všem slovům, která se pronášejí, tak neuslyšíš, jak ti zlořečí tvůj služebník. ²² Vždyť často tvé srdce vědělo, že i ty jsi zlořečil jiným. ²³ Toto vše jsem moudrostí vyzkoušel; řekl jsem: „budu moudrý“, je to však mimo můj dosah! ²⁴ Mimo dosah je, co bylo; hluboko! Hluboko! Kdo to odhalí? ²⁵ Dospěl jsem v srdci k tomu, že poznávám, zkoumám a poptávám se po moudrosti i rozmyslu a rozpoznávám, že zlo je čímsi pošetilým a že bláznovství je hloupostí. ²⁶ A shledávám, že trpčí než smrt je žena, neboť je to past, její srdce je síť a její paže řetězy. Kdo se líbí Bohu, uniká jí, ale hříšník se do ní dá lapit. ²⁷ Hle, říká Kohelet, shledávám toto, když se dívám na jednu věc po druhé, abych tak dospěl k nějaké úvaze, ²⁸ kterou dosud hledám a nenacházím: jednoho muže mezi tisíci najdu, ale jedinou ženu mezi všemi, tu nenajdu. ²⁹ Hle, nacházím jen toto: Bůh udělal člověka zcela přímého, a ten sleduje nejrůznější záměry.

8 Kdo se vyrovná moudrému? Kdo umí něco vyložit? Moudrost působí, že se člověku rozzáří tvář a jeho přísný vzhled se promění. ² Poslechni králův příkaz a kvůli božské přísaze ³ se od něho kvapně nevzdaluj, nestůj neústupně při zlé věci, protože on dělá, co se mu líbí. ⁴ Protože královo slovo je svrchované, kdo mu řekne: „Co to děláš?“ ⁵ Kdo dodržuje přikázání, nepozná žádné neštěstí; srdce moudrého pozná čas i soud, ⁶ neboť každá věc má svůj čas a svůj soud. Ale neštěstí je pro člověka vážné, ⁷ vždyť on neví, co bude dál: kdo by mu dokázal ohlásit, jak tomu bude? ⁸ Žádný člověk není pánem větru, tak aby zadržel vítr, nikdo není pánem dne smrti. Ve válce není odkladu a zlovolnost nezachrání toho, kdo ji spáchá. ⁹ To vše jsem viděl a celým srdcem jsem se zabýval tím, co se děje pod sluncem v čase, kdy člověk je pánem člověka – k jeho neštěstí. ¹⁰ A tak jsem viděl zlovolníky odváděné k jejich hrobu, a ze svatého místa se odchází a ve městě se zapomíná, jak si počínali: i to je marnost! ¹¹ Jelikož rozsudek vyneseny nad tím, kdo koná zlo, nebývá rychle vykonán, je srdce lidských dětí plné touhy po zlém konání. ¹² Ať hříšník stokrát dělá zlé, žije dále. Ale vím také, že těm, kdo se bojí Boha, se daří dobře, právě proto, že se ho bojí, ¹³ že však zlovolníkovi se dobře nedaří a že jako stín si život neprodlouží, protože se nebojí Boha. ¹⁴ Na zemi dochází k jedné marnosti: jsou spravedliví, s nimiž se nakládá podle jednání zlovolníků, a zlovolníci, s nimiž se nakládá podle jednání spravedlivých.

Říkám, že i to je marnost. ¹⁵ A vzdávám chválu radosti, protože pro člověka je štěstí jen v jídle, pití a rozkoši, které má; doprovází to jeho práci ve dnech života, který mu pod sluncem dává Bůh. ¹⁶ Když jsem se zabýval celým srdcem poznáváním moudrosti a pozorováním úkolu konaného na zemi, – neboť ani ve dne, ani v noci nezakusí oči člověka odpočinku –, ¹⁷ pozoroval jsem veškeré Boží dílo: člověk nemůže odhalit veškeré dílo konané pod sluncem; ačkoli se člověk unavuje hledáním, nenalézá. A dokonce i kdyby moudrý říkal, že ví, nalézt nemůže.

9 Ano! Tím vším jsem se zabýval celým srdcem a to vše jsem zakusil: totiž že spravedliví a moudří i se svými díly jsou v Boží ruce. Člověk nezná lásku ani nenávisť, obojí je před ním ² marnost. Takto mají všichni týž osud, spravedlivý i zlovolník, dobrý i zlý, čistý i nečistý, ten, kdo obětuje, i ten, kdo neobětuje; dobrý je jako hříšník, kdo přísahá, jako ten, kdo se přísahat obává. ³ Mezi vším, co se děje pod sluncem, je jedno zlo, že totiž všichni mají týž osud. A srdce lidí je plné zlovolnosti, během života mají v srdci hloupost a končí u mrtvých. ⁴ Ale ten, kdo je spjat se všemi živými, má naději, a živý pes je lepší než mrtvý lev. ⁵ Živí aspoň vědí, že zemřou, ale mrtví nevědí vůbec nic. Už se jim nedostane žádné mzdy, protože vzpomínka na ně je zapomenuta. ⁶ Jejich láska, jejich nenávisť, jejich žárlivost už zašly a oni se už nikdy nebudou podílet na tom, co se děje pod sluncem. ⁷ Jdi, s radostí si jez chléb a s dobrou myslí si pij víno, neboť Bůh již ocenil tvá díla. ⁸ Stále nos bílé šaty a tvé hlavě ať nechybí vonný olej. ⁹ Užívej života s ženou, kterou máš rád, po všechny dny života marnosti, které ti Bůh dává pod sluncem, po všechny své dny marnosti, protože to je tvůj úděl v životě a v lopotě, kterou pod sluncem vynakládáš. ¹⁰ Všechno, co tvá ruka může udělat, udělej, pokud k tomu máš sílu, protože ani konání, ani myšlení, ani vědění, ani moudrost nejsou v šeuolu, kam odcházíš. ¹¹ Ještě jsem viděl pod sluncem, že běh nepatří nejrychlejším, ani boj hrdinům, že pro moudré není chleba, pro chytré bohatství, pro vědoucí přízeň: jim všem nadchází doba příhodná i nevhodná. ¹² Ale člověk nezná svou hodinu. Jako ryby chycené do proradné sítě, jako ptáci lapení do pasti, tak jsou překvapeny lidské děti ve chvíli neštěstí, když se na ně znenadáni snese. ¹³ Hle, ještě jsem pod sluncem viděl tento druh moudrosti, a zdá se mi významný: ¹⁴ Bylo jedno malé město, mělo málo obyvatel. Přitáhl na ně velký král; oblehl je a vystavěl proti němu velká opevnění. ¹⁵ Ale narazil na jednoho chudého a moudrého muže a ten to město svou moudrostí zachránil. A nikdo na toho chudého muže neuchoval vzpomínku. ¹⁶ Tu jsem řekl: Moudrost je lepší než síla, ale moudrost chudého bývá zneuznána a jeho slova nikdo neposlouchá. ¹⁷ Spíše se naslouchá klidným slovům moudrých než křiku toho, kdo velí nerozumným. ¹⁸ Moudrost je lepší než zbraně, ale jediný hřích ruší mnoho dobrého.

10 Jediná mrtvá moucha zkazí voňavkářův olej, trocha hlouposti váží víc než moudrost a sláva. ² Moudrý si vede správně, pošetilý jde nakřivo. ³ I když jde pošetilý kupředu, chybí mu duch, a všichni říkají: „Je to pošetilec!“ ⁴ Když se proti tobě obrátí velitelova špatná nálada, neopouštěj své místo, protože klid zabraňuje velkým hříchům. ⁵ Pod sluncem vidím jedno zlo, něco jako vládcovo nedopatření: ⁶ pošetilost na nejvyšším místě a bohaté, kteří zůstávají v ponížení. ⁷ Vidím otroky, jak jezdí na koni, a knížata, jak chodí pěšky jako otroci. ⁸ Kdo kopá jámu, padá do ní, kdo podkopává zeď, toho uštkne had; ⁹ kdo dobývá kameny, zraní se o ně, kdo štípe dříví, vystavuje se nebezpečí. ¹⁰ Otipí-li se železo a nenaostří-li se jeho čepel, musí se zdvojnásobit síly, ale je k užtku přivést k cíli moudrost. ¹¹ Uštkne-li had proto, že není zaklínán, zaklínačovi z toho nic nekyne. ¹² Slova moudrého se líbí, pošetilého dovedou jeho rty do záhuby: ¹³ počátkem jeho slov je bláznovství a konec jeho proradného výroku hloupost. ¹⁴ Blázen kupí slova na sebe, ale člověk neví, co bude: kdo mu oznámí, co přijde po něm? ¹⁵ Pošetilého unavuje, když pracuje, on nedokáže ani dojít do města. ¹⁶ Běda tobě, země, která máš za krále chlapce a jejíž knížata od rána jedí! ¹⁷ Šťastná země, jejíž král je vznešeného rodu, jejíž knížata jedí v pravý čas, aby nabrala sil, a ne aby hodovala. ¹⁸ Líným rukám uhýbá trám, nedbalým rukám prší do domu. ¹⁹ K rozptýlení se uspořádá hostina, víno obveseluje živé a peníze mají odpověď na všechno. ²⁰ Neproklínej krále ani v myšlenkách, neproklínej bohatého ani doma v pokoji, neboť pověst o tom by roznesl nebeský pták, okřídlenec by opakoval tvá slova.

11 Hoď svůj chléb na vodu, časem ho zase najdeš. ² Jeden díl rozdej sedmi či osmi, vždyť nevíš, jaké neštěstí může na zemi přijít. ³ Jsou-li mračna plná deště, vylévají jej na zem; a padne-li strom na sever nebo na jih, zůstane ten strom tam, kam padl. ⁴ Kdo pozoruje vítr, neseje, kdo se dívá na mraky, nesklízí. ⁵ Jako neznáš cestu, kudy se ubírá vítr, nebo cestu zárodku v lůně ženy, tak neznáš dílo Boha, který vše činí. ⁶ Ráno zasej své zrno a večer nedej své ruce zahálet, protože nevíš, která ze dvou věcí se zdaří, nebo jsou-li obě stejně dobré. ⁷ Sladké je světlo a očím se líbí, když vidí slunce; ⁸ žije-li člověk dlouhá léta, ať všech využije, ale ať si

vzpomene, že dnů temnot bude mnoho: všechno, co přichází, je marnost. ⁹ Vesel se, mladíku, ve svém mládí, buď šťastný ve dnech jinošství, jdi cestami svého srdce a za touhami svých očí, ale věz, že za to všechno tě Bůh povolá k soudu. ¹⁰ Odháněj od svého srdce žal, odvracej od svého těla utrpení, ale marností je mládí a věk černých vlasů.

12 A vzpomeň si ve dnech jinošství-lib na svého Stvořitele, dříve než nastanou zlé dny a než přijdou roky, o nichž řekneš: „Nelíbí se mi!“; ² dříve než se zatmí slunce a světlo, měsíc a hvězdy a než se vrátí mraky po dešti; ³ v den, kdy se chvějí strážcové domu, kdy se ohýbají zdatní mužové, kdy ženy jedna po druhé přestávají mlít, kdy temnota zahálí ty, jež hledí z okna. ⁴ Když jsou dveře na ulici zavřené, když utichá hlas mlýnku, když se vstává při ptačím zašveholení, když umlkají všechny písně. ⁵ Když se člověk leká stoupání a když se cestou děsí. A mandlovník kvete a kobylka je těžká a kaparka ztrácí svou chuť. A člověk zatím odchází do svého věčného příbytku a na ulici už obcházejí nařikači. ⁶ Dříve než povolí stříbrná nit, než se rozbije zlatá číše, než se džbán roztrhne u pramene, než se rozláme kladka u studny ⁷ a než se prach navrátí do země, tak jako z ní vzešel, a dech k Bohu, který ho dal. ⁸ Marnost nad marnost, říká Kohelet, všechno je marnost. ⁹ Kohelet vedle toho, že byl mudrc, učil také lid věděni; zvažil, prozkoumal a opravil řadu přísloví; ¹⁰ Kohelet se snažil nalézt mnoho libivých slov a napsat slova pravdy. ¹¹ Slova moudrého jsou jako bodce a jako kolíky, které zasadí pán stád; užívá je týž pastýř. ¹² A nadto tě, můj synu, upozorňuji, že skládat knihy je práce bez konce a že mnoho učení unavuje tělo. ¹³ Řeč je u konce. Řečeno bylo vše. Boj se Boha a zachovávej jeho příkázání, neboť to je povinností každého člověka. ¹⁴ Vždyt Bůh přivede k soudu všechny skutky člověka, vše, co je skryté, ať je to dobré, nebo zlé.

Píseň písní

Úvod

1 Šalomounova Píseň písní. ² (MILÁ) Kéž by mě zulíbal polibky svých úst. Tvé milování je nad víno lahodnější; ³ vybraně voní tvé voňavky; rozlévající se olej je tvé jméno, proto tě dívky milují. ⁴ Strhni mě za sebou, poběžme! Král mě uvedl do svých komnat; budeš nám radostí a jásotem. Víc než víno oslavíme tvé milování; věru po právu jsi milován! ⁵ (MILÁ) Snědá jsem, a přece krásná, jeruzalémské dcery, jako stany kedarské, jako šalmské závěsy. ⁶ Nehleďte na mou osmahlou pleť: to mě slunce ožehlo. Synové mé matky se na mne rozzlobili, poslali mě hlídat vinice. A svou vinici, tu jsem nehlídala! ⁷ Pověz mi tedy, ty, jehož miluje mé srdce: kam zavedeš své stádo pást, kde ho necháš za poledne odpočívat? Abych už nebloudila jako tulačka poblíž stád druhů tvých. ⁸ (SBOR) Nevíš-li to, nejkrásnější z žen, jdi po stopách stáda a kůzlata svá zaveď, ať se pasou poblíž obydlí pastýřů. ⁹ (MILÝ) Ke své klisně zapřažené do vozu faraonova tebe, má milá, přirovnávám. ¹⁰ Stále krásné jsou tvé líce s náušnicemi i tvé hrdlo v náhrdelnících. ¹¹ Zhotovíme ti zlaté náušnice a kuličky ze stříbra. ¹² (DVOJZPĚV) – Když král stoluje, vydechuje můj nard svou vůni. ¹³ Můj milý je polštářek s myrhou, jenž mi odpočívá mezi řadry. ¹⁴ Můj milý je hrozen šáchoru ve vinicích v Engadi. ¹⁵ – Jak jsi krásná, milá moje, jak jsi krásná! Tvé oči jsou holubice. ¹⁶ – Jak jsi krásný, můj milý, jak líbezný! Naše lože je samá zeleň. ¹⁷ – Trámoví našeho domu je z cedru, naše ostění z cypřiše.

2 – Jsem narcis z Šáronu, lilie z údolí. ² – Jako lilie mezi bodláčím, tak moje milá mezi mladými ženami. ³ – Jako jabloň ve stromoví sadu, tak můj milý mezi mladými muži. Do jejího vytouženého stínu jsem usedla, a její plod mi sládně na ponebí. ⁴ Zavedl mě do vinného sklepa a korouhev nade mnou vztyčuje – lásku. ⁵ Posilněte mě hroznovými koláči, osvěžte mě jablky, neboť jsem chorá láskou. ⁶ Jeho levou paží mám pod hlavou a objímá mě jeho pravice. ⁷ – Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, při gazelách, při polních laních, nebuďte, neprobuďte mou lásku, dokud si to sama nebude přát. ⁸ (MILÁ) Slyším svého milého. Již přichází, skáče po horách, poskakuje po pahorcích. ⁹ Můj milý se podobá gazele, mladému kolouchovi. Hle, již stojí za naší zdí. Nahlíží oknem, hledí mřížovím. ¹⁰ Můj milý se ozývá, říká mi: „Vstaň, má milá, má krásko, pojď. ¹¹ Hle, zima totiž minula, deštěm je konec, přešly. ¹² Po naší krajině se ukazují květy. Nastává čas veselých popěvek, je slyšet vrkání hrdliček po naší krajině. ¹³ Fikovník nasazuje první plody a rozkvetlé vinice vydechují vůni. Vstaň, má milá, má krásko, pojď! ¹⁴ Holubičko má, ukrytá ve stržích skal, ve srážném ústraní, ukaž mi svou tvář, promluv na mne; neboť máš hlas sladký a tvář půvabnou.“ ¹⁵ Pochyťte nám lišky, lištičky, pustoší vinici, vždyť naše vinice kvetou. ¹⁶ Můj milý je můj a já jsem jeho. Svě stádo pase v liliích. ¹⁷ Než zavane denní větřík a budou prchat stíny, vrať se nazpět...! Buď podoben, můj milý, gazele, mladému kolouchovi na horách Beteru.

3 Na svém loži jsem za noci hledala toho, jež miluje mé srdce. Hledala jsem ho, ale nenalezla! ² Vstanu tedy a proběhnu městem. Po ulicích a po náměstích budu hledat toho, jež miluje mé srdce. Hledala jsem ho, ale nenalezla! ³ Potkali mě strážní, kteří obcházejí město: „Viděli jste toho, jež miluje mé srdce? ⁴ Sotva jsem je minula, nalezla jsem toho, jež miluje mé srdce. Chopila jsem ho a nepustím ho, dokud ho neuvedu do domu své matky, do komnaty té, jež mě počala. ⁵ (MILÝ) Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, při gazelách, při polních laních, nebuďte, neprobuďte mou lásku, dokud si to sama nebude přát. ⁶ (BÁSNÍK) Co to tam stoupá z pouště jako sloup dýmu, opar z myrhy a kadidla a všech cizokrajných voňavek? ⁷ Hle, Šalomounova nosítka. Sedesát reků je obklopuje, výkvět reků Izraele: ⁸ všichni zkušeně vládnou mečem, vycvičení v boji. Každý má po boku meč proti nočnímu přepadení. ⁹ Král Šalomoun si zhotovil palankýn z libanonského dřeva. ¹⁰ Sloupky k němu zhotovil ze stříbra, baldachýn ze zlata, sedadlo z purpuru. Vnitřek je vykládán ebenem. ¹¹ Pojďte se podívat, sionské dcery, na krále Šalomouna, s členkou, jíž ho ověncila matka v den jeho svatby, v den, kdy se raduje jeho srdce.

4 (MILÝ) Jak jsi krásná, má milá, jak jsi krásná! Tvé oči jsou holubice pod závojem; tvé vlasy jako stádo koz vlnící se po svazích galaadské hory. ² Tvé zuby – stádo ovcí ke stříži, které vystupují z koupele. Každá má svoje dvojče, nechybí ani jedné z nich. ³ Tvé rty šarlatová stužka, a co říkáš, je půvabné. Tvé líce půle granátových jablek pod závojem. ⁴ Tvé hrdlo Davidova věž po vrstvách vystavěná. Tisíc kulatých štítů je

tam zavěšeno, vesměs štítý reků. ⁵ Dvě ňadra tvá dva kolouši, gazelí dvojčata, která se popásají mezi liliemi. ⁶ Než zavane denní větrík a budou prchat stíny, půjdu na myrhovou horu, na kadidlový pahorek. ⁷ Celá jsi krásná, má milá, a poskvrny na tobě není! ⁸ Přijď z Libanonu, nevěsto, přijď z Libanonu, vstup. Pohled dolů z vrcholků Amanu, z vrcholků Saniru a Hermonu, doupat lvů, hor leopardů. ⁹ Ztrácím kvůli tobě rozum, má sestro, nevěsto, ztrácím kvůli tobě rozum pro jediný tvůj pohled, pro jediný kruh tvého náhrdelníku! ¹⁰ Kolik půvabů má tvá láska, má sestro, nevěsto. Jak lahodná je tvá láska, víc než víno! A vůně tvých voňavek nad všechny balzámy! ¹¹ Ze tvých rtů, nevěsto, kane čistý med. Med a mléko máš pod jazykem; a vůně tvého šatu je jako vůně Libanonu. ¹² Je zahrada uzavřená, má sestra, nevěsta; uzavřená zahrada, zapečetěný pramen. ¹³ Tvé výhonky vytvářejí granátovníkový sad s nejvybranějšími plody: ¹⁴ nardem a šafránem, vonným rákosem a skořicovníkem a se vším kadidlovým stromovým; myrhou a aloí nejjemnějších vůní. ¹⁵ Pramen zahrad, studnice živých vod, bystřina z Libanonu! ¹⁶ (MILÁ) Zvedni se, severáku, přižeň se, jižní větře! Dujte na mou zahradu, ať vydává své vůně! Ať můj milý vstoupí do své zahrady a ať okusí její lahodné plody!

5 (MILÝ) Vcházím do své zahrady, má sestro, nevěsto, sklízím svou myrhu a svůj balzám, jím svůj med i svou plástev, piji své víno i své mléko. Jezte, přátelé, pijte, opájejte se, moji drazí! ² (MILÁ) Spím, ale mé srdce bdí. Slyším, že můj milý klepe. „Otevři mi, má sestro, přítelkyně moje, má holubičko, má přechásta! Vždyť mám hlavu pokrytou rosou, kučery krůpějemi noci.“ ³ – „Suknici jsem svlékla, proč bych ji zas oblékala? Umyla jsem si nohy, proč bych si je špinila?“ ⁴ Můj milý prostrčil ruku otvorem a mé útroby se pro něj zachvěly. ⁵ Vstala jsem, abych svému milému otevřela, a z rukou mi kapala myrha, z prstů čistá myrha na rukojeť závory. ⁶ Otevřela jsem svému milému, on se však otočil zády a zmizel! Duši jsem nad jeho útekem vypustila. Hledala jsem ho, ale nenalezla, volala jsem ho, ale neodpověděl! ⁷ Potkali mě strážní, kteří obcházejí město. Bili mě, poranili mě, plášť mi sebrali – strážcové hradeb. ⁸ Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, naleznete-li mého milého, co mu povíte? Že jsem chorá láskou. ⁹ (SBOR) V čem tedy tvůj milý předčí ostatní, nejkrásnější z žen? V čem tedy tvůj milý předčí ostatní, že nás takto zapřísaháš? ¹⁰ (MILÁ) Můj milý je krev a mléko, pozná se mezi deseti tisíci. ¹¹ Jeho hlava je ze zlata, z ryzího zlata; jeho kučery jsou palmy jako havran černé. ¹² Jeho oči jsou holubice, na břehu bystřin v mléce se koupají, na okraji kašny usedají. ¹³ Jeho líce jsou jako záhony vonného koření, provoněné porosty. Jeho rty jsou lilie; kane z nich čistá myrha. ¹⁴ Jeho ruce jsou oblé, zlaté kameny z Taršíše ozdobené. Jeho břicho je samá slonovina safiry vykládaná. ¹⁵ Jeho nohy jsou alabastrové sloupy spočívající na základech z ryzího zlata. Jeho zjev je jako Libanon, jako cedry, nemá sobě rovného. ¹⁶ Jeho řeč je líbeznot sama a všechno v něm je půvab sám. Takový je můj milý, takový je můj choť, dcery jeruzalémské.

6 (SBOR) Kam odešel tvůj milý, nejkrásnější z žen? Kam zamířil tvůj milý, abychom ho hledali s tebou? ² (MILÁ) Můj milý sešel do své zahrady k záhonům plným vůně, aby v zahradách pásal své stádo a trhal lilie. ³ Jsem svého milého a můj milý je můj! Svě stádo pase v liliích. ⁴ (MILÝ) Jsi krásná, má přítelkyně, jako Tirsá, půvabná jako Jeruzalém, hrozná jako ozbrojené šiky. ⁵ Odvrát ode mne své oči, neboť na mne útočí! Tvé vlasy jsou stádo koz vlnící se po svazích Galaadu. ⁶ Tvé zuby jsou stádo ovcí, které vystupují z koupele. Každá má své dvojče, nechybí ani jedné z nich. ⁷ Tvé líce jsou půle granátových jablek pod závojem. ⁸ Je šedesát královen a osmdesát vedlejších žen (a bezpočet mladých dívek.) ⁹ Jediná je má holubička, má přechásta. Je jedináček své matky, nejdraší té, která ji zrodila. Mladé ženy ji viděly a oslavily, královny i vedlejší ženy ji velebily: ¹⁰ „Kdo je ta, jež vzchází jako jitřenka, krásná jako luna, zářící jako slunce, hrozná jako ozbrojené šiky? ¹¹ Sešel jsem do ořechového sadu, podívat se na mladé výhonky v údolí, podívat se, zda raší vinice, zda kvetou granátovníky. ¹² Nevím jak, ale má touha mě vrhla do Aminadibových vozů!

7 (SBOR) Vrať se, vrať se, Šulamit; vrať se, vrať se, ať se na tě podíváme! Proč se díváte na Šulamit, jež tančí jakoby ve dvojím chóru? ² (MILÝ) Jak krásné nohy máš v sandálech, dcero knížecí! Křivka tvých boků je jako náhrdelník, dílo umělcových rukou. ³ Tvůj pupek vykroužená číše, kéž v ní nechybějí vína! Tvé břicho, kupa pšenice vroubená liliemi. ⁴ Dvě tvá ňadra se podobají dvěma kolouchům, gazelím dvojčatům. ⁵ Tvé hrdlo, věž ze slonoviny. Tvé oči, rybníky v Chešbonu u Bat-Rabimské brány. Tvůj nos, věž Libanonu, hlídka obrácená k Damašku. ⁶ Tvá hlava se tyčí jako Karmel a její pletence jsou jako purpur; do tvých kadeří se chytil král. ⁷ Jak jsi krásná, jak jsi půvabná, lásko, rozkoši! ⁸ Ve svém vzletu se podobáš palmě, tvá ňadra jsou její hrozny. ⁹ Rekl jsem: Vylezu na tu palmu, chopím se jejích trsů. Tvá ňadra ať jsou vinnými hrozny, vůně tvého dechu vůní jablek; ¹⁰ tvá řeč vybraným vínem! (MILÁ) To stéká k mému milému, tak jako splývá po rtech dřímajících. ¹¹ Já jsem svého milého a ke mně se nese jeho touha. ¹² Přijď, můj milý, pojďme do polí! budem přenocovat ve vesnicích, ¹³ hned ráno půjdeme do vinic. Podíváme se, zda raší réva, zda kvetou její

výhonky, zda vykvetly granátovníky. Tehdy ti přinesu darem svou lásku. ¹⁴ Mandragory vydechují svou vůni, u našich dveří jsou všechny nejlepší plody. Čerstvé i staré jsem uchovala pro tebe, můj milý.

8 Ach! Proč nejsi mým bratrem odkojeným u prsu mé matky! Kdybych tě venku potkala, mohla bych tě políbit, aniž by mnou lidé pohrdali. ² Vedla bych tě, zavedla bych tě do domu své matky, ty bys mě učil! Dala bych ti napít vonného vína, svého moštu z granátových jablek. ³ Jeho levou paži mám pod hlavou a objímá mě jeho pravice. ⁴ (MILÝ) Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, nebudte, neprobudte mou lásku, dokud si to sama nebude přát. ⁵ Kdo je ta, jež vychází z pouště a opírá se o svého milého? Pod jabloní jsem tě probudil, právě tam, kde tě počala tvá matka, tam, kde počala ta, jež tě porodila. ⁶ (MILÁ) Polož si mě jako pečeť na své srdce, jako pečeť na svou paži. Neboť silná jako smrt je láska, vášeň jako šeol nezlomná. Její šípy jsou šípy ohnivé, Jahvův plamen. ⁷ Přívaly vod lásku nedokážou uhasit a řeky ji nezatopí. Kdo by dával veškeré bohatství svého domu, aby si koupil lásku, sklídl by jen pohrdání. ⁸ Naše sestra je malá: ňadra se jí ještě nevyklenula. Co uděláme s naší sestrou v den, kdy půjde o ní? – ⁹ Je-li hradbou, postavíme na vrcholu stříbrné cimbuří; je-li branou, obestavíme ji cedrovými deskami. – ¹⁰ Já jsem zeď a má ňadra jsou jako její věže. V jejich očích jsem proto našel pokoj. ¹¹ Šalomoun měl v Baal-Hamonu vinici. Svěřil ji hlídačům a za její plody mu každý měl odevzdat tisíc šekelů stříbra. ¹² Svou vinici, tu mám před očima: tobě, Šalomoune, těch tisíc šekelů a dvě stě hlídačům jejích plodů. ¹³ Ty, která bydlíš v zahradách, mí druhové naslouchají tvému hlasu: dej, prosím, ať jej slyším! ¹⁴ Utíkej, můj milý. Buď podoběn gazele, mladému kolouchovi na provoněných horách!

Izajáš

Úvod

1 Vidění, jež se dostalo Amosovu synovi o Judovi a Jeruzalému v době judských králů Oziáše, Jotama, Achaze a Ezechiáše. ² Slyšte, nebesa, země, naslouchej, neboť mluví Jahve. Vychoval jsem děti, dal jsem jim vyrůst, ony se však proti mně vzbouřily. ³ Vůl zná svého majitele a osel jesle svého pána, Izrael nezná, můj lid nechápe. ⁴ Běda, hříšný národe, provinilý lide! Plemeno zločinců, zvrácení synové! Opustili Jahva, pohrdli Izraelovým Svatým, odvrátili se od něho. ⁵ Kam ještě udeřit, setrváváte-li ve zradě? Celá hlava je na tom zle, celé srdce je choré, ⁶ od paty k hlavě není nic zdravého. Jen samé zranění, pohmoždění, otevřené rány, jež nejsou ovázaný, léčeny ani ošetřeny olejem. ⁷ Vaše země je spoušť, vaše města jsou kořistí ohně, vaši půdu vám před očima pustoší cizinci, je to spoušť, jako když cizinci plení. ⁸ Sionská dcera zůstala jako chatrč na vinici, jako přístřešek v okurkovém poli, jako obležené město. ⁹ Kdyby nám Jahve Sabaot nebyl ponechal hrstku těch, kdo přežili, byli bychom jako Sodoma, podobali bychom se Gomoře. ¹⁰ Slyšte Jahvovo slovo, sodomská knížata, naslouchejte naučení našeho Boha, gomorský lide! ¹¹ K čemu jsou mi vaše nespočetné oběti, říká Jahve. Jsem sytý celopalů beranů a tuku telat; v krvi býků, beránků a kozlů nemám zálibu. ¹² Když přede mne předstupujete, kdo vás žádal, abyste šlapali po mých nádvořích? ¹³ Už nepřinášíte marný obětní dar: pro mne je to nesnesitelný dým! Novoluní, sobota, shromáždění – lživost a okázalost nesnáším. ¹⁴ Vaše novoluní, vaše shromáždění z duše nenávidím; jsou mi břemenem, unavuje mě, když je mám nést. ¹⁵ Když vztahujete ruce, odvracím oči; můžete si kupit modlitbu na modlitbu, já neposlouchám. Vaše ruce jsou plné krve: ¹⁶ umyjte se, očistěte se! Odklidte mi své zvrácené skutky z očí! Přestaňte konat zlo, ¹⁷ učte se konat dobro! Vyhledávejte právo, napravujte násilníka! Čiňte po právu sirotkovi, obhajujte vdovu! ¹⁸ Pojďte! Promluvme si! Říká Jahve. Kdyby vaše hříchy byly jako šarlat, jako sníh zbělí; kdyby byly rudé jako purpur, budou jako vlna. ¹⁹ Budete-li opravdu chtít poslouchat, budete jíst plody země. ²⁰ Ale odmítnete-li a budete se bouřit, pohltí vás meč! Neboť Jahvova ústa promluvila. ²¹ Jak to, že se stala nevěstka z té věrné obce? Ze Sionu plného práva, kde přebývala spravedlnost, a teď vrahové! ²² Tvé stříbro se proměnilo ve strusku, tvůj nápoj je rozředěn vodou. ²³ Tví vládcové jsou vzbouřenci, spřeženci lupičů, všichni jsou chtiví darů, shání se po úplatcích. Nečiní po právu sirotkovi, vdovina pře se k nim nedostane. ²⁴ A proto, výrok Pána, Jahva Sabaot, Mocného Izraele: Běda! Zdolám své protivníky, pomstím se na svých nepřátelích. ²⁵ Obrátím ruku proti tobě, vyčistím tvé strusky jako v louhu, odklidím všechny tvé odpadky. ²⁶ Způsobím, že tví soudcové budou jako dřívě, tví rádci jako byli kdysi. Potom tě budou nazývat Městem spravedlivým, Věrnou obcí. ²⁷ Sion bude vykoupen právem a ti, kdo se vrátí, spravedlností. ²⁸ Je to zkáza zločinců a hříšníků, všech pospolu! Kdo opouští Jahva, zahynou. ²⁹ Ano, bude vám hanba za terebinty, které jsou vaší rozkoší, budete se rdít za zahrady, jež jste si vyvolili. ³⁰ Neboť budete jako terebint s povadlým listím a jako zahrada, které se už nedostává vody. ³¹ Velikán se promění v koudel a z jeho díla bude jiskra: oba budou plát zároveň a nebude nikdo, kdo by hasil.

2 Vidění Amosova syna Izaiáše o Judovi a Jeruzalému. ² Na konci časů se stane, že hora Jahvova domu bude postavena před hory a bude činit nad pahorky. Pak se k ní budou hrnout všechny národy, ³ pak přijdou četné národy a řeknou: „Pojďte, vystupme na Jahvovu horu, do domu Jakubova Boha, ať nás naučí svým cestám a ať chodíme po jeho stezkách.“ Vždyť ze Sionu přichází Zákon a z Jeruzaléma Jahvovo slovo. ⁴ On bude rozsuzovat mezi národy, on bude rozhodčím četných národů. Ony zlámou své meče a překovají je v radlice i svá kopí ve vinařské nože. Národ proti národu už nepozvedne meč, už se nebudou učit vést válku. – ⁵ Jakubův dome, pojďte, kráčeje v Jahvově světle. ⁶ Ano, odvrhl jsi svůj lid, Jakubův dům, neboť se v něm už dlouho hemží kouzelníci jako u Filišťanů, je v něm nadbytek dětí cizinců. ⁷ Země se naplnila stříbrem a zlatem, nemají hranic její poklady; země se naplnila koňmi, nespočetné jsou její vozy; ⁸ země se naplnila nepravými bohy. Dílu svých rukou se klanějí, tomu, co zhotovily jejich prsty. ⁹ Smrtelník se pokořil, člověk se ponížil: nepozvedej je! ¹⁰ Zalez do skály, zahrabej se do prachu před Jahvovou hrůzou, před leskem jeho vznešenosti, až on povstane, aby otrásl zemí. ¹¹ Lidská pýcha sklopí oči, nadutost lidí bude pokořena, Jahve bude v onen den vyvýšen, jen on. ¹² Ano, to bude den Jahva Sabaot nade vším, co je pyšné a povýšené, nade vším, co je vysoké, aby se to snížilo; ¹³ nade všemi libanonskými cedry, povýšenými a vysokými, a nade všemi bašanskými duby; ¹⁴ nade všemi povýšenými horami a nade všemi čnějícími pahorky; ¹⁵ nad každou hrdopyšnou věží a nad každou strmou hradbou; ¹⁶ nade všemi taršíšskými loďmi a nade vším, co se zdá být vzácné. ¹⁷ Lidská pýcha bude pokořena, nadutost lidí bude ponížena a Jahve bude v onen den vyvýšen, jen on. ¹⁸ Nepraví bohové

hromadně zmizí. ¹⁹Zalezou do jeskyň ve skalách a do puklín v zemi před Jahvovou hrůzou, před leskem jeho vznešenosti, až on povstane, aby otrásl zemi. ²⁰V onen den člověk hodí krtkům a netopýrům své nepravé bohy ze stříbra a své nepravé bohy ze zlata, které mu zhotovili, aby je uctíval, ²¹zaleze do skalních rozsedlín a do štěrbin v útesech před Jahvovou hrůzou, před leskem jeho vznešenosti, až on povstane, aby otrásl zemi. ²²Straňte se člověka, jenž nemá než dech v chřípí! Na kolik ho odhadnout?

3 Ano, hle, Pán, Jahve Sabaot, odstraní z Jeruzaléma a z Judy zdroje a zásoby – veškerou zásobu chleba a veškerou zásobu vody –, ²hrdinu i válečníka, soudce i proroka, věštce i starce, ³velitele i hodnostáře, rádce, stavitele i kouzelníka. ⁴Za knížata jim dám jinochy a chlapci u nich budou poroučet. ⁵Lidé se budou navzájem sužovat, i mezi sousedy; mladý hoch se oboří na starce, bezvýznamný muž na hodnostáře. ⁶Ano, jeden muž se v otcovském domě chopí svého bratra: „Ty máš plášť, ty budeš náš náčelník, ujmi se této sutiny!“ ⁷A ten onoho dne vzkřikne: „Já nejsem žádný ranhojič, nemám doma chléb ani plášť, náčelníkem lidu mě nedělejte!“ ⁸Neboť Jeruzalém klopytl a Juda padl, ano, jejich slova a jejich činy se obracejí k Jahvovi, aby urážely jeho vznešený zrak. ⁹Jejich záliba svědčí proti nim, vystavují své hříchy na odív jako Sodoma. Nepřetvařovali se, běda jim! Vždyť si sami připravili zkázu. ¹⁰Řekněte, jak je spravedlivý šťasten! Neboť se bude živit plody svých činů. ¹¹Běda zlovolníkovi, zločinci! Neboť se s ním naloží podle jeho skutků. ¹²Ach, ten můj lid, jeho utlačovatelé jej plení a vydríduší mu poroučejí. Ach, můj lide, tví vůdcové tě svádějí z cesty, zahladili cesty, po nichž chodíváš. ¹³Jahve povstal k obžalobě, stojí, aby soudil národy. ¹⁴Jahve přichází k soudu nad staršími a knížaty svého lidu: „To vy jste zpusťovali vinici, co jste uloupili nešťastnému, je ve vašich domech. ¹⁵Jakým právem deptáte můj lid a drtíte tvář nešťastných?“ Výrok Pána, Jahva Sabaot. ¹⁶Jahve řekl: Protože se pyšní sionské dcery, protože nosí vzhůru bradu a mají vyzývavé oči, protože chodí drobnými krůčky a zvoní kroužky na nohou, ¹⁷sešle Pán prašivinu na lebku sionských dcer, Jahve obnaží jejich čelo. ¹⁸Toho dne Pán odejme ozdobu z řetízků, spony a půlměsíčky, ¹⁹přívěsky, náramky, tretky, ²⁰čelenky a řetízky na kotnících, šperky, krabičky na voňavky a amulety, ²¹prsteny a nosní kroužky, ²²sváteční oděvy a pláště, šerpy a měšce, ²³zrcadla, jemné prádlo, turbany i šátky na hlavu. ²⁴Pak bude místo balzámu hniloba, místo opasku provaz, místo účesu vyholená hlava, místo slavnostního šatu suknice z hrubého plátna a poznamenání rozžhaveným železem namísto krásy. ²⁵Tví muži padnou mečem a tví hrdinové v bitvě. ²⁶Jeho brány budou úpět a truchlit; opuštěn usedne na zem.

4 A sedm žen se v ten den bude rvát o jediného muže a budou říkat: „Budeme jíst svůj chléb, oblékat si svůj vlastní plášť, jenom nás nech, ať neseme tvé jméno, sejmi z nás hanbu!“ ²Toho dne se stane Jahvův výhonek okrasou a slávou, plod země se stane hrdostí a ozdobou pro ty, kdo z Izraele přežijí. ³Zbytek ponechaný na Sionu, to, co v Jeruzalémě přežívá, bude-li nazýváno svatým, všechno, co je v Jeruzalémě zapsáno k životu. ⁴Až Pán smyje špínu sionských dcer a očistí Jeruzalém od prolité krve dechem soudu a dechem požáru, ⁵vytvoří Jahve všude nad horou Sionem a nad těmi, kdo se tam shromažďují, oblak ve dne a dým se září plápolajícího ohně v noci, neboť nade vši slávou bude baldachýn ⁶a stánek, aby vytvářely ve dne stín proti žáru a sloužily za útočiště a útulek proti lijáku a dešti.

5 Svému milému zazpívám zpěv svého milého o jeho vinici. Můj milý měl vinici na úrodné stráni. ²Zkypřil ji, vybral z ní kamení, osázel ji rudými hrozny. Uprostřed postavil věž, vyhloubil tam i lis. Očekával krásné hrozny: ona vydala pláňata. ³A nyní, obyvatelé Jeruzaléma a mužové z Judy, rozsudte mezi mnou a mou vinicí. ⁴Co jsem ještě mohl pro svou vinici udělat, a neudělal? Proč jsem doufal, že budu mít krásné hrozny, a ona vydala pláňata? ⁵A nyní vám tedy sdělím, co udělám své vinici! Strhnu její plot, aby přišli a spásli ji, rozbijí její ohradu, aby ji pošlapali; ⁶udělám z ní houštinu: nebude ořezána ani vypleta, poroste tam trní a hloží, zakáží mrakům, aby na ni vylévaly déšť. ⁷Nuže! Vinicí Jahva Sabaot je Izraelův dům a muž z Judy je jeho vybranou sadbou. On očekával právo, a hle – nepravost, spravedlnost, a hle – úpění. ⁸Běda těm, kteří připojují dům k domu, kteří přidávají pole k poli, až neponechají vůbec místo a zůstanou jedinými obyvateli uprostřed země. ⁹Mně do uší to odpřisáhl Jahve Sabaot: Ano, mnoho domů bude obráceno v sutiny, ač jsou velké a krásné, nebudou obývány. ¹⁰Neboť z deseti jiter vinice bude pouze jeden soudek a z jednoho chomeru semene vzejde jen jedna efa. ¹¹Běda těm, kdo časně ráno vstávají a hned se honí za pitím, kdo zpití vínem večer dlouho vysedávají. ¹²Pořád jenom harfy a citery, bubínky a flétny a víno k jejich pitkám. Ale Jahvovu dílu se nevěnuje jediný pohled, čin jeho rukou oni nevidí. ¹³Proto je můj lid vyhnán, protože nedošel k poznání, jeho urození: vyhladověli muži! Jeho zástupy žízní usychají! ¹⁴Proto šeol rozvírá svůj chřtán a zeje dokořán jeho nezměrná tlama. Sestupují tam jeho urození, jeho zástupy i jeho křiklouni a jásají tam. ¹⁵Smrtník byl pokořen, člověk byl ponížěn a pyšní sklopili oči. ¹⁶Jahve Sabaot byl vyvýšen ve svém soudu a svatý Bůh

zjevil svou svatost ve spravedlnosti. ¹⁷ Beránci se budou pást jako na svých pastvinách, zpuštělá pastviště tučných zvířat budou potravou pro kůzlata. ¹⁸ Běda tomu, kdo v poutech klamu vleče provinění a hřích jako postraňkem vozíku; ¹⁹ těm, kdo říkají: „Ať si pospíš, ať si popílí se svým dílem, abychom je viděli; ať se přiblíží a uskuteční záměr Izraelova Svatého, abychom jej poznali.“ ²⁰ Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo, kdo dělají ze tmy světlo a ze světla tmu, kdo dělají z hořkého sladké a ze sladkého hořké. ²¹ Běda těm, kdo jsou moudří ve svých vlastních očích a pokládají se za rozumné. ²² Běda těm, kdo jsou hrdiny v pití vína a přeborníky v míšení nápojů, ²³ kdo za úplatek zprošťují provinilce viny a upírají spravedlivému spravedlnost. ²⁴ Ano, jako plamen šířá slámu, jako seno vzplane a je pryč, tak se jejich kořen bude podobat hnilobě, jejich výhonek bude odvanut jako prach. Neboť oni odvrhli zákon Jahva Sabaot, pohrdli slovem Izraelova Svatého. ²⁵ Proto vzplanul Jahvův hněv proti jeho lidu; on proti němu pozdvihl ruku a udeřil ho, hory se zachvěly a mrtvoly leží jako smetí uprostřed ulic. Tím vším se Jahvův hněv neutišil, jeho ruka je nadále pozdvižena. ²⁶ Vztyčuje znamení dalekému lidu, hvizdem jej přivolává od konce země, a vida, on hbitě hned přibíhá. ²⁷ V něm není nikdo unaven, nikdo neklopýtá, nikdo nespí ani nedřímá, nikdo neodpíná od beder opasek, nikdo nemá přetržený řemínek u střeoviců. ²⁸ Šípy má naostřené a všechny luky napjaté, kopyta jeho koní jsou jako skála a jeho kola jako vír. ²⁹ Jeho řev je řevem lvíce, řve jako lvíčata, vrčí a chápe se kořisti, unáší ji a nikdo ho nepřiměje, aby ji pustil; ³⁰ vrčí na ni v ten den, tak jako burácí moře. Hledí na zemi: a hle – temnoty, úzkost, a světlo je zastřeno mračny.

6 V tom roce, kdy zemřel král Oziáš, jsem viděl Pána, jak sedí na velkolepém a vyvýšeném trůně. Lem jeho roucha naplňoval svatyni. ² Nad ním stáli serafové, měli každý po šesti křídlech, dvě na zastření tváře, dvě na zastření nohou, dvě na létání. ³ Jeden na druhého volali tato slova: „Svatý, svatý, svatý je Jahve Sabaot, jeho sláva naplňuje celou zemi.“ ⁴ Při tom burácivém volání se zachvěly veřeje dveří a chrám byl plný dýmu. ⁵ Tu jsem řekl: „Běda mně, jsem ztracen! Vždyť jsem člověk s nečistými rty, bydlím mezi lidem nečistých rtů a mé oči uviděly Krále, Jahva Sabaot.“ ⁶ Jeden ze serafů ke mně přiletěl a v ruce držel žhavý uhlík, který vzal kleštěmi z oltáře. ⁷ Dotkl se jím mých úst a řekl: „Hle, toto se dotklo tvých rtů, tvá vina je smazána, tvůj hřích je odpuštěn.“ ⁸ Tu jsem uslyšel hlas Páně, jenž říkal: „Koho pošlu? Kdo za nás půjde?“ A já jsem řekl: „Tady jsem, pošli mne.“ ⁹ On mi řekl: „Jdi, a tomu lidu povíš: Slyšte, slyšte a nerozumějte; hleďte, hleďte a nerozeznávejte. ¹⁰ Učiň, ať zmalátní srdce toho lidu, zacpí mu uši, zalep mu oči, aby jeho oči neviděly, aby jeho uši neslyšely, aby jeho srdce neporozumělo, aby se neobrátil a nebyl uzdraven.“ ¹¹ A řekl jsem: „Jak dlouho ještě, Pane?“ Odpověděl mi: „Dokud budou města zničená a vylišená, domy neobydlené; dokud půda bude popleněná, zpuštěná; ¹² dokud z nich Jahve bude vyhánět lidi a uprostřed země bude vládnout velká tíseň. ¹³ A zůstane-li z nich jedna desetina, znovu bude obrána jako terebint a jako dub, jimž po prořezání zbývá jenom peň; jejich peň je svaté semeno.“

7 V době judského krále Achaze, syna Oziášova syna Jotama, vytáhl aramejský král Rason s izraelským králem, Remaljahuovým synem Pekachem, k Jeruzalému, chtěl na něj útočit, ale zaútočit na něj nedokázal. ² Davidovu domu ohlásili: „Aram se zastavil na Efraimově území.“ Tu se jeho srdce i srdce jeho lidu zachvělo, jako se chvějí lesní stromy ve větru. ³ A Jahve řekl Izaiášovi: Vyjdi ty i tvůj syn Šear-Jašub naproti Achazovi na kraj strouhy horního rybníka k cestě u valchářova pole. ⁴ Řekneš mu: Měj se na pozoru a uklidni se. Neboj se a ať tvé srdce neumdlévá před těmi dvěma kousky doutnajících oharků, kvůli planoucímu hněvu Rasona, Aramu a Remaljahuova syna, ⁵ protože Aram, Efraim a Remaljahuův syn proti tobě zosnovali ničemnost a řekli: ⁶ „Vytáhněme proti Judovi, zničme ho, rozbijme ho, abychom si ho přitáhli k sobě, a králem tam ustanovíme Tabeelova syna.“ ⁷ Takto mluví Pán, Jahve: „To neobstojí, to se nestane; ⁸ vždyť hlavou Aramu je Damašek a hlavou Damašku je Rason; ještě šedesát pět let a Efraim přestane být národem. ⁹ Efraimovou hlavou je Samaří a hlavou Samaří je Remaljahuův syn. Neuvěříte-li, nevydržíte.“ ¹⁰ Jahve znovu promluvil k Achazovi a řekl: ¹¹ Žádej si znamení od Jahva, svého Boha, hluboko v šeuolu nebo vysoko na výsostech. ¹² A Achaz řekl: Nebudu žádat nic, nebudu pokoušet Jahva! ¹³ On tedy řekl: Poslouchejte tedy, Davidův dome! Je vám málo obtěžovat lidi, že obtěžujete i mého Boha? ¹⁴ Proto vám Pán sám dá znamení: Hle, mladá dívka počne, porodí syna a dá mu jméno Emanuel. ¹⁵ On bude jíst sedlé mléko a med, dokud nedokáže odvrhnout zlo a zvolit dobro. ¹⁶ Vždyť předtím, než to dítě dokáže odvrhnout zlo a zvolit dobro, bude opuštěna ta země, jejíž dva králové ti nahánějí hrůzu. ¹⁷ Jahve přivolá na tebe, na tvůj lid a na dům tvého otce takové dny, jaké dosud nenadešly od rozdělení Efraima a Judy (krále Ašuru). ¹⁸ V ten den se stane, že Jahve zahvzdá na mouchy,

7:15 Odvrhnout zlo a zvolit dobro. Aby se dítě mohlo naučit rozlišovat dobro od zla, musí poznat dobro jako dobré. Má-li dozrát do moudrosti, potřebuje být nasyceno (i emocionálně) a mít potřeby

(včetně emocionálních) uspokojeny, aby v něm do dospělosti nezůstalo malé plačtivé dítě, neustále se dožadující toho, čeho se mu nedostalo. Srv. Ř 7:9, 10 a jejich poznámky.

jež jsou na konci egyptských řek, a na včely, jež jsou v zemi Ašuru.¹⁹ Ony přiletí a všechny se posadí do bystřin v roklích a do rozsedlin skal, na veškeré keře a všude, kde je voda.²⁰ Toho dne oholí Pán britvou vychvalovanou až za řekou (spolu s králem Ašuru) hlavu i chlupy na nohou a dokonce odstraní i vousy.²¹ Toho dne se stane, že každý vypěstuje jednu jalovici a dva kusy bravu.²² A stane se, že vzhledem k hojnosti mléka (on bude jíst sedlé mléko) bude každý, kdo uprostřed země přežije, jíst sedlé mléko a med.²³ Toho dne se stane, že každé místo, kde je tisíc pídí vinice o ceně tisíce stříbrných, se promění v trní a hloží.²⁴ Budou se tam prodírat se šípy a lukem, neboť z celé země se stane trní a hloží.²⁵ Na žádnou horu, jež je obdělávána motykou, už nepůjdeš ze strachu před trním a hložím a bude to pastva hovězího dobytka a zem, po níž šlapou ovce.

8 Jahve mi řekl: Vezmi velkou tabulku a obyčejným rydlem na ni napiš: Maher-Šalal Chaš-Baz.² A příber věrohodné svědky, kněze Uriju a Jeberekjahuova syna Zekarjahua.³ Potom jsem se přiblížil k prorokyni, ona počala a porodila syna. A Jahve mi řekl: „Dej mu jméno Maher-Šalal Chaš-Baz,⁴ neboť dříve než ten chlapec dokáže říci „tatínku“ a „maminko“, bude odneseno před krále Ašuru bohatství z Damašku a kořist ze Samaří.“⁵ Jahve ke mně zase promluvil a řekl:⁶ Protože ten lid pohrdl vodami Siloe, které tečou poklidně, a trásl se před Rasonem a Remaljahuovým synem,⁷ nuže, Pán tedy na něho přivede mohutné a hojné vody Řeky (krále Ašuru a všechnu jeho slávu); ta bude mohutnět ve všech svých údolích a vyleje se ze všech svých břehů;⁸ vteče do Judy, zaplaví a povalí se dál; bude sahat po krk, roztáhne svá křídla a pokryje tvou zemi v celém rozsahu, Emanueli.⁹ Vězte to, národy, a děste se; vy, všechny daleké země, naslouchejte. Opásejte se a děste se. Opásejte se a děste se.¹⁰ Zosnujte záměr: přijde nazmar, vyslovte slovo: ono neobstojí, vždyť „s námi je Bůh“.¹¹ Ano, takto ke mně promluvil Jahve, když se mě chopila jeho ruka a když mě poučil, že nemám chodit po cestě tohoto lidu, a řekl:¹² „Nebudete nazývat spiknutím všechno, co nazývá spiknutím tento lid, nebudete sdílet jeho obavy a nebudete se jich děsit.“¹³ Za svatého prohlásíte Jahva Sabaot, jeho se budete bát, jeho se budete děsit.¹⁴ On bude svatyní, skalou, která povede k pádu, kamenem úrazu pro oba Izraelovy domy, sítí a léčkou pro obyvatele Jeruzaléma.¹⁵ Mnozí o něho klopýtnou, padnou a rozbijí se, budou chyceni do léčky a zajati.¹⁶ Uzavři svědectví, zapečeť poučení do srdce mých učedníků.“¹⁷ Doufám v Jahva, jenž skrývá svou tvář Jakubovu domu, a do něho vkládám své očekávání.¹⁸ Hle, já i děti, které mi Jahve dal, stáváme se v Izraeli znamením a předzvěstí, které dává Jahve Sabaot, jenž bydlí na hoře Sionu.¹⁹ A říká-li se vám: „Jděte se poradit s přízraky a věstci, kteří mumlají a brumlají,“ není pak pravda, že se lid radí se svými bohy a s mrtvými o živých?²⁰ K poučení a svědectví se určitě vyjadřují podle tohoto slova, podle něhož není jitřenky.²¹ A vejde do země utištěný a vyhladovělý; když bude vyhladovělý, tak se rozhněvá, bude zlořečit svému králi i svému Bohu a obrátí se k nebi.²² Potom pohlédne k zemi; a hle: úzkost, tma, tísnivá noc, zhoubné temnoty.²³ Což to pro zemi, jež je v tísní, není noc? Tak jako minulost pokořila Zabulonovu zemi a Neftalihu zemi, budoucnost oslaví cestu k moři za Jordánem, okrsek národů.

9 Lid, který krácel ve tmách, uviděl velké světlo, obyvatelům temné země zazářilo světlo.² Rozmnožil jsi národ, rozhojnil jsi jeho radost, oni se před tebou radují, jako se člověk raduje při žních, jako se jásá při dělení kořisti.³ Neboť jařmo, které jej tížilo, tyč položenou na jeho ramenou, hůl jeho utlačovatele jsi zlomil jako onoho dne v Madianu.⁴ Vždyť každá bota po zemi hřmotící, každý plášť vyválený v krvi budou vydány ke spálení, budou pohlceny ohněm.⁵ Neboť se nám narodilo dítě, byl nám dán syn, na jeho ramenou spočinula moc a bylo mu dáno toto jméno: Zázračný rádce, Silný Bůh, Věčný otec, Kníže pokoje,⁶ aby se moc rozšířila v pokoji bez konce na Davidův trůn a na jeho království, aby bylo ustaveno a upevněno právem a spravedlností. Od tohoto času a navěky, způsobí to zárlivá láska Jahva Sabaot.⁷ Pán vrhl na Jakuba slovo, dopadlo na Izraele.⁸ Dozvěděl se to všechen lid, Efraim i obyvatel Samaří, kteří říkají v pýše svého povýšeného srdce:⁹ „Cihly spadly, budeme stavět z kvádrů, sykomory byly pokáceny, nahradíme je cedry.“¹⁰ Ale Jahve podpořil proti tomu lidu jeho protivníka Rasona, podnítil jeho nepřátele,¹¹ Arama na východě, Filišťany na západě, ti Izraele s chutí pohltili. Tím vším se jeho hněv neodvrátil, jeho ruka je nadále pozdvižena.¹² Ale lid se k tomu, jenž ho bil, nevrátil, nehledal Jahva Sabaot.¹³ A tak Jahve od Izraele v jednom dni odřal hlavu i ocas, palmu i rákos.¹⁴ (Starší a hodnostář, to je hlava, prorok, jenž učí lži, to je ocas.)¹⁵ Vůdcové toho lidu jej svedli z cesty a ti, které vedou, zabloudili.¹⁶ Proto už Pán nenajde svou radost v jeho mladících, nebude mít slitování s jeho sirotky a vdovami, vždyť všichni jsou bezbožní a zlí, veškerá ústa pronášejí nesmysly. Tím vším se jeho hněv neodvrátil, jeho ruka je nadále pozdvižena.¹⁷ Ano, ničemnost páčila jako oheň, pohlcuje trní a hloží, zapálila lesní houštiny, ty se vznesly vzhůru v kotoučích dýmu.¹⁸ Prchlivostí Jahva Sabaot byla spálena země a lid je jako kořist ohně. Nikdo nemá slitování se svým bratrem,¹⁹ napravo se krájelo a je tam hlad, nalevo se jedlo a nasyceni nebyli. Každý požívá maso své paže.²⁰ Manases požívá Efraima a Efraim Manasesa, společně útočí na Judu. Tím vším se jeho hněv neodvrátil, jeho ruka je nadále pozdvižena.

10 Běda těm, kdo nařizují nespravedlivá nařízení, kdo píší utlačovatelské výnosy, ² aby připravili slabé o spravedlnost a pokorné mého lidu obrali o jejich právo, aby si ze vdov nadělali kořist a sirotky okradli. ³ Co budete dělat v den trestu, až přijde zdaleka neštěstí? Ke komu se utečete s žádostí o pomoc a kde zanecháte své bohatství, ⁴ abyste se neplazili mezi vězni, nepadli mezi zabitými? Tím vším se jeho hněv neodvrátil, jeho ruka je nadále pozdvížena. ⁵ Běda Ašuru, metle mého hněvu, holí v jejich rukou je má rozlícenost. ⁶ Proti bezbožnému národu jsem ho poslal, proti lidu, proti němuž jsem vzplanul, jsem ho vyslal, aby se pustil do plnění a nahrabal si kořist, aby je pošlapal jako bláto na ulicích. ⁷ Ale on takto nesoudil a v jeho srdci nebyla tato myšlenka, neboť snil, že vyhladí a vyrve z kořenů nespočetné národy. ⁸ Říkal totiž: „Což nejsou všichni mí velitelé králové? ⁹ Což Kalno není totéž co Karkemiš, není Hamat totéž co Arpad a Samaří co Damašek? ¹⁰ Jako má ruka zasáhla království nepravých bohů, kde je víc model než v Jeruzalémě a v Samaří, ¹¹ jako jsem jednal se Samařím a jeho nepravými bohy, což nemohu tak jednat též s Jeruzalémem a jeho sochami?“ ¹² Ale až Pán dokončí celé své dílo na hoře Sionu a v Jeruzalémě, pak potrestá ovoce pyšného srdce krále Ašuru a domýšlivost jeho nadutých pohledů. ¹³ Vždyť řekl: „Svou mocnou rukou jsem to udělal, svou moudrostí, neboť jsem jednal rozumně. Rušil jsem hranice národů, vyplenil jejich poklady; jako silák jsem si podroboval obyvatele. ¹⁴ Má ruka vybrala jako z hnízda bohatství národů, a jako se sbírají opuštěná vejce, tak jsem posbíral celou zemi; nikdo ani nezamával křídly, ani neotevřel zobák a nezapípal.“ ¹⁵ Což se vypíná sekyra nad toho, kdo jí mává? Oslavuje se pila na úkor toho, kdo s ní zachází? Jako by hůl hýbala těmi, kdo ji pozvedají, jako by klacek pozvedal, co není ze dřeva! ¹⁶ Proto Pán, Jahve Sabaot, pošle na jeho tučné muže vyzáblost a pod jeho slávou se roznití výheň, jako se rozněcuje oheň. ¹⁷ Světlo Izraele se stane ohněm a jeho Svatý plamenem, bude pálit a strávi v jednom dni jeho trní a hloží. ¹⁸ Bujnost jeho lesa a jeho sadu zničí se vším všudy a bude to, jako když umírá nemocný. ¹⁹ Zbytek stromů jeho lesa bude malý, sepsalo by je dítě. ²⁰ V ten den zbytek Izraele a ti, kdo přežili z Jakubova rodu, se přestanou opírat o toho, kdo je bije; opřou se v pravdě o Jahva, Izraelova Svatého. ²¹ Zbytek se vrátí, Jakubův zbytek, k silnému Bohu. ²² Ale kdyby tvého lidu, Izraeli, bylo jako písku v moři, vrátí se z něho jenom zbytek: o zkáze je rozhodnuto, překypuje spravedlnost! ²³ Neboť je opravdu rozhodnuto o zkáze, kterou Pán, Jahve Sabaot, koná uprostřed každé země. ²⁴ A proto – takto mluví Pán, Jahve Sabaot: Můj lide, jenž bydlíš na Sionu, neboj se Ašuru! Bije tě holí, pozvedá proti tobě klacek (na egyptské cestě); ²⁵ ale ještě pár okamžiků a rozlícenost skončí a můj hněv způsobí jejich zkázu. ²⁶ Jahve Sabaot nad ním zamává bičem, tak jako pobil Mádiana u orebské skály; zamává svou holí nad mořem, tak jako ji pozvedl na egyptské cestě. ²⁷ Toho dne ti sklouzne jeho brímě z ramene a jeho jho ze šíje a to jho bude zničeno (...). ²⁸ Přišel na Ajat, přešel do Migronu, v Mikmasu ponechal svá zavazadla. ²⁹ Prošli průsmykem, Geba je pro nás zastávka, Rama se chvěla, Saulova Gibeá uprchla. ³⁰ Rozezvuč svůj hlas, Bat-Galim, dávej pozor, Lajišo! Odpověz mu, Anatote! ³¹ Madmena uprchla; obyvatelé Gebimu se odebrali do úkrytu. ³² Ještě dnes v Nobu, až se zastaví, zamává rukou k hoře sionské dcery, k jeruzalémskému pahorku. ³³ Hle, Pán, Jahve Sabaot, prudce prořezává listí, nejvyšší vršky jsou osekány, nejpyšnější jsou poníženy. ³⁴ Železem budou vysekány lesní houštiny a pod ranami Mocného padne Libanon.

11 Z Jišajova kmene vzejde výhonek, z jeho kořenů vyrazí šlahoun. ² Na něm spočine Jahvův duch, duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch poznání a bázně z Jahva: ³ v bázni z Jahva tkví jeho vnuknutí. Bude soudit, ale ne podle zdání. Vysloví se, ale ne podle doslechu. ⁴ Bude soudit slabé spravedlivě, pokorným země vynese nestranný rozsudek. Udeří zemi metlou svých úst a dechem svých rtů usmrtí zlovolníka. ⁵ Spravedlnost opásá jeho bedra a věrnost opásá jeho boky. ⁶ Vlk bude bydlet s beránkem, levhart ulehne s kůzlem. Tele, lvíče a vykrmené zvíře půjdou pospolu, povede je malý chlapec. ⁷ Kráva a medvědice se budou pást, pospolu ulehnu jejich mláďata. Lev jako býk bude žrát slámu. ⁸ Kojenec si bude hrát u skrýše jedovatého hada, na zmijí díru položí ruku malé děcko. ⁹ Už se nebude páchat zlo ani násilí na celé mé svaté hoře, neboť země bude naplněna poznáním Jahva, tak jako vody pokrývají mořské dno. ¹⁰ Onoho dne budou národy vyhledávat Jišajův kořen, který se tyčí jako znamení národům, a jeho sídlo bude slavné. ¹¹ Onoho dne napřáhne Pán ruku podruhé a vykoupí zbytek svého lidu, co zbude v Ašuru a v Egyptě, v Patrosu, v Kuši a v Elamu, v Šinear, v Hamatu a na mořských ostrovech. ¹² Vztyčí znamení národům a shromáždí vyhoštěnce z Izraele, seskupí rozptýlené z Judy ze čtyř světových stran. ¹³ Pak ustane Efraimova žárlivost a Judovi nepřátelé budou vyobcováni. Efraim už nebude na Judu žárlit a Juda už nebude k Efraimovi nepřátelský. ¹⁴ Vrhnu se do zad Filištanům na Západě, pospolu vyplení syny Východu. Edom a Moab se podrobí jejich ruce a budou je poslouchat Amonovi synové. ¹⁵ Jahve vysuší zátoku egyptského moře, zamává rukou nad Řekou ve svém prudkém dechu. Zasáhne ji a udělá z ní sedm ramen, bude se po ní chodit v opáncích. ¹⁶ A bude cesta pro zbytek jeho lidu, pro to, co zbude z Ašuru, jako byla pro Izraele, když vyšel z egyptské země.

12 A toho dne řekneš: Chválím tě, Jahve, neboť ses na mne hněval. Kéž se tvůj hněv odvrátí, kéž mě utěšíš.
²Hle, Bůh mé spásy: budu důvěřovat a už se nebudu třást, vždyť má síla a můj zpěv je Jahve, on byl mou spásou. ³S jáсотem budete čerpat vodu z pramenů spásy. ⁴A onoho dne řeknete: Chvalte Jahva, vzývejte jeho jméno, zvěstujte národům jeho chrabré činy, připomínejte, že jeho jméno je vznešené. ⁵Opěvujte Jahva, neboť učinil veliké věci, ať se to hlásá po celé zemi. ⁶Vykřikuj radostí, jásej, obyvatelko Sionu, vždyť Svatý Izraele, uprostřed tebe, je veliký.

13 Výnos o Babylonu, jež užřel Amosův syn Izaiáš. ²Na lysé hoře vztyčíte znamení, volejte na ně, jak můžete nejhlasitěji, mávejte rukou, aby přišli k Branám urozených. ³Já jsem dal příkazy svým svatým bojovníkům, povolal jsem i své hrdiny, aby posloužili mému hněvu, své hrdé vítěze. ⁴Hlomoz zástupu na horách, jakoby nespočetného lidu, hlomoz vřavy království, shromážděných národů: to Jahve Sabaot koná přehlídku vojska k boji. ⁵Přicházejí z dalekého kraje, od konců nebe, Jahve a nástroje jeho hněvu, aby zničili celou zem. ⁶Kvílejte, neboť je blízko Jahvův Den, přichází jako Šadajovo zpusťování. ⁷Proto jsou všechny ruce ochablé, všichni mužové ztrácejí odvahu; ⁸jsou rozrušeni, zachvacují je křeče a bolesti; svíjejí se jako žena při porodu, hledí na sebe ohromeně, tvář jim hoří. ⁹Hle, přichází Jahvův Den, neúprosný, prchlivost a planoucí hněv, aby obrátil zemi v trosky a vyhladil z ní hříšníky. ¹⁰Vždyť hvězdy na nebi i Orion už nevydají světlo. Slunce se zatmělo, jakmile vyšlo, nezáří už měsíc svým světlem. ¹¹Potrestám svět za jeho zlobu a zlovolníky za jejich provinění; skoncuji s nadutostí pyšných, pokořím pýchu krutovládů. ¹²Způsobím, že lidé budou vzácnější než ryzí zlato, smrtelníci vzácnější než zlato z Ofiru. ¹³Proto otřesu nebesy a země se zachvěje ve svých základech před prchlivostí Jahva Sabaot v den, kdy vzplane jeho hněv. ¹⁴Tehdy se jako pronásledovaná gazela, jako ovce, které nikdo neshání dohromady, navrátí každý ke svému lidu, každý uteče do své země. ¹⁵Všichni, které najdou, budou probodeni, všichni, které zajmou, padnou mečem. ¹⁶Před očima jim budou rozdrceny jejich malé děti, vyplněny jejich domy, znásilněny jejich ženy. ¹⁷Hle, podněcuji proti nim Médy, kteří nepřikládají žádnou váhu stříbru a kteří si necení zlata. ¹⁸Luky zničí jejich mladíky, nikdo nebude mít slitování s plodem jejich lůna, jejich oko nebude mít soucit s dětmi. ¹⁹A Babylón, perla království, pyšný klenot Chaldejců, bude jako Sodoma a Gomora, které zpusťoval Bůh. ²⁰Nikdy již nebude obýván ani osídlen, z pokolení na pokolení. Arab tam už nepostaví stan a pastýři tam nenaženou do ohrad stáda. ²¹Bude to doupě pouštní zvěře, sovy zaplní jejich domy, budou tam bydlet pštrosi, budou tam křepčit chlupatí běsi. ²²Hyeny budou výt v jeho věžích, šakalové v jeho půvabných palácích, neboť jeho čas je nablízku a jeho dny se neomeškají.

14 Ano, Jahve se slituje nad Jakubem, znovu si vyvolí Izraele. Opět je usadí na jejich půdě. Cizinec se k nim připojí a přidruží se k Jakubovu domu. ²Národy je vezmou a přivedou je nazpět domů. Izraelův dům si je na Jahvově půdě podrobí a udělá si z nich otroky a služky. Zotročí si ty, kteří jej zotročovali, a ovládne své utlačovatele. ³A stane se, že v den, kdy tě Jahve zbaví tvého utrpení, tvých muk a tvrdého otroctví, jemuž jsi byl podroben, ⁴zanotuješ tento výsměšný zpěv na babylonského krále a řekneš: Jak skončil krutovládce, jak skončila jeho nadutost? ⁵Jahve zlomil hůl zlovolníků, žezlo vládců, ⁶On, jenž nemilosrdně bil národy, s rozlícením a bez ustání, jenž hněvivě ovládal národy a bez oddechu je pronásledoval. ⁷Celá země v klidu odpočívá, zaznívají výkřiky radosti. ⁸Těž cypřiše se nad tebou radují i libanonské cedry: „Od chvíle, kdy ses položil, už nás nikdo nepřichází kácet!“ ⁹Šeol dole se kvůli tobě zachvěl a přišel ti v ústrety, probudil pro tebe stíny, všechny mocnáře země, přiměl všechny krále národů, aby povstali z trůnu. ¹⁰Všichni se ujímají slova a říkají ti: „I ty jsi upadl jako my, teď se nám podobáš.“ ¹¹Tvá okázalost byla svržena do šeolu spolu s hudbou tvých citer. Máš ustláno na červech, příkrývkou máš z larev. ¹²Jak jsi spadl z nebe, ranní hvězdo, synu jitřenky? Byl jsi sražen k zemi, ty, vítězi nad národy? ¹³Ty, který sis říkal v srdci: ‘Zlezu nebesa, nad Boží hvězdy povznesu svůj trůn, budu zasedat na Hoře shromáždění, na nejzazším severu. ¹⁴Vystoupím na vrchol oblaků, učiním se rovným Nejvyššímu.’ ¹⁵Byl jsi však svržen do šeolu, do hlubin propastí.“ ¹⁶Kdo tě spatří, pozorují tě, upírají na tebe zrak: „Je to opravdu ten muž, před nímž se chvěla země, který otrásal královstvími? ¹⁷On obrátil svět v poušť, města srovnal se zemí, neposílal domů zajatce. ¹⁸Všichni králové národů, všichni odpočívají se ctí, každý u sebe doma. ¹⁹Tebe vyhodili z tvého hrobu jako odpornou haluz, mezi pobité muže, probodené mečem, pohozené na kamení jámy, jako pošlapanou mršinu. ²⁰Nebudeš k nim připojen v hrobě, neboť jsi svou zemi přivedl na mizinu, zahubil jsi svůj lid. Už nikdy se nevysloví jméno plemene zlovolníků. ²¹Uchystejte povraždění jeho synů za provinění jejich otce. Ať už nepovstanou, aby dobývali zemi a pokrývali městy tvář světa.“ ²²Povstanu proti nim, výrok Jahva Sabaot, a vymýtím jméno i zbytek Babylonu, jeho pokolení i potomstvo, Jahvův výrok. ²³Udělám z něho doupě ježků, bažinu. Smetu jej

pometlem zkázy. Výrok Jahva Sabaot. ²⁴Jahve Sabaot takto přísahal: Ano! Jak jsem ustanovil, tak se stane, co jsem rozhodl, to se uskuteční: ²⁵Rozbiji Ašur ve své zemi, rozšlapu ho na svých horách. A jeho jařmo z nich sklouzne, jeho břímě sklouzne z jeho ramene. ²⁶To je rozhodnutí pojaté proti vši zemi, to je ruka napřažená na všechny národy. ²⁷Když Jahve Sabaot rozhodl, kdo ho zadrží a kdo jeho pozdvíženou ruku vrátí nazpět? ²⁸V roce Achazovy smrti byl pronesen tento výrok: ²⁹Neraduj se, celé Filištansko, že je zlomena hůl, která tě bila. neboť z hadího kořene vzejde zmije a jejím plodem bude létající drak. ³⁰Vždyť prvorozenci chudých budou mít potravu a nešťastní budou odpočívat v bezpečí, zatímco tvůj kořen umorím hladem a zabiji, co z tebe zbývá. ³¹Kvílej, bráno, křič, město! Potácej se, celé Filištansko! vždyť od severu přichází dým a nikdo neopouští jeho oddíly. ³²Co se odpoví poslům tohoto národa? Že Jahve založil Sion a tam se uchýlí chudí jeho lidu.

15 Výrok o Moabu: Protože byl jedné noci zpusťoš, Ar-Moab umlkl; protože byl jedné noci zpusťoš, Kir-Moab umlkl. ²Dcera Dibonu vystoupila plakat na výšiny. Na Nebu a v Medbě Moab běduje, všechny hlavy jsou vyholeny, veškerý vous je ostříhán. ³Na jeho ulicích se obléká pytlovina, na jeho střeších i na jeho náměstích, všichni bědují a propukají v pláč. ⁴Chešbon a Eleale křičely, až do Jahsy byl slyšet jejich hlas. Proto se Moabovi válečníci chvějí, jeho duše se chvěje nad svým osudem. ⁵Mé srdce úpi kvůli Moabu, vždyť uprchlíci z něho jsou již v Soaru, poblíž Eglat-Šelišije. S pláčem se vystupuje na svah Luchitu, na cestě k Choronaimu zaznívají drásavé výkřiky. ⁶Nimrimské vody jsou zpustlým místem: tráva uschla, palouk zhybnul, je po zeleni. ⁷Co tedy mohli zachránit, i své zásoby odnášejí za Vrbový potok. ⁸Vždyť ten křik obletěl celé území Moabu, až v Eglaimu je slyšet jeho kvílení, až v Beer-Elimu je slyšet jeho kvílení. ⁹Vždyť vody Dimonu jsou plné krve a já přivedím na Dimon další neštěstí: lva na ty, kdo v Moabu přežijí, na ty, kdo na jeho půdě zbývají.

16 Pošlete beránka pána země, ze Sely, jež leží poblíž pouště, na horu sionské dcery. ²Ptáku na útěku se budou podobat, rozehnanému hnízdu ptáčat, ty moabské dcery u brodu přes Arnon. ³„Poradte se; rozhodněte. V pravé poledne rozprostři svůj stín jako stín noční, ukryj rozehnané, nezrad uprchlíka; ⁴ať u tebe přebývají rozehnaní z Moabu, buď jim útočištěm před plenitelem. Až ustane útlak, až nadejde konec pustošení, až odejdou ti, kdo šlapou po zemi, ⁵bude trůn upevněn ve zbožnosti a na ten trůn, pod Davidův stan, ve věrnosti zasedne soudce dbalý práva a horlící pro spravedlnost.“ ⁶Slyšeli jsme mluvit o pýše přepyšného Moabu, o jeho nadutosti, o jeho pýše a o jeho vzteku, o jeho nezapných žvástech. ⁷A proto Moab běduje nad Moabem, všecken běduje. Pro hrozinkové koláče z Kir-Charesetu sténáte a jste celí pryč. ⁸Vždyť chešbónské vinohrady hynou, vinice v Sibmě, jejíž rudé hrozny srážely pány národů. Dosahovala až k Jazeru a pronikala do pouště, její šlahouny se množily, překračovaly moře. ⁹Proto oplakávám, jako oplakává Jazer, vinici v Sibmě; skráním tě svými slzami, Chešbone, i tebe, Eleale, vždyť nad tvou sklizní a nad tvou úrodou umlkl křik. ¹⁰Ze sadů zmizely radost a veselí, ve vinicích už nezní jásot ani radostný křik; víno už v lisech nešlape šlapač, ustal křik. ¹¹A proto se nad Moabem mé nitro chvěje jako citera – i mé srdce nad Kir-Cheresem. ¹²Bude vidět, jak se Moab namáhá na výšině a jak vchází do své svatyně a úpěnlivě prosí, nezmůže však nic. ¹³To je slovo, s kterým se Jahve kdysi obrátil na Moaba. ¹⁴A nyní Jahve promluvil takto: Ve třech letech, jako v letech námezdníkových, bude pokořena Moabova sláva navzdory jeho veliké početnosti. Bude obrácen vniveč, zbytek bude bezvýznamný.

17 Výrok o Damašku. Hle, Damašek přestává být městem, promění se v hromadu sutin; ²navždy budou opuštěna jeho města, budou patřit stádům, ta v nich ulehnou a nikdo je nevydělá. ³Už nebude žádná tvrz v Efraimovi, už nebude královská vláda v Damašku a se zbytkem Aramu se naloží jako se slávou synů Izraele. Výrok Jahva Sabaot. ⁴V ten den se stane, že Jakubova sláva zeslábne a jeho tloušťka přejde ve vyhublost; ⁵bude to, jako když žnec sklízí obilí, když jeho paže požíná klasy; bude to, jako když se v údolí Refaim paběrkují klásky; ⁶zůstanou jenom hrozničky jako při srážení oliv; dvě, tři bobulky na vrcholku, čtyři, pět na větvích stromu. Výrok Jahva, Boha Izraele. ⁷Toho dne vzhledne člověk ke svému Stvořiteli a jeho oči se obrátí k Izraelovu Svatému. ⁸Už nebude vzhlízet k oltářům, dílům svých rukou, a k tomu, co udělaly jeho prsty, už neuvidí ani posvátné kůly, ani vykuřovadla. ⁹Toho dne budou opuštěna jeho útočištná města, jako byly před syny Izraele opuštěny lesy a houštiny, a bude to poušť. ¹⁰Zapomněl jsi na Boha své spásy, nezapomněl sis na Skálu, své útočiště, proto sázíš okrasné výsadby, seješ cizí semena; ¹¹v den, kdy je sázíš, vidíš, jak pučí, a od rána tvá semena kvetou; ale sklizeň uniká v den nemoci, nevyléčitelné choroby. ¹²Běda! Hukot obrovských

17:1 Damašek. Nejstarší nepřetržitě obydlené město na planetě. nosti. Naplnění proroctví o jeho totální zkáze i dnes ještě patří do budouc-

národů, hukot jako hukot moří! Buráčení národů, jež burácejí, jako burácejí mohutné vody!¹³ (Národy, které burácejí, jako burácejí velké vody.) On jim hrozí a ony utíkají dodaleka zahnané jako pleva z hor větrem, jako vichrem vír.¹⁴ Když nadchází večer, je to hrůza, ráno je všechno pryč. To je podíl těch, kdo nás plení, osud našich pustošitelů.

18 Běda ti! Země okřídleného cvrčka za řekami Kuše,² ty, která vysíláš posly po moři, na vody, v rákosových čluncích. Jděte, rychlí poslové, k štíhlému a opálenému národu, k lidu obávanému zde i v dáli, mocnému a panovačnému národu, do země brázděné řekami.³ Vy všichni, obyvatelé světa, vy, kdo zalidňujete zemi, až se pozdvihne znamení na horách, uvidíte, až se zatroubí na roh, uslyšíte.⁴ Neboť takto ke mně promluvil Jahve: chci zůstat přísně nestranný a přihlížet jako palčivé vedro v plném světle, jako oblak rosy v největším parnu za žní.⁵ Neboť přede žněmi, když končí doba květu, když se květ mění v dozrávající hrozen, ořezávají se kosířem letorosty, odstraňují se výhonky, prořezává se.⁶ Všechno je zanecháno dravcům z hor a zvířatům země; dravci se tam budou roztahovat v létě, všechna zvířata země na podzim.⁷ Tehdy se přinese obětní dar Jahvovi Sabaot od štíhlého a opáleného lidu, od lidu obávaného zde i v dáli, od mocného a panovačného národa, ze země brázděné řekami; přinese se na místo, kde sídlí Jahvovo jméno, na horu Sion.

19 Výrok o Egyptu. Hle, Jahve jede na lehkém oblaku a přichází do Egypta. Nepraví egyptští bohové před ním vrávorají a Egyptu ochabuje srdce. –² Popudím Egypt proti Egyptu, budou se bít – každý proti svému bratru, každý proti svému bližnímu, město proti městu, království proti království.³ Egyptu zemdlí duch a já uvedu ve zmatek jeho radu. Budou se dotazovat nepravých bohů a zařikávačů, přízraků a hadačů.⁴ Vydám Egypt do rukou nelítostného pána, bude nad nimi vládnout krutý král. Výrok Pána, Jahva Sabaot.⁵ Vody zmizí z moře, řeka vyschne a vysuší se;⁶ koryta budou zapáchat, egyptské řeky opadnou a vyschnou, rákos a síťina zčernají.⁷ Traviny v Nilu, na nilských březích, veškerá zeleň Nilu bude vysušena, rozptýlena, zničena.⁸ Rybáři budou úpět, zarmoucení budou všichni, kdo vrhají do Nilu udici, ti, kdo na vody házou síť, budou ztrápení.⁹ Budou zklamaní, kdo pracují s česaným lnem, i ti, kdo tkají bílé látky;¹⁰ jeho tkalci budou ohromeni, všichni námezdníci budou smutní.¹¹ Ano, pošetilá jsou knížata ze Soanu, nejmoudřejší faraonovi rádci tvoří radu hloupých. Jak se odvažujete faraonovi říkat: „Já jsem syn moudrých, syn dávných králů?“¹² Kde tedy jsou ti tvoji moudří? Ať ti ohlásí a ať to lidé zvědí, co rozhodl Jahve Sabaot o Egyptu!¹³ Mluví z cesty knížata ze Soanu, klamou se knížata z Nofu a vybraní muži jeho okrsků způsobili, že Egypt vrávorá.¹⁴ Jahve mezi ně rozesel ducha závratí, oni způsobili, že Egypt vrávorá ve všem, co podniká, tak jako vrávorá opilec, když zvrací.¹⁵ Pro Egypt se už nedělá nic z toho, co dělaly hlava i ocas, palma i rákos.¹⁶ Toho dne se bude Egypt podobat ženám, bude se třást a bude vyděšený pohrůzkou ruky Jahva Sabaot, když on ji proti němu pozdvihne.¹⁷ Judovo území se stane zahanbením Egypta: pokaždé, když mu bude připomenuto, bude vyděšen kvůli záměru, který proti němu pojal Jahve Sabaot.¹⁸ Toho dne bude v egyptské zemi pět měst, která budou mluvit kanaánským jazykem a složí přísahu Jahvovi Sabaot; jednomu z nich se bude říkat „Sluneční město“. ¹⁹ Toho dne bude uprostřed egyptské země oltář zasvěcený Jahvovi a poblíž hranic stéla zasvěcená Jahvovi.²⁰ To bude znamení a svědek Jahva Sabaot v egyptské zemi. Když budou volat k Jahvovi ve strachu před utlačovateli, on jim pošle spasitele a obhájce, který je vysvobodí.²¹ Jahve se dá poznat Egyptanům a Egyptané toho dne poznají Jahva. Přinesou krvavé i nekrvavé oběti, složí Jahvovi sliby a splní je.²² A udeří-li Jahve Egyptany, udeří a uzdraví, oni se obrátí k Jahvovi, on přijme jejich žádosti a uzdraví je.²³ Bude toho dne cesta, jež povede z Egypta do Ašuru. Ašur přijde do Egypta a Egypt do Ašuru. Egypt bude sloužit spolu s Ašurem.²⁴ Toho dne přijde Izrael jako třetí s Egyptem a Ašurem, požehnání uprostřed země,²⁵ požehnání, které pronese Jahve Sabaot: „Požehnaný můj lid Egypt i Ašur, dílo mých rukou, i Izrael, mé dědictví.“

20 V roce, kdy přišel vrchní velitel, jehož poslal král Ašuru Sargon, k Ašdodu, aby na něj zaútočil a zmocnil se ho,² tenkrát promluvil Jahve prostřednictvím Amosova syna Izaiáše; řekl: „Jdi, rozvaž pytlouinu, kterou máš na bedrech, a zuj si s nohou opánky.“ A on to učinil a chodil nahý a bosý.³ A Jahve řekl: „Tak jako můj služebník Izaiáš chodil po tři roky nahý a bosý na znamení a předzvěst proti Egyptu a proti Kuši,⁴ stejně tak odvede král Ašuru zajatce z Egypta a odvedené z Kuše, mladé i staré; k hanbě Egypta budou nazí, bosí, s obnaženými hýžděmi.“⁵ Zmocní se jich hrůza a hanba kvůli jejich naději Kuši a jejich pýše Egyptu.⁶ A obyvatel toho břehu v ten den řekne: „Tohle se stalo s naší nadějí, s těmi, k nimž jsme se utekli a u nichž jsme hledali pomoc, abychom unikli králi Ašuru. A jak se tedy zachráníme my?“

21 Výrok o poušti u moře. Jako vichřice táhnoucí Negebem přichází z pouště, z obávané země.² Bylo mi zjeveno neblahé vidění: „Zrádce zrazuje a pustošitel pustoší. Povstaň, Elame, obléhej Méde!“ Umlčel

jsem veškeré úpění. ³ Proto je mé ledví plné úzkosti, zmocnily se mě křeče jako křeče ženy při porodu; jsem příliš rozrušen, než abych slyšel, příliš zmaten, než abych viděl. ⁴ Pozbývám odvahy, děsí mě pouhé zašustění; soumrak, po němž jsem toužil, se mi mění v děs. ⁵ Chystá se stůl, prostírá se ubrus; jí se, pije. Vzhůru, velitelé! Namažte štít! ⁶ Neboť Pán ke mně promluvil takto: „Jdi, postav hlídku! Ať ohlásí, co vidí! ⁷ Uvidí jízdu, dva a dva jezdce, muže, kteří jedou na oslech, muže, kteří jedou na velbloudech; ať hledí pozorně, velmi pozorně.“ ⁸ A hlídka zakřičela: „Na strážní věži, Pane, jsem po celý den, na místě své hlídky stojím celou noc. ⁹ A hle, přijíždí jízda, dva a dva jezdci.“ On se opět ujal slova a řekl: „Padl Babylon, padl a všechny obrazy jeho bohů on rozbil o zem.“ ¹⁰ Ty, jehož jsem pošlapal – ty, zrno z mého humna – co jsem se dozvěděl od Jahva Sabaot, Boha Izraele, to ti zvěstuji. ¹¹ Výrok o Dumě. Ke mně se křičí ze Seiru: „Strážný, jak pokročila noc? Strážný, jak pokročila noc?“ ¹² Strážný odpovídá: „Přichází ráno, potom zase noc. Chcete-li se ptát, ptejte se! Vratte se! Přijďte!“ ¹³ Výrok ve stepi. V mlázi, ve stepi trávíte noc, karavany Dedanitů. ¹⁴ Při setkání s žíznivými přineste vodu! Obyvatelé temanské země šli s chlebem uprchlíkovi vstříc. ¹⁵ Oni totiž uprchli před meči, před obnaženým mečem a před napjatým lukem, před urputností boje. ¹⁶ Neboť takto ke mně promluvil Pán: Ještě jeden rok jako rok námezdníkův, a je po vši slávě Kedaru. ¹⁷ A z množství udatných lučistníků, synů Kedaru, nezůstane takřka nic, neboť Jahve, Bůh Izraele, promluvil.

22 Výrok o Údolí vidění. Jak to, že celé vystupuješ na střechy, ² ty hlučné město plné ruchu, ty rozjařená obci? Tví zabítí nejsou obětmi meče ani nezemřeli ve válce. ³ Všichni tví náčelníci se společně dali na útěk, bez luku byli polapeni, všichni, které našli, byli společně polapeni, utekli do daleka. ⁴ Proto jsem řekl: „Odvrátte se ode mne, ať hořce zapláčí, nepokoušejte se mě utěšit nad zkázou dcery mého lidu.“ ⁵ Vždyť je to den rozvratu, úděsu a zmatku, dílo Pána, Jahva Sabaot, v Údolí vidění. Podkopává se hradba, křičí se o pomoc k hoře. ⁶ Elam vzal toulec i vozy s posádkou a jezdce a Kir vytáhl svůj štít. ⁷ Od té chvíle jsou tvá nejkrásnější údolí plná vozů a jezdci zaujali postavení u bran: ⁸ takto padla Judova ochrana. Obrátil jsi toho dne oči ke zbráním Lesního domu; ⁹ a viděli jste, kolik průlomů je v Davidově městě! Shromáždili jste vody z dolního rybníka; ¹⁰ spočítali jste jeruzalémské domy, zbořili jste domy, abyste zpevnili hradby. ¹¹ Mezi oběma zdmi jste udělali nádrž na vody ze starého rybníka. Ale původci těch věcí jste nevěnovali ani pohled; neviděli jste toho, jenž měl už dlouho ten záměr. ¹² A Pán, Jahve Sabaot, vás toho dne vyzval, abyste plakali a naříkali, abyste se ostříhali a opásali se pytlouinou. ¹³ Ale hle – radost a veselí, zabíjejí se voli, podřezávají se berani, jí se maso a pije se víno: „Jezme a pijme, vždyť zítra zemřeme!“ ¹⁴ Tu se Jahve Sabaot zjevil mým uším: „Nikdy, až do vaší smrti, nebude toto provinění odpuštěno,“ říká Pán, Jahve Sabaot. ¹⁵ Takto mluví Pán, Jahve Sabaot: Jdi a vyhledej toho správce, Šebnu, velitele paláce: ¹⁶ „Co ti zde patří, na koho se odvoláváš, že si tu vytesáváš hrob?“ On si vytesává vyvýšený hrob, hloubí si komnatu ve skále. ¹⁷ Hle, Jahve tě odvrhne, človče! Sevře tě do pěsti. ¹⁸ Bude tě valit jako kouli, jako míč na širé prostranství. Tam zemřeš i se svými skvělými vozy, hanbo domu svého pána. ¹⁹ Vyženu tě z tvého úřadu, vyrvu tě z tvého místa. ²⁰ A téhož dne povolám svého služebníka, Chilkijahuova syna Eljakima. ²¹ Obleču mu tvůj šat, opášu ho tvou šerpou, předám mu tvou pravomoc, on bude otcem obyvatelstvu Jeruzaléma a Judovu domu. ²² Klíč Davidova domu vložím na jeho rameno, otevře-li, nikdo nezavře, zavře-li, nikdo neotevře. ²³ A zarazím ho jako hřeb na pevné místo; stane se trůnem slávy pro dům svého otce. ²⁴ Tam se zavěsí celá sláva otcovského domu, potomci i ratolesti a všechny předměty malých rozměrů, od číši až po džbány. ²⁵ Toho dne, výrok Jahva Sabaot, ten hřeb zaražený na pevném místě povolí, vyrve se a spadne; tu se utrhne zátěž, jež na něm spočívala. Neboť Jahve promluvil.

23 Výrok o Tyru. Kvílejte, taršíšské koráby, vždyť vše bylo zničeno: už není dům, už není vstup. Ze země Kitim jim přišla ta zpráva. ² Užasněte, obyvatelé pobřeží, sidonští kupci, ty, jehož poslové přeplouvají po mořích, ³ po nezměrných vodách. Zrno průplavu – žeň Nilu – bylo jeho bohatstvím. Byl tržištěm národů. ⁴ Zardí se hanbou, Sidone (pevnosti moří), neboť moře promluví takto: „Nemělo jsem bolesti a nerodilo jsem, ani jsem nevychovávalo hochy ani u mne nevyrostaly dívky.“ ⁵ Až ta zpráva přijde do Egypta, zachvějí se, když se dozvedí, co potkalo Tyros. ⁶ Přejděte do Taršíše a kvílejte, obyvatelé pobřeží. ⁷ To že je vaše hrdé město, jehož původ sahal do dávné minulosti, ono, které jeho kroky vedly do daleka, aby se tam usadilo? ⁸ Kdo takto rozhodl proti Tyru, jenž rozdával koruny, jehož kupci bývali knížaty a jehož obchodníci bývali velmoži země? ⁹ Rozhodl tak Jahve Sabaot, aby zmařil pýchu veškeré krásy, aby ponížil všechny velmože země. ¹⁰ Obdělávej svou zemi jako Nil, dcero Taršíše, neboť už není žádná přístavní loděnice. ¹¹ Napřáhl ruku na moře, otrásl královstvími; O Kanaánu Jahve nařídil, aby se zničily jeho pevnosti. ¹² Řekl: Přestaň se pyšnit, ty ztýraná panenská dcero Sidonu! Vstaň, přejdi do Kitim, ani tam se pro tebe nenajde odpočinek. ¹³ Hle, země Chaldeců, ten lid, který nebyl; Ašur ji určil pro zvířata pouště; postavili tam své věže, strhli její bašty, obrátili ji v trosky. ¹⁴ Kvílejte, taršíšské lodi, vždyť vaše pevnost je zničena. ¹⁵ A v ten den se přihodí, že se na

Tyros zapomene na sedmdesát let, na dobu života jednoho krále. Ale po sedmdesáti letech to s Tyrem bude jako v té písni o nevěstce: ¹⁶ „Vezmi si citeru, proběhni městem, opuštěná nevěstko! Hrej, jak nejlíp umíš, opakuj svou píseň, ať si na tebe vzpomenou!“ ¹⁷ A po sedmdesáti letech se stane, že Jahve navštíví Tyros. Ten opět dostane svou mzdu a bude se oddávat smilstvu se všemi královstvími světa na tváři země. ¹⁸ Ale jeho zisk a jeho mzda budou zasvěceny Jahvovi. Nebudou nakupeny ani nashromážděny; ale jeho zisk obdrží ti, kdo přebývají před Jahvem, aby se jim dostalo jídla do sytosti a nádherného oblečení.

24 Hle, Jahve pustoší zemi a plení ji, rozvrací její tvář a rozhání její obyvatele. ² Bude na tom stejně kněz i lid, pán i otrok, paní i služka, prodávající i kupující, ten, kdo půjčuje, i ten, kdo si vypůjčuje, dlužník i věřitel. ³ Zpustošená, zpustošená bude země, bude vypleněná, vypleněná, neboť Jahve pronesl toto slovo. ⁴ Země je ve smutku, skomírá, svět chřadne, skomírá, výkvět lidu země chřadne. ⁵ Země je zneuctěna pod nohama svých obyvatel, neboť oni překročili zákony, přestoupili předpis, porušili věčnou smlouvu. ⁶ Proto zemi postihlo prokletí a její obyvatele za to stihl trest, proto byli obyvatele země straveni, zbývá jen málo lidí. ⁷ Truchlí mladé víno, chřadne vinice, sténají, kdo se ze srdce radovali. ⁸ Umlkl veselý zvuk bubínků, je konec hlučným slavnostem, umlkl veselý zvuk lyry. ⁹ Už se nezpívá při pití vína, zhořkl nápoj těm, kdo jej pijí. ¹⁰ Je v rozvalinách město nicoty, každý dům je zavřen, nedá se tam vstoupit. ¹¹ V ulicích se volá po vínu, veškerá radost zmizela: jásoť byl vyhoštěn ze země. ¹² Ve městě jsou samé sutiny, brána se zhroutila, je v rozvalinách. ¹³ Vždyť uprostřed země, mezi národy, je to jako při srážení oliv, jako s paběrky, když se skončí vinobraní. ¹⁴ Ale oni pozvedají hlas, křičí radostí, na počest Jahvovi volají od západu. ¹⁵ „Ano, na východě oslavujte Jahva, na mořských ostrovech jméno Jahva, Boha Izraele.“ ¹⁶ Od konců země jsme slyšeli žalmy: „Sláva Spravedlivému.“ Já jsem však řekl: „Jaká je to pro mne zkouška! Jaká je to pro mne zkouška! Běda mi!“ Zrádci zradili, zrádci zosnovali zradu! ¹⁷ Děs, jámu, síť na tebe, obyvateli země. ¹⁸ A kdo uteče před křikem děsu, padne do jámy, a kdo vyleze z jámy, chytí se do sítě. Ano, stavidla nahoře se otevřela, základy země se zachvěly. ¹⁹ Třeskot, země se roztříštila, záškub, země sebou škubla, záchvěv, země se zapotácela. ²⁰ Země bude vrávorat, vrávorat jak opilec, roztřeše se jako chýše, její zločin ji bude tížit, padne a už nepovstane. ²¹ A v ten den se stane, že Jahve na nebesích navštíví nebeské vojsko a pozemské krále na zemi. ²² Budou shromážděni jako oddíl vězňů odváděných k jámě, budou zavřeni do vězení; po mnoha dnech budou navštíveni. ²³ Měsíc bude zahanben, slunce se bude stydět, neboť Jahve Sabaot je král na hoře Sionu a v Jeruzalémě a Sláva září před staršími.

25 Jahve, ty jsi můj Bůh, budu tě oslavovat, chválit tvé jméno, vždyť jsi vykonal divy, dávné záměry – věrně, pevně. ² Vždyť jsi z města udělal hromadu kamení, z opevněného města jsou trosky, pevnost cizinců přestala být městem, nikdy nebude obnovena. ³ Proto tě silný lid oslavuje, obec obávaných národů se tě bojí. ⁴ Vždyť jsi byl útočištěm slabému, útočištěm ubožáku tonoucím v úzkosti, útulkem proti dešti, stínem proti horku, dech násilníků je totiž jako zimní déšť. ⁵ Jako horko nad vyprahlou zemí utišeješ ruch cizinců: horko chladne ve stínu oblaku, zpěv násilníků umlká. ⁶ Jahve Sabaot připravuje pro všechny národy na této hoře hostinu, kde budou tučná masa, hostinu, kde budou dobrá vína, šťavnatá masa, stáčená vína. ⁷ Zničil na této hoře závoj, jenž zahaloval všechny lidi, a tkaninu rozprostřenou nade všemi národy; ⁸ navždy odstranil smrt. Pán, Jahve, setřel slzy se všech tváří, sejme potupu ze svého lidu na celé zemi, neboť Jahve promluvil. ⁹ A v ten den se řekne: Hleďte, to je náš Bůh, v něho jsme doufali, aby nás zachránil; to je Jahve, doufali jsme v něho. Plesejme, radujme se ze spásy, kterou nám dal. ¹⁰ Vždyť Jahvova ruka spočine na této hoře a Moab bude na místě pošlapán, jako se šlape po slámě v hnojné jámě. ¹¹ On uprostřed té hory rozpráhne ruce, jako se rozpráhne plavec, když plave. Ale poníží jeho pýchu navzdory úsilí jeho rukou. ¹² A tvé nepřístupné a opevněné hradby rozbil, ponížil, svrhl na zem, do prachu.

26 V ten den se bude v Judově zemi zpívat tento zpěv: Máme opevněné město; aby nás ochránil, postavil zeď a parkán. ² Otevřete brány! Ať vstoupí spravedlivý národ, jenž zachovává věrnost. ³ O tom záměru je rozhodnuto: zajistíš pokoj, pokoj, který je ti svěřen. ⁴ Spolehejte na Jahva navždy! Vždyť Jahve je skála navěky. ⁵ To on svrhl obyvatele výšin, vyvýšené město; deptá je, deptá je až k zemi, sráží je do prachu. ⁶ Budou po něm šlapat nohy, nohy nešťastného, kroky slabého. ⁷ Přímost je stezka spravedlivého, spravedlivému urovnáváš přímost dráhu. ⁸ Ano, na stezkách tvých soudů jsme tě očekávali, k tvému jménu, ke vzpomínce na tebe, Jahve, se upíná touha duše. ⁹ Má duše po tobě toužila za noci, ano, v samé hloubi srdce tě hledá můj duch, neboť když pro zemi vynášíš své soudy, učí se obyvatele světa spravedlnosti. ¹⁰ Uděluje-li se milost zlovolníkovi, aniž se on naučí spravedlnosti, pak on v zemi poctivosti páchá zlo, aniž by hleděl na Jahvovu velebnost. ¹¹ Jahve, tvá ruka se pozvedla, a oni nevidí! Plní zmatku uvidí tvou žárlivou lásku k tomuto lidu, ano, tvé nepřátele pohltí oheň, jenž je pro ně připraven. ¹² Jahve, zajišťuješ nám pokoj a dokonce všechna naše díla konáš za

nás. ¹³ Jahve, náš Bože, vládli nad námi jiní páni než ty, lneme však jen k tobě a vzýváme tvé jméno. ¹⁴ Mrtví neobživnou, stíny nepovstanou, neboť jsi je navštívil, vyhladil, zničil jsi dokonce i vzpomínku na ně. ¹⁵ Udělal jsi z nás národ, Jahve, udělal jsi z nás národ a byl jsi oslaven. Posunul jsi hranice země. ¹⁶ Jahve, v tísni tě hledali, nešetřili modlitbami, neboť je stíhal tvůj trest. ¹⁷ Jako těhotná žena v hodině porodu trpí a křičí v bolestech, tak jsme byli před tvou tváří, Jahve. ¹⁸ Počali jsme, trpěli jsme, ale jen proto, abychom porodili vítr: nedali jsme zemi spásu, nerodí se obyvatelé pro svět. ¹⁹ Tví mrtví obživnou, tvá mrtvá těla vstanou z mrtvých. Probudte se a zpívejte, vy, kdo bydlíte v prachu, vždyť tvá rosa je rosa prosvícená a země bude rodit stíny. ²⁰ Jdi, můj lide, vejdi do svých komnat, zavři za sebou dveře; ukryj se na chvílečku, dokud nepřejde hněv. ²¹ Neboť hle, Jahve vychází ze svého příbytku, aby potrestal provinění obyvatel země; a země odhalí svou krev, přestane přikrývat své mrtvolky.

27 V ten den Jahve potrestá svým tvrdým, velkým a silným mečem Leviatana, k útěku vždy hotového hada, Leviatana, kroutícího se hada; zabije toho draka, jenž přebývá v moři. ² Nádhernou vinici opěvujte toho dne! ³ Já Jahve jsem její strážce, čas od času ji zavlážuji; aby jí nikdo nedělal nic zlého, střežím ji ve dne v noci. ⁴ – Už nemám zed. Kdo mě obrátí v trní a hloží? – Ve válce ji pošlapu a současně ji spálím. ⁵ Anebo ať se volá po mé ochraně, ať se uzavře se mnou mír, se mnou ať se uzavře mír. ⁶ V budoucnu Jakub zakoření, Izrael vyraší a vykvete, tvář světa se pokryje úrodou. ⁷ Bil ho tak, jako ti, kdo ho bili? Vraždil tak, jak vraždili jeho vrahové? ⁸ Když jsi je zahnal, vyloučil je, vykonal jsi rozsudek, on je zahnal svým vanem prudkým jako východní vítr. ⁹ Vždyť takto bude odpuštěno Jakubovo provinění, takový bude plod, jež sklídí, když se odřekne svého hřichu, až budou všechny kameny oltáře rozbity na kusy, jako kamení na vápno, až nebudou už stát Ašery a vykuřovadla. ¹⁰ Neboť z opevněného města se stala samota, opuštěná, zanedbaná jako poušť, kde se pasou telata, kde uléhají a ničí přitom větve. ¹¹ Když uschnou haluze, ulámou se, přijdou ženy a zapálí je. A ten lid není rozumný, a tak jeho Stvořitel s ním nebude mít slitování, ten, jenž ho uhnětl, se nad ním nesmiluje. ¹² A v ten den se stane, že Jahve začne s výmlatem od toku Řeky až k egyptskému potoku, a vy, synové Izraele, budete jeden po druhém sesbírání jako klásky. ¹³ A v ten den se stane, že se zatroubí hlasitě na roh, a tu přijdou ti, kteří skomírají v Ašurově zemi, i ti, kdo jsou vyhoštěni v egyptské zemi; budou se klanět Jahvovi na svaté hoře v Jeruzalémě.

28 Běda pyšné koruně opilců z Efraima, povadlému květu jeho nádherného lesku ležícímu na vrcholku žírného údolí, těm, které sráží víno. ² Hle, silný a mocný muž ve službách Páně: jako vířivě krupobití, ničivá bouře, jako obrovský příval průtrže mračen vrhá je svou rukou k zemi. ³ Budou pošlapáni nohama: ta pyšná koruna opilců z Efraima ⁴ a povadlý květ jeho nádherného lesku ležící na vrcholku žírného údolí. Je jako fík, jenž dozrál před příchodem léta: kdo si ho všimne, hned ho uchopí a polyká. ⁵ V ten den právě Jahve Sabaot se stane korunou lesku a nádhernou čelenkou pro zbytek svého lidu, ⁶ duchem spravedlnosti tomu, kdo má konat spravedlnost, a silou těch, kdo odrážejí útok na brány. ⁷ I oni byli zmateni vínem, blouznili účinkem pití. Kněz i prorok byli pomateni pitím, lapilo je víno, účinkem pití blouznili, byli pomateni ve svých viděních, blouznili při svých rozsudcích. ⁸ Ano, všechny stoly jsou pokryty odpornými zvratky, nikde čisté místo! ⁹ Komu dává poučení? Komu vysvětluje nauku? Sotva odstaveným dětem, sotva odloučeným od prsu, ¹⁰ když říká: sav lasav, sav lasav; kav lakav, kav lakav; ze'er šam, ze'er šam. ¹¹ Ano, koktajícími rty a v cizí řeči bude promlouvat k tomuto lidu. ¹² Řekl jim: „Zde je odpočinek! Poskytněte odpočinek zmoženému; toto je klidné místo.“ Ale oni poslouchat nechtěli. ¹³ A tak k nim Jahve promluví takto: sav lasav, sav lasav; kav lakav, kav lakav; ze'er šam, ze'er šam, aby za chůze padli naznak, aby byli rozbiti, lapeni do léčky, uvěznění. ¹⁴ Proto slyšte Jahvovo slovo, nadutí muži, vládnoucí tomuto lidu, jenž je v Jeruzalémě. ¹⁵ Řekli jste: „Uzavřeli jsme smlouvu se smrtí, s šelem jsme sjednali úmluvu. A ta hrozivá metla přejde, aniž nás zasáhne, neboť jsme si ze lži učinili útočiště a do klamu jsme se ukryli.“ ¹⁶ Proto mluví Pán Jahve takto: Hle, položím na Sion kámen, žulový kámen, vzácný uhelný kámen, dobře posazený základní kámen: kdo na něj spoléhá, nebude otřesen. ¹⁷ A vezmu právo za míru a spravedlnost za olovnici. Ale krupobití smete útočiště ve lži a vody zaplaví úkryt; ¹⁸ vaše smlouva se smrtí bude zrušena, vaše úmluva s šelem neobstojí. A ničivou metlou, až se bude valit, budete podupáni. ¹⁹ Pokaždé, až se bude valit, se vás chopí, neboť se povalí každé ráno a ve dne i v noci a jenom děs dá pochopit zjevení. ²⁰ Neboť lůžko bude příliš krátké, než aby se na ně dalo natáhnout, a pokrývka příliš úzká, než aby se do ní dalo zabalit. ²¹ Ano, jako na hoře Perasim povstane Jahve, jako v údolí Gabaonu se zachvěje, aby vykonal své dílo, své podivné dílo, aby splnil svůj úkol, svůj tajemný úkol. ²² A nyní se přestaňte vysmívat, aby vaše pouta nebyla utažena; vždyť jsem to slyšel: je to rozhodnuto neodvolatelně u Pána Jahva Sabaot proti celé zemi. ²³ Naslouchejte a slyšte můj hlas; dávejte pozor, slyšte mé slovo. ²⁴ Což oráč tráví všechn svůj čas orbou k setí, rozrýváním a vláčením svého kusu půdy? ²⁵ Což poté, když urovnal povrch,

nerozhazuje černuchu, netrousí kmín? Potom seje obilí, proso, ječmen (...) a špaldu na okraj. ²⁶ Tomuto pravidlu ho naučil jeho Bůh a poučil jej. ²⁷ Černucha se nedrtí saněmi, přes kmín se nepřejíždí koly vozu. Černucha se mlátí holí a kmín se mlátí cepem. ²⁸ Když se šlape po pšenici, pak ne tak dlouho, aby se rozdrtila; rozjede se na ni kolo vozu i se spřežením, nepotluče se. ²⁹ To vše je dar Jahva Sabaot, podivuhodná rada, jež působí velké věci.

29 Běda Arieli, Arieli, město, kde tábořil David! Připočtete rok k roku, ať svátky dovrší svůj koloběh, ² budu Ariela utiskovat; dojde na sténání a slzy a ono pro mne bude jako Ariel. ³ V kruhu se proti tobě utábořím, budu tě obléhat a postavím proti tobě polní opevnění. ⁴ Budeš poníženo, tvůj hlas se pozdvihne ze země, z prachu se pozdvihne jako šepot; tvůj hlas bude přicházet ze země jako hlas ducha, jako by z prachu vzházel, tak bude šepotat. ⁵ Jako zrnka prachu bude tlupa tvých nepřátel, jako odlétající pleva tlupa válečníků. A najednou, v okamžiku, ⁶ tě navštíví Jahve Sabaot v hluku, třesení, lomozu: vichr a bouře, plamen šíravého ohně. ⁷ Bude to jako sen, noční vidina: tlupa všech národů ve válce proti Arielovi, všichni, kdo s ním bojují, obléhají ho a utiskují. ⁸ A bude to jako sen hladového: hle, právě jí, pak se probouzí s prázdným žaludkem; anebo jako sen žíznivého: hle, právě pije, pak se probouzí vyčerpaný, s vyschlým hrdlem. Tak tomu bude s tlupou všech národů ve válce proti Sionu. ⁹ Buďte ohromení a omráčení, oslepněte, ztratíte zrak; budete opilí, ne však po víně, potácejte se, ale ne po nápoji, ¹⁰ neboť Jahve na vás rozlil ducha malátnosti, on zavřel vaše oči (proroky), on zahalil vaše hlavy (vidoucí). ¹¹ A všechna vidění se pro vás stanou jakoby slovy zapечатé knihy, která se podává někomu, kdo umí číst, se slovy: „Přečti to tedy.“ Ale on odpovídá: „Nemohu, vždyť je zapečetěná.“ ¹² A ta kniha se podává někomu, kdo číst neumí, se slovy: „Přečti to tedy.“ Ale on odpovídá: „Neumím číst.“ ¹³ Pán řekl: Protože tento lid je při mně slovy a oslavuje mě svými ústy, ale jeho srdce je ode mne daleko, a protože jeho bázeň je pouze lidským příkázáním, naučenou úlohou, ¹⁴ dobrá! Hle, nadále budu udivovat tento lid divy a zázraky; moudrost moudrých se ztratí a rozum rozumných ulétne. ¹⁵ Běda těm, kdo se skrývají do země, aby před Jahvem zatajili své záměry, kdo osnují své činy v temnotách a říkají: „Kdo nás vidí? Kdo o nás ví?“ ¹⁶ Jaká zvrácenost! Což se hrncíř podobá jilu, aby se výtvar odvážil říci tomu, kdo jej udělal: „On mě neudělal,“ a hrnec hrncíři: „On neumí pracovat?“ ¹⁷ Což není pravda, že zakrátko bude z Libanonu opět sad, a ten sad že bude připomínat les? ¹⁸ V ten den budou hluší slyšet slova knihy a oči slepých, osvobozené od stínu a temnot, uvidí. ¹⁹ Nešťastní budou nalézat stále více radosti v Jahvovi, nejchudší z lidí budou plesat nad Izraelovým Svatým. ²⁰ Neboť krutovládce už nebude, zmizí posměvač, budou vyobcováni všichni hanební strážníci: ²¹ ti, jejichž slovo přináší odsouzení, kdo nastavují past tomu, který sedí u brány, a zavíní, že spravedlivý je bezdůvodně odmítnut. ²² Takto proto mluví Jahve, Bůh Jakubova domu, on, jenž vykoupil Abraháma: Napříště už Jakub nebude zklamán, napříště už jeho tvář nebude blednout, ²³ neboť až uvidí své děti, dílo mých rukou, u sebe, posvěti mé jméno, posvěti Jakubova Svatého, bude se bát Boha Izraele. ²⁴ Pobloudilí duchové se naučí být rozumní a těm, kdo reptají, se dostane poučení.

30 Běda synům buřičům! Jahvův výrok. Dělalí plány, jež nepocházejí ode mne, osnují smlouvy, které nevnuká můj duch, a kupí hřích na hřích. ² Aniž se poradili se mnou, odcházejí a jdou dolů do Egypta, aby se dali pod ochranu faraona a uchýlili se do egyptského stínu. ³ Ale faraonova ochrana se vám obrátí v hanbu, útulek egyptského stínu ve vaše zahanbení. ⁴ Vždyť jeho knížata byla v Soanu a jeho poslové došli do Chanesu. ⁵ Všichni jsou zklamáni lidem, jenž nedokáže pomoci, jenž nepřináší podporu ani prospěch, ale zklamání a zahanbení. ⁶ Výrok o zvířatech z Negebu. Do země úzkosti a tísně, lvice a řvoucího lva, zmije a létajícího draka, přinášejí na hřbetech oslů svá bohatství, na hrbech velbloudů své poklady, k lidu, jenž nedokáže pomoci: ⁷ podpora od Egypta je marnost a nicota; proto jsem mu dal toto jméno: Padlá Rahab. ⁸ Nyní jdi, napiš to na tabulku, vyryj to na listinu, aby to bylo pro budoucí den, provždy a na věky. ⁹ Neboť je to vzbouřený lid prohaných synů, synů, kteří odmítají poslouchat Jahvův Zákon, ¹⁰ kteří řekli vidoucím: „Neuvidíte,“ a prorokům: „Nic jasného pro nás nepostřehnete. Říkejte nám lichotivé věci, mějte klamné vidiny.“ ¹¹ Sejděte z cesty, odchylte se ze stezky, odstraňte před námi Izraelova Svatého. ¹² Proto mluví Izraelův Svatý takto: Protože jste odvrhli toto slovo a spolehli jste se na podvod a nepoctivost a opřeli se o ně, ¹³ proto pro vás bude toto provinění jako rozestupující se trhlina, výstupek nahore na hradbách, který se náhle v okamžiku zhroutí. ¹⁴ On ho rozbije, jako se rozbíjí hrncířův džbán nelitostně roztrštěný na kusy, a v jeho úlomcích se nenajde střepina na shrábnutí ohně v krbu nebo na načerpání vody z nádrže. ¹⁵ Neboť takto mluví Pán Jahve, Izraelův Svatý: V obrácení a klidu bývala vaše záchrana, v pohodě a důvěře bývala vaše síla, vy jste však nechtěli! ¹⁶ Řekli jste: „Ne, vždyť uprchneme na koni!“ Nuže! Ano, budete prchat. A také: „Budeme mít rychlá jezdecká zvířata!“ Nuže! Vaši pronásledovatelé budou rychlí. ¹⁷ Tisíce se budou chvět před hrozbou jediného, před hrozbou pěti uprchnete, až z vás zbude cosi jako žerď na vrcholku hory, jako znamení na kopci. ¹⁸ Proto Jahve

čeká na hodinu vašeho omilostnění, proto povstane, aby se nad vámi slitoval, neboť Jahve je Bůh spravedlivý; blahoslavení všichni, kdo v něho doufají. ¹⁹ Ano, sionský lide, jenž bydlíš v Jeruzalémě, nebudeš už muset plakat, neboť on tě omilostní, budeš-li volat, jakmile tě uslyší, odpoví ti. ²⁰ Pán vám dá chléb úzkosti a přesně odměřenou vodu, ten, jenž tě poučuje, se už nebude ukryvat a tvé oči uvidí toho, jenž tě poučuje. ²¹ Tvé uši zaslechnou slovo pronesené za tebou: „Toto je cesta, jděte po ní, ať jdete napravo či nalevo.“ ²² Za nečisté budeš pokládat oblaky svých stříbrných model i povlaky svých zlatých model, vyhodíš je jako odpornou věc: „Pryč odtud,“ řekneš. ²³ A on dá déšť pro semeno, jež zaseješ do země, a chléb, plod půdy, bude bohatý a výživný. Tvůj dobytek se v ten den bude pást na širých pastvinách. ²⁴ Volové a osli, kteří obdělávají půdu, budou jako píci žrát divoký šťovík, který se rozhazuje lopatou a vidlemi. ²⁵ Na každé vysoké hoře a na každém vyvýšeném pahorku budou bystřiny a vodní toky v den velkého krveprolití, až se budou hroutit pevnosti. ²⁶ Tehdy bude světlo měsíce jako světlo slunce a světlo slunce bude sedmkrát silnější – jako světlo sedmi dní, v den, kdy Jahve obváže zranění svého lidu a vyhojí stopu po utržených ranách. ²⁷ Hle, Jahvovo jméno přichází zdaleka, planoucí je jeho hněv, tíživá jeho hrozba. Jeho rty přetékaají rozlícením, jeho jazyk je jako stravující oheň. ²⁸ Jeho dech je jako přetékaající bystřina, jež sahá až ke krku, aby ničivým záškubem otrásl národy, aby vložil udidlo poblouznění do čelistí národů. ²⁹ Zpěv bude na vašich rtech jako za sváteční noci a radost bude ve vašich srdcích, jako když se kráčí za zvuku flétny a míří se k hoře Jahva, skály Izraele. ³⁰ Jahve dá zaznít vznešenosti svého hlasu, dá pocítit tíhu své paže ve vzplanutí svého hněvu doprovázeného sžírajícím ohněm, bleskem, lijáky a krupobitím. ³¹ Vždyť Jahvovým hlasem bude Ašur vyděšen, on jej zasáhne svou holí; ³² pokaždé, když přejde, bude to metla trestu, jež na něho uvalí Jahve za zvuku bubínků a lyr a v bojích, jež svede s rukou pozdviženou proti němu. ³³ Vždyť je už dlouho připraven Tofet – bude také pro krále – má hlubokou a širokou hranici, je na ní hojnost ohně i dřeva; Jahvův dech jako proud síry ji zapálí.

31 Běda těm, kdo jdou dolů do Egypta a hledají tam pomoc. Počítají s koňmi, svou důvěru skládají ve vozy, neboť těch je mnoho, a v jezdce, neboť ti jsou velice silní. Neobrátí se ke Svatému Izraele, neporadili se s Jahvem. ² A on je přece také moudrý a může způsobit, že přijde neštěstí, vždy dostal svému slovu. Povstane proti čeládce ničemů, proti podpoře od zlovolníků. ³ Egypťan je člověk, a ne bůh, jeho koně jsou tělo, a ne duch; Jahve vztáhne ruku: ochránce klopýtne, chráněnc padne, všichni společně zahynou. ⁴ Neboť Jahve ke mně promluvil takto: Jako vrčí lev, lvíče po své kořisti, když proti němu svolávají všechny pastýře, a nedá se zastrašit jejich křikem, ani zmást jejich povykem, tak sestoupí Jahve Sabaot a bude válčit na hoře Sionu, na svém pahorku. ⁵ Jako ptáci, kteří létají, tak Jahve Sabaot ochrání Jeruzalém; ochrání jej a zachrání, podpoří jej a osvobodí. ⁶ Navraťte se k tomu, jemuž se tak hluboce zpronevěřili synové Izraele. ⁷ Neboť v ten den každý odvrhne své nepravé bohy ze stříbra i své nepravé bohy ze zlata, které pro vás zhotovily vaše hříšné ruce. ⁸ Padne mečem Ašur, ne mečem člověka, meč ho pohltí, ne meč smrtelníka. Uteče před mečem a jeho mladí muži budou porobeni. ⁹ Zdeší se a opustí svou skálu a jeho postrašení náčelníci zběhnou od praporu. Výrok Jahva, jehož oheň je na Sionu a výheň v Jeruzalémě.

32 Hle, spravedlivě bude kralovat král a podle práva budou vládnout knížata. ² Každý bude jako útočiště před větrem, útulek před lijákem, jako potoky na vyprahlé půdě, jako stín pevné skály ve zpustošené zemi. ³ Oči vidoucích už nebudou zalepeny, uši slyšících budou pozorné. ⁴ Srdce vrtkavých se bude snažit o porozumění a jazyk koktavých vyřkne bez váhání zřetelná slova. ⁵ Už se nebude říkat o pošetilém: on je ušlechtilý, ani o podvodníkovi: on je vznešený. ⁶ Neboť pošetilý říká nesmysly a jeho srdce se oddává zlu tím, že žije bezbožně, vede o Jahvovi scestné řeči, nedává hladovému najíst; odmítá napojit toho, kdo má žízeň. ⁷ A podvodník se zase dopouští zvrácených podvodů, zosnoval pikle, aby zahubil ubohého lživými slovy, třebaže ten nešťastník má na své straně právo. ⁸ Šlechetný ovšem má jen šlechetné záměry, povstává, aby jednal ušlechtilé. ⁹ Povýšené ženy, vstaňte, slyšte můj hlas, dcery plné pýchy, nastavte sluch mému slovu. ¹⁰ Za rok a několik dní se budete třást, vy domýšlivé, neboť je konec s vinobraním, už není žádná sklizeň. ¹¹ Chvějte se, vy povýšené, třeste se, vy, jež jste plné pýchy; svezte se, obnažte se, opásejte si bedra. ¹² Bijte se do nader nad osudem rozkošných polí, vinic obtížených plody; ¹³ nad půdou mého lidu, kde poroste trnitý keř, i nad každým veselým domem třešticího města. ¹⁴ Neboť pevnost je bez pána, povykující město je opuštěno, Ofel a Strážní věž budou navždy obnaženy, budou potěšením divokých oslů, pastvinou stád, ¹⁵ dokud se na nás nevylije shůry Duch a poušť se nepromění v sad, v sad, jenž připomíná les. ¹⁶ V té poušti se usídlí právo a spravedlnost bude bydlet v tom sadu. ¹⁷ Ovoce spravedlnosti bude pokoj a účinkem spravedlnosti odpočinek a bezpečí na věky. ¹⁸ Můj lid bude bydlet v přebytku pokoje, v nádherných obydlích, hrdých sídlech. ¹⁹ A třebaže bude les úplně zničen a město bude těžce pokořeno, ²⁰ budete vy šťastní, že budete sít všude, kde je voda, že ponecháte volnost volu i oslu.

33 Běda tobě, jenž ničíš a nejsi ničen, jenž jsi zrádce, třebaže tě nikdo nezrazuje; až skončíš s ničením, budeš zničen, až dokončíš své zrady, budeš zrazen. ² Jahve, dej nám milost, v tebe doufáme. Buď naší paží každé ráno a také naší spásou v době tísně. ³ Před hlučným lomozem utíkají národy, když povstáváš, prchají pohané na všechny strany. ⁴ U vás se kořist hromadí, tak jako hromadí saranče, vrhají se na ni jako nápor kobylek. ⁵ Jahve je vyvýšen, neboť trůní nahoře, zahrnuje Sion právem a spravedlností. ⁶ A bezpečím pro tvůj život bude toto: moudrost a poznání jsou bohatství, jež zachraňuje, bázeň z Jahva, to je jeho poklad. ⁷ Hle, Ariel vykřikuje na ulicích, poslové pokoje hořce pláčí. ⁸ Cesty jsou opuštěné, po cestách už nikdo nechodí, porušila se smlouva, pohrdlo se svědky, na nikoho se nedbalo. ⁹ Země ve smutku chřadne. Libanon je pokryt hanbou a usychá, ze Šaronu se stala jakoby step, Bašan a Karmel se chvějí. ¹⁰ Nyní povstávám, říká Jahve, nyní se vzpínám, nyní se zvedám. ¹¹ Počínáte seno, rodíte slámu, můj dech vás pohltí jako oheň. ¹² Národy budou stráveny jakoby vápnem, jako posekané trní budou spáleny v ohni. ¹³ Slyšte, vy, kdo jste daleko, co jsem udělal, poznejte, vy, kdo jste blízko, jaká je moje moc. ¹⁴ Hříšníkům byla na Sionu nahnána hrůza, bezbožníky zachvátila bázlivost. Kdo z nás obstojí před hltavým ohněm? Kdo z nás obstojí před věčnou výhní? ¹⁵ Ten, kdo si vede spravedlivě a mluví upřímně, kdo odmítá vynucený zisk a rukou odstrkuje úplatek, kdo si zacpává uši, aby neslyšel krvežíznivé řeči, a zavírá oči, aby neviděl zlo: ¹⁶ ten bude bydlet na výšinách, jeho útočištěm budou strmé skály, dostane chléb, nebude mu chybět voda. ¹⁷ Tvé oči budou pozorovat krále a jeho krásu, uvidí zemi rozprostírající se dodaleka. ¹⁸ Tvé srdce bude přemítat o prožitých hrůzách: „Kde je ten, jenž počítal, kde je ten, jenž vážil? Kde je ten, jenž počítal věže?“ ¹⁹ Už neuvidíš nadutý lid, lid nesrozumitelné řeči, drsného a nesmyslného jazyka. ²⁰ Pozoruj Sion, město našich slavností, ať tvé oči vidí Jeruzalém, bezpečné sídlo, stan, s nímž se nebude hýbat, u něhož se nikdy nevytrhnou kolíky, jehož provazy nebudou nikdy přervány. ²¹ Ale právě tam nám Jahve ukazuje svou moc: jakoby místo, kde jsou řeky a velice široké průplavy, na nichž se nebudou plavit veslice, jimiž nebudou proplouvat velké lodí. ²² Vždyť Jahve je náš soudce a Jahve je náš učitel, Jahve je náš král, on je náš spasitel.) ²³ Tvé lanoví povolilo, stožár už nedrží, ono už nevztýčuje znamení. Tu jsme si rozdělili obrovskou kořist, kulhaví se dali do plnění. ²⁴ Žádný obyvatel už neřekne: „Jsem nemocný,“ lidu, jenž tam sídlí, bude odpuštěno provinění.

34 Přistupte, národy, a poslouvejte, lidé, dávejte pozor, ať poslouchá země, i co je na ní, svět a všechno jeho obyvatelstvo. ² Neboť Jahve je rozhněván na všechny národy, rozlícen na všechna jejich vojska. Postihl je klatbou, vydal je krveprolití. ³ Jejich zabití jsou vyvrženi ven, šíří se puch z jejich mrtvol, hory jsou zalaty krví, ⁴ celé nebeské vojsko se rozpadá. Nebesa se stáčejí jako svitek knihy, celé jejich vojsko uvadá, jako vadne listí, jež opadává z vinice, jako vadne listí, jež opadává z fíkovníku. ⁵ Neboť můj meč se napojil v nebesích: Hle, dopadá na Edom, na lid postižený klatbou, aby jej potrestal. ⁶ Jahvův meč je plný krve, lepkaý od tuku, od krve beráneků a kozlů, od tuku beraních ledvin; neboť se koná oběť pro Jahva v Bosře, velké krveprolití v edomské zemi. ⁷ S nimi padají buvolové, telata s tučnými býky, jejich země je napojena krví, jejich prach nasáklý tukem. ⁸ Vždyť je to den pomsty pro Jahva, rok odplaty ve sporu Sionu. ⁹ Jeho potoky se změní ve smůlu, jeho prach v síru, jeho země se stává žhoucí smolou. ¹⁰ V noci ani ve dne neuhasíná, ustavičně z ní stoupá dým, od věku do věku bude vyprahlá, provždy a navěky tudy nikdo nepřejde. ¹¹ Bude to sídlo pelikána a ježka, bydlet v ní bude sova a havran. Jahve tam natáhne provaz zmatku a olovnicí prázdnoty. ¹² Už v ní nejsou urození, aby vyhlásili královskou hodnost, je konec se všemi jejími knížaty. ¹³ V jejich baštách poroste hloží, v jejich pevnostech kopřiva a trní, bude to brloh šakalů, ohrada pro pštrosy. ¹⁴ Divoké kočky budou potkávat hyeny, chlupatý běs bude volat chlupatého běsa, krčít se tam bude Lilit, najde tam odpočinek. ¹⁵ Bude tam hnízdit had, naklade vajíčka, vyklubou se, svá mláďata shromáždí ve stínu. Slétnou se tam supi, jeden ke druhému. ¹⁶ Hleďte v Jahvově knize a čtete: Nechybí ani jeden z nich, ani jednomu nechybí jeho druh. Takto to přikázala jeho ústa, jeho duch, ten je shromáždí. ¹⁷ A právě on pro ně vrhl losem, jeho ruka provazem vyměřila jejich podíl, ten bude navždy jejich majetkem, od věku do věku tam budou bydlet.

35 Ať se poušť a vyschlá země naplní veselím, step ať zajásá a rozkvetě; jako asfodel ² ať se pokryje květy, ať radostí jása a křičí, byla jí dána sláva Libanonu, lesk Karmelu a Šaronu. Ony uvidí Jahvovu slávu, lesk našeho Boha. ³ Posilněte zesláblé ruce, upevněte kolena, jež selhávají. ⁴ Řekněte ochabujícím srdcím: „Buďte silná, nebojte se; tady je váš Bůh. To přichází pomsta, Boží odplata. To on vás přichází zachránit.“ ⁵ Tu prohlédnou oči slepých a otevřou se uši hluchých. ⁶ Tu poskočí kulhavý jako jelen a jazyk němého vykřikne radostí. Protože vytrysknou vody v poušti a potoky ve stepi. ⁷ Ze spálené země bude močál a z žíznivé krajiny tryskající vody; v doupatech, kde se zdržovali šakalí, uvidíme ohrady z rákosy a papyru. ⁸ Bude tam silnice a cesta, bude se jmenovat cesta posvátná; neprojde tudy nečistý; kvůli nim půjde po té cestě On a nezabloudí

na ni pošetilec. ⁹ Nebude tam lev a nejdivočejší ze zvířat na ni nevstoupí, nenarazí se tam na ně, budou však tudy kráčet vykoupení. ¹⁰ Vráti se ti, které osvobodil Jahve, přijdou na Sion s výkřiky radosti, radost věčnou s sebou přinesou. Radost a veselí je budou doprovázet, bolest a nářky ustanou.

36 Ve čtrnáctém roce krále Ezechiáše se stalo, že asyrský král Senacherib vytáhl proti všem judským opevněným městům a zmocnil se jich. ² Asyrský král vypravil z Lakiše ke králi Ezechiášovi do Jeruzaléma vrchního číšníka s velkým sborem vojska. Vrchní číšník zaujal postavení vedle strouhy Horního rybníka na cestě k Valchářovu poli. ³ Vyšli mu vstříc správce paláce, Chilkihahuův syn Eljakim, písař Šebna a herold, Asafův syn Joach. ⁴ Vrchní číšník jim řekl: „Řekněte Ezechiášovi: Takto mluví velký král, asyrský král. Čemu tak důvěřuješ, nač se spoléháš? ⁵ Představuješ si, že slova do větru se vyrovnají radě a statečnosti při vedení války. Komu to důvěřuješ, že ses proti mně vzbouřil? ⁶ Hle, spoléháš se na podporu oné zlomené třtiny, Egypta, která pronikne rukou tomu, kdo se o ni opírá, a probodne ji. Faraon, egyptský král, je takový ke všem, kdo na něho spoléhají. ⁷ Možná mi řeknete: ‘Máme důvěru v Jahva, svého Boha,’ ale což Ezechiáš právě jemu nezrušil výšiny a oltáře, když řekl mužům z Judy a z Jeruzaléma: ‘Budete se klanět před tímto oltářem?’ ⁸ Nuže! Vsaď se s mým pánem, asyrským králem: dám ti dva tisíce koní, seženeš-li k nim jezdce! ⁹ Jak bys zahnal na ústup jediného z nejnepatrnějších služebníků mého pána? Ale ty ses spolehl na Egypt, že budeš mít vozy a jezdce! ¹⁰ A pak, není to Jahvova vůle, že jsem přitáhl proti této zemi, abych ji zpusťil? Právě Jahve mi řekl: Vytáhni proti té zemi a zpusť ji!“ ¹¹ Eljakim, Šebna a Joach řekli vrchnímu číšníkovi: „Prosím tě, mluv ke svým služebníkům aramejsky, protože tomu my rozumíme, nemluv k nám judsky, když to může slyšet lid, jenž je na hradbách.“ ¹² Ale vrchní číšník řekl: „Což mě můj pán poslal, abych ty věci řekl tobě nebo tvému pánovi? Ne snad spíš těm mužům, kteří sedí na hradbách a jsou odsouzeni, aby spolu s vámi jedli své výkaly a pili svou moč?“ ¹³ Tu se vrchní číšník postavil a zakřičel silným hlasem v judském jazyce a řekl: „Slyšte slova velkého krále, asyrského krále. ¹⁴ Takto mluví král: Ať vás Ezechiáš neklame! Nemůže vás vysvobodit. ¹⁵ Ať ve vás Ezechiáš neudržuje důvěru v Jahva, když říká: ‘Jahve nás určitě vysvobodí, toto město nepadne asyrskému králi do rukou.’ ¹⁶ Nepslochejte Ezechiáše, neboť asyrský král mluví takto: Uzavřete se mnou mír, podrobte se mi, a každý z vás bude jíst plod své révy a svého fíkovníku, každý bude pít vodu ze své cisterny, ¹⁷ dokud nepřijdu a neodvedu vás do země podobné vaší zemi, do země obilí a moštu, země chleba a vinohradů. ¹⁸ Ať vás Ezechiáš neklame, když vám říká: ‘Jahve nás vysvobodí.’ Což někdo z bohů národů opravdu vysvobodil z rukou asyrského krále svou zemi? ¹⁹ Kde jsou bohové Hamatu a Arpadu, kde jsou bohové Sefarvajimu, kde jsou bohové samařské země? Vysvobodili z mé ruky Samařsko? ²⁰ Kterí ze všech bohů těch zemí vysvobodili z mé ruky svou zemi, aby Jahve osvobodil Jeruzalém?“ ²¹ Oni mlčeli a neodpověděli mu ani slovo, neboť tak zněl králův příkaz: „Neodpovíte mu.“ ²² Správce paláce, Chilkihahuův syn Eljakim, písař Šebna a herold, Asafův syn Joach, přišli s roztrženými šaty k Ezechiášovi a přednesli mu slova vrchního číšníka.

37 Když to králi Ezechiášovi vyprávěli, roztrhl si šat, zahalil se pytlou a odebral se do Jahvova Chrámu. ² Poslal správce paláce Eljakima, písaře Šebnu a starší kněžstva zahalené v pytlou k Amosovu synovi, proroku Izaiášovi. ³ Řekli mu: „Takto mluví Ezechiáš: Tento den je dnem úzkosti, trestu a potupy. Děti jsou donošené, ale chybí síla porodit je. ⁴ Kéž Jahve, tvůj Bůh, slyší slova vrchního číšníka, kterého poslal jeho pán, asyrský král, aby urážel živého Boha, a kéž Jahve, tvůj Bůh, potrestá ta slova, jež slyšel! Modli se za zbytek, který ještě přetrvává. ⁵ Když hodnostáři krále Ezechiáše přišli k Izaiášovi, ⁶ on jim řekl: „Řekněte svému pánovi: Takto mluví Jahve: Neměj strach ze slov, jež jsi slyšel, z rouhání, které proti mně chrlili slouhové asyrského krále. ⁷ Hle, uvedu do něho ducha a on se po jedné zprávě, kterou uslyší, vrátí do své země a v jeho zemi jej nechám padnout mečem.“ ⁸ Vrchní číšník se vrátil a našel asyrského krále, jak právě bojuje proti Libně. Vrchní číšník se totiž dozvěděl, že král odtáhl z Lakiše, ⁹ neboť obdržel o kušském králi Tirhakovi tuto zprávu: „On proti tobě vytáhl do války.“ Senacherib znovu vypravil k Ezechiášovi posly se vzkazem: ¹⁰ „Takto promluvíte k judskému králi Ezechiášovi: Ať tě tvůj Bůh, na něhož spoléháš, neklame a neříká: ‘Jeruzalém nebude vydán asyrskému králi do rukou!’ ¹¹ Dozvěděl ses, co asyrští králové udělali všem zemím, jak je vydali klatbě, a ty že budeš osvobozen! ¹² Cožpak bohové národů osvobodili ty, které pohubili mí otcové, Gozan, Charan, Resef i Edenity, kteří byli v Tel-Basaru? ¹³ Kde je král Hamatu, král Arpadu, král Lajiru, Sefarvajimu, Heny, Ivy?“ ¹⁴ Ezechiáš vzal ten list z ruky poslů a přečetl jej. Potom vystoupil do Jahvova Chrámu a rozložil jej před Jahvem. ¹⁵ A Ezechiáš se před Jahvem takto modlil: ¹⁶ „Jahve Sabaot, Bože Izraele, jenž trůníš nad cheruby, ty jsi jediný Bůh všech pozemských království, ty jsi udělal nebe i zemi. ¹⁷ Dopřej sluchu, Jahve, a slyš, otevři oči, Jahve, a viz! Slyš slova Senacheriba, jenž vzkázal urážky živému Bohu. ¹⁸ Je pravda, Jahve, asyrští králové vyhladili všechny národy (a jejich země). ¹⁹ Uvrhli do ohně jejich bohy, protože to nebyli bohové, ale díla lidských rukou ze dřeva a z kamene, a tak je oni zničili. ²⁰ Nyní nás však, Jahve, náš Bože, zachraň

z jeho ruky, úpěnlivě tě o to prosím, a ať všechna pozemská království poznají, že ty jediný jsi Bůh, Jahve!“²¹ Tu Amosův syn Izaiáš poslal k Ezechiášovi se vzkazem: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele, o modlitbě, s níž ses na mne obrátil kvůli asyrskému králi Senacheribovi.“²² Hle, výrok, který Jahve proti němu pronesl: Ona tebou pohrdá, vysmívá se ti, panna, dcera sionská; potřásá nad tebou hlavou dcera jeruzalémská.²³ Koho jsi tedy urazil, komu ses rouhal? Proti komu jsi hlasitě mluvil a pozvedl svůj pyšný zrak? K Izraelovu Svatému!²⁴ Svými slouhy jsi urazil Pána, řekl jsi: ‘Se svými četnými vozy jsem vyjel na vrcholek hor, na poslední vršky Libanonu. Pokácel jsem jeho vysoký cedrový les a jeho nejkrásnější cypřiše. Dostal jsem se na jeho nejzazší vrcholek, do jeho lesní obory.’²⁵ Já jsem vykopal cizí vody a pil jsem z nich; chodidlem svých nohou jsem vysušil všechny řeky Egypta.’²⁶ Slyšíš dobře? Odedávna jsem to připravoval, v pradávných dnech jsem to měl v úmyslu, nyní to uskutečňuji. Bylo ti určeno obracet v hromady trosek opevněná města.²⁷ Jejich obyvatelé s ochablými rukama, vyděšení a zmatení, byli jako polní byliny, zeleň trávníku, tráva na střeše a pole neoraná ve východním větru.²⁸ Když vstáváš a když usedáš, když vycházíš nebo vcházíš, já to vím, (i že proti mně běsníš).²⁹ Protože ses proti mně rozběsnil, protože tvá zpupnost dostoupila k mým uším, protáhnu svůj kruh tvým chrípím a své udidlo tvými pysky, odvedu tě nazpět na cestu, kterou jsi přišel.³⁰ Toto ti bude znamením: Tento rok se bude jíst vypadané zrní a příští rok zrní z úhoru, ale třetí rok sejte a sklízejte, sázejte révu a jezte z jejích plodů.³¹ Zbytek Judova domu, jenž přežil, vydá nové kořeny dole a plody nahoře.³² Neboť z Jeruzaléma vzejde Zbytek a ti, kdo přežili, z hory Sionu. Způsobí to žárlivá láska Jahva Sabaot.³³ Hle tedy, co Jahve říká o asyrském králi: On do tohoto města nevejde, nevstřelí do něho šíp, nenastaví proti němu štít, nenavrší zde násep.³⁴ Vráti se cestou, která ho přivedla, nevejde do tohoto města, Jahvův výrok.³⁵ Budu toto město chránit a zachráním je kvůli sobě a svému služebníku Davidovi.³⁶ Téže noci vyšel Jahvův anděl a pobil v asyrském táboře sto osmdesát pět tisíc mužů. Ráno při probuzení to už byly jen mrtvoly.³⁷ Senacherib strhl tábor a odtáhl. Vrátil se a zůstal v Ninive.³⁸ Když se jednou klaněl v chrámě svého boha Nisrocha, zabili ho mečem jeho synové Adramelek a Sareser a uprchli do araratské země. Namísto něho se stal králem jeho syn Asarchadon.

38 V těch dnech Ezechiáš na smrt onemocněl. Přišel k němu Amosův syn, prorok Izaiáš, a řekl mu: „Takto mluví Jahve. Uspořádej svůj dům, neboť zemřeš, nebudeš žít.“² Ezechiáš se obrátil ke zdi a takto se modlil k Jahvovi:³ „Ach, Jahve, vzpomeň si, prosím tě, že jsem si před tebou vedl věrně a se vši poctivostí srdce a že jsem dělal, co bylo v tvých očích dobré.“ A Ezechiáš proléval hojné slzy.⁴ Tu se Izaiášovi ozvalo Jahvovo slovo:⁵ „Jdi a řekni Ezechiášovi: Takto mluví Jahve, Bůh tvého předka Davida. Slyšel jsem tvou modlitbu, viděl jsem tvé slzy. Uzdravím tě: za tři dny vstoupíš do Jahvova Chrámu. Přidám ke tvému životu patnáct let.“⁶ Vysvobodím tebe i toto město z ruky asyrského krále a budu toto město chránit.“ (21) Izaiáš řekl: „Ať přinesou hrudu fíků, ať ji přiloží na vřed, a on bude žít.“ (22) Ezechiáš řekl: „Podle jakého znamení poznám, že vstoupím do Jahvova Chrámu?“⁷ Izaiáš odpověděl: „Hle, toto je znamení od Jahva, že učiní, co řekl.“⁸ Hle, způsobím, že stín na stupních, po nichž sestupovalo slunce – na stupních k Achazovu hornímu pokoji – ustoupí o deset stupňů nazpět.“ A slunce ustoupilo o deset stupňů na stupních, po nichž sestupovalo.⁹ Píseň judského krále Ezechiáše v nemoci, z níž byl uzdraven:¹⁰ Říkal jsem: Uprostřed života odcházím, u bran šeolu budu zadržen na léta, jež mi zbývají.¹¹ Říkal jsem: Neuvidím Jahva v zemi živých, už nepohlédnu na nikoho z obyvatelů světa.¹² Můj příbytek je vyrván, vržen daleko ode mne jako stan pastýřů; jako tkadlec jsem svinul svůj život, on mne odřízl od osnova. Od svítání až do noci jsi mě ničil;¹³ křičel jsem až do rána; jako lev, tak on drtí všechny mé kosti, od svítání až do noci jsi mě ničil.¹⁴ Jako vlaštovka pípám, sténám jako holubice, mé oči slábnou, jak se dívám vzhůru. Pane, jsem zmožen, přijď mi na pomoc.¹⁵ Jak promluví a co mu řeknu? Vždyť to dělá on sám. Všechny své roky prožiji v trpkosti své duše.¹⁶ Pán je nad nimi, oni žijí a vše, co je v nich, je život jeho ducha. Uzdravíš mě, dej, ať žiji.¹⁷ Hle, má trpkost se mění v pohodu. Mou duši jsi ty uchránil od jámy nicoty, všechny mé hříchy jsi odvrhl za sebe.¹⁸ Tebe nechválí šeol, tebe nevelebí smrt. Už nedoufají v tvou věrnost, kdo sestupují do jámy.¹⁹ Živý, jenom živý tě chválí jako já dnes. Otec seznamuje své syny s tvou věrností.²⁰ Jahve, přijď mi na pomoc a my budeme rozeznávat tvé harfy po všechny dny svého života v Jahvově Chrámě.^{21 – 22 –}

39 V té době poslal babylonský král, Baladanův syn Merodak-Baladan, Ezechiášovi listy a dar, neboť se dozvěděl o jeho nemoci a zotavení.² Ezechiáš se nad tím zaradoval a ukázal poslům svou klenotnici, stříbro, zlato, vonné látky, vzácný olej a také svou zbrojnici a všechno, co měl ve svých skladech. Nebylo nic, co by jim Ezechiáš ve svém paláci a na celém svém panství nebyl ukázal.³ Tu vyhledal krále Ezechiáše prorok Izaiáš a zeptal se ho: „Co říkali ti muži a odkud k tobě přišli?“ Ezechiáš odpověděl: „Přišli z daleké země, z Babylonu.“⁴ Izaiáš pokračoval: „Co viděli ve tvém paláci?“ Ezechiáš odpověděl: „Viděli všechno, co

je v mém paláci, v mých skladech, není nic, co bych jim nebyl ukázal.“⁵ Tu řekl Izaiáš Ezechiášovi: „Slyš slovo Jahva Sabaot!⁶ Nadcházejí dny, kdy všechno, co je ve tvém paláci, všechno, co až dodnes nashromáždili tví otcové, bude odneseno do Babylonu. Nic nezůstane, říká Jahve.“⁷ Ze synů, kteří vzešli z tebe, z těch, které jsi zplodil, některé vezmou a budou z nich kleštěnci v paláci babylonského krále.“⁸ Ezechiáš řekl Izaiášovi: „Jahvovo slovo, jež zvěstuješ, je příznivé.“ Pomyslel si totiž: „Po dobu mého života bude pokoj a bezpečí.“

40 „Těšte, těšte můj lid,“ říká váš Bůh,² „promlouvejte k srdci Jeruzaléma a volejte k němu, že jeho služba je dovršena, že jeho provinění je odčiněno, že se mu z Jahvovy ruky dostalo dvojitého potrestání za všechny jeho hříchy.“³ Volá hlas: „V poušti proražte Jahvovu cestu; ve stepi urovnejte silnici našemu Bohu.“⁴ Každé údolí ať je vyplněno, každá hora a každý pahorek sníženy, zvlněná místa ať se změni v rovinu a příkré srázy v široké údolí;⁵ pak se zjeví Jahvova sláva a každé tělo ji rázem uvidí, neboť Jahvova ústa promluvila.“⁶ Říká hlas: „Volej,“ a já říkám: „Co mám volat?“ – „Každé tělo je tráva a všechn jeho pŕvab je jako polní kvítí.“⁷ Tráva usychá, kvítí uvadá, když přes ně přejde Jahvův dech; (ano, lid – to je tráva)⁸ tráva usychá, kvítí uvadá, ale slovo našeho Boha trvá na věky.“⁹ Vystup na vysokou horu, poselkyně Sionu, promluv hlasitěji a silněji, poselkyně Jeruzaléma, promluv hlasitěji, neboj se, řekni Judovým městům: „Hle, váš Bůh!“¹⁰ Hle, Pán Jahve, jenž přichází s mocí, svou paží si upevňuje svrchovanost; hle, nese s sebou svou odplatu a je před ním jeho mzda.¹¹ Pase jako pastýř své stádo, svou paží shromažďuje beránky, nese je v náručí, s mírností vede březí ovce.¹² Kdo ve svých dlaních změřil vodu moře, na pídě odhadl rozměry nebe, na měrice změřil prach země, hory zvážil na vahách a pahorky na miskách vah?¹³ Kdo řídil Jahvova ducha a byl s to ho poučit jako rádce?¹⁴ S kým on se radil, kdo by ho naučil chápat, kdo by ho vzdělal na stezkách úsudku, kdo by ho učil poznání a seznamoval ho s cestou rozumu?¹⁵ Hle, národy jsou jako kapka vody na okraji vědra, přihlíží se k nim jako k drobtu na vahách. Hle, ostrovy váží tolik, co zrnko prachu.¹⁶ Libanon by nestačil udržovat oheň a jeho zvěř by nestačila k celopalu.¹⁷ Všechny národy jsou před ním jako nic, on je má za nicotu a prázdno.¹⁸ Ke komu přirovnáte Boha a jaký obraz byste o něm mohli poskytnout?¹⁹ Řemeslník odlévá modlu, zlatník ji potahuje zlatem, taví stříbrné řetězy.²⁰ Kdo je chudý a přináší obětní dar, vybírá si dřevo, jež netrouchniví, pátrá po zručném řemeslníkovi, aby postavil modlu, jež by se nepotácěla.²¹ Což jste to nevěděli? Což jste o tom neslyšeli? Což se vám to neohlašovalo od počátku? Což jste nepochopili základy země?²² On trůní nad okruhem země, jejíž obyvatelé jsou jako kobyly, natahuje nebesa jako plátno, rozvinuje je jako stan, v němž se bydlí.²³ Knížata přivádí vniveč, pozemské soudce obrací v nicotu.²⁴ Sotva jsou zasazeni, sotva jsou zaseti, sotva jejich stvol zapustil kořeny, už na ně dechne a oni seschnou, jako plevu je odnese bouře.²⁵ Ke komu mě přirovnáte, kdo by mi byl roven? Říká Svätý.²⁶ Pozdvihněte oči vzhůru a vizte: Kdo stvořil ty hvězdy? On rozvíjí ve správném uspořádání jejich vojsko, všechny nazývá jejich jménem. Jeho zdatnost je tak velká a taková je jeho síla, že žádná nechybí.²⁷ Proč říkáš, Jakube, a ty, Izraeli, opakuješ: „Má cesta je Jahvovi skrytá a mé právo mému Bohu uniká?“²⁸ Což to nevíš? Což jsi o tom neslyšel? Jahve je věčný Bůh, stvořitel samých konců země. Neunaví se ani neumdlévá, nevyzpytatelný je jeho rozum.²⁹ Dává sílu tomu, kdo je unaven, tomu, kdo je vyčerpán, štědře rozdává povzbuzení.³⁰ Jinoši se unavují a vysílují, mladíci jen vrávorají,³¹ ale ti, kdo doufají v Jahva, obnovují svou sílu, rozpínají křídla jako orli, běží, aniž se vysílí, kráčí, aniž se unaví.

41 Ostrovy, umlkněte a naslouchejte mi, ať národy obnoví své síly, ať předstoupí a ať promluví, společně se dostavme k soudu.² Kdo vzbudil od východu toho, jenž za sebou povolává spravedlnost, jemuž On vydává národy a podrobuje krále? Jeho meč je obrací v prach a jeho luk z nich dělá poletující slámu.³ Vyhání je a v bezpečí přechází cestou, které se jeho nohy sotva dotýkají.⁴ Kdo to způsobil a uskutečnil? Ten, jenž od počátku povolává pokolení; já Jahve jsem první a budu ještě i s posledními.⁵ Ostrovy to uviděly a dostávají strach, konce země se chvějí, oni jsou zcela blízko, přicházejí.⁶ Každý pomáhá svému druhovi, říká mu: „Vzmuž se!“⁷ Řemeslník dodává odvahy zlatníkovi a ten, jenž vytepává kladivkem, tomu, jenž tluče na kovadlinu, říká o tom, co bylo sletováno: „Je to dobré,“ upevňuje to hřeby, aby se to neviklalo.⁸ A ty, Izraeli, můj služebník, Jakube, jehož jsem vyvolil, Abrahámovo plémě, příteli,⁹ ty, jehož jsem se chopil na koncích země, jehož jsem povolal z dalekých krajin, tobě jsem řekl: „Tys můj služebník, vyvolil jsem tě, neodvrhl jsem tě.“¹⁰ Neboj se, vždyť jsem s tebou, nedej se zneklidnit, vždyť jsem tvůj Bůh; posílil jsem tě

40:22 Nad okruhem. V době, kdy mezi vědci panoval konsensus (všeobecně uznávané přesvědčení), že Země je plochá, Kryštof Kolumbus zapsal do svého deníku, že k plavbě do Nového světa ho vedla víra v Písmo: „Byl to Pán, kdo mi to vložil do mysli. Cítil jsem na sobě Jeho ruku... není pochyb, že inspirace pocházela od Ducha Svätého, protože mě utěšoval paprsky svého úžasného osvětlení z Písma Svätého.“

Kobyly. Obyvatel země je nepřeborné množství. Před Božím zrakem jsme nicotní a v jistém smyslu bezvýznamní. Není možné, abychom se mu jakkoliv vyrovnali. V návaznosti na Nu 13:33 se ukazuje, jak je důležité upírat zrak správným směrem (Žd 3:1). Jestli jsme jako kobyly, jsme takoví ve srovnání s Hospodinem. I kdyby se nám zdálo, že jsme podobně bezvýznamní ve srovnání s jinými lidmi, nesmí nás od následování dokonavatele naší víry (Žd 12:2) to odradit.

a pomohl jsem ti, podpořil jsem tě svou mstící pravici.¹¹ Hle, zastydí se a budou pokořeni všichni, kdo proti tobě vzplanuli. Budou obráćeni vniveč a zahynou, kdo vyhledávali spory s tebou.¹² Budeš hledat a nenajdeš ty, kdo s tebou bojovali; budou obráćeni vniveč, zničeni, kdo s tebou vedli válku.¹³ Neboť já Jahve, tvůj Bůh, tě vezmu za pravici, říkám ti: „Neboj se, na pomoc ti přicházím já.“¹⁴ Neboj se, Jakubův červíčku, ani vy, chudí lidé z Izraele. Na pomoc ti přicházím já – Jahvův výrok – vykupuje tě Svatý Izraele.¹⁵ Hle, udělal jsem z tebe smyk na mláćení, úplně nový, s dvojí řadou zubů. Rozdrtíš hory, rozmělníš je na prach, z pahorků naděláš slámu.¹⁶ Prověješ je, vítr je odnese a vichřice je rozpraší; ty pak se budeš radovat v Jahvovi, budeš se oslavovat v Izraelově Svatém.¹⁷ Ubožáci a chudáci hledají vodu, a nic! Jazyk jim vyschl žízni. Já Jahve je vyslyším, já Bůh Izraele je neopustím.¹⁸ Na holých horách dám vytrysknout řekám a pramenům uprostřed údolí. Z pouště udělám močál a z vyprahlé země tryskající vody.¹⁹ Na poušť zasadím cedr, akácii, myrtu a olivovník, na step porůznu rozsadím cypřiš, platan a zimostráz,²⁰ aby se vidělo a aby se vědělo, aby se na to dbalo a aby se pochopilo, že to udělala Jahvova ruka, že to stvořil Svatý Izraele.²¹ Předložte svůj spor, říká Jahve, uveďte své důvody, říká Jakubův král.²² Ať učiní a ať nám ukáží věci, jež se mají přihodit. Co byly věci minulé? Ukažte to, ať o tom rozvažujeme a ať poznáme jejich pokračování. Anebo ať od vás uslyšíme o věcech budoucích,²³ ohlašte, co má přijít potom, a poznáme, že jste bohové. Aspoň číňte dobré nebo číňte zlé, abychom pocítili znepokojení a strach.²⁴ Hle, jste méně než nic a vaše dílo je méně než nicota, vás si vyvolit je ohavné.²⁵ Vzbudil jsem ho od severu a on přišel, od východu je povolán svým jménem. Šlape po vládících jako po blátě, jako když hrncíř hněte jíl.²⁶ Kdo to od počátku ohlásil, abychom věděli, a v minulosti, abychom řekli: To je správné? Ale nikdo to neohlásil, od nikoho jsme o tom neslyšeli, nikdo neslyšel vaše slova.²⁷ Prvotiny ze Sionu: tady, tady jsou, do Jeruzaléma vypravuji posla²⁸ a dívám se: nikdo! Ani jediný mezi nimi, kdo by poradil, koho bych se mohl dotázat a kdo by odpověděl!²⁹ Hle, všichni dohromady jsou pouhé nic, nicotou jsou jejich díla, vítr a prázdnota jejich sochy!

42 Zde je můj Služebník – jeho podporuji, můj vyvolený, v němž má zalíbení má duše. Vložil jsem na něho svého ducha, bude národům ohlašovat právo.² Nekřičí, nepozvedá hlas, neozývá se hlasitě na ulici;³ nedolamuje nalomenou třtinu, nezhasíná doutnající knot, věrně ohlašuje právo;⁴ nezeslábne ani neustoupí, dokud na zemi nenastolí právo, i ostrovy čekají na jeho učení.⁵ Takto mluví Bůh, Jahve, jenž stvořil nebesa a rozvinul je, jenž upevnil zemi i to, co ona vydává, jenž dal dech lidu, který na ní bydlí, a ducha těm, kteří po ní chodí.⁶ „Já Jahve jsem tě povolal ve spravedlnosti, chopil jsem tě za ruku a utvořil jsem tě, udělal jsem z tebe smlouvu lidu, světlo národů,⁷ abych otevřel oči slepým, abych vytrhl vězně ze žaláře a z vězení ty, kdo bydlí v temnotách.“⁸ Já jsem Jahve, to je moje jméno! Jinému nedám svou slávu, ani svou čest modlám.⁹ Ty první věci, ty už nadešly a oznamuji vám ještě další, dříve než se ukáží, vám je dám poznat.¹⁰ Zpívejte Jahvovi nový zpěv, ať jeho chválu zpívají od konců země ti, kdo plují po moři, a vše, co je v něm, ostrovy i ti, kdo na nich bydlí.¹¹ Ať se ozvou poušť i její města, tábořiště, kde bydlí Kedar, ať křičí radostí obyvatelé Skály, na vrcholku hor ať hlasitě vykřikují.¹² Ať je Jahve oslavován, ať se jeho chvála hlásá na ostrovech.¹³ Jahve jde kupředu jako hrdina, rozněcuje jako válečník svou horlivost, vydává válečný pokřik, hněvivě křičí, vůči svým nepřítelům si vede jako hrdina.¹⁴ „Dlouho jsem byl potichu, mlčel jsem, přemáhal jsem se. Jako rodící žena jsem sténal, vzdychal jsem a lapal po dechu.“¹⁵ Zpustoším hory i pahorky a nechám zvadnout veškerou jejich zeleň; potoky změním v pevnou zemi a vysuším mokřiny.¹⁶ Povedu slepé cestou, kterou neznají, po stezkách, které neznají, dám jim kráčet, proměním před nimi temnotu ve světlo a vyrovnám výmoly. To udělám, tomu dostojím.¹⁷ Ustoupí, zardí se hanbou, kdo spoléhají na modly, kdo říkají sochám: Vy jste naši bohové.“¹⁸ Hluší, slyšte! Slepí, dívejte se a vizte!¹⁹ Kdo je slepý, ne-li můj služebník? Kdo je hluchý tak jako posel, jehož vysílám? (Kdo je slepý tak jako ten, z něhož jsem si udělal přítele, a hluchý tak jako Jahvův služebník?)²⁰ Mnohé jsi viděl, a nedbals o to. Naslouchal jsi, a neslyšels.²¹ Jahve chtěl kvůli své spravedlnosti učinit Zákon velikým a velkolepým,²² a hle, je tu oloupený a obraný lid, všechny je zavřeli do podzemních kobek, uvěznili do žalářů. Vydali je v plen, a nebyl nikdo, kdo by jim pomohl, obírali je, a nebyl nikdo, kdo by žádal o odškodnění.²³ Kdo z vás tomu propůjčuje sluch? Kdo dává pozor a teď už naslouchá?²⁴ Kdo tedy vydal Jakuba lupičovi a Izraele plenitelům? Není to snad Jahve, proti němuž jsme hřešili, po jehož cestách jsme nechtěli chodit a jehož Zákon jsme nechtěli poslouchat?²⁵ Vylil na něho svůj planoucí hněv a válečnickou rozlícenost; ta šířila kol dokola požár, a on neporozuměl, popálila ho, a on se neměl na pozoru.

42:1 V němž má zalíbení má duše. Echo těchto slov slyšíme při Ježíšově křtu (Lk 3:22), čímž NZ ukazuje, že Ježíš je naplněním sz nadějí a očekávání. Idiomatická fráze (má Bůh „duši“?) by se dala

přeložit jako „v němž má vůle dochází dochází naplnění“.

Vložil jsem na něho svého ducha. Toto slovo došlo svého naplnění na Kristu, když na něho sestoupil Duch Svatý při jeho křtu (Lk 3:22).

43 A nyní – takto mluví Jahve, jenž tě, Jakube, stvořil, jenž tě, Izraeli, utvořil. Neboj se, vždyť jsem tě vykoupil, dal jsem ti tvé jméno: jsi můj. ² Půjdeš-li přes vody, budu s tebou a řeky tě nezaplaví. Projdeš-li ohněm, nebude tě to bolet a plamen tě nespálí. ³ Vždyť jsem Jahve, tvůj Bůh, Svatý Izraele, tvůj zachránce. Jako výkupné za tebe jsem dal Egypt, Kuš a Sebu místo tebe. ⁴ Vždyť ty znamenáš v mých očích mnoho, jsi cenný a já tě mám rád, a tak za tebe dávám lidi a národy jako výkupné za tvůj život. ⁵ Neboj se, vždyť jsem s tebou, od východu přivedu nazpět tvé plémě a shromáždím tě od západu. ⁶ Severu řeknu: Dávej! A Jihu: Nezadržuj! Přiveď mé syny z daleka a mé dcery od konce země, ⁷ kohokoli, kdo se odvolává na mé jméno, ty, které jsem stvořil ke své slávě, které jsem vytvořil a které jsem udělal. ⁸ Vyved' slepý lid, jenž má oči, a hluché, kteří mají uši. ⁹ Ať se všechny národy shromáždí, ať se všechny národy spojí! Kdo z nich to vyhlásil a dal nám poznat dávné věci? Ať předvedou své svědky a ať se ospravedlní, aby byli slyšeni a aby se řeklo: To je pravda! ¹⁰ Mí svědkové jste vy, Jahvův výrok, jste služebníkem, kterého jsem si vyvolil, abyste to věděli, abyste ve mne uvěřili a abyste pochopili, že jsem to já: přede mnou nebyl utvořen žádný bůh a žádný nebude po mně. ¹¹ Já, to já jsem Jahve a mimo mne není zachránce. ¹² Já jsem to zjevil, zachránil a oznámil, není cizincem ten, kdo je mezi vámi, vy jste mí svědkové, Jahvův výrok, a já jsem Bůh, ¹³ ode vsí věčnosti jím jsem; nikdo nemůže vyprostit z mé ruky, když jednám, kdo by mě od toho mohl odvrátit? ¹⁴ Takto mluví Jahve, váš vykupitel, Svatý Izraele. Kohosi jsem kvůli vám poslal do Babylonu, způsobím, že spadnou všechny závory a Chaldejci promění své pokřiky v nářky. ¹⁵ Jsem Jahve, váš Svatý, stvořitel Izraele, váš král. ¹⁶ Takto mluví Jahve, jenž vytyčil cestu v moři, stezku v rozbourěných vodách, ¹⁷ jenž vyvedl zároveň vůz i koně, vojsko i vynikající oddíl; ulehli a už nepovstali, zhasli, dohořeli jako knot. ¹⁸ Už si nevzpomínejte na dávné události, už nemyslete na minulé věci, ¹⁹ hle, udělám něco nového, už to vzchází, nepoznáváte to? Ano, vložím cestu do pouště a do stepi řeky. ²⁰ Budou mě uctívat divoká zvířata, šakalové a pštrosi, neboť jsem do pouště přivedl vodu a řeky do stepi, abych napojil svůj lid, svého vyvoleného. ²¹ Lid, jež jsem si vytvořil, bude ohlašovat mou chválu. ²² Nevzýval jsi mě, Jakube, ano, nabažil ses mne, Izraeli. ²³ Nepřinášel jsi mi beránky jako celopal a neuctíval jsi mě svými oběťmi. Nepodroboval jsem tě nekrvavým obětem, neunavoval jsem tě požadováním kadidla. ²⁴ Pro mne jsi nekupoval za stříbro puškvorec a nenasytil jsi mě tukem svých obětí. Ale svými hříchy jsi ze mne udělal otroka, unavil jsi mě svými proviněními. ²⁵ A já, já z ohledu na sebe smazávám tvé zločiny a už nebudu vzpomínat na tvá provinění. ²⁶ Osvěž mi paměť, a budeme soudit společně, sám si to spočti, aby ses ospravedlnil. ²⁷ Tvůj praotec zhřešil, tví mluvčí se proti mně vzbouřili. ²⁸ A tak jsem sesadil představené svatyně, vydal jsem Jakuba klatbě a Izraele urážkám.

44 A nyní slyš, Jakube, můj služebníku, Izraeli, jehož jsem vyvolil. ² Takto mluví Jahve, jenž tě udělal, jenž tě utvořil od mateřského lůna, jenž tě podporuje. Buď bez obav, Jakube, můj služebníku, Ješurune, jehož jsem vyvolil. ³ Vždyť já vyleji vodu na žíznivou zemi a potoky na zemi vyprahlou, vyleji svého ducha na tvé plémě a své požehnání na tvé potomky. ⁴ Vzklíčí jako mezi pastvinami, jako vrby na břehu u vody. ⁵ Jeden řekne: Jsem Jahvův, a jiný se bude dovolávat Jakubova jména. Další si napíše na ruku: „Jahvův“, a pojmenují ho Izrael. ⁶ Takto mluví Jahve, král Izraele, Jahve Sabaot, jeho vykupitel: Já jsem první a já jsem poslední, kromě mne není Boha. ⁷ Kdo je jako já? Ať se ozve, ať to prohlásí a vyloží mi to; od doby, kdy jsem ustavil věčný lid, ať řekne, co se děje, a ať jim oznámí, co se má přihodit. ⁸ Neděste se, buďte bez obav, což jsem vám to už dávno neoznámil a nezjevil? Jste mí svědkové. Je snad nějaký Bůh kromě mne? Žádná Skála není, o ničem takovém nevím! ⁹ Nicotní jsou všichni, kdo vytvářejí modly, jejich nejlepší díla nejsou k ničemu! Jsou pro ně svědky, kteří nic nevidí ani nevědí, a tak oni budou pokryti hanbou. ¹⁰ Kdo zhotovil boha a odlil modlu, kteří nemohou být k ničemu? ¹¹ Hle, všichni jeho ctitelé budou pokryti hanbou, stejně tak jeho tvůrci, kteří jsou pouhými lidmi. Ať se všichni shromáždí, ať předstoupí; ať je naplní zároveň úděs i hanba! ¹² Kovář zhotovuje na žhavém uhlí sekeru, kladivem jí dává tvar, opracovává ji silou své paže. A pak má hlad a ztrácí sílu, protože se nenapil vody, je vyčerpán. ¹³ Řezbář drží šňůru, křídou načrtne obraz, vyhotoví jej dlátem a nakreslí jej kružítkem, vyhotoví jej k obrazu člověka, podle lidské krásy, aby pak přebýval v domě. ¹⁴ Porazil cedry, vybral si dub a terebint, které si nechal narůst mezi lesními stromy. Zasadil borovici a ta díky dešti vyrostla. ¹⁵ Lidé si to chystají na oheň: on si z toho vzal, aby se ohřál, podpálil to a upekl chléb. Ale udělal také boha a toho uctíval, zhotovil modlu a před tou se klaněl. ¹⁶ Polovinu spálil v ohni, na té polovině opéká maso, pojídá je a sytí se; zároveň se hřeje a říká: „Ach! Pěkně jsem se ohřál a viděl jsem plamen.“ ¹⁷ Ze zbytku dělá boha, svou modlu, a klaní se před ní, modlí se k ní a říká: „Zachraň mě, vždyť jsi můj bůh.“ ¹⁸ Nevědí, nechápou, neboť jejich oči nedokáží vidět a jejich srdce rozvažovat. ¹⁹ Ani jeden nejde do sebe, ani jeden nemá tolik poznání a rozumu, aby si řekl: „Spálil jsem polovinu v ohni a upekl jsem na žhavém uhlí chléb, peču maso

a jím je; se zbytkem udělám ohavnost, budu se klanět před kusem dřeva!“²⁰ Lne k popelu, jeho oklamané srdce ho svedlo, nezachrání si život, neřekne: „Což není to, co mám v ruce, pouhá vějíčka?“²¹ Vzpomeň si na to, Jakube, i ty, Izraeli, vždyť jsi můj služebník. Já jsem tě utvořil, jsi mým služebníkem, Izraeli, nezapomenu na tebe.²² Rozptýlil jsem tvé zločiny jako oblak a tvé hříchy jako mrak; vrať se ke mně, vždyť jsem tě vykoupil.²³ Křičte radostí, nebesa, neboť Jahve jednal, ryčte, hlubiny země, radostně ať vykřikují hory, les i všechny stromy, jež jsou v něm, neboť Jahve vykoupil Jakuba, oslavil se v Izraelovi.²⁴ Takto mluví Jahve, tvůj vykupitel, jenž tě utvářel od mateřského lůna: Já Jahve jsem všechno udělal, sám jsem rozvinul nebesa, upevnil zemi, nikdo nebyl se mnou;²⁵ mařím znamení ptakopřavců a působím, že hadači třeští, zaháním na ústup moudré a v početilost obracím jejich vědění;²⁶ potvrzuji slovo svého služebníka a dávám úspěch záměrům svých poslů; říkám Jeruzalému: „Budeš obydlen,“ a judským městům: „Budete opět vystavěna a pozvednu trosky Jeruzaléma“;²⁷ říkám propasti: „Vyschni, vysuším tvé řeky“;²⁸ říkám Kyrovi: „Můj pastýři.“ On splní veškerou mou vůli a řekne Jeruzalému: „Budeš opět postaven,“ a Chrámu: „Budeš obnoven.“

45 Takto mluví Jahve ke svému pomazanému, ke Kyrovi, jehož jsem uchopil za pravici, abych před ním sklonil národy a odzbrojil krále, abych před ním rozevřel vrata, aby brány už nebyly zavřené.² Já půjdu

Cýros je můj pastýř

Prorok Izaiáš žil v osmém století před Kristem, k babylónskému zajetí došlo v šestém. Teologové, kteří vycházejí z naturalistických presupozic (zázraky včetně prediktivních proroctví nejsou možné), aby ve svých metodách vypadali „vědečtí“, trvají na tom, že Izaiáš nemohl znát jméno perského krále Cýra dvě století předtím, než se narodil, ani to, že Cýr ukončí babylónské zajetí, pustí zajatce domů a ještě zafinancuje rekonstrukci Jeruzaléma a chrámu.

Na základě svých naturalistických presupozic (nikoliv na základě textu) pak tvrdí, že kapitoly se jménem Cýr (a ty, které na ně navazují) musel napsat někdo v šestém století, a to ještě až poté, co k popisovaným událostem došlo. Tomuto neznámému, smyšlenému autoru pak říkají Deutero Izaiáš – druhý Izaiáš. Jeho existence nikdy nebyla dokázána. Platí však zásada, že skeptikové se nikdy neshodnou v tom, jakým způsobem Bibli nejlépe zpochybnit, a proto ani kritikové Izaiáše nejsou jednotní; někteří tvrdí, že existuje dokonce i třetí Izaiáš – Trito Izaiáš, rovněž hypotetický, ve skutečnosti nikdy neexistující. Kritikové se neshodnou, kde by měl končit Deutero Izaiáš a začínat Trito Izaiáš. Jako kdyby pravda byla cokoliv, co si kdo vymyslí.

V textech, které údajně pocházejí z per Deutero a Trito Izaiáše, však nikde nenajdeme textový důkaz o původu ze šestého století př.Kr. Není tam žádné určení data typu *V prvním roce vlády perského krále Cýra stalo se ke mně slovo Hospodino...*, jak bychom od textového důkazu očekávali.

Tabulka **Jednota Izaiášova textu** na str. 400 ukazuje, jak Nový Zákon svědčí o jednotě Izaiášovy knihy. První sloupec tabulky je novozákonní pasáž, která cituje z knihy proroka Izaiáše; druhý

sloupec uvádí uvozující formuli citace; třetí sloupec odkazuje na pasáž, citovanou z Izaiáše a čtvrtý naznačuje údajný zdroj citace římskými číslicemi: I znamená původního Izaiáše, II Deutero Izaiáše a III Trito Izaiáše.

Zpochybnit jednotu Izaiáše znamená zároveň podrýt itengritu Nového Zákona.

Není bez zajímavosti, že uvedené pasáže ze **Sk 8** jsou naplněním **Iz 56:3–7**, **III. Ř 9** a **10** obsahuje mnoho narážek na Izaiáše a jejich jazyk je echo jazyka Izaiášova.

Všeobecně uznávaný historik Josefus Flavius zmiňuje edikt krále Cýra (částečně citovaný též ve **2Pa 36:22–23** a **Ezd 1:1–4**). Podle Flavia je text **Iz 44** a **45** autentický; Cýrovi horlivou snahu udělat Židům pomýšlení způsobil právě ten neuvěřitelný zázrak, že se dočetl své jméno ve svitku více jak dvě stě let starém.

V prvním roce Cýrovy vlády, což byl sedmdesátý rok od židovské migrace do Babylóna, se Bůh slitoval nad zajatým lidem. Prorok Jeremiáš předpověděl, že poté, co budou v zajetí sedmdesát let, budou obnoveni v zemi svých otců a znovu vybudují chrám. Bůh přiměl Cýra napsat po celé Asii: „Tak praví král Cýros: Od chvíle, kdy mě Nejvyšší Bůh učinil králem celého obydleného světa, jsem přesvědčen, že On je ten Bůh, jehož uctívají Izraelité. On předpověděl mé jméno skrze proroky, jakož i to, že já mám zbudovat jeho chrám v Jeruzalémě.“

Cýros to věděl z četby Izajášova proroctví, vyřčeného o 210 let dříve. Užasl nad božskou mocí a byl veden touhou naplnit, co bylo napsáno. Cýros shromáždil nejvýznamnější Židy v Babylóně a řekl jim, že jim dovolí navrátit se do jejich rodné země a obnovit Jeruzalém a chrám.

Josefus Flavius: Židovské starožitnosti II:I

před tebou, srovnám výšiny, rozbiji bronzová vrata, přede mnou povolí železné závory³ a dám ti tajné poklady, skrytá bohatství, abys poznal, že já jsem Jahve, ten, jenž tě volá tvým jménem, Bůh Izraele.⁴ To kvůli svému služebníku Jakobovi a svému vyvolenému Izraelovi jsem tě zavolal tvým jménem, dávám ti hodnost, aniž mě znáš.⁵ Já jsem Jahve, jiného není, mimo mne není Bůh. Opásávám tě, aniž mě znáš,⁶ aby se vědělo od východu k západu, že není nikdo kromě mne: já jsem Jahve, jiného není.⁷ Utvářím světlo a tvořím temnoty, působím štěstí a tvořím neštěstí, já Jahve konám to vše.⁸ Nebesa, vylejte se shůry a ať oblaka dští spravedlnost, ať se otevře země a vydá spásu, ať dá zároveň vzkličít spravedlnosti. Já Jahve jsem to stvořil.⁹ Běda tomu, kdo se pře s tím, jenž ho utvořil, nádobě mezi pozemskými nádobami! Což říká jíl hrnčíři: „Co děláš? Tvé dílo nemá ruce!“¹⁰ Běda tomu, kdo říká otci: „Proč plodíš?“ A ženě: „Proč rodiš?“¹¹ Takto mluví Jahve, Izraelův Svätý, jeho stvořitel: Žádají se po mně znamení o mých dětech, o díle mých rukou se mi udílejí příkazy.¹² Já jsem udělal zemi a stvořil člověka, jenž na ní bydlí, já jsem svými rukama rozprostřel nebesa a udělil jsem příkazy veškerému jejich vojsku.¹³ Já jsem ho vzbudil ve spravedlnosti a urovnám všechny jeho cesty. On znovu postaví mé město, přivede domů mé odvečené bez výkupného a bez odškodnění, říká Jahve Sabaoth.¹⁴ Takto mluví Jahve: Plodiny Egypta, obchod Kuše i Sabejšti, ti muži vysoké postavy, přejdou k tobě a budou ti náležet. Budou kráčet za tebou, budou obtíženi řetězy, budou se ti klanět, budou tě prosit: „Jenom u tebe je Bůh! Nejsou jiní, jiného boha není.“¹⁵ Vpravdě ty jsi takový Bůh, jenž se skrývá, Bůh Izraele, spasitel.¹⁶ Všichni zároveň jsou zahanbeni a pokořeni, v ponížení kráčejí ti zhotovovatelé model...¹⁷ Izraele spasí Jahve, spasen bude navždy, vy nebudete zahanbeni ani pokořeni navždy a navěky.¹⁸ Neboť takto mluví Jahve, stvořitel nebes: On je Bůh, on utvořil zemi a udělal ji, on jí dal základ; nestvořil ji prázdnou, utvořil ji, aby byla obývána. Já jsem Jahve, jiného není.¹⁹ Nemluvil jsem potají v nějakém koutku bezvýznamné země, neřekl jsem Jakobovu rodu: Hleďte mě v chaosu! Jsem Jahve, jenž vyhledává spravedlnost, jenž zvěstuje pravdivé věci.²⁰ Shromážděte se a přijďte! Přistupte všichni zároveň, kdo z národů jste přežili. Nevědí, co dělají, kdo přenášejí své dřevěné modly, kdo se modlí k bohu, jenž nedává spásu.²¹ Ohlašte, uveďte své důkazy, ať se třeba i poradí! Kdo to v minulosti vyhlásil, kdo to kdysi zvěstoval, ne-li já Jahve? Není jiný Bůh mimo mne. Bůh spravedlivý a spásonosný mimo mne není.²² Obrátte se ke mně a budete zachráněny, všechny končiny země, vždyť já jsem Bůh, jiného není.²³ Sám při sobě přísahám, co vychází z mých úst, je pravda, je to neodvolatelné slovo. Ano, přede mnou se skloní každé koleno, při mně bude přísahat každý jazyk²⁴ a řekne: Jen v Jahvovi je spravedlnost a síla. Přijdou až k němu a budou pokryti hanbou všichni, kdo se proti němu rozhňovali.²⁵ V Jahvovi se dostane vítězství a slávy celému Izraelovu rodu.

Jednota Izaiášova textu

Nz pasáž	Způsob uvození citace	Citovaná pasáž	Údajný Izajáš
Mt 3:3	o němž mluvil prorok Izaiáš	40:3	II
Mt 8:17	výrok proroka Izaiáše	53:4	II (III)
Mt 12:17	výrok proroka Izaiáše	42:1	II
Mt 13:14	Izaiášovo proroctví	6:9–10	I
Mt 15:7	o vás prorokoval Izaiáš	29:13	I
Mk 1:2	je psáno u proroka Izaiáše	40:3	II
Mk 7:6	Izaiáš prorokoval	29:13	I
Lk 3:4	v knize slov proroka Izaiáše	40:3–5	II
Lk 4:17	knihu proroka Izaiáše	61:1–2	III
Jn 1:23	jak řekl prorok Izaiáš	40:3	II
Jn 12:38	slovo, které řekl prorok Izaiáš	53:1	II (III)
Jn 12:39	Izaiáš rovněž řekl	6:9–10	I
Jn 12:41	Izaiáš to řekl ... patřil ... mluvil	53:1; 6:9–10	II, I
Sk 8:28	četl proroka Izaiáše	53:7–8	II (III)
Sk 8:30	čte proroka Izaiáše	53:7–8	II (III)
Sk 8:32	místo z Písma, které četl	53:7–8	II (III)
Sk 28:25	promluvil Duch Svätý ústy proroka Izaiáše	6:9–10	I
Ř 9:27	Izaiáš o Izraeli hlasitě volá	10:22–23	I
Ř 9:29	jak to předpověděl Izaiáš	1:9	I
Ř 10:16	říká Izaiáš	53:1	II (III)
Ř 10:20	Izaiáš se odvažuje dodat	65:1	III

46 Bel se ohnul, hroutí se Nebo, jejich modly jsou svěřeny zvířatům a soumarům, ten náklad, jež jste zvedali, je břemeno pro uštvané zvíře. ²Zhroutily se, všechny společně se ohnuly, to břemeno se nedá zachránit, ony samy odešly do zajetí. ³Slyšte mě, Jakubův dome, vše, co zbývá z domu Izraelova, vy, které jsem nosil od narození, pozvedal od kolébky. ⁴Až do stáří zůstávám týž, až do šedin vás budu nosit: já jsem to už udělal, já vás pozvednu, já vás ponesu a zachráním vás. ⁵Ke komu mě chcete připodobnit a s kým ztotožnit, s kým mě srovnávat, komu se podobám? ⁶Někteří lidé sypou ze svého měšce zlato a váží stříbro na vahách, najímají zlatníka, aby udělal boha, uklánějí se a klaní se. ⁷Berou si ho na rameno a odnášejí ho, ukládají ho na místo, kde má stát, odkud se nemá ani hnout. Ať ho vzývají, jak chtějí, neodpovídá, z tísně nezachrání. ⁸Vzpomeňte si na to a buďte lidmi; vzbouřenci, jděte do sebe. ⁹Vzpomeňte si na dávno už minulé věci, vždyť jsem Bůh, jiného není, Bůh, a nikdo se mi nepodobá. ¹⁰Od počátku zvěstuji, co se má stát, předem to, co se ještě nevyplnilo, říkám: Můj záměr se splní, vykonám, co se mi líbí; ¹¹povolávám od východu dravce, z daleké země muže, jehož jsem předurčil. Co jsem řekl, to provádím, svůj záměr naplňuji. ¹²Slyšte mě, muži tvrdého srdce, kteří jste daleko od spravedlnosti, ¹³přivedl jsem svou spravedlnost, není daleko, má spása na sebe nedá čekat. Vložím na Sion spásu, dám Izraeli svou slávu.

47 Sestup, usedni do prachu, Panno, babylonská dcero, usedni na zem bez trůnu, dcero Chaldejců, neboť už nikdy ti nebudou říkat: něžná a jemná. ²Vezmi žernov a namel mouku; rozvaž si závoj, vykasej si šat, obnaž si nohy, přebrod řeky. ³Ať se ukáže tvá nahota a ať je vidět tvou hanbu; vykonávám svou pomstu a nikdo se tomu nepostaví na odpor. ⁴Náš vykupitel, Jahve Sabaot je jeho jméno, Svatý Izraele, ten řekl: ⁵Mlčky usedni, ponoř se do stínu, dcero Chaldejců, neboť už nikdy ti nebudou říkat vládkyně nad královstvími. ⁶Byl jsem rozhněvaný na svůj lid, odvrhl jsem své dědictví, vydal jsem ti je do rukou. Ty jsi s nimi jednala nemilosrdně, starce jsi tvrdě obtížila svým jhem. ⁷Řekla jsi: „Navždy budu věčnou vládkyní,“ neuvažovala jsi o tom ve svém srdci, na budoucnost jsi nepomyslela. ⁸Nyní si poslechni tohle, rozkošnice! Ty, která si sedíš v bezpečí a v srdci si říkáš: „Já nemám sobě rovné, nezůstanu vdovou, nepoznám, co je nemít děti!“ ⁹Nuže, obě tato neštěstí se na tebe snesou, náhle, v jediném dni, bezdětnost i vdovství se na tebe snesou znenadání navzdory všem tvým čarám, moci tvých zaříkání. ¹⁰Důvěřovala jsi své zlobě, řekla jsi: „Nikdo mě nevidí.“ Převrátily tě tvá moudrost a tvé vědění a řekla sis v srdci: „Nemám sobě rovné.“ ¹¹Snese se na tebe neštěstí, nebudeš vědět, jak je zažehnat; snese se na tebe zkáza, nebudeš s to se před ní uchránit; náhle se na tebe snese pohroma, o níž nebudeš mít zdání. ¹²Setrvej tedy při svých zaříkáváních a všech svých čarách, s nimiž ses lopotila od mládí. Snad ti budou na prospěch, snad dokážeš nahnat strachu. ¹³Vyčerpala ses samými poradami, ať se tedy ukáží a zachrání tě, kdo podrobně popisují nebe, kdo pozorují hvězdy, kdo každý měsíc ohlašují, co se na tebe snese. ¹⁴Hle, jsou jako stébla slámy, oheň je spálí, neuchrání svůj život ze sevření plamene; a nebude to řeřavé uhlí na ohřátí, krb, k němuž by se usedlo! ¹⁵K tomu ti budou tví věštcí, kvůli nimž ses od mládí lopotila, bloudili, každý rovnou za nose, a ani jeden tě nezachránil.

48 Slyšte to, Jakubův dome, vy, kteří se nazýváte Izraelovým jménem, vy, kteří jste vzešli z Judových vod, kteří přísaháte při Jahvově jménu a kteří vzýváte Boha Izraele, ne však věrně a spravedlivě. ²Vždyť oni odvozují své jméno od svatého města, opírají se o Boha Izraele, Jahve Sabaot je jeho jméno. ³Starodávne věci jsem zvěstoval odedávna, vyšly z mých úst, já jsem je vyhlásil; a najednou jsem jednal, ony se přihodily. ⁴Vždyť jsem věděl, že jsi zarputilý, že železa je sval tvé šíje a tvé čelo je z kovu. ⁵A tak jsem ti to zvěstoval již dávno, dříve než se to přihodilo, jsem to vyhlásil, abys neříkal: „Můj obraz udělal vše, má modla a má socha vše přikázaly.“ ⁶To všechno jsi slyšel a viděl, a vy to nemáte zvěstovat? Už nyní jsi ode mne slyšel o nových věcech, skrytých a tobě neznámých. ⁷Ty jsou stvořeny nyní, a ne odedávna, a až dodneška jsi o nich neslyšel, abys neříkal: „Ano, věděl jsem o nich.“ ⁸Nuže nikoli, nic jsi neslyšel, nic jsi nevěděl, již dávno nebyvalo tvé ucho pozorné, neboť jsem věděl, jak jsi proradný a že ti od kolébky říkají buřič. ⁹Kvůli svému jménu poodložím svůj hněv, pro svou čest budu s tebou mít trpělivost a nevyhledám tě. ¹⁰Hle, koupil jsem tě, ne však za peníze, vyvolil jsem tě ve výhni trápení. ¹¹Kvůli sobě, jen kvůli sobě budu jednat, jak by mé jméno mohlo být zneuctěno? Jinému nedám svou slávu. ¹²Slyš mě, Jakube, Izraeli, jehož jsem povolal, to já, já jsem první a já jsem také poslední. ¹³Má ruka založila zemi, má pravice rozestřela nebesa, já je volám a ony společně předstupují. ¹⁴Shromážděte se, vy všichni, a poslouchejte: Kdo z nich to zvěstoval? Jahve ho miluje; co se mu líbí, on splní na Babylonu a plemeni Chaldejců: ¹⁵to já, já jsem promluvil a povolal ho, přivedl jsem ho, a co on podnikne, potká zdar. ¹⁶Přistupte ke mně a poslechněte toto: od počátku jsem nemluvil potají, když

se to přihodilo, byl jsem tam a nyní mě Pán Jahve poslal spolu se svým duchem. ¹⁷Takto mluví Jahve, tvůj vykupitel, Izraelův Svatý: Já jsem Jahve, tvůj Bůh, poučuji tě pro tvé dobro, vedu tě po cestě, po níž kráčíš. ¹⁸Jen kdybys byl dával pozor na má přikázání! Tvé štěstí by bylo jako řeka a tvá spravedlnost jako vlny moře. ¹⁹Tvého pokolení by bylo jako písku a jako zrní těch, kdo z tebe vzešli! Jeho jméno by přede mnou nebylo vymýceno ani smazáno. ²⁰Vyjděte z Babylona, utečte od Chaldejců, s výkřiky radosti zvěstujte, vyhlašujte toto, rozlašujte to až do končin země, říkejte: Jahve vykoupil svého služebníka Jakuba. ²¹Neměli žízeň, když je vedl po pouštích, dal, že pro ně tekla voda ze skály, rozrazil skálu a voda vytryskla. ²²Pro zlovolníky není štěstí, říká Jahve.

49 Ostrovy, slyšte mě, dávejte pozor, daleké národy! Jahve mě povolal od mateřského lůna, od klínu mé matky vyslovil mé jméno. ²Z mých úst udělal břitký meč, ve stínu své ruky mě ukryl, udělal ze mne ostrý šíp, ve svém toulci mě skryl. ³Rekl mi: „Ty jsi můj služebník, Izraeli, ty, v němž se oslavím.“ ⁴A já jsem řekl: „Nadarmo jsem se lopotil, pro nic, do větru jsem vyčerpával své síly.“ A přesto mé právo bylo s Jahvem a má mzda s mým Bohem. ⁵A nyní Jahve promluvil, on, jenž mě utvářel od lůna mé matky, abych byl jeho služebníkem, abych k němu opět přivedl Jakuba a aby mu byl shromážděn Izrael; – v Jahvových očích budu oslaven a můj Bůh byl mou silou; ⁶řekl: „Je to příliš málo, že jsi mým služebníkem, aby se tak opět pozvedly Jakubovy kmeny a přivedli se nazpět, kdo přežili z Izraele. Dělán z tebe světlo národů, aby má spása dosáhla do končin země.“ ⁷Takto mluví Jahve, vykupitel, Izraelův Svatý, k tomu, jehož duši se pohrdá, jehož duši národ tupí, k otroku krutovládčů: Králové uvidí a povstanou, knížata uvidí a budou se klanět kvůli Jahvovi, jenž je věrný, Izraelovu Svatému, jenž tě vyvolil. ⁸Takto mluví Jahve: V čase přízně jsem tě vyslyšel, v den spásy jsem tě podpořil. Utvořil jsem tě a udělal z tebe smlouvu lidu, aby se země opět pozvedla, aby se obnovila zpustošená dědictví, ⁹aby se zajatým řeklo: „Vyjděte,“ těm, kdo jsou v temnotách: „Ukažte se.“ Budou se pást podél cest, na všech holých horách budou mít pastvinu. ¹⁰Nebudou už hladovět ani žízniť, nebudou strádat žhavým větrem ani sluncem, vždyť je povede ten, jenž se nad nimi slitovává, přivede je k prýstícím vodám. ¹¹Ze všech svých hor udělám cestu a mé cesty budou vyvýšeny. ¹²Tady jsou, přicházejí zdaleka, jedni od severu a od západu a jiní ze země Sinitů. ¹³Nebesa, křičte radostí, země jásej, ať hory zakřičí, vždyť Jahve utěšil svůj lid, slitovává se nad svými zarmoucenými. ¹⁴Sion říkal: „Jahve mě opustil; Pán na mne zapomněl.“ ¹⁵Což zapomene žena na své děťátko, nemá slitování se synem svého lůna? I kdyby ženy zapomínaly, já na tebe nezapomenu. ¹⁶Hleď, vyryl jsem si tě na dlaně svých rukou, tvé hradby jsou stále přede mnou. ¹⁷Tví stavitelé pospíchají, kdo tě ničí a plení, brzy odejdou. ¹⁸Pozdvihi oči a hled kolem dokola, všichni jsou shromáždění, přicházejí k tobě. Jako že žiji, Jahvův výrok, všichni jsou jako šperk, který si vezmeš na sebe, připneš si je jako nevěsta. ¹⁹Vždyť tvé zříceniny, tvé trosky, tvá zpustošená země, jsou napříště pro tvé obyvatele příliš těsné, a kdo tě pohlcovali, odtáhnou. ²⁰Znovu ti budou říkat do uší synové, jichž se ti nedostalo: „To prostranství je pro mne příliš těsné, udělej mi místo, ať se usídím.“ ²¹A ty si v srdci řekneš: „Kdo mi tyto syny porodil? Neměla jsem děti, byla jsem neplodná, vyhnaná a odvržená, a oni? Kdo je vychoval? Když jsem byla zanechána o samotě, kde byli oni?“ ²²Takto mluví Pán Jahve: Hle, pozdvihi ruku k pohanům, dávám znamení národům: ony ti přinesou tvé syny v náručí a tvé dcery se ponosou na ramenou. ²³Králové budou tvými pěstouny a jejich kněžny tvými chůvami. Budou se ti klanět tvář k zemi, budou lízat prach tvých nohou. A ty poznáš, že já jsem Jahve, kdo ve mne doufají, nebudou zklamáni. ²⁴Což někdo vyrve válečníkovi jeho kořist? Bude osvobozen krutovládčův vězeň? – ²⁵Ale Jahve mluví takto: Nuže, válečníkovi vyrvou jeho vězně a krutovládčova kořist bude osvobozena. Já sám povedu spor s tím, kdo vede spor s tebou, tvé děti zachráním já. ²⁶Tvé utlačovatele nakrmím jejich vlastním masem, opojí se vlastní krví jako novým vínem. A veškeré tělo pozná, že já Jahve jsem tvůj zachránce, že tvým vykupitelem je Jakubův Mocný.

50 Takto mluví Jahve: Kde je rozlukový list vaší matky, jímž jsem ji zapudil? Anebo také: Kterému ze svých věřitelů jsem vás prodal? Ano, za svá provinění jste byli prodáni, za vaše zločiny jsem zapudil vaši matku. ²Proč jsem přišel, a nikde nikdo nebyl? Proč jsem volal, a žádný neodpovídal? Snad že bych měl příliš krátkou ruku, abych vykoupil, že bych neměl sílu osvobodit? Hle: svou hrozbou vysušuji moře, obracím řeky v poušť. Ryby tam hnijí nedostatkem vody, umírají žízni. ³Nebesa odívám temnotou, pytloujím jim dávám za oděv. ⁴Pán Jahve mi dal jazyk učedníka, abych uměl vyčerpanému přinést povzbudivé slovo. Probouzí každého rána, probouzí mé ucho, abych naslouchal jako učedník. ⁵Pán Jahve mi otevřel ucho a já jsem nevzdoroval, neodkradl jsem se. ⁶Nastavil jsem záda těm, kdo mě bili, a líce těm, kdo mi rvali vous; nechránil jsem si tvář

je pořád On, kdo mluví (48:3, 5–6, 12–13, 15–16). Jestli je to Bůh Izraele, kdo říká: „Panovník Hospodin poslal mne a Duch jeho,“ ukazuje to na Boží Trojici ve SZ. I uživatelé Bible, kteří Trojici

popírají, mají ve svých překladech tento problém, ať je to hebrejská Bible nebo Překlad Nového Světa. Srv. pozn. Ex 24:10. **49:12 Sinitů.** Řeč je o Číňanech.

před urážkami a plivanci. ⁷ Pán Jahve mi přijde na pomoc, proto jsem se nenechal ubít, proto jsem své tváři dal ztvrdnout v kámen a vím, že nebudu zahanben. ⁸ Je blízko ten, jenž mě ospravedlní. Kdo proti mně povede při? Postavme se spolu! Kdo je můj protivník? Ať ke mně přistoupí! ⁹ Hle, Pán Jahve mi přijde na pomoc, kdo by mě odsoudil? Hle, všichni se rozpadají jako šat, jež sežral mol. ¹⁰ Kdokoli z vás se bojí Jahva a poslouchá hlas jeho Služebníka, kdokoli kráčet v temnotách a neviděl žádný přisvit, ať se spoléhá na Jahvovo jméno, ať se opře o svého Boha. ¹¹ Ale vy všichni, kdo rozděláváte oheň, kdo se vyzbrojujete zhářskými šípy, jděte do plamenů svého ohně, k šípům, které zažiháte. Má ruka vám to udělala: Ulehnete v trápeních.

51 Poslouchejte mě, kdo pátráte po spravedlnosti, kdo hledáte Jahva. Pohledte na skálu, z níž jste byli vytesáni, a na jámu, z níž jste byli vytaženi. ² Pohledte na svého otce Abraháma a na Sáru, která vás porodila. Byl sám, když jsem ho povolal, ale požehnal jsem mu a rozmnožil ho. ³ Ano, Jahve má slitování se Sionem, má slitování se všemi jeho troskami; z jeho pouště udělá Eden a z jeho stepi Jahvovu zahradu; bude tam radost a veselí, díkůvzdání a zazní tam hudba. ⁴ Dobře mě poslouchej, lide můj, můj národe, nastav mi ucho. Vždyť ode mne vyjde zákon a své právo udělám světlem národů. ⁵ Náhle se přibližuje má spravedlnost, objevuje se má spása, má paže potrestá národy. Ostrovy ve mne vloží svou naději a budou počítat s mou paží. ⁶ Pozdvihněte oči k nebi, pohledte dolů k zemi; ano, nebesa se rozplynou jako dým, země bude jako opotřebovaný šat a její obyvatelé umřou jako červi. Ale má spása bude věčná a má spravedlnost zůstane netknutá. ⁷ Poslouchejte mě, kdo znáte spravedlnost, lide, jenž si do srdce vkládáš můj zákon. Nebojte se urážek od lidí, nedejte se děsit jejich tupením. ⁸ Vždyť mol je sežere jako šat a červi je pohltnou jako vlnu. Ale věčně potrvá má spravedlnost a má spása z pokolení do pokolení. ⁹ Procitni, procitni! Oděj se silou, Jahvova paže. Procitni jako za někdejších dnů, dávných pokolení. Což jsi Rahab neroztal ty, neproklál jsi ty draka? ¹⁰ Což jsi ty nevysušil moře, vody veliké propasti? Neudělal jsi ty z mořského dna cestu, aby vykoupení přešli? ¹¹ Vráti se ti, které Jahve osvobodil, přijdou na Sion s výkřiky radosti, radost věčnou s sebou přinesou, radost a veselí je budou doprovázet, bolest a nářky ustanou. ¹² To já, já vás utěšuji; kdo jsi, aby ses bál smrtelníka, lidského syna, jemuž je určen úděl trávy? ¹³ Zapomínáš na Jahva, svého stvořitele, který rozprostřel nebesa a dal základy zemi. A nepřestáváš se po celý den chvět před zuřivostí svého utlačovatele, když se on pouští do ničení. Kde je tedy utlačovatelův hněv? ¹⁴ Zoufalý bude brzy osvobozen, nezemře v podzemním žaláři, už nebude mít nedostatek chleba. ¹⁵ Já jsem Jahve, tvůj Bůh, jenž vzdouvá moře, aby hučely jeho vlny, jméno jeho je Jahve Sabaot. ¹⁶ Vložil jsem ti do úst svá slova, ukryl jsem tě do stínu své ruky, abych rozprostřel nebesa a dal základy zemi, abych řekl Sionu: „Jsi můj lid.“ ¹⁷ Probud se, probud se, vzhůru, Jeruzaléme! Ty, který jsi z Jahvovy ruky pil číši jeho hněvu. Je to kalich, číše opojení, ty jsi z ní pil, vyprázdnil jsi ji. ¹⁸ Nikdo jej nevede, žádný ze synů, které zrodil; nikdo jej nebere za ruku, žádný ze synů, které vychoval. ¹⁹ Pro to dvojí neštěstí, jež tě potkalo, kdo tě polituje? Nad pleněním, zkázou, hladem a morem, kdo tě utěší? ²⁰ Tví synové leží vysílení na rozích všech ulic jako antilopa chycená do sítě, jsou zpiti Jahvovou rozlíceností, hrozbou tvého Boha. ²¹ Proto poslyš toto, nešťastníku, zpitý, ne však vínem: ²² Takto mluví tvůj Pán, Jahve, tvůj Bůh, obhájce tvého lidu: Hle, беру ti z ruky číši opojení, kalich, číši své rozlícenosti. Už z ní nikdy nebudeš pít. ²³ Vložím ji do ruky tvých mučitelů, těch, kdo ti říkali: K zemi! Ať přejdeme! A ty jsi nastavoval záda k jejich přecházení, dělal jsi cestu, po níž by přešli.

52 Procitni, procitni, oděj se svou silou, Sione! Oblékni si své nejnádhernější šaty, Jeruzaléme, svaté město, neboť do tebe už nikdy nevejdou neobřezaný a nečistý. ² Setřes ze sebe prach, povstaň, zajatý Jeruzaléme! Řetězy ti spadly z hrdla, zajatá sionská dcero! ³ Neboť takto mluví Jahve: Zadarmo jste byli prodáni, budete vykoupeni bez peněz. ⁴ Neboť takto mluví Pán Jahve: Do Egypta kdysi sešel můj lid a pobýval tam, nakonec ho utiskoval Ašur. ⁵ Ale teď, co tu mám co dělat? – Jahvův výrok – vždyť můj lid byl zadarmo unesen, jeho páni vítězoslavně vykřikují, – Jahvův výrok – neustále, po celý den, je zlehčováno mé jméno. ⁶ Proto můj lid pozná mé jméno, proto sezná v onen den, že já říkám: „Tady jsem.“ ⁷ Jak jsou krásné na horách nohy posla, jenž zvěstuje pokoj, posla radostných zvěstí, jenž ohlašuje spásu, jenž říká Sionu: „Tvůj Bůh vládne.“ ⁸ Je to hlas tvých strážných: pozvedají hlas, společně křičí radostí, neboť na vlastní oči viděli Jahva, jenž se vrací na Sion. ⁹ Společně křičte, křičte radostí, jeruzalémské trosky! Neboť Jahve utěšil svůj lid, vykoupil Jeruzalém! ¹⁰ Jahve odhalil svou svatou paži očím všech národů a všechny končiny země uzřely spásu našeho Boha. ¹¹ Odejděte, odejděte, vyjděte odtud, nedotýkejte se ničeho nečistého, vyjděte z jeho středu, očistěte se, vy, kdo nesete Jahvovo náradí. ¹² Neboť nebudete vycházet ve spěchu, nebudete odcházet jako uprchlíci, před vámi totiž kráčí Jahve a vašim zadním vojem je Bůh Izraele. ¹³ Hle, můj Služebník bude prospívat, poroste, povznese se, bude velmi vysoko. ¹⁴ A tak jako se zástupů při pohledu na něho zmocnil děs – neboť on už neměl lidskou podobu a už nevypadal jako člověk –, ¹⁵ právě tak bude množství národů žasnout, králové před ním zůstanou se zavřenými ústy, že uviděli cosi, co jim nikdo nevyprávěl, že se dozvěděli cosi, o čem neslychali.

53 Kdo uvěřil tomu, co jsme slyšeli, a komu se zjevila Jahvova paže? ²Jako výhonek před ním vyrostl, jako kořen ve vyprahlé zemi; bez krásy, bez jasu, nepřivábil naše pohledy, bez podoby, jež by nás okouzila; ³pohrdalo se jím, byl opuštěn od lidí, muž bolesti, uvyklý na utrpení, jako někdo, před kým si lidé zahalují tvář, pohrdalo se jím, vůbec jsme si ho nevážili. ⁴On nesl naše utrpení a našimi bolestmi byl obtížen. A my jsme se o něm domnívali, že byl ztrestán, zbitý od Boha a pokořený. ⁵Ale on byl proboden za naše zločiny, zdrcen za naše provinění. Trest, jenž nám vrací pokoj, spočívá na něm a v jeho ranách nacházíme uzdravení. ⁶Všichni jsme bloudili jako ovce, každý si šel vlastní cestou a Jahve dal, že na něho padla provinění nás všech. ⁷Když ho týrali, pokořoval se, neotvíral ústa jako beránek, jenž se dává odvádět na jatka, jako před střihači nemá ovce neotvíral ústa. ⁸Chopili se ho násilím, byl souzen. Kdo z jeho současníků se znepokojoval, že byl vyloučen ze země živých, že byl zbit za zločin svého lidu? ⁹Pohřbili ho s bezbožníky a hrob má u bohatého, ačkoli nespáchal žádné násilí a v jeho ústech nebyl klam. ¹⁰Jahve ho chtěl zdrtit utrpením; přináší-li svůj život jako smírnou oběť, dočká se potomstva, bude déle žít a jím se naplní Jahvova vůle. ¹¹Po zkoušce, kterou vytrpěla jeho duše, uvidí světlo a bude naplněn. Spravedlivý, můj Služebník, ospravedlní svým poznáním mnohé, tím, že sám na sebe uvalí jejich provinění. ¹²Proto bude mít svůj podíl mezi mnohými a s mocnými se bude dělit o kořist, protože vydal sám sebe na smrt a protože ho počítali ke zločincům, zatímco on nesl hřích mnohých a přimlouval se za zločince.

54 Křič radostí, neplodná, která jsi nerodila; vykřikuj radostí, mocně volej ty, která jsi nikoho nepřivedla na svět, vždyť synové opuštěné jsou četnější než synové manželky, říká Jahve. ²Rozšiř prostor ve svém stanu, bez skrblení roztáhni plátna, jež ti skýtají úkryt, prodluž své provazy, vyztuž své kolíky, ³neboť se rozmůžeš napravo i nalevo, tvůj rod zažene národy a znovu zabydlí opuštěná města. ⁴Neboj se, už nezakusíš hanbu, nestyď se, už se nebudeš muset rdít; neboť zapomeš na hanbu svého mládí, už si nevzpomeš na ponížení svého vdovství. ⁵Tvůj stvořitel je tvůj choť, Jahve Sabaot je jeho jméno, Svatý Izraele je tvůj vykupitel, nazývají ho Bůh celé země. ⁶Ano, jako opuštěnou a sklíčenou ženu tě povolal Jahve, jako ženu svého mládí, jež byla zřejmě zapuzena, říká tvůj Bůh. ⁷Na krátký okamžik jsem tě opustil, pojalo mě nesmírné slitování a opět se s tebou spojím. ⁸Překypoval jsem na okamžik rozlíceností a skryl jsem před tebou tvář. Ve věčné lásce jsem se nad tebou slitoval, říká Jahve, tvůj vykupitel. ⁹Bude to pro mne jako v Noemově době, když jsem přísahal, že Noemovy vody se už na zemi nerozlejí. Stejně přísahám, že už se na tebe nerozlítím, že už ti nebudu hrozit. ¹⁰Neboť hory se mohou vzdálit a pahorky zakolísat, má láska se od tebe nevzdálí, má smlouva pokoje nezakolísá, říká Jahve, jenž tě utěšuje. ¹¹Nešťastné, větry bičované, neutěšené, hle, položím tvé kameny na karbunkuly a tvé základy na safíry; ¹²cimbuří ti udělám z rubínů, brány z karbunkulů a celé hradby z drahých kamenů. ¹³Všechny tvé děti budou Jahvovými uředníky a veliké bude štěstí tvých dětí. ¹⁴Na spravedlnosti budeš založeno, zbaveno útlaku, nebudeš se muset ničeho bát, zbaveno děsu – ten už nad tebou vládnout nebude. ¹⁵Hle, dojde-li k útoku, má věc to nebude, kdokoli na tebe zaútočí, kvůli tobě padne. ¹⁶Hle, já jsem stvořil kováře, který rozdmýchává řeřavé uhlí a kuje nástroj ke své potřebě; já jsem také stvořil ničitele, aby ničil. ¹⁷Žádná zbraň ukutá proti tobě nemůže být účinná. Každý jazyk, který by tě obžaloval před soudem, zmateš. To je úděl Jahvových služebníků, vítězství, které jim zaručuji. Jahvův výrok.

55 Ach! Vy všichni, kdo žízníte, přijďte k vodě, i když nemáte peníze, přijďte, kupujte a jezte; přijďte, kupujte bez peněz, bez placení víno a mléko. ²Proč utrácet peníze za něco jiného než za chléb a to, co jste vydělali, za to, co nesytí? Slyšte, slyšte mě a jezte, co je dobré; budete mít potěšení ze šťavnatých jídel. ³Nakloňte ucho a přijďte ke mně, slyšte, a budete žít. Uzavřu s vámi smlouvu věčnou, naplňuje dobrodiní příslibená Davidovi. ⁴Hle, udělal jsem z něho svědka pro národy, vůdce a zákonodárce národů. ⁵Hle, povoláš národ,

Vzdělávací systém

Hasmoneovci, Židé v mezizákonní době, kladli velký důraz na vzdělání pro všechny, dostupné v každé vesnici (srv. čl. [Nazaret Mt 2](#). Kromě jiného byla jejich motivací snaha naplnit verš [54:13](#). Synagogální školy se dělily na (1) bet sefer (dům knihy), kde se všechny děti od pěti let učily Tóře; (2) bet talmud (dům učení), kde si chlapci osvojo-

vali znalost Písma, orální Zákon a dovednost klást dobré otázky (srv. [pozn. Lk 2:46](#)) a (3) bet midraš (dům studia) pro studijní typy, kteří se pod vedením učitelů Zákonu (rabínů) učili celé Písmo zpaměti, stejně jako vztah mezi psaným a orálním Zákonem. Srv. [pozn. Sk 22:3](#).

ježž neznáš, národ, jenž tě nezná, přijde k tobě kvůli Jahvovi, tvému Bohu, a pro Svatého Izraele, neboť on tě oslavil. ⁶Hleďte Jahva, dokud se dáva nalézt, vzývejte ho, dokud je blízko. ⁷Ať zlovolník opustí svou cestu a zločinný muž své smýšlení, ať se navrátí k Jahvovi, on se nad ním slituje, k našemu Bohu, vždyť on je bohatý na odpuštění. ⁸Neboť vaše smýšlení není mým smýšlením a mé cesty nejsou vašimi cestami, Jahvův výrok. ⁹Jak vysoko jsou nebesa nad zemí, tak vysoko jsou mé cesty nad vašimi cestami a mé smýšlení nad vaším smýšlením. ¹⁰Tak jako déšť a sníh sestupují z nebes a nevracejí se tam, aniž svaží zemi, aniž ji učiní plodnou a způsobí, že vzklíčí, aby poskytla semeno rozsévači a chléb k jídlu, ¹¹tak je tomu se slovem, jež vychází z mých úst, nevrací se ke mně bez účinku, aniž splnilo, co jsem chtěl, a uskutečnilo, co je jeho posláním. ¹²Ano, odejdete v radosti a nazpět budete přivedeni v pokoji. Hory a pahorky budou před vámi vykřikovat radostí a všechny stromy v polích budou tleskat. ¹³Namísto trnitého keře vyrostou cypřiš, namísto kopřivy vyrostou myrta, pro Jahva to bude věhlas, věčné znamení, jež nezahyne.

56 Takto mluví Jahve: Zachovávejte právo, žijte podle spravedlnosti, neboť má spása je přede dveřmi a má spravedlnost se záhy objeví. ²Šťastný je muž, jenž takto jedná, lidský syn, jenž se toho pevně drží, jenž zachovává sobotu a neznese věc, jež ji a vystříhá se každého špatného skutku. ³Ať cizincův syn, jenž přilnul k Jahvovi, neříká: „Jahve mě ze svého lidu jistě vyloučí.“ Ať kleštěnec neříká: „Hle, jsem suchý strom.“ ⁴Neboť takto mluví Jahve: Kleštěncům, kteří zachovávají mé soboty a raději dělají, co je mi milé, a pevně přilnuli k mé smlouvě, ⁵dám ve svém domě a ve svých hradbách památník a pojmenuji je lépe než synové a dcery; dám jim jméno věčné, jež nebude nikdy smazáno. ⁶A syny cizinců, kteří přilnuli k Jahvovi a slouží mu a milují Jahvovo jméno, stali se jeho služebníky, všechny, kdo zachovávají sobotu, aniž ji znesevěčují, a pevně lnou k mé smlouvě, ⁷přivedu na svou svatou horu, ve svém domě modlitby je naplním radostí. Jejich celopaly a jiné oběti budou příznivě přijaty na mém oltáři, neboť můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy. ⁸Výrok Pána Jahva, jenž shromáždí odvržené z Izraele: Shromáždím ještě další spolu s těmi, kteří jsou již shromážděni. ⁹Polní zvířata, pojdte se všechna nasytit, a také vy, všechna zvířata lesní. ¹⁰Jeho strážci jsou všichni slepí, nic nevědí; jsou to samí němí psi, nedovedou zaštěkat. Sní, polehávají, rádi spí. ¹¹Psi jsou žraví, nenasytní, takoví jsou ti nechápaví pastýři. Všichni si jdou svou cestou, každý, až do posledního, sledují vlastní zájem: ¹²„Pojďte, přinesu víno, pijme až do opojení, zítra bude jako dnes veliký, převeliký den.“

57 Spravedlivý hyne a nikoho to neznepokojí, koseni jsou zbožní a nikdo na to nedbá; ano, kvůli zvrácenosti byl spravedlivý skosen; ²vejde v pokoj, a ti, kdo jednájí poctivě, najdou na svém loži odpočinek. ³A vy, synové kouzelnice, přistupte sem, cizoložné plemeno, které jsi zhanobilo samo sebe. ⁴Komu se posmíváte? Na koho se šklebíte a vyplazujete jazyk? Zda nejste buřičská čeládka, lživé plemeno? ⁵Vy, kteří se rozpalujete u terebintů, pod každým zeleným stromem, kteří zabijíte děti v potocích, pod rozsedlinami skal. ⁶Kameny bystrinou omleté, to je tvůj podíl, ony, ony jsou tvým údělem. Jím jsi vylévala úlitby, předkládala svůj obětní dar. To mě má uchlácholit? ⁷Na velké a vysoké hoře sis ustlala lože. Tam jsi také vystoupila přinést obět. ⁸Za branou a veřejí sis postavila památník. Ano, daleko ode mne ses obnažila, vylezla jsi na své lože, bohatě je užila. Spolčovala ses ke svému prospěchu s těmi, jejichž lože máš ráda, a přitom jsi pozorovala ten pomník. ⁹Přistoupila jsi k Melekovu s dary oleje, nešetřila jsi vůněmi; do daleka jsi vypravila své posly, přiměla je sestoupit až do šeuolu. ¹⁰Po tolikrát cestě ses unavila, ale neřekla jsi: „Odvahy to nedodá!“ Tvá ruka je zase zdatná, proto jsi nezeslábla. ¹¹Koho ses bála a děsila, že jsi lhala a už sis na mne nevzpomínala, že už jsi o mne nedbala? Což jsem nemlčel, a už dlouho? A tak ses mne nebála. ¹²Ale já ohlásím tvou spravedlnost a tvé skutky, z nichž jsi nic nezískávala. ¹³Budeš křičet, aby tě vysvobodili ti, kdo se kolem tebe tlačí! Ty všechny odnese vítr, odvane dech, ale kdokoli spoléhá na mne, zdědí zemi, bude mít mou svatou horu. ¹⁴A řekne se: vyrovnávejte, vyrovnávejte, ražte cestu, odstraňte překážku z cesty mého lidu, ¹⁵neboť takto mluví ten, jenž je vznešený a vyvýšený, jehož sídlo je věčné a jehož jméno je svaté. „Jsem vznešený a svatý ve svém sídle, ale jsem se zkormouceným a zkrušeným člověkem, abych oživil ducha zkrušených, abych oživil zkormoucená srdce. ¹⁶Vždyť nechci bez ustání obviňovat, ani stále ukazovat hněvivost, vždyť by přede mnou oslábl duch a ty duše, jež jsem stvořil. ¹⁷Na jeho zločinnou chtivost jsem se rozhněval, ukryl jsem se, zasáhl jsem ho ve svém hněvu; a on si vzpurně odešel po svém. ¹⁸Viděl jsem, jak se choval, ale uzdravím ho, povedu ho, štědrě ho posílím, jeho i ty, kdo mají smutek, ¹⁹a dám, že se jim na rtech zrodí chvála. Pokoj! Pokoj tomu, kdo je daleko, i tomu, kdo je blízko,“ říká Jahve, „a já ho uzdravím.“ ²⁰Ale zlovolníci jsou jako vzbouřené moře, jež se nemůže uklidnit, jehož vody vyplavují bahno a kal. ²¹„Není pokoje pro zlovolníky,“ říká Jahve.

56:6 Syny cizinců. Abrahamovo požehnání (Gn 12:3) je určeno všem národům. Všichni mohou dojít spásy skrze Abrahamova potomka, syna Davidova – Ježíše Krista. Kdo je identifikován s ním, je potomek

Abrahamův (Ga 3:7); není rozdílu mezi tím, kdo se do Abrahamovy rodiny narodil, a tím, kdo byl do ní adoptován (Ga 3:26–28).

58 Křič z plna hrdla, nekroť se, jako roh pozdvihni hlas, zvěstuj mému lidu jeho zločiny, Jakubovu domu jeho hřichy. ² Mne hledají den po dni, touží poznat mé cesty, jako národ, jenž žil podle spravedlnosti, jenž nezanedbával právo svého Boha. Dotazují se u mne po spravedlivých zákonech, prahnou po Boží blízkosti. ³ „Proč jsme se postili, a tys to neviděl, umrtvovali se, a tys to nevěděl?“ To protože sjednáváte v den, kdy se postíte, obchody a utiskujete všechny své dělníky. ⁴ To protože se postíte, jen abyste se oddávali rozepřím a hádkám, zlobně bouchali pěstí. Nebudete se postit jako dnes, chcete-li, aby byl nahoře slyšet váš hlas! ⁵ Což je to půst, jenž se mi líbí, den, kdy se člověk umrtvuje? Sklání-li se hlava jako rákos, připravuje se lože z pytloviny a popela, tomu říkáš půst, den příjemný Jahvovi? ⁶ Nemám raději spíš takovýto půst: rozbijí-li se nespravedlivé okovy, rozváží-li se pouta jařma; propustí-li se utiskovaní na svobodu a všechna jařma se zlomí? ⁷ Není jím snad to, že se rozdělíš o chléb s hladovým, uložíš u sebe chudé bez přístřeší, uvidíš-li nahého člověka, že ho oblékneš, neodkradeš se od toho, jenž je tvým vlastním tělem? ⁸ Pak tvé světlo zazáří jako jitřenka, tvé poranění se rychle zhojí, tvá spravedlnost bude kráčet před tebou a za tebou půjde Jahvova sláva. ⁹ Pak budeš křičet a Jahve odpoví, zavoláš, on řekne: Tady jsem! Vyhostíš-li ze svého domu jařmo, výhružný posunek a zlobná slova, ¹⁰ uskrovníš-li se kvůli hladovému a nasatíš-li utiskovaného, pozdvihne se tvé světlo v temnotách a tma pro tebe bude jako poledne. ¹¹ Jahve tě neustále povede, na vyprahlých místech tě nasytí, dá zdatnost tvým kostem a budeš jako zavlažovaná zahrada, jako tryskající pramen, jehož vody nevyschnou. ¹² Co bylo dávno v troskách, se u tebe opět zbuduje, znovu postavíš základy minulých pokolení, budou ti říkat: Ten, jenž opravuje průlomy, Obnovitel cest – aby bylo možno bydlet. ¹³ A vystříháš-li se porušování soboty, nebudeš-li se během mého posvátného dne zabývat svými záležitostmi, budeš-li sobotě říkat: „potěšení“ a svatému Jahvovu dni: „úctyhodný“, budeš-li jej ctít tím, že nebudeš cestovat, sjednávat obchody a vést různé řeči, ¹⁴ pak najdeš své potěšení v Jahvovi, povedu tě ve vítězoslávě na výšiny země; budu tě živit dědictvím tvého otce Jakuba, neboť Jahvova ústa promluvila.

59 Ne, Jahvova ruka není tak krátká, aby nezachránila, ani není jeho ucho tak hluché, aby neslyšelo. ² Vaše provinění však vyhloubila propast mezi vámi a vaším Bohem. Vaše hřichy způsobily, že vám skrývá svou tvář a nechce vás slyšet. ³ Vždyt vaše ruce jsou poskvrněny krví a vaše prsty zločinem, vaše rty mluvily lživě, váš jazyk přemítá o zlu. ⁴ Nikdo neobviňuje právem, nikdo upřímně nehájí. Důvěruje se nicotě, mluví se klamavě, plodí se lopota, rodí se zlo. ⁵ Vyseděli zmijí vejce, tkají pavučiny. Kdo jejich vejce jí, zemře po nich; rozdrťí-li se, had z nich vyleze. ⁶ Z jejich plátna nebude šat, nebudou se moci odít svým dílem, jejich díla jsou špatná díla, v jejich rukou jsou činy násilné. ⁷ Jejich nohy běží ke zlu; spěchají prolévat nevinnou krev. Jejich myšlenky jsou špatné myšlenky, na jejich cestě jsou spoušť a ničení. ⁸ Nepoznali cestu pokoje, v jejich stopách nejde právo, vytvářejí si křivolaké stezky, nezná pokoj, kdokoli po nich kráčí. ⁹ A tak je právo daleko od nás, spravedlnost k nám nedosáhne. Očekávali jsme světlo, a hle, temnoty, jas, a kráčíme ve tmě. ¹⁰ Tápeme jako slepci, když hledají zeď, jako bychom neměli oči, tak tápeme. Za pravého poledne klopýtáme jako za soumraku, mezi zdravými jsme jako mrtví. ¹¹ Všichni mručíme jako medvědi, jako holubice jen stále naříkáme; očekáváme soud, a nic! Záchranu, a ta je od nás daleko. ¹² Neboť jsou četné naše zločiny proti tobě, naše hřichy svědčí proti nám. Ano, své zločiny máme před sebou a uznáváme svá provinění: ¹³ že jsme se bouřili, zapírali Jahva, přestali jsme chodit za svým Bohem; mluvili jsme o násilnosti a vzpouře, vymýšleli lež a přemítali o ní. ¹⁴ Odmítá se soud, spravedlnost je držena opodál, neboť na veřejném prostranství klopýtla pravda a přímost nemůže vejít. ¹⁵ Pravda zmizela; kdo se zdržují zlého, jsou oloupení. Jahve to viděl, usoudil, že je zlé, když už není žádný soud. ¹⁶ Viděl, že tu nikdo není, podivil se, že nikdo nezasáhl, tu mu na pomoc přispěla jeho paže a jeho oporou se stala jeho spravedlnost. ¹⁷ Jako krunýř si oblékl spravedlnost, na hlavě má přílbici spásy, jako tuniku si oblékl šat pomsty, jako pláštěm se zahalil žárlivostí. ¹⁸ Podle skutků odplácí, rozlícenost protivníkům, potrestání nepřátelům, ostrovům splatí jejich mzdu. ¹⁹ A od západu se budou bát Jahvova jména a od východu jeho slávy, neboť on se přiznává jako sevřená bystřina hnaná Jahvovým dechem. ²⁰ Tu přijde na Sion vykupitel pro ty, kdo se v Jakubovi odvracejí od svého zločinu. Jahvův výrok. ²¹ A já, říká Jahve, toto je má smlouva s nimi: můj duch, jenž je na tobě, a má slova, jež jsem ti vložil do úst, neopustí tvá ústa, ani ústa tvého potomstva, ani ústa potomstva tvého potomstva, říká Jahve, od nynějška a navždy.

60 Vzhůru! Zaskvěj se! Neboť zde je tvoje světlo, a nad tebou vzhází Jahvova sláva. ² Zatímco nad zemí se rozprostírají temnoty a nad národy tma, nad tebou vzhází Jahve a jeho sláva se zjevuje nad tebou. ³ Ve tvém světle budou kráčet národy a králové ve tvé vycházející záři. ⁴ Pozdvihni oči a rozhlédni se: všichni se shromáždili, přicházejí k tobě. Tví synové přicházejí zdaleka a tvé dcery jsou neseny na zádech. ⁵ A tak uvidíš a rozzáříš se, tvé srdce se zachvěje a povznese, neboť k tobě bude proudit bohatství moře a přijdou

k tobě poklady národů. ⁶ Pokryje tě množství velbloudů, mladá zvířata z Madianu a z Efy, přijdou všichni ze Sáby, přinesou zlato a kadidlo a budou hlásat Jahvovu chválu. ⁷ Shromáždí se u tebe všechna stáda z Kedaru, budou ti k službám berani z Nebajotu, vystoupí na můj oltář jako příjemná oběť a já oslavím svůj skvostný dům. ⁸ Co to poletuje jako oblak, jako holubice ke svým holubníkům? ⁹ Ve mne doufají ostrovy: lodi z Taršíše se postavily do čela a přivázejí zdaleka tvé syny s jejich stříbrem a jejich zlatem kvůli jménu Jahva, tvého Boha, Svatého Izraele, který tě oslavil. ¹⁰ Synové ciziny postaví znovu tvé hradby a budou ti sloužit jejich králové. Neboť ve svém hněvu jsem tě bil, ale ve své laskavosti jsem se nad tebou slítoval. ¹¹ Tvé brány budou stále otevřeny, ani ve dne, ani v noci se nebudou zavírat, aby se k tobě nanosilo bohatství národů a uvedli jejich králové. ¹² Vždyť národ a království, které by ti nesloužily, zahynou a národy budou vyhlazeny. ¹³ Přijde k tobě sláva Libanonu, cypřiš, platan i zimostřáz, všechny naráz, aby oslavily místo mé svatyně, abych poctil místo, kde se zdržuji. ¹⁴ Pokorně k tobě přistoupí synové tvých utlačovatelů, k nohám se ti budou sklánět všichni, kdo tebou pohrdali, a budou tě nazývat: „Jahvovo město“, „Sion Svatého Izraele“. ¹⁵ Namísto toho, abys bylo opuštěné a v nenávisti a nikdo tebou neprocházel, učiním z tebe věčnou chloubu, zdroj radosti od věku do věku. ¹⁶ Budeš sít mléko národů, budeš sít bohatství králů. A poznáš, že tě zachraňuji já, Jahve, že tvým vykupitelem je Jakubův Mocný. ¹⁷ Místo bronzu dám přivést zlato, místo železa dám přivést stříbro, místo dřeva bronz, místo kamení železo; jako vládu nastolím Pokoj a jako vládce Spravedlnost. ¹⁸ Už se ve tvé zemi nebude mluvit o násilí, ani o pustošení a o troskách na tvém území. Svě hradby pojmenuješ: „Spása“ a své brány: „Chvála“. ¹⁹ Už nebudeš mít slunce za světlo ve dne, už tě nebude ozařovat jas měsíce: věčným světlem ti bude Jahve a tvou září bude tvůj Bůh. ²⁰ Tvé slunce už nebude zapadat a tvůj měsíc už nezmizí, neboť věčným světlem ti bude Jahve a dny tvého smutku budou skončeny. ²¹ Tvůj lid, jen samí spravedliví, bude mít navždy v držení zemi, odnož mé sadby, dílo mých rukou, k mé oslavě. ²² Z nejmenšího jich bude tisíc, z nejnedeživějšího mocný národ. Já, Jahve, budu v příhodný čas jednat rychle.

61 Duch Pána Jahva je nade mnou, neboť Jahve mi dal pomazání; poslal mě, abych nesl zvěst chudým, obvázal poraněná srdce, zvěstoval zajatcům propuštění a vězňům osvobození, ² vyhlásil milostivé léto, jež dává Jahve, a den pomsty pro našeho Boha, abych utěšil všechny zarmoucené, ³ (abych dal zarmouceným ze Sionu), čelenku jim dal namísto popela, olej radosti namísto smutečního šatu, sváteční plášť namísto sklíčeného ducha; a budou je nazývat terebinty spravedlnosti, Jahvovou sadbou, aby se oslavil. ⁴ Oni znovu postaví to, co bylo dávno v troskách, znovu pozvednou opuštěné pozůstatky minulosti; obnoví města v rozvalinách, opuštěné pozůstatky minulých pokolení. ⁵ Cizinci předstoupí a budou pást vaše stáda, přistěhovalci budou vašimi oráči a vašimi vinaři. ⁶ Ale vy se budete jmenovat Jahvovi kněží, vás budou nazývat služebníky našeho Boha. Budete se sytit bohatstvím národů a zdědíte jejich slávu. ⁷ Namísto svého zahanbení budete mít dvojí podíl; namísto pokoření budou jejich podílem výkřiky radosti; a tak ve své zemi obdrží dvojí dědictví a budou mít radost věčnou. ⁸ Vždyť já Jahve, jenž miluji právo, jenž nenávidím loupež a nespravedlnost, já jim dám věrně jejich odměnu a uzavřu s nimi věčnou smlouvu. ⁹ Jejich pokolení bude proslulé mezi pohany i jejich potomci uprostřed národů; všichni, kdo je uvidí, na nich poznají, že jsou pokolení, jemuž poželhal Jahve. ¹⁰ Překypují jáсотem v Jahvovi, má duše plesá v mém Bohu, neboť mě oděl šatem spásy, zahalil mě do pláště spravedlnosti jako ženicha, jenž si nasazuje čelenku, jako nevěstu, jež se zdobí svými šperky. ¹¹ Vždyť jako země dává vzejít svým výhonkům a zahrada dává vzejít svým semenům, tak Pán Jahve dává vzejít spravedlnosti a chvále přede všemi národy.

62 Kvůli Sionu nebudu mlčet, kvůli Jeruzalému si nedopřeji odpočinku, dokud jeho spravedlnost nevyšlehe jako jasné světlo a jeho spása jako zapálená pochoděň. ² Tehdy národy uvidí tvou spravedlnost a všichni králové tvou slávu. Tehdy ti dají nové jméno, které určí Jahvova ústa. ³ Budeš nádherným věncem v Jahvově ruce, královským turbanem v ruce svého Boha. ⁴ Už ti nebudou říkat: „Opuštěné“ a o tvé zemi se už neřekne: „Spoušť“. Ale budou tě nazývat: „V něm je mé zalíbení“ a tvou zemi: „Provdaná“. Vždyť Jahve v tobě nalezne zalíbení a tvá země bude pojata za manželku. ⁵ Jako se mladý muž žení s pannou, tak se s tebou ožení tvůj stavitel. A ženichovu radost nad nevěstou zakusí nad tebou tvůj Bůh. ⁶ Na tvé hradby, Jeruzaléme, jsem postavil strážné, ve dne ani v noci, nikdy nebudou mlčet. Pro vás, kdo se připomínáte Jahvovi, pro vás není klidu. ⁷ Nedopřávejte mu klidu, dokud nepostaví Jeruzalém a neučiní z něho chválu uprostřed země. ⁸ Jahve takto přísahal při své pravici a při své mocné paži: „Už nebudu dávat tvé obilí za potravu tvým nepřítelům, cizinci už nebudou pít tvé víno, ovoce tvé námahy, ⁹ ale ženci budou jíst obilí a budou chválit Jahva, česači hroznů budou pít víno v mých posvátných nádvořích.“ ¹⁰ Projděte, projděte branami, prorázejte cestu mému

61:1 Tento verš (a část následujícího) čte Ježíš v synagoze v Nazaretě, kde posluchače ubezpečil, že jsou právě svědky naplnění

tohoto proroctví (Lk 4:18–19). Odtud pochází výraz „Mesiáš“ – Pomazaný.

lidu, vyrovnávejte, vyrovnávejte cestu, odstraňujte z ní kameny. Pozdvihněte znamení pro národy. ¹¹Hle, Jahve dává zaznít svému hlasu až do končin země: Řekněte sionské dceři – Hle, přichází tvá spása, hle, s ní je odměna a před ní její mzda. ¹²Budou je nazývat: „Svatý lid“, „Jahvovi vykoupení“ a tebe budou nazývat: „Vyhledávaná“, „Město, jež není opuštěno.“

63 Kdo to přichází z Edomu, z Bosry, v zářivém šatě, nádherně zahalený ve svém plášti, a jde kupředu v plnosti své síly? „Jsem to já, jenž mluvím spravedlivě a mám moc, abych zachraňoval.“ ² – Proč ta červeň na tvém plášti, proč jsi oblečený jako ten, kdo šlape v lisu? ³ – Sám jsem šlapal v kádi a z mužů mého lidu se mnou nebyl ani jeden. A tak jsem je pošlapal ve svém hněvu, dupal jsem po nich ve svém rozlícení, jejich krev vystříkovala na můj šat a potřísnil jsem si celý oděv. ⁴Neboť mám v srdci den hněvu, přichází rok mé odplaty. ⁵Dívám se: není nikdo, kdo by mi pomohl! Ukazují svou úzkost: není nikdo, kdo by mě podpořil! Tu mi přišla na pomoc má paže, podpořila mě má rozlícenost. ⁶Rozdrtil jsem ve svém hněvu národy, roztrávil jsem je ve své rozlícenosti a způsobil jsem, že na zem crčela jejich krev. ⁷Jahvovy milosti budu oslavovat, Jahvovy chvály, za všechno, co pro nás Jahve vykonal, za jeho velkou dobrotu vůči Izraelovu domu, za všechno, co vykonal ve svém milosrdenství, za hojnost jeho milosti. ⁸Vždyť on řekl: „Zajisté, je to můj lid, synové, kteří mě nezklamou“; a byl pro ně zachráncem. ⁹Ve všech jejich úzkostech, ne snad posel nebo anděl, nýbrž jeho tvář je zachránila. Ve své lásce a svém slitování je vykoupil on, ujal se jich a nesl je po všechny minulé dny. ¹⁰Ale oni se bouřili a hněvali jeho svatého Ducha. Proto si je zošklivil a dokonce proti nim sám bojoval. ¹¹Rozpomenul se však na minulé dny, na svého služebníka Mojžíše. Kde je ten, jenž je zachránil z moře, pastýř svého stáda? Kde je ten, jenž vkládal do jejich středu svého svatého Ducha? ¹²Ten, jenž provázel Mojžíšovu pravici svou proslavenou paží, jenž před nimi rozpoltil vody, aby si získal věčnou proslulost; ¹³jenž je provedl propastmi, jako když probíhá kůň pouští; oni neklopýtali o nic víc ¹⁴než zvíře, jež schází do údolí; Jahvův Duch je vedl k odpočinku. Tak jsi vodil svůj lid, aby sis získal slavné jméno. ¹⁵Shlédni z nebe a viz, ze svého svatého a slavného příbytku. Kde je tvá žárlivost a tvá moc? Chvění tvých útrob a tvé slitování nade mnou jsou potlačeny? ¹⁶Přece jsi náš otec. I když nás nepoznal Abrahám, i když si na nás už nevzpomíná Izrael, ty, Jahve, jsi náš otec, náš vykupitel, to je tvé jméno odevždy. ¹⁷Proč jen nás, Jahve, necháváš bloudit daleko od svých cest a zatvrzuješ naše srdce, že odmítáme bázeň před tebou? Vrať se kvůli svým služebníkům a kmenům svého dědictví. ¹⁸Velmi krátce se tvůj svatý lid těšil ze svého dědictví, naši nepřátelé podupali tvou svatyni. ¹⁹Jsmo již dlouho lidé, nad nimiž už nevládneš a kteří už nenosí tvé jméno. Ach! Kdybys tak roztrhl nebesa a sestoupil – před tvou tvář by se otrásly hory;

64 jako když oheň zapaluje chrastí, jako když oheň uvádí do varu vodu –, abys dal poznat své jméno svým nepřátelům, národy by se třásly před tvou tvář, ²až bys konal nečekané divy. (Sestoupil jsi: před tvou tvář se otrásl hory.) ³Nikdy nebylo slyšet, nebylo slyšet a oko nevidělo boha mimo tebe, jenž by takto jednal ku prospěchu toho, kdo v něho skládá důvěru. ⁴Potkal jsi toho, jenž s velkou radostí žije podle spravedlnosti; oni budou chodit po tvých cestách a vzpomenou si na tebe. Hle, ty ses rozhněval, a my jsme zhřešili. Jsme navždy na tvých cestách a budeme zachráněni. ⁵Všichni jsme byli jako nečistí tvorové a naše dobré skutky jako poskvrněné plátno. Všichni uvádáme jako suché listí a naše provinění nás unášejí jako vítr. ⁶Už není nikdo, kdo by vzýval tvé jméno, kdo by se probudil a přilnul k tobě, vždyť jsi nám ukryl svou tvář a vydal jsi nás napospas našim proviněním. ⁷A přece jsi, Jahve, náš otec, jsme hlína, ty jsi náš hrnčír, všichni jsme dílem tvých rukou. ⁸Jahve, nehněvej se přespříliš, neuchovávej na věky vzpomínku na provinění. Pohleď přece, jsme všichni tvůj lid. ⁹Z tvých svatých měst se stala poušť, ze Sionu se stala poušť, z Jeruzaléma zpusťované místo. ¹⁰Náš svatý a nádherný Chrám, kde tě chválili naši předkové, se stal kořistí ohně. Vše, co jsme měli rádi, se proměnilo v trosky. ¹¹Zůstaneš k tomu všemu necitelný, Jahve? Kdybys mlčel, přespříliš by nás to pokořilo.

65 Měl ke mně přístup ten, kdo se mě nedotazoval, dal jsem se najít tomu, kdo mě nevyhledával. Řekl jsem: „Tady jsem! Tady jsem!“ národu, jenž nevzýval mé jméno. ²Vztahoval jsem každý den ruce k vzpurnému lidu, k lidem, kteří chodí po špatné cestě, podle svého rozmaru. ³Lid, jenž mě neustále bezostyšně dráždí, jenž obětuje v zahradách, jenž pálí kadidlo na cihlách, ⁴jenž bydlí ve hrobech, trávívá noc v zákoutích, pojídá vepřové maso a klade si na mísu nečistá sousta. ⁵Říkají: „Odstup, nedotykej se mě, posvětil bych tě.“ Tato slova jsou jako dým, který mě dusí, neustále planoucí oheň. ⁶Hle, toto je přede mnou napsáno: Nebudu mlčet, dokud se s nimi nevypořádám, dokud se plnou měrou nevypořádám, ⁷dokud nepotrestám vaše provinění a provinění vašich otců, všechna zároveň, říká Jahve, jim, kteří pálili vonné látky na horách a uráželi mě na pahorcích; plnou měrou změřím jejich někdejší skutky. ⁸Takto mluví Jahve: Když se v hroznu najde štáva,

řekne se: „Neničte ho, vždyť má v sobě požehnání“; takhle to udělám s ohledem na své služebníky, nezničím všechno. ⁹Dám, že z Jakuba vzejde pokolení, z Judy udělám dědice svých hor, mí vyvolení je budou mít v držení, budou tam bydlet mí služebníci. ¹⁰Ze země Šaron se stane pastvina ovcí, z údolí Akor pastviště býků pro můj lid, jenž mě bude hledat. ¹¹A vás všechny, kteří opouštíte Jahva, kteří zapomínáte na mou svatou horu, kteří prostíráte stůl Gadovi, kteří plnými číši rozléváte míšené nápoje pro Meniho, ¹²vás určím pro meč, vy všichni skloníte šíji a budete pobiti, neboť jsem volal, a neodpověděli jste, mluvil jsem, a neposlouchali jste, dělali jste, co je v mých očích zlé, vyvolili jste si, co se mi nelíbí. ¹³Proto – takto mluví Pán Jahve – hle: mí služebníci budou jíst, ale vy budete hladovět; hle: mí služebníci budou pít, ale vy budete žíznit; hle: mí služebníci se budou radovat, a vy se budete hanbit; ¹⁴hle, mí služebníci budou volat v radosti svého srdce, a vy budete křičet v bolesti svého srdce, budete kvílet ve sklíčenosti svého ducha. ¹⁵A své jméno zanecháte pro mé vyvolené jako kletbu: „Ať tě Pán Jahve zahubí!“ Ale svým služebníkům on dá jméno jiné. ¹⁶Kdo se budou žehnat na zemi, budou se žehnat při Bohu pravdy, a kdo budou přísahat na zemi, budou přísahat při Bohu pravdy; zapomene se na dávné úzkosti, ty mi zmizí z očí. ¹⁷Neboť hle, stvořím nová nebesa a novou zemi, na minulost se už nebude vzpomínat, nepřijde už nikomu na mysl. ¹⁸Naplno však jásejte a věčně plesejte nad tím, co stvořím: neboť hle, proměním Jeruzalém v jásot a svůj lid ve veselí. ¹⁹Budu jásat v Jeruzalémě, ve svém lidu budu plný veselí a nebude tam už slyšet nářky a křik. ²⁰Už tam nebude novorozeně, jež by žilo jen několik dní, ani stařec, který by nedovršil svůj čas; neboť nejmladší umře ve věku sta let, až jako stoletý bude hříšník proklet. ²¹Postaví domy a budou v nich bydlet, vysadí vinice a budou jíst jejich ovoce. ²²Nebudou už stavět, aby bydlel někdo jiný, nebudou už vysazovat, aby někdo jiný jedl. Vždyť dny mého lidu se vyrovnají dnům stromů a mí vyvolení budou užívat, co zhotovily jejich ruce. ²³Nebudou se lopotit nadarmo, už nebudou rodit ke zděšení, ale budou pokolením Jahvových požehnaných a s nimi i jejich potomci. ²⁴Takto já odpovím, ještě než zavolají, ještě než domluví, já už uslyším. ²⁵Vlk a jehňátko se budou spolu pást, lev jako býk bude žrát slámu a had se bude živit prachem. Už se nebude páchat zlo ani násilí na celé mé svaté hoře, říká Jahve.

66 Takto mluví Jahve: Nebe je můj trůn a země podnož mých nohou. Jaký dům byste mi mohli vystavět a jaké by mělo být místo mého odpočinku, ²když to všechno udělala má ruka, když to všechno je moje, Jahvův výrok! Ale já spočívám očima na chudém a pokorném, na tom, jenž se při mém slově chvěje. ³Obětuje se býk, ubije se člověk; zabije se beránek, utluče se pes; předkládá se obětní dar, je to krev vepře; na památku se páli kadidlo, koná se ohavné požehnání; všichni ti lidé si vyvolili své cesty a jejich duše má v těch ohavnostech zalíbení. ⁴I já se jim s potěšením vysměji, přivedím na ně, čeho se obávají, protože jsem volal, a nikdo neodpověděl, mluvil jsem, a nikdo neslyšel; dělali, co je v mých očích zlé, libovali si v tom, co se mi nelíbí. ⁵Slyšte Jahvovo slovo, vy, kteří se při jeho slově chvějete. Řekli vaši bratři, kteří vás nenávidí a odvrhují vás kvůli mému jménu: „Ať Jahve ukáže svou slávu a ať jsme svědky vaší radosti,“ zahanbeni však budou oni! ⁶Hlas, hluk, jenž přichází z města, hlas, jenž přichází ze svatyně, hlas Jahva, jenž vyplácí svým nepřátelům jejich mzdu. ⁷Ještě než začala pracovat k porodu, porodila, ještě než přišly bolesti, přivedla na svět chlapce. ⁸Kdo kdy co takového slyšel? Kdo kdy co podobného viděl? Je možné v jednom dni zrodit zemi? Porodí se na jedenkrát národ? Sotva začala pracovat k porodu, porodila hora Sion své syny. ⁹Otevřel bych lůno, a pak neumožnil narození? Říká Jahve. Umožňuji-li já narození, uzavřu snad lůno? Říká tvůj Bůh. ¹⁰Radujte se s Jeruzalémem, plesejte v něm, vy všichni, kdo jej milujete, buďte s ním veselí, vy všichni, kdo jste nad ním truchlili, ¹¹abyste pak byli nakojeni a nasyceni jeho útěšným nadrem, abyste s rozkoší sáli z jeho kyprého prsu. ¹²Neboť takto mluví Jahve: Hle, působím, že k němu plyne pokoj jako řeka a jako překypující bystřina sláva národů. Budete nakojeni, ponese se na zádech, budete sedět na klíně a budou vás hladit. ¹³Jako toho, jehož utěšuje matka, vás potěším i já, v Jeruzalémě budete potěšeni. ¹⁴Až to uvidíte, vaše srdce se rozradostní a vaše údy se opět vzpamatují jako tráva; Jahvova ruka se dá poznat jeho služebníkům a jeho hněv jeho nepřátelům. ¹⁵Neboť hle, Jahve přichází v ohni a jeho vozy jsou jako vichřice, aby horlivě ukojil svůj hněv a svou hrozbu plameny ohně. ¹⁶Vždyť ohněm a svým mečem se Jahve stává soudcem nad veškerým tělem; bude mnoho těch, kdo padnou Jahvovi za obět. ¹⁷Ti, kdo se posvěcují a očišťují, aby odešli do zahrad za kýmisi, kdo stojí uprostřed, kdo pojídají vepřové maso, ohavné věci a krysy, rázem vezmou za své, Jahvův výrok, i jejich činy, i jejich myšlenky. ¹⁸Ale já přijdu a shromáždím všechny národy a všechny jazyky a ony přijdou a uvidí mou slávu. ¹⁹Vložím na ně znamení a pošlu některé z těch, kteří přežijí, k národům: k Taršíši, Putovi, Ludovi, Mešekovi, Tubalovi a Javanovi, k dalekým ostrovům, které o mně neslyšely a které neviděly mou slávu. Oni dají národům poznat mou slávu ²⁰a ze všech národů přivedou nazpět vaše bratry jako obětní dar Jahvovi, na koních, ve vozech, v nosítkách, na mulách i velbloudech, na mou svatou horu, Jeruzalém, říká Jahve, tak jako Izraelité

66:8 V jednom dni. Jeruzalémský chrám Římané srovnali se zemí roku 70 po Kr. (Mt 24:2; Mk 13:2; Lk 19:44; 21:6). Izrael zcela ztratil své území v roce 132 po Kr. po neúspěšném povstání Bar Kochby proti

Římanům, kteří pak Židy ze Země vyhnali. Po dlouhých dvou tisíciletích se *jediného dne* 14.5.1948 stal opět národem se svou domovinou.

přinášejí v čistých nádobách obětní dary do Jahvova Domu. ²¹ A z některých z nich si udělám kněze, levity, říká Jahve. ²² Neboť stejně jako přede mnou trvají nová nebesa a nová země, které tvořím, Jahvův výrok, tak bude trvat vaše pokolení a vaše jméno. ²³ Od novoluní k novoluní a od soboty k sobotě bude přicházet veškeré tělo a bude se klanět před mou tváří, říká Jahve. ²⁴ A když se vyjde ven, budou vidět mrtvoly mužů, kteří se proti mně vzbouřili, neboť jejich červ nezemře a jejich oheň nezhasne, budou se hnusit veškerému tělu.

Jeremjáš

Úvod

1 Slova Chilkijahuova syna Jeremiáše, jednoho z kněží usedlých v Anatotu, na Benjaminově území. ² Jemu se ozývalo Jahvovo slovo za dnů judského krále, Amonova syna Josiáše, v třináctém roce jeho vlády; ³ pak za dnů judského krále, Josiášova syna Jojakima; až do konce jedenáctého roku judského krále, Josiášova syna Sedechiáše, až do odvezení z Jeruzaléma v pátém měsíci. ⁴ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ⁵ Ještě než jsem tě utvořil v matčině životě, znal jsem tě; ještě než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě; prorokem národů jsem tě ustanovil. ⁶ Tu jsem řekl: „Ach, Jahve, Pane, opravdu neumím mluvit, vždyť jsem dítě!“ ⁷ Ale Jahve odpověděl. Neříkej: „Jsem dítě!“ Neboť ke všem, ke kterým tě pošlu, půjdeš a vše, co ti nařídím, řekneš. ⁸ Nijak se před nimi nestrachuj, vždyť jsem s tebou a vysvobodím tě, Jahvův výrok. ⁹ Pak Jahve vztáhl ruku a dotkl se mých úst; a Jahve mi řekl: Hle, vložil jsem svá slova do tvých úst. ¹⁰ Hled! Ještě dnes tě ustanovuji nad národy a královstvími, abys vytrhával a převracel, abys vyhlazoval a bořil, abys stavěl a sázel. ¹¹ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: „Co vidíš, Jeremiáši?“ Odpověděl jsem: „Vidím větev ‘bdícího stromu’.“ ¹² Tu mi Jahve řekl: „Správně jsi viděl, neboť já bdím nad svým slovem, abych je splnil.“ ¹³ Podruhé se mi Jahvovo slovo ozvalo takto: „Co vidíš?“ Odpověděl jsem: „Vidím hrnec, v němž to vře; rozšklebený od severu.“ ¹⁴ Tu mi Jahve řekl: Právě od severu se rozleje neštěstí na všechny obyvatele země; ¹⁵ neboť hle, svolávám všechny rodiny severních království, Jahvův výrok. Přijdou a každý si postaví trůn u vchodu do jeruzalémských bran, proti jeho hradbám, kol dokola, a proti všem judským městům. ¹⁶ Vynesu své rozsudky proti nim za všechnu jejich zlovolnost, vždyť mě opustili, pálili kadidlo jiným bohům, klaněli se před dílem svých rukou. ¹⁷ Ty pak si opášeš bedra, povstaneš, řekneš jim vše, co ti nařídím já. Nechvěj se před nimi, jinak způsobím, že se před nimi chvět budeš. ¹⁸ Hle, já jsem tě už dnes ustanovil opevněným městem, železným sloupem a bronzovou hradbou před celou zemí: před králi Judska, jeho knížaty, jeho kněžími a lidem země. ¹⁹ Oni proti tobě budou bojovat, ale nic proti tobě nezmohou, vždyť jsem s tebou – Jahvův výrok – a vysvobodím tě.

2 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Jdi a toto křič do uší Jeruzaléma. Takto mluví Jahve: Připomínám si oddanost tvého mládí, lásku tvého zasnoubení, když jsi za mnou chodila na poušti, zemí neosívanou. ³ Izrael býval Jahvovým svatým podílem, prvotinami jeho sklizně; všichni, kdo z nich pojídali, se provinili, snášelo se na ně neštěstí, Jahvův výrok. ⁴ Slyšte Jahvovo slovo, Jakubův dome a všechny rodiny Izraelova domu. ⁵ Takto mluví Jahve: Kde u mne vaši otcové shledali bezpráví, že se ode mne vzdálili, že kráčeli za Marností a sami se marností stali? ⁶ Neřekli: „Kde je Jahve, jenž nás vyvedl z egyptské země a vodil nás poušti, zemí vyprahlou a plnou roklí, vyschlou a temnou zemí, zemí, kudy nikdo neprochází, kde se žádný člověk neusazuje?“ ⁷ A přece jsem vás zavedl do země sadů, abych vás nasýtil jejími plody a tím, co mám dobrého; vešli jste a mou zemi jste poskvrnili, mé dědictví jste proměnili v ohavnost. ⁸ Kněží neřekli: „Kde je Jahve?“ Strážci zákona mě neznali; pastýři se proti mně vzbouřili; proroci prorokovali při Baalovi, chodili za Bezmocnými. ⁹ A proto se budu s vámi dále soudit – Jahvův výrok – i se syny vašich synů budu se soudit. ¹⁰ Přejděte tedy na ostrovy Kitim a hleďte, pošlete do Kedaru, ať se poptají, a dobře pozorujte, hleďte, zda se něco takového přihodilo. ¹¹ Změní si některý národ bohy? Dokonce to ani bohové nejsou! A můj lid vyměnil svou Slávu za Bezmocnost! ¹² Nebesa, užasňte nad tím, zděste se, ať vás zachvátí veliká hrůza, Jahvův výrok. ¹³ Vždyť můj lid spáchal dva zločiny: Opustili mě, mne, pramen vody živé, a vyhloubili si cisterny, rozpukané cisterny, jež vodu neudrží. ¹⁴ Což je Izrael nějaký otrok? Je sluha, aby se z něho dělala kořist? ¹⁵ Řvali na něho lvi, vyráželi svůj ryk. Z jeho země udělali pustinu, v jeho spálených městech už nejsou obyvatelé. ¹⁶ Ba i lidé z Nofu a Tachpanchesu ti oholili lebku! ¹⁷ Nepřivolal jsi to tím, žes opustil Jahva, svého Boha, když on tě vedl po tvé cestě? ¹⁸ A nyní, nač bys teď odcházel do Egypta a pil vodu z Nilu? Nač bys odcházel do Asýrie a pil vodu z Řeky? ¹⁹ Ať tě ztrestá tvá zlovolnost a potrestají tě tvé nevěry! Pochop a hled, jak zlé a hořké je opustit Jahva, svého Boha, a už se přede mnou nechvět, výrok Pána, Jahva Sabaot. ²⁰ Ano, už dávno jsi zlomil své

2:13 Pramen vody živé ... rozpukané cisterny. V biblických dobách byly v zemi Božího lidu k dispozici tři druhy vodních zdrojů: (1) Nejlepší vodu má prýstící pramen (co se hýbe, je „živé“; odtud „živá“ voda bez magických pohádkových konotací); (2) méně kvalitní voda je ze studny, sice profiltrovaná půdou, nicméně stojatá; a (3) nejhorší vodu má cisterna, obrovský rezervoár vytesaný ve skále, schopný pojmout až několik hektolitrů dešťové či akvaduktem přiváděné vody.

To také znamená, že je v ní množství naplavenin. Ta je stojatá, brzy prorostlá řasami jako nečištěný bazén. Ke konci suché sezóny, kdy je hladina v cisternách nízká, bývá zakalená. Původním adresátům byl význam zvěsti nad jakoukoliv pochybnost jasný: Nikdo přičetný by nevyměnil pramen živé vody za cisternu, ani kdyby neměla pukliny ve skále a vodu udržela. Viz též např. 14:3 či 38:6 nebo Lv 11:36; 2Kr 18:31; Iz 30:14; Iz 36:16; 2Pa 26:10 Př 5:15.

jho, zpřetrhal svá pouta, řekl jsi: „Sloužit nebudu.“ A přesto: na každém vyvýšeném pahorku a pod každým zeleným stromem sis lehal jako nějaká nevěstka. ²¹ A já jsem tě zatím zasadil jako vybranou révu, samou ušlechtilou sadbu. Jak to, že ses mi změnil v pláňata z jakési cizí vinice? ²² I kdyby ses drhnul louhem a přidával hodně mýdla, vystávala by tvá nepravost přede mnou nadále, výrok Pána Jahva. ²³ Jak se odvažuješ říkat: „Nejsem poskvrněný, za baaly jsem neběhal?“ Podívej se na své stopy v Údolí, uznej, co jsi udělal. Ztřeštěná velbloudice pobíhající sem tam, ²⁴ divoká oslice uvyklá poušti v žáru svého chtiče větrí; kdo ji v říji zkrotí? Kdokoli ji chce vyhledat, nemusí se namáhat: v jejím měsíci ji najde. ²⁵ Dej si pozor! Tvá noha bude bosá a vyschne ti v hrdle. Ale ty říkáš: „Ne! To nevádí! Vždyť miluji Cizince a chci za nimi běhat.“ ²⁶ Jako zloděj zahanbený, že ho chytli, tak se budou hanbit muži z Izraelova domu: oni, jejich králové, jejich knížata, jejich kněží a jejich proroci, ²⁷ kteří říkají dřevu: „Ty jsi můj otec!“ A kameni: „To ty jsi mne zrodil!“ Neboť oni se ke mně obrazení zády, a ne tváří; ale když je potká neštěstí, křičí: „Povstaň! Zachraň nás!“ ²⁸ Kde jsou ti bohové, co sis zhotovil? Ať povstanou, mohou-li tě zachránit, když tě potká neštěstí! Vždyť kolik máš měst, tolik máš bohů, Judu! ²⁹ Proč se se mnou soudíte? Všichni jste mi byli nevěrní, Jahvův výrok. ³⁰ Nadarmo jsem pobil vaše syny: ponaučení si nevzali; váš meč zhltl vaše proroky jako lev šířící zkázu. ³¹ A vy z tohoto pokolení, uvažte Jahvovo slovo: Byl jsem snad pro Izraele pouští či zemí temnot? Proč můj lid říká: „Potulujeme se, za tebou už nepůjdeme?“ ³² Zapomene snad panna na své šperky, nevěsta na svůj pás? Ale můj lid na mne zapomněl už před nesčetnými dny. ³³ Ach, jak dobře sis vytyčil cestu, aby ses ucházel o lásku! Takže dokonce i zločinu jsi navykl své cesty. ³⁴ I na cípech tvého šatu se najde krev chudých, nevinných, které jsi přistihl při vylamování dveří! A všemu tomu navzdory ³⁵ říkáš: „Jsem nevinný, jeho hněv ať se ode mne odvrátí!“ Jsem tu, abych tě soudil, když říkáš: „Nezhřešil jsem.“ ³⁶ Jak snadno měníš cestu! Přesto se budeš stydět za Egypt, jako ses styděl za Asýrii. ³⁷ I odtud budeš muset odejít s rukama nad hlavou, neboť Jahve odvrhl ty, jimž důvěřuješ, dařit se ti s nimi nebude!

3 Zapudí-li muž svou ženu a opustí-li ona jeho a patří jinému, je mu vůbec dovoleno se k ní vrátit? Což není taková země úplně znesvěcena? A ty, která jsi páchala smilstvo s četnými milenci, ty se hodláš vrátit ke mně! Jahvův výrok. ² Zvedni své oči k holým vrchům a hled. Kde všude ses to spouštěla? Pro ně jsi tam vysedávala podél cest jako Arab na poušti. Znesvětila jsi zemi svým smilstvem a svými zločiny; ³ proto byly zadrženy deště a už nepřišel pozdní liják. Ale ty jsi už napařád měla drzé čelo nevěstky a odmítla ses rdít. ⁴ Což

Živá voda versus rozpukané cisterny

Prorokovým hlasem se Hospodin právem rozčiluje nad neustále nevěrným lidem. Jejich odpadlictví líčí jazykem velice srozumitelným národu pastevců a zemědělců, jakým byl Izrael. V hornaté poušti je voda jednou z nejcennějších komodit. V biblické Svaté zemi existují tři druhy vodních zdrojů: Nejlepší je pramenitá; je chladivá a čerstvá, nezakalená usazeninami, nezarostlá řasami. Protože co se hýbe, je živé, této pramenité vodě se říká „živá“. To však nic společného s pohádkovou živou vodou (leda by se dalo prokázat, že aplikace biblických veršů, které tuto živou vodu zmiňují, zejména pak některé Ježíšovy výroky, inspirovaly vznik takových pohádek). Pramenitá voda je živá jednoduše proto, že se pohybuje, ne pro nějaké magické či spirituální vlastnosti.

Druhý zdroj, prostřední co do kvality vody, jsou studny. Voda je stojatá, není tak dobrá jako pramenitá, ale lepší než nic a určitě lepší než třetí druh – voda z cisterny. Cisterna je obrovská nádrž vytesaná ve skále, která v období dešťů shromažďuje dešťovou vodu, stékající do ní po zemi. Znamená to, že ve vodě je sousta nečistot organického

i anorganického charakteru (bahno i listí, větvičky, hmyz apod.).

Na začátku suché sezóny to bývá lepší, cisterna je plná, kal je usazen na dně, voda není moc špinavá a dá se bez problémů používat. Avšak jak se suchá sezóna chýlí ke svému konci, vody v cisterně je čím dál méně, u dna je hodně zakalená, a tak všichni s nedočkavou dychtivostí vyhlíží první podzimní deště, signál začátku dešťové sezóny, vnímané jako velikánské Boží požehnání (srv. pozn. Jn 7:38). Když prorok Eliáš dosáhl toho, že v Izraeli tři roky nepršelo ani v dešťových sezónách (1Kr 17:1), způsobil tím ekologickou katastrofu.

Jeremjášovým posluchačům bylo jasné, z čeho je osočují: Nikdo přičetný by nevyměnil zdroj pramenité vody za cisternu, ani kdyby nebyla puklá a svou zásobu vody dokázala udržet. Ale vyměnit ten nejlepší zdroj vody za ten nehorší, který je navíc nefunkční, neudrží ani kalnou vodu, to je ta největší pošetilost, jakou si lze vymyslet.

Paralela je zřejmá: Je to Hospodin, kdo dává život a všechno, čeho je k němu zapotřebí, kdežto marné modly nikdy nesplní, co slibovaly (srv. čl. Modly blízké a vzdálené v Jr 23).

na mne od nynějška nevoláš: „Můj otče! Přítel mého mládí jsi ty! ⁵ A ten se bude stále hněvat, setrvá na věky ve svém rozlícení?“ Takto mluvíš, a přitom pácháš zločiny, tak jsi zatvrzelá. ⁶ Za časů krále Josiáše mi Jahve řekl: Viděl jsi, co udělala ta izraelská buřička? Chodila na každou vyvýšenou horu, pod každý zelený strom, a tam se oddávala smilstvu. ⁷ Říkal jsem si: „Až to všechno provede, vrátí se ke mně,“ ale nevrátila se. Viděla to její věrolomná judská sestra. ⁸ Viděla také, že jsem izraelskou buřičku zapudil za všechna její cizoložství a že jsem jí dal rozlukový list. Její sestra, judská věrolomnice, se ovšem nezalekla; i ona šla a oddávala se smilstvu. ⁹ A svým nestydatým smilstvem znesvětila zemi; dopustila se cizoložství s kamenem a dřevem. ¹⁰ A k tomu všemu se její věrolomná judská sestra nevrátila ke mně z celého srdce, nýbrž licoměrně, Jahvův výrok. ¹¹ A Jahve mi řekl: Izraelská buřička je ve srovnání s judskou věrolomnicí spravedlivá. ¹² Jdi tedy a provolávej k Severu tato slova; řekneš: Vrať se, izraelská buřičko, Jahvův výrok. Už se na vás nebudu tvářit přísně, neboť jsem milosrdný – Jahvův výrok –, nehněvám se navždy. ¹³ Jen uznej své provinění: vzbouřila ses proti Jahvovi, svému Bohu, sem a tam jsi pobíhala za Cizinci, pod každý zelený strom, a neposlouchali jste můj hlas, Jahvův výrok. ¹⁴ Vraťte se, vzpurní synové – Jahvův výrok –, vždyť váš Pán jsem já. Vezmu vás po jednom z města, po dvou z rodiny a přivedu vás na Sion. ¹⁵ Dám vám pastýře podle svého srdce a ti vás budete rozumně a rozvážně pást. ¹⁶ A až se rozmnožíte a přinesete v té zemi ovoce, tehdy – Jahvův výrok – se už nebude říkat: „Archa Jahvovy smlouvy“; už se na ni nepomyslí, už se na ni nevzpomene, už o ni žádná starost nebude, další se už zhotovovat nebude. ¹⁷ Tehdy se bude Jeruzalému říkat: „Jahvův trůn“; k němu budou směřovat všechny národy, k Jahvovu jménu, do Jeruzaléma, a už se nebudou řídit zatvrzelostí svého zlého srdce. ¹⁸ Tehdy půjde Judův dům k domu Izraelovu; společně půjdou ze Severní země do země, kterou jsem dal za dědictví vašim otcům. ¹⁹ A já jsem si řekl: Jak bych tě mohl zařadit mezi syny? Dám ti rozkošnou zemi, nejvýznamnější dědictví mezi národy. Říkal jsem si: Budete mě nazývat Otcem. A neodloučíte se ode mne. ²⁰ Ale jako žena, která zrazuje svého druha, tak jste, Izraelův dome, zradili mne, Jahvův výrok. ²¹ Na holých vrších bylo slyšet křik: nářky a úpěnlivé prosby Izraelových synů; neboť uhnuli ze své cesty, zapomněli na Jahva, svého Boha. ²² – Vraťte se ke mně, vzpurní synové, chci vás z vaší vzpoury vyléčit. – Tady jsme, přicházíme k tobě, vždyť jsi Jahve, náš Bůh. ²³ Pahorky jsou vpravdě pouhá šalba, stejně tak jako hluk na horách. V Jahvovi, našem Bohu je vpravdě spása Izraele. ²⁴ Hanba hltala práci našich otců od našeho mládí, jejich brav i skot, jejich syny i dcery. ²⁵ Ulehňeme do své hanby, ať nás přikryje naše zahanbení! Neboť proti Jahvovi, svému Bohu, jsme hřešili, my i naši otcové – od svého mládí až dodnes – a neposlouchali jsme hlas Jahva, svého Boha.

4 Vrátiš-li se, Izraeli, Jahvův výrok, vrátíš-li se ke mně, odstraníš-li přede mnou své ohavnosti, nebudeš-li se už potulovat, ² budeš-li přísahat při živém Jahvovi, v pravdě, přímosti a spravedlnosti, pak se jím národy budou žehnat, jím se budou oslavovat. ³ Neboť takto mluví Jahve k mužům z Judy a Jeruzaléma: Zorejte, co leží ladem, nic nesejte do trní. ⁴ Obřežte se pro Jahva, odstraňte si předkožku ze srdce, mužové z Judy a Jeruzaléma, jinak můj hněv vyšlehe jako oheň, bude hořet a nebude nikdo, kdo by hasil, pro zlovolnost vašich skutků. ⁵ Ohlaste to v Judovi, zvěstujte to v Jeruzalémě, řekněte to! Zatrubte na roh v zemi, hlasitě křičte a řekněte: Nástup! Vzhůru do opevněných měst! ⁶ Na Sionu vztyčte znamení! Prchejte! Bez zastávky! Vždyť od severu přivádím neštěstí, obrovskou zkázu. ⁷ Lev vylezl ze své houštiny, ničitel národů se dal na pochod, vyšel ze svého sídla, aby proměnil zemi v pustinu; tvá města budou zničena a vyliďněna. ⁸ Oblečte se tedy do pytloviny, naříkejte, kvílejte, neboť se od nás neodvrátil planoucí Jahvův hněv. ⁹ V ten den – Jahvův výrok – král pozbuďte odvahy, pozbudou ji knížata, kněží budou ohromení a proroci zděšení. ¹⁰ A já říkám: „Ach, Jahve! Pane, vpravdě jsi oklamal ten lid i Jeruzalém, když jsi říkal: ‘Budete mít pokoj,’ a zatím nás smrtelně zasáhl meč!“ ¹¹ Tehdy se řekne tomu lidu i Jeruzalému: žhavý vítr z výšin na poušti přichází na dceru mého lidu. – Není ani k provívání, ani k čištění! ¹² Prudký vítr se na mne žene odtud. Teď budu já vynášet nad nimi rozsudek! ¹³ Hle, vystupuje jako mračna, jeho vozy jsou jako smršť, jeho koně jsou rychlejší než orli. Běda nám! Jsme ztraceni! ¹⁴ Očisti si srdce od zlého, Jeruzaléme, abys byl zachráněn. Jak dlouho ještě budeš v nitru ukrývat své hříšné myšlenky? ¹⁵ Neboť jakýsi hlas tu zprávu rozkřikuje od Danu, od Efraimovy hory zvěstuje tu pohromu. ¹⁶ Sdělte to národům, vyhleďte to proti Jeruzalému: nepřátelé přicházejí z daleké země a vyrazí pokřik proti Judovým městům; ¹⁷ obklopují ho jako polní hlídači, neboť se proti mně vzbouřil, Jahvův výrok. ¹⁸ To ti vyneslo tvé chování a tvé skutky: Hle, jak hořké je tvé neštěstí! Jak tě zasahuje do srdce! ¹⁹ Mé nitro, mé nitro! Jak trpím! Svírá se mi srdce! Srdce mi buší! Nemohu mlčet, neboť jsem uslyšel troubení na roh, válečný pokřik. ²⁰ Zvěstují jednu zkázu za druhou: celá zem je zpustošená, rázem jsou zničeny mé stany, v okamžiku má přístřeší. ²¹ Jak dlouho budu vidět znamení, slyšet troubení na roh? ²² – Můj lid je totiž hloupý, neznají mě, jsou to děti, jež neuvažují, nerozlišují; jsou moudré na to, aby konaly zlo, dobro však konat nedovedou. ²³ Dívám se na zemi: samý zmatek; na nebesa: jejich světlo zmizelo. ²⁴ Dívám se na hory: chvějí se, všechny pahorky se otřásají. ²⁵ Dívám se: žádní lidé; všichni nebeští ptáci ulétli. ²⁶ Dívám se: ze sadu je poušť, všechna města jsou zničena před Jahvem, před zářem jeho hněvu. ²⁷ Ano, takto mluví Jahve: Celá

zem bude zpustošena, ale nevyhladím ji úplně.²⁸ Proto bude země ve smutku a nebe nahoře ztemní! Neboť já jsem promluvil, rozhodl jsem, nebudu toho litovat, ani od toho neustoupím.²⁹ Před povykujícím jezdcem a lučištníkem se celé město dalo na útěk: zalézají do houští, šplhají po skalách; každé město je opuštěno, už tam nikdo nebydlí.³⁰ A ty, zpustošené, co budeš dělat ty? I když se oblékneš do purpuru, ozdobíš se zlatými skvosty a líčidlem si zvětšíš oči, krášlíš se nadarmo. Kdo do tebe byli zamilovaní, opovrhují tebou, ukládají ti o život.³¹ Ano, slyším křik, jako když žena pracuje k porodu, je to úzkost rodičky; jsou to výkřiky sionské dcery, jež lapá po dechu a vztahuje ruce: „Běda mně, klesám pod ranami vražedníků!“

5 Probíhejte ulicemi Jeruzaléma, jen se dívejte, poptejte se, hleďte na náměstích, najdete-li muže, někoho, kdo žije podle práva, kdo vyhledává pravdu: pak tomu městu odpustím, říká Jahve.² Řeknou-li však: „Jako že žije Jahve,“ pak přísahají křivě.³ Což nechtějí tvé oči vidět pravdu, Jahve? Zasáhl jsi je; nic nepocítili. Vyhledal jsi je: odmítli ponaučení. Tváře jim ztverdly víc než skála, odmítli se obrátit.⁴ Říkal jsem si: „Jsou to jen ubozí lidé, počínají si pošetile, protože neznají Jahvovu cestu ani právo svého Boha.“⁵ Půjdu tedy k velmožům a promluvíím k nim, neboť oni Jahvovu cestu i právo svého Boha znají!“ Ach, oni také zlomili járho, zpretrhali pouta!⁶ Hle, proto je napadá lesní lev, stepní vlk je ničí, pardál je na číhané před jejich městy: kdokoliv z nich vyjde, je roztrhán na kusy. Jejich zločinů je totiž mnoho, přečetné jsou jejich vzpoury.⁷ Proč bych ti odpouštěl? Tví synové mě opustili a přísahali při těch, kteří bohy nejsou. Sytil jsem je, a stávali se z nich cizoložníci; hnali se do domu nevěstky.⁸ Jsou to přesycení a potulní hřebci, každý řetá po susedově ženě.⁹ A já bych toto počínání neměl ztrestat – Jahvův výrok – na národu, jako je tento, bych se neměl pomstít?¹⁰ Vylezte na jeho terasy! Ničte! Ale nevyhladte jej úplně! Vytrhejte jeho výhonky, vždyť nepatří Jahvovi!¹¹ Ano, opravdu mě zradil Izraelův dům i dům Judův, Jahvův výrok.¹² Zapřeli Jahva, řekli: „On není! Nepostihne nás žádné neštěstí, nespatriíme meč ani hlad!“¹³ Proroci, ti jsou pouhý vítr a slovo v nich není; všechno to ať přijde na ně!“¹⁴ Takto proto mluví Jahve, Bůh Sabaot: Jelikož jste takto mluvili, udělám já ze svých slov ve tvých ústech oheň a z tohoto lidu dříví, které ten oheň pohltí.¹⁵ Já na vás přivedu z veliké dálky národ, Izraelův dome – Jahvův výrok. Je to národ odolný, je to národ prastarý, národ, jehož jazyk neznáš, a tomu, co říká, nerozumíš.¹⁶ Jeho toulec je zející hrob; je to národ hrdinů.¹⁷ Pohltí tvou žeň i tvůj chléb, pohltí tvé syny i tvé dcery, pohltí tvůj brav i tvůj skot, pohltí tvou vinici i tvůj fíkovník; mečem dojde ona opevněná města, na něž spoléháš.¹⁸ Přesto ani v oněch dnech – Jahvův výrok – vás nevyhladím úplně.¹⁹ A když se zeptáte: „Proč nám Jahve, náš Bůh, tohle všechno udělal?“ odpovíš jim: „Právě tak, jako jste opustili mne a sloužili ve své zemi cizím bohům, tak budete sloužit cizincům v zemi, která není vaše.“²⁰ Oznamte to v Jakobově domu, rozhlašte to v Judovi a řekněte:²¹ Slyšte tedy toto, lide hloupý a bezhlavý! Svýma očima nic nevidí, svýma ušima nic neslyší.²² Mne se nebudete bát? – Jahvův výrok – nebudete se třást přede mnou, jenž jsem moří položil písek jako hranici, věčnou hráz, kterou nepřekročí: jeho vlny se bouří, jsou však bezmocné, hučí, ale nepřekročí ji.²³ Ten lid však má zbloudilé a vzpurné srdce; octli se na scestí a odešli!²⁴ Neřekli si v srdci: „Bojme se Jahva, svého Boha, jenž dává déšť, podzimní i jarní, když je jeho čas, a jenž nám vymezuje přesně určené týdny ke žni.“²⁵ Vaše provinění ten rád porušila, vaše hříchy od vás odvrátily ta dobrodíní.²⁶ Ano, v mém lidu jsou zlomyslníci, číhají jako ptáčníci na čekané; kladou léčky a chytají lidi.²⁷ Jako klec plná ptáků jsou jejich domy plné lupu; tím se rozmohli a zbohatli,²⁸ jsou tuční, lesknou se, ve zlém zašli až příliš daleko: neberou ohled na právo, právo sirotků, přesto mají úspěch! Neučinili po právu nuzným,²⁹ a já bych toto počínání neměl ztrestat – Jahvův výrok – nebo bych se na národu, jako je tento, neměl pomstít?³⁰ Hrozná, ohavná věc se dějí v této zemi:³¹ proroci prorokují lež, kněží jsou hrabiví.

6 Prchněte, Benjaminovi mužové, zprostředka Jeruzaléma! V Tekoji zatrubte na roh! Na Bet-Keremu vztyčte znamení! Neboť od severu se valí neštěstí, velká zkáza.² Tu krásnou, tu něžnou sionskou dceru já zničím!³ Přicházejí za ní pastýři se svými stády! Kol dokola si postavili stany, každý spásá svůj díl.⁴ Chystejte se k svatému boji proti ní! Vzhůru! Zaútočme v pravé poledne! Běda nám! Den se již naklání, prodlužují se večerní stíny.⁵ Vzhůru! Zaútočme v noci, ať zničíme její paláce!⁶ Neboť takto mluví Jahve Sabaot: Pokácejte stromy, před Jeruzalémem postavte násep: je to město, jemuž se dostane mého navštívení, není v něm nic než útlak.⁷ Jako studna, jež dává prýštit své vodě, tak dává ono prýštit své zlobě. O násilí a plenění, o tom je tam slyšet; přede mnou jsou neustále nemoci a rány.⁸ Naprav se, Jeruzaléme, jinak se má duše od tebe odvrátí, jinak z tebe udělám pustinu, neobydlenou zem.⁹ Takto mluví Jahve Sabaot: Bude se paběrkovat, paběrkovat jako na vinici, co zbývá z Izraele; přejeď rukou jako česač hroznů po výhoncích!¹⁰ – Ke komu mám mluvit, před kým svědčit, aby poslouchali? Hle: mají neobřízané ucho, nedovedou být pozorní. Hle: Jahvovo slovo jim je k smíchu, už se jim nelíbí.¹¹ Jsem naplněn Jahvovým hněvem, unavuje mě zadržovat ho! – Vylej ho tedy na dítě na ulici i na shromážděnou mládež. Zajati budou manžel i žena, i stařec, muž, jehož dny se naplnily.

¹² Jejich domy případnou jiným spolu s jejich poli i jejich ženami. Ano, vztáhnu ruku na obyvatele této země – Jahvův výrok! ¹³ Neboť od nejmenšího po největšího dychtí všichni po lupu; prorok i kněz, všichni žijí ve lži. ¹⁴ Lehkovážně ošetřují zranění mého lidu, když říkají: „Pokoj! Pokoj!“ A přitom žádný pokoj není. ¹⁵ Lpí na nich hanba pro jejich ohavné činy, ale oni hanbu už ani nepocítují, dokonce se už neumějí zardít. Proto padnou mezi těmi, kdo padají, klopýtnou, až je navštívím, říká Jahve. ¹⁶ Takto mluví Jahve: Zastavte se na cestách a hledte, ptejte se na dávné stezky: která cesta vedla k dobru? Jděte po ní, a naleznete odpočinek pro své duše. Oni však řekli: „Nepůjdeme po ní!“ ¹⁷ Ustanovil jsem vám strážné: „Pozor na znamení rohu!“ Oni však řekli: „Nebudeme si jich všímat!“ ¹⁸ Nuže, národy, slyšte, poznej, shromáždění, co se jim přihodí! ¹⁹ Země, slyš! Hle, přivádím na tento lid neštěstí: je to ovoce jejich smýšlení, neboť nedávali pozor na má slova a pohrdali mým zákonem. ²⁰ Co mi záleží na kadidlu dovezeném ze Šeby, na voňavé trtíně z daleké země? Vaše celopaly se mi nelíbí, vaše oběti mi nejsou příjemné. ²¹ Proto takto mluví Jahve: Hle, postavím před tento lid překážky, o něž klopýtnou. Otec i syn, všichni zároveň, soused i přítel – zahynou. ²² Takto mluví Jahve: Hle, od severu přichází lid, velký národ povstává od končin země; ²³ pevně svírají luk i kopí, jsou divocí a nelítostní; hlučí jako hučící moře; jezdí na koních, jako jeden muž jsou hotovi se bit s tebou, sionská dcero. ²⁴ Dozvěděli jsme se tu zprávu, ruce nám ochably, zmocnila se nás úzkost, bolest, jakou mívá rodička. ²⁵ Nevycházejte do polí, neodvažujte se na cesty, neboť nepřítel nosí meč: hrůza ze všech stran! ²⁶ Dcero mého lidu, obleč si pytlou, vyválej se v popelu, truchli jak za jediného syna, hořce naříkej, neboť na nás znenadání přitáhne ten plenitel. ²⁷ Ustanovil jsem tě k tomu, abys vyzkoušel můj lid, abys poznal a vyzkoušel jejich chování. ²⁸ Všichni jsou vzpurníci vzpurní, rozsévači pomluv, tvrdí jako bronz a železo, jsou to samí zhoubcí. ²⁹ Měch supí, aby oheň pohltil olovo. Nadarmo se tavič snaží tavit, struska se neodlučuje. ³⁰ „Stříbro na vyhození“ – tak se jim říká! Ano, Jahve je vyhodil do smetí.

7 Slovo, které se Jeremiášovi takto ozvalo od Jahva: ² Stůj u brány Jahvova Chrámu, hlásej tam toto slovo a říkej: Vy všichni Judovci, kteří vstupujete těmito branami, abyste se klaněli před Jahvem, slyšte Jahvovo slovo. ³ Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Napravte své cesty a své skutky, a já vám dám přebývat na tomto místě. ⁴ Nespolehejte na klamná slova: „To je Jahvova svatyně, Jahvova svatyně, Jahvova svatyně!“ ⁵ Napravíte-li však opravdu své cesty a své skutky, budete-li každý vzhledem ke svému bližnímu dbát o právo, ⁶ nebudete-li utiskovat cizince, sirotka a vdovu, nebudete-li na tomto místě prolévat nevinnou krev a nebudete-li chodit ke své škodě za jinými bohy, ⁷ pak způsobím, že budete přebývat na tomto místě, v zemi, kterou jsem odevždy a navždy dal vašim otcům. ⁸ Ale hle, spoléháte na klamná slova, na to, co je marné. ⁹ Jakže! Krást, zabíjet, páchat cizoložství, křivě přísahat, pálit kadidlo Baalovi, chodit za cizími bohy, které neznáte, ¹⁰ pak předstoupit přede mne v tomto Chrámě, jenž nese mé jméno, a říci: „Tady jsme v bezpečí!“ a pokračovat ve všech těch ohavnostech! ¹¹ Je snad podle vás tento Chrám, který nese mé jméno, doupe lupičů? Ať je, jak je, já vidím jasně, Jahvův výrok! ¹² Jděte tedy na místo, jež bývalo mým, do Sila: kdysi jsem tam dal přebývat svému Jménu; podívejte se, co jsem z něho udělal pro zvrácenost svého lidu Izraele. ¹³ A nyní, protože jste se dopustili všech těch činů – Jahvův výrok – protože jste neposlouchali, když jsem k vám naléhavě a neúnavně mluvil a protože jste neodpovídali na mé volání, ¹⁴ naložím s tímto Chrámem, který nese mé Jméno a ve který jste složili svou důvěru, s tímto místem, které jsem dal vám a vašim otcům, tak jako jsem naložil se Silém. ¹⁵ Odvrhnu vás od sebe, jako jsem odvrhl všechny vaše bratry, celý Efraimův rod. ¹⁶ A ty se za ten lid nepřimlouvej, nezastávej se jich a nemodli se za ně, nenaléhej na mne, neboť tě nechci slyšet. ¹⁷ Což nevidíš, co dělají v Judových městech a na jeruzalémských ulicích? ¹⁸ Synové sbírají dříví, otcové zapalují oheň, ženy hnětou těsto na koláče pro Královnu nebe; a pak vylévají úlitby cizím bohům, aby mě zranili. ¹⁹ A zraní opravdu mne – Jahvův výrok –, ne spíš k vlastní hanbě samy sebe? ²⁰ Takto proto mluví Pán Jahve: Hle, můj hněv, mé rozlícení se vyleje na toto místo, na lidi i dobytek, na stromy v polích a na plody země; bude hořet a neuhasne. ²¹ Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Přidejte své celopaly ke svým obětem a snězte maso z nich! ²² Neboť já jsem vašim otcům, když jsem je vyvedl z egyptské země, o celopalu a o oběti nic neřekl ani nepředepsal. ²³ Ale přikázal jsem jim toto: Slyšte můj hlas, pak budu váš Bůh a vy budete můj lid. Ve všem chodte po cestě, kterou vám předepisují, abyste byli šťastni. ²⁴ Ale oni neposlouchali a nepopřávali sluchu; chodili podle svých záměrů, v zatvrzelosti svého zlého srdce, byli obráceni dozadu, a ne dopředu. ²⁵ Ode dne, kdy vaši otcové vyšli z egyptské země, až dodnes jsem vám posílal všechny své služebníky, proroky; neúnavně jsem je posílal každý den. ²⁶ Ale oni mě neposlouchali, nepopřávali sluchu, byli tvrdošíjní, horší než jejich otcové. ²⁷ Řekneš jim všechna tato slova, nebudou tě poslouchat. Zavoláš na ně, neodpovědí ti. ²⁸ Řekneš jim: Hle, národ, jenž neposlouchá hlas Jahva, svého Boha, a nedá se poučit. Věrnost už není, zmizela z jejich úst. ²⁹ Ostříhej své dlouhé vlasy, zahod je, na holých vrších zanotuj žalozpěv. Neboť Jahve zavrhl a zapudil pokolení, jež budí jeho hněv! ³⁰ Ano, Judovi synové udělali, co se mi nelíbí – Jahvův výrok. Do Chrámu, jenž nese mé jméno, umístili své ohyzdy, aby ho poskvrnili; ³¹ postavili výšiny Tofetu v údolí Ben-Hinom, aby pálili své syny a své

dcery, což jsem vůbec nepřikázal, na což jsem nikdy nepomyslel. ³² Proto nadcházejí dny – Jahvův výrok – kdy se už nebude říkat Tofet, ani údolí Ben-Hinom, ale údolí Krveprolévání. Tehdy se pro nedostatek místa bude pohřbívat v Tofetu; ³³ mrtvoly tohoto lidu poslouží za pastvu nebeským ptákům a pozemským zvířatům, které nikdo nebude odhánět. ³⁴ V judských městech a na jeruzalémských ulicích umlčím výkřiky radosti i výkřiky veselí, volání ženicha a nevěsty, neboť země už bude pouhou troskou.

8 Tehdy – Jahvův výrok – vytáhnou z jejich hrobů kosti králů Judy, kosti jeho knížat, kosti kněží, kosti proroků a kosti obyvatel Jeruzaléma. ² Vystaví je na odiv slunci, měsíci a veškerému nebeskému vojsku, jež oni milovali a jimž sloužili, za nimiž chodili, před nimiž se klaněli. Nebudou posbírány ani pochovány: zůstanou na zemi coby hnůj. ³ A pro všechny, kdo zůstanou z tohoto zvráceného rodu, bude všude, kam je vyženu, lepší smrt než život, výrok Jahva Sabaot. ⁴ Řekneš jim: Takto mluví Jahve. Což někdo padne, aniž zase povstane? Což se někdo nenávratně odvrátí? ⁵ Proč je tento lid vzpurný, proč je Jeruzalém ustavičně vzpurný? Pevně se drží klamu, odmítají se obrátit. ⁶ Pozorně jsem poslouchal: takhle to nikomu nepřijde. Nikdo nelituje své zlovolnosti a neříká: „Co jsem to udělal?“ Všichni se zase dávají do běhu jako kůň, jenž se vrhá do boje. ⁷ I čáp na obloze zná svůj čas, hrdlička, vlaštovka i jeřáb zachovávají dobu svého tahu. Ale můj lid nezná Jahvovo právo! ⁸ Jak můžete říkat: „Jsme moudří a je s námi Jahvův Zákon!“ Ten ve skutečnosti obrátilo v lež živé pero písařů! ⁹ Moudří budou zahanbeni, ohromeni a polapeni do léčky. Hle, pohrdli Jahvovým slovem! Co tedy je pro ně moudrost? ¹⁰ Proto dám jejich ženy jiným, jejich pole novým pánům. Neboť od nejmenšího po největšího dychtí všichni po lupu; prorok i kněz, všichni žijí ve lži. ¹¹ Lehkovážně ošetřují zranění dcery mého lidu, když říkají: „Pokoj! Pokoj!“ A přitom žádný pokoj není. ¹² Lpí na nich hanba pro jejich ohavné činy, ale oni hanbu už ani nepocítují, neumějí se už zardít. Proto padnou mezi těmi, kdo padají, klopýtnou, až je navštívím, říká Jahve. ¹³ Odstráním je – Jahvův výrok –, na vinici už nebudou hrozny, na fíkovníku fíky, ba i listí uvadne: poslal jsem k nim muže, kteří po nich šlapou! ¹⁴ – „Proč zůstáváme sedět? Nástup! Vzhůru do našich opevněných měst, tam budeme umlčeni, jelikož nás k mlčení přivádí Jahve, náš Bůh, a napájí nás otrávenou vodou, protože jsme proti němu zhřešili. ¹⁵ Doufali jsme v pokoj – dobrého nic! V čas uzdravení – úděs! ¹⁶ Od Danu je slyšet řehtání jeho koní; při hlučném ržání jeho hřebců se otrásá celá zem: přicházejí pohltnout zemi i její statky, město i jeho obyvatele.“ ¹⁷ – Ano, hle, posílám proti vám jedovaté hady, proti nimž není zaklínání, a oni vás uštknou, Jahvův výrok. ¹⁸ Zaplavuje mě nevyhléditelná strast, nedostává se mi odvahy. ¹⁹ Hle, dcera mého lidu volá o pomoc z daleké, širé země. „Což Jahve už není na Sionu? Už tam není její král? (Proč mě dráždili svými modlami, těmi marnostmi z ciziny?)“ ²⁰ Je po žních, skončilo léto, a my nejsme zachráněni!“ ²¹ Zraněním dcery svého lidu jsem poraněn, jsem stále sklíčený, svírá mě úděs. ²² Což už v Galaadu není balzám? Což tam není žádný lékař? Ano, proč se tak pomalu uzdravuje dcera mého lidu? ²³ Kdo promění mou hlavu v pramen a oči ve zřídlo slz, abych ve dne v noci plakal nad padlými dcery mého lidu!

9 Kdo mi v poušti poskytne přístřešek pro pocestné, abych mohl opustit svůj lid a odejít daleko od něho? Vždyť to jsou samí cizoložníci, tlupa zrůdců. ² Jazyk si napínají jako luk; lež, a ne pravda má převahu v této zemi. Ano, od zločinu ke zločinu jdou, ale mne neznají, Jahvův výrok! ³ Ať se má každý na pozoru před svým přítelem, nedůvěřujte nikomu z bratrů, neboť každý bratr myslí jen na to, jak vystrnadit, každý přítel šíří pomluvy. ⁴ Každý podvádí svého přítele, neříkají pravdu, svůj jazyk navykli lhaní, vysilují se špatným chováním. ⁵ Bydlíš uprostřed neupřímnosti! A z neupřímnosti mě nechťejí poznat, Jahvův výrok! ⁶ Takto proto mluví Jahve Sabaot: Hle, vytřím je a vyzkouším je, nic jiného se pro dceru mého lidu udělat nedá! ⁷ Jejich jazyk je smrtící šíp, jejich slova jsou obmyslná; ústy přejí svému bližnímu pokoj, ale v srdci mu chystají léčku. ⁸ A za toto počínání bych je neměl ztrestat? – Jahvův výrok –, na národu, jako je tento, bych se neměl pomstít? ⁹ Nad horami spustím pláč a nařikání, nad pastvinami v poušti žalozpěv. Neboť jsou spálené, nikdo tudy nejde, není už slyšet bekot stád. Od nebeských ptáků až po dobytek vše prchlo, zmizelo. ¹⁰ – Udělám z Jeruzaléma hromadu kamení, doupe šakalů; z Judových měst pustinu, v níž nikdo nebydlí. ¹¹ Který mudrc ty události pochopí? Ke komu promluvila Jahvova ústa, aby to ohlásil? Proč zhylnula ta zem, je spálená jako poušť, kudy nikdo nechodí? ¹² Jahve řekl: To protože opustili můj Zákon, který jsem jim dal; neposlouchali můj hlas, nešli za ním; ¹³ chodili však za svým zatvrzelým srdcem, chodili za baaly, které znali od svých otců. ¹⁴ Takto proto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Hle, pelyňkem nakrmím a otrávenou vodou napojím ten lid. ¹⁵ Rozptýlím je mezi národy, které neznali oni ani jejich otcové; a pošlu meč, aby je stíhal, dokud je nevyhladím. ¹⁶ Takto mluví Jahve Sabaot: Nezapomeňte přivolat plačky, ať přijdou! Pošlete pro ty nejschopnější, ať příběhnou! ¹⁷ Rychle, ať nad námi spustí nařikání! Ať naše oči prolévají slzy, ať se z našich víček řine voda! ¹⁸ Ano, ze Sionu se ozývá nárek: „Ach, jsme zničeni, pohaněni! Neboť musíme opustit zemi, rozbořili naše přibytky.“

¹⁹ Ženy, slyšte tedy Jahvovo slovo, vaše ucho ať jeho slovo přijme, učte tomuto nářku své dcery, jedna druhou naučte tomuto žalozpěvu: ²⁰ „Smrt se nám vyšplhala do oken, vstoupila do našich paláců, zkosila dítě na ulici, mládež na náměstích. ²¹ Mluv! Takový je Jahvův výrok: Mrtvoly lidí leží jako hnůj na širém poli, jako snop za žencem a není nikdo, kdo by jej sebral!“ ²² Takto mluví Jahve: Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se udatný nechlubí svou udatností, ať se bohatý nechlubí svým bohatstvím! ²³ Ale kdo se chce chlubit, ať svou chloubu nalézá v tomto: že má rozum a zná mě, neboť já jsem Jahve, jenž je dobrotivý a koná právo a spravedlnost na zemi. Ano, právě v tom mám zalíbení, Jahvův výrok! ²⁴ Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok – kdy navštívím každého, kdo je obřezán pouze na těle: ²⁵ Egypt, Judu, Edom, Amonovy syny, Moab, všechny muže s vyholenými spánky, kteří bydlí v poušti. Vždyť všechny ty národy a také celý Izraelův dům mají srdce neobřezané!

10 Slyšte slovo, jímž se na vás obrací Jahve, Izraelův dome. ² Takto mluví Jahve: Neučte se cestě národů, neděste se nebeských znamení, i když národy z nich svírá děs. ³ Ano, zvyklosti národů jsou pouhou marností, je to jen dřevo useknuté v lese, jež opracoval sochař s dlátem v ruce, ⁴ pak přikrášlil stříbrem a zlatem. Přibíl to kladivem, drží to hřebíky, aby se to nehýbalo. ⁵ Nemluví, jsou jako strašák v okurkovém poli, musí se nosit, neboť nechodí! Nebojte se jich, uškodit nemohou a tím méně prospět. ⁶ Nikdo není jako ty, Jahve, ty jsi veliký, tvé Jméno je veliké svou mocí. ⁷ Kdo by se tě nebál, králi národů? Právě to ti přísluší! Neboť mezi všemi mudrci národů a ve všech jejich královstvích není nikdo jako ty. ⁸ Všichni do jednoho jsou pošetilí, hloupí: pouhé dřevo je poučením, jež dávají ty Marnosti! ⁹ Je to stříbro v plátcích dovezené z Taršíše, je to zlato z Ofiru, dílo sochaře nebo zlatníka; oblékají je do fialového a šarlatového purpuru, jsou to vesměs řemeslníkova díla. ¹⁰ Ale Jahve je pravý Bůh, je Bůh živý a věčný Král. Když se rozhněvá, země se chvěje, národy nemohou snést jeho hněv. ¹¹ (Hle, co o nich řeknete: „Bohové, kteří neudělali nebe a zemi, budou vyhlazeni ze země i pod nebem.“) ¹² Zemi udělal svou mocí, svět založil svou moudrostí a svým rozumem rozprostřel nebesa. ¹³ Když pozdvihne hlas, zahučí vody v nebi, dává vystoupit mrakům od konce země, k lijáku přivolává blesky a ze svých zásobáren vyvádí vítr. ¹⁴ Tu každý člověk stojí jako hloupý a nechápe, každý zlatník se rdí za své modly; co odlil, je pouhá Lež, není v nich dech! ¹⁵ Jsou marností, dílem k smíchu, až na ně přijde trest, vezmou za své. ¹⁶ Jakubův podíl není jako ony, neboť on všechno vytvořil, a Izrael je kmen jeho dědictví. Jeho jméno je Jahve Sabaot. ¹⁷ Seber ze země svůj uzlík, ty obležená! ¹⁸ Neboť takto mluví Jahve: Hle, tentokrát odhodím dodaleka obyvatele země a uvrhnu je do tísně, aby mě našli. ¹⁹ – „Běda mi! Jaké to zranění! Má rána je nevyhléditelná. A já jsem říkal: Tohle že je celé mé utrpení? To snesu! ²⁰ A můj stan je zničen, všechny mé provazy jsou přerézány. Mí synové mě opustili: už nejsou; už není nikdo, kdo by mi znovu postavil stan, napjal má plátna.“ ²¹ – To protože pastýři byli hloupí: nehledali Jahva. A tak ničeho nedosáhli a celé stádo bylo rozprášeno. ²² Je slyšet nějaký lomoz! Je tady! Ze severní země přichází velký hrmot, aby proměnil Judova města v pustinu, v doupě šakalů. ²³ Vím, Jahve, lidé nemají v moci svou cestu a krácejícímu není dáno, aby řídil své kroky! ²⁴ Trestej mě, Jahve, ale ve spravedlivé míře, nehněvej se, abys mě příliš neuменьšil. ²⁵ Vylej svou rozlícenost na národy, které tě neznají, a na rodiny, které nevzývají tvé jméno. Vždyť ony pohltily Jakuba, pohltily ho a dorazily, jeho statek zpustošily.

11 Slovo, které se od Jahva ozvalo Jeremiášovi: ² Slyšte slova této smlouvy; řeknete je mužům z Judy a obyvatelům Jeruzaléma. ³ Řekneš jim: Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Buď proklet muž, jenž neposlouchá slova této smlouvy, ⁴ kterou jsem předepsal vašim otcům v den, kdy jsem je vyvedl z egyptské země, z oné tavicí pece na železo. Řekl jsem jim: Slyšte můj hlas a podřídte se všemu, co vám nařizuji; pak budete můj lid a já budu váš Bůh, ⁵ abych splnil přísahu, kterou jsem učinil vašim otcům, že jim dám zemi, která oplývá mlékem a medem, jak tomu je i dnes. I odpověděl jsem: Amen, Jahve! ⁶ A Jahve mi řekl: V Judových městech a v ulicích Jeruzaléma rozhlašuj všechna tato slova a říkej: Slyšte slova této smlouvy a zachovávejte je. ⁷ Neboť jsem naléhavě varoval vaše otce, když jsem je vyvedl z egyptské země a až dodnes, neúnavně jsem je varoval a říkal: Slyšte můj hlas! ⁸ Neposlouchali a nepoprávali sluchu; každý šel za zatvrzelostí svého zlého srdce. Tu jsem na nich vyplnil všechna slova této smlouvy, kterou měli podle mého příkazu zachovávat a nezachovávali. ⁹ Jahve mi řekl: Muži z Judy a obyvatelé Jeruzaléma se mezi sebou vskutku smluvili! ¹⁰ Vrátili se k proviněním svých otců, kteří odmítali poslouchat má slova: hle, i oni chodí za jinými bohy a slouží jim. Izraelův dům i Judův dům porušily mou smlouvu, kterou jsem uzavřel s jejich otcí. ¹¹ Proto takto mluví Jahve: Hle, přivedu na ně neštěstí, jemuž nebudou s to uniknout; budou ke mně volat, a nevyslyším je. ¹² Tehdy Judova města a obyvatelé Jeruzaléma půjdou a budou volat k bohům, před nimiž pálí kadidlo, ale ti bohové je v době jejich neštěstí nebudou s to vůbec zachránit! ¹³ Vždyť kolik máš měst, tolik máš bohů, Judo! A kolik má Jeruzalém ulic, tolik oltářů jste postavili Hanbě, oltářů, které dýmají Baalovi. ¹⁴ Ty pak se za tento lid nepřimlouvej,

nezastávej se jich a nemodli se za ně. Neboť nechci slyšet, až ke mně budou kvůli svému neštěstí volat! ¹⁵ Co mou milou přivádí do mého domu? Provedla své špatné úmysly. Což tě sliby a posvátné maso zbaví tvého neštěstí, abys mohla jásat? ¹⁶ „Oliva zelená, nádhernými plody zdobená,“ tak ti říkával Jahve. S hlučným lomozem ji podpálil, její větve vzplanuly. ¹⁷ A Jahve Sabaot, jenž tě zasadil, proti tobě vyhlásil neštěstí, kvůli zlu, které si způsobily Izraelův dům a Judův dům tím, že mě rozhněvaly pálením kadidla Baalovi. ¹⁸ Jahve mi to sdělil a já jsem se to dozvěděl; tehdy jsi mi ukázal jejich pikle. ¹⁹ A já, důvěřivý jako beránek, jehož vedou na porážku, jsem nevěděl, že oni proti mně pletichaří: „Zničme strom v jeho síle, vytrhněme ho ze země živých, aby se už nevzpomínalo na jeho jméno!“ ²⁰ Jahve Sabaot, který soudíš spravedlivě, který zkoumáš ledví i srdce, uvidím, jak se na nich pomstíš, neboť jsem svůj spor předložil tobě. ²¹ Proto takto mluví Jahve Sabaot proti mužům z Anatotu, kteří mi ukládají o život a kteří mi říkají: „Nebudeš prorokovat v Jahvově jménu, jinak naší rukou zemřeš!“ – ²² Proto takto mluví Jahve: Hle, navštívím je. Jejich mladíci zemrou mečem, jejich synové i jejich dcery hladem. ²³ Nežůstane z nich nikdo, když přivedu na Anatotské neštěstí v roce jejich potrestání.

12 Jsi příliš spravedlivý, Jahve, než abych se s tebou přel. Přece však s tebou budu mluvit o tom, co je právo: Proč mají zlovolníci na své cestě úspěch? Proč si všichni zrádci žijí v pokoji? ² Zasazuješ je, oni zapouštějí kořeny, prospívají, nesou ovoce. Jsi blízko jejich ústům, ale daleko od jejich ledví. ³ Ty mě však, Jahve, znáš, vidíš mě, zkoušíš mé srdce, které je s tebou. Odved' je jako ovce na porážku, zasvět je pro den krveprolití. ⁴ (Jak dlouho bude země ve smutku a tráva na všech polích uvadlá? Pro zvrácenost jejich obyvatel hyne zvěř i ptactvo.) Vždyť říkají: Bůh nevidí náš úděl. ⁵ – Vyčerpává-li tě běh s pěšáky, jak budeš soupeřit s koňmi? V pokojné zemi se cítíš v bezpečí, co však budeš dělat v houštinách Jordánu? ⁶ Neboť tě zradí dokonce tví bratři a dům tvého otce, i oni! Dokonce i oni za tebou budou hlasitě křičet. Nedůvěřuj jim, když ti budou říkat pěkná slova! ⁷ Odešel jsem ze svého domu, opustil své dědictví; co jsem miloval, vydal jsem do rukou jeho nepřátel. ⁸ Mé dědictví se mnou jednalo jako lev z houští, zařvalo na mne, proto jsem si je zošklivil. ⁹ Je snad mé dědictví pestrý dravec, že je dravci obklopují ze všech stran? Pojďte! Sežeňte všechna divoká zvířata, přiveďte je k žrádlu! ¹⁰ Četní pastýři zpustošili mou vinici, poslápali můj podíl, z mého oblíbeného podílu učinili holou pustinu. ¹¹ Udělali z něho zpustošený kraj, kraj ve smutku, přede mnou zpustošený. Celá zem je zpustošená a nikdo si to nebere k srdci! ¹² Na všechny holé hory v poušti přišli zhoubci, (neboť Jahve drží hltající meč): od jednoho konce země na druhý nemá žádný tvor pokoj. ¹³ Zaseli obilí, sklízíjí trní: bez užitku se namáhali. Za své sklizně se stydí pro planoucí Jahvův hněv. ¹⁴ Takto mluví Jahve: Hle, všechny své zlé sousedy, kteří sáhli na dědictví, jež jsem dal svému lidu Izraeli, vytrhnu z jejich půdy. (Judův dům však z jejich středu vytrhnu.) ¹⁵ Ale až je vytrhám, opět se nad nimi slituji a každého znovu uvedu do jeho dědictví, každého do jeho země. ¹⁶ A naučí-li se pečlivě cestám mého lidu, takže budou přísahat mým jménem: „Jako že žije Jahve,“ tak jako můj lid naučili přísahat při Baalovi, pak budou vsazeni doprostřed mého lidu. ¹⁷ Jestliže však nebudou chtít poslouchat, vytrhnu takový národ a vyhladím jej, Jahvův výrok.

13 Jahve ke mně promluvil takto: „Jdi si koupit lněný pás a vlož si ho na bedra. Ale nenamáčej ho do vody.“ ² Podle Jahvova příkazu jsem si koupil pás a vložil si ho na bedra. ³ Jahvovo slovo se mi ozvalo podruhé: ⁴ „Vezmi pás, který sis koupil a který nosíš na bedrech. Vstaň, jdi k Eufratu a uschovej ho do šterbiny ve skále.“ ⁵ Šel jsem ho tedy uschovat k Eufratu, jak mi Jahve přikázal. ⁶ Uběhlo mnoho dní a potom mi Jahve řekl: „Vstaň, jdi k Eufratu a vezmi si tam ten pás, který jsem ti tam přikázal schovat.“ ⁷ Šel jsem k Eufratu, hledal jsem a vytáhl jsem ten pás z místa, kam jsem jej předtím schoval. A hle, byl poničený, k ničemu se nehodil. ⁸ Tu se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ⁹ „Takto mluví Jahve. Právě takhle zničím Judovu pýchu, nezměrnou pýchu Jeruzaléma. ¹⁰ S tímto zlým lidem, s těmito muži, kteří odmítají poslouchat má slova, kteří chodí za svým zatvrzelým srdcem a běhají za jinými bohy, slouží jim a klaní se před nimi, s tímto lidem to bude jako s tím pásem, nebudou se hodit k ničemu. ¹¹ Vždyť jako se pás uvazuje na mužova bedra, tak jsem si uvázal celý Izraelův dům, celý Judův dům – Jahvův výrok –, aby byly mým lidem, mým věhlasem, mou ctí a mým leskem. Ale ony neposlechly.“ ¹² Řekneš jim také toto slovo: Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. „Každý džbán se dá naplnit vínem!“ A jestliže ti odpovědí: „Cožpak nevíme, že se každý džbán dá naplnit vínem?“ ¹³ Řekneš jim: „Takto mluví Jahve. Hle, naplním opilostí všechny obyvatele této země, krále, kteří sedí na Davidově trůně, kněze a proroky a všechny obyvatele Jeruzaléma. ¹⁴ Potom je rozbiji jednoho o druhého, otce i syny hlava nehlava – Jahvův výrok. Bez slitování, bez milosti, bez soucitu je zničím.“ ¹⁵ Poslouchejte, nastavte ucho, nebudte už pyšní: mluví Jahve! ¹⁶ Vzdejte chválu Jahvovi, svému Bohu, než přijdou temnoty, než vaše nohy narazí na potemnělé hory. Počítáte se světlem, ale on je obrátí ve tmu, promění je v hustý stín. ¹⁷ Neuposlechnete-li tohoto varování, budu potají plakat nad vaší pýchou; mé oči budou prolévat slzy, potečou z nich slzy, neboť Jahvovo stádo odchází do zajetí. ¹⁸ Řekni králi a královně matce: Posadte se pěkně

dolů, neboť vám spadla z hlavy vaše nádherná koruna! ¹⁹ Města Negebu jsou uzavřena: nikdo je neotevřel! Celý Juda je odvečen, úplně celý odvečen. ²⁰ Pozvedni oči a pohleď na ty, kdo přicházejí od severu. Kde je stádo, jež ti bylo svěřeno, ovce, jež bývaly tvým leskem? ²¹ Co řekneš, až tě přijdou potrestat, tebe, kterýs je vychoval? V čele těch, kdo na tebe přijdou, budou důvěrní přátelé; což tě potom nezachvátí bolesti jako ženu pracující k porodu? ²² A řekneš-li si v srdci: Proč mě potkávají taková neštěstí? Pro nesmírnost tvého provinění ti vyhrnuli šaty a znásilnili tě. ²³ Může si Etiopan změnit kůži, pardál srst? A můžete jednat dobře vy, kteří jste navyklí zlu? ²⁴ Jako slámu, jež nic neváží, vás tedy rozpraším větrem z pouště. ²⁵ To je tvůj úděl, podíl, jenž ti byl vyměřen. Pochází to ode mne – Jahvův výrok –, protože právě na mne jsi zapomněl, ve svém spoléhání na Lež. ²⁶ Já sám ti vykasám šaty až k obličejí, aby byla vidět tvá hanba. ²⁷ Ach! Tvá cizoložství a tvé výkřiky rozkoše, tvé hanebné smilstvo! Na pahorcích i v polích jsem viděl tvé ohyzdy. Běda tobě, Jeruzaléme, zůstáváš nečistý! Jak dlouho ještě?

14 Jahvovo slovo, které se ozvalo Jeremiášovi, když nastalo sucho. ² Juda je ve smutku a jeho města chřadnou: hrouť se k zemi, z Jeruzaléma stoupá křik. ³ Zamožní si posílají obyčejné lidi pro vodu: Ti přicházejí k cisternám, vodu nenacházejí, vracejí se s prázdnými džbány. V zahanbení a pokoření si zahalují hlavu. ⁴ Protože půda je celá rozpukaná, vždyť se zemi nedostává deště, zahanbení rolníci si zahalují hlavu. ⁵ Ba i laň v polích vrhla a své mládě opustila, tak málo je trávy; ⁶ divocí osli stojí na výšinách, větrí jako šakali, oči jim hasnou z nedostatku zeleně. ⁷ Svědčí-li proti nám naše provinění, jednej, Jahve, pro čest svého Jména! Ano, mnohokrát jsme se bouřili, hřešili jsme proti tobě. ⁸ Naděje Izraele, Jahve, jeho Spasiteli v době tísně, proč jsi jako cizinec v této zemi, jako pocestný, jenž se zastaví na noc? ⁹ Proč se podobáš otupělému muži, válečníkovi, který nedokáže zachránit? Jsi přece, Jahve, uprostřed nás a jmenujeme se po tobě. Neopouštěj nás! ¹⁰ Takto mluví Jahve o tomto lidu: Rádi pobíhají sem a tam, vůbec si nešetří nohy! Ale Jahve v nich nemá zalíbení; nyní si vzpomene na jejich vinu a potrestá jejich hřích. ¹¹ A Jahve mi řekl: „Nepřimlouvej se za tento lid, za jeho blaho. ¹² I když se budou postit, nevyslyším jejich úpěnlivou prosbu; i když předkládají celopaly a nekrvavé oběti, nepřijmu je se zalíbením; ale chci je mečem, hladem a morem vyhladit.“ ¹³ Odpověděl jsem: „Ach, Jahve, Pane! Hle, proroci jim říkají: Neuvidíte meč, hlad vás nepostihne; ale poskytnu vám na tomto místě opravdový pokoj.“ ¹⁴ Tu mi Jahve řekl: „Co tihle proroci prorokují v mém jménu, je lež; neposlal jsem je, nic jsem jim nenařídil, vůbec jsem k nim nemluvil. Lživé vidiny, prázdná věštění, sny svých srdcí – hle, to vám prorokují. ¹⁵ Proto takto mluví Jahve: Ti proroci, kteří prorokují v mém jménu, třebaže jsem je neposlal, a kteří vykládají, že v této zemi nebude ani meč ani hlad, nuže, tihle proroci sejdou mečem a hladem! ¹⁶ A muži, jimž prorokují, budou pohozeni na jeruzalémských ulicích jako oběti hladu a meče; nebude nikdo, kdo by je pochoval, ani je, ani jejich ženy, ani jejich syny, ani jejich dcery. Vyleji na ně jejich zlovolnost!“ ¹⁷ Řekneš jim toto slovo: Ať mé oči prolévají slzy bez ustání, ve dne v noci, neboť velikým zraněním je zraněna panenská dcera mého lidu, velice vážnou ranou. ¹⁸ Vyjdu-li do polí, hle, oběti meče; vrátím-li se do města, hle, ztrýznění hladem; jak prorok, tak kněz chodí nazdařbůh zemí: už si nevědí rady! ¹⁹ – Nadobro jsi odvrhl Judu? Nebo se ti znechtivil Sion? Proč jsi nás bil, když není naděje na uzdravení? Očekávali jsme pokoj: dobrého nic! Čas uzdravení: hle úděs! ²⁰ Známe, Jahve, svou bezbožnost, provinění svých otců: ano, zhřešili jsme proti tobě. ²¹ Pro čest svého Jména přestaň s odvrhováním. Nepřipravuj o čest trůn své slávy. Rozpomeň se, neruš svou smlouvu s námi. ²² Jsou mezi Marnostmi pohanů takové, co by seslaly déšť? Je snad dárcem lijáku nebe? Nejsi to ty, Jahve, náš Bože? Doufáme v tebe, vždyť to vše konáš ty.

15 Jahve mi řekl: I kdyby přede mnou stáli Mojžíš a Samuel, neslitoval bych se nad tímhle lidem! Zažeň je daleko ode mne: Ať odejdou! ² A řeknou-li ti: Kam máme jít? Odpovíš jim: Takto mluví Jahve: Kdo moru, ten moru! Kdo meči, ten pod meč! Kdo hladu, ten hladu! Kdo zajetí, ten do zajetí! ³ Ustanovím nad nimi čtyři různé věci – Jahvův výrok: meč k zabíjení; psy k vláčení; nebeské ptáky a pozemská zvířata k pohlcování a ničení. ⁴ Způsobím, že z nich půjde úděs na všechna království země kvůli Ezechiášovu synovi a judskému králi Manasesovi, za to, co udělal Jeruzalému. ⁵ Tak kdo s tebou má soucit, Jeruzaléme? Tak kdo tě lituje? Tak kdo si zajde, aby se optal, jak se ti vede? ⁶ Ty sám jsi mě odvrhl – Jahvův výrok –, obrátil ses ke mně zády. A tak jsem proti tobě vztáhl ruku a zničil tě: Unavuje mě, mám-li utěšovat. ⁷ Vějačkou jsem je províval u bran země. Zbavil jsem svůj lid dětí, pohubil ho; od svých cest se neodvracejí. ⁸ Jejich vdov je více než písku v moři. Na matku mladého válečníka přivádím zhoubce v pravé poledne, dávám na ni náhle dopadnout hrůzu a úděs. ⁹ Chřadne matka sedmi synů, padá do mdlob. Slunce jí zapadlo, než skončil den: hle, je zahanbená a zmatená; a co z nich zbývá, vydám meči, před jejich nepřáteli, Jahvův výrok. ¹⁰ Běda mi, matko má, neboť jsi mě porodila, abych se hádal a přel s celou zemí! Nikdy nepůjčuji ani si nevypůjčuji, a přece mě všichni proklínají. ¹¹ Což jsem ti, Jahve, nesloužil opravdu, jak nejlépe jsem uměl? Což jsem tě úpěnlivě neprosil v době

neštěstí a úzkosti? ¹² Zlomí se železem železo ze severu a bronz? ¹³ Tvé bohatství a tvé poklady bez náhrady vydám v plen za všechny hříchy na celém tvém území. ¹⁴ Učiním tě otrokem tvých nepřátel v zemi, kterou neznáš, neboť má rozlícenost zažehla oheň, jenž se proti vám rozhoří. ¹⁵ Ty to, Jahve, víš! Vzpomeň si na mne, navštiv mě a pomsti mě na mých pronásledovatelích. Neotálej ve svém hněvu, abych nezahynul. Uznej, že pro tebe snáším potupu. ¹⁶ Když se objevila tvá slova, hltal jsem je: tvé slovo pro mne bylo úchvatné a bylo radostí mého srdce. Vždyť jsem nosil tvé Jméno, Jahve, Bože Sabaot. ¹⁷ Nikdy jsem nezasedal ve shromáždění posměváčků a nebavil se tam. Pod tíhou tvé ruky sedím osamocen, neboť jsi mě naplnil hněvem. ¹⁸ Proč bez přestání strádám, má rána je nevléčitelná, léčbě se nepoddává? Připadáš mi věru jako zrádný potok s šalivými vodami! ¹⁹ Tu Jahve odpověděl: Vrátiš-li se a povolám-li tě nazpět, aby ses vrátil, budeš stát přede mnou. Vytěžíš-li z toho, co je mrzké, něco vznešeného, budeš jakoby mými ústy. Oni se k tobě vrátí, ale ty se k nim nemáš co vracet! ²⁰ Tomuto lidu z tebe udělám opevněnou bronzovou hradbu. Oni proti tobě budou bojovat, ale nic proti tobě nezmohou, neboť jsem s tebou, abych tě zachránil a vysvobodil, Jahvův výrok. ²¹ Chci tě vysvobodit z ruky zlovolníků a z pěsti násilníků tě vykoupit.

16 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Neber si ženu; na tomto místě nebudeš mít syna ani dceru! ³ Neboť takto mluví Jahve o synech a dcerách, které se na tomto místě narodí, o matkách, které je zrodí, a o otcích, kteří je zplodí v této zemi: ⁴ Zemřou na smrtelné choroby a nebudou oplakáni ani pochováni; budou mrvou na povrchu země; zhynou mečem a hladem a jejich mrtvolky budou pastvou nebeského ptactva a divoké zvěře. ⁵ Ano, takto mluví Jahve: Nevcházej do domu, kde se truchlí, neoplakávej ani nelituj lidí, neboť jsem tomuto lidu odňal svůj pokoj – Jahvův výrok – a také slitování a milosrdenství. ⁶ Velcí i malí v této zemi zemřou a nebudou pochováni ani oplakáni; nikdo si pro ně neudělá zářezy ani si neoholí hlavu. ⁷ Pro truchlícího se nebude lámat chléb, aby ho utěšili nad mrtvým; nepodá se mu číše útěchy za jeho otce či za jeho matku. ⁸ Nevcházej rovněž do domu, kde se hoduje, a neusedej s nimi k jídlu a pití. ⁹ Neboť takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Hle, tady, před vašimi očima a za vašich dní, umlčím výkřiky radosti a veselí, zpěvy ženicha a nevěsty. ¹⁰ Až tomuto lidu oznámíš všechna tato slova a až se tě zeptají: „Proč Jahve proti nám vyhlásil všechno to veliké neštěstí? Čím jsme se provinili? Jaký hřích jsme proti Jahvovi, svému Bohu, spáchali?“ ¹¹ tu jim odpovíš: „To protože mě vaši otcové opustili – Jahvův výrok –, chodili za jinými bohy, sloužili jim a klaněli se před nimi. Mne opustili, nedodržovali můj Zákon! ¹² A vy jste jednali hůře než vaši otcové! Hle, každý z vás si vede podle zatvrzelosti svého srdce a neposlouchá mě. ¹³ Vyvrhnu vás tedy z této země do země, kterou jste neznali vy ani vaši otcové; tam budete ve dne v noci sloužit jiným bohům, neboť k vám už milostivý nebudu.“ ¹⁴ A tak přicházejí dny – Jahvův výrok – kdy se už nebude říkat: „Jako že žije Jahve, který vyvedl Izraelity z egyptské země!“ ¹⁵ nýbrž: „Jako že žije Jahve, který vyvedl Izraelity ze Severní země a ze všech zemí, kam je rozptýlil!“ Přivedu je nazpět do země, kterou jsem dal jejich otcům! ¹⁶ Hle, pošlu spoustu rybářů – Jahvův výrok – a ti je budou lovit; potom pošlu spoustu lovců a ti je vypudí z každé hory, z každého pahorku a ze skalních rozsedlin. ¹⁷ Neboť mé oči sledují všechny jejich cesty: ty mi neujdou a jejich provinění neunikne mému zraku. ¹⁸ Dvojnásob splatím za jejich provinění a za jejich hřích, protože znesvětili mou zemi mrtvolou svých ohyzd a mé dědictví naplnili svými ohavnostmi. ¹⁹ Jahve, má síla a má tvrzi, mé útočiště v den úzkosti! K tobě přijdou národy od končin země. Řeknou: naši otcové podělili jen Lež, Marnost, která k ničemu není. ²⁰ Což člověk může zhotovit bohy? Ale to nejsou bohové! ²¹ Hle, dám jim tedy poznat, tentokrát jim dám poznat svou ruku a svou moc a oni zvědí, že mé jméno je Jahve.

17 Judův hřích je zapsán železným písmem, diamantovým hrotem je vyryt na tabulce jejich srdce a na rozích jejich oltářů, ² neboť jejich synové si vzpomínají na jejich oltáře a jejich posvátné kůly u zelených stromů, na vyvýšených pahorcích. ³ Má horo na planině, tvé bohatství a všechny tvé poklady vydám v plen za hřích tvých výšin na celém tvém území. ⁴ Budeš se muset zřici svého dědictví, které jsem ti dal; za otrokyni tě dám tvým nepřátelům v zemi, kterou neznáš. Neboť oheň mého hněvu, jež jste roznítili, bude hořet navždy. ⁵ Takto mluví Jahve: Prokletý je člověk, jenž se spoléhá na člověka, jehož oporou je tělo a jehož srdce se odklání od Jahva! ⁶ Je jako bodlák na stepi: nic nevnímá, když přichází neštěstí, je doma na sežehlých místech v poušti, solném kraji, kde nikdo nebydlí. ⁷ Požehnaný člověk, jenž spoléhá na Jahva a jehož vírou je Jahve. ⁸ Podobá se stromu zasazenému na břehu vod, jenž své kořeny rozprostírá k potoku: nebojí se ničeho, když přichází horko, jeho listí zůstává zelené; za suchého roku se nezneklidňuje a neustále nese ovoce. ⁹ Srdce je nade vše lstivé a zvrácené, kdo je může proniknout? ¹⁰ Já Jahve zkoumám srdce, zpytuji ledví, abych každému splatil podle jeho chování, dle ovoce jeho skutků. ¹¹ Křepelka sedí na tom, co nesnesla. Stejně tak i ten, kdo nespravedlivě nabude bohatství: ono ho opustí uprostřed jeho dní a když se to tak vezme, je to jen pošetilec. ¹² Slavný trůn, vznešený od počátku, to je naše posvátné místo. ¹³ Naděje Izraele, Jahve, všichni, kdo tě opouštějí, budou zahanbeni,

kdo se od tebe odvracejí, budou zapsáni do země, neboť opustili pramen vod živých, Jahva. ¹⁴ Uzdrav mě, Jahve, a budu uzdraven, zachraň mě, a budu zachráněn, neboť ty jsi má chvála! ¹⁵ Hle, říkají mi: Kde je to Jahvovo slovo? Ať se tedy splní! ¹⁶ A přece jsem tě nedohnal k nejhoršímu, nepřál jsem si ten neblahý den, ty to víš; co vychází z mých rtů, není před tebou skryto. ¹⁷ Nebuď mi tím, kdo děsí, ty, moje útočiště v den neštěstí. ¹⁸ Ať jsou zahanbeni mí pronásledovatelé a ať nejsem zahanben já! Ať jsou zděšení oni a ať nejsem zděšený já! Přivod' na ně den neštěstí, rozdrť je, dvakrát je rozdrť! ¹⁹ Takto ke mně promluvil Jahve: Jdi a postav se u Brány synů lidu, kudy vcházejí a vycházejí judští králové, a u všech bran Jeruzaléma. ²⁰ Řekneš: Slyšte Jahvovo slovo, vy, králové Judy, a vy, všichni Judovci a obyvatelé Jeruzaléma, kteří procházíte těmito branami. ²¹ Takto mluví Jahve: Dávejte si dobrý pozor a v sobotní den nepřenášejte břemena; nevnášejte je jeruzalémskými branami. ²² V sobotní den nevynášejte ze svých domů žádné břemeno a nekonejte žádnou práci. Svěťte sobotní den, jak jsem přikázal vašim otcům. ²³ Oni neposlouchali, nepopřávali sluchu; stali se tvrdošíjnými, aby neslyšeli a nepřijali ponaučení. ²⁴ Posloucháte-li mě dobře – Jahvův výrok – nevnášejte v sobotní den branami tohoto města žádné břemeno; budete-li světit sobotní den a nebudete-li v něm konat žádnou práci, ²⁵ pak branami tohoto města budou vjíždět na vozech a koních králové a knížata, sedící na Davidově trůně, oni i jejich knížata, mužové z Judy i obyvatelé Jeruzaléma. A toto město zůstane navždy obydlené. ²⁶ Z judských měst a z okolí Jeruzaléma, z Benjaminovy země i z Dolní země, z Hory i z Negebu přijdou a budou přinášet celopaly, oběti, nekrvavé oběti i kadidlo, budou v Jahvově Chrámě přinášet díkuvzdání. ²⁷ Ale nebudete-li mě poslouchat a nebudete světit sobotní den tím, že nebudete v sobotní den nosit žádné břemeno ani vcházet jeruzalémskými branami, pak založím v jeho branách oheň: ten pohltí jeruzalémské paláce a už neuhasne.

18 Jahvovo slovo, které se takto ozvalo Jeremiášovi: ² „Vstaň! Sejdí k hrnčířovi a tam ti oznámím svá slova.“ ³ Sešel jsem k hrnčířovi a hle, pracoval na kruhu. ⁴ Ale nádoba, kterou zhotovoval, se nepodařila, tak jak se to stává s hlínou v hrnčířově ruce. Začal znovu a udělal jinou nádobu, jak to hrnčířovi vyhovovalo. ⁵ Tu se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ⁶ Nemohu s vámi naložit jako ten hrnčíř, Izraelův dome? – Jahvův výrok. Ano, jako hlína v hrnčířově ruce, tak jste vy, Izraelův rode, v mé ruce! ⁷ Jednou promlouvám o nějakém národu nebo o nějakém království, že vyrvu, že srazím a že vyhladím, ⁸ ale jestliže se ten národ, proti němuž jsem mluvil, obrátí od své zlovolnosti, pak mě mrzí, že jsem se rozhodl uvalit na něho zlo. ⁹ Jindy promlouvám o nějakém národu nebo o nějakém království, že postavím a že zasadím, ¹⁰ ale jestliže ten národ dělá, co je v mých očích zlé, a odmítá poslouchat můj hlas, pak mě mrzí, že jsem mu hodlal prokázat dobro. ¹¹ Nyní tedy promluv takto k mužům z Judy a k obyvatelům Jeruzaléma: „Takto mluví Jahve. Hleďte, chystám na vás neštěstí, cosi proti vám zamýšlím. Odvrátte se tedy každý od své zlé cesty, napravte své cesty a svá díla.“ ¹² Ale oni řeknou: „To je na nic! Půjdeme za svými záměry; každý bude jednat podle zatvrzelosti svého zlého srdce!“ ¹³ Proto takto mluví Jahve: Poptávejte se tedy u národů, kdo slyšel co podobného? Spoustu hrozných věcí napáchala izraelská Panna. ¹⁴ Což libanonský sníh schází ze skály v polích? Což vysychají vody cizích zemí, svěží a bystré vody? ¹⁵ Můj lid na mne zapomenul! Nicotě přinášejí kadidlo, a tak na svých cestách klopytají, na odvěkých stezkách, a pouštějí se po pěšinách, nevyznačenou drahou; ¹⁶ a jejich země vzbuzuje ohromení, neutuchající posměch. Kdokoli tudy prochází, je ohromen a potřásá hlavou. ¹⁷ Jako vítr z Východu je rozptýlím před nepřitelem. Svá záda, a ne svou tvář, jim ukáži v den jejich zkázy. ¹⁸ Řekli: „Pojďte! Nastrojme Jeremiášovi úklady, neboť Zákon nezahyne na nedostatek kněží, ani rada na nedostatek mudrců, ani slovo na nedostatek proroků. Pojďte! Očerněme ho a žádnému z jeho slov nevěnujme pozornost.“ ¹⁹ Věnuj mi pozornost, Jahve, a slyš, co říkají mí protivníci. ²⁰ Splácí se zlem za dobro? Oni pro mne hloubí jámu. Vzpomeň si, jak jsem před tebou stál a říkal ti o nich dobré věci a daleko od nich odvracel tvou rozlícenost. ²¹ Zanech tedy jejich

Minulost není určující

 Biblická proroctví většinou nejsou výroky o nezměnitelné, fixně dané budoucnosti („historie budoucnosti“), nýbrž varování. Zda Bůh svou hrozbu či zaslíbení uvede ve skutečnost, bude záležet na reakci lidí na vyřčené proroctví: Dají se varovat nebo Božím Slovem pohrdnou? Bůh bude konat teprve v reakci na tuto jejich reakci (např. [Jon 3:10](#)).

 Hříšná nebo i Bohu libá minulost sama nic nezaručuje; Bůh nás posuzuje spíše podle cíle

cesty, na které nás nalezneme (srv. [pozn. Ez 3:17–21](#)). Ježíš vydal sám sebe za církev slavnou, bez poskvrny a vrásky, svatou a bezúhonnou ([Ef 5:25–27](#)), ale my ji takovou neznáme. Obětoval se za takovou církev, jakou se teprve jednou stane. Jak rosteme do Boží podoby, měli bychom se naučit své bližní vidět také takto — v jejich nejlepším budoucím potenciálu (srv. [pozn. Mt 2:11](#)).

syny napospas hladu, vydej je na milost a nemilost mečí! Ať jsou jejich ženy bezdětné a ať ovdovějí! Ať jejich manželé zemřou na mor! Ať jsou jejich mladíci zabiti mečem v boji! ²² Ať je slyšet, jak z jejich domů stoupá křik, když na ně znenadání přivedeš ozbrojené tlupy. Vždyť oni vyhloubili jámu, aby mě polapili a pod mé nohy tajně nastražili léčky. ²³ Ale ty, Jahve, znáš všechny jejich vražedné záměry proti mně. Neodpouštěj jim vinu, nesmazávej před sebou jejich hřích. Ať se před tebou zhroutí, zakroč proti nim v čase svého hněvu!

19 Tehdy řekl Jahve Jeremiášovi: Jdi si koupit hrncířský džbán. Vezmi s sebou starší lidu a starší kněžstva. ² Vyjdi směrem k údolí Ben-Hinom, jež je u vchodu do Brány střepů. Tam vyhlásíš slova, jež ti řeknu. ³ Řekneš: Slyšte Jahvovo slovo, králové Judy a obyvatelé Jeruzaléma. Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Hle, přivádím na toto místo neštěstí. Každému, kdo se o tom dozví, z toho bude znít v uších. ⁴ Neboť mě opustili, způsobili, že toto místo je k nepoznání, přinášeli na něm kadidlo cizím bohům, které neznali oni, ani jejich otcové, ani judští králové. Naplnili toto místo krví nevinných. ⁵ Neboť zbudovali Baalovy výšiny, aby své syny spalovali v ohni jako celopal Baalovi; to jsem nikdy nepřikázal, nikdy jsem o tom nemluvil, nikdy jsem na to nepomyslel! ⁶ Proto hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy už se toto místo nebude nazývat Tofet ani údolí Ben-Hinom, leč údolí Krveprolití. ⁷ Připravím Judu i Jeruzalém kvůli tomuto místu o zdravý rozum; dám, že padnou mečem před svými nepřáteli, rukou těch, kdo jim ukládají o život; jejich mrtvoly dám jako pastvu nebeskému ptactvu a pozemské zvěři. ⁸ Způsobím, že toto město bude vzbuzovat ohromení a posměch, každý kolemjdoucí tím bude ohromen a zahvízdá před tolika ranami. ⁹ Způsobím, že budou jíst maso svých synů a maso svých dcer: budou se navzájem požírat v úzkosti a tísní, kam je doženou jejich nepřátelé a ti, kdo jim ukládají o život. ¹⁰ Tento džbán rozbiješ před očima mužů, kteří půjdou s tebou, ¹¹ a řekneš jim: Takto mluví Jahve Sabaot: Rozbijte tento lid a toto město, jako se rozbíjí hrncířova nádoba, která se už nedá spravit. Nebude dost místa, a tak se bude pohrbívat v Tofetu. ¹² Tohle učiním tomuto místu – Jahvův výrok – i jeho obyvatelům, když způsobím, že se toto město bude podobat Tofetu. ¹³ Domy Jeruzaléma i domy judských králů budou nečisté jako tohle místo Tofet: všechny ty domy, na jejichž střeších přinášeli kadidlo všemu nebeskému vojsku a konali úlitby cizím bohům! ¹⁴ Jeremiáš se vrátil z Tofetu, kam ho Jahve poslal prorokovat, postavil se na nádvoří Jahvova Chrámu a řekl všemu lidu: ¹⁵ „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Hle, na toto město i na všechna, jež s ním sousedí, přivedím veškerá neštěstí, kterými jsem mu hrozil, neboť oni byli tvrdošíjní a neposlouchali má slova.“

20 Imerův syn, kněz Pašchur, jenž byl vrchním dohlížitelem v Jahvově Chrámě, slyšel Jeremiáše, když pronášel ten výrok. ² Pašchur proroka Jeremiáše zbil, pak ho vsadil do klády u horní Benjaminovy brány, která vede do Jahvova Chrámu. ³ Druhého dne dal Pašchur Jeremiáše z klády vytáhnout. Tu mu Jeremiáš řekl: „Jahve ti už neříká Pašchur, nýbrž ‘Hrůza ze všech stran’.“ ⁴ Neboť takto mluví Jahve: Hle, tebe i všechny tvé přátele vydám hrůze; padnou mečem svých nepřátel – tvé oči to uvidí! Rovněž i celého Judu vydám do rukou babylonského krále, jenž odvede lidi do Babylonu a pobije je mečem. ⁵ Vydám také veškeré bohatství tohoto města, všechny jeho zásoby, všechno, co je v něm vzácné, všechny poklady judských králů vydám do rukou jejich nepřátel, a ti je vyplení, seberou a odnesou do Babylonu. ⁶ A ty, Pašchure, a také všichni hosté tvého domu odejdete do zajetí; půjdeš do Babylonu, tam zemřeš, tam budeš pohřben ty i všichni tví přátelé, jimž jsi prorokoval lež.“ ⁷ Svedl jsi mě, Jahve, a dal jsem se svést; přemohl jsi mě, byl jsi silnější. Neustále budím posměch, všichni se mi vysmívají. ⁸ Kdykoli mám promluvit, musím křičet a prohlašovat: „Násilí a zpusťování!“ Jahvovo slovo mi vynášelo po celý den potupu a posměch. ⁹ Říkal jsem si: „Už na něho nebudu myslet, už nebudu mluvit v jeho Jménu;“ ale bylo to v mém srdci jako šířící oheň uzavřený v mých kostech. S vypětím sil jsem se jej snažil ovládnout, ale nedokázal jsem to. ¹⁰ Slyšel jsem, jak mě mnozí pomlouvají: „Hrůza ze všech stran! Udejte! Udejme ho!“ Všichni, kdo se mnou žili v pokoji, číhali na můj pád: „Třeba se dá svést? Budeme silnější než on a pomstíme se mu!“ ¹¹ Ale Jahve je se mnou jako mocný hrdina; moji protivníci klopýtnou, budou poraženi: hle, jsou celí zmatení ze svého neúspěchu; věčná nezapomenutelná hanba. ¹² Jahve Sabaot, jenž zkoumáš spravedlivého a vidíš ledví i srdce, uvidím, jak se na nich pomstíš, neboť jsem svůj spor přednesl tobě. ¹³ Opěvujte Jahva, chvalte Jahva, neboť vyprostil nešťastníkovu duši z ruky zlomyslných. ¹⁴ Buď proklet den, v němž jsem se narodil! Den, kdy mě matka porodila, ať není požehnán! ¹⁵ Buď proklet muž, jenž mému otci zvěstoval tuto novinu: „Narodil se ti syn, chlapec!“ A naplnil ho radostí. ¹⁶ Ať se ten muž podobá městům, která Jahve nemilosrdně vyvrátil; ať zrána slyší poplašné volání a válečný pokřik v pravé poledne, ¹⁷ neboť mě neusmrtil hned v lůně, aby mi matka byla hrobem a její útroby mě nosily navždy. ¹⁸ Proč jsem jen vyšel z lůna? Abych viděl útrapy a strasti a svůj život skončil v hanbě.

21 Slovo, které se Jeremiášovi ozvalo od Jahva, když k němu král Sedechiáš poslal Malkijova syna Pašchura a Maasejova syna, kněze Sofoniáše, se vzkazem: ² „Přece se za nás dotaz Jahva, neboť babylonský král

Nabuchodonozor s námi vede válku; možná, že Jahve pro nás vykoná všechny své zázraky, takže nepřítel se od nás bude muset vzdát. ³ Jeremiáš jim řekl: „Přinesete Sedechiášovi tuto odpověď: ⁴ Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Hle, válečné zbraně, jež držíte a jimiž bojujete s babylonským králem a s Chaldejci, kteří na vás útočí, obrátím zpět: zvenčí z hradeb je shromáždím přímo doprostřed tohoto města. ⁵ A já sám budu proti vám bojovat vztaženou rukou a mocnou paží, s hněvem, rozlíceností a velkým rozhořčením; ⁶ pobiji obyvatelstvo tohoto města, lidi i zvířata; pomřou na hrozný mor. ⁷ A potom – Jahvův výrok – vydám judského krále Sedechiáše, jeho služebníky, lid i ty, kdo v tomto městě uniknou moru, meči a hladu, do rukou babylonského krále Nabuchodonozora, do rukou jejich nepřátel a do rukou těch, kdo jim ukládají o život; on je pobije ostrým mečem, bez slitování, bez ohledu, bez soucitu.“ ⁸ A tomuto lidu řekneš: „Takto mluví Jahve. Hle, kladu před vás cestu života a cestu smrti. ⁹ Kdo zůstane v tomto městě, zemře mečem, hladem a morem; ale kdo z něho vyjde a vzdá se Chaldecům, kteří na vás útočí, bude žít a svůj život získá jako kořist. ¹⁰ Obrátím se totiž proti tomuto městu k jeho neštěstí, nikoli ke štěstí – Jahvův výrok. Bude vydáno babylonskému králi a on je vypálí.“ ¹¹ Judskému královskému domu: Slyšte Jahvovo slovo, ¹² Davidův dome! Takto mluví Jahve: Každého rána konejte poctivě spravedlnost a vyprošťujte utištěného z rukou utlačitele. Jinak má rozlícenost vyšlehnout jako oheň a bude hořet, nebude nikdo, kdo by ji uhasil, kvůli zlovolnosti vašich skutků. ¹³ Na tebe se chystám, na tebe, jež bydlíš v údolí, skálo na planině, – Jahvův výrok –, na vás, kteří říkáte: „Kdo by se na nás odvážil vrhnout a proniknout do našich úkrytů?“ ¹⁴ Potrestám vás, jak si zasluhují vaše skutky – Jahvův výrok. Založím oheň v jeho lese a ten pohltí celé jeho okolí!

22 Takto mluví Jahve: Sejdí do paláce judského krále; tam proneseš tato slova: ² Slyš Jahvovo slovo, judský králi, jenž sedíš na Davidově trůně, ty a také tví služebníci a tví muži, kteří vcházejí těmito branami. ³ Takto mluví Jahve: Žijte podle práva a spravedlnosti, vyprošťujte utištěného z rukou utlačitele; cizince, sirotka a vdovu netýrejte, netupte je; neprolévejte na tomto místě nevinnou krev. ⁴ Neboť budete-li zachovávat pilně toto slovo, pak branami tohoto paláce budou králové sedící na Davidově trůně vjíždět na vozech a na koních, oni, jejich služebníci i jejich muži. ⁵ Nebudete-li však tato slova poslouchat, při sobě samém přísahám – Jahvův výrok –, z tohoto paláce bude zřícenina. ⁶ Ano, takto mluví Jahve o paláci judského krále: Jsi pro mne Galaad a vrcholek Libanonu. Přesto z tebe udělám poušť, neobydlená města. ⁷ Ničitele proti tobě zasvětim, každý má své zbraně; pokácejí tvé nejkrásnější cedry a hodí je do ohně. ⁸ A až kolem tohoto města půjdou četné národy, lidé si mezi sebou řeknou: „Proč Jahve s tímto velikým městem takto naložil?“ ⁹ Odpověď bude: „To protože opustili smlouvu Jahva, svého Boha, a klaněli se před cizími bohy a sloužili jim.“ ¹⁰ Neopлакávejte toho, jenž zemřel, nelitujte ho. Oplakávejte spíš toho, jenž odešel, neboť se už nevrátí, už neuvidí svou rodnou zemi. ¹¹ Neboť takto promluvil Jahve o judském králi, Josiášovu synu Šalumovi, který vládl namísto svého otce Josiáše a musel toto místo opustit: už se sem nevrátí, ¹² ale zemře v místě, kam ho odvedli jako vězně; a tuhle zemi již nikdy neuvidí. ¹³ Běda tomu, jenž staví svůj dům bez spravedlnosti a své horní komnaty bez práva, jenž nechává svého bližního pracovat zadarmo a nedává mu mzdu, ¹⁴ jenž si říká: „Vystavím si prostorný palác s rozlehlými horními komnatami,“ jenž v něm proráží okna, obkládá jej cedrem a natírá na červeno. ¹⁵ Proto snad vládneš, že náruživě miluješ cedr? Což tvůj otec nejedl a nepil? Ale on žil podle práva a spravedlnosti! A tak se mu vše dobře dařilo. ¹⁶ Soudil při chudého a nešťastného. A tak se vše dobře dařilo. Zda ne proto, že znal mne? – Jahvův výrok. ¹⁷ Ale tvé oči a tvé srdce neovládá nic než tvůj vlastní zájem, prolévání nevinné krve, utlačování a páchání násilí. ¹⁸ Proto takto mluví Jahve o judském králi, Josiášovu synu Jojakimovi. Ten se vůbec oplakávat nebude: „Běda, bratře můj! Běda, sestro!“ Ten se vůbec oplakávat nebude: „Běda! Pane! Běda, veličenstvo!“ ¹⁹ Bude pohřben, jako se pohřbívá osel! Odtáhnou ho a odhodí daleko od jeruzalémských bran! ²⁰ Vystup na Libanon a křič, na Bašanu pozvedni hlas, křič z abarimských vrcholů, neboť všichni tví milovníci jsou rozdraceni! ²¹ Mluvil jsem k tobě, když jsi bylo v bezpečí, řeklo jsi: „Nebudu poslouchat!“ Tak ses chovalo od mládí, zes neposlouchalo můj hlas. ²² Na všech tvých pastýřích se může pást vítr a tvoji milovníci odejdou do vyhnanství. Ano, pak se budeš hanbit a rdít za všechnu svou zvrácenost. ²³ Ty, jež ses usídlilo na Libanonu, uhnízdlilo mezi cedry, jak budeš sténat, až na tebe přijdou bolesti, děs jako na tu, která rodí! ²⁴ Jako že žiji – Jahvův výrok –, i kdyby judský král, Jojakimův syn Jechoniáš byl prstenem na mé pravici, i odtud bych tě strhl! ²⁵ Vydám tě do rukou těch, kteří ti ukládali o život, do rukou těch, před nimiž se třeseš, do rukou babylonského krále Nabuchodonozora a do rukou Chaldeců. ²⁶ Odvrhnu tebe i tvou matku, která tě porodila, do cizí země: tam jste se nenarodili, ale zemřete tam. ²⁷ A do té země, kam se vroucně touží vrátit, tam se nevrátí! ²⁸ Copak to je bezcenné a polámané náradí, tento muž, tento Jechoniáš, je to věc, o níž nikdo nestojí? Proč jsou on i jeho rod vyhnáni, odvrženi do země, kterou vůbec neznají? ²⁹ Země! Země! Země! Slyš Jahvovo slovo. ³⁰ Takto mluví Jahve: Zapište tohoto muže: „Bezdětný, člověk, jemuž se v jeho době nedařilo.“ Neboť nikomu z jeho rodu se nepodaří, aby zasedl na Davidův trůn a panoval v Judovi.

23 Běda pastýřům, kteří hubí a rozhánějí ovce mé pastvy – Jahvův výrok! ²Takto proto mluví Jahve, Bůh Izraele, proti pastýřům, kteří mají pást můj lid: rozehnali jste mé ovce, zahnali jste je a nestarali jste se o ně. Nuže, za vaše zlé činy se o vás postarám já, Jahvův výrok! ³Já sám shromáždím zbytek svých ovcí ze všech zemí, kam jsem je rozptýlil, a přivedu je nazpět na jejich louku: budou plodné a rozmnoží se. ⁴Vzbudím jim pastýře, kteří je budou pást; už se nebudou bát ani strachovat; žádná se neztratí, Jahvův výrok! ⁵Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy Davidovi vzbudím spravedlivý výhonek; král bude vládnout a bude prozíravý, v zemi bude vykonávat právo a spravedlnost. ⁶Za jeho dnů bude Juda zachráněn a Izrael bude bydlet v bezpečí. Hle, dají mu toto jméno: „Jahve – naše spravedlnost“. ⁷Proto, hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy už se nebude říkat: „Jako že žije Jahve, který vyvedl Izraelity z egyptské země“, ⁸nýbrž: „Jako že žije Jahve, který vyvedl a nazpět přivedl rod Izraelova domu ze severní země a ze všech zemí, kam je předtím rozptýlil, aby přebývali na své vlastní půdě.“ ⁹O prorocích. Zlomené je ve mně mé srdce, všechny mé údy se chvějí. Jsem jako opilý člověk, jako někdo, koho přemohlo víno, kvůli Jahvovi a jeho svatým slovům. ¹⁰Neboť země je plná cizoložníků; ano, pro kletbu je země ve smutku a pastviště v poušti vyschla; lidé tíhnou ke zlému, plýtvají silami na nespravedlnost. ¹¹Ano, dokonce i prorok a kněz jsou bezbožní, i přímo ve svém Domě jsem našel jejich nepravost, Jahvův výrok. ¹²A tak se jim cesta promění v bahnitý výmol; pustí se po ní v temnotách, svalí se tam. Neboť na ně přivedím neštěstí v roce jejich trestu, Jahvův výrok. ¹³U samaršských proroků jsem viděl

Jechoniášovo prokletí

Prokletí, které prorok Jeremjáš vyřkl proti králi Jechoniášovi (někdy psáno jako Jechoniáš, ale je to stejné jméno) synu krále Jojakima (Jr 22:24, 28), se týká všech jeho potomků, kterým kdy bude patřit Davidův trůn (30). Vzhledem k tomu, že je tento (Je)Jechoniáš vypadá jako součást Ježíšova rodokmenu (Mt 1:11), Ježíš coby jeho potomek nemá nárok na Davidův trůn a není tudíž pravým králem Izraele, jak to o něm křesťané tvrdí (Mt 2:2; 21:5; 27:11, 37, 42; Lk 19:38; 23:3, 37–38; Jn 1:50; 12:13, 15; 1Tm 6:15; Zj 17:14; 19:16).

Tato interpretace je však výsledkem nepozorného čtení. Jechoniášové byli dva, z nichž jen jeden byl proklet. Matouš uvádí Jechoniáše, Ježíšova předka, jako syna Josiášova (Mt 1:11). Ale otcem Jechoniáše, který byl proklet, je Jojakim (Jr 22:24). Otec tohoto Jojakima (a tedy Jechoniášovým dědečkem) je pak Josiáš (Jr 22:18). Josiáš měl více synů, mezi nimi i Jechoniáše, předka Ježíšova, a také Jojakima, otce jiného Jechoniáše (Jr 22:24), který byl proklet v Jr 22:30 a který byl Josiášovým vnukem, nikoliv synem.

 Na první pohled to problém řeší, avšak jiný vyvstává. 1Pa 3:15 nám vyjmenovává Josiášovy syny: (1) Jochanan, (2) Jojakim, (3) Sedechiáš a (4) Šalum. Není mezi nimi žádný Jechoniáš. Zato ho najdeme ve verši 3:16 jako Jechoniáše, syna Jojakimova. To by naznačovalo, že Jechoniáš je skutečně Josiášův vnuk a ne syn, a že je to tedy opravdu on, který byl Jeremiášem proklet a Matoušem zařazen do Ježíšova rodokmenu.

Potřebujeme však kutat ještě hlouběji, než opravdu narazíme na skálu, na které lze stavět bezpečně a spolehlivě (Lk 6:48). Ze čtyř Josiášových synů z 1Pa 3:15 třem bylo jméno změněno.

Jojakim se původně jmenoval Eliakim (2Kr 23:34) a Sedechiáš se původně jmenoval Matanja (24:17). Šalum dostal nové jméno Joachaz, ale to nenajdeme nikde explicitně vysloveno jako v případě jeho dvou bratrů. Lze to nicméně vyvodit referencí, seskládáním různých biblických pasáží dohromady. Ve 2Kr 23:30 čteme, že Josiášovým synem a nástupcem byl Joachaz, avšak ten kraloval jen tři měsíce a byl odvečen do Egypta, takže ho v roli krále nahradil jeho bratr Jojakim (34). Naproti tomu nám Jr 22:11 říká, že když zemřel král Josiáš, kraloval po něm jeho syn Šalum, který byl pak odvečen do otroctví, kde umřel. Pak Jeremiáš pokračuje vyprávěním o králi Jojakimovi (18). Vzhledem k tomu, že Jeremiáš klade Šaluma na stejné místo, kam podle 2Kr 23:30 patří Joachaz, většina hebrejských badatelů docházejí ke shodnému závěru, že Šalum a Joachaz je jedna a tatáž osoba. A protože Šalum je hebrejské jméno, Joachaz je jeho nové jméno, které mu přidělil faraon podobně jako jeho bratrům.

Takže můžeme mít za prokázané, že tři Josiášovi synové měli jméno změněno. Ale co ten první, Jochanan? SZ nám nikde nenabízí náznak, že by jeho jméno bylo také změněno, natož na jaké nové jméno. Zato nám klíč poskytuje NZ. Mt 1:11 říká, že Josiáš zplodil Jechoniáše a jeho bratry (plurál – množné číslo). Nejpřirozenější interpretace je ta, že Josiáš byl otcem Jechoniáše. Avšak podle 1Pa 3:15 se zdá, že Josiáš nikdy neměl syna jménem Jechoniáš. Tím si však nemůžeme být tak jisti, protože nevíme, zda a na jaké jméno byl přejmenován Josiášův první syn Jochanan. Argument, že nikdy přejmenován nebyl, nestojí příliš pevně, uvážíme-li, že tři jeho bratři přejmenováni byli.

pomatenost; prorokovali v Baalově jménu a zaváděli můj izraelský lid.¹⁴ Ale u jeruzalémských proroků jsem viděl hrůzu: cizoložství, zatvrzelost ve lži, podporu poskytovanou zlovolníkům, aby se nikdo od své zlovolnosti neodvrátil. Ti všichni jsou pro mne jako Sodoma a jako Gomora jeho obyvatelé!¹⁵ Proto takto mluví Jahve Sabaot proti prorokům: Hle, nakrmím je pelyňkem a napojím je otrávenou vodou, vždyť od jeruzalémských proroků vzešla bezbožnost a rozšířila se po celé zemi.¹⁶ Takto mluví Jahve Sabaot: Neposlouchejte slova těch proroků, kteří vám prorokují; klamou vás, vykládají o viděních svého srdce, ne o tom, co by pocházelo z Jahvových úst;¹⁷ odvažují se říkat těm, kdo mnou pohrdají: „Jahve promluvil; budete mít pokoj!“ A všem, kdo jdou za zatvrzelostí svého srdce: „Nepřihodí se vám nic zlého!“¹⁸ Ale kdo se tedy účastnil Jahvovy rady a viděl a slyšel jeho slovo? Kdo dával pozor na jeho slovo a slyšel je?¹⁹ Hle, Jahvova vichřice, jeho propukající rozlícenost, vichřice se rozpoutává, dopadá na hlavy bezbožníků;²⁰ Jahvův hněv se neodvrátí, dokud on nenaplní a neuskuteční záměry svého srdce: na konci dnů to jasně pochopíte!²¹ Neposlal jsem ty proroky, a oni běž! Nic jsem jim neřekl, a oni prorokují!²² Kdyby se byli účastnili mé rady, ohlásili by má slova mému lidu, odvrátili by je od jejich špatné cesty a od jejich zvrácených skutků.²³ Že bych byl Bůh jen zblízka – Jahvův výrok –, že bych zdálky už Bohem nebyl?²⁴ Což se může člověk schovat na skrytých místech, aniž bych jej viděl? – Jahvův výrok. Cožpak nebe i zemi nenaplnuji já? – Jahvův výrok.²⁵ Slyšel jsem, jak mluví proroci, kteří prorokují v mém jménu lež a říkají: „Měl jsem sen! Měl jsem sen!“²⁶ Jak dlouho ještě budou v lůně proroků lidé, kteří prorokují lež a zvěstují podvod svého srdce?²⁷ Pomocí snů, které vyprávějí jeden druhému, se usilovně snaží, aby můj lid zapomněl na mé Jméno; takto pro Baala zapomněli na mé Jméno jejich

Námítka, že tito tři přejmenovaní byli všichni králové, na rozdíl od Jochanana, takže přejmenovaní se týká pouze králů, nemá žádnou váhu: v Danielovi podřízený pohanského krále, dozorcí nad eunuchy, změnil jména čtyřem svým hebrejským otrokům, z nichž nikdo nebyl králem (Da 1:7). Pokud věříme, že Bible je pravdivá ve všem, co říká, pak jestliže Josiáš je otcem Jechoniášovým (Mt 1:11), bylo by přinejmenším intelektuálně poctivé alespoň připustit možnost, že i Josiášův první syn byl přejmenován (stejně jako všichni ostatní synové), v tomto případě na Jechoniáše.

Otázka je, zda to lze dokázat. Pokusíme se o to analýzou alternativ. Většina badatelů (včetně konzervativních, věřících v Bibli coby Slovo Boží) se ani neobtěžuje uvážit možnost, že by verš Mt 1:11 skutečně říkal, že Josiáš je přímým otcem Jechoniáše. Mají za to, že když Josiášův syn Jojakim měl také syna jménem Jechoniáš, že tohoto Jechoniáše, Josiášova vnuka, zmiňuje Matouš v Ježíšově rodokmenu v Mt 1:11, protože označit za „otce“ kteréhokoliv předka o generace staršího, je běžná hebrejská řečnická figura.

Říct, že Josiáš zplodil Jechoniáše a přeskočit tak generaci Jojakima, kdyby Josiáš byl Jechoniášovým dědečkem a Jojakim jeho skutečným otcem, není samo o sobě lživé tvrzení. Problém s touto interpretací je však v 1Pa 3:16, kde čteme, že Jojakim měl dva syny: Jechoniáše a Sedechiáše. Z čehož tedy snadnou logikou vyplývá, že Jechoniáš měl jednoho jediného bratra – Sedechiáše. Mt 1:11 však uvádí, že Jechoniáš měl bratry – plurál. Muselo jich být více než jeden. Navíc Jojakim byl odvečen do Babylónu (2Pa 36:5–6), stejně jako Sedechiáš (2Kr 25:7), což jen potvrzuje Mt 1:11.

Takže tento Jechoniáš, zmíněný v Mt 1:11 není totožný s Jechoniášem, synem Jojakimovým, vnukem Josiášovým z 1Pa 3:16 a Jr 22:28.

Jediný závěr, který zbývá, je tento Matoušův Jechoniáš je skutečně Josiášův první syn Jochanan, také přejmenovaný egyptským králem, stejně jako všichni další Josiášovi synové. Ten je pak součástí neprokleté rodové linie, vedoucí až k Ježíšovi (Mt 1:11).

Někteří spatřují další komplikaci ve faktu, že Jechoniáš, který byl proklet, měl syna jménem Šealtiel (1Pa 3:17) a vnuka jménem Zorobábel (v. 19). Jechoniáš z Mt 1:12 měl také syna Šealtiele a vnuka Zorobábela. Tvrzení, že když oba Jechoniášové mají syna i vnuka stejných jmen, musí to být jeden a tentýž Jechoniáš, je tzv. argument *non-sequitur*, kdy závěr nevyplývá z premis. Čistě teoreticky je klidně možné, aby existovali dva různí Jechoniášové a oba měli syna i vnuka stejných jmen. Avšak v tomto případě nemáme ani premisy, ze kterých by něco mohlo vyplývat.

Jechoniáš v Ježíšově rodokmenu měl syna Šealtiele, a ten měl syna Zorobábela, který měl syna Abiuda. V 1Pa 3:17 měl Jeremiášem prokletý Jechoniáš jednoho syna jménem Šealtiel a druhého jménem Pedaja (v. 18). Tento Pedaja (nikoliv Šealtiel) je otcem Zorobábela (v. 19), který měl syny, jejichž výčet následuje ve verších 19 a 20. Žádný Abiud však mezi nimi není; je to jiná rodová linie než v Ježíšově rodokmenu podle Matouše 1. Jsou to různí dva Jechoniášové, různí dva Šealtielové a různí dva Zorobábelové.

Ježíšova rodová linie je čistá, netknutá Jeremiášovým prokletím z Jr 22:24–30; Ježíš je právoplatný Král Izraele.

otcové! ²⁸ Ať prorok, který měl sen, vypráví sen! A ten, který ode mne má slovo, ať mé slovo věrně podává! Co mají společného sláma a pšenice? – Jahvův výrok. ²⁹ Což není mé slovo jako oheň? – Jahvův výrok. Není jako kladivo, jež tříští skálu? ³⁰ A tak uhoďím na ty proroky – Jahvův výrok –, kteří si navzájem kradou má slova. ³¹ Uhoďím na ty proroky – Jahvův výrok –, kteří melou jazykem pronášejíce výroky. ³² Uhoďím na ty, kteří prorokují ze lživých snů – Jahvův výrok –, kteří je vyprávějí a zavádějí můj lid svým lhaním a chvástáním. Já jsem je neposlal, nedal jsem jim příkazy a oni tomu lidu nijak neprospívají, Jahvův výrok. ³³ A až se tě ten lid nebo nějaký prorok nebo nějaký kněz zeptá: „Jaké je to Jahvovo břemeno?“ Odpovíš jim: „To vy jste to břemeno, a já se vás zbavím, Jahvův výrok!“ ³⁴ A proroka, kněze nebo člověka z lidu, který řekne: „Jahvovo břemeno“, toho navštívím, jeho i jeho dům. ³⁵ Mezi sebou, mezi bratry budete mluvit takto: „Co odpověděl Jahve?“ Nebo: „Co řekl Jahve?“ ³⁶ Ale už se nezmíníte o „Jahvově břemenu“, neboť pro každého je břemenem jeho vlastní slovo. A vy překrucujete slova živého Boha, Jahva Sabaot, našeho Boha! ³⁷ K prorokovi budeš mluvit takto: „Co ti odpověděl Jahve?“ Nebo „Co řekl Jahve?“ ³⁸ Řeknete-li však: „Jahvovo břemeno“, pak mluví Jahve takto: Jelikož užíváte tohoto výrazu, třebaže jsem vás dal upozornit, abyste už neřikali „Jahvovo břemeno“, ³⁹ zvednu vás za to a vrhnu vás daleko od své tváře, vás i Město, které jsem dal vám a vašim otcům. ⁴⁰ A uvalím na vás věčnou potupu, věčné a nezapomenutelné zahanbení.

24 Hle, Jahve mi ukázal dva košíky fiků položené před Jahvovou svatyní. Bylo to poté, co babylonský král Nabuchodonozor odvedl do zajetí daleko od Jeruzaléma judského krále, Jojakimova syna Jechoniáše, a také judská knížata, kováře a zámečníky, a přivedl je do Babylonu. ² V jednom košíku byly výborné fíky,

Modly blízké a vzdálené

Modly přicházejí v párech: vždy jako blízká a vzdálená. Vzdálená ospravedlňuje existenci blízké. Umíme si představit někoho, kdo je v něčem (řekněme ve hře na kytaru) ojedinele vynikající. Jestli si však na své výjimečnosti zakládá a pyšní se jí, učinil z ní modlu. Jeho hra na kytaru před ohromeným publikem je blízká modla, krmená pýchou s předvádivým pudem.

Málokdo ale řekne: Musím hrát před publikem, protože *mně* to dělá dobře. Každému je jasné, že blízká modla nedokáže samu sebe ospravedlnit; k tomu potřebuje svůj vzdálený protějšek. A tak řekne: Posluchače pozvedne blíž k Bohu, když uslyší dokonale zahrané náročné sólo. Blízká modla (hra na kytaru) je ospravedlněna vzdálenou modlou (pozvednutím posluchačů k Bohu).

Modly samozřejmě nemají pravdu, takže není nutno brát je vážně.

Hospodin je zároveň imanentní i transcendentní (23:23), je zároveň pomocník v každodenních starostech i vzdálený cíl na horizontu, který životu dává smysl a směr. Důsledná víra v něho pomáhá opustit modly, živené hříchy jako jsou pýcha, závist či jakákoliv jiná závislost.

 V Kanánu byla běžná božstva jako Anat (bohyně války a pomsty), Ašer (bohyně, porodivší 70 bohů), Aštarot (bohyně lásky a plodnosti), Bál (bůh deště, hromu a plodnosti), Dagon (bůh úrody a sklizně) a mnoho dalších. To vše jsou blízké modly, uctívané ve snaze o prosperitu ve všedních oblastech života.

Ale jedno božstvo jménem El (svrchovaný nade všemi ostatními, otec Bálův i mnoha dalších, bůh

oblohy), který byl uctíván zřídka, sotva tak jednou za rok, sloužil jako vzdálená modla. Nepřipomínal se každý den, neměl chrám, ale vědělo se o něm. Jeho existence dávala smysl i oprávnění všem blízkým modlám.

 V uvedeném příkladu kytarista hledá potvrzení u lidí; očekává chválu a ocenění, a byl by zklamán, kdyby se nedočkal. Podobný egocentrismus (společný jmenovatel všech hříchů) pramenívá z útlého dětství, kdy se člověku nedostalo tolik pozornosti, kolik jako mimino či batole potřeboval. Pokud byla úpěnlivá snaha upoutat pozornost trvalou dominantní emoci v době, kdy se mu vyvíjel mozek (v jednom roce věku vzniká v mozku milión nových synapsí každou vteřinu), stala se defaultním nastavením, které ho pak provází (pronásleduje) po celý život. Protože jsou to nevědomé procesy, které zde fungují, člověk si neuvědomuje, že je něco v nepořádku, dokud nenarazí – buďto na odmítnutí okolím, nebo na biblický zákaz takto hřešit. Někomu stačí uvědomit si, že jeho touha po pozornosti je malé dítě v něm, které neustále křičí: Já jsem tady taky, všimněte si mně přece! Někomu pomůže vypustit staré emoce nějaký druh terapie, ale všem může pomoci Kristus, uznáme-li svou podřízenost Králi a necháme se jím vést. On je nejen Pravda, která má moc nás vysvobodit (pokud ji poznáme, Jn 8:32, 36), ale i Cesta (14:6), vedoucí ke zralosti a opouštění dětinského chování (1Kor 13:11), které se v dospělém věku stává modlou.

takové, jaké bývají rané fíky; ve druhém byly zkažené fíky, tak zkažené, že se nedaly jíst. ³ A Jahve mi řekl: „Co vidíš, Jeremiáši?“ A odpověděl jsem: „Fíky. Ty dobré jsou výborné. Ty špatné jsou zkažené, tak zkažené, že je nelze jíst.“ ⁴ Tu se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ⁵ Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Tak jako o tyto dobré fíky se chci postarat o Judovy vyhnance, které jsem z tohoto místa pro jejich dobro poslal do země Chaldejců. ⁶ Pro jejich dobro na ně chci upřít oči, přivést je nazpět do této země, znovu je postavit, místo abych je bořil, zasadit je, místo abych je vytrhal. ⁷ Dám jim srdce, aby poznali, že jsem Jahve. Budou můj lid a já budu jejich Bůh, neboť se ke mně navrátí celým svým srdcem. ⁸ Ale jako se nakládá se špatnými fíky, natolik zkaženými, že se nedají jíst – ano, takto mluví Jahve –, tak naložím s judským králem Sedechiášem, s jeho knížaty a zbytkem Jeruzaléma: s těmi, kdo zůstali v této zemi, a také s těmi, kdo bydlí v egyptské zemi. ⁹ Způsobím, že z nich půjde na všechna království země hrůza, že pro ně budou pohromou, hanbou, posměchem, výsměchem, prokletím všude, kam je zaženu. ¹⁰ A pošlu proti nim meč, hlad a mor, dokud nezmizí z půdy, kterou jsem dal jim a jejich otcům.

25 Slovo o všem judském lidu, které se ozvalo Jeremiášovi čtvrtého roku judského krále, Josiášova syna Jojakima (to znamená prvního roku babylonského krále Nabuchodonozora). ² Prorok Jeremiáš je pronesl před vším judským lidem a všemi obyvateli Jeruzaléma. ³ Od třináctého roku judského krále, Amonova syna Josiáše, až podnes, už po třiačtyřicet let, se mi ozývá Jahvovo slovo a já k vám neúnavně mluvím (ale vy jste neposlouchali. ⁴ Nadto vám Jahve neúnavně posílal všechny své služebníky proroky, ale vy jste neposlouchali, ani jste nepopřáli sluchu k slyšení.) ⁵ To slovo znělo: Upustte přece každý od své špatné cesty a od zvrácenosti svých skutků; pak budete bydlet na půdě, kterou dal Jahve vám i vašim otcům, odevždy a navždy. ⁶ (A nechoďte za jinými bohy a neslužte jim a neklanějte se před nimi; nedrážděte mě díly svých rukou, a já vám pak neudělám nic zlého.) ⁷ Ale vy jste mě neposlouchali. (Jahvův výrok! A tak jste mě k svému neštěstí dráždili díly svých rukou). ⁸ Takto proto mluví Jahve Sabaot: Protože jste neposlouchali má slova, ⁹ hle, posílám pro všechny rodiny ze Severu (- Jahvův výrok! – u mého služebníka, babylonského krále Nabuchodonozora) a přivedu je proti této zemi a jejím obyvatelům (a proti všem těmto okolním národům); postihnu je kletbou a způsobím, že budou budít úžas, že budou na posměch, budou navždy troskami. ¹⁰ Oberu je o výkřiky radosti a veselí, volání ženicha a nevěsty, rachocení mlýnských kamenů i o světlo lampy. ¹¹ Z celé této země budou trosky a spoušť. A tyto národy budou podrobeny po sedmdesát let babylonskému králi. ¹² (Ale až se těch sedmdesát let dovrší, navštívím pro jejich zločin babylonského krále i ten národ – Jahvův výrok – a také zemi Chaldejců a udělám z ní věčnou spoušť.) ¹³ Způsobím, že se na té zemi vyplní všechna slova, která jsem proti ní pronesl, vše, co je napsáno v této knize. Co Jeremiáš prorokoval proti všem národům. ¹⁴ (Neboť i ony budou podrobeny mocným národům a velkým králům a já jim oplatím podle jejich skutků a podle díla jejich rukou.) ¹⁵ Neboť Jahve, Bůh Izraele, ke mně promluvil takto: Vezmi z mé ruky tuto číši vína hněvu a dej ji vypít všem národům, k nimž tě pošlu; ¹⁶ napijí se, zapotácejí se a přijdou o rozum kvůli meči, jež doprostřed nich pošlu. ¹⁷ Vzal jsem z Jahvovy ruky číši a dal jsem ji vypít všem národům, k nimž mě Jahve poslal: ¹⁸ (Jeruzalému a judským městům, jeho králům a jeho knížatům, aby se z nich staly trosky, aby budili úžas, aby byli na posměch a k prokletí jako právě dnes), ¹⁹ egyptskému králi faraonovi s jeho služebníky, jeho knížaty a vším jeho lidem ²⁰ a také celé sebrance cizinců (všem králům ze země Us); všem králům filišťanské země, Aškelonu, Gazy, Ekronu a toho, co ještě zbývá z Ašdodu; ²¹ Edomu, Moabu a Amonovým synům; ²² (všem) králům Tyru, (všem) králům Sidonu, králům ostrova, který je za mořem; ²³ Dedanovi, Temovi, Buzovi, všem mužům s vyholenými spánky, ²⁴ všem králům Arábie (a všem králům sebranky cizinců), kteří bydlí na poušti. ²⁵ (Všem králům Zimri), všem králům Elamu a všem králům Médie; ²⁶ všem králům ze Severu, blízkým i dalekým, jednomu po druhém, a všem královstvím, která jsou na zemi. (A král Šešaku bude pít po nich.) ²⁷ Řekneš jim: Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Pijte! Opijte se! Zvracejte! Padněte, abyste už nedokázali povstat před mečem, který pošlu doprostřed vás. ²⁸ A když odmítnou přijmout z tvé ruky číši, kterou mají vypít, řekneš jim: Takto mluví Jahve Sabaot: Pít budete! ²⁹ Neboť hle: právě ve městě, jež nese mé jméno, rozpoutám to neštěstí a vy byste měli být ušetřeni? Ne! Nebudete ušetřeni, neboť já sám přivolávám meč na všechny obyvatele země, výrok Jahva Sabaot. ³⁰ A ty jim oznámíš všechna tato slova, řekneš jim: Jahve hřímá z výše, ze svého svatého příbytku pozvedá hlas, mocně hřímá proti své pastvině, vykřikuje jako ti, kdo šlapou v kádi, proti všem obyvatelům země. ³¹ Tato vřava doléhá až na konec země. Neboť Jahve zahajuje při národů, ustanovuje soud nad veškerým tělem; bezbožníky vydává meči, Jahvův výrok. ³² Takto mluví Jahve Sabaot. Hle: neštěstí se šíří od národa k národu, zvedá se velká vichřice od končin země. ³³ Ty, které ten den Jahve – od jednoho ke druhému konci země – pobije, nikdo neopláče, neposbírá, nepohřbí. Zůstanou na povrchu země jako hnůj. ³⁴ Kvilejte, pastýři, křičte, válejte se po zemi, vůdcové stáda, neboť dny dozrály k vašemu pobití a k vašemu rozehnutí, padnete jako vzácná nádoba. ³⁵ Už žádný útulek pro pastýře ani únik pro vůdce stáda. ³⁶ Povyk pastýřů, kvílení vůdců

stáda! Neboť Jahve zpustošil jejich pastvinu,³⁷ pokojná pastviště umlkla kvůli Jahvovu planoucímu hněvu!
³⁸ Lev opustil své doupě a jejich země budí úžas pro pustošící vzplanutí, pro vzplanutí jeho hněvu.

26 Na počátku vlády judského krále, Josiášova syna Jojakima, se Jeremiášovi ozvalo od Jahva toto slovo:
² Takto mluví Jahve. Postav se na nádvoří Jahvova Chrámu. Proti všem, kdo přicházejí z Judových měst a klanějí se v Jahvově Chrámě, vyřkneš všechna slova, o nichž jsem ti přikázal, abys jim řekl; nevynechej ani slůvko.³ Snad budou naslouchat a každý z nich se odvrátí od své zvrácené cesty: pak mě bude mrzet, že na ně pro zvrácenost jejich skutků zamýšlím seslat neštěstí.⁴ Řekneš jim: Takto mluví Jahve. Nebudete-li mi naslouchat a nebudete-li se řídit mým Zákonem, jež jsem před vás postavil,⁵ a nebudete-li dávat pozor na slova mých služebníků proroků, které vám neúnavně posílám, ale kterým jste nenaslouchali,⁶ naložím s tímto Chrámem jako se Silem a z tohoto města udělám prokletí pro všechny národy země.⁷ Kněží, proroci a všechen lid slyšeli, jak Jeremiáš v Jahvově Chrámě pronáší tato slova.⁸ A když Jeremiáš dokončil vše, co mu Jahve přikázal říci všemu lidu, kněží, proroci a všechen lid se ho chopili a řekli: „Zemřeš!“⁹ Proč jsi v Jahvově jménu prorokoval: ‘Tento Chrám bude jako Silo a z tohoto města budou trosky, bude neobydlené?’¹⁰ A všechen lid se v Jahvově Chrámě srotil kolem Jeremiáše.¹¹ Když se o těch událostech dozvěděla judská knížata, vyšla z královského paláce do Jahvova Chrámu a zasedla u vstupu do Nové brány Jahvova Chrámu.¹² Tu kněží a proroci řekli knížatům a všemu lidu: „Tento muž zasluhuje smrt, vždyť prorokoval proti tomuto městu, jak jste to na vlastní uši slyšeli!“¹³ Ale Jeremiáš všem knížatům a všemu lidu odpověděl: „To Jahve mě poslal, abych prorokoval proti Chrámě a proti tomuto městu a pronášel všechna slova, která jste slyšeli.“¹⁴ Nyní tedy napravte své cesty a svá díla, dávejte pozor na volání Jahva, svého Boha; jeho pak bude mrzet rozhodnutí seslat na vás neštěstí.¹⁵ A mne samého máte v rukou. Udělejte se mnou, co uznáte za dobré a správné.¹⁶ Ale vězte, že pokud mě usmrtíte, přivedete na sebe, na toto město a na jeho obyvatele nevinnou krev. Neboť Jahve mě k vám vskutku poslal, abych vám do uší pronesl všechna tato slova.“¹⁷ Tu knížata a všechen lid řekli kněžím a prorokům: „Tento muž nezasluhuje smrt, protože k nám mluvil ve jménu Jahva, našeho Boha.“¹⁸ A někteří ze starších země vstali a všemu shromážděnému lidu řekli:¹⁹ „Micheáš z Morešet, který prorokoval za dnů judského krále Ezechiáše, přece všemu judskému lidu řekl: ‘Takto mluví Jahve Sabaot: Ze Sionu bude orná země, z Jeruzaléma hromada kamení a z chrámové hory zalesněná výšina!’“²⁰ Což ho za to judský král Ezechiáš a celý Juda dali usmrtit? Nepocítili spíš bázeň před Jahvem a neprosili ho úpěnlivě, takže Jahva mrzelo rozhodnutí seslat na ně neštěstí? A my bychom na sebe uvalili tak velký zločin!“²¹ Byl ještě jeden muž, jenž prorokoval v Jahvově jménu; byl to Šemajahuův syn Urijahu z Kirjat-Jearimu. Prorokoval proti tomuto městu a této zemi totéž co Jeremiáš.²² Když pak král Jojakim se všemi svými hodnostáři a svými knížaty uslyšel jeho slova, snažil se ho usmrtit. Když se to Urijahu dozvěděl, dostal strach, uprchl a dorazil do Egypta.²³ Ale král Jojakim poslal do Egypta Akborova syna Elnatana v doprovodu několika mužů.²⁴ Ti vyvedli Urijahua z Egypta a zavedli ho ke králi Jojakimovi, který ho dal zabít mečem a jeho mrtvolu dal pohodit u hrobů prostého lidu.²⁵ Jeremiáše pak chránil Šafanův syn Achikam, takže neupadl do rukou lidu a nebyl vydán na smrt.

27 (Na počátku vlády judského krále, Josiášova syna Sedechiáše se Jeremiášovi ozvalo od Jahva toto slovo.)
² Jahve ke mně promluvil takto: Udělej si provazy a jho a dej si je na šíji.³ Potom je pošli králi Edomu, králi Moabu, králi Amonitů, králi Tyru a králi Sidonu po jejich vyslancích, kteří přišli do Jeruzaléma za judským králem Sedechiášem.⁴ Pověř je, aby vyřídili svým pánům tento vzkaz: „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Promluvte ke svým pánům takto: ⁵ To já jsem svou velkou mocí a svou vztaženou paží udělal zemi, člověka a zvířata, jež jsou na zemi; a dávám je, komu se mi zlíbí.⁶ A teď jsem všechny ty země předal do rukou svého služebníka, babylonského krále Nabuchodonozora; dal jsem mu k službám dokonce i polní zvířata.⁷ (Všechny národy budou sloužit jemu a také jeho synovi a jeho vnukovi, dokud nepřijde čas stanovený pro jeho zemi; tehdy ho porobí mocné národy a velcí králové.)⁸ Národ a království, jež nebude sloužit babylonskému králi Nabuchodonozorovi a svou šíji nenabídne jhu babylonského krále, takový národ budu navštěvovat mečem, hladem a morem – Jahvův výrok –, dokud ho jeho rukou nedorazím.⁹ A vy neposlouchejte své proroky, věštců, snílky, zaklínače a kouzelníky, kteří vám říkají: ‘Nebudete podrobeni babylonskému králi!’“¹⁰ Co vám prorokují, je lež; nakonec způsobí, že budete ze své půdy vyhoštěni, že vás vyženu a že zahynete.¹¹ Ale národu, který svou šíji nabídne jhu babylonského krále a dá se mu k službám, popřeji odpočinek na jeho půdě – Jahvův výrok –, bude ji obdělávat a zůstane na ní.“¹² A k judskému králi Sedechiášovi jsem promluvil úplně stejně; řekl jsem mu: „Své šíje nabídněte jhu babylonského krále; služte jemu i jeho lidu a budete žít.“¹³ (Proč si ty i tvůj lid tolik přejete zemřít mečem, hladem a morem, jak Jahve hrozil národu, který nebude sloužit babylonskému králi?)¹⁴ A neposlouchejte slova, která vám říkají proroci: ‘Nebudete podrobeni babylonskému králi.’ Co

vám prorokují, je lež. ¹⁵ Neboť jsem je vůbec neposlal – Jahvův výrok. Co vám v mém jménu prorokují, je lež. Nakonec vás vyženu a zahynete vy i proroci, kteří vám prorokují.“ ¹⁶ A ke kněžím a všemu tomu lidu jsem promluvil takto: „Jahve mluví takto. Neposlouchejte slova svých proroků, kteří vám prorokují takto: ‘Hle, z Babylonu vám brzy a rychle přivezou nazpět náčini z Jahvova Chrámu’; co vám prorokují, je lež. ¹⁷ (Neposlouchejte je. Služte babylonskému králi, a budete žít. Proč se má toto město obrátit v trosky?) ¹⁸ Jsou-li proroci, mají-li při sobě Jahvovo slovo, ať se přimluví u Jahva Sabaot, aby do Babylonu nepřišlo náčini, které zbývá v Jahvově Chrámě, v judském královském paláci a v Jeruzalémě! ¹⁹ Neboť takto mluví Jahve o (sloupech, moři, podstavcích a) ostatním náčiní, jež v tomto městě zbylo, ²⁰ o tom, co neodnesl babylonský král Nabuchodonozor, když odvedl z Jeruzaléma do zajetí v Babylonu judského krále, Jojakimova syna Jechoniáše (se všemi judskými a jeruzalémskými velmoži). ²¹ Ano, takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele, o náradí, jež zbývá v Jahvově Chrámě, v judském královském paláci a v Jeruzalémě: ²² bude odneseno do Babylonu (kde zůstane až do dne, kdy je navštívím), Jahvův výrok. (Pak je dám opět přinést a vrátím je na toto místo!)“

28 Téhož roku, na počátku vlády judského krále Sedechiáše, čtvrtého roku v pátém měsíci, promluvil takto v Jahvově Chrámě k Jeremiášovi přede všemi kněžími a vším lidem Azurův syn, prorok Chananja z Gibeonu: ² „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Zlomil jsem jho babylonského krále! ³ Přesně za dva roky vrátím na toto místo všechno náčini z Jahvova Chrámu, které odtud odnesl babylonský král Nabuchodonozor a odvezl je do Babylonu. ⁴ A také sem přivedu nazpět judského krále, Jojakimova syna Jechoniáše, se všemi, kdo byli odvečeni z Judy a přišli do Babylonu – Jahvův výrok –, neboť zlomím jho babylonského krále!“ ⁵ Tu prorok Jeremiáš před kněžími a vším lidem, jenž byl v Jahvově Chrámě, odpověděl proroku Chananjovi. ⁶ Prorok Jeremiáš řekl: „Amen! Kéž to tak Jahve učiní! Kéž splní slova, která jsi právě prorokoval, a navrátí z Babylonu všechno náčini Jahvova Chrámu a také všechny odvečené. ⁷ Přesto dobře poslouchej slovo, které promluví do uší tobě i všemu lidu: ⁸ Proroci, kteří byli od pradávna přede mnou i před tebou, prorokovali pro mnohé země a pro významná království válku, neštěstí a mor; ⁹ o proroku, jenž prorokuje pokoj, se uzná, že ho opravdu poslal Jahve, teprve až se jeho slovo splní!“ ¹⁰ Tu prorok Chananja sňal proroku Jeremiášovi ze šije jho a zlomil je. ¹¹ A Chananja řekl přede vším lidem: „Takto mluví Jahve. Takhle zlomím přesně za dva roky jho babylonského krále Nabuchodonozora a sejmu je ze šije všem národům.“ A prorok Jeremiáš odešel. ¹² A poté, co prorok Chananja zlomil jho, které sňal ze šije proroku Jeremiášovi, ozvalo se Jeremiášovi Jahvovo slovo: ¹³ „Jdi a řekni Chananjovi: Takto mluví Jahve. Lámeš dřevěná jha? Dobrá! Však je zaměníš za jha železná!“ ¹⁴ Neboť takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Železné jho kladu na šíji všem národům, abych je podrobil babylonskému králi Nabuchodonozorovi. (Budou mu podrobeny a vydal jsem mu dokonce i polní zvířata.)“ ¹⁵ A prorok Jeremiáš řekl proroku Chananjovi: „Poslouchej dobře, Chananjo: Jahve tě vůbec neposlal a ty jsi způsobil, že se tento lid spoléhá na lež. ¹⁶ Proto takto mluví Jahve: Hle, posílám tě pryč z tváře země: tohoto roku zemřeš (neboť jsi kázal vzpouru proti Jahvovi).“ ¹⁷ A prorok Chananja ještě téhož roku sedmého měsíce zemřel.

29 Takto zní list, který prorok Jeremiáš odeslal z Jeruzaléma zbylým starším ve vyhnanství, kněžím, prorokům a všemu lidu, které Nabuchodonozor odvekl z Jeruzaléma do Babylonu. ² Bylo to poté, co z Jeruzaléma odešel král Jechoniáš spolu s královnou matkou, kleštěnci, judskými a jeruzalémskými knížaty, kováři a zámečníky. ³ Nesli jej Šafanův syn Eleasa a Chilkijův syn Gemarja, které judský král Sedechiáš poslal do Babylonu k babylonskému králi Nabuchodonozorovi. V tom listě stálo: ⁴ „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele, ke všem vyhnančům odvečeným z Jeruzaléma do Babylonu: ⁵ Stavějte domy a usadte se; vysazujte zahrady a jezte jejich ovoce; ⁶ žeňte se a plodte syny a dcery; vybírejte ženy pro své syny; provdávejte své dcery a ony ať rodí syny a dcery; množte se tam, ať vás neubývá! ⁷ Usilujte o pokoj pro město, kam jsem vás odvekl; prostě za ně Jahva, neboť na jeho pokoji závisí váš pokoj. ⁸ Neboť takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Nedejte se zavést proroky, kteří jsou mezi vámi, ani svými věstci, neposlouchejte sny, které se vám zdají; ⁹ neboť oni vám prorokují v mém Jménu, jen aby lhali. Já jsem je vůbec neposlal – Jahvův výrok. ¹⁰ Neboť takto mluví Jahve: Až se Babylonu dovrší těch sedmdesát let, navštívím vás a splním vám svůj slib štěstí a přivedu vás nazpět sem. ¹¹ Neboť já vím o záměrech, které s vámi mám – Jahvův výrok –, o záměrech pokoje, a nikoliv neštěstí, dát vám budoucnost a naději. ¹² Budete mě vzývat a přijdete, budete se ke mně modlit, a já vás vyslyším. ¹³ Budete mě hledat, a najdete mě, neboť mě budete vyhledávat celým svým srdcem; ¹⁴ dám se vám najít (– Jahvův výrok. Přivedu nazpět vaše zajatce a shromáždím vás ze všech národů a ze všech míst, kam jsem vás zahnal, Jahvův výrok. Přivedu vás nazpět na toto místo, odkud jsem vás poslal do

vyhnanství).¹⁵ Když už říkáte: 'Jahve nám v Babylonu vzbudil proroky'¹⁶ mluví Jahve takto o králi, jenž trůní na Davidově stolci, a o všem lidu, jenž bydlí v tomto městě, o vašich bratřích, kteří vás nedoprovodili do vyhnanství.¹⁷ Takto mluví Jahve Sabaot: Hle, pošlu na ně meč, hlad a mor; způsobím, že se budou podobat shnilým fíkům, tak zkaženým, že je nelze jíst.¹⁸ Budu je pronásledovat mečem, hladem a morem. Způsobím, že budou budít úděs u všech království země, že pro všechny národy, kam je zaženu, budou kletbou, vzbudí u nich úžas, smích a posměch.¹⁹ To protože vůbec neposlouchali má slova – Jahvův výrok –, i když jsem jim neúnavně posílal své služebníky proroky, ale oni jim nenaslouchali – Jahvův výrok.²⁰ A vy odvlčení, které jsem poslal z Jeruzaléma do Babylonu, naslouchejte všichni Jahvovu slovu! –²¹ Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele, o Kolajově synu Achabovi a Maasejově synu Sidkijahuovi, kteří vám v mém jménu prorokují lži: Hle, vydám je do rukou babylonského krále Nabuchodonozora, a ten je před vašimi očima zabije.²² A z jejich údělu se vezme zlořečení, a rozšíří se mezi všemi odvlčenými Judovci, kteří jsou v Babylonu: 'At s tebou Jahve naloží jako se Sidkijahuem a Achabem, které babylonský král usmažil na ohni!'²³ To protože se v Izraeli dopustili hanebnosti, spáchali cizoložství se ženami svého bližního, pronášeli v mém jménu lživá slova, aniž jsem k tomu dal příkaz. Ale já to vím a svědčím, Jahvův výrok.²⁴ A k Šemajahuovi z Nachlamu promluvíš takto:²⁵ Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Protože jsi svým jménem poslal všemu jeruzalémskému lidu a Maasejovu synovi, knězi Sofoniášovi (a všem kněžím) list, v němž stálo:²⁶ „Jahve tě ustanovil knězem namísto kněze Jehojady, abys v Jahvově Chrámu dohlížel na každého blouznivce, který si hraje na proroka; máš ho dát do klády a do želez.²⁷ Proč jsi tedy nezakročil proti Jeremiášovi z Anatotu, který u vás prorokuje?²⁸ On si tak mohl dovolit poslat nám do Babylonu toto doporučení: 'Potrvá to dlouho! Stavějte domy a usadte se; vysázejte zahrady a jezte jejich ovoce.'...²⁹ (A kněz Sofoniáš přečetl ten list proroku Jeremiášovi.)³⁰ Tu se Jeremiášovi ozvalo Jahvovo slovo takto:³¹ Pošli všem, kdo byli odvlčení, tento vzkaz: „Takto mluví Jahve o Šemajahuovi z Nachlamu. Protože vám Šemajahu prorokoval, i když jsem ho neposlal, a protože způsobil, že jste se spolehli na lež,³² dobrá! Takto mluví Jahve: Potrestám Šemajahu z Nachlamu i jeho potomstvo. Nikdo z jeho blízkých nebude bydlet uprostřed tohoto lidu a nebude se těšit ze štěstí, jež chci svému lidu dopřát (- Jahvův výrok – neboť on kázal vzpouru proti Jahvovi).“

30 Slovo, jež se takto Jeremiášovi ozvalo od Jahva:² Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Zapiš si do knihy všechna slova, s nimiž jsem se na tebe obrátil.³ Neboť hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy přivedu nazpět zajaté z mého izraelského (a judského) lidu, říká Jahve, uvedu je opět do země, kterou jsem dal jejich otcům, a převezmou ji.⁴ Toto jsou slova, která Jahve pronesl k Izraeli (a k Judovi):⁵ Takto mluví Jahve: Zaslýchli jsme výkřik děsu, hrůza je to, nikoli pokoj.⁶ Ptejte se tedy a hledte. Cožpak muž rodí? Proč vidím, že si každý muž drží ruce na bedrech jako rodička? Proč všechny tváře zesinaly?⁷ Běda! Je to velký den! Nemá sobě rovný! Čas soužení pro Jakuba, ale on z něho bude zachráněn.⁸ (Onoho dne – výrok Jahva Sabaot – zlomím jho, jež těžce spočívá na tvé šíji, a zprerhám tvé řetězy. Pak si tě už cizinci nepodrobí,⁹ ale Izrael a Juda budou sloužit Jahvovi, svému Bohu, a Davidovi, svému králi, jehož jim vzbudím.)¹⁰ Ty se tedy neboj, můj služebníku Jakube – Jahvův výrok –, nebud' vyděšený, Izraeli. Neboť hle, zachráním tě z dalekých zemí a tvé potomky ze země, kde jsou v zajetí. Jakub se navrátí a bude žít v míru, bude klidný a nikdo ho nebude znepokojoval.¹¹ Neboť jsem s tebou, abych tě zachránil – Jahvův výrok –, skoncuji se všemi národy, mezi něž jsem tě rozptýlil; s tebou skoncovat nechci, jen tě potrestat podle práva a neponchat tě bez trestu.¹² Ano, takto mluví Jahve. Nevyléčitelné je tvé zranění, nezhojitelná je tvá rána.¹³ Není nikdo, kdo by se ujal tvé pře; na vřed jsou léky, pro tebe uzdravení není.¹⁴ Všichni tví milenci na tebe zapomněli, už tě nevyhledávají! Ano, jako stíhá nepřítel, postihl jsem tě tvrdým trestem (za tvé tak velké provinění, za tolik tvých hříchů).¹⁵ Nač křičet pro tvé zranění? Nevyléčitelná je tvá choroba! Za tvé tak velké provinění, za tolik tvých hříchů jsem s tebou takto naložil!¹⁶ Ale všichni, kdo tě hltali, budou pohlceni, všichni tví protivníci, úplně všichni, půjdou do zajetí, kdo tě olupovali, budou oloupeni, a všichni, kdo tě plenili, budou vydáni v plen.¹⁷ Neboť já ti přinesu lék, uzdravím tvé rány – Jahvův výrok –, tobě, které se říkalo „Zapuzená“, „Sion, hora, o níž nikdo nepečuje.“¹⁸ Takto mluví Jahve: Hle, znovu postavím Jakubovy stany, slítnu se nad jeho příbytky; město bude znovu vystavěno na svém pahorku, hrad obnoven na místě, kam patří.¹⁹ Zazní odtud důkřivky a radostné výkřiky. Rozmnožím je – už jich nebude ubývat. Oslavím je – už nebudou ponižováni.²⁰ Jeho synové budou jako kdysi, pevně bude přede mnou stát jeho shromáždění, potrestám všechny jeho utlačovatele.²¹ Jeho vůdce se zrodí z něho, jeho panovník vzejde z jeho řad. Dopřeji mu sluchu a on ke mně přistoupí; kdo by totiž sebral odvahu, aby ke mně přistoupil? – Jahvův výrok.²² Budete můj lid a já budu váš Bůh.²³ Hle, Jahvova vichřice, propuká jeho rozlícenost, je to vichřice, jež hučí, řítí se na hlavy bezbožníků.²⁴ Jahvův planoucí hněv se neodvrátí, dokud on nenaplní a neuskuteční záměry svého srdce. Na konci dnů to pochopíte.

31 Tehdy budu – Jahvův výrok – Bohem všech Izraelových rodin a ony budou mým lidem. ²Takto mluví Jahve: V poušti nalezl milost lid, jenž unikl meči. Izrael kráčí k místu svého odpočinku. ³Zdáleka se mi zjevil Jahve: Věčnou láskou jsem tě miloval, proto jsem ti zachoval svou přízeň. ⁴Znovu tě vystavím a opět budeš vystavěna, izraelská panno. Znovu se ozdobíš, s bubínky vykročíš k radostným tancům. ⁵Znovu budeš osázena vinicemi na samařských horách (sázet budou sadaři i sklízet). ⁶Ano, bude to den, kdy strážní zakřičí na Efraimově hoře: „Vzhůru! Vystupme na Sion, k Jahvovi, svému Bohu!“ ⁷Neboť takto mluví Jahve: Křičte radostí nad Jakubem, s jásotem pozdravujte prvního z národů! Ať je vás slyšet! Vzdávejte chválu! Prohlašujte: „Jahve zachránil svůj lid, zbytek Izraele!“ ⁸Hle, já je přivádím ze severní země, od končin světa je shromažďuji. Mezi nimi slepý a kulhavý, těhotná žena i žena rodící, všichni pospolu: veliké shromáždění se sem navrací! ⁹Vracejí se v slzách, za úpěnlivých proseb je přivádím nazpět. Zavedu je k vodním tokům po zcela rovné cestě, na níž neklopýtnou. Neboť jsem Izraelovi otcem a Efraim je můj prvorozenec. ¹⁰Národy, slyšte Jahvovo slovo! Zvěstujte je na dalekých ostrovech; řekněte: „Ten, jenž Izraele rozehnal, ho znovu shromažďuje, stráží ho jako pastýř své stádo.“ ¹¹Vždyť Jahve vykoupil Jakuba, z ruky silnějšího jej vysvobodil. ¹²Přijdou s radostným křikem na sionskou výšinu, pohnou se k Jahvovým dobrodiním: k obilí, mladému vínu a oleji, k ovcím a hovězímu dobytku; budou jako dobře zavlažovaná zahrada, nebudou už tesknit. ¹³Tehdy se z tance zaraduje panna a pospolu mladíci i starci; jejich smutek proměním v jásot, utěším je, rozveselím je po jejich trápení. ¹⁴Kněžím poskytnu hojnost tuku a můj lid se nasytí mým dobrodiním, Jahvův výrok. ¹⁵Takto mluví Jahve: V Rámě je slyšet hlas, hořký nářek; to Ráchel oplakává své syny. Nechce se dát utěšit nad svými syny, neboť už nejsou. ¹⁶Takto mluví Jahve: Přestaň naříkat, osuš si oči! Vždyť máš odměnu za svou námahu: – Jahvův výrok – oni se vrátí z nepřátelské země. ¹⁷Máš tedy do budoucna naději: – Jahvův výrok – tví synové se vrátí na své území. ¹⁸Dobře jsem slyšel, jak Efraim sténá: „Potrestal jsi mě, dostalo se mi trestu jako mladému necvičenému býčkoví. Přiveď mě nazpět, když se vrátím, vždyť jsi Jahve, můj Bůh! ¹⁹Neboť jsem se po svém odvrácení zase kál, pochopil jsem a bil jsem se v prsa. Velice jsem se styděl a rděl jsem se; ano, nesl jsem na sobě pohanu svého mládí!“ ²⁰– Je mi tedy Efraim tak drahým synem, tak oblíbeným dítětem, že pokaždé, když o něm mluvím, si na něho ještě chci vzpomínat? Proto se kvůli němu zachvívá mé nitro, překypuje má něžná láska k němu, Jahvův výrok. ²¹Vytyč si kolíky, rozmístí mezníky; dobře si všímej cesty, silnice, po níž jsi kráčela. Vrať se, izraelská panno, vrať se do oněch měst, která ti náleží! ²²Jak dlouho se ještě budeš točit sem a tam, vzpurná dcero? Vždyť Jahve tvoří na zemi cosi nového: Žena vyhledává svého Manžela. ²³Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. V Judově zemi a v jeho městech se bude, až přivedu jejich zajatce nazpět, říkat ještě toto slovo: Ať ti požehná Jahve, tobě, příbytku spravedlnosti, tobě, svatá horo! ²⁴V této zemi se usadí Juda a zároveň všechna jeho města, rolníci i ti, kdo vodí stádo. ²⁵Neboť dám hojnost tomu, kdo byl vyčerpaný, a nasytím každého, kdo umdlévá. ²⁶Nato jsem se probudil a viděl jsem, že můj spánek byl příjemný. ²⁷Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy osejí Izraelův dům i Judův dům semenem lidí i semenem dobytka. ²⁸A jako jsem nad nimi bděl, abych vytrhával, abych převracel, abych bořil, abych vyhlazoval a abych zarmucoval, právě tak nad nimi budu bdít, abych stavěl a abych sázel, Jahvův výrok. ²⁹Tehdy se už nebude říkat: Otcové jedli nezralé hrozny, a synům trnou zuby. ³⁰Ale každý zemře za své vlastní provinění, každému člověku, jenž sní nezralé hrozny, budou trnout jeho vlastní zuby. ³¹Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy s Izraelovým domem (a s Judovým domem) uzavřu novou smlouvu. ³²Ne takovou, jako byla smlouva, kterou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku a vyvedl je z egyptské země – má smlouva, kterou oni sami porušili, ačkoliv jsem jejich Pán, Jahvův výrok! ³³Ale taková bude smlouva, kterou po těchto dnech uzavřu s Izraelovým domem – Jahvův výrok: Vložím svůj Zákon do jejich nitra a vepíši jim ho do srdce. Pak budu jejich Bůh a oni budou můj lid. ³⁴Už nebudou muset každý poučovat svého bližního, každý svého bratra a říkat: „Poznejte Jahva!“ Neboť mě budou znát všichni od nejmenších až po největší – Jahvův výrok –, protože odpustím jejich zločin a už si nevzpomenu na jejich hříchy. ³⁵Takto mluví Jahve, jenž určuje slunce za světlo dne, měsíci a hvězdám přikazuje, aby svítily v noci, jenž vzdouvá moře, takže jeho vlny hučí, jehož jméno je Jahve Sabaot: ³⁶Kdyby někdy měl tento řád selhat přede mnou – Jahvův výrok –, pak by také Izraelův rod přestal navždy být přede mnou národem! ³⁷Takto mluví Jahve: Pokud se podaří změřit nebe nahoře a prozkoumat základy země dole, pak i já zavrhnou celý Izraelův rod za vše, co udělali, Jahvův výrok. ³⁸Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy pro Jahva bude znovu vybudováno Město od Chanameelovy věže až po Nárožní bránu. ³⁹Potom se ještě napne měřící šňůra přímo ke garebské výšině a stočí se ke Goa. ⁴⁰A celé údolí i s mrtvolami a popelem a všechny pozemky přiléhající k rokli Cedronu až k rohu Koňské brány, směrem k východu, budou zasvěceny Jahvovi. Už nikdy nedojde k ničení ani boření.

32 Slovo, které se od Jahva ozvalo Jeremiášovi v desátém roce judského krále Sedechiáše, to je v osmnáctém roce Nabuchodonozorově. ²Vojsko babylonského krále tehdy obléhalo Jeruzalém a prorok Jeremiáš byl

zavřen ve strážním dvoře v paláci judského krále. ³ Tam ho dal zavřít judský král Sedechiáš se slovy: „Proč prorokuješ a říkáš: Takto mluví Jahve. Hle, vydám toto město do rukou babylonského krále a on je dobude; ⁴ judský král Sedechiáš neunikne z moci Chaldeců, ale bude určitě vydán do rukou babylonského krále a bude s ním hovořit tváří v tvář a očima mu hledět do očí; ⁵ ten odvede Sedechiáše do Babylonu a on tam zůstane (dokud ho nenavštívím, Jahvův výrok. Budete-li bojovat s Chaldejci, nebudete mít úspěch!).“ ⁶ A Jeremjáš řekl: Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ⁷ Hle, vyhledá tě syn tvého strýce Šaluma Chanameel a řekne ti: „Kup si mé pole v Anatotu, neboť na ně máš výkupní právo.“ ⁸ Můj bratranec Chanameel mě podle Jahvova slova vyhledal na strážním dvoře a řekl mi: „Kup si mé pole v Anatotu, neboť máš právo dědické i právo výkupní, kup si je tedy.“ Tu jsem poznal, že to je Jahvův příkaz. ⁹ Koupil jsem si tedy to pole od svého bratrance Chanameela z Anatotu a odvážil jsem mu stříbro: sedmáct šekelů stříbra. ¹⁰ Sestavil jsem listinu a zapečetil ji, přibral jsem svědky a odvážil na váze stříbro. ¹¹ Potom jsem vzal kupní listinu, její zapečetěné vyhotovení (s podmínkami a doložkami) i její otevřené vyhotovení, ¹² a před svým bratrancem Chanameelem a svědky podepsanými na kupní listině a před všemi Judovci, kteří byli na strážním dvoře, jsem tu kupní listinu předal Baruchovi, synovi Machsejova syna Neriji. ¹³ Dal jsem před nimi Baruchovi tento příkaz: ¹⁴ „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Vezmi si tyto doklady, tuto kupní listinu, zapečetěné vyhotovení i otevřený opis, a ulož je do nějaké hliněné nádoby, ať se dlouho uchovají. ¹⁵ Neboť takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: V této zemi se zase budou kupovat domy, pole i vinice.“ ¹⁶ A když jsem Nerijovu synovi Baruchovi svěřil kupní listinu, obrátil jsem se k Jahvovi s touto modlitbou: ¹⁷ „Ach, Jahve, Pane, hle, svou velkou mocí a vztaženou paží jsi udělal nebe a zemi. Tobě není nic nemožné! ¹⁸ Tisícům odpouštíš, ale provinění otců trestáš v plné míře na jejich synech po nich. Ach, veliký a silný Bože, jenž se jmenuješ Jahve Sabaot, ¹⁹ veliký ve svých záměrech, mocný ve svých hrdinských činech, ty, jenž máš oči otevřené na všechny lidské cesty a splácíš každému podle jeho chování a podle ovoce jeho skutků! ²⁰ Ty, jenž jsi vykonal znamení a zázraky v egyptské zemi a až podnes v Izraelovi a mezi lidmi. Získal sis jméno, jak je to dnes vidět. ²¹ Vyvedl jsi svůj izraelský lid z egyptské země znameními a zázraky, silnou rukou a vztaženou paží a velkou hrůzou. ²² Potom jsi jim dal tu zemi, kterou jsi přísahou slíbil jejich otcům, zemi, jež oplývá mlékem a medem. ²³ Přišli tedy a převzali ji, ale neposlouchali tvůj hlas a nechodili podle tvého Zákona: nežili podle ničeho z toho, cos jim přikázal, a tak jsi na ně přivolal všechno to neštěstí. ²⁴ Hle, náspy k útoku dosahují k městu; mečem, morem a hladem je vydáno do rukou Chaldeců, kteří na ně útočí. Co jsi řekl, nastává, a ty to vidíš. ²⁵ A právě ty, Pane, Jahve, mi říkáš: ‘Kup si to pole za stříbro a přiber svědky,’ třebaže město je vydáno do rukou Chaldeců!“ ²⁶ A Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²⁷ Hle, jsem Jahve, Bůh veškerého těla; což je pro mne něco nemožné? ²⁸ Proto mluví Jahve takto: Vydám toto město do rukou Chaldeců a do rukou babylonského krále Nabuchodonozora a on je dobude; ²⁹ Chaldejci, kteří na toto město útočí, do něho vstoupí a podpálí je; spálí domy, na jejichž střeších se zapalovalo kadídlo Baalovi, aby mě dráždili, a vylévaly se úlitby ke cti cizích bohů. ³⁰ Neboť synové Izraele a synové Judy od svého mládí dělali jen to, co je v mých očích špatné (synové Izraele mě totiž pořád dráždili dílem svých rukou – Jahvův výrok). ³¹ Ano, toto město ve mně budilo hněv a rozlícenost ode dne, kdy bylo postaveno, až podnes; nakonec je odstraním, nebude před mou tváří, ³² kvůli všemu zlu, které spáchali synové Izraele a synové Judy, aby mě dráždili, oni, jejich králové, jejich knížata, jejich kněží, jejich proroci, mužové z Judy a obyvatelé Jeruzaléma. ³³ Obrátili se ke mně zády, ne tváří, a když jsem je vytrvale a neúnavně poučoval, žádný mě neposlouchal, aby to naučení přijal. ³⁴ Postavili své ohavnosti do Chrámu, jenž nese mé jméno, a poskvrnili jej. ³⁵ V údolí Ben-Hinom zbudovali výšiny Baalovi a nechávali tam své syny a své dcery procházet na počest Molochovi ohněm – což jsem vůbec nepřikázal, na což jsem nikdy nepomyslel: že by spáchali takovou ohavnost, aby Judu přivedli ke hříchu! ³⁶ Proto nyní mluví takto Jahve, Bůh Izraele, o onom městě, o němž jsi právě řekl: „Mečem, hladem a morem je vydáno babylonskému králi.“ ³⁷ Já je znovu shromáždím ze všech zemí, kam jsem je zahnal ve svém hněvu, své rozlícenosti a svém velkém rozhořčení; na toto místo je přivedu nazpět a dám jim přebývat v bezpečí. ³⁸ Pak budou můj lid a já budu jejich Bůh. ³⁹ Dám jim jediné srdce a jediné pravidlo tak, aby se mne pro své dobro a pro dobro svých dětí stále báli. ⁴⁰ Uzavřu s nimi věčnou smlouvu: nepřestanu za nimi chodit, abych jim prokazoval dobro, a do srdce jim vložím svou bázeň, aby se už ode mne neodchylovali. ⁴¹ Naleznu svou radost v tom, že jim budu prokazovat dobro, a z celého svého srdce a z celé své duše je pevně vsadím do této země. ⁴² Neboť takto mluví Jahve. Jako jsem na tento lid přivedl všechno to nesmírné neštěstí, stejně tak jim přivedím všechno dobro, které jim slibuji. ⁴³ V této zemi, o níž říkáš: „Je to pustina bez lidí a zvířat, je vydána do rukou Chaldeců,“ se

32:41 Spojení *celým srdcem a celou duší* se většinou vyskytuje v kontextu Božích požadavků na člověka v souvislosti s tím, jak Boha máme milovat (Dt 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:4; 26:16; 30:2, 6, 10; Joz 22:5; 23:14; 1Sa 7:3; 12:20, 24; 1Kr 8:48; 14:8; 2Kr 10:31; 23:3, 25; 1Pa 28:9; 29:9; 2Pa 6:38; 15:12, 15; 16:9; 22:9; 31:21; 34:31; Neh 3:38; Ž 9:2; 86:12; 111:1; 119:2, 10; 34; 58; 69; 145; Pš 3:5; Jr 3:10; 24:7; 29:13;

Jl 2:12; Mt 22:37; Mk 12:30, 33; Lk 10:27; Sk 8:36; Ř 6:17), ojedinele v kontextu mezilidských vztahů (1Pa 12:8). Tento verš (32:41) je jediné místo v celé Bibli, kdy to Bůh říká sám o sobě. Po návratu ze zajetí zasadí svůj lid v Zemi Zaslíbené celým svým srdcem a celou svou duší. Tzn., že neexistuje nic, co by to mohlo zmařit.

budou kupovat pole. ⁴⁴ Budou se kupovat pole za stříbro, sestaví se listina, zapečetí se a přiberou se svědkové v Benjaminově zemi, v okolí Jeruzaléma, v judských městech, v městech na Hoře, z Dolní země a z Negebu. Neboť já přivedu jejich zajatce nazpět, Jahvův výrok.

33 Zatímco byl Jeremiáš ještě zavřen ve strážním dvoře, ozvalo se mu takto Jahvovo slovo podruhé: ² Takto mluví Jahve, který udělal zemi a dal jí tvar a stálost – jeho jméno je Jahve! ³ Vzyvej mě, a odpovím ti; zvěstuji ti veliké a skryté věci, o nichž nic nevíš. ⁴ Neboť takto mluví Jahve, Bůh Izraele, o domech tohoto města a o domech judských králů, jejichž náspy a meč zničení přivodí; ⁵ o těch, kdo bojují proti Chaldejům, aby naplnili město mrtvolami, o těch, jež jsem zasáhl ve svém hněvu a ve své rozlícenosti, o těch, jejichž zlovolnost způsobila, že jsem se od tohoto města odvrátil. ⁶ Hle, já jim přináším lék a uzdravení; uzdravím je a zjevím jim řád pokoje a věrnosti. ⁷ Přivedu nazpět zajatce z Judy i zajatce z Izraele a ustavím je jako předtím. ⁸ Očistím je od každého provinění, jímž mě uráželi, odpustím všechna provinění, jimiž mě uráželi a jimiž se proti mně bouřili. ⁹ Jeruzalém se pro mne stane jménem plným jásotu, ctí, zaskví se přede všemi národy světa: až se dozvedí o všem dobru, které udělám, zmocní se jich bázeň a chvění nade vším štěstím a vším pokojem, jež mu poskytnu. ¹⁰ Takto mluví Jahve. V tom místě, o němž říkáte: „Je to zřícenina bez lidí a zvířat,“ v judských městech a na zpusťovaných ulicích Jeruzaléma, kde nejsou lidé ani zvířata, bude zase slyšet ¹¹ výkřiky radosti a veselí, volání ženicha a nevěsty, zpěv těch, kteří budou přinášet do Jahvova Chrámu oběti díkyvzdání a budou říkat: „Vzdávejte díky Jahvovi Sabaot, neboť Jahve je dobrý, neboť jeho láska trvá navěky!“ Neboť zajatce ze země přivedu nazpět, jako předtím, říká Jahve. ¹² Takto mluví Jahve Sabaot. V tomto rozbořeném místě, kde nejsou lidé ani zvířata, a ve všech jeho městech zase budou pastviny, kde pastýři dopřejí odpočinek svým ovčím. ¹³ Ve městech na horách, v Dolní zemi a v Negebu, v Benjaminově zemi, v okolí Jeruzaléma a v Judových městech budou ovce procházet pod rukou toho, kdo je počítá, říká Jahve. ¹⁴ Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy splním slib štěstí, který jsem vyslovil o Izraelově domu a o Judově domu. ¹⁵ V oněch dnech, v oné době dám, že Davidovi vzejde výhonek spravedlnosti, jenž bude v zemi konat právo a spravedlnost. ¹⁶ V oněch dnech bude Juda zachráněn a Jeruzalém bude bydlet v bezpečí. Hle, takové jméno ponese to město: „Jahve, naše spravedlnost.“ ¹⁷ Neboť takto mluví Jahve: Davidovi nebude nikdy chybět potomek, který by zaujal místo na trůně Izraelova domu. ¹⁸ A levitským kněžím nebudou nikdy chybět potomci, kteří by přede mnou stáli a přinášeli celopal, obraceli v dým nekrvavou oběť a po všechny dny přinášeli oběť. ¹⁹ Potom se Jeremiášovi takto ozvalo Jahvovo slovo: ²⁰ Takto mluví Jahve. Dokážete-li zničit mou smlouvu se dnem a mou smlouvu s nocí tak, aby den a noc už nenastávaly v určený čas, ²¹ zruší se také má smlouva s mým služebníkem Davidem, takže on už nebude mít syna, jenž by panoval na jeho trůně, a také s levity, kněžími, kteří mi slouží. ²² Jako nebeské vojsko, jež nelze sečíst, jako písek moře, jež nelze spočítat, tak rozmnožím potomstvo svého služebníka Davida a levity, kteří mi slouží. ²³ Jahvovo slovo se Jeremiášovi ozvalo takto: ²⁴ Nezpozoroval jsi, co říkají ti lidé: „Obě rodiny, které Jahve vyvolil, pak zase zavrhl!“ Proto pohrdají mým lidem, o němž se jim zdá, že už není národem. ²⁵ Proto takto mluví Jahve: Pokud jsem nestvořil den a noc a neustanovil zákony nebe a země, ²⁶ pak zavrhnou potomstvo Jakuba a svého služebníka Davida a přestanu si z jeho potomků brát ty, kteří budou vládnout Abrahámovu, Izákovu a Jakubovu potomstvu! Neboť přivedu nazpět jejich zajatce a slituji se nad nimi.

34 Slovo, jež se Jeremiášovi ozvalo od Jahva v době, kdy babylonský král Nabuchodonozor a celé jeho vojsko, všechna pozemská království pod jeho nadvládou a všechny národy vedli boj proti Jeruzalému a proti všem jeho městům. ² Takto mluví Jahve, Bůh Izraele: Jdi! Promluvíš k judskému králi Sedechiášovi a řekneš mu: Takto mluví Jahve. Hle, já vydám toto město do rukou babylonského krále a on je vypálí. ³ A ty neunikneš jeho ruce, ale budeš zaručeně zajat a vydán do jeho rukou. Očima budeš hledět babylonskému králi do očí a on s tebou bude hovořit tváří v tvář. Potom půjdeš do Babylonu. ⁴ Přesto slyš, judský králi Sedechiáši, Jahvovo slovo! Takto o tobě mluví Jahve: Nezemřeš mečem, ⁵ zemřeš v pokoji. A jako se pářily vůně pro tvé předky, dávné krále, kteří byli před tebou, právě tak se budou pářit vůně na tvou počest a bude se nad tebou naříkat: „Běda! Pane!“ To prohlašuji já, Jahvův výrok. ⁶ Prorok Jeremiáš ohlásil všechna tato slova judskému králi Sedechiášovi v Jeruzalémě; ⁷ vojsko babylonského krále tehdy vedlo boj proti Jeruzalému a proti všem judským městům, která ještě odolávala, totiž proti Lakiši a Azece, neboť z opevněných měst zůstávala mezi judskými městy jenom tato dvě. ⁸ Slovo, jež se Jeremiášovi ozvalo od Jahva poté, co král Sedechiáš uzavřel se vším jeruzalémským lidem smlouvu, kterou se vyhlášovalo osvobození: ⁹ každý měl propustit na svobodu své hebrejské otroky, muže i ženy, nikdo neměl nadále držet v otroctví žádného Judovce,

33:22 Nelze sečíst. V době, kdy tento zápis vznikl, bylo pozorovatelných asi 1100 nebeských těles. Dnes odhadujeme, že v pozorova-

vatelném vesmíru je přes 200 miliard galaxií; počet hvězd v nich nelze vyčíslit.

svého bratra. ¹⁰Všechna knížata a všechen lid, kteří se na této smlouvě podíleli, souhlasili s tím, že každý propustí na svobodu své otroky, muže i ženy, a nadále je nebude držet v otroctví; souhlasili a propustili je. ¹¹Ale potom si to rozmysleli a zase si vzali otroky, muže i ženy, které předtím osvobodili, a znovu je uvrhli do otroctví. ¹²Tehdy se Jeremiášovi takto ozvalo Jahvovo slovo: ¹³Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Uzavřel jsem s vašimi otci, když jsem je vyvedl z domu otroctví z egyptské země, smlouvu a řekl jsem: ¹⁴„Každý z vás po sedmi letech osvobodí svého hebrejského bratra, který se ti prodal; šest let bude tvým otrokem, potom ho od sebe propustíš na svobodu.“ Ale vaši otcové mě neposlouchali a nepopřáli mi sluch. ¹⁵A vy jste se dnes obrátili, udělali jste, co je v mých očích spravedlivé, když jste vyhlásili osvobození svého bližního; uzavřeli jste přede mnou smlouvu v Chrámě, jenž nese mé jméno. ¹⁶Potom jste si to rozmysleli, znesvětili jste mé jméno a každý jste si vzali nazpět svého otroka, muže či ženu, které jste předtím propustili na svobodu, a přinutili jste je, aby se znovu stali vašimi otroky. ¹⁷Proto mluví Jahve takto. Neuposlechli jste mě a nedali jste svobodu, každý svému bratru, každý svému bližnímu. Nuže, já dám svobodu – Jahvův výrok – meči, moru a hladu proti vám a způsobím, že budete budít úděs u všech království země. ¹⁸A způsobím, že ti muži, kteří zradili mou smlouvu, kteří nezachovali slova smlouvy, kterou přede mnou uzavřeli, se budou podobat teletí, jež rozsekli na dva kusy a pak mezi nimi procházeli. ¹⁹Judská knížata a jeruzalémská knížata, kleštěnce a všechen lid země, kteří prošli mezi kusy telete, ²⁰vydám do rukou jejich nepřátel a do rukou těch, kdo jim ukládají o život: jejich mrtvoly poslouží za potravu nebeskému ptactvu a pozemským zvířatům. ²¹I judského krále Sedechiáše a jeho knížata vydám do rukou jejich nepřátel, do rukou těch, kdo jim ukládají o život a do rukou vojska babylonského krále, které se teď právě stáhlo daleko od vás. ²²Hle, vydám příkaz – Jahvův výrok – a přivedu je nazpět k tomuto městu, aby na ně zaútočili, dobyli je a vypálili je. A z judských měst udělám pustinu, kde nikdo nebydlí.

35 Slovo, jež se Jeremiášovi ozvalo od Jahva v době judského krále, Josiášova syna Jojakima: ²„Jdi k zástupu Rekabovců, promluv s nimi a přiveď je do jedné ze síní Jahvova Chrámu a dej jim napít vína.“ ³Vzal jsem tedy Jaazanju, syna Chabasinjova syna Jirmejahua, i všechny jeho bratry a všechny jeho syny, celý zástup Rekabovců; ⁴přivedl jsem je do Jahvova Chrámu, do síně Božího muže, Jigdaluova syna Ben-Jochanana, do síně, jež sousedí se síní knížat, nad síní strážce prahu, Šalumova syna Maasejahua; ⁵před muže z rekabitského zástupu jsem postavil amfory plné vína i číše a řekl jsem jim: „Napijte se vína!“ ⁶Ale oni odpověděli: „Nepijeme víno, neboť náš předek, Rekabův syn Jonadab, nám dal tento příkaz: ‘Nebudete nikdy pít víno, ani vy, ani vaši synové; ⁷právě tak nesmíte stavět domy, ani sít, ani sázet vinici, ani nic z toho všeho mít v majetku; budete však po celý život bydlet pod stany, abyste po dlouhé dny žili na půdě, kde přebýváte.’“ ⁸Uposlechli jsme ve všem, co nám přikázal náš předek, Rekabův syn Jonadab, my, naši synové a naše dcery nepijeme nikdy víno, ⁹nestavíme obytné domy, nemáme v majetku ani vinice, ani pole, ani osivo, ¹⁰bydlíme pod stanem. Ve všem jsme uposlechli a děláme vše, co nám přikázal náš předek Jonadab. ¹¹Ale když babylonský král Nabuchodonozor vytáhl proti této zemi, řekli jsme si: ‘Pojdte! Vejděme do Jeruzaléma, ať unikneme vojsku Chaldejců a vojsku Aramu!’ A zůstali jsme v Jeruzalémě.“ ¹²Tehdy se Jeremiášovi takto ozvalo Jahvovo slovo: ¹³Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Jdi a řekni mužům z Judy a obyvatelům Jeruzaléma: Což nepochopíte ponaučení, že mých slov se má uposlechnout? – Jahvův výrok. ¹⁴Slova Rekabova syna Jonadaba byla zachovávána; zakázal svým synům pít víno a oni se ho dodnes nenapili a poslouchají tak příkazu svého předka. A mne, jenž jsem k vám neúnavně a naléhavě mluvil, jste neposlouchali. ¹⁵Neúnavně a mnohokrát jsem k vám posílal všechny své služebníky proroky a říkal jsem vám: Upusťte všichni od své špatné cesty, změňte své skutky k lepšímu, nechodte za jinými bohy a neslužte jim, a budete přebývat na půdě, kterou jsem dal vám a vašim otcům. Ale vy jste nepopřáli sluchu, neposlouchali jste mě. ¹⁶A tak potomci Rekabova syna Jonadaba zachovávali příkaz, který jim dal jejich předek, zatímco tento lid mě neposlouchal! ¹⁷Proto mluví Jahve, Bůh Sabaot, Bůh Izraele takto. Hle, přivedu na Judu a na všechny obyvatele Jeruzaléma veškeré neštěstí, jímž jsem jim hrozil: mluvil jsem k nim totiž, a oni mě neposlouchali, volal jsem je, a oni neodpověděli. ¹⁸Tehdy řekl Jeremiáš rekabitskému rodu: „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Jelikož jste uposlechli příkazu svého předka Jonadaba, jelikož jste zachovávali všechny jeho příkazy a žili podle všeho, co vám přikázal, ¹⁹nuže, takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Nikdy nebude Rekabovu synu Jonadabovi chybět potomek, jenž by stál přede mnou, navždy.“

36 Čtvrtého roku judského krále, Josiášova syna Jojakima, se Jeremiášovi ozvalo od Jahva toto slovo: ²Vezmi si svitek a napiš na něj všechna slova, která se ti ode mne ozvala o Izraelovi, Judovi a všech národech ode dne, kdy jsem k tobě – v Josiášově době – začal mluvit, až podnes. ³Možná, že až uslyší o všem zlém, co jim zamýšlím udělat, odvrátí se každý z Judova domu od své špatné cesty; pak jim budu moci odpustit

jejich nepravost a jejich hřích. ⁴Jeremiáš zavolal Nerijova syna Barucha a ten napsal na svitek, jak mu to říkal do pera, všechna slova, jež se prorokovi ozvala od Jahva. ⁵Tedy dal Jeremiáš Baruchovi tento příkaz: „Já už nemohu vstoupit do Jahvova Chrámu, mně se v tom brání. ⁶Ale ty půjdeš a přečteš lidu v postní den ze svitku, který jsi napsal, jak jsem ti říkal do pera, všechna Jahvova slova v jeho Chrámě. Stejně tak je přečteš všem Judovcům, kteří přijdou ze svých měst. ⁷Snad jejich úpěnlivá prosba Jahva obměkčí a každý z nich se odvrátí od své špatné cesty; neboť veliký je hněv a rozlícenost, jimiž Jahve tomuto lidu pohrozil.“ ⁸Nerijův syn Baruch se zachoval přesně podle příkazu, který mu dal prorok Jeremiáš, že má přečíst z té knihy Jahvova slova v jeho Chrámě. ⁹Pátého roku judského krále, Josiášova syna Jojakima, v devátém měsíci, byl před Jahva k postu svolán všecken jeruzalémský lid a veškerý lid, který tam mohl přijít, ze všech judských měst. ¹⁰Tedy Baruch přečetl z knihy Jeremiášova slova; byli v Jahvově Chrámě, v síni Gemarjahua, syna písaře Šafana, na horním dvoře, u vchodu do Nové brány Jahvova Chrámu: slyšet mohl všecken lid. ¹¹Když Mikajehu, syn Šafanova syna Gemarjahua, vyslechl Jahvova slova z té knihy, ¹²sešel do královského paláce, do písařovy síně. Tam zasedala všechna knížata: písař Elišama; Šemajahuův syn Delajahu; Akborův syn Elnatan; Šafanův syn Gemarjahu; Chananjahuův syn Sidkijahu a všechna ostatní knížata. ¹³Mikajehu jim vypravoval o všech slovech, která uslyšel, když je Baruch předčítal lidu do uší. ¹⁴Tedy knížata jednomyslně vypravila k Baruchovi Netanjahuova syna Jehudiho a Kušiho syna Šelemjahua se vzkazem: „Vezmi ten svitek, z něhož jsi předčítal lidu, a přijď.“ Nerijův syn Baruch tedy svitek vzal a přišel za nimi. ¹⁵Řekli mu: „Sedni si a předčítej nám to.“ A Baruch jim to přečetl. ¹⁶Když uslyšeli všechna ta slova, zděšeně se obrátili jeden na druhého a řekli Baruchovi: „O tom všem nutně musíme zpravit krále.“ ¹⁷A vyptávali se ¹⁸Barucha: „Pověz nám, jak jsi všechna ta slova napsal.“ Baruch jim odpověděl: „Jeremiáš mi je všechna říkal do pera a já jsem je inkoustem psal do této knihy.“ ¹⁹Tu řekla knížata Baruchovi: „Odejdi, ukryj se, a Jeremiáš také, ať nikdo neví, kde jste.“ ²⁰Potom se odebrali ke králi do dvora paláce a svitek uložili v síni písaře Elišamy. A o celé té věci zpravili krále. ²¹Král poslal Jehudiho pro svitek; on jej přinesl ze síně písaře Elišamy a předčítal ho před králem a přede všemi knížaty, jež stála kolem krále. ²²Král seděl ve svých zimních komnatách – bylo to v devátém měsíci – a před ním hořel v ohřívadle oheň. ²³Pokaždé, když Jehudi přečetl tři nebo čtyři sloupce, rozřezal je král písařovým nožkem a házel je na oheň v ohřívadle, až celý svitek shořel v ohni ohřívadla. ²⁴Ale ani král, ani žádný z jeho služebníků nebyli zděšeni, když slyšeli všechna ta slova, ani si neroztrhli svůj šat; ²⁵a přece Elnatan, Delajahu a Gemarjahu na krále naléhali, aby svitek nepálil; ale on je neposlouchal. ²⁶A přikázal královi synovi Jerachmeelovi, Azrielovi synovi Serajahuovi a Abdeelovu synovi Šelemjahuovi, aby se chopili písaře Barucha a proroka Jeremiáše. Ale Jahve je ukryl. ²⁷Tedy, poté co král spálil svitek se slovy, která napsal Baruch, jak mu je Jeremiáš říkal do pera, se Jeremiášovi ozvalo Jahvovo slovo: ²⁸„Vezmi si jiný svitek, napiš na něj všechna slova, která stála už v prvním svitku, jež judský král Jojakim spálil. ²⁹A proti judskému králi Jojakimovi řekneš: Takto mluví Jahve. Ty jsi spálil ten svitek a přitom jsi řekl: ‘Proč se tam psalo: Je jisté, že přijde babylonský král, vyplní tuto zemi a vyhubí v ní lidi i zvířata?’ ³⁰Proto mluví Jahve proti judskému králi Jojakimovi takto. Už nebude mít nikoho, kdo by zasedl na Davidův trůn, a jeho mrtvola bude vydána žáru dne i chladu noci. ³¹Jeho samého, jeho potomky i jeho služebníky potrestám za jejich provinění; přivedu na ně, na obyvatele Jeruzaléma a na muže z Judy veškeré neštěstí, jímž jsem jim hrozil, aniž mě oni poslouchali.“ ³²Jeremiáš vzal jiný svitek a předal jej Nerijovu synovi, písaři Baruchovi, který tam napsal, jak mu Jeremiáš říkal do pera, všechna slova knihy, kterou judský král Jojakim spálil. Navíc tam byla přidána mnohá slova jim podobná.

37 Namísto Jojakimova syna Jechoniáše se králem stal Josiášův syn Sedechiáš: babylonský král Nabuchodonozor ho ustanovil králem v Judově zemi. ²Ale ani on, ani jeho služebníci, ani lid země neposlouchali slova, která prostřednictvím proroka Jeremiáše vyřkl Jahve. ³Král Sedechiáš vypravil Šelemjova syna Jukala a Maasejova syna, kněze Sofoniáše k proroku Jeremiášovi s tímto poselstvím: „Pomodli se přece za nás k Jahvovi, našemu Bohu!“ ⁴Jeremiáš chodil volně mezi lidem: dosud ho neuvrhli do vězení. ⁵Mezitím faraonovo vojsko vytáhlo z Egypta; když se to dozvěděli Chaldejci, kteří obléhali Jeruzalém, odtáhli. ⁶Tedy se Jeremiášovi takto ozvalo Jahvovo slovo: ⁷Takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Judskému králi, který vás za mnou poslal pro radu, dáte tuto odpověď: Faraonovo vojsko vytáhlo na pomoc vám? Půjde zpátky, do své egyptské země! ⁸Chaldejci se vrátí, zaútočí na toto město, dobudou je a podpálí. ⁹Takto mluví Jahve. Neklamte sami sebe a neříkejte: „Chaldejci od nás odejdou nadobro,“ neboť oni neodejdou! ¹⁰I kdybyste rozsekali na kousky celé chaldejské vojsko, jež proti vám válčí, a zbyli z něho jen ranění, každý z nich by povstal ze svého stanu a toto město by zapálil. ¹¹V době, kdy chaldejské vojsko odtáhlo kvůli faraonovu vojsku od Jeruzaléma, ¹²vyšel Jeremiáš z Jeruzaléma, aby zašel do Benjaminovy země a mezi obyvatelstvem tam převzal svůj podíl. ¹³Když byl u Benjaminovy brány, stál tam jakýsi Jireijaj, syn Chananjova syna Šelemji, velitel stanoviště stráží; zadržel proroka Jeremiáše a řekl: „Přebíháš k Chaldecům!“ ¹⁴Jeremiáš odpověděl: „To je lež! Nepřebíhám

k Chaldejčům!“ Ale Jireijaj Jeremiáše neposlouchal, zadržel ho a odvedl ke knížatům. ¹⁵Ti byli na Jeremiáše rozlícení, zbili ho a uvrhli do žaláře v obydlí písaře Jehonatana, jež bylo proměněno ve vězení. ¹⁶Tak byl Jeremiáš uvržen do jakéhosi klenutého sklepení a dlouho tam pobyl. ¹⁷Král Sedechiáš pro něho poslal. A ve svém paláci se ho král potají otázal: „Je nějaké slovo od Jahve?“ Jeremiáš odpověděl: „Ano!“ A dodal: „Do rukou babylonského krále budeš vydán!“ ¹⁸Pak Jeremiáš králi Sedechiášovi řekl: „Čím jsem se prohřešil proti tobě, proti tvým služebníkům nebo proti tomuto lidu, že jste mě uvrhli do vězení?“ ¹⁹Kdepak jsou vaši proroci, kteří vám zvěštovali: ‘Babylonský král nevytáhne proti vám, ani proti této zemi?’ ²⁰Teď, můj pane králi, prosím, poslouchej, kéž tě obměkčí má úpěnlivá prosba: Nedávej mě odvést nazpět k písaři Jehonatanovi, aby mě tam nepotkala smrt.“ ²¹Král Sedechiáš tedy vydal příkaz: Jeremiáše zavřeli ve strážním dvoře a každý den mu dávali chlebovou placku z ulice pekařů, tak dlouho, dokud ve městě zcela nedošel chléb. Tak Jeremiáš zůstal ve strážním dvoře.

38 Ale Matanův syn Šefatja, Pašchurův syn Gedaljahu, Šelemjahuův syn Jukal a Malkijův syn Pašchur slyšeli slova, jimiž se Jeremiáš obracel ke všemu lidu: ²„Takto mluví Jahve. Kdo zůstane v tomto městě, zemře mečem, hladem a morem; ale kdo vyjde a vzdá se Chaldejčům, zůstane naživu, svůj život bude mít jako kořist: Bude žít!“ ³Takto mluví Jahve: Toto město bude určitě vydáno do rukou vojska babylonského krále a on se ho zmocní!“ ⁴Tu knížata řekla králi: „Ať je ten člověk vydán na smrt! On bere odvahu bojovníkům, kteří zůstali v tomto městě, i všemu lidu, když k nim vede takové řeči. Ano, ten člověk neusiluje vůbec o pokoj pro tento lid, nýbrž o jeho neštěstí.“ ⁵Král Sedechiáš odpověděl: „Hle, máte ho v rukou, neboť král nemá vůči vám žádnou moc!“ ⁶Oni se tedy Jeremiáše chopili a uvrhli ho do cisterny krále syna Malkijahua ve strážním dvoře; spustili ho po provazech. V té cisterně nebyla žádná voda, ale bahno, a Jeremiáš zapadl do bahna. ⁷Kušita Ebed-Melek, kleštěnec ve službách královského paláce, se dozvěděl, že Jeremiáše uvrhli do cisterny. Když král seděl u Benjaminovy brány, ⁸vyšel Ebed-Melek z královského paláce a obrátil se na krále: ⁹„Můj pane králi, ti muži jednali špatně, když takhle naložili s prorokem Jeremiášem; hodili ho do cisterny: namísto zemře hladem, neboť ve městě už není chleba.“ ¹⁰Král dal tedy Kušitovi Ebed-Melekovi tento příkaz: „Vezmi si odsud třicet mužů a vytáhni proroka Jeremiáše z cisterny dřív, než zemře.“ ¹¹Ebed-Melek s sebou ty muže vzal, vešel do královského paláce, do šatny Pokladnice; odtud si vzal všelijaké cáry a hadry a ty dal po provazech spustit k Jeremiášovi do cisterny. ¹²Kušita Ebed-Melek Jeremiášovi řekl: „Podlož si těmi cáry a hadry provazy v podpaží.“ Jeremiáš to udělal. ¹³Pak Jeremiáše na provazech vyzdvihli a vytáhli ho z cisterny. A Jeremiáš zůstal ve strážním dvoře. ¹⁴Král Sedechiáš poslal pro proroka Jeremiáše ke třetímu vchodu do Jahvova Chrámu. Král Jeremiášovi řekl: „Dožaduj se od tebe slova; neutajuj ho přede mnou!“ ¹⁵Jeremiáš Sedechiášovi odpověděl: „Když ti ho zvěstují, dáš mě usmrtit, vid? A poradím-li ti, nebudeš mě poslouchat!“ ¹⁶Král Sedechiáš tedy potají složil Jeremiášovi tuto přísahu: „Jako že žije Jahve, jenž nám dal tento život, nedám tě usmrtit a nevydám tě do rukou těchto mužů, kteří ti ukládají o život.“ ¹⁷Jeremiáš tedy Sedechiášovi řekl: „Takto mluví Jahve, Bůh Sabaot, Bůh Izraele. Vyjdeš-li a vzdáš-li se velitelům babylonského krále, zachrání si život a toto město nebude vypáleno; zůstaneš naživu ty i tvá rodina. ¹⁸Ale nevyjdeš-li a nevzdáš-li se velitelům babylonského krále, bude toto město vydáno do rukou Chaldejců a oni je vypálí; a ty z jejich rukou nevyvážneš.“ ¹⁹Tu král Sedechiáš Jeremiášovi řekl: „Bojím se Judovců, kteří přeběhli k Chaldejčům; Chaldejci by mě mohli vydat do jejich rukou a oni by se mnou zle naložili.“ ²⁰Jeremiáš odpověděl: „Nevydají tě. Poslouchej přece Jahvův hlas, podle něhož jsem k tobě promluvil, a pak ti bude dobře a vyvážneš životem.“ ²¹Odmítneš-li však vyjít, pohled, co mi Jahve ukázal: ²²Hle, všechny ženy, které ještě zůstaly v paláci judského krále, budou vyvedeny k velitelům babylonského krále; a řeknou: Svedli tě, podvedli tě tví dobří přátelé! Nohy se ti boří do bahna, oni utekli!“ ²³Ano, všechny tvé ženy i tvé děti vyvedou k Chaldejčům. A ty jejich rukám neunikneš, ale budeš sevřen v pěsti babylonského krále. A toto město bude vypáleno.“ ²⁴Sedechiáš řekl Jeremiášovi: „Ať se o těch slovech nikdo nedozví, jinak bys zemřel. ²⁵Doslechnou-li se knížata o mém rozhovoru s tebou a přijdou-li a řeknou ti: ‘Pověz nám, co jsi řekl králi a co ti řekl král; nic nám neskrývej, jinak tě dáme usmrtit,’ ²⁶odpovíš jim: ‘Předložil jsem králi tuto žádost: Ať mě neposílá nazpět k Jehonatanovi, abych tam zemřel.’“ ²⁷Všechna knížata opravdu přišla za Jeremiášem a vyptávala se ho. Sdělil jim přesně to, co mu přikázal král. Nechali ho tedy na pokoji, neboť onen rozhovor nikdo nevyslechl. ²⁸A Jeremiáš zůstal ve strážním dvoře, dokud Jeruzalém nebyl dobyt. A byl tam, když byl Jeruzalém dobyt.

39 Devátého roku judského krále Sedechiáše, desátého měsíce, přitáhl babylonský král Nabuchodonozor s celým svým vojskem k útoku na Jeruzalém a oblehli jej. ²Jedenáctého Sedechiášova roku, ve čtvrtém měsíci, devátého toho měsíce, byl do města učiněn průlom. ³Vtrhli tam všichni vojevůdci babylonského krále a zřídili si stanoviště u Prostřední brány: Nergalsareser, Samgar-Nebo, vysoký hodnostář Sar-Sekim, velký

mág Nergalsareser a všichni ostatní velitelé babylonského krále. – ⁴ Jakmile je judský král Sedechiáš a všichni jeho válečníci uviděli, uprchli a v noci vyšli z města směrem ke králově zahradě, branou mezi dvěma hradbami; dali se cestou k Arabě. ⁵ Ale chaldejské oddíly je pronásledovaly a dostihly Sedechiáše na jeriškých planinách. Uvěznilo ho a odvedl do Ribly v zemi Hamat, k babylonskému králi Nabuchodonozorovi, a ten ho postavil před soud. ⁶ Babylonský král dal v Rible před Sedechiášovýmá očima zabít jeho syny. Stejně tak dal babylonský král pobít všechny judské přední muže. ⁷ Pak Sedechiášovi vypíchal oči, dal ho spoutat do želez a odvést do Babylonu. ⁸ Chaldejci vypálili královský palác i soukromé domy; strhli jeruzalémské hradby. ⁹ Velitel stráže Nebuzaradan odvezl do Babylonu zbytek obyvatelstva ponechaného ve městě, přeběhlíky, kteří se mu vzdali, a zbytek řemeslníků. ¹⁰ Velitel stráže Nebuzaradan v judské zemi naopak ponechal z lidu ty, kdo byli chudí a nic neměli; zároveň jim přidělil vinice a pole. ¹¹ O Jeremiášovi dal babylonský král Nabuchodonozor veliteli stráže Nebuzaradanovi tento příkaz: ¹² „Vezmi si ho, měj ho na očích, nedělej mu nic zlého, ale nakládej s ním, jak po tobě bude žádat.“ ¹³ Toto poslání svěřil (veliteli stráže Nebuzaradanovi), vysokému hodnostáři Nebušazbanovi, velkému mágovi Nergalsareserovi a všem velitelům babylonského krále. ¹⁴ – Oni poslali muže, aby vysvobodili Jeremiáše ze strážního dvora, a svěřili ho Godoliášovi, synovi Šafanova syna Achikama, ten ho odvedl domů a on přebýval uprostřed lidu. ¹⁵ Zatímco byl Jeremiáš zavřen ve strážním dvoře, ozvalo se mu takto Jahvovo slovo: ¹⁶ Jdi a řekni Kušitovi Ebed-Melekovi: Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Hle, naplním proti tomuto městu svá slova plná neštěstí, a nikoli štěstí. Ta se onoho dne skutečně tobě před očima. ¹⁷ Ale tebe onoho dne osvobodím – Jahvův výrok – a ty nebudeš vydán do rukou mužů, před nimiž se chvěješ. ¹⁸ Ano, dozajista tě nechám uniknout: nepadneš mečem, svůj život budeš mít jako kořist, neboť jsi svou důvěru vložil ve mne, Jahvův výrok.

40 Slovo, jež se Jeremiášovi ozvalo od Jahva poté, co ho velitel stráže Nebuzaradan propustil z Ramy; vzal ho, když byl spoutaný uprostřed všech zajatců z Jeruzaléma a z Judy, které odvlékali do Babylonu. ² Velitel stráže tedy vzal Jeremiáše a řekl mu: „Jahve, tvůj Bůh, předpověděl této zemi toto neštěstí ³ a přivodil je. Jahve jednal podle svých hrozeb. Vy jste totiž proti Jahvovi hřešili a neposlušali jste jeho hlas: a tak se vám to neštěstí přihodilo. ⁴ Nyní, hleď, ještě dnes tě vyprošťuji z pout, která máš na rukou. Zachce-li se ti doprovodit mě do Babylonu, pojď, budou na tobě spočívat mé oči. Nechceš-li mě tam doprovázet, nedělej to. Hleď, celá země je před tebou; můžeš jít, kam se ti bude zdát dobré a správné jít.“ ⁵ A když Jeremiáš stále neodcházel, dodal: „Můžeš se obrátit na Godoliáše, syna Šafanova syna Achikama, jehož babylonský král jmenoval správcem Judových měst, a zůstat s ním uprostřed lidu, anebo jít, kamkoli se ti zlíbí.“ Pak mu velitel stráže dal zásoby a dar a propustil ho. ⁶ A Jeremiáš se odebral do Mispy, k Achikamovu synovi Godoliášovi, a zůstal s ním mezi těmi, kdo z lidu zbyli v zemi. ⁷ Všichni velitelé vojska, kteří byli se svými muži v poli, se dozvěděli, že babylonský král ustanovil Achikamova syna Godoliáše za správce země a svěřil mu muže, ženy a děti a ty z drobného lidu, kdo nebyli odvečeni do Babylonu. ⁸ Přišli za Godoliášem do Mispy: Netanjahuův syn Jišmael, Kareachovi synové Jochanan a Jonatan, Tanchumetův syn Seraja, synové Netofatana Efaje, Jezanjahu, syn Makatana, oni i jejich mužové. ⁹ Godoliáš, syn Šafanova syna Achikama, jim i jejich mužům přísězně prohlásil: „Nebojte se sloužit Chaldecům, zůstaňte v zemi, služte babylonskému králi a dobře se vám povede. ¹⁰ Hle, já sám se usazuji v Mispě jako váš zástupce před Chaldejci, kteří k nám přicházejí. Vy však sklízejte víno, ovoce a olej, naplňte si džbány a zůstaňte ve městech, která držíte.“ ¹¹ Také všichni Judovci, kteří byli v Moabu, u Amonitů, v Edomu a v kterékoli další zemi, se dozvěděli, že babylonský král ponechal Judovi zbytek lidu a ustanovil nad ním Godoliáše, syna Šafanova syna Achikama. ¹² Všichni tito Judovci se tedy navrátili ze všech míst, kam byli rozptýleni; když se vrátili do judské země, ke Godoliášovi do Mispy, sklídili hojně vína a ovoce. ¹³ Kareachův syn Jochanan a všichni velitelé vojska, kteří byli v poli, přišli za Godoliášem do Mispy ¹⁴ a řekli mu: „Víš, že král Amonitů Baalis poslal Netanjova syna Jišmaela, aby ti ukládal o život?“ Ale Achikamův syn Godoliáš jim nevěřil. ¹⁵ Kareachův syn Jochanan dokonce Godoliášovi v Mispě potají řekl: „Půjdu a zabiji Netanjova syna Jišmaela, aniž se to kdo dozví. Proč by ti měl ukládat o život a proč by měli být rozptýleni všichni Judovci, kteří se kolem tebe shromáždili? Proč by měl zbytek Judy zahynout?“ ¹⁶ Ale Achikamův syn Godoliáš Kareachovu synovi Jochananovi odpověděl: „Nedělej to, neboť to, co říkáš o Jišmaelovi, není pravda!“

41 Jišmael, syn Elišamova syna Netanji, který byl z královského rodu, přišel v sedmém měsíci spolu s královskými velmoži a deseti muži za Achikamovým synem Godoliášem do Mispy. A zatímco tam v Mispě společně jedli, ² povstal Netanjův syn Jišmael se svými deseti muži a mečem zabili Godoliáše, syna Šafanova syna Achikama. Tak usmrtili toho, jehož babylonský král ustanovil nad zemí. ³ Stejně tak pobil Jišmael všechny Judovce, kteří byli s ním, s Godoliášem, v Mispě, i Chaldejce, kteří tam byli – to byli válečníci. ⁴ Druhého

dne po Godoliášově zavraždění, když o tom ještě nikdo nevěděl, ⁵ přišli mužové ze Sichemu, Sila a Samaří; bylo jich osmdesát, měli oholený vous, roztržený šat a zářezy na těle; nesli obětní dary a kadidlo, které chtěli předložit v Jahvově Chrámě. ⁶ Z Mispy jim vyšel vstříc Netanjův syn Jišmael a cestou plakal. Když k nim došel, řekl jim: „Pojďte k Achikamovu synovi Godoliášovi.“ ⁷ Ale když se dostali až doprostřed města, Netanjův syn Jišmael je s pomocí svých mužů pobil a dal je hodit na dno cisterny. ⁸ Přesto se mezi nimi našlo deset mužů, kteří Jišmaelovi řekli: „Nech nás naživu, vždyť máme v polích ukryté zásoby, pšenici, ječmen, olej a med.“ On je tedy ušetřil a neusmrtil je spolu s jejich bratry. ⁹ Cisterna, do níž Jišmael hodil všechny mrtvoly mužů, které pobil, byla ona velká cisterna, kterou zřídil král Asa proti izraelskému králi Bašovi. Právě ji Netanjův syn Jišmael naplnil povražděnými muži. ¹⁰ Potom Jišmael zajal celý zbytek lidu, který byl v Mispě, královy dcery a veškerý lid, který zůstal v Mispě, jež velitel stráže Nebuzaradan svěřil Achikamovu synovi Godoliášovi; Netanjův syn Jišmael je odvedl jako zajatce a dal se na pochod, aby se dostal k Amonitům. ¹¹ Když se Kareachův syn Jochanan a všichni velitelé, kteří byli s ním, dozvěděli o všech zločinech Netanjova syna Jišmaela, ¹² shromáždili všechny své muže a vyrazili k útoku na Netanjova syna Jišmaela. Dostihli ho u velkého rybníka v Gabaonu. ¹³ Když veškerý lid kolem Jišmaela uviděl Kareachova syna Jochanana a všechny velitele, kteří ho provázeli, velice se zaradoval. ¹⁴ Všichni ti lidé, které Jišmael odváděl z Mispy, se obrátili čelem vzad a odešli za Kareachovým synem Jochananiem, ¹⁵ Netanjův syn Jišmael pak s osmi muži Jochananovi uprchl a odešel k Amonitům. ¹⁶ Tu Kareachův syn Jochanan a všichni velitelé, kteří ho provázeli, shromáždili veškerý zbytek lidu, jež Netanjův syn Jišmael, poté co zabil Achikamova syna Godoliáše, odváděl z Mispy jako zajatce: muže – válečníky, ženy i děti, a také kleštěnce, jež vedli nazpět z Gabaonu. ¹⁷ Dali se na pochod a cestou se zastavili v Kimhanově útulku počestných u Betléma a pak došli do Egypta, ¹⁸ daleko od Chaldejců, kterých se báli, neboť Netanjův syn Jišmael zabil Achikamova syna Godoliáše, jehož babylonský král ustanovil nad zemí.

42 Tu všichni velitelé, zvláště Kareachův syn Jochanan a Hošajův syn Azarja a také veškerý lid, malí i velcí, přišli ² a řekli proroku Jeremiášovi: „Kéž tě obměkčí naše úpěnlivá prosba! Přimluv se u Jahva, svého Boha, za nás a za veškerý tento zbytek – neboť nás zbylo, jak vidíš na vlastní oči, velmi málo z toho, kolik nás bývalo – ³ ať nám Jahve, tvůj Bůh, vyjeví, po jaké cestě máme jít a co máme dělat.“ ⁴ Prorok Jeremiáš jim odpověděl: „Slyším. Podle vašeho přání se za vás přimluvím u Jahva, vašeho Boha; a sdělím vám každé slovo, jež vám Jahve odpoví, a nic z toho vám nezamlčím.“ ⁵ Oni pak Jeremiášovi řekli: „Ať je Jahve proti nám pravdivým a věrným svědkem, nebudeme-li jednat přesně podle slova, jež ti pro nás Jahve, tvůj Bůh, sešle.“ ⁶ Ať to bude příjemné či nepříjemné, uposlechneme hlasu Jahva, svého Boha, k němuž tě vysíláme: tak budeme šťastní, že jsme uposlechli hlasu Jahva, svého Boha.“ ⁷ Po deseti dnech se Jeremiášovi ozvalo Jahvovo slovo. ⁸ Zavolal si tedy Kareachova syna Jochanana a všechny velitele, kteří byli u něho, a také veškerý lid, malé i velké. ⁹ Řekl jim: „Takto mluví Jahve, Bůh Izraele, za nímž jste mě vyslali, abych mu přednesl vaši úpěnlivou prosbu. ¹⁰ Zůstanete-li opravdu v této zemi, postavím vás, a už vás nezbořím, zasadím vás, a už vás nevytrhnu. Neboť budu litovat toho zlého, co jsem vám způsobil. ¹¹ Nebojte se babylonského krále, před nímž jste celí vystrašení. Nebojte se ho – Jahvův výrok –, neboť jsem s vámi, abych vás zachránil a vyprostil vás z jeho ruky. ¹² Způsobím, že se vám dostane slitování, tak aby se on nad vámi slitoval a nechal vás, abyste se vrátili na svou půdu. ¹³ Řeknete-li však: ‘Nezůstaneme v této zemi,’ a neuposlechnete-li tak hlasu Jahva, svého Boha, ¹⁴ řeknete-li: ‘Ne! Půjdem do egyptské země; tam už neuvidíme válku, už neuslyšíme troubení rohu a už nám nebude chybět chleba; tam chceme přebývat,’ ¹⁵ pak tedy, Judův zbytku, slyšte Jahvovo slovo: Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Jste-li rozhodnutí jít do Egypta a vstoupíte-li tam, abyste se tam usídlili, ¹⁶ meč, kterého se obáváte, vás dostihne tam, v egyptské zemi; a hlad, který vás znepokojuje, se vám pověsí na paty tam, v Egyptě: právě tam zemřete! ¹⁷ A všichni muži, kteří jsou odhodláni jít do Egypta a usídlit se tam, zemřou tam mečem, hladem a morem: ani jeden z těch, kdo přežili a vyvázli životem, neunikne neštěstí, které na ně přivedu. ¹⁸ Ano, takto mluví Jahve, Bůh Izraele. Jako se vylil můj hněv a má rozlícenost na obyvatele Jeruzaléma, tak se má rozlícenost vyleje na vás, odeberete-li se do Egypta. Budete vzbuzovat hnus, ohromení, proklínání a posměch, a tato místa už nespátríte. ¹⁹ Judův zbytku, Jahve vám prohlásil: ‘Nechodte do Egypta!’ Vězte, že dnes jsem vás slavnostně varoval. ²⁰ Sami jste se dostali na scestí, když jste mě vyslali k Jahvovi, svému Bohu, se slovy: ‘Přimluv se za nás u Jahva, našeho Boha, a oznam nám vše, co ti Jahve, náš Bůh, přikáže, a my to vykonáme.’ ²¹ A dnes vám to oznamuji, ale vy neposloucháte hlas Jahva, svého Boha, v ničem, s čím mě posílá, abych vám řekl. ²² Tak abyste věděli, zemřete mečem, hladem a morem na místě, kam jste toužili se odebrat a usídlit se tam.“

43 Když Jeremiáš dopověděl veškerému lidu všechna slova Jahva, jejich Boha, jimiž ho Jahve, jejich Bůh, pro ně pověřil – po přednesení všech těch slov – ² Hošajův syn Azarja, Kareachův syn Jochanan a všichni

ti nadutí muži odpověděli Jeremiášovi: „Ty nám tady lžeš, Jahve, náš Bůh, ti neuložil, abys řekl: ‘Nechodte do Egypta a neusazujte se tam.’³ Ale to tě proti nám popouzí Nerijův syn Baruch, aby nás vydal do rukou Chaldejců, kteří nás pošlou na smrt nebo nás odvedou do Babylonu.“⁴ A tak ani Kareachův syn Jochanan, ani žádný velitel, ani nikdo z lidu neuposlechl Jahvova hlasu, že mají zůstat v Judově zemi.⁵ Kareachův syn Jochanan a všichni velitelé vojska odvedli veškerý Judův zbytek, ty, kteří se ode všech národů, kam byli rozptýleni, navrátili, aby přebývali v Judově zemi,⁶ muže, ženy i děti, a také královny dcery a všechny osoby, které velitel stráže Nebuzaradan ponechal s Godoliášem, synem Šafanova syna Achikama, především proroka Jeremiáše a Nerijova syna Barucha.⁷ Odebrali se tedy do Egypta, protože neuposlechli Jahvova hlasu, a dorazili do Tachpanchesu.⁸ V Tachpanchesu se Jeremiášovi ozvalo Jahvovo slovo takto: ⁹Vezmi velké kameny a před Judovci je zapuť do malty na terase, jež se nachází u vchodu do faraonova paláce v Tachpanchesu.¹⁰ Potom těm mužům řekni: „Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Hle, pošlu pro svého služebníka, babylonského krále Nabuchodonozora; na těchto kamenech, které jsem zapustil, postaví svůj trůn a rozestře nad nimi svůj baldachýn.¹¹ Přejde a bude bít egyptskou zemi: Kdo moru, ten moru! Kdo zajetí, ten do zajetí! Kdo meči, ten pod meč!¹² Zapálí chrámy egyptských bohů, ty bohy spálí nebo je odvede, zahalí se egyptskou zemí, jako se pastýř halí svým pláštěm, pak z ní v pokoji vyjde.¹³ Rozbije obelisky chrámu Slunce, který je v Egyptě, a vypálí chrámy egyptských bohů.“

44 Slovo, jež se Jeremiášovi ozvalo pro všechny Judovce usazené v egyptské zemi, sídlící v Migdolu, Tachpanchesu, Nofu a v zemi Patros.² Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Viděli jste veškeré neštěstí, jež jsem přivedl na Jeruzalém a na všechna Judova města: hle, dnes jsou v troskách a bez obyvatel.³ Je to kvůli zlým činům, jichž se dopouštěli, aby mě dráždili, když chodili pálit kadidlo a sloužit cizím bohům, které neznali ani oni, ani vy, ani vaši otcové.⁴ Neúnavně jsem k vám posílal všechny své služebníky proroky, posílal jsem je, aby říkali: „Nedělejte tu ohavnost, kterou nenávidím!“⁵ Ale oni vůbec neposlouchali, ani mi nepropůjčili sluch tak, aby se odvrátili od své zlovolnosti a už nepálili kadidlo jiným bohům.⁶ Tu se má rozlícenost a můj hněv vylily, zapálily Judova města a ulice Jeruzaléma, jež byly obráceny v trosky a v pustinu, jak je tomu dnes.⁷ A nyní, takto mluví Jahve, Bůh Sabaot, Bůh Izraele: Proč si sami působíte tak velké zlo? Kvůli vám budou z Judova středu vyhlazeni muži i ženy, děti i kojenci a nezůstane vám žádný zbytek,⁸ protože jste mě dráždili dílem svých rukou, tím, že jste pálili kadidlo jiným bohům na této egyptské půdě, kam jste se přišli usídlit, a tak jste pracovali na svém vlastním vyhlazení a u všech národů země jste si vysloužili proklínání a výsměch.⁹ Zapomněli jste na zlé činy svých otců, na zlé činy judských králů a svých knížat, na své vlastní zlé činy a na zlé činy svých žen spáchané v Judově zemi a v ulicích Jeruzaléma?¹⁰ Až dodnes nepocítili žádnou kajícínost, žádnou bázeň a vůbec nechodili podle mého Zákona a mých předpisů, jež jsem položil před vás a před vaše otce.¹¹ Proto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele takto. Hle, obrátím se proti vám k vašemu neštěstí a vyhladím celého Judu.¹² Odstraním zbytek Judy, jenž se obrátil k egyptské zemi, aby tam vstoupil a usídlil se tam: Všichni na egyptské půdě zahynou, padnou mečem, zahynou hladem, malí i velcí; mečem a hladem pomřou a budou vzbuzovat hnus, ohromení, proklínání a posměch.¹³ Navštívím ty, kdo se usadili v egyptské zemi, jako jsem navštívil Jeruzalém: mečem, hladem a morem.¹⁴ Ani jeden z těch, kdo vyvázli životem a kdo přežili v tom zbytku Judy, jenž se přišel usídlit do egyptské země, neunikne a nevrátí se do Judovy země, kam se horoucně touží vrátit a přebývat tam. Nevrátí se tam totiž, až na několik, kteří vyvážnou životem.¹⁵ Tu všichni muži, kteří věděli, že jejich ženy páli kadidlo cizím bohům, a všechny přítomné ženy – velké shromáždění – (a všichni lidé usazení v egyptské zemi a v Patrosu) dali Jeremiášovi tuto odpověď:¹⁶ „Pokud jde o slovo, s nímž ses na nás v Jahvově jménu obrátil, nechceme tě poslouchat;¹⁷ ale budeme nadále dělat to, co jsme slíbili: přinášet v oběť kadidlo Nebeské královně a vylévat jí úlitby, jak jsme to dělali my i naši otcové, naši králové a naše knížata v Judových městech a v ulicích Jeruzaléma: tehdy jsme měli chleba do sytosti, byli jsme šťastní a vůbec jsme nevěděli o neštěstí.¹⁸ Ale od té doby, co jsme přestali Nebeské královně přinášet v oběť kadidlo a vylévat jí úlitby, všeho se nám nedostávalo a hynuli jsme mečem a hladem.¹⁹ Ostatně když přinášíme v oběť kadidlo Nebeské královně a vyléváme jí úlitby, cožpak jí připravujeme koláče s její podobou a vyléváme jí úlitby bez vědomí svých manželů?“²⁰ Ale Jeremiáš prohlásil všemu lidu, mužům i ženám, všem, kdo mu dali onu odpověď:²¹ „Nevzpomněl si Jahve právě na to kadidlo, které jste přinášeli v oběť v Judových městech a v ulicích Jeruzaléma vy i vaši otcové, vaši králové a vaše knížata a také lid země, a nevystoupilo mu právě ono do srdce?²² Jahve se už nemohl déle ovládat před zlovolností vašich skutků, před ohavnými věcmi, které jste dělali: tak se z vaší země staly trosky, úděs a prokletí bez obyvatel, jak je tomu dnes.²³ To protože jste přinášeli v oběť kadidlo a hřešili proti Jahvovi, neposlouchali jste Jahvův hlas a nechodili jste podle jeho Zákona, jeho předpisů a jeho nařízení; a proto vás postihlo to neštěstí, jak je tomu dnes.“²⁴ Potom se Jeremiáš obrátil k veškerému lidu, zvláště ke všem ženám: „Slyšte Jahvovo slovo, vy všichni Judovci, kteří jste v egyptské zemi:²⁵ Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Vy i vaše ženy jste svými ústy slibovali a svými

rukama uváděli ve skutek! Řekli jste: 'Přesně splníme sliby, které jsme učinili: přinášet v oběť kadidlo Nebeské královně a vylévat jí úlitby.' Nuže! Dodržte své sliby, plňte přesně své sliby! ²⁶ Přesto, vy všichni Judovci, usazení v egyptské zemi, slyšte Jahvovo slovo: hle, přísahám to při mém velkém Jménu, říká Jahve. V celé egyptské zemi už ústa žádného muže z Judy nevyšloví mé Jméno; nikdo už neřekne: 'Jako že žije Pán Jahve!' ²⁷ Hle, budu nad nimi bdít k jejich neštěstí, a ne k jejich štěstí: všichni mužové z Judy, kteří jsou v egyptské zemi, zahynou mečem a hladem, až úplně vymrou. ²⁸ Přesto ti, kteří uniknou meči, se navrátí – v malém počtu – z egyptské země do Judovy země. Tehdy veškerý Judův zbytek, který přišel do egyptské země, aby se tam usídlil, pozná, čím slovo se uskutečňuje: Moje, nebo jejich! ²⁹ A toto je pro vás – Jahvův výrok – znamení, že vás na tomto místě navštívím: pak poznáte, že se skuteční má hrozebná slova proti vám. ³⁰ Takto mluví Jahve. Hle, vydám egyptského krále, faraona Hofru, do rukou jeho nepřátel a do rukou těch, kdo mu ukládají o život, stejně jako jsem vydal judského krále Sedechiáša do rukou babylonského krále Nabuchodonozora, jeho nepřítele, jenž mu ukládal o život.“

45 Slovo, jímž se prorok Jeremiáš obrátil na Nerijova syna Barucha, když čtvrtého roku judského krále Josiášova syna Jojakima napsal do knihy ona slova, jak mu to Jeremiáš říkal do pera. ² Takto mluví Jahve, Bůh Izraele, o tobě, Baruchu. ³ Řekl jsi: „Běda mně. Vždyť Jahve na mne kupí strasti a bolesti! Samým sténáním jsem vyčerpán a nenacházím ani trochu oddechu!“ ⁴ Budeš k němu mluvit těmito slovy: Takto mluví Jahve. Co jsem postavil, bořím, co jsem zasadil, vytrhávám, a to po celé zemi! ⁵ A ty pro sebe vyžaduješ velké věci! Nežádej, neboť hle, já přivádím neštěstí na veškeré tělo, Jahvův výrok. Tobě však dávám tvůj život jako kořist, kamkoli půjdeš.

46 Jahvovo slovo o národech, které se ozvalo proroku Jeremiášovi. ² O Egyptě. Proti vojsku egyptského krále, faraona Necha, jež bylo u řeky Eufratu poblíž Karkemiše, když je porazil babylonský král Nabuchodonozor; bylo to čtvrtého roku judského krále, Josiášova syna Jojakima. ³ Připravte malý i velký štít, vzhůru do boje! ⁴ Strojte koně, jezdcí, nasedejte! Do řady, v přílbách, nabruste kopí, oblečte si krunýře! ⁵ Proč jen jsem je viděl, jak ve velkém zděšení utíkají? Jejich hrdinové jsou poraženi, zmateně prchají, ani se neohlédnou. Hruža ze všech stran, Jahvův výrok. ⁶ Ať ten nejrychlejší neunikne, ať ten nejudatnější neuprchne! Na severu, na březích Eufratu, klopýtli, padli. ⁷ Kdo to vystupoval jako Nil a čí vody se to vzdouvaly jako bystřiny? ⁸ To Egypt vystupoval jako Nil a jeho vody se vzdouvaly jako bystřiny. Říkal: „Vystoupím a zaplavím zemi, zničím města i jejich obyvatele. ⁹ Koně, vpřed! Vozy, do útoku! Válečníci, na pochod, mužové z Kuše a Putu, štítonoši, Luďané, kteří napínáte luk!“ ¹⁰ Tento den je pro Pána, Jahva Sabaot, dnem pomsty, aby se pomstil na svých protivnících: meč hltá, sytí se, opájí se jejich krví. Vždyť je to oběť pro Pána, Jahva Sabaot, v severní zemi, na řece Eufratu. ¹¹ Vystup na Galaad a přines balzám, panno, egyptská dcero! Nadarmo hromadíš léky, nic tě neuzdraví! ¹² Národy se dozvěděly o tvém zneuctění: tvým výkřikem je naplněna země, neboť válečník klopýtl o válečníka, upadli oba. ¹³ Slovo, s nímž se Jahve obrátil na proroka Jeremiáše, když babylonský král Nabuchodonozor přišel a udeřil na egyptskou zemi. ¹⁴ Vyhlášte to v Egyptě, rozhlášte to v Migdolu, rozhlášte to v Nofu a v Tachpanchesu! Řekněte: Povstaň, připrav se, neboť kolem tebe hltá meč. ¹⁵ Proč uprchl Apis? Proč tvůj Mocný nevydržel? Ano, Jahve ho povalil, ¹⁶ kvůli němu mnozí klopýtají! Jeden přes druhého; říkají: „Vzhůru! Vratme se ke svému lidu a na svou rodnou půdu, daleko od pustošivého meče.“ ¹⁷ Faraonu, egyptskému králi, dali toto jméno: „Hluku nadělá, ale příležitost zmešká!“ ¹⁸ Jako že žiji – výrok Krále, jehož jméno je Jahve Sabaot – on přijde a bude jako Tábor mezi horami, jako Karmel čnicí nad mořem. ¹⁹ Svaž si ranec do vyhnanství, obyvatelko, egyptská dcero; Nof se promění v pustinu, vypleněnou a liduprázdnou. ²⁰ Egypt býval nádhernou jalovicí: od severu přilétl ovád a usedl na ni. ²¹ I jeho žoldnéři, kteří jsou s ním, se podobali krmným telatům: i oni berou do zaječích, prchají všichni najednou, neobstojí. Neboť na ně přichází Den jejich zkázy, čas jejich trestu. ²² Má hlas jako had, který syčí, neboť jich přichází spousta a vrhají se na něho se sekerami, jako dřevorubci; ²³ kácejí jeho les – Jahvův výrok –, třebaže byl neproniknutelný, neboť je jich víc než kobylek, nelze je spočítat. ²⁴ Je zahanbena egyptská dcera, vydána do rukou lidu ze severu. ²⁵ Jahve Sabaot, Bůh Izraele, řekl: Hle, navštívím Amona z No, faraona, Egypt a jeho bohy, jeho krále, faraona a ty, kdo na něho spoléhají. ²⁶ Vydám je do rukou těch, kdo jim ukládají o život, do rukou babylonského krále Nabuchodonozora a do rukou jeho služebníků. Ale později bude Egypt opět obydlen jako za dávných časů, Jahvův výrok. ²⁷ Ale ty se neboj, můj služebníku Jakube, nestrachuj se, Izraeli! Vždyť jsem tu, abych tě zachránil z dalekých zemí a tvé potomky ze země, kde jsou v zajetí. Jakub se navrátí a bude mít pokoj, bude klidný, nikdo ho nebude obtěžovat. ²⁸ Ty buď bez obav, můj služebníku Jakube – Jahvův výrok –, neboť jsem s tebou: Vyhladím všechny národy, mezi něž jsem tě rozptýlil; tebe nevyhubím, ale potrestám tě podle práva a neoponechám tě bez trestu.

47 Jahvovo slovo, jež se ozvalo proroku Jeremiášovi o Filišťanech, než faraon udeřil na Gazu: ² Takto mluví Jahve. Hle, vody, jež vystupují od severu, stává se z nich rozvodněná řeka, zaplavuje zemi i to, co je na ní, města i jejich obyvatele. Lidé křičí, sténají všichni obyvatelé země ³ při dusotu kopyt jeho koní, při lomozu jeho vozů, při rachotu jeho kol. Otcové se už nedívají na své děti, ruce jim slábnou ⁴ kvůli dnu, jenž nadešel, kdy budou zničeni všichni Filišťané, kdy Tyros a Sidon uvidí, jak jsou poraženi jejich spojenci, až do posledního. Ano, Jahve ničí Filišťany, zbytek z ostrova Kaftoru. ⁵ Gaza si musela vyholit hlavu, Aškelon je umlčen. Ty, jenž zbýváš z jejich údolí, jak dlouho si ještě budeš dělat zářezy? ⁶ Běda, Jahvův meči, jak dlouho si ještě nedopřeješ pokoje? Vrat se do své pochvy, přestaň, uklidni se! ⁷ – Jak by měl odpočívat, když mu Jahve dal příkazy? Aškelon a pobřeží moře, to jsou stanovené cíle.

48 O Moabu. Takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele. Běda Nebu, neboť je popleněno, Kirjatajim se zastyděl, je dobyt, hanba a děs na tvrzi: ² už není pýchou Moabu! V Češbonu ukuli jeho neštěstí: „Pojďme! Vyhladíme ho z národů!“ Také ty, Madmene, budeš umlčen, meč je ti v patách. ³ Z Choronaimu se ozývá povyk: „Zpustošení! Obrovská pohroma!“ ⁴ Moab je povalen, je slyšet křik jeho mláďátek. ⁵ Ano, po cestě vzhůru do Luchitu po té se stoupá s pláčem. Ano, na cestě dolů z Choronaimu je slyšet křik nad pohromou: ⁶ „Utečte, zachraňte si život, napodobte divokého osla v poušti!“ ⁷ Ano, protože jsi spoléhal na svá díla a na své poklady, budeš dobyt i ty. Kemoš odejde do zajetí se svými kněžními a svými knížaty, všichni pospolu. ⁸ Na každé město přijde zhoubce, neunikne žádné: Údolí bude zpustošeno, náhorní rovina popleněna, jak to řekl Jahve. ⁹ Dejte Moabu křídla, aby mohl uletět! Jeho města se promění ve spoušť, nikdo v nich už nebude bydlet. ¹⁰ (Buď proklet, kdo koná nedbale Jahvovu práci! Proklet, kdo svůj meč připravuje o krev!) ¹¹ V klidu byl Moab od svého mládí, odpočíval na svém kalu, nikdy nebyl přeléván, nikdy neodešel do vyhnanství; proto mu zůstala jeho chuť a jeho vůně se neporušila. ¹² A proto, hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy mu pošlu přeléváče, a ti ho přelepší; vyprázdní jeho džbány a rozbijí jeho amfory. ¹³ Tehdy se Moab zastydí za Kemoše, jako se Izraelův dům zastyděl za Betel, na nějž spoléhal. ¹⁴ Jak můžete říkat: „Jsme hrdinové, opravdoví bojovníci?“ ¹⁵ Moab je zpustošen; zdolali jeho města, výkvět jeho mládeže jde na jatky, výrok Krále, jenž má jméno Jahve Sabaot. ¹⁶ Zkáza Moabu je blízká, jeho neštěstí se kvapem blíží. ¹⁷ Naříkejte nad ním, vy, všichni jeho sousedé, vy všichni, kdo jste znávali jeho jméno. Řekněte: „Jakže! Je zlomena ta mocná hůl, to nádherné žezlo!“ ¹⁸ Sestup ze své slávy, usedni na žiznivou půdu, obyvatelko, dcero Dibonu, neboť proti tobě vytáhl pustošitel Moabu, zničil tvé pevnosti. ¹⁹ Postav se na cestu a číhej, obyvatelko Aroeru. Vyptávej se uprchlíka i toho, kdo vyvázl. Ptej se: „Co se stalo?“ ²⁰ – „Moab se stydí za své zničení; naříkejte a křičte! Vyhlášte na Arnonu, že Moab je zpustošen!“ ²¹ Přišel soud na Náhorní rovinu, na Cholon, Jahsu, Mefaat, ²² Dibon, Nebo, Bet-Diblatajim, ²³ Kirjatajim, Bet-Gamul, Bet-Meon, ²⁴ Kerijot, Bosru a na všechna města moabské země, daleká i blízká. ²⁵ „Moabova síla je sražena, jeho paže je zlomena, Jahvův výrok.“ ²⁶ Opijte ho, neboť se vzepřel proti Jahvovi: Ať se Moab válí ve svých zvracích a ať i on je na posměch. ²⁷ Což ti Izrael nebyl na posměch? Byl snad přistižen mezi zloději, že pokaždé, když o něm mluvíš, potřásáš hlavou? ²⁸ „Opustte města, usaďte se ve skalách, obyvatelé Moabu! Buďte jako holub, jenž si dělá hnízdo na stěnách zející soutěsky!“ ²⁹ Doslechli jsme se o pyše Moabu, o jeho nesmírné nadutosti: Jaká zpupnost! Jaká pýcha! Jaká nadutost! Jak povýšené srdce! ³⁰ – Dobře znám jeho domýšlivost – Jahvův výrok –, váhu nemá jeho tlachání, váhu nemají jeho činy! ³¹ – Proto naříkám nad Moabem, nad celým Moabem pozvedám svůj křik; sténá se nad muži z Kir-Cheresu. ³² Víc než nad Jazerem pláče nad tebou, vinice ze Sibmy. Tvé výhonky se rozrostly za moře, sahaly až k Jazeru. Na tvé vinobraní i na tvou sklizeň se vrhl zhoubce. ³³ Jásot a veselí vymizely z moabských sadů a země. Vysušil jsem víno v kádích, šlapač už nešlape, radostný křik už nezaznívá. ³⁴ Výkřiky z Češbonu a z Eleale doléhají až do Jahsy. Od Soaru až po Choronaim a po Eglat-Šelišiju se zvedá hlas, neboť i z vod Nimrimu se stává zpustlé místo. ³⁵ A v Moabu odstraním toho – Jahvův výrok –, kdo přináší obětní dar na výšinu, i toho, kdo pálí kadidlo před svými bohy. ³⁶ Proto mé srdce kvílí nad Moabem jako flétny; mé srdce kvílí nad muži z Kir-Cheresu jako flétny; protože je ztracen nahromaděný poklad! ³⁷ Ano, každá hlava je vyholená, veškeré vousy ostříhány, na všech rukou jsou zářezy, na všech bedrech pytlovina! ³⁸ Na všech moabských terasách a na všech jeho náměstích je samý nářek, protože jsem rozbil Moab jako bezcennou nádobu, Jahvův výrok. ³⁹ Jak byl zničen! Naříkejte! Jak se Moab potupně otočil zády! Moab začal budit posměch a úděs u všech svých sousedů. ⁴⁰ Neboť takto mluví Jahve: (Hle, jako orel, jenž se vznáší a rozestře svá křídla nad Moabem.) ⁴¹ Města jsou dobytá, pevnosti zdolány. (A srdce moabských válečníků se toho dne bude podobat srdci ženy pracující k porodu.) ⁴² Vyhlazený Moab přestává být národem, postavil se totiž proti Jahvovi. ⁴³ Děs, jámu, síť na tebe, obyvateli Moabu! Jahvův výrok. ⁴⁴ Kdo uteče pryč před děsem, spadne do jámy, a kdo vyleze z jámy, chytí se do sítě. Ano, to vše přivedu na Moab v roce jeho trestu, Jahvův výrok. ⁴⁵ V bezpečí Češbonu se zastavili vysílení uprchlíci. Ale z Češbonu vyšlehl oheň, plamen ze Sichonova paláce, jenž pohltil spánky

Moabu a lebku té bouřlivé čeládky. ⁴⁶Běda tobě, Moabe! Je ztracen Kemošův lid! Neboť tví synové jsou odváděni do vyhnanství a tvé dcery do zajetí. ⁴⁷Ale já přivedu moabské zajatce nazpět na konci dní, Jahvův výrok. Až potud soud nad Moabem.

49 K Amonovým synům. Takto mluví Jahve: Což Izrael nemá syny, nemá žádného dědice? Proč Milkom dědil po Gadovi a jeho lid drží jeho města? ²Nuže! Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy dám zaznít proti Rabě Amonitů válečnému pokřiku. Bude z ní pustá zřícenina, její dcery budou vypáleny. Tehdy bude Izrael dědit po svých dědicích, říká Jahve. ³Naříkej, Chešbone, protože Ar byl zpusťován. Křičte, dcery Raby! Oblečte se do pytlů, spusťte nařikání, toulejte se po ohradách! Neboť Milkom odejde do vyhnanství se svými kněžskými i svými knížaty, všichni pospolu. ⁴Jak ses honosila svým údolím, vzpurná dcero, spoléhalas na své zásoby: „Kdo se odváží na mne vytáhnout?“ ⁵Hle, přivedu na tebe hrůzu – výrok Pána Jahva Sabaot – odevšad z okolí; poženou vás, každého zvlášť, a nebude nikoho, kdo by shromáždil uprchlíky. ⁶(Ale potom přivedu zajatce Amonových synů nazpět, Jahvův výrok.) ⁷K Edomu. Takto mluví Jahve Sabaot. Což už není v Temanu moudrost, ztratila se soudnost u rozumných mužů, pohasla jejich moudrost? ⁸Prchejte! Dejte se jinou cestou! Dobře se ukryjte, obyvatelé Dedanu, neboť na Ezaua přivádím zkázu, čas jeho trestu. ⁹Přijdou-li k tobě česači hroznů, neponechají nic k paběrkování; jsou-li to noční zloději, poplení vše, na co stačí. ¹⁰Neboť já Ezaua obnažuji, odhaluji jeho skryše: už se nemůže schovávat. Jeho rod je zničen, také jeho bratři a sousedé; už není! ¹¹Zanech své sirotky, dám, že budou žít, a tvé vdovy ať se spolehnou na mne! ¹²Neboť takto mluví Jahve: Hle, ti, kteří neměli pít číši, ji dozajista pít budou, a ty bys měl zůstat bez trestu? Nezůstaneš bez trestu, ale vypiješ ji nadobro! ¹³To jsem totiž sám při sobě přísahal – Jahvův výrok –, Bosra bude vzbuzovat úžas a výsměch, bude zříceninou a prokletím; všechna její města budou navěky obrácena v trosky. ¹⁴Obdržel jsem od Jahva poselství, mezi národy byl vypraven posel: „Shromážděte se! Vytáhněte proti tomu lidu! Vzhůru do boje!“ ¹⁵Neboť hle, činím tě mladým mezi národy, opovrženým mezi lidmi. ¹⁶Zavedlo tě na scestí, žeš šířil děs, že ses ve svém srdci vyvyšoval, ty, jenž bydlíš v dutině Skály a zachycuješ se vrcholu výšiny! I kdyby sis hnízdo vynesl vysoko jako orel, strhl bych tě odtud, Jahvův výrok. ¹⁷Edom bude budit úžas; všichni, kdo kolem něho v úžasu projdou, zahvízdnou nad všemi jeho ranami. ¹⁸Jako po vyvrácení Sodomy, Gomory a sousedních měst, říká Jahve, už tam nikdo nebude bydlet, žádný člověk už tam nebude pobývat. ¹⁹Hle, vystupuje z houštin Jordánu jako lev ke stále zelené pastvině. V okamžiku je odtud vystrnadím a usadím tam toho, koho si vyvolím. Kdo se mi totiž vyrovná? Kdo by mě mohl předvolat k soudu? Vždyť který pastýř by přede mnou obstál? ²⁰A tak vězte, jaký úmysl pojal Jahve proti Edomu a jak se rozhodl postupovat proti obyvatelům Temanu: Dozajista je potáhnou jako nejmenší ze stáda! Dozajista před nimi poplení jejich louku! ²¹Jejich pád duní, až se chvěje země, jeho ozvěnu je slyšet až u Rákosového moře. ²²Hle, jako orel, jenž vzlétá a vznáší se a roztáhne svá křídla nad Bosrou. Srdce edomských válečníků se toho dne bude podobat srdci ženy pracující k porodu. ²³K Damašku. Hamat a Arpad se stydí, neboť obdrželi špatnou zprávu. Rozbouřil je neklid jako moře, jež se nedá utišit. ²⁴Damašek klesá na mysl a chystá se k útěku, přepadlo ho chvění, (zachvátily ho úzkosti a bolesti jako ženu při slehnutí.) ²⁵Jak by neměla být opuštěna ta hrdá obec, to veselé město? ²⁶Proto jeho mladí mužové padnou na jeho náměstích a všichni jeho válečníci onoho dne zahynou – výrok Jahva Sabaot. ²⁷Zažehnu oheň v damašských hradbách a ten pohltí Ben-Hadadovy paláce. ²⁸Ke Kedaru a královstvím Chasoru, jež porazil babylonský král Nabuchodonozor. Takto mluví Jahve. Povstaňte, vytáhněte proti Kedaru, zničte syny Východu! ²⁹Ať poberou jejich stany a jejich ovce, jejich látky a všechno jejich nářadí; ať se zmocní jejich velbloudů a ať se na ně křičí: „Hrůza ze všech stran!“ ³⁰Prchejte, rychle odejděte, dobře se ukryjte, obyvatelé Chasoru – Jahvův výrok –, neboť Nabuchodonozor, babylonský král, proti vám pojal jistý záměr, něco si na vás vymyslel: ³¹„Vzhůru! Vytáhněte proti pokojnému národu, který přebývá v bezpečí – Jahvův výrok –, který nemá brány ani závory, který bydlí v ústraní.“ ³²Lupem budou jejich velbloudi, kořistí jejich nesčetné ovce!“ Rozptýlím je na všechny strany, ty vyholené spánky, a ze všech stran na ně přivolám zkázu, Jahvův výrok. ³³Z Chasoru se stane doupě šakalů, pustina navždy. Nikdo tam už nebude bydlet, žádný člověk tam už nebude přebývat. ³⁴Jahvovo slovo, které se proroku Jeremiášovi ozvalo o Elamu na počátku vlády judského krále Sedechiáše. ³⁵Takto mluví Jahve Sabaot. Hle, zlomím Elamův luk, vzmach jeho moci. ³⁶Na Elam přivedu čtvero větrů ze čtyř konců nebe a Elamity do všech těch větrů rozptýlím; nebude žádný národ, kam by nepřišli mužové vyhnaní z Elamu. ³⁷Způsobím, že se Elamité budou třást před svými nepřáteli, před těmi, kdo jim ukládají o život. Přivedu na ně neštěstí, svůj planoucí hněv – Jahvův výrok. Pošlu meč, aby je pronásledoval, dokud je nevyhladím. ³⁸Postavím svůj trůn v Elamu, vymýtím odtud krále i knížata, Jahvův výrok. ³⁹Ale na konci časů přivedu elamské zajatce nazpět, Jahvův výrok.

50 Slovo, které promluvil Jahve proti Babylonu, proti zemi Chaldejců, prostřednictvím proroka Jeremiáše. ²Zvěstujte to mezi národy, ohlaste to, vztyčte znamení a ohlaste to, nic neskrývejte, provolávejte: Babylon

je dobyt, Bel zahanben, Merodak vzal za své. (Jeho modly jsou zahanbeny, jeho hanební bůžci vzali za své.)³ Neboť od severu proti němu táhne národ, jenž jeho zemi promění ve spoušť; nikdo tam už nebude bydlet, lidé i zvířata prchli a zmizeli.⁴ V těch dnech a v té době – Jahvův výrok – se navrátí Izraelovi synové (oni i Judovi synové pospolu), budou putovat a plakat a budou hledat Jahva, svého Boha.⁵ Budou se ptát na cestu k Sionu, k němu obrátí svou tvář: „Pojďte! Přilhneme k Jahvovi věčnou smlouvou, na niž se nezapomíná!“⁶ Mužové mého lidu byli ztracenými ovce. Jejich pastýři je vedli na scestí, hory je zaváděly; chodili z hory na kopec zapomínajíc na ovčín.⁷ Hltal je každý, kdo je potkal, jejich nepřátelé říkali: „My vinu nemáme, protože oni zhřešili proti Jahvovi, sídlu spravedlnosti, a proti naději svých otců – Jahvovi!“⁸ Prchněte ze středu Babylonu a ze země Chaldejců vyjděte! Buďte jako kozlové v čele stáda.⁹ Neboť hle: proti Babylonu vzbudím a pošlu na něj spolčení velkých národů; přijdou ze severní země a sešikují se proti němu: takhle musí být dobyt; šípy jsou šípy obratného válečníka, jenž se nikdy nevrací s prázdnou.¹⁰ Chaldejsko bude vydáno v plen, všichni jeho plenitelé budou nasyceni, Jahvův výrok.¹¹ Ó! Radujte se! Plesejte, vy plenitelé mého dědictví! Poskakujte jako jalovice v trávě! Řehtejte jako hřebci!¹² Vaše matka je velmi zahanbená, ta, jež vás zrodila, se ve zmatku rdí. Nyní je poslední z národů: pouští, suchopárem a stepí.¹³ Jahvův hněv způsobí, že se tam už nebude bydlet, bude z ní úplná pustina. Kdokoli projde kolem Babylonu, bude nad tím žasnout a zahvízdá nad všemi jeho ranami.¹⁴ Seřadte se proti Babylonu, obkličte ho, vy všichni, kdo napínáte luk! Vystřelte na něj, nešetřte šípy, neboť hřešil proti Jahvovi!¹⁵ Ze všech stran proti němu spustte válečný pokřik! Natahuje ruku, jeho bašty se hroutí, jeho hradby jsou povaleny. To je Jahvova pomsta! Pomstěte se na něm! Udělejte mu, co dělal on!¹⁶ Vytněte z Babylonu toho, kdo zasévá, i toho, kdo třímá srp v době žní. Daleko od ničivého meče ať se každý vrátí ke svému lidu, ať každý prchne do své země!¹⁷ Izrael byl zbloudilá ovce, kterou pronásledovali lvi. První, kdo ho pohltil, byl král Ašuru, a jako poslední mu zlámal kosti babylonský král Nabuchodonozor.¹⁸ Proto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele, takto. Jsem zde, abych navštívil babylonského krále a jeho zemi, jako jsem navštívil krále Ašuru.¹⁹ A přivedu Izraele nazpět na jeho pastvinu, aby se pásal na Karmelu a v Bašanu; na Efraimově hoře a v Galaadu bude nasycen.²⁰ V těch dnech a v té době – Jahvův výrok – se bude pátrat po Izraelově nepravosti: ta už nebude; po Judových hříších: už je nenajdou; neboť zbytku, který ponechávám, odpustím.²¹ „Vytáhni do země Meratajim, vytáhni na ni a na obyvatele Pekodu: povraždí je, vyhladí je až do posledního – Jahvův výrok. Vykonej všechny mé příkazy!“²² Bojová vřava v zemi! Pohroma nesmírná!²³ Jak bylo rozlámáno a roztrženo kladivo celého světa? Kterak začal budit úděs Babylon mezi národy?²⁴ Nastražil jsem ti léčku, a ty ses, Babylone, chytil, aniž sis toho všiml. Dopadli tě a zkontrolovali, neboť ses pustil do Jahva!²⁵ Jahve otevřel svou zbrojnici a vytáhl zbraně svého hněvu. Pán Jahve Sabaot měl totiž plno práce v zemi Chaldejců!²⁶ – „Pojďte sem odevšad, otevřete jeho sýpky, naházejte ho na hromadu jako snopy, vyhladte ho, ať z něho nic nezůstane!“²⁷ Pobijte všechny jeho býky, ať jdou na jatka! Běda jim, nastal jejich den, čas jejich trestu.“²⁸ Slyšte! Uprchlíci i ti, kdo vyvázli z babylonské země, přicházejí a zvěstují na Sionu pomstu Jahva, našeho Boha, pomstu za jeho Chrám!²⁹ Svolejte proti Babylonu lučištníky, všechny, kdo napínají luk! Kol dokola proti němu rozbijte tábor, ať nemá kudy uniknout. Splaťte mu podle jeho skutků, co udělal, udělejte jemu. Neboť se choval zpupně vůči Jahvovi, vůči Izraelovu Svatému.³⁰ Však také jeho mladíci padnou na jeho náměstích a všichni jeho válečníci v ten den zahynou, Jahvův výrok!³¹ Na tebe, „Zpupnosti“, mám spadeno – výrok Pána, Jahva Sabaot –, tvůj den nadešel, čas, kdy tě potrestám.³² „Zpupnost“ bude povalena, padne, nikdo ji nezvedne; založím oheň v jejích městech, ten pohltí celé její okolí.³³ Takto mluví Jahve Sabaot: Izraelovi synové jsou utiskováni (a Judovi synové s nimi), všichni, kdo je zajali, je drží, propustit je odmítají.³⁴ Ale jejich Vykupitel je mocný, Jahve Sabaot je jeho jméno. Ujme se jejich pře, aby popřál zemi odpočinek, obyvatele Babylonu aby však roztrásl.³⁵ Meč na Chaldejce – Jahvův výrok –, na obyvatele Babylonu, na jeho knížata a jeho mudrce!³⁶ Meč na jeho věštce: ať mluví z cesty! Meč na jeho hrdiny: ať je zachvátí děs!³⁷ Meč na jeho koně a jeho vozy a na sebranku, kterou ukrývá: ať jsou jako ženy! Meč na jeho poklady: ať jsou vypleněny!³⁸ Sucho na jeho vody: ať vyschnou! Neboť je to země model, jsou zblázněni do svých Strašáků!³⁹ Proto tam budou přebývat rysové spolu se šakaly, své obydlí tam budou mít pštrosi. Navěky už nebude obydlen, od věku do věku už nebude zalidněn.⁴⁰ Jako když Bůh vyvrátil Sodomu, Gomoru a ostatní města – Jahvův výrok –, nikdo tam už nebude bydlet, žádný člověk se tam už neusídí.⁴¹ Hle, přichází lid od severu, veliký národ a četní králové povstávají od končin země.⁴² Pevně třímají luk a kopí, jsou ukrutní a nelítostní; jejich křik hučí jako moře; jezdí na koních, jsou připraveni bojovat jako jediný muž proti tobě, babylonská dcero.⁴³ Babylonský král se dozvěděl tu zprávu, ruce mu ochably, přepadla ho úzkost, bolest, jakou má rodička.⁴⁴ Hle, vystupuje z houštin Jordánu jako lev ke stále zelené pastvině. V okamžiku je odtud vystrnadím a usadím tam toho, koho si vyvolím. Kdo se mi totiž vyrovná? Kdo by mě mohl předvolat k soudu? Který pastýř by tedy přede mnou obstál?⁴⁵ Proto vězte, jaký úmysl pojal Jahve proti Babylonu a jak se rozhodl postupovat proti zemi Chaldejců: Dozajista je potáhnou jako ty nejmenší ze stáda! Dozajista před nimi poplení jejich louku! Pád Babylonu hřmotí, až se chvěje země, mezi národy se ozývá křik.

51 Takto mluví Jahve: Pozdvihnu proti Babylonu a proti obyvatelům Leb Kamaje ničivý vítr. ² Pošlu do Babylonu čističe, aby ho prováli a vyčistili jeho území, neboť bude obležen ze všech stran v den neštěstí. ³ – Ať žádný lučištník nenapíná svůj luk! Ať se ve svém krunýři přestanou napařovat! – Nešetřete jeho mladíky! Vyhleďte veškeré jeho vojsko! ⁴ Padnou zabítí v chaldejské zemi, probodení v ulicích Babylonu. ⁵ Neboť Izrael ani Juda nejsou vdovami po svém Bohu, Jahvovi Sabaot, i když jejich země je plná hříchu proti Izraelovu Svatému. ⁶ Prchněte zprostřed Babylonu (a každý si zachraňte život); ať nezhyne pro jeho zločin, neboť pro Jahva je to čas pomsty: On mu splatí, co mu patří! ⁷ Babylon byl zlatou číší v Jahvových rukou, opíjel celou zemi, jeho vínem se napájely národy, proto zešlely. ⁸ Znenadání Babylon padl, roztříštil se: kvílejte nad ním! Na jeho bolest vezměte balzám, možná, že se vyléčí! ⁹ – „Chtěli jsme vyléčit Babylon, nevyléčil se. Nechte ho! Odejďme každý do své země.“ – Ano, rozsudek, jenž ho postihuje, dosahuje až do nebe, stoupá až do oblak. ¹⁰ Jahve dal zazářit naší spravedlnosti. Pojďte! Vyprávějme na Sionu o díle Jahva, svého Boha. ¹¹ Naostřete šípy, naplňte toulce! Jahve podnítil ducha méděských králů, neboť proti Babylonu pojal záměr, že ho zničí: je to Jahvova pomsta, pomsta za jeho Chrám. ¹² Proti babylonským hradbám vztyčte korouhev! Zesilte stráž! Rozestavte hlídky! Nastražte léčky! Neboť Jahve má ještě jeden záměr a koná, co řekl proti obyvatelům Babylonu. ¹³ Ty, který sídlíš na břehu velkých vod, ty, bohatý na poklady, došlo to s tebou ke konci, ke konci tvých loupeží. ¹⁴ Jahve Sabaot sám při sobě přísahal: Naplním tě lidmi jako kobyilkami a oni proti tobě spustí vítězný pokřik. ¹⁵ Zemi udělal svou mocí, svět založil svou moudrostí a svým rozumem rozprostřel nebesa. ¹⁶ Když pozdvihne hlas, zahučí vody v nebi, mrakům dává vystoupit od konce země, s lijákem přivolává blesky a ze svých zásobáren vyvádí vítr. ¹⁷ Tu každý člověk stojí jako hloupý a nechápe, každý zlatník se rdí za své modly; co odlil, je pouhá lež, není v nich dech! ¹⁸ Jsou marností, směšným dílem, až na ně přijde trest, vezmou za své. ¹⁹ „Jakubův podíl“ není jako ony, neboť on všechno vytvořil, a Izrael je kmen jeho dědictví. Jeho jméno je Jahve Sabaot. ²⁰ Byl jsi pro mne kladivem, válečnou zbraní. Tebou jsem roztloukal národy, tebou jsem ničil království, ²¹ tebou jsem roztloukal koně i jezdce, tebou jsem roztloukal vůz i vozataje, ²² tebou jsem roztloukal muže i ženu, tebou jsem roztloukal starce i dítě, tebou jsem roztloukal jinocha i pannu, ²³ tebou jsem roztloukal pastýře i stádo, tebou jsem roztloukal orače i spřežení, tebou jsem roztloukal místodržící i hodnostáře, ²⁴ ale učiním, že Babylon a všichni obyvatelé Chaldejska zaplatí před vašimi očima za všechno zlo, jež způsobili Sionu, Jahvův výrok. ²⁵ Mám na tebe spadeno, ty zkázonosná horo – Jahvův výrok –, ničitelko všeho světa! Vztáhnu na tebe svou ruku, svalím tě z vrcholku skal, proměním tě v horu rozpálenou. ²⁶ Už se z tebe nevezme úhelný kámen ani základní kámen, neboť se staneš pustinou navždy, Jahvův výrok. ²⁷ Vztyčte korouhev na zemi, zatrubte na roh mezi národy! Proti němu zasvěťte národy, svolajte proti němu království – Ararat, Mini a Aškenaz –, ustanovte proti němu verbíře. Nasadte jízdu, co tlupu zježených kobytek. ²⁸ Zasvěťte proti němu národy: méděské krále, jeho místodržící, všechny jeho hodnostáře a celou zemi, kterou má v držení. ²⁹ Země se otrásla a zachvěla. To protože se uskutečňoval Jahvův záměr proti Babylonu: proměnit babylonské území v liduprázdnou pustinu. ³⁰ Udatní mužové z Babylonu ustali v boji, stáhli se do pevností, jsou u konce s udatností, jsou jako ženy. V jeho obydlich byl založen oheň, jeho závory jsou na kusy. ³¹ Běžec běží vstříc běžci, posel vstříc poslovi, aby zvěstovali babylonskému králi, že jeho město je zdoláno ze všech stran, ³² přechody obsazeny, opevnění spálena a válečníci zachvázeni hrůzou. ³³ Neboť takto mluví Jahve Sabaot, Bůh Izraele: Babylonská dcera je jako mlat v době, kdy se po něm šlape: ještě chvilku a nastane pro ni čas žní. ³⁴ Pohltil mě, strávil babylonský král Nabuchodonozor, odložil mě jako prázdnou mísu, polkl mě jako drak, chutnými sousty ze mne si naplnil břicho, vyhnal mě. ³⁵ „Na Babylon násilí a rány, jež jsem utrpěla!“ říká obyvatelka Sionu. „Na obyvatele Chaldejska má krev!“ říká Jeruzalém. ³⁶ Proto takto mluví Jahve: Hle, ujímám se tvé pře a ručím za tvou pomstu. Odvedu vodu z jeho řeky a vysuším jeho prameny. ³⁷ Z Babylonu bude hromada kamení, doupě šakalů, bude budít hrůzu a posměch, už nebude mít obyvatele. ³⁸ Řvou pospolu jako lvi, vrčí jako lvíčata. ³⁹ Je jim teplo? Chystám jim nápoj, napojím je, aby se rozjařili, aby usnuli věčným spánkem a nemohli už procitnout – Jahvův výrok. ⁴⁰ Jako jehňata je zavedu na jatka, jako berany a kozly. ⁴¹ Jak byl zabrán Šešak, jak byla dobytá pýcha celého světa? Jak se stal úděsem Babylon mezi národy? ⁴² Proti Babylonu se vzedmulo moře, zatopily ho jeho bouřlivé vlny. ⁴³ Jeho města se proměnila ve spoušť, ve vyprahlou zemi a ve step, zem, kde nikdo nebydlí a kudy už neprojde člověk. ⁴⁴ Navštívím Bela v Babylonu a z úst mu vyrvu, co pohltil. Nadále už k němu nebudou proudit národy. Ba i hradba Babylonu padne. ⁴⁵ Vyjdi z jeho prostor, můj lide! Každý z vás ať si zachrání život před Jahvovým planoucím hněvem! ⁴⁶ Ale vaše srdce ať nijak neochabne! Neděste se pověsti roznášené po kraji: jeden rok se šíří zvěst taková a o rok později zase jiná; na zemi vítězí násilí a krutovládce nastupuje po krutovládci. ⁴⁷ Vskutku, hle, přicházejí dny, kdy navštívím modly Babylonu. Celé jeho území bude zahanbeno i všichni, kdo na něm byli zabiti a leží v jeho útrokách. ⁴⁸ Tehdy proti Babylonu spustí křik nebe a země i vše, co je na nich, neboť od severu na něho přicházejí pustošitelé, Jahvův výrok! ⁴⁹ I Babylon musí padnout, ó vy z Izraele zabítí,

tak jako kvůli Babylonu padli zabítí z celé země. ⁵⁰ Vy, kdo jste unikli meči, odejděte! Nezastavujte se! V dálce si vzpomeňte na Jahva a Jeruzalém mějte v srdci! ⁵¹ – „Styděli jsme se, když jsme slyšeli urážku, byli jsme zahanbeni, neboť cizinci přišli na posvátná místa Jahvova chrámu.“ ⁵² – Nuže! Hle, přicházejí dny – Jahvův výrok –, kdy navštívím jeho modly a po celém jeho území budou sténat zabíjení. ⁵³ I kdyby Babylon vystoupil na nebesa, zpevnil svou nedobytnou tvrz, na můj příkaz na něho přijdou pustošitelé – Jahvův výrok. ⁵⁴ Je slyšet křik, jenž vychází z Babylonu, velká pohroma ze země Chaldejců! ⁵⁵ Neboť Jahve ničí Babylon, umlčuje jeho velký lomoz, lomoz vln, jež hučely jako velké vody, když se rozléhal jejich bouřlivý hlas. ⁵⁶ Neboť na něho přišel pustošitel, na Babylon, jeho hrdinové jsou zajati, jejich luky jsou zlomeny. Ano, Jahve je Bůh odvety: odplácí jistotně! ⁵⁷ Napojím jeho knížata a jeho mudrce, jeho místodržící, jeho hodnostáře a jeho hrdiny; usnou věčným spánkem a už neprocitnou, výrok Krále, jehož jméno je Jahve Sabaot! ⁵⁸ Takto mluví Jahve Sabaot: Hradby velikého Babylonu budou vskutku rozbořeny a jeho vysoké brány spáleny. Tak se národy namáhaly pro nic, pro oheň se lopotily národy. ⁵⁹ Toto je příkaz, jež Serajovi, synovi Machsejova syna Neriji, když odcházel s judským králem Sedechiášem ve čtvrtém roce jeho vlády do Babylonu, dal prorok Jeremiáš. Seraja byl nejvyšší komoří. ⁶⁰ Jeremiáš v jediné knize vypsál veškeré neštěstí, jež mělo potkat Babylon, všechna ta slova, jež byla napsána proti Babylonu. ⁶¹ Jeremiáš tedy řekl Serajovi: „Až přijdeš do Babylonu, postarej se, abys všechna ta slova přečetl. ⁶² A řekneš: ‘Jahve, ty sám jsi o tomto místě prohlásil, že bude zničeno, takže tam už nebude nikdo bydlet, člověk ani zvíře, ale bude to věčná pustina.’ ⁶³ Jakmile tu knihu dočteš, přivážeš k ní kámen a hodíš ji doprostřed Eufratu ⁶⁴ se slovy: Takto se má ponořit Babylon, a už nikdy nemá povstat z neštěstí, jež na něho přivádím.“ Až potud Jeremiášova slova.

52 Sedechiášovi bylo, když nastoupil, jednadvacet let a vládl v Jeruzalémě jedenáct let. Jeho matka se jmenovala Chamital, Jirmejahuova dcera, a byla z Libny. ² Dělal, co je v Jahvových očích zlé, stejně jako to dělal Jojakim. ³ To se v Jeruzalémě a v Judovi stalo kvůli Jahvovu hněvu, až je on nakonec odvrhl od své tváře. Sedechiáš se proti babylonskému králi vzbouřil. ⁴ V devátém roce jeho vlády, v desátém měsíci, desátého toho měsíce, přišel babylonský král Nabuchodonozor a zaútočil s celým svým vojskem na Jeruzalém, utábořil se před městem a obehnal je naspem. ⁵ Město bylo obleženo až do jedenáctého roku krále Sedechiáše. ⁶ Ve čtvrtém měsíci, devátého toho měsíce, když ve městě řádil hladomor a obyvatelstvo už nemělo nic k jídlu, ⁷ udělali průlom v městských hradbách. Tehdy král a všichni válečníci v noci uprchli a utekli z města branou mezi oběma zdmi, která je poblíž královny zahrady – Chaldejci město obklopovali – a dali se cestou k Arabě. ⁸ Ale chaldejské oddíly krále pronásledovaly a dostihly Sedechiáše v jerišských rovinách, kde ho všichni jeho vojáci opustili a rozutekli se. ⁹ Krále uvěznil a odvedl ho do Ribly v zemi Hamat, k babylonskému králi, jenž ho postavil před soud. ¹⁰ Sedechiášovi před očima zabil jeho syny; právě tak zabil v Rible všechna judská knížata. ¹¹ Potom Sedechiášovi vypíchal oči a spoutal ho bronzovými řetězy. Pak ho babylonský král odvedl do Babylonu, kde ho věznil až do dne jeho smrti. ¹² V pátém měsíci, desátého toho měsíce – bylo to v devatenáctém roce vlády babylonského krále Nabuchodonozora – vtáhl velitel stráže Nebuzaradan, člověk z nejbližšího okruhu babylonského krále, do Jeruzaléma. ¹³ Zapálil Jahvův Chrám, královský palác a všechny domy v Jeruzalémě. ¹⁴ Chaldejské oddíly, které byly s velitelem stráže, rozbořily veškeré hradby, jež obklopovaly Jeruzalém. ¹⁵ Velitel stráže Nebuzaradan odvedl (část chudých z lidu a) zbytek obyvatelstva ponechaného ve městě, přeběhlíky, kteří přešli k babylonskému králi, a zbylé řemeslníky. ¹⁶ Ale velitel stráže Nebuzaradan ponechal část chudých ze země jako vinaře a orače. ¹⁷ Chaldejci rozbili bronzové sloupy Jahvova Chrámu, pojízdné podstavce a bronzové moře, které byly v Jahvově Chrámě; veškerý bronz z nich odnesli do Babylonu. ¹⁸ Vzali také nádoby na popel, lopaty, nože, kropicí misky, nádobky na kadidlo a všechno bronzové náčiní, jež sloužilo k bohoslužbě. ¹⁹ Velitel stráže vzal dále číše, kadidelnice, kropicí misky, nádoby na popel, svícny, misky a obětní mističky, všechno, co bylo ze zlata, a všechno, co bylo ze stříbra. ²⁰ Pokud jde o oba sloupy, jediné moře, dvanáct bronzových býků, kteří stáli pod mořem, a pojízdné podstavce, jež král Šalomoun zhotovil pro Jahvův Chrám, nebylo možné vyčíslit, co bronz ze všech těchto předmětů vážil. ²¹ Pokud jde o sloupy, jeden byl vysoký osmnáct loket; jeho obvod změřila nit o délce dvanácti loket; byl čtyři prsty silný a uvnitř dutý; ²² nahoře měl pět loket vysokou bronzovou hlavici, která měla kolem dokola mřížování a granátová jablka, všechno z bronzu. Stejně tomu bylo u druhého sloupu. ²³ Bylo tam devadesát šest granátových jablek po stranách. Celkem to bylo sto granátových jablek kolem mřížování. ²⁴ Velitel stráže uvěznil vrchního kněze Seraju, kněze, jenž ho zastupoval, Sefanju a všechny tři strážce prahu. ²⁵ Z města uvěznil jednoho kleštěnce, představeného válečníků, sedm z králových důvěrníků, kteří byli nalezeni ve městě, písaře velitele vojska, jenž dohlížel na odvody, a také šedesát urozených mužů, kteří byli nalezeni ve městě. ²⁶ Velitel stráže Nebuzaradan je vzal a přivedl je k babylonskému králi do Ribly ²⁷ a babylonský král je v zemi Hamat, v Rible, vydal na smrt. Takto byl Juda odvečen daleko od své země. ²⁸ Toto je počet mužů, které Nabuchodonozor odvedl. Sedmého roku: tři tisíce dvacet tři Judovce; ²⁹ osmnáctého Nabuchodonozorova

roku byly z Jeruzaléma odvedeny osm set třicet dvě osoby; ³⁰ dvacátého třetího Nabuchodonozorova roku odvekl velitel stráže Nebuzaradan sedm set čtyřicet pět Judovců. Celkem: čtyři tisíce šest set osob. ³¹ Ale třicátého sedmého roku po odvečení judského krále Jojakima, ve dvanáctém měsíci, dvacátého pátého toho měsíce, udělil babylonský král Evil-Merodak v roce svého nástupu na trůn milost judskému králi Jojakimovi a vyvedl ho z vězení. ³² Dobrotivě k němu mluvil a přiznal mu vyšší sedadlo, než měli jiní králové, kteří s ním byli v Babylonu. ³³ Jojakim svlékl svůj šat zajatce a jedl stále u králova stolu, po celý svůj život. ³⁴ Babylonský král neustále, den po dni, zajišťoval jeho zaopatření, po celý jeho život až do dne jeho smrti.

Pláč

Úvod

1 Álef. Ach, sedí tak osaměle to lidnaté město! Jako by ovdovělo, ono mocné mezi národy. Kněžna mezi krajinami musí na robotu. ²Bét. Celé noci propláče a slzy jí zalévají líce. Neutěší ji ani jeden ze všech jejích milenců. Všichni přátelé ji zradili, stali se z nich nepřátelé. ³Gimel. Juda je vyhnán, vystaven útisku, těžké porobě. Bydlí mezi národy a nenachází oddechu. Všichni pronásledovatelé ho dostihli v místech, odkud není úniku. ⁴Dálet. Cesty na Sion truchlí, nikdo už nechodí na jeho slavnosti. Všechny jeho brány jsou opuštěné, jeho kněží sténají, jeho panny se rmoutí. Hořko je mu! ⁵Hé. Jeho utiskovatelé nabyli vrchu, šťastní jsou jeho nepřátelé, neboť ho Jahve zkrušil za jeho četné zločiny; jeho děti odešly jako zajatci před utiskovatelem. ⁶Vav. Od sionské dcery odstoupila veškerá její nádhera. Její knížata byla jako jeleni, kteří nenalézají pastvu; sotva se vlekli před tím, kdo je hnal. ⁷Zajin. Jeruzalém si vzpomíná na dny své bídy a úzkosti, kdy jeho lid klesal pod ranami protivníka a nikdo nepřispěl na pomoc. Jeho protivníci ho viděli, posmívali se jeho zkáze. ⁸Chet. Jeruzalém těžce zhřešil, a tak se z něho stalo cosi nečistého. Všichni, kdo jej ctili, jím pohrdají: uviděli jeho nahotu. On pak sténá a odvrací se. ⁹Tet. Jeho nečistota mu ulpívá na lemu jeho šatu. Na takový konec nepomyslel; tak hluboko klesl! Není, kdo by ho utěšil. „Pohled, Jahve, na mou bídu: nepřítel slaví vítězství.“ ¹⁰Jod. Protivník vztáhl ruku na všechny jeho poklady: on viděl, jak do jeho svatyně vnikají pohané, jimž jsi zakázal přístup do jeho shromáždění. ¹¹Kaf. Veškerý jeho lid úpí, jak pátrá po chlebě; své šperky za pokrm dají, aby se dalo přežít. „Pohled, Jahve, a považ, jak mnou pohrdají.“ ¹²Lámed. Vy všichni, kdo jdete cestou kolem, pohleďte a vizte, je-li jaká bolest jako bolest, jež trápí mne, jíž mě postihl Jahve v den svého planoucího hněvu. ¹³Mém. Shůry seslal oheň a způsobil, že mi pronikl až do kostí. Nastražil síť mým krokům, povalil mě, způsobil, že jsem zpustošený, stůnu po celý den. ¹⁴Nún. Číhal na mé zločiny: svou rukou mě svírá, na hrdle mám jeho jařmo, oslabuje mou sílu. Pán mě vydal jim na milost, už to nevydržím. ¹⁵Sámek. Všechny mé reky vyvrhl Pán z mého středu. Svolal proti mně shromáždění, aby zničil můj výkvět. Pán pošlapal v lisu pannu, Judovu dceru. ¹⁶Ajin. A proto pláču, oči mi tonou v slzách, neboť daleko ode mne je utěšitel, jenž by mi navrátil život. Mí synové jsou otřeseni, neboť nepřítel je nadmíru silný.“ ¹⁷Pé. Sionská dcera vztahuje ruce, nemá těšitele. Jahve proti Jakobovi vyslal ze všech stran utiskovatele; Jeruzalém se stal čímsi nečistým mezi nimi. ¹⁸Čáde. „Jahve, ten je spravedlivý, vzepřel jsem se totiž jeho příkazům. Slyšte tedy, všechny národy, a vizte mou bolest. Mé panny a mí jinoši odešli do zajetí.“ ¹⁹Kóf. Dovolávala jsem se svých milenců, ti mě zradili. Mí kněží a mí starší hynuli ve městě, když hledali pokrm, jenž by jim navrátil život. ²⁰Rěš. Jahve, pohled na mou úzkost! Útroby se mi chvějí; srdce se ve mně obrací: Ach, byl jsem pořád vzpurný! Venku mě připravuje meč o děti, uvnitř to je jako smrt. ²¹Šín. Slyš mě, jak sténám: nemám těšitele. Všichni mí nepřátelé se dozvěděli o mé strasti, radují se nad tím, co jsi učinil. Přívod den, jež jsi vyhlásil, aby na tom byli jako já! ²²Táv. Kéž bys měl před sebou všechnu jejich zlovolnost; a nalož s nimi, jako jsi naložil se mnou za všechny mé zločiny! Neboť mých vzdechů je mnoho a mé srdce stůně.“

2 Álef. Ach, Pán ve svém hněvu zastřel temnotou sionskou dceru! Z nebe na zem svrhl slávu Izraele! Na svou podnož si už nevzpomněl v den svého hněvu! ²Bét. Bez milosti Pán zničil všechna Jakobova obydlí; povalil ve svém hněvu pevnosti Judovy dcery; k zemi srazil, proklel království a jeho knížata. ³Gimel. V žáru svého hněvu zlomil veškerou sílu Izraele, nazpět stáhl svou pravici před nepřítelem; zapálil v Jakobovi planoucí oheň, jenž vše kol dokola hltá. ⁴Dálet. Napjal svůj luk jako nepřítel, upevnil svou pravici, jako protivník pobil všechny, kdo lahodili oku; na stan sionské dcery vylil své rozlícení jako oheň. ⁵Hé. Pán byl jako nepřítel; zničil Izraele, zničil všechny jeho paláce, zbořil jeho pevnosti a na Judovu dceru nakupil nářek a pláč. ⁶Vav. Prolomil její ohradu jako sad, zbořil místo jejích shromáždění. Jahve dal Sionu zapomenout na slavnosti a soboty; odvrhl v žáru svého hněvu krále i kněze. ⁷Zajin. Pán si zošklivil svůj oltář, zhnusila se mu jeho svatyně; do rukou nepřítele vydal hradby svých paláců; Jahvovým Chrámem zní povyk jako v den slavnosti! ⁸Chet. Jahve si usmyslel, že zboří hradbu sionské dcery. Napnul šňůru a ruku neodtáhl, dokud vše nebylo pohlceno. Do smutku zahalil zeď i parkán: ony se společně rmoutí. ⁹Tet. Její brány jsou zahrabány pod zemí, on zničil a zlámal její závory; její král a její knížata jsou u pohanů; Zákon už není! Ba ani jejím prorokům se už nedostává vidění od Jahva. ¹⁰Jod. Na zemi mlčky sedí starší té sionské dcery; prachem si posypali hlavu, do pytloviny se oblékli. Sklánějí hlavu k zemi jeruzalémské panny. ¹¹Kaf. Slzy mi stravují oči, útroby se mi chvějí, má játra se vylévají na zem pro zkormoucenost dcery mého lidu, zatímco děti a kojenci skomírají na náměstích obce. ¹²Lámed. Říkají svým matkám: „Kde je chléb?“ A přitom skomírají jako ranění

na náměstích města a vypouštějí duši na klíně své matky. ¹³ Mém. K čemu tě přirovnat? K čemu tě připodobnit, jeruzalémská dcero? Kdo by tě zachránil a potěšil tě, panno, sionská dcero? Neboť je velká jako moře tvá zkormoucenost; tak kdo tě uzdraví? ¹⁴ Nún. Tví proroci měli pro tebe vidění klamu a pozlátka. Neodhalovali tvé provinění, aby tak změnili tvůj osud. Předkládali ti výroky klamu a svodu. ¹⁵ Sámek. Tleskají nad tebou všichni, kdo jdou kolem po cestě; pohvizdují a potřásají hlavou nad jeruzalémskou dcerou. „To že je to město, jemuž se říkalo překrásné, radost veškeré země?“ ¹⁶ Pé. Na tebe otvírají ústa všichni tví nepřátelé; hvízdají, skřípou zuby a říkají: „Spolkli jsme je! Hle, tady je ten Den, na nějž jsme čekali. Dožili jsme se ho, vidíme ho!“ ¹⁷ Ajin. Jahve splnil, o čem rozhodl, vykonal své slovo stanovené od dávných dnů; bořil bez milosti. Oblažil nepřítele na tvůj úkor, posílil moc tvých protivníků. ¹⁸ Čáde. Křič tedy k Pánu, hradbo sionské dcery; své slzy nech téci proudem ve dne v noci; nedopřávej si oddechu, tvé oči ať si neodpočinou! ¹⁹ Kóf. Vzhůru! Zakřič do noci na počátku každé hlídky; jako vodu vylévej své srdce před Jahvovou tváří, pozvedni k němu ruce za život svých dětí, (která hynou hladem na rozích všech ulic)! ²⁰ Réš. „Pohleď, Jahve, a považ: S kým jsi kdy takto naložil? Měly snad ženy pojídat svá nemluvnátka, děti, které kolébaly? Měli snad být ve svatyni Páně zabiti kněz a prorok? ²¹ Šín. Po ulicích leží na zemi děti a starci, mé panny a mí jinoši padli mečem; v den svého hněvu jsi zabíjel, bez milosti jsi pobíjel. ²² Tá v. Svolal jsi jako ke dni svátečnímu hrůzy ze všech stran; v den Jahvova hněvu nebylo nikoho, kdo by unikl a přežil. Ty, které jsem kolébala a vychovávala, můj nepřítel vyhladil.“

3 Álef. Jsem člověk, jenž zakusil bídu pod metlou jeho rozlícení. ² On mě hnal a přinutil kráčet temnotou beze světla. ³ Jen proti mně zas a zas obrací svou ruku po celý den. ⁴ Bét. Rozdrásal mi tělo i kůži, polámal mi kosti. ⁵ Vztyčil proti mně stavby, obklíčil mi hlavu trápením. ⁶ Přinutil mě bydlet v temnotách jako ty, kdo jsou navždy mrtví. ⁷ Gimel. Zazdil mě, a já nemohu ven; těžkými učinil moje okovy. ⁸ Tře baže křičím a volám, on mou modlitbu umlčuje. ⁹ Cesty mi zastavěl tesanými kvádry, stezky mi zatarasil. ¹⁰ Dálet. Je pro mne jako čihající medvěd, lev na čekané. ¹¹ Zmátl mé cesty a rozsápal mě, takže jsem učiněný postrach. ¹² Napjal svůj luk a zamířil na mne jako na terč pro své šípy. ¹³ Hé. Do ledví mi zabodl šípy ze svého toulce. ¹⁴ Jsem všemu svému lidu na posměch, po celý den si o mně zpívají písničku. ¹⁵ Nasytil mě hořkostí, pelyňkem mě opojil. ¹⁶ Vav. Zuby mi polámal o štěrk, popelem mě živil. ¹⁷ Má duše je zbavena pokoje, zapomněl jsem, co je štěstí! ¹⁸ Řekl jsem: U konce je mé žití, má naděje, jež pocházela od Jahva. ¹⁹ Zajin. Vzpomeň si na mou bídu a úzkost: je to pelyněk a žluč! ²⁰ Vzpomíná si, vzpomíná si na to má duše a sesouvá se ve mně. ²¹ Hle, co připomenu svému srdci, abych opět nabyl naděje: ²² Chet. Jahvova přízeň neskončila, nevyčerpal se jeho soucit; ²³ každého rána se obnovují, veliká je jeho věrnost! ²⁴ „Můj podíl je Jahve!“ říká má duše, „proto v něho doufám.“ ²⁵ Tet. Dobrý je Jahve k tomu, kdo v něho důvěřuje, k duši, jež ho hledá. ²⁶ Dobré je potichu očekávat Jahvovu spásu. ²⁷ Dobré je, když člověk nese jařmo už od mládí, ²⁸ Jod. ať o samotě a mlčky usedne, když je Pán na něho vloží, ²⁹ ať položí svá ústa do prachu: Snad je tu nějaká naděje! ³⁰ Ať nastaví tvář tomu, kdo ho bije, ať se nasytí potupami! ³¹ Kaf. Vždyť Pán neodvrhne lidské tvory navždy: ³² pokud zkušil, slitovává se podle své velké dobrotivosti. ³³ Vždyť není rád, když pokořuje a kormoutí lidské syny! ³⁴ Lámed. Když se dupe a šlape v nějaké zemi po všech věznicích, ³⁵ když se překrucuje lidské právo před tváří Nejvyššího, ³⁶ když se některému člověku ubližuje v soudní při, což to Pán nevidí? ³⁷ Mém. Komu stačí jen promluvit, a stane se? Což nerozhoduje Pán? ³⁸ Což z úst Nejvyššího nevychází zlé i dobré? ³⁹ Proč by měl člověk reptat? Ať se spíš odvážně postaví svým hříchům! ⁴⁰ Nún. Zpytujme svou cestu, zkoumejme ji a vraťme se k Jahvovi. ⁴¹ Pozvedněme své srdce i své ruce k Bohu, jenž je na nebi. ⁴² To my jsme zhřešili; my jsme vzpurní: Ty jsi neodpustil! ⁴³ Sámek. Zahalil ses hněvem a pronásledoval jsi nás, bez milosti jsi pobíjel. ⁴⁴ Zahalil ses do oblaku, aby modlitba neprošla. ⁴⁵ Udělal jsi z nás smetí, vyvrhele mezi národy. ⁴⁶ Pé. Otvírali si na nás ústa všichni ti naši nepřátelé. ⁴⁷ Děs a jáma byly naším údělem, lomoz a zkáza. ⁴⁸ Proudly se mi řinou z očí nad zkázou dcery mého lidu. ⁴⁹ Ajin. Bez ustání pláčí mé oči, bez oddechu, ⁵⁰ dokud se Jahve nepodívá a neshlédne z nebeské výsosti. ⁵¹ Oči mě bolí nad všemi dcerami mého města. ⁵² Čáde. Honili mě, proháněli jako ptáka ti, kdo si mě bezdůvodně oškřívají. ⁵³ Do jámy uvrhli můj život, házeli po mně kamením. ⁵⁴ Vody mi stouply nad hlavu, říkal jsem: „Je po mně veta!“ ⁵⁵ Kóf. Vzáyval jsem tvé Jméno, Jahve, z hluboké jámy. ⁵⁶ Uslyšel jsi můj křik, nebuď hluchý k mé modlitbě, k mému volání. ⁵⁷ Nablízku jsi byl v den, kdy jsem tě volal. Řekl jsi: „Neboj se!“ ⁵⁸ Réš. Vedl jsi, Pane, spor mé duše, můj život jsi vykoupil. ⁵⁹ Viděl jsi, Jahve, křivdu, jež se mi stala: zjednej mi spravedlnost. ⁶⁰ Viděls veškerou jejich zuřivost, to, jak se všichni proti mně spikli. ⁶¹ Šín. Slyšel jsi, Jahve, jak uráželi, jak se všichni proti mně spikli, ⁶² řeči, které šeptali mí protivníci proti mně po celý den. ⁶³ Ať sedají nebo vstávají, hled: je to pořád táž písnička. ⁶⁴ Tá v. Odplať jim, Jahve, podle díla jejich rukou. ⁶⁵ Zatvrd jim srdce, tvá kletba na ně. ⁶⁶ S hněvem je pronásleduj, vyhlad je z povrchu zemského.

4 Álef. Ach, zašlo zlato, zkazilo se, zlato tak ryzí! Posvátné kameny byly rozesety po nárožích všech ulic.
² Bét. Sionští synové, vzácní jako ryzí zlato, ach, jsou pokládáni za hliněné nádoby, dílo hrncířových rukou!
³ Gimel. I šakalice nastavují své struky a kojí svá mláďata; dcera mého lidu je nyní tak krutá jako pštrosi na poušti.
⁴ Dálet. Kojenci se od zízně lepí jazyk na patro; malé děti se dožadují chleba: nikdo jim ho nenaláme.
⁵ Hé. Kdo jídali lahodné pokrmy, hynou na ulicích; kdo byli vychováni v purpuru, objímají hnůj.
⁶ Vav. Provinění dcery mého lidu překonalo hříchy Sodomy, která byla vyvrácena v jediném okamžiku, aniž kdo hnul prstem.
⁷ Zajin. Její mladíci se skvěli víc než sníh, byli nad mléko bělejší; jejich tělo bylo nad korál ruměné, jejich pleť safírová.
⁸ Chet. Mají tvář nad saze temnější, na ulicích je už nelze poznat. Kůže se jim lepí na kosti, je vyschlá jako dřevo.
⁹ Tet. Šťastné byly oběti meče, šťastnější nežli oběti hladu, které klesají vyčerpáním, připraveny o úrodu polí.
¹⁰ Jod. Něžné ženy vlastníma rukama uvařily své děti: ty jim posloužily za potravu při pohromě dcery mého lidu.
¹¹ Kaf. Jahve ukojil svou rozlícenost, vylil žár svého hněvu, zažehl na Sionu oheň, jenž pohltil jeho základy.
¹² Lámed. Nevěřili králové země ani všichni obyvatelé světa, že by utiskovatel a nepřítel prošel jeruzalémskými branami.
¹³ Mém. To pro hříchy jeho proroků, viny jeho kněží, kteří uprostřed města prolévají krev spravedlivých!
¹⁴ Nún. Bloudili jako slepí v ulicích, potřísnění krví; nebylo tedy možno dotknout se jejich šatu.
¹⁵ Sámek. „Z cesty! Nečistý!“ křičelo se na ně, „Z cesty! Z cesty! Nedotýkat se!“
Pokud odcházeli a utíkali k národům, nemohli tam pobývat.
¹⁶ Pé. Jahvova tvář je rozptýlila, ani se na ně nepodíval. Kněžím se už neprokazovala úcta, na starší se nebral ohled.
¹⁷ Ajin. Přesto se naše oči stravovaly a dychtivě očekávaly pomoc: marně! Ze svých věží jsme vyhlíželi národ, jenž zachránit nemůže.
¹⁸ Čáde. Naše kroky byly sledovány a zakazoval se nám vstup na naše náměstí. Blížil se náš konec, naše dny se naplnily, ano, náš konec nadešel!
¹⁹ Kóf. Naši pronásledovatelé byli rychlí, rychlejší než orlové na nebi; po horách nás šťvali, strojili nám léčky v poušti.
²⁰ Réš. Dech našeho chřípí, Jahvův pomazaný, uvízl v jejich jamách, ten, o němž jsme říkali: „V jeho stínu budeme žít mezi národy.“
²¹ Šín. Raduj se, plesej, edomská dcero, jež bydlíš v zemi Us! I k tobě přijde číše: zpiješ se a ukážeš svou nahotu!
²² Táv. Svou vinu sis odpykala, sionská dcero, on tě už neodvleče! On potrestá tvou vinu, edomská dcero. Odhalí tvé hříchy!

5 Rozpomeň se, Jahve, na to, co nás potkalo, pohled a považ naši potupu! ² Naše dědictví připadlo cizincům, naše domy neznámým lidem.
³ Sirotky jsme, bez otce; naše matky jsou jako vdovy.
⁴ Vlastní vodu pijeme za peníze, za své dříví musíme platit.
⁵ Máme jařmo na krku, pronásledují nás, už nemůžeme dál a není nám dopřáno oddechu.
⁶ Podáváme ruku Egyptu, Ašuru, abychom se nasýtili chlebem.
⁷ Naši otcové zhřešili: už nejsou; a na nás je nést jejich provinění.
⁸ Otroci nad námi vládnou, nikdo nás nevysvobodí z jejich ruky.
⁹ S nasazením života si přinášíme chléb, čelíce meči v poušti.
¹⁰ Naše kůže žhne jako pec kvůli palčivému hladu.
¹¹ Na Sionu znásilňovali ženy, v judských městech panny.
¹² Jejich rukou byla oběšena knížata: tváři starců se neprokazovala úcta.
¹³ Jinoši nosili mlýnský kámen, chlapci klopýtali pod dřívím.
¹⁴ Starci odešli od brány; mladíci přestali hrát.
¹⁵ Ze srdce se nám vytratila radost, náš tanec se změnil v truchlení.
¹⁶ Věnc nám spadl z hlavy. Běda nám, neboť jsme zhřešili!
¹⁷ To proto naše srdce stůně, proto se nám zatemňují oči:
¹⁸ protože sionská hora je zpusťošena, potulují se tam šakalové!
¹⁹ Ale ty, Jahve, zůstáváš navždy; tvůj trůn přetrvává od věku do věku!
²⁰ Proč bys na nás měl navěky zapomenout, opustit nás až do konce dnů?
²¹ Dej, ať se k tobě vrátíme, Jahve, a my se vrátíme. Obnov naše dny jako kdysi,
²² pokud jsi nás nadobro neodvrhl, bez míry se na nás nerozhněval.

Ezechiel

Úvod

1 Třicátého roku, ve čtvrtém měsíci, pátého toho měsíce, když jsem dlel mezi odvečenými na břehu řeky Kebaru, otevřelo se nebe a byl jsem svědkem Božích vidění. ² Pátého toho měsíce – bylo to pátého roku vyhnanství krále Jojakina – ³ se v zemi Chaldejců na břehu řeky Kebaru ozvalo Jahvovo slovo knězi Ezechielovi, synovi Buziho. Tam na něm spočinula Jahvova ruka. ⁴ Hleděl jsem; byl to bouřlivý vítr vanoucí od severu, veliký mrak, sršící oheň s přísvitem okolo a ve středu jakoby třpyt leštěného bronzu uprostřed ohně. ⁵ Ve středu jsem rozeznával cosi, co se podobalo čtyřem živým tvorům, a ti vyhlíželi takto: měli lidskou podobu. ⁶ Každý měl čtyři tváře a každý čtyři křídla. ⁷ Nohy měli rovné a kopyta měli jako býčí kopyta, jiskřící jako třpyt leštěného bronzu. ⁸ Pod křídly měli lidské ruce, byly obrácené na čtyři strany, stejně jako tváře a křídla těch čtyř. ⁹ Křídla měli navzájem spojena; při chůzi se neotáčeli: šli každý přímo kupředu. ¹⁰ Pokud jde o podobu jejich tváří, měli lidskou tvář a všichni čtyři měli na pravé straně tvář lví a všichni čtyři měli na levé straně tvář býčí a všichni čtyři měli tvář orlí. ¹¹ Svá křídla měli rozepjata vzhůru; každý měl dvě křídla, jež se spojovala, a dvě křídla, jež mu přikrývala tělo; ¹² a každý šel přímo kupředu, šli tam, kam je ponoukal duch, při chůzi se neotáčeli. ¹³ Uprostřed těch živých tvorů bylo cosi jako žhavé uhlí, co vyhlíželo jako pochodně, a to se pohybovalo sem a tam mezi těmi živými tvory; oheň zářil a z ohně šlehaly blesky. ¹⁴ Živí tvorové se pohybovali sem a tam, podobající se blesku. ¹⁵ Hleděl jsem na ty živé tvory; a hle, bylo tam na zemi kolo u každého z těch živých tvorů o čtyřech tvářích. ¹⁶ Podoba těch kol i jejich uspořádání připomínala třpytící se chryzolit. Všechna čtyři měla týž tvar; pokud jde o jejich podobu a uspořádání, bylo to tak, jako by jedno kolo bylo uprostřed druhého. ¹⁷ Pohybovala se kupředu na čtyři strany a při pohybu se neobraccela. ¹⁸ Jejich obruč byla značně veliká a hrozivá a v obruči všech čtyř dohromady bylo kolem dokola plno záblesků. ¹⁹ Když se živí tvorové pohybovali kupředu, kola se pohybovala vedle nich, a když se živí tvorové pozdvíhovali od země, pozdvíhovala se i kola. ²⁰ Kam je ponoukal duch, tam kola jela, a také se pozdvíhovala, protože duch toho živého tvora byl v kolech. ²¹ Když se pohybovali kupředu, pohybovala se kupředu, když se zastavovali, zastavovala se, a když se pozdvíhovali od země, kola se také pozdvíhovala, protože duch toho živého tvora byl v kolech. ²² Nad hlavami toho živého tvora bylo cosi, co se podobalo klenbě jiskřící jako křišťál rozprostřené nad jejich hlavami, nad ²³ tou klenbou a pod ní se jejich křídla vzpínala jedno k druhému; každý měl po dvou, která mu přikrývala tělo. ²⁴ A slyšel jsem šum jejich křídel jako šumění hojných vod, jako šadajúv hlas; když kráčeli, hřmělo to jako bouře, hřmělo to jako vojenské ležení; když se zastavovali, skládali svá křídla. ²⁵ A zahučelo to. ²⁶ Nad klenbou, která byla nad jejich hlavami, bylo cosi, co vyhlíželo jako safírový kámen a mělo vzhled trůnu, a nahoře nad tím, co mělo vzhled trůnu, úplně nahoře, byla bytost, jež vypadala jako člověk. ²⁷ A viděl jsem jakoby třpyt leštěného bronzu, vedle něho kolem dokola cosi jako oheň, počínaje tím, co vypadalo jako jeho bedra, a výše; a počínaje tím, co vypadalo jako jeho bedra, a níže jsem viděl cosi jako oheň a kolem dokola jakousi záři; ²⁸ ta záře kolem dokola vyhlížela jako duha, jež se v deštivých dnech objevuje v mracích. Bylo to cosi, co se podobalo Jahvově slávě. Hleděl jsem a padl jsem tváří k zemi; a uslyšel jsem něčí hlas, jenž ke mně promlouval.

2 Řekl mi: „Lidský synu, postav se, budu k tobě mluvit.“ ² Vešel do mne duch, jak mi bylo řečeno, dal, že jsem se postavil a uslyšel jsem toho, jenž ke mně promlouval. ³ Řekl mi: „Lidský synu, posílám tě k Izraelitům, k buřičům, kteří se proti mně vzepřeli. Oni i jejich otcové se proti mně bouřili až do tohoto dne. ⁴ Synové jsou tvrdohlaví a mají zatvrzelé srdce; já tě k nim posílám, abys jim řekl: ‘Takto mluví Pán Jahve’. ⁵ Ať naslouchají nebo nenaslouchají, je to čeládka buřičů, poznají, že je mezi nimi prorok. ⁶ A ty, lidský synu, z nich neměj strach, neměj strach z jejich slov, budou-li ti odporovat a pohrdat tebou a sedneš-li si na štíry. Neměj strach z jejich slov, neboj se jejich pohledů, vždyť je to čeládka buřičů. ⁷ Přineseš jim má slova, ať jim naslouchají nebo nenaslouchají, vždyť je to čeládka buřičů. ⁸ A ty, lidský synu, slyš, co ti povím, nebud buřičem jako ta čeládka buřičů. Otevři ústa a jez, co ti teď dám.“ ⁹ Hleděl jsem, a hle, napráhla se ke mně jakási ruka držící stočený svitek. ¹⁰ On jej přede mnou rozvinul: byl popsáný po líci i po rubu; bylo tam napsáno: „Bědování, úpění a nářky.“

3 Řekl mi: „Lidský synu, sněz, co se ti předkládá, sněz tento svitek a jdi a promluv k Izraelovu domu.“ ² Otevřel jsem ústa a on mi dal ten svitek sníst, ³ potom mi řekl: „Lidský synu, nakrm se a nasýt tímto svitkem, jež ti dávám.“ Snědl jsem jej a byl v mých ústech sladký jako med. ⁴ Tu mi řekl: „Lidský synu, odejdi

k Izraelovu domu a přineseš jim má slova. ⁵ Nejsi poslán k nějakému lidu temné mluvy a obtížného jazyka, nýbrž k Izraelovu domu. ⁶ Ne k četným národům temné mluvy a obtížného jazyka, jejichž slovům bys nerozuměl – kdybych tě poslal k nim, naslouchali by ti ⁷ ale Izraelův dům ti naslouchat nechce, neboť nechce naslouchat mně. Celý Izraelův dům jsou jenom otrlá čela a zatvrzelá srdce. ⁸ Hle, činím tvou tvář stejně tvrdou jako jejich tvář a tvé čelo stejně tvrdé jako jejich čelo; ⁹ činím tvé čelo tvrdé jako diamant, jenž je tvrdší než skála. Neměj z nich strach, buď před nimi bez obav, vždyť je to čeládka buřičů. ¹⁰ Potom mi řekl: „Lidský synu, všechna slova, která ti řeknu, přijmi do srdce, poslouchej s napjatými ušima, ¹¹ a odejdi za vyhnančí, za syny svého lidu a promluv k nim. Řekneš jim: ‘Takto mluví Pán Jahve,’ ať naslouchají nebo nenaslouchají.“ ¹² Duch mě pozdvihl a uslyšel jsem za sebou mocné dunění: „Buď velebena Jahvova sláva v místě, kde přebývá.“ ¹³ Byl to hluk, jež působila křídla těch živých tvorů, která bila jedno o druhé, a hluk těch kol vedle nich a mocné dunění. ¹⁴ A duch mě pozdvihl a vzal mě; šel jsem s hořkostí, v duchu rozčilen, a Jahvova ruka na mně těžce spočívala. ¹⁵ Přišel jsem do Tel-Abibu k vyhnančům usazeným u řeky Kebaru; tam bydleli a já jsem tam v úžasu mezi nimi zůstal po sedm dní. ¹⁶ Po sedmi dnech se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ¹⁷ „Lidský synu, udělal jsem z tebe strážného Izraelova domu. Až uslyšíš z mých úst slovo, budeš je ode mne varovat. ¹⁸ Řeknu-li zlovolníkovi: ‘Zemřeš’, a ty ho nebudeš varovat, nepromluvíš-li a nebudeš zlovolníka varovat, aby zanechal svého zlého jednání kvůli tomu, aby žil, zlovolník sám zemře za své provinění, ale k odpovědnosti za jeho krev poženu tebe. ¹⁹ Pokud jsi naopak zlovolníka varoval, a on se od své zlovolnosti a od svého zlého jednání neobrátí, zemře sám za své provinění, ale ty jsi vyvázl životem. ²⁰ Když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a bude páchat zlo a já před něho nastražím past, zemře on; protože jsi ho nevaroval, zemře za svůj hřích a nevzpomene se už na spravedlnost, podle níž dříve žil, ale k odpovědnosti za jeho krev poženu tebe. ²¹ Jestliže jsi naopak spravedlivého varoval, aby nehřešil, a on nehřešil, bude žít, protože byl varován, a ty jsi svůj život zachránil.“ ²² A tam na mně spočinula Jahvova ruka; řekl mi: „Vstaň, vyjdi do údolí, a tam k tobě promluví.“ ²³ Vstal jsem a vyšel do údolí, a hle, tam se zastavila Jahvova sláva, podobala se té slávě, kterou jsem viděl na břehu řeky Kebaru, a padl jsem tváří k zemi. ²⁴ Tu do mne vešel duch a dal, že jsem povstal, a promluvil ke mně. Řekl mi: „Jdi a zavři se ve svém domě. ²⁵ Ty, lidský synu, hled, budou ti nasazena pouta, těmi tě svážou a už mezi ně nevyjdeš. ²⁶ Přilepím ti jazyk k patru, oněmíš, a už pro ně nebudeš tím, kdo kárá, neboť je to čeládka buřičů. ²⁷ A až k tobě promluví, otevřu ti ústa a řekneš jim: Takto mluví Pán Jahve: Kdokoli chce naslouchat, ať naslouchá, a kdo nechce, ať nenaslouchá, neboť je to čeládka buřičů.“

4 Ty pak, lidský synu, vezmi cihlu a polož si ji před sebe: vyryješ na ni město, Jeruzalém. ² Potom se dáš do jeho obléhání: zbuduješ proti němu polní opevnění, vztyčíš proti němu násep, zřídíš proti němu ležení a kol dokola proti němu rozmístíš berany. ³ Pak vezmi železnou pánev a tu umístíš jako železnou hradbu mezi sebe a město. Potom na ně upřeš pohled a ono bude obleženo: obléhat je budeš ty. Je to znamení pro Izraelův dům. ⁴ Lehni si na levý bok a vezmi na sebe provinění Izraelova domu. Tolik dní, kolik budeš takto ležet, poneseš jejich provinění. ⁵ Já jsem ti stanovil léta jejich provinění na dobu tří set devadesáti dní, během nichž poneseš provinění Izraelova domu. ⁶ A až je dokončíš, lehneš si znovu, na pravý bok, a poneseš provinění Judova domu čtyřicet dnů. Stanovil jsem ti k tomu dobu jednoho dne za jeden rok. ⁷ Potom upřeš pohled na obležení Jeruzaléma, pozdvihneš svou obnaženou paži a budeš proti němu prorokovat. ⁸ Hle, vložil jsem na tebe pouta, a ty se neotočíš z jednoho boku na druhý, dokud se nenaplní dny tvé odloučenosti. ⁹ Vezmi tedy pšenici, ječmen, boby, čočku, proso a špaldu: dej je do jedné nádoby a udělej si z nich chléb. Budeš ho jíst tolik dnů, kolik jich budeš ležet na boku – tři sta devadesát dnů. ¹⁰ A tento pokrm, který budeš jíst, si odvážíš po dvaceti šekelech na den a to budeš jíst den po dni. ¹¹ Také vodu budeš pít odměřeně, budeš jí den po dni pít jednu šestinu hínu. ¹² Ten pokrm budeš jíst v podobě ječné placky, která bude před jejich očima upečena na lidských výkalech. ¹³ A Jahve řekl: „Takhle budou Izraelité jíst svůj nečistý pokrm mezi národy, kam je vyženu.“ ¹⁴ Tu jsem řekl: „Ach, Jahve, Pane, má duše není nečistá. Od dětství až dodnes jsem nikdy nepozřel pošlé nebo roztrhané zvíře a do úst mi nevešlo žádné zkažené maso.“ ¹⁵ On mi řekl: „Dobrá! Povoluj ti namísto lidských výkalů kravinec; chléb si připravíš nad ním.“ ¹⁶ Potom mi řekl: „Lidský synu, hle, zničím zásobu chleba v Jeruzalémě: v úzkosti budou jíst odvážený chléb, s hrůzou budou pít odměřenou vodu, ¹⁷ protože bude nedostatek chleba i vody; oni budou ohromeni a za své provinění zahynou.“

3:17–21 Zlovolník ... spravedlivý. Výrazy, kterými jsou označeni lidé, podle toho, jak se Bohu líbí, na první pohled vypadají, jako popisující minulost — co dosud dělali. Při pozornějším rozboru se však ukazuje, určující je budoucnost; že bezbožný je ten, kdo se nedá napomenout, ale zatvrzele upřednostňuje svůj hřích (19, srv. 2Pt 2:22), kdežto spravedlivý také hřeší (21), ale dá si říct. Spravedlivý, který na hříšné

cestě setrvá (protože ho nikdo nenapomenul), přestane být spravedlivý (20). Viz článek *Minulost není určující* u Jr 18 na str. 421. Máme zodpovědnost varovat před zkázkou ty, které vidíme hřešit; musíme přitom postupovat podle Kristových pokynů v Mt 18:15–17. Náš cíl není pomstychtivá touha po potrestání hříšníků, nýbrž snaha před trestem je zachránit; i za tu cenu, že ztratíme přátelství s nimi.

5 Lidský synu, vezmi nějakou ostrou čepel, vezmi si ji jako lazebnickou břitvu a přejeď si jí po hlavě a po bradě. Potom vezmeš váhy a rozdělíš vlasy a vousy, které sis oholil. ²Jednu třetinu zapálíš uprostřed města, když se budou naplňovat dny obležení. Další třetinu vezmeš a budeš do ní bít mečem kol dokola města. Poslední třetinu rozptýlíš do větru a já za nimi vytasím meč. ³Potom si jich vezmeš malé množství, to sebereš do cípu svého pláště, ⁴a z toho zase něco vezmeš a uvrhneš to doprostřed ohně a spálíš. Oheň na celý Izraelův dům vyjde odtud. ⁵Takto mluví Pán Jahve: Jeruzalém jsem položil doprostřed národů, obklopují jej cizí země. ⁶On se ve zvrhlosti bouřil proti mým obyčejům, více než ty národy, a proti mým zákonům, více nežli země, jež ho obklopují. Neboť oni odvrhují mé obyčeje a podle mých zákonů nežijí. ⁷Proto mluví Pán Jahve takto: „Protože povykujete hůř než národy, které vás obklopují, protože nežijete podle mých zákonů a nezachovávejte mé obyčeje, a protože rovněž nezachovávejte obyčeje národů, které vás obklopují, ⁸nuže, Pán Jahve mluví takto: Já prohlašuji, že jsem proti tobě, a před očima národů vykonám uprostřed tebe své rozsudky. ⁹Budu si u tebe kvůli všem tvým ohavnostem počínat, jako jsem si nepočínal nikdy a jako už si nikdy počínat nebudu. ¹⁰Proto budou otcové ve tvém středu požírat své děti a děti budou požírat své otce. Vypořádám se s tebou a rozptýlím na všechny světové strany, co z tebe zbývá. ¹¹Proto, jako že žiji, výrok Pána Jahva, stejně jako jsi poskvrnil mou svatyni všemi svými ohyzdami a všemi svými ohavnostmi, i já budu odvrhovat bez jediného slitovného pohledu, ani já šetřit nebudu. ¹²Třetina tvých obyvatel pomře morem a zahyne uprostřed tebe hladem, třetina padne kolem tebe mečem a třetinu rozptýlím na všechny světové strany a budu za nimi tasit meč. ¹³Můj hněv bude nasycen, ukojím na nich svou rozlícenost a pomstím se; tak poznají, že já, Jahve, jsem promluvil ve své žárlivosti, když se na nich vyzuří můj hněv. ¹⁴Udělám z tebe trosku, a mezi národy, které tě obklopují, budeš všem, kdo půjdou kolem, k smíchu. ¹⁵Národy, které tě obklopují, se ti budou vysmívat, budou tě urážet, budeš pro ně výstrahou, budou nad tebou žasnout, až rozhněván a rozlícen nad tebou hroznými tresty vykonám soud. Já, Jahve, jsem promluvil. ¹⁶Když na ně pošlu hrozný šíp hladu, které budou vaší zkázou – neboť je pošlu, abych vás zahubil, a přidám na vás hlad – zničím vaši zásobu chleba. ¹⁷Pošlu na vás hlad a divoká zvířata, která tě připraví o tvé děti; projdou tebou mor a krev a přivedu na tebe meč. Já, Jahve, jsem promluvil.“

6 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, obrať se k izraelským horám a prorokuj proti nim. ³Řekneš: Izraelské hory, slyšte slova Pána Jahva. Takto mluví Pán Jahve k horám, k pahorkům, k roklím, k údolím. Hle, přivedu na vás meč a zničím vaše výšiny. ⁴Vaše oltáře budou zpustošeny, vaše pánve na kadidlo budou rozbity, způsobím, že vaši obyvatelé padnou probodání ranami před vašimi neřády, ⁵složím mrtvolu Izraelitů před jejich neřády a rozmetám jejich kosti kolem dokola u vašich oltářů. ⁶Všude, kde bydlíte, budou města zničena a výšiny zpustošeny, aby tak byly zničeny vaše oltáře a aby byly zpustošeny, aby vaše neřády byly rozbity a aby zmizely, aby vaše pánve na kadidlo byly rozbity na kusy a vaše díla uvedena vniveč. ⁷Ranami probodání budou padat uprostřed vás, a vy poznáte, že já jsem Jahve. ⁸Ale některé ušetřím, ty z vás, kteří mezi národy přečkají meč, až budete rozptýlení mezi národy; ⁹pak ti, kdo z vás přežijí, ti, jimž jsem zlomil smilné srdce, jež mě opustilo, i oči smilně se otáčející za jejich neřády, si na mne mezi národy, kde budou v zajetí, vzpomenou. Sami sebe si zoškliví kvůli všemu zlu, které spáchali svými ohavnostmi. ¹⁰A poznají, že já jsem Jahve: řekl jsem, a ne nadarmo, že na ně uvalím tato zla. ¹¹Takto mluví Pán Jahve: Tleskej a dupej na všechny ohavnosti Izraelova domu, který padne mečem, hladem a morem, a říkej: „Běda!“ ¹²V dále budou umírat morem, nablízku budou padat pod mečem; co bude uchráněno a ušetřeno, zemře hladem, protože já svou rozlícenost proti nim ukojím. ¹³Poznáte, že já jsem Jahve, až budou probodání ranami a budou tam mezi svými neřády, kolem dokola u svých oltářů, na každém vyvýšeném pahorku, na vrcholku všech hor, pod každým zeleným stromem, pod každým košatým dubem, tam, kde obětují vůni upokojení všem svým modlám. ¹⁴Vztáhnu proti nim ruku a udělám ze země opuštěnou pustinu od pouště až k Rible, všude, kde oni bydlí, a poznají, že já jsem Jahve.

7 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, řekni: Takto mluví Pán Jahve k izraelské zemi. Je po všem! Konec přichází na všechny čtyři strany země. ³Teď je s tebou konec; rozpoutám svůj hněv proti tobě a budu tě soudit podle tvého chování a poženu tě k odpovědnosti za všechny tvé ohavnosti. ⁴Nebudu pro tebe mít slitovný pohled, nešetřím tě, ale tvé způsoby obrátím proti tobě, tvé ohavnosti zůstanou ve tvém středu a vy poznáte, že já jsem Jahve. ⁵Takto mluví Pán Jahve: Hle, přichází neštěstí, pouze neštěstí. ⁶Konec se blíží, konec se k tobě blíží, probouzí se, hle, nadchází. ⁷Řada je na tobě, na tobě, jenž obýváš zemi. Čas nastává, blízko je ten den, pro hory je nepokoj, ne už radost. ⁸Teď už brzy na tebe vyleji svou rozlícenost a ukojím svůj hněv proti tobě; budu tě soudit podle tvého jednání a poženu tě k odpovědnosti za všechny tvé

ohavnosti. ⁹ Nebudu mít slitovný pohled a neušetřím, ale naložím s tebou podle tvého chování, tvé ohavnosti zůstanou v tvém středu a vy poznáte, že já jsem Jahve, jenž bije. ¹⁰ Hle, den, hle, jsi na řadě, přišel, vyšel, žezlo rozkvetlo, pýcha se rozvila. ¹¹ Povstalo násilí a stalo se metlou zlovolnosti... ¹² Čas nastává, blízko je ten den. Ať se kupující neraduje, ať se prodávající nermoutí, vždyť rozlícenost je proti všem. ¹³ Prodávající se nevrátí k tomu, co prodal, každý žije ve svém hříchu: nebudou opevnění. ¹⁴ Troubí se na trubku, vše je připraveno a nikdo nejde do boje, neboť má rozlícenost je proti všem. ¹⁵ Venku je meč, uvnitř je mor a hlad. Kdokoli bude v poli, zemře mečem, a kdo bude ve městě, toho pohltí hlad a mor. ¹⁶ Ti, kdo přežijí, potáhnou k horám jako holubice z údolí, a já je všechny zahubím, každého za jeho provinění. ¹⁷ Všechny ruce ochabnou, všechna kolena se rozplynou jako voda. ¹⁸ Oni si obléknu pytlou, zachvátí je třesavka. Všechny tváře budou zahanbené, všechny hlavy oholené. ¹⁹ Pohodí své stříbro na ulicích a jejich zlato pro ně bude poskvřeno; jejich stříbro ani jejich zlato je nebudou s to v den Jahvova hněvu zachránit. Už se nenasytí, už si nenaplní břicho, protože právě to bylo příležitostí k jejich proviněním. ²⁰ Na krásu svých šperků byli pyšní: udělali z nich své ohavné obrazy, své ohyzdy, proto z nich pro ně udělám poskvřenu. ²¹ Vydám je v plen do rukou cizinců, za kořist sebrance v zemi. Ti je zneuctí. ²² Odvrátím od nich svou tvář, můj poklad bude zneuctěn, proniknou do něho surovci a zneuctí jej. ²³ Zhotov řetěz, neboť země je plná krvavých poprav, město je plné násilností. ²⁴ Přivedu nejukrutnější národy, které se zmocní jejich domů. Skončuji s pýchou mocných a jejich svatyně budou zneuctěny. ²⁵ Hřůza přichází; budou hledat pokoj, a ten nebude. ²⁶ Přijde pohroma za pohromou, zpráva za zprávou, po prorokovi se bude požadovat vidění, kněžím bude scházet zákon, starším rada. ²⁷ Král bude truchlit, kníže bude ponořen v zármutku, lidem v zemi se budou třást ruce. Budu jednat podle jejich chování, budu je soudit podle jejich soudů a poznají, že jsem Jahve.

8 Šestého roku, v šestém měsíci, pátého toho měsíce, jsem seděl doma a přede mnou seděli starší z Judy: tehdy na mně těžce spočinula ruka Pána Jahva. ² Hleděl jsem: byla tam bytost, jež vypadala jako člověk. Počínaje tím, co vyhlíželo jako jeho bedra, a níže to byl oheň a počínaje bedry a výše to bylo cosi jako záře, jako třpyt zlaceného stříbra. ³ Natáhl cosi jako ruku a uchopil mě za kadeř vlasů; duch mě vyzdvihl mezi nebe a zemi a odvedl mě v Božích viděních do Jeruzaléma, ke vchodu do vnitřní chrámové předsíně, která směřuje na sever, tam, kde je sídlo modly žárlivosti, jež budí žárlivost. ⁴ A hle, byla tam sláva Boha Izraele; měla vzhled jako to, co jsem viděl v údolí. ⁵ Řekl mi: „Lidský synu, pozvedni oči k severu.“ Pozvedl jsem oči k severu a hle, na sever od předsíně oltáře byla u vchodu ta modla žárlivosti. ⁶ Řekl mi: „Lidský synu, vidíš, co dělají? Všechny ty strašlivé ohavnosti, které zde Izraelův dům páchá, aby mě zahnal z mé svatyně? A uvidíš ještě další strašlivé ohavnosti.“ ⁷ Zavedl mě ke vchodu do nádvoří. Hleděl jsem: byla tam díra ve zdi. ⁸ Řekl mi: „Lidský synu, prokopej tu zeď.“ Prokopala jsem zeď a byl tam jakýsi otvor. ⁹ Řekl mi: „Vejdí a podívej se na bídné ohavnosti, které zde páchají.“ ¹⁰ Vešel jsem a podíval se, byla tu všemožná zpodobení plazů a odporných zvířat a všechny neřády Izraelova domu vyryté kolem dokola na zdi. ¹¹ Před těmi modlami stálo sedmdesát starších Izraelova domu – a mezi nimi stál Šafanův syn Jaazanjahu –, každý měl v ruce svou kadidelnici; a vůně kadidlového oblaku vystupovala vzhůru. ¹² On mi řekl: „Viděl jsi, lidský synu, co dělají potmě starší Izraelova domu, každý ve svém pokoji vyzdobeném malbami? Říkají: ‘Jahve nás nevidí, Jahve odešel ze země’.“ ¹³ A řekl mi: „Uvidíš ještě další strašlivé ohavnosti, které páchají.“ ¹⁴ Odvedl mě ke vchodu do předsíně Jahvova Chrámu obrácené k severu, a hle, seděly tam ženy a oplakávaly Tamuza. ¹⁵ Řekl mi: „Viděl jsi, lidský synu? Uvidíš ještě další ohavnosti, strašlivější než tyhle.“ ¹⁶ Odvedl mě k vnitřnímu nádvoří Jahvova Chrámu. A hle, u vchodu do Jahvovy svatyně mezi dvoranou a oltářem bylo asi pětadvacet mužů obrácených zády k Jahvově svatyni, hleděli k východu. Klaněli se slunci směrem na východ. ¹⁷ A řekl mi: „Viděl jsi, lidský synu? Není už dost na tom, že Judův dům páchá ohavností, jimž se tady oddávají? A oni naplňují zemi násilím, zase vyvolávají můj hněv: hle, teď si přikládají k nosu haluz. ¹⁸ Také já budu jednat rozlíceně: nebudu mít slitovný pohled a neušetřím. Nadarmo mi budou křičet silným hlasem do uší, nebudu jim naslouchat.“

9 Tehdy mi silným hlasem zakřičel do uší: „Na město se blíží pohromy, každá má v ruce svůj ničivý nástroj.“ ² A hle, vystoupilo šest mužů, kteří přišli od horní předsíně, jež směřuje na sever, každý měl v ruce svůj nástroj, jimž měl udeřit. Uprostřed nich byl muž oblečený v plátěném šatě, který měl u opasku písarské náčiní. Vstoupili a zastavili se před bronzovým oltářem. ³ Sláva Boha Izraele se pozvedla z cheruba, na němž byla, k prahu Chrámu a on zavolal na muže oblečeného ve lněném šatě, který měl u opasku písarské náčiní; ⁴ a Jahve mu řekl: „Projdi městem, projdi Jeruzalémem a označ znamením na čele lidí, kteří sténají a kteří pláč nad všemi ohavnostmi, jež se uprostřed něho páchají.“ ⁵ Slyšel jsem, jak ostatním říká: „Projděte městem za ním a bijte. Nemějte slitovný pohled, nešetřete; ⁶ starce, mladíky, panny, děti, ženy, zabíjejte a vyhlazujte všechny. Ale nikoho, kdo bude mít na čele znamení, se nedotýkejte. Začněte od mé svatyně.“ Oni tedy začali

od starců, kteří byli v Chrámě. ⁷ A on jim řekl: „Poskvrňte Chrám, naplňte nádvoří zabitými, vyjděte.“ Oni vyšli a napříč městem pobíjeli. ⁸ Zatímco oni pobíjeli, já jsem zůstal sám a padl jsem tváří k zemi. Zvolal jsem: „Ach, Pane Jahve, což vyhladiš vše, co zbývá z Izraele, když na Jeruzalém vyleješ svou rozlícenost?“ ⁹ Řekl mi: „Provinění Izraelova a Judova domu je nezměrné, země je plná krve, město je plné zvrácenosti. Vždyť oni říkají: ‘Jahve odešel ze země, Jahve nevidí.’“ ¹⁰ Nuže, ani já nebudu mít slitovný pohled, neušetřím. Poháním je k odpovědnosti za jejich chování.“ ¹¹ Tehdy přišel ten muž oblečený ve lněném šatě, s psacím náčiním u opasku a podal tuto zprávu: „Vykonal jsem, co jsi mi přikázal.“

10 Hleděl jsem: hle, na klenbě, která byla nad hlavou cherubů, se nad nimi objevil jakoby safírový kámen, jenž se svým vzhledem podobal trůnu. ² A on řekl muži oblečenému v plátěném šatě: „Jdi doprostřed vozu pod cheruba, zprostřed cherubů naber plnými hrstmi uhlíky a vysyp je na město.“ A on tam před mýma očima šel. ³ Když ten muž vešel, stáli cherubové napravo od Chrámu a vnitřní nádvoří naplňoval oblak. ⁴ Jahvova sláva se vznesla z cheruba k prahu Chrámu, Chrám se naplnil oblakem a nádvoří se naplnilo září Jahvovy slávy. ⁵ A šum křídel cherubů se rozléhal až do vnějšího nádvoří, jako když mluví hlas všemohoucího Boha. ⁶ Když dal ten příkaz muži oblečenému ve lněném šatě: „Vezmi oheň zprostřed vozu, zprostředka cherubů,“ muž přišel a postavil se vedle kola. ⁷ Cherub vztáhl ruku od cherubů k ohni, který byl uprostřed cherubů; vzal jej a vložil jej do ruky muži oblečenému ve lněném šatě. Ten ho uchopil a vyšel ven. ⁸ Tu se objevilo cosi jako lidská ruka pod křídly cherubů. ⁹ Hleděl jsem: vedle cherubů byla čtyři kola, vedle každého z cherubů jedno kolo, a ta kola svým vzhledem připomínala trpyt chryzolitů. ¹⁰ Zdálo se, že všechna čtyři mají týž vzhled, jako by jedno kolo bylo uprostřed druhého. ¹¹ Pohybovala se kupředu na všechny čtyři strany a při pohybu se neobracela, protože se pohybovala na tu stranu, kam byla otočena hlava, a při pohybu se neobracela. ¹² A celé jejich tělo, jejich záda, jejich ruce i jejich křídla a také kola byly kolem dokola plné odlesků (kola všech těch čtyř). ¹³ Ta kola – slyšel jsem to – dostala jméno „galgal“. ¹⁴ Každý měl čtyři tváře: první byla tvář cheruba, druhá tvář lidská, třetí tvář lví a čtvrtá tvář orlí. ¹⁵ Cherubové se vznesli: byl to živý tvor, jehož jsem viděl na řece Kebaru. ¹⁶ Když se ti cherubové pohybovali kupředu, pohybovala se kola vedle nich; když cherubové pozvedali křídla, aby se vznesli ze země, kola vedle nich se rovněž neobracela. ¹⁷ Když se zastavovali, ona se zastavovala, a když se vznášeli, vznášela se s nimi, neboť v nich byl duch toho živého tvora. ¹⁸ Jahvova sláva odešla z prahu Chrámu a zastavila se nad cheruby. ¹⁹ Cherubové pozvedli svá křídla, a když odcházeli, vznesli se před mýma očima ze země, kola spolu s nimi. Zastavili se u vchodu do východní předsíně Jahvova Chrámu a sláva Boha Izraele byla nahoře nad nimi. ²⁰ Byl to živý tvor, jehož jsem viděl pod Bohem Izraele u řeky Kebaru, a věděl jsem, že to jsou cherubové. ²¹ Každý měl čtyři tváře a každý čtyři křídla s čímsi jako lidskýma rukama pod křídly. ²² Jejich tváře se podobaly tvářím, které jsem viděl u řeky Kebaru. Každý šel přímo kupředu.

11 Duch mě vyzdvihl a odvedl mě do východní předsíně Jahvova Chrámu, obrácené k východu. A hle, u vchodu do té předsíně bylo pětadvacet mužů, mezi nimiž jsem uviděl vůdce lidu, Azurova syna Jaazanju a Benajahuova syna Pelatjahua. ² Řekl mi: Lidský synu, to jsou mužové, kteří zamýšlejí zlo, kteří v tomto městě šíří zlé rady. ³ Říkají: „Teď právě se domy stavět nebudou! Tady je hrnec a my jsme maso.“ ⁴ Proto prorokuj proti nim, prorokuj, lidský synu! ⁵ Snul se na mne Jahvův duch a řekl mi: Mluv! Takto mluví Jahve: Takhle jste promluvili, Izraelův dome, a já znám vaši nadutost. ⁶ Znovu a znovu jste v tomto městě zabíjeli; jeho ulice jste poseli zabitými. ⁷ Takto proto mluví Pán Jahve. Masem jsou ti, které jste zabili a položili doprostřed něho, a ono je hrcem, ale já vás odtud vyvedu. ⁸ Bojíte se meče, já proti vám přivedu meč, výrok Pána Jahva. ⁹ Vyvedu vás odtud, vydám vás do rukou cizinců a vypořádám se s vámi. ¹⁰ Padnete mečem na Izraelově území, budu vás soudit a poznáte, že já jsem Jahve. ¹¹ Toto město pro vás nebude hrcem, vy uprostřed něho nebudete masem: na Izraelově území vás budou soudit ¹² a poznáte, že já jsem Jahve, jehož zákony jste se neřídili a jehož obyčej je nezachovávali – ale vy jste jednali podle obyčejů národů, které vás obklopují. ¹³ Zatímco jsem prorokoval, zemřel Benajahuův syn Pelatjahu. Padl jsem tváří k zemi a zvolal silným hlasem: „Ach, Jahve, Pane, vyhubíš, co z Izraele zbývá?“ ¹⁴ Tu se mi Jahvovo slovo ozvalo takto: ¹⁵ Lidský synu, obyvatelé Jeruzaléma říkají každému z tvých bratří, tvým příbuzným a celému Izraelovu domu: „Zůstávejte daleko od Jahva, země byla dána do vlastnictví nám.“ ¹⁶ Proto řekni: Takto mluví Pán Jahve. Ano, poslal jsem je daleko mezi národy, rozptýlil jsem je do cizích zemí a byl jsem pro ně na nějaký čas v zemi, kam přišli, svatyní. ¹⁷ Proto řekni: Takto mluví Pán Jahve. Seberu vás zprostřed národů, shromáždím vás ze všech zemí, kam jste byli rozptýleni, a dám vám Izraelovu zemi. ¹⁸ Oni tam přijdou a vymytí odtud všechny ohyzdy a ohavnosti. ¹⁹ Dám jim jedno srdce a vložím do nich nového ducha: vytrhnu z jejich těla srdce kamenné a dám jim srdce z masa, ²⁰ aby kráčeli podle mých zákonů, aby zachovávali mé obyčejy a aby je uplatňovali. Pak

budou můj lid a já budu jejich Bůh. ²¹ A ty, jejichž srdce přilnulo k jejich ohyždám a k jejich ohavnostem, poženou k odpovědnosti za jejich chování, výrok Pána Jahva. ²² Tu cherubové pozdvihli svá křídla a kola jela s nimi, a sláva Boha Izraele byla nahoře nad nimi. ²³ Jahvova sláva se zdvihla zprostřed města a zastavila se na hoře, která leží na východ od města. ²⁴ Duch mě vyzdvihl a ve vidění, v Božím duchu, mě odvedl k Chaldecům, k vyhnancům, a vidění, jehož jsem byl svědkem, se ode mne vzdálilo. ²⁵ Vyprávěl jsem vyhnancům vše, co mi Jahve ukázal.

12 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, bydlíš uprostřed čeládky buřičů, kteří mají oči k vidění a vůbec nevidí, uši k slyšení a vůbec neslyší, neboť je to čeládka buřičů. ³ A ty, lidský synu, si připrav zavazadlo vyhnance a odejdi před jejich očima do vyhnanství. Odejdeš z místa, kde jsi, na jiné místo – před jejich očima. Snad uznají, že jsou čeládka buřičů. ⁴ Za dne, před jejich očima, srovnáš své věci jako vyhnančovo zavazadlo. A sám vyjdeš večer, před jejich očima, jako vycházejí vyhnanci. ⁵ Před jejich očima udělej díru do zdi, tou vyjdeš. ⁶ Před jejich očima si naložíš na rameno svůj ranec a vyjdeš do tmy; zahališ si tvář, abys neviděl zemi, neboť jsem z tebe učinil předzvěst pro Izraelův dům. ⁷ Počínal jsem si tedy podle příkazu, jež jsem dostal; za dne jsem srovnal své věci jako vyhnančovo zavazadlo a večer jsem udělal rukou díru do zdi, pak jsem vyšel do tmy a naložil jsem si před jejich očima na rameno svůj ranec. ⁸ Tu se mi ráno takto ozvalo Jahvovo slovo: ⁹ Lidský synu, neřekl ti snad Izraelův dům, ta čeládka buřičů: „Co to děláš?“ ¹⁰ Řekni jim: Takto mluví Pán Jahve. Tento výrok je pronesen v Jeruzalémě a v celém Izraelově domě, tam, kde oni sídlí. ¹¹ Řekni: Jsem vám předzvěstí; jak jsem udělal, tak se stane jim; budou odvedeni, půjdou do vyhnanství. ¹² Kniže, který je mezi nimi, si ve tmě naloží na ramena své zavazadlo a vyjde zdi, která se prorazí, aby se dalo vyjít; zahališ si tvář, aby svými očima neviděl zemi. ¹³ Rozestřu na něho svou síť, a on se chytí do mých tenat; povedu ho do Babylonu, do země Chaldeců, ale on ji neuvidí a zemře tam. ¹⁴ Všechno, co je v jeho okolí, jeho stráž a všechny jeho oddíly rozpráším do všech světových stran a vytasím za nimi meč. ¹⁵ A oni poznají, že já jsem Jahve, až je rozesejí mezi národy a až je rozpráším do cizích zemí. ¹⁶ Ponechám však některé z nich, kteří uniknou meči, hladu a moru, aby vyprávěli o všech svých hanebnostech mezi národy, kam se odeberou, aby tak ony poznaly, že já jsem Jahve. ¹⁷ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹⁸ Lidský synu, budeš jíst svůj chléb a přitom se budeš chvět a vodu budeš pít v neklidu a úzkosti; ¹⁹ a lidu té země řekneš: Takto mluví Pán Jahve k obyvatelům Jeruzaléma rozprášeným na půdě Izraele: budou jíst svůj chléb v úzkosti, vodu pít s úděsem, tak aby země i ti, kdo tam jsou, byli zproštěni násilnosti všech jejich obyvatel. ²⁰ Lidnatá města budou zničena, ze země se stane pustina, a vy poznáte, že já jsem Jahve. ²¹ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²² Lidský synu, co rozumíte úslovím, jež o Izraelově zemi prohlašuje: Dny jdou jeden za druhým a veškeré vidění se rozplývá? ²³ Nuže, řekni jim: Takto mluví Pán Jahve. Skončuji s tímto úslovím, už je v Izraeli nebudou opakovat. Ale řekni jim: Blíží se dny, kdy se veškerá vidění naplňují, ²⁴ neboť uprostřed Izraelova domu už nebudou marná vidění ani klamná předzvěst, ²⁵ neboť mluvit budu já, Jahve. Co říkám, je řečeno a splní se bez odkladu; neboť slovo pronesu a skutečným je ve vaší době, čeládko buřičů, výrok Pána Jahva. ²⁶ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²⁷ Lidský synu, hle, Izraelův dům říká: „Vidění, které on vidí, je pro vzdálenou dobu; prorokuje pro dalekou budoucnost.“ ²⁸ Nuže! Řekni jim: Takto mluví Pán Jahve. Pro žádné z mých slov už není odkladu. Co říkám, je řečeno a uskuteční se, výrok Pána Jahva.

13 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, prorokuj proti prorokům Izraele; prorokuj a řekni těm, kdo prorokují z vlastní hlavy: Slyšte Jahvovo slovo. ³ Takto mluví Pán Jahve: Běda pošetilým prorokům, kteří jdou za svým vlastním duchem, aniž by co viděli! ⁴ Jako šakalové v troskách byli tví proroci, Izraeli. ⁵ Nevstoupili jste do průlomů, nepostavili jste hradby pro Izraelův dům, aby za Jahvova dne stál pevně v boji. ⁶ Marná vidění, lživou věštbu mají, kdo říkají: „Jahvův výrok,“ aniž je Jahve poslal; a očekávají, že se jejich slovo potvrdí. ⁷ Nemáte ve skutečnosti jenom marná vidění a neohlašujete jenom lživé věštby, když říkáte: „Jahvův výrok,“ zatímco já jsem nepromluvil? ⁸ Nuže, takto mluví Pán Jahve: Ano, kvůli vašim marným slovům a vašim lživým viděním prohlašuji, že jsem proti vám, výrok Pána Jahva. ⁹ Vztáhnou ruku na proroky, kteří mají marná vidění a lživě předpovídají: nebudou přijati do rady mého lidu, nebudou zapsáni do knihy Izraelova domu, nevstoupí na půdu Izraele, a vy poznáte, že jsem Pán Jahve. ¹⁰ Oni totiž svádějí můj lid z cesty, když říkají: „Pokoj,“ a pokoj zatím není. Zatímco on staví hradbu, hle, oni ji omítají. ¹¹ Řekni těm, kdo ji omítají: Přijde-li prudký liják, budou-li padat kroupy, rozpoutá-li se bouřlivý vítr, ¹² vida, že se zborší. Což vám neřeknou: „Kde je ta omítka, kterou jste ji ohodili?“ ¹³ Nuže, takto mluví Pán Jahve. Rozpoutám ve svém rozlícení bouřlivý vítr, v mém hněvu se spustí prudký liják, kroupy v mém ničivém vzteku. ¹⁴ Povalím zeď, kterou jste omítli, svrhnu ji na zem a její základy budou obnaženy. Ona padne a vy pod ní zahynete, a poznáte, že já jsem Jahve. ¹⁵ Až ukojím svou rozlícenost proti té zdi a proti těm, kdo ji omítají, řeknu vám: Už není

zeď ani ti, kdo ji omítali, ¹⁶ Izraelovi proroci, kteří prorokují o Jeruzalémě a kteří pro něj mají vidění pokoje, zatímco pokoj není, výrok Pána Jahva. ¹⁷ A ty, lidský synu, obrať se k dcerám svého lidu, které prorokují z vlastní hlavy, a prorokuj proti nim. ¹⁸ Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Běda těm, které šijí stužky pro všechna zápěstí, které zhotovují závoje pro hlavu lidí všech velikostí, aby polapily duše do léčky! Lapáte do léčky duše mého lidu a vlastní duše byste ušetřily? ¹⁹ Zneuctíváte mě pro pár hrstí ječmene a pár kousků chleba před mým lidem tím, že usmrcujete lidi, kteří zemřít nemají, a šetříte ty, kteří nemají žít, a že lžete mému lidu, jenž naslouchá lži. ²⁰ Nuže! Takto mluví Pán Jahve: Hle, pustím se do vašich stužek, jimiž lapáte duše do léčky jako ptáky! Roztrhám vám je na pažích a osvobodím duše, které se pokoušíte lapit do léčky jako ptáky. ²¹ Roztrhám vaše závoje a osvobodím z vaší ruky svůj lid, aby už nebyl ve vaší ruce lovnou zvěří. A vy poznáte, že já jsem Jahve. ²² Za to, že jste mnohou lží zastrášovaly srdce spravedlivého, zatímco já jsem ho nermoutil, a že jste posilovaly ruce zlovolníka, aby neupustil od svého zlého chování, čímž by opět našel život, ²³ nuže, už nebudete mít marná vidění a nebudete už pronášet předpovědi. Osvobodím svůj lid z vaší ruky, a vy poznáte, že já jsem Jahve.

14 Přišlo ke mně několik Izraelových starších a posadili se přede mne. ² Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ³ Lidský synu, tito mužové si vložili do srdce své neřády, podnět ke svým zločinům si položili před sebe, mám jim dovolit, aby se se mnou radili? ⁴ Nuže! Promluv k nim a řekni jim: Takto mluví Pán Jahve. Každému muži v Izraelově domě, který si do srdce vkládá své neřády nebo který si před sebe klade podnět ke svým zločinům a který přichází za prorokem, odpovím já, Jahve, sám kvůli množství jeho neřádů, ⁵ abych opět uchopil srdce Izraelova domu, těch, kteří se ode mne vzdálili kvůli všem svým neřádům. ⁶ Nuže! Řekni Izraelovu domu: Takto mluví Pán Jahve. Vraťte se, odvráťte se od svých neřádů, odvráťte svou tvář ode všech svých ohavností, ⁷ neboť každému muži z Izraelova domu, každému cizinci, který se usadil v Izraeli, když se ode mne vzdálil a vložil si do srdce své neřády, když před sebe položí podnět ke svým zločinům a když přijde za prorokem, aby se jeho prostřednictvím se mnou poradil, odpovím já, Jahve, sám. ⁸ Obrátím proti tomu muži svou tvář, udělám z něho výstražný příklad a terč posměchu, vyloučím ho ze svého lidu, a vy poznáte, že já jsem Jahve. ⁹ A dá-li se ten prorok svést a pronese slovo, bude to tím, že jsem toho proroka svedl já, Jahve; vztáhnu proti němu ruku a odstraním ho ze středu svého lidu Izraele. ¹⁰ Oni ponosou tíži svého provinění. Jaké bude provinění toho, jenž se radí, takové bude i prorokovo. ¹¹ Takto Izraelův dům už nezabloudí daleko ode mne a neposkvrní se už všemi svými zločiny. Budou můj lid a já budu jejich Bůh, výrok Pána Jahva. ¹² Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹³ Lidský synu, kdyby proti mně nějaká země zhřešila a zpronevěřila se mi a já bych proti ní vztáhl ruku, zničil její zásobu chleba a poslal na ni hlad, abych z ní vymýtil zvířata i lidi, ¹⁴ a v té zemi by byli oni tři mužové, Noe, Daniel a Job, zachránili by si ti mužové díky své spravedlnosti život, výrok Pána Jahva. ¹⁵ Kdybych na tu zemi vypustil divoká zvířata, abych ji připravil o její děti a udělal z ní pustinu, kterou kvůli těm zvířatům nikdo nemůže projít, ¹⁶ a kdyby v té zemi byli ti tři mužové: jako že žijí, výrok Pána Jahva, nebyli by s to zachránit ani syny, ani dcery, jenom oni sami by se zachránili a ta země by se proměnila v pustinu. ¹⁷ Kdybych na tu zemi přivedl meč, kdybych řekl: „Ať tou zemí projde meč a já jím pobiji zvířata i lidi,“ ¹⁸ a kdyby v té zemi byli ti tři mužové: jako že žijí, výrok Pána Jahva, nebyli by s to zachránit ani syny, ani dcery, jenom oni sami by se zachránili. ¹⁹ Kdybych na tu zemi poslal mor a v krvi na ně vylil svůj hněv a vymýtil zvířata i lidi, ²⁰ a kdyby v té zemi byli Noe, Daniel a Job: jako že žijí, výrok Pána Jahva, nezachránili by ani syna, ani dceru, ale díky své spravedlnosti by si zachránili život. ²¹ Takto mluví Pán Jahve: ačkoli na Jeruzalém posílám své čtyři strašlivé metly, meč, hlad, divoká zvířata a mor, abych z něho vymýtil zvířata i lidi, ²² hle, je tam zbytek těch, kdo přežili a byli vyvedeni, synové i dcery; hle, vycházejí k vám, abyste viděli jejich chování a jejich skutky a abyste se utěšili navzdory zlu, které jsem přivodil na Jeruzalém, navzdory všemu, co jsem na něj přivodil. ²³ Oni vás potěší, až uvidíte jejich chování a jejich skutky, a poznáte, že jsem neudělal nadarmo nic z toho, co jsem v něm udělal, výrok Pána Jahva.

15 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, proč by mělo být dřevo vinné révy lepší než dřevo kterékoli haluze na lesních stromech? ³ Bere se z něho dřevo, aby se z něho něco udělalo? Bere se z něho kolík, aby se na něj pověsilo nějaké nářadí? ⁴ Hle, háže se do ohně, aby ho strávil. Oheň stráví oba konce, prostředek má spálený, je snad k něčemu dobré? ⁵ Už když bylo netknuté, se z něho nedalo nic udělat; když je tedy strávil a spálil oheň, dá se z něho ještě něco udělat? ⁶ Takto proto mluví Pán Jahve. Jako s dřevem vinné révy mezi lesními stromy, které jsem hodil do ohně, aby je strávil, právě tak jsem jednal s obyvateli Jeruzaléma. ⁷ Obrátil jsem proti nim svou tvář. Unikli ohni, ale oheň je pohltí, a vy poznáte, že já jsem Jahve, až se proti nim obrátím. ⁸ Udělám ze země pustinu, protože byli nevěrní, výrok Pána Jahva.

16 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, seznam Jeruzalém s jeho ohavnostmi. ³Řekneš: Takto mluví Pán Jahve k Jeruzalému. Svým původem i svým zrozením jsi z kanaánské země. Tvůj otec byl Amorita a tvá matka Chetitka. ⁴Při tvém narození, v den, kdy jsi přišla na svět, ti nepřerázli pupeční šňůru, neumyli tě ve vodě, aby tě očistili, nenatřeli tě solí, nezabalili tě do plenek. ⁵Nikdo k tobě neobrátil slitovný pohled, aby ti ze soucitu s tebou něco z toho udělal. Vzbuzovala jsi nechuť, a tak tě v den tvého narození pohodili na širé pole. ⁶Přešel jsem kolem tebe a viděl tě, jak se zmítáš ve vlastní krvi. Řekl jsem ti, když jsi byla ve své krvi: „Žij!“ ⁷A nechal jsem tě růst jako polní trávu. Vyvinula ses, vyrostla jsi a dospěla jsi do věku na vdávání. Nadra se ti zpevnila, vlasy ti zhoustly; ale byla jsi úplně nahá. ⁸Tu jsem kolem tebe přešel a uviděl tě. Byl to tvůj čas, čas lásky. Přetáhl jsem přes tebe cíp svého pláště a přikryl tvou nahotu; zavázal jsem se přísahou, udělal jsem s tebou úmluvu – výrok Pána Jahva – a byla jsi moje. ⁹Vykoupal jsem tě ve vodě, smyl jsem z tebe krev, pomazal jsem tě olejem; ¹⁰dal jsem ti vyšíváné šaty, střevíce z jemné kůže, lněnou čelenku a hedvábný plášť. ¹¹Ozdobil jsem tě šperky, na zápěstí jsem ti dal náramky a na krk náhrdelník. ¹²Vložil jsem ti kroužek do nosu, náušnice do uší a na hlavu nádhernou korunu. ¹³Byla jsi ozdobená zlatem a stříbrem, oděná v plátně, hedvábí a vyšívkách. Jedla jsi výrazkovou mouku, med a olej. Byla jsi čím dál tím krásnější a dospěla jsi ke královské hodnosti. ¹⁴Proslula jsi mezi národy svou krásou, neboť ta byla díky lesku, jímž jsem tě oděl, dokonalá, výrok Pána Jahva. ¹⁵Ale ty ses zahleděla do své krásy, využila jsi své proslulosti a oddala ses smilstvu, zahrnula jsi svou prostopášností každého, kdo se namanul. ¹⁶Vzala sis některá ze svých rouch a z těch sis udělala výšiny pestrých barev a tam ses oddávala smilstvu. ¹⁷Vzala sis zlaté a stříbrné ozdoby, které jsem ti dal, a udělala sis na nich obrazy mužů, aby sloužily tvému smilnění. ¹⁸Vzala sis vyšíváná roucha a jimi jsi je přikryla a můj olej a mé kadidlo, to jsi před ně přinášela v obět. ¹⁹Chléb, který jsem ti dal, výrazkovou mouku, olej a med, jimiž jsem tě živil, to jsi před ně přinášela v obět jako vůni upokojení. A stalo se – výrok Pána Jahva –, ²⁰že jsi vzala své syny a dcery, které jsi mi porodila, a jim jsi je obětovala, aby se jimi živili. Byla to tedy jen maličkost, to tvé smilstvo? ²¹Zabila jsi mé syny a vydala je, aby na jejich počest prošli ohněm. ²²A ve všech svých ohavnostech a svém smilstvu sis nevzpomněla na dny svého mládí, kdy jsi byla úplně nahá a zmítala ses ve vlastní krvi. ²³A jako vrchol zlovolnosti – běda, běda tobě! výrok Pána Jahva – ²⁴sis zbudovala návrší, udělala sis výšinu na všech prostranstvích. ²⁵Na každém rozcestí sis zbudovala výšinu a poskvřňovala jsi tam svou krásu a dávala své tělo na pospas každému, kdo se namanul; kupila jsi jedno smilstvo na druhé. ²⁶Oddávala ses smilstvu u svých sousedů statného těla, Egypťanů, kupila jsi jedno smilstvo na druhé, abys mě dráždila. ²⁷A hle, pozvedl jsem proti tobě ruku; odměřil jsem ti stravu, vydal jsem tě na milost a nemilost tvým nepřítelkyním, dcerám Filišťanů, které se rděly nad hanebností tvého chování. ²⁸Protože jsi neměla dost, oddávala ses smilstvu u Asýřanů. Oddávala ses smilstvu, a přece jsi neměla dost. ²⁹Kupila jsi jedno smilstvo na druhé v zemi kupců, u Chaldejců, a ani tenkrát jsi neměla dost. ³⁰Jak měkké bylo tvé srdce – výrok pána Jahva –, když se dopouštělo všech těch skutků hodných opravdové nevěstky! ³¹Když sis budovala návrší na každém rozcestí, když sis dělala výšinu na všech prostranstvích a pohrdalas mzdou, jako nevěstka sis nepočínala. ³²Cizoložná žena přijímá namísto svého manžela cizince. ³³Všem nevěstkám se dává dárek. Ale dárky všem svým milencům jsi dávala ty a tys jim věnovala dary, aby k tobě při tvých smilstvech ze všech stran přicházeli. ³⁴U tebe to bylo při tvých smilstvech naopak než u jiných žen: nikdo za tebou neběhal, platila jsi ty a tobě se neplatilo; tys to dělala naopak. ³⁵Nuže, nevěstko, poslouchej Jahvovo slovo! ³⁶Takto mluví Pán Jahve. Za to, že jsi promrhala své peníze, že jsi odkryla svou nahotu, když jsi páchala smilstvo se svými milenci a se svými ohavnými neřády, za krev tvých synů, kterou jsi jim dala, ³⁷za to shromáždím všechny milence, kterým ses líbila, všechny, které jsi milovala, i všechny, které jsi nenáviděla, shromáždím je z okolí proti tobě a odkryji před nimi tvou nahotu, aby viděli celou tvou nahotu. ³⁸Uvalím na tebe trest cizoložných a krvelačných žen: vydám tě rozlícenosti a žárlivosti, ³⁹vydám tě do jejich rukou; oni srovnají se zemí tvá návrší a zbourají tvé výšiny, strhají z tebe šaty a vezmou ti tvé ozdoby, zůstaví tě úplně nahou. ⁴⁰Potom proti tobě popudí dav, budou tě kamenovat a probodají tě mečem, ⁴¹zapálí tvé domy a vypořádají se s tebou před očima mnohých žen; já skončuji s tvými smilstvy a už nebudeš dávat mzdu. ⁴²Ukojím svou rozlícenost proti tobě, potom se má žárlivost od tebe vzdálí, upokojím se a už se nebudu hněvat. ⁴³Protože sis nevzpomněla na dny svého mládí a protože jsi mě v tom všem dráždila, hle, já naopak způsobím, že tvé jednání padne zpět na tvou hlavu, výrok Pána Jahva. Což ses nedopustila spácháním všech těch ohavných činů hanebnosti? ⁴⁴Hle, všichni, kdo skládají přísloví, řeknou jedno i o tobě: „Jaká matka, taková dcera.“ ⁴⁵Jsi opravdu dcerou své matky, která nenáviděla svého manžela a své děti; jsi opravdu sestrou svých sester, které nenáviděly svého

16:4 Přišla na svět. Vyličený poporodní rituál se týkal královských potomků. Novorozeneč bylo obmyto slanou vodou a zabaleno do tkaniny, pocházející s bývalého kněžského roucha, které se již nehodilo ke službě. (Z téhož materiálu se vyráběly i knoty pro chrámovou menoru.)

 Alžběta, manželka kněze Zachariáše, měla přístup ke zdroji obnošených kněžských oděvů; můžeme se domnívat, že „plenky“, které jí zbyly po Janovi (nebo i nějaké čerstvější), poskytla Marii (Lk 2:7).

manžela a své děti. Vaše matka byla Chetitka a váš otec Amorita. ⁴⁶Tvou starší sestrou, která bydlí se svými dcerami po tvé levici, je Samaří. Tvou mladší sestrou, která bydlí po tvé pravici, je Sodoma se svými dcerami. ⁴⁷Neopomněla jsi napodobit jejich chování ani páchat jejich ohavnosti. A celým svým chováním jsi ukazovala, že jsi ještě zkaženější než ony. ⁴⁸Jako že žiji, výrok Pána Jahva, tvá sestra Sodoma a její dcery nejednaly tak, jako jste jednaly vy: ty a tvé dcery. ⁴⁹Hle, proviněním tvé sestry Sodomy bylo toto: pýcha, nenasytlost, klidná bezstarostnost, to byla provinění její a provinění jejích dcer; nepomáhaly chudému a nešťastnému, ⁵⁰zpychly a spáchaly přede mnou ohavnosti, a tak jsem způsobil, že zmizely, jak jsi to viděla. ⁵¹A Samaří, to nespáchalo ani polovinu tvých hříchů. Ty jsi nakupila daleko víc ohavností než ono. Tím, že jsi spáchala tolik ohavností, jsi ospravedlnila své sestry. ⁵²Ale ty nes zneuctění, jímž jsi zprostita viny své sestry: ony jsou vzhledem ke hříchům, jimiž ses zošklivila mnohem víc než ony, spravedlivější než ty. Ty si tedy buď v hanbě a nes své zneuctění, ospravedlňujíc své sestry. ⁵³Obnovím je. Obnovím Sodomu i její dcery, obnovím Samaří i jeho dcery, potom uprostřed nich obnovím tebe, ⁵⁴abys nesla své zneuctění a aby ses pro jejich útěchu rděla za vše, co jsi udělala. ⁵⁵Tvé sestry, Sodoma a její dcery, budou obnoveny ve svém někdejším stavu; Samaří a jeho dcery budou obnoveny ve svém někdejším stavu. Ty a tvé dcery budete obnoveny ve svém někdejším stavu. ⁵⁶Netropila sis snad žerty ze své sestry Sodomy ve dnech své pýchy, ⁵⁷ještě než byla odkryta tvá nahota? Jako jí, tak teď i tobě se vysmívají dcery Edomu i všechny okolní dcery, dcery Filištanů, které tě kolem dokola zahrnují svým opovržením. ⁵⁸Svou hanebnost a své ohavnosti jsi na sebe naložila sama, Jahvův výrok. ⁵⁹Neboť takto mluví Pán Jahve. Budu s tebou jednat, jako jsi jednala ty, zhrdající přísahou až k porušení smlouvy. ⁶⁰Já však si na svou smlouvu s tebou z doby tvého mládí vzpomenu a ustavím tobě ku prospěchu smlouvu věčnou. ⁶¹A ty si vzpomeneš na své chování a budeš se za ně rdít, až přijmeš své sestry, ty starší i ty mladší, a až já ti je dám za dcery, aniž bych k tomu byl smlouvou s tebou vázán. ⁶²Neboť svou smlouvu s tebou obnovím já sám a ty poznáš, že já jsem Jahve, ⁶³aby ses rozpomenula a aby tě zachvátila hanba a abys byla zmatená tak, že umlkneš, až ti odpustím vše, co jsi udělala, výrok Pána Jahva.

17 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, dej hádanku a předlož podobenství Izraelovu domu. ³Řekneš: Takto mluví Pán Jahve: Veliký orel s velikými křídly obrovského rozpětí, porostlý pestrobarevným peřím, přiletěl na Libanon a vzal vrcholek cedru; ⁴ulomil nejvyšší z jeho větví, odnesl ji do země kupců a uložil ji ve městě kramářů. ⁵Potom vzal jedno ze semen té země a zasadil je do obdělávaného pole; na břeh vydatného vodního toku je zasadil jako vrbu. ⁶Ono vzešlo a stalo se plodnou révou nízkého vzrůstu, jež obrátila své větve k orlovi, zatímco své kořeny měla pod sebou. Stala se z něho réva, vydala pně a vyhnala úponky. ⁷Byl jiný velký orel s velkými křídly, hojným peřím. A hle, ta réva napjala své kořeny k němu, a aby ji zaléval, stočila k němu své větve ze záhonu, kde byla zasazena. ⁸Na úrodném poli na břehu vydatného vodního toku byla zasazena, aby vyháněla větvoví a nesla ovoce, aby se z ní stala nádherná réva. ⁹Řekni: Takto mluví Pán Jahve. Bude se jí dařit? Nevytrhá ten orel její kořeny, nesebere jí plody, aby tak uschly všechny nové listy, jež vyžene, a nebude třeba mocné paže a početného lidu, aby ji odtrhl od jejích kořenů? ¹⁰Hle, je zasazena, bude se jí dařit? Neuschne ve vanu východního větru? Na záhonech, kde vzešla, uschne! ¹¹Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹²Promluv k té čeládce buřičů. Což nevíte, co to znamená? Řekni: Hle, babylonský král přišel do Jeruzaléma, odvedl odtud krále a knížata a zavedl je k sobě do Babylonu. ¹³Vzal královský výhonek a uzavřel s ním smlouvu a poté, co odvedl velmože ze země, si ho zavázal přísahou, ¹⁴aby království zůstalo skromné a nevyvyšovalo se a on sám aby zachoval jeho smlouvu a dodržel ji. ¹⁵Ale ten kníže se proti němu vzbouřil a vypravil posly do Egypta, aby mu dali velké množství koní i mužů. Bude se mu dařit? Vyjde z toho ten, kdo tohle udělal, dobře? Porušil smlouvu, a měl by z toho vyjít dobře? ¹⁶Jako že žiji, výrok Pána Jahva, přísahám: tam, v zemi krále, jenž mu dal vládu, jehož přísahou on pohrdl a jehož smlouvu porušil, tam, uprostřed Babylonu zemře. ¹⁷Až se navrší násep a postaví polní opevnění k záhubě tolika lidských životů, faraon se svým velkým vojskem a svými četnými oddíly ho válkou nezachrání. ¹⁸Pohrdl přísahou tím, že porušil smlouvu a všechno to udělal, třebaže se předtím zavázal: nevyjde z toho dobře. ¹⁹Takto proto mluví Pán Jahve. Jako že žiji, přísahám: způsobím, že má přísaha, kterou on pohrdl, má smlouva, kterou on porušil, mu padnou zpět na hlavu. ²⁰Natáhnu na něho svou síť, upadne do mých tenat, odvedu ho do Babylonu a tam ho potrestám za nevěrnost, jíž se vůči mně dopustil. ²¹Pokud jde o výkvět všech jeho oddílů, ten padne mečem, a kdo přežijí, budou rozprášeni na všechny strany. A vy poznáte, že já, Jahve, jsem promluvil. ²²Takto mluví Pán Jahve: Já na vrcholku velkého cedru vezmu, z jeho nejvyšších větví utrhnu mladý letorost a sám jej zasadím na vyvýšenou a hrdě se tyčící horu. ²³Na vysokou horu Izraele jej zasadím. On vyžene větve, vydá plody a bude z něho nádherný cedr. Budou pod ním bydlet ptáci všeho druhu, vše, co létá, bude odpočívat ve stínu jeho větví. ²⁴A všechny stromy venku poznají, že to já, Jahve, ponížuji povýšený strom a povyšuji strom ponížený, působím, že usychá zelený strom a rozkvétá strom suchý. Já, Jahve, jsem řekl a činím.

18 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Co máte co v Izraelově zemi opakovat toto přísloví: Otcové jedli nezralé hrozny, a synům trnuly zuby? ³Jako že žiji, výrok Pána Jahva, už nebude třeba, abyste v Izraeli toto přísloví opakovali. ⁴Hle: všechny životy jsou moje, jak život otce, tak syna je můj. Zemře ten, kdo zhřešil. ⁵Každý, kdo je spravedlivý, žije podle práva a spravedlnosti, ⁶nejí na horách a nepozvedá oči k neřádům Izraelova domu, neposkrňuje ženu svého bližního, nepřibližuje se k ženě, když je nečistá, ⁷nikoho neutlačuje, vrací zástavu na dluh, nedopouští se loupeží, dává svůj chléb hladovému a šatem obléká nahého, ⁸nepůjčuje lichvářsky, nebere úroky, odvrací svou ruku od zlého, vynáší mezi muži spolehlivý rozsudek, ⁹vede si podle mých zákonů a zachovává mé obyčejy tím, že jedná podle pravdy, takový muž je spravedlivý, bude žít, výrok Pána Jahva. ¹⁰Ale zplodí-li násilnického a krvelačného syna, který se dopustí některého z oněch provinění, ¹¹zatímco on se nedopustil žádného z nich, syna, jenž dokonce bude i jíst na horách a poskrňovat ženu svého bližního, ¹²jenž bude utiskovat chudého a nešťastného, dopouštět se loupeží, nebude vracet zástavu, bude pozvedávat oči k neřádům, bude se dopouštět ohavností, ¹³lichvářsky půjčovat a brát úroky, ten syn poté, co se dopustil všech těch ohavných zločinů, nebude žít, zemře a jeho krev bude na něm. ¹⁴Ale jestliže ten sám zplodí syna, který bude vidět všechny hříchy, jichž se dopustil jeho otec, jenž je bude vidět, a nebude je napodobovat, ¹⁵jenž nebude jíst na horách, nebude pozvedávat oči k neřádům Izraelova domu, neposkrvní ženu svého bližního, ¹⁶nebude nikoho utiskovat, nebude brát zástavy, nedopustí se loupeží, bude dávat svůj chléb hladovému, šatem oblékne nahého, ¹⁷odvrátí svou ruku od nespravedlnosti, nebude lichvářit a brát úroky, bude žít podle mých obyčejů a řídit se podle mých zákonů, ten syn nezemře za provinění svého otce, bude žít. ¹⁸Ale jeho otec, jelikož byl násilnický, dopouštěl se loupeží a nejednal dobře uprostřed svého lidu, hle, ten za své provinění zemře. ¹⁹A vy říkáte: „Proč syn nenese provinění svého otce?“ Ale syn žil podle práva a spravedlnosti, zachovával mé zákony a žil podle nich, ten musí být naživu. ²⁰Zemře ten, kdo zhřešil! Syn neponese provinění svého otce, ani otec provinění svého syna: spravedlivému bude přičtena jeho spravedlnost a zlovolníkovi jeho zlovolnost. ²¹A když se zlovolník odřekne všech svých hříchů, jichž se dopustil, bude zachovávat všechny mé zákony a žít podle práva a spravedlnosti, bude živ, nezemře. ²²Nebude se už vzpomínat na všechny zločiny, jichž se dopustil, bude žít pro spravedlnost, kterou konal. ²³Měl bych mít zalíbení ve zlovolníkově smrti – výrok pána Jahva – a ne spíše v tom, když uvidím, že se odřiká svého jednání a žije? ²⁴Odřekne-li se však spravedlivý své spravedlnosti a bude se dopouštět zlého tím, že napodobí všechny ohavnosti, jichž se dopouští zlovolník, bude žít? Už se nebude vzpomínat na veškerou spravedlnost, podle které žil, ale za nevěru, jíž se provinil, a za hřích, jehož se dopustil, zemře. ²⁵A vy říkáte: „Jednání Páně není spravedlivé.“ Poslyšte tedy, Izraelův dome: mé jednání že není spravedlivé? Není snad nespravedlivé spíš vaše jednání? ²⁶Když se spravedlivý odvrátí od své spravedlnosti a dopouští se zlého a umírá, umírá kvůli zlu, jehož se dopustil. ²⁷A když se hříšník odvrátí od hříchu, jehož se dopustil, a žije podle práva a spravedlnosti, zabezpečuje si život. ²⁸Rozhodl se, že se odvrátí od všech zločinů, jichž se dopustil, bude živ, nezemře. ²⁹A přece Izraelův dům říká: „Jednání Páně není spravedlivé.“ Mé jednání že není spravedlivé, Izraelův dome? Není snad nespravedlivé spíš vaše jednání? ³⁰Proto budu každého z vás soudit podle toho, jak jedná, Izraelův dome, výrok Pána Jahva. Obrátte se a odvrátte se od všech svých zločinů, ať už v nich nemáte příležitost ke zlu. ³¹Zbavte se všech zločinů, jichž jste se dopustili, a utvořte si nové srdce a nového ducha. K čemu umírat, Izraelův dome? ³²Nemám zalíbení v číkoli smrti, výrok Pána Jahva. Obrátte se a žijte!

19 Ty pak přednes žalozpěv nad Izraelovými knížaty. ²Řekneš: Čím byla tvá matka? Lvicí mezi lvy; ležela mezi lvíčaty, živila svá mláďata. ³Odchovala jedno ze svých mláďat, stal se z něho mladý lev, naučil se trhat svou kořist, požíral lidi. ⁴Uslyšely o tom národy, chytil se do jejich jámy; na hácích ho odtáhly do egyptské země. ⁵Viděla, že se zklamala ve svém očekávání, zklamala se ve své naději. Vzala jiné ze svých mláďat, udělala z něho mladého lva. ⁶Potloukal se mezi lvy, stal se z něho mladý lev, naučil se trhat svou kořist, požíral lidi. ⁷Ničil jejich paláce, bořil jejich města; země i její obyvatelé byli ohromeni, když zazněl jeho řev. ⁸Postavily se proti němu národy, okolní kraje; natáhly přes něho svou síť, chytil se do jejich jámy. ⁹Pomocí háků ho vsadily do klece, dovedly ho k babylonskému králi, dovedly ho na srázná místa, aby už nebylo slyšet jeho hlas na Izraelových horách. ¹⁰Tvá matka se podobala vinné révě zasazené na břehu u vody. Byla plodná a bujně olistěná pro hojnost vody. ¹¹Její keře byly mohutné, staly se královskými žezly; vypínala se do výše, až doprostřed mraků; obdivovali se její výšce a množství jejích haluzí. ¹²V rozlícení však byla vyrvána a sražena k zemi; východní vítr vysušil její plody, byla zlomena, její mohutný keř uschl, pohltit jej oheň. ¹³Hle, je zasazena na poušti, v suché a vyprahlé zemi, ¹⁴a z jejího keře vyšel oheň, pohltit její pně i její plody. Už nebude mít své mohutné žezlo, své žezlo královské. Toto je žalozpěv: zpívalo se to jako žalozpěv.

20 Sedmého roku, v pátém měsíci, desátého toho měsíce, se přišli někteří ze starších Izraele poradit s Jahvem a posadili se přede mnou. ² Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ³ Lidský synu, promluv ke starším Izraele. Řekneš jim: Takto mluví Pán Jahve. Přicházíte proto, abyste se se mnou radili? Jako že žijí! Nedovolím, abyste se se mnou radili, výrok Pána Jahva. ⁴ Budeš je soudit? Budeš soudit, lidský synu? Seznam je s ohavnostmi jejich otců. ⁵ Řekneš jim: Takto mluví Pán Jahve. V den, kdy jsem vyvolil Izraele, když jsem pozvedl ruku k plemeni Jakubova domu, dal jsem se jim poznat v egyptské zemi, pozvedl jsem k nim ruku a řekl: „Já jsem Jahve, váš Bůh.“ ⁶ V ten den jsem k nim pozvedl ruku a přísahal, že je vyvedu z egyptské země do země, kterou jsem pro ně prozkoumal a která oplývá mlékem a medem: je to nejkrásnější ze všech zemí. ⁷ A řekl jsem jim: Všichni odvrhněte ohyzdy, které vábí vaše oči, neposkvřujte se egyptskými neřády, já jsem Jahve, váš Bůh. ⁸ Ale oni se proti mně vzbouřili a nechtěli mě poslouchat. Žádný neodvrhl ohyzdy, které vábily jeho oči; neopustili egyptské neřády. Přišlo mi na mysl, abych na ně vylil svou rozlícenost a uprostřed egyptské země na nich ukojil svůj hněv. ⁹ Ale měl jsem ohled na své jméno a udělal jsem to tak, aby nebylo znesvěceno před národy, v jejichž středu oni byli a před jejichž očima jsem se jim dal poznat, abych je vyvedl z egyptské země. ¹⁰ A tak jsem je vyvedl z egyptské země a vedl je na poušť. ¹¹ Dal jsem jim své zákony a seznámil jsem je se svými obyčejí, podle nichž má člověk žít, aby tak byl živ. ¹² A šel jsem tak daleko, že jsem jim dal své soboty jako znamení mezi sebou a jimi, aby věděli, že je posvěcují já, Jahve. ¹³ Ale Izraelův dům se proti mně na poušti vzbouřil; nevedli si podle mých zákonů, odvrhli mé obyčeje, podle nichž má člověk žít, aby tak byl živ, a jen a jen znesvěcovali mé soboty. Tu mi přišlo na mysl, abych na ně na poušti vylil svou rozlícenost, a tak je vyhladil. ¹⁴ Ale měl jsem ohled na své jméno a udělal jsem to tak, aby nebylo znesvěceno před národy, před jejichž očima jsem je vyvedl. ¹⁵ Ještě jednou jsem k nim na poušti pozvedl ruku a přísahal jsem, že je nezavedu do země, kterou jsem jim dal, jež oplývá mlékem a medem: je to nejkrásnější ze všech zemí. ¹⁶ Vždyť oni odvrhli mé obyčeje, nevedli si podle mých zákonů a znesvěcovali mé soboty, neboť jejich srdce kráčela za neřády. ¹⁷ Ale pohlédl jsem na ně se slitováním, takže jsem je nevyhladil; a nezničil jsem je. ¹⁸ A jejich synům na poušti jsem řekl: Nevedte si podle zákonů svých otců, nezachovávejte jejich obyčeje, neposkvřujte se jejich neřády. ¹⁹ Já jsem Jahve, váš Bůh. Vedte si podle mých zákonů, zachovávejte mé obyčeje a žijte podle nich. ²⁰ Posvěcujte mé soboty; ať jsou znamením mezi mnou a vámi, aby se vědělo, že já jsem Jahve, váš Bůh. ²¹ Ale ti synové se proti mně vzbouřili, nevedli si podle mých zákonů, nezachovávali mé obyčeje a nežili podle mých obyčejů, podle nichž má člověk žít, aby tak byl živ, a znesvěcovali mé soboty. Tu mi přišlo na mysl, abych na ně vylil svou rozlícenost a ukojil na nich na poušti svůj hněv. ²² Ale odtáhl jsem svou ruku a měl jsem ohled na své jméno a udělal jsem to tak, aby nebylo znesvěceno před národy, před jejichž očima jsem je vyvedl. ²³ Ale ještě jednou jsem k nim na poušti pozvedl svou ruku a přísahal, že je rozeseji mezi národy a rozptýlím do cizích zemí. ²⁴ Vždyť nežili podle mých obyčejů, odvrhli mé zákony, znesvěcovali mé soboty a jejich pohledy přilnuly k neřádům jejich otců. ²⁵ A šel jsem tak daleko, že jsem jim dal zákony, jež nebyly dobré, a obyčeje, jimiž nemohli být živi, ²⁶ a poskvřnil jsem je jejich obětními dary, když jsem dopustil, aby obětovali každého prvorozence, abych je zasáhl hrůzou, a oni tak poznali, že já jsem Jahve. ²⁷ Proto promluv k Izraelovu domu, lidský synu. Řekneš jim: Takto mluví Pán Jahve. Ještě i v tom mě vaši otcové uráželi; že mi byli nevěrní. ²⁸ A přece jsem je zavedl do země, o které jsem slavnostně přísahal, že jim ji dám. Viděli tam všelijaké vyvýšené pahorky, všelijaké husté stromy a přinášeli tam své oběti a předkládali své vyzývavé obětní dary; kladli tam své vůně upokojení a vylévali své úlitby. ²⁹ A řekl jsem jim: Co je to za výšinu, na niž jdete? A oni ji až do dneška nazývají Bama. ³⁰ Nuže! Řekni Izraelovu domu: Takto mluví Pán Jahve. Je pravda, že se poskvřujete tím, že si vedete jako vaši otcové a dopouštíte se smilstva a chodíte za jejich ohyzdami, ³¹ tím, že předkládáte své obětní dary a necháváte své děti procházet ohněm? Že se až do dneška poskvřujete všemi těmi svými neřády? A já mám dovolit, abyste se se mnou radili, Izraelův dome? Jako že žijí! Výrok Pána Jahva, nedovolím, abyste se se mnou radili. ³² A sen, který pronásleduje vašeho ducha, se nikdy neuskuteční; když říkáte: „Když budeme sloužit dřevu a kameni, budeme jako národy, jako kmeny z cizích zemí.“ ³³ Jako že žijí! Výrok Pána Jahva, přísahám, nad vámi budu vládnout já, silnou rukou a vztaženou paží, a budu vylévat svou rozlícenost. ³⁴ Vyvedu vás zprostřed národů a shromáždím vás silnou rukou a vztaženou paží z cizích zemí, kam jste byli rozptýleni, a přitom vyleji svou rozlícenost; ³⁵ dovedu vás na poušť národů a tam vás budu tváří v tvář soudit. ³⁶ Jako jsem soudil vaše otce na poušti egyptské země, tak budu soudit vás, výrok Pána Jahva. ³⁷ Nechám vás projít pod pastýřskou holí a přivedu vás k tomu, abyste brali ohled na smlouvu; ³⁸ oddělím od vás buřiče, ty, kteří proti mně povstali, vyvedu je ze země, kde přebývají, ale do Izraelovy země nevejdou, a vy poznáte, že já jsem Jahve. ³⁹ A vy, Izraelův dome, takto mluví Pán Jahve: Ať si každý jde sloužit svým neřádům, ale potom se uvidí, nebudete-li mi naslouchat! A nebudete už zneuctívat mé svaté jméno svými obětními dary a svými neřády. - ⁴⁰ Neboť na mé svaté hoře, na vysoké Izraelově hoře – výrok Pána Jahva –, tam mi bude sloužit celý Izraelův dům, úplně celý v té zemi. Tam budu přijímat a tam budu vyhledávat vaše obětní dary,

nejlepší z vašich darů a všechny vaše posvátné věci. ⁴¹ Jako vůni upokojení vás přijmu, až vás vyvedu zprostřed národů; shromáždím vás ze země, do nichž jste rozptýleni, vámi budu posvěcen v očích národů ⁴² a vy poznáte, že já jsem Jahve, když vás opět přivedu na Izraelovu půdu, do země, o níž jsem slavnostně přísahal, že ji dám vašim otcům. ⁴³ Tam si vzpomenete na své chování a na všechny skutky, jimiž jste se poskvřnili, a pocítíte znechucení sami nad sebou kvůli všem zlým činům, jichž jste se dopustili. ⁴⁴ A poznáte, že já jsem Jahve, když s vámi budu jednat s ohledem na své jméno, a ne podle vašeho špatného chování a vašich zvrhlých skutků, Izraelův dome, výrok Pána Jahva.

21 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, obrať se napravo, prones své slovo k jihu, prorokuj proti lesu negebského kraje. ³ Negebskému lesu řekneš: Slyš Jahvovo slovo. Takto mluví Pán Jahve. Hle, zapálím v tobě oheň, aby tam strávil každý zelený strom i každý suchý strom; je to plápolavý oheň, jenž neuhasne a budou jím spáleny všechny tváře od Negebu až po Sever. ⁴ Veškeré tělo uvidí, že jsem jej zapálil já, Jahve, a on neuhasne. ⁵ A já jsem řekl: Ach, Pane Jahve, oni o mně říkají: „Nevykládá nám tady nějaká podobenství?“ – ⁶ Tu se mi Jahvovo slovo ozvalo takto: ⁷ Lidský synu, obrať se k Jeruzalému, své slovo prones k jejich svatyni a prorokuj proti Izraelově zemi. ⁸ Řekneš Izraelově zemi: Takto mluví Jahve. Hle, jsem proti tobě; vytasím z pochvy meč a odetnu od tebe spravedlivého i bezbožníka. ⁹ Proto aby byl odřat spravedlivý i bezbožník, vyletí můj meč z pochvy proti veškerému tělu od Negebu až po Sever. ¹⁰ A veškeré tělo pozná, že já Jahve jsem vytasil z pochvy svůj meč, a on se tam už nevrátí. ¹¹ Ty pak, lidský synu, sténej se zlomeným srdcem; plný hořkosti budeš sténat před jejich zraky. ¹² A řeknou-li ti: „K čemu to sténání?“ řekneš: „Kvůli novině, která přijde, všechna srdce zemdlí, ruce zeslábnu, duch všech bude sklíčený, kolena se rozplynou jako voda. Hle, ona přichází; je to tady, výrok Pána Jahva. ¹³ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹⁴ Lidský synu, prorokuj. Řekneš: Takto mluví Pán! Řekni: Meč, meč! Je nabroušený, je vyleštěný. ¹⁵ Aby dokonal krveprolití, je nabroušený, aby vrhal blesky, je vyleštěný... ¹⁶ On ho dal vyleštit, aby ho ruka popadla, nabroušený je ten meč a vyleštěný, aby se vložil do ruky zabijáka. ¹⁷ Křič, kvílej, lidský synu, vždyť on má přijít na můj lid, na všechna Izraelova knížata, jež jsou zaslíbena meči spolu s mým lidem. Proto se bij do prsou, ¹⁸ vždyť je to zkouška... Výrok Pána Jahva. ¹⁹ A ty, lidský synu, prorokuj a zatleskej. Ať třikrát přejde meč, meč, jenž probodává své oběti, meč, jenž probodává velikou oběť, ten, jenž je ohrožuje ze všech stran. ²⁰ Aby zemdlelo srdce, aby mohlo být hodně padlých, postavil jsem ke všem branám meč ke krveprolití, který byl udělán, aby vrhal blesky, byl naleštěn ke krveprolití. ²¹ Buď nabroušený napravo, postav se nalevo, tam, kde je má zasáhnout tvé ostří! ²² I já budu tleskat, ukojím svou rozlícenost. Já Jahve jsem promluvil.“ ²³ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²⁴ Ty pak, lidský synu, vyznač dvě cesty, kudy by přišel meč babylonského krále, obě ať vycházejí z téže země. Potom postav nějaké znamení, postav je na začátek cesty k městu, ²⁵ vyznač cestu, aby meč přišel k Rabě Amonitů a k Judovi, do jeruzalémské pevnosti. ²⁶ Neboť babylonský král se zastavil na křižovatce, kde se rozcházejí ty dvě cesty, aby vrhal los. Třásl šípy, dotazoval se terafim, pozoroval játra. ²⁷ V jeho pravici padl los na Jeruzalém: aby tam postavil berany, dal příkaz k zabíjení, vyrazil válečný pokřik, postavil berany k branám, zbudoval násep a vystavěl polní opevnění. ²⁸ V jejich očích je to jenom planá předzvěst. Jim se přísahal, ale on připomíná jejich provinění, jež povede k jejich zajetí. ²⁹ Proto mluví Pán Jahve takto: Protože připomínáte svá provinění, takže odhalujete své těžké zločiny a ve všem, co konáte, ukazujete své hříchy, budete kvůli vzpomínce, kterou jste zanechali, zajati. ³⁰ Ty pak, podlý zločince, kníže Izraele, jehož den se blíží spolu s posledním ze zločinů, ³¹ takto mluví Pán Jahve: čelenka bude sňata, koruna bude vzata, všechno se promění, co je nízké, bude povýšeno, co je vysoké, bude poníženo. ³² Trosky, trosky, trosky, hle, ty z toho udělám, takové, jaké předtím nebyly, dokud nepřijde ten, jemuž náleží soud a jemuž ho já předám. ³³ A ty, lidský synu, prorokuj. Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Amonitům na to jejich posmívání řekneš: Meč, meč je vytasen ke krveprolití, naleštěn, aby pohlcoval, aby vrhal blesky – ³⁴ zatímco ty máš marná vidění, zkoumáš lživé předzvěsti –, aby zabil podlé zločince, jejichž den se blíží spolu s jejich posledním zločinem. ³⁵ Zasuň jej nazpět do pochvy. Tam, na místě, kde jsi byl stvořen, ve tvé rodné zemi tě budu soudit; ³⁶ vyleji na tebe svou rozlícenost, vydechnu proti tobě oheň své prchlivosti a vydám tě do rukou surových mužů, strůjčů zkázy. ³⁷ Budeš potravou ohně, tvá krev poteče uprostřed země, nezůstane na tebe žádná vzpomínka, neboť já, Jahve, jsem promluvil.

22 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² A ty, lidský synu, budeš soudit? Budeš soudit krvežíznivé město? Dej mu poznat všechny jeho ohavnosti. ³ Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Město, které ve svém středu proléváš krev, aby přišla tvá hodina, které jsi na své půdě zhotovilo neřády, aby ses poskvřnilo. ⁴ Krví, kterou jsi prolilo, ses provinilo, neřády, které jsi zhotovilo, ses poskvřnilo, popohnalo jsi svou hodinu, došlo jsi na konec svých let. Proto jsem z tebe udělal terč výsměchu pro národy a posměchu pro všechny země. ⁵ Ať jsou blízko

či daleko, budou se ti posmívat, město s poskvrněným jménem, plné nepořádků. ⁶ Hle, všechna Izraelova knížata se v tobě zabývala krveproléváním, každý ve vlastní prospěch. ⁷ V tobě pohrdali otcem i matkou, týrali cizince, jenž pobýval u tebe, v tobě utiskovali sirotka a vdovu. ⁸ Nemělo jsi v úctě mé svatyně, znesvěcovalo jsi mé soboty. ⁹ Byli v tobě donašeči, aby se prolévala krev. V tobě se jedlo na horách a uprostřed tebe se páchala nepravost. ¹⁰ U tebe odkrývali otcovu nahotu, v tobě znásilňovali ženu ve stavu nečistoty. ¹¹ Jeden se dopouštěl ohavnosti se ženou bližního, jiný se hanebně poskvrňoval se svou snachou, další v tobě znásilňoval svou sestru, dceru svého otce. ¹² V tobě dostávali dary, aby prolévali krev; lichvařilo jsi a bralo úroky, olupovalo jsi násilím svého bližního a na mne jsi zapomnělo, výrok Pána Jahva. ¹³ Ale hle, já tlesknou rukama kvůli loupežím, jichž ses dopustilo, a kvůli krvi, jež uprostřed tebe teče. ¹⁴ Bude tvé srdce s to obstát a zůstanou tvé ruce pevné v den, kdy se na tebe obořím? Já, Jahve, jsem řekl a činím. ¹⁵ Rozpráším tě mezi národy, rozptýlím tě do cizích zemí, smažu nečistotu, která je v tobě; ¹⁶ svou vinou budeš zneváženo v očích národů a poznáš, že já jsem Jahve. ¹⁷ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹⁸ Lidský synu, Izraelův dům se pro mne stal nečistým kovem; všichni jsou měďí, cínem, železem a olovem v jedné tavicí peci: je to nečistý kov. ¹⁹ Takto proto mluví Pán Jahve: Jelikož jste všichni z nečistého kovu, nuže, shromáždím vás uprostřed Jeruzaléma. ²⁰ Jako se shromažďuje stříbro, měď, železo, olovo a cín do jedné tavicí pece, aby se nad ní rozdmýchal oheň a ony se roztavily, tak vás shromáždím ve svém hněvu a své rozlícenosti a roztavím vás; ²¹ nakupím vás a rozdmýchám na vás oheň své prechlivosti a uprostřed města vás roztavím. ²² Jako se stříbro taví uprostřed pece, tak budete uprostřed ní roztaveni vy, a poznáte, že já, Jahve, jsem na vás vylil svou rozlícenost. ²³ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²⁴ Lidský synu, řekni jí: Jsi země, na kterou nespádl déšť ani liják v den hněvu, ²⁵ knížata, jež v tobě bydlí, jsou jako řvoucí lev, který trhá svou kořist. Oni pohltili lidi, sebrali bohatství a šperky, rozmnožili uprostřed ní vdovy. ²⁶ Její kněží porušili můj zákon a znesvětili mé svatyně; nedělali rozdíl mezi posvátným a všedním a neučili rozlišovat nečisté od čistého. Odvrátili oči od mých sobot a já jsem mezi nimi byl zneuctěn. ²⁷ Její velmožové jsou v jejím středu jako vlci, kteří trhají svou kořist a prolévají krev, hubí lidi, aby ukradli jejich jmění. ²⁸ Její proroci to zastírali svými marnými viděními a lživými věštbami a říkali: „Takto mluví Pán Jahve,“ zatímco Jahve nemluvil. ²⁹ Lid země kupil jedny násilnosti a loupeže na druhé, utiskoval chudého a nešťastného a činil naprosto bezprávně násilí cizinci. ³⁰ Hledal jsem mezi nimi někoho, kdo by postavil hradbu a kdo by si přede mne stoupl k průlomům, aby hájil zemi a zabránil mi v jejím zničení, a nenašel jsem nikoho. ³¹ Tu jsem na ně vylil svou rozlícenost, v ohni své prechlivosti jsem je vyhladil. Způsobil jsem, že jejich chování padlo zpět na jejich hlavu, výrok Pána Jahva.

23 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, byly jednou dvě ženy, dcery těžké matky. ³ Oddávaly se v Egyptě smilstvu; od mládí se oddávaly smilstvu. Tam vztáhli ruku na jejich nadra, tam hladili jejich panenské prsy. ⁴ Jmenovaly se takto: starší Ohola, její sestra Oholiba. Byly moje a porodily syny a dcery. Jmenovaly se Ohola, to je Samaří, Oholiba, to je Jeruzalém. ⁵ Ohola se oddávala smilstvu, třebaže patřila mně. Zamilovala se do svých milenců, do svých sousedů Asyřanů, ⁶ oblečených v purpuru, byli to místodržitelé a úředníci, vesměs mladí a svůdní, obratní jezdci. ⁷ Oddávala se jim – byl to veškerý výkvět Asyřanů – a u všech, do nichž se zamilovala, se poskvrnila stykem se všemi jejich neřády. ⁸ Neupustila od svého smilstva, s nímž započala v Egyptě, když s ní od jejího mládí spali, hladili její panenské prsy a zahrnovali ji svou zhýralostí. ⁹ A tak jsem ji vydal do rukou jejích milenců, do rukou Asyřanů, do nichž se zamilovala: ¹⁰ oni odkryli její nahotu, vzali její syny i její dcery a ji samotnou zahubili mečem. Byla mezi ženami pověstná, neboť s ní naložili podle práva. ¹¹ Byla u toho její sestra Oholiba, ale pocítila ještě pohoršlivější vášeň a její smilnění bylo horší než smilnění její sestry. ¹² Zamilovala se do Asyřanů, do místodržitelů a úředníků, do svých sousedů, byli nádherně oblečení, obratní jezdci, vesměs mladí a svůdní. ¹³ A viděl jsem, že se poskvrnila, že se obě zachovaly stejně. ¹⁴ Ona ke svým smilstvům připojila další: když uviděla na zdi vyryté muže, rumělkou vybarvené obrazy Chaldejců, ¹⁵ kteří měli kolem beder opasky a na hlavě velké turbany, kteří vesměs vyhlíželi jako mocní bojovníci a představovali Babyloňany pocházející z Chaldejska, ¹⁶ na první pohled se do nich zamilovala a vypravila k nim do Chaldejska posly. ¹⁷ A Babyloňané k ní přišli, sdíleli s ní svatební lože a poskvrnili ji svým smilstvem, a když od nich byla poskvrněna, odvrátila se od nich. ¹⁸ Ale ve svém smilnění se bezostyšně stavěla na odív, odkryla svou nahotu; tu jsem se od ní odvrátil, jako jsem se předtím odvrátil od její sestry. ¹⁹ Ona kupila jedno smilstvo na druhé vzpomínajíc na své mládí, kdy se oddávala smilstvu v egyptské zemi, ²⁰ kdy tam vzplanula láskou k těm svým zhýralcům, kteří jsou při síle jako osli a jsou jako hřebci v říji. ²¹ Vyhledávala jsi nepřístupnosti svého mládí, doby v Egyptě, kdy hladili tvé prsy a vztahovali ruku na tvá mladistvá nadra. ²² Nuže! Oholibo, takto mluví Pán Jahve. Hle, postavím proti tobě tvé milence, od nichž ses odvrátila; přivedu je na tebe ze všech stran: ²³ Babyloňany a všechny Chaldejce, muže z Pekodu, ze Šoy a z Koy a s nimi všechny Asyřany, mladé a svůdné, vesměs místodržitele a úředníky, vesměs proslulé bohatýry a obratné jezdce. ²⁴ Ze severu na tebe přijedou vozy a povozy spolu se shromážděním národů. Ze všech stran ti nastaví štít, pavézu a přílbu. Uložím jim, aby

tě soudili, a oni tě budou soudit podle svého práva. ²⁵ Zaměřím na tebe svou zárlivost, oni s tebou budou zacházet rozlíceně, vyrvou ti nos a uši, a co z tvých lidí zbude, padne mečem; oni sami seberou tvé syny a tvé dcery, a co z tebe zbude, to pohltí oheň. ²⁶ Vysvléknou tě z šatů a zmocní se tvých ozdob. ²⁷ Skoncuji s tvou nepřístojností a s tvým smilněním, které započalo v Egyptě; už k nim nepozvedneš oči a nebudeš si vzpomínat na Egypt. ²⁸ Neboť takto mluví Pán Jahve. Hle, vydávám tě do rukou těch, které nenávidíš, do rukou těch, od nichž ses odvrátila. ²⁹ Budou s tebou zacházet s nenávistí, zmocní se veškerého ovoce tvé práce a zanechají tě úplně nahou. Tak bude odhalena hanba tvého smilstva, tvé nestydatosti a tvé nepřístojnosti. ³⁰ Udělají ti to, protože ses oddávala smilstvu s národy a poskvrňovala se jejich neřády. ³¹ Následovala jsi chování své sestry, vložím do tvé ruky její číši. ³² Takto mluví Pán Jahve: Budeš pít číši své sestry, hlubokou a širokou číši, jež bude budít smích a posměch, tolik se toho do ní vejde. ³³ Budeš naplněna opojením a bolestí. Číše zkázy a zpusťování, číše tvé samařské sestry! ³⁴ Budeš z ní pít, vyprázdníš ji, potom budeš hryzat její střepy a rozdrásáš si prsy. Neboť já jsem promluvil, výrok Pána Jahva. ³⁵ Proto mluví Pán Jahve takto. Protože jsi na mne zapoměla a protože jsi mě od sebe odvrhla, nes také ty tíži své hanebnosti a svého smilstva. ³⁶ A Jahve mi řekl: Lidský synu, chceš soudit Oholu a Oholibu a vytýkat jim jejich ohavnosti? ³⁷ Cizoložily, jejich ruce jsou zkrvavené, dopustily se cizoložství se svými neřády. A děti, které mi porodily, nechaly procházet ohněm, aby je strávil. ³⁸ Udělaly mi ještě toto: poskvrnily onoho dne mou svatyni a znesvětily mé soboty. ³⁹ A téhož dne, kdy svým neřádům zabíjely své děti, šly do mé svatyně, aby ji znesvětily. Hle, toto udělaly v mém vlastním domě. ⁴⁰ A navíc daly povolát muže, kteří přicházeli zdaleka, pozval je posel a oni přišli. Pro ně ses vykoupala, nalíčila sis oči, vzala sis šperky, ⁴¹ posadila ses na přepychové lože, před nímž byl prostřen stůl, kam položili mé kadidlo a můj olej. ⁴² Bylo tam slyšet hlas bezstarostného davu, protože tam byla spousta mužů, pijáků přivedených z pouště; ti dali náramky na ruce žen a nádhernou čelenku na jejich hlavu. ⁴³ A říkal jsem si: s touto ženou zpusťovenou cizoložstvím se teď zase smilní ⁴⁴ a chodí se k ní jako k nevěstce. Právě tak chodili k Ohole a Oholibě, k těm zkaženým ženám. ⁴⁵ Ale jsou také spravedliví mužové, ti je budou soudit, jako se soudí cizoložnice a jako se soudí ženy, které prolévají krev, neboť jsou to cizoložnice a na jejich rukou lpí krev. ⁴⁶ Takto mluví Pán Jahve. Ať se proti nim svolá shromáždění, ať jsou vydány hrůze a plenění; ⁴⁷ to shromáždění je bude kamenovat a zasáhne je mečem, budou zabíjet jejich syny a jejich dcery a zapálí jejich domy. ⁴⁸ Vyčistím zemi od hanebnosti; všechny ženy budou takto varovány a už nebudou napodobovat vaši hanebnost. ⁴⁹ Stane se, že vaše hanebnost padne nazpět na vás, ponese tíži hříchů spáchaných se svými neřády a poznáte, že jsem Pán Jahve.

24 Devátého roku, v desátém měsíci, desátého toho měsíce, se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ² Lidský synu, zapiš si dnešní datum, právě to dnešní, neboť babylonský král se právě dnes vrhl na Jeruzalém. ³ Proslov tedy podobenství pro tu čeládku buřičů. Řekneš jim: Takto mluví Pán Jahve. Postav na oheň hrnec, postav ho, nalej do něho vodu. ⁴ Naházej do něho různé kusy, samé dobré kusy, kýtu, plecko; naplň ho těmi nejlepšími kostmi, ⁵ vezmi to nejlepší ze stáda. Pak pod něj narovnej dříví, nech to vařit klokotem, aby se v něm uvařily i ty kosti. ⁶ Neboť takto mluví Pán Jahve: Běda krvelačnému městu, úplně zrezivělému hrnci, z něhož nelze odstranit rez! Vyhazuj z něho jeden kus za druhým, bez losování. ⁷ Neboť je uprostřed něho jeho krev, nalilo ji na holou skálu, nerozlilo ji na zem, aby ji tak přikrylo prachem. ⁸ Abych rozpoutal rozlícenost, vykonal pomstu, nalil jsem jeho krev na holou skálu a nepřikryl ji. ⁹ Nuže! Takto mluví Pán Jahve: Běda krvelačnému městu! Také já udělám velikou hranici. ¹⁰ Navrš dřevo, zapal oheň, uvař maso, připrav koření, ať ty kosti hoří. ¹¹ Postav prázdný hrnec na žhavé uhlíky, ať se rozpálí, ať zrudne bronz a ať se roztaví poskvrna, která tam je, ať se stráví jeho rez. ¹² Ale ta spousta rzi ohněm nezmizí. ¹³ Tvá poskvrna je ohavnost, vždyť jsem tě chtěl očistit, ale ty ses od své poskvrny očistit nedalo. Nebudeš tedy očistěno, dokud neukojím svůj hněv proti tobě. ¹⁴ Já, Jahve, jsem promluvil, a splní se to, budu jednat a nevezmu to zpět, nebudu mít slitování ani soucit. Souzeno budeš podle svého chování a podle svých skutků, výrok Pána Jahva. ¹⁵ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹⁶ Lidský synu, hle, odejmu ti náhle radost tvých očí. Ale nebudeš bédovat, nebudeš plakat, nebudeš ronit slzy. ¹⁷ Naříkej potichu, netruchli za mrtvé, uvaž si na hlavu turban, na nohy si vezmi opánky, nezahaluj si vous, nejez obyčejný chléb. ¹⁸ Ráno jsem promluvil k lidu a večer zemřela má žena a příštího dne ráno jsem si počínal, jak mi bylo přikázáno. ¹⁹ Tu mi lid řekl: „Nevysvětlíš nám, jaký má pro nás význam to, co děláš?“ ²⁰ Řekl jsem jim: „Jahvovo slovo se mi ozvalo takto. ²¹ Řekni Izraelovu domu: Takto mluví Pán Jahve. Hle, znesvětil jsem svou svatyni, pýchu vaší síly, radost vašich očí, touhu vašich duší. Vaši synové a vaše dcery, které jste opustili, padnou mečem. ²² A uděláte to, jako jsem to udělal já: nezahalíte si vous, nebudete jíst obyčejný chléb, ²³ ponecháte si na hlavě turbany a na nohou opánky, nebudete bédovat a nebudete plakat. Zahynete kvůli svým zločinům a budete vespolek naříkat. ²⁴ Ezechiel pro vás bude předzvěstí; budete dělat přesně to, co udělal on. A až k tomu dojde, poznáte, že já jsem Pán Jahve.“ ²⁵ A ty, lidský synu, což není pravda, že v den, až jim vezmu, co je jejich silou, jejich jásavou ozdobou, radostí jejich očí, touhou jejich duše, jejich syny a jejich

dcery, ²⁶že v ten den k tobě přijde ten, jenž přežil, a přinese zprávu. ²⁷V ten den se tvá ústa otevrou a promluví k tomu, jenž přežil: promluvíš a už nebudeš němý; budeš pro ně předzvěstí, a oni poznají, že já jsem Jahve.

25 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, obrať se k Amonitům a prorokuj proti nim. ³Řekneš Amonitům: Slyšte slovo Pána Jahva. Takto mluví Pán Jahve. Protože jsi řekl: „Cha! Cha!“ nad mou svatyní, když byla znesvěcena, nad Izraelovou zemí, když byla zpusťována, a nad Judovým domem, když odešel do vyhnanství, ⁴proto, hle, vydávám tě do vlastnictví synům Východu; oni u tebe rozbijí svá tábořiště, usadí se u tebe. Tvé ovoce budou jíst oni, oni budou pít tvé mléko. ⁵Z Raby udělám ohradu pro velbloudy a z Amonových měst útulek pro ovce. A poznáte, že já jsem Jahve. ⁶Takto mluví Pán Jahve. Protože jsi tleskal a dupal a protože jsi se s duší plnou opovržení veselil nad Izraelovou zemí, ⁷proto, hle, vztahuji proti tobě ruku; vydám tě v plen národům, vyloučím tě z národů a vyhladím tě ze země. Zničím tě, a ty poznáš, že já jsem Jahve. ⁸Takto mluví Pán Jahve. Protože Moab a Seir řekli: „Hle, Judův dům se podobá všem národům,“ ⁹dobrá! Otevřu výšiny Moabu, na celé jeho rozloze jeho města už městy nebudou – ty klenoty země: Bet-Ješimot, Baal-Meon a až po Kirjatajim. ¹⁰Vedle Amonitů dávám také je do vlastnictví synům Východu, aby se na ně mezi národy už nevzpomínalo. ¹¹Nad Moabem vykonám soud a poznají, že já jsem Jahve. ¹²Takto mluví Pán Jahve. Protože Edom vykonal na Judově domě pomstu, protože se touto pomstou těžce provinil, ¹³dobrá! Takto mluví Pán Jahve. Vztáhnou ruku proti Edomu a vyhladím v něm zvířata i lidi. Udělám z něho spoušť, od Temanu po Dedan zahynou mečem. ¹⁴Svou pomstu na Edomu vložím do rukou svému lidu Izraeli. On naloží s Edomem podle mého hněvu a mé rozlícenosti, a vejde ve známost má pomsta, výrok Pána Jahva. ¹⁵Takto mluví Pán Jahve. Protože Filišťané vykonal svou pomstu a mstili se s duší plnou pohrdání a v odvěké nenávisti se snažili ničít, ¹⁶dobrá! Takto mluví Pán Jahve. Hle, vztahuji proti Filišťanům ruku, vyhladím Kereťany, zničím, co zbývá z obyvatel pobřeží. ¹⁷Vykonám na nich strašlivou pomstu, zběsilý trest, a oni, až se jim pomstím, poznají, že já jsem Jahve.

26 Jedenáctého roku, prvního toho měsíce, se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ²Lidský synu, protože Tyros řekl o Jeruzalému: „Cha! Cha! Hle, ona brána národů je rozbita, ke mně se obrátila, její bohatství je zničeno,“ ³dobrá! Takto mluví Pán Jahve. Hle, prohlašuji, že jsem proti tobě, Tyre. Přizenu na tebe četné národy, jako když moře žene své vlny. ⁴Ony zničí tyrské hradby, strhnou jeho věže, já z něho vymetu prach a udělám z něho holou skálu. ⁵Uprostřed moře bude místem na sušení sítí, neboť já jsem promluvil, výrok Pána Jahva. Bude kořistí národů, ⁶a jeho dcery, jež jsou na poli, budou pobity mečem a pozná se, že já jsem Jahve. ⁷Neboť takto mluví Pán Jahve: Hle, přivádím na Tyros od severu babylonského krále Nabuchodonozora, krále králů, s koňmi, vozy a jezdci, vojsko i četný lid. ⁸Tvé dcery, jež jsou na poli, pobije mečem. Postaví proti tobě polní valy, vyzdvihne proti tobě násep, vztyčí proti tobě štít, ⁹úderu svého beranu namíří na tvé hradby, svými stroji zboří tvé věže. ¹⁰Tak početní jsou jeho koně, že tě pokryje jejich prach. Lomozem jeho jízdy, jeho povozů, jeho vozů se zachvějí hradby, až on vkročí do tvých bran, jako se průlomem vniká do města. ¹¹Kopyty svých koní pošlape všechny tvé ulice, pobije tvůj lid mečem, na zem svrhne tvé obrovské stély. ¹²Jako kořist ti seberou bohatství, uloupí tvé zboží, strhnou tvé hradby, zboří tvé přepychové domy, do vody nahážejí tvé kameny, tvé dříví i tvůj prach. ¹³Umlčím hlahol tvých zpěvů, nebude už slyšet zvuk tvých citer. ¹⁴Udělám z tebe holou skálu, staneš se místem na sušení sítí a znovu už postaven nebudeš, neboť já, Jahve, jsem promluvil, výrok Pána Jahva. ¹⁵Takto mluví Pán Jahve k Tyru: Což se lomozem tvého pádu, až budou opět ranění, až ve tvých zdech bude zuřit krveprolévání, nezachvějí ostrovy? ¹⁶Všechna knížata moře sestoupí ze svého trůnu, odloží své pláště, svléknou svá vyšívaná roucha. Děsem se odějí, sednou si na zem, každou chvíli se zachvějí a kvůli tobě budou jati úžasem. ¹⁷Přednesou žalozpěv a řeknou ti: Jakže! Hle, je zničeno, zmizelo z moří to proslulé město, které bylo mocné na moři stejně tak jako jeho obyvatelé, kteří šířili děs po celé pevnině. ¹⁸Nyní se třesou ostrovy v den tvého pádu, mořské ostrovy jsou zděšené nad tvým koncem. ¹⁹Neboť takto mluví Pán Jahve: Až z tebe udělám zničené město, jako jsou města vylidněná, až způsobím, že proti tobě povstane propast a že tě pokryjí spousty vod, ²⁰svrhnu tě spolu s těmi, kdo sestupují do jámy, k dávnému lidu, vykáží ti spolu s těmi, kdo sestupují do jámy, obydlí v podzemním kraji, jež se bude podobat dávným zříceninám, aby ses nevrátilo a nebylo obnoveno v zemi živých. ²¹Způsobím, že vzbudíš hrůzu, a ty už nebudeš. Budou tě hledat, a nikdy tě už nenajdou, výrok Pána Jahva.

27 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²A ty, lidský synu, přednes žalozpěv nad Tyrem. ³Řekneš Tyru, městu tyčícímu se u přístupu k moři, jež dohazuje četným ostrovům zboží národů: Takto mluví Pán Jahve. Tyre, ty jsi říkával: „Jsem loď dokonalé krásy.“ ⁴Na širém moři se prostíraly tvé hranice, tví stavitelé zdokonalí tvou krásu. ⁵Ze senirského cypřiše zhotovili veškeré tvé obložení. Vzali cedr z Libanonu, aby ti vztyčili

stožár. ⁶Z bašanských dubů ti udělali vesla. Palubu vykládanou slonovinou ti udělali z cedru z ostrovů Kítim. ⁷Vyšívání plátno z Egypta bylo tvým plachtovím a sloužilo ti jako vlajka. Purpur a šarlat z ostrovů Eliši tě pokrývaly. ⁸Obyvatelé Sidonu a Arvadu byli tvými veslaři. A tví mudrcové, Tyre, byli na palubě jako lodníci. ⁹Starší i řemeslníci z Gebalu tam byli, aby ti opravovali, co je poškozeno. Všechny námořní lodi i jejich plavci byli u tebe a obchodovali. ¹⁰Muži z Persie, z Ludu a Putu sloužili ve tvém vojsku jako válečníci; v tobě zavěšovali štít a přilbu, dodávali ti lesku. ¹¹Synové Arvadu a jejich vojska obstupovali kolem dokola tvé hradby a Gamaďané tvé bašty. Svě štíty zavěšovali kolem dokola na tvé hradby a napomáhali zdokonalení tvé krásy. ¹²Pro hojnost všemožných statků byl tvým zákazníkem Taršíš. Tvé zboží vyměňovali za stříbro, železo, cín a olovo. ¹³Obchodovali s tebou Javan, Tubal a Mešek. Za lidi a bronzové předměty vyměňovali tvé zásoby. ¹⁴Z Bet-Togarmy ti jako zboží dodávali koně, válečné oře a mezky. ¹⁵Obchodovali s tebou synové Dedanu; tvými zákazníky byly četné ostrovy a platily ti sloními kly a ebenovým dřevem. ¹⁶Tvým zákazníkem byl pro hojnost tvých tovarů Edom; dával ti za tvé zboží karbunkuly, purpur, výšivky, lasturové hedvábí, korál a rubíny. ¹⁷Obchodovali s tebou dokonce i Juda a Izraelova země; přinášeli ti výměnou obilí z Minitu, panag, med, olej a balzám. ¹⁸Pro hojnost tvých tovarů, pro hojnost statků všeho druhu byl tvým zákazníkem Damašek; poskytoval ti víno z Chelbonu a vlnu ze Sacharu. ¹⁹Dan a Javan, z Uzalu, ti výměnou za tvé zboží dodávali kované železo, kasii a rákos. ²⁰Dedan s tebou obchodoval pokrývkami na koně. ²¹Tvými zákazníky byli Arábie a dokonce všechna knížata z Kedaru; platili jehňaty, berany a kozly. ²²Obchodovali s tebou kupci ze Šeby a z Ramy; jako zboží ti dodávali nejjemnější voňavky, nejrůznější druhy drahokamů a zlato. ²³Obchodovali s tebou Charan, Kane a Eden, kupci ze Šeby, z Ašuru a z Kilmadu. ²⁴Na tvých trzích obchodovali s drahocennými oděvy, purpurovými plášti a výšivkami, pestřými látkami a pevně spletenými lany. ²⁵Obchodovat s tebou vyplouvaly lodi z Taršíše. Byl jsi naplněn a těžce naložen v srdci moří. ²⁶Na širé moře tě vyvezli tví veslaři. Vítr od východu tě rozbil v srdci moří. ²⁷Tvé bohatství, tvé zboží a tvůj lodní náklad, tví námořníci a tví lodníci, opraváři lodí, dohazovači tvého zboží a všichni válečníci, které vezeš, a všichni cestující, kteří jsou na tvé palubě, se potopí v srdci moří v den, kdy ztroskotáš. ²⁸Až uslyší křik tvých lodníků, břehy se zachvějí. ²⁹Tu vystoupí ze svých lodí všichni veslaři. Námořníci, všichni, kdo se plaví po moři, zůstanou na souši. ³⁰Hlasitě se kvůli tobě ozvou, hořce budou křičet. Posypou si prachem hlavu, válet se budou v popelu. ³¹Oholí si kvůli tobě lebku, opásají se pytlou. V trpkosti nad tebou hořce zanaříkají. ³²Přednesou nad tebou při svém nařikání žalozpěv, budou nad tebou naříkat: „Koho bylo možno přirovnat k Tyru uprostřed moře? ³³Když jsi vyloďoval své zboží, abys nasytil tolik národů, hojností svého bohatství a svých zásob jsi obohacoval pozemské krále. ³⁴Hle, nyní jsi rozbít vlnami v největší hloubi vod. Tvůj náklad a všichni tví cestující šli ke dnu spolu s tebou. ³⁵Všichni obyvatelé ostrovů byli kvůli tobě jati úžasem. Jejich králové se zachvěli hrůzou, tvář měli rozrušenou. ³⁶Kupci národů nad tebou zahvízdali, neboť jsi vzbudil hrůzu, je s tebou navždy konec!“

28 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, řekni tyrskému vévodovi: Takto mluví Pán Jahve. Protože tvé srdce zpychlo, řekl jsi: „Jsem bůh, bydlím v božském příbytku, v srdci moře.“ Třebaže jsi člověk, a ne bůh, činiš si srdce podobné srdci božskému. ³Hle, jsi moudřejší než Daniel; žádný z mudrců se ti nepodobá. ⁴Svou moudrostí a svým rozumem sis nadělal bohatství, zlato a stříbro sis uložil do svých pokladnic. ⁵Jak přeostratný jsi v obchodování! Rozmnožil jsi své jmění a srdce ti z tvého jmění zpychlo. ⁶Pán Jahve proto mluví takto. Protože sis učinil srdce podobné srdci božskému, ⁷dobrá! Hle, přivádím na tebe cizince, nejsurovější z národů. Vytasí meč na tu tvou krásnou moudrost, znesvěti tvůj lesk. ⁸Shodí tě do jámy, a ty zemřeš násilnou smrtí v srdci moří. ⁹Budeš ještě říkat: „Jsem bůh“ před svými vrahy? Vždyť jsi člověk, a ne bůh, v ruku těch, kdo tě probodávají. ¹⁰Zemřeš smrtí neobřezaných, rukou cizinců, neboť já jsem promluvil, Jahvův výrok. ¹¹Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹²Lidský synu, přednes žalozpěv nad tyrským králem. Řekneš mu: Takto mluví Pán Jahve. Býval jsi vzorem dokonalosti, plný moudrosti, divukrásný, ¹³býval jsi v Edenu, v Boží zahradě. Všechné drahokamy byly tvým pláštěm: sardonix, topas, diamant, chryzolit, onyx, jaspis, safír, karbunkl, smaragd, ze zlata byly zhotoveny tvé přívěsky a ozdoby, všechno to bylo připraveno v den, kdy jsi byl stvořen. ¹⁴Z tebe jsem udělal cheruba ochránce s rozpjatými křídly, byl jsi na svaté Boží hoře, kráček jsi uprostřed žhavých uhlíků. ¹⁵Ode dne svého stvoření ses choval příkladně, dokud se v tobě nenalezla nespravedlnost. ¹⁶Při svém obchodování ses naplnil násilím a hříchy. Svrhl jsem tě z Boží hory a zahubil jsem tě, cherube ochránce, zprostřed uhlíků. ¹⁷Kvůli tvé kráse ti zpychlo srdce, kvůli své skvělosti jsi pokazil svou moudrost. Shodil jsem tě na zem, udělal jsem z tebe podívanou pro krále. ¹⁸Množstvím svých provinění, nepoctivostí svých obchodů jsi znesvětil své svatyně. Dal jsem z tebe vyšlehnout ohni, aby tě pohltil, obrátil jsem tě na zemi v popel před očima všech, kdo na tebe hleděli. ¹⁹Každý, kdo tě mezi národy zná, je nad tebou

jat úžasem. Vzbudil jsi hrůzu, je s tebou navždy konec. ²⁰ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²¹ Lidský synu, obrať se k Sidonu a prorokuj proti němu. ²² Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Prohlašuji, že jsem proti tobě, Sidone, ve tvém středu budu oslaven. Poznají, že jsem Jahve, až nad ním vykonám soud a až na něm ukáží svou svatost. ²³ Pošlu na něho mor, na jeho ulicích bude krev, uprostřed něho budou padat mrtví pod ranami meče pozdvíženého proti němu ze všech stran, a poznají, že jsem Jahve. ²⁴ Pro Izraelův dům už nebude trní, jež zraňuje, ani hloží, jež drásá mezi všemi, kdo jej obklopují a kdo jím pohrdají, a pozná se, že jsem Jahve. ²⁵ Takto mluví Pán Jahve: Až shromáždím Izraelův dům zprostřed národů, kde je rozptýlen, ukáží na něm před očima národů svou svatost. Bude bydlet na půdě, kterou jsem dal svému služebníku Jakobovi. ²⁶ Budou tam bydlet v bezpečí, postaví domy a zasadí vinice; budou bydlet v bezpečí. Až vykonám soud nade všemi, kdo je obklopují a kdo jimi pohrdají, pozná se, že jsem Jahve, jejich Bůh.

29 Desátého roku, v desátém měsíci, dvanáctého toho měsíce, se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ² Lidský synu, obrať se k faraonovi, egyptskému králi, a prorokuj proti němu a proti celému Egyptu. ³ Promluv a řekni mu: Takto mluví Pán Jahve. Prohlašuji, že jsem proti tobě, faraone, egyptský králi, velký krokodýle roztažený uprostřed svých Nilů, který jsi řekl: „Můj Nil je můj, já jsem ho udělal.“ ⁴ Vsadím háky do tvých čelistí, na šupiny ti přilepím ryby tvých Nilů a vytáhnu tě zprostřed tvých Nilů spolu se všemi rybami tvých Nilů přilepenými na tvé šupiny. ⁵ Pohodím tě na poušť spolu se všemi rybami tvých Nilů. Padneš doprostřed pole, neseberou tě ani nepohřbí. Pozemským zvířatům a nebeským ptákům tě dám za pokrm, ⁶ a všichni obyvatelé Egypta poznají, že já jsem Jahve. Vždyť byli pro Izraelův dům rákosovou oporou. ⁷ Když se tě chopili, lámal ses jim v ruce a rozdrásal jsi jim celou ruku. Když se o tebe opírali, rozlomil ses, a kvůli tobě zakolísala všechna bedra. ⁸ Proto mluví Pán Jahve takto. Hle, posílám na tebe meč, aby z tebe vyhladil lidi i zvířata. ⁹ Z egyptské země bude pustina a rozvalina, a poznají, že já jsem Jahve. Vždyť on řekl: „Nil je můj, já jsem ho udělal.“ ¹⁰ Dobrá! Prohlašuji, že jsem proti tobě i proti tvým Nilům. Udělám z egyptské země rozvalinu a pustinu od Migdolu k Syeně a až k etiopským hranicím. ¹¹ Neprojde tudy lidská noha, neprojde tudy noha zvířecí, čtyřicet let zůstane neobydlená. ¹² Udělám z egyptské země pustinu uprostřed zpustošených zemí; po čtyřicet let budou jeho města pustinou uprostřed zničených měst. Egyptany pak rozptýlím mezi národy, rozpráším je do různých zemí. ¹³ Neboť takto mluví Pán Jahve. Po čtyřiceti letech opět shromáždím Egyptany od národů, kam byli rozprášeni. ¹⁴ Přivedu nazpět egyptské zajatce a znovu je usadím v zemi Patros, v zemi, odkud pocházejí. Vytvoří tam skromné království. ¹⁵ Egypt bude nejskromnější z království a už nepovstane nad národy; umenším jej, aby už národům nevládl. ¹⁶ Nebude už pro Izraelův dům někým, na koho se lze spolehnout, vždyť bude připomínat, že on se provinil tím, že se k němu utíkal. A poznají, že já jsem Pán Jahve. ¹⁷ Dvacátého sedmého roku, v prvním měsíci, prvního toho měsíce, se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ¹⁸ Lidský synu, babylonský král Nabuchodonozor nasadil své vojsko k obrovskému tažení proti Tyru. Všechny hlavy olysaly, odřena jsou všechna ramena, ale ani on sám, ani jeho vojsko nezískali žádný užitek z tažení, které proti Tyru podnikl. ¹⁹ Proto mluví Pán Jahve takto: Hle, vydávám babylonskému králi Nabuchodonozorovi egyptskou zemi. Odnese její bohatství, zmocní se kořisti z ní, vydá ji v plen, to bude mzda jeho vojska. ²⁰ Jako mzdu za námahu, kterou podstoupil, mu vydávám egyptskou zemi (vždyť oni pracovali pro mne), výrok Pána Jahva. ²¹ Toho dne vzbudím potomstvo Izraelovu domu a dovolím ti, abys uprostřed nich otevřel ústa. Tak poznají, že já jsem Jahve.

30 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, prorokuj a řekni: Takto mluví Pán Jahve. Křičte: „Ach, to je den!“ ³ Neboť blízko je den, blízko je Jahvův Den: bude to den obtížený mraky, bude to čas národů. ⁴ Meč přijde do Egypta, úzkost do kušské země, až budou v Egyptě padat mrtví, až bude odneseno jeho bohatství a budou povaleny jeho základy. ⁵ Kuš, Put a Lud, celá Arábie, Kub a s nimi synové země smlouvy padnou mečem. ⁶ Takto mluví Jahve. Padnou opory Egypta; zhroutí se pýcha jeho síly: mečem tam budou padat od Migdolu po Syeny, výrok Pána Jahva. ⁷ Budou zpustošeni uprostřed zpustošených zemí, jeho města budou uprostřed zničených měst. ⁸ A poznají, že já jsem Jahve, až vrhnu oheň na Egypt a až se roztrhne vše, co ho podpírá. ⁹ V ten den poslové, které vypravím, odplují na lodích a vyruší Kuš z jeho bezpečí. Ano, mezi jeho obyvateli se v egyptském dni rozhostí úzkost! Hle, už přichází. ¹⁰ Takto mluví Pán Jahve: Davy Egypta zničím rukou babylonského krále Nabuchodonozora. ¹¹ Budou přivedeni on a s ním jeho lid, nejsurovější z národů, a budou pustošit zemi. Vytasí na Egypt meč a zemi naplní mrtvolami. ¹² Vysuším Nily, zemi prodám zlovolníkům. Rukou cizinců poplením zemi a to, co je v ní. Já, Jahve, jsem promluvil. ¹³ Takto mluví Pán Jahve: Zničím neřády, odejmu z Nofu nepravé bohy. V egyptské zemi už nebude žádný kníže. Po egyptské zemi rozšířím strach. ¹⁴ Poplením Patros, podpálím Soan, vykonám soud nad No. ¹⁵ Vyleji svou rozlícenost na Sin, egyptskou pevnost; vyhladím davy z No. ¹⁶ Podpálím Egypt, Sin zachvátí křeče, v No bude proražen

průlom a vody se rozlijí. ¹⁷ Mladíci z Onu a z Pi-Besetu padnou mečem a města sama půjdou do zajetí. ¹⁸ V Tachpanchesu se zatmí den, až tam zlomím žezla Egypta a až vezme za své pýcha jeho síly. A on bude přikryt mrakem a jeho dcery půjdou do zajetí. ¹⁹ Takto vykonám soud nad Egyptem a poznají, že já jsem Jahve. ²⁰ Jedenáctého roku, prvního měsíce, sedmého toho měsíce se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ²¹ Lidský synu, zlomil jsem paži faraona, egyptského krále, a hle, nikdo neošetřil jeho zranění, nepřiložil na ně léky, neobvázal je a neošetřil je, aby opět nabyla síly zacházet s mečem. ²² Proto mluví Pán Jahve takto. Hle, prohlašuji, že jsem proti faraonovi, egyptskému králi; zlomím mu paže, tu zdravou i tu zlomenou, a vyrazím mu z ruky meč. ²³ Rozptýlím Egypt mezi národy, rozpráším jej do země. ²⁴ Posílím paže babylonského krále a vložím do jeho ruky svůj meč. Zlomím faraonovy paže, a on bude před svým nepřítelem sténat jako umírající. ²⁵ Posílím paže babylonského krále, ale faraonovy paže sklesnou. A poznají, že já jsem Jahve, až vložím svůj meč do rukou babylonského krále a on jím zamává proti egyptské zemi. ²⁶ Rozptýlím Egyptany mezi národy, rozpráším je do země a poznají, že já jsem Jahve.

31 Jedenáctého roku, v třetím měsíci, prvního toho měsíce se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ² Lidský synu, řekni faraonovi, egyptskému králi, a davu jeho poddaných: K čemu tě přirovnat ve tvé velikosti? ³ Hle, k cedru na Libanonu s nádherným větrovím, s hustým listím, vysokého vzrůstu. Mezi mraky se vynořuje jeho vrcholek. ⁴ Vody mu daly vyrůst, hlubina vyrazit do výše tím, že své řeky vedla kolem místa, kam byl zasazen, že své potoky vyslala ke všem stromům v polích. ⁵ Proto vyrostl výše než všechny stromy v polích, jeho výhonky se rozrůstaly, jeho haluze se rozprostíraly díky hojným vodám, jež mu dávaly růst. ⁶ V jeho větvích hnízdili všichni nebeští ptáci, pod jeho haluzemi vrhala svá mláďata všechna divoká zvířata, do jeho stínu usedalo velké množství lidí. ⁷ Byl krásný ve své velikosti, když stavěl na odív své větve, neboť jeho kořeny sahaly k hojným vodám. ⁸ Nevyrovnaly se mu cedry v Boží zahradě, s jeho větvemi se nedaly srovnat cypřiše, jeho haluzím se nepodobaly platany, krásou se mu nevyrovnal žádný strom v Boží zahradě. ⁹ Okrášlil jsem ho bohatým větrovím, záviděly mu všechny stromy Edenu, stromy Boží zahrady. ¹⁰ Nuže! Takto mluví Pán Jahve: Protože se vztyčil v celé své velikosti, protože vyhnal svůj vrcholek až do oblak, protože mu nad jeho výškou zpychlo srdce, ¹¹ vydal jsem jej do rukou knížeti národů, aby s ním naložil podle své zlovolnosti; odvrhl jsem jej. ¹² Cizinci, nejsurovější z národů, ho skáceli a opustili. Jeho větve leží na horách a ve všech údolích; do všech roklí země napadaly jeho zlomené haluze; všichni lidé země utekli z jeho stínu a opustili ho. ¹³ Na úlomky z něho se usadili všichni nebeští ptáci, k jeho haluzím přišla všechna divoká zvířata. ¹⁴ A tak ať se nikdy netyčí žádný strom stojící poblíž vod v celé své velikosti, žádný ať nevyhání svůj vrcholek až do oblak, žádný zavlažovaný strom ať se k nim nevzpíná v celé své výšce. Neboť všechny jsou zasvěceny smrti, podzemnímu kraji, s těmi, kdo spolu s lidským zástupem sestupují do jámy. ¹⁵ Takto mluví Pán Jahve: V den, kdy sestoupil do šeułu, nařídil jsem držet smutek, zavřel jsem nad ním propast, zastavil jeho řeky a hojné vody vyschly. Chmurou jsem kvůli němu zahalil Libanon a všechny stromy v polích uschly. ¹⁶ Lomozem jeho pádu jsem roztrásl národy, když jsem jej svrhl do šeułu s těmi, kdo sestupují do jámy. V podzemních krajích se utěšily všechny stromy Edenu, výkvět nejkrásnějších libanonských stromů, vesměs zavlažovaných vodami. ¹⁷ A jeho potomstvo, které bydlelo v jeho stínu mezi národy, také sestoupilo do šeułu k těm, kdo zemřeli mečem. ¹⁸ Ke komu se tedy dá přirovnat tvá sláva a tvá velikost mezi stromy Edenu? A přece jsi byl svržen spolu se stromy Edenu do podzemního kraje, doprostřed neobřezaných, a hle, ležíš spolu s těmi, kdo zemřeli mečem. Takový je faraon a celý jeho dav, výrok Pána Jahva.

32 Dvanáctého roku, ve dvanáctém měsíci, prvního toho měsíce se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ² Lidský synu, přednes žalozpěv nad faraonem, egyptským králem. Řekneš mu: Lvíče národů, hle, je s tebou konec? Býval jsi jako krokodýl v mořích, vyskakoval jsi ve svých řekách, svými tlapami kalil vodu, vířil její vlny. ³ Takto mluví Pán Jahve: Rozestřu na tebe svou síť uprostřed velkého sběhu národů a ony tě potáhnou v mé síti. ⁴ Zanechám tě na zemi, hodím tě na širé pole, na tebe usadím všechny nebeské ptáky, nasytím tebou všechna pozemská zvířata. ⁵ Tvé tělo pohodím na hory, co z tebe odpadne, tím zaplním údolí, ⁶ co z tebe vyteče, tvou krví, tím na horách skropím zemi a zaplníš rokle. ⁷ Až zhasneš, přikryji nebesa a zatemním hvězdy; slunce přikryji mraky a měsíc už nevydá svůj svit. ⁸ Kvůli tobě zatemním všechna nebeská tělesa, rozprostřu temnoty nad tvou zemí, výrok Pána Jahva. ⁹ Zkormoutím srdce mnoha národů, až přivedu tvou zkázu mezi národy v zemích, které neznáš. ¹⁰ Úděsem nad tebou ohromím četné národy a jejich králové se budou kvůli tobě chvět hrůzou, až před nimi zamávám svým mečem. Každý se bude v den tvého pádu napařovat třást o život. ¹¹ Neboť takto mluví Pán Jahve: Bude tě pronásledovat meč babylonského krále. ¹² Mečem bojovníků nechám padnout množství tvých poddaných. Jsou to nejsurovější z národů; přivedou vniveč pýchu Egypta a celý jeho dav bude zničen. ¹³ Pohubím všechn jeho dobytek na břehu hojných vod. Lidská noha už je nezkalí, už je

nezkalí dobytčí kopyto. ¹⁴ Pak zklidním jejich vody, dám, že jejich řeky potečou jako olej, výrok Pána Jahva. ¹⁵ Až z egyptské země udělám pustinu a až ta země bude oloupena o to, co je na ní, až pobiji všechny, kdo v ní bydlí, poznají, že já jsem Jahve. ¹⁶ Toto je žalozpěv, jež budou vykřikovat dcery národů. Budou jej vykřikovat nad Egyptem a nad celým jeho davem. Budou vykřikovat tento žalozpěv, výrok Pána Jahva. ¹⁷ Dvanáctého roku, v prvním měsíci, patnáctého toho měsíce se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ¹⁸ Lidský synu, nařikej nad egyptským davem a odveď jej spolu s dcerami vznešených národů, spolu s těmi, kdo sestupují do jámy, dolů, do podzemního kraje. ¹⁹ Koho překonáváš v kráse? Sestup a ulehni s neobřezanými. ²⁰ Doprostřed mezi zabitě mečem padlí (meč byl dán, vytasili ho) on i všechny jeho davy. ²¹ Zprostřed šeolu mu řeknou nejmocnější hrdinové, jeho spojenci: „Sestoupili, ulehli ti neobřezaní, zabití mečem!“ ²² Hle, Ašur a všechna jeho vojska se svými hroby kolem něho; všichni padlí zabiti mečem, ²³ jejich hroby položili do hlubin jámy a jeho vojska obklopují jeho hrob; všichni, kdo šířili úděs v zemi živých, padlí zabiti mečem. ²⁴ Hle, kolem jeho hrobu je Elam a celý jeho dav, všichni padlí zabiti mečem; neobřezaní sestoupili do podzemního kraje, ti, kteří v zemi živých šířili úděs. Nesli své zneuctění spolu s těmi, kdo sestupují do jámy. ²⁵ Lože mu bylo ustláno uprostřed zabitých, uprostřed celého jeho davu, kolem něho jsou jejich hroby; jsou to samí neobřezaní, zabití mečem za to, že šířili úděs v zemi živých. Nesli své zneuctění s těmi, kdo sestupují do jámy; dostali místo uprostřed těch zabitých. ²⁶ Hle, kolem něho je Mešek, Tubal a celý jeho dav se svými hroby; všichni jsou neobřezaní, zabití mečem za to, že šířili úděs v zemi živých. ²⁷ Neleží s hrdiny, kteří kdysi padlí, kteří sestoupili do šeolu se zbraněmi v ruce, jimž položili jejich meč pod hlavu a jejich štít pod jejich kosti, neboť v zemi živých vládl úděs z těch hrdinů. ²⁸ Ale ty budeš zlomen uprostřed neobřezaných a ulehneš mezi zabitými mečem. ²⁹ Hle, Edom, jeho králové a všechna jeho knížata dostali navzdory své chrabrosti místo mezi zabitými mečem. Leží s neobřezanými, s těmi, kdo sestupují do jámy. ³⁰ Hle, všechna knížata Severu, všichni Sidoňané sestoupili se zabitými kvůli úděsu, jež budila jejich síla. Zahanbeně a neobřezaní ulehli mezi zabitě mečem a nesli své zneuctění s těmi, kdo sestupují do jámy. ³¹ Uvidí je faraon, a utěší se faraon i celé jeho vojsko při pohledu na ten zástup zabitých mečem, výrok Pána Jahva. ³² Protože šířil úděs v zemi živých, položí faraona i celé jeho vojsko mezi neobřezané, mezi zabitě mečem, výrok Pána Jahva.

33 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, promluv k synům svého lidu. Řekneš jim: Když přivádím na některou zemi meč, vyberou si mužové té země mezi sebou jednoho muže a postaví ho jako strážného; ³ vidí-li, jak na zemi přichází meč, troubí na roh, aby varoval lid. ⁴ Slyší-li někdo troubení rohu, ale nevězí si toho, a přijde-li pak náhle meč a zahubí ho, padne krev onoho muže na jeho vlastní hlavu. ⁵ Slyšel troubení rohu, a nevězí si toho: jeho krev padne na něho. Ale kdo si toho všiml, ten životem vyvázne. ⁶ Viděl-li však ten strážný, jak přichází meč, a na roh nezatroubil, takže lid nebyl varován, a přijde-li pak náhle meč a někdo u nich bude zabit, zahyne jako oběť svého provinění, ale k odpovědnosti za jeho krev poženu strážného. ⁷ Také tebe, lidský synu, jsem udělal strážným pro Izraelův dům. Když uslyšíš z mých úst slovo, budeš je ode mne varovat. ⁸ Řeknu-li zlovolníkovi: „Zlovolníku, zemřeš,“ a ty přitom nepromluvíš a nebudeš zlovolníka varovat, aby zanechal svého jednání, on, ten zlovolník, zemře pro své provinění, ale k odpovědnosti za jeho krev poženu tebe. ⁹ Pokud jsi naopak zlovolníka varoval, aby zanechal svého jednání a obrátil se, a on se neobrátil, zemře on pro svůj hřích, ale ty jsi vyvázl životem. ¹⁰ A ty, lidský synu, řekni Izraelovu domu: Opakujete tato slova: „Naše zločiny a naše hříchy na nás těžce spočívají; hyneme pro ně. Jak bychom mohli zůstat naživu?“ ¹¹ Řekni jim: „Jako že žiji, výrok Pána Jahva, nemám zalíbení ve zlovolníkově smrti, nýbrž v obrácení zlovolníka, jenž změní své jednání, a bude živ. Obratťe se, odvratťe se od své špatné cesty. Nač umírat, Izraelův dome?“ ¹² A ty, lidský synu, řekni synům svého lidu: Spravedlnost spravedlivého jej nezachrání v den, kdy se dopustí zločinu, a zlovolnost zlovolníkovi nepřivodí pád v den, kdy se od své zlovolnosti odvrátí. Spravedlivý nemůže žít pro svou spravedlnost v den, kdy zhřeší. ¹³ Řeknu-li spravedlivému: „Budeš živ,“ ale on se spolehne na svou spravedlnost a dopouští se zlého, nebude se už vzpomínat na veškerou jeho spravedlnost, ale zemře pro všechno zlo, jehož se dopustil. ¹⁴ Ale řeknu-li zlovolníkovi: „Zemřeš,“ a on se odvrátí od svých hříchů a žije podle práva a spravedlnosti, ¹⁵ vrátí-li zástavu, nahradí, co uloupil, zachovává zákony, které dávají život, a už nepáchá zlo: bude živ, nezemře. ¹⁶ Už se nevzpomene na všechny hříchy, jichž se dopustil: zachovával právo a spravedlnost, bude živ. ¹⁷ Synové tvého lidu říkají: „Pán nejedná spravedlivě.“ To vy nejednáte spravedlivě. ¹⁸ Když se spravedlivý vzdává své spravedlnosti a dopouští se zlého, umírá pro to. ¹⁹ A když se zlovolník vzdává své zlovolnosti a žije podle práva a spravedlnosti, bude kvůli tomu živ. ²⁰ A vy říkáte: „Pán nejedná spravedlivě!“ Budu každého z vás soudit podle vašeho jednání, Izraelův dome! ²¹ Dvanáctého roku, pátého v desátém měsíci našeho zajetí ke mně přišel z Jeruzaléma člověk, který vyvázl, a ohlásil mi: „Město je dobyté.“ ²² Večer předtím, než ke mně přišel ten, jenž vyvázl, na mně spočívala Jahvova ruka, a otevřel mi ústa, když on ke mně ráno přišel; má ústa se otevřela a už jsem nebyl němý. ²³ Tehdy se mi takto ozvalo Jahvovo slovo: ²⁴ Lidský synu, ti, kdo bydlí v těch troskách na půdě Izraele, mluví takto: „Abrahám byl samojediný, když

*Ohlédnou-li se zpět a na ně vzpomenu si,
jak se mi hnusily a dosud se mi hnusí
ty duše blátivé, ty duše jako z těsta,
jež zhněte každý den a zvrábí každá cesta
té beztvarosti, jež tvar každý přijme!
A posléz v popředí je vždycely uvidíme:
lidi, jichž charakter je nemít charakteru,
přítakavače dne, přísluhovače směrů,
mimikery osudu, jež vždy se přizpůsobí,
ty smutné hrdiny přespříliš smutné doby!
Oh, uctívači každé nové modly,
ohlédnou-li se zpět, jak těžko jsme se shodli,
jak těžko bývalo, jak těžko v zemi jest,
kde nikdo nevede a každý se dá vést!*

Viktor Dyk

mu byla dána tato země do vlastnictví; nás je mnoho, nám tato země je dána do majetku.“²⁵ Nuže! Řekni jim: Takto mluví Pán Jahve. Jíte krev, pozvedáte oči ke svým neřádům, proléváte krev, a vy že byste měli tu zemi vlastnit?²⁶ Opíráte se o své meče, dopouštíte se ohavností, každý poskvrňuje ženu svého bližního, a vy že byste měli tu zemi vlastnit?²⁷ Řekneš jim toto: Takto mluví Pán Jahve: Jako že žiji, přísahám, ti, kdo jsou v těch troskách, padnou mečem, kdo je v širém poli, toho vydám zvířatům a ona ho sežerou, a kdo jsou na srázných místech a v jeskyních, zemřou na mor.²⁸ Udělám z té země truchlivou pustinu a pýcha její síly vezme za své. Izraelovy hory budou zpustošené a nikdo tudy už neprojde.²⁹ A poznají, že já jsem Jahve, až z té země udělám truchlivou pustinu pro všechny ohavnosti, které oni spáchali.³⁰ A o tobě, lidský synu, si synové tvého lidu vykládají podél zdí a u dveří domů. Jeden druhému, každý svému sousedovi říkají: „Pojďte si přece poslechnout, jaké slovo přichází od Jahva.“³¹ A houfně přicházejí k tobě, můj lid před tebou usedá, poslouchá tvá slova, ale neplní je. Lež, kterou mají v ústech, tu oni plní, a jejich srdce lpí na nečestném zisku.³² Hle, jsi pro ně jakousi milostnou písní, příjemně zazpívanou s pěkným hudebním doprovodem. Poslouchají tvá slova, ale nikdo je neplní.³³ Až to přijde – a hle, už to přichází –, poznají, že byl mezi nimi prorok.

34 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ²Lidský synu, prorokuj proti Izraelovým pastýřům, prorokuj. Řekneš jim: Pastýři, takto mluví Pán Jahve. Běda Izraelovým pastýřům, kteří pasou sami sebe. Nemají snad pastýři pást stádo? ³Živilí jste se mlékem, odívali jste se vlnou, obětovali jste nejučtější ovce, ale stádo jste nepásli. ⁴Neposílili jste neduživé ovce, neošetřili tu, která byla nemocná, neobvázali tu, která byla zraněná. Nepřivedli jste nazpět tu, která zabloudila, nehledali ztracenou. Ale vládli jste jim násilně a tvrdě. ⁵Rozutekly se, když neměly pastýře, a staly se kořistí veškeré divoké zvěře; rozutekly se. ⁶Mé stádo bloudí po všech horách a po všech vyvýšených pahorcích, mé stádo je rozprášeno po celém povrchu země, nikdo se o ně nestará a nikdo se nevydává je hledat. ⁷Dobrá, pastýři, slyšte Jahvovo slovo. ⁸Jako že žiji, výrok Pána Jahva, přísahám: protože je mé stádo vydáno v plen, a když nemá pastýře, stává se kořistí veškeré divoké zvěře, protože se mí pastýři o mé stádo nestarají, protože mí pastýři pasou sami sebe a nepasou mé stádo, ⁹dobrá, pastýři, slyšte Jahvovo slovo. ¹⁰Takto mluví Pán Jahve. Hle, prohlašuji, že jsem proti pastýřům. Odeberu jim své stádo a napříště jim zabráním pást mé stádo. Tak už pastýři nebudou pást sami sebe. Vyrvu jim z hrdla své ovce a ony už pro ně nebudou kořistí. ¹¹Neboť takto mluví Pán Jahve: Hle, já sám budu o své stádo pečovat, já sám se o ně postarám. ¹²Postarám se o své ovce, jako se pastýř stará o své stádo, když je uprostřed svých roztroušených ovcí. Vyprostím je ze všech míst, kam byly rozprášeny v soumrácném a potemnělém dni. ¹³Odvedu je od národů, kde jsou, shromáždím je z cizích zemí a přivedu je nazpět na jejich půdu. Budu je pást na Izraelových horách, v roklích a na všech obydlených místech té země. ¹⁴Na dobré pastvině je budu pást a na nejvyšších horách Izraele budou mít pastviště. Tam si odpočinou na dobrém pastvišti; budou spásat žírné pastviny na Izraelových horách. ¹⁵Své ovce budu pást já a já jim dám odpočinek, výrok Pána Jahva. ¹⁶Vyhledám ztracenou, přivedu nazpět zbloudilou, obváži poraněnou, posílím nemocnou. Nad tučnou a zdravou budu bdít. Budu je pást ve spravedlnosti. ¹⁷A o vás, mé ovce, mluví Pán Jahve takto.

Hle, budu rozsuzovat mezi ovci a ovci, mezi berany a kozly.¹⁸ Vám nestačí pást se na dobrých pastvinách, že rozdupáváte nohama, co z vaší pastviny zbývá; vám nestačí pít průzračnou vodu, že tu zbylou nohama kalíte.¹⁹ A mé ovce musí spásat, co vaše nohy podupaly, a pít, co vaše nohy zakalily.²⁰ Nuže! Takto k nim mluví Pán Jahve: Jsem tady, budu rozsuzovat mezi tučnou ovci a vyhublou ovci.²¹ Protože jste bedry i rameny odstrkovali a rohy trkali všechny nezuživé ovce, až jste je rozehnali po venku,²² přijdu a zachráním své ovce, aby už nebyly vydávány v plen, budu rozsuzovat mezi ovci a ovci.²³ Vzbudím jim a postavím do čela pastýře, který je bude pást, svého služebníka Davida: on je bude pást a bude jejich pastýřem.²⁴ Já Jahve pro ně budu Bůh a můj služebník David bude uprostřed nich knížetem. Já Jahve jsem promluvil.²⁵ Uzavřu s nimi smlouvu pokoje, zemi zbavím dravých zvířat. Budou bydlet v bezpečí na poušti, budou spát v lesích.-²⁶ Uсадím je v okolí svého pahorku, v příhodný čas sešlu déšť a bude to déšť požehnání.²⁷ Strom v polích vydá své ovoce a země vydá své plody; budou na své půdě v bezpečí. A pozná se, že já jsem Jahve, až rozlámu tyče jejich jha a až je vysvobodím z ruky těch, kdo je zotročují.²⁸ Už nebudou kořistí pro národy a zvířata té země je už nebudou požírat. Budou bydlet v bezpečí, nikdo je nebude znepokojoval.²⁹ Dám pro ně vyrůst slavné sadbě; nikdo už v zemi nebude umírat hladem a nebudou už muset zakoušet urážky od národů.³⁰ Pak se pozná, že já jsem jejich Bůh, který jsem s nimi, a že oni, Izraelův dům, jsou můj lid, výrok Pána Jahva.³¹ A vy, mé ovce, jste lidské stádo, které pasu, a já jsem váš Bůh, výrok Pána Jahva.

35 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto:-² Lidský synu, obrať se k seirské hoře a prorokuj proti ní.³ Řekneš jí: Takto mluví Pán Jahve. Hle, prohlašuji, že jsem proti tobě, seirská horo, a vztahuji proti tobě ruku; proměním tě v truchlivou pustinu;⁴ obrátím tvá města v trosky. Staneš se pustinou, a poznáš, že já jsem Jahve.⁵ Protože jsi živila věčnou nenávist a protože jsi vydala Izraelity meči v den jejich úzkosti, v den posledního zločinu,⁶ dobrá! Jako že žiji, výrok Pána Jahva, zbrotím tě krví a krev tě bude pronásledovat. Tak přísahám, provinila ses proléváním krve, krev tě bude pronásledovat.⁷ Ze seirské hory udělám truchlivou pustinu a vyhladím z ní každého, kdo prochází zemí.⁸ Její hory naplním zabítymi; na tvých pahorcích, ve tvých údolích a ve všech tvých roklích padnou zabiti mečem.⁹ Udělám z tebe věčné pustiny, tvá města už nebudou obydlena, a poznáte, že já jsem Jahve.¹⁰ Protože jsi řekla: „Oba ty národy a obě ty země budou moje, zmocníme se jich,“ i když tam byl Jahve,¹¹ dobrá! Jako že žiji, výrok Pána Jahva, budu jednat podle hněvu a žárlivosti, s nimiž jsi jednala ty ve své nenávisti proti nim. Dám se kvůli nim poznat, až tě potrestám,¹² a poznáš, že já Jahve jsem slyšel všechny opovážlivosti, jež jsi pronesla proti Izraelovým horám, když jsi říkala: „Jsou vypleněné, byly dány nám, abychom je pohltili.“¹³ Velká byla vaše opovážlivost vůči mně, mnohé vaše řeči proti mně a všechno jsem slyšel.¹⁴ Takto mluví Pán Jahve: K radosti celé země z tebe udělám pustinu.¹⁵ Protože ty jsi zakusila radost, že dědictví Izraelova domu bylo vypleněno, já naložím právě tak s tebou. Budeš proměněna v pustinu, seirská horo, tak jako celý Edom, a poznají, že já jsem Jahve.

36 A ty, lidský synu, obrať se s proroctvím k Izraelovým horám. Řekneš: Izraelovy hory, slyšte Jahvovo slovo.² Takto mluví Pán Jahve. Protože nepřítel proti vám pronesl tato slova: „Cha! Cha! Ty věčné výšiny se staly naším vlastnictvím,“³ dobrá, prorokuj! Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Protože vás poplenili a ze všech stran zachvátili, takže jste se staly majetkem zbytku národů, záminkou pro řečnění a klepy lidí,⁴ dobrá, Izraelovy hory, slyšte slovo Pána Jahva. Takto mluví Pán Jahve k horám, pahorkům, roklím a údolím, k popleněným troskám a opuštěným městům, které jsou vydány v plen a budí výsměch u zbytku okolních národů.⁵ Nuže! Takto mluví Pán Jahve. Přísahám ve vzplanutí své žárlivosti, obracím se ke zbytku národů, k celému Edomu, které si s radostí v srdci a s pohrdáním v duši přisvojily a přivlastnily mou zemi, aby plenily její pastvinu.⁶ A proto prorokuj o Izraelově zemi. Řekneš horám a pahorkům, roklinám a údolím: Takto mluví Pán Jahve. Hle, mluvím ve své žárlivosti a ve svém rozlícení: protože zakoušíte urážky od národů,⁷ dobrá! Takto mluví Pán Jahve: Pozdvihuji ruku, přísahám, národy, které vás obklopují, zakusí samy urážky, jež jim patří.⁸ A vy, Izraelovy hory, vyženete větve a poneseť ovoce pro můj izraelský lid, neboť on se brzy vrátí.⁹ Jsem zde, přicházím k vám, obracím se k vám, budete obdělány a osety.¹⁰ Rozmnožím na vás lidi, celý Izraelův dům. Města budou obydlena a zříceniny znovu vystavěny.¹¹ Rozmnožím na vás lidi i zvířata, bude jich mnoho a budou plodní. Způsobím, že budete obydleny jako dříve, prokáži vám ještě více dobrodiní než dříve, a poznáte, že já jsem Jahve.¹² Způsobím, že po vaší půdě budou šlapat lidé, můj izraelský lid; budeš jeho vlastnictvím i jeho dědictvím a už je nepřipravíš o jejich děti.¹³ Takto mluví Pán Jahve. Protože o tobě řekli: „Pojídáš lidi, připravila jsi svůj národ o jeho děti,“¹⁴ dobrá! Už nebudeš požírat lidi, už nepřipravíš svůj národ o jeho děti, výrok Pána Jahva.¹⁵ Způsobím, že už neuslyšíš urážky od národů, už nebudeš muset od národů zakoušet výsměch, už nebudeš připravovat svůj národ o jeho děti. Výrok Pána Jahva.¹⁶ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto:¹⁷ Lidský synu, mužové z Izraelova domu bydleli na svém území a poskvřnili je svým

jednáním a svými skutky; jako poskvrnění nečisté ženy bylo přede mnou jejich jednání. ¹⁸Tu jsem na ně vylil svou rozlícenost pro krev, kterou oni v zemi prolévali, a pro neřády, jimiž ji poskvřovali. ¹⁹Rozptýlil jsem je mezi národy a oni byli rozprášeni po cizích zemích. Soudil jsem je podle jejich jednání a podle jejich skutků. ²⁰A mezi národy, kam přišli, znesvětili mé svaté jméno, neboť způsobili, že se o nich říká: „Toto je lid Jahvův a z jeho země odešli.“ ²¹Měl jsem však ohled na své svaté jméno, které Izraelův dům znesvětil mezi národy, kam přišel. ²²Nuže! Řekni Izraelovu domu: Takto mluví Pán Jahve. Nejednám tak kvůli vám, Izraelův dome, nýbrž pro své svaté jméno, které jste znesvětili mezi národy, kam jste přišli. ²³Posvětim své veliké jméno, jež bylo znesvěceno mezi národy, uprostřed nichž jste je vy znesvětili. A národy poznají, že já jsem Jahve – výrok Pána Jahva –, až dám, že na vás před jejich očima zazáří má svatost. ²⁴Tehdy vás vezmu z národů, shromáždím vás ze všech cizích zemí a přivedu vás nazpět na vaši půdu. ²⁵Vyleji na vás čistou vodu, a budete očištěni; od všech vašich poskvrn a od všech vašich neřádů vás očistím. ²⁶A dám vám nové srdce, vložím do vás nového ducha, vyjmu vám z těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. ²⁷Vložím do vás svého ducha a dám, že budete kráčet podle mých zákonů a že budete zachovávat mé obyčeje a žít podle nich. ²⁸Budete bydlet v zemi, kterou jsem dal vašim otcům. Budete můj lid a já budu váš Bůh. ²⁹Zachráním vás ode všech vašich poskvrn. Přivolám obilí a rozhojním je a už vás nebudu stíhat hladomorem. ³⁰Rozhojním ovoce stromů a polní plodiny, abyste už mezi národy nezakoušeli potupu hladomoru. ³¹Tehdy se rozpomenete na své špatné jednání a na své skutky, jež nebyly dobré. Budete sami sebou znechuceni kvůli svým proviněním a svým ohavnostem. ³²Kvůli vám já nejednám – výrok Pána Jahva –, dobře si to uvědomte. Styďte se a rděte se za své jednání, Izraelův dome. ³³Takto mluví Pán Jahve: V den, kdy vás očistím ode všech vašich provinění, dám, že města budou obydlena a zříceniny znovu vystavěny; ³⁴bude zorána zpustošená země, která předtím před očima všech kolemjdoucích byla pustá. ³⁵A řekne se: „Ta nedávno zpustošená země je jako zahrada Edenu a z trosk zpustošených a pobořených měst se staly obydlené pevnosti.“ ³⁶A národy kolem vás, které zůstanou naživu, poznají, že já Jahve jsem opět postavil, co bylo zbořené, a opět osázel, co bylo zpustošené. Já Jahve jsem řekl a činím. ³⁷Takto mluví Pán Jahve: Abych jim dopřál ještě něco, dám, že mě Izraelův dům bude hledat; rozmnožím je jako stádo lidí, ³⁸jako stádo zasvěcených zvířat, jako stádo shromážděné v Jeruzalémě během jeho slavností. Takto se trosky vašich měst naplní stádem lidí a pozná se, že já jsem Jahve.

37 Spočinula na mně Jahvova ruka, on mě skrze Jahvova ducha odvedl a postavil mě doprostřed údolí, údolí plného kostí. ²Vodil mě jím mezi nimi všemi směry. Těch kostí bylo na půdě údolí velice mnoho a byly úplně vyschlé. ³Řekl mi: „Lidský synu, ožijí ty kosti?“ Řekl jsem: „Jahve, Pane, to víš ty.“ ⁴Řekl mi: „Prorokuj nad těmi kostmi. Řekneš jim: Vyschlé kosti, slyšte Jahvovo slovo.“ ⁵Takto mluví Pán Jahve k těmto kostem. Hle, dám, že do vás vejde duch, a ožijete. ⁶Vložím na vás šlachy, dám, že obrostete masem, potáhnu vás kůží, dám vám ducha a ožijete, a poznáte, že já jsem Jahve.“ ⁷Prorokoval jsem, jak mi bylo přikázáno. Ve chvíli, kdy jsem prorokoval, nastal hluk; zachrastilo to a kosti se přibližovaly jedna ke druhé. ⁸Díval jsem se: pokryly se šlachami, obrostly masem a přetáhla se přes ně kůže, ale duch v nich nebyl. ⁹Řekl mi: „Prorokuj k duchu, prorokuj, lidský synu. Řekneš duchu: Takto mluví Pán Jahve. Přijď ode všech světových stran, duchu, dýchni na ty mrtvé, ať ožijí.“ ¹⁰Prorokoval jsem, jak mi bylo přikázáno, a vešel do nich duch, obživli a postavili se na nohy: velké nezměrné vojsko. ¹¹Tu mi řekl: Lidský synu, ty kosti, to je celý Izraelův dům. Hle, říkají: „Naše kosti vyschly, ta tam je naše naděje, je s námi konec.“ ¹²Proto prorokuj. Řekneš jim: Takto mluví Pán Jahve. Hle, otvírám vaše hroby; vyvedu vás z vašich hrobů, můj lide, a přivedu vás nazpět na půdu Izraele. ¹³Poznáte, že já jsem Jahve, až otevřu vaše hroby a vyvedu vás z vašich hrobů, můj lide. ¹⁴Vložím do vás svého ducha a ožijete a usadím vás na vaši půdě, a poznáte, že já Jahve jsem promluvil a konám, Jahvův výrok. ¹⁵Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹⁶A ty, lidský synu, vezmi kus dřeva a napiš na ně: „Juda a Izraelité, kteří drží s ním.“ Vezmi kus dřeva a napiš na ně: „Josef (Efraimovo dřevo) a celý Izraelův dům, který drží s ním.“ ¹⁷Přilož je k sobě, aby tvořily jediný kus dřeva, ať jsou ve tvé ruce jedním celkem. ¹⁸A když ti synové tvého lidu řeknou: „Nevysvětlíš nám, co chceš říci?“ ¹⁹řekni jim: Takto mluví Pán Jahve: Hle, vezmu Josefovo dřevo (které je v Efraimově ruce) a Izraelovy kmeny, které drží s ním, přiložím je k Judovu dřevu, udělám z nich jediný kus dřeva a budou v mé ruce jedním celkem. ²⁰Až před jejich očima budeš mít v ruce ty kusy dřeva, které jsi popsal, ²¹řekni jim: Takto mluví Pán Jahve. Hle, vezmu Izraelity z národů, kam odešli. Shromáždím je ze všech stran a přivedu je nazpět na jejich půdu. ²²Udělám z nich jediný národ v zemi, na Izraelových horách, a jediný král bude králem pro ně pro všechny; nebudou už tvořit dva národy, nebudou už rozděleni do dvou království. ²³Už se nebudou poskvřňovat svými neřády, svými ohavnostmi a všemi svými zločiny. Zachráním je od nevěrností, které spáchali, a očistím je, budou můj lid a já budu jejich Bůh. ²⁴Bude nad nimi vládnout můj služebník David; všichni budou mít jediného pastýře; podvolí se mým obyčejům, budou zachovávat mé zákony a uplatňovat je. ²⁵Budou bydlet v zemi, kterou jsem dal svému služebníkovi Jakobovi, v zemi, kde bydleli vaši otcové. Budou tam bydlet oni, jejich synové i synové jejich synů, navždy. Můj služebník David bude

navždy jejich kníže. ²⁶ Uzavřu s nimi smlouvu pokoje, bude to věčná smlouva s nimi. Usadím je, rozmnožím je a navždy uprostřed nich zbuduji svou svatyni. ²⁷ Svůj příbytek si udělám nad nimi, budu jejich Bůh a oni budou můj lid. ²⁸ A národy poznají, že já jsem Jahve, který posvěcuje Izraele, když uprostřed nich bude navždy má svatyně.

38 Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ² Lidský synu, obrať se ke Gogovi v zemi Magog, k velkoknížeti Mešek a Tubalu, a prorokuj proti němu. ³ Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Prohlašuji, že jsem proti tobě, Gogu, velkokníže Mešek a Tubalu. ⁴ Obrátím tě čelem vzad, vložím ti do čelistí háky a vyvedu tě s celým tvým vojskem: s koňmi a jezci, kteří jsou vesměs dokonale vystrojeni, s početným oddílem, v němž všichni nosí štíty a pavězy a umějí zacházet s mečem. ⁵ Jsou s nimi Persie, Kuš, a Put, vesměs se štítem a přílbou. ⁶ Gomer a všechny jeho oddíly, Bet-Togarma na nejzazším severu a všechny jeho oddíly, nespočetné národy jsou s tebou. ⁷ Buď připraven, dobře se přichystej, ty i všechny tvé oddíly a také ti, kdo se kolem tebe seskupili, a dej se do mých služeb. ⁸ Po mnoha dnech dostaneš příkazy. Po mnoha letech přijdeš na zemi, jejíž obyvatelé unikli meči a byli shromážděni mezi spoustou národů na Izraelových horách, jež byly dlouhý čas v troskách. Od chvíle, kdy byli odděleni od ostatních národů, bydlí všichni v bezpečí. ⁹ Vyrazíš, poženeš se jako bouře, budeš jako mrak, který přikryje zemi, ty, všechny tvé oddíly a četné národy s tebou. ¹⁰ Takto mluví Pán Jahve: Toho dne se ti v srdci zrodí myšlenka a pojmeš zlé úmysly. ¹¹ Řekneš: „Vyrazím proti bezbranné zemi, potáhnu proti poklidným lidem, kteří bydlí v bezpečí. Oni bydlí všichni ve městech bez hradeb, nemají závory ani dveře.“ ¹² Půjdeš plnit a kořistit, pozdvihneš ruku proti obydleným troskám a proti lidu shromážděnému zprostřed národů, který se zabývá chovem dobytka a obchodem a bydlí na pupku země. ¹³ Šeba, Dedan, kupci z Taršíše a všichni jeho mladí lvi ti řeknou: „To jsi přišel plnit? To jsi shromáždil své oddíly, abys kořistil? Aby sis vzal zlato a stříbro, aby ses zmocnil stád a zboží, aby sis odnesl ohromnou kořist?“ ¹⁴ Proto prorokuj, lidský synu. Řekneš Gogovi: Takto mluví Pán Jahve. Nevydáš se snad na cestu v den, kdy můj lid Izrael bude bydlet v bezpečí? ¹⁵ Odejdeš ze svého sídla na nejzazším severu, ty a s tebou četné národy, jež všechny pojedou na koních, ohromný pluk, nespočetné vojsko. ¹⁶ Vytáhneš proti mému lidu Izraeli, budeš jako mrak, jenž přikrývá zemi. Bude to na konci dní – tehdy tě přivedu proti své zemi, aby mě národy poznaly, až před jejich očima zjevím svou svatost na tobě, Gogu. ¹⁷ Takto mluví Pán Jahve: Právě o tobě jsem mluvil v dávné době prostřednictvím svých služebníků, izraelských proroků, kteří tenkrát prorokovali a ohlašovali, že proti nim přijdeš. ¹⁸ Tehdy, v den, kdy Gog potáhne proti Izraelovu území – výrok Pána Jahva –, vzkypí má zlost. Ve svém hněvu, ¹⁹ ve své žárlivosti, ve svém planoucím rozlícení říkám: v ten den, přísahám, bude na Izraelově území velké pozdvižení. ²⁰ Tehdy se přede mnou budou chvět mořské ryby a nebeští ptáci, divoká zvířata, všichni plazi, kteří lezou po zemi, a všichni lidé, kteří jsou na povrchu země. Hory se zhroutí, skalní stěny spadnou na zem, všechny hradby se skácejí. ²¹ Povolám proti němu veškerý meč, výrok Pána Jahva, a oni obrátí meč jeden proti druhému. ²² Potrestám ho morem a krví, budu dštit na něho, na jeho oddíly i na četné národy, které jsou s ním, přívaly deště, kroupy, oheň a síru. ²³ Zjevím svou velikost a svou svatost, ukáži se před očima četných národů, a ony poznají, že já jsem Jahve.

39 A ty, lidský synu, prorokuj proti Gogovi. Řekneš: Takto mluví Pán Jahve. Prohlašuji, že jsem proti tobě, Gogu, velkokníže Mešek a Tubalu. ² Obrátím tě čelem vzad, povedu tě, dám, že přitáhneš od nejzazšího severu, a přivedu tě proti Izraelovým horám. ³ Zlomím luk ve tvé levici a způsobím, že ti z pravice vypadnou šípy. ⁴ Padneš na Izraelových horách, ty, všechny tvé oddíly i národy, které jsou s tebou. Dávám tě za pastvu dravým ptákům všeho druhu a divokým zvířatům: ⁵ padneš v širém poli, neboť já jsem promluvil, výrok Pána Jahva. ⁶ Sešlu oheň do Magogu a na ty, kdo v bezpečí bydlí na ostrovech, a poznají, že já jsem Jahve. ⁷ Dám své svaté jméno poznat uprostřed svého lidu Izraele, už nedopustím, aby se mé svaté jméno znesvěcovalo, a národy poznají, že já jsem Jahve, svatý v Izraeli. ⁸ Hle, přichází to, je to tak – výrok Pána Jahva –, je to den, jež jsem ohlásil. ⁹ Tehdy obyvatelé Izraelových měst vyjdou pálit a vrhat do ohně zbraně, štíty i pavězy, luky i šípy, oštěpy i kopí. Budou jimi po sedm let topit. ¹⁰ Už se nebude chodit na dříví do polí, už je nebudou sekát v lesích, neboť topit se bude zbraněmi. Budou plnit ty, kdo plenili je, budou brát kořist těm, kdo ji brali jim, výrok Pána Jahva. ¹¹ V ten den dám Gogovi v Izraeli jako hrob pověstné místo, údolí Oberim na východ od moře, to údolí, které zadržuje kolemjdoucí; tam bude pohřben Gog a celý jeho dav a nazvou je Údolí Hamon-Gog. ¹² Izraelův dům je bude pohřbívat, aby tak po sedm měsíců očistoval zemi. ¹³ Všichni mužové země je budou pohřbívat a získají tím proslulost v den, kdy zjevím svou slávu, výrok Pána Jahva. ¹⁴ Zvláště zůstanou mužové, jejichž trvalým úkolem bude procházet zemí a pohřbívat ty, kdo zůstali na povrchu země, aby ji tak očistili. Do prohledávání se pustí po sedmi měsících. ¹⁵ Ti mužové budou procházet zemí, a když někdo z nich uvidí lidské kosti, postaví vedle nich patník, dokud je hrobaři nepohřbí v údolí

Hamon-Gog¹⁶ (a také jedno město se jmenuje Hamona) a dokud neočistí zemi.¹⁷ A ty, lidský synu, takto mluví Pán Jahve. Řekni ptákům všeho druhu a všem divokým zvířatům: Shromážděte se, přijďte, sejděte se odevšad z okolí k oběti, kterou vám přináším, k velké oběti na Izraelových horách, a budete jíst maso a budete pít krev.¹⁸ Budete jíst maso hrdinů, budete pít krev knízat země. Jsou to vesměs berani, beránci, kozli, tuční býci z Bašanu.¹⁹ Při té oběti, kterou vám přináším, se do sytosti najíte tuku a až do opojení se napijete krve.²⁰ Nasytíte se u mého stolu koňmi, jezci, hrdiny a všemožnými válečníky, výrok Pána Jahva.²¹ Zjeví svou slávu národům a všechny národy uvidí můj soud, až jej vykonám, i mou ruku, až ji na ně nechám dopadnout.²² A Izraelův dům pozná, že já jsem Jahve, jeho Bůh, od tohoto dne i nadále.²³ Těž národy to poznají: za své provinění vůči mně byl Izraelův dům poslán do vyhnanství, za to, že mi byl nevěrný, skryl jsem před ním svou tvář, vydal jsem jej do rukou jeho nepřátelům a všichni padli mečem.²⁴ Naložil jsem s nimi, jak si to zasloužily jejich poskvrny a jejich přestupky, a skryl jsem před nimi svou tvář.²⁵ Proto mluví Pán Jahve takto: Nyní přivedu Jakubovy zajatce nazpět, slituji se nad celým Izraelovým rodem a ukáži, že jsem žárlivý na své svaté jméno.²⁶ Zapomenou na svou hanbu a na všechny nevěry, jichž se vůči mně dopustili, když v bezpečí bydleli ve své zemi, a nikdo je nebude znepokojoval.²⁷ Až je přivedu nazpět zprostřed národů a shromáždím je ze země jejich nepřátel, až na nich zjeví svou svatost před očima četných národů,²⁸ poznají, že já jsem Jahve, jejich Bůh – až je poté, co jsem je odvedl do zajetí mezi národy, opět shromáždím na jejich půdě a tam nenechám nikoho z nich.²⁹ A už před nimi nebudu skrývat svou tvář, neboť na Izraelův dům vyleji svého Ducha, výrok Pána Jahva.

40 Dvacátého pátého roku našeho zajetí, počátkem roku, desátého v měsíci, čtrnáct let poté, co bylo dobyt město, právě v ten den, na mně spočinula Jahvova ruka. Zavedl mě tam:² v Božích viděních mě zavedl do Izraelovy země a postavil mě na velmi vysokou horu, na níž jako by bylo na jihu postaveno město.³ Zavedl mě tam, a hle, byl tam muž, který vypadal, jako by byl z bronzu. V ruce měl lněnou šňůru a prut na měření a stál v předsíni.⁴ Ten muž mi řekl: „Lidský synu, dobře se dívej, poslouchej s napjatými ušima a dávej dobrý pozor na všechno, co ti ukáží, neboť jsi sem byl přiveden, abych ti to tady ukázal. Oznam Izraelovu domu všechno, co uvidíš.“⁵ A hle, Chrám byl ze všech stran obklopen vnější zdí. Muž držel v ruce prut na měření o šesti loktech po jednom loktu a jedné; dlani. Změřil tloušťku té stavby: jeden prut, a její výšku: jeden prut.⁶ Přišel k předsíni, která je obrácená k východu, vystoupil po schodech k ní a změřil práh předsíně: jeden prut hloubky.⁷ Výklenek: délka jednoho prutu na šířku jednoho prutu, pilastr mezi výklenky: pět loket, a práh předsíně ze strany dvorany předsíně směrem dovnitř: jeden prut.⁸ —⁹ Změřil dvoranu předsíně: osm loket; její pilastr: dva lokte; dvorana předsíně ležela směrem dovnitř.¹⁰ Východní předsíň měla z každé strany tři výklenky, všechny tři měly stejné rozměry; pilastry měly z každé strany stejné rozměry.¹¹ Změřil šířku vchodu do předsíně: deset loket, a délku předsíně: třináct loket.¹² Před výklenky bylo zábradlí, každé zábradlí mělo jeden loket z obou stran a výklenek měl z každé strany šest loket.¹³ Změřil předsíň od zadní stěny jednoho výklenku až k zadní stěně druhého, šířka: dvacet pět loket, vstupy do nich přitom byly naproti sobě.¹⁴ Změřil dvoranu: dvacet loket; nádvoří obklopovalo předsíň ze všech stran.¹⁵ Od průčelí předsíně u vchodu až k zadní stěně vnitřní dvorany předsíně: padesát loket.¹⁶ Na výklencích a na jejich pilastrech byla kolem dokola dovnitř do předsíně okna s mřížovím; a stejné to bylo u dvorany, byla tam kolem dokola okna a na pilastrech palmy.¹⁷ Zavedl mě k vnějšímu nádvoří, a hle, upravili tam komory a dlažbu, jež obklopovala nádvoří; třicet komor na té dlažbě.¹⁸ Dlažba byla z každé strany předsíni, odpovídala hloubce předsíni: byla to spodní dlažba.¹⁹ Změřil šířku nádvoří od průčelí spodní předsíně až k průčelí vnitřního nádvoří venku: sto loket (na východě a na severu).²⁰ Také u předsíně, která směřuje k severu, na vnějším nádvoří, změřil délku a šířku.²¹ Měla z každé strany tři výklenky, její pilastry a její dvorana měly tytéž rozměry jako u první předsíně: padesát loket dlouhé a dvacet pět široké.²² Její okna, její dvorana a její palmy měly tytéž rozměry jako u předsíně, která vede na východ. Stoupalo se tam po sedmi schodech a její dvorana byla obrácena dovnitř.²³ Byla tam předsíň ve vnitřním nádvoří naproti severní předsíni, jako u východní předsíně. Změřil vzdálenost od jedné předsíně ke druhé: sto loket.²⁴ Zavedl mě k jižní straně: tam byla předsíň k jihu; změřil její výklenky, pilastry a dvoranu: měly tytéž rozměry.²⁵ Předsíň a také její dvorana měly kolem dokola okna podobná ostatním oknům; předsíň byla padesát loket dlouhá a dvacet pět široká²⁶ a její schodiště mělo sedm schodů; její dvorana byla obrácena dovnitř a měla na svých pilastrech palmy, po každé straně jednu.²⁷ Byla tam předsíň ve vnitřním nádvoří k jihu; změřil vzdálenost od jedné předsíně k druhé, k jihu: sto loket.²⁸ Potom mě zavedl jižní předsíň do vnitřního nádvoří; změřil jižní předsíň a měla tytéž rozměry;²⁹ její výklenky, její pilastry a její dvorana měly tytéž rozměry. Předsíň a také její dvorana měly kolem dokola okna; předsíň byla padesát loket dlouhá a dvacet pět široká.³⁰ —³¹ Její dvorana vedla na vnější nádvoří. Na jejích pilastrech byly palmy a její schodiště mělo osm schodů.³² Zavedl mě do vnitřního nádvoří k východu a změřil předsíň; měla tytéž rozměry;³³ její výklenky, její pilastry i její dvorana měly tytéž rozměry. Předsíň a také její dvorana měly kolem dokola okna; předsíň

byla padesát loket dlouhá a dvacet pět široká. ³⁴ Její dvorana vedla na vnější nádvoří. Na jejích pilastrech byly z každé strany palmy a její schodiště mělo osm schodů. ³⁵ Potom mě zavedl k severní předsíni a změřil ji; měla tytéž rozměry; ³⁶ její výklenky, její pilastry, její dvorana měly tytéž rozměry. Předsíň měla kolem dokola okna; předsíň byla padesát loket dlouhá a dvacet pět široká. ³⁷ Její dvorana vedla na vnější nádvoří. Z každé strany byly na jejích pilastrech palmy a její schodiště mělo osm schodů. ³⁸ Byla tam komora, jejíž vchod byl ve dvoraně předsíně. Tam omývali celopal. ³⁹ A ve dvoraně předsíně byly z každé strany dva stoly a na těch se zabíjely celopaly, oběti za hřích a oběti zadostiučinění. ⁴⁰ Z vnější strany byly pro toho, kdo směřem na sever vystupoval ke vchodu předsíně, dva stoly a z druhé strany, směřem ke dvoraně, dva stoly. ⁴¹ Byly tam čtyři stoly z jedné strany a čtyři stoly z druhé strany předsíně, tedy osm stolů, na nichž se zabíjelo. ⁴² Kromě toho tam byly čtyři stoly z tesaného kamene na celopaly, jeden a půl lokte dlouhé, jeden a půl lokte široké a jeden loket vysoké, na něž se odkládaly nástroje, jimiž se zabíjel celopal a obět. ⁴³ Uvnitř byly kolem dokola upraveny jeden palec široké žlábkky. Na tyto stoly se kladlo obětní maso. ⁴⁴ Potom mě zavedl do vnitřního nádvoří; ve vnitřním nádvoří byly dvě komory, jedna na straně severní předsíně, obrácená k jihu, druhá na straně jižní předsíně, obrácená k severu. ⁴⁵ Řekl mi: „Tato komora obrácená k jihu je určena pro kněze, kteří konají službu v Chrámě. ⁴⁶ A komora, jež je obrácená k severu, je určena pro kněze, kteří konají službu u oltáře. To jsou Sadokovi synové, ti z Leviho synů, kteří přistupují k Jahvovi a slouží mu.“ ⁴⁷ Změřil nádvoří, bylo sto loket dlouhé a sto loket široké, bylo tedy čtvercové a oltář byl před Chrámem. ⁴⁸ Zavedl mě do chrámového ulamu a změřil pilastry ulamu: pět loket z každé strany, a předsíň byla z každé strany tři lokte široká. ⁴⁹ Ulam byl dvacet loket dlouhý a široký dvanáct loket. Šlo se do něho po deseti schodech a byly tam u pilastrů sloupy, z každé strany jeden.

41 Zavedl mě k hekalu a změřil v něm pilastry: šest loket široké z jedné strany a šest loket široké z druhé. ² Vchod byl široký deset loket a boční zdi u vchodu měly pět loket po jedné a pět loket po druhé straně. Změřil jeho délku: čtyřicet loket, a šířku: dvacet loket. ³ Vešel dovnitř a změřil pilastr u vchodu: dva lokte; potom vchod: šest loket, a opěrné zdi u vchodu: sedm loket. ⁴ Změřil jeho délku: dvacet loket, a jeho šířku: dvacet loket ze strany hekalu; a řekl mi: „Tady je velesvatyně.“ ⁵ Potom změřil chrámovou zeď: šest loket. Postranní budova měla šířku čtyři lokte kolem dokola Chrámu. ⁶ Cely byly nad sebou ve třech poschodích, v každém po třiceti celách. Cely zapadaly do zdi a přitom zeď budovy s celami tvořila kolem dokola ústupky; ale ve chrámové zdi ústupky nebyly. ⁷ Šířka cel se zvětšovala z jednoho poschodí do druhého, podle toho, jak se ubíralo zdi, z jednoho poschodí do druhého kolem dokola Chrámu. ⁸ A viděl jsem, že kolem dokola Chrámu je val; to byla základna postranních cel o jednom celém šestiloketním prutu. ⁹ Tloušťka vnější zdi postranních cel činila pět loket. Byl tam průchod mezi chrámovými celami ¹⁰ a komorami o šíři dvaceti loket kolem dokola Chrámu. ¹¹ Postranní cely do průchodu měly jako vchod jeden vchod směřem k severu a jeden vchod směřem k jihu. Průchod byl široký pět loket kolem dokola. ¹² Budova, která lemovala dvůr ze západní strany, byla široká sedmdesát loket, zeď té budovy měla kolem dokola tloušťku pěti loket a dlouhá byla devadesát loket. ¹³ Změřil Chrám, délka: sto loket. Dvůr i budova a její zdi, délka: sto loket. ¹⁴ Šíře průčelí Chrámu a dvora směřem k východu: sto loket. ¹⁵ Změřil délku budovy podél dvora zezadu a z každé strany její ochoz: sto loket. Vnitřek hekalu a dvorany nádvoří, ¹⁶ prahy, mřížovaná okna, ochozy na třech stranách naproti prahu byly kolem dokola obloženy od podlahy až k oknům dřevem a okna byla opatřena mřížovím. ¹⁷ Od vchodu až do vnitřku Chrámu a také zevně a na stěně kolem dokola, uvnitř i zvenčí, ¹⁸ byli vyřezáni cherubové a palmy, jedna palma mezi dvěma cheruby; každý cherub měl dvě tváře: ¹⁹ lidskou tvář směřem k palmě z jedné strany a lví tvář směřem k palmě z druhé strany, po celém Chrámě kolem dokola. ²⁰ Cherubové a palmy byli vyřezáni na stěně od podlahy až nad vchod. ²¹ Věřeje dveří k hekalu byly čtvercové. Před svatyní bylo cosi jako ²² dřevěný oltář o výši tří loket, jenž byl dva lokte dlouhý a dva lokte široký. Rohy, základnu i boky měl ze dřeva. On mi řekl: „Toto je stůl, jenž stojí před Jahvem.“ ²³ Hekal měl dvoje dveře a svatyně ²⁴ dvoje dveře. Byly to dveře se dvěma pohyblivými křídly: dvě křídla u jedné dveří a dvě křídla u druhé dveří. ²⁵ Na ně (na dveře hekalu) vyřezali cheruby a palmy jako ty, kteří byli vyřezáni na stěnách. Na přední straně ulamu byl zvenčí dřevěný přístřešek ²⁶ a mřížovaná okna s palmami po obou stranách, po stranách ulamu byly přilehlé chrámové cely a přístřešky.

42 Vyvedl mě na vnější nádvoří směřem k severu a zavedl mě do komory ležící naproti dvoru, to znamená naproti té budově, směřem k severu. ² Na severním průčelí byla dlouhá sto loket a široká byla padesát loket. ³ Naproti předsíním vnitřního nádvoří a naproti dlažbě vnějšího nádvoří byl před trojitým ochozem jeden ochoz ⁴ a před komorami chodník široký deset loket směřem dovnitř a dlouhý sto loket; jejich dveře vedly k severu. ⁵ Horní komory byly úzké, neboť z nich bylo ubráno na ochozy, byly užší než komory vespod

a uprostřed budovy; ⁶byly totiž rozděleny na tři poschodí a neměly sloupy jako nádvoří. Proto byly užší než komory vespod a uprostřed budovy (od země). ⁷Vnější obvodní zeď rovnoběžná s komorami směrem k vnějšímu nádvoří naproti komorám byla dlouhá padesát loket. ⁸Neboť délka komor vnějšího nádvoří činila padesát loket a ty, které byly před chrámovou síní, měřily sto loket. ⁹Pod komorami byl vchod od východní strany umožňující přístup z vnějšího nádvoří. ¹⁰Po šířce obvodní zdi nádvoří byly směrem k jihu před dvorem a před budovou komory. ¹¹Před nimi vedl chodník jako u komor na severní straně; byly stejně dlouhé a stejně široké, měly stejné východy, stejné uspořádání a stejné vchody. ¹²Pod jižními komorami byl u přístupu k nim na začátku každého chodníku vchod naproti spojovací zdi, směrem na východ. ¹³Řekl mi: „Severní komory a jižní komory, jež jsou před dvorem, jsou komorami svatyně, tam budou kněží, kteří předstupují před Jahva, jíst přesvaté věci. Tam se budou ukládat přesvaté věci, nekrvavá oběť, obětní dar za hřích a obětní dar zadostiučinění, neboť je to místo posvátné. ¹⁴A když přijdou kněží, nebudou vycházet z posvátného místa do vnějšího nádvoří, nýbrž odloží tam svůj obřadní šat, neboť tento šat je posvátný, a obléknou si jiný šat a potom vkročí na místa vyhrazená lidu.“ ¹⁵Když dokončil měření vnitřku Chrámu, vyvedl mě do předsíně, která vede k východu, a kolem dokola změřil nádvoří. ¹⁶Změřil svým měřicím prutem východní stranu: pět set loket měřicím prutem kolem dokola. ¹⁷Potom změřil severní stranu: pět set loket měřicím prutem kolem dokola. ¹⁸Potom změřil jižní stranu: pět set loket měřicím prutem ¹⁹kolem dokola. A ze západní strany naměřil měřicím prutem pět set loket. ²⁰Na všech čtyřech stranách změřil obvodní zeď kolem dokola: délka pět set a šířka pět set, aby se oddělilo posvátné od všedního.

43 Zavedl mě do předsíně, té předsíně, jež je obrácena k východu, ²a hle, od východu přicházela sláva Boha Izraele. Doprovázel ji šum podobající se šumění hojných vod a země se skvěla jeho slávou. ³Toto vidění se podobalo vidění, jež jsem měl, když jsem přišel kvůli zkáze města, a také vidění, jež jsem měl na řece Kebaru. Tu jsem padl tváří k zemi. ⁴Jahvova sláva přišla do Chrámu předsíní, která je obrácená k východu. ⁵Duch mě pozdvihl a zavedl mě do vnitřního nádvoří, a hle, Jahvova sláva naplňovala Chrám. ⁶Slyšel jsem, jak ke mně někdo mluví z Chrámu, zatímco ten muž stál vedle mne. ⁷Bylo mi řečeno: Lidský synu, zde je místo mého trůnu, místo, kam kladu chodidlo svých nohou. Budu zde přebývat uprostřed Izraelitů navždy; a Izraelův dům, oni i jejich králové, už nebudou poskvrňovat mé svaté jméno svým smilstvem a mrtvolami svých králů, – ⁸tím, že by kladli jejich práh k mému prahu a jejich veřeje k mým veřejím, že by stavěli společnou zeď mezi sebou a mnou. Poskvrňovali mé svaté jméno ohavnostmi, jimž se oddávali, proto jsem je ve svém hněvu pohltil. ⁹Napříště ode mne vzdálí své smilstvo a mrtvoly svých králů a já budu uprostřed nich bydlet navždy. ¹⁰A ty, lidský synu, popiš tento Chrám Izraelovu domu, aby se zarděli nad svými ohavnostmi. (Ať vyměří jeho půdorys.) ¹¹A zardí-li se nad veškerým svým jednáním, pouč je o podobě Chrámu a o jeho půdorysu, o jeho východech a vchodech, o jeho podobě a o veškerém jeho uspořádání, o celé jeho podobě a o všech jeho zákonech. Zapiš to všechno před jejich očima, aby dbali na jeho podobu a na veškeré jeho uspořádání, a ať to uvedou ve skutek. ¹²Toto je zakládací listina Chrámu: na vrcholu hory je veškeré území, které jej obklopuje, nanejvýš posvátný prostor. (Taková je zakládací listina Chrámu.) ¹³Toto jsou rozměry oltáře v loktech po jednom lokti a jedné dlani: základna, jeden loket na jeden loket; šířky; prostor u žlábků, kolem dokola jedna píd; to je okraj oltáře. ¹⁴Od základny spočívající na zemi až ke spodnímu podstavci, dva lokte na jeden loket šířky; od malého podstavce až k velkému podstavci, čtyři lokte na jeden loket šířky. ¹⁵Ohniště mělo čtyři lokte a nad ohništěm byly čtyři rohy. ¹⁶Ohniště měřilo dvanáct loket délky na dvanáct šířky, všechny jeho strany tvořily čtverec. ¹⁷Podstavec: čtrnáct loket délky na čtrnáct loket šířky, byl čtvercový. Přečnávající hrana kolem dokola: polovina lokte, a základna: jeden loket kolem dokola. Schody byly obrácené k východu. ¹⁸Řekl mi: Lidský synu, takto mluví Pán Jahve. Toto jsou ustanovení o oltáři, až ho postaví, aby se na něm obětoval celopal a rozlévala na něm krev. ¹⁹Dáš levitským kněžím – kněžím ze Sadokova rodu, kteří přede mne předstupují a slouží mi, výrok Pána Jahva – mladého býka jako oběť za hřích. ²⁰Vezmeš trochu jeho krve, dáš ji na čtyři rohy, na čtyři úhly podstavce a na přečnávající hranu kolem dokola. Takto z něho sejmeš hřích a vykonáš na něm usmíření. ²¹Potom vezmeš býka k oběti za hřích: spálí se na odlehlém místě v Chrámě, mimo svatyni. ²²Druhého dne přineseš v oběť bezvadného kozla jako oběť za hřích a sejme se hřích z oltáře, jako se to udělalo s býkem. ²³Poté co to skončíš a hřích bude sňat, přineseš v oběť mladého bezvadného býka a bezvadného berana ze stáda. ²⁴Předvedeš je před Jahva a kněží na ně hodí sůl a přinesou je jako celopal Jahvovi. ²⁵Po sedm dní budeš denně přinášet v oběť po jednom kozlovi jako oběť za hřích a budou přinášet v oběť bezvadného býka a bezvadného berana ze stáda, ²⁶po sedm dní. Takto se vykoná usmíření za oltář, očistí se a zasněží. ²⁷Až uplyne toto období, osmého dne a ve dnech následujících, budou kněží na oltáři obětovat vaše celopaly a pokojné oběti. A já vám budu nakloněn, výrok Pána Jahva.

44 Opět mě zavedl k vnější předsíni svatyně obrácené k východu. Byla zavřena. ²Jahve mi řekl: Tato předsíň bude zavřena. Nebude se otvírat, nebude se tudy procházet, neboť jí prošel Jahve, Bůh Izraele. A tak bude zavřena. ³Ale kníže, ten se v ní posadí a bude v ní před Jahvem jíst. Vejde dvoranou předsíně a tudy také vyjde. ⁴Odvedl mě severní předsíni před Chrám. Hleděl jsem, a hle, Jahvova sláva naplňovala Jahvův Chrám. Tu jsem padl tváří k zemi. ⁵Jahve mi řekl: Lidský synu, dávej pozor, dobře se dívej a s napjatýma ušima poslouchej, co ti teď vysvětlím: jsou to veškerá ustanovení Jahvova Chrámu a všechny jeho zákony. Budeš dávat dobrý pozor na to, kdo smí do Chrámu vstoupit, a na ty, kdo jsou ze svatyně vyloučeni. ⁶A řekneš buřičům z Izraelova domu: Takto mluví Pán Jahve. Všech vašich ohavností, Izraelův dome, je až přespříliš, ⁷když jste přivedli cizince neobřezaného srdce a neobřezané na těle, aby se usadili v mé svatyni a znesvěcovali můj Chrám, když jste přinášeli v oběť mou potravu, tuk a krev, a když jste porušili mou smlouvu. Všemi těmi svými ohavnostmi! ⁸Místo abyste konali službu u mých posvátných věcí, pověřili jste kohosi jiného, aby konal službu v mé svatyni namísto vás. ⁹Takto mluví Pán Jahve: Žádný cizinec neobřezaného srdce a neobřezaný na těle nevstoupí do mé svatyně, nikdo z cizinců, kteří jsou uprostřed Izraelitů. ¹⁰A levité, kteří se ode mne vzdálili v době, kdy Izrael bloudil daleko ode mne a chodil za svými modlami, ponесou tíži svého provinění. ¹¹Budou v mé svatyni služebníky pověřenými stráží u bran Chrámu a konajícími službu v Chrámě. Oni budou zabíjet celopaly a oběti za lid, oni budou stát k službě před lidem. ¹²Protože se mu dali do služby před jeho modlami a protože byli pro Izraelův dům příležitostí ke hříchu, proto proti nim pozdvíhují ruku – výrok Pána Jahva –, ponесou tíži svého hříchu. ¹³Už přede mne nebudou předstupovat a konat přede mnou kněžský úřad, ani se nebudou dotýkat mých svatých věcí ani přesvatých věcí: ponесou zneuctění svými ohavnostmi. ¹⁴Pověřím je službou v Chrámě, svěřím jim veškerou službu v něm a vše, co se v něm koná. ¹⁵A leviovští kněží, Sadokovi synové, kteří konali službu v mé svatyni, když Izraelité bloudili daleko ode mne, ti přede mne budou předstupovat a budou mi sloužit, budou přede mnou stát a přinášet mi tuk a krev, výrok Pána Jahva. ¹⁶Oni budou vcházet do mé svatyně a přistupovat k mému stolu, aby mi sloužili; oni pro mne budou konat službu. ¹⁷Když projdou branami vnitřního nádvoří, obléknou si plátěný šat; nebudou nosit nic vlněného, když budou sloužit v předsíních vnitřního nádvoří a v Chrámě. ¹⁸Budou mít na hlavě plátěné čepičky a plátěné spodky na bedrech, nebudou se opásávat ničím, v čem by se potili. ¹⁹Když vyjdou do vnějšího nádvoří k lidu, odloží šat, v němž konali bohoslužbu, a uloží jej v komorách svatyně a obléknou si jiný šat, aby svým šatem neposvěcovali lid. ²⁰Nebudou si holit hlavu, ani si nenechají narůst kštici, ale budou si vlasy pečlivě zastříhovat. ²¹Žádný kněz nebude v den, kdy bude vcházet do vnitřního nádvoří, pít víno. ²²Nebudou si brát za manželku vdovu ani zapuzenou ženu, ale pannu z Izraelova rodu; vdovu si nicméně mohou vzít, pokud to bude vdova po knězi. ²³Budou poučovat můj lid, jak rozlišovat mezi posvátným a všedním, a naučí ho rozlišovat mezi čistým a nečistým. ²⁴V soudních přích budou soudci; budou soudit podle mého práva. Při všech mých svátcích budou zachovávat mé zákony a má ustanovení a budou světit mé soboty. ²⁵Nepřiblíží se k mrtvému, aby se neznečistili, smějí se však znečistit: kvůli otci, matce, dceři, synovi, bratru nebo neprovdané sestře. ²⁶Až některý z nich bude očištěn, odpočítá se sedm dní, ²⁷potom v den, kdy vejde do svatyně, do vnitřního nádvoří, aby sloužil ve svatyni, přinese svou oběť za hřích, výrok Pána Jahva. ²⁸Nebudou mít žádné dědictví, jejich dědictvím budu já. Nedáte jim v Izraeli žádný majetek, jejich majetkem budu já. ²⁹Z nekrvavé oběti, z oběti za hřích a z oběti zadostiučinění se budou živit oni. Vše, co je v Izraeli zaslíbeno pod klatbou, bude jejich. ³⁰Nejlepší ze všech vašich prvotín a ze všech dávek, ze všeho, co budete přinášet v oběť, připadne kněžím; a nejlepší ze své mouky dáte kněžím, aby na vašem domě spočinulo požehnání. ³¹Kněží nebudou jíst maso z žádného uhynulého nebo roztrhaného zvířete, ptáka či jiného živočicha.

45 Až budete losovat o to, komu připadne v dědictví země, vyzdvihnete pro Jahva ze země jeden posvátný díl o pětadvaceti tisících loktech délky na dvacet tisíc šířky. Toto území bude v celém svém rozsahu posvátné. ²Na jeho ploše bude pro svatyni čtverec o pěti stech loktech na pět set s okrajem padesáti loket kolem dokola. ³Na jeho ploše odměříš také délku dvaceti pěti tisíc loket na šířku deseti tisíc, tam, kde bude svatyně, velesvatyně. ⁴To bude posvátný díl země náležící kněžím, kteří konají službu ve svatyni a kteří předstupují před Jahva, aby mu sloužili. Tam budou moci mít své domy a tam budou mít území zasvěcené svatyni. ⁵Díl země o dvaceti pěti tisících loktech délky na deset tisíc šířky bude vyhrazen levitům, chrámovým služebníkům, jako vlastnictví spolu s městy, kde mají bydlet. ⁶Městu dáte do vlastnictví území o pěti tisících loktech šířky na dvacet pět tisíc délky vedle dílu svatyně, to bude pro veškerý Izraelův dům. ⁷Na každé straně u posvátného dílu a u vlastnictví města připadne území knížeti, území podél posvátného dílu a podél vlastnictví města, od západní strany na západ a od východní strany na východ, o délce rovnající se jednomu z dílů, od západní hranice až k východní hranici ⁸země. To bude jeho vlastnictví v Izraeli. Takto má knížata už nebudou utiskovat můj lid; ponechají zemi Izraelovu domu, jeho kmenům. ⁹Takto mluví Pán Jahve: Už je toho dost,

izraelská knížata! Zanechejte svých násilností a svého loupění, žijte podle práva a spravedlnosti, neodírejte už můj lid, výrok Pána Jahva. ¹⁰ Mějte správné váhy, správnou efu, správný bat. ¹¹ Ať jsou efa a bat stejné, bat ať obsahuje desetinu chomeru a efa desetinu chomeru. Podle chomeru budou stanoveny míry. ¹² Šekel bude mít dvacet ger. Dvacet šekelů, dvacet pět šekelů a patnáct šekelů bude jedna mina. ¹³ Toto je obětní dar, který vyzdvihnete: jedna šestina efy na chomer pšenice a jedna šestina efy na chomer ječmene. ¹⁴ Dávka oleje: jeden bat na deset batů, to je na kor o deseti batech nebo jednom chomeru, protože deset batů činí jeden chomer. ¹⁵ K nekrvavé oběti, k celopalu a pokojné oběti se vyzdvihne jedna ovce na stádo o dvou stech kusech z Izraelových luk. To bude vaše usmíření, výrok Pána Jahva. ¹⁶ Ať je všečen lid země podroben této dávce pro knížete Izraele. ¹⁷ Kníže se postará o celopaly, o nekrvavou oběť a o úlitbu během svátků, během novoluní, sobot a všech shromáždění Izraelova domu. On obstará oběť za hřích, nekrvavou oběť, celopal a pokojné oběti k usmíření Izraelova domu. ¹⁸ Takto mluví Pán Jahve: V prvním měsíci, prvního toho měsíce, vezmeš bezvadného mladého býka, aby byl sňat hřích ze svatyně. ¹⁹ Kněz vezme trochu krve zvířete zabitého za hřích a dá ji na veřeje chrámové brány, na čtyři úhly podstavce oltáře a na veřeje předsíní vnitřního nádvoří. ²⁰ Tak to uděláš sedmého v tom měsíci za kohokoli, kdo nedopatřením nebo z nerozvážnosti zhřešil. Takto vykonáte usmíření za Chrám. ²¹ V prvním měsíci, čtrnáctého dne toho měsíce, budou pro vás velikonoční svátky. Po sedm dní se budou jíst nekvašené chleby. ²² Toho dne kníže přinese sám za sebe a za všečen lid země jednoho býka jako oběť za hřích. ²³ Po těch sedm dní svátků bude přinášet jako celopal Jahvovi sedm bezvadných býků a sedm bezvadných beranů, každý den z těch sedmi dní, a jako oběť za hřích každý den jednoho kozla ²⁴ a jako nekrvavou oběť přinese jednu efu na býka a jednu efu na berana a také olej, jeden hín na efu. ²⁵ Stejně tak to bude dělat v sedmém měsíci, patnáctého toho měsíce, u příležitosti svátků, po sedm dní; bude přinášet oběť za hřích, celopal, nekrvavou oběť a olej.

46 Takto mluví Pán Jahve. Předsín vnitřního nádvoří, která směřuje k východu, bude po šest pracovních dnů uzavřena, ale v sobotní den se bude otvírat, stejně tak v den novoluní, ² a kníže bude vcházet dvoranou vnější předsíně a postaví se u veřejí předsíně. Tehdy kněží přinesou v oběť jeho celopal a jeho pokojnou oběť. On se pokloní na prahu předsíně a vyjde a předsín se neuzavře až do večera. ³ Lid země se bude klanět u vchodu do této předsíně před Jahvem v sobotní dny a ve dny novoluní. ⁴ Celopalem, který bude kníže Jahvovi v sobotní den přinášet v oběť, bude šest bezvadných beránků a jeden bezvadný beran, ⁵ s nekrvavou obětí jedné efy na berana a s libovolným obětním darem k beránkům – a také s olejem, jedním hínem na efu. ⁶ V den novoluní to bude jeden bezvadný mladý býk, šest beránků a jeden bezvadný beran. ⁷ Vykoná nekrvavou oběť jedné efy k býkovi a jedné efy k beranovi a k beránkům, co bude chtít, a stejně tak oleje, jeden hín na efu. ⁸ Když kníže vejde, bude vcházet dvoranou předsíně, tudý také vyjde. ⁹ Když přijde před Jahva na shromáždění lid země, ti, kdo vešli severní předsíní, aby se klaněli, vyjdou předsíní jižní, a ti, kdo vešli jižní předsíní, vyjdou předsíní severní. Nikdo se nevrátí předsíní, kterou vešel: vyjde na protější straně. ¹⁰ Kníže bude stát uprostřed nich, vejde jako oni a vyjde jako oni. ¹¹ Ve dny svátků a shromáždění bude nekrvavou obětí jedna efa na býka, jedna efa na berana, k beránkům libovolně, a oleje jeden hín na efu. ¹² Když kníže přinese dobrovolný celopal nebo dobrovolnou pokojnou oběť Jahvovi, otevře se mu předsín, která směřuje k východu, a on bude přinášet svůj celopal a svou pokojnou oběť, jako to dělá v sobotní den, potom vyjde, a jakmile bude venku, předsín se zavře. ¹³ Bude přinášet v oběť každý den jako celopal Jahvovi jednoho bezvadného ročního beránka: bude ho přinášet v oběť každého rána. ¹⁴ Každého rána bude také přinášet jako nekrvavou oběť jednu šestinu efy a na uhnětení mouky třetinu hínu oleje. Je to nekrvavá oběť Jahvovi, věčný předpis ustanovený navždy. ¹⁵ Budou přinášet v oběť beránka, nekrvavou oběť a olej každého rána, natrvalo. ¹⁶ Takto mluví Pán Jahve. Dá-li kníže některému ze svých synů dar ze svého dědictví, bude ten dar náležet jeho synům, bude to jejich dědičný majetek. ¹⁷ Dá-li však dar ze svého dědictví některému ze svých služebníků, bude tomu služebníkovu náležet až do roku, kdy bude propuštěn na svobodu, pak se vrátí knížeti. Jeho dědictví zůstane pouze jeho synům. ¹⁸ Kníže nebude brát nic z dědictví lidu, olupoval by ho tak o to, co mu náleží; dědictví svých synů založí z toho, co patří jemu, tak aby nikdo z mého lidu nebyl připraven o to, co mu náleží. ¹⁹ Odvedl mě vchodem, který je vedle předsíně, do komor svatyně vyhrazených kněžím, směřujících na sever. A hle, byl tam vřadu prostor směrem k západu. ²⁰ Řekl mi: „Toto je místo, kde budou kněží vařit zabitá zvířata z obětí za hřích a z obětí zadostiučinění, kde budou péci nekrvavou oběť, aby je nemuseli vynášet do vnějšího nádvoří, čímž by mohli posvětit lid.“ ²¹ Potom mě odvedl do vnějšího nádvoří a provedl mě kolem čtyř rohů nádvoří; v každém rohu nádvoří byl jeden dvůr, ²² tedy ve čtyřech rozích nádvoří čtyři malé dvory čtyřicet loket dlouhé, třicet široké, všechny čtyři měly stejné rozměry. ²³ Všechny čtyři obklopovala zeď a vespod ve zdi byla kolem dokola zbudována ohniště. ²⁴ Řekl mi: „To jsou pece, v nichž budou chrámoví služebníci péci oběti lidu.“

47 Zavedl mě opět ke vchodu do Chrámu, a hle, pod prahem Chrámu vyvěrala směrem na východ voda, neboť Chrám byl obrácený k východu. Voda stékala zpod pravé strany Chrámu, na jih od oltáře. ² Vyvedl mě severní předsíní a venku mě vedl dokola až k vnější předsíní, jež směřuje k východu, a hle, voda tekla z pravé strany. ³ Muž poodešel na východ se šňůrou, kterou měl v ruce, a odměřil tisíc loket; pak mě převedl přes vodní tok: voda mi sahala až po kotníky. ⁴ Odměřil dalších tisíc a převedl mě přes vodní tok: voda mi sahala až po kolena. Odměřil dalších tisíc a převedl mě přes vodní tok: voda mi sahala až po bedra. ⁵ Odměřil dalších tisíc a byl to proud, který jsem nemohl přejít, neboť vody přibýlo a stala se z ní hluboká voda, nepřekročitelný veletok. ⁶ Tu mi řekl: „Vidíš, lidský synu?“ Vedl mě dál, potom mě zase zavedl na břeh toho proudu. ⁷ A když jsem se vrátil, hle, na břehu toho proudu bylo z každé strany plno stromů. ⁸ Řekl mi: „Tato voda odtéká k východnímu okrsku, stéká do Araby a směřuje k moři; vlévá se do moře a jeho vody tím ozdravějí. ⁹ Všude, kudy ten proud bude protékat, bude žít každý živý tvor, jenž se v něm hemží. Ryb v něm bude velká hojnost, neboť kam ta voda proniká, ozdravuje, a všude, kam ten proud teče, to tepe životem. ¹⁰ Na pobřeží budou rybáři. Od Engadi až po En-Eglajim budou nataženy sítě. Ryby budou téhož druhu jako ryby ve Velkém moři a bude jich velmi mnoho. ¹¹ Ale jeho bažiny a jeho laguny ozdraveny nebudou, budou ponechány soli. ¹² Na břehu toho proudu, na každém z jeho břehů, porostou všemožné druhy ovocných stromů, jejichž listoví neuvadne a jež nepřestanou nést ovoce: každý měsíc dají nové plody, neboť tato voda pochází ze svatyně. Plody budou potravou a listy lékem.“ ¹³ Takto mluví Pán Jahve. Toto je území, jež rozdělíte mezi dvanáct Izraelových kmenů, Josefovi přitom dáte dva díly. ¹⁴ Ve spravedlnosti budete mít všichni svůj díl, neboť jsem vašim otcům přísahal, že jim jej dám, a tato země vám má připadnout jako dědictví. ¹⁵ Toto je hranice země. Ze severní strany od Velkého moře: cesta od Chetlonu až ke Vstupu do Hamatu, Sedad, ¹⁶ Berota, Sibrajim, který je mezi územím Damašku a Hamatu, Chaser-Tikon směrem k chavranskému území; ¹⁷ hranice se potáhne od moře až k Chasar-Enanu a na severu bude mít území Damašku a území Hamatu. To je severní pomezí. ¹⁸ Z východní strany mezi Chavranem a Damaškem, mezi Galaadem a izraelskou zemí bude hranicí Jordán až k východnímu moři směrem k Tamaru. To je východní pomezí. ¹⁹ Z jižní strany směrem na jih od Tamaru až k vodám Meriby u Kadeše, k potoku, až k Velkému moři. To je jižní pomezí. ²⁰ A ze západní strany bude hranicí Velké moře až do míst naproti Vstupu do Hamatu. To je západní pomezí. ²¹ Rozdělíte tu zemi mezi sebe, mezi Izraelovy kmeny. ²² Rozdělíte si ji jako dědictví: sobě i cizincům, kteří pobývají uprostřed vás a kteří mezi vámi zplodili děti, neboť s nimi budete nakládat jako s domorodým Izraelitou. Spolu s vámi budou losovat o dědictví uprostřed Izraelových kmenů. ²³ Tam, v tom kmeni, v němž bydlí, dáte cizinci jeho dědictví, výrok Pána Jahva.

48 Toto jsou jména kmenů. Na nejzazším severu směrem k Chetlonu, u Vstupu do Hamatu a Chasar-Enanu, damašské území je přitom na severu, podél Hamatu, od východního pomezí až k západnímu pomezí: Dan, jeden podíl. ² Na Danově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Ašer, jeden podíl. ³ Na Ašerově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Neftali, jeden podíl. ⁴ Na Neftaliho hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Manases, jeden podíl. ⁵ Na Manasesově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Efraim, jeden podíl. ⁶ Na Efraimově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Ruben, jeden podíl. ⁷ Na Rubenově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Juda, jeden podíl. ⁸ Na Judově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí bude díl, jež vyhradíte, široký dvacet pět tisíc loket a stejně dlouhý jako každý z ostatních dílů od východního pomezí až k západnímu pomezí. Uprostřed bude Svatyně. ⁹ Díl, který tam vyzdvihnete pro Jahva, bude dlouhý dvacet pět tisíc loket a široký deset tisíc. ¹⁰ Jim, kněžím, bude náležet posvátný díl: na severu dvacet pět tisíc loket a na západě šířka deseti tisíc loket, na východě šířka deseti tisíc loket a na jihu délka dvaceti pěti tisíc loket; uprostřed bude Jahvova svatyně. ¹¹ To bude pro posvěcené kněze, pro ty ze Sadokových synů, kteří konali mou službu, kteří nebloudili při poblouzeních Izraelitů, jako bloudili levité. ¹² Takto jim bude náležet díl vzatý z přesvatého dílu země vedle území levitů. ¹³ Pokud jde o levity, bude mít jejich území, stejně jako území kněží, dvacet pět tisíc loket délky a deset tisíc šířky – celková délka dvacet pět tisíc a šířka deset tisíc. ¹⁴ Nebudou smět nic prodat ani vyměnit a půda té země nesmí být zcizována, neboť je zasvěcena Jahvovi. ¹⁵ A z pěti tisíc loket po šířce zbývajících z dvaceti pěti tisíc se udělá obyčejné území pro město, pro obydlí a pastviny. Uprostřed bude město. ¹⁶ Toto jsou jeho rozměry: ze severní strany čtyři tisíce pět set loket; z jižní strany čtyři tisíce pět set loket; z východní strany čtyři tisíce pět set loket; ze západní strany čtyři tisíce pět set loket. ¹⁷ Městská pastvina bude mít na severu dvě stě padesát loket, na jihu dvě stě padesát, na východě dvě stě padesát a na západě dvě stě padesát. ¹⁸ Podél posvátného podílu zůstane délka deseti tisíc loket na východě a deseti tisíc na západě podél posvátného podílu: výnos z toho bude živobytím dělníků z města. ¹⁹ A obdělávat to budou dělníci z města nabraní ze všech Izraelových kmenů. ²⁰ Vcelku bude ten díl mít dvacet pět tisíc loket na dvacet

pět tisíc. Z posvátného podílu vyzdvihnete čtverec na založení města. ²¹ A co zbude z jedné i z druhé strany u posvátného dílu, u vlastnictví města, podél těch dvaceti pěti tisíc loket na východě až k východní hranici a na západě podél těch dvaceti pěti tisíc loket až k západní hranici, to bude pro knížete – pro knížete, souběžně s ostatními díly. A uprostřed bude posvátný díl a svatyně Chrámu. ²² Počínaje od vlastnictví levitů a vlastnictví města, která jsou uprostřed toho, co připadá knížeti, bude to, co je mezi Judovým územím a Benjaminovým územím, patřit knížeti. ²³ A toto je zbytek kmenů. Od východního pomezí až k západnímu pomezí: Benjamin, jeden podíl. ²⁴ Na Benjaminově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Simeon, jeden podíl. ²⁵ Na Simeonově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Izachar, jeden podíl. ²⁶ Na Izacharově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Zabulon, jeden podíl. ²⁷ Na Zabulonově hranici od východního pomezí až k západnímu pomezí: Gad, jeden podíl. ²⁸ A na Gadově hranici z jižní strany na jihu půjde hranice od Tamaru k vodám Meriby u Kadeše, potoku, až k Velkému moři. ²⁹ To je země, kterou dáte jako dědictví Izraelovým kmenům, to budou jejich díly, výrok Pána Jahva. ³⁰ A toto jsou východy z města: ze severní strany se odměří čtyři tisíce pět set loket. ³¹ Brány města dostanou jména Izraelových kmenů. Tři brány na severu: Rubenova brána, jedna; Judova brána, jedna; Leviho brána, jedna. ³² Z východní strany bude čtyři tisíce pět set loket a tři brány: Josefova brána, jedna; Benjaminova brána, jedna; Danova brána, jedna. ³³ Z jižní strany se odměří čtyři tisíce pět set loket a budou tam tři brány: Simeonova brána, jedna; Izacharova brána, jedna; Zabulonova brána, jedna. ³⁴ Ze západní strany bude čtyři tisíce pět set loket a tři brány: Gadova brána, jedna; Ašerova brána, jedna; Neftaliho brána, jedna. ³⁵ Celkový obvod: osmnáct tisíc loket. A město napříště ponese jméno: „Jahve je zde“.

Daniel

Úvod

Přehled

Autor:

Daniel

Záměr:

- Připravit babylonského krále Nabuchodonozora na přijetí špatných zpráv kapitoly 4. budováním důvěry ve spolehlivost a pravdivost Danielových proroctví a všemohoucnost jeho Boha v předchozích kapitolách.
- Ujistit Izraelity (zajatce i první navrátilce do Země), že Bůh panuje nad dějinami a že jeho prorok Daniel říká pravdu, když mluvil o prodloužené době útisku před závěrečnou fází Božího království.
- Připravit generace vzdálené budoucnosti na pronásledování, které je bude čekat v době Antiocha IV. Epifana.
- Připravit věřící v ještě vzdálenější budoucnosti na příchod Mesiáše v době čtvrtého království.

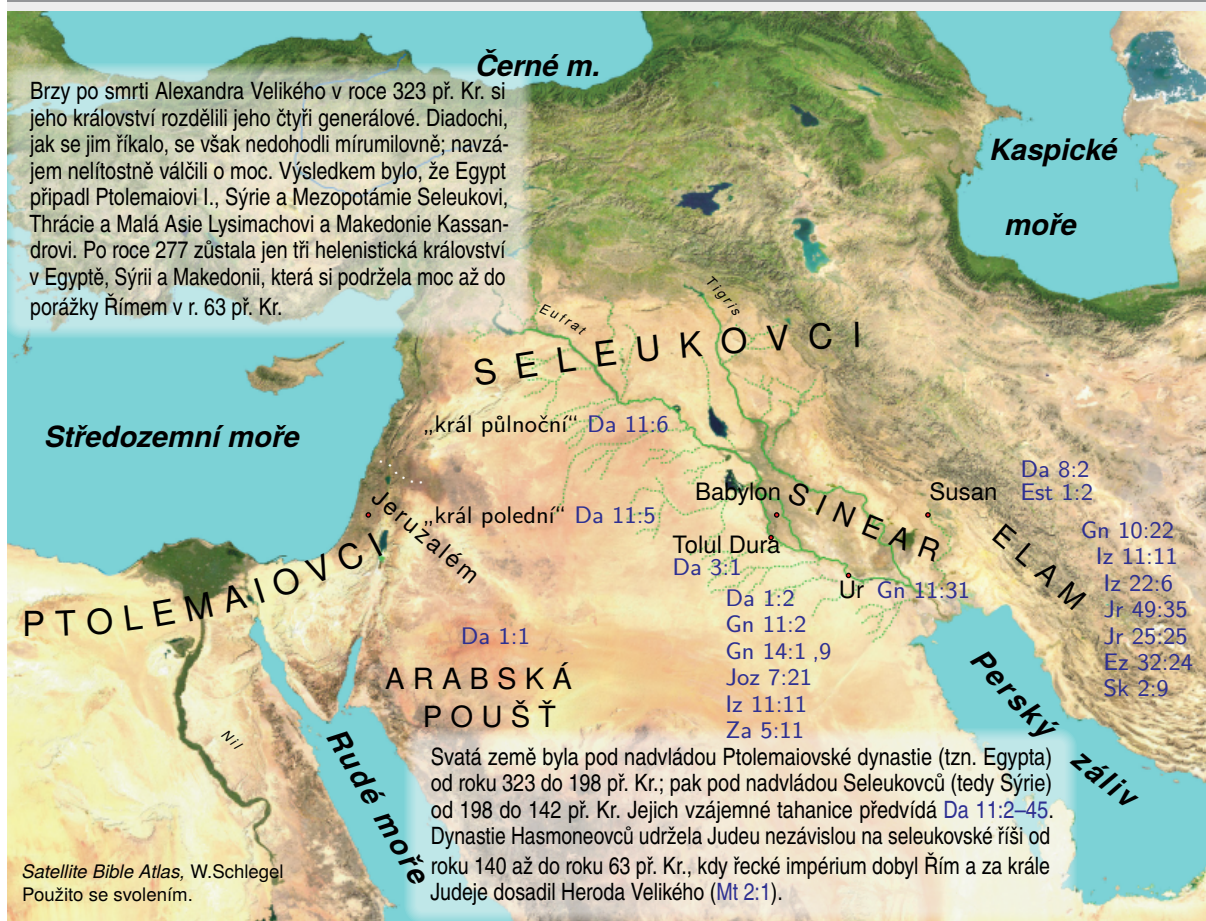
Datum:

Krátce po 539 př. Kr.

Klíčové pravdy:

- Daniel a jeho přátelé byli i v exilu Bohu věrní.
- Danielovi lze věřit, že říká pravdu, protože svou víru nikdy nezkompromitoval ani pod nátlakem svých otrokářů.
- Bůh je absolutní vládce nad veškerou historií.

Říše Danielových vzdálených vizí

- Otroucnost Izraele je prodloužena do doby, než se v nadvládě nad ním nevystřídají celkem čtyři království (z nichž Babylón je první), protože Boží lid se neodvrátil od svých hříchů.
- Přestože Izrael čeká v budoucnosti ještě spousta utrpení, Boží Pomazaný, Kristus, jednou přijde a přinese spásu.

Autor

Autorství knihy Daniel je mezi vykladači předmětem rozvleklých debat. Mnoho badatelů datuje vznik knihy mezi 170 a 165 př. Kr., do doby vlády Antiocha IV. Epifana, dávno poté, co žil prorok Daniel (tzv. „makabejské“ datování, srv. čl. [Kdo byl Darius Médský?](#) na str. 493). Toto datum je však v rozporu s knihou samotnou, která naznačuje, že Daniel je její hlavní autor (9:2; 10:2) a že byla sepsána krátce po dobytí Babylóna Cýrem v roce 539 př. Kr. Kromě toho Kristus sám explicitně spojuje knihu s prorokem Danielem (Mt 24:15).

Doba a místo vzniku

Spor o datování knihy Daniel zahrnuje tři základní problémy:

1. povahu proroctví,
2. údajné historické chyby v Danielovi a
3. jazykové rysy hebrejštiny a aramejštiny v knize.

Obecně vzato, izraelští proroci se primárně zabývali náboženskými a společenskými okolnostmi, které se týkaly jich samých a jejich vrstevníků. Když proroci předvíдали budoucnost, většinou se týkala blízkých událostí v dohlednu. Z toho důvodu jsou někteří interpreti toho názoru, že Danielova vize ohledně „krále Severu“ a „krále Jihu“ (11:2–12:3) je příliš podrobná na to, aby ji mohl sepsat Daniel, který žil nějakých 200–300 let před událostmi, zachycenými v proroctví.

Tento postoj však popírá nadpřirozený charakter proroctví, podobně jako v případě příležitostných praktik jiných proroků (např. 1Kr 13:2; Iz 44:28). Přestože pasáž Da 11:2–12:3 je neobvyklá, určitě není nemožné, aby Daniel takové detaily znal; ostatně právě jemu Bůh zjevoval tajnosti jako nikomu jinému (srv. např. 2:19–23).

Někteří zastánci pozdního datování argumentují historickými nepřesnostmi, které knize Daniel přiřítají. Zpochybňují Balsazarův vztah k Nabuchodonozorovi (viz pozn. 5:2), stejně jako i identitu Daria Médského (viz pozn. 6:1).

Navíc identifikují čtyři království, předpovězená Danielem (kap. 2; 7), jako Babylón, Médeu, Persii a Řecko (včetně Seleucidů a Ptolemajů). Tato identifikace je však problematická, protože pro nezávislé Médské království v intervalu mezi královstvími Babylónským a Perským neexistuje historický důkaz. Perský král Cýr (550–530 př. Kr.) dobyl Médeu roku 549 př. Kr. a Babylón 539 př. Kr. (viz poznámky 5:1 a 5:31).

Advokáti raného datování knihy chápou sekvenci čtyř království jako předpověď Babylóna, Médo-Persie, Řecka a Říma. Tento pohled podporuje narážka na „Médy a Peršany“ v 5:28, která prokazuje, že autor považoval oba národy za součásti jednoho království.

Podporovatelé pozdního data namítají, že se v textu vyskytuje několik termínů vypůjčených z řečtiny k označení hudebních nástrojů (viz pozn. 3:5), podobně jako i pozdně hebrejské a aramejské výrazy (viz pozn. 2:4). Žádný z těchto argumentů však není přesvědčivý. Existuje nepřehledné množství důkazů o kontaktech mezi Řeky a národy Blízkého Východu před dobou Alexandra Velikého. Ty zcela postačují k vysvětlení existence minimálního počtu slov převzatých z řečtiny před Alexandrovým dobytím. Původní názvy hudebních nástrojů běžně provázejí své nositele bez odpovídajícího ekvivalentu v lokálním jazyce; srovnajme dnešní českou nepřekládanou terminologii, spojenou s hudebními nástroji: „gibsonka“, „jumbo“, „stratocaster“, „telecaster“, „Les Paul“, „stage piano“, „hohnerka“, „humbucker“, „single-coil“ apod. Naopak: Zastánci makabejského datování mají problém, jak vysvětlit absolutní absenci výrazů, přejatých z řečtiny, mimo hudební terminologii. Kdyby kniha vznikla až za řecké vlády, obchodní, vojenská, politická, administrativní apod. terminologie by se hemžila řeckými pojmy. Nic takového však v knize není.

Aramejštiny a hebrejštiny knihy Daniel může být datována kdekoli mezi pozdním šestým a raným druhým stoletím př. Kr. Jinými slovy, lingvistické důkazy nepřikládají příliš váhy žádnému z hledisek: ani pozdnímu, ani ranému datování.

Argument pro datum ve druhém století př. Kr. je v rozporu s biblickým tvrzením ohledně data a autorství knihy Daniel a pozdní datování neprokazuje dostatečně přesvědčivě. Datum krátce po

539 př. Kr. (viz 1:21) nejlépe odpovídá povaze prorocství, historickým datům i jazykové stránce textu.

Záměr a zvláštnosti

Daniel obsahuje dva různé druhy materiálu. V prvních šesti kapitolách je šest historických vyprávění; ve druhé polovině (kapitoly 7–12) jsou čtyři vize, téměř exkluzivně prediktivní. Mezi šesti příběhy první poloviny vyčnívá kapitola 2, protože také obsahuje předpověď.

Zkoumání obsahu historických vyprávění ukazuje, že jsou to nezávislé celky, poskládané k sobě s určitým záměrem. Vyprávění nenabízí ani historii Izraele pod babylónskou či perskou nadvládou, ani životopisné záznamy Daniela a jeho přátel. Má dva hlavní důrazy.

Na jednu stranu příběhy ukazují, jak Boží absolutní svrchovanost zasahuje do záležitostí všech národů (2:47; 3:17–18; 4:28–37; 5:18–31 6:25–28). Jeruzalém byl v troskách, Boží lid v zajetí a bezbožní vládcové se zdáli triumfovat, avšak Bůh zůstává svrchovaný. Podle své neochvějné vůle vstupuje mezi království tohoto světa, aby založil univerzální království, jemuž nikdy nebude konce.

Lidé nikdy nepáchají zlo tak důsledně a vášnivě, jako když to dělají z falešných principů svědomí.

Blaise Pascal

Prestože všechny národy věřily, že božstva jsou teritoriální, že mají moc jen na území, kde přebývá jejich lid (a protože chtějí vládnout celému světu, jejich lid musí ostatní území dobýt pro sebe a zavést tam své náboženství), zkušenosti Izraelitů v zajetí ukazují, že jejich Hospodin není nikterak omezen, ani teritoriálně; je Pánem nad celou zemí včetně božstev jiných národů. A že svůj lid neopouští, ať jde kamkoliv. Někdy tehdy se začala rodit idea, že když posvátné není místo na zemi, kde by Bůh přebýval na rozdíl od jiných míst, posvátný tedy bude čas. A na důležitosti začaly nabývat svátky v kalendáři.

Tyto příběhy zachycují Daniela a jeho přátele coby prominentní osoby v zemi svých otrokářů, ne však proto, že by zkompromitovali svou věrnost Bohu, ale naopak proto, že Boží požehnání je vyvýšilo. To je ústřední motiv, protože dodává na důvěryhodnosti Danielovým prorocstvím, zejména těm, která hovoří o prodlouženém utrpení Izraele.

Tyto příběhy zachycují Daniela a jeho přátele coby prominentní osoby v zemi svých otrokářů, ne však proto, že by zkompromitovali svou věrnost Bohu, ale naopak proto, že Boží požehnání je vyvýšilo. To je ústřední motiv, protože dodává na důvěryhodnosti Danielovým prorocstvím, zejména těm, která hovoří o prodlouženém utrpení Izraele.

Vize kapitol 7–12 obsahují predikce budoucích časů, během nichž pravdivost vyprávění nabude pro Boží lid na významu. Ačkoliv Izraelité pod nadvládou Babylóňanů i Peršanů trpěli, nepostihl je žádný rozšířený a systematický útok na jejich víru. Ten nastal až s Antiochem IV. Epifanem, panovníkem nad Seleukovským impériem mezi roky 175–164 př. Kr, který usiloval vymýtit náboženství Židů a přinutit je přizpůsobit se řeckým náboženským praktikám. Mnoho Židů ho poslechlo, ale jiní se vzepřeli a trpěli protivenstvím. Jedním z hlavních důvodů pro sepsání knihy Daniel je připravit Boží lid na dobu Antiocha IV. Epifana a povzbudit k vytrvalosti ty, kteří budou žít v nadcházejících časech pronásledování.

Knihy také vzhlíží až za dobu Antiocha IV. Epifana ke Kristově příchodu, který jednou zničí všechna lidská impéria a nastolí své věčné království spravedlnosti a pokoje. Všechny tyto události mají Danielova prorocství na zřeteli. Kniha sloužila jako mocné povzbuzení pro Boží lid, trpící útlakem, a dodnes je pronásledovaným věřícím podnětnou inspirací.

Kristus v Danielovi

Danielova zaměřenost na obnovení Izraele po skončení vyhnanství obrací pozornost k Ježíšovi docela přímočaře. Podobně jako i někteří jiní proroci Daniel předpovídal Božímu lidu slavnou budoucnost, jejíž naplnění Nový Zákon spojuje s prvním a druhým příchodem Kristovým, stejně jako s celými dějinami církve.

Detaily naplnění Danielových vizí sice obklopuje řada kontroverzí, avšak základní struktura Danielových vizí nenechává nikoho na pochybách, že naplněním prorokových nadějí je Kristus. Nejzřetelněji je to vidět na způsobu, jakým se Ježíš označuje za „Syna člověka“ (např. Mt 9:6; Mt 10:23; Mt 12:8). Daniel používal tento pojem ve významu Bohem vyvýšeného davidovského krále, reprezentujícího Boha na zemi. Ježíš, Mesiáš, je ultimátním davidovským Králem; jenom on naplňuje predikce o Synu člověka v Danielových vizích (viz poznámky 7:13 a 7:14; viz teologický článek [Království Boží Mt 4](#)).

Kromě toho se Daniel v 9. kapitole dozvěděl, že Jeremjášova predikce 70 let vyhnanství bude prodloužena na „sedmdesát týdnů“ let (9:24), tedy asi 490 let. Tato předpověď dochází počátku svého naplnění v Kristově prvním příchodu. Prodleva koresponduje se sérií čtyř cizích impérií,

kteřá budou Boží lid utlačovat (2:1–49) a se skálou, kteřá se stala „horou velikou a naplnila celou zemí“ (2:35) a kteřou Daniel označuje jako „království, jež nebude zničeno“ (2:44). To je království Kristovo, které bylo inaugurováno jeho prvním příchodem, dodnes pokračuje a roste, a svého dovršení dosáhne při Kristově slavném návratu (viz teologické články [Království Boží](#) u [Mt 4](#) na str. ?? a [Plán věků](#) u [Žd 7](#) na str. ??).

Daniel předvídal i jiné, ještě konkrétnější události, které v Novém Zákoně znovu vstoupily do popředí. Např. Ježíš se odvolává na Danielovu predikci o „otrěsné ohavnosti“ (viz [pozn. 9:27](#); [11:31](#); [12:11](#)), kteřá původně ukazovala na zneuctění chrámu řeckým Antiochem IV. Epifanem (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti) coby předobraz zničení chrámu římským generálem Titem v roce 70 po Kr. (viz [poznámky k Mt 24:15](#) a [Mk 13:14](#)).

Většina křesťanů spojuje tuto typologii s Antikristem, jehož duch již ve světě působí (viz [pozn. 1Jn 2:18](#)) a zjeví se v plnosti, zřejmě jako konkrétní osoba, v blízkosti Kristova návratu (viz [pozn. 2Te 2:3](#)).

Osnova

I. Vyprávění (1:1–6:28)

- A. Věrnost Daniela a jeho přátel (1:1–21)
- B. Nabuchodonozorův první sen (2:1–49)
- C. Vysvobození z ohnivě pece (3:1–30)
- D. Nabuchodonozorův druhý sen (4:1–37)
- E. Soud nad Balsazarem (5:1–31)
- F. Vysvobození ze lví jámy (6:1–28)

Příběhy Daniela a jeho přátel ilustrují jednak jejich věrnost Bohu, jednak jeho nadřazenost nade všemi národy.

II. Vize (7:1–12:13)

- A. Vize čtyř šelem (7:1–28)
- B. Vize skopce a kozla (8:1–27).
- C. Vize sedmdesáti týdnů (9:1–27)
- D. Vize budoucnosti Božího lidu (10:1–12:13)

Danielovy vize o budoucnosti Božího lidu, nahlízející až do časů dlouho po skončení vyhnanství. Bůh Danielovi zjevil, že čtyři velká království budou ovládat a pronásledovat Izrael. V době čtvrtého z nich Bůh nastolí své království, jemuž nebude konce.

- 1. Andělovo poselství k Danielovi (10:1–11:1)
- 2. Od Daniela po Antiocha IV. Epifana (11:21–12:3)
- 3. Závěrečné sdělení Danielovi (12:4–13)

1 Ve třetím roce vlády judského krále Jojakima se odebral babylonský král Nabuchodonozor k Jeruzalému a oblehl jej.

1:1–21 *Uchování rituální čistoty.* Prorok uvazuje kontext své knihy vyprávěním osobní historie (své i svých přátel) zajetí, vzdělání, věrnosti Bohu a služby králi Nabuchodonozorovi.

1:1–6:28 *Vyprávění.* První část knihy vyzdvihuje jednak Boží absolutní svrchovanost nad královstvími tohoto světa, jednak upřímnou odevzdanou věrnost Bohu, kteřou Daniel a jeho přátelé projevovali. Daniel chtěl svým čtenářům vštípit přesvědčení, že přestože Boží lid někdy trpívá pronásledování, králové a království povstávají a hrouť se podle Božích záměrů. Daniel také učí, že Bůh se hojně odmění těm, kdo jemu, Danielovi, věnují pozornost coby Božím mluvčím. Tento materiál je rozdělen do šesti navzájem nezávislých vyprávění, každé v jedné kapitole a každé obsahující nějaký zázrak: Uchování rituální čistoty Danielem a jeho přáteli (1:1–21); Nabuchodonozorův sen (2:1–49); záchrana z ohnivě pece (3:1–30); Nabuchodonozorův druhý sen (4:1–37); soud nad Baltazarem (5:1–31) a záchrana Daniela ze lví jámy (6:2–29).

1:1 Jojakim. Tj. 605 př.Kr.; téhož roku, kdy Nabuchodonozor porazil asyrsko-egyptskou koalici v bitvě u Karchemiše ([Jr 46:2](#)) a zahájil tak

mezinárodní vzestup Babylónu k moci. Po bitvě u Karchemiše Nabuchodonozor zaútočil na Jojakima ([2Kr 24:1–2](#); [2Pa 36:5–7](#)) a zajal Daniela a jeho přátele. To byla první ze tří Nabuchodonozorových invazí do Judska. Druhá nastala roku 597 př.Kr. ([2Kr 24:10–14](#)) a třetí 587 př.Kr. ([2Kr 25:1–24](#)). Zdánlivou diskrepanci mezi [Da 1:1](#) a [Jr 25:1](#) a [Jr 46:2](#) (kde Jeremiáš umísťuje Nabuchodonozorův útok na Jojakima do Jojakimova čtvrtého roku místo třetího) lze objasnit rozdílem mezi babylónským a židovským systémem chronologie. V babylónském systému, který používá Daniel, byl první rok vlády panovníka považován za „korunovační rok“ a vlada samotná se počítala až od prvního dne měsíce Nisan následujícího roku.

Babylonský král Nabuchodonozor. Nabuchodonozor přivedl Babylónany k vítězství u Karchemiše v roce 605 př.Kr. coby korunní princ a velitel armády. Krátce po tomto vítězství se ujal babylónského trůnu po smrti svého otce Nabopolasara (626–605 př.Kr.). Nabuchodonozorova vlada (605–562 př.Kr.) tvoří většinu historického pozadí biblických knih Jeremiáš, Ezechiel a Daniel.

Druhořadých věcí nedosáhneme tím, že je prohlásíme za prvořadě.

Druhořadých věcí dosáhneme pouze tehdy, budou-li na prvním místě věci první.

C. S. Lewis

² Pán mu vydal do rukou judského krále Jojakima a také část předmětů z Božího Chrámu. Vzal je do země Šinear a ty předměty uložil do pokladnice svých bohů.

³ Král řekl veliteli svých kleštěnců Ašpenazovi, aby vybral z Izraelových mužů několik chlapců z královského rodu nebo ze šlechtické rodiny:

⁴ měli být prostí jakékoli vady, pěkného zevnějšku, zběhlí ve všeliké moudrosti, všestranně vzdělaní a nadmíru důvtipní, měli se umět pohybovat na králově dvoře; Ašpenaz je měl naučit písmu a jazyku Chaldeců.

⁵ Král jim přičkl denní přiděl královských pokrmů a vína ze svého stolu. Měli být po tři roky vychováváni; potom měli pobývat před králem.

⁶ Byli mezi nimi Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš, kteří pocházeli z Judovců.

⁷ Velitel kleštěnců jim dal tato jména: Daniel se měl jmenovat Baltazar, Ananiáš Šadrak, Misael Mešak a Azariáš Abed Nego.

⁸ Danielovi leželo na srdci, aby se neposkvrnil královými pokrmy a vínem z jeho stolu, a tak uprosil velitele kleštěnců, aby ho té poskvrny ušetřil.

⁹ Bůh Danielovi dopřál, že u velitele kleštěnců našel milost a slitování.

¹⁰ Ale velitel kleštěnců Danielovi řekl: „Bojím se svého Pána, krále; přičkl vám jídlo i pití, a uvidí-li, že jste v tváři hubenější než chlapci vašeho věku, budu kvůli vám v králových očích vinen já.“

¹¹ Tu Daniel řekl strážnému, jehož velitel kleštěnců přidělil Danielovi, Ananiášovi, Misaelovi a Azariášovi:

¹² „Prosím tě, podrob své služebníky desetidenní zkoušce: ať nám dávají k jídlu zeleninu a na pití vodu.“

¹³ Posoudíš, jak vypadáme my a jak vypadají chlapci, kteří jedí královské pokrmy, a naložíš se svými služebníky podle toho, co uvidíš.“

¹⁴ On souhlasil s tím, co od něho žádali, a podrobil je desetidenní zkoušce.

¹⁵ Po deseti dnech vypadali dobře a ztloustli víc než všichni chlapci, kteří jedli z králových pokrmů.

¹⁶ Od té doby jim strážný odebral pokrmy a přiděl vína, které měli pít, a dával jim zeleninu.

¹⁷ Těm čtyřem chlapcům dal Bůh důvtip a zběhlost v písmech a v moudrosti, Daniel pak měl i schopnost rozlišovat vidění a sny.

1:2 Pán mu vydal. Porážka Izraele Babylónem není vysvětlitelná jen pouhou vojenskou a politickou analýzou oné doby. Bůh vždy jednal svrchovaně v záležitostech národů. Babylóňany použil jako nástroj potrestání svého vlastního lidu za porušení smluvních závazků (2Kr 17:15; 2Kr 17:18–20; 2Kr 21:12–15; 2Kr 24:3–4).

Předmětů. Odkaz na nádobí z vypleněného chrámu, nikoliv zajatců. Deportace proběhly ve třech vlnách: První roku 605 př.Kr., kdy mezi odvečenými byl i Daniel; druhá roku 597 př.Kr., zahrnovala i Ezechiela. Třetí deportace, při které Babylóňané zničili Jeruzalém a chrám, nastala roku 586 př.Kr.

Do pokladnice svých bohů. Hlavní božstvo babylónského panteonu byl Marduk (srv. Jr 50:2).

1:3 Z královského rodu. Daniel a jeho přátelé patří mezi potomky Davidovy královské linie (v. 6), které Nabuchodonozor odvekl při první deportaci roku 605 př.Kr. (srv. pozn. 2).

1:4 Písmu a jazyku Chaldeců. Babylónská literatura byla psána komplikovaným sumérským a akkadským slabičným klínovým písmem primárně na hliněných tabulkách. Těchto dochovaných tabulek existují tisíce. Studium této literatury seznámilo Daniela a jeho přátele s polyteistickým světonázorem Babylóňanů, plného kouzlení, čarodějnictví a astrologie. Mluvený jazyk pro běžné použití byla nicméně aramejščina (srv. 2:4), psaná snadno osvojitelným abecedním systémem.

1:5 Královských pokrmů. Později se Jojakimovi dostalo stejného zaopatření (2Kr 25:27–30).

1:6 Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. Charakteristická hebrejská jména. Dvě z nich obsahují prvek EL, znamenající „Bůh“, a dvě JAH, což je zkratka osobního Božího jména, které překládáme jako „Hospodin“. Daniel znamená „Můj soudce je Bůh“, Chananiáš „Hospodin je milostivý“, Misael „Kdo je jako Bůh?“ a Azariáš „Hospodin mi pomáhá“.

1:7 Baltazar ... Sidrach ... Mizach ... Abdenágo. Přesný význam

těchto jmen je předmětem diskusí. Převažují tyto názory: Baltazar: *Bel* (jiné jméno pro Marduka, hlavního boha babylónského panteonu) *chraň jeho život* nebo *Paní, ochraňuj krále*; Sidrach: *Velice se bojím (Boha)* nebo *Přikázání Aku* (sumérského měsíčního boha); Mizach: *Jsem bezvýznamný* nebo *Kdo je to, co Aku?*; Abdenágo: *Služebník zářícího*.

1:8 Se neposkvrnil. Důvod, pro který byl Daniel přesvědčen, že by ho králův pokrm poskvrnil, není uveden. Pravděpodobně jídlo znamenalo porušení dietních předpisů Mojžíšova zákona (Lv 11:1–47), zakazujících konzumaci vepřového nebo masa nezraveného krve (17:10–14). Také mohlo zahrnovat pokrmy, obětované babylónský modlám.

1:9 Milost a slitování. Danielův osud v mnohém připomíná Josefův příběh (Gn 39–41).

1:12 Deset. Často se symbolickým významem dokonalosti nebo plného počtu.

1:14 Souhlasil. ☞ Daniel neslibil, že se v případě zchátralejšího zevnějšku přizpůsobí a poslechnou nařízení v rozporu s Božím Zákonem. Je možné (a ve světle dalších kapitol i docela pravděpodobné), že už tehdy byli rozhodnuti neposlechnout bezbožného vladaře a raději zemřít, než zkompromitovat víru.

1:15 Vypadali dobře. Bůh Danielovi a jeho přátelům poželal pro jejich věrnost Božímu Slovu (Dt 8:3; Mt 4:4). Nepřál jim smrt, která by je nejspíše čekala, kdyby byl správce s výsledkem nespokojen, a oni by přesto na svém odmítání rituálně nečisté stravy trvali (srv. pozn. 14).

1:17 Moudrost. Danielova moudrost se stala příslovečnou ještě za jeho života; Ezechiel říká králi Týru ironicky, že je moudřejší než Daniel (Ez 28:3).

Vidění a sny. Daniel převyšoval i své přátele schopností interpretovat sny, pro kterou byl vyvýšen nade všechny ostatní, podobně jako kdysi Josef u faraonova dvora (Gn 40:8; Gn 41:16).

¹⁸Ve lhůtě, ve které mu je podle králova ustanovení měli přivést, je velitel kleštěnců předvedl před Nabuchodonozora.

¹⁹Král s nimi rozmlouval a mezi všemi se tam nenašel nikdo takový jako Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. Stáli tedy před králem,

²⁰a až se jich král zeptal na cokoli, co se týkalo moudrosti nebo rozvážnosti, shledal, že desetkrát převyšují všechny kouzelníky a věštce celého jeho království.

²¹Daniel tam zůstal až do prvního roku krále Kyra.

2 Ve druhém roce Nabuchodonozorovy vlády měl Nabuchodonozor sny; jeho duch tím byl znepokojen, opustil ho spánek.

²Král nařídil předvolat kouzelníky a věštce, zaříkávače a chaldejce, aby králi řekli, co to měl za sny. Přišli tedy a postavili se před krále.

1:18 Ve lhůtě. Po třech letech, zmíněných ve v. 5.

1:20 Desetkrát. viz (pozn. 12).

Kouzelníky a věštce. První výraz (*chartumim* חַרְטָמִים) je adaptace egyptského slova a vyskytuje se také v Gn 41:8, 24 a Ex 7:11; druhý se objevuje pouze zde a v 2:2, má spojitost s kanaánskou kulturou. Srv. (pozn. Gn 41:8).

1:21 Prvního roku krále Kyra. Tj. Cýrovy vlády nad Babylónem, tedy 539 př.Kr. Daniel v roce 537 př.Kr. dosud žil (10:1); dožil se návratu Judejců ze zajetí do Země.

2:1–49 Nabuchodonozorův první sen. Daniel ve službách krále (mimo jiné) interpretoval jeho sny, což odhaluje nejen, že byl (Daniel) zahrnut Božím požehnáním, ale také že Bůh směřoval historii k nastolení svého království.

2:1 Ve druhém roce. První rok výcviku Daniela a jeho přátel byl zároveň Nabuchodonozorův „korunovační rok“. Druhý a třetí rok výcviku byl první a druhý rok Nabuchodonozorovy vlády. Mezi tímto tvrzením a dokončením tříletého výcviku mladíků (1:5) není žádná diskrepance:

První Nabuchodonozorův rok byl Babylóňany považován za „korunovační rok“ a druhý a třetí rok Danielovy výuky za první a druhý Nabuchodonozorovy vlády (viz pozn. 1:1).

Znepokojen. Na Starém Blízkém Východě bylo běžné mít za to, že božstva promlouvají k lidem také skrze některé (hlavně velmi živé) sny. Nabuchodonozorovo zneklidnění je pochopitelné; poselství shůry mělo implikace pro budoucnost království. Zapomenutí snu bylo považováno za hněv božstva vůči adresátovi. Výklad snu byl důležitý, protože umožňoval čelit prokletí snu rozmanitými rituály.

2:2 Kouzelníky a věštce, zaříkávače a chaldejce. Viz pozn. 1:20. Druhý a třetí výraz jsou dvě odvozeniny od stejného základu. Čtvrtý výraz lze také přeložit jako „Kaldejci“ a v Danielově době označoval skupinu aramejsky hovořících astrologů uvnitř babylónského království. Teprve později se stal synonymem pro Babylóňany. Rozmanitost jejich původů naznačuje moc, na jaké si Nabuchodonozor zakládal: Považoval se za pána celého světa.

Danielovy vize

Čtyři království Vize kap. 2	Vize kap. 7	Vize kap. 8	Chronologie impérií	
			Identifikace	
	Lev	Skopec	Babylon (2:37–38)	626 př. Kr. 600
	Nedvěd	Skopec	Médo-Persie (8:20)	539 př. Kr. 500
	Pard	Kozel	Řecko (8:21)	330 př. Kr. 300
	Hrozná šelma		Řím	167 př. Kr. Makabejci a Hasmoneovci 100 63 př. Kr.
				0 70 po Kr. Pád Jeruzaléma 100

³ Král jim řekl: „Měl jsem sen a můj duch se znepokojil touhou porozumět tomu, co se mi zdálo.“

⁴ Chaldejci králi odpověděli: „Králi, buď živ navěky! Vyprávěj svým služebníkům ten sen a my ti vypátráme jeho výklad.“

⁵ Král odpověděl a řekl chaldecům: „Nechť je vám známo mé rozhodnutí: Nesdělíte-li mi ten sen a jeho výklad, rozsekají vás na kusy a vaše domy budou proměněny v bahnisko.“

⁶ Ale odhalíte-li můj sen a jeho výklad, dostanete ode mne dary a dárky i velké pocty. Tak tedy odhalte můj sen a jeho výklad.“

⁷ Oni odvětili: „Ať král ten sen svým služebníkům poví, a my mu odhalíme jeho výklad.“

⁸ Ale král odpověděl: „Já dobře vidím, že chcete získat čas, a přitom víte, že mé rozhodnutí bylo provoláno.“

⁹ Nesdělíte-li mi můj sen, postihne vás všechny týž rozsudek; dohodli jste se, že si přede mnou budete pracně vymýšlet lzivé a zvrácené řeči, zatímco ubíhá čas. A tak mi vypravujte můj sen a já poznám, že mi můžete odhalit jeho smysl.“

¹⁰ Chaldejci králi odpověděli: „Na zemi není nikdo, kdo by královi věc odhalil. A stejně tak není král, vládce nebo velitel, jenž by kladl podobnou otázku kouzelníkovi, věštci nebo chaldeci.“

¹¹ Otázka, kterou král klade, je obtížná, a nikdo ji nemůže před králem odhalit, leda bohové, jejichž přibýtek není mezi smrtelnými bytostmi.“

¹² Tehdy se krále zmocnil zuřivý hněv a nařídil zahubit všechny babylonské mudrce.

¹³ Když byl vyhlášen výnos o zabití mudrců, hledali Daniela a jeho druhy, aby je zabil.

¹⁴ Ale Daniel se obrátil obezřelými a opatrnými slovy na velitele katů Arjoka, který vyšel, aby pobíjel babylonské mudrce.

¹⁵ Řekl královi hodnostáři Arjokovi: „Proč král vydal tak ostrý výnos?“ Arjok to Danielovi pověděl

¹⁶ a Daniel odešel krále požádat, aby mu poskytl lhůtu, jež by mu umožnila odhalit králi ten výklad.

¹⁷ Daniel se vrátil do svého domu a zpravil o tom své druhy, Ananiáše, Misaela a Azariáše,

¹⁸ a vyzval je, aby ohledně tohoto tajemství úpěnlivě vzývali Boha nebe v jeho milosrdenství, tak aby Daniel a jeho druhy byli ušetřeni a nezahynuli spolu s ostatními babylonskými mudrci.

¹⁹ Tu bylo to tajemství Danielovi v nočním vidění zjeveno a Daniel blahořečil Bohu nebe.

²⁰ Daniel se ujal slova a řekl: „Ať je Boží jméno velebeno od věku do věku, neboť jeho je moudrost i síla.“

²¹ On působí střídání dob a časů, svrhává krále, nastoluje krále, moudrým dává moudrost a vědění těm, kdo mají rozum.

²² On zjevuje hlubiny i tajemství, zná to, co je v temnotách, a sídlí u něho světlo.

²³ Tobě, Bože mých otců, vzdávám díky a chválím tě, že jsi mi dopřál moudrost a sílu, hle, dal jsi mi poznat, oč jsme tě žádali, královy věci dal jsi nám poznat.“

²⁴ Daniel tedy odešel k Arjokovi, jehož král pověřil, aby zahubil babylonské mudrce. Vešel a řekl mu: „Nezabíjej babylonské mudrce. Uveď mě před krále, abych se dostal před krále, a já králi ten výklad vyjevím.“

²⁵ Arjok spěšně předvedl Daniela před krále a řekl mu: „Našel jsem mezi muži odvedenými z Judy člověka, který králi ten výklad sdělí.“

²⁶ Král řekl Danielovi (přejmenovanému na Baltazara): „Ty jsi schopen sdělit mi sen, jež jsem měl, a jeho výklad?“

²⁷ Daniel před králem odpověděl: „Tajemství, jehož se král chce dobrat, nemohli králi odhalit mudrcové, věštci, kouzelníci ani zaříkávači;

2:4 Odpověděli. Orig. ... odpověděli aramejsky. Odsud až po konec kapitoly 7 je text psán aramejsky a ne hebrejsky, podobně jako např. **Ezd 4:8–6:18**. Aramejščina byl oficiální úřední jazyk; nelze také vyloučit, že tyto pasáže jsou v aramejštině toho důvodu, že obsahují prorocství, která mohla pohany zajímat více než Židy.

2:5 Nesdělíte-li mi ten sen. Nabuchodonozor zkouší své poradce. Nebudou-li schopni připomenout mu jeho sen, nemá proč důvěřovat ani jejich potencionálnímu výkladu (srv. v. 9).

2:11 Leda bohové. Mudrcům nezbylo než přiznat, faraonův požadavek je nad jejich síly. S odkazem na nadpřirozený zdroj měli pravdu, kterou potvrzuje i Daniel (19; 27).

2:16 Odešel krále požádat. Daniel velmi riskoval. Jiným vykladačům Nabuchodonozor čas nedopřál (srv. v. 9).

2:18 Vzývali. Postexilní židovská literatura je bohatá na situace, kdy Bůh zasáhne do dějin způsobem vysvobozujícím pro svůj lid, když se jeho lidé modlí ve skupinách.

Boha nebe. Daniel se modlí rovnou k Bohu, který vládne hvězdám, na rozdíl od astrologů, kteří se doptávají jenom hvězd samotných, protože

nikoho vyššího neznají.

2:19 Tajemství. Skryté věci jsou u Hospodina (**Dt 29:29**). Jsou *transcendentní* — nepoznatelné, pokud nejsou zjeveny. Později je tentýž výraz (חֲדָשִׁים) použit pro označení Božích skrytých záměrů s dějinami světa (4:9 חֲדָשִׁים).

2:21 On působí střídání dob a časů. Pro Daniela Bůh změnil Nabuchodonozorovo nesmlouvavé rozhodnutí, viz **pozn. 16**.

Svrhává krále, nastoluje krále. Narážka na obsah snu, líčící sérii povstávajících a zanikajících impérií, a který se ještě za Nabuchodonozorova života stane jeho vlastní palčivou zkušeností (4:28–30).

2:22 Hlubiny i tajemství. Viz **pozn. 2:11**.

2:23 Tobě ... vzdávám díky a chválím tě. Daniel vyjadřuje hlubokou vděčnost za Boží milost vyslyšením modlitby. Boží zjevení je v příkrém kontrastu s mlčením falešných božstev pohanských hadačů. Jenom Bůh zná všechno a vládne všemu. Daniela vyvýšil mimořádným poznáním, jež mu světil.

2:24 Výklad vyjevím. Daniel zde mluví pouze o výkladu, čímž implikuje, že obsah snu již zná.

²⁸ je však Bůh v nebi, jenž zjevuje tajemství a jenž králi Nabuchodonozorovi dal poznat, co má přijít na konci časů. Toto je tvůj sen a to, co viděla tvá hlava na loži:

²⁹ Králi, na loži ti vyvstaly myšlenky na to, co má přijít později, a ten, jenž zjevuje tajemství, ti dal poznat, co má přijít.

³⁰ Mně bylo, aniž bych měl více moudrosti než kdokoli jiný, to tajemství zjeveno s jediným cílem, abych králi oznámil jeho smysl, a ty abys poznal myšlenky svého srdce.

³¹ Měl jsi, králi, vidění. Hle: socha, před tebou se tyčila veliká socha, nanejvýš zářivá, hrozivá na pohled.

³² Hlava té sochy byla z ryzího zlata, její hrud a paže byly ze stříbra, její břicho a stehna z bronzu,

³³ její lýtka ze železa, její nohy dílem ze železa a dílem z jílu.

³⁴ Ty ses díval: Najednou se utrhł kámen, aniž se ho dotkla lidská ruka, a udeřil do té sochy, do jejích nohou ze železa a jílu, a rozbil je.

³⁵ Tu se rozbily zároveň železo i jíl, bronz, stříbro i zlato a rázem byly jako pleva na mlatu v létě; odnesl je vítr a nezůstala po nich ani stopa. A z kamene, který udeřil do té sochy, se stala veliká hora, jež zaplnila celou zemi.

³⁶ To byl ten sen; a jeho výklad, ten před králem vypovíme.

³⁷ Ty, králi, králi králů, jemuž dal Bůh nebe království, moc, sílu a čest –

³⁸ odevzdal ti do rukou lidské děti, polní zvířata, nebeské ptáky, ať bydlí kdekoli, a učinil tě svrchovaným vládcem nad nimi všemi –, ty jsi ta zlatá hlava.

³⁹ A po tobě povstane jiné království, nižší nežli ty, a potom třetí království, bronzové, které bude panovat nad celou zemí.

⁴⁰ A bude čtvrté království, tvrdé jako železo, jako železo, které vše obrací v prach a vše drtí; jako železo, jež rozbíjí, to obrátí v prach a rozbije všechna předchozí.

⁴¹ Ty nohy, které jsi viděl, dílem z pálené hlíny a dílem ze železa, to je království, jež bude rozdělené; bude mít něco ze síly železa, právě tak, jak jsi to viděl, železo smíšené s jílovitou pálenou hlínou.

⁴² Nohy dílem ze železa a dílem z hrnčírského jílu: to království bude dílem silné a dílem křehké.

⁴³ Právě tak, jak jsi to viděl, železo smíšené s jílovitou pálenou hlínou, budou se oni spojovat v lidském semeni, ale nebudou držet pohromadě, stejně jako se nespojí železo s jílem.

⁴⁴ V době těch králů zřídí Bůh nebe království, které nebude nikdy zničeno, a to království nebude předáno jinému lidu. Rozdrtí a zničí všechna ta království a samo potrvá navždy;

⁴⁵ stejně tak jsi viděl, jak se od hory utrhł kámen, aniž se ho dotkla ruka, a obrátil v prach železo, bronz, pálenou hlínu, stříbro i zlato. Veliký Bůh dal králi poznat, co má přijít. To je vskutku ten sen a spolehlivý je jeho výklad.“

⁴⁶ Tehdy král Nabuchodonozor padl tváří k zemi a uklonil se před Danielem. Přikázal, aby mu přinesli obětní dar a obět příjemné vůně.

⁴⁷ A král Danielovi řekl: „Váš Bůh je vpravdě Bůh bohů a Pán králů, ten, jenž zjevuje tajemství, protože ty jsi mohl toto tajemství odhalit.“

⁴⁸ Král pak povýšil Daniela a dal mu množství nádherných darů. Udělal ho místodržitelem celého babylonského kraje a představeným všech babylonských mudrců.

⁴⁹ Daniel krále požádal, aby správou babylonského kraje pověřil Šadraka, Mešaka a Abed Nega s tím, že Daniel sám zůstane na králově dvoře.

2:28 Je ... Bůh v nebi, jenž zjevuje tajemství. Podobně jako Josef v Egyptě (Gn 40:8; Gn 41:16) si ani Daniel nepřisvojuje poznání a výklad snu, nýbrž připisuje je Bohu.

Na konci časů. Dosl. „v posledních dnech“, čemuž sz lidé rozuměli jako době obnovy národa po návratu z exilu (viz Dt 4:30). Tatáž fráze může označovat jakoukoliv budoucnost (Gn 49:1). V NZ je použita celkem pětkrát, z čehož dvakrát odkazuje na věk, započatý o Letnicích (Sk 2:17; Žd 1:1), a třikrát na závěr dějin před Kristovým druhým příchodem (2Tm 3:1; Jk 5:3 a 2Pt 3:3).

2:32–33 Nejtěžší nahoře, nejkřehčí dole. Směrem odshora dolů materiálům ubývá nejen na váze, ale i na hodnotě. Obraz vystihuje osud všech impérií, nejen těchto čtyř nejbližších: Každá instituce, stát, říše, civilizace se nakonec zhroutí vlastní vahou, když nezadržitelná byrokracie přeroste svůj původní účel služby lidem a sama tyje na jejich úkor.

2:34 Se utrhł kámen, aniž se ho dotkla lidská ruka. Na rozdíl od ostatních království, budovaných lidmi, toto vystaví Bůh sám. Zde je kámen asociován s Kristovým královstvím (srv. 1Kor 10:4 a jeho pozn).

2:38–40 Zlatá hlava. Čtyři království reprezentují po sobě jdoucí impéria: babylonské, médo-perské, řecké a římské. Bohem založené

nepomíjitelné Kristovo království bude inaugurováno v časech římské světovlády (viz též Úvod a graf [Danielovy vize](#) v Da 2 na str. 485).

2:44 Nebude nikdy zničeno. Podobně jako i jiní proroci, Daniel hovoří o království, které Bůh založí po návratu z exilu jako permanentní (srv. např. Iz 9:7; Jl 2:26–27 či Am 9:15). NZ učí, že toto království začalo Kristovým prvním příchodem a dosáhne svého dovršení jeho slavným návratem (viz článek [Království Boží u Mt 4](#) na str. ??).

2:46 Uklonil se. Pozoruhodná výměna rolí anticipuje příchod Božího království, vysoce převyšujícího i nejmocnější lidská impéria.

2:47 Bůh bohů a Pán králů. Nabuchodonozor vyznává Hospodinovu svrchovanost nejen nad bezmocnými pohanskými božstvy, ale i nad králi, jako je on sám. To je téma, sjednocující prvních šest kapitol knihy Daniel.

2:48 Babylonského kraje. Babylónské impérium bylo rozděleno na provincie; Daniel byl ustanoven vládcem nad provincií s hlavním městem. Podobný vzestup Židů k moci v cizích zemích lze vidět v Gn 41:37–44 (Josef) a Est 8:1–2 (Mardocheus). Danielovi přátelé ho na jeho přímluvu u krále v této pozici nahradili (49).

2:49 Zůstane na králově dvoře. Pravděpodobně důvod, proč se

3 Král Nabuchodonozor udělal zlatou sochu, šedesát loket vysokou a šest širokou, a postavil ji na Durské rovině v babylonském kraji.

² Král Nabuchodonozor obeslal satrapy, úředníky, místodržitele, rádce, správce pokladu, soudce a právníky a veškeré hodnostáře kraje, aby se shromáždili a dostavili se k zasvěcení sochy, kterou král Nabuchodonozor postavil.

³ Tehdy se shromáždili satrapové, úředníci, místodržitelé, rádcí, správcové pokladu, soudci a právníci a veškerí hodnostáři kraje k zasvěcení sochy, kterou král Nabuchodonozor postavil, a stanuli před sochou, kterou král Nabuchodonozor postavil.

⁴ Hlasatel mocně provolával: „Lidé, národy a jazyky, hle, přikazuje se vám toto:

⁵ Ve chvíli, kdy uslyšíte znít roh, píšťalu, citeru, sambuku, psaltérium, dudy a všemožné hudební nástroje, budete se klanět a budete uctívat zlatou sochu, kterou postavil král Nabuchodonozor.

⁶ A ten, kdo se nebude klanět a nebude uctívat, bude bez meškání vržen do žhoucí ohnivé pece.“

⁷ Jakmile poté všichni lidé uslyšeli znít roh, píšťalu, citeru, sambuku, psaltérium, dudy a všemožné hudební nástroje, klaněli se všichni lidé, národy a jazyky a uctívali zlatou sochu, kterou postavil král Nabuchodonozor.

⁸ Avšak někteří Chaldejci šli a udali Židy.

⁹ Řekli králi Nabuchodonozorovi: „Králi, buď živ navěky!

¹⁰ Králi, ty jsi vyhlásil nařízení, jež předpisuje každému člověku, který uslyší znít roh, píšťalu, citeru, sambuku, psaltérium, dudy a všemožné hudební nástroje, aby se klaněl a uctíval zlatou sochu,

¹¹ a stanoví, že ti, kdo by se neklaněli a neuctívali, mají být vrženi do žhoucí ohnivé pece.

¹² A hle, Židé, které jsi pověřil správou babylonského kraje: Šadrak, Mešak a Abed Nego; tyto mužové nedbali tvých příkazů, králi; neslouží tvému bohu a neuctili zlatou sochu, kterou jsi postavil.“

¹³ Tu se Nabuchodonozor celý roztřásl hněvem a obeslal Šadraka, Mešaka a Abed Nega. Okamžitě ty muže předvedl před krále.

¹⁴ A Nabuchodonozor jim řekl: „Je to pravda, Šadraku, Mešaku a Abed Nego, že nesloužíte mým bohům a neuctíváte zlatou sochu, kterou jsem postavil?

¹⁵ Jste ochotni, když uslyšíte znít roh, píšťalu, citeru, sambuku, psaltérium, dudy a všemožné hudební nástroje, klanět se a uctívat sochu, kterou jsem udělal? Nebudete-li ji uctívat, budete bez meškání vrženi do žhoucí ohnivé pece, a který bůh by vás vysvobodil z mé ruky?“

¹⁶ Šadrak, Mešak a Abed Nego odpověděli králi Nabuchodonozorovi: „Na tohle ti vůbec nepotřebujeme dávat odpověď:

¹⁷ je-li náš Bůh, jemuž sloužíme, s to vysvobodit nás ze žhoucí ohnivé pece a z tvé ruky, králi, vysvobodí nás;

ho netýkal trest za odmítnutí poklonit se Nabuchodonozorově modle (3:20).

3:1 Zlatou. Pravděpodobně pozlacený; zhotovení sochy se podobalo popisu v Iz 40:19; Iz 41:7 a Jr 10:3–9.

Sochu. Názory badatelů, zda se jedná o mimořádnou podobiznu Nabuchodonozora samotného, či zda to bylo zobrazení nějakého babylonského božstva, nebo pouhý obelisk, se liší. Z toho, co je známo o babylonských náboženských tradicích, je pravděpodobné, že obraz zpodobňoval Béla nebo Nabu, některé z těchto Nabuchodonozorových ochraňujících božstev. Padnout na tvář před božstvem znamenalo zároveň vyjádření podřízenosti Nabuchodonozorovi, který božstvo reprezentoval na zemi (srv. 2:46 a jeho pozn.).

60x6. Rozměry jsou důvodem, proč někteří vyvozují, že obraz byl spíše obelisk, než podobizna člověka (jehož proporce jsou 6:1, nikoliv 10:1). Socha však mohla stát na piedestalu, nebo mít stylizovaný tvar.

 Plinius Starší přirovnává staré monumenty k věžím.

Durské. Obvykle bývá spojeno s Tolul Dura asi 5 km jižně od Babylóna, kde se řeka Dura vlévá do Eufratu. Archeologové zde vykopali 6m vysokou plošinu s povrchem o 5m², což je dost možná původní piedestal.

3:2 Satrapy ... hodnostáře. Přesné rozsahy pravomocí těchto různých druhů úředníků nejsou známy. Pět ze sedmi termínů vypadá na perský původ, což by naznačovalo, že Daniel tento zápis dokončil až po dobytí Babylóna Peršany roku 539 př.Kr.

3:5 Roh ... hudební nástroje. Tři z vyjmenovaných hudebních nástrojů nesou jména, převzatá z řečtiny (citera, harfa a dudy). To vede některé interprety k názoru, že kniha byla sepsána až po dobytí Persie

Alexandrem Velikým. To je však závěr, který nevyplývá nutně z premisy (tzv. argument *non-sequitur*); mezi hudebníky je běžné používat mezinárodní termíny k označení hudebních nástrojů. Pojmy jako „gibsonka“, „jumbo“, „strato/tele-caster“, „Les Paul“ apod. jsou jednoznačně srozumitelné jak češtině (v rámci muzikantského slangu), tak i v mezinárodním kontextu; a přesto z jejich zdomácnělé přítomnosti v jazyce nelze vyvodit závěr, že se v něm objevily až po zhroutilí železného opony v roce 1989, kdy se západním vlivům otevřela volná cesta. Kromě toho se názvy řeckých hudebníků i nástrojů vyskytují i v asyrských inskripčních dávkách před Nabuchodonozorem. Srv. Úvod: Doba a místo vzniku.

3:6 Ohnivé pece. Pece byly v Babylóně běžně používány k vypalování cihel (srv. Gn 11:3). Nebylo neobvyklé používat je jako nástroj popravu upálení zaživa (viz Jr 29:22 nebo též 2Mak 7).

3:8 Chaldejci. Tj. mágové, astrologové Viz pozn. 2:2. Zde však výraz „Chaldejci“ (כַּלְדָּיִם) indikuje národnost, nikoliv funkci. Chaldejci shlíželi spatra na Židy z rasově-etnických antisemitských předsudků (srv. 12; Est 3:5–6). Privilegovaná pozice Danielových přátel znásobila neuraživost Chaldejců vůči nim (12).

3:12 Sidrach, Mizach a Abdenágo. Viz pozn. 1:7 a 2:49.

3:15 Který bůh. Nabuchodonozor nevědomky vyzval Hospodina, Boha Izraele, ke změření síl; z jeho polyteistické, pohanské perspektivy žádný bůh ničeho podobného není schopen.

3:17 Vysvobodí nás. Věrní služebníci ani na vteřinu nepochybují o Boží svrchovanosti, přestože jsou si vědomi, že ve své všemohoucnosti je „všeho schopen“; nesázejí na automaticky zaručenou ochranu za všech okolností.

*Odvaha není jen jednou ze ctností, ale je formou každé ctnosti
v bodě zkoušky, tedy v bodě nejvypjatější skutečnosti.*

C.S.Lewis

¹⁸ a neudělá-li to, věz, králi, že tvému bohu sloužit nebudeme ani nebudeme uctívat zlatou sochu, kterou jsi postavil.“

¹⁹ Tu krále Nabuchodonozora naplnil hněv a výraz jeho tváře vůči Šadrakovi, Mešakovi a Abed Negovi se změnil. Dal příkaz, aby se pec roztopila sedmkrát víc než obvykle

²⁰ a silní mužové z jeho vojska aby svázali Šadraka, Mešaka a Abed Nega a vrhli je do žhoucí ohnivé pece.

²¹ Oni tedy byli svázáni a vrženi i se svým pláštěm, spodky, čepicí, veškerým svým šatstvem do žhoucí ohnivé pece.

²² Králův příkaz byl strohý; pec byla neobyčejně žhavá a muži, kteří do ní nesli Šadraka, Mešaka a Abed Nega, byli plamenem toho ohně sežehnuti k smrti.

²³ A ti tři mužové, Šadrak, Mešak a Abed Nego, padli svázání do žhoucí ohnivé pece.

²⁴ Tu se krále Nabuchodonozora zmocnilo vzrušení a spěšně povstal. Otázal se svých důvěrníků: „Což jsme ty tři muže celé svázané nevrhli do ohně?“ Odpověděli: „Zajisté, králi.“

²⁵ On řekl: „Ale já vidím čtyři volné muže, jak se procházejí v ohni, aniž se jim cokoli zlého děje, a ten čtvrtý vypadá jako nějaký syn bohů.“

²⁶ Nabuchodonozor přistoupil k otvoru do žhoucí ohnivé pece a řekl: „Šadraku, Mešaku a Abed Nego, služebníci Nejvyššího Boha, vyjděte a pojdte sem.“ Tu Šadrak, Mešak a Abed Nego vyšli zprostřed ohně.

²⁷ Shromáždili se satrapové, úředníci, místodržitelé a královi důvěrníci, aby se na ty muže podívali: oheň nezískal nad jejich tělem žádnou moc, vlasy na jejich hlavě nebyly sežehnuty, jejich plášť nebyl porušen, neupíval na nich žádný zápach ohně.

²⁸ Nabuchodonozor řekl: „Buď veleben Bůh Šadrakův, Mešakův a Abed Negův, který poslal svého anděla a vysvobodil své služebníky, ty, kteří se na něho spolehli a neuposlechli králova příkazu a vydali své tělo, spíš než by sloužili nebo se klaněli jakémukoli jinému bohu než Bohu svému.“

²⁹ Hle, vydávám toto nařízení: Lidé, národy a jazyky, ať všichni mezi vámi, kdo by lehkověrně mluvili o Šadrakově, Mešakově a Abed Negově Bohu, jsou rozsekáni na kusy a jejich domy ať jsou proměněny v bahňisko, neboť není jiný bůh, který by mohl takto vysvobodit.“

³⁰ Tehdy král dopomohl Šadrakovi, Mešakovi a Abed Negovi, aby se jim v babylonském kraji dobře dařilo.

³¹ Nabuchodonozor, král, všem lidem, národům a jazykům, kteří bydlí na celé zemi: Hojnost pokoje vám!

³² Uznal jsem za vhodné dát na vědomost znamení a divy, jež pro mne učinil Nejvyšší Bůh.

³³ Jak velická jsou jeho znamení! Jak mocné jsou jeho divy! Jeho království je království věčné! Jeho vláda z pokolení do pokolení!

4 Já, Nabuchodonozor, jsem bezstarostně prodléval ve svém domě a vzkvétal ve svém paláci.

² Měl jsem sen: vyděsil mě; trýznily mě úzkosti na loži a vidiny v mé hlavě.

³ Nařídil jsem, ať mi přivedou všechny babylonské mudrce, aby mi sdělili výklad toho snu.

⁴ Přišli kouzelníci, věštcí, chaldejci a zaklínači: pověděl jsem jim svůj sen, jeho výklad mi nepodali.

⁵ Pak přede mne předstoupil Daniel, zvaný podle jména mého boha Baltazar, v němž sídlí duch svatých bohů. Pověděl jsem mu svůj sen:

3:18 Neudělá-li to. Danielovi přátelé počítají s reálnou možností, že věrnost Bohu je bude stát život. To je však neznámá v jejich rozhodnutí zůstat věrni. Věrnost poddaných přináší Králi slávu (29–33), o to větší, když je to věrnost tváří v tvář smrti.

3:25 Syn bohů. Fráze, použitelná pro různé druhy nebeských bytostí (*bar elohin* בְּרֵי אֱלֹהִים); zde je míněn „anděl“ **verse 28**. ☞ Nejde o to, aby nás Bůh ušetřil těžkostí a protivenství, dokonce v posledku ani o to, aby nás z nich vysvobodil (v. 18), jako o to, aby v nich byl s námi. Srv. **Iz 43:2**.

3:26 Služebníci Nejvyššího Boha. Titul pro Boží univerzální autoritu. Podobně jako ve **verse 29** a **2:47** neznámá toto vyznání ze rtů polyteistického pohana, že Danielův Bůh je jediný živý, nýbrž že je nadřazený ostatním božstvům (4:31–34). Z úst věrného Izraelity totéž vyznání implikuje monoteismus (5:18, 21; 7:18–21).

3:28 Anděla. Anděl může být „anděl Hospodinův“, jenž může znamenat Kristovo preinkarnační zjevení (srv. **6:23**; viz též **poznámky**

k Gn 16:7 a **Ex 3:2**). Bůh přislíbil svou přítomnost, budou-li jeho lidé nuceni projít ohněm (**Iz 43:1–3**).

3:29 Není jiný bůh. Viz **pozn. 26**.

3:30 Dopomohl. Příběh si dává záležet na tom, aby bylo jasné, že Danielovi přátelé dosáhli vyvýšení svou věrností Bohu, nikoliv kompromisem s Babylóňany.

3:31 Nabuchodonozor, král. Poslední incident v knize, spojený s Nabuchodonozorem. Je umístěn do pozdního období jeho třiačtyřicetileté vlády, kdy dokončil své stavební projekty (4:27) a byl na svém vrcholu, neomezený vládce nejmocnější říše na světě.

3:32 Nejvyšší Bůh. Viz **poz. 2:47**; **3:26** a **3:28**.

3:33 Jak velická. Nabuchodonozorovo vyznání opakovaně připomíná hlavní téma knihy, absolutní svrchovanost Boží („srv.“ **4:33–34** a **pozn. 7:1–12:13**).

4:3–4 Viz **pozn. 1:20** a **2:2**.

4:5 Baltazar. Viz **pozn. 1:7**.

⁶ „Baltzare, nejvyšší z kouzelníků, vím, že v tobě sídlí duch svatých bohů a že tě nepřivádí do nesnází žádné tajemství: toto je sen, který jsem měl; podej mi jeho výklad.

⁷ Na loži jsem pozoroval vidiny ve své hlavě: Hle, strom uprostřed země, velice vysokého vzrůstu.

⁸ Ten strom vzrostl, zmohtněl, jeho výška sahala až do nebe, bylo jej vidět od samých končin země.

⁹ Krásné bylo jeho listí, hojné jeho ovoce; každý na něm nacházel potravu, dával stín polní zvěři, v jeho větvích hnízdili nebeští ptáci a živilo se z něho veškeré tělo.

¹⁰ Na loži jsem pozoroval vidiny ve své hlavě. Hle: Bdělý strážce, svatý, sestupuje z nebe.

¹¹ Zvučným hlasem volá: ‘Porazte ten strom, zlámejte mu větve, servěte mu listí, zahodte jeho ovoce, ať zvěř prchne z úkrytu pod ním a ptáci z jeho větví.

¹² Ať však zůstanou v půdě pařež a kořeny v poutech ze železa a bronzu, v polní trávě. Ať jej skrápí nebeská rosa a jako polní zvěř ať má za podíl trávu země.

¹³ Jeho srdce se odvrátí od lidí, bude mu dáno srdce zvířecí a přejde nad ním sedmero dob!

¹⁴ To je rozsudek, jež vynášejí Bdělí strážci, pře, kterou rozhodují svatí, tak aby vše živé poznalo, že Nejvyšší panuje nad královstvím lidí: dává je, komu se mu líbí, a pozvedá nejnižšího z lidí!’

¹⁵ Takový sen jsem měl já, Nabuchodonozor, král. Ty Baltzare, mi podej jeho výklad, neboť žádný z mudrců mého království mi nedokázal jeho výklad sdělit; ale ty můžeš, protože v tobě sídlí duch svatých bohů.“

¹⁶ Tu byl Daniel, zvaný Baltazar, na okamžik ve svých myšlenkách zaražený a znepokojený. Král řekl: „Baltzare, neznepokojuj se nad tím snem a jeho výkladem.“ Baltazar odpověděl: „Můj pane, kéž je ten sen pro ty, kdo tě nenávidí, a jeho výklad pro tvé protivníky!

¹⁷ Onen veliký, silný a vysoký strom, jež jsi viděl, jenž dosahuje do nebes a je viditelný po celé zemi,

¹⁸ má krásné listí, hojné ovoce, všem dává potravu, pod nímž pobývá polní zvěř a v jehož větvích hnízdí nebeští ptáci,

¹⁹ to jsi ty, králi, který ses stal velikým a mocným, a tvá velikost vzrostla a dosáhla až do nebe a tvé království až do končin země.

²⁰ A k tomu, co král viděl: z nebe sestoupil Bdělý strážce, svatý, a řekl: ‘Porazte ten strom, zničte jej, ale pařež a jeho kořeny ponechte v půdě v poutech ze železa a bronzu, v polní trávě, a ať jej skrápí nebeská rosa a on má svůj podíl s polní zvěří, dokud nad ním nepřejde sedmero dob’ –

²¹ hle, takovýto je k tomu výklad, králi, a rozhodnutí Nejvyššího, jež přišlo na mého pána, krále:

²² Vyženou tě od lidí a s polní zvěří budeš mít příbytek, budeš se živit trávou jako hovězí dobytek, bude tě skrápět nebeská rosa, sedmero dob nad tebou přejde, dokud se nepoučíš, že Nejvyšší panuje nad královstvím lidí a že je dává, komu se mu líbí.

²³ A ono slovo: ‘Ponechte pařež a kořeny toho stromu,’ znamená, že tvé království bude pro tebe uchováno, dokud se nepoučíš, že nade vším panují Nebesa.

²⁴ Proto, králi, přijmi příznivě mou radu: zruš své hříchy spravedlivými skutky a své nepravosti tím, že budeš prokazovat chudým milosrdenství, abys byl nadlouho v bezpečí.“

²⁵ Všechno to na krále Nabuchodonozora přišlo.

²⁶ O dvanáct měsíců později, když se procházel na terase babylonského královského paláce,

²⁷ král říkal: „Což to zde není onen veliký Babylon, který jsem vystavěl, abych si z něho silou své moci a pro vznešenost své slávy udělal královské sídlo?“

4:6 Duch svatých bohů. Ačkoliv Nabuchodonozor vyjadřuje svůj respekt k Danielovi pohanskou terminologií, dotýká se pravdy: Přítomnost Ducha Svatého má na člověka nepřehlédnutelný účinek; v Danielově případě je to vzhled do Božích neproniknutelných tajemství, dar, který o mnoho později obdržel i apoštol Pavel a církev (1Kor 2:6–16). **Tě nepřivádí do nesnází žádné tajemství.** Viz 2:47 a pozn. 2:19.

4:7 Strom. Ezechiel 31 také líčí království metaforou vysokého stromu. Podobné obrazy vidíme např. v Ž 1:3; Ž 37:35; Ž 52:10; Ž 92:13–14; Jr 11:16–17; Jr 17:8 nebo Mt 13:32.

4:10 Svatý. Nabuchodonozor připouští, že viděl svatou nebeskou bytost. Víra v podobné bytosti byla na Starém Blízkém Východě běžná a koreluje s biblickým přesvědčením, že Bůh zasahuje do pozemských záležitostí, mnohdy skrze své služebníky anděly.

4:13 Jeho srdce se odvrátí od lidí. Je zřejmé, že se jedná o člověka, nikoliv o strom. Srv. pozn. 4:19.

Bude mu dáno srdce zvířecí. Nabuchodonozor byl postižen mentální poruchou zvanou lykantropie (z řeckého *lukos* – vlk a *anthropos* – člověk), při níž se člověk chová jako vlk nebo i jiné zvíře (30; viz též

pozn.30.

Sedmero dob. Sedm období neurčené délky (srv. vv. 23 a 25). Většina interpretů se shoduje na závěru, že *léto* znamená jeden rok. Verš 33 naznačuje, že doba byla delší než den, týden či měsíc.

4:19 To jsi ty, králi. Pointa vyprávění, podobná Nátanově napomenutí Davida (2Sa 12:7), znamená přímou aplikaci pro Nabuchodonozora.

4:22 Vyženou ... s polní zvěří ... budeš se živit trávou. Daniel opakuje po nebeském poslu (13) popis mentální poruchy, kterou Hospodin postihne nejmocnějšího muže světa. Podobnými symptomy občas trpěl panovník Království Velké Británie a Irska Jiří III. nebo Ota I. Bavorský. Viz pozn. 13.

Dokud se nepoučíš. Záměrem Nabuchodonozorova ponižení bylo přimět ho znát Boží svrchovanost.

4:23 Království bude pro tebe uchováno. Daniel ujišťuje Nabuchodonozora, že poté, co uzná Boží svrchovanost, ani izolace dlouhodobou duševní poruchou ho nepřipraví o království.

Nebesa. První výskyt v Písmu, kdy výraz „nebesa“ (*šmaja* שָׁמַיִם) je použit jako synonymum pro Boha. Srv. např. Mt 5:3 s Lk 6:20.

*Moc korumpuje, a absolutní moc korumpuje absolutně.**Lord Acton*

²⁸ Měl ta slova ještě v ústech, když se z nebe snesl hlas: „K tobě se mluví, králi Nabuchodonozore! Královská hodnost od tebe odstoupila,

²⁹ od lidí tě vyženou, s polní zvěří budeš mít příbytek, travou jako hovězí dobytek se budeš živit a sedmero dob nad tebou přejde, dokud se nepoučíš, že Nejvyšší panuje nad královstvím lidí a že je dává, komu se mu zlíbí.“

³⁰ A hned se to slovo na Nabuchodonozorovi vyplnilo: vyhnali ho od lidí; jako hovězí dobytek žral travu, jeho tělo skrápěla nebeská rosa a vlasy mu narostly jako orlí péra, nehty jako ptačí drápy.

³¹ „V určený čas jsem já Nabuchodonozor pozvedl oči k nebi: vrátil se mi rozum; tehdy jsem velebil Nejvyššího, chválil jsem a oslavoval Toho, jenž žije navěky, jeho vláda je vláda věčná, jeho království po všechna pokolení.

³² Všichni obyvatelé země jsou pokládáni za nic, podle své svrchované vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. Nikdo nemůže zadržet jeho ruku nebo mu říci: ‘Co jsi to udělal?’

³³ V tom okamžiku se mi vrátil rozum a ke cti mé královské hodnosti se mi vrátily sláva i lesk; vyžádali si mě mí rádčové a mí velmoži, byl jsem dosazen do své královské hodnosti a má velikost se rozmnožila.

³⁴ Nyní já Nabuchodonozor chválím, slavím a oslavuji Krále nebe, jenž je ve všech svých dílech pravdivý, na všech svých cestách spravedlivý a jenž umí ponížít ty, kdo kráčeji v pyše.“

5 Král Baltazar vystrojil velkou hostinu pro tisíc svých velmožů a před těmito tisíci pil víno.

² Když víno okusil, přikázal Baltazar přinést zlaté a stříbrné nádoby, které jeho otec Nabuchodonozor odcizil z jeruzalémské svatyně, aby z nich pil král, jeho velmoži, jeho souložnice a jeho zpěvačky.

³ Přinesli tedy zlaté a stříbrné nádoby odcizené ze svatyně Božího Chrámu v Jeruzalémě a pili z nich král i jeho velmoži, jeho souložnice a jeho zpěvačky.

⁴ Pili víno a vzdávali chválu bohům ze zlata a ze stříbra, z bronzu a ze železa, ze dřeva a z kamene.

⁵ Pojednou se objevily prsty lidské ruky a začaly za svícem psát na omítku zdí královského paláce a král viděl dlaň ruky, která psala.

⁶ Tu král změnil barvu, jeho myšlenky se zakalily, klouby jeho kyčlí ochably a rozklepala se mu kolena.

⁷ S křikem dal předvolat věštce, chaldejce a zaklínače. A král řekl babylonským mudrcům: „Kdokoli přečte toto písmo a odhalí mi jeho výklad, bude oděn purpurem, na hrdlo mu bude vložen zlatý řetěz a bude jako třetí vládnout v království.“

⁸ Tu přispěchali všichni královi mudrci, ale nebyli s to přečíst to písmo ani sdělit králi jeho výklad.

⁹ Král Baltazar tím byl velice rozrušen, změnil barvu a jeho velmoži byli bezradní.

¹⁰ Do hodovní síně přišla královna zburcovaná slovy krále a panstva. A královna řekla: „Králi, buď živ navěky! Ať se tvé myšlenky nekalí a tvá svěžest nepřechází v bledost.

4:30 Vzhledem k tomu, že se Nabuchodonozor projevoval rysy charakteristickými pro býložravce, je jeho mentální porucha někdy nazývána *boantropií*. Viz [pozn. 13](#).

4:34 Krále nebe. Toto jedinečné slovní spojení shrnuje téma kapitoly: vládu Boha z nebes (srv. [v. 23](#) a [jeho pozn.](#)).

5:1 Balsazar. Balsazar znamená „*Bel* – ochraňuj krále!“ Nezaměnit se jménem Baltazar (jiné překlady spelují jméno krále jako *Balsazar*), které v Babylóně dostal Daniel (viz [pozn. 1:7](#)). Nabonidus, Nabuchodonozorův zeť, byl posledním vládcem Babylónu. Balsazar, nejstarší Nabonidův syn, byl ustanoven spoluvládcem společně se svým otcem. Byl mu svěřen Babylón, zatímco Nabonidus trávil mnoho času v Arábii. Události kapitoly 5 se odehrály v roce 539 př.Kr. (24 let po Nabuchodonozorově smrti v roce 563 př.Kr., kdy Babylón padl do rukou Peršanů a kdy byl vydán edikt, propouštějící Izraelity z otroctví).

5:2 Když okusil víno. Balsazar se dopustil svatokrádežného zločinu i z hlediska pohanství, které posvátné předměty jiných náboženství chová v úctě. **Nádoby ... z jeruzalémského chrámu.** Viz [pozn. 1:2](#).

Otec. Nabuchodonozor je nazýván otcem Balsazara zde a ve verších [5:11](#), [5:13](#) a [5:18](#); a ve verši [5:22](#) je Balsazar nazván Nabuchodonozorovým synem. Ačkoli víme, že Balsazar byl přímým synem Nabonida

(srv. [pozn. 5:1](#)), v antickém světě bylo běžné používat pojmu „otec“ a „syn“ v širším smyslu předka či předchůdce a potomka či následníka. Je pravděpodobné, že Balsazar byl Nabuchodonozorovým vnukem přes svou matku Nitocris.

5:4 Chválili bohy. Nádoby z Hospodinova chrámu byly znesvěceny nejen profánním použitím, ale také účastí na oslavě babylónských falešných božstev.

5:7 Věštce, chaldejce a zaklínače. Viz [pozn. 1:20](#) a [2:2](#) (srv. [2:27](#); [4:7](#)).

Kdokoli přečte ... odhalí mi jeho výklad. Opět je požadavek dvojí: (1) přednést obsah znamení a (2) podat jeho výklad (srv. [2:2](#)).

Třetí ... v království. Další v hierarchii po Nabonidovi a jeho spoluvládcí Balsazarovi (viz [pozn. 5:1](#)).

5:8 Nebyli s to přečíst ... sdělit ... jeho výklad. Viz [2:2–13](#) a [4:6](#); srv. též [Gn 41:8](#).

5:10 Královna. Je vysoce nepravděpodobné, že by to byla Balsazarova manželka; ty všechny již byly na banketu přítomny ([2–3](#)). Mohla to být vdova po Nabuchodonozorovi, ale pravděpodobněji to byla Nitocris, manželka Nabonidova, dcera Nabuchodonozora a Balsazarova matka.

¹¹ Ve tvém království je muž, v němž sídlí duch svatých bohů. Za časů tvého otce v něm byly světlo, rozum a moudrost podobná moudrosti bohů. Tvůj otec, král Nabuchodonozor, ho jmenoval nejvyšším z kouzelníků, věštců, chaldeců a zaklínačů.

¹² A protože v tom Danielovi, jehož král přejmenoval na Baltazara, byl neobyčejný duch, poznání, rozum, umění vykládat sny, řešit hádanky a rozvazovat uzly, dej tedy předvolat Daniela, a on ti ten výklad sdělí.“

¹³ Předvedli před krále Daniela a král Danielovi řekl: „To jsi ty, ten Daniel z mužů odvedených z Judy, které z Judy přivedl král, můj otec?

¹⁴ Slyšel jsem, že v tobě sídlí duch bohů a že je v tobě světlo, rozum a neobyčejná moudrost.

¹⁵ Přivedli mi mudrce a věšce, aby přečetli toto písmo a sdělili mi jeho výklad, ale nejsou schopni mi jeho výklad odhalit.

¹⁶ Slyšel jsem, že ty jsi schopen podávat výklady a rozvazovat uzly. Jsi-li tedy schopen přečíst toto písmo a sdělit mi jeho výklad, budeš oděn purpurem a budeš okolo hrdla nosit zlatý řetěz a budeš třetí v království.“

¹⁷ Daniel se ujal slova a před králem řekl: „Tvé dary ať jsou ti vráceny a své dárky dej jiným! Já ovšem toto písmo králi přečtu a sdělím mu jeho výklad.

¹⁸ Králi, Nejvyšší Bůh dal království, velikost, vznešenost a slávu tvému otci Nabuchodonozorovi.

¹⁹ Velikost, kterou mu dal, způsobila, že se před ním třásl strachem lidé, národy a jazyky: zabíjel, koho chtěl, nechával naživu, koho chtěl, povyšoval, koho chtěl, pokořoval, koho chtěl.

²⁰ Ale když se jeho srdce vyvýšilo a jeho duch se zatvrdil, až zpyšněl, byl svržen z trůnu své královské hodnosti a sláva mu byla odňata.

²¹ Byl vyvržen od lidí a srdcem se stal podobným zvířatům, příbytek měl s divokými osly; jako hovězí dobytek se živil trávou; jeho tělo skrápěla nebeská rosa, dokud nepoznal, že Nejvyšší Bůh panuje nad královstvím lidí a staví do jeho čela, koho se mu zlíbí.

²² Ale ty, Baltazare, jeho synu, jsi své srdce nepokořil, ačkoli jsi to vše věděl:

²³ Vyvyšoval ses proti Pánu nebe, dal sis přinést nádoby z jeho Chrámu, a ty, tví velmoži, tvé souložnice a tvé zpěvačky jste z nich pili víno a vzdávali jste chválu bohům ze zlata a ze stříbra, z bronzu a ze železa, ze dřeva a z kamene, kteří nevidí, neslyší ani nechápou, a neoslavovali jsi Boha, jenž má ve svých rukou tvůj dech a jemuž podléhají všechny tvé cesty.

²⁴ On tedy poslal onu ruku, která sama od sebe nakreslila toto písmo.

²⁵ Nakreslené písmo je toto: Mene, mene, tekel a parsin.

²⁶ Toto je výklad oněch slov: mene: Bůh změřil tvé království a vydal je;

²⁷ tekel: byl jsi zvážen na váze a shledán lehkým;

²⁸ parsin: tvé království bylo rozděleno a dáno Médům a Peršanům.“

²⁹ Tu Baltazar přikázal, aby Daniela oblékli do purpuru, aby mu dali na krk zlatý řetěz a prohlásili, že bude vládnout jako třetí v království.

5:11 Duch svatých bohů. Viz 4:8, 10. Nepřekvapuje, že s událostmi Danielova života byla králova matka obeznána lépe než Balsazar sám. Danielovi mohlo tou dobou (v roce 539 př.Kr.) být přes 80 let. O 66 let dříve (v roce 605 př.Kr.) byl odveden do Babylóna jako mladík (1:4).

5:12 Baltazara. Viz pozn. 1:7.

5:16 Třetí v království. Viz pozn. 7.

5:17 Jiným. Někteří interpreti jsou toho názoru, že Daniel odmítl pocity a odměny nejen ze skromnosti, že o bohatství a moc nestál, ale i s vědomím toho, že schopnost odpovědět králi má jen díky Boží milosti a nechtěl Bohem svěřenou roli zneužít k osobnímu prospěchu (srv. Gn 14:23). Možná, že se chtěl vyhnout jakémukoliv tlaku upravit poselství nevíтанé zvěsti; možná, že mu bylo jasné, že stejně není o co stát, když království tuto noc vezme svůj konec. Nicméně se s panovníkem nikdy nehandrkoval a podobné dary bez problémů přijímal (2:48; 5:29). Viz pozn. 12:4.

5:18 Nejvyšší Bůh. Viz 2:37 a 4:33.

Tvému otci Nabuchodonozorovi. Viz pozn. 2.

5:20 Vyvýšilo. Viz 4:31–33.

5:21 Nejvyšší Bůh panuje nad královstvím lidí. Toto tvrzení shrnuje teologii celé knihy (Viz Úvod: Záměr a zvláštnosti).

5:22 Ačkoli jsi to vše věděl. Balsazar doplatil na to, že nepoužíval rozum (Mt 7:24–27). Byl bez výmluvy ještě více, než Nabuchodonozor, a proto jeho čas milosti vypršel (viz 1Tm 1:13).

5:23 Proti Pánu nebe. Viz pozn. 4:34.

5:24 Tedy. Nápís na zdi byla Boží odpověď na Balsazarovu arogantní pýchu a zpupnost před Bohem, který svou svrchovanost demonstroval

o generaci dříve na Nabuchodonozorovi (4:31–34).

5:25 Mene, mene, tekel a parsin. Dosl. „sečteno, sečteno, zváženo a rozděleno“ nebo „mína [váhová, tedy i měnová jednotka], mína, šekel a půlšekel“.

A parsin. v tomto překladu tvar odpovídající původní aramejštině: „a parsin“.

5:26 Mene. V původní aramejštině lze tomuto výrazu rozumět jako slovesu nebo jako podstatnému jménu. Daniel jej přečetl jako sloveso „sečteno“ a vyložil jako dny Balsazarovy vlády, které Bůh přivedl ke konci.

5:27 Tekel. Rovněž sloveso nebo podstatné jméno. Daniel slovo čte jako sloveso „zváženo“ a interpretuje je ve smyslu Balsazarovy nedostatečnosti před Bohem (srv. pozn. Lk 3:17).

5:28 Parsin. Daniel interpretuje jako sloveso „rozděleno“ ve významu království, které bude Balsazarovi odebráno a předáno Médům a Peršanům. Pokud hosté na banketu interpretovali tyto tři výrazy jako podstatná jména ve smyslu měnových hodnot (*mene* je ekvivalent 60 babilonských šekelů, *tekel ufarsin* lze chápat jako *šekel a půl*), je pochopitelné, že jim nápís nedával žádný smysl (srv. 8).

Médům a Peršanům. Viz Úvod: Záměr a zvláštnosti.

5:29 Baltazar. Balsazar, podobně jako jeho otec Nabuchodonozor, uctil Daniela. Na rozdíl od Nabuchodonozora však neuctil Danielova Boha. Čest, které se Danielovi a jeho přátelům opakovaně dostalo pro jejich věrnost Bohu, zdůrazňuje důvěryhodnost Daniela coby proroka. Nikdy svou víru nezkomproitoval; vždy zůstal věrný Bohu, byť to bylo tvářív v tvář smrti. Proto lze spolehnout i na jeho pozdější proctví (kapitoly 7–12).

³⁰ Téže noci byl chaldejský král Baltazar zavražděn.

6 A království obdržel Méd Dareios, kterému bylo již dvašedesát let.

² Dareiovi se zalíbilo ustanovit nad svým královstvím sto dvacet satrapů pro celé království

³ pod vedením tří knížat – jeden z nich byl Daniel –, jimž měli satrapové skládat účty. Mělo se tím zabránit, aby král utrpěl nějakou škodu.

5:30 Zavražděn. Texty Starého Blízkého Východu i řečtí historikové Hérodotos a Xenofón zaznamenávají, že Babylónané byli zaskočeni překvapivým útokem Peršanů, zatímco se veselili a tančili.

6:1 Darius Médský. Některé školy tvrdí, že tento a další (6:2, 6:7, 6:10, 6:26, 6:29; 9:1; 11:1) odkazy na Daria Médského v knize Daniel jsou historické omyly. Viz pozn. 6:2.

6:2 Dareiovi. Viz pozn. 6:1. I když je pravda, že Darius Médský není zmíněn v dochovaných historických zdrojích mimo Bibli a že mezi

Balsazarem/Nabonidem (viz pozn. 5:1) a nástupem Cýra Perského není žádný časový interval, neznámá to nutně, že kniha Daniel chybí. Někteří jsou toho názoru, že „Darius Médský“ je trůnní jméno Cýra, zakladatele Perského impéria (viz pozn. 29). Je však také možné (a pravděpodobnější), že nositelem tohoto označení byl Gubaru, generál, který přeběhl od Nabuchodonozora ke Cýrovi, vedl perské dobytí Babylóna, a kterého Cýr učinil vládcem nad územím, které Persie zabrala Babylónu. Srv. čl. Kdo je Darius Médský? na str. 496.

Kdo byl Darius Médský?

Poprvé je zmíněn v 6:1. Někteří (hlavně kritičtí, tj. liberální) teologové, zastánci pozdního (tzv. „makabejského“) datování vzniku knihy Daniel (podle nich kolem roku 165 př.Kr.), tvrdí, že (1) Darius Médský nikdy neexistoval, protože v jiných starověkých dokumentech není zmíněn; (2) jméno Darius použil neznámý makabejský autor, špatně obeznámený s perskou historií, a zaměnil ho s legendárním Dariem I. (255–484) Perským (nikoliv Médským); (3) autor se chybně domníval, že Babylón dobyla Médea, nikoliv Persie, a že pod vedením tohoto legendárního „Daria“ Médové vládli světovému impériu několik let, než padlo do rukou Peršanům.

Díky tomu mohou advokáti makabejského (pozdního) data tvrdit, že čtyři království z Nabuchodonozorova snu (Da 2) jsou (1) babylónské; (2) médské; (3) perské a (4) řecké, což jim poskytuje výhodu omezení horizontu Danielových proroctví ne dále než do roku 165 př.Kr. (Pokud by kniha vznikla až v této době, všechna údajná „proroctví“ by se dala vysvětlit zpětným pohledem na historické události *poté*, co nastaly. Problém s tradiční identifikací čtvrtého království coby Říma pro liberály spočívá v tom, že takový pohled předpokládá skutečné pravé prediktivní proroctví, což racionalistický vyšší kriticismus zásadně nepřipouští.) Udržitelnost hypotézy makabejského data proto závisí na výše uvedeném vysvětlení „Daria Médského“ (protože podle tohoto vysvětlení existuje médské království před perským). Proto je tato postava velmi důležitá; její identifikace má závažné teologické důsledky.

Peršan Darius I., syn Hystapesův, však nemůže být ztotožněn s Dariem Médským hned z několika důvodů:

1. Darius I. byl rodem Peršan, bratranec krále Cýra; nebyl to v žádném případě Méd.

Ani v literatuře a umění nebude nikdo, kdo si zakládá na originalitě, nikdy originální: zatímco když se jenom snažíte říkat pravdu (a nezáleží vám na tom, kolikrát už byla řečena), stanete se v devíti případech z deseti originálními, ani si toho nevsimnete.
C. S. Lewis

2. Darius I. byl mladík kolem dvaceti let, když zavraždil podvodníka Gaumatu (který se vydával za Cýrova syna Smerdisa) v roce 522 př.Kr. Nemohlo mu být 62 (6:1).

3. Darius I. nebyl králem Babylóna před Cýrem, jak tvrdí liberální teorie. Samostatným vládcem se stal až sedm let po Cýrově smrti (srv. Ezd 4:5).

4. Taková zmatenost ohledně národnosti a časové posloupnosti Daria a Cýra byla v helenistickém světě druhého století př.Kr. absolutně nemyslitelná. Studenti museli číst Xenofóna, Hérodota a další řecké historiky pátého a čtvrtého století př.Kr. Od Xenofóna a Hérodota máme informace o Cýrovi a Dariiovi. Jakýkoliv řecky píšící autor, který by umístil Daria před Cýra, by ukončil svou spisovatelskou kariéru výsměchem veřejnosti; nikdo by ho už nikdy nebral vážně.

Darius Perský (Ezd 4:5) a Darius Médský (Da 6:1) tedy nemají spolu nic do činění; zmatek je pouze na straně zastánců teorie pozdního data, nikoliv na straně autora knihy Daniel.

⁴Jelikož v sobě měl neobyčejného ducha, předčil tento Daniel knížata a satrapy natolik, že král zamýšlel postavit ho do čela celého království.

⁵Tu začali knížata a satrapové slídit po nějaké státní záležitosti, jež by Danielovi ublížila; ale on byl tak věrný, že nemohli přijít na žádnou věc nebo prohřešek a nedala se nalézt žádná nedbalost či prohřešek, jež by se mu mohly vytknout.

⁶Tu si ti mužové řekli: „Když nemáme nic, co by tomu Danielovi uškodilo, najdeme si proti němu něco ohledně uctívání jeho Boha.“

⁷Knížata a satrapové se tedy v hojném počtu odebrali ke králi a takto k němu promluvili: „Králi Dareie, buď živ navěky!

6:4 Neobyčejného ducha. Viz 1:17; 4:6 a 5:12.

6:5 Slídit ... uškodilo. Vypadá to, že vysocí úředníci nebyli poctiví, a proto měli strach z Danielova povýšení (v. 4); bylo jim jasné, že Daniel jejich podvody odhalí a nebude tolerovat, ale nahlásí je králi. Nebyla to jen závist, co je motivovalo k zinscenovanému procesu; potřebovali se ho zbavit, aby sami přežili. Nakonec svým osudem (viz 6:26)

naplnili přísloví z Př 26:27.

6:6 Uctívání jeho Boha. Danielovi protivníci potvrzují nejen jeho morální integritu, ale také viditelnou a všeobecně známou zbožnost a odevzdanost Bohu Izraele. Tím je znovu připomenuto téma knihy – Danielova svatost a důvěryhodnost.

Nicméně je pravda, že archeologie dosud neobjevila žádnou zmínku o „Dariovi Médském“ z doby, kdy žil, mimo Bibli. (Až do devatenáctého století totéž platilo o Balsazarovi, místokráli, zastupujícím svého otce Nabonida. Kritičtí teologové, zastávající makabejské datování, tvrdili, že Balsazar je další fiktivní postava v Danielovi, dokud nebyly objeveny babylónské tabulky z jeho doby, potvrzující, že Balsazar sloužil jako mladší král v posledních letech vlády svého otce Nabonida. Srv. pozn. 5:1).

Přesto Daria Médského dokážeme identifikovat. V knize Daniel je několik náznaků, že Darius nebyl svrchovaným králem, ale že byl dočasně dosazen na trůn nějakou vyšší autoritou. Ve verši 9:1 čteme, že „byl učiněn králem“. Je zde použit pasivní kořen *hofal* u slovesného tvaru „homlak“ (הִמְלַךְ) namísto běžného „malak“ (מָלַךְ) „stal se králem“, používaného v kontextu získání trůnu dobytím nebo dědictvím (např. 1Sa 13:1). Podobně ve verši 6:1 čteme, že Darius „ujal království“ („qabbel“ קָבַל), jako kdyby mu bylo svěřeno vyšší autoritou.

Samotné jméno Darius (staropersky *Da-ri-ya-(h)u-(ú-)iš* 𐎠𐎼𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎹𐎷𐎡𐎴, hebr. דָּרְיוּשׁ) je zřejmě příbuzné s *dara*, které se v avestánštině (mrtvý severovýchodní staroíránský jazyk) objevuje jako výraz pro „krále“. Podobně jako označení *augustus* mezi Římany, mohlo být i přízvisko *dārayawush* („královský“) zvláštním čestným titulem, který mohl sloužit i jako vlastní jméno, podobně jako české příjmení „Král“.

Zdá se tedy, že záhy po porážce Babylóna médoperskými vojsky si Cýrovi osobní přítomnost vynutila jiná fronta jeho rozpínajícího se impéria.

Jevilo se mu tedy jako účelné svěřit království Gubarovi-Dariovi i s titulem Král Babylóna, aby panoval přibližně rok, než se Cýr osobně vrátí ke své korunovační slavnosti v Mardukově chrámu. Po tomto roce vlády v roli místokrále zůstal Darius správcem Babylóna, ale koruna byla odevzdána jeho nadřazenému vládci Cýrovi (který ji později předal svému nejstaršímu synovi Kambýsésovi, srv. pozn. 11:2, při korunovaci králem Babylóna).

Tento scénář podporuje text knihy tím, že Daniel nikde neuvádí žádný pozdější rok Dariovy vlády než „první“ (9:1), což indikuje její velmi krátké trvání. I kdyby to mělo znamenat, že jeden rok patřila vláda Médům (víme, že tomu tak nebylo; patřila Peršanů Cýrovi), jednoletá říše by sotva mohla uhájit svou legitimní pozici coby království číslo dvě v řadě impérií výrazně trvanlivějších: babylónské vydrželo 73 let, perské 208 let, řecké by v roce 165 př.Kr. mělo za sebou 167 své existence.

Kromě toho slovní hříčka Danielovy interpretace nápisu na zdi v 5:28, která spojuje dva významy stejného kořene P–R–S (פָּרַס): *p^erīsat* (פָּרִיסָה „rozděleno“) a *pārās* (לְמַדֵּי וּפְרָס „dáno Médům a Peršanům“), zároveň ujišťuje, že autor knihy psal v přesvědčení, že království číslo jedna (babylónské) přechází pod nadvládu Peršanů již spojených s Médy a tím se stává královstvím číslo dvě. Kniha Daniel neponechává žádný prostor pro kritickou spekulaci o dřívějším médském království, které údajně mohl mít autor knihy na mysli.

Čtvrté království je pak Řím, jediné, které dokázalo pokořit Řecko (2:40), a během jehož existence vzniklo Božím zásahem království věčné, je muž nebude konce (2:44) – církev. (Srv. graf Danielovy vize na str. 485).

*Život křesťana je život na území okupovaném nepřáteli.**C.S.Lewis*

⁸ Knížata království, úředníci, satrapové, ministři a místodržitelé, všichni jsme toho názoru, že by král měl vydat výnos, kterým by se uvedl v platnost následující zákaz: Každý člověk, který se v průběhu příštích třiceti dnů obrátí s nějakou prosbou ke komukoli jinému – ať k bohu či člověku – než k tobě, králi, bude vržen do lví jámy.

⁹ Králi, dej nyní tomuto zakazu zákonnou moc tím, že podepíšeš tuto listinu, tak aby se na něm podle neodvolatelného zákona Médů a Peršanů nic nezměnilo.“

¹⁰ V důsledku toho podepsal král Dareios listinu o zakazu.

¹¹ Když se Daniel dozvěděl, že ta listina byla podepsána, odebral se do svého domu. Okna jeho horního pokoje byla obrácena směrem k Jeruzalému a on třikrát denně poklekal na kolena a přitom se modlil a chválil Boha; tak to dělával vždy.

¹² I přišli v hojném počtu ti mužové a našli Daniela, jak vroucně prosí a úpěnlivě vzývá Boha.

¹³ Tu vnikli ke králi a připomněli mu královský zákaz: „Nepodepsal jsi snad zákaz, podle kterého každý člověk, který by se v oněch třiceti dnech obrátil s nějakou prosbou ke komukoli jinému – ať bohu či člověku – než k tobě, králi, bude vržen do lví jámy?“ Král odpověděl: „Ta věc je s konečnou platností rozhodnuta podle neodvolatelného zákona Médů a Peršanů.“

¹⁴ Nato králi řekli: „Daniel, ten muž z judských přesídlenců, nedbá, králi, na tebe ani na zákaz, jež jsi podepsal: třikrát denně koná svou modlitbu.“

¹⁵ Když ta slova uslyšel, pocítil král velkou bolest a rozhodl se, že Daniela zachrání. Až do západu slunce se usilovně snažil najít pro něho nějaké východisko.

¹⁶ Ale ti mužové se horlivě točili kolem krále a říkali: „Věz, králi, že podle zákona Médů a Peršanů nemůže být žádný zákaz nebo výnos vyhlášený králem odvolán.“

¹⁷ Tu král vydal příkaz, aby Daniela přivedli a hodili ho do lví jámy. Král Danielovi řekl: „Tvůj Bůh, jemuž jsi vytrvale sloužil, ten tě zachrání.“

¹⁸ Přinesli kámen, jež položili na otvor jámy, a král na něj přiložil svou pečeť a pečeť svých velmožů, aby se v Danielově záležitosti nic nedalo změnit.

¹⁹ Král se vrátil do svého paláce, strávil noc v postu a nedal si dovést souložnice. Spánek od něho prchl

²⁰ a hned na úsvitě, za rozbřesku, král vstal a spěšně se odebral ke lví jámě.

²¹ Když se blížil k jámě, volal na Daniela úzkostným hlasem: „Danieli, služebníku živého Boha, byl ten Bůh, jemuž vytrvale sloužíš, s to zachránit tě před lvy?“

²² Daniel králi odpověděl: „Králi, buď živ navěky.

²³ Můj Bůh poslal svého anděla, ten lvům zavřel tlamu a oni mi neublížili, protože před ním jsem byl shledán nevinným. A před tebou, králi, jsem také bez viny.“

²⁴ Král pocítil velikou radost a přikázal, aby Daniela vytáhli z jámy. Vytáhli Daniela z jámy a shledali, že se mu nic nestalo, protože důvěřoval svému Bohu.

6:8 Všichni. Falešná implikace, že Daniel s návrhem souhlasil. Tito úředníci se vůči Dareiovi chovali jako pokrytci; manipulovali s ním, aby dosáhli svých cílů.

Každý ... k bohu či člověku ... než k tobě. Návrh Dareiovi mohl připadat spíše politický než náboženský; jeho zdánlivý záměr je upevnit vladařovu autoritu nad nedávno dobytými územími.

6:9 Neodvolatelného zákona. Perský legislativní systém je první v historii, který vladařovu absolutní moc nějakým způsobem omezuje; v tomto případě nezvratností. Panovník si musel pečlivě rozmyslet, jaký zákon vydá, aby se nemohl obrátit proti němu, protože nebylo možné ho vzít zpátky. Později král doplatil na svou důvěru svým podřízeným (15). Viz též Est 1:19; 8:8 a pozn. 7:7.

6:11 Když se Daniel dozvěděl. Daniel ani na okamžik nezaváhal a nedal se zvíkat ve své věrnosti Bohu, přestože věděl, že ho to může stát život (srv. pozn. 5:29).

Směrem k Jeruzalému. Viz 1Kr 8:44, 48; srv. Ž 5:8 a 138:2.

Třikrát denně. Viz Ž 55:18.

Poklekal. Modlitba vestoje byla běžná (1Pa 23:30; Neh 9:1). Modlitba vkleče vyjadřuje poníženosť, vhodnou zejména za okolností mimořádné vážnosti (1Kr 8:54; Ezd 9:5; viz též Ž 95:6; Lk 22:41; Sk 7:60; 9:40).

Tak to dělával. Danielova zbožnost byla veřejně známá; proto se

nepřátelům hodila jako vítaná záminka intriky proti němu (6).

6:14 Z judských přesídlenců. Identifikace Daniela etnickým původem prozrazuje antisemitské předsudky úředníků. Všeobecná známost etnické identity ukazuje, že Daniel nezkompromitoval své dědictví ve prospěch prosperity v cizí zemi. To byla důležitá lecke pro původní čtenáře.

6:15 Velkou bolest. Dariovi okamžitě došlo, že se stal obětí manipulativní intriky svých úředníků, ale byl bezmocný s tím něco udělat, protože zákon médský a perský je nezrušitelný (viz pozn. 6:9).

6:17 Tvůj Bůh. Darius byl nucen proti své vůli vynést rozsudek, k němuž byl zmanipulován. Jedinou nadějí na Danielovu záchranu vidí v Bohu, jehož Daniel uctívá, o jehož všemohoucnosti neměl pochyb.

6:18 Pečeť. Mezi Asyřany, Babylóňany i Peršany byly běžné pečetní prsteny a válcové pečetě pro použití s hlínou nebo voskem. Rozlomit králem označenou pečeť znamenalo porušení zákona.

6:20 Hned na úsvitě. Darius byl na vrcholu zoufalství. Mohl v tom sehrát roli respekt vůči Danielovu Bohu, nejen obava, že přijde o neschopnějšího úředníka (3). Že vstal brzy ráno patrně znamená, že celou noc nespal, podobně jako kdysi Abraham (Gn 22:3).

6:23 Anděla. Dost možná „anděl Hospodinův“ (viz pozn. 3:28).

6:24 Vytáhli. Vytažením z jámy Darius neporušil zákon; ten byl naplněn o den dříve, když tam Daniela uvrhli.

²⁵ Král poslal pro ty muže, kteří Daniela pomluvili, a dal uvrhnout do lví jámy je, jejich děti i jejich ženy: a ještě než dopadli na dno jámy, zmocnili se jich lvi a rozdrtili jim kosti.

²⁶ A král Dareios napsal všem lidem, národům a jazykům, kteří bydlí na celé zemi: „Hojnost pokoje vám!

²⁷ Hle, vydávám tento výnos: Po celém území mého království ať se lidé třesou a chvějí před Danielovým Bohem: je to Bůh živý, trvá navěky – jeho království nebude zničeno a jeho vláda nebude mít konce –,

²⁸ on zachraňuje a vysvobozuje, působí znamení a divy na nebesích i na zemi, Daniela zachránil z moci lvů.“

²⁹ Tomuto Danielovi se dobře dařilo za kralování Dareiova i za kralování Peršana Kyra.

7 V prvním roce babylonského krále Baltazara měl Daniel na svém loži sen a hlavou mu táhla vidění. Ten sen zapsal. Začátek vyprávění:

² Daniel řekl: V noci jsem pozoroval různá vidění. Hle: čtyři nebeské větry vzdouvaly veliké moře;

³ čtyři obrovská zvířata vylezla z moře, každé bylo jiné.

⁴ První se podobalo lvu s orlími křídly. Zatímco jsem na ně hleděl, křídla mu byla utržena, bylo pozvednuto od země a postaveno na nohy jako člověk a bylo mu dáno lidské srdce.

⁵ Hle: druhé zvíře, zcela odlišné, podobné medvědu, z jedné strany vzpřímené, mělo v tlamě mezi zuby tři žebra. Bylo mu řečeno: „Vstaň, sežer spousty masa.“

⁶ Potom jsem se podíval, a hle: jiné zvíře, podobné leopardu, na bocích mělo čtyři ptačí křídla; mělo čtyři hlavy a bylo mu dáno panování.

⁷ Poté jsem při těch nočních viděních pozoroval jedno vidění. Hle: čtvrté zvíře, hrůzné, děsivé a neskonale silné; mělo obrovské železné zuby: žralo, drtilo a zadupávalo, co zbývalo. Lišilo se od předešlých zvířat a mělo deset rohů.

6:25 Dal uvrhnout. Historik Josephus Flavius líčí tuto epizodu o jeden detail podrobněji. Podle něho úředníci, když viděli, že jim nevyšel cíl sprovdít Daniela ze světa, protestovali stížností, že lvi musel někdo předem nakrmit. Král dal tedy lvi před jejich zraky nakrmit masem a teprve pak je tam rozkázal naházet. Pro didaktický záměr autora knihy Daniel nebyla tato okolnost důležitá a nestála mu za zmínku; podstatné pro něho bylo zachycení principu, že proti Bohu Izraele (jehož v této generaci reprezentuje Daniel) nelze bojovat. Srv. *Pf 26:27; Ex 14:25–28; Ezd 6:6–12; Est 7:9* apod.

6:27 Výnos. Dariův dekret neimplikuje automaticky, že Darius konvertoval od svého pohanského polyteismu k víře v Daniela Boha, o nic více, než Cýrova proklamace, že Bůh mu dal pokyn poslat Židy domů (*Ezd 1:3–4, Iz 44:28, Iz 45:4*). Danielova věrnost navzdory ohrožení života přinesla Bohu slávu po celém Dariově království, tedy po celém známém světě.

6:29 Dobře. Opakovaný výskyt jednoho z hlavních témat první poloviny knihy (srv. *pozn. 1:1–6:28 a 3:30*).

Za kralování Dareiova ... Kyra. Lze též číst jako *Dareia, to jest za kralování Cýra*. Verši je možno rozumět dvěma způsoby: (1) Daniel prosperoval pod vládou Gubaru (viz *pozn. 2*) stejně jako pod vládou Cýra; anebo (2) Daniel prosperoval pod vládou Daria, čili pod vládou Cýra. Ve druhém případě jsou Darius Médský a Cýros Perský dvě jména jednoho a téhož panovníka (méně pravděpodobná možnost; viz *pozn. 2*).

7:1–28 Vize čtyř šelem. Danielův sen o čtyřech šelmách zachycuje historii střídání cizích království, které Izrael utiskovaly, až do doby, kdy jejich pozemská vláda byla dána svatým Nejvyššího.

7:1–12:13 Danielovy vize. V těchto kapitolách Daniel opouští historické vyprávění a zaznamenává své vize. Tyto vize navazují na předchozí šest kapitol dvěma hlavními tématy: (1) Hospodin, Bůh Izraele, je svrchovaný Pán nade všemi národy a (2) Daniel, nekompromisní Boží prorok, je spolehlivě důvěryhodný. Tyto kapitoly připravují exulanty na dlouhé čekání na plně znovuoobnovení Izraele, jakož i na zkoušky a utrpení pod nadvládou cizích mocností. Jsou také Božím lidu povzbuzením, aby se nevzdával naděje, že Boží království jednou přijde učinit všemu trápení konec. Daniel se dotýká čtyř hlavních témat: (1) čtyři šelmy (*7:1–28*), (2) beran a kozel (*8:1–27*), (3) „sedmdesát týdnů“ (*9:1–27*) a (4) budoucnost Božího lidu (*10:1–12:13*). Dostalo se mu také vizi o Mesiášově příchodu (*9:25–26*), některé však

nebyly určeny ke zveřejnění (*12:4 a pozn.; 9*).

7:3 Čtyři obrovská zvířata. Čtyři šelmy reprezentují čtyři království (*17 a 23*). Spojitost s Nabuchodonozorovou vizí sochy v kapitole 2 je zřejmá. Pro jejich identifikaci viz náčrt *Danielovy vize* na str. 485.

Moře. Není zřejmé, zda je míněno nějaké konkrétní moře (snad Středozemní?). Nicméně lze mít za to, že moře symbolizuje chaotický neklid, charakteristický pro hříšné národy, okupující Izrael. Viz interpretaci ve verši *17 a v Iz 17:12–13 a 57:20*.

7:4 Lvu s orlími křídly. Lev s orlími křídly symbolizuje Babylón (srv. *Jr 50:44, Ez 17:3*). Okřídlení lvi byli běžné babylónské artefakty, často umístované u vchodů významných veřejných budov.

Utržena. Snad odkaz na Nabuchodonozorovu proměnu a navrácení do lidské společnosti po sedmiletém ponižení nepříčetností (*4:31–34*).

7:5 Medvědu ... tři žebra. Médo-perské království je symbolizováno šelmou s nenasytnou žravostí. Vztyčená strana může reprezentovat nadřazenou pozici Persie. Tři žebra pravděpodobně znamenají vítězství Persie nad Lydií (546 př.Kr.), Babylónem (539 př.Kr.) a Egyptem (525 př.Kr.). Viz *poznámku 8:3*.

7:6 Leopardu ... čtyři ptačí křídla ... čtyři hlavy. Řecko je symbolizováno pardem, proslulým svou rychlostí. Alexandr Veliký (356–323 př.Kr.) dobyl Persii velmi rapidně. Střetl se s Peršany ve třech velkých bitvách: (1) bitvou u řeky Gránikos (334 př.Kr.) získal vstup do Malé Asie; (2) bitva u Issu (333 př.Kr.) mu umožnila okupovat Sýrii, Kenaán a Egypt; (3) v bitvě u Gaugamél porazil perskou armádu definitivně a otevřel si cestu do Indie. Viz též *8:5–8*. Krátce po jeho předčasné smrti (ve věku 32 let, zřejmě na malárii, kterou se nakazil v Egyptě) se říše, kterou vytvořil, rozpadla na čtyři části. Protože nezanechal dědice, kterému by připadla, rozebrali si ji jeho generálové: v Makedonii vládl Kassandros, v Thrákii a Malé Asii Lýsimachos, v Sýrii Seleukos a v Egyptě Ptolemaios, nikoli však v míru a pokoji, nýbrž v revnivosti a touze vládnout všemu jako Alexandr.

7:7 Čtvrté zvíře. Historie nás učí, že toto neidentifikované zvíře je Řím — impérium, které postupně asimilovalo různé části rozděleného řeckého království.

Deset rohů. Znamenají deset římských králů (viz v. *24*). Není zřejmé, zda následují po sobě nebo vládnou současně. Pro spekulativní domněnku, že mají znamenat druhou fázi čtvrtého království, „oživenou říši římskou“ posledních dnů, však jednoznačně přesvědčivý textový důkaz neexistuje.

⁸Zatímco jsem si prohlížel jeho rohy, hle, vyrostl mezi nimi další malý roh; tři z původních rohů byly před ním vytrženy a hle, na tom rohu byly oči jako oči lidské a ústa, jež říkala veliké věci!

⁹Jak jsem tak pozoroval: Byly postaveny trůny a usedl Stařec. Jeho šat byl bílý jako sníh; vlasy jeho hlavy čisté jako vlna. Jeho trůnem byly ohnivé plameny s koly ze žhavého ohně.

¹⁰Tekla ohnivá řeka vyvěrající před ním. Tisíce tisíců mu sloužily, desetitisíce desetitisíců stály před ním. Zasedl soudní dvůr, knihy byly otevřeny.

¹¹Díval jsem se; tehdy kvůli povyku, jež dělal ten roh říkající veliké věci, bylo zvíře, jak jsem pozoroval, zabito, jeho tělo bylo zničeno a vydáno ohnivému plameni.

¹²Ostatním zvířatům bylo odňato panování, ale pro život jim byla stanovena lhůta na určitý čas a určitou dobu.

¹³Pozoroval jsem, při těch nočních viděních: Hle, v nebeských oblacích přicházel jakoby Syn člověka. Šel až ke Starci a byl před něho uveden.

¹⁴Byla mu dána vláda, čest a království a všichni lidé, národy a jazyky mu sloužili. Jeho vláda je vláda věčná, která nepomine, a jeho království nebude zničeno.

¹⁵Můj duch byl nad tím zdrcen a mne, Daniela, ta vidění v mé hlavě znepokojila.

¹⁶Přistoupil jsem k jednomu z těch, kteří tam stáli, a požádal jsem ho, aby mi o tom všem pověděl pravdu. Odpověděl mi a sdělil mi výklad těch věcí:

¹⁷„Ta čtveřice obrovských zvířat jsou čtyři králové, kteří povstanou ze země.

¹⁸Ti, kdo obdrží království, jsou svatí Nejvyššího a království jim bude náležet na věky a od věčnosti do věčnosti.“

¹⁹Potom jsem žádal, abych poznal pravdu o tom čtvrtém zvířeti, jež se lišilo ode všech ostatních a bylo nanejvyšší hroznější, mělo železné zuby a bronzové drápy, jež žralo a drtilo a zadupávalo, co zbývalo;

²⁰a o těch deseti rozích, jež byly na jeho hlavě – a další roh vyrostl a ty tři původní upadly a onen roh měl oči a ústa, jež říkala veliké věci, a vypadal větší než ostatní rohy.

²¹Pozoroval jsem ten roh, jenž vedl válku se svatými a vítězil nad nimi

²²až do příchodu Starce, který vynesl rozsudek ve prospěch svatých Nejvyššího, a nadešel čas a svatým náleželo království.

7:8 Další malý roh. Deset rohů časově předchází „malému“, který vyvrátí tři z nich. Je to další fáze čtvrtého království. Mnozí mají za to, že malý roh symbolizuje vzestup Antikrista 2Te 2:3–4. Pokud je tomu tak, pak je toto první zmínka o Antikristu v Písmu.

Oči lidské a ústa. Metafora naznačuje, že roh reprezentuje spíše člověka než království.

7:9 Vyobrazení Božího trůnu koreluje s vizí proroka Ezechiele (Ez 1:15–28). Nebeský trůn je zobrazen s koly (podobně jako v památkách jiných národů z oné doby) — jako královský válečný vůz. Podobný motiv se skrývá za ohnivým sloupem, který vedl Izrael během Exodu (Ex 13:21–22).

Stařec. dosl. „Starý dnů“. Jediný výskyt v Bibli je v této kapitole (srv. 13, 22). Podobný výraz se objevuje v ugaritských textech k označení velkého Boha *El*. Zde je použit jako označení pro Boha, který zasedl k soudu, a implikuje, že je věčný a panuje od pradávna.

Šat ... vlasy. Ačkoliv se Bůh Danielovi zjevil v neskutečné slávě, přesto to bylo v podobě rozpoznatelné jako lidská.

7:10 **Knihy byly otevřeny.** Viz 12:1 (viz též Ex 32:32; Ž 149:9; Iz 4:3; 65:6; Mal 3:16; Lk 10:20; Zj 5:1–5; a Zj 20:12).

7:12 **Lhůta na určitý čas.** Určitá lhůta je ponechána předchozím královstvím, jejichž obyvatelé i se svými zvyklostmi byli absorbováni následujícími říšemi. V kontrastu s tím je vyjádřen důraz na totální zkázu čtvrtého království. Srv. pozn. 3.

7:13 Tento termín může znamenat jednoduše „člověk“. Hebrejský ekvivalent (*ben-adam* בן־אדם) tohoto aramejského výrazu (*šmajabar* שַׁמְיָאֵר בַּר־אָדָם) je v Da 8:17 použit pro Daniela, stejně jako pro jeho současníka Ezechiele v Ez 2:1, 3 a 6. Daniel je jedním z prvních (ne-li vůbec první), kdo používá toto spojení. Pozdější židovská mezizákonní apokalyptická literatura navazuje na tuto pasáž a vykresluje „syna člověka“ jako nadpřirozenou bytost, přinášející nebeskou moc na Zem. Daniel viděl *podobného Synu člověka*, tedy někoho srovnatelného s člověkem, a přesto výrazně odlišného (14). V evangeliích je výraz „Syn člověka“ používán ve vztahu ke Kristu (69 výskytů v synoptických evangeliích a 12 v Janově). Ježíš sám sebe nejčastěji označoval právě tímto titulem.

V nebeských oblacích. Jinde ve SZ je to jedině Hospodin, o němž je řečeno, že se objevuje na oblacích (Ž 104:3; Iz 19:1). Podobný Synu člověka pochází z nebes, sestupuje z Božího rozhodnutí; je totožný se skálou, vytrženou z hory, avšak nikoliv lidskou rukou (2:45; viz pozn. 14).

7:14 **Byla mu dána vláda.** Bůh mu světuje „místodržitelství“ nade všemi národy. Tím je naplněna role skály, vytržené z hory (2:44–45). **Všichni lidé, národy a jazyky.** „Syn člověka“, kterého Daniel viděl, je veliký syn Davidův, Mesiáš. Izaiáš také líčí jeho království jako nikdy nekončící (Iz 9:7). Ježíš toto mesiánské spojení potvrzuje narážkou na právě tuto pasáž. Z toho důvodu byl náboženskými vůdci své doby nařčen z rouhání (Mt 26:64–65; Mk 14:62–64). Kdo slouží jemu, slouží Bohu.

7:15 **Zdrcen.** Daniel byl zdrcen tím, co viděl (28), přesto se dožaduje vysvětlení nesrozumitelných jevů (16, 19). Je to od něho projev odvahy: touhy znát pravdu navzdory tušení, že odhalená záhada bude ještě děsivější (21). ☞ Milovat pravdu, ať je jakákoliv; hledat ji, ať je kdekoliv, je známka vysokého stupně zralosti. ☞ Zavírat před ní oči jen proto, že je nepřijemná, je dětinské, nedospělé, a v důsledku vede k paralyzující neschopnosti se na těžké časy připravit.

7:18 **Svatí.** Viz 21–22, 25 a 27. Nebudou to andělé, nýbrž věrní věřící, komu bude svěženo království (srv. 1Kor 6:1–11; 2Tm 2:12; Zj 22:5). **Nejvyššího.** Mezi „Synem člověka“ coby Králem (13–14) a „svatými Nejvyššího“ coby těmi, kdo budou mít podíl na jeho království, je úzká spojitost (22, 27).

Do věčnosti. Viz 6:27; 7:14 a jeho pozn..

7:21 **Vedl válku se svatými a vítězil nad nimi.** Než se Boží věrní ujmou věčné vlády nad světem (18, 27 Mt 5:5), budou vystaveni pronásledování, které prověří jejich víru (Zj 13:7–10; Zj 14:12).

7:22 **Starce.** Přestože malý roh (8) bude mít nějaký čas k rouhání (25) a pronásledování svatých (21), nakonec podlehne Božímu soudu (Za 14:1–4; Zj 19:2).

Království. Boží zásahy do historie směřují k tomu, co NZ nazývá „královstvím Božím“ (viz čl. *Království Boží Mt 4*).

²³ On řekl: „To čtvrté zvíře bude čtvrtým královstvím na zemi, bude se lišit ode všech království. Pozře celou zemi, zadupe ji a rozdrtí.

²⁴ A těch deset rohů: z toho království povstane deset králů a další povstane po nich; bude se lišit od těch předešlých a tři krále porazí;

²⁵ bude pronášet slova proti Nejvyššímu a svatě Nejvyššího podrobí zkoušce. Bude mít v úmyslu změnit časy i právo a svatí mu budou vydáni do rukou na jednu dobu a na doby a na polovinu doby.

²⁶ Ale soudní dvůr bude zasedat a jemu bude odňato panování, bude zničeno a obráceno vniveč až do konce.

²⁷ A království i vláda i velikost království, která jsou všude pod nebem budou dány lidu svatých Nejvyššího. Jeho vláda je vláda věčná a všechny říše mu budou sloužit a budou ho poslouchat.“

²⁸ Zde končí vyprávění. Já, Daniel, jsem byl velice rozrušený ze svých myšlenek, mé vzezření se změnilo a ty věci jsem uchoval v srdci.

8 Ve třetím roce krále Baltazara – po onom vidění, jež se mi ukázalo na počátku – se mně, Danielovi, ukázalo vidění.

² Pozoroval jsem to vidění, a zatímco jsem pozoroval, ocitl jsem se v Susách, v pevnosti, která je v elamském kraji; a když jsem pozoroval to vidění, byl jsem u Ulajské brány.

³ Pozdvihl jsem oči a díval se. Hle: před branou stál beran. Měl dva rohy; oba rohy byly vysoké, ale jeden byl vyšší než ten druhý, a ten vyšší narostl později.

⁴ Viděl jsem berana, jak trká rohem na západ, na sever a na jih. Žádné zvíře mu nemohlo vzdorovat, nic mu nemohlo uniknout. Dělal, co se mu zlíbilo, a vzmohl se.

⁵ Hle, rozeznával jsem toto: od západu přišel kozel, předtím proběhl celou zemi, ale ani se nedotkl půdy, a ten kozel měl mezi očima velkolepý roh.

⁶ Přiblížil se k beranovi se dvěma rohy, jehož jsem viděl stát před branou, a vrhl se na něj v záru své síly.

⁷ Viděl jsem, jak dorazil k beranovi a napadl ho: měl na něho vztek a udeřil na berana a zlomil mu oba rohy, aniž měl beran sílu mu vzdorovat; srazil ho k zemi a pošlapal; nebyl tam nikdo, kdo by berana zachránil.

⁸ Kozel se velice vzmohl, ale když byl v plné síle, velký roh se ulomil a místo něho se vztyčily čtyři "velkolepé" vstříc čtyřem větrům nebe.

7:25 Na jednu dobu a na doby a na polovinu doby. Slovo pro „čas“ (*idan* יָדָן) je stejné jako v 4:13 a 4:20, kde může znamenat jeden rok (viz pozn. 4:13 a Zj 12:14). Nejjistější zřejmě bude považovat toto časové určení za dobu, kterou Boží intervence zkrátí ve prospěch svého lidu (Mt 24:22).

7:26 Soudní dvůr. Nebeský soud (viz 10). Nebesa jsou stvořené místo, Boží soudní síň, nikoliv Boží „bydliště“ (1Kr 8:27).

7:27 Lidu svatých. Viz pozn. 18.

7:28 Rozrušený. Myšlenky o Izraeli, který nepřestal hřešit ani v zajetí a vykoledoval si tak sedminásobný trest pod vládou cizích království (srv. pozn. 9:11), Daniela deptaly (8:27), přestože věděl, že ultimátní závěr dějin vyústí ve vítěznou vládu Božích věrných (srv. pozn. 18).

V srdci. Daniel zmiňuje tento detail, aby zdůraznil, že si nelibuje v takové představě apokalyptických vizí. Ani s autoritou nad pohany u Babylonského i Perského královského dvora nemohl být osočen ze zrady věrnosti Božím lidu. O budoucích událostech hovořil zkroušeně a s lítostí. Nemnul si ruce nad ztrestanými nevěrnými ani nad zahynuvšími nepřáteli. Tímto postojem srdce je příkladem všem.

8:1–12:23 Daniel se v posledních 5 kapitolách vrací k hebrejštině. Text 2:4–7:28 je v aramejštině (viz pozn. 2:4).

8:1 Ve třetím roce krále Baltazara. Viz pozn. 5:1. Není jednoznačně jisté, zda Balsazarova spoluvláda s Nabonidem začala zároveň s Nabonidovým nástupem (556 př.Kr.) nebo o něco později. Ať tak či onak, události páté a osmé kapitoly je nutno chronologicky umístit mezi události kapitol 4 a 5.

Ukázalo se vidění. Daniel zakouší podobnou „cestovní“ vizi jako prorok Ezechiel (Ez 3:12–15).

8:2 V Susách. V Danielově době bylo Susan hlavním městem území jménem Elam, asi 370km východně od Babylóna. Není zřejmé, zda tehdy byla tato země nezávislá nebo spojena s Babylónem či Médeou. Později se však stal diplomatickým a administrativním hlavním městem

Perského impéria (srv. Est 1:2; Neh 1:1).

8:3 Dva rohy. Verš 20 identifikuje berana se dvěma rohy jako krále Médského a Perského království.

Vyšší. Symbolismus pomáhá objasnit Médo-Perská historie. Médové se stali mocnými a nezávislými na Asýrii po r. 631 př.Kr. Peršané začali jako nevýznamná část médského království, ale chopili se nadvlády, když si Cýr (559–530 př.Kr.) z Anšanu (v Elamu) podmanil Médeu. Tehdy připojil ke svým titulům i „Král Médů“. Proto oba rohy jsou vysoké, ale vyšší reprezentuje mocnější Persii, a vyrostl později, protože Persie se dostala k moci později než Médea.

8:4 Trká ... na západ, na sever a na jih. Cýr nejprve dobyl Malou Asii, poté severní i jižní Mezopotámii. Panovníci, následující po něm, rozšířili Médo-Perskou vládu daleko na Východ.

Vzmohl se. Perské impérium se stalo rozlehlejším a mocnějším než kterákoliv předchozí říše v dějinách Blízkého Východu.

8:5 Kozel. Verš 21 identifikuje kozla jako Řecko a roh mezi očima jako jeho prvního krále. Symbolismus výstižně zachycuje rozmach Řeckého impéria pod vedením Alexandra Velikého (356–323 př.Kr.).

Ani se nedotkl půdy. Obraz postihuje rychlost, s jakou Alexandr dobýval cílová území (viz pozn. 7:6). Mocnou Persii (viz pozn.4) dokázal dobýt během pouhých tří let.

8:8 Se velice vzmohl. Alexandrovo impérium brzy překonalo perskou říši i rozlohou. V roce 327 př.Kr. pokrývalo území dnešního Afghánistánu a později sahalo až do údolí Indus.

Roh se ulomil. Když Alexandrova armáda odmítla pokračovat dále na východ, vrátil se do Babylóna, kde zemřel ve věku třiatřiceti let.

Místo něho se vztyčily čtyři "velkolepé" vstříc čtyřem větrům nebe. Verš 22 napovídá, že tyto rohy symbolizují čtyři království, na které se rozdělil Alexandrova říše. Historické záznamy dokládají, že po určité době vnitřních tahanic se čtyři Alexandrovi generálové podělili o bývalé řecké impérium. Viz pozn. 7:6.

⁹ Z jednoho z nich, z malého, vzešel roh, který však velice rostl směrem na jih a na východ a k Nádherné zemi.

¹⁰ Rostl až k nebeským vojskům, svrhl na zem vojska a hvězdy a pošlapal je.

¹¹ Vvyšoval se dokonce proti Knížeti vojska, zrušil ustavičnou oběť a zničil základy jeho svatyně

¹² i vojsko; na oběť postavil nepravost a pravdu povalil k zemi; činil se a dařilo se mu.

¹³ Slyšel jsem jednoho svatého, jenž mluvil, a jiný svatý řekl tomu, jenž mluvil: „Jak dlouho ještě to vidění: ustavičná oběť, pustošící nepravost, pošlapaná svatyně a pošlapaný voj?“

¹⁴ On mu řekl: „Ještě dva tisíce tři sta večerů a jiter, pak bude svatyně vyžádána nazpět.“

¹⁵ Když jsem já, Daniel, pozoroval to vidění, snažil jsem se je pochopit. Hle, stanul přede mnou kdosi, kdo vypadal jako člověk.

¹⁶ Slyšel jsem jakýsi lidský hlas nad Ulajem, jenž volal: „Gabrieli, vylož mu ono vidění!“

¹⁷ Zamířil k místu, kde jsem stál, a jak se blížil, zmocnil se mě děs a padl jsem tváří k zemi. Řekl mi: „Lidský synu, rozuměj: to vidění zjevuje dobu Konce.“

¹⁸ Ještě když mluvil, padl jsem ve mdlobách tváří k zemi. Dotkl se mě a zdvihl mě.

¹⁹ Řekl: „Hle, dám ti poznat, co kvůli předurčenému Konci na konci Hněvu.

²⁰ Beran, jehož jsi viděl, jeho dva rohy, to jsou králové Médů a Peršanů.

²¹ Huňatý kozel je král Javana, velký roh, který je mezi jeho očima, je první král.

²² Zlomený roh, a čtyři rohy, které vyrostly namísto něho, jsou čtyři království, jež vzešla z jeho národa, ta však nebudou mít jeho sílu.

²³ A v závěru jejich vlády, až se naplní jejich hříchy, povstane král zpupné tváře, jenž dokáže prohlédat hádanky.

²⁴ Jeho moc poroste v síle – ne však jeho vlastní mocí –, on zosnuje neslýchané věci, bude mít zdar v tom, co podnikne. Zničí mocné i lid svatých.

²⁵ A pro jeho obratnost se jeho rukám vydaří zrada. Bude se ve svém srdci vvyšovat, přepadne a zničí velké množství. Postaví se proti Knížeti knížat, ale bude – bez zásahu ruky – rozdrčen.

8:9 Z malého, vzešel roh. Verš 23 naznačuje, že roh symbolizuje zlého krále, který povstane z jednoho ze čtyř řeckých království po delším čase („koncem jejich kralování“). Líčení skutků tohoto krále (vv. 9–14, 23–25) identifikuje jako Antiocha IV. Epifana z dynastie Seleukovců, vládnoucího mezi 175 a 164 př.Kr. Nezaměnit s malým rohem ze 7:8, který povstane až za římského období, po řeckém.

K Nádherné zemi. (Slavné, Ctnostné, Ozdobné) — rozumí se (implicitně) Zemi Zaslíbené. Antiochos IV. Epifanés ve snaze helenizovat svá území zakázal židovské náboženství včetně chrámových obřadů, čtení Tóry, zachovávaní Sabatu i obřizky; Židé byli dokonce nuceni účastnit se helénských modloslužeb. K aktivnímu odporu se odhodlali po hrdinském činu starého kněze Matatiáše, který neuposlechl rozkaz obětovat modle a namísto toho zabil královského úředníka i Žida, ochotného oběť vykonat. (☞) To nám mj. připomíná, že pronásledování bezbožnou vládou si lidé vykoledují ani ne tak tím, co by dělali, jako spíše tím, co udělat odmítnou.) Tím odstartoval vzpouru Makabejských, vylíčenou v deuterokanonické knize 2 Makabejská a v jejím románovém zpracování Howarda Fasta *Moji stateční bratři*. Svátek Chanuka Židé dodnes slaví na památku vítězství tohoto povstání, je muž se roku 164 př.Kr. skutečně podařilo osvobodit Jeruzalém ode všech helenizátorů a znovu posvětit chrám.

8:10 Svrhl. Symbolické zachycení krutého pronásledování Božího lidu za Antiocha IV. Epifana. Viz pozn. 8:9 a Úvod: Záměr a zvláštnosti. Srv. 11:21–35; 1Mak 1:10–64.

Hvězdy. Hvězdy symbolizují Boží lid (srv. 12:3; Jr 33:22; Gn 15:5) a/nebo nebeskou armádu andělů (Iz 14:13; viz též 2Mak 9:10). Antiochovy mince ho zobrazují s hvězdou nad hlavou. Útok na lid Boží znamená útok proti nebi.

8:11 Knížeti. Zde označení pro Boha, Pána zástupů (hebr. „armád“ (צבא); srv. Iz 6:3). Ve verši 25 je formulace „kníže knížat“. Antiochos IV. si osvojil přídomek Epifanés („Bůh zjevený“) a považoval sám sebe za manifestaci Dia, hlavního boha řeckého panteonu.

Zrušil. Viz (vv. 12–13; 11:31 a pozn. 8:9)

Svatyně. Antiochos IV. nejen vstoupil do Nejsvětější Svatyně jeruzalémského chrámu a vydrancoval z ní zlaté a stříbrné nádoby, ale dokonce na Hospodinově oltáři na chrámovém nádvoří vztyčil oltář Diův a obětoval na něm prase (viz pozn. 11:31 a Mk 13:14).

8:12 Na oběť postavil nepravost a pravdu povalil k zemi. Boží

lid je vydán v moc rohu, který začal jako malý (v. 9), tedy Antiocha IV. Zákaz chrámové bohoslužby lze od bezbožného vladaře očekávat. **Dařilo se mu.** Úspěch rohu, který začal jako malý (v. 9, Antiocha IV.) obnášel i zničení kopií hebrejských Pisem (1Mak 1:56–57).

8:14 2300 večerů a jiter. Fráze „večerů a jiter“ (hebr. *erev boker* עֶרֶב בּוֹקֵר) se v celém SZ objevuje pouze zde a ve verši 26. Lze ji chápat jako odkaz na večerní a ranní oběti (srv. Ex 29:38–42); v takovém případě by to znamenalo dobu 1150 dní. Jiné pohledy považují frázi za prosté označení 2300 dní. Vzhledem k tomu, že počátek pronásledování Antiochem IV. lze spojit s jakýmkoliv počtem incidentů již od 171 př.Kr., je těžké jednoznačně rozhodnout, ke kterému chápání fráze se přiklonit. Číslo 23 může symbolizovat pevně stanovené období, podobně jak je tomu v mimobiblické apokalyptické literatuře.

Bude svatyně vyžádána nazpět. Chrám byl vyčištěn a znovu zasvěcen pod vedením Judy Makabejského 25. prosince 165 př.Kr. (viz pozn. 11:34; srv. Za 9:13–17).

8:16 Gabrieli. Tento anděl je v Písmu zmíněn jménem čtyřikrát (9:21; Lk 1:19, 26). Jméno znamená „Bůh je moje síla“.

8:17 Lidský synu. Viz pozn. 7:13. „Silný Boží“ (viz pozn. 16) promlouvá ke vznešenému smrtelníkovi.

Dobu Konce. Viz též v. 19. Vazba nemusí nutně znamenat úplný závěr historie; Ve verších 11:27 a 11:35 je podobné spojení umístěno v kontextu, který pravděpodobně odkazuje ke konci pronásledování pod Antiochem IV.

8:19 Hněvu. „Čas hněvu“ může znamenat období Božího hněvu, namířeného proti Izraeli, vykonaného nadvládou Babylóňanů, Peršanů a Řeků.

8:20 Beran. Viz pozn. 3 a 4.

8:21 Kozel. Viz pozn. 5 a 8.

8:22 Čtyři. Viz pozn. 8.

8:23–25 Viz pozn. 9, 10, 11, 12 a 14. Někteří vykladači spatřují v popisu rohu v této kapitole (v. 8) obraz Antikrista v podobě Antiocha IV. coby typu mocného oponenta Božího lidu v budoucnosti.

8:25 Velké množství. Tj. věrné Židy.

Proti Knížeti knížat. Odkaz na Boha.

Bude – bez zásahu ruky – rozdrčen. Antiochos IV. nebyl zavražděn ani nepadl v bitvě. Jeho smrt v roce 164 př.Kr. nastala jako dů-

²⁶ Je pravdivé to vidění večerů a jiter, jež bylo vyprávěno, ty však o tom vidění pomlč, neboť musí uplynout mnoho dní.“

²⁷ Tu na mne, Daniela, přišly mdloby a byl jsem několik dní nemocen. Potom jsem vstal, abych konal svůj úřad u krále, a o tom vidění jsem mlčel a nadále jsem je nechápal.

9 V prvním roce Artaxerxova syna Dareia z rodu Médů, který vládl nad chaldejským královstvím, ² v prvním roce jeho vlády, jsem já, Daniel, zkoumal Písma kvůli výpočtu roků – tak jak jej Jahve zjevil proroku Jeremiášovi –, které se mají naplnit jeruzalémským troskám, totiž sedmdesát let.

³ Obrátil jsem svou tvář k Pánu Bohu a snažně ho žádal o lhůtu k modlitbě a k úpěnlivým prosbám v postu, pytlovině a prachu.

⁴ Úpěnlivě jsem prosil Jahva, svého Boha, a vyznával se: „Ach, můj Pane, veliký a strašlivý Bože, jenž zachováš smlouvu a milost těm, kdo tě milují a dodržují tvá přikázání.

⁵ Zhřešili jsme, spáchali jsme nepravost, dopustili jsme se zlého, zradili jsme a odvrátili jsme se od tvých přikázání a rozhodnutí.

⁶ Nenaslouchali jsme tvým služebníkům prorokům, kteří mluvili tvým jménem k našim králům, k našim knížatům, k našim otcům, ke všemu lidu země.

⁷ Tobě, Pane, spravedlnost, nám dnes hanbu do tváře, nám, mužům z Judy, obyvatelům Jeruzaléma, celému Izraeli, blízkým i dalekým ve všech zemích, kam jsi nás zahnal kvůli nevěřám, jichž jsme se vůči tobě dopustili.

⁸ Jahve, nám hanbu do tváře, našim králům, našim knížatům, našim otcům, protože jsme proti tobě zhřešili.

⁹ Pánu, našemu Bohu, milosrdenství a odpouštění, neboť jsme ho zradili

¹⁰ a nenaslouchali jsme hlasu Jahva, svého Boha, tak abychom kráčeli podle zákonů, jež nám dal prostřednictvím svých služebníků proroků.

¹¹ Celý Izrael přestoupil tvůj zákon, zběhl a nenaslouchal tvému hlasu, a vylily se na nás zlořečení a kletba zapsané v zákoně Božího služebníka Mojžíše – neboť jsme proti němu zhřešili.

¹² A on uskutečnil slova, která vyřkl proti nám a proti knížatům, jež nám vládla, že přivodí na nás tak velkou pohromu, že pod nebem nebude žádná větší než v Jeruzalémě.

¹³ Jak je napsáno v Mojžíšově zákoně, přišla na nás veškerá tato pohroma, ale my jsme nerozjasnili tvář Jahva, svého Boha, tím, že bychom upustili od svých nepravostí a naučili se znát tvou pravdu.

¹⁴ Jahve bděl nad tou pohromou, přivodil ji na nás. Neboť spravedlivý je Jahve, náš Bůh, ve všech dílech, jež vykonal, ale my jsme jeho hlasu nenaslouchali.

¹⁵ A nyní, Pane, náš Bože, jenž jsi svou mocnou rukou vyvedl svůj lid z egyptské země – a tvůj věhlas z toho přetrvává dodnes –, zhřešili jsme, spáchali jsme zlo.

sledek nervové choroby. Záznamy jeho smrti jsou v **1Mak 6:1–16** a **2Mak 9:1–28**.

8:26 Ty však o tom vidění pomlč. Pečeť byla používána k jednomu ze dvou účelů: (1) Budto jako certifikát autentičnosti („Toto je opravdu královo nařízení!“) anebo (2) k zabezpečení důvěrného dokumentu. Tento druhý význam nejlépe odpovídá kontextu (srv. **pozn. 6:18** a **12:4**).

Musí uplynout mnoho dní. Dobyvačné tažení Alexandra Velikého (333–323 př.Kr.) začalo téměř dvě století po Danielových vizích (cca. 500 př.Kr.); Antiochos IV. vládl století a půl po Alexandrovi (171–164 př.Kr.); Mesiáš přišel více než půl tisíciletí po Danielovi.

9:1 Artaxerxova. Nezaměnit s králem z **Est 1:1**. Hebrejská odvozenina (אֲרַתְשֵׁרֶשׁ) původního perského Xerxes (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎺𐎠𐎢𐎽𐎢𐏁 „král všech mužů“ nebo „hrdina mezi králi“). Mohl to být královský titul, a ne vlastní jméno.

Dareia. Viz **pozn. 6:1** a **6:2**. První rok Dariovy vlády byl 539 př. Kr.

9:2 Jeremiášovi. Viz **Jr 25:11** a **Jr 29:10**. Sedmdesát let lze považovat buďto za zaokrouhlený věk jednoho lidského života, anebo za přesné časové určení. Někteří toto období datují od 586 př.Kr. (zničení jeruzalémského chrámu Nabuchodonozorem) do 515 př.Kr., kdy byl dokončena rekonstrukce chrámu Zorobábelem (srv. **pozn. 26**). Jiní považují za začátek 70 let první rok Danielova zajetí (604 př.Kr., srv. **pozn. 1:1**). Není pochyb, že Daniel byl obeznán s Izaiášovým proctvím o propuštění Izraele z otroctví pohanským vládařem jménem Cýr (**Iz 44:28**; **Iz 45:1–13**). Viz čl. *Cýros je můj pastýř* u **Iz 44**. Daniel

považuje Cýrovo propuštění za rok naplnění Jeremiášova proctví, podobně jako autor knih Paralipomenon (**2Pa 36:22**). ☞ V literatuře starého Blízkého Východu bylo 70 let standardní dobou trestu božstva nad neposlušným lidem. Tento čas mohl být prodloužen nebo zkrácen podle reakce lidí (viz **Jr 18:7–10**; viz též **Úvod k prorockým knihám**). Proto určitá flexibilita v aplikaci číslice 70 různými biblickými autory není překvapivá.

9:3 K modlitbě. Daniel byl zděšen, protože věděl, že Izrael byl 70 let v zajetí za trest pro své hříchy, ale ani po 70 letech se od svých hříchů neodvrátil. Srv. **pozn. 11**.

9:4–19 Danielova modlitba vyrůstá z chápání vztahu s Bohem jako smluvního (požehnání za poslušnost a prokletí za neposlušnost; viz zejména **vv. 5, 7, 11–12**; **Lv 26:14–45**; **Dt 28:15–68**; **Dt 30:1–5**). Podobnou modlitbu předkládá Boží lid v **Neh 9:6–38**. Modlitbu tvoří čtyři části: (1) uctívání (**v. 4**); (2) doznání hříchů (**vv. 5–11a**); (3) uznání Boží spravedlnosti a zasluženosti trestu (**vv. 11b–14**) a (4) prosba o Boží slitování, opěná o Jeho jméno, království a vůli (**vv. 15–19**). Modlitba stojí na Božích zaslíbeních (**v. 2**), je pronesena zkroutěným duchem (**v. 3**) a ukazuje tak vzor náležitých prvků účinné modlitby.

9:11 Mojžíše. Danielovi bylo jasné, že když si Izrael nevzal ponaučení ze sedmdesátiletého otroctví, čeká ho sedminásobný trest, jak píše Mojžíš (**Lv 26:18, 21, 24, 28**). Národ bude sloužit cizincům 490 dalších let. Historie nás učí, že tato lhůta byla Boží milostí o něco zkrácena (srv. **Jr 18:8**).

¹⁶ Pane, při vši své spravedlnosti odvrát svůj hněv a svou rozlícenost od Jeruzaléma, svého města, od své svaté hory, neboť kvůli našim hříchům a provinění našich otců jsou Jeruzalém a tvůj lid v potupě u všech, kdo nás obklopují.

¹⁷ A nyní, slyš, náš Bože, modlitbu svého služebníka a jeho úpěnlivé prosby. Kéž kvůli tobě samému ozáří tvá tvář tvou zpustošenou svatyni, Pane!

¹⁸ Nakloň svůj sluch, můj Bože, a slyš! Otevři oči a viz naše zpustošení a město, nad nímž se vyzývá tvé jméno. Nevyléváme před tebou své úpěnlivé prosby pro své spravedlivé skutky, nýbrž pro tvé veliké milosrdenství.

¹⁹ Pane, slyš! Pane, odpusť! Pane, bdí a jednej! Neotálej – kvůli sobě samému, můj Bože, neboť tvé jméno je vzýváno nad tvým městem a tvým lidem!“

²⁰ Ještě jsem mluvil pronášeje svou modlitbu, vyznávaje své hříchy a hříchy svého lidu Izraele a vylévaje před Jahvem, svým Bohem svou úpěnlivou prosbu za svatou horu svého Boha;

²¹ ještě jsem v modlitbě mluvil, když Gabriel, ona bytost, kterou jsem viděl ve vidění na začátku, se na mne přímo v letu snesl v hodinu večerní nekrvavé oběti.

²² Přišel, promluvil ke mně a řekl mi: „Danieli, jsem tady: vyšel jsem a přišel tě poučit, abys chápal.

²³ Hned, jak jsi začal své úpěnlivé prosby, bylo vyřčeno slovo a já jsem ti je přišel zvěstovat. Jsi muž oblíbený. Pronikni to slovo, porozuměj vidění:

²⁴ Je stanoveno sedmdesát týdnů pro tvůj lid a tvé svaté město, aby se skoncovalo s přestupky, aby se zapečetily hříchy, aby se odčinila nepravost, aby se zavedla věčná spravedlnost, aby se zpečetilo vidění a prorocství, aby se pomazal svatý svatých.

²⁵ Seznam se s nimi a pochop je: Od okamžiku, kdy vyšlo ono slovo: ‘At dojde k návratu a je opět vystavěn Jeruzalém’, až po knížete mesiáše, sedm týdnů a šedesát dva týdny, jsou obnoveny a opět vystavěny náměstí a hradby, ale v časech úzkosti.

²⁶ A po těch šedesáti dvou týdnech je mesiáš potlačen a není pro něho... Město a svatyni zničí kníže, který přijde. Ten skončí pohromou a až do konce potrvá válka a zkáza, o níž bylo rozhodnuto.

²⁷ A on utvrdí smlouvu s velkým množstvím po čas jednoho týdne; a po čas poloviny týdne skoncuje s obětí i nekrvavou obětí a na křídle Chrámu bude ohavnost zpustošení až do konce, až do lhůty vyhrazené ničiteli.“

10 Ve třetím roce perského krále Kyra bylo Danielovi zvanému Baltazar zjeveno slovo: spolehlivé slovo; velký boj. Pronikl to slovo, ve vidění mu bylo dáno, aby mu porozuměl.

9:21 Gabriel. Viz pozn. 8:16.

9:25–27 Sedmdesát „týdnů“ let je rozděleno do tří menších celků o délce: 49 let („sedm týdnů“, v. 25); 434 let („šedesát dva týdny“, v. 25, 26) a 7 let („jednoho týdne“, v. 27). Vykладаči se rozcházejí v otázce, zda tyto části tvoří navazující sekvenci, nebo zda jsou odděleny nějakými časovými intervaly. Pokusy srovnat chronologii příliš přesně selhávají, protože počty let byly zamýšleny jako zaokrouhlená čísla, reprezentující období. Přestože Danielovy kalkulace nemohou být brány jako precizní, základní vzorec je zřetelný bez nebezpečí spekulací: Po pokynu obnovit Jeruzalém (v. 25) následuje „sedm týdnů“, tedy 49 let, během nichž byla rekonstrukce Jeruzaléma dokončena (viz knihy Ezdráš a Nehemáš). Poté následovalo „šedesát dva týdnů“, tedy 434 let (v. 25), během nichž bude zabit Mesiáš (v. 26; viz jeho pozn. 26). Poslední „jeden týden“ (v. 27) bude naplněn v blízkosti doby Kristovy pozemské služby. Pokud by zkáza verše 27 měla znamenat destrukci chrámu Římany v roce 70 po Kr., pak součet „týdnů“ nevyčází bez mezer mezi nimi. To by se dalo přičíst Boží milosti, která původní lhůtu zkrátila (viz pozn. 11).

9:26 Je mesiáš potlačen ... svatyni zničí. Podle tohoto proroctví bude Mesiáš zabit před zničením jeruzalémského chrámu. Druhý chrám, který po návratu z babylónského zajetí obnovil Zorobábel (Ezd 5:2; Ezd 6:15; Za 1:12; 4:9) a který v roce 20 př. Kr. ještě rozšířil Herodes ve snaze zavděčit se Židům, byl srovnán se zemí Římany v roce 70 po Kr. a od té doby nebyl nikdy obnoven. Na jeho místě dnes stojí mešita; není žádá naděje, že by mohl být znovu zbudován, aby před jeho dalším zničením mohl být zabit Mesiáš. Příchod Mesiáše musíme hledat mezi 20 př.Kr. a 70 po Kr.

Kníže, který přijde. Narážka budto na řeckého Antiocha IV. Epifana jakožto předchůdce římského generála Tita (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti.), anebo přímo na Tita a jeho amrádu, která zničila Jeruzalém

v roce 70 po Kr.

9:27 Smlouvu. Nevyjádřený podmět „on“ je nejpravděpodobněji Mesiáš. Názor, že je zde řeč dohodě mezi Antikristem a židovským národem, shromážděným v Zemi v době „velkého pronásledování“, je sice populární, leč výrazně méně pravděpodobný.

Skoncuje s obětí i nekrvavou obětí. Možná ukončení sz obětního systému Kristovou zástupnou obětí jednou provždy a pro všechny (viz Iz 53:10; Ř 12:1). Je však také možné, že se zde mluví o znesvěcení chrámu Antiochem IV. Epifanem nebo Titem (viz pozn. 26.) Někteří zastávají méně pravděpodobný pohled, že je řeč o Antikristově zákazu náboženských praktik obecně shromážděnému Izraeli po třech a půl letech (Zj 11:2; 12:6, 14) „velkého pronásledování“.

Ohavnost zpustošení. Patrně zkáza chrámu Antiochem IV. nebo Titem (viz pozn. 26 a Úvod: Záměr a zvláštnosti). Podobné fráze se vyskytují v 8:13; 11:31 a 12:11 (viz poznámky k nim), stejně jako v 1Mak 1:54. Da 8:3 a 1Mak 1:54 odkazují k Antiochovi IV. Daniel používá stejný jazyk k popisu toho, kdo znesvětil chrám v blízkosti doby Mesiášovy. Ježíš na tuto ohavnost naráží v Mt 24:15 a Mk 13:14. **10:1–12:13 Vize budoucnosti Božího lidu.** Zde prorok obrací pozornost k závěrečné, delší vizi, zaměřené na vládu Antiocha IV. Epifana (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti) i na dobu po něm. Tento materiál se dělí na 4 hlavní části: (1) andělova zvěst Danielovi (10:1–11:1), (2) události od Daniela po Antiocha IV. Epifana (11:2–20), (3) vláda Antiocha IV. Epifana (11:21–12:3) a (4) závěrečné poselství k Danielovi (12:4–13).

10:1 Ve třetím roce perského krále Kyra. V roce 537 př. Kr. Viz pozn. 1:21; 5:30; 6:2 a 9:1. Tou dobou byli někteří Izraelité zpátky v Zemi, kde budovali chrám (Ezd 1:1–4; 3:8), avšak rekonstrukci budou nuceni brzy pozastavit (4:24).

²V těch dobách jsem já, Daniel, konal třítýdenní pokání:

³nejedl jsem žádný chutný pokrm; maso ani víno se nepřiblížilo k mým ústům a až do konce těch tří týdnů jsem se ničím nepomazal.

⁴Když jsem dvacátého čtvrtého dne prvního měsíce byl na břehu velké řeky Tigridu,

⁵pozvedl jsem oči a díval se. Hle: Muž oděný plátnem, bedra měl opásaná ryzím zlatem,

⁶jeho tělo vypadalo jako chryzolit, jeho tvář vyhlížela jako blesk, jeho oči byly jako ohnivé svítilny, jeho paže a nohy jako třpyt leštěného bronzu, zvuk jeho slov jako hučení davu.

⁷Jen já, Daniel, jsem pozoroval to zjevení; mužové, kteří byli se mnou, to vidění neviděli, ale roztráslí se hrůzou, prchli a ukryli se.

⁸Zůstal jsem sám a pozoroval to velké vidění; neměl jsem sílu, tvář se mi změnila, byla znetvořená, síla mě opustila.

⁹Slyšel jsem zvuk jeho slov a při zvuku jeho slov na mne přišly mdloby a padl jsem tváří k zemi.

¹⁰Hle: dotkla se mě jakási ruka, takže se mi roztrásla kolena a dlaně rukou.

¹¹Řekl mi: „Danieli, vzácný muži, porozuměj slovům, která ti řeknu; vstaň, jsem zde, jsem poslán k tobě.“ Ta slova řekl a já jsem opět vstal; trásl jsem se.

¹²Řekl mi: „Nic se neboj, Danieli, neboť od prvního dne, kdy ses rozhodl umrtvovat se před svým Bohem, abys porozuměl, byla tvá slova vyslyšena a já jsem přišel kvůli tvým slovům.“

¹³Kníže perského království mi vzdoroval po jednadvacet dní, ale přišel mi na pomoc Michael, jeden z prvních knížat. Opustil jsem ho, když čelil perským králům,

¹⁴a přišel jsem, abych tě poučil, co se přihodí tvému lidu na konci dní. Neboť, hle, nové vidění o těch dnech.“

¹⁵Když mi to řekl, poklonil jsem se k zemi a nic jsem neřikal;

¹⁶a hle: kdosi, kdo se podobal lidskému synu, se dotkl mých rtů. Otevřel jsem ústa, abych promluvil, a tomu, jenž stál přede mnou, jsem řekl: „Můj Pane, při tomto zjevení na mne opět přichází úzkost a nemám už sílu.“

¹⁷A jak by tenhle služebník mého Pána mohl mluvit s mým Pánem, když už ve mně není žádná síla a opouští mě dech?“

¹⁸To, co vypadalo jako člověk, se mě znovu dotklo a dodalo mi sílu.

¹⁹Řekl: „Nic se neboj, vzácný muži; pokoj tobě, buď silný a statečný!“ A zatímco ke mně mluvil, cítil jsem se posílen a řekl jsem: „Ať můj Pán mluví, neboť jsi mě posilnil.“

²⁰Tehdy řekl: „Víš, proč jsem k tobě přišel?“

²¹Ale přicházím ti zvěstovat, co je zapsáno v knize Pravdy. Musím se vrátit a bojovat s perským knížetem: až s ním skončuji, hle, přijde javanský kníže. Nikdo mi v těch věcech nepřispívá ku pomoci, pouze váš kníže Michael,

11 má opora, který mi přispívá ku pomoci a podporuje mě.

10:2 Pokání. Pravděpodobný důvod Danielova zármutku byl stav Jeruzaléma (Neh 1:4; Iz 61:3–4; 64:8–12; 66:10), a/nebo vědomí, že ani sedmdesátileté zajetí nepřimělo Boží lid opustit své hříchy (9:2–19; pozn. 3).

10:5 Muž oděný plátnem. Verše 5 a 6 nabízejí detailní popis anděla, snad Gabriela (9:21) nebo toho, kdo ke Gabrielovi mluvil (8:16). Jeho zjev je podobný slávě Pána (Ez 1:26–28; Zj 1:12–16). Další zmínky o andělech jsou např. Sd 13:6; Ez 9:2–3; 10:2 nebo Lk 24:4.

10:7 Roztráslí se hrůzou. Srv. Iz 6:5 a Lk 5:8.

10:12 Ses rozhodl ... abys porozuměl. Danielova moudrost nebyla náhodná; usiloval o ni celým srdcem (srv. Jr 29:13).

10:13 Kníže perského království. Teritoriální démon, Satanův anděl, okupující Persii. V anglických Bibliích nese označení „Prince of Persia.“ Populární videohra a film téhož jména jsou typickou ukázkou zpohanštění kultury, kdysi křesťanské; lze je považovat za oslavu tohoto prastarého démona. Srv. Jb 1:6–12; Ž 82; Iz 24:21; Lk 11:14–26. Nebeské zástupy bojují proti nepříteli za Boží lid i jinde v Písmu; viz

např. Sd 5:20; 2Kr 6:15–18; Ž 103:20–21. Archanděl Michael je ve verši 12:1 označen jako „veliký kníže Michael, který stojí při synech tvého lidu“.

Jednadvacet dní. Když se modlíme, uvádíme do pohybu souvislosti v neviditelném světě, o jakých většinou nemáme ani nejmenší tušení. Srv. Ef 6:12 a Zj 12:7–9.

Michael. Význam jména zní: „Kdo je jako Bůh?“ Tento archanděl je v Ju 9 a ve Zj 14:7 vylíčen jako velitel nebeské armády andělů.

10:21 V knize Pravdy. Metafora pro Boží vševědoucnost a všemohoucnost. Srv. Zj 20:12.

S perským knížetem. Viz pozn. 13.

Javanský kníže. Teritoriální démon nad Řeckem (srv. pozn. 13; viz Jn 14:30; Ef 6:12). Přestože Persie i Řecko budou Božím lidu vládnout (a často ho budou utiskovat, srv. pozn. 8:9), Daniel si díky svým vizím připomenul, že jejich moc omezí, ba usměrní Bůh, jehož záměry se nakonec vždy uskuteční.

²Nyní ti zvěstuji pravdu. Hle: ještě tři králové povstanou pro Persii; čtvrtý bude mít větší bohatství než oni všichni, a jakmile se tím svým bohatstvím rozmůže, povstane proti všem javanským královstvím.

³Povstane udatný král a bude vládnout velké říši a dělat, co se mu líbí.

⁴A jak se bude pozvedat, bude jeho království rozbito a rozděleno do čtyř větrů nebe, ne však ve prospěch jeho potomků; nebude ovládáno tak, jak mu vládl on, neboť jeho království bude vyvráceno, vydáno jiným, nikoli jim.

⁵Král Jihu zesílí; jeden z jeho knížat nad ním nabude vrchu a bude mít větší říši než on.

⁶O několik let později uzavřou smlouvu a dcera krále Jihu se odebere ke králi Severu, aby splnila dohody. Ale nevydrží síla jejího ramene, ani nepřetrvá její potomstvo: bude vydána ona i ti, kdo ji přivedli, i její dítě i ten, jenž měl nad ní moc. Ve své době

⁷povstane namísto něho jeden výhonek z jeho kořenů a ten se odebere k hradbám a pronikne do pevnosti krále Severu a naloží s nimi jako vítěz.

⁸Dokonce i jejich bohové, jejich sochy a jejich vzácné stříbrné a zlaté nádoby budou kořistí, kterou odnese do Egypta. Po několik roků se nepřiblíží ke králi Severu.

⁹Ten půjde do království krále Jihu, pak se vrátí do své země.

¹⁰Povstanou jeho synové a shromáždí množství velikých vojsk a on potáhne vpřed, požen se, přejde a znovu potáhne až k jeho pevnosti.

¹¹A král Jihu se rozlítí a vytáhne do války proti králi Severu, jenž shromáždí velké množství; ale to množství mu bude vydáno do rukou.

¹²To množství bude zničeno; jeho srdce se bude vyvyšovat, pobije desetitisíce, ale sílu mít nebude.

¹³Král Severu se vrátí, a až postaví početnější množství, než bylo to první, bude po letech postupovat vpřed s velkým vojskem a hojnou výstrojí.

¹⁴V té době se přemnoží postaví proti králi Jihu a mezi muži tvého lidu povstanou násilníci, aby naplnili vidění, ale klopýtnou.

¹⁵Přijde král Severu a postaví plný opevnění, aby obléhal opevněné město. Paže Jihu neobstojí; výkvet lidu nebude mít sílu, aby obstál.

11:2–20 *Od Daniela po Antiocha IV. Epifana.* Zjevení, dané Danielovi v 11:2–20, se zabývá blízkovýchodními dějinami ode dnů Danielových až po dobu Antiocha IV. Epifana. Prorokova vize je neobyčejně detailní; líčí souvislosti mezi událostmi mnohem složitější, než jaké bývají běžně prorokům zjevovány. Tyto podrobnosti upoutávaly pozornost původních čtenářů a svědčily ve prospěch Danielovy důvěryhodnosti. **11:2 Tři králové.** Kambýsés II. (Cýrův syn, 529–523 př.Kr.), Pseudo-Smerdis (vydával se za Cýrova syna Smerdisa, poté, co ho zavraždil jeho bratr Kambýsés) neboli Gaumáta (523–522 př.Kr.) a Darius I. (522–486 př.Kr.).

Čtvrtý. Xerxés I. (485–464 př.Kr.), totožný s Asverem z Est 1:1.

Větší bohatství. Viz Est 1:4.

Povstane proti všem javanským královstvím. Roku 480 př.Kr. vedl Xerxés proti Řecku sérii zprvu úspěšných výprav a námořních bitev. Později však byla část perského loďstva poražena v bitvě u Salamíny a roku 479 př.Kr. byla i perská pozemní armáda poražena v bitvě u Platají. Téhož roku v bitvě u mysu Mykalé byla zahánána na ústup perská královská flotila.

11:3 Udatný král. Alexandr Veliký (336–323 př.Kr.). Srv. pozn. 7:6; 8:5 a 8.

11:4 Do čtyř větrů nebe. Viz pozn. 7:6 a 8:8.

11:5 Král Jihu zesílí. Ptolemaios I. Sótér (323–285 př.Kr.).

Jeden z jeho knížat nad ním nabude vrchu. Seleukos I. Níkátór (311–280 př.Kr.) se oddělil od Ptolemaia, stal se králem Babylóna a ovládal území od Sýrie na západě po řeku Indus na východě.

11:6–20 Verše 6–20 obsahují detailní předpověď vztahů mezi králem Severu (Seleukovská říše) a králem Jihu (Ptolemaiovské království). Tato sekce může být rozdělena do tří částí: (1) události v souvislosti s Laodikou a Berenikou (vv. 6–9); (2) kariéra Antiocha III. (vv. 10–19) a (3) vláda Seleuka IV. (v. 20).

11:6 Dcera krále Jihu. Berenika, dcera Ptolemaia II. Filadelfa (285–246 př.Kr.).

Aby splnila dohody. Ve druhé syrské válce (někdy po roce 260 př.Kr.), vedené seleukovským vládcem Antiochem II. Theem, utrpěl Ptolemaios II. Filadelfos ztrátu egyptských držav na maloasijském pobřeží a nakonec souhlasil s mírem. Ten byl zpečetěn, když se Antiochos

II. Theos kolem r. 250 př.Kr. oženil s jeho dcerou Berenikou.

Bude vydána ... i ti, kdo ji přivedli, i její dítě i ten, jenž měl nad ní moc. Bývalá manželka Antiocha II. Laodika iniciovala spiknutí, jež vyústilo vraždou otravou Bereniky, Antiocha II. i jejich syna v kojeneckém věku.

11:7 Povstane. Ptolemaios III. Euergetés (246–221 př.Kr.), bratr zavražděné Bereniky (viz pozn. 6). Coby faraon (třetí z dynastie Ptolemaiovců) podpořil pořízení překladu hebrejského SZ do řečtiny, známého jako Septuaginta (LXX).

Pronikne do pevnosti krále Severu. Ptolemaios III. napadl seleukovskou říši, obsadil Antiochii a nakonec dosáhl Babylónu. Dal popravít Laodiku (viz pozn. 6) a vrátil se do Egypta se značnou kořistí (srv. v. 8).

11:9 Ten půjde do království krále Jihu. Narážka na neúspěšné tažení Seleuka II. Kallinika (246–226 př.Kr.), syna Laodiky (viz pozn. 6), proti ptolemaiovskému Egyptu.

11:10 Synové. Seleukos III. Keranus (226–223 př.Kr.) a Antiochos III. Megás (223–187 př.Kr.).

Shromáždí množství velikých vojsk. Antiochos III. válčil s Ptolemaiovcí od 222–187 př.Kr. a na čas získal nadvládu nad Kanánem a západní Sýrií.

Pevnost. Patrně Rafia, ptolemaiská pevnost v jižním Kanánu (na jihu dnešního pásma Gazy). K hlavní bitvě zde došlo roku 217 př.Kr.

11:11 Král Jihu se rozlítí. Ptolemaios IV. Filopatór (221–203 př.Kr.).

Proti králi Severu. Antiochos III. Megás (223–187 př.Kr.; srv. pozn. 10). V bitvě u Rafie 217 př.Kr. utrpěl těžké ztráty (1400 mužů).

11:13 Postaví početnější množství. Antiochos III. v alianci s Filipem V. Makedonským vybudoval ještě větší armádu k invazi na Ptolemaiovská území. Ptolemaios IV. Filopatór zemřel za neobjasněných okolností a nahradil ho jeho čtyřletý syn Ptolemaios V. Epifanés (203–181; srv. pozn. 17).

11:15 Obléhal opevněné město. Vítězství Antiocha III. nad egyptským generálem Scopasem v bitvě u Sidonu v r. 198 př.Kr. To znamenalo konec vlády Ptolemaiovců v oblasti, které se teprve později začalo říkat Palestina.

¹⁶Ten, jenž proti němu táhne, s ním naloží podle své vůle, nikdo před ním neobstojí: stane v Nádherné zemi se zkázou v ruce.

¹⁷Vezme si do hlavy, že dobude úplně celé jeho království; potom s ním uzavře úmluvu a dá mu jednu dceru z žen, aby ho zničil, ale nebude to mít trvání a nezdaří se mu to.

¹⁸On se obrátí k ostrovům a velké množství jich zabere; ale jeden úředník učiní přítrž jeho urážení, aniž by on byl schopen mu jeho urážení oplatit.

¹⁹Obrátí svou tvář k baštám své země, ale klopýtne, upadne, už ho nenajdou.

²⁰Namísto něho přijde jiný, jenž vyše výběrčího daně, který způsobí újmu královské nádheře: v několika dnech bude zlomen, ale ne všem na očích nebo ve válce.

²¹Namísto něho povstane bidák: pocty královské hodnosti mu nebudou dány. Klidně si přijde a pomocí úskoků se zmocní království.

²²Vojska se před ním zhrouť a budou zlomena – ba i kníže smlouvy.

²³Jakožto spoluvíník bude jednat zrádně a bude stále sílit, byť s hrstkou lidí.

²⁴Klidně zaplaví tučné kraje a bude přítom jednat, jak nejednali jeho otcové ani otcové jeho otců, a bude mezi ně rozhazovat kořist, zisk a bohatství a bude po určitý čas osnovat své válečné lsti proti pevnostem.

²⁵Velkým vojskem povzbudí svou sílu a odvahu proti králi Jihu. Král Jihu povstane k válce s vojskem převelikým a přemocným, ale neobstojí, protože proti němu budou zosnovány válečné lsti.

²⁶A ti, kdo jídali z jeho pokrmů, ho rozsekají na kusy; jeho vojsko bude obchváčeno a mnozí padnou a zemřou.

²⁷Srdce obou králů bude obráceno ke zlému, zasednou u jednoho stolu a budou říkat lži; ale úspěchu nedosáhnou, neboť stanovený čas má teprve přijít.

²⁸On se vrátí do své země s velkým bohatstvím, jeho srdce bude proti svaté smlouvě; bude jednat, pak se vrátí do své země.

²⁹V příhodné chvíli se obrátí opět na Jih, ale konec se nebude podobat počátku.

³⁰Připílují proti němu lodi z Kitim, a on ztratí odvahu. Vrátí se a bude zuřivě řídit proti svaté smlouvě a znovu si bude hledět těch, kdo opouštějí svatou smlouvu.

³¹Přijdou vojska, která pošle, a budou znesvěcovat svatyni-pevnost, on zruší ustavičnou oběť a postaví tam ohavnost zpustošení.

³²Svými sladkými řečmi zkazí ty, kdo překračují smlouvu, ale lidé, kteří znají svého Boha, zůstanou pevní a budou jednat.

³³Učení z lidu budou vyučovat zástup; budou po celé dny klopýtat kvůli meči a plameni a kvůli zajetí a loupení.

11:16 V Nádherné zemi. Dosl. *v zemi překrásné*, tj. v Zemi zaslíbené (viz [vv. 41, 45; 8:9](#) a [pozn.](#)).

11:17 Dá mu jednu dceru. Kleopatra, dcera Antiocha III. (nezaměnit s nejslavnější nositelkou tohoto jména, o pět generací mladší Kleopatrou VII. Egypťskou), byla roku 194 př.Kr. v Rafii (srv. [pozn. 10 a 11](#)) provdána za tehdy šestnáctiletého krále Ptolemaia V.

Nezdaří se mu to. Kleopatra se spojila s Egypťany proti svému otci. Ve snaze zmařit Antiochovy snahy o uchvácení pobřežních měst Malé Asie hledala pomoc u Římanů.

11:18 Úředník učiní přítrž jeho urážení. Římský generál Lucius Cornelius Scipio porazil Antiocha III. v několika bitvách a donutil ho postoupit Malou Asii římské nadvládě (Apamejský mír, 188 př.Kr.). V té době byl druhý syn Antiocha III., který bude později znám jako Antiochos IV. Epifanés, odvečen jako rukojmí do Říma.

11:20 Namísto něho přijde jiný. Antiocha III. vystřídal na trůnu jeho starší syn Seleukos IV. Filopatér (187–175 př.Kr.).

Výběrčího. Heliodor (viz [2Mak 3:7–40](#)).

11:21–12:3 Vláda Antiocha IV. Epifana. Zde se Daniel soustředí na zachycení života Antiocha IV. Epifana, který pronásledoval Židy a znesvětil chrám. Ukazuje jeho nástup k moci a charakter ([21–24](#)); kariéru ([25–31](#)); situaci Božího lidu pod jeho nadvládou ([32–35](#)); shrnutí jeho náboženského postoje ([36–39](#)); jeho ambice ([40–45](#)) a jeho porážku ([12:1–3](#)).

11:21 Bidák. Neslavný Antiochos IV. Epifanés (175–164 př.Kr.), bratr Seleuka IV., nikoli však jeho legitimní nástupce, protože Seleukos IV. měl syna Demetria Sotéra, známého též jako Demetrius I. Viz [vv. 23–24](#) a [pozn. 8:9, 10, 11, 12](#) a [14](#).

11:22 Kníže smlouvy. Snad odkaz na zavraždění velekněze Oniáše III. v Jeruzalémě podporovateli Antiocha IV. v roce 171 př.Kr. (srv.

[2Mak 1:16–19](#)).

11:25 Králi Jihu. Tento jižní král je Ptolemaios VI. Filométor (181–146 př.Kr.), syn Ptolemaia V. a Kleopatry (viz [pozn. 17](#)).

Neobstojí. Antiochos IV. porazil Ptolemaia VI. v bitvě u Pelúsia (srv. [11:28](#) **Se vrátí ...jeho srdce bude proti svaté smlouvě** . Odvetou za jeruzalémské intriky proti svým podporovatelům vyplenil Antiochos IV. chrám po cestě z Egypta zpět do Antiochie v Sýrii (srv. [1Mak 1:20–28](#)).

11:29 Opět na Jih. Antiochos IV. napadl Egypt znovu v roce 168 př.Kr.

11:30 Lodi z Kitim. Když po vpádu do Egypta Antiochos IV. obléhal Alexandrii, Římané, znepokojeni jeho postupem, k němu vyslali poselstvo v čele s Gaiem Popiliem, které mělo dojednat mír mezi ním a egyptským králem Ptolemaiem VI. (srv. [pozn. 25](#)). Antiochos po přečtení usnesení senátu požádal Popilia, aby mohl dokument probrat se svými společníky. Gaius Popilius Laenas však místo toho nakreslil svou holi kolem krále kruh a zakázal mu z něj vystoupit, dokud na usnesení senátu neodpoví. Antiocha jeho jednání natolik vyvedlo z míry, že nakonec souhlasil se všemi římskými požadavky a uzavřel s Ptolemaiem VI. mír, s vojskem ustoupil z Egypta zpět do Sýrie a dokonce vyklidil i Kypr, který nedlouho předtím na Egypťanech dobyl.

Bude zuřivě řídit proti svaté smlouvě. Antiochos byl rozhodnut zcela vymýtit židovské náboženství.

11:31 Zruší ustavičnou oběť. Znesvěcení chrámu v prosinci 168 př.Kr. Antiochem IV. (srv. [1Mak 1:54, 59; 2Mak 6:2](#)); viz [pozn. 8:11; 9:27; 12:11](#).

11:32 Lidé, kteří znají svého Boha. Ti, kdo se Antiochovi IV. vzepřeli a zůstali Bohu věrni až k smrti (viz [1Mak 1:54, 59; 2Mak 6:2](#)). Věrnost znamená oběť (srv. [pozn. Lv 16:15; Kaz 1:9](#)).

³⁴ Klopýtanou-li, přijde jim na pomoc málo lidí; mnoho bude těch, kdo se s nimi spolčí úskočně.

³⁵ Někteří mezi těmi učenými klopýtanou, aby mezi nimi byli ti, kteří budou očišťováni, omývání a bělení až do času Konce, neboť stanovený čas má teprve přijít.

³⁶ Král bude jednat podle své libovůle, zpychne a bude se vyvyšovat nade všechny bohy, proti Bohu bohů řekne věci neslýchané a bude se mu dařit, dokud nebude dovršen hněv – neboť se splní, co je určeno.

³⁷ Bez ohledu na bohy svých otců, bez ohledu na oblíbence žen nebo na jakéhokoli jiného boha bude sebe samého vyvyšovat nade všechno.

³⁸ Namísto nich bude uctívat boha pevností, boha, kterého jeho otcové vůbec neznali, bude uctívat zlatem a stříbrem, drahokamy a vzácnostmi.

³⁹ Vezme si za ochránce pevností lid jakéhosi cizího boha; těm, které uzná, prokáže velké pocty tím, že jim dá pravomoc nad mnohými a že zemi rozdělí za určitý výtěžek.

⁴⁰ V čase Konce se s ním utká král Jihu; král Severu se na něho povalí se svými vozy, jezdcí a četnými loďmi. Přitáhne do země, zaplaví je a projde jimi.

⁴¹ Přitáhne do Nádherné země a velké množství jich padne, jeho rukám však uniknou Edom a Moab a zbytky Amonových synů.

⁴² Vztáhne svou ruku na země: egyptská země jí neunikne.

⁴³ Bude mít ve své moci poklady zlata a stříbra a všechny vzácnosti Egypta. Libyjci a Kušité budou u jeho nohou.

⁴⁴ Ale znepokojí ho pověsti přicházející z Východu a ze Severu; odtáhne ve velkém rozlícení zničit a vyhladit množství lidí.

⁴⁵ Postaví stany svého ležení mezi mořem a horami Svaté Nádhery. Dospěje ke svému konci: není mu pomoci.

12 V té době povstane veliký kníže Michael, který stojí při synech tvého lidu. Bude to čas úzkosti, jaký dosud nebyl od počátků národa. V té době tvůj lid vyvázne: všichni, kdo budou zapsáni v Knize.

² Velké množství těch, kdo spí v krajině prachu, se vzbudí, jedni k věčnému životu, druzí k hanbě, k věčné hrůze.

³ Učení zazáří na celou věčnost jako zář oblohy a ti, kdo učili velké množství lidí spravedlností, jako hvězdy.

⁴ Ty, Danieli, ulož tato slova a zapečeť knihu až do času Konce. Mnozí budou bloudit sem a tam a nepravost poroste.“

⁵ Já, Daniel, jsem se díval, a hle: dva další stáli z jedné i druhé strany řeky.

⁶ Jeden řekl muži oděnému v plátně, jenž stál výš proti proudu řeky: „Jak dlouho ještě ten čas neslýchaných věcí?“

11:34 Na pomoc málo lidí. Snad odkaz na starého kněze Matatiáša a jeho pět synů (Jan, Šimon, Juda, Eleazar a Jonatan), kteří vedli partyzánskou válku proti Antiochovi IV. Matatiáš zemřel v roce 166 př.Kr. Jeho synové pokračovali v boji a prosluli jako „Makabejští“. Pod vedením Judy Makabejského dosáhli vítězství v roce 165 př.Kr., kdy chrám byl vyčištěn a denní oběti obnoveny (srv. 1Mak 4:36–39).

11:35 Do času Konce ... stanovený čas. Viz pozn. 8:17.

11:36 Dokud nebude dovršen hněv. Podobně jako v 8:17 a 11:35, i dobu pronásledování má Bůh pod svou kontrolou.

11:40 V čase Konce. Viz pozn. 8:17.

11:41 Do Nádherné země. Tj. do Kanánu; Země zaslíbená (viz vv. 41, 45; 8:9 a pozn. 16).

11:45 Dospěje ke svému konci: není mu pomoci. Vizl JI 3; Za 14:1–4; 2Te 2:8; Zj 16:13–16 a 19:11–21. Král bude zničen na hoře Sion, přímo v srdci Svaté země (vv. 44–45). Jeho porážka je vyličena v souvislosti s absolutním koncem dějin. Protože však tato proroctví (dosud) nenalezla svá naplnění v historii, je těžké odhadnout, nakolik doslovná či metaforická interpretace je na místě; při výkladu je zapotřebí obezřetnosti. Určité detaily v 11:36–12:3 nelze sladit s dobou Antiocha IV. Z toho důvodu mnoho evangelikálů chápe tyto verše jako popis Antikrista, který bude pronásledovat Boží lid těsně před druhým Kristovým příchodem (srv. 12:1–3). Tato interpretace však předpokládá časový interval mezi událostmi, zachycenými verši 11:21–35 a 11:36–12:13 značně prodloužený, což text nikde nenaznačuje. Nelze vyloučit, že naplnění těchto proroctví

bylo odvráceno, pozměněno či odloženo (srv. Úvod k prorokům).

12:1 V té době. Michal, andělský strážce Izraele, nedopustí pronásledování Božího lidu donekonečna. Ztrestá ty, kdo jeho lidem ubližují.

Veliký kníže Michael. Viz pozn. 10:13.

Čas úzkosti. Viz Mt 24:21 a Mk 13:19, kde Ježíš navazuje na tato proroctví o Antiochovi IV. a používá je jako typ (viz čl. Typologie v Bibli Ř 5 na str. ??) římského obležení Jeruzaléma v r. 70 po Kr.

Tvůj lid vyvázne. Vysvobození nemusí nutně znamenat záchranu před mučednictvím (srv. v. 2), ale vždy z moci Satanovy (srv. Mt 6:13 a 2Tm 4:18). Tyto verše ujišťují Boží lid o ochraně před Satanovým pokušením dopadnout od víry v době pronásledování.

12:2 Se vzbudí. Předpověď tělesného vzkříšení svatých i ztracených před Božím posledním soudem (Mt 25:46; Jn 5:28–29).

12:4 Zapečeť. Pečeť byla chápána jako známka autentičnosti (viz pozn. 8:26). Archanděl zjevil Danielovi detaily času Mesiášova příchodu, ale spolu s nimi mu dal i pokyn zapečetit část zvěsti. Je zřejmé, že pokud ze zjevných vyplývala zodpovědnost nějak jednat, patřila výhradně Danielovi samotnému. Daniel zemřel v Babylóně, eunuch bez dědice, kterému by mohl přenechat své enormní bohatství. Patřil mezi nejprozíravější lidi své doby; není pochyb, že investici svého majetku pečlivě naplánoval v souladu se zjevením o době Mesiášova příchodu. Daniel přirozeně svěřil svou poslední vůli svým důvěrným společníkům, židovským astronomům, zběhlým v babylónském hvězdářství, které sám učil. Viz pozn. Mt 2:2.

⁷ Uslyšel jsem muže oděného v plátně, jenž stál výš proti proudu řeky: zvedl pravici i levici k nebi a dosvědčil při Věčném Živém: „Ještě jistý čas, časy a polovina času, a všechny ty věci se dokonají, až bude dokonáno rozdrčení síly Svatého lidu.“

⁸ Poslouchal jsem a nerozuměl. Potom jsem řekl: „Můj Pane, jak se to dokoná?“

⁹ On řekl: „Jdi, Danieli, ta slova jsou uzavřena a zapečetěna až do časů Konce.

¹⁰ Mnozí budou omyti, vyběleni a očištěni; zlovolníci budou konat zlo, zlovolníci vůbec neporozumějí; učení – ti porozumějí.

¹¹ Od chvíle, kdy bude zrušena ustavičná oběť a postavena ohavnost zpusťování: tisíc dvě stě devadesát dní.

¹² Šťastný, kdo vytrvá a kdo se dožije tisíce tří set pětatřiceti dní.

¹³ Ty pak jdi, odpočiň si; i ty sám na konci dní povstaneš.“

12:7 Čas, časy a polovina času. Viz pozn. 7:25.

12:8 Nerozuměl. Andělova odpověď (v. 7) na Danielovi otázku (v. 6) mu připadala nesrozumitelná, a tak otázku preformuloval.

12:11 Ohavnost zpusťování. Viz pozn. 9:27. Zvrácenosti Antiocha IV. slouží jako předobraz (viz čl. [Typologie v Bibli Ř 5](#) na str. ??) římského Tita v r. 70 po Kr.

ského Tita v r. 70 po Kr.

12:11–12 1290 ... 1335 dní. Ačkoliv anděl upřesnil svou odpověď (v. 7; viz pozn. 8), pro nás zůstává význam těchto časových údajů obestřen tajemstvím (srv. [Dt 29:29](#)).

Mágové od Východu

Daniel žil asi v letech 620–538 př.Kr. (nevíme přesně, kdy zemřel, ale kolem roku 538 po jeho službě i životě ztrácíme stopu). Do babylónského zajetí byl odvezen 605 př.Kr.; to mu bylo 15 let. V Babylóně z něho a z jeho přátel udělali eunuchy (1:3). To má svůj význam, protože to znamená, že neměli dědice, jimž by odkázali svůj majetek. Daniel se dožil konce babylónského zajetí dobytím Peršany v roce 539 př.Kr.; to byl osmdesátiletý stařec. Třikrát během Danielova života byl mimořádně obohacen a učiněn druhým v moci po panujícím králi (2:48; 5:29; 6:3–4; jeho tři přátelé podobně 3:30). Co se stalo s tímto pokladem?

- Daniel patřil mezi nejmoudřejší lidi své doby; určitě si byl vědom toho, že Bůh mu nedal takové bohatství proto, aby je po jeho smrti rozmrhali Peršané.
- Daniel byl přes 60 let vrchním správcem nade všemi babylonskými astronomy; učil je rozumět hvězdám.
- V Persii zůstala spousta Židů, kteří se nevrátili do Jeruzaléma. Kdo by chtěl začínat od nuly ve

zbořeném městě, když v cizině, kde se narodil, má zapuštěné kořeny a rozběhnuté kvetoucí obchody? ([Neh 11:1–2](#)). Nejznámější je královna Ester.

- Mezi těmi, kteří zůstali, byla i spousta židovských astronomů, Danielových žáků.
- Danielovi Bůh zjevoval tajné věci tak, jako nikomu jinému.
- Ke konci života se Danielovi dostalo zjevení o příchodu Mesiáše (12:2), jehož významnou část však měl „zapečetit“ – uchovat v tajnosti (12:4, 9) do doby konce, protože nebylo určeno jeho současníkům.

 Takže bychom mohli vyvodit celkem bezpečný závěr, že Daniel odkázal své obrovské bohatství svým žákům, židovským astronomům, spolu s pokyny, co sledovat na noční obloze, aby podle postavení hvězd a planet poznali, až nastane čas příchodu Mesiáše na svět. Některé konstelace jsou nastíněny v tabulce v článku [Co viděli astronomové?](#) u [Mt 2:2](#).

Ozeáš

Úvod

1 Jahvovo slovo, jež se ozvalo Beeriho synovi Ozeášovi v době judských králů Oziáše, Jotama, Achaze a Ezechiáše a v době izraelského krále, Joášova syna Jeroboama. ² Začátek toho, co Jahve řekl Ozeášovým prostřednictvím. Jahve řekl Ozeášovi: „Jdi, vezmi si ženu oddávající se smilstvu i děti ze smilstva, neboť země se odvrací od Jahva a jen smilní.“ ³ Šel tedy a vzal si Diblajimovu dceru Gomer, která počala a porodila mu syna. ⁴ Jahve mu řekl: „Dej mu jméno Jizreel, neboť za krátký čas potrestám Jehuův dům za krev, kterou prolil v Jizreelu, a skončuji s královskou mocí Izraelova domu.“ ⁵ V ten den se stane, že v jizreelském údolí zlomím Izraelův luk.“ ⁶ Opět počala a porodila dceru. Jahve mu řekl: „Dej jí jméno Lo-Ruchama, neboť nadále nebudu mít s Izraelovým domem slitování a už mu neodpustím.“ ⁷ S Judovým domem však slitování mít budu a zachráním je Jahvem, jejich Bohem. Nezachráním je ani lukem, ani mečem, ani válkou, ani koňmi, ani jezdci.“ ⁸ Odstavila Lo-Ruchamu, znovu počala a porodila syna. ⁹ Jahve řekl: „Dej mu jméno Lo-Ami, neboť nejste můj lid a já pro vás nejsem.“

2 Izraelových synů bude jako mořského písku, jež nelze změřit ani spočítat; právě tam, kde se jim říkalo: „Nejste můj lid,“ řekne se jim: „Synové živého Boha.“ ² Synové Judovi a synové Izraelovi se spojí, ustanoví si jediného vůdce a vykoučí mimo zemi; neboť veliký bude Jizreelův den. ³ Řekněte svým bratřím: „Můj lide,“ a svým sestrám: „Politovaná.“ ⁴ Zahajte spor se svou matkou, zahajte s ní spor! Vždyť ona není má žena a já nejsem její manžel. Ať si z tváře odstraní svá smilstva a zprostřed náder svá cizoložstva. ⁵ Jinak ji svléknu až donaha, a učiním, že bude jako v den, kdy se narodila; učiním ji podobnou poušti, obrátím ji ve vyprahlou zemi, nechám ji zemřít žízni ⁶ a s jejími syny nebudu mít slitování, neboť jsou to synové smilstva. ⁷ Ano, jejich matka sesmilnila, ta, která je počala, se zneuctila; neboť řekla: „Poběžím za svými milenci, od nich mám chléb a vodu, vlnu a plátno, olej a nápoj.“ ⁸ Proto jí zatarasím cestu trním, obeženu ji hrazením, aby už nenalezla své stezky; ⁹ požene se za svými milenci, a nedostihne je, bude je hledat, a nenajde je. Pak řekne: „Chci se vrátit ke svému prvnímu manželovi, neboť tehdy jsem byla šťastnější než teď.“ ¹⁰ Neuznala, že to já jsem jí dával pšenici, mladé víno a čerstvý olej, zahrnoval jsem ji tím stříbrem a tím zlatem, kterých oni užívali pro Baala! ¹¹ Proto si vezmu nazpět svou pšenici v jejím čase i své mladé víno v jeho době; odejmu svou vlnu a svůj len, jež měly zakrývat její nahotu. ¹² Potom odhalím před očima jejích milenců její hanbu a nikdo ji nevyprostí z mé ruky. ¹³ Zarazím všechny její radovánky, její svátky, její novoluní, její soboty a všechny její slavnosti. ¹⁴ Zpustoším její révu i její fíkovník, o nichž říkala: „To je mzda, kterou mi dali mí milenci,“; udělám z nich houštinu a pohltní je divoká zvěř. ¹⁵ Potrestám ji za dny baalů, jimž páčila kadidlo, když se zdobila svým prstenem a svým náhrdelníkem a když běhala za svými milenci; a na mne zapomínala! Jahvův výrok. ¹⁶ Proto ji svedu, zavedu ji na poušť a budu promlouvat k jejímu srdci. ¹⁷ Tam jí vrátím její vinohrady a z údolí Akor udělám bránu naděje. Tam odpoví jako za dnů svého mládí, jako v den, kdy vycházela z egyptské země. ¹⁸ Toho dne se stane – Jahvův výrok –, že na mne zavoláš: „Můj choti“, a nebudeš už na mne volat: „Můj baale.“ ¹⁹ Z úst jí odstraním jména baalů a o jejich jménech už nepadne zmínka. ²⁰ Toho dne pro ně uzavřu smlouvu s polními zvířaty, s nebeskými ptáky a s pozemskými plazy; luk, meč, válku polámu a vykáži je ze země a dám, že oni budou odpočívat v bezpečí. ²¹ Zasnoubím se s tebou navždy; zasnoubím se ve spravedlnosti a v právu, v něžné lásce a milosrdenství; ²² zasnoubím se s tebou ve věrnosti a ty poznáš Jahva. ²³ Toho dne se stane, že odpovím – Jahvův výrok –, odpovím nebesům a ona odpoví zemi; ²⁴ země odpoví pšenici, mladému vínu a čerstvému oleji a ty odpovíš Jizreelovi. ²⁵ Zaseji ho v zemi, smiluji se nad Lo-Ruchamou, Lo-Amimu řeknu: „Ty jsi můj lid“ a on řekne: „Můj Bože!“

3 Jahve mi řekl: „Jdi ještě jednou, zamiluj si ženu, která miluje jiného a dopouští se cizoložství, jako Jahve miluje Izraelovy syny, i když se obracejí k jiným bohům a mají rádi hroznové koláče.“ ² Koupil jsem si ji tedy za patnáct šekelů stříbra a jeden a půl chomeru ječmene ³ a řekl jsem jí: „Dlouhé dny mi tady budeš sedět a nebudeš smilnit a patřit nějakému muži, a já vůči tobě budu jednat stejně.“ ⁴ Neboť Izraelovi synové zůstanou na dlouhé dny bez krále a bez knížete, bez oběti a beze stély, bez efodu a bez terafim. ⁵ Potom se Izraelovi synové vrátí; budou hledat Jahva, svého Boha, a Davida, svého krále; v následujících dnech příběhnu celí rozechvělí k Jahvovi a k jeho dobrým věcem.

4 Slyšte Jahvovo slovo, Izraelovi synové, neboť Jahve se soudí s obyvateli země: není věrnosti, ani lásky, ani poznání Boha v zemi, ²leč věrolomnost a lež, vražda a krádež, cizoložství a násilí, a krveprolití stíhá krveprolití. ³Proto je země ve smutku a všichni její obyvatelé hynou, včetně polních zvířat a nebeských ptáků ba i mořské ryby zajdou. ⁴Nikdo ať přesto nezahajuje spor, nikdo ať nekárá! S tebou, kněže, se soudím. ⁵Klopýtneš za bílého dne, také prorok s tebou klopýtne v noci, a já zahubím tvou matku. ⁶Můj lid hyne, neboť se mu nedostává poznání. Protože ty jsi zapudil poznání, zapudím tě ze své kněžské služby; protože ty jsi zapomněl na učení svého Boha, zapomenu zase já na tvé syny. ⁷Všichni, jak tu jsou, proti mně zhřešili, svou Slávu vyměnili za hanebnost. ⁸Z hříchu mého lidu se živí, po jeho proviněních dychtí. ⁹Ale s knězem bude jako s lidem, dám, že bude pykat za své chování, odplatím mu jeho skutky. ¹⁰Budou jíst, ale nenasytí se, budou smilnit, ale nerozrostou se, neboť opustili Jahva a oddali se ¹¹smilstvu. Z vína a moštu se ztrácí rozum. ¹²Můj lid se radí s kusem dřeva, poučuje ho jeho hůl; neboť je zavádí duch smilstva, a oni smilní a vzdalují se od svého Boha. ¹³Na vrcholcích hor obětují, na pahorcích pálí kadidlo, pod dubem, topolem a terebintem, neboť příjemný je jejich stín. Proto tedy, budou-li vaše dcery smilnit, budou-li se vaše snachy dopouštět cizoložství, ¹⁴nepotrestám vaše dcery za jejich smilstva, ani vaše snachy za jejich cizoložstva; vždyť oni sami chodí do ústraní s nevěstkami, obětují spolu s kněžkami a lid spěje bezhlavě do záhuby! ¹⁵Smilníš-li ty, Izraeli, ať se neproviní Juda! Nechodte do Gilgalu, neputujte do Bet-Avenu a nepřisahaňte: „Jako že žije Jahve.“ ¹⁶Neboť jako jankovitá kráva byl jankovitý Izrael; a teď by ho měl Jahve pást jako beránka na širé pastvině? ¹⁷Efraim se spolčil s modlami, nech ho být! ¹⁸Když skončí pitku, ustavičně smilní; před svou Chloubou dávají přednost Hanebnosti. ¹⁹Na svých perutích je odnese vítr a oni se budou za své oběti stydět.

5 Slyšte to, kněží, dávej pozor, Izraelův dome, králův dome, naslouchej! Neboť vy se obíráte právem, ale byli jste léčkou v Mispě a na Táboru nastraženou sítí. ²Vyhlobili jámu v Šitim, nuže, já je všechny ztrestám. ³Já znám Efraima, Izrael přede mnou není nijak skryt. Ano, smilnil jsi, Efraime, Izrael se poskrvnil. ⁴Jejich skutky jim nedovolují, aby se vrátili ke svému Bohu, neboť ve svém nitru mají ducha smilstva a Jahva neznají. ⁵Izraelova pýcha svědčí proti němu; Izrael a Efraim klopýtají pro svá provinění i Juda klopýtá s nimi. ⁶Půjdou hledat Jahva se svým bravem a skotem, ale nenaleznou ho: odstoupil od nich! ⁷Zradili Jahva, zplodili levobočky; teď je pozře novoluní, je i jejich pole. ⁸Zatrubte na roh v Gibeji, na trubku v Ramě, vyhlaste poplach v Bet-Avenu, jsou ti v patách, Benjamine. ⁹V den trestu bude z Efraima pustina, ohlašují zaručenou zprávu o Izraelových kmenech. ¹⁰Vůdcové Judy jsou jako ti, kdo přemísťují mezníky; jako vodu na ně vyleji svou rozlícenost. ¹¹Efraim je utlačován, drcen soudem, neboť se zalíbením běhal za Lží. ¹²Nuže, já budu pro Efraima jako svrab, jako sněť pro Judův dům. ¹³Efraim uzřel svou chorobu a Juda svůj vřed; Šel tedy Efraim k Ašurovi, vypravil posly k velkému králi; on vás však nedokáže vyléčit, ani nevyhojí váš vřed. ¹⁴Neboť já jsem pro Efraima jako lev, jako lvíče pro Judův dům; já, já rozsápu a odejdu, odnesu svou kořist a nikdo nevysvobodí. ¹⁵Ano, vrátím se do svého příbytku, dokud nepřiznají svou vinu a nebudou hledat mou tvář; ve své úzkosti mě zase budou hledat.

6 „Pojďte, vraťte se k Jahvovi. On rozdrásal, on nás uzdraví; on udeřil, on nám obváže rány; ²po dvou dnech nám dá nazpět život, třetího dne nás pozdvihne a budeme před ním žít. ³Poznejme, snažme se poznat Jahva; jeho příchod je jistý jako jitřenka; přijde k nám jako prudká přeháňka, jako jarní déšť, jenž zavlažuje zemi.“ ⁴ – Co s tebou udělám, Efraime? Co s tebou udělám, Judo? Vždyť vaše láska je jako ranní mráček, jako rosa, jež se vbrzku rozplyne. ⁵Proto jsem je pomocí proroků rozsekal na kusy, zabil jsem je slovy svých úst a můj soud vyvstane jako světlo. ⁶Neboť se mi líbí láska, a ne oběti, poznání Boha spíš než celopaly. ⁷Oni však v Adamu porušili smlouvu, tam mě zradili. ⁸Galaad je město zločinců, jež nese stopy krve. ⁹Jako lupiči ze zálohy vraždí tlupa kněží na cestě do Sichemu; ano, dopouštějí se hanebnosti! ¹⁰V Betelu jsem viděl strašlivou věc; tam smilní Efraim, poskrvňuje se Izrael. ¹¹I pro tebe, Judo, je připravena žeň, až obnovím svůj lid.

7 Zatímco chci uzdravit Izraele, odhaluje se provinění Efraima a zlovolnosti Samařska; neboť žijí ve lži, do domu vstupuje zloděj, tlupa rádí venku. ²A v srdci si neřikají, že pamatují na veškerou jejich zlovolnost! Nyní je svírají jejich skutky, jsou před mou tvář. ³Svou zlovolností obveselují krále a svým lhaním knížata. ⁴Všichni cizoloží, jsou jako žhavá pec, kterou už pekař neprohrabává od chvíle, kdy uhnětl těsto, až do jeho zkynutí. ⁵V den našeho krále se knížata roznemohou z horkosti vína a on podává ruku posměváčkům, ⁶když přicházejí. Při spiknutí se jejich srdce podobá peci; jejich hněv dřímá celou noc, ráno pálí jako plápolající oheň; ⁷všichni jsou rozehřátí jako pec, pohlcují své soudce. Všichni jejich králové padli. Ani jeden z nich ke

mně nezavolá! ⁸ Efraim se mísí s národy, Efraim je placka, kterou neobrátili. ⁹ Jeho zdatnost pohlcují cizinci, a on o tom neví! Jeho hlava dokonce prokvétá bílými vlasy, a on o tom neví! ¹⁰ (Izraelova pýcha svědčí proti němu; a nevracejí se k Jahvovi, svému Bohu, po tom všem ho nehledají!) ¹¹ Efraim je prostoduchá, bezhlavá holubice; volají Egypt, jdou do Ašuru, ¹² kamkoli půjdou, roztáhnou na ně svou síť, jako nebeské ptactvo je srazím, potrestám je za jejich zlovolnost. ¹³ Běda jim, protože prchli daleko ode mne! Zkáza na ně, protože mi byli nevěrní! A já že bych je měl osvobodit, když oni proti mně pronášejí lži? ¹⁴ Nevolají ke mně z hloubi srdce, když nařikají na svých ložích; pro obilí a mladé víno se drásají, ale proti mně se bouří. ¹⁵ A já jsem jim posílil paži, ale oni proti mně zamýšlejí zlé. ¹⁶ Obracejí se k tomu, co není nic, jsou jako klamný luk. Jejich knížata padnou mečem za svůj zuřivý jazyk a v egyptské zemi se jim řádně vysmějí...

8 Přilož k ústům trubku! Jako orel se vrhá neštěstí na Jahvův dům. Neboť porušili mou smlouvu a byli nevěrní mému Zákonu. ² Marně ke mně volají: „Můj Bože, my, Izrael, tě známe.“ ³ Izrael odvrhl dobro, nepřítel ho bude pronásledovat. ⁴ Dosadili si krále, ale bez mého schválení, dosadili si velitele, ale bez mého vědomí. Ze svého stříbra a svého zlata si udělali modly, aby byly zničeny. ⁵ Tvé tele, Samařsko, odmítám! – Vzplanul proti nim můj hněv. Jak dlouho nebudou s to opět nabýt nevinnosti? – ⁶ Neboť ono pochází z Izraele, je vyrobil řemeslník, ono není Bůh. Ano, samařské tele se rozpadne na kousky. ⁷ Protože sejí vítr, sklídí bouři: stéblo, jež nemá klas, jež nedává mouku; a dá-li ji, zhltnou ji cizinci. ⁸ Izrael je pohlcen. Nyní jsou mezi národy jako věc, o kterou nikdo nestojí; ⁹ neboť šli k Ašuru, divokému oslu, jenž žije v ústraní; Efraim si koupil milence. ¹⁰ Ať si je nakoupí mezi národy, nyní je shromáždím a brzy budou strádat pod břemenem krále knížat. ¹¹ Když Efraim nadělal mnoho oltářů, byly mu ty oltáře leda ke hříchu. ¹² I kdybych pro něho napsal tisíc předpisů svého Zákonu, pokládají je za cosi cizího. ¹³ Oběti, které mi přinášejí, obětují, jedí maso z nich, ale Jahve je příznivě nepřijímá. Nyní si vzpomene na jejich provinění a potrestá jejich hříchy: oni se vrátí do Egypta. ¹⁴ Izrael zapomenul na svého tvůrce a vystavěl paláce; Juda rozmnožil opevněná města. Ale já do jeho měst sešlu oheň a ten pohltí jejich pevnosti.

9 Neraduj se, Izraeli; nejásej jako národy; neboť jsi svého Boha opustil pro smilstvo a těšil ses ze mzdy za ně na všech obilních mlatech. ² Mlat a kád' je nenakrmí, mladé víno je zklame. ³ Nebudou bydlet v Jahvově zemi, Efraim se vrátí do Egypta a v Ašuru budou jíst nečisté pokrmy. ⁴ Nebudou Jahvovi konat úlitby vína a jejich oběti mu nebudou příjemné: a bude to pro ně chléb smutku, všichni, kdo z něho pojedí, se stanou nečistými; neboť svůj chléb budou mít jen pro sebe, leč do Jahvova Domu nevejde. ⁵ Co budete dělat o slavnostním dni, v den Jahvova svátku? ⁶ Neboť hle, prchli před zpustošením; shromáždí je Egypt, Memfis je pohrbí, jejich vzácnosti podědí kopřiva a trní zaplaví jejich stany. ⁷ Nadešly dny trestu, nadešly dny odplaty, ať se to Izrael dozví! – „Prorok je blázen, muž ducha třeští!“ – Pro velikost tvého provinění veliké bude nepřátelství. ⁸ Efraimův zvěd je s mým Bohem – je to prorok, jemuž na všech cestách nastavují léčky a v domě jeho Boha je samé nepřátelství. ⁹ Do hloubi se zkazili jako za dnů Gibeje: on se rozpomene na jejich provinění, jejich hříchy potrestá. ¹⁰ Jako hrozny na poušti jsem si našel Izraele, jako raný plod na fíkovníku jsem uviděl vaše otce; když však došli do Baal-Peoru, oddali se Hanbě a stali se ohyzdami jako to, co milovali. ¹¹ Jako pták uletí Efraimova sláva: nejsou porody, ani těhotenství, ani početí. ¹² I kdyby vychovali své syny, připravím je o ně, než dospějí v muže; ano, běda jim, až je opustím! ¹³ Efraima jsem viděl jako Tyros zasazený na lučině, ale Efraim bude muset své syny přivést vrahovi. ¹⁴ Dej jim, Jahve... Co dáš? Dej jim neplodná lůna a vyschlé prsy. ¹⁵ Celá jejich zlovolnost se ukázala v Gilgalu, tam jsem k nim pojal nenávisť. Pro zlovolnost jejich skutků je vyženu ze svého domu, už je nebudu mít rád, všechna jejich knížata jsou buřiči. ¹⁶ Efraim je zasazen, jejich kořen uschl, neponesou ovoce. I když se jim rodí děti, potěšení jejich lůna usmrtím. ¹⁷ Můj Bůh je zavrhne, protože mu nenaslouchali, a budou se potulovat mezi národy.

10 Izrael byl bujnou révou, která nesla hojné ovoce. Čím víc se jeho ovoce množilo, tím víc rozmnožoval oltáře; čím víc bohatla jeho země, tím bohatší dělal stély. ² Mají dvojaké srdce, teď budou pykat; on sám jim převrhne oltáře, stély jim zpustoší. ³ Pak řeknou: „Nemáme krále, neboť jsme se nebáli Jahva, ale co by král pro nás mohl udělat?“ ⁴ Vedou se řeči, naplano se přísahá, uzavírají se smlouvy; a právu se daří jako jedovatému býlí na brázdě v polích! ⁵ O tele z Bet-Avenu se chvějí obyvatelé Samaří; ano, nad ním jeho lid truchlí, stejně jako jeho kněžská sběh: Ať si jásají nad jeho slávou, teď když ji odvěkli daleko od nás! ⁶ Je samo přenesou do Ašuru jako daň velkému králi. Efraim sklídí hanbu a Izrael se bude rdít za svůj záměr. ⁷ Je konec se Samařím! Jeho král je jako stéblo na vodní hladině. ⁸ Zničeny budou avenské výšiny, ten Izraelův hřích; trní a bodláčí se bude pnout po jejich oltářích. Tehdy řeknou horám: „Přikryjte nás!“ a pahorkům: „Padněte na nás!“ ⁹ Od gibejských dnů jsi, Izraeli, hřešil! Zůstali při tom, a zločince v Gibeji

by neměla postihnout válka? ¹⁰ Půjdu je potrestat! Srotí se proti nim národy, když budou trestáni za své dvojí provinění. ¹¹ Efraim je dobře vycvičená jalovice, ráda šlape po mlatě; a já jsem na její nádhernou šíji navlékl jho! Zapřáhnu Efraima, Juda bude orat, Jakub bude vláčet. ¹² Zasejte podle spravedlnosti, sklízíte úměrně k lásce; obdělujte si úhory: je načase hledat Jahva, dokud vás nepřijde svažít spravedlností. ¹³ Zorali jste zlovolnost, sklidili jste nespravedlnost, pojedli jste ovoce lži. Protože jsi spoléhal na své vozy, na množství svých válečníků, ¹⁴ povstane mezi tvým lidem vřava a všechny tvé pevnosti budou zpustošeny, jako když Šalman zpustošil Bet-Arbel, v den boje, když byla na svých dětech rozdracena matka. ¹⁵ Hle, co vám udělal Betel za vaši neslýchanou zlovolnost; na úsvitě, ano tehdy, bude konec s králem Izraele.

11 Když byl Izrael mladý, miloval jsem ho a z Egypta jsem povolal svého syna. ² Ale čím víc jsem je volal, tím víc se ode mne vzdalovali; baalům obětovali, modlám pálili kadidlo. ³ A já jsem naučil Efraima chodit, bral jsem ho na ramena, a oni nepochopili, že jsem o ně pečoval! ⁴ Vodil jsem je v lidských poutech, v okovech lásky; byl jsem pro ně jako ti, kdo si zdvihají kojence až ke tváři, skláněl jsem se k němu a krmil ho. ⁵ Nevrátí se do egyptské země, leč jeho králem bude Ašur. Protože on odmítl vrátit se ke mně, ⁶ bude v jeho městech řídit meč, zničí jeho závory, kvůli jejich záměrům bude pustošit. ⁷ Můj lid se upíná ke své nevěře. Volají je vzhůru, nepovstane ani jediný! ⁸ Jak bych tě mohl opustit, Efraime, Izraeli, vydat tebe? Jak bych s tebou mohl naložit jako s Admou, učinit tě podobným Seboimu? Srdce se ve mně otrásá, veškeré mé útroby se chvějí. ⁹ Nepopustím uzdu svému planoucímu hněvu, nezničím nanovo Efraima, neboť jsem Bůh, a ne člověk, uprostřed tebe jsem já Svätý a nepřijdu v rozlícenosti. ¹⁰ Za Jahvem budou kráčet, jako lev bude řvát, a když zařve, přijdou ze Západu synové a budou se chvět; ¹¹ jako vrabec přiletí rozechvělí z Egypta, jako holubice z ašurské země a já jim dám přebývat v jejich domech, Jahvův výrok.

12 Efraim mě obklopuje lží a Izraelův dům klamem. (Ale Juda je ještě Bohu nablízku, Svätému zůstává věrný.) ² Efraim se krmí větrem, za východním větrem se honí po celý den; Kupí lež na lež a klam na klam: uzavírá se smlouva s Ašurem, do Egypta se nosí olej. ³ Jahve je ve sporu s Judou, přísně zakročí proti Jakubovi podle toho, jak se chová, a splatí mu podle jeho skutků. ⁴ Už v mateřském lůně odstrčil svého bratra, ve své statnosti byl silný proti Bohu. ⁵ Byl silný proti andělovi a zvítězil, plakal a úpěnlivě ho prosil. V Betelu ho potkal. Tam on s námi mluvil. ⁶ Ano, Jahve, Bůh Sabaot, Jahve, tak se nazývá. ⁷ A ty, díky svému Bohu se navrátíš. Střež lásku a právo a doufej vždy ve svého Boha. ⁸ Kanaán má v ruce klamné váhy, rád odírá. ⁹ Efraim řekl: „Ano, obohatil jsem se, dobyl jsem si jmění,“; ale ze všech jeho zisků mu nezůstane nic za provinění, jímž se prohřešil. ¹⁰ Jsem Jahve, tvůj Bůh, od egyptské země. Opět tě usadím pod stany jako za dnů Setkávání. ¹¹ Budu mluvit k prorokům, já rozmnožím vidění a pomocí proroků budu promlouvat v podobenstvích. ¹² Je-li Galaad samá nepravost, jsou oni samý klam; v Gilgalu obětují bykům, proto budou jejich oltáře jako hromady kamení na polních brázdách. ¹³ Jakub uprchl na Aramova pole, Izrael sloužil pro ženu, pro ženu hlídal stáda. ¹⁴ Ale prostřednictvím proroka Jahve vyvedl Izraele z Egypta a on byl prostřednictvím proroka střežen. ¹⁵ Efraim ho trpce urazil. Jahve vrhne prolitou krev nazpět na něho, jeho Pán mu odplatí jeho urážky.

13 Když Efraim mluvil, panovala hrůza, býval veliký v Izraeli, ale provinil se s Baalem a zemřel. ² A nyní oni dále hřeší, dělají si obrazy z litého kovu, ze svého stříbra modly podle vlastních nápadů; je to všechno výtvar řemeslníka! Říkají: „Přineste jim oběti.“ Telatům lidé dávají políbení! ³ Proto budou jako ranní mráček, jako rosa, jež se rozplyne, jako pleva zavátá daleko od mlatu, jako kouř, jenž z okna uniká. ⁴ A přece já jsem Jahve, tvůj Bůh, již od egyptské země, Boha kromě mne neznáš a zachránce mimo mne není. ⁵ Já jsem tě poznal na poušti, v zemi vyprahlosti. ⁶ Pásl jsem je, nasatili se; když byli nasyceni, zpsychlo jim srdce; proto na mne zapomněli. ⁷ Byl jsem tedy pro ně jako lev, jako pardál jsem byl u cesty na číhané; ⁸ vrhl jsem se na ně jako medvědice oloupená o svá mláďata, roztrhl jsem plášť kolem jejich srdce, pohltil jsem je tam jako lvice, rozsápala je divoká zvěř. ⁹ Teď jsi, Izraeli, zničen, ve mně je tvá pomoc. ¹⁰ Kde je tedy tvůj král, aby tě zachránil, a ve všech tvých městech tví soudci? Ti, o nichž jsi říkal: „Dej mi krále a knížata.“ ¹¹ Krále ti ve svém hněvu dávám a ve své rozlícenosti ho zase odnímám. ¹² Efraimovo provinění je uloženo, jeho hřích uchován na bezpečném místě. ¹³ Přicházejí na něho porodní bolesti, je to ale hloupé dítě; je donošené a neopouští mateřské lůno! ¹⁴ A já bych je měl vysvobodit z moci Šeolu? Od smrti bych je měl vykoupit? Kde je tvůj mor, Smrti? Kde je tvá nákaza, Šeole? Soucit se vyhýbá mým očím. ¹⁵ Efraim marně nese ovoce mezi svými bratry, přijde východní vítr, z pouště se zvedne Jahvův dech a jeho pramen bude vysušen, jeho zřídlo vyschne. To on zpustoší pokladnici všech drahocenných věcí.

14 Samaří bude pykat, neboť se vzbouřilo proti svému Bohu. Padnou pod mečem, jejich děťátka budou rozdracena, jejich těhotným ženám bude rozpáráno břicho. ² Vrať se, Izraeli, k Jahvovi, svému Bohu, neboť pro svá

provinění jsi klopýtl. ³Vyzbrojte se slovy a vraťte se k Jahvovi. Řekněte mu: „Odejmi veškeré provinění a vezmi, co je dobré. Namísto býků ti zasvětime své rty. ⁴Ašur nás nezachrání, už nevsedneme na koně a už neřekneme: ‘Náš Bože!’ dílu svých rukou, neboť u tebe nalézá sirotek soucit.“ ⁵ – Vyléčím je z jejich nevěry, budu je mít rád z celého srdce; protože se od něho odvrátil můj hněv, ⁶ budu pro Izraele jako rosa, on vykvete jako lilie, zapustí kořeny jako libanonský dub; ⁷ jeho výhonky se rozestřou, bude nádherný jako olivovník a vonět bude jako Libanon. ⁸ Vrať se a usednou v mém stínu; opět dají vzejít pšenici, rozkvést révě, jež bude mít věhlas libanonského vína. ⁹ Co má ještě Efraim společného s modlami? Já ho vyslyším a shlédnu na něho. Jsem jako zelenající se cypřiš, ode mne pochází tvůj plod. ¹⁰ Kdo je moudrý, aby ty věci pochopil, rozumný, aby je poznal? Přímé jsou Jahvovy cesty, spravedliví po nich budou kráčet, ale nevěrní na nich klopýtnou.

Jóel

Úvod

1 Jahvovo slovo, jež se ozvalo Petuelovu synovi Joelovi. ² Slyšte to, starší, naslouchejte, všichni obyvatelé země! Stalo se něco takového ve vaší době nebo v době vašich otců? ³ Vyprávějte to svým synům a vaši synové svým synům a jejich synové pokolení dalšímu! ⁴ Co zanechal gazam, to sežrala kobylka! Co zanechala kobylka, to sežral jelek! Co zanechal jelek, to sežral chasil! ⁵ Probuďte se, opilci, a plačte! Všichni pijáci vína, naříkejte nad mladým vínem: berou vám ho od úst! ⁶ Neboť proti mé zemi vytáhl lid, mocný a nespočetný; jeho zuby jsou zuby lví, tesáky má jako lvíce. ⁷ Z mé vinice udělal poušť, na kousky rozlámal můj fíkovník; všechny je oloupal, porazil, větve jim zbělely! ⁸ Naříkej jako nad ženichem svého mládí panna pytlouinou oděná! ⁹ Nekrvavá oběť i úlitba se vytratily z Jahvova Domu. Ve smutku jsou kněží, Jahvovi služebníci. ¹⁰ Pole je zpustošené, půda truchlí. Neboť obilí je zpustošené, nedostává se vína, čerstvý olej vyschl! ¹¹ Strachujte se, rolníci, naříkejte, vinaři, nad pšenicí i nad ječmenem, neboť je ztracena úroda polí. ¹² Réva zchřadla a fíkovník povadl, granátovníky, palmy, jabloně, všechny polní stromy jsou suché. Ano, vyschlo veselí mezi lidmi. ¹³ Kněží, odějte se pytlouinou! Kvílejte! Naříkejte, služebníci oltáře! Přijďte, nocujte oblečení v pytlouině, služebníci mého Boha! Neboť dům vašeho Boha je připraven o nekrvavou oběť i o úlitbu. ¹⁴ Předepište půst, vyhlašte slavnost, starší, shromážděte všechny obyvatele země do domu Jahva, svého Boha. Volejte k Jahvovi: ¹⁵ Ach! Jaký to den! Neboť je blízko Jahvův Den, přichází jako zkáza od Šadaje. ¹⁶ Nevytratily se nám pokrmy před očima, radost a jásot z domu našeho Boha? ¹⁷ Zrní zkorinatělo pod hroudami; stodoly zpustly, sýpky jsou v troskách, neboť se nedostává obilí. ¹⁸ Jak ten dobytek řve! Stáda skotu neklidně bloudí, neboť už nemají pastvu. Dokonce i na ovčí stáda přichází ten trest. ¹⁹ Jahve, volám k tobě! Neboť oheň pohltit pastviště na stepích, plamen sežehl všechny stromy na polích. ²⁰ I polní zvířata po tobě prahnou, neboť potoky jsou bez vody, oheň pohltit pastviště na stepích.

2 Zatrubte na roh na Sionu, na mé svaté hoře vyhlašte poplach! Ať se všichni obyvatelé země chvějí, neboť přichází Jahvův Den, neboť je blízko! ² Den tmy a chmurných mraků, den mračen a temnot! Jako úsvit se po horách rozestírá početný a silný lid, takový, jaký nikdy nebyl, takový, jaký po něm nikdy nebude, od pokolení do pokolení. ³ Před ním hltá oheň, za ním šíří plamen. Země je před ním jako zahrada Edenu, za ním je to zpustlá step! Však mu také nic neunikne. ⁴ Na pohled vypadá jako koně; jako váleční oři, tak se vzpínají. ⁵ Jako by to lomozily vozy poskakující po vrcholcích hor, jako by praskal žhoucí plamen, jenž hltá strniště, silný lid seřazený k bitvě. ⁶ Při pohledu na něj jímá národy hrůza, všechny obličejy blednou. ⁷ Vyrážejí kupředu jako hrdinové, jako válečníci zlézají hradby. Každý jde přímo svou cestou, aniž se odchyluje od své dráhy. ⁸ Žádný nestrká do svého souseda, každý jde svou cestou; přes kopí pádí vpřed, aniž poruší své řady. ⁹ Vrhají se na město, vyrážejí na hradby, zlézají domy, vnikají dovnitř okny jako zloději. ¹⁰ Před ním se chvěje země, otřásají se nebesa! Slunce a měsíc se zatmívají, hvězdy ztrácejí svůj lesk! ¹¹ Jahve dává zaznít svému hlasu v čele svých oddílů! Neboť jeho šiky jsou nescíslné, neboť je mocný vykonavatel jeho příkazů, neboť velký je Jahvův Den, hrůzoplýn – a kdo mu může čelit? ¹² „Ale ještě teď – Jahvův výrok – se ke mně vraťte z celého svého srdce, v postu, nárcích a kvílení.“ ¹³ Srdce si roztrhněte, a ne šaty, vraťte se k Jahvovi, svému Bohu, neboť on je něžná láska a slitování, pomalý ke hněvu, bohatý na milost a je mu líto činit zlé. ¹⁴ Kdo ví? Co kdyby od toho upustil? Co kdyby litoval? Co kdyby po sobě zanechal požehnání, nekrvavou oběť a úlitbu pro Jahva, vašeho Boha? ¹⁵ Zatrubte na roh na Sionu! Předepište půst, vyhlašte slavnost, ¹⁶ shromážděte lid, svolajte obec, soustředte starce, shromážděte malé děti, ty, jež se kojí u prsu! Ženich ať vyjde ze své komnaty a nevěsta ze své ložnice! ¹⁷ Ať mezi oltářem a sloupořadím pláčí kněží, Jahvovi služebníci! Ať říkají: „Ušetří, Jahve, svůj lid! Nevydávej své dědictví potupě, výsměchu národů! Proč by se mezi národy mělo říkat: Kde je jejich Bůh?“, – ¹⁸ Jahva pohnula žárlivost pro jeho zemi, ušetřil svůj lid. ¹⁹ Jahve odpověděl a řekl svému lidu: „Hle, posílám vám obilí, víno, čerstvý olej. Budete jich mít dosyta. A už nikdy vás nevydám národům k potupě. ²⁰ Toho, jenž přichází od Severu, od vás vzdálím, zatlačím ho do vyprahlé a zpustošené země, jeho předvoj do východního moře, jeho zadní voj do moře západního. Vystoupí z něho zápach, vystoupí z něho puch!“ (Neboť On si počínal velkolepě!) ²¹ Země, už se neboj, jásej a plesej, neboť Jahve si počínal velkolepě! ²² Už se nebojte, polní zvířata! Pastviny na stepích se opět zazelenaly, stromy nesou své ovoce, réva a fíkovník vydávají své bohatství. ²³ Sionští synové, jásejte, radujte se v Jahvovi, svém Bohu! Vždyť vám dal podzimní déšť podle spravedlnosti, seslal vám liják podzimní i jarní, jako kdysi. ²⁴ Humna se naplní pšenicí, kádě budou

přetékat vínem a čerstvým olejem. ²⁵ „Vynahradím vám roky, které pohltily kobylky a jelek, chasil a gazam, mé velké vojsko, jež jsem vyslal proti vám.“ ²⁶ Najíte se dosyta, nasytíte se a budete chválit jméno Jahva, svého Boha, který pro vás vykonal divy. (Můj lid už nepozná hanbu, nikdy!) ²⁷ „A poznáte, že já jsem uprostřed Izraele, že já jsem Jahve, váš Bůh, a jiného není! Můj lid už nepozná hanbu, nikdy!“

3 „Potom vyleji svého Ducha na veškeré tělo. Vaši synové a vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši mladíci vidění. ² Dokonce na otrocky, muže i ženy, v těch dnech vyleji svého Ducha. ³ Způsobím znamení na nebi i na zemi, krev, oheň, sloupy dýmu!“ ⁴ Slunce se promění v temnoty, měsíc v krev, dokud nenadejde Jahvův Den, veliký a hrůzoplý! ⁵ Všichni, kdo budou vzývat Jahvovo jméno, budou zachráněni, neboť na hoře Sionu budou ti, kdo vyvázli, jak řekl Jahve, a v Jeruzalémě ti, kdo přežili a které Jahve volá.

4 „Neboť v těch dnech, v té době, až obnovím Judu a Jeruzalém, ² shromáždím všechny národy, zavedu je do údolí Josafat; tam se s nimi budu soudit kvůli Izraeli, svému lidu a svému dědictví. Neboť oni ho rozptýlili mezi národy a rozdělili mou zemi. ³ O můj lid vrhali los; chlapce vyměnili za nevěstky, za víno prodali dívky a pili!“ ⁴ „A také vy, Tyre a Sidone, co po mně chcete? A vy, všechny filištánské kraje? Že byste se mi mstily? Ale kdybyste se na mně mstily, v mžiku bych tu mstu svalil zpět na vaše hlavy!“ ⁵ Vy jste vzali mé stříbro a mé zlato, odnesli jste do svých chrámů mé drahocenné poklady, ⁶ vy jste prodali Javanovým synům syny Judy a Jeruzaléma, abyste je odvedli z jejich území! ⁷ Nuže, povolám je z místa, kam jste je prodali, a vaše činy svalím zpět na vaše hlavy! ⁸ Prodám vaše syny a vaše dcery, vydám je Judovým synům; prodají je Sabejským, dalekému národu, neboť Jahve promluvil!“ ⁹ Rozhlašte mezi národy toto: Chystejte válku! Svolejte hrdiny! Ať přitáhnou, ať nastoupí všichni válečníci! ¹⁰ Z radlic si ukujte meče, z vinařských nožů kopí, chromý ať řekne: „Jsem hrdina!“ ¹¹ Pospěšte si a přijďte, všechny okolní národy, a shromážděte se tam! (Jahve, sešli své hrdiny.) ¹² „Ať se národy dají do pohybu a ať přijdou do údolí Josafat! Neboť tam zasednu a budu soudit všechny národy kol dokola. ¹³ Máchněte srpem: žeň je zralá; pojďte, šlapejte: lis je plný; kádě přetékaají, tak velká je jejich zlovolnost!“ ¹⁴ Jeden zástup přes druhý v Údolí rozhodnutí! Neboť je blízko Jahvův Den v Údolí rozhodnutí! ¹⁵ Slunce a měsíc se zatmívají, hvězdy ztrácejí svůj lesk. ¹⁶ Jahve rve ze Sionu, z Jeruzaléma je slyšet jeho hlas; nebesa i země se chvějí! Ale Jahve bude pro svůj lid útočištěm, pevností pro Izraelovy syny! ¹⁷ „Tehdy poznáte, že já jsem Jahve, váš Bůh, který bydlím na Sionu, své svaté hoře! Jeruzalém bude svaté místo, cizinci už tudy neprojdou!“ ¹⁸ Onoho dne bude z hor kanout mladé víno, z pahorků se bude řinout mléko a všemi Judovými potoky se budou řinout vody. Z Jahvova domu vytryskne pramen a zavlaží Rokli akácií. ¹⁹ Z Egypta se stane pustina, z Edomu pustá step pro násilnosti spáchané na Judových synech, jejichž nevinnou krev prolili oni ve své zemi. ²⁰ Ale Juda bude obydlen navždy a Jeruzalém od věku do věku. ²¹ „Pomstím jejich krev, beztrestnost nepřiznám,“ a Jahve bude mít svůj příbytek na Sionu.

Ámos

Úvod

1 Slova Amose, jenž byl jedním z pastýřů z Tekoje. Vidění, která měl o Izraeli v době judského krále Oziáše a v době izraelského krále, Joášova syna Jeroboama, dva roky před zemětřesením. ² Řekl: Ze Sionu Jahve řve a z Jeruzaléma pozvedá hlas; pastviny pastýřů jsou ve smutku a vrcholek Karmelu usychá. ³ Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny Damašku jsem to neodvratně rozhodl! Protože rozdrtili Galaad železnými saněmi, ⁴ sešlu na Chazaelův dům oheň a ten pohltí Ben-Hadadovy paláce; ⁵ rozbiji závoru Damašku, obyvatele z Bikeat-Avenu vyhladím, z Bet-Edenu toho, jenž třímá žezlo, a Aramův lid bude odvečen do Kiru, říká Jahve. ⁶ Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny Gazy jsem to neodvratně rozhodl! Protože odvěkli veškeré obyvatelstvo a vydali je Edomu, ⁷ sešlu oheň na hradby Gazy a ten pohltí její paláce; ⁸ obyvatele z Ašdodu vyhladím a z Aškelonu toho, jenž třímá žezlo, obrátím svou ruku proti Ekronu, a co zbývá z Filišťanů, zahyne, říká Pán Jahve. ⁹ Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny Tyru jsem to neodvratně rozhodl! Protože vydali Edomu veškeré obyvatelstvo jako zajatce, aniž si vzpomněli na smlouvu mezi bratry, – ¹⁰ sešlu oheň na hradby Tyru a ten pohltí jeho paláce. ¹¹ Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny Edomu jsem to neodvratně rozhodl! Protože pronásledoval svého bratra mečem a potlačil veškeré slitování, protože si navždy pěstuje svůj hněv a bez konce uchovává svou rozlícenost, ¹² sešlu oheň do Temanu a ten pohltí paláce Bosry. ¹³ Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny synů Amonových jsem to neodvratně rozhodl! Protože rozpárali těhotné ženy Galaadu, aby rozšířili své území, ¹⁴ založím oheň na hradbách Raby a ten pohltí její paláce, za pokřiku, v den bitvy, za bouře, v den vichru; ¹⁵ a jejich král odejde do zajetí, on a jeho knížata s ním, říká Jahve.

2 Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny Moabu jsem to neodvratně rozhodl! Protože spálili na vápno kosti krále Edomu, ² sešlu oheň do Moabu, ten pohltí paláce Kerijotu a Moab zemře ve vřavě, za pokřiku, za zvuku rohu; ³ vyhladím u něho soudce a s ním pobiji všechna jeho knížata, říká Jahve. ⁴ Takto mluví Jahve: Za tři a za čtyři Judovy zločiny jsem to neodvratně rozhodl! Protože odvrhli Jahvův zákon a nezachovávali jeho nařízení, protože je svedly jejich Lži, za nimiž chodili jejich otcové, ⁵ sešlu oheň do Judy a ten pohltí paláce Jeruzaléma. ⁶ Takto mluví Jahve: Pro tři a pro čtyři zločiny Izraele jsem to neodvratně rozhodl! Protože prodávají spravedlivého za peníze a chudáka za pár opánků; ⁷ protože slabým drtí hlavu v prachu země a na scestí zavádějí pokorné; protože syn i otec chodí za stejnou holkou, aby zneuctovali mé svaté jméno; ⁸ protože si lehají na šaty vzaté do zástavy, vedle každého oltáře a protože propijejí v domě svého boha víno těch, jež postihla pokuta. ⁹ A já jsem před nimi zničil Amoritu, jenž se výškou rovnal cedrům, jenž byl silný jako duby! Nahoře jsem mu zničil ovoce a dole kořeny! ¹⁰ A já jsem vás vyvedl z egyptské země a po čtyřicet let vodil pouští, abyste ovládli Amoritovu zemi! ¹¹ Z vašich synů jsem vzbudil proroky a z vašich mladíků naziry! Není to tak, synové Izraele? Jahvův výrok. ¹² Ale vy jste dávali nazírům pít víno, prorokům jste poroučeli: „Neprorokujte!“ ¹³ Nuže, já vás namísto rozdrťm, jako drtí vůz plný snopů; ¹⁴ utéci nedokáže hbitý muž, silný muž nerozvine svou zdatnost a hrdina si nezachrání život; ¹⁵ kdo zachází s lukem, neobstojí, rychlonohý muž neunikne, jezdec na koni si nezachrání život ¹⁶ a nejdůležitější z hrdinů uteče toho dne nahý, Jahvův výrok.

3 Slyšte toto slovo, které Jahve pronáší proti vám, synové Izraele, proti celému pokolení, které jsem vyvedl z egyptské země: ² Ze všech pokolení země jsem znal jen vás, a proto vás potrestám za všechna vaše provinění. ³ Jdou spolu dva muži, aniž se dohodli? ⁴ Řve v lese lev, aniž má kořist? Ozývá se lvíče ze svého doupěte, aniž něco ulovilo? ⁵ Padá vrabec do sítě na zemi, aniž tam byla nástraha? Pozvedá se síť ze země, aniž se do ní něco chytilo? ⁶ Troubí se ve městě na roh, aniž se lid vyděsí? Dojde ve městě k neštěstí, aniž byl Jahve jeho původcem? ⁷ Ale Pán Jahve nedělá nic, aniž by předtím vyjevil své tajemství svým služebníkům prorokům. ⁸ Lev zarval: kdo by se nebál? Pán Jahve promluvil: kdo by neprorokoval? ⁹ Rozhlašujte to z paláců Ašuru a z paláců egyptské země; řekněte: shromážděte se na horách Samaří a pohleďte, kolik je v jeho středu zmatků a kolik útlaku uprostřed něho! ¹⁰ Nedovedou jednat přímo – Jahvův výrok –, kupí násilí a lup ve svých palácích. ¹¹ Pán Jahve proto mluví takto: Nepřítel obklíčí zemi, srazí tvou moc a tvé paláce budou vypleněny. ¹² Takto mluví Jahve: Jako pastýř zachraňuje ze lví tlamy dvě tlapky nebo špičku ucha, tak budou zachráněni synové Izraele, kteří sedí v Samaří v koutě na lůžku a na lehátku z Damašku. ¹³ Slyšte a svědčte proti Jakobovu domu: – výrok Pána Jahva, Boha Sabaot –, ¹⁴ v den, kdy Izraele potrestám za jeho zločiny, zakročím přísně

proti oltářům v Betelu; rohy oltáře budou sraženy a spadnou na zem. – ¹⁵ Budu bít zimní dům i s domem letním, slonovinové domy budou zničeny, mnoho domů zmizí, Jahvův výrok.

4 Slyšte toto slovo, bašanské krávy, které jste na samařské hoře, které odíráte slabé, týráte chudé, které říkáte svým manželům: „Přines a pijme!“ ² Pán přísahal při své svatosti: hle, přicházejí na vás dny, kdy vás odtáhnou na hácích a rybářských harpunách, až do poslední; ³ vyjdete průlomem, každá rovnou dopředu, a budete zatlačeny k Hermonu, Jahvův výrok. ⁴ Jděte do Betelu a hřešte! Do Gilgalu – hřešte ještě víc! Zrána přinášejte své oběti, každý třetí den své desátky; ⁵ spalujte v oběť chvály kvašené chleby, rozkřikujte své dobrovolné oběti, ohlašujte je, protože právě tohle se vám líbí, synové Izraele! Výrok Pána Jahva. ⁶ Proto jsem vám já ve všech vašich městech očistil zuby, připravil jsem vás o chléb ve všech vašich vesnicích; a nevrátili jste se ke mně! Jahvův výrok. ⁷ Proto jsem vám já odepřel dešť právě tři měsíce přede žněmi; na jedno město jsem dešť spustil a na jiné město jsem dešť nespustil; jednomu poli se deště dostalo a jiné pole z nedostatku deště usychalo; ⁸ dvě, tři města se potácela k jinému, aby se napila vody, žízeň uhasit nemohla; a nevrátili jste se ke mně! Jahvův výrok. ⁹ Bil jsem vás rží a sněží, vysušil jsem vám zahrady i vinice; vaše fíkovníky a vaše olivovníky sežrala kobylka; a nevrátili jste se ke mně! Jahvův výrok. ¹⁰ Poslal jsem na vás mor jako mor v Egyptě; pobil jsem mečem vaše mladíky, zatímco vaši koně padli za kořist; dal jsem, že k vašemu chřípí vystupoval puch z vašich táborů; a nevrátili jste se ke mně! Jahvův výrok. ¹¹ Rozvrátil jsem vás, jako Bůh rozvrátil Sodomu a Gomoru, a byli jste jako oharek zachráněný z požáru; a nevrátili jste se ke mně! Jahvův výrok. ¹² Proto, Izraeli, hle, jak s tebou naložím! Protože s tebou takto naložím, připrav se na setkání se svým Bohem, Izraeli! ¹³ Vždyť právě on tvaruje a tvoří vítr, zjevuje člověku své myšlenky, proměňuje úsvit v temnoty a kráčí po výšinách země: Jahve, Bůh Sabaot, je jeho jméno.

5 Slyšte toto slovo, které proti vám pronáším, je to nárek, Izraelův dome: ² Padla, už nepovstane izraelská panna. Sražena leží na své zemi, není nikdo, kdo by ji pozvedl! ³ Neboť takto mluví Pán Jahve: Město, jež stavělo do pole tisíc mužů, jich nebude mít více než sto, a to, které jich stavělo sto, jich nebude mít více než deset pro Izraelův dům. ⁴ Neboť takto mluví Jahve k Izraelovu domu: Vyhledávejte mne a budete žít! ⁵ Nevyhledávejte však Betel, nechodte do Gilgalu, nenavštěvujte Bersebu; neboť Gilgal bude odvléčen a Betel se obrátí v nic. ⁶ Vyhledávejte Jahva, a budete žít, aby se jako oheň nevrhl na Josefův dům, aby nepohlcoval; a v Betelu není, kdo by hasil! ⁷ Proměňují právo v pelyněk a k zemi srážejí spravedlnost. ⁸ To on tvoří Kuřátka a Orionu, on mění v jitro husté temnoty a den zatmívá jako noc; to on svolává vody moře a rozlévá je po tváři země; Jahve je jeho jméno. ⁹ Rozpoutává zkázu na siláka a zkáza přichází na pevnost. ¹⁰ Oni nenávidí kohokoli, kdo kárá v Bráně, oškliví si toho, kdo mluví bezúhonně. ¹¹ Nuže! Protože šlapete po slabém a vybíráte od něho daň z pšenice, v oněch domech z tesaných kamenů, jež jste postavili, bydlet nebudete; z oné lahodné révy, kterou jste zasadili, víno pít nebudete. ¹² Neboť vím, jak četné jsou vaše zločiny, nehorázné vaše hříchy, utlačovatelé spravedlivého, kteří vymáháte výkupné, vy, kteří v Bráně vždy odmrštíte chudáky. ¹³ Hle, proto obezřelý člověk v této době mlčí, neboť je to doba nešťastná. ¹⁴ Vyhledávejte dobro, a ne zlo, abyste žili a aby tedy Jahve, Bůh Sabaot, byl s vámi, jak říkáte. ¹⁵ Nenávidte zlo, milujte dobro a v Bráně nastolte vládu práva; snad se Jahve, Bůh Sabaot, slituje nad Josefovým zbytkem! ¹⁶ Takto proto mluví Jahve, Bůh Sabaot, Pán: Na všech náměstích se bude naříkat a po všech ulicích bude zaznívat: „Běda! Běda!“ Oráče si pozvou, aby truchlil, a ty, kdo umějí bédovat, aby naříkali; ¹⁷ na všech vinicích se bude naříkat, neboť projdu tvým středem, říká Jahve. ¹⁸ Běda těm, kdo touží po Jahvově Dni! Čím pro vás bude Jahvův Den? Bude temnotami, a ne světlem. ¹⁹ Jako když člověk prchá před lvem, a padne na medvěda! Vstoupí do domu, rukou se opře o zeď, a uštkne ho had! ²⁰ Což není Jahvův Den temnotou, a ne světlem? Je tmavý a jasu v něm není! ²¹ Nenávidím vaše svátky, pohrdám jimi a ani cítit nemohu vaše slavnostní shromáždění. ²² Když mi přinášíte celopaly..., vaše nekrvavé oběti příznivě nepřijímám, na oběť vašich tučných zvířat nepohlížím. ²³ Vzdal ode mne hluk svých písní, ať neslyším hudbu tvých harf! ²⁴ Ale právo ať se valí jako voda a spravedlnost jako potok, jenž nevysychá. ²⁵ Předkládali jste mi snad na poušti krvavé a nekrvavé oběti po čtyřicet let, Izraelův dome? ²⁶ Odnesete svého krále Sakuta a Kevana, hvězdu svého boha, ty obrazy, jež jste si zhotovili; ²⁷ a já vás odveču až za Damašek, říká Jahve – Bůh Sabaot je jeho jméno.

6 Běda těm, kdo jsou klidní na Sionu, těm, kdo jsou důvěřiví na hoře v Samaři, oněm hodnostářům prvotin mezi národy, k nimž chodí Izraelův dům. ² Přejděte do Kalne a podívejte se, odtud jděte do velkého Hamatu, pak sejděte do Gatu Filišťanů: jsou snad lepší než tato království? Je snad jejich území větší než vaše? ³ Myslíte si, že oddalujete den neštěstí, a přitom popoháníte vládu násilí! ⁴ Leží na ložích ze slonoviny, válejí se na svých pohovkách a jedí beránka ze stáda i telata vzatá z chléva. ⁵ Vřeští za zvuku harfy, jako David

vymýšlejí hudební nástroje; ⁶ pijí víno ze širokých číší, potírají se nejlepšími oleji, ale nad Josefovou zkázou se nermoutí! ⁷ Proto teď budou odvedeni do zajetí, v čele odvedených, je konec s hýřením povalečů! ⁸ Pán, Jahve, přísahal při sobě samém – výrok Jahva, Boha Sabaot: Hnusí se mi Jakubova pýcha, nenávidím jeho paláce a vydám město i vše, co je v něm. ⁹ Zůstane-li deset mužů v jediném domě, zemřou. ¹⁰ Bude jen malý počet těch, kdo vyvážnou, aby vynesli z domu kosti; a řekne-li se tomu, kdo je uvnitř v domě: „Je tam ještě někdo s tebou?“ On řekne: „Už nikdo,“ a řekne: „Mlč! Nesmí se vyslovit Jahvovo jméno!“ ¹¹ Neboť hle, Jahve rozkazuje, pod jeho ranami puká velký dům a malý praská. ¹² Běhají koně po skále, orá se moře s voly, že právo proměňujete v jed a plod spravedlnosti v pelyněk? ¹³ Radujete se kvůli Lo-Debaru, říkáte: „Což jsme Karnajim nedobyli vlastní silou?“ ¹⁴ Hle, vzbudím proti vám, Izraelův dome – výrok Jahva, Boha Sabaot –, národ, který vás bude utiskovat od vstupu do Hamatu až k potoku Araby.

7 Toto mi ukázal Pán, Jahve: Vylíhly se kobylinky v době, kdy začíná růst otava, dospělé kobylinky, po králově senoseči. ² A když sežraly trávu v zemi, řekl jsem: „Jahve, Pane, odpusť, prosím tě! Jak obstojí Jakub? Je tak malý!“ ³ Jahvovi to bylo líto: „Nebude to,“ řekl Jahve. ⁴ Toto mi ukázal Pán, Jahve: Pán, Jahve, volal oheň, aby trestal: ten pohltil velkou Propast, pak pohltil pole. ⁵ Řekl jsem: „Jahve, Pane, ustaň, prosím tě! Jak obstojí Jakub? Je tak malý!“ ⁶ Jahvovi to bylo líto: „To také nebude,“ řekl Pán Jahve. ⁷ Toto mi ukázal: Pán stál u zdi s olovnici v ruce. ⁸ Jahve mi řekl: „Co vidíš, Amosi?“ Řekl jsem: „Olovnici.“ Pán řekl: „Hle, položím olovnici doprostřed svého lidu, Izraele, napříště mu už neodpustím. ⁹ Izákovy výšiny budou zpusťošeny, Izraelovy svatyně zničeny a já povstanu s mečem proti Jeroboamovu domu.“ ¹⁰ Tehdy poslal betelský kněz Amasiáš izraelskému králi Jeroboamovi vzkaz: „Amos proti tobě uprostřed Izraelova domu kuje pikle; země nemůže snést jeho řeči. ¹¹ Neboť Amos mluví takto: ‘Jeroboam zahyne mečem a Izrael bude odveden do zajetí, daleko od své země.’“ ¹² A Amasiáš řekl Amosovi: „Ty vidoucí, jdi pryč; uteč do judské země; tam si jez chleba a tam prorokuj. ¹³ Ale v Betelu již prorokovat přestaň, neboť je to královská svatyně, chrám království.“ ¹⁴ Amos odpověděl a řekl Amasiášovi: „Nejsem prorok, nejsem bratr prorok; jsem skoták a zaštipovač sykomor.“ ¹⁵ Ale Jahve mě vzal od stáda a Jahve mi řekl: ‘Jdi, prorokuj mému lidu Izraeli.’ ¹⁶ A nyní slyš Jahvovo slovo: Ty říkáš: ‘Nebudeš prorokovat proti Izraeli, nebudeš věštit proti Izákovu domu.’ ¹⁷ Proto mluví Jahve takto: ‘Tvá žena se oddá ve městě smilstvu, tví synové a tvé dcery padnou mečem, tvá zem bude rozdělena měřicí šňůrou, a ty zemřeš na nečisté půdě a Izrael bude odveden do zajetí, daleko od své země’.“

8 Toto mi ukázal Pán, Jahve: Byl to košík zralého ovoce. ² Řekl: „Co vidíš, Amosi?“ Řekl jsem: „Košík zralého ovoce.“ Jahve mi řekl: „Můj lid Izrael dožral ke svému konci, napříště mu už neodpustím. ³ Toho dne budou palácové zpěvy kvílením – výrok Pána Jahva. Bude plno mrtvol, všude možně je pohodí. Mlč!“ ⁴ Slyšte toto, vy, kdo deptáte chudého a chtěli byste odstranit pokorné v zemi, ⁵ vy, kdo říkáte: „Kdy už přece bude po novoluní, abychom prodávali obilí, a po sobotě, abychom odprodali pšenici? Zmenšíme efu, zvětšíme šekel, zfalšujeme váhy a budeme podvádět. ⁶ Nuzáky si koupíme za peníze a chudáka za pár opánků; a prodáme pšeničnou zadinu.“ ⁷ Jahve přísahal při Jakubově chloubě: Nikdy nezapomenu na žádný z jejich činů. ⁸ Což se kvůli tomu nechvěje země? Nejsou všichni, kdo ji obývají, ve smutku? Vystupuje celá jako Nil, vzdouvá se a pak opadá jako egyptský Nil. ⁹ Příhodí se toho dne – výrok Pána Jahva –, že dám, aby slunce zapadlo v pravé poledne, a že za jasného dne zatemním zemi. ¹⁰ Proměním vaše svátky v zármutek a všechny vaše zpěvy v nářky; vložím pytlovinu na všechna bedra a všechny hlavy oholím. Způsobím, že to bude jako zármutek po jediném synovi, její konec bude jako den hořkosti. ¹¹ Hle, nadcházejí dny – Jahvův výrok –, kdy sešlu do země hlad, ne hlad po chlebě, ne žízeň po vodě, ale po naslouchání Jahvovu slovu. ¹² Budou se potácet od moře k moři; od severu k východu budou bloudit a hledat Jahvovo slovo, ono se nenajde! ¹³ Toho dne budou chřádnout žízni krásné dívky i mladíci. ¹⁴ Kdo přísahají při hříchu Samaří, kdo říkají: „Ať žije tvůj bůh, Dane!“ A: „Ať žije cesta do Beršeby!“ Ti padnou a už nevstanou.

9 Viděl jsem Pána stát u oltáře, a on řekl: „Udeř do hlavice a prahy ať se roztřesou; všem jim je rozbij o hlavu, a co z nich zbude, zabiji mečem; Nikdo z těch, kdo prchají, neuteče, nikdo z těch, kdo unikají, nevyvážne. ² Vylomí-li vchod do Šeolu, má ruka je odtud vezme; a vystoupí-li na nebesa, svrhnou je odtud; ³ ukryjí-li se na vrcholu Karmelu, půjdu tam pro ně a vezmu je; uniknou-li mým očím na dno moře, poručím tam Hadovi, aby je uštkl; ⁴ odejdou-li jako zajatci před svými nepřáteli, přikážu tam meči, aby je zabil, upřu na ně oči k jejich neštěstí, a nikoli k jejich štěstí.“ ⁵ A Pán Jahve Sabaot... Dotýká se země, a ona se rozplývá a všichni její obyvatelé mají smutek; vystupuje celá jako Nil a pak opadá jako egyptský Nil. ⁶ V nebi si staví horní pokoje, na zemi si založil klenbu; svolává vody moře a rozlévá je po tváři země; Jahve je jeho jméno. ⁷ Což pro mne

nejste jako Kušité, synové Izraele? – Jahvův výrok – Což jsem nevyvedl Izraele z egyptské země a Filišťany z Kaftoru a Aramejce z Kiru? ⁸ Hle, oči Pána, Jahva, spočívají na hříšném království. Vyhladím je z povrchu země, nicméně nevyhladím úplně Jakubův dům – Jahvův výrok. ⁹ Neboť hle, přikáži a otřesu Izraelovým domem mezi všemi národy, jako se třese řešetem a na zem nepadne jediné zrno. ¹⁰ Všichni hříšníci z mého lidu zahynou mečem, ti, kteří říkají: „Neštěstí se nepřiblíží, nedostihne nás.“ ¹¹ V těch dnech znovu postavím vratkou Davidovu chýši, opravím její trhliny, znovu postavím její trosky, opět ji vystavím jako za dávných dnů, ¹² aby ovládli zbytek Edomu a všechny národy, jež byly nazvány mým jménem – výrok Jahva, který to učinil. ¹³ Hle, nadcházejí dny – Jahvův výrok –, kdy těsně za sebou půjdou orač a žnec, ten, kdo šlape hrozny, a ten, kdo rozhazuje semeno. Hory budou mokvat hroznovou šťávou, všechny pahorky se roztečou. ¹⁴ Obnovím Izraele, svůj lid, postaví znovu svá zpustošená města a budou v nich bydlet, vysadí vinice a víno z nich budou pít, vypěstují zahrady a ovoce z nich budou jíst. ¹⁵ Zasadím je do jejich půdy a nebudou už vytrženi ze země, kterou jsem jim dal, říká Jahve, tvůj Bůh.

danka, jak to, že se moře nepřeplní, když do něho tečou všechny řeky (srv. [Kaz 1:7](#)). Odpověď je v hydrologickém cyklu (koloběhu vody), který nebyl vědci stoprocentně přijat před 16. stoletím, dva a půl tisíce

let poté, co Bible tvrdila, že Bůh povolá vodu z moře a vylije ji na povrch země.

Abdijáš

Úvod

1 Abdiášovo vidění. O Edomu. (1c)Obdržel jsem od Jahva poselství, hlasatel byl vyslán k národům: „Vzhůru! Pochodujme proti tomu lidu! Do boje!“ (1b)Takto mluví Pán Jahve: ²Hleď, činím tě malým mezi národy, nanejvýš se tebou pohrdá! ³Nadutost tvého srdce tě zavedla, tebe, který bydlíš v rozsedlině skály, tebe, který si z výšin děláš příbytek, tebe, který si v srdci říkáš: „Kdo mě srazí k zemi?“ ⁴I kdyby ses vznesl jako orel, i kdybys položil své hnízdo mezi hvězdy, svrhl bych tě odtud! Jahvův výrok. ⁵Kdyby k tobě přišli zloději (nebo noční lupiči), nenakradli by, co jim postačí? Kdyby k tobě přišli česači hroznů, neponechali by něco k paběrkování? Jak jsi byl popleněn! ⁶Jak Ezaua prohledali, jak proslídili jeho skryté poklady! ⁷Zahnali tě až na hranice, zahrávali si s tebou všichni tví spojenci! Podváděli tě tví dobří přátelé! Ti, kdo jídali tvůj chléb, nastražují léčky tvým krokům: „On už přišel o rozum!“ ⁸Což toho dne – Jahvův výrok – nevyhladím z Edomu mudrce a prozíravost z Ezauovy hory?! ⁹Temane, tví válečníci ztuhnou hrůzou, tak aby byl vymýcen každý muž z Ezauovy hory. Za krveprolití, ¹⁰za násilí, jehož ses dopustil na svém bratru Jakobovi, pokryje tě hanba a zmizíš navždy! ¹¹Když ses držel stranou v ten den, kdy cizáci odnášeli jeho bohatství, kdy ukrutníci procházeli jeho branou a metali o Jeruzalém los, ty jsi byl jako jeden z nich! ¹²Netěš se z pohledu na svého bratra v den jeho neštěstí! Neraduj se nad Judovými syny v den jejich zkázy! Neveď drzé řeči v den úzkosti! ¹³Neprocházej branou mého lidu v den jeho tísně! Netěš se i ty z pohledu na jeho strasti v den jeho tísně! Nevztahuj ruku na jeho bohatství v den jeho tísně! ¹⁴Nestavěj se na rozcestí, abys vyhladil ty, kdo prchají! Nevydávej ty, kdo přežili, v den úzkosti! ¹⁵Neboť je blízko Jahvův Den proti všem národům! Jak jsi činil, stane se tobě: tvé skutky padnou nazpět na tvou hlavu! ¹⁶Ano, jako jste pili na mé svaté hoře, budou pít bez ustání všechny národy; budou pít a budou se cpát a budou, jako by nikdy nebyly bývaly! ¹⁷Ale na hoře Sionu budou ti, kdo vyvázli, – bude to svaté místo – a Jakobův dům se opět ujme svého vlastnictví! ¹⁸Jakubův dům bude ohněm, Josefův dům plamenem, Ezauův dům slámou! Ony ho zapálí a pohltní a nikdo z Ezauova domu nepřežije: Jahve promluvil! ¹⁹Obyvatelé Negebu se zmocní Ezauovy hory, obyvatelé Dolní země země Filištanů, zmocní se Efraimova území i samařského území a Benjamin se zmocní Galaadu. ²⁰Vyhnanci z řad tohoto vojska, Izraelovi synové, se zmocní země Kanaánců až k Sareptě a vyhnanci z Jeruzaléma, kteří jsou v Sefaradu, se zmocní měst Negebu. ²¹Jako vítězové vystoupí na horu Sion a budou soudit Ezauovu horu a vláda bude patřit Jahvovi!

Jonáš

Úvod

1 Jahvovo slovo se ozvalo Amitajovu synovi Jonášovi: ² „Vstaň,“ řekl mu, „jdi do velikého města Ninive a ohlaš jim, že jejich zlovolnost vystoupila až ke mně.“ ³ Jonáš se vydal na cestu a prchal do Taršíše, daleko od Jahva. Sešel do Jafy a našel loď, jež měla plout do Taršíše, zaplatil za cestu a nastoupil na loď, aby s nimi odplul do Taršíše, daleko od Jahva. ⁴ Ale Jahve vypustil na moře prudký vítr a na moři byla velká bouře, takže lodi hrozilo ztroskotání. ⁵ Námořníci dostali strach; volali každý ke svému bohu, a aby si odlehčili, hodili náklad do moře. Jonáš zatím sešel dovnitř do lodi; ulehl a tvrdě spal. ⁶ Velitel mužstva k němu přistoupil a řekl mu: „Co si tady spíš? Vstaň, volej ke svému Bohu. Snad se na nás Bůh rozpomene a nezahyneme.“ ⁷ Potom si mezi sebou řekli: „Losujme přece, abychom se dozvěděli, od koho na nás to neštěstí přichází.“ Vrhli losy a los padl na Jonáše. ⁸ Tu mu řekli: „Pověz nám přece, co máš na práci, odkud přicházíš, z které jsi země a ke kterému lidu patříš.“ ⁹ Odpověděl jim: „Jsem Hebrej a klaním se Jahvovi, Bohu nebe, který udělal moře i zemi.“ ¹⁰ Ty muže zachvátila velká bázeň a řekli mu: „Cos to provedl!“ Věděli totiž, že prchá daleko od Jahva, neboť on jim o tom vypravoval. ¹¹ Řekli mu: „Co s tebou máme udělat, aby se nám moře uklidnilo?“ Moře se totiž čím dál více vzdouvalo. ¹² Odpověděl jim: „Vezměte mě a hodte mě do moře, a moře se vám uklidní. Vždyť vím, že na vás ta divoká bouře dotírá kvůli mně.“ ¹³ Muži veslovali, aby se dostali k pobřeží, ale marně, neboť moře se proti nim vzdouvalo čím dál více. ¹⁴ Tehdy úpěnlivě prosili Jahva a řekli: „Ach, Jahve, kéž bychom nezahynuli pro život tohoto muže a kéž bys nás neobtěžil nevinnou krví, neboť ty, Jahve, jsi jednal, jak se ti zlíbilo.“ ¹⁵ A chopili se Jonáše, hodili ho do moře a moře přestalo běsnit. ¹⁶ Ty muže zachvátila velká bázeň před Jahvem; přinesli Jahvovi oběť a učinili sliby.

2 Jahve poslal velkou rybu, aby Jonáše pohltila. Jonáš zůstal v útrobach ryby tři dny a tři noci. ² Z útroby ryby se modlil k Jahvovi, svému Bohu. Řekl: ³ Z tísně, v níž jsem byl, jsem křičel k Jahvovi a on mi odpověděl; z lůna šelou jsem zavolal, slyšel jsi můj hlas. ⁴ Vrhli jsi mě do hlubin, dprostřed moře, a obklopil mě příval. Všechny tvé vlny, tvé dmoucí se vlny se přese mne přelily. ⁵ A já jsem říkal: Jsem odvržen, už nejsem před tvýma očima. Jak jen budu ještě pohlížet na tvůj svatý Chrám? ⁶ Vody kolem dokola mi vystoupily až k hrdlu, obklíčila mě propast. Kol hlavy se mi ovinula chaluha. ⁷ Ke kořenům hor jsem sestoupil, do země, v níž jsem byl navždy zavřen na závoru. Ale ty jsi opět z jámy můj život vyzvedl, Jahve, můj Bože. ⁸ Jak tak ve mně umdlěla duše, vzpomněl jsem si na Jahva a má modlitba šla až k tobě do tvého svatého Chrámu. ⁹ Ti, kdo slouží klamným marnostem, se sami připravují o milost. ¹⁰ Já ti za zvuku chvalozpěvů budu přinášet oběti. Slib, jež jsem učinil, splním. Od Jahva přichází spása. ¹¹ Jahve přikázal rybě a ta Jonáše vyvrhla na břeh.

3 Jahvovo slovo se ozvalo Jonášovi podruhé: ² „Vstaň,“ řekl mu, „jdi do velikého města Ninive a ohlaš jim, co ti řeknu.“ ³ Jonáš vstal a podle Jahvova slova šel do Ninive. Ninive bylo převeliké město: tři dnů bylo třeba, aby se jím prošlo. ⁴ Jonáš vstoupil do města; urazil v něm den cesty. Kázal takto: „Ještě čtyřicet dní, a Ninive bude zničeno.“ ⁵ Muži z Ninive uvěřili v Boha; vyhlásili půst a oblékli se od největšího až po nejmenšího do pytlůviny. ⁶ Ta zpráva se dostala k ninivskému králi; povstal ze svého trůnu, odložil plášť, zahalil se pytlůvinou a posadil se do popele. ⁷ Potom se v Ninive vyvolávalo a podle výnosu krále a velmožů prohlašovalo toto: „Lidé i zvířata, skot i brav, ničeho neokusí, nebudou jíst a nebudou pít vodu.“ ⁸ Zahalil se pytlůvinou, budou usilovně volat k Bohu a každý se odvrátí od svého špatného chování a od nepravosti, kterou páchají jeho ruce. ⁹ Kdo ví, zda si to Bůh nerozmyslí a nebude toho litovat, zda neupustí od svého planoucího hněvu, a my tedy nezahyneme?“ ¹⁰ Bůh viděl, co dělají, že se odvracejí od svého špatného chování. A tak Bůh litoval toho zlého, čím jim hrozil, neprovedl to.

4 Jonáš byl nad tím velmi roztrpčen a rozhněval se. ² Modlil se k Jahvovi a řekl: „Ach, Jahve, není to právě tak, jak jsem říkal, když jsem byl ještě ve své zemi? Proto jsem napřed prchal do Taršíše; věděl jsem totiž, že jsi Bůh slitovný a laskavý, pomalý ke hněvu, bohatý milostí a že lituješ zamýšleného zla.“ ³ Teď si tedy, Jahve, vezmi můj život, vždyť pro mne je lepší zemřít nežli žít. ⁴ Jahve odpověděl: „Hněváš se právem?“ ⁵ Jonáš vyšel z města a na východ od města se posadil; udělal si tam chýšku a posadil se pod ní do stínu, aby viděl, co se přihodí ve městě. ⁶ Tu Bůh Jahve způsobil, že se tam objevil skočec a vyrostl nad Jonáše, aby poskytl stín jeho

hlavě, a vyprostil ho tak z jeho strasti. Jonáš se nad tím skočcem velice zaradoval.⁷ Ale na úsvitě příštího dne Bůh způsobil, že se tam objevil červ, jenž skočec nahlodal; ten uschl.⁸ Když potom vyšlo slunce, způsobil Bůh, že od východu zavanul palčivý vítr; sluneční paprsky bodaly Jonáše do hlavy a on byl zmořený. Přál si zemřít a řekl: „Pro mne je lepší zemřít nežli žít.“⁹ Bůh řekl Jonášovi: „Hněváš se právem kvůli tomu skočci?“ On odpověděl: „Ano, právem se smrtelně hněvám.“¹⁰ Jahve odpověděl: „Ty se trápiš kvůli tomu skočci, jenž tě nestál žádnou práci a jemuž jsi nedal vyrůst, jenž za jednu noc vypučel a za jednu noc zašel.“¹¹ A já bych se neměl trápit kvůli velikému městu Ninive, kde je víc než sto dvacet tisíc lidských tvorů, kteří nerozeznají svou pravici od své levice, a také spousta zvířat!“

Micheáš

Úvod

1 Jahvovo slovo, které se ozvalo Micheášovi z Morešetu v době judských králů Jotama, Achaze a Ezechiáše. Jeho vidění o Samaří a Jeruzalému. ²Slyšte, všechny národy! Dávej pozor, země a vše, co je na ní! Jahve bude proti vám svědčit, Pán na odchodu ze své svatyně! ³Neboť hle, Jahve odchází ze svého svatého místa: sestupuje, šlape po vrcholcích země. ⁴Hory se pod jeho kroky rozplývají, údolí se propadají jako vosk před ohněm, jako voda rozlita po svahu. ⁵To vše pro Jakubův zločin, pro hřích Izraelova domu. Co je Jakubův hřích? Není to Samaří? Co je hřích Judova domu? Není to Jeruzalém? ⁶„Udělám ze Samaří zříceninu v polích, půdu na vinice. Jeho kameny svalím do údolí, obnažím jeho základy. ⁷Všechny jeho sochy budou rozbity, veškerá jeho mzda pohlcena ohněm, všechny jeho modly vydám napospas samotě, neboť byly nahromaděny za mzdu nevěstek a mzdou nevěstek se opět stanou.“ ⁸To proto budu sténat a naříkat, budu chodit bosý a nahý, sténat budu jako šakalové, naříkat jako pštrosi. ⁹Neboť na Jahvovu ránu není léku; ta zasahuje dokonce i Judu, buší až na bránu mého lidu, až na Jeruzalém! ¹⁰V Gat to nevyhlašujte, v... neprolévejte slzy! V Bet-Leafre se válejte v prachu! ¹¹Zaduj na roh, ty, který bydlíš v Šafiru! Ze svého města nevyšla ta, která bydlí v Saananu! Bet-Esel je vyrván ze svých základů, ze základu svých základů! ¹²Mohla by tedy doufat ve štěstí ta, která bydlí v Marotu? Neboť od Jahva se sneslo neštěstí k bráně Jeruzaléma. ¹³Zapřáhni oře do vozu, ty, který bydlíš v Lakiši! (To byl počátek hříchu pro sionskou dceru, neboť v tobě se najdou těžké zločiny Izraele.) ¹⁴Proto budeš muset složit věno pro Morešet-Gat. Bet-Akzib bude zklamáním pro izraelské krále. ¹⁵Zase se k tobě vrátí lupič, k tobě, který bydlíš v Mareše! Až do Adulamu odejde Izraelova sláva. ¹⁶Vyrvi si vlasy, ohol si je kvůli synům, kteří bývali tvou radostí! Buď lysý jako sup, neboť jsou vyhoštěni daleko od tebe!

2 Běda těm, kdo zamýšlejí zlý čin a kdo na svém loži osnují zlo! Sotva se rozední, už ho provádějí, neboť je to v moci jejich rukou. ²Baží-li po polích, zmocní se jich; po domech, vezmou si je; zabaví dům i s jeho pánem, muže spolu s jeho dědictvím. ³Proto Jahve mluví takto: Hle, zamýšlím proti této čeládce neštěstí, takové, že z něho nevyprostíte svůj krk a nedokážete chodit se vztyčenou hlavou, neboť to bude doba neštěstí. ⁴Toho dne si z vás budou tropit posměšky! Budou zpívat žalozpěv a říkat: „Jsme obráni o všechno; podíl mého lidu je odměřen šňůrou, nikdo mu jej nevrací; naše pole jsou přirčena tomu, kdo nás drancuje.“ ⁵Proto nebude nikdo, kdo by pro vás vrhl šňůru na nějaký podíl v Jahvově shromáždění. ⁶Nevěštěte, pokud věští oni; takto ať se nevěští! Potupa nás nedostihne. ⁷Je snad Jakubův dům prokletý? Ztratil Jahve trpělivost? Což on takhle jedná? Nejsou snad laskavá jeho slova k Izraeli, jeho lidu? ⁸To vy povstáváte jako nepřátelé proti mému lidu. Z bezúhonného strháváte pláště; na toho, kdo se cítí v bezpečí, valíte válečné pohromy. ⁹Ženy mého lidu vyháníte z domů, které milovaly; jejich děti navždy připravujete o čest, kterou jsem jim dal: ¹⁰„Vztyk, vpřed! Tady není přestávka!“ Za každou maličkost vymáháte drtivou zástavu. ¹¹Kdyby tu byl nějaký věstec, jenž by si ukul tuhleto lež: „Prorokuj ti víno a pití!“ Ten by byl prorokem tohoto lidu. ¹²Ano, chci shromáždit úplně celého Jakuba, chci posbírat zbytek Izraele! Zase je seženu dohromady jako ovce v ohradě; jako stádo uprostřed pastviny budou hlučet daleko od lidí. ¹³Kdo dělá průlom, půjde před nimi; udělají průlom, projdou branou, vyjdou jí; jejich král půjde před nimi a Jahve v jejich čele.

3 Potom jsem řekl: Slyšte tedy, knížata Jakubova domu a soudcové Izraelova domu! Nemáte snad vy znát právo, ²vy, kteří nenávidíte dobro a milujete zlo, (kteří jim sdíráte kůži a maso z kostí)! ³Oni zhltnou maso mého lidu a sedřeli mu kůži a polámali kosti, oni ho roztrhali jako maso do hrnce a jako maso přímo do kotle, ⁴budou tedy volat k Jahvovi, ale on jim neodpoví. V té době před nimi ukryje svou tvář pro zločiny, jichž se dopustili. ⁵Takto mluví Jahve proti prorokům, kteří zavádějí můj lid: Mají-li svými zuby do čeho kousat, prohlašují: „Pokoj!“ Ale tomu, kdo jim do úst nic nedává, vyhlašují válku. ⁶Proto budete mít noc bez vidění, temnoty bez věštění. Slunce zapadne pro proroky a den se pro ně zatmí. ⁷Tehdy budou vidoucí zahanbeni a věstci zmateni; všichni si zakryjí rty, neboť nebude odpovědi od Boha. ⁸Já jsem naopak plný síly (a Jahvova dechu), spravedlnosti a odvahy, abych Jakubovi ohlašoval jeho zločin, Izraeli jeho hřích. ⁹Slyšte tedy toto, knížata Jakubova domu a soudcové Izraelova domu, vy, kteří si ošklívíte spravedlnost a křivíte vše, co je rovné, ¹⁰vy, kteří budujete Sion krví a zločinem Jeruzalém! ¹¹Jeho knížata soudí za dary, jeho kněží rozhodují za mzdu, jeho proroci věští za peníze. A to se opírají o Jahva! Říkají: „Což není Jahve uprostřed nás? Neštěstí na nás nepadne.“ ¹²Proto se vaší vinou stane ze Sionu oraniště, z Jeruzaléma kupa sutin a z chrámové hory zalesněná výšina.

4 Příhoda se v příštích časech, že hora Jahvova Chrámu bude postavena před hory a bude čnit nad pahorky. Pak se k ní budou hrnout národy, ² pak přijdou četné národy a řeknou: „Pojďte, vystupme na Jahvovu horu, do Chrámu Jakubova Boha, ať nás naučí svým cestám a ať chodíme po jeho stezkách. Vždyť ze Sionu přichází Zákon a z Jeruzaléma Jahvovo slovo.“ ³ On bude rozsuzovat mezi četnými národy a bude rozhodčím mocných národů. Ony zlámou své meče a překovají je v radlice i svá kopí ve vinařské nože. Národ proti národu už nepozvedne meč, už se nebudou učit vést válku. ⁴ Ale každý zůstane sedět pod svou révou a pod svým fíkovníkem, aniž ho kdo bude znepokojovat. Ústa Jahva Sabaot promluvila. ⁵ Neboť všechny národy krácejí, každý ve jménu svého boha; ale my kráčíme ve jménu Jahva, svého Boha provždy a navždy. ⁶ Toho dne – Jahvův výrok – chci shromáždit kulhavé, posbírat zbloudilé i ty, které jsem trápil. ⁷ Z kulhavých udělám zbytek, ze vzdálených mocný národ. Tehdy nad nimi Jahve bude vládnout na hoře Sionu, od nynějška a navždy. ⁸ A ty, Věži stáda, Ofele sionské dcery, k tobě se navrátí někdejší svrchovanost, královská důstojnost jeruzalémské dcery. ⁹ Proč nyní povykuješ? Což u tebe není král? Ztratili se tví rádci, že se tě zmocnila bolest jako rodící ženy? ¹⁰ Svíjej se bolestí a křič, sionská dcero, jako žena, jež rodí, neboť nyní vyjdeš z města a zůstaneš v širém poli. Půjdeš až do Babelu, tam budeš osvobozena; tam tě Jahve vykoupí z ruky tvých nepřátel. ¹¹ Nyní se četné národy shromáždily proti tobě. Říkají: „Ať je znesvěcen a naše oči ať se pasou na Sionu!“ ¹² Ony totiž neznají Jahvovy záměry a nepochopily jeho úmysl: shromáždil je jako snopy na mlatě. ¹³ Vstaň, šlapej po zrní, sionská dcero! Neboť rohy ti udělám ze železa, z bronzu kopyta a budeš drtit četné národy. To, co naloupily, zasvětiš Jahvovi a jejich bohatství Pánu celé země. ¹⁴ Nyní se opevni, Pevnosti! Postavili proti nám opevnění: bijí holí do tváře izraelského soudce.

5 A ty, (Betléme) Efrato, nejmenší z Judových rodů, z tebe se mi narodí ten, jenž má vládnout nad Izraelem; jeho původ sahá do dávných dob, do prastarých dnů. ² Proto je On opuštěn až do doby, kdy porodí ta, jež má porodit. Pak se zbytek jeho bratří navrátí k synům Izraele. ³ Povstane, bude pást své stádo Jahvovou mocí, vznešeností jména svého Boha. Oni se usadí, vždyť on bude veliký až do končin země. ⁴ On bude pokojem! Vtrhne-li Ašur do naší země, bude-li šlapat po naší půdě, postavíme proti němu sedm pastýřů, osm vůdců lidu; ⁵ mečem budou pást Ašurovu zemi, palašem zemi Nimrodovu. On nás osvobodí od Ašuru, vtrhne-li do naší země, bude-li šlapat po našem území. ⁶ Tehdy bude Jakubův zbytek uprostřed četných národů jako rosa přicházející od Jahva, jako kapky deště na travě, která v člověka nedoufá, ani od lidí nic nečeká. ⁷ Tehdy bude Jakubův zbytek uprostřed četných národů jako lev mezi lesními zvířaty, jako lvíče mezi stády ovcí: pokaždé když projde, rozdupává, trhá a nikdo mu jeho kořist nevezme. ⁸ Ať se tvá ruka pozvedne na tvé protivníky, a všichni tví nepřátelé budou vyhlazeni! ⁹ Hle, co se toho dne stane, Jahvův výrok! Vyhladím z tvého středu tvé koně, tvé vozy odstraním; ¹⁰ vyhladím města tvé země, všechna tvá opevněná města zničím; ¹¹ vyhladím z tvé ruky kouzla a už nebudeš mít věštce; ¹² vyhladím z tvého středu tvé sochy a tvé stély a už se nebudeš moci dále klanět před dílem svých rukou, ¹³ vyrvu z tvého středu tvé posvátné kůly a tvá města zničím. ¹⁴ V hněvu a rozlícenosti se pomstím národům, které neposlechly.

6 Slyšte tedy, co říká Jahve: „Vzhůru! Před horami se pusť do sporu a pahorky ať slyší tvůj hlas!“ ² Slyšte, hory, Jahvovu při, nastavte ucho, základy země, neboť Jahve se soudí se svým lidem, vede spor proti Izraeli: ³ „Lide můj, co jsem ti učinil? V čem jsem ti byl na obtíž? Odpověz mi. ⁴ Vždyť jsem tě vyvedl z egyptské země, vykoupil jsem tě z domu otroctví; poslal jsem před tebou Mojžíše, Árona a Mirjam. ⁵ Lide můj, vzpomeň si přece: co zamýšlel moabský král Balak? Co mu odpověděl Beorův syn Balaam?... od Šitim po Gilgal, abys poznal Jahvovy spravedlivé skutky.“ ⁶ – „S čím předstoupím před Jahva, pokloním se před Bohem z výšiny? Předstoupím s celopaly, s jednoročními telaty? ⁷ Nalezne zalíbení v tisících beranů, v proudech úliteb oleje? Mám přinést v oběť za svůj zločin svého prvorozeného, plod svých útrob za svůj vlastní hřích?“ ⁸ – „Bylo ti, člověče, sděleno, co je dobré, co od tebe Jahve žádá: nic jiného, než abys konal spravedlnost, miloval dobro a pokorně krácel se svým Bohem.“ ⁹ Je to Jahvův hlas! Volá na město: Slyšte, kmeni a shromáždění města! ¹⁰ Což mohu snášet nepravou míru a umenšenou, hanebnou měřici? ¹¹ Mohu pokládat za čistého toho, kdo užívá nepravé váhy, váček padělaných závaží? ¹² Ono, jehož boháčci jsou plní násilí a jehož obyvatelé pronášejí lež! ¹³ Proto jsem tě já sám začal bít, pustošit tě za tvé hříchy. ¹⁴ Budeš jíst, ale nedokážeš se nasytit; budeš si dávat stranou, ale nedokážeš si nic uchovat; a dokážeš-li co uchovat, vydám to meči. ¹⁵ Budeš sít, ale nepodaří se ti sklídit; budeš lisovat olivy, ale olejem se nepomažeš, mošt, ale vína se nenapiješ. ¹⁶ Zachovávaš zákony Omriho, všechny obyčeje Achabova domu; chováš se podle jejich pravidel, abych způsobil, že budeš budít ohromení a tví obyvatelé posměch, a abyste nesli potupu národů.

7 Běda mně! Jsem nyní jako žnec v létě, jako paběrkovač při vinobraní: už není k jídlu ani hrozen, už není ani raný fík, po němž toužím! ²Věrní zmizeli ze země, mezi lidmi není ani jeden spravedlivý. Všichni číhají na krveprolévání, každý chytá svého bratra do sítě. ³Ruce mají obratné k páchání zla: kníže si činí nároky, soudce rozsoudí za dárek, velmož rozhoduje, jak se mu zachce. ⁴Nejlepší mezi nimi je jako trní, nejspravedlivější jako plot z hloží. Dnes na ně ze Severu přichází trápení; je to chvíle jejich zahanbení. ⁵Nespoléhejte na bližního, nemějte důvěru v přítele; před tou, jež s tebou sdílí lože, se chraň otevřít ústa. ⁶Neboť syn uráží otce, dcera povstává proti matce, snacha proti své tchyni, každý má nepřátele v lidech svého domu. ⁷Ale já vzhlížím k Jahvovi, doufám v Boha, který mě zachrání; můj Bůh mě vyslyší. ⁸Netěš se nade mnou, má nepřítelkyně: jestliže jsem padl, povstanu; přebývám-li v temnotách, je mým světlem Jahve. ⁹Musím nést Jahvův hněv, protože jsem proti němu zhřešil, dokud on nerozsoudí mou při a nezjedná mi spravedlnost; vyvede mě na světlo a budu hledět na jeho spravedlivé skutky. ¹⁰Až ho uvidí má nepřítelkyně, pokryje ji hanba, ji, která mi říkala: „Kde je Jahve, tvůj Bůh?“ Mé oči na ni budou hledět, až se po ní bude šlapat jako po blátě na ulicích. ¹¹Den, kdy se opět postaví tvé hradby! Toho dne se rozšíří tvé hranice; toho dne přijdou až k tobě od Asýrie až po Egypt, od Tyru až po Řeku, od moře k moři, od hory k hoře. ¹² — ¹³Ze země se stane pustina kvůli jejím obyvatelům, za jejich chování. ¹⁴Pas holí pastýřskou svůj lid, stádo svého dědictví, jež zůstává osamělé v houštích, uprostřed sadů. Kéž by se mohlo pást v Bašanu a v Galaadu jako za dávných dnů! ¹⁵Jako za dnů, kdy jsi vyšel z egyptské země, nám ukaž zázraky! ¹⁶Národy uvidí, a budou zmateny navzdory vší své moci; položí si ruku na ústa, ohluchnou jim z toho uši. ¹⁷Budou lízat prach jako hadi, jako zvířata, jež se plazí po zemi. S chvěním vylezou ze svých doupat, bázlivé a zděšené před tebou. ¹⁸Který bůh jako ty odnímá vinu, odpouští zločin, nejitřívá provždy svůj hněv, ale s potěšením udílí milost? ¹⁹Ještě jednou se nad námi slituj! Pošlapej naše provinění, svrhni do hlubin moře všechny naše hříchy! ²⁰Dopřej Jakubovi svou věrnost, Abrahámovi svou milost, jak jsi přísahal našim otcům již za pradávných dnů.

Nahum

1 Výrok o Ninive. Kniha vidění Nahuma z Elkoše. ² Álef. Mstitel a žárlivý Bůh je Jahve! Mstí se Jahve, oplývá hněvem! Mstí se Jahve na svých protivnících, chová zášť vůči svým nepřátelům. ³ Jahve je pomalý ke hněvu, ale veliký svou mocí. Beztrestnost Jahve nikdy nepopřeje. Bét. Vichřící, bouří se ubírá, oblaka jsou prach zvržený jeho kroky. ⁴ Gimel. Hrozí moři, vysouší je, nechává vyschnout všechny řeky... (Dálet.) povadlé jsou Bašan i Karmel, povadlá zeleň Libanonu! ⁵ Hé. Před ním se chvějí hory, zachvívají se pahorky, Vav. bortí se před ním země, svět i všichni, kdo na něm bydlí. ⁶ Zajin. Kdo snese jeho rozhněvanost? Kdo obstojí před jeho planoucím hněvem? Chet. Jeho rozlícenost se vylévá jak oheň a skály se před ním lámou. ⁷ Tet. Jahve je dobrý: je pevností v den úzkosti, Jod. Zná ty, kdo mu důvěřují, ⁸ i když náhle přijde záplava. Kaf. Zničí ty, kdo povstávají proti němu, své nepřátele bude stíhat až do temnot. (k Judovi) ⁹ Co zamýšlíte proti Jahvovi! On ničí; útlak podruhé nepovstane. ¹⁰ Budou pohlceni úplně jako spletené trnité houští, jako suchá sláma. ¹¹ (k Ašuru) To z tebe vzešel ten, jenž smýšlí proti Jahvovi, muž s Beliálovými úmysly. ¹² (k Judovi: výrok) Takto mluví Jahve. Ať jsou jakkoli nedotčení, sebepočtenější, budou požati a pomínou. Jestliže jsem tě pokořil, už tě napříště pokořovat nebudu. ¹³ A nyní rozbiji jeho jařmo, které na tobě spočívá, zlomím tvé okovy. ¹⁴ (k ninivskému králi: výrok) Hle, Jahvův příkaz, pro tebe: Už nebude plemeno, jež by neslo tvé jméno; z chrámu tvých bohů odstraním tesané i odlévané obrazy; zpusťošim tvůj hrob, neboť jsi prokletý.

2 (k Judovi) Hle, kroky posla na horách; zvěstuje: „Pokoj!“ Slav své svátky, Judo, plň své sliby, neboť Beliál už k tobě napříště nezajde, je docela zničen. ² Ničitel postupuje proti tobě. Buď na stráží na hradbách, střež cestu, opásej si bedra, seber všechny své síly. ³ (Ano, Jahve obnovuje Jakubovu vinici i vinici Izraelovu. Lupiči je poplenili, polámali jim výhonky.) ⁴ Štít jeho reků se rudě leskne, jeho hrdinové jsou oblečeni v šarlatu; vši tou ocelí planou vozy v den, kdy se šikují; mezi jezdci to vře; ⁵ vozy se šíleně řítí ulicemi, ženou se přes náměstí; vypadají jako plameny, jako blesk ujíždějí sem i tam. ⁶ Přivolávají se mocní; ti klopýtají v chůzi; spěchají na hradby. A úkryt je pohotov. ⁷ Brány vedoucí k Řece se otevírají a palác se kymácí na všechny strany. ⁸ Krásku odvádějí do vyhnanství, je unášena, její služebnice sténají jako naříkající holubice; ⁹ bijí se v prsa. Ninive je jako vodní nádrž, jejíž vody unikají. „Stůjte, stůjte!“ Ale nikdo se neobrací. ¹⁰ „Rabujte stříbro! Rabujte zlato!“ Poklad nebere konce, hromada všemožných vzácností! ¹¹ Loupení, plnění, pustošení! Srdce umdlévá, kolena se podlamují, chvějí se všechna bedra, veškeré tváře blednou. ¹² Kde je doupeň lvů, jeskyně lvíčat? Když lev odcházel, zůstávala tam lvice i s jeho mládaty; nikdo je neznepokojoval. ¹³ Lev pro svá mládata trhal, rdousil pro své lvice; plnil své brlohy lupem, svá doupata kořistí. ¹⁴ Tady jsem! Na tebe! Výrok Jahva Sabaot. Tvé vozy obrátím v dým; meč pohltí tvá lvíčata. Ze země odstraním loupeže a nebude už slyšet hlas tvých poslů.

3 Běda krvelačnému městu, celému ve lži, plnému kořisti, kde neustává loupež! ² Práskání bičů, lomoz kol, cválající koně, poskakující vozy, ³ jezdci v útoku, zášlehy mečů, záblesky kopí, dav raněných, spousta mrtvých, mrtvolám není konce, klopýtá se o mrtvolu! ⁴ To pro nesčetná smilstva nevěstky, půvabné krásky, obratné kouzelnice, která národy přiváděla do otroctví svým hýřením, kmeny svými kouzly. ⁵ Tady jsem! Na tebe! Výrok Jahva Sabaot. Až k obličejí ti vyhrnu cípy šatu, národům ukáží tvou nahotu, královstvím tvou hanebnost. ⁶ Naházím na tebe odpadky, zneuctím tě, vystavím tě na pranýř. ⁷ Kdokoli tě pak uvidí, odvrátí se od tebe. Řekne: „Ninive! To je ale spoušť!“ Kdo by se nad ním slítoval? Kde bych ti měl hledat těšitele? ⁸ Byla jsi lepší než No-Amon usazené na Řekách? (Vody je obklopovaly). Čelní zdí mu bylo moře, hradbami vody. ⁹ Jeho mocí byla Etiopie i Egypt, neměla konce. Put a Libyjci byli jeho pomocníky. ¹⁰ I ono šlo do vyhnanství, do zajetí; i jeho dívka byla drcena na všech rozcestích; o jeho šlechtice se metal los, všichni jeho velmoži byli spoutáni řetězy. ¹¹ I ty budeš opojeno, budeš tím, kdo se ukrývá; i ty budeš muset hledat útulek před nepřítelem. ¹² Veškeré tvé pevnosti jsou vesměs fíkovníky s ranými fíky: zatřesou jimi, ony padají do úst tomu, kdo je pojídá. ¹³ Podívej se na svůj lid: máš tam baby; brány tvé země se dokořán otevírají nepříteli; oheň pohltí tvé závory. ¹⁴ Načerpej vodu pro obležení, vyztuž své pevnosti, choď v blátě, šlapej jíl, vezmi si kadlub na cihly. ¹⁵ Pak tě pohltí oheň a meč tě vyhladí. Shlukni se jako sarančata, shlukni se jako kobylky; ¹⁶ (a) své dohazovače rozmnož nad nebeské hvězdy, ¹⁷ (a) své posádky jako kobylky, své dozorce jako roj hmyzu. Táboří na zdech ve dnech chladu. Slunce vychází: (16b) sarančata roztahují krovky, odlétají, (17b) jsou pryč, nikdo neví kde. Běda! Jak ¹⁸ usnuli tví pastýři, ašurský král? Tví mocní podřimují, tvůj lid je rozptýlen po horách, nikdo je už nedokáže shromáždit. ¹⁹ Na tvé poranění není léku! Tvá rána je nevyléčitelná. Všichni, kdo slyší, co se o tobě říká, nad tebou tleskají; vždyť přes koho se nevalila bez ustání tvá zlomyslnost?

Abakuk

Úvod

1 Výrok, který ve vidění přijal prorok Habakuk. ²Jak dlouho ještě, Jahve, budu volat o pomoc, a ty neslyšíš, budu k tobě křičet: „Násilí!“ a ty nezachráníš? ³Proč mi dáváš vidět nepravost a díváš se na útlak? Vidím jen loupení a násilí, řádí hádka a nesvár! ⁴Proto zákon skomírá, nikdy víc se neobjeví právo! Ano, bezbožník šťve spravedlivého, proto se už objevuje jen právo překroucené! ⁵Rozhlédněte se po národech, vizte, budete ohromeni a omráčeni! Neboť za vašich dnů konám dílo – nevěřili byste, kdyby se vám o něm vyprávělo. ⁶Hle, probouzím Chaldejce, ano, ten zarputilý a prudký lid, který probíhá širé prostory země a zmocňuje se cizích obydlí. ⁷Je hrozný a strašlivý, jeho síla je jeho právem, jeho velikostí! ⁸Jeho koně jsou rychlejší než pardálové, dravější než vlci za večera; jeho jezdci se ženou vpřed, jeho jezdci přijíždějí zdaleka, letí jako orel, jenž se spouští za kořistí. ⁹Všichni přicházejí, aby plenili, s tváří zhoucí jako východní vítr; jako písek sbírají zajatce! ¹⁰Ten lid se vysmívá králům, z knížat si tropí posměch. Směje se všem pevnostem: vrší hlínu a zmocňuje se jich! ¹¹Pak se vítr obrátil a odvanul... Zločinec, jenž si ze své síly dělá boha! ¹²Což nejsi od dávných dob Jahve, můj Bůh, můj Svatý, který neumíráš? Ustanovil jsi ho, Jahve, aby konal právo, jako skálu, aby trestal, jsi ho upevnil! ¹³Tvé oči jsou příliš čisté, než aby viděly zlo, nemůžeš hledět na útlak. Proč se díváš na proradné lidi, mlčíš, když bezbožník polyká spravedlivějšího, než je on sám? ¹⁴Nakládáš s lidmi jako s mořskými rybami, jako s havěti, jež nemá pána! ¹⁵On je všechny chytá na udici, vleče je svou sítí, sbírá je svým čeremem, a hle, raduje se, plesá! ¹⁶Proto obětuje své síti, obrací v dým obětní dary před svým čeremem, ty mu totiž opatřují tučné kusy a hojné pokrmu. ¹⁷Bude tedy bez ustání vyprazdňovat svou síť tím, že bude nelítostně pobíjet národy?

2 Budu stát na svém strážním stanovišti, zůstanu stát na svých hradbách; budu číhat, abych viděl, co mi řekne, co odpoví na mou stížnost. ²Tu mi Jahve odpověděl a řekl: „Zapiš to vidění, na tabulky je vyryj, aby se dalo snadno číst. ³Neboť je to vidění jenom pro svůj čas: spěje k naplnění, nezklame; prodlévá-li, počkej na ně: přijde určitě, neselže! ⁴Hle, jak klesá ten, jenž nemá přímou duši, ale spravedlivý bude žít pro svou věrnost.“ ⁵Bohatství je jistě zrádné! Ztrácí rozum a nemá trvání, ten, kdo rozvírá svůj chrám jako šeol, kdo jako smrt je nenasytný, kdo pro sebe zabírá všechny národy a shromažďuje pro sebe všechny lidi! ⁶Což proti němu všichni nezanotují posměšnou písničku? Nesloží na něho výsměšné básničky? Běda tomu, kdo hromadí majetek svého bližního (na jak dlouho?) a kdo na sebe bere břemeno zástav! ⁷Což znenadání nepovstanou tví věřitelé, neprobudí se vymahatelé? Budeš jejich kořistí! ⁸Za to, že jsi plnil četné národy, vše, co z národů zbývá, bude plnit tebe, vždyť jsi proléval lidskou krev, znásilňoval zemi, město i všechny, kdo v něm bydlí! ⁹Běda tomu, kdo pro svůj dům páchá nespravedlivé loupeže, aby si zřídil doupe pěkně vysoko, aby se vyhnul tíži neštěstí! ¹⁰O hanbě svého domu jsi rozhodl: tím, že jsi srazil četné národy, sám proti sobě jsi pracoval. ¹¹Vždyť i kámen ze zdi křičí, z krovu mu odpovídá trám. ¹²Běda tomu, kdo staví město v krvi a obec zakládá na nespravedlnosti! ¹³Což není vůlí Jahva Sabaot, aby se lidé lopotili pro oheň, aby se národy namáhaly pro nic za nic? ¹⁴Neboť země bude naplněna poznáním Jahvovy slávy, tak jako vody pokrývají mořské dno! ¹⁵Běda tomu, kdo dává pít svým sousedům, kdo nalévá svůj jed, až je opije, aby se díval na jejich nahotu! ¹⁶Nasytil ses ostudou, nikoli slávou! Napij se sám a ukaž svou předkožku! Teď k tobě dochází číše z Jahvovy pravice a potupa obestře tvou slávu! ¹⁷Neboť tě zavalí násilí spáchané na Libanonu a také zděšení pobíjených, vždyť jsi proléval lidskou krev, znásilňoval zemi, město i všechny, kdo v něm bydlí! (19) Běda tomu, kdo říká kousku dřeva: „Probud se!“, mlčenlivému kameni: „Nespi už!“ (To je ten výrok!) Je potažen zlatem a stříbrem, to ano, ale bez dechu života, jenž by jej oživil! ¹⁸K čemu je řezbářské dílo, že je umělec vyřezává? Podoba z kovu, lživý výrok, že na ně spoléhá ten, kdo je vytváří, aby zhotovil němé modly? ¹⁹ — ²⁰Ale Jahve sídlí ve svém svatém chrámu: ztiš se před ním, celá země!

3 Modlitba. Proroka Habakuka; na nápěv nářků. ²Jahve, dozvěděl jsem se o tvé proslulosti, Jahve, bál jsem se tvého díla! Dej, ať v naší době ožije! V naší době je dej poznat! Vzpomeň si, když se hněváš, že se slitováváš. ³Eloah přichází z Temanu a Svatý z hory Paranu. Pomlka. Jeho velebnost zahaluje nebesa, země je plná jeho slávy. ⁴Jeho lesk je jako světlo denní, z rukou mu šlehají paprsky, tam se ukrývá jeho síla. ⁵Před ním kráčí mor, horečka mu jde v patách. ⁶Postaví se a otřeše zemi, pohlédne a rozechvěje národy. Tu pukají věčná horstva, hrouť se starobylé pahorky, jeho odvěké cesty. ⁷Viděl jsem stany Kušanu, na něž padla hrůza, stanové plachty

madianské země se roztrásly. ⁸To proti řekám plane, Jahve, tvůj hněv, nebo proti moři tvá rozlícenost, že nasedáš na své koně, na své vítězné vozy? ⁹Obnažuješ svůj luk, šípy sytíš jeho tětívu. Pomlka. Potoky rozrýváš půdu; ¹⁰hory tě vidí, hrozí se; přichází průtrž mračen, je slyšet hlas propasti, ona vzpíná ruce. ¹¹Slunce i měsíc zůstávají ve svém sídle; prchají před třpytem tvých šípů, v záři blesků z tvého kopí. ¹²Rozlíceně přecházíš po zemi, hněvivě drtíš národy. ¹³Vytáhl jsi do boje, abys zachránil svůj lid, abys zachránil svého pomazaného, zboural jsi bezbožníkův dům, základy obnažil až na skálu. Pomlka. ¹⁴Svémi oštěpy jsi probodl vůdce jeho válečníků, kteří se s radostnými výkřiky řítíli, aby nás rozehnali, jako by se chystali ve svém pelechu zhltnout nešťastníka. ¹⁵Svémi koňmi jsi šlapal po moři, po velkých vzdouvajících se vlnách! ¹⁶Naslouchal jsem! Mé nitro se otřáslo. Při tom hluku se mi chvějí rty, do kostí mi vniká kostížer, mé kroky pode mnou vrávorají. Pokojně čekám na ten den úzkosti, který povstává proti lidu, jenž na nás dotírá! ¹⁷(Neboť fíkovník už nevypučí; už se nic nesklídí na vinicích. Výnos olivovníku zklame, pole už nic k jídlu nedají, ovce zmizí z ovčína; už není skot ve stájích.) ¹⁸Ale já se budu radovat v Jahvovi, budu plesat v Bohu, svém Spasiteli! ¹⁹Jahve, můj Pán, je má síla, mé nohy činí podobnými nohám laní, na vrcholky vede mé kroky. Sbornistrův. Na strunné nástroje.

Sofonjáš

Úvod

1 Jahvovo slovo, jež se ozvalo Sofoniášovi, synovi Kušiho, syna Gedalji, syna Amasji, syna Chizkiji, v době judského krále, Amonova syna Josiáše. ² Ano, všechno vyhubím z tváře země, Jahvův výrok. ³ Vyhubím lidi i zvířata, vyhubím nebeské ptactvo i mořské ryby, povalím zlovolníky, vyhladím lidi z tváře země, Jahvův výrok. ⁴ Pozvednu ruku proti Judovi a proti všem obyvatelům Jeruzaléma a vyhladím z toho místa Baalův zbytek i jméno těch, kdo mu slouží, ⁵ ty, kdo se klanějí na střechách před nebeským vojskem, ty, kdo se klanějí před Jahvem, a přísahají při Milkomovi, ⁶ ty, kdo se odvracejí od Jahva, kdo se neradí s Jahvem a nehledají ho. ⁷ Ticho před Pánem Jahvem! Vždyť Jahvův Den je nablízku! Ano, Jahve připravil oběť, zasvětil své hosty. ⁸ Příhoda se v den Jahvovy oběti, že navštívím hodnostáře, královské prince a všechny, kdo si oblékají cizozemské oděvy. ⁹ Navštívím v ten den všechny, kdo vystupují na stupeň, kdo naplňují palác svého pána násilím a podvodem. ¹⁰ Toho dne – Jahvův výrok – se pozvedne od Rybí brány povyk, z nového města kvilení, z výšin velký hřmot! ¹¹ Kvílejte, obyvatelé Hmoždíře, neboť všechny kanaánský lid je zničen, všichni, kdo odvažují stříbro, jsou vyhlazeni. ¹² V té době prohledám Jeruzalém s pochodněmi, navštívím muže, kteří vězí ve své sedlíně, ty, kteří si v srdci říkají: „Jahve nemůže činit ani dobře, ani zle.“ ¹³ Tu bude jejich bohatství vydáno v plen, jejich domy k pustošení; vystavěli domy, a bydlet v nich nebudou; zasadili vinice, a vína z nich se nenapijí. ¹⁴ Je blízko strašný Jahvův Den! Je blízko, přichází ve velkém spěchu! Ach, ten hořký povyk Jahvova Dne: tentokrát spouští hrdina válečný pokřik! ¹⁵ Dnem rozlícenosti je onen den! Dnem úzkosti a soužení, dnem pustošení a plenění, dnem tmy a temných oblaků, dnem mračen a temnot, ¹⁶ dnem troubení na roh a válečného pokřiku proti opevněným městům a vysokým nárožním věžím. ¹⁷ Vydám lidi sklíčenosti a půjdou jako slepí (protože hřešili proti Jahvovi); jejich krev bude prolévána jako prach, jejich mrtvoly pohozeny jako odpadky. ¹⁸ Ani jejich stříbro, ani jejich zlato je nebudou s to zachránit. V den Jahvova hněvu, v ohni jeho žárlivosti bude pohlčena celá země. Neboť bude ničit, ano, vyhlazovat všechny obyvatele země.

2 Nahromadte se, nahromadte se, národe beze studu, ² dříve než budete zahrnání jako pleva, která mizí v jediném dni, dříve než na vás přijde planoucí Jahvův hněv (dříve než na vás přijde den Jahvova hněvu). ³ Hleďte Jahva, vy všichni pokorní země, kteří plníte jeho nařízení. Hleďte spravedlnost, hleďte pokoru: snad budete v bezpečí v den Jahvova hněvu. ⁴ Ano, Gaza bude opuštěna, z Aškelonu bude pustina. Ašdod zaženou v pravé poledne; Ekron bude vykořeněn. ⁵ Běda obyvatelům přímořského svazu, národu Keretanů! Hle, Jahvovo slovo proti vám: „Kanaáne, země Filištanů, nechám tě zhynout, nebudeš mít obyvatel!“ ⁶ Přímořský svaz bude obrácen v pastviny, v pastviště pro pastýře a v ohrady pro ovce. ⁷ A svaz bude patřit zbytku Judova domu; budou tam vodit na pastvu; večer si odpočinou uprostřed aškelonských domů; neboť je navštíví Jahve, jejich Bůh, a nakonec je obnoví. ⁸ Slyšel jsem urážku od Moaba a jízlivosti Amonových synů, když uráželi můj lid a honosili se jeho územím. ⁹ Proto jako že žijí! – výrok Jahva Sabaot, Boha Izraele: „Moab bude jako Sodoma a Amonovi synové jako Gomora: panstvím bodláků, kupou soli, pustinou navždy. Zbytek mého lidu je vyplení, co přetrvá z mého národa, dostane dědictví po nich.“ ¹⁰ To bude cena za jejich pýchu, za to, že pronášeli urážky a povýšená slova proti lidu Jahva Sabaot. ¹¹ Strašný pro ně bude Jahve. Až odstraní všechny bohy země, budou se před ním klanět všechny ostrovy národů, každý na své vlastní půdě. ¹² I vy Etiopané: „Mým mečem budou probodeni.“ ¹³ Pozvedne ruku proti Severu a obrátí Ašur v trosky; z Ninive udělá pustinu, zemi vyprahlou jako poušť. ¹⁴ Uprostřed ní budou odpočívat stáda; všemožná zvířata: ba i kavky, ba i ježek budou v noci přebývat mezi jeho sochami; sova bude houkat v okně a havran krákat na zápraží, neboť cedr byl vyrván. ¹⁵ To je to veselé město, jež sebevědomě sedělo na trůně, jež si v srdci říkalo: „Já nemám sobě rovného!“ Jak to, že vyvolává ohromení, je brlohem pro zvířata? Kdokoli kolem něho projde, hvízdá a mává rukou.

3 Běda vzpurnému, poskvrněnému, nelítostnému městu! ² Neposlouchalo volání, nepřijalo poučení; na Jahva se nespolehlo, ke svému Bohu se nepřiblížilo. ³ Jeho knížata jsou uprostřed něho řvoucími lvy, jeho soudci stepními vlky, kteří si nic neponechávají na ráno; ⁴ jeho proroci jsou chvastouni, podvodníci; jeho kněží zneuctívají svaté věci, znásilňují Zákon. ⁵ Uprostřed něho je Jahve spravedlivý; nedopouští se žádného bezpráví; ráno co ráno vyhláší své právo, není postrádán za svítání. (Ale nespravedlivý nezná hanbu.) ⁶ Vyhladil jsem národy, jejich nárožní věže byly zničeny; jejich ulice jsem vyliadil: není tu chodců! Jejich města byla zpustošena: není

tu lidí, není tu obyvatel! ⁷ Říkal jsem: „Aspoň se mne budeš bát, přijmeš poučení; z jeho očí nelze smazat to, kolikrát jsem přišel a navštívil je.“ Ale ne, spěchali, aby pokazili všechno, co dělají! ⁸ Proto mne očekávejte – Jahvův výrok – v den, kdy povstanu jako žalobce; neboť jsem nařídil, aby se sešly národy, shromáždila se království, abych na vás vylil svou rozlícenost, veškerý žár svého hněvu. (Vždyť ohněm mé žárlivosti bude pohlcena celá země.) ⁹ Ano, tehdy dám národům čisté rty, aby všechny mohly vzývat Jahvovo jméno a sloužit mu pod jediným jhem. ¹⁰ Z druhého břehu etiopských řek mi moji prosebníci přinesou můj obětní dar. ¹¹ Toho dne se už nebudeš stydět za všechny zlé skutky, jichž ses proti mně dopustil, neboť z tvého středu odstraním tvé jásající povýšence a přestaneš se naparovat na mé svaté hoře. ¹² Ve tvém středu ponechám jen pokorný a skromný lid a v Jahvově jménu bude hledat útočiště ¹³ zbytek Izraele. Už se nebudou dopouštět nepravostí, už nebudou říkat lež; v jejich ústech se už nenajde ošidný jazyk. Budou se však moci pást a odpočívát si a nikdo je nebude znepokojovat. ¹⁴ Radostně vykřikuj, sionská dcero! Jásavě výskej, Izraeli! Raduj se, z celého srdce plesej, jeruzalémská dcero! ¹⁵ Jahve zrušil rozsudek, jenž tě tížil; odvrátil tvého nepřítele. Jahve je král Izraele uprostřed tebe. Už se nemusíš bát žádného neštěstí. ¹⁶ Toho dne se bude Jeruzalému říkat: Nestrachuj se, Sione! Tvé ruce ať neumdlévají! ¹⁷ Jahve, tvůj Bůh, je uprostřed tebe, hrdinný zachránce! Pro tebe bude plesat radostí, obnoví tě svou láskou; bude pro tebe tančit s výkřiky radosti ¹⁸ jako ve sváteční dny. Vzdálil jsem od tebe neštěstí, abys už nenesl potupu. ¹⁹ Hle, už se pouštím do všech tvých utiskovatelů. V tom čase zachráním kulhavé, shromáždím zbloudilé a přivolám na ně chválu a proslulost po celé zemi, až je obnovím. ²⁰ V tom čase vás povedu, v čase, kdy vás shromáždím; tehdy vám daruji chválu a proslulost mezi všemi národy země, až vás před vašimi očima obnovím, říká Jahve.

3:9 Čisté rty . Dosl. „jazyk čistý“ (hebr. *sapah berurah* שָׂפָה בְּרוּרָה), rozumí se hebrejšтина. Bibli napsali Židé. Jediný nežidovský autor

v Bibli je Lukáš, služebník Žida – apoštola Pavla.

Ageus

Úvod

1 Druhého roku krále Dareia, šestého měsíce, prvního dne toho měsíce, ozvalo se takto Jahvovo slovo prostřednictvím proroka Aggea správci Judy, Šealtielovu synovi Zorobabelovi a veleknězi, Jehosadakovu synovi Jozuovi: ²Takto mluví Jahve Sabaot. Tento lid říká: „Dosud nenadešla chvíle, aby se znovu postavil Jahvův Chrám!“ ³(A Jahvovo slovo se prostřednictvím proroka ozvalo takto:) ⁴Je to snad chvíle, abyste si vy bydleli ve svých dřevem obkládaných domech, zatímco onen Dům je zpusťšený? ⁵Nyní tedy mluví Jahve Sabaot takto. Přemíítejte ve svém srdci o cestě, po níž jste se dali! ⁶Mnoho jste zaseli, ale málo svezli do stodol; jedlí jste, ale ne dosyta, pili jste, ale žízeň jste nehasili; oblékli jste se, ale nezahřáli jste se. Námezdník si vydělal mzdu a vložil ji do dřavého měšce! ⁷Takto mluví Jahve Sabaot. Přemíítejte ve svém srdci o cestě, po níž jste se dali! ⁸Vystupte na horu, přineste dřevo a znovu zbudujte Dům; najdu v něm své zalíbení a vyjvíím tam svou slávu – říká Jahve. ⁹Očekávali jste hojnost a bylo toho poskrovnu. Když jste svázeli do stodol, odfoukl jsem to. Ale proč? Výrok Jahva Sabaot. Kvůli mému Domu, který je zničený, zatímco vy se každý točíte kolem svého domu. ¹⁰To proto zadržela nebesa déšť a země zadržela své plody. ¹¹Přivolal jsem sucho na zemi, na hory, na obilí, na mladé víno, na čerstvý olej a na vše, co plodí půda, na lidi a na dobytek i na veškerou námahu vašich rukou. ¹²Šealtielův syn Zorobabel, Jehosadakův syn velekněz Jozue a veškerý zbytek lidu naslouchal hlasu Jahva, svého Boha, a slovům proroka Aggea, podle poslání, jímž ho Jahve, jejich Bůh, pověřil. A lid pocítil bázeň před Jahvem. ¹³Jahvův posel Aggeus k lidu promluvil podle poselství od Jahva takto: „Jsem s vámi, Jahvův výrok.“ ¹⁴A Jahve povzbudil ducha správce Judy, Šealtielova syna Zorobabela, ducha Jehosadakova syna velekněze Jozua i ducha veškerého zbytku lidu: přišli a dali se do díla v Chrámu Jahva Sabaot, svého Boha. ¹⁵Bylo to dvacátého čtvrtého dne šestého měsíce. Druhého roku krále Dareia,

2 v sedmém měsíci, dvacátého prvního dne toho měsíce, ozvalo se Jahvovo slovo prostřednictvím proroka Aggea takto: ²Promluv tedy takto ke správci Judy, Šealtielovu synovi Zorobabelovi, k Jehosadakovu synovi veleknězi Jozuovi, a ke zbytku lidu. ³Kdo mezi vámi zbyl naživu z těch, kteří viděli tento Chrám v jeho někdejší slávě? A jak ho vidíte teď? Nepřipadá vašim očím jako nic? ⁴Ale nyní hlavu vzhůru, Zorobabeli! Jahvův výrok. Hlavu vzhůru, Jehosadakův synu veleknězi Jozue! Hlavu vzhůru, veškerý lide země! Jahvův výrok. Do práce! Neboť jsem s vámi – výrok Jahva Sabaot – ⁵a můj Duch přebývá uprostřed vás. Nebojte se! ⁶Neboť takto mluví Jahve Sabaot. Už jen malou chvíli a otřesu nebem i zemí, mořem i souší. ⁷Otřesu všemi národy, tehdy se pohnou poklady ode všech národů a naplním slávou tento Chrám, říká Jahve Sabaot. ⁸Mé je stříbro! Mé je zlato! Výrok Jahva Sabaot. ⁹Budoucí sláva tohoto Chrámu přesáhne bývalou, říká Jahve Sabaot, a na tomto místě poskytnu pokoj, výrok Jahva Sabaot. ¹⁰Dvacátého čtvrtého dne devátého měsíce druhého Dareiova roku ozvalo se takto Jahvovo slovo proroku Aggeovi: ¹¹Takto mluví Jahve Sabaot. Vyžádej si přece od kněží rozhodnutí těmito slovy: ¹²„Nese-li někdo obětované maso v cípu svého šatu a dotkne-li se svým šatem chleba, nějakého pokrmu, vína, oleje i jakékoli potravy, bude to posvěceno?“ Kněží odpověděli a řekli: „Ne!“ ¹³A Aggeus řekl: „Jestliže se někdo, kdo se poskrvnil mrtvolou, toho všeho dotkne, poskrvni se to?“ Kněží odpověděli a řekli: „Poskrvni se to!“ ¹⁴Tu se Aggeus takto ujal slova: „Tak je tomu s tímto lidem! Tak s tímto národem před mou tváří! Jahvův výrok. Tak tomu je s veškerou prací jejich rukou, a co zde obětují, je nečisté.“ ¹⁵A nyní jen přemíítejte ve svém srdci, ode dneška a napříště. Než byl v Jahvově svatyni položen kámen na kámen, ¹⁶jaký byl váš úděl? Přicházelo se ke kupě o dvaceti efách, ale bylo jich tam jenom deset; přicházelo se ke kádi načerpat padesát batů, ale bylo jich tam jenom dvacet. ¹⁷Postihl jsem rzi, sněti a krupobitím veškerou práci vašich rukou, a vy jste se ke mně nevrátili, Jahvův výrok! ¹⁸Přemýšlejte tedy ve svém srdci, ode dneška a napříště (od dvacátého čtvrtého dne devátého měsíce, ode dne, kdy byl položen základ k Jahvově svatyni, pozorně rozvažujte), ¹⁹zda se ještě na sýpce nedostává zrní a zda ještě réva, fíkovník, granátovník a olivovník nenesou ovoce! Ode dneška budu žehnat! ²⁰Jahvovo slovo se Aggeovi podruhé ozvalo dvacátého čtvrtého dne toho měsíce takto. ²¹Promluv takto ke správci Judy Zorobabelovi. Otřesu nebem i zemí. ²²Povalím trůny království a zničím moc králů národů. Povalím válečné vozy i jejich vozataje; koně i jejich jezdci budou sražení, každý mečem svého bratra. ²³Toho dne – výrok Jahva Sabaot – tě, Šealtielův synu, můj služebníku Zorobabeli, vezmu – Jahvův výrok – a učiním z tebe jakoby pečetní prsten. Vždyť tebe jsem si vyvolil, výrok Jahva Sabaot.

Zachariáš

Úvod

1 Druhého Dareiova roku, v osmém měsíci, ozvalo se takto Jahvovo slovo Idovu synovi, proroku Zachariášovi (synovi Berekji): ² Jahve se velice rozjitřil proti vašim otcům. ³ Řekneš jim: Takto mluví Jahve Sabaot. Vraťte se ke mně – výrok Jahva Sabaot – a já se vrátím k vám, říká Jahve Sabaot. ⁴ Nebudte jako vaši otcové, k nimž proroci v minulosti volali: Takto mluví Jahve Sabaot. Odvráťte se přece od svých špatných cest a od svých špatných skutků. Ale oni nenaslouchali a nedbali na mne – Jahvův výrok. ⁵ Kdepak jsou vaši otcové? A proroci, ti jsou stále naživu? ⁶ Ale mé příkazy a má nařízení, jež jsem dával svým služebníkům prorokům, ty se k vašim otcům nedostaly? Oni se tehdy obrátili a řekli: „Jak Jahve Sabaot rozhodl, že učiní, tak s námi naložil, podle našich cest a našich skutků.“ ⁷ Dvacátého čtvrtého dne jedenáctého měsíce (měsíc šebat), druhého Dareiova roku, ozvalo se takto Jahvovo slovo Idovu synovi, proroku Zachariášovi (synovi Berekji). ⁸ Měl jsem v noci vidění. Hle: muž sedící na ryšavém koni stál mezi myrtami, jež mají kořeny v hlubině; za ním ryšaví, plaví a bílí koně. ⁹ Řekl jsem: „Co jsou zač, můj Pane?“ A anděl, který ke mně mluvil, mi řekl: „Ukáží ti, co jsou zač.“ ¹⁰ Muž, který stál mezi myrtami, odpověděl: „Jsou to ti, které Jahve poslal, aby probíhali zemí.“ ¹¹ A obrátili se na Jahvova anděla, který stál mezi myrtami, a řekli: „Právě jsme proběhli zemí, a hle, celá země poklidně odpočívá.“ ¹² Tu se Jahvův anděl ujal slova a řekl: „Jahve Sabaot, jak dlouho ještě budeš otálet se slitováním nad Jeruzalémem a judskými městy, jimž už po sedmdesát let dáváš pocítovat svůj hněv?“ ¹³ Andělovi, jenž ke mně mluvil, odpověděl Jahve dobrotivými slovy, slovy útěchy. ¹⁴ Tu mi anděl, který ke mně mluvil, řekl: „Ohlas toto: Takto mluví Jahve Sabaot. Velice žárlivou láskou miluji Jeruzalém a Sion, ¹⁵ ale převelice jsem rozjitřen na poklidné národy; neboť já jsem byl rozjitřen jen málo, ale ony napomáhaly ke zkáze. ¹⁶ Proto mluví Jahve takto: Znovu se k Jeruzalému obrátím se soucitím; můj Chrám tam bude znovu postaven – výrok Jahva Sabaot – a nad Jeruzalémem bude natažena šňůra. ¹⁷ Ohlas ještě toto: Takto mluví Jahve Sabaot. Má města budou zase oplývat jméním, Jahve zase potěší Sion, zase si vyvolí Jeruzalém.“

2 Potom jsem pozvedl oči a měl jsem vidění. Hle: byly tu čtyři rohy. ² Řekl jsem andělovi, který ke mně mluvil: „Co jsou ty rohy?“ Řekl mi: „Jsou to rohy, které rozptýlily Judu (Izraele) a Jeruzalém.“ ³ Potom mi Jahve ukázal čtyři kováře. ⁴ A řekl jsem: „Co tu pohledávají?“ Řekl mi: „(Tamto jsou rohy, které rozptýlily Judu, takže se nikdo neodvažoval napřímit hlavu; ale) oni je přišli zastrašit, srazit rohy národů, které pozvedly proti Judově zemi roh, aby ji rozptýlily.“ ⁵ Potom jsem pozvedl oči a měl jsem vidění. Hle: byl tu muž s provazem na měření v ruce. ⁶ Řekl jsem mu: „Kam jdeš?“ Řekl mi: „Změřit Jeruzalém, abych viděl, jak je široký a jak je dlouhý.“ ⁷ A hle: anděl, který ke mně mluvil, předstoupil a jiný anděl mu postoupil vstříc. ⁸ Řekl mu: „Běž, promluv s tím mladíkem a řekni mu: Jeruzalém musí zůstat otevřený kvůli spoustě lidí a dobytka, kteří v něm jsou. ⁹ A já pro něho budu – Jahvův výrok – ohnivou hradbou kolem dokola a budu jeho Slávou.“ ¹⁰ Hej! Hej! Prchejte ze Severní země – Jahvův výrok –, neboť jsem vás rozptýlil do čtyř větrů nebes, Jahvův výrok! ¹¹ Hej! Sione, prehni, ty, jenž bydlíš u babylonské dcery. ¹² Neboť takto mluví Jahve Sabaot, poté co mě Sláva vyslala kvůli národům, které vás obraly: „Kdo se dotýká vás, dotýká se zřítelnice mého oka. ¹³ Hle, pozvedám proti nim ruku, aby se staly kořistí svých otroků.“ Tehdy poznáte, že mě poslal Jahve Sabaot! ¹⁴ Zpívej, raduj se, sionská dcero, neboť hle, přicházím, abych uprostřed tebe přebýval, Jahvův výrok! ¹⁵ Četné národy přilnou toho dne k Jahvovi: budou pro něho lidem. Budou bydlet uprostřed tebe a ty poznáš, že mě Jahve Sabaot poslal k tobě. ¹⁶ Ale Jahve bude mít v majetku Judu jako svůj podíl na Svaté zemi a vyvolí si zase Jeruzalém. ¹⁷ Zmlkni, veškeré tělo, před Jahvem, neboť on se probouzí ve svém svatém Příbytku!

3 On mi ukázal velekněze Jozua, který stál před Jahvovým andělem, zatímco po jeho pravici stál Satan a obviňoval ho. ² Jahvův anděl řekl Satanovi: „Ať tě Jahve zkrotí, Satane, ať tě zkrotí Jahve, který si vyvolil Jeruzalém. Není on snad oharkem, vytaženým z ohně?“ ³ Jozue na sobě měl špinavý šat, když stál před andělem. ⁴ (a) Ten se ujal slova a takto promluvil k těm, kdo stáli před ním: „Svlékněte mu jeho špinavý šat (4c) a oblečte mu šat nádherný; ⁵ dejte mu na hlavu čistý turban.“ Dali mu na hlavu čistý turban a oblékli mu čistý šat. Jahvův anděl stál (4b) a řekl mu: „Hle, sňal jsem z tebe tvou nepravost.“ ⁶ Jozuovi potom Jahvův anděl prohlásil toto: ⁷ „Takto mluví Jahve Sabaot. Budeš-li kráčet po mých cestách a dodržovat má pravidla, budeš vládnout mému domu, budeš střežit má nádvoří a dám ti, že přistoupíš mezi ty, kdo stojí zde. (9a) Neboť tady je kámen, který kladu před Jozua; na tomto jediném kameni je sedm očí; hle, sám na něj vyryji nápis, výrok

Jahva Sabaot.“⁸ Slyš tedy, veleknězi Jozue, ty i tví druhové, kteří před tebou zasedají – neboť to jsou muži předzvěstí: Hle, uvedu svého služebníka, „Výhonek“, ⁹(b) a v jediném dni odstráním z této země nepravost. ¹⁰Toho dne – výrok Jahva Sabaot – se budete navzájem zvat pod vinnou révu a pod fíkovník.

4 Anděl, který ke mně mluvil, se vrátil a probudil mě jako člověka, jenž je náhle vytržen ze spánku. ² A řekl mi: „Co vidíš?“ Odpověděl jsem: „Dívám se, a hle: je tu svícen, celý ze zlata, nahoře má nádržku; na tom svícnu je sedm svítilen a také sedm kahanů na svítilny, jež jsou na nich.“ ³ Vedle něho jsou dva olivovníky, jeden napravo od něho, druhý nalevo od něho.“ ⁴ Ujal jsem se slova a řekl jsem andělovi, který ke mně mluvil: „Co to znamená, můj Pane?“ ⁵ Anděl, který ke mně mluvil, mi odpověděl: „Nevíš, co to znamená?“ Řekl jsem: „Ne, můj pane.“ ⁶ (b) Hle, Jahvovo slovo o Zorobabelovi: Není to mocí ani silou, ale mým duchem – říká Jahve Sabaot. ⁷ Co jsi, vysoká horo? Před Zorobabelem se staň rovinou! On vytrhne vrcholový kámen, zatímco se bude provolávat: „Je výborný, výborný!“ ⁸ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ⁹ Zorobabelovy ruce tento Chrám založily, jeho ruce jej dokončí. (A poznáte, že mě Jahve Sabaot poslal k vám.) ¹⁰ (a) Neboť kdo tedy pohrdal tímto dnem nepatrných dějů? Budou se radovat, až uvidí vyvolený kámen v Zorobabelově ruce. ¹¹ Ujal jsem se tedy slova a řekl jsem mu: „Co znamenají ty dva olivovníky napravo od svícnu a nalevo od něho?“ ¹² (Opět jsem se ujal slova a řekl jsem mu: „Co znamenají ty dvě olivové větve, které dvěma zlatými trubkami rozdělují olej?“) ¹³ Odpověděl mi: „Nevíš, co to znamená?“ Řekl jsem: „Ne, můj pane.“ ¹⁴ Řekl: „To jsou ti dva Pomazaní, kteří stojí před Pánem celé země.“

5 Pozvedl jsem opět oči a měl jsem vidění. Hle, byl tu svitek, jenž se vznášel. ² Anděl, který ke mně mluvil, mi řekl: „Co to vidíš?“ Odpověděl jsem: „Vidím vznášející se svitek; je dlouhý dvacet loket a široký deset.“ ³ Tu mi řekl: „Toto je kletba, jež se šíří po tváři celé země. Neboť podle ní každý zloděj bude odtud vyhnán a podle ní každý člověk, který přísahá křivě při mém jménu, bude odtud vyhnán.“ ⁴ Pustím ji z řetězu – výrok Jahva Sabaot –, aby vešla ke zloději a k tomu, kdo křivě přísahá při mém jménu, aby se usídlila uprostřed jeho domu a strávila ho i s jeho trámy a jeho kameny.“ ⁵ Anděl, který ke mně mluvil, přistoupil a řekl mi: „Zvedni oči a podívej se, co se to přibližuje.“ ⁶ A já jsem řekl: „Co je to?“ Řekl: „To se blíží vědro.“ Dodal: „Je to jejich nepravost v celé zemi.“ ⁷ A hle, nadzvedl se olověný kotouč a uvnitř vědra seděla jakási žena. ⁸ Řekl: „To je zlovolnost.“ A zastrčil ji opět dovnitř do vědra a na otvor hodil tu spoustu olova. ⁹ Pozvedl jsem oči a měl jsem vidění: Hle, objevily se dvě ženy. Vítř jim dul do křídel; měly křídla jako čáp; odnesly vědro mezi zemi a nebe. ¹⁰ Tu jsem řekl andělovi, který ke mně mluvil: „Kam ony to vědro odnášejí?“ ¹¹ Odpověděl mi: „Postaví mu chrám v zemi Šinear a připraví mu podstavec, na nějž je postaví.“

6 Pozvedl jsem opět oči a měl jsem vidění. Hle: čtyři vozy vyjížděly mezi dvěma horami; a ty hory byly měděné hory. ² U prvního vozu byli ryšaví koně; u druhého vozu černí koně; ³ u třetího vozu bílí koně a u čtvrtého vozu statní strakatí koně. ⁴ Ujal jsem se slova a řekl jsem andělovi, který ke mně mluvil: „Co znamenají tihle, můj pane?“ ⁵ Anděl mi odpověděl: „Tyhle čtyři nebeské větry vyjíždějí, když předtím stály před Pánem celé země.“ ⁶ Tam, kde jsou černí koně, vyjíždějí k severní zemi; bílí vyjíždějí za nimi a strakatí vyjíždějí k jižní zemi.“ ⁷ Vyjížděli statní, nedočkaví, aby už probíhali zemí. Řekl jim: „Jděte a probíhejte zemí.“ A oni proběhli zemí. ⁸ Zavolal mě a řekl mi: „Hle, ti, kteří vyjíždějí k severní zemi, způsobí, že sestoupí můj duch do severní země.“ ⁹ Jahvovo slovo se mi ozvalo takto: ¹⁰ Vykonej sbírku u vyhnanců, u Heldaje, u Tobiji a u Jedaji, potom (ty půjdeš toho dne) půjdeš k Sefanjovu synovi Jošijovi, který přišel z Babylonu. ¹¹ Vezmeš stříbro a zlato, uděláš korunu a vložíš ji na hlavu velekněze, Jehosadakova syna Jozua. ¹² Potom k němu takto promluvíš: Takto mluví Jahve Sabaot. Toto je muž, jenž má jméno Výhonek; tam, kde je, něco vyraší (a on znovu postaví Jahvovu svatyni). ¹³ To on znovu postaví Jahvovu svatyni, on bude nosit královské odznaky. Na svém trůně bude zasedat jako vládce a po jeho pravici bude kněz. Mezi oběma bude vládnout dokonalý pokoj. ¹⁴ Ta koruna pak bude v Jahvově svatyni pro Heldaje, Tobiju, Jedaju a pro Sefanjova syna jako památka na milost. ¹⁵ Tehdy přijdou ti, kdo jsou daleko, a znovu postaví Jahvovu svatyni a poznáte, že mě Jahve Sabaot poslal k vám. To se stane, budete-li dokonale naslouchat hlasu Jahva, svého Boha.

7 Čtvrtého roku krále Dareia se ozvalo Jahvovo slovo Zachariášovi, čtvrtého dne devátého měsíce, měsíce kislevu. ² Betel vyslal Sareesera s jeho muži, aby úpěnlivě vzývali Jahvovu tvář ³ a řekli kněžím Jahva Sabaot a také prorokům: „Mám v pátém měsíci plakat a přitom se postit, jak jsem to už dělal po tolik let?“ ⁴ Tehdy se mi ozvalo Jahvovo slovo takto: ⁵ Řekni veškerému lidu země a kněžím: „Když jste se už po sedmdesát let v pátém a sedmém měsíci postili a naříkali, množili jste své posty z lásky ke mně? ⁶ A když jste jedli a pili,

nebyli jste to vy, kdo jedl a pil? ⁷ Neznáte slova, která Jahve vyhlášoval prostřednictvím proroků v minulosti, když Jeruzalém se svými okolními městy byl obydlený a poklidný a když Negeb a Dolní Země byly zalidněny? ⁸ (Jahvovo slovo se takto ozvalo Zachariášovi: ⁹ Takto mluví Jahve Sabaot.) Říkal: Konejte opravdovou spravedlnost a každý buďte dobrotivý a soucitný ke svému bratrovi. ¹⁰ Neutiskujte vdovu a sirotka, cizince a chudáka, a nezamýšlejte ve svém srdci zlé jeden vůči druhému. ¹¹ Ale oni na to nechtěli dbát: ukazovali mi vzpurné rámě, zatvrdili si uši, aby neslyšeli; ¹² ze srdce si udělali diamant, aby nenaslouchali poučení a slovům, která Jahve Sabaot posílal – svým duchem – prostřednictvím proroků v minulosti. Tehdy se projevil velký hněv Jahva Sabaot. ¹³ A stalo se toto: protože volal, a oni neslyšeli, právě tak budou volat oni a já neuslyším, říká Jahve Sabaot, ¹⁴ rozptýlil jsem je ke všem národům, které neznali; a tak za nimi zůstala zpustošená země, nikdo už po ní nepřecházel. Z líbezné země udělali poušť!“

8 Slovo Jahva Sabaot přišlo takto: ² Takto mluví Jahve Sabaot. Pro Sion planu žárlivostí a brání ho můj velký hněv. ³ Takto mluví Jahve. Vracím se na Sion a chci bydlet uprostřed Jeruzaléma. Jeruzalém se bude nazývat Město věrnosti a hora Jahva Sabaot Svátá hora. ⁴ Takto mluví Jahve Sabaot. Zase usednou starci a stařeny na jeruzalémských náměstích: každý bude mít v ruce hůl, to pro počet svých dní. ⁵ A náměstí města budou plná chlapců a děvčátek, kteří si na náměstích budou hrát. ⁶ Takto mluví Jahve Sabaot. Bude-li to zázrak v očích zbytku toho lidu (v oněch dnech), měl by to být zázrak v mých očích? Výrok Jahva Sabaot. ⁷ Takto mluví Jahve Sabaot. Hle, zachraňuji svůj lid z východních zemí i ze zemí zapadajícího slunce. ⁸ Přivedu je opět, aby bydleli uprostřed Jeruzaléma. Budou můj lid a já budu jejich Bůh ve věrnosti a spravedlnosti. ⁹ Takto mluví Jahve Sabaot. Ať vám zesílí ruce, vám, kteří v těchto dnech slyšíte slova z úst proroků, kteří prorokují od onoho dne, kdy byly položeny základy Chrámu Jahva Sabaot ke znovupostavení Svatyně. ¹⁰ Neboť až do oněch dnů se lidem nevyplácela mzda a zvířata neměla žádnou mzdu; ten, kdo se věnoval svému zaměstnání, neměl kvůli nepříteli žádný klid; vrhl jsem všechny lidi jedny proti druhým. ¹¹ Ale nyní vůči zbytku toho lidu nejsem takový jako za minulých dnů, výrok Jahva Sabaot. ¹² Neboť pokojná bude jeho setba: vinice ponese své ovoce, země vydá své plody a svou rosou bude dávat nebe. To vše poskytnu zbytku tohoto lidu. ¹³ Právě tak jako jste, Judův dome a Izraelův dome, byli prokletím mezi národy, právě tak vás zachráním, abyste se stali požehnáním. Nebojte se: ať vám zesílí ruce! ¹⁴ Neboť takto mluví Jahve Sabaot. Právě tak jako jsem rozhodl, když mě rozjitřili vaši otcové, působit vám zlé – říká Jahve Sabaot – a nepovolil jsem, ¹⁵ právě tak v těchto dnech naopak zamýšlím prokazovat Jeruzalému a Judovu domu dobré. Nebojte se! ¹⁶ Hle, musíte konat toto: Každý ať říká svému bližnímu pravdu; u svých bran konejte spravedlnost, jež plodí pokoj; ¹⁷ nezamýšlejte ve svých srdcích jeden proti druhému zlé; nelibujte si v křivé přísaze. Neboť toto vše nenávidím, Jahvův výrok. ¹⁸ Slovo Jahva Sabaot se mi ozvalo takto: ¹⁹ „Takto mluví Jahve Sabaot. Z postu čtvrtého, z postu pátého, z postu sedmého a z postu desátého měsíce se pro Judův dům stane jásot, radost, veselé sváteční dny. Ale milujte pravdu a pokoj!“ ²⁰ Takto mluví Jahve Sabaot. Ještě budou přicházet národy a obyvatelé velkých měst. ²¹ A obyvatelé jednoho města půjdou ke druhému a budou říkat: „Tak pojďme a úpěnlivě vzývejme Jahvovu tvář a hledejme Jahva Sabaot; já sám tam jdu.“ ²² A četné národy a mocné národy přijdou a budou v Jeruzalémě hledat Jahva Sabaot a úpěnlivě vzývat Jahvovu tvář. ²³ Takto mluví Jahve Sabaot. V těch dnech uchopí deset mužů ze všech jazyků národů jednoho Žida za cíp jeho šatu a řeknou: „Chceme jít s vámi, neboť jsme se doslechli, že s vámi je Bůh.“

9 Prohlášení. Jahvovo slovo je v zemi Chadrak, spočinulo v Damašku. Neboť Jahvovi patří Aramův pramen i všechny kmeny Izraele. ² I Hamat, jenž je jeho hranicí, (Tyros) a Sidon, jehož moudrost je veliká. ³ Tyros si postavil pevnost a nahromadil stříbra jako prachu a zlata jako bláta po ulicích. ⁴ Hle, Pán se ho zmocní, na moři zničí jeho moc, jeho samotného pohltí oheň. ⁵ Aškelon to uvidí a dostane strach, také Gaza, jež se bude svíjet bolestí, i Ekron, neboť jeho duch je zmaten. Král zmizí z Gazy, v Aškelonu už nebudou obyvatelé ⁶ a v Ašdodu bude bydlet levoboček. Zničím Filištanovu pýchu, ⁷ z úst mu odstraním krev a ze zubů jeho ohavnosti. I on bude zbytkem pro našeho Boha, v Judovi bude jako domácí přítel, Ekron bude jako Jebusan. ⁸ Pro svůj dům budu tábořit jako přední stráž proti těm, kdo se tu potloukají, už nebude utlačovatel, jenž by po nich přešel, neboť nyní mám oči otevřené. ⁹ Hlasitě jásej, sionská dcero! Křič radostí, dcero jeruzalémská! Hle, přichází k tobě tvůj král: je spravedlivý a vítězný, pokorný, sedí na oslu, na oslátku, mláděti oslice. ¹⁰ Z Efraima

9:9 Král ... na oslátku. Když král vjíždí do města jako jeho dobyvatel, popřípadě když se vrací z jiného vítězného válečného tažení, jede na koni, protože kůň je válečné zvíře, „bojový transportér“, v jistém smyslu zbraň. Ale osel k něčemu podobnému absolutně není vhodný, ten je pro svou mírumilovnost považován za nositele pokoje. Proto král

vjíždí do města na oslu místo koně, když město nepotřebuje dobývat, protože už mu dávno patří. Tento obraz je naplněn v Kristu, synu Davidovu, Králi Izraele, který vjíždí do svého hlavního města na oslu (Lk 19:35–37) přinést mu mír; v tomto případě smíření s Bohem vlastní smrtí.

odstraní vozy a z Jeruzaléma koně, odstraněn bude válečný luk. Národům ohlásí pokoj. Jeho říše bude sahat od moře k moři a od Řeky ke koncům země. ¹¹ I ty, pro krev smlouvy s tebou jsem poslal nazpět tvé zajatce z jámy, kde není voda. ¹² Vraťte se k opevněnému místu, zajatci naplnění nadějí. Ještě dnes, já to prohlašuji, ti vrátím dvojnásobek. ¹³ Neboť pro sebe jsem napjal Judu, na luk jsem vložil Efraima; tvé syny, Sione, podnítím proti tvým synům, Javane, a udělám z tebe jakoby hrdinův meč. ¹⁴ Tehdy se nad nimi zjeví Jahve a jeho šíp se vymrští jako blesk. (Pán) Jahve zatroubí na roh, přiblíží se v orkánech z jihu. ¹⁵ Jahve Sabaot bude jejich ochranou, oni pohltní, pošlapou kameny z praku, budou pít krev, jako by to bylo víno, budou jí přetékát jako kropicí nádoba, jako rohy oltáře. ¹⁶ A zachrání je toho dne Jahve, jejich Bůh, jako ovce, jež jsou jeho lidem; ano, drahokamy z čelenky se zatřpytí na jeho zemi. ¹⁷ Jak krásný bude! Jak bude nádherný! Obilí dá rozkvést mladíkům a sladké víno pannám.

10 Proste Jahva o déšť v údobí pozdních lijáků. To Jahve vytváří bouřkové mraky. Dá jim příval deště, každému bylinu na poli. ² Protože terafim předvidají klam, protože věštcí vidí lež, protože přelud roztrušovaly sny, dávaly marné útěchy, hle, proto oni odešli jako ovce ve zbědovaném stavu, nemajíce pastýře. ³ Proti pastýřům zahořel můj hněv, proti kozlům přísně zakročím. Když Jahve Sabaot navštíví své stádo, Judův dům, udělá si z něho jakoby svého skvělého koně do boje. ⁴ Z něho vzejde úhelný kámen, z něho stanoví kolík; z něho bitevní luk, z něho každý vládce. Vespolek ⁵ budou jako hrdinové, kteří v boji šlapou po blátě ulic. Budou bojovat, neboť Jahve je s nimi, a kdo sedí na koních, budou zahanbeni. ⁶ Dám udatnost Judovu domu a vítězství domu Josefovu. Přivedu je nazpět, neboť je mi jich líto, a budou, jako bych je nebyl odvrhl, neboť jsem Jahve, jejich Bůh, a vyslyším je. ⁷ Efraim bude jako hrdina a jejich srdce se zaraďuje jako z vína; jejich synové se budou dívat a zaraďují se, jejich srdce zaplesá v Jahvovi. ⁸ Zahvízdám, abych je shromáždil, neboť jsem je vykoupil: bude jich mnoho, jako jich bývalo. ⁹ Rozesejí je mezi národy, ale v dálce se na mne rozpomenou, vychovají své syny a navrátí se. ¹⁰ Přivedu je nazpět z egyptské země a z Ašuru je shromáždím; uvedu je do galaadské a libanonské země, a jim to nepostačí. ¹¹ Překročí egyptské moře (a on bude bít vlny v moři), všechny hlubiny Nilu budou vysušeny, pýcha Ašuru bude sražena a Egyptu odňato žezlo. ¹² Dám jim udatnost v Jahvovi, v jeho jménu budou chodit, Jahvův výrok.

11 Otevři své brány, Libanone, a oheň ať pohltní tvé cedry! ² Sténej, jalovče, neboť cedr padl, zrušeno je, co bylo vznošené. Sténejte, bašanské duby, neboť je pokácen neprostupný les. ³ Je slyšet sténání pastýřů, neboť je zrušena jejich vznošenost. Je slyšet řev lvícat, neboť pýcha Jordánu je zrušena. ⁴ Takto mluví Jahve, můj Bůh: „Pas jatečné ovce, ⁵ kdo je kupují, beztrestně je porážejí, kdo je prodávají, říkají: ‘Bud’ veleben Jahve, teď jsem bohatý,’ a pastýři je vůbec nešetří. ⁶ Neboť už nebudu šetřit obyvatele té země – Jahvův výrok! – Ale hle, já ty muže vydám, každého do rukou jeho bližního, do rukou jeho krále. Ti rozdrtní zemi a já je z jejich rukou nevysvobodím.“ ⁷ Pásl jsem tedy jatečné ovce, které patří obchodníkům s ovcemi. Vzal jsem si dvě hole, jednu jsem nazval „Milost“ a druhou „Spojení“, a pásl jsem ovce. ⁸ V jediném měsíci jsem odstranil tři pastýře. Ztratil jsem však s nimi trpělivost a oni zase byli vůči mně odměření. ⁹ Tu jsem řekl: „Už vás nebudu pást. Ať ta, jež má zemřít, zemře; ať ta, jež má zmizet, zmizí, a ať ty, jež zbývají, se navzájem sežerou.“ ¹⁰ Potom jsem vzal svou hůl „Milost“ a rozlámal jsem ji na kusy, abych zrušil svou smlouvu, kterou jsem uzavřel se všemi národy. ¹¹ Toho dne tedy byla zrušena a obchodníci s ovcemi, kteří mě pozorovali, poznali, že to bylo Jahvovo slovo. ¹² Tehdy jsem řekl: „Zdá-li se vám to správné, dejte mi mou mzdu, pokud ne, nechte to tak.“ Odvážili mi mzdu: třicet šekelů stříbra. ¹³ Jahve mi řekl: „Hod’ tu skvostnou mzdu, na niž mě odhadli, slévačovi!“ Vzal jsem tedy těch třicet šekelů stříbra a hodil jsem je pro slévače v Jahvově Domě. ¹⁴ Potom jsem rozlámal na kusy svou druhou hůl „Spojení“, abych zrušil bratrství mezi Judou a Izraelem. ¹⁵ Tehdy mi Jahve řekl: „Vezmi si zase výstroj pošetilého pastýře, ¹⁶ neboť hle, pastýře v zemi vzbudím já; o tu, která zmizela, se nebude starat, tu, která bečí, hledat nebude, zraněnou nebude ošetřovat, nadmutou nepostaví na nohy; bude však hltat maso tučných zvířat a dokonce jim bude strhávat kopyta. ¹⁷ Běda nicotnému pastýři, jenž opouští své stádo! Ať meč zaútočí na jeho paži a na jeho pravé oko! Ať mu celá paže uschne a jeho pravé oko ať oslepe!“

12 Prohlášení. Jahvovo slovo o Izraeli ((2b) a také o Judovi). Výrok Jahva, jenž rozestřel nebesa a založil zemi, jenž člověku utvořil v jeho nitru ducha. ² (a) Hle, já dělám z Jeruzaléma číši opojení pro všechny okolní národy. (Bude to při obléhání Jeruzaléma.) ³ Toho dne se přihodí, že z Jeruzaléma udělám kámen na vzpírání pro všechny národy, a všichni, kdo jej budou vzpírat, se těžce poraní. A shromáždí se proti němu všechny národy země. ⁴ Toho dne – Jahvův výrok – zmátnu všechny koně a jejich jezdce postihnu šílenstvím. A všechny národy raním slepotou. (Ale na Judův dům otevřu oči.) ⁵ Tehdy si Judova knížata řeknou v srdci: „Síla pro obyvatele Jeruzaléma je v Jahvovi Sabaot, jejich Bohu.“ ⁶ Toho dne způsobím, že Judova knížata

budou jako výheň zažehnutá v hromadě dříví, jako pochodeň zažehnutá ve snopu. Napravo i nalevo budou pohlcovat všechny okolní národy. A Jeruzalém bude zase obýván na svém místě (v Jeruzalémě). ⁷ Nejdříve Jahve zachrání Judovy stany, aby se hrdost Davidova domu a hrdost obyvatele Jeruzaléma nevyvyšovala na úkor Judy. ⁸ Toho dne bude Jahve chránit jeruzalémského obyvatele; ten z nich, který kolísá, bude toho dne jako David a Davidův dům bude jako Bůh, jako Jahvův anděl před nimi. ⁹ Toho dne se stane, že budu hledět, abych zničil všechny národy, které potáhnou proti Jeruzalému. ¹⁰ Ale na Davidův dům a na jeruzalémského obyvatele vylijí ducha milosti a úpěnlivé prosby a oni budou vzhlížet ke mně. Nad tím, jehož probodli, budou naříkat, jako se naříká nad jediným synem; budou ho oplakávat, jako se oplakává prvorozenec. ¹¹ Toho dne se vystupňuje nárek v Jeruzalémě jako nárek pro Hadad Rimona, na megidské pláni. ¹² A země bude naříkat rod za rodem. Rod Davidova domu zvlášť, a jejich ženy zvlášť. Rod Natanova domu zvlášť, a jejich ženy zvlášť. ¹³ Rod Leviho domu zvlášť, a jejich ženy zvlášť. Rod Šimejova domu zvlášť, a jejich ženy zvlášť. ¹⁴ A všechny rody, jež zbývají, rod za rodem zvlášť, a jejich ženy zvlášť.

13 Toho dne bude pro Davida a pro jeruzalémského obyvatele otevřen pramen, aby se smyly hřích a poskvrna. ² Toho dne se stane – výrok Jahva Sabaot –, že vyhladím ze země jména model: už se na ně nebude vzpomínat. Právě tak vyženu ze země proroky a ducha nečistoty. ³ Bude-li ještě někdo chtít prorokovat, řekne mu jeho otec a jeho matka, kteří ho zplodili: „Nebudeš žít, neboť Jahvovým jménem pronášíš lži,“ a když už bude prorokovat, jeho otec a matka, kteří ho zplodili, ho probodnou. ⁴ Toho dne se stane, že se proroci zardí nad svým viděním, když budou prorokovat. Už si neobléknou kožešinový plášť s úmyslem lhát. ⁵ Řeknou však: „Nejsem prorok, já jsem muž, jenž obdělává půdu, neboť půda je od mládí mým majetkem.“ ⁶ A řeknou-li mu: „Co to máš za rány na hrudi?“ On řekne: „Ty jsem utržil v domě svých přátel.“ ⁷ Vzhůru, meči, proti mému pastýři a proti muži, jenž je mi blízký, výrok Jahva Sabaot. Bij pastýře, ať jsou rozptýleny ovce, a já obrátím ruku proti malíčkým. ⁸ Tehdy se přihodí v celé zemi – Jahvův výrok –, že dvě třetiny v ní budou vyhlazeny (zahynou) a že další třetina tam bude ponechána. ⁹ Tu třetinu uvedu do ohně; pročistím je, jako se čistí stříbro, vyzkouším je, jako se zkouší zlato. Ona bude vzývat mé Jméno a já jí odpovím; řeknu: „Ona je můj lid!“ A ona řekne: „Jahve je můj Bůh!“

14 Hle, přichází Jahvův Den, kdy se bude uprostřed tebe dělit kořist po tobě. ² K Jeruzalému shromáždím všechny národy k boji; město bude dobyto, domy vydrancovány, ženy znásilněny; polovina města odejde do vyhnanství, ale zbytek lidu nebude z města vyhlazen. ³ Tehdy Jahve vyjde a bude bojovat proti národům, jako když bojuje v den války. ⁴ Toho dne spočinou jeho nohy na Olivové hoře, která je naproti Jeruzalému, směrem na východ. A Olivová hora se od východu na západ v půli rozštěpí na obrovské údolí, jedna polovina hory ustoupí k severu a druhá k jihu. ⁵ Údolí hor bude zaplněno, ano, bude zahrazeno až k Jasolu, bude zaplněno, jako bylo po zemětřesení v době judského krále Oziáše. A Jahve, můj Bůh, přijde, všichni svatí s ním. ⁶ Toho dne se stane, že už nebude světlo, ale zima a mráz. ⁷ A bude jediný den – Jahve ho zná –, už nebude den ani noc, ale v čase večera bude světlo. ⁸ Toho dne se stane, že z Jeruzaléma potečou živé vody, polovina k východnímu moři, polovina k západnímu moři: tak to bude v létě i v zimě. ⁹ Tehdy bude Jahve králem nad celou zemí; toho dne bude Jahve jediný a jeho Jméno jediné. ¹⁰ Celá země se promění v rovinu, od Geby až k negebskému Rimonu. Jeruzalém bude vyvýšen a na svém místě obýván, od Benjaminovy brány až k místu bývalé brány, až k Nárožní bráně, a od Chananeelovy věže až ke královým lisům. ¹¹ Bude se tam bydlet, klatby už nebude a v Jeruzalémě se bude bydlet v bezpečí. ¹² A toto bude rána, jíž Jahve postihne všechny národy, které bojovaly proti Jeruzalému: způsobí, že na nich, zatímco budou stát, shnije maso, oči jim shnijí v důlcích a jazyk jim shnije v ústech. (15) Podobná rána přijde na koně, mezky, velbloudy, osly a všechna zvířata, která jsou v táborech: rána podobná tamté. ¹³ Toho dne se stane, že mezi nimi Jahve způsobí velké zděšení. Každý se chopí ruky svého druhu a pozvednou ruku jedni proti druhým. ¹⁴ Také Juda bude bojovat v Jeruzalémě. V nesmírném množství bude shromážděno bohatství všech okolních národů, zlato, stříbro, oděvy. ¹⁵ — ¹⁶ Stane se, že všichni, kdo přežijí ze všech národů, které táhly proti Jeruzalému, se budou, rok po roce, chodit klanět před králem Jahva Sabaot a slavit Svátek stánků. ¹⁷ Pro tu čeleď země, která se nepřijde do Jeruzaléma poklonit před králem Jahva Sabaot, už nebude déšť. ¹⁸ Jestliže nepůjde a nepřijde egyptská čeleď, bude na ní rána, jíž Jahve postihuje národy, které nepřijdou slavit Svátek stánků. ¹⁹ Takový bude trest Egypta a trest všech národů, které nepůjdou slavit Svátek stánků. ²⁰ Toho dne budou mít koně na rolníčkách: „zasvěcený Jahvovi“ a hrnce v Jahvově domě budou jako kropicí číše před oltářem. ²¹ V Jeruzalémě a v Judovi budou Jahvovi Sabaot zasvěceny všechny hrnce, z těch si půjdou vybrat všichni, kdo přinášejí oběť, a budou v nich vařit a toho dne už nebude v Domě Jahva Sabaot kupec.

Malachiáš

Úvod

1 Výrok. Jahvovo slovo k Izraeli prostřednictvím Malachiášovým. ² Miloval jsem Vás! Říká Jahve. – Vy však říkáte: V čem jsi nás miloval? – Což nebyl Ezau Jakubův bratr? Jahvův výrok; miloval jsem Jakuba, ³ ale nenáviděl jsem Ezaua. Z jeho hor jsem udělal pustinu a z jeho dědictví pouštní pastviny. ⁴ Říká-li Edom: „Byli jsme zničeni, ale znovu své trosky postavíme,“ mluví Jahve Sabaot takto: Ať stavějí, já budu bořit! Bude se jim přezdívat „Území bezbožnosti“ a „Lid, na nějž je Jahve navždy rozhněván“. ⁵ Vaše oči to uvidí a řeknete: Veliký je Jahve za územím Izraele! ⁶ Syn ctí svého otce; služebník se bojí svého pána. Ale jsem-li otec, kde je úcta, jež mi náleží? Jsem-li pán, kde je bázeň přede mnou? Říká Jahve Sabaot vám, kněžím, kteří pohrdáte mým Jménem. – Ale vy říkáte: V čem jsme pohrdali tvým Jménem? – ⁷ Vždyť vy přinášíte na mém oltáři v oběť poskvřené pokrmy. – Ale vy říkáte: V čem jsme tě poskvřili? – Tím, že říkáte: Jahvovým stolem lze pohrdat. ⁸ Což není zlé, když přivádíte k oběti slepá zvířata? A není to zlé, když přivádíte k oběti kulhavá nebo nemocná? Předved' je přece svému místodržiteli: bude s tím spokojen? Přijme tě dobře? Říká Jahve Sabaot. ⁹ A tak nyní úpěnlivě proste Boha, aby se nad námi slitoval (vždyť to pochází z vašich rukou): Přijme vás? Říká Jahve Sabaot. ¹⁰ Ach, kdo z vás zavře brány, abyste zbytečně nerozpalovali můj oltář? Nemám ve vás žádné zalíbení, říká Jahve Sabaot, a oběti z vašich rukou příznivě nepřijímám. ¹¹ Ale od východu na západ je mé Jméno veliké u národů a všude je mému Jménu předkládána oběť kadidla a také čistý obětní dar. Neboť veliké je mé Jméno u národů! Říká Jahve Sabaot. ¹² Kdežto vy je znesvěcujete, když říkáte: Stůl Páně je poskvřen a jeho pokrmy lze pohrdat. ¹³ Říkáte: Hledte, to je starostí! A opovrhujete mnou, říká Jahve Sabaot. Přivádíte ukradené, kulhavé i nemocné zvíře a přivádíte je jako obětní dar. Mohu je z vaší ruky příznivě přijmout? Říká Jahve Sabaot. ¹⁴ Buď proklet podvodník, jenž má ve svém stádě samce, kterého zasvěcuje, a mně obětuje zvíře vadné. Vždyť jsem Veliký Král, říká Jahve Sabaot, a mé Jméno je u národů obávané.

2 A teď toto přikázání vám, kněží! ² Nebudete-li naslouchat, nevezmete-li si k srdci, že máte vzdávat slávu mému Jménu, říká Jahve Sabaot, sešlu na vás prokletí a prokleji vaše požehnání. Opravdu je proklejí, neboť mezi vámi není nikdo, kdo by si to bral k srdci. ³ Hle, zlomím vám paži a hodím vám do tváře neřády – neřády z vašich slavností – a vás odstráním spolu s nimi. ⁴ A poznáte, že jsem se s tímto přikázáním na vás obrátil já, aby trvala má smlouva s Levim, říká Jahve Sabaot. ⁵ Má smlouva šla s ním, byl to život a pokoj, a já jsem mu je dopřával, bázeň, a on se mě bál a před mým Jménem měl úctu. ⁶ Učení pravdy bylo v jeho ústech a na jeho rtech nebyla nepravost; v bezúhonnosti a přímosti chodil se mnou; mnohé tím odvrátil od nepravosti. ⁷ Neboť je na kněžvých rtech, aby střežily vědění, a z jeho úst se hledá poučení: je poslem Jahva Sabaot. ⁸ Ale vy jste sešli z cesty; tím jste způsobili, že velmi mnozí kvůli učení klopytli; zničili jste Leviho smlouvu! Říká Jahve Sabaot. ⁹ A já jsem způsobil, že se vámi pohrdá a že jste v ošklivosti u veškerého lidu, jako zase vy jste nezachovávali mé cesty, ale když jste učili, nadržovali jste. ¹⁰ Nemáme všichni jednoho otce? Nestvořil nás jediný Bůh? Proč jsme tedy jeden ke druhému proradní, a tak znesvěcujeme smlouvu svých otců? ¹¹ Juda jednal jako zrádce: v Izraeli a v Jeruzalémě byla spáchána ohavnost. Neboť Juda znesvětil svatyni, jež je Jahvovi drahá. Oženil se s dcerou cizího boha. ¹² Muži, jenž takto jedná, ať Jahve z Jakubových stanů a ze zástupu těch, kdo předkládají Jahvovi Sabaot obětní dary, vyhledá svědka i obránce. ¹³ A toto je další věc, kterou děláte: s nářky a sténáním smáčíte slzami Jahvův oltář, protože on se odmítá sklonit nad obětním darem a příznivě ho z vašich rukou přijmout. ¹⁴ A říkáte: Proč? – To protože je Jahve svědkem mezi tebou a ženou tvého mládí, kterou jsi zradil, ačkoli byla tvou družkou a ženou tvé smlouvy. ¹⁵ Což neudělal jedinou bytost, jež má tělo a dech života? A co ta jediná bytost hledá? Potomstvo dávané od Boha! Mějte tedy ohled ke svému životu, a ženu svého mládí nezrazuj! ¹⁶ Vždyť zapuzování nenávidím, říká Jahve, Bůh Izraele, i to, když někdo přikrývá svým šatem bezpráví, říká Jahve Sabaot. Mějte tedy ohled ke svému životu a nedopouštějte se této zrady! ¹⁷ Unavujete Jahva svými řečmi! – Říkáte: Čím ho unavujeme? – Tím, když říkáte: Kdokoli páchá zlo, je v Jahvových očích dobrý, v takových lidech má on zalíbení; nebo také: Kde je tedy Bůh spravedlnosti?

3 Hle, vypravím svého posla, aby přede mnou razil cestu. A znenadání vstoupí do své svatyně Pán, jehož hledáte; a hle, Anděl smlouvy, po němž toužíte, přichází! Říká Jahve Sabaot. ² Kdo snese den jeho příchodu? Kdo zůstane vzpřímen, až se objeví on? Vždyť je jako tavičův oheň a jako louh běličů. ³ Bude zasedat jako tavič a čistič. Očistí Leviho syny a vytřídí je jako zlato a stříbro a stanou se pro Jahva těmi, kdo přinášejí

obětní dar podle spravedlnosti. ⁴ Tehdy bude obětní dar Judy a Jeruzaléma od Jahva příznivě přijímán jako za dávných dnů, jako v dřívějších letech. ⁵ Přistoupím k vám, abych soudil, a budu pohotovým svědkem proti věštcům, cizoložníkům a křivopřísežníkům, proti těm, kdo utiskují nádeníka, vdovu a sirotka a kdo porušují právo cizince, aniž by se mě báli, říká Jahve Sabaot. ⁶ Ne, já, Jahve, se neměním a vy, Jakubovi synové, vy nepřestáváte! ⁷ Ode dnů svých otců se odkláníte od mých nařízení a nedodržíte je. Vraťte se ke mně, a já se vrátím k vám! Říká Jahve Sabaot. – Říkáte: Jak se máme vrátit? ⁸ Smí člověk šidit Boha? A vy mě šidíte! Říkáte: V čem jsme tě ošidili? – Na desátku a poplatcích. ⁹ Zasahuje vás kletba: protože vy, národ jako celek, mě šidíte. ¹⁰ Přinášejte do pokladnice úplný desátek, aby byla v mém domě potrava. A takto mě podrobte zkoušce, říká Jahve Sabaot, abyste viděli, zda kvůli vám neotevřu stavidla nebe a nevyleji kvůli vám přehojné požehnání. ¹¹ Kvůli vám pokárám saranče, aby vám neničilo plody půdy a aby pro vás réva v polích nebyla neplodná, říká Jahve Sabaot. ¹² Všechny národy o vás prohlásí, že jste šťastní, neboť budete zemí potěšení, říká Jahve Sabaot. ¹³ Vaše slova o mně jsou tvrdá, říká Jahve. A přece říkáte: Co jsme si mezi sebou proti tobě řekli? ¹⁴ Říkáte: Sloužit Bohu je marnost, a co z toho máme, že jsme dodržovali jeho pravidla a kráčeli ve smutku před Jahvem Sabaot? ¹⁵ Teď jsme došli k tomu, že za šťastné prohlašujeme nadutce: dobře se vede těm, kdo páchají zlo; pokoušejí Boha a vyvážnou z toho! ¹⁶ Tehdy si mezi sebou promluvili ti, kdo se bojí Jahva. Jahve tomu věnoval pozornost a slyšel: byla před ním napsána pamětní kniha pro ty, kdo se bojí Jahva a kdo myslí na jeho Jméno. ¹⁷ V Den, jež chystám, budou mým vlastním majetkem, říká Jahve Sabaot. Budu s nimi mít soucit, jako má muž soucit se synem, jenž mu slouží. ¹⁸ Tehdy uvidíte rozdíl mezi spravedlivým a zlovolníkem, mezi tím, kdo Bohu slouží a kdo mu neslouží. ¹⁹ Neboť hle: ten Den přichází, je žhoucí jako pec. Slámou budou všichni nadutci a zlomyslníci; ten Den, jež přichází, je zapálí – říká Jahve Sabaot –, takže jim neponechá kořen ani haluz. ²⁰ Ale pro vás, kdo se bojíte mého Jména, zazáří Slunce spravedlnosti s uzdravením ve svých paprscích; vyjdete a budete poskakovat jako krmná telata. ²¹ Pošlapete zlovolníky, neboť ti budou v Den, jež chystám, popelem pod chodidlem vašich nohou, říká Jahve Sabaot. ²² Vzpomeňte si na Zákon Mojžíše, mého služebníka, jemuž jsem pro celý Izrael na Chorebu předepsal zákony a obyčeje. ²³ Hle, pošlu vám proroka Eliáše, než nastane Jahvův Den, veliký a strašlivý. ²⁴ On přivede srdce otců opět k jejich synům a srdce synů opět k jejich otcům, abych nepostihl zemi kletbou.

Mezizákonnímu období (od posledního proroka **Malachiáše** do vystoupení Jana Křtitele) se někdy nepřesně říká čas Božího mlčení, protože čtyři století uplynula mezi posledním sz proroka Malachiáše a první postavou, která vystupuje v NZ – Janem Křtitelem. Bůh však pořád jednal i mluvil; vznikaly texty (byť nejsou součástí protestantského kánonu), vypovídající o Božích slovech i skutcích; některé z nich patří mezi tzv. Deuterokanonické knihy, jiné nejsou považovány za součást Písma v žádné tradici.

Lze najít několik důvodů, proč mezizákonní období trvalo tak dlouho. Jedním z nich je to, že v té době byly vybudovány silnice, díky nimž se pak mohlo evangelium šířit rychle a bez překážek.

Izrael si vzal poučení z babylónského zajetí a Ježíš nebyl nucen čelit modlářství jako většina sz proroků. S čím polemizoval Ježíš, bylo farizejství. Farizeové tvořili jednu z mnoha skupin v rámci judaismu.

Judaismus v době očekávání Mesiáše

V tzv. Makabejském, tedy mezizákonním období,

Zelóti

Eséni

Saduceové

Farizeové

Takkana (hebrejsky: תקנה, v latinské transliteraci: taqqānā, množné číslo takkanot, תקנות) je významný legislativní předpis v rámci halachy, normativního systému judaistických zákonů. Takkana je právní předpis, který reviduje nařízení, jež již nevyhovuje požadavkům doby nebo okolností, nebo který, odvozený z biblické pasáže, lze považovat za nový. Takkanot jsou vydávány rabínskými výnosy nebo nařízeními za účelem zlepšení a zachování náboženského života už od doby Druhého (Zerubábelova) chrámu (520–515 př.Kr.) a pak ve všech následujících obdobích židovských dějin.

Matouš

Úvod

1 Rodokmen Ježíše; Krista, syna Davidova, syna Abraháмова: ²Abrahám zplodil Izáka, Izák zplodil Jakuba, Jakub zplodil Judu a jeho bratry, ³Juda zplodil Farese a Zaru z Tamary, Fares zplodil Esroma, Esrom zplodil Arama, ⁴Aram zplodil Aminadaba, Aminadab zplodil Naasona, Naason zplodil Salmona, ⁵Salmon zplodil Boaze z Rahaby, Boaz zplodil Jobeda z Rut, Jobed zplodil Jessea, ⁶Jesse zplodil krále Davida. David zplodil Šalomouna z Uriášovy ženy, ⁷Šalomoun zplodil Roboama, Roboam zplodil Abiu, Abia zplodil Asu, ⁸Asa zplodil Josafata, Josafat zplodil Jorama, Joram zplodil Oziáše, ⁹Oziáš zplodil Joatama, Joatam zplodil Achaze, Achaz zplodil Ezechiáše, ¹⁰Ezechiáš zplodil Manasesa, Manases zplodil Amona, Amon zplodil Josiáše, ¹¹Josiáš zplodil Jechoniáše a jeho bratry; tehdy došlo k odvlčení do Babylonu. ¹²Po odvlčení do Babylonu: Jechoniáš zplodil Salatiela, Salatiel zplodil Zorobabela, ¹³Zorobabel zplodil Abiuda, Abiud zplodil Eljakima, Eljakim zplodil Azora, ¹⁴Azor zplodil Sadoka, Sadok zplodil Achima, Achim zplodil Eliuda, ¹⁵Eliud zplodil Eleazara, Eleazar zplodil Matana, Matan zplodil Jakuba, ¹⁶Jakub zplodil Josefa, manžela Marie, z níž se narodil Ježíš, který se nazývá Kristus. ¹⁷Celkový počet pokolení tedy činí: od Abraháma po Davida čtrnáct pokolení; od Davida po odvlčení do Babylonu čtrnáct pokolení; od odvlčení do Babylonu po Krista čtrnáct pokolení. ¹⁸Ke zrození Ježíše Krista pak došlo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena s Josefem. Než spolu začali žít, ukázalo se, že je těhotná působením Ducha Svatého. ¹⁹Její manžel Josef byl spravedlivý muž a nechtěl ji vydat zákonnému šetření, rozhodl se tedy, že ji v tichosti propustí. ²⁰Když pojal tento záměr, hle, zjevil se mu ve snu Anděl Páně a řekl mu: „Josefe, Davidův synu, neboj se vzít k sobě svou manželku Marii: neboť co v ní bylo počato, pochází z Ducha Svatého; ²¹porodí syna a dáš mu jméno Ježíš. On totiž spasí svůj lid z jeho hříchů.“ ²²To všechno se stalo, aby se naplnil tento prorocký výrok Páně: ²³Hle, panna počne a porodí syna, a dají mu jméno Emanuel, což se překládá: „Bůh s námi“. ²⁴Když se pak probudil, udělal Josef, jak mu Anděl Páně uložil: vzal svou manželku k sobě; ²⁵a nepoznal ji až do dne, kdy porodila syna, a dal mu jméno Ježíš.

2 Když se Ježíš narodil za dnů krále Heroda v judském Betléme, hle, do Jeruzaléma přišli mudrcové od Východu ²a řekli: „Kde je ten židovský král, který se právě narodil? Viděli jsme totiž, jak vyšla jeho hvězda, a přišli jsme se mu poklonit.“ ³Když se to dozvěděl král Herodes, znepokojil se a s ním celý Jeruzalém. ⁴Shromáždil všechny velekněze spolu se zákoníky lidu a vyptával se jich na místo, kde se má Kristus narodit. ⁵„V judském Betléme,“ řekli mu, „takto je totiž napsáno u proroka: ⁶A ty Betléme, zemi judská, nejsi nikterak nejmenší z předních Judových měst, neboť z tebe vzejde vévoda, jenž bude pást můj izraelský lid.“ ⁷Tu Herodes potají předvolal mudrce, vyptal se jich na přesnou dobu, kdy se ta hvězda ukázala, ⁸poslal je do Betléma a řekl: „Jděte a pečlivě po tom dítěti pátrejte, a až je naleznete, oznamte mi to, abych se mu i já přišel poklonit.“ ⁹Poté, co krále vyslechli, vydali se na cestu; a hle, hvězda, kterou předtím viděli vycházet, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo to dítě. ¹⁰Když tu hvězdu uviděli, velice se zaradovali. ¹¹Vešli tedy do příbytku, uviděli dítě s jeho matkou Marií, padli na zem a klaněli se mu; potom otevřeli své pokladnice a podali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. ¹²Když pak ve snu dostali pokyn, aby se k Herodovi nevraceli, vydali se jinou cestou a navrátili se do své země. ¹³Když odešli, hle, Josefovi se zjevuje ve snu Anděl Páně a říká mu: „Vstaň, vezmi dítě a jeho matku a uprchni do Egypta; a zůstaň tam, dokud ti neřeknu. Neboť Herodes bude hledat dítě, aby je zahubil.“ ¹⁴Vstal, vzal v noci dítě a jeho matku a uchýlil se do Egypta; ¹⁵a zůstal tam až do Herodovy smrti, aby se naplnil tento prorocký výrok Páně: Z Egypta jsem povolal svého syna. ¹⁶Tu

1:12 Jechoniáš. Viz článek [Jechoniášovo prokletí u Jr 22](#) na str. 424.

2:2 Jak vyšla. Mágové (magi, řecké běžné označení babylónských hvězdářů) přišli z Východu (v. 1), kde viděli „jeho hvězdu“ na Východě, a přesto šli na Západ do Jeruzaléma. Nedrželi se často (leč mylně) zobrazované „betlémské hvězdy“; nýbrž pokynů, předaných někým, kdo rozuměl „nebeským znamením“, která měla oznámit narození Krále Židů. Bez elementárních astronomických znalostí mohou biblické detaily nezkušenému čtenáři připadat bezvýznamné a nesouviselší. Historická událost spojená s úkazem hvězdné konstelace je pak nerozlučitelná. Srv. [pozn. 11](#).

2:11 Klaněli se mu. Mágové od východu slunce se dokázali poklonit budoucímu Králi v době, kdy byl ještě miminkem. Je důležité umět vidět lidi budoucím naplněním jejich potenciálu (srv. [pozn. Ez 3:17–21](#)

a článek [Minulost není určující u Jr 18](#) na str. 421.

Dary. Kadidlo a myrha byly vzácné komodity, cennější než jejich váha ve zlatě. Mágové by nebyli mudrci, nýbrž blázní, kdyby s takovým bohatstvím cestovali jen ve třech až z Persie. Je jisté, že nebyli sami, mágů samotných mohlo být několik desítek, a bezpochyby byli doprovázeni ještě početnější ozbrojenou karavanou. Kdo financoval takovou výpravu? Velmi pravděpodobně vykonavatelé Danielovy poslední vůle – židovští astronomové, které Daniel vycvičil ve čtení nebeských znamení a kterým zanechal pokyny, jak poznat čas Mesiášova narození. Bohatství, které po Danielovi zůstalo, stačilo na financování expedice i dary v takové hojnosti, že rodinu zaopatřily na cestu do Egypta i na pobyt tam. Viz [pozn. Da 12:4](#).

když Herodes viděl, že ho mudrcové oklamali, zmocnil se ho lýtý hněv a dal v Betlémě a na celém jeho území pobít všechny chlapce mladší dvou let, podle doby, kterou si přesně zjistil u mudrců. ¹⁷ Tehdy se naplnil výrok proroka Jeremiáše: ¹⁸ V Rámě bylo slyšet hlas, pláč a táhlé naříkání: to Ráchel oplakávala své děti; a nechce se dát utěšit, neboť jich už není. ¹⁹ Když Herodes už nežil, tu se Anděl Páně zjevuje Josefovi ve snu v Egyptě ²⁰ a říká mu: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a vydej se na cestu do izraelské země; neboť ti, kdo dítěti usilovali o život, umřeli.“ ²¹ Vstal, vzal dítě i jeho matku a vrátil se do izraelské země. ²² Když se však dozvěděl, že nad Judskem vládne namísto svého otce Heroda Archelaos, bál se tam jít; po výstraže ve snu se uchýlil do galilejského kraje ²³ a usadil se ve městě zvaném Nazaret, aby se naplnil výrok proroků: Bude se nazývat Nazorejský.

3 V těch dnech přichází Jan Křtitel, káže v judské poušti a říká: ² „Čiňte pokání, neboť nebeské království je velmi blízko.“ ³ To je právě ten, o němž mluvil prorok Izaiáš: Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte jeho stezky. ⁴ Ten Jan nosil šat z velbloudí srsti a koženou zástěru kolem beder; za pokrm

Co viděli astronomové?

Astronomové šli z Persie na Západ, přestože hvězdu narozeného židovského Krále viděli na Východě (2:2 a pozn.). Co tam tedy viděli? Při dnešních technických vymoženostech a softwaru, který dokáže zobrazit mapu hvězdné oblohy v kterékoliv době a pozorovanou ze kteréhokoliv místa na Zemi, jsme schopni zrekonstruovat hvězdné konstelace v době kolem Ježíšova narození velice přesně. Došlo tam k několika výrazným a neobvyklým, jedinečným úkazům.

Nebyla to však kometa, jak se kreslívá na vánočních pohlednicích, co je vedlo do Jeruzaléma. Byla to planeta Jupiter, planeta králů, hebrejským jménem Tsedek (Spravedlivý), ukazující na Hospodina, Boha Izraele.

Jupiter každých třináct měsíců předvede na obloze zajímavý tanec: Zastaví se, asi měsíc stojí na místě nehybně mezi hvězdami, a pak se vydá nazpět po své dráze. Několik měsíců takto pluje zpátky, pak se znova zastaví a vrátí se do svého původního směru, kudy pokračuje dalších 13 měsíců, než svůj pravidelný retrográdní pohyb zase zopakuje.

Dochází k tomu proto, že Země obíhá kolem Slunce výrazně rychleji než Jupiter. Jupiterův oběh kolem Slunce trvá asi 12 pozemských let. Takže zatímco Země oběhne za jeden svůj rok kolem Slunce celý okruh, Jupiter se za tu dobu stihne posunout jen o dvanáctinu své vlastní dráhy. Proto Země někdy pluje svou drahou proti Jupiterovu směru, jindy jeho směrem, a pak ho snadno předběhne. Tehdy to pohledem ze Země vypadá, že se Jupiter na obloze vrací.

Souhvězdí Lva je v židovské astronomii spojováno se Lvem z Judy (Zj 5:5). Mezi předními tlapami Lva je Regulus, hvězda králů. Hebrejsky se jmenuje Melech (Král).

K čemu došlo v časové blízkosti Ježíšova narození v Betlémě, ukazuje Tabulka konjunkcí. Data jsou podle juliánského kalendáře.

Tabulka konjunkcí		
Konjunce	Jupitera s ...	př. Kr.
První	... Venuší	1.8. 03
Druhá	... Regulem	12.9. 03
Třetí	... Regulem	17.2. 02
Čtvrtá	... Regulem	8.5. 02
Pátá	... Venuší	17.6. 02
Šestá	... Venuší (+2)	27.8. 02
Sedmá	... Venuší	13.10. 02

V šesté konjunkci se Jupiter překryl nejen s Venuší, ale i s Marsem a Merkurem současně. Merkur je posel, v židovské astronomii Poslaný od Boha na Zem; Mars, protože je červený, bývá v pohanských náboženstvích ztotožněn s bohem války (prolévá krev nepřátel), v židovské astronomii s Mesiášem (prolévá svou vlastní krev).

Ačkoliv Jupiter předvádí svůj retrográdní pohyb každých třináct měsíců, situace, kdy díky němu třikrát během jednoho roku vstoupí do konjunkce s Regulem (konjunkte druhá až čtvrtá), se poštěstí jednou za 9 století.

Sedmá konjunkte (třetí konjunkte s Venuší během jednoho roku) pak byl pro astronomy signál vyrazit na cestu.

Nebeských znamení, provázejících Kristův příchod na svět, bylo ještě více, tyto konstelace nicméně postačují udělat si obrázek, co asi mohli astronomové v Persii vidět, že se vydali na cestu.

Kdo byli zač, kde vzali poklad, a jak věděli, co mají ve hvězdách vyhlížet, viz čl. [Mágové od Východu](#) u [Da 12](#).

měl kobyly a lesní med. ⁵ Tehdy k němu chodil Jeruzalém a celé Judsko i veškerý jordaný kraj ⁶ a dávali se od něho křtít ve vodách Jordánu a vyznávali přitom své hříchy. ⁷ Když viděl, že ke křtu přichází mnoho farizeů a saduceů, řekl jim: „Zmijí plemeno, kdo vám napověděl, že máte uniknout blížkému Hněvu? ⁸ Vydávejte tedy ovoce hodné pokání ⁹ a nedomnívejte se, že si můžete v nitru říkat: ‘Naším otcem je Abrahám.’ Neboť to vám říkám, Bůh může Abrahámovi vzbudit děti tady z těch kamenů. ¹⁰ Sekera je již přiložena ke kořeni stromů; a tak každý strom, jenž nenese dobré ovoce, bude vyřazen a vhozen do ohně. ¹¹ Já sám vás křtím ve vodě k pokání; ale ten, jenž přichází za mnou, je silnější nežli já, jemu nejsem hoden zout opánky; on vás bude křtít v Duchu Svatém a v ohni. ¹² V ruce má vějačku a pročistí svůj mlat; sklídí si obilí na sýpku; plevy pak spálí v neuhasitelném ohni.“ ¹³ Tu přichází Ježíš z Galileje k Jordánu za Janem, aby se od něho dal pokřtít. ¹⁴ On mu to rozmlouval a říkal: „Já mám zapotřebí, abych byl pokřtěn od tebe, a ty přicházíš ke mně!“ ¹⁵ Ale Ježíš mu odpověděl: „Nyní to dovol: neboť tak se sluší, abychom naplnili vše, čeho si žádá spravedlnost.“ A tak mu to dovolí. ¹⁶ Když byl Ježíš pokřtěn, hned vyšel z vody; a hle, otevřela se nebesa: uviděl Božího Ducha, jak sestupuje jako holubice a přichází na něho. ¹⁷ A hle, hlas přicházející z nebe říkal: „To je můj milovaný Syn, v němž jsem našel zalíbení.“

4 Tu byl Ježíš odveden Duchem na poušť, aby byl pokoušen od ďábla. ² Čtyřicet dní a čtyřicet nocí se postil, potom měl hlad. ³ A přistoupil k němu pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať se z těch kamenů stanou chleby.“ ⁴ On však odpověděl: „Je psáno: Netoliko chlebem bude živ člověk, ale každým slovem, jež vychází z Božích úst.“ ⁵ Tu ho ďábel bere s sebou do Svatého města a postavil ho na vrchol Chrámu ⁶ a říká mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů; neboť je psáno: Svým andělům dá příkazy o tobě a oni tě ponесou na rukou, abys nenarazil nohou o kámen.“ ⁷ Ježíš mu řekl: „Také je psáno: Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.“ ⁸ Dále ho ďábel s sebou bere na převysokou horu, ukazuje mu všechna království světa i jejich nádheru ⁹ a řekl mu: „To vše ti dám, padneš-li na tvář a budeš se mi klanět.“ ¹⁰ Tu mu Ježíš říká: „Odstup, Satane! Neboť je psáno: Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a Jeho jediného budeš uctívat.“ ¹¹ Nato ho ďábel opouští. A hle, přistoupili andělé a sloužili mu. ¹² Když se dozvěděl, že Jan byl vydán, uchýlil se do Galileje, ¹³ a když opustil Nazaru, šel a usadil se v Kafarnaumu na břehu moře, na pomezí Zabulonů a Neftalí, ¹⁴ aby se splnil výrok proroka Izaiáše: ¹⁵ Zabulonova země a Neftalího země, Cesta k moři, Zajordaný kraj, Galilea národů! ¹⁶ Lid, jenž přebýval v temnotě uviděl velké světlo; nad těmi, kdo přebývali v potměšilé krajině smrti, vzešlo světlo. ¹⁷ Od té doby Ježíš začal kázat a říkat: „Čiňte pokání, neboť nebeské království je zcela blízko.“ ¹⁸ Když krácel podél Galilejského moře, uviděl dva bratry, Šimona, zvaného Petr, a jeho bratra Ondřeje, jak vrhají síť do moře, byli totiž rybáři. ¹⁹ A říká jim: „Pojďte za mnou, a udělám z vás rybáře lidí.“ ²⁰ Oni hned opustili své sítě a šli za ním. ²¹ A když došel dále, uviděl jiné dva bratry, Zebedeova syna Jakuba a jeho bratra Jana, jak v loďce se svým otcem Zebedeem vyspravují síť; a povolal je. ²² Oni hned opustili loďku i svého otce a šli za ním. ²³ Procházel celou Galilejí, učil v jejich synagogách, hlásal radostnou zvěst o Království a v lidu uzdravoval každou nemoc a každou slabost. – ²⁴ Jeho proslulost se rozšířila po celé Sýrii a přiváděli mu všechny nemocné postižené rozličnými chorobami a trápeními, posedlé, náměsíčné, ochrnutlé a on je uzdravil. ²⁵ Začaly za ním chodit početné zástupy z Galileje, z Desetiměstí, z Jeruzaléma, z Judska a ze Zajordání.

5 Když uviděl zástupy, vystoupil na horu, a když se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. ² Ujal se slova a takto je učil: ³ „Blahoslavení, kdo mají duši chudého, neboť jejich je nebeské království. ⁴ Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou za úděl zemi. ⁵ Blahoslavení zarmoucení, neboť oni budou potěšeni. ⁶ Blahoslavení, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni. ⁷ Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství. ⁸ Blahoslavení čistého srdce, neboť oni uvidí Boha. ⁹ Blahoslavení, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni Božími syny. ¹⁰ Blahoslavení pronásledovaní pro spravedlnost, neboť jejich je nebeské království. ¹¹ Blahoslavení jste, když vás budou urážet, pronásledovat vás a vylhaně vám kvůli mně připisovat všemožné špatnosti. ¹² Radujte se a plesejte, neboť hojná bude vaše odměna v nebesích: tak pronásledovali již vaše předchůdce, proroky. ¹³ Vy jste sůl země. Jestliže však sůl ztratí chuť, čím bude osolena? Není už k ničemu, leda aby se vyhodila ven a lidé ji pošlapali. – ¹⁴ Vy jste světlo světa. Město se nemůže ukrýt, leží-li

4:3 Jsi-li Syn Boží. Satan zpochybňuje Boží výrok, pronesený právě před chvílí (3:17), srv. v. 6. Pravda vždycky vyvolá konflikt. Po Kristově vzoru musíme být připraveni mu čelit, ne se mu vyhýbat. Smrtí krutovládců jeho panování končí. Smrtí mučedníka začíná.

5:4 Tiší. Řecký výraz *πραεις* (*praeis*) bývá překládán jako označující někoho neprůbojného, neškodného. Výstižnější by bylo najít označení pro někoho, kdo disponuje Boží silou, ale udržuje ji pod

kontrolou. Představme si obraz mistra juda, který si bez mrknutí oka nechá od bandy opilců v hospodě líbit urážky, ba i vlepenou facku, místo toho, aby je všechny zmrzačil nebo pozabíjel, přestože toho je schopen. Srv. pozn. 5:39.

5:14 Město ... leží-li na hoře. Mnoho interpretů ztotožňuje nepřehlédnutelné město s Jeruzalémem, který taky leží na pahorcích. Avšak kázání na hoře je Ježíš pronáší v Galileji, nejspíš poblíž svého bydliště

*Hodní umírají mladí.
příslaví, bohužel pravdivé*

na hoře. ¹⁵ A lampa se nezažihá, aby se postavila pod kbelík, ale naopak na stojan, takže září všem, kdo jsou v domě. ¹⁶ Takto musí zářit vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a oslavovali vašeho Otce, jenž je v nebesích. ¹⁷ Nemyslete si, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky: nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. ¹⁸ Neboť vám vpravdě říkám: dokud nepominou nebe a země, ani nejmenší písmenko, ani jediná čárka ze Zákona nepomine, dokud se vše nestane. ¹⁹ Tedy ten, kdo poruší jeden z oněch nejmenších předpisů a bude učit jiné, aby to dělali také tak, bude pokládán v nebeském království za nejmenšího; kdo je naopak bude uskutečňovat a učit jim, ten bude pokládán v nebeském království za velikého. ²⁰ Neboť vám říkám: nebude-li vaše spravedlnost překonávat spravedlnost zákoníků a farizeů, nevejdete do nebeského království. ²¹ Slyšeli jste, že předkům bylo řečeno: Nezabiješ; a když někdo zabije, bude se za to zodpovídat soudu. ²² Já vám však říkám: Kdokoli se hněvá na svého bratra, bude se za to zodpovídat soudu; ale řekne-li svému bratru: 'Hlupáku!', bude se za to zodpovídat veleradě; a řekne-li mu: 'Odpadlíku!', bude se za to zodpovídat v pekelném ohni. ²³ Když tedy předkládáš svůj obětní dar před oltář, vzpomeneš-li si tam, že tvůj bratr má něco proti tobě, ²⁴ zanechej tam před oltářem svůj dar a jdi se napřed smířit se svým bratrem, potom se vrať a teprve tehdy předlož svůj dar. ²⁵ Pospěš si a dohodni se se svým protivníkem, pokud jsi s ním ještě na cestě, aby tě protivník nevydal soudci a soudce stráží a aby tě neuvrhli do vězení. ²⁶ Vpravdě ti říkám: nevyjdeš odtud, dokud nezaplatíš do posledního haléře. ²⁷ Slyšeli jste, že bylo řečeno: Nezcizoložíš. ²⁸ Já vám však říkám: Kdokoli žádostivě pohlíží na nějakou ženu, už s ní ve svém srdci zcizoložil. ²⁹ Svádí-li tě tvé pravé oko ke hříchu, vyrví je a odhod od sebe: neboť je pro tebe lepší, aby zahynul jeden jediný z tvých údů a aby celé tvé tělo nebylo uvrženo do pekla. ³⁰ A svádí-li tě tvá pravice ke hříchu, utni ji a odhod od sebe: neboť je pro tebe lepší, aby zahynul jeden jediný z tvých údů a aby celé tvé tělo nepřišlo do pekla. ³¹ Také bylo řečeno: Kdokoli zapudí svou ženu, ať jí dá rozlukový list. ³² Já vám však říkám: Každý muž, jenž zapudí svou ženu mimo případ "smilstva", ji vystavuje cizoložství; a kdokoli se ožení se zapuzenou, cizoloží. – ³³ Slyšeli jste dále, že předkům bylo řečeno: Nebudeš křivě přísahat, ale splníš své přísahy vůči Pánu. ³⁴ Já vám však říkám, abyste vůbec nepřísahali: ani při nebi, neboť to je Boží trůn; ³⁵ ani při zemi, neboť to je podloží jeho nohou; ani při Jeruzalému, neboť to je město velkého krále. ³⁶ Nepřísahahej také při své hlavě, neboť nemůžeš způsobit, aby jediný vlas na ní byl bílý nebo černý. ³⁷ Ať je vaše řeč: 'Ano? Ano.' 'Ne? Ne.': co je navíc, pochází od Zlého.

Kafarnaum (srv. 9:1 a jeho pozn.). Z každého svahu kolem Galilejského jezera je vidět na celé jezero. Na východním břehu v Dekapolis je jediné město této oblasti, které leží přímo u pobřeží – Hippos. Byla to pýcha římské architektury s dlážděnými ulicemi, postavená záměrně tak, aby byla viditelná odevšad. Můžeme předpokládat, že Hippos měl dost pouličních i zahradních luceren (ostatně i vnitřních domovních, viditelných okny), aby zářil do dálky, sotva se trochu setmělo. Ježíš ani nemusel k pahorku, na jehož vrcholu Hippos leží, ukazovat rukou; všichni, kdo seděli na svahu nad Kafarnaum a dívali se na Ježíše, viděli svítící Hippos za ním.

5:31 Rozlukový list. Farizeové učili, že člověk se může vyhnout cizoložství tím, že se s manželkou oficiálně rozvede předtím, než si vezme jinou ženu. K tomu vytvořili dvě podmínky, za kterých je to

legitimní: (1) když muž najde ženu, která se mu líbí více než manželka, pak se s manželkou rozvede a může si vzít tu atraktivnější; (2) když manželka připálí jídlo, muže to opravňuje k rozvodu (Talmud Gittin 90a). Ježíš vyjasňuje skutečnou podstatu problému: Svou nevěru (byť v srdci – „plánovaný nový sňatek“) nelze zakrýt legitimním rozvodem na nelegitimním základu. Tentýž princip opakuje v Mk 10:11–12, kde kterákoliv ze stran hřeší cizoložstvím, jestliže se rozvede, aby si vzala někoho jiného; a tohoto nového manželského protějška uvrhává do stejného hříchu.

5:32 Mimo případ "smilstva". Nevěra měla být trestána smrtí Lv 20:10; Dt 22:22; Jn 8:5, nikoliv rozvodem.

5:37 'Ano? Ano.' 'Ne? Ne.' Taky by se dalo zapsat jako ano = ano;

Jak (ne)přísahat?

Farizeové překroutili přikázání v Dt 6:13 a vyhýbali se zodpovědnosti říkat pravdu tím, že přísahali skrze bezpočet jiných věcí než Boží jméno, které sice znějí posvátně, avšak potajmu, mezi sebou byli domluveni, že nejsou vázáni povinností mluvit pravdu pod přísahou na cokoliv jiného než na jméno Boží. Tóra explicitně varuje před křivou přísahou skrze Boží jméno (Lv 19:12); farizeové si z toho pro sebe udělali svolení křivě přísahat na cokoliv jiného (23:16–22).

Ježíš se vrací k Zákonu Božímu a trvá na tom, že *křivě* nemůžeme přísahat na nic! Původní hebrej-

ský text Matoušova evangelia obsahuje v tomto verši slovo *křivě*; řecké kopie ho vynechávají – pravděpodobně proto, že nežidovští písmáci nebyli tak úzce seznámeni s přikázáními Tóry, a o nichž Ježíš vyhlašoval, že nikdy nepominou (5:18; 24:35).

 Farizejský *takanot*, prototyp všech lidmi založených náboženství (učících, jak se vlastní silou člověk může zavděčit Bohu), Ježíš odmítá a zavrhuje nejen každou polemikou s farizeji, ale i svými záznaky (srv. např. čl. [Farizejské očišťovací nádoby](#) u Jn 2 na str. 594).

³⁸ Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko a zub za zub. ³⁹ Já vám však říkám, abyste nevzdorovali zlovolníkovi: naopak, dá-li ti někdo políček na pravou tvář, nastav mu ještě i druhou; ⁴⁰ chce-li s tebou začít při a vzít ti suknicí, ponech mu i svůj plášť; ⁴¹ žádá-li od tebe, abys šel s ním jednu míli, ujdí s ním dvě. ⁴² Tomu, kdo tě žádá, dávej, a k tomu, kdo si od tebe chce půjčit, se neobracej zády. ⁴³ Slyšeli jste, že bylo řečeno: Budeš milovat svého bližního a nenávidět svého nepřítele. ⁴⁴ Já vám však říkám: Milujte své nepřátele a modlete se za své pronásledovatele, ⁴⁵ abyste se stali syny svého Otce, který je v nebesích, neboť on dává svému slunci vycházet nad zlými i nad dobrými a sesílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé. ⁴⁶ Neboť milujete-li ty, kdo milují vás, jakou budete mít odměnu? Nedělají to tak i celníci? ⁴⁷ A zdravíte-li jen své bratry, co děláte tak zvláštního? Nedělají to tak i pohané? ⁴⁸ Vy tedy budete dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.

6 Chraňte se konat svou spravedlnost před lidmi, tak aby si vás všimli; jinak nebudete mít odměnu u svého Otce, který je v nebesích. ² Když tedy dáváš almužnu, ne abys to vytruboval; tak to dělají pokrytci v synagogách a na ulicích, aby došli; slávy u lidí; vpravdě vám říkám, svou odměnu už mají. ³ Když pak dáváš almužnu ty, ať tvá levice neví, co dělá tvá pravice, ⁴ aby tvá almužna byla skrytá; a tvůj Otec, který vidí, co je ve skrytu, ti za ni odplatí. ⁵ A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci: rádi se při modlitbě stavějí do synagog a na rozcestí, aby je bylo vidět. Vpravdě vám říkám, svou odměnu už mají. ⁶ Když se pak modlíš ty, odeber se do svého pokoje, zavři za sebou dveře a modli se ke svému Otci, který je ve skrytu; a tvůj Otec, který vidí, co je ve skrytu, ti odplatí. ⁷ Ve svých modlitbách nebuďte mnohomluvní jako pohané: ti si představují, že když mnoho mluví, budou spíš vyslyšeni. ⁸ Nedělejte to jako oni; vždyť váš Otec dobře ví, co potřebujete, ještě než ho o to požádáte. ⁹ Vy se tedy modlete takto: Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět se jméno tvé, ¹⁰ přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. ¹¹ Chléb náš vezdejší dej nám dnes. ¹² A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. ¹³ A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. ¹⁴ Ano, odpustíte-li lidem jejich prohřešky, i vám odpustí váš nebeský Otec; ¹⁵ ale neodpustíte-li lidem, ani váš nebeský Otec neodpustí vaše prohřešky vám. ¹⁶ Když se postíte, netvařte se zasmušile, jako to dělají pokrytci: vyhlížejí ztrápeně, aby lidé dobře viděli, že se postí. Vpravdě vám říkám, už mají svou odměnu. ¹⁷ Když se pak postíš ty, navoň si hlavu a umyj si tvář, ¹⁸ aby o tvém postu nevěděli lidé, nýbrž tvůj Otec, který je ve skrytu; a tvůj Otec, který vidí, co je ve skrytu, ti to odplatí. ¹⁹ Nehromadte si poklady na zemi, kde kazí mol a červ, kde se vloupávají a kradou zloději. ²⁰ Ale hromadte si poklady v nebi, tam není mol ani červ, kteří kazí, nejsou tam zloději, kteří se vloupávají a kradou. ²¹ Vždyť kde je tvůj poklad, tam bude také tvé srdce. ²² Svítilnou těla je oko. Je-li tedy tvé oko zdravé, bude celé tvé tělo jasné. ²³ Je-li však tvé oko nemocné, bude celé tvé tělo temné. Je-li tedy světlo, které je v tobě, tmou, jaká to tma! ²⁴ Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům: buď bude nenávidět jednoho a milovat druhého, nebo se přimkne k jednomu a pohrdne druhým. Nemůžete sloužit Bohu i penězům. ²⁵ Proto vám tedy říkám: Neznepokojujte se o svůj život, o to, co budete jíst, ani o své tělo, do čeho se oblečete. Není život víc než pokrm a tělo víc než oděv? ²⁶ Pohledte na nebeské ptačtvo: neseje, nežne, ani neshromažďuje do stodol, a váš nebeský Otec je živí! Nemáte větší cenu než ono? ²⁷ Kdo z vás

ne = ne, ve významu Ať vaše ANO znamená opravdu ANO, a vaše NE ať opravdu znamená NE! Co na srdci, to na jazyku. Ať je vaše integrita vysoká. Malé děti začínají říkat NE dříve, než začnou říkat ANO. Musejí to mít dovoleno (jejich NE musí být respektováno), aby, až jednou začnou říkat ANO, jejich ANO mělo nějakou váhu. Jestli malé dítě trestáním naučíme, že nikdy nesmí říkat NE, pak ani jeho ANO nebude znamenat ANO, nýbrž „Sice nechci, ale vím, že nesmím odmítnout, nesmím nikoho zklamat, mám přece zodpovědnost za to, jak se ostatní cítí. Nahlas tedy řeknu ANO, i když vevnitř se ve mně všechno vzpírá a křičí NE!“ Vychovali jsme tedy pokrytce, ale co hůř: jestli takto pokřivené děti neupřednostní Kristův pokyn z tohoto verše a nedovolí mu své chybné vštípené přesvědčení přehodnotit, vystavují se riziku, že je jednoho dne zaskočí závažné chronické onemocnění, protože NE, které neuměli celý život říct sami, nakonec jejich tělo řekne za ně. (Viz Gabor Maté: *Když tělo řekne NE.*)

5:39 Nastav mu ještě i druhou. Pokyn pro někoho, kdo má na vybranou, nikoliv mizerná útěcha pro oběť šikany, která ví, že si stejně musí nechat příkoří líbit, protože se bránit nedokáže. Je to slovo pro silné, kteří by se bránit dovedli, aby se své moci zřekli po vzoru Kristově (Fp 2:7) a nepoužívali ji pro svůj prospěch, ale pro druhé (Jk 4:17). Srv. pozn. 5:5. Úder do pravé tváře znamená hřbetem pravé ruky. Je to urážka, ponižení, degradace, určená otroku nebo někomu méněcennému. Když místo jakékoliv jiné reakce nastavíme levou tvář, znamená to, že útočník už nás nemůže znova udeřit do tváře hřbetem pravé ruky. Levou ruku nepoužije, ta je nečistá pro oba. Takže

jediné, co útočníkovi zbývá, je úder otevřenou dlaní pravé ruky, což je rezervováno pro rovnocenného oponenta. Nastavení druhé tváře neznamená pacifismus (jak bývá často leč mylně interpretováno). Je to projev sice pokorné, ale přeci jen odvahy vzepřít se utlačujícímu systému a uchovat si svou lidskost a důstojnost. Ježíš neočekává, že jeho následovníci budou pasivní, submisivní, nereaktivní, vyhýbaví tváří v tvář konfliktu. Ježíš není pacifista ani náhodou; svým učedníkům přikazuje obstarat si meče (Lk 22:36) v době, kdy to bylo Římany zakázané; veksláky z chrámového nádvoří vymrskal bičem (Jn 2:15). Populární, avšak falešná interpretace, že tímto veršem Ježíš nabádá k pacifismu (ochotě udržet mír i za cenu vlastní újmy), bývá šířena a udržována neuzdravenými křesťany (včetně kazatelů!), kteří si jako automatickou reakci na dětské trauma osvojili tzv. úzkostný attachment. Jeho vinou považují za správné se konfliktům vyhýbat, protože je děsí. Když najdou v Bibli verš, který na první povrchní pohled se zdá podporovat jejich zdeformované paradigma, zajásají, protože svoji hříšnou slabošskost mají posvěcenu, ztotožněnu s Boží vůlí. Po dětství prožitým jako oběť šikany je velmi těžké se vzchopit a sebrat sílu, kterou jsme nikdy neměli. Proto je tak důležité věřit Božímu Slovu více, než našeptávačům, kteří nás obtěžují celý život. Viz čl. [Identita v Kristu u Ef 2:6](#).

6:13 Doxologii (neboť tvé je království i moc i sláva navěky) neobsahuje žádný z raných řeckých rukopisů, ani hebrejský originál Matouše. Nevyskytuje se ani ve vzorové modlitbě, jak ji Ježíš učí v Lk 11:4–

Kritik je člověk, který vytýká autorovi, že to neudělal tak, jak by to udělal on sám, kdyby to uměl.

Karel Čapek

ostatně může, když se tím znepokojujete, přidat k délce svého života jediný loket? ²⁸ A proč se znepokojujete o oděv? Pohledte na polní lilie, jak rostou, nenamáhají se, ani nepředou. ²⁹ A říkám vám, že sám Šalomoun ve vši své nádheře nebyl oblečen jako jedna z nich. ³⁰ Když tedy Bůh takto odívá polní trávu, která dnes je a zítra bude vržena do pece, neudělá mnohem víc pro vás, malověrní? ³¹ Neznepokojujte se tedy a neříkejte: Co budeme jíst? Co budeme pít? Do čeho se oblečeme? ³² To všechno jsou věci, po nichž se pídí pohané. Váš nebeský Otec ví, že to všechno potřebujete. ³³ Hleďte tedy nejprve jeho království a jeho spravedlnost a to vše vám bude dáno navíc. ³⁴ Neznepokojujte se tedy o zítřek: zítřek se bude znepokojovat sám o sebe. Každý den má dost vlastního trápení.

7 Nesuďte, abyste nebyli souzeni; ² neboť soudem, jímž soudíte, budete souzeni vy a mírou, jíž měříte, bude naměřeno vám. ³ Co se díváš po smítku v oku svého bratra? A trámu, který máš v oku ty sám, toho si nevšímneš? ⁴ Nebo jak to, že říkáš svému bratru: 'Dovol, abych ti vytáhl smítka z oka,' a hle, ve tvém oku je trám! ⁵ Pokrytče, vytáhni si napřed trám ze svého oka a pak budeš jasně vidět, abys vytáhl smítka z oka svého bratra. ⁶ Nedávejte psům, co je svaté, neházejte své perly sviním, aby je nepošlapaly a pak se nevrhly na vás a neroztrhaly vás. ⁷ Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno. ⁸ Neboť každý, kdo prosí, dostává; kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. ⁹ Je snad mezi vámi člověk, jenž dá svému synovi, když ho poprosí o chléb, kámen? ¹⁰ Nebo zase, když ho prosí o rybu, dá mu hada? ¹¹ Když tedy vy, kteří jste zlí, umíte dávat svým dětem dobré věci, oč spíše váš Otec, který je v nebesích, dá dobré těm, kdo ho prosí! ¹² Takto vše, co chcete, aby lidé dělali vám, dělejte vy sami jim: hle, to je Zákon i Proroci. ¹³ Vejděte úzkou branou. Široká totiž a prostranná je cesta, která vede k záhubě, a mnozí se na ni vydávají; ¹⁴ ale těsná je brána a úzká cesta, jež vede k životu, a je málo těch, kdo ji nacházejí. ¹⁵ Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří k vám přicházejí přestrojení za ovce, ale v nitru jsou draví vlci. ¹⁶ Podle jejich ovoce je poznáte. Sklízají se hrozny z trní? Anebo fíky z bodláci? ¹⁷ Takto každý dobrý strom nese dobré ovoce, zatímco zplanělý strom nese ovoce špatné. ¹⁸ Dobrý strom nemůže nést špatné ovoce, ani zplanělý strom nést ovoce dobré. ¹⁹ Každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřazen a vhozen do ohně. ²⁰ Takto je tedy poznáte podle jejich ovoce. ²¹ Do nebeského království nevejde ten, kdo mi říká: 'Pane, Pane,' ale ten, kdo koná vůli mého Otce, který je v nebesích. ²² V onen den mi mnozí řeknou: 'Pane, Pane, což jsme ve tvém jménu neprorokovali? Nevyháněli jsme ve tvém jménu zlé duchy? Nekonali jsme ve tvém jménu mnohé zázraky?' ²³ Tu jim řeknu do očí: 'Nikdy jsem vás neznal; pryč ode mne, pachatelé nepravosti.' ²⁴ Kdokoli tedy poslouchá tato má slova a plní je, dá se přirovnat k rozváznému člověku, který si postavil dům na skále. ²⁵ Spadl déšť, přišly záplavy, větry zaduly a rozpoutaly se proti tomu domu, a on se nezřítíl: to protože byl založen na skále. ²⁶ A kdokoli slyší tato má slova a neplní je, dá se přirovnat k pošetilému člověku, který si postavil dům na písku. ²⁷ Spadl déšť, přišly záplavy, větry zaduly a vrhly se na ten dům, a on se zřítíl. A velká byla jeho zkáza; ²⁸ I stalo se, když Ježíš dokončil tyto řeči, že zástupy nad jeho učením žasly: ²⁹ neboť on je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako jejich zákoníci.

8 Když sešel s hory, vydaly se za ním velké zástupy. ² A hle, přistoupil jeden malomocný, klaněl se mu a řekl: „Pane, chceš-li, můžeš mě očistit.“ ³ On vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď očistěn.“ A hned bylo jeho malomocenství očistěno. ⁴ A Ježíš mu říká: „Chraň se, abys o tom s kýmkoli mluvil, ale jdi, ukaž se knězi a přines v oběť dar, jež předepsal Mojžíš: jim na svědectví.“ ⁵ Když vešel do Kafarnaumu, přistoupil k němu jeden setník a úpěnlivě ho prosil: ⁶ „Pane,“ řekl, „můj chlapec leží u mne doma ochrnutý a strašlivě trpí.“ ⁷ On mu říká: „Půjdu a uzdravím ho.“ – ⁸ „Pane,“ odvětil setník, „nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu; ale řekni jen slovo a můj chlapec bude uzdraven.“ ⁹ Vždyť i já jsem pouze podřízený, mám pod sebou vojáky a říkám jednomu: Jdi! a on jde, a jinému: Přijď! a on přijde, a svému služebníkov: Udělej tohle! a on to

7:5 Vytáhni si napřed ... pak budeš jasně vidět. Kritizují vás vždy ti, kdo toho dělají méně, než vy. Kdo žije v pravdě (2Jn 1:4; 3Jn 1:4), bude zákonitě trnem v oku těm, kdo raději žijí ve lži (Mt 10:29; 24:9; Mk 13:13; Lk 21:17). Aby člověk obstál (viz pozn. Ef 6:13), potřebuje pomoc shůry (srv. čl. Co stojí věta „Ježíš je Pán“? u 1Kor 12.) Má-li křesťan vést jiného v pastoračních problémech, je lépe, když je sám uzdraven. Potřebuje mu nastavovat zrcadlo, ale špinavé nebude tak účinné. Hlavně nesmí reagovat na bolest, kterou v něm asociace

hovorů mohou způsobovat, svým navyklým, neuzdraveným, hříšným sebeobraným chováním.

8:5 Do Kafarnaumu. Setník, jemuž Ježíš uzdravil sluhu, patřil k boháčům své doby. Je pravděpodobné, že Ježíšovi nabídl svůj dům (jeden z několika, které vlastnil, nebo jednu část nějakého většího), aby ho používal, jakkoliv bude potřebovat, protože Ježíš bydlel v Kafarnaumu (srv. pozn. 9:1).

udělá.“¹⁰ Když to Ježíš uslyšel, podivil se a řekl těm, kdo šli za ním: „Vpravdě vám říkám, u nikoho v Izraeli jsem nenalezl takovou víru.“¹¹ Říkám vám však, že mnozí přijdou od východu i od západu a zaujmou místa na hostině s Abrahámem, Izákem a Jakubem v nebeském království,¹² zatímco synové království budou vyvrženi ven do tmy: tam bude pláč a skřípění zubů.“¹³ Potom řekl setníkovi: „Jdi! Ať se ti stane podle tvé víry.“ A chlapec byl v tu chvíli uzdraven.¹⁴ Když přišel do Petrova domu, viděl Ježíš, že jeho tchyně je na loži v horečce.¹⁵ Dotkl se její ruky, horečka ji opustila, ona vstala a obsluhovala je.¹⁶ Když nadešel večer, předvedli mu mnoho lidí posedlých zlými duchy; slovem ty duchy vyhnal a uzdravil všechny nemocné,¹⁷ aby se naplnil výrok proroka Izaiáše: Vzal naše neduhy a obtížil se našimi chorobami.¹⁸ Když uviděl, že je obklopen četnými zástupy, dal Ježíš příkaz odjet na druhý břeh.¹⁹ A přistoupil jeden zákoník a řekl mu: „Mistře, půjdu za tebou, kamkoli bys šel.“²⁰ Ježíš mu říká: „Lišky mají doupata a nebeští ptáci mají hnízda; a Syn člověka, ten nemá, kam by hlavu složil.“²¹ Jiný učedník mu řekl: „Pane, dovol mi, abych šel napřed pohřbít svého otce.“²² Ale Ježíš mu říká: „Pojď za mnou a nechej mrtvé, ať pohřbívají své mrtvé.“²³ Pak nastoupil do loďky a jeho učedníci nastoupili za ním.²⁴ A hle, moře se velice rozbouřilo, takže loďku zaplavovaly vlny. On však spal.²⁵ Přistoupili, probudili ho a řekli: „Zachraň nás, Pane, hyneme!“²⁶ Říká jim: „Proč se bojíte, malověrní?“ Pak vstal, pohrozil větrům a moři, a rozhostil se velký klid.²⁷ Tu se lidí zmocnil údiv a řekli si: „Kdo je to, že ho poslouchají i větry a moře?“²⁸ Když se dostal na druhý břeh, do kraje Gadarských, potkali ho dva posedlí zlými duchy, kteří vyšli z hrobů; byli tak divocí, že nikdo se tou cestou neodvažoval projít.²⁹ Tu začali křičet: „Co nám chceš, Synu Boží? Přišel jsi sem, abys nás trápil, než nadešel čas?“³⁰ V jisté vzdálenosti se tam páslo stádo vepřů.³¹ A ti zlí duchové Ježíše úpěnlivě prosili: „Vyženeš-li nás, pošli nás do toho stáda vepřů.“ –³² „Jděte,“ řekl jim. Vyšli tedy, vešli do vepřů a hle, celé stádo se vrhlo ze srázu do moře a zahynulo ve vodách.³³ Pasáci se dali na útěk, odebrali se do města a všechno tam pověděli, i o těch posedlých zlými duchy.³⁴ A tu celé město vyšlo Ježíšovi naproti; a jakmile ho uviděli, prosili, aby z jejich kraje odešel.

9 Nastoupil na loď, přeplavil se a přišel do svého města.² A hle, přinášeli mu ochrnutého, který ležel na lůžku. Když Ježíš viděl jejich víru, řekl tomu ochrnutému: „Měj důvěru, synu, odpouštěj se ti hříchy.“³ A hle, někteří zákoníci si sami pro sebe řekli: „Ten člověk se rouhá.“⁴ A když Ježíš poznal, co si oni myslí, řekl: „Proč máte v srdci takové zlé myšlenky?⁵ Co je přece snazší, říci: ‘Odpouštěj se ti hříchy’ anebo říci: ‘Vstaň a chod’?“⁶ Abyste však věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy,“ říká tedy tomu ochrnutému: „Vstaň, vezmi své lože a odejdi domů!“⁷ On vstal a odešel domů.⁸ Když to zástupy viděly, pojala je bázeň a vzdaly chválu Bohu, že dal lidem takovou moc.⁹ Když Ježíš vyšel, uviděl cestou člověka jménem Matouš, jenž seděl v celnici, a říká mu: „Pojď za mnou!“ On vstal a šel za ním.¹⁰ Když seděl u stolu v domě, hle, přišli mnozí celníci a hříšníci a stolovali s Ježíšem a jeho učedníky.¹¹ Když to uviděli farizeové, říkali jeho učedníkům: „Proč váš mistr jí spolu s celníky a hříšníky?“¹² Ale on to uslyšel a řekl: „Lékaře nepotřebují zdraví, nýbrž nemocní.“¹³ Naučte se tedy, co znamená: Milosrdenství chci, a ne obět. Nepřišel jsem totiž povolát spravedlivé, nýbrž hříšníky.“¹⁴ Tu k němu přistupují Janovi učedníci a říkají: „Proč se my a farizeové postíme a tví učedníci se nepostí?“¹⁵ A Ježíš jim řekl: „Mohou ženichovi společníci truchlit, pokud je s nimi ženich? Ale přijdou dny, kdy jim ženich bude odňat; a potom se postit budou.“¹⁶ Nikdo nepřišívá nesepranou záplatu na staré šaty; neboť nastavený kus látky šaty stahuje a trhлина se zhorší.¹⁷ Stejně tak se nenalévá mladé víno do starých měchů; jinak měchy prasknou, víno se vyleje a měchy se zničí. Ale mladé víno se nalévá do nových měchů, a tak se zachová jedno i druhé.“¹⁸ Zatímco k nim mluvil, hle, přistoupil k němu jeden představený, klaněl se před ním a řekl: „Právě mi umřela dcera; ale přijď, vlož na ni svou ruku, a bude žít.“¹⁹ A Ježíš vstal a šel za ním i se svými učedníky.²⁰ A hle, zezadu přistoupila jedna žena trpící už po dvanáct let krvotokem a dotkla se třásně jeho pláště.²¹ Říkala si totiž: „Dotknu-li se jen jeho pláště, budu uzdravena.“²² Ježíš se obrátil, uviděl ji a řekl jí: „Měj důvěru, dcero, tvá víra tě uzdravila.“ A od té chvíle byla ta žena uzdravena.²³ Když Ježíš přišel do domu toho představeného a viděl flétnisty a hlučící zástup, řekl: ²⁴ „Odstupte, neboť to děvče nezemřelo, ale spí.“ A oni se mu vysmívali.²⁵ Když pak vyhnali zástup ven, on vstoupil, vzal děvče za ruku a ono povstalo.²⁶ Pověst o tom se roznesla po celé té krajině.²⁷ Když odtud Ježíš odcházel, šli za ním dva slepci a hlasitě volali: „Slituj se nad námi, Davidův synu!“²⁸ Když došel do domu, ti slepci k němu přistoupili a Ježíš jim říká: „Věříte, že to mohu udělat?“ – „Ano, Pane,“ říkají mu.²⁹ Tu se dotkl jejich očí se slovy: „Ať se vám stane podle vaší víry.“³⁰ A oči se jim otevřely. Tehdy je Ježíš přísně napomenul a řekl: „Mějte se na pozor! Ať se to nikdo nedozví!“³¹ Ale oni vyšli a šířili jeho věhlas po celé té krajině.³² Když odcházeli, hle, předvedli mu jednoho němého, který byl posedlý zlým duchem.³³ A když byl zlý duch vypuzen, ten němý promluvil. Zástupy užasly a říkaly: „Něco takového nebylo v Izraeli nikdy vidáno!“³⁴ Ale farizeové říkali: „Vládce zlých duchů vyhání zlé duchy.“³⁵ Ježíš procházel všemi městy a vesnicemi, učil v jejich synagogách, hlásal radostnou zvěst

Je lepší svůj život ztratit, než ho promrhat.

John Piper

o Království a uzdravoval každou nemoc a každou slabost. ³⁶ Když uviděl zástupy, měl s nimi soucit, neboť ti lidé byli unavení a zemdlení jako ovce, které nemají pastýře. ³⁷ Tu říká svým učedníkům: „Žeň je hojná, ale dělníků je málo; ³⁸ prostě tedy Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň.“

10 Ježíš k sobě povolal svých dvanáct učedníků a dal jim moc nad nečistými duchy, aby je vyháněli a uzdravovali každou nemoc a každou slabost. ² Toto jsou jména dvanácti apoštolů: první Šimon nazývaný Petr a jeho bratr Ondřej; potom Zebedeův syn Jakub a jeho bratr Jan; ³ Filip a Bartoloměj; Tomáš a celník Matouš; Alfeův syn Jakub a Tadeáš; ⁴ Šimon Horlivec a Jidáš Iškariotský, právě ten, který ho zradil. ⁵ Těch dvanáct Ježíš vyslal a dal jim takovéto příkazy: „Nevydávejte se cestou k pohanům a nevcházejte do samaritánského města; ⁶ jděte spíše ke ztraceným ovčím z Izraelova domu. ⁷ Cestou vyhlašujte: nebeské království je zcela blízko. ⁸ Uzdravujte nemocné, mrtvé probouzejte k životu, očisťujte malomocné, vyhánějte zlé duchy. Zdarma jste dostali, zdarma dávejte. ⁹ Neobstarávejte si zlato ani stříbro, ani drobné peníze do svých opasků, ¹⁰ ani mošnu na cestu, ani dvoje šaty, ani opánky, ani hůl: neboť dělník si zaslouží svou obživu. ¹¹ Ať přijdete do kteréhokoli města či vesnice, vyptejte se na někoho, kdo se těší vášnosti, a přebývejte u něho, dokud neodejdete. ¹² Když vstoupíte do domu, pozdravte jej: ¹³ je-li ten dům toho hoden, ať na něj přijde váš pokoj; pokud ne, ať se váš pokoj vrátí k vám. ¹⁴ A nepřijme-li vás někdo a nebude naslouchat vašim slovům, vyjděte z toho domu nebo z toho města a setřeste si prach s nohou. ¹⁵ Vpravdě vám říkám: v den Soudu bude snesitelněji sodomské a gomorské zemi než onomu městu. ¹⁶ Hle, posílám vás jako ovce mezi vlky: buďte tedy obezřelí jako hadi a bezelstní jako holubice. ¹⁷ Mějte se na pozoru před lidmi: budou vás vydávat soudům a budou vás bičovat ve svých synagogách; ¹⁸ budete kvůli mně předváděni před místodržící a krále, abyste jim i pohanům vydali svědectví. ¹⁹ Když vás pak vydají, neznepokojujte se, jak máte mluvit nebo co říci: co budete mít říci, vám bude v tu chvíli dáno, ²⁰ neboť to nemluvíte vy, ale Duch vašeho Otce, který mluví ve vás. ²¹ Bratr vydá bratra na smrt a otec dítě; děti se postaví proti svým rodičům a usmrtí je. ²² A všichni vás budou nenávidět pro mé jméno, ale kdo vytrvá až do konce, ten bude spasen. ²³ Budou-li vás v jednom městě pronásledovat, utečte do jiného, a když vás budou pronásledovat i tam, utečte do dalšího; vpravdě vám říkám, nebudete u konce s izraelskými městy, než přijde Syn člověka. ²⁴ Učedník není nad mistra, ani služebník nad svého pána. ²⁵ Učedníku postačí, bude-li jako jeho mistr, a služebníku, bude-li jako jeho pán. Jestliže hospodáře nazvali Belzebulem, čím spíše jeho čeled! ²⁶ Jen se jich tedy nebojte! Nic není totiž zahaleno, co nebude zjeveno, nic skryto, co nebude poznáno. ²⁷ Co vám říkám ve tmě, říkejte ve světle denním; a co slyšíte šeptat, rozhlašujte ze střech. ²⁸ Nijak se nebojte těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou; spíše se bojte toho, jenž může zahubit v pekle duši i tělo. ²⁹ Což se neprodávají dva vrabci za halér? A ani jeden z nich nepadne na zem bez vědomí vašeho Otce! ³⁰ Vám jsou spočítány i všechny vlasy na hlavě! ³¹ Nemějte tedy strach: vy máte větší cenu než spousta vrabců. ³² Kdokoli se ke mně přízná před lidmi, k tomu se i já příznám před svým Otcem, který je v nebesích; ³³ ale kdo mě zapře před lidmi, toho také já zapřu před svým Otcem, který je v nebesích. ³⁴ Jen si nemyslete, že jsem přišel na zem přinést mír; nepřišel jsem přinést mír, ale meč. ³⁵ Neboť jsem přišel postavit muže proti jeho otci, dceru proti její matce a snachu proti její tchyni: ³⁶ lidé z vlastní rodiny se s člověkem zneprátelí. ³⁷ Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mě hoden. Kdo miluje syna nebo dceru více nežli mne, není mě hoden. ³⁸ Kdo nebere svůj kříž a nejde za mnou, není mě hoden. ³⁹ Kdo nalezne svůj život, ztratí jej, a kdo pro mne ztratí svůj život, nalezne jej. ⁴⁰ Kdo vás přijímá, mne přijímá, a kdo přijímá mě, přijímá toho, jenž mě poslal. ⁴¹ Kdo přijímá proroka jakožto proroka, obdrží prorokovu odměnu, a kdo přijímá spravedlivého jakožto spravedlivého, obdrží odměnu spravedlivého. ⁴² Kdokoli dá napít jednomu z těchto maličkých, třeba jen sklenku čerstvé vody, protože je to učedník, vpravdě vám říkám, nepřijde o svou odměnu.“

11 I stalo se, že poté co Ježíš dokončil ony pokyny pro svých dvanáct učedníků, odešel odtud a učil a kázal v jejich městech. ² Tehdy Jan ve vězení uslyšel o Kristových skutcích. Poslal k němu své učedníky se vzkazem: ³ „Jsi ten, jenž má přijít, anebo máme čekat někoho jiného?“ ⁴ Ježíš jim odpověděl: „Jděte a povězte Janovi o tom, co slyšíte a vidíte: ⁵ slepí vidí a chromí chodí, malomocní jsou očisťováni a hluší slyší, mrtví se probouzejí k životu a chudým se hlásá radostná zvěst; ⁶ a blahoslavený ten, komu nejsem kamenem úrazu;“ ⁷ Když odcházeli, začal Ježíš k zástupům mluvit o Janovi: „Na co jste se do pustiny přišli podívat? Na trtínu zmítající se ve větru? ⁸ Co jste tedy přišli zhlédnout? Vybraně oblečeného muže? Ale ti, kdo nosí vybrané oděvy, bývají v královských obydlích. ⁹ Nač jste tam tedy šli? Podívat se na proroka? Ano, říkám vám, a na více než proroka. ¹⁰ Je to ten, o němž je psáno: Hle, já před tebou vypravuji svého posla, aby ti připravil cestu

před tebou. ¹¹Vpravdě vám říkám, mezi těmi, kdo se narodili z žen, nepovstal větší než Jan Křtitelem; a přece i ten nejmenší v nebeském království je větší nežli on. ¹²Ode dnů Jana Křtitele až do nynějška trpí nebeské království násilí a násilníci se ho zmocňují. ¹³Vždyť všichni proroci, a stejně tak i Zákon, směřovali svými proroctvími k Janovi. ¹⁴A on, chcete-li mi to věřit, je ten Eliáš, jenž se má navrátit. ¹⁵Kdo má uši, ať slyší. ¹⁶K čemu pak přirovnám toto pokolení? Podobá se dětem, které sedí na náměstí, pokřikují na své druhy ¹⁷a říkají: 'Na flétnu jsme vám hráli, a netancovali jste! Zanovali jsme smuteční píseň, a nebili jste se do prsou!' ¹⁸Přijde totiž Jan, nejí a nepije, a řekne se: 'Je posedlý!' ¹⁹Přijde Syn člověka, jí a pije, a řekne se: 'Hle, žrout a pijan, přítel celníků a hříšníků!' A Moudrosti bylo jejím skutky dáno za pravdu. ²⁰Pak městům, která viděla nejvíc jeho zázraků, ale nedala se na pokání, začal vytýkat: ²¹„Běda tobě, Korozaine! Běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby se zázraky, které se staly u vás, byly udály v Tyru a v Sidonu, byly by se ony už dávno kály v pytloně a v popelu. ²²A proto vám říkám, Tyru a Sidonu bude v den Soudu snesitelněji než vám. ²³A ty, Kafarnaum, myslíš si, že budeš vyzdvižen až do nebe? Až do pekel se propadneš. Neboť kdyby se zázraky, které se udály u tebe, byly staly v Sodomě, stála by ještě dnes. ²⁴A proto vám říkám, že sodomské zemi bude v den Soudu snesitelněji než tobě.“ ²⁵V tom čase se Ježíš ujal slova a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi to skryl před moudrymi a rozumnými a zjevil to těm nejmenším. ²⁶Ano, Otče, tak se ti zlíbilo. ²⁷Otec mi předal všechno, a nikdo nezná Syna, leda Otec, a nikdo nezná Otce, leda Syn a ten, jemuž by to Syn chtěl zjevit. ²⁸Přijďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a prohýbáte pod břemenem, a já vám ulehčím. ²⁹Veďte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete ulehčení pro své duše. ³⁰Ano, mé jho netlačí a mé břemeno netíží.“

12 V tom čase procházel Ježíš v sobotní den obilím. Jeho učedníci dostali hlad a začali trhat klasy a pojídat je. ²Když to uviděli farizeové, řekli mu: „Hle, tví učedníci dělají to, co se v sobotu dělat nesmí.“ ³On jim však řekl: „Což jste nečetli, co udělal David, když dostal on a jeho druhové hlad? ⁴Jak vešel do Božího příbytku a jak jedli předkladné chleby, které nesměl jíst ani on, ani jeho druhové, ale jen samotní kněží? ⁵Nebo jste v Zákoně nečetli, že v sobotní den porušují kněží v Chrámě sobotu a nijak se neproviňují? ⁶A říkám vám, je tu více nežli Chrám. ⁷A kdybyste pochopili, co znamená: Milosrdenství chci, a ne oběť, neodsuzovali byste lidi, kteří se neprovinili. ⁸Neboť Syn člověka je pánem nad sobotou.“ ⁹A když odtud odešel, přišel do jejich synagogy. ¹⁰A hle, byl tam člověk, jenž měl uschlou jednu ruku. I otázali se ho: „Smí se v sobotní den uzdravovat?“ To aby ho obžalovali. ¹¹On jim však řekl: „Najde se mezi vámi někdo, kdo bude mít jedinou ovci, a když mu v sobotu spadne do jámy, nepůjde, nechopí se jí a nevytáhne ji? ¹²A oč je člověk cennější než ovce! Proto je dovoleno v sobotní den činit dobro.“ ¹³Pak říká tomu člověku: „Natáhni ruku.“ On ji natáhl a byla v pořádku, zdravá jako ta druhá. ¹⁴Farizeové pak odešli a umlouvali se proti němu, že ho zahubí. ¹⁵Ježíš se to dozvěděl, a tak se odebral odtud pryč. Mnozí šli za ním a on je všechny uzdravil. ¹⁶a přikázal jim, aby o něm nic nerozhlašovali, ¹⁷aby se tak naplnil výrok proroka Izaiáše: ¹⁸Hle, můj Služebník, jehož jsem vyvolil, můj miláček, v němž jsem našel zalíbení. Vložím na něho svého Ducha a on bude hlásat právo národům. ¹⁹Nebude se přit ani křičet a po ulicích neuslyší nikdo jeho hlas. ²⁰Nalomenou třtinu nedolomí a doutnající knot neuhásí, až dovede právo k vítězství: ²¹v jeho jménu bude naděje národů. ²²Tedy mu předvedli posedlého, jenž byl němý a slepý; a on ho uzdravil, takže ten němý mohl mluvit a vidět. ²³Všechny zástupy žasly a říkaly: „Není to snad syn Davidův?“ ²⁴Ale když to uslyšeli farizeové, řekli: „Ten vyhání zlé duchy leda Belzebulem, knížetem zlých duchů.“ ²⁵On znal jejich smýšlení, a tak jim řekl: „Každé království, jež je rozděleno samo v sobě, spěje do záhuby; a žádné město, žádný dům rozdělený sám v sobě nemůže obstát. ²⁶A vyhání-li Satan Satana, rozdělil se sám v sobě: jak tedy obstojí jeho království? ²⁷A jestliže já vyháním zlé duchy Belzebulem, kým je vyhánějí vaši stoupenčí? Proto oni sami budou vašimi soudci. ²⁸Jestliže však vyháním zlé duchy Božím Duchem, pak tedy přišlo Boží království k vám. ²⁹Nebo jak někdo může vniknout do domu nějakého siláka a zmocnit se jeho věcí, pokud napřed toho siláka nespoutá? Pak teprve jeho dům vyloupí. ³⁰Kdo není se mnou, je proti mně, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje. ³¹Proto vám říkám, každý hřích a rouhání budou lidem odpuštěny, ale rouhání proti Duchu odpuštěno nebude. ³²A kdokoli řekne nějaké slovo proti Synu člověka, bude mu to odpuštěno; ale kdokoli mluvil proti Duchu Svatému, nebude mu to odpuštěno ani v tomto, ani v příštím věku. ³³Veďte dobrý strom: jeho ovoce bude dobré; vezměte zplanělý strom: jeho ovoce bude plané. Vždyť strom se pozná po ovoci. ³⁴Zmijí plemeno, jak může být vaše řeč dobrá, když jste zlí? Vždyť čím přetéká srdce, o tom mluví ústa. ³⁵Dobrý člověk vybírá ze své zásobnice dobra dobro; a zlý člověk vybírá ze své zásobnice zla zlo. ³⁶A říkám vám: lidé budou z každého neopodstatněného slova, které pronesou, skládat v den Soudu účet. ³⁷Neboť podle svých slov budeš ospravedlněn a podle svých slov budeš odsouzen.“ ³⁸Tedy se ujali slova někteří zákoníci a farizeové a řekli mu: „Mistře, přejeme si, abys nám ukázal nějaké znamení.“ ³⁹On jim odpověděl: „Zlé a cizoložné pokolení! Žádá si nějaké znamení a znamení mu dáno nebude, leda znamení proroka Jonáše. ⁴⁰Jako totiž Jonáš byl v břicho mořské obludy po tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka v lůně

země po tři dny a tři noci. ⁴¹ Ninivští mužové povstanou při Soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť oni se po Jonášově prohlášení káli, a hle, je tu víc než Jonáš! ⁴² Královna Jihu povstane při Soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť ona přišla od končin země, aby si poslechla Šalomounovu moudrost, a hle, je tu víc nežli Šalomoun! ⁴³ Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po vyprahlých místech, hledá, ale nenalézá odpočinek. ⁴⁴ Tu řekne: 'Vrátím se do svého příbytku, odkud jsem vyšel.' A když přijde, nalezne jej prázdný, vymetený a pěkně uklizený. ⁴⁵ Tehdy odejde a vezme s sebou sedm dalších duchů, horších než je on; vrátí se a bydlí tam. A konce toho člověka jsou horší než začátky. Tak tomu bude i s tímto zlým pokolením. ⁴⁶ Když ještě mluvil k zástupům, hle, venku stáli jeho matka a jeho bratři a chtěli si s ním promluvit [⁴⁷]. ⁴⁸ Tomu, kdo mu o tom říkal, Ježíš odpověděl: „Kdo je má matka a kdo jsou mí bratři?“ ⁴⁹ A vztáhl ruku ke svým učedníkům a řekl: „Hle, má matka a mí bratři. ⁵⁰ Neboť kdokoli koná vůli mého Otce, který je v nebesích, je můj bratr, sestra i matka.“

13 Onoho dne Ježíš vyšel z domu a posadil se na břehu moře. ² A shromáždily se u něho četné zástupy, takže nastoupil na loďku a posadil se; a celý zástup stál na pobřeží. ³ A on k nim mluvil v podobenstvích o mnoha věcech. Říkal: „Hle, vyšel rozsévač a rozséval. ⁴ A jak rozséval, padla některá zrna na okraj cesty a přilétli ptáci a sezobali je. ⁵ Jiná padla na skalnatá místa, kde neměla mnoho půdy, a hned vzešla, protože neležela v půdě hluboko; ⁶ když však vyšlo slunce, spálilo je, a protože nezakořenila, uschla. ⁷ Jiná padla do trní a trní se rozrostlo a zadusilo je. ⁸ Jiná padla na dobrou půdu a vydala užitek, některé stonásobný, jiné šedesátinásobný, jiné třicetinásobný. ⁹ Kdo má uši, ať slyší!“ ¹⁰ Přistoupili k němu učedníci a řekli mu: „Proč k nim mluvíš v podobenstvích?“ – ¹¹ „To proto,“ odpověděl jim, „že vám bylo dáno znát tajemství nebeského království, ale jim to dáno nebylo. ¹² Vždyť tomu, kdo má, bude dáno a on bude mít ještě víc, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má. ¹³ Proto k nim mluvím v podobenstvích, že oni vidí, a přece nevidí, slyší, a přece neslyší a nerozumějí. ¹⁴ Tak se na nich naplňuje Izaiášovo proroctví, které říkalo: Nadarmo budete poslouchat, neporozumíte; nadarmo se budete dívat, nevidíte. ¹⁵ Srdce tohoto lidu totiž otupělo: zacpali si uši, zavřeli oči, aby jejich oči neviděly, aby jejich uši neslyšely, aby jejich duch nerozuměl, aby se neobrátili a abych je neuzdravil. ¹⁶ Ale blahoslavené vaše oči, protože vidí; blahoslavené vaše uši, protože slyší. ¹⁷ Vpravdě vám říkám, mnoho proroků a spravedlivých toužilo vidět, co vidíte, a neviděli, slyšet, co slyšíte, a neslyšeli!“ ¹⁸ Poslechněte si tedy to podobenství o rozsévači vy. ¹⁹ Když někdo slyší slovo o království a nechápe je, to přichází ten Zlý a zmocňuje se toho, co bylo zaseto do srdce onoho člověka: to je ten, kdo byl zaset na okraj cesty. ²⁰ Kdo byl zaset na skalnatá místa, je ten, který slovo slyší a hned je s radostí přijímá; ²¹ nemá však v sobě kořen, je chvilkový: nadchází-li trápení nebo pronásledování pro to slovo, on hned podléhá. ²² Kdo byl zaset do trní, je ten, kdo slovo slyší, ale starosti o svět a okouzlení bohatstvím to slovo zadusí a ono zůstává bez užítku. ²³ A kdo byl zaset do dobré půdy, je ten, kdo slovo slyší a chápe je: ten nese užitek a vynáší jednou stonásobně, jindy šedesátinásobně, jindy třicetinásobně.“ ²⁴ Předložil jim jiné podobenství: „S nebeským královstvím je to jako s člověkem, jenž zasel na své pole dobré semeno. ²⁵ A zatímco lidé spali, přišel jeho nepřítel a ten zase doprostřed obilí zasel koukol a odešel. ²⁶ Když vyrašila stébla a nasadila klasy, objevil se také koukol. ²⁷ K hospodáři přistoupili jeho služebníci a řekli: 'Pane, což jsi na své pole nezasel dobré zrno? Odkud se tam tedy bere ten koukol?' ²⁸ On jim řekl: 'To udělal nějaký nepřítel.' Služebníci mu říkají: 'Přeješ si tedy, abychom jej šli sesbírat?' – ²⁹ 'Ne,' řekl, 'mohli byste při sbírání koukolu vytrhat zároveň pšenici. ³⁰ Nechte jedno i druhé růst společně až do žní; a při žních řeknu žencům: Sesbírejte nejprve koukol a svažte jej do otýpek, ty se dají spálit; pšenici pak shromážděte do mé stodoly.'“ ³¹ Předložil jim další podobenství: „Nebeské království se podobá hořčičnému zrnu, které jeden člověk vzal a zasel na své pole. ³² Je to sice nejmenší ze všech semen, ale když vyroste, je největší ze všech zahradních rostlin, stane se z něho i strom, takže přilétají nebesští ptáci a ukrývají se v jeho větroví.“ ³³ Řekl jim další podobenství: „Nebeské království se podobá kvasu, který vzala jedna žena a vmísila do tří měr mouky, až vše vykynulo.“ ³⁴ To vše Ježíš říkal zástupům v podobenstvích a bez podobenství k nim vůbec nemluvil; ³⁵ to aby se naplnil prorokův výrok: Otevřu ústa, abych mluvil v podobenstvích, budu rozhlašovat věci skryté od založení světa. ³⁶ Tehdy opustil zástupy a přišel do domu; přistoupili k němu jeho učedníci a řekli mu: „Vysvětli nám to podobenství o koukolu na poli.“ ³⁷ V odpověď jim řekl: „Ten, kdo zasévá dobré zrno, je Syn člověka; ³⁸ pole je svět; dobré zrno, to jsou synové království; koukol jsou synové Zlého; ³⁹ nepřítel, který jej zasel, je ďábel; žně jsou konec světa; a ženci jsou andělé. ⁴⁰ Tak jako se sbírá koukol a pálí se v ohni, tak to bude při konci světa: ⁴¹ Syn člověka pošle své anděly, kteří sesbírají z jeho království veškerá pohoršení a všechny pachatele nepravosti ⁴² a vrhnou je do ohnivé pece: tam bude pláč a skřipění zubů. ⁴³ Spravedliví pak zazáří jako slunce v království svého Otce. Kdo má uši, ať slyší!“ ⁴⁴ Nebeské království se podobá pokladu ukrytému v poli, jež někdo najde: opět ho ukrývá, odchází plný radosti, prodává vše, co má, a kupuje to pole. ⁴⁵ Nebeské království se také podobá kupci, který pátrá po vzácných perlách: ⁴⁶ když našel jednu drahocennou, odešel, prodal vše, co měl, a koupil ji. ⁴⁷ Nebeské

království se také podobá síti, která je vržena do moře a zahrne všechno možné. ⁴⁸ Když je plná, rybáři ji vytahují na břeh, potom si sednou, seberou do košů, co je dobré, a co za nic nestojí, hodí zpátky. ⁴⁹ Tak tomu bude při konci světa: předstoupí andělé a oddělí zlé od spravedlivých, ⁵⁰ a uvrhnou je do ohnivé pece; tam bude pláč a skřípění zubů. ⁵¹ Porozuměli jste tomu všemu? – „Ano,“ řeknou mu. ⁵² A on jim řekl: „Takto se tedy každý zákoník, který se stal učedníkem nebeského království, podobá hospodáři, jenž ze svého pokladu bere staré i nové.“ ⁵³ I stalo se, že Ježíš, poté co dokončil tato podobenství, odtud odešel; ⁵⁴ odebral se do své otčiny a učil lidi v jejich synagoze, takže byli udiveni a říkali: „Kde se v něm bere ta moudrost a ty zázraky? ⁵⁵ Což to není tesařův syn? Nejmenuje se jeho matka Maria a jeho bratři Jakub, Josef, Šimon a Juda? ⁵⁶ A nejsou u nás všechny jeho sestry? Kde se to v něm tedy všechno bere?“ ⁵⁷ A pohoršovali se nad ním. Ale Ježíš jim řekl: „Prorokem pohrdají pouze v jeho otčině a v jeho domě.“ ⁵⁸ A protože se jim nedostávalo víry, neudělal tam mnoho zázraků.

14 V tom čase dospěla pověst o Ježíšovi i k uším tetrarchy Heroda ² a ten řekl svým služebníkům: „Je to Jan Křtite! On vstal z mrtvých: proto se v něm projevuje ta zázračná moc!“ ³ Předtím se totiž stalo, že Herodes dal Jana zatknout, spoutat a uvěznit kvůli Herodiádě, ženě svého bratra Filipa. ⁴ Neboť Jan mu říkal: „Není ti dovoleno, abys ji měl.“ ⁵ On ho chtěl dokonce i zabít, ale bál se zástupu, protože ho pokládali za proroka. ⁶ A když Herodes oslavoval své narozeniny, Herodiádina dcera před hosty tančila a zalíbila se Herodovi ⁷ tak, že se přísahou zavázal dát jí, cokoli si bude přát. ⁸ Její matka ji navedla, aby mu řekla: „Dej mi zde na míse hlavu Jana Křtitele.“ ⁹ Král byl zarmoucen, ale kvůli přísahám a hostům přikázal, aby jí vyhověli, ¹⁰ a dal Jana ve vězení stít. ¹¹ Jeho hlavu přinesli na míse a předali dívce, ta ji donesla své matce. ¹² Janovi učedníci přišli, vzali mrtvé tělo a pohřbili je; potom šli a oznámili to Ježíšovi. ¹³ Když se to Ježíš dozvěděl, odjel lodkou na osamělé místo do ústraní; když se to dozvěděly zástupy, ubíraly se za ním pěšky z měst. ¹⁴ Když vystoupil na břeh, uviděl početný zástup a bylo mu ho líto; i uzdravil jejich nemocné. ¹⁵ Jakmile nadešel večer, přistoupili učedníci a řekli mu: „To místo je pusté a již se připozdilo; propuť přece ty zástupy, ať odejdou do vesnic a nakoupí si něco k jídlu.“ ¹⁶ Ježíš jim však řekl: „Nemusejí odcházet; dejte jim najíst vy.“ ¹⁷ „Ale my tu máme,“ říkají mu, „jen pět chlebů a dvě ryby.“ On řekl: ¹⁸ „Přineste mi je sem.“ ¹⁹ Dal příkaz, aby rozsadili zástupy na trávu, a pak vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, pozvedl oči k nebi, pronesl požehnání, potom chleby lámal a dal je učedníkům a oni je dali zástupům. ²⁰ Všichni pojedli a nasytili se a zbylé kousky se odnesly: dvanáct plných košů! ²¹ A těch, kdo jedli, bylo asi pět tisíc mužů, nepočítaje ženy a děti. ²² A hned přiměl učedníky, aby nastoupili na lodku a jeli na druhý břeh napřed, zatímco on bude propouštět zástupy. ²³ A když zástupy propustil, vystoupil na horu, aby se v ústraní pomodlil. Když nadešel večer, byl tam sám. ²⁴ Loďka se zatím již vzdálila několik stadií od břehu, dorážely na ni vlny, neboť vítr vanul proti ní. ²⁵ Při čtvrté noční hlídce k nim přišel; krácel po moři. ²⁶ Když ho učedníci spatřili, jak kráčí po moři, byli zmateni: „Je to nějaký přízrak,“ říkali, zachvátil je strach a dali se do křiku. ²⁷ Ježíš k nim však okamžitě promluvil a řekl: „Vzchopte se, to jsem já, buďte bez obav.“ ²⁸ Na to mu Petr odpověděl: „Pane, jsi-li to opravdu ty, dej mi příkaz, abych k tobě přišel po vodách.“ – ²⁹ „Přijď,“ řekl Ježíš. A Petr vystoupil z loďky, začal kráčet po vodách a šel k Ježíšovi. ³⁰ Když však viděl vítr, dostal strach, začal tonout a vykřikl: „Pane, zachraň mě!“ ³¹ Ježíš mu hned podal ruku, uchopil ho a říká mu: „Malověrný, proč jsi pochyboval?“ ³² A když nastoupili do loďky, vítr ustal. ³³ Ti, kdo byli v loďce, se mu poklonili a říkali: „Opravdu jsi Syn Boží!“ ³⁴ Když dopluli k druhému břehu, přistáli v genezaretské zemi. ³⁵ Místní lidé jej poznali, rozhlásili to po celém okolí a byli mu přineseni všichni nemocní: ³⁶ prosili ho, aby jim dovolil dotknout se jen trásně jeho pláště, a všichni, kdo se dotkli, byli zachráněni.

15 Tu k Ježíšovi přistupují farizeové a zákoníci z Jeruzaléma a říkají mu: ² „Proč tví učedníci překračují podání předků? Když jedí, neumývají si totiž ruce.“ ³ On však odvětil: „Proč vy překračujete ve jménu svého podání Boží přikázání? ⁴ Bůh přece řekl: Cti otce i matku, kdo proklíná otce nebo matku, ať je potrestán smrtí. ⁵ Ale vy říkáte: Kdokoli otci nebo matce řekne: 'Majetek, z něhož bych tě měl podporovat, zasvěcují,' ⁶ bude zproštěn svých povinností vůči otci nebo matce. A zrušili jste Boží slovo kvůli svému podání. ⁷ Pokrytci! Správně o vás prorokoval Izaiáš, když řekl: ⁸ Tento lid mě ctí rty, ale jejich srdce je ode mne daleko. ⁹ Marně mě uctívají: nauky, jimž učí, jsou jen lidské předpisy.“ ¹⁰ A svolal k sobě zástup a řekl jim: „Slyšte a rozumějte! ¹¹ Člověka neposkrňuje to, co vchází do úst; ale co z úst vychází, to člověka poskrňuje.“ ¹² Tu přistoupí učedníci a řeknou mu: „Víš, že se farizeové pohoršili, když tě slyšeli takto mluvit?“ ¹³ Odpověděl: „Každá rostlina, kterou nesázal můj nebeský Otec, bude i s kořeny vyrvána. ¹⁴ Nechte je: jsou to slepí, kteří vodí slepé! A když slepý vede slepého, oba padnou do jámy.“ ¹⁵ Slova se ujal Petr a řekl mu: „Vysvětlí nám to

14:25 Po moři. To co byl největší problém učedníků (14:26–30), bylo pod Ježíšovým nohami.

14:27 To jsem já. Viz pozn. Jn 6:20.

podobnosti.“¹⁶ On řekl: „Ani vy ještě teď nerozumíte?“¹⁷ Což nechápete, že vše, co vchází do úst, přechází do břicha, pak se vypouští do stoky,¹⁸ zatímco to, co vychází z úst, vystupuje ze srdce a právě to člověka poskvrňuje?“¹⁹ Ze srdce totiž vystupují zlé záměry, vraždy, cizoložství, prostopášnosti, krádeže, křivá svědectví, pomluvy.²⁰ Takové věci poskvrňují člověka; ale pokud se jí neomytýma rukama, to člověka neposkvrňuje.“²¹ Když odtud odešel, uchýlil se Ježíš do tyrského a sidonského kraje.²² A hle, z té končiny vyšla jistá kanaánská žena, křičela a říkala: „Slituj se nade mnou, Pane, synu Davidův! Mou dceru velice sužuje zlý duch.“²³ Ale on jí neodpověděl ani slovo. Přistoupili jeho učedníci a žádali ho: „Vyhov jí, vždyť nás pronásleduje svým křikem.“²⁴ Na to odpověděl: „Byl jsem poslán jenom ke ztraceným ovcím Izraelova domu.“²⁵ Ale ta žena přišla, padla před ním na tvář a řekla: „Pane, pomoz mi!“²⁶ On jí odpověděl: „Nesluší se brát chleba dětí a házet ho psíkům.“ –²⁷ „Ano, Pane,“ řekla, „ale psíci přece jedí drobky, které padají ze stolu jejich pánů!“²⁸ Tu jí Ježíš odpověděl: „Ženo, velká je tvá víra! Ať se ti stane, jak si přeješ!“ A od té chvíle byla její dcera zdráva.²⁹ Když odtud Ježíš odešel, přišel ke Galilejskému moři. Vystoupil na horu a posadil se tam.³⁰ A přišly k němu početné zástupy, měly s sebou kulhavé, chromé, slepé, němé a mnohé další; kladli mu je k nohám a on je uzdravoval.³¹ A zástupy se divily, když viděly ty němé, kteří mluvili, ty chromé, kteří byli opět zdraví, ty kulhavé, kteří chodili, a ty slepé, kteří opět nabyli zraku; a vzdávali chválu Bohu Izraele.³² Ježíš si pak zavolal své učedníky a řekl jim: „Je mi líto toho zástupu, neboť hle, setrvávají u mne již tři dny a nemají co jíst. Poslat je pryč hladové nechci: mohli by cestou zemdlít.“³³ Učedníci mu říkají: „Kde tu v pustině vezmeme sdostatek chlebě, abychom nasatili takový zástup?“³⁴ Ježíš jim říká: „Kolik máte chlebě?“ – „Sedm,“ řekli, „a několik rybiček.“³⁵ Tu přikázal zástupu, aby se posadil na zem;³⁶ potom vzal těch sedm chlebě i ty rybičky, vzdal díky, rozlámal je a dával svým učedníkům a ti je dávali zástupu.³⁷ Všichni pojedli a nasatili se a kousků, jež zůstaly, se nasbíralo sedm plných košíků!³⁸ A těch, kteří jedli, bylo čtyři tisíce mužů, nepočítaje ženy a děti.³⁹ Když potom propustil zástupy, nastoupil Ježíš do loďky a odplul na území Magadanu.

16 Tehdy přistoupili farizeové a saduceové, a aby ho zkoušeli, požadovali od něho, aby jim ukázal nějaké znamení z nebe.² On jim odpověděl: „Za soumraku říkáte: Bude pěkně, neboť nebe je ohnivě rudé;³ a za svítání: Dnes bude škaredě, neboť nebe je temně rudé. Takže vzhled nebe vykládat dovedete a se znameními časů to nedokážete!“⁴ Zlé a cizoložné pokolení! Žádá si znamení a znamení mu nebude dáno, leda znamení Jonášovo.“ Nechal je být a odešel.⁵ Když se učedníci plavili na druhý břeh, zapomněli vzít s sebou chleby.⁶ Ježíš jim řekl: „Mějte oči otevřené a dejte si pozor na kvas farizeů a saduceů!“⁷ A oni si v duchu pomysleli „Vždyť jsme nevzali chleby.“⁸ Ježíš to věděl a řekl: „Malověrní, proč v duchu myslíte na to, že nemáte chleby?“⁹ Což ještě nechápete? Nevzpomínáte si na těch pět chlebě pro pět tisíc a kolik jste z nich sebrali košů?“¹⁰ Ani na těch sedm chlebě pro čtyři tisíce a kolik jste z nich sebrali košíků?“¹¹ Jak to, že nechápete, že mé slovo nemíří na chleby? Dejte si pozor, říkám, na kvas farizeů a saduceů!“¹² Tu pochopili, že řekl, aby si dali pozor ne tak na kvas, z něhož se dělá chléb, nýbrž na učení farizeů a saduceů.¹³ Když přišel do kraje Caesareje Filipovy, položil Ježíš svým učedníkům tuto otázku: „Za koho pokládají lidé Syna člověka?“¹⁴ Oni řekli: „Někteří za Jana Křtitele; jiní za Eliáše; ještě jiní za Jeremiáše nebo některého z proroků.“¹⁵ „Ale za koho mne pokládáte vy?“¹⁶ říká jim. „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“¹⁷ Na to mu Ježíš odvětil: „Blahoslavený jsi Šimone, synu Jonášův, neboť ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec, který je v nebesích.“¹⁸ Nuže! Já ti říkám:

15:22 Kanaánská. Marek uvádí že tato žena byla Řekyně, rodem Syrofénčanka (Mk 7:26). Matoušovo označení za Kanaánku naznamená diskrepanci, která by opravňovala ke zpochybnění Bible coby Božího Slova, nýbrž pouze rozdíl v cílových skupinách, které měli autoři na zřeteli. Matouš píše primárně pro židovské čtenáře (srv. Úvod: Zá-

měř a zvláštností), a proto se neobtěžuje rozlišovat mezi jednotlivými národnostmi původních obyvatel Kanaánu; pro Židy jsou to všichni „Kananejci“ bez rozdílu. Marek naproti tomu počítá s pohanskými (nežidovskými) čtenáři, pro které přesná specifikace mohla mít význam.

Brány pekel

Není náhoda, že Ježíš mluví o branách pekel právě v Césareji Filipově. Tam byla svatyně řeckého boha Pana, kde se v rámci modloslužebných rituálů páchaly nechutné orgie, zahrnující nejen zoofilii, ale i lidské oběti. Do jeskyně, která se jmenovala „Brána pekel“, vhažovali nešťastné oběti, většinou děti, které už se nikdy nevrátily mezi živé.

 Brána je obranný prostředek. Ježíšova pointa je ta, že církev, která je ve válce proti temným mocnostem (Ef 6:12), musí útočit, jestli má zvítězit. Když bude svůj úkol plnit, nepřátelské síly (jako je tato svatyně) jí neodolají. Šířením Božího království po celé zemi naplní původní Boží mandát pro člověka připravit celou zemi pro příchod Boha, který bude ve svém království přebývat se svým lidem napořád.

Ty jsi Petr, a na té skále zbuduji svou církev, a brány podsvětí před ní neobstojí. ¹⁹ Tobě dám klíče nebeského království: cokoli svážeš na zemi, bude na nebesích svázané, a cokoli rozvážeš na zemi, bude na nebesích rozvázané. ²⁰ Tu přikázal učedníkům, aby nikomu neříkali, že on je Kristus. ²¹ Od toho dne Ježíš začal svým učedníkům dávat najevo, že musí odejít do Jeruzaléma, mnoho tam vytrpět od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a třetího dne vstát z mrtvých. ²² Petr si ho vzal stranou, hněvivě mu začal domlouvat a řekl: „Toho tě chraň Bůh, Pane! Ne, tohle se ti nestane!“ ²³ On se však obrátil a řekl Petrovi: „Klid se mi z cesty, satane! Překážíš mi, neboť tvé smýšlení není Boží, ale lidské;“ ²⁴ Tehdy Ježíš řekl svým učedníkům: „Chce-li někdo přijít za mnou, ať zapře sám sebe, ať na sebe vezme svůj kříž a ať mě následuje. ²⁵ Kdo si totiž chce zachránit život, ztratí jej, kdo však svůj život kvůli mně ztratí, nalezne jej. ²⁶ K čemu tedy bude člověku, získá-li celý svět, když zmaří vlastní život? Nebo co může člověk dát výměnou za svůj vlastní život? ²⁷ Syn člověka totiž přijde ve slávě svého Otce spolu se svými anděly a tehdy odplatí každému podle jeho jednání. ²⁸ Vpravdě vám říkám: jsou zde někteří, kdo neokusí smrti, dokud neuvidí Syna člověka, jak přichází se svým královstvím.“

17 O šest dní později bere s sebou Ježíš Petra, Jakuba a jeho bratra Jana a odvádí je do ústraní na vysokou horu. ² A byl před nimi proměněn: jeho tvář zazářila jako slunce a jeho šat zbledl jako světlo. ³ A hle, ukázali se jim Mojžíš a Eliáš, jak s ním rozmlouvají. ⁴ Tu se ujal slova Petr a řekl Ježíšovi: „Pane, to je dobře, že jsme tady; chceš-li, udělám zde tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ ⁵ Když ještě mluvil, hle, zastínil je světelný oblak a hle, z toho oblaku říkal jakýsi hlas: „Toto je můj milovaný syn, v něm mám zalíbení, jeho poslouchajte.“ ⁶ Když to uslyšeli, padli učedníci celí zděšení na tvář. ⁷ Ale Ježíš k nim přistoupil, dotkl se jich a řekl jim: „Vstaňte a nebojte se.“ ⁸ Oni pak pozvedli oči a neviděli už nikoho, jen Ježíše, jen jeho. ⁹ Když sestupovali z té hory, dal jim Ježíš takovýto příkaz: „S nikým nemluvte o tomto vidění, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.“ ¹⁰ A učedníci se ho zeptali: „Proč tedy zákoníci říkají, že napřed má přijít Eliáš?“ ¹¹ On odpověděl: „Ano, Eliáš má přijít a uvést vše do pořádku;“ ¹² a říkám vám, Eliáš již přišel a oni ho nepoznali, ale naložili s ním, jak se jim líbilo. Stejně tak bude od nich trpět i Syn člověka.“ ¹³ Tu učedníci porozuměli, že jeho slova mířila na Jana Křtitele. ¹⁴ Když opět přišli k zástupu, přistoupil k němu jeden muž, poklekl a řekl: ¹⁵ „Pane, slituj se nad mým synem, je náměsíčný a je na tom velmi zle: často padá do ohně a často do vody.“ ¹⁶ Přivedl jsem ho k tvým učedníkům a oni ho nedokázali uzdravit.“ – ¹⁷ „Nevěřící a zvrácené plemeno,“ odpověděl Ježíš, „jak dlouho ještě s vámi budu? Jak dlouho vás ještě mám snašet? Přineste mi ho sem.“ ¹⁸ A Ježíš mu pohrozil a zlý duch z toho chlapce vyšel a on byl od té chvíle zdrav. ¹⁹ Tu k Ježíšovi přistoupili učedníci v soukromí a zeptali se ho: „Proč jsme ho nedokázali vyhnat my?“ – ²⁰ „Protože máte malou víru,“ říká jim, „neboť vpravdě vám říkám, budete-li mít víru jako hořčičné zrno, řeknete této hoře: Přesuň se odtud tamhle, a ona se přesune a nic vám nebude nemožné.“ ²¹ – ²² Když byli pospolu v Galileji, řekl jim Ježíš: „Syn člověka bude vydán do rukou lidem ²³ a oni ho zabijí a on třetího dne vstane z mrtvých.“ A oni z toho byli úplně sklíčeni. ²⁴ Když přišli do Kafarnaumu, přistoupili k Petrovi výběrci dvojdrachmy a řekli mu: „Cožpak váš mistr neplatí dvojdrachmu?“ ²⁵ „Ale ano,“ říká. Když přišel domů, Ježíš mu, ještě než on promluvil, řekl: „Co si o tom myslíš, Šimone? Od koho vybírají pozemští králové dávky nebo daně? Od svých synů nebo od cizinců?“ ²⁶ A když on odpověděl: „Od cizinců,“ řekl mu Ježíš: „Tak tedy synové jsou osvobozeni. ²⁷ Abychom je však nepohoršili, jdi k moři, hoď udici, vezmi první rybu, která se chytí, a otevři jí ústa: najdeš tam statér; vezmi ho a dej jim za mne i za sebe.“

18 V té chvíli přistoupili učedníci k Ježíšovi a řekli: „Kdo je tedy největší v nebeském království?“ ² Zavolal si k sobě dítě, postavil je doprostřed nich ³ a řekl: „Vpravdě vám říkám, neobráťte-li se a nebudete jako děti, nevejdete do nebeského království. ⁴ Kdo se tedy udělá maličkým, jako je toto dítě, ten je největší v nebeském království. ⁵ Kdokoli přijme takovéto malé dítě pro mé jméno, mne přijímá. ⁶ Ale pohorší-li někdo některého z těch maličkých, kteří ve mne věří, bylo by pro něho lépe, aby mu na krk pověsili žernov, jakým otáčejí osli, a aby ho pohltilo širé moře. ⁷ Běda světu pro pohoršení! Je zajisté nevyhnutelné, že dochází k pohoršením, ale běda člověku, skrze něhož pohoršení přichází! ⁸ Svádí-li tě ke hříchu tvá ruka nebo tvá noha, utni ji a daleko od sebe odhod: je pro tebe lepší vejít do života jednoruký nebo zmrzačený, než abys byl uvržen s oběma rukama nebo s oběma nohama do věčného ohně. ⁹ A svádí-li tě ke hříchu tvé oko, vyrvi je a daleko od sebe odhod: je pro tebe lepší vejít jednooký do života, než abys byl uvržen s oběma očima do ohnivého pekla. ¹⁰ Chraňte se,

16:19 Cokoli svážeš na zemi. Rabíni si byli vědomi, že interpretace Tóry vyžaduje flexibilitu a přizpůsobivost aktuálním kulturním podmínkám. Proto je do jisté míry „elastická“ – dá se uvolnit nebo utáhnout. Ježíš zde Petrovi (a potažmo všem církevním autoritám) dává svobodu v diskutabilních otázkách: Co rozhodnou, to bude platit. Některé „nepřekročitelné“ hranice jsou posunitelné; naše interpretace

není s Božím Slovem totožná; vždy podléhá opravě. Předpokládá to však vysokou úroveň zralosti, integrity a zodpovědnosti. Jinak by taková doktrína byla snadno zneužitelná. Proto jedinci s nízkou úrovní těchto ctností by neměli mít svěřenu autoritu nad církevní praxí ostatních.

abyste nepohrdali ani jedním z těchto maličkých: neboť vám říkám, že jejich andělé v nebesích vidí neustále tvář mého Otce, který je v nebesích. [11].¹² Co myslíte, má-li nějaký člověk sto ovcí a jedna z nich zbloudí, neponechá snad těch devětadevadesát na horách a neodejde hledat tu zbloudilou?¹³ A podaří-li se mu ji najít, vpravdě vám říkám, raduje se nad ní víc než nad těmi devětadevadesáti, které nezbloudily.¹⁴ Takto nechce váš Otec, který je v nebesích, aby se ztratil jediný z oněch maličkých.¹⁵ Zhřeší-li tvůj bratr, jdi za ním a napomeň ho mezi čtyřma očima. Poslechne-li tě, získal jsi svého bratra.¹⁶ Neposlechne-li, vezmi s sebou ještě jednoho nebo dva další, aby každá věc byla rozhodnuta slovem dvou nebo tří svědků.¹⁷ Odmítne-li je však poslechnout, řekni to církvi, a odmítne-li poslechnout i církev, ať je pro tebe jako pohan a celník.¹⁸ Vpravdě vám říkám: všechno, co svážete na zemi, bude na nebi svázané a všechno, co rozvázete na zemi, bude na nebi rozvázané.¹⁹ Stejně tak vám vpravdě říkám, budou-li dva z vás na zemi svorně o cokoli žádat, bude jim to dopřáno od mého Otce, který je v nebesích.²⁰ Shromáždí-li se totiž dva nebo tři v mém jménu, jsem tam uprostřed nich.²¹ Tu přistoupil Petr a řekl mu: „Pane, kolikrát proti mně smí zhřešit můj bratr, a já mu mám odpustit? Až sedmkrát?“²² Ježíš mu říká: „Neříkám ti až sedmkrát, ale až sedmasedmdesátkrát.“²³ A tak je to s nebeským královstvím jako s králem, jenž chtěl účtovat se svými služebníky.²⁴ Když s tím účtováním začal, přivedli mu jednoho, který dlužil deset tisíc talentů.²⁵ Jelikož ten muž neměl, čím by to splatil, přikázal pán, aby ho prodali s jeho ženou, jeho dětmi a se vším jeho majetkem, aby se tak dluh umořil.²⁶ Tehdy se mu ten služebník vrhl k nohám, ležel tváří k zemi a říkal: ‘Posečkej mi, a všechno ti splatím.’²⁷ Pán se nad tím služebníkem slitoval, propustil ho na svobodu a jeho dluh mu odpustil.²⁸ Když odcházel, potkal ten služebník jednoho ze svých druhů ve službě, který mu dlužil sto denárů; popadl ho za krk, až ho málem uskrtil, a říkal mu: ‘Vrať všechno, co dlužíš.’²⁹ Jeho druh se mu tedy vrhl k nohám, úpěnlivě ho prosil a říkal: ‘Posečkej mi, a splatím ti to.’³⁰ Ale on na to nepřistoupil; naopak šel a dal ho uvrhnout do vězení, dokud by nezaplatil, co dluží.³¹ Když jeho druhové ve službě viděli, co se stalo, zarmoutilo je to, šli a vypověděli celou věc svému pánovi.³² On si ho tedy dal předvést a říká mu: ‘Ty ničemný služebníku, celou dlužnou částku jsem ti odpustil, protože jsi mě úpěnlivě prosil; neměl ses také ty slitovat nad svým druhem ve službě, jako jsem se já slitoval nad tebou?’³⁴ A jeho pán ho celý rozlícený odevzdal mučitelům, dokud by nesplatil celý svůj dluh.³⁵ Takto s vámi naloží také můj nebeský Otec, jestliže každý z vás neodpustí svému bratru z celého srdce.“

19 I stalo se, že když Ježíš dokončil tyto řeči, opustil Galileu a přišel na území Judska, za Jordán.² Šly za ním početné zástupy a on je tam uzdravil.³ Přistoupili k němu farizeové a řekli mu, aby ho zkoušeli: „Je dovoleno z jakéhokoli důvodu propustit manželku?“⁴ On odpověděl: „Což jste nečetli, že Stvořitel už od počátku je učinil jako muže a ženu⁵ a že řekl: Proto tedy muž opustí otce a matku, přilne ke své ženě a ti dva budou jediným tělem?⁶ Takto už to nejsou dva, ale jediné tělo. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ –⁷ „Proč tedy Mojžíš,“ říkají mu, „předepsal dát rozlukový list a propustit?“⁸ „To pro tvrdost vašeho srdce,“ říká jim, „vám Mojžíš dovolil propouštět vaše ženy; ale od počátku to tak nebylo.“⁹ A já vám říkám: kdokoli propouští svou ženu – a ne pro ‘smilstvo’ – a bere si jinou, dopouští se cizoložství.¹⁰ Učedníci mu říkají: „Stojí-li to tak s mužem vůči ženě, není prospěšné se ženit.“¹¹ On jim řekl: „Této mluvě nerozumějí všichni, ale ti, kterým je to dáno.“¹² Jsou totiž eunuchové, kteří se tak narodili z lůna své matky, jsou eunuchové, které takovými učinili lidé, a jsou eunuchové, kteří se jimi stali sami kvůli nebeskému království. Kdo dokáže pochopit, ať chápe!¹³ Tu mu přinesli děti, aby na ně v modlitbě vzkládal ruce; ale učedníci je okřikovali.¹⁴ Tu Ježíš řekl: „Nechte děti a nebraňte jim, aby ke mně přicházely; neboť právě takovým, jako jsou ony, patří nebeské království.“¹⁵ Potom na ně vložil ruce a šel dále svou cestou.¹⁶ A hle, kdosi k němu přistoupil a řekl mu: „Mistře, co dobrého mám dělat, abych obdržel věčný život?“¹⁷ On mu řekl: „Co se mě máš vyptávat na dobré? Jeden jediný je dobrý. Chceš-li pak vejít do života, zachovávej přikázání.“ –¹⁸ „Která?“ říká mu. Ježíš řekl: „Nezabiješ, nezczizolozíš, nepokradeš, nevydáš křivé svědectví.“¹⁹ Cti otce i matku. Budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“ –²⁰ „To vše,“ říká mladík, „jsem zachovával; co mi ještě chybí?“²¹ Ježíš mu odvětil: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co máš, a dej to chudým a budeš mít poklad v nebesích; pak přijď, následuj mne.“²² Když mladík uslyšel to slovo, zarmouceně odešel, neboť měl velký majetek.²³ Tu Ježíš řekl svým učedníkům: „Vpravdě vám říkám, pro boháče bude neskutečné, aby vešel do nebeského království.“²⁴ Ano, opakují vám, je snadnější pro velblouda, aby prošel uchem jehly, než pro boháče, aby vešel do nebeského království.“²⁵ Když to učedníci uslyšeli, byli celí zaražení: „Kdo tedy může být spasen?“ říkali.²⁶ Ježíš na ně upřel oči a řekl jim: „Pro lidi je to nemožné, ale pro Boha je možné vše.“²⁷ Tu se ujal slova Petr a řekl mu: „Hle, my jsme opustili vše a šli jsme za tebou, jaký tedy bude náš podíl?“²⁸ Ježíš jim řekl: „Vpravdě vám, kteří jste šli za mnou, říkám: až přijde obroda, až Syn člověka zasedne na svůj trůn slávy, zasednete i vy na dvanáct

19:12 Dá se vztáhnout nejen na kastraci, ale také na oběti sexuálního zneužití. Někteří z takových skončí v sexuální perverzii, zatímco

jiní v celoživotním celibátu, ale vždy v nějakém extrému, protože jejich sexualita je narušená, poškozená, nezdravá.

trůnů a budete soudit dvanáct kmenů Izraele. ²⁹ A kdokoli opustil domy, bratry, sestry, otce, matku, děti nebo pole pro mé jméno, dostane mnohem více a bude mít za dědictví život věčný. ³⁰ Mnozí první budou posledními a poslední prvními.

20 Neboť s nebeským královstvím je to jako s hospodářem, jenž vyšel za svítání najmout na svou vinici dělníky. ² Dohodl si s těmi dělníky jeden denár za den a poslal je na svou vinici. ³ Když vyšel kolem třetí hodiny, viděl jiné, kteří stáli nečinně na náměstí, ⁴ a řekl jim: 'Jděte i vy na vinici, a já vám dám spravedlivou mzdu.' ⁵ A oni šli. Vyšel zase kolem šesté a kolem deváté hodiny a udělal to stejně. ⁶ Vyšel ještě i kolem jedenácté, našel jiné, kteří tam stáli, a říká jim: 'Proč tu celý den zůstáváte bez práce?' – ⁷ 'To protože nás nikdo nenajal,' říkají mu. On jim řekne: 'Jděte i vy na vinici.' ⁸ Když nadešel večer, říká pán té vinice svému správci: 'Zavolej dělníky a vyplat každému mzdu od posledních až k prvním.' ⁹ Přišli tedy ti z jedenácté hodiny a každý dostal po denáru. ¹⁰ Když pak přišli i ti první, domnívali se, že dostanou více; ale po denáru dostal též každý z nich. ¹¹ Když jej přijímali, reptali proti hospodáři: ¹² 'Ti, kdo přišli jako poslední, pracovali jen jednu hodinu a ty jsi s nimi naložil jako s námi, kteří jsme nesli tíži dne i horko.' ¹³ Tu on odvětil a řekl jednomu z nich: 'Příteli, v ničem tě nepoškozují; což jsme se nedohodli na jednom denáru?' ¹⁴ Vezmi, co ti náleží, a jdi. Rád dávám tomu, jenž přišel poslední, tolik co tobě: ¹⁵ nemám snad právo nakládat se svým jměním, jak se mi zlíbí? Nebo snad závidíš, že já jsem dobrý?' ¹⁶ Takto budou poslední prvními a první posledními. ¹⁷ Protože měl jít vzhůru do Jeruzaléma, vzal si Ježíš stranou těch Dvanáct a po cestě jim řekl: ¹⁸ „Hle, jdeme vzhůru do Jeruzaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům; oni ho odsoudí na smrt ¹⁹ a vydají ho pohanům, aby byl potupen, zbičován a ukřižován; a třetího dne vstane z mrtvých.“ ²⁰ Tu k němu přistoupila matka Zebedeových synů se svými syny a hluboce se mu poklonila, aby ho o něco požádala. ²¹ „Co chceš?“ řekl jí. Ona mu říká: „Přikaz, aby tito mí dva synové ve tvém království zasedli jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici.“ ²² Ježíš odpověděl: „Nevíte, čeho si žádáte. Můžete pít kalich, který budu pít?“ Oni mu říkají: „To můžeme.“ – ²³ „Dobrá,“ říká jim, „můj kalich budete pít; ale není na mně, abych usazoval po své pravici a po své levici, tam zasednou ti, jimž to určil můj Otec.“ ²⁴ Když to uslyšelo deset ostatních, rozhořčili se na oba bratry. ²⁵ Ježíš si je zavolal a řekl jim: „Víte, že ti, kdo stojí v čele národů, jim vládnou jako páni a že velmoži jim dávají pocítovat svou moc. ²⁶ Mezi vámi to tak být nesmí: naopak, ten, kdo se bude mezi vámi chtít stát velkým, bude vaším služebníkem, ²⁷ a ten, kdo se bude mezi vámi chtít být první, bude vaším otrokem. ²⁸ A tak Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“ ²⁹ Když vycházeli z Jericha, šel za ním početný zástup. ³⁰ A hle, u cesty seděli dva slepci; když se dozvěděli, že jde kolem Ježíš, zakřičeli: „Pane! Slituj se nad námi, Davidův synu!“ ³¹ Zástup se na ně osopil, aby je umlčel; ale oni křičeli ještě hlasitěji: „Pane! Slituj se nad námi, Davidův synu!“ ³² Ježíš se zastavil, zavolal si je a řekl: „Co chcete, abych pro vás udělal?“ Říkají mu: ³³ „Pane, ať se nám otevrou oči!“ ³⁴ Ježíšovi se jich zželelo, dotkl se jejich očí a oni rázem prohlédli. A šli za ním.

21 Když se přiblížili k Jeruzalému a došli na dohled k Betfage na Olivové hoře, tu poslal Ježíš dva učedníky ² a řekl jim: „Zajděte do vesnice, kterou máte naproti; a hned naleznete uvázanou oslici a spolu s ní oslátko; odvažte ji a přiveďte mi je. ³ A bude-li vám někdo něco říkat, řekněte: 'Pán je potřebuje, ale hned je pošle nazpět!'“ ⁴ To se přihodilo, aby se naplnil prorokův výrok: ⁵ Řekněte sionské dceři: Hle, přichází k tobě tvůj Král; mírný, jede na oslici a na oslátku, mláděti soumara. ⁶ Učedníci tedy šli a udělali, jak jim Ježíš nařídil, ⁷ přivedli oslici i oslátko. Potom na ně rozložili své pláště a Ježíš na ně nasedl. ⁸ Tu velmi početný zástup lidí rozprostíral na cestu pláště; jiní sekali větve ze stromů a stlali je na cestu. ⁹ Zástupy, které kráčely před ním i za ním, volaly: „Hosana Synu Davidovu! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně! Hosana na výsostech!“ ¹⁰ Když vjel do Jeruzaléma, celé město bylo na nohou: „Kdo je to?“ říkalo se ¹¹ a zástupy říkaly: „To je ten prorok Ježíš, z Nazareta v Galileji.“ ¹² Potom Ježíš vešel do Chrámu a vyhnal všechny prodavače a kupce, kteří tam byli: zpěvřacel stoly penězoměnců i stolice prodavačů holubic. – ¹³ A říká jim: „Je psáno: Můj dům bude nazýván domem modlitby. Ale vy z něho děláte doupe lupičů!“ ¹⁴ Byli tam také slepí a kulhaví, ti k němu v Chrámě přistoupili a on je uzdravil. ¹⁵ Když velekněží a farizeové viděli divy, které tam Ježíš učinil, a ty děti, které v Chrámě volaly: „Hosana Synu Davidovu“, rozhořčilo je to ¹⁶ a řekli mu: „Slyšíš, co oni říkají?“ – „Ovšem,“ říká jim Ježíš; „což jste nikdy nečetli toto: Z úst nemluvnat a kojenců sis připravil chválu.“ ¹⁷ A nechal je být, vyšel z města a šel do Betánie a přenocoval tam. ¹⁸ Když se brzy ráno vracel do města, dostal hlad. ¹⁹ Uviděl u cesty fíkovník, přistoupil k němu, ale našel na něm jenom listí. Říká mu tedy: „Nikdy už neponeseš plody!“ A v tom okamžiku ten fíkovník uschl. ²⁰ Když to viděli učedníci, velice je to udivilo a řekli: „Jak to, že ten fíkovník v jediném okamžiku uschl?“ ²¹ Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě vám říkám, budete-li mít víru,

kteřá nezaváhá, uděláte nejen to, co jsem právě udělal s tím fíkovníkem, ale i když řeknete této hoře: 'Zdvihni se a vrhni se do moře,' stane se to.²² A o cokoli budete s vírou v modlitbě prosit, to dostanete."²³ Vešel do Chrámu a učil, když tu k němu přistoupili velekněží a starší lidu a řekli mu: „Z jaké moci to děláš? A kdo ti tu moc dal?“²⁴ Ježíš jim odpověděl: „Také já vám položím otázku, jednu jedinou; odpovíte-li mi na ni, i já vám řeknu, z jaké moci to dělám.²⁵ Odkud byl Janův křest? Z nebe, nebo od lidí?“ Ale oni mezi sebou uvažovali takto: „Řekneme-li: 'Z nebe,' on nám řekne: 'Proč jste tedy v něho neuvěřili?'²⁶ A řekneme-li: 'Od lidí,' musíme se obávat zástupu, neboť všichni pokládají Jana za proroka.“²⁷ A dali Ježíšovi tuto odpověď: „Nevíme.“ Také on jim odvětil: „Ani já vám nepovím, z jaké moci to dělám.²⁸ Co si však myslíte o tomto: Jeden člověk měl dva syny. Obrátil se na prvního a řekl: 'Synu, běž dnes pracovat na vinici.' –²⁹ 'Já nechci,' odpověděl; ale potom ho pojalý výčitky, a šel tam.³⁰ Obrátil se na druhého a řekl mu totéž; ten odpověděl: 'Ovšemže, Pane,' a nešel tam.³¹ Který z těch dvou vykonal otcovu vůli?' – „Ten první,“ říkají. Ježíš jim říká: „Vpravdě vám říkám, celníci a nevěstky přicházejí do Božího království před vámi.³² Přišel k vám totiž Jan cestou spravedlnosti, a vy jste v něho neuvěřili; celníci v něho uvěřili, i nevěstky; a vás tento příklad nepovzbudil ani k pozdním výčítkám, jež by vás k víře v něho přivedly.³³ Poslechněte si jiné podobenství. Byl člověk hospodář a vysadil vinici; obehnal ji plotem, vyhloubil tam lis a postavil věž; potom ji pronajal vinařům a odcestoval.³⁴ Když se přiblížil čas plodů, poslal k vinařům své služebníky vyzvednout z ní výtěžek.³⁵ Ale vinaři jeho služebníky popadli, jednoho zbili, druhého zabili, dalšího ukamenovali.³⁶ Znovu poslal jiné služebníky, ve větším počtu než předtím, a oni s nimi naložili stejně.³⁷ Nakonec k nim poslal svého syna a řekl si: 'Na mého syna budou mít ohled.'³⁸ Ale když vinaři uviděli syna, v duchu si řekli: 'Tohle je dědic: pojďte! Zabijme ho, ať máme jeho dědictví.'³⁹ A popadli ho, vyhodili z vinice a zabili.⁴⁰ Až tedy přijde pán vinice, co těm vinařům udělá?'⁴¹ Oni mu říkají: „Zahubí ty bídačky bídnou smrtí a pronajme vinici jiným vinařům, kteří mu z ní budou, až bude čas, odvádět výtěžek.“⁴² Ježíš jim říká: „Nečetli jste nikdy v Písmech: Kámen, který stavitelé odvrhli, stal se kvádrem nárožním, je to dílo Páně a je obdivuhodné v našich očích?⁴³ Proto vám říkám: Boží království vám bude odňato a bude svěřeno lidu, který ponese jeho plody.“ [44].⁴⁵ Když velekněží a farizeové slyšeli jeho podobenství, jasně porozuměli, že mluví o nich.⁴⁶ Usilovali o to, aby ho zadrželi, ale báli se zástupů, neboť ty ho pokládaly za proroka.

22 A Ježíš k nim opět počal promlouvat v podobenstvích:² „S nebeským královstvím tomu je jako s králem, který vystrojil pro svého syna svatební hostinu.³ Poslal své služebníky, aby pozvali hosty na svatbu, ale ti nechtěli přijít.⁴ Znovu poslal jiné služebníky se slovy: Řekněte pozvaným: 'Hle, připravil jsem hostinu, mí býci a můj krmný dobytek je poražen, vše je hotovo, přijďte na svatbu.'⁵ Ale oni na to nedbali a odešli, jeden na své pole, jiný za svým obchodem;⁶ a ostatní se zmocnili jeho služebníků, ztýrali je a zabili.⁷ Král se rozhněval, poslal svá vojska a ta zahubila ony vrahy a zapálila jejich město.⁸ Tehdy řekne svým služebníkům: 'Svatba je připravena, ale pozvaní jí nebyli hodni.⁹ Jděte tedy na rozcestí a pozvěte na svatbu každého, na koho přijдете!'¹⁰ Ti služebníci se rozešli po cestách, shromáždili všechny, na které přišli, zlé i dobré, a svatební síň se naplnila hosty.¹¹ Tu vešel král, aby si prohlédl stolovníky, a povšiml si tam jednoho člověka, jenž na sobě neměl svatební šat.¹² 'Příteli,' řekl mu, 'jak jsi sem vešel bez svatebního šatu?' On oněměl.¹³ Tu král řekl sluhům: 'Svažte mu nohy i ruce a vyhodte ho ven do tmy: tam bude pláč a skřípění zubů.'¹⁴ Neboť mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.“¹⁵ Tu farizeové šli a domlouvali se, jak by ho polapili při řeči;¹⁶ a posílají za ním své učedníky spolu s herodiány, aby mu řekli: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a že učíš cestě k Bohu v pravdě, aniž o kohokoli dbáš, neboť na postavení lidí nehleďš.¹⁷ Řekni nám tedy, co si myslíš: Je dovoleno platit daň císaři, nebo ne?“¹⁸ Ježíš však poznal jejich zvrácenost, a tak pohotově odpověděl: „Pokrytci! Proč mi strojíte léčku?¹⁹ Ukažte mi peníz daně.“ Podali mu jeden denár²⁰ a on jim říká: „Čí je to tu obraz? A nápis?“ Oni říkají:²¹ „Císařův.“ Tu jim říká: „Odevzdejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Božího.“²² Při těch

21:27 Nevíme. Velekněží a starší neměli žádný vlastní vnitřní život. Je to vidět na jejich spekulaci (vv. 25–26), kdy je vůbec nezajímá, jak je to doopravdy, ale jen, co na jejich odpověď řeknou lidé. Farizejství ve špatném slova smyslu je náboženství, které potřebuje publikum. Pěstují ho lidé vnitřně prázdní, kteří se snaží dělat dojem. Mohou dočasně oklamat všechny, nebo trvale některé, ne však trvale všechny. Dříve či později bude jejich přetvářka prokouknuta. Bude pro ně lepší, aby to bylo zaživa, dokud mohou činit pokání, litovat a změnit se. Jestli masky shoří až před nebeskou branou (1Kor 3:15), může už být pozdě. **22:16 S herodiány.** Farizeové (v. 15) horlí pro Zákon Boží (přesněji řečeno pro svou vlastní interpretaci Tóry, srv. 15:1–6), zatímco Herodiáni protěžují podřízenost římskému králi. Tyto dvě skupiny spolu nemají mnoho společného. Nicméně dokázaly se spřáhnout proti společnému nepříteli (jehož nekompromisní pravdivost je všechny usvědčovala

z neupřímnosti) – Ježíšovi.

22:21 Císaři, co je císařovo. Deuterokanonická kniha 1 Makabejská cituje umírajícího otce Matatiáše, vůdce vzpoury proti Řekům, jak vybízí své následovníky: Dejte odplatu pohanům... (1Mak 2:68). Doslovné LXX znění (antapodote antapodoma *ἀνταπόδοτε ἀνταπόδομα*) by se dalo přeložit jako *Odplatte odplatu...* Opakovaný slovní základ v přísudku a jeho předmětu je nepřehlédnutelný. Příběhy Makabejských měli všichni v živé paměti; lze tedy mít za to, že Ježíšova odpověď byla mířena tak, aby umlčela všechny a nikomu nedala záminku proti němu. Herodiáni mohli odejít spokojeni s přesvědčením, že Ježíš nabádá k placení daní, zatímco odpůrci okupantů včetně nejvášnivějších Zelotů v ní mohli slyšet narážku na Matatiášův citát ve smyslu *Dejte jim, co jim patří!*

slolech byli všichni celí překvapení, nechali ho a odešli. ²³ Toho dne k němu přistoupili saduceové, ti, kteří říkají, že není vzkříšení, vyptávali se ho a říkali: ²⁴ „Mistře, Mojžíš řekl: Zemře-li někdo bezdětný, vezme si jeho bratr za manželku jeho ženu, svou švagrovou, a vzbudí svému bratru potomstvo. ²⁵ U nás bylo sedm bratrů. První se oženil, potom zemřel bez potomků a zanechal svou ženu svému bratrovi. ²⁶ Stejně tak i druhý, potom třetí, až po sedmého. ²⁷ Nakonec po nich všech zemřela i ta žena. ²⁸ Který z těch sedmi ji bude při vzkříšení mít za manželku? Vždyť ji měli předtím všichni.“ ²⁹ Ježíš jim odpověděl: „Jste na omylu, protože neznáte ani Písma, ani Boží moc. ³⁰ Při vzkříšení se nikdo nežení ani nevдавá, ale lidé jsou jako andělé v nebi. ³¹ A pokud jde o vzkříšení mrtvých: nečetli jste snad výrok, v němž Bůh říká: ³² Já jsem Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův? On není Bohem mrtvých, ale živých!“ ³³ A zástupy, které to slyšely, žasly nad jeho učením. ³⁴ Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, sešli se vespolek ³⁵ a jeden z nich se ho otázel, aby ho přivedl do úzkých: ³⁶ „Mistře, které je největší přikázání Zákona?“ ³⁷ Ježíš mu řekl: „Budeš milovat Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí; ³⁸ to je největší a první přikázání. ³⁹ Druhé se mu podobá: Budeš milovat svého bližního jako sebe samého. ⁴⁰ V těchto dvou přikázáních tkví celý Zákon i Proroci.“ ⁴¹ Jelikož farizeové byli pohromadě, položil jim Ježíš tuto otázku: ⁴² „Jak pohlížíte na Krista? Čí je to syn?“ Oni mu říkají: „Davidův.“ – ⁴³ „Jak to tedy,“ řekl, „že ho David, mluvící z vnuknutí Ducha, nazývá Pánem, když říká: ⁴⁴ Pán řekl mému Pánu: Zasedej po mé pravici, dokud ti nepoložím tvé nepřátele pod nohy? ⁴⁵ Nazývá-li ho tedy David Pánem, jak může být jeho synem?“ ⁴⁶ Nikdo mu nedokázal odpovědět ani slovo. A od toho dne se ho už nikdo neodvážil vyptávat.

23 Tu se Ježíš obrátil k zástupům i ke svým učedníkům a řekl: ² „Na Mojžíšův stolec zasedli zákoníci a farizeové: ³ dělejte tedy a zachovávejte vše, co vám řeknou, ale neřídte se podle jejich skutků; vždyť oni mluví, a nečiní. ⁴ Svazují těžká břemena a nakládají je lidem na ramena, ale sami jimi ani prstem pohnout nechtějí. ⁵ Jednají ve všem tak, aby u lidí vzbuzovali pozornost. Takto si dělají zvláště široké modlitební řemínky a zvláště dlouhé trásně. ⁶ Rádi obsazují přední lehátko na hostinách a první sedadla v synagogách, ⁷ mají rádi, když je na veřejných prostranstvích lidé zdraví a oslovují ‘Rabbi’. ⁸ Vy však si nedávejte říkat ‘Rabbi’, neboť máte jen jednoho Mistra a vy všichni jste bratři. ⁹ Nikoho na zemi nenazývejte svým ‘Otcem’, neboť máte jenom jediného Otce, nebeského. ¹⁰ Také si nedávejte říkat ‘Učitelé’, neboť máte jediného Učitele, Krista. ¹¹ Největší mezi vámi bude vašim služebníkem. ¹² Každý, kdo se bude povyšovat, bude ponížen, a každý, kdo se bude ponížovat, bude povýšen. ¹³ Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Zavíráte před lidmi nebeské království! Sami ovšem nevcházíte a nenecháváte dokonce vejít ani ty, kdo by chtěli! [¹⁴]. ¹⁵ Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Obcházíte moře i souši, abyste získali jednoho proselytu, a když ho získáte, zaslouží si vašim přičiněním peklo dvakrát víc než vy. ¹⁶ Běda vám, slepí vůdcové! Říkáte: ‘Přisahá-li někdo při svatyni, neplatí to, ale přísahá-li při zlatu svatyně, je vázán!’ ¹⁷ Blázni a slepci! Co má větší hodnotu, zlato nebo svatyně, která to zlato posvětila? ¹⁸ Dále říkáte: ‘Přisahá-li někdo při oltáři, neplatí to, ale přísahá-li při obětním daru, který tam leží, je vázán!’ ¹⁹ Slepci! Co má tedy větší hodnotu: obětní dar, nebo oltář, který ten obětní dar posvěcuje? ²⁰ A tak přísahá-li někdo při oltáři, přísahá při něm a při všem, co je na něm; ²¹ přísahá-li při svatyni, přísahá při ní a při tom, který v ní přebývá; ²² přísahá-li při nebi, přísahá při trůnu Božím a při tom, jenž na něm sedí. ²³ Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Odvádíte desátek z máty, z kopru a z kmínu, a nedbali jste na důležitější věci v Zákoně, na spravedlnost, milosrdenství a věrnost; podle toho bylo třeba se řídit a to druhé nezanedbávat. ²⁴ Slepí vůdcové, cedíte komára a polykáte velblouda. ²⁵ Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Čistíte zvenku číše a mýsy, zatímco uvnitř jsou plné loupeže a nezřízenosti! ²⁶ Slepý farizeji! Napřed vyčisti vnitřek číše a mýsy, aby pak i vnějšek byl čistý. ²⁷ Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Podobáte se obilným hrobům: navenek vypadají pěkně, ale uvnitř jsou plné kostí mrtvých a veškeré hniloby; ²⁸ tak i vy, navenek se lidem zdáte spravedliví, ale uvnitř jste plní pokrytectví a nepravosti. ²⁹ Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Stavíte náhrobky prorokům a zdobíte hroby spravedlivých ³⁰ a přitom říkáte: ‘Kdybychom byli žili v dobách svých otců, nebyli bychom spolu s nimi prolévali krev proroků.’ ³¹ Tím svědčíte sami proti sobě, vy jste syny těch, kteří vraždili proroky! ³² Tak tedy naplňte míru svých otců! ³³ Hadí, zmijí plemeno! Jak budete moci uniknout odsouzení do pekla? ³⁴ Hle, proto k vám posílám proroky, moudré muže a zákoníky: některé z nich zabijete a ukřížujete, některé ve svých synagogách zbičujete a budete pronásledovat z města do města, ³⁵ aby na vás padla veškerá nevinná krev prolitá na zemi, od krve nevinného Ábela až po krev Barachášova syna Zachariáše, kterého jste zavraždili mezi svatyní a oltářem! ³⁶ Vpravdě vám říkám, to všechno padne na toto pokolení! ³⁷ Jeruzaléme, Jeruzaléme, ty, jenž zabiješ proroky a kamenuješ ty, kteří

23:5 Modlitební řemínky. V řečtině *fyliakteria* (φυλακτήρια), v hebrejštině *tefillin* (תפילין). Původně projev odevzdanosti Bohu, v poslušnosti jeho přikázání v Dt 6:8. Farizeové z toho udělali okázalý

prostředek své pýchy („Sledujete, jak jsem zbožný? Mám svoje *tefillin* větší, než je zapotřebí!“), zatímco jejich srdce živého Boha vůbec neznalo.

jsou k tobě posíláni, kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna si pod křídla shromažďuje svá kuřátka..., a vy jste nechtěli. ³⁸ Hle, váš dům vám bude ponechán pustý. ³⁹ Říkám vám totiž, od této chvíle mě neuvidíte, dokud neřeknete: Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně;

24 Když Ježíš vyšel z Chrámu a odcházel, přistoupili jeho učedníci a ukazovali mu chrámové stavby. ² On jim však odpověděl: „Nevidíte to všechno? Vpravdě vám říkám, nezůstane zde kámen na kameni, který by nebyl stržen.“ ³ A když seděl na Olivové hoře, přistoupili k němu učedníci v ústraní a zeptali se: „Řekni nám: Kdy se to stane a jaké bude znamení tvého příchodu a konce světa?“ ⁴ A Ježíš jim odpověděl: „Dejte si pozor, ať vás někdo neoklame. ⁵ Neboť mnozí přijdou pod mým jménem a budou říkat: ‘Já jsem Kristus’ a oklamou mnoho lidí. ⁶ Budete též muset slyšet o válkách a o pověstech o válkách; hledte, neznepokojujte se: musí se to stát, ale to ještě není konec. ⁷ Povstane totiž národ proti národu a království proti království. Místy budou hladomory a zemětřesení. ⁸ A tím vším jen započnou porodní bolesti. ⁹ Tehdy vás vydají mukám a budou vás zabíjet; budete pro mé jméno v nenávisti u všech národů. ¹⁰ A tehdy mnozí podlehnou: navzájem se budou zrazovat a nenávidět. ¹¹ Nepraví proroci povstanou ve velkém počtu a hodně lidí oklamou. ¹² Následkem rostoucí nepravosti ochladne u velmi mnohých láska. ¹³ Kdo však vytrvá do konce, bude spasen. ¹⁴ Tato radostná zvěst o Království bude hlášána po celém světě, na svědectví před tváří všech národů. A pak nadejde konec. ¹⁵ Až tedy uvidíte ohavnost zpusťování, o níž mluvil prorok Daniel, jak bude postavena na svatém místě (kdo čteš, rozuměj!), ¹⁶ pak ti, kdo budou v Judsku, ať utečou do hor, ¹⁷ ať ten, kdo bude na střeše, nesestupuje do domu pro své věci, ¹⁸ a ten, kdo bude na poli, ať se nevrací nazpět pro svůj plášť! ¹⁹ Běda těhotným a kojícím v těch dnech! ²⁰ Modlete se, aby k vašemu útěku nedošlo v zimě nebo v sobotu. ²¹ Neboť tehdy bude velké soužení, takové, jaké nebylo od počátku světa až dodnes a jaké už nikdy nebude. ²² A kdyby ty dny nebyly zkráceny, nikdo by nevyvázl životem; ale kvůli vyvoleným ty dny zkráceny budou. ²³ Jestliže vám tedy někdo řekne: ‘Hle, Kristus je zde!’ nebo: ‘Je tam!’ nijak tomu nevěřte. ²⁴ Povstanou totiž nepraví kristové a nepraví proroci, kteří budou konat veliká znamení a divy, takže by oklamali, kdyby to bylo možné, dokonce i vyvolené. ²⁵ Hle, zpravil jsem vás předem. ²⁶ Budou-li vám tedy říkat: ‘Hle, je na poušti,’ nechoďte tam; ‘Hle, je někde v úkrytech,’ nijak tomu nevěřte. ²⁷ Jako blesk totiž přichází od východu a září až na západ, tak tomu bude s příchodem Syna člověka. ²⁸ Kdekoli je mrtvé tělo, tam se slétnou supové. ²⁹ Ihned po soužení oněch dnů se zatmí slunce, měsíc už nevydá svůj svit, hvězdy budou padat z nebe a nebeské mocnosti budou otřeseny. ³⁰ A tehdy se na nebi ukáže znamení Syna člověka; a tehdy se všechny rody země budou bít v prsa; a bude vidět Syna člověka, jak přichází na nebeských oblacích s mocí a velkou slávou. ³¹ A pošle své anděly se zvúchnou polnicí, aby shromáždili jeho vyvolené od čtyř větrů, od jednoho konce nebes k druhému. ³² Od fíkovníku se naučte tomuto podobnosti. Jakmile se jeho větvičky stává ohebným a raší mu listy, chápete, že léto je nablízku. ³³ Tak i vy, až to vše uvidíte, pochopte, že On je nablízku, před branami. ³⁴ Vpravdě vám říkám, nepomine toto pokolení, dokud to vše nenastane. ³⁵ Nebe i země pominou, ale má slova nepomnou. ³⁶ O tom dni a o oné hodině pak neví nikdo, ani andělé v nebesích, ani Syn, nikdo, jedině Otec sám. ³⁷ Jako za Noemových dnů, tak to bude s příchodem Syna člověka. ³⁸ V oněch dnech před potopou jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do dne, kdy Noe vešel do archy, ³⁹ a lidé nic netušili, dokud nepřišla potopa, která je všechny zachvátila. Tak to bude též při příchodu Syna člověka. ⁴⁰ Tehdy budou dva na poli: jeden je vzat, druhý zanechán; ⁴¹ dvě budou mlít: jedna je vzata, druhá zanechána. ⁴² Bďte tedy, protože nevíte, kterého dne váš Pán přijde. ⁴³ Rozumějte dobře: kdyby byl pán domu věděl, v kterou noční hodinu má přijít zloděj, byl by bděl a nedovolil, aby se mu prokopalo do domu. ⁴⁴ A tak buďte i vy připraveni, neboť právě v hodinu, kdy se toho nenadějete, přijde Syn člověka. ⁴⁵ Kdo je tedy onen věrný a obezřelý služebník, jehož pán ustanovil nad čeledí svého domu, aby jim dával pokrm v určený čas? ⁴⁶ Blahoslavený ten služebník, o němž pán při svém příchodu shledá, že se takto stará! ⁴⁷ Vpravdě vám říkám, ustanoví ho nad veškerým svým majetkem. ⁴⁸ Ale řekne-li si v duchu takový špatný služebník: ‘Můj pán se omeškává,’ ⁴⁹ a začne bít své druhy ve službě, jíst a pít ve společnosti opilců, ⁵⁰ přijde pán toho služebníka v den, kdy to on neočekává, a v hodinu, kterou on nezná; ⁵¹ odetne ho a určí mu podíl mezi pokrytci: tam bude pláč a skřípění zubů.

25 S nebeským královstvím to tehdy bude jako s deseti pannami, které vzaly své lampy a vyšly vstříc ženichovi. ² Pět z nich bylo pošetilých a pět rozumných. ³ Ty pošetilé si totiž vzaly své lampy, ale nevzaly si olej; ⁴ zatímco ty rozumné si ke svým lampám vzaly do nádobek olej. ⁵ Protože si ženich dával na čas, všechny

24:15 Ohavnost zpusťování. Danielovo proroctví lze vztáhnout na běsnění řeckého krále Antiocha IV. Epifana (srv. pozn. Mk 13:14). Pokud ale Ježíš citací Daniela ukazuje do budoucnosti, pak svého naplnění došlo i v římském generálovi Titovi v roce 70 po Kr., jehož

vojáci srovnali chrám se zemí (a od té doby nebyl nikdy obnoven) Srv. Úvod k Danielovi a pozn. Da 9:27. Nakonec všechny vladaře, posedlé nenávistí vůči Ježíšovi a jeho následovníkům, překoná Antikrist (2Te 2:3; 1Jn 2:18, 22; 4:3; 2Jn 7).

začaly podřimovat a usnuly. ⁶ Ale o půlnoci se rozlehl křik: 'Hle, ženich! Vyjděte mu vstříc!' ⁷ Tu se všechny ty panny probudily a připravily si lampy. ⁸ A ty pošetil řecky rozumným: 'Dejte nám ze svého oleje, vždyť nám dohasínají lampy.' ⁹ Rozumné jim však odpověděly: 'Určitě by ho nebylo pro nás i pro vás dost; jděte raději ke kupcům a nakupte si ho.' ¹⁰ Odešly si ho nakoupit a tu přišel ženich: ty, které byly připraveny, vešly s ním do svatební síně a brána se uzavřela. ¹¹ Nakonec přišly i ty ostatní panny a říkaly: 'Pane, Pane, otevři nám!' ¹² Ale on odpověděl: 'Vpravdě vám říkám, neznám vás!' ¹³ Bďte tedy, neboť neznáte dne ani hodiny. ¹⁴ Je to, jako když člověk vydávající se na cestu zavolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek. ¹⁵ Jednomu dal pět talentů, jinému dva, třetímu jediný, každému podle jejich schopností, a potom odcestoval. ¹⁶ Ten, který dostal těch pět talentů, ihned šel a obchodoval s nimi a vyzískal z nich pět dalších. ¹⁷ Stejně tak ten, který dostal dva, vyzískal z nich dva další. ¹⁸ Ale ten, který dostal jen jediný, odešel, vykopal jámu v zemi a peníze svého pána ukryl. ¹⁹ Po dlouhém čase přichází pán těch služebníků a účtuje s nimi. ²⁰ Přistoupil ten, který dostal těch pět talentů a předložil pět dalších talentů: 'Pane,' řekl, 'svěřil jsi mi pět talentů; hle, tady je pět dalších talentů, které jsem vyzískal.' – ²¹ 'Správně, dobrý a věrný služebníku,' řekl mu jeho pán, 'nad málem jsi byl věrný, nad mnohým tě ustanovím; vejdi do radosti svého pána.' ²² Potom přišel ten, který dostal dva talenty: 'Pane,' řekl, 'svěřil jsi mi dva talenty; tady jsou další dva talenty, které jsem vyzískal.' – ²³ 'Správně, dobrý a věrný služebníku,' řekl mu jeho pán, 'nad málem jsi byl věrný, nad mnohým tě ustanovím; vejdi do radosti svého pána.' ²⁴ Nakonec přišel ten, který měl v držení jediný talent: 'Pane,' řekl, 'poznal jsem tě jako tvrdého člověka: sklízíš tam, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nic nerozhodil.' ²⁵ A tak jsem dostal strach, šel jsem a ukryl jsem tvůj talent do země; tady ho máš. Je tvůj.' ²⁶ Ale jeho pán mu odpověděl: 'Špatný a líný služebníku! Věděl jsi, že sklízím, kde jsem nesel, a že sbírám, kde jsem nic nerozhodil? ²⁷ Měl jsi tedy mé peníze uložit u peněžníků a při návratu bych si byl vybral, co mi patří, i s úrokem.' ²⁸ Vezměte mu tedy jeho talent a dejte jej tomu, jenž má těch deset talentů. ²⁹ Neboť každému, kdo má, bude dáno a on bude mít ještě víc; ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má. ³⁰ A toho služebníka budižničemu vyhodte ven do tmy, tam bude pláč a skřípění zubů.' ³¹ Až přijde Syn člověka ve své slávě v doprovodu všech andělů, tehdy zasedne na trůn své slávy. ³² A budou před něho shromážděny všechny národy a on oddělí lidi jedny od druhých, tak jako pastýř odděluje ovce od kozlů. ³³ Postaví ovce po své pravici a kozly po levici. ³⁴ Tehdy král řekne těm po své pravici: 'Pojďte, požehnaní mého Otce, přijměte jako dědictví království připravené pro vás od založení světa. ³⁵ Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít, byl jsem cizinec, a přijali jste mě, ³⁶ nahý, a oblékli jste mě, nemocný, a navštívili jste mě, uvězněný, a přišli jste za mnou.' ³⁷ Tu mu ti spravedliví odpovědí: 'Pane, kdypak jsme tě viděli hladového a nasýtili tě, žíznivého a napojili tě, ³⁸ jako cizince a přijali jsme tě, nahého a oblékli tě, ³⁹ jako nemocného nebo uvězněného a přišli jsme za tebou?' ⁴⁰ A Král jim dá tuto odpověď: 'Vpravdě; vám říkám, pokud jste to udělali jednomu z těch nejmenších mých bratrů, mně jste to udělali.' ⁴¹ Potom řekne zase těm po levici: 'Pryč ode mne, zlořečení, do věčného ohně připraveného pro ďábla a jeho anděly. ⁴² Neboť jsem měl hlad, a nedali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a nedali jste mi napít, ⁴³ byl jsem cizinec a nepřijali jste mě, nahý, a neoblékli jste mě, nemocný a uvězněný, a nenavštívili jste mě.' ⁴⁴ Tu se ho také oni zeptají: 'Pane, kdypak jsme tě viděli hladového nebo žíznivého, jako cizince nebo nahého, jako nemocného nebo uvězněného, a nepomohli jsme ti?' ⁴⁵ Tu jim on odpoví: 'Vpravdě vám říkám, pokud jste to neudělali jednomu z těchto nejmenších, neudělali jste to ani mně.' ⁴⁶ A oni odejdou do věčného trápení, a spravedliví do věčného života.'"

26 I stalo se, že poté co Ježíš dokončil všechny tyto řeči, řekl svým učedníkům: ² „Velikonoce, jak víte, budou za dva dny a Syn člověka bude vydán, aby byl ukřižován.“ ³ Tehdy se velekněží a starší lidu shromáždili v paláci velekněze, který se jmenoval Kaifáš, ⁴ a smluvili se, že Ježíše pomocí lsti zadrží a zabijí. ⁵ Říkali ovšem: „Nikoli přímo o svátcích, musíme se vystříhat rozruchu mezi lidem.“ ⁶ Když byl Ježíš v Betánii v domě Šimona Malomocného, ⁷ přistoupila k němu jedna žena: měla alabastrovou nádobku s velmi vzácným vonným olejem, a vylila mu ji, když seděl u stolu, na hlavu. ⁸ Když to viděli učedníci, rozhořčilo je to: „Nač takové plýtvání,“ říkali; ⁹ „mohlo se to draze prodat a dát chudým.“ ¹⁰ Ježíš si toho povšiml a řekl jim: „Proč tu ženu trápíte? Vykonal pro mne opravdu 'dobrý skutek'. ¹¹ Chudé totiž budete mít s sebou vždycky, ale mne mít vždycky nebudete. ¹² Když vylila ten vonný olej na mé tělo, udělala to k mému pohřbení. ¹³ Vpravdě vám říkám, všude, kde bude zvěstováno toto Evangelium, po celém světě, se bude na její památku také hovořit o tom, co nyní učinila.“ ¹⁴ Tu se jeden ze Dvanácti, jménem Jidáš Iškariotský, odebral k velekněžím ¹⁵ a řekl jim: „Co mi chcete dát? A já vám ho vydám.“ Oni mu vyplatili třicet stříbrných. ¹⁶ A od té chvíle vyhledával vhodnou příležitost, aby ho vydal. ¹⁷ Prvního dne Svátku nekvašených chleběů přistoupili učedníci k Ježíšovi a řekli mu: „Kde chceš,

25:8 Dejte nám. Připravenost si nelze vypůjčit. Každý je zodpovědný za své vlastní světlo.

25:9 Nakupte si. Olej, symbol Ducha Svatého, dostali všichni křesťané při uvěření zdarma. Přesto jsme nabádání, abychom jim

byli neustále, opakovaně naplňováni (Ef 5:18). Je to přesně naopak, než s „bezednou skleničkou“, jakou nabízejí některá občerstvení: První je zdarma, další je nutno „koupit“ srv. pozn. Zj 3:18).

abychom ti připravili velikonoční večeři?“¹⁸ Řekl: „Jděte do města k jistému člověku a řekněte mu: ‘Mistr ti vzkazuje: Můj čas je blízko, u tebe budu slavit Velikonoce se svými učedníky.’“¹⁹ Učedníci udělali, jak jim Ježíš nařídil, a připravili velikonočního beránka.²⁰ Když nadešel večer, byl spolu s Dvanácti u stolu.²¹ A když jedli, řekl: „Vpravdě vám říkám, jeden z vás mě vydá.“²² Velice se zarmoutili a jeden přes druhého spustili: „Že bych to byl já, Pane?“²³ On odpověděl: „Kdo si se mnou omočil ruku v míse, ten mě vydá!“²⁴ Syn člověka odchází podle toho, jak je o něm psáno; ale běda tomu člověku, skrze něhož je Syn člověka vydáván! Pro toho člověka by bylo lépe, aby se nebyl narodil!“²⁵ Také Jidáš, který se ho chystal vydat, se ho zeptal: „Že bych to byl já, Rabbi?“ – „Tys to řekl,“ odpovídá Ježíš.²⁶ Když pak jedli, vzal Ježíš chléb, požehnal ho, rozlámal a dával učedníkům se slovy: „Vezměte, jezte, toto je tělo mé!“²⁷ Potom vzal kalich, vzdal díky a dal jim ho se slovy: „Pijte z něho všichni;“²⁸ neboť toto je má krev smlouvy, prolévána za mnohé na odpuštění hříchů.²⁹ Říkám vám, už nebudu pít z tohoto plodu vinné révy až do dne, kdy jej budu pít s vámi nový v království svého Otce.“³⁰ A když dozpívali žalmy, odešli na Olivovou horu. – -³¹ Tu jim Ježíš říká: „Vy všichni kvůli mně padnete ještě této noci. Je totiž psáno: Budu bít pastýře a ovce ze stáda se rozprchnou.“³² Ale po svém vzkříšení vás předejdu do Galileje.“³³ Petr se ujal slova a řekl mu: „Padnou-li všichni kvůli tobě, já nepadnu nikdy.“³⁴ Ježíš mu odvětil: „Vpravdě ti říkám, ještě této noci, než zakokrhá kohout, třikrát mě zapřeš.“³⁵ Petr mu říká: „I kdybych měl s tebou zemřít, ne, nezapru tě.“ A všichni učedníci to říkali právě tak.³⁶ Tu s nimi Ježíš přišel k jednomu dvorci zvanému Getsemany a říká učedníkům: „Zůstaňte tu a já se zatím půjdu tamhle pomodlit.“³⁷ Vzal s sebou Petra a oba Zebedeovy syny; a začal pocítovat smutek a úzkost.³⁸ Tu jim říká: „Má duše je k smrti smutná, zůstaňte tady a bděte se mnou.“³⁹ Poodešel o kousek dále, padl tvář k zemi a takto se modlil: „Otče můj, je-li možné, ať mě tento kalich mine! Ale ne, jak chci já, ale jak chceš ty.“⁴⁰ Přejde ke svým učedníkům a shledá, že oni spí; a říká Petrovi: „Takže vy jste neměli sílu, abyste se mnou jednu hodinu bděli!“⁴¹ Bděte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení: duch je zapálený, ale tělo je slabé.“⁴² Opět, podruhé odešel a modlil se: „Otče můj,“ řekl, „nemůže-li mě tento kalich minout, aniž bych jej pil, ať se děje tvá vůle!“⁴³ Potom přišel a shledal opět, že spí; oči jim totiž ztěžkly.⁴⁴ Nechal je být, opět odešel a potřetí se modlil týmiž slovy.⁴⁵ Potom přichází k učedníkům a říká jim: „Nyní již můžete spát a odpočívat si: hle, je zcela blízko hodina, kdy bude Syn člověka vydán do rukou hříšníků.“⁴⁶ Vstaňte! Pojdme! Hle, už je zcela blízko ten, jenž mě vydává.“⁴⁷ Když ještě mluvil, hle, je tu Jidáš, jeden z Dvanácti, a s ním početná tlupa ozbrojená meči a holemi, kterou poslali velekněží a starší lidu.⁴⁸ Zrádce jim udal toto znamení: „Je to ten, kterého políbím; toho zatkněte.“⁴⁹ A hned přistoupil k Ježíšovi se slovy: „Bud' zdrav, Rabbi!“ a políbil ho.⁵⁰ Ale Ježíš mu řekl: „Příteli, konej své dílo!“ Tu přistoupili, vztáhli na Ježíše ruce a zajali ho.⁵¹ A hle, jeden z Ježíšových druhů sáhl po meči, vytasil jej, udeřil veleknězova služebníka a uťal mu ucho.⁵² Tu mu Ježíš říká: „Zastrč ten meč do pochvy, neboť všichni, kdo se chápají meče, mečem zahynou.“⁵³ Což si myslíš, že bych nemohl volat o pomoc ke svému Otcovi, jenž by mi okamžitě poslal více než dvanáct pluků andělů? ⁵⁴ Jak by se potom naplnila Písma, že to musí být takto?“⁵⁵ V té chvíli řekl Ježíš zástupům: „Jsem snad nějaký lupič, že jste vytáhli s meči a holemi, abyste se mě zmocnili? Každý den jsem sedal v Chrámě a učil, a vy jste mě nezatkli.“⁵⁶ K tomu všemu došlo, aby se naplnila Písma proroků. Učedníci ho tehdy všichni opustili a dali se na útěk.⁵⁷ Ti, kdo Ježíše zajali, ho odvedli k veleknězi Kaifášovi, u něhož se shromáždili zákoníci a starší.⁵⁸ Petr ho pak zpovzdálí následoval až k veleknězovu paláci; dostal se dovnitř a posadil se ke sluhům, aby viděl, jak to dopadne.⁵⁹ Velekněží a celá velerada hledali proti Ježíšovi nějaké křivé svědectví, aby ho vydali na smrt;⁶⁰ a nenalezli, ačkoli předstoupilo mnoho křivých svědků. Nakonec předstoupili dva,⁶¹ kteří prohlásili: „Tento člověk řekl: Mohu zbořit Boží svatyni a znovu ji ve třech dnech postavit.“⁶² Tu povstal velekněz a řekl mu: „Nic neodpovídáš? Co to proti tobě ti mužové dosvědčují?“⁶³ Ale Ježíš mlčel. Velekněz mu řekl: „Zapřísahám tě při živém Bohu, abys nám řekl, zda jsi Kristus, Syn Boží.“ – ⁶⁴ „Tys to řekl,“ říká mu Ježíš. „Ale říkám vám: Od nynějška uzříte Syna člověka, jak sedí na pravici Moci a přichází na nebeských oblacích.“⁶⁵ Tu si velekněz roztrhl šat se slovy: „Rouhal se! Nač ještě potřebujeme svědky? Teď jste právě slyšeli rouhání!“⁶⁶ Co si o tom myslíte?“ Odpověděli: „Je hoden smrti.“⁶⁷ Tu mu plivali do tváře a políčkovali ho; jiní ho bili ⁶⁸ se slovy: „Prorokuj nám, Kriste, kdo tě uhodil.“⁶⁹ Petr zatím seděl venku na dvoře. Přistoupila k němu jedna služka a řekla: „I ty jsi byl s tím galilejským Ježíšem.“⁷⁰ Ale on přede všemi zapíral a řekl: „Nevím, co to říkáš.“⁷¹ Když se uchýlil k bráně, uviděla ho jiná služka a říká těm, kdo tam byli: „Tenhle byl s tím Nazorejským Ježíšem.“⁷² A znovu se zapřísaháním zapřel: „Neznám toho člověka.“⁷³ Brzy poté přistoupili ti, kteří se tam

26:26 Toto je tělo mé. Viz. pozn. 1Kor 11:24.

26:41 Modlete se, abyste nepřišli do pokušení. Nikoliv: Modlete se za to, abyste neupadli do pokušení, nýbrž modlete se (= chvalte, děkujte, předkládejte prosby za své bližní...), a pak neupadnete do pokušení. Srv. 2Sa 11:2 a pozn.. Když nebudete bdít a modlit se, do pokušení upadnete. S uzdravením přichází zodpovědnost; člověk

se musí udržet v sebekázní; srv. pozn. 2Sa 11:2. (Někteří psychiatři pacienti jsou nezodpovědní a dopřávají si příjemné závislosti, přestože vědí, že je to ničí.) Neustálou napojenost na Boží hlas v nás nezbytně potřebujeme v roli terapeuta, a vlastně při jakékoliv interakci s lidmi, ať už je to role evangelizátora nebo rodiče. Bez Krista nemůžeme činit nic (Jn 15:5); s ním očekáváme zázraky (Jn 14:12).

zdržovali, a řekli Petrovi: „Určitě k nim patříš i ty; a ostatně tě prozrazuje tvá mluva.“⁷⁴ Tu se začal s mnohým zaklínáním zapřísahat: „Neznám toho člověka.“ A hned zakokrhal kohout.⁷⁵ A Petr si vzpomněl na slovo, které mu řekl Ježíš: „Než zakokrhá kohout, třikrát mě zapřeš.“ I vyšel ven a hořce plakal.

27 Když nadešlo ráno, uradili se všichni velekněží a starší lidu proti Ježíšovi, že ho vydají na smrt.² Spoutali ho, pak ho odvedli a vydali místodržiteli Pilátovi.³ Tu Jidáš, jenž ho vydal, uviděl, že on byl odsouzen: zmocnily se ho výčitky a přinesl velekněžím a starším nazpět oněch třicet stříbrných:⁴ „Zhřešil jsem,“ řekl, „když jsem vydal nevinnou krev.“ Oni však řekli: „Co je nám do toho? To je tvoje věc.“⁵ On tedy pohodil peníze ve svatyni, sebral se a šel se oběsit.⁶ Velekněží ty peníze sebrali a řekli: „Není dovoleno vložit je do pokladnice, protože je to odměna za krev.“⁷ Poradili se a pak za ně koupili „hrnčířovo pole“ jako místo k pohřbívání cizinců.⁸ Proto se to pole až dodnes nazývá „Pole krve“.⁹ Tak se naplnil výrok proroka Jeremiáše: A vzali těch třicet stříbrných, cenu Oceněného, jehož ocenili synové Izraele,¹⁰ a dali je za hrnčířovo pole, tak jak mi to nařídil Pán.¹¹ Ježíš byl předveden před místodržitele a místodržitel se ho otázal těmito slovy: „Ty jsi ten židovský král?“ Ježíš odvětil: „Ty to říkáš.“¹² Když ho potom obviňovali velekněží a starší, nic neodpověděl.¹³ Tu mu Pilát říká: „Neslyšíš všechno, co proti tobě dosvědčují?“¹⁴ A on mu vůbec na nic neodpověděl, takže místodržitel byl velmi udiven.¹⁵ Pokaždé o svátcích měl místodržitel ve zvyku propouštět zástupu jednoho vězně, toho, jehož si přáli.¹⁶ Měli tehdy proslulého vězně jménem Barabáš.¹⁷ Pilát tedy shromážděným mužům řekl: „Koho si přejete, abych vám propustil, Barabáše, anebo Ježíše zvaného Kristus?“¹⁸ Dobře věděl, že ho vydali ze závisti.¹⁹ A zatímco zasedal na soudní stoličce, vzkázala mu jeho žena: „Neplet se do věci toho spravedlivého, neboť mě dnes kvůli němu velice rozrušil jeden sen.“²⁰ Velekněží a starší však přesvědčili zástupy, aby si vyžádaly Barabáše a Ježíše zahubily.²¹ Místodržitel se ujal slova a říká jim: „Kterého z těch dvou vám mám propustit?“ Oni řekli: „Barabáše.“²² Pilát jim říká: „Co mám tedy udělat s Ježíšem, zvaným Kristus?“ Všichni říkají: „Ukřižovat!“²³ On na to: „Co špatného tedy udělal?“ Ale oni křičeli ještě hlasitěji: „Ukřižovat!“²⁴ Když tedy viděl, že nic nepořídí, ale že z toho je spíš rozruch, vzal Pilát vodu a umyl si před zástupem ruce se slovy: „Nenesu odpovědnost za tuto krev; je to vaše věc;“²⁵ A všechen lid odpověděl: „Jeho krev na nás a na naše děti!“²⁶ Tu jim propustil Barabáše; Ježíše dal zbičovat a pak ho vydal, aby byl ukřižován.²⁷ Tu vzali místodržitelovi vojáci Ježíše s sebou do prétorie a shromáždili k němu celou kohortu.²⁸ Svlékli ho a oděli mu šarlatový plášť,²⁹ potom spletli korunu z trní, vložili mu ji na hlavu a do pravé ruky mu dali rákos. A poklekali před ním, vysmívali se mu a říkali: „Buď zdrav, židovský králi;“³⁰ A plivali na něho, vzali ten rákos a bili ho po hlavě.³¹ Když se mu dost naposmívali, sňali s něho ten plášť, opět mu oblékli jeho šaty a odvedli ho, aby byl ukřižován.³² Když vycházeli, našli jistého muže z Kyrény zvaného Šimon a přinutili ho, aby nesl jeho kříž.³³ Když došli na místo zvané Golgota, na tak řečené místo Lebky,³⁴ dali mu napít vína smíšeného se žlučí; okusil, ale pít nechtěl.³⁵ Když ho ukřižovali, rozdělili si losem jeho šaty.³⁶ Potom se posadili, zůstali tam a hlídali ho.³⁷ Nad hlavu mu také připevnili zdůvodnění, proč byl odsouzen, znějící takto: „Toto je Ježíš, židovský král.“³⁸ A tehdy jsou spolu s ním ukřižováni dva lupiči, jeden po pravici, druhý po levici.³⁹ Kolemjdoucí ho uráželi, potrášali hlavou⁴⁰ a říkali: „Ty, co zboříš Svatyni a ve třech dnech ji opět postavíš, zachraň sám sebe, jsi-li Boží Syn, a sestup s kříže!“⁴¹ Také velekněží se posmívali a spolu se zákoníky

Jak vypadal nápis na kříži?

Čtyři evangelia podávají čtyři různé záznamy znění nápisu na kříži (27:37; Mk 15:26; Lk 23:38 a Jn 19:19). Účel nápisu bylo zveřejnění viny ukřižovaného se záměrem odradit ostatní od následování. Proto se velekněží domáhali změny na formulaci, naznačující, že se za krále jen vydával (Jn 19:21), kdežto takto, bez uvozovací věty, by to mohlo vypadat, že nápis potvrzuje, že opravdu králem je. Nápis byl ve třech jazycích (Jn 19:20), přičemž adverbialní forma *Hebraisti* (Ἑβραϊστί) v evangeliích neznamená „hebrejsky“, nýbrž „v židovském dialektu aramejštiny“. To víme, protože v ostatních výskytech (Jn 5:2; 19:13, 17; 20:16)

je výraz *Hebraisti* uveden v aramejském tvaru, přepsaném do řeckých písmen.

Je snadné si představit, že Pilát nejprve napsal latinskou verzi ve zkrácené podobě. Pak, když psal řeckou, mohl se rozhodnout připojit i Ježíšovo jméno a místo původu, protože řečtina byla srozumitelná všem bez ohledu na rasu či národnost. Aramejská verze je pak kopíí řecké s vynecháním zmínky o Nazaretu. To by odpovídalo všem evangelním záznamům a podle nejlepšího úsudku mohla cedule vypadat nějak takto:

<p>REX IVDAEORVM HIC IHESOUS O NAZΩΡΑΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΕΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ דָּנָא יְשׁוּעַ מְלִכָּא דִּיהוּדַיָּא</p>
--

a staršími říkali: ⁴² „Jiné zachránil a sám sebe zachránit nedokáže! Je král Izraele: ať nyní sestoupí s kříže a uvěříme v něho!“ ⁴³ Spoléhal na Boha; ať ho nyní vysvobodí, záleží-li mu na něm! On přece řekl: Jsem Syn Boží!“ ⁴⁴ Tupili ho takto dokonce i lupiči ukřižovaní spolu s ním. ⁴⁵ Od šesté hodiny se po celé zemi zatmělo až do deváté hodiny. ⁴⁶ A kolem deváté hodiny vykřikl Ježíš mocným hlasem: „Eli, Eli lema sabachtani?“ to znamená: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ ⁴⁷ Když to uslyšeli někteří z těch, kdo tam stáli, řekli: „On si volá Eliáše!“ ⁴⁸ A hned jeden z nich běžel pro houbu, namočil ji do octa, nabodl na rákos a dával mu pít. ⁴⁹ Ale ostatní říkali: „Nech toho, ať vidíme, zda ho Eliáš přijde zachránit!“ ⁵⁰ Ježíš znovu mocným hlasem vykřikl a odevzdal ducha. ⁵¹ A hle, opona svatyně se roztrhla vedví odshora dolů; země se zatřásla, skály pukaly, ⁵² hroby se otevřely a mnohá těla zesnulých svatých vstala z mrtvých: ⁵³ vyšli z hrobu po jeho vzkříšení, vešli do Svatého města a ukázali se mnoha lidem. ⁵⁴ Když setník i mužové, kteří s ním střežili Ježíše, viděli to zemětřesení a to, co se událo, zmocnila se jich velká hrůza a říkali: „On byl opravdu Boží syn!“ ⁵⁵ Byly tam mnohé ženy, které se dívaly zpovzdálí, právě ty, které za Ježíšem šly z Galileje a sloužily mu, ⁵⁶ mezi nimi Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova a Josefova, a matka synů Zebedeových. ⁵⁷ Když nadešel večer, přišel jistý bohatý člověk z Arimatie, jménem Josef, který byl rovněž Ježíšovým učedníkem. ⁵⁸ Šel k Pilátovi a požádal o Ježíšovo tělo. Tu Pilát nařídil, aby mu je vydali. ⁵⁹ Josef tedy vzal tělo, zavinul je do čistého plátna ⁶⁰ a uložil je do nového hrobu, který si předtím dal vytesat ve skále; potom přivalil ke vchodu do hrobu velký kámen a odešel. ⁶¹ Byly tam Marie z Magdaly a ta druhá Marie, seděly naproti hrobu. ⁶² Nazítří, to je den po „přípravě“, se velekněží a farizeové společně odebrali k Pilátovi ⁶³ a řekli mu: „Pane, vzpomněli jsme si, že onen podvodník ještě za živa řekl: ‘Po třech dnech vstanu z mrtvých!’“ ⁶⁴ Přikaz tedy, ať je hrob až do třetího dne zajištěn, zabráni se tak, aby nepřišli jeho učedníci, neukradli ho a neřekli lidu: ‘On vstal z mrtvých!’ Tento poslední podvod by byl horší než první.“ ⁶⁵ Pilát jim odpověděl: „Máte stráž, jděte a zabezpečte se, jak myslíte.“ ⁶⁶ Oni tedy šli a zabezpečili hrob tím, že zapečetili kámen a postavili stráž.

28 Po sobotě, na úsvitě prvního dne týdne, se přišly Marie z Magdaly a ta druhá Marie podívat na hrob. ² A hle, nastalo velké zemětřesení: anděl Páně sestoupil s nebe, přistoupil, odvalil kámen a posadil se na něj. ³ Jeho zjev byl jako blesk a jeho šat byl bílý jako sníh. ⁴ Strážcové se při pohledu na něho roztráslí hrůzou a byli jakoby mrtví. ⁵ Ale anděl promluvil a řekl ženám: „Vy se nebojte: dobře vím, že hledáte Ježíše, toho ukřižovaného. ⁶ Není zde, neboť je vzkříšen, jak řekl. Pojdte se podívat na místo, kde ležel, ⁷ a rychle jděte říci jeho učedníkům: ‘Je vzkříšen z mrtvých a hle, jde před vámi do Galileje, tam ho uvidíte.’“ ⁸ Hle, řekl jsem vám to.“ ⁹ Celé rozrušené a plné radosti odešly rychle od hrobu a běžely s tou novinou k jeho učedníkům. ¹⁰ A hle, přišel jim vstříc Ježíš: „Budte zdraví,“ řekl. A ony hned přistoupily, objaly mu nohy a klaněly se před ním. ¹¹ Tu jim Ježíš říká: „Nebojte se; jděte a zvěstujte mým bratrům, že mají odejít do Galileje a tam mě uvidí.“ ¹² Zatímco ony odcházely, hle, někteří ze stráže přišli do města a ohlásili velekněžím vše, co se přihodilo. ¹³ Ti se sešli se staršími, a poté, co se poradili, dali vojákům značnou částku peněz ¹⁴ s tímto pokynem: „Budete říkat: ‘V noci přišli jeho učedníci a ukradli ho, zatímco my jsme spali.’“ ¹⁵ Jestliže se o té věci doslechne místodržitel, my se postaráme, abychom ho uchlácholili a ušetřili vás jakýchkoli nesnází.“ ¹⁶ Vojáci vzali peníze, pokyn splnili, a tenhle příběh je mezi Židy rozšířen až podnes. ¹⁷ A jedenáct učedníků se odebralo do Galileje na horu, kde se s nimi Ježíš měl setkat. ¹⁸ A když ho uviděli, klaněly se; někteří však pochybovali. ¹⁹ Ježíš přistoupil, promluvil k nim a řekl: „Byla mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. ²⁰ Jděte tedy, učíte ze všech národů učedníky a křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého“ a učte je zachovávat vše, co jsem vám předeepsal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny, až do skonání světa.“

Marek

Úvod

1 Začátek evangelia Ježíše Krista, Božího Syna. ² Jak je psáno u proroka Izaiáše: Hle, posílám svého posla před tebou, aby ti připravil cestu. ³ Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, urovnejte mu stezky. ⁴ Na poušti byl Jan Křtitel, hlásal křest pokání na odpuštění hříchů. ⁵ A chodili k němu celý judský kraj i všichni obyvatelé Jeruzaléma a dávali se od něho pokřtít ve vodách Jordánu vyznávající své hříchy. ⁶ Jan byl oblečen do velbloudí kůže a jedl kobylinky a med z pustiny. ⁷ A hlásal: „Za mnou přichází ten, který je silnější nežli já, nejsem hoden, abych se sehnul a rozvázal mu řemínek u opáneků. ⁸ Já jsem vás křtil vodou, ale on vás bude křtít Duchem Svatým.“ ⁹ I stalo se v těch dnech, že Ježíš přišel z Nazareta v Galileji a byl od Jana pokřtěn v Jordáně. ¹⁰ A hned když vystupoval z vody, uviděl, že se roztrhla nebesa a Duch k němu sestupuje jako holubice, ¹¹ a z nebes se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení.“ ¹² A hned ho Duch vyvádí na poušť. ¹³ A na poušti byl čtyřicet dnů a pokoušel ho satan. A byl s divokými zvířaty a sloužili mu andělé. ¹⁴ Když byl Jan vydán, přišel Ježíš do Galileje, hlásal Boží evangelium a říkal: ¹⁵ „Čas se naplnil a Boží království je velmi blízko; čiňte pokání a věřte evangeliu.“ ¹⁶ Když šel po břehu Galilejského moře, uviděl Šimona a Šimonova bratra Ondřeje, jak vrhají do moře sítě; byli totiž rybáři. ¹⁷ A Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou, a udělám z vás rybáře lidí.“ ¹⁸ A oni hned nechali sítě sítěmi a odešli za ním. ¹⁹ A když popošel, uviděl Zebedeova syna Jakuba a jeho bratra Jana, i oni byli ve své loďce a spravovali sítě; ²⁰ a hned je povolal. Oni nechali v loďce svého otce Zebedea s najatými pomocníky a odešli za ním. ²¹ Přišli do Kafarnaumu. A když v sobotní den vstoupil do synagogy, ihned učil. ²² A oni zaslí nad jeho učením; učil je totiž jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci. ²³ A v jejich synagoze byl právě nějaký člověk posedlý nečistým duchem, jenž křičel ²⁴ a říkal: „Co nám chceš, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víím, kdo jsi: Svatý Boží.“ ²⁵ A Ježíš mu pohrozil a řekl: „Mlč a vyjdi z něho.“ ²⁶ A nečistý duch jím prudce zalomcoval, zakřičel silným hlasem a vyšel z něho. ²⁷ A všichni byli zděšeni, takže se jeden druhého ptali: „Co to je? Nové učení podávané s mocí! Dokonce nečistým duchům poroučí a oni ho poslouchají!“ ²⁸ A jeho pověst se ihned rozšířila všude, po celém galilejském kraji. ²⁹ A hned jak vyšel ze synagogy, přišel s Jakubem a Janem do domu Šimona a Ondřeje. ³⁰ Šimonova tchyně ležela v horečce a oni mu o ní hned řeknou. ³¹ Přistoupil, vzal ji za ruku a pozvedl ji. A horečka ji přešla a ona je obsluhovala. ³² Když zapadlo slunce a nadešel večer, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé ³³ a celé město se shromáždilo přede dveřmi. ³⁴ A on uzdravil mnohé stonající rozličnými chorobami a vyhnal mnoho zlých duchů. A nedovoľoval zlým duchům mluvit, protože věděli, kdo on je. ³⁵ Ráno, dlouho před rozedněním, vstal, vyšel ven a odešel na pusté místo a tam se modlil. ³⁶ Šimon a jeho druhové se za ním pustili, ³⁷ a když ho našli, říkají mu: „Všichni tě hledají.“ ³⁸ Říká jim: „Pojďme jinam, do sousedních městeček, abych kázal i tam, vždyť kvůli tomu jsem vyšel.“ ³⁹ A procházel celou Galilejí, kázal v jejich synagogách a vyháněl zlé duchy. ⁴⁰ Přichází k němu jeden malomocný, úpěnlivě ho prosí, kleká si a říká mu: „Chceš-li, můžeš mě očistit.“ ⁴¹ On byl pohnut soucitem, vztáhl ruku, dotkl se ho a říká mu: „Chci, buď očištěn.“ ⁴² A ihned od něho malomocenství odešlo a byl očištěn. ⁴³ A on se na něho obořil, hned ho poslal pryč ⁴⁴ a říká mu: „Ne abys cokoli někomu říkal; ale jdi, ukaž se knězi a za své očištění přines v oběť to, co předepsal Mojžíš: jim na svědectví.“ ⁴⁵ Ale ten, poté co odešel, začal tu věc hlasitě provolávat a šířit, takže Ježíš už nemohl kamkoli do města veřejně vejít, ale zdržoval se venku, na pustých místech; a lidé k němu odevšad chodili.

2 A když přišel zase do Kafarnaumu, proslechlo se po nějaké době, že je doma. ² A shluklo se mnoho lidí, takže už nebylo místo ani přede dveřmi, a on jim hlásal slovo. ³ Přicházejí k němu s ochrnutým, nesou ho čtyři muži. ⁴ A protože ho kvůli tomu zástupu nemohli k němu přinést, odkryli nad místem, kde byl, střechu, prorazili otvor a spouštějí dolů lehátko, na němž ležel ochrnutý. ⁵ Když Ježíš viděl jejich víru, říká tomu ochrnutému: „Synu, jsou ti odpuštěny hříchy.“ ⁶ Sedělo tam několik zákoníků a ti si v srdci mysleli: ⁷ „Jak může ten člověk takto mluvit? On se rouhá! Kdo může odpouštět hříchy, ne-li sám Bůh?“ ⁸ A Ježíš svým duchem hned postřehl, že oni u sebe takto smýšlejí, a říká jim: „Co to máte ve svých srdcích za myšlenky? ⁹ Co je snazší, říci ochrnutému: Jsou ti odpuštěny hříchy, nebo říci: Vstaň, vezmi své lehátko a chod? ¹⁰ Dobrá! Abyste věděli, že Syn člověka má moc odpouštět na zemi hříchy, ¹¹ nařizují ti,“ říká ochrnutému, „vstaň, vezmi své lehátko a odejdi domů.“ ¹² On vstal, ihned vzal své lehátko a před očima všech vyšel, takže všichni byli

1:11 Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení. Citace dvou sz míst: Ž 2:7 (královský titul, součást korunovační formulace) a Iz 42:1,

obraz Božího služebníka, přinášejícího obnovu svému národu. 2:1 Kafarnaumu. Město, kde Ježíš bydlel (srv. Mt 9:1).

ohromeni, velebili Boha a říkali: „Nikdy jsme nic takového neviděli.“¹³ Zase vyšel na břeh moře a celý zástup chodil k němu a on je učil.¹⁴ Když šel dál, uviděl Alfeova syna Leviho, jak sedí v celnici, a říká mu: „Pojď za mnou.“ On vstal a šel za ním.¹⁵ Tu když stoloval v jeho domě, bylo u stolu s Ježíšem a jeho učedníky mnoho celníků a hříšníků: mnoho jich totiž šlo za ním.¹⁶ Když zákoníci z farizeů viděli, že on jí s hříšníky a celníky, říkali jeho učedníkům: „Cože? On jí s celníky a hříšníky?“¹⁷ Ježíš je uslyšel a říká jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem povolat spravedlivé, ale hříšníky.“¹⁸ Janovi učedníci a farizeové právě drželi půst; a lidé mu říkali: „Proč se Janovi učedníci a učedníci farizeů postí a tví učedníci se nepostí?“¹⁹ Ježíš jim řekl: „Což se mohou ženichovi druhové postit, dokud je s nimi ženich? Dokud mají ženicha s sebou, postit se nemohou.“²⁰ Ale přijdou dny, kdy jim bude ženich odňat; a pak v ten den se postit budou.²¹ Nikdo nepřisije kus neseprané látky na staré šaty; jinak ten nový kus bude staré šaty stahovat a ta trhlina se zhorší.²² A rovněž nikdo nenaleje mladé víno do starých měchů; jinak víno měchy roztrhne a přijde nazmar jak víno, tak měchy. Ale mladé víno do nových měchů!“²³ A jednou v sobotní den se stalo, že procházel obilím, a jeho učedníci si začali klestit cestu a vytrhávali klasy.²⁴ A farizeové mu říkali: „Hled! Pročpak dělají v sobotní den, co není dovoleno?“²⁵ Říká jim: „Což jste nikdy nečetli, co udělal David, když on i jeho druhové byli v tísní a měli hlad,²⁶ jak vstoupil za časů velekněze Abiataru do Božího příbytku a snědl předkladné chleby, které smějí jíst jen kněží, a jak je dal také svým druhům?“²⁷ A říkal jim: „Sobota byla učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu;²⁸ takže Syn člověka je pánem i nad sobotou.“

3 A zase vstoupil do synagogy a tam byl jakýsi člověk, kterému uschla ruka.² A oni ho sledovali, zda ho v sobotní den uzdraví, aby ho obžalovali.³ On říká tomu muži, který měl uschlou ruku: „Postav se! Sem doprostřed!“⁴ A říká jim: „Je v sobotní den dovoleno konat dobro spíš než konat zlo, život zachránit spíš než jej utratit?“ Ale oni mlčeli.⁵ Tu se po nich hněvivě rozhlédl a zarmoucen nad zatvrzelostí jejich srdce říká tomu muži: „Natáhni tu ruku.“ On jí natáhl a ruka byla zase v pořádku.⁶ Když farizeové vyšli ven, hned se proti němu radili s herodiány, jak by ho zahubili.⁷ Ježíš se uchýlil se svými učedníky k moři a šel za ním velký zástup z Galileje; i z Judska,⁸ Jeruzaléma, Idumeje, Zajordánska, z okolí Tyru a Sidonu k němu přišel veliký zástup, když uslyšeli, co všechno dělá.⁹ A on řekl svým učedníkům, ať je pro něho kvůli té spoustě lidí pohotově loďka, aby ho neumačkali.¹⁰ Mnoho jich totiž uzdravil, takže všichni, kdo měli nějaké neduhy, se na něho vrhali, aby se ho dotkli.¹¹ A nečistí duchové, když ho viděli, se mu vrhali k nohám a takto křičeli: „Ty jsi Boží Syn!“¹² A on jim důrazně nakazoval, aby ho neprozrazovali.¹³ Potom vystupuje na horu a povolává k sobě ty, které on chtěl. Přišli k němu¹⁴ a on jich ustanovil Dvanáct, aby byli jeho společníky a aby je vyslal kázat¹⁵ s mocí vyhánět zlé duchy.¹⁶ Ustanovil tedy těch Dvanáct a Šimonovi dal jméno Petr;¹⁷ potom Zebedeova syna Jakuba a Jakubova bratra Jana, jimž dal jméno Boanerges, to znamená synové hromu,¹⁸ potom Ondřeje, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Tomáše, Alfeova syna Jakuba, Tadeáše, Šimona Horlivce¹⁹ a Jidáše Iškariotského, právě toho, který ho vydal.²⁰ Přichází domů a opět se shromažďuje plno lidí, takže nemohli ani pojist chleba.²¹ A když se to dozvěděli jeho příbuzní, sebrali se, aby se ho zmocnili, neboť říkali: „On se pomátl.“²² A zákoníci, kteří přišli z Jeruzaléma, říkali: „Je posedlý Belzebulem,“ a dále: „Knížetem zlých duchů vyhání zlé duchy.“²³ Zavolal je k sobě a v podobenstvích jim říkal: „Jak může satan vyhánět satana? ²⁴ Je-li nějaké království rozděleno samo proti sobě, takové království se nemůže udržet. ²⁵ A je-li nějaký dům sám proti sobě rozdělen, takový dům nebude moci vydržet. ²⁶ Jestliže satan povstal sám proti sobě a rozdělal se, nemůže obstát, je s ním konec. ²⁷ Ale nikdo nemůže vniknout do silákova domu a uloupit jeho věci, pokud napřed toho siláka nespoutá; a teprve pak jeho dům vyloupí. ²⁸ Vpravdě vám říkám, vše bude lidským dětem odpuštěno, hříchy i rouhání, kolik jich jenom vyřknou; ²⁹ ale kdokoli by se rouhal proti Duchu Svatému, nikdy odpuštění nedojde: je vinen věčným hříchem.“³⁰ To protože oni říkali: „Je posedlý nečistým duchem.“³¹ Přicházejí jeho matka a jeho bratři, zůstali stát venku a dali si ho zavolat.³² Kolem něho sedělo plno lidí a tu mu řekli: „Hle, tvá matka i tví bratři i tvé sestry jsou tam venku a hledají tě.“³³ Odpovídá jim: „Kdo je má matka? A mí bratři?“³⁴ Rozhlédl se po těch, kteří seděli v kruhu kolem něho, a říká: „Toto je má matka i mí bratři.“³⁵ Kdokoli koná Boží vůli, ten mi je bratrem i sestrou i matkou.“

4 Opět začal učit na břehu moře a shromažďuje se u něho velmi četný zástup, takže on na moři nastupuje a usedá do loďky; a celý ten zástup byl na zemi poblíž moře.² Mnohému je učil v podobenstvích a říkal jim ve svém učení:³ „Slyšte! Hle, rozséváč vyšel rozsévat.“⁴ A stalo se, jak rozséval, že něco zrn padlo na okraj cesty a přilétli ptáci a všechno sezobali.⁵ Jiná padla na skalnatou zemi, kde neměla dost půdy, a hned vzešla, protože neležela v půdě hluboko;⁶ a když vyšlo slunce, sežehlo je, a protože nezakořenila, uschla.⁷ Jiná padla do trní a trní vzešlo a zadusilo je a ona nevydala užitek.⁸ Jiná zrna padla do dobré půdy a jak vzešla a vyrostla, dala užitek; a vydala jedno třicet, jiné šedesát, jiné sto.“⁹ A říkal: „Kdo má uši k slyšení, slyš!“¹⁰ Když byl v ústraní,

ptali se ho ti, kdo spolu s Dvanácti byli s ním, na ta podobenství. ¹¹ A on jim říkal: „Vám je dáno tajemství Božího království; ale k těm, kteří jsou vně, vše přichází v podobenstvích, ¹² aby se jen dívali, a neviděli, aby jen slyšeli, a nerozuměli, tak aby se neobrátili a nebylo jim odpuštěno.“ ¹³ A říká jim: „Vy to podobenství nechápete? A jak vůbec porozumíte všem podobenstvím? ¹⁴ Rozséváč, ten rozsévá slovo. ¹⁵ Ti, kteří jsou na kraji cesty, kam je slovo zaseto, jsou ti, kteří sotva uslyšeli, a už přichází satan a odnímá slovo do nich zaseté. ¹⁶ A právě tak ti, kteří jsou zaseti na skalnatá místa, jsou ti, kteří to slovo, když je uslyší, ihned s radostí přijímají, ¹⁷ ale nemají v sobě kořen a jsou to lidé chvilkoví: přijde-li pak nějaké soužení nebo pronásledování pro to slovo, ihned podlehnou. ¹⁸ A jsou i jiní, kteří jsou zaseti do trní: to jsou ti, kdo to slovo uslyšeli, ¹⁹ ale prostoupí je světské starosti, okouzlení bohatstvím i jiné žádostivosti a zadusí slovo, jež zůstane bez užitku. ²⁰ A jsou ti, kteří byli zaseti do dobré půdy: ti slovo poslouchají, přijímají je a nesou užitek, jeden třicet, jiný šedesát, jiný sto.“ ²¹ A říkal jim: „Cožpak se svítlna přináší proto, aby se stavěla pod kbelík nebo pod postel? Ne k tomu, aby se postavila na stojan? ²² Neboť není nic skrytého, co by nemělo vyjít najevo, a nezůstalo utajeno nic, leda aby to vyšlo najevo. ²³ Má-li kdo uši k slyšení, ať slyší.“ ²⁴ A říkal jim: „Dávejte si pozor na to, co slyšíte! Mírou, kterou měříte vy, se bude měřit vám a bude vám ještě přidáno. ²⁵ Neboť tomu, kdo má, bude dáno a tomu, kdo nemá, bude odňato i to, co má.“ ²⁶ A říkal: „S Božím královstvím je to, jako by člověk rozhodil do země zrní: ²⁷ ať spí anebo je vzhůru, ve dne v noci to osivo klíčí a roste, on neví jak. ²⁸ Půda sama od sebe vydává nejprve osení, pak klas, pak hojnost zrní v klasu. ²⁹ A jakmile to úroda dovolí, on hned přiloží srp k dílu, protože žeň dozrála.“ ³⁰ A říkal: „K čemu přirovnáme Boží království? Nebo jakým podobenstvím je znázorníme? ³¹ Je jako hořčičné zrnko, které je, když se zaseje do země, nejmenší ze všech semen, která jsou na zemi; ³² když už je však zaseto, roste a je větší než všechny zahradní byliny a vyháni velké větve, takže se nebeští ptáci mohou ukrýt v jeho stínu.“ ³³ Mnoha takovými podobenstvími jim zvěstoval slovo tak, jak mu mohli porozumět; ³⁴ a bez podobenství k nim nemluvil, ale v soukromí vše vysvětloval svým učedníkům. ³⁵ Týž den, když nastal večer, jim říká: „Přeplujme na druhý břeh.“ ³⁶ Opustili zástup a jeho, tak jak byl, odvázejí v loďce; a jely s ním ještě i další lodky. ³⁷ Tu se strhne prudký vítr a vlny se vlévaly do loďky, takže se už plnila vodou. ³⁸ A on byl na zádi, spal na podušce. Probouzejí ho a říkají mu: „Mistře, tobě nezáleží na tom, že hyneme?“ ³⁹ Probudil se, pohrozil větru a moři řekl: „Mlč už! Buď zticha!“ A vítr ustal a rozhostil se velký klid. ⁴⁰ Potom jim řekl: „Proč se takhle bojíte? Cožpak ještě nemáte víru?“ ⁴¹ Tu se jich zmocnila veliká bázeň a říkali si mezi sebou: „Kdopak to jen je, že ho poslouchají dokonce vítr i moře?“

5 Přijeli na druhý břeh moře, do země Gerasenských. ² A hned jakmile Ježíš vystoupil na břeh, vyšel mu z hrobů vstříc jakýsi člověk posedlý nečistým duchem: ³ přebýval ve hrobech a nikdo ho už nedokázal spoutat, dokonce ani řetězem ne, ⁴ neboť býval už často předtím spoután okovy i řetězy, ale on přerval řetězy a rozbil okovy a nikdo ho nedokázal zkrotit. ⁵ A byl bez ustání, ve dne v noci, v hrobech a na horách, vykřikoval a zraňoval se kameny. ⁶ Když zdálky uviděl Ježíše, přiběhl, poklonil se mu ⁷ a z plna hrdla zakřičel: „Co mi chceš, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Při Bohu tě zapřísahám, netrap mě!“ ⁸ On mu totiž říkal: „Nečistý duchu, vyjdi z toho člověka!“ ⁹ A ptal se ho: „Jak se jmenuješ?“ Říká: „Mé jméno je Pluk, neboť je nás mnoho.“ ¹⁰ A naléhavě žadonil, aby je nevyháněl z toho kraje. ¹¹ Na stráni se tam páslo velké stádo vepřů. ¹² A nečistí duchové žadonili a říkali Ježíšovi: „Pošli nás k těm vepřům, ať vejdemo do nich.“ ¹³ A on jim to dovolil. Nečistí duchové tedy vyšli, vešli do vepřů a stádo v počtu kolem dvou tisíc se střemhlav vrhlo po srázu do moře a v moři se utopilo. ¹⁴ Jejich pasáci se dali na útěk a donesli zprávu o tom do města i do dvorců; a lidé se přišli podívat, co se přihodilo. ¹⁵ Přicházejí k Ježíšovi a vidí, že ten posedlý sedí, je oblečený a má zdravou mysl, ten, který míval Pluk; a padl na ně strach. ¹⁶ Svědkové jim vyprávěli, jak se to s tím posedlým seběhlo a co se stalo vepřům. ¹⁷ Tu začali Ježíše prosit, aby z jejich území odešel. ¹⁸ Když nastupoval do loďky, prosil ho ten člověk, jenž býval posedlý, aby s ním směl zůstat. ¹⁹ Nedovolil mu to, ale říká mu: „Jdi domů, ke své rodině, a vyprávěj jim o všem, co pro tebe Pán ve svém milosrdenství učinil.“ ²⁰ On tedy odešel a začal po Desetiměstí rozhlašovat všechno, co pro něho Ježíš učinil, a všichni se divili. ²¹ Když se Ježíš v loďce opět přeplavil na druhý břeh, shromáždil se kolem něho četný zástup a on stál na mořském pobřeží. ²² Tu přichází jeden z představených synagogy jménem Jairos, a když ho spatří, padne mu k nohám ²³ a naléhavě ho prosí: „Má dceruška umírá, pojd' na ni vložit ruce, aby se zachránila a žila.“ ²⁴ On s ním odešel a za ním šel četný zástup, který se na něho ze všech stran tlačil. ²⁵ A jakási žena postížená už dvanáct let krvotokem, ²⁶ která si u mnoha lékařů hodně vytrpěla a celé své jmění utratila bez jakéhokoli prospěchu, spíš to s ní šlo stále k horšímu, ²⁷ slyšela vyprávět o Ježíšovi; přišla zezadu v zástupu a dotkla se jeho pláště. ²⁸ Říkala si totiž: „Dotknu-li se aspoň jeho šatů, budu uzdravena.“ ²⁹ A pramen její krve ihned vyschl a ona na svém těle pocítila, že je z toho neduhu vyléčena. ³⁰ A Ježíš si hned uvědomil, že z něho vyšla síla, obrátil se k zástupu a říkal: „Kdo se to dotkl mých šatů?“ ³¹ Jeho učedníci mu říkali: „Vidíš ten zástup, co se na tebe ze všech stran tlačí, a řekneš: 'Kdo se mě to dotkl?'“ ³² A on se rozhlížel, aby uviděl tu, která to udělala. ³³ Tehdy se mu ta žena, jež dobře věděla, co se jí stalo,

bázklivě a rozechvěle vrhla k nohám a řekla mu celou pravdu.³⁴ A on jí řekl: „Dcero, tvá víra tě zachránila; jdi v pokoji a ať jsi ze svého neuduhy vyléčena.“³⁵ Zatímco ještě mluvil, přicházejí z domu představeného synagogy lidé a říkají: „Tvá dcera zemřela; nač ještě obtěžuješ Mistra?“³⁶ Ale Ježíš, který zaslechl, co bylo právě řečeno, představenému synagogy říká: „Bud' bez obav; jenom věř.“³⁷ A nikomu nedovolil, aby s ním šel, pouze Petrovi, Jakubovi a Jakubovu bratru Janovi.³⁸ Přicházejí k domu představeného synagogy a on spatří rozruch, plačící lidi, kteří hlasitě naříkají.³⁹ Vešel dovnitř a říká jim: „Proč ten rozruch a ty nářky? To dítě neumřelo, ale spí.“⁴⁰ A oni se mu posmívali. Ale on je všechny vyhnal ven a bere si s sebou otce a matku dítěte i ty, kteří ho doprovázeli, a vkročí tam, kde bylo to dítě.⁴¹ A bere dítě za ruku a říká mu: „Talítha kum,“ což se překládá: „Dívenco, říkám ti, vstaň!“⁴² Dívka hned vstala a chodila, neboť jí bylo dvanáct let. A zmocnil se jich veliký úžas.⁴³ A on jim důrazně kladl na srdce, že se to nikdo nemá dozvědět, a řekl, aby jí dali najíst.

6 Když odtud odešel, ubírá se do své otčiny a jeho učedníci jdou za ním.² Jakmile nadešla sobota, začal učit v synagoze a mnozí, když ho slyšeli, žasli a říkali: „Odkud to má? A co znamená ta moudrost, která mu byla dána, a ty veliké zázraky, které se dějí jeho rukama?“³ Cožpak to není ten tesař, Mariin syn, bratr Jakubův, Josetův, Judův a Šimonův? A nejsou tady u nás jeho sestry? A pohoršovali se nad ním.⁴ A Ježíš jim říkal: „Prorokem pohrdají pouze v jeho otčině, v jeho příbuzenstvu a v jeho domě.“⁵ A nemohl tam udělat žádný zázrak, ledaže uzdravil pár chorých tím, že na ně vložil ruce.⁶ A divil se jejich nevěře. Procházel okolními vesnicemi a učil.⁷ Povolává k sobě oněch Dvanáct a začal je posílat dva a dva a dával jim moc nad nečistými duchy.⁸ A nařídil jim, aby si na cestu nebrali nic než hůl, ani chleba, ani mošnu, ani drobné peníze do opasku,⁹ ale: „Obujte si opánky a neoblekejte si dvě suknice.“¹⁰ A říkal jim: „Kdekoli vstoupíte do domu, přebývejte v něm, dokud z toho místa neodejdete.“¹¹ A jestliže vás někde nepřijmou a nebudou vás poslouchat, odejdete odtud a setřeste si na svědectví proti nim prach zpod svých nohou.“¹² Vyšli a hlásali, že je třeba se kát;¹³ a vyháněli mnoho zlých duchů a četné nemocné pomazávali olejem a uzdravovali.¹⁴ Král Herodes o něm uslyšel, neboť jeho jméno proslulo a říkalo se: „Jan Křtitel vstal z mrtvých; odtud ty divotvorné síly, jež působí v jeho osobě.“¹⁵ Jiní říkali: „Je to Eliáš.“ A další říkali: „Je to prorok jako jiní proroci.“¹⁶ A když o tom slyšel Herodes, říkal: „To vstal z mrtvých Jan, kterého jsem já dal stít!“¹⁷ Právě Herodes totiž dal zatknout Jana a spoutat ho ve vězení kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa, se kterou se oženil.¹⁸ Neboť Jan Herodovi říkal: „Není ti dovoleno mít manželku tvého bratra.“¹⁹ A Herodias byla na něho rozezlená a chtěla ho zabít, ale nemohla,²⁰ protože Herodes, který věděl, že je to muž spravedlivý a svatý, se Jana bál a chránil ho; když ho poslouchal, býval celý nesvůj, a přece mu naslouchal rád.²¹ A nadešel příhodný den, kdy Herodes na své narozeniny uspořádal hostinu pro velmože svého dvora, důstojníky a přední muže z Galileje.²² Vešla dcera té Herodiady a tancila a Herodovi i hostům se zalíbila. Tu král té dívce řekl: „Požádej mě, oč budeš chtít, dám ti to.“²³ A odpřisáhl jí: „Dám ti vše, oč mě požádáš, ba i polovinu svého království!“²⁴ Ona odešla a své matce řekla: „Oč mám požádat?“ Ta řekla: „O hlavu Jana Křtitele.“²⁵ Ihned se spěšně vrátila ke králi a přednesla mu tuto žádost: „Chci, abys mi okamžitě dal na míse hlavu Jana Křtitele.“²⁶ Král se velmi zarmoutil, ale kvůli svým přísahám a hostům nechtěl jí nedostát v slovu.²⁷ A král ihned poslal strážce a rozkázal mu, aby přinesl Janovu hlavu.²⁸ Strážce odešel a ve vězení ho stál; potom přinesl jeho hlavu na míse a dal ji dívce a dívka ji dala své matce.²⁹ Když se to dozvěděli Janovi učedníci, přišli a vzali si jeho mrtvé tělo a uložili je do hrobu.³⁰ Apoštolé se shromažďují u Ježíše a vyprávěli mu o všem, co vykonali a čemu učili.³¹ A on jim říká: „Pojďte i vy do ústraní, na nějaké osamělé místo, a trochu si odpočnete.“ Přicházelo a odcházelo totiž tolik lidí, že se apoštolé ani neměli čas najíst.³² Odpluli tedy v loďce na osamělé místo v ústraní.³³ Když je uviděli odjíždět, mnozí pochopili a ze všech měst se tam pěšky seběhli a byli tam před nimi.³⁴ Když vystupoval na břeh, uviděl četný zástup a bylo mu ho líto, protože byli jako ovce, které nemají pastýře, a začal je o mnohém poučovat.³⁵ Jelikož čas už velice pokročil, přistoupili jeho učedníci a řekli mu: „Toto místo je osamělé a čas už velice pokročil;“³⁶ propust' je, ať jdou do okolních dvorců a vesnic a koupí si něco k snědku.“³⁷ On jim odpověděl: „Dejte jim najíst vy.“ Říkají mu: „Máme jít nakoupit chleba za dvě stě denárů, abychom jim dali najíst?“³⁸ Říká jim: „Kolik chlebů máte? Jděte se podívat.“ Zjistili to a říkají: „Pět a dvě ryby.“³⁹ Tu jim rozkázal, aby všechny posadili po skupinách na zelenou trávu.⁴⁰ A oni se natáhli na zem, ve čtvercových útvarech po stu a po padesáti.⁴¹ Vzal pak těch pět chlebů a ty dvě ryby, pozdvihl oči k nebi, požehnal a rozlámal chleby a dával je učedníkům, aby jim je předkládali. Rovněž rozdělil všem ty dvě ryby.⁴² Všichni jedli a nasýtli se;⁴³ a zbylých kousků odnesli plných dvanáct košů; i z ryb.⁴⁴ A těch, kdo ty chleby jedli, bylo pět tisíc mužů.⁴⁵ A hned pak přiměl své učedníky, aby nastoupili do loďky a jeli napřed na druhý břeh k Betsaidě, zatímco on sám rozpustí

6:3 Tesař. Řecké slovo *tekton* (τέκτων), překládané jako tesař, znamená stavitel. Zahrnuje více práce s kamenem než se dřevem, příliš vzácnou komoditou na to, aby se jí spotřebovalo mnoho při stavbě

domu. (Nejvíce dřeva padlo na lešení, které se pak ale rozebralo a použilo na další stavbě.) Tekton je specialista, který např. v kamenné stěně dokáže vsadit dveře do pantů.

zástup, ⁴⁶ a poté co se s nimi rozloučil, odešel do hor, aby se modlil. ⁴⁷ Když nastal večer, byla loďka uprostřed moře a on byl na souši sám. ⁴⁸ Viděl, jak se při veslování namáhají, neboť vítr vál proti nim, a kolem čtvrté noční hlídky k nim přichází, kráčeje po moři, a chystal se je minout. ⁴⁹ Když viděli, jak kráčí po moři, mysleli, že je to přízrak, a křičeli; ⁵⁰ všichni ho totiž viděli a byli zmateni. On však na ně vzápětí poté promluvil a říká jim: „Vzchopte se, jsem to já, buďte bez obav.“ ⁵¹ Potom k nim vstoupil do loďky a vítr utichl. A oni byli v nitru úplně ohromeni, ⁵² neboť nepochopili ten zázrak s chleby, ale jejich duch byl otupělý. ⁵³ Poté co dokončili plavbu, přirazili ke břehu v Genezaretě a přistáli. ⁵⁴ Když vystoupili z loďky, lidé, kteří ho poznali, hned ⁵⁵ prošli celým tím krajem a začali přinášet nemocné na lůžkách tam, kde slyšeli, že je on. ⁵⁶ A všude, kam přišel, do vesnic, měst či dvorců, kladli na prostranství nemocné a prosili ho, aby se směli dotknout třeba jen lemu jeho pláště, a všichni, kteří se ho dotýkali, byli zachráněni.

7 Shromažďují se kolem něho farizeové a několik zákoníků, kteří přišli z Jeruzaléma, ² a když vidí, že někteří z jeho učedníků jedí nečistýma, tedy neumytýma rukama ³ farizeové a všichni Židé totiž nejedí, dokud si neumyjí v souladu s podáním starších ruce až k loktům, ⁴ a po návratu z veřejného prostranství nejedí, dokud se nepokropí vodou, a je mnoho dalších zvyklostí, které dodržují podle podání: umývání číší, džbánů a měděných nádob – ⁵ tedy farizeové a zákoníci se ho dotazují: „Proč se tví učedníci nechovají podle podání starších, ale jedí nečistýma rukama?“ ⁶ Řekl jim: „Dobře to o vás Izaiáš prorokoval, pokrytci, jak je psáno: Tento lid mě ctí rty; ale jejich srdce je ode mne daleko. ⁷ Marně mě uctívají: nauky, jimž učí, jsou pouhé lidské předpisy. ⁸ Odsouváte Boží přikázání a držíte se lidských podání.“ ⁹ A říkal jim: „Pěkně si to rušíte Boží přikázání, abyste dodržovali své podání. ¹⁰ Vždyť Mojžíš řekl: Cti otce svého a matku svou a: Ať je ten, kdo zlořečí otci nebo matce, potrestán smrtí. ¹¹ Ale vy říkáte: Řekne-li nějaký člověk otci nebo matce: Prohlašuji, že majetek, jímž bych tě mohl podpořit, je korban (to znamená posvátný obětní dar), ¹² nenecháte ho už nic pro otce či matku udělat, ¹³ a tak rušíte Boží slovo podáním, které jste si předali. A děláte plno dalších podobných věcí.“ ¹⁴ A zase k sobě zavolal zástup a říkal jim: „Slyšte mě všichni a pochopte! ¹⁵ Nic z toho, co vchází do člověka zvenčí, ho nemůže poskvřit, ale co z člověka vychází, to právě člověka poskvřňuje. ¹⁶ Má-li kdo uši k slyšení, ať slyší!“ ¹⁷ Když pak vešel do domu, stranou od zástupu, jeho učedníci se ho na to podobenství vyptávali. ¹⁸ A on jim říká: „I vy jste natolik nechápaví? Nerozumíte, že nic z toho, co do člověka vchází zvenčí, ho nemůže poskvřit, ¹⁹ protože to nevchází do srdce, ale do břicha a pak to odchází do stoky.“ (Tím prohlásil veškeré pokrmy za čisté.) ²⁰ Říkal: „Člověka poskvřňuje to, co z člověka vychází. ²¹ Neboť zevnitř, z lidského srdce, vycházejí zvrhlé záměry: prostopášnosti, krádeže, vraždy, ²² cizoložstva, chamtivosti, zlovolnosti, lest, necudnost, závist, pomluva, pýcha, pošetilsto. ²³ Všechny tyto špatné věci vycházejí zevnitř a poskvřňují člověka.“ ²⁴ Odešel odtud a odebral se na území Tyru. Vešel tam do jednoho domu a nepřál si, aby se to kdokoli dozvěděl, ale nemohlo se to utajit. ²⁵ Ihned se o něm totiž doslechla jedna žena, jejíž dceruška měla nečistého ducha, a ta přišla a vrhla se mu k nohám. ²⁶ Ta žena byla Řekyně, rodem Syroféničanka, a prosila ho, aby z její dcery vyhnal zlého ducha. ²⁷ A on jí říkal: „Nech napřed nasytit děti, neboť se nesluší brát chléb dětem a házet ho psíkům.“ ²⁸ Ona však opáčí a říká mu: „Ano, Pane, ale psíci pod stolem jedí drobtý po dětech.“ ²⁹ Nato jí on řekl: „Pro toto slovo jdi, zlý duch z tvé dcery vyšel.“ ³⁰ Navrátila se do svého domu a našla dítě, jak leží na loži, a zlý duch byl pryč. ³¹ Vracel se z tyrského území a šel přes Sidon územím Desetiměstí ke Galilejskému moři. ³² A přivádějí k němu hluchého, který též obtížně mluvil, s prosbou, aby na něho vložil ruku. ³³ Odvedl ho stranou od zástupu, vložil mu prsty do uší a slinou se dotkl jeho jazyka. ³⁴ Pak pozvedl oči k nebi, povzdechl a říká mu: „Effatha,“ to znamená: „Otevři se!“ ³⁵ A uši se mu otevřely a hned se uvolnilo pouto jeho jazyka a on mluvil správně. ³⁶ A Ježíš jim kladl na srdce, aby o tom nikomu neříkali; ale čím víc jim to kladl na srdce, tím víc to rozhlašovali. ³⁷ Byli nadmíru užaslí a říkali: „Všechno dobře udělal: hluchým dává sluch a němým řeč.“

8 V těch dnech tam byl zase početný zástup, a jelikož neměli co jíst, zavolal si k sobě učedníky a říká jim: ² „Je mi líto toho zástupu, neboť hle, už tu se mnou setrvávají tři dny a nemají co jíst. ³ Propustím-li je domů hladové, cestou zemdlí a jsou mezi nimi i takoví, co přišli zdaleka.“ ⁴ Jeho učedníci mu odpověděli: „Kde se tady v takové pustině má vzít chleba k nasycení těch lidí?“ ⁵ A on se jich ptal: „Kolik chlebů máte?“ – „Sedm,“ řekli. ⁶ A on nařizuje zástupu, aby se posadil na zem; a vzal těch sedm chlebů, vzdal díky, rozlámal je a dával je svým učedníkům, aby je předkládali, a oni je zástupu předložili. ⁷ Měli ještě několik rybiček; požehnal je a pak řekl, aby je také předložili. ⁸ Oni jedli a nasýtli se a zbylých kousků se odneslo sedm košů! ⁹ A to jich bylo asi čtyři tisíce. A propustil je; ¹⁰ a hned nastoupil se svými učedníky do loďky a přijel do dalmanutské krajiny. ¹¹ Vyšli farizeové a začali se s ním přít; aby ho vyzkoušeli, požadovali od něho nějaké znamení s nebe. ¹² V duchu

povzdechl a říká: „Nač má to pokolení požadovat znamení? Vpravdě vám říkám, tomuhle pokolení žádné znamení dáno nebude.“¹³ Zanechal je tam, znovu nastoupil do loďky a odejel na druhý břeh.¹⁴ Zapomněli si vzít chleby a v loďce s sebou měli jenom jeden chleba.¹⁵ A on je důtklivě vybízel: „Dávejte si pozor a varujte se kvasu farizeů a kvasu Herodova.“¹⁶ A oni mezi sebou uvažovali, že nemají chleby.¹⁷ Věděl to, a tak jim říká: „Proč tu uvažujete o tom, že nemáte chleby? Což ještě nechápete a nerozumíte? Máte zastřenou mysl,¹⁸ oči, abyste neviděli, a uši, abyste neslyšeli? A nevzpomínáte si,¹⁹ kolik košíků plných kousků jste odnesli, když jsem rozlámal těch pět chlebů pro pět tisíc mužů?“ Říkají mu: „Dvanáct.“ –²⁰ „A tenkrát, když jich bylo sedm pro čtyři tisíce mužů, kolik košů plných kousků jste odnesli?“ A oni říkají: „Sedm.“²¹ Řekl jim tedy: „Ještě nechápete?“²² Přicházejí do Betsaidy; a přivádějí mu slepce s prosbou, aby se ho dotkl.²³ Vzal toho slepého za ruku a vyvedl ho z vesnice. Naslinil mu oči, vložil na něho ruce a pak se ho zeptal: „Vidíš něco?“²⁴ A on začínal prohlédat a odpověděl: „Vidím lidi, a když chodí, vypadají jako stromy.“²⁵ Poté opět položil ruce na slepce oči a ten uviděl jasně a byl uzdraven a na dálku viděl všechno zřetelně.²⁶ Ježíš ho poslal domů a řekl mu: „Do vesnice ani nechoď.“²⁷ Ježíš se svými učedníky odešel směrem k vesnicím u Caesareje Filipovy a cestou kladl učedníkům tuto otázku: „Za koho mě lidé pokládají?“²⁸ Řekli mu: „Za Jana Křtitele; jiní za Eliáše; jiní za jednoho z proroků.“ –²⁹ „Ale za koho mě pokládáte vy,“ zeptal se jich. Petr mu odpovídá: „Ty jsi Kristus.“³⁰ Nato jim nakázal, aby o něm nikomu neříkali.³¹ A začal je učit: „Syn člověka musí mnoho vytrpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a po třech dnech vstát z mrtvých.“³² A tyto věci říkal otevřeně. Petr si ho přitáhl a začal ho plísnit.³³ On se však obrátil, a když uviděl své učedníky, pokáral Petra a říká: „Ustup za mne, satane! Vždyť tvé myšlenky nejsou myšlenky Boží, nýbrž lidské!“³⁴ Zavolal k sobě zástup zároveň se svými učedníky a řekl jim: „Chce-li někdo jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi na sebe svůj kříž a následuj mě.“³⁵ Kdo si totiž chce zachránit život, ztratí jej, ale kdo svůj život ztratí kvůli mně a evangeliu, zachrání jej.³⁶ K čemu tedy je člověku, když získá celý svět, zničí-li si vlastní život?³⁷ A co může člověk dát výměnou za vlastní život?³⁸ Vždyť za toho, kdo se v tomto cizoložném a hříšném pokolení stydí za mne a za má slova, bude se také stydět Syn člověka, až přijde ve slávě svého Otce se svatými anděly.“

9 A říkal jim: „Vpravdě vám říkám, mezi těmi, kdo jsou tady, neokusí někteří smrti, dokud nespatří Boží království, jež přišlo s mocí.“² O šest dnů později bere Ježíš Petra, Jakuba a Jana a samotné je odvádí stranou na vysokou horu. A byl před nimi proměněn,³ a jeho šat tak zářivě zbělel, že žádný bělič na světě takhle bílit nedokáže.⁴ Zjevil se jim Eliáš s Mojžíšem a rozmlouvali s Ježíšem.⁵ Tu se ujímá slova Petr a říká Ježíšovi: „Rabbi, je dobře, že jsme tady; udělejme tedy tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“⁶ Nevěděl totiž, co by na to řekl, neboť se jich zmocnil děs.⁷ A objevil se oblak, jenž je zastínil, a z toho oblaku se ozval hlas: „Toto je můj milovaný Syn; toho poslouchajte.“⁸ A tu najednou, když se kolem sebe rozhlédli, viděli, že už s nimi není nikdo, jen sám Ježíš.⁹ Když sestupovali s hory, rozkázal jim, aby nikomu nevyprávěli o tom, co viděli, leda až Syn člověka vstane z mrtvých.¹⁰ Zachovali se podle toho doporučení a přitom si mezi sebou kladli otázku, co znamená „vstát z mrtvých“.¹¹ A vyptávali se ho takto: „Proč zákoníci říkají, že nejprve musí přijít Eliáš?“¹² On jim řekl: „Ano, nejprve musí přijít Eliáš a dát vše zase do pořádku. A jak to, že o Synu člověka je napsáno, že musí mnoho vytrpět a být v opovržení?“¹³ Ale já vám říkám: Eliáš už přišel a naložili s ním podle svého, jak je o něm napsáno.“¹⁴ Když došli k učedníkům, uviděli, že je obklopuje četný zástup a zákoníci, kteří se s nimi dohadují.¹⁵ A hned jak ho spatřili, byl celý zástup velmi překvapen, přibíhali a zdravili ho.¹⁶ A on se jich zeptal: „O čem se s nimi přete?“¹⁷ Kdosi ze zástupu mu řekl: „Mistře, přivedl jsem ti svého syna, který má ducha němoty.“¹⁸ Ten když ho popadne, srazí ho k zemi a on má pěnu u úst, skřípe zuby a ztuhne. A já jsem tvým učedníkům řekl, aby ho vypudili, a oni to nedokázali.“¹⁹ „Nevěřící plemeno,“ odpověděl jim, „jak ještě dlouho u vás budu? Jak dlouho vás ještě budu snášet? Přiveďte mi ho.“²⁰ A oni mu ho přivedli. Jakmile duch uviděl Ježíše, prudce chlapcem zalomcoval, ten spadl na zem, válel se po ní a u úst měl pěnu.²¹ A Ježíš se zeptal otce: „Odkdy to s ním takhle vypadá?“ – „Od malička,“ řekl;²² „a častokrát ho vrhl buď do ohně anebo do vody, aby ho zahubil. Ale zmůžeš-li něco, pomoz nám a měj s námi slitování.“ –²³ „Zmůžeš-li!...“ opětoval Ježíš; „vše je možné tomu, kdo věří.“²⁴ A chlapcův otec ihned zvolal: „Věřím! Přijdi na pomoc mé malověrnosti!“²⁵ Když Ježíš viděl, že se sbíhá zástup, pohrozil tomu nečistému duchu a řekl mu: „Ty němý a hluchý duchu, příkazuji ti, vyjdi z něho a už se do něho nevracej.“²⁶ Zakřičel a prudce s ním zalomcoval, pak vyšel a chlapec zůstal jako mrtvý, takže většina lidí říkala: „On zemřel!“²⁷ Ale Ježíš ho vzal za ruku, zvedl ho a on vstal.²⁸ Když se vrátil domů, ptali se ho v soukromí jeho učedníci: „Proč jsme ho nemohli vyhnat my?“²⁹ Řekl jim: „Tenhle druh může vyjít jen modlitbou.“³⁰ Když odtud odešli, procházeli Galilejí a on nechtěl, aby se to vědělo.³¹ Neboť poučoval své učedníky a říkal jim: „Syn člověka je vydáván do rukou lidem a ti ho zabijí, a až bude zabit, vstane po třech dnech z mrtvých.“³² Ale oni tomu slovu nerozuměli a měli strach se ho vyptávat.³³ Přišli do Kafarnaumu; a když už byl doma, ptal se jich: „O čem jste se cestou dohadovali?“³⁴ Oni mlčeli, neboť se cestou mezi sebou dohadovali, kdo je největší.³⁵ On se tedy posadil,

Peníze a úspěch člověka nezmění, pouze umocní to, co už v něm je.

Will Smith

zavolal si Dvanáct a říká jim: „Chce-li někdo být první, ať je posledním ze všech a je služebníkem všech.“³⁶ Potom vzal malé dítě, postavil ho doprostřed nich, objal ho a pak jim řekl:³⁷ „Kdokoli pro mé jméno přijímá jedno takovéhle dítě, mne přijímá; a kdokoli přijímá mne, nepřijímá mne, ale toho, který mě poslal.“³⁸ Jan mu řekl: „Mistře, viděli jsme kohosi, jak vyhání zlé duchy ve tvém jménu, někoho, kdo nechodí s námi, a chtěli jsme mu v tom zabránit, protože s námi nechodí.“³⁹ Ale Ježíš řekl: „Nebráňte mu v tom, neboť není nikdo, kdo by mohl udělat zázrak vzýváním mého jména a hned potom o mně mluvit zle.“⁴⁰ Kdo není proti nám, je pro nás.⁴¹ Kdokoli vám dá napít sklenici vody proto, že patříte Kristu, vpravdě vám říkám, o svou odměnu nepřijde.⁴² Má-li však někdo pohoršit jednoho z těch maličkých, kteří věří, bylo by pro něho lépe, aby mu byl dán na krk žernov, jakým otáčejí osli, a aby byl vržen do moře.⁴³ A svádí-li tě ke hříchu tvá ruka, usekni ji: je pro tebe lépe, abys jednoruký vstoupil do života, než abys odešel s oběma rukama do pekla, do ohně, jenž neuhasíná.⁴⁴ —⁴⁵ A svádí-li tě ke hříchu tvá noha, usekni ji: je pro tebe lépe, abys zmrzačený vstoupil do života, než abys byl s oběma nohama uvržen do pekla.⁴⁶ —⁴⁷ A svádí-li tě ke hříchu tvé oko, vyloupni je: je pro tebe lépe, abys jednooký vstoupil do Božího království, než abys byl s oběma očima uvržen do pekla,⁴⁸ kde jejich červ neumírá a kde oheň neuhasíná.⁴⁹ Neboť každý bude solen ohněm.⁵⁰ Sůl je dobrá věc; ztratí-li však sůl svou chuť, čím ji ochutíte? Mějte sůl sami v sobě a žijte spolu v pokoji.“

10 Odešel odtud a přichází na území Judska a za Jordán a opět se kolem něho shromažďují zástupy a on je, jak to měl ve zvyku, opět učil.² Přišli farizeové a ptali se ho: „Je dovoleno, aby manžel propustil svou ženu?“ To proto, aby ho zkoušeli.³ On jim odpověděl: „Co vám předepsal Mojžíš?“ —⁴ „Mojžíš,“ řekli, „dovolil napsat rozlukový listek a propustit.“⁵ Tu jim Ježíš řekl: „To pro tvrdost vašeho srdce pro vás napsal tenhle předpis.⁶ Ale od počátku stvoření On je učinil jako muže a ženu.⁷ A tak muž opustí svého otce a svou matku⁸ a ti dva budou jediným tělem. Tak už nejsou dva, ale jen jediné tělo.⁹ Nuže! Co spojil Bůh, člověk nerozlučuje.“¹⁰ Po návratu domů se ho učedníci znovu na tu věc vyptávali.¹¹ A on jim říká: „Kdokoli propustí svou ženu a bere si jinou, dopouští se vůči ní cizoložství;¹² a propustí-li žena svého manžela a vezme si jiného, dopouští se cizoložství.“¹³ Přinášeli mu děti, aby se jich dotkl, ale učedníci je okřikovali.¹⁴ Když to Ježíš viděl, rozhněval se a řekl jim: „Nechte děti, ať ke mně přicházejí; nebráňte jim, neboť takovým, jako jsou ony, patří Boží království.“¹⁵ Vpravdě vám říkám: Kdo nepřijme Boží království jako dítě, nevstoupí do něho.“¹⁶ Potom je bral do náruče, vkládal na ně ruce a žehnal jim.¹⁷ Vydával se na cestu, když tu přiběhl jakýsi člověk, poklekl před ním a vyptával se ho: „Dobrý Mistře, co mám dělat, abych dostal věčný život jako dědictví?“¹⁸ Ježíš mu řekl: „Proč mě nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, jen Bůh sám.¹⁹ Znáš přikázání: Nezabíjej, nedopouštěj se cizoložství, nekraď, nevypovídej křivě, neškod, cti otce svého i matku.“²⁰ — „Mistře,“ řekl mu, „to vše jsem od svého mládí zachovával.“²¹ Tu se na něho Ježíš láskyplně zadíval. A řekl mu: „Jen jedno ti chybí, jdi, prodej, co máš, a rozdej to chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mě.“²² On se však po těch slovech zachmuřil a zarmouceně odešel, neboť měl velký majetek.²³ Tu se Ježíš rozhlédl a řekl svým učedníkům: „Jak nesnadné bude vejít do Božího království pro ty, kdo mají bohatství!“²⁴ Učedníci nad těmi slovy užasli. Ale Ježíš pokračoval a říká jim: „Děti, jak těžké je vejít do Božího království!²⁵ Snáze projde velbloud uchem jehly, než boháč vejde do Božího království!“²⁶ Byli nanejvýš zaraženi a říkali si mezi sebou: „A kdo může být spasen?“²⁷ Ježíš se na ně zadíval a říká: „U lidí nemožné, ne však u Boha: neboť u Boha je možné všechno.“²⁸ Petr spustil: „Hle, my jsme všeho nechali a šli jsme za tebou.“²⁹ Ježíš prohlásil: „Vpravdě vám říkám, není nikdo, kdo kvůli mně a kvůli evangeliu opustil dům, bratry, sestry, matku, otce, děti nebo pole,³⁰ aby už teď, v tomto čase, nedostal stonásobek domů, bratrů, sester, matek, dětí a polí, pronásledování k tomu, a v budoucím světě život věčný.“³¹ Mnozí z prvních budou posledními a poslední budou prvními.“³² Byli na cestě vzhůru k Jeruzalému; a Ježíš kráčel před nimi a oni žasli a ti, kdo šli za nimi, byli zděšení. Znovu si k sobě vzal těch Dvanáct a začal jim říkat, co se s ním stane:³³ „Hle, jdeme vzhůru do Jeruzaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům; odsoudí ho k smrti a vydají ho pohanům,³⁴ budou se mu posmívat, plivat na něho, zbičují ho a zabijí a on po třech dnech vstane z mrtvých.“³⁵ Přistupují k němu Zebedeovi synové Jakub a Jan a říkají mu: „Mistře, rádi bychom, abys pro nás udělal, oč tě požádáme.“³⁶ Řekl jim: „Co chcete, abych pro vás udělal?“ —³⁷ „Dej nám,“ řekli mu, „abychom ve tvé slávě zasedli jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici.“³⁸ Ježíš jim řekl: „Nevíte, oč žádáte. Můžete pít kalich, který budu pít já a být pokřtěni křtem, jímž budu pokřtěn já?“³⁹ Řekli mu: „Můžeme.“ Ježíš jim řekl: „Kalich, který budu pít já, pít budete a křtem, jímž budu pokřtěn já, pokřtěni budete;⁴⁰ ale není na mně, abych usazoval po své pravici nebo po své levici, tam zasednou ti, jimž to bylo určeno.“⁴¹ Deset ostatních, kteří to slyšeli, se na Jakuba a Jana rozmrzelo.⁴² Ježíš je k sobě zavolal a říká jim: „Víte, že ti, kteří jsou pokládáni za vládce národů, je

ovládají jako páni a že jim velcí dávají pocítit svou moc.⁴³ Mezi vámi tomu tak být nemá: naopak, ten, jenž se mezi vámi bude chtít stát velkým, bude vaším služebníkem⁴⁴ a ten, jenž mezi vámi bude chtít být prvním, bude otrokem všech.⁴⁵ Vždyť i sám Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“⁴⁶ Přijdou do Jericha. A když vycházel z Jericha se svými učedníky a značně velkým zástupem, seděl u cesty slepý žebrák, Timaiův syn (Bartimaioš).⁴⁷ Když se dozvěděl, že je to Ježíš Nazaretský, začal křičet: „Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou!“⁴⁸ A mnozí ho okřikovali, aby ho umlčeli, ale on křičel tím víc: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“⁴⁹ Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho.“ Zavolají toho slepce a řeknou mu: „Měj důvěru! Vstaň, volá tě!“⁵⁰ A on odhodil plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi.⁵¹ Tu na něho Ježíš promluvil: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ Slepce mu odpověděl: „Rabbúni, ať zase vidím!“⁵² Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě zachránila.“ A on ihned prohlédl a šel tou cestou za ním.

11 Když se přibližují k Jeruzalému, na dohled je Betfage a Betánie, poblíž Olivové hory, posílá dva ze svých učedníků² a říká jim: „Jděte do vesnice, kterou máte naproti, a hned jakmile tam vejdete, naleznete uvázané oslátko, na němž dosud nikdo z lidí nejel. Odvažte je a přiveďte.³ A řekne-li vám někdo: ‘Co to děláte?’ řekněte: ‘Pán je potřebuje a hned je sem pošle nazpět.’“⁴ Odešli a u jedné dveří venku na ulici našli uvázané oslátko a odvazují je.⁵ Někteří z těch, kdo tam stáli, jim řekli: „Co máte to oslátko co odvazovat?“⁶ Řekli, jak jim to říkal Ježíš, a oni je nechali být.⁷ Přivádějí oslátko Ježíšovi a kladou na ně své pláště a on si na ně sedl.⁸ A mnoho lidí rozprostřelo na cestu své pláště; jiní zase nastlali zeleň, kterou řezali v polích.⁹ A ti, kteří kráčeli vpředu, i ti, kdo šli vzadu, volali: „Hosana! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně!“¹⁰ Bud požehnáno přicházející království našeho otce Davida! Hosana na výsostech!“¹¹ Vešel do Jeruzaléma, do Chrámu, rozhlédl se po všem a potom, protože už bylo pozdě, odešel s Dvanácti do Betánie.¹² Když na druhý den vyšli z Betánie, dostal hlad.¹³ Zdály uviděl fíkovník, který měl listí, a šel se podívat, zda by tam nenašel nějaký plod, ale když k němu došel, našel jen listí: nebyla totiž doba fíků.¹⁴ Obrátil se na fíkovník a řekl mu: „Ať už nikdy nikdo z tebe nejí ovoce!“ A jeho učedníci to slyšeli.¹⁵ Přicházejí do Jeruzaléma. Jakmile vešel do Chrámu, začal vyhánět prodavače i kupce, kteří tam byli: převrátil stoly směnárníků i stolice prodavačů holubic¹⁶ a nikomu nedovolil, aby přenášel věci přes Chrám.¹⁷ A učil je a říkal jim: „Což není psáno: Můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy? Ale vy jste z něho udělali doupe lupičů!“¹⁸ Doslechli se o tom velekněží a zákoníci a uvažovali, jak by ho zahubili; báli se ho totiž, protože veškerý lid byl uchvácen jeho učením.¹⁹ Když nastal večer, vyšel z města.²⁰ Když šli ráno kolem, uviděli ten fíkovník uschlý až ke kořenům.²¹ A Petr se rozpomenul a říká mu: „Rabbi, podívej se, ten fíkovník, který jsi proklel, uschl.“²² Ježíš jim na to říká: „Mějte víru v Boha.²³ Vpravdě vám říkám, řekne-li někdo této hoře: ‘Zdvihni se a vrhni se do moře,’ a jestliže ve svém srdci nezaváhá, ale věří, že to, co říká, se stane, bude mu to dáno.“²⁴ Proto vám říkám: věřte, že jste už dostali vše, oč v modlitbě žádáte, a bude vám to dáno.²⁵ A když stojíte a modlíte se a máte-li něco proti někomu, odpusťte mu, aby i vám váš Otec, jenž je na nebesích, odpustil vaše provinění²⁶ —.“²⁷ Opět přicházejí do Jeruzaléma. A jak prochází Chrámem, přicházejí k němu velekněží, zákoníci a starší²⁸ a říkali mu: „Jakou mocí to děláš? Nebo kdo ti dal tu moc, abys to dělal?“²⁹ Ježíš jim řekl: „Položím vám jedinou otázku. Odpovězte mi, a já vám řeknu, jakou mocí to dělám.“³⁰ Byl Janův křest z nebe, anebo od lidí? Odpovězte mi.“³¹ A oni se mezi sebou dohadovali: „Řekneme-li: ‘Z nebe,’ on řekne: ‘Tak proč jste v něho neuvěřili?’“³² Máme však říci: ‘Od lidí?’...“ Báli se zástupu, neboť všichni měli za to, že Jan byl skutečně prorok.³³ A dávají tedy Ježíšovi tuto odpověď: „Nevíme.“ A Ježíš jim říká: „Ani já vám neřeknu, jakou mocí to dělám.“

12 Začal k nim mluvit v podoběstvích: „Jeden člověk vysadil vinici, obehnal ji plotem, vyhloubil tam lis a postavil tam věž; potom ji pronajal vinařům a odcestoval.“² Když přišel čas, poslal k vinařům služebníka, aby od nich vyzvedl podíl z výtěžku vinice.³ Oni se ho však chopili, zbili ho a poslali nazpět s prázdnou.⁴ Opět k nim poslal jiného služebníka: také tomu rozbili hlavu a potupili ho.⁵ A poslal dalšího: toho zabil; potom mnoho dalších: jedny zbili, druhé zabili.⁶ Někdo mu ještě zbýval, milovaný syn; poslal ho k nim jako posledního a říkal si: ‘Na mého syna budou mít ohled.’⁷ Ale ti vinaři si mezi sebou řekli: ‘Tohle je dědic; pojďte, zabijme ho, a dědictví bude naše.’⁸ Chopili se ho, zabili ho a vyhodili ven z vinice.⁹ Co udělá pán vinice? Přijde, zahubí vinaře a dá vinici jiným.“¹⁰ A nečetli jste toto v Písmu: Kámen, který odvrhli stavitelé, stal se kvádrem nárožním,¹¹ je to dílo Páně, a je obdivuhodné v našich očích.“¹² Snažili se ho zajmout, báli se však zástupu. Správně totiž pochopili, že tím podoběstvím mířil na ně. Nechali ho být a odešli.¹³ Poslali k němu tedy některé z farizeů a herodiánů, aby ho chytli za slovo.¹⁴ Přicházejí a říkají mu: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a že na nikoho nedbáš; nehleďš totiž na postavení lidí, ale ve vši pravdě učíš cestě k Bohu. Je dovoleno platit daň císaři, nebo ne? Máme platit, ano či ne?“¹⁵ On však věděl o jejich pokrytectví a řekl jim: „Proč mi strojíte léčku? Dejte mi denár, ať se na něj podívám.“¹⁶ Dali mu jeden denár a on jim říká: „Či je tady

*Stokrát víc než slova hladká jeden čin znamená
však musíš zadní vrátka nechat zavřená.*

Spirituál kvintet

Tyran zemře a jeho vláda skončila.

Mučedník zemře a jeho vláda začne.

Søren Kierkegaard

ten obraz? A ten nápis? “ Řekli mu: „Císařův.“¹⁷ Tu jim Ježíš řekl: „Odevzdejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Božího.“ A oni byli nad ním celí užaslí.¹⁸ Tehdy k němu přišli saduceové, ti, kteří říkají, že není vzkříšení, vyptávali se ho a říkali:¹⁹ „Mistře, Mojžíš nám napsal: ‘Má-li někdo bratra, který zemře a zanechá bezdětnou ženu, ať si ten bratr tu ženu vezme a vzbudí svému bratru potomstvo.’²⁰ Bylo sedm bratrů. První si vzal ženu a zemřel, aniž zanechal potomstvo.²¹ Druhý si tu ženu vzal a také zemřel, aniž zanechal potomstvo, a stejně tak třetí;²² a žádný z těch sedmi nezanechal potomstvo. Po nich všech zemřela také ta žena.²³ Při vzkříšení, až vstanou z mrtvých, který z nich ji bude mít za manželku? Vždyť jí mělo za manželku všech sedm.“²⁴ Ježíš jim řekl: „Nemýlíte se snad, když neznáte ani Písma, ani Boží moc?“²⁵ Vždyť když lidé vstanou z mrtvých, nežení se ani nevdávají, ale jsou jako andělé v nebesích.²⁶ Pokud jde o to, že lidé z mrtvých vstávají, cožpak jste nečetli v Mojžíšově knize, ve vyprávění o keři, jak mu Bůh řekl: Já jsem Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův?²⁷ On není Bůh mrtvých, ale živých. Těžce se mýlíte!“²⁸ Jeden zákoník slyšel, jak se prou, a když viděl, že on jim správně odpověděl, přistoupil a zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“²⁹ Ježíš odpověděl: „První je toto: Slys Izraeli, Pán, náš Bůh, je jediný Pán,³⁰ a budeš milovat Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a veškerou svou silou.“³¹ Toto je druhé: Budeš milovat svého bližního jako sebe samého. Větší přikázání než tato není.“³² Zákoník mu řekl: „Výborně, Mistře, měl jsi pravdu, když jsi řekl, že on je jediný a že není jiného kromě něho:³³ milovat ho celým srdcem, celým rozumem a celou silou a milovat bližního jako sebe samého je nad veškeré celopaly a veškeré oběti.“³⁴ Když Ježíš viděl, jak rozumně promluvil, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího království.“ A nikdo se ho už neodvažoval vyptávat.³⁵ Ježíš se ujal slova, a když učil v Chrámě, říkal: „Jak mohou zákoníci říkat, že Kristus je Davidův syn?“³⁶ Sám David řekl v Duchu Svatém: Pán řekl mému Pánu: Zasedni po mé pravici, dokud ti nepoložím tvé nepřátele pod nohy.³⁷ David sám ho nazývá Pánem; jak tedy může být jeho syn?“ A četný zástup mu s potěšením naslouchal.³⁸ Ve svém učení dále říkal: „Mějte se na pozoru před zákoníky, kteří si libují v tom, že chodí v dlouhých rízách, že se dávají pozdravovat na veřejných prostranstvích,³⁹ že zauímají první sedadla v synagogách a přední lehátka na hostinách,⁴⁰ kteří vyjídají domy vdov a naoko se dlouze modlí. Ty stihne přísnější odsouzení.“⁴¹ Posadil se naproti pokladnici a díval se, jak zástup vkládá do pokladnice drobné mince a mnozí boháči tam dávali mnoho.⁴² A přišla jedna chudá vdova, která tam dala dva penízky, asi tak čtvrt asu.⁴³ Tu k sobě zavolal své učedníky a řekl jim: „Vpravdě vám říkám, tahle chudá vdova dala víc než všichni, kteří dávají do pokladnice.“⁴⁴ Všichni totiž dali ze svého nadbytku, ale ona ze svého nedostatku, dala všechno, co měla, celé své živobytí.“

13 Když vycházel z Chrámu, říká mu jeden z jeho učedníků: „Mistře, pohleď, to jsou kameny! To jsou stavby!“² A Ježíš mu řekl: „Vidíš ty velké stavby? Kámen na kameni z nich nezůstane, jenž by nebyl stržen.“³ A když seděl na Olivové hoře naproti Chrámu, vyptávali se ho v soukromí Petr, Jakub, Jan a Ondřej:⁴ „Řekni nám, kdy se to stane a jaké bude znamení, že to vše má skončit?“⁵ Tu k nim Ježíš začal mluvit: „Dejte si pozor, ať vás někdo neoklame.⁶ Mnozí přijdou pod mým jménem a budou říkat: ‘Já jsem to,’ a oklamou mnohé lidi.⁷ Až uslyšíte mluvit o válkách a o pověstech o válkách, neznepokojujte se: musí se to stát, ale to ještě nebude konec.⁸ Povstane totiž národ proti národu a království proti království. Místy budou zemětřesení, budou hladomory. To bude počátek porodních bolestí.⁹ Vy se mějte na pozoru. Vydají vás soudům, v synagogách vás budou bít metlami a kvůli mně budete předváděni před vládce a krále, abyste před nimi vydávali svědectví.¹⁰ Nejprve je třeba, aby bylo hlášáno evangelium všem národům.¹¹ A až vás odvedou, aby vás vydali, nestarejte se o to, co budete říkat, ale říkejte, co vám v té chvíli bude dáno: neboť to nebudete mluvit vy, ale Duch Svatý.¹² Bratr vydá na smrt bratra a otec dítě; děti se postaví proti rodičům a připraví je o život.¹³ A vás budou všichni kvůli mému jménu nenávidět, ale ten, kdo vytrvá až do konce, bude spasen.¹⁴ Až uvidíte ohavnost zpusťování

12:44 Celé své živobytí. Jestli se v Božích očích výše finančního daru měří tím, jak málo po jeho odevzdání člověku zbude, pak boháči (kteří jsou bohatí právě proto, že na majetku lpí, spoléhají na něho, vkládají do něho své naděje a své srdce) mají neřešitelný problém. Srv. pozn. Lk 15:25.

13:14 Ohavnost zpusťování. Antiochus IV. Epifanes ve snaze zcela vymýtit židovské náboženství zakázal veškeré židovské náboženské projevy jako např. obřizku, čtení Tóry, slavení svátků či dodržování

soboty. Na oltáři v chrámu obětoval prase a trval na tom, aby ho Židé uctívali jako boha; srv. Úvod k Danielovi na str. ?? a pozn. Da 8:11; 9:27; 11:31; 12:1 a Sk 12:22–23. V Ježíšově budoucnosti lze Danielovo proroctví o otřesné ohavnosti vztáhnout na římského generála Tita, který roku 70. po Kr. srovnal chrám se zemí (poté, co ho vojáci vypálili, roztažené zlato se rozteklo mezi kameny; ty pak rozvalili, aby se k němu dostal). Viz též pozn. Mt 24:15 a pozn. Zj 3:18.

postavenou tam, kde nemá být (kdo čteš, pochop!), pak ti, kdo budou v Judsku, ať se utečou do hor,¹⁵ ať ten, kdo bude na střeše, nesestupuje a nevrací se do domu pro své věci;¹⁶ a ten, kdo bude na poli, ať se nevrací nazpět pro svůj plášť!¹⁷ Běda těm, které v těch dnech budou těhotné, a těm, které budou kojít!¹⁸ Modlete se, aby k tomu nedošlo v zimě.¹⁹ Neboť v těch dnech bude takové soužení, jemuž nebylo podobného od počátku tvorstva, které Bůh stvořil, až dodnes, a jaké už nikdy nebude.²⁰ A kdyby Pán nezkrátil ty dny, nikdo by nevyvázl životem; ale kvůli vyvoleným, které on vyvolil, ty dny zkrátí.²¹ Když vám tehdy někdo řekne: 'Hle: Kristus je zde!', 'Hle: je tam!' nijak tomu nevěřte.²² Povstanou totiž nepraví kristové a nepraví proroci, kteří budou konat znamení a divy, aby oklamali, kdyby to bylo možné, vyvolené.²³ Vy však se mějte na pozoru: řekl jsem vám vše už předem.²⁴ Ale v těch dnech po tom soužení se zatmí slunce a měsíc už nevydá svou záři,²⁵ hvězdy začnou padat z nebe a mocnosti na nebesích budou otřeseny.²⁶ A tehdy budou vidět Syna člověka, jak přichází v oblacích s velkou mocí a slávou.²⁷ A on tehdy pošle anděly, aby shromáždili jeho vyvolené od čtyř větrů, od samého konce země po samý konec nebe.²⁸ Od fíkovníku se naučte tomuto podobenství: jakmile je jeho větvoví ohebné a raší mu listí, chápete, že léto je nablízku.²⁹ Tak i vy, až uvidíte, že to přichází, vězte, že on je nablízku, před branami.³⁰ Vpravdě vám říkám, nepomine toto pokolení, dokud to vše nenastane.³¹ Nebe i země pominou, ale má slova nepominou.³² O tom dni nebo o oné hodině pak neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn, nikdo, jenom Otec.³³ Mějte se na pozoru, bděte, neboť nevíte, kdy ta chvíle přijde.³⁴ Bude tomu jako s člověkem, jenž odjel na cesty: opustil svůj dům, pravomoc dal svým služebníkům, každému jeho úkol a vrátnému kladl na srdce, aby bděl.³⁵ Bděte tedy, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, večer, o půlnoci, za kuropení anebo ráno,³⁶ aby vás, když přijde znenadání, nezastal, jak spíte.³⁷ A co říkám vám, to říkám všem: bděte!"

14 Za dva dny měly být Velikonoce a Svátky nekvašených chlebů a velekněží a zákoníci uvažovali, jak by Ježíše lstivě zajali a zabili.² Říkali si totiž: „Jen ne právě o svátcích, aby mezi lidem nedošlo ke vzbouření.“³ Když pobýval v Betánii u Šimona Malomocného a byl právě u stolu, přišla jakási žena s alabastrovou nádobkou naplněnou drahým pravým nardem.⁴ Rozbila nádobku a vylila mu jej na hlavu.⁴ Někteří se mezi sebou nad tím rozhořčili: „K čemu tak plýtvat vonným olejem?“⁵ Ten olej se mohl prodat za víc než tři sta denárů a rozdat chudým.“ A obořili se na ni.⁶ Ale Ježíš řekl: „Nechte ji, proč ji trápíte? Vykonal na mně přece dobrý skutek.⁷ Chudé totiž budete mít s sebou vždycky, a kdykoli budete chtít, budete jim moci prokazovat dobrodiní, ale mne mít vždycky nebudete.“⁸ Udělala, co mohla: předem navoněla mé tělo k pohřbení.⁹ Vpravdě vám říkám, všude, kde bude zvěstováno evangelium, po celém světě, se bude na její památku také hovořit o tom, co nyní učinila.“¹⁰ Jeden ze Dvanácti, Jidáš Iškariotský, odešel k velekněžím, aby jim ho vydal.¹¹ Když to uslyšeli, zaradovali se a slíbili, že mu dají peníze. A on hledal vhodnou příležitost, aby ho vydal.¹² Prvního dne Svátku nekvašených chlebů, když se zabíjel velikonoční beránek, mu jeho učedníci říkají: „Kam ti máme jít připravit velikonoční večeři?“¹³ Posílá tedy dva ze svých učedníků a říká jim: „Jděte do města; potkáte muže, který ponese džbán vody. Jděte za ním¹⁴ a kam vstoupí, tam řeknete hospodáři: 'Mistr ti vzkazuje: kde je pro mne místnost, v níž budu moci pojist se svými učedníky velikonočního beránka?'“¹⁵ A on vám ukáže velkou světnici v poschodí, opatřenou poduškami, už přichystanou; tam to pro nás připravte.“¹⁶ Učedníci odešli a přišli do města, shledali vše, jak jim řekl, a připravili velikonočního beránka.¹⁷ Když nadešel večer, on přichází spolu s Dvanácti.¹⁸ A když byli u stolu a jedli, řekl Ježíš: „Vpravdě vám říkám, jeden z vás mě vydá, ten, který se mnou jí.“¹⁹ Velice zesmutněli a začali mu jeden po druhém říkat: „Že bych to byl já?“²⁰ Řekl jim: „Je to jeden z Dvanácti, který si se mnou namáčí v téže míse.“²¹ Ano, Syn člověka odchází, jak je o něm psáno; ale běda tomu člověku, skrze něhož je Syn člověka vydáván! Pro toho člověka by bylo lépe, aby se nebyl narodil!“²² A když jedli, vzal chléb, požehnal ho, rozlámal a dával jim se slovy: „Vezměte, toto je mé tělo.“²³ Potom vzal kalich, vzdal díky a dal jim ho a oni všichni z něho pili.²⁴ A řekl jim: „Toto je má krev, krev smlouvy, prolévána za mnohé.“²⁵ Vpravdě vám říkám, z plodu vinné révy už nebudu pít až do dne, kdy budu pít nové víno v Božím království.“²⁶ Když dozpívali žalmy, odešli na Olivovou horu.²⁷ A Ježíš jim říká: „Vy všichni padnete, neboť je psáno: Budu bít pastýře a ovce se rozprchnou.“²⁸ Ale po mém vzkříšení vás předejdu do Galileje.“²⁹ Petr mu řekl: „I když padnou všichni, já tedy ne!“³⁰ Ježíš mu říká: „Vpravdě ti říkám: ty mě dnes, ještě této noci, než kohout dvakrát zakokrhá, zapřeš třikrát.“³¹ On spustil ještě důrazněji: „I kdybych s tebou měl umřít, ne, já tě nezapřu!“ A všichni to říkali právě tak.³² Došli k jedné usedlosti zvané Getsemany a on říká svým učedníkům: „Zůstaňte tu, já se zatím pomodlím.“³³ Potom si vezme s sebou Petra, Jakuba a Jana a začal pocíťovat děs a úzkost.³⁴ A říká jim: „Má duše je k smrti smutná; zůstaňte tady a bděte.“³⁵ Poodešel o kousek dále, padl na zem a modlil se, aby ho ta hodina, je-li to možné, minula.³⁶ A říkal: „Abba (Otče)! Tobě je všechno možné: odejmi ode mne tento kalich; přesto, ne to, co já chci, ale co chceš ty!“³⁷ Přichází

a shledává, že oni spí; a říká Petrovi: „Šimone, ty spíš? Neměl jsi sílu jednu hodinu bdít? ³⁸ Bděte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení: duch je horlivý, ale tělo je slabé.“ ³⁹ Potom opět odešel, modlil se a říkal táž slova. ⁴⁰ Opět přišel a shledal, že usnuli, neboť jim ztěžkly oči; a nevěděli, co mu odpovědět. ⁴¹ Potřetí přijde a říká jim: „Nyní už můžete spát a odpočívat si. Už je po všem. Nadešla ta hodina: hle, Syn člověka bude vydán do rukou hříšníků. ⁴² Vstaňte! Pojďte! Hle, ten, jenž mě vydává, je nablízku.“ ⁴³ A hned, ještě když mluvil, objeví se Jidáš, jeden z Dvanácti, a s ním tlupa ozbrojená meči a holemi, kterou poslali velekněží, zákoníci a starší. ⁴⁴ Zrádce s nimi domluvil toto znamení: „Je to ten, kterého políbím; toho zatkněte a pod dobrým dozorem odvedte.“ ⁴⁵ A hned jak přišel, přistoupil k němu se slovy: „Rabbi,“ a políbil ho. ⁴⁶ Ostatní na něho vztáhli ruce a zajali ho. ⁴⁷ Tu jeden z přítomných vytasil meč, udeřil veleknězova služebníka a utál mu ucho. ⁴⁸ Ježíš se k nim obrátil a řekl jim: „Jsem snad lupič, že jste vytáhli s meči a holemi, abyste se mě zmocnili! ⁴⁹ Každý den jsem býval u vás v Chrámě, učil jsem a nezajali jste mě. Ale to aby se naplnila Písma.“ ⁵⁰ A všichni ho opustili a dali se na útěk. ⁵¹ Šel za ním jeden mladík, měl na sobě všeho všudy prostěradlo a toho se zmocnili; ⁵² ale on to prostěradlo odhodil a utekl úplně nahý. ⁵³ Odvedli Ježíše k veleknězi a shromažďují se všichni velekněží, starší a zákoníci. — ⁵⁴ Petr ho zpozvdálí následoval až dovnitř do veleknězova paláce, usedl se sluhy a ohřívá se u plápolavého ohně. ⁵⁵ Velekněží a celá velerada hledali proti Ježíšovi svědectví, aby ho vydali na smrt, a žádné nenalezali. ⁵⁶ Neboť mnozí proti němu křivě vypovídali, a jejich svědectví se neshodovala. ⁵⁷ Někteří povstali a vydali proti němu toto křivé svědectví: ⁵⁸ „Slyšeli jsme ho, jak říká: Zbořím tuto Svatyni udělanou lidskou rukou a ve třech dnech postavím jinou, která nebude udělána lidskou rukou.“ ⁵⁹ Ale ani v tomto se jejich výpovědi neshodovaly. ⁶⁰ Tu se velekněz postavil doprostřed a otázal se Ježíše: „Nic neodpovídáš? Co to ti mužové proti tobě dosvědčují?“ ⁶¹ On však mlčel a nic neodpověděl. Znovu se ho velekněz tázal a říká mu: „Ty jsi Kristus, Syn Požehnaného?“ — ⁶² „Ano, já jsem,“ řekl Ježíš, „a uvidíte Syna člověka, jak sedí po pravici Moci a přichází s nebeskými oblaky.“ ⁶³ Tu si velekněz roztrhl svá roucha a říká: „Nač ještě potřebujeme svědky?“ ⁶⁴ Slyšeli jste to rouhání; co o tom soudíte?“ Všichni prohlásili, že je hoden smrti. ⁶⁵ A někteří mu začali plivat do tváře, políčkovali ho a říkali mu: „Prorokuj!“ A sluhové ho ztloukli. ⁶⁶ Petr byl dole na dvoře a tu přijde jedna z veleknězových služek. ⁶⁷ Když uviděla Petra, jak se ohřívá, změřila ho pohledem a říká: „I ty jsi byl s Ježíšem Nazaretským.“ ⁶⁸ Ale on zapíral: „Nevím, nechápu, co říkáš.“ Pak se odebral ven směrem k přednímu dvoru a zakokrhal kohout. ⁶⁹ Služka ho uviděla a začala zase říkat těm, co stáli okolo: „Tenhle ten je z nich!“ ⁷⁰ On však zase zapíral. Krátce nato i ti okolostojící Petrovi říkali: „Ty jsi opravdu z nich; vždyť jsi Galilejec.“ ⁷¹ On se však začal zaklínat a zapřisahat: „Neznám toho člověka, o kterém mluvíte.“ ⁷² A ihned kohout zakokrhal podruhé. A Petr se rozpomenul na slovo, které mu Ježíš řekl: „Než kohout dvakrát zakokrhá, třikrát mě zapřeš.“ A dal se do pláče.

15 A velekněží se hned ráno uradili se staršími, zákoníky a celou veleradou; potom Ježíše spoutali, odvedli ho a vydali Pilátovi. — ² Pilát se ho otázal: „Ty jsi ten židovský král?“ Ježíš mu odpovídá: „Říkáš to ty.“ ³ A velekněží proti němu kupili obvinění na obvinění. ⁴ A Pilát se ho zase táže: „Nic neodpovídáš? Hleď, z čeho všeho tě viní!“ ⁵ Ale Ježíš už neodpověděl nic, takže Pilát byl udiven. ⁶ O svátcích jim pokaždé propouštěl jednoho vězně, toho, o kterého požádali. ⁷ Ve vězení byl spolu s povstalcí, kteří se při vzpouře dopustili vraždy, muž jménem Barabáš. ⁸ Zástup se vyhrnul nahoru a začal se dožadovat obvyklého omilostnění. ⁹ Pilát jim odpověděl: „Chcete, abych vám propustil židovského krále?“ ¹⁰ Byl si dobře vědom, že ho velekněží vydali ze zášti. ¹¹ Velekněží nicméně poštvali zástup, aby požadoval, ať jim raději propustí Barabáše. ¹² Pilát se zase ujal slova a říkal jim: „Co tedy mám udělat s tím, jemuž říkáte židovský král?“ ¹³ Ale oni znovu křičeli: „Ukřižuj ho!“ ¹⁴ A Pilát jim na to říkal: „Co zlého vlastně udělal?“ Ale oni křičeli o to hlasitěji: „Ukřižuj ho!“ ¹⁵ Tu jim Pilát propustil Barabáše, aby upokojil zástup, a Ježíše dal zbičovat, pak ho vydal, aby byl ukřižován. ¹⁶ Vojáci ho odvedli dovnitř do paláce, to je do Prétoria, a svolávají celou kohortu. ¹⁷ Odívají ho do purpuru, pak spleťli trnovou korunu a nasazují mu ji. ¹⁸ A začali ho pozdravovat: „Buď zdrav, židovský králi!“ ¹⁹ A bili ho do hlavy rákosou a plivali na něho a poklekali před ním, aby mu vzdali hold. ²⁰ Když se mu dost naposmívali, sňali mu purpur a opět mu oblékli jeho šaty. A vedou ho ven, aby ho ukřižovali. ²¹ A přinutí Šimona z Kyrény, otce Alexandra a Rufa, který tudy šel cestou z pole, aby mu nesl kříž. ²² A přivádějí Ježíše na místo zvané Golgota, což se překládá místo Lebky. ²³ A dávali mu víno ochucené myrhou, ale on si nevzal. ²⁴ Pak ho ukřižují a rozdělí si jeho šaty, losujíce, co komu připadne. ²⁵ Bylo to o třetí hodině, když ho ukřižovali. ²⁶ Nápis, který udával důvod jeho odsouzení, zněl: „Židovský král.“ ²⁷ A s ním ukřižují dva lupiče, jednoho po jeho pravici, druhého po jeho levici. ²⁸ — ²⁹ Kolemjdoucí ho uráželi a potřásali hlavou se slovy: „Hej, ty, co boříš Svatyni a ve třech dnech ji opět stavíš, ³⁰ zachraň sám sebe a sestup s kříže!“ ³¹ Podobně i velekněží se mezi sebou posmívali a spolu se zákoníky říkali: „Jiné zachraňoval, a sám sebe zachránit nedokáže!“ ³² Ať Kristus, král Izraele, nyní sestoupí s kříže, ať vidíme, a uvěříme!“ Tupili ho dokonce i ti, kteří byli ukřižováni spolu s ním. ³³ Když nadešla šestá hodina, po celé zemi se zatmělo až do deváté hodiny. ³⁴ O deváté hodině zvolal Ježíš mocným hlasem:

„Eloi, Eloi, lema sabachthani,“ což se překládá: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“³⁵ Když to slyšeli někteří z přítomných, říkali: „Hleďme, on volá Eliáše.“³⁶ Kdosi běžel namočit do octa houby, nabodl ji na rákos, dával mu pít a říkal: „Počkejte! Ať vidíme, zdali ho Eliáš přijde sejmut!“³⁷ Ježíš však mocně vykřikl a skonal.³⁸ A opona svatyně se roztrhla ve dvě odshora dolů.³⁹ A setník, jenž stál naproti němu, zvolal, když uviděl, že takto skonal: „Tenhle člověk byl opravdu syn Boží!“⁴⁰ Byly tam rovněž ženy, jež se dívaly zpovzdálí, mezi jinými Marie z Magdaly, Marie, matka Jakuba mladšího i Joseta, a Salomé,⁴¹ které ho, když byl v Galileji, následovaly a sloužily mu; ještě mnoho jiných, které s ním přišly vzhůru do Jeruzaléma.⁴² Už nadešel večer, a protože byla příprava, to je předvečer soboty,⁴³ vzchopil se Josef z Arimatie, významný člen rady, který rovněž očekával Boží království, šel směle k Pilátovi a požádal o Ježíšovo tělo.⁴⁴ Pilát se podivil, že už zemřel, dal si zavolat setníka a zeptal se ho, zda už je mrtev dlouho.⁴⁵ Když mu setník podal zprávu, daroval mrtvé tělo Josefovi.⁴⁶ Ten koupil plátno, pak Ježíše sňal, zavinul ho do plátna a uložil do hrobu, který byl vytesaný ve skále; potom ke vchodu toho hrobu přivalil kámen.⁴⁷ A Marie z Magdaly a Josefova matka Marie se dívaly, kam byl položen.

16 Když bylo po sobotě, nakoupily Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova, a Salomé vonné masti a šly ho pomazat.² A časně zrána, prvního dne v týdnu, když už vyšlo slunce, jdou ke hrobu.³ Říkaly si mezi sebou: „Kdo nám odvalí kámen od vchodu do hrobu?“⁴ A když zvedly oči, viděly, že kámen je odvalen: a byl značně veliký.⁵ Když vešly do hrobu, uviděly, že vpravo sedí nějaký mladý muž oděný v bílém šatu, a zmocnil se jich úžas.⁶ On jim však říká: „Neděste se. Hledáte Ježíše Nazaretského, toho ukřížovaného: on vstal z mrtvých, tady není. Tohle je místo, kam ho položili.“⁷ Ale jděte a řekněte jeho učedníkům a Petrovi, že jde před vámi do Galileje: právě tam ho uvidíte, jak vám řekl.“⁸ Vyšly ven a od hrobu utekly, protože byly celé roztřesené a bez sebe. A nikomu nic neřekly, neboť se bály...⁹ Po svém zmrtvýchvstání ráno prvního dne v týdnu se zjevil nejprve Marii z Magdaly, z níž kdysi vyhnal sedm zlých duchů. –¹⁰ Ona to šla oznámit těm, kdo bývali jeho druhy a kteří truchlili a plakali.¹¹ A ti, když uslyšeli, jak říká, že on žije a že ho viděla, jí nevěřili.¹² Potom se v jiné podobě zjevil dvěma z nich, kteří byli na cestě a odcházeli na venkov.¹³ A ti se vrátili a oznámili to ostatním, ale ani jim neuvěřili.¹⁴ Konečně se zjevil samotným jedenácti, když seděli u stolu, a vytýkal jim jejich nevěru a zatvrzelost, že nepřikládali víru těm, kdo ho viděli vzkříšeného.¹⁵ A řekl jim: „Jděte do celého světa, hlásejte evangelium veškerému stvoření.“¹⁶ Ten kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen; ten kdo neuvěří, bude odsouzen.¹⁷ A hle, znamení, jež budou provázet ty, kdo uvěří: budou v mém jménu vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky,¹⁸ budou brát do ruky hady, a pokud vypijí nějaký smrtelný jed, neublíží jim; budou vkládat ruce na choré a ti se uzdraví.“¹⁹ A poté co k nim Pán Ježíš promluvil, byl vzat vzhůru do nebe a usedl po Boží pravici.²⁰ Oni pak vyšli a všude kázali a Pán působil s nimi a slovo dotvrzoval znameními, jež je doprovázela.

Lukáš

Úvod

1 Protože se už mnozí pokusili sepsat vyprávění o událostech, které se mezi námi naplnily, ² podle toho, co nám předali ti, kdo byli od počátku očitými svědky a služebníky Slova, ³ rozhodl jsem se i já, že všechno od počátku přesně vyzvím a pak to pro tebe, slovutný Theofile, po pořádku vypíši, ⁴ aby sis dobře uvědomil spolehlivost poučení, jichž se ti dostalo. ⁵ Byl jeden kněz za dnů judského krále Heroda, jménem Zachariáš, z Abiovy třídy, a měl ženu jménem Alžběta, pocházející z Áronova rodu. ⁶ Oba byli spravedliví před Bohem a bezúhonně se řídili veškerými příkázáními a nařízeními Páně. ⁷ Byli však bezdětní, protože Alžběta byla neplodná a oba už byli pokročilého věku. ⁸ A stalo se, že když přišla řada na jeho třídu a on vykonával před Bohem svou kněžskou službu, ⁹ byl určen – podle kněžského obyčeje losem – aby vstoupil do svatyně Páně a páčil tam kadidlo. ¹⁰ A celé množství lidu se venku v hodině kadidla modlilo. ¹¹ Tu se mu zjevil anděl Páně, stál na pravé straně kadidlového oltáře. ¹² Když ho Zachariáš uviděl, zmátlo ho to a padla na něho bázeň. ¹³ Ale anděl mu řekl: „Neboj se, Zachariáši, neboť tvá snažná prosba byla vyslyšena; tvá žena Alžběta ti porodí syna a ty mu dáš jméno Jan. ¹⁴ Budeš mít radost a zaplesáš a mnozí se zaradují nad jeho narozením. ¹⁵ Neboť on bude veliký před Pánem; nebude pít víno ani opojný nápoj; již od lůna své matky bude naplněn Duchem Svatým ¹⁶ a mnohé Izraelovy syny přivede nazpět k Pánu, jejich Bohu. ¹⁷ Bude před ním kráčet v duchu a moci Eliášově, aby srdce otců přivedl nazpět k dětem a buřiče k rozvaze spravedlivých, a Pánu připraví pohotovný lid.“ ¹⁸ Zachariáš řekl andělovi: „Podle čeho to poznám? Vždyť já jsem stařec a má žena je pokročilého věku.“ ¹⁹ A anděl mu odpověděl: „Já jsem Gabriel, jenž stojím před Bohem, a byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tuto radostnou zvěst! ²⁰ A hle, oněmíš a nebudeš moci promluvit až do dne, kdy se ty věci stanou, protože jsi neuvěřil mým slovům, která se vyplní, až přijde jejich čas.“ ²¹ Lid zatím čekal na Zachariáše a divil se, že se ve svatyni dlouho omeškává. ²² Ale když vyšel, nemohl k nim promluvit a oni pochopili, že měl ve svatyni nějaké vidění. On se s nimi dorozumíval posunky a zůstával němý. ²³ A stalo se, že když se dny jeho služby naplnily, vrátil se domů. ²⁴ Nějaký čas nato jeho žena Alžběta počala a po dobu pěti měsíců se držela ve skrytu. Říkala si: ²⁵ „To pro mne udělal Pán v čase, kdy se mu zlíbilo zbavit mě pohany mezi lidmi!“ ²⁶ Šestého měsíce byl od Boha poslán anděl Gabriel do galilejského města jménem Nazaret ²⁷ k panně zasnoubené muži jménem Josef, z Davidova domu; a ta panna se jmenovala Maria. ²⁸ Vešel a řekl jí: „Raduj se, milostiplná; Pán je s tebou.“ ²⁹ Ona byla nad tím slovem celá zmatená a rozvažovala, co ten pozdrav znamená. ³⁰ A anděl jí řekl: „Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha. ³¹ Hle, ve svém lůně počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³² On bude veliký a bude nazýván Syn Nejvyššího. Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida; ³³ bude kralovat nad Jakubovým domem na věky a jeho království nebude mít konce.“ ³⁴ Ale Maria andělovi řekla: „Jak to bude, když nepoznávám muže?“ ³⁵ Anděl jí odpověděl: „Sestoupí na tebe Duch Svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; a proto se to svaté, jež se narodí, bude nazývat Syn Boží. ³⁶ A hle, tvá příbuzná Alžběta také počala ve svém stáří syna a ona, již říkali neplodná, je v šestém měsíci; ³⁷ neboť u Boha není nic nemožné.“ ³⁸ Maria na to řekla: „Jsem služebnice Páně; ať se mi stane podle tvého slova!“ A anděl od ní odešel. ³⁹ V těch dnech se Maria vydala na cestu a spěšně se odebrala do hornaté krajiny, do jednoho judského města. ⁴⁰ Vešla do Zachariášova domu a pozdravila Alžbětu. ⁴¹ A stalo se, že jakmile Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, zachvělo se dítě v jejím lůně a Alžběta byla naplněna Duchem Svatým. ⁴² Tu zvolala mocným hlasem: „Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod života tvého! ⁴³ A co to, že ke mně přichází matka mého Pána? ⁴⁴ Vždyť hled, ihned jakmile tvůj pozdrav zazněl v mých uších, radostně se zachvělo dítě v mém lůně. ⁴⁵ Ano, blahoslavená ta, která uvěřila, že se vyplní, co jí bylo řečeno od Pána!“ ⁴⁶ Tu Maria řekla: „Velebí má duše Pána ⁴⁷ a můj duch se chvěje radostí v Bohu, mém spasiteli, ⁴⁸ protože shlédl na ponížení své služebnice. Ano, od nynějška mě budou blahoslavít všechna pokolení, ⁴⁹ neboť veliké věci mi učinil Všemohoucí, Svaté je jeho jméno ⁵⁰ a od věku do věku sahá jeho milosrdenství vůči těm, kdo se ho bojí. ⁵¹ Ukázal sílu svého ramene, pyšně v srdci smýšlející rozptýlil. ⁵² Svrhl mocné z jejich trůnů a povýšil ponížené, ⁵³ nasytil dobrými věcmi hladové a bohaté poslal pryč s prázdnou, ⁵⁴ přišel na pomoc svému služebníku Izraeli, pamětliv svého milosrdenství ⁵⁵ – podle toho, co oznámil našim otcům – pro Abraháma a jeho potomstvo navěky!“ ⁵⁶ Maria u ní zůstala asi tři měsíce, potom se vrátila domů. ⁵⁷ A Alžbětě se naplnil čas, kdy měla porodit, a přivedla na svět syna. ⁵⁸ Její sousedé a příbuzní se dozvěděli, že Pán nad ní dal zazářit svému milosrdenství, a spolu s ní se nad tím radovali. ⁵⁹ I stalo se, že osmého dne přišli dítě obřezat. Chtěli mu dát jméno Zachariáš, po jeho otci; ⁶⁰ ale jeho matka se ujala slova a řekla: „Ne, bude se jmenovat Jan.“ ⁶¹ A řekli jí: „Nikdo z tvého příbuzenstva se tak nejmenuje!“ ⁶² A posunky se dotazovali otce, jak chce, aby se jmenoval. ⁶³ On si vyžádal tabulku a napsal: „Jan je jeho jméno,“; a všichni nad tím byli

udivení.⁶⁴ V tom okamžení se mu otevřela ústa a rozvázal se mu jazyk a on mluvil a velebil Boha.⁶⁵ Všechny jejich sousedů se zmocnila bázeň a všude po judských horách se o všech těch věcech vyprávělo.⁶⁶ Všichni, kdo o nich uslyšeli, si je uložili do srdce a říkali: „Co vlastně z toho dítěte bude?“ A opravdu, ruka Páně byla s ním.⁶⁷ A jeho otec Zachariáš byl naplněn Duchem Svatým a začal prorokovat:⁶⁸ „Veleben budíž Pán, Bůh Izraele, za to, že navštívil a vysvobodil svůj lid⁶⁹ a vzbudil nám spásonosnou moc v domě svého služebníka Davida,⁷⁰ podle toho, co zvěstoval ústy svých svatých proroků z dávných dob,⁷¹ aby nás zachránil před našimi nepřáteli a z ruky všech, kdo nás nenávidí.⁷² Takto prokazuje milosrdenství našim otcům, tak se rozpomíná na svou svatou smlouvu,⁷³ na přísahu, kterou se zavázal našemu otci Abrahámovi, že nám dopřeje,⁷⁴ abychom mu beze strachu, vysvobození z rukou našich nepřátel, sloužili⁷⁵ ve svatosti a spravedlnosti před ním, po všechny dny svého života.⁷⁶ A ty, chlapče, budeš nazván prorokem Nejvyššího; neboť půjdeš před Pánem, abys mu připravil cesty,⁷⁷ abys jeho lidu dal poznání spásy skrze odpuštění jeho hříchů;⁷⁸ díky slitovnosti našeho Boha, s nímž nás navštívil Vycházející z výsosti,⁷⁹ aby zazářil na ty, kdo přebývají v temnotě a stínu smrti, aby vedl naše kroky po cestě pokoje.“⁸⁰ Chlapec zatím rostl a jeho duch sílil. A přebýval v pustinách až do dne, kdy vystoupil před Izraele.

2 V těch dnech se stalo, že Caesar Augustus vydal výnos nařizující sčítání lidu celého obydleného světa.² Toto první sčítání se konalo, když Quirinius spravoval Sýrii.³ A všichni se šli dát zapsat, každý do svého města.⁴ I Josef se vydal z Galileje, z města Nazareta, vzhůru do Judska, do Davidova města, které se jmenuje Betlém – protože byl z Davidova domu a rodu –,⁵ aby se dal zapsat spolu s Marií, která mu byla zasnoubena a byla těhotná.⁶ A když tam byli, stalo se, že se naplnily dny, kdy měla porodit.⁷ Porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plenek a uložila ho do jeslí, protože ve světnici neměli dost místa.⁸ V té krajině byli pastýři, žili venku v polích a za nočních hlídek střežili svá stáda.⁹ Anděl Páně stanul vedle nich a rozzářila se kolem nich sláva Páně; a jich se zmocnila veliká bázeň.¹⁰ Ale anděl jim řekl: „Nebojte se, neboť hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude radostí všeho lidu; ¹¹ dnes se vám v Davidově městě narodil Spasitel, je to Kristus Pán.¹² A toto vám bude znamením: najdete novorozeně zabalené do plenek a ležící v jeslích.“¹³ A znenadání se k andělovi připojilo množství nebeských zástupů, které chválily Boha a říkaly:¹⁴ „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v nichž on má zalíbení.“¹⁵ I stalo se, že si pastýři, když od nich odešli andělé do nebe, mezi sebou řekli: „Pojďme až do Betléma a podívejme se na to, co se stalo a co nám Pán oznámil.“¹⁶ Spěšně tedy přišli a našli Marii, Josefa a novorozeně zabalené ležící v jeslích.¹⁷ Když to uviděli, oznámili, co jim o tom dítěti bylo řečeno;¹⁸ a všichni, kdo je slyšeli, byli udiveni nad tím, co jim pastýři říkali.¹⁹ Maria pak všechny ty věci pečlivě uchovávala a v srdci o nich rozvažovala.²⁰ Pastýři se potom vrátili a oslavovali a chválili Boha za vše, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo ohlášeno.²¹ A když se naplnilo osm dní, kdy měl být obřezán, bylo mu dáno jméno Ježíš, jak ho pojmenoval anděl ještě před jeho početím.²² A když se naplnily dny k jejich očišťování podle Mojžíšova zákona, přinesli ho do Jeruzaléma, aby ho představili Pánu²³ podle toho, jak je psáno v Zákoně Páně: Každý prvorozený chlapec bude zasvěcen Pánu,²⁴ a aby podle toho, jak je řečeno v Zákoně Páně, podali k oběti pár hrdliček nebo dvě holoubata.²⁵ A hle, v Jeruzalémě byl muž jménem Simeon. Byl to muž spravedlivý a zbožný; očekával útěchu Izraele a spočíval na něm Duch Svatý.²⁶ A od Ducha Svatého se mu dostalo božského upozornění, že neužrjí smrt, dokud neuvidí Krista Páně.²⁷ Z vnuknutí Ducha tedy přišel do Chrámu, a když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby splnili předpisy zákona, jež se ho týkaly,²⁸ vzal je do náruče, velebil Boha a řekl:²⁹ „Nyní, svrchovaný Pane, můžes podle svého slova nechat svého služebníka odejít v pokoj; ³⁰ neboť mé oči uviděly tvou spásu,³¹ kterou jsi připravil před tváří všech národů,³² světlo k osvícení pohanů a slávu svého lidu Izraele.“³³ Jeho otec i matka užasli nad tím, co se o něm mluvilo.³⁴ Simeon jim požehnal a jeho matce Marii řekl: „Hled! Toto dítě je určeno k pádu i povstání mnohých v Izraeli; má být znamením, jemuž se bude odpírat – ³⁵ a tvou vlastní duši probodne meč! –, aby vyšlo najevo skryté smýšlení mnoha; srdcí.“³⁶ Byla tam také prorokyně, Fanuelova dcera Anna z Aserova kmene. Byla velmi pokročilého věku. Od svého panenství žila nejprve sedm let s manželem, pak³⁷ zůstala vdovou; bylo jí osmdesát čtyři let, nevycházela z Chrámu, ve dne v noci sloužila postem i modlitbou Bohu.³⁸ Právě v tu chvíli tam přišla, chválila Boha a mluvila o tom dítěti ke všem, kdo očekávali vysvobození

2:7 Do jeslí. Která matka by položila své novorozeně do krmiva velikým býložravcům? Uložila ho do jeslí, protože chlév byl prázdný; zvířata byla venku v polích i přes noc, srv. [pozn. 2:8](#). Vánoční betlémská scénérie s volem a oslem (jak zahřívají miminko svým smrdutým dechem) mají svůj původ v nesprávné interpretaci [Iz 1:3](#) coby prorocství o Kristu.

2:8 Žili venku v polích. Řecky *agraulountes* (ἀγραυλοῦντες), dosl. *prebývali v polích*. Nemíjí být, aby se pastýři se svými stády vyskytovali na polích; zemědělci to nevidí rádi (viz např. [Gn 46:34](#)). Jediné

období v roce, kdy jsou majitelé polí ochotni pustit na ně stáda, je po sklizni před dalším setím, tedy asi čtvrt roku od června do srpna. Ovce spásou plevel, rašící na strništi, a zároveň pole pohnojí. V červnu však bývají v noci ještě husté mlhy, jejichž vlhkost působí ovčím plíseň ve vlně. Proto je nejpravděpodobnější doba Ježíšova narození červenec či srpen (snad i část září), možná jejich přelom.

2:24 Podali k oběti. Oběť jako výkupné za syna coby první dítě, nikoliv za Mariino očištění. Obsah tohoto verše dojde svého naplnění až po verši [27](#).

Jeruzaléma. ³⁹ A když vykonali vše podle Zákona Páně, vrátili se do Galileje, do svého města Nazareta. ⁴⁰ Dítě pak rostlo, sílilo a naplňovalo se moudrostí. A spočívala na něm Boží milost. ⁴¹ Jeho rodiče chodili každý rok na velikonoční svátky do Jeruzaléma. ⁴² A když mu bylo dvanáct let, odebrali se tam, jak to bylo na svátky zvykem. ⁴³ Jakmile ty dny uplynuly, oni se odtud vraceli a chlapec Ježíš zůstal bez vědomí svých rodičů v Jeruzalémě. ⁴⁴ V domnění, že je někde ve výpravě, ušli den cesty a pak ho začali hledat mezi svými příbuznými a známými. ⁴⁵ Když ho nenašli, vrátili se do Jeruzaléma a stále ho hledali. ⁴⁶ A stalo se, že ho po třech dnech našli v Chrámě; seděl uprostřed učitelů, poslouchal je a kladl jim otázky; ⁴⁷ a všichni, kdo ho slyšeli, užasli nad jeho rozumností a jeho odpověďmi. ⁴⁸ Když ho uviděli, rozrušilo je to a jeho matka mu řekla: „Synu, proč jsi nám to udělal? Hled! Tvůj otec i já jsme tě v úzkostech hledali.“ ⁴⁹ A on jim řekl: „Ale proč jste mě hledali? Což jste nevěděli, že mám být v domě svého Otce?“ ⁵⁰ Ale oni tomu slovu, co jim řekl, neporozuměli. ⁵¹ Odešel tedy s nimi a vrátil se dolů do Nazareta; a byl jim poddán. A jeho matka všechny ty věci chovala věrně ve svém srdci. ⁵² Ježíš pak prospíval moudrostí, vzrůstem i milostí před Bohem i před lidmi.

3 Patnáctého roku vlády Tiberia Caesara, když byl Pontský Pilát místodržitelem v Judsku, Herodes tetrarchou v Galileji, jeho bratr Filip tetrarchou v zemi iturejské a trachonitidské, Lysanias tetrarchou v Abileně, ² za velekněžství Annáše a Kaifáše, ozvalo se na poušti Boží slovo Zachariášovu synu Janovi. ³ A on šel do celého jordánského kraje, hlásal křest pokání na odpuštění hříchů, ⁴ jak je psáno v knize slov proroka Izaiáše: Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, urovnejte mu stezky; ⁵ každá strž bude vyplněna a snížena každá hora nebo pahorek; křivolaké úseky se napřímí a hrbolaté cesty budou vyrovnány. ⁶ A každé tělo uvidí Boží spásu. ⁷ Zástupům, které přicházely, aby se od něho daly pokřtít, tedy říkal: „Zmijí plemeno, kdo vám napověděl, abyste unikli blízkému hněvu?“ ⁸ Neste tedy ovoce hodné pokání; a ne, abyste si sami u sebe říkali: ‘Náš otec je Abrahám.’ Neboť vám říkám, že Bůh může způsobit, že Abrahámovi povstanou děti tady z těch kamenů. ⁹ Sekera je dokonce už přiložena ke kořeni stromů; a tak každý strom, jenž nenese dobré ovoce, bude vyřazen a vržen do ohně.“ ¹⁰ A zástupy se ho dotazovaly a říkaly: „Co tedy máme dělat?“ ¹¹ On jim odpovídal: „Ať se ten, kdo má dvě suknice, rozdělí s tím, kdo je nemá, a ať ten, kdo má co jíst, udělá totéž.“ ¹² I celníci se přišli dát pokřtít a řekli mu: „Mistře, co máme dělat?“ ¹³ On jim řekl: „Nevymáhejte nic nad to, co máte předepsáno.“ ¹⁴ I vojáci se ho dotazovali a říkali: „A co máme dělat my?“ On jim řekl: „Nikomu nečiňte násilí, nic si nevynucujte a spokojte se se svým žoldem.“ ¹⁵ Protože lid byl plný očekávání a všichni uvažovali v srdci o Janovi, zda on není Kristus, ¹⁶ ujal se Jan slova a všem jim řekl: „Já sám vás křtím vodou, ale přichází silnější nežli já a já nejsem hoden mu rozvázat řemínek u opánek; on vás bude křtít v Duchu Svatém a v ohni. ¹⁷ V ruce má vějačku, aby pročistil svůj mlat a shromáždil si obilí na sýpku; plevy pak spálí v ohni, jenž neuhasíná.“ ¹⁸ A ještě všelijak jinak napomínal lid a ohlašoval mu radostnou zvěst. ¹⁹ Zatím tetrarcha Herodes, jehož on káral kvůli ženě jeho bratra Herodiadě a za všechny zlé skutky, jichž se dopustil, ²⁰ připojil ke všem ostatním ještě tehle: dal Jana zavřít do vězení. ²¹ Když byl všechn lid pokřtěn a ve chvíli, kdy se Ježíš, sám rovněž pokřtěný, modlil, stalo se, že se otevřelo nebe ²² a Duch Svatý na něho sestoupil v tělesné podobě jako holubice. A z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj syn; já jsem tě dnes zplodil.“ ²³ A Ježíšovi bylo, když začínal, asi třicet let a byl, jak se věřilo, synem Josefa, syna Heliova, ²⁴ syna Mathatova, syna Leviova, syna Melchiova, syna Janaiova, syna Josefova, ²⁵ syna Matatášova, syna Amosova, syna Naumova, syna Esliova, syna Nagaiova, ²⁶ syna Maathova, syna Matatášova, syna Semeinova, syna Josechova, syna Jodova, ²⁷ syna Joananova, syna Resova, syna Zorobabelova, syna Salatielova, syna Neriova, ²⁸ syna Melchiova, syna Addiova, syna Kosamova, syna Elmadamova, syna Erova, ²⁹ syna Ježíšova, syna Eliezerova, syna Jorimova, syna Mathatova, syna Leviova, ³⁰ syna Simeonova, syna Judova, syna Josefova, syna Jonamova, syna Eljakimova, ³¹ syna Meleova, syna Menova, syna Matathova, syna Natanova, syna Davidova, ³² syna Jesseova, syna Jobedova, syna Boazova, syna Salova, syna Naasonova, ³³ syna Aminadabova, syna Adminova, syna Arniova, syna Chesronova, syna Faresova, syna Judova, ³⁴ syna Jakubova, syna Izákova, syna Abrahámovi, syna Tharova, syna Nachorova, ³⁵ syna Seruchova, syna Ragauova, syna Falekova, syna Eberova, syna Salova, ³⁶ syna Kainamova, syna Arfaxadova, syna Semova, syna Noemova, syna Lamechova, ³⁷ syna Metuzalémova, syna Henochova, syna Jaretova, syna Maleleelova, syna Kainamova, ³⁸ syna Enosova, syna Setova, syna Adamova, syna Božího.

2:46 Poslouchal je a kladl jim otázky. Ježíš byl ve věku talmudického (středního) stupně vzdělávání; naslouchání a kladení otázek je typická dovednost, očekávaná od úspěšných absolventů. Srv. čl. [Vzdělávací systém Iz 54](#) na str. 404.

2:49 Ale proč jste mě hledali? Kdyby Marii a Josefa napadlo, že Ježíš bude v domě svého Otce, v chrámu, šli by najisto a nemuseli by ho tři dny hledat po celém Jeruzalémě.

3:17 Vějačku. Podlouhlá ošatka k převívání vymláčeného obilí: Obsah se vyhodí do vzduchu, mírný vánek odvané pryč lehounké plevy, kdežto těžší zrní spadne zpátky do vějačky. Obilí takto zbavené plev je

připraveno k semletí. V biblické imaginerii je váha člověka vnímána opačně, než v českém pohádkovém folkloru, kde duše, která je „obtížena“ hříchy, se vahou propadne dolů do pekel, zatímco duše zbavená hříchy, lehounká jak pířko, se vznese do nebes. V biblickém vnímání, ovlivněném zemědělstvím, člověk lehký jako pleva, je hříšník, který bez naděje zmizí z říše živých (srv. [Ž 1:4](#); [Da 5:27](#)). České slovo vějačka je historismus – výraz, který zanikl spolu s předmětem, který označoval. Proto se mu modernější překlady většinou snaží vyhnout nějakým opisem či tzv. dynamickým ekvivalentem.

4 Ježíš naplněný Duchem Svatým se vrátil od Jordánu a Duch ho vodil pouští² po čtyřicet dní a ďábel ho pokoušel. Nic v těch dnech nejedl, a když uplynuly, měl hlad.³ Ďábel mu řekl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať se stane chlebem.“⁴ A Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: Ne samým chlebem bude živ člověk.“⁵ Ďábel ho vyvedl vzhůru a v jediném okamžiku mu ukázal všechna království světa⁶ a řekl mu: „Dám ti všechnu tuto moc a slávu těchto království, neboť mi byla odevzdána a dávám ji, komu chci.“⁷ Jestliže se tedy ty přede mnou pokloníš, bude ti všechna patřit.“⁸ A Ježíš mu řekl: „Je psáno: Budeš se klanět Pánu, svému Bohu, a jeho jediného budeš uctívat.“⁹ Potom ho zavedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrchol Chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů;“¹⁰ neboť je psáno: Svým andělům dá příkazy o tobě, aby tě ochránili.¹¹ A také: Oni tě ponosou na rukou, abys nenarazil nohou o kámen.“¹² Ale Ježíš mu odpověděl: „Je řečeno: Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.“¹³ Když takto vyčerpal veškeré své pokušení, ďábel od něho až do příhodného okamžiku odstoupil.¹⁴ Ježíš se vrátil s mocí Ducha do Galileje a pověst o něm se rozšířila po celé té krajině. –¹⁵ Učil v jejich synagogách a všichni ho oslavovali.¹⁶ Přišel do Nazary, kde byl vychován, podle svého zvyku vešel v sobotní den do synagogy a povstal, aby předčítal.¹⁷ Podali mu knihu proroka Izaiáše, on tu knihu rozvinul a našel místo, kde stálo: „Duch Páně je nade mnou, protože mě pomazal, abych nesl chudým radostnou zvěst. Poslal mě, abych zajatým zvěstoval propuštění a slepým navrácení zraku, abych na svobodu propustil utiskované,“¹⁹ vyhlašoval milostivé léto Páně.²⁰ Knihu zase svinul, vrátil ji sluhovi a posadil se. Všichni v synagoze na něho upírali oči.²¹ Tu jim začal říkat: „Dnes se naplnilo to místo z Písma, které jste slyšeli na vlastní uši.“²² A všichni mu přisvědčovali a obdivovali se slovům plným milosti, jež vycházela z jeho úst. A říkali: „Což to není Josefův syn?“²³ A on jim řekl: „Určitě mi povíte toto úsloví: Lékaři, uzdrav sám sebe. Udělej také zde, ve svém domově, všechno to, o čem nám řekli, že se stalo v Kafarnaumu.“²⁴ A řekl: „Vpravdě vám říkám, žádný prorok není dobře přijímán ve svém domově.“²⁵ Po pravdě vám říkám, v Izraeli bylo mnoho vdov za Eliášových dnů, když se na tři roky a šest měsíců zavřelo nebe, když po celé zemi propukl velký hlad;²⁶ ale k žádné z nich nebyl Eliáš poslán, leč pouze k jedné vdově ze Sarepty v sidonské zemi.²⁷ V Izraeli bylo také mnoho malomocných v době proroka Elizea; a žádný z nich nebyl očištěn, leč pouze Syřan Naaman.“²⁸ Když to slyšeli, byli všichni v synagoze naplněni hněvem.²⁹ A povstali, vyhnali ho ven z města a dovedli ho až na sráz pahorku, na němž je jejich město postaveno, aby ho odtud svrhli dolů.³⁰ Ale on prošel uprostřed nich a šel svou cestou...³¹ Sešel do galilejského města Kafarnaumu a v sobotní den je učil.³² A oni byli nad jeho učením ohromeni, neboť v jeho slově byla moc.³³ V synagoze byl nějaký člověk, jenž měl ducha nečistého démona, a ten zakřičel silným hlasem: „Ach, co nám chceš, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víím, kdo jsi: Svatý Boží.“³⁵ A Ježíš mu pohrozil a řekl: „Mlč a vyjdi z něho.“ Zlý duch jím smýkl doprostřed a vyšel z něho, aniž mu jakkoli ublížil.³⁶ Všech se zmocnil úděs a říkali si mezi sebou: „Co je to za slovo? S mocí a silou poroučí nečistým duchům a oni vycházejí!“³⁷ A zvěst o něm se šířila po všech místech té krajiny.³⁸ Odešel ze synagogy a vešel do Šimonova domu. Šimonovu tchyni sužovala vysoká horečka a oni ho za ni prosili.³⁹ Sklonil se nad ni, pohrozil horečce a ta ji opustila; ona ihned vstala a obsluhovala je.⁴⁰ Všichni, kdo měli nemocné postižené rozličnými chorobami, mu je při západu slunce přiváděli, on vkládal ruce na každého z nich a uzdravoval je.⁴¹ Z přemnohých také vycházeli zlí duchové, kteří vykřikovali a říkali: „Ty jsi Syn Boží!“ Ale on jim pohrozil a nedovolil jim mluvit, protože oni věděli, že je Kristus.⁴² Když nastal den, vyšel a odebral se na pusté místo. Zástupy ho hledaly, a když ho dostihly, chtěly ho zadržet, aby od nich neodcházel.⁴³ Ale on jim řekl: „Také jiným městům musím ohlašovat radostnou zvěst o Božím království, neboť pro to jsem byl poslán.“⁴⁴ A kázal v judských synagogách.

5 Stalo se, když se na něho tlačil zástup a poslouchal Boží slovo, zatímco on stál na břehu Genezaretského jezera,² že uviděl dvě lodky stojící u břehu jezera; rybáři z nich vystoupili a prali své sítě.³ Vstoupil do jedné z loďek, která patřila Šimonovi, a poprosil ho, aby trochu poodjel od země; potom se posadil a zástupy učil z té loďky.⁴ Když domluvil, řekl Šimonovi: „Popojeď na hlubinu a spusťte síť k lovu.“⁵ Šimon odpověděl: „Mistře, celou noc jsme se lopotili a nic jsme nechytily, ale na tvé slovo ty síť spustím.“⁶ A když to udělali, zahrnuli velké množství ryb a síť se jim trhaly.⁷ A tak dali znamení svým společníkům, kteří byli ve druhé loďce, aby jim přišli na pomoc. Ti přijeli a obě lodky naplnili, až se potápěly.⁸ Když to uviděl Šimon-Petr, vrhl se Ježíšovi ke kolennům a řekl: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem hříšný člověk!“⁹ Jeho i všechny, kdo byli s ním,

4:3–13 *Trojí pokušení.* Ďábel pokoušel Krista ve třech oblastech: *Žádost těla* („Zažeň hlad, na to máš přece nárok!“), *žádost očí* („Moc a sláva všech království světa může být tvoje!“) a *pýcha života* („Dokaž, že jsi Syn Boží!“). Tato tři pokušení jsou Satanovy obvyklé zbraně (1Jn 2:16; viz i jeho pozn.). Cokoliv nás může svádět ke hříchu, spadá do některé z těchto tří kategorií. Když je všechny bezvzájemně vyčerpá

na Krista, odešel od něho, protože neměl, co dalšího by zkusil.

4:23 *Lékaři, uzdrav sám sebe.* Fráze pochází z Ezopovy bajky „Kvákavý žabák“, ve které se žabák napařuje, že dokáže všechny uzdravit, ale liška mu namítne, že když nedokáže spravit vlastní ohyzdnou vizáž, jak mu mají věřit, že umí pomoci ostatním.

totiž zachvátil úděs nad tím zátahem ryb, které ulovili; ¹⁰ podobně i Zebedeovy syny Jakuba a Jana, Šimonovy druhy. Ale Ježíš Simonovi řekl: „Neboj se; od nynějška budeš lovit lidi.“ ¹¹ Oni přirazili s lodkami k zemi, nechali všeho a šli za ním. ¹² A stalo se, když byl v jednom městě, že tam byl jakýsi muž plný malomocenství. Když uviděl Ježíše, padl na tvář a prosil ho: „Pane, chceš-li, můžeš mě očistit.“ ¹³ On vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď očištěný.“ A malomocenství ho ihned opustilo. ¹⁴ A nakázal mu, aby o tom s nikým nemluvil: „Ale jdi a ukáž se knězi a přines oběť za své očištění podle toho, co předepsal Mojžíš: to jim bude svědectvím.“ ¹⁵ Zvěst o něm se šířila stále víc a četné zástupy se shromažďovaly, aby ho slyšely a dávaly se uzdravovat ze svých nemocí. ¹⁶ Ale on pobýval v ústraní v pustinách a modlil se. ¹⁷ A jednoho dne se stalo, že právě když učil, seděli u toho farizeové a učitelé Zákona, kteří přišli ze všech galilejských a judských vesnic a z Jeruzaléma; a moc Páně působila, že uzdravoval. ¹⁸ A hle, muži přinášeli na loži jakéhosi člověka, jenž byl ochrnutý, a snažili se ho vnést dovnitř a položit ho před něho. ¹⁹ A protože kvůli zástupu nevěděli, kudy ho vnést, vystoupili na střechu a mezi taškami ho i s nosítky spustili doprostřed, před Ježíše. ²⁰ Když viděl jejich víru, řekl: „Člověče, jsou ti odpuštěny hříchy.“ ²¹ Zákoníci a farizeové si pomysleli: „Co je to zač, ten, jenž vede takové rouhavé řeči? Kdo může odpouštět hříchy, ne-li Bůh sám?“ ²² Ale Ježíš postřehl jejich myšlenky, ujal se slova a řekl jim: „Proč tak uvažujete ve svých srdcích? ²³ Co je snazší říci: Jsou ti odpuštěny hříchy, nebo říci: Vstaň a chod? ²⁴ Tak abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy, nařizuji ti,“ řekl tomu ochrnutému, „vstaň, vezmi si nosítka a jdi domů.“ ²⁵ A v tom okamžení před nimi vstal, vzal to, na čem ležel, šel domů a velebil Boha. ²⁶ Tu se všech zmocnil úžas a velebili Boha. Naplnila je bázeň a říkali: „Dnes jsme viděli podivuhodné věci!“ ²⁷ Potom vyšel, spatřil celníka zvaného Lévi, jak sedí v celnici, a řekl mu: „Pojď za mnou.“ – ²⁸ A on vstal, všeho nechal a šel za ním. ²⁹ Lévi mu ve svém domě vystrojil velkou hostinu a byl tam početný zástup celníků a jiných lidí a stolovali s nimi. ³⁰ Farizeové a jejich zákoníci reptali a říkali jeho učedníkům: „Proč jíte a pijete s celníky a hříšníky?“ ³¹ Ježíš se ujal slova a řekl jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní; ³² nepřišel jsem povolovat spravedlivé, ale hříšníky k pokání.“ ³³ Ale oni mu řekli: „Janovi učedníci se často postí a konají modlitby, podobně učedníci farizeů, a ti tví jedí a pijí!“ ³⁴ Ježíš jim řekl: „Můžete nechávat o hladu ženichovy druhy, když je ženich s nimi? ³⁵ Ale přijdou dny... a až jim ženich bude odňat, tehdy v těch dnech se postit budou.“ ³⁶ Ještě jedno podobenství jim říkal: „Nikdo neutrhne záplatu z nového šatu a nepřišije ji ke starému šatu; jinak bude nové roztržené a ta záplata vzatá z nového se ke starému nebude hodit. ³⁷ Nikdo rovněž nedává mladé víno do starých měchů; jinak mladé víno roztrhne měchy a vyleje se a měchy přijdou nazmar. ³⁸ Ale mladé víno se musí dát do nových měchů. ³⁹ A nikdo nechce to mladé, když se předtím napil vína starého. Říká se přece: ‘Dobré je to staré.’“

6 Jednou v sobotu se stalo, že procházeli obilím, a jeho učedníci trhali klasy, mnuli je rukama a pojídali je. ² Ale někteří farizeové řekli: „Proč děláte to, co se v sobotu nesmí?“ ³ Ježíš jim odpověděl: „Což jste nečetli, co udělal David, když dostal on i jeho druhové hlad, ⁴ jak vešel do Božího příbytku, vzal předkladné chleby, jedl je a dal je svým druhům, ty chleby, které smějí jíst pouze kněží?“ ⁵ A říkal jim: „Syn člověka je pánem nad sobotou.“ ⁶ Jinou sobotu se stalo, že vešel do synagogy a učil. Byl tam člověk, který měl pravou ruku uschlou. ⁷ Zákoníci a farizeové ho sledovali, aby viděli, zda bude v sobotu uzdravovat, a aby ho měli z čeho obžalovat. ⁸ Ale on jejich myšlenky znal. Řekl tedy tomu člověku, který měl uschlou ruku: „Vstaň a postav se doprostřed.“ On vstal a postavil se. ⁹ Potom jim Ježíš řekl: „Ptám se vás: je v sobotu dovoleno konat dobro spíš než konat zlo, život zachránit spíš než jej zničit?“ ¹⁰ Pak se po nich všech rozhlédl a jemu řekl: „Natáhni tu ruku.“ On to udělal a ruka byla zase v pořádku. ¹¹ Ale oni byli plní vzteku a umlouvali se, co by tak Ježíšovi mohli udělat. ¹² A v těch dnech se stalo, že odešel na horu, aby se modlil, a celou noc trávil v modlitbě k Bohu. ¹³ Když se rozednilo, zavolal své učedníky, vybral si z nich dvanáct a těm dal jméno apoštolové: ¹⁴ Šimona, jemuž dal jméno Petr, jeho bratra Ondřeje, Jakuba, Jana, Filipa, Bartoloměje, ¹⁵ Matouše, Tomáše, Alfeova syna Jakuba, Šimona zvaného Horlivec, ¹⁶ Jakubova syna Judu a Jidáše Iškariotského, který se stal zrádcem. ¹⁷ Pak s nimi sešel dolů a zastavil se na rovině. Byl tam početný zástup jeho učedníků a velké množství lidí, kteří z celého Judska a Jeruzaléma a z pobřeží u Tyru a Sidonu ¹⁸ přišli, aby ho slyšeli a dávali se uzdravit ze svých nemocí. Ti, které trápili nečistí duchové, byli uzdraveni ¹⁹ a celý zástup se ho snažil dotknout, protože z něho vycházela síla a všechny je uzdravovala. ²⁰ A on se zahleděl na své učedníky a říkal: „Blahoslavení, vy chudí, neboť vaše je království Boží. ²¹ Blahoslavení, kdo nyní hladovíte, neboť budete nasyceni. Blahoslavení, kdo nyní pláčete, neboť se budete smát. ²² Blahoslavení jste, když vás lidé budou nenávidět, když vás vyobcují a když kvůli Synu člověka potupí a jakožto hanebné zavrhnou vaše jméno. ²³ V ten den se radujte a jásejte, neboť hle, vaše odměna v nebi bude veliká. Právě takhle totiž jejich otcové nakládali s proroky. ²⁴ Ale běda vám, vy bohatí! Neboť vy svou útěchu máte. ²⁵ Běda vám, kdo jste nyní nasyceni! Neboť budete hladovět. Běda vám, kdo se nyní smějete! Neboť budete plakat a naříkat. ²⁶ Běda, když všichni lidé o vás budou mluvit dobře! Právě takhle totiž jejich otcové nakládali s nepravými proroky. ²⁷ Ale vám, kdo mě posloucháte, já

říkám: Milujte své nepřátele, dobře číňte těm, kdo vás nenávidí,²⁸ dobrořečte těm, kdo vás proklínají, modlete se za ty, kdo vás hanobí.²⁹ Tomu, kdo tě udeří na jednu tvář, nastav ještě druhou; tomu, kdo ti bere plášť, neodpírej šaty.³⁰ Komukoli, kdo tě o něco žádá, dávej a od toho, kdo ti bere, co je tvé, to nepožaduj nazpět.³¹ Co chcete, aby lidé dělali vám, to dělejte stejně jim.³² Protože milujete-li ty, kdo milují vás, jaký vám za to patří vděk? Vždyť i hříšníci milují ty, kdo milují je.³³ A činíte-li dobře těm, kdo tak činí vám, jaký vám za to patří vděk? Dělají to tak i hříšníci.³⁴ A půjčujete-li těm, od nichž, jak doufáte, dostanete, jaký vám za to patří vděk? I hříšníci půjčují hříšníkům, aby dostali nazpátek totéž.³⁵ Naopak, milujte své nepřátele, číňte dobře a půjčujte, aniž cokoli čekáte na oplátku. Pak bude vaše odměna veliká a budete syny Nejvyššího, neboť on je dobrý k nevďečným i zlým.³⁶ Buďte soucitní, jako je soucitný váš Otec.³⁷ Nesuďte, a nebudete souzeni; neodsuzujte, a nebudete odsouzeni; odpouštějte, a bude vám odpuštěno.³⁸ Dávejte, a bude vám dáno; dobrou míru, napěchovanou, natřesenou, vrchovatou vám nasypou do klína; neboť tou měrou, jakou měříte, se bude na oplátku měřit vám.³⁹ Ještě jedno podobenství jim řekl: „Může slepý vést slepého? Nespádnou oba do jámy?“⁴⁰ Učedník není nad mistra; až se úplně vyučí, každý učedník bude jako jeho mistr.⁴¹ Proč se díváš po smítku, které je v oku tvého bratra? A trámu, který máš v oku ty sám, toho si nevšimneš?⁴² Jak můžeš ty, který nevidíš trám, jenž je ve tvém oku, říkat svému bratru: ‘Bratře, dovol, ať ti vytáhnu smítko, které máš v oku?’ Pokrytče, nejdříve si vytáhni ten trám ze svého oka; a pak budeš vidět jasně, abys vytahoval smítko, jež je v oku tvého bratra.⁴³ Není dobrý strom, jenž by nesl plané ovoce, ani naopak zplanělý strom, jenž by nesl ovoce dobré.⁴⁴ Každý strom se totiž pozná po vlastním ovoci; z trní se nesbírají fíky, právě tak se z ostružiní nesklízejí hrozny.⁴⁵ Dobrý člověk čerpá z dobré pokladnice svého srdce, co je dobré, a ten, kdo je zlý, čerpá ze svého zlého nitra, co je zlé; neboť jeho ústa mluví to, čím přetéká jeho srdce.⁴⁶ Proč mě oslovujete: ‘Pane, Pane’, a nekonáte, co říkám?⁴⁷ Ukáži vám, komu se podobá kdokoli, kdo ke mně přichází, slyší má slova a jedná podle nich.⁴⁸ Podobá se člověku, který si stavěl dům a kopal, kopal do hloubky a základy položil na skálu. Najednou se přihnala povodeň, přival se na ten dům vrhl, ale otřást jím nemohl, protože on byl dobře vystaven.⁴⁹ Ale naopak ten, který slyšel a podle toho nejednal, se podobá člověku, který si svůj dům vystavěl přímo na zemi, bez základů. Vrhel se na něj přival a on se ihned zřítíl; a veliká byla zkáza, jež na ten dům přikvačila.“

7 Když Ježíš dokončil veškeré své řeči určené lidu, vešel do Kafarnaumu.² Jeden setník měl otroka, kterého si velmi oblíbil a který byl nemocný a měl už smrt na jazyku.³ Když uslyšel o Ježíšovi, poslal k němu několik židovských starších s prosbou, aby přišel a jeho otroka zachránil.⁴ Když přišli k Ježíšovi, snažně ho prosili: „Zaslouží si, abys mu v tom vyhověl“, říkali:⁵ „má totiž rád náš národ, to on nám postavil synagogu.“⁶ Ježíš šel s nimi a už nebyli daleko od domu, když setník poslal přátele se vzkazem: „Pane, už se dál neobtěžuj, neboť nejsem hoden, abys vešel pod mou střechu; proto jsem také usoudil, že si nezasluhuji, abych přišel za tebou. Ale řekni jen slovo a ať se ten můj chlapec uzdraví.“⁸ Vždyť i já, který mám jen podřízené postavení, mám pod sebou vojáky a řeknu jednomu: Jdi! – a on jde, a jinému: Pojď sem: – a on přijde. A svému otroku: Udělej tohle! – a on to udělá.“⁹ Když Ježíš ta slova uslyšel, podivil se mu, obrátil se a řekl zástupu, který šel za ním: „Říkám vám, ani v samém Izraeli jsem nenašel takovou víru.“¹⁰ A když se poslové vrátili do domu, shledali, že ten otrok je úplně zdrav.¹¹ A pak se přihodilo, že se odebral do města jménem Nain. Šli s ním jeho učedníci a početný zástup.¹² Když byl blízko městské brány, hle, vynášeli mrtvého, byl to jediný syn a jeho matka byla vdova; a byl s ní velký zástup z města.¹³ Když ji Pán uviděl, bylo mu jí líto a řekl jí: „Neplač.“¹⁴ Pak přistoupil k márám, dotkl se jich a nosiči se zastavili. A řekl: „Mládenče, říkám ti, vstaň.“¹⁵ A ten mrtvý se posadil a začal mluvit. A on ho odevzdal jeho matce.¹⁶ Všech se zmocnila bázeň, velebili Boha a říkali: „Povstal mezi námi velký prorok a Bůh navštívil svůj lid.“¹⁷ A ta zvěst se o něm roznesla po celém Judsku a celém okolním kraji.¹⁸ Jana o tom všem zpravili jeho učedníci. Jan k sobě zavolal dva ze svých učedníků¹⁹ a poslal je k Pánovi se vzkazem: „Jsi ten, jenž má přijít, nebo máme čekat někoho jiného?“²⁰ Když k němu ti muži přišli, řekli: „Jan Křtitel nás k tobě posílá se vzkazem: Jsi ten, jenž má přijít, nebo máme čekat někoho jiného?“²¹ Právě v té chvíli uzdravil mnoho lidí z nemocí, od neduhů, od zlých duchů a navrátil mnoha slepým zrak.²² Potom odpověděl poslům: „Jděte a vyprávějte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni a hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se hlásá radostná zvěst;“²³ a blahoslavený ten, kdo kvůli mně neklopýtné.“²⁴ Když Janovi poslové odešli, začal k zástupům mluvit o Janovi: „Na co jste se do pustiny přišli podívat? Na trtínu zmítající se ve větru?“²⁵ Co jste tedy přišli shlédnout? Muže oblečeného do jemných šatů? Ale ti, kdo nosí nádherný šat a žijí v rozkoších, bývají v královských palácích.²⁶ Co jste tedy přišli shlédnout?

6:37 Nemáme nikoho odsuzovat, kritizovat za něco, čeho jsme sami schopni nebo co dokonce sami máme na svědomí. Tohoto postoje však často bývá zneužíváno k ochraně hříšníků pod záminkou, že je nesmíme posuzovat, vynášet nad nimi odsuzující ortel („Oni žijí

ve hříchu“). Pokyn pro zodpovědné je soudit spravedlivě, podle pravdy (Jn 7:24). Milujeme-li je, na jejich záchraně nám bude záležet více, než na jejich přátelství nebo na čemkoliv, co si o nás kdo řekne nebo pomyslí.

Proroka? Ano, říkám vám, a více než proroka.²⁷ Je to ten, o němž je psáno: Hle, před tvou tváří vypravuji svého posla, aby před tebou připravil cestu.²⁸ Říkám vám: mezi těmi, kdo se zrodili z žen, není většího nežli Jan; a přece ten nejmenší v Božím království je větší než on.²⁹ Všechen lid, který poslouchal, ba i celníci, potvrdili Boží spravedlnost tím, že se dali pokřtít Janovým křtem;³⁰ ale farizeové a znalci Zákona si pro sebe Boží záměr zrušili tím, že se od něho pokřtít nedali.³¹ Ke komu tedy přirovnám lidi tohoto pokolení? Komu se podobají?³² Podobají se těm dětem, které sedí na náměstí, navzájem na sebe pokřikují a říkají: 'Na flétnu jsme vám hráli, a netancovali jste! Zanovali jsme smuteční píseň, a neplakali jste!'³³ Jan Křtitel totiž přišel, nejedl chleba a nepil víno, a vy říkáte: 'Je posedlý!'³⁴ Syn člověka přišel, jí a pije, a vy říkáte: 'Hledte, žrout a pijan, přítel celníků a hříšníků!'³⁵ A Moudrost byla ospravedlněna všemi svými dětmi.³⁶ Jeden farizeus ho pozval, aby s ním pojedl; on vešel do farizeova domu a posadil se ke stolu.³⁷ A hle, v tom městě byla jedna žena, hříšnice. Ta když se dozvěděla, že stoluje ve farizeově domě, přinesla alabastrovou nádobku vonného oleje.³⁸ A s pláčem přistoupila zezadu k jeho nohám, začala mu smáčet nohy svými slzami; a utírala je svými vlasy, líbala, mazala vonným olejem.³⁹ Když to ten farizeus, který ho pozval, uviděl, řekl si sám u sebe: „Kdyby byl tenhle muž prorok, věděl by, kdo je ta žena, jež se ho dotýká, a co je zač: hříšnice!“⁴⁰ Ale Ježíš se ujal slova a řekl mu: „Šimone, rád bych ti něco řekl.“ – „Mluv, mistře,“ odpověděl. – „Jeden věřitel měl dva dlužníky; jeden dlužil pět set denárů, druhý padesát.⁴² Protože neměli čím to splatit, odpustil oběma. Který z těch dvou ho za to bude mít víc rád?“⁴³ Šimon odpověděl: „Myslím, že ten, kterému odpustil víc.“ On mu řekl: „Správně jsi usoudil.“⁴⁴ A obrátil se k té ženě: „Vidíš tuhle ženu?“ řekl Šimonovi. „Vešel jsem do tvého domu, a tys mi vodu na nohy nenalil; ona mi naopak smáčela nohy svými slzami a utírala je svými vlasy.⁴⁵ Nepolíbil jsi mě; ona mi naopak od chvíle, kdy jsem vstoupil, nepřestala líbat nohy.⁴⁶ Nevylil jsi mi na hlavu olej; ona mi naopak na nohy vylila vonný olej.⁴⁷ To ti říkám, proto jsou jí odpuštěny její hříchy, její četné hříchy, protože projevila mnoho lásky. Ale ten, jemuž se odpouští málo, projevuje málo lásky.“⁴⁸ Potom řekl té ženě: „Jsou ti odpuštěny hříchy.“⁴⁹ A ti, kdo s ním byli u stolu, si mezi sebou začali říkat: „Kdopak to je, že dokonce hříchy odpouští?“⁵⁰ On však té ženě řekl: „Tvá víra tě zachránila; jdi v pokoji.“

8 A potom se stalo, že procházel městy a vesnicemi, kázal a hlásal radostnou zvěst o Božím království. Oněch dvanáct bylo s ním² a také některé ženy, jež byly uzdraveny od zlých duchů a z nemocí: Marie, zvaná Magdalská, z níž vyšlo; sedm démonů,³ Jana, manželka Herodova správce Chuzy, Zuzana a mnohé jiné, které je podporovaly ze svého jmění.⁴ Protože se shromažďoval početný zástup a lidé k němu mířili ze všech měst, řekl v podobenství:⁵ „Vyšel rozsévač a rozséval semeno. A jak rozséval, padla část zrn na okraj cesty; byla pošlapána a nebesští ptáci všechno sezobali.⁶ Jiná padla na skálu, nejprve vzrostla, a pak z nedostatku vláhy uschla.⁷ Jiná padla doprostřed trní, trní rostlo s nimi a udusilo je.⁸ Jiná padla do dobré země, vzrostla a přinesla stonásobný užitek.“ A když to řekl, zvolal: „Kdo má uši k slyšení, slyš!“⁹ Jeho učedníci se ho ptali, co to podobenství má asi znamenat.¹⁰ On řekl: „Vám bylo dáno poznat tajemství Božího království; ale pro ostatní je to v podobenstvích, aby viděli, a přitom neviděli, a slyšeli, a přitom nerozuměli.“¹¹ Toto tedy znamená ono podobenství: semeno, to je Boží slovo.¹² Ti, kdo jsou na kraji cesty, jsou ti, kdo uslyšeli, pak přichází ďábel a ten jim ze srdce odnímá slovo, aby neuvěřili a nebyli spaseni.¹³ Ti, kdo jsou na skále, jsou ti, kteří slovo, když je uslyšeli, s radostí přijímají, nemají však kořen, uvěří jen na chvíli a ve chvíli zkoušky odpadají.¹⁴ Co padlo do trní, jsou ti, kdo uslyšeli, ale pak jdou a starosti, bohatství a rozkoše života je udusí a oni nedozrají.¹⁵ A to, co je v dobré zemi, jsou ti, kteří vyslechli to slovo s ušlechtilým a velkorysým srdcem a uchovávají si je a svou vytrvalostí přinášejí užitek.¹⁶ Nikdo nepřikryje lampu, když ji zažehne, nádobou, ani si ji nestrčí pod postel: ta se naopak staví na stojan, aby ti, kdo vcházejí dovnitř, viděli světlo.¹⁷ Není totiž skryto nic, co nevyjde najevo, a rovněž není nic tajné, co by nemělo být poznáno a vyjít na denní světlo.¹⁸ Dejte si tedy pozor, jak posloucháte! Neboť tomu, kdo má, bude dáno a tomu, kdo nemá, bude vzato i to, o čem si myslí, že má.“¹⁹ Tehdy za ním přišli jeho matka a bratři, ale kvůli zástupu se k němu nemohli dostat.²⁰ Oznamili mu: „Tvá matka a tví bratři stojí venku a rádi by tě viděli.“²¹ Ale on jim odpověděl: „Má matka a mí bratři jsou ti, kdo poslouchají Boží slovo a plní je.“²² A jednoho dne se stalo, že nastoupil i se svými učedníky do lodky a řekl

7:28 Větší. V jakém smyslu byl Jan větší než všichni ostatní? Určitě nebyl větší válečník než král David, ani nepředčil moudrostí Šalamouna. Jediné, čím byl větší nade všechny, bylo poznání Krista (Jn 1:29). Proč jsou všichni, kdo již jsou v království, zatímco Jan ještě žije, větší než on? Z téhož důvodu: Znají Krista více. Vědí o něm to, co Jan Křtitel vědět nemohl, protože se jeho ukřižování nadožil (Mt 14:10), a sice, že v jeho utrpení a smrti je jeho sláva (Zj 5:9) a vítězství (Žd 2:14).

7:32 Na flétnu jsme vám hráli. Další citace Ezopovy bajky (srv. pozn. 4:23): Rybář na člunu rybám píská na flétnu, ale ony ho samozřejmě zcela ignorují. Tak vrhne do vody síť a spoustu jich vytáhne. Na

břehu sebou ryby plácají v agonii a žadoní, aby je rybář pustil zase do vody. On na to odpovídá ve smyslu: Když jsem vám hrál, dokud jste byli ve vodě, netančily jste. To, že tančíte teď, když už jsem vás ulovil, vám život nezachrání. Ezop tím ilustruje vhodné načasování rozhodnutí: Když obležené město vzdoruje a teprve těsně před prolomením hradeb se vzdá, je to pozdě; měli se vzdát, dokud jim to dobyvatel nabízel. Ježíšovi posluchači tato vyprávění znali a rozuměli tomu, kam míří: Rozhodněte se zavčas, dříve, než bude pozdě (srv. Žd 3:15). Jestli jen hledáte výmluvy, už jste se rozhodli.

jim: „Přeplyjme na druhý břeh jezera.“ A odrazili od břehu.²³ Zatímco se plavili, on usnul. A na jezero se snesla větrná bouře; nabírali vodu a byli v nebezpečí.²⁴ Přistoupili tedy, probudili ho a řekli: „Mistře, mistře, hyneme!“ A on se probudil, pohrozil větru a rozbouřeným vlnám. Utišily se a rozhostil se klid.²⁵ Potom jim řekl: „Kde je vaše víra?“ Zmocnila se jich bázeň a překvapení a říkali si mezi sebou: „Kdopak to je, že poroučí dokonce větrům a vlnám a ony ho poslouchají?“²⁶ Přistáli v zemi Gerasenských, která leží naproti Galileji.²⁷ Jak vystupoval na břeh, přišel mu z města vstříc jakýsi člověk posedlý zlými duchy. Už značnou dobu nenosil šaty; a nebydlel v domě, ale ve hrobech.²⁸ Když uviděl Ježíše, vykřikl, vrhl se mu k nohám a řekl mocným hlasem: „Co mi chceš, Ježíši, synu Nejvyššího Boha? Prosím tě, netrap mě.“²⁹ On totiž nečistému duchu nakazoval, aby z toho člověka vyšel. Neboť ten duch se ho už mnohokrát zmocnil; tehdy ho poutali řetězy a okovy, aby ho uhlídali, ale on ta pouta přerušoval a zlý duch ho hnal do pustin.³⁰ Ježíš se ho zeptal: „Jak se jmenuješ?“ On řekl: „Pluk,“ neboť do něho vstoupilo zlých duchů mnoho.³¹ A ti žadonili, aby jim nepřikazoval odejít do propasti.³² A bylo tam velké stádo vepřů, kteří se pásli v horách. Zlí duchové žadonili, aby jim Ježíš dovolil vejít do těch vepřů. A on jim to dovolil.³³ Zlí duchové tedy vyšli z toho člověka a vešli do vepřů a stádo se střemhlav vrhlo ze srázu do jezera a utopilo se.³⁴ Když pasáci uviděli, co se stalo, dali se na útěk a donesli tu zprávu do města a do dvorů.³⁵ Lidé tedy vyšli ven, aby se podívali, co se stalo. Přišli k Ježíšovi a našli toho člověka, z něhož vyšli zlí duchové, jak sedí oblečený u Ježíšových nohou a má zdravou mysl; a padl na ně strach.³⁶ Svědkové jim podali zprávu, jak byl ten zlým duchem posedlý zachráněn.³⁷ A veškeré obyvatelstvo kraje Gerasenských Ježíše uprosilo, aby od nich odešel, neboť se jich zmocnil velký strach. A on nastoupil do lodky a vrátil se nazpět.³⁸ Ten muž, ze kterého vyšli zlí duchové, ho prosil, aby si ho u sebe ponechal, ale on ho poslal pryč a řekl:³⁹ „Vrať se domů a vyprávěj o všem, co pro tebe Bůh učinil.“ On tedy odešel a po celém městě rozhlásoval vše, co pro něho Ježíš učinil.⁴⁰ Když se Ježíš vrátil, přivítal ho zástup, neboť na něho všichni čekali.⁴¹ A hle, přišel nějaký muž jménem Jairos, který byl představeným synagogy. Padl Ježíšovi k nohám a prosil ho, aby přišel do jeho domu,⁴² protože měl jedinou, asi dvanáctiletou dceru a ta umírala. A jak se tam ubíral, zástupy ho tísnily, div ho neudusily.⁴³ Jakási žena, která byla už po dvanáct let postižena krvotokem a kterou nikdo nedokázal vyléčit,⁴⁴ přistoupila zezadu a dotkla se trásní jeho pláště; a v tom okamžiku se její krvotok zastavil.⁴⁵ Ale Ježíš řekl: „Kdo se mě to dotkl?“ Protože se všichni ohrazovali, řekl Petr: „Mistře, to se na tebe tísní a tlačí zástupy.“⁴⁶ Ale Ježíš řekl: „Někdo se mě dotkl, neboť jsem ucítil, že ze mne vyšla jakási síla.“⁴⁷ Když tedy ta žena viděla, že se to neutajilo, celá rozzechvělá se mu vrhla k nohám a před vším lidem vypověděla, z jakého důvodu se ho dotkla a jak byla v tom okamžiku vyléčena.⁴⁸ A on jí řekl: „Dcero, tvá víra tě zachránila; jdi v pokoji.“⁴⁹ Zatímco ještě mluvil, přichází kdosi z domu představeného synagogy a říká: „Tvá dcera je mrtvá; už Mistra neobtěžuj.“⁵⁰ Ale Ježíš, který to uslyšel, mu odpověděl: „Buď bez obav, jen věř a ona bude zachráněna.“⁵¹ Když přišel k domu, nikomu nedovolil, aby vešel spolu s ním, pouze Petrovi, Janovi a Jakubovi a též otci a matce dítěte.⁵² Všichni pro ně plakali a bili se v prsa. Ale on řekl: „Neplačte, ona nezemřela, ale spí.“⁵³ A oni se mu posmívali, protože dobře věděli, že zemřela.⁵⁴ Ale on ji vzal za ruku, zavolal na ni a řekl: „Dceruško, vstaň.“⁵⁵ Vrátil se jí duch, a ona v tom okamžiku vstala. A on nařídil, aby jí dali najíst.⁵⁶ Jejich rodičů se zmocnil úžas, ale on jim nakázal, aby nikomu neříkali, co se stalo.

9 Svolal Dvanáct a dal jim sílu a moc nade všemi zlými duchy a k léčení nemocí.² A poslal je hlásat Boží království a uzdravovat.³ Řekl jim: „Nic si na cestu neberte, ani hůl, ani mošnu, ani chleba, ani peníze; také nemějte dvě suknice.“⁴ Ať vstoupíte do kteréhokoli domu, přebývejte tam a vycházejte odtud.⁵ A tam, kde vás nepřijmou, z toho města odejděte a setřeste si s nohou prach, na svědectví proti nim.“⁶ Vyšli a přecházeli od vesnice k vesnici, hlásali radostnou zvěst a všude uzdravovali.⁷ Tetrarcha Herodes se dozvěděl o všem, co se děje, a byl ve velkých rozpacích, neboť někteří říkali: „Je to Jan, který vstal z mrtvých,“;⁸ někteří: „To se znovu objevil Eliáš,“; jiní pak: „To vstal z mrtvých jeden z dávných proroků.“⁹ Ale Herodes řekl: „Jan – toho jsem já dal stít. Kdo je tedy ten, o němž slyším takové věci?“ A stál o to, aby ho uviděl.¹⁰ Když se apoštolé vrátili, vyprávěli mu o všem, co vykonali. Vzal je tedy s sebou a uchýlil se stranou, směrem k městu zvanému Betsaida.¹¹ Ale zástupy to postřehly a vydaly se za ním. On je vlídně přijal, mluvil k nim o Božím království a navrátil zdraví těm, kdo potřebovali vyléčení.¹² Den se počal nacylovat. Přistoupilo k němu těch Dvanáct a řekli: „Propuť ten zástup, ať jdou do okolních vesnic a dvorců a najdou si tam nocleh a něco k jídlu, neboť tady jsme na pustém místě.“¹³ Ale on jim řekl: „Dejte jim najíst vy.“ Řekli: „Nemáme víc než pět chlebů a dvě ryby. Ledáže bychom třeba šli sami nakoupit jídlo pro všechny ten lid.“¹⁴ Bylo tam totiž na pět tisíc mužů. On však řekl svým učedníkům: „Rozsadte je ve skupinách asi po padesáti.“¹⁵ Udělali to a všechny je rozsadili.¹⁶ Vzal pak těch pět chlebů a ty dvě ryby, pozvedl oči k nebi, požehnal je, rozlámal a dával učedníkům, aby je předkládali zástupu.¹⁷ Jedli a všichni se nasýtli a to, co zbylo, se odneslo: dvanáct košů kousků!¹⁸ A stalo se, že když se jednou o samotě modlil a měl u sebe jen své učedníky, otázal se jich takto: „Za koho mne zástupy pokládají?“¹⁹ Odpověděli: „Za Jana Křtitele; jiní za Eliáše; podle jiných to vstal z mrtvých jeden z dávných

proroků.“ – ²⁰ „Ale za koho mne pokládáte vy?“ řekl jim. Petr odpověděl: „Za Božího Krista.“ ²¹ Ale on jim nakázal a důrazně uložil, aby to nikomu neříkali. ²² „Syn člověka,“ řekl, „musí mnoho vytrpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a třetího dne vstát z mrtvých.“ ²³ A všem říkal: „Chce-li někdo jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi na sebe každý den svůj kříž a následuj mě.“ ²⁴ Kdo si totiž chce zachránit život, ztratí jej, ale kdo svůj život ztratí kvůli mně, ten jej zachrání. ²⁵ K čemu tedy je člověku, když získá celý svět, zahubí-li se nebo zničí-li sám sebe? ²⁶ Neboť ten, kdo se bude stydět za mne a za má slova, za toho se bude stydět Syn člověka, až přijde ve své slávě a ve slávě svého Otce a svatých andělů. ²⁷ Vskutku vám říkám, mezi těmi, kdo jsou právě tady, neokusí někteří smrti, dokud neuvidí Boží království.“ ²⁸ Asi osm dní po těchto slovech se stalo, že si s sebou vzal Petra, Jakuba a Jana, vystoupil na horu a modlil se. ²⁹ A stalo se, když se modlil, že jeho tvář nabyla jiné podoby a jeho šat oslnivé bělosti. ³⁰ A hle, rozmlouvali s ním dva muži: byli to Mojžíš a Eliáš, ³¹ kteří se zjevili ve slávě a mluvili o jeho odchodu, jež měl naplnit v Jeruzalémě. ³² Petra a jeho druhy zmožil spánek. Když se úplně probrali, uviděli jeho slávu a oba muže, kteří u něho stáli. ³³ A stalo se, že když se ti dva od něho vzdalovali, řekl Petr Ježíšovi: „Mistře, je dobře, že jsme tady; udělejme tedy tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi,“; nevěděl, co říká. ³⁴ A zatímco to říkal, náhle se objevil oblak a zastínil je, a když vešli do toho oblaku, padl na ně strach. ³⁵ A z oblaku se ozval hlas, jenž říkal: „Toto je můj Syn, Vyvolený, poslouchajte ho.“ ³⁶ A když ten hlas dozněl, byl už Ježíš sám. Oni pak zachovali mlčení a tenkrát nepověděli o tom, co viděli, nikomu nic. ³⁷ Když následujícího dne sestupovali s hory, stalo se, že mu přišel vstříc početný zástup. ³⁸ A hle, jakýsi muž ze zástupu zvolal: „Mistře, prosím tě, shlédni na mého syna, vždyť je to mé jediné dítě.“ ³⁹ A hle, popadá ho jakýsi duch a znenadání křičí, prudce jím lomcuje, až má u úst pěnu; a jen stěží ho opouští a zanechává ho zcela vysíleného. ⁴⁰ Prosil jsem tvé učedníky, aby ho vyhnali, ale oni nemohli.“ – ⁴¹ „Nevěřící a zvrácené plemeno,“ odpověděl Ježíš, „jak ještě dlouho u vás budu a budu vás snášet? Přiveď sem svého syna.“ ⁴² Jen co se přiblížil, mrštil jím zlý duch o zem a prudce jím zalomcoval. Ale Ježíš tomu nečistému duchu pohrozil, chlapce uzdravil a odevzdal ho otci. ⁴³ A všichni žasli nad Boží velikostí. Protože byli všichni udiveni vším tím, co konal, řekl svým učedníkům: ⁴⁴ „Vy si запиšte za uši tahle slova: Syn člověka bude vydán do rukou lidem.“ ⁴⁵ Ale oni tomu slovu nerozuměli; zůstalo pro ně zahaleno, aby nepochopili jeho smysl, a vyptávat se ho na to slovo měli strach. ⁴⁶ Jednou je napadlo: kdo z nich by tak mohl být největší? ⁴⁷ Ale Ježíš věděl, o čem se v duchu dohadují, vzal malé dítě, postavil je vedle sebe ⁴⁸ a řekl jim: „Kdokoli přijme toto dítě pro mé jméno, mne přijímá, a kdokoli přijímá mne, přijímá toho, kdo mě poslal; neboť právě kdo je mezi vámi všemi nejmenší, ten je veliký.“ ⁴⁹ Jan se ujal slova a řekl: „Mistře, viděli jsme kohosi, jak vyhání zlé duchy ve tvém jménu, a chtěli jsme mu v tom zabránit, protože za tebou nechodí s námi.“ ⁵⁰ Ale Ježíš mu řekl: „Nebraňte mu v tom; neboť kdo není proti vám, je pro vás.“ ⁵¹ A jak se naplňoval čas, kdy měl být vzat, stalo se, že se pevně rozhodl jít do Jeruzaléma ⁵² a vyslal před sebou posly. Ti se vydali na cestu a vešli do jedné samařské vesnice, aby mu všechno připravili. ⁵³ Ale protože se ubíral do Jeruzaléma, nepřijali ho. ⁵⁴ Když to viděli učedníci Jakub a Jan, řekli: „Pane, chceš, abychom nařídili ohni, ať sestoupí s nebe a sežehne je?“ ⁵⁵ Ale on se obrátil a pokáral je. ⁵⁶ A vydali se na cestu do jiné vesnice. ⁵⁷ A jak takto putovali, kdosi mu cestou řekl: „Půjdu za tebou, kamkoli bys šel.“ ⁵⁸ Ježíš mu řekl: „Lišky mají doupata a nebeští ptáci mají hnízda; a Syn člověka nemá, kam by hlavu složil.“ ⁵⁹ Jinému řekl: „Pojď za mnou.“ Ten mu řekl: „Dovol mi, abych šel napřed pohřbít svého otce.“ ⁶⁰ Ale on mu řekl: „Nech mrtvé, ať pohřbívají své mrtvé; ty jdi a ohlašuj Boží království.“ ⁶¹ Ještě jiný řekl: „Půjdu za tebou, Pane, ale nejprve mi dovol, abych se doma rozloučil.“ ⁶² Ale Ježíš mu řekl: „Kdokoli položil ruku na pluh a dívá se zpět, není způsobilý pro Boží království.“

10 Potom Pán určil dalších dvaasedmdesát a poslal je před sebou po dvou do každého města a na každé místo, kam měl sám přijít. ² A říkal jim: „Žeň je hojná, ale dělníků je málo; prostě tedy Pána žně, aby poslal dělníky na svou zeň.“ ³ Jděte! Hle, posílám vás jako beránky mezi vlky. ⁴ Nenoste s sebou měšec, ani mošnu, ani opánky a s nikým se cestou nepozdravujte. ⁵ Ať přijdete do kteréhokoli domu, nejprve řekněte: ‘Pokoj tomuto domu!’ ⁶ A bude-li tam syn pokoje, váš pokoj na něm spočine; jinak se vrátí k vám. ⁷ Zůstaňte tam v tom domě, jezte a pijte, co u nich bude; neboť dělník je hoden své mzdy. Nepřecházejte z domu do domu. ⁸ A v každém městě, do kterého vejdete a kde vás přijmou, jezte, co vám předloží; ⁹ uzdravujte tam nemocné a říkejte lidem: ‘Boží království je vám zcela nablízku.’ ¹⁰ Ale ať přijdete do kteréhokoli města a nepřijmou-li vás, vyjděte tam na náměstí a řekněte: ¹¹ ‘I ten prach vašeho města, který nám ulpěl na nohou, stíráme a zanecháváme vám ho. Nicméně, ať to víte, Boží království je zcela nablízku.’ ¹² Říkám vám, že onoho dne bude Sodomě snesitelněji než tomu městu. ¹³ Běda tobě, Korozaine! Běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby se zázraky, které se staly u vás, byly udály v Tyru a v Sidonu, byly by se ony už dávno kály v pytloně sedíce v popelu. ¹⁴ Tyru a Sidonu bude ovšem při soudu snesitelněji než vám. ¹⁵ A ty, Kafarnaume, si myslíš, že budeš vyzdvižen až do nebe? Až do hádu klesneš! ¹⁶ Kdo vám naslouchá, mně naslouchá, kdo vás odmítá, mne odmítá, a kdo odmítá

mne, odmítá toho, jenž mě poslal.“¹⁷ Těch dvaasedmdesát se vrátilo s velkou radostí a říkali: „Pane, dokonce se nám podrobují v tvém jménu i zlí duchové!“¹⁸ On jim řekl: „Viděl jsem, jak satan padá s nebe jako blesk!¹⁹ Hle, dal jsem vám moc šlapat po hadech, štírech a veškeré síle Nepřítele, a nic vám neuškodí.“²⁰ Přesto se neradujte z toho, že vám jsou poddáni duchové; ale radujte se z toho, že vaše jména jsou zapsána v nebesích.“²¹ A v té chvíli se zachvěl radostí v Duchu Svatém a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi to skryl před moudrými a rozumnými a zjevil to těm nejmenším. Ano, Otče, tak se ti zlíbilo.“²² Všechno mi od mého Otce bylo předáno a nikdo neví, kdo je Syn, leda Otec, ani kdo je Otec, leda Syn a ten, jemuž by to Syn chtěl zjevit.“²³ Potom se obrátil ke svým učedníkům a v soukromí jim řekl: „Blahoslavené oči, které vidí, co vidíte vy!²⁴ Neboť vám říkám, že mnoho proroků a králů chtělo vidět, co vidíte, a neviděli, slyšet, co slyšíte, a neslyšeli!“²⁵ A hle, jakýsi znalec Zákona povstal a řekl mu, aby ho zkoušel: „Mistře, co mám dělat, abych měl za dědictví věčný život?“²⁶ Řekl mu: „Co je napsáno v Zákoně? Jak čteš?“²⁷ On mu odpověděl: „Budeš milovat Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, veškerou svou silou a celou svou myslí; a svého bližního jako sebe samého.“ –²⁸ „Dobře jsi odpověděl,“ řekl mu Ježíš; „dělej to a budeš žít.“²⁹ Ale on se chtěl ospravedlnit a Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?“³⁰ Ježíš se opět ujal slova: „Jeden člověk šel z Jeruzaléma dolů do Jericha a upadl mezi lupiče, kteří ho obrali a ztloukli, pak ho zanechali polomrtvého a odešli.“³¹ Náhodou tou cestou šel dolů nějaký kněz; uviděl ho, a šel dál.³² Objevil se tam též jeden levita, i on ho uviděl, a šel dál.³³ Ale přišel k němu jeden Samaritán, který byl na cestách, uviděl ho a byl jat soucitem.³⁴ Přistoupil, nalil mu na rány olej a víno, ovázal mu je, potom ho naložil na vlastního soumara, odvezl ho do hostince a staral se o něj.³⁵ Nazítrí vytáhl dva denáry a dal je hostinskému se slovy: ‘Starej se o něho, a co utratíš navíc, to ti já, až se budu vracet, uhradím.’³⁶ Co myslíš, který z oněch tří se zachoval jako bližní toho člověka, jenž upadl do rukou lupičů?“³⁷ On řekl: „Ten, kdo mu prokázal milosrdenství.“ A Ježíš mu řekl: „Jdi a počínej si tak i ty.“³⁸ Jak se ubírali dále, vešel do jedné vesnice a žena jménem Marta ho přijala ve svém domě.³⁹ Měla sestru, jmenovala se Marie, a ta si sedla Pánu k nohám a poslouchala jeho slovo.⁴⁰ Marta měla plné ruce práce s všemožnou obsluhou. Zasáhla a řekla: „Pane, nevadí ti, že mě sestra nechává obsluhovat samotnou? Řekni jí přece, ať mi pomůže.“⁴¹ Ale Pán jí odpověděl: „Marto, Marto, děláš si starosti a znepokojuješ se kvůli mnoha věcem;⁴² a přece je jich zapotřebí málo, dokonce jen jediná. Marie, ta si vyvolila nejlepší úděl; nebude jí odňat.“

11 A stalo se, že se jednou kdesi modlil, a když přestal, jeden z jeho učedníků mu řekl: „Pane, nauč nás modlit se, jako to naučil své učedníky Jan.“² Řekl jim: „Když se modlíte, říkejte: Otče, posvět se jméno tvé; přijď království tvé;³ dávej nám denně náš každodenní chléb;⁴ a odpusť nám naše hříchy, neboť i my odpouštíme každému, kdo nám dluží; a neuveď nás v pokušení.“⁵ Také jim řekl: „Má-li někdo z vás přítele a půjde za ním uprostřed noci a řekne mu: ‘Příteli, půjč mi tři chleby,’⁶ protože ke mně přišel jeden můj přítel na cestách a nemám nic, co bych mu podal,⁷ a odpoví-li mu ten druhý: ‘Neobtěžuj mě; dveře jsou teď zavřené a mé děti i já jsme na loži; já nemohu vstát a dát ti to;’⁸ to vám říkám, i když nevstane, aby mu je dal, jako přítel, vstane aspoň kvůli jeho bezostyšnosti a dá mu vše, co on potřebuje.“⁹ A já vám říkám: prostě, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno.¹⁰ Neboť každý, kdo prosí, dostává; kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluče, bude otevřeno.¹¹ Je snad mezi vámi otec, jenž dá svému synovi, když ho prosí o rybu, namísto té ryby hada?¹² Nebo zase, když ho prosí o vejce, dá mu štíra?¹³ Když tedy vy, kteří jste zlí, umíte dávat svým dětem dobré věci, oč spíš dá Otec z nebe Ducha Svatého těm, kdo ho prosí.“¹⁴ Vyháněl zlého ducha, který byl němý. Když pak ten zlý duch vyšel, stalo se, že němý promluvil a zástupy žasly.¹⁵ Ale někteří z nich řekli: „Belzebulem, knížetem zlých duchů, vyhání zlé duchy.“¹⁶ Jiní po něm žádali, aby ho pokoušeli, nějaké znamení z nebe.¹⁷ Ale on znal jejich myšlenky a řekl jim: „Každé království rozdělené samo proti sobě pustne a dům na dům padá.“¹⁸ Jestliže se tedy i satan rozdělil sám proti sobě, jak obstojí jeho království?... když vy říkáte, že vyháním zlé duchy Belzebulem.¹⁹ Ale jestliže já vyháním zlé duchy Belzebulem, kým je vyhánějí vaši synové? Proto oni sami budou vašimi soudci.²⁰ Jestliže však vyháním zlé duchy Božím prstem, pak tedy přišlo Boží království k vám.²¹ Když dobře ozbrojený silák hlídá svůj dům, je jeho majetek v bezpečí;²² přijde-li však znenadání někdo silnější než on a přemůže ho, vezme mu zbroj, na niž se spoléhal, a jeho kořist rozdělí.²³ Kdo není se mnou, je proti mně, a kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje.²⁴ Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po vyprahlých místech, hledaje odpočinek. Když jej nenalézá, říká: ‘Vrátím se do svého příbytku, odkud jsem vyšel.’²⁵ A když přijde, nalezne jej vymetený, pěkně uklizený.²⁶ Tehdy odejde a vezme sedm dalších duchů, horších než je on; vrátí se a přebývají tam. A konce toho člověka jsou horší než počátky.“²⁷ Stalo se, že když tak mluvil, pozvedla jakási žena ze zástupu hlas a řekla mu: „Blahoslavený život, který tě nosil, a prsy, které tě kojily.“²⁸ Ale on řekl: „Spíš jsou blahoslavení ti, kdo poslouchají Boží slovo a zachovávají je!“²⁹ Když se houfně sbíhaly zástupy, začal říkat: „Toto pokolení je zlé pokolení; žádá znamení, a znamení mu nebude dáno, leda znamení Jonášovo.“³⁰ Neboť tak jako se Jonáš stal znamením pro Ninivany, stejně se jím stane Syn člověka pro toto pokolení.³¹ Královna Jihu povstane při soudu s muži tohoto pokolení

a odsoudí je, neboť přišla od končin země, aby si poslechla Šalomounovu moudrost, a je tu víc než Šalomoun.
³² Mužové z Ninive povstanou při soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť oni se po Jonášově prohlášení káli, a je tu víc než Jonáš!
³³ Žádný, kdo zažehne svítilnu, ji nedá na nějaké ukryté místo nebo pod kbelík, ale na stojan, aby ti, kdo vcházejí, viděli svět.
³⁴ Svítilnou těla je tvé oko. Když je tvé oko zdravé, je též celé tvé tělo jasné; ale jakmile je nemocné, je též tvé tělo temné.
³⁵ Hleď tedy, ať to světlo, které je v tobě, není tmou!
³⁶ Je-li tedy úplně celé tvé tělo jasné a není v něm žádná temná část, bude jasné úplně, jako když tě svítilna osvíti svou září.
³⁷ Zatímco mluvil, zve ho jeden farizeus k sobě na oběd. Vstoupil a zaujal místo u stolu.
³⁸ Když to ten farizeus uviděl, podivil se, že se před obědem nejprve neomyl.
³⁹ Ale Pán mu řekl: „To jste celí vy, farizeové! Zvenku číše a mísy čistíte, a přitom váš vnitřek je plný loupeže a zlovolnosti.
⁴⁰ Pošetilci! Což ten, kdo udělal vnějšek, neudělal též vnitřek?
⁴¹ Dejte spíš, co máte, jako almužnu, a pak pro vás bude vše čisté.
⁴² Ale běda vám, farizeové, kteří odvádíte desátek z máty, z routy a z každé zeleniny, a opomíjíte Boží spravedlnost a lásku! Toto jste měli konat a tamto nezanedbávat.
⁴³ Běda vám, farizeové, kteří máte rádi první sedadlo v synagogách a pozdravy na veřejných prostranstvích!
⁴⁴ Běda vám, kteří jste jako neoznačené hroby, po nichž lidé chodí, aniž o tom vědí.“
⁴⁵ Tu se ujal slova jeden ze znalců Zákona a řekl mu: „Mistře, když takto mluvíš, urážíš i nás!“
⁴⁶ On na to řekl: „Běda i vám, znalci Zákona, protože nakládáte na lidi břemena, která nelze unést, a sami se těch břemen ani jediným prstem nedotknete!
⁴⁷ Běda vám, protože stavíte hroby prorokům, a přitom je zabili právě vaši otcové!
⁴⁸ Jste tedy svědky a schvalujete činy svých otců; oni zabíjeli a vy stavíte!
⁴⁹ A proto také Boží Moudrost řekla: Pošlu jim proroky a apoštoly; některé z nich budou zabíjet a pronásledovat,
⁵⁰ aby toto pokolení bylo pohnáno k odpovědnosti za krev všech proroků, která byla prolita od založení světa,
⁵¹ od krve Abelovy až po krev Zachariáše, který zahynul mezi oltářem a Chrámem. Ano, říkám vám, k odpovědnosti za to bude pohnáno toto pokolení.
⁵² Běda vám, znalci Zákona, protože jste odstranili klíč k poznání! Sami jste nevešli, a těm, kteří vejít chtěli, jste v tom zabránili.“
⁵³ Když odtamtud vyšel, zákoníci a farizeové se do něho začali zhurta pouštět, nutili ho mluvit o spoustě věcí
⁵⁴ a nastavovali mu léčky, aby ho mohli nějak chytit za slovo.

12 Když se mezitím shromáždil zástup tisíce lidí, takže šlapali jedni po druhých, začal říkat, a to nejprve svým učedníkům: „Dejte si pozor na kvas – to znamená na pokrytectví – farizeů.
² Nic není totiž zahaleno, co nebude zjeveno, nic ukryto, co nebude poznáno.
³ Proto vše, co jste řekli ve tmě, bude slyšet ve světle denním, a co jste zašeptali do ucha v těch nejdlejších místnostech, bude rozhlášeno na střeších.“
⁴ To říkám vám, svým přátelům: nijak se nebojte těch, kdo zabíjejí tělo a pak už nic víc udělat nemohou.
⁵ Ukáží vám, koho se máte bát: bojte se toho, kdo má moc, když zabije, uvrhnout do pekla; ano, říkám vám, toho se bojte.
⁶ Což se neprodává pět vrabců za dva haléře? A ani jeden z nich není před Bohem zapomenut!
⁷ A co víc, spočítány jsou i všechny vaše vlasy. Nemějte strach; vy máte větší cenu než spousta vrabců.
⁸ Říkám vám: kdokoli se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i Syn člověka přizná před Božími anděly;
⁹ ale kdo mě zapře před tváří lidí, ten bude zapřen před tváří Božích andělů.
¹⁰ A kdokoli řekne nějaké slovo proti Synu člověka, bude mu to odpuštěno, ale tomu, kdo se rouhá proti Duchu Svatému, to odpuštěno nebude.
¹¹ Až vás předvedou před synagogy, úřady a vrchnosti, neznepokojujte se, jak se hájit a co říkat,
¹² neboť Duch Svatý vás právě v tu chvíli poučí, co je třeba říci.“
¹³ Kdosi ze zástupu mu řekl: „Mistře, řekni mému bratru, aby si se mnou rozdělil dědictví.“
¹⁴ On mu řekl: „Človče, kdo mě ustanovil soudcem nebo rozhodčím?“
¹⁵ Potom jim řekl: „Pozor! Vyvarujte se vši hrabivosti, neboť ani uprostřed hojnosti člověku majetek jeho život nezajistí.“
¹⁶ Nato jim řekl podobenství: „Byl jeden bohatý člověk a tomu se na poli hojně urodilo.
¹⁷ A v duchu uvažoval: ‘Co mám dělat? Vždyť nemám kam uložit svou úrodu.’“
¹⁸ Potom si řekl: ‘Hle, udělám toto: strhnu své sýpky, postavím jiné, větší, tam uložím všechno své obilí i svůj majetek,
¹⁹ a řeknu své duši: Duše má, máš velký majetek v zásobě na mnoho let; odpočivej si, jez, pij, vesele hoduž.’“
²⁰ Ale Bůh mu řekl: ‘Blázne, ještě této noci bude od tebe vyžádána tvá duše. A kdo bude mít to, co jsi nashromáždil?’“
²¹ Tak se děje tomu, kdo hromadí pro sebe, místo aby se obohacoval pro Boha.“
²² Potom řekl svým učedníkům: „Proto vám říkám: Neznepokojujte se o svůj život, o to, co budete jíst, ani o své tělo, do čeho se oblečete.
²³ Vždyť život je víc než pokrm a tělo víc nežli oděv.
²⁴ Pomyslete na havrany: nesejí ani nežnou, nemají komoru ani sýpku, a Bůh je živí. Oč větší cenu máte vy než ptáci!“
²⁵ Kdo z vás ostatně může, znepokojuje-li se tím, přidat k délce svého života jediný loket?
²⁶ Jestliže tedy ani ta nejmenší věc není ve vaší moci, proč se znepokojujete o ty ostatní?
²⁷ Pomyslete na lilie, jak nepředou ani netkají. Říkám vám, sám Šalomoun ve vši své nádheře nebyl oblečen jako jedna z nich.
²⁸ Když tedy na polích Bůh takto odívá travu, která dnes je a zítra bude vržena do pece, čím spíš to udělá pro vás, malověrní!
²⁹ Ani vy se neshánějte po tom, co budete jíst a co budete pít; netrapte se.
³⁰ Neboť to všechno jsou věci, po nichž se pídí pohané tohoto světa; ale váš Otec ví, že to potřebujete.
³¹ A tak hleďte jeho království a tohle vám bude dáno navíc.
³² Neboj se, stádečko, neboť vašemu Otcovi se zlíbilo dát vám království.
³³ Prodejte svůj majetek a dejte ho jako almužnu. Udělejte si měšce, které se nepotřebují, nevyčerpatelný poklad v nebesích,

kam se nedostane zloděj a kde neničí mol. ³⁴ Vždyť kde je váš poklad, tam bude také vaše srdce. ³⁵ Mějte opásaná bedra a vaše lampy ať hoří. ³⁶ Buďte jako lidé, kteří očekávají svého pána, když se vrací ze svatby, aby mu otevřeli, jakmile přijde a zaklepe. ³⁷ Blahoslavení ti služebníci, které pán při svém příchodu najde, jak bdí! Vpravdě vám říkám, opáše se, usadí je ke stolu, bude přecházet od jednoho ke druhému a bude je obsluhovat. ³⁸ Když přijde za druhé či třetí hlídky a nalezne to tak, budou blahoslavení! ³⁹ Uvědomte si tohle: kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu má přijít zloděj, nenechal by ho prorazit ze svého domu. ⁴⁰ I vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde ve chvíli, kdy se toho nenadějete. ⁴¹ Petr na to řekl: „Pane, to pro nás říkáš to podobenství, anebo pro všechny?“ ⁴² A Pán řekl: „Kdo je tedy onen věrný, obezřelý správce, jehož pán ustanoví nad svými lidmi, aby jim dával v příhodný čas jejich dávku obilí? ⁴³ Blahoslavený ten služebník, kterého pán při svém příchodu najde, že se takto stará! ⁴⁴ Opravdu vám říkám, ustanoví ho nad veškerým svým majetkem. ⁴⁵ Ale řekne-li si ten služebník v duchu: ‘Můj pán se omeškává’ a začne bít sluhy i služky, jíst, pít a opijet se, ⁴⁶ přijde pán toho služebníka v den, kdy to on neočekává, a v hodinu, kterou on nezná; odtne ho a určí mu podíl mezi nevěrnými. ⁴⁷ Služebník, který zná vůli svého pána a nic nenachystal ani neudělal podle jeho vůle, dostane mnoho ran. ⁴⁸ Ten pak, který ji nezná a svým chováním si rány zasloužil, dostane jich málo. Komu bylo mnoho dáno, od toho bude mnoho požadováno, a komu bylo mnoho svěřeno, od toho se bude žádat ještě víc. ⁴⁹ Přišel jsem vrhnout na zem oheň a jak bych si přál, aby už vzplanul. ⁵⁰ Křtem mám být pokřtěn a jakou mám úzkost, dokud není dokonán! ⁵¹ Myslíte si, že jsem zde, abych na zemi zavedl mír? Nikoli, říkám vám, ale rozdělení. ⁵² Od nynějška totiž v domě, kde je pět lidí, budou rozdělení tři proti dvěma a dva proti třem: ⁵³ budou rozdělení otec proti synovi a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti své snaze a snacha proti tchyni. ⁵⁴ Říkal dále zástupům: „Vidíte-li, jak se na západě zvedá mrak, ihned říkáte, že přichází déšť, a bývá to tak. ⁵⁵ A vane-li jižní vítr, říkáte, že bude horko, a právě tak to bývá. ⁵⁶ Pokrytci, dokážete rozpoznat tvář země a nebe; a jak to, že tedy nerozpoznáte tento čas? ⁵⁷ Ale proč sami od sebe neposoudíte, co je správné? ⁵⁸ Když tedy jdeš se svým protivníkem k vrchnosti, snaž se s ním vše vyřídit cestou, aby tě nepřivlekl před soudce, aby tě soudce nevydal biřici a aby tě biřic nevrhl do vězení. ⁵⁹ Říkám ti, nevyjdeš odtud, dokud nezaplatíš až do posledního halěře.“

13 Právě tehdy přišli lidé, kteří mu vyprávěli, co se stalo Galilejcům: jak Pilát smísl jejich krev s krví jejich obětí. ² On se ujal slova a řekl jim: „Myslíte si, že když je potkal takový úděl, byli ti Galilejci větší hříšníci než všichni ostatní Galilejci? ³ Říkám vám, že ne, ale nebudete-li činit pokání, zahynete všichni podobně. ⁴ Nebo těch osmnáct, na které spadla a které zabila věž v Siloe, myslíte si, že byli větší viníci než všichni obyvatelé Jeruzaléma? ⁵ Říkám vám, že ne; ale nebudete-li činit pokání, zahynete všichni právě tak!“ ⁶ Říkal ještě toto podobenství: „Jeden muž měl na své vinici zasazený fíkovník. Přišel si pro jeho ovoce a žádné nenašel. ⁷ Tu řekl vinaři: ‘Už po tři roky přicházím pro ovoce na tomhle fíkovníku a nenalézám je. Vysekni ho. Nač tady má vyčerpávat půdu?’ ⁸ On mu odpověděl: ‘Pane, nechej ho ještě tento rok, ať ho okopu a pohnojím. ⁹ Třeba napříště ovoce ponese... Jinak ho vysekneš.’ ¹⁰ V sobotní den učil v jedné synagoze. ¹¹ A hle, byla tam žena, která už po osmnáct let měla jakéhosi ducha, jenž ji mrzačil; byla celá shrbená a vůbec se nemohla narovnat. ¹² Když ji Ježíš uviděl, zavolal si ji a řekl jí: „Ženo, hle, jsi zproštěna svého neduhu,“; ¹³ potom na ni vložil ruce. A v tom okamžiku se napřímila a velebila Boha. ¹⁴ Ale představeného synagogy rozhořčilo, že Ježíš uzdravil v sobotu, i ujal se slova a řekl zástupu: „Je šest dnů, kdy se má pracovat; v ty dny tedy přicházejte a dávejte se uzdravovat, a ne v den sobotní!“ ¹⁵ Ale Pán mu odpověděl: „Pokrytci! Což každý z vás neodvazuje v sobotu svého vola či svého osla od jeslí a nevede ho napojit? ¹⁶ A tahle Abraháмова dcera, kterou satan svázal už před osmnácti lety, neměla být zproštěna toho pouta v sobotní den!“ ¹⁷ Když to říkal, byli všichni jeho protivníci zahanbeni, zatímco zástup byl rozradostněn všemi těmi skvělými věcmi, které se děly jeho prostřednictvím. ¹⁸ Říkal pak: „Čemu se podobá Boží království a k čemu je přirovnám? ¹⁹ Podobá se hořčičnému zrnku, které člověk vzal a vysel do své zahrady; ono roste a stává se stromem a nebeští ptáci se ukrývají v jeho větvi.“ ²⁰ A ještě řekl: „K čemu přirovnám Boží království? ²¹ Podobá se kvasu, který žena vzala a vmísila do tří měř mouky, až vše zkynulo.“ ²² A putoval městy a vesnicemi, učil a ubíral se do Jeruzaléma. ²³ Kdosi mu řekl: „Pane, spásy dojde jenom malé množství?“ Řekl jim: ²⁴ „Usilujte o to, abyste vešli úzkou branou, neboť mnozí, říkám vám, se budou snažit vejít, a nebudou moci. ²⁵ Jakmile pán domu vstane a zavře bránu, a vy, kteří jste zůstali venku, začnete klepat na bránu a říkat: ‘Pane, otevři nám,’ on vám odpoví: ‘Nevím, odkud jste.’ ²⁶ Vy pak začnete říkat: ‘Před tebou jsme jedli a pili, ty jsi učil na našich náměstích.’ ²⁷ Ale on vám odpoví: ‘Nevím,

12:49 Oheň. Oheň je milník rozvoje společnosti; přetavuje, transformuje zemi, rudu na nástroj jako pluh nebo meč. Tato věta tvoří paralelismus synonymní s následujícím veršem o křtu (v. 50). Co přetaví svět, je Ježíš, který projde ohněm utrpení. Srv. Mk 9:49 a pozn. Zj 3:18.
12:50 Křtem. Dvě řecká slova se stejným základem (bapto βαπτω

a baptidzo βαπτίζω) znamenají ponoření, ale jen to druhé z nich implikuje i následek trvalé změny. Např. okurku můžete „bapto“ – umýt, nebo „baptidzo“ – zavařit. Zde je míněn proces transformace spíše zárem ohně (=bolestí) než chladem vody.

odkud jste pryč ode mne vy všichni, kdo pácháte nespravedlnost.'²⁸ Tam bude pláč a skřípění zubů, až vy uvidíte Abraháma, Izáka, Jakuba a všechny proroky v Božím království, a sebe vyvržené ven.²⁹ A přijdou od východu i od západu, od severu i od jihu a zaujmou místo na hostině v Božím království.³⁰ Ano, jsou poslední, kteří budou prvními, a jsou první, kteří budou posledními.“³¹ Právě v tu chvíli k němu přistoupilo několik farizeů a řekli mu: „Seber se a jdi pryč odtud; neboť Herodes tě chce zabít.“³² Řekl jim: „Jděte a řekněte tomu lišákovi: Hle, vyháním zlé duchy a uzdravuji dnes i zítra, a třetího dne je se mnou dokonáno!“³³ Ale dnes, zítra i následujícího dne musím kráčet svou cestou, neboť se nesluší, aby prorok zahynul mimo Jeruzalém.³⁴ Jeruzaléme, Jeruzaléme, ty, jenž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou k tobě posíláni, kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako si kvočna shromažďuje pod křídla vysezená kuřátka..., a vy jste nechtěli!³⁵ Hle, váš dům bude zanechán pouze vám. Ano, říkám vám, už mě neuvídíte, dokud nepřijde den, kdy řeknete: Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně!“

14 A když jednou v sobotu přišel k jídlu do domu jednoho z předáků farizeů, stalo se, že ho pozorně sledovali.² A hle, octl se před ním jakýsi člověk postižený vodnatelností.³ Ježíš se ujal slova a řekl znalcům Zákona a farizeům: „Je dovoleno v sobotu uzdravovat, nebo ne?“⁴ A oni zůstali zticha. Vzal tedy toho nemocného, uzdravil ho a poslal pryč.⁵ Potom jim řekl: „Kdo z vás, spadne-li mu syn nebo vůl do studny, ho odtud nevytáhne ihned v sobotní den?“⁶ A oni na to nedovedli odpovědět nic.⁷ Když si potom všiml, jak si pozvaní vybírají přední lehátka, obrátil se na ně s jedním podobenstvím; říkal jim: „Když tě někdo pozve na svatební hostinu, neuléhej na přední lehátko, aby se nestalo, že tvůj hostitel pozval někoho důstojnějšího, než jsi ty,⁹ a aby ten, kdo pozval tebe i jeho, nepřišel a neřekl ti: 'Postup mu místo.' A tehdy bys musel celý zahanbený jít zaujmout poslední místo.“¹⁰ Naopak, když tě pozvou, jdi a zaujmi až poslední místo, aby ti po svém příchodu ten, kdo tě pozval, řekl: Příteli, postup vyše. Tehdy budeš poctěn přede všemi ostatními hosty.¹¹ Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“¹² Potom říkal tomu, jenž ho pozval: „Když pořádáš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, ani své bratry, ani své příbuzné, ani bohaté sousedy, aby tě oni také nepozvali, a nedostalo se ti tak odplaty.“¹³ Když však pořádáš hostinu, pozvi chudé, zmrzačené, chromé, slepé;¹⁴ pak budeš blahoslavený, protože ti nemají čím oplatit! Neboť tohle ti bude oplaceno při vzkříšení spravedlivých.“¹⁵ Na ta slova mu jeden host řekl: „Blahoslavený, kdo se účastní hostiny v Božím království!“¹⁶ On mu řekl: „Jeden člověk pořádá velkou večeři a pozval na ni mnoho lidí.“¹⁷ V hodinu večeře poslal svého služebníka, aby pozvaným řekl: 'Přijďte, nyní je vše připraveno.'¹⁸ A jako by se domluvili, všichni se začali vymlouvat. První mu řekl: 'Koupil jsem pole a musím se na ně jít podívat; prosím tě, přijmi mou omluvu.'¹⁹ Jiný řekl: 'Koupil jsem pět párů volů a jdu je vyzkoušet; prosím tě, přijmi mou omluvu.'²⁰ Jiný řekl: 'Právě jsem se oženil, a proto nemohu přijít.'²¹ Když se služebník vrátil, pověděl to svému pánovi. Tehdy se pán domu rozhněval a svému služebníkovvi řekl: 'Seber se rychle a projdi po náměstích a ulicích města a uveď sem chudé, zmrzačené, slepé a chromé.' –²² 'Pane,' řekl služebník, 'tvé příkazy jsou vykonány a ještě je místo.'²³ A pán služebníkovvi řekl: 'Seber se a projdi po cestách a podél plotů a přinut lidí, ať vejdou, aby se můj dům naplnil.'²⁴ Neboť vám říkám, žádný z těch mužů, kteří byli pozvaní, mé večeře neokusí.“²⁵ Putovaly s ním početné zástupy a on se obrátil a řekl jim: „Přichází-li ke mně někdo a nemá přitom v nenávisti svého otce, matku, ženu, děti, bratry, sestry, ba i svůj vlastní život, nemůže být mým učedníkem.²⁷ Kdo nenese svůj kříž a nejde za mnou, nemůže být mým učedníkem.²⁸ Kdo z vás si totiž, když chce postavit věž, napřed nesesedne a nespočítá si výdaje, aby viděl, zda má dost na to, aby vše dovedl až do konce?²⁹ Aby se mu, položí-li základy a nedokáže pak dostavět, neposmívali všichni, kdo to uvidí, a neřkali: ³⁰ 'Vida muže, který začal stavět a dostavět nedokázal!' ³¹ Nebo zase, co je to za krále, který odchází válčit s jiným králem a napřed si nesesedne, aby uvážil, zda s deseti tisíci muži dokáže vytáhnout vstříc tomu, kdo proti němu pochoduje s dvaceti tisíci? ³² Nedokáže-li to, vypraví k tomu druhému, dokud je ještě daleko, poselstvo, aby žádalo o mír. ³³ Tak tedy nevzdá-li se kdokoli z vás veškerého svého majetku, nemůže být mým učedníkem. ³⁴ Sůl je přece dobrá věc. Jestliže však i sůl ztratí chuť, čím bude ochucena? ³⁵ Není vhodná ani do země, ani k hnojení: vyhodí se ven. Kdo má uši k slyšení, ať slyší!“

15 A zatím k němu přicházeli všichni celníci a hříšníci, aby ho slyšeli.² A farizeové a zákoníci začali reptat: „Ten člověk,“ říkali, „přijímá hříšníky a jí s nimi!“³ On jim tedy řekl toto podobenství: ⁴ „Kdo z vás, má-li sto ovcí a jednu z nich ztratí, neponechá těch devětadevadesát ostatních v pustině a nejde za tou, která se

14:28 Postavit věž. Herodes Antipas v Ježíšově době teprve budoval město Tiberias ke slávě Césara. Stavbu provázela spousta komplikací. Herodes se unáhlil ve výběru lokality, protože Tiberias je v místě hřbitova, takže žádnému Židovi se nechtělo bydlet na nečistém místě; Herodes nevěděl, jak má město naplnit obyvateli. Také mu v průběhu

stavebních prací několikrát došly peníze; ví se, že chtěl mít ve městě velkou věž, ale před dokončením už neměl na materiál ani na výplatu. A tak v Ježíšově podobenství slyšíme ironickou narážku na aktuální události civilního života posluchačů.

ztratila, dokud ji nenajde? ⁵ A až ji najde, vloží si ji celý rozradostněný na ramena ⁶ a po návratu domů svolává přátele a sousedy a říká jim: 'Radujte se se mnou, neboť jsem tu svou ztracenou ovci zase našel!' ⁷ Takto v nebi bude, říkám vám, víc radosti nad jediným hříšníkem, který se dá na pokání, než nad devětadesáti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. ⁸ Nebo která žena, když má deset drachem a jednu z nich ztratí, nerozsvítí lampu, nevymetá dům a pečlivě nehledá, dokud ji nenajde? ⁹ A když ji najde, svolává přítelkyně a sousedky a říká jim: 'Radujte se se mnou, neboť jsem tu ztracenou drachmu zase našla!' ¹⁰ Takto před Božími anděly, říkám vám, povstává radost nad jediným hříšníkem, který se dá na pokání. ¹¹ Řekl také: 'Jeden člověk měl dva syny. ¹² Ten mladší řekl otci: 'Otče, dej mi podíl z majetku, který na mne připadá.' A otec jim rozdělil své jmění. ¹³ Za pár dní poté sebral mladší syn vše, co měl, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem své jmění promrhal. ¹⁴ Když všechno utratil, propukl v té krajině krutý hlad a on začal pociťovat nouzi. ¹⁵ Šel a dal se do služby k jednomu z obyvatel té krajiny a ten ho poslal na své pole pást vepře. ¹⁶ Byl by si rád naplnil břicho lusky, které žrali ti vepři, ale nikdo mu je nedával. ¹⁷ Šel tedy do sebe a řekl si: 'Kolik nádeníků mého otce má chleba nadbytek a já tady hynu hladem!' ¹⁸ Seberu se, půjdu ke svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě; ¹⁹ už si nezasloužím, aby mě nazývali tvým synem, nakládej se mnou jako s jedním ze svých nádeníků.' ²⁰ Odešel tedy a odebral se ke svému otci. Když byl ještě daleko, otec ho spatřil a byl pohnut soucitem; rozběhl se, vrhl se mu kolem krku a zulíbal ho. ²¹ Tu mu syn řekl: 'Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě, už si nezasloužím, aby mě nazývali tvým synem.' ²² Ale otec řekl svým služebníkům: 'Rychle přineste ty nejkrásnější šaty a oblečte mu je, na prst mu navlečte prsten a obujte ho. ²³ Přiveďte tučné tele, porazte je, jezme a veselme se, ²⁴ neboť tady ten můj syn byl mrtev a vrátil se k životu; byl ztracen a je opět nalezen!' A začali se veselit. ²⁵ Jeho starší syn byl na poli. Když se vracel a přiblížil se k domu, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶ Zavolal si jednoho ze služebníků a vyptával se, co to má znamenat. ²⁷ Ten mu řekl: 'To přišel tvůj bratr a tvůj otec porazil tučné tele, protože on se mu vrátil živ a zdrav.' ²⁸ Tu se rozhněval a odmítal jít dovnitř. Otec vyšel ven a domlouval mu. ²⁹ On však otci odpověděl: 'Už ti sloužím tolik let a nikdy jsem nepřekročil ani jediný z tvých příkazů; a mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli; ³⁰ a pak se vrátí tenhle tvůj syn, který prohýřil tvůj majetek s nevěstkami, a ty pro něho dáš porazit tučné tele!' ³¹ Ale otec mu řekl: 'Ty, mé dítě, jsi se mnou stále a vše, co je mé, je tvé. ³² Ale slušelo se přece veselit se a radovat, vždyť tady ten tvůj bratr byl mrtev a vrátil se k životu; byl ztracen a je opět nalezen.'"

16 Také svým učedníkům říkal: 'Byl jeden bohatý člověk a ten měl správce, o němž se mu doneslo, že rozhazuje jeho jmění. ² Dal si ho zavolat a řekl mu: 'Co to o tobě slyším? Slož účty ze svého správování, neboť nadále už mé jmění spravovat nemůžeš.' ³ Správce si sám u sebe řekl: 'Co si počnu, když mi pán odnímá správcovství? Kopat? Na to nemám sílu. Žebrat? To bych se styděl... ⁴ Ach! Vím, co udělám, aby se našli, až budu zbaven správcovství, lidé, kteří by mě k sobě přijali.' ⁵ Jednoho po druhém si dal zavolat dlužníky svého pána a prvním řekl: 'Kolik mému pánovi dlužíš?' – ⁶ 'Sto soudků oleje,' řekl mu. On mu řekl: 'Vezmi svůj úpis, posad se a rychle napiš padesát.' ⁷ Pak řekl druhému: 'A kolik dlužíš ty?' – 'Sto korců pšenice,' řekl. On mu řekl: 'Vezmi svůj úpis a napiš osmdesát.' ⁸ A pán pochválil toho nepoctivého správce, že si počínal prozíravě. Synové tohoto světa jsou totiž vůči lidem svého druhu prozíravější než synové světla. ⁹ Nuže, já vám říkám: nepoctivými penězi si získávejte přátele, aby vás jednou, až tamty pomínou, přijali do věčných stanů. ¹⁰ Kdo je věrný v maličkosti, je věrný rovněž ve velké věci, a kdo je nepoctivý v maličkosti, je nepoctivý rovněž ve velké věci. ¹¹ Jestliže jste se tedy neukázali věrní, když jde o nepoctivé peníze, kdo vám svěří pravý majetek? ¹² A jestliže jste se neukázali věrní, když jde o cizí majetek, kdo vám dá ten váš? ¹³ Žádný služebník nemůže sloužit dvěma pánům: buď bude nenávidět jednoho a milovat druhého, nebo se přimkne k jednomu a pohrdne druhým. Nemůžete sloužit Bohu i penězům.' ¹⁴ To všechno slyšeli farizeové, kteří si potrpí na peníze, a posmívali se mu. ¹⁵ On jim řekl: 'To vy; se vydáváte za spravedlivé před lidmi, ale Bůh zná vaše srdce; vždyť to, co je u lidí vznešené, je před Bohem ohavnost. ¹⁶ Až do Jana tu byli Zákon a Proroci; od té doby je zvěstováno Boží království a všichni se do něho snaží násilím dostat. ¹⁷ Snáze pomínou nebe a země, než aby padla jediná čárka ze Zákona. ¹⁸ Každý muž, jenž zapudí svou ženu a vezme si jinou, cizoloží a ten, kdo si vezme ženu, kterou manžel zapudil, cizoloží. ¹⁹ Byl jeden bohatý člověk, ten se oblékal do purpuru a do jemného plátna a každý den skvěle hodoval. ²⁰ A u jeho vrat lehával jeden chudák, celý pokrytý vředy, jmenoval se Lazar. ²¹ Byl by se rád nasytil tím, co padalo z boháčova stolu... A ještě k tomu přicházeli i psi a lízali mu vředy. ²² A stalo se, že ten chudák umřel a andělé ho odnesli do lůna Abraháмова. Umřel i boháč a pochovali ho. ²³ Když v hádu pozvedá v mukách oči, uvidí zďálky Abraháma a Lazara v jeho lůně. ²⁴ Tu zvolal: 'Otče Abraháme, slituj se nade mnou a pošli Lazara, ať si smočí koneček prstu ve vodě, aby mi ovlažil jazyk, neboť se trápím tady v tom plameni.' ²⁵ Ale Abrahám řekl: 'Synu, vzpomeň si, že se ti zaživa dostalo dobrého a Lazarovi zase zlého; on je zde nyní utěšen a ty se trápíš. ²⁶ To není vše: mezi nás a vás byla položena velká propast, aby ti, kteří by se odtud chtěli dostat k vám, nemohli, a také aby se odtamtud nepřecházelo

k nám.'²⁷ Tu on řekl: 'Prosím tě tedy, otče, abys poslal Lazara do domu mého otce,²⁸ neboť mám pět bratrů; ať jim vydá své svědectví, aby také oni nepřišli do tohoto místa muk.'²⁹ A Abrahám na to: 'Mají Mojžíše a Proroky; ať je poslouchají.'³⁰ 'Ne, otče Abraháme,' řekl, 'ale jestliže za nimi přijde někdo od mrtvých, budou se kát.'³¹ Ale on mu řekl: 'Pokud neposlouchají Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.'³²

17 Potom řekl svým učedníkům: „Není možné, aby nedocházelo k pohoršením, ale běda tomu, kvůli němuž k nim dochází!² Bylo by pro něho lépe, aby mu byl dán na krk mlýnský kámen a aby byl vržen do moře, než aby pohoršil jednoho z těchto maličkých.³ Mějte se na pozoru! Zhřeší-li tvůj bratr, pokárej ho, a bude-li toho litovat, odpusť mu.⁴ A zhřeší-li proti tobě sedmkrát denně a navrátí-li se k tobě sedmkrát se slovy: 'Je mi to líto,' odpusť mu.“⁵ Apoštolové řekli Pánu: „Dej nám více víry.“⁶ Pán řekl: „Kdybyste měli víru jako hořčičné zrno, řekli byste tady tomuto morušovníku: 'Vyvrát se z kořene a přesad se do moře,' a on by vás poslechl.⁷ Má-li někdo z vás služebníka, který oře nebo pase, řekne mu snad, když se vrátí z pole: 'Pojď hned ke stolu?'⁸ Neřekne mu naopak: 'Připrav mi něco k večeři, opásej se a posluhuj mi, dokud se nenajím a nenapiji; pak se najíš a napiješ i ty.'“⁹ Je tomu služebníku vděčný za to, že udělal, co mu bylo přikázáno?¹⁰ Tak i vy: až uděláte vše, co vám bylo přikázáno, řekněte: Jsme neužiteční služebníci; udělali jsme, co jsme udělat měli.“¹¹ A cestou do Jeruzaléma se stalo, že procházel pomezím Samařska a Galileje.¹² Když vcházel do jedné vesnice, přišlo mu naproti deset malomocných a zůstali stát opodál;¹³ pozvedli hlas a volali: „Ježíši, Mistře, slituj se nad námi.“¹⁴ Když je viděl, řekl jim: „Jděte se ukázat kněžím.“ A jak tam šli, stalo se, že byli očištěni.¹⁵ Když jeden z nich uviděl, že byl uzdraven, vrátil se nazpět, hlasitě velebil Boha,¹⁶ padl na tvář Ježíšovi k nohám a děkoval mu. A byl to Samaritán.¹⁷ Ježíš se ujal slova a řekl: „Což jich nebylo očištěno všech deset? Kde je těch devět ostatních?¹⁸ To se nenašel nikdo, kdo by se vrátil a vzdal slávu Bohu, než tento cizinec!“¹⁹ A řekl mu: „Vstaň, jdi; tvá víra tě zachránila.“²⁰ Když se ho farizeové ptali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: „Příchod Božího království se nedá zpozorovat,²¹ a nebude se říkat: 'Hle, je tady!' Nebo zase: 'Je tam!' Neboť ejhle, Boží království je mezi vámi.“²² Dále učedníkům řekl: „Přijdou dny, kdy si budete přát vidět jediný ze dnů Syna člověka, a nevidíte ho.“²³ Řeknou vám: 'Je támhle!' 'Je tady!' Nechoďte tam, nerozběhněte se tam.²⁴ Vždyť jako s bleskem, který vyšlehne na jednom konci nebes a rozzáří se až ke druhému, tomu bude také se Synem člověka v jeho den.²⁵ Ale nejdříve bude muset mnoho vytrpět a být tímto pokolením odvržen.²⁶ A tak jako se dělo za Noemových dnů, tomu bude také za dnů Syna člověka.²⁷ Jedli, pili, ženili se či vdávali až do dne, kdy Noe vešel do archy; a přišla potopa a všechny zahubila.²⁸ Stejně tak jako se dělo za Lotových dnů: jedli, pili, kupovali, prodávali, sázeli, stavěli;²⁹ ale v den, kdy Lot vyšel ze Sodomy, seslal Bůh z nebe déšť ohně a síry a všechny je zahubil.³⁰ Stejně tak tomu bude v den, kdy se má zjevit Syn člověka.³¹ V ten den ať ten, kdo bude na střeše a své věci bude mít v domě, nesestupuje, aby si je vzal, a obdobně ať se ten, kdo bude na poli, nevrací nazpět.³² Vzpomeňte si na Lotovu ženu.³³ Kdo se bude snažit ušetřit si život, ztratí jej, a kdo jej ztratí, uchová si jej.³⁴ Říkám vám: té noci budou dva na jednom loži; jeden bude vzat a druhý zanechán;³⁵ dvě budou společně mlít; jedna bude vzata a druhá zanechána.“³⁶ — ³⁷ Tu se ujmou slova a říkají mu: „Kde, Pane?“ Řekl jim: „Kde bude tělo, tam se také shromáždí supové.“

18 A říkal jim podobenství o tom, že se mají bez ustání modlit a neklesat na mysl.² „V jednom městě byl soudce, který se nebál Boha a na lidi nedbal.³ V tom městě byla také vdova, která za ním chodila a říkala: 'Zjednej mi právo proti mému odpůrci!'⁴ Dlouho to odmítal. Pak si řekl: 'Boha se sice nebojím a na lidi nedbám,⁵ přesto když na mne tahle vdova dotírá, zjednám jí právo, aby mi donekonečna neotravovala život.'“⁶ A Pán řekl: „Slyšte, co říká ten nespravedlivý soudce.⁷ A že by Bůh nezjednal právo svým vyvoleným, kteří k němu ve dne v noci volají, zatímco on v jejich věci vyčkává?⁸ Říkám vám, že jim vbrzku právo zjedná. Ale nalezne Syn člověka, až přijde, na zemi víru?“⁹ A zase těm, kteří se chlubil, že jsou spravedliví, a pro druhé měli jen pohrdání, řekl toto podobenství:¹⁰ „Do Chrámu se přišli pomodlit dva lidé; jeden byl farizeus a druhý celník.¹¹ Farizeus stál a sám pro sebe se takto modlil: 'Bože můj, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vydřiduší, nespravedliví, cizoložníci nebo také jako tenhle celník;¹² postím se dvakrát týdně, ze všeho, co získám, dávám desátek.'¹³ Celník stál opodál, neodvažoval se ani pozvednout oči k nebi, ale bil se v prsa a říkal: 'Bože můj, smiluj se nade mnou, hříšníkem!'“¹⁴ Říkám vám: on odešel domů ospravedlněný, ten druhý nikoli. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, ale ten, kdo se poníží, bude povýšen.“¹⁵ Také mu přinášeli maličké děti, aby se jich dotkl; a když to viděli učedníci, okřikovali je.¹⁶ Ale Ježíš k sobě ty děti zavolal a řekl: „Nechte ty malé děti, ať ke mně přijdou, nebraňte jim; neboť takovým, jako jsou ony, patří Boží království.¹⁷ Vpravdě vám říkám: Kdo nepřijme Boží království jako malé dítě, nevstoupí do něho.“¹⁸ Jeden hodnostář mu položil tuto otázku: „Dobrý mistře, co bych měl dělat, abych dostal za dědictví věčný život?“¹⁹ Ježíš mu řekl: „Proč

mě nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, jen Bůh sám. ²⁰ Znáš příkázání: Nedopouštěj se cizoložství, nezabíjej, nekraď, nevydávej krivého svědectví; cti otce svého i matku.“ ²¹ – „To vše,“ řekl, „jsem od mládí zachovával.“ ²² Když to Ježíš uslyšel, řekl mu: „Ještě jedno ti schází: vše, co máš, prodej a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebesích; pak přijď, následuj mě.“ ²³ Ale on, když to uslyšel, celý zesmutněl, neboť byl náramně bohatý. ²⁴ Když ho viděl Ježíš, řekl: „Jak nesnadné je pro ty, kdo mají bohatství, dostat se do Božího království! ²⁵ Ano, snáže projde velbloud uchem jehly, než boháč vejde do Božího království!“ ²⁶ Ti, kdo slyšeli, řekli: „A kdo může být spasen?“ ²⁷ On řekl: „Co je nemožné u lidí, je možné u Boha.“ ²⁸ Tu řekl Petr: „Hle, a my jsme opustili, co jsme měli, a šli jsme za tebou!“ ²⁹ Řekl jim: „Vpravdě vám říkám: Není nikdo, kdo kvůli Božímu království opustil dům, ženu, bratry, rodiče nebo děti, ³⁰ aby nedostal daleko více v tomhle čase a v přicházejícím světě život věčný.“ ³¹ Vzal s sebou těch Dvanáct a řekl jim: „Hle, jdeme vzhůru do Jeruzaléma a vyplní se vše, co napsali proroci o Synu člověka. ³² Bude totiž vydán pohanům, bude tupen, urážen, poplíván; ³³ pak ho zbičují, zabijí a třetího dne vstane z mrtvých.“ ³⁴ Ale oni z toho všeho ničemu neporozuměli; to slovo jim zůstávalo zahaleno a oni nechápali, co říká. ³⁵ A když se blížil k Jerichu, stalo se, že tam seděl u cesty jeden slepec a žebrał. ³⁶ Když slyšel, že kolem kráčí jakýsi zástup, vyptával se, co to má znamenat. ³⁷ Oznamili mu, že tudy prochází Ježíš Nazaretský. ³⁸ Tu vykřikl: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ ³⁹ Ti, kdo šli vpředu, ho okřikovali, aby ho umlčeli, ale on křičel ještě víc: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ ⁴⁰ Ježíš se zastavil a nařídil, aby mu ho přivedli. Když už byl nablízku, otázal se ho: ⁴¹ „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ – „Pane,“ řekl, „ať zase vidím!“ ⁴² Ježíš mu řekl: „Prohlédni; tvá víra tě zachránila.“ ⁴³ A v témže okamžiku prohlédl a šel za ním a velebil Boha. A veškerý lid, který to viděl, vzdával Bohu chválu.

19 Vešel do Jericha a procházel městem. ² A hle, jeden muž jménem Zacheus; byl to vrchní celník a byl bohatý. ³ A snažil se poznat, který to je ten Ježíš, ale kvůli davu se mu to nepodařilo, neboť byl malé postavy. ⁴ Běžel tedy napřed a vyšplhal se na fíkovník, aby uviděl Ježíše, který tudy měl jít. ⁵ Když Ježíš na to místo přišel, pozvedl oči a řekl mu: „Zachee, rychle slez dolů, neboť dnes musím zůstat ve tvém domě.“ ⁶ A on rychle slez dolů a s radostí ho přijal. ⁷ Všichni reptali, když to viděli, a říkali: „On zavítal k hříšnému člověku!“ ⁸ Ale Zacheus stanul a řekl Pánu: „Hle, Pane, polovinu svého majetku dám chudým, a jestliže jsem na někom něco vymámil, vrátím mu čtyřnásobek.“ ⁹ A Ježíš mu řekl: „Dnes se dostalo spásy tomuto domu, protože i on je synem Abrahámovým. ¹⁰ Neboť Syn člověka přišel vyhledat a zachránit, co bylo ztraceno.“ ¹¹ Lidé to poslouchali, a tak řekl ještě jedno podobenství, protože byl blízko Jeruzaléma a protože lidé měli za to, že se Boží království má objevit co nevidět. ¹² Řekl tedy: „Jeden urozený člověk se odebral do daleké země, aby tam přijal královskou hodnost, a potom se měl navrátit. ¹³ Zavolal si deset ze svých služebníků, svěřil jim deset hřiven a řekl jim: ‘Hleďte z nich něco vytěžit, dokud se nevrátím.’ ¹⁴ Ale jeho spoluobčané ho nenáviděli a vzápětí vyslali poselstvo se vzkazem: ‘Nechceme, aby nám tenhle kraloval.’ ¹⁵ A jakmile se po přijetí královské hodnosti vrátil, dal si zavolat ony služebníky, jimž svěřil peníze, aby se dozvěděl, co z nich každý vyzískal. ¹⁶ Předstoupil první a řekl: ‘Pane, tvá hřivna vynesla deset hřiven.’ – ¹⁷ ‘Správně, dobrý služebníku,’ řekl mu; ‘protože ses projevil jako věrný v úplné maličkosti, přijmi pravomoc nad deseti městy.’ ¹⁸ Přišel druhý a řekl: ‘Tvá hřivna, Pane, vyzískala pět hřiven.’ ¹⁹ I tomu řekl: ‘Také ty buď v čele pěti měst.’ ²⁰ Přišel také ten další a řekl: ‘Pane, tu je tvá hřivna, kterou jsem měl odloženou v šátku. ²¹ Měl jsem z tebe totiž strach, že jsi přísný člověk, že bereš, co jsi neuložil, a sklízíš, co jsi nezasel.’ – ²² ‘Soudím tě, špatný služebníku,’ řekl mu, ‘podle tvých vlastních slov. Věděl jsi, že jsem člověk přísný, že беру, co jsem neuložil, a sklízím, co jsem nezasel. ²³ Proč jsi tedy nedal mé peníze do směnárny? Při návratu bych si je byl vyzvedl s úrokem.’ ²⁴ A těm, kteří tam stáli, řekl: ‘Vezměte mu jeho hřivnu a dejte ji tomu, co má deset hřiven.’ ²⁵ ‘Pane,’ řekli mu, ‘on má deset hřiven!’... – ²⁶ ‘Říkám vám, každému, kdo má, bude dáno; ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má. ²⁷ A pokud jde o mé nepřátele, o ty, kteří nechtěli, abych jim kraloval, přiveďte je sem a přede mnou je pobijte.’“ ²⁸ Po těch slovech šel napřed a odebral se vzhůru do Jeruzaléma. ²⁹ A stalo se, že když se

18:25 Boháč. Brána jménem „Ucho Jehly“, údajně tak úzká, že jí neprošel velbloud s nákladem, nikdy neexistovala. Je to populární mýtus, ale historicky nedoložitelný. Ježíš zde nemluví o něčem těžkém, byť dosažitelném vynaloženým úsilím či obětí (složením nákladu), ale o nemožném (v. 27). Vždy záleží na stavu srdce. Všechno, co máme, jsme dostali od Boha (1Kor 4:7), proto na něho dojem udělat nemůžeme svým bohatstvím. Viz Mk 12:44 a pozn.. Většina boháčů nevejde do království, protože utrpení, kterým si Bůh v jejich životě říká o pozornost, se úspěšně vyhnuli.

18:39 Nedal se umlčet, přestože se o to všichni snažili. Hlas živého Boha nás může vést i k překročení vlastních tradic a denominačních preferencí; posloucháme-li ho, očekávání lidí nás nemusí omezovat.

 Umlčování je součástí pronásledování: Kdo bude mluvit o Ježíši, bude trpět. Řetěz, omotaný kolem stromu, do něho časem zaroste. Palma je výjimka z tohoto pravidla: Neabsorbuje řetěz do svého těla, ale jak roste, nakonec řetěz roztrhne. Je nám příkladem k následování: Cokoliv nás tíží, svírá, svazuje, je něco, s čím bojujeme, ale nesmíme to učinit svou identitou. Jak porosteme v Kristu, nakonec okovy spadnou a my se budeme radovat ve svobodě, kterou nám zaslíbil (Jn 8:32). Podobný obraz je skořápka vajíčka, v němž roste ptačí mládě. Skořápka je po určitou dobu důležitá pro přežití jedince, ale nakonec pukne sama a odpadne díky jeho růstu. Ne díky jeho modlitbám nebo horlivým aktivitám. Okovy, která nás pronásledují od dětství, spadnou jediné naším růstem.

u hory zvané Olivová přiblížili k Betfage a k Betánii, poslal dva z učedníků a řekl: ³⁰ „Jděte do vesnice, která je naproti, a jakmile tam vejdete, naleznete uvázané oslátko, na němž nikdy nikdo z lidí nejel; odvažte je a přiveďte.“ ³¹ A zeptá-li se vás někdo: ‘Proč je odvažujete?’ řekněte toto: ‘Protože je Pán potřebuje.’“ ³² Když tedy poslové odešli, shledali vše, jak jim řekl. ³³ A když oslátko odvažovali, řekli jim jeho majitelé: „Proč to oslátko odvažujete?“ ³⁴ Řekli: „Protože je Pán potřebuje.“ ³⁵ Přivedli je tedy Ježíšovi, hodili na to oslátko své pláště a Ježíše na ně vysadili. ³⁶ A jak jel kupředu, rozprostírali lidé na cestu své pláště. ³⁷ Už se přibližoval ke svahu Olivové hory, když tu celý zástup učedníků začal v radosti hlasitě chválit Boha za všechny zázraky, které viděli. ³⁸ Říkali: „Požehnaný, jenž přichází, Král, ve jménu Páně! Pokoj na nebi a sláva na výsostech!“ ³⁹ Někteří farizeové ze zástupu mu řekli: „Mistře, pokárej své učedníky.“ ⁴⁰ Ale on odpověděl: „Říkám vám, budou-li oni mlčet, bude křičet kámen.“ ⁴¹ Když se přiblížil a uviděl město, zaplakal nad ním ⁴² a řekl: „Ach, kdybys i ty v tento den bylo pochopilo poselství pokoje! Ale ne, ono zůstalo tvým očím skryto.“ ⁴³ Ano, přijdou na tebe dny, kdy tě tví nepřátelé obeženou náspy, obklíčí tě, sevrou tě ze všech stran. ⁴⁴ K zemi srazí tebe a v tobě i tvé děti a nenechají v tobě kámen na kameni, protože jsi nepoznalo čas svého navštívení.“ ⁴⁵ Potom vešel do Chrámu a začal vyhánět prodavače ⁴⁶ a říkal jim: „Je psáno: Můj dům bude domem modlitby. Ale vy jste z něho udělali doupe lupičů!“ ⁴⁷ Každodenně učil v Chrámě a velekněží a zákoníci i přední mužové z lidu se ho snažili zahubit. ⁴⁸ Nepřicházeli však na to, co by měli udělat, neboť veškerý lid mu visel na rtech a poslouchal ho.

20 A jednoho dne se stalo, že když učil lid v Chrámě a hlásal radostnou zvěst, vystoupili velekněží a zákoníci spolu se staršími ² a takto k němu promluvili: „Řekni nám, jakou mocí to děláš, anebo kdo je ten, kdo ti tu moc dal?“ ³ On jim odpověděl: „I já se vás na něco zeptám. Řekněte mi tedy: ⁴ Byl Janův křest z Nebe nebo od lidí?“ ⁵ Oni však mezi sebou rozvažovali takto: „Řekneme-li: ‘Z nebe,’ on řekne: ‘Proč jste v něho neuvěřili?’ ⁶ A řekneme-li: ‘Od lidí,’ všechen lid nás bude kamenovat, neboť je přesvědčen, že Jan je prorok.“ ⁷ A odpověděli, že nevědí, odkud je. ⁸ A Ježíš jim řekl: „Ani já vám nepovím, jakou mocí to dělám.“ ⁹ A začal lidu říkat toto podobenství: „Jeden člověk vysadil vinici, potom ji pronajal vinařům a na dosti dlouhou dobu odcestoval. ¹⁰ Když přišel čas, poslal k vinařům služebníka, aby mu dali podíl z výtěžku vinice; ale vinaři ho zbili, pak ho poslali nazpět s prázdnou. ¹¹ Poslal znovu jiného služebníka; a oni zbili i toho, potupili ho a s prázdnou poslali nazpět. ¹² Znovu poslal třetího; i toho zranili a vyhodili ven. ¹³ Tu si pán vinice řekl: ‘Co mám dělat? Pošlu svého milovaného syna; na toho snad budou mít ohled.’ ¹⁴ Když ho však ti vinaři uviděli, uvažovali mezi sebou takto: ‘Tohle je dědic; zabijme ho, ať je dědictví naše.’ ¹⁵ Vyhodili ho z vinice ven a zabil. Co jim tedy pán vinice udělá? ¹⁶ Přejde, zahubí ty vinaře a vinici dá jiným.“ Na to oni řekli: „Chraň Bůh!“ ¹⁷ On se však na ně zadíval a řekl: „Co tedy znamená tohle, co je psáno: Kámen, který odvrhli stavitelé, stal se kamenem úhelným? ¹⁸ Kdokoli na ten kámen padne, roztrhne se, a na koho padne on, toho rozdrtí.“ ¹⁹ Zákoníci a velekněží se snažili ještě v tu chvíli na něho vztáhnout ruce, báli se však lidu. Správně totiž pochopili, že to podobenství řekl o nich. ²⁰ Začali na něho dávat pozor a poslali k němu špehy, kteří se stavěli jako spravedliví, aby ho přistihli při nějakém slovu, pro něž by ho vydali vrchnosti a moci vladařově. ²¹ Vypyčovali se ho tedy takto: „Mistře, víme, že mluvíš a učíš upřímně a že nikomu nestráníš, ale ve vši pravdě učíš cestě k Bohu. ²² Je nám dovoleno platit daň císaři, nebo ne?“ ²³ On však prohlédl jejich lest a řekl jim: ²⁴ „Ukažte mi denár. Čí obraz a čí nápis na něm je?“ Řekli: „Císařův.“ ²⁵ Tu jim on řekl: „Nuže, odevzdejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží!“ ²⁶ A nepodařilo se jim ho před lidem přistihnout v řeči a celí udivení nad jeho odpovědí umklkli. ²⁷ Tu k němu přistoupilo několik saduceů – těch, kteří popírají, že má být vzkříšení – dotazovali se ho ²⁸ a říkali: „Mistře, Mojžíš nám napsal: Má-li někdo ženatého bratra a ten zemře bezdětný, ať si tu ženu vezme jeho bratr a vzbudí svému bratru potomstvo. ²⁹ Bylo tedy sedm bratrů. První se oženil a potom zemřel bezdětný. ³⁰ I druhý a ³¹ potom třetí si tu ženu vzali. A stejně tak zemřelo všech sedm, aniž po sobě zanechali děti. ³² Nakonec zemřela i ta žena. ³³ No, a kterému z nich bude ta žena při vzkříšení patřit jako manželka? Vždyť ji za manželku mělo všech sedm.“ ³⁴ A Ježíš jim řekl: „Děti tohoto světa se žení nebo vdávají; ³⁵ ale ti, kteří byli uznáni za hodné dosáhnout podílu na onom světě a na vzkříšení z mrtvých, se nežení ani nevdávají; ³⁶ už přece nemohou zemřít, neboť jsou rovni andělům a jako synové vzkříšení jsou syny Božími. ³⁷ A že mrtví vstanou, to naznačil i Mojžíš tam, kde je řeč o keři, když Pána nazývá Bohem Abrahámovým, Bohem

19:30 Na němž nikdy nikdo z lidí nejel. Sobota (14:1), den odpočinku, je čas úlevy od práce pro všechny včetně zvířat (Ex 20:9–11). Pracovat (tedy mj. nést člověka) by smělo jen zvíře, které dosud nepracovalo, tudíž nemá od čeho odpočívat. Ježíš nikdy neporušil Tóru ani v nejmenším detailu (Mt 5:18).

19:38 Požehnaný, jenž přichází, Král. Pilát ve svém paláci, kněží ve svých bohatých domech, římsí vojáci na strážních věžích, ti všichni si byli dobře vědomi toho, že právě probíhají oslavy jednoho z nejvý-

znamnějších svátků (Pesach), kdy si židovský národ připomíná Boží vysvobození zpod nadvlády cizí nepřátelské mocnosti. Když viděli Ježíšův vjezd do Jeruzaléma na oslu (srv. pozn. Za 9:9) a slyšeli jása-jící dav provolávat slávu králi (vzpomínka na oslavy dobyté svobody od utiskovatelů, provázené písněmi díky a palmovými větvemi, byly doposud v čerstvé paměti, viz 2Mak 10:5–8), bylo jim jasné, že mají problém.

Izákovým a Bohem Jakubovým.³⁸ A on není Bůh mrtvých, ale živých: všichni totiž žijí pro něho.³⁹ Tu se ujalo slova několik zákoníků a řekli: „Mistře, dobře jsi promluvil.“⁴⁰ Neodvažovali se ho totiž už na nic vypyávat.⁴¹ Řekl jim: „Jak se může říkat, že Kristus je Davidův syn?“⁴² Sám David přece v knize Žalmů říká: Pán řekl mému Pánu: Zasedni po mé pravici,⁴³ dokud ti nepoložím tvé nepřátele za podnožku pod nohy.⁴⁴ David ho tedy nazývá Pánem; jak on je potom jeho synem?“⁴⁵ Když všechen lid poslouchal, řekl učedníkům:⁴⁶ „Dejte si pozor na zákoníky, kteří si rádi chodí v dlouhých řízách, kteří jsou rádi, když je pozdravují na veřejných prostranstvích a když mají první sedadla v synagogách a přední lehátka na hostinách,⁴⁷ kteří pohlcují majetek vdov a tváří se, že se dlouze modlí. Takové stihne přísnější odsouzení!“

21 Když pozvedl oči, uviděl, jak boháči dávají své obětní dary do pokladnice.² Uviděl také jednu nuznou vdovu, která tam dávala dva penízky,³ a řekl: „Opravdu vám říkám, tahle vdova, která je chudá, dala víc než oni všichni.⁴ Ti všichni totiž dali k obětním darům ze svého přebytku, ale ona dala ze svého nedostatku všechno, co měla na živobytí.“⁵ Když někteří říkali o Chrámu, že je ozdoben krásnými kameny a zaslíbenými obětními dary, řekl:⁶ „Nadejdou dny, kdy z toho všeho, nač s obdivem hledíte, nezůstane kámen na kameni: všechno bude rozmetáno.“⁷ Tu se ho dotazovali a říkali: „Mistře, kdy se to tedy stane a jaké bude znamení, že se to už má stát?“⁸ Řekl: „Mějte se na pozoru, abyste se nedali svést, neboť přijdou mnozí pod mým jménem a budou říkat: ‘Já jsem to!’ a ‘Ten čas je blízko.’ Nechoďte za nimi.⁹ Až uslyšíte mluvit o válkách a nepokojích, neděste se; neboť to se musí napřed stát, ale konec hned tak nenadejde.“¹⁰ Pak jim říkal: „Povstane národ proti národu a království proti království.¹¹ Budou velká zemětřesení a mistry mor a hlad; budou také strašlivé úkazy a s nebe přijdou veliká znamení.¹² Ale než se to vše stane, vztáhnou na vás ruce, budou vás pronásledovat, vydávat synagogám a do vězení, předvádět pro mé jméno před krále a vladaře¹³ a to vás povede ke svědectví.¹⁴ Mějte tedy na paměti, že si nemáte předem připravovat svou obhajobu:¹⁵ neboť já vám dám řeč i moudrost, jimž žádný z vašich protivníků nedokáže odolat ani odporovat.¹⁶ Vydají vás dokonce i vaši rodiče, vaši bratři, příbuzní a přátelé; některé z vás usmrtí¹⁷ a všichni vás budou pro mé jméno nenávidět.¹⁸ Ale ani vlas se vám z hlavy neztratí.¹⁹ Život si zachráníte svou vytrvalostí!²⁰ Ale až uvidíte, jak je Jeruzalém obklíčen vojsky, pak vězte, že jeho zpuštění je zcela nablízku.²¹ Tehdy ať ti, kdo budou v Judsku, utečou do hor, ať ti, kdo budou uvnitř ve městě, odtud odejdou a ať ti, kdo budou na venkově, do něj nevcházejí;²² neboť to budou dny pomsty, kdy se má naplnit vše, co je psáno.²³ Běda těhotným a kojícím v těch dnech! Neboť na zemi bude veliká úzkost a hněv na tento lid.²⁴ Budou padat pod ostřím meče a budou odváděni jako zajatci ke všem národům a Jeruzalém bude pošlapán nohama pohanů, dokud se nenaplní časy pohanů.²⁵ A budou znamení na slunci, na měsíci a na hvězdách. Na zemi budou národy v úzkosti, znepokojené hukotem moře a příboje;²⁶ lidé budou omdlávat hrůzou v očekávání toho, co ohrožuje obydlený svět, neboť nebeské mocnosti budou otřeseny.²⁷ A tehdy uvidí Syna člověka, jak přichází v oblaku s mocí a velikou slávou.²⁸ Až se to začne dít, napřimte se a pozvedněte hlavu, protože vaše vysvobození je nablízku.“²⁹ A řekl jim podobenství: „Podívejte se na fíkovník a na ostatní stromy.³⁰ Jakmile pučí, vy sami, když se na ně podíváte, víte, že léto je již nablízku.³¹ Tak i vy, až uvidíte, že se to děje, vězte, že Boží království je nablízku.³² Vpravdě vám říkám, nepomine toto pokolení, dokud vše nenastane.³³ Nebe i země pominou, ale má slova nikdy nepominou.³⁴ Dávejte si pozor, aby vám srdce nezmalátněla v prostopášnosti, opilství, starostech o živobytí a aby se ten den na vás náhle nesnesl³⁵ jako nějaké osidlo; neboť se spustí na všechny, kdo přebývají na celém povrchu zemském.³⁶ Bďte tedy a v každé době se modlete, abyste měli sílu všemu, co se má stát, uniknout a stanout před Synem člověka.“³⁷ Ve dne býval v Chrámě a učil; ale v noci odcházel a trávil ji venku na hoře, jež se nazývá Olivová.³⁸ A od svítání k němu chodil do Chrámu všechen lid, aby mu naslouchal.

22 Blížil se Svátek nekvašených chlebě zvaný Velikonoce.² A velekněží a zákoníci uvažovali, jak by ho zabili, neboť se báli lidu.³ A satan vstoupil do Jidáše, zvaného Iškariotský, který patřil ke Dvanácti.⁴ Ten odešel a domlouval se s velekněžími a veliteli stráží, jak by jim ho vydal.⁵ Oni se zaradovali a dohodli se, že mu dají peníze.⁶ Souhlasil a hledal vhodnou příležitost, aby jim ho vydal bez vědomí zástupu.⁷ Nastal den nekvašených chlebě, kdy se měl zabít velikonoční beránek,⁸ a on vyslal Petra a Jana se slovy: „Jděte a připravte nám velikonočního beránka, abychom ho pojedli.“⁹ Řekli mu: „Kde chceš, abychom to připravili?“¹⁰ Řekl jim: „Hle, když vejdete do města, potká vás člověk, který ponese džbán vody. Jděte za ním do domu, kam vejde,¹¹ a hospodáři domu řeknete: ‘Mistr ti vzkazuje: kde je místnost, v níž budu moci pojit se svými učedníky velikonočního beránka?’¹² A on vám ukáže velkou světnici v poschodí opatřenou poduškami; tam to připravte.“¹³ Odešli tedy a shledali vše, jak jim řekl, a připravili velikonočního beránka.¹⁴ Když nadešla ta hodina, zaujal místo u stolu a apoštolové s ním.¹⁵ A řekl jim: „Vroucně jsem si přál pojit s vámi tohoto velikonočního beránka, ještě než budu trpět;¹⁶ neboť vám říkám, už ho nikdy nebudu jíst, dokud nedojde

naplnění v Božím království.“¹⁷ Potom převzal kalich, vzdal díky a řekl: „Vezměte to a rozdělte mezi sebou;¹⁸ neboť vám říkám, od nynějška už nebudu pít z plodu vinné révy, dokud nepřijde Boží království.“¹⁹ Potom vzal chléb, vzdal díky, rozlámal ho a dával jim se slovy: „Toto je mé tělo, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku.“²⁰ Po večeři udělal totéž s kalichem a řekl: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi za vás prolévaná.“²¹ Avšak hle, je se mnou na stole ruka toho, jenž mě vydává.²² Syn člověka jde zajisté svou cestou tak, jak bylo určeno, ale běda tomu člověku, jehož prostřednictvím je vydáván.“²³ A oni se jeden druhého začali vyptávat, který z nich tedy je ten, kdo to udělá.²⁴ Také mezi nimi povstal spor: kterého z nich lze asi pokládat za největšího?²⁵ Řekl jim: „Králové národů nad nimi panují a ti, kteří nad nimi uplatňují moc, si dávají říkat dobrodinci.“²⁶ Ale ne tak vy. Naopak, ať se ten největší mezi vámi chová jako nejmladší a ten, kdo vládne, jako ten, kdo slouží.²⁷ Kdo je totiž větší, ten, který je u stolu, anebo ten, který obsluhuje? Ten, který je u stolu, vidíte? A já jsem uprostřed vás jako ten, který slouží.“²⁸ Vy jste se mnou neochvějně vytrvali v mých zkouškách;²⁹ a já vám uděluji království, jako je můj Otec udělil mně:³⁰ budete jíst a pít u mého stolu v mém království a zasednete na trůny a budete soudit dvanáct Izraelových kmenů.³¹ Šimone, Šimone, hle satan si vás vyžádal, aby vás protřibil jako pšenici;³² ale já jsem se za tebe modlil, aby tvá víra neselhala. Ty tedy, až se obrátíš, posiluj své bratry.“³³ Ten mu řekl: „Pane, jsem hotov s tebou jít i do vězení, i na smrt.“³⁴ Ale on řekl: „Petře, říkám ti, než kohout dnes zakokrhá, třikrát zapřeš, že mě znáš.“³⁵ Potom jim řekl: „Když jsem vás poslal bez měšce, bez mošny, bez opánků, scházelo vám něco?“ – „Nic,“ řekli.³⁶ A on jim řekl: „Ale teď ten, kdo má měšec, ať si ho vezme, stejně tak ten, kdo má mošnu, a ten, kdo nemá, ať prodá svůj plášť a koupí si meč.“³⁷ Říkám vám totiž, musí se na mně naplnit, co je psáno: Byl započítán mezi zločince. Beztak to, co se mě týká, se chýlí ke konci.“ –³⁸ „Pane,“ řekli, „jsou tady právě dva meče.“ Odpověděl jim: „To stačí!“³⁹ Vyšel ven a jako obvykle se odebral na Olivovou horu a také učedníci šli za ním.⁴⁰ Když na to místo došel, řekl jim: „Modlete se, abyste nepřišli do pokušení.“⁴¹ Potom od nich pooděšel, co by kamenem dohodil, poklekl a modlil se takto:⁴² „Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich! Ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň!“⁴³ Tu se mu zjevil anděl z nebe a posiloval ho.⁴⁴ Upadl do smrtelné úzkosti, modlil se naléhavěji a jeho pot byl jako veliké kapky krve kanoucí na zem.⁴⁵ Vstal od své modlitby, přišel k učedníkům, shledal, že zármutkem usnuli,⁴⁶ a řekl jim: „Proč spíte? Vstaňte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení.“⁴⁷ Zatímco ještě mluvil, hle zástup a v čele mu kráčel ten, jenž se jmenoval Jidáš, jeden ze Dvanácti; a ten přistoupil k Ježíšovi a políbil ho.⁴⁸ Ale Ježíš mu řekl: „Jidáši, to polibkem vydáváš Syna člověka!“⁴⁹ Když jeho druhové viděli, k čemu se schyluje, řekli mu: „Pane, máme udeřit mečem?“⁵⁰ A jeden z nich udeřil veleknězova služebníka a usekl mu pravé ucho.⁵¹ Ale Ježíš se ujal slova a řekl: „Přestaňte s tím.“ Dotkl se jeho ucha a uzdravil je.⁵² Pak Ježíš řekl těm, kdo se na něho hrnuli, velekněžím, velitelům chrámových stráží a starším: „Jsem snad lupič, že jste vytáhli s meči a holemi?“⁵³ Zatímco když jsem s vámi byl každý den v Chrámě, ruce jste na mne nevztáhli. Ale je to vaše hodina a moc temnoty.“⁵⁴ Chopili se ho tedy, odvedli a zavedli do veleknězova domu. A Petr šel zpovzdálí za nimi.⁵⁵ A protože zapálili uprostřed dvora oheň a sesedli se kolem, posadil se Petr mezi ně.⁵⁶ Jakási služka ho uviděla, jak sedí u plápolajícího ohně, upřela na něho oči a řekla: „Tenhle s ním také byl!“⁵⁷ Ale on zapřel a řekl: „Ženo, neznám ho.“⁵⁸ Zakrátko nato ho uviděl někdo jiný a prohlásil: „I ty k nim patříš!“ Ale Petr prohlásil: „Člověče, nepatřím.“⁵⁹ Asi o hodinu později někdo jiný důrazně tvrdil: „Tenhle s ním určitě byl a ostatně je to Galilejec!“ Ale Petr řekl:⁶⁰ „Člověče, nevím, co to říkáš.“ A právě v té chvíli, když ještě mluvil, zakokrhá kohout⁶¹ a Pán se obrátil a zadíval se na Petra. A Petr se rozpomenul na slovo, které mu Pán řekl: „Než kohout dnes zakokrhá, třikrát mě zapřeš!“⁶² Vyšel ven a hořce plakal.⁶³ Muži, kteří ho střežili, se mu posmívali a bili ho;⁶⁴ zahalili mu tvář a takto se ho vyptávali: „Prorokuj! Kdopak tě to uhodil?“⁶⁵ A ještě mnoha jinými slovy ho uráželi.⁶⁶ A když se rozednilo, shromáždila se rada starších lidu, velekněží a zákoníci. Přivedli ho do své velerady⁶⁷ a řekli: „Jsi-li Kristus, řekni nám to.“ On jim řekl: „Jestliže vám to řeknu, neuvěříte,⁶⁸ a budu-li vám klást otázky, neodpovíte.“⁶⁹ Ale od nynějška bude Syn člověka sedět po pravici moci Boží;⁷⁰ Tu všichni řekli: „Ty jsi tedy Syn Boží!“ On jim prohlásil: „Vy to říkáte: já jsem.“⁷¹ A oni řekli: „Na co ještě potřebujeme svědectví? Vždyť jsme to sami slyšeli z jeho úst!“

23 Potom celé shromáždění povstalo a předvedli ho před Piláta.² Tu ho začali obviňovat a říkali: „Shledali jsme, že tento člověk pobuřuje náš národ, brání v placení daně císaři a prohlašuje se za krále Krista.“³ Pilát ho vyslyšel a říkal „Ty jsi ten židovský král?“ – „Ty to říkáš,“ odpověděl mu.⁴ Tu Pilát řekl velekněžím a zástupům: „Neshledávám na tom člověku žádný důvod k odsouzení.“⁵ Ale oni naléhali a říkali: „Pobuřuje svým učením lid po celém Judsku, od Galileje, kde začal, až sem.“⁶ Po těch slovech se Pilát zeptal, zda ten

22:19 Oto je mé tělo. Viz. pozn. 1Kor 11:24.

22:51 Útok na veleknězova služebníka byl zločin, trestatelný popravou. Tím, že Ježíš Malchusovi (Jn 18:10) ucho zase vrátil zdravé, zničil všechny důkazy proti Šimonu Petrovi, kdyby se měl před sou-

dem zodpovídat za napadení. Ježíšova oběť smazala náš dlužní úpis (Kol 2:14) a v něm veškeré důkazy, svědčící proti nám. Žalobce (Zj 12:10) nebude mít, co by na nás vytáhl.

člověk je Galilejec. ⁷ A když se ujistil, že podléhá Herodově pravomoci, poslal ho k Herodovi, který v těch dnech byl rovněž v Jeruzalémě. ⁸ Když Herodes uviděl Ježíše, velice se zaradoval; už dlouho si ho totiž přál spatřit pro to, co o něm slyšel; a doufal, že uvidí, jak udělá nějaký zázrak. ⁹ Vypytával se ho tedy mnoha slovy, ale on mu nic neodpověděl. ¹⁰ Velekněží a zákoníci, kteří tam stáli, ho zatím prudce obviňovali. ¹¹ Herodes mu se svými vojáky dal najevo, že jím pohrdá a posmíval se mu, pak ho oblékl do nádherných šatů a poslal ho nazpět k Pilátovi. ¹² A toho dne se z bývalých nepřátel Heroda a Piláta stali přátelé. ¹³ Pilát svolal velekněze, přední muže a lid ¹⁴ a řekl jim: „Předvedli jste mi tohoto člověka, že prý svádí lid, a hle, já jsem ho před vámi vyslechl a v tom, z čeho jej obviňujete, jsem na tom člověku neshledal žádný důvod k odsouzení. ¹⁵ Herodes ostatně také ne, když ho poslal nazpět před nás. Podívejte se, on neudělal nic, proč by zasluhoval smrt. ¹⁶ Potrestám ho tedy a pak ho propustím.“ ¹⁷ — ¹⁸ Ale oni začali všichni naráz vykřikovat: „Pryč s ním! A propust' nám Barabáše.“ ¹⁹ Ten byl uvržen do vězení za jakousi vzpouru vzniklou ve městě a za vraždu. ²⁰ Pilát, který Ježíše chtěl propustit, k nim znovu promluvil. ²¹ Oni však odpovídali křikem: „Ukřižuj! Ukřižuj ho!“ ²² Do třetice jim řekl: „Co zlého vlastně udělal? Neshledal jsem na něm žádný důvod pro odsouzení k smrti; potrestám ho tedy a pak ho propustím.“ ²³ Oni však s velkým křikem naléhali a požadovali, aby byl ukřižován; a vykřikovali čím dál tím divočeji. ²⁴ A Pilát rozhodl, že jejich žádosti má být vyhověno. ²⁵ Propustil toho, jenž byl uvržen do vězení za vzpouru a vraždu, toho, o kterého žádali. Ježíše pak vydal jejich z vůli. ²⁶ Když ho odváděli, chopili se jistého Šimona z Kyrény, který se vracel z pole, a vložili na něj kříž, aby ho nesl za Ježíšem. ²⁷ Šlo za ním velké množství lidu a také ženy, které se bily v prsa a naříkaly nad ním. ²⁸ Ale Ježíš se k nim obrátil a řekl: „Dcery jeruzalémské, neplačte nade mnou! Plačte spíš nad sebou a nad svými dětmi! ²⁹ Neboť hle, přicházejí dny, kdy budou říkat: Šťastné jsou neplodné ženy, životy, které nerodily, a prsy, které nekojily! ³⁰ Tehdy začnou říkat horám: Padněte na nás! A pahorkům: Přikryjte nás! ³¹ Neboť zachází-li se takto se zeleným stromem, co se stane se suchým?“ ³² Spolu s ním byli odváděni na popravu také dva zločinci. ³³ Když došli na místo zvané Lebka, ukřižovali tam jeho i ty zločince, jednoho po pravici, druhého po levici. ³⁴ A Ježíš říkal: „Otče, odpusť jim: nevědí, co činí.“ Potom při dělení jeho šatů losovali. ³⁵ Lid tam stál a díval se. A přední mužové, ti se posmívali: „Zachránil jiné,“ říkali, „ať zachráni sám sebe, je-li Boží Kristus, Vyvolený!“ ³⁶ I vojáci se mu vysmívali: přistupovali k němu, podávali mu ocet ³⁷ a říkali: „Jsi-li židovský král, zachraň sám sebe!“ ³⁸ A byl nad ním také nápis: „Toto je židovský král.“ ³⁹ Jeden ze zločinců pověšených na kříži se mu rouhal: „Nejsi snad Kristus? Zachraň sám sebe a nás také.“ ⁴⁰ Ale ten druhý ho pokáral a prohlásil: „Ty se ani Boha nebojíš, ačkoli podstupuješ stejný trest! ⁴¹ A my ovšem spravedlivě, my platíme za své činy; ale on nic zlého neudělal.“ ⁴² A říkal: „Ježíši, vzpomeň si na mne, až přijdeš se svým královstvím.“ ⁴³ A on mu řekl: „Vpravdě ti říkám, dnes budeš se mnou v ráji.“ ⁴⁴ Bylo již kolem šesté hodiny, když se slunce zatmělo a po celé zemi nastala tma až do deváté hodiny. ⁴⁵ Opona svatyně se roztrhla vpůli ⁴⁶ a Ježíš mocně vykřikl a řekl: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.“ Po těch slovech skonal. ⁴⁷ Když setník viděl, co se stalo, velebil Boha a říkal: „To byl opravdu spravedlivý člověk!“ ⁴⁸ A když veškeré zástupy, které se shromáždily k té podívané, viděly, co se stalo, vracely se nazpět a bily se v prsa. ⁴⁹ Všichni jeho přátelé stáli opodál, stejně tak ženy, které ho doprovázely z Galileje a které se na to dívaly. ⁵⁰ A hle, jeden muž jménem Josef, člen Rady, poctivý a spravedlivý muž. ⁵¹ Ten nesouhlasil se záměrem ani s jednáním ostatních. Byl z židovského města Arimatie a očekával Boží království. ⁵² Vyhledal Piláta a požádal o Ježíšovo tělo. ⁵³ Sňal je, zavinul do plátna a uložil je do hrobu vytesaného ve skále, kam ještě nikdo předtím nebyl položen. ⁵⁴ Bylo to v den přípravy a nadcházela sobota. ⁵⁵ Ženy, které s ním přišly z Galileje, přitom následovaly Josefa; podívaly se na hrob i na to, jak bylo uloženo jeho tělo. ⁵⁶ Potom se vrátily zpět, připravily vonné masti a voňavky. A v sobotu podle předpisu zachovaly odpočinek.

24 První den v týdnu, když začínalo svítat, šly ke hrobu a nesly vonné masti, které předtím připravily. ² Shledaly, že kámen je od hrobu odvalený, ³ ale když vešly dovnitř, tělo Pána Ježíše nenašly. ⁴ A jak nad tím byly celé bezradné, stalo se, že před nimi stanuli dva muži v oslnivých šatech. ⁵ A jak tak v hrůze stály s tvářemi skloněnými k zemi, oni jim řekli: „Proč hledáte živého mezi mrtvými? ⁶ Není zde, ale byl vzkříšen. Vzpomeňte si, jak k vám mluvil, když byl ještě v Galileji. ⁷ Říkal: Syn člověka musí být vydán do rukou hříšníků, být ukřižován a třetího dne vstát z mrtvých.“ ⁸ A ony se rozpomenuly na jeho slova. ⁹ Když se vrátily od hrobu, vypověděly to vše Jedenácti a všem ostatním. ¹⁰ Byly to Marie z Magdaly, Jana a Marie, matka Jakubova. Ostatní ženy, které byly s nimi, to apoštolům říkaly také; ¹¹ ale jim ty řeči připadaly jako tlachání a neuvěřili jim. ¹² Petr nicméně odešel a utíkal ke hrobu. Ale když se naklonil, vidí jen plátna. A odešel domů plný údivu

23:16 Zbičovat a propustit. Náboženské zlo bývá horší než politické. Pilát chtěl Ježíše jenom zbičovat; byli to kněží, kdo ho chtěl zabít. Následovníci špatného náboženství jsou ve své horlivosti schopni mnohem horších zločinů než političtí diktátoři.

24:7 Vstát z mrtvých. V okamžik smrti bude každý z nás kvalifikova-

ným teologem. Jenomže to už bude pozdě něco měnit. Jediný, kdo se kdy po své smrti vrátil jako živý, který již neumírá, je Ježíš Kristus. Něco takového nedokázal žádný zakladatel žádného jiného náboženství. Jestli nám někdo může říct pravdu o tom, co nás čeká za prahem smrti, je to On.

nad tím, co se stalo. ¹³ A hle, téhož dne se dva z nich ubírali do vsi jménem Emauzy, vzdálené od Jeruzaléma šedesát honů, ¹⁴ a rozmlouvali spolu o všem, co se událo. ¹⁵ A jak tak spolu rozmlouvali a rokovali, stalo se, že se k nim připojil sám Ježíš a šel s nimi; ¹⁶ ale cosi jako by bránilo jejich očím, aby ho poznali. ¹⁷ Řekl jim: „O čem to spolu cestou rozmlouváte?“ A oni se celí zachmuření zastavili. ¹⁸ Jeden z nich jménem Kleofáš se ujal slova a řekl mu: „Ty jsi zřejmě jediný, kdo pobývá v Jeruzalémě a neví, co se tam v těchto dnech událo!“ – ¹⁹ „A co to bylo?“ řekl jim. Oni mu řekli: „To s Ježíšem Nazaretským, který byl prorok mocný v činech i ve slovech před Bohem a přede vším lidem, ²⁰ jak ho naši velekněží a naši přední mužové vydali, aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho. ²¹ A my jsme doufali, že on má vysvobodit Izraele; ale k tomu všemu už je to třetí den od té doby, co se to událo! ²² Je pravda, že nás ohromily některé z našich žen. Časně zrána se odebraly ke hrobu, ²³ a když nenašly jeho tělo, vrátily se a řekly nám, že měly dokonce vidění andělů, kteří o něm říkají, že žije. ²⁴ Někteří z našich lidí šli ke hrobu a shledali, že je to právě tak, jak říkaly ženy; jeho ale neviděly.“ ²⁵ On jim na to řekl: „Ach, nechápavá srdce zdráhající se uvěřit všemu, co ohlásili proroci! ²⁶ Což neměl Kristus snášet všechno to utrpení, aby vešel do své slávy?“ ²⁷ A začal od Mojžíše, probral všechny Proroky a ve všech Písmech jim vykládal, co se na něho vztahovalo. ²⁸ Když byli poblíž vsi, do níž se ubírali, tvářil se, že půjde dál. ²⁹ Ale oni na něho naléhali a říkali: „Zůstaň s námi, vždyť se připozdívá a den se již chýlí ke konci.“ On tedy vešel dovnitř a zůstal s nimi. ³⁰ A stalo se, že když s nimi byl u stolu, vzal chléb, pronesl požehnání, pak ho rozlámal a dával jim. ³¹ Oči se jim otevřely a oni ho poznali... On jim však zmizel. ³² I řekli si spolu: „Cožpak v nás nehořelo srdce, když s námi cestou mluvil, když nám vysvětloval Písma?“ ³³ Ještě v tu hodinu odešli a vrátili se do Jeruzaléma. Nalezli pohromadě oněch Jedenáct i jejich druhy ³⁴ a ti jim řekli: „Ano, je to pravda! Pán vstal z mrtvých a zjevil se Šimonovi!“ ³⁵ A oni hned vyprávěli, co se stalo na cestě a jak ho poznali při lámání chleba. ³⁶ Zatímco to říkali, stanul uprostřed nich a říká jim: „Pokoj vám!“ ³⁷ Zmocnil se jich úděs a bázeň a mysleli si, že vidí ducha. ³⁸ Ale on jim řekl: „Proč jste tak rozrušení a proč vám v srdci vyvstávají pochybnosti? ³⁹ Podívejte se mi na ruce a na nohy; vždyť jsem to přece já! Sáhněte si na mne a uvědomte si, že duch nemá maso ani kosti, jak to vidíte na mně!“ ⁴⁰ Po těch slovech jim ukázal ruce i nohy. ⁴¹ A když pro samou radost ještě nevěřili a zůstávali celí užaslí, řekl jim: „Máte tu něco k snědku?“ ⁴² Podali mu kousek pečené ryby. ⁴³ Vzal si a před nimi pojedl. ⁴⁴ Potom jim řekl: „Toto přece jsou slova, která jsem vám říkal, když jsem byl ještě s vámi: musí se splnit vše, co je o mně napsáno v Mojžíšově Zákoně, v Prorocích i v Žalmech.“ ⁴⁵ Tehdy jim otevřel mysl k pochopení Písem ⁴⁶ a řekl jim: „Tak je psáno, že Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých ⁴⁷ a že v jeho jménu bude hlásáno pokání na odpuštění hříchů všem národům, počínajíc od Jeruzaléma. ⁴⁸ Vy jste toho svědky. ⁴⁹ A hle, já na vás sešlu, co můj Otec slíbil. Vy tedy zůstaňte ve městě, dokud nebudete oděni silou z výsosti.“ ⁵⁰ Potom je vyvedl až k Betánii, pozvedl ruce a požehnal jim. ⁵¹ A stalo se, že zatímco jim žehnal, odloučil se od nich a byl nesen do nebe. ⁵² A oni se před ním poklonili, pak se ve velké radosti vrátili do Jeruzaléma; ⁵³ a byli stále v Chrámě a chválili Boha.

Jan

Úvod

Je to Judeo-izraelský document, původně sepsaný za účelem zasáhnout evangeliem Samaritány a další Izraelity.

Základní pracovní definice slova „svět“ v tomto evangeliu je řád, který je v opozici proti Bohu Izraele.

1 Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. ² Bylo na počátku u Boha. ³ Vše bylo skrze ně a bez něho nebylo nic. ⁴ Co bylo v něm, byl život a ten život byl světlem lidí ⁵ a světlo svítí ve tmě a tma se ho nezmocnila. ⁶ Byl člověk poslaný od Boha, jmenoval se Jan. ⁷ Přišel, aby svědčil, aby vydal svědectví tomu světlu, aby všichni jeho prostřednictvím uvěřili. ⁸ On nebyl to světlo, ale měl vydat světlu svědectví. ⁹ Slovo bylo tím pravým světlem, jež osvětluje každého člověka; přicházelo do světa. ¹⁰ Byl ve světě a svět byl skrze něho a svět ho nepoznal. ¹¹ Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali. ¹² Ale všem, kdo ho přijali, dal moc, aby se stali dětmi Božími, těm, kdo věří v jeho jméno, ¹³ On, jenž nebyl zplozen ani z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z Boha. ¹⁴ A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi a my jsme patřili na jeho slávu, slávu, kterou má od svého Otce jako jediný Syn plný milosti a pravdy. ¹⁵ Jan mu vydává svědectví a volá: „To o něm jsem řekl: ten, který přichází po mně, mne předešel, protože byl přede mnou.“ ¹⁶ Ano, z jeho plnosti jsme obdrželi všichni, a to milost za milost. ¹⁷ Neboť Zákon byl dán prostřednictvím Mojžíše, milost a pravda přišly prostřednictvím Ježíše Krista. ¹⁸ Boha nikdo nikdy neviděl; jediný Syn, nakloněný k Otcově náruči, ten nám jej dal poznat. ¹⁹ A hle, Jan vydal toto svědectví, když k němu Židé poslali z Jeruzaléma kněze a levity, aby se ho zeptali: „Kdo jsi?“ ²⁰ On vyznal, on nezapřel, vyznal: „Já nejsem Kristus.“ – ²¹ „Kdo jsi tedy?“ tázali se ho. „Jsi Eliáš?“ On řekl: „To nejsem.“ – „Jsi ten prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ ²² Řekli mu tedy: „Kdo jsi, abychom dali odpověď těm, kteří nás poslali? Co říkáš sám o sobě?“ ²³ On prohlásil: „Já jsem hlas volajícího na poušti: Vyrovnejte cestu Páně, jak řekl prorok Izaiáš.“ ²⁴ Ti posláni byli z farizeů. ²⁵ Zeptali se ho: „Proč tedy křtíš, nejsi-li ani Kristus, ani Eliáš, ani ten prorok?“ ²⁶ Jan jim odpověděl: „Já křtím ve vodě. Uprostřed vás stojí někdo, koho neznáte, ²⁷ ten, jenž přichází po mně, jemuž nejsem hoden rozvázat řemínek u opánek.“ ²⁸ To se stalo v Betánii za Jordánem, kde Jan křtil. ²⁹ Nazítrí vidí, jak k němu přichází Ježíš a říká: „Ejhle, beránek Boží, který snímá hřích světa.“ ³⁰ To o něm jsem řekl: Po mně přichází člověk, který mne předešel, protože byl přede mnou. ³¹ A já jsem ho neznal; ale proto jsem přišel a křtím ve vodě, aby on byl zjeven Izraeli.“ ³² A Jan vydal svědectví slovy: „Viděl jsem Ducha, jak sestupuje jako holubice z nebe a jak na něm spočívá.“ ³³ A já jsem ho neznal, ale ten, který mě poslal, abych křtil ve vodě, ten mi řekl: ‘Ten, na něhož uvidíš sestupovat a spočinout Ducha, je ten, kdo křtí v Duchu Svatém.’ ³⁴ A já jsem viděl a dosvědčuji, že on je ten Boží vyvolený.“ ³⁵ Nazítrí tam Jan stál opět se dvěma svými učedníky. ³⁶ Pohlédl na Ježíše, který šel kolem, a řekl: „Ejhle, beránek Boží.“ ³⁷ Ti dva učedníci uslyšeli jeho slova a šli za Ježíšem. ³⁸ Ježíš se otočil, a když viděl, že jdou za ním, říká jim: „Co hledáte?“ Oni mu řekli: „Rabbi – to znamená Mistře –, kde bydlíš?“ ³⁹ Říká jim: „Pojďte a podívejte se.“ Oni tedy šli a viděli, kde bydlí, a ten den u něho zůstali. Bylo to kolem desáté hodiny. ⁴⁰ Jeden z těch dvou, kteří slyšeli Janova slova a šli za Ježíšem, byl Ondřej, bratr Šimona-Petra. ⁴¹ Vyhledá nejprve svého bratra Šimona a říká mu: „Nalezli jsme Mesiáše“ – to znamená Krista. ⁴² Přivedl ho k Ježíšovi, Ježíš na něho pohledl a řekl: „Ty jsi Šimon, Janův syn; budeš se jmenovat Kéfas“ – to znamená Petr. – ⁴³ Nazítrí se Ježíš rozhodl, že odejde do Galileje; vyhledá Filipa a říká mu: „Pojď za mnou!“ ⁴⁴ Filip byl z Betsaidy, města Ondřejova a Petrova. ⁴⁵ Filip vyhledá Natanaela a říká mu: „Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně a také proroci: Josefova syna Ježíše z Nazareta.“ ⁴⁶ Natanael mu řekl: „Což může z Nazareta vzejít něco dobrého?“ Filip mu říká: „Pojď a podívej se.“ ⁴⁷ Ježíš uviděl, jak k němu přichází Natanael a říká o něm: „Hle, opravdu Izraelita, v němž není lsti.“ ⁴⁸ Natanael mu říká: „Odkud mě znáš?“ Ježíš mu odpověděl: „Viděl jsem tě, když jsi byl pod fíkovníkem, ještě než tě zavolal Filip.“ ⁴⁹ Natanael odpověděl: „Rabbi, ty jsi Syn Boží, ty jsi král Izraele.“ ⁵⁰ Ježíš mu odpověděl: „Protože jsem ti řekl: ‘Viděl jsem tě pod fíkovníkem,’ věříš! Uvidíš ještě něco většího.“ ⁵¹ A říká mu: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, uvidíte otevřené nebe a Boží anděly, jak vystupují a sestupují na Syna člověka.“

1:13 Z vůle muže. Obrat prozrazuje kulturu, která iniciativu v sexu očekává od mužů. Spatřovat v tom projev sexismu (přesvědčení o neoprávněném nadřazení jednoho pohlaví nad druhým) znamená číst Janovo evangelium brýlemi (post)křesťanské kultury. Nesmíme zapomínat, že demokracie (včetně svého ovoce jako je zrušení otroctví či emancipace žen) je výsada jediné kultury, které byly ovlivněny Biblií. Všichni lidé jsou si rovni v potřebě Spasitele (Ga 3:28).

1:47 Opravdu Izraelita, v němž není lsti. Narážka na patriarchu

Jákoba a změnu jeho jména na Izrael v Gn 32:28. Jeden význam jména Jákob je „Istivý“ (27:36; srv. pozn. 25:26). Ježíš zde vlastně Natanaele označuje za „pravého Izraele, v němž není Jákob“.

1:51 Boží anděly, jak vystupují a sestupují. Každému Židu zřejmá narážka na Jákobův zikurat z Gn 28:12. Ježíš zde ve skutečnosti (pravému Izraelitovi, v. 47 a pozn.) říká: Já jsem ten pravý zikurat, ta jediná spojnice mezi nebem a zemí; já jsem ta jediná cesta, která tam vede; jinudy se tam nikdo nedostane (14:6).

2 Třetího dne byla svatba v galilejské Káně a byla tam Ježíšova matka. ² Na tu svatbu byl pozván také Ježíš i jeho učedníci. ³ A už se nedostávalo vína, neboť víno na svatbu bylo spotřebováno. Ježíšova matka mu říká: „Nemají víno.“ ⁴ Ježíš jí říká: „Co po mně chceš, ženo? Má hodina ještě nepřišla.“ ⁵ Jeho matka říká sloužícím: „Všechno, co vám řekne, učíňte.“ ⁶ Bylo tam šest kamenných kádí určených k očišťování Židů a každá obsahovala dvě nebo tři míry. ⁷ Ježíš jim říká: „Naplněte ty kádě vodou.“ Naplnili je až po okraj. ⁸ On jim říká: „Nyní naberte a doneste správci hostiny.“ I donesli. ⁹ Když správce hostiny okusil vodu proměněnou ve víno – a on nevěděl, odkud pochází, ale sloužící, kteří čerpali vodu, ti to věděli –, zavolá si ten správce hostiny ženicha ¹⁰ a řekne mu: „Každý člověk podává napřed dobré víno, a když jsou lidé opilí, méně dobré. Ty jsi uchoval dobré víno až do této chvíle!,-“ ¹¹ To bylo první z Ježíšových znamení, učinil je v galilejské

2:2 Pozván. Svatba se plánovala rok dopředu. Ježíš byl mezi pozvanými měsíce předem.

2:3 Matka. Marie byla této na svatbě v roli organizátora; nese zodpovědnost a má uřednický na povel.

2:4 Ženo. Ježíš nepoštěkává na matku drže jako na cizí. Mluví s ní v respektu hierarchie autority na této svatbě. Usměvnou narážkou na formalitu obřadu („Drahá paní organizátorko“) jí připomíná, že on sám je na seznamu hostů v tak nízkém postavení, že se od něj neočekává, že bude zajišťovat víno. Jejich nezaznamenaný rozhovor mohl probíhat v tomto duchu: „Ježíši, jenom neprovokuj nějakým porušením rabínských tradic!“ „Udělám to po svém. Nemusel bych, kdyby jiní brali svou zodpovědnost vážně. Řekni učedníkům, ať udělají, co jim řeknu, a všechno bude v pořádku, když jenom dokážou držet jazyk za zuby.“

2:6 Očišťování. Přítomnost těchto nádob znamená, že je to farizejská svatba. Farizeové vzali pokyny k očišťování v mimořádných případech, kdy se někdo rituálně znečistí, a udělali z nich pravidlo pro každé všední jídlo. Farizejské očišťovací nádoby sloužily k tomuto účelu:

k rituální očištění, jako kdyby se farizej rituálně znečistil (odkazy). Farizeové tímto doplňováním Tóry vyvinuli své vlastní náboženství.

Tento první Ježíšův veřejný zázrak je fraktálem (viz čl. [Fraktály v Bibli](#) u [Gn 8](#) na str. 21) všech, které budou následovat; jejich společným rysem je záměrné porušení těchto rabínských, leč nebiblických tradic. V tomto případě měli rabíni pravidlo, že do očišťovací nádoby se nesmí nikdy v žádném případě dostat nic kvašeného (viz čl. [Farizejské očišťovací nádoby](#)). Jestli přítomní farizeové zjistili (pravděpodobně ano, viz [pozn. 11](#)), že Ježíš znehodnotil jejich rituální nádoby, chloubu jejich okázalé zbožnosti (jakou po nich Bůh nikdy nechtěl), nezajímalo je ani trochu, že byli právě svědky jedinečného zázraku; zajímalo je jen, že je tím usvědčil z toho, že jejich vymyšlené nebiblické náboženství je bezcenné. Považovali to za výsměch a urážku.

2:7 Až po okraj. Typický způsob, jak plnit farizejské očišťovací nádoby. Tento detail prozrazuje, že učedníci znali farizejské zvyky. Naplnit tuto nádobu vodou jinak, než až hladina splývá s okrajem, by na farizejské svatbě působilo svatokrádežně nepatřičně.

Z Nazareta

Nazaret leží v horách severně od Jezreelského údolí, obklopen horami, které poskytují zdroje k obživě vesnice, ne však obrovského velkoměsta. Nachází se v dosahu mezinárodních cest, křižující Jezreelské údolí, ale ne přímo na nich. Cestovatelé (obchodníci, vojáci apod.) o Nazaret bezděčně nezavadili, ani nemuseli tušit, že putují jeho blízkostí, ale pokud jste se chtěli do Nazareta dostat, museli jste záměrně opustit hlavní silnice a vydat se do hor.

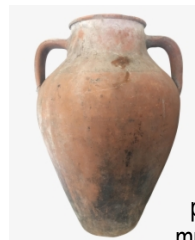
Není to původní kenáánské město; bylo založeno až Hasmoneovci, tedy v mezizákonní době po makabejských válkách, zřejmě jako nové bydliště pro Židy, vracející se z diaspory. Jméno má s největší pravděpodobností kořen N–C–R (נצר – „větev“), proto se lze domnívat, že připomínalo výhonek z pařezu Jišajova z [Iz 11:1](#) a že vzniklo v očekávání naplnění mesiánských nadějí.

V tomto světle není náhoda, že Ježíš vyrostl právě zde. Nebylo daleko do „velkého světa“ mezinárodních trhů (obyvatelé Nazareta nežili v ignoranci světového dění), ale zároveň bylo možné mu nepodlehnout, vzdálit se z něho a uklidit se do konzervativního městečka, chráněného horami od jeho ruchu, a naslouchat vyprávění starců o vyhlášeném Mesiášovi.

Z Nazareta se dalo vyjít na útes a rozhlédnout se po Jezreelském údolí a krajina vyprávěla svou historii. Ježíš se v dětském věku mohl z úst rodičů či rabínů dozvědět velice mnoho o minulosti svého národa při pouhém pohledu na pohoří Karmel, horu Gilboa či Tábor, nasloucháním vyprávění starých příběhů, které se tam odehrály.

Hasmoneovci vycházeli z přesvědčení, že vzdělání je prospěšné všem, proto kladli důraz na formální vzdělání v každé vesnici.

Farizejské očišťovací nádoby

Farizejské očišťovací nádoby mohly být různých velikostí (proto máme specifikován objem těch, které byly na svatbě – [v. 6](#)), ale důležitá byla dvě ucha naproti sobě. Farizeus před každým jídlem stál s napřaženými rukama, ve kterých držel takovou nádobu, odřikával předepsané modlitby a nejprve si polil jednu ruku, potom přehmátl a polil druhou. Tak to činil několikrát, dokud voda tekla. Ruce byly nad širokou mísou, zachytávající stékající vodu. Farizeové považovali tyto své nádoby za posvátné, oddělené výhradně k účelu rituálního očišťování. Jedna z přísných zásad byla, že do nádoby nesmí přijít nic kvašeného. Kdyby se tam dostala jen kapka octa, nádoba by byla znehodnocena a nepoužitelná; musela by se zničit. Proměněním vody v víno Ježíš záměrně provokoval. Viz [pozn. 6, 7 a 11](#).

Káně a zjevil svou slávu a jeho učedníci v něho uvěřili.¹² Potom sešel do Kafarnaumu, on i jeho matka i jeho bratři i jeho učedníci, a zůstali tam jenom několik dní.¹³ Byly blízko židovské Velikonoce a Ježíš šel vzhůru do Jeruzaléma.¹⁴ Nalezl v Chrámě prodavače dobytka, ovcí a holubic i směnárníky, kteří tam seděli.¹⁵ Udělal si bič z provazů a všechny je vyhnal z Chrámu i s ovci a dobytkem; směnárníkům rozházal mince a zpřevracel jim stoly¹⁶ a prodavačům holubic řekl: „Odneste to odtud. Nedělejte z domu mého Otce tržnici.“¹⁷ Jeho učedníci se rozpomenuli, že je psáno: „Bude mě stravovat horlivost pro tvůj dům.“¹⁸ Tu se ujali slova Židé a řekli mu: „Jaké nám ukážeš znamení, že takto jednáš?“¹⁹ Ježíš jim odpověděl: „Zbořte tuto svatyni a ve třech dnech ji postavím.“²⁰ Na to mu Židé řekli: „Čtyřiceti šesti let bylo třeba na stavbu této svatyně a ty že ji postavíš ve třech dnech?“²¹ On však mluvil o svatyni svého těla.²² A tak se jeho učedníci, když potom vstal z mrtvých, rozpomenuli, že to říkal, a uvěřili Písmu i slovu, které on řekl.²³ Když byl o velikonočních svátcích v Jeruzalémě, mnozí při pohledu na znamení, která činil, uvěřili v jeho jméno.²⁴ Ale Ježíš se jim nesvěřoval, protože on je všechny znal²⁵ a jakéhokoli svědectví o člověku neměl zapotřebí, neboť sám věděl, co v člověku je.

3 Mezi farizeji byl jeden člověk, jmenoval se Nikodém, židovský předák.² Ten v noci přišel za Ježíšem a řekl mu: „Rabbi, víme, že jsi přišel od Boha jako učitel: nikdo nemůže dělat taková znamení, jaká děláš ty, není-li Bůh s ním.“³ Ježíš mu odpověděl: „Vpravdě, vpravdě ti říkám, pokud se někdo nenarodí shůry, nemůže spatřit Boží království.“⁴ Nikodém mu říká: „Jak se může člověk narodit, když je starý? Což může podruhé vejít do lůna své matky a narodit se?“⁵ Ježíš odpověděl: „Vpravdě, vpravdě ti říkám, pokud se někdo nenarodí z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království.⁶ Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch.“⁷ Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit shůry.⁸ Vítr vane, kam chce, a ty slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází ani kam jde. Tak je tomu s kýmkoli, kdo se narodil z Ducha.“⁹ Nikodém mu odpověděl: „Jak se to může stát?“¹⁰ Ježíš mu odpověděl: „Jsi učitelem v Izraeli, a tyto věci ti nejsou zřejmé?“¹¹ Vpravdě, vpravdě ti říkám, my mluvíme o tom, co víme, a dosvědčujeme, co jsme viděli; ale vy naše svědectví nepřijímáte.¹² Nevěříte-li, když jsem k vám mluvil o pozemských věcech, jak uvěříte, až k vám budu mluvit o věcech nebeských?“¹³ Nikdo nevystoupil do nebe, leč ten, jenž z nebe sestoupil, Syn člověka.¹⁴ Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka,¹⁵ aby každý, kdo uvěří, měl jeho prostřednictvím věčný život.¹⁶ Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby každý, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl věčný život.¹⁷ Neboť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby svět byl jeho prostřednictvím spasen.¹⁸ Kdo v něho věří, není souzen; kdo nevěří, je již odsouzen, neboť neuvěřil ve jméno jediného Syna Božího.¹⁹ A soud je takovýto: světlo přišlo na svět, a lidé měli raději tmu nežli světlo, neboť jejich skutky byly zlé.²⁰ Kdokoli totiž páchá zlo, nenávidí světlo a nepřichází ke světlu, aby jeho hříšné skutky nevyšly najevo,²¹ ale ten, kdo činí pravdu, přichází ke světlu, aby se zjevilo, že jeho skutky jsou konány v Bohu.“²² Potom Ježíš přišel se svými učedníky do judské země a pobýval tam s nimi a křtil. ²³ Jan také křtil v Ainonu, poblíž Salimu, neboť tam byly hojné vody, a lidé přicházeli a dávali se křtít. ²⁴ Jan totiž dosud nebyl uvržen do žaláře. ²⁵ A tu povstala rozepře mezi Janovými učedníky a jedním Židem o očišťování: ²⁶ oni přišli k Janovi a řekli mu: „Rabbi, ten, jenž s tebou byl na druhém břehu Jordánu, ten, jemuž jsi vydal svědectví, hle, křtí a všichni chodí k němu!“²⁷ Jan odpověděl: „Člověk nemůže nic dostat, nebylo-li mu to dáno z nebe. ²⁸ Vy mi sami dosvědčujete, že jsem řekl: 'Já nejsem Kristus, ale jsem poslán před ním.' ²⁹ Kdo má nevěstu, je ženich; ale ženichův přítel, jenž tam stojí a jenž ho slyší, se velice raduje z ženichova hlasu. To je moje radost a je úplná. ³⁰ Je třeba, aby on rostl a já abych se zmenšoval. ³¹ Ten, jenž přichází shůry, je nade všemi; ten, kdo je ze země, je pozemský a mluví pozemsky. Ten, jenž přichází z nebe, ³² svědčí o tom, co viděl a slyšel, a jeho svědectví nikdo nepřijímá. ³³ Kdo jeho svědectví přijímá, dotvrzuje, že Bůh je pravdomluvný; ³⁴ ten totiž, jehož Bůh poslal, pronáší Boží slova, neboť dává Ducha neomezeně. ³⁵ Otec miluje Syna a všechno mu odevzdal do rukou. ³⁶ Kdo věří v Syna, má život věčný; kdo odmítá věřit v Syna, život neuzří; ale spočívá na něm Boží hněv.“

4 Když se Ježíš dozvěděl, že se farizeové doslechli, že on získává více učedníků a více jich křtí nežli Jan² ačkoli ve skutečnosti nekřtil sám Ježíš, nýbrž jeho učedníci –, ³ opustil Judsko a odešel do Galileje. ⁴ A musel projít Samařskem. ⁵ Přejde tedy do jednoho samařského města zvaného Sychar, poblíž pole, které Jakub dal svému synu Josefovi. - ⁶ Tam byla Jakubova studna. Ježíš byl unaven chůzí, a tak se u té studny posadil. Bylo kolem šesté hodiny. ⁷ Jedna samařská žena přichází načerpat vodu. Ježíš jí říká: „Dej mi napít.“

2:11 Zjevil svou slávu. Zjevil svou slávu nejen v tom smyslu, že je Pánem nad přírodními zákony, ale také v tom, že odmítá respektovat lidská nařízení, nahrazující Bibli (srv. pozn. 6). Toto konkrétní zjevení slávy zřejmě neuniklo farizeům, můžeme-li předpokládat, že

vrchní správce svatby (9) se pídil, odkud se najednou vzalo dosud nejlepší víno na celé svatbě. Jakmile vyšlo najevo, že víno bylo ve farizejských očišťovacích nádobách (srv. pozn. 6), Ježíšova „sláva“ znamenala, že měl rázem mezi farizeji spoustu nepřátel.

⁸ Jeho učedníci totiž odešli do města nakoupit něco k jídlu. ⁹ Samařská žena mu říká: „Cože! Ty, Žid, mě žádáš o pití, mne, samařskou ženu?“ (Židé se totiž se Samaritány nestýkají.) ¹⁰ Ježíš jí odpověděl: „Kdybys věděla o Božím daru a kdo je ten, jenž ti říká: Dej mi napít, prosila bys ty jeho, a on by ti dal živou vodu.“ ¹¹ Žena mu říká: „Pane, nemáš nic, čím bys nabíral, a studna je hluboká. Odkud ji tedy máš, tu živou vodu?“ ¹² Jsi snad větší než náš otec Jakub, který nám dal tuto studnu a sám z ní pít, on i jeho synové a jeho dobytek?“ ¹³ Ježíš jí odpověděl: „Každý, kdo pije tuto vodu, bude znovu žíznit; ¹⁴ ale kdo bude pít vodu, kterou mu dám, už nikdy žíznit nebude; voda, kterou mu dám, se v něm stane pramenem vody vyvěrající k věčnému životu.“ ¹⁵ Žena mu říká: „Pane, dej mi tu vodu, abych již nemusela mít žízeň a chodit sem pro vodu.“ ¹⁶ On jí říká: „Jdi, zavolej svého muže a vrať se sem.“ ¹⁷ Žena mu odpověděla: „Já nemám muže.“ Ježíš jí říká: „Správně jsi to řekla: ‘Nemám muže,’ ¹⁸ neboť jsi měla pět mužů a ten, kterého máš nyní, není tvůj muž; v tom mluvíš pravdu.“ ¹⁹ Žena mu říká: „Pane, vidím, že jsi prorok...“ ²⁰ Naši otcové se klaněli na této hoře a vy říkáte: ‘V Jeruzalémě je to místo, kde je třeba se klanět.’“ ²¹ Ježíš jí říká: „Věř mi, ženo, přichází hodina, kdy se nebudete klanět Otciani na této hoře, ani v Jeruzalémě. ²² Vy se klaníte tomu, co neznáte; my se klaníme tomu, co známe, neboť spása jest ze Židů. ²³ Ale přichází hodina – a je to nyní –, kdy praví ctitelé se budou Otci klanět v duchu a v pravdě, neboť to jsou ctitelé, jaké Otec hledá. ²⁴ Bůh je duch a ti, kdo se klanějí, mají se klanět v duchu a v pravdě.“ ²⁵ Žena mu říká: „Vím, že má přijít Mesiáš, který se nazývá Kristus. Ten, až přijde, všechno nám vyloží.“ ²⁶ Ježíš jí říká: „Jsem to já, já, který k tobě mluvím.“ ²⁷ Vtom přišli jeho učedníci a divili se, že mluví s ženou. Přesto však ani jeden neřekl: „Co hledáš?“ Nebo: „O čem s ní mluvíš?“ ²⁸ Tu žena nechala džbán džbánem, běžela do města a říká lidem: ²⁹ „Pojďte se podívat na jednoho člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Není to snad Kristus?“ ³⁰ Oni vyšli z města a mířili k němu. ³¹ Mezitím učedníci prosili a říkali: „Rabbi, najez se.“ ³² On jim však říká: „Já mám k jídlu pokrm, který neznáte.“ ³³ Učedníci si mezi sebou říkali: „Donesl mu snad někdo něco k jídlu?“ ³⁴ Ježíš jim říká: „Mým pokrmem je konat vůli toho, který mě poslal, a dovést jeho dílo k dobrému konci. ³⁵ Neříkáte snad: Ještě čtyři měsíce a přijdou žně? Nuže! Říkám vám: Pozvedněte oči a pohleďte na pole, zbělela ke žnám. Už teď ³⁶ dostává žnec svou mzdu a sklízí úrodu pro věčný život, takže se raduje zároveň rozsévá i žnec. ³⁷ Neboť tady se potvrzuje průpověď: jeden rozsévá, jiný žne; ³⁸ poslal jsem vás žnout tam, kde jste se nenamáhal; namáhali se jiní a vy dědíte po jejich lopotě.“ ³⁹ Velmi mnoho Samaritánů z toho města v něho uvěřilo pro slovo té ženy, která svědčila: „Řekl mi všechno, co jsem udělala.“ ⁴⁰ Když k němu tedy přišli, prosili ho ti Samaritáni, aby u nich zůstal. Zůstal tam dva dny ⁴¹ a uvěřilo jich mnohem více pro jeho slovo ⁴² a říkali té ženě: „Už věříme nikoli pro tvou řeč, sami jsme slyšeli a víme, že on je opravdu spasitel světa.“ ⁴³ Po těch dvou dnech odtud odešel do Galileje. ⁴⁴ Ježíš totiž sám dosvědčil, že prorok není ve své otčině ve vážnosti. ⁴⁵ Když tedy přišel do Galileje, Galilejci ho přijali, protože předtím viděli, co vykonal během svátků v Jeruzalémě; oni tam totiž na ty svátky přišli také. ⁴⁶ Opět tedy přišel do galilejské Kány, kde předtím proměnil vodu ve víno. A tam byl jistý královský úředník, jenž měl v Kafarnaumu nemocného syna. ⁴⁷ Když se doslechl, že Ježíš přišel z Judska do Galileje, vyhledal ho a prosil ho, aby šel uzdravit jeho syna, ten už totiž skoro umíral. ⁴⁸ Ježíš mu řekl: „Neuvidíte-li znamení a divy, neuvěříte!“ ⁴⁹ Královský úředník mu říká: „Pane pojd, než můj chlapeček umře.“ ⁵⁰ Ježíš mu říká: „Jdi, tvůj syn je živ.“ Ten člověk uvěřil slovu, které mu Ježíš řekl, a vydal se na cestu. ⁵¹ Už byl na cestě, když mu jeho služebníci, kteří mu přicházeli naproti, řekli, že jeho chlapec žije. ⁵² Vyptal se jich na hodinu, kdy se mu začalo dařit lépe. Řekli mu: „Včera o sedmé hodině mu přestala horečka.“ ⁵³ Otec poznal, že to byla hodina, kdy mu Ježíš řekl: „Tvůj syn je živ,“ a uvěřil on a s ním celý jeho dům. ⁵⁴ Toto nové, druhé znamení Ježíš učinil při svém návratu z Judska do Galileje.

5 Potom byl židovský svátek a Ježíš šel vzhůru do Jeruzaléma. ² V Jeruzalémě je u Ovčí brány rybník, jenž se hebrejsky nazývá Bethesda a má pět sloupořadí. ³ Pod těmi sloupořadími lehávalo mnoho chorých, slepých, chromých, ochrnutých, kteří čekali na to, až se voda začne vzdouvat. ⁴ Do toho rybníka totiž občas sestupoval anděl Páně a víril vodu; tehdy první z těch, jenž tam vstoupil poté, co se voda rozvířila, býval uzdraven, ať byla jeho choroba jakákoli. ⁵ Byl tam jeden člověk, jenž byl osmatřicet let chorý. ⁶ Když ho Ježíš viděl, jak leží, a dozvěděl se, že je v tom stavu již po dlouhou dobu, říká mu: „Chceš se uzdravit?“ ⁷ Ten chorý mu odpověděl: „Pane, nemám nikoho, kdo by mě ponořil do rybníka, když se voda právě rozvíří; a za tu dobu, co tam jdu, sestoupí přede mnou někdo jiný.“ ⁸ Ježíš mu říká: „Vstaň, vezmi své lehátko a chod.“ ⁹ A hned byl ten člověk uzdraven; vzal své lehátko a chodil. A toho dne byla sobota. ¹⁰ Židé tedy řekli tomu uzdravenému: „Je sobota. Nesmíš nosit své lehátko.“ ¹¹ Odpověděl jim: „Ten, který mě uzdravil, mi řekl: Vezmi své lehátko a chod.“ ¹² Otázali se ho: „Kdo je ten člověk, jenž ti řekl: Vezmi své lehátko a chod?“ ¹³ Ale ten uzdravený nevěděl, kdo to je; Ježíš se totiž v davu, který byl na tom místě, ztratil. ¹⁴ Potom ho Ježíš potkává v Chrámě a řekl mu: „Teď jsi zdrav; už nehřeš, aby se ti nestalo něco ještě horšího.“ ¹⁵ Ten člověk odešel a sdělil Židům, že ten, kdo ho uzdravil, byl Ježíš. ¹⁶ Proto Židé Ježíše pronásledovali: za to, že dělal takové věci v sobotní den. ¹⁷ Ale on jim odpověděl: „Můj Otec až doposud pracuje a já pracuji také.“ ¹⁸ Proto Židé usilovali ještě

více o to, aby ho zabili, protože on nejenže porušoval sobotu, ale navíc nazýval Boha svým vlastním Otcem stavěje se Bohu naroveň. ¹⁹ Ježíš se tedy opět ujal slova a říkal jim: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, Syn nemůže činit sám od sebe nic, pokud to nevidí činit Otce; to, co činí on, činí rovněž Syn. ²⁰ Neboť Otec miluje Syna a ukazuje mu vše, co činí; a ukáže mu ještě větší skutky než tyto, až nad tím užasnete. ²¹ Jako totiž Otec křísí mrtvé a dává jim život, tak dává Syn život tomu, komu chce. ²² Neboť Otec nikoho nesoudí; veškerý soud dal Synovi, ²³ aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí Otce, jenž ho poslal. ²⁴ Vpravdě, vpravdě vám říkám, ten, kdo naslouchá mému slovu a věří tomu, jenž mě poslal, má život věčný a nepřichází před soud, ale přešel ze smrti k životu. ²⁵ Vpravdě, vpravdě vám říkám, přichází hodina – a je to nyní –, kdy mrtví uslyší hlas Syna Božího a ti, kdo jej uslyší, budou žít. ²⁶ Jako totiž Otec má život sám v sobě, stejně tak dal Synovi, aby i on měl sám v sobě život, ²⁷ a dal mu moc konat soud, protože je Syn člověka. ²⁸ Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni, kdo jsou v hrobech, uslyší jeho hlas ²⁹ a vyjdou: ti, kteří konali dobro, pro vzkříšení k životu, ti, kteří konali zlo, pro vzkříšení k soudu. ³⁰ Nemohu nic činit sám od sebe. Soudím podle toho, co slyším: a můj soud je spravedlivý, protože nevyhledávám svou vůli, nýbrž vůli toho, který mě poslal. ³¹ Vydám-li svědectví sám sobě, není mé svědectví platné. ³² Někdo jiný o mně svědčí, a vím, že je platné to svědectví, jež mi vydává. ³³ Poslali jste k Janovi a on vydal svědectví pravdě. ³⁴ Já ovšem nezávisím na svědectví člověka; říkám to jen proto, abyste byli spaseni. ³⁵ On byl lampa, jež hoří a jež svítí, a vy jste se chtěli chvilku těšit v jejím světle. ³⁶ Ale mám něco většího než Janovo svědectví: skutky, které mi odevzdal Otec, abych je dovedl k dobrému konci, právě tyto skutky, jež konám, mi vydávají svědectví, že mě posílá Otec. ³⁷ A Otec, který mě poslal, ten mi vydává svědectví. Vy jste nikdy neslyšeli jeho hlas, nikdy jste neviděli jeho tvář ³⁸ a jeho slovo nemáte natrvalo v sobě, protože nevěříte tomu, koho on poslal. ³⁹ Zkoumáte Písma, protože myslíte, že v nich máte věčný život, a právě ona o mně vydávají svědectví, ⁴⁰ a vy nechcete přijít ke mně, abyste měli život! ⁴¹ Slávu od lidí nepřijímám; ⁴² ale znám vás: vy v sobě lásku Boží nemáte; ⁴³ přicházím ve jménu svého Otce, a vy mě nepřijímáte; kdyby přišel někdo jiný ve vlastním jménu, toho přijmete. ⁴⁴ Jak můžete věřit, vy, kteří přijímáte svou slávu jedni od druhých a nevyhledáváte slávu, jež pochází od jediného Boha. ⁴⁵ Nemyslete si, že vás budu obviňovat u Otce. Vaším žalobcem je Mojžíš, v něhož jste složili svou naději. ⁴⁶ Neboť kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste také mně, neboť o mně on psal. ⁴⁷ Ale nevěříte-li tomu, co napsal, jak uvěříte mým slovům?“

6 Potom Ježíš odešel na druhou stranu Galilejského neboli Tiberiadského moře. ² Za ním šel velký zástup, protože viděl znamení, která on konal na nemocných. ³ Ježíš vystoupil na horu a se svými učedníky se tam posadil. ⁴ A byly blízko Velikonoce, židovský svátek. ⁵ Když pozdvihl oči a viděl, že k němu přichází velký zástup, říká Ježíš Filipovi: „Kde nakoupíme chleby, aby se ti lidé najedli?“ ⁶ Říkal to, aby ho zkoušel, neboť sám věděl, co udělá. ⁷ Filip mu odpověděl: „Za dvě stě denárů chleba nestačí, aby každý dostal aspoň malý kousek.“ ⁸ Jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra, mu řekl: ⁹ „Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co je to pro tolik lidí?“ ¹⁰ Ježíš jim řekl: „Postarejte se, ať se lidé rozsadí.“ Na tom místě bylo mnoho trávy. Rozsadili se tedy, bylo tam asi pět tisíc mužů. ¹¹ Tu Ježíš vzal chleby, vzdal díky a rozdával sedícím, stejně tak ryby, kolik kdo chtěl. ¹² Když byli nasyceni, řekl svým učedníkům: „Seberte zbylé kousky, ať nic nepřijde nazmar.“ ¹³ Sebrali je tedy a naplnili dvanáct košů kousky zbylými po jídle z těch pěti ječných chlebů. ¹⁴ Když lidé viděli to znamení, které právě učinil, říkali: „On je opravdu ten prorok, který má přijít na svět.“ ¹⁵ Tu Ježíš shledal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho udělali králem, a tak zcela sám opět utekl na horu. ¹⁶ Když nadešel večer, sešli jeho učedníci k moři, ¹⁷ nasedli na loď a vydali se na druhý břeh moře do Kafarnaumu. Byla už tma; Ježíš za nimi dosud nepřišel; ¹⁸ a moře se vzdouvalo, protože vanul silný vítr. ¹⁹ Veslovali asi dvacet pět nebo třicet stadií, když tu vidí Ježíše, jak kráčí po moři a blíží se k lodi. Dostali strach. ²⁰ On jim však říká: „To jsem já. Nebojte se.“ ²¹ Už se chystali vzít ho do lodi, ale loď ihned přirazila ke břehu, kam jeli. ²² Zástup, který zůstal na druhém břehu moře, nazítlí uviděl, že tam byla pouze jedna loďka a že Ježíš nenastoupil do lodi se svými učedníky, ale že odpluli učedníci sami. ²³ Z Tiberiady však připluly lodě k místu, kde lidé předtím jedli chléb. ²⁴ Když tedy zástup viděl, že tam Ježíš ani jeho učedníci nejsou, nasedli do loďek, připluli do Kafarnaumu a hledali Ježíše. ²⁵ Jakmile ho našli na druhém břehu moře, řekli mu: „Rabbi, kdy ses sem dostal?“ ²⁶ Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, hledáte mě ne proto, že jste viděli znamení, ale proto, že jste jedli chléb a nasýtli jste se. ²⁷ Pracujte nikoli pro pokrm, který

6:20 To jsem já. Mnozí považují výskyty, kde v originále Ježíš vysloví *ego eimi* (ἐγώ εἰμι) za použití Božího vlastního jména JÁ JSEM, např. 4:26 (srv. Ex 3:14) nebo 18:5, dokonce i v kontextu přísudku jmeného (8:12; 10:9, 14; 11:25; 14:6; 15:5). To však není zodpovědná exegeze; většinou to znamená pouze „Jsem to já.“ Stejně spojení vidíme i v jiných kontextech v tomtéž významu, jak je vyslovuje např. od narození slepý

(9:9), nebo Ježíš, když se představuje učedníkům v bouři na jezeře (Mt 14:27; Mk 6:50 a zde), a nikdo to nepovažuje za přisvojení si Božího jména. Jedna z mála situací, kdy Ježíš skutečně cituje Boží jméno a vztahuje je na sebe, je v 8:58, na což také okolí reaguje jako na rouhání (59). Další podobné výskyty lze spatřovat v 8:24; 13:19; 14:20 apod.

pomíjí, ale pro pokrm, který zůstává k věčnému životu, kvůli tomu, který vám dá Syn člověka, neboť jej Otec, Bůh, označil svou pečeti.“²⁸ Tu mu řekli: „Co máme dělat, abychom pracovali na Božích dílech?“²⁹ Ježíš jim odpověděl: „Tím Božím dílem je, abyste uvěřili v toho, koho on poslal.“³⁰ Na to mu řekli: „Jaké tedy činíš znamení, abychom ti, až je uvidíme, uvěřili? Jaké dílo konáš?“³¹ Naši otcové jedli na poušti manu, jak je psáno: Chléb z nebe dal jim jíst.“³² Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, ne, chléb z nebe vám nedal Mojžíš; ale chléb z nebe, ten pravý, vám dává můj Otec;³³ neboť chlebem Božím je ten, jenž sestupuje z nebe a dává světu život.“³⁴ Tu mu řekli: „Pane, dávej nám stále ten chléb.“³⁵ Ježíš jim řekl: „Já jsem chléb života. Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět; kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit.“³⁶ Ale řekl jsem vám: vidíte mě, a nevěříte.“³⁷ Všechno, co mi dává Otec, přijde ke mně, a toho, kdo ke mně přichází, nevyvrhnu ven;³⁸ neboť jsem sestoupil z nebe, abych konal nikoli svou vůli, nýbrž vůli toho, jenž mě poslal.“³⁹ A vůli toho, jenž mě poslal, je, abych neztratil nic ze všeho, co mi dal, ale abych to vzkřísil v poslední den.“⁴⁰ Ano, to je vůle mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný, a já ho vzkřísím v poslední den.“⁴¹ Tu na něho Židé reptali, protože řekl: „Já jsem chléb, jenž sestoupil z nebe.“⁴² Říkali: „Což to není Ježíš, Josefův syn, jehož otce i matku známe? Jak může nyní říkat: Sestoupil jsem z nebe?“⁴³ Ježíš jim odpověděl: „Nereptejte mezi sebou.“⁴⁴ Nikdo nemůže přijít ke mně, pokud ho Otec, jenž mě poslal, nepřitáhne; a já ho vzkřísím v poslední den.“⁴⁵ Je psáno v prorocích: Všichni budou vyučeni od Boha. Každý, kdo naslouchal Otcí a vyučil se u něho, přichází ke mně.“⁴⁶ Ne že by někdo byl viděl Otce, jenom ten, který je od Boha: ten Otce viděl.“⁴⁷ Vpravdě, vpravdě vám říkám, kdo věří, má život věčný.“⁴⁸ Já jsem chléb života.“⁴⁹ Vaši Otcové jedli na poušti manu, a zemřeli;⁵⁰ tento chléb je ten, jenž sestupuje z nebe, aby ho člověk jedl a nezemřel.“⁵¹ Já jsem ten chléb živý, jenž sestoupil z nebe. Kdo bude jíst tento chléb, bude živ navěky. A pak, ten chléb, který já dám, je moje tělo za život světa.“⁵² Tu se Židé začali mezi sebou velice dohadovat; říkali: „Jak nám on může dát své tělo k jídlu?“⁵³ Tu jim Ježíš řekl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a nebudete-li pít jeho krev, nebudete mít v sobě život.“⁵⁴ Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den.“⁵⁵ Neboť mé tělo je opravdu pokrm a má krev opravdu nápoj.“⁵⁶ Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.“⁵⁷ Tak jako Otec, jenž žije, mě poslal a já žiji z Otce, tak ten, kdo mě jí, bude též žít ze mne.“⁵⁸ To je ten chléb, jenž sestoupil z nebe; není jako onen, který jedlí Otcové, a zemřeli; kdo jí tento chléb, bude živ navěky.“⁵⁹ To řekl, když učil v jedné synagoze v Kafarnaumu.“⁶⁰ Když to uslyšeli, mnozí z jeho učedníků řekli: „Tvrdá je tato řeč! Kdo ji může poslouchat?“⁶¹ Protože však sám u sebe věděl, že jeho učedníci nad tím reptají, řekl jim Ježíš: „To vás pohoršuje?“⁶² A až uvidíte Syna člověka vystupovat tam, kde byl dříve?...“⁶³ To duch oživuje, tělo není k ničemu. Slova, která jsem vám řekl, jsou duch a jsou život.“⁶⁴ Ale mezi vámi jsou takoví, kdo nevěří.“ Ježíš totiž od počátku věděl, kdo jsou ti, kteří nevěří, a kdo je ten, který ho vydá.“⁶⁵ A říkal: „Proto jsem vám řekl, že nikdo ke mně nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce.“⁶⁶ Od té chvíle se mnozí z jeho učedníků stáhli a už s ním nechodili.“⁶⁷ Tu řekl Ježíš Dvanácti: „Chcete odejít i vy?“⁶⁸ Šimon-Petr mu odpověděl: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života.“⁶⁹ My věříme a poznali jsme, že jsi ten Svatý Boží.“⁷⁰ Ježíš jim odpověděl: „Nevyvolil jsem vás Dvanáct já? A jeden z vás je ďábel.“⁷¹ Mluvil o Jidášovi, synovi Šimona Iškariotského; to on ho měl totiž vydat, on, jeden ze Dvanácti.

7 Potom Ježíš procházel Galilejí; po Judsku chodit nesměl, protože mu Židé ukládali o život.² Blížily se židovské Svátky stánků.³ Jeho bratři mu tedy řekli: „Odejdi odtud do Judska, aby také tví učedníci viděli skutky, které činíš.“⁴ Nikdo nejedná ve skrytu, když chce, aby byl znám na veřejnosti. Činíš-li tyto věci, ukaž se přece světu.“⁵ Dokonce ani jeho bratři v něho totiž nevěřili.“ Ježíš jim tedy říká: „Můj čas ještě nenadešel, zatímco pro vás je stále vhodný čas.“⁷ Vás nemůže svět nenávidět; mne však nenávidí, protože dosvědčuji, že jeho skutky jsou zlé.“⁸ Vy jděte na svátky, já na ty svátky nepůjdu, protože můj čas se ještě nenaplnil.“⁹ To řekl a zůstal v Galileji.“¹⁰ Když však jeho bratři odešli na ty svátky, tu šel i on, ne veřejně, ale potajmu.“¹¹ Židé ho tedy o svátcích hledali a říkali: „Kde je?“¹² Mezi lidmi se o něm hodně šeptalo. Jedni říkali: „Je dobrý.“ Jiní říkali: „Ne, zavádí zástupy.“¹³ Přesto se o něm nikdo ze strachu před Židy nevyjadřoval veřejně.“¹⁴ Když bylo již uprostřed svátků, přišel Ježíš nahoru do Chrámu a začal učit.“¹⁵ Židé se divili a říkali: „Jak to, že se vyzná v písmech, když se neučil?“¹⁶ Ježíš jim odpověděl: „Mé učení není ode mne, ale od toho, který mě poslal.“¹⁷ Chce-li někdo konat jeho vůli, pozná, zda je mé učení od Boha, nebo zda mluvím sám ze sebe.“¹⁸ Kdo mluví sám ze sebe, vyhledává svou vlastní slávu; ale ten, kdo hledá slávu toho, který ho poslal, ten je pravdivý a není v něm klamu.“¹⁹ Což vám Mojžíš nedal Zákon? A nikdo z vás podle toho Zákona nežije! Proč mi ukládáte o život?“²⁰ Zástup mu odpověděl: „Máš zlého ducha. Kdo ti ukládá o život?“²¹ Ježíš jim odpověděl: „Všechny

6:51 **Moje tělo.** Viz. pozn. 1Kor 11:24.

7:1 **Protože mu Židé ukládali o život.** Řecký výraz Judaios (loudaios) může znamenat Židé stejně jako Judejci. V tomto případě by však

vhodnější překlad zněl Judejci ve smyslu obyvatelé Judeje, protože Galilea byla také plná Židů, z nichž ale nikdo Ježíšovi o život neusiloval. Jeho nepřátelé byli v Jeruzalémě.

jsem vás uvedl v údiv jediným skutkem, který jsem učinil. ²² Mojžíš vám dal obřízku – ne že by pocházela od Mojžíše, je od praotců – a vy v sobotní den člověka obřezáváte. ²³ A tak si člověk přijme v sobotní den obřízku, aby nebyl porušen Mojžíšův Zákon, a na mne se rozhořčujete, že jsem v sobotní den uzdravil celého člověka? ²⁴ Přestaňte soudit podle zdání; sudte soudem spravedlivým.“ ²⁵ Některí lidé z Jeruzaléma říkali: „Není to ten, jemuž ukládají o život? ²⁶ A hle, mluví veřejně a nic mu neřeknou! Že by skutečně přední mužové poznali, že je to Kristus? ²⁷ Ale o něm víme, odkud je, zatímco o Kristu, až přijde, nebude nikdo vědět, odkud je.“ ²⁸ Tu Ježíš, který učil v Chrámě, zvolal: „Znáte mě a víte, odkud jsem; a přece jsem nepřišel sám od sebe, ale posílá mě opravdu ten, který mě poslal. Vy ho neznáte. ²⁹ Já ho znám, protože jsem od něho a poslal mě on.“ ³⁰ Tu se ho hleděli zmocnit, ale nikdo na něho nevztáhl ruku, protože jeho hodina ještě nepřišla. ³¹ Mnozí ze zástupu v něho uvěřili a říkali: „Až přijde Kristus, bude činit více znamení, než učinil on?“ ³² Farizeové se doslechli, že si to zástup o něm povídá. Poslali strážce, aby se ho chopily. ³³ Tu Ježíš řekl: „Ještě na krátký čas jsem s vámi a pak odejdu k tomu, který mě poslal. ³⁴ Budete mě hledat, a nenaleznete mě; a kde jsem já, tam vy přijít nemůžete.“ ³⁵ Židé si mezi sebou řekli: „Kam hodlá jít, že ho nenajdeme? Přidá se snad k těm, kdo jsou rozptýleni mezi Řeky, a bude učit Řeky? ³⁶ Co znamená to slovo, které řekl: ‘Budete mě hledat, a nenaleznete mě; a kde jsem já, tam vy přijít nemůžete?’“ ³⁷ Posledního dne svátků, ve velký den, Ježíš vstal a zvolal: „Žíznil někdo, ať přijde ke mně a ať pije ³⁸ ten, kdo ve mne věří!“ Podle slova Písma: Z jeho nitra potečou řeky živé vody. ³⁹ On mluvil o Duchu, jehož mají přijmout ti, kdo v něho uvěřili; Duch tam totiž ještě nebyl, protože Ježíš dosud nebyl oslaven. ⁴⁰ Mnozí ze zástupu, kteří slyšeli ta slova, říkali: „Je to opravdu ten prorok!“ ⁴¹ Jiní říkali: „Je to Kristus!“ Ale další říkali: „Což má Kristus přijít z Galileje? ⁴² Neřeklo snad Písmo, že Kristus má vzejít z Davidova potomstva a z Betléma, městečka, kde býval David?“ ⁴³ V zástupu tedy došlo kvůli němu k roztržce. ⁴⁴ Některí z nich se ho chtěli chopit, ale nikdo na něho nevztáhl ruku. ⁴⁵ Strážce tedy přišly k velekněžím a farizeům. Ti jim řekli: „Proč jste ho nepřivedli?“ ⁴⁶ Strážce odpověděly: „Takhle žádný člověk nikdy nemluvil!“ ⁴⁷ Farizeové jim odvětili: „I vy jste se dali svést? ⁴⁸ Což v něho uvěřil někdo z významných mužů? Nebo někdo z farizeů? ⁴⁹ Ale tenhle dav, který nezná Zákon, jsou to proklatci!“ ⁵⁰ Nikodém, jeden z nich, ten, který předtím přišel za Ježíšem, jim řekl: ⁵¹ „Odsoudí snad náš Zákon člověka, aniž jej předem vyslechne a aniž sezná, co činí?“ ⁵² Oni mu odpověděli: „Nejsi také ty z Galileje? Zkoumej! Uvidíš, že z Galileje prorok nepovstane.“ ⁵³ A všichni odešli domů.

8 Ježíš pak šel na Olivovou horu. ² Avšak už za svítání byl opět tam v Chrámě a přicházel k němu veškerý lid, on usedl a učil je. ³ Zákoníci a farizeové přivedou jednu ženu přistíženou při cizoložství, postaví ji doprostřed ⁴ a říkají Ježíšovi: „Mistře, tato žena byla přistížena v cizoložství přímo při činu. ⁵ V Zákoně nám Mojžíš předepsal takové ženy kamenovat. Co tedy říkáš ty?“ ⁶ Říkali to, aby ho zkoušeli a měli ho tak z čeho obvinít. Ale Ježíš se sklonil a začal psát prstem po zemi. ⁷ Když na něho nadále dotírali otázkami, vzpřimil se a řekl jim: „Ať ten z vás, který je bez hříchu, po ní první hodí kamenem!“ ⁸ A opět se sklonil a psal po zemi. ⁹ Ale oni, když to uslyšeli, odcházeli jeden po druhém počínaje staršími; a on zůstal sám s tou ženou, která tam pořád stála uprostřed. ¹⁰ Tu se Ježíš vzpřimil a řekl jí: „Ženo, kde jsou? Nikdo tě neodsoudil?“ ¹¹ Řekla: „Nikdo,

7:24 Viz pozn. Lk 6:37.

7:38 **Živé vody.** Ježíš nemluví v kontextu lidových pohádek o kouzelné vodě, která uzdravuje a křísí z mrtvých. Živá voda je ustálené označení pro tekoucí, pramenitou vodu, jemuž dala vzniknout jednoduchá logika: co je „živé“, to se hýbe. Viz pozn. Jr 2:13.

8:5 **Kamenovat.** Manželská nevěra měla být trestána smrtí (Lv 20:10; Dt 22:22), nikoliv rozvodem (Mt 5:32; srv. pozn. Ex 21:11) Manželství je posvátné a nedotknutelné, protože je obrazem Božího vztahu s námi, vztahu Krista coby Ženicha s Božím lidem jako nevěstou (Iz 54:5; Jr 3:14; Jr 31:32; Zj 21:9). Poprava za nevěru v Izraeli nikdy nebyla praktikována. Tento konkrétní případ byl nastrojen Ježíšovými odpůrci (cizoložník, se kterým to patrně bylo domluveno, nebyl předveden) se záměrem Ježíše umlčet, ať už by odpověděl cokoliv (viz pozn. 8:7).

8:7 **Bez hříchu.** Jediný, kdo byl oprávněn hodit kamenem (Žd 4:15), to neudělal (v. 11).

Ať ... první hodí kamenem. Ježíš vyzývá k naplnění Tóry, kdy očití svědkové mají zahájit kamenování (Dt 17:7), a přesto tím obžalované zachrání život. Jeho postoj není kompromis, moudrost lidská, ulamující osten oběma nesmiřitelným pozicím (což by v tomto případě znělo: Hodte nějaké kameny, ale jenom trochu, ať to ještě rozhodí), ale úporné, nezastavitelné hledání pravdy a lásky zároveň.

Ten z vás, který je bez hříchu. Tato klauzule prozrazuje, že žalobci nepřivedli dva nebo tři očitě svědky, jinak by to byli oni, kdo měl první hodit kamenem (Dt 17:6). Zároveň jim připomíná, že jednat neu-

přímně v soudní při je těžké porušení Tóry (Ex 20:16; Dt 5:20), za něž by sami zasluhovali trest, jaký požadovali (srv. pozn. 8:8). Zdálnivý Ježíšův závěr *Nikdo nemá nárok soudit něčí hříšnost, protože všichni jsou taky hříšníci!* není legitimní interpretace. Jediný legitimní závěr je *Vždy hledejte skutečnou Boží vůli; hledejte v Písmu (a naslouchejte jeho hlasu, jste-li navyklí mu rozumět).* Hřích nelze tolerovat u nikoho, ale naplánovaná podlost (byť šikovně zametená pod koberec) je hřích vážnější úrovně, než stát se obětí intriky. Všechny naše hříšné inklinace a závislosti jsou jen anestetika na starou bolest; podvědomé sebeobraně reakce, automaticky naučené chování a postoje, kdysi osvojené za účelem přežití, když jsme byli bezmocní proti (vnímanému) ohrožení. Nyní, v dospělosti, lze staré návyky přeprogramovat a dosáhnout tak toho, že nutkání ke hříšnému chování nás přestane ovládat. Sekulární terapie lze suplovat spirituální aktivitou, kdyby církev skutečně sloužila účelu, ke kterému ji Kristus posílá (Mt 28:20).

8:8 **Po zemi.** Jediný moment, kdy vidíme Ježíše psát. Interpreti se rozcházejí ve spekulacích, co asi psal. Je však možné, že jenom získával čas, aby žalobcům došlo, že zinscenovaný případ kvalifikuje coby falešné svědectví, a tudíž oni všichni zaslouží trest smrti (Dt 19:16–19). Když nepřivedli dva nebo tři očitě svědky (Dt 17:6 viz pozn. 7), nemohli ani požadovat, natož prosadit trest smrti. Ježíš nezkompromitoval Slovo Boží v zájmu své vlastní agendy (byť by tou agendou bylo slitování a odpuštění, srv. Dt 19:21).

Pane.“ Tu Ježíš řekl: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a od nynějška už nehřeš.“¹² Ježíš k nim znovu promluvil a řekl: „Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“¹³ Tu mu farizeové řekli: „Vydáváš svědectví sám sobě; tvé svědectví není právoplatné.“¹⁴ Ježíš jim odpověděl: „Třebaže vydávám svědectví sám sobě, je mé svědectví právoplatné, protože vím, odkud jsem přišel a kam jdu; ale vy nevíte, odkud přicházím ani kam jdu.“¹⁵ Vy soudíte podle těla; já nesoudím nikoho;¹⁶ a jestliže já přece soudím, je můj soud pravdivý, protože nejsem sám; ale jsem tu já a ten, který mě poslal;¹⁷ a je psáno ve vašem Zákoně, že svědectví dvou osob je právoplatné.¹⁸ Já jsem to, kdo svědčí sám o sobě, a svědčí o mně Otec, který mě poslal.“¹⁹ Tu mu řekli: „Kde je tvůj Otec?“ Ježíš odpověděl: „Neznáte mne ani mého Otce; kdybyste mě znali, znali byste též mého Otce.“²⁰ Tato slova pronesl v pokladnici, když učil v Chrámě. Nikdo se ho nechopil, protože jeho hodina dosud nenadešla.²¹ Ježíš jim dále řekl: „Odcházím a budete mě hledat a zemřete ve svém hříchu. Tam, kam jdu já, vy přijít nemůžete.“²² Tu Židé říkali: „Což sám sebe usmrtíš, že říká: ‘Tam, kam jdu já, vy přijít nemůžete?’“²³ A on jim říkal: „Vy jste zdola; já jsem shůry. Vy jste z tohoto světa; já z tohoto světa nejsem.“²⁴ Řekl jsem vám tedy, že zemřete ve svých hříších. Neboť neuvěříte-li, že Já Jsem, zemřete ve svých hříších.“²⁵ Tu mu říkali: „Kdo jsi?“ Ježíš jim řekl: „Od počátku to, co vám říkám.“²⁶ Mám o vás mnoho co říci a co soudit; ale ten, který mě poslal, je pravdomluvný a já říkám světu, co jsem slyšel od něho.“²⁷ Oni nepochopili, že k nim mluví o Otci.²⁸ Tu jim Ježíš řekl: „Až vyvýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že Já Jsem a že nečiním nic sám ze sebe, ale mluvím tak, jak mě naučil Otec,²⁹ a ten, který mě poslal, je se mnou; nenechal mě samotného, protože činím vždy to, co se jemu líbí.“³⁰ Když takto mluvil, mnozí v něho uvěřili.³¹ Tu Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: „Setrváváte-li v mém slově, jste opravdu mými učedníky,³² a poznáte pravdu a pravda vás osvobodí.“³³ Odpověděli mu: „Jsme Abrahámovi potomci a nikdy jsme nebyli u nikoho otroky. Jak můžeš říkat: Budete svobodní?“³⁴ Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, každý, kdo se dopouští hříchu,

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí

Tento Ježíšův výrok (8:32) může posloužit k názorné ilustraci čtyř fází duchovního růstu podle Scotta Pecka (viz Úvod k Terapeutické Bibli na str. Úvod k Terapeutické Bibli: Čtyři fáze duchovního růstu na str. 4)

 V nejzákladnější interpretaci by se dalo říct, že Ježíš tě miluje natolik, že za tebe zemřel (Ř 5:8; 1Kor 15:3; 1Te 5:10); když mu vydaš svůj život, budeš mít život věčný po smrti (Jn 3:16). To je ta pravda, která vysvobozuje od věčného zahynutí.

 Pro zákoníky ve druhé fázi bude lákavé k tomu dodat, že Ježíšova oběť nás vysvobozuje nejen pro věčnost, ale také k životu bez hříchu, takže už musíme přestat hřešit (Ř 6:15; 1Jn 3:9). Pakliže klopýtneme a zhřešíme, víme, co máme dělat: hříchy vyznat (1Jn 1:9).

 Hledajícím skeptikům ve třetí fázi by mohlo připadat zajímavé objevit, že ve vyučování trauma-terapie tzv. „soucitného dotazování“ (Compassionate Inquiry), jsou tato Ježíšova slova často citována. Ta pravda o nás samotných, která čeká na objevení, aby nás mohla vysvobodit, je ta, že jsme se narodili (byli stvořeni) se dvěma základními potřebami: potřebou autenticity (vědomí vlastního já) a potřebou tzv. attachmentu, vazby na pečující osobu.

Pokud jsme se však dostali do situace, kdy jsme se museli rozhodnout mezi jedním nebo druhým, malé bezmocné dítě vždycky obětuje svou autenticitu ve prospěch attachmentu, protože ví, že bez

péče dospělého zahyne. Vyrůstá v přesvědčení, že není na světě vítáno, že to, kým je, je nežádoucí, nesmí projevit to, co doopravdy prožívá, a osvojí si některý ze sebeobránných mechanismů: buďto bude tichošlápkem, kterého ani není vidět, nebo naopak někým hlučným, kdo si bude svoje místo na slunci tvrdě prosazovat, nebo někým, kdo vždycky všem musí vyhovět a nikdy nikomu nesmí říct ne, i za cenu vlastního sebezničení, ale ať tak či onak, stalo se to v době, kdy se nám vyvíjel mozek, takže se tento sebeobránný mechanismus stal naším defaultním nastavením, kterému pak říkáme osobnost.

V tomto kontextu hlas naší autenticity je naše pravda, a to, že ji znovu nalezneme, že přehodnotíme své dětské bezmocné automatické reakce z dospělé perspektivy (1Kor 13:11), nás vysvobodí. Dojde nám, že to, čemu se v křesťanské tradici říká hříchy, jsou naše závislosti, vzniklé coby sebeobránné reakce na trauma; jsou to náplasti, kterými náš mozek podvědomě, bez našeho záměru, tišil bolest, a protože bolest dosud nic nevyпустиho, brání nás proti ní dodnes.

Ale už k tomu nemá důvod. Naše osobnost už nemusí být tvořena hříšnými sebeobránnými návyky a závislostmi. Jsme proměnění, starého člověka jsme složili a opustili (Ef 4:22; Ko 3:9). Jsme to konečně my sami, kdo rozhoduje, ne podvědomé mechanismy pohřbených emocí (Ž 19:13).

je otrok. ³⁵ Otrok nezůstává v domě navždy, syn tam navždy zůstává. ³⁶ Osvobodí-li vás tedy Syn, budete skutečně svobodní. ³⁷ Vím, jste Abrahámovi potomci; ale ukládáte mi o život, protože k vám neproniká mé slovo. ³⁸ Mluvím o tom, co jsem viděl u svého Otce; a vy děláte, co jste slyšeli od otce svého. ³⁹ Odpověděli mu: „Naším otcem je Abrahám.“ Ježíš jim říká: „Jste-li Abrahámovými dětmi, konejte Abrahámovy skutky. ⁴⁰ A nyní mi ukládáte o život, mně, člověku, jenž vám říkal pravdu, kterou jsem uslyšel od Boha. To Abrahám nedělal! ⁴¹ Vy konáte skutky svého otce.“ Řekli mu: „Nenarodili jsme se ze smilstva; máme jen jednoho Otce, Boha.“ ⁴² Ježíš jim řekl: „Kdyby byl Bůh váš Otec, milovali byste mě, neboť z Boha jsem vyšel a přicházím; nepřicházím sám od sebe; ale poslal mě on. ⁴³ Proč nerozpoznáváte mou mluvu? Protože nemůžete slyšet mé slovo. ⁴⁴ Vy jste z otce ďábla, a co si váš otec žádá, to vy chcete činit. On byl vrah od počátku, a nestál v pravdě, protože v něm není pravdy: Když pronáší lež, mluví ze své vlastní podstaty, protože je lhář a otec lži. ⁴⁵ Ale protože já říkám pravdu, nevěříte mi. ⁴⁶ Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? Říkám-li pravdu, proč mi nevěříte? ⁴⁷ Kdo je z Boha, slyší Boží slova; neslyšíte-li, znamená to, že z Boha nejste.“ ⁴⁸ Židé mu odpověděli: „Neříkáme správně, že jsi Samaritán a že máš zlého ducha?“ ⁴⁹ Ježíš odpověděl: „Nemám zlého ducha, ale ctím svého Otce, a vy se snažíte mě zneuctít. ⁵⁰ Nevyhledávám svou slávu; je kdosi, kdo ji vyhledává a kdo soudí. ⁵¹ Vpravdě, vpravdě vám říkám, zachováva-li někdo mé slovo, neužrít nikdy smrt.“ ⁵² Židé mu řekli: „Nyní víme, že máš zlého ducha. Abrahám zemřel, proroci rovněž, a ty říkáš: ‘Zachováva-li někdo mé slovo, neokusí nikdy smrti.’ ⁵³ Jsi tedy větší než náš otec Abrahám, který zemřel? Zemřeli i proroci. Co ze sebe děláš?“ ⁵⁴ Ježíš odpověděl: „Oslavuji-li sám sebe, není má sláva ničím. Mne oslavuje můj Otec, ten, o němž vy říkáte: ‘Je to náš Bůh,’ ⁵⁵ a neznáte ho; ale já ho znám; a kdybych řekl: ‘Neznám ho,’ byl bych lhář, podobal bych se vám. Ale já ho znám a zachovávaám jeho slovo. ⁵⁶ Váš otec Abrahám zajásal při pomyslení, že uzří můj den. Uzřel ho a radoval se.“ ⁵⁷ Tu mu Židé řekli: „Padesát let nemáš a Abraháma jsi viděl!“ ⁵⁸ Ježíš jim řekl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, dříve než kdy byl Abrahám, Já Jsem.“ ⁵⁹ Tu popadli kameny, aby je po něm házeli; ale Ježíš se vytratil a vyšel z Chrámu.

Poznání pravdy o nás samotných nám vrátilo svobodu. Zjistíme, že už nemusíme vyznávat stejné hříchy pořád dokola; už nás nic nenutí se k nim vracet. Charismatický slovníkem bychom mohli říct, že staří démoni přišli o své pevnosti v našem životě, které jim doposud umožňovaly ho pustošit.

 Mystická fáze jde ještě do větší hloubky a všímá si něčeho, co se ve vyučování o soucitném dotazování nikdy nezmiňuje, a sice, že tentýž Ježíš také řekl: „Já jsem ta pravda“ (Jn 14:6). Pak se někdy říká: „Kristus ve vás už nemůže být ukřižován“. (Proto napojením na něho žijeme věčně.) Hlas naší ztracené autenticity je Kristův hlas v našem nitru. Tichý, ale přesto nepřeslechnutelný hlas, který nám nejen připomíná, co už známe (Jn 14:26), ale také nás vede tam, kde jsme ještě nebyli (Iz 35:8). Čím jsme poslušnější, tím zřetelněji ho slyšíme.

Po cestě objevíme spoustu netušených tajemství. Například, že přestože malé děti jsou očividně hříšné (dovedou žárlit, závidět si, žalovat...), Bůh jim do určitého (u každého individuálně jiného) věku Bůh hříchy nepočítá (Ř 7:9–10; Mt 18:3; 19:14). Zapadá to do poznání naší pravdy o traumatu a hříšných reakcích na bezmoc a bolest: Malé dítě nemělo na vybranou; podvědomé automatické reakce nám „naprogramoval“ náš Stvořitel, abychom nepříznivé okolnosti svého útlého mládí přežili.

Počítá Bůh hříchy dospělým, kteří se utápí ve svých závislostech, které sice nenávidí, ale nedoká-

žou je opustit? Bůh přece vidí, jak těžká bolest je ukryta v jejich srdci, že takové chování se pokouší ji přehlušit.

Hříchem, který Bůh počítá (byť většinou je ochoten odpustit), se chování stane ve chvíli, kdy si své hříšné reakce oblíbíme natolik, že jim dáme přednost, i když hlas své autenticity (Kristův hlas v našem nitru) slyšíme a rozumíme mu. Odmítáme ho poslechnout a to, co nás zachránilo, když jsme byli malí, ale teď nám to život ničí, milujeme více než Krista (Lk 9:62; srv. čl. [Milovat a nenávidět u Ř 9](#)).

Protože jsme jeho hlas slyšeli, nemáme výmluvu (Jn 15:22) a náš nesmazaný hřích při posledním soudu padne na váhu.

Tady také vidíme, proč Bible říká, že Boží Slovo je ostré dvousečný meč, schopný oddělit morek od kostí, čili myšlenky od úmyslů (Žd 4:12). A protože vyvozovat z takovýcho „mystických“ souvislostí nějaké doktrinální závěry by bylo velice snadno zneužitelné, nebudeme se o to pokoušet, naopak: Je nutno vznést varování před jakýmkoliv mimobiblickým zjevením. Žádné učení nemůže být v rozporu se zjeveným Slovem (Biblí), ale ani to, co na první pohled vypadá jako v souladu s ním, nemusí pocházet od Boha. Falešné proroky poznáme podle ovoce jejich života (Mt 7:15–20).

A protože do lidí nikdy nevidíme tak dobře jako Ježíš sám, nepřísluší nám nikoho soudit (Lk 6:37; 1Kor 4:5).

9 Cestou uviděl jednoho člověka od narození slepého. ²Jeho učedníci se ho zeptali: „Rabbi, kdo zhřešil, on, anebo jeho rodiče, že se narodil slepý?“ ³Ježíš odpověděl: „Ani on, ani jeho rodiče nezhrěšili, ale mají se na něm vyjevit Boží skutky. ⁴Pokud je den, musíme konat skutky toho, který mě poslal; přichází noc, kdy nikdo nemůže pracovat. ⁵Pokud jsem na světě, jsem světlo světa.“ ⁶Po těch slovech plivl na zem, udělal ze sliny bláto, pomazal tím blátem slepému oči ⁷a řekl mu: „Jdi se umýt do rybníka Siloe“ – to slovo znamená: Poslaný. Slepý tedy odešel, umyl se, a když se vrátil, viděl. ⁸Tehdy sousedé a ti, kdo ho předtím vidali, protože byl žebrák, řekli: „Což to není ten, který tu sedával a žebral?“ ⁹Jedni říkali: „Je to on.“ Jiní říkali: „Ne, ale je mu podobný.“ On říkal: „Jsem to já.“ ¹⁰Tu mu řekli: „Jak to, že se ti otevřely oči?“ ¹¹Odpověděl: „Člověk, kterému říkají Ježíš, udělal bláto, pomazal mi jím oči a řekl mi: ‚Jdi k Siloe a umyj se.‘ Odešel jsem tedy, umyl jsem se a nabyl jsem zraku.“ ¹²Řekli mu: „Kdepak je?“ On říká: „Nevím.“ ¹³Toho bývalého slepce přivedou k farizeům. ¹⁴Ten den, kdy Ježíš udělal bláto a otevřel mu oči, byla sobota. ¹⁵A teď se ho zase farizeové vyptávali, jak nabyl zraku. Řekl jim: „Přiložil mi bláto na oči, umyl jsem se a vidím.“ ¹⁶Někteří farizeové říkali: „Od Boha ten člověk nepochází, protože nezachovává sobotu.“ Jiní říkali: „Jak může hříšný člověk činit taková znamení?“ A došlo mezi nimi k roztržce. ¹⁷Tu zase řekli tomu slepému: „Co ty na něho říkáš, na to, že ti otevřel oči?“ On řekl: „Je to prorok.“ ¹⁸Židé nevěřili, že býval slepý, dokud si nepozvali rodiče toho, jenž nabyl zraku. ¹⁹Tázali se jich: „Je toto váš syn, o němž říkáte, že se narodil slepý? Jak to, že tedy nyní vidí?“ ²⁰Jeho rodiče odpověděli: „Víme, že je to náš syn a že se narodil slepý. ²¹Ale jak to, že nyní vidí, nevíme; nebo kdo mu otevřel oči, my nevíme. Ptejte se jeho, je dospělý; bude mluvit sám za sebe.“ ²²Jeho rodiče to řekli, protože se Židů báli; Židé se totiž již smluvili, že pokud někdo Ježíše vyzná jako Krista, bude vyloučen ze synagogy. ²³Proto jeho rodiče řekli: „Je dospělý; ptejte se jeho.“ ²⁴Židé tedy předvolali podruhé toho člověka, který býval slepý, a řekli mu: „Vzdej Bohu chválu! My víme, že ten člověk je hříšník.“ ²⁵On odpověděl: „Je-li to hříšník, nevím; vím jen jedinou věc: býval jsem slepý a nyní vidím.“ ²⁶Řekli mu tedy: „Co ti udělal? Jak ti otevřel oči?“ ²⁷Odpověděl jim: „Už jsem vám to řekl a neposlouchali jste. Proč to chcete slyšet znovu? Že byste se i vy chtěli stát jeho učedníky?“ ²⁸Oni se na něho obořili a řekli mu: „To ty jsi jeho učedník, ale my jsme učedníky Mojžíšovými. ²⁹My víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh; ale o tamtom nevíme, odkud je.“ ³⁰Ten člověk jim odpověděl: „To je opravdu zvláštní: nevíte odkud je, a on mi otevřel oči. ³¹Víme, že Bůh hříšníkům nenaslouchá, ale tomu, kdo je zbožný a koná jeho vůli, naslouchá. ³²Nikdy nebylo slycháno, že by někdo otevřel oči slepému od narození. ³³Kdyby ten člověk nebyl od Boha, nemohl by nic učinit.“ ³⁴Odpověděli mu: „Od narození jsi samý hřích a nás tady poučuješ!“ A vyhnali ho ven. ³⁵Ježíš se dozvěděl, že ho vyhnali ven. Když ho vyhledal, řekl mu: „Věříš v Syna člověka?“ ³⁶On odpověděl: „A kdo to je, Pane, že mám v něho věřit?“ ³⁷Ježíš mu řekl: „Vidíš ho; je to ten, kdo s tebou mluví.“ ³⁸Tu prohlásil: „Věřím, Pane,“ a klaněl se před ním. ³⁹Tu Ježíš řekl: „Na tento svět jsem přišel, abych posuzoval: aby ti, kdo nevidí, viděli, a aby ti, kdo vidí, oslepli.“ ⁴⁰Farizeové, kteří byli s ním, uslyšeli ta slova a řekli mu: „Což jsme i my slepí?“ ⁴¹Ježíš jim řekl: „Kdybyste byli slepí, neměli byste hřích; ale vy říkáte: Vidíme! Váš hřích trvá.“

10 „Vpravdě, vpravdě vám říkám, ten, kdo nevchází do ovčína branou, ale přelézá ohradu jinudy, je zloděj a lupič; ²ten, kdo vchází branou, je pastýř ovcí. ³Vrátný mu otevírá a ovce poslouchají jeho hlas a on své ovce svolává jednu po druhé a vyvádí je ven. ⁴Když vyvedl všechny, které mu náleží, kráčí před nimi a ovce jdou za ním, protože znají jeho hlas. ⁵Za cizím nepůjdou; naopak před ním utečou, protože hlas cizích neznají.“ ⁶Ježíš jim řekl toto přirovnání, oni však nepochopili, o čem k nim mluví. ⁷Tu Ježíš opět řekl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, já jsem ta brána k ovčím. ⁸Všichni, kdo přišli přede mnou, jsou zloději a lupiči; ale ovce je neposlouchaly. ⁹Já jsem brána. Vchází-li někdo skrze mne, bude zachráněn; bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu. ¹⁰Zloděj přichází pouze, aby kradl, zabíjel a hubil. Já jsem přišel, aby měly život a aby ho měly přehojně. ¹¹Já jsem dobrý pastýř; dobrý pastýř dává život za své ovce. ¹²Když námezdník, jenž není pastýřem a jemuž ovce nepatří, uvidí přicházet vlka, opouští ovce a prchá a vlk je uchvacuje a rozhání. ¹³To protože je to námezdník a na ovčích mu nezáleží. ¹⁴Já jsem dobrý pastýř; znám své ovce a mé ovce znají mne, ¹⁵jako mě zná Otec a já znám Otce, a za své ovce dávám život. - ¹⁶Mám ještě jiné ovce, které nejsou

9:2 Kdo zhřešil ... že se narodil slepý? Na otázku *Proč?* lze odpovědět ze dvou úhlů: příčinou (protože) nebo účelem (aby). Když dítě kolem tří let poznává svět otázkami *Proč...?*, je lepší odpovídat mu účelem, nikoliv příčinou. *Proč prší? Aby kytičky mohly růst. Nikoliv: Protože v mracích kondenzuje voda.* Odpověď účelem vštěpuje přesvědčení, že svět je *teleologický* — stvořen k účelu, se záměrem, kdežto odpověď příčinou ponechává svět roztráštěný a beze smyslu. Ježíšovi učedníci se ptají po příčině (Co vedlo k tomu, že se někdo narodí postižený?) a Ježíš odpovídá účelem (Stalo se to, *aby byly*

zjeveny Boží skutky.) Předpoklad, že požehnání a protivenství v tomto světě je přímo úměrné tomu, jak se Bohu líbíme, je oblíbený a rozšířený ve všech dobách. Ježíšovi učedníci ho nebyli ušetřeni: Věřili, že když je někdo slepý od narození, musí to být důsledek něčeho hříchu (ale jak by mohl zhřešit novorozenec?). Farizeové (duchovní autority doby, dnes bychom řekli doktoři teologie či biskupové) na tom nebyli o mnoho lépe: Tváří v tvář nepopiratelnému zázraku trvají na představě, že od narození slepý se musel narodit „celý v hříších“ (34).

z tohoto ovčína; i ty musím vodit; ony poslechnou mého hlasu; a bude jediné stádo, jediný pastýř; ¹⁷ proto mě Otec miluje, že dávám svůj život, abych jej opět přijal. ¹⁸ Nikdo mi jej neodnímá; ale dávám jej sám od sebe. Mám moc jej dát a mám moc jej opět přijmout; to je přikázání, které jsem obdržel od svého Otce.“ ¹⁹ Kvůli těm slovům došlo mezi Židy nanovo k roztržce. ²⁰ Mnozí z nich říkali: „Má zlého ducha; třeští. Proč ho posloucháte?“ ²¹ Jiní říkali: „Ta slova nejsou od posedlého zlým duchem. Což může nějaký zlý duch otevřít oči slepčům?“ ²² Tehdy byl v Jeruzalémě Svátek posvěcení Chrámu. Bylo to v zimě. ²³ Ježíš se procházel v Chrámě pod Šalomounovým sloupovím. ²⁴ Židé ho obstoupili a řekli mu: „Jak dlouho nás ještě budeš držet v napětí? Jsi-li Kristus, řekni nám to otevřeně.“ ²⁵ Ježíš jim odpověděl: „Řekl jsem vám to, a nevěříte. Skutky, které konám ve jménu svého Otce, o mně vydávají svědectví; ²⁶ ale vy nevěříte, protože nejste z mých ovcí. ²⁷ Mé ovce slyší můj hlas, znám je a ony jdou za mnou; ²⁸ dávám jim věčný život; nezahynou na věky a nikdo mi je nevytrhne z ruky. ²⁹ Můj Otec je v tom, co mi dal, větší než všichni. Nikdo nemůže nic vytrhnout z Otcovy ruky. ³⁰ Já a Otec jedno jsme.“ ³¹ Židé zase přinášeli kameny, aby ho kamenovali. ³² Tu jim Ježíš řekl: „Ukázal jsem vám mnoho dobrých skutků pocházejících od Otce; za který z těch skutků mě kamenujete?“ ³³ Židé mu odpověděli: „Za dobrý skutek tě nekamenujeme, ale za rouhání a proto, že ty, ač jsi pouhý člověk, se činíš Bohem.“ ³⁴ Ježíš jim odpověděl: „Což není psáno ve vašem Zákoně: Řekl jsem: jste bohové? ³⁵ Třebaže on tedy nazývá bohy ty, kterým bylo určeno Boží slovo – a Písmo nelze zrušit –, ³⁶ vy říkáte tomu, jehož Otec posvětil a poslal do světa: ‘Rouháš se,’ protože jsem řekl: ‘Jsem Boží Syn!’ ³⁷ Nekonám-li skutky svého Otce, nevěřte mi; ³⁸ ale konám-li je, pak i kdybyste nevěřili mně, věřte těm skutkům, abyste jednou provždy poznali, že Otec je ve mně a já v Otci.“ ³⁹ Pokoušeli se ho tedy opět zadržet, ale on unikl jejich rukám. ⁴⁰ Znovu odešel za Jordán na místo, kde původně křtíval Jan, a zůstal tam. ⁴¹ Přicházeli k němu mnozí a říkali: „Jan neučinil žádné znamení; ale všechno, co o něm Jan řekl, je pravda.“ ⁴² A mnoho jich tam v něho uvěřilo.

11 Byl jeden nemocný, Lazar z Betánie, z vesnice Marie a její sestry Marty. ² Byla to ta Marie, jež pomazala Pána vonným olejem a osušila mu nohy svými vlasy; ten nemocný byl její bratr Lazar. ³ Obě sestry tedy poslaly Ježíšovi vzkaz: „Pane, ten, jehož máš rád, je nemocen.“ ⁴ Když se to Ježíš dozvěděl, řekl: „Tato nemoc nevede ke smrti, je k Boží slávě: aby jí byl oslaven Syn Boží.“ ⁵ Ježíš miloval Martu i její sestru i Lazara. ⁶ Když se dozvěděl, že on je nemocný, setrval ještě dva dny na místě, kde byl; ⁷ teprve potom řekl učedníkům: „Pojďme znovu do Judska.“ ⁸ Učedníci mu řekli: „Rabbi, teď nedávno se tě Židé snažili kamenovat a ty se tam vracíš!“ ⁹ Ježíš odpověděl: „Což nemá den dvanáct hodin? Kráčí-li někdo za dne, neklopýtá, protože vidí světlo tohoto světa; ¹⁰ kráčí-li však za noci, klopýtá, protože v něm není světlo.“ ¹¹ To řekl a pak jim říká: „Náš přítel Lazar spí; ale já ho půjdu probudit.“ ¹² Učedníci mu řekli: „Pane, když spí, uzdraví se.“ ¹³ Ježíš mluvil o jeho smrti, ale oni mysleli, že mluví o usnutí ve spánku. ¹⁴ Tu jim Ježíš řekl otevřeně: „Lazar zemřel ¹⁵ a já jsem rád, že jsem tam nebyl; kvůli vám, abyste uvěřili. Ale pojďme k němu!“ ¹⁶ Tu řekl Tomáš zvaný Didymos ostatním učedníkům: „Pojďme i my, ať zemřeme spolu s ním!“ ¹⁷ Když Ježíš přišel, shledal, že Lazar je již čtvrtý den v hrobě. ¹⁸ Betánie byla poblíž Jeruzaléma, ve vzdálenosti asi patnácti stadií, ¹⁹ a mnozí Židé přišli za Martou a Marií, aby je utěšovali kvůli jejich bratru. ²⁰ Když se Marta dozvěděla, že přichází Ježíš, šla mu naproti, zatímco Marie zůstala doma. ²¹ Marta řekla Ježíšovi: „Pane, kdybys byl býval zde, můj bratr by nebyl zemřel. ²² Ale ještě i teď vím, že vše, oč Boha požádáš, Bůh ti dá.“ ²³ Ježíš jí říká: „Tvůj bratr vstane.“ ²⁴ „Vím,“ říká mu Marta, „že vstane při vzkříšení v poslední den.“ ²⁵ Ježíš jí řekl: „Já jsem vzkříšení. Kdo ve mne věří, i kdyby zemřel, bude žít, ²⁶ a každý, kdo žije a věří ve mne, nezemře navěky. Věříš tomu?“ ²⁷ Ona mu říká: „Ano, Pane, věřím, že jsi Kristus, Syn Boží, který přichází na svět.“ ²⁸ Po těch slovech odešla, zavolala svou sestru Marii a potajmu jí řekla: „Mistr je zde a volá tě.“ ²⁹ Ta po té zprávě hbitě vstala a šla k němu. ³⁰ Ježíš dosud nedošel do vesnice, ale byl stále na tom místě, kam mu Marta přišla naproti. ³¹ Když Židé, kteří byli s Marií v domě a těšili ji, uviděli, jak hbitě vstala a vyběhla ven, šli za ní v domnění, že jde ke hrobu, aby se tam vyplakala. ³² Když přišla tam, kde byl Ježíš, a když ho uviděla, padla mu Marie k nohám a řekla mu: „Pane, kdybys byl býval zde, můj bratr by nebyl zemřel.“ ³³ Když ji Ježíš viděl, jak pláče a jak pláčí také Židé, kteří ji doprovázeli, byl v duchu pohnut a zachvěl se. ³⁴ Řekl: „Kam jste ho položili?“ Řekli mu: „Pane, pojď a podívej se.“ ³⁵ Ježíš zaplakal. ³⁶ Tu Židé řekli: „Hledte, jak ho měl rád!“ ³⁷ Ale někteří z nich řekli: „Což nemohl on, který otevřel oči slepému, také způsobit, aby ten tady nezemřel?“ ³⁸ Tu se Ježíš opět v nitru zachvěl a odebere se ke hrobu. Byla to jeskyně, na ní byl položen kámen. ³⁹ Ježíš říká: „Odvalte ten kámen!“ Marta, sestra zemřelého, mu říká: „Pane, on již zapáchá: je to čtvrtý den.“ ⁴⁰ Ježíš jí říká: „Což jsem ti neřekl, že budeš-li věřit, uvidíš Boží slávu?“ ⁴¹ Odvalili tedy kámen. Ježíš pozdvihl oči vzhůru a řekl: „Otče, vzdávám ti díky, že jsi mě vyslyšel.

11:6 Dva dny. Někdy, byť velmi ojediněle a vzácně, se stávalo, že zdánlivě zesnulý v chladu kamenného hrobu přišel k sobě. Tři dny byla maximální lhůta, ve které by ožítí zemřelého ještě nebylo považováno za nemožné. Ježíš, který se nachází dva dny cesty od Betánie,

posečká záměrně další dva dny, aby přišel ke hrobu, až v něm bude Lazar ležet celé čtyři dny. To vyvrátilo veškerou pochybnost, zda Lazar byl opravdu mrtev (v. 39).

⁴² Věděl jsem, že mě vyslyšíš vždy; ale to kvůli zástupu, který je kolem mne, jsem promluvil, aby uvěřili, že jsi mě poslal.“ ⁴³ Po těch slovech zvolal silným hlasem: „Lazare, pojď ven!“ ⁴⁴ Mrtvý vyšel, nohy i ruce měl svázané pruhy plátna a tvář měl zahalenou šátkem. Ježíš jim říká: „Rozvažte ho a nechte ho odejít.“ ⁴⁵ Mnozí z těch Židů, kteří přišli za Marií a viděli, co udělal, v něho uvěřili. ⁴⁶ Ale někteří z nich šli za farizeji a řekli jim, co Ježíš udělal. ⁴⁷ Velekněží a farizeové tedy shromáždili radu: „Co máme dělat,“ říkali, „ten člověk činí mnohá znamení.“ ⁴⁸ Necháme-li ho tak, všichni v něho uvěří a přijdou Římané a zničí naše Svaté místo i náš národ.“ ⁴⁹ Ale jeden z nich, Kaifáš, jenž byl toho roku veleknězem, jim řekl: „Vy tomu vůbec nerozumíte. ⁵⁰ Ani nepomyslíte, že je pro vás prospěšné, aby jeden člověk zemřel za lid a aby nezahynul celý národ.“ ⁵¹ To neřekl sám ze sebe, ale protože byl toho roku veleknězem, prorokoval, že Ježíš zemře za národ – ⁵² a nejen za národ, ale také, aby shromáždil v jedno rozptýlené Boží děti. ⁵³ Od toho dne tedy rozhodli, že ho zabijí. ⁵⁴ A tak se Ježíš přestal veřejně pohybovat mezi Židy; uchýlil se do krajiny v sousedství pouště, do města zvaného Efraim, a tam pobýval se svými učedníky. ⁵⁵ Byly blízko židovské Velikonoce a z venkova přicházelo před těmi Velikonocemi mnoho lidí nahoru do Jeruzaléma, aby se očistili. ⁵⁶ Ti hledali Ježíše a říkali si mezi sebou, když stáli v Chrámě: „Co myslíte? Nepřijde na svátky?“ ⁵⁷ Velekněží a farizeové vydali nařízení: kdyby někdo věděl, kde je, má to oznámit, aby se ho zmocnili.

12 Šest dní před Velikonocemi přišel Ježíš do Betánie, kde byl Lazar, jehož Ježíš vzkřísil z mrtvých. ² Připravili mu tam hostinu. Marta obsluhovala. Lazar byl jedním z těch, kdo s ním byli u stolu. ³ Tu Marie vzala libru oleje z pravého nardu, velice drahého, pomazala Ježíšovi nohy a osušila je svými vlasy; a dům se naplnil vůní toho oleje. ⁴ Ale jeden z jeho učedníků, Jidáš Iskariotský, ten, který ho pak měl vydat, říká: ⁵ „Proč se ten olej neprodal za tři sta denárů, které by se byly daly chudým?“ ⁶ Neřekl to ovšem z péče o chudé, ale protože byl zloděj a protože z měšce, který měl na starosti, kradl, co se tam vkládalo. ⁷ Tu Ježíš řekl: „Nech ji: měla jej uchovat pro den mého pohřbu. ⁸ Chudé totiž budete mít s sebou vždycky, ale mne mít vždycky nebudete.“ ⁹ Velký zástup Židů se dozvěděl, že je tam, a přišli nejen kvůli Ježíšovi, ale také aby viděli Lazara, jehož vzkřísil z mrtvých. ¹⁰ Velekněží se rozhodli, že zabijí také Lazara, ¹¹ protože mnoho Židů kvůli němu odcházelo a věřilo v Ježíše. ¹² Příštího dne se početný zástup, jenž přišel na svátky, dozvěděl, že Ježíš přichází do Jeruzaléma; ¹³ vzali palmové ratolesti a vyšli mu vstříc a volali: „Hosana! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně a král Izraele!“ ¹⁴ Ježíš nalezl oslíka, vsedl na něho, jak je psáno: ¹⁵ Neboj se, sionská dcero: hle, přichází tvůj král, sedí na mláděti oslice. ¹⁶ Tomu jeho učedníci zprvu neporozuměli; ale když byl Ježíš oslaven, pak se rozpomenuli, že to o něm bylo napsáno a že mu to tak udělali. ¹⁷ Zástup, který s ním byl, když zavolal Lazara z hrobu a vzkřísil ho z mrtvých, vydával svědectví. ¹⁸ Také proto mu zástup vyšel vstříc: protože slyšeli, že učinil ono znamení. ¹⁹ Tu si farizeové mezi sebou řekli: „Vidíte, že nic nepořídíte, hle, svět se dal za ním!“ ²⁰ Bylo tam několik Řeků z těch, kteří přicházeli, aby se o svátcích klaněli. ²¹ Přistoupili k Filipovi, který byl z Betsaidy v Galileji, a obrátili se na něho s touto prosbou: „Pane, rádi bychom viděli Ježíše.“ ²² Filip to jde říci Ondřejovi; Ondřej a Filip to přicházejí říci Ježíšovi. ²³ Ježíš jim odpovídá: „Hle, nadešla hodina, kdy má být oslaven Syn člověka. ²⁴ Vpravdě, vpravdě vám říkám, nezemře-li obilné zrno padlé do země, zůstává samo; zemře-li však, přináší mnohý užitek. ²⁵ Kdo miluje svůj život, ztrácí jej; a kdo nenávidí svůj život v tomto světě, uchová jej k životu věčnému. ²⁶ Slouží-li mi někdo, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude také můj služebník. Slouží-li mi někdo, poctí jej Otec. ²⁷ Nyní je má duše zneklidněna. A co mám říci? Otče, zachraň mě od této hodiny! Ale právě proto jsem na tu hodinu přišel. – ²⁸ Otče, oslav své jméno!“ Tu se z nebe ozval hlas: „Oslavil jsem a znovu oslavím.“ ²⁹ Zástup, který tam stál a který to slyšel, říkal, že zahrmělo; jiní říkali: „Promluvil k němu nějaký anděl.“ ³⁰ Nato Ježíš řekl: „Tento hlas se neozval kvůli mně, ale kvůli vám. ³¹ Nyní je soud nad tímto světem; nyní bude kníže tohoto světa vyvržen ven; ³² a já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnou všechny lidi k sobě.“ ³³ Tím naznačil, jakou smrtí má zemřít. ³⁴ Tu mu zástup odpověděl: „Ze Zákona jsme se poučili, že Kristus zůstává navěky. Jak můžeš říkat: ‘Syn člověka musí být vyvýšen’? Kdo je ten Syn člověka?“ ³⁵ Ježíš jim řekl: „Ještě malou chvíli je světlo mezi vámi. chodte, pokud máte světlo, aby vás nezastihla tma: ten, kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. ³⁶ Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste se stali syny světla.“ Tak Ježíš promluvil, pak odešel a ztratil se jim z očí. ³⁷ Třebaže před nimi učinil tolik znamení, nevěřili v něho, ³⁸ aby se splnilo slovo, které řekl prorok Izaiáš: Pane, kdo uvěřil našemu slovu? A komu byla zjevena paže Páně? ³⁹ Proto také nemohli uvěřit, vždyť Izaiáš rovněž řekl: ⁴⁰ Oslepil jim oči a zatvrdil jim srdce, aby jejich oči neviděly, aby jejich srdce neporozumělo, aby se neobrátili a abych je neuzdravil. ⁴¹ Izaiáš to řekl, protože patřil na jeho slávu a protože mluvil o něm. ⁴² Je ovšem pravda, že dokonce i mezi předními muži v něho mnozí uvěřili, ale kvůli farizeům to nepřiznávali, aby nebyli vyloučeni ze synagogy, ⁴³ neboť se jim zalíbila lidská sláva víc než sláva Boží. ⁴⁴ Ježíš řekl, hlasitě zvolal: „Kdo ve mne věří, nevěří ve mne, ale v toho, jenž mě poslal, ⁴⁵ a kdo mě vidí, vidí toho, jenž mě poslal. ⁴⁶ Já, světlo, jsem přišel na svět, aby nikdo, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě. ⁴⁷ Slyší-li někdo má slova, a nezachovává je, nesoudím ho, neboť jsem nepřišel soudit svět, ale svět spasit. –

⁴⁸ Kdo mě odvrhuje a nepřijímá mé slovo, má svého soudce: slovo, jemuž jsem dal zaznít, ono ho bude soudit v poslední den, ⁴⁹ neboť jsem nemluvil sám ze sebe, ale Otec, který mě poslal, mi sám přikázal, co mám říkat a dávat poznat; ⁵⁰ a vím, že jeho přikázání je věčný život. Nuže, já mluvím tak, jak mi řekl Otec, tak mluvím.“

13 Bylo před velikonočními svátky; Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby přešel z tohoto světa k Otci, a protože miloval ty své, kteří byli ve světě, miloval je až do konce. ² Bylo to při večeři – to už dábel vložil do srdce Šimonovu synovi Jidášovi Iškariotskému záměr, aby ho vydal –, ³ a protože on věděl, že mu Otec vše dal do rukou a že vyšel od Boha a že odchází k Bohu, ⁴ vstává od stolu, odkládá svůj šat, a když vzal plátno, přepásal se jím. ⁵ Potom nalévá vodu do mísy a začal umývat učedníkům nohy a osušovat je plátnem, kterým byl přepásán. ⁶ Přichází tedy k Šimonu Petrovi a ten mu říká: „Pane, ty mi budeš umývat nohy?“ ⁷ Ježíš mu odpověděl: „Co dělám, nyní nevíš; pochopíš to později.“ ⁸ Petr mu říká: „Ne, nebudeš mi umývat nohy, nikdy!“ Ježíš mu odpověděl: „Neumyji-li tě, nemáš se mnou podíl.“ ⁹ Šimon Petr mu říká: „Pane, tak nejen nohy, ale i ruce a hlavu!“ ¹⁰ Říká mu Ježíš: „Kdo se vykoupal, nemusí se umývat; je celý čistý. I vy jste čistí; ale ne všichni.“ ¹¹ Věděl totiž, kdo ho vydává; právě proto řekl: „Nejste čistí všichni.“ ¹² Když jim umyl nohy, vzal si svůj šat, zaujal opět místo u stolu a řekl jim: „Chápete, co jsem vám učinil?“ ¹³ Nazýváte mě Mistrem a Pánem a říkáte to dobře, neboť jím jsem. ¹⁴ Jestliže jsem vám tedy já, Pán a Mistr, umyl nohy, musíte i vy jeden druhému umývat nohy. ¹⁵ Dal jsem vám totiž; příklad, abyste i vy činili tak, jak jsem já učinil vám. ¹⁶ Vpravdě, vpravdě vám říkám, služebník není větší nežli jeho pán, ani posel větší než ten, který ho poslal. ¹⁷ Když to víte, jste blahoslavení, činíte-li to. ¹⁸ Nemluvím o vás všech; znám ty, které jsem vyvolil; ale má se naplnit Písmo: Ten, kdo jí můj chléb, pozvedl proti mně svou patu. ¹⁹ Říkám vám to již teď, než se to stane, abyste, až se to stane, uvěřili, že Já Jsem. ²⁰ Vpravdě, vpravdě vám říkám, kdo přijímá toho, koho pošlu, mne přijímá, a kdo přijímá mne, přijímá toho, jenž mě poslal.“ ²¹ Po těch slovech se Ježíš v duchu zachvěl a důrazně prohlásil: „Vpravdě, vpravdě vám říkám, jeden z vás mě vydá.“ ²² Učedníci pohlíželi jeden na druhého nevěduce, o kom to mluví. ²³ Jeden z jeho učedníků, ten, kterého Ježíš miloval, byl u stolu těsně vedle Ježíše. ²⁴ Šimon Petr mu dá znamení a řekne mu: „Zeptej se, o kom to mluví.“ ²⁵ On se tedy naklonil Ježíšovi na prsa a říká mu: „Pane, kdo je to?“ ²⁶ Ježíš odpoví: „Je to ten, jemuž dám sousto, které omočím.“ Omočí tedy sousto, bere je a dává Jidášovi, synu Šimona Iškariotského. ²⁷ Tehdy po tom soustu do něho vstoupil satan. Ježíš mu tedy říká: „Co děláš, udělej rychle.“ ²⁸ Ale proč mu to říká, nikdo ze stolujících nepochopil. ²⁹ Protože Jidáš měl na starosti měšec, domnívali se někteří, že mu Ježíš chtěl říci: „Nakup, co potřebujeme na svátky,“ nebo aby dal něco chudým. ³⁰ Hned jak snědl to sousto, vyšel ven; byla noc. ³¹ Když vyšel ven, Ježíš říká: „Nyní byl Syn člověka oslaven a Bůh byl oslaven v něm. ³² Jestliže byl Bůh oslaven v něm, Bůh ho také oslaví sám v sobě a oslaví ho vzápětí. ³³ Synáčkové, už jen na krátký čas jsem ještě s vámi. Budete mě hledat, a jak jsem řekl Židům, kam jdu já, vy přijít nemůžete a říkám to nyní i vám. ³⁴ Přikázání nové vám dávám: milujte se navzájem; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. ³⁵ Podle toho všichni poznají, že jste mí učedníci: budete-li mít jedni k druhým lásku.“ ³⁶ Šimon Petr mu říká: „Pane, kam jdeš?“ Ježíš mu odpověděl: „Kam jdu, tam za mnou nyní jít nemůžeš; ale půjdeš za mnou později.“ ³⁷ Petr mu říká: „Proč za tebou nemohu jít nyní? Svůj život za tebe dám.“ ³⁸ Ježíš odpovídá: „Dáš za mne svůj život? Vpravdě, vpravdě ti říkám, než kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš.“

14 „Ať se vaše srdce nechvěje! Věříte v Boha, věřte i ve mne. ² V domě mého Otce je mnoho příbytků, kdyby ne, byl bych vám to řekl; jdu vám připravit místo. ³ A až odejdu a připravím vám místo, přijdu znovu a vezmu vás k sobě, abyste tam, kde jsem já, byli také vy. ⁴ A k místu, kam jdu, cestu znáte.“ ⁵ Tomáš mu říká: „Pane, nevíme, kam jdeš. Jak bychom znali cestu?“ ⁶ Ježíš mu říká: „Já jsem ta cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne. ⁷ Poznáte-li mne, budete znát také mého Otce; od této chvíle ho znáte a viděli jste ho.“ ⁸ Filip mu říká: „Pane, ukaž nám Otce, a to nám stačí.“ ⁹ Ježíš mu říká: „Tak dlouho jsem již s vámi a neznáš mě, Filipe? Kdo viděl mne, viděl Otce. Jak můžeš říkat: ‘Ukaž nám Otce!’? ¹⁰ Což nevěříš, že já jsem v Otci a že Otec je ve mně? Slova, která vám říkám, neříkám sám ze sebe: ale Otec, který ve mně přebývá, koná své skutky. ¹¹ Věřte mi! Já jsem v Otci a Otec je ve mně. Věřte aspoň pro samotné skutky. ¹² Vpravdě, vpravdě vám říkám, kdo věří ve mně, bude sám také konat skutky, které konám já; a dokonce ještě větší vykoná, protože já jdu k Otci. ¹³ A vše, oč požádáte v mém jménu, učiním, aby byl Otec oslaven v Synovi. ¹⁴ Požádáte-li mě o něco v mém jménu, učiním to. ¹⁵ Milujete-li mě, budete zachovávat má přikázání; ¹⁶ a já budu prosit Otce a on vám dá jiného Utěšitele, aby byl s vámi na věky, ¹⁷ Ducha pravdy, jehož svět nemůže přijmout, protože ho nevidí, ani ho nezná. Vy ho znáte, protože přebývá u vás. ¹⁸ Nezanechám vás jako sirotky. Přijdu k vám. ¹⁹ Ještě krátký čas, a svět mě už neuvidí. Ale vy uvidíte, že jsem živ, a také vy budete žít. ²⁰ Onoho dne poznáte, že já jsem ve svém Otci a vy ve mně a já ve vás. ²¹ Kdo má moje přikázání a zachovává je, ten

mě miluje; a toho, kdo mě miluje, bude milovat můj Otec i já ho budu milovat a zjevím se mu.“²² Juda – ne ten Iškariotský – mu říká: „Pane, a co se stalo, že se hodláš zjevit nám, a ne světu?“²³ Ježíš mu odpověděl: „Miluje-li mě někdo, bude zachovávat mé slovo a můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a uděláme si u něho příbytek.“²⁴ Kdo mě nemiluje, má slova nezachovává; a slovo, které slyšíte, není ode mne, ale od Otce, který mě poslal.²⁵ Řekl jsem vám to, pokud jsem dlel s vámi.²⁶ Ale Utěšitel, Duch Svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás všemu naučí a připomene vám vše, co jsem vám řekl.²⁷ Pokoj vám zanechávám; svůj pokoj vám dávám; ne jak ho dává svět, vám ho já dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí.²⁸ Slyšeli jste, že jsem vám řekl: Odcházím a zase k vám přijdu. Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci, protože Otec je větší nežli já.²⁹ Říkám vám to nyní, než se to stane, abyste, až se to stane, uvěřili.³⁰ Už s vámi nebudu mnoho rozprávět, neboť přichází kníže tohoto světa; nade mnou žádnou moc nemá,³¹ ale je třeba, aby svět poznal, že miluji Otce a že činím, jak mi Otec přikázal. Vstaňte! Pojdme odtud!

15 Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař.² Každou ratolest ve mně, která nenese ovoce, odřezává a každou ratolest, která nese ovoce, čistí, aby nesla ještě více ovoce.³ Vy jste již čistí, díky slovu, jímž jsem se na vás obracel.⁴ Zůstávejte ve mně jako já ve vás. Jako nemůže ratolest sama od sebe nést ovoce, nezůstane-li na vinném kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně.⁵ Já jsem vinný kmen; vy ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce; neboť jste-li mimo mne, nemůžete dělat nic.⁶ Když někdo nezůstává ve mně, je vyhozen ven jako ratolest a usychá; ty sbírají a vhodí je do ohně a ony hoří.⁷ Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, žádejte, o cokoli chcete, a budete to mít.⁸ Je slávou mého Otce, když nesete mnoho ovoce a stáváte se mými učedníky.⁹ Jako si Otec zamiloval mne, tak i já jsem si zamiloval vás. Zůstávejte v mé lásce.¹⁰ Zachovávejte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako jsem já zachoval přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce.¹¹ Toto jsem k vám mluvil, aby ve vás byla má radost a aby vaše radost byla úplná.¹² Toto pak je mé přikázání: milujte se navzájem, jako jsem já miloval vás.¹³ Nikdo nemá větší lásku nad takovouto: položit svůj život za své přátele.¹⁴ Vy jste moji přátelé, činíte-li to, co vám přikazuji.¹⁵ Už vás nenazývám služebníky, neboť služebník neví, co dělá jeho pán; ale nazývám vás přáteli, protože všechno, co jsem slyšel od svého Otce, jsem vám dal poznat.¹⁶ Ne vy jste si vyvolili mne; ale já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce a aby vaše ovoce zůstávalo, proto aby vše, oč budete žádat Otce v mém jménu, vám on dal.¹⁷ Toto vám přikazuji: Milujte se navzájem.¹⁸ Jestliže vás svět nenávidí, vězte, že ke mně měl nenávisť dříve než k vám.¹⁹ Kdybyste byli ze světa, svět by miloval, co jeho jest; ale protože ze světa nejste, když vás mé vyvolení ze světa vyprostilo, proto vás svět nenávidí.²⁰ Připomeňte si slovo, které jsem vám řekl: Služebník není větší nežli jeho pán. Jestliže pronásledovali mne, i vás budou pronásledovat; jestliže zachovávali mé slovo, i vaše budou zachovávat.²¹ Ale to vše vám učiní pro mé jméno, protože neznají toho, který mě poslal.²² Kdybych nebyl přišel a nebyl k nim mluvil, neměli by hřích; ale nyní nemají pro svůj hřích omluvu.²³ Kdo mě nenávidí, nenávidí také mého Otce.²⁴ Kdybych mezi nimi nebyl vykonal skutky, jaké nikdo jiný nevykonal, neměli by hřích; ale nyní viděli a nenávidí i mne, i mého Otce.²⁵ Ale je to proto, aby se naplnilo slovo napsané v jejich Zákoně: Nenáviděli mě bezdůvodně.²⁶ Až přijde Utěšitel, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, který vychází od Otce, vydá mi svědectví.²⁷ Ale také vy budete svědčit, protože jste se mnou od počátku.

16 Toto jsem k vám mluvil, abych vás ušetřil pohoršení.² Budou vás vylučovat ze synagog. Ano, přichází hodina, kdy se každý, kdo vás zabije, bude domnívat, že uctívá Boha.³ A učiní to, protože nepoznali Otce ani mne.⁴ Ale toto jsem k vám mluvil, abyste se, až ta hodina přijde, rozpomenuli, že jsem vám to řekl. Neřekl jsem vám to hned zpočátku, protože jsem byl s vámi.⁵ Ale teď odcházím k tomu, který mě poslal, a nikdo z vás se mě neptá: ‘Kam jdeš?’⁶ Ale protože jsem k vám toto mluvil, naplnil vaše srdce zármutek.⁷ A přece vám říkám pravdu: je vám ku prospěchu, když já odejdu; neboť neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel; ale odejdu-li, pošlu vám ho.⁸ A on až přijde, prokáže vinu světa co do hříchu, co do spravedlnosti a co do soudu:⁹ co do hříchu, protože oni ve mne nevěří;¹⁰ co do spravedlnosti, protože jdu k Otci a protože mě už nevidíte;¹¹ co do soudu, protože kníže tohoto světa je odsouzen.¹² Mám vám ještě mnoho co říci, ale nyní to nedokážete unést.¹³ Ale až přijde on, Duch pravdy, uvede vás do celé pravdy; neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit tak, jak to uslyší, a zvěstuje vám věci budoucí.¹⁴ On mě oslaví, neboť přijme z toho, co jest mé, a zvěstuje vám to.¹⁵ Vše, co má Otec, je moje. Právě proto jsem řekl, že on přijímá z toho, co mám, a že vám to zvěstuje.¹⁶ Ještě malou chvíli a už mě nevidíte, a potom opět malou chvíli a uvidíte mě.“¹⁷ Někteří z jeho učedníků si mezi sebou řekli: „Co nám to říká: ‘Ještě malou chvíli a už mě nevidíte, a potom opět malou chvíli a uvidíte mě,’ a ‘Jdu k Otci?’“¹⁸ Říkali: „Co je to ta ‘malá chvíle’? Nevíme, co chce říci.“¹⁹ Ježíš pochopil, že se ho chtějí vyptávat, a řekl jim: „Dohadujete se mezi sebou o tom, co jsem řekl: ‘Ještě malou chvíli a už mě

neuvídejte, a potom opět malou chvíli a uvidíte mě.²⁰ Vpravdě, vpravdě vám říkám, budete plakat a naříkat, a svět se bude radovat; budete zarmoučení, ale váš zármutek se promění v radost.²¹ Když žena rodí, rmoutí se, protože přišla její hodina; ale když porodila dítě, už si na bolesti nevzpomíná v radosti, že na svět přišel člověk.²² I vy nyní máte zármutek; ale uvidím vás znovu a vaše srdce se zaraduje a vaši radost vám nikdo neodejme.²³ Onoho dne se mě nebudete na nic ptát. Vpravdě, vpravdě vám říkám, o co budete prosit mého Otce, to vám v mém jménu dá.²⁴ Až dosud jste o nic neprosili v mém jménu; prostě, a dostanete, aby vaše radost byla úplná.²⁵ To vše jsem vám říkal obrazně. Přichází hodina, kdy už k vám obrazně mluvit nebudu, ale budu s vámi rozprávět o Otci zcela jasně.²⁶ Onoho dne budete prosit v mém jménu a já vám neříkám, že se za vás budu u Otce přimlouvát,²⁷ neboť Otec sám vás miluje, protože vy milujete mne a věříte, že jsem vyšel od Boha.²⁸ Vyšel jsem od Otce a přišel jsem do světa. Opět opouštím svět a jdu k Otci.“²⁹ Jeho učedníci mu říkají: „Hle, nyní mluvíš jasně a nic neříkáš obrazně!“³⁰ Teď víme, že ty všechno víš a nepotřebuješ, aby ti někdo kladl otázky. Proto věříme, že jsi vyšel od Boha.“³¹ Ježíš jim odpověděl: „Nyní věříte?“³² Hle, přichází hodina – ano už je tu –, kdy se rozprchnete každý po svém a ponecháte mě samotného. Já však nejsem sám: se mnou je Otec.³³ Mluvil jsem k vám o tom, abyste ve mně měli pokoj. Ve světě budete mít soužení. Ale buďte dobré mysli! Já jsem přemohl svět.“

17 Takto Ježíš promluvil, pak pozdvihl oči k nebi a řekl: „Otče, nadešla ta hodina, oslav svého Syna, aby tvůj Syn oslavil tebe² a aby mocí, kterou jsi mu dal nad veškerým tělem, dal on věčný život všem, které jsi mu dal!³ Život věčný je to, že tě znají, tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista.⁴ Oslavil jsem tě na zemi: dovedl jsem k dobrému konci dílo, které jsi mi dal, abych je vykonal.⁵ A nyní mě ty, Otče, u sebe oslav slávou, kterou jsem u tebe měl, ještě než byl svět.⁶ Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi dal ze světa. Byli tvoji a ty jsi mi je dal a oni zachovali tvé slovo.⁷ Nyní poznali, že vše, co jsi mi dal, pochází od tebe;⁸ neboť slova, která jsi mi dal, jsem já dal jim a oni je přijali a opravdu poznali, že jsem vyšel od tebe, a uvěřili, že jsi mě poslal.⁹ Za ně prosím; neprosím za svět, ale za ty, které jsi mi dal, neboť oni jsou tvoji,¹⁰ a vše, co je mé, je tvé a vše, co je tvé, je mé a já jsem oslaven v nich.¹¹ Už nejsem ve světě; oni ve světě jsou, a já jdu k Tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi dal mně, aby byli jedno jako my.¹² Pokud jsem byl s nimi, já jsem je zachovával ve tvém jménu, které jsi mi dal. Bděl jsem nad nimi a žádný z nich se neztratil kromě toho syna záhuby, aby se splnilo Písmo.¹³ Ale nyní jdu k tobě a mluvím toto ve světě, aby oni v sobě měli naplno mou radost.¹⁴ Já jsem jim dal tvé slovo, a svět k nim pojal nenávisť, protože nejsou ze světa, jako nejsem ze světa já.¹⁵ Neprosím tě, abys je vzal ze světa, ale abys je uchoval od Zlého.¹⁶ Nejsou ze světa, jako ze světa nejsem já.¹⁷ Posvět je v pravdě: tvé slovo je pravda.¹⁸ Jako jsi mě poslal do světa, tak já jsem poslal do světa je.¹⁹ Pro ně sám sebe posvěcuji, aby byli i oni posvěceni v pravdě.²⁰ Neprosím pouze za ně, ale také za ty, kteří díky jejich slovu ve mne uvěří,²¹ aby všichni jedno byli. Jako ty, Otče, jsi ve mně a já v tobě, ať jsou i oni v nás, aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal.²² Dal jsem jim slávu, kterou jsi mi dal ty, aby byli jedno, jako jsme jedno my.²³ Já v nich a ty ve mně, aby byli dokonalí v jednotě a aby svět poznal, že ty jsi mě poslal a že sis je zamiloval, jako sis zamiloval mne.²⁴ Otče, chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já, aby patřili na mou slávu, kterou jsi mi dal, protože jsi mě miloval, už před založením světa.²⁵ Otče spravedlivý, svět tě neznal, ale já jsem tě znal a ti zde poznali, že ty jsi mě poslal.²⁶ Dal jsem jim poznat tvé jméno a dám jim je poznat, aby v nich byla láska, kterou jsi mě miloval, a já byl v nich.“

18 Po těch slovech odešel Ježíš se svými učedníky za potok Cedron. Tam byla zahrada a on do ní vešel i se svými učedníky.² Jidáš, který ho vydával, to místo znal také, protože se tam Ježíš často scházel se svými učedníky.³ A tak Jidáš vzal vojenský oddíl a strážce od velekněží a farizeů a přichází tam s lucernami, pochodněmi a zbraněmi.⁴ Tu Ježíš, jenž věděl vše, co ho má potkat, vystoupil a říká jim: „Koho hledáte?“⁵ Odpověděli mu: „Ježíše Nazaretského.“ On jim říká: „Já jsem to.“ Jidáš, který ho vydával, tam s nimi stál také.⁶ Když jim Ježíš řekl: „Já jsem to,“ ustoupili a padli na zem.⁷ Znovu se jich zeptal: „Koho hledáte?“ Řekli: „Ježíše Nazaretského.“⁸ Ježíš odpověděl: „Řekl jsem vám, že jsem to já. Hledáte-li tedy mne, nechte ty ostatní odejít,“⁹ aby se splnilo slovo, které řekl: „Z těch, které jsi mi dal, jsem neztratil ani jediného.“¹⁰ Tu Šimon Petr vyťasil meč, který měl u sebe, udeřil veleknězova služebníka a uťal mu pravé ucho. Ten služebník se jmenoval Malchus.¹¹ Ježíš řekl Petrovi: „Zastrč ten meč do pochvy. Což nemám pít kalich, který mi dal Otec?“¹² Tu se vojenský oddíl, tribun i židovské strážce Ježíše chopili a spoutali ho.¹³ Dovedli ho nejprve k Annášovi; to byl totiž tchán Kaifáše, jenž byl v tom roce veleknězem.¹⁴ Byl to Kaifáš, jenž dal Židům onu radu: „Je

18:1 Zahrada. Nikdo ze synoptiků nenazval místo Ježíšovy poslední modlitby před zatčením „zahradou“. Janovo chápání Ježíše, přinášejícího nové stvoření (viz Úvod: Záměr a zvláštnosti) označením

„zahrada“ ukazuje, že Ježíš je druhý Adam (1Kor 15:45), který napravil to, co první pokazil: neprosadil svou vůli, nýbrž podřídil se vůli Boží.

prospěšné, aby za lid zemřel jeden člověk.“¹⁵ Šimon Petr šel za Ježíšem a s ním ještě další učedník. Ten učedník byl veleknězi znám a vešel spolu s Ježíšem do veleknězova dvora,¹⁶ zatímco Petr stál venku u brány. Ten druhý učedník, který byl znám veleknězi, tedy vyšel, promluvil s vrátnou a uvedl Petra dovnitř.¹⁷ Tu služka vrátná Petrovi říká: „Nejsi i ty z učedníků toho člověka?“ On říká: „Nejsem.“¹⁸ Stáli tam služebníci a stráže, kteří si rozdmýchali žhavé uhlíky, protože bylo chladno, a ohřívají se. Stál tam s nimi také Petr a ohřívá se.¹⁹ Velekněz se Ježíše dotazoval na jeho učedníky a jeho učení.²⁰ Ježíš mu odpověděl: „Mluvil jsem k světu veřejně, vždy jsem učil v synagoze a v Chrámě, kde se shromažďují všichni Židé, a nic jsem nemluvil potajmu.“²¹ Proč se mě vyptáváš? Zeptej se těch, kteří slyšeli, co jsem učil; ti vědí, co jsem já říkal.“²² Sotva to dořekl, dal jeden ze strážců, který tam stál, Ježíšovi políček a řekl: „Takhle odpovídáš veleknězi?“²³ Ježíš mu odpověděl: „Pokud jsem mluvil špatně, prokaž to špatné, ale pokud jsem mluvil dobře, proč mě biješ?“²⁴ Annáš ho tedy – stále spoutaného – poslal k veleknězi Kaifášovi.²⁵ Šimon Petr tam stál a ohřívá se. Řekli mu: „Nejsi i ty z jeho učedníků?“ On to popřel a řekl: „Nejsem.“²⁶ Jeden z veleknězových služebníků, příbuzný toho, jemuž Petr utal ucho, říká: „Což jsem tě s ním neviděl v té zahradě?“²⁷ Petr opět zapíral a hned zakokrhal kohout.²⁸ Potom Ježíše odvedou od Kaifáše do prétorie. Bylo ráno. Oni sami do prétorie nevešli, aby se neposkvrnili, ale aby mohli jít velikonočního beránka.²⁹ Pilát tedy k nim vyšel ven a praví: „Jakou obžalobu vznášíte proti tomuto člověku?“³⁰ Odpověděli mu: „Kdyby to nebyl zločinec, nebyli bychom ti ho vydali.“³¹ Pilát jim řekl: „Vezměte si ho vy a sudte ho podle svého Zákona.“ Židé mu řekli: „Nám není dovoleno někoho vydat na smrt,“³² aby se splnilo slovo, které řekl Ježíš, když naznačoval, jakou smrtí má zemřít.³³ Tu Pilát vešel znovu do prétorie; zavolal si Ježíše a řekl: „Ty jsi židovský král?“³⁴ Ježíš odpověděl: „Ty to říkáš sám ze sebe, anebo ti to o mně řekli jiní?“³⁵ Pilát odpověděl: „Cožpak já jsem Žid? Tvůj národ a velekněží mi tě vydali. Co jsi udělal?“³⁶ Ježíš odpověděl: „Mé království není z tohoto světa. Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by byli bojovali, abych nebyl vydán Židům. Ale mé království není odtud.“³⁷ Pilát mu tedy řekl: „Tak ty jsi král?“ Ježíš odpověděl: „Ty to říkáš: jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, naslouchá mému hlasu.“³⁸ Pilát mu říká: „Co je pravda?“ A po těch slovech znovu vyšel k Židům. A říká jim: „Neshledávám na něm žádný důvod k odsouzení.“³⁹ Ale vy máte zvyk, abych vám někoho o Velikonocích propustil. Chcete, abych vám propustil židovského krále?“⁴⁰ Tu začali znovu pokřikovat a říkali: „Jeho ne, ale Barabáše!“ Ten Barabáš byl lupič.

19 Pilát tedy vzal Ježíše a dal jej zbičovat.² Vojáci upletli korunu z trní, vsadili mu ji na hlavu a oblékli ho do purpurového pláště;³ a předstupovali před něho a říkali: „Buď zdrav, židovský králi!“ A bili ho do obličejů.⁴ Pilát znovu vyšel ven a říká jim: „Hleďte, vyvádím vám ho ven, abyste věděli, že na něm neshledávám žádný důvod k odsouzení.“⁵ Ježíš tedy vyšel ven, měl trnovou korunu a purpurový plášť; a Pilát jim říká: „Ejhle, člověk!“⁶ Když ho uviděli, začali velekněží a stráže zlostně křičet a říkali: „Ukřižuj! Ukřižuj!“ Pilát jim říká: „Vezměte ho vy a ukřižujte ho; neboť já na něm neshledávám důvod k odsouzení.“⁷ Židé mu odpověděli: „My máme Zákon a podle toho Zákona musí zemřít, protože ze sebe dělal Syna Božího.“⁸ Když Pilát uslyšel tohle slovo, zděsil se ještě víc.⁹ Znovu vešel do prétorie a říká Ježíšovi: „Odkud ty jsi?“ Ale Ježíš mu neodpověděl.¹⁰ Pilát mu tedy říká: „Nemluvíš se mnou? Což nevíš, že mám moc tě propustit a že mám moc tě ukřižovat?“¹¹ Ježíš mu odpověděl: „Neměl bys nade mnou žádnou moc, kdyby ti nebyla dána shůry; proto ten, kdo mě tobě vydal, má větší hřích.“¹² Od té chvíle se ho Pilát snažil propustit. Ale Židé vykřikovali a říkali: „Propustíš-li ho, nejsi přítel Césarův: každý, kdo ze sebe dělá krále, protíví se Césarovi.“¹³ Když Pilát uslyšel tato slova, vyvedl Ježíše ven a posadil ho před soudnou stolicí na místě zvaném Dláždění, hebrejsky Gabbatha.¹⁴ Byl den přípravy na Velikonoce; bylo to kolem šesté hodiny. Říká Židům: „Ejhle, váš král.“¹⁵ Oni vykřikovali: „Na smrt! Na smrt! Ukřižuj ho!“ Pilát jim říká: „Mám ukřižovat vašeho krále?“ Velekněží odpověděli: „Nemáme jiného krále než Césara.“¹⁶ Tehdy jim ho vydal, aby byl ukřižován. Vzali tedy Ježíše.¹⁷ A on vyšel nesa svůj kříž a přišel na tak řečené místo Lebky – což se hebrejsky řekne Golgotha –,¹⁸ kde ho ukřižovali a s ním dva další: z každé strany jednoho a Ježíše doprostřed.¹⁹ Pilát také sepsal nápis a dal ho umístit na kříž. Stálo tam: „Ježíš Nazaretský, král židovský“.²⁰ Tento nápis četlo mnoho Židů, neboť místo, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko města, a bylo to napsáno hebrejsky, latinsky a řecky.²¹ Židovští velekněží řekli Pilátovi: „Nepiš: ‘Židovský král,’ ale: ‘On řekl: Jsem židovský král.’“²² Pilát odpověděl: „Co jsem napsal, napsal jsem.“²³ Když vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho šaty a rozdělili na čtyři díly, jeden díl pro každého vojáka, a suknicí. Ta suknice byla

18:38 Co je pravda? Ačkoliv do této chvíle si Ježíš s Pilátem zajímavě povídal, tuto otázku ponechal bez odpovědi. Proč? Protože je kladena ze špatného směru, z něhož nemá odpověď. Vznáší jí velitel okupantů s autoritou nad životem a smrtí podrobených poddaných. Egoistická mysl, hledající pravdu z pozice, která pravdu popírá, nedokáže pravdu uvidět; i kdyby jí někdo předložil, neporozuměla by

jí.

19:2 Trny a nahota. Na Ježíše dopadlo prokletí, které začalo kdysi pradávno v zahradě Eden. Trny, které plodila země (Gn 3:18) se vbody do jeho hlavy. Když mu vojáci vzali oděv (23), vystavili ho hanbě (Gn 3:7).

nesešivaná, odshora vcelku utkaná; ²⁴řekli si tedy mezi sebou: „Netrhejme ji, ale losujme, komu připadne,“ aby se naplnilo Písmo: Rozdělili si mé šaty o můj oděv metali los. Tak to ti vojáci udělali. ²⁵U Ježíšova kříže stála jeho matka a sestra jeho matky, Marie, žena Kleofášova, a Marie z Magdaly. ²⁶Když tedy Ježíš uviděl matku, a jak vedle ní stojí učedník, kterého miloval, říká matce: „Ženo, hle tvůj syn.“ ²⁷Potom říká učedníkovi: „Hle, tvá matka.“ Od té chvíle ji ten učedník přijal k sobě. ²⁸Potom Ježíš, jenž věděl, že je vše již dokonáno, řekne, aby se zcela naplnilo Písmo: „Žizním.“ ²⁹Stála tam nádoba plná octa. Na zpopový prut nasadili houbu nasáklou octem a podali mu ji k ústům. ³⁰Když přijal ten ocet, Ježíš řekl: „Je dokonáno,“ naklonil hlavu a odevzdal ducha. ³¹Protože to byl den přípravy a aby se tedy zamezilo tomu, že by těla zůstala na kříži přes sobotu – ta sobota byla totiž velkým dnem –, požádali Židé Piláta, aby se jim zlomily nohy a aby byli sňati. ³²Vojáci tedy přišli a zlámali nohy tomu prvnímu, pak tomu druhému, který s ním byl ukřižován. ³³Když přišli k Ježíšovi a viděli, že je již mrtev, nezlomili mu nohy, ³⁴ale jeden z vojáků mu svým kopím probodl bok, a hned vyšla krev a voda. ³⁵Ten, který viděl, vydává svědectví – jeho svědectví je pravdivé a on ví, že říká pravdu –, abyste i vy uvěřili. ³⁶Stalo se to totiž, aby se naplnilo Písmo: Ani jedna kost mu nebude zlomena. ³⁷A jiné Písmo opět říká: Budou hledět na toho, jehož probodli. ³⁸Josef z Arimatie, jenž byl Ježíšovým učedníkem, ale ze strachu před Židy tajným, požádal po těch událostech Piláta, aby směl sejmut Ježíšovo tělo. Pilát to dovolil. Přišli tedy a sňali jeho tělo, ³⁹Nikodém – ten, který předtím vyhledal Ježíše v noci – přišel také a přinesl směs myrhy a aloe, asi sto liber. ⁴⁰Vzali tedy Ježíšovo tělo a zavinuli je do pláten spolu s vonnými látkami, jak je to u Židů při pohřbívání zvykem. ⁴¹V těch místech, kde byl ukřižován, byla zahrada a v té zahradě nový hrob, do něhož dosud nikdo nebyl uložen. ⁴²Tam kvůli židovské přípravě, protože ten hrob byl nablízku, uložili Ježíše.

20 Prvního dne v týdnu přijde Marie z Magdaly časně ráno, když bylo ještě šero, ke hrobu a zpozoruje, že je kámen od hrobu odvalen. ²Rozběhne se tedy k Šimonu Petrovi a k tomu druhému učedníku, jehož Ježíš miloval, a říká jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho položili.“ ³Petr tedy vyšel spolu s tím druhým učedníkem a odebrali se ke hrobu. ⁴Běželi oba spolu. Rychleji druhý učedník, jenž Petra předběhl a přišel ke hrobu první. ⁵Sklonil se a spatří plátna ležící na zemi; dovnitř přesto nevešel. ⁶Tu po něm přijde také Šimon Petr; vešel do hrobu; a uvidí plátna ležící na zemi ⁷a také roušku, jež předtím byla na jeho hlavě; ta neležela s těmi plátny, ale byla svinuta zvláště na jiném místě. ⁸Tu vešel dovnitř také ten druhý učedník, jenž přišel ke hrobu první. Uviděl a uvěřil. ⁹Nevěděli totiž ještě, že podle Písma měl vstát z mrtvých. ¹⁰Pak se učedníci vrátili domů. ¹¹Marie stála venku poblíž hrobu a plakala. A když tak plakala, naklonila se dovnitř do hrobu ¹²a vidí dva anděly v bílém rouše, kteří seděli tam, kde předtím spočívalo Ježíšovo tělo, jeden u hlavy, druhý u nohou. ¹³Řeknou jí: „Ženo, proč pláčeš?“ Ona jim říká: „Protože vzali mého Pána a já nevím, kam ho položili.“ ¹⁴Po těch slovech se obrátila a vidí Ježíše, který tam stál, ale nevěděla, že je to Ježíš. ¹⁵Ježíš jí říká: „Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?“ Měla za to, že je to zahradník, a tak mu říká: „Pane, jestliže jsi ho odnesl ty, řekni mi, kam jsi ho položil a já si ho vezmu.“ ¹⁶Ježíš jí říká: „Marie!“ Obrátila se a hebrejsky mu řekne: „Rabbuni!“ – což znamená „Mistře“. ¹⁷Ježíš jí říká: „Nedotýkej se mne, neboť jsem dosud nevystoupil k Otcí. Ale jdi k mým bratrům a řekni jim: vystupují ke svému Otcí a vašemu Otcí, ke svému Bohu a vašemu Bohu.“ ¹⁸Marie z Magdaly jde a zvěstuje učedníkům: „Viděla jsem Pána“, a toto že jí řekl. ¹⁹Večer téhož dne, prvního v týdnu, byly tam, kde dleli učedníci, dveře ze strachu před Židy zavřeny a Ježíš přišel, stanul uprostřed a řekne jim: „Pokoj vám!“ ²⁰Po těch slovech jim ukázal ruce a bok. Když učedníci uviděli Pána, zaradovali se. ²¹Řekl jim tedy opět: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás.“ ²²Po těch slovech na ně dechl a říká jim: „Přijměte Ducha Svatého. ²³Komu odpustíte hříchy, tomu budou odpuštěny; komu je

19:30 Řecký výraz *τετέλεσται* (*tetelestai*) neznámá pouze, že něco skončilo. V řečtině se používal ve třech hlavních významech: (1) V obchodním kontextu znamená, že dluh byl splacen v plné výši; (2) v soudnictví znamená, že trest byl odpykán v plné výši; (3) ve vojenské terminologii jeho použití označuje vyhranou válku totálním zničením nepřítele. Všechny tři významy platí pro Kristovy následovníky. (1) Ježíšovo ukřižování činí hříšníci, kteří v něho věří, bez dluhu před Bohem (Ko 2:14). (2) Trest za naše hříchy, který původně patřil nám, už byl odpykán (Ř 4:25). (3) Ježíš zvítězil porážkou Satana (Jn 16:33; Zj 3:21; 5:5; 6:2; srv. pozn. 2Tm 1:10 a Žd 2:14).

19:32 Zlámali nohy. Odsouzení byli ukřižováni v poledne, Ježíš visel na kříži tři hodiny, než vydechl naposled. Zemřel rychleji, než dva odsouzení spolu s ním, kteří nebyli zmučeni bičováním. Den začíná setměním, a sobota se rychle blížila. V sobotu nebylo možné vykonávat většinu prací včetně přenášení a ukládání těla do hrobu. Proto bylo nutné, aby všichni tři ukřižovaní byli po smrti dost brzy na to, aby mohli

být pohřbeni před setměním. Holenní a vřetení kosti se lámaly velkou palicí, připomínající kuželku nebo tlustou basebalovou pátku. S těmito kostmi zlomenými se odsouzený nemohl vzpínat na přibitých patách a lapat po dechu, a proto se do pár minut uskrtil vlastními šlachami.

19:34 Kopím probodl bok. Rána do boku Ježíše nezabila, ale prokázala, že už je mrtev. Proto nebylo nutno jeho kosti lámat, čímž bylo naplněno proroctví o Beránku, jehož krev zachraňuje od smrti (Ex 12:13, 22) a jehož kosti nebudou zlámány (46).

Krev a voda. Na rozdíl od většiny ukřižovaných, kteří zemřeli, protože jim nakonec dojdou síly, Ježíš zemřel s výkřikem bolesti (Mt 27:50). Vypadá to tedy, že mu prasklo srdce, a proto byla břišní dutina plná krve.

20:15 Zahradník. Návaznost na „zahradu“ z 18:1 (viz jeho pozn.).

20:21 Jako mne poslal Otec. Kam poslal Otec svého Syna? Na kříži! Svě následovníky Ježíš posílá položit život pro Jeho království.

zadržíte, tomu budou zadrženy.“²⁴ Tomáš, jeden z Dvanácti, zvaný Didymos, nebyl s nimi, když Ježíš přišel.²⁵ Ostatní učedníci mu tedy řekli: „Viděli jsme Pána!“ Ale on jim řekl: „Neuvidím-li v jeho ruku stopu po hřebecích a nevloží-li prst do té stopy po hřebecích a nevloží-li ruku do jeho boku, neuvěřím.“²⁶ Osm dní poté byli jeho učedníci opět uvnitř a Tomáš s nimi. Ježíš přijde při zavřených dveřích a stanul uprostřed a řekl: „Pokoj vám!“²⁷ Potom říká Tomášovi: „Vlož si sem prst: hle, mé ruce; natáhni ruku a vlož ji do mého boku a nebuď nevěřící, ale věřící.“²⁸ Tomáš mu odpověděl: „Můj Pán a můj Bůh!“²⁹ Ježíš mu říká: „Protože mě vidíš, věříš. Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“³⁰ Ježíš učinil před očima svých učedníků ještě mnoho dalších znamení, která nejsou v této knize zapsána.³¹ A tato byla zapsána proto, abyste uvěřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a věřice abyste měli život v jeho jménu.

21 Potom se Ježíš znovu zjevil svým učedníkům na břehu Tiberiadského moře. Zjevil se takto.² Šimon-Petr, Tomáš, zvaný Didymos, Natanael z Kány Galilejské, Zebedeovi synové a další dva z jeho učedníků byli pospolu.³ Šimon-Petr jim říká: „Jdu lovit ryby.“ Oni mu říkají: „Půjďme s tebou také.“ Vyšli, nastoupili na loď a té noci nic nechytily.⁴ Když už bylo ráno, stál Ježíš na břehu; učedníci nicméně nevěděli, že to je Ježíš.⁵ Ježíš jim říká: „Chlapci, nemáte něco k snědku?“ Oni mu odpověděli: „Ne!“⁶ Řekl jim: „Vrhnete síť vpravo od lodí, a najdete.“ Vrhli ji tedy, a nemohli ji ani utáhnout, tak plná byla ryb.⁷ Tu učedník, jehož Ježíš miloval, řekl Petrovi: „Je to Pán!“ Po těch slovech: „Je to Pán!“ si Šimon-Petr přehodil šaty – byl totiž nahý – a vrhl se do vody.⁸ Ostatní učedníci, kteří nebyli daleko od země, jenom asi dvě stě loket, připluli s loďkou a táhli síť s rybami.⁹ Když vystoupili na zem, zpozorují, že tam je uchystáno žhavé uhlí a na něm ryba; i chléb.¹⁰ Ježíš jim říká: „Přineste pár těch ryb, které jste právě ulovili.“¹¹ Tu Šimon-Petr nastoupil na loď a vytáhl na zem síť plnou velkých ryb: sto třiapadesát; a třebaže jich bylo tolik, síť se nepotrhalo.¹² Ježíš jim říká: „Pojďte se nasnídat.“ Žádný z učedníků se ho neodvažoval zeptat: „Kdo jsi?“ Věděli, že je to Pán.¹³ Ježíš přijde, vezme chléb a dá jim ho; a stejně tak rybu.¹⁴ To bylo potřetí, co se Ježíš po svém vzkříšení z mrtvých zjevil učedníkům.¹⁵ Když se nasnídali, říká Ježíš Šimonu-Petrovi: „Šimone, synu Janův, miluješ mě víc než ti zde?“ Odpověděl mu: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu říká: „Pas mé beránky.“¹⁶ Znovu mu říká, podruhé: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ – „Ano, Pane,“ říká mu, „ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu říká: „Pas moje ovce.“¹⁷ Říká mu potřetí: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ Petra zarmoutilo, že mu řekl potřetí: „Miluješ mě?“ a řekl mu: „Pane, ty víš všechno, ty dobře víš, že tě miluji.“ Ježíš mu říká: „Pas moje ovce.“¹⁸ Vpravdě, vpravdě ti říkám, když jsi byl mladý, sám ses opásával a chodil jsi, kam jsi chtěl; až zestárneš, vztáhneš ruce a opáše tě někdo jiný a povede tě, kam bys nechtěl.“¹⁹ Takto mluvil, aby naznačil, jakou smrtí má Petr oslavit Boha. Po těch slovech mu řekl: „Následuj mě.“²⁰ Petr se obrátil a spatřil, že za nimi kráčí učedník, kterého Ježíš miloval, právě ten, který se mu při večeři naklonil na prsa a řekl: „Pane, kdo je ten, který tě vydává?“²¹ Když ho tedy Petr uviděl, říká Ježíšovi: „Pane, a co on?“²² Ježíš mu říká: „Jestliže chci, aby zůstal, dokud nepřijdu, co tobě na tom záleží? Ty mě následuj.“²³ A tak se mezi bratry rozšířila pověst, že ten učedník nezemře. Jenže Ježíš mu neřekl: „On nezemře,“ ale: „Jestliže chci, aby zůstal, dokud nepřijdu.“²⁴ To je ten učedník, který svědčí o těch událostech a který je zapsal, a my víme, že jeho svědectví je pravdivé.²⁵ Je ještě mnoho jiných věcí, které Ježíš vykonal. Kdyby se měly každá zvlášť vypsát, myslím, že celý svět by nepostačil pojmout knihy, které by se o tom napsaly.

Skutky apoštolské

Úvod

1 Svou první knihu jsem, Theofile, věnoval všemu, co Ježíš dělal a učil od začátku² až do dne, kdy byl vzat do nebe, poté co dal pokyny apoštolům, které si vyvolil působením Ducha Svatého.³ Právě jim po svém utrpení mnohokrát prokázal, že žije; po čtyřicet dnů se jim zjevoval a mluvil s nimi o Božím království.⁴ Tu když s nimi stoloval, nařídil jim, aby se nevzdalovali z Jeruzaléma, ale čekali tam na to, co přislíbil Otec, „na to,“ řekl, „o čem jste ode mne slyšeli:“⁵ Jan, ten křtil vodou, vy však budete za několik málo dnů pokřtěni v Duchu Svatém.“⁶ Byli tedy pospolu a oni se ho vyptávali: „Pane, teď, v tomto čase, obnovíš království v Izraeli?“⁷ Odpověděl jim: „Vám nepřísluší znát časy a chvíle, které z vlastní moci ustanovil Otec.“⁸ Obdržíte však sílu Ducha Svatého, který na vás sestoupí. Pak budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku i Samařsku a až do končin země.“⁹ Po těch slovech byl před jejich zraky vyzdvížen vzhůru a oblak jim ho vzal z očí.¹⁰ A jak tam tak stáli a upřeně hleděli k nebi, jak odchází, hle, stanuli vedle nich dva bílé oděny mužové;¹¹ řekli jim: „Muži galilejští, proč tu stojíte a hledíte k nebi? Ten, který byl od vás vzat, týž Ježíš, takto přijde, stejně jak jste ho viděli odcházet do nebe.“¹² Pak se z Olivové hory vrátili do Jeruzaléma; není to daleko: tak jedna sobotní cesta.¹³ Když vešli do města, vystoupili do horního pokoje, kde se obvykle zdržovali. Byli to Petr, Jan, Jakub, Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub, syn Alfeův, a Šimon Horlivec a Juda, syn Jakubův.¹⁴ Všichni se jednomyslně a vytrvale modlili spolu s několika ženami, mezi nimiž byla Ježíšova matka Marie, a spolu s jeho bratry.¹⁵ V těch dnech povstal Petr uprostřed bratří – byli shromážděni v počtu asi sto dvaceti osob – a řekl: „Bratři, muselo se naplnit Písmo, kde promluvil Duch Svatý už Davidovými ústy o Jidášovi, jenž se stal vůdcem těch, kteří zatkli Ježíše.“¹⁷ Patřil k nám a dostalo se mu podílu na naší službě.¹⁸ A hle, ten muž si z odměny za svůj zločin koupil pole, střemhlav spadl a rozpukl se a vyhřezly mu všechny vnitřnosti.¹⁹ Mezi všemi obyvateli Jeruzaléma to vešlo natolik ve známost, že to pole bylo v jejich jazyce nazváno Hakeldama, to znamená ‘Pole krvavá’.²⁰ V knize Žalmů je totiž psáno: Ať se jeho přístřeší promění v poušť a nikdo ať tam nebydlí. A dále: Ať jeho úřad dostane jiný.²¹ A tak je nutné, aby jeden z těch mužů, kteří nás provázeli po celou dobu, kdy mezi námi žil Pán Ježíš,²² počínaje Janovým křtem až do dne, kdy byl od nás vzat, se stal spolu s námi svědkem jeho zmrtvýchvstání.“²³ Představili z nich dva, Josefa zvaného Barsabáš, kterému přezdívali Justus, a Matěje.²⁴ A pak se modlili takto: „Ty, Pane, jenž znáš srdce všech lidí, ukaž nám, kterého z těch dvou jsi vyvolil,²⁵ aby v apoštolské službě zaujal místo, které opustil Jidáš, a odebral se na místo své.“²⁶ Pak losovali a los padl na Matěje, který byl přibrán do počtu dvanácti apoštolů.

2 Nadešel den Letnic a všichni byli pospolu na jednom místě,² když tu se znenadání ozval z nebe hukot jako prudký závan větru a naplnil celý dům, kde dleli.³ Ukázaly se jim jazyky jakoby z ohně; ty se rozdělovaly a na každém z nich spočinul jeden.⁴ Tehdy byli všichni naplněni Duchem Svatým a začali mluvit jinými jazyky, tak jak jim ten Duch dával promlouvat.⁵ V Jeruzalémě pobývali zbožní muži ze všech národů, co jich je pod nebem.⁶ Když nastal ten hukot, sešlo se mnoho lidí a byli celí zmatení: každý je slyšel mluvit ve své vlastní řeči.⁷ Byli ohromeni a v úžasu říkali: „Což ti muži, kteří tu mluví, nejsou všichni Galilejci?“⁸ Jak to tedy přijde, že každý z nás je slyší ve své mateřštině?⁹ Parthové, Médové i Elamité, obyvatelé Mezopotámie, Judska a Kapadokie, Pontu a Asie,¹⁰ Frygie i Pamfylie, Egypta i oné části Libye, která je blízko Kyrény, přistěhovalí Římané,¹¹ jak Židé, tak proselyté, Kréťané i Arabové, slyšíme je, jak v našem jazyce hlásají divy Boží;¹² Všichni byli ohromeni a v rozpacích si navzájem říkali: „Co tohle má znamenat?“¹³ A jiní zase s posměškem říkali: „Opili se sladkým vínem!“¹⁴ Tu vystoupil Petr s Jedenácti, pozvedl hlas a promluvil k nim takto: „Muži z Judska i vy všichni, kteří přebýváte v Jeruzalémě, budiž vám známo toto, naslouchejte mým slovům.¹⁵ Ne, ti lidé nejsou opilí, jak se domníváte; vždyť je teprve třetí denní hodina.“¹⁶ Ale je to tak, jak řekl prorok:¹⁷ Stane se v posledních dnech, říká Pán, že vylijí ze svého Ducha na veškeré tělo. Tehdy budou vaši synové a vaše dcery prorokovat, vaši mladíci budou mít vidění a vaši starci sny.¹⁸ A já na své služebníky a na své služebnice vylijí

2:9 Parthové, Médové i Elamité. První tři zmíněné skupiny lidí, slavících v Jeruzalémě židovský svátek Letnic, pocházeli z území dnešního Iránu, kdysi nejmocnější říše světa, Persie, jejíž historie se s dějinami Božího lidu pozoruhodně potkává v oboustranný prospěch. Ať už tyto tři skupiny Peršanů byli původní Židé, kteří v Persii zůstali i po skončení exilu (např. Ester) nebo bohobojní pohané, kteří v Boha Izraelitů uvěřili pod jejich vlivem, každopádně slyšeli evangelium a přinesli je zpátky

do vlasti. Později to byli Peršané, kteří hedvábnou stezkou přinesli evangelium do Číny: Číňané proto zpočátku říkali křesťanství „náboženství Peršanů“. Proslulé perské koberce mohou posloužit jako obraz, fraktál (viz čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8](#) na str. 21) tohoto a onoho světa, kdy z této strany dějin věci nevypadají tak úžasně, plně, uzlů a čouhajících nití, ale z druhé strany je nádherný, ba dokonce právě tím, čím je z této strany nevábný (Mt 6:1–2; Lk 16:15).

ze svého Ducha. ¹⁹ A jánahore na nebi ukáží své divy i znamení dole na zemi. ²⁰ Slunce se obrátí v temnotu a měsíc v krev, než přijde Den Páně, ten velký Den. ²¹ A každý, kdo bude tehdy vzývat jméno Páně, bude zachráněn. ²² Mužové izraelští, slyšte tato slova. Ježíš Nazorejský, ten muž, jehož Bůh u vás osvědčil zázraky, divy a znameními, které uprostřed vás skrze něho vykonal, jak to i vy sami víte, ²³ byl vydán podle toho, jak Bůh rozhodl a předem věděl, a vy jste ho vzali a usmrtili tím, že jste ho rukou bezbožníků přibili na kříž, ²⁴ ale Bůh jej vzkřísil a osvobodil ze souzení Podsvětí. Proto také nebylo možné, aby byl zadržen v jeho moci; ²⁵ neboť David o něm říká: Viděl jsem Pána ustavičně před sebou, neboť On je po mé pravici, abych se nepotácel. ²⁶ Proto se zaradovalo mé srdce a můj jazyk zajásal; samo mé tělo odpočine v naději, ²⁷ že neponecháš mou duši podsvětí a nedopustíš, aby tvůj svatý ušel porušení. ²⁸ Dal jsi mi poznat cesty života, u sebe mě naplníš radostí. ²⁹ Bratři, mohu vám směle říci: praotec David zemřel a byl pohřben a máme u nás dosud jeho hrob. ³⁰ Ale protože byl prorok a věděl, že Bůh se mu přísahou zavázal, že jednoho potomka z jeho krve usadí na jeho trůn, ³¹ předvídal a zvěstoval vzkříšení Krista, který opravdu nebyl ponechán Podsvětí a jehož tělo neuzřelo porušení: ³² toho Ježíše Bůh vzkřísil; my všichni jsme toho svědky. ³³ A když ho teď pravice Boží povýšila, dostal od Otce příslibeného Svatého Ducha, a vylil jej. To právě vidíte a slyšíte. – ³⁴ Neboť David na nebesa nevystoupil; i on sám říká: Pán řekl mému Pánu: Posad se po mé pravici, ³⁵ dokud tvé nepřátele nepoložím jako podnoží tvých nohou. ³⁶ Ať tedy veškerý Izraelův dům zví s jistotou: toho Ježíše, kterého vy jste ukřižovali, učinil Bůh Pánem a Kristem. ³⁷ Když to uslyšeli, pukalo jim nad tím srdce a řekli Petrovi a apoštolům: „Bratři, co máme dělat?“ ³⁸ Petr jim odpověděl: „Čiňte pokání a každý z vás ať se dá pokřtít ve jméno Ježíše Krista na odpuštění hříchů a pak obdržíte dar Ducha Svatého. ³⁹ Neboť toto zaslíbení platí pro vás, pro vaše děti i pro všechny, kteří jsou daleko a které si Pán, náš Bůh, povolá.“ ⁴⁰ A ještě mnoha jinými slovy je zapřísahal a povzbuzoval: „Zachraňte se,“ říkal, „z tohoto zvráceného pokolení.“ ⁴¹ Oni tedy přijali jeho slovo a dali se pokřtít. Toho dne se připojilo na tři tisíce duší. ⁴² Setrvali v učení apoštolů, ve věrnosti vůči bratrskému společenství, v lámání chleba a modlitbách. ⁴³ Všech myslí se zmocňovala bázeň: bylo mnoho divů a znamení,

Kdo je Duch Svatý?

Řekl bych, že Duch Svatý je Ježíš bez hranic či omezení. Duch Svatý je Ježíš na cloudu, chcete-li to říct technickým termínem. Duch Svatý je ten, kdo nám dává odvahu evangelizovat. Vzpomeňte, jak proměnil Petra ve Skutcích 2. Tentýž člověk, který zapřel Krista, nyní rozhlašuje evangelium; za každé jeho zapření přišlo k Ježíši tisíc lidí. Uvažte, jak Duch Svatý dokáže rozjít duši, jak nám umožní věřit zázrakům, jakým bychom jinak neuvěřili. Duch Svatý nám pomáhá se modlit, protože nikdo, bez ohledu na své obdarování, nezná cestu do Boží přítomnosti, jenom Duch Svatý nás tam může dovést. Takže v modlitbě nás vede, v uctívání zjevuje Ježíše a činí ho skutečným, živým, tím hýbe naším srdcem a zažehává v něm svatý oheň, až tu vašeš nedokážeme skrývat v sobě a vytryskne na povrch jako vyvyšování Ježíše.

Duch Svatý je ten, který nám pomáhá chodit ve svatosti, takže těm, kdo jsou sevřeni hanbou, nemocí hříchu, Duch Svatý nabízí svobodu. Je to Duch svatosti. On láme moc okovů, ba i zlovyků, které zotročovaly lidi po dekády. On láme tyto závislosti, tyto svázanosti. Duch Svatý je ten, kdo vysvobozuje zajaté z démonických útlaků; Duch Svatý je ten, kdo v nás žije a dává nám zjevení ohledně Slova: Někdy čteme Písmo a říkáme: Chci tam vidět Ježíše. A on způsobuje, že Slovo se promění z informace na zjevení; a zjevení pak přináší proměnu.

Duch svatý je ten, kdo chodí s námi a zmocňuje nás ke slovu, když nevíme, co říct. V těch chvílích, kdy říkáme: Duchu Svatý, pomoz mi, protože nevím, jak tohle člověka získat pro Pána, nevím, jak mluvit, Duch Svatý nám dá slova přímo od Otce.

Duch Svatý je ten, kdo otevírá srdce hříšníkům, kdo způsobuje, že zatvrzelý tvrdošíjný hříšník s kamenným srdcem se skloní před Ježíšem Kristem coby Pánem.

Duch Svatý je ten, kdo nás pomazává ke službě a dává nám povolání od Boha. Vezme obyčejný život a učiní z něho život, který změní svět.

Rád říkávám, že jediný okamžik strávený v přítomnosti Ducha Svatého může změnit život; ale život strávený v přítomnosti Ducha Svatého dokáže proměnit národy.

Duch Svatý je ještě něco víc. Je to ono hluboké vnitřní puzení. Co myslíte, že vedlo mučedníky k tomu, aby položili životy pro tvrzení, že Ježíš je Pán? To je dílo Ducha Svatého, vzbuzující lásku Boží v jejich srdcích, nechávající prýštit tuto lásku Boží k ostatním. Duch Svatý je ten, kdo nám dává všechna Otcova zaslíbení. Je to On, kdo nás zmocňuje chodit v dokonalé Boží vůli, ne denně, ne každou hodinu, ale až do každé milisekundy.

David Diga Hernandez

jež konali apoštolé. ⁴⁴Všichni věřící byli pospolu a měli vše společně; ⁴⁵prodávali své majetky a statky a výtěžek rozdělovali mezi všechny podle toho, jak kdo potřeboval. ⁴⁶Den po dni jednomyslně a vytrvale docházeli do Chrámu, ve svých domech lámali chléb a pokrmy jedli radostně a v prostotě srdce. ⁴⁷Chválili Boha a těšili se přízni všeho lidu. A Pán každého dne ke společenství připojoval ty, kteří měli být spaseni.

3 Petr a Jan šli nahoru do Chrámu na modlitby o deváté hodině. ²Právě tam přinášeli jistého muže chromého od narození, jehož každého dne usazovali ke chrámové bráně zvané Krásná, aby prosil o almužnu ty, kteří vcházeli dovnitř. ³Když uviděl Petra a Jana, jak právě vstupují do Chrámu, požádal je o almužnu. ⁴Tu na něho Petr – a také Jan – upřel oči a řekl: „Podívej se na nás.“ ⁵Upřeně se na ně díval a očekával, že od nich něco dostane. ⁶Ale Petr řekl: „Stříbro ani zlato nemám, ale co mám, to ti dávám: Ve jménu Ježíše Krista Nazorejského, choď!“ ⁷Uchopil ho za pravou ruku a pozvedl ho. V tom okamžiku se mu zpevnily nohy i kotníky; ⁸skokem byl na nohou a už chodil. Vešel s nimi do Chrámu, chodil, poskakoval a chválil Boha. ⁹Veškerý lid ho viděl, jak chodí a chválí Boha; ¹⁰poznávali ho: byl to opravdu on, jenž sedával u Krásné brány Chrámu a prosíval o almužnu. A byli celí ohromení a užasli nad tím, co se mu stalo. ¹¹Protože se stále držel Petra a Jana, všichni se k nim celí ohromení sbíhali do sloupořadí, jemuž se říkalo Šalomounovo. ¹²Když to Petr uviděl, promluvil k lidu: „Mužové izraelští, proč vás to udivuje? Co na nás tak hledíte, jako bychom z vlastní moci anebo díky své zbožnosti byli způsobili, že ten člověk chodí? ¹³Bůh Abrahámův, Izákův a Jakubův, Bůh našich otců, oslavil svého služebníka Ježíše, jehož vy jste vydali a jehož jste se zřekli před Pilátem, ačkoli on byl rozhodnut, že jej propustí. ¹⁴Vy jste se však zřekli Svatého a Spravedlivého; vyžádali jste si milost pro vraha, ¹⁵zatímco knížete života jste vydali na smrt. Bůh jej vzkřísil z mrtvých: my jsme toho svědky. ¹⁶A skrze víru v jeho jméno navrátilo právě toto jméno sílu tomuto muži, kterého vidíte a znáte, a ta víra v něho jej před vámi všemi úplně uzdravila. ¹⁷Avšak, bratři, já vím, že jste tak jednali z nevědomosti, ostatně stejně jako vaši předáci. ¹⁸Bůh takto naplnil, co předem ohlásil ústy všech proroků, že jeho Kristus bude trpět. ¹⁹Čiňte tedy pokání a obraťte se, aby vaše hříchy byly zahlazeny ²⁰a Pán aby tak přivolal čas oddechu. Tehdy vám sešle svého Krista, jenž vám byl určen, Ježíše, ²¹toho, jenž musí setrvat v nebi do času všeobecné obnovy, o které Bůh mluvil ústy svých proroků. ²²Tak Mojžíš řekl: Pán Bůh vám z vašich bratrů vzbudí proroka mně podobného: budete ho poslouchat ve všem, co vám řekne. ²³Kdokoli toho proroka poslouchat nebude, bude z lidu vyhlazen. ²⁴A potom všichni proroci, kteří promlouvali, počínaje Samuelem a jeho následovníky, rovněž ohlašovali tyto dny. ²⁵Vy jste synové proroků a smlouvy, kterou uzavřel Bůh s našimi otcí, když řekl Abrahámovi: A ve tvém potomstvu budou požehnány všechny rody země. ²⁶To především pro vás Bůh vzkřísil svého Služebníka a poslal ho, aby vám poželhal, jakmile se každý z vás odvrátí od svých špatností.“

4 Ještě mluvili k lidu, když tu na ně přišli kněží, velitel chrámové stráže a saduceové, ²popuzení, že učí lid a hlásají v Ježíši vzkříšení z mrtvých. ³Vztáhli na ně ruce a uvěznil je až do příštího dne, neboť se

3:8 Skokem. Když Petr mocí Ježíšova jména (v. 6) uzdraví člověka chromého od narození (v. 2), uzdravený nejen začne chodit, ale se svaly a klouby již ne atrofovanými (v. 7) dokonce poskakuje! Stejným

řeckým výrazem pro „poskakovat“ (*hallomai ἀλλόμαι*) překládá LXX Izajášovo proroctví z Iz 35:4–6, které zde došlo svého naplnění.

Církev tehdy a dnes

Dnes existuje rozšířené, zesvětštělé křesťanství, na hony vzdálené původní církvi, o němž jsou mnozí přesvědčeni, že jim stačí: laciné křesťanství, které nikomu nevadí, které nevyžaduje žádných obětí, které nestojí nic a za nic.

Raná církev	Moderní církev
<ul style="list-style-type: none"> • Vedená apoštolý • Setkávání denně • Zaměřená na růst zralosti svatých • Nutnost učenictví • Vyučování doktrínám • Teologie • Vysvobození + proměna • Soustředěnost na misii • Vyčlenění těch, kdo působí rozdělení a sváry • Velký důraz na rozdávání • Těžiště zvěstování a chval = pokání 	<ul style="list-style-type: none"> • Vedená pastory • Setkávání jednou týdně • Zaměřená na péči o svaté • Stačí členství • Vyučování podle témat • Psychologie • Poradenství • Soustředěnost na kostelní aktivity • Ochrana těch, kdo působí rozdělení a sváry; modlitby za ně • Velký důraz na shromažďování • Těžiště zvěstování a chval = Bůh nás má rád

již snášel večer. ⁴ Avšak mnozí z těch, kdo to slovo slyšeli, přijali víru a jen počet věřících mužů byl kolem pěti tisíc. ⁵ Nazítří se v Jeruzalémě shromáždili vůdcové Židů, starší a zákoníci. ⁶ Byl tam velekněz Annáš, Kaifáš, Jonatan, Alexandr a všichni, kdo byli z velekněžského rodu. ⁷ Dali předvést apoštoly a začali jim klást otázky: „Jakou mocí nebo v jakém jménu jste vy tohle udělali?“ ⁸ Tehdy jim Petr naplněný Duchem Svatým řekl: „Vůdcové lidu a starší, ⁹ když se máme zodpovídat před soudem za dobrodiní prokázané chorému a za to, jak byl uzdraven, ¹⁰ vězte, vy všichni i veškeren izraelský lid: ve jménu Ježíše Krista Nazorejského, toho, kterého vy jste ukřižovali a kterého Bůh vzkřísil z mrtvých, to jeho jménem a žádným jiným stojí tenhle člověk před vámi zdrav. ¹¹ To on je kámen, kterým jste vy, stavitelé, pohrdli a který se stal kamenem úhelným. ¹² Neboť pod nebem není jiného jména daného lidem, jímž bychom měli být spaseni.“ ¹³ Když členové velerady viděli Petrovu a Janovu smělost a uvědomili si, že jsou to lidé neučení a prostí, byli ohromeni. Poznávali v nich přece ty, kteří bývali s Ježíšem; – ¹⁴ zároveň vedle nich viděli stát toho uzdraveného muže; a tak nevěděli, co by proti tomu namítli. ¹⁵ Dali je tedy vyvést z velerady a začali se mezi sebou radit. ¹⁶ Říkali: „Co s těmi lidmi uděláme? Že se skrze ně stalo zřejmé znamení, vědí všichni obyvatelé Jeruzaléma až moc dobře, a my to nemůžeme popřít. ¹⁷ Ale aby se to dále mezi lidem nešířilo, pohrozme jim, aby už v tom jménu k nikomu nemluvili.“ ¹⁸ Zavolali je tedy a přikázali jim, aby se o Ježíšově jménu ani slovem nezmiňovali a neučili v něm. ¹⁹ Na to ale Petr a Jan odsekli: „Posuďte sami, zda je v Božích očích správné, abychom poslouchali spíš vás než Boha. ²⁰ A my nemůžeme nehlásat to, co jsme viděli a slyšeli.“ ²¹ Po dalších pohrůžkách je nicméně propustili, protože nevěděli, jak by je potrestali, už kvůli lidu: vždyť všichni oslavovali Boha za to, co se stalo. ²² Tomu zázračně uzdravenému muži bylo totiž přes čtyřicet let. ²³ Jakmile je propustili, odebrali se mezi své a vypověděli vše, co jim velekněží a starší řekli. ²⁴ Když to vyslechli, pozvedli jednomyslně hlas k Bohu a řekli: „Vševládce, to ty jsi učinil nebe, zemi, moře i vše, co tam je; ²⁵ to ty jsi z Ducha Svatého a ústy našeho otce, tvého služebníka Davida, řekl: Proč jsou národy tak naduté, lid osnuje marné plány? ²⁶ Králové země vytáhli do pole a vládcové se ve srozumění shlukli proti Pánu a proti jeho Pomazanému. ²⁷ Ano, v tomto městě se proti tvému svatému služebníku Ježíšovi, kterého ty jsi pomazal, opravdu shlukli Herodes a Poncius Pilát s pohanskými národy a s izraelským lidem, ²⁸ aby vykonali vše, co ty jsi ve své moci a ve své moudrosti předem stanovil. ²⁹ Nyní tedy, Pane, pohleď, jak vyhrožují, a abys umožnil svým služebníkům hlásat tvé slovo se vsí smělostí, ³⁰ vztáhni ruku a jménem svého svatého služebníka Ježíše uzdravuj, konej znamení a divy.“ ³¹ Zatímco se modlili, zatřásl se místo, kde byli shromážděni; tu byli všichni naplněni Duchem Svatým a směle začali hlásat Boží slovo. ³² To množství věřících mělo jen jedno srdce a jednu duši. Nikdo neříkal o tom, co mu patřilo, že je to jeho, ale vše bylo u nich společné. ³³ Apoštolé s velkou mocí vydávali svědectví o vzkříšení Pána Ježíše a všichni se těšili veliké přízni. ³⁴ A tak mezi nimi neměl nikdo nouzi; neboť všichni, kdo měli nějaká pole nebo domy, prodávali je, přinášeli peníze za to stržené ³⁵ a kladli je k nohám apoštolů. A pak se každému rozdělovalo podle jeho potřeb. ³⁶ Josef, kterému apoštolové přezdívali Barnabáš (což znamená „syn povzbuzení,“), levita původem z Kypru, ³⁷ vlastnil pole; prodal je, peníze přinesl a složil je apoštolům k nohám.

5 Jistý Ananiáš prodal spolu se svou manželkou Safirou pozemek; ² část peněz s vědomím manželky si odložil, zbytek přinesl a položil ho apoštolům k nohám. ³ „Ananiáši,“ řekl mu na to Petr, „proč ti Satan naplnil srdce, že obelháváš Ducha Svatého a část peněz za to pole si odkládáš? ⁴ Když jsi ten majetek měl, mohl sis ho přece ponechat, a když jsi ho prodal, mohl sis nakládat s penězi podle svého! Jak se ti tedy v srdci mohlo zrodit takové rozhodnutí? Neobelhal jsi lidi, ale Boha.“ ⁵ Když Ananiáš ta slova uslyšel, skácel se a skonala. A velká bázeň padla na všechny, kdo se to dozvěděli. ⁶ Mladí muži se zvedli, zahalili tělo, odnesli je a pohřbili. ⁷ Asi po třech hodinách vstoupila jeho žena, která nevěděla, co se přihodilo. ⁸ Petr se jí otázal: „Pověz mi, to pole jste prodali za tolik a tolik?“ Ona řekla: „Ano, za tolik.“ ⁹ Petr na to: „Jak jste se tak mohli smluvit a pokoušet Ducha Páně? Nuže, přede dveřmi je slyšet kroky těch, kteří pochovali tvého manžela: odnesou i tebe.“ ¹⁰ V tu chvíli se mu skácela k nohám a skonala. Vcházející mladí muži shledali, že je mrtvá; odnesli ji a pochovali vedle jejího manžela. ¹¹ Tu na celou církev a na všechny, kteří se o těch věcech dozvěděli, padla velká bázeň. ¹² Mnohá znamení a divy se mezi lidem děly rukama apoštolů... Všichni se svorně zdržovali v Šalomounově sloupořadí ¹³ a nikdo jiný se k nim neodvažoval přidružit, ale lid je velebil. ¹⁴ Stále větší počet věřících se připojoval k Pánu, množství mužů i žen. ¹⁵ ... takže dokonce vynášeli do ulic nemocné a ukládali je tam na lůžka a lehátka, aby na některém z nich spočinul aspoň stín kolemjdoucího Petra. ¹⁶ Dokonce i z okolních měst se do Jeruzaléma sbíhalo mnoho lidí, přinášeli nemocné a lidi trápené nečistými duchy a všichni byli uzdravováni. ¹⁷ Tu zasáhl velekněz a všichni, kteří s ním drželi, saducejská strana. Plní zlosti ¹⁸ vztáhli na apoštoly ruce a uvrhli je do veřejného žaláře. ¹⁹ Ale v noci otevřel anděl Páně vrata žaláře, vyvedl je ven a pak jim řekl: ²⁰ „Jděte a směle hlásejte lidu v Chrámě vše, co se týká toho Života.“ ²¹ Poslušni těch slov, vstoupili ihned po rozednění do Chrámu a začali učit. Mezitím přišel velekněz s těmi, kdo s ním drželi. Svolali veleradu a všechny starší Izraelitů a poslali do žaláře pro apoštoly. ²² Ale když tam pochopové přišli, v žaláři je

nenášli. Vrátili se tedy a hlásili: ²³ „Žalář jsme shledali pečlivě uzavřený a u vrat hlídky na stráži. Když jsme však otevřeli, uvnitř jsme nikoho nenašli.“ ²⁴ Když se to velitel chrámové stráže a velekněží dozvěděli, bezradně kvůli nim přemítali, co to má asi znamenat. ²⁵ Tu kdosi přišel a hlásil jim: „Ti muži, které jste uvěznil, jsou v Chrámě a učí lid.“ ²⁶ Velitel chrámové stráže tedy odešel se svými muži a apoštoly přivedl, ale bez násilí, báli se totiž, aby je lid nekamenoval. ²⁷ Když je tedy přivedli, postavili je před veleradu. Velekněz je vyslychal: ²⁸ „Výslovně jsme vám zakázali učit v tom jménu. A hle, vy jste tím svým učením naplnili Jeruzalém! Chcete, aby tak na nás padla krev toho člověka;“ ²⁹ Tehdy Petr s apoštoly odpověděl: „Boha je třeba poslouchat víc než lidí.“ ³⁰ Bůh našich otců vzkřísil toho Ježíše, kterého jste vy usmrtili, když jste ho pověsili na dřevo. ³¹ To jeho Bůh povýšil svou pravicí, učinil ho vůdcem a Spasitelem, aby jeho prostřednictvím dopřál Izraeli pokání a odpuštění hříchů. ³² Svědky těch věcí jsme my a Duch Svätý, kterého dal Bůh těm, kdo jsou ho poslušni.“ ³³ Když to slyšeli, třásl se vzteky a pomýšleli na to, že je usmrtí. ³⁴ Tu ve veleradě povstal jeden farizeus jménem Gamaliel; byl to učitel Zákona vážený u všeho lidu. Nařídil, aby ty muže na chvíli vyvedli. ³⁵ Pak členům velerady řekl: „Mužové izraelští, dejte si dobrý pozor na to, co s těmi lidmi uděláte.“ ³⁶ Už před časem povstal Theudas, říkal o sobě, že je kýmsi důležitým, a přidalo se k němu na čtyři sta mužů. Byl zabit a všichni jeho přívrženci se rozprchli a nezbylo z nich nic. ³⁷ Po něm v době soupisu povstal Judas galilejský a strhl za sebou lidi; i on zahynul a jeho přívrženci byli rozprášeni. ³⁸ Nyní vám tedy říkám, nestarejte se o ty lidi, nechte je být. Neboť jestliže jejich záměr či jejich dílo pochází od lidí, rozpadne se samo; ³⁹ jestliže to však skutečně pochází od Boha, zničit se vám je nepodaří. Nevydávejte se v nebezpečí, že byste bojovali proti Bohu.“ Dali mu za pravdu. ⁴⁰ Zavolali tedy apoštoly nazpět. Dali je zmrskat pruty, zakázali jim mluvit v Ježíšově jménu a pak je propustili. ⁴¹ A oni odcházeli z velerady celí rozradostnění, že byli uznáni za hodné trpět potupu pro to Jméno. - ⁴² A každý den v Chrámě i po domech bez ustání učili a hlásali radostnou zvěst o Kristu Ježíši.

6 Když v těch dnech počet učedníků stoupal, začali Helénisté reptat proti Hebrejům. Říkali, že se při každodenním rozdělování zanedbávají jejich vdovy. ² Dvanáct tedy svolalo shromáždění učedníků a řeklo jim: „Nesluší se, abychom my zanedbávali Boží slovo a posluhovali u stolů.“ ³ Spíše se mezi sebou, bratři, poohlédněte po sedmi mužích dobré pověsti, plných Ducha a moudrosti, a ustanovíme je k té službě; ⁴ my pak se budeme nadále horlivě věnovat modlitbě a službě slova.“ ⁵ Ten návrh se celému shromáždění zalíbil a vyvolili Štěpána, muže plného víry a Ducha Svätého, Filipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parmena a Mikuláše, proselytu z Antiochie. ⁶ Byli představeni apoštolům; pomodlili se a pak na ně vložili ruce. ⁷ A slovo Páně se rozrůstalo; v Jeruzalémě významně stoupal počet učedníků, i množství kněží bylo poslušno víry. ⁸ Štěpán, plný milostí a síly, konal mezi lidem velké divy a znamení. ⁹ Tu zasáhli lidé z takzvané Synagogy propuštěnců, Kyrénští, Alexandrijští a další z Kilikie a Asie. Začali se se Štěpánem přít, ¹⁰ nedokázali však obstát před moudrostí a Duchem, který mu dával promlouvat. ¹¹ A tak podplatili některé muže, aby říkali: „Slyšeli jsme, jak vede rouhavé řeči proti Mojžíšovi a proti Bohu.“ ¹² Takto popudili lid, starší a zákoníky a pak ho přepadli, chopili se ho a přivedli před veleradu. ¹³ Tam předvedli křivé svědky, kteří prohlásili: „Tenhle člověk bez ustání vede řeči proti tomuto svätému Místu a proti Zákonu.“ ¹⁴ Slyšeli jsme, jak říká, že Ježíš, ten Nazorejský, zničí tohleto Místo a změní zvyklosti, které nám zůstavil Mojžíš.“ ¹⁵ Všichni, kdo zasedali ve veleradě, se na něho upřeně dívali a viděli, že se jeho tvář podobá tváři anděla.

7 Velekněz se otázal: „Je tomu opravdu tak?“ ² On odpověděl: „Bratři a otcové, poslyšte. Bůh slávy se zjevil našemu otci Abrahámovi ještě v Mezopotámii, dříve než se usadil v Charanu, ³ a řekl mu: Opusť svou zemi a své příbuzné a jdi do země, kterou ti ukáži.“ ⁴ Opustil tedy zemi Chaldejců a usadil se v Charanu. A odtud ho Bůh po smrti jeho otce převedl do země, ve které teď bydlíte. ⁵ Nedal mu v té zemi za úděl ani píď, ale slíbil, že ji dá do vlastnictví jemu i jeho potomstvu po něm, ačkoli on žádné dítě neměl. ⁶ A Bůh mu oznámil, že jeho potomstvo bude přebývat v cizí zemi, že z nich nadělají otroky a že s nimi budou po čtyři sta let zle nakládat. - ⁷ Ale národ, jehož otroky budou, ten budu soudit já, řekl Bůh. Poté odtud odejdou a budou mě uctívat právě na tomto místě. ⁸ Potom mu dal smlouvu obřízky; když se mu pak narodil Izák, Abrahám ho osmého dne obřezal. A Izák udělal totéž s Jakubem a Jakub s dvanácti patriarchy. ⁹ Patriarchové, kteří žárlili na Josefa, ho prodali do Egypta. Ale Bůh byl s ním: ¹⁰ vysvobodil ho ze všech jeho protivenství a dal mu milost a moudrost před egyptským králem faraonem, který ho ustanovil vladařem nad Egyptem a nad celým svým domem. ¹¹ Tehdy propukl v celém Egyptě a Kanaánu hlada velká nouze; naši otcové neměli co jíst. ¹² Když se dozvěděl, že v Egyptě jsou potraviny, poslal tam Jakub naše otce, poprvé; ¹³ a podruhé se Josef dal svým

5:42 Po domech. Toto není příkaz k evangelizaci ode dveří ke dveřím. Apoštolové učili veřejně v chrámu a soukromě v domácnostech svých členů. Chodili po domech v rámci již existující církve. Taky šli do Lystry, Derbe (14:6) a Ikonie (21) a nikdo z toho nevyvozuje, že bychom

je v tom měli napodobovat. Přestože v biblických textech můžeme hledat aplikace i příklady k následování (či odrazující), musíme vždy dbát na to, abychom z detailu historického záznamu nedělali příkázání.

bratrům poznat a faraon se dozvěděl o jeho původu. ¹⁴ Tehdy poslal Josef pro svého otce Jakuba a veškeré své příbuzenstvo, jež čítalo sedmdesát pět osob. ¹⁵ Jakub sešel tedy dolů do Egypta a zemřel tam on i naši otcové. ¹⁶ Přenesli je do Sichemu a uložili do hrobu, který koupil za peníze Abrahám od synů Sichemova otce Emora. ¹⁷ Jak se přibližoval čas, kdy se měl vyplnit slib, který Bůh dal slavnostně Abrahamovi, lid v Egyptě vzrůstal a rozmnožoval se ¹⁸ až do nástupu nového krále, který Josefa už nepamatoval. ¹⁹ Tento král jednal s naším rodem úskočně, zle nakládals našimi otci, dokonce je nutil odkládat jejich novorozeňata, aby nezůstala naživu. ²⁰ Tehdy se právě narodil Mojžíš, který byl krásný před Bohem. Tři měsíce ho chovali v domě jeho otce; ²¹ když byl potom odložen, ujala se ho faraonova dcera a vychovala ho jako svého vlastního syna. ²² Tak byl Mojžíš vzdělán ve veškeré moudrosti Egyptanů a byl mocný ve slovech i činech. ²³ Když dosáhl věku čtyřiceti let, přišlo mu na mysl, že půjde navštívit své bratry Izraelity. ²⁴ A když viděl, že s jedním z nich je zle nakládáno, zastal se ho a utištěného pomstil tím, že toho Egyptana zabil. ²⁵ Předpokládal, že jeho bratři pochopí, že to Bůh jim jeho rukou přináší záchranu; ale oni to nepochopili. ²⁶ Následujícího dne zpozoroval, jak se dva z nich rvou, a chtěl je usmířit. 'Lidi,' říkal jim, 'jste bratři, proč jeden druhému ubližujete?' ²⁷ Tu ho ten, který ubližoval svému druhovi, odstrčil se slovy: 'Kdo tě nad námi ustanovil vůdcem a soudcem?' ²⁸ Chceš mě snad zabít, tak jako jsi včera zabil toho Egyptana?' ²⁹ Když to Mojžíš uslyšel, utekl a uchýlil se do madianské země, kde se mu narodili dva synové. ³⁰ Když uplynulo čtyřicet let, zjevil se mu na poušti u hory Sinaje anděl v plameni hořícího keře. ³¹ Mojžíš na to zjevení hleděl s údivem. Jak přistupoval blíž, aby lépe viděl, ozval se hlas Páně: ³² 'Jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahámův, Izákův a Jakubův.' Mojžíš se celý třásl a neodvažoval se vzhlednout. ³³ Tu mu Pán řekl: 'Zuj si z nohou sandály, neboť místo, na němž stojíš, je posvátná země. ³⁴ Ano, viděl jsem soužení svého lidu v Egyptě, slyšel jsem jeho úpění a sestoupil jsem, abych jej osvobodil. Pojd tedy! A já tě pošlu do Egypta.' ³⁵ Toho Mojžíše, kterého se zrekli slovy: Kdo tě ustanovil vůdcem a soudcem? toho jim Bůh prostřednictvím anděla, jenž se mu zjevil v keři, poslal jako vůdce a vykupitele. ³⁶ To on je vyvedl tím, že konal zázraky a znamení v egyptské zemi, u Rudého moře a po čtyřicet let na poušti. ³⁷ To on, Mojžíš, Izraelitům řekl: 'Bůh vám mezi vašimi bratry vzbudí proroka, jako jsem já'. ³⁸ Při onom shromáždění na poušti byl právě on s andělem, jenž k němu promlouval na hoře Sinaji, i s našimi otci; on obdržel slova života, aby nám je dal. ³⁹ To jemu naši otcové odepřeli poslušnost. A co víc, odvrhli ho, srdcem se vrátili do Egypta ⁴⁰ a řekli Áronovi: 'Udělej nám bohy, kteří by šli před námi; neboť nevíme, co se stalo s oním Mojžíšem, jenž nás vyvedl z egyptské země.' ⁴¹ V těch dnech zhotovili tele a té modle přinášeli oběť a vesele oslavovali dílo svých rukou. ⁴² Tu se Bůh od nich odvrátil a dopustil, že uctívali nebeské vojsko, jak je psáno v knize proroků: Mně že jste přinášeli krvavé i nekrvavé oběti, po čtyřicet let na poušti, Izraelův dome? ⁴³ Vždyť vy jste nosili stánek Molochův a hvězdu boha Refana, obrazy, které jste udělali, abyste se jim klaněli; proto vás přesidlím až za Babylon. ⁴⁴ Naši otcové měli na poušti Stan svědectví, jak stanovil Ten, jenž mluvil k Mojžíšovi, přikazuje mu, aby jej udělal dle vzoru, který viděl. ⁴⁵ Když jej převzali, vnesli jej naši otcové pod Jozuovým vedením do země dobyté na národech, které před nimi Bůh zahnal; tak tomu bylo až do dnů Davidových. ⁴⁶ Ten našel před Bohem milost a prosil, aby mu bylo dopřáno vyhledat sídlo pro Jakubův dům. ⁴⁷ Jemu Dům nicméně zbuďoval až Šalomoun. ⁴⁸ Nejvyšší ovšem nebydlí v příbytcích udělaných lidskou rukou; tak to říká prorok: ⁴⁹ Nebe je můj trůn a země podnož mých nohou: jaký dům mi vystavíte, říká Pán, a jaké bude místo mého odpočinku? ⁵⁰ Což to všechno neudělala má ruka? ⁵¹ Vy tvrdošíjní, kteří máte neobřezaná srdce a uši, stále vzdorujete Duchu Svatému! Takoví byli vaši otcové, takoví jste vy! ⁵² Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali? Zabíjeli ty, kteří předpovídali příchod Spravedlivého, toho, kterého jste teď právě zradili a zavraždili; ⁵³ vy, kteří jste prostřednictvím andělů přijali Zákon, a nezachovávali jste ho. ⁵⁴ Při těch slovech se jim srdce chvěla vzteky a skřípali zuby proti Štěpánovi. ⁵⁵ A on, plný Ducha Svatého, upřel oči k nebi; tu uviděl Boží slávu a Ježíše, jak stojí po Boží pravici. ⁵⁶ „Ejhle,“ řekl, „vidím nebesa otevřená a Syna člověka, jak stojí po Boží pravici.“ ⁵⁷ Tu začali hlasitě křičet, zacpávali si uši a svorně se na něho vrhli, ⁵⁸ vyhnali ho za město a kamenovali. Svědkové si odložili šaty k nohám mládence jménem Šavel. ⁵⁹ A když Štěpána kamenovali, on vyzýval Pána takto: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha.“ ⁶⁰ Potom klesl na kolena a hlasitě zvolal: „Pane, nepřičítej jim ten hřích.“ A když to říkal, zesnul.

8 Šavel, ten tu vraždu schvaloval. Toho dne se rozpoutalo velké pronásledování jeruzalémské církve. Všichni až na apoštoly se rozprchli po judském a samařském kraji. ² Mezitím zbožní mužové pochovali Štěpána a velice nad ním naříkali. ³ A Šavel pustošil církev; chodil od domu k domu a násilím odtud odváděl muže i ženy a zavíral je do vězení. ⁴ A ti, kteří byli rozehnáni, chodili od místa k místu a hlásali slovo radostné zvěsti. ⁵ A tak Filip došel do jednoho samařského města a zvěstoval tam Krista. ⁶ Zástupy se jednomyslně přikláněly k jeho učení, neboť všichni slyšeli o znameních, která konal, anebo je viděli. ⁷ Z mnoha posedlých

skutečně vycházeli s velkým křikem nečistí duchové. Byli rovněž uzdraveni mnozí ochrnulí a chromí.⁸ A radost v tom městě byla převeliká.⁹ V tom městě ještě předtím byl muž jménem Šimon a ten provozoval kouzla a uváděl v úžas lid v Samařsku. Říkal o sobě, že je někým velikým,¹⁰ a všichni od nejmenšího do největšího se k němu přikláněli. Říkalo se: „Ten muž je Boží Moc, ta, jež se nazývá Veliká.“¹¹ Přikláněli se k němu tedy, poněvadž je už dlouhou dobu udržoval svým čarováním v úžasu.¹² Když však uvěřili Filipovi, který jim hlásal radostnou zvěst o Božím království a o jménu Ježíše Krista, dávali se pokřtít. Muži i ženy.¹³ Uvěřil i sám Šimon; když byl pokřtěn, už se Filipa nespouštěl a nevycházel z úžasu, když viděl, jaká se dějí znamení a velké zázraky.¹⁴ Když se apoštolové v Jeruzalémě dozvěděli, že Samařsko přijalo Boží slovo, poslali tam Petra a Jana.¹⁵ Ti tedy přišli k Samaritánům a modlili se za ně, aby jim byl dán Duch Svatý.¹⁶ Dosud totiž na nikoho z nich neseštopil; byli pouze pokřtěni ve jménu Pána Ježíše.¹⁷ A tak na ně Petr a Jan začali vzkládat ruce, a oni přijímali Ducha Svatého.¹⁸ Když však Šimon viděl, že vzkládáním rukou apoštolů je udělován Duch Svatý, nabídl jim peníze.¹⁹ „Dejte tu moc i mně,“ řekl, „aby ten, na něhož vložím ruce, obdržel Ducha Svatého.“²⁰ Ale Petr mu odpověděl: „Ať zhynou tvé peníze a ty s nimi, protože ses domníval, že Boží dar lze koupit za peníze! ²¹ Nedostane se ti podílu ani dědictví v té věci, neboť tvé srdce není před Bohem upřímné. ²² Lituj tedy své špatnosti a modli se k Pánu: snad ti tenhle úmysl tvého srdce bude odpuštěn; ²³ jak totiž vidím, jsi ve žlučovité hořkosti a v poutech nepravosti.“²⁴ Šimon odpověděl: „Vy sami se za mne u Pána přimlouvejte, aby mě nepotkalo nic z toho, co jste právě říkali.“²⁵ A oni se poté, co vydali svědectví a zvěstovali slovo Páně, vrátili do Jeruzaléma hlásající evangelium v mnoha samařských vesnicích.²⁶ Anděl Páně promluvil k Filipovi a řekl mu: „Seber se a běž v polední hodinu na cestu, která vede z Jeruzaléma dolů do Gazy; ta je pustá.“²⁷ Sebral se tedy a odešel tam. Jistý Etiopan, eunuch, vysoký hodnostář kandaky, etiopské královny, a vrchní správce veškerých jejích pokladů, který předtím přišel na pouť do Jeruzaléma,²⁸ se odtud právě navracel; seděl na svém voze a četl proroka Izaiáše.²⁹ Duch řekl Filipovi: „Běž a dohoň ten vůz.“³⁰ Filip tam přiběhl a slyšel, jak čte proroka Izaiáše. Zeptal se ho: „A rozumíš tomu, co čteš?“ – ³¹ „A jak bych mohl?“ řekl, „když mě nikdo nevede?“ A vyzval Filipa, aby nastoupil a sedl si vedle něho.³² To místo z Písma, které četl, znělo: Jako ovce byl veden na porážku, jako beránek bez hlesu před tím, kdo ho stříhá, tak on neotvírá ústa.³³ V jeho ponížení mu byla upřena spravedlnost. O jeho potomstvu kdo bude vyprávět? Neboť ze země je jeho život vyloučen.³⁴ Eunuch se obrátil na Filipa a řekl: „Prosím tě, o kom prorok tohle říká? O sobě samém anebo o někom jiném?“³⁵ Filip se tedy ujal slova a vycházeje z toho místa Písma zvěstoval mu radostnou zvěst o Ježíšovi.³⁶ Jak tak jeli cestou, dojeli k jakési vodě a eunuch řekl: „Zde je voda. Co brání, abych byl pokřtěn?“³⁷ Filip řekl: „Jestliže věříš z celého srdce, je to dovoleno.“ Odpověděl: „Věřím, že Ježíš Kristus je Syn Boží.“³⁸ A dal zastavit vůz. Do vody sestoupili oba, s eunuchem i Filip, a pokřtil ho.³⁹ Ale když z vody zase vystoupili, uchvátil Filipa Duch Páně a eunuch jej už nespatriil. A radostně se ubíral dál svou cestou.⁴⁰ Filip se pak ocitl v Azotu; dále hlásal radostnou zvěst ve všech městech, jimiž procházel, až došel do Caesareje.

9 A Šavel stále ještě soptil proti učedníkům Páně výhružkami a krveproléváním; šel za veleknězem² a vyžádal si od něho listy pro synagogy v Damašku: kdyby tam našel nějaké stoupence té Cesty, muže nebo ženy, aby je mohl přivést v poutech do Jeruzaléma.³ Putoval a už se blížil k Damašku, když ho najednou oblila jakási záře z nebe.⁴ Padl na zem a uslyšel hlas, který mu říkal: „Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?“⁵ „Kdo jsi, Pane?“ zeptal se. A on: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ.“⁶ Ale vstaň, vejdi do města, a bude ti řečeno, co máš dělat.“⁷ Muži, kteří s ním putovali, se zastavili a oněměli úžasem: slyšeli sice ten hlas, ale nikoho neviděli.⁸ Šavel vstal ze země, ale třebaže měl otevřené oči, nic neviděl. Vzali ho za ruku a dovedli do Damašku.⁹ Po tři dny neviděl, nic nejedl ani nepil.¹⁰ V Damašku žil jeden učedník jménem Ananiáš. Toho Pán ve vidění zavolal: „Ananiáši!“ – „Tu jsem, Pane,“ odpověděl.¹¹ „Seber se,“ pokračoval Pán, „jdi do Přímé ulice a v Judově domě se poptej po jistém Šavlovi z Tarsu. Právě se totiž modlí¹² a uviděl muže jménem Ananiáš, jak vchází a vzkládá na něho ruce, aby mu vrátil zrak.“¹³ Ananiáš odpověděl: „Pane, slyšel jsem mnoho lidí mluvit o tom muži a vyprávět o všem zlém, co způsobil tvým svatým v Jeruzalémě.“¹⁴ I tady má plnou moc od velekněží, aby spoutal všechny, kdo vyzývají tvé jméno.“¹⁵ Ale Pán mu řekl: „Jdi, neboť jeho jsem si vyvolil za nástroj, aby nesl mé jméno před pohanské národy, krále a Izraelity.“¹⁶ Já sám mu totiž ukáži vše, co pro mé jméno bude muset vytrpět.“¹⁷ Ananiáš tedy odešel, vešel do toho domu, vložil na Šavla ruce a řekl mu: „Šavle, bratře, posílá mě Pán, ten Ježíš, který se ti zjevil na cestě, kudy jsi šel, a to proto, abys zase nabyl zraku a abys byl naplněn Duchem Svatým.“¹⁸ V té chvíli mu jako by z očí spadly šupiny a on zase prohlédl. Ihned byl pokřtěn;¹⁹ potom pojedl a vrátily se mu síly. Strávil několik dní s učedníky v Damašku²⁰ a hned začal v synagogách hlásat Ježíše a prohlašovat o něm, že je Syn Boží.²¹ Všichni, kdo ho slyšeli, žasli a říkali: „Což právě on v Jeruzalémě nepronásledoval krutě ty, kdo tohle jméno vyzývají, a sem nepřišel právě proto, aby je v poutech odvedl k velekněžím?“²² Ale Šavel neustále nabýval na síle a přiváděl Židy v Damašku do úzkých tím, jak dokazoval, že Ježíš je opravdu Kristus.²³ Po nějakém čase se Židé smluvili, že ho zahubí.²⁴ Ale Šavel

se o jejich spiknutí doslechl. Ve dne v noci dokonce hlídali městské brány, aby ho mohli zahubit. ²⁵ Učedníci ho tedy v noci vzali a v koši ho spustili z městských hradeb. ²⁶ Když přišel do Jeruzaléma, pokoušel se připojit k učedníkům, ale všichni se ho báli a nevěřili, že je opravdu učedník. ²⁷ Tehdy se ho ujal Barnabáš, přivedl ho k apoštolům a vyprávěl jim, jak Šavel na cestě uviděl Pána, který k němu mluvil, a s jakou neohrožeností ve jménu Ježíšově v Damašku kázal. ²⁸ Od té doby s nimi v Jeruzalémě vcházel i vycházel a neohroženě kázal ve jménu Páně. ²⁹ Obracel se rovněž k Helénistům a přel se s nimi; oni mu však ukládali o život. ³⁰ Když se to bratři dozvěděli, odvedli ho do Caesareje a odtud ho vypravili do Tarsu. ³¹ Mezitím měly církve v celém Judsku, Galileji i Samařsku klid; utvářely se a žily v bázni Páně a Duch Svätý je naplňoval svou útěchou. ³² Petr, jenž všude obcházel, zašel rovněž ke svatým, kteří bydleli v Lyddě. ³³ Nalezl tam člověka jménem Eneáš, který byl osm let upoutaný na lůžko; byl ochrnlý. ³⁴ Petr mu řekl: „Eneáši, Ježíš Kristus tě uzdravuje. Vstaň a sám si ustel lože.“ A on ihned vstal. ³⁵ Viděli ho všichni obyvatelé Lyddy i Saronské pláně a obrátili se k Pánu. ³⁶ Mezi učedníky v Joppe byla žena jménem Tabita, řecky Dorkas. Konala hojně dobré skutky a rozdávala almužny. ³⁷ A tenkrát právě onemocněla a zemřela. Umyli ji a uložili v horním pokoji. ³⁸ Protože Lydda není daleko od Joppe a učedníci se dozvěděli, že je tam Petr, vyslali k němu dva muže s prosbou: „Bez meškání k nám přijď.“ ³⁹ Petr se s nimi ihned vydal na cestu. Jakmile dorazil, zavedli ho do horního pokoje a tam se kolem něho s nářkem shlukly všechny vdovy a ukazovaly mu tuniky a pláště, které šila Dorkas, když byla s nimi. ⁴⁰ Petr poslal všechny ven a pak se vkleče pomodlil. Potom se obrátil k mrtvé a řekl: „Tabito, vstaň.“ Ona otevřela oči, a když uviděla Petra, posadila se. ⁴¹ Petr ji vzal za ruku a pozdvihl ji. Pak zavolal svaté a vdovy a ukázal jim ji živou. ⁴² Dozvědělo se to celé Joppe a mnozí uvěřili v Pána. ⁴³ Petr zůstal nějakou dobu v Joppe u koželuha jménem Šimon.

10 V Caesareji žil muž jménem Kornélius, setník z italské kohorty. ² Byl zbožný a bohobojný, on i celý jeho dům, židovskému lidu dával štědré almužny a bez ustání se modlil k Bohu. ³ Jednou měl vidění. Kolem deváté denní hodiny zřetelně viděl, jak k němu vchází Boží anděl a volá na něho: „Kornéliu!“ ⁴ Pohlédl na něj a pojal ho děs. „Co je, Pane?“ zeptal se. – „Tvé modlitby a tvé almužny,“ odpověděl mu anděl, „vystoupily před Boha a on si na tebe vzpomněl.“ ⁵ Teď tedy posli muže do Joppe a pozvi si Šimona, zvaného Petr. ⁶ Bydlí u jistého koželuha Šimona, který má dům na břehu moře.“ ⁷ Když anděl, jenž k němu mluvil, odešel, zavolal Kornélius své dva služebníky a též jednoho zbožného vojáka z těch, kteří mu byli přiděleni, ⁸ všechno jim vysvětlil a poslal je do Joppe. ⁹ Když byli druhého dne na cestě a blížili se k městu, vystoupil Petr kolem šesté hodiny na terasu, aby se pomodlil. ¹⁰ Dostal hlad a chtěl něco pojest. A zatímco mu chystali jídlo, upadl do vytržení. ¹¹ Vidí, jak se z otevřeného nebe cosi snáší k zemi, podobalo se to ubrusu svázanému za čtyři cípy ¹² a uvnitř byli všichni čtyřnožci, plazi a všichni nebeští ptáci. ¹³ Tu mu jakýsi hlas řekl: „Vzhůru, Petře, pobjej a jez.“ ¹⁴ Ale Petr odpověděl: „Ó ne, Pane! Vždyť jsem nikdy nesněd nic poskvrněného ani nečistého!“ ¹⁵ Ten hlas k němu promlouvá znovu, podruhé: „O tom, co Bůh očistil, neříkej ty, že je poskvrněné.“ ¹⁶ To se opakovalo potřikrát a pak to vše bylo zase vyneseno do nebe. ¹⁷ Petr byl velice na rozpacích a říkal si, co má to vidění, které měl, asi znamenat, a právě v té chvíli stanuli u vrat muži vyslaní Kornéliem, kteří se už doptali na Šimonův dům. ¹⁸ Zavolali a dotazovali se, zda tam opravdu bydlí Šimon zvaný Petr. ¹⁹ A protože Petr stále ještě přemítal o svém vidění, řekl mu Duch: „Jsou tu jistí mužové a hledají tě.“ ²⁰ Seber se tedy, jdi dolů a bez váhání s nimi odejdi, neboť jsem je poslal já.“ ²¹ Petr šel tedy dolů za těmi muži a řekl jim: „Tu jsem. Já jsem ten, jehož hledáte. Co vás přivádí?“ ²² Odpověděli: „Setník Kornélius, spravedlivý a bohobojný muž, který má dobrou pověst u celého židovského národa, dostal od svatého anděla pokyn, aby tě k sobě domů pozval a vyslechl slova, která máš říci.“ ²³ Petr je poté uvedl dále a poskytl jim pohostinství. Druhého dne se vydal na cestu a odešel s nimi; doprovázeli ho též někteří bratři z Joppe. ²⁴ Do Caesareje vešel následujícího dne. Kornélius je očekával a shromáždil své příbuzné a své důvěrné přátele. ²⁵ Ve chvíli, kdy Petr vstupoval, vyšel mu Kornélius vstříc, padl mu k nohám a klaněl se. ²⁶ Petr ho však pozvedl a řekl: „Vstaň. Já jsem také jen člověk.“ ²⁷ A za rozhovoru s ním vešel dovnitř. A tu nachází lidi, kteří se shromáždili ve velkém počtu, ²⁸ a řekl jim: „Vy víte, že Židovi je naprosto zakázáno stýkat se s cizincem nebo k němu vejít. Ale mně Bůh právě ukázal, že se žádný člověk nesmí nazývat poskvrněným anebo nečistým.“ ²⁹ Proto jsem bez zábran vyhověl vaší výzvě. Ptám se vás tedy: Z jakého důvodu jste mě pozvali?“ ³⁰ Kornélius odpověděl: „Je to nyní tři dny, modlil jsem se doma o deváté hodině, a tu náhle přede mnou stojí muž v zářícím oděvu.“ ³¹ Říká mi: ‘Kornéliu, tvá modlitba byla vyslyšena a před Bohem bylo vzpomenuo na tvé almužny.‘ ³² Posli tedy do Joppe pro Šimona zvaného Petr. Bydlí v domě koželuha Šimona na břehu moře.“ ³³ Ihned jsem tě tedy dal vyhledat a ty jsi dobře udělal, že jsi přišel. Jsme tu tedy teď všichni před tebou, abychom vyslechlí, co ti bylo uloženo od Boha.“ ³⁴ Tu se Petr ujal slova a řekl: „Vpravdě shledávám, že Bůh nikomu nestrání, ³⁵ ale že mu je v každém národě milý ten, kdo se ho bojí a žije podle spravedlnosti.“ ³⁶ Poslal své slovo Izraelitům hlásajícím radostnou zvěst pokoje prostřednictvím Ježíše Krista: Ten je Pán všech. ³⁷ Vy víte o tom, co se dělo v celém Judsku: o Ježíšovi

z Nazareta, jeho počátcích v Galileji po křtu, který hlásal Jan; ³⁸ jak ho Bůh pomazal Duchem; Svatýma mocí a jak on chodil a konal dobro a uzdravoval všechny, kdo upadli do ďáblový mocí; neboť Bůh byl s ním. ³⁹ A my jsme svědky všeho, co vykonal v kraji Židů a v Jeruzalémě. A ti ho dokonce usmrtili, když ho pověsili na dřevo, ⁴⁰ a Bůh ho třetího dne vzkřísil a dal, aby se viditelně ukázal, ⁴¹ nikoli všemu lidu, ale svědkům, které předem vyvolil Bůh, nám, kteří jsme s ním po jeho vzkříšení z mrtvých jedli a pili; ⁴² a uložil nám, abychom Lidu hlásali a dosvědčovali, že on je Bohem ustanovený soudce živých i mrtvých. ⁴³ O něm vydávají všichni proroci svědectví, že každému, kdo v něho uvěří, se dostane skrze jeho jméno odpuštění hříchů.“ ⁴⁴ Petr ještě mluvil, když se Duch Svatý snesl na všechny, kdo to slovo poslouchali. ⁴⁵ A všichni obřezaní věřící, kteří přišli s Petrem, užasli, když viděli, že dar Ducha Svatého byl vylit i na pohany. ⁴⁶ Slyšeli je totiž mluvit jazyky a velebit Boha. Tu Petr prohlásil: ⁴⁷ „Může se odepřít křestní voda těm, kdo právě tak jako my přijali Ducha Svatého?“ ⁴⁸ A přikázal, aby je pokřtili ve jménu Ježíše Krista. Oni ho potom poprosili, aby s nimi pár dní zůstal.

11 A apoštolé a bratři v Judsku se dozvěděli, že také pohané přijali Boží slovo. ² Když tedy Petr přišel do Jeruzaléma, obřezaní se do něho pustili: ³ „Proč jsi vešel k neobřezaným,“ ptali se ho, „a proč jsi s nimi jedl?“ ⁴ Tu jim Petr začal pěkně po pořádku všechno vykládat: ⁵ „Dlel jsem ve městě Joppe na modlitbách,“ řekl, „když tu jsem ve vytržení měl vidění: z nebe se snášelo cosi podobného velikému ubrusu spouštěnému za čtyři cípy a dospělo to až ke mně. ⁶ Díval jsem se, nespouštěl jsem to z očí a viděl jsem tam pozemské čtyřnožce, divoká zvířata, plazy i nebeské ptáky. ⁷ Tu jsem uslyšel, jak mi jakýsi hlas říká: ‘Vzhůru, Petře, pobíjej a jez.’ ⁸ Odpověděl jsem: ‘Ó ne, Pane, neboť nic poskvrněného ani nečistého jsem nikdy nevzal do úst!’ ⁹ Z nebe se ten hlas ozval podruhé: ‘O tom, co Bůh očistil, neříkej ty, že je poskvrněné.’ ¹⁰ To se opakovalo třikrát, potom bylo vše zase vytaženo nazpět do nebe. ¹¹ Právě v té chvíli stanuli před domem, kde jsme byli, tři muži; byli ke mně posláni z Caesareje. ¹² Duch mi řekl, abych bez rozpaků šel s nimi. Se mnou šlo také těchto šest bratrů a vešli jsme k tomu muži do domu. ¹³ Vyprávěl nám, jak uzřel, že v jeho domě stojí anděl a říká mu: ‘Pošli do Joppe pro Šimona zvaného Petr. ¹⁴ Ten ti řekne slova, která přinesou spásu tobě i celé tvé rodině.’ ¹⁵ A sotva jsem začal mluvit, snesl se na mě Duch Svatý, právě tak jako na počátku na nás. ¹⁶ Tu jsem si připomenul ono slovo Páně: Jan křtil vodou, říkal, ale vy budete pokřtěni v Duchu Svatém. ¹⁷ Jestliže jim tedy Bůh dal týž dar jako nám, protože jsme uvěřili v Pána Ježíše Krista, kdo jsem já, abych kladl překážky Bohu?“ ¹⁸ Ta slova je uklidnila a oni velebili Boha a říkali: „Tak tedy i pohanům dal Bůh pokání vedoucí k životu!“ ¹⁹ A tak ti, kteří byli rozptýleni během soužení, jež propuklo kvůli Štěpánovi, došli až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie, slovo však zvěstovali pouze Židům. ²⁰ Byli mezi nimi nicméně někteří muži z Kypru a z Kyrény a ti se po svém příchodu do Antiochie obraceli také na Řeky a hlásali jim radostnou zvěst o Pánu Ježíši. ²¹ Pomáhala jim ruka Páně a velký byl počet těch, kdo přijali víru a obrátili se k Pánu. ²² Zpráva o tom se donesla ke sluchu církve v Jeruzalémě a do Antiochie vyslali Barnabáše. ²³ Když přišel a spatřil milost, kterou poprával Bůh, zaradoval se nad tím a všechny povzbuzoval, aby s pevným srdcem zůstávali věrní Pánu; ²⁴ on totiž byl výborný muž, naplněný Duchem Svatým a vírou. Takto se k Pánu přidal početný zástup. ²⁵ Pak Barnabáš odešel do Tarsu vyhledat Šavla. ²⁶ Když ho našel, přivedl ho do Antiochie. Po celý rok spolu pobýli v církvi a vyučili tam početný zástup. Právě v Antiochii se ponejprv učedníkům začalo říkat „křesťané“. ²⁷ V oněch dnech přišli z Jeruzaléma do Antiochie proroci. ²⁸ Jeden z nich jménem Agabus vstal a pod vlivem Ducha Svatého ohlašoval, že po celém světě bude velký hladomor. Byl to ten, k němuž došlo za Claudia. ²⁹ Učedníci se tedy rozhodli, že každý podle svých prostředků pošle podporu bratrům v Judsku; ³⁰ udělali to a poslali ji starším po Barnabášovi a Šavlovi.

10:41 Nám, kteří jsme s ním po jeho vzkříšení z mrtvých jedli. Viz

čl. Proč andělé nevěstují evangelium? ve Sk 10.

Proč andělé nevěstují evangelium?

 Proč anděl, který mluvil s Kornéliem, mu nemohl rovnou sdělit evangelium? Proč místo toho, aby mu řekl: „V Ježíši Kristu máš odpuštění hříchů a život věčný,“ složitě a s pomocí opakovaných vizí aranžuje jeho setkání s Petrem? Protože žádný anděl nemůže říct: „V Ježíši Kristu máš odpuštěny

hříchy, *tak jako já!*“ Není žádného odpuštění pro anděly, kteří zhřešili. Budeme je soudit (1Kor 6:3).

 Osobní svědectví má při evangelizaci nezastupitelnou roli. Změna, kterou Bůh učinil s naším životem, je to, co vzbudí zájem u nevěřících, nikoliv naše doktríny či církevní praxe.

12 Někdy v této době vztáhl král Herodes ruku na některé členy církve a zle je týral. ² Janova bratra Jakuba dal usmrтит mečem. ³ Když viděl, že se to Židům líbí, dal zatknout také Petra. Byly právě dny Nekvašených chlebů. ⁴ Zmocnil se ho a uvrhl do vězení a dal ho hlídat čtyřmi strážemi po čtyřech vojácích; po Velikonocích ho chtěl předvést před lid. ⁵ Zatímco Petra takto hlídali ve vězení, vznášela se za něho neustále k Bohu modlitba církve. ⁶ A právě v noci přede dnem, kdy ho měl Herodes předvést, spal Petr mezi dvěma vojáky; byl připoután dvěma řetězy a přede dveřmi hlídaly vězení stráž. ⁷ Najednou tu stál anděl Páně a kobku zaplavilo světlo. Anděl udeřil Petra do boku a probudil ho: „Vstaň! Rychle!“, řekl. A řetězy mu spadly z rukou. ⁸ Pak mu anděl řekl: „Opásej se a obuj si opánky;“ on to udělal. Pak mu ještě řekl: „Přehoď si plášť a pojď za mnou.“ ⁹ Petr vyšel a kráčel za ním; neuvědomoval si, že to, co se dělo prostřednictvím anděla, je skutečnost, ale domníval se, že má vidění. ¹⁰ Takto prošli první, potom druhou stráž a dostali se k železné bráně, která vede do města. Sama od sebe se před nimi otevřela. Vyšli ven, prošli až na konec jedné ulice, pak ho anděl znenadáni opustil. ¹¹ Tu přišel Petr k sobě a řekl: „Nyní opravdu vím, že Pán poslal svého anděla a vytrhl mě z Herodových rukou a ze všeho, co očekával židovský lid.“ ¹² A když se vzpamatoval, odebral se do domu Marie, matky Jana zvaného Marek, kde se sešlo dosti četné shromáždění a dlelo na modlitbách. ¹³ Zatloukl na dveře u vchodu, přišla služka jménem Rhodé a poslouchala. ¹⁴ Poznala Petrův hlas, a místo aby otevřela dveře, utíkala ze samé radosti dovnitř a ohlašovala, že tam před vchodem je Petr. ¹⁵ Řekli jí: „Ty ses zbláznila!“ Ale ona tvrdila, že to tak opravdu je. Řekli tedy: „Je to jeho anděl!“ ¹⁶ Petr zatím pořád tloukl. Když otevřeli, viděli, že je to vskutku on, a užasli. ¹⁷ On jim však pokynul rukou, aby mlčeli, a vyprávěl jim, jak ho Pán vyprostil z vězení. Dodal: „Oznamte to Jakobovi a bratřím.“ Pak vyšel ven a odebral se jinam. ¹⁸ Za svítání propukl mezi vojáky velký rozruch: kam se poděl Petr? ¹⁹ Herodes dal po něm pátrat, a když ho nenašli, podrobil strážu výslechu a rozkázal, aby je popravili. Potom odešel z Judska do Caesareje a zůstal tam. ²⁰ Herodes byl tehdy velice rozezlen na Tyřany a Sidoňany. Ti se smluvili a předstoupili před něho: získali podporu králova komořího Blasta a pak žádali o smír. Jejich zem totiž byla zásobována potravinami ze země královy. ²¹ Ve stanovený den se Herodes, oděný do svých královských rouch, posadil na tribunu, a zatímco k nim měl řeč, ²² začal lid provolávat: „To mluví bůh, a ne člověk!“ ²³ Ale právě v tom okamžiku ho zasáhl anděl Páně za to,

Fraktál Exodu

Zkraje dvanácté kapitoly Skutků Apoštolských Herodes během svátku Pesach zatkně Petra a vsadí ho do vězení (12:3–4). Petr si tam zopakuje fraktál Exodu (viz čl. [Fraktály v Bibli u Gn 8](#) na str. 21).

Stejně jako první pesachová noc v Egyptě vedla k osvobození Izraele z otroctví, Bůh opakuje onu první velikonoční noc, když anděl propouští z vězení Petra. Petrův soukromý Pesach i Exodus připomíná a zdůrazňuje trvalou přítomnost Boha Izraele u prvních židovských následovníků Ježíše.

Zatímco Petr spí ve vězení, v noci se mu zjeví Hospodinův anděl a řekne mu: „Přepásej se (ζώσαι *zosai*) a obuj si (υπόδησαι *hypódesai*) sandály“ (12:8). Andělovy pokyny Petrovi tuto noc jsou ozvěnou Božích slov Hebrejcům v noc, kdy jedí velikonočního beránka (citace řeckých sz výrazů v tomto článku jsou všechny z LXX): „Takto ho budete jíst: bedra budete mít přepásaná (περιεζωσμένοι *periezosménai*) a sandály neboli „zavázané“ (υποδήματα *hypodémata*) na nohou“ (Ex 12:11). Tyto podobné pokyny Izraeli i Petrovi předcházejí zázračnému vysvobození z otroctví. A co víc, když Petr s andělem přicházejí

k hranici vězeňského areálu, otevře se jim „železná brána“ (σιδηρούς *siderous*) a oni uniknou do města (12:10). Lukášova pozornost ke kovu brány připomíná osvobození Izraele z Egypta, „železnou pec“ (σιδήρεος *sidéreas*)“ (srov. Dt 4:20; Jr 11:4).

Vedle těchto podobností je mezi oběma paschami také nápadný rozdíl. Aby Bůh osvobodil Hebrejce z otroctví, pobije prvorozené: „Té noci projdu egyptskou zemí a pobiji (πατάσσω *patáссо*) všechny prvorozené Egypta“ (Ex 12:12). Ve Skutcích Apoštolských místo toho, aby udeřil Petrovy vězňatele, udeří Boží posel Petra, aby uskutečnil jeho Exodus: „Anděl Páně ... udeřil (πατάσσω *patáссо*) Petra do boku a probudil ho se slovy: Rychle vstaň! A řetězy mu spadly z rukou“ (12:7).

Zatímco kdysi Bůh míjel domy, v nichž spali Hebrejci, anděl vstupuje do cely spícího Petra a udeří ho! Ačkoli Petrovo „zasazení“ není zcela tak kruté jako božský úder proti Egyptu, Lukášovo použití jazyka Exodu znovu připomíná původní velikonoční událost a připomíná nám, že Bůh, který vykonal Exodus, vede také rané hnutí Ježíšových následovníků. Jsme znovu svědky počátku něčeho velkého, co bude mít trvání až na věčnost. Mk 4:23.

že nevzdal čest Bohu; a on celý rozežraný od červů skonal. ²⁴ Boží slovo zatím rostlo a šířilo se. ²⁵ A Barnabáš i Šavel, kteří splnili své poslání v Jeruzalémě, se vrátili a přivedli s sebou Jana zvaného Marek.

13 V církvi, která se ustavila v Antiochii, byli proroci a učitelé: Barnabáš, Simeon nazývaný Niger, Lucius z Kyrény, Manaen, který býval v dětství přítelem tetrarchy Heroda, a Šavel. ² Když jednou slavili bohoslužbu Páně a postili se, řekl Duch Svatý: „Oddělte mi přece Barnabáše a Šavla pro dílo, k němuž jsem je povolal.“ ³ Postili se tedy a modlili, potom na ně vložili ruce a propustili je. ⁴ Když tedy byli vysláni Duchem Svatým, odebrali se do Seleukie a odtud se plavili na Kypr. ⁵ Po příchodu do Salamíny začali zvěstovat Boží slovo v synagogách Židů. Jako pomocníka s sebou měli Jana. ⁶ Prošli celým ostrovem až k Pafu a tam narazili na jistého kouzelníka, nepravého židovského proroka jménem Bar-Jesus, ⁷ který se zdržoval v blízkosti prokonzula Sergia Paula, rozumného muže. Ten si přál vyslechnout slovo Boží a dal si zavolat Barnabáše a Šavla. ⁸ Ale Elymas kouzelník – tak se překládá jeho jméno – se proti nim postavil a snažil se prokonzula odvrátit od víry. ⁹ Tu na něho Šavel – nazývaný také Pavel – naplněný Duchem Svatým upřeně pohlédl ¹⁰ a řekl mu: „Ty synu dáblův, naplněný všemožnou záludností a veškerou ničemností, nepříteli veškeré spravedlnosti, což nepřestaneš křivit přímé cesty Páně? ¹¹ Hle, nyní je na tobě ruka Páně. Oslepneš a po určitý čas už neuvidíš slunce.“ V témže okamžiku na něho padla tma tmoucí, otáčel se na všechny strany a hledal někoho, kdo by ho vedl za ruku. ¹² Když tedy prokonzul viděl, co se stalo, přijal víru, neboť jej učení Páně velmi uchvátilo. ¹³ Z Pafu odpluli Pavel a jeho druhové lodí do Perge v Pamfylii. Jan je však opustil a vrátil se do Jeruzaléma. ¹⁴ A oni šli z Perge dále, až se dostali do Antiochie v Pisidii. V sobotní den vešli do synagogy a posadili se. ¹⁵ Po četbě Zákona a Proroků jim představení synagogy vzkázali: „Bratři, máte-li něco, co byste lidu řekli pro povzbuzení, mluvte.“ ¹⁶ Pavel tedy povstal, dal rukou znamení a řekl: „Mužové izraelští i vy, kdo se bojíte Boha, slyšte. ¹⁷ Bůh tohoto lidu, Bůh Izraele vyvolil naše otce a povznesl tento lid během jeho vyhnanství v egyptské zemi. A vyvedl je odtud silou své napřažené paže ¹⁸ a asi čtyřicet let o ně pečoval na poušti. ¹⁹ A poté, co vyhladil sedm národů v kanaánské zemi, dal jejich zem do vlastnictví jim: ²⁰ asi tak čtyři sta padesát let. Poté jim dával soudce až po proroka Samuela. ²¹ A žádali si krále a Bůh jim dal Kišova syna Saula z Benjaminova kmene: čtyřicet let. ²² Když ho pak odstranil, vzbudil pro ně Bůh jako krále Davida. To o něm vydal toto svědectví: Nalezl jsem Jesseova syna Davida, muže podle svého srdce, který bude ve všem plnit mou vůli. ²³ A z jeho potomstva podle svého slibu vzbudil Bůh pro Izraele jako Spasitele Ježíše. ²⁴ Předchůdce Jan připravoval jeho příchod hlásaje všemu izraelskému lidu křest pokání. ²⁵ Když Jan dokonával svůj běh, říkal: ‘Tím, o němž se domníváte, že jsem, já nejsem; ale hle, po mně přichází ten, jemuž nejsem hoden rozvázat opánek.’ ²⁶ Bratři, vy synové Abraháмова rodu, i vy zde přítomní, kteří se bojíte Boha, toto poselství spásy bylo posláno vám. ²⁷ Obyvatelé Jeruzaléma a jejich předáci totiž naplnili, aniž to věděli, slova proroků, která se čtou každou sobotu. ²⁸ Ačkoli na něm neshledali nic, zač by zasluhoval smrt, odsoudili ho a žádali Piláta, aby ho dal usmrtit. ²⁹ A když dokonali vše, co o něm bylo psáno, sňali ho ze dřeva a uložili do hrobu. ³⁰ Ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých; ³¹ po mnoho dní se zjevoval těm, kteří s ním přišli z Galileje do Jeruzaléma, právě těm, kdo jsou nyní jeho svědky před lidem. ³² A my vám nyní ohlašujeme radostnou zvěst; slib učiněný našim otcům ³³ splnil Bůh pro nás, jejich děti: vzkřísil Ježíše. Takto je to psáno v žalmech: Ty jsi můj syn, já sám jsem tě dnes zplodil. ³⁴ To, že jej Bůh vzkřísil z mrtvých a že on už napříště nemá podlehnout porušení, prohlásil právě tímto: Dám vám to svaté Davidovo, jež je hodno víry. ³⁵ Proto ještě jinde říká: Nedopustíš, aby tvůj svatý uzřel porušení. ³⁶ A David, který ve své době sloužil Božím záměrům, zemřel, byl přibrán ke svým otcům a uzřel porušení. ³⁷ Ten, jehož Bůh vzkřísil, ten porušení neuzřel. ³⁸ Vězte tedy, bratři, odpuštění hříchů se vám zvěstuje skrze něho. Úplného ospravedlnění, jehož jste Mojžíšovým Zákonem nemohli dosáhnout, ³⁹ dosáhne každý, kdo věří, právě skrze něho. ⁴⁰ Mějte se tedy na pozoru, aby se vám nestalo, co je řečeno v Prorocích: ⁴¹ Hledte, vy pohrdající, žasněte a zmizte! Protože za vašich dnů budu konat dílo, jemuž byste nevěřili, kdyby se vám o něm vyprávělo.“ ⁴² A když odcházeli, zvali je, aby o tom všem promluvili ještě následující sobotu. ⁴³ Když se shromáždění rozešlo, mnoho Židů i proselytů, kteří uctívali Boha, šlo za Pavlem a Barnabášem a oni s nimi rozmlouvali a nabádali je, aby zůstali věrni Boží milosti. ⁴⁴ Následující sobotu se shromáždilo téměř celé město, aby si poslechlo Boží slovo. ⁴⁵ Když Židé viděli ten zástup, naplnila je závist a Pavlovým slovům odporovali rouháním. ⁴⁶ Tu si Pavel a Barnabáš dodali odvahy a prohlásili: „Boží slovo se mělo zvěstovat nejprve vám. Když je však odmítáte a nepokládáte se za hodné věčného života, pak se tedy my obracíme k pohanům. ⁴⁷ Neboť takto nám to nařídil Pán: Ustanovil jsem tě světlem národů, abys nesl spásu až do končin země.“ ⁴⁸ Když to pohané uslyšeli, radovali se a začali velebit slovo Páně a víru přijali všichni, kdo byli určeni k věčnému životu. ⁴⁹ Takto se slovo Páně šířilo po celém kraji. ⁵⁰ Ale Židé poštváli urozené ženy, které uctívaly Boha, a také přední muže z města; takto proti Pavlovi a Barnabášovi podnítili pronásledování a vyhnali je ze svého území. ⁵¹ Oni proti nim setřásli prach ze svých nohou a odebrali se do Ikonie. ⁵² Učedníci pak byli naplněni radostí a Duchem Svatým.

14 Podobně vstoupili do synagogy Židů v Ikoniu a mluvili tak, že velký zástup Židů i Řeků přijal víru.² Ale ti Židé, kteří zůstali nevěřící, rozdráždili pohany a popudili je proti bratrům.³ Pavel a Barnabáš tam tedy dosti dlouho setrvali, naplnění neohrožeností v Pánu, jenž dosvědčoval, co oni hlásali o jeho milosti, tím, že jejich rukama konal znamení a divy.⁴ Obyvatelstvo města se rozdělilo. Jedni byli při Židech, druzí při apoštolech.⁵ Pohané a Židé se pod vedením svých předáků chystali, že je budou týrat a kamenovat.⁶ Ale oni se o tom dozvěděli, a tak se uchýlili do lykaonských měst Lystry, Derbe a jejich okolí⁷ a začali tu hlásat radostnou zvěst.⁸ Tam seděl jeden člověk s ochrnutými nohama; chromý byl od narození a nikdy nechodil.⁹ Poslouchal Pavla, jak mluvil. Ten na něm spočinul pohledem, a když u něho viděl víru, že může být uzdraven,¹⁰ řekl silným hlasem: „Vstaň, postav se zpřímá na nohy!“ On vyskočil a chodil.¹¹ Když zástup viděl, co Pavel udělal, začal lykaonsky křičet: „Sestoupili mezi nás bohové v lidské podobě!“¹² Barnabášovi říkali Zeus a Pavlovi Hermes, protože mluvčím byl on.¹³ Kněží od Dia na předměstí přivedli k bráně býky ozdobené věnci a spolu se zástupem se chystali přinášet obět.¹⁴ Když se o tom apoštolové Barnabáš a Pavel dozvěděli, roztrhli si šaty, vrhli se do zástupu a křičeli:¹⁵ „Lidi, co to děláte? I my jsme lidé podřízeni témuž údělu jako vy a vám hlásáme, abyste se odvrátili od všech těch klamných model k živému Bohu, který učinil nebe, zemi, moře i vše, co tam je. –¹⁶ V minulých pokoleních ponechával všechny národy, aby si šly svými cestami;¹⁷ přesto neopomenul o sobě vydávat svědectví dobrodiním, dávaje vám z nebe deště i úrodné časy, zahrnuje vaše srdce potravou a blažeností...!“¹⁸ Jen stěží se jim však podařilo zadržet těmito slovy zástup, aby jim nepřinesl obět.¹⁹ Tu pojednou přišli Židé z Antiochie a z Ikonie a ti zástupy strhli k sobě. Pavla kamenovali a v domnění, že je mrtvý, ho vyvěkli za město.²⁰ Ale když ho obstoupili učedníci, vstal a vrátil se do města. A příštího dne odešel s Barnabášem do Derbe.²¹ V tomto městě hlásali evangelium, získali tam hodně učedníků a potom se vrátili do Lystry, Ikonie a Antiochie.²² Upevňovali srdce učedníků nabádající je, aby setrvali ve víře, „neboť,“ jak říkali, „abychom vešli do Božího království, musíme projít mnohým strádáním.“²³ Ustanovili jim v každé církvi starší, a když dokonali modlitby spojené s postem, svěřili je Pánu, v něhož uvěřili.²⁴ Pak prošli Pisidií a dorazili do Pamfylie.²⁵ Hlásali slovo v Perge a pak sešli do Attalie.²⁶ Odtud odpluli do Antiochie, odkud se předtím, svěření Boží milosti, vypravili k dílu, které nyní právě dokončili.²⁷ Po svém příchodu shromáždili církev a začali vyprávět o všem, co s nimi Bůh učinil a jak pohanům otevřel bránu k víře.²⁸ Potom dosti dlouho pobýli s učedníky.

15 Mezitím přišli někteří lidé z Judska a poučovali bratry: „Nedáte-li se obřezat dle obyčeje, jenž pochází od Mojžíše, nemůžete být spaseni.“² Po silném rozruchu a poté, co se s nimi Pavel a Barnabáš začali živě přit, bylo rozhodnuto, že Pavel, Barnabáš a několik dalších z jejich řad půjdou do Jeruzaléma za apoštoly a za staršími, aby ten spor projednali.³ Církev je tedy vyprovodila, potom procházeli Fénicií a Samařskem a vyprávěli o obrácení pohanů a všem bratrům působili velkou radost.⁴ Když přišli do Jeruzaléma, přijala je církev, apoštolové a starší a oni vyprávěli, co všechno Bůh s nimi učinil.⁵ Zasáhli však někteří lidé ze strany farizeů, kteří přijali víru, a prohlásili, že pohany je třeba obřezat a uložit jim, aby zachovávali Mojžíšův Zákon.⁶ Apoštolové a starší se tedy sešli, aby tuto otázku prozkoumali.⁷ Po dlouhém rokování vstal Petr a řekl jim: „Bratři, vy to víte: již v prvních dnech mě Bůh mezi vámi vyvolil, aby z mých úst pohané uslyšeli slovo radostné zvěsti a uvěřili.“⁸ A Bůh, který zná srdce, vydal svědectví v jejich prospěch tím, že jim dal Ducha Svatého právě tak jako nám.⁹ A protože jim vírou očistil srdce, nečinil mezi nimi a námi žádného rozdílu.¹⁰ Proč tedy nyní pokoušíte Boha, že chcete na učedníky vložit jho, které nedovedli unést ani naši otcové, ani my?¹¹ Právě tak jako oni ostatně i my věříme, že jsme spaseni milostí Pána Ježíše.“¹² Tu celé shromáždění ztichlo. Poslouchali, jak Barnabáš a Pavel podávají výklad o všech znameních a dívech, které Bůh jejich prostřednictvím vykonal mezi pohany.¹³ Když domluvili, ujal se slova Jakub a řekl: „Bratři, poslyšte mě.“¹⁴ Simeon vyložil, jak Bůh od počátku pečoval o to, aby si z pohanů získal lid pro své Jméno.¹⁵ To se shoduje se slovy proroků, protože je psáno:¹⁶ „Potom se navrátím a znovu postavím Davidův stan, jenž se rozpadl, znovu postavím jeho trosky a opět je vztyčím,“¹⁷ aby zbytek lidí hledal Pána, stejně i všechny národy, které byly zasvěceny mému Jménu, říká Pán, který dává¹⁸ poznávat tyto věci od věků.¹⁹ A proto já usuzuji, že nesmíme působit potíže oněm pohanům, kteří se obracejí k Bohu.²⁰ Ať se jim jenom písemně nařídí, aby se zdržovali toho, co bylo poskvrněno modlami, nezákonných svazků, masa ze zardoušených zvířat a krve.²¹ Neboť Mojžíš má od dávných časů v každém městě své kazatele, kteří ho po všechny soboty předčítají v synagogách.“²² Tu se apoštolové a starší ve shodě s celou církví rozhodli, že vyberou některé ze svého středu a spolu s Pavlem a Barnabášem je pošlou do Antiochie. Byli to Juda zvaný Barsabáš a Silas, mužové mezi bratry vážení.²³ Předali jim následující list: „Apoštolové a starší, vaši bratři, bratrům z pohanství, kteří jsou v Antiochii, Sýrii a Kilíkii, pozdrav!²⁴ Dozvěděli jsme se, že někteří lidé, kteří od nás přišli, vnesli svými řečmi mezi vás zmatek a rozrušili vaši mysl, aniž od nás k tomu měli pověření,²⁵ a tak jsme svorně rozhodli, že vybereme některé muže a pošleme

je k vám s našimi milovanými Barnabášem a Pavlem,²⁶ lidmi, kteří svůj život zasvětili jménu našeho Pána Ježíše Krista.²⁷ Poslali jsme vám tedy Judu a Silu, kteří vám ústně předají touz zprávu.²⁸ Duch Svätý a my sami jsme rozhodli, že vám nebudeme ukládat jiná břemena než ta, která jsou nezbytná:²⁹ abyste se zdržovali masa obětovaného modlám, krve, masa ze zardoušených zvířat a nezákonných svazků. Učiníte dobře, když se toho vystrháte. Budte zdraví.³⁰ Poslové se tedy rozloučili a odešli do Antiochie, tam svolali shromáždění a předali list.³¹ Po jeho přečtení se všichni zaradovali z povzbuzení, které přinášel.³² Juda a Silas, kteří byli sami proroci, dlouhou řečí dodávali bratrům odvalu a posilovali je.³³ Po nějakém čase je bratři s přáním pokoje poslali nazpět k těm, kteří je vypravili.³⁵ Pavel a Barnabáš nicméně zůstali v Antiochii, kde s mnoha dalšími vyučovali a hlásali radostnou zvěst, slovo Páně.³⁶ Po nějaké době řekl Pavel Barnabášovi: „Vraťme se přece a navštívme bratry ve všech městech, kde jsme zvěstovali slovo Páně, a uvidíme, jak na tom jsou.“³⁷ Ale Barnabáš s sebou chtěl rovněž vzít Jana, nazývaného Marek;³⁸ Pavel ovšem soudil, že s sebou nemají brát toho, který je v Pamfylii opustil a nepodílel se na jejich díle.³⁹ Pořádně se o to pohádali a nakonec se rozešli. Barnabáš si s sebou vzal Marka a odplul na Kypr.⁴⁰ Pavla, který si zase vybral Silu, svěřili bratři Boží milosti a on se poté vydal na cestu.⁴¹ Procházel Sýrii a Kilikii a utvrzoval tam církev.

16 Pak se dostal do Derbe, potom do Lystry. Tam byl jeden učedník jménem Timoteus, syn Židovky, která uvěřila, ale otce měl řeckého.² Bratři v Lystry a v Ikoniu o něm vydávali dobré svědectví.³ Pavel rozhodl, že ho vezme s sebou. Přibral ho tedy a kvůli Židům, kteří byli v těch končinách, ho obřezal; všichni totiž věděli, že měl řeckého otce.⁴ Ve městech, kudy procházeli, předávali ustanovení sepsaná apoštoly a staršími v Jeruzalémě a doporučovali, aby se dodržovala.⁵ Tak se církev upevňovala ve víře a den ode dne se rozrůstal jejich počet.⁶ Prošli Frygií a galatským územím, protože jim Duch Svätý zabránil hlásat slovo v Asii.⁷ Dorazili až na pomezí Mýsie a pokusili se dostat do Bithynie, ale Ježíšův Duch jim to nedovolil.⁸ Prošli tedy Mýsií a sešli do Troady.⁹ V noci však měl Pavel vidění: stál tam nějaký Makedonec a obracel se na něho s touto prosbou: „Přejdi do Makedonie, pomoz nám!“¹⁰ Hned po tom vidění jsme se snažili odejít do Makedonie, protože jsme byli přesvědčeni, že nás Bůh volá, abychom tam přinesli radostnou zvěst.¹¹ Nalodili jsme se v Troadě, pluli jsme přímo na Samothráku a další den do Neapolis,¹² odkud jsme se dostali do Filip, což je nejvýznamnější město této makedonské oblasti a kolonie. V tomto městě jsme strávili několik dní,¹³ potom jsme se v sobotní den odebrali za bránu na břeh řeky, kde se obvykle konávala modlitba. Posadili jsme se a mluvili ke shromážděným ženám.¹⁴ Jedna z nich, jmenovala se Lýdie, nás poslouchala; byla to obchodnice purpurem z města Thyatiry; uctívala Boha. Pán jí otevřel srdce, takže se přiklonila k Pavlovým slovům.¹⁵ Byla pokřtěna, ona i její dům, a potom se na nás obrátila s touto prosbou: „Pokládáte-li mě za věřící v Pána, pojďte bydlet do mého domu.“ A přiměla nás k tomu.¹⁶ Když jsme se jednoho dne ubírali k modlitbě, potkala nás jistá služka, která měla věšteckého ducha: tím věštěním vydělávala svým pánům hodně peněz.¹⁷ Pustila se za Pavlem a za námi a volala: „Tihle lidé jsou služebníci Nejvyššího Boha; zvěstují vám cestu ke spáse.“¹⁸ Takto si počínala po mnoho dní. Pavla to už unavovalo, a tak se obrátil a řekl tomu duchu: „Ve jménu Ježíše Krista ti přikazuji, abys z té ženy vyšel.“ A duch v tu chvíli vyšel.¹⁹ Ale když její páni viděli, že jim tak unikla naděje na zisk, chopili se Pavla a Sily, přivlekli je na agoru před úředníky,²⁰ postavili je před strážníky a řekli: „Tihle lidé vyvolávají v našem městě nepokoje. Jsou to Židé²¹ a hlásají zvyklosti, které my Římané nesmíme ani přijímat, ani se podle nich řídit.“²² Dav se proti nim srotil a strážníci z nich dali strhnout šaty, pak nařídili, aby je zmrskali pruty.²³ Když jim vysázeli mnoho ran, uvrhli je do vězení a žalárníkovi nakázali, aby je pečlivě hlídal.²⁴ Když obdržel tento příkaz, uvrhl je do vnitřní kobky a nohy jim sevřel do klády.²⁵ Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpěvem chválili Boha; věžňové je poslouchali.²⁶ Najednou nastalo tak prudké zemětřesení, že se vězení otřásl až do základů. V okamžiku se otevřely všechny dveře a pouta všech vězňů se uvolnila.²⁷ Žalárník to vytrhlo ze spánku, a když uviděl, že dveře vězení jsou otevřené, vytasil meč; v domnění, že věžňové uprchli, se chtěl zabít.²⁸ Ale Pavel zvolal silným hlasem: „Neubližuj si, vždyt jsme všichni tady.“²⁹ Žalárník požádal o světlo, přispěchal a celý rozechvělý se vrhl Pavlovi a Silovi k nohám.³⁰ Potom je vyvedl a řekl: „Pánové, co mám dělat, abych došel spásy?“³¹ Oni odpověděli: „Uvěř v Pána Ježíše a dojdeš spásy ty i tvůj dům.“³² A zvěstovali slovo Páně jemu i všem, kdo byli v jeho domě.³³ Žalárník je ještě v tu chvíli, uprostřed noci, vzal s sebou, vymyl jim rány a namísto přijal křest on i všichni jeho lidé.³⁴ Potom je zavedl do svého domu, prostřel stůl a s celou svou rodinou se radoval, že uvěřil v Pána.³⁵ Když se rozednilo, poslali strážníci k žalárníkovi liktory se vzkazem: „Propuť ty lidi.“³⁶ On ta slova oznámil Pavlovi: „Strážníci poslali vzkaz, že máte být propuštěni. Vyjděte tedy ven a odejděte.“³⁷ Ale Pavel liktorům řekl: „Dali nás, římské občany, veřejně a bez soudu zmrskat a uvrhli nás do vězení. A teď by nás potichoučku pustili ven! To tedy ne! Ať přijdou a sami nás propuť.“³⁸ Liktoři ta slova oznámili strážníkům. Ti dostali strach, když se dozvěděli, že to jsou římská občana.³⁹ Přišli a naléhali na ně, aby opustili město.⁴⁰ Pavel a Silas vyšli z vězení a odebrali se k Lýdii, setkali se tam s bratry a povzbudili je, potom odešli.

17 Prošli Amfipolí a Apolloní a poté dorazili do Soluně, kde měli Židé synagogu. ²Podle svého zvyku tam Pavel za ním zašel. Tři soboty po sobě s nimi rozmlouval na základě Písem. ³Vysvětloval jim je a dokazoval, že Kristus musel trpět a vstát z mrtvých, „a Kristus,“ říkal, „to je ten Ježíš, jehož vám zvěstují.“ ⁴Někteří z nich se dali přesvědčit a přidali se k Pavlovi a Silovi, právě tak jako velmi mnoho ctitelů Boha i Řeků a četné vznešené paní. ⁵Ale Židé začali žárlit a na náměstí si sebrali pár ničemů, vyvolali srocení a rozbouřili město. Pak přitrhli k Jasonovu domu a hledali Pavla a Silu, aby je předvedli před shromáždění lidu. ⁶Když je nenalezli, přivlekli Jasona a některé bratry před městské úředníky a křičeli: „Teď tady máme ty lidi, co pobouřili celý svět, ⁷a Jason je u sebe přijímá. Všichni tihle lidé porušují Caesarova nařízení tvrzením, že je jakýsi jiný král, Ježíš.“ ⁸Tímto povykem znepokojili dav i městské úředníky, ⁹ti si vyžádali od Jasona a ostatních záruku a teprve pak je propustili. ¹⁰Bratři ihned vypravili v noci Pavla a Silu do Beroje. Když tam přišli, odebrali se do synagogy Židů. ¹¹Ti byli ovšem ušlechtilejší než Židé ze Soluně. Přijímali slovo nanejvýš horlivě. Každý den zkoumali Písma, aby zjistili, zda vše souhlasí. ¹²Mnozí z nich takto přijali víru, právě tak jako vznešené paní a četní mužové mezi Řeky. ¹³Když se však soluňští Židé dozvěděli, že Pavel hlásá Boží slovo i Beroji, přišli také tam a pobuřovali a mátlí dav. ¹⁴Tu bratři ihned vypravili Pavla směrem k moři; Silas a Timoteus tam však zůstali. ¹⁵Ti, kdo Pavla doprovázeli, ho dovedli až do Athén a pak se vrátili s příkazem, aby za ním Silas a Timoteus co nejdříve přišli. ¹⁶Zatímco na ně v Athénách čekal, rozhňoval se Pavel v nitru při pohledu na to město plné model. ¹⁷Rozmlouval tedy v synagoze se Židy a s těmi, kdo uctívají Boha, a na agoře každý den s kolemjdoucími. ¹⁸Pouštěli se tam s ním do řeči dokonce i epikurejští a stoičtí filozofové. Jedni říkali: „Co ten to tady papouškuje?“ Jiní: „Vypadá to, že je to nějaký hlasatel cizích božstev,“ protože zvěstoval Ježíše a Zmrtvýchvstání. ¹⁹Vzali ho tedy s sebou a odvedli před Areopag se slovy: „Mohli bychom se dozvědět, jakou novou nauku to učíš? ²⁰Doslýcháme se od tebe totiž zvláštní věci. Rádi bychom tedy věděli, co to má znamenat.“ ²¹Všichni Athénané i cizinci mezi nimi usedlí totiž neměli jiné rozptýlení než povídat anebo poslouchat poslední novinky. ²²Tu se Pavel postavil doprostřed Areopagu a řekl: „Muži athénští, vy jste, jak vidím, v každém ohledu velmi nábožní lidé. ²³Když jsem se totiž procházel a prohlížel jsem si vaše posvátná místa, našel jsem dokonce jeden oltář s nápisem: ‘Neznámému bohu’. Nuže, já jsem vám přišel zvěstovat, co vy uctíváte, aniž to znáte. ²⁴Bůh, který učinil svět i vše, co je v něm, on, Pán nebe i země, nebydlí ve chrámech udělaných lidskou rukou. ²⁵Rovněž si nedává sloužit lidskýma rukama, jako by cokoli potřeboval, on, který všem dává život, dech a vůbec vše. ²⁶Z jediného počátku učinil veškerý lidský rod, aby obýval veškerou tvář země, lidem určil stanovené doby a hranice pro jejich přebývání, ²⁷a to proto, aby hledali božství, aby se ho, je-li to možné, jakoby poslepu dohmatali a aby ho našli; vždyť stejně není daleko od nikoho z nás. ²⁸V něm totiž žijeme, hýbáme se a jsme. Tak to ostatně řekli i někteří z vašich básníků: ‘Vždyť i my jsme z jeho rodu.’ ²⁹Protože jsme-li z Božího rodu, nesmíme si myslet, že se božství podobá zlatu, stříbru anebo kameni, opracovaným dovedností a důmyslem člověka.“ ³⁰Teď tedy Bůh zamhouří oči nad dobami nevědomosti a dává lidem poznat, že všichni a všude mají konat pokání, ³¹protože stanovil den, kdy bude svět spravedlivě souzen skrze muže, jehož k tomu On určil, dáváje všem záruku tím, že ho vzkřísil z mrtvých.“ ³²Při těch slovech o vzkříšení z mrtvých se jedni posmívali a jiní říkali: „O tomhle si tě poslechneme někdy jindy.“ ³³A tak od nich Pavel odešel. ³⁴Někteří muži se k němu nicméně přidali a přijali víru. Patřil k nim Diviš Areopagita. Pak také žena, jež se jmenovala Damaris, a s nimi další.

18 Potom Pavel opustil Athény a přišel do Korintu. ²Tam se setkal s jedním Židem, který se jmenoval Aquila, pocházel z Pontu a nedávno se svou ženou Priscillou přišel z Itálie po Claudiově výnosu, jež nařizoval všem Židům, aby opustili Řím. Sblížil se s nimi, ³a protože měli stejné řemeslo, zůstal u nich a pracoval tam. Zaměstnávali se výrobou stanů. ⁴Každou sobotu mluvil v synagoze a snažil se přesvědčit Židy i Řeky. ⁵Když z Makedonie přišli Silas a Timoteus, věnoval se Pavel výhradně slovu a dokazoval Židům, že Ježíš je Kristus. ⁶Ale protože mu odporovali a vedli rouhavé řeči, vytřepal si šaty a řekl jim: „Vaše krev na vaši hlavu! Já mám svědomí čisté a od nynějška jdu k pohanům.“ ⁷Pavel tedy odtud odešel a odebral se k jistému Justovi, muži, jež uctíval Boha a jehož dům sousedil se synagogou. ⁸Představený synagogy Krispus uvěřil i s celým svým domem v Pána. Mnozí Korintáné, kteří slyšeli Pavla, rovněž přijímali víru a dávali se pokřtít. ⁹Jednou v noci řekl Pán ve vidění Pavlovi: „Neboj se. Mluv dál, nemlč. ¹⁰Vždyť já jsem s tebou a nikdo na tebe nevztáhne ruku, aby ti ublížil, protože v tomto městě mám početný lid.“ ¹¹Pobyl tam jeden a půl roku a učil u nich Božímu slovu. ¹²Když byl Gallio prokonzulem v Acháji, povstali Židé jako jeden muž proti Pavlovi, předvedli ho před soud ¹³a řekli: „Tenhle ten navádí lidi k takovému uctívání Boha, které je v rozporu se Zákonem.“ ¹⁴Pavel se už už chystal otevřít ústa, když Gallio řekl Židům: „Kdyby šlo o nějaký přečin nebo zločin, přijal bych, Židé, vaši stížnost jako odůvodněnou. ¹⁵Ale protože jde o rozepři o slova a o jména a o váš vlastní Zákon, vyřídte si to sami! V těchto věcech já odmítám být soudcem.“ ¹⁶A poslal je od soudu pryč.

¹⁷Tu se všichni chopili představeného synagogy Sosthena a začali ho přímo před soudem bít. A to vše Gallio ponechal bez povšimnutí. ¹⁸Pavel zůstal ještě nějaký čas v Korintě, potom se s bratry rozloučil a odplul do Sýrie. Doprovázeli ho Priscilla a Aquila. V Kenchrejích si kvůli slibu, jež učinil, dal ostříhat hlavu. ¹⁹Přistáli v Efesu a tam se od svých druhů odloučil. Odebral se do synagogy a rozmlouval tam se Židy. ²⁰Oni ho žádali, aby pobyl déle. Nepřivolil k tomu, ²¹ale když se s nimi loučil, řekl jim: „Dá-li Bůh, přijdu k vám ještě jindy.“ Pak z Efesu odplul. ²²Když vystoupil v Caesareji, šel nahoru pozdravit církve, potom sešel do Antiochie; ²³strávil tam nějaký čas a opět odešel a procházel nejprve galatským krajem, pak Frýgií a utvrzoval všechny učedníky. ²⁴Do Efesu přišel jeden Žid, který se jmenoval Apollos a pocházel z Alexandrie. Byl to muž výmluvný, zběhlý v Písmech. ²⁵Byl poučen o Cestě Páně a v horlivosti své duše kázal a přesně učil o Ježíšovi, ačkoli znal jen křest Janův. ²⁶Začal tedy směle mluvit v synagoze. Priscilla a Aquila, kteří ho slyšeli, ho vzali k sobě a ještě přesněji mu vyložili Cestu. ²⁷Když chtěl odejet do Achaie, bratři ho v tom povzbudili a napsali učedníkům, aby ho dobře přijali. A když tam přišel, účinkem milosti velice prospěl věřícím: ²⁸rázně totiž na veřejnosti potíral Židy a z Písem dokazoval, že Ježíš je Kristus.

19 Zatímco Apollos byl v Korintě, prošel Pavel horním krajem a pak přišel do Efesu. Tam se setkal s několika učedníky ²a řekl jim: „Obdrželi jste Ducha Svatého, když jste přijali víru?“ Oni mu odpověděli: „Ale my jsme ani neslyšeli, že je nějaký Duch Svatý.“ ³A on: „Jaký jste tedy obdrželi křest?“ – „Křest Janův,“ odpověděli. ⁴Pavel na to řekl: „Jan křtil křtem pokání a lidu říkal, aby uvěřili v toho, jež přijde po něm, to znamená v Ježíše.“ ⁵Po těch slovech se dali pokřtít ve jméno Pána Ježíše; ⁶a když na ně Pavel vložil ruce, sestoupil na ně Duch Svatý a oni začali mluvit jazyky a prorokovat. – ⁷Všech těch mužů bylo asi dvanáct. ⁸Pavel se odebral do synagogy a po tři měsíce tam směle promlouval. Se svými posluchači mluvil o království Božím a snažil se je přesvědčit. ⁹Někteří však byli zatvrzelí a nevěřící a hanobili před přítomnými Cestu. Rozešel se tedy s nimi a učedníky si oddělil. Každý den s nimi promlouval v Tyrannově škole. ¹⁰Tak tomu bylo po dobu dvou let, takže všichni obyvatelé Asie, Židé i Řekové, mohli slyšet slovo Páně. ¹¹Pavlovými rukama konal Bůh nevsední zázraky, ¹²takže dokonce stačilo přiložit na nemocné šátky nebo zástěry, které se dotkly jeho těla: tu je nemoci opouštěly a zlí duchové odcházeli. – ¹³Někteří potulní židovští zaklínači se rovněž pokoušeli vyslovovat jméno Pána Ježíše nad těmi, kdo měli zlé duchy. Říkali: „Zapřísahám vás tím Ježíšem, kterého hlásá Pavel.“ ¹⁴Takto si počínalo sedm synů jistého Skevy, židovského velekněze. ¹⁵Ale zlý duch jim odsekl: „Ježíše znám a o Pavlovi vím, kdo je. Ale kdo jste vy?“ ¹⁶A muž posedlý zlým duchem se na ně vrhl, jednoho po druhém je přemohl a zřídil je tak, že z toho domu utekli nazí a plní ran. ¹⁷Dozvěděli se o tom všichni obyvatelé Efesu, Židé i Řekové. Tehdy se všech zmocnila bázeň a jméno Pána Ježíše bylo oslavováno. ¹⁸Mnozí z těch, kteří uvěřili, přicházeli, vyznávali se a odhalovali své počinání. ¹⁹Mnozí z těch, kdo se předtím zabývali čarováním, přinášeli své knihy a přede všemi je pálili. Byla odhadnuta jejich cena: činila padesát tisíc stříbrných. ²⁰Takto slovo Páně rostlo a mocně sílilo. ²¹Po těch událostech pojal Pavel záměr, že půjde přes Makedonii a Achaji do Jeruzaléma. „Až tam pobudu,“ říkal, „musím se podívat také do Říma.“ ²²Poslal tedy do Makedonie dva ze svých pomocníků, Timotea a Erasta; sám pak ještě nějaký čas setrval v Asii. ²³Někdy tou dobou došlo kvůli Cestě k dosti vážnému rozruchu. ²⁴Jistý Démétrios, zlatník, který zhotovoval stříbrné Artemidiny chrámky, tím poskytoval hodně práce řemeslníkům. ²⁵Shromáždil je a také dělníky obdobných řemesel a řekl jim: „Lidi, dobře víte, že této práci vděčíme za svůj blahobyt. ²⁶Nu a vidíte i slyšíte, jak ten Pavel svým přesvědčováním za sebou odvedl spoustu lidí nejen v Efesu, ale téměř v celé Asii, když tvrdil, že nejsou bohy ti, kteří vzešli z ruky lidí. ²⁷Tohle může nejen ohrozit vážnost našeho zaměstnání, ale také způsobit, že sama svatyně velké bohyně Artemidy nebude pokládána za nic, a nakonec připravit o věhlas tu, kterou uctívá celá Asie a veškerý svět.“ ²⁸Při těch slovech vzplanuli hněvem a dali se do křiku: „Veliká je Artemis Efesanů!“ ²⁹Zmatek se zmocnil celého města. Hromadně se hnali do divadla, kam přivlekli Makedonce Gaia a Aristarcha, Pavlovy druhy na cestách. ³⁰Pavel chtěl předstoupit před shromáždění lidu také, ale učedníci mu v tom zabránili. ³¹Poslali k němu dokonce někteří vysocí provinční úředníci, kteří si ho oblíbili, a snažně ho žádali, aby se neodvažoval přijít do divadla. ³²Každý vykřikoval něco jiného. Shromáždění tonulo v naprostém zmatku a většina dokonce nevěděla, proč se sešli. ³³Lidé z davu přesvědčili Alexandra a Židé ho postrčili dopředu. Alexandr pokynul rukou a chtěl před lidem podat vysvětlení. ³⁴Ale když poznali, že je to Žid, všichni spustili křik a dvě hodiny jednohlasně volali: „Veliká je Artemis Efesanů!“ ³⁵Nakonec dav uklidnil městský tajemník a řekl: „Muži efeští, kdo na světě neví, že město Efesos je strážcem chrámu veliké Artemidy a její sochy, která spadla z nebe? ³⁶To je tedy nesporné, a tak musíte být klidní a nedělat nic neuváženého. ³⁷Přivedli jste tyto muže: Neprovinili se vůči naší bohyni ani svatokrádeží, ani rouháním. ³⁸A pokud Démétrios a řemeslníci, kteří jsou s ním, mají proti někomu stížnosti, jsou tu soudní líčení, jsou tu prokonzulové: ať podají žalobu. ³⁹A máte-li k projednání něco jiného, vyřídí se to na řádném shromáždění.“

⁴⁰ Beztak jsme v nebezpečí, že by nás za to, co se dnes stalo, mohli obvinít ze vzpoury vzhledem k tomu, že není žádný důvod, který by takovéto sročení ospravedlňoval.“ A po těch slovech shromáždění rozpustil.

20 Když ten rozruch skončil, svolal Pavel učedníky, povzbudil je, rozloučil se a potom se vydal na cestu do Makedonie. ² Procházel tou krajinou, dlouho tam povzbuzoval věřící a došel do Řecka, ³ kde zůstal tři měsíce. Spiknutí, které proti němu zosnovali Židé ve chvíli, kdy se chystal odplout do Sýrie, ho přimělo k tomu, že se odtud vrátil přes Makedonii. ⁴ Doprovázeli ho Pyrrhův syn Sopatros z Beroje, Aristarchos a Secundus ze Soluně, Gaius z Dobery i Timoteus a také Tychikos a Trofimos z Asie. ⁵ Ti šli napřed a čekali na nás v Troadě. ⁶ My jsme z Filip odjeli po moři po dnech Nekvašených chlebů a za pět dní jsme je dostihli v Troadě, kde jsme pobýli sedm dnů. ⁷ První den v týdnu jsme se sešli k lámání chleba; Pavel, který měl příští den odejít, s nimi promlouval. Svou řeč protáhl až do půlnoci. ⁸ V horním pokoji, kde jsme byli shromáždění, bylo mnoho lamp. ⁹ Zatímco Pavel neustále rozprávěl, upadl jeden mladík jménem Eutychos, který seděl na okraji okna, do hlubokého spánku. A v tom spánku spadl dolů z třetího poschodí. Když ho zdvihli, byl mrtev. ¹⁰ Pavel sešel dolů, sklonil se nad něj, vzal ho do náručí a řekl: „Jen se neznepokojte, duše je v něm.“ ¹¹ Pak šel zase nahoru, lámal chléb a pojedl; mluvil ještě dlouho, až do rozbřesku. Teprve potom odešel. ¹² A toho chlapce přivedli nazpět živého a to je nemálo potěšilo. ¹³ My jsme pak jeli napřed po moři a plavili jsme se k Assu, kde jsme měli přibrat Pavla: on to tak rozhodl. On sám pak měl přijít pěšky. ¹⁴ Když se s námi v Assu setkal, vzali jsme ho na loď a dopluli jsme do Mitylény. ¹⁵ Odtud jsme nazítří opět odpluli a dostali jsme se do blízkosti Chia. Následujícího dne jsme připluli k Sámu, zastavili jsme se v Trogylliu a příštího dne jsme pak dopluli do Milétu. ¹⁶ Pavel se totiž rozhodl Efesos obeplout, aby v Asii neztrácel čas. Spěchal, aby byl v den Letnic, bude-li to možné, v Jeruzalémě. ¹⁷ Z Milétu poslal do Efesu pro starší tamní církve. ¹⁸ Když k němu přišli, řekl jim: „Sami víte, jak jsem se k vám od prvního dne, kdy jsem vkročil do Asie, neustále choval, ¹⁹ že jsem Pánu sloužil ve vši pokoře, v slzách a uprostřed zkoušek, které mě potkaly pro úklady Židů. ²⁰ Víte, že jsem se nevyhýbal čemukoli, co vám bylo ku prospěchu, když bylo potřeba vám kázat a vzdělávat vás veřejně i v soukromí, ²¹ a jak jsem naléhal na Židy i Řeky, aby se kajicně obrátili k Bohu a uvěřili v Ježíše, našeho Pána. ²² A hle, nyní mě Duch spoutal a já se ubírám do Jeruzaléma, aniž vím, co mě tam potká, ²³ až na to, že mě od města k městu Duch Svatý upozorňuje, že mě čekají pouta a protivenství. ²⁴ Nepřikládám však vlastnímu životu žádnou cenu, jen když dovedu k dobrému konci svůj běh a úkol, který jsem dostal od Pána Ježíše: vydávat svědectví Evangelium o Boží milosti. ²⁵ A hle, nyní vím, že vy všichni, mezi nimiž jsem procházel a hlásal Království, už nevidíte mou tvář. ²⁶ Proto před vámi dnes prohlašuji: nenesu vinu na ničí krvi. ²⁷ Neboť jsem neuhýbal, když bylo třeba hlásat vám veškerou vůli Boží. ²⁸ Dávejte pozor sami na sebe i na celé stádo, jehož strážci vás ustanovil Duch Svatý, abyste pásli církev Boží, kterou Bůh pro sebe získal krví vlastního Syna. ²⁹ Já vím, že po mém odchodu mezi vás vniknou strašliví vlci, kteří stádo šetřit nebudou, ³⁰ a že z vašeho vlastního středu povstanou muži, kteří povedou zvrácené řeči, aby učedníky strhli za sebou. ³¹ Buďte proto bdělí a pamatujte na to, že já jsem se slzami po tři roky ve dne v noci neustával každého z vás napomínat. ³² A teď vás svěřuji Bohu a slovu jeho milosti, které má moc povzbuzovat a zjednat dědictví mezi všemi, kdo jsou posvěceni. ³³ Nedychtil jsem po ničím stříbře, zlatě, oděvech: ³⁴ sami víte, že o mé potřeby i o potřeby mých druhů se postaraly tyto ruce. ³⁵ Všeomně jsem vám ukázal, že je třeba takovou lopotou přispívat ku pomoci slabým a mít na paměti slova Pána Ježíše, který sám řekl: Je větším štěstím dávat než dostávat.“ ³⁶ Po těch slovech spolu s nimi se všemi poklekl a modlil se. ³⁷ Tu se všichni rozvzlykali, padali Pavlovi kolem krku a líbali ho, ³⁸ rmoutilo je totiž zejména slovo, které řekl: že už neuvidí jeho tvář. Potom ho vyprovodili až k lodi.

21 Odrhli jsme se od nich, a když jsme se pak dostali na širé moře, pluli jsme přímo ke Kósu; následujícího dne jsme dorazili na Rhodos a odtud do Patary. ² Našli jsme loď připravenou k odplutí do Fénicie, nastoupili jsme na ni a odjeli. ³ Když jsme dopluli na dohled ke Kypru, ponechali jsme jej vlevo, pluli jsme k Sýrii a přistáli v Tyru, neboť právě tam měla loď vyložit svůj náklad. ⁴ Vyhledali jsme učedníky a zůstali jsme tam sedm dnů. Oni říkali z vnuknutí Ducha Pavlovi, aby nahoru do Jeruzaléma nechodil. ⁵ Ale když jsme svůj pobyt dokončili, odešli jsme. Při odchodu nás všichni, včetně žen a dětí, doprovázeli až za město. Na břehu jsme poklekli a pomodlili se. ⁶ Potom jsme se rozloučili a vstoupili na loď. A oni se vrátili domů. ⁷ My jsme pak dokončovali cestu plavbou z Tyru do Ptolemaidy. Pozdravili jsme bratry, jeden den jsme s nimi zůstali ⁸ a následujícího dne jsme znovu vyrazili a dostali jsme se do Caesareje. Šli jsme do domu evangelisty Filipa, který byl jedním ze Sedmi, a zůstali jsme u něho. ⁹ Měl čtyři dcery, panny, které prorokovaly. ¹⁰ Když už jsme tam pobývali několik dnů, přišel z Judska prorok jménem Agabus. ¹¹ Vyhledal nás, vzal si Pavlův pás, svázal si jím nohy

i ruce a říkal: „Hle, toto říká Duch Svatý: Muže, jemuž tento pás náleží, Židé v Jeruzalémě takto spoutají a vydají ho do rukou pohanů.“¹² Po těch slovech jsme spolu s místními lidmi začali Pavla úpěnlivě prosit, aby nahoru do Jeruzaléma nechodil.¹³ Tu on odpověděl: „Proč pláčete a trýzníte mé srdce? Já jsem připraven dát se nejen spoutat, ale též v Jeruzalémě pro jméno Pána Ježíše zemřít.“¹⁴ Protože nebylo možné ho přemluvit, přestali jsme naléhat a řekli jsme: „Děj se vůle Páně!“¹⁵ Když jsme po těch několika dnech dokončili přípravy, šli jsme nahoru do Jeruzaléma.¹⁶ Doprovodili nás také učedníci z Caesareje, zavedli nás k jistému Mnasonovi z Kypru, dávnému učedníkovi, a ubytovali nás u něho.¹⁷ Při příchodu do Jeruzaléma nás bratři přijali s radostí.¹⁸ Následujícího dne se s námi Pavel odebral k Jakobovi, kde se shromáždili všichni starší.¹⁹ Pozdravil je a pak začal dopodrobna vyprávět, co Bůh u pohanů jeho službou učinil.²⁰ Když to uslyšeli, chválili Boha. Pak mu řekli: „Vidíš, bratře, kolik tisíc Židů se přidalo k víře, a všichni jsou horliví zastánci Zákona.“²¹ A o tobě se doslechli, že ve svém učení ponoukáš Židy, kteří žijí mezi pohany, aby odpadali od Mojžíše, když jim říkáš, aby už neobřezávali své děti a nezachovávali už zvyky.²² Co tedy dělat? Určitě se shromáždí mnoho lidí, neboť se o tvém příchodu dozvědí.²³ Učiň tedy, co ti teď řekneme. Máme tu čtyři muže, kteří jsou vázáni slibem.²⁴ Vezmi je s sebou, při očišťování se k nim připoj a vezmi na sebe výlohy, aby si mohli dát ostříhat hlavu. Takto se všichni dozvědí, že na tom, co o tobě slyšeli, není nic pravdivého, ale že i ty svým jednáním zachovávaš Zákon.²⁵ Pokud jde o pohany, kteří se přidali k víře, sdělili jsme jim písemně svá rozhodnutí: mají se vystříhat masa obětovaného modlám, krve, masa ze zardoušených zvířat a nezákonných svazků.“²⁶ Následujícího dne vzal tedy Pavel ty muže s sebou, připojil se k nim při očišťování a pak vešel do Chrámu, kde ohlásil lhůtu, v níž se měla po uběhnutí dnů očišťování přinést za každého z nich oběť.²⁷ Když se těch sedm dní chýlilo ke konci, povšimli si ho v Chrámu Židé z Asie, pobouřili dav, chopili se ho²⁸ a křičeli: „Izraelští mužové! Pomoc! Tady je ten člověk, který všem a všude káže proti našemu lidu, proti Zákonu a proti tomuto místu! A hle, ještě do Chrámu přivedl Reky a toto svaté místo zneuctil.“²⁹ Předtím s ním totiž viděli ve městě Efesana Trofima a mysleli, že ho Pavel přivedl do Chrámu.³⁰ Celé město vřelo a lid se sbíhal ze všech stran. Zmocnili se Pavla a vlekli ho ven z Chrámu, jehož brány byly ihned zavřeny.³¹ Už už se ho chystali zabít, když tribunovi kohorty došlo toto hlášení: „Celý Jeruzalém je vzhůru nohama!“³² Ihned s sebou vzal vojáky a setníky a seběhl k davu. Jakmile uviděli tribuna a vojáky, přestali Pavla bít.³³ A tribun přistoupil, chopil se ho a nařídil, aby ho spoutali dvěma řetězy; potom se zeptal, kdo to je a co udělal.³⁴ V davu však vykřikoval každý něco jiného. Protože se v tom rámusu nemohl dozvědět nic přesného, nařídil, aby Pavla odvedli do pevnosti.³⁵ Když se dostal ke schodům, museli ho vojáci kvůli rozvášněnému davu nést.³⁶ Lid totiž táhl v houfu za nimi a vykřikoval: „Na smrt!“³⁷ Když už ho vedli dovnitř do pevnosti, řekl Pavel tribunovi: „Směl bych ti říci pár slov?“ – „Ty umíš řecky?“ zeptal se tribun.³⁸ „Cožpak ty nejsi ten Egyptan, který před nedávnem podnikl ke vzpouře čtyři tisíce zbojníků a zatáhl je na poušť?“ –³⁹ „Já,“ odpověděl Pavel, „jsem Žid z Tarsu v Kilíkii, občan města ne právě bezvýznamného. Prosim tě, dovol mi promluvit k lidu.“⁴⁰ Svolení se mu dostalo, a tak Pavel, jak stál na schodech, dal rukou lidu znamení. Zavládlo veliké ticho. Tu je oslovil v hebrejském jazyce.

22 „Bratři a otcové, vyslechněte nyní, co vám mám říci na svou obhajobu.“² Když uslyšeli, že k nim mluví hebrejským jazykem, ztichli ještě více. A on pokračoval: ³ „Jsem Žid, narodil jsem se v Tarsu v Kilíkii, vychován jsem však byl zde, v tomto městě, a u nohou Gamalielových jsem byl vyučen k přesnému zachovávání Zákona našich otců a byl jsem pln horlivosti pro Boha, jako jste vy všichni dnes.⁴ Na smrt jsem pronásledoval tu Cestu, dával jsem spoutat a zavírat do vězení muže i ženy,⁵ jak mi dosvědčí velekněz i celá rada starších. Od nich jsem dokonce dostal listy pro bratry v Damašku a odebral jsem se tam, abych odtud přivedl lidi v poutech do Jeruzaléma k potrestání.⁶ Byl jsem na cestě a blížil jsem se k Damašku, když tu najednou kolem poledne mě oblila jakási silná záře z nebe.⁷ Padl jsem na zem a uslyšel jsem hlas, který mi říkal: ‘Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?’⁸ Odpověděl jsem: ‘Kdo jsi, Pane?’ On mi na to řekl: ‘Jsem Ježíš Nazorejský, kterého ty pronásleduješ.’⁹ Ti, kteří byli se mnou, sice světlo viděli, ale hlas toho, kdo ke mně mluvil, neslyšeli.¹⁰ Pokračoval jsem: ‘Co mám, Pane, dělat?’ Pán mi řekl: ‘Vstaň. Jdi do Damašku. Tam ti řeknou vše, co je ti uloženo vykonat.’¹¹ Protože jsem však kvůli záři toho světla přestal vidět, do Damašku mě za ruku přivedli mí druhové.¹² Tam byl jistý Ananiáš, muž zbožný podle Zákona, který se u všech Židů ve městě těšil dobré pověsti;¹³ přišel za mnou, a když stanul vedle mne, řekl mi: ‘Šavle, bratře, prohlédni.’ A já jsem ho v tom okamžení uviděl.¹⁴ A tu řekl: ‘Bůh našich otců tě předurčil k tomu, abys poznal jeho vůli, abys uviděl Spravedlivého a uslyšel hlas z jeho úst;¹⁵ neboť mu máš přede všemi lidmi být svědkem toho, co jsi viděl a slyšel.’¹⁶ Nač ještě otálet? Vzhůru! Přijmi křest a vyzváním jeho jména se očisti od svých hříchů.’¹⁷ Po návratu do Jeruzaléma se mi stalo, že když jsem se jednou modlil v Chrámě, upadl jsem do vytržení.¹⁸ Uviděl jsem Pána a on mi řekl: ‘Pospěš si, odejdi rychle z Jeruzaléma, neboť oni tvé svědectví o mně nepřijmou.’¹⁹ ‘Pane,’ odvětil jsem,

‘vždyť dobře vědí, že jsem od jedné synagogy ke druhé dával zavírat do vězení a mrskat ty, kteří v tebe věří; ²⁰ a když prolévali krev tvého svědka Štěpána, byl jsem tam i já, souhlasil jsem s těmi, kdo ho zabíjeli, a hlídal jsem jim šaty.’ ²¹ Tu mi řekl: ‘Jdi, chci tě poslat daleko, k pohanům.’“ ²² Až potud ho poslouchali. Ale při těchto slovech spustili křik: „Takovéhohle člověka sprovedte ze světa! Ten nesmí zůstat naživu.“ ²³ Vykřikovali, odhazovali šat, vyhazovali do vzduchu prach. ²⁴ Tribun ho dal tedy odvést do pevnosti a nařídil, že ho mají vyslyšet bičováním, aby se dozvěděl, proč se proti němu takhle křičí. ²⁵ Když ho přivázali řemeny, řekl Pavel setníkovi, který měl službu: „Vy smíte bičovat římského občana, který ani nebyl souzen?“ ²⁶ Po těch slovech šel setník za tribunem a upozornil ho: „Co děláš? Ten člověk je římský občan.“ ²⁷ Tribun tedy šel za Pavlem a zeptal se ho: „Pověz mi, ty jsi římský občan?“ – „Ano,“ odpověděl. ²⁸ Tribun pokračoval: „Mne to stálo velké peníze, koupit si to občanství.“ – „A já,“ řekl Pavel, „já je mám od narození.“ ²⁹ Ti, kteří ho měli násilím vyslyšet, od něho ihned odstoupili a sám tribun dostal strach, protože si byl vědom, že dal řetězy spoutat římského občana. ³⁰ A protože se chtěl dozvědět, z čeho jej Židé přesně obviňují, dal ho příštího dne odvézt a nařídil velekněžím i celé Veleradě, aby se sešli; potom přivedl Pavla a postavil ho před ně.

23 Pavel se upřeně zadíval na Veleradu a řekl: „Bratři, až do dnešního dne jsem si před Bohem vedl s naprosto dobrým svědomím.“ ² Ale velekněz Ananiáš svým služebníkům nařídil, aby ho udeřili přes ústa. ³ Tu mu Pavel řekl: „Tebe, ty obilena stěno, udeří Bůh! A ty zasedáš, abys mě soudil podle Zákona, a proti Zákonu nařizuješ, aby mě bili!“ ⁴ Přítomní mu řekli: „Ty urážíš velekněze Božího?“ ⁵ Pavel odpověděl: „Nevěděl jsem, bratři, že je to velekněz. Vždyť je psáno: Nebudeš zlořečit vůdci svého lidu.“ ⁶ Pavel věděl, že je tam jednak strana saduceů, jednak strana farizeů. A tak před Veleradou zvolal: „Bratři, já jsem farizeus, syn farizeů. To kvůli naší naději, kvůli vzkříšení z mrtvých, jsem pohnán před soud.“ ⁷ Sotva to dořekl, došlo mezi farizeji a saduceji ke sporu a shromáždění se rozštěpilo. ⁸ Saduceové totiž říkají, že není ani vzkříšení, ani anděl, ani duch, zatímco farizeové to obojí vyznávají. ⁹ Rozpoutal se tedy velký povyk. Ze strany farizeů povstalo několik zákoníků a rázně namítali: „Neshledáváme na tom člověku nic zlého. A co když k němu promluvil nějaký duch? Anebo nějaký anděl?“ ¹⁰ Hádky byla čím dál tím prudší. Tribun se bál, aby Pavla nerozsápali, a tak přivolal dolů oddíl, aby jim ho vyrval a odvedl ho nazpět do pevnosti. ¹¹ Následující noci k němu přistoupil Pán a řekl mu: „Hlavu vzhůru! Právě tak jako jsi o mně vydal svědectví v Jeruzalémě, musíš ještě svědčit i v Římě.“ ¹² Když se rozednilo, sešli se Židé na tajné schůzce, při níž se pod kletbou zavázali, že nebudou jíst ani pít, dokud nezabijí Pavla. ¹³ Takto se jich spiklo víc než čtyřicet. ¹⁴ Šli za velekněžími a za staršími a řekli jim: „Pod kletbou jsme se zavázali, že nevezmeme nic do úst, dokud nezabijeme Pavla. ¹⁵ Vy tedy nyní spolu s Veleradou a pod záminkou, že chcete důkladněji prozkoumat jeho případ, tribunovi vyložte, že vám ho má přivést. A my jsme připraveni ho zabít dřív, než dorazí na místo.“ ¹⁶ Ale syn Pavlovy sestry se o té léčce dozvěděl. Odebral se do pevnosti, vešel dovnitř a Pavla na to upozornil. ¹⁷ Pavel zavolal jednoho ze setníků a řekl mu: „Zaveď tohoto mladíka k tribunovi; chce mu něco sdělit.“ ¹⁸ Setník ho tedy vzal a přivedl ho k tribunovi. „Vězeň Pavel mě zavolal,“ řekl, „a požádal mě, abych ti přivedl tohoto mladíka, který ti chce něco říci.“ ¹⁹ Tribun vzal mladíka za ruku, poodešel stranou a zeptal se ho: „Co mi to máš sdělit?“ – ²⁰ „Židé se dohodli,“ odpověděl, „požádat tě pod záminkou, že chtějí jeho případ důkladněji vyšetřit, abys Pavla zítra přivedl do Velerady. ²¹ Ne abys jim věřil! Víc než čtyřicet se jich pod kletbou zavázalo, že nebudou jíst ani pít, dokud ho nezabijí, a ti na něho číhají. A teď jsou už připraveni a počítají s tvým souhlasem.“ ²² Tribun mladíka propustil s tímto ponaučením: „Nikomu nepovídej, žes mi to prozradil.“ ²³ Potom zavolal dva setníky a řekl jim: „Na třetí noční hodinu připravte k odchodu do Caesareje dvě stě vojáků, sedmdesát jezdců a dvě stě ozbrojenců. ²⁴ Ať mají také připravené koně, aby na ně Pavla posadili a živého a zdravého jej dovezli k místodržiteli Felixovi.“ ²⁵ A napsal list tohoto znění: ²⁶ „Claudius Lysias slovutnému místodržiteli Felixovi, pozdrav! ²⁷ Tohoto muže zde se zmocnili Židé a už už se ho chystali zabít, když jsem přišel s oddílem a vyrval jim ho, protože jsem se dozvěděl, že je to římský občan. ²⁸ Chtěl jsem přesně vědět, proč ho obviňují, a přivedl jsem ho do jejich Velerady. ²⁹ Zjistil jsem, že žaloba se týká sporných bodů jejich Zákona, ale že nejde o žádné obvinění, za něž by zasluhoval smrt nebo řetězy. ³⁰ Dostalo se mi upozornění, že se proti tomu muži chystají úklady, a tak jsem ti ho ihned poslal a jeho žalobcům jsem sdělil, že svou stížnost proti němu mají přednést tobě.“ ³¹ Podle rozkazů, které obdrželi, vzali vojáci Pavla a v noci jej odvedli do Antipatridy. ³² Následujícího dne přenechali na jezdcích, aby s ním jeli dále, a vrátili se do pevnosti. ³³ Po příjezdu do Caesareje odevzdali jezdcům list místodržiteli a předvedli mu Pavla. ³⁴ Když si místodržitel přečetl list, otázal se, z které provincie pochází. A když se dozvěděl, že je z Kilíkie, ³⁵ řekl: „Vyslechnu tě, až přijdou také tví žalobci.“ A dal ho hlídat v Herodově prétoriu.

24 Za pět dní poté přišel velekněz Ananiáš s několika staršími a jedním právníkem, jistým Tertullem, a podali u místodržitele žalobu na Pavla. ² Ten byl předvolán a Tertullus zahájil obžalobu těmito slovy: „Hluboký

mír, jemuž se díky tobě těšíme, a náprava věcí, za niž tento národ vděčí tvé prozřetelnosti, ³ to, slovný Felixi, vždy a všude přijímáme se všemožným díkyčiněním. ⁴ Ale abych tě už déle neobtěžoval, prosím tě, abys nám chvíli naslouchal s laskavostí sobě vlastní. ⁵ Tento muž je, jak jsme zjistili, hotová morová nákaza: podněcuje nepokoje mezi všemi Židy po celém světě a je to vůdce nazorejské strany. ⁶ Pokusil se dokonce znesvětit Chrám a tehdy jsme ho zatkli. ⁷ – ⁸ U něho si můžeš sám zjistit, vyslechněš-li ho, že veškeré naše žaloby proti němu jsou oprávněné. ⁹ Židé ho podpořili a tvrdili, že tomu tak opravdu je. ¹⁰ Tu místodržitel pokynul Pavlovi, aby promluvil, a on odpověděl: „U vědomí toho, že tento národ máš pod soudní pravomocí mnohá léta, budu hájit svou věc s důvěrou. ¹¹ Můžeš si to zjistit: Není to více než dvanáct dnů, co jsem přišel na pouť nahoru do Jeruzaléma, ¹² a ani v Chrámě, ani v synagógách, ani po městě mě nepřistihli, že bych s někým vedl spory anebo podněcoval dav ke srocování. ¹³ Navíc ti vůbec nemohou dokázat to, z čeho mě teď obviňují. ¹⁴ Nicméně ti přiznám toto: Bohu svých otců sloužím podle Cesty, kterou oni označují za stranu, a uchovávám víru ve vše, co je v Zákoně, i v to, co je psáno v Prorocích, ¹⁵ a přitom mám v Bohu naději, tak jako ji mají oni sami, že spravedliví i hříšníci budou vzkříšeni z mrtvých. ¹⁶ Proto se i já snažím, abych měl neustále před Bohem i před lidmi bezúhonné svědomí. ¹⁷ Přišel jsem po mnoha letech, abych přinesl almužny svému národu a předložil obětní dary: ¹⁸ to proto mě našli v Chrámě; očistil jsem se a nevyvolával jsem ani srocení, ani výtržnosti. ¹⁹ Ale několik Židů z Asie... – ti by měli před tebe předstoupit a obžalovat mě, kdyby proti mně něco měli! ²⁰ A tihle zde ať aspoň řeknou, jaký zločin mi kladli za vinu, když jsem stanul před Veleradou! ²¹ Nejde-li o to jediné slovo, které jsem vykřikl, když jsem stál uprostřed nich: Dnes jsem před vámi pohnán k soudu pro vzkříšení z mrtvých.“ ²² Felix, jenž byl velmi přesně obeznámen s tím, co je Cesta, je odkázal na pozdější dobu slovy: „Až sem přijde tribun Lysias, rozhodnu o vaší při.“ ²³ Setníkovi nakázal, aby Pavla držel ve vazbě, ale poskytl mu určité úlevy a nebránil nikomu z jeho blízkých, kdyby mu chtěl posloužit. ²⁴ Za několik dnů poté přišel Felix se svou ženou Drusillou, která byla Židovka. Dal si zavolat Pavla a poslouchal, jak mluví o víře v Krista Ježíše. ²⁵ Ale jakmile přišel v řeči na spravedlnost, zdrženlivost, budoucí soud, dostal Felix strach a odpověděl: „Protentokrát můžeš jít. Při nejbližší příležitosti si tě zase zavolám.“ ²⁶ Zároveň doufal, že mu Pavel dá peníze; proto pro něho často posílal a rozprávěl s ním. ²⁷ Když uplynuly dva roky, nastoupil po Felixovi Porcius Festus. Protože se Felix chtěl Židům zavděčit, ponechal Pavla ve vězení.

25 Tři dny po svém příchodu do provincie se Festus odebral z Caesareje nahoru do Jeruzaléma. ² Velekněží a přední Židé před něho předstoupili s žalobou na Pavla. Když mu ji předkládali, ³ žádali jako o projev přízný, aby byl převezen do Jeruzaléma; chystali léčku, aby ho cestou zabili. ⁴ Festus však odpověděl, že Pavel zůstane ve vězení v Caesareji a že on sám se ostatně hned vydá na cestu. ⁵ „Ti z vás, kteří k tomu mají pravomoc,“ řekl, „ať tedy jdou se mnou, a jestliže se ten muž něčím provinil, ať jej obžalují.“ ⁶ Strávil u nich nanejvýš osm až deset dnů, pak odešel do Caesareje a následujícího dne zasedl k soudu a dal předvést Pavla. ⁷ Když se dostavil, obstoupili ho Židé, kteří přišli z Jeruzaléma, a vznášeli proti němu četná a závažná obvinění, která nebyli s to dokázat. ⁸ Pavel se hájil takto: „Neprovinil jsem se ničím proti židovskému Zákonu, ani proti Chrámu, ani proti císaři.“ – ⁹ Festus se chtěl Židům zavděčit, a tak Pavlovi odpověděl: „Chceš jít nahoru do Jeruzaléma a být tam v mé přítomnosti pro tyto věci souzen?“ ¹⁰ Ale Pavel odvětil: „Stojím před císařským soudem; tam mám být souzen. Židům jsem v ničem neublížil, to sám velmi dobře víš. ¹¹ Jsem-li však skutečně vinen, jestliže jsem se dopustil nějakého zločinu, jenž zasluhuje smrt, nezdráhám se zemřít. Nejsou-li naopak ta obvinění, která tihle lidé proti mně vznášejí, ničím odůvodněna, vydat mne jim nemá právo nikdo. Odvolávám se k císaři!“ ¹² Festus to tedy probral se svou radou a pak odpověděl: „Odvoláváš se k císaři, půjdeš před císaře.“ ¹³ Za několik dní potom přijeli do Caesareje král Agrippa a Bereniké a přišli pozdravit Festa. ¹⁴ Protože se tam nějakou dobu zdrželi, předložil Festus králi Pavlův případ: „Je tady,“ řekl, „jeden muž, kterého Felix ponechal ve vazbě. ¹⁵ Když jsem byl v Jeruzalémě, vznesli proti němu velekněží a židovští starší žalobu a žádali, aby byl odsouzen. ¹⁶ Odpověděl jsem jim, že Římané nemají ve zvyku vydávat nějakého člověka, dokud mu po jeho obvinění nebyla dána možnost hájit se proti tomu obvinění tváří v tvář svým žalobcům. ¹⁷ Oni tedy přišli se mnou sem a já jsem bez jakéhokoli odkladu hned následujícího dne zasedl k soudu a dal toho muže předvést. ¹⁸ Když ho žalobci měli před sebou, nevznesli proti němu žádnou stížnost týkající se zločinů, jak bych se byl já nadál. ¹⁹ Měli s ním pouze jakési spory o svém náboženství a o jistém zemřelém Ježíšovi, o němž Pavel tvrdí, že je naživu. ²⁰ Mne takováhle pře uvedla do rozpaků, a tak jsem se ho zeptal, zda chce jít do Jeruzaléma a být tam kvůli tomu souzen. ²¹ Ale protože se Pavel odvolal, aby byl jeho případ ponechán soudu vznešeného imperátora, poručil jsem, aby ho tu ponechali, dokud ho neodešlu k císaři.“ ²² Agrippa Festovi řekl: „I já bych si chtěl toho člověka poslechnout.“ – „Zítřka ho uslyšíš,“ řekl. ²³ Příštího dne tedy Agrippa a Bereniké přišli s velkou okázalostí a v doprovodu tribunů a předních mužů města vstoupili do přijímací síně. Na Festův příkaz byl přiveden Pavel. ²⁴ Potom Festus řekl: „Králi Agrippo

i vy všichni zde s námi přítomní, vidíte toho muže, kvůli němuž na mne naléhalo jak v Jeruzalémě, tak zde celé židovské společenství a s velkým křikem prohlašovalo, že už se nadále nesmí ponechat naživu. ²⁵ Pokud jde o mne, seznal jsem, že neudělal nic, co by zasluhovalo smrt; protože se však sám odvolal ke vznešenému imperátoru, rozhodl jsem se, že ho k němu pošlu. ²⁶ Nemám nic určitého, co bych o něm Pánu napsal; proto jsem ho dal předvolat před vás, zejména před tebe, králi Agrippa, abych po tomto výslechu měl co napsat. ²⁷ Zdá se mi totiž nesmyslné posílat vězně a neuvést zároveň, z čeho je obviňován.“

26 Agrippa řekl Pavlovi: „Dovoluje se ti, aby ses hájil.“ Tu Pavel pozvedl ruku a přednesl svou obhajobu: ² „Pokládám se za šťastného, králi Agrippa, že se dnes mám hájit proti všemu, z čeho mě Židé obviňují, před tebou, ³ a to tím spíš, že ty znáš veškeré zvyky Židů i to, oč se přou. Proto tě prosím, abys mě trpělivě vyslechl. ⁴ Jaký byl můj život od mládí, jak jsem od počátku žil uprostřed svého národa i v Jeruzalémě, to všichni Židé vědí. ⁵ Znají mě odedávna, a budou-li chtít, mohou dosvědčit, že jsem žil podle nejpřísnější strany našeho náboženství, jako farizeus. ⁶ I nyní stojím před soudem právě kvůli naději v zaslíbení, jež Bůh učinil našim otcům ⁷ a v jehož naplnění doufá našich dvanáct kmenů sloužících s vytrvalostí ve dne v noci Bohu. Pro tuto naději na mne, králi, Židé žalují. ⁸ Proč se u vás pokládá za neuvěřitelné, že Bůh křísí mrtvé? ⁹ Já jsem tedy měl za to, že musím všemožně bojovat proti jménu Ježíše Nazorejského. ¹⁰ A to jsem dělal v Jeruzalémě; já sám jsem uvrhl do vězení velký počet svatých, protože jsem k tomu dostal od velekněží pravomoc, a když je vydávali na smrt, souhlasil jsem s tím. ¹¹ Často jsem také procházel všemi synagogami a týráním jsem je nutil, aby se rouhali, a ve svém nezřízeném vzteku na ně jsem je pronásledoval dokonce až v cizích městech. ¹² Takto jsem se s plnou mocí a pověřením od velekněží odebral do Damašku. ¹³ Cestou jsem, králi, spatřil okolo poledne nad slunce oslnivější světlo z nebe, které zazářilo kolem mne i kolem těch, kdo mě doprovázeli. ¹⁴ Všichni jsme padli na zem a já jsem uslyšel hlas, který mi v hebrejském jazyce říkal: ‘Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ? Je pro tebe těžké vzpínat se proti bodci.’ ¹⁵ Odpověděl jsem: ‘Kdo jsi, Pane?’ Pán řekl: ‘Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. ¹⁶ Ale vstaň a postav se na nohy. Neboť jsem se ti zjevil proto, abych tě ustanovil služebníkem a svědkem vidění, v němž jsi mě právě spatřil, i těch, v nichž se ti ještě ukáží. ¹⁷ Proto tě budu chránit před lidem i před pohanskými národy, k nimž tě posílámj, ¹⁸ abys jim otevřel oči a ony se tak navrátily z temnot ke světlu a z moci Satanovy k Bohu a vírou ve mne dosáhly odpuštění hříchů a podílu na dědictví s posvěcenými.’ ¹⁹ Od té chvíle jsem se, králi Agrippa, nebránil poslechnout to nebeské vidění. ²⁰ Právě naopak, obyvatelům Damašku nejprve, v Jeruzalémě i v celé judské zemi a potom pohanům jsem kázal, že je třeba činit pokání a navrátit se k Bohu konáním skutků, jaké pokání přísluší. ²¹ A proto se mě Židé v Chrámě zmocnili a pokoušeli se mě zabít. ²² Boží pomoc mě posilovala a já jsem až dodnes dále vydával své svědectví před malými i velkými, aniž jsem kdy řekl cokoli jiného, než co prohlásili, že se má stát, Proroci a Mojžíš: ²³ že Kristus má trpět a že jako první vstane z mrtvých a bude lidu i pohanským národům zvěstovat světlo.“ ²⁴ Když ve své obhajobě pokročil až sem, Festus hlasitě zvolal: „Ty ses, Pavle, zbláznil; tvá veliká učenost tě připravuje o rozum.“ ²⁵ Pavel na to řekl: „Nezbláznil jsem se, slovatný Feste, leč mluvím jazykem pravdy a zdravého rozumu. ²⁶ Neboť o těchto věcech je zpraven král, na něhož se obracím s plnou důvěrou a v přesvědčení, že nic z toho mu není cizí. Vždyť se to nedělo někde v koutku! ²⁷ Věříš Prorokům, králi Agrippa? Vím, že jim věříš.“ ²⁸ A na to král Agrippa Pavlovi: „Ještě malou chvíli, a uděláš ze mne svými důvody křesťanaj“ ²⁹ A Pavel: „Ať chybí málo nebo mnoho, kéž Bůh dá, abyste se nejen ty, ale všichni, kdo mě dnes poslouchají, stali takovými, jako jsem já, až na tahleta pouta.“ ³⁰ Nato král vstal a s ním též místodržitel, Bereniké i ti, kdo s nimi zasedali. ³¹ Když odcházeli, rozmlouvali mezi sebou: „Ten člověk,“ říkali, „neučinil nic, zač by zasluhoval smrt nebo pouta.“ ³² A Agrippa řekl Festovi: „Ten člověk mohl být propuštěn, kdyby se nebyl odvolal k císaři.“

27 Když bylo rozhodnuto, že odplujeme do Itálie, předali Pavla a několik dalších vězňů jednomu setníkovi z císařské kohorty, který se jmenoval Julius. ² Vstoupili jsme na loď z Adramyttia, která se chystala odplout k přístavům na asijských březích, a vydali jsme se na moře. Byl s námi Aristarchos, Makedonec ze Soluně. ³ Příštího dne jsme přistáli v Sidonu. Julius se k Pavlovi zachoval lidsky, a dovolil mu, aby vyhledal své přátele a přijal od nich, aby mu posloužili. ⁴ Když jsme odtud odpluli, plavili jsme se pod kyperským pobřežím, protože větry vály proti nám. ⁵ Propluli jsme poté mořem podél Kilíkie a podél Pamfylie a po čtrnácti dnech jsme dorazili do Myry v Lykii. ⁶ Tam našel setník alexandrijskou loď připravenou odplout do Itálie a převedl nás na ni. ⁷ Po mnoho dní jsme pluli pomalu a s velkými obtížemi jsme se dostali na úroveň Knidu. Vítr nám nedovolil přistát, plavili jsme se tedy pod Krétou k mysu Salmoně ⁸ a po obtížné plavbě kolem pobřeží jsme dospěli k místu zvanému Dobré přístavy, blízko něhož leží město Lasaia. ⁹ Uběhl drahý čas a plavba začínala být nebezpečná, neboť i Půst už minul. Pavel je na to upozorňoval: ¹⁰ „Lidi,“ říkal, „vidím, že se plavba neobejde bez nebezpečí a vážných škod postihujících nejen náklad a loď, ale dokonce i naše osoby.“

¹¹ Setník důvěřoval spíše kapitánovi a rejdaři než tomu, co říkal Pavel; ¹² přístav se ostatně k přezimování hodil špatně. Převážil tedy názor, že vyplujeme, abychom se pokud možno dostali do Foiniku, přístavu na Krétě obrácenému k jihozápadu a severozápadu, kde bychom přečkali zimu. ¹³ Zvedl se lehký jižní vítr, a oni se tedy domnívali, že svůj záměr dokáží provést. Zvedli kotvy a začali se plavit těsně kolem pobřeží Kréty. ¹⁴ Ale brzy se od ostrova přihnal prudký vítr zvaný Eurakylon. ¹⁵ Strhlo to loď, a ona nedokázala čelit větru; nechali jsme se jím tedy unášet. ¹⁶ Hnali jsme se pod malý ostrov zvaný Kauda a jen s velkou námahou se nám podařilo zvládnout záchranný člun. ¹⁷ Vytáhli ho na palubu a pak použili záchranných zařízení: podvázali loď pásy; potom z obavy, že najedeme na Syrtu, spustili vlečnou kotvu. Nechali jsme se tedy unášet. ¹⁸ Na druhý den, když námi zběsile zmítala bouře, z lodí začali vyhazovat náklad ¹⁹ a třetího dne naházeli námořníci vlastníma rukama do moře lodní výstroj. ²⁰ Po mnoho dnů nezasvitlo slunce ani hvězdy a bouře stále stejně zuřila; a tak jsme už začali ztrácet veškerou naději na záchranu. ²¹ Dlouho jsme už nic nejedli; tu se Pavel postavil doprostřed ostatních a řekl: „Měli jste mě, lidi, poslechnout a neopouštět Krétu; byli bychom si ušetřili to nebezpečí a tu škodu. ²² Ať je tomu jakkoli, vyzývám vás, abyste neztráceli odvahu, neboť nikdo z vás tu nepřijde o život, za své vezme jenom loď. ²³ Dnes v noci se mi totiž zjevil anděl Boha, jemuž náležím a jemuž sloužím, ²⁴ a řekl mi: ‘Neboj se, Pavle. Ty musíš předstoupit před císaře a hle, Bůh ti daruje život všech, kteří se plaví s tebou.’ ²⁵ Nuže, lidi, hlavu vzhůru! Důvěřuji Bohu, že to bude tak, jak mi bylo řečeno. ²⁶ Musíme však najet na nějaký ostrov.“ ²⁷ Byla čtrnáctá noc a nás to stále honilo sem a tam po Jaderském moři, když tu k půlnoci námořníci vytušili, že je nablízku nějaká země. ²⁸ Spustili olovnici a naměřili dvacet sáhů; o něco dále ji spustili opět a naměřili patnáct sáhů. ²⁹ Protože se tedy báli, že někde najedeme na úskalí, vyhodili ze zádi čtyři kotvy; a toužebně očekávali, až se rozední. ³⁰ Ale ti námořníci se snažili z lodí uprchnout. Pod záminkou, že chtějí vrhnout kotvy z přídi, spustili na moře záchranný člun. ³¹ Tehdy Pavel řekl setníkovi a vojákům: „Nezůstanou-li tihle lidé na lodi, nemůžete se vy zachránit.“ ³² Nato vojáci přesekli lana záchranného člunu a nechali jej odplavat. ³³ Než začalo svítat, vyzýval Pavel všechny, aby pojedli: „Hle, dnes je to už čtrnáctý den,“ říkal, „co čekáte, zůstáváte o hladu a nic si neberete. ³⁴ Vyzývám vás tedy, abyste pojedli; vždyť je tu ve hře záchrana vás samotných. Nikdo z vás nepřijde o jediný vlas na hlavě.“ ³⁵ Když to dořekl, vzal chléb, přede všemi vzdal Bohu díky, rozlámal jej a začal jíst. ³⁶ Tehdy se jim navrátila odvaha a všichni rovněž pojedli. ³⁷ Všeho všudy nás bylo na lodi dvě stě sedmdesát šest osob. ³⁸ Když se nasýtli, začali odlehčovat lodí tím, že házeli obilí do moře. ³⁹ Když se rozednilo, nepoznali námořníci, o jakou zemi jde; rozeznávali pouze nějakou zátoku s písčitým pobřežím a tam chtěli, bude-li to možné, zamířit s lodí. ⁴⁰ Odvázali kotvy a zanechali je moři; zároveň povolili vazáky u kormidel. Potom napnuli proti větru vratiplachtu a dali se unášet k písčitému pobřeží. ⁴¹ Najeli však na mělčinu mezi dvěma proudy a uvízli tam s lodí. Příklad se pevně zaklesla a zůstala bez hnutí, zatímco se mohutně otřásající záď bortila. ⁴² Tehdy se vojáci rozhodli, že vězně pobijí, aby jim některý z nich neutekl a neuplaval. ⁴³ Ale setník, který chtěl zachránit Pavla, se proti jejich záměru postavil. Rozkázal těm, kteří uměli plavat, aby jako první naskákali do vody a dostali se na zem; ⁴⁴ a ostatní ať se tam dostanou jedni na prknech, jiní na troskách lodí. A tak všichni živí a zdraví dosáhli země.

28 Když jsme se zachránili, dozvěděli jsme se, že se ten ostrov jmenuje Malta. ² Domorodci s námi zacházeli s neobyčejnou přívětivostí. Všechny nás přivítali u velkého ohně, který zažehli kvůli chladu a náhlému dešti. ³ Když Pavel nabíral náruč chrástí a přikládal je na oheň, vypudilo odtud horko zmiji a ta se mu pověsila na ruku. ⁴ Jakmile domorodci uviděli, že mu to zvíře visí z ruky, říkali si mezi sebou: „Tenhle člověk je určitě vrah: právě vyvázl z moře a božská pomsta mu nedovoluje, aby zůstal naživu.“ ⁵ On však to zvíře setřepal do ohně a nic zlého se mu z toho nestalo. ⁶ Oni se nadáli, že oteče anebo na místě padne mrtev. Když dlouho čekali a pak viděli, že se s ním nic neobyčejného neděje, změnili názor a začali říkat, že je to nějaký bůh. ⁷ Nedaleko toho místa byl statek patřící vladaři ostrova, jenž se jmenoval Publius. Ten nás přijal a po tři dny nás laskavě hostil. ⁸ Publiův otec byl právě upoután na lůžko, sužován horečkou a úplavicí. Pavel k němu šel, pomodlil se, vložil na něho ruce a uzdravil ho. ⁹ Nato za ním přicházeli i ostatní nemocní z ostrova a byli uzdravováni. ¹⁰ Proto nás zahrnuli všemožnými pozornostmi a při odjezdu nás vybavili tím, co jsme potřebovali. ¹¹ Po třech měsících jsme se vydali na moře na lodi, která přezimovala na ostrově; byla z Alexandrie a měla znak Blíženců. ¹² Přistáli jsme v Syrakusách a pobýli jsme tam tři dny. ¹³ Odtud jsme se plavili podél pobřeží a pluli jsme do Regia. Následujícího dne se zvedl jižní vítr a my jsme po dvou dnech dorazili do Puteol. ¹⁴ Tam jsme našli bratry a ke své úteše jsme s nimi sedm dní zůstali. A tak jsme došli do Říma. ¹⁵ Tamní bratři, kteří o našem příchodu byli zpraveni, nám přišli naproti až k Appiovu fóru a ke Třem hospodám. Jakmile je Pavel uviděl, vzdal Bohu díky a zase nabyl odvahy. ¹⁶ Když jsme vešli do Říma, dostal Pavel dovolení ubytovat se s vojákem, který ho hlídal, v soukromí. ¹⁷ O tři dny později k sobě svolal přední židovské muže. Když se sešli, řekl jim: „Bratři, ačkoli jsem nic neudělal proti našemu lidu ani proti zvykům otců, byl jsem v Jeruzalémě uvězněn a vydán do rukou Římanů. ¹⁸ Ti mě chtěli po prošetření věci propustit, protože na mně nebylo nic,

co by bylo zasluhovalo smrt. ¹⁹ Když se však Židé stavěli proti tomu, byl jsem nucen odvolat se k císaři, aniž jsem tím jakkoli chtěl obvinít svůj národ. ²⁰ Proto jsem si přál vás spatřit a promluvit s vámi; vždyť tady ta pouta nosím kvůli naději Izraele. ²¹ Oni mu odpověděli: „My jsme z Judska o tobě žádný list nedostali a nikdo z bratrů, kteří sem přišli, nám nic špatného nesdělil ani neoznámil o tobě. ²² Ale rádi bychom z tvých úst slyšeli, jak smýšlíš; neboť je nám známo, že ta strana se všude setkává s odporem.“ ²³ Dohodli si s ním tedy den a přišli za ním ve větším počtu do jeho bytu. Ve svém výkladu jim vydával svědectví o Božím království a snažil se je přesvědčit o Ježíšovi vycházejí z Mojžíšova Zákona a z Proroků. Trvalo to od rána až do večera. ²⁴ Jedni se jeho slovy dávali přesvědčit, jiní zůstávali nevěřící. ²⁵ Rozcházel se, aniž se mezi sebou shodli, a tu Pavel řekl prostě toto: „Jak pravdivá jsou slova, která k vašim otcům promluvil Duch Svätý ústy proroka Izaiáše: ²⁶ Jdi k tomu lidu a řekni mu: ať posloucháte, jak posloucháte, neporozumíte; ať hledíte, jak hledíte, neuvidíte. ²⁷ Neboť duch tohoto lidu otupěl: ucpali si uši, zavřeli oči, aby jejich oči neviděly, aby jejich uši neslyšely, aby jejich duch neporozuměl, aby se neobrátily. A já bych je byl uzdravil! ²⁸ Vězte tedy: tato Boží spása byla poslána pohanům. Ti aspoň budou naslouchat.“ ²⁹ — ³⁰ Pavel zůstal v bytě, který si najal, celé dva roky. Přijímal všechny, kdo za ním přicházeli, ³¹ hlásal Boží království a směle a bez překážek učil o Pánu Ježíši Kristu.

Římanům

Úvod

1 Pavel, služebník Krista Ježíše, oddělený za apoštola, ponechaný pro zvěstování Božího evangelia, ² které Bůh už odedávna prostřednictvím svých proroků přislíbil ve svatých Písmech, ³ zvěsti o jeho Synovi vzešlém podle těla z Davidova rodu, ⁴ ustanoveném svým vzkříšením z mrtvých Božím Synem v moci podle Ducha svatosti, o Ježíši Kristu, našem Pánu, ⁵ skrze něhož jsme obdrželi milost a apoštolské poslání, abychom ke cti jeho jména hlásali poslušnost ve víře mezi všemi pohany, ⁶ k nimž patříte i vy, povolání od Ježíše Krista, ⁷ všem v Římě, které Bůh miluje, povoláním ke svatosti, milost a pokoj vám od Boha našeho Otce a Pána Ježíše Krista. ⁸ A nejprve za vás všechny děkuji skrze Ježíše Krista svému Bohu, za to, že vaše víra je vyhlášena po celém světě. ⁹ Neboť Bůh, jehož uctívám duchovně tím, že zvěstuji evangelium o jeho Synovi, je mi svědkem, jak na vás ustavičně pamatuji ¹⁰ a bez ustání ve svých modlitbách prosím, aby se mi konečně, bude-li to vůle Boží, naskytla vhodná příležitost přijít až k vám. ¹¹ Živě totiž toužím po tom, abych vás uviděl a abych vám předal nějaký duchovní dar k vašemu posílení, ¹² anebo spíš abych mezi vámi zakusil ono povzbuzení, které mně i vám dává naše společná víra. ¹³ Nechci vás, bratři, ponechat v nevědomosti o tom, že jsem často zamýšlel odebrat se k vám – ale až dosud mi do toho vždy něco přišlo –, abych sklídl nějaké ovoce také mezi vámi, jako mezi ostatními pohany. ¹⁴ Mám povinnost jak vůči Řekům, tak vůči barbarům, vůči učeným i neučeným: ¹⁵ odtud má horlivá snaha, abych přinesl dobrou zvěst i vám, obyvatelům Říma. ¹⁶ Nestydím se totiž za evangelium: je to Boží síla pro spásu každého člověka, jenž věří, nejprve Žida, potom Řeka. ¹⁷ V něm se totiž zjevuje Boží spravedlnost z víry a k víře, jak je psáno: Spravedlivý bude žít z víry. ¹⁸ Z nebe se totiž zjevuje Boží hněv proti veškeré bezbožnosti a veškeré nespravedlnosti lidí, kteří ujařmují pravdu v nespravedlnosti; ¹⁹ neboť to, co se může o Bohu vědět, je pro ně zjevné: odhalil jim to totiž Bůh. ²⁰ Co je na něm od stvoření světa neviditelné, jeho věčná moc i jeho božství, dává se rozumu zhlédnout prostřednictvím jeho děl, takže pro ně není omluvy; ²¹ protože ač poznali Boha, neblahořečili a nevzdávali mu díky jako Bohu, ale při svém rozumování ztratili soudnost a jejich nerozumné srdce se zatemnilo: ²² činili si nároky na moudrost, a přitom se z nich stali blázni ²³ a zaměnili slávu neporušitelného Boha za zpodobení, prostý obraz porušitelného člověka, ptáků, čtvernožců, plazů. ²⁴ Proto je Bůh podle žádostivosti jejich srdce vydal nečistotě, v níž sami zneuctívají svá vlastní těla; ²⁵ oni vyměnili Boží pravdu za lež, klaněli se a sloužili tvoru spíš nežli Stvořiteli, který je veleben na věky! Amen. ²⁶ Proto je Bůh vydal ponižujícím vášním: vždyť jejich ženy vyměnily přirozené vztahy za vztahy proti přirozenosti; ²⁷ rovněž i muži zanechali přirozených styků s ženou a rozpálili se chtičem jedni k druhým, muž s mužem páchali hanebnost a sklízeli sami na sobě nevyhnutelnou odplatu za své pobloudění. ²⁸ A protože neusoudili, že je dobré držet se pravého poznání Boha, vydal je Bůh jejich nesoudnému soudu, aby dělali, co se nesluší: ²⁹ naplnili se veškerou nespravedlností, zvráceností, hrabivostí, zlovolností; jsou samá závist, vražda, nesvár, podvod, zlomyslnost; jsou to pomlouvači, ³⁰ nactiutřači, nepřátelé Boží, hanobitelé, nadutci, chvastouni, jsou vynalézaví ve zlém, vzdorovití vůči svým rodičům, ³¹ nerozumní, věrolomní, bez srdce, bez slitování; ³² a ačkoli dobře znají Boží výrok, jenž prohlašuje za hodné smrti ty, kdo podobné činy páchají, nejenže je dělají, ale také schvalují, když je páchají druzí.

2 Proto pro tebe, jenž soudíš, není omluvy, ať jsi kdokoli. Když totiž soudíš bližního, odsuzuješ sám sebe: vždyť ty, jenž soudíš, počínáš si stejně, ² a víme, že nad pachatelí podobných skutků se koná Boží soud podle pravdy. ³ A ty, jenž soudíš takové, kdo se jich dopouštějí, a jenž je sám konáš, ty se domníváš, že unikneš Božímu soudu? ⁴ Anebo pohrdáš hojností jeho dobroty, trpělivosti, shovívavosti a nepoznáváš, že tě Boží dobrota pobízí k pokání? ⁵ Svou zatvrzelostí a nekajícností svého srdce proti sobě hromadíš hněv pro den hněvu, kdy se zjeví spravedlivý soud Boha, ⁶ jenž splatí každému podle jeho skutků: ⁷ těm, kteří vytrvalostí v dobrém vyhledávají slávu, čest a neporušenost – věčným životem; ⁸ ostatním, vzpurníkům, neposlušným vůči pravdě a poslušným vůči nespravedlnosti – hněvem a rozhořčením. ⁹ Trápení a úzkost každé lidské duši, která se oddává zlu, nejprve Židovi, potom Řekovi; ¹⁰ slávu, čest a pokoj komukoli, kdo koná dobro, nejprve Židovi, potom Řekovi; ¹¹ vždyť Bůh nikomu nestrání. ¹² Kdokoli totiž zhřešil bez Zákona, také bez Zákona zahyne; a kdokoli zhřešil pod Zákonem, bude souzen podle Zákona; ¹³ před Bohem nejsou spravedliví ti, kdo Zákonu naslouchají, ospravedlnění však budou ti, kdo Zákon zachovávají. ¹⁴ Když totiž pohané, kteří Zákon nemají, přirozeně plní předpisy Zákona, jsou sami sobě Zákonem, i když Zákon nemají; ¹⁵ ukazují skutečnost onoho zákona vepsaného v jejich srdci, dokládá to svědectví jejich svědomí a také niterné soudy pokárání

nebo chvály, které vynášejí jedni nad druhými...¹⁶ v den, kdy Bůh bude soudit skryté myšlenky lidí podle mého evangelia, skrze Krista Ježíše.¹⁷ Ale jestliže ty, který okázale nosíš jméno Žida, který spoléháš na Zákon, který se chlubiš v Bohu,¹⁸ který znáš jeho vůli, který poučen Zákonem rozpoznáváš, co je nejlepší,¹⁹ a tak sám sebe přesvědčuješ, že jsi vůdcem slepých, světlem těch, kdo kráčejí v temnotě,²⁰ vychovatelem nevzdělaných, učitelem prostácků, protože máš v Zákoně nejvlastnější výraz vědění a pravdy...²¹ Nuže! Človče, který učíš bližního, sám sebe neučíš! Kážeš, že se nesmí krást, a sám kradeš!²² Prohlašuješ cizoložství za zakázané, a sám se cizoložství dopouštíš! Máš v ošklivosti modly, a olupuješ jejich chrámy!²³ Ty, který se chlubiš Zákonem, a přitom tento Zákon překračuješ, Boha zneuctíváš,²⁴ neboť kvůli vám se národy rouhají Božímu jménu, říká Písmo.²⁵ Obrázka je tedy pro tebe dobrá, žiješ-li podle Zákonu; ale pokud Zákon překračuješ, jsi neobřezaný i svou obrázkou.²⁶ Jestliže tedy neobřezaný dodržuje předpisy Zákonu, nebude jeho neobřezanost jakoby obrázka?²⁷ A ten, který tělesně neobřezán plní Zákon, bude soudit tebe, který s literou a s obrázkou Zákon překračuješ.²⁸ Neboť Židem není ten, kdo jím je zevně, a obrázka není; zevně na těle,²⁹ pravý Žid jím je v nitru a s obrázkou v srdci, podle ducha, a ne podle litery: takovému se dostává chvály nikoli od lidí, nýbrž od Boha.

3 V čem má Žid vůbec přednost? Jaký prospěch je z obrázky?² Velký v každém ohledu. Především: Jím byly svěřeny Boží výroky.³ Co tedy, když někteří z nich byli nevěrní? Což jejich nevěrnost zruší Boží věrnost?⁴ Určitě nikoli! Je třeba, aby se ukázalo, že Bůh je pravdivý, a každý člověk lhář, jak říká Písmo: Abys byl ospravedlněn ve svých slovech a abys dosáhl vítězství, jestliže tě poženou před soud.⁵ Jestliže však naše nespravedlnost vyzdvihuje Boží spravedlnost, co na to řící? Je snad Bůh nespravedlivý, když nás postihuje svým hněvem? Mluvím po lidsku.⁶ Určitě nikoli! Jak jinak Bůh bude jednou soudit svět?⁷ Pokud však moje lež zvýraznila Boží pravdu k jeho slávě, jakým právem jsem souzen i já jako hříšník?⁸ Anebo máme, jak nás jistí lidé urážlivě obviňují, že to prý říkáme, dělat zlo, aby z toho vzešlo dobro? To oni si zasluhují odsouzení.⁹ Co tedy? Jsme něco víc? Vůbec ne. Vždyť jsme prokázali, že Židé i Řekové jsou všichni v područí hříchu,¹⁰ jak je psáno: Není tu spravedlivých, ani jeden,¹¹ není tu rozumných, ani jeden, jenž by hledal Boha.¹² Všichni jsou na scestí, vespolek zvrácení; není nikdo, kdo by konal dobro, ne, ani jediný.¹³ Chrtán jejich je zející hrob, jejich jazyk osnová lest. Zmijí jed je pod jejich rty,¹⁴ proklínání a trpkosti mají plná ústa,¹⁵ hbité jsou jejich nohy k prolévání krve;¹⁶ trosky a bída jsou na jejich cestách.¹⁷ Cestu pokoje nepoznali,¹⁸ na bázeň Boží vůbec nehledí.¹⁹ My pak víme: Všechno, co říká Zákon, říká pro ty, kdo jsou pod Zákonem, aby byla zavřena veškerá ústa a aby celý svět byl před Bohem usvědčen z viny,²⁰ protože nikdo před ním nenalezne ospravedlněnitelky Zákonu: Zákon dává pouze poznání o hříchu.²¹ Nyní se však bez Zákonu ukázala Boží spravedlnost dosvědčená Zákonem i Proroky,²² Boží spravedlnost prostřednictvím víry v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří – není tu totiž rozdíl:²³ všichni zhřešili a nedostává se jim Boží slávy –²⁴ a jsou ospravedlněni darem jeho milosti na základě vykoupení skutečného v Kristu Ježíši:²⁵ Bůh ho vydal, aby se svou vlastní krví stal nástrojem usmíření skrze víru; ukázal svou spravedlnost tím, že prominul odsouzení za hříchy spáchané kdysi,²⁶ v době Boží trpělivosti; ukázal svou spravedlnost v nynější době, aby byl spravedlivý a ospravedlnil toho, kdo se dovolává víry v Ježíše.²⁷ Kde je tedy nějaké právo k vychloubání? Je vyloučeno. Jakým zákonem? Zákonem skutků? Ne, zákonem víry.²⁸ Neboť soudíme, že člověk je ospravedlněn vírou bez skutků Zákonu.²⁹ Anebo je snad Bůh jenom Bohem Židů, a vůbec ne pohanů? Zajisté, že také pohanů;³⁰ protože je pouze jediný Bůh, který ospravedlní obřezané vírou, stejně jako neobřezané prostřednictvím této víry.³¹ Zbavujeme snad tedy vírou Zákon jeho ceny? Určitě nikoli! Dodáváme mu ji.

4 Co tedy řekneme o Abrahámovi, našem praotci podle těla?² Jestliže Abrahám dosáhl spravedlnosti svými skutky, má se čím chlubit. Ne však před Bohem!³ Co totiž říká Písmo? Abrahám uvěřil Bohu a bylo mu to připočteno za spravedlnost.⁴ Tomu, kdo pracuje, se mzda nevyplácí z milosti: je to povinnost;⁵ ale tomu, kdo místo, aby pracoval, věří v toho, jenž ospravedlňuje bezbožníka, se víra počítá za spravedlnost.⁶ Právě tak jako David prohlašuje za blahoslaveného člověka, jemuž Bůh uděluje spravedlnost bez zřetele na skutky:⁷ Blahoslavení, jimž byly prominuty viny a přikryty hříchy.⁸ Blahoslavený člověk, jemuž Pán nepřičítá žádný hřích.⁹ Toto blahoslavenství se tedy obrací k obřezaným, anebo rovněž k neobřezaným? Říkáme totiž, že Abrahámovi byla víra připočtena za spravedlnost.¹⁰ Jak tedy byla připočtena? Když byl obřezán, anebo před obřázkou? Ne potom, ale předtím;¹¹ a on obdržel znamení obřázky jako pečeť spravedlnosti z víry, kterou měl, když byl neobřezán; tak se stal zároveň otcem všech, kdo budou věřit, aniž jsou obřezaní, aby také jím byla připočtena spravedlnost,¹² i otcem obřezaných, kteří se nespokojují tím, že jsou obřezaní, ale kráčejí ve stopách víry, kterou před obřázkou měl náš otec Abrahám.¹³ Zaslíbení dané Abrahámovi nebo jeho potomstvu, že obdrží v dědictví svět, tedy nepůsobí prostřednictvím nějakého zákona, ale na základě spravedlnosti z víry.¹⁴ Neboť patří-li dědictví těm, kdo vycházejí ze Zákonu, je víra bezpředmětná a zaslíbení

bezcecné; ¹⁵ Zákon totiž plodí hněv, zatímco není-li žádný zákon, není také přestoupení. ¹⁶ Dědictví tedy vychází z víry, aby bylo darem daným zdarma a aby takto bylo zaslíbení zajištěno pro veškeré potomstvo, které se neodvolává pouze na Zákon, ale také na víru Abraháma, otce nás všech, ¹⁷ jak je psáno: Ustanovil jsem tě otcem četných národů – naším otcem před tím, jemuž uvěřil, před Bohem, jenž dává život mrtvým a nebytí volá k bytí. ¹⁸ Doufaje tedy proti veškeré naději, uvěřil, a stal se tak otcem četných národů, podle toho, co bylo řečeno: Takové bude tvé potomstvo. ¹⁹ S neochabující vírou pohlížel na své již odumřelé tělo – byl asi stoletý – a na rovněž odumřelé Sářino lůno; ²⁰ opíral se o Boží zaslíbení, bez váhání a bez nedůvěry, ale se silnou vírou vzdal Bohu čest ²¹ v jistotě, že Bůh je sdostatek mocný, aby to, co slíbil, potom také vykonal. ²² Právě proto mu to bylo připočteno za spravedlnost. ²³ A když Písmo říká, že jeho víra mu byla připočtena, netýká se to pouze jeho samého; platilo to i pro nás, ²⁴ kterým má být připočtena víra, pro nás, kteří věříme v toho, jenž vzkřísil z mrtvých Ježíše, našeho Pána, ²⁵ vydaného za naše hříchy a vzkříšeného k našemu ospravedlnění.

5 Když se nám tedy dostalo ospravedlnění z víry, žijeme v pokoji s Bohem prostřednictvím našeho Pána Ježíše Krista, ² skrze něhož jsme vírou získali přístup k této milosti, v níž stojíme, a naší chloubou je naděje na Boží slávu. ³ Ba co víc! Naší chloubou jsou i protiventství, neboť dobře víme, že protiventství plodí vytrvalost, ⁴ vytrvalost osvědčenou ctnost, osvědčená ctnost naději. ⁵ A naděje nezklame, protože do našich srdcí byla vlita Boží láska prostřednictvím Svatého Ducha, který nám byl dán. ⁶ Tehdy totiž, když jsme neměli žádnou sílu, tehdy, ve stanoveném čase, zemřel Kristus za bezbožníky – ⁷ sotva by se totiž někomu chtělo umřít za spravedlivého člověka; inu, za dobrého člověka se snad ještě někdo umřít odváží –, ⁸ je však důkazem, jak nás Bůh miluje, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšníky. ⁹ Oč spíše budeme nyní, když jsme ospravedlněni jeho krví, skrze něho zachráněni před hněvem. ¹⁰ Jestliže jsme byli s Bohem ještě jako nepřátelé smíření smrtí jeho Syna, oč spíše, když smíření už jsme, budeme zachráněni jeho životem, ¹¹ a nejen to, ale naše chloubka je v Bohu skrze našeho Pána Ježíše Krista, skrze něhož jsme už nyní dosáhli usmíření. ¹² A tak stejně jako skrze jediného člověka vešel do světa hřích a skrze hřích smrt, a smrt takto přešla na všechny lidi, protože všichni zhřešili ¹³ neboť před Zákonem ve světě hřích byl, ale hřích není přičítán, není-li žádný zákon; ¹⁴ přesto smrt vládla od Adama do Mojžíše i nad těmi, kteří nezhřešili podobným přestoupením jako Adam, předobraz toho, který měl přijít... ¹⁵ Ale s darem tomu není tak jako s proviněním. Jestliže proviněním jedince zemřelo celé množství, oč spíše se v hojnosti vylyly na celé množství milost Boží a dar daný milostí jediného člověka, Ježíše Krista. ¹⁶ A s darem tomu není tak jako s následky hříchu jedince: soud přicházející po jediném hříchu vedl k odsouzení, ale dílo milosti následující po velkém množství provinění vedlo k ospravedlnění. ¹⁷ Jestliže totiž skrze provinění jedince vládla kvůli onomu jedinému člověku smrt, oč spíše ti, kteří v hojnosti dostávají milost a dar spravedlnosti, budou vládnout v životě skrze jediného Ježíše Krista. ¹⁸ A tak tedy jako provinění jednoho jediného přivedilo na všechny lidi odsouzení, stejně tak dílo spravedlnosti jednoho jediného přináší všem ospravedlnění, které dává život. ¹⁹ Jako totiž neposlušností jediného člověka se stalo celé množství hříšníky, tak poslušností jednoho jediného se celé množství stane spravedlivými. ²⁰ Zákon se pak do toho vložil, aby se rozmnožilo provinění; ale tam, kde se rozmnožil hřích, rozhojnila se mnohem víc i milost: ²¹ a tak jako hřích vládl ve smrti, tak bude skrze spravedlnost vládnout milost pro věčný život prostřednictvím Ježíše Krista, našeho Pána.

6 Co tedy říci? Máme snad setrvat ve hříchu, aby se rozmnožovala milost? ² Určitě nikoli! Jestliže jsme zemřeli hříchu, jak bychom v něm měli nadále žít? ³ Nebo snad nevíte, že když jsme byli pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme všichni pokřtěni v jeho smrt? ⁴ Křtem jsme tedy byli spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako byl Kristus Otcovou slávou vzkříšen z mrtvých – žili i my novým životem. ⁵ Neboť jestliže jsme s Kristem sjednoceni smrtí podobnou jeho smrti, budeme s ním sjednoceni také vzkříšením; ⁶ rozumějme, starý člověk v nás byl spolu s ním ukřížován, aby bylo toto tělo hříchu přivedeno k nemohoucnosti, abychom již nebyli zotročeni hříchem. ⁷ Neboť ten, jenž zemřel, je osvobozen od hříchu. ⁸ Ale jestliže jsme zemřeli spolu s Kristem, věříme, že s ním také budeme žít, ⁹ víme totiž, že Kristus vzkříšený z mrtvých již neumírá, smrt nad ním již nemá vládu. ¹⁰ Když zemřel, zemřel hříchu jednou provždy; ale když žije, žije Bohu. ¹¹ A tak také vy se považujte za mrtvé hříchu, ale žijící Bohu v Kristu Ježíši. ¹² Ať tedy hřích už nevládne ve vašem smrtelném těle, tak aby vás podržoval své žádostivosti. ¹³ Ze svých údu již nečiňte zbraně nespravedlnosti ve službě hříchu; ale dávejte se Bohu jako živí, kteří se navrátili ze smrti, a ze svých údu učíňte zbraně spravedlnosti ve službě Boží. ¹⁴ Neboť nad vámi už nebude panovat hřích: nejste pod Zákonem, nýbrž pod milostí. ¹⁵ Co tedy? Budeme hřešit, protože nejsme pod Zákonem, ale pod milostí? Určitě nikoli! ¹⁶ Což nevíte, že když se někomu dáváte do otroctví, abyste poslouchali, stáváte se otroky pána, jehož posloucháte, buď hříchu pro smrt, anebo poslušnosti pro spravedlnost? ¹⁷ Ale ať jsou Bohu vzdávány díky; kdysi jste byli otroky hříchu, nyní jste se ze srdce poddali

pravidlu nauky, jíž jste byli svěření,¹⁸ a osvobození od hříchu jste byli podřízeni spravedlnosti. –¹⁹ Užívám vzhledem k vaší přirozené slabosti lidského srovnání. – Jestliže jste totiž kdysi dávali své údy do otroctví nečistotě a nevázanosti, takže jste žili nevázaně, dávejte je právě tak dnes spravedlnosti, abyste se posvětili.²⁰ Když jste byli otroky hříchu, neměli jste žádné závazky vůči spravedlnosti.²¹ Jaké ovoce jste tehdy sklízeli ze skutků, za něž se dnes rdíte? Vždyť jejich vyústěním je smrt.²² Ale dnes, když jste osvobozeni od hříchu a podřízeni Bohu, dáváte užitek pro svatost a vyústěním je věčný život.²³ Mzdou za hřích je totiž smrt; ale zdarma daný Boží dar je věčný život v Kristu Ježíši, našem Pánu.

7 Nebo snad, bratři, nevíte – mluvím ke znalcům v záležitostech Zákona –, že zákon je pánem nad člověkem pouze během jeho života?² Takto je provdaná žena vázána zákonem k manželovi, pokud on je naživu; zemře-li však muž, je z manželského zákona vyvázána.³ Bude tedy za života svého manžela nazývána cizoložnicí, stane-li se ženou někoho druhého; ale v případě manželovy smrti je opravdu zákona zproštěna, takže nezczoloží, stane-li se ženou někoho druhého.⁴ A tak jste, bratři moji, i vy byli vzhledem k Zákonu vydáni smrti skrze Kristovo tělo, abyste náleželi někomu jinému, Tomu, jenž byl vzkříšen z mrtvých, abychom nesli ovoce pro Boha.⁵ A vskutku, když jsme byli v těle, hříšné vášně, které využívají Zákona, působily v našich údech, abychom nesli ovoce pro smrt.⁶ Nyní jsme však byli vyvázáni ze Zákona, neboť jsme tomu, co nás drželo v poutech, zemřeli, abychom tak sloužili v novosti ducha, a ne už v zastaralosti litery.⁷ Co to znamená? Že Zákon je hřích? Určitě nikoli! Jenomže hřích jsem poznal pouze prostřednictvím Zákona. A vskutku bych nebyl věděl o žádostivosti, kdyby Zákon neřikal: Nepožádaš!⁸ Ale hřích se chopil příležitosti a prostřednictvím předpisu ve mně vyvolal všemožnou žádostivost: bez Zákona je totiž hřích mrtev.⁹ Ach! Kdysi jsem žil bez Zákona; ale když přišel předpis, hřích ožil,¹⁰ zatímco já jsem zemřel, a ukázalo se, že předpis vytvořený pro život mne vedl ke smrti.¹¹ Neboť hřích se chopil příležitosti a využívá předpisu mě svedl, a tak mě zabil.¹² Zákon sám je tedy svatý a svatý i spravedlivý a dobrý je předpis.¹³ Že by se tedy pro mne dobrá věc stala smrtí? Určitě nikoli! Ale hřích, aby se projevil jako hřích, posloužil si dobrou věcí, aby mi způsobil smrt, a aby tak hřích vykonával veškerou svou hříšnou moc pomocí předpisu.¹⁴ Víme totiž, že Zákon je duchovní; ale já jsem bytost tělesná, zaprodaná moci hříchu.¹⁵ Opravdu, co dělám, to nechápu: vždyť nedělám, co chci, ale dělám to, co nenávidím.¹⁶ A dělám-li, co nechci, v souhlase se Zákonem uznávám, že je dobrý;¹⁷ ve skutečnosti už ten čin nekonám já, ale hřích, který ve mně přebývá.¹⁸ Neboť vím, že ve mně nepřebývá žádné dobro, chci říci v mém těle; v mých možnostech je totiž dobro chtít, ne však vykonat je:¹⁹ vždyť nekonám dobro, které chci, a páchám zlo, které nechci.²⁰ Dělám-li tedy to, co nechci, už to nekonám já, ale hřích, který ve mně přebývá.²¹ Shledávám tedy, že je jakýsi zákon, jenž je mým pánem, když chci konat dobro: a dostavuje se jen zlo.²² Vždyť mám zalíbení v Božím zákoně z hlediska vnitřního člověka;²³ ale vidím jiný zákon ve svých údech a ten bojuje proti zákonu mého rozumu a připoutává mě k zákonu hříchu, jenž je v mých údech.²⁴ Jak nešťastný jsem člověk! Kdo mě osvobodí od toho těla, které mě vydává smrti?²⁵ Díky Bohu skrze Ježíše Krista, našeho Pána! Jsem to tedy vskutku já, kdo rozumem sloužím zákonu Božímu a tělem zákonu hříchu.

8 Nyní tedy už není odsouzení pro ty, kdo jsou v Kristu Ježíši.² Zákon Ducha, jenž dává život v Kristu Ježíši, tě osvobodil od zákona hříchu a smrti.³ Pro Zákon, bezmocný kvůli tělu, to bylo vskutku nemožné, Bůh pak tím, že poslal svého vlastního Syna s tělem podobným tělu hříchu, a kvůli hříchu odsoudil hřích v těle,⁴ aby se předpis Zákona naplnil v nás, kteří se neřídíme podle těla, nýbrž podle Ducha. –⁵ Ti, kdo žijí podle těla, totiž dychtí po tom, co je tělesné; ti, kdo žijí podle ducha, po tom, co je duchovní.⁶ Neboť touhou těla je smrt, zatímco touhou ducha je život a pokoj,⁷ protože touha těla je nepřátelská vůči Bohu: nepodřizuje se Božímu zákonu, ani to nedokáže,⁸ a ti, kdo jsou v těle, se nemohou Bohu líbit.⁹ Vy nejste v těle, ale v duchu, vždyť ve vás přebývá Boží Duch. Kdo nemá Kristova Ducha, ten mu nenáleží,¹⁰ ale pokud je ve vás Kristus, pak třebaže tělo je vzhledem k hříchu již mrtvé, Duch je vzhledem ke spravedlnosti životem.¹¹ A jestliže ve vás

7:9 Jsem žil. Přestože i malé děti jsou hříšné (dovedou závidět, žárlit a ubližovat si navzájem, aniž by je tomu někdo učil) neznamená to nutně, že se rodí propadlé peklu; Ježíš říká, že jim patří Boží království **Lk 18:16**. Podle tohoto Pavlova verše existuje něco, čemu bychom mohli říkat „věk zodpovědnosti“, před jehož dosažením Bůh člověku hříchy nepočítá. Člověk je duchovně živý, ale když dozraje k poznání, že Boží přikázání ho usvědčují ze hříchu (protože ho překročil), člověk duchovně zemře (v. 10 a pozn.). Aby se mohl znovu narodit (**Jn 3:7**), potřebuje Krista.

7:10 Já jsem zemřel. Řeč je pochopitelně o duchovní smrti, nikoliv fyzické (to by to asi nenapsal). Srv. **pozn. 9**. Člověka vzdálí od Boha

(tzn. duchovně zahubí) jeho hřích.

8:1 Odsouzení. Boží vůle není, aby nás trýznily pocity viny. Chce nicméně, abychom uviděli své vědomí viny. Můžeme vykročit směrem k nápravě, až poté, co si přiznáme svou hříšnost. Když sami o sobě uvažujeme jako o někom špatném, necítíme se dobře. Když se necítíme dobře, neděláme dobré věci tak dobře, jak bychom mohli. A tak zase děláme špatné věci, kvůli kterým pak máme špatné svědomí, a jsme v pasti. Teprve když se dokážeme přijmout takoví, jací jsme (viz Úvod k Terapeutické Bibli: Uzdravení na str. 6), můžeme se změnit. Přijetí sami sebe takoví, jací jsme, samo nestačí; je to jen vědomí viny. Je to pouze první krok ke skutečné proměně.

Bolesti, artíš mě k zemi

a měníš mě na věřícího.

Imagine Dragons

přebývá Duch Toho, jenž vzkřísil Ježíše z mrtvých, dá Ten, jenž vzkřísil Krista Ježíše z mrtvých, také vašim smrtelným tělům život prostřednictvím svého Ducha, který ve vás přebývá. ¹² Takto tedy jsme, bratři, dlužníky, ne však vůči tělu, abychom museli žít podle těla. ¹³ Jestliže totiž žijete podle těla, zemřete. Ale jestliže pomocí Ducha dáte zemřít skutkům těla, budete žít. ¹⁴ Všichni ti, které podněcuje Boží Duch, jsou totiž Božími syny. ¹⁵ Přece jste nepřijali ducha otroků, abyste opět propadli strachu; přijali jste ducha osvojených synů, který nám dává volat: Abba! Otče! ¹⁶ I Duch sám se připojuje k našemu duchu a dosvědčuje, že jsme Božími dětmi. ¹⁷ Děťmi, a tedy dědici; dědici Božími a spoludědici Kristovými, vždyť spolu s ním trpíme, abychom spolu s ním byli také oslaveni. ¹⁸ Soudím totiž, že utrpení nynějšího času jsou nesrovnatelná se slávou, která na nás má být zjevena. ¹⁹ Vždyť tvorstvo v očekávání touží po zjevení Božích synů: ²⁰ bylo-li podrobno marnosti – ne proto, že by si to bylo přálo, ale kvůli tomu, který jí je podrobil – stalo se to s nadějí, ²¹ že i ono bude osvobozeno od poroby porušenosti a vejde pak do svobody a slávy Božích dětí. ²² Víme přece, že až dodnes veškeré tvorstvo sténá v porodních bolestech. ²³ A není samo: i my, kteří máme prvotiny Ducha, také my v nitru sténáme v očekávání vykoupení svého těla. ²⁴ Neboť naše spása je předmětem naděje; vidíme-li to, v co doufáme, pak už v to nedoufáme: jak bychom mohli v to, co vidíme, ještě doufat? ²⁵ Ale doufáme-li v to, co nevidíme, očekáváme to s vytrvalostí. ²⁶ Obdobně přichází na pomoc naší slabosti Duch; neboť my ani nevíme, oč žádat, abychom se správně modlili; ale Duch sám se za nás přimlouvá v nevýslovném sténání, ²⁷ a Ten, jenž zkoumá srdce, ví, co si přeje Duch, a že jeho přimlůva za svatě je v souladu s Božími záměry. ²⁸ A víme, že Bůh ve všem spolupracuje pro jejich dobro s těmi, kteří ho milují, s těmi, které povolal podle svého úradku. ²⁹ Vždyť ty, které předem rozpoznal, také předurčil k tomu, aby byli ve shodě s obrazem jeho Syna, a on tak byl prvorozeným mezi mnoha bratry; ³⁰ a ty, které předurčil, také povolal; ty, které povolal, také ospravedlnil; ty, které ospravedlnil, také oslavil. ³¹ Co ještě dodat? Je-li Bůh s námi, kdo bude proti nám? ³² Což On, který neušetřil svého vlastního Syna, ale vydal ho za nás všechny, nám spolu s ním nedá veškeré dary? ³³ Kdo se postaví jako žalobce proti těm, které vyvolil Bůh? Ospravedlňuje přece Bůh. ³⁴ Kdo tedy odsoudí? Kristus Ježíš, ten, který zemřel – co to povídám? –, byl vzkříšen, který je po Boží pravici a přimlouvá se za nás? ³⁵ Kdo nás odloučí od Kristovy lásky? Soužení, úzkost, pronásledování, hlad, nahota, nebezpečí, meč? ³⁶ Podle slova Písma: Kvůli tobě nás vydávají na smrt po celý den; byli jsme pokládáni za ovce na porážku. ³⁷ Ale v tom všem velkolepě vítězíme prostřednictvím toho, jenž si nás zamiloval. ³⁸ Ano, jsem si tím jist, ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani přítomnost, ani budoucnost, ani mocnosti, ³⁹ ani výšina, ani hlubina, ani žádné jiné stvoření nás nedokáže odloučit od Boží lásky projevené v Kristu Ježíši, našem Pánu.

9 Říkám pravdu v Kristu, nelžu – mé svědomí mi o tom vydává svědectví v Duchu Svatém –, ² pocituji v srdci velký smutek a ustavičnou bolest. ³ Neboť bych si přál být sám proklet, být odloučen od Krista, za své bratry, za ty, kdo jsou podle těla z mého rodu, ⁴ za ně, Izraelity, jimž náleží přijetí za syny, sláva, smlouvy, zákonodárství, bohoslužba, zaslíbení, ⁵ a také praotcové, a z nichž podle těla vzešel Kristus, který je nade vším, věčně velebený Bůh! Amen. ⁶ Ne že by slovo Boží selhalo. Neboť všichni Izraelovi potomci nejsou Izraelem. ⁷ Stejně tak nejsou Abrahámovými dětmi všichni, kdo jsou z jeho potomstva; ale tvé jméno ponese potomstvo z Izáka, ⁸ což znamená: Božími dětmi nejsou děti z těla, jako potomstvo se počítají pouze děti zaslíbení. ⁹ A to zaslíbení zní takto: V ten čas přijdu a Sára bude mít syna. ¹⁰ A nejen to; Rebeka počala z jediného muže, z našeho otce Izáka: ¹¹ a před narozením dětí, kdy ony neudělaly nic dobrého ani zlého, aby se potvrdila svoboda Božího vyvolení, ¹² které závisí na tom, jenž povolává, a nikoli na skutcích, jí bylo řečeno: Starší bude sloužit mladšímu, ¹³ podle toho, jak stojí psáno: Miloval jsem Jakuba a nenáviděl jsem Ezaua. ¹⁴ Co to znamená? Je snad Bůh nespravedlivý? Určitě nikoli! ¹⁵ Neboť Mojžíšovi říká: Prokazují milosrdenství

8:28 Bůh ve všem spolupracuje pro jejich dobro. Většina překladů, nejen českých, zde bývá nepřesná implikací, že křesťanům se dějí jenom dobré věci. Jsou lidé, kteří zažili nějakou nevýslovně hroznou tragédii, a kvůli tomuto nesprávnému překladu pak zanevěřili na Boha, protože je (podle jejich přesvědčení) zklamal. V originální větě πάντα συνεργεί ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν (*panta synergei ho theos eis agathon*) není shoda podmětu s přísudkem ve spojení *panta synergei* („všechny věci“ [plurál] „spolučiní“ [singulár]), nýbrž ve spojení *synergei ho theos* („spolučiní Bůh“). Verš neshazuje zodpovědnost za všechno zlo ve světě na Boha předstíráním, že je to dobro; světu

vládne ďábel (1Jn 5:19), jehož skutky přišel Ježíš mařit (1Jn 3:8). Bůh je sice všemohoucí, ale láska znamená vzdát se moci (Fp 2:6–8). Až se vrátí, tehdy svou moc uplatní v plné síle a jeho protivníci si v hrůze budou přát, aby se nebyli narodili (Zj 6:16). Do té doby musíme tomuto verši rozumět tak, že Bůh všechny věci (včetně těch zlých) proměňuje v dobro těch, kdo ho milují, i navzdory tomu, jak to bylo strašné.

 Lidé, kteří zůstali Bohu věrni i v tragických událostech, které je potkaly, mohou dosvědčit, že díky tomu duchovně povyrostli způsobem, který by jinak možný nebyl. Srv. čl. **Smysl utrpení** na str. 313.

tomu, komu prokazují milosrdenství, a slitovávám se nad tím, nad kým se slitovávám.¹⁶ Nezáleží tedy na člověku, zda chce nebo zda běží, ale na Bohu, jenž prokazuje milosrdenství.¹⁷ Neboť Písmo říká faraonovi: Úmyslně jsem tě vzbudil, abych na tobě ukázal svou moc a aby se mé jméno oslavovalo po celé zemi.¹⁸ A tak on prokazuje milosrdenství, komu chce, a zatvrzuje, koho chce.¹⁹ Řekneš mi tedy: Co ještě má co kárat? Kdo se může vzepřít jeho vůli?²⁰ Člověče! Opravdu, kdo jsi, aby ses přel s Bohem? Řekne snad dílo tomu, kdo je zhotovil: Proč jsi mě udělal takové?²¹ Není snad hrcčír pánem své hlíny, aby z téže hmoty zhotovil přepychovou nádobu nebo nádobu obyčejnou?²² Nuže! Chtěje ukázat svůj hněv a dát najevo svou moc, snašel s tolikerou velkodušností nádoby hněvu zralé k záhubě²³ proto, aby ukázal bohatství své slávy na nádobách milosrdenství, které předem připravil pro slávu,²⁴ na nás, které povolal nejen ze Židů, ale také z pohanů...²⁵ To je právě to, co říká u Ozeáše: Povolám svůj lid, jenž nebyl mým lidem, a milovanou, která nebyla milovaná.²⁶ A právě tam, kde se jim říkalo: „Nejste můj lid,“ budou nazýváni syny živého Boha.²⁷ A Izaiáš o Izraeli hlasitě volá: I kdyby synové Izraele byli početní jako písek v moři, zachráněn bude zbytek:²⁸ neboť Pán uskuteční své slovo na zemi bez váhání a bez meškání.²⁹ A jak to předpověděl Izaiáš: Kdyby nám Pán Sabaot nebyl ponechal semínko, dopadlo by to s námi jako se Sodomou, podobali bychom se Gomoře.³⁰ Co říci na závěr? Že pohané, kteří o spravedlnost neusilovali, k spravedlnosti dospěli, a to k spravedlnosti z víry,³¹ zatímco Izrael, jenž usiloval o jakýsi zákon spravedlnosti, k Zákonu nedospěl.³² Proč? Protože místo aby se utíkali k víře, spoléhali na skutky. Klopýtli o kámen úrazu,³³ jak je psáno: Hle, kladu na Sion kámen úrazu a skálu, která přivedí pád; kdo však v něho věří, nebude zahanben.

10 Bratři, zajisté toužím z celého svého srdce a modlím se za ně k Bohu, aby došli spásy.² Neboť jim vydávám svědectví, že jsou pro Boha horliví; je to však horlivost bez pravého poznání.³ Když nerozpoznali Boží spravedlnost a hleděli nastolit svou vlastní, odmítli se podrobit Boží spravedlnosti.⁴ Neboť cílem Zákona je Kristus k ospravedlnění každého věřícího.⁵ Mojžíš totiž píše o spravedlnosti vzešlé ze Zákona, že když ho člověk bude plnit, bude skrze něj živ,⁶ zatímco spravedlnost vzešlá z víry, ta mluví takto: Neříkej si v srdci: Kdo vystoupí na nebe? Rozuměj: aby odtud přivedl dolů Krista;⁷ anebo: Kdo sestoupí do propasti? Rozuměj:

Milovat a nenávidět

Slova, která nám připadají příliš silná, by někoho mohla odradit od následování Boha, který je tak nespravedlivý a tvrdý. Nenáviděl Ezaua (v. 9:13; citace Mal 1:2–3) a výrazy stejného slovního základu najdeme v kontextech nesmiřitelného nepřátelství, např. máme milovat ty, kdo nás nenávidí (Mt 5:44; Lk 6:27); máme počítat s nenávistí pronásledovatelů (Mt 10:22; 24:9; Lk 21:17) a zrádců (Mt 24:10; Lk 6:22) podobně jako Boží lid v dobách SZ (Lk 1:71). Svého krále odmítají ti, kdo ho nenávidí (Lk 19:14); hříšníci nenávidí světlo, které je odhaluje a usvědčuje (Jn 3:20), proto nenávidí Krista i jeho následovníky (Jn 7:7; 15:18–19). Kdo nenávidí Ježíše, nenávidí Otce (Jn 15:23–25).

Kristus své následovníky dokonce nabádá takto nenávidět celou svou rodinu (Lk 14:26), ba i sebe samotné (Jn 12:25).

Nesmíme však včítat do textu to, co tam původně nebylo. Text je psán do kultury, která tyto silné výrazy spojuje se silnými emocemi, o kterých ale ví, že jsou rychle pomíjivé. Ne vždy „nenávidět“ musí nutně znamenat „přát někomu to nejhorší“.

Umíme si snadno představit, že by někdo mohl pracovat pro dva různé zaměstnavatele, a nemusí to nutně znamenat, že jednoho „miluje“, kdežto

druhé „nenávidí“ v tom extrémně silném významu, jak mu rozumíme v naší dnešní kultuře (Mt 6:24 Lk 16:13). Jde jenom o to, že když nastane konflikt (řekněme, že oba zaměstnavatelé požadují neplánovaný přesčas ve stejnou dobu), musíme se rozhodnout jednomu dát přednost. To je pravý význam slova „milovat“ v kontrastu s „nenávidět“. Zaměstnavatel, který se svého zaměstnance dočká na přesčasové hodině, je „milován“, zatímco ten druhý „nenáviděn“.

V tomto významu musíme rozumět pasážím jako Lk 14:26: Kdyby kdokoliv vyžadoval něco, co je v rozporu s Kristovým nárokem, Kristus musí dostat přednost, jinak ho nejsme hodni. Nemusíme své bližní kvůli tomu „nenávidět“ (Mt 5:44; Lk 6:27, 35; Ef 5:25; Ko 3:19; 1Te 5:13; 1Pt 1:22; 2:17).

Takto Bůh „nenáviděl“ Ezaua: Požehnal mu (Gn 27:39; 33:9; Dt 2:5; Žd 11:20). Jenom pokud jde o přízeň jeho dvojčeti Jákobovi, Ezau zůstal na druhém místě. Jestli ho nebo jeho potomky později stihlo prokletí, nebylo to pro předurčenost ke zkáze; byl to důsledek jejich vlastního chování. Ezau pohrdl prvorozenstvím (Gn 25:30–34; Žd 12:16) a jeho potomci se chovali k Izraelitům – svým příbuzným – jako k nepřítelům (Nu 20:17–20; Abd 10).

aby vyvedl Krista z mrtvých.⁸ Co ona tedy říká? To slovo je zcela blízko u tebe, na tvých rtech a v tvém srdci, rozuměj: slovo víry, které hlásáme.⁹ Vyznávají-li totiž tvé rty, že Ježíš je Pán, a věří-li tvé srdce, že Bůh ho vzkřísil z mrtvých, budeš spasen.¹⁰ Neboť víra srdce dosáhne spravedlnosti a vyznání rtů spásy.¹¹ Což neříká Písmo: Kdokoli v něho věří, nebude zahanben?¹² A tak není rozdílu mezi Židem a Řekem: všichni mají téhož Pána, bohatého vůči všem, kdo ho vzývají.¹³ Kdokoli totiž bude vzývat jméno Páně, bude spasen.¹⁴ Ale jak ho mohou vzývat, aniž v něho napřed uvěřili? A jak uvěřit, aniž o něm napřed slyšeli? A jak slyšet bez hlasatele?¹⁵ A jak hlásat, není-li člověk napřed poslán? Podle slova Písma: Jak krásné jsou nohy posílů radostných zvěstí!¹⁶ Ne všichni však radostné zvěsti uposlechli. Vždyť to říká Izaiáš: Pane, kdo uvěřil tomu, co jsme hlásali?¹⁷ Takto víra vzhází z hlásání a hlásání se děje Kristovým slovem.¹⁸ Ptám se: neslyšeli snad? Vždyť přece jejich hlas zazněl po celé zemi a jejich slova až do končin světa.¹⁹ Ale ptám se: Izrael snad nepochopil? Již Mojžíš říká: Vyvolám vaši žárlivost na to, co není národem, proti nerozumnému národu vzbudím vaši nevoli.²⁰ A Izaiáš se odvažuje dodat: Nalezli mě ti, kteří mě nehledali, zjevil jsem se těm, kteří se mne neptali,²¹ zatímco o Izraeli říká: Celý den jsem vztahoval ruce k neposlušnému a vzpurnému lidu.

11 Ptám se tedy: Odvrhl snad Bůh svůj lid? Určitě nikoli! Což nejsem já sám Izraelita z Abraháмова rodu, z Benjaminova kmene?² Bůh neodvrhl svůj lid, který předem rozpoznal. Anebo nevíte, co říká Písmo o Eliášovi, když on rozmlouvá s Bohem a obviňuje Izraele:³ Pane, oni zabili tvé proroky, rozbořili tvé oltáře, a já jsem zůstal sám a oni mi ukládají o život!⁴ Nuže, co mu odpovídá Boží výrok? Uchoval jsem si sedm tisíc mužů, kteří neohnuli koleno před Baalem.⁵ Podobně i dnes zůstává zbytek, vyvolený milostí.⁶ Ale je-li to milostí, není to už kvůli skutkům; jinak milost už není milostí.⁷ Co říci na závěr? Oč Izrael usiluje, toho nedosáhl; ale dosáhl toho ti, kteří byli vyvoleni. Ti ostatní se zatvrdili,⁸ podle slova Písma: Bůh jim dal ducha malátnosti: nemají až podnes oči k vidění, uši k slyšení.⁹ David rovněž říká: Jejich stůl ať je léčkou, osidlem, příčinou pádu a jejich mzdou!¹⁰ Ať se jim zatemní oči, aby neviděli, a dej, ať bez ustání ohýbají hřbet!¹¹ Ptám se tedy: Klopýtli, aby skutečně padli? Určitě nikoli! Ale jejich chybný krok přivodil spásu pohanům, aby tím u nich samých byla podnícena žárlivost.¹² A jestliže jejich chybný krok obohatil svět a jejich oslabení obohatilo pohany, co teprve způsobí jejich plný počet!¹³ Říkám to vám, pohanům, jsem vskutku apoštolem pohanů a činím čest své službě,¹⁴ ale v naději, že tím podnítím žárlivost svých pokrevenců a že tím některé zachráním.¹⁵ Neboť bylo-li jejich odvržení smířením pro svět, čím bude jejich přijetí, ne-li vzkříšením z mrtvých?¹⁶ Jsou-li prvotiny svaté, je takové i celé těsto; a je-li kořen svatý, jsou takové i větve.¹⁷ Jestliže však byly některé větve ulámány, zatímco ty, planý olivovník, jsi byl naroubován mezi ně, abys spolu s nimi měl prospěch z mízy olivovníku,¹⁸ nevychloubej se na úkor těch větví. Nebo chceš-li se vychloubat: nenesíš kořen ty, kořen nese tebe.¹⁹ Řekneš: Byly ulámány větve, abych já byl naroubován.²⁰ Výborně. Byly ulámány pro svou nevěru, a tebe drží víra. Nepyšni se; spíše se strachuj.²¹ Pokud totiž Bůh neušetřil přirozené větve, dávej pozor, tím spíš neušetří tebe.²² Uvažuj tedy o Boží dobrotě i přísnosti: přísnosti vůči těm, kteří padli, a dobrotě vůči tobě, pokud ty v této dobrotě setrváš; jinak budeš odtat i ty.²³ A oni budou, pokud v nevěře nesetrvají, naroubování: Bůh je vskutku sdostatek mocný, aby je opět narouboval.²⁴ Jestliže jsi totiž ty byl odtat z planého olivovníku, k němuž jsi přirozeně patřil, a proti přirozenosti jsi byl naroubován na ušlechtilý olivovník, oč spíš budou oni, přirozené větve, naroubování na svůj vlastní olivovník.²⁵ Nechci vás totiž, bratři, zůstat v nevědomosti o tom tajemství, abyste si nelibovali ve své moudrosti: část Izraele se zatvrdila až do doby, kdy vejde plný počet pohanů,²⁶ a tak bude spasen celý Izrael, jak je psáno: Ze Sionu přijde Osloboditel, odstraní z Jakubova středu bezbožnosti.²⁷ A toto bude má smlouva s nimi, až odejmu jejich hříchy.²⁸ Vzhledem k Evangelium jsou zajisté nepřáteli, kvůli vám, vzhledem k Vyvolení, jsou milováni kvůli svým otcům.²⁹ Neboť dary a povolání Boží jsou neodvolatelné.³⁰ Stejně tak jako jste totiž vy dříve byli neposlušní vůči Bohu a v nynější době se vám kvůli jejich neposlušnosti dostalo milosrdenství,³¹ i oni v nynější době neposlechli kvůli milosrdenství prokázanému vám, aby se i jim v nynější době dostalo milosrdenství.³² Neboť Bůh uzavřel všechny lidi do neposlušnosti, aby všem prokázal milosrdenství.³³ Ó hlubino Božího bohatství, moudrosti a vědění! Jak nevyzpytatelná jsou Boží rozhodnutí a jak nepochopitelné jeho cesty!³⁴ Kdo totiž kdy poznal mysl Páně! Kdo kdy byl jeho rádcem?³⁵ Anebo kdo ho předešel v obdarování, aby za to měl dostat zapláceno?³⁶ Všechno je totiž od něho a skrze něho a pro něho. Jemu buď sláva na věky! Amen.

12 Vybízím vás tedy, bratři, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli v živou, svatou, Bohu příjemnou obět: to je ta duchovní bohoslužba, kterou máte konat.² A neberte si za vzor nynější svět, ale ať vás proměňuje obnova vaší mysli a ať díky ní rozpoznáváte, jaká je Boží vůle, co je dobré, co se Bohu líbí, co je dokonalé.³ Ve jménu milosti, která mi byla dána, to říkám všem a každému: Nepokládejte se za víc, než za co se máte pokládat, ale podržte si o sobě moudré mínění, každý podle míry víry, kterou mu Bůh udělil.⁴ Neboť

tak jako naše jedno tělo má více než jediný úd a jako tyto údy nemají všechny touž úlohu,⁵ podobně i my mnozí tvoříme pouze jediné tělo v Kristu a přitom každý sám o sobě jsme údem jeden druhému.⁶ Jsme však obdařeni rozdílnými dary podle milosti, která nám byla dána: je-li to dar prorocství, pěstujme jej úměrně ke své víře;⁷ je-li to služba, služme; vyučování, vyučujme;⁸ povzbuzování, povzbuzujme. Ten, kdo dává, ať to činí, aniž počítá; ten, kdo řídí, ať je horlivý; ten, kdo koná milosrdenství, ať září radostí.⁹ Ať vaše láska nic nepředstírá, mějte nenávisť ke zlu, pevně lněte k dobru;¹⁰ ať vás bratrská láska spojuje vzájemnou náklonností, každý ať hledí na druhé jako na zasloužilejší,¹¹ v horlivosti bez ledabylosti, ve vroucnosti ducha, ve službě Pánu,¹² v naději se radujte, buďte vytrvalí v útrapách, neúnavní v modlitbě,¹³ mějte účast na potřebách svatých, dychtivě poskytněte pohostinství.¹⁴ Žehnejte těm, kdo vás pronásledují; žehnejte, neproklínejte.¹⁵ Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.¹⁶ Buďte vůči všem stejně pozorní, nelibujte si v pýše, ať vás přitahuje spíš to, co je pokorné, nelibujte si ve své vlastní moudrosti.¹⁷ Nikomu neodplácejte zlým za zlé, a mějte na srdci, co je dobré, přede všemi lidmi,¹⁸ v pokoji se všemi, je-li to možné, pokud to závisí na vás,¹⁹ a nezjednávejte si sami právo, milování, nechte jednat hněv; je totiž psáno: právo zjednáám já, já odplatím, říká Pán.²⁰ A ještě spíš: Má-li tvůj nepřítel hlad, dej mu najíst; má-li žízeň, dej mu napít; když to uděláš, shrneš na jeho hlavu žhavé uhlí.²¹ Nedopust', aby nad tebou zvítězilo zlo, dobrem přemáhej zlo. –

13 Každý ať se podřizuje vrchnostem, jež vládou. Vždyť není vrchnosti, která by nepocházela od Boha, a ty, které existují, jsou ustanoveny od Boha.² A tak ten, kdo vzdoruje vrchnosti, vzpírá se proti řádu, který zřídil Bůh. A kdo se vzpírá, přivolají odsouzení sami na sebe.³ Vládců se totiž člověk nemusí bát, když činí dobro, nýbrž když činí zlo. Přeješ si, aby ses nemusel bát vrchnosti? Čiň dobro, a dostane se ti od ní pochvaly;⁴ vždyť ona je Božím nástrojem, jenž tě má vést k dobrému. Ale strachuj se, činiš-li zlé; neboť ona nenosí meč jen tak pro nic; je Božím nástrojem pro zjednávání spravedlnosti a trestání toho, kdo činí zlé.⁵ Proto se člověk má podřizovat nejen ze strachu před trestem, ale z popudu svědomí.⁶ Což neplatíte právě proto daně? Vždyť jde o úředníky, kteří se tomu úřadu usilovně věnují právě z Božího pověření.⁷ Dávejte každému, co mu náleží: komu daň, tomu daň; komu poplatky, tomu poplatky; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest.⁸ Nebuďte nikomu nic dlužní, ledaže vzájemnou lásku. Neboť ten, kdo miluje druhého člověka, naplnil tím zákon.⁹ Předpis: nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nebudeš dychtit a všechny ostatní jsou totiž shrnuty v tomto slově: Budeš milovat svého bližního jako sebe samého.¹⁰ Milosrdná láska bližnímu nijak neublíží. Tato láska je tedy Zákon ve své plnosti.¹¹ Už proto, že víte, v jakém okamžiku žijeme. Už nadešla hodina, abyste se vytrhli ze spánku; spása je nám nyní blíže než v době, kdy jsme uvěřili.¹² Noc pokročila. Nastal den. Nechme být skutky temnoty a odějme se zbrojí světla.¹³ Jak se sluší za dne, chovejme se důstojně: žádné hodování ani hýření, žádná chlípnost ani prostopášnost, žádné hádky ani žárlivosti.¹⁴ Ale odějte se Pánem Ježíšem Kristem a nestarejte se o tělo uspokojováním jeho žádostí.

14 K tomu, kdo je slabý ve víře, buďte přívětiví a hleďte se nepřít o různých názorech.² Někdo má za to, že může jíst všechno, zatímco slabý jí pouze zeleninu:³ ať ten, kdo jí, nepohrdá tím, kdo nejí, a ať ten, kdo nejí, nesoudí toho, kdo jí; Bůh jej přece přijal.⁴ Kdo jsi ty, abys soudil cizího služebníka? Ať stojí nebo ať padá, týká se to pouze jeho pána; a on ostatně zůstane stát, neboť Pán má sílu, aby ho podepřel.⁵ Jeden dává přednost některému dni před jiným; druhý je pokládá všechny za stejné: ať se v tom každý drží svého úsudku.⁶ Ten, který má ohled na různé dny, dělá to pro Pána; a ten, který jí, dělá to pro Pána, protože vzdává Bohu díky. A ten, který nejí, dělá to pro Pána a vzdává díky Bohu.⁷ Nikdo z nás totiž nežije sám pro sebe, jako nikdo sám pro sebe neumírá;⁸ žijeme-li, žijeme pro Pána, a umíráme-li, umíráme pro Pána. Tedy v životě i ve smrti náležíme Pánu.⁹ Vždyť Kristus zemřel a vrátil se k životu, aby byl Pánem mrtvých i živých.¹⁰ Ale proč bys měl ty soudit svého bratra? A proč bys měl ty svým bratrem pohrdat? Všichni totiž předstoupíme před Boží soud,¹¹ neboť je psáno: Jako že žiji, říká Pán, každé koleno se přede mnou skloní a každý jazyk vzdá Bohu slávu.¹² Tak tedy každý z nás vydá Bohu počet sám za sebe.¹³ Přestaňme tedy soudit jedni druhé: usudte spíš, že se před vašeho bratra nesmí klást nic, co by způsobilo, že klopýtne nebo padne.¹⁴ To vím, jsem si tím jist v Pánu Ježíši, že nic není nečisté samo o sobě, ale jen pro toho, kdo pokládá nějaký pokrm za nečistý; v tom případě takový pro něho je. –¹⁵ Pokud totiž se tvůj bratr zarmoutí pro nějaký pokrm, už nejednáš podle lásky. Nedopust', aby kvůli tvému pokrmu zahynul ten, za něhož zemřel Kristus!¹⁶ Nevystavujte tedy svou výsadu potupě.¹⁷ Neboť Boží království nespočívá v pokrmu anebo v nápoji, ono je spravedlnost, pokoj a radost v Duchu Svatém.¹⁸ Právě ten, kdo takto slouží Kristu, je milý Bohu a vyhovuje lidem.¹⁹ Následujme tedy to, co napomáhá pokoji a vzájemnému nabádání k dobrému.²⁰ Nenič kvůli nějakému pokrmu Boží dílo. Všechno je zajisté čisté, ale stává se zlem pro člověka, který jí a přitom působí pohoršení.²¹ Dobré je zdržovat se masa a vína i všeho, co působí, že tvůj bratr klopýtá nebo padá nebo slábně.²² Onu víru, kterou máš, si uchovej pro

sebe před Bohem. Blahoslavený, kdo se neodsuzuje ve chvíli, kdy se rozhoduje.²³ Ale ten, kdo jí navzdory svým pochybnostem, je odsouzen, protože nejedná v dobré víře a protože vše, co nevychází z dobré víry, je hříchem.

15 Ale pro nás silné je povinností, abychom nesli slabosti těch, kdo onu sílu nemají, a abychom nevyhledávali, co se líbí nám.² Ať se každý z nás líbí svému bližnímu pro dobro a kvůli vzdělávání.³ Neboť Kristus nevyhledával to, co se mu líbilo, ale jak je psáno: Urážky těch, kdo urážejí tebe, padly na mne.⁴ Všechno, co bylo v minulosti napsáno, bylo totiž napsáno pro naše poučení, abychom z vytrvalosti a útěchy, kterou dávají Písma, čerpali naději.⁵ Ať vám Bůh vytrvalosti a útěchy dá, abyste vůči sobě navzájem měli stejné zájmy po příkladu Krista Ježíše,⁶ abyste tak jedním srdcem a jedněmi ústy oslavovali Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista.⁷ Buďte proto vůči sobě navzájem přívětiví, jako byl vůči vám Kristus k Boží slávě.⁸ Říkám totiž: Kristus se stal služebníkem obřezaných ke cti Boží pravdomluvnosti, aby splnil zaslíbení daná praotcům,⁹ a národy oslavují Boha za jeho milosrdenství podle slova Písma: Proto tě budu chválit mezi národy a budu zpívat ke chvále tvého jména;¹⁰ a další: Národy jásejte s jeho lidem;¹¹ anebo zase: Všechny národy, chvalte Pána, a ať ho velebí kdekteřý lid.¹² A Izaiáš pak říká: Ukáže se Jesseův výhonek, ten, jenž povstává, aby velel národům. Do něho vloží národy svou naději.¹³ Ať Bůh naděje vám dá plnost radosti a pokoje ve vaší víře, aby ve vás působením Ducha Svatého překypovala naděje.¹⁴ Osobně jsem o vás, bratři moji, opravdu přesvědčen, že jste sami od sebe plni dobrého smýšlení, že máte v plnosti dar vědění a že se také dokážete vzájemně napomínat.¹⁵ Přesto jsem vám, abych jakoby oživil vaše vzpomínky, psal místy dosti směle vzhledem k milosti, které se mi dostalo od Boha,¹⁶ abych byl služebníkem Krista Ježíše u pohanů konaje posvátnou službu Božímu evangeliu, aby se pohané stali příjemným obětním darem posvěceným v Duchu Svatém.¹⁷ Mohu se tedy chlubit v Kristu Ježíši, když jde o Boží dílo.¹⁸ Neboť bych se neodvážil mluvit o něčem, co by mým prostřednictvím nebyl vykonal Kristus, aby pohané došli k poslušnosti ve slově i ve skutku,¹⁹ silou znamení a zázraků, silou Božího Ducha: takto jsem se v okruhu od Jeruzaléma až po Ilyrii postaral o naplnění Kristova evangelia,²⁰ pokládaje si přitom za čest, že jsem tento apoštolát omezil na kraje, kde se Kristovo jméno nevzývalo, abych nestavěl na základech, které položil někdo jiný,²¹ a abych se řídil podle toho, co je psáno: Ti, kterým nebyl zvěstován, ho uvidí a ti, kteří o něm neslyšeli mluvit, pochopí.²² A právě to mi pokaždé bránilo jít k vám.²³ Když však nyní už nemám co na práci v těchto krajinách, a protože už po léta velice toužím, abych k vám šel,²⁴ až se odeberu do Hispánie... Doufám totiž, že vás cestou uvidím, že mě vypravíte na cestu do té země, až se trochu potěším radostí z toho, že pobudu u vás.²⁵ Nyní se však ubírám do Jeruzaléma, abych posloužil svatým:²⁶ neboť Makedonie a Achaja se chtěly nějak účastnit na potřebách svatých z Jeruzaléma, kteří žijí v chudobě.²⁷ Ano, opravdu to chtěly a dlužily jim to: když totiž pohané dostali podíl na jejich duchovních statcích, musejí jim zase posloužit svými statky časnými.²⁸ Až tedy dokončím tuto záležitost a až jim onu sbírku řádně odevzdám, odejdu do Hispánie a cestou se zastavím u vás.²⁹ A vím, že až k vám přijdu, přijdu s plností Kristova požehnání.³⁰ Ale prosím vás, bratři, skrze našeho Pána Ježíše Krista a lásku Ducha, bojujte spolu se mnou v modlitbách, které za mne vznášíte k Bohu,³¹ abych unikl nevěřícím v Judsku a aby pomoc, kterou nesu do Jeruzaléma, byla svatými dobře přijata³² a aby mi tak Bůh, až k vám v radosti přijdu, dal u vás okusit trochu odpočinku.³³ Bůh pokoje ať je s vámi se všemi! Amen.

16 Doporučuji vám naši sestru Foibé, jáhenku církve v Kenchrejích:² přijměte ji v Pánu tak, jak se sluší na svaté, a pomáhejte jí ve všem, kde by vás mohla potřebovat; vždyť ona též byla ochránkyní mnoha křesťanů i mne samého.³ Pozdravte Prisku a Akvilu, mé spolupracovníky v Kristu Ježíši;⁴ aby mi zachránili život, nasadili krk, a nejsem sám, kdo je jim zavázán vděčností: platí to pro všechny církve z pohanů;⁵ pozdravte též církev, která se v jejich domě shromažďuje. Pozdravte mého drahého Epaineta, prvotinu, kterou Kristu dala Asie.⁶ Pozdravte Marii, která pro vás vynaložila značnou námahu.⁷ Pozdravte Andronika a Junia, z mého příbuzenstva, mé druhy ve vězení: jsou to význační apoštolé, kteří mě v Kristu předešli.⁸ Pozdravte Ampliata, který je mi drahý v Pánu.⁹ Pozdravte Urbana, našeho spolupracovníka v Kristu, i mého drahého Stachya.¹⁰ Pozdravte Apella, který se osvědčil v Kristu. Pozdravte členy Aristobulova domu.¹¹ Pozdravte Herodiona z mého příbuzenstva; pozdravte členy Narcisova domu, kteří jsou v Pánu.¹² Pozdravte Tryfainu a Tryfosu, které vynakládají námahu v Pánu; pozdravte mou drahou Persidu, která vynakládala mnohé námahy v Pánu.¹³ Pozdravte Rufa, onoho vyvoleného Páně, a jeho matku, která je i matkou mou.¹⁴ Pozdravte Asynkrita, Flegona, Herma, Patroba, Hermea a bratry, kteří jsou s nimi.¹⁵ Pozdravte Filologa a Julii, Nerea a jeho sestru a Olympa a všechny svaté, kteří jsou s nimi.¹⁶ Pozdravte se navzájem svatým políbením. Všechny Kristovy církve vás zdraví.¹⁷ Prosím vás, bratři, střežte se oněch podněcovatelů nesvářů a pohoršení proti učení, které jste přijali; vyhýbejte se jim.¹⁸ Neboť takoví lidé neslouží našemu Pánu Kristu, ale svému břichu,

a sladounkými a lichotnými řeči svádějí srdce prostých lidí. ¹⁹Věhlas vaší poslušnosti se totiž všude rozšířil a jste mou radostí; chci však, abyste byli znalí v dobrém a neobratní ve zlém. ²⁰Bůh pokoje velmi rychle rozdrť Satana pod vašimi nohama. Ať je s vámi milost našeho Pána Ježíše Krista. ²¹Zdraví vás můj spolupracovník Timoteus a též Lucius, Jason a Sosipatros z mého příbuzenstva. ²²Zdravím vás v Pánu já, Tertius, který jsem napsal tento list. ²³Zdraví vás Gaius, který je host můj i celé církve. Správce městské pokladny Erastos vás zdraví a také Quartus, bratr. ²⁴ — ²⁵Tomu, jenž má moc vás upevnit ve shodě s Evangeliem, které zvěstují hlásáním Krista, zjeveným tajemstvím obklopeným mlčením po věčné časy, ²⁶dnes však vyjeveným a skrze Písma, která ho předpovídají, podle rozkazu věčného Boha oznámeným všem národům, aby je přivedlo k poslušenství víry; ²⁷Bohu, který jediný je moudrý, skrze Ježíše Krista, jemu buď sláva na věky věků! Amen.

První list Korintským

Úvod

1 Pavel, povoláný z Boží vůle, aby byl apoštolem Krista Ježíše, a bratr Sosthenes, ² Boží církvi ustavené v Korintě, těm, kdo byli posvěceni v Kristu Ježíši, povolání, aby byli svatými, spolu se všemi, kteří kdekoli vzývají jméno Ježíše Krista našeho Pána, jejich i našeho; ³ milost a pokoj vám od Boha, našeho Otce a od Pána Ježíše Krista! ⁴ Neustále za vás vzdávám díky Bohu pro Boží milost, která vám byla dána v Kristu Ježíši; ⁵ neboť se vám dostalo veškerého bohatství, všeho bohatství slova i všeho bohatství vědění, ⁶ a to právě v té míře, jak pevně ve vás utkvělo Kristovo svědectví. ⁷ Proto vám neschází žádný z darů milosti při vašem očekávání Zjevení našeho Pána Ježíše Krista. ⁸ Právě on vás bude utvrzovat až do konce, abyste byli bezúhonní v Den našeho Pána Ježíše Krista. ⁹ Věrný je ten Bůh, skrze něhož jste byli povoláni ke společenství jeho Syna, Ježíše Krista, našeho Pána. ¹⁰ Prosím vás, bratři, jménem našeho Pána Ježíše Krista, mluvejte všichni touž řečí; ať mezi vámi nejsou žádné roztržky; buďte dokonale svorní ve smýšlení i v názorech. ¹¹ Doslechl jsem se o vás totiž, bratři moji, od Chloiných lidí, že jsou mezi vámi nesváry. ¹² Tím rozumím, že každý z vás říká: „Já jsem Pavlův.“ – „A já Apollův.“ – „A já Kefův.“ – „A já Kristův.“ ¹³ Je snad Kristus rozdělen? To Pavel byl za vás ukřižován? Anebo v Pavlově jménu jste byli pokřtěni? ¹⁴ Vzdávám díky za to, že jsem nikoho z vás nepokřtil, leda Krispa a Gaia, ¹⁵ takže nikdo nemůže říci, že jste byli pokřtěni v mém jménu. ¹⁶ Ach, přece jen! Pokřtil jsem ještě Stefanovu rodinu. Jinak už nevím, že bych byl pokřtil někoho jiného. ¹⁷ Vždyť Kristus mě neposlal, abych křtil, ale abych zvěstoval evangelium, a to nikoli slovní moudrostí, aby nebyl přiveden vniveč Kristův kříž.

Tři roviny poznání

 Poznání k nám může přicházet několika různými cestami v několika rovinách. Kromě smyslového vnímání poznáváme také rozumem, svou myslí. Logika je nauka o tom, jak správně vyvozovat závěry z premis, které považujeme za dané, nezpochybnitelné, za axiomy, které nepotřebují důkaz (např. že Bible je zjevené Slovo Boží a má pravdu ve všem, co říká, včetně historie). Tento druh intelektuálního poznání je bezpochyby velmi důležitý, sám o sobě však nedostačující.

 Další cestou, kudy k nám může proudit poznání, je naše srdce. Žádný psycholog, terapeut či psychiatr nedokáže pomoci zraněné duši, když zůstane pouze v intelektuální rovině, avšak v odpojenosti od srdce.

 Třetí rovinou je intuice, tzv. „vnitřní pocit“. Když se zamyslíme nad otázkou, kolikrát jsme v životě měli zřetelně jasný pocit, že něco máme nebo nemáme udělat, ale neposlechli jsme, a pak jsme toho litovali, dojdeme k závěru, že tato pravá intuice má vždycky pravdu. Je to Boží hlas, „věčnost“ v našem nitru (**Kaz 3:11**). Je to ona Pravda, jejíž poznání osvobozuje (**8:32**). Tato Pravda je Ježíš sám (**14:6**).

Jsmo vychováváni společností, která klade převažující důraz na intelektuální rovinu, zatímco rovinu srdce podceňuje a intuici většinou zcela ignoruje a dokonce odmítá coby nespolehlivou a nedůvěryhodnou.

 Traumatizující zkušenosti nás odpojily od vnitřní pravdy. Naše sebeobrané mechanismy, které jsme si osvojili, abychom přežili bolest, jíž jsme byli vystaveni, pak tvoří to, čemu říkáme osobnost: soubor našich návyků a závislostí, přehlušujících hlas vnitřní Pravdy a nutkavých k hříšnému chování.

Teprve spojené síly všech tří rovin nám dávají celistvé (byť nikdy ne úplně) poznání, které pak může donekonečna růst.

Neznamená to, že psychoterapie dokáže nahradit Krista jenom proto, že nás dokáže vysvobodit ze závislostí. Hříchy, které jsme napáchali nebo ještě napácháme, volají po odpuštění. To může udělat jenom Ježíš.

Nebudou-li odpuštěny, pak nám mohou zabránit ve vstupu do Božího Království. Před Božím soudem nebude tolik důležité, že jsme se vylízali ze starých ran a poslední část života jsme strávili ve svobodě od závislého chování, které nám i našemu okolí ztrpčovalo celý život až do uzdravení. Nejvíce ze všeho by nám mělo záležet na tom, kde strávíme věčnost.

Jestli nás Bůh uzdravil, pak proto, abychom byli efektivnější ve službě druhým – ukazováním cesty nejen k nápravě, ale hlavně ke spáse. Opuštění hříchů (= závislostí = sebeobraných mechanismů) má cenu jako ovoce proměny Kristem.

Srv. čl. **Uzdravení je možné** u **Gn 16** na str. **26**.

¹⁸ Slovo kříže je totiž bláznovstvím pro ty, kdo jdou do záhuby, ale pro ty, kdo jdou ke spáse, pro nás, je Boží mocí. ¹⁹ Vždyť je psáno: Zničím moudrost moudrých a rozum rozumných odvrhnu. ²⁰ Kde je moudrý? Kde je vzdělaný člověk? Kde je mudrc tohoto věku? Nezasáhl snad Bůh bláznovstvím moudrost světa? ²¹ Protože totiž svět pomocí moudrosti Boha v Boží moudrosti nepoznal, zlíbilo se Bohu spasit věřící bláznovskou zvěstí. ²² Zatímco Židé si žádají znamení a Řekové vyhledávají moudrost, ²³ my hlásáme ukřižovaného Krista, pohoršení pro Židy a bláznovství pro pohany, ²⁴ ale pro ty, kdo jsou povoláni, Židy i Řeky, je to Kristus, Boží moc a Boží moudrost. ²⁵ Neboť to, co je Božím bláznovstvím, je moudřejší než lidé, a co je Boží slabostí, je silnější než lidé. ²⁶ Proto, bratři, uvažujte o tom, jak jste byli povoláni: není tu mnoho moudrých podle těla, není mnoho mocných, není mnoho lidí urozeného původu. ²⁷ Ale co je ve světě bláznovské, právě to Bůh vyvolil, aby zahanbil moudré; co je ve světě slabé, právě to Bůh vyvolil, aby zahanbil, co je silné; ²⁸ co je ve světě bez urozenosti a čím se pohrdá, právě to Bůh vyvolil; ano, to, co není, aby přivedl vniveč to, co je, ²⁹ tak aby se žádné tělo nemohlo před Bohem chlubit. ³⁰ Vždyť právě skrze Něho jste v Kristu Ježíši, který se pro nás stal moudrostí přicházející od Boha, spravedlností, posvěcením a vykoupením, ³¹ aby tak, jak je psáno, kdo se chlubit, našel svou chloubu v Pánu.

2 Já pak, když jsem přišel k vám, bratři, nepřišel jsem vám Boží tajemství zvěstovat pomocí lesku slova anebo moudrosti. ² Nikoli, nic jsem nechtěl mezi vámi znát, leda Ježíše Krista, a to Ježíše Krista ukřižovaného. ³ Já sám jsem se vám představil slabý, bázlivý a úplně rozechvělý, ⁴ a mé slovo a má zvěst neměly nic z přesvědčivých řečí moudrosti; byl to projev Ducha a moci, ⁵ aby vaše víra spočívala nikoli na moudrosti lidí, ale na moci Boží. ⁶ A přece mluvíme právě o moudrosti mezi dokonalými, ne však o moudrosti tohoto světa ani vládců tohoto světa, určených ke zkáze. ⁷ O čem mluvíme, je naopak moudrost Boží, tajemná, která zůstává ukryta, ona, kterou již před věky Bůh předem určil k naší slávě, ⁸ ona, kterou žádný z vládců tohoto světa nepoznal – kdyby ji totiž byli poznali, nebyli by ukřižovali Pána Slávy –, ⁹ ale podle toho, co je psáno, zvěstujeme, co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, co nevešlo do srdce člověka, vše, co Bůh připravil pro ty, kdo ho milují. ¹⁰ Neboť to právě nám Bůh zjevil prostřednictvím Ducha; Duch totiž zkoumá vše až do hlubin Božích. ¹¹ Vždyť kdo z lidí ví, co je v člověku, ne-li duch člověka, jenž je v něm? Stejně tak nikdo neví, co je v Bohu, leda Boží Duch. ¹² My jsme nepřijali ducha světa, ale Ducha, který přichází od Boha, abychom poznali dary, které nám laskavě dal Bůh. ¹³ A mluvíme o tom nikoli řečmi naučenými moudrostí lidskou, nýbrž řečmi, kterým učí Duch, vyjadřující v duchovních výrazech duchovní skutečnosti. ¹⁴ Člověk obdařený duší nepřijímá to, co pochází z Božího Ducha: je to pro něho bláznovství a nemůže to poznat, protože o takových věcech se soudí duchovně. ¹⁵ Duchovní člověk naopak posuzuje vše a on sám není posuzován nikým. ¹⁶ Kdo totiž poznal myšlení Páně, aby ho mohl poučovat? A my myšlení Kristovo máme.

3 Já pak, bratři, jsem k vám nemohl mluvit jako k lidem duchovním, ale jako k bytostem tělesným, jako k malým dětem v Kristu. ² Mléko jsem vám dával pít, nikoli tuhou stravu; tu jste ještě nedokázali snést. Ale o nic víc to nedokázete nyní, ³ neboť jste dosud tělesní. Což nejste, pokud je mezi vámi žárlivost a hádka, tělesní a není vaše chování zcela lidské? ⁴ Když jeden říkáte: „Já jsem Pavlův,“ a jiný: „Já Apollův,“ to není lidské? ⁵ Co je tedy Apollos? A co je Pavel? Služebníci, jejichž prostřednictvím jste přišli k víře, a každý z nich podle toho, co mu dal Pán. ⁶ Já jsem sázel, Apollos zaléval; ale růst dával Bůh. ⁷ Tak tedy není něco ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, ale ten, kdo dává růst: Bůh. ⁸ Není rozdíl mezi tím, kdo sází, a tím, kdo zalévá, ale každý obdrží svou vlastní mzdu podle vlastní námahy. ⁹ Vždyť jsme Božími spolupracovníky; vy jste Božím polem, Boží stavbou. ¹⁰ Podle Boží milosti, která mi byla udělena, jsem jako moudrý stavitel položil základ. Na něm staví jiný. Ať však každý dává pozor na to, jak staví. ¹¹ Nikdo tu totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už položen je, a tím je Ježíš Kristus. ¹² Zda někdo na tomto základě staví ze zlata, stříbra, drahokamů, dřeva, sena, slámy, ¹³ dílo každého vyjde najevo; ukáže to totiž onen Den, neboť ten se má zjevit v ohni a právě ten oheň vyzkouší jakost díla každého zvlášť. – ¹⁴ Jestliže dílo na tom základě postavené přetrvá, obdrží dělník mzdu; ¹⁵ shoří-li mu dílo, utrpí ztrátu; on sám bude zachráněn, ale jako by prošel ohněm. ¹⁶ Což nevíte, že jste Boží chrám a že ve vás přebývá Boží Duch? ¹⁷ Zničí-li někdo Boží chrám, zničí Bůh jeho. Neboť Boží chrám je posvátný a tím chrámem jste vy. ¹⁸ Ať nikdo neklame sám sebe! Pokládá-li se někdo mezi vámi za moudrého na způsob tohoto světa, ať ze sebe udělá blázna, aby se moudrým stal; ¹⁹ vždyť moudrost tohoto světa je u Boha bláznovstvím. Je totiž psáno: On, jenž lapá moudré na jejich vlastní zchytralost; ²⁰ a dále: Pán zná myšlenkymoudrých, on ví, že jsou marné. ²¹ Ať se tedy nikdo nevychloubá lidmi; neboť všechno patří vám, ²² ať Pavel, ať Apollos, ať Kefas, ať svět, ať život, ať smrt, ať přítomnost, ať budoucnost. Všechno patří vám, ²³ vy však patříte Kristu a Kristus patří Bohu.

4 Ať se na nás tedy hledí jako na Kristovy služebníky a na správce Božích tajemství. ² A od správců se konec konců požaduje právě to, aby každý byl shledán věrným. ³ Mně samému záleží velmi málo na tom, abych byl souzen vámi nebo nějakým lidským soudem. Dokonce ani nesoudím sám sebe. ⁴ Mé svědomí mi, pravda, nevyčítá nic, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; mým soudcem je Pán. ⁵ Proto tedy nepronášejte předčasné soudy, dokud nepřijde Pán; on osvětlí tajnosti tmy a vyjeví záměry srdcí. A tehdy se každému dostane od Boha chvály, jaká mu náleží. ⁶ V tom všem, bratři, jsem vzal sebe i Apolla za příklad kvůli vám, abyste se na nás naučili zásadě: „Nic nad to, co je psáno,“ abyste se nenadýmali pýchou nad tím, že se stavíte na stranu jednoho proti druhému. ⁷ Kdo ti tedy ve skutečnosti dává vyniknout? Co máš, co bys nebyl dostal? A když jsi dostal, k čemu se vychloubat, jako bys to nebyl dostal? ⁸ Už jste nasyceni! Už jste zbohatli! Bez nás jste došli kralování! Ach! Že tedy nekralujete, abychom se i my podíleli na vaší královské hodnosti! ⁹ Vždyť Bůh, zdá se mi, nám apoštolům vykázal poslední místo jako odsouzcencům na smrt; ano, stali jsme se podívanou světu, andělům i lidem. ¹⁰ My jsme blázní kvůli Kristu, ale vy jste obezřelí v Kristu; jsme slabí, ale vy jste silní; jste v úctě, ale námi se pohrdá. ¹¹ Až do této chvíle hladovíme, žízníme, nemáme si co obléci, jsme bití a jsme tuláci; ¹² vysilujeme se prací svých rukou. Urážejí nás, a my zehnáme; pronásledují nás, a my to snášíme; ¹³ pomlouvají nás, a my utěšujeme. Stalo se z nás cosi jako odpadky světa, až do nynějška jsme u všech vyvrheli. ¹⁴ Nepíší to proto, abych vás zahanbil; dělám to proto, abych vás jako své milované děti varoval. ¹⁵ I kdybyste totiž měli tisíce vychovatelů v Kristu, nemáte více otců; neboť v Ježíši Kristu jsem vás prostřednictvím evangelia zplodil já. ¹⁶ Prosím vás tedy, chovejte se tak jako já. ¹⁷ Právě proto jsem k vám poslal Timotea, jenž je můj milovaný a v Pánu věrný syn; on vám připomene má pravidla, jak se máte chovat v Kristu Ježíši, ta, kterým učím všude ve všech církvích. ¹⁸ Při pomyslení, že k vám nepřijdu, se někteří lidé nadmuli pýchou. ¹⁹ Ale já k vám přijdu brzy, zlíbí-li se Pánu, a nebudu pak soudit podle slov těch nadutých pýchou, ale podle jejich moci; ²⁰ neboť Boží království netkví ve slově, ale v moci. ²¹ Co byste chtěli raději? Abych k vám přišel s metlou, anebo s láskou a v duchu mírnosti?

5 U vás je vůbec slyšet o nemravnosti, a to o takové nemravnosti, jaká se nevyskytuje dokonce ani u pohanů; dokonce jeden z vás žije se ženou svého otce! ² A vy se nadýmáte pýchou! A neoblékli jste se do smutku, aby byl z vašeho středu odstraněn ten, jenž se dopustil takového činu! ³ Nuže, já jsem sice tělesně vzdálen, ale duchovně jsem přítomný, už jsem, jako bych byl přítomen, vynesl soud nad tím, který spáchal takový skutek. ⁴ Je nutno, abychom se ve jménu Pána Ježíše shromáždili, vy i můj duch spolu s mocí našeho Pána Ježíše, ⁵ a vydali toho člověka Satanovi k záhubě jeho těla, aby duch byl při Dni Páně zachráněn. ⁶ Nemáte proč se vychloubat! Což nevíte, že trochou kvasu nakyne veškeré těsto? ⁷ Očistěte se od starého kvasu, abyste byli novým těstem, protože vy jste nekvašené chleby. Vždyť náš velikonoční beránek, Kristus, byl už obětován. ⁸ Proto tedy oslavujme svátky ne se starým kvasem ani s kvasem zloby a zlovolnosti, ale s nekvašenými chleby čistoty a pravdy. ⁹ Když jsem vám ve svém listě napsal, abyste neměli nic společného s prostopášníky, ¹⁰ neměl jsem vůbec na mysli prostopášníky tohoto světa, nebo třeba chamtivce a hrabivce či modloslužebníky; vždyť to byste musili odejít ze světa. ¹¹ Ne, napsal jsem vám, abyste se nestýkali s tím, který by se sice nazýval bratr, ale byl by prostopášník, chamtivec, modloslužebník, hanobitel, opilec nebo hrabivec, a abyste s takovým člověkem dokonce ani nestolovali. ¹² Proč bych totiž měl soudit ty, kteří jsou venku? Nesoudíte snad vy ty, kteří jsou uvnitř? ¹³ Ty venku bude soudit Bůh. Odstraňte toho zlého ze svého středu.

6 Což se jeden z vás, když má spor s druhým, opovažuje jít k soudu před nespravedlivé, a ne před svaté? ² Nebo snad nevíte, že svatí budou soudit svět? A když má být od vás souzen svět, jste snad nehodni rozsuzovat maličkosti? ³ Což nevíte, že budeme soudit anděly? Čím spíš tedy věci tohoto života! ⁴ A když v nich máte rozepře, berete si za soudce lidi, jimiž církev pohrdá! ⁵ Říkám to k vaší hanbě; to mezi vámi není žádný moudrý muž, který by mohl posloužit jako rozhodčí mezi svými bratry? ⁶ Ale to se soudí, bratr s bratrem, a ještě před nevěřícími! ⁷ V každém případě je pro vás zajisté prohrou už to, že mezi sebou máte soudní spory. Proč raději nestrpíte křivdu? Proč se spíš nedáte obrátit? ⁸ Ale ne, právě vy pácháte křivdu a obíráte druhé; a jsou to bratři! ⁹ Nevíte snad, že nespravedliví nebudou dědici Božího království? Nemylte se v tom! Ani nestoudníci, ani modloslužebníci, ani cizoložníci, ani zvrhlíci, ani muži hanebných mravů, ¹⁰ ani zloději, ani chamtivci a také ani opilci, nactiutrhači nebo hrabivci nezdědí Boží království. ¹¹ A takoví jste opravdu někteří z vás byli. Ale dali jste se omýt, ale byli jste posvěceni, ale byli jste ospravedlněni jménem Pána Ježíše Krista a Duchem našeho Boha. ¹² „Všechno je mi dovoleno;“ ale není všechno ku prospěchu. „Všechno je mi dovoleno;“ ale já se nedám ničím ovládnout. ¹³ Pokrmy jsou pro břicho a břicho pro pokrmy a Bůh jedno i druhé zničí. Tělo však není pro smilstvo, je pro Pána a Pán pro tělo. ¹⁴ A Bůh, který vzkřísil

Pána, vzkřísí svou mocí také nás. ¹⁵ Což nevíte, že vaše těla jsou Kristovými údy? A mám vzít Kristovy údy a udělat z nich údy nevěstčiny! Nikdy! ¹⁶ Nebo snad nevíte, že kdo se spojuje s nevěstkou, je s ní jedině tělo? Vždyť je řečeno: Ti dva budou jediným tělem. ¹⁷ Kdo se však spojuje s Pánem, je s ním jediný duch. ¹⁸ Prchejte před smilstvem! Každý hřích, který člověk může spáchat, zůstává vně jeho těla; kdo smilní, hřeší proti svému vlastnímu tělu. ¹⁹ Nebo snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha Svatého, jenž je ve vás a jehož máte od Boha? A že nepatříte sami sobě? ²⁰ Byli jste zkrátka a dobře koupeni! Oslavujte tedy Boha ve svém těle.

7 Nyní se dostávám k tomu, co jste mi napsali. Pro muže je dobré, aby se odřekl ženy. ² Nicméně vzhledem k prostopášnostem ať má každý muž svou ženu a každá žena svého manžela. ³ Manžel ať se zhošťuje své povinnosti vůči své manželce a stejně tak manželka vůči svému manželovi. ⁴ Se svým tělem nenakládá volně manželka, nýbrž její manžel. Obdobně se svým tělem nenakládá volně manžel, nýbrž jeho manželka. ⁵ Neodmítejte se jeden druhému, leda po vzájemné dohodě na určitý čas, abyste se věnovali modlitbě; a opět pak buďte spolu, aby vaší nezdrženlivosti nevyužil Satan k tomu, aby vás pokoušel. ⁶ Co tu říkám, připouštím, nepřikazuji. ⁷ Rád bych, aby všichni lidé byli jako já; leč každý dostává od Boha svůj osobitý dar, jeden tak, jiný jinak. ⁸ Říkám nicméně svobodným a vdovám, že je pro ně dobré, aby zůstávali jako já. ⁹ Ale nemohou-li žít zdrženlivě, ať vstoupí do manželství: je lépe vstoupit do manželství než hořet. ¹⁰ Pokud jde o ty, kdo žijí v manželství, předepisují toto, ne já, nýbrž Pán: ať se manželka neodlučuje od svého manžela – ¹¹ v případě, že by se od něho odloučila, ať se znovu nevzdává nebo ať se smíří se svým manželem – a ať manžel svou manželku nezapuzuje. ¹² Ostatním pak říkám já, nikoli Pán: má-li některý bratr nevěřící ženu, která souhlasí, že s ním bude žít, ať ji nezapuzuje. ¹³ Má-li některá žena nevěřícího manžela, který souhlasí, že s ní bude žít, ať nezapuzuje svého manžela. ¹⁴ Nevěřící manžel bývá posvěcen prostřednictvím své ženy a nevěřící žena bývá posvěcena prostřednictvím věřícího manžela. Neboť jinak by vaše děti byly nečisté, a ony jsou zatím svaté! ¹⁵ Pokud se však nevěřící strana chce rozvést, ať se rozvede; v takovém případě nejsou bratr nebo sestra vázání: Bůh vás povolal, abyste žili v pokoji. ¹⁶ A víš snad, ženo, zda zachrániš svého manžela? A víš snad, manželi, zda zachrániš svou ženu? ¹⁷ Ať ostatně každý nadále žije v postavení, které mu určil Pán, tak, jak ho zastihlo Boží povolání. Je to pravidlo, které stanovím ve všech církvích. ¹⁸ Byl někdo obřezán ve chvíli svého povolání? Ať si nedělá předkožku. Zastihlo ho povolání neobřezaného? Ať se nedává obřezat. ¹⁹ Obřízka není nic a neobřezanost není nic; na čem záleží, je zachovávání Božích přikázání. ²⁰ Každý ať setrvává ve stavu, v němž ho zastihlo Boží povolání. ²¹ Byl jsi otrokem, když jsi byl povolán? Nestarej se o to. A kdyby ses třeba i mohl stát svobodným, spíše využij svého údělu otroka. ²² Vždyť ten, kdo byl otrokem při svém povolání v Pánu, je propuštěncem Páně; obdobně ten, kdo byl svobodným při svém povolání, je Kristovým otrokem. ²³ Byli jste zkrátka a dobře koupeni! Nedělejte ze sebe otroky lidí. ²⁴ Ať každý, bratři, setrvává před Bohem ve stavu, v němž ho zastihlo jeho povolání. ²⁵ Pokud jde o panny, příkaz od Pána nemám, ale podám svůj náhled jako člověk, který je díky milosrdenství Páně hoden důvěry. ²⁶ Myslím si tedy, že je to dobrá věc vzhledem k současné tísní, že je pro člověka dobré být takový, jaký je. ²⁷ Jsi vázán k ženě? Nesnaž se to zrušit. Nejsi vázán k ženě? Ženu si nehledej. ²⁸ Když se ovšem oženíš, nehřešiš; a když se dívka provdá, nehřeší. Ale takoví lidé zakusí na svém těle soužení, a já bych vám je rád ušetřil. ²⁹ Říkám vám, bratři, času je nakrátce. Ti, kdo

Monogamie

Nikdy jsem se nemohl shodnout s mladými lidmi své doby v tom, co nazývají obecnou náladou vzpoury. Řekněme, že bych se postavil na odpor všem řádům, které by byly špatné. Necítil jsem však žádné nutkání odporovat nějakému nařízení jen proto, že je záhadné. Převzetí majetku bývá někdy prováděno pošetilými obřadnostmi, jako zlomením hůlky nebo vyplacením zrnka pšepře; já jsem byl ochoten ujmout se ohromného statku země a nebes jakoukoliv takovou feudální fantazií. Nemohlo to být nic ztřeštěnějšího než fakt, že mi vůbec bylo dovoleno se ho ujmout.

Nikdy jsem se nedovedl přidat k obecnému reptání této vyrůstající generace proti monogamii, protože žádné omezení ve věcech sexu se nezdálo

tak podivné a neočekávané jako sex samotný. Smět milovat Lunu jako Endymion a pak si stěžovat, že Jupiter drží své vlastní Luny v harému, se zdálo mně, vychovanému podobnými pohádkami jako pohádka o Endymionu, hrubým antiklimaxem. Být omezen na jednu ženu je malá cena za to, že vidíme vůbec jednu ženu. Stěžovat si, že se smím jen jednou oženit, je jako stěžovat si, že jsem se jen jednou narodil.

Je to nepřiměřené té strašně vzrušující věci, o níž mluvíme. Nesvědčí to o přemrštěné citlivosti k sexu, nýbrž o podivné necitlivosti k němu. Blázen, kdo si stěžuje, že nemůže vejít do Edenu pěti branami najednou.

Gilbert Keith Chesterton

mají ženu, ať tedy napříště žijí, jako by ji neměli; ³⁰ ti, kdo pláčejí, jako by neplakali; ti, kdo se radují, jako by se neradovali; ti, kdo nakupují, jako by nevlastnili; ³¹ ti, kdo užívají tohoto světa, jako by ho doopravdy neužívali. Vždyť pomíjí podoba tohoto světa. ³² Chtěl bych, abyste byli zbaveni starostí. Muž, který není ženatý, se stará o věci Páně, o to, jak by se líbil Pánu. ³³ Ten, kdo se oženil, se stará o věci světské, o to, jak by se líbil své ženě; ³⁴ a už je rozdělený. Stejně tak žena bez manžela a také dívka se stará o věci Páně; snaží se, aby byla tělem i duchem svatá. Ta, která se provdala, se stará o věci světské, o to, jak by se líbila svému manželovi. ³⁵ Říkám vám to ve vašem vlastním zájmu, ne abych vám nastavoval léčku, ale abych vás vedl k tomu, co je důstojné a co bez omezení váže k Pánu. ³⁶ Pokud se někdo, když je v plném mladistvém zápale, domnívá, že by se zachoval špatně vůči své snoubence a že se věcem má dát volný průchod, ať dělá, co chce: nehřeší, ať uzavrou sňatek! ³⁷ Ale ten, kdo se v srdci pevně rozhodl, aniž je jakkoli nucen, je naplno pánem své vůle a je takto sám v sobě rozhodnut brát ohled na svou snoubenku, ten dělá dobře. ³⁸ Takže ten, kdo se ožení se svou snoubenkou, dělá dobře, ale ten, kdo se neožení, dělá ještě lépe. ³⁹ Žena zůstává vázána ke svému manželovi, pokud on je naživu; jestliže však manžel zemře, je jí dovoleno provdat se, za koho chce, pouze však v Pánu. ⁴⁰ Bude ovšem podle mne šťastnější, zůstane-li tak, jak je. A já si myslím, že i já mám Božího Ducha.

8 Pokud jde o maso zvířat obětovaných modlám, poznání máme všichni, to víme. Ale poznání vede k domýšlivosti; vzdělává láska. ² Když si někdo představuje, že něco zná, nemá ještě takové poznání, jakého je třeba, ³ když však někdo Boha miluje, Bůh zná jeho. ⁴ Pokud tedy jde o požívání masa zvířat obětovaných modlám, víme, že modla není ve světě ničím a že není Boha kromě toho Jediného. ⁵ Vždyť třebaže jsou, ať na nebi nebo na zemi, domnělí bohové – a skutečně je mnoho bohů a mnoho pánů –, ⁶ pro nás je v každém případě jen jediný Bůh, Otec, od něhož vše pochází a pro něhož my jsme, a jediný Pán, Ježíš Kristus, jehož prostřednictvím všechno existuje a skrze něhož jsme i my. ⁷ Poznání však nemají všichni. Někteří lidé jedí v důsledku toho, že ještě nedávno uctívali modly, maso obětovaných zvířat jako obětované a jejich svědomí, které je slabé, se tím poskvřňuje. ⁸ K Bohu nás zajisté nepřiblíží nějaký pokrm. Když ho nejíme, o nic nepřicházíme; a když ho jíme, nemáme nic navíc. ⁹ Dávejte však pozor, aby se ona svoboda, které užíváte, nestala příležitostí k pádu pro slabé. ¹⁰ Jestliže totiž někdo uvidí tebe, který máš poznání, jak stoluješ v chrámu model, nebude se jeho vlastní svědomí, které je slabé, cítit oprávněné k požívání masa obětovaného modlám? ¹¹ Pak tvé poznání přivodí záhubu slabého, onoho bratra, za něhož zemřel Kristus! ¹² Když takto hřešíte proti svým bratrům tím, že zraňujete jejich svědomí, které je slabé, hřešíte proti Kristu. ¹³ Má-li proto nějaký pokrm způsobit pád mého bratra, obejdu se navždy bez masa, abych nezpůsobil pád svého bratra.

9 Nejsem snad svobodný? Nejsem snad apoštol? Což jsem neviděl Ježíše, našeho Pána? Nejste vy mým dílem v Pánu? ² Nejsem-li apoštolem pro jiné, alespoň pro vás jím jsem; vždyť právě vy jste v Pánu pečeti mého apoštolátu. ³ Mou obranou proti těm, kdo mě obviňují, je toto: ⁴ Nemáme právo jíst a pít? ⁵ Nemáme právo vodit s sebou ženu křesťanku, jako jiní apoštolé, i bratři Páně, i Kefas? ⁶ Nebo právo nepracovat nemáme pouze já sám a Barnabáš? ⁷ Kdo kdy táhne do boje na své vlastní útraty? Kdo sází vinici, a její plody nejí? Kdo pase stádo, a neživí se mlékem toho stáda? ⁸ Není tohle jenom lidské mluvení? Anebo neříká to rovněž Zákon? ⁹ Právě v Mojžíšově Zákoně je psáno: Nezavážeš hubu volovi při výmlatu obilí. Že by si Bůh dělal starosti o voly? ¹⁰ Není zřejmé, že to mluví kvůli nám? Ano, bylo to napsáno pro nás: ten, kdo orá, musí orat s nadějí a ten, kdo mlátí obilí, s nadějí, že z něho bude mít svůj díl. ¹¹ Jestliže jsme do vás zaseli duchovní statky, je něco mimořádného, že bychom sklízeli vaše statky časné? ¹² Mají-li jiní na vás toto právo, nemáme je tím spíš my? Přesto jsme toho práva nepoužili. Snášíme naopak vše, abychom nestavěli překážky Kristovu evangelium. ¹³ Nevíte snad, že chrámoví služebníci žijí z Chrámu, že ti, kdo slouží oltáři, mají z oltáře podíl? ¹⁴ Stejně tak předepsal Pán těm, kdo hlásají evangelium, aby žili z evangelia. ¹⁵ Ale já jsem žádného z těchto práv nepoužil a nepíši to proto, aby se tak se mnou dělo; to bych spíš umřel, než... To, co je mou chloubou, nikdo nezmaří. ¹⁶ Hlásáním evangelia se totiž nechlubím; je to nezbytnost, která je mi uložena. Ano, běda mi, kdybych evangelium nehlásal. ¹⁷ Kdybych tento úkol konal z vlastního popudu, měl bych právo na odměnu; pokud ne, je to povinnost, která je mi svěřena. ¹⁸ Jakou tedy mám odměnu? Takovou, že hlásaje evangelium, nabízím evangelium zdarma, aniž užívám práva, které mi evangelium dává. ¹⁹ Ano, vzhledem ke všem jsem svobodný, a přitom jsem ze sebe udělal otroka všech, abych získal co největší počet lidí. ²⁰ Stal jsem se Židem se Židy, abych získal Židy; poddaným Zákona s poddanými Zákona – já, který poddaným Zákona nejsem –, abych získal poddané Zákona. ²¹ Stal jsem se tím, kdo žije bez zákona s žijícími bez zákona – já, který nejsem bez Božího zákona, neboť jsem pod zákonem Kristovým –, abych získal ty, kdo žijí bez zákona. ²² Stal jsem se slabým se slabými, abych získal slabé. Všem jsem se stal vším, abych tím za každou cenu zachránil některé. ²³ A to všechno dělám kvůli evangelium, abych z něho měl svůj podíl. ²⁴ Nevíte snad, že při závodech na stadionu

běží všichni, ale cenu dostává jeden jediný? Běžte tedy tak, abyste ji získali. ²⁵ Každý atlet se všeho odříká; ale oni to dělají, aby dostali pomíjivý věnec, a my nepomíjivý. ²⁶ A se mnou je to vsutku tak, že já neběžím nazdařbůh; takto zápasím, aniž biji pěstmi do prázdna. ²⁷ Umrtvuji naopak své tělo a vleču je do otroctví, abych tak poté, co jsem byl hlasatelem pro druhé, nebyl sám vyřazen.

10 Vždyť já, bratři, nechci, aby vám nebylo známo, že naši otcové byli všichni pod oblakem, všichni prošli mořem, ² všichni byli v Mojžíše pokřtěni v oblaku a v moři, ³ všichni jedli týž duchovní pokrm ⁴ a všichni pili týž duchovní nápoj – pili totiž z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skalou byl Kristus. ⁵ Největší část z nich se Bohu přesto nelíbila, vždyť jejich těly byla poseta poušť. ⁶ Tyto věci se udály, aby nám posloužily za příklady, abychom tak neměli zlé žádosti, jako je měli oni. ⁷ Neoddávejte se modloslužbě jako někteří z nich, o nichž je psáno: Lid usedl k jídlu a pití, potom vstali a rozpustili se bavili. ⁸ A nepropadejme smilstvu, jako to dělali někteří z nich; a padlo jich třiadvacet tisíc v jediném dni. ⁹ Nepokoušejme také Pána, jako to dělali někteří z nich; a zahubili je hadi. ¹⁰ A nereptejte, jako to dělali někteří z nich; a zahubil je Zhoubce. ¹¹ To se jim dělo, aby posloužili za příklad, a bylo to napsáno pro ponaučení nás, kteří se blížíme ke konci časů. ¹² Ať si tedy ten, kdo si zakládá na tom, že stojí, dává pozor, aby nepadl. ¹³ Nepřišlo na vás žádné pokušení, které by překračovalo lidskou míru. Bůh je věrný; nedopustí, abyste byli pokoušeni nad své síly; s pokušením vám však dá i prostředek, jak z něho vyvázat, a sílu snášet je. ¹⁴ Proto se, moji milovaní, vyvarujte modloslužby. ¹⁵ Mluvím k vám jako k rozumným lidem; posuďte sami to, co vám říkám. ¹⁶ Není snad kalich požehnání, který zehnáme, účastí na Kristově krvi? Chléb, který lámeme, snad není účastí na Kristově těle? ¹⁷ Protože je jenom jeden chléb, jsme my mnozí jedním tělem, vždyť máme všichni účast na tom jediném chlebě. ¹⁸ Podívejte se na Izraele podle těla. Nejsou snad ti, kdo jedí z obětí, ve společenství s oltářem? ¹⁹ Co to znamená? Že maso obětované modlám je něčím? Nebo, že je něčím modla?... ²⁰ Ale to, co se obětuje, obětuje se démonům a tomu, co není Bůh. Nechci, abyste vcházeli do společenství s démony. ²¹ Nemůžete pít kalich Páně a kalich démonů; nemůžete mít účast na stole Páně a na stole démonů. ²² Anebo snad chceme vzbudit u Pána žárlivost? Jsme snad silnější nežli on? ²³ „Všechno je dovoleno,“; ale není všechno ku prospěchu. „Všechno je dovoleno,“; ale ne všechno vzdělává. ²⁴ Nikdo ať nehledá vlastní prospěch, ale to, co prospívá bližnímu. ²⁵ Jezte všechno, co se prodává na trhu, a nevyptávejte se kvůli svědomí; ²⁶ vždyť Pánu náleží země i vše, co ji naplňuje. ²⁷ Pozve-li vás některý nevěřící a vy to přijmete a jdete tam, jezte vše, co se vám předloží, a nevyptávejte se kvůli svědomí. ²⁸ Řekne-li vám však někdo: „Toto bylo maso z oběti,“ nejezte to vzhledem k tomu, kdo vás upozornil, a kvůli svědomí. ²⁹ Tím svědomím tu nemíním vaše, ale svědomí bližního; proč by totiž měla má svoboda odviset od soudu cizího svědomí? ³⁰ Přijímám-li něco s díkyvzdáním, proč bych měl být odsuzován za to, za co vzdávám díky? ³¹ Ať tedy jíte, ať pijete a ať děláte cokoli, dělejte to k Boží slávě. ³² Nedávejte pohoršení ani Židům, ani Řekům, ani Boží církvi, ³³ stejně jako já se snažím ve všem se zalíbit všem nehledaje svůj vlastní prospěch, nýbrž to, co je ku prospěchu většímu počtu lidí tak, aby byli spaseni.

11 Napodobujte mne, tak jako já sám napodobuji Krista. ² Chválím vás, že si ve všem vzpomínáte na mne a dodržíte podání tak, jak jsem vám je předal. ³ A přece chci, abyste věděli toto: hlavou každého muže je Kristus; hlavou ženy je muž a hlavou Krista je Bůh. ⁴ Každý muž, který se modlí anebo prorokuje s pokrytou hlavou, dělá ostudu své hlavě. ⁵ Každá žena, která se modlí nebo prorokuje s nepokrytou hlavou, dělá ostudu své hlavě; je to právě tak, jako kdyby byla dohola ostríhaná. ⁶ Když si tedy žena nebere závoj, pak ať si ostríhá vlasy! Je-li však pro ženu hanbou mít nakrátko či dohola ostríhané vlasy, ať si bere závoj. ⁷ Muž, ten si hlavu pokrývat nemá, protože je obrazem a slávou Boží; pokud jde o ženu, ta je slávou muže. ⁸ Není totiž muž ze ženy, nýbrž žena z muže; ⁹ a muž zajisté nebyl stvořen pro ženu, nýbrž žena pro muže. ¹⁰ Právě proto má mít žena na hlavě nějaké znamení podrobenosti, kvůli andělům. ¹¹ V Pánu ostatně ani žena není bez muže, ani muž bez ženy; ¹² vždyť stejně jako žena byla z muže, tak zase muž se rodí prostřednictvím ženy a vše pochází od Boha. ¹³ Posuďte to sami. Je vhodné, aby se žena modlila k Bohu s nepokrytou hlavou? ¹⁴ Což vás sama příroda nepoučuje o tom, že pro muže je hanbou mít dlouhé vlasy, ¹⁵ zatímco pro ženu je slávou, když je takové má? Neboť vlasy jí byly dány namísto závoje. ¹⁶ Ostatně, líbí-li se někomu hašteření, naším zvykem to není a nemají to ve zvyku ani Boží církve. ¹⁷ A když už jsem u těch ponaučení, nemohu vás chválit za to, že z vašich shromáždění vám nevzchází dobro, ale spíš újma. ¹⁸ Předně se totiž dozvídám, že když se scházíte ke shromáždění, dochází mezi vámi k různicím, a zčásti tomu věřím. ¹⁹ Je ovšem třeba, aby mezi vámi byly těž

10:4 Skály, která je doprovázela. Jak by mohla skála někam jít? Většina komentátorů se shoduje na tom, že v kontextu cesty pouští slouží výraz „skála“ jako metonymie pro vodu, kterou skála poskytl (Ex 17:6): někteří tvrdí, že pramen, který takto vznikl, tek l jako potok stejným směrem, kudy šli; jiní, že je to voda, kterou nabrali a nesli si

s sebou. Ať tak či onak, Pavlův důraz zde není na skálu samotnou, jako spíše na Toho, jehož skála reprezentuje: na Krista, který šel s nimi a koho pokoušeli (v. 9). Proto mluví o „duchovní“ skále. Viz pozn. Da 2:34.

rozkoly, což pak umožní, aby se mezi vámi projevili ti, kdo jsou osvědčení.²⁰ Když se tedy vespolek scházíte, už to není stolování Večeře Páně.²¹ Sotva jste totiž u stolu, každý si napřed bere své vlastní jídlo a jeden má hlad, zatímco jiný je opilý.²² Což nemáte domy, kde byste jedli a pili? Nebo snad pohrdáte Boží církví a chcete zahanbovat ty, kdo nic nemají? Co vám mám říci? Chválit vás? V této věci vás nepochválím.²³ Já jsem totiž přijal od Pána, co jsem zase odevzdal vám: Té noci, kdy byl Pán Ježíš vydán, vzal chléb,²⁴ a poté, co vzdal díky, jej rozlámal a řekl: „Toto je moje tělo, které je pro vás; to konejte na mou památku.“²⁵ Stejně tak po jídle vzal kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi; pokaždé když z něho budete pít, konejte to na mou památku.“²⁶ Pokaždé totiž, když jíte tento chléb a když pijete z tohoto kalicha, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde.²⁷ A tak kdo bude jíst ten chléb nebo pít z kalicha Páně nehodně, bude se zodpovídat za tělo a krev Páně.²⁸ Ať tedy každý zkouší sám sebe, a tak ať jí ten chléb a pije z toho kalicha;²⁹ neboť ten, kdo jí a pije, jí a pije vlastní odsouzení, pokud nerozlišuje Tělo.³⁰ Právě proto je mezi vámi mnoho nemocných a churavých a proto mnozí zemřeli.³¹ Kdybychom zkoumali sami sebe, nebyli bychom souzeni.³² Avšak Pán nás svými soudy napravuje, abychom nebyli odsouzeni spolu se světem.³³ A tak tedy, moji bratři, když se scházíte k Hostině, čekejte jedni na druhé.³⁴ Má-li někdo hlad, ať se nají doma, abyste se nescházeli ke svému odsouzení. Co ještě zbývá, zařídím, až přijdu.

12 Nerad bych, bratři, abyste nevěděli, co jsou duchovní dary.² Když jste byli pohany, neodolatelně vás to, jak víte, táhlo k němým modlám.³ Proto vám prohlašuji: Nikdo, kdo mluví z Božího Ducha, neříká: „Ježíš

11:24 Toto je moje tělo. Umělý potrat na vyžádání je oběť Satanu. Argumentace stejnou větou, jakou Ježíš ustanovil svátost Eucharistie, je rouhačský výsměch ďáblova překroucení Božího díla naruby. V pro-

-choice kontextu tato věta znamená: Musíš zemřít, abych já mohla mít svůj život; zatímco Ježíšova oběť znamená: Já zemřu, abyste vy měli život (Jn 20:31).

Co stojí věta „Ježíš je Pán“?

Čteme-li biblické formulace podobného druhu pouze kulturními brýlemi 21. století, unikne nám jejich skutečný význam. Je zodpovědností pastorů, farářů a kazatelů rozumět době, ve které tyto texty vznikly, objevit, co znamenaly pro své adresáty, a tento původní význam pak přenést do podmínek naší dnešní kultury.

 Na první pohled by to mohlo vypadat jako test Ducha Svatého. Pro povrchní, nezralé křesťany, žonglující s Bibli, jako kdyby spadla z nebe minulý týden coby mobilní aplikace napsaná pro nás, je snadným pokušením na každého nově přichozího udeřit: „Řekni větu *Ježíš je Pán!*“

Může nastat některá ze dvou možností. Buďto si takto zaskočený jedinec pomyslí: „To klidně řeknu, co je na tom?“ Zkušební větu vysloví (a v duchu pokračuje: „A co má být?“) a zkoušející jsou uspokojeni, že zkušební prošel testem; vyslovení věty je považováno za důkaz, že má Ducha Svatého.

Anebo si tázaný může říct: „Co je tohle za komedii, co to na mě zkoušíte? Schválně to neřeknu, nehodlám poskakovat jako cvičená opice na vaše pískání, vždyť vás ani neznám!“ A to bude pro zkušební komisi usvědčující důkaz: „Ha! Nemůže to vyslovit, na tom jasně vidíme, že nemá Ducha Svatého!“

 Máme dochovanou bohatou korespondenci mezi Pliniem mladším (v letech 111–113 byl císařským legátem s prokonzulskou pravomocí v Bý-

thiii) a císařem Trajánem. V jednom dopise se Plinius Trajána ptá, jak má postupovat v případě udání na křesťany. Trajánova odpověď by se dala stručně zesumarizovat nějak takto:

Anonymní udání ignoruj, těmi se nezabýváme. Podepsaná musíš vyšetřit, a ve většině případů shleďáš, že jsou lživá a smyšlená; křesťané se obvykle nedopouštějí žádného ze zločinů, z nichž jsou obviňováni.

Jenomže někteří křesťané působí problémy, když se dostanou před soud. Protože nespáchali nic, za co by je římská justice měla trestat, mohli by být propuštěni. Ale všichni vědí, že dříve, než vůbec nějaký proces může začít, musí všechny zúčastněné strany vzdát čest Římu proklamací „Caesar je pán.“ Někteří tihleti křesťané to odmítají vyslovit s tím, že podle nich skutečný Pán není Caesar, nýbrž Ježíš. Bez splnění potřebné formality proces vůbec nemůže začít, takže oni neskončí odsouzením za to, z čeho jsou obviněni, ale za pohrdání soudem.

Můžeš je zkusit trochu mučit, to někteří vyměnou a dají si říct, před soudem pak řeknou „Caesar je pán,“ v procesu většinou vyjde najevo neoprávněnost žaloby, a mohou být propuštěni. Někteří jsou ale opravdu zatvrzelí a neodradí je ani mučení. Takové pak musíš popravít, nedá se svítit. Řím nemůže takovou urážku tolerovat.

 Verš 12:3 ve skutečnosti v každé době znamená: „Nikdo nemá sílu podstoupit mučednickou smrt, pokud mu ji nedá Duch Svatý.“

buď proklet,“ a nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán,“ ne-li z Ducha Svatého. ⁴ Duchovní dary jsou bezpochyby rozmanité, ale je týž Duch; ⁵ rozmanité služby, ale je týž Pán; ⁶ rozmanité činnosti, ale je týž Bůh, který vše ve všech působí. ⁷ Projev Ducha je každému dáván vzhledem ke společnému dobru. ⁸ Jednomu je Duchem dávana řeč moudrosti; dalšímu zase řeč poznání podle téhož Ducha; ⁹ jinému víra v témže Duchu; dalšímu zase dary uzdravování v jediném Duchu; ¹⁰ dalšímu zase moc působit zázraky; dalšímu zase prorocství; dalšímu zase rozlišování duchů; jinému rozmanitost jazyků, dalšímu zase dar vykládat je. ¹¹ Ale všechno to působí jediný a týž Duch rozdělující své dary každému zvlášť a jak sám chce. ¹² Tak jako je totiž tělo jedno, třebaže má mnoho údů, a tak jako údy těla navzdory své mnohosti tvoří jen jedno tělo, tak je tomu u Krista. ¹³ Právě tak jsme všichni byli v jednom Duchu pokřtěni v jedno tělo, ať Židé nebo Řekové, otroci anebo svobodní lidé, všichni jsme byli napojeni jedním Duchem. ¹⁴ Vždyť právě tak není tělo úd jeden, nýbrž údů mnoho. ¹⁵ Kdyby řekla noha: „Protože nejsem ruka, nepatřím k tělu,“ nepatřila by k tělu proto o nic méně. ¹⁶ A kdyby řeklo ucho: „Protože nejsem oko, nepatřím k tělu,“ nepatřilo by k tělu proto o nic méně. ¹⁷ Kdyby celé tělo bylo okem, kde by byl sluch? Kdyby vše bylo uchem, kde by byl čich? ¹⁸ Ve skutečnosti však do těla Bůh vložil údy a každý z nich tak, jak chtěl. ¹⁹ Kdyby vše bylo jediným údem, kde by bylo tělo? ²⁰ Ale ve skutečnosti je mnoho údů, a přece jedno tělo. ²¹ Oko tedy nemůže říci ruce: „Nepotřebuji tě,“ ani zase hlava nemůže říci nohám: „Nepotřebuji vás.“ ²² A nadto jsou nezbytné právě ony tělesné údy, které jsou pokládány za slabší; ²³ a ty, které v těle pokládáme za méně úctyhodné, právě ty obklopujeme větší úctou a s tím, co máme neslušného, se nakládá se slušností o to větší; ²⁴ to, co máme slušné, nic takového nepotřebuje. Ale Bůh uspořádal tělo tak, aby dával více úcty tomu, čemu se jí nedostává, ²⁵ aby v těle nebylo žádné rozdělení, ale aby naopak údy jeden o druhý navzájem pečovaly. ²⁶ Trpí jeden úd? Všechny údy trpí spolu s ním. Jednomu údu se prokazuje úcta? Všechny údy se spolu s ním radují. ²⁷ Vy pak jste Kristovo tělo a každý sám jste údem. ²⁸ A ti, které Bůh v církvi ustanovil, jsou předně apoštolé, zadruhé proroci, zatřetí učitelé... Potom jsou zázraky, potom dary uzdravování, pomáhání, řízení, rozmanitost jazyků. ²⁹ Jsou všichni apoštolé? Všichni proroci? Všichni učitelé? Dělají všichni zázraky? ³⁰ Mají všichni dary uzdravování? Mluví všichni jazyky? Všichni je vykládají? ³¹ Snažte se o vyšší dary. A ukáží vám také cestu, která je všechny překonává.

13 I kdybych mluvil jazyky lidskými a andělskými, nemám-li lásku, nejsem než zvonící kov nebo dunící cimbál. ² I kdybych měl dar prorocství a poznal všechna tajemství i veškeré vědění, i kdybych měl plnost víry, takže bych hory přenášel, nemám-li lásku, nejsem nic. ³ I kdybych rozdal veškeré své jmění v almužnách, i kdybych vydal své tělo plamenům, nemám-li lásku, k ničemu mi to není. ⁴ Láska je trpělivá; láska je ochotná; není závistivá; láska se nevychloubá, nenadýmá se; ⁵ nedělá, co se nesluší, nehledá svůj prospěch, nerozčiluje se, nic nezazlívá; ⁶ neraduje se z nespravedlnosti, ale má radost z pravdy. ⁷ Všechno omlouvá, všemu věří, ve vše doufá, všechno snáší. ⁸ Láska nikdy nepomíjí. Prorocství? Ta zaniknou. Jazyky? Ty umlknou. Poznání? To zanikne. ⁹ Neboť částečné je naše poznání, částečné rovněž naše prorokování. ¹⁰ Ale až přijde to, co je dokonalé, pak to, co je částečné, zanikne. ¹¹ Když jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, myslel jsem jako dítě, uvažoval jsem jako dítě; když jsem se stal mužem, odhodil jsem, co bylo dětské. ¹² Neboť nyní vidíme jako v zrcadle, hádankovitě, ale potom to bude tváří v tvář. Nyní poznávám částečně; ale potom poznám tak, jak jsem poznán. ¹³ Nyní tedy zůstává víra, naděje, láska, tyto tři, ale největší z nich je láska.

14 Usilujte o lásku; rovněž dychtíte po duchovních darech, zejména po daru prorocství. ² Neboť ten, kdo mluví jazykem, nemluví k lidem, ale k Bohu; nikdo totiž nerozumí: duchem vyjadřuje tajemné věci. ³ Ten, kdo prorokuje, mluví naopak k lidem; vzdělává, povzbuzuje, posiluje. ⁴ Kdo mluví jazykem, vzdělává sám sebe, kdo prorokuje, vzdělává shromáždění. ⁵ Zajisté bych byl rád, abyste všichni mluvili jazyky, ale ještě více, abyste prorokovali; vždyť kdo prorokuje, předčí toho, kdo mluví jazyky, ledaže by on sám podával výklad, aby z toho shromáždění nabylo poučení. ⁶ A nyní, bratři, předpokládejme, že k vám přijdu a budu k vám mluvit jazyky, k čemu vám budu užitečný, nepřinese-li vám mé slovo ani zjevení, ani poznání, ani prorocství, ani ponaučení? ⁷ Tak je tomu s hudebními nástroji, flétnou nebo citerou; nevydávají-li zřetelné zvuky, jak se pozná, co se na flétnu nebo citeru hraje? ⁸ A když polnice vydá jen nejasný zvuk, kdo se bude chystat k boji? ⁹ Tak je tomu i s vámi: nepronesete-li vy tím jazykem srozumitelného slova, jak se pozná, co říkáte? Budete mluvit do větru. ¹⁰ Po celém světě je já nevím kolik druhů řečí a nic není bez řeči. ¹¹ Pokud tedy neznám smysl řeči, jsem pro toho, kdo mluví, jako barbar a ten, kdo mluví, je jako barbar pro mne. ¹² Tak je tomu s vámi: protože dychtíte po duchovních darech, usilujte o to, abyste je měli v hojnosti pro poučení shromáždění. ¹³ Proto se musí ten, kdo mluví jazykem, modlit, aby mohl podávat výklad. ¹⁴ Modlím-li se totiž jazykem, je můj duch v modlitbě, ale pro můj rozum z toho žádné ovoce nebude. ¹⁵ Co tedy dělat? Budu se modlit duchem, ale budu se též modlit rozumem. Budu zpívat chvály duchem, ale budu je zpívat též rozumem. ¹⁶ Budeš-li

ostatně dobrořečit pouze duchem, odpoví pak nezasvěcený „Amen!“ na tvé díkůvzdání, když neví, co říkáš?¹⁷ Tvé díkůvzdání je zajisté krásné, ale ten druhý z něho nenabývá poučení.¹⁸ Vzdávám díky Bohu, že mluvím jazyky více než vy všichni;¹⁹ ale ve shromáždění raději řeknu pět slov svým rozumem, abych poučil i ostatní, než deset tisíc jazykem.²⁰ Bratři, nebuďte dětmi, jde-li o soudnost; malými dětmi, jde-li o zlomyslnost, to ano, ale jde-li o soudnost, buďte dokonalí.²¹ V Zákoně je psáno: Skrže lidi jiného jazyka a rty cizinců budu mluvit k tomuto lidu, a ani tak mě nebudou poslouchat, říká Pán.²² Takto tedy jazyky slouží jako znamení ne pro věřící, nýbrž pro nevěřící: proroctví však není pro nevěřící, nýbrž pro věřící.²³ Jestliže se tedy celá církev vespolek shromáždí a všichni budou mluvit jazyky a vejdou tam nezasvěcení nebo nevěřící, neřeknou pak, že blázníte?²⁴ Jestliže však všichni budou prorokovat a vejde tam nějaký nevěřící nebo nezasvěcený, pak je hned ode všech kárán, ode všech posuzován;²⁵ tajemství jeho srdce jsou odhalena a on tudíž padne na tvář a bude se klanět Bohu a prohlásí, že mezi vámi je skutečně Bůh.²⁶ Co z toho vyplývá, bratři? Když se shromažďujete, každý může znát nějaký chvalozpěv, nějaké ponaučení, nějaké zjevení, nějakou řeč v jazyce, nějaký výklad. Ať se vše děje tak, aby to bylo k poučení.²⁷ Mluví někdo jazykem? Ať to dělají dva nebo nanejvýš tři a jeden po druhém; a ať je tam někdo, kdo vykládá.²⁸ Není-li tam nikdo, kdo by vykládal, ať se ve shromáždění mlčí; každý ať mluví k sobě samému a k Bohu.²⁹ Pokud jde o proroky, ať dva nebo tři mluví a další ať posuzují.³⁰ Pokud někdo jiný ze sedících má zjevení, ať se ten první odmlčí.³¹ Vždyť vy všichni můžete jeden po druhém prorokovat, aby všichni byli ponaučení a všichni povzbuzeni.³² Prorocký duch je prorokům podřízen;³³ vždyť Bůh není Bohem nepořádku, ale pokoje. Jako u svatých ve všech církvích³⁴ ať ženy ve shromážděních mlčí, neboť jim není dovoleno ujímat se slova; ať setrvávají v podřízenosti podle toho, co říká i Zákon.³⁵ Chtějí-li se o něčem poučit, ať se doma zeptají svého manžela; pro ženu je totiž nevhodné mluvit ve shromáždění.³⁶ Což

Vlajka světa

Ať to má jakýkoliv důvod, zdálo se mi a dosud se mi zdá, že náš poměr k světu se dá vyjádřit termíny vojenské věrnosti lépe než termíny kritiky a schvalování. Mé přijímání vesmíru není optimismus, je to spíše něco podobného vlastenectví. Je to věc prvotní věrnosti.

Svět není noclehárna v Brightonu, kterou můžeme opustit, protože je mizerná. Je to hrad našeho rodu s vlajkou vlající na věži, a čím je ubožejší, tím méně bychom jej měli opouštět. Věc není v tom, že tento svět je příliš truchlivý, abychom jej milovali, nebo příliš příjemný, abychom jej nemilovali; věc je v tom, že když milujete nějakou věc, její příjemnost je důvod, abyste ji milovali, a její truchlivost je důvod, abyste ji milovali ještě více.

Dejme tomu, že se střetneme s něčím beznadějným, jako je Pimlico. Přemýšlíme-li o tom, co by bylo pro Pimlico opravdu nejlepší, shledáme, že vlákno myšlení vede k trůnu mystiky a libovůle. Nestačí, aby člověk jen odmítal Pimlico; v tom případě by si jenom podřezal chrťán nebo se vystěhoval do Chelsea. A jistě také nestačí, aby člověk schvaloval Pimlico, neboť potom by zůstalo Pimlicem, což by bylo hrozné.

Jediná cesta z toho, jak se zdá, je tam, aby někdo miloval Pimlico — aby je miloval transcendentální vazbou a bez pozemských pohnutek. Kdyby povstal člověk, který by miloval Pimlico, tu by se Pimlico povzneslo věžemi ze slonoviny a zlatými vrcholky; Pimlico by se odělo, jako se odívá žena, která je milována. Neboť ozdoby nejsou k tomu, aby zakrývaly ošklivé věci, nýbrž aby zdobily věci,

kteří jsou hodny lásky. Matka nedává dítěti modrou mašličku, protože by bez ní bylo tak ošklivé. Milenec nedává milence náhrdelník, aby zakryl její hrdlo. Kdyby lidé milovali Pimlico, jako matky milují děti, bezděčně, protože jsou *jejich*, mohlo by Pimlico být za rok nebo za dva krásnější než Florencie.

Někteří čtenáři řeknou, že tohle je pouhá fantazie. Odpovím, že tohle jsou skutečné dějiny lidstva. To je vskutku způsob, jakým obce dosahovaly velikosti. Vraťte se k nejskrytějším kořenům lidské civilizace a shledáte, že jsou zauzleny kolem nějakého posvátného kamene nebo obrůstají nějakou posvátnou studánku. Lidé nejprve uctívali nějaké místo a potom pro ně dobývali slávy. Lidé nemilovali Řím, protože byl veliký. Byl veliký, protože lidé jej milovali.

Mravnost nezačala tím, že jeden člověk řekl druhému: „Neudeřím tě, jestliže ty mě neudeříš;“ po něčem takovém není ani stopy. *Je* však stopa po tom, že oba si řekli: „Nesmíme se bít na tomto posvátném místě.“ Nabyli mravnosti tím, že chránili své náboženství.

Nepěstovali úmyslně statečnost. Bojovali za svatyni a shledali, že se stali statečnými. Nepěstovali čistotu. Očišťovali se pro oltář a shledali, že jsou čisti. Anarchie byla špatná, protože ohrožovala svatost. Teprve když stanovili posvátný den věnovaný Bohu, zjistili, že také stanovili den odpočinku pro člověka.

Gilbert Keith Chesterton

snad vyšlo Boží slovo od vás? Nebo přišlo pouze k vám? ³⁷Jestliže si někdo myslí, že je prorok nebo že je prodchnut Duchem, ať rozpozná v tom, co vám píše, přikázání Páně. ³⁸Nezná-li je, pak není znám on. ³⁹A tak tedy, bratři moji, dychtěte po daru prorocství a nebraňte v mluvení jazyky. ⁴⁰Ale všechno ať se děje důstojně a spořádaně.

15 Připomínám vám, bratři, evangelium, jež jsem vám zvěstoval, jež jste obdrželi a v němž pevně setrváváte v jistotě, ²jehož prostřednictvím docházíte spásy, uchovávejte-li je tak, jak jsem vám je zvěstoval; jinak byste uvěřili nadarmo. ³Odevzdal jsem vám tedy na prvním místě to, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem, ⁴že byl uložen do hrobu, že byl třetího dne vzkříšen podle Písem, ⁵že se zjevil Kefovi, pak Dvanácti. ⁶Poté se zjevil více než pěti stům bratrů zároveň – většina z nich je dosud naživu a někteří usnuli – ⁷poté se zjevil Jakobovi, pak všem apoštolům. ⁸A poslednímu ze všech se zjevil také mně, jako nedochůdčeti. ⁹Vždyť já jsem nejmenší z apoštolů; nezasloužím si být nazýván apoštolem, protože jsem pronásledoval Boží církev. ¹⁰Milostí Boží jsem, co jsem, a jeho milost vůči mně nebyla bez užitku. Nic takového, pracoval jsem víc než oni všichni: ó, to ne já, ale Boží milost, která je se mnou. ¹¹Zkrátka, ať oni nebo já: tohle hlásáme. A tomu vy jste uvěřili. ¹²Hlásá-li se tedy, že Kristus vstal z mrtvých, jak mohou někteří mezi vámi říkat, že vzkříšení z mrtvých není? ¹³Není-li vzkříšení z mrtvých, nevstal z mrtvých ani Kristus. ¹⁴Ale jestliže Kristus nevstal z mrtvých, pak je prázdné naše poselství, prázdná je též vaše víra. ¹⁵Ukazuje se pak dokonce, že o Bohu svědčíme falešně, protože jsme proti Bohu tvrdili, že on vzkřísil Krista, zatímco ho nevzkřísil, je-li pravda, že mrtví nevstávají. ¹⁶Vždyť nevstávají-li mrtví, ani Kristus z mrtvých nevstal. ¹⁷A jestliže Kristus nevstal z mrtvých, marná je vaše víra; jste dosud ve svých hříších. ¹⁸Pak také ti, kdo usnuli v Kristu, zahynuli. ¹⁹Jestliže jsme vložili svou naději v Krista jen pro tento život, jsme nejvíc politováníhodní ze všech lidí. ²⁰Ale ne: Kristus vstal z mrtvých jako prvotina těch, kdo usnuli. ²¹Protože totiž smrt přišla skrze člověka, přichází skrze člověka také zmrtvýchvstání. ²²Jako totiž všichni umírají v Adamovi, tak všichni budou opět oživeni v Kristu. ²³Ale každý v tom pořadí, jaké mu náleží: jako prvotina Kristus, potom ti, kdo budou Kristu patřit při jeho příchodu. ²⁴Potom bude konec, až on předá královskou vládu Bohu Otcí, poté co zničil veškerá Knížectva, Panství a Mocnosti. ²⁵On totiž musí vládnout, dokud si nepoloží k nohám veškeré své nepřátele. ²⁶Poslední nepřítel, jenž bude zničen, je Smrt; ²⁷neboť mu všechno položil k nohám. Ale když řekne: „Všechno je napříště podřízeno,“ je to samozřejmě s výjimkou Toho, jenž jemu všechno podřídil. ²⁸A až mu všechno bude podřízeno, pak se i sám Syn podřídí Tomu, jenž mu podřídil vše, aby Bůh byl vším ve všech. ²⁹Kdyby tomu bylo jinak, co by získali ti, kdo se dávají křtít za mrtvé? Jestliže mrtví vůbec nevstávají, proč se za ně někdo dává křtít? ³⁰A proč my sami se máme neustále vystavovat nebezpečí? ³¹Každý den umírám, právě tak jako jste, bratři, mou chloubou v Ježíši Kristu, našem Pánu. ³²Jestliže jsem boj proti šelmám v Efesu podstoupil s lidskými záměry, co z toho mám? Nevstávají-li mrtví, jezme a pijme, vždyť zítra zemřeme. ³³Nemylte se v tom: „Špatná společnost kazí dobré mravy.“ ³⁴Vystřízlivějte, jak se sluší, a nehrěšte; vždyť jsou mezi vámi takoví, kteří nemají o Bohu ani ponětí. To říkám k vašemu zahanbení. ³⁵Řekne se však, jak vstávají mrtví? S jakým tělem zase přijdou? ³⁶Blázne! Co ty seješ, nenabývá opět života, pokud to nezemře. ³⁷A co seješ, není tělo, jež má přijít, ale pouze semeno, buď pšenice anebo nějaké jiné rostliny; ³⁸a Bůh mu dává tělo, jak sám chtěl, každému semeni vlastní tělo. ³⁹Všechna těla nejsou stejná, leč jiné je tělo lidí, jiné tělo zvířat, jiné tělo ptáků, jiné ryb. ⁴⁰Jsou také nebeská tělesa a tělesa pozemská, ale jinak září ta nebeská, jinak pozemská. ⁴¹Jinak září slunce, jinak září měsíc, jinak září hvězdy. V záření se dokonce liší hvězda od hvězdy. ⁴²Tak tomu je se vzkříšením mrtvých: zasévá se v porušenosti, z mrtvých se vstává v neporušitelnosti; ⁴³zasévá se v hanbě, z mrtvých se vstává ve slávě; zasévá se ve slabosti, z mrtvých se vstává v síle; ⁴⁴zasévá se tělo obdařené duší, z mrtvých vstává tělo duchovní. Je-li tělo obdařené duší, je také tělo duchovní. ⁴⁵Tak je i psáno: První člověk Adam se stal živou duší; poslední Adam oživujícím duchem. ⁴⁶Nejprve se však neobjevuje, co je duchovní; nejprve je duší obdařené, potom duchovní. ⁴⁷První člověk vzešlý ze země je pozemský, ten druhý přichází z nebe. ⁴⁸Jaký byl ten pozemský, takoví budou též pozemští; jaký nebeský, takoví budou též nebeští. ⁴⁹A tak jako jsme nosili obraz pozemského, ponese též obraz nebeského. ⁵⁰Říkám, bratři, toto: tělo a krev nemohou být dědici Božího království, ani porušenost dědičkou neporušitelnosti. ⁵¹Hle, řeknu vám jedno tajemství: nezemřeme všichni, ale všichni budeme proměněni. ⁵²V jedné chvíli, v jednom okamžení, za zvuku poslední polnice, neboť ta polnice zazní, a mrtví vstanou neporušitelní a my budeme proměněni. ⁵³Je totiž nutné, aby ta porušitelná bytost oblékla neporušitelnost, aby ta smrtelná bytost oblékla nesmrtelnost. ⁵⁴Až tedy ta porušitelná bytost obleče neporušitelnost a až ta smrtelná bytost obleče nesmrtelnost, pak se naplní slovo, které je psáno: Smrt byla pohlcena ve vítězství. ⁵⁵Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvůj

15:17 **Marná je vaše víra.** Myšlenky mají své důsledky (srv. pozn. Gn 35:22 a Sd 8:3). Paradigma *naturalismu* (přesvědčení, že svět je uzavřený systém pouze přirozených příčin a následků; žádné

záznaky nejsou možné) ve svých důsledcích pro své protagonisty znamená zahynutí bez naděje (Ef 2:12; 1Te 4:13).

bodec? ⁵⁶ Bodcem smrti je hřích a silou hříchu je Zákon. ⁵⁷ Ale buď díky Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista! ⁵⁸ Tak tedy, moji milovaní bratři, buďte pevní, nezviklatelní, stále číňte pokroky v díle Páně vědouce, že v Pánu vaše námaha nebude marná.

16 Pokud jde o sbírku pro svaté, řiďte se i vy pokyny, které jsem dal církvím v Galatii. ² Ať si doma každý z vás odloží první den v týdnu to, co dokáže ušetřit, aby se tak se sbírkou nečekalo, až přijdu. ³ A jakmile budu u vás, pošlu s dopisy ty, kteří podle vašeho soudu budou způsobilí, aby vaše štědré dary zanesli do Jeruzaléma; ⁴ a bude-li záhodno, abych tam šel také, budou cestovat spolu se mnou. ⁵ Přijdu k vám, až projdu Makedonií; půjdu totiž přes Makedonii. ⁶ U vás možná pobudu nebo tam dokonce strávím zimu, abyste mě do místa, kam půjdu, vypravili vy. ⁷ Nechci vás totiž vidět jen na skok; opravdu doufám, že u vás nějakou dobu zůstanu, pokud to Pán dovolí. ⁸ V Efesu nicméně zůstanu až do Letnic; ⁹ je tam totiž pro mou činnost brána otevřená dokořán a protivníci jsou četní. ¹⁰ Přijde-li Timoteus, dbejte na to, aby se u vás ničeho neobával; neboť on pracuje na díle Páně jako já. ¹¹ Ať jím tedy nikdo nepohrdá. Vypravte ho v pokoji na cestu, ať přijde za mnou: spolu s bratry na něho čekám. ¹² Našeho bratra Apolla jsem pak důtklivě nabádal, aby šel i s bratry k vám, ale on tam nyní rozhodně jít nechce; půjde, až se naskytne příležitost. ¹³ Buďte bdělí, zůstávejte pevní ve víře, buďte zmužilí, buďte silní. ¹⁴ Ať se u vás vše děje v lásce. ¹⁵ Ještě jedno doporučení, bratři. Víte, že Stefanás a jeho rodina jsou prvotinami Achaie, a že se sami od sebe dali do služeb svatých. ¹⁶ I vy se podřizujte takovým lidem a každému, kdo s nimi pracuje a namáhá se. ¹⁷ Jsem rád, že mě navštívili Stefanás, Fortunátus a Achaikos, kteří mi vynahradili vaši nepřítomnost; ¹⁸ upokojili totiž mého i vašeho ducha. Važte si takových mužů. ¹⁹ Církev v Asii vás pozdravují. Pěkně vás v Pánu pozdravují Akvila a Priska a také shromáždění, které se u nich schází. ²⁰ Pozdravují vás všichni bratři. Pozdravte se navzájem svatým políbením. ²¹ Tento pozdrav je mou vlastní rukou, Pavel. ²² Nemiluje-li někdo Pána, buď proklet!, „Maran atha.“ ²³ Milost Pána Ježíše buď s vámi! ²⁴ Všechny vás mám v Kristu Ježíši rád.

Druhý list Korintským

Úvod

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus Boží církvi ustavené v Korintě a také všem svatým, kteří jsou v celé Achaji; ² milost a pokoj vám od Boha našeho Otce a Pána Ježíše Krista! ³ Buď veleben Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy, ⁴ jenž nás utěšuje v každém našem soužení, abychom mohli útěchou, kterou sami přijímáme od Boha, utěšovat ostatní v jakémkoli soužení. ⁵ Jako se nám totiž v hojnosti dostává Kristova utrpení, tak je Kristovým prostřednictvím hojná též naše útěcha. ⁶ Máme soužení? Je to pro vaši útěchu a spásu. Docházíme útěchy? Je to pro vaši útěchu, která působí, že s vytrvalostí snášíte stejná utrpení, jaká podstupujeme i my. ⁷ A pokud jde o vás, máme pevnou naději: víme, že když sdělíte naše utrpení, budete sdílet i naši útěchu. ⁸ Neboť nechceme, abyste to, bratři, nevěděli: soužení, které na nás dolehlo v Asii, nás nadměru sklíčilo, bylo nad naše síly do té míry, až jsme se dokonce vzdávali naděje, že to přežijeme. ⁹ Skutečně, v nitru jsme nad sebou vyslovili rozsudek smrti, abychom se naučili nespoléhat na sebe samé, nýbrž na Boha, který křísí mrtvé. ¹⁰ Právě On nás osvobodil od takové smrti a osvobodí nás od ní; v něm máme naději, že nás od ní opět osvobodí. ¹¹ Vy sami nám pomůžete modlitbou, aby to dobrodiní, které pro nás získaly tak četné osoby, bylo pro velké množství lidí podnětem k díkůvzdání za nás. ¹² Naše hrdost tkví právě v tom, co dosvědčuje naše svědomí, že jsme se ve světě a zejména vůči vám chovali svatě a čistě, jak to dává Bůh, nikoli s pozemskou moudrostí, ale s Boží milostí. ¹³ V našich listech totiž není nic než to, co v nich čtete a chápete. A doufám, že pochopíte plně – ¹⁴ tak jako jste nás pochopili zčásti –, že můžeme být vaší chloubou, jako vy budete tou naší v Den našeho Pána Ježíše. ¹⁵ Spoléhaje na to, chtěl jsem právě k vám přijít především proto, aby se vám podruhé dostalo milosti; ¹⁶ od vás pak přejít do Makedonie a z Makedonie se navrátit k vám; a vy byste mě byli vypravili do Judska. ¹⁷ Když jsem pojal tento záměr, projevil jsem tím snad nějakou lehkovážnost? Anebo mi mé záměry vnuká tělo, takže by ve mně bylo ano, ano i ne, ne? ¹⁸ Jako že je Bůh věrný, když s vámi mluvíme, není to ano i ne. ¹⁹ Neboť Boží Syn, Kristus Ježíš, kterého jsme Silván, Timoteus i já mezi vámi hlásali, nebyl ano i ne; v něm bylo pouze ano. ²⁰ Veškeré Boží sliby mají totiž své ano v něm; právě proto skrze něho říkáme „Amen“ Bohu k jeho slávě. ²¹ A ten, kdo nás utvrzuje spolu s vámi v Kristu a kdo nám dal pomazání, je Bůh. ²² On, který nás rovněž označil pečeti a vložil nám do srdcí závdavek Ducha. ²³ Já se pak v tom při své duši dovolávám Boha za svědka, že jsem už do Korintu nepřišel právě z ohledu na vás. ²⁴ Nehodláme poručníkovat vaši víře. Ne, přispíváme k vaší radosti; neboť ve víře, v té stojíte pevně.

2 Sám u sebe jsem tedy rozhodl, že se k vám nevrátím v zármutku. ² Pokud totiž zarmucuji já vás, kdo mi pak může způsobit radost, ne-li ten, koho jsem zarmoutil? ³ A pokud jsem napsal to, o čem víte, bylo to proto, abych nezakusil, až přijdu, zármutek kvůli těm, kteří by mi měli působit radost; jsem o vás všech přesvědčen, že radost moje je i vaše, vás všech. ⁴ Ano, psal jsem vám ve velkých útrapách a s úzkostí v srdci, v hojných slzách, ne proto, abyste byli zarmoucení, ale abyste poznali vroucí náklonnost, kterou k vám chovám. ⁵ Jestliže někdo způsobil zármutek, nezpůsobil ho mně; učinil to v jisté míře (abych nepřeháněl) vám všem. ⁶ Onomu člověku už postačuje trest, který mu uložila většina, ⁷ takže je naopak lepší mu odpustit a povzbudit ho, aby ten člověk neupadl do nadměrného zármutku. ⁸ Proto vás nabádám, abyste ve vztahu k němu dali převládnout lásce. ⁹ Stejně jsem měl v úmyslu, když jsem vám psal, jenom vás vyzkoušet a podívat se, zda jste ve všech ohledech poslušní. ¹⁰ Ale komu odpouštíte vy, odpouštím též; neboť jestliže jsem odpustil – pokud jsem měl co odpouštět –, je to kvůli vám, v přítomnosti Kristově. ¹¹ Nesmíme se dát obelstít Satanem, neboť jeho záměry nám nejsou neznámé. ¹² Přišel jsem tedy do Troady kvůli Kristovu evangeliu, a ačkoli brána mi byla v Pánu otevřena, ¹³ můj duch byl velice neklidný, protože jsem nenašel svého bratra Tita. Rozloučil jsem se tedy s nimi a odešel do Makedonie. ¹⁴ Dík buď Bohu, který nás v Kristu neustále vede ve svém vítězném průvodu a který naším prostřednictvím všude šíří vůni svého poznání. ¹⁵ Pro Boha jsme přece vskutku Kristovou libou vůní mezi těmi, kdo spějí ke spáse, i mezi těmi, kdo spějí k záhubě; ¹⁶ pro jedny vůní, která ze smrti vede ke smrti; pro druhé vůní, která ze života vede k životu. A kdo je k tomu způsobilý? ¹⁷ Nejsme totiž jako mnozí, kteří padělají Boží slovo; ne, my ve veškeré čistotě jakožto poslaní od Boha mluvíme před Bohem v Kristu.

3 Začneme zase s doporučováním sebe samých? Anebo že bychom potřebovali jako jistí lidé doporučující listy pro vás či od vás? ² Naším listem jste vy, listem napsaným v našich srdcích, všemi lidmi poznaným

a přečteným. ³ Jste očividně Kristův list svěřený naší péči, napsaný nikoli inkoustem, nýbrž Duchem živého Boha, nikoli na kamenných deskách, ale na deskách z masa, v srdcích. ⁴ Toto je naše jistota u Boha skrze Krista. ⁵ Ne snad, že bychom sami byli způsobilí cokoli si přičítat, jako by to pocházelo od nás; ne, naše způsobilost pochází od Boha, ⁶ jenž nás uzpůsobil, abychom byli služebníky nové smlouvy, ne litery, nýbrž Ducha; neboť litera zabíjí, Duch oživuje. ⁷ A jestliže služba smrti vyrytá písmeny na kamenech byla obklopena takovou slávou, že synové Izraele nemohli na Mojžíšovu tvář pro slávu jeho tváře, ačkoli pomíjivou, upřít oči, ⁸ jak by jí služba Duchu neměla o mnoho více? ⁹ Byla-li totiž služba odsouzení slavná, oč ji ve slávě předčí služba spravedlnosti! ¹⁰ Ne, pokud se z tohoto hlediska přirovnává k té svrchované slávě, nebyla sláva oné první služby slávou. ¹¹ Vždyť když se to, co bylo pomíjivé, projevilo ve slávě, oč slavnější bude to, co trvá! ¹² Máme-li takovou naději, počínáme si s velkou jistotou, ¹³ a ne jako Mojžíš, který si halil tvář závojem, aby synům Izraele nedovolil spatřit konec toho, co je pomíjivé... ¹⁴ Ale jejich chápání se zatemnilo. Až do dnešního dne totiž přetrvává týž závoj, když se čte Stará smlouva. Není nikterak sňat; to že mizí, působí totiž Kristus. ¹⁵ Ano, pokaždé když se čte Mojžíš, leží až do dnešního dne na jejich srdci závoj. ¹⁶ Teprve až se člověk obrátí k Pánu, je ten závoj sňat. ¹⁷ Neboť Pán, to je Duch, a kde je Duch Páně, tam je svoboda. ¹⁸ A my všichni, kteří s odkrytou tváří odrážíme jako v nějakém zrcadle slávu Páně, jsme přetvořeni v týž obraz, jenž jde od slávy ku slávě jakoby prostřednictvím Krista, který je Duch.

4 A právě proto, že jsme z milosrdenství pověřeni touto službou, neochabujeme, ² ale odvrhli jsme hanebné tajnůstkářství a nechováme se vychytrale, aniž falšujeme Boží slovo. Naopak, tím, že ukazujeme pravdu, se před Bohem doporučujeme každému lidskému svědomí. ³ Pokud naše evangelium zůstává zahaleno, je zahaleno pro ty, kdo jdou do záhuby, ⁴ pro nevěřící, jejichž chápání zaslepil bůh tohoto světa, aby neviděli zářit evangelium slávy Krista, jenž je obrazem Božím. ⁵ Neboť my nekážeme sebe samé, ale Krista Ježíše, Pána; my jsme pouze kvůli Ježíšovi vašimi služebníky. ⁶ Vždyť Bůh, který řekl: Ať z temnoty zazáří světlo, je ten, který zazářil v našich srdcích, aby se zaskvělo poznání Boží slávy, která je na Kristově tváři. ⁷ Ale onen poklad máme v hliněných nádobách, aby ta přemíra moci byla od Boha a nepocházela od nás. ⁸ Ze všech stran jsme tísnění, ne však zdeptáni; nevíme, v co doufat, nejsme však zoufalí; ⁹ jsme pronásledováni, ne však opuštěni; sráženi k zemi, ne však zničeni. ¹⁰ Nosíme vždy a všude na svém těle Ježíšovo umírání, aby se také na našem těle ukázal Ježíšův život. ¹¹ Ačkoli jsme totiž neživí, jsme kvůli Ježíšovi ustavičně vydáváni na smrt, aby se ukázal také Ježíšův život v našem smrtelném těle. ¹² Takto tedy smrt koná své dílo v nás a život ve vás. ¹³ Poněvadž však máme téhož ducha víry podle toho, co je psáno: Uvěřil jsem, proto jsem promluvil, i my věříme, a proto mluvíme ¹⁴ s vědomím, že Ten, jenž vzkřísil Pána Ježíše, vzkřísí i nás spolu s Ježíšem a postaví nás vedle něho spolu s vámi. ¹⁵ Neboť to vše se děje kvůli vám, aby stále více lidí díky rozmnožující se milosti hojněji vzdávalo díky Boží slávě. ¹⁶ Proto neochabujeme. Naopak, třebaže náš zevní člověk chátrá, náš vnitřní člověk se den ode dne obnovuje. ¹⁷ Neboť lehké soužení jednoho okamžiku nám chystá nadmíru velké množství slávy věčné, ¹⁸ nám, kteří nehledíme na věci viditelné, ale na neviditelné; viditelné věci totiž jsou jen dočasné, neviditelné jsou věčné.

5 Víme totiž, že bude-li stržen tento stan – náš pozemský dům –, máme stavbu, která je Božím dílem, věčný dům v nebesích, jenž není udělán lidskou rukou. ² Proto sténáme v tomto stavu s vroucí touhou obléci si naše obydlí nebeské přes to druhé, ³ máme-li být přece jen shledáni oblečení, a nikoli nazí. ⁴ Ano my, kteří jsme v tomto stanu, sténáme a tíží nás to; nechtěli bychom se totiž svléci, ale obléci se ještě nadto, aby to, co je smrtelné, bylo pohlceno životem. ⁵ A ten, kdo nás právě k tomu určil, je Bůh, jenž nám dal jako záruku Ducha. ⁶ Tak jsme tedy stále plni odvahy a víme, že setrvávat v tomto těle znamená žít ve vyhnanství, daleko od Pána, ⁷ neboť putujeme ve víře, nikoli v jasném patření... ⁸ Jsme tedy plni odvahy a přáli bychom si raději opustit toto tělo a jít bydlet do blízkosti Páně. ⁹ Tak tedy, ať už setrváváme v tomto těle, anebo je opustíme, záleží nám na tom, abychom se líbili jemu. ¹⁰ My všichni totiž musíme stanout před Kristovým soudem, tak aby každý dostal odplatu za to, co dělal, když byl ve svém těle, buď dobré, anebo zlé. ¹¹ Když tedy známe bázeň před Pánem, snažíme se přesvědčit lidi. Bůh, ten do nás vidí, a doufám, že vy ve svém svědomí do nás vidíte rovněž. ¹² Nezačínáme vám znovu doporučovat sebe samé; dáváme vám pouze příležitost, abyste se námi chlubili, a mohli tak odpovědět lidem, kteří se chlubí tím, co je vidět, a ne tím, co je v srdci. ¹³ Pokud jsme totiž byli jako smyslů zbavení, bylo to kvůli Bohu; jestliže jsme rozumní, je to kvůli vám. ¹⁴ Pobízí nás totiž láska ke Kristu při pomýšlení, že jestliže jeden zemřel za všechny, pak zemřeli všichni. ¹⁵ A on zemřel za všechny, aby ti, kdo žijí, už nežili pro sebe samé, ale pro toho, jenž pro ně zemřel a vstal z mrtvých. ¹⁶ Tak tedy neznáme napříště nikoho podle těla. I když jsme dříve znali Krista podle těla, dnes už ho takto neznáme. ¹⁷ Je-li tedy někdo v Kristu, je novým stvořením: to staré zaniklo, je zde to nové. ¹⁸ A to všechno pochází od Boha, který

nás se sebou smířil skrze Krista a svěřil nám službu smíření.¹⁹ Vždyť Bůh byl v Kristu, když se sebou smířoval svět, a už se neohlížel na provinění lidí a vložil do nás slovo smíření.²⁰ Jsme tedy Kristovi vyslanci; je to, jako by Bůh napomínal naším prostřednictvím. Prosíme vás v Kristově jménu: dejte se smířit s Bohem.²¹ Toho, jenž nepoznal hřích, učinil On pro nás hříchem, abychom se my v něm stali Boží spravedlností.

6 A protože jsme jeho spolupracovníky, také vás napomínáme, abyste nepřijímali milost Boží nadarmo.² On totiž říká: V příhodnou chvíli jsem tě vyslyšel; v den spásy jsem tě podpořil. Hle, nyní je ta příhodná chvíle, hle nyní je ten den spásy.³ Nezavdáváme nikomu nijaký důvod k pohoršení, aby služba nebyla pohaňena.⁴ Ale ve všem se prokazujeme jako Boží služebníci: velkou stálostí v souzeních, v nesnázích, v úzkostech,⁵ pod ranami, v žalářích, v nepokojích, v námahách, v bděních, v postech;⁶ čistotou, věděním, trpělivostí, dobrotou, svatým duchem, nepředstíranou láskou,⁷ slovem pravdy, Boží mocí; útočnými i obrannými zbraněmi spravedlnosti;⁸ ve cti i v potupě, ve špatné i v dobré pověsti; jako ti, kteří jsou pokládáni za podvodníky, a přesto pravdomluvní;⁹ za neznámé, třebaže my jsme velice známí; za umírající, zatímco jsme přece naživu; za trestané, kteří však nejsou vydáváni na smrt;¹⁰ za smutné, zatímco my se stále radujeme; za chudé, zatímco my tolik lidí obohacujeme; za ty, kdo nic nemají, zatímco nám patří všechno.¹¹ Mluvili jsme k vám naprosto volně, Korintáné; naše srdce se otevřelo dokořán.¹² U nás stísnění nejste; stísnění jste ve svých srdcích.¹³ Oplácejte nám tedy stejným; mluvím k vám jako ke svým dětem, otevřete i vy své srdce dokořán.¹⁴ Nespojíte se v nesourodé spřežení s nevěřícími. Co má vlastně společného spravedlnost s bezbožností? Co spojuje světlo s tmou?¹⁵ Jaká je shoda mezi Kristem a Béliarem? Jaké sdružování mezi věřícím a nevěřícím?¹⁶ Jaký soulad mezi Božím chrámem a modlami? A právě my jsme chrámem živého Boha, jak to Bůh řekl: Budu přebývat uprostřed nich, mezi nimi budu chodit; budu jejich Bůh a oni budou můj lid.¹⁷ Vyjděte tedy z jejich středu a oddělte se, říká Pán. Nedotýkejte se ničeho nečistého, a já vás přijmu.¹⁸ Budu vám Otcem a vy mně budete syny a dcerami, říká všemohoucí Pán.

7 Máme-li taková zaslíbení, očistěme se, milovaní, od veškeré poskvrny těla i ducha a dovršme své posvěcení v bázni Boží.² Udělejte nám místo ve svých srdcích. Nikomu jsme neukřivdili, nikoho jsme nepřivedli na mizinu, nikoho jsme nevykořisťovali.³ To neříkám, abych vás odsuzoval. Už jsem vám to řekl: jste v našich srdcích, spojení s námi na život a na smrt.⁴ Mám ve vás velkou důvěru, jsem na vás velice hrdý. Jsem vrchovatě naplněn útěchou; ve veškerém našem soužení překypuji radostí.⁵ Je pravda, že když jsme přišli do Makedonie, nezakusilo naše tělo odpočinku. Všude samá soužení: navenek boje, uvnitř strach.⁶ Leč ten, který utěšuje ponížené, Bůh, utěšil Titovým příchodem nás,⁷ a nejen jeho příchodem, ale zároveň též tou útěchou, kterou jste mu dali vy sami. On nás zpravil o vaší horoucí touze, o vašem hoří, o vašem zanícení pro mne, takže ve mně radost převládla.⁸ Vskutku, pokud jsem vás zarmoutil svým listem, nelituji toho. A pokud jsem toho litoval – vidím, že vás ten list zarmoutil, třebaže jen na okamžik –,⁹ nyní se z toho raduji, ne proto, že jste byli zarmoucení, ale proto, že vás ten zármutek přivedl k pokání. Vždyť jste byli zarmoucení ve shodě s Bohem, takže od nás jste neutrpěli žádnou škodu.¹⁰ Zármutek ve shodě s Bohem totiž vyvolává spásonosné pokání, jehož není co litovat; zármutek světa, ten působí smrt.¹¹ Hleďte spíš na to, co u vás ten zármutek ve shodě s Bohem vyvolal. Takovou snaživost! Co říkám? Takové omluvy! Takové rozhořčení! Takovou bázeň! Takovou horoucí touhu! Takovou horlivost! Takové potrestání! Všemožně jste ukazovali, že jste v této věci bez viny.¹² Když jsem vám tedy psal, nebylo to ani kvůli nactiutrhací ani kvůli uraženému. Stalo se to, aby se u vás před Bohem zaskvěla snaživost, kterou vůči nám projevujete.¹³ A to nás právě utěšilo. K té naší útěše se ještě připojila mnohem větší radost, a to z toho, jak se radoval Titus, jehož duch došel upokojení od vás všech.¹⁴ Jestliže jsem se vámi před ním tak trochu chlubil, nemusel jsem se za to rdít. Naopak, stejně jako jsme pravdu ve všem řekli vám, tak také to, co bylo naší chloubou před Titem, se ukázalo jako pravdivé.¹⁵ A jeho náklonnost k vám vzrůstá, když si vzpomíná na poslušnost vás všech, jak jste ho přijali s bázní a rozechvělostí.¹⁶ Raduji se, že se mohu na vás ve všem spolehnout.

8 Podáváme vám, bratři, zprávu o Boží milosti, jíž se dostalo církvím v Makedonii.² Při mnohém soužení, jímž byli zkoušeni, přerostly jejich přehojná radost a jejich hluboká chudoba v bohatou velkodušnost.³ Dosvědčují, že oni podle svých možností a z vlastního popudu i nad své možnosti⁴ nás velmi naléhavě žádali o onu milost, aby se směli podílet na oné službě ve prospěch svatých.⁵ Překonali dokonce naše naděje a sami sebe vydali nejprve Pánu, pak z Boží vůle nám.⁶ Proto jsme poprosili Tita, aby tak, jak začal, dovedl u vás ono dílo štědrosti také k dobrému konci.⁷ Ale tak jako vynikáte ve všem, ve víře, slovu, věděni, přičinlivosti všeho druhu, lásce, kterou jsme vám předali, musíte také vyniknout v onom díle štědrosti.⁸ Nedávám tu žádný příkaz; chci pouze na přičinlivosti jiných vyzkoušet upřímnost vaší lásky.⁹ Znáte přece štědlost našeho

Pána Ježíše Krista, který se kvůli vám stal z bohatého, jímž byl, chudým, aby vás obohatil svou chudobou. ¹⁰ A předkládám k tomu své mínění; pro vás je to vhodné, vy jste od minulého roku byli prvními, kdo se tohoto díla nejen ujali, ale také k němu dali podnět. ¹¹ Nyní je tedy dokončete tak, aby dovršení podle vašich možností odpovídalo vzletu vůle. ¹² Když je tu vzlet, je milé to, co člověk má, není řeč o tom, co nemá. ¹³ Nejde tedy vůbec o to, abyste se pro úlevu druhým přivedli do bída; je třeba dosáhnout rovnosti. ¹⁴ Nyní váš přebytek pomůže jejich nedostatku, aby jejich přebytek též pomohl vašemu nedostatku. Tak se dojde k rovnosti ¹⁵ podle toho, co je psáno: Ten, kdo si nasbíral mnoho, neměl nic navíc a tomu, kdo si nasbíral málo, nic nechybělo. ¹⁶ Dík buď Bohu, jenž Titovi vkládá do srdce, aby se stejně přičiňoval o vás: ¹⁷ on odpověděl na naši výzvu. Snaží se dokonce víc než kdykoli jindy a k vám odchází z vlastního popudu. ¹⁸ Posíláme s ním bratra, jehož všechny církve chválí kvůli evangeliu. ¹⁹ To není vše; navíc ho rovněž církve vyvolily, aby spolu s námi putoval při onom díle štědrosti, o které pečujeme ke slávě samotného Pána a k našemu vlastnímu uspokojení. ²⁰ Tím se chceme vyhnout tomu, aby nás nepomluvíli kvůli té značné částce, o kterou pečujeme; ²¹ neboť máme na srdci, co je dobré, nejen před Pánem, ale také před lidmi. ²² Spolu s nimi posíláme také onoho z našich bratrů, jehož přičinlivost jsme vyzkoušeli mnoha způsoby a za mnohých okolností a jenž se nyní snaží ještě mnohem více vzhledem k velké důvěře, kterou k vám chová. ²³ Pokud jde o Tita, je to můj společník a spolupracovník u vás; pokud jde o naše bratry, jsou posly církvi, Kristovou slávou. ²⁴ Podejte jim před tváří církvi důkaz své lásky a toho, že jsme na vás hrdí oprávněně.

9 Pokud jde o onu službu svatým, je zbytečné, abych vám o ní psal. ² Znáš totiž váš vzlet, pro který jsem na vás u Makedoňanů hrdý: „Achaia je,“ říkám jim, „připravena už od loňska.“ A vaše horlivost byla povzbudivá pro velmi mnohé. ³ Nicméně k vám posílám bratry, aby naše hrdost na vás nepřišla v této věci nazmar a abyste byli připraveni, tak jak jsem řekl. ⁴ Jinak by se, kdyby se mnou přišli Makedoňané a nenašli vás připravené, změnila naše jistota v naše, neřku-li ve vaše, zahanbení. ⁵ Pokládal jsem tedy za nezbytné vyzvat ty bratry, aby k vám přišli před námi a aby předem uspořádali vaše již ohlášené štědré dary tak, že budou připraveny jako štědré, nikoli skrblické. ⁶ Pomyslete na toto: kdo skoupě seje, skoupě také sklídí; kdo štědrě seje, štědrě také sklídí. ⁷ Ať každý z vás dává podle toho, co rozhodl ve svém srdci, ne mrzutě či z donucení; vždyť Bůh miluje radostného dárce. ⁸ Bůh je ostatně sdostatek mocný, aby vás zahrnul všemožnými štědrymi dary, abyste tak měli vždy a ve všem všechno, co potřebujete, a ještě vám něco přebývalo pro každý dobrý skutek, ⁹ podle toho, jak je psáno: Štědrě obdaroval, dal chudým; jeho spravedlnost trvá navěky. ¹⁰ Ten, který poskytuje rozsévači semeno i chléb, jenž ho živí, poskytne semeno i vám, a v hojnosti, a rozmnoží ovoce vaší spravedlnosti. ¹¹ Budete všemožně obohacováni, což vám dovolí být všemožně velkodušní a díky našemu prostřednictví se pak budou Bohu vzdávat díky. ¹² Vždyť služba tohoto obětího daru se nepostará pouze o potřeby svatých; je zároveň vydatným zdrojem četných díkůvzdání Bohu. ¹³ Tato služba jim dosvědčuje, čím jste, takže oslavují Boha za vaši poslušnost ve vyznávání Kristova evangelia i za velkodušnost vašeho společenství s nimi i se všemi. ¹⁴ A jejich modlitba za vás ukazuje něžnou lásku, jakou k vám chovají kvůli přehojné milosti, kterou na vás vylil Bůh. ¹⁵ Dík buď Bohu za jeho nevýslovný dar!

10 Při Kristově tichosti a mírnosti vás osobně prosím já, Pavel, který tváří v tvář jsem vůči vám tak pokorný, ale v nepřítomnosti vůči vám tak smělý. ² Prosím vás: ať nemusím, až budu u vás, užít oné smělosti, jaké se hodlám odvážit vůči jistým lidem, kteří se domnívají, že nám naše chování vnuká tělo. ³ Žijeme v těle, zajisté, ale nezápasíme podle těla. ⁴ Nikoli, zbraně našeho zápasu nejsou vůbec tělesné, v Boží službě však mají moc zbořit pevnosti. Boříme klamně závěry ⁵ a každou povýšenost, která se staví proti Božímu poznání, a uvádíme do područí každou mysl, abychom ji přivedli k poslušnosti vůči Kristu. ⁶ A jsme připraveni potrestat veškerou neposlušnost, jakmile vaše poslušnost bude dokonalá. ⁷ Uznejte, co je zřejmé. Jestliže si je někdo jist, že je Kristův, ať si jednou provždy uváží: stejně tak, jako je Kristův on, jsme jeho i my. ⁸ A mám-li se tak trochu přespříliš chlubit mocí, kterou nám Pán dal pro vaše povznesení a ne pro vaši zkázu, nebudu se za to rdít. ⁹ Vždyť nechci, aby se zdálo, že vám svými listy chci nahánět hrůzu. ¹⁰ Říkají: „Listy jsou rázné a přísné; ale když je tady, nezuživé je tělo a řeč nestojí za nic.“ ¹¹ Ti ať uváží: jací ve slovech jsme ve svých listech, když jsme nepřítomní, takoví též jednou budeme ve svých činech, až budeme u vás. ¹² Zajisté nemáme odvahu vyrovnat se určitým lidem, kteří doporučují sami sebe, ani se s nimi srovnávat. Když se sami měří jen podle sebe a srovnávají se sami se sebou, postrádají soudnost. ¹³ Pokud jde o nás, my se nebudeme nepřiměřeně chlubit, ale jako míru vezmeme právě to měřidlo, které nám jako míru určil Bůh: to, že jsme došli až k vám. ¹⁴ Neboť se nerozpínáme neprávem, jak by tomu bylo, kdybychom nebyli došli až k vám; my jsme se zkrátka a dobře dostali až k vám s Kristovým evangeliem. ¹⁵ Nechlubíme se nepřiměřeně lopotou někoho jiného; a máme naději, že jak se bude ve vás dále rozvíjet vaše víra, budeme i my čím dál více růst podle svého vlastního

pravidla tím, ¹⁶že ponese evangelium od vás zase dále, místo abychom zasahovali do hájemství někoho jiného a chlubil se prací již hotovou. ¹⁷Tedy ten, kdo se chlubí, ať se chlubí v Pánu. ¹⁸Není osvědčeným mužem ten, kdo doporučuje sám sebe; jím je ten, koho doporučuje Pán.

11 Ó, kéž byste ode mne snesli trochu nerozumu! Ale samozřejmě, vy mě snesete. ²Když jde totiž o vás, zakouším jakousi Boží žárlivost; vždyť jsem vás zasnubil jedinečnému ženichovi jako čistou pannu, která se má představit Kristu. ³Mám však opravdu strach, aby se po příkladu Evy, kterou podvedl svou lstivostí had, neporušilo vaše smýšlení a neodvrátilo se od prosté upřímnosti vůči Kristu. ⁴Když si totiž někdo přijde a hlásá jiného Ježíše než toho, jehož jsme hlásali my, když jde o to, obdržet Ducha odlišného od toho, jehož jste obdrželi, anebo evangelium odlišné od toho, jež jste přijali, snášíte to náramně dobře. ⁵Přece však mám za to, že v ničem nezůstávám za těmi „arciapoštoly“ pozadu. ⁶Nejsem-li nijak zběhlý ve slově, ve vědění je to jiné; to jsme vám ukázali ve všem a přede všemi. ⁷Nebo jsem snad pochybil, když jsem vám Boží evangelium hlásal zadarmo, když jsem sám sebe ponížil, abych pozvedl vás? ⁸Obral jsem jiné církve tím, že jsem od nich přijal mzdu, abych sloužil vám. ⁹A když jsem už pak byl u vás a ocitl jsem se v nouzi, nikomu jsem nebyl na obtíž: čeho se mi nedostávalo, poskytl mi bratři, kteří přišli z Makedonie. Vše možně jsem se střehl toho, být vám na obtíž, a nadále se toho budu střežit. ¹⁰Jako že je ve mně Kristova pravda, tak mi také nebude v achajských krajích odňat nárok, abych se tím chlubil. ¹¹Proč? Protože vás nemám rád? Bůh to ví. ¹²A to, co dělám, budu dělat dál, abych vzal jakoukoli záminku těm, kdo by ji chtěli mít, aby se ukázalo, že se nám vyrovnají v tom, čím se chlubí. ¹³Ti lidé jsou totiž nepraví apoštolé, podvodní dělníci, kteří se převlékají za Kristovy apoštoly. ¹⁴A není se čemu divit: i Satan se přece převléká za anděla světla. ¹⁵Není tedy nijak překvapivé, když také jeho služebníci se převlékají za služebníky spravedlnosti. Ale jejich konec bude v souladu s jejich skutky. ¹⁶Opakuji to, ať mě nikdo nepokládá za nerozumného; anebo aspoň mě jako takového tedy přijměte, ať se také já mohu trochu pochlubit. ¹⁷To, co teď řeknu, nebudu říkat podle Pána, ale jako nerozumný, s jistotou, že se mám čím chlubit. ¹⁸Protože tolik jiných se chlubí podle těla, budu se teď chlubit i já. ¹⁹Vy, kteří jste sami rozumní, snášíte nerozumné tak ochotně! ²⁰Ano, snášíte, když vás někdo zotročuje, když vás někdo vyjídá, když vás někdo obírá, když s vámi někdo jedná drze, když vás někdo políčkují. ²¹Říkám to k vaší hanbě; vypadá to, že jsme se ukázali jako slabí... Ale na tom, na čem si zakládají – mluvím teď jako nerozumný –, si mohu zakládat i já. ²²Jsou Hebrejové? Já také. Jsou Izraelité? Já také. Jsou Abrahámovi potomci? Já také. ²³Jsou Kristovými služebníky? (Teď řeknu něco pošetilého!) Já více než oni. Mnohem víc pracemi, mnohem víc žalářováním, mnohem víc ranami. Často v nebezpečí smrti. ²⁴Pětkrát jsem od Židů dostal devětadvacet ran; ²⁵tříkrát jsem byl bit pruty; jednou kamenován; třikrát jsem ztroskotal. Příhodilo se mi, že jsem den a noc strávil na širém moři. ²⁶Bezpočtu cest, v nebezpečí na řekách, v nebezpečí od lupičů, v nebezpečí od svých krajanů, v nebezpečí od pohanů, v nebezpečí ve městech, v nebezpečí v pustině, v nebezpečí na moři, v nebezpečí od nepravých bratrů! ²⁷Lopota a únava, častá bdění, hlad a žízeň, opakované posty, zima a nahota! ²⁸A nemluvě o ostatním, to moje každodenní nutkání, starost o všechny církve! ²⁹Kdo je slabý, abych nebyl slabý já? Padne snad někdo, aby mě hned nepálil oheň? ³⁰Je-li třeba se chlubit, budu se chlubit právě svými slabostmi. ³¹Bůh a Otec Pána Ježíše, který je velebený navěky, ví, že nelžu. ³²V Damašku dal etnarcha krále Arety střežit damašské město, aby mě zatkl, ³³a oknem mě v koši spustili podél hradeb, a tak jsem unikl jeho rukám.

12 Je třeba se chlubit? (To přece není k ničemu.) Tak co! Přejdu k viděním a zjevením Páně. ²Znám člověka v Kristu, který před čtrnácti lety – bylo to v jeho těle? Nevím; bylo to mimo jeho tělo? Nevím; Bůh to ví – ... ten člověk byl uchvácen až do třetího nebe. ³A ten člověk – bylo to v jeho těle? Bylo to bez jeho těla? Nevím, Bůh to ví – vím, ⁴že byl uchvácen až do ráje a že uslyšel nevyslovitelná slova, která není člověku dovoleno říkat. ⁵Tímto člověkem se budu chlubit; ale sebou se chlubit nebudu, leda svými slabostmi. ⁶Ó, kdybych se chtěl chlubit, nebyl bych nerozumný, říkal bych pravdu. Ale upouštím od toho, aby si lidé o mně nedělali představy přesahující to, co se na mně vidí anebo co se ode mne slyší. ⁷A abych samou znamenitostí těch vidění nezpychl, byl mi do těla vložen osten, Satanův anděl, jenž mě má políčkovat – abych nezpychl! ⁸Tříkrát jsem kvůli tomu prosil Pána, aby ho ode mne poslal pryč. ⁹Ale on mi výslovně řekl: „Má milost ti postačí; vždyť síla se projevuje ve slabosti.“ A tak se z celého srdce budu chlubit zejména svými slabostmi, aby na mně spočinula Kristova moc. ¹⁰Proto si libuji ve slabostech, v urážkách, v tísních, v pronásledování a v úzkostech zakoušených pro Krista; neboť když jsem slabý, tehdy jsem právě silný. ¹¹Ejhle, je ze mne nerozuma! Donutili jste mě k tomu vy. To vy jste mě měli doporučit. Vždyť nebylo nic, v čem bych se nevyrovnal oněm „arciapoštolům“, třebaže nejsem ničím. ¹²Známky, podle nichž se pozná apoštol, se u vás projeví; dokonalá stálost, znamení, divy i zázraky. ¹³V čem jiném jste byli zkráceni oproti ostatním církvím nežli v tom, že jsem vám nebyl osobně na obtíž? Promiňte mi tu křivdu. ¹⁴Hle, potřetí jsem připraven se k vám odebrat a nebudu vám na obtíž; vždyť

neusiluji o vaše statky, jde mi o vás. Poklady totiž nemají shromažďovat děti pro rodiče, nýbrž rodiče pro děti. ¹⁵ Ale já budu plýtvat velmi rád a sám sebe cele vyplývám pro vaše duše. Je zapotřebí, abych, když vás více miluji, byl sám milován méně? ¹⁶ Budiž, řekne se; osobně jsem na obtíž nebyl. Ale s prohnáním sobě vlastní jsem vás obelstil. ¹⁷ Že bych vás tedy byl využíval prostřednictvím někoho z těch, které jsem k vám poslal? ¹⁸ Naléhal jsem na Tita a poslal jsem s ním toho bratra. Využíval vás snad Titus? Nekráčeli jsme v témže duchu? Nešli v týchž šlépějích? ¹⁹ Už dlouho se domníváte, že se před vámi obhajujeme. My mluvíme před Bohem, v Kristu. A to vše proto, milování, abychom vás nabádali k dobrému. ²⁰ Obávám se totiž, abych při svém příchodu neshledal, že nejste takoví, jak bych si přál, a abyste vy neshledali, že já nejsem takový, jak byste si přáli vy; aby nepovstaly neshoda, žárlivost, nevole, hádky, pomluvy, klepy, drzosti, zmatky. ²¹ Obávám se, aby mě při mém příštím příchodu Bůh kvůli vám nepokořil a abych nemusel truchlit nad mnohými z těch, kdo předtím zhřešili a nekáli se za své skutky nečistoty, smilstva a prostopášnosti.

13 Je to potřetí, co se k vám chystám. Každá věc se rozhodne podle výpovědi dvou svědků, anebo tří. ² Už jsem to řekl těm, kdo předtím zhřešili, i všem ostatním, a předem to opakuji dnes za své nepřítomnosti jako při svém druhém pobytu: vrátím-li se, nebudu brát žádné ohledy, ³ protože vy hledáte nějaký důkaz, že ve mně mluví Kristus, on, jenž vůči vám není slabý, ale je u vás mocný. ⁴ Zajisté byl ukřižován pro svou slabost, ale z moci Boží je živ. A také my jsme slabí v něm, samozřejmě, ale vůči vám budeme s ním z moci Boží žít. ⁵ Sami sebe zkoumejte, zdali jste ve víře. Vyzkoušejte sami sebe. Nepoznáváte, že Ježíš Kristus je ve vás? Pokud ovšem ta zkouška pro vás nedopadne špatně. ⁶ Uznáte, doufám, že pro nás špatně nedopadne. ⁷ Modlíme se k Bohu, abyste neučinili nic zlého; není naším přáním, aby se ukázalo, že v té zkoušce obstojíme, ale abychom viděli, že vy činíte dobré, a my tak v té zkoušce podlehneme. ⁸ Neboť my nic nezmůžeme proti pravdě; něco zmůžeme pouze pro pravdu. ⁹ Ano, radujeme se, když jsme slabí a když vy jste silní. Právě o vaše utvrzení, o to prosíme ve svých modlitbách. ¹⁰ Hle, proto vám to píši, když jsem nepřítomen, abych nemusel, až budu u vás, užít přísnosti podle pravomoci, kterou mi dal Pán, abych nabádal k dobrému, a ne abych kazil. ¹¹ Jinak se, bratři, radujte; utvrzujte se; povzbuzujte se. Buďte jednomyslní; žijte v pokoji, a Bůh lásky a pokoje bude s vámi. ¹² Pozdravte se navzájem svatým políbením. Pozdravují Vás všichni svatí. ¹³ Milost Pána Ježíše Krista, láska Boží a společenství Ducha Svatého buď s vámi se všemi!

Galatským

Úvod

1 Pavel, apoštol, ne od lidí ani prostřednictvím nějakého člověka, ale skrze Ježíše Krista a Boha Otce, který ho vzkřísil z mrtvých, ² a všichni bratři, kteří jsou se mnou, církvím v Galatii. ³ Milost a pokoj vám od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista, ⁴ který sebe vydal za naše hříchy, aby nás vytrhl z tohoto přítomného a zlého světa podle vůle Boha, našeho Otce, ⁵ jemuž buď sláva na věky věků! Amen. ⁶ Divím se, že tak rychle opouštíte Toho, jenž vás povolal Kristovou milostí, a přecházíte k jinému evangelium ⁷ ne že by tu snad byla dvě; jsou tu pouze lidé zasévající mezi vás zmatek, kteří chtějí převracet evangelium Kristovo. ⁸ Nuže! Kdybychom my sami, kdyby nějaký anděl z nebe vám zvěstoval evangelium odlišné od toho, které jsme vám hlásali, buď proklet! ⁹ Už jsme to řekli a dnes to opakují: jestliže vám někdo zvěstuje evangelium odlišné od toho, jež jste obdrželi, buď proklet! ¹⁰ A chci nyní získat přízeň lidí, nebo přízeň Boží? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se chtěl ještě teď líbit lidem, nebyl bych už Kristovým služebníkem. ¹¹ Vězte totiž, bratři moji, to evangelium, které jsem zvěstoval, není podle lidského měřítka: ¹² také jsem je nepřevzal nebo se mu nenačil od nějakého člověka, ale dostalo se mi zjevením Ježíše Krista. ¹³ Určitě jste slyšeli o tom, jak jsem si kdysi počínal v židovství, o tom, jak bezuzdně jsem pronásledoval Boží církev, a o zkáze, kterou jsem jí působil; ¹⁴ i jak jsem prospíval v židovství, v němž jsem předčil mnohé krajany svého věku jako urputný stoupenec zvyklostí svých otců. ¹⁵ Ale když Ten, který mě vyvolil už od mateřského lůna a povolal svou milostí, ve mně ráčil ¹⁶ zjevit svého Syna, abych ho hlásal mezi pohany, pak jsem ihned, aniž jsem se radil s tělem a krví, ¹⁷ aniž jsem se vydal do Jeruzaléma vyhledat apoštoly, kteří byli mými předchůdci, odešel do Arábie a potom jsem se opět vrátil do Damašku. ¹⁸ Poté jsem se po třech letech vydal do Jeruzaléma navštívit Kéfu a zůstal jsem u něho čtrnáct dní: ¹⁹ s jiným apoštolem jsem se nesetkal, jenom s Jakubem, bratrem Páně. ²⁰ A když vám to píše, dosvědčuji před Bohem, že já nelžu. ²¹ Poté jsem šel do Sýrie a do Kilikie, ²² ale judské církve, které jsou v Kristu, mě osobně neznaly; ²³ pouze se v nich proslýchalo, že někdejší pronásledovatel nyní hlásá víru, kterou tehdy chtěl zničit; ²⁴ a ony kvůli mně oslavovaly Boha.

2 Poté jsem se po čtrnácti letech znovu vydal do Jeruzaléma s Barnabášem a vzal jsem s sebou i Tita. ² Vydal jsem se tam kvůli jednomu zjevení; a vyložil jsem jim evangelium, které hlásám mezi pohany – ale jen v soukromí předními mužům, abych se nevydával v nebezpečí, že běžím nebo že jsem běžel nadarmo. ³ Nuže! Ani od mého společníka Tita, jenž je Řek, se nepožadovalo, aby se dal obřezat. ⁴ Ale kvůli vetřelcům, kvůli oněm nepravým bratrům, kteří se vloudili, aby slídili po svobodě, již máme v Kristu Ježíši, aby nás uvedli do otroctví, ⁵ kvůli lidem, jimž jsme odmítli, byť na chvíli, z uctivosti, ustoupit, abychom pro vás uchovali pravdu evangelia... ⁶ A od těch, kteří jsou pokládáni za přední muže – mně málo záleží na tom, čím tehdy mohli být; Bůh nestrání nikomu – k mému evangeliu v každém případě ti přední mužové nic nepřidali. ⁷ Naopak, když viděli, že mi bylo svěřeno hlásání evangelia neobřezaným, tak jako Petrovi obřezaným – ⁸ neboť Ten, jenž působil v Petrovi, aby z něho udělal apoštola obřezaných, působil obdobně ve mně ve prospěch pohanů – ⁹ a když Jakub, Kéfas a Jan, ti přední mužové, ony sloupy, rozpoznali milost, která mi byla udělena, podali nám, mně a Barnabášovi, ruku na znamení společenství: máme jít – my k pohanům, oni k obřízce; ¹⁰ měli jsme pouze myslet na chudé, a dělat to mi právě leželo na srdci. ¹¹ Ale když Kéfas přišel do Antiochie, otevřeně jsem se mu postavil na odpor, protože se dopouštěl chyby. ¹² Před příchodem jistých lidí z Jakubova okolí totiž jídal s pohany; ale když ti lidé přišli, začal uhýbat a držel se stranou ze strachu před obřezanými. ¹³ A ostatní Židé ho v jeho přetvářce napodobili, takže ke své přetvářce strhli i samého Barnabáše. ¹⁴ Ale když jsem viděl, že nekrácejí zpříma podle pravdy evangelia, řekl jsem Kefovi přede všemi: „Jestliže ty, který jsi Žid, žiješ jako pohané, a ne po židovsku, jak můžeš k zachování židovských zvyků nutit pohany? ¹⁵ My jsme rození Židé, nejsme z těch pohanských hříšníků; ¹⁶ a přesto u vědomí toho, že člověk není ospravedlněn skutky Zákona, ale pouze vírou v Ježíše Krista, jsme i my uvěřili v Krista Ježíše, abychom obdrželi ospravedlnění vírou v Krista, a nikoli skutky Zákona, protože nikdo nebude ospravedlněn skutky Zákona. ¹⁷ A jestliže se ukázalo, že při svém úsilí o ospravedlnění v Kristu jsme hříšníky jako ostatní, znamenalo by to snad, že je Kristus ve službách hříchu? Určitě nikoli! ¹⁸ Neboť když znovu stavím, co jsem sám zbořil, sám sebe usvědčuji z přestupku. ¹⁹ Jsem totiž skrze Zákon mrtev pro Zákon, abych žil pro Boha: jsem ukřižován s Kristem; ²⁰ a nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. Svůj nynější život v těle žiji ve víře v Božího Syna, který si mě zamiloval a který se za mne vydal. ²¹ Neruším Boží dar: vždyť pochází-li spravedlnost ze Zákona, pak Kristus zemřel nadarmo.“

3 Nerozumní Galaťané, kdo vás očaroval? Před očima vám byly přece vykresleny rysy Ježíše Krista na kříži.
² Chci se od vás dozvědět pouze jedinou věc: Obdrželi jste Ducha, protože jste žili podle Zákona, anebo protože jste uvěřili tomu, co bylo hlásáno? ³ Pozbyli jste do té míry rozumu, že poté, co jste začali duchem, končíte nyní tělem? ⁴ To jste byli nadarmo zahrnuti tolikerou přízní? A bylo by to vskutku nadarmo. ⁵ Ten, jenž vám štědře rozdává Ducha a působí mezi vámi zázraky, to tedy činí, protože konáte skutky Zákona, anebo protože věříte tomu, co bylo hlásáno? ⁶ Tak Abrahám uvěřil Bohu a bylo mu to připočteno k spravedlnosti. ⁷ Pochopte to tedy: právě ti, kdo se dovolávají víry, jsou Abrahámovými syny. ⁸ A Písmo, jež předvíдалo, že Bůh ospravedlní pohany vírou, předem ohlásilo Abrahámovi tuto radostnou zvěst: V tobě budou požehnány všechny národy. ⁹ Takže ti, kdo se dovolávají víry, jsou požehnáni spolu s věřícím Abrahámem. ¹⁰ Všichni, kdo se dovolávají skutků Zákona, se totiž vystavují prokletí. Vždyť je psáno: Buď proklet každý, kdo nepřilne ke všem předpisům zapsaným v knize Zákona a nežije podle nich. – ¹¹ Že ostatně Zákone nemůže před Bohem nikoho ospravedlnit, je nabitelní, protože spravedlivý bude živ z víry; ¹² a Zákone, ten z víry nepochází: ale tím, že člověk žije podle oněch předpisů, bude živ z nich. – ¹³ Kristus nás vykoupil z onoho prokletí Zákona tím, že se kvůli nám sám stal prokletím, neboť je psáno: prokletý je každý, kdo visí na dřevě, ¹⁴ aby tak na pohany přešlo v Kristu Ježíši Abrahámovo požehnání a abychom vírou obdrželi příslibeného Ducha. ¹⁵ Bratři, vyjděme z toho, co je lidské: právoplatně potvrzená závěť, která je přece pouze od člověka, se neruší ani se k ní nic nepřidává. ¹⁶ A ta zaslíbení byla určena Abrahámovi a jeho potomstvu. Písmo neříká: „a potomkům“, jako kdyby šlo o mnohé; jmenuje tu jen jednoho: a tvému potomstvu, to znamená Kristu. ¹⁷ Mám na mysli toto: Zákone, jenž přišel po čtyřech stech třiceti letech, neruší závěť, kterou Bůh stanovil v řádné a právoplatné formě, nemaří tak ono zaslíbení. ¹⁸ Vždyť vyplývá-li dědictví ze Zákona, nedědí se již na základě zaslíbení: a právě zaslíbením prokázal Bůh Abrahámovi svou přízeň. ¹⁹ Proč tedy Zákone? Byl přidán vzhledem k přestupkům až do příchodu potomstva, jemuž bylo určeno zaslíbení, byl vyhlášen službou andělů a skrze prostředníka. ²⁰ A když je tu jen jeden, není prostředníka třeba, a Bůh jeden je. ²¹ Že by se tedy Zákone stavěl proti Božím zaslíbením? Zajisté nikoli! Kdyby nám totiž byl dán nějaký zákone, jenž by byl s to dávat život, pak by spravedlnost opravdu pocházela ze Zákona. ²² Ve skutečnosti však Písmo všechno uzamklo pod hřích, aby bylo zaslíbení skrze víru v Ježíše Krista dopřáno těm, kdo věří. ²³ Před příchodem víry jsme byli pod stráží Zákona uzamčeni v očekávání víry, která se měla zjevit. ²⁴ Takto nám Zákone sloužil jako vychovatel až ke Kristu, abychom z víry obdrželi své ospravedlnění. ²⁵ Ale když víra přišla, nejsme už pod vychovatelem. ²⁶ Vždyť jste všichni Božími dětmi vírou v Ježíše Krista. ²⁷ Vy všichni, pokřtění v Ježíše Krista, jste totiž oblékli Krista: ²⁸ není tu ani Žid, ani Řek, není tu ani otrok, ani svobodný člověk, není tu ani muž, ani žena; neboť vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši. ²⁹ Ale náležíte-li Kristu, jste tedy Abrahámovo potomstvo, dědicové podle zaslíbení.

4 A říkám: po dobu, kdy je dědic dítětem, v ničem se neliší od otroka, ač je majitelem veškerých statků.
² Je podřízen poručníkům a správčům až do doby, kterou určil jeho otec. ³ Také my jsme byli za svého dětství podřízeni živlům světa. ⁴ Ale když nadešla plnost času, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, narozeného v podrobenosti Zákone, ⁵ aby vykoupil podrobené Zákone, abychom byli přijati za syny. ⁶ A na důkaz toho, že jsme syny, Bůh seslal do našich srdcí Ducha svého Syna, jenž volá: Abba, Otče! ⁷ Takže už nejsi otrok, ale syn; syn, a tedy dědic z moci Boží. ⁸ Kdysi jste byli ve své neznalosti Boha podřízeni bohům, kteří bohy ve skutečnosti nejsou; ⁹ jak se však lze nyní, když jste poznali Boha, nebo spíš, když vás poznal on, vracet zase k těm bezmocným a ubohým živlům, jimž se chcete jako kdysi znovu podřizovat? ¹⁰ A zachovávat dny, měsíce, roční období, roky! ¹¹ Naháníte mi strach, že jsem se kvůli vám namáhal nadarmo. ¹² Buďte takoví jako já, protože já jsem se stal takovým jako vy, bratři, snažně vás o to prosím. Nijak jste se proti mně neprohřešili. ¹³ Ale vy víte, že když jsem vám hlásal evangelium poprvé, dala mi k tomu příležitost choroba, ¹⁴ a navzdory tomu, co jste s tím nemocným tělem zkusili, nedali jste najevo opovržení ani znechucení; ale přijali jste mě jako Božího anděla, jako Krista Ježíše. ¹⁵ Kam se tedy podělo to vaše potěšení? Vždyť já vám vydávám toto svědectví: kdyby to bylo šlo, byli byste si vyrvali oči a dali mi je. ¹⁶ Stal jsem se tedy vašim nepřitelem, když vám říkám pravdu? ¹⁷ Není dobré, že vám oni ukazují náklonnost; chtějí vás odloučit ode mne, abyste vy byli nakloněni jim. ¹⁸ Je dobré naklonit si druhé lidi pro dobro provždy, a ne jen tehdy, když jsem vám nablízku, ¹⁹ mé dětičky, vy, které znovu v bolestech rodím, dokud ve vás nebude utvořen Kristus. ²⁰ Že já vám nejsem v této chvíli nablízku, abych přizpůsobil svou řeč, vždyť si s vámi nevím rady. ²¹ Řekněte mi, cožpak vy, kteří se chcete podřít Zákone, Zákone neslyšíte? ²² Je totiž psáno, že Abrahám měl dva syny, jednoho ze služky, druhého ze svobodné ženy; ²³ ale ten ze služky se narodil podle těla, ten ze svobodné ženy na základě zaslíbení. ²⁴ Je v tom jinotaj: ty ženy představují dvě smlouvy; první se váže k Sinaji a rodí pro otroctví: to je Hagar ²⁵ (vždyť Sinaj je v Arábii) a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, jenž i se svými dětmi ve skutečnosti otročí. ²⁶ Ale ten Jeruzalém shůry je svobodný a to je naše matka; ²⁷ vždyť je psáno: Raduj se, neplodná, která jsi nerodila,

*Nejmocnější zbraň je laskavý a mírný duch.**Anna Franková*

rozjásej se výkřiky radosti, ty, která jsi bolesti nepoznala; neboť hojné jsou děti té opuštěné, hojnější než synové manželky. ²⁸ A vy, bratři, jste po Izákově způsobu dětmi zaslíbení. ²⁹ Ale jako tehdy syn zrozený z těla pronásledoval syna z ducha, tak je tomu i nyní. ³⁰ Nuže, co říká Písmo: Vyžeň služku a jejího syna, neboť syn služky nesmí dědit se synem svobodné ženy. ³¹ Proto, bratři, nejsme syny služky, ale svobodné ženy.

5 Kristus nás osvobodil právě proto, abychom zůstali svobodní. Držte se tedy a nevracejte se pod jeho otroctví. ² Říkám vám to já, Pavel: dáte-li se obřezat, nebude vám Kristus k ničemu. ³ Znovu to dosvědčuji každému muži, jenž se dává obřezat: je zavázán k zachování Zákona v úplnosti. ⁴ Rozešli jste se s Kristem, vy, kteří hledáte ospravedlnění v Zákoně; pozbyli jste milosti. ⁵ Vždyť dobra, v něž doufá spravedlnost, my díky Duchu očekáváme od víry. ⁶ V Kristu Ježíši totiž nemá váhu ani obřízka, ani neobřezanost, ale pouze víra působící láskou. ⁷ Váš běh začal dobře; kdo položil překážky vaší poslušnosti vůči pravdě? ⁸ Ten popud nezvešel od Toho, jenž vás povolává. ⁹ Troška kvasu prokvasí celé těsto. ¹⁰ Já sám mám důvěru, že když budete sjednoceni v Pánu, nebudete smýšlet jinak; ale tomu, kdo vás mate, se dostane odsouzení, ať je to kdokoli. ¹¹ Pokud jde, bratři, o mne, jestliže dosud hlásám obřízku, proč jsem ještě pronásledován? Pak je tedy konec s pohoršením kříže! ¹² Ať se ti, kteří vám rozvracejí duše, rovnou zmrzačí! ¹³ Vy jste přece byli, bratři moji, povoláni ke svobodě; jen ať se ta svoboda nestane záminkou pro tělo; ale láskou se dávejte do služeb jedni druhým. ¹⁴ Vždyť jediné přikázání obsahuje celý Zákon v jeho plnosti: Budeš milovat svého bližního jako sebe samého. - ¹⁵ Ale koušete-li se a jeden druhého požíráte, dejte pozor, ať se navzájem nezničíte. ¹⁶ A říkám: dejte se vést Duchem, a nebude vám hrozit, že byste uspokojovali tělesnou žádostivost. ¹⁷ Neboť tělo dychtí proti duchu a duch proti tělu; stojí proti sobě, takže vy neděláte to, co byste chtěli. ¹⁸ Ale povzbuzuje-li vás Duch, nejste pod Zákonem. ¹⁹ A je dobře známo, co vše působí tělo: smilstvo, nečistota, prostopášnost, ²⁰ modloslužbu, čarodějnictví, nenávisti, nesvár, žárlivost, prchlivosti, hádky, rŕznice, roztržky, ²¹ závistivost, hýření, nezřízené hodování a podobné věci – a upozorňuji vás, jak jsem to již učinil, že kdo se dopouští takových provinění, nezdedí Boží království. ²² – Zato plodem Ducha je láska, radost, pokoj, trpělivost, ochota, dobrota, důvěra v druhé, ²³ mírnost, sebeovládání: proti takovým věcem není zákon. ²⁴ A ti, kdo náležejí Kristu Ježíši, ukřižovali tělo s jeho vášněmi i žádostivostmi. ²⁵ Jelikož Duch je náš život, ať nás také Duch vede k jednání. ²⁶ Nehledejme marnou slávu tím, že bychom jedni druhé dráždili, navzájem si záviděli.

6 Bratři, i v případě, že by někdo byl přistižen při provinění, vy, kteří jste duchovní, ho napravte v duchu mírností, každý stráž sám sebe, neboť bys mohl být pokoušen i ty. ² Noste vzájemně svá břemena a naplňujte tak Kristův Zákon. ³ Neboť domnívá-li se někdo, že je něčím, zatímco je ničím, klame se. ⁴ Ať každý zkoumá své vlastní chování a pak najde příležitost k chloubě u sebe, a ne u druhých; ⁵ neboť každý člověk má nést svou vlastní tíži. ⁶ Učedník ať sdílí vše, co má, s tím, kdo ho vyučuje slovu. ⁷ Nemylte se; Bohu se nelze vysmívat. Neboť co kdo zasévá, to sklízí: ⁸ kdo zasévá do svého těla, z těla sklízí zkázu; kdo zasévá do ducha, sklízí z ducha věčný život. ⁹ Neúnavně konejme dobro; neochabneme-li, nadejde, až přijde čas, sklizeň. ¹⁰ Proto tedy, dokud k tomu máme příležitost, prokazujme dobro všem a zejména svým souvěrcům. ¹¹ Hledte, jak veliká písmena pro vás napsala má ruka. ¹² Lidé, kteří chtějí dobře vypadat v těle, právě ti vás nutí k obřízce a dělají to jen proto, aby se vyhnuli pronásledování pro Kristův kříž. ¹³ Neboť ani ti, kdo se dávají obřezat, sami Zákon nezachovávají; chtějí pouze, abyste byli obřezáni vy, aby se tak chlubili vašim tělem. ¹⁴ A kéž se já nikdy nechlubím jinak než křížem našeho Pána Ježíše Krista, jímž svět je ukřižován pro mne a já jsem ukřižován pro svět. ¹⁵ Neboť ničím není obřízka ani neobřezanost; jde o to, být novým stvořením. ¹⁶ A všem, kdo se budou řídit tímto pravidlem, pokoj a milosrdenství, totéž Božímu Izraeli. ¹⁷ V budoucnu ať mi nikdo nepůsobí nepřijemnosti: nosím na svém těle Ježíšova znamení. ¹⁸ Bratři, kéž je milost našeho Pána Ježíše Krista s vašim duchem! Amen.

Efezským

Úvod

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, svatým a věřícím v Kristu Ježíši. ² Milost a pokoj vám od Boha našeho Otce a od Pána Ježíše Krista. ³ Požehnán buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás požehnal nejrozmanitějšími duchovními požehnáními v nebesích, v Kristu. ⁴ V něm nás on takto vyvolil už před ustavením světa, abychom před ním byli svatí a neposkvrnění v lásce, ⁵ a tím předem určil, že pro něho prostřednictvím Ježíše Krista budeme syny přijatými za vlastní. Tak se zalíbilo jeho vůli ⁶ ke chvále slávy jeho milosti, kterou nás obdařil ve svém Milovaném. ⁷ V něm máme vykoupení jeho krví, odpuštění hříchů podle hojnosti jeho milosti, ⁸ kterou nás on štědrě zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti: ⁹ Dal nám poznat tajemství své vůle, onen blahovolný záměr, který si předsevzal, ¹⁰ aby jej uskutečnil, až se naplní časy: že přivede všechno pod jedinou Hlavu, Krista, ty, kteří jsou v nebi, stejně jako ty na zemi. ¹¹ A rovněž v něm jsme byli odděleni, předem jsme byli označeni podle záměru, který předem stanovil Ten, jenž všechno řídí po své vůli, ¹² abychom byli ke chvále jeho slávy těmi, kteří už předem doufali v Krista. ¹³ A v něm i vám, poté co jste uslyšeli Slovo pravdy, radostnou zvěst o své spáse, a uvěřili mu, vtiskl svou pečeť Duch zaslíbení, onen Duch Svátý, ¹⁴ jenž je závdavkem našeho dědictví a připravuje vykoupení lidu, jež si získal Bůh ke chvále své slávy. ¹⁵ Proto i já, když jsem uslyšel o vaší víře v Pána Ježíše a o vaší lásce ke všem svatým, – ¹⁶ vzdávám za vás bez ustání díky a vzpomínám na vás ve svých modlitbách. ¹⁷ Kéž vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dá ducha moudrosti a zjevení, díky němuž byste ho opravdu poznali! ¹⁸ Kéž osvětluje oči vašeho srdce, aby vám ukázal, jakou naději vám otevírá jeho povolání, jaké poklady slávy v sobě zahrnuje jeho dědictví mezi svatými ¹⁹ a jak mimořádné velikosti nabývá jeho moc pro nás věřící podle mocného působení jeho síly, ²⁰ kterou projevil v osobě Krista tím, že ho vzkřísil z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹ převysoko nad všechna Knížectva, Mocnosti, Síly, Panstva a nad každé další jméno, jež bude možno jmenovat nejenom ve věku tomto, ale i v budoucím. ²² Položil mu všechno k nohám a ustanovil jej nade vším jako Hlavu církvi, ²³ která je jeho tělem, plností toho, který je naplněn, vším ve všem.

2 A vy, kteří jste byli mrtví v důsledku vin a hříchů, ² v nichž jste kdysi žili podle běhu tohoto světa, podle Knížete moci v povětrí, onoho Ducha, který nadále koná své dílo v těch, kdo vzdorují... ³ My všichni jsme ostatně kdysi k takovým lidem patřili, žili jsme podle svých tělesných žádostí, sloužili rozmarům těla a hříšných myšlenek, takže jsme byli přirozeně odsouzeni ke hněvu stejně jako ostatní... ⁴ Ale Bůh, jenž je bohatý v milosrdenství, pro velkou lásku, kterou si nás zamiloval, ⁵ zatímco my jsme byli v důsledku svých vin mrtví, nás přivedl opět k životu s Kristem – milostí jste spaseni! – ⁶ spolu s ním nás vzkřísil a posadil na nebesích, v Kristu Ježíši. ⁷ Chtěl tím v budoucích časech ukazovat nesmírné bohatství své milosti svou dobrotou vůči nám v Kristu Ježíši. ⁸ Vždyť milostí jste opravdu spaseni, skrze víru. Ta spása nepochází z vás, je to Boží dar; ⁹ nepochází ze skutků, neboť se nikdo nemůže chlubit. ¹⁰ My jsme totiž jeho dílem, jsme stvořeni v Kristu Ježíši k dobrým skutkům, které Bůh předem připravil, abychom je konali. ¹¹ Vzpomeňte si tedy, že kdysi vy, pohané – byli jste takoví v těle, byli jste „předkožkou“, jak vám říkali ti, kteří si říkají „obřízka“... pro zásah prováděný na těle! – ¹² vzpomeňte si, že jste tenkrát byli bez Krista, nepatřili jste k Izraelově obci, neměli jste nic společného se smlouvami Zaslíbení, ani naději, ani Boha jste na tomto světě neměli! ¹³ Nu a nyní, v Kristu Ježíši, jste se vy, kteří jste byli kdysi daleko, stali blízkými, díky Kristově krvi. ¹⁴ Vždyť právě on je naším pokojem, on, který z dvojího lidu udělal jeden jediný tím, že zbořil přehradu, jež je oddělovala, zrušil ve svém těle nenávisť, ¹⁵ onen Zákon předpisů s nařízeními, aby ve své osobě stvořil z obou jediného Nového člověka, uzavřel mír ¹⁶ a smířil je s Bohem, oba v jednom těle skrze kříž: ve své osobě usmrtil nenávisť. ¹⁷ Takto přišel vyhlásit pokoj, pokoj pro vás, kteří jste byli daleko, a pokoj pro ty, kteří byli blízko: ¹⁸ skrze něho máme totiž oba v témže Duchu svobodný přístup k Otcí. ¹⁹ Tak tedy nejste již cizinci ani hosty; jste spoluobčany svatých, patříte k Božímú domu. ²⁰ Neboť stavba, kterou jste, má jako základ apoštoly a proroky a jako úhelný kámen samotného Krista Ježíše. ²¹ V něm se pevně spojuje každá stavba a vyrůstá ve svatý chrám v Pánu; ²² v něm jste i vy začleněni do stavby, abyste se stali Božím příbytkem v Duchu.

3 Proto já, Pavel, Kristův vězeň kvůli vám, pohanům... ² Vždyť jste se, myslím, dozvěděli, jak mi Bůh prokázal milost, kterou mi pro vás svěřil tím, ³ že mi dopřál poznat pomocí zjevení ono tajemství, jež jsem vám právě několika slovy vyložil: ⁴ z toho můžete vyčíst, jak jsem porozuměl Kristovu tajemství. ⁵ To tajemství

nebylo lidem minulých dob sděleno tak, jak bylo nyní v Duchu zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům: ⁶ pohané jsou přijati k těmž dědictví, jsou údy téhož těla, požívají dobrodiní téhož zaslíbení v Kristu Ježíši prostřednictvím evangelia. ⁷ A služebníkem tohoto evangelia jsem se stal darem milosti, kterou mi svěřil Bůh, když v ní rozvinul svou moc: ⁸ mně, nejmenšímu ze všech svatých, byla svěřena ona milost, abych pohanům zvěstoval nevyzpytatelné Kristovo bohatství ⁹ a abych plně objasnil, jak bylo spravováno tajemství; ono bylo od věků ukryto v Bohu, Stvořiteli všeho, ¹⁰ aby nyní nebeská Knížectva a Mocnosti poznaly prostřednictvím církve mnohostrannou Boží moudrost projevovanou- ¹¹ při onom věčném záměru, jež on pojal v Kristu Ježíši, našem Pánu, ¹² a v němž se smíme odvážit ve vsi důvěře přiblížit se k němu cestou víry v Krista. ¹³ A tak vás prosím, nedopusťte, aby vás sklíčovaly zkoušky, které pro vás podstupuji; jsou vaší slávou. ¹⁴ Proto poklekám na kolena před Otcem, ¹⁵ od něhož odvozuje své jméno veškeré otcovství na nebi i na zemi. ¹⁶ Kéž vás podle bohatství své slávy ráčí prostřednictvím svého Ducha vyzbrojit mocí, aby se ve vás posílil vnitřní člověk, ¹⁷ aby Kristus vírou přebýval ve vašich srdcích a abyste byli zakořeněni v lásce a v ní měli svůj základ. ¹⁸ Takto obdržíte sílu pochopit spolu se všemi svatými, co to je šíře, délka, výše a hloubka, ¹⁹ poznáte Kristovu lásku, která přesahuje veškeré poznání, a vejdete svou plností ve veškerou plnost Boží. ²⁰ Tomu, jehož moc působící v nás dokáže vykonat mnohem více, nekonečně více, než můžeme žádat nebo pochopit, ²¹ jemu sláva v církvi a Kristu Ježíši po všechny doby a všechny věky! Amen.

4 Vybízím vás tedy já, vězeň v Pánu, abyste vedli takový život, jaký je hoden povolání, jehož se vám dostalo: ² ve vsi pokoře, mírnosti a trpělivosti se navzájem s láskou snášejte; ³ oním poutem, jímž je pokoj, se snažte uchovat jednotu Ducha. ⁴ Je pouze jedno Tělo a jeden Duch, tak jako cílem povolání, jehož se vám dostalo, je pouze jedna naděje; ⁵ jediný Pán, jediná víra, jediný křest; ⁶ jediný Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny a ve všech. ⁷ Každý z nás ovšem dostal svůj díl Boží přízně podle míry, v jaké ho Kristus obdaroval. ⁸ Proto se říká: Vystoupil na výšiny a odvedl zajatce, dal dary lidem. ⁹ „Vystoupil“, co se tím míní, ne-li že také sestoupil do dolních okrásků země? ¹⁰ A ten, který sestoupil, je týž, který také vystoupil nade všechna nebesa, aby všechno naplnil. ¹¹ A právě on také „dal“ jedněm, aby byli apoštoly, jiným, aby byli proroky anebo zase evangelisty či pastýři a učiteli, ¹² a tak uspořádal svaté k dílu služby pro výstavbu Kristova těla, ¹³ jejímž cílem

Identita v Kristu

Jestli věříme, že Bible je Boží Slovo, věříme, že Ježíš je náš Spasitel, pak je namístě věřit tomu, co Písmo říká o nás:

- Jsem milovaný / milovaná. (1Jn 3:3)
- Jsem dokonale přijatý / přijatá. (Ef 1:6)
- Jsem Boží dítě. (Jn 1:12)
- Jsem přítel Ježíše. (Jn 15:14)
- Mám věčný život. (1Jn 5:13).
- Jsem vykoupený/á a je mi plně odpuštěno. (Kol 1:14)
- Jsem kompletní v Ježíši Kristu. (Kol 2:10)
- Jsem bez jakéhokoli odsouzení. (Ř 8:1)
- Jsem nové stvoření, protože jsem v Kristu. (2Kor 5:17)
- Mám přímý přístup k Bohu. (Ef 2:18)
- Jsem vyvolen/a nést ovoce Bohu. (Jn 15:16)
- Jsem dědic Boží a spoludědic Kristův – sdílím Ježíšovo dědictví s Ním. (Ř 8:17)
- Jsem sjednocen/a s Bohem a jsem s Ním jeden duch. (1Kor 6:17)
- Jsem Božím chrámem – Boží Duch a Boží život žije (prebývá) ve mně. (1Kor 6:19)
- Jsem údem Těla Kristova – jedinečnou, důležitou a Bohem vyvolenou částí Kristova Těla (= Církve). (1Kor 12:27)
- Jsem svatý / svatá – ne skrze vlastní snahu, ale skrze to, co vydobyl Ježíš, v Kristu jsem schovaný a Bůh mě vidí jako Jeho. (Ef 1:1)
- Jsem vyvolen/a Bohem, svatý / svatá a velmi milován / milovaná. (Kol 3:12)
- Jsem upevněn/a, pomazán/a Bohem. (2Kor 1:21)
- Jsem zapečetěn/a Duchem svatým ke dni vykoupění. (Ef 4:30)
- Nemám ducha strachu, ale lásky, síly a rozvahy. (2Tm 1:7)
- Jsem spolupracovníkem Boha. (2Kor 6:1)
- Jsem usazen/a na nebeský trůn spolu s Kristem. (Ef 2:6)
- Jsem jedním z Božích živých kamenů, v Kristu vbudován do duchovního domu (stavby). (1Pt 2:5)
- Byla mi dána úžasná, velká a vzácná Boží zaslíbení, skrze něž mám podíl na Boží přirozenosti. (2Pt 1:4)
- Mám vždy přístup do Boží přítomnosti, protože On mě nikdy neopustí. (Žd 13:5)
- Bůh sám ve mne koná mé chtění a činění, aby mi pomohl dělat věci, které po mě chce. (Fp 2:13)
- Mohu Boha žádat o moudrost a On mi dá vše co potřebuji. (Jak 1:5)

je to, abychom všichni společně dospěli k jednotě ve víře a v poznání Božího Syna a ustavili onoho dokonalého Člověka v plné životní síle, který uskutečňuje plnost Krista. ¹⁴ Takto už nebudeme dětmi, nedopustíme, aby námi zmítal a unášel nás kdejaký vítr nějakého učení, abychom byli po vůli šalbě lidí a jejich prohnanosti zavádějící do bludu. ¹⁵ Ale tím, že budeme žít podle pravdy a v lásce, budeme v každém ohledu vrůstat do toho, jenž je Hlavou, do Krista, ¹⁶ jehož celému Tělu se dostává svornosti a soudržnosti díky kloubům všeho druhu, které je živí a podle úkolu každé části uvádějí v činnost, a tak působí jeho růst a ono samo sebe utváří v lásce. ¹⁷ Říkám vám tedy a zapřisahám vás v Pánu, abyste se napříště nechovali jako pohané s jejich jalovými názory ¹⁸ a jejich zatemnělým myšlením: ti se odcizili Božímu životu vzhledem k nevědomosti, do níž upadli zatvrzelostí svého srdce, ¹⁹ a poté, co se otupil jejich smysl pro mravnost, se oddali prostopášnosti, takže se náruživě dopouštějí kdejaké necudnosti. ²⁰ Vy jste se však takto o Kristu neučili, ²¹ aspoň pokud vám byl hlásán, a učili jste se o něm ve shodě s pravdou, která je v Ježíšovi, ²² že totiž musíte opustit někdejší způsob svého života a odložit starého člověka, jenž se v proudu šalivých žádostivostí stále více kazí, ²³ abyste se obnovili duchovní proměnou svého usuzování ²⁴ a oblékli Nového člověka, jenž byl stvořen podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy. ²⁵ Zanechte tedy lhaní: Každý ať říká svému bližnímu pravdu; což nejsme jedni údy druhých? ²⁶ Hněvejte se, ale nehřešte: nad vaším hněvem ať nezapadá slunce; ²⁷ nesmíte se vydávat napospas ďáblu. ²⁸ Ať ten, kdo kradl, už nekrade; ať se spíš namáhá pracovat svými rukama tak, aby mohl prokazovat dobrodiní a podporovat ty, kdo jsou v nouzi. ²⁹ Z vašich úst nesmějí vycházet žádné zlé řeči, ale spíš všeliké dobré slovo, jež může povzbuzovat, když je toho zapotřebí, a prokazovat dobro těm, kdo je slyší. ³⁰ Nezarmucujte Božího Svatého Ducha, který vás označil svou pečeti pro den vykoupení. ³¹ Zahořklost, prchlivost, hněv, povykování, urážky, to vše musí být u vás vymýceno spolu se zlobou v jakékoli podobě. ³² Projevujte naopak jedni vůči druhým dobrotu a soucit, vzájemně si odpouštějte, jako vám odpustil Bůh v Kristu.

5 Ano, snažte se Boha napodobovat jako milované děti, ² a kráčejte tedy cestou lásky po příkladu Krista, který si vás zamiloval a vydal se za nás tím, že přinesl sebe Bohu v oběť příjemné vůně. ³ Pokud jde o smilstvo, o nečistotu v jakékoli podobě nebo také o chamtivost, ať mezi vámi není jejich jméno ani vyslovováno: tak to přísluší svatým. ⁴ Stejně je tomu s hrubostmi, hloupými řečmi, vtipkovaním: to vše je pramálo vhodné; dávejte zaznívat spíše díkůvzdáním. ⁵ Dobře si totiž buďte vědomi tohoto: ani smilník, ani prostopášník, ani chamtivec – což je modloslužebník – nemají právo na dědictví v Kristově a Božím království. ⁶ Ať vás nikdo nemate zbytečným vysvětlováním: právě podobné nepořádky přivolávají Boží hněv na ty, kdo Bohu vzdorují. ⁷ Nemějte s nimi tedy nic společného. ⁸ Kdysi jste byli tmou, ale nyní jste světlo v Pánu; chovejte se jako děti světla; ⁹ neboť ovoce světla spočívá ve všeliké dobrotě, spravedlivosti a pravdě. ¹⁰ Rozlišujte, co se líbí Pánu, ¹¹ a nemějte žádný podíl na neplodných skutcích tmy; spíš je pranýřujte. ¹² Zajisté, o tom, co ti lidé dělají ve skrytu, je hanba dokonce i mluvit; ¹³ ale když se to všechno pranýřuje, zřejmě se to objeví ve světle; ¹⁴ vše, co je zřejmé, je totiž světlo. Proto se říká: Probud' se ty, který spíš, povstaň z mrtvých a zazáři nad tebou Kristus. ¹⁵ Proto si dávejte dobrý pozor na své chování; veďte si nikoli jako pošetilí, ale jako moudří, ¹⁶ kteří dobře využívají přítomné doby; vždyť naše časy jsou zlé; ¹⁷ neprojevujte se tedy jako nerozvážní, ale rozpoznávejte vůli Páně. ¹⁸ Neopíjejte se vínem: v tom je leda nevázanost; ale hledejte své naplnění v Duchu. ¹⁹ Zpívejte

4:26 Nad vaším hněvem ať nezapadá slunce. Někdy není možné veškeré spory vyřešit téhož dne, kdy vzniknou. „Nenechat slunce zapadnout nad svým hněvem“ spíše znamená „neuložit záležitost k ledu“, neponechat ji bez vyřešení, nehodit ji za hlavu. Lze se hněvat a přitom nehřešit (jinak bychom k tomu nebyli nabádáni). Hněv je emoce, kterou jsme dostali (podobně jako třeba fyzickou

bolest), abychom něco změnili. Ve světle principu, že *vztahy rostou vyřešenými konflikty*, je nutné, abychom reagovali na svůj hněv, nikoliv abychom jej ignorovali. Naše konstruktivní reakce může přispět k růstu našich vztahů; naše ignorování k jejich ztrátě. Viz čl. [Hněvejte se, a nehřešte](#) na str. 664.

5:18 Alkohol oslabuje mysl, a tím ji vystavuje snadnějšímu vlivu nečis-

Hněvejte se, ale nehřešte

Máme tři možnosti, jak se vyrovnat s hněvem:

1. Potlačit ho. To dělají lidé, kteří jsou vždycky hodní, nikdy se s nikým nehádají. Nemají prakticky žádné vlastní ego, „nenápadně splývají s prostředím“.
2. Vyventilovat ho navenek, vzteknout se, běsnit (hříšný hněv).

3. Zdravé zpracování hněvu. Zdravý hněv je naše obrana proti tomu, když někdo vstoupí do našeho osobního prostoru – obrazně i doslova.

Většina křesťanů je svými rodinami a církvemi vedena k přesvědčení, že hněv je hřích, proto se nesmí projevovat, takže kdykoliv ho pocítujeme, musíme ho potlačit. Protože není vidět navenek, vypadáme jako zbožní.

*Muži, milujte své ženy, není praktický nuget lidské moudorsti;
je to mandát od Všemohoucího Boha.*

R.C. Sproul

*To nejcenější dědictví, jaké mohou rodiče předat svým dětem,
je své vlastní štěstí.*

Tich Nhat Hanh

společně žalmy, hymny a duchovní písně; opěvujte a oslavujte Pána z celého svého srdce.²⁰ V každé době a při každé příležitosti vzdávejte díky Bohu Otci ve jménu našeho Pána Ježíše Krista.²¹ Buďte poddáni jedni druhým v báni Kristově.²² Ženy ať jsou poddány svým mužům jako Pánu:²³ muž je totiž hlavou své ženy, jako je hlavou církve Kristus, on, Spasitel těla;²⁴ a církev se podřizuje Kristu; a právě tak se ženy tedy mají ve všem podřizovat svým mužům.²⁵ Mužové, milujte své ženy tak, jako si Kristus zamiloval církev: vydal se za ni,²⁶ aby ji posvětil tím, že ji očistil koupelí ve vodě, kterou doprovází slovo;²⁷ on ji totiž před sebe chtěl předvést jako zcela zářící, bez úhony i bez vrásky, a bez čehokoli podobného, ale svatou a neposkvrněnou.²⁸ Stejně tak mají muži milovat své ženy jako své vlastní tělo. Milovat svou ženu znamená milovat sebe samého.²⁹ Nikdo totiž neměl nikdy v nenávisti své vlastní tělo; každý je naopak živí a dobře o ně pečuje. A to právě dělá Kristus pro církev:³⁰ což nejsme údy jeho těla?³¹ Tak tedy muž opustí otce a matku a přikloní se ke své ženě a oba budou jediným tělem:³² toto tajemství má velký dosah; chci říci, že se vztahuje na Krista a církev.³³ Zkrátka, pokud jde o vás, ať každý miluje svou ženu jako sám sebe a žena ať ctí svého muže.

6 Děti, poslouvejte své rodiče v Pánu: je to správné.² Cti otce svého a matku svou, to je první přikázání, k němuž se pojí i zaslíbení:³ aby ti bylo dobře a těšil ses na zemi dlouhému životu.⁴ A vy, rodiče, nepopuzujte své děti ke hněvu, ale užívejte při jejich výchově trestů a napominání, jaké vycházejí z vnuknutí Páně.⁵ Otroci, poslouvejte své pozemské pány s bázni a chvěním, v prostotě srdce, jako Krista;⁶ nikoli jen naoko poslušností, která usiluje zalíbit se lidem, nýbrž jako Kristovi otroci, kteří z duše rádi konají Boží vůli.⁷ Vaše horlivá služba ať směřuje k Pánu, a ne k lidem,⁸ v jistotě, že Pán každému splatí, co dobrého udělal, ať je otrok nebo ať je svobodný.⁹ A vy, páni, jedněte s nimi stejně; ponechte stranou pohružky a pěkně si řekněte, že oni stejně jako vy mají Pána v nebesích a ten že nestrání nikomu.¹⁰ Posilujte se zkrátka v Pánu a v síle jeho moci.¹¹ Oblečte si plnou Boží zbroj, abyste mohli vzdorovat ďáblovým piklům.¹² Zápasit totiž musíme nikoli s protivníky z krve a masa, ale s Knížectvími, s Mocnostmi, s těmi, kdo ovládají svět tmy, se zlými duchy, kteří obývají nebeské prostory.¹³ Právě proto na sebe vezměte plnou Boží zbroj, abyste mohli ve zlý den odolat, a až vynaložíte veškeré úsilí, zůstali pevní.¹⁴ Stůjte tedy zpřímá, přepásání buďte pravdou, obrnění krunýřem spravedlnosti,¹⁵ obutí horlivostí v šíření evangelia pokoje;¹⁶ neustále držte v ruce štít víry, díky němuž budete moci uhasit Zlovolníkovy ohnivé šípy;¹⁷ nakonec přijměte přilbici spásy a meč Ducha, to znamená Boží slovo.¹⁸ Žijte v modlitbě a úpěnlivých prosbách; v každé době se modlete v Duchu; konejte to s neúnavnou bdělostí a přimlouvejte se za všechny svaté. –¹⁹ Modlete se také za mne, aby mi bylo dáno otevírat ústa k promlouvání a ke smělému hlásání tajemství evangelia,²⁰ jehož poslem jsem ve svých okovech; dopomáhejte mi ke smělosti, abych o tom mluvil tak, jak mám.²¹ Toužím, abyste se i vy dozvěděli, jak to se mnou dopadá a co se se mnou děje; o všem vás zpraví Tychikos, ten milovaný bratr, jenž je mým věrným pomocníkem v Pánu.²² Schválně vám ho posílám, aby vám o nás podal zprávy a vzpružil vaše srdce.²³ Ať Bůh Otec a Pán Ježíš Kristus udělí bratrům pokoj a také lásku i víru.²⁴ Milost buď se všemi, kdo milují našeho Pána Ježíše Krista, v neporušitelném životě!

tých duchů. Tvrdý alkohol má v mnoha jazycích synonymum „spirits“ – duchové dostanou svou příležitost. Závislost na alkoholu má dalekosáhlý duchovní dopad (Ga 5:21). Jako všechny závislosti, i alkoholismus je jen náplast bolesti, kterou se snaží utišit nebo přehloušit. Vysvobození z bolesti zbaví člověka závislosti, protože už není co tlumit.

5:27 Svatou. Viz čl. *Minulost není určující* u Jr 18 na str. 421.

5:29 Živí a dobře o ně pečuje. Manžel je povinen svou ženu zabezpečit v těchto třech oblastech: Strava, oděv, sex. Jejich trvalé zanedbání opravňuje k rozvodu (Ex 21:11). Kdo svou ženu opravdu miluje, udělá pro ni mnohem víc, než jen splnění povinností. To platí ve všech vztazích, zejména ve vztahu k Bohu (Mt 5:20).

6:13 Zůstali pevní. Vítězství v duchovní bitvě není v tom, že bychom nepřítel porazili, ale v tom, že zůstaneme stát.

Filipským

Úvod

1 Pavel a Timoteus, služebníci Krista Ježíše, všem svatým v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filipech spolu se svými episkopy a diakony. ² Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista. ³ Pokaždé vzdávám díky svému Bohu, když na vás pamatuji ⁴ vždy ve všech svých modlitbách za vás všechny, v modlitbách, které konám s radostí; ⁵ vždyť si připomínám, jak jste se podíleli na evangeliu od prvního dne až do této chvíle; ⁶ jsem si ostatně naprosto jist, že Ten, který ve vás započal toto skvělé dílo, je bude nadále uskutečňovat až do Dne Krista Ježíše. ⁷ Je jen správné, že o vás všech takto smýšlím, neboť vás nosím ve svém srdci, vás všechny, kteří máte účast na mé milosti, jak v mých okovech, tak v obraně a utvrzování evangelia. ⁸ Ano, Bůh je mi svědkem, že vás všechny něžně miluji v srdci Krista Ježíše! ⁹ A takto se modlím: ať vaše láska více a více roste, aby se rozhojnila do pravého poznání a jemné vytríbenosti, ¹⁰ které vám umožní rozpoznávat to nejlepší a stát se čistými a bezúhonnými pro Kristův Den ¹¹ v plné zralosti onoho ovoce spravedlnosti, jež přinášíme prostřednictvím Ježíše Krista k Boží slávě a chvále. ¹² Přeji si, abyste se, bratři, dozvěděli, že se má záležitost obrátila spíše ku prospěchu evangelia: ¹³ v celém Prétoriu i všude jinde totiž získaly, v Kristu, mé okovy skutečnou proslulost ¹⁴ a většina bratrů, které v Pánu osmělily právě ty okovy, hlásá ještě s daleko větší odvahou a nebojácně Slovo. ¹⁵ Někteří to, pravda, dělají ze závisti a soupeřivosti, ale jiní hlásají Krista opravdu z dobrých pohnutek. ¹⁶ Tihle jednájí z lásky jsouce si dobře vědomi, že jsem určen k tomu, abych takto hájil evangelium; ¹⁷ ovšem tamti zvěstují Krista z pletichářství; jejich pohnutky nejsou čisté: představují si, že takto zvýší tíhu mých okovů. ¹⁸ Ale co na tom? Konec konců Kristus je hlásán ať tak či onak, pokrytecky anebo upřímně; a z toho se raduji. A dokonce se z toho budu radovat i nadále, ¹⁹ neboť vím, že to poslouží k mé spáse, díky vašim modlitbám a tomu, že mi pomůže Duch Ježíše Krista. ²⁰ K tomuto očekávání mě vede má horoucí naděje: v ničem nebudu zahanben, naopak si uchovám veškerou svou smělost a jako vždy bude i tentokrát oslaven Kristus v mém těle, ať už žiji nebo ať umírám. ²¹ Pro mne je životem samozřejmě Kristus a smrt znamená zisk. ²² Pokud mi nicméně život v tomto těle má ještě umožnit plodnou práci, váhám, co si mám vybrat... ²³ Jsem sevřen mezi dvojí volbou: jednak toužím odejít a být s Kristem, což by bylo lepší, mnohem lepší; ²⁴ ale jinak je pro vaše dobro potřebnější, abych zůstal v těle. ²⁵ To mě skutečně přesvědčuje: vím, že zůstanu a setrvám v blízkosti vás všech pro váš vzestup a radost vaší víry, ²⁶ aby tak můj návrat a má přítomnost mezi vámi byly pro vás novým podnětem k hrdosti v Kristu Ježíši. ²⁷ Jenom vedte život hodný Kristova evangelia, abych shledal, pokud k vám přijdu, anebo abych uslyšel, nebudu-li přítomen, že pevně stojíte v jediném duchu, že zápasíte ruku v ruce a jednomyslně za víru evangelia ²⁸ a nijak se neděsíte svých protivníků: v tom je jistotná předzvěst zkázy pro ně a spásy pro vás. A pochází to od Boha: ²⁹ vždyť jeho přízní vám bylo dáno, abyste v Krista nejen uvěřili, ale také za něho trpěli. ³⁰ Tak vedete týž zápas, který jsem, jak jste viděli, podstoupil já, a který, jak víte, dosud podstupuji.

2 Proto vás zapřísahám při všem, co je naléhavým nabádáním v Kristu, přesvědčováním v Lásce, společenstvím v Duchu, soucítící něhou, ² dovršte mou radost tím, že budete stejně smýšlet: mějte touž lásku, jedinou duši, jediné smýšlení; ³ nedejte nic na ducha stranicství, nic na marnou slávu, ale každý ať pokorně pokládá druhé za přednější, než je sám; ⁴ nevyhledávejte každý to, co je ve vašem zájmu, ale každý ať spíš myslí na zájmy ostatních. ⁵ Ať je mezi vámi takové smýšlení jako v Kristu Ježíši: ⁶ On, ač jeho údělem bylo božství, nelpěl žárlivě na stavu, jenž ho činil rovným Bohu. ⁷ Ale sám sebe zmařil tak, že na sebe vzal úděl otroka a stal se podobným lidem. Chovaje se jako člověk ⁸ ponížil se ještě víc a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži! ⁹ A proto ho Bůh povýšil a dal mu Jméno, které je nad každé jméno, ¹⁰ aby se v Ježíšově jménu každé koleno sklonilo, převysoko na nebi, na zemi i v podsvětí ¹¹ a aby každý jazyk vyznal, že Ježíš Kristus jest PÁN, ke slávě Boha Otce. ¹² Proto tedy, moji milovaní, pracujte s bázní a chvěním na uskutečnění své spásy, s onou poslušností, jejíž důkaz jste stále podávali a jež se musí projevovat nejen, když jsem přítomen, ale ještě více nyní v mé nepřítomnosti: ¹³ vždyť zde je Bůh, který ve vás pro své dobrotivé záměry působí, že je chcete a pak i vykonáváte. ¹⁴ Jednejte ve všem bez reptání a bez námitek, ¹⁵ abyste se stali bezúhonnými a ryzími, neposkvrněnými Božími dětmi uprostřed pobloudilého a zvráceného pokolení, ve světě, kde záříte jako ohniska světla, ¹⁶ když mu předkládáte Slovo života. Takto mi připravujete důvod k hrdosti pro Kristův Den, neboť můj běh a má námaha nebyly marné. ¹⁷ Jestliže se ostatně i moje krev má vylít jako úlitba na vaši oběť a pro obětní dar vaší víry, činí mě to šťastným a s vámi všemi se z toho raduji, ¹⁸ jako to má činit šťastnými

i vás a jako se z toho máte radovat se mnou. ¹⁹ Doufám aspoň v Pánu Ježíši, že vám brzy pošlu Timotea, aby se mně samému ulevilo tím, že o vás dostanu zprávy. ²⁰ Nemám opravdu nikoho jiného, kdo se tak jako on dokáže zajímat s upřímným srdcem o to, jak se vám vede: ²¹ všichni si hledí svých vlastních zájmů, ne zájmů Ježíše Krista. ²² Ale o něm víte, že se osvědčil: sloužil se mnou evangeliu jako syn se svým otcem. ²³ Počítám tedy, že k vám pošlu jeho, jakmile uvidím, co bude se mnou. ²⁴ Pán mi ostatně dodává důvěru, že brzy budu moci přijít sám. ²⁵ Ale pokládám za nutné poslat vám nazpět Epafrodita, toho bratra, který je mým druhem v práci i v zápase a kterého jste vyslali, aby mi pomáhal v mých potřebách. ²⁶ On totiž po vás všech teskni a už nevydrží na místě, protože jste se dozvěděli o jeho nemoci. ²⁷ Byl opravdu nemocen a velmi blízko smrti; ale Bůh se nad ním slitoval a nejen nad ním, ale také nade mnou, když mě ušetřil, abych neměl jeden zármutek za druhým. ²⁸ Proto si pospíším s tím, že vám ho pošlu nazpět, abyste se zase zaradovali, až ho uvidíte, a abych i já sám měl méně trápení. ²⁹ Přijměte ho tedy v Pánu ve vši radosti a mějte lidi, jako je on, ve velké vážnosti. ³⁰ On málem umřel kvůli Kristovu dílu a nasadil svůj život, když vás zastupoval ve službě, kterou jste mi nemohli sami prokázat.

3 Nakonec se, bratři moji, radujte v Pánu... Mně není na obtíž obracet se na vás se stejnými radami a vám to dodá jistotu. ² Dávejte si pozor na psy! Dávejte si pozor na špatné dělníky! Dávejte si pozor na klamně obřezané! ³ Neboť obřezaní jsme my, kteří konáme bohoslužbu podle Božího Ducha a svou slávu máme od Krista Ježíše, místo abychom spoléhali na tělo. ⁴ Já bych měl přesto důvod spoléhat dokonce i na tělo; pokud někdo jiný věří, že má proč spoléhat na tělo, já tím spíš: ⁵ byl jsem obřezán osmého dne, jsem z pokolení Izraele, z Benjaminova kmene, Hebrej, syn Hebrejů; pokud jde o Zákon, tedy farizeus; ⁶ pokud jde o horlivost, pronásledovatel církve; pokud jde o spravedlnost, kterou může dát Zákon, bezúhonný. ⁷ Leč všechny tyto výhody, jimiž jsem byl obdařen, pokládám kvůli Kristu za újmu. ⁸ A ještě víc, napříště pokládám vše za újmu, protože poznání Krista Ježíše, mého Pána, je nade vše. Kvůli němu jsem souhlasil s tím, že vše ztratím, na vše pohlížím jako na brak, abych získal Krista ⁹ a nalezen byl v něm, nemaje už svou vlastní spravedlnost, tu, která pochází ze Zákona, ale spravedlnost skrze víru v Krista, tu, která pochází z Boha a opírá se o víru; ¹⁰ mám poznat Jeho spolu s moci jeho vzkříšení a se společenstvím v jeho utrpení, připodobnit se mu ve smrti, ¹¹ abych pak pokud možno dosáhl vzkříšení z mrtvých. ¹² Ne že bych už byl u cíle, ani že už bych byl dosáhl dokonalosti; ale pokračuji ve svém běhu, abych se to pokoušel uchvátit, když jsem sám předtím byl uchvácen Kristem Ježíšem. ¹³ Ne, bratři, nenamlouvám si, že jsem to již uchvátit; říkám pouze toto: zapomínáje na to, co je za mnou, vzpínám se cele k tomu, co je přede mnou, ¹⁴ a běžím k cíli, abych získal cenu, k jejímuž dosažení tam nahore, v Kristu Ježíši, nás povolává Bůh. ¹⁵ My všichni, kteří jsme „dokonalí“, musíme smýšlet právě takto; a jestliže v některém ohledu smýšlíte jinak, i to vám objasní Bůh. ¹⁶ A ať jsme již dospěli kamkoli, krácejme zatím týmž směrem. ¹⁷ Jděte o závod v mých stopách, bratři, a upírejte své zraky na ty, kteří si vedou podle příkladu, jež vy máte v nás. ¹⁸ Říkal jsem vám to často a dnes to říkám znovu s pláčem, je totiž mnoho těch, kdo si vedou jako nepřátelé Kristova kříže: ¹⁹ jejich konec bude záhuba; za boha mají své břicho a chlubí se svou hanbou; váží si pouze věcí pozemských. ²⁰ My máme svou vlast v nebesích, odkud dychtivě očekáváme jako spasitele Pána Ježíše Krista, ²¹ jenž promění naše bědné tělo a učiní je podobným svému tělu oslavenému onou silou, kterou si dokonce může všechno podřídit.

4 A tak, moji milovaní bratři, po nichž tolik toužím, má radosti a má koruno, držte se takto v Pánu, milovaní. ² Nabádám Evodii a nabádám i Syntychu, aby žily v dobré shodě v Pánu. ³ Tebe pak, Syzygu, opravdový „společník“, žádám, abys jim přispěl ku pomoci: ony mi totiž byly k ruce v zápase o evangelium zároveň s Klementem a s mými ostatními spolupracovníky, jejichž jména jsou zapsána v knize života. ⁴ Radujte se bez ustání v Pánu, říkám opět, radujte se. ⁵ Vaše mírnost ať je známa všem lidem. Pán je blízko. ⁶ S ničím si nedělejte starosti; ale při všem, co potřebujete, mějte útočiště v modlitbě a prosbě prodchnutých díkyvzdáním, a tak Bohu předkládejte, oč žádáte. ⁷ A Boží pokoj, jenž přesahuje veškeré chápání, vezme v Kristu Ježíši pod svou ochranu vaše srdce i vaše myšlenky. ⁸ Nakonec, bratři, máte dbát o vše, co je pravdivé, ušlechtilé, spravedlivé, čisté, přívětivé, úctyhodné, o vše, co může být dobrého v lidské ctnosti a chvále, ano, o toto všechno. ⁹ Co jste se naučili, přijali, slyšeli ode mne a co jste viděli u mne, to číňte. A bude s vámi Bůh pokoje. ¹⁰ Měl jsem velikou radost v Pánu, když jsem nakonec viděl, jak opět rozkvetla vaše účast se mnou; živá byla zajisté vždy, ale scházela vám příležitost. ¹¹ Tato slova mi tedy nevnuká má nouze; naučil jsem se totiž být za všech okolností soběstačný. ¹² Dovedu žít v odříkání, stejně tak jako dovedu žít v hojnosti. Vždy a za všech okolností jsem vnikal do tajů sytosti, stejně jako hladu, hojnosti, stejně jako nedostatku. ¹³ Mohu vše v Tom, jenž mě

4:13 Mohu vše. Verš neznamená, že smím dělat cokoliv, co se mi zachce. Bezprostřední kontext (vv. 11 a 12) ukazují, že svému věr-

nému služebníku Bůh dává sílu vydržet jakkoliv obtížné a nepříjemné okolnosti, které mu do života sešle.

posiluje. ¹⁴ Udělali jste přesto dobře, že se na mých zkouškách podílíte se mnou. ¹⁵ Vy to sami víte, Filipané: když jsem v počátcích evangelia odešel z Makedonie, žádná z církví mi nepomáhala peněžními příspěvky; vy jste byli jediní, ¹⁶ vy jste mi už v době mého pobytu v Soluni poslali, a to podvakrát, co jsem potřeboval. ¹⁷ Ne snad, že by mi šlo o dary; o co mi jde, je růst zisku, který máte vy k dobru. ¹⁸ V této chvíli mám vše, čeho je třeba, a dokonce víc, než potřebuji, všeho mám dost poté, co mi Epafroditos předal váš dar, libou vůni, obět, kterou Bůh přijímá a shledává příjemnou. ¹⁹ A můj Bůh zase plně uspokojí veškeré vaše potřeby podle svého bohatství, skvěle, v Kristu Ježíši. ²⁰ Sláva tomuto Bohu, našemu Otci, na věky věků! Amen. ²¹ Pozdravujte každého ze svatých v Kristu Ježíši. Bratři, kteří jsou se mnou, vás pozdravují. ²² Všichni svatí vás pozdravují, zejména ti z domu Cesarova. ²³ Milost Pána Ježíše Krista budíž s vaším duchem!

Koloským

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus, ² svatým v Kolosách, věrným bratrům v Kristu. Milost a pokoj vám od Boha, našeho Otce! ³ Bez ustání vzdáváme díky Bohu a Otci našeho Pána Ježíše Krista a myslíme na vás ve svých modlitbách ⁴ od té doby, kdy jsme se dozvěděli o vaší víře v Krista Ježíše a o lásce, kterou chováte ke všem svatým ⁵ pro naději, jež vám je připravena v nebesích. O této naději jste nedávno uslyšeli zvěst ve slově Pravdy, v evangeliu, ⁶ které právě tak, jako nese ovoce a rozvíjí se po celém světě, dospělo i k vám; u vás působí stejně ode dne, když jste se o milosti Boží dozvěděli a v její pravdě ji pochopili. ⁷ Poučil vás o ní Epafras, náš drahý spolupracovník ve službě; ten nás věrně zastupuje jako Kristův služebník ⁸ a právě on nám pověděl o tom, jaká je vaše láska v Duchu. ⁹ Proto se i my ode dne, kdy jsme tyto zprávy obdrželi, za vás nepřestáváme modlit a prosit Boha, aby vás přivedl k úplnému poznání své vůle, ve vši moudrosti a duchovním porozumění. ¹⁰ Tak budete vést život hodný Pána, jenž by se jemu ve všem líbil: poneseťte ovoce všemožných dobrých skutků a porostete v poznání Boha; ¹¹ bude vás oživovat mocná síla jeho slávy, a získáte tak dokonalou stálost a vytrvalost; s radostí ¹² budete děkovat Otci, který vás uzpůsobil, abyste sdíleli úděl svatých ve světle. ¹³ On nás totiž vytrhl z moci temnoty a přenesl nás do Království svého milovaného Syna, ¹⁴ v němž máme vykoupení, odpuštění hříchů. ¹⁵ On je Obraz neviditelného Boha, Prvorozený veškerého stvoření, ¹⁶ neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebesích i na zemi, viditelné i neviditelné, Trůny, Panstva, Knížectva, Mocnosti; všechno bylo stvořeno skrze něho a pro něho. ¹⁷ On je před veškerenstvím a vše trvá v něm. ¹⁸ A on je též Hlavou těla, to je církve: On je Prvopočátek, Prvorozený z mrtvých (prvenství se mu muselo dostat ve všem), ¹⁹ neboť Bohu se zalíbilo, aby v něm dal přebývat veškeré Plnosti ²⁰ a aby skrze něho vše, co jest, usmířil pro něho, jak na zemi, tak i na nebesích, a nastolil pokoj krví jeho kříže. ²¹ I vás, kteří jste se stali svými špatnými myšlenkami a skutky kdysi cizinci a nepřáteli, ²² on nyní smířil ve svém lidském těle tím, že je vydal na smrt, aby vás před sebe postavil jako svaté bez poskvrny a bezúhonné. ²³ Je pouze třeba, abyste vytrvali ve víře utvrzení na pevných základech a nedali se odvrátit od naděje příslibené evangeliem, jež jste slyšeli, jež bylo hlásáno veškerému tvorstvu pod nebem a jehož služebníkem jsem se stal já, Pavel. ²⁴ Nyní nacházím svou radost v utrpení, které pro vás podstupuji, a doplňuji na svém těle, co se nedostává na Kristových útrapách pro jeho tělo, jímž je církev. ²⁵ Stal jsem se totiž služebníkem církve na základě povinnosti, kterou mi svěřil Bůh, aby k vám mým přičiněním přišlo Boží Slovo, ²⁶ ono tajemství, které bylo ukryto po věky i pokolení a které bylo právě teď zjeveno jeho svatým: ²⁷ Bůh jim opravdu chtěl dát poznat, jakou slávou je bohatě obdařeno ono tajemství mezi pohany. Je to Kristus mezi vámi! Naděje slávy! ²⁸ Toho Krista hlásáme, napomínající každého člověka a vyučující každého člověka ve vši moudrosti, abychom každého člověka učinili dokonalým v Kristu. ²⁹ A právě o to s námahou zápasím jeho silou, která ve mně mocně působí.

2 Ano, rád bych, abyste věděli, jak tvrdý zápas musím svádět o vás, o Laodičany a o tolik jiných, kteří mě na vlastní oči nikdy neviděli; ² aby tím byla povzbuzena jejich srdce a aby v těsném sblížení v lásce dospěli k naprosté plnosti porozumění, které jim dá proniknout do Božího tajemství, ³ v němž jsou ukryty veškeré poklady moudrosti a poznání! ⁴ Říkám to, aby vás nikdo nemátl pochybnými řečmi. ⁵ Tělesně jsem ovšem vzdálen; ale v duchu jsem s vámi a jsem šťasten, že vidím ten pěkný pořádek, jenž u vás panuje, i pevnost vaší víry v Krista. ⁶ V Kristu, v takovém, jakého jste obdrželi, v Ježíši Pánu, v něm musíte žít, ⁷ v něm máte být zakořenění a na něm postaveni, opření o takovou víru, v jaké jste byli vyučeni, a máte překypovat díkyvzdáním. ⁸ Dávejte pozor, aby vás někdo neuvrhl do otroctví oním marným lákadlem „filozofie“, podle zcela lidského podání, podle žvlů světa, a ne podle Krista. ⁹ Vždyť v něm tělesně přebývá veškerá Plnost Božství, ¹⁰ i vy jste v něm přidružení k jeho plnosti, v něm, jenž je Hlavou každého Knížectva i každé Mocnosti. ¹¹ V něm jste byli obřezáni obřízkou, která nepochází z ruky člověka, úplným svlečením své tělesnosti; Kristova obřízka je toto: ¹² když jste byli spolu s ním při křtu pohřbeni, byli jste tím rovněž spolu s ním vzkříšeni, protože jste uvěřili v sílu Boha, jenž ho vzkřísil z mrtvých. ¹³ Vám, kteří jste byli mrtví kvůli svým proviněním a svému neobřezanému tělu, vám on dal opět žít spolu s ním! On nám odpustil veškerá naše provinění. ¹⁴ On smazal na úkor zákonných nařízení náš dlužní úpis, jenž byl proti nám; zrušil jej tím, že jej přibil na kříž. ¹⁵ Oloupil Knížectva a Mocnosti a veřejně je vystavil na odív tím, že je nutí jít ve svém triumfálním průvodu. ¹⁶ Od nynějška ať si nikdo nedovoluje soudit vás v otázkách pokrmu a nápoje nebo ve věci výročních svátků, novoluní anebo sobot. ¹⁷ To vše je pouhým stínem příštích věcí, ale skutečností je Kristovo tělo. ¹⁸ Nikdo ať vás o ně nepřipravuje tím, že si libuje v nevýznamných úkonech, v nějakém uctívání andělů: takový člověk věnuje veškerou svou pozornost věcem, které spatřil, nadýmaje se marnou pýchou svého tělesného smýšlení, ¹⁹ a neдрží se hlavy, z níž se živí celé tělo a prostřednictvím kloubů a vazů přijímá i soudržnost, aby zajistilo

svůj růst v Bohu. ²⁰ Proč byste se od chvíle, kdy jste s Kristem odumřeli živlům světa, podřizovali příkazům, jako byste dosud žili v tomto světě? ²¹ „Neber, neokoušej, nedotýkej se,“ ²² to vše kvůli věcem pomíjejícím už svým užitím! Hle, to jsou vskutku předpisy a nauky lidské! ²³ Podobná pravidla mohou vyhlížet jako moudrost, protože předstírají zbožnost a pokoru, které nešetří tělo; vůči opovázlivosti těla nemají ve skutečnosti žádnou cenu.

3 A tak protože jste byli spolu s Kristem vzkříšeni, usilujte o to, co je shůry, kde je Kristus sedící po Boží pravici. ² Pomýšlejte na to, co je shůry, ne na pozemské. ³ Vždyť jste zemřeli a váš život je už s Kristem ukryt v Bohu: ⁴ až se ukáže Kristus, který je váš život, pak se ukážete i vy spolu s ním plní slávy. ⁵ Umrtnujte tedy své pozemské údy: smilstvo, nečistotu, hříšnou vášeň, zlou žádost a chamtivost, která je modloslužbou; ⁶ to právě přivolává Boží hněv na ty, kdo vzdorují. ⁷ I vy sami jste se takto donedávna chovali, když jste žili mezi nimi. ⁸ Teď tedy i vy to všechno odhodte: hněv, rozlícenost, zlomyslnost, urážky, ošklivé řeči musí opustit vaše rty; ⁹ neobelhávejte už jedni druhé. Svlékli jste starého člověka i s jeho skutky ¹⁰ a oblékli jste nového, který směřuje k pravému poznání a obnovuje se k obrazu svého Stvořitele. ¹¹ Zde už nejde o Řeka či Žida, obřízku či neobřezanost, barbara, Skyta, otroka, svobodného člověka; už je pouze Kristus, který je vším a ve všem. ¹² Proto vy, Boží vyvolení, jeho svatí a jeho milovaní, oblečte srdečný soucit, laskavost, pokoru, mírnost, trpělivost; ¹³ snášejte jedni druhé a navzájem si odpouštějte, má-li jeden vůči druhému nějaký důvod ke stížnosti; Pán vám odpustil, čiňte i vy totéž. ¹⁴ A na to vše oblečte lásku, která váže pouto dokonalosti.- ¹⁵ Spolu s tím ať ve vašich srdcích vládne Kristův pokoj: to je vskutku cíl povolání, které vás shromáždilo v jednom těle. Žijte zkrátka v díkůčinění. ¹⁶ Ať u vás v hojnosti přebývá Kristovo slovo: ve vši moudrosti se poučujte vzájemným napomináním. S vděčností zpívejte Bohu z celého svého srdce v žalmech, hymnech a duchovních písních. ¹⁷ A cokoli říkáte či děláte, ať se děje vždy ve jménu Pána Ježíše, skrze něhož vzdáváte díky Bohu Otci! ¹⁸ Ženy, buďte poddány svým mužům, jak se sluší v Pánu. ¹⁹ Mužové, milujte své ženy a nebuďte vůči nim nevlídní. ²⁰ Děti, poslouvejte ve všem své rodiče, právě to je v Pánu krásné. ²¹ Rodiče, neuvádějte své děti v zuřivost, aby neklesaly na mysli. ²² Otroci, poslouvejte ve všem své pozemské pány, nikoli službou naoko, která usiluje zalíbit se lidem, ale v prostotě srdce, v bázni před Pánem. ²³ Cokoli děláte, dělejte z duše rádi, jakoby pro Pána, a ne pro lidi, ²⁴ s vědomím, že Pán vás odmění a učiní z vás své dědice. Sloužíte totiž Pánu Kristu: ²⁵ tomu, kdo je nespravedlivý, se ovšem dostane za jeho nespravedlnost odplaty, aniž se bude na kohokoli brát ohled.

4 Vy, páni, dopřávejte svým otrokům, co je spravedlivé a správné, s vědomím, že i vy máte Pána v nebi. ² Buďte vytrvalí v modlitbě; buďte při ní bdělí v díkůčinění. ³ Modlete se zejména za nás, aby Bůh dopřál volný průchod našemu kázání a abychom mohli zvěstovat Kristovo tajemství; právě kvůli němu jsem v okovech. ⁴ Vyproste mi, abych je hlásal příhodnými slovy. ⁵ Chovejte se moudře vůči těm, kdo stojí mimo; umějte využívat přítomné doby. ⁶ Vaše řeč budiž stále laskavá, duchapřítomná, spojená s uměním odpovědět každému, jak je třeba. ⁷ O všem, co se týká mne, vás zpraví Tychikos, ten milovaný bratr, který je mým věrným pomocníkem a společníkem ve službě v Pánu. ⁸ Posílám vám ho schválně, aby vám o nás podal zprávy a povzbudil vaše srdce. ⁹ Přidružuji k němu Onesima, věrného a milovaného bratra, vašeho krajana. Oni vám povědí o všem, co se zde děje. ¹⁰ Pozdravuje vás Aristarchos, můj spoluvězeň; stejně tak Barnabášův bratranec Marek, o němž jste už obdrželi pokyny: přijde-li k vám, dobře jej přijměte. ¹¹ Rovněž vás zdraví Ježíš zvaný Justus. Z těch, kdo k nám přišli z obřízky, jsou oni jediní, kteří spolu se mnou pracují pro Boží království; byli pro mne útěchou. ¹² Pozdravuje vás váš krajana Epafros; tento služebník Krista Ježíše o vás neustále zápasí ve svých modlitbách, abyste zůstali pevní a byli ve všem, co je Boží vůlí, dokonalí a stálí. ¹³ Ano, vydávám mu toto svědectví, že se pro vás velice namáhá, stejně tak i pro Laodičany a Hierapolitány. ¹⁴ Pozdravují vás též Lukáš, milovaný lékař, a Démas. ¹⁵ Pozdravujte bratry, kteří jsou v Laodiceji, i Nymfu a církev, která se shromažďuje v jeho domě. ¹⁶ Až u vás tento list bude přečten, zařídte, aby jej četli též v církvi Laodičanů a opatřete si ten z Laodiceje, abyste jej četli i vy. ¹⁷ Řekněte Archippovi: „Hleď si služby, kterou jsi přijal v Pánu, a snaž se ji dobře plnit.“ ¹⁸ Tady je můj vlastnoruční pozdrav, Pavel. Pamatujte na mé okovy! Milost buď s vámi!

První list Tesalonickým

Úvod

1 Pavel, Silván a Timoteus církvi Soluňanů, jež je v Bohu Otcí a v Pánu Ježíši Kristu. Milost vám a pokoj.
²Vzdáváme Bohu díky za vás všechny v každém okamžiku a ve svých modlitbách na vás bez ustání pamatujeme. ³Před naším Bohem a Otcem si připomínáme vaši činorodou víru, vaši usilovnou lásku, vaši vytrvalou naději, za něž vděčíte našemu Pánu Ježíši Kristu. ⁴Víme to, bratři Bohem milovaní, že jste byli vyvoleni. ⁵Neboť naše evangelium se vám nepředstavilo toliko ve slovech, ale v moci, v působení Ducha Svätého, v míře přehojné. Přece víte, jak jsme se kvůli vám mezi vámi chovali. ⁶A vy jste začali napodobovat nás i Pána, tím že jste uprostřed mnoha soužení přijímali Slovo s radostí Ducha Svätého: ⁷stali jste se tak příkladem pro všechny věřící v Makedonii a v Achaji. ⁸Od vás se totiž Slovo Páně rozeznělo nejen po Makedonii a po Achaji, ale vaše víra v Boha se rozšířila na všechny strany, takže my o tom už nemusíme nic říkat. ⁹Vypráví se tam, jak jsme přišli k vám a jak jste se obrátili k Bohu a zřekli se model, abyste sloužili Bohu živému a pravému ¹⁰a očekávali jeho Syna, jenž přijde z nebes, kterého on vzkřísil z mrtvých, Ježíše, jenž nás osvobozuje od přicházejícího hněvu.

2 Bratři, sami víte, jak jsme k vám přišli, že to nebylo nadarmo. ²Ve Filipách jsme, jak víte, snášeli utrpení a urážky, ale náš Bůh nám dopřál, že jsme vám uprostřed obtížného zápasu odvážně hlásali Boží evangelium. ³Když vás povzbuzujeme, nepramení to ani z omylu, ani z nečistoty a nepokoušíme se s vámi jednat úskočně. ⁴Když nám však Bůh poté, co nás vyzkoušel, svěřil evangelium, pak kážeme podle toho a snažíme se zalíbit ne lidem, ale Bohu, jenž zkouší naše srdce. ⁵Rovněž jsme nikdy, jak víte, neužívali lichotných slov ani jsme neměli postranní hamižné záměry, Bůh je toho svědkem; ⁶ani jsme nevyhledávali lidskou slávu, u vás o nic víc než u jiných, ⁷ačkoliv jsme vám jako Kristovi apoštolé mohli dát pocítit veškerou svou tíhu. Naopak jsme si mezi vámi počínali laskavě. Stejně jako matka krmí své děti a pečuje o ně, ⁸tak něžná byla naše láska k vám, takže bychom vám byli chtěli spolu s Božím evangeliem odevzdat svůj vlastní život, natolik drahými jste se nám stali. ⁹Vzpomínáte si, bratři, na naše úsilí a námahu: ve dne v noci jsme pracovali, abychom žádnému z vás, když jsme hlásali Boží evangelium, nebyli na obtíž! ¹⁰Jste svědky a Bůh jím je rovněž, jak svatě, spravedlivě a bezúhonně jsme se vůči vám, věřícím, chovali. ¹¹Jako otec své děti jsme každého z vás, jak víte, ¹²napomínali, povzbuzovali, zapřísahali, abyste vedli život hodný Boha, jenž vás volá do svého Království a své slávy. ¹³A právě proto i my nepřestáváme Bohu vzdávat díky za to, že jakmile jste obdrželi Boží slovo, jež jste od nás slyšeli, přijali jste je nikoli jako slovo lidské, ale jako to, čím vskutku je, Slovo Boží. A toto slovo ve vás, věřících, stále působí. ¹⁴Neboť vy, bratři, jste začali napodobovat Boží církve v Kristu Ježíši, které jsou v Judsku. Od svých krajanů jste zakoušeli stejná příkoří, jaká zakoušeli oni od Židů: ¹⁵ti vydali na smrt Ježíše Pána i proroky, nás pronásledovali, Bohu nejsou milí, jsou nepřáteli všech lidí, ¹⁶když nám zabráňují kázat pohanům pro jejich spásu, a tak neustále dovršují svůj hřích; a dopadl na ně hněv, aby s tím byl konec. ¹⁷A když jsme byli, bratři, od vás nakrátko odloučení, tváří, nikoli srdcem, měli jsme nanejvýš naspěch, abychom vaši tvář opět spatřili, tak živou touhu jsme pocítovali. ¹⁸Chtěli jsme tedy přijít k vám – já sám Pavel několikrát –, ale Satan nám v tom zabránil. ¹⁹Kdo je totiž naší nadějí, naší radostí, věncem, na nějž budeme hrdí před naším Pánem Ježíšem při jeho příchodu, ne-li právě vy? ²⁰Ano, naší slávou i naší radostí jste skutečně vy.

3 A tak jsme se rozhodli, protože jsme to už nemohli vydržet, že v Athénách zůstaneme sami, ²a poslali jsme Timotea, svého bratra a Božího spolupracovníka v Kristově evangeliu, aby vás upevnil a povzbudil ve vaší víře, ³aby se nikdo těmito souženími nedal zviklat. Vždyť to je, jak dobře víte, náš úděl: ⁴když jsme byli u vás, předpovídali jsme vám, že nás očekávají soužení, a jak víte, došlo k nim. ⁵Proto jsem ho poslal, když jsem to už nevydržel, aby se dobral zpráv o vaší víře. Jen aby vás už nezlákal Pokušitel a naše úsilí nepřišlo nazmar! ⁶Teď se právě od vás vrátil Timoteus a přinesl nám dobré zprávy o vaší víře a o vaší lásce: říkal, že na nás stále vzpomínáte v dobrém, že toužíte po tom shledat se s námi právě tak jako my shledat se s vámi. ⁷Pro vaši víru jsme v tom, bratři, našli útěchu uprostřed všech svých úzkostí a soužení. ⁸Teď opět ožíváme, protože stojíte pevně v Pánu. ⁹Jak bychom mohli Bohu za vás sdostatek poděkovat, za všechnu radost, kterou nás před naším Bohem oblažujete? ¹⁰Ve dne v noci ho nanejvýš naléhavě žádáme, abychom opět spatřili vaši tvář a mohli doplnit, co ještě chybí vaší víře. ¹¹Kéž Bůh sám, náš Otec, a náš Pán Ježíš urovnají naši cestu

k vám. ¹² A vám ať Pán dá růst a oplývat láskou, kterou chováte jedni vůči druhým i vůči všem, jako my sami vůči vám: ¹³ ať takto upevní vaše bezúhonná srdce ve svatosti před Bohem, naším Otcem, až přijde náš Pán Ježíš se všemi svými svatými.

4 Konečně vás, bratři, prosíme a v Pánu Ježíši vybízíme: obdrželi jste od nás poučení o způsobu života, jenž se líbí Bohu, a vy už tak žijete; nadále se v tom zlepšujte. ² Dobře víte, jaké jsme vám dali pokyny od Pána Ježíše. ³ A hle, Boží vůlí je toto: vaše posvěcení; to znamená, abyste se zdržovali necudnosti, ⁴ aby každý z vás dokázal užívat těla, jež mu náleží, se svatostí a úctou, ⁵ aniž by se dal unést vášní, jak to činí pohané, kteří neznají Boha; ⁶ nikdo ať v této věci nezkracuje a nepodvádí svého bratra. Za to vše se mstí Pán, už jsme vám to řekli a dosvědčili. ⁷ Vždyť Bůh nás nepovolal k nečistotě, ale k posvěcení. ⁸ A tak kdo toto odmítá, neodmítá člověka, nýbrž Boha, jeho, který vám dává darem svého Svátého Ducha. ⁹ Psát vám o bratrské lásce není nutné, neboť Bůh sám vás naučil milovat se navzájem, ¹⁰ a vy si přece tak počínáte vůči všem bratrům z celé Makedonie. My vás však, bratři, vybízíme, abyste se ještě dále zlepšovali ¹¹ a pokládali si za čest žít pokojně, starat se každý o své věci, pracovat svýma rukama, jak jsme vám to nařídili. ¹² Se zřetelem k těm, kdo stojí mimo, takto povedete počestný život a nebudete na nikoho odkázáni. ¹³ Nechceme, bratři, abyste setrvali v nevědomosti o zemřelých; nesmíte se rmoutit jako ti druzí, kteří nemají naději. ¹⁴ Věříme-li, že Ježíš zemřel a že vstal z mrtvých, právě tak ty, kteří zesnuli v Ježíši, odvede Bůh s sebou spolu s ním. ¹⁵ Máme vám totiž říci o Slovu Páně toto: my živí, kteří tu ještě budeme při příchodu Páně, nepředstihneme zesnulé. ¹⁶ Neboť na znamení, jež dá archandělův hlas a Boží polnice, sestoupí z nebe sám Pán a zemřelí, kteří jsou v Kristu, povstanou nejdřív; ¹⁷ potom my živí, kteří tu ještě budeme, budeme spolu s nimi uchvázeni na oblaka, abychom se v povětří setkali s Pánem. Tak budeme s Pánem vždy. ¹⁸ Pomyšlením na to se tedy navzájem těšte.

5 Pokud jde o čas a chvíli, není, bratři, třeba vám o tom psát. ² Sami dobře víte, že Den Páně přichází jako zloděj uprostřed noci. ³ Když si lidé budou říkat: Pokoj a bezpečí!, právě tehdy na ně znenadání přikvačí záhuba jako bolesti na těhotnou ženu, a nebudou tomu moci uniknout. ⁴ Ale vy, bratři, nejste ve tmě, aby vás proto ten den překvapil jako zloděj: ⁵ vy všichni jste syny světla, syny dne. Nepatříme noci, temnotám. ⁶ Neusínejme tedy, jak to činí ostatní, ale zůstaňme bdělí a střízliví. ⁷ Ti, kdo spí, spí v noci, ti, kdo se opíjejí, opíjejí se v noci. ⁸ Naopak my, kteří patříme dni, budme střízliví; odějme se krunýřem víry a lásky s přílbicí naděje na spásu. ⁹ Bůh nás neurčil pro svůj hněv, ale abychom získali spásu skrze našeho Pána Ježíše Krista, ¹⁰ který pro nás zemřel, abychom, ať bdíme či spíme, žili ve spojení s ním. ¹¹ Proto se máte navzájem utěšovat a povzbuzovat, jak to již činíte. ¹² Žádáme vás, bratři, abyste měli úctu k těm, kdo mezi vámi namáhavě pracují, kdo vás v Pánu vedou a kdo vás napomínají. ¹³ Vzhledem k jejich práci je mějte v úctě a co nejvíc je milujte. Mezi sebou žijte v pokoji. ¹⁴ Bratři, vybízíme vás, kárejte nepořádné, povzbuzujte bázlivé, podporujte slabé, trpělivost mějte se všemi. ¹⁵ Bděte nad tím, aby nikdo neoplácel zlým za zlé, ale stále usilujte o dobro, jak mezi sebou, tak vůči všem. ¹⁶ Neustále se radujte. ¹⁷ Bez ustání se modlete. ¹⁸ Za každých okolností vzdávejte díky. Tak si to pro vás Bůh přeje v Kristu Ježíši. ¹⁹ Nezhášejte Ducha, ²⁰ nezlehčujte prorocké dary; ²¹ všechno však ověřujte: co je dobré, podržte; ²² vystříhejte se zla všeho druhu. ²³ Ať sám Bůh pokoje vás plně posvětit a ať celá vaše bytost, duch, duše i tělo, se bez úhony uchová k příchodu našeho Pána Ježíše Krista. ²⁴ Je věrný ten, který vás povolává: on to také učiní. ²⁵ Bratři, i vy se modlete za nás. ²⁶ Pozdravte všechny bratry svatým políbením. ²⁷ Zapřísahám vás v Pánu, aby tento list byl přečten všem bratrům. ²⁸ Milost našeho Pána Ježíše Krista buď s vámi.

Druhý list Tesalonickým

Úvod

1 Pavel, Silván a Timoteus církvi Soluňanů, jež je v Bohu, našem Otci, a v Pánu Ježíši Kristu. ² Ať vám Bůh Otec a Pán Ježíš Kristus dopřejí milost a pokoj. ³ Musíme za vás, bratři, ustavičně vzdávat Bohu díky, a je to jen správné, protože vaše víra mocně vzrůstá a protože je mezi vámi všemi stále větší vzájemná láska, ⁴ takže i my sami jsme na vás hrdí mezi Božími církvemi, na vaši vytrvalost a na vaši víru ve všech pronásledováních a souzeních, která snášíte. ⁵ V tom se ukazuje spravedlivý Boží soud, při němž budete shledáni hodnými království Božího, pro které i vy trpíte. ⁶ Neboť důsledkem Boží spravedlnosti bude právě to, že odplatí soužením těm, kteří vám je způsobují, ⁷ a vám, kteří je podstupujete, odpočinkem s námi, až se Pán Ježíš zjeví z nebe s anděly své moci ⁸ uprostřed žhoucího plamene a pomstí se na těch, kdo neznají Boha a kdo nejsou poslušni evangelia našeho Pána Ježíše. ⁹ Ti budou potrestáni věčnou záhubou, daleko od tváře Páně a od slávy jeho moci, ¹⁰ až přijde, aby byl oslaven ve svých svatých a obdivován ve všech, kdo uvěřili – a vy jste našemu svědectví uvěřili. Tak tomu bude onoho Dne. ¹¹ Vzhledem k tomu se i my za vás ustavičně modlíme, aby vás náš Bůh učinil hodnými svého povolání, aby svou mocí přivedl ke zdárnému konci každý úmysl konat dobro a vše, co činí vaše víra; ¹² takto podle milosti našeho Boha a Pána Ježíše Krista bude oslaveno jméno našeho Pána Ježíše ve vás i vy v něm.

2 Bratři, pokud jde o příchod našeho Pána Ježíše Krista a o to, že u něho budeme shromážděni, žádáme vás, ² nedejte se příliš rychle vyvést z míry ani se vylekat projevy Ducha, slovy či listy, které údajně posíláme a podle kterých byste se mohli domnívat, že Den Páně je již tady. ³ Nikdo ať vás nijak neoklame. Nejdřív musí dojít k odpadlictví a objevit se Bezbožný člověk, Syn zatracení, ⁴ Protivník, který se vyvyšuje nade vše, co nese jméno Boží anebo čemu se vzdává božská pocta, a dokonce sám zasedne v Boží svatyni a bude vystupovat jako Bůh. ⁵ Vzpomínáte si přece, že jsem vám to říkal, když jsem ještě byl u vás. ⁶ A víte, co ho nyní zadržuje, aby se neukázal dříve, než nadejde jeho chvíle. ⁷ Ano, již nyní působí tajemství bezbožnosti. Jenomže napřed musí být odklizen z cesty ten, kdo ho zadržuje. ⁸ Pak se Bezbožník objeví a Pán ho zhubí dechem svých úst, zničí ho, až se při svém příchodu zjeví. ⁹ Příchod Bezbožníka pak bude poznamenán působením Satanovým, všemožnými mocnými činy, lživými znameními i divy ¹⁰ a také veškerými podvody zla pro ty, kdo jsou určeni k záhubě, protože nepřijali lásku k pravdě, jež by je byla zachránila. ¹¹ Proto na ně Bůh sesílá působení klamu, jež je nutí, aby uvěřili lži, ¹² aby tak byli odsouzeni všichni, kdo odmítli uvěřit pravdě a rozhodli se pro zlo. ¹³ A my sami za vás musíme, bratři Pánem milovaní, vzdávat ustavičně díky Bohu, protože si vás Bůh od začátku vyvolil, abyste byli zachráněni Duchem, který posvěcuje, a vírou v pravdu: ¹⁴ právě k tomu vás povolal naším evangeliem, abyste dosáhli slávy našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁵ Držte se tedy, bratři, pevně zachovávejte ta podání, jimž jste se od nás naučili ústně nebo z listu. ¹⁶ Ať sám náš Pán Ježíš Kristus a také Bůh, náš Otec, který si nás zamiloval a dal nám skrze milost věčnou útěchu a šťastnou naději, ¹⁷ utěší vaše srdce a upevní je v každém dobrém skutku i slově.

3 Nakonec se, bratři, modlete za nás a prostě, aby Slovo Páně dokonalo svůj běh a bylo oslaveno, jako je tomu u vás, ² a abychom byli osvobozeni od těch pobloudilých a zlých lidí – neboť víra není dána všem. ³ Ale Pán je věrný: utvrdí vás a uchrání od Zlého. ⁴ Ostatně na vás v Pánu zcela spoléháme: co vám předepisujeme, děláte a budete to dělat nadále. ⁵ Ať Pán vede vaše srdce k lásce Boží a k vytrvalosti Kristově. ⁶ Ve jménu Pána Ježíše Krista vám, bratři, předepisujeme, abyste se stranili každého bratra, který vede nespořádaný život a neřídí se podáním, jež jste od nás obdrželi. ⁷ Vždyť dobře víte, jak nás máte napodobovat. My jsme mezi vámi nespořádaný život nevedli, ⁸ ani jsme od nikoho nepřijímali chléb, který jsme jedli, ale ve dne v noci jsme pracovali, lopotili se a namáhali, abychom žádnému z vás nebyli na obtíž: ⁹ ne že bychom na to nebyli měli právo, ale hodlalí jsme vám nabídnout na sobě příklad k následování. ¹⁰ A pak jsme vám dávali, když jsme u vás byli, toto pravidlo: nechce-li někdo pracovat, ať také nejí. ¹¹ Slyšíme, že jsou u vás takoví, kdo vedou neuspořádaný život, vůbec nepracují, ale do všeho se pletou. ¹² Ty v Pánu Ježíši Kristu nabádáme a vybízíme, aby v klidu pracovali a jedli chléb, na který si vydělají. ¹³ A vy, bratři, neúnavně konejte dobro. ¹⁴ Neposlouchá-li někdo pokynů tohoto listu, dejte si na něho pozor, a aby byl zahanben, přerušete s ním styky; ¹⁵ nicméně s ním nezacházejte jako s nepřitelem, ale kářejte ho jako bratra. ¹⁶ Kež Pán pokoje vám sám udělí pokoj vždycky a na každý způsob. Ať je Pán s vámi se všemi. ¹⁷ Tento pozdrav je vlastnoruční, ode mne, Pavla. Je to znamení, podle něhož se rozeznají všechny mé listy. Je to můj rukopis. ¹⁸ Milost našeho Pána Ježíše Krista buď s vámi se všemi.

První list Timoteovi

Úvod

1 Pavel, apoštol Krista Ježíše podle příkazu Boha, našeho Spasitele, a Krista Ježíše, naší naděje, ² Timoteovi, svému pravému dítěti ve víře: milost, milosrdenství, pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Pána. ³ Když jsem odcházel do Makedonie, prosil jsem tě, abys zůstal v Efesu a přikázal jistým lidem, že mají přestat učit cizorodým naukám ⁴ a chytat se bajek a nekonečných rodokmenů, které spíš vyvolávají zbytečné otázky, než aby sloužily Božímu záměru založenému na víře. ⁵ Cílem tohoto příkazu je toliko podpořit lásku, jež vychází z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry. ⁶ Protože se někteří lidé odchýlili od tohoto postupu, zapletli se do prázdného tlachání; ⁷ holedbají se, že jsou učitelé Zákona, a přitom neznají to, o čem mluví, ani to, čeho se zastávají. ⁸ Zajisté víme, že Zákon je dobrý, jestliže ho někdo náležitě užívá, ⁹ a přitom je si dobře vědom, že nebyl ustanoven pro spravedlivého, ale pro vzpurníky a buřiče, bezbožníky a hříšníky, svatokrádežníky a znesvěcovatele, otcovrahy a matkovrahy, vražedníky, ¹⁰ smilníky, homosexuály, obchodníky s lidmi, lháře, křivopřísežníky a pro vše, co se přičí zdravému učení, ¹¹ takovému, jež je v souladu s evangeliem slávy blahoslaveného Boha, které mi bylo svěřeno. ¹² Vzdávám díky tomu, který mi dal sílu, Kristu Ježíši, našemu Pánu, jenž usoudil, že jsem sdostatek věrohodný, aby mě určil ke své službě, ¹³ mne, někdejšího rouhače, pronásledovatele, násilníka. Dostalo se mi však slitování, protože jsem jednal z nevědomosti, v nedostatku víry; ¹⁴ a milost našeho Pána se dostavila v hojnosti spolu s vírou a láskou, jež je v Kristu Ježíši. ¹⁵ Je spolehlivé toto slovo a zcela hodnověrné: Kristus Ježíš přišel na svět, aby zachránil hříšníky, k nimž já patřím jako první. ¹⁶ A jestliže se mi dostalo slitování, pak proto, aby na mně jako na prvním ukázal Ježíš Kristus veškerou svou trpělivost a učinil ze mne příklad pro ty, kdo v něho mají uvěřit k věčnému životu. ¹⁷ Králi věků, Bohu neporušitelnému, neviditelnému, jedinému, buď čest a sláva na věky věků! Amen. ¹⁸ Dávám ti toto napomenutí, Timoteji, mé dítě, ve shodě s proroctvími, která o tobě byla kdysi vyslovena, aby tě prostoupila a abys tak bojoval dobrý boj, ¹⁹ měl víru a dobré svědomí; někteří lidé se ho zbavili, a ztroskotali proto ve víře; ²⁰ mimo jiné Hymenaios a Alexandr, které jsem vydal Satanovi, aby se odnaučili rouhat se.

2 Především tedy vybízím, ať se konají prosby, modlitby, přimluvy, díkůvzdání za všechny lidi, ² za krále a za všechny, jimž je svěřena moc, abychom mohli vést klidný a pokojný život ve vši zbožnosti a důstojnosti. ³ Tak je to dobré a líbí se to Bohu, našemu Spasiteli, ⁴ který chce, aby všichni lidé byli spaseni a došli k poznání pravdy. ⁵ Neboť Bůh je jediný, jediný je rovněž prostředník mezi Bohem a lidmi, Kristus Ježíš, sám člověk, ⁶ jenž se vydal jako výkupné za všechny. Je to svědectví podané v určený čas ⁷ a pro ně jsem byl ustanoven já jako hlasatel a apoštol – mluvím pravdu, nelžu –, učitel pohanů ve víře a pravdě. ⁸ Proto tedy chci, aby se muži všude modlili a pozvedali k nebi bohobojné ruce bez hněvu a hádky. ⁹ Rovněž ženy ať se slušně oblékají; ať se zdobí skromně a zdrženlivě, nikoli spletenými vlasy, zlatem, šperky, nádhernými šaty, ¹⁰ ale mnohem spíš dobrými skutky, jak to přísluší ženám, které se hlásí k bohobojnosti. ¹¹ Při poučování má žena ve vši poddanosti zachovávat mlčení. ¹² Ženě nedovolují vyučovat ani vládnout nad mužem. Ať zachovává mlčení. ¹³ První byl totiž stvořen Adam, potom Eva. ¹⁴ A nedal se svěst Adam, nýbrž žena, ta byla svedena a provinila se přestoupením. ¹⁵ Bude nicméně zachráněna, když se stane matkou, pokud skromně vytrvá ve víře, lásce a svatosti.

3 Je spolehlivé toto slovo: kdo se uchází o úřad episkopa, touží po vznešeném úkolu. ² Proto je třeba, aby episkop byl bezúhonný, muž jediné ženy, aby byl střídmý, rozvážný, čestný, pohostinný, způsobilý k vyučování, ³ ne pijan ani rváč, ale laskavý, nepřející svárům, nezištný, ⁴ schopný dobře vést svůj vlastní dům a ve vši důstojnosti přidržovat své děti k poslušnosti. ⁵ Neboť nedokáže-li vést svůj vlastní dům, jak by mohl pečovat o církev Boží? ⁶ Ať to není někdo nedávno obrácený, aby se mu nezatočila hlava pýchou a nepropadl témuž odsouzení jako ďábel. ⁷ Navíc musí ti, kdo stojí mimo, o něm vydávat dobré svědectví, aby neupadl do hanby a do sítí ďábových. ⁸ I diakoni budou muži úctyhodní, nikoli dvojací v řeči, mírní v požívání vína, vystříhající se nestoudného zisku. ⁹ Ať uchovávají tajemství víry v čistém svědomí. ¹⁰ Nejprve budou zkoušeni a poté, nebude-li jim co vytknout, budou připuštěni k úřadům diakonů. ¹¹ Obdobně ať jsou úctyhodné ženy,

2:12 Vládnout nad mužem. Touha ženy vládnout nad mužem je jí dědičným hříchem vrozená, je to součást jejího prokletí (Gn 3:16). Za většinou frustrací, se kterými se ženy těžko vyrovnávají, je však

skryto selhání muže. Žádná rozumná žena nebude válčit o dominanci s mužem, který ji miluje, živí a opatruje (Ef 5:25–29).

*Kdo chceš znát úroveň své duchovní zralosti,
zkus strávit týden se svou rodinou.*

Ram Dass

ne pomlouvačné, střídme, ve všem věrně. ¹² Diakoni musí být muži jediné ženy, umět vést své děti a vlastní dům. ¹³ Ti, kdo dobře plní své úkoly, získávají si čestné postavení a pevnou jistotu ve víře v Krista Ježíše. ¹⁴ Když ti to píšeš, doufám, že za tebou brzy přijdu. ¹⁵ Kdybych se přesto opozdil, musíš vědět, jak se máš chovat v domě Božím – to znamená v církvi živého Boha –, sloupu a opoře pravdy. ¹⁶ Ano, tajemství zbožnosti je bezpochyby veliké: Byl zjeven v těle, ospravedlněn v Duchu, viděli ho andělé, hlásán byl u pohanů, uvěřil mu svět, vyzdvížen byl do slávy.

4 Duch výslovně říká, že v posledních časech odpadnou někteří lidé od víry a přilnou ke klamným duchům a dábelským naukám, ² svedou je lživí pokrytci, jimž bylo na jejich vlastní svědomí vypáleno znamení: ³ ti zakazují manželství a požívání pokrmů, které Bůh stvořil, aby je s díkyvdáním požívali věřící a pravdy znalí lidé. ⁴ Neboť vše, co Bůh stvořil, je dobré a žádný pokrm, požíváme-li ho s díkyvdáním, nelze zavrhnout: ⁵ posvěcuje ho Boží slovo a modlitba. ⁶ Vyložíš-li to bratrům, budeš dobrým služebníkem Krista Ježíše živěným učením víry a pravé nauky, ty ses vždy projevoval jako její věrný učedník. ⁷ A bezbožné bajky, babské povídačky zavrhni. Cvič se ve zbožnosti. ⁸ Tělesná cvičení nijak moc užitečná nejsou: zbožnost je naopak potřebná ke všemu, neboť je příslibem života, jak přítomného, tak i budoucího. ⁹ Je spolehlivé toto slovo a zcela hodnověrné. ¹⁰ Jestliže se totiž lopotíme a zápasíme, děje se to proto, že jsme svou naději složili v Boha živého, Spasitele všech lidí, zejména věřících. ¹¹ Toto musíš předepisovat a takto učit. ¹² Nikdo ať nepohrdá tvým mladým věkem. Pro věřící buď naopak vzorem v řeči, v chování, v lásce, ve víře, v čistotě. ¹³ Než přijdu, věnuj se předčítání, povzbuzování, výuce. ¹⁴ Nezanedbávej duchovní dar, který v sobě máš, který ti byl udělen prorockým zásahem, jež doprovodil sbor presbyterů vkládáním rukou. ¹⁵ Vezmi si to k srdci. Cele tomu buď oddán, aby tvé pokroky byly všem zjevné. ¹⁶ Dávej pozor sám na sebe i na své učení; vytrvej v těchto úmyslech. Budeš-li si takto počínat, spasíš sebe i ty, kdo ti naslouchají.

5 Se starším člověkem nenakládej hrubě; povzbuzuj ho naopak jako otce, mladší muže jako bratry, ² starší ženy jako matky, mladší jako sestry, ve vši čistotě. ³ Měj v úctě vdovy – tím rozumím skutečné vdovy. ⁴ Má-li vdova děti nebo vnuky, je především třeba naučit je, aby se k vlastní rodině chovali se zbožnou úctou a odpláceli svým rodičům. To se Bohu líbí. ⁵ Ale skutečná vdova, která zůstává úplně sama, se spoléhá na Boha a své dny i noci věnuje prosbám a modlitbám. ⁶ A ta, která myslí jen na radovánky, je mrtva, i když je naživu. ⁷ I tohle budeš připomínat, aby byly bezúhonné. ⁸ Jestliže někdo nepečuje o své blízké, zejména o ty, kteří žijí s ním, zapřel víru: je horší než nevěřící. ⁹ Do seznamu vdov lze zapsat jen ženu, které je alespoň šedesát let a která byla jen jednou provdána. ¹⁰ Bude muset předložit svědectví o svém dobrém chování: že vychovala děti, byla pohostinná, umývala nohy svatým, pomáhala postiženým a byla všestranně dobročinná. ¹¹ Mladší vdovy odmítej. Jakmile na ně přijde žádostivost Krista nehodná, chtějí se znovu provdat, ¹² a pak zasluhují odsouzení, protože nedostály svému původnímu závazku. ¹³ A když zároveň nemají co dělat, učí se obcházet po domech; kdyby to aspoň byla pouze zahálka, ale ony klevetí, starají se o to, po čem jim nic není, a vedou nepatřičné řeči. ¹⁴ Chci tedy, aby se mladší vdovy znovu provdaly, aby měly děti, vedly svůj dům a protivníkovi nedávaly žádnou příležitost k pomluvám. ¹⁵ Některé se už octly ve stopách Satanových na scesti. ¹⁶ Má-li některá z věřících ve svém příbuzenstvu vdovy, ať jim pomáhá, aby starost o ně nenesla církev, která tak bude moci podporovat skutečné vdovy. ¹⁷ Presbyterové, kteří dobře zastávají svůj úřad, si zasluhují dvojnásobnou odměnu, zejména ti, kteří se s námahou věnují slovu a vyučování. ¹⁸ Písmo totiž říká: Nezavážeš hubu volovi, který mlátí obilí, a dále: Dělník je hoden své mzdy. ¹⁹ Nepřijímej žalobu proti presbyterovi, leda na základě výpovědi dvou či tří svědků. ²⁰ Provinilé pokárej přede všemi, aby tak ostatní dostali strach. ²¹ Zapřísahám tě před Bohem, Kristem Ježíšem a vyvolenými anděly, zachovávej nestranně tato pravidla a nikomu v ničem nenadržuj. ²² S vkládáním rukou na kohokoli se neukvapuj. Nesmíš se stát spoluvíníkem cizích hříchů. Uchovej se čistý. ²³ Přestaň pít toliko vodu. Ber si trochu vína kvůli svému žaludku a těm svým častým nevolnostem. ²⁴ U některých lidí jsou hříchy zjevné, ještě než dojde k jakémukoli soudu; u jiných se naopak odhalí až dodatečně; ²⁵ viditelné jsou také dobré skutky: i ty, které vidět není, ukryty zůstat nemohou.

6 Všichni, kdo jsou pode jhem otroctví, musejí pokládat své pány za hodné veškeré úcty, aby nebylo hanobeno Boží jméno a naše učení. ² A ti, jejichž pány jsou věřící, ať je nemají v nevážnosti pod záminkou, že to jsou

4:7 **Bezbožné.** Dnešní necírkevní kultura není jen neutrálně sekulární. oslavující hřích.
 Čím dál rostoucí většina světské „zábavy“ je explicitně protibiblická,

bratři; ať jim naopak slouží o to lépe, že z jejich služby mají prospěch věřící a přátelé Boží. Hle, toto máš učit a doporučovat. ³Jestliže někdo vyučuje něco jiného a nepřidrží se zdravých slov, slov našeho Pána Ježíše Krista a nauky v souladu se zbožností, ⁴je zaslepený pýchou, ničemu nerozumí a je stonavý planými otázkami a slovními půtkami; z toho pocházejí závist, nesvornost, urážky, zlomyslná podezírání, ⁵nekonečné hádky lidí, kteří mají zkaženou mysl a jsou zbaveni pravdy a v jejichž očích je zbožnost zdrojem zisků. ⁶Ano, ze zbožnosti může získat mnoho ten, kdo se spokojuje tím, co má. ⁷Vždyť na svět jsme si nic nepřinesli a stejně tak si odtud nic nemůžeme odnést. ⁸Máme-li tedy pokrm a oděv, spokojme se tím. ⁹A ti, kdo chtějí hromadit bohatství, upadají do pokušení, do léčky, do spousty nesmyslných a neblahých žádostivostí, které lidi vrhají do zkázy a záhuby. ¹⁰Neboť kořenem veškerého zla je láska k penězům. Když se jí někteří lidé oddali, zbloudili daleko od víry a duši si probodli nesčetnými bolestmi. ¹¹Ty, Boží muži, se tomu všemu vyhýbej. Usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, vytrvalost, mírnost. ¹²Bojuj dobrý boj víry, získej věčný život, k němuž jsi byl povolán a pro nějž jsi za přítomnosti četných svědků vykonal své krásné vyznání víry. ¹³Prosím tě o to před Bohem, který dává všemu život, a před Kristem Ježíšem, který za Poncia Piláta vydal své krásné svědectví, ¹⁴zachovávej bez poskvrny a bez úhony přikázání, dokud se neobjeví náš Pán Ježíš Kristus; ¹⁵toto ve stanovenou dobu ukáže Blahoslavený a jediný Vládce, Král králů a Pán pánů, ¹⁶jediný, jenž má nesmrtelnost, jenž přebývá v nedostupném světle, jehož nikdo z lidí neviděl a uvidět nemůže. Jemu patří čest i moc na věky! Amen. ¹⁷Bohatým tohoto světa doporučuj, aby nesoudili povýšeně, neskládali svou důvěru v nejisté bohatství, nýbrž v Boha, jenž nás štědře zaopatruje vším, abychom toho užívali. ¹⁸Ať konají dobro, obohacují se dobrými skutky, rádi rozdávají, umějí se podělit; ¹⁹takto si nashromáždí pro budoucnost pevný základ, s nímž budou moci získat pravý život. ²⁰Timoteji, opatruj, co ti bylo svěřeno. Vystříhej se prázdných a bezbožných řečí, námitek jakéhosi klamného poznání. ²¹Když je někteří lidé vyznávali, odchýlili se proto od víry. Milost buď s vámi!

Druhý list Timoteovi

Úvod

1 Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, k hlásání příslibu života, který je v Kristu Ježíši, ²Timoteovi, svému milovanému synovi, milost, milosrdenství, pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Pána. ³Vzdávám díky Bohu, jemuž s čistým svědomím sloužím jako moji předkové, když bez ustání, ve dne v noci, na tebe pamatuji ve svých modlitbách. ⁴Když si vzpomenu na tvé slzy, hořím touhou opětovně tě spatřit, aby mě naplnila radost. ⁵Připomínám si tvou upřímnou víru, jakou měla v srdci už tvá babička Lois i tvá matka Eunike a jakou v sobě, jak jsem přesvědčen, chováš rovněž i ty. ⁶Proto tě vyzývám, abys oživil duchovní dar, jež do tebe vzkládáním mých rukou vložil Bůh. ⁷Vždyť Bůh nám nedal ducha bojácnosti, ale Ducha síly, lásky a sebeovládání. ⁸Nestyď se tedy za svědectví, které máš vydat našemu Pánu, ani za mne, jeho vězně, ale spíše se mnou trp za evangelium a sílu ti k tomu dej Bůh, ⁹který nás spasil a povolal svatým povoláním, nikoli pro naše skutky, ale v souladu se svým vlastním záměrem a se svou milostí. V Kristu Ježíši nám byla dána přede všemi věky ¹⁰tato milost, která se teď ukázala tím, že se objevil náš Spasitel Kristus Ježíš, který zničil smrt a dal zazářit životu a nesmrtelnosti prostřednictvím evangelia, ¹¹k jehož službě jsem byl ustanoven já, hlasatel, apoštol a učitel. ¹²Právě proto prožívám tuhle novou zkoušku, ale nestydím se za to, neboť vím, v koho jsem složil svou víru, a jsem přesvědčen, že on může uchovat to, co jsem mu svěřil, až do onoho Dne. ¹³Za vzor si vezmi zdravá slova, která jsi slyšel ode mne ve víře a v lásce Krista Ježíše. ¹⁴To dobré, co ti bylo svěřeno, uchovávej s pomocí Ducha Svatého, jenž v nás přebývá. ¹⁵Víš to, že se ode mne odvrátili všichni z Asie, mezi nimi Fygellos a Hermogenes. ¹⁶Kéž Pán prokáže milosrdenství Onesiforově rodině, protože on mě často povzbuzoval a za mé okovy se nestyděl; ¹⁷naopak, když přišel do Říma, usilovně mě hledal a vypátral mě. ¹⁸Kéž mu Pán dopřeje, aby v onen Den dosáhl u Pána milosrdenství. A jaké služby mi prokázal v Efesu, víš ty lépe než kdokoli jiný.

2 Ty tedy, dítě mé, posiluj se v milosti Krista Ježíše. ²Co jsi ode mne, jak potvrzují mnozí svědkové, uslyšel, to svěřuj spolehlivým lidem, kteří sami budou schopni tomu učit jiné. ³Jako dobrý voják Krista Ježíše měj svůj podíl na útrapách. ⁴Na vojně se nikdo, chce-li obstát před tím, kdo ho najal, nezatěžuje věcmi všedního života. ⁵Stejně tak zápasník obdrží věnec jen tehdy, když zápasil podle pravidel. ⁶A rolníkovi, který těžce pracuje, mají plody sklizně připadnout na prvním místě. ⁷Chápej, co chci říci. Pán ti ostatně dá vše pochopit. ⁸Vzpomeň na Ježíše Krista z Davidova rodu, jenž byl, podle mého evangelia, vzkříšen z mrtvých. ⁹Pro něho trpím, takže jsem dokonce v poutech jako nějaký zločinec. Ale Boží slovo spoutáno není. ¹⁰Proto pro vyvolené všechno snáším, aby i oni dosáhli spásy, jež je v Kristu Ježíši spolu s věčnou slávou. ¹¹Je spolehlivé toto slovo: Jestliže jsme s ním zemřeli, budeme s ním žít. ¹²Vytrváme-li, budeme spolu s ním vládnout. Zapřeme-li ho, i on zapře nás. ¹³Jsmeli nevěrní, on věrný zůstává, neboť on nemůže zapřít sám sebe. ¹⁴Připomínej tohle všechno a před Bohem dosvědčuj, že je třeba vyhnout se sporům o slova, dobrým leda ke zkáze těch, kdo je poslouchají. ¹⁵Snaž se předstoupit před Boha jako osvědčený, jako dělník, jenž se nemusí stydět, věrný rozdač slova pravdy. ¹⁶Prázdným a bezbožným řečem se vyhýbej, kdo tak mluví, půjdou stále dál po cestě bezbožnosti ¹⁷a škody z jejich slova se budou šířit jako sněh. Hymenaios a Filetos k nim patří; ¹⁸odchýlili se od pravdy, když tvrdí, že ke vzkříšení už došlo, a u některých tak podřívají víru. ¹⁹Pevný základ, jež položil Bůh, nicméně dobře odolává a je zpečetěn těmito slovy: Pán zná ty, kdo jsou jeho. A: ať se vyvaruje nepravosti, kdo vyslovuje jméno Páně. ²⁰Ve velikém domě nejsou jenom zlaté a stříbrné nádoby; jsou tam také dřevěné a hliněné. Jedny jsou vyhrazeny ke vznešenému použití, druhé k použití všednímu. ²¹Jestliže se tedy někdo uchrání provinění, o nichž mluvím, bude nádobou vznešenou, posvěcenou, užitečnou Hospodáři, vhodnou ke každému dobrému dílu. ²²Prchej před náruživostí mládí. Usiluj o spravedlnost, víru, lásku, pokoj, v jednotě s těmi, kdo z čistého srdce vyzývají Pána. ²³Vyvaruj se však bláznivých a hloupých otázek: víš, že to plodí hádky. ²⁴A služebník Páně nemá být hašteřivý, ale ke všem přívětivý, schopný vyučovat, trpělivý ve zkouškách; ²⁵odpůrce má kárat mírně, pamětliv toho, že Bůh jim možná dopřeje, aby se obrátili, aby poznali pravdu ²⁶a přišli opět k rozumu, jakmile se vyprostí ze sítě ďábla, jenž je drží v zajetí, v područí své vůle.

3 Jinak si buď vědom toho, že v posledních dnech nadejdou těžké chvíle. ²Lidé totiž budou sobečtí, chamtiví, chvástaví, pyšní, nactiutrhací, neposlušní rodičů, nevděční, bezbožní, ³necitelní, neúprosní, pomlouvační, nevázaní, nesmířitelní, nepřátelští vůči dobru, ⁴zrádlní, drzí, pýchou zaslepení, naklonění spíš

k požitkářství než k Bohu, ⁵navenek budou projevovat zbožnost, ale k její síle se znát nebudou. I takovým se vyhýbej. ⁶Patří k nim samozřejmě i ti, kdo se vtírají do rodin a okouzlují hloupé ženy plné hříchů, unášené všemožnými náruživostmi, které ⁷by se pořád vzdělávaly, a nikdy nedokáží dospět k poznání pravdy. ⁸Tak jako Jannes a Jambres, kteří se postavili proti Mojžíšovi, stavějí se proti pravdě i oni, lidé zvrácené mysli, nespolehliví ve víře. ⁹Ale oni se už dál nedostanou, neboť jejich pošetilost bude přede všemi odhalena, tak jako se to stalo těm dvěma. ¹⁰Ale ty jsi mě následoval v mém učení, v mém chování, v mých záměrech, v mé víře, v mé trpělivosti, v mé lásce, v mé vytrvalosti, ¹¹v pronásledováních a útrapách, které mě potkaly v Antiochii, v Ikoniu, v Lystře. Jaká to pronásledování jsem musel podstoupit! A ze všech mě Pán vysvobodil. ¹²Ano, všichni, kdo chtějí v Kristu zbožně žít, budou pronásledováni. ¹³A s hříšníky a šejdíři to půjde stále k horšímu, budou klamat a zároveň budou klamáni. ¹⁴A ty se drž toho, co jsi se naučil a o čem jsi nabyl jistoty. Víš, od jakých učitelů to máš; ¹⁵od nejujtějšího věku přece znáš svatá Písma. Ona ti mohou dát moudrost, jež vede ke spáse skrze víru v Krista Ježíše. ¹⁶Každé Písmo je z Božího vnuknutí a užitečné k vyučování, vyvracení, napravování, výchově ke spravedlnosti: ¹⁷ tak bude Boží člověk dokonalý, způsobilý ke každému dobrému dílu.

4 Před Bohem a před Kristem Ježíšem, který má soudit živé i mrtvé, tě zapřísahám ve jménu jeho příchodu a jeho kralování: ²hlásej slovo, trvej na něm, ať je vhod či nevhod, vyvracej, varuj, povzbuzuj s neúnavnou trpělivostí a s péčí o učení. ³Neboť nadejde doba, kdy lidé už nesnesou zdravou nauku, ale budou naopak hovět svým vášním a bude je svrbět v uších, takže si naberou plno učitelů, ⁴odvrátí sluch od pravdy a obrátí se k bájím. ⁵Ale ty buď ve všem obezřelý, snaž se zkoušky, konej dílo hlasatele evangelia, dokonale se zhosti svého poslání. ⁶A já už jsem vyléván jako úlitba a nadešla chvíle mého odchodu. ⁷Až do konce jsem bojoval dobrý boj, svůj běh jsem skončil, víru jsem zachoval. ⁸A nyní je pro mne připraven věnec spravedlnosti, jež mi v onen Den odplatou dá Pán, spravedlivý soudce, a nejen mně, ale všem, kdo s láskou očekávali jeho příchod. ⁹Spěchej, abys za mnou co nejdřív přišel, ¹⁰neboť Demas mě z lásky k tomuto světu opustil. Odešel do Soluně, Krescens do Galatie, Titus do Dalmácie. ¹¹Jen Lukáš je se mnou. Vezmi Marka a přiveď ho s sebou, neboť on mi je užitečný jako pomocník. ¹²Tychika jsem poslal do Efesu. ¹³Až přijdeš, přines mi plášť, který jsem nechal u Karpa v Troadě, a také knihy, hlavně pergameny. ¹⁴Kovolijec Alexandr mi způsobil mnoho zlého. Pán mu splatí podle jeho skutků. ¹⁵I ty si na něho dávej pozor, neboť on byl urputným protivníkem našeho kázání. ¹⁶Při mé první obhajobě mě nikdo nepodpořil. Všichni mě ponechali osudu! Kéž jim to není přičítáno ke zlému! ¹⁷Pán při mně stál, to on mi dal sílu, aby bylo mým prostřednictvím hlásáno poselství a aby dospělo ke sluchu všech pohanů. A byl jsem vysvobozen ze lví tlamy. ¹⁸Pán mě osvobodí ode všech zlých úkladů a zachrání mě tak, že mě vezme do svého nebeského království. Jemu buď sláva pro všechny věky! Amen! ¹⁹Pozdravuj Prisku a Akvilu a také Onesiforovu rodinu. ²⁰Erastos zůstal v Korintě. Trofima jsem zanechal nemocného v Milétu. ²¹Pospěš si, abys přišel, než nastane zima. Pozdravují tě Eubulos, Pudens, Linus, Claudia a všichni bratři. ²²Pán budíž s tvým duchem! Milost buď s vámi!

3:16 Každé Písmo. V době vznikajícího Nového Zákona byl za Písmo pokládán Starý Zákon. Dnes, v době uzavřeného biblického kánonu, můžeme za inspirované „veškeré Písmo“ považovat celou Bibli, Starý

i Nový Zákon. Ochuzujeme se, když upřednostňujeme jen některé její části na úkor jiných.

Titovi

Úvod

1 Pavel, služebník Boží, apoštol Ježíše Krista, jenž má přivést Boží vyvolené k víře a k poznání pravdy, která je ve shodě se zbožností, ² v naději ve věčný život přislíbený přede všemi věky Bohem, který nelze ³ a který ve stanovený čas zjevil své slovo hlásáním, jímž jsem byl pověřen na příkaz Boha, našeho Spasitele, ⁴ Titovi, svému pravému dítěti v naší společné víře, milost a pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Spasitele. ⁵ Proto jsem tě ponechal na Krétě, abys tam uspořádal, co ještě zbývá, a v souladu s mými pokyny ustanovil v každém městě presbytery. ⁶ Každý uchazeč musí být bezúhonný, muž jediné ženy, musí mít věřící děti, které nelze vinit z nepřístojností a které nejsou vzpurné. ⁷ Episkop totiž musí být jakožto správce Boží bezúhonný: ne nadutý, ani prchlivý, ani pijan, ani rváč, ani lačný mrzkého zisku, ⁸ ale naopak pohostinný, nakloněný dobru, rozvázný, spravedlivý, zbožný, ukázněný, ⁹ pevně se držící spolehlivého učení v souladu s naukou; což nemá být schopen povzbuzovat ve zdravé nauce a zároveň usvědčovat odpůrce? ¹⁰ Je totiž mnoho vzpurníků, planých mluvků, svůdců, zejména mezi obřezanými. ¹¹ Je třeba jim zavřít ústa; ti lidé rozvracejí celé rodiny a kvůli hanebnému zisku učí tomu, co se nepatří. ¹² Jeden z jejich vlastních proroků řekl: „Kréťané, věční lháři, zlá zvěř, líná břicha.“ ¹³ Je to pravdivé svědectví; proto je příkře kárej, aby si uchovali zdravou víru ¹⁴ a nedbali na židovské bajky a na předpisy lidí, kteří se obracejí zády k pravdě. ¹⁵ Čistým je vše čisté. Ale nic není čisté těm, kdo jsou poskvrněni a nemají víru. Poskvrněné jsou dokonce jejich mysl i jejich svědomí. ¹⁶ Oni vyznávají, že znají Boha, ale svým jednáním to popírají: jsou hodni opovržení, vzpurní, neschopní čehokoli dobrého.

2 Ale ty vyučuj tomu, co je v souladu se zdravou naukou. ² Starší muži ať jsou střídmi, důstojní, rozvázní, odolní ve víře, lásce, vytrvalosti. ³ Podobně starší ženy ať se chovají, jak se sluší na svaté: ať nepomlouvají, neholdují vínu, ale umějí dobře poradit; ⁴ tak naučí mladší ženy, aby milovaly svého muže i své děti, ⁵ byly zdrženlivé, cudné, dbalé domácnosti, dobrotivé, poddané svému manželovi, tak aby nebylo tupeno Boží slovo. ⁶ Povzbuzuj rovněž mladší muže, aby si ve všem uchovali rozváznost, ⁷ a ty sám dávej příklad dobrého chování: neporušeností nauky, důstojností, ⁸ zdravým, bezúhonným učením, aby tak byl zahanben protivník, když o nás nedokáže říci nic špatného. ⁹ Otroci ať jsou ve všem poddáni svým pánům, snaží se je uspokojit, neodmlouvají jim, ¹⁰ ať se nedopouštějí ničeho nepoctivého, ať naopak projevují dokonalou věrnost: tak budou ve všem dělat čest nauce Boha, našeho Spasitele. ¹¹ Vždyť se ukázala Boží milost, pramen spásy pro všechny lidi, ¹² a poučila nás, že se máme odříci bezbožnosti a žádostí tohoto světa a žít v tomto nynějším věku rozvázně, spravedlivě a zbožně, ¹³ očekávající blaženou naději i to, že se objeví sláva našeho velikého Boha a Spasitele, Krista Ježíše, ¹⁴ který se za nás vydal, aby nás vykoupil ze vši nepravosti a aby si očistil lid, jenž by patřil jemu samému a horlil pro dobro. ¹⁵ Takhle musíš mluvit, povzbuzovat, s veškerým důrazem kárat. Nikdo ať tebou nepohrdá.

3 Připomínej všem, že mají být poddáni vládcům a vrchnostem, žít v poslušnosti, být hotovi ke každému dobrému dílu, ² nikoho neurážet, vyvarovat se sporů, být laskaví, projevovat vůči všem lidem všemožnou mírnost. ³ Vždyť i my jsme kdysi byli nerozumní, vzpurní, zbloudilí, zotročení spoustou žádostivosti a rozkoší, žili jsme ve zlobě a závisti, byli jsme hodni opovržení a vzájemně jsme se nenáviděli. ⁴ Ale v den, kdy se ukázala dobrota Boha, našeho Spasitele, a jeho láska k lidem, ⁵ on nehleděl na skutky spravedlnosti, které jsme snad vykonali, ale z pouhého svého milosrdenství nás spasil koupelí znovuzrození a obnovy v Duchu Svatém. ⁶ A onoho Ducha na nás v hojnosti vylil skrze Ježíše Krista, našeho Spasitele, ⁷ abychom byli Kristovou milostí ospravedlněni a v naději obdrželi dědictví věčného života. ⁸ Je spolehlivé toto slovo a já trvám na tom, že máš v této věci být nesmlouvavý, aby se ti, kdo vložili svou víru v Boha, snažili vynikat v konání dobra. A to je pro lidi dobré a užitečné. ⁹ Ale vyvaruj se pošetilých otázek, rodokmenů, sporů, hádek o Zákon. Jsou neužitečné a bezcenné. ¹⁰ A pokud jde o stranického člověka, po prvním a druhém napomenutí se s ním rozejdi. ¹¹ Víš přece, že takový člověk je na scestí a je to hříšník, který sám sebe odsuzuje. ¹² Až ti pošlu Artemu anebo Tychika, bez meškání za mnou přijď do Nikopole. Tam jsem se rozhodl strávit zimu. ¹³ Vyprav náležitě na cestu právníka Zenu a Apolla, aby jim nic nescházelo. ¹⁴ I našinci se musí učit vynikat v konání dobra, aby mohli čelit naléhavým potřebám. Takto nebudou neužiteční. ¹⁵ Pozdravují tě všichni, kdo jsou se mnou. Pozdravuj ty, kdo nás milují ve víře. Milost buď s vámi se všemi!

Filemonovi

Úvod

1 Pavel, vězeň Krista Ježíše, a bratr Timoteus, Filemonovi, našemu drahému spolupracovníku, ² i sestře Apfii, Archippovi, našemu spolubojovníku, a církvi, která se shromažďuje ve tvém domě. ³ Milost vám a pokoj od Boha našeho Otce a Pána Ježíše Krista! ⁴ Bez ustání vzdávám díky svému Bohu, když na tebe pamatuji ve svých modlitbách, ⁵ neboť slyším chválit tvou lásku a víru, kterou máš, jak k Pánu Ježíši, tak ke všem svatým. ⁶ Kéž tato víra dovede k účinnosti svého ducha vzájemné pomoci, a tak ti plně objasní veškeré dobro, jež můžeme vykonat pro Krista. ⁷ Opravdu pro mne bylo velkou radostí a útěchou, když jsem se dozvěděl o tvé lásce: ty jsi mi, bratře, potěšil srdce svatých. ⁸ A tak přestože bych se vůbec nemusel ostýchat mluvit v Kristu zcela otevřeně a předepsat ti, čím jsi povinován, ⁹ dávám přednost tomu, dovolávat se lásky a přednést ti prosbu. Ten, kdo promluví, je Pavel, ten starý Pavel, a co víc, teď vězeň Krista Ježíše. ¹⁰ Ta prosba je za mého syna, jehož jsem zplodil v okovech, za onoho Onesima, ¹¹ který ti dříve nebyl valně užitečný, který ti však od nynějška bude velmi užitečný, tak jako už je i mně. ¹² Posílám ti ho nazpět a on je jako mé vlastní srdce. ¹³ Rád bych si ho byl ponechal u sebe, aby mi tvým jménem sloužil v těchto okovech, jež mi přivodilo evangelium; ¹⁴ přesto jsem nechtěl udělat nic bez tvého souhlasu, aby ten dobrý skutek nevypadal jako tobě vnucený, ale aby pocházel z tvé dobré vůle. ¹⁵ Možná ti také byl Onesimos na čas odňat jen proto, aby ti byl navrácen na věky, ¹⁶ ne již jako otrok, ale jako mnohem víc než otrok, jako bratr: mně nanejvýš drahý: oč více bude tobě, jak před světem, tak před Pánem! ¹⁷ Bereš-li tedy ohled na svazky, jež nás spojují, přijmi ho, jako kdybych to byl já. ¹⁸ A jestliže tě poškodil nebo ti něco dluží, připočti to na můj účet. ¹⁹ Já, Pavel, se tu vlastnoručně zavazuji: vyrovnám to já... A to neříkám nic o dluhu, jímž jsi mi stále zavázán a jímž jsi ty sám! ²⁰ Nuže, bratře, tuhle službu od tebe v Pánu očekávám; potěš v Kristu mé srdce. ²¹ Píši ti s plnou důvěrou ve tvou povolnost: dobře vím, že učiníš ještě víc, než žádám. ²² A dále, uchystej mi přístřeší; doufám totiž, že vám budu díky vašim modlitbám navrácen. ²³ Pozdravují tě Epafras, můj spoluvězeň v Kristu Ježíši, ²⁴ rovněž i Marek, Aristarchos, Démas a Lukáš, mí spolupracovníci. ²⁵ Kéž je milost Pána Ježíše Krista s vaším duchem.

Židům

Úvod

1 Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k Otcům prostřednictvím proroků, ² v těchto dnech, které jsou poslední, k nám promluvil prostřednictvím Syna, jehož ustanovil dědicem všeho, jehož prostřednictvím také učinil věky. ³ On, jenž je trpytem jeho slávy, zobrazením jeho podstaty, jenž svým mocným slovem udržuje vesmír, zasedl poté, co dokonal očistění od hříchů, po pravici Velebnosti na výsostech ⁴ a o tolik převýšil anděly, oče Jméno, které obdržel v dědictví, vznešenější než jméno jejich. ⁵ Kterému z andělů totiž Bůh kdy řekl: Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil? A rovněž: Já mu budu otcem a on mi bude synem. ⁶ A když uvádí Prvorozence na svět, zase říká: Ať se mu klanějí všichni Boží andělé. ⁷ Zatímco k andělům praví: Své anděly činí větry, své služebníky zhroucím plamenem, ⁸ svému Synovi říká: Tvůj trůn, Bože, trvá na věky věků, a: žezlem spravedlnosti je žezlo jeho královské moci. ⁹ Zamiloval sis spravedlnost a v nenávisť jsi pojal bezbožnost. Proto Bůh, tvůj Bůh, pomazal olejem radosti spíše tebe než tvé druhy. ¹⁰ A rovněž: To ty, Pane, jsi na počátku založil zemi a nebesa jsou dílem rukou tvých. ¹¹ Ona pominou, ale ty zůstáváš, a ona všechna zvětšejí jako oděv. ¹² Jako plášť je svineš, jako kus oděvu, a ona budou proměněna. Ale ty, ty jsi týž a tvé roky nedoznají konce. ¹³ A kterému z andělů kdy řekl: Usedni po mé pravici, dokud ti nesložím tvé nepřátele za podnož k tvým nohám? ¹⁴ Což oni všichni nejsou duchové pověřeni službou, posílání, aby sloužili těm, kteří mají zdědit spásu?

2 Proto se musíme ještě pozorněji přidržet naučení, která jsme slyšeli, abychom nebyli strženi proudem. ² Jestliže už slovo vyhlášené anděly bylo zaručené a jestliže za každé přestoupení a neposlušnost přicházela spravedlivá odplata, ³ jakpak vyvázneme my sami, jestliže nedbáme takové spásy? Ona byla zahájena tím, co hlásal Pán, a nám byla potvrzena těmi, kdo ho slyšeli, ⁴ když Bůh podpořil jejich svědectví všemožnými znameními, divy, zázraky a také rozdělením Ducha Svatého podle své vůle. ⁵ Budoucí svět, o němž mluvíme, on totiž nepodřídil andělům. ⁶ Kdosi vydal kdesi toto svědectví: Co je člověk, že na něho pamatuješ, nebo syn člověka, že o něho dbáš? ⁷ Nakrátko jsi ho snížil pod anděly. Korunoval jsi ho slávou a ctí. ⁸ Všechno jsi mu dal pod nohy. Tím, že mu poddal všechno, neponechal nic, co by zůstalo jemu nepoddáno. Je pravda, že nyní ještě nevidíme, že by mu vše bylo poddáno. – ⁹ Ale toho, jenž byl nakrátko snížen pod anděly, Ježíše, vidíme, jak je korunován slávou a ctí, protože vytrpěl smrt: bylo třeba, aby z Boží milosti ku prospěchu každého člověka okusil smrt. ¹⁰ Když totiž ten, pro něhož a skrze něhož je všechno, chtěl přivést do slávy velký počet synů, bylo vhodné, aby dal prostřednictvím utrpení dokonalost původci jejich spásy. ¹¹ Vždyť ten, kdo posvěcuje, i ti, kdo jsou posvěcováni, mají všichni týž původ. Proto se nestydí nazývat je bratry, ¹² když říká: Budu hlásat tvé jméno svým bratřím. Uprostřed shromáždění tě budu opěvovat. A rovněž: ¹³ Já sám budu v něho mít důvěru. A rovněž: Hle, jsme zde, já i děti, které mi dal Bůh. ¹⁴ Pak tedy, protože děti měly krev i tělo společné, měl na nich podíl rovněž i on, aby svou smrtí učinil bezmocným toho, jenž má moc nad smrtí, to je ďábla, ¹⁵ a osvobodil všechny, kdo po celý svůj život byli drženi v otroctví strachem ze smrti. ¹⁶ Vždyť on se určitě neujímá andělů, ale ujímá se Abraháмова potomstva. ¹⁷ Proto se musel ve všem připodobnit svým bratrům, aby se stal v jejich vztahu k Bohu milosrdným a věrným veleknězem pro usmíření hříchů lidu. ¹⁸ Neboť tím, že sám trpěl a byl zkoušen, může přispět na pomoc těm, kdo jsou zkoušeni.

3 A tak, svatí bratři, jejichž podílem je nebeské povolání, hleďte na apoštola a velekněze našeho vyznání víry, Ježíše; ² on je věrný tomu, jenž ho ustanovil, jako byl i Mojžíš věrný v celém jeho domě. ³ Byl totiž uznán hodným slávy převyšující Mojžíšovu slávu ve stejné míře, v jaké je důstojnost stavitele domu větší než důstojnost domu samého. ⁴ Každý dům je totiž někým postaven a tím, kdo postavil vše, je Bůh. ⁵ Mojžíš byl vpravdě věrný v celém jeho domě jakožto služebník, aby svědčil o všem, co mělo být řečeno; ⁶ zatímco Kristus byl takový jakožto syn, nad jeho domem. A jeho dům, to jsme my, pokud si uchováme jistotu a hrdou radost naděje. ⁷ Proto, jak říká Duch Svatý: Uslyšíte-li dnes jeho hlas, ⁸ nezatvrzujte svá srdce, jako se to stalo v Rozeptí, v den pokušení na poušti, ⁹ kde mě pokoušeli vaši otcové a zkoušeli mě, i když viděli mé skutky, ¹⁰ po

2:14 Svou smrtí učinil bezmocným ... ďábla. Jeden z paradoxů víry: Kristova smrt znamená vítězství nad smrtí. Ďábel se chytil do vlastní pasti (Ž 7:16; 57:7; Pí 26:27; Kaz 10:8). Ježíš by nikdy nemohl porazit smrt, kdyby se s ní nesetkal tvář v tvář. Přemohl ji, zvítězil

nad ní (Mt 16:21; 17:9, 23; 20:19; 28:6–7; Mk 16:6; Lk 9:22; 24:6; 34; Jn 2:22; Ř 4:25; 6:4, 9; 7:4; 8:34; 1Kor 15:4, 20; 1Te 4:14;) a už jí nepodléhá (Žd 13:8).

*Problémy, které máme, existují proto, že nechceme vyrůst.**A.H.Almaas*

čtyřicet let. Proto jsem byl rozlícen na to pokolení a řekl jsem: Jejich srdce neustále bloudí; mé cesty nepoznali; ¹¹proto jsem ve svém hněvu přísahal: Ne, oni do mého odpočinutí nevejdou. ¹²Dávejte pozor, bratři, aby snad v někom z vás nebylo zlé srdce, natolik nevěřící, že by se odvrátilo od živého Boha. ¹³Vzájemně se však každodenně povzbuzujte, pokud platí toto dnes, aby se nikdo z vás svodem hříchu nezatvrdil. ¹⁴Vždyť jsme začali mít účast na Kristu, pokud se ovšem budeme neochvějně až do konce držet své počáteční důvěry. ¹⁵Když se říká: Uslyšíte-li dnes jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce, jako se to stalo v Rozepři, ¹⁶kdo jsou tedy ti, kteří poté, co uslyšeli, se pustili do rozepře? Ale nebyli to snad všichni, kteří díky Mojžíšovi vyšli z Egypta? ¹⁷A na koho byl rozlícen po čtyřicet let? Ne snad na ty, kteří hřešili a jejichž mrtvoly padly na poušti? ¹⁸A komu přísahal, že nevejdou do jeho odpočinutí, ne-li těm, kteří byli neposlušni? ¹⁹A my vidíme, že nemohli vejít kvůli své nevěře.

4 Obávejme se tedy, aby se někdo z vás nedomníval, že přichází příliš pozdě, zatímco ve skutečnosti příslibení, že vejdemo do jeho odpočinutí, trvá nadále. ²Vždyť i nám se dostalo radostné zvěsti úplně stejně jako jim. Ale slovo, které oni slyšeli, jim nebylo k ničemu, protože nesdíleli víru s těmi, kteří naslouchali. ³My věřící totiž vcházíme do odpočinutí, tak jak řekl – proto jsem přísahal ve svém hněvu: Ne, oni do mého odpočinutí nevejdou. Boží díla byla zajisté ukončena už od založení světa, ⁴poněvadž on kdesi o sedmém dni řekl: A Bůh si sedmého dne odpočinul od veškerého svého díla. ⁵A opět na tomto místě: Oni do mého odpočinutí nevejdou. ⁶A tedy, protože je tomu tak, že někteří tam vejít mají a že ti, kdo obdrželi radostnou zvěst první, tam vzhledem ke své neposlušnosti nevešli, ⁷ustanovuje Bůh znovu určitý den, dnešek, když říká po tak dlouhé době v Davidovi, jak to bylo řečeno výše: Uslyšíte-li dnes jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce... ⁸Kdyby byl Jozue uvedl do toho odpočinutí Izraelity, nebyl by Bůh později mluvil o nějakém jiném dni. ⁹To tedy znamená, že ono odpočinutí sedmého dne je připraveno Božímu lidu. ¹⁰Neboť ten, kdo vešel do jeho odpočinutí, si též odpočívá od svého díla, jako Bůh od toho svého. ¹¹Snažme se tedy vejít do toho odpočinutí, aby nikdo nepadl tím, že by napodobil příklad neposlušnosti. ¹²Živé je totiž Boží slovo, je účinné a ostřejší než jakýkoli dvojsečný meč, proniká až k místu, kde se dělí duch a duše, klouby a morek, může soudit hnutí a myšlenky srdce. ¹³Proto není stvoření, které by před ním zůstalo neviditelné, ale všechno je nahé a odhalené v očích toho, jemuž máme skládat účty. ¹⁴Když tedy máme svrchovaného velekněze, který prošel nebesy, Ježíše, Syna Božího, držme se pevně vyznání víry. ¹⁵Vždyť nemáme velekněze, jenž by nedokázal soucítit s našimi slabostmi, on byl vyjma hříchu vyzkoušen ve všem podobně jako my. ¹⁶Přístupme tedy s jistotou k trůnu milosti, aby se nám dostalo milosrdenství a abychom našli milost pro pomoc v pravý čas.

5 Každý velekněz vybraný z lidí je totiž ustanoven pro lidi v jejich obcování s Bohem, aby přinášel dary a oběti za hříchy. ²Je s to pocítovat útrpnost vůči nevědomým a zbloudilým, protože on sám je rovněž obklopen slabostí ³a protože kvůli ní musí i sám za sebe přinášet oběti za hřích, jako to činí za lid. ⁴Nikdo nepřisvojuje sám sobě tuto důstojnost, každý je k ní povoláván Bohem, zcela tak jako Áron. ⁵Stejně tak ani Kristus nepřirkl sám sobě slávu stát se veleknězem, ale obdržel ji od toho, jenž mu řekl: Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil; ⁶jak rovněž říká jinde: Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchizedecheva. ⁷On sám ve dnech, kdy byl v těle, předkládal s urputným voláním a slzami úpěnlivé a snažné prosby tomu, jenž ho mohl uchránit od smrti, a když byl vyslyšen pro svou zbožnost, ⁸naučil se svým utrpením poslušnosti, třebaže byl Syn; ⁹poté, co došel dokonalosti, stal se pro všechny, kdo ho poslouchají, původcem věčné spásy, ¹⁰protože je od Boha poctěn hodností velekněze podle řádu Melchizedecheva. ¹¹O tomto námětu máme mnoho co říci a nepadno se to vysvětluje, protože vám trvá dlouho, než pochopíte. ¹²Zatímco se z vás, jak šel čas, měli stát učitelé, potřebujete být znovu poučení o počátečních základech Božích výroků a dospěli jste k tomu, že potřebujete mléko, a ne hutný pokrm. ¹³Je to tak: každý, kdo se ještě živí mlékem, nemůže vychutnat nauku spravedlnosti, protože je nemluvnětem; ¹⁴dokonalí, ti mají hutný pokrm, jsou to ti, kdo mají návykem vycvičený mravní smysl pro rozlišování dobrého a zlého.

6 Proto ponechejme stranou prosté poučení o Kristu a povznesme se k učení dokonalému, aniž se budeme vracet k základním článkům o pokání za mrtvé skutky a o víře v Boha, ²o ponaučení o křtech a o vzkládání rukou, o vzkříšení mrtvých a o věčném soudu. ³A takto budeme postupovat, dovolí-li to Bůh. ⁴Není totiž možné, aby ti, kdo již jednou byli osvíceni, kdo okusili nebeského daru, jimž se dostalo účasti na Duchu Svatém, ⁵kdo okusili krásy Božího slova a síly budoucího věku, ⁶a kdo přesto padli, byli ještě znovu obnoveni tím, že by

byli přivedeni k pokání, když o své újmě přibíjejí na kříž Božího Syna a veřejně ho tupí. ⁷ Když se totiž nějaká půda napojí deštěm, jenž na ni často padá, a když vydává rostliny k užítku těm, pro něž je obdělávána, přijímá od Boha požehnaní. ⁸ Ale taková, která vydává trní a hloží, je zavržena a velice blízka prokletí. Nakonec bude vypálena. ⁹ Avšak pokud jde o vás, milovaní, jsme přesvědčeni, i když mluvíme takto, že vaše postavení je lepší a spásy příznivé. ¹⁰ Vždyť Bůh není vůbec nespravedlivý, aby zapomněl na to, co jste vykonali, a na lásku, kterou jste prokázali pro jeho jméno, když jste sloužili a sloužíte svatým. ¹¹ Přejeme si pouze, aby každý z vás projevoval stejnou horlivost pro plný rozkvět naděje až do konce; ¹² abyste nepropadli nedbalosti, ale abyste napodobovali ty, kteří se vírou a vytrvalostí stávají dědici zaslíbení. ¹³ Když totiž Bůh dával zaslíbení Abrahámovi a přitom nemohl přísahat při nikom vyšším, přísahal sám při sobě ¹⁴ a říkal: S jistotou tě zahrnu vrchovatě požehnaním a velice tě rozmnožím. ¹⁵ Tak Abrahám pro svou trpělivost viděl, že se zaslíbení splnilo. ¹⁶ Lidé přísahají při někom vyšším a přísaha je zárukou, jež koncuje s jakýmkoli sporem mezi nimi. ¹⁷ Takto se zavázal přísahou i Bůh, když chtěl výrazněji ukázat dědicům zaslíbení neměnnost svého záměru, ¹⁸ abychom my, kteří jsme našli útočiště, byli mocně povzbuzeni dvěma nezměnitelnými skutečnostmi, o nichž Bůh nemůže přece lhát, a abychom se tak pevně chopili naděje, jež se nám nabízí. ¹⁹ V ní máme jakoby kotvu své duše, bezpečnou a rovněž pevnou a pronikající za oponu, ²⁰ tam, kam pro nás jako předchůdce vešel Ježíš, jenž se navěky stal veleknězem podle řádu Melchizedechova.

7 Vždyť onen Melchizedech, král Salemu, kněz Nejvyššího Boha, jenž vyšel v ústrety Abrahámovi při jeho návratu po porážce králů a jenž mu požehnal, ² jemuž také Abrahám přiznal desátek ze všeho, jehož jméno se nejprve vykládá jako „král spravedlnosti“ a jenž je také králem Salemu, to je „králem pokoje“, ³ jenž je bez otce, bez matky, bez rodokmenu, jehož dny nemají počátku a jehož život nemá konce, jenž je podoben Synu Božímu, onen Melchizedech zůstává knězem navždy. ⁴ Uvažte tedy, jak je veliký ten, jemuž také Abrahám dal desátek z nejlepší kořisti, on, patriarcha. ⁵ A je pravda, že ti z Leviho synů, kteří přijímají kněžství, mají podle Zákona příkaz vybírat desátek od lidu, to znamená od svých bratrů, kteří přece rovněž vzešli z Abrahámových beder. ⁶ Ale ten, jenž nebyl z jejich rodu, vybral desátek od Abraháma a požehnal nositeli zaslíbení. ⁷ A není pochyby, že požehnaný bývá nižší od vyššího. ⁸ A pak desátky si zde vybírají lidé smrtelní, ale tam je to ten, o němž je dosvědčeno, že žije. ⁹ A nakonec vlastně Levi sám, ten, jenž si desátek vybírá, ho v Abrahámově osobě zaplatil; ¹⁰ neboť byl dosud v bedrech svého praotce, když mu Melchizedech vyšel v ústrety. ¹¹ Jestliže tedy bylo dosaženo dokonalosti levitským kněžstvím – neboť právě na něm spočívá lidu daný Zákon –, nač bylo ještě zapotřebí, aby povstával nějaký jiný kněz podle řádu Melchizedechova, o němž by nebylo řečeno, že je „podle řádu Áronova,“? ¹² Když se totiž mění kněžství, nutně dochází i ke změně Zákona. ¹³ Neboť ten, o němž jsou tyto věci řečeny, náležel k jinému kmeni, jehož žádný člen se nikdy nezabýval službou oltáře. ¹⁴ Je totiž všeobecně známo, že náš Pán vzešel z Judy, z kmene, o kterém Mojžíš nic neřekl, když pojednává o kněžích. ¹⁵ To se stává ještě více zřejmým, když povstává k Melchizedechově podobě jiný kněz, ¹⁶ který se jím nestal podle pravidla nějakého tělesného předpisu, ale vskutku mocí nepomíjejícího života. ¹⁷ O něm se totiž vydává toto svědectví: Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchizedechova. ¹⁸ Takto se ruší dřívější předpis kvůli tomu, že je slabý a bez užítku – ¹⁹ vždyť Zákon nepřivedl nic k dokonalosti – a zavádí se lepší naděje, jejímž prostřednictvím se přibližujeme k Bohu. ²⁰ O to spíš, že k tomu nedošlo bez přísahy. Ti druzí se totiž stali kněžími bez přísahy; ²¹ ale on s přísahou skrze toho, jenž mu řekl: Pán přísahal a nebude toho litovat: Ty jsi kněz navěky. ²² A proto se Ježíš stal ručitelem lepší smlouvy. ²³ Navíc se ti druzí stávali kněžími ve velkém množství, protože jim smrt bránila déle žít; ²⁴ ale on, protože zůstává na věky, má kněžství neměnné. ²⁵ Z toho vyplývá, že je s to s konečnou platností spasit ty, kdo skrze něho přistupují k Bohu, protože je stále živ, aby se za ně přimlouval. ²⁶ Ano, právě to je velekněz, jakého jsme potřebovali, svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený napříště od hříšníků, vyvýšený nad nebesa, ²⁷ který nemusí jako velekněží přinášet každodenně v obět zvířata nejprve za své vlastní hříchy a potom za hříchy lidu, neboť on to učinil jednou provždy, když přinesl v obět sám sebe. ²⁸ Zákon totiž ustanovuje velekněžími lidi podléhající slabosti; ale slovo přísahy – pozdější nežli Zákon – ustanovuje Syna, jenž se stal dokonalým na věky.

8 Hlavní věcí v tom, o čem mluvíme, jest: máme takového velekněze, který usedl po pravici trůnu Velebnosti v nebesích, ² služebníka svatyně a pravého Stanu, jež postavil Pán, nikoli člověk. ³ Každý velekněz totiž bývá ustanoven, aby přinášel dary a oběti; odtud pro něho vyplývá též nezbytnost mít něco, co by obětoval. ⁴ A opravdu, kdyby byl Ježíš na zemi, nebyl by ani kněz, protože tady jsou kněží, kteří přinášejí dary v souladu se Zákonem; ⁵ ti obstarávají službu napodobenině a stínu nebeských skutečností, tak jak o tom byl shůry poučen Mojžíš, když měl postavit Stan: Hleď, bylo řečeno, uděláš vše podle vzoru, jenž ti byl ukázán na hoře. ⁶ Ale nyní se Kristu dostalo o to vznešenější služby, oč lepší je smlouva, jejímž je prostředníkem a jež je založena

Život je jako mince. Můžeš ji utratit, jak chceš, ale jen jednou.

Lillian Dickson

na lepších zaslíbeních. ⁷ Vždyť kdyby ona první smlouva byla bez vady, nebylo důvodu, aby se nahradila nějakou jinou. ⁸ Bůh je totiž kárá, když prohlašuje: Hle, přicházejí dny, říká Pán, a uzavřu s Izraelovým domem a s Judovým domem novou smlouvu, ⁹ ne jako byla smlouva, kterou jsem udělal s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Protože oni sami nesetřvali při mé smlouvě, ani já jsem na ně nedbal, říká Pán. ¹⁰ Toto je smlouva, kterou sjednám s Izraelovým domem po oněch dnech, říká Pán. Vložím své zákony do jejich mysli, do jejich srdce je vyryji a budu jejich Bůh a oni budou můj lid. ¹¹ Nikdo již nebude muset poučovat svého spoluobčana ani nikdo svého bratra a říkat: „Poznej Pána,“ protože mě budou znát všichni, od maličkého až po velikého. ¹² Neboť já odpustím jejich nepravosti a na jejich hříchy už nevzpomenu. ¹³ Když říká: nová smlouva, činí z té první starou. A to, co je zastaralé a zchátralé, je blízké zániku.

9 Také první smlouva měla ovšem bohoslužebná ustanovení, stejně jako pozemskou svatyni. ² Byl totiž zařízen stan – ten přední stan; v něm se nacházely svícen, stůl a předkládané chleby; to je ten, jenž se nazývá svatyně. ³ Potom za druhou oponou byl stan nazývaný velesvatyně, ⁴ kde byl zlatý kadidlový oltář a archa smlouvy, celá potažená zlatem, v níž se nacházely zlatá nádoba s manou, Áronova hůl, která kdysi vypučela, a desky smlouvy; ⁵ potom nad tím cherubové slávy zastíňující slitovnici. Teď není zapotřebí o tom všem dopodrobna mluvit. ⁶ Když je vše takto uspořádáno, vstupují kněží po veškerý čas do prvního stanu a konají tam bohoslužebné úkony. ⁷ Do druhého naopak vchází pouze velekněz, a to jednou za rok, a musí s sebou mít krev, kterou přináší v oběť za prohřešky lidu i své vlastní. ⁸ Duch Svátý tak ukazuje, že cesta ke svatyni není otevřena, pokud trvá první stan. ⁹ Je to předobraz pro současnou dobu, podle něhož se přinášejí dary a oběti, které nemají moc učinit toho, kdo Bohu slouží, dokonalým v jeho svědomí; ¹⁰ jsou to pravidla pro tělo, týkají se jen pokrmů, nápojů, různého omývání a jsou uložena pouze do doby, než dojde k novému uspořádání. ¹¹ Kristus sám, jenž se ukázal jako velekněz budoucích dober, procházející větším a dokonalejším stanem, který není udělán lidskou rukou, to znamená, který nepatří k tomuto stvoření, ¹² vešel jednou provždy do svatyně, ne s krví kozlů a mladých býků, ale se svou vlastní krví, a získal nám věčné vykoupění. ¹³ Jestliže totiž krev kozlů a býků a popel z jalovice, jimiž se skrápějí ti, kteří jsou poskvrnění, je posvěcuje a dává jim čistotu těla, ¹⁴ oč spíš krev Krista, jenž prostřednictvím věčného Ducha přinesl Bohu sám sebe v oběť bez poskvrny, očistí naše svědomí od mrtvých skutků, abychom uctívali živého Boha. ¹⁵ Proto je tedy on prostředníkem nové smlouvy, aby po dokonání jeho smrti k vykoupění přestupků první smlouvy obdrželi ti, kdo jsou povoláni, zaslíbené věčné dědictví. ¹⁶ Vždyť tam, kde je nějaká závěť, se musí zjistit, že došlo ke smrti zůstavitele. ¹⁷ Závěť je totiž právoplatná pouze v důsledku úmrtí, protože nikdy nenabývá platnosti, dokud je zůstavitel naživu. ¹⁸ Z toho vyplývá, že ani první smlouva nevešla v platnost bez vylití krve. ¹⁹ A vskutku, když Mojžíš vyhlásil veškerému lidu každý předpis podle znění Zákona, vzal krev mladých býků a kozlů s vodou, šarlatovou vlnou a yzopem a pokropil knihu samu i veškerý lid ²⁰ se slovy: Toto je krev smlouvy, kterou Bůh pro vás předepsal. ²¹ Potom stejným způsobem pokropil krví Stan i veškeré předměty k bohoslužbě. ²² A podle Zákona se téměř vše očišťuje krví a bez vylití krve není odpuštění. ²³ Je tedy nezbytné, aby takto byly očištěny jednak napodobeniny nebeských skutečností a pak i samotné nebeské skutečnosti, ty však obětmi, jež vynikají nad oběti pozemské. ²⁴ Kristus totiž nevešel do svatyně udělané lidskou rukou, do toho, co skutečnost pouze zobrazuje, nýbrž do samotného nebe, aby nyní kvůli nám stanul před Boží tváří. ²⁵ Stejně tak neobětuje sám sebe opakovaně, jako to činí velekněz, který vchází každoročně do svatyně s krví, jež není jeho, ²⁶ neboť potom by on byl musel trpět od založení světa víckrát. A on se zjevil nyní, jednou provždy, na konci časů, aby svou obětí zrušil hříchy. ²⁷ A jako lidé umírají pouze jednou a poté je soud, ²⁸ tak i Kristus se nejprve jedinkrát přinesl v oběť, aby snal hříchy velkého množství, a pak se – bez vztahu k hříchu – zjevil podruhé těm, kdo ho očekávají, aby jim dal spásu.

10 Zákon totiž obsahuje pouze stín budoucích dober, nikoli samu podstatu skutečností, proto s oněmi neustále stejnými obětmi, které se ustavičně rok od roku přinášejí, nemá naprosto žádnou moc, aby ty, kdo se přibližují k Bohu, učinil dokonalými. ² Což by je jinak ti, kdo tuto bohoslužbu konají, nepřestali přinášet, protože by byli jednou provždy očištěni a už by si nebyli vědomi žádného hříchu? ³ Zcela naopak se těmito obětmi hříchy každoročně připomínají. ⁴ Krev býků a kozlů totiž nemá moc hříchy snímat. ⁵ Proto Kristus, když vstupuje do světa, říká: Nechtěl jsi krvavé ani nekrvavé oběti; ale utvořil jsi mi tělo. ⁶ Nebyly ti milé celopaly ani oběti za hříchy. ⁷ A tak jsem řekl: Hle, přicházím, neboť právě o mně je ve svitku knihy psáno, abych, Bože, konal tvou vůli. ⁸ Začíná tím, že říká: Krvavé, nekrvavé oběti, celopaly, oběti za hříchy jsi nechtěl,

ani ti nebyly milé – a ty jsou přece podle Zákona přinášeny⁹ a pak prohlašuje: Hle, přicházím, abych konal tvou vůli. Ruší první řád, aby zřídil druhý.¹⁰ A právě touto vůlí jsme posvěceni obětním darem těla Ježíše Krista jednou provždy.¹¹ Zatímco každý kněz denně stojí a koná bohoslužbu a mnohokrát přináší stejné oběti, které nemají naprosto žádnou moc snímat hříchy,¹² on naopak přinesl za hříchy jedinou obět a pak usedl navěky po Boží pravici,¹³ očekáváje napříště, že mu budou jeho nepřátelé položeni za podnož nohou.¹⁴ On totiž jedinou obětí učinil navždy dokonalými ty, které posvěcuje.¹⁵ A to nám dosvědčuje rovněž Duch Svátý; neboť po prohlášení:¹⁶ Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, Pán říká: Vložím své zákony do jejich srdce a vryjí je do jejich mysli.¹⁷ Ani na jejich hříchy, ani na jejich urážky už si nevzpomenu.¹⁸ A tam, kde hříchy jsou prominuty, už není žádné obětování za hřích.¹⁹ Když tedy, bratři, máme Ježíšovou kreví záruku žádanou pro přístup do svatyně²⁰ tou cestou, kterou nám on otevřel, zcela novou, živoucí, vedoucí přes oponu – to znamená jeho tělo –²¹ a máme svrchovaného kněze nad Božím domem,²² přistupujme s upřímným srdcem, v plnosti víry, se srdci očistěnými od veškerých poskvrn zlého svědomí a s tělem omytým čistou vodou.²³ Setrávejme v nehynoucí naději, kterou vyznáváme, neboť ten, jenž dal slib, je věrný,²⁴ a dbejme jeden o druhého, abychom se povzbuzovali v lásce a v dobrých skutcích;²⁵ neopouštějte své vlastní shromáždění, jak to někteří mají ve zvyku, ale navzájem si dodávejte odvahy, a to tím spíše, že vidíte, jak se přibližuje onen Den.²⁶ Vždyť hřešíme-li svévolně poté, co se nám dostalo poznání pravdy, není už žádná obět za hříchy.²⁷ Je tu naopak hrozná vyhlídka na soud a na rozlícenost ohně, jenž má pozřít buřiče.²⁸ Odvrhne někdo Mojžíšův Zákon? Bez slitování je vydán na smrt při výpovědi dvou nebo tří svědků.²⁹ Nemyslíte, že ten, kdo pošlape Syna Božího, kdo nebude pokládat za posvátnou krev smlouvy, v níž on byl posvěcen, a bude urážet Ducha milosti, nebude shledán hodným trestu mnohem těžšího?³⁰ Známe totiž toho, jenž řekl: Mně náleží pomsta. Já budu odplácet. A rovněž: Pán bude soudit svůj lid.³¹ Ach, je strašlivé upadnout do rukou živého Boha!³² Ale rozpomeňte se na ony dřívější dny, kdy jste po svém osvícení snášeli velký nápor utrpení,³³ jednou jste byli veřejně vystavováni potupám a protivenstvím, jindy jste se družili k těm, s nimiž se tak jednalo.³⁴ Vždyť vy jste se podíleli na utrpeních vězňů; s vědomím, že vaše bohatství je lepší a trvalé, jste s radostí přijímali, když vás obrali o vaše majetky.³⁵ Neztrácejte tedy svou jistotu; je za ni veliká a spravedlivá odměna.³⁶ Potřebujete vytrvalost, abyste se poté, až splníte Boží vůli, těšili ze zaslíbení.³⁷ Vždyť ještě chvíli, malinkou chvíli, a Ten, jenž přichází, bude tu a neopozdí se.³⁸ Můj spravedlivý bude živ z víry; a pokud uhne, má duše v něm nebude mít zálibení.³⁹ My pak nejsme lidé, kteří by uhýbali, a zahynuli tak, ale jsme lidé víry, abychom zachránili svou duši.

11 A víra je zárukou dober, ve která se doufá, důkazem skutečností, které se nevidí.² To pro ni se předkům dostalo uznání.³ Pro svou víru chápeme, že světy byly stvořeny Božím slovem, takže to, co se vidí, pochází z toho, co zjevné není.⁴ Pro svou víru přinesl Abel Bohu obět větší ceny nežli Kain; proto byl prohlášen za spravedlivého tím, že Bůh vydal svědectví jeho darům, a jejím prostřednictvím on také, ač mrtev, dosud mluví.⁵ Pro svou víru byl vzat Henoch, takže neuzřel smrt a už nebyl nalezen, protože ho Bůh vzal s sebou. Než byl totiž vzat, bylo mu vydáno svědectví, že on se zalíbil Bohu.⁶ A bez víry se mu líbit nelze. Neboť ten, jenž přistupuje k Bohu, musí věřit, že Bůh je a že se odměňuje těm, kdo ho hledají.⁷ Pro svou víru byl Noe shůry upozorněn na to, co dosud nebylo viditelné, zmocnila se ho nábožná bázeň, a postavil archu k záchraně své rodiny. Pro svou víru odsoudil svět a stal se dědicem spravedlnosti, které se dosahuje vírou.⁸ Pro svou víru

11:3 Z toho, co zjevné není. Všechno, co vidíme existovat, je stvořeno z neviditelných částic, zvaných atomy. Kdyby z atomů zmizel

prázdný prostor, který tvoří jejich převažující většinu, celé lidstvo by svou hmotou naplnilo jednu kostku cukru.

Neopouštějce společného shromáždění

V jednom sboru byl pastor natolik unaven výmluvami, proč lidé nechtějí chodit do kostela, že do církevního časopisu uveřejnil „Desatero důvodů, proč se nikdy nemýjí“.

1. Nutili mě k tomu, když jsem byl mladý.
2. Lidé, kteří se myjí, jsou pokrytci — myslí si, že jsou čistší než všichni ostatní.
3. Je tolik různých druhů mýdla, že se nemohu rozhodnout, které je pro mě to nejlepší.

4. Kdysi jsem se myl, ale pak mě to přestalo bavit, a tak jsem toho nechal.
5. Myjí se jenom při zvláštních příležitostech, např. o Vánocích nebo o Velikonocích.
6. Nikdo z mých přátel se nemýje.
7. Začnu se umývat, až budu starší a špinavější.
8. Nemám na to čas.
9. V zimě je v koupelně příliš chladno a v létě příliš horko.
10. Výrobci mýdla chtějí jenom vaše peníze.

*Křesťanství není pro padavky.
Johnny Cash*

uposlechl Abrahám výzvy k odchodu do země, kterou měl přijmout v dědictví, a odešel, nevěda, kam jde.⁹ Pro svou víru přebýval v Zaslíbené zemi jako v cizině a žil tam pod stany stejně jako Izák a Jakub, kteří byli spolu s ním dědici téhož zaslíbení.¹⁰ To protože očekával město opatřené základy, jehož stavitelem a budovatelem je Bůh.¹¹ Pro její víru se také Sáře dostalo síly stát se matkou, a to navzdory pokročilému věku, protože pokládala toho, jenž dal zaslíbení, za věrného.¹² Právě proto se z jediného muže a už poznamenaného smrtí zrodili potomci, jichž je tolik jako hvězd na nebi a jsou nespočetní jako zrnka písku na břehu moře...¹³ A ti všichni ve víře zemřeli, aniž obdrželi, co bylo zaslíbeno, ale spatřili to a pozdravili zdálky a vyznali, že jsou cizinci a poutníky na zemi.¹⁴ Ti, kdo takto mluví, dávají najevo, že hledají nějakou vlast.¹⁵ A kdyby byli měli na mysli tu, ze které vyšli, byli by měli čas vrátit se tam.¹⁶ A oni ve skutečnosti touží po lepší, to je nebeské vlasti. Proto se Bůh nestydí nazývat se jejich Bohem; připravil jim totiž město...¹⁷ Pro svou víru přinesl Abrahám, když byl zkoušen, v obět Izáka a přinášel přitom jako obět svého jediného syna, on, jenž přijal ta zaslíbení,¹⁸ on, jemuž bylo řečeno: z Izáka budeš mít potomstvo.¹⁹ Bůh je s to, jak se domníval, dokonce i vzkřísit mrtvé; proto dostal svého syna nazpět a byl to jakoby předobraz.²⁰ Pro svou víru dal rovněž Izák Jakubovi a Ezauovi požehnání, která byla zárukou budoucnosti.²¹ Pro svou víru požehnal umírající Jakub každému z Josefových synů a poklonil se opřený o konec své hole.²² Pro svou víru Josef připomenul, když se blížil jeho konec, odchod Izraelových synů a dal příkazy týkající se svých ostatků.²³ Pro jejich víru byl Mojžíš po svém narození ukryván svými rodiči po tři měsíce, protože viděli, že to dítě je hezké, a nebáli se králova výnosu.²⁴ Pro svou víru odmítl Mojžíš, když dospěl, aby byl nazýván synem faraonovy dcery,²⁵ a raději se dal týrat spolu s Božím lidem, než aby okoušel pomíjivého potěšení hříchu,²⁶ pokládaje Kristovu potupu za větší bohatství než poklady Egypta. Jeho oči se totiž upíraly na odplatu.²⁷ Pro svou víru odešel z Egypta beze strachu před královým vztekem: jako by viděl Neviditelného, zůstal pevný.²⁸ Pro svou víru oslavil Velikonoce a vykonal pokropení krví, aby se Zhoubce nedotkl prvorozenců Izraele.²⁹ Pro svou víru prošli Rudým mořem jako po suché zemi, zatímco když se pokusili projít Egyptáné, byli pohlceni.³⁰ Pro víru padly hradby Jericha, když se okolo nich po sedm dní chodilo.³¹ Pro svou víru nezahynula spolu s nevěřícími nevěstka Rahab, protože pokojně přijala zvědy.³² A co mám ještě říci? Vždyť by se mi nedostávalo času, kdybych vyprávěl o Gedeonovi, Barakovi, Samsonovi, Jeftovi, Davidovi a také o Samuelovi a o prorocích,³³ o těch, kteří si díky víře podrobili království, vykonávali spravedlnost, dosáhli splnění zaslíbeného, zavřeli tlamu lvům,³⁴ uhasili divokost ohně, unikli ostří meče, byli nemocní a opět nabyli sil, prokázali statečnost ve válce, odrazili nepřátelské vpády.³⁵ Ženy dostaly nazpět své mrtvé, když ti byli vzkříšeni. Jedni se dali, odmítajíce své vysvobození, mučit, aby dosáhli lepšího vzkříšení.³⁶ Jiní podstoupili zkoušky výsměchu nebo bičování, a dokonce oková a věznění.³⁷ Byli kamenováni, rozřezáni pilou, zahynuli mečem, chodili sem tam v ovčích kožích a kozí kůži, nuzní, utlačováni, týraní,³⁸ oni, jichž svět nebyl hoden, bloudili po pouštích, po horách, po jeskyních, v proláklínách země.³⁹ A ti všichni, třebaže se jim pro jejich víru dostalo dobrého svědectví, neměli ze zaslíbení prospěch,⁴⁰ protože Bůh předvídal lepší úděl pro nás a oni neměli dospět k dokonalosti bez nás.

12 Proto tedy i my, když jsme obklopeni tak velikým mračnem svědků, musíme odhodit veškerou přítěž i hřích, jenž nás obléhá, a s vytrvalostí běžet o závod, který je nám ukládán,² s očima upřenými na původce naší víry, který ji přivádí k dokonalosti, na Ježíše, který namísto radosti, jež se mu nabízela, trpělivě snesl kříž, nedbaje na jeho potupnost, a který už napříště sedí po pravici Božího trůnu.³ Pomyslete na toho, který od hříšníků trpělivě snesl takový odpor, abyste neumdleli únavou svých duší.⁴ Dosud jste v boji proti hříchu nevzdorovali až do krve.⁵ Což jste zapomněli na napomenutí, které se k vám obrací jako k synům: Můj synu, nepohrdej potrestáním od Pána a neztrácej odvahu, když tě kárá.⁶ Vždyť toho, jehož miluje, Pán trestá a šlehá každého syna, jenž mu je milý.⁷ Vy přece trpíte pro svou nápravu. Bůh s vámi jedná jako se syny. A kterého syna jeho otec netrestá?⁸ Pokud jste ušetřeni tohoto potrestání, z něhož má každý svůj díl, znamená to, že jste levobočci, a ne synové.⁹ Měli jsme ostatně své otce podle těla, aby nás trestali, a ty jsme ctili. Nebudeme se tím spíš podřizovat Otci duchů, abychom měli život?¹⁰ Ti první nás totiž trestali po krátkou dobu a jak je napadlo; on to však dělá pro naše dobro, aby nám dal podíl na své svatosti.¹¹ Je zajisté zřejmé, že ve svém čase nepřináší žádné potrestání radost, ale smutek. Později však přináší těm,

11:37 Ví se, že prorok Izaiáš zemřel rozřezán pilou velkou dřevorubeckou pilou od rozkroku k hlavě. Když lákáme nevěřící k následování Ježíše tvrzením, že má pro jejich život úžasný plán, bylo by poctivé upřesnit, že ten úžasný plán může zahrnovat utrpení a mučednictví (35–40). Jedenáct učedníků zemřelo mučednickou smrtí,

jen Jan dožil na ostrově Patmos (Zj 1:9), a to jenom proto, že pokusy o jeho umučení zázračně selhaly (např. byl vařen v oleji, a přesto mu to neublížilo). Ano, Bůh pro ně všechny měl úžasný plán (v. 40) a taky ho realizoval. Srv. pozn. Lk 18:25. Pokud budeme lákat na život „v pohodě“, získáme jen ty, kdo život v pohodě milují a hledají.

kteří vycvičilo, ovoce pokoje a spravedlnosti. ¹² Proto napřimte své bezvládné ruce a svá podklesávající kolena ¹³ a narovnejte pro své kroky křivolaké stezky, aby chromý nesešel z cesty, ale aby se spíše uzdravil. ¹⁴ Vyhledávejte pokoj se všemi i posvěcení, bez něhož nikdo neuzří Pána; ¹⁵ a dbejte o to, aby nikdo nebyl zbaven Boží milosti, aby žádný hořký kořen nevyrazil odnože a nezpůsobil zmatek, což by nakazilo celé množství, ¹⁶ a aby tu konečně nebyl žádný nestoudník ani znesvěcovatel jako Ezau, který za jediný pokrm se vzdal svého prvorozeneckého práva. ¹⁷ Víte přece, že když potom chtěl dosáhnout požehnání, byl odmítnut; neboť nemohl dosáhnout změny smýšlení, i když se o ni pokoušel se slzami. ¹⁸ Nepřistoupili jste k nějaké hmatatelné skutečnosti: žhoucímu ohni, temnotě, mrákotám, vichru, ¹⁹ hlaholu polnice a hukotu slov, jenž byl takový, že ti, kdo ho slyšeli, úpěnlivě prosili, aby se k nim už nemluvalo. ²⁰ Oni totiž nedokázali snést tento předpis: Kdokoli se hory dotkne, i kdyby to byl živočich, bude ukamenován. ²¹ Byla to tak hrůzná podívaná, že i Mojžíš řekl: Jsem zděšen a celý se třesu. ²² Ale vy jste přistoupili k hoře Sionu a k městu živého Boha, k nebeskému Jeruzalému a k nesčíslnému množství andělů, svátečnímu shromáždění, ²³ a k obci prvorozenců, kteří jsou zapsáni v nebi, k Bohu, Soudci všehomíra, a k duchům spravedlivých, kteří byli učiněni dokonalými, ²⁴ k Ježíšovi, prostředníku nové smlouvy a k očišťující krvi, která je výmluvnější než krev Ábelova. ²⁵ Dávejte pozor, abyste neodmítali naslouchat Tomu, jenž mluví. Jestliže totiž ti, kteří odmítli naslouchat tomu, jenž vyhlašoval výroky na této zemi, neunikli potrestání, oč spíše mu neunikneme my, jestliže se odvrátíme od Toho, jenž mluví z nebes. ²⁶ Ten, jehož hlas kdysi otrásl zemi, nám nyní slíbil: Já ještě jednou otrəsunejen zemi, ale také nebem. ²⁷ Ono ještě jednou ukazuje, že otrásané věci, protože to jsou stvořené skutečnosti, budou proměněny, aby ty, které jsou neotřesitelné, přetrvaly. ²⁸ Proto když dostáváme do vlastnictví neotřesitelné království, držme se pevně milosti a skrze ni vzdávejme Bohu poctu, jaká mu bude příjemná, s uctivostí a bázni. ²⁹ Náš Bůh je totiž stravující oheň.

13 Setrvejte v bratrské lásce. ² Nezapomínejte na pohostinnost, neboť díky ní někteří lidé, aniž to věděli, u sebe hostili anděly. ³ Pamatujte na vězně, jako byste byli uvězněni spolu s nimi, i na týrané, jakožto ti, kdo jsou sami v těle. ⁴ Manželství ať je ode všech ctěno a manželské lože buď bez poskvrny. Neboť Bůh bude soudit smilníky a cizoložníky. ⁵ Ať je vaše jednání prosté lakoty, spokojujte se tím, co nyní máte; neboť Bůh sám řekl: Neponechám tě na holičkách, ani tě neopustím, ⁶ takže můžeme směle říkat: Pán je můj pomocník; nebudu se bát. Co mi může udělat člověk? ⁷ Vzpomeňte si na své představené, kteří vám hlásali Boží slovo, a s pomyšlením na to, jak dovršili svůj život, napodobujte jejich víru. ⁸ Ježíš Kristus je týž včera i dnes a tak bude i navěky. ⁹ Nedejte se svést všelijakými cizími naukami: vždyť je dobré, aby srdce bylo utvrzováno milostí, a ne pokrmy, které nepřinášely těm, kdo se k nim uchýlovali, žádný prospěch. ¹⁰ My totiž máme oltář, z něhož se ti, kteří sloužili Stanu, nemají právo žít. ¹¹ Těla těch zvířat, jejichž krev přináší velebně do svatyně pro smíření za hříchy, jsou totiž spalována mimo tábor. ¹² Proto i Ježíš, když měl posvětit lid svou vlastní krví, trpěl venku za branou. ¹³ A tak vyjděme, abychom šli k němu mimo tábor a nesme jeho potupu. ¹⁴ Vždyť zde na zemi nemáme trvalý domov, ale vyhledáváme ten budoucí. ¹⁵ Skrze něho přinášíme Bohu v každém čase oběť chvály, to znamená ovoce rtů, které vyznávají jeho jméno. ¹⁶ Na dobročinnost a na sdílení prostředků k obživě nezapomínejte, neboť právě v takových obětech má Bůh zalíbení. ¹⁷ Poslouchejte ty, kdo vás vedou, podřizujte se jim, neboť oni bdí nad vašimi dušemi, jako by z nich měli vydávat počet; aby to činili s radostí, a ne s naříkáním, což by vám bylo ke škodě. ¹⁸ Modlete se za nás, neboť věříme, že máme dobré svědomí, protože jsme rozhodnutí ve všem si vést správně. ¹⁹ Vybízím vás naléhavěji: činite to, abych vám byl rychleji navrácen. ²⁰ Ať Bůh pokoje, jenž vyvedl z mrtvých toho, který se krví věčné smlouvy stal velikým Pastýřem ovcí, našeho Pána Ježíše, ²¹ vám dá způsobilost plnit jeho vůli ve všem dobrém a vytvoří v nás to, co je mu milé, prostřednictvím Ježíše Krista, jemuž buď sláva na věky věků! Amen. ²² Prosím vás, bratři, přijměte v dobrém tato povzbudivá slova: proto jsem vám také psal krátce. ²³ Vězte, že náš bratr Timoteus byl propuštěn na svobodu. Dorazí-li včas, navštívím vás spolu s ním. ²⁴ Pozdravujte všechny své představené a všechny svaté. Ti z Itálie pozdravují vás. ²⁵ Milost buď s vámi se všemi!

List Jakubův

Úvod

1 Jakub, služebník Boha a Pána Ježíše Krista dvanácti kmenům v Rozptýlení, pozdrav! ² Bratři moji, za tu největší radost pokládejte to, když jste vystaveni všemožným zkouškám. ³ Vždyť víte: je-li řádně vyzkoušena, plodí vaše víra stálost; ⁴ ale tuto stálost ať doprovází dokonalé dílo, abyste byli dokonalí, bezúhonní, prostí veškerých nedostatků. ⁵ Nedostává-li se někomu z vás moudrosti, ať o ni prosí Boha – ten všem dává štědře, bez výčitek – a ona mu bude dána. ⁶ Ale ať prosí s důvěrou, bez váhání, neboť ten, kdo váhá, se podobá mořské vlně vzdouvané a zmítané větrem. ⁷ (a) Ať se takový člověk, ⁸ muž s rozdělenou duší, nestálý na všech svých cestách, (7b) nedomnívá, že od Pána cokoli dostane! ⁹ Ať se bratr v nízkém postavení chlubí svým vyvýšením ¹⁰ a bohatý svým ponížením, neboť on pomine jako trávy květ. ¹¹ Vzešlo žhavé slunce: vysušilo trávu a její květ opadá, její krásný vzhled zajde. Tak zchradne i bohač ve všem, co podniká! ¹² Blahoslavený muž, který snáší zkoušku! Až se osvědčí, obdrží věnec života, který Pán přislíbil těm, kdo ho milují. ¹³ Ať nikdo, prochází-li zkouškou, neříká: „To mě zkouší Bůh.“ Bůh totiž nemůže být pokoušen ke zlému a on rovněž nikoho nepokouší. ¹⁴ Ale každý je zkoušen svou vlastní žádostivostí, která ho přitahuje a vábí. ¹⁵ Pak žádostivost počne a nato porodí hřích a hřích, když je dokonán, zrodí smrt. ¹⁶ Nemylte se, moji milovaní bratři: ¹⁷ Každý skvělý dar, každé dokonalé obdarování přichází shůry a sestupuje od Otce světél, u něhož není žádná změna ani stín nějakého kolísání. ¹⁸ Chtěl nás zplodit slovem pravdy, abychom byli jakoby prvotinami jeho tvorů. ¹⁹ Vězte tedy, moji milovaní bratři, toto: ať je každý rychlý k slyšení, pomalý k mluvení, pomalý ke hněvu; ²⁰ neboť lidský hněv nenaplnuje Boží spravedlnost. ²¹ Odvrhněte tedy veškerou špínu, vše, co zbývá ze zlé vůle, a s poddajností přijímejte slovo, jež do vás bylo zasazeno a jež může spasit vaše duše. ²² Uvádějte to slovo ve skutek. Nebuďte pouze posluchači, kteří klamou sebe samé! ²³ Kdo poslouchá slovo a neuvádí je ve skutek, podobá se muži, jenž pozoruje rysy svého obličejce v zrcadle. ²⁴ Podívá se na sebe, odejde a zapomene na to, jak vypadal. ²⁵ Kdo se naopak bude zabývat dokonalým zákonem svobody a vytrvá v tom, nikoli jako zapomnětlivý posluchač, ale aby jej činně uváděl ve skutek, ten nalezne své štěstí v tom, že bude podle něho žít. ²⁶ Jestliže se někdo domnívá, že je zbožný, a přitom nedrží na uzdě svůj jazyk a klame své vlastní srdce, je jeho zbožnost marná. ²⁷ Čistá a neposkvrněná zbožnost před Bohem, naším Otcem, spočívá v tomto: navštěvovat sirotky a vdovy v jejich soužení, chránit se veškeré poskvrny světem.

2 Bratři moji, nesměšujte ohled na osoby s vírou v našeho oslaveného Pána Ježíše Krista. ² Dejme tomu, že do vašeho shromáždění vejde nějaký muž se zlatým prstenem, ve skvělém oděvu, a že zároveň vejde nějaký chudák ve špinavém oděvu. ³ Obracíte zraky k tomu, kdo má skvělý oděv, a říkáte mu: „Ty se posad sem, na čestné místo.“ A tomu chudému říkáte: „Ty si stoupi tam,“ anebo: „Sedni si na zem k mé podnožce.“ ⁴ Nevyslovujete tím ve svém nitru určitý soud a nestáváte se zvráceně smýšlejícími soudci? ⁵ Poslyšte, moji milovaní bratři: nevyvolil si Bůh ty chudé v očích světa za bohaté ve víře a za dědice Království, jež přislíbil těm, kdo ho milují? ⁶ Ale vy chudákem pohrdáte! A neutiskují vás právě bohatí? Nevlácejí vás k soudům právě oni? ⁷ Nerouhají se právě oni tomu vznešenému Jménu, jež nad vámi bylo vzýváno? ⁸ Jestliže tedy plníte královský zákon podle Písma: Budeš milovat svého bližního jako sebe samého, dobře činíte; ⁹ ale máte-li ohled na osoby, dopouštíte se hříchu, a Zákon vás odsuzuje jako porušovatele. ¹⁰ Jestliže někdo zachovává úplně celý Zákon a v jediné věci pochybí, bude se odpovídat za provinění proti všemu. ¹¹ Neboť ten, který řekl: Nezcizoložíš, řekl rovněž: Nezabiješ. Jestliže se tedy vystříháš cizoložství, ale zabiješ, už jsi Zákon přestoupil. ¹² Mluvte a jedněte jako lidé, kteří mají být souzeni podle zákona svobody. ¹³ Neboť soud nezná milosrdenství pro toho, kdo nejednal milosrdně; soud je však milosrdenství. ¹⁴ Bratři moji, co je to platné, když někdo říká: „Mám víru,“ nemá-li skutky? Což ho ta víra může spasit? ¹⁵ Jsou-li některý bratr či sestra nazi, nedostává-li se jim každodenní obživy, ¹⁶ a někdo z vás jim řekne: „Jděte v pokoji, zahřejte se, najezte se,“ a nedá jim, co potřebuje jejich tělo, co je to platné? ¹⁷ A tak je tomu s vírou: nemá-li skutky, je zcela mrtvá. ¹⁸ Naopak se řekne: „Ty máš víru, a já mám zase skutky? Ukaž mi tu svou víru bez skutků; a já ti svými skutky ukáži svou víru.“ ¹⁹ Ty věříš, že je jeden Bůh? Dobře činíš. I démoni tomu věří a třesou se. ²⁰ Chceš, pošetilý člověče, zvědět, že víra beze skutků je jalová? ²¹ Což nebyl náš otec Abrahám ospravedlněn skutky, když na oltáři přinesl

v oběť svého syna Izáka? ²²Tak to vidíš: víra působila spolu s jeho skutky a skrze skutky se jeho víra stala dokonalou. ²³Tak se splnilo Písmo, které říká: Abrahám uvěřil Bohu, bylo mu to připočteno ke spravedlnosti a byl nazván přítelem Božím.“ ²⁴Tak to vidíte: člověk je ospravedlňován skutky, a ne pouhou vírou. ²⁵Právě tak je to s nevěstkou Rahab, nebyly to snad skutky, co ji ospravedlnilo, když přijala posly a propustila je jinou cestou? ²⁶Jako je mrtvé tělo bez duše, tak je mrtvá víra bez skutků.

3 Ať se, bratři moji, nestává mnoho z vás učiteli. Vždyť víte, že za to budeme souzeni tím přísněji, ²neboť častokrát chybujeme, všichni bez výjimky. Pokud někdo nechýbá slovy, je to muž dokonalý, dokáže držet na uzdě celé své tělo. ³Když vkládáme koňům do tlamy udidlo, aby nás poslouchali, řídíme celé jejich tělo. ⁴Podívejte se rovněž na koráby: ať jsou jakkoli velké a třebaže je pohánějí prudké větry, řídí je podle přání lodivoda docela malé kormidlo. ⁵Právě tak je jazyk drobný úd, a může se chlubit velkými věcmi! Podívejte se, jak malý oheň zapálí obrovský les: ⁶i jazyk je oheň. Svět zla je mezi našimi údy jazyk: poskvňuje celé tělo; podpaluje koloběh stvoření a sám je podpalován peklem. ⁷Divoká zvířata i ptáky, plazy i mořské živočichy všeho druhu člověk krotí a zkontroluje. ⁸Jazyk naopak nikdo zkontrolit nedokáže: je to metla, jež si nedopřeje oddechu. Je plný smrtelného jedu. ⁹Jím dobrořečíme Pánu a Otcí, jím zlořečíme lidem stvořeným k obrazu Božímu. ¹⁰Z týchž úst vychází dobrořečení i zlořečení. Tak tomu, bratři moji, být nesmí. ¹¹Dává snad pramen z téhož otvoru vyvěrat sladkému i hořkému? ¹²Může, bratři moji, nést fíkovník olivy nebo réva fíky? A stejně tak nemůže mořská voda dávat vodu sladkou. ¹³Je mezi vámi někdo moudrý a zkušený? Ať ukáže dobrým chováním činy, v nichž se zračí mírnost a moudrost. ¹⁴Chováte-li naopak v srdci hořkou závist a ducha sudičství, nevychloubejte se, nelžete proti pravdě. ¹⁵Takováto moudrost nesestupuje shůry: je pozemská, živočišná, dábelská. ¹⁶Neboť kde je závist a sudičství, tam je nepořádek a všemožné zlé skutky. ¹⁷Zatímco moudrost shůry je především čistá, pak pokojná, shovívavá, laskavá, plná slitování a dobrého ovoce, bez předpojatosti, bez pokrytectví. ¹⁸Ovoce spravedlnosti je v pokoji zaseto pro ty, kdo jsou strůjci pokoje.

4 Odkud se berou války, odkud se mezi vámi berou rozbroje? Což ne právě z vašich vášní, které vám zápasí v údech? ²Jste žádostiví, a nemáte? Tak zabijíte. Jste závistiví, a nemůžete dostat? Tak bojujete a válčíte. Nemáte, protože neprosíte. ³Prosíte, a nedostáváte, protože prosíte špatně, abyste mohli utrácet za své vášně. ⁴Cizoložníci, což nevíte, že přátelství se světem je nepřátelství vůči Bohu? Kdo tedy chce být přítelem světa, stává se nepřitelem Božím. ⁵Myslíte si snad, že Písmo nadarmo říká: On žárlivě touží po duchu, jehož do nás vložil? ⁶On ostatně dává ještě větší milost podle slov Písma: Bůh se staví proti pyšným, ale pokorným dává svou milost. ⁷Podřídte se tedy Bohu; vzdorujte ďáblu a on od vás uteče. ⁸Přiblížte se k Bohu, a on se přiblíží k vám. Očistěte si ruce, hříšníci, posvěťte svá srdce, lidé s rozpolcenou duší. ⁹Pohledte na svou bídu, buďte zarmoucení, plačte. Váš smích ať se obrátí v zármutek a vaše radost ve smutek. ¹⁰Pokořte se před Pánem, a on vás povýší. ¹¹Nepomlouvejte jedni druhé, bratři. Ten, kdo pomlouvá bratra nebo kdo svého bratra posuzuje, pomlouvá Zákon a posuzuje Zákon. Jestliže posuzuješ Zákon, pak Zákon nezachováš, ale jsi jeho soudcem. ¹²Je jen jeden zákonodárce a soudce, jenž může zachránit či zahubit. A kdo jsi ty, že posuzuješ bližního? ¹³Tak a teď vy, kteří říkáte: „Dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města, strávíme tam rok, budeme obchodovat a vyděláme peníze!“ ¹⁴Vy, kteří nevíte, co bude zítra s vaším životem, neboť jste pára, jež se na chvíli objeví, pak mizí. ¹⁵Proč naopak neřeknete: „Dá-li Pán, budeme naživu a uděláme to anebo ono,?“ ¹⁶Vy se však vychloubate svou chvástavostí! Každé takové vychloubání je špatné. ¹⁷A tak ten, kdo umí konat dobro a nekoná je, dopouští se hříchu.

5 Tak, teď vy, bohatí! Plačte, kvlejte nad pohromami, které vás potkají. ²Vaše bohatství je shnilé, vaše šaty prožrané od molů. ³Vaše zlato a vaše stříbro zrezivěly a jejich rez bude svědčit proti vám: stráví vaše těla; je to oheň, který jste si nashromáždili v posledních dnech! ⁴Hleďte: křičí mzda, o níž jste připravili dělníky, kteří žali vaše pole, a křik ženů dolehl k uším Pána Zástupů. ⁵Na zemi jste žili v pohodlí a v přepychu, v den krveprolití jste se krmili. ⁶Odsoudili jste, zabili jste spravedlivého: on se vám na odpor nestaví. ⁷Buďte tedy, bratři, trpěliví až do příchodu Páně! Pohledte na rolníka: trpělivě čeká na drahocenný plod země až do jarních i podzimních dešťů. ⁸I vy buďte trpěliví: posilněte svá srdce, neboť příchod Páně je blízko. ⁹Nestýskejte si jedni na druhé, bratři, abyste nebyli souzeni. Hleďte: Soudce stojí u bran! ¹⁰Za příklad v utrpení a v trpělivosti si, bratři, vezměte proroky, kteří mluvili ve jménu Páně. ¹¹Hleďte: blahoslavíme ty, kdo jsou vytrvalí. Slyšeli

4:8 Posvěťte svá srdce. Očištěné srdce (a obnovená mysl – Ř 12:2) je přibýtek vyzdobený pro Ženicha (Mt 22:4; 25:10). Je to něco zcela jiného než „vyprázdňená mysl“ v rámci jógy nebo některého z vý-

chodních náboženství. Vyprázdňená mysl a srdce nejsou vyzdobeny dům; je to skvot, který dříve či později obsadí zloději a vrazi (Lk 11:26; Jn 10:10).

jste o Jobově vytrvalosti a viděli jste záměr Páně; neboť Pán je milosrdný a plný soucitu.¹² Především však, bratři moji, nepřísahujte ani při nebi, ani při zemi, ani žádnou jinou přísahou. Vaše ano budiž ano, vaše ne budiž ne, abyste nepropadli soudu.¹³ Trápí někoho z vás něco? Ať se modlí. Má někdo radost? Ať zazpívá duchovní píseň.¹⁴ Je někdo z vás nemocen? Ať zavolá starší církve a oni ať ho pomazou olejem ve jménu Páně a pak se nad ním modlí.¹⁵ Modlitba víry zachrání chorého a Pán ho pozvedne. Jestliže se dopustil hříchů, budou mu odpuštěny.¹⁶ Vyznávejte tedy jedni druhým své hříchy a jedni za druhé se modlete, abyste byli uzdraveni. Horlivá prosba spravedlivého mnoho zmůže.¹⁷ Eliáš byl člověk nám podobný: naléhavě se modlil, aby nepřišel déšť, a na zemi po tři a půl léta nezapršelo.¹⁸ Pak se modlil znovu: nebe dalo déšť a země vydala úrodu.¹⁹ Bratři moji, jestliže se někdo z vás odchýlí od pravdy a jiný ho k ní přivede nazpět,²⁰ ať je to známo: ten, který hříšníka přivede nazpět z jeho bludné cesty, zachrání jeho duši před smrtí a přikryje množství hříchů.

První list Petřův

Úvod

1 Petr, apoštol Ježíše Krista, cizincům v Rozptýlení: v Pontu, v Galatii, v Kapadokii, v Asii a v Bithynii, vyvoleným² podle předzvědění Boha Otce, v posvěcení Ducha, aby poslouchali a byli pokropeni krví Ježíše Krista. Milost a pokoj vám v hojnosti.³ Veleben buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista: ve svém velikém milosrdenství nás znovu zrodil zmrtvýchvstáním Ježíše Krista k živoucí naději,⁴ k dědictví, jež je ušetřeno porušení, poskvrný, jež nevadne a je připraveno v nebesích vám,⁵ které Boží moc vírou uchovává ke spáse, jež se má ukázat v poslední chvíli.⁶ Chvějete se proto radostí, i když vás ještě po nějaký čas musí trápit různé zkoušky,⁷ aby se vám pro vaši řádně vyzkoušenou víru, drahocennější nežli pomíjivé zlato, které se prověřuje ohněm, dostalo chvály, slávy a cti, až se zjeví Ježíš Kristus.⁸ Milujete ho, aniž jste ho viděli; ještě ho nevidíte, ale tím, že věříte, chvějete se radostí nevýslovnou a plnou slávy,⁹ v jistotě, že dosáhnete cíle své víry: spásy duší.¹⁰ Tuto spásu zkoumali a o ní bádali proroci, kteří prorokovali o milosti, jež je určena vám.¹¹ Snažili se zjistit, kterou dobu a jaké okolnosti měl na zřeteli Kristův Duch, který v nich byl, když předem dosvědčoval Kristova muka i slávu, jež přijde poté.¹² Bylo jim zjeveno, že přinášejí pro vás, nikoli pro sebe, ono poselství, které vám zvěstují nyní ti, kdo vám v Duchu Svatém seslaném z nebe hlásají evangelium, jímž se dychtivě zabývají andělé.¹³ Buďte bdělé myslí, střídmi a cele doufejte v milost, kterou vám má přinášet Zjevení Ježíše Krista.¹⁴ Jako poslušné děti se nedejte ovládat svými někdejšími vášněmi z doby své nevědomosti.¹⁵ Ale po příkladu Svatého, jenž vás povolal, staňte se svatými i vy, v celém svém chování,¹⁶ jak je psáno: Budete svatí, protože já jsem svatý.¹⁷ A obracíte-li se jako k Otci k tomu, jenž nestranně soudí každého podle jeho skutků, jedněte po dobu svého vyhnanství s bázni.¹⁸ Vězte, že jste byli propuštěni na svobodu z marného způsobu života zděděného po svých otcích nikoli něčím, co podléhá zkáze, stříbrem či zlatem,¹⁹ ale drahocennou krví: takovou, jako z bezúhonného a neposkvrněného beránka, Krista,²⁰ vyhlédnutého před založením světa, který se kvůli vám zjevil v posledních dobách.²¹ Skrze něho věříte v Boha, který ho vzkřísil z mrtvých a dal mu slávu, aby vaše víra byla v Bohu tak jako vaše naděje.²² Tím, že jste byli poslušní pravdy, posvětili jste své duše, abyste se milovali upřímně jako bratři. Milujte se navzájem vytrvale, čistým srdcem,²³ protože jste znovu zrozeni ze semene nikoli porušitelného, ale neporušitelného: z živého a trvalého slova Božího.²⁴ Neboť veškeré tělo je jako tráva a veškerá jeho sláva jako trávy květ; tráva usychá a její květ opadá;²⁵ avšak slovo Páně zůstává na věky. A právě o tomto slově vám byla přinesena radostná zvěst.

2 Odložte tedy veškerou zlovolnost i veškerou prohnanost, pokrytectví, žárlivost a všemožné pomluvy.² Jako novorozené dítky dychtíte po nefalšovaném mléku slova, abyste jím rostli ke spáse,³ alespoň pokud jste okusili, jak svrchovaně dobrý je Pán.⁴ Přistupujte k němu, živému kameni, jež lidé odvrhli, jenž však u Boha je vyvolený, vzácný.⁵ I vy dejte sebe samé jako živé kameny ke zbudování duchovní stavby, ke svatému kněžství, abyste přinášeli duchovní oběti, příjemné Bohu skrze Ježíše Krista.⁶ Neboť v Písmu stojí: Hle, kladu na Sion kámen úhelný, vyvolený, vzácný; ten, kdo mu důvěřuje, nebude zahanben.⁷ Vám věřícím tedy čest, ale pro nevěřící kámen, který stavitelé odvrhli, ten se stal kvádrem nárožním,⁸ kamenem úrazu a skalou, která povede k pádu. Narážejí na něj, protože nevěří Slovu, a právě to jim bylo určeno.⁹ Ale vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo, svatý národ, lid získaný, abyste hlásali chválu toho, který vás povolal z temnot ke svému

Výkupné (1:18–19)

Představme si s scénou jako z akčního thrilleru: Vaši šestnáctiletou dceru unesou teroristé a požadují po vás výkupné.

Prodáte všechno, co máte, zadlužíte se nado smrti, abyste dali potřebnou sumu dohromady, pak s penězi v kufru přijdete na smlouvané místo uprostřed mostu, položíte kufr a odejdete na určený konec mostu, jak vám bylo nařízeno. Ze tmy se vynoří dodávka, zastaví uprostřed mostu, vystoupí vaše dcera, vy si oddychnete, že je naživu

a snad i v pořádku, ona vezme kufr a hodí ho do auta, pak se otočí směrem k vám, plácne se levou dlaní do pravého bicepsu a zároveň vztyčí pravou pěst hřbetem ruky směrem k vám a přitom vykřikne: „Díky, troubo!“ A naskočí do dodávky a zmizí.

Takové plivnutí do tváře lásce, která pro nás všechno obětovala, děláme pokaždé, když dáme přednost hříchu před svatostí (v. 15–16).

podivuhodnému světlu, -¹⁰ vás, kteří jste kdysi nebyli lidem, a kteří jste nyní lid Boží, kterým se nedostávalo milosrdenství, a kteří jste nyní milosrdenství došli.¹¹ Milování, napomínám vás jako cizince a putující, abyste se zdržovali tělesných žádostí, které vedou boj proti duši.¹² Uprostřed národů se chovejte vzorně, aby právě v tom, v čem vás pomlouvají jako zločince, je pohled na vaše dobré skutky přivedl k oslavování Boha v den jeho navštívení.¹³ Podřizujte se kvůli Pánu každému lidskému zřízení: jak králi jakožto panovníkovi,¹⁴ tak místodržícím jako těm, které on posílá, aby trestali ty, kdo páchají zlo, a vyznamenávali ty, kdo konají dobro.¹⁵ Neboť je to Boží vůle, abyste konáním dobra zavírali ústa nevědomosti poštilců.¹⁶ Jedněte jako svobodní lidé, ne jako lidé, kteří si ze svobody dělají závoj k zakrytí své zlovolnosti, ale jako služebníci Boží.¹⁷ Ctěte všechny, milujte své bratry, mějte bázeň před Bohem, ctěte krále.¹⁸ Vy, kdo sloužíte, buďte svým pánům poddání s hlubokou bází, nejenom těm dobrým a laskavým, ale i svévolným.¹⁹ Neboť snášet z úcty vůči Bohu útrapy, jimiž nespravedlivě trpíme, je milost.²⁰ Co je totiž slavného na snášení ran, když jste se něčím provinili? Jestliže však konáte dobro, a přitom snášíte utrpení, je to milost u Boha.²¹ K tomu jste právě byli povoláni, neboť i Kristus pro vás trpěl a zanechal vám příklad, abyste kráčeli v jeho stopách,²² on, který se ničím neprovinil – a v jehož ústech se nenalezla prohnání; ²³ on, který nevracel urážku, když ho uráželi, když trpěl, nehrozil, ale odevzdával se tomu, jenž soudí spravedlivě; ²⁴ on, který sám ve svém těle vynesl naše viny na dřevo, abychom zemřeli svým vinám a žili pro spravedlnost; on, jehož ranami jste byli uzdraveni.²⁵ Vždyť jste bloudili jako ovce, ale nyní jste se vrátili k pastýři a strážci svých duší.

3 Podobně vy, ženy, buďte poddány svým manželům, aby třebaže někteří odmítají uvěřit Slovu, byli i oni beze slova získáni chováním svých žen,² když pozorují váš život čistý a plný vážnosti.³ Vaše ozdoba ať není vnější, tkvící v tom, že si splétáte vlasy, ověšujete se zlatem a nosíte dobře padnoucí šaty,⁴ ale ať je uvnitř vašeho srdce v neporušitelnosti mírné a klidné duše: tohle je před Bohem vzácné.⁵ Právě tak se kdysi zdobily v poddanosti svým manželům svaté ženy, které doufaly v Boha: ⁶ tak poslouchala Sára Abraháma a nazývala ho svým pánem. Jejimi dětmi jste se staly, jednáte-li dobře, beze strachu a bez jakéhokoli zneklidnění.⁷ Podobně vy manželé, vedte společný život s pochopením pro křehkost ženy; prokazujte jí úctu, jež jí náleží jakožto spoludědičce milosti Života. Takto vaše modlitby nebudou narážet na překážky.⁸ Konečně vy všichni, v duchu jednoty, v soucítění, bratrské lásce, milosrdenství, duchu pokory,⁹ neodplácejte zlým za zlé, urážkou za urážku. Naopak žehnejte, neboť to je to, k čemu jste byli povoláni, abyste zdědili požehnání.¹⁰ Kdo totiž chce milovat život a vidět šťastné dny, má chránit svůj jazyk před zlem a své rty před prohnáním slovy,¹¹ stranit se zla a konat dobro, vyhledávat pokoj a usilovat o něj.¹² Neboť Pán spočívá očima na spravedlivých a nastavuje ucho jejich modlitbě, ale Pán obrací svou tvář proti těm, kdo páchají zlo.¹³ A kdo by vám ubližoval, budete-li horlit pro dobro? ¹⁴ Jste ostatně blahoslavení, i kdybyste měli pro spravedlnost trpět! Vůbec se jich nebojte a neznepokojte se.¹⁵ Naopak ve svých srdcích posvěcujte Pána Krista, buďte vždy připraveni obhájit se před kýmkoli, kdo by chtěl, abyste zdůvodnili naději, která je ve vás.¹⁶ Ať se to však děje s mírností a uctíváním a s dobrým svědomím, aby ti, kdo hanobí vaše dobré chování v Kristu, byli zahanbeni právě v tom, v čem vás pomlouvají.¹⁷ Neboť by bylo, pokud by to byla vůle Boží, lepší trpět, když konáte dobro, než páchat zlo.¹⁸ Sám Kristus jedenkrát zemřel za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu. Byl usmrčen podle těla a pak oživen podle ducha.¹⁹ A právě v něm dokonce odešel kázat duchům ve vězení,²⁰ těm, kteří kdysi odmítli uvěřit, když vyčkávala Boží shovívavost, ve dnech, kdy Noe stavěl archu, v níž byl skrze vodu zachráněn malý počet, celkem osm osob.²¹ A tomu odpovídá právě křest, který vás zachraňuje nyní a který není odstraněním nějaké tělesné špíny, ale závazkem dobrého svědomí vůči Bohu skrze vzkříšení Ježíše Krista,²² jenž přešel do nebe a je po Boží pravici poté, co si podrobil Anděly, Panstvu a Mocnosti.

4 Když tedy Kristus trpěl v těle, i vy se vyzbrojte týmž smýšlením, to je: ten, kdo trpěl v těle, skoncoval s hříchem,² aby strávil čas, který zbývá k žití v těle, nikoli podle lidských vášní, ale podle Boží vůle.³ Vskutku je už dost na tom, že jste v minulosti plnili vůli pohanů a oddávali se prostopášností, vášním, opilství, hýřivému hodování, pitkám, nedovolenému uctívání model.⁴ Jim se tudíž zdá podivné, že spolu s nimi neběžíte k tomu proudu záhuby, a nešetříte urážkami.⁵ Budou z toho skládat účty tomu, jenž je připraven soudit živé i mrtvé.⁶ Proto totiž byla radostná zvěst ohlášena i mrtvým, aby poté, co byli v těle souzeni podle lidí, žili v duchu podle Boha.⁷ Konec všeho je nablízku. Buďte tedy rozumní a střídmi, abyste se mohli věnovat modlitbám.⁸ Především si mezi sebou uchovávejte velikou lásku, neboť láska přikrývá množství hříchů.⁹ Bez reptání buďte jedni vůči druhým pohostinní.¹⁰ Prokazujte si navzájem služby, každý podle milosti, jíž se mu

4:6 Mrtvým. Teologický univerzalismus (nauka, že všichni budou spaseni) spoléhá na „druhou šanci“ po smrti. Takovýto stav je výstižně ilustrován vyučujícím, který by zadal úkol k vypracování, a přitom

nestanovil termín odevzdání. Kdyby pro rozhodnutí požádal Krista o odpuštění skutečně bylo k dispozici nekonečno času, neučinil by je nikdo.

dostalo, jako dobří správcové té rozmanité milosti Boží. ¹¹ Mluví-li někdo, ať je to jako řeč Boží; koná-li někdo službu, ať je to jako z pověření, jež obdržel od Boha, aby ve všem byl oslavován Bůh skrze Ježíše Krista, jemuž náleží sláva a moc na věky věků. Amen. ¹² Milovaní, nepodivujte se tomu požáru, který uprostřed vás zuří, aby vás vyzkoušel, jako by se vám dělo něco podivného. ¹³ Ale radujte se nad tím, že máte podíl na Kristových utrpeních, abyste se rovněž, až se zjeví jeho sláva, radovali a jásalí. ¹⁴ Jste blahoslavení, když vás tupí pro Kristovo jméno, neboť Duch slávy, Duch Boží spočívá na vás. ¹⁵ Nikdo z vás by neměl trpět za to, že by byl vrah nebo zloděj nebo zločinec nebo donašeč, ¹⁶ ale děje-li se to proto, že je křesťan, ať se nestydí, ať oslavuje Boha, že nosí toto jméno. ¹⁷ Neboť nadešla chvíle k soudu a započne se Božím domem. A začíná-li námi, jaký bude konec těch, kdo odmítají uvěřit radostné zvěsti Boží? ¹⁸ Zachrání-li se stěží spravedlivý, kde se ocitne bezbožník, hříšník? ¹⁹ Proto ať ti, kdo trpí podle Boží vůle, poručí své duše věrnému Stvořiteli a konají dobro.

5 Starší, kteří jsou mezi námi, povzbuzují já, starší jako oni, svědek Kristových utrpení i účastník slávy, která bude zjevena. ² Puste Boží stádce, jež vám je svěřeno, bděte nad ním, ne z donucení, nýbrž dobrovolně podle Boha; nikoli pro mrzký zisk, ale zaniceně; ³ ne jako panstvo nad těmi, kdo vám připadli za podíl, ale tak, že se stanete vzorem stádce. ⁴ A až se zjeví Hlava pastýřů, dostanete nevadnoucí věnec slávy. ⁵ Podobně vy mladší, podřizujte se starším: ve svých vzájemných vztazích se odějte pokorou, neboť Bůh se staví proti pyšným, ale svou milost dává pokorným. ⁶ Pokořte se tedy pod mocnou Boží ruku, aby vás on v příhodnou chvíli povýšil; ⁷ veškerou svou starost složte na něho, neboť jemu na vás záleží. ⁸ Buďte strážliví, bděte. Váš protivník Ďábel obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by pohltil. ⁹ Postavte se proti němu pevně ve víře, s vědomím, že tytéž útrapy snáší společenství bratrů rozptýlených ve světě. ¹⁰ Budete trochu trpět a pak Bůh veškeré milosti, který vás povolal v Kristu ke své věčné slávě, vás sám obnoví, utvrdí, posílí, upevní. ¹¹ Jemu moc na věky věků! Amen. ¹² Píši vám těchto několik slov prostřednictvím Silvána, kterého pokládám za věrného bratra, abych vás povzbudil a dosvědčil, že to je pravá Boží milost: jí se držte. ¹³ Ta, která je v Babyloně, vyvolená tak jako vy, vás zdraví, rovněž i Marek, můj syn. ¹⁴ Pozdravte se navzájem políbením lásky. Pokoj vám všem, kteří jste v Kristu!

Druhý list Petru

Úvod

1 Simeon Petr, služebník a apoštol Ježíše Krista, těm, jimž se spravedlností našeho Boha a Spasitele Ježíše Krista dostalo víry tak drahocenné, jako je ta naše, ² v hojnosti milost vám a pokoj skrze poznání našeho Pána! ³ Vždyť jeho božská moc nám darovala vše, co míří k životu a ke zbožnosti: dala nám poznat Toho, který nás povolal svou vlastní slávou a mocí. ⁴ Jimi nám byla darována ta drahocenná, ta největší zaslíbení, abyste se takto stali účastnými božské přirozenosti a unikli zkáze, která je ve světě, v žádostivosti. ⁵ Právě proto se rovněž všemožně snažte o to, abyste ke své víře připojili ctnost, ke ctnosti poznání, ⁶ k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti vytrvalost, k vytrvalosti zbožnost, ⁷ ke zbožnosti bratrskou náklonnost, k bratrské náklonnosti lásku. ⁸ Máte-li totiž tyto vlastnosti a máte-li je v hojnosti, nezůstanete při poznávání našeho Pána Ježíše Krista nečinní ani neplodní. ⁹ Ten, jemuž se jich nedostává, je slepý, krátkozraký; zapomíná, že byl očištěn od svých dávných hříchů. ¹⁰ Snažte se tedy, bratři, o to horlivěji upevnit své povolání a své vyvolení. Budete-li si tak počínat, nehrozí vám nikdy nebezpečí pádu. ¹¹ Neboť takto vám bude navíc bohatě dopřáno vstoupit do věčného Království našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. ¹² Proto vám budu tyto věci neustále připomínat, i když o nich víte a jste v té přijaté pravdě utvrzeni. ¹³ Pokud jsem v tomto stanu, pokládám za správné udržovat vás svými připomínkami v bdělosti, ¹⁴ protože vím, jak mi to ostatně náš Pán Ježíš Kristus oznámil, že svůj stan vbrzku opustím. ¹⁵ Vynasnažím se však, abyste se po mém odchodu mohli při každé příležitosti na tyto věci opět upamatovat. ¹⁶ Když jsme vás seznamovali s mocí a příchodem našeho Pána Ježíše Krista, neřídili jsme se nějakými chytře vymyšlenými bajkami; vždyť jsme kdysi byli očitými svědky jeho velebnosti. – ¹⁷ Od Boha Otce se mu totiž dostalo cti a slávy, když k němu Sláva plná velebnosti promluvila takovéto slovo: „Toto je můj milovaný Syn, v něm mám zalíbení.“ ¹⁸ My jsme ten hlas slyšeli, přicházel z Nebe, my jsme byli s ním na té svaté hoře. ¹⁹ Takto se nám dotvrzuje prorocké slovo: dobře činíte, díváte-li se na ně jako na lampu, která září na temném místě, dokud nezačne svítat den a ve vašich srdcích nevzejde jitřní hvězda. ²⁰ Především však vězte toto: žádné proroctví Písma nelze vykládat po svém; ²¹ žádné proroctví nikdy nevzešlo z lidské vůle, to v Božím jménu lidé promlouvali z popudu Ducha Svatého.

2 V lidu byli nepraví proroci právě tak, jako i u vás budou nepraví učitelé, kteří budou zavádět zhoubné sekty, zapřou Pána, jenž je vykoupil, a sami na sebe tak přivolají rychlou záhubu. ² Mnozí je budou následovat v jejich prostopášnostech a bude kvůli nim zhanobena cesta pravdy. ³ Z hrabivosti s vámi budou prostřednictvím klamavých řečí čachrovat a přitom soud nad nimi už odedávna neotálí a jejich záhuba nedřímá. ⁴ Neboť jestliže Bůh neušetřil anděly, kteří zhřešili, ale vsadil je do pekla a vydal propastem temnot, kde jsou drženi k soudu; ⁵ jestliže neušetřil starý svět a uchránil přitom osm osob, mezi nimi hlasatele spravedlnosti Noema, zatímco na svět bezbožníků přiváděl potopu; ⁶ jestliže obrátil v popel a odsoudil ke zničení města Sodomu a Gomoru jakožto výstrahu budoucím bezbožníkům, ⁷ jestliže vysvobodil spravedlivého Lota, jehož trápiło prostopášné chování těch zločinců – ⁸ vždyť ten spravedlivý, který bydlel uprostřed nich, den po dni trýznil svou spravedlivou duší kvůli bezprávným činům, jež viděl a slyšel –, ⁹ znamená to, že Pán dokáže vysvobodit ze zkoušky lidí zbožné a že lidi bezbožné zachová, aby je potrestal v den Soudu, ¹⁰ zejména ty, kteří se honí za nečistou žádostivostí těla a pohrdají Svrchovaností. Jsou opovážliví, nadutí a nebojí se hanobit ty Slavné, ¹¹ zatímco ani andělé, ačkoli je převyšují silou a mocí, nad nimi před Pánem potupný soud nevnášejí. ¹² Ale oni jsou jako nerozumná zvířata od přírody určená k tomu, aby byla chycena a zhubena; protože se rouhají tomu, co neznají, budou i oni zahubeni touž zhoubou, ¹³ utrpí křivdu jako odplatu za křivdu. Ti poskvrnění a hanební lidé pokládají za rozkoš požitků, jež skýtá den, s požitkem vás klamou, když s vámi hodují. ¹⁴ Oči mají plné cizoložství a nenasytné hříchu, vábí nepevné duše, srdce mají vycvičené v hrabivosti, ti proklatci! ¹⁵ Sešli z přímé cesty a zbloudili, když chodili po cestě Bosorova syna Balaama, který si zamiloval nespravedlivou mzdu, ¹⁶ ale byl za svůj špatný čin pokárán. Němý soumar lidským hlasem zarazil prorokovu pomatenost. ¹⁷ Jsou to prameny bez vody a mračna poháněná vichrem; čeká je tma tmoucí. ¹⁸ Pomocí prázdných a nabubřelých řečí vábí tělesnými chťiči, prostopášnostmi ty, kteří tak tak unikli lidem žijícím v bludu. ¹⁹ Slibují jim svobodu, ale sami jsou otroky zkaženosti, neboť člověk je otrokem toho, co ho ovládá. ²⁰ Jestliže totiž unikli poznáním Pána a Spasitele Ježíše Krista poskvrnám světa a pak se do nich znovu zaplétají a podlehnou, jejich poslední úděl je horší než byl první. ²¹ Bylo pro ně totiž lepší cestu spravedlnosti nepoznat, než ji poznat a poté se odvrátit od svatého přikázání, které jim bylo předáno. ²² Potkalo je to, co říká pravdivé přísloví: Pes se navrátil k vlastním zvratkům a „Sotva svini umyješ, už se v bahně válí.“

3 Toto už je, milovaní, druhý list, který vám píš; v obou se dovolávám vašich vzpomínek, abych ve vás vzbudil jasnou chápavost. ² Rozpomeňte se na věci, jež předpověděli svatí proroci, a na příkázání svých apoštolů od Pána a Spasitele. ³ Vězte především, že v posledních dnech přijdou s posměchem posměváčci podléhající svým vášním. ⁴ Budou říkat: „Kde je to zaslíbení o jeho příchodu? Od té doby, co zemřeli Otcové, zůstává vše tak jako na počátku stvoření.“ ⁵ Neboť oni záměrně přehlížejí to, že kdysi tu byla nebesa i země, která povstala prostřednictvím vody na Boží slovo z vody, ⁶ a že z těchže příčin tehdejší svět zahynul tím, že ho voda zatopila. ⁷ Ale dnešní nebesa a zemi si totéž slovo šetří a uchovává pro oheň ke dni Soudu a záhuby bezbožníků. ⁸ Ale tady, milovaní, nesmíte přehlédnout jednu věc, že totiž před Pánem je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den. ⁹ Pán neotálí se splněním toho, co přislíbil, jak ho někteří z otálení obviňují, ale má s vámi trpělivost chtěje, aby nikdo nezahynul, ale aby všichni dospěli k pokání. ¹⁰ Den Páně přijde jako zloděj; v ten Den s rachotem pomínou nebesa, vznícené živly se rozplynou, země a veškerá díla na ní budou strávena. ¹¹ Protože se to všechno takto rozplývá, jak svatě se vy musíte chovat a modlit, ¹² když očekáváte a uspišujete příchod Dne Božího, kdy se zapálená nebesa rozplynou a kdy se roztaví vznícené živly. ¹³ My očekáváme podle jeho zaslíbení nová nebesa a novou zemi, kde bude přebývat spravedlnost. ¹⁴ A proto se, milovaní, zatím horlivě snažte být bez poskvrny a bez úhony, aby vás shledal v pokoji. ¹⁵ Za spasitelnou mějte shovívavost našeho Pána, jak vám to podle moudrosti, jež mu byla dána, napsal rovněž náš drahý bratr Pavel. ¹⁶ On to ostatně činí ve všech svých listech, kde mluví o těchto otázkách. Vyskytují se tam nejasná místa, jejichž smysl – jako ostatně i dalších Písem – překrucují ke své vlastní záhubě nevzdělaní a nepevní lidé. ¹⁷ Vy jste tedy, milovaní, už byli varováni, a tak se mějte na pozoru, abyste se nedali strhnout bludem zlosynů a nepozbyli svého pevného postoje. ¹⁸ Vzduste se však v milosti a poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista: jemu buď sláva nyní a až do dne věčnosti! Amen.

První list Janův

Úvod

1 Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, co jsme pozorovali, čeho se dotýkaly naše ruce, o Slovu života² – neboť Život se vyjevil: viděli jsme jej, vydáváme o tom svědectví a zvěstujeme vám ten Život věčný, který byl obrácen k Otci a který nám byl zjeven³ co jsme viděli a slyšeli, to zvěstujeme vám, abyste i vy měli společenství s námi. A toto naše společenství je s Otcem i s jeho Synem Ježíšem Kristem.⁴ To vše vám píšeme, aby naše radost byla úplná.⁵ A toto je poselství, které jsme od něho slyšeli a které vám zvěstujeme: Bůh je světlo, tma v něm vůbec není.⁶ Říkáme-li, že s ním máme společenství, zatímco kráčíme ve tmě, lžeme, nečiníme pravdu.⁷ Kráčíme-li však ve světle, jako je ve světle on sám, máme společenství jedni s druhými a krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od veškerého hříchu. –⁸ Říkáme-li: „Hříchu nemáme,“ klameme sami sebe, není v nás pravda.⁹ Vyznáváme-li své hříchy, on, věrný a spravedlivý, naše hříchy odpustí a očistí nás od veškeré nepravosti.¹⁰ Říkáme-li: „Nezhřešili jsme,“ děláme z něho lháře a jeho slovo v nás není.

2 Dětičky moje, píší vám to, abyste nehřešily. Ale jestliže někdo zhřeší, máme jako přímluvce u Otce Ježíše Krista, Spravedlivého.² On je smírná oběť za naše hříchy, nejen za naše, ale také za hříchy celého světa.³ Podle toho víme, že ho známe: zachováváme-li jeho přikázání.⁴ Kdo říká: „Já ho znám,“ a přitom nezachovává jeho přikázání, je lhář a pravda v něm není.⁵ Ale v tom, kdo zachovává jeho slovo, právě v něm je Boží láska vskutku naplněna. Podle toho víme, že jsme v něm.⁶ Ten, kdo tvrdí, že v něm zůstává, musí se sám chovat, jako se choval on.⁷ Milování, nepíší vám nějaké nové přikázání, je to přikázání dávné, které jste přijali na počátku. Toto dávné přikázání je to slovo, které jste uslyšeli.⁸ A přesto ještě jednou: je to přikázání nové, co vám píší – což je pravdivé pro vás stejně jako pro něho –, protože tma odchází a září již pravé světlo.⁹ Ten, kdo tvrdí, že je ve světle, a přitom nenávidí svého bratra, je dosud ve tmě.¹⁰ Ten, kdo miluje svého bratra, zůstává ve světle a není v něm nijaké příčiny k pádu.¹¹ Ale ten, kdo nenávidí svého bratra, je ve tmě, kráčí ve tmě, neví, kam jde, protože mu tma oslepila oči.¹² Píší vám, dětičky moje, protože hříchy vám jsou odpuštěny pro jeho jméno.¹³ Píší vám, otcové, protože znáte toho, jenž je od počátku. Píší vám, mládenci, protože jste přemohli Zlého.¹⁴ Napsal jsem vám, dětičky moje, protože znáte Otce. Napsal jsem vám, otcové, protože znáte toho, jenž je od počátku. Napsal jsem vám, mládenci, protože jste silní, protože ve vás zůstává Boží slovo a protože jste přemohli Zlého.¹⁵ Nemilujte svět ani to, co je ve světě. Miluje-li někdo svět, není v něm Otcova láska.¹⁶ Vždyť všechno, co je ve světě – tělesná žádostivost, žádostivost očí a pýcha bohatství –, nepochází od Otce, ale ze světa.¹⁷ A svět pomíjí i se svými žádostivostmi; ale ten, kdo koná Boží vůli, zůstává navěky.¹⁸ Dětičky moje, poslední hodina je tu. Doslechli jste se, že má přijít Antikrist; a už nyní se objevilo mnoho antikristů: podle toho rozpoznáváme, že poslední hodina je tady.¹⁹ Vzešli z nás, ale nebyli z nás. Kdyby byli bývali z nás, byli by s námi zůstali. Ale muselo se ukázat, že všichni z nás nebyli.²⁰ Vy však jste dostali pomazání od Svätého a všichni máte vědění.²¹ Napsal jsem vám nikoli proto, že neznáte pravdu, ale protože ji znáte a protože žádná lež nepochází z pravdy.²² Kdo je lhář, ne-li ten, jenž popírá, že Ježíš je Kristus? Ten je Antikrist! Popírá Otce i Syna.²³ Kdokoli popírá Syna, ani Otce nemá. Kdo vyznává Syna, má rovněž Otce.²⁴ Pokud jde o vás, ať to, co jste na počátku slyšeli, zůstane ve vás. Zůstane-li ve vás, co jste slyšeli na počátku, i vy zůstanete v Synovi i v Otci.²⁵ A toto je zaslíbení, které vám dal on sám: život věčný.²⁶ Právě to jsem si přál napsat vám o těch, kteří se vás snaží svést z cesty.²⁷ Pokud jde o vás, pomazání, které jste od něho dostali, ve vás zůstává a nemáte zapotřebí, aby vás někdo poučoval. Ale protože vás jeho pomazání poučuje o všem, protože je pravdivé, a nikoli lživé, zůstávejte v něm, jak vás ono poučilo.²⁸ Ano, nyní v něm zůstávejte, dětičky moje, abychom, když se zjeví, měli jistotu a nebyli zahanbeni tím, že od něho budeme při jeho příchodu daleko.²⁹ Víte-li, že on je spravedlivý, uznejte, že kdokoli žije podle spravedlnosti, je zrozen z něho.

3 Vizte, jakou lásku nám projevil Otec: máme být nazýváni Božími dětmi. A my jimi jsme! Nezná-li nás svět, je to proto, že nepoznal jeho.² Milování, už nyní jsme Božími dětmi, a co budeme, nebylo dosud zjeveno. Víme, že až se zjeví, budeme se mu podobat, protože ho uvidíme takového, jaký je.³ Kdokoli chová

2:16 Ělesná žádostivost, žádostivost očí a pýcha bohatství. Žádost těla, žádost očí, pýcha života – to jsou tři zbraně, které jsou proti lidem namířeny vždy znovu v rozmanitých obměnách. Evino selhání

v Edeně bylo prohrou ve všech těchto oblastech (Gn 3:6); kde první Adam neobstál, druhý zvítězil (Lk 4:3–13).

Láska je odpověď, ať už je otázka jakákoliv.

Lyla June

tuto naději v něho, stává se čistým, jako je čistý on. ⁴ Kdokoli se dopouští hříchu, dopouští se též nepravosti, neboť hřích je nepravost. ⁵ A vy víte, že on se zjevil, aby snal hříchy, a že v něm hříchu není. ⁶ Kdokoli v něm zůstává, nehřeší. Kdokoli hřeší, neviděl ho ani nepoznal. ⁷ Dětičky moje, ať vás nikdo nesvádí z cesty. Ten, kdo žije podle spravedlnosti, je spravedlivý, jako je spravedlivý on. ⁸ Ten, kdo se dopouští hříchu, je z ďábla, neboť ďábel je od prvopočátku hříšník. Právě aby zničil ďáblovu dílo, zjevil se Boží Syn. ⁹ Kdokoli je zrozen z Boha, nedopouští se hříchu, protože v něm přebývá jeho semeno; nemůže hřešit, vždyť je zrozen z Boha. ¹⁰ Podle tohoto se dají rozpoznat Boží děti a ďáblovu děti: kdokoli nežije podle spravedlnosti, není z Boha, ani ten, kdo nemiluje svého bratra. ¹¹ Vždyť toto je poselství, které jste od počátku slyšeli: máme se navzájem milovat, ¹² a ne napodobovat Kaina, který byl ze Zlého, a proto zabil svého bratra. A proč ho zabil? Protože jeho skutky byly zlé, zatímco skutky jeho bratra byly spravedlivé. ¹³ Nediňte se, bratři, když vás svět nenávidí. ¹⁴ My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Ten, kdo nemiluje, zůstává ve smrti. ¹⁵ Kdokoli nenávidí svého bratra, je vrah; a vy víte, že žádný vrah nemá věčný život, jenž by v něm zůstával. ¹⁶ Podle tohoto jsme poznali Lásku: on za nás položil svůj život. A také my máme položit život za své bratry. ¹⁷ Jestliže někdo, kdo má statky tohoto světa, vidí svého bratra v nouzi a uzavře před ním své nitro, jak v něm může zůstávat Boží láska? ¹⁸ Dětičky moje, nemilujme slovy ani jazykem, ale skutkem a pravdou. ¹⁹ Podle toho zvíme, že jsme z pravdy, a upokojíme před ním své srdce, ²⁰ kdyby nás snad naše srdce odsuzovalo, neboť Bůh je větší než naše srdce a zná vše. ²¹ Milování, neodsuzuje-li nás naše srdce, máme před Bohem plnou jistotu: ²² ať ho prosíme o cokoli, dostáváme to od něho, protože zachováváme jeho přikázání a protože konáme, co mu je milé. - ²³ A toto je jeho přikázání: abychom věřili ve jméno jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovali, jak nám o tom on dal přikázání. ²⁴ A ten, kdo zachovává jeho přikázání, zůstává v Bohu a Bůh v něm; podle tohoto víme, že on v nás zůstává: podle Ducha, kterého nám dal.

4 Milování, nevěřte každému duchu, ale duchy zkoumejte, abyste věděli, zda jsou z Boha, neboť do světa vyšlo mnoho nepravých proroků. ² Podle tohoto rozpoznávejte Božího ducha: každý duch, který vyznává Ježíše Krista, jenž přišel v těle, je z Boha; ³ a každý duch, jenž nevyznává Ježíše, není z Boha; to je právě duch Antikristův. Slyšeli jste, že má přijít; ano, nyní už je ve světě! ⁴ Vy, dětičky moje, jste z Boha a zvítězily jste nad nimi. Neboť Ten, jenž je ve vás, je větší než ten, jenž je ve světě. ⁵ Oni jsou ze světa, proto podle světa mluví a svět jim naslouchá. ⁶ My jsme z Boha. Kdo zná Boha, naslouchá nám, kdo není z Boha, nenaslouchá nám. Právě podle toho rozpoznáváme ducha pravdy a ducha bludu. ⁷ Milování, milujme se navzájem, protože láska je z Boha a protože každý, kdo miluje, je z Boha zrozen a Boha zná. ⁸ Ten, kdo nemiluje, Boha nepoznal, neboť Bůh je Láska. ⁹ Boží láska k nám se ukázala v tomto: Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom žili skrze něho. ¹⁰ Láska tkví v tomto: ne, že my jsme milovali Boha, ale to on miloval nás a on poslal svého Syna jako smírnou oběť za naše hříchy. ¹¹ Milování, jestliže nás Bůh takto miloval, i my se musíme navzájem milovat. ¹² Boha nikdy nikdo nespatriil. Jestliže se navzájem milujeme, zůstává v nás Bůh, jeho láska je v nás dovršena. ¹³ Podle tohoto poznáváme, že v něm zůstáváme a on v nás: dal nám ze svého Ducha. ¹⁴ A my jsme spatřili a dosvědčujeme, že Otec poslal svého Syna jako Spasitele světa. ¹⁵ V tom, kdo vyznává, že Ježíš je Syn Boží, zůstává Bůh a on zůstává v Bohu. ¹⁶ A my jsme poznali lásku, kterou k nám chová Bůh, a my jsme v ni uvěřili. Bůh je Láska: ten, kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm. ¹⁷ Dokonalost lásky v nás tkví v tomto: máme plnou jistotu v Den soudu, neboť jaký je on, takoví jsme i my v tomto světě. ¹⁸ V lásce není strachu; naopak, dokonalá láska strach zahání, neboť strach předpokládá trest a ten, kdo se bojí, k dokonalosti lásky nedospěl. ¹⁹ A my, milujme, protože on nás miloval první. ²⁰ Říká-li někdo: „Miluji Boha,“ a nenávidí svého bratra, je lhář; kdo nemiluje svého bratra, jehož vidí, nemůže milovat Boha, jehož nevidí. ²¹ Ano, toto je přikázání, které jsme od něho dostali: ať ten, kdo miluje Boha, miluje též svého bratra.

5 Kdokoli věří, že Ježíš je Kristus, je zrozen z Boha; a kdokoli miluje toho, který zplodil, miluje toho, který je z něho zrozen. ² Poznáváme, že milujeme Boží děti, podle toho, že milujeme Boha a že plníme jeho přikázání. ³ Vždyť láska k Bohu tkví v zachovávání jeho přikázání. A jeho přikázání nejsou tíživá, ⁴ protože vše, co se zrodilo z Boha, vítězí nad světem. A toto je vítězství, které přemohlo svět: naše víra. ⁵ Kdo vítězí nad světem, ne-li ten, jenž věří, že Ježíš je Syn Boží? ⁶ To je on, jenž přišel skrze vodu a krev: Ježíš Kristus, ne pouze s vodou, ale s vodou a krví. A svědectví vydává Duch, protože Duch je Pravda. ⁷ Jsou tedy tři, kteří svědčí: ⁸ Duch, voda, krev, a ti tři směřují k témuž cíli. ⁹ Přijímáme-li svědectví lidí, Boží svědectví je větší. Vždyť je to svědectví Boží, svědectví, které Bůh vydal svému Synovi. ¹⁰ Ten, kdo věří v Božího Syna, má toto svědectví v sobě. Ten, kdo v Boha nevěří, dělá z něho lháře, protože nevěří svědectví, které Bůh vydal svému Synovi.

¹¹ A toto je ono svědectví: Bůh nám dal věčný život a tento život je v jeho Synovi. ¹² Kdo má Syna, má život; kdo Syna nemá, nemá život. ¹³ Napsal jsem vám tyto věci, vám, kteří věříte ve jméno Syna Božího, abyste věděli, že máte věčný život. ¹⁴ V Bohu máme tu jistotu, že prosíme-li o něco podle jeho vůle, on nám naslouchá. ¹⁵ A víme-li, že nám naslouchá ve všem, oč ho prosíme, víme, že máme, oč jsme ho prosili. ¹⁶ Uvidí-li někdo, že se jeho bratr dopouští hříchu, jenž nevede ke smrti, ať se modlí a Bůh dá tomu bratru život. Nejde o ty, kteří se dopouštějí hříchu, jenž vede ke smrti; neboť je hřích, jenž ke smrti vede, neříkám, že je třeba modlit se za onen hřích. ¹⁷ Každá nepravost je hřích, ale je takový hřích, který ke smrti nevede. ¹⁸ My víme, že kdokoli je zrozen z Boha, nehřeší; z Boha Zrozený ho chrání a Zlý ho nemá v moci. ¹⁹ My víme, že jsme z Boha a že celý svět spočívá v moci Zlého. ²⁰ My víme, že Syn Boží přišel a že nám dal porozumění, abychom poznali Pravého. My jsme v tom Pravém, v jeho Synovi Ježíši Kristu. Ten je Bůh pravý a Život věčný. ²¹ Dětičky moje, chraňte se model...

Druhý list Janův

Úvod

1 Já, starší, vyvolené paní i jejím dětem, které miluji v pravdě – a nejen já, ale všichni, kdo poznali Pravdu –, ²kvůli pravdě, která v nás zůstává a setrvává s námi navěky. ³S námi budou milost, milosrdenství, pokoj od Boha Otce i od Ježíše Krista, Otcova Syna, v pravdě a lásce. ⁴Velice jsem se zaradoval, že jsem našel ty z tvých dětí, které žijí v pravdě, podle přikázání, jež jsme dostali od Otce. ⁵A nyní tě, paní, prosím, ačkoli ti nepíší nějaké nové přikázání, ale je to přikázání, které máme od počátku: milujme jedni druhé. ⁶Láska tkví v životě podle jeho přikázání. A první přikázání je, jak jste se poučili od počátku, to, abyste žili v lásce. ⁷Ve světě se totiž rozmohli mnozí svůdcové, kteří nevyznávají Ježíše Krista, jenž přišel v těle. Takový právě je Svůdce, Antikrist. ⁸Mějte se na pozoru, abyste neztratili ovoce našich prací, ale abyste naopak dostali plnou odměnu. ⁹Kdokoli zachází dál a nesetrvává v Kristově učení, nemá Boha. Kdo v tom učení setrvává, ten má Otce i Syna. ¹⁰Přijde-li k vám někdo, a nepřináší toto učení, nepřijímejte ho do domu a chraňte se pozdravit ho. ¹¹Kdo ho pozdraví, podílí se na jeho špatných skutcích. ¹²Mám mnohé, co bych vám měl napsat, ale dal jsem přednost tomu, nedělat to pomocí papíru a inkoustu. Doufám však, že se k vám dostanu a budu s vámi mluvit osobně, aby naše radost byla dokonalá. ¹³Děti tvé sestry Vyvolené tě pozdravují.

Třetí list Janův

Úvod

1 Já, starší, drahému Gaiovi, jehož miluji v pravdě. ² Můj drahý, přeji si, aby se ti vedlo ve všech ohledech dobře a aby tvé tělo bylo stejně zdravé jako tvá duše. ³ Velice jsem se zaradoval nad bratry, kteří přišli a kteří vydali svědectví tvé pravdě, to je o tom, jak žiješ v pravdě. ⁴ Není pro mne větší radosti, než když se dozvím, že mé děti žijí v pravdě. ⁵ Můj drahý, jednáš věrně, když nešetříš silami pro bratry, třebaže jsou to cizinci. ⁶ Oni vydali před církví svědectví tvé lásce. Vykonaš dobrý skutek, když se postaráš o jejich cestu tak, jak je to Boha důstojné. ⁷ Oni se vypravili na cesty kvůli Jménu, aniž přijímají cokoli od pohanů. ⁸ Takové lidi musíme přijímat, abychom se stávali jejich spolupracovníky pro Pravdu. ⁹ Církvi jsem napsal pár slov. Ale Diotrefes, který baží po tom, aby v ní zaujímal první místo, nás nepřijímá. ¹⁰ Přijdu-li, neopomenu proto připomenout, jak se chová. On nás pomlouvá zlými slovy. Na tom nemá dost a sám odmítá přijímat bratry a těm, kdo by je přijmout chtěli, v tom brání a vylučuje je z církve. ¹¹ Můj drahý, napodobuj nikoli zlo, ale dobro. Kdo koná dobro, je z Boha. Kdo koná zlo, Boha neviděl. ¹² Pokud jde o Demetria, všichni mu vydávají svědectví, v tom i Pravda sama. I my mu vydáváme svědectví a ty víš, že naše svědectví je pravdivé. ¹³ Měl bych ti mnoho co říci. Ale nechci to dělat pomocí inkoustu a rákosu. ¹⁴ Doufám totiž, že tě vbrzku uvidím a budeme rozmlouvat osobně. ¹⁵ Pokoj buď s tebou. Tví přátelé tě zdraví. Pozdravuj ty naše, každého jmenovitě.

List Judův

Úvod

1 Juda, služebník Ježíše Krista, bratr Jakubův, povoláním, Bohem Otcem milovaným a pro Ježíše Krista uchovaným. ²Vám hojnost milosrdenství, pokoje i lásky. ³Moji drazí, velice jsem si přál napsat vám o naší společné spáse, a byl jsem nucen to učinit, abych vás povzbudil k zápasu o víru jednou provždy předanou svatým. ⁴Vloudili se totiž mezi vás jistí lidé, kteří už dlouho byli předem označeni k onomu odsouzení: ti bezbožníci převracejí milost našeho Boha v prostopášnost a zapírají našeho jediného Vládce a Pána Ježíše Krista. ⁵Vám, kteří to všechno jednou provždy znáte, chci připomenout, že Pán nejprve zachránil lid z egyptské země a pak zahubil nevěřící. ⁶A anděly, kteří si nezachovali svou nadřazenost, ale opustili svůj vlastní příbytek, podržel ve věčných poutech v hlubinách temnot k soudu velkého Dne. ⁷A takto Sodoma a Gomora a okolní města, která se stejně oddávala smilstvu a honila se za odlišným tělem, se uvádějí pro výstrahu a podstupují trest věčného ohně. ⁸Přesto i oni také blouzní a poskvřňují tělo, pohrdají Svrchovaností, hanobí Slavné. ⁹Přece ani archanděl Michael, když se soudil s ďáblem a přel se o Mojžíšovo tělo, neodvážil se nad ním vynést potupný soud, ale řekl: „Ať tě zkrátí Pán!“ ¹⁰A oni se rouhají tomu, co neznají: a to, co od přírody znají, je vede leda do zkázy jako nerozumnou zvěř. ¹¹Běda jim! Vždyť se dali na cestu Kainovu, za mzdu se vrhli do Balaamova poblouznění, zahynuli vzpourou Koreovou. ¹²Oni jsou úskalím vašich hodů lásky. Beze studu hodují, sytí sami sebe: ta oblaka bez vody, která odnášejí větry, podzimní stromy bez ovoce, dvakrát odumřelé, vykořeněné, ¹³divoké mořské vlny vyvrhující pěnu vlastní hanby, bludné hvězdy, na něž navždy čeká hluboká tma. ¹⁴I o nich takto prorokoval Henoch, sedmý patriarcha po Adamovi: „Hle, Pán přišel s desetitisíci svých svatých, ¹⁵aby nade všemi vykonal soud a všechny bezbožníky usvědčil ze všech bezbožných skutků, které spáchali, ze všech příkrých slov, která proti němu mluvili bezbožní hříšníci.“ ¹⁶To oni reptají, stěžují si, chodí podle svých žádostivostí, jejich ústa vedou pyšné řeči, zjiště lichotí. ¹⁷Ale vy, moji drazí, pamatujte na to, co předpověděli apoštolé našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁸Říkali vám: „Na konci času přijdou posměváčci, kteří budou chodit podle svých bezbožných žádostivostí.“ ¹⁹To oni vyvolávají roztržky, ti lidé „s duší“ nemající ducha. ²⁰Ale vy, moji drazí, stavějte na své přesvaté víře, modlete se v Duchu Svatém, ²¹uchovávejte se v lásce Boží, připraveni přijmout milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista k životu věčnému. ²²Ty, kteří váhají, se snažte přesvědčit; ²³jiné zachraňte tím, že je vyrvete ohni; s dalšími konečně mějte soucit v bázni a přitom si ošklivte ba i jejich šaty nakažené jejich tělem. ²⁴Tomu, jenž má moc uchránit vás před pádem a bez úhony vás v jásotu postavit před svou slávu, ²⁵jedinému Bohu, našemu Spasiteli, skrze Ježíše Krista, našeho Pána, sláva, velebnost, síla a moc před veškerým časem, nyní i navždycky! Amen.

Zjevení Janovo

Úvod

1 Zjevení Ježíše Krista: Bůh mu je dal, aby ukázal svým služebníkům, co má vbrzku nastat; On poslal svého anděla, aby je dal poznat svému služebníkovi Janovi, ² jenž dosvědčil Boží slovo a svědectví Ježíše Krista: všechno, co viděl. ³ Blahoslavení, ten, kdo čte, i ti, kdo poslouchají tato prorocká slova, zachovávají-li, co je v nich psáno, neboť Čas je blízko! ⁴ Jan sedmi církvím v Asii. Milost vám a pokoj od toho, „který je, který byl a který přichází,“ od sedmi Duchů před jeho trůnem ⁵ a od Ježíše Krista, věrohodného svědka, prvorozeného z mrtvých, vládce králů země. On nás miluje a svou krví nás obmyl od našich hříchů, ⁶ učinil z nás královské kněžstvo pro svého Boha a Otce: jemu tedy sláva i moc na věky věků. Amen. ⁷ Hle, on přichází s oblaky, každý ho uvidí, dokonce i ti, kteří ho probodli, a budou nad ním naříkat veškerá pokolení země. Ano. Amen! ⁸ Já jsem Alfa a Omega, říká Pán Bůh, ten, „který je, který byl a který přichází,“ Vševládnoucí. ⁹ Já, Jan, váš bratr a spoluúčastník vašich strastí, kralování i vytrvalosti, v Ježíši. Dlel jsem na ostrově Patmu kvůli Božímu slovu a svědectví o Ježíšovi. ¹⁰ Upadl jsem v den Páně do vytržení a uslyšel jsem za sebou jakýsi hlas, jenž zvučel mocně jako polnice: ¹¹ „To, co vidíš, zapiš do knihy a pošli sedmi církvím: do Efesu, Smyrny, Pergamu, Thyatiry, Sard, Filadelfie a Laodiceje.“ ¹² Obrátil jsem se, abych se podíval, jaký to hlas ke mně promlouvá; a když jsem se obrátil, uviděl jsem sedm zlatých svícňů ¹³ a uprostřed těch svícňů někoho jako Syna člověka, oděného v dlouhé říze stažené v pase zlatým opaskem. ¹⁴ Jeho hlava i jeho bílé vlasy jsou jako bělostná vlna, jako sníh, jeho oči jako žhoucí plamen, ¹⁵ jeho nohy se podobají vzácnému bronzu, jakoby vytríbenému ve výhni, jeho hlas jako hlas množství vod. ¹⁶ Ve své pravici má sedm hvězd a z jeho úst vychází ostrý dvojsečný meč; a jeho tvář, ta je jako slunce zářící v celé své síle. ¹⁷ Když jsem ho uviděl, padl jsem mu k nohám jako mrtvý; ale on na mne položil svou pravici se slovy: Neboj se, já jsem První i Poslední, ¹⁸ Živoucí; byl jsem mrtev, a hle, jsem živ na věky věků a v rukou mám klíče od Smrti a od Podsvětí. ¹⁹ Napiš tedy, co jsi viděl: to, co je, i to, co se má stát později. ²⁰ A tajemství těch sedmi hvězd, které jsi viděl v mé pravici, a těch sedmi zlatých svícňů je toto: těch sedm hvězd jsou andělé oněch sedmi církví; a těch sedm svícňů je oněch sedm církví.

2 Andělovi církve v Efesu napiš: Takto mluví ten, který drží ve své pravici těch sedm hvězd a který kráčí uprostřed těch sedmi zlatých svícňů. ² Znáš tvé skutky, tvou námahu i tvou vytrvalost; vím, že nemůžeš strpět zlovolníky: podrobil jsi zkoušce ty, kteří se neoprávněně vydávají za apoštoly, a shledal jsi, že jsou to lháři. ³ Jsi vytrvalý; což jsi netrpěl pro mé jméno, aniž jsi ochabl? ⁴ Ale mám proti tobě, že jsi ztratil svou někdejší lásku. ⁵ Nuže, rozpomeň se, odkud jsi spadl, čiň pokání a chovej se zase jako dříve. Jinak k tobě přijdu a odsunu tvůj svícen z jeho místa, nebudeš-li činit pokání. ⁶ Ve tvůj prospěch nicméně mluví, že nenávidíš skutky mikulášovců, jež nenávidím i já. ⁷ Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvím: vítězi dám jíst ze stromu života, který je v Božím ráji. ⁸ Andělovi církve ve Smyrně napiš: Takto mluví První; a Poslední, ten, který byl mrtev a opět je živ. ⁹ Znáš tvé strasti i tvou chudobu – a přece jsi bohatý – i pomluvy těch, kteří se neoprávněně vydávají za Židy – a jsou spíš synagogou Satanovou! – ¹⁰ Neboj se utrpení, které tě očekává: hle, Dábel uvrhne některé z vás do vězení, aby vás pokoušel, a budete mít deset dní strádání. Zůstaň věrný až do smrti a já ti dám korunu života. ¹¹ Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvím: vítěz se nemá od druhé smrti čeho obávat. ¹² Andělovi církve v Pergamu napiš: Takto mluví ten, jenž má ostrý dvousečný meč. ¹³ Víš, kde přebýváš: je tam Satanův trůn. Ale ty se pevně držíš mého jména a nezapřel jsi mou víru, dokonce ani ve dnech mého věrného svědka Antipy, který byl vydán na smrt u vás, tam, kde přebývá Satan. ¹⁴ Ale něco proti tobě přece mám: máš u sebe některé zastánce Balaamovy nauky; ten podněcoval Balaka k nastražení léčky Izraelovým synům, aby jedli masa obětovaná modlám a upadali do smilstva. ¹⁵ Takto jsou u tebe též někteří zastánci nauky mikulášovců. ¹⁶ Nuže, čiň pokání, nebo k tobě brzy přijdu, abych s nimi bojoval mečem svých úst. ¹⁷ Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvím: vítězi dám skrytou manu a dám mu též bílý kamínek a na tom kamínku je vyryto nové jméno, které nezná nikdo kromě toho, kdo je dostává. ¹⁸ Andělovi církve v Thyatire napiš: Takto mluví Boží Syn, jehož oči jsou jako žhoucí plamen a jeho nohy podobné vzácnému bronzu. ¹⁹ Znáš tvé skutky: tvou lásku, tvou víru, tvou oddanost, tvou vytrvalost; tvých skutků je stále více. ²⁰ Ale mám proti tobě, že trpíš Jezabel, onu ženu, jež se vydává za prorokyni; ta svádí na scestí mé služebníky, když je pobízí, aby upadali do smilstva pojídáním masa obětovaného modlám. ²¹ Ponechal jsem jí čas, aby činila pokání, ale ona odmítá kát se za svá smilstva. ²² A tak ji uvrhnu na bolestné lože a její druhy ve smilstvu

do strašlivých strastí, nebudou-li činit pokání za své skutky. ²³ A na její děti sešlu smrt: takto všechny církve poznají, že já zkoumám ledví a srdce; a splatím vám, každému podle jeho skutků. ²⁴ A vám ostatním v Thyatiře, kteří nepřijímáte onu nauku, vám, kteří jste nepoznali, jak oni říkají, „Satanovy hlubiny“, vám prohlašuji, že na vás další břemeno nenaložím; ²⁵ pouze držte pevně to, co máte, dokud nepřijdu. ²⁶ Vítězi, tomu, kdo zůstane v mé službě věrný až do konce, dám moc nad národy: ²⁷ bude jim vládnout železným žezlem, jako se roztloukají hliněné nádoby! ²⁸ Takto jsem já sám přijal tuto moc od svého Otce. A dám mu Jitřní hvězdu. ²⁹ Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvim.

3 Andělovi církve v Sardech napiš: Takto mluví ten, jenž má těch sedm Božích duchů a těch sedm hvězd. Znáš tvé skutky; mají tě za živého, ale jsi mrtev. ² Probud se, posilni to, co ti zbývá z hynoucího života! Ne, neshledal jsem, že by tvůj život byl v očích mého Boha vskutku plný. ³ Nuže! Rozpomeň se, jak jsi přijal slovo; uchovej je a číň pokání. Neboť nebudeš-li bdít, přijdu jako zloděj, nebudeš vědět, v kterou hodinu tě překvapím. ⁴ V Sardech máš nicméně několik lidí, kteří neposkvrnili svůj šat; ti mě doprovodí v bílém, neboť toho jsou hodni. ⁵ Vítěz tedy bude oděn bíle; a jeho jméno nevymaže z knihy života, ale zaručím se za něho před svým Otcem a před jeho anděly. ⁶ Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvim. ⁷ Andělovi církve ve Filadelfii napiš: Takto mluví Svätý, Pravdivý, ten, jenž má Davidův klíč: otevře-li, nikdo nezavře, a zavře-li, nikdo neotevře. ⁸ Znáš tvé skutky: hle, otevřel jsem před tebou bránu, kterou nikdo nemůže zavřít, a ty, přestože nejsi příliš mocný, jsi zachoval mé slovo a nezapřel mé jméno. ⁹ Hle, přinutím ty, kdo jsou ze Satanovy synagogy – neoprávněně se vydávají za Židy, ti lháři – ano, přinutím je, aby přišli a před tvými nohama padli na tvář, aby uznali, že jsem si tě zamiloval. ¹⁰ Protože jsi zachoval můj příkaz vytrvat, já tě zase zachovám v hodině zkoušky, která přikvačí na celý svět, aby vyzkoušela obyvatele země. ¹¹ Můj návrat je blízko: drž pevně, co máš, aby nikdo neuchvátil tvou korunu. ¹² Vítěze učiním sloupem v Chrámě svého Boha: už z něho nikdy nevyjde a já na něho vyryji jméno svého Boha i jméno města svého Boha, nového Jeruzaléma, jenž sestupuje z Nebe, od mého Boha, a svoje nové jméno. ¹³ Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvim. ¹⁴ Andělovi církve v Laodiceji napiš: Takto mluví Amen, věrohodný a pravdivý Svědek, Počátek Božího stvoření. ¹⁵ Znáš tvé skutky: nejsi studený ani horký – kéž bys byl jedno anebo druhé! – ¹⁶ A tak protože jsi vlažný, ani studený, ani horký, vyvrhnu tě ze svých úst. ¹⁷ Představuješ si: jsem bohatý, zbohatl jsem a nic nepotřebuji; ale což to nevidíš: právě ty jsi nešťastný, politováníhodný, ubohý, slepý a nahý! ¹⁸ Radím ti tedy: nakup si u mne zlato pročištěné v ohni, abys zbohatl; bílý oděv, aby ses do něho oblékl a zakryl hanbu své nahoty; a nakonec mast k potření očí, abys prohlédl. ¹⁹ Ty, které miluji, kárám a trestám. Číň tedy pokání, a horlivě! ²⁰ Hle, stojím u dveří a klepám; uslyší-li někdo můj hlas a otevře dveře, vejdu k němu a povečeříme, budu s ním a on bude se mnou. ²¹ Vítěze posadím vedle sebe na svůj trůn, jako jsem já sám po svém vítězství zasedl se svým Otcem na jeho trůn. ²² Kdo má uši, ať slyší, co Duch říká církvim.“

4 Potom jsem měl vidění. Hle, brána do nebe byla otevřená a ten hlas, který jsem před nedávnem slyšel, jak ke mně mluví jako polnice, mi řekl: Vystup sem, abych ti ukázal, co má dále nastat. ² Ined jsem upadl do vytržení. Hle, v nebi stál trůn a na tom trůně seděl Někdo... ³ Ten, jenž sedí, se zjevem podobá jaspisu a karneolu; duha kolem trůnu je zjevem podobná smaragdu. ⁴ Trůn obklopuje čtyřicet stolic, na nich zasedá čtyřicet bíle oděných Starců se zlatými korunami na hlavách. ⁵ Z trůnu vycházejí blesky, hlasy a hřímání a plane před ním sedm ohnivých lamp, sedm Božích duchů. ⁶ Před trůnem je něco jako moře, průhledné jakoby křišťál. Uprostřed trůnu a kolem něho stojí čtyři Živoucí, zepředu i zezadu jsou samé oko. ⁷ První Živoucí je jako lev; druhý Živoucí je jako mladý býk; třetí Živoucí má jakoby tvář člověka; čtvrtý Živoucí je jako letící orel. ⁸ Ti čtyři Živoucí mají každý po šesti křídlech, jsou samé oko kolem dokola i uvnitř. Bez ustání ve dne v noci opakují: „Svätý, Svätý, Svätý, Pán, Bůh Vševládoucí, který je, který byl a který přichází.“ ⁹ A pokaždé, když Živoucí vzdávají slávu, čest a díky Tomu, jenž sedí na trůně a jenž žije na věky věků, ¹⁰ padne těch čtyřicet Starců na tvář před Tím, jenž sedí na trůně, a klanějí se Tomu, jenž žije na věky věků; vrhnou před trůn své koruny a říkají: ¹¹ „Jsi hozen, náš Pane a náš Bože, přijmout slávu, čest a moc, neboť ty jsi stvořil veškerenstvo; nebývalo a bylo stvořeno z tvé vůle.“

5 A v pravici Toho, jenž sedí na trůně, jsem uviděl knižní svitek popsáný po líci i po rubu a zapečetěný sedmi pečetěmi. ² A uviděl jsem Silného anděla, jak mocným hlasem provolává: „Kdo je hozen otevřít

3:16 Překroucení původního Božího nařízení nosit viditelné označení, že věřící patří Bohu (srv. Dt 6:8 a jeho pozn.).

3:18 Zlato. Zlato je symbol víry. Má pouze potencionální hodnotu (nelze jím platit), dokud neprošlo ohněm. Co bylo původně darováno i přijato zdarma, se ukáže, že není tak docela zadarmo; kdo

mnoho obdržel, od toho se právem něco očekává (Lk 12:48).

Ačkoliv Bůh je mocen použít kdykoliv kohokoliv jakkoliv, služebník, na něhož se může spolehnout, je ten, jehož víra obstála ve zkoušce ohněm (Mk 9:49). To je cena, kterou je dříve či později nutno zaplatit (srv. pozn. Mt 25:9), k čemuž ale někteří nejsou ochotni (Mt 13:21).

tu knihu a rozlomit její pečeti?“³ Ale nikdo ani v nebi, ani na zemi, ani pod zemí nebyl s to otevřít tu knihu a číst ji.⁴ A hlasitě jsem plakal, že se nenašel nikdo, kdo by byl hoden otevřít tu knihu a číst ji.⁵ Tu mi řekl jeden ze Starců: „Neplač. Hle: zvítězil Lev z Judova kmene, Davidův Výchonek; on tedy tu knihu o sedmi pečetích otevře.“⁶ Tehdy jsem uviděl, že uprostřed mezi trůnem se čtyřmi Živoucími a Starci stojí Beránek, jakoby zabitý, má sedm rohů a sedm očí, což je těch sedm Božích Duchů rozeslaných po celé zemi.⁷ Přistoupil a převzal knihu z pravice Toho, jenž sedí na trůně.⁸ Když ji uchopil, padli čtyři Živoucí a čtyřadvacet Starců na tvář před Beránkem, každý z nich držel harfu a zlaté misky plné vonného kadidla, modliteb to svatých;⁹ zpívali novou píseň: „Ty jsi hoden vzít tu knihu a otevřít její pečeti, neboť jsi byl zabit a pro Boha jsi vykoupil svou krví lidi z každého rodu, jazyka, lidu i národa;¹⁰ učinil jsi z nich pro našeho Boha královské kněžstvo vládnoucí nad zemí.“¹¹ A mé vidění pokračovalo. Uslyšel jsem hlas množství Andělů shromážděných kolem trůnu, Živoucích a Starců – bylo jich na desetitisíce desetitisíců a na tisíce tisíců!¹² A volali mocným hlasem: „Hoden je Beránek, jenž byl zabit aby přijal moc, bohatství, moudrost, sílu, čest, slávu a chválu.“¹³ A uslyšel jsem, jak zvolal každý tvor na nebi i na zemi i pod zemí i na moři, vše, co tam žije: „Tomu, jenž sedí na trůně, a také Beránkovi chvála, čest, sláva a moc na věky věků!“¹⁴ A čtyři Živoucí říkali: „Amen!“ A Starci padli na tvář a klaněli se.

6 A mé vidění pokračovalo. Když Beránek otevřel první ze sedmi pečeti, uslyšel jsem, jak první ze Živoucích volá jakoby hromovým hlasem: „Pojď!“² A tu se mi před očima objevil bílý kůň; ten, jenž na něm seděl, třímal luk; byla mu dána koruna a on vyjel jako vítěz, a aby nadále vítězil.³ Když otevřel druhou pečeť, uslyšel jsem, jak druhý Živoucí volá: „Pojď!“⁴ Tu se vynořil jiný kůň, ohnivě rudý; tomu, jenž na něm seděl, bylo dáno, aby vyhostil ze země mír a aby způsobil, že se lidé budou vzájemně pobíjet; byl mu dán velký meč.⁵ Když otevřel třetí pečeť, uslyšel jsem, jak třetí Živoucí volá: „Pojď!“ A tu se mi před očima objevil černý kůň; ten, jenž na něm seděl, držel v ruce váhy,⁶ a uslyšel jsem jakoby hlas zprostřed těch čtyř Živoucích, který říkal: „Mírka pšenice za denár, tři mírky ječmene za denár! A oleji a vínu neškod!“⁷ Když otevřel čtvrtou pečeť, uslyšel jsem volání čtvrtého Živoucího: „Pojď!“⁸ A tu se mi před očima objevil zelenavý kůň; ten, jenž na něm seděl, je nazýván Smrt; a za ním kráčelo Podsvětí. Tehdy jim byla dána moc nad čtvrtinou země, aby hubili mečem, hladem, morem a pozemskými šelmami.⁹ Když otevřel pátou pečeť, uviděl jsem pod oltářem duše těch, kteří byli zabiti pro Boží Slovo a pro svědectví, které vydali.¹⁰ Zvolali mocným hlasem: „Kdy už konečně, svatý a pravdivý Pane, zjednáš spravedlnost a pomstíš naši krev na obyvatelích země?“¹¹ Tu každému z nich bylo dáno bílé roucho a přitom jim bylo řečeno, aby měli ještě krátce strpení, dokud nebudou v plném počtu jejich druhové ve službě a jejich bratři, kteří mají být vydáni na smrt jako oni.¹² A mé vidění pokračovalo. Když otevřel šestou pečeť, tu nastalo prudké zemětřesení a slunce zčernalo jako zíněná tkanina a celý měsíc byl samá krev,¹³ a hvězdy z nebe spadly na zemi jako nedozrálé fíky, které shazuje fíkovník zmítaný vichřicí,¹⁴ a nebe zmizelo, jako když se svine kniha, a hory i ostrovy se vyvrátily z míst, kde byly;¹⁵ a králové země i velmoži i velcí vojevůdci i zbohatlíci i mocní a zkrátka všichni, otroci anebo svobodní, zalezli do jeskyní mezi skaliska hor¹⁶ a přitom říkali horám a skalám: „Sesujte se na nás a skryjte nás před Tím, jenž sedí na trůně, a před Beránkovým hněvem.“¹⁷ Vždyť nadešel velký Den jeho hněvu a kdo tedy může obstát?

7 Potom jsem uviděl čtyři anděly, jak stáli na čtyřech stranách země a zdržovali čtyři pozemské větry, aby vítr nezavanul ani na zemi, ani na moře, ani na žádný strom.² Potom jsem uviděl jiného anděla, jak vystupoval od východu slunce, nesl pečetidlo živého Boha; mocným hlasem zavolal na ty čtyři anděly, kterým bylo dáno škodit zemi a moři:³ „Počkejte, neškodte zemi a moři a stromům, dokud neoznačíme na čele služebníky našeho Boha.“⁴ A uslyšel jsem, kolik bylo těch označených pečetidlem: sto čtyřicet čtyři tisíc ze všech kmenů Izraelových synů.⁵ Z Judova kmene bylo označeno dvanáct tisíc; z Rubenova kmene dvanáct tisíc; z Gadova kmene dvanáct tisíc;⁶ z Aserova kmene dvanáct tisíc; z Neftaliho kmene dvanáct tisíc; z Manasesova kmene dvanáct tisíc;⁷ ze Simeonova kmene dvanáct tisíc; z Leviho kmene dvanáct tisíc; z Izacharova kmene dvanáct tisíc;⁸ ze Zabulonova kmene dvanáct tisíc; z Josefova kmene dvanáct tisíc; z Benjaminova kmene bylo označeno dvanáct tisíc.⁹ A potom se mi před očima objevil obrovský zástup, který nikdo nemohl spočítat, z každého národa, rodu, lidu i jazyka; stojí před trůnem a před Beránkem oblečení v bílém rouchu, v rukou mají palmy,¹⁰ volají mocným hlasem: „Spása našemu Bohu, jenž sedí na trůně, a také Beránkovi.“¹¹ A všichni andělé okolo trůnu, Starců i čtyř Živoucích padali tváří k zemi před trůnem a klaněli se Bohu;¹² říkali: „Amen! Chvála, sláva, moudrost, díky, čest, moc i síla našemu Bohu na věky věků! Amen!“¹³ Tu se ujal slova jeden ze Starců a řekl mi: „Kdo jsou ti lidé oblečení do bílého roucha a odkud přicházejí?“¹⁴ A já na to: „Můj pane, to víš ty.“ On pokračoval: „To jsou ti, kdo přicházejí z velkého soužení, vyprali si svá roucha a vybilili je v Beránkově krvi.“¹⁵ Proto jsou před Božím trůnem a slouží Bohu ve dne v noci v jeho

Chrámě; a Ten, jenž sedí na trůně, nad nimi rozprostře svůj stan. ¹⁶ Už nikdy nebudou trpět hladem ani žízní; už nikdy nebudou sklíčováni sluncem ani žádným žhavým větrem. ¹⁷ Neboť Beránek, jenž je uprostřed trůnu, bude jejich pastýřem a povede je k pramenům vod života. A Bůh setře každou slzu z jejich očí.“

8 A když Beránek otevřel sedmou pečeť, zavládlo v nebi asi na půl hodiny ticho... ² A uviděl jsem těch sedm andělů, kteří stojí před Bohem; bylo jim podáno sedm polnic. ³ Tu přišel jiný anděl a postavil se k oltáři, měl zlatou lopatku. Bylo mu dáno mnoho vonných látek, aby je spolu s modlitbami všech svatých položil na zlatý oltář postavený před trůnem. ⁴ A z ruky toho anděla dým vůní vystoupil spolu s modlitbami svatých před Boha. ⁵ Potom ten anděl uchopil lopatku a naplnil ji ohněm z oltáře a svrhl ho na zemi. Tu nastalo hřímání, hlasy a blesky a všechno se otřásalo. ⁶ Sedm andělů se sedmi polnicemi se připravilo, aby zatroubili. ⁷ A zatroubil první... Tu nastalo krupobití a oheň smíšený s krví, jež byly vrženy na zemi: a třetina země byla sežehnuta a třetina stromů byla sežehnuta a veškerá zelená tráva byla sežehnuta. ⁸ A zatroubil druhý anděl... Tu bylo do moře svrženo něco jako obrovská ohněm planoucí hora a třetina moře se obrátila v krev: ⁹ takto zahynula třetina tvorů žijících v moři a byla zničena třetina lodí. ¹⁰ A zatroubil třetí anděl... Tu z nebe spadla velikánská hvězda hořící jako pochoděň. Padla na třetinu řek a na prameny vod; ¹¹ ta hvězda se nazývá „Pelyněk“; třetina vod se proměnila v pelyněk a mnoho lidí z těch zhořklých vod pomřelo. ¹² A zatroubil čtvrtý anděl... A tu byla zasažena třetina slunce a třetina měsíce a třetina hvězd: potemněly z jedné třetiny a den ztratil třetinu svého jasu a stejně tak i noc. ¹³ A mé vidění pokračovalo. Uslyšel jsem jakéhosi orla, který poletoval v nadhlavníku a křičel mocným hlasem: „Běda, běda, běda obyvatelům země pro hlasy těch zbývajících polnic, na které budou troubit tři andělé.“

9 A zatroubil pátý anděl... Tu jsem uviděl hvězdu, která z nebe padla na zemi. Byl jí podán klíč od jícnu propasti. ² Otevřela jícen propasti a z té se vyvalil dým, jaký se valí z obrovské tavící pece – zatemnily se jím slunce a ovzduší – ³ a z toho dýmu se na zem vyrojily kobylky; byla jim dána taková moc, jakou mají pozemští štíři. ⁴ Bylo jim řečeno, aby ušetřily lučiny, veškerou zeleň a každý strom, a vrhaly se pouze na lidi, kteří nebudou mít na čele Boží pečeť. ⁵ Bylo jim dáno, nikoli aby je zabíjely, nýbrž aby je po pět měsíců trýznily. Bolest, kterou působí, se podobá bolesti od bodnutí štíra. ⁶ A v oněch dnech budou ti lidé vyhledávat smrt, a nenaleznou ji, budou si přát umřít, a smrt před nimi prchne! ⁷ Vzhledem se ty kobylky podobají koním vystrojeným do války; na hlavě mají něco jako zlaté koruny a jejich tváře připomínají tváře lidské; ⁸ jejich vlasy ženské kštice a jejich zuby zuby lvů; ⁹ jejich hrudník železné krunýře a šum jejich křídel lomoz vozů s četnými koňmi řítícími se do boje; ¹⁰ ocasy mají podobné jako štíři, s žihadly; a v těch svých ocasech mají sílu mučit lidi po pět měsíců. ¹¹ V čele jim stojí jako král anděl propasti; ten se hebrejsky nazývá „Abaddon“ a řecky „Apollyon“. ¹² První „Běda“ pominulo, hle, po něm přichází ještě dvojí „Běda“... ¹³ A zatroubil šestý anděl... Tu jsem uslyšel jakýsi hlas přicházející od čtyř rohů zlatého oltáře, který je před Bohem; ¹⁴ řekl šestému andělovi s polnicí: „Odvaž ty čtyři anděly spoutané u veliké řeky Eufratu.“ ¹⁵ A byli odvázáni ti čtyři andělé, kteří byli připraveni pro hodinu a den a měsíc a rok, aby vyhladili třetinu lidí. ¹⁶ Jejich vojsko čítalo dvě stě milionů jezdců: bylo mi přesně řečeno, kolik jich je. ¹⁷ Ve vidění se takto přede mnou objevili koně a jejich jezdci: ti na sobě mají ohnivě červené, hyacintové a sírově žluté krunýře; koně pak mají hlavy jako lvi a jejich tlama dští oheň a dým a síru. ¹⁸ Tehdy byla vyhlazena třetina lidí těmito třemi pohromami: ohněm, dýmem a sírou chrlenými z tlamy koní. ¹⁹ Neboť moc těch koní sídlí v jejich tlamě; sídlí též v jejich ohonu: ty ohony jsou totiž stejně jako hadí opatřeny hlavami, kterých užívají, aby škodily. ²⁰ A lidé, kteří unikli záhubě při oněch pohromách, se dokonce neodřekli ani díla svých rukou: nepřestali se klanět démonům, oněm modlám ze zlata, ze stříbra, z bronzu, z kamene a ze dřeva, které nemohou vidět, slyšet anebo chodit. ²¹ Oni neupustili od svých vražd, ani od svého čarodějnictví, ani od svých prostopášností, ani od svých loupeží.

10 Potom jsem uviděl jiného mocného anděla, jak sestupuje z nebe, byl zahalen v oblaku, nad hlavou měl duhu, tvář měl jako slunce a nohy jako ohnivé sloupy. ² V ruce držel malou otevřenou knihu. Pravou nohou se postavil na moře, levou na zemi ³ a mocně vykřikl, jako když zaře lev. Nato zaburácel hlas sedmi hromů. ⁴ Když těch sedm hromů domluvilo, chystal jsem se psát, ale uslyšel jsem z nebe jakýsi hlas, jenž mi říkal: „Podrž slova těch sedmi hromů v tajnosti a nezapisuj je.“ ⁵ Tu anděl, jehož jsem viděl stát na moři a na zemi, pozvedl pravou ruku k nebi ⁶ a přísahal při Tom, který žije po věky věků, který stvořil nebe a vše, co je na něm, zemi a vše, co je na ní, moře a vše, co je v něm: „Lhůta je u konce! ⁷ Ale ve dnech, až bude slyšet, jak zatroubí na polnici sedmý anděl, tehdy bude naplněno Boží tajemství, podle radostné zvěsti, kterou on o tom podal svým služebníkům prorokům.“ ⁸ Potom ten hlas z nebe, který jsem předtím slyšel, ke mně promluvil znovu: „Jdi a vezmi tu malou otevřenou knihu z ruky anděla, jenž stojí na moři a na zemi.“ ⁹ I šel jsem poprosit

toho anděla, aby mi tu malou knihu dal; a on mi řekl: „Tu máš, sněz ji; útroby ti naplní hořkostí, ale v tvých ústech bude sladká jako med.“¹⁰ Vzal jsem z andělovy ruky tu malou knihu a spolkl jsem ji; v mých ústech byla sladká jako med, ale když jsem ji snědl, naplnila mé útroby hořkostí.¹¹ Tu mi bylo řečeno: „Musíš opět prorokovat proti spouště různého lidu, národů, jazyků a králů.“

11 Potom mi byl dán rákos, cosi jako hůlka, a bylo mi řečeno: „Vstaň a změř Boží Chrám, oltář i ty, kdo se tam klanějí;² vnější nádvoří Chrámu pak vynechej, neměř je, neboť bylo dáno pohanům: ti budou šlapat po Svatém městě po dva a čtyřicet měsíců.³ Ale dvěma svým svědkům dám, aby oděni v pytlovině prorokovali po tisíc dvě stě šedesát dnů.“⁴ To jsou ty dva olivovníky a ty dva svícny, které stojí před Pánem země.⁵ Kdyby se někdo opovážil ublížit jim, vyšlehl by z jejich úst oheň a pohltil jejich nepřátele; ano, kdo by se opovážil ublížit jim, musel by takto zahynout.⁶ Oni mají moc zavřít nebe, aby po dobu jejich úkolu vůbec nepršelo; mají také moc nad vodami obrátit je v krev, i moc postihnout zemi tisícerými pohromami, tak často, jak budou chtít.⁷ Ale až skončí s vydáváním svědectví, povede proti nim Šelma, která vystupuje z propasti, válku, zvítězí nad nimi a zabije je.⁸ A jejich mrtvoly na náměstí Velkého města Sodomy neboli Egypta, jak je symbolicky nazýváno, tam, kde byl ukřižován také jejich Pán,⁹ ty jejich mrtvoly zůstávají vystaveny pohledům různého lidu, rodů, jazyků a národů po tři a půl dne a není dovoleno uložit je do hrobu.¹⁰ Obyvatelé země se nad tím radují a jásají; vyměňují si dary, neboť ti dva prorokové jim způsobili mnohá trápení.¹¹ Ale po těch třech a půl dnech jim Bůh vdechl života dech, jenž je postavil opět na nohy, k velkému zděšení těch, kteří na ně hleděli.¹² Tu jsem uslyšel, jak na ně z nebe volá mocný hlas: „Vystupte sem!“ Vystoupili tedy v oblaku do nebe před očima svých nepřátel.¹³ V onu hodinu nastalo prudké zemětřesení a desetina města se zřítila a v tom otřesu zahynulo sedm tisíc osob. Ty, kteří přežili, zachvátilo zděšení a vzdali čest nebeskému Bohu.¹⁴ Druhé „Běda“ pominulo, hle, kvapem přichází třetí!¹⁵ A zatroubil sedmý anděl... Tu se v nebi ozvaly mocné hlasy: „Kralování nad světem se dostalo našemu Pánu a také jeho Kristu; bude vládnout na věky věků.“¹⁶ A čtyřia dvacet Starců, kteří sedí na svých stolcích před Bohem, padlo na tvář, klaněli se Bohu a říkali:¹⁷ „Vzdáváme ti díky, Pane, Bože, Vševládoucí, jsi „který je a který byl“, protože ty ses chopil své nezměrné moci, abys ustavil své království.¹⁸ Národy se rozlítily; ale je tu tvé rozlícení a čas, aby byli souzeni mrtví; čas odměnit tvé služebníky proroky, svaté a ty, kdo se bojí tvého jména, malé i velké, a zahubit ty, kdo hubí zemi.“¹⁹ Tu se otevřel Boží chrám v nebi a jeho archa smlouvy se objevila v jeho chrámě; potom nastaly blesky a hlasy a hřímání a zemětřesení a husté krupobí...-

12 Na nebi se objevilo velkolepé znamení: Žena! Slunce jí halí, měsíc má pod nohama a dvanáct hvězd věncí její hlavu;² je těhotná a křičí v bolestech, jak pracuje k porodu.³ Potom se na nebi objevilo další znamení: obrovský ohnivě rudý sedmihlavý Drak s deseti rohy, na každé hlavě má čelenku.⁴ Ocasem smetává třetinu hvězd z nebe a svrhává je na zemi; Drak se postaví před rodící Ženu a chystá se pohltit její dítě, jakmile se narodí.⁵ A Žena porodila dítě, chlapce, toho, jenž má vládnout všem národům železným žezlem; a její dítě bylo uchváčeno až k Bohu a jeho trůnu,⁶ zatímco ta Žena prchala na poušť, kde jí Bůh připravil útočiště, aby ji tam živil po tisíc dvě stě šedesát dní.⁷ Tehdy se strhla na nebi bitva: Michael a jeho andělé bojovali s Drakem. A Drak a jeho andělé se jim postavili,⁸ ale podlehli a byli z nebe vyhnáni.⁹ Byl tedy svržen ten obrovský Drak, dávný Had, Ďábel nebo Satan, jak mu říkají, svůdce celého světa byl svržen na zemi a jeho andělé byli svrženi spolu s ním.¹⁰ A uslyšel jsem mocný hlas, jak v nebi volá: „Nyní se dostalo vítězství, moci a královské hodnosti našemu Bohu a vlády jeho Kristu, protože byl svržen žalobce našich bratrů, ten, který je ve dne v noci obžalovával před naším Bohem.“¹¹ Ale oni nad ním zvítězili Beránkovou krví a slovem svého svědectví, neboť pohrdali svým životem tak, že byli hotovi zemřít.¹² Radujte se tedy, nebesa i jejich obyvatelé. Běda vám, země a moře, neboť k vám sestoupil Ďábel a chvěje se hněvem, věda, že jeho dny jsou sečteny.“¹³ Když Drak uviděl, že je svržen na zemi, pustil se do pronásledování Ženy, která porodila toho chlapce.¹⁴ Ale jí se dostalo dvou křídel velikého orla, aby letěla na poušť až do útočiště, kde má být pryč od Hada živena na čas a časy a polovinu jistého času.¹⁵ Tu Had vychrtil za Ženou ze své tlamy jakoby veletok vody, aby ji strhl do svých vln.¹⁶ Ale Ženě přišla na pomoc země: otevřela svá ústa a pohltila veletok vychrlený Drakovou tlamou.¹⁷ Tehdy se Drak na Ženu rozlítl a odešel válčit proti jejím ostatním dětem, těm, kdo zachovávají Boží přikázání a mají Ježíšovo svědectví.¹⁸ A postavil jsem se na písčinu u moře.

13 Tu jsem uviděl, jak z moře vystupuje Šelma, jež měla sedm hlav a deset rohů, na svých rozích měla deset čelenek a na svých hlavách rouhavá jména.² Šelma, kterou jsem uviděl, se podobala pardálovi, tlapy měla jakoby medvědí a tlamu jakoby lví; a Drak jí předal svou sílu i svůj trůn a nezměrnou moc.³ Zdálo se, že jedna z jejích hlav je na smrt zraněna, ale její smrtelné poranění bylo zhojeno; tehdy šla celá země v obdivu

za tou Šelmou. ⁴Lidé se klaněli Drakovi, protože předal moc Šelmě; klaněli se Šelmě a říkali: „Kdo se té Šelmě vyrovná a kdo proti ní může bojovat?“ ⁵Bylo jí dáno, aby zpupně a rouhavě mluvila; byla jí dána moc působit po dva a čtyřicet měsíců; ⁶ona tedy začala rouhavě mluvit proti Bohu, rouhat se jeho jménu i jeho příbytku, těm, kteří přebývají v nebi. ⁷Bylo jí dáno, aby vedla tažení proti svatým a aby je porazila; byla jí dána moc nad každým rodem, lidem, jazykem nebo národem. ⁸A budou se před ní klanět všichni obyvatelé země, jejichž jméno není zapsáno od počátku světa v knize života zabitého Beránka. ⁹Kdo má uši, ať slyší! ¹⁰Okovy tomu, kdo má být spoután v okovech; smrt mečem tomu, kdo má zahynout mečem! Na tomto stojí vytrvalost a důvěra svatých. ¹¹Potom jsem uviděl další Šelmu vystupovat ze země; měla dva rohy jako beránek, ale mluvila jako drak. ¹²Ve službách té první Šelmy všude ustavuje její moc a svádí zemi i její obyvatele, aby se klaněli před tou první Šelmou, jejíž smrtelná rána byla zhojena. ¹³Koná překvapivé divy: dokonce dá před očima všech sestoupit z nebe na zem ohni; ¹⁴a těmi divy, které jí bylo dáno vykonat ve službách Šelmy, svádí obyvatele země říkajíc jim, aby k počtě té Šelmy, která po ráně mečem opět ožila, připravili obraz. ¹⁵Bylo jí dokonce dáno obraz té Šelmy oživit tak, aby promluvil, a způsobil, aby byli vydáni na smrt všichni, kdo by se obrazu Šelmy neklaněli. ¹⁶Přiměje tak všechny, malé i velké, bohaté nebo chudé, svobodné i otroky, aby si dali udělat na pravou ruku nebo na čelo znamení ¹⁷a nikdo nebude moci nic koupit ani prodat, nebude-li znamenán jménem Šelmy anebo číslem jejího jména. ¹⁸Zde je zapotřebí důvtipu! Ať člověk bystrého rozumu spočítá číslo té Šelmy, je to číslo člověka: její číslo je 666.

14 Potom hle, před očima se mi objevil Beránek; stál na hoře Sionu spolu se sto čtyřiceti čtyřmi tisíci těch, kteří mají na čele napsáno jeho jméno a jméno jeho Otce. ²A uslyšel jsem jakýsi hlahol přicházející z nebe jako hukot velkých vod anebo hromobití divoké bouře a ten hlahol mi připomínal hráče na harfu, kteří rozezvučeli své nástroje; ³zpívají novou píseň před trůnem a před těmi čtyřmi Živoucími i před Starci. A té písni se nemohl nikdo naučit kromě těch sto čtyřiceti čtyř tisíců, oněch vykoupených ze země. ⁴Ti se neposkvrnili se ženami, jsou panicové; ti následují Beránka, kamkoli jde; ti byli vykoupeni z lidí jako prvotiny pro Boha a pro Beránka. ⁵Jejich ústa nikdy nepoznala lež: jsou bez poskvrny. ⁶Potom jsem uviděl jiného anděla, jenž letěl nadhlavníkem, měl těm, kdo přebývají na zemi, ohlásit věčnou radostnou zvěst, každému národu, rodu, jazyku i lidu. ⁷Volal mocným hlasem: „Bojte se Boha a vzdávejte mu čest, neboť nadešla hodina jeho Soudu; klanějte se tedy Tomu, jenž učinil nebe i zemi i moře a prameny vod.“ ⁸Jako druhý ho následoval jiný anděl a volal: „Padl, padl, ten velký Babylon, jenž napájel všechny národy vínem hněvu.“ ⁹Jako třetí je následoval další anděl a volal mocným hlasem: „Kdokoli se klaní Šelmě a jejímu obrazu a dává se označit na čele nebo na ruce, ¹⁰ten bude také pít víno Boží rozlícenosti, které je nezředené připraveno v číši jeho hněvu. Podstoupí muka ohně a síry před svatými anděly a před Beránkem. ¹¹A dým jejich muk se vznášá na věky věků; ne, nedojdou pokoje ani ve dne, ani v noci ti, kdo se klanějí Šelmě a jejímu obrazu, ten, kdo přijímá znamení jejího jména.“ ¹²Na tom stojí vytrvalost svatých, těch, kteří zachovávají Boží přikázání a víru v Ježíše. ¹³Potom jsem uslyšel, jak mi jakýsi hlas z nebe říká: „Piš: Blahoslavení mrtví, kteří umírají v Pánu; od nynějška – ano, říká Duch – ať odpočinou od svého lopocení, neboť je provázejí jejich skutky.“ ¹⁴A tu se mi před očima objevil bílý oblak a na tom oblaku seděl jakoby Syn člověka, na hlavě měl zlatou korunu a v ruce ostrý srp. ¹⁵Potom vyšel z chrámu jiný anděl a zvolal mocným hlasem na toho, jenž seděl na oblaku: „Hoď ten svůj srp a žni, neboť nastává hodina žně, pozemská úroda dozrála.“ ¹⁶Tehdy ten, jenž seděl na oblaku, hodil na zemi svůj srp a země byla požata. ¹⁷Potom vyšel z chrámu v nebi další anděl a rovněž držel ostrý srp. ¹⁸A jiný anděl vyšel od oltáře – anděl ustanovený nad ohněm – a zvolal mocným hlasem na toho, jenž držel srp: „Hoď ten svůj ostrý srp, sklízej hrozny na pozemské vinici, neboť její plody dozrály.“ ¹⁹Ten anděl tedy hodil svůj srp na zemi, sklídl její vinici a vše vhodil do kádě Božího hněvu, do obrovské kádě! ²⁰Potom se v ní šlapalo mimo město a vytékala z ní krev, jež vystoupila až k udidlům koní na vzdálenost tisíce šesti set honů.

15 Potom jsem uviděl na nebi ještě jedno veliké a podivuhodné znamení: sedm andělů přinášejících sedm pohrom, těch posledních, protože měly dovršit Boží hněv. ²A uviděl jsem jakoby průzračné moře smíšené s ohněm a ti, kteří zvítězili nad Šelmou, jejím obrazem i nad číslem jejího jména, stáli u toho průzračného moře. Hrají na Boží harfy ³a zpívají píseň Božího služebníka Mojžíše a Beránkovu píseň: „Veliké a podivuhodné jsou tvé činy, Pane, Bože Vševládnoucí; spravedlivé a přímé jsou tvé cesty, Králi národů. ⁴Kdo by se nebál, Pane, a neoslavoval tvé jméno? Neboť ty jediný jsi svatý; a všichni pohané přijdou a budou se ti klanět, protože jsi dal, aby byla zjevná tvá odplata.“ ⁵Poté mé vidění pokračovalo. V nebi se otevřel chrám, Stan svědectví ⁶a vyšlo odtud těch sedm andělů sedmi pohrom, měli na sobě čisté lněná, skvoucí roucha stažená v pase zlatými opasky. ⁷Potom jeden ze čtyř Živoucích podal těm sedmi andělům sedm zlatých misek naplněných

hněvem Boha, jenž žije na věky věků.⁸ A chrám se naplnil dýmem z Boží slávy a jeho moci, takže tam nikdo nemohl vstoupit, dokud se nenaplní oněch sedm pohrom sedmi andělů.

16 A uslyšel jsem hlas z chrámu, jenž volal na těch sedm andělů: „Jděte, vylejte na zemi oněch sedm misek Božího hněvu.“² A první odešel a vylil svou misku na zemi; tu na lidech, kteří nosili znamení Šelmy a klaněli se jejímu obrazu, vyrazil zlý a zhoubný vřed.³ A druhý vylil svou misku do moře; a obrátilo se v krev – jakoby po vraždě! – A všechny živé bytosti v moři pomřely.⁴ A třetí vylil svou misku do řek a do pramenů; a obrátily se v krev.⁵ A uslyšel jsem Anděla vod, jak říká: „Ty jsi spravedlivý, jsi ‘který byl, který je,’ jsi Svatý, že jsi takto trestal;⁶ je to krev svatých a proroků, kterou prolili oni, ty jsi jim tedy dal napít krve, zaslouží si to!“⁷ A uslyšel jsem, jak oltář říká: „Ano, Pane, Bože Vševládnuoci, tvé tresty jsou pravé a spravedlivé.“⁸ A čtvrtý vylil svou misku na slunce; a bylo mu dáno, aby lidi sežehlo ohněm,⁹ a lidé byli sežehnuti palčivým vedrem. Ale ani zdaleka se nekáli, aby tím vzdali čest Bohu, rouhali se jménu Boha, který má moc nad takovými pohromami.¹⁰ A pátý vylil svou misku na trůn Šelmy; tu se její království proměnilo ve tmou a lidé se bolestí hryzali do jazyka.¹¹ Ale ti lidé se ani zdaleka za své počínání nekáli, pod náparem bolesti a ran se rouhali Bohu nebe.¹² A šestý vylil svou misku na velikou řeku Eufkrat; tu její vody vyschly a uvolnily cestu králům z Východu.¹³ Potom jsem uviděl, jak z tlamy Draka, z tlamy Šelmy a z tlamy nepravého proroka vylézají tři nečistí duchové jako žáby. –¹⁴ A vskutku, jsou to ďábelští duchové, strůjci divů, kteří vycházejí shromáždit krále celého světa k válce, k velkému Dni Boha Vševládnuociho. –¹⁵ (Hle, přicházím jako zloděj: blahoslavený, kdo bdí a uchovává si šaty, aby nechodil nahý a aby nebylo vidět jeho hanbu.)¹⁶ Shromáždil je na místě hebrejsky nazývaném Harmagedon.¹⁷ A sedmý vylil svou misku do ovzduší; a tu z chrámu zavolal mocný hlas: „Je po všem!“¹⁸ A nastaly blesky a hlasy a hřímání s prudkým zemětřesením; ne, od doby, kdy jsou na zemi lidé, nikdy nebylo vidáno podobné zemětřesení takové síly!¹⁹ To Velké město se rozpadlo na tři části a města národů se zhroutila; i na velký Babylon si Bůh vzpomenu a dal mu číši, v níž kypí víno jeho hněvu.²⁰ Tu se dal na útěk každý ostrov a hory nebyly k nalezení.²¹ A z nebe se na lidi spustily obrovské kroupy – téměř osmdesátilibrové! A lidé se kvůli tomu zkázonosnému krupobití Bohu rouhali, ano, skutečně způsobilo děsivou zkázu.

17 Tu za mnou přišel jeden ze sedmi andělů majících sedm misek a řekl: „Pojď, ukáži ti soud nad proslulou Nevěstkou sedící na břehu velkých vod:² to s ní smilnili králové země a obyvatelé země se opijeli vínem jejího smilstva.“³ V duchu mě odnesl na poušť. A uviděl jsem ženu sedící na šarlatové Šelmě pokryté rouhavými jmény, která měla sedm hlav a deset rohů.⁴ Ta žena byla oděna v purpuru a šarlatu, jiskřila zlatem, drahokamy a perlami; v ruce držela zlatou číši naplněnou ohavnostmi a nečistotou svého smilstva.⁵ Na čele měla napsáno jméno – jinotaj! – „Veliký Babylon, matka nevěstek a ohavností země.“⁶ A mně před očima se ta žena opíjela krví svatých a krví Ježíšových mučedníků. Když jsem ji viděl, velice jsem užasl;⁷ ale anděl mi řekl: Proč se divíš? Já ti hned sdělím jinotaj o té ženě i šelmě o sedmi hlavách a deseti rozích, která ji nese.⁸ Tahleta Šelma byla a už není; vystoupí ještě z propasti, ale proto, aby spěla do zkázy; a obyvatelé země, jejichž jméno nebylo od počátku světa zapsáno v knize života, budou naplněni obdivem při pohledu na tu Šelmu, na to, že byla, už není a opět se objeví.⁹ Zde je zapotřebí důvtipného ducha! Sedm hlav je sedm pahorků, na nichž ta žena sedí. Je to také sedm králů,¹⁰ z nichž pět je pryč, jeden žije a ten poslední dosud nepřišel; až přijde, musí se nakrátko pozdržet.¹¹ A ta Šelma, která byla a už není, je sama osmým, nicméně jedním ze sedmi; ten spěje do zkázy.¹² A tamtěch deset rohů je deset králů; ještě neobdrželi královskou hodnost, královskou moc obdrží pouze na jednu hodinu, spolu se Šelmou.¹³ Všichni se shodnou v úmyslu předat Šelmě svou sílu a svou moc.¹⁴ Vytáhnou do boje proti Beránkovi a Beránek spolu s těmi, kdo mu náleží, s povolányými, vyvolenými, věrnými, je porazí, neboť on je Pán pánů a Král králů.¹⁵ „A ony vody,“ pokračoval anděl, „kde sedí nevěstka, jsou lid, davy, národy a jazyky.“¹⁶ Ale tamtěch deset rohů i Šelma pojmu k nevěstce nenávisť, do naha ji vysvléknu z jejího šatu, budou jíst její maso, spálí ji ohněm;¹⁷ neboť Bůh jim vnukl rozhodnutí, aby uskutečnili jeho vlastní záměr, aby se shodli, že předají svou královskou moc Šelmě, dokud se nenaplní Boží slova.¹⁸ A ta žena, to je Veliké město, které vládne nad králi země.“

18 Potom jsem uviděl, jak z nebe sestupuje jiný anděl, jenž měl velkou moc a země byla ozářena jeho jasem.² Zvolal mocným hlasem: „Padl, padl, ten Veliký Babylon; proměnil se v příbytek zlých duchů, v doupeř

16:16 Harmagedon. Město Megiddo, ležící na severu Izraele, je vojenská pevnost, která v biblických dobách mívala stáje pro nejméně 400 koní. Kdokoliv by útočil na Izrael ze severu či východu nebo západu, dokonce i z moře severně od Haify, musel by nejprve projít kolem Megidda. Součástí strategické polohy hrazeného města s vojenskou

posádkou byla i skutečnost, že se rozkládalo na hoře stejného jména. Hebrejsky se hora řekne har, odtud Har-Megiddo, v Novém Zákoně s řeckou koncovkou -on. Tradiční bojiště, na němž se jednou do poslední bitvy s nepřáteli Božího lidu vložil sám Hospodin. !!! **DOPSAT !!!**

pro kdejaké nečisté duchy, v douři pro kdejaké nečisté a odporné ptáky. ³ Neboť vínem jeho smilstva se napojily všechny národy a králové země s ním smilnili a pozemští kupcové se obohatili jeho nezřízeným přepychem. ⁴ Potom jsem z nebe uslyšel jiný hlas, který říkal: „Vyjděte, můj lide, odejděte z něho, abyste neměli účast na jeho proviněních, a nemuseli tak trpět jeho ranami. ⁵ Vždyť jeho hříchy se nakupily až k nebi a Bůh se rozpomenul na jeho nepravosti. ⁶ Splatte mu jeho vlastní mincí! Dvojnásobně se mu odplatte za jeho zločiny! Do čiše, kterou namíchal, namíchejte dvojitou dávku! ⁷ Dle míry jeho okázalosti a přepychu mu dejte trýzně a neštěstí! Trůním jako královna, říká si, a nejsem vdova a nikdy neokusím smutku... ⁸ Hle, proto v jediném dni se na něho snesou rány: mor, smutek a hlad; bude spálen ohněm. Neboť mocný je Pán Bůh, který jej odsoudil.“ ⁹ Budou plakat, budou nad ním naříkat králové země, druhové jeho chliphého a okázalého života, a až uvidí dým z jeho plamenů, ¹⁰ budou se držet opodál ze strachu před jeho mukami: „Běda, běda! Ty Obrovské město, Babylone, město mocné, vždyť postačila jediná hodina, a nadešel soud nad tebou!“ ¹¹ Pláčí a rmoutí se nad ním pozemští kupcové; nikdo napříště nekoupí náklady jejich lodí! ¹² Náklady zlata a stříbra, drahokamů a perel, plátna a purpuru, hedvábí a šarlatu; i tújová dřeva a předměty ze slonoviny a předměty ze vzácných dřev, z bronzu, ze železa či z mramoru; ¹³ skořici, kardamon a voňavky, myrhu a kadidlo, víno a olej, mouku a obilí, dobytek a ovce, koně a vozy, otroky a lidské bytosti... ¹⁴ A zralé ovoce, po němž bažila tvá duše, zmizelo daleko od tebe; i s veškerým přepychem a nádherou je pro tebe navždy konec, nenávratně. ¹⁵ Kupci, kteří tím obchodem s ním bohatli, se budou držet opodál ze strachu před jeho mukami, budou plakat a úpět: ¹⁶ „Běda, běda! Ty Obrovské město, oděné v plátně, v purpuru a v šarlatu, zdobené zlatem, drahokamy a perlami, ¹⁷ vždyť ke zkáze všeho toho přepychu postačila jediná hodina!“ Kapitáni a plavci při pobřeží, námořníci i všichni, kdo žijí z moře, se drželi opodál ¹⁸ a křičeli při pohledu na dým z jeho plamenů: „Kdo byl kdy takový jako toto Obrovské město?“ ¹⁹ Sypali si popel na hlavu a s pláčem a úpěním vykřikovali: „Běda, běda! Ty Obrovské město, z jehož přepychového života bohatli veškerí majitelé lodí na moři, vždyť k dovršení jeho zkázy postačila jediná hodina!“ ²⁰ Plesej nad ním, nebe, i vy svatí, apoštolé a proroci, neboť tím, že je Bůh odsoudil, rozsoudil vaši při. ²¹ Tu jeden mocný anděl zvedl kámen velký jako žernov a vrhl ho do moře se slovy: „Takto bude jedním rázem svržen Babylon, to veliké město, už je nikdy nikdo neuvidí...“ ²² Hlas harfeníků a pěvců a flétnistů a trubačů už v tobě nikdy nebude slyšet; mistry všech řemesel už v tobě nikdy nebude vidět; a klapot mlýna už v tobě nikdy nebude slyšet; ²³ Světlo lampy už v tobě nikdy nezazáří; hlas mladého ženicha a nevěsty už v tobě nikdy nebude slyšet. Neboť tví kupci byli knížaty země, a tvé čáry svedly z cesty všechny národy; ²⁴ a právě v něm byla spatřena krev proroků a svatých a všech, kteří byli na zemi zabiti.

19 Potom jsem uslyšel jakoby veliký hlahol nesmírného zástupu v nebi, který volal: „Aleluja! Spása a sláva a moc našemu Bohu, ² neboť jeho soudy jsou pravdivé a spravedlivé: On vykonal soud nad proslulou Nevěstkou, která kazila zemi svým smilstvem, a pomstil na ní krev svých služebníků.“ ³ Potom znovu zvolali: „Aleluja! Ano, dým z ní se zvedá na věky věků!“ ⁴ Tu padlo na tvář těch čtyřiaadvacet Starců a čtyři Živoucí a klaněli se Bohu, jenž sedí na trůně, a říkali: „Amen, aleluja!“ ⁵ Potom zazněl od trůnu hlas: „Chvalte našeho Boha, vy všichni, kdo mu sloužíte, i vy, kdo se ho bojíte, malí i velcí.“ ⁶ Tu jsem uslyšel jakoby hlahol nesmírného zástupu, jakoby hukot velkých vod, jakoby burácení prudkých hromů; volali: „Aleluja! Vždyť se ujal vlády nad svým královstvím Pán, Bůh Vševládnoucí. ⁷ Veselme se a radujme se, vzdávejme čest Bohu, neboť Beránkova svatba je tady a jeho Nevěsta se okrášlila: ⁸ směla se obléci do běloskvoucího plátěného šatu.“ – To plátno jsou totiž dobré skutky svatých. ⁹ Potom mi řekl: „Piš! Blahoslavení, kdo jsou pozváni na Beránkovu svatební hostinu. Tato Boží slova,“ dodal, „jsou pravdivá.“ ¹⁰ Tu jsem mu padl k nohám, abych se mu poklonil, ale on mi řekl: „Pozor, to ne, já jsem služebník jako ty a jako tví bratři, kteří mají Ježíšovo svědectví. Klanět se musíš Bohu.“ Ježíšovo svědectví, to je duch proroctví. ¹¹ Tu jsem uviděl otevřené nebe a hle, bílý kůň; Ten, jenž na něm jede, se nazývá „Věrný“ a „Pravdivý“, soudí a vede válku spravedlivě. ¹² Jeho oči? Žhoucí plamen; na hlavě má mnoho čelenek; napsáno je na něm jméno, které nezná nikdo, jen on sám; ¹³ plášť, do něhož se halí, je zbrocen krví; a jeho jméno? Slovo Boží. ¹⁴ Nebeská vojska za ním jela na bílých koních oděná v čistě bělostném plátně. ¹⁵ Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel pohany; on jim bude vládnout železným žezlem; on šlape v kádi víno žhoucího hněvu Boha, Vševládnoucího. ¹⁶ Na svém plášti a na svém stehně má napsáno jméno: Král králů a Pán pánů. ¹⁷ Potom jsem uviděl anděla, jak stojí na slunci a volá mocným hlasem na všechny ptáky, kteří létají v nadhlavníku: „Pojďte, slétněte se k velké Boží hostině!“ ¹⁸ Spolykáte tam maso králů i maso velkých vojevůdců i maso hrdinů i maso koní s jejich jezdci i maso všech lidí, svobodných i otroků, malých i velkých!“ ¹⁹ Tu jsem uviděl Šelmu s králi země a s jejich vojsky shromážděné k boji proti Jezdci a jeho vojsku. ²⁰ Ale Šelma byla zajata i s nepravým prorokem – s tím, který ve Službách Šelmy vykonal divy, jimiž sváděl z cesty lidi, kteří přijali znamení Šelmy, a ty, kdo se klaněli jejímu obrazu – a oba byli zaživa vrženi do ohnivého jezera hořícího sírou. ²¹ Všichni ostatní byli vyhlazeni mečem toho Jezdce, jenž mu vychází z úst, a všichni ptáci se nasýtí jejich masem.

20 Potom jsem uviděl, jak z nebe sestupuje anděl, který měl v ruce klíč od propasti a také obrovský řetěz.² Přemohl Draka, toho dávného hada – to je Ďábla, Satana – a spoutal ho na tisíc let.³ Svrhl ho do propasti a uzamkl ji, zapečetil, aby on přestal svádět z cesty národy, dokud se nedovrší tisíc let. Poté musí být na krátký čas propuštěn.⁴ Potom jsem uviděl trůny, na něž se oni posadili, a byl jim předán soud; a také duše těch, kteří byli státi pro svědectví o Ježíšovi a pro Boží Slovo, i všechny, kdo se odmítli klanět Šelmě a jejímu obrazu, dát se označit na čelo nebo na ruku; ti znovu ožili a vládli s Kristem tisíc let.⁵ Ostatní mrtví ožít nemohli, dokud se nedovršilo těch tisíc let. To je první vzkříšení.⁶ Blahoslavený a svatý je ten, kdo má podíl na prvním vzkříšení! Druhá smrt nad nimi nemá moc, ale budou kněžími Boha a Krista, s nímž budou vládnout tisíc let.⁷ Až uplyne těch tisíc let, bude Satan propuštěn ze svého vězení⁸ a půjde svádět a shromáždit k válce národy ze čtyř stran země, Goga a Magoga, tak početné jako písek v moři;⁹ ony vystoupily po celé šíři země, potom obklíčily tábor svatých, milované Město. Ale z nebe sestoupil oheň a pohltil je.¹⁰ Tehdy byl jejich svůdce ďábel uvržen do jezera ohně a síry a přidružil se tam k Šelmě a nepravému proroku a jejich muka potvrzují ve dne v noci, po věky věků.¹¹ Potom jsem uviděl bílý, převeliký trůn a Toho, jenž na něm sedí. Nebe i země uprchly před jeho tváří a nezůstala po nich ani stopa.¹² A uviděl jsem mrtvé, velké i malé, jak stáli před trůnem; byly otevřeny knihy, potom jiná kniha, kniha života; tehdy byli mrtví souzeni podle toho, co v těch knihách stálo, každý podle svých skutků.¹³ A moře vydalo mrtvé, které chovalo, Smrt a Podsvětí vydaly mrtvé, které chovaly, a každý byl souzen podle svých skutků.¹⁴ Tehdy byly Smrt a Podsvětí uvrženy do ohnivého jezera – to je druhá smrt, ono ohnivě jezero –¹⁵ a ten, kdo nebyl zapsán v knize života, byl uvržen do ohnivého jezera.

21 Potom jsem uviděl nové nebe, novou zemi – neboť první nebe a první země zmizely a už není moře.² A uviděl jsem svaté město, nový Jeruzalém, který sestupoval z nebe, od Boha; okrášlilo se jako mladá nevěsta ozdobená pro svého ženicha.³ Tu jsem uslyšel jakýsi hlas, jak provolával od trůnu: „Hle, příbytek Boha s lidmi. Bude přebývat s lidmi; budou jeho lid a on, Bůh-s-nimi, bude jejich Bůh.“⁴ Setře každou slzu z jejich očí: už nebudou smrt; už nebudou pláč, křik a trápení, neboť ten dřívější svět pominul.“⁵ A Ten, jenž sedí na trůně, prohlásil: „Hle, všechno tvořím nové.“ Potom dodal: „Piš! Tato slova jsou spolehlivá a pravdivá.“⁶ Stalo se,“ řekl mi ještě, „já jsem Alfa a Omega, Začátek a Konec; tomu, kdo má žízeň, dám já z pramene vody života zdarma.“⁷ To bude vítězův podíl; a já budu jeho Bůh a on bude můj Syn.⁸ Ale zbabělci, odpadlíci, zvrhlíci, vrazi, nestoudníci, čarodějové, modláři, zkrátka všichni lháři, naleznou svůj úděl ve žhoucím jezeře ohně a síry: to je druhá smrt.“⁹ Tu přišel jeden ze sedmi andělů majících sedm číší naplněných sedmi posledními pohromami a řekl mi: „Pojď, ukáži ti Nevěstu, Beránkovu choť.“¹⁰ Přenesl mě tedy v duchu na velmi vysokou horu a ukázal mi svaté město, Jeruzalém, který sestupoval z nebe, od Boha,¹¹ a s ním Boží sláva v něm. Září jako převzácný drahokam, jako křišťálově průzračný jaspis.¹² Má velmi vysoké hradby s dvanácti branami, u nich dvanáct andělů a jména na nich napsaná jsou jména dvanácti kmenů synů Izraele;¹³ k východu tři brány; k severu tři brány; k jihu tři brány; k západu tři brány.¹⁴ Hradby města spočívají na dvanácti základech, z nichž každý nese jméno jednoho ze dvanácti Beránkových apoštolů.¹⁵ Ten, jenž ke mně mluvil, držel míru, zlatý rákos, aby změřil město, jeho brány i jeho hradby;¹⁶ to město tvoří čtverec: jeho délka se rovná šířce. Změřil je tedy pomocí toho rákosu, bylo to dvanáct tisíc honů; délka, šířka i výška tam jsou stejné.¹⁷ Potom změřil jeho hradby, bylo to sto čtyřiačtyřicet loket. – Ten anděl měřil podle lidské míry. –¹⁸ Ty hradby jsou zbudovány z jaspisu a město je z ryzího zlata, jakoby z velmi čirého křišťálu.¹⁹ Základy jeho hradeb jsou vyzdobeny drahokamy všeho druhu: první základ je z jaspisu, druhý ze safíru, třetí z chalcedonu, čtvrtý ze smaragdu,²⁰ pátý ze sardonyxu, šestý z karneolu, sedmý z chryzolitů, osmý z berylu, devátý z topasu, desátý z chryzoprasu, jedenáctý z hyacintu, dvanáctý z ametystu.²¹ A těch dvanáct bran je dvanáct perel, každá brána je vytvořena z jediné perly; a náměstí toho města je z ryzího zlata průzračného jako křišťál.²² Chrám jsem v něm vůbec neviděl; to proto, že jeho chrámem je Pán, Bůh Vševládnuocí, a také Beránek.²³ Město se může obejít bez sluneční i bez měsíční záře, neboť je ozářila Boží sláva a jeho lampou je Beránek.²⁴ Národy budou kráčet v jeho světle a králové země mu přinesou své poklady.²⁵ Jeho brány zůstanou ve dne otevřené – neboť noc nebude –²⁶ a budou mu přinášeny poklady a skvělost národů.²⁷ Nic poskvrněného tam nepronikne, ani ti, kdo páchají ohavností a zlo, ale jenom ti, kdo jsou zapsáni v Beránkově knize života.

22 Potom mi ten anděl ukázal řeku Života, čirou jako křišťál, která vyvěrala od Božího a Beránkova trůnu.² Uprostřed náměstí, po obou stranách řeky jsou stromy Života, které nesou dvanáctkrát ovoce, vždy jednou

20:1 Anděl. Satan není „skoro stejně silný“ jako Bůh. Jeden jediný anděl stačí k tomu, aby ho svázal a hodil do propasti.

22:2 Stromy Života. Závěr Bible tvoří symetrický protipól k jejímu

za měsíc; a jejich listí může léčit pohany. ³ Už nebude prokletí; v tom městě bude postaven trůn Boží a Beránkův a Boží služebníci se mu budou klanět; ⁴ uzří jeho tvář a jeho jméno bude na jejich čelech. ⁵ Už nebude noc; aby si posvětili, nebudou potřebovat lampy anebo slunce, neboť Pán Bůh na ně bude rozlévat své světlo a oni budou kralovat po věky věků. ⁶ Potom mi řekl: „Tato slova jsou spolehlivá a pravdivá; Pán Bůh, který dává vnuknutí prorokům, poslal svého anděla, aby jeho služebníkům ukázal, co má vbrzku nastat. ⁷ Hle, můj návrat je blízko! Blahoslavený, kdo zachovává prorocká slova této knihy.“ ⁸ Já, Jan, jsem to vše viděl a slyšel; po dokončení těch slov a těch vidění jsem padl k nohám andělovi, jenž mi vše ukazoval, abych se mu poklonil. ⁹ Ale on mi řekl: „Pozor, to ne, já jsem služebník jako ty a jako tví bratři proroci i ti, kdo zachovávají slova této knihy; klaněj se Bohu.“ ¹⁰ Řekl mi rovněž: „Nedrž v tajnosti prorocká slova této knihy, neboť Čas je blízko. ¹¹ Ať si hříšník nadále hřeší a ať se poskvřený nadále poskvřuje; ať poctivý člověk žije nadále poctivě a svatý ať se nadále posvěcuje. ¹² Hle, můj návrat je blízko a přináším s sebou mzdu, kterou každému vyplatím podle jeho díla. ¹³ Já jsem Alfa a Omega, První a Poslední, Začátek a Konec. ¹⁴ Blahoslavení, kteří si perou šaty; budou mít právo užívat stromu Života a branami vcházet do toho Města. ¹⁵ Venku zůstanou psi, čarodějové, nestoudníci, vrazi, modláři a všichni, kdo se zalíbením konají zlo!“ ¹⁶ Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla, aby u vás vyhlásil toto zjevení o církvích. Já jsem výhonek Davidova rodu, zářící jitrní Hvězda. ¹⁷ Duch a Nevěsta říkají: „Přijď!“ Ať ten, kdo slyší, řekne: „Přijď!“ A ať přistoupí žíznící, ať toužící dostane vodu života zdarma. ¹⁸ Já komukoli, kdo poslouchá, hlásám prorocká slova této knihy: „Toho, kdo by se odvážil něco k ní připsat, postihne Bůh veškerými pohromami popsanými v této knize! ¹⁹ A tomu, kdo by se odvážil ubrat něco ze slov této prorocké knihy, odejme Bůh jeho podíl na stromu Života a na Svatém městě, jež jsou popsány v této knize!“ ²⁰ Ručitel těchto zjevení to potvrzuje: „Ano, můj návrat je blízko!“ Amen, přijď, Pane Ježíši! ²¹ Ať je milost Pána Ježíše se všemi! Amen.

začátku. Je tu zase řeka a strom života jako v Genesis (Gn 2:9–10). Boží plán života k jeho slávě znovu začíná, a tentokrát už nebude nic, co by jej mohlo překazit. Budou mít na něm podíl ti, kdo milovali Boha nade všechno. Jejich srdce patří Bohu a nechtělo dát přednost žád-

nému pokušení už tady na zemi. Selhání, se kterými se tady počítalo a pro která byly předepsány příslušné oběti, už nikdy nenastane. Boj dobra se zlem bude jednou provždy minulostí.